BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XL
H
11
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

HOMERI
QVAE EXTANT
OMNIA

Ilias, Odyſſea, Batrachomyo-
machia, Hymni, Poematia
aliquot

Cum Latina uerſione omnium quæ circumfe-
runtur emendatiſs. aliquot locis iam
caſtigatiore

Perpetuis item iuſtiſqúe in Iliada ſimul & Odyſſeam
IO. SPONDANI *Mauleonenſis*
COMMENTARIIS.

PINDARI quinetiam Thebani Epitome Iliados Latinis
uerſib. & DARETIS Phrygij de bello Troiano
libri, à Corn. Nepote eleganter latino
uerſi carmine.

INDICES *Homeri textus & Commentariorum*
locupletiſſimi.

B. R. NEAPOLIS

Cum gratia & priuilegio Cæſ. Maieſt. ad decennium.

BASILEAE
EVSEBII EPISCOPII OPERA
AC IMPENSA
·cIↄ Iↄ XXCIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Sereniſs. Illuſtriſsimóque

NAVARRAEORVM REGI HENRICO III.

MECOENATI MEO CLEMENTISS.

DVAE ſunt cauſæ, Rex Sereniſsime, quæ me potiſsimùm ad dedicandos conſecrandosque tibi labores meos Homericos impulerũt: altera quòd officij mei ratio ita poſtularet: altera quòd Regia tua Maieſtate non planè indignum munus aliqua ex parte uidebatur. Primã quod attinet, cùm ego mihi optimè ſim conſcius auguſtæ illius munificentiæ tuæ, qua me in hoc ſtudio literario, poſt Illuſtriſsimæ tuæ matris, Reginæ IOANNAE piæ & ſempiternæ memoriæ, fatum longè funeſtiſsimum, cuius ego primùm liberalem manum expertus eram, clemẽtiſsimè hactenus cohoneſtaſti, hoc quicquid eſt opellæ meæ iurè tibi à me deſtinatum eſt: quòd ęquum eſſe ſoleat, ut cuius beneficio ſeges excolitur, illius fructus qualeſcunq. tandem illi ſunt, maximè percipiat. Sed & hoc alijs nominibus facere planè debui. Cui enim parens meus, Maieſtatis tuæ à conſilijs & ſecretis (ut de maioribus tuis, quibus etiam iam à multis annis in eadem dignitate, cum laude ſatis ampla, inſeruiuit, conticeſcam) ſeipſum, ſuos, ſuaq. omnia omnino deuouit, par fuit me illius ueſtigia inſiſtentem in hac adeò ætatis meæ teneritate reliquæ meæ uitæ inſtitutum hoc facto indicare, quod in his mortalibus nihil ſibi proponit antiquius, quàm ut me totum tibi, ex iure tuo, planè mancipet. Accedit quòd cùm ſub tua Bearnenſi ditione, unde etiã ex parte familia noſtra eſt propagata, ab aliquot annis uiuamus, quo nomine in tuam poteſtatem omnino uenimus, nulli æquius fuit iſta à me offerri, quàm ei quem ego pro noſtro principe & auguſtiſsimo domino demum agnoſco. Atque has equidem rationes inſtituti mei non ſolùm Maieſtati tuæ, ſed etiam cuiuis alteri facilè me comprobaturum ſpero. Alteram uerò cauſam quod ſpectat, multis, ni fallor, arrogantiùs locutus uidebor, qui hoc munus noſtrum Maieſtate tua aliquatenus dignũ pronunciauerim. Audire enim nonnullos mihi iam uideor dictitantes, grauioribus te negotijs occupatum, putà etiam bellicis curis, cum quibus rancidus iſte Meleſigenes, qui poſteà Homeri nomẽ obtinuit, nullum habeat commercium, ſed qui ad puluerẽ literarium relegandus ſit, & ijs dignus demum exiſtimandus qui his uilioríb. ſtudijs dediti, altiora, quibus Maieſtas tua diſtinetur, minimè ſpirare poſſunt. Ergo tibi tubas, lituos, buccinas,

Digitized by Google

ſclopetos,tormentaq́;alia bellica,loricas,galeas,equos cataphractos,reliquum deniq; apparatum militarem potiùs offerendum fuiſſe cenſebunt, quàm has nugas,ut appellāt,ſcholaſticas,in quibus nihil eſt, quod regijs auribus & oculis dignum uideatur. Næ i lli parum intelligunt, tum quis tu ſis,tum quid ſit illud, quòd Maieſtati tuæ offero. De te primùm ut loquar, iamdiu equidem mihi perſpectum eſt, quanto ſtudio ſtudia hæc noſtra ſemper ſis proſequutus: cuius uirtutis propemodùm ſingularis(eſt enim Virtus,literas uirtutum officinam excolere)eadem tua mater hæredem te reliquit.Hinc uiri literati & eruditi ſuum quoq; honorificum ordinem apud te plurimùm ſunt conſequuti: hinc tua Academia illa Bearnenſis effloreſcit:quod amoris tui in literas argumentum eſt luculentiſsimum, ut nihil abſurdum facere exiſtimari debeam, qui literarum fautori literarium aliquid offeram. De meo uerò munere ut dicam, ne extra quidē cancellos ſcholaſticos ullum Maieſtate tua dignius inueniri poſſe cū quouis facillimè contenderim. Siue enim belli ſiue etiā pacis negotia adminiſtres, habet Maieſtas tua quod in utroq; Homeri uolumine à ſuis occupationibus alienum non reperiat, etiam neſcio qua Syllana turba reclamante, quæ Regum animis iamdiu obſtrepere petulanter ſolet. Quibus faſtus & pompa aulica iam ab ineunte ætate placet, & noſtra ſtudia ſordent, quaſi illi in nobiliore & præſtantiore uitæ genere uerſentur, ſolent eos qui illa profitentur, non ſolùm ſua ſocietate, ſed Regum etiā comitatu indignos iudicare: porrò ſi qui hodie tales ſuperſunt,omnem mihi ad tuam Maieſtatem aditum intercludere conabuntur, quòd illis nimirùm in hac gloria ſolis triumphare liceat,nobis quaſi è plebeia fæce recèns exorientibus uelut profanis tuæ interpellandæ Maieſtatis licentiā debeat interdici. Egò uerò indicatum huiuſmodi hominibus uolo,me inſtructum ijs ad te me conferre, quæ magis tuam exornare Maieſtatem poſsint quàm illorū præſentia. Quid uerò illud tandem eſt, quod tantoperè uendito? Homerus meus, Rex illuſtriſsime,& iam donatione mea tuus Homerus,inquam, cuius ſcripta non ſolùm à liminibus regijs non arcenda, ſed ijs quaſi egregia quędam Regiæ Maieſtatis ornamenta,utpote quæ omnia ſpirent regia, excipienda ſunt. Quid ita? Attende, Rex illuſtriſsime: ego omnia paucis explicabo. Regium eſt fortem,regium eſt prudētem eſſe: Fortitudo nimirùm & Prudētia tutiſsima ſunt eſſe Regij ſtatus columina. Ecce Homerus tuus utramq;partem ita perſequitur,ut eum demum finem ſpectaſſe uideatur,quò Regibus digna omnia ſcriberet,& in cœco, errabūdo,miſeroq; alioqui uate(qui caſus ſolent uirtutem ferè comitari) non alius planè quàm Regius fuerit animus,non alius ſaltem ex monumentis eius eluceſcat. Primùm tota Ilias integrū eſt & perpetuum FORTITVDINIS ſpeculum uel in ſolo Achille, quem ita informauit, ut ei parem,ſi Maieſtatem tuam excepero, ſequentia ſecula neminem protulerint

Digitized by Google

rint. Enimuerò quid Hectoras, quid Agamemnonas, quid Menelaos, quid Aiaces, quid Diomedes, quid Idomeneos, quid Neſtoras, quid Meneſtheos, quid Vlyſſes & reliquos Heroas clariſsimos commemorem, in quibus luculenta fortium uirorum effigies ita ad uiuum expreſſa eſt, ut nihil exactius à mortalitate excogitari poſsit? Licet ergo bellica negotia capeſſes, non à te elimandus idcircò ueniet Homerus, quaſi illa ullatenus interturbaturus ſit: hic potius tua conſilia adiuuabit, &, ſi tantillum temporis illius lectioni tribuere non dedigneris, ad ipſa prælia ſubeundum te alacriorem longè efficiet. Nulla enim alia re ſolet fortitudo magis excitari, quàm fortium uirorum commemoratione: unde legimus, uel ipſum Themiſtoclem ob Miltiadis trophæa ſubinde experrefactum, ut inſomnes etiam noctes tranſegerit: neq; dubito, quin etiam in ipſa acie tanti ducis, cuius facta & uirtutem ſtudioſè æmulabatur, recordatione eò fortiùs ſe geſſerit. Cùm ergo his ſtimulis excitetur uirtus, eſt quod Homerum tuum amplectaris, & attentè euoluas, qui infinita eius exempla tibi ampliſsimè ſuppeditabit, unde ſeſe illa augeri manifeſtè apud te ſentiat, & eum ſuo damno huius amoris & attentionis fructus hoſtes tui poſtmodũ experiantur. Sic apud eundem tuum Vatem refricata ſibi à Minerua Tydei patris memoria, Troianũ exercitum maiore cum alacritate Diomedes profligauit. Vide ergo quid tibi offeram. Poetam nempe, qui ſolos iſtos ſtrepitus bellicos intonabit, & ad prælia claſsicum tibi quodammodo canet: nihil humile, nihil abiectũ, nihil à Regię Maieſtatis grauitate & officio alienum referens, niſi ubi illo tuo iudicij acumine uitia à uirtutibus erunt diſcernenda, quæ tamen ſedulò & diligenter Poeta tuus diſtinguere ſolet. Homerico opus habeam calamo, ſi Homeri dignitatem dignè uelim hac in parte proſequi. Mihi tamen ſufficit, digitum ad ipſos fontes intendiſſe, unde Maieſtas tua reliqua, quæ mea infantia eloqui non poteſt, ſi lubet, hauriat. Quod idem de Prudentiæ, quam Rege dignam uirtutem dixi, tum præceptis tum exemplis intelligi uolo. Quæ licet in Iliade paſsim diſſeminentur, at peculiare Odyſſeæ uolumen uberius & copioſius complectitur, quibus etiam potiſsimùm deſtinatum à Poeta fuit: quorum enarratione ſuperſedeo, ne diutiùs Maieſtatem tuam ab ipſius Poetę lectione remorer. Quod ſi feceris, nihil ſine exemplo nobiliſsimo feceris. Alexnder Magnus tanto ſtudio Homerũ complexus eſt, ut totam Iliadem & maximam Odyſſeæ partem memoria calluerit, ſed & emendaſſe proprio marte Iliadẽ in Geographo legimus. Ecce quantus Imperator Poetam noſtrum amârit & excoluerit: rationem autem amandi, rationem excolendi eam demũ habuit, quòd eius Poeſin ſolam uerè regiam exiſtimaret, ut Philippo patri interrogãti, cur tantoperè illi incumberet, reſpondiſſe memoratur. Hinc Homericam Iliadem ſemper cum pugione ſub puluino eum repoſitã habuiſſe prodidit Oneſicritus, quam etiã

precioſo illo Perſico Narthecio includere poſteà ſolitum referūt. Idem ſtudium circa hunc Vatem in Caſſandro Macedoniæ Rege fuiſſe tradidit Cariſtyus. Tantum ergo tibi Vatem offero, Rex illuſtriſsime, qui ſe ſatis ex ſuperioribus argumentis, ſuaque lectione dignum tua Maieſtate prodet. Addidi nonnullos meos in eum commentarios, eos quidē nullius per ſe momenti, ſed longo ſatis & accurato, quantum in me ſitum eſt, labore cōſcriptos. Quos tibi eò gratiores eſſe opto, quò primus hoc ſcribendi genere utrumque uolumen Homericum perpetuo contextu exornaui, idq́; præter uulgatum in hunc Poetam ſcribentium morem, qui cùm in uerborum enucleatione maximè occupentur, ego res ipſas attentione dignas potiſsimùm tractaui, unde etiam aliquid amplius reliquis præſtare poteram, ſi iuuenili meo feruori maturitas iudicij & rerum experientia, quæ non niſi longa ætate comparatur, affuiſſent. Vtut ſe res habeat, quod hac in re potui, id uolui totum tuum eſſe, ut ſi facultas illa magis in reliquis meis ſtudijs adoleuerit, eundem animū & uoluntatem eò magis auctum iri intelligas: cuius ut in præſentia rationem duntaxat habeas, ſummis precibus à tua Maieſtate flagito: quam Deus Opt. Max. in longos annos tuis ſubditis & Eccleſiæ Chriſtianæ protegat & conſeruet. Vale Rex Illuſtriſsime, & Mecœnas clementiſsime. Baſileæ Rauracorum, 12. Iunij, anno 1 5 8 3.

Regiæ tuæ Maieſtati
addictiſsimus

Ioannes Spondanus.

Digitized by Google

ΤΩ ΑΥΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΕΝΝΕΑΣΤΙ-
ΧΟΝ ΠΡΟΣΦΩΝΗΤΙΚΟΝ.

Οἱ μέν σοι, βασιλεῦ, ἵππους προφέρουσιν Ἰβήρους,
Οἱ δὲ κυνῶν τοὺς ὠκυτάτους, ὁ δὲ δίπλακας ἴσους,
Μαρμαρίους τ' ἰθῦντας ἄγει, ὁ δὲ πλοῦτον ἄπειρον,
Χάλκόν τε, χρυσόν τε, πολύκμητόν τε σίδηρον,
Καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἄλλοι. τοιοῦτον σοὶ δ' ἐγὼ οὐθὲν
Νὴ Δί' ἄγω, κενεός τε ὅμως οὐκ ἔρχομ', ἐπειδὴ
Λῷα δῶρα φέρω, καὶ δὴ χαριέστερα κείνων
Τίς θάμβει; τίς δὲ φθονέει; σὺ δ' ἀοιδὸν ἀοιδῶν,
Ἔξοχον, ὦ βασιλεῦ βασιλήων ἔξοχε, λῆψον

Ἐν Σπονδαῖς πίστις.

ANAGRAMMA NOMINIS REGIS
NAVARRAE MECOENATIS
mei Clementiſſimi.

HENRICVS BOVRBONIVS.

HIC BONVS ORBI NERVVS:

EXere pacatos, mitis RHamnuſia, vultus,
Nec iura libertatis huic vati eripe.
Aut ſta torua: meæ præſagia prodita menti
Securus animi, & conſcius veri eloquar.
ILLE *Meus ſummo Mecænas gratus Olympo,*
Sceptrum Nauarræ qui valida quatit manu,
Ille orbi columen dabitur tandem: HIC BONVS ORBI.
NERVVS *perituro, ſiquid unquam hinc auguror,*
Debetur. Neruis ſtant membra valentibus, iſto
Valente NERVO *hic ſtabit* ORBIS *integer.*
Huic igitur NERVO *tantas, Deus optime, vires*
Largire ut hic & ORBIS *iſte non ruant.*

IOANNES SPONDANVS
faciebat.

EVSEBIO EPISCOPIO VIRO ORNATISSIMO ET TYPOGRAPHO SOLERTISSIMO

Ioannes Spondanus S.

ENtibi, mi Epiſcopi, Homerum noſtrum cum noſtris in eum neſcio quibus lucubrationibus, quarum impreſsionem cùm tu, pro tuo in rem literariam propagandam ſtudio, ſuggerente clariſsimo uiro D. Zuingero, in te omnino tandem receperis, gaudeo me eum nactum Typographum, qui non perfunctoriè, ſed quàm diligentiſsimè in excudendis libris ſibi demandatis verſari ſolet. Vtinam uerò noſtri labores tāti eſſent, ut eandem tuam diligentiam & ſedulitatem poſtularēt. Ecquid enim tam iuuenilis operæ promeruit? Imò, cùm neq; lucem etiam mereretur, dignam non puto in qua tu occupari velis. Sed ut interdum audiendi ſunt mali Poetæ, ita quoq; interdum mali libri ſunt excudendi, cùm, magno illo Secundo teſte, ex iis etiam aliquis fructus nonnunquam capi poſsit. Deuora ergo, quæſo, hanc moleſtiam, & de grauiorib. negotijs tuis aliquantulum remitte, dum iſta mea iuuenilia Solem, ex officina tua prodeuntia, uideant. Operariorum induſtriam, aut correctorum diligentiam non flagito: hoc enim tibi apprimè curæ eſſe ſatis intelligo, ſed ſi peto, id quod tu præſtare ſoles, peto, quod magis uidebitur tolerabile, quàm ſi inſolitum neſcio quid nunc primùm poſtularem. Ego interea, vt ſcis, maiora tibi adorno, ad quæ hoc quaſi proœmio præluſum volui. Neque tamen hæc à me ita dicta velim intelligi, ut hic labor pro nihilo cenſeatur, forſan enim, vbi penitius inſpicietur, non ita leuis aut inutilis prorſus uidebitur: ſanè nouus eſt & à nemine hactenus, quod ſciam, tractatus, quo nomine fortaſſe eò lubentiùs in manus hominum deueniet, unde neque te pecuniarum, aut operæ tuæ, neque me tot ſudorum unquam pæniteat. Id potiſsimùm opto, quod optare te etiam non dubito, vt pijs & bonis tantùm placeat: reliquorum faſtidia uitioſæ nucis non fecero, latratus uerò tanti, ut ideò de ſede mea non dimouear. Tu intereà, mi Epiſcopi, vale, & me, vt ſoles, ama. Datum Baſileæ ex Muſeo noſtro

1. Februarij. 1583.

PRO-

PROLEGOMENA IOAN. SPONDANI IN HOMERVM.

INSTITVENTI mihi, pro ueteri & conſtanti doctorum omnium authoritate recepta conſuetudine, nonnulla in Homerica Poemata præfari, nequis nos illotis, ut aiunt, manibus rem tam ſacram attingere criminaretur, obiectũ iri à multis præſentio, me inanem & ſuperuacaneum laborem moliri qui poſt tam diligentem & ſedulam tot eruditiſsimorum hominum meſſem, aliquam mihi ſpicilegij faciendi copiam reſtare putem: porrò fruſtra me in re iam peracta denuò agenda deſudare. Quibus ego, ſi modò minus moroſam aurem mihi accommodauerint, duabus rationibus ſatisfactum uolo. Primùm quòd ſicut in Olympijs certaminibus non uni tantùm aut alteri in eodem currendi ſtadio facultas cõcedebatur, ita in hoc literario curriculo omnibus liberè & æqualiter unum eundemq; carcerem eſſe reſerandum, nemo homo eſt, niſi aut quem inuidiæ flamma detorruerit, aut quem Bœotico natum aere ſuſpiceris, qui hactenus negauerit. Secundò quòd mihi ab illa diuturna conſuetudine (quam legis uim obtinere intelligunt qui iureconſultorum uolumima uel ab ipſo limine ſalutarunt) temerè non fuit recedendum. Vt ut ſe res habeat, non dubito quin hæc noſtra quantulacunq; cõmentatio in ſtudioſorum commodum redundatura ſit. Cęterùm leuibus & maleuolis quibuſdam ingenijs Pythagoræum illud uel Orphicum occino, φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ᾽ ἐπίθεσθε βέβηλοι. Tu quiſquis placidiore ac clementiore natus es ſidere, faueto lingua: Imò illud Platonicũ προφωνήσοντες limini Homerico, κακόζηλος οὐδεὶς εἰσίτω, inſcribamus.

In hac ergo præfatione tria potiſsimùm mihi facienda propono. Primùm de Poetica in genere diſputabimus. Secundò de Homero, hoc eſt de Homeri uita & ſcriptis agemus. Tertiò inſtituti noſtri in hac ęditione cauſas & rationem exponemus.

DE POETICA.

Acturus initio de Poetica, duo præſtanda mihi eſſe ſatis intelligo. Vnum quidem, Ariſtotelica methodo, in conuellendis & infirmandis argumentis quibus tam ſolidam ſcientiam nonnulli expugnare conantur. Alterum in eius origine & dignitate explicanda. Quorũ prius longè mihi facilius poſteriore eſſe exploratiſsimum habeo, illamq; lubentiùs prouinciam quàm iſtam ſuſcepero. Sed quia ſine magna Poetices iniuria alterum caput ab altero diuelli non poteſt, tantam iniuriam tam periculoſa diuulſione illi ne infligam, facta utriuſq; quodammodo ſocietate, efficiam. Cui oneri licet me imparem omni ex parte facile confitear, tamen & æquitate cauſæ, ut ſcientiæ præſtantia neſcio quomodo tacitum mihi robur & occultas uires ſuffici ſentio, ut uictoriam ex illo certamine, & applauſum ex hac laudatione apud æquos rerum æſtimatores planè mihi polliceri, ſiue uerè, ſiue arroganter audeam. Enimuerò meà multum intereſt hac ratione conſumptam in hoc opus Homericum operam cuiuis probare, dum intelligat me oleum & operam non perdidiſſe, qui rem tanti momenti tantæq; dignitatis hactenus tractauerim. Atq; ut tam confidentes gladiatores, omni tamen exuta iracundia, & illum potius Aiacis in Hectorem prodeuntis uultum præferentes, in arenam, licet multorum anteà calcatam ueſtigiis deſcendamus, cum iſtis Poetices aduerſarijs congrediamur, quibus illam ictibus petunt? Sed primùm uideamus quo animo concitati tantopere in Poeticam inuehantur, mox eorum petitiones longè minore negotio excedemus. Illum ego ſanè animum pro aduerſariorum diuerſitate diuerſum quoq; ſtatuo. Quidam enim præ mera ignorantia, quidam præ maleuolentia tam infenſos & implacabiles illius hoſtes ſe gerunt. Res ita omnino ſe habet. Pleriq; curriculum iſtud literarium ita ingrediuntur, ut illud leui curſu quodammodo delibare poſſint, & uix ipſis carceribus egreſſi, aut longitudine ſtadij perterriti, aut ignauiæ ſuæ ſibi optimè conſcij pedem celeriter referentes, aut ſi paulò ulterius progrediuntur tam inconſulto & præcipiti deuoluuntur impetu, ut aut in medio defatigata ſiſtant ueſtigia, aut in ipſo etiam metæ flexu diſruptis rotis turpiter & miſerè concidant. Hinc illi pro palma dedecus nacti ſtudium iſtud quidem planè non abijciunt, ſed cùm id quod uoluiſſe eos conſtat iam quoque non potuiſſe conſtet, id ſolùm quod potuerunt uolunt & amplectuntur, reliquum non ſolùm aſpernantur, ſed aſpertimè etiam inſectantur. Hi ſunt quos maleuolentia ductos Poetices hoſtes proponebam. Quos uerò ignorantia, illi partim in eorum albo ſunt referendi, partim generalius pro ijs qui uniuerſum literarum ſtudium uellicant, accipiendi. Hos ego quidẽ in præſentia refellere non inſtitui, quia ſine dubio eos quiuis cordatus planè excordes facillimè iudicabit, qui uitæ, qui Rerumpublicarum, qui totius deniq; orbis columina reſcindere moliũtur.

Porrò

Porrò excors ipſe meritò cenſendus ſi cum huiuſmodi Laruis, in quibus nihil ſolidum, nihil ſtabile, firmum nihil reperias, luctari uelim. Ad eos potiùs nos conuertamus qui, cùm eruditionis, & doctrinę gloriam ex literis aucupentur, plauſibile uidentur de Poetica ferre iudiciũ, qui illam ſtudiorum cãcellis eliminant, explodunt, exibilant. Vulgatum eſt enim, Cuiuis perito artifici in ſua arte credi: proinde perſonati iſti literatores gratiam & authoritatem quandam promereri poſſunt cùm hanc literaturæ partem incuſant & eijciunt, quaſi id minimè facturi uideantur, ſi dignam quæ excoleretur, ac in eo retineretur ordine, exiſtimarent. Et hac quidem iudicandi temeritate fidem apud imperitos non leuem conſequũtur. Nos detectis illorum fraudibus hanc fidem illis adimamus, euellamus, eripiamus. Agite ergo, uiri optimi, quibus machinis hanc arcem oppugnatis, quibus arietibus quatitis, quibus teſtudinibus ſubruitis? Eia in hac arena, uos in oppugnanda, nos in propugnanda Poetica alacriter digladiemur. Nonnulli ueſtrûm, cum quib. in præſentia tantùm manus uarijs ijſq; grauiſsimis de cauſis, conſerã, Poeticæ noſtræ eo nomine inſultant, quòd minus utilia ad rerum adminiſtrationẽ tractet, hoc eſt quòd ex iſtis Poetarũ delirijs (ita enim appellare non ueremini) nihil emolumenti in Rempublicam redundet, nulli fructus, quos illa poſsit excerpere, proſeminentur. Ecquid enim, dicitis, indigent huiuſmodi adminiculo negotia publica? Nunquis peritè aut prudenter illa non moderabitur, niſi qui in hoc Poetico puluere diu ſeſe uolutauerit? Quorſum pertinent illæ fabularũ coaceruationes, quæ aniles potiùs nugæ quàm eruditorũ ſcripta dici poſſunt? Apage ergo hoc ſuperfluum ſtudium è Republica, apage inanes, futiles, putidas deniq; iſtas occupationes, & uiro graui ac in ſerijs uerſante penitus indignas. Amabò uos, uiri optimi, furere tandem deſinite. Quid ſi præſtantiſsimas quaſuis Reſpublicas à Poetis inſtitutas, informatas, exornatas, ad florentem deniq; ſtatum perductas docuero? Et rem quidem altiùs, hoc eſt ab ipſius Poetices origine, quam paulò pòſt attingemus, impræſentiarum ne repetamus, quis rogo ſeptemgemina porta celebres Thebas Bœotias condidit? Philoſtratus in imaginibus reſpondebit Amphionem condidiſſe. Fuit autem Amphion ille cui hieroglyphici noſtri, lyrã ab Apolline Dioſcorides, ni fallor, Grãmaticus, à Muſis Antimenidas, & Pherecydes Syrius, à Mercurio traditam Myron Byzantius ſcripſerunt. Lyram autem ſymbolum eſſe diuinę illius Poetices uel lapides ipſos credituros, nedum eos qui horum myſteriorum uel leui cognitione tincti ſunt, omnino mihi perſuadeo. Et rectè. Siquidẽ hic noſter Amphion memoratur lyram cãtui maritaſſe (cùm primus Thamyras ſine uoce cecinerit) quod nihil eſt aliud quàm ſi dixeris eum diuina ſua Poemata illo inſtrumento Muſico modulatum eſſe. Qua ratione animos hominum illius ſęculi duriores & aſperiores emolliuit ac perpoliuit: quod ut myſticè poſtmodũ ſcriberetur, traditum eſt eum cantu ſuo ſaxa & lapides traxiſſe. Quod Vitruuius de affatus (ita enim loquitur) ſuauitate, qua homines rupium incolas, & incultis moribus rudes, ad obſequij ciuilis pellexerit diſciplinam, interpretabatur, cui ferè ſubſcribunt locupletiſsimi teſtes Palœphatus, Macrobius, Horatius. Neq; hîc ullus cauilletur Muſicum fuiſſe hunc Amphionẽ, quòd Plinius Muſices eum inuentorem & modorum Lydiorum faciat, Iulianus uerò apud Suidam antiquæ Muſicę (quanquam iſtam inuentionẽ Olympio cuidam Myſio Clemens & Euſebius tribuant) ne quis, inquam, ſic cauilletur: ſiquidem, ut præmonui, nũquam fuit ut Poetice à Muſica diſiungeretur, quas & ortu, & familiari, ut ita dicã, cõuictu germanas appellare poſſis. Vnde non omnino imperitè Grammaticorũ ſcholæ carminis originationem à cantu deriuarunt. Fuit ergo Poeta, fuit Muſicus præſtantiſſimus Amphion, & hunc Poetam, hunc Muſicum urbs illa nobiliſſima conditorem uenditat: hoc Poeta, hoc Muſico tam amabilis ſocietatis & coniunctionis authore gloriatur: hoc Poeta, hoc Muſico ſui moderatore ſuperbit: huic poetę, huic Muſico principem tantæ felicitatis, quæ ex illo hominum mutuo conuictu emergit, cauſam ſumma & immortali cũ gratulatione acceptam refert, & hactenus perpetuis ſcriptorum monumentis prædicare nõ deſiſtit. At, dicetis, tu nos, elencho manifeſtiſsimo, ijs oppugnas principijs, in quorum ueritatẽ nõ conſpirabamus. Etenim fabulas nobis obtrudis, cùm dicis, hũc Amphionem ab Apolline, uel à Muſis, uel à Mercurio lyram accepiſſe. Quis non uidet hæc eſſe nefanda Poetarum ueſtrorum commenta & qualia pijs noſtris auribus inſuſurrari non debeant? Manete. Illucibam. Satis hanc narrationis aſperitatem emolliebam, cùm eius authores hieroglyphicos appellaui. Qua uoce nihil aliud intelligo, quàm eos occultè Numinis notitiã ſub nominum pluralitate expreſſiſſe. Quod longè clariùs demonſtrare poſſum quàm à Macrobio uariorũ Deorũ appellationes ad unicũ Solem referri demonſtratũ ſit. Non aſſero tamẽ, id ueteres illos Ethnicos perſpicuè intellexiſſe, ſed neq; etiam nego in illa myſteria ex Aegyptiacis peregrinationibus quoſdam lynceis oculis penetraſſe: quanquam neq; illi quidem uerum ſcopum planè ſint aſſequuti. Id uerò cõſtanter affirmo, ut à uero Dei cultu, qui primus fuit, adulterinus deductus eſt, ita in hoc illius quædam remanſiſſe ueſtigia, ut ſaltem Numinis cognitionem animis inſcriptam Ethnici habuerint, & licet obſcuram, aliquam tamẽ, & qua teſte pe-

ritu

rituros eos cõſtat. Huius cognitionis beneficio, ſcientias, artes, & cętera dona animi, corporis, & quę fortunę appellabant, Numinis munificẽtia in mortales deriuari intellexerũt. Quod cùm nos identidẽ in Homero obſeruauerimus, tum ex hoc loco de Amphione euinci poteſt. Vbi illud inſuper accuratè notandum, Veteres illos adeò in iſta ueritate Numinis exquirenda cæcutiuiſſe, ut ſingulis rebus humanis ſuum ferè Numẽ affingerent, ut & in partibus corporis noſtri aliàs à nobis obſeruatum eſt. Sic uarios Numinis effectus, uariasq; actiones pro Numinibus cenſuerunt. Attendite myſterium, uiri optimi, quod in ueſtri gratiam repeto. Cum miſera illa antiquitas iſtam Orbis uniuerſitatem ſine Numinis moderatione nõ conſtare animo peruideret, illam tamen ueram illius ἰδέαν uerè complecti non poſſet, ut pote cuius notitia intra Iudaicos parietes occultaretur, corruptę naturę impetu factum eſt, ut cùm intelligeret, Numẽ illud ubiq; diffundi oportere, at generalem iſtam diffuſionem de unico imaginari non poſſet, (quanquam in noſtro Poetarum Principe neſcio quid tale de Ioue illo, cui uel ab ipſo rerum omnium gubernacula tribuuntur, pluribus locis annotauimus) factum, inquam, eſt, ut rebus omnibus ſuos Deos accommodaret. Itaq; ſingulæ artes, ſingulæ ſcientiæ, ſuos authores & doctores Deos in profanis iſtis uoluminibus oſtentant, & prædicant. Sed & ex illa gente prodire poſſunt Poetæ quã plurimi, qui uel noſtros Chriſtianos, ubi tanta Atheorum hominum multitudo diſſeminatur, non ſolùm illud Numen, ſed etiam unicum illud Numen docere poſſint. Quid ſtrepitis? quid me importunis ueſtris reclamationibus perturbatis? quid incœptum orationis meæ curſum interrumpitis? Nihil abſurdi, nihil quo ueſtræ aures offendi debuerint, nihil contra pietatem, cuius prætextu uos me, ni fallor, expugnare conamini, protuli. Legite Euſebium, euoluite Clementem Alexandrinum, perluſtrate Iuſtinum Martyrem, Baſilium, Cyrillum, & alios ſacros ſcriptores, quorum authoritate ſi illius meæ ſententiæ ueritatem non comprobauero, cauſam nõ dico, quin pro uano à uobis exiſtimer. Sed nos nimiùm extra argumẽti noſtri cancellos excurrimus. Ergo, ut eò redeat unde tantillùm digreſſa eſt noſtra oratio, nihil eſt quod iſtam lyræ dationem Amphioni factam idcirco repudietis, quod Dijs illis ficticijs aſſignetur. Veſtrum eſt potiùs cæcitatis illius ſæculi miſereri, intereà uerò etiam tantam lucem in tantis tenebris admirari, quòd peritiam illam Poetices & Muſices non aliunde, quàm à Numine profluere ueteres agnouerint. Vt ut ſit, cõſtat hunc Amphionem noſtrum & Poetam & Muſicum Thebarum conditorem exiſtere. Quod cùm nudè à ſcriptoribus efferatur, penitiùs tamen negotium illud nobis inſpicientibus colligere licet eum huic nouæ genti ſumma cum authoritate præfuiſſe, ſancitisq; legibus recentem iſtam ſocietatem exornâſſe, ac confirmâſſe. Et hoc etiam ipſa docet hiſtoria, quæ cum à Cadmo (quem, ni fallor, Ogygen appellat doctiſſimus ille Varro) urbis illius prima iacta fundamenta dicat, ab hoc Amphione ſplendidiùs ac magnificentiùs inſtauratam eſſe prodit. Iterum aures arrigite, & cùm uos Poeticæ inſultare nõ defatigemini, nos quoq; in ea tuenda non defatigari lubenter patimini. Attendite igitur. Hermes ille Triſmegiſtus nunquid Poeta extitit? Quis negauerit? Suidas id nimirũ teſtabitur, qui illius uerſus de uoce & uerbo Dei laudat. Sed & Zenobius Acriaiolus Poema de terræ motibus, quod Orpheo tribui ſolet, iſti Triſmegiſto uindicat. At hunc Poetam Triſmegiſtum Regẽ Aegypti fuiſſe notiùs eſt, quàm ut pluribus demonſtrari debeat. Ergo ſtudium Poeticæ non omnino à rerum publicarum adminiſtratione alienum eſſe iudicandum eſt. Imò olim illarum peritia penes huiuſmodi homines fuit, qui ex hoc ſtudio, quod in rebus diuinis maximè uerſabatur, quid rectum, quid honeſtum, quid utile eſſet, optimè iudicare poterant. Neq; enim huius ſcientiæ dignitas ex hodiernis Poetis nobis eſt ponderanda. Quotus enim quiſq; noſtro ſeculo hoc nomine dignus uobis uidebitur? Sed nos huius appellationis rationem poſtmodum explicabimus, ut intelligatis, aliud eſſe uerſificatorem, aliud Poetam: quem cùm dicis, omnem hominem, ut aiunt, dicis cui in re literaria, imò in rebus humanis, quantum mortali ſcire licet, nihil eſt abditum, nihil incognitũ. Fuit ergo Hermes noſter Rex Aegyptius, idẽq; ſummus Poeta, uel, ſi mauis, notiore uocabulo, Philoſophus, idem Sacerdos, unde triplicis illius magnitudinis cognomen ſibi comparauit ex quorundam ſententia: quanquam alij hoc ad altiora myſteria de Trinitate diuina trãsferant. Quod, ut probare poſſim, tamẽ in præſentia hoc non agimus. Neq; tamẽ exiſtimate me de illo Hermete impręſentia dicere cuius ſcripta adhuc hodie circumferuntur. Ea enim planè adulterina ſunt, ut copioſè poteſtis ex eruditiſſimo illo uiro Ioanne Goropio intelligere. Cui tamen ſi omnino aſſentiar ne ullum quidem mortalem Triſmegiſtum fuiſſe pronunciauero. At mihi iam ſufficit uel ex iſta incerta narratione docere non eſſe clauo Reipubl. indignos Poetas, quatenus hoc ipſum profitentur: ut etiamſi reipſa hic Triſmegiſtus homo non fuerit, tamen ſi fuiſſet, cùm Poeta extitiſſe prodatur, Regiam dignitatem uel ex iſtis Poeticis dotibus promeruiſſe potuerit. Quod ut meliùs percipiatis, audite Platonẽ dicẽtem, moris fuiſſe apud Aegyptios ex Philoſophis (id eſt Poetis) ſacerdotes, ex

ſacer-

ſacerdotibus autem Reges eligere. De Zoroaſte Perſomede dici hoc loco opportunè poſſet, niſi quiſpiam illum Magicarum artium inuentorem eſſe clamitaret, quas ne uideamur tueri, (quanquam noui qui fuerint Perſici Magi) ex uulgi opinione quòd uim illius uocabuli nõ intelligit, illius commemoratione ſuperſedebimus. Commodiùs Hyſtaſpen ſubnectemus, qui cùm poeta eſſet, rex tamen Medorũ fuit. Hunc Hydaſpen uocat Firmianus, à quo amnẽ quoq; Hydaſpen appellatum dicit, cumq; ſub pueri uaticinantis interpretatione ad memoriam poſteris tradidiſſe ſublatum iri ex orbe nomen Imperiumq; Romanum, & id multò antè præfatus, quàm illa Troiana gens conderetur. Neq; hic obijciendum, non exprimi Poetæ appellationem, nam nos Oracula illa non ſolita niſi uerſibus reddi ſatis exploratum habemus. Quid dicemus de Dracone qui etiam inter Poetas recenſetur? Is, ut ſcribit Gellius, fuit Athenienſis, uir probus, & multa prudentia præditus, iuriſq; diuini & humani peritus (idem eſt ac ſi Poetã unico dixiſſet uocabulo) primuſq; omnium leges tulit, quibus Athenienſes uterentur: uidetis incrementum Athenienſis Reipub. à Poeta ducere originem? Sed quia ille ob ſeueritatem legum, quas Demades orator non atramento ſed ſanguine ſcriptas dictitabat, minus uobis probabitur, ad Solonem tranſeamus. Quantus ille, quæſo, Poeta, extitit? Hæretis? At diuinum Platonem audite, apud quem Critias in Timæo aſſerit ſi ſeriò Poeticam excolere potuiſſet, neq; illi tot eſſent ex patrijs ſeditionibus obiecta impedimenta, futurum eum ipſo Heſiodo & Homero inferiorem non fuiſſe. At quo pacto hic Poeta Athenienſem Rempublicam adminiſtrarit, quàm egregijs legibus exornarit, nemini ob tanti uiri celebritatem & ſplendorem ignotũ aut obſcurum eſſe ſuſpicor. Eius ſanè Elegias plurimùm commendant Ariſtoteles, Ariſtides, Pauſanias: qui addit uehementes & incitatos fuiſſe ut eo carminis genere Athenienẽſes aliquãdo ſint ad bella inflammati. Nimirũ præſtantiſſimum & minimè uulgarem Poetã eſſe oportuit, qui ex Aegypto longè doctior, & rerum diuinarum cognitione nõ leuiter inſtructus redierat. Videtis iterum poetas etiam ad magnificam & beatam illam rerumpub. moderationẽ ſolitos admitti? Quid attinet Pittacũ illum Mitylenęũ cõmemorare, qui ſexcentis elegis ciuibus ſuis leges conſcripſiſſe traditur? Annon Poeta ille aliquandiu patriã ſuam tyrannus rexit, quãuis ea dignitate poſteà ſponte ſeſe abdicauerit? Fuit etiam Periander Tyrannus Corinthius nõ uulgaris poeta. Quid? nonne ipſe Anacharſis Scytharum Regis frater leges uerſib. deſcriptas genti ſuæ proponere uoluit? unde colligo hunc etiam poetam quaſi conſortem fratris in Regno illo extitiſſe, ut neq; barbara etiam illa natio poetas à publicis negotijs exſibilauerit. Satiſne locupleti exemplorum congerie Poetas quoq; non eſſe egregio illo ueſtro rerum moderamine indignos perdocuiſſe uobis uideor? compertũ habeo mihi nõ cũ pertinacibus ingenijs eſſe negotium, à quibus longè difficiliùs hanc cõfeſſionem quàm ex quouis ſicco pumice aquam expreſſero. Imò, niſi me fallit animus, quanta uocis contentione fieri poterit, clamabitis me Anthericum metere, aut ex arena funiculum nectere, qui hoc uobis ea ratione perſuadere nitar. At uos pro libidine magis ac magis obdureſcite, ego hoc ferrum iſta incude tundere finem non faciã donec illud aut remolleſcat, aut ſe plane intractabile profiteatur, in quo nõ tam mea imbecillitas quàm nimia illius duritas culpari poſſit. Ergo nobis non ſufficit oſtendiſſe me Poetas quoq; clauũ illum Reipub. attrectaſſe. Quod ut fateamini, ſiquidem hiſtoriæ ueritatem ueſtrum non eſt refellere, tamen non conceditis eos Poetices beneficio illud honoris faſtigium conſcendiſſe. Id uerò ego minimè urgeo, ſatis enim mihi eſt oſtendere eos illius ſcięntiæ gloria fuiſſe decoratos, quanquam, Aegyptiorum conſuetudo, quàm ex Platone repetebamus, id ipſum euincere uideatur. Sed quia uetuſtiſſima illa Poetica, quę ex maxima parte fuit Theologica, cæteroqui omnis ſecretioris eruditionis domicilium, in deteriorem quodammodo degenerauit, cùm ab illa ἐυλεχεία, ut ita dicam, longè deſciuerit, de ea loquam ut quæ nobis eſt cognita, & de qua uos intelligere percipio. Videamus ergo an ſcripta noſtrorũ Poetarum, quos nugarũ ſentinas fortaſſe uos nuncupatis, ad eam ipſam Rerumpub. adminiſtrationem conducant: quod uos hactenus negatis & nulla poteſtis ratione concoquere. Atqui ego id tam manifeſtè docebo, ut qui tam ſplendidam lucem non uidebit, lollio uictitaſſe atq; ipſius talpæ uel leberidis cęcitatem longè ſuperaſſe exiſtimari poſſit. Qui publica negotia capeſſere inſtituunt, duo ſibi adminicula comparare debent: Vnum eſt morum alterum ipſius Politicæ ſcientiæ. Sub morali pietatem (quod ſummum eſt Rerump. columen) intelligere potui, ſed quia ex purioribus Spiritus ſancti fontibus illam hauriendam eſſe ſtatuo de illa impręſentiarum plura dicere mihi temperabo. Quanquam illius nitidos quoſdam riuulos in hanc noſtram Poeticam illinc deriuatos facile ſit deprehendere. Et ut tandem hoc uobis perſuadeamini, non grauabor inſigniores quoſdam locos huius argumenti excerpere. Vultis primùm Deum potentem uobis à Poetis exprimi? Audite Homerum noſtrum:

Ζεὺς δ᾽ ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε ὅππως κεν ἐθέλῃσιν· ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων,

id eſt,

id eſt (nam ueſtrum pleroſque iſta aliòqui non intellecturos ſcio) *Iupiter uirtutem uiris auget & minuit Prout uoluerit. Ille enim potentiſsimus eſt omnium.*

Δαίμονι ῥέξαι πᾶν δυνατόν — *Deo omnia factu facilia,* inquit Callimachus.

Hæc de plurimis paucula ſufficiunto: quam breuitatem in reliquis etiam conſectabimur. Vultis ſapientem? Orpheus Deum

ἐπιστάμενον τά τε ὄντα — ὅσσα τε πρόσθεν ἔην, ὅσ' ἔσσεται ὕστερον αὖθις,

Scientem præſentia, præterita, & futura appellat?

σοφὸν Θεὸν, *Sapientem Deum,* Euripides. Vultis ueracem:

ψευδαγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα — *Mentiri neſcit os*
τὸ δῖον, ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ — *Diuinũ, ſed quæ dicit perficit omnia,* inqt Aeſchylus.

Quid quod Pindarus Veritatem Iouis filiam prædicat? Vultis bonum?

τὰ τοῦ Θεοῦ μὲν χρηστά, — *Quæ à Deo ſunt, bona ſunt,* inquit Euripides.
κακῶν ὁ Θεὸς οὔ ποτε αἴτιος — *Deus nunquam eſt cauſa malorum.*

inquit Lyricus apud Clementem. Vultis iuſtum?

— ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα — *—Deus habet oculum iuſtum,* inquit Homerus.

Eſt profectò Deus, qui quæ nos gerimus auditq; & uidet: Bene merẽti bene pfuerit, malè merẽti par erit.

ait Plautus. Vultis miſericordem? *Flectitur iratus uoce rogante Deus* inquit Naſo.

Vultis incorporeum? Hîc uerò attentos uos eſſe poſtulo.

χώριζε θνητῶν τὸν Θεὸν, καὶ μὴ δόκει — *Seiunge à mortalibus Deum, neq; exiſtima*
ὅμοιον ἑαυτῷ σάρκινον καθεστάναι — *Similem tibi ipſi ac carneum eſſe conſtituendum.*

ait Aeſchylus apud Clementem. Et rurſus apud eundem Xenophanes:

εἷς Θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος — *Vnus Deus inter Deos & homines maximus*
οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοίιος, οὐδὲ νόημα — *Neq; corpore mortalibus ſimilis, neq; mente.*

Iam uerò cùm Orpheus Deum principium & finem omnium uocat, quomodo uobis loquutus uidetur? Audite illum apud Euſebium:

—ἐστὶ δὲ πάντη — *—Eſt ubique*
αὐτὸς ἐπουράνιος, καὶ ἐπὶ χθονὶ πάντα τελευτᾷ — *Ille cæleſtis (Deus) & in terris omnia perficit*
ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων, καὶ μέσσον, ἠδὲ τελευτήν. — *Principium continens, medium & finem rerum.*

Vultis omnium largitorem?

Ζεὺς ἀγαθόν τε κακόν τε δίδοι· δύναται γὰρ ἅπαντα — *Iupiter bona & mala largitur: Omnia enim poteſt,*

inquit Homerus. Et Pindarus:

Ζεὺς τάδε καὶ τάδε νέμει, — *Iupiter proſpera & aduerſa largitur,*
Ζεὺς ὁ πάντων κύριος. — *Iupiter omnium dominus.*

Cultum porrò diuinum quis meliùs his uerſibus docet, quæ ſunt apud Suidam:

εὐσεβεῖν δεῖ τὰ πρὸς Θεόν. ὡς τ' ἄλλα πάντα — *Pium erga Deum eſſe oportet. Omnia enim alia*
δεύτερ' ἡγεῖται πατὴρ Ζεύς. — *Pietati poſtponit pater Iupiter.*

Quid? illud apud Stobæum:

δίκαια δράσας, συμμάχου τεύξῃ Θεοῦ. — *Iuſta faciens, Deum auxiliatorem conſequêris:*

illud, inquam, nónne Chriſtianum animum ſpirare uobis uidetur? An non iſta ſunt uera pietatis in noſtra Poetica præcepta? quæ ut dixi conciſiùs propono, tum quia illa aliunde commodiùs peti poſſunt, tum quia hoc πάρεργον non fuit ὡς ἔργον uſurpandum. Quantulacunq; tamen illa ſunt, ſatis probant non planè ſine pietatis fructu legi noſtrorum Poetarum uolumina, quod ſiquis ueſtrûm diligentius fecerit, futurum ſpero ut cum iſtis Muſis, à quibus hactenus tã auerſi eſtis, pacem & concordiam ineatis. Nec inficias eo his tam ſalutaribus Poetarũ præceptionibus pernicioſa multa immiſceri, ut meritò cum Polypi capite Poetica comparari poſſit, ſed noſtri eſt muneris & officij recta à prauis ſummo cum iudicio diſcernere. Quod ſatis ex ipſo Plutarcho intelligetis in lib. de aud. Poet. Nunc ſuperiora illa adminicula, quibus inſtructũ eum eſſe oportere dicebamus, qui negotiorum publicorum adminiſtrationem capeſſere molitur, repetamus. Vnũ igitur erat morum, alterum Politiæ. Vnde tum ἠθικὴ tum πολιτικὴ ſolùm, altioribus relictis, tota erit iſta noſtra diſputatio. Porrò ſic ſtatuo, ei qui illa in parte ſeriò uerſari uoluerit & cum laude, cum gloria, cum utilitate illo defungi munere, in hoc ſcopum attẽtè collimandũ, ut in probum & benè moratũ uirum euadat, id eſt, ut abſolutam illam, quantũ in humanis abſoluti eſſe poteſt, uirtutis ἐντελέχειαν adipiſcatur, quæ ei ad omnes actiones facem, non ſecus ac Minerua Homerica, præferat. qua ſi caruerit, funeſta caligine totam Rempublicam obſcurabit, cœlumq;, ut dicitur, terris permiſcebit. Iam quis illã meliùs docet, quàm Poetica? Duę ſunt autem perfectæ docendi uiæ: Vna quidem præceptis, altera uerò exemplis. Ethica præcepta ex poetarum libris, Deus bone, quàm uberrimè fluunt, quàm copioſiſſimè excerpuntur? Exempla uerò uirtutum ubi frequentiora reperturũ te putas? Illam rationem docendi

primùm expēdamus, Virtutes igitur craſſiuſculè (ſi craſſiuſculè hoc fieri appellatis, quod duce illo Peripatetiorum principe fit) attendamus: quas cùm partim ἠθικὰς partim διανοητικὰς ex illius Philoſophi doctrina eſſe intelligamus: τῶν ἠθικῶν, id eſt, moraliū ſpecies eſſe nouem codē magiſtro didicimus. Animi enim motus ab externis obiectis in homine animali politico dupliciter conſideratur, ut perſpicuè ac elegantiſſimè clariſſimus & doctiſſimus ille Ariſtotelis Interpres Theod. Zuingerus tradit, dupliciter, inquā, uel reſpectu ipſiuſmet hominis hoc præditi: uel aliorum. Ex illo motu homo uel in futurum ad confidendum inducitur, uel ad diffidendum: & motus eſt uel θάῤῥος uel φόβος: quorum motuū moderationi præeſt FORTITVDO. Vel in præſens bonorum fruitione delectatur, Malorum perceptione triſtatur: & motus eſt uel λύπη, uel ἡδονή. Obiecta rurſus agere uidentur uel in corpus, uel in animum. In corpus: Sic λύπην & ἡδονὴν σωματικὴν moderatur TEMPERANTIA. In animum: ἡδονῶν καὶ λυπῶν ψυχικῶν obiectum conſideratur uel per ſe, uel reſpectu hominum quibus cum conuerſatur. Per ſe ut bonum uel malum eſt externum, in cenſum ueniens tum diuitiarum: Quas moderatur LIBERALITAS & Magnificentia: Tum honorum, circa quos occupatur MAGNANIMITAS. Conuerſatio quotidiana conſideratur ratione eorum, quę illā poſſunt tollere, aut fouere. Tollere ut iræ & inimicitiæ. Hæc moderatur CLEMENTIA & Seueritas: Fouere, reſpectu aut rerum aut perſonarum. Rerum ueritatis uidelicet quam moderatur INTEGRITAS Perſonarum, nempe Iucunditatis. Hanc moderatur in Serijs POPVLARITAS, in ludicris VRBANITAS. Motum illum præterea dicebamus conſiderari in homine reſpectu aliorum, nempe quibuſcum uiuit æqualiter uel inæqualiter. Et hæc eſt IVSTITIA. Illa, inquam, Iuſtitia, quam uos, uiri optimi, aut ueſtrûm pars maxima tantopere uobis uendicatis, cuius etiam præcepta à noſtris Poetis diuinè traduntur. Qua parte hoc ſtudium ueſtro non eſſe deterius poſtmodum uidebitis, etiam ſi Lemæ eſſetis, ut aiūt, Saturniæ. Virtus deniq; διανοητικὴ quæ nimirum ab ratione & cogitatione proficiſcitur eſt PRVDENTIA. De ſingulis illis itaq; uirtutum generibus Poeticè agamus, ac primùm de FORTITVDINE quæ quàm ſit homini Politico neceſſaria nemo eſt ueſtrûm (opinor) qui neſciat, ut id mihi pluribus non ſit demonſtrandum Fortitudinem igitur ſpectamus quatenus uerſatur circa res bonas uel malas, Copioſiorem autem & magis perſpicuam huius uirtutis & aliarum doctrinam ex Ethico Philoſopho, qui uoluerit, repetat. At in Poetis uariè diſſeminata illius ſolùm præcepta attendat. Primùm ergo quicquid homini acciderit ferendum eſſe docent:

—ἔοικε δὲ θνητὸν ἐόντα — *—Decet mortalem* (Calaber:
πάντα φέρειν, ὁπόσ' ἐσθλὰ διδοῖ θεὸς ἠδ' ἀλεγεινά. — *Omnia ferre ſiue bona dederit Deus, ſiue mala.* inqt
τὸ φέρον ἐκ θεοῦ καλῶς — *Quod à Deo conſtitutum eſt, id rectè*
——φέρειν χρή. — *—Decet ferre.* ait Sophocles:
τὸν ἀληθῶς ἄνδρα ἐν γνώμῃ, καὶ τἀγαθὰ — *Viro uerè generoſo tum bona*
καὶ τὰ κακὰ δεῖ πταίοντα γενναίως φέρειν. — *Tum mala, ſi lapſus fuerit, fortiter ſuſtinenda ſunt.*

ait Menander. At Philemon:

ἐνταῦθ' ἀνὴρ γάρ ἐστιν ἀνδρὸς διάφορος — *In hoc enim uir uiro praſtat*
ἐν τῷ τό, τι κακὸν εὖ φέρειν καὶ τἀγαθόν. — *Quod & bonum & malum benè ferat.*

Vos, qui hæc auditis, patimini me apiculas imitari, quæ non integros flores excerpūt, ſed mellificum illum ſuccum ebibunt, id eſt, uel minimā florum portionem. Ita dum hæc γνωμολογικὰ Poetarum percurro, nihil aliud quàm ſummis ueſtigijs nec fixo pede percurro, ad ipſos tantùm fontes digitum intenſurus, quò ſitim ſuam reſtinguere qui uolet illis penitus ſe proluat. Pergamus tamen aliquantulum in hac FORTITVDINE Poetica. Calamitates fortiter tolerandas ſuperiora quidem docebant ſed confuſè cum ijs quæ proſperè ſuccedunt, in quibus ferendis non minus quàm in aduerſis uirtus illa eluceſcit. Nunc de calamitatibus ſeorſim, ſed riuulum unum aut alterum de tanto Oceano deductum.

ἀνδρὸς γὰρ πινυτοῖο, καὶ ἄλγεα πόλλ' ἐπιόντα — *Viri prudentis eſt multos licet grauesq; dolores*
τλῆναι ὑπὸ κραδίῃ στερεῇ φρεσὶ μηδ' ἀκαχῆσθαι. — *Ferre forti animo, neq; mœrorib. cōcuti.* ait Calaber:
ἔνεγκε λύπην καὶ βλάβην ἐρρωμένως — *Res ferto acerbas atque damna fortiter.*

ait Menander. Quid illa Venuſini Lyrici:

—uiuite fortes — Et, *Rebus anguſtis animoſus atque*
Fortiaq; aduerſis opponite pectora rebus: — *Fortis appare.* nonne Politico homini rectè p̄cipiūtur? Sed audite quo pacto hominib. illa FORTITVDO cōtingat. Dei nimirū munere:

κρίνεται δ' ἀλκὰ διὰ δαίμονα ἀνδρῶν. — *Fortitudo mortalium à Deo eſt.* inquit Pindarus.

Ergo non acquiritur conſuetudine illius habitus, ut uoluit falsò Ariſtoteles. Verè enim & piè noſter Pindarus à Deo eſſe illā prædicat, & uos ſanè ni fallor, hæc nunquam legiſtis: alioqui cur ueſtris conuitijs tam miſerè noſtra Poetica proſcinderetur? Audite plura ueſtræ inſcitiæ

teſti-

teſtimonia. Ille chorus Euripideus cùm ſperaret uictoriā futurā penes Atheniēſes in iuſta cauſa pugnantes contra Thebanos, cùm hæc pronunciat,

Ζεύς μοι ξύμμαχος οὐ φοβοῦμαι, *Iupiter mihi auxiliator, non metuo:*

quo ore niſi planè diuino loquutus uobis uidebitū? Quid illū alibi apud eūdē Euripidē dicētē

——Ἡ ῥώμη δ' οὐδὲν φέρει *Fortitudo nihil prodeſt*
Βροτοῖσιν, εἰ μὴ τὸν θεὸν χρήζοντ' ἔχει. *Hominibus, niſi Deum opitulantem habuerit.*

an nugatorem (quales uos eſſe Poetas proteruè iactatis) redolere exiſtimabitis? Cum Seneca dicit: *Nulla uis maior pietate uera eſt,* nónne conuincit perutilem eſſe Poeticā, quæ tam pia & ſancta nobis præcepta fortitudinis ſuppeditet? At Homeri noſtri penè non ſine flagitio erā oblitus, qui fortitudinem bellicam Dei auxilio indigere prædicat his uerbis:

—— Οἷσι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει *Quibus pater Iupiter gloriam concedere uult,*
κείνων τοι πάντων βέλε' ἅπτεται, ὅστις ἀφείη, *Illorum omnium tela tangunt, quiſquis illa mittat*
Ἢ κακὸς, ἢ ἀγαθός, Ζεὺς δ' ἔμπης πάντα ἰθύνει, *Siue ignauus, ſiue fortis, cum à Ioue omnia dirigātur*
Ἐχθροῖς δ' αὔτως πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε. *Hoſtium tela contrà irrita humi decidunt.*

Cui loco ſimilis eſt ille alibi cùm dicit:

Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος ἠέπερ ἀνδρῶν, *Semper mens Iouis præſtantior eſt hominum mente,*
Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ καὶ ἀφείλετο νίκην, *Qui & fortem uirum terret, & ei eripit uictoriam,*
Ῥηιδίως, ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνῃσι μάχεσθαι. *Facilè aliquando uerò ad pugnandum incitat.*

Quid aliud, quæſo, hæc docent quàm fruſtrà proprijs niti uiribus mortales, niſi illas diuinum auxilium fulciat, & ſuſtentet? Et uos Poetas tam piè loquutos, tam impudenter ex Rebuſpublicis eiicietis? At ſi æquitatis noſtræ ratio ulla habeatur, uobis è ueſtigio illarum clauus manibus excutietur, qui tam neceſſarios & utiles doctores illis inuideatis. Egimus de FORTITVDINE. Sequitur TEMPERANTIA, qui habitus circa uoluptatem Venereā & alimentarem occupatur: uiro Politico tam digna uirtus, quàm quæuis alia. Illius præcepta numeroſa ſunt ac penè infinita ſparſim in Poeticis uoluminibus. Nos pro noſtri inſtituti ratione pauca delibemus. Primùm qualis & quanta eſt illa laus temperantiæ in Menandri Monoſtichis cùm dicit:

Ταμεῖον ἀρετῆς ἐστι σωφροσύνη μόνη. *Eſt temperantia ſola uirtutis penus.*

An non hoc eſt ad illam amplectendam maximum incentiuum? Itaq;

Δώρημα κάλλιστον θεῶν, *Pulcerrimū Dei donū,* illam appellat Euripides:

qua idem, ut uult Plutarchus, uel Menander, ut Stobæus, οὐδὲν πρεσβύτερον nihil præſtantius aut antiquius eſſe pronunciat. Quid illud Flacci?

Sperne uoluptates: nocet empta dolore uoluptas,

nónne egregium uobis temperantiæ præceptum uidetur? Eodem ſpectant illa Anaxandridæ,

Μηδέποτε δοῦλον ἡδονῆς σαυτὸν ποίει· *Nunquam ſeruum uoluptatis te facito,*
Λάγνης γυναικός ἐστιν, οὐκ ἀνδρὸς τόδε. *Libidinoſæ mulieris eſt hoc, non uiri.*

Iam ſpecialius iſta conſideremus. Temperantia tum in Venerea tum in alimentari uoluptate uerſatur: illa propriè Caſtitas, & Pudicitia, hæc Abſtinentia & Frugalitas dici poteſt. De caſtitate quàm optimè Phocylides uetat:

Μήτε γαμοκλοπέειν, ἢ ἀσελγέα Κύπριν ὀρίνειν, *Neq; furtiuis nuptijs uacare, neq; Venerē obſcœnā exercere.*

Et alibi: Μηδέ τις ἀμνήστευτα βίῃ κούρῃσι μιγείη, *Ne quis ſine deſponſatione uiolēter puellis miſceatur.*

Rurſus. Μηδ' ὕβριζε γυναῖκα ἐπ' αἰσχυντοῖς λεχέεσσι *Neq; infamia afflice uxorem per turpes lectos.*
Μὴ παραβῇς εὐνὰς φύσεως ἐς Κύπριν ἄθεσμον. *Neq; tranſcendas naturæ metas Venere illicita.*
Μηδ' ἐς ἔρωτα γυναικὸς ἅπας ῥεύσῃς ἀκάθεκτον. *Neq; amore mulieris totus diffluas perdito,*
Οὐ γὰρ ἔρως θεός ἐστι, &c. *Non enim amor Deus eſt.*

In eius porrò temperantiæ laudem exclamat Chorus Euripideus:

Φεῦ φεῦ, τὸ σῶφρον ὡς ἁπανταχοῦ καλόν *Papæ! Pudicitia ut ubiq; honeſta*
Καὶ δόξαν ἐσθλὴν ἐν βροτοῖς κομίζεται. *Et gloriam bonam apud mortales acquirit.*

Ex eadem temperatia laudatur Hippolytus ab eodem Euripide, ut meminit Stobæus. Tempus me deniq; deficiat antequàm hunc locum, ſi omnia Poetarū abdita perſcrutari uelim, planè abſoluero. Pergamus ad Frugalitatem quàm uarijs itidem locis Poetica commendat. Audi enim Palladam apud Stobæum:

Γαστέρα μισεῖ θεός, καὶ βρώματα γαστρός· *Ventrem odit Deus, & epulas uentris:*
Εἵνεκα γὰρ τούτων σωφροσύνη λύεται. *Horum enim gratia temperantia ſoluitur,*

Quàm ſit autem utilis, ex contrarij uituperatione docet Crates, cum dicit:

Ὅστις δὲ μὴ γαστρὸς κρατεῖν ἐπίσταται, *Quicunq; uentri imperare neſcit,*
Οὗτος τὰ πλεῖω τῶν κακῶν ἔχει κακά. *Hic plura mala malis coacervat.*

Hinc eſt quod tam Satyricè in *Luxuriam* Poetæ noſtri, Lucanus, Iuuenalis, Statius, Horatius & alij penè omnes inuehuntur. Pereant ergo quantumuis craſſi illi & uerboſi tot Philoſophorū

Academicorum, Peripateticorum, Stoicorum commentarij: unica Philoſophia Poetica nobis ad temperantem uitam ſufficit. Succedit LIBERALITAS, & Magnificētia: quæ duo cum de uno tantū habitu intelligantur, tamen ſubiecta materia differunt, quòd illa in parua uel mediocri, hæc in magna diuitiarū poſſeſſione uerſatur. Iam ſi multùm intereſt Reip. nequis re ſua malè utatur, quis dubitat quin Politici homines hac uirtute maximè inſtructi eſſe debeant, ut ritè bona ſua adminiſtrent, nequid inde & ipſis & Reipub. damni importari poſſit? Videamus ergo ut hunc habitum doceat quoq; Poetica. Sed quia antequam ullus illum exexcere poſſit opibus eum affluere oportet, uidendum eſt primùm, ut eas acquirat. Cùm autem Modus rerū omniū ſit optimus, hunc in diuitiarū acquiſitione obſeruari iubēt Poetę. Audite.n. Menādrū:

κρεῖττον γάρ ἐστιν, ἂν σκοπῇ τις κατὰ λόγον — *Satius eſt, ſiquis conſideret, ut par eſt*
μὴ πολλ' ἀηδῶς, ὀλίγα δ' ἡδέως ἔχειν — *Non multa iniucundè, ſed pauca iucundè poſsidere*
πενίαν τ' ἄλυπον μᾶλλον ἢ πλοῦτον πικρόν. — *Et paupertatē ſine moleſtijs potiùs q̄ diuitias acerbas.*

Volunt etiam iuſtè comparari. Vt Phocylides:

μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, ἀλλ' ἐξ ὁσίων βιοτεύειν. — *Ne diteſcas iniuſtè, ſed ex iuſtè partis uiue.* Sic Euri-
ἀδίκως γὰρ μὴ κτῶ χρήματ' ἢν βούλῃ πολὺν — *Ne comparato per nefas ullas opes* (pides:
χρόνον μελάθροις ἐμμένειν· τὰ δ' ἀδίκως — *Has ſi manere uis in ædibus diu.*
οἴκους ἐσελθόντ' οὐκ ἔχει σωτηρίαν. — *Nam per nefas quæſita ſalua non manent.*

Volunt etiam honeſtè acquiri: ut Heſiodus: (phanes:

μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσι. — *Turpia lucra fuge nā ſunt æqualia damnis.* Et Anti-
καλῶς πένεσθαι μᾶλλον, ἢ πλουτεῖν κακῶς. — *Potius eſt honeſtè pauperem eſſe, quàm diuitem malè,*
τὸ μὲν γὰρ ἔλεον, τὸ δ' ἐπιτίμησιν φέρει. — *Illud enim miſericordiā, hoc reprehēſionē meretur.*

Acquiſitas diuitias præterea ſtudioſè conſeruari uolunt, unde illud Naſonis:

Non minor eſt uirtus, quàm quærere, parta tueri. Et illud Plautinum perelegans:

Qui homo maturè quæſiuit pecuniam, — *Niſi eam maturè parſit, maturè eſurit.*

& alia huiuſmodi quæ de induſtria prætermitto. Doceat etiam rationem bene & frugaliter illis utendi, quod in præcedenti uirtute aliquantulum attingebamus: ſed peculiariter ſub titulo Temperantiæ, nunc generaliùs loquimur de Parſimonia, cuius aurea ſunt in Poetis præcepta. Inuidioſa uetuſtas Crateris hymnum in Frugalitatem nobis abſtulit, ſed eius fragmentum extat ſatis luculentum in illis uerbis apud Iulianum Imperat.

χαῖρε θεὰ δέσποινα σοφῶν ἀνδρῶν ἀγάπημα — *Salue Dea domina, ſapientibus uiris amica*
εὐτελία κλεινῆς ἔγγονε σωφροσύνης. — *Frugalitas, inclyta filia Temperantiæ.*

Deam quidem appellat, quod duriuſculum teretibus Chriſtianorū auribus uidebitur, ſed hoc in Ethnico facilè tolerari anteà ſatis diſputauimus. Vt ut ſit, elegās illud *εὐτελίας* encomium ſatis docet, rem tam præſtantem ſeriò eſſe cuiuis amplectendam. Adde Euripidem qui *εὐτελίαν σοφῶν τε καὶ ἀρίστων βουλευμάτων διδάσκαλον* ſapientium & optimorum conſiliorum magiſtrā appellat. Flaccus uerè aureè illam *Mediocritatem aureā* uocat. Sed hæc eum tantùm, qui bona poſſidet & ijs utitur: Liberalitas autem & Magnificentia alios ſpectat: illa propriè muneraria, hæc ſumptuaria impræſentiarum dicatur. Eæ quomodo, & erga quos, exercendæ ſint, nulli meliùs quàm Poetæ perdocent. Illud Phocylidis

μηδέποτε χρήστης πικρὸς γίνῃ ἀνδρὶ πένητι — *Nunquam creditor acerbus ſis uiro pauperi.*

Illud, inquam, quæſo quàm eſt humanitatis Chriſtianæ plenū? Quid uerò illud Theognidis:

αἰτοῦσι δ' ἀγαθοῖς ἀνδράσι δίδου — *Petentibus uiris bonis dato:* nonne probè monet habendam eſſe eorum rationem in quos liberalis ac munificus eſſe uolueris? Et hoc præceptū maximi omnino eſt momēti, & ꝙ unicū in tota iſta doctrina, quā quærimus, ſufficere poſſe uideatur. Sed pergamus. Idē Phocylides q̄ ſpiritu niſi pio loquutus uobis cenſebitur, cùm dicit:

πλοῦτον ἔχων, σὴν χεῖρα πενητεύουσιν ὄρεξον — *Si diuitias poſsides, tuam manum pauperib. porrige*
ὧν σοι ἔδωκε θεός, τούτων χρῄζουσι παράσχου. — *Quæ dedit tibi Deus, de his egentibus præbe.*

O uocem non Mileſio ſed Chriſtiano Philoſopho digniſſimam! Et uos in damnanda Poetica pergitis, quæ tam pios gerit ſpiritus? Et uos tandem aliquando tantæ impudentiæ non pudebit? Iam eadem in amicos eandem munificentiam (quod penè oblitus eram) exhiberi uult, atque adeò eam immortalem eſſe prædicat: idq; uel ſolus Martialis (non tantæ alioqui apud me autoritatis ac pleriq; alij)

Extra fortunam eſt quicquid donatur amicis, — *Quas dederis, ſolas ſemper habebis opes.*

Hanc partem copioſiſſimè Seneca Philoſophus in libris de Beneficijs perſequitur. Sed quorſum tot uerbis opus eſt in ijs, quæ breuiore orationis gyro ſatis ſuperque complecti potes? Nolunt Poetæ illa uerboſitatis mole ſtudioſorum uirtutis hominum ingenia obrui, ut pote quam in ipſa actione potiſſimum uerſari intelligant. Nō ergo de uirtutibus phaleras illas declamatorias inſtituunt, ſed paucis illa officij, uel, ut cum Panætio loquaris, *τοῦ καθήκοντος* præ-

præcepta perſtringunt. Alios ornatus compta ſatis per ſe uirtus non poſtulat, & quàm nudam ſeſe tibi exhibentem non amplecteris, ea quoq; ratione ueſtitam omnino repudiabis. Hoc ergo magis in Poetis noſtris mireris qui nudam illam, ſimplicem & Laconicam docendi uiam inſiſtunt, cùm tamē nihil prætermittant quòd ad honeſtè ac probè uiuendum conducibile eſſe poſſit. Sed ad rem. Illa liberalitatis præcepta ſordes auaritiæ ſatis uidētur detegere, ſi eadem eſt, ut eſt, uirtutis & uitiorum doctrinæ ratio, ſed & ſpeciatim illas quoque optimè perſequitur Poetica, dum eam damnat & ab ea homines deterret, quæ ſi hûc omnia congerere uoluero, quando me peroraturum exiſtimatis? ſed per tranſennam audite paucula.

Ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητ☉ ἁπάσης *Auaritia mater eſt uniuerſæ nequitiæ*, inqt Phocylides. Apollodorus quoq; φιλαργυρίαν τὸ κεφάλαιον τῶν κακῶν caput malorum, & Claudianus *primam matrem ſcelerum* appellant. Quæ ad deterrendos ab hoc uitio homines planè ſufficiunt, & ſi plura pluribus locis apud Poetas obſeruari poſſint, quæ in teterrimam iſtam generis humani labem non minùs animoſè quàm uerè iactant. Videte, quæſo, quales nos fructus ex Poetica decerpimus, & lubenter uobiſcum communicamus, ut quos hactenus negligētia & maleuolentia ueſtra faſtidiſtis, iam diligentia & beneuolētia noſtra illos aliquantulum deguſtetis, qui ſi uobis non ſapiant, uitioſo palato & ſtomacho omnino uos pronuncio. Pergamus ad MAGNANIMITATEM. Hæc uirtus circa honorem & gloriam uerſatur, quē præcipuū imò unicum uirtutis ſcopū ſtatuunt Philoſophi: imò hanc uirtutem uirtutū omnium ornamentū prædicāt. Enimuerò accuratiùs hac de re nō diſputo, an alius ſit aut debeat eſſe uirtutū finis, quàm gloria: ſiquidē fateor nobis Chriſtianis alio eſſe collimandū, ad Dei uidelicet gloriā & laudē, cui⁹ ſolius ſtudio ad uirtutem incitari nos oportet, neglecta noſtrûm ipſorum exiſtimatione, quâ nos trāſuerſi rapti planè ab illo ſcopo aberramus. Poſſumus tamē craſſiuſculè iſta proponere & ex uulgari humanarū actionum uſu. Eſt enim perpetua uirtutis comes gloria, quæ licet potiſſimum nobis quærenda non ſit, tamen quia ab illa diuelli nō poteſt, tangi nos etiam aliquo huius ſtudio omnino abſurdum non eſt, modò in ea ſolùm non acquieſcamus, ſed quaſi perfunctoriè & aliud quodammodo agentes eam complectamur. Et ſanè eius ratio nonnulla habenda eſt, ſed moderata: illud quidem ne in puſillanimitatem, hoc ne in ambitionē delabamur, quæ uitioſa tum ex defectu, tum ex exceſſu iudicari poſſunt. Magnanimitas itaq; Poetica aut contemnere, aut amplecti honorē & gloriā pręcipit. Et contemnere quidē uarijs de cauſis, quarum nonnullas breuiter attingemus. Phocylides piè monet, ne quis ob proprias dotes nimiùm ſuperbiat, ut aut propter ſapientiam, aut uires, aut diuitias: ſiquidem unicus Deus hæc iure ſibi uindicet. Audite eum loquentem

Μὴ γαυροῦ σοφίῃ, μήτ' ἀλκῇ, μήτ' ἐνὶ πλούτῳ. *Sapientiam ne iacta, neq; uires, neq; diuitias.*
Εἷς θεός ἐστι σοφὸς, δυνατὸς ἅμα, καὶ πολύολβ☉. *Vnus Deus eſt ſapiens, potens, & multifariam diues.*

Quàm rectè, quæſo, his uerbis nimia magnanimitas hominum compeſcitur? ſiquidem ſoleāt pleriq; ex ijs gloriam aucupari, quæ cùm propriè ſolius ſint Dei, tamen quaſi ſua neq; aliunde accepta, ſed propria induſtria comparata, uenditant. Sanè breuis ille anfractus latiſſimè extenditur, & hoc quiuis ueſtrum ſatis apud ſe poteſt expendere. Iam uerò cùm Poetę eorū fortunā ſpectant, qui magnis honoribus potiti uarijs tamen calamitatibus obnoxij ſunt, mouere ſolēt alios ne ea capeſſant, unde tot illis creari poſſunt pericula. Vnde Naſo:

Crede mihi, bene qui latuit, bene uixit, & intra *Vſibus edocto ſi quicquam credis amico,*
Fortunā debet quiſq; manere ſuā. & pòſt: *Viue tibi, & longè nomina magna fuge.*
Tu quoq; formida nimium ſublimia ſemper, *Viue tibi, quantumq; potes prælustria uita:*
Propoſitiq; memor contrahe uela tui. *Sæuū prælustri fulmen ab arce uenit.* Et Seneca
Viue ſine inuidia, molleſq; inglorius annos *Humili loco ſed certa ſedet* *(moſa cadit.*
Exige, amicitias & tibi iunge pares. Et alibi *Sordida parua fortuna domus:* *Altè uirtus ani-*

Et hæc quidem ſalutaria ſunt pręcepta, ac qui illis honoribus publicis carere potuerit ſine ullo ſuo aut Reip. (cui nos etiam natos Plato nouerat) detrimēto, ſanè longè feliciorem uitā tranſiget. Quia tamen obſeruari nō poſſunt ex illa Platonis uoce, quam perſtrinximus, uidendum eſt ut eos qui hanc honorum molem à ſe amoliri non poſſunt, inſtruat quoq; noſtra Poetica. Qui eam ergo, ſiue generaliùs aliquam, gloriam affectant, diſcant à Poetis, quæ uia illis ſit inſiſtenda. Primùm ergo Virtutem ijs amplectendam docent: nam, ut ait Zenodotus,

Κηρύσσεται ἀεὶ ἡ ἀρετή· κακὸς δ' ἀνὴρ *Celebratur ſemper uirtus. Improbi autem*
Σιγηλὸν ἴσχει ζῶν τε καὶ θανὼν βίον *Silentio obruitur uiuentis & defuncti uita.*

Alij ex fortitudine gloriam captandam proponunt. Rectè ergo Homerus noſter militi dicet:

Ἄλκιμ☉ ἔσσ' ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ *Fortis eſto, ut quis poſterorum te laudet.*

Quò pertinet illud Theognid.

— Ἀρετῆς δὲ μέγα κλέος οὔποτ' ὀλεῖται *— Virtutis autē ingens gloria nunquā peribit.*

Αἰχμητὴς γὰρ ἀνὴρ γῆν τε καὶ ἄστυ σάοι — *Vir enim pugnando fortis agros et ciuitatē defendit:*

Longè uerò elegantiſſima illa Thebani Lyrici:

Τιμὰ δ' ἀγαθοῖσιν ἀντίκειται; — *Honor fortibus propoſitus eſt.*
Ἴστω γὰρ σαφὲς, ὅστις ἐν — *Sciat enim perſpicuè, quiſquis in*
Ταύτᾳ νεφέλᾳ χάλα— — *Iſta* (belli) *nebula grandi—*
ζαν αἵματος πρὸς φίλας — *nem ſanguinis pro chara*
Πατρίας ἀμύνεται, — *Patria fundat,*
Λοιγὸν ἀμύνων ἐναντίῳ στρατῷ — *Hoſtem uincens contrario exercitu*
Ἀστῶν, γενεᾷ μέγιστον κλέος αὔξων — *Ciuium generi maximam gloriam ſe augere*
Ζώων τ' ἀπὸ καὶ θανών. — *Seu ſuperſtes manſerit, ſeu occubuerit.*

Sunt & alia magnanimitatis argumenta, ut ex eruditione, iuſtitia, frugalitate, labore, & rebus arduis ac difficilibus: ſed quorſum ego tot gazas uentilauero? Adite ipſos eoſdem theſauros, & diuites illas arculas Poetarum excutite, equidem non dubito quin maiora expectatione ueſtra reperturi ſitis. Dicebam moderatam iſtam magnanimitatem requiri ne in Ambitionē decideremus, quam meritò Poetica etiam uolumina proſcindunt. Audite Iocaſtæ uerba ad Eteoclem filium apud Euripidem:

Τί τῆς κακίστης δαιμόνων ἐφίεσαι — *Quid peſſimam Deorum amplecteris*
Φιλοτιμίας παῖ; μὴ σύγ'· ἄδικος ἡ θεός — *Ambitionem, ô fili? Ne facias. Iniuſta hac Dea*
Πολλοὺς δ' ἐς οἴκους καὶ πόλεις εὐδαίμονας — *Multas in domos & ciuitates felices*
Εἰσῆλθε, κἀξῆλθεν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν χρωμένων. — *Introgreſſa, & egreſſa eſt cum pernicie utentium.*

Quod Deam appellat id duriùs facit, quàm ut mea excuſatione emolliri debeat: ſed factū eſt ex Veterum illorum conſuetudine qui affectibus humanis in abſtracto conſideratis, hanc diuinitatem tribuere non uerebantur. Hic tamen ex illis uerbis fructus excerpi poteſt quod teterrimum illud ambitionis uitium inſectantur: itaq; illam alibi Euripides δεινὸν κακὸν, *graue malum*, & Pindarus ἄλγος ἐμφανὲς appellāt. In Ambitione cōtinetur Superbia: quæ quàm ſit damnabilis ex eo ſatis docēt Poetæ quòd eā Deo exoſam clamitēt. Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους ὑπερεχθαίρει. *Iupiter ſuperba lingua iactantiam* Odit. inquit, Sophocles. Et Euripides:

——Τῶν φρονημάτων — Ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων.
Animorum — *Iupiter uindex eſt animis ſuperborum.* Et Seneca:

Dominare tumidus, ſpiritus altos gere: — *Sequitur ſuperbos ultor à tergo Deus.*

Nunquid putatis hæc uiro Politico cōmodè ac utiliter præcipi? His ego ſanè doctoribus fortunatas futuras Reſpublicas cum Platone probè intellecto, auguror, ſi eos illarum moderatores diligenter audierint. Veniamus ad CLEMENTIAM & Seueritatem. Quæ uirtus eidem, quem iam informamus, uiro Politico non ſolum in priuatis, ſed etiam in publicis negotijs apprimè eſt neceſſaria. Eius itaq; præcepta hauriat à Poetis. Illi ſiquidem docent quatenus illa uirtute ſit utendum, quibus in rebus, à quibus & in quos uſurpanda. Hic uerò campum feraciſſimum, & lætiſſimas ſegetes oſtentat Poetica, in quibus omnino demetendis ſi deſudauero, tempus antè me deficiat, quàm extremos ſulcos attigero. Ergo manipulum unum aut alterum tantum, quaſi de mercibus ſegmen præcidaneum, colligamus & oſtentemus. Hæc ergo uirtus in iræ moderatione occupatur, quæ cùm periculoſiſſima & inſana quædam ſit perturbatio uidendum eſt, ut ab ea nobis prudenter caueamus, frænisq; iniectis eam ita coerceamus ut illa nobis, non nos illi obſecūdemus. Quod ſi aſſequimur de Clemētia tutò poſſumus gloriari. Rectè itaq; Poetæ noſtri hoc paſſim monent, ut iram moderemur. Sic Menander:

Ἄνθρωπος ὢν γίγνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν — *Quum ſis homo, iræ temperare noueris,* Et alibi
ὀργῆς ἀλογίστου κρατεῖν — *Iram rationis inſciam refrenare*
Ἐν ταῖς ταραχαῖς μάλιστα τὸν φρονοῦντα δεῖ. — *In perturbationibus maximè ſapientem oportet.*

Hæc & ſimilia ad exceſſum iræ moderandum ſpectant, tamen putidam illam Stoicorum ἀπάθειαν Poetæ (quod ſciam) non agnoſcunt, ſiquidem illius etiam uſum concedunt ut in iniurijs: unde Sophocles apud Stobæum:

Ξὺν τῷ δικαίῳ μέγ' ἔξεστι φρονεῖν — *Licitum eſt animoſum eſſe, modò id iure fiat.*

Quo pertinet illa cohortatio Soſiphanis:

Νῦν σοι πρὸς ὄψιν θυμὸς ἡβάτω, γέρον, — *Nunc in facie tibi ira effloreſcat, ô ſenex,*
Νῦν δεῖ ὀργὴν, ἡνίκ' ἔνδικον, λαβεῖν. — *Nunc iraſci conuenit iuſtitiæ gratia:*

Deponendam eſſe tamen iram Euripides eleganter dicit, his uerbis:

Ὥσπερ δὲ θνητὸν καὶ τὸ σῶμ' ἡμῶν ἔφυ, — *Vt mortale eſt corpus noſtrum*
Οὕτω προσήκει μηδὲ τὴν ὀργὴν ἔχειν — *Ita decet neq; iram habere*
Ἀθάνατον, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται. — *Immortalem, eum qui ſapere nouerit.*

Ex iræ autem moderatione, naſcitur CLEMENTIA, ex intenſione, SEVERITAS. Illa igno-

ignoſcit, hæc ulciſcitur. In utraq; porrò modus obſeruandus, ne illa in Miſericordiam (ex Senecæ ſententia) hæc in crudelitatem degeneret. Vtramq; in præcedentibus gnomis complexi ſumus, primam in primis, ſecundam in ſequentibus. Proinde diutius hîc nos immorari nō oportet. Neq; enim in ijs repetendis, quæ alij ante nos diligenter collegerunt, ſuperuacaneam meam diligentiam oſtentare uolo. Tranſeamus ad INTEGRITATEM, quæ in Veritatis ſtudio uerſatur. Ea hominem Politicum præditum eſſe maximè decet, utpote quæ omnib. reliquis uirtutibus quodammodo famuletur: quid dico famuletur? imò omnino imperet. Illa eſt, quàm eleganter Menander θεῶν ὁμόπτολιν, μόνην θεοῖς συνδιαιτωμένην, conciuem & cōtubernalem Deorum appellat. Hic pluralitas Deorū ritè poteſt intelligi, cū & Angelos ipſos Spiritus Sanctus Deos nuncupet. Hanc eandem ἀρχὴν μεγάλης ἀρετῆς magnę uirtutis principium uocat ille apud Plutarchum. Itaq; eius ſtudium planè eſt amabile, quam σοφίαν παγκρατῆ Callimachus apud Stobæum prædicat. Illud porrò commendat Menander his uerbis:

ἀεὶ κράτιστόν ἐστι τ' ἀληθῆ λέγειν.	*Eſt tempore omni uera proloqui optimum.*
ἐν παντὶ καιρῷ· τοῦτ' ἐγὼ παρεγγυῶ,	*Hoc facere adhortor, quippe quòd ſit roboris,*
εἰς ἀσφάλειαν τῷ βίῳ πλεῖστον μέρος.	*Securè ad æuum tranſigendum, maximi.*

Idem monent alij, cum Mendacium inſectantur: ut Homerus noſter ſub Achillis perſona:

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν	*Illum peius Orci limine odi,*
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.	*Qui aliud in animo occultat, aliud loquitur.*

Sed hęc ut κράσπεδον τοῦ ὑφάσματος & texti fimbrias accipite. Subſequitur POPVLARITAS, uirtus maximè politica, ut ex ipſo nomine poteſtis conijcere: quam Facilitatem appellat Terentius, & ea nihil eſſe homini melius teſtatur. Hæc nos humanos nimirū, id eſt, φιλανθρώπους, & in mutuis συνουσίαις & familiarib. cōgreſſibus acceptos & amabiles efficit. Varia itaq; huius præcepta, & ferè uſq; ad faſtidium (ſi rei tam utilis faſtidiū generari poteſt) Poetica nobis exhibet, dum nos nunc in ſupplices, nūc in hoſpites, nunc in peregrinos, in calamitoſos, in pauperes, & alia huiuſmodi, humanitatis exercendæ admonet. Audi diuinum Homerum:

ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἱκέτης τε τέτυκται	*Loco fratris hoſpes atq; ſupplex eſt*
ἀνέρι, ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσιν.	*Viro uel mediocriter prudenti.*

Audi Euripidem:

μὴ σκυθρωπὸς ἴσθ' ἄγαν πρὸς τοὺς κακῶς	*Ne nimium ſeuerus atq; durus eſto erga eos, qui malè*
πράσσοντας ἄνθρωπος γεγώς.	*Rem ſuam gerunt, cùm homo ſis.*

In conuerſationibus etiam maximè uerſatur, ut diximus, hæc popularitas, quæ ad ſocietatem & amicitiam fouendam potiſsimùm conducit. Eius locos huc commodè transferre non poſſumus, propter intricatam nimis illorum congeriem. Et nos uobis omnia præmanſa in os daturi non ſumus. Itaq; & de VRBANITATE germana POPVLARITATIS copioſiùs non dicemus, tum præfata de cauſa, tum quia ad grauiores diſputationes pergimus. Pergamus ergo ad IVSTITIAM. Huc uelociter contendebā, gaudeo curſum meū hactenus non eluſum. Hîc uos nimirū paulò uehementius exagitabo: ſiquidē IVSTITIAE præcepta & totā deniq; doctrinā, uos qui Poeticā peroſi iura tractatis ciuilia, &, ſi Dijs placet, in uſum quoq; (abuſum penè dixeram) reuocatis, nuſquā quàm in uerboſis ueſtris cōmentarijs uultis cōtineri. Hinc ueſter ille faſtus, hinc illa ueſtra arrogātia, hinc ueſter illæ miſeræ noſtræ Poeticæ contētus, quaſi illi, qui ſeriò hanc tractant, non delirare, ſed inſanire uobis uideantur. Quid hoc rei tandē eſt? Quò uobis mētes? Vbi candor ille, aut amor in primariū rei literariæ ſtudium? Deus meliora, quàm ut pertinacia ueſtra illum mihi ſaltē extorqueatis. *Non obtuſa adeò geſtamus pectora Vates.* Quid ita? Poſſumus enim, poſſumus illam quoq; uirtutem nobis & meliore, id eſt, antiquiore iure uendicare. Non habemus, fateor, tricas illas forteaſſes, ſed habemus quantū uiro bono ad bene, id eſt, iuſtè uiuendum ſufficit. Nec uerò ueſtrum illud ius tolli intelligimus, ſed noſtrum quoq; contemni minimè patiemur: quāquam poſſumus dare populos, qui ueſtro illo careāt: qui noſtro, nullum: ſiquidem nos puros tantùm iuſtitiæ fontes exhibemus, quibus uel ipſos rudes & imperitos homines Natura irrigauit. Sed hac de re aliàs fortaſſe copioſiùs diſputabimus. Nunc hoc agamus, & doceamus nos quoq; IVSTITIAE præceptis abundare. IVSTITIAM cum philoſopho duplicem inſtituimus: alteram quidem Vniuerſalem, Particularē uerò alteram. Vniuerſalis ea eſt, de qua Poeta noſter Theognis, ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'στι *Iuſtitia in ſeſe uirtutes continet omnes.* Eam Solon ille, quem Poetam extitiſſe anteà probauimus, εὐνομίαν appellat, cuius effecta elegantiſsimè perſequitur his uerbis:

εὐνομίη δ' εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,	*Aequitas ſecundū leges modeſta & recta oīa parit,*
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας·	*Et ſemper iniuſtis inijcit compedes,*
τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ	*Aſpera mitigat, ſedat faſtidium, iniuriam repellit,*
αὐαίνει δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα	*Maliq; naſcentia diſperdit ſemina*

εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανα τ' ἔργα	*Corrigit ius prauum, elata opera*
πραΰνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης.	*Manſuefacit, compeſcitq́; opera ſeditionis.*
παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον. ἐστὶ δ' ὑπ' αὐτῆς	*Reprimit etiam acerba litis bilem: eiq́; ſubeſt*
πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.	*Omnis hominum & integritas & prudentia.*

Quæ lecta quomodo, quæſo, uos afficient? Ego ſanè cõtendo, nihil elegantius in ueſtris uoluminibus reperiri. Sed de hac Iuſtitia paſſim in alijs uirtutibus dictum eſt, cum hæc ſit omnium reliquarum norma, & quodammodò mater. Eius encomia uidete in Orphei hymnis: unde facilè intelligetis, quanti faciant Poetę noſtri Iuſtitiam, utpote quã laudibus efferentes doceant, quo etiã in pretio à mortalib. habẽda ſit. Sed audite, quid de illa Heſiodus magnificè prædicet.

ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ δίκη Διὸς ἐγγεγαυῖα	*Virgo eſt iuſtitia Ioue prognata,*
κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι,	*Caſta & ueneranda Dijs cælicolis,*
καί ῥ' ὁπόταν τίς μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων	*Et quando quis ipſam læſerit, obliquè iniuriã inferẽs,*
αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι	*Statim apud Iouem patrem Saturnium ſedens*
γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον ὄφρ' ἀποτίσῃ	*Narrat iniuſtam hominum mentem, donec luat*
δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες	*Populus peccata Regum, qui malè ſentientes*
ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας σκολιῶς ἐνέποντες.	*Alio deflectunt, iura obliquè interpretantes.*

Rogo uos per Numen Iuſtitiæ, ut hæc attentè cõſideretis. Videte, an opera in huiuſmodi Poetis euoluendis ludatur, qui nobis tantum uitæ humanæ columen tam ſtudioſè commendant. Quo enim argumento ad eam amplectendam uehementius incitari poſſumus, quàm cùm intelligimus, eam Numini aſſidere: unde piaculum & nefandum ſcelus ſit, in eam ullo modo delinquere? Sic Clemens Alexandrinus docet, Pindarum rectè de ea ſenſiſſe, quòd σωτῆρα Δία συνοικοῦντα θέμιδι ſeruatorem Iouem una cum Themide habitantem inducit, quaſi Regem ſeruatorem iuſtum hoc modo interpretetur. Eam hominibus à Deo datã piè monet Heſiodus, his uerbis Perſeum ſuum affatus:

ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,	*O Perſa, ceterùm tu hæc animo tuo repone,*
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.	*Et Iuſtitiæ qdẽ animũ adijce, uiolẽtiæ uerò obliuiſcere*
τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων	*Namq; hanc hominibus legem diſpoſuit Saturnius*
ἰχθύσι μὲν, καὶ θηρσὶ, καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς	*Piſcibus quidem, & feris, & auibus uolucribus,*
ἐσθέμεν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.	*Se mutuò ut deuorent, quandoquidem Iuſtitia carẽt.*
ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη γίνεται.	*Hominib. aũt dedit Iuſtitiam, quæ multò optima eſt.*

Videte, unde nos ſanctiſſimum Iuſtitiæ fontẽ cum Poetis deducamus: quod ſi uos idem præſtatis, non tamen noſtrum damnandum eſt ſtudium, ſiquidem cum ueſtro cõſentiat. Quid ergo de nobis hac in parte conquerimini? Dicebamus non ita pridem, Virtutis doctrinam uerborum paucitate contentam: Id uerò maximè in Iuſtitia obtinet, quod etiam primi ueſtri legiſlatores (Romanos intelligo) optimè obſeruabant, ſed creſcẽte turbulentorum hominũ & cõtentioſorum multitudine, breuitas illa maiorum in tãtam loquacitatem euaſit, ut hactenus finis nullus ueſtris apicibus, ut uocatis, & forenſibus tricis factus ſit; extincta nimirum æqui boniq; ratione à qua etiam ciuiles ueſtri nodi & ſubtilitates deſciſcere ut plurimum non uerẽtur. At Poetæ noſtri amabilem illum Laconiſmum etiam in Iuſtitiæ, perinde atq; in aliarum uirtutum præceptis hactenus retinuerunt. Hinc conciſæ illæ, primùm Menandri

τὸ μηδὲν ἀδικεῖν πᾶσιν ἀνθρώποις πρέπει	*Nemini iniuriam facere omnes homines decet.*

Hinc uos, aut ex alio ſimili loco, quales plurimi ex Poetis proferri poſſunt, illas poſitiones,

Ius ſuum cuiq; tribuere, alterumq́; non lædere, deſumſiſtis?

Quid illud in Monoſtichis? nónne pium exiſtimatis?

δίκαια δράσας συμμάχου τεύξῃ θεοῦ.	*Si iuſta feceris, opem feret Deus.*

Tranſimus etiam in Forum, & illi leges ſuas præſcribimus, putà Iudici occinit Sophocles,

ἴσ' ἀντάκουσον, κᾆτα κρῖν', αὐτὸς μαθών.	*Viciſſim audi, & deinde re cognita, iudica.*

Paria Euripides:

τίς ἂν δίκην κρίνειεν, ἢ γνοίη λόγον	*Quis ſententiam ferret, aut cognoſceret cauſam,*
πρὶν ἂν παρ' ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῆ;	*Antequam ab ambob. ſermonem didicerit perſpicuũ?*

In hoc eſt tota iudiciorum ratio, ut æqualis diſceptatoribus audientia præbeatur. Hoc cùm fieri iubeant Poetæ, an non uobis etiam digni uidentur, qui à ueſtris cancellis forenſibus nõ explodantur? Tantam autem huius Iuſtitiæ uim eſſe intelligunt Poetæ noſtri, ut ſine ulla προσωποληψία eam adminiſtrari uelint. Hinc illud Euripidis:

νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν δίκαι' ἔχων.	*Vincit minor maiorem cum iuſtitia.*

Et hoc idem Sophoclis ſimile:

τοῖς τοι δικαίοις χὠ βραχὺς νικᾷ μέγαν.	*In cauſa iuſta etiam breuis uincit magnum.*

Ergo iam reſpectu perſonarum, quibus ius adminiſtrari debet, quomodo id faciendum ſit, ex

Poetis

Poetis optimè cognoſcimus, etiam ueſtra illa legũ farragine deſtituti. Docent inſuper Poetæ, præcipitatam ſententiam iudicis parum æquitatis plerunq; continere. Plerunq; dixi, quia hoc de grauioribus negotijs intelligo, in quibus celeritas iudicandi eſt periculoſiſſima. Rectè ergo Euripides: οὔ τι τὸ ταχὺ τὴν δίκην ἔχει *Nequaquam celeritas iuſtitiam habet.*

An non hæc uox iudicibus ueſtris apprimè uidetur conſentanea? Volunt etiã iuſtè omnia iudicari. Hinc ille apud Stobæum:

κρίνειν δίκαιον, μὴ τὸ συμφέρον, θέλε. *Iudicare uelis iuſti reſpectu, non utilis.*

Quàm bene ijdem iudices hanc uocem Theognidis uſurpabunt?

χρή με παρὰ στάθμην, καὶ γνώμην τὴν δε δικάσαι *Oportet me ad amuſſim et ſecũdũ rectã rõnem hãc iudicare*
δίκην, ἶσον τ' ἀμφοτέροισι δόμεν *Cauſam, æquumq; utriq; tribuere.*

Sic quoque illam Heſiodi:

——διακρινώμεθα νεῖκος *—Diſcernamus litem*
ἰθείῃσι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται. *Rectis iudicijs, quæ ex Ioue ſunt optima.*

Quæ tandem iudicia intelligit Heſiodus? Ego ſcio, illum Romana iura nõ noſſe: ſcio etiã, illis temporibus talia nuſquã extitiſſe: neq; ulla eſt gens, cui illa uerboſitas Romana placuerit. Hoc ego itaq; contendo, eos qui uel ſola uirtutum doctrina Poetica apprimè imbuti fuerint, hoc munere defungi poſſe. Dixi παράδοξον, ſed quod rationib. & argumentis ſuis non careat, ut nos aliàs docturos maiore cum otio ſpero. Illud uerò ueſtrum planè abſurdum, aliunde quàm è ueſtris libris doctrinam iſtam comparari non poſſe. Nam antequam illi eſſent, unde petebatur? At hodie quidem propter inueteratũ uſum & uulgarẽ, alio modo uiui nõ poteſt. Nimirũ hoc eſt pernicioſum συμβεβηκός, ut uocant: nã per ſe longè aliter res ſe habet. Excandeſcite, furite, inſanite. Ego ueſtra non contemno, imò etiã amantiſſimè amplector: ſed cùm uos noſtra immeritò reſpuitis, id demũ grauiſſimè fero, & inſanam illam in ueſtris libidinem cæcumq; amorem, hoc eſt φιλαυτίαν, ſumma & iuſta animi acerbitate ſentio. Pudet me ſanè ueſtræ malitiæ, ſed ueſtræ inſcitiæ miſeret, qui priùs Poeticam noſtram damnetis, quàm cauſis legitimis permoueamini, aut eius defenſionem exaudieritis. Atqui monet te (ô quiſquis es tam præceps & temerarius iudex) Ariſtophanes,

πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς οὐκ ἂν δικάσαις *Iudicare noli, niſi parte utraq; audita.*

Audientiam porrò illam non intelligimus perfunctoriam, ſed cum iudicio, cum attẽtione, omni perturbatione uacuam. Quam ſi præſtiteritis, nullius ſententiam contra uos, quàm ueſtrã ipſam poſtulo, & præter ueſtra iura, uos in ueſtra cauſa iudices admitto. Supereſt nobis uirtus illa διανοητικὴ PRVDENTIA, quæ in Poetica noſtra ſuſiſſimè tractatur, ut omnes omnium philoſophorum theſauros longè ſuperet. Eam Menander bonum maximum eſſe pronũciat, ἀγαθὸν μέγιστον ἡ φρόνησις ἐστ' ἀεί. Illam autẽ aliquando σοφίαν, aliquando τέχνην, aliquando γνώμην, aliquando πραπίδας metonymicè appellant, aliquando alijs utuntur nominibus. Hanc robori optimè anteponunt. Itaq; Oppianus,

——οὔτ' ἠνορέης, οὔτ' εἴδεος ἔπλετ' ὄνειαρ *—Neq; roboris neq; formæ eſt utilitas*
τόσσον, ὅσον πραπίδων, ἀλκὴ δ' ἀδαημόνος ἄφρων. *Tãta quãta prudẽtiæ: Robur aũt ſine prudẽtia inutile.*

Et Agathon: γνώμῃ δὲ πλέον κρατοῦσιν ἢ σθένει χερῶν. *Prudentia manuum uiribus præpollet.*

Elegantiſſimè eadem Sophocles:

——οὐ γὰρ οἱ πλατεῖς *—Neq; lati*
οὐδ' εὐρύνωτοι φῶτες ἀσφαλέστατοι, *Neq; faſti homines ſunt firmiſſimi:*
ἀλλ' οἱ φρονοῦντες εὖ κρατοῦσι πανταχοῦ. *Sed prudentes plurimùm poſſunt ubiq;.*
μέγας δὲ πλευρὰ βοῦς ὑπὸ σμικρᾶς ὅμως *Nam & ampliſſimi corporu bos, ab exigua tamen*
μάστιγος ὀρθὸς εἰς ὁδὸν πορεύεται. *Scutica, ut rectè in uiam incedat, impellitur.*

Plurima ſunt eiuſmodi prudentiæ encomia apud Poetas, quibus docemur, quãto ſtudio rem præſtantiſſimam proſequi nos oporteat. Sed unde illam deriuant? Ab eodem, à quo reliquas, nimirum à Numine: ut Pindarus,

τὰ συνετὰ ὁ θεὸς δίδωσιν, οὐχ ὁ πλοῦτος *Prudentiam Deus dat, non diuitiæ.*

Si dat Deus, ergo ab eo precib. petendam facilè cõcluditur. Sed quid pluribus? Nihil tam egregiũ, nihil tã ſalutare de hac uirtute tradi aut pcipi poteſt, quod cumulatiſſimè Poetæ noſtri nõ pſtiterint, adeò ut iure me affirmare poſſe cenſeã, ſola illorũ ſcripta ad rectam & ſincerã uirtutum non ſolũ theoriam, ſed etiam praxin ſufficere. Tædet me hactenus tam curioſæ diligentiæ in exhibendis uobis tam uarijs Poetarum locis, ut prauam illam de Poetica opinionem exueretis. Porrò hæc iam uirtus minus à me illuſtrabitur: ſatis eſt hæc paucula delibaſſe: uos ipſum adite Oceanum, & illinc plura abundantiùs haurite. Sed exhauſto aliquãtulum Ethico fonte, Politicum prętereà uobis referemus, qui uobis fortaſſe ſuauiſſimi futuri ſunt, eſſe ſaltem debebunt, niſi uos planè diſtorto ingenio Natura efformauit. At uos, utut ſit, mea pro arbitratu ueſtro

ſtro aut benignè aut malignè (quod potiùs auguror) audite: ego ut uobis aſſentiar, Poeticæ partes nunquã deſeram. Fruſtra enim id urgetis, illam nihil ad publicam rerum adminiſtrationem conducere. Vidiſtis enim, quàm bene in Moralis philoſophiæ (qua inſtructum eſſe debere hominem politicum iam probauimus, & uos ipſi non inficiamini) doctrina uerſetur. Quæ ſola argumenta ſuperiorem me in iſta cauſa faciunt, ut nullis alijs prætereà indigeam: ſed ut abundare me iure & æquitate ſentiatis, addo illam partem Philoſophiæ, quæ Politica peculiari nomine dicitur, optimè à Poetica edoceri. Illa Reſpublicas ita moderatur, ut ſi hanc partẽ attentiùs conſiderare uolueritis, non ſolũ in meas partes pedibus & animis eatis, ſed & ueſtræ inſcitiæ miſerè uos pudeat, aut ſaltem maleuolentia ueſtra ita apertiſſimè detegatur, ut nulla fides ueſtris calumnijs in poſterum habeatur. Rogo uos per Deum Poeticæ & Politiæ, attendite. Primùm Reſpublicas cõſtare ex ſubditis & ex magiſtratibus intelligitis: *ἀναρχίαν* enim illã ne Poetæ quidẽ noſtri agnoſcunt, ut nos in Homero aliquoties annotaſſe memini. Subditos appellamus ciues, quatenus ciuitatem conſtituunt. Nam ut ait Euripides apud Stobæum:

αἱ πόλεις εἰσ' ἄνδρες, οὐκ ἐρημία. *Ciuitates uiri ſunt, non ſolitudines.*

Quales ergo ciues requirit Poetica? Bene moratos, ut apud Plautũ elegãtiſs. iſti uerſus docẽt: *Quid id quod uidiſti, ut munitũ muro tibi uiſu'ſt oppidũ? P. Si incolæ bene ſunt morati, pulcrè munitũ arbitror. Perfidia, & peculatus ex urbe, & auaritia ſi exulãt: Quarta inuidia, quinta ambitio, ſexta obtrectatio, Septimũ periurium. T. Euge. P. Octaua indiligentia, Nona iniuria, decimum, quod peſſimũ aggreßu, ſcelus. Hæc niſi inde aberunt, centuplex murus reb. ſeruandis parũ eſt.* O egregiam & nunquã ſatis laudatam uocem! Quis melius unquã ciues informauit? quis præſtantiores, quis ſtabiliores ciuitatum munitiones unquã uſquam excogitauit? Hic ergo hic Plautinus, hic poeticus murus ciuitatũ aheneus eſto. Quàm bene Lycurgus, nõ carere muris urbem, quæ uiris eſſet non lateribus cincta pronunciaſſe dicitur. Sed niſi ciues illos Plautinos in Lycurgi ſentẽtia intellexeris, periturã nanciſceris ciuitatem. Si quid eſt in uobis ingenij, uel quãtumuis exiguũ non hoc emolumentũ ex poetica noſtra in politicum hominẽ redundare percipitis? Quo uobis mentes? ut illud Cæci illius corpore uobis animo occæcatis occinam. Sed audite reliqua. Volunt prætereà Poetæ ciues noſtros patriæ eſſe ſtudioſos, illiq; fidiſſimos. Itaq; Sophocles apud Stobæum:

οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς *Nunquam equidẽ amicũ uirũ eũ, qui patriæ ſit hoſtis*
θείμην ἐμαυτῷ. *Comparabo mihi.*

Volũt eſſe pacis ſtudioſos, & eos qui ciuilib. bellis delectantur, oderũt: hinc Neſtor Homeric.

ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, *Inhumanus, impius, & ferus eſt ille,*
ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου ὀκρυόεντος. *Qui bellum cupit in populo deteſtabile.*

Volunt laboribus occupari, ut otia malorũ & uitiorũ fomites ſopiant. Hinc Eurip. apud Stob.

ἀργὸς πολίτης κεῖνος, ὡς κακός γ' ἀνήρ. *Idem eſt ocioſus & malus ciuis.*

An imperitos ueſtræ illius publicæ adminiſtrationis ſentiatis, qui talia præcipiãt? Iam ſubditos magiſtratibus obedientes eſſe iubent. Sic Euripides apud Stobæum:

πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε τοῖς κρατοῦσί σου. *Ne contra ſtimulos imperantium tibi calcitres.*

& alia innumera eiuſmodi. Nolunt porrò exleges uiuere. Et rectè Euripides:

οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον, ἢ νόμοι πόλει *Nihil eſt ciuitati praſtantius, quàm leges*
καλῶς τεθέντες. *Rectè poſita.*

Sed leges fruſtra inſtituuntur, niſi etiam obſeruentur. Inde Euripides:

παῦσαι· τὸ μὲν γὰρ σώζον ἀνθρώπων πόλεις *Deſine: tum enim ſalua ſunt ciuitates,*
τοῦτ' ἔσθ', ὅταν τις τοὺς νόμους σώζῃ καλῶς. *Cùm leges, ut decet, obſeruantur.*

Hinc pendet illud Sophoclis in Phædra apud Stobæum:

οὐ γάρ ποτ' ἂν γένοιτ' ἂν ἀσφαλὴς πόλις, *Nunquam ſanè tuta & ſecura eſſe poteſt ciuitas,*
ἐν ᾗ τὰ μὲν δίκαια καὶ τὰ σώφρονα *In qua ius & modeſtia omnis*
λάγδην πατεῖται. *Pedibus calcantur.*

Et hæc paucula de ciuibus & ſubditis. Quid de Magiſtratibus? Eos in Repub. neceſſarios docet illud prouerbiale Poeticum:

προβάτων γὰρ οὐδὲν ὄφελος ἂν ποιμὴν ἀπῇ. *Namq; uſus ouium nullus, ubi paſtor deeſt.*

Quantus ſit ijs honor deferendus, docet Menander, cùm Deos appellat:

τὸ κρατοῦν, νῦν νομίζεται θεός. *Quod imperat, nunc pro Deo habetur.*

Hoc nimirum quoq; titulo eos Spiritus S. inſigniuit. Volũt aũt prudẽtes eſſe, ut innnuit Eurip.

— νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν, *Mentem conuenit ducem bellicum habere.*
πόλεως ὡς ἄρχων αὐτὸς πᾶς, ξύνεσιν ἣν ἔχων τύχῃ. *Vt etiam ad ciuitatis gubernacula idoneus eſt quiuis, qui prudentiam habuerit.* Volunt etiam cõmodis Reip. inuigilare: hinc Neſtor Homericus:

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα, *Non oportet noctẽ integrã dormire conſiliariũ uirũ,*

ᾧ λαοὶ

ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε. *Cui commiſsi populi & tanta res curæ ſunt.*

In Magiſtratibus numero etiam duces belli, adeò ut nō togata otia, ſed etiam bellica negotia tractare Poetas noſtros intelligi poſſit. Scio quid dicturi ſint Thraſones noſtri, quibus illud iudiciū Hannibalis de Phormione perplacet, & identidē in ore habēt, tanta eſt iſtorū hominū *αὐθάδεια*. Quid uerò? an norma ſentiendi nobis erit turbulētus ille Pœnus? neq; potiùs eum iſto *φιλαυτίας* aut *αὐθαδείας* militaris morbo laboraſſe pronunciemus? Quod ſi iudicium illius probari poteſt, Phormionis ineptam diſputationem fuiſſe neceſſe eſt, qui glorioſę aura turgidus auſus eſt de rebus bellicis imperitè coram præſtantiſſimo Duce diſſerere. Scio Thraſonū iſtorum ingenia dura eſſe, quæ oratione noſtra non poſſint emolleſcere. Noui inſolentes, ſuperbos, cōtumaces illorum animos, qui de rebus ſuis neminem præterea hiſcere patiuntur, adeò ut etiam uiros literatos ad literarium puluerem ignominioſè & cum opprobrio relegēt & amandent. Quid ſi ex illo tam odioſo puluere eos belli Duces excitari doceamus, quib. nullus ueſtrûm ſit comparandus? An non Tyrtæus ille Poeta Athenienſis (Nauita de Ventis) Lacedæmoniorum dux in bello Meſſeniaco ſatis euicit, ius quoq; in arma Poetis nō denegari? Sed in his refellendis diutiùs nō eſt immorandum. Si enim etiam iſtorum iudicio docuero, in Rei militaris pręceptis optimè uerſari Poetas, nihil eſt quod amplius poſtulem. Veritas ipſa eos in illis aget impetus, eam uirtutem exeret, qualem orationi meæ infantia mea impertiri nō poteſt. Videamus porrò, quid poſſit hac in parte Poetica. Quam ſit arduū, in præſtantiſſimū Ducem euadere, docet Euripides apud Stobæum his uerbis:

στρατηλάται δ' ἂν μυρίοι γνοίμεθα,	*Imperatores quidem innumeros fieri liceret,*
σοφὸς δ' ἂν εἷς τις ἢ δύ' ἐν μακρῷ χρόνῳ.	*Sapientem uerò unū aut alterum, longo tempore.*

Qualis aūt ille eſſe debeat, innuit Publius, cùm dicit: *Ducis in conſilio poſita eſt uirtus militū.* Volunt eum prudentem eſſe Poetæ, nec audacem ac temerarium, ut Euripides:

—σφαλερὸν ἡγεμὼν θρασύς	*—Periculoſa res eſt, dux audax.*
ναὸς τε ναύτης ἥσυχος καιρῷ, σοφός	*Nauis enim nauta quietus in tempore, ſapiens.*
καὶ τοῦτό μοι τἀνδρεῖον, ἡ προμήθεια.	*Et hac mihi recta uidetur fortitudo, prouidentia.*

Volunt eſſe iuſtum, ut idem Euripides apud Stobæum:

—χρὴ δὲ στρατηλάτην	*—Oportet Imperatorem*
ὁμῶς δίκαιον ὄντα, ποιμαίνειν στρατόν.	*Simul exiſtentem iuſtum, regere exercitum.*

Sed & pri⁹ cū militē fuiſſe uolūt, quaſi is nunq̄ probè imperet, q̄ nunq̄ paruerit, ut Menāder dicit:

ὅστις στρατηγεῖ μὴ στρατιώτης γενόμενος,	*Quiſquis exercitui imperat, cū nunquā fuerit miles,*
οὗτος ἑκατόμβην ἐξάγει τοῖς πολεμίοις.	*Is planè hecatomben hoſtibus educit.*

In expugnando hoſte id præcipuum eſſe uolunt, ut cognoſcatur ratio, qua poſſit capi. Et hoc Euripides præcipit:

τὸ δὲ στρατηγεῖν τοῦτ' ἐγὼ κρίνω, καλῶς	*Imperatoriam artē in hoc ſitam eſſe puto, ut bene*
γνῶναι τὸν ἐχθρὸν ᾗ μάλιστ' ἁλώσιμος.	*Cognoſcas hoſtem, quo maximè pacto poſſit cognoſci.*

An non hæc uox prudentiſſimi eſſe Imperatoris uobis uidetur? Nam temerè non eſſe aggrediendum hoſtem id rei militaris caput eſt. Itaq; rectè Polynices ille apud Euripidem:

ἀσφαλὴς γάρ ἐστ' ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης. *Cautus melior eſt quàm temerarius Imperator.*

Nimirùm in caſtris quoq; habitare poteſt & debet Poetica, quæ ſe rei militaris ignaram nō exhibeat. Id pluribus locis probare poſſum, ſed hæc impræſentiarū ſufficiat. In magiſtratibus aūt nullus eſt Regia poteſtate auguſtior, nullus qui magis ad Deū accedat. Doceamus porrò, ne à Regum etiam aulis eliminandā eſſe Poeticam. Primū Regiam dignitatē amāt, ut Homerus:

οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη εἷς κοίρανος ἔστω,	*Non bonum eſt imperium multorū, unus princeps ſit,*
εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω	*Vnus rex, cui dedit Saturni prudentis filius*
σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας ἵνα σφισὶ βασιλεύῃ	*Sceptrum & iura, ut populo præſit.*

Sed per unum Regem ſolū Regem nō intelligit populos moderari, ſiquidem & ſuo Agamemnoni alios adhibet conſiliarios, Neſtorem, Vlyſſem, Diomedem, Aiacem, & alios: ſed hanc unius cum ſuis conſiliarijs autoritatē effrenatę illi multitudini temerè diſceſſum parāti opponit. Sunt aūt conſiliarij reſpectu Regis, idem quod membra reſpectu capitis. Neq; enim caput ſolū & à mēbris ſeparatū conſtare poteſt: ex utraq; aūt cōiunctione egregia illa moles corporis concinnatur. Sic ubi conſiliarijs ſuis Reges deſtituūtur, horrendū neſcio quod monſtrum truncū & lacerū uidendū exhibent. Et hæc ſunt ex Homeri ſentētia, in Homeri uerbis ſuperiorib. intelligēda. Alioqui Poetica tyrannides, hoc eſt unius ſoliusq; imperia inſectatur, ut Euripides.

οὐδὲν τυράννου δυσμενέστερον πόλει	*Nil tyranno hoſtilius Reſpub.*
ὅπου τὸ μὲν πρώτιστον οὐκ εἰσὶν νόμοι	*Vbi primùm quidem non ſunt leges*
κοινοί, κρατεῖ δ' εἷς, τὸν νόμον κεκτημένος	*Communes, imperat uerò unus, legem poſſidens*
αὐτὸς παρ' αὐτῷ	*Ipſe pro ſuo arbitrio.* Idē præterea apud Stobæū:

ναυῶ

ναῦν τοι μιᾶς ἀγκύρας οὐδαμῶς σώζειν φιλεῖ
ὡς τρεῖς ἀφέντι. προστάτης θ' ἁπλοῦς πόλει
σφαλερὸς, ὑπὼν δὲ καὶ ἄλλος οὐ κακὸν πόλει.

Nauim unica ancora nunquam ſeruat
Vt tres demiſſæ: & princeps unus urbi
Periculoſus eſt: adiūge uerò et aliū, nō malū eſt ciuitati.

Altiùs ergo hoc expendamus. Quemadmodū Deus Opt. Max. licet per ſe & nullo alio adminiculo uniuerſum Orbem regere poſſit, tamen habet in terris Reges, qui uelut illius feudatarij acceptam huius imperij ab eo partē moderantur, ſed & in cœlis tres illæ Deitatis perſonæ abſolutam & meram illam monarchiā uidentur explodere. Ita noſtri etiam Reges, imò longè potiore & ualidiore ratione ſua habeant neceſſe adminicula, quorum beneficio tantam molem ſuſtinere poſſint. Et hoc intelligunt tā Homerus, quàm Euripides, ne quis ſiniſtrā utriq; ſententiam affingat. Ne tamen hac dignitate nimis inſoleſcant Reges, monent Poetæ, cui illam acceptam referre debeant, nimirum Deo: ut Heſiodus: ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. *Ex Ioue ſunt Reges.* Idē Homerus in eo loco, quē proximè laudauimus. Hinc eos toties διοτρεφεῖς à Ioue nutritos uocant, & Minoa Iouis ὀαριστὴν Homerus. Quales autem uolunt eſſe Reges? Fortes & iuſtos. Sic Menander:

καλόν γε βασιλεὺς τῇ πρὸς ἀνδρείᾳ κρατῶν,
τὰ δὲ τοῦ βίου δίκαια διατηρῶν κρίσει.

Egregium quiddā rex eſt, qui Fortitudine præcellit,
Et uita iura conſeruat iudicio.

Volunt clementi & patrio omnino affectu in ſubditos ſe gerere, unde Homerus ab ea uirtute Vlyſſem ſuum ſæpe laudat, πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν. Huc pertinet illud Comici: *Errat longè mea quidem ſententia, Qui imperium credat grauius eſſe aut ſtabilius, Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur.* Et Seneca: *Violenta nemo imperia continuit diu, Moderata durant.*

Volunt eſſe humiles, & in tam alto ſolio collocatos, homines ſe etiam meminiſſe. Audite in hanc elegantem Sotadis locum apud Stobæum, qui Regibus ſubinde eſſet inculcandus.

εἰ καὶ βασιλεὺς πέφυκας, ὡς θνητὸς ἄκουσον.
ἂν μακρὰ πτύῃς, φλεγματίῳ κρατεῖ πελοσῷ.
ἂν εἱματῆς, ταῦτα πρὸ σοῦ πρόβατον εἶχεν.
ἂν χρυσοφορῇς, τοῦτο τύχης ἐστὶν ἔπαρμα.
ἂν πλούσιος ῇς, τοῦτο χρόνου ἄδηλος ἰσχύς,
ἂν ἀλαζονῇς, τοῦτ' ἀνοίας ἐστὶ φρύαγμα.
ἂν δὲ σωφρονῇς, τοῦτο θεοῦ δῶρον ὑπάρχει.
ἡ σωφροσύνη πάρεστιν, ἐὰν μετρῇς σεαυτόν.

Quamuis rex ſis ut mortalis tamen audi.
Si procul expuis, pituita abundas multa.
Si ueſtem elegantem fers, hanc ouicula prius habuit.
Si aurum geris, hac fortuna inconſtans eſt potentia.
Si opibus affluis, hæc temporis incerta uis.
Si ſuperbis, hic eſt ſtultitiæ hinnitus.
Sin uerò temperantiam ſectaris, hoc eſt diuinū donū.
Fit autem temperantia, ſi te ipſum metiaris.

Ac de his quidem hactenus. Quibus ſi non permouemini, ſi non remolleſcitis, profligatæ pertinaciæ opinionem apud omnes ſanæ mentis homines ſubibitis. Poteram locum etiā Oeconomiæ, quæ Politiæ neceſſaria, ut ita dicam, rudimenta eſſe quiuis intelligit. Sed mei nō eſt inſtituti, omnes Poetarum opes propalare: quibus, qui uolent diteſcere, ipſorum loculos excutiant, ut non ita pridem dicebamus. Ego mihi perfuncti hac in parte officij optimè & uerè ſum conſcius, imò ueſtrûm nonnullis fortaſſe ſtudium quoq; meum æquitatemq́; cauſæ probauero. Faceſſite cum iſta ſuperbia, faceſſite cū iſta procaci maleuolentia, & ex me diſcite, indignos eſſe clauo Reip. quem pars ueſtrûm maxima moderatur, qui nō intellecta planè, aut malè intellecta reorum cauſa eos damnat. Quod uos in Poetis hactenus facere nō deſtitiſtis. Vnicū nobis reſtat expediendum: altera nimirū docendi uia, quam in exemplis uerſari antea dicebamus. Hoc abſoluto, uos miſſionem ab Editoribus, quos hic uiros eruditiſſimos & ſanæ mentis homines appello, nos fortaſſe palmam impetrabimus. Ergo præceptis uirtutum feraciſſimam Poeticam demonſtrauimus. eandē luxuriam in exemplis, ſed breuiùs à nobis coarctatam, quæſo, animaduertite. Fortes uiros ecquot nobis unicus Homerus ſuppeditabit? Quis non eo nomine illius Agamēnonas, Diomedes, Vlyſſes, Idomeneos, Aiaces, Menelaos, Mentoras, Hectoras, & alios demiretur? Sed coryphæi illius Achillis penè obliuiſcebar, cuius uirtus adeò eſt decantata, ut nullum hactenus illo ſuperiorem, meo quidem iudicio, ſequētia ſecula cognouerint. Vbi gentium, quæſo, illuſtriora huius uirtutis exempla reperies? Vbi prudētiorem quenquam Neſtore uel Vlyſſe, quorum ſalutaribus conſilijs decennale illud bellū planè ſuſtentatum eſt? Vbi maiorem & luculentiorem caſtitatē, quàm in Penelope? Vbi temperantiam & frugalitatem inſigniorē, quàm in heroibus Homericis? Quid uerò attinet, reliquas uirtutes perſequi, quarum orbem abſolutiſſimū Homerica poeſis cōfecit? Sed & alij quoq; Poetæ huius laudis parte non carent. Quid eſt, quæſo, Tragœdia Aeſchyli, Sophoclis, Euripidis, Senecæ, quàm ſpeculum uirtutum omnium, in quo tot hominum, qui earum ſtudioſi apprimè fuerunt, exempla perſpicuè eluceſcunt? Ibi etiam uitia quorundā effinguntur, ſed ut facilè intelligas ea, non tibi imitanda, ſed uitanda proponi. Idem de Comœdia tum Græca tum Latina pronūciandum. Quid de Satyra? Ea ſanè proborum improborumq́; mores tam genuinè depingit, ut his exemplis cuiuis ad uirtutem præire uelle uideatur. Id affirmo, uereq; affirmo,

mo, nullos habitus ſiue prauos, ſiue rectos in hominibus excogitari poſſe, quos tibi Poetæ noſtri ob oculos non ponant, illos ut fugias, hos ut amplecteris. Qua in parte meliorem magiſtrũ Homero nõ habes, qui in ſingulis dictis aut factis perſonarũ, quas in ſua Poeſi introduxit, quid laudandum, quid uituperandũ, quid rectè, quid malè dictum aut geſtum ſit, præponere aut apponere cõſueuit. Hoc habet. Arma ſubmittite aduerſarij mei. Cur porrò uos percuſſos iacenteſq́; repetam? Ecce uulnera uobis à me facta premo, in graduq́; conſto. Vos uero iam fruſtra ad populum reſpicitis, &, quæ ueſtra eſt animi durities & elatio, pro uobis intercedi non patimini. At ille iam pollicem uertit: infeſtis ſpectatoribus dimicaſtis. Itaq; ferrũ recipite. Atqui miſſionem uos impetraturos dicebam? Dicebam, ſed pertinacia ueſtra animos & editorũ & ſpectatorum exaſperauit. Nobis uerò pro ueteri gladiatorum more, cum palma liceat diſcurrere, aurum auaris relinquimus.

Quæ cùm ita ſint, nihil eſt quòd impoſterum ueſtras petitiones reformidẽ, quas ego tam leui declinatione poſſum, dimicante à me iure & ęquitate, excedere. Hęc ergo iam noſtra pugna pugnata eſt. Porrò uanum eſt & futile, quod mihi obijcitis, deliranti me planè eſſe ſimilem, aut parum mei officij rationẽ habere, qui Poeticæ ſtudio tantoperè inhæream, ſiquidẽ nuſquã opera mea meliùs collocari poteſt, quam in ea, quæ nos ita & ad uirtutẽ, & ad rectam negotiorum publicorum adminiſtrationẽ informare poteſt, & ſine qua illotis manib. tractari illa ſanctiſſime teſtor: imò ſi hoc ſtudium uerè & diligenter in primis excoleretur, futurũ ſperarem, ut tantas clades Rebuſpub. aut Regnis noſtris earũ moderatores nõ infligerent. Fateor in illorũ numero quoſdã eſſe, qui licet hac parte eruditionis careant, tamẽ probe officio ſuo defungũtur: ſed illud primũ rarum eſt: deinde neq; ijs ipſis illud nocuiſſet, quin potius, ſi bonitati Naturæ doctrinã iſtam adiunxiſſent, maximã laudi ſuæ facturi erant acceſſionẽ. Porro cum ego tantam utilitatem ex Poetica poſſe excerpi, ad illas etiã, quas uos iactatis, Reip. adminiſtrationes intelligã, nunquã erit ut ab ea diuellar. Furant quantumuis in me ueſtræ inuidiæ aut maleuolentiæ tempeſtates, ego illas conſtantia mea elidam, ego illas firmitate mea diſſipabo. Deus Opt. Max. ſtudium & inſtitutũ meum, quod ego ad eius nominis gloriã ſemper dirigere ſum conatus, felicitet: reliqua nauci non fecero. Memorant Miſen quendã equitanti per Perſidẽ Artaxerxi Regi acceptiſſimũ fuiſſe, quòd ei malũ Punicũ, idq́; maximũ in uanno obtuliſſet. Quod Rex admiratus, de horto interrogauit, & gauiſus, Per Solẽ, inquit, homo qui in excolẽdo horto tam ſit diligens, poterit etiam ciuitatẽ ex parua ampliorẽ reddere. Quàm certius eſt illud ipſum argumentum de ijs, qui hoc agunt, ut in iſta arena, uel (ueſtro iudicio) umbra Poetica ad eundem finẽ ſeſe informẽt & cõparẽt, unde, quaſi ex equo Troiano, uirorũ literatorũ cohortes in hunc publicum Solem erumpant, in quo non tyrocinij ſui, ſed abſoluti cuiuſdam magiſterij mox luculenta edant ſpecimina? Latiſſimus ſeſe mihi dicendi campus aperit, in quo curſum orationis, adeò mihi in præcordijs geſtit animus, uix cohibere poſſum. Cum tamen auras uerberem, & ſatis hactenus hæc noſtra diſputatio proceſſerit, finẽ huic parti, ueſtra cum uenia, imponam: ut quem uos loquentẽ faſtidioſè (ni fallor) auditis, tacentẽ ſumma cũ delectatione uideatis. Teſtor tamen, ſi quis ueſtrùm paratus ſit noſtra refellere, daturum me operã, ut intelligat poſteritas, tantã cauſæ meæ æquitatẽ rabularũ ſtrepitu & obgannitionib. nõ poſſe opprimi, ac Poeticæ patrono tantas ingenij uires ſupereſſe (quod nõ tam arroganter, quam ex iuſta excandeſcentia dictũ exiſtimari uolo) ut tam audaces inſultatores repellat, comprimat, & uictos tandem ſolo ſolus proſternat.

DE ORIGINE ET DIGNITATE POETICAE.

Abſoluimus illud, quod ſuſceperamus, Poeticę patrocinium, nõ quidẽ integrum, ſed quod noſtrum ſit, & à nullo, quod ſciam, anteà peractũ: ſupereſt, ut de eius origine & dignitate pauca diſſeramus, ut nos initiò facturos pollicebamur. Ac primùm de origine, ſed paucis. In cuius inueſtigatione, ſi Græcos audiamus, eam longè oratione ſoluta antiquiorẽ eſſe intelligemus: ſiquidẽ tradant, ut eſt etiam apud Iuſtinũ, Martyrẽ, & Euſebium, teſtes locupletiſſimos, eos, qui primi orationẽ ſolutam inuenerũt, Cadmũ ſcilicet Mileſium, & Argiuum Acuſilaum nõ multò ante Xerxis in Gręciam ſuſceptã expeditionem floruiſſe. Strabo quoq; Cadmũ, Pherecydẽ, & Hecatęum primos inſignes oratores fuiſſe ſcribit, quos Euſtathius dicit poſt Orpheum Muſæum, Homerum, alioſq́; prætereà extitiſſe. Sed & Iſidorus repetit, illum Pherecydem Syrũ primum apud Græcos ſoluta oratione ſcripſiſſe, apud Romanos Appium Cæcum, cùm aduerſus Pyrrhum proſaicè declamaret. Et hoc eſt, quod Lactantius ait, apud gentes Poetas multò antè priores fuiſſe quàm Philoſophiæ nomen: imò Poetas ipſos pro ſapientibus habitos. Ergo Poeticam antiquiorem ex Græcorum ſententia pronunciabimus. Sed hæc mihi uidẽtur nugatorum hominum deliria. Quis hoc, quæſo, non uidet, primùm oportuiſſe homines ſimpliciter, deinde metricè loqui? Hic eſt enim naturæ ab imperfectis ad perfectiora progreſſus.

Vnde Goropius uir ille eruditiſſimus Gallic. lib. 3. rationem egregiam, cur ueteres Galli à nocte dierum ſpatia computarent, expiſcatus eſt. Enimuerò Græcos lubenter rogarē, quo pacto illi Cadmus, Pherecydes, Hecatæus, antequam artem Oratoriam introducerent, loquerētur. Siquidem non niſi prouecta demum ætate eam propoſuiſſe mihi uidentur. Oportuit autē eos loqui, at numeroſè aut metricè locutos quis credat? Pudet me tam inepti inſulſiq; commenti, cui tot uiri hactenus neq; ii uulgares ſint aſtipulati: &, quod magis mireris, libris etiam ſuis inſerere non uereantur. Id equidem fateor, in literis & eruditione principatum Poeticam obtinuiſſe, ſed plebis & uulgi, quæſo, qualis fuit ſermocinandi ratio? Nego extitiſſe metricā. Nam & in ipſis initijs reconditius erat hoc ſtudium, ut qui illud amplecterentur extra fæcem populi quodāmodo rapti ac è cœlo progeniti crederentur: unde conſtat, eos reliquis ſummæ fuiſſe admirationi. Videtur enim illa ſciētia diuinis arcanis & myſterijs fuiſſe deſtinata, in quibus ea etiam complector, quæ ad uitam honeſtam conducerent, hoc eſt, pręcepta morum, quæ à Religionis præceptis commodè nō ſeparantur. Ergo non uulgaris aut proſa oratione antiquior Poetica, ſed potiùs recentior, quæ in ſimplici oratione illud modulatum quodāmodo & concinnum dicendi genus aurium iudicio excogitârit. Quod ex his Fabij uerbis etiam poteſt colligi. Poema, inquit, nemo dubitârit imperito quodam initio fuſum, & aurium menſura & ſimiliter decurrentium ſpaciorum obſeruatione eſſe generatum, mox in eo repertos eſſe pedes. Quod ab Ariſtotele uidetur deſumſiſſe, qui de origine Poeticę diſputans, eam à natura manare dicit, à qua omnes ad imitādum ſumus informati, qua parte cætera animalia antecellimus: ſed & inſitam nobis à natura harmoniam & numerum (cuius partes eſſe metra cōſtat) ait. Vnde ij, qui ab initiò ad hęc erant cōparati, ea paulatim promouētes ex rudi atq; imperito & ſpōtaneo quodam principio (ſic enim Gyraldus ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων interpretatur) Poeticam genuerunt: pro diuerſa autem cuiuſq; natura diuerſam etiam formam illa ſortita eſt. Vnde colligas Philoſophum magis ad ueritatem accedere, qui huius ſcientiæ caput ab ipſa Natura parente deriuet. Quod etiam Lilius ſed magis perſpicuè uidit, cuius hæc ſunt uerba. Sed quis nō ipſam Poeticam potius dicat cum ipſo mundi principio incepiſſe, uel id uelitis Philoſophorū placitis intelligere, uel eo quem aſſerit Religio Chriſtiana modo. Nam quo alio pacto cœleſtes illæ immortalium animorum legiones & chori inter ſe modulantibus concinunt, ſempiternosq; cæli orbes temperant, quàm hac ipſa (ut ita dixerim) cœleſti Poetica & Harmonia? Deus certè Deus fuit, qui primùm mortalibus diuinā hanc facultatē ab ipſo mūdi primordio, cum cęteris tot tantisq; bonis elargitus eſt. Hanc ideò tāti ueteres & ſuperiorū ætatū ſapiētes ſemper fecêre ut Deorū laudes apud gētes & nationes oēs hoc potiꝰ ſermonis genere quàm alio cōponerent, &c. Quid uerò, inquiet aliquis, annō quicquid eſt honorū in homine à Deo illi contigerunt? cur ergo magis de cœleſti ortu Poetica quàm Oratoria aut alia quæuis ſcientia glorietur & ſupbiat? Audi ô tu quisqs hęc obijcis. Cùm hunc ortus ſplendorē Poeticæ attribuimus, ſuū reliqs denegari nō intelligimus, ſed cùm uulgò illa quaſi ꝓ re nihili haberi ſoleat, oportet hinc ſaltē apud omnes inclareſcere, ut maleuolētia eorū qui eam temerè calumniantur eo magis innoteſcat. Præterea quemadmodū unus idēq; opifex nō æqualē induſtriā ac diligentiam in omnibus ſuis operibus, ſed in his accuratiorē, in illis leuiorem adhibet: ſic etiam non eadem eſt donorum Dei dignitas, ſed alia alijs ſunt præſtantiora, ut in omnibus huius uniuerſitatis partibus obſeruare licet. Illud diſcrimen in artibus & ſcientijs ab illa æterna ſapientia, per quam omnia condita ſunt, adhibitum fuit. Hinc Poeticæ princeps illius ortus debetur gloria, ſiquidem pręſtantia reliquas omnes ſcientias longiſſime antecellat. Cur? Ego dicam. Hominem prius quæro, in quem finem credas fuiſſe conditum? Si primos illos pietatis fontes uel ſummis labris delibaſti, reſpondebis, ad Dei gloriam & laudes concinendas. Hunc ego finem ſaltē pro principe agnoſco. Secundarius eſt ille, qui in ſtudio conſeruandę uitæ uerſatur. At, quæſo, quæ commodior ratio illum aſſequendi & in uſum reuocandi quàm Poetica, quæ, ut in prima parte iam attigimus, Muſicæ eſt ὁμογενὴς? Id iam à primo parente in cœtu fidelium uſurpatū ex Moſaicis, Dauidicis, & aliorū ſanctorum hominum cāticis colligo, quæ & numeris & harmonia concinnata fuiſſe nemo eſt, credo, qui dubitet. Proſa quidem oratio reb. hiſtoricè commemorandis ac narrandis aptiſſima eſt, ſed Dei Opt. Max. hymnis ſola Poetica, quam tamen ex maxima parte adulterina hodierna Eccleſia exploſit, aut ita corrupit, ut miſera Poeticæ larua tantùm illic conſpiciatur. Iam ergo intelligimus, unde ſuam originem Poetica repetat. cuius ignoratione miſera Græcia alios autores agnoſcebat. Quidam cùm rem tam diuinam non niſi à Numine proficiſci poſſe uiderent, Deum Apollinem huius inuentorē confinxerunt, ut antea monebamus: quidam Baccho hanc laudem tribuebant, ut qui ante Apollinem oracula reddidiſſet: quidam Phemonoæ Apollinis filiæ aſſignabant, quæ Delphis uaticinata ſit: quidam, inter quos Pauſanias, Oleni cuidam eam acceptā referunt, qui hymnos & ora-

oracula ſcripſit. Alij Thracas primos Poeticæ autores contendunt, tum propter loca in illorũ regione Muſis dicata Pimplam, Olympum, Libethram: tũ quòd coryphæi illi Poetarum Orpheus, Muſæus, Thamyris, ibi oriundi fuiſſe prodantur. Quid quòd Muſicorum organorũ nomina pleraq; ſunt barbara, Sambyca, Nablia, Barbitos, Magadas, aliaq; id genus? ut ſtudioſè à Gyraldo collectũ eſſe comperio. Sed illa ſunt cæcorũ hominũ de colorib. iudicia. Nos datã illam primo parenti à Deo iam agnoſcere oſtendimus. Sed nondum expeditum eſt negotium, & quæri poſſe uideo, cùm unica lingua primus ille parens uteretur, quo pacto in tam diuerſas poſteà diductam exiſtimem? Ego uerò reſpondeo, ad Diluuium uſq; integram illam linguam manſiſſe. Porrò hîc nullus eſt, qui nos mouere debeat ſcrupulus. At in Diluuio unica Noachi familia illos Poeticæ primigeniæ theſauros reconditos in arca habuit: poſteà uerò in illo turris Babel monſtroſo & impio ædificio immiſſa quidem eſt illa linguarũ confuſio, ut ſe ad inuicem extructores illi non intelligerent. Sed tamen remanſerunt priſtinæ illius Poeticæ, ut & aliarum artium ueſtigia, licet corrupta & omnino uitiata, quod ex cultu diuino colligo, quem ſolus Noachus cum pia ſobole integrum ſeruauit. Chamitę tantùm in diuerſa abierunt. Sic ergo ratiocinor: licet immutatam loquendi rationem omnes illi ædificatores ſenſerint, rerũ tamen cognitionem ijs non ereptam, quam ex ſummo illo doctore Noacho perceperant: ubi præcipuus locus erat Poeticæ, quæ hymnis cœleſtibus concinendis inſeruiret, ut iam monuimus. Quanquam non dubito, quin autores huius ſceleris grauiorem inſcitiæ pœnã ſint paſſi, quàm ut multùm ſani retinuerint. præter enim illam confuſionem linguarum in reprobũ ſenſum ſunt coniecti, quaſi indigni qui puris & ſinceris Dei donis impoſterum gauderent. Hinc factum eſt, ut uerus Dei cultus non æquè apud omnes Noachi poſteros remanſerit ac uiguerit: pari ratione de ſcientijs iudico, quarum cognitionem pij impijs perfectiorem retinuerunt. Ergo diſtributis ac diſſipatis in totum Orbem terrarũ Noachi familijs, Poetica etiã iſta primigenia & diſtributa & diſſipata eſt. Hinc Græcia ſuos Orpheos, ſuos Muſæos, ſuos Linos, ſuos Amphionas, & reliquos celebres uates habuit. Qua de re aliàs peculiari tractatu, De gentium commigrationibus, quem affectum apud me habeo, fuſius agetur. Hæc craſſiuſculè delineaſſe ſufficiat, unde ſaltem Poeticæ originem & antiquitatem intelligimus. Nam quouſq; tãdem nugis Græcorum aut Latinorum de ea ſcribentium fidem adhibebimus? Sanè tandem aliquando cum ijs delirare deſinamus, ut & in ipſis poeticis Mythologijs enucleandis, in quibus tot hominum eruditorum labor & ridiculus (dicam enim quod ſentio) & irritus hactenus fuit. Altiùs nobis ſunt omnia repetenda, & ex prima illa rerum omnium origine deriuanda: quod nos etiam in Mythologico noſtro olim, Deo dante, docebimus. Reſtat, ut de dignitate Poeticæ nonnulla dicamus, ad cuius iudicium non plebem, neq; ex eruditis etiã multos ſeligamus. Vt enim Tullius poema paucorum approbatione moueri dicit, idem de ipſa efficiẽte ſentiendum. Ea eſt ſanè natura Poeticæ, ut uileſcere nolit: uileſcere autem, ſi cuiuis eam attrectare licuerit. Itaq; ut ad ſacra initiati tantùm admittuntur, fœdum uulgus ab ijs repellitur, ſic nos cũ paucis & ijs melioris notę uiris colloquamur, & apud eos laudes noſtrę Poeticæ exponamus, cæteros quaſi uiroſas fœminas ab hoc ſpeculo remoueamus. Iam docuimus, primum Poeticæ uſum eum fuiſſe, ut ad laudes Dei concinendas adhiberetur. Egregium ſanè uſum auditis, quem ſacroſanctis illis Dei Opt. Max. cohortibus familiarem piè & uerè affirmare poſſũ.

Quid enim aliud turbam Angelorũ in cœlis agere putas, quàm perpetuis Numinis encomijs concelebrandis occupari? Intuentur, admirantur, ſuſpiciunt, & indefatigatis uocibus Maieſtatem illam nulli mortalium notam perſonant. Hæc eſt illa cœleſtis harmonia, quam figuratè & obſcurè intellexit Pythagoras, Orphica theologia inſtructiſſimus. Illa eſt illa diuina Poetica, quam hæc noſtra humana ſpirat, aut ſpirare ſaltem debet, & in primis quidem ſeculis ſpirauit, quæ tota fuit non ſolùm philoſophica, ſed etiam theologica. Satis dignè laudare Poeticam mihi uideor, cùm hæc dico. Nam quid auguſtius de ea re excogitari poteſt, quæ non ſolùm tota diuina ſit, ſed tota Deo primùm inſeruierit, ac in concelebrãdo rerum omnium parente ſolùm uerſaretur? Et quamuis Poeticæ illius primariæ, hoc eſt ante Diluuium, monumenta nulla reſtent, quæ uerè primis illis hominibus uindicari poſſint, unde noſtra hæc propoſitio confirmetur, tamen ex fine creationis hominis, quam anteà attigimus, ſatis dilucidè hoc ipſũ intelligitur. Poſtmodũ uerò diu etiam in hoc regno triumphauit Poetica, ſed tandem in alios uſus, uel abuſus potiùs detorta. Id tamen familiare ei fuiſſe autumo, ut obſcurè de rebus ſacris & diuinis ſcriberet, ut ab ijs tantùm intelligeretur, quibus Deus tantùm ingenij largitus eſſet, ut in hæc myſteria penetrarent. Aenigmatica ergo ſaltem, ut plurimùm fuit illa Poetica, quæ ratio diuinas res tractandi in ſacris paginis etiamnum apparet. Quid illa, quæſo, de Chriſto prophetia, *Exorietur Leo de tribu Iuda*, nónne illam præ ſe fert? Sed altiùs aſcendamus. Verba Dei ad ſerpentem in parentis noſtri lapſu nónne fuerunt planè ænigmatica? *Inimicitias*, inquit,

ponam inter te & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius: ipſum conteret caput tuum, & tu inſidiaberis calcaneo eius. Deus de Chriſto ſuo intellexit, & tamen id ipſum perſpicuè non declarauit: poterat ſiquidem dicere, Naſcetur olim filius meus ex mulieris ſobole, quæ Diaboli uires confringet: at dixit, Semen mulieris conteret caput ſerpentis. Cuius uerò Serpentis? An non Serpentis quoq; nomen fuit allegoricũ: ſiquidem angelum tenebrarum Principem innuat? Hunc locum maximè attendi uolo. Ibi enim doctrinę Chriſtianę uerſatur fundamentũ: quod cùm tam obſcurè Deus initiò propoſuerit, iam non amplius dubito, quin in reliquis diuinis myſterijs reſerandis eadem regnârit obſcuritas, qualis in libris Prophetarũ paſſim cernitur, uſque ad Mediatoris noſtri aduentũ, qui tamen uulgò non alia ratione quàm allegorica eadem myſteria reuelauit. Sic cùm de corpore ſuo intelligeret, templum tamen deſtructum iri dicebat: & mortem ſuam ſignum Ionæ appellabat. Hinc tot frequentes parabolæ, quas ſuis tantùm diſcipulis exponebat: reliquis uerò minimè, ijs tantùm iuſſis attendere, uſitato illo quaſi epiphonemate, *Qui aures habet, audiat.* quod in ueteri Poetica proculdubiò ſæpiſſimè fuiſſet occinendũ. Illius ueteris obſcuritatis luculentiſſimũ habetis exemplum in nobili illo Cantico Canticorũ, ubi rem tam ſacrã etiam uerbis ſpecie & ſono minus decoris diuinus ille Vates Salomo uelauit, ut iam Gregorius Nyſſenus mirabili & peculiari opere manifeſtè docuit. His qui refragabitur, non ſolùm pertinacẽ, ſed & impium eum eſſe oportet. Hinc illæ lacrymæ: hinc, inquam, tantoperè uitiata Theologia apud Ethnicos. Nam cũ à maioribus rerum diuinarum cognitionem ita ænigmaticam accepiſſent, factum eſt, ut poſteri illam ignorantiã, cũ iam uero illo doctore Deo deſtituerentur, qui lucem ueritatis iuſto illorũ merito illis eripuiſſet, myſteria plurima malè intellecta uitiarint, ſiue hoc etiam ſacerdotum, & eorũ quibus Poeticæ illius cura erat demandata, aut malitia, aut auaricia acciderit, quæ Luciferi, illius pietatis hoſtis effecta extiterunt. Id paucis doceamus; quod aliàs, ut iam ſumus polliciti, copioſiùs præſtabimus. Cùm ergo primi illi Poetæ, qui myſteria creationis literis mandabant, dixiſſent, Mundum hunc ex nihilo fuiſſe conditum, ecce ſuccedentes Poetæ & Theologi noctem ante res conditas imaginati ſunt, quæ uerè nihil eſt. Et ita loquitur Spiritus Sanctus, his uerbis: Et tenebræ erant ſuper faciem abyſſi. Hinc Orpheus θεολογικώτερον matrem omnium rerum Noctem appellauit: hinc Nocti poſtmodum aſſignata diuinitas, imò Nox pro Dea habita, cùm non intelligerent, quo pacto nox illa, quæ diei ſuccederet, mater rerum omnium diceretur, quàm ſi Dea eſſe exiſtimaretur. Videtis originem ſuperſtitionis ex ueritatis fonte deductam? Sic cùm obſcuriùs in eadem Poetica tractaretur quippiam de perſonarum in Deo trinitate, quarum ſecunda Sapiẽtia appellabatur, quod nomen ſæpiſſimè Chriſto in ſacris paginis tribuitur, uide quò ſint abducti, ut Deam quandam ſapientiæ confingerent, quam Mineruam appellârunt, ut alicubi in Homero pleniùs docemus. Sed & eadem obſcurè futuram illius ſecundæ Trinitatis perſonæ pugnam cum Mundi principe deſcribebat: hinc nugæ illæ de Apolline Pythonem ſagittis interimente. Cùm autem idem Dei Filius allegoricè Sol appellaretur, ut Solem iuſtitiæ Spiritus Sanctus uocat, factum, ut Apollo ille pro Sole etiam acciperetur. Præterea cum in eadẽ Poetica obſcuriùs diceretur, Sapientiam illam æternam delaturam in terras panem cœleſtẽ: hoc eſt uitam æternam, factum eſt, ut Iſidem Aegyptij prodiderint, teſte Leone Aegyptio, primam omnium ſe coronaſſe corona ſpicea, per quam panis ille uiuus, ille panis uitæ ſignificabatur, id eſt Chriſtus, qui ſe panem etiam cœleſtẽ nominat. Ego ſum, inquit, panis uiuus, qui de cœlo deſcendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in æternum. Ibidem prædicebatur duorum fratrũ ortus, alterius qdẽ ab immortali patre, quorũ hic illũ à morte redimeret, ille Caſtor, hic Pollux appellabatur. Et hoc ita detortum eſt, ut in fabulas abierit. At illud uerum fuit uaticinium, quanquam obſcurum, de Ioanne Baptiſta & Chriſto. Ille cæſus ab Herode uitæ æternæ Chriſti morte reſtitutus eſt. Cur autẽ ille Caſtor, hic Pollux diceretur, aliàs explicabimus. Placet mihi mirum in modum iudicium Goropij mei de Poetis in Indoſcythicis, Fures eſſe ſacros uates, ſed Laconicos, quos non quiuis deprehendat. Multa enim à ueteri illa Poetica ad ſua nugamenta deduxerunt. Poſſumus alia inſuper adducere, quæ huius ſunt argumenti, ſed breuitatis cauſa relinquimus. Id tantùm moneo, ſi quis Poetica myſteria attentiùs conſideret, perſpecturum facilè, eius originem à uera illa & ænigmatica primaria Poetica deriuatam, ſed per lutoſos ac ſordidos aquæductus, ubi limpiduli illi fontes primum nitorem amiſerunt. Miremur ergo Poeticæ illius priſtinæ dignitatem, quæ rebus tam precioſis & minimè uulgaribus deſtinaretur. Sed cur idcircò maiorem ſui admirationem concitat, quàm ſi dilucidè & apertè omnia propoſuiſſet? Quia ea eſt, ut dixi, natura ſacrorum, ut recondi uelint, ſi nimium euulgentur, iam ſacra eſſe deſinunt. Sic Reges theſauros & gazas ſuas occultant, & ab omnium oculis remouent, ne euileſcant. Quemadmodum autem eos qui illarum cuſtodiæ præſunt, amicos Regum exiſtimamus, quid erit, quæſo, de Poetica ſentiendum, quæ arcana illa

Dei

Dei continuit, atq; etiam num hodie continet? Mihi ſanè reliquis omnibus ſcientijs anteponenda uidetur, quæ quaſi perpetuum cum Numine agat commercium, quæ illius fruatur colloquio, cui Deus tot pietatis & religionis theſauros explicauit, atq; etiã cuſtodiendos ſeruandosq; demandauit. Fremite ſcioli & importuni homines, quib. hæc humana & mortalia cordi ſunt, qui nihil aliud quam honores, quàm pompas, quàm magiſtratus neſcio quos turgidè ſpiratis, qui ſolas leges Iuſtinianeas crepatis, qui paragraphũ unum aut alterũ pluris, quàm uos ipſos facitis. Ego uerò longè melius mecum actum puto, ſi mihi tam pio & planè laudabili ſtudio in arcana diuinitatis penetrare licuerit. Ego prę una aut altera huius tam ſacrę cognitionis portiuncula ueſtras illas phaleras uitioſa nuce diuendero: nõ quòd non intelligã, ueſtrã quoque operam in Repub. adminiſtranda bene collocari. Sed quia uos hoc prætextu ad craſsã & fœdam tam diuinæ rei ignorantiã abutimini, quaſi id ſolũ cuilibet agendum ſit, quod uos agitis, reliqua ſtudia uana ſint & futilia præ nobili ueſtra illa Iuriſprudentia. Atqui illa quoq; rerũ diuinarum cognitionẽ præcipit. Sed quotus quiſq; ueſtrûm hãc partẽ perſequitur? Verùm qd fruſtra me torqueo? Id porrò ſtatuo, quemadmodũ uos pertinaciã in ueſtra opinione tuenda oſtentatis, me quoq; in mea ſententia conſtantiã meam in poſterũ exhibiturũ. Nec mea tanti intereſt, ut uobis placeã. Aliud eſt.n. uulgo, aliud ſapientib. placere: quod poſtremũ ego, quantum poſſum, amplector. Salue ergo ſacroſancta Poetica, quæ ſub tanto fabularũ felle tantam mellitæ doctrinæ copiam occultaſti, & eam indignis non retexiſti. Si tu me tanti facis, ut inter myſtas tuos admitti poſſim, nunq̃ erit, dum uiuam, ut te deſeram: cæterùm cauebo, ne profanis aditus ad adyta tua pateat. Tu uerò, Deus Poeticæ, Deus Opt. Max. dum hoc ſtudium cum tanto pietatis ſtudio pro uirib. meis excolo, fauoris tui cornu in meam operã defunde, ut quã apud proteruam iſtã mortaliũ turbã, gratiam nõ conſequor, apud te Deus Op. Max. cõſequar. Atq; hanc partẽ dignitatis Poeticæ adduxiſſe ſufficiat, ne hæc noſtra Prolegomena in nimiam excreſcãt molẽ. Eam.n. aliàs peculiari uolumine, ſi Deus dederit, fuſiùs perſequemur: ubi docebimus, qua ratione cũ magno fructu Poetæ legi debeãt, & q̃ hactenus in ijs omnes penè delirarint. Vulgares aũt Poeticæ defenſiones petes ex Rhodigino, lect. antiq. lib. 7. Gyrald. in hiſt. Poet. Strabone aduerſus Eratoſt. in Geograph. Proclo, Maximo, Heraclide, Pontico, Petrarcha, Boccatio, & alijs. Sed & H. Stephanus uir eruditiſſimus, & de Poetica optimè meritus, in heroica illa heroicorum poetarum editione hoc ipſum attigit. Poeticam etiam Scaliger illuſtrauit, unicum poeticæ lumen, Homerum, obſcurauit Iam ad Homerum accedamus.

DE HOMERO.

Quis poſt Herodotum, Plutarchum, Suidam, Politianũ, Camerarium, & alios uiros eruditiſſimos de Homero ſcribere molietur, cum pleriq; aut futilem, & qui operã ſuam ludere uelit, iudicabunt, aut in re tam ueteri aliqd nouum & inauditũ proferendũ, ne moleſtæ illius ταυτολογίας crimen incurrat. Sed quia nõ omnino inutilis fuit unq̃ exiſtimatus labor eorũ, qui in re literaria diſperſa aut diſſipata in unum colligũt & coaceruant, cum ſuſcepturi reprehenſionum ſpicula non ueremur: modò intelligam, me diligentia mea aliorũ ſtudio ſatisfacere, cùm præcipuè Interpreti Homerico nihil potius aut antiquiꝰ eſſe debeat ex uſitata huiuſmodi ſcriptionis cõſuetudine, q̃ autoris ipſius hiſtoriam perluſtrare, & eius ſtudioſis proponere. Sed & tam uariorum ſcriptorũ repetitioni, quam inſtituimus, ſi cuiquã moroſa fuerit, aliqua etiã nouitate tædium & faſtidium tollã, ut ex ipſius lectione & aliorũ ſcriptorũ cõparatione facillimè colliget. Dicamus ergo primũ de Homeri parentibus. Herodotus eius genus in hunc modũ deducit. Cùm uetuſta (inquit partim Hereſbachio, partim Stephano Interpp.) illa Aeolũ ciuitas Cuma primũ conderetur, eodẽ cùm aliæ permultæ omniſq; generis gentes cõuenę confluxerunt, tum è Magneſia illuc pleriq; cõmigrarũt: inter quos fuit Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus: non cũ multis ſarcinis illuc ſe conferens, ſed tenues fortunas habens. Hic Melanopus Omyretis Cumani filiam duxit uxorẽ, procreauitq; è legitimo toro fœmineam prolẽ, cui nomen indidit Critheidem. At ipſe Melanopus unà cũ uxore uita functus eſt, cõmiſſa interim filia Cleanactis Argiui tutelę, quo familiariſſimè uti cõſueuerat. Porrò tempore interiecto accidit fortè, ut puella iſta è furtiuo cõcubitu prægnãs deprehenderetur. Quod initio quidem celatum fuit: ſed cùm Cleanax reſciuiſſet, uehemẽter rei indignitate cõmotus, Critheidẽ ſeorſum ad ſe accerſitã acerbè obiurgauit, cõmemorans quæ futura eſſet apud populares infamia. Poſtremò huiuſmodi quippiam, quò illam excuteret, comminiſcitur: Cumani iam tum in Hermei ſinus receſſu ædificabant. Ciuitati aũt, quæ condebatur, nomen impoſuit Smyrnã Theſeus, ab uxoris nomine, cuius memoriã relinquere uolebat. Hic Theſeus è primarijs Theſſalorum fuit, qui Cumã condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, uitę facultatib. apprimè inſtructus. Clàm exportatã huc Critheidẽ Cleanax Iſmeniæ Bœotio cõmiſit, ex ijs qui coloniam illuc duxerãt, inprimis ſibi amico. Progreſſu deinde temporis Critheis cũ alijs mulier-

culis ad feſtū quoddam egreſſa, iuxta fluuium Meletē, cùm partui iam uicina eſſet, Homerum
peperit,non cæcū,ſed uidentē,nominauitq; eum Meleſigenē, à fluuio uidelicet, prope quē e-
ditus eſt. Hæc ille,ex quib.tamē nondū intelligo,quis ſit Homeri noſtri pater, unde uulgò q̄ſi-
tus dici poteſt. Quod licet ignominioſum eſſe ſoleat,ut docet etiā Plut. in lib. de educ.lib. tn̄
nos tanti hoc nō facimus,ut ideò diuino Poetę detractū arbitremur in ea parte,qua eū lauda-
ri uolumus. Quid.n.ingenij claritati generis obſcuritas officere poteſt? Sed nullus eſt, credo,
tam ſtolidus,qui hoc noſtro Vati obijcere audeat. Porrò remoras fruſtrà nobis ne quæramus.
Vidimus ergo, q̄d de Homeri parentib. Herodotus ſcriptor in ſuo genere omniū antiquiſſim⁹
cui eo nomine plurimū tribuendū uidet̄: ſed tn̄ eius autoritas uarias ea de re ſequētiū ſcripto-
rum opiniones nō ſuſtulit. Nam,ut refert Plut. in lib. de Hom. Ephorus Cumæus in lib. quē de
Cumæis reb. inſcripſit,hoc agens,ut eum gentilē ſuum fuiſſe oſtendat, Atellē, Mæonē, & Diū
fratres Cuma oriundos perhibet fuiſſe. Ex his Dium ęris alieni cauſa Aſceā,q eſt Bœotiæ pag⁹,
cōmigraſſe:ibiq; Pycimeda uxore ducta,Heſiodū procreaſſe. Atellem Chritheidis filię ſuæ tu-
tela Mæoni demandata,in patria mortē cum uita cōmutaſſe. Ab hoc auunculo uitiatā puellā,
ab eodemq; eam,ciuium ob perpetratū facinus damnationē metuente, Phemio Smyrnæ lite-
ras docenti nuptū traditā. Porrò eam cùm ad lauacra,q̄ propter amnem Meletē ſunt,deambu-
laret,partu Homerū edidiſſe iuxta ipſum amnē:inde Meleſigenē filiū appellatū. Mutato aūt no
mine uſurpatū fuiſſe,cùm luminib. eſſet captus. Tales.n.à Cumęis & Ionib. ὁμηροι uocantur, q̄d
ὁμηρεύοντων.i. ductorū indigeāt. Hęc Ephorus. Ariſtoteles aūt(ut ait idem Plutar.)tertio de Poe-
tica ſcribit,in inſula Io, quo tēpore Neleus Codri filius coloniæ in Ioniā ducēdæ p̄fuit, puellā
indigenā à genio quodā ex eorū numero, q cū Muſis choros ducunt, cōpreſſam,cùm intume-
ſcente utero facti pudore moueretur, deueniſſe in quendā locū,cui nomē eſt Aegina. Ibi à p̄-
donibus,q eò excurſionē feciſſent,captam,Smyrnamq; adductā ab his,Lydorū (ſub his .n. tūc
erat Smyrna)regi Mœoni ſocio ſuo dono datā,ab hocq; pulcritudinis cauſa in matrimonium
eam adſcitam. Hanc, cū ad Meletē fluuiū cōmoraretur, partus dolorib. circūuentam, ad ipſū
fluuium peperiſſe Homerū,ſtatimq; expiraſſe. Infantē à Mœone ſuſceptū,filijq; loco enutritū:
paulò pòſt ipſum Mœonē in fata cōceſſiſſe. Secundū hæc cum Lydi ab Aeolib. affligerētur,ac
de Smyrna relinquēda cogitarēt, & duces per præconem ſequi iuſsiſſent, eos qui uellēt, exire
urbe,Homerū puerulum etiamnū ſe q̄q; ὁμηρεῖν (.i. ſequi)uelle dixiſſe. Inde pro Meleſigene Ho-
merum appellatū. Iſta Plutarchus : ex quib. Homerum aut ex inceſtuoſo cōcubitu, aut ex Dæ-
mone genitū colligimus. Poſtremū iſtud inductū eſſe arbitror propter diuinū hominis inge-
nium,quod nō niſi Deum quempiam parentem illius ex quorundā opinione eſſe poſſe argue-
bat. Hoc ego quidē ſcio a Chriſtianis hominib. non admittendum, ſiquidē cum Hieronymo,
Auguſtino,Chryſoſtomo,Nazianzeno credendum puto,ex copulatione Dęmonum cū mor-
talibus nihil procreari:quod ſi fiat,diabolum in carne, non hominem fore. Scio quid Lactan-
tius,quid Ioſephus prodant:ſed ego reliquorū autoritati plus tribuo, quòd ſit cū ratione cō-
iuncta. Solus enim homo hominē generare poteſt: Diabolus ſi generaret, Diabolum,hoc eſt,
Spiritus Spiritum generaret. Quanquā ex una ſpecie diuerſas in natura fieri intelligo,ut ex tri-
tico hordeum in Bohemia,ex arboribus lapides,& alia id genus,quæ huius loci non eſt perſe-
qui:ſed hoc in generatione hominis obtinere pernego : licet etiam interdum Natura in mon-
ſtris edendis ludat. Vt autē Diabolo uim generandi hominem tribuam,nondū adducor. Por-
rò miror,hoc auſum eſſe Ariſtotelē naturæ peritiſſimū prodere, niſi ille uulgarē eſt ſecutus er-
rorem de Dæmonum cum mulieribus coitu,quē nos quoq; non negamus. Fabulas,quæ hæc
produnt,aliàs exponemus. Nolo ergo,Homero hunc parētem tribui, niſi quatenus hinc illius,
ingenij diuinitas,quæ ad hæc cōfingenda homines induxit, colligitur. Suidas diligēs ſcriptor
opiniones etiam quorundam de Homeri parentib. propoſuit. Alij dicunt, eum Meletis fluuij
Smyrnæi (ſed hoc fabuloſum) & Critheidos filium: quod uidetur ex hiſtoria Herodoti detor-
tum. Alij Apollinis & Calliopes:qua de re uide Epigrāma inter illa,quę de Homero mox ſub-
iungemus. Alij Telemachi Vlyſsis F. & Polycaſtes Neſtoris filiæ. Affert inſuper aliā genealogiā
Homeri ex Charace hiſtorico in hūc modū. Aethuſæ,Thraciæ mulieris filius fuit Linus, huius
Pierus, huius Oeagrus, huius Orpheus, huius Euclees, huius Iamonides, huius Philoterpes,
huius Epiphrades,huius Melanopus,huius Apelles,hui⁹ Męon:qui unà cū Amazonib. Smyr-
nam uenit,& ducta uxore Eumetide,Euepis Mneſigenis filij filia,procreauit Homerū. Sed lo-
cus Suidæ aut tumultuariè & raptim ſcriptus eſt, aut omninò corruptus. Nā initiò præmiſerat
ex eodē Charace Homerū Maronis aut Mitiæ(μάρωνος ἢ μιτίκ)& Eumetidis matris eſſe filium.
Quæ ego tam ſubitò diſcrepantia non concoquo,niſi ubiq; ſit legendum Mœon:unde etiam
dictus eſt Mœonides. Vide quæſo, quàm diuerſa de Vatis noſtri parentibus tradantur, cui ad-
de quod adhuc Plutarchus monet, quoſdā prodidiſſe, eum Mœonis & Critheidos fuiſſe filiū.

Nobis

Nobis itaq; qui longiùs ab illius tēporib. diſtamus, ueterumq; librorū ope deſtituimur, non licet pronūciare qd uerè ſentiendū ſit, niſi ꝙ moneo, fabulas illas de Melete, Fluuio, & Dæmone procul remoueri. Et cùm Homerus ipſe nobis hanc hiſtoriam ſui inuiderit, ulterius eā non inquiramus. Non tanti eſt hoc cognoſcere: id tñ tenendū uidetur, eū obſcuro genere natū, quod ipſe poſtmodū ſuarū uirtutū ſplendore illuſtrauit. De illius aūt patria non minor eſt cōtrouerſia. Si credas Herodoto, Smyrnæus erit: ſi Pindaro, tū Chius, tū Smyrnæus: ſi Simonidi, Chius: ſi Antimacho, & Nicandro, Colophonius: ſi Ariſtoteli, Ienſis: ſi Ephoro, Cumæus: ſi alijs, Salaminius: ſi alijs, Argiuus: ſi Ariſtarcho, & Dionyſio Thraci, Atheniēſis: ſi alijs, aut Troianus ex agro Cenchreorum, aut Lydus, aut Ithacenſis, aut Cyprius, aut Gnoſſius, aut Mycenęus, aut Aegyptius, aut Theſſalus, aut Italus, aut Lucanus, aut Gryinus, aut Romanus, aut Rhodius. Atqui, inquies, ſeptem tantùm urbes eum ſibi uendicare arbitrabar, quod etiam Tullius in oratione pro Archia exprimit, & ita continetur in Epigrammate quod poſteà ſubiungemus. Sed illa tamen tum Plutarchus, tū Suidas diligentes ſcriptores prodiderunt. Ita in medio poſitus literarum princeps, ceu Atalanta illa, aut Hippodamia à tot tāq; egregijs ciuitatibus (*& regionibus*) quaſi à generoſiſſimis procis certatim expetitur, ut eleganter dixit Politianus. Si nobis uetuſtas librum Didymi Grammatici, *de Homeri patria*, reliquiſſet, poteramus plura ea de re dicere, ſed hæc tantùm conciſē tradita ſuperſunt. Id unum, nouum aut ſaltem non ita tritum, aut ita cuiuis notū afferam, quod quidā Aegyptiū Homerū eſſe uoluerunt. Apud Heliodorum in Aethiopica hiſtoria Calaſiris Agyptius id teſtatur his uerbis, Ὅμηρος ὑπὸ ἄλλων μὲν ἄλλοθεν ὀνομαζέσθω. καὶ πατρὶς ἔστω τῷ σοφῷ, πᾶσα πόλις. ἦν δὲ εἰς ἀλήθειαν ἡμεδαπὸς Αἰγύπτιος, καὶ πόλις αὐτῷ Θῆβαι αἱ ἑκατόμπυλοι εἰσὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον. πατὴρ δὲ τῷ μὲν δοκεῖν, προφήτης, τὸ δὲ ἀψευδὲς Ἑρμῆς. οὗπερ ἦν ὁ δοκῶν πατὴρ προφήτης. τῇ γὰρ τούτου γαμετῇ πλύσῃ τινὰ πάτριον ἁγιστείαν καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν καθευδούσῃ συνῆλθεν ὁ δαίμων καὶ ποιεῖ τὸν Ὅμηρον, φέροντά τι τῆς ἀνομοίου μίξεως σύμβολον· θατέρῳ γὰρ τοῖν μηροῖν αὐτόθεν ἐξ ὠδίνων, πολύ τι μῆκος τριχῶν ἐπεπόλαζεν· ὅθεν παρ' ἄλλοις τε, καὶ οὐχ ἥκιστα παρ' Ἕλλησιν ἀλητεύων, καὶ τὴν ποίησιν ᾄδων, τοῦ ὀνόματος μὲν ἔτυχεν. αὐτὸς τὸ ἴδιον οὐ λέγων, ἀλλ' οὐδὲ πόλιν ἢ γένος ὀνομάζων, τῶν δὲ ἐγνωκότων τὸ περὶ τὸ σῶμα πάθος, εἰς ὄνομα κρατησάντων. τί δὲ σκοπῶν ἐσιώπα τὴν ἐνεγκοῦσαν; ἤτοι τὸ φυγὰς εἶναι καταιδούμενος· ἐδιώχθη γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἐξ ἐφήβων εἰς τοὺς ἱερωμένους ἐνεκρίνετο, ἀπὸ τοῦ κηλῖδα φέρειν ἐπὶ τοῦ σώματος, νόθος εἶναι γνωρισθείς· ἢ καὶ τοῦτο σοφίᾳ κατεργαζόμενος, κἀκ τοῦ τὴν οὖσαν ἀποκρύπτειν πᾶσαν ἑαυτοῦ πόλιν, πατρίδα μνώμενος. ταῦτα μὲν, inquit Cnemon, εὖ τε καὶ ἀληθῶς μοι λέγειν ἔδοξας. τεκμαιρομένῳ τῆς τε ποιήσεως τοῦ ἀνδρὸς, τὸ ᾐνιγμένον τι καὶ ἡδονῇ πάσῃ σύγκρατον, ὡς αἰγύπτιον καὶ τὸ τῆς φύσεως ὑπερέχον, ὡς οὐκ ἂν οὕτω τοὺς πάντας ὑπερβαλλόμενον, εἰ μή τινος θείας κηδεμονίας ὡς ἀληθῶς μετέσχε καταβολῆς, id eſt, Staniſlao Vuarſcheuuiczki Polono Interprete. Homerus ab alijs quidem aliunde nominetur: Et Patria cordato ſit urbs quęuis uiro. erat autem reuera noſtras Aegyptius: & urbs illi Thebæ cētiportes ut ex ipſo cognoſcere licet, (hoc tantum ad ipſum urbis Epithetū refertur) pater autem opinione hominū antiſtes: ſed nō mentibus (ſed reuerà) Mercurius. Atqui erat illius exiſtimatus pater antiſtes eò quòd cum eius uxore celebrante quædam ſacra patria, & in templo dormiente, coiuit Deus, & Homerum procreauit, ferentem notam inceſtæ conſuetudinis (inceſti coitus) In utroq; enim femore inde uſq; ab ipſo partu ingens longitudo crinium innatabat (luxuriabat) Vnde cùm inter alios tum inter Græcos oberrans, & poema canens, nomen eſt nactus: ipſe quidē nomen propriū non dicens, neq; patriam aut genus nominans, cęterùm ijs qui ſciebant illam corporis affectionē ut in nomen illi uerteretur perficientibus. Quorſum aūt ſpectans (inquit Cnemon) tacebat patriā? Aut quòd pudebat illū exilij: erat.n. pulſus à patre, quando ex ephebis inter conſecratos recenſebatur, ex eo quòd notā ferret in corpore ſpurius cognitus: uel hoc etiam ſapienti conſilio fecit: ac dum ueram celaret omnē urbem patriā ſibi uendicabat. Hæc quidem, (inquit Cnemon) rectè & uerè dicere mihi uiſus es facienti cōiecturam ex poemate uiri, cum omni uoluptate & oblectatione quaſi Aegyptia temperato, & ex naturæ excellentia: quæ certè ita omnes nō ſuperaret, niſi è diuinis quibuſdā reuera fundamētis extitiſſet. Hęc ille. Ex quib. iterum à Dæmone genitū Homerū intelligemus, ſed opinione nō ꝓbabili, ut anteà dicebamus: iterū etiā rationē illius nominis audimus quaſi à femoris affectu uel adiūcto, ὁ μηρὸς, id eſt, femur diceretur. Cæterùm id non eſt prætereundū, ꝙ apud Lucianum Verarū hiſt. lib. 2. ipſe Homerus eos ridet, qui de ſua patria contendunt, ſeq; Babylonium eſſe ait, ſiquidē à ciuib. ſuis non Homerum, ſed Tigranē uocatū fuiſſe: poſteà uerò cùm apud Græcos obſidis officio functus eſſet, priſtinā appellationē mutaſſe (.i. ὁμηρεύσας) Gallꝰ apud eundē Lucianū in dialogo Gallus, dicit Homerū tēpore belli Troiani camelū Bactris (quę urbs eſt Aſſyrię) fuiſſe. Nugę qdē ex μετεμψυχώσεως Pythagorica, ſed q̃ doceāt Lucianū crediſſe Homerū eſſe Aſſyriū. Stephanꝰ oraculū adducit in quo patria matris Homeri Io dicit, quaſi forte ſſe eū Iatenſē ideò eſſe uoluerit. Vide etiā Luciani dialogū, de Demoſthenis encomio, ubi dicit Therſagoras difficile eſſe Homerū laudare ꝙ nihil de eiꝰ patria certi habeam. Herodotus

uerò contendit eum fuiſſe Aeolium, ut plenius ex eius libro intelligi poteſt. Athenæus lib. 4. Dipnoſoph. eum Syrum facit, atq; ex ſuæ patriæ more fingere priſcos Heroas piſcibus abſtinuiſſe, cùm eorum ſit in Helleſponto magna cōpia. Hoc autē refert ex Meleagri cuiuſdam Gadarenſis libro, qui Gratiæ inſcribebatur. Atq; hæc ſunt quæ de Homeri patria tantùm comperio. Quid uerò? inquiet aliquis: ignoras quæ Archilochus libello de Temporib. de octo Homeris tradat, unde uidetur poſſe illa lis de Homeri patria facillimè pacari? Minimè gētium, inquam: imo legi & ſæpiſſimè cum admiratione relegi, Sed illa fuit ſtuporis hominū admiratio, qui hæc unquam ab Archilocho illo Homeri noſtri coætaneo ſcripta credunt. Enimuerò quis fuit Archilochus? an non Græcus? Cedò ergo exemplar Græcum Archilochi: quis nobis hūc tam temerè & impudenter non probata antiquitatis fide obtruſit? Scio quis ſit Tatiani Aſſyrij, quis Euſebij Archilochus, hanc laruam nondum recognoſco. Vbi quæſo tandiu latitauit, ut neq; ab ipſo Herodoto, neq; à Plutarcho curioſis de Homero ſcriptoribus uiſus unquā fuerit? An ſi uidiſſent, tanti uiri & antiquiſſimi ac teſtis omni exceptione maioris autoritatem neglecturi uidebantur? O tenebras Cimmerias, q̄ hūc illis occultauerint! Sed ſuppoſititios iſtos partus explodamus, & Annium noſtrum qui ſimiles nugas ſuis ornauit commentarijs à ueritatis ſubſellijs arceamus. Illius tamen in Homeri hiſtoria mendacium euidentiùs mox demōſtrabimus, cùm de illius ætate diſſeremus. De Homero autem in tanta de eo controuerſia poſſimus fortaſſe dicere, quod Suidas, eum ignotum eſſe hominibus. Cuius tamen hiſtoria, eodē Suida iudice, omnium optimè ab Herodoto eſt cōſcripta. Idem alios Homeros nobis proponit unum Grammaticum & Tragœdum Andromachi & Myronis Byzantiæ filium, ſeptemque illis annumeratum qui ſecundas partes inter Tragicos obtinent, & Pleiadis cognomentum habuerunt: qui floruit Olymp. 24. ſcripſitq; tragœdias 45. Alium Sellium cognomento, Grāmaticum, qui conſcripſit Hymnos, Ludicra uerſibus & ſoluta oratione de Comicis perſonis, Argumēta Menandri Fabularū. Sed hæc longè diſtāt ab octuplici illo Homero quē nobis inculcat Pſeudi Archilochus: & tamen non inſcitu digna, uel propter Hymnos, qui nomine Homeri circūferuntur, quos huic poſtremo Homero poſſis uēdicare, ut aliàs dicemus. Lites de Homeri parentibus & patria uidimus, tertia reſtat de ætate qua uixerit. De qua Herodotus his uerbis, Heresbachio Interprete, Cæterùm, inquit, ætatem Homeri ſiquis diligenter recteq; ratiocinetur, ex hiſce facilè deprehendet. Nēpe ab expeditione Græcorum quam Agamemnon & Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum pòſt atq; triginta Lesbus oppidatim habitari cœpit, quum antea nullam prorſus haberet ciuitatem. Poſt Lesbum habitatam annis uiginti Cuma Aeolica & Phricotis appellata, habitata fuit. Porrò à Cuma annis duodeuiginti in Smyrnam Cumani colonias deduxerunt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autē nato anni ſunt ſexcenti uigintiduo ad Xerxis uſq; in Græciā traiectum, qui uidelicet iuncto pontibus Helleſponto cum exercitu ex Aſia in Europam penetrauit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei, qui Prętorum Athenienſium rationem habuerit. Centū autem & ſexaginta octo poſt Troianum bellum annis extitit Homerus. Quid audio, Herodote? atqui tu ipſe ſecundo hiſtoriarum libro ita dicis, Ἡσίοδον καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισιν ἔτεσι δοκέω μευ πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ οὐ πλέοσι, id eſt, Heſiodum & Homerum ætate quadringentis annis opinor me antiquiores eſſe & non pluribus. Bellum autem Troianum antecedere ętatem, in qua tu uiuebas, annis octingentis teſtaris. Hanc diſſonantiam cùm uideret Camerarius illud τετρακοσίοισιν in ἑξακοσίοισι mutabat: Sic enim, inquit, congruerent aliquatenus hæc cum ijs quę in uita Homeri leguntur, Iuniorem eſſe illum Troianis annis 168. Neq; enim refert quòd 68. ſuperſunt, cùm uoluerit Herodotus illo in loco conſtituere tempus quod ætas certè illorum Poetarum non excederet, ut inferiores quidem, nullo aūt modo ſuperiores dici poſſent. Hæc Camerarius, quæ planè uidentur conſentire cū ijs quæ ipſe Herodotus in uita Homeri ſcribit eum ante Xerxis in Græciam deſcenſum 622. annis fuiſſe: quo ipſe Herodotus poſterior fuit. Ariſtarchus, inquit, Plutarchus in lib. de Homero, eum in id tempus reijcit, quo Ionum colonia deducta eſt. Fuit hoc annis poſt Heraclidarum reditum ſexaginta: & is reditus octoginta annis eſt Troiano bello poſterior. Crates eum ante Heraclidarum reditum extitiſſe tradit: ut ne octoginta quidem prorſus annis Troianum bellum ſit ſubſecutus. Apud pleroſq; pro certò habetur centum annis eum Troiano bello poſteriorem fuiſſe, non multo ante Olympicorum ludorum inſtitutionem, à quo Olympiades numerantur. Anteà dixerat, quoſdam exiſtimare eum tempore belli Troiani extitiſſe, eiuſq; fuiſſe inſpectorem: alij centum poſt annis, alij centum & quinquaginta. Dicam tamen per tranſennam mirari me in eo libro Plutarchi, eius tautologiam, in parentibus & patria Homeri deſcribendis, quod præter illius morem factum uidetur. Quid Suidas? Anteceſſit, inquit de Homero, primam Olympiadem annis 57. Porphyrius autem in Philoſophica hiſtoria, 130. annis eam anteceſſiſſe ſcribit. Inſtituta autem prima Olym-

lympias fuit poſt Troianum excidium annis 460. Quidam uerò 160 annis poſt excidium Ilij natū eſſe Homerū tradunt (Herodotus 168) Porphyrius aūt, quem modò citauimus, poſt 235. Hæc ille. Tullius uerò Tuſcul. quæſt. lib. 5. Homerum temporibus Lycurgi fuiſſe ante Romam conditam aſſerit. Intelligit autem proculdubio Legiſlatorē, qui floruit anno orbis cōditi 3180 aut circa illa tempora, 28 anno regni Alcanis 9. Lacedæmoniorum Regis, & à capta Troia 398. Ante Romam conditam 33. niſi me Chronologia Funccij fallit. Qui tamen Homerum (neglecta Tullij autoritate) anno poſt captam Troiam 465. & urbis conditæ 65. Mundi uerò 3277. Olymp. 23. collocat. Quid Euſebius? Ex eo ſanè nihil certi elicias, qui puta tribus locis diuerſa ea de re tradat, tanta priorum ſcriptorum inconſtantia abreptus. Primùm eum fuiſſe ex quorundam ſententia refert anno Mundi 4040. deinde 4092: ubi ita loquitur, Hieronymo Interprete, Homerus ſecundum quorundam opinionem his temporibus iudicatur. Quanta autem de eo apud ueteres diſſonantia fuerit, manifeſtum eſſe poterit ex ſequentibus. Quidam eum ex quibus Crates, ante deſcenſum Heraclidarum ponunt Eratoſthenes poſt centeſimum annum Troianæ captiuitatis. Ariſtarchus Ionica emigratione, ſiue poſt annū centeſimū. Philochorus emigrationis Ionicæ tempore ſub Archippo Atheniēſium magiſtratu, & poſt captam Troiam anno 180. Apollodorus Athenienſis poſt 240. annum euerſionis Ilij: extiterunt alij, qui modico tempore antequā Olympiades inciperent 400 retro annis Troianę captiuitatis eum fuiſſe putent: licet Archiloch' 23 Olympiades & quintū Troianę euerſionis annum ſupputet. Tertio ad annū mūdi 4288. ſic ſcribit, In latina hiſtoria ad uerbū ſcripta reperimus: Agrippa apud Latinos regnāte, Homerus in Græcia claruit, ut teſtaē Apollodorus Grāmaticus, & Euphorbius Hiſtoricus, ante urbē Romanā conditā ann. 124. & ut ait Corn. Nepos ante Olympiadē primā ann. 100. Vide quot diſſonātias una eadēq; de re tibi proferā. Iam ſi Euſebio diligentiſſimo tēporū perſcrutatori certi nihil ſtatuere licuit, qd nobis, queſo, ſperādum eſt? Amemus certè hāc ignorantiā neceſſe eſt, & curioſitatē noſtrā tēperemus. Id ſolùm ꝙ pollicitus ſum anteà, expediā cōtra Pſeudarchilochū & Anniū Viterbienſem hac de re neſcio qd nugantes, & eò alacri' quo ex Euſebij altero loco, quē citauimus, anſam mēdacij arripuerunt. Primùm uideamus uerba huius impoſtoris. Vltimū, inquit, hūc Homerū ætas noſtra cernit, q Olympide 23, & à Troiæ excidio anno quingenteſimo, patria Mæō Olympico certamine uictor, iudicio totius Greciæ eximius Poetarum eſt habitus, &c. Hæc, ut dixi, ex altero Euſebij loco deſumpta ſunt, tamē à Pſeudarchilocho anteà emendato, ut ex utriuſq; collatione conſtabit. Quis hic, quæſo, Archilochus qui de Homeri ætate ſcripſerit? quo teſte tandem eum Chronologum extitiſſe probabitur? Quis uetus autor eius hoc nomine uſquā meminit? Herodotus ſaltem & Plutarchus, ut iam indicauimus, eum ne per ſomnium quidem norunt. Quid quod Ariſtarchus, qui commentaria ſcripſit Archilochia planè diuerſa ab iſto, quem nobis obtrudunt, Chronologo Archilocho, de Homeri ætate prodiderit? Teſtem habeo Clemētem Alexandrinum Strom. lib 1. Ariſtarchus, inquit, in commentarijs Archilochijs, dicit eum (Homerum) fuiſſe tempore deductionis coloniæ Ionicæ, quæ fuit centum & quadraginta annis poſt Troiana tempora. Cuius tandem ſtuporis eſſet, commentatorem Archilochi ignorare, quid hac de re Archilochus tradidiſſet, & antè ab eo non diſſentire, quàm eum nō refutaſſet, aut cauſas diuerſæ opinionis non indicaſſet? quod ſi feciſſet proculdubiò Clemens prætermiſſurus non erat, ut neq; illud etiam, ſi tale quid de Archilocho unquam legiſſet, cùm eo libro diuerſas multorum ſententias de Homeri ætate commemoret. Sed quid de Euſibij loco reſpondebimus? Id nimirum quod Goropius, corruptum eum eſſe ex illo quem ex Tatiano Aſſyrio adducit his uerbis, ἕτεροι δὲ κάτω τὸν χρόνον ὑπήγαγον, σὺν Ἀρχιλόχῳ γεγονέναι τὸν Ὅμηρον εἰπόντες. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος ἤκμασε περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστὴν κατὰ Γύγην τὸν Λυδὸν ὕστερον τῶν Ἰλιακῶν ἔτεσι πεντακοσίοις, id eſt, Alij uerò tempus ad inferiora deduxerūt, dicentes eum cum Archilocho fuiſſe. Archilochus autem floruit circa uiceſimam tertiam Olympiadem, imperante Gyge Lydo poſt res Troianas annis quingentis. Hinc patet quomodo ſit locus Euſebij deprauatus, non enim hoc Archilochus ſcripſit ſed quidam alius, nempe Theopompus, ut conſtat ex Clemente dicto libro eum laudāte. Vnde Goropius meus in Cronijs, Euſebij locum ita uult emendari, licet quidā eum Archilocho fuiſſe ad uiceſimam tertiā Olympiadē & 500 Troianę euerſionis annū ſupputet. Non negam' ergo in hæc tempora Homerū à quibuſdā referri, ſed ab Archilocho proditū, id uerò pernegamus: q ne in ijs etiā, quos Tatianus Aſſyrius cōmemorat de Homeri ętate ſcripſiſſe, uſquā recēſeatur: quē diligēs ſcriptor obmiſſurus fuiſſe nō uidetur, cuius ſcripta ſi ad me peruniſſent poterā fuſius hoc argumentū pſequi. His intereà mecū lector cōtentus erit. Addam Cedrenū collocare Homerum noſtrū ſub Dauide & Solomone: excidium aūt Troianum ſub Saule. unde licet colligere quantum temporis ab illo abfuiſſe Poetam uelit. Salomoni etiam coætaneum eū facit Michael Glycas Siculus, quē Latinū Io. Leunclaij uiri doctiſſimi beneficio habemus. De nomine autē Homeri nonulla anteà inſeruimus, quibus addēdum eſt, ab alijs cēſeri ὁμηρο

dictum à cæcitate lingua Cumæorum: apud quos cum uerſaretur, ut narrat Herodotus, uideretq; eos ſuam Poeſin recipere, pergit eos ſua conſuetudine oblectare, ac poſtremò huiuſmodi conditionem proponere, ſi publicè eum alere uellent, ſe ciuitatem Cumanorum celeberrimam redditurum. Qui præſentes hæc audiebant, inſtitutum probabant: addentes ſe quoq; adiuturos, ſi petitionem ſuam ad Senatũ referret, ut uotis ſuis fieret ſatis: Meleſigenes his uerbis erectus, collecto Senatu in curiam proceſſit: rogatoq; eo cuius id muneris erat, ut in Senatum duceretur, ille nihil recuſans, ubi opportunum uidebatur, hominẽ deduxit. Hic conſiſtens Meleſigenes, eadem uerba habuit in Senatu, quæ paulò ante in conuenticulis de alimentis præſtandis propoſuerat. Vbi dixiſſet, egreſſus pro curia ſedebat. Dum autem Senatores agitarent quid'nã par eſſet homini reſpõdere, uiſumq; eſſet cùm ei q deduxerat, tum alijs omnib. quotquot in conuenticulis Meleſigenem audierant, petitionem admittendam: unus tantùm è Senatoribus refertur Meleſigenis poſtulatis calculo ſuo repugnaſſe, interq; alia multa, hęc quoque commemoraſſe: quod ſi ſemel ὁμήρους, id eſt cæcos, alendos ſuſciperent, futurum eſſet ut continuò turbam & multam & inutilem haberent. Atq; hîc primùm Homeri nomen Meleſigeni inditum eſt, à cæcitatis uidelicet calamitate. Nam Cumani cæcos ὁμήρους appellant. Iamq; inde, qui prius Meleſigenes, nomen obtinuit Homeri. Breuiter hæc ſententia euicit, perq; Prætorem fuit approbata, qua contendebatur non alendum Homerum. Hæc quum illi nuntiaretur, uehementer commotus, his uerſibus calamitatem ſuam deplorabat: οἵη μ' αἴσῃ δῶκε πατὴρ Ζεὺς κῦρμα γενέσθαι, &c. reliquos ad calcem operũ Homeri leges. Hoc ſcripſit Herodotus. At Plutarchus (ex Ariſtotele 3. de Poetica, ut docet ſeries orationis) aliam cauſam huius nominis adducit, cùm Lydi ab Aeolibus affligerentur, ac de Smyrna relinquenda cogitarẽt, & duces per præconem ſequi iuſſiſſent eos qui uellent exire urbe, Homerum, puerulum etiamnũ, ſe quoq; ὁμηρεῖν (id eſt ſequi) uelle dixiſſe. Inde pro Meleſigene Homerum appellatum. Quod ad cæcitatem attinet, Ithacenſes dicebãt apud ſe Homerum uiſum amiſiſſe: Herodotus uerò affirmat apud eos illum conualuiſſe, apud Colophonẽ aũt prorſus cęcum factũ fuiſſe, unde Smyrnam remeans ad Poemata ſcribenda animũ conuertit. In toto uitæ curſu pauperrimus fuit, ut hinc inde ſtipem carminum recitatione emendicare cogeretur. Eum in finem Cumã profectus eſt, inde ad Phoceam ubi Theſtoridem ſcholæ magiſtrum pro hoſpite habuit, hominem fidei parum integrę, ut qui ea quæ Homerus apud eum edidiſſet pro ſuis poſtmodùm uenditaret, tum Chij etiam eo nomine humanitatem hoſpitalitatemq; expertus eſt. Sed hæc omnia ex Herodoto copioſiùs haurire licet. Sanè id ſummæ laudi diuino Vati tribui oportet, qui licet rei familiaris anguſtijs oppreſſus, tamen in tantas ingenij diuitias emerſerit, ut neq; priſtina neque hodierna ſecula parem ullum ei protulerint. Et quamuis oculis corporis fuerit deſtitutus, perſpicaci tamẽ fuit mente, qua in abdita quæq; penetrauit, ita ut nihil ei incognitum aut occultũ fuerit. Hinc Poetæ, hinc Oratores, hinc Philoſophi eruditionis, eloquentiæ, doctrinæq; fontes hauriunt, ut hactenus uix tertius quiſq; poſt tot annos repertus ſit, qui hunc uatem maximi nõ fecerit eiuſq; ſcripta quaſi diuina quodammodo non ſit ueneratus. Quod ſi plurib. perſequar, molem uerborum nimis ingentem coaceruare cogor, iniuriamq; ipſi Plutarcho qui hoc argumentum eruditiſſimè tractauit, & Angelo Politiano cuius labor feliciſſimus hac in parte extitit, facturus uidear, qui eorum ſcriptis contentos lectores eſſe non iubeam. Ego porrò pronuncio, nullũ eſſe inter profanos ſcriptores Chriſtianorũ oculis Homero noſtro digniorẽ ꝙ luculentiſſimo illo Iuſtiniani Imperat. elogio comprobari poteſt, qui eum patrem omnis uirtutis appellare non uerecundatur. Quo potiſſimùm nomine huic Poetæ me maximè excolendum tradidi, ut ab eo illud exhaurirẽ, cuius in eo tanta eſt abundantia, nimirum omnem uirtutem. Vnde non mirari ſed deteſtari eorum impudentiam ſoleo, qui mihi hunc uatem manibus excutere tentabant, quaſi uanus eſſet totus ille labor, qui à me in eum impendebatur, cùm tamen eos par erat ſacratiſſimam Iuſtiniani uocem exaudire, qui eos potiùs ad Homeri lectionẽ tam honorifico titulo exhortatur, nedum eius contemnendi autor illis unquam fuit. Quæ'nã eſt, rogo, iſta Leguleiorum noſtrorum frons niſi perfricata, cùm iura illa profiteantur, hoc tamen Poetæ noſtri à legum ſuarum principe profectum præconium, aut ignorare, aut penitus aſpernari? Detonate in foro rabulæ, & tricas illas ligitioſas ſubinde clientibus ueſtris aut alienis innectite, uobis myſtici noſtri libri non patent, aut ſi patent, uos omnia conſpurcatis, uos omnia deſtruitis: imò ſi ueteres illi ritus (quod nolim) repetantur, uos Muſis noſtris, non ſecus atq; olim Cereri ſues, aut Baccho capræ hoſtiam ſuppeditabitis. Ego ueſtræ felicitati in illis ſubſellijs quibus (dignè an indignè non dicam) inſidetis minimè gentium inuideo, uos ſtudijs meis ſinite me tãtiſper frui dum aut uos ad meliorẽ frugẽ redeatis, aut ego deteriorib. longè occupatiob. diſtrict', iſtas inuitus deſerere cogar: ꝙ ne unq̃ accidat ſummis uotis expeto. Interea Homero mallo ὁμηρεῖν, & hic mihi cum cæco (ut uos cæci iudicatis) error plus quàm ueſtrũ

uitæ

uitæ genus placet. Enimuerò quid eſt ſanæ eruditionis, quod in Homero non reperiam? Ille omnes Philoſophiæ fontes primus reſerauit? ille moralia, ille œconomica, ille politica præcepta omnia continet? Quid? in Mathematicis quantus eſt? Artis uerò oratoriç q̃s maius unquã flumen uidit? Sed præſtat ipſum Politianum uidere qui diligentiſſimè huius Poetæ dotes ſingulatimque enarrauit in illa ſua in Homerum præfatione, quàm hic inſerere de uerbo ad uerbum meditabamur, ſed breuitatis cauſa coactus ſum lectorẽ ad eũ ipſum autorẽ remittere.

Egimus hactenus de Homeri parentibus, patria, & præſtantia, nunc uidendum eſt quo genere mortis tam nobilis Poeta expirauerit, idq; maximè propter uarias ea de re ſcriptorũ ſententias. Herodotus, quem ego ut cæteris antiquiorem, primum laudo, tradit cùm Homerus è Samo Athenas proficiſceretur, ad Ion cum quibuſdam ſuis popularib. appuliſſe, ubi ſtationem non ad urbem, ſed in littore habebant. Hic contigit Homerũ grauiter ægrotare: egreſſus igitur è naui, in crepidine littoris iacebat ægrotus. Quumq; diutius illic ob nauigandi difficultatem in portu remorarentur, ſubinde pleriq; ex urbe deſcendentes operam Homero dabant, eumq; audientes admiratione proſequebantur. Iam uero nautis cæteriſq; aliquot qui è ciuitate conuenerant, illic apud Homerũ conſidentibus, fortè pueri piſcatores eò appulerũt, qui è nauicula egreſſi, hæc illis uerba fecerunt, Agite peregrini, audite nos, num quid eorum quæ proponemus, explicabitis. Ibi quidam è præſentib. iubebat eos proloqui. Illi, Nos, inquiunt, quęcunq; cepimus, reliquimus: quæ uerò nõ cepimus, nobiſcũ portamus. Et quũ nemo id ænigmatis interpretari poſſet, piſcatores explicabãt: ſignificãtes nimirũ ſe, quũ piſciũ nihil capere poſſent, deſidentes in ſicco pediculos uenatos, & horum quotquot cepiſſent, abieciſſe quos autem non inueniſſent domum retuliſſe. Quæ audiẽs Homer⁹ hæc dixit carmina:

τίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε	*Hi nos, o pueri, tales genuere parentes*
οὔτι βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα νεμόντων.	*Nec latis fundis gregibus neq; mille potentes.*

Ex hac autem ægritudine extremum diem clauſit Homerus in Io, nõ (ut arbitrantur aliqui) ænigmatis perplexitate enectus, ſed morbo: extinctus uerò à comitibus ſuis atq; ciuibus qui ex urbe in colloquium cum eodem uenerãt, in littore ibidem honorificè ſepultus eſt. Cuius ſepulcro multo pòſt tempore Ienſes, ubi poeſis eius iam publicata ab omnibus celebraretur, huiuſmodi inciderunt carmen elegiacum:

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει	*Condit humus caput hæc ſacrum, qui uerſibus arma*
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.	*Fortia diuinus Heroum ornauit Homerus.*

Hæc Herodotus, quẽ ſequitur planè Suidas. At Plutarchus obiiſſe eũ prę mærore dicit, quod illud ænigma ſoluere non potuiſſet. Sotades, ut monet Gyraldus, ſuo carmine fame conſumptum eum dicit. τὸν θεῖον Ὅμηρον λιμὸς καταδαπάνησεν.

Iam Herodotus, Plutarchus, & Suidas in hoc conſentiunt eum in Io mortuum: inconſtanter Plinius nunc in Io, nunc in Scyro tumulatum dicit, Solinus in Chio, Martianus Capella in Naxo. Nunc uideamus, quos libros conſcripſerit Homerus. Primùm Herodotus dicit, cum apud Theſtoridem Phoceæ minorem Iliadem feciſſe, cuius initium eſt:

Ἴλιον ἀείδω, καὶ Δαρδανίην εὔπωλον	Ἧς πέρι πολλὰ πάθον Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος.

Sed & Phocaidem ab Homero ſcriptam aſſeuerabant Phocenſes. Apud Chium, qui illum liberorum ſuorũ educationi præfecerat, cõpoſuit, Cercopas, Batrachomyomachiã, Epicichlidas, & alia multa, quẽ innominata relinquit Herodotus. Ariſtoteles Margiten eius laudat. Suidas recenſet eiuſdem Amazonia, Reditus, Ethiepactos ſiue Iambos, Arachnomachiam, Geranomachiam, Ceramida, Amphiarai exitus, Pægnia, Siciliæ captiuitatem (id eſt ἅλωσιν) Epithalamia, circulum, Hymnos, & Cypria. Quæ omnia perierunt, niſi Hymnos reſtare uelis quos tamen multi huic noſtro Homero non aſſerunt, quod idem etiam iudicium de Batrachomyomachia ferunt. Nobiliſſimum utrumq; illud Poema, Ilias & Odyſſea, extra aleam eſt poſitum, quod ſine controuerſia Homero tribuitur: atq; eius etiam meminit Plutarchus. In Iliade uirtutem corporis, inquit Politianus, in Odyſſea fortitudinem animi repræſentat. Vbiq; tam diuinum, apparet ingenium, ut non ſine admiratione legi poſſit, ac uerè de illo hęc pronunciarit Democritus, Ὅμηρος φύσεως λαχὼν θεαζούσης ἐπέων κόσμον ἐτεκτήνατο παντοίων. Vtram priùs ſcripſerit multi dubitant, ſed tamen ego iis aſſentior, qui Iliadem Odyſſeæ anteponunt. Ferunt hæc Poemata primùm diſperſa fuiſſe, neq; hoc ordine ſcripta à Poeta quo nunc diſpoſita cernuntur. Siquidem nullus ueterum libros Iliadis aut Odyſſeæ laudat, ſed tantùm quaſi locos communes, ut ex Iliade Naumachiã, Doloniam, Strenuitatẽ Diomedis, Nauiũ Catalogũ, Patrocleam, Redemptionem Hectoris, Parentalia ad Patrocli tumulũ, Fœderis icti uiolationẽ: ex Odyſſea uerò Telemachi peregrinationem, Calypſus antrũ, Vlyſſis nauigationẽ in rate, Alcinoi apologos, Cyclopeam, Necyam, Circes lauacra, Procorum cædem, Ea quæ in agro geſta ſunt uel apud Laertem, ut ſcribit Aelianus uariç hiſtoriæ lib. 13. cap. 14. Quis ergo hæc omnia ita digeſſit?

geſſit? Reſpondet ibidem Aelianus Piſiſtratum, ſed octauo libro id uidetur Hipparcho filio Piſiſtrati tribuere, cui etiam aſtipulatur Plato. Primus autem Lycurgus, ut tradit Plutarchus & dicto lib. 13. Aelianus, uniuerſam Homeri Poeſin in Græciã inuexit, idq; ex Ionia. Sed de his alij ante me iam dixerunt, ex quorum monumentis petenda erunt quæ nos ommittimus. Mihi prolixiori eſſe per typographos, & meas etiam occupationes non licet. Supereſt ut de meo inſtituto paucis agam. Primum ergo cùm animum meum ad legendum ſtudioſè Homerum appuliſſem, quòd hunc eſſe rei literariæ Principem intelligerẽ, uix unũ aut alterum uidi qui eum aliqua ratione commodè illuſtraſſet, cum tamen ferè nullus ex inſignioribus ſcriptoribus reperiri poſſit, qui manum uiri alicuius docti non ſenſerit. Itaque fatum Poetæ noſtri miſerari ſubibat, quòd tale quid ei nondum contigiſſet. Vnus Camerarius, quod ſciam, id tentauit, cuius rei ſpecimen in primis duobus libris Iliadis edidit: quod cum auide optarẽ, nunquam fuit ut id potuerim adipiſci, propter raritatem exemplorum iam à 45. annis excuſorum, donec ego ad metam mei laboris peruenerim. Sed & Ioannes Hartungus aliquid in eodem præſtitit, ſed nihil hactenus uidere potui. E Græcis extant ſcholia, quæ Didymo ueteri Grammatico tribuuntur, & uaſti illi Commentarij Euſtathij (qui tempore Camerarij non uidentur fuiſſe euulgati, ut ex eius Præfatione in primum Iliadis colligo) qui duo poſt tot Homericos Interpretes, quorum numerum recenſet idem Camerarius, nobis reſtant: ſed neuter mihi ſatis in hoc Poeta laboraſſe uidebatur, quòd ut plurimùm in uerbis enucleandis Grammaticè uerſentur, aut in fabularum narrationibus fuſius & ad faſtidium exponendis, quod ipſum præſtitit in ſuis Commentarijs Camerarius, non altiùs aſſurgens quàm uulgus Grammaticorũ. Itaq; aliquid ampliùs deſiderari ad ueram in tam graui autore commẽtandi rationem animaduertebam. Placuit ergo ſiue iuuenili, ſiue Poetico furore, id aggredi, quod tandem poſt multos labores conſummaui ubi à trita Interpp. ſemita omnino recedo, Grammaticam illam Verborũ peculiari operi (quod Lexicon Homericum inſcribetur) deſtinans. Hic rerum in hoc Poeta inſignium obſeruationem ſum perſequutus, non ut debui fortaſſe, ſed ſanè ut potui: ultra uires meas autem aliquid à me poſtulare iniquum eſt, ſpero tamen me matureſcente iudicio, & creſcente, hoc qualiſcunq; eſt, doctrinę amore, dignius hoc Vate aliquid olim exhibiturum. Vtinã per reliqua mea negotia id mihi liceat, quod ſummis uotis à Deo Opt. Max. peto, cui laudem & gloriam ex meis, ſiquid præ ſe ferunt boni, debeo, ac impoſturum debebo. Intereà Beneuolum lectorem oro, ut omnia ad unum unguem ne reſecet, ſed erroribus meis humanè ignoſcat, ijs quæ rectè ſcripta iudicauerit non inuideat. Subijciemus Epigrammata ex Anthologia excerpta in laudem Homeri, non quaſi ijs egeat Poeta clariſſimus, Sed ut tot teſtes illius præſtantiæ & ſplendoris, impudentiæ & malitiæ illius calumniatores conuincant.

ΕΙΣ ΟΜΗΡΟΝ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.

Ἐκ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου τῆς ἀνθολογίας τῶν ἐπιγραμμάτων.

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ταραντίνου εἰς Ὅμηρον.

Ἄστρα μὲν ἠμαύρωσε καὶ ἱερὰ κύκλα σελήνης
Ἄξονα δινήσας ἔμπυρος ἠέλιος·
Ὑμνοπόλους δ' ἀγεληδὸν ἀπημάλδυνεν Ὅμηρος,
Λαμπρότατον Μουσῶν φέγγος ἀνασχόμενος.

ΑΛΦΕΙΟΥ Μιτυληναίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἀνδρομάχης ἔτι θρῆνον ἀκούομεν, εἰσέτι Τροίην
Δερκόμεθ' ἐκ βάθρων πᾶσαν ἐρειπομένην,
Καὶ μόχθον Αἰάντειον ὑπὸ στεφάνῃσι πόληος,
Ἠδὲ τὸν ἐξ ἵππων Ἕκτορα συρόμενον,
Μαιονίδου διὰ Μοῦσαν· ὃν οὐ μία πατρὶς ἀοιδὸν
Κοσμεῖται, γαίης δ' ἀμφοτέρης κλίματα.

ΑΝΤΙΦΙΛΟΥ εἰς Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσειαν.

Αἱ βίβλοι, τίνος ἐστέ; τί κεύθετε; θυγατέρες μὲν
Μαιονίδου, μύθων δ' ἵστορες Ἰλιακῶν.
Ἁ μία μὲν μηνιθμὸν Ἀχιλλέος, ἔργα τε χειρὸς
Ἑκτορέας, δεκέτους τ' ἆθλα λέγει πολέμου.

Ἀ δ' ἐτι-

Ἃ δ' ἔτλα μόχθον τὸν Ὀδυσσεὺς, ἀμφί τε λέκτροις
  Χηρείοις ἀγαθᾶς δάκρυα Πηνελόπας.
Ἵλαθι σὺν μούσαισι. μεθ' ὑμετέρας γὰρ ἀοιδὰς,
  Εἶπεν ἔχειν αἰὼν ἔνδεκα Πιερίδας.

ΦΙΛΙΠΠΟΥ εἰς τὸν αὐτὸν Ὅμηρον.

Οὐρανὸς ἄστρα τάχιον ἀποσβέσει, ἢ τάχα νυκτὸς
  Ἠέλιος φαιδρὴν ὄψιν ἀπεργάσεται.
Καὶ γλυκὺ νᾶμα θάλασσα βροτοῖς ἀροτήσιμον ἕξει,
  Καὶ νέκυς εἰς ζωῶν χῶρον ἀναδραμέεται·
Ἤ ποτι Μαιονίδαο βαθυκλεὲς οὔνομ' Ὁμήρου
  Λήθη γηραλέων ἁρπάσεται σελίδων.

ΑΛΚΑΙΟΥ Μεσσηνίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἡρώων τὸν ἀοιδὸν Ἴῳ ἔνι παῖδες Ὅμηρον
  Ἤκαχον, ἐκ μουσέων γρῖφον ὑφηνάμενοι·
Νέκταρι δ' εἰνάλιαι Νηρηΐδες ἐχρίσαντο,
  Καὶ νέκυν ἀκταίῃ θῆκαν ὑπὸ σπιλάδι.
Ὅττι Θέτιν κύδηνε καὶ υἱέα, καὶ μόθον ἄλλων
  Ἡρώων, Ἰθακοῦ τ' ἔργματα Λαρτιάδεω.
Ὀλβίστη νήσων πόντῳ Ἴος, ὅττι κέκευθε
  Βαιὴ μουσάων ἀστέρα καὶ χαρίτων.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ Σιδωνίου εἰς τὸν αὐτόν.

Τὰν μερόπων πειθὼ, τὸ μέγα στόμα, τὰν ἴσα μούσαις
  Φθεγξαμέναν κεφαλὰν, ὦ ξένε, Μαιονίδεω,
Ἅδ' ἔλαχον νασῖτις Ἴου σπιλάς. οὐ γὰρ ἐν ἄλλᾳ
  Ἱερὸν, ἀλλ' ἐν ἐμοὶ πνεῦμα θανὼν ἔλιπεν.
Ὧ νεῦμα Κρονίδαο τὸ παγκρατὲς, ᾧ καὶ Ὄλυμπον
  Καὶ τὸν αὖ Αἴαντος ναύμαχον εἶπε βίαν,
Καὶ τὸν Ἀχιλλείοις Φαρσαλίσιν Ἕκτορα πώλοις
  Ὀστέα Δαρδανικῷ δρυπτόμενον πεδίῳ.
Εἰ δ' ὀλίγα κρύπτω τὸν τηλίκον, ἴσθ' ὅτι κεύθει
  Καὶ Θέτιδος γαμέταν ἁ βραχύβωλος Ἴκος.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε τὴν ἱερὰν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει,
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

ΠΑΥΛΟΥ Σιλεντιαρίου εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε Πιερίδων τὸ σοφὸν στόμα, θεῖον Ὅμηρον,
  Κλεινὸς ἐπ' ἀγχιάλῳ τύμβος ἔχει σκοπέλῳ.
Εἰ δ' ὀλίγη γεγαυῖα τόσον χάδεν ἀστέρα νῆσος,
  Μὴ τόδε θαμβήσῃς ὦ ξένε δερκόμενος·
Καὶ γὰρ ἀλητεύουσα κασιγνήτη ποτὶ Δῆλος
  Μητέρος ἐπ' ὠδίνων δέξατο Λητοΐδην.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐδ' εἴ με χρύσειον ἀπὸ ῥαιστῆρος Ὅμηρον
  Στήσετε φλογέαις ἐν Διὸς ἀστεροπαῖς,
Οὐκ εἰμ' οὐδ' ἔσομαι Σαλαμίνιος, οὐδ' ὁ Μέλητος
  Δημαγόρου· μὴ ταῦτ' ὄμμασιν Ἑλλὰς ἴδοι.
Ἄλλον ποιητὴν βασανίζετε· τὰμὰ δὲ μοῦσαι
  Καὶ Χίος Ἑλλήνων παισὶν ἀεισάτ' ἔπη.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ εἰς τὸν αὐτόν.

Ἡρώων κάρυκ' ἀρετᾶς, μακάρων δὲ προφήταν,
  Ἑλλάνων βιοτᾷ δεύτερον ἀέλιον,

Μουσῶν φέγγος Ὅμηρον, ἀκήρατον στόμα κόσμου
Παντὸς, ἁλιρρόθια ξεῖνε κέκευθε κόνις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἐνθάδε θεῖος Ὅμηρος, ὃς Ἑλλάδα πᾶσαν ἄεισε,
Θήβης ἐκγεγαὼς τῆς ἑκατονταπύλου.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Υἱὲ Μέλητος Ὅμηρε, σὺ γὰρ κλέος Ἑλλάδι πάσῃ
Καὶ Κολοφῶνι πάτρῃ θῆκας ἐς ἀΐδιον·
Καὶ τὰς δ' ἀντιθέῳ ψυχῇ γεννήσαο κούρας,
Δισσὰς ἐκ στηθέων γραψάμενος σελίδας·
Ὑμνεῖ δ' ἡ μὲν νόστον Ὀδυσσῆος πολύπλαγκτον,
Ἡ δὲ τὸν Ἰλιακὸν Δαρδανιων πόλεμον.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Τίς ποθ' ὁ τὸν Τροίης πόλεμον σελίδεσσι χαράξας,
Ἢ τίς ὁ τὴν δολιχὴν Λαρτιάδαο πλάνην;
Οὐκ ὄνομ' εὑρίσκω σαφὲς, οὐ πόλιν. οὐράνιε Ζεῦ
Μήποτε σῶν ἐπέων δόξαν Ὅμηρος ἔχει;

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὁπποίας τὸν Ὅμηρον ἀναγραψώμεθα πάτρης,
Κεῖνον ἐφ' ᾧ πᾶσαι χεῖρ' ὀρέγουσι πόλεις;
Ἢ τὸ μὲν ἐστὶν ἄγνωστον, ὁ δ' ἀθανάτοις ἴσος ἥρως
Ταῖς μούσαις ἔλιπεν πατρίδα καὶ γενεήν;

Εἰς τὸν αὐτόν.

Οὐχὶ πέδον Σμύρνης ἐλοχεύσατο θεῖον Ὅμηρον,
Οὐ Κολοφὼν, τρυφερῆς ἄστρον Ἰωνίης,
Οὐ Χῖος, οὐκ Αἴγυπτος ἐΰσπορος, οὐ Κύπρος ἁγνὴ,
Οὐ νῆσος κραναὴ, Λαρτιάδαο πάτρη,
Οὐκ Ἄργος Δαναοῖο, Κυκλωπείη τε Μυκήνη,
Οὐδὲ τὸ Κεκροπίων ἄστυ παλαιογόνων.
Οὐ γὰρ ἔφυ χθονὸς ἔργον· ἀπ' αἰθέρος ἀλλά ἑ μοῦσαι
Πέμψαν, ἵν' ἡμερίοις δῶρα ποθητὰ φέρῃ.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ εἰς τὸν αὐτόν.

Οἱ μέν σευ Κολοφῶνα τιθηνήτειραν Ὅμηρε,
Οἱ δὲ καλὰν Σμύρναν, οἱ δ' ἐνέπουσι Χίον.
Οἱ δ' Ἴον, οἱ δ' ἐβόασαν ἐΰκλαρον Σαλαμῖνα,
Οἱ δέ νυ τῶν Λαπιθῶν μητέρα Θεσσαλίην.
Ἄλλοι δ' ἄλλην γαῖαν ἀνίαχον· εἰ δέ με Φοίβου
Χρὴ λέξαι πινυτὰς αὐδίχα μαντοσύνας,
Πάτρα σοι τελέθει μέγας οὐρανὸς, ἐκ δὲ τεκούσης
Οὐ θνατᾶς, ματρὸς δ' ἔπλεο Καλλιόπας.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἑπτὰ ἐριδμαίνουσι πόλεις διὰ ῥίζαν Ὁμήρου,
Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἑπτὰ πόλεις μάρναντο σοφὴν διὰ ῥίζαν Ὁμήρου,
Σμύρνα, Χίος, Κολοφὼν, Ἰθάκη, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Χῖος ἔφυς; οὔ φημι. τί δαὶ, Σμυρναῖος; ἀπωδῶ.
Κύμη δ' ἢ Κολοφὼν πατρὶς Ὅμηρε σέθεν;

Οὐδε.

Οὐδετέρη. Σαλαμὶς δὲ, τί ἡ πόλις ἧς ὅδ' ἀπὸ πάτρης
Ἐξέφυς; ἀλλ' αὐτὸς λέξον ὅπῃ γέγονας.
Οὐκ ἐρέω. τίνος ἦρα; πέπεισμ' ὅτι πατρίδ' εἰπὼν,
Ἕξω τὰς ἄλλας ἄμμιν ἀπεχθομένας.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Εἰς αἰῶνας Ὅμηρε καὶ ἐξ αἰῶνος ἀείδῃ
Οὐρανίης μούσης δόξαν ἀειράμενος.
Μῆνιν μὲν γὰρ ἄεισας Ἀχιλλέος, αὐτὰρ Ἀχαιῶν
Στρομβηδὸν νηῶν σύγχυσιν ἐν πελάγει.
Τειρόμενόν τε πλάνῃσιν Ὀδυσσέα ποικιλόβουλον,
Τοῦ λέχος ἀσπασίως εἴσιδε Πηνελόπη.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Εἰ θεός ἐστιν Ὅμηρος, ἐν ἀθανάτοισι σεβέσθω.
Εἰ δ' αὖ μὴ θεός ἐστι, νομιζέσθω θεὸς εἶναι.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Εὗρε φύσις, μόλις εὗρε, τεκοῦσα δ' ἐπαύσατο μόχθων,
Εἰς ἕνα μοῦνον Ὅμηρον ὅλην τρέψασα μενοινήν.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Τίς ποθ' ὁμηρείης μεγάλης ἑκὰς ἐστὶν ἀπ' ᾠδῆς;
Τίς χθὼν, τίς δὲ θάλασσα μάχην οὐκ οἶδεν Ἀχαιῶν,
Δῆμος ὁ Κιμμερίων πανδερκέος ἄμμορος αἴγλης
Ἠελίου, Τροίης ὄνομ' ἔκλυεν, ἔκλυεν Ἄτλας
Οὐρανὸν εὐρύστερνον ἔχων ἐπικείμενον ὤμοις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Διεξιὼν Ὅμηρε τὴν κεκαυμένην,
Φθονεῖν ἀφῆκας τὰς ἀπορθήτους πόλεις.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ἔμφρονα χαλκὸν Ὅμηρος ἐδείκνυεν, οὔτε μενοινῆς
Ἄμμορον, οὔτε νόου κεχρημένον, ἀλλ' ἄρα μούνης
Φωνῆς ἀμβροσίης, ἀνέφαινε δὲ θυάδα τέχνην,
Ἤ καὶ χαλκὸν ἔχευεν ὁμοῦ θεὸς εἴδεϊ μορφῆς.
Οὐ γὰρ ἐγὼ κατὰ θυμὸν ὀίομαι ὅττι μιν ἀνὴρ
Ἐργοπόνος χαλκεῦσι παρ' ἐσχαρεῶνι θεάσσων,
Ἀλλ' αὐτὴ πολύμητις ἀνέπλασε χερσὶν Ἀθήνη,
Εἶδος ἐπισταμένη τό τ' ἐῴκεεν. ἐν γὰρ Ὁμήρῳ
Αὐτὴ ναιετάουσα σοφὴν ἐφθέγγετο μολπήν.
Σύννομος Ἀπόλλωνι. πατὴρ δ' ἐμὸς, ἰσόθεος φώς,
Ἵστατο θεῖος Ὅμηρος. ἔικτο μὲν ἀνέρι νοῆσαι
Γηραλέῳ, τὸ δὲ γῆρας ἔην γλυκύ. τοῦτο γὰρ αὐτῷ
Πλειοτέρην ἔσταξε χάριν. κεκέραστο δὲ κόσμῳ
Αἰδοίῳ τε φίλῳ τε, σέβας δ' ἀπελάμπετο μορφῆς.
Αὐχένι μὲν κύπτοντι γέρων ἐπεσύρετο βότρυς,
Χαίτης ἐσοπίσω πεφορημένος. ἀμφὶ δ' ἀκουὰς
Πλαζόμενος κεχάλαστο, κάτω δ' ἐρρώετο πώγων
Ἀμφιλαφὴς, μαλακὸς δὲ καὶ εὔτροχος. οὐ γὰρ ἔην
Ὀξυτενὴς, ἀλλ' εὖρος ἐπαύετο, κάλλος ὑφαίνων
Στήθεϊ γυμνωθέντι, καὶ ἱμερόεντι προσώπῳ.
Γυμνὸν δ' εἶχε μέτωπον ἐπ' ἀπλοκάμῳ δὲ μετώπῳ
Ἧστο σαοφροσύνη κουροτρόφος. ἀμφὶ δ' ἄρ' ὀφρῦς
Ἀμφοτέρας προβλῆτας ἐΰσκοπος ἔπλασε τέχνη.
Οὔτι μάτην· φαέων γὰρ ἐρημάδες ἦσαν ὀπωπαί.
Ἀλλ' οὐκ ἦν ἀλαῷ ἐναλίγκιος ἀνέρι νοῆσαι.

Ἕζετο γὰρ κενεοῖς χάριν ὄμμασιν· ὡς δὲ δοκεύω,
Τέχνη τοῦτο τέλεσσεν, ὅπως πάντεσσι φαείνῃ
Φέγγος ἀπὸ κραδίης σοφίης ἄσβεστον ἀείρων.
Δοιαὶ μὲν ποτὶ βαθὸν ἐκοιλαίνοντο παρειαὶ,
Γήραϊ ῥικνήεσσαι κατάσχετοι· ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις
Αὐτογόνης χαρίτεσσι συνέστιος ἵζανεν αἰδώς.
Πιερικὴ δὲ μέλισσα περὶ στόμα θεῖον ἀλᾶτο,
Κηρίον ὠδίνουσα μελισταγές· ἀμφοτέρας δὲ
Χεῖρας ἐπ᾽ ἀλλήλῃσι τιθεὶς ἐπερείδετο ῥάβδῳ,
Οἷα περ ἐν ζωοῖσιν. ἑὴν δ᾽ ἔκλινεν ἀκουὴν
Δεξιτερὴν· δόκεεν δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἀκούειν,
Ἢ καὶ Πιερίδων τινὸς ἐγγύθεν. ἐν δ᾽ ἄρα θυμῷ,
Σκεπτομένῳ μὲν ἔικτο, νόος δέ οἱ ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἐξ ἀδύτων πεφόρητο πολυσπερέοιο μενοινῆς,
Πιερικῆς Σειρῆνος δήνιον ἔργον ὑφαίνων.

Silius Italicus. lib.14.

Atq. hic Elyſio tendentem limite cernens
Effigiem iuuenis, caſtè cui uitta ligabat
Purpurea effuſos per colla nitentia crines,
Dic, ait, hic qui nam uirgo, cui luce refulget
Præcipua frons ſacra uiro, multæquè ſequuntur
Mirantes animæ, & læto clamore frequentant?
Qui vultus, quem, ſi Stygia non eſſet in vmbra,
Dixiſſem facilè eſſe Deum. Non falleris, inquit,
Docta comes Triuiæ, meruit Deus eſſe uideri,
Et fuit in tanto non paruum pectore numen.
Carmine complexus terram, mare, ſidera, manes,
Et cantu Muſas, & Phœbum æquauit honore,
Atq. hæc cuncta prius quàm cerneret ordine terris
Prodidit, ac ueſtram tulit vſq. ad ſidera Troiam.
Scipio perluſtrans oculis lætantibus vmbram:
Si nunc fata darent. vt Romula facta per orbem
Hic caneret Vates, quanto maiora futuros
Facta eadem intrarent hoc, inquit, teſte nepotes.
Felix Aeacide, cui tali contigit ore
Gentibus oſtendi: creuit tua carmine uirtus.

Politianus in Nutricia.

—— Nam Demodoci uiuacior æuo
Fama Meletæis gaudet iuueneſcere chartis,
Et tua Neritias inuito pectine menſas
Qui celebras: Etenim vt ſtellas fugere vndique cœlo
Aurea cùm radios Hyperionis exeruit fax,
Cernimus, & tenuem velut euaneſcere Lunam:
Sic ueterum illuſtres flagranti obſcurat honores
Lampade Mæonides: vnum quem dia canentem
Facta uirum & ſæuas æquantem pectine pugnas
Obſtupuit, prorſusquè parem confeſſus Apollo eſt.

Plinius Natur. hiſt. lib. 7. cap. 29.

Ingeniorum gloriæ quis poßit agere delectum, per tot diſciplinarum genera & tantam rerum operumq́ue uarietatem? niſi forte Homero uate Græco, nullum felicius extitiſſe conuenit, ſiue operis fortuna, ſiue materia æſtimetur. Itaq; Alexander Magnus (etenim inſignibus iudicijs optime citraq́ue inuidiam tam ſuperba cenſura peragetur) inter ſpolia Darij Perſarum Regis unguentorum ſcrinio capto, quod erat auro gemmisq́ue ac margaritis precioſum, uarios eius uſus amicis demonſtrantibus, (quando tædebat unguenti bellatorem & militia ſordidum) imò Hercule, inquit, librorum Homeri cuſtodia detur, ut pretioſiſſimum humani animi opus quàm maximè diuiti opere ſeruaretur.

Idem lib. 17. cap. 5.

Fons ingeniorum Homerus.

Idem lib. 25. cap. 3.

Homerus primus doctrinarum & antiquitatis parens.

Poſſumus longè plura teſtimonia congerere: ſed cùm uirtus per ſe ſatis ſit amabilis, & quàm alienis ſuffragijs amari Homerum malumus: tum tanta illorum copia nobis occurrit, ut à tam laborioſa collectione impræſentiarum deterreamur, quam in Præfatione Odyſſeæ paululùm ſupplebimus.

IN HOMERI POESIN A I. SPONDO RECENS EDI-
tam, & eruditiſſimis eiuſdem commentarijs explicatam,
TH. B. V.

Te cunctis laudate, ſatis nulli, optime uatum,
Quem latuit res nulla, & cuius ab ore fluentes
Orbis inundarunt latè ſpacia omnia riui,
Fas ſit, Mæonida, doctrinæ dicere fontem,
Et ditem uocitare penum: uerùm intima cuius
Nemo ſatis ſcrutatus adhuc, imosq́ue receßus,
Cunctorum cunctos gaza ſuperante labores,
Donec tu nobis, tu tandem, SPONDE, repertus,
Trita prius ſic multorum ueſtigia ſectans,
Vt nuſquam à recto deflectens tramite, quicquid
Vtile legerunt, referas: & inutile ſi quid
Fortè infarſerunt, nobis minimè ipſe reponas,
Enecet ut miſeros crambe repetita magiſtros.
Macte igitur uirtute eſto, iuuenilibus annis
Auſe opus hoc tantum fortis: liceatq́ue (quod omni
Abſit ab inuidia) quantarum eſt diues Homerus
Condus opum, Spondum tantarum dicere promum.

HOTOMANI βαρθολιστόν.

QVos tua floreſcens nobis, SPONDANE, iuuentus
Sponte, tuo fructus ſpondet ab ingenio:
Hos (qua de re agitur) fructus (ut te arctiùs olim
Stringam promißis in mea uerba tuis)
Spondane inſtipulor: ſtipulanti ſponde: ſimúlque
Quid contrà tibi nos polliceamur, habe.
Hercule pro magno, quo quondam noſtra tumebat
Gallia, tu nobis Gallus Homerus eris.

THEODORVS ZVINGERVS SPONDANO.

MOEonio Vati ſine lumine cuncta uidenti,
Dũ ceſſant alij, Themidisque Dicésque ſacerdos
Lumina reſtituis, SPONDANE. An magnus Homeri
Pelides Muſa, maior te interprete Homerus?

IN HOMERVM I. SPONDANI COMMENT. illuſtratum PETRVS PONTANVS, CAROLI F. Regius ditionis Bearnenſis Procurator, hoc canebat Carmen.

QValis, ubi extrema peraratis arte tabellis
Naturam ingenio doctus ſuperauit Apelles,
Purpuream nullo celans uelamine frontem,
Auro picta genas, pictos aurata capillos
Mille Venus Veneres, & mille oſtentat amores.
Nunc tandem, Spondane, nouos induta colores
Obſcura primùm quos fabula ueſte tegebat,
Exoritur terſi diuina Poeſis Homeri,
Caſtigátque malos mores, quam ignara uetuſtas
Crediderat falsò mores uitiare pudicos.
Siue igitur proprias patriæ ſubmittimus iras,
Siue ſenis iuſto faciles pendemus ab ore,
Siue tuum procul à laribus comitamur Vlyſſem,
Laus propria iſta tua eſt, ſalua ratione pudoris,
Et non ipſe tibi ſeſe componat Homerus.
Abdita quid proſit mihi copia diuitis auri?
Hoc opus hic labor eſt, uenas reſerare latentes,
Purgare & craſſa generoſum fæce metallum.
Laus propria iſta tua eſt. Ergo tibi ſacra caterua
Theſpiadum, ſacra præcingit tempora lauro,
Mæonidæque tuos iam prorſus adæquat honores.
At te, cui nomen tribuit Sapientis Apollo,
Hunc Vatem ſi pergis aqua interdicere & igni,
Iam nos Oceano & candenti addicimus Aetnæ.

ARGV-

ARGVMENTVM ILIADIS.

ILIADIS Homericæ ſcopus eſt, bellum Troianum nono tantùm anno geſtum deſcribere,idq; ad fortitudinem Achillis oſtentãdam, cuius laudi & gloriæ unicè uelificatur. Intermiſcet tamen multa epiſodia,ut ait etiam in Poetica Ariſtoteles,eorum quæ hunc annum,ad illud bellum pertinentia, præceſſerũt: inter cætera uerò cauſam & originem huius belli:nimirum ob raptam à Paride Helenam. Qua de re,ut præcipuo fundamento , altiùs repetita & paululũ enucleata agendum. Trita ſunt & uulgata illa,quæ paſſim circumferuntur, Paridẽ in iudicio trium Dearum,Iunonis,Mineruæ,Veneris,hanc reliquis duab. antepoſuiſſe, ob promiſſam ſibi Helenam Menelai uxorẽ,quæ forma omnes Grçciç mulieres antecellebat.Eius itaq; gratia Spartam profectus,eam rapuiſſe,ac in Ilium traduxiſſe dicitur. Quod à me conciſè proponitur,tũ quia,ut dixi,uulgare eſt,tum quod alij hoc argumentũ copioſè ſint perſecuti, ut poeta Coluthus in illo eleganti ſanè poemate,quod *Helenæ raptus* inſcribitur.Huius rei meminerũt Euripides,Lycophron,Virgilius,Ouidius, Apuleius in Aſino. Vidẽdus Lucianus in Dial.θεῶν κρίσις, & Dares Phrygius. Quidam ſentiunt,ſomniaſſe Paridem, iudicẽ ſe Dearum conſtitutũ, alijsq; de cauſis profectionẽ in Spartã ſuſcepiſſe. Conſule Dionem Chryſoſt.in orat.de Seceſſu. Lycophronem in Caſſand.& eius interpretem ſtatim initio. Quidam uolũt,Homerum huius iudicij meminiſſe,ut lib.24.annotamus,ſed id Plutarchus pernegat,& duos illos uerſus,qui eius mentionẽ faciunt,uult expungi.Vide Cælium Rhodig.lect.antiq.lib.19.c.19. Fulgentium lib.2. Mythol.Athenæum lib.12.circa initiũ. At de raptu Helenæ nulla eſt cõtrouerſia apud pleroſq;, cuius meminerunt etiam hiſtoricorum coryphæi,Thucidides & Herodotus. Poeta noſter aliquot locis nullum Helenæ raptũ uidetur agnoſcere, quòd eam ſponte ſecutã Paridem inducat. Vide quæ annotamus pag.61. Dion Pruſæus ex Aegyptij cuiuſdã ſacerdotis relatione tradit,Paridem cũ Helena legitimũ matrimonium cõtraxiſſe,quod Græci illius proci, inter quos erat Menelaus,indignè ferentes,ob præpoſitũ ſibi barbarum, bellũ poſteà Phrygiæ intulerint, quo tamẽ Troia non ſit capta.Longa ibi huius rei narratio,& grauis Homeri obtrectatio, quã cùm excudi in his Prolegomenis uellemus,nimia prolixitate ne fieret, ſumus impediti. Licet lectori ipſum Dionẽ perluſtrare. Herodotus in Euterp. hiſtoriam Helenæ alio modo refert, q̃ reliqui omnes,dicitq; eam nunquã Troiam perueniſſe,ſed in Aegypto à Proteo rege Paridi ereptam,in eum tamen finem tantùm,ut eam Menelao reſtitueret.Plutarchus uerò ubi negauit illud iudicium,ut dicebamus, argumentũ totius Iliadis ex Homeri ſententia breuiter eſt complexus his uerbis. Præſtat,inquit dicere,Alexandrum Priami F.cum Græcam uitç degendæ rationem cognoſcere cuperet, Spartam nauigaſſe, uſumq; ibi hoſpitio Helenæ, abſente marito Menelao,ei perſuaſiſſe ut ſecũ abiret: ut in Inſulam nomine Cranaã peruenit, primum cum ea corpus miſcuiſſe:inde per Sidonem & Phœniciam nauigio Ilium delatũ. Agamemnonem, re cognita,Aulide,quæ eſt urbs Bœotiæ,exercitum collegiſſe. Ibi eis ſacrificantib. Draconem in uicinam arborem aſcendiſſe,octoq; pullos paſſeris,nonamq; quç eis accubabat,matrẽ perdidiſſe.Eo oſtento indicatũ,Græcos 9.annis ad Ilium bello geſto,decimo urbẽ capturos. Poſtq̃ ad Troiam Græcorũ naues appuliſſent,Grçci poſt primũ conflictum,in quo Proteſilaus occubuit, Menelaum & Vlyſſem legatos repoſcendæ Helenæ cauſa miſerunt. Troianis negãtibus, rurſus cõmiſſa pugna,ſuperiores facti Græci,partem exercitus obſidendæ urbi reliquerũt: cæteri,duce Achille,circumiacentes urbes uaſtauerunt,ut auxilio Troianos ſpoliarent. Inter alias capta Chryſa,Chryſeidẽ,Chryſæ,qui ſacerdos erat Apollinis,filiam Agamemnoni muneris eximij loco dederunt.Chryſes redimendæ filiæ cauſa ad ſtationẽ nauium profectus, & per contumẽliam ab Agam.habitus,ab Apolline uotis cõtendit,uti Græcos is ulciſceretur. Deus rata uota ea habuit,peſtemq; Grçcis immiſit. Quo tempore cùm Achilles iuberet Chryſeidẽ reddi, irritatus Agamẽnon,minatus eſt ſe erepturũ Achilli Briſeidẽ, quæ ei honoris cauſa obtigerat.Hic ergo Thetidi matri perſuadet,ut à Ioue impetret,ut Græci in bello ſuccumbant. Id cùm eueniſſet,Patroclus Neſtoris monitu Achillẽ exorauit, ut ipſius armatura ſibi uti aliquãtiſper ad repellendos à nauib. Troianos permitteret.Itaq; egreſſus, re fortiter geſta mox interfectus eſt.Achilles hoc çgrè ferẽs,ira,qua aduerſus Agam.flagrabat, miſſa, armis a Vulc. factus indutus,cùm multos alios,tũ ipſum tandẽ Hect. occidit.Hçc eſt ſeries rerũ,quã Plut.ex Hom. diſpoſuit.In qua quidẽ hiſtoria deſcribenda uatẽ nõnulli,ut Manaſſes,interdũ à ueritate deflexiſſe dicũt:itaq; ille integrã narrationem pro libito retexuit,ut etiam Cedrenus,& alij nõnulli. Fuerunt aũt multi poetæ,q ante Hom. hoc ipsũ argumentũ tractarũt. Aelian. uar.hiſt.l.14.c.21.

Poeta

Poeta,inquit,nomine Syagrus extitit poſt Orpheum & Muſæum, qui dicitur primus Troianum bellum ceciniſſe,maximum argumentũ carmine auſus tractare. Hunc ipſi Homero fuiſſe infenſum ſcribit Gyrald. Poet.lib.1. Sed unde hoc deſumat,repetere memoria non poſſum:ſanè abſurdum uidetur,cùm antè Corinnũ extitiſſe ipſemet annotet, at Corinnus tempore belli Troiani fuiſſe dicatur. Sed ea de re ipſe uiderit. Fuit porrò Corinnus,ut ſcribit Suidas,qui Iliada ſcripſit, ἐπὶ τῶν τρωικῶν συνισταμένων, adhuc flagrante Troiano bello: Palamedis diſcipulus, & ſcripſit literis Doricis à Palamede inuentis:ut inde argumẽtum Poematis ſui Homerus excerpſerit,ut idẽ Suidas dicit. Sed & ipſe Palamedes fortaſſe tale quid ſcriptis mandauit, cùm poeta fuerit. cuius ſcripta uel Agamemnonis,uel ipſius Homeri, ut uerius quidam putant, inuidia perierũt. ἀπώλετο γὰρ καὶ τῶν μεγίστων ἀνδρῶν ὁ φθόνος. Calliſthenem etiam quendã bellum Troianum ſcripſiſſe,alicubi,ni fallor,obſeruauit Tullius. Athenęus lib. 9. Hegeſionacta Alexandrinũ prodit Troica ſcripſiſſe,quæ Cephalionis dicta fuerint. & lib. 13. Acarum Argiuum Ilioperſin condidiſſe. Dares etiam Phrygius & Dictys Cretenſis bellum illud ſcriptis mandârunt: quorum libri quidem circumferuntur, ſed a multis putantur nothi ac adulterini. Nos iudicio ſuſpenſo eos admittimus:è quibus Daretem Phrygium carmine paraphraſtico donatũ à Cornelio Nepote ad calcem Iliadis excudi iuſſimus. Prçcedentes autores iniuria temporum inuidioſè nobis abſtulit. Sic triumphum huius ſcriptionis Homerus ſolus hactenus egit. Poſt Homerum Leſches, qui floruit Olympiad. 30. ut eſt apud Euſebium, fecit Iliada, quam paruam uocant, unde nonnulla deſumſiſſe Pindarum uolunt eius Interpretes: meminit etiam eius Pauſanias. Hipparchus quoq; Aegyptiam Iliadem condidit,ex qua uerſus adducit Athenæus lib. 9. & alibi. Pigres Artemiſiæ nobiliſſimæ illius Cariæ Regis Mauſoli uxoris frater, Homeri Iliados uerſibus Heroicis pentametrum adiecit,adeò ut in Elegiacum carmen Iliada commutaret, ut primo uerſui μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος, ſubiecit, μοῦσα σὺ γὰρ πάσης πείρατ' ἔχεις σοφίης. Huius exemplum ſecutus eſt Idæus Rodius, qui Heroico Homerico heroicum ſuum addidit, ut primo carmini,quod iam adduximus,ipſe adiecit, ὧν ἱερῆι Χρύσῃ κεχολωμένος εἵνεκα κούρης: & ita deinceps. Neſtus Lycius, qui Seueri temporibus floruit, Iliada ſcripſit λειπογράμματον, ſeu ἀστοιχείωτον, ut Tryphiodorus Odyſſeam, ubi in ſingulis libris certæ aliquæ literæ, ſecundum alphabeti ſeriem in uocum capitibus non reperiebantur. Hæc obſeruauit Suidas. Deniq; Q. Calaber ſcripſit Homeri παραλειπόμενα libris 14. quæ nos iam ſumus polliciti, conuerſa & commentarijs illuſtrata. De his omnibus optimũ uiſum eſt Lectorem moneri. Cæterùm iam ipſum Homerum magnificè canentem audiamus.

IOAN. SPONDANVS LECTORI.

CVM poſtrema pagina, Lector beneuole, me inſcio & alijs negotijs diſtracto, iam eſſet excuſa, factum eſt, ut errata ſiue mea, ſiue operarum non fuerint obſeruata. Porrò rogatum te maximè uolo, ut quæ tu deprehenderis, candidè in tuum uſum annotes, meæq; famæ & exiſtimationi parcas. Homo tamen ſum, humani à me alienum non puto. Nemo uitijs ſine naſcitur: optimus ille, Qui minimis urgetur, inquit Poeta Venuſinus. quod de libris excuſis dici poteſt. Illum errorem pag. 2. lin. 15. corrige. Lexicon Homericum qui, *lege,* quod. *cæteros reticeo. Si Deus dederit, dabo ut ſecunda editio emendatior prodeat. Vale lector, καὶ εὐφήμισον.*

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI HOMERI ILIADIS.

CHRYSES Apollinis ſacerdos uenit ad caſtra Græcorum, ut filiam Chryſeidē redimat. Supplicat ea de re Agamemnoni, ſed repulſam paſſus contumelioſè ab eo comminante dimittitur: itaq; deum precatur, ut ſuas ulciſcatur iniurias. Orta ſubinde graui peſtilentia, magna uis hominū interit. Cogit ergo Achilles concilium: & Calchantem inuitū cauſam eius rei compellit indicare: ea cognita Agamemnon iratus grauiſsimā habet altercationē cum Achille: Briſeidē deniq, pellicem ei adimit, pro Chryſeide, quā ipſe patri remiſerat. Inde Thetys mater lacrymas & contumeliam filij miſerata, cœlū aſcendit Ioui ſupplicat: ſua in eū merita cōmemorat: impetrat deniq, ab eo, ut filij cohonestandi gratiā tantiſper Troianis faueat dū Græcos, & imperatorē ipſum pœniteat hui⁹ cōtumeliæ. Hac re cōperta, Iuno rixatur cū Ioue, ſed rixę Vulcani interuētu ſedātur. Illi aūt reliquū diei epulati, ad ſomnū ſe cōterūt.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΦΑ ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΧΡΥΣΗΣ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος παραγίνεται ἐπὶ τὸν ναύσταθμον τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ λυτρώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χρυσηΐδα· οὐκ ἀπολαύσας δὲ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὕβρεως ἀποδιωχθεὶς ὑπὸ Ἀγαμέμνονος, εὔξατο τῷ Ἀπόλλωνι κατὰ τῶν Ἑλλήνων. λοιμοῦ δὲ γενομένου, καὶ πολλῶν, ὡς εἰκὸς, διαφθειρομένων, ἐκκλησίαν Ἀχιλλεὺς συνάγει. Κάλχαντος δὲ διασαφήσαντος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, καὶ κελεύσαντος Ἀχιλλέως ἐξιλάσκεσθαι τὸν θεὸν, Ἀγαμέμνων ὀργισθεὶς εἰς λόγους ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ αὐτοῦ τὸ γέρας ἀφαιρεῖται τὴν Βρισηΐδα. ὁ δὲ ὀργίζεται τοῖς Ἕλλησι. Θέτις δὲ τοῦ υἱοῦ δεηθέντος εἰς Ὄλυμπον ἀνελθοῦσα, ᾐτήσατο παρὰ τοῦ Διὸς ἕως Τρῶας ἐπικρατεστέρους τῶν Ἑλλήνων ποιήσῃ. Ἥρα δὲ γνοῦσα ταῦτα, διανεικῇ πρὸς τὸν Δία, ἕως αὐτοὺς διαλύει Ἥφαιστος, οἰνοχοήσας ἐν σκύφῳ χρυσῷ. οἱ δὲ, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας εὐωχηθέντες, εἰς ὕπνον τρέπονται.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Peſtis & ira.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Λοιμὸς καὶ μῆνις.

Aliud.

A, preces Chryſæ, peſtem exercitus, inimicitias regum.

Ἄλλη.

Ἄλφα λιτὰς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ, ἔχθος ἀνάκτων.

IRAM cane Dea Pelidæ Achillis
Perniciosam, quæ infinitos Achiuis
dolores fecit, vt impoſuit.
Multas autem fortes animas Orco
ante tempus demiſit
Heroum, ipſos autem laniamenta fecit canibus
Auibusq; omnibus: (Iouis aūt perficiebatur cōſilium.)
Ex quo ſanè primum diſiuncti ſunt litigantes,
Atridesq; rex virorum & diuus Achilles.

ΜΗΝΙΝ ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀ-
χιλῆος
Οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλ-
γε' ἔθηκε,
Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι
προΐαψεν
Ἡρώων, αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν, χ. ἑλώρια.
[1]Οἰωνοῖσί τε πᾶσι. (Διὸς δ' ἐτελείετο [2]βουλή) 1 χ. Οἰωνοῖσί τε πᾶσι δ.
Ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα [3]διαστήτην ἐρίσαντε 2 χ. βουλή.
Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 3 χ. διαστήτην.

COMMENTARIVS.

Μῆνιν ἄειδε θεά) Ex quatuor quæſtionibus, quæ nos ad rei inueſtigationem dubitando deducunt, duæ in huius principij examinationem cadunt. Quærimus enim primum, quid hoc ſit: ſecundò, quare. De utroq, ſic ſtatuimus. Imprimis cum ſoleant ſcriptores initio operis ueluti ſummam ſequentis narrationis proponere, ut lectores non ſint ſuſpenſi, ſed præmoneantur qua de re ſuſcepta ſit ſcriptio. (τὸ γὰρ ἀόριστον πλανᾷ. ὁ οὖν δοὺς ὥσπερ εἰς τὴν χεῖρα τὴν ἀρχὴν ποιεῖ ἐχόμενον ἀκολουθεῖν τῷ λόγῳ. διὰ τοῦτο μῆνιν ἄειδε θεά. ut eſt apud Philoſophum Rhetoric. ad Theod. lib. 3.) Poeta noſter in ipſo principio explicat qua de re ſit impoſterum ſcripturus. Illud in prologis factitant tam Tragœdiæ quàm Comœdiæ, totiusq, fabulæ argumentum in ipſo limine exponunt. Solent autem Poetæ illud operis argumentum inuocatione numinis alicuius ſæpiſsimè inuoluere, cuius rei exemplum habemus in hoc reliquorum Vatum principe, qui cæteris uiam primus patefeciſſe creditur, quantum ipſius ſcripta omnibus anteriora exiſtimantur: niſi fortè Muſæum excipias, de quo tamen uiri quidam doctiſsimi noſtro tempore dubitant. Hoc igitur de prima quęſtione decernendum. Secundo quæritur, cur Homerus Troianum bellum conſcripturus à penultimo anno, hoc eſt, à nono ſit exorſus, reliquis octo prætermiſsis. Reſpondent quidam, hoc eſſe quidem ſecundum naturam, ut prima primo quoq; loco diſponantur: ſed Poetis certam eſſe ſcribendi libertatem, quam reliquum ſcriptorum genus ſibi uendicare non poteſt, ut tunc demum ὑστέρως ſcripſiſſe uideantur, cum ἀνάπαλιν ſcripſerint. Itaque non contexunt opera ſua, ab ouo, ut aiunt, exorſi, ſed in medias res ſtatim auditorem rapiunt, & ad euentum deproperant. Sic quod pro principio ſumunt, in principio non ſtatuunt, & auditorem qui quærit, quod non extat, ſuſpenſum & captiuum tenent. Quod eleganter ab Heliodoro in Aethiopica hiſtoria obſeruatū eſt. Latinus etiam Poeta Virgilius hanc ὑστερολογίαν obſeruauit. Et hæc eſt uulgaris de hac re ſententia, quam etiam Euſtathius oblitus non eſt. Quia tamen ipſa mihi hoc loco non ſatisfacit, quòd ſanè nihil tale in tota Homeri Iliade perſpicio, ut prępoſterè Troianum bellum ſcripſerit, eam mihi ſicco pede tranſeundam eſſe non duxi. Optimè etenim omnium Ariſtoteles in Poetica cenſet diuinum Homerum minime eſſe hoc bellum, quod alioqui principio, medio, fineque conſtabat, totum ſcribere aggreſſum, ſiquidem in nimiam magnitudinem fuiſſet euaſurum, atq; ideò perceptu difficile, aut etiamſi ad iuſtam magnitudinem perſtrinxiſſet, inculcatum nimia uarietate futurum, itaq; eius duntaxat unam partem ſuſcepiſſe, in qua pluribus ſit uſus epiſodijs, quibus poeſin ipſam locupletauit. Hæc eſt Philoſophi illius ſententia, quam ego cæteris omnibus antepono, atq; adeò ipſi Dioni Chryſoſtomo, qui Homerum inſtituiſſe dicit bellum ab Achiuis aduerſus Troianos ſcribere, quod nos cum Ariſtotele intelligimus. Nam nō totum bellum, ſed partem belli tantum Poeta conſcribere uoluit. Sed cur ab ira Achilles potius incepit Poeta? Plutarchus reſpondet, quia antequam illa contingerent, [illegible]. Siquidem quandiu Achilles Græcis συνεμάχησεν, οὐδέποτε πρὸ τῶν πυλῶν Δαρδανιάων Οἴχνεσκον· κείνου γὰρ ἐδείδισαν ὄβριμον ἔγχος. Vbi autē ipſe iratus in tentorio ſuo otioſus delituit, Troiani, animoſiores facti, urbe egreſsi in Græcorum copias eruperunt, (quanquam aliud dicat hiſtoria Dictys Cretenſis) unde atrociſsima utrinque excitata eſt pugna, uirtute & geſtis heroum multiplicibus nobilitata, quemadmodum in progreſſu uidebitur. An non eſt hoc ab ipſo rerum capite initium facere? Cur aliunde quàm ab initio exorſum eſſe Homerum commentus eſt ille Pruſæus? Cum enim bellum illud Troianum, ut iam diximus, nono tantùm anno geſtum perſcribere uoluerit, non poterat aliunde commodiùs neq, meliore ordine quàm ab Achillis ira exordiri. Ab illis ergo in hoc peccatum eſt, quòd intentionem Poetæ non animaduerterint. Enimuerò ſi hoc non ſit rectum poematis iſtius & totius narrationis principium, quale tandem erit illud? An nauium catalogus? Minime, quia ab ipſo ouo gemino, ut ait Flaccus, fuerat incipiendum. uel ab ipſo Paridis de tribus Deabus iudicio, cuius ne uſpiam quidem Homerus meminit, ut docet Plutarchus, & nos ſuo loco monebimus, nimirum inf. lib ω. Quanquam enim in toto operis contextu paſsim multa interſerantur temporum præcedentium, illa tamen ſunt, ut diximus, tantum epiſodia,

id eſt, præter propoſitum argumentū inducta. Ipſa autē belli initia & progreſſus hiſtoricè cōplexi ſumus in noſtris Prolegomenis.

μῆνιν ἄειδε θεά) Meminit Plutarchus in commentario, Quemadmodū ſentias te in uirtute proficere, uitioſi primi carminis cauſa Homerum non fuiſſe deterritum, quin reliqua intrepide proſequeretur, tantum illi ex facultate ſua animorum ad reliqua ſuperabat. Quod etiam olim animaduertit Didymus, in quo tres errores annotabat, ut obſeruauit Gyraldus de Poet. hiſt. lib. 2. Primus fuit hepthemimeris breuis contra naturam producta: ſecundus, quòd in quinto pede non ſeruata eſt ratio ſynalœphæ: tertius in ἀχιλῆος, cuius altera ſyllaba una eſt litera fraudata, ut dactylo locus eſſet. Idem Iuſtinus Martyr in λόγῳ παραινετικῷ etiam obſeruauit, cuius hæc ſunt uerba, ex Pici Mirandulæ interpretatione. Homerus, inquit, abuſus poetica licentia, cum opinionem Orphei de pluralitate Deorum imprimis imitatus fuiſſet, fabuloſa quidem pleraq; ex eorum multitudine meminit, ne Orphicæ poeſi non ſuccinere uideretur, quam adeò ſibi propoſuerat imitandam, ut ex primo ipſius poetis carmine ſuam ad illam conuenientiam ſignificarit. Cum enim ita Orpheus in principio ſui poematis dixiſſet, Iram frugiferæ Cereris Dea pande canenti. ille ita: Iram Pelidæ rigidi dea pande canenti. Deligens, ut mihi quidem apparet, ita exordiri, ut etiam à metri poetici ratione decideret, ne primus uideretur Deorum nominis meminiſſe. Hæc ille.

ἄειδε) Inuocationes huiuſmodi, ut antea dicebamus, in Poetis frequentiſſimæ ſunt. Sic Pindarus, [illegible]. & alibi [illegible]. Sic Heſiod. μοῦσαι πιερίηθεν, &c. Sic Steſichorus: [illegible]. Quid autem per θεὰν intelligat, in Lexico noſtro Homerico, qui harum annotationum editionem (Deo fauente) ſubſequetur, explicari commodiùs poterit. Hic tantùm ſciendum eſt, idem hoc loco eſſe θεὰ quod in Odyſſea μοῦσα. Per genus ſcilicet ſpeciem ſignificat, & per eam rurſus indiuiduum, nimirum Calliopem, quam Steſichorus expreſſit. Ea προφερεστάτη ἁπασέων dicitur ab Heſiodo, quòd uidelicet, ut ait illius Scholiaſtes, omnibus præſtare carmina dicatur (quanquam Ariſtarchus [illegible] interpretetur propter antiquitatem poeſeos, uide Macrobium in Som. Scip. lib. 2. cap. 3.) Eam idcirco Græci Grammatici Poeticæ præfectam eſſe dicunt, unde & frequentiùs ab ipſis Poetis ſoleat inuocari. Vult tamen Euſtathius noſter per unam Muſam omnes intelligi, quaſi idem ſit hoc loco numerus pluralis cum ſingulari, ut idem eſt, [illegible] & [illegible]. Ideò Iliad. 2. dicet Poeta, [illegible]. Alias etiam Poeta Muſas inuocat plures, non unicam tantum, ut ἔσπετε νῦν μοι μοῦσαι ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι: Iliad. 14. in fine libri.

Ἄϊδι προΐαψεν) Illud πρὸ non eſt otioſum: ſignificat enim πρὸ τοῦ [illegible], & πρὸ τοῦ [illegible], ante fatum, quod in morte uiolenta anteuerti imaginamur, tanquam in faciendo fine uitæ, quæ uiolenta ſunt, non uideantur fato uenire: ut eſt apud Gellium lib. 13. cap. 1. ubi hæc uerba Tullij examinantur 1. Philip. Multa autem impendere uidentur, præter naturam etiam præterque fatum. Sic Virgilius Didonem morientem fingit nec fato, nec merita morte, ſed ante diem. (Alium autem ſenſum habet illud, quod eſt apud Q. Calabrum lib. 7. [illegible].) Itaque Ariſtoteles Prob. ſect. 1. q. 6. & de Gener. anim. lib. 5. cap. fin. [illegible] dixit. Qui autem in bello moriuntur, uiolenter moriuntur, ideoque præter naturam: quia cauſam mortis extrinſecus habent. Mortis autem duo eſſe genera, docet idem Philoſophus [illegible] his uerbis: [illegible]. Mors, inquit, aut uiolenta eſt, aut ſecundum naturam. Violenta, cùm principium uel cauſa eſt extrinſecus. Secundum naturam, cùm ea eſt intrinſecus (quam mortem Demoſthenes [illegible] appellat.) Idem Timæus Platonicus, [illegible], &c. Eo loci diſputatur ea, quæ præter naturam accidunt, molesta eſſe, contra quicquid naturæ conſentaneum, iucundum. Vnde obſeruabis quam rectè Poeta neſter mortes hoc loco ἄλγεα appellet, quanquam per ἄλγεα uulnera intelligat Euſtathius, quæ mors non conſequitur, quod ualde non probo. Sit optio [illegible] præſtantius eſt eligendum. Per ἄλγεα igitur mortes, cuius ſequitur [illegible], &c. meo periculo interpretemur.

αὐτοὺς) Per αὐτοὺς, heroum corpora intelligit: nam animæ iam ad inferos tranſierant. Nota autem, horum omnium cauſam in Achillis iram referri, non quaſi uere efficientem illam hæc omnia, quomodo enim armis in eos ſæuiſſet? ſed propter [illegible] Græcorum caſtris abſentiam, quæ Troianis urbe egrediundi anſam præbuit. Quod ergo dicitur ex lege [illegible], Tam eſſe in culpa, qui non propulſat ab alio, cum poteſt, quàm qui infert iniuriam, in Achillem hoc loco uſurpatur. Quod autem harum calamitatum cauſam Achilleam eſſe dicit, notandum eſt, quod Plutarchus in libro de Homero monet, ſenſiſſe Poetam, quod poſt eum nobiliſſimi philoſophi Plato, Ariſtoteles & Theophraſtus, non omnia fato euenire, ſed & in omnibus aliquid eſſe poſitum, quibus initium quidem à uoluntate eſt: cum eo autem coniungitur quodammodo neceſſarium, cùm quis eo quod uolebat aſto, in id quod uolebat incidit. Quod Poeta, inquit, multis locis monſtrauit, atque adeò utriuſque poeſeos initio. Nam in Iliade dicens, iram Achillis cauſam exitij Græcis fuiſſe, tunc Iouis uoluntati ſatisfactum eſſe ſcribit. In Vlyſſea monſtrat, ſocios Vlyſſis ſua ſtultitia in perniciem prolapſos: peccauerunt enim, cum ſacros Solis boues aggreſſi ſunt, quibus abſtinere licebat, &c. Nam hoc in Odyſſea copioſiùs explicabitur.

Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή) Quæ ſit hæc Διὸς βουλὴ, uarijs opinionibus determinatum eſt. Nos illas accuratè expendamus. Primùm Plutarchus in libro de Audiendis Poetarum ſuam expoſuit ſententiam his uerbis, ut illa Xylander interpretatus eſt. Ipſo Iouis nomine, inquit, aliquando ipſe Deus, aliquando Fortuna, ſæpe etiam Fatum nuncupatur. Quum enim dicunt, [illegible], ipſum Deum dicunt: quum uero in cauſis euentorum Iouem nominant, ut hic Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, fatum intelligunt. Non enim putat Deum Poeta hominibus mala ſtruere: ſed rerum neceſſitudinem rectè indicat, quod ſcilicet fato proſperitas & de hoſtibus uictoria deſtinata ſit ciuitatibus, exercitibus, & ducibus modeſtiam ſeruantibus: ſin uerò affectibus obſequuti peccent (ſicut iſti ſecum diſſideant & tumultuantur) indecorè agere, perturbari, & infortunium habere, eodem fato eos cogi. [illegible], &cæt. Hæc ille, quæ nos piè probare non poſſumus, cùm Deum à fato non ſeparemus, neq; etiam Homerus hoc uoluerit. Quidam per Διὸς βουλὴν, ſacram quercum uaticinantem in nemore Dodonæo intelligunt, uel potius, ut ego exiſtimo, oraculum, quod ex illa quercu reddebatur, ut Homerus id appellat Odyſſ. [illegible]. Sed quid ad nos hic oraculum? Quidam hoc ex hiſtoria quadā Homerum deſumpſiſſe dicant. Aiunt enim, terram cum hominum multitudine grauiter premeretur, nulla tamen inter ipſos regnaret pietas, poſtulaſſe à Ioue, ut ſe tanto onere leuaret. Iouem autem primum quidem Thebanum bellum excitaſſe, in quo plurimi perierunt: deinde uero Momi uſum conſilio, quo Διὸς βουλὴν Homerus uocat. Cum autem fulminibus aut diluuijs totum humanum genus poſſet perdere, hoc Momum impediuiſſe, propoſitiſque duobus conſilijs, & Thetidis [illegible] unde Achilles, & filiæ, id eſt, Helenæ pulchra generatione, ex quo utrunque bellum inter Græcos & Barbaros excitatum eſt, accidiſſe, ut multa parte oneris terra leuaretur. Quæ hiſtoria extat apud Staſinum Cypriorum carminum authorem, (ea tamen Euclo cuidam à Gyraldo tribuuntur) cuius hæc uerba à Didymo memorantur. Ἦν ὅτε μυρία φῦλα κατὰ χθόνα πλαζόμενα [illegible], Hæc uerba ex duobus uerſibus mutilata, ut ſalior, ad [illegible] (ſequ)untur.) Ζεὺς δὲ ἰδὼν ἐλέησε καὶ ἐν πυκιναῖς πραπίδεσσι

Σύνθετο κουφίσαι ἀνθρώπων παμβώτορα γαῖαν
Ῥιπίσας πολέμου μεγάλην ἔριν Ἰλιακοῖο
Ὄφρα κενώσειεν θανάτῳ βάρος. οἱ δ' ἐνὶ Τροίῃ
Ἥρωες κτείνοντο. Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.

Quod quidem hoc loco nimis longe petitum uideretur. Si quis tamen probauerit, non repugnabo: quanquam illud H. Stephano non probari animaduerterim, quem ego tum demum ſequar, cùm à tam ineptis fabulis Poetarum uolumina repurgata oſtenderit. Neque tamen diſſimulabo omnium probabiliſſimam Ariſtarchi & Ariſtophanis ſententiam mihi uideri, cui ſubſcripſit quoque Didymus, conſilium Iouis intelligi cum Thetide initum de Achille honorando, ut in ſequentibus uidebitur.

Τίς τ' ἄρα σφῶε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;	*Quiſnam ipſos deorum liti commiſit ut pugnarent?*
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς	*Latonæ et Iouis filius. hic n. regi iratus, (populi,*
Νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὦρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί,	*Morbum per exercitū ſuſcitauit malū, peribant autē*
Οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμησ' ἀρητῆρα	*Quoniam Chryſen cōtumelia affecerat ſacerdotem*
	Ἀτρείδης

Atrides. ille enim venit celeres ad naues Achiuorũ,
Liberaturusq́ filiã, ferẽsq́ infinita precia liberationis,
Coronãq́ habẽs in manib. longè iaculantis Apollinis,
Aureo cum ſceptro: & obſecrabat omnes Achiuos,
Atridas autẽ maximè, duos principes populorum,
Atridæq́; & alij bene ocreati Achiui,
Vobis quidem dij dent, cæleſtia domicilia habentes
Expugnare Priami urbem, feliciter v. domũ reuerti,
Filiã.a.mihi ſoluite dilectã.hæc.v. p̃cia liberationis ac
Venerates Iouis filiũ longè iaculantẽ Apollinẽ (capite

Ἀτρεΐδης. ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος,
Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ. καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα, δύω κοσμήτορε λαῶν,
Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἱκέσθαι.
Παῖδα δ' ἐμοὶ* λύσατε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθε. *κ. λῦσαί τε φ. τ. τ' ἄπ. δέχεσθαι.*
Ἁζόμενοι Διὸς υἱὸν ἑκηβόλον Ἀπόλλωνα.

COMMENTARIVS.

τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν) Iræ Achillis cauſas à capite arceſſit, quod planè ἀναλυτικῶς exequitur. Illas nos ſtrictim complectimur. Iram præcedit iniuria, iniuriã contentio, contentionẽ peſtis, peſtem iniuſtitia ob Chryſeim ab Agamemnone non redditam, cui adiuncta eſt impietas ob ſacerdotis diuini contemptum. Et hæc erit ἀνάλυσις. σύνθεσις uerò ita ſummatie. Chryſes filiam ſuam repoſcit, ab Agamemnone indignè repellitur, hinc Apollo peſte Græcos affligit, ea ut ſedetur, cogitur Chryſeidem reſtituere Agamemnon, cũ Achille ea de re contendit, indignatusq́; ipſi Briſeidem eripit, qui ob iniuriam acceptam iratus Regi otioſus in tentorijs delitеſcit.

Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός) Triplicem cauſam aliam ab alia dependentem exponit, quæ figura eſt ab antiquis ἐπαγωγὴ [illegible] appellata.

Στέμματ' ἔχων) Hæc inſignia Apollinis erant, quibus ſe Chryſes eius ſacerdos inſtruit, ut ipſius Apollinis reuerentia Agamemnon commoueretur ad reſtituendam Chryſeida. Quod & in hiſtoria Dictys Cretenſis indicauit lib. 2. ut Q. Septimius tranſtulit. Per idem tempus, inquit, Chryſes quem ſacerdotem Sminthij Apollinis ſuprà docuimus, cognito filiam ſuam Aſtynomen cum Agamemnone degere, fretus religione tanti numinis, ad naues uenit, præferens Dei uultus, & quædam ornamentorum templi eius, quo facilius recordatione præſentis numinis ueneratio ſui regibus incuteretur, &c. Ideo ipſe Chryſes mox dicet,

τὰ δ' ἄποινα δέχεσθε Ἁζόμενοι Διὸς υἱὸν ἑκηβόλον Ἀπόλλωνα.

Ἐλλίσσετο πάντας Ἀχαιούς) Hinc colligunt, uideri apud Troiam Græcorum ſtatum ex Democratia & regia poteſtate commixtum fuiſſe. Quod cum ſciret Chryſes, omnes Græcos orauit, maximè uerò Reges. Erat enim totius populi ſententiam ſuam ferre: Regis autem, ſecundum Euripidem, ultimam uocem emittere, & populi ſententiam aut probare, aut improbare, ut docet Poeta tum hic tum alibi. Hic enim cum toti populo placeret, ut Chryſæ filia reſtitueretur, ait id Agamemnoni non placuiſſe. Septimo autem Iliados eundem facit uocem populi ſequentem.

Ὑμῖν μὲν θεοί) Vel Græcorum beneuolentiam aucupandi gratia popularium ſuorum excidium Chryſes imprecatur: uel ex animo & non ficte, quaſi ipſi in cauſa ſint, ut ille ſua filia ſit ſpoliatus, ſiquidem ſi Helenam Paris non rapuiſſet, non tuliſſet abducta captiua Chryſeis. His ego addo, quod apud Dictym Cretenſem Chryſes memorat infenſos ſibi Troianos, & in dies quippiam in ſe Alexandrum moliri eiusque conſanguineos, ob exhibitam à ſe paulò antè immolationem, ſcilicet ex oraculo Pythij, quod eodem libro Hiſtoricus recitat his uerbis: Eadem tempeſtate oraculum Pythij Græcis perfertur, concedendum ab omnibus, ut per Palamedem Apollini Sminthio ſacrificium exhiberetur. Quæ res multis grata ob induſtriam & amorem uiri, quem circa omnem exercitum exhibebat, nonnullis ducum dolori fuit. Cæterum immolatio centum uictimarum, ſicut prædictum erat, pro cuncto exercitu exhibebatur, præeunte Chryſe loci eius ſacerdote.

εὖ δ' οἴκαδ' ἱκέσθαι) Loquitur ut Vates, qui puta præuideat Græcos multa mala in reditu ſuo perpeſſuros, ideò tacitè illud deprecatur.

τὰ δ' ἄποινα δέχεσθε) Idem habet hiſtoria: Chryſes ein oblatis, inquit, auri atque argenti donis plurimis, redemptionem filiæ deprecatur: deprecans ut magnificarent præſentiam Dei, qui ſecum oratum eos ob ſacerdotem proprium uenisſet. Et paulo poſt: Quæ ubi accepere, reddendam filiam ſacerdoti, neque ob id accipiendum præmium, uniuerſis placet. Quippe cum per ſe amicus, hacliisq́ue nobis, tum præcipue ob religionem Apollinis nihil non meriti credebatur. Namque iam multis documentis ac fama incolarum, obſequi numini eius per omnia deſtinauerant. Quæ poſtquam Agamemnon accepit, obuiam cunctorum ſententijs ire pergit. Itaque atroci uultu exitium ſacerdoti comminatur, ni recederet: perditum ſenem atque extrema metuentem, imperfecto negotio ab exercitu dimittit. In qua narratione unum eſt, a quo diſſentit Homerus, quia dicit uniuerſos Græcos noluiſſe hæc dona à Chryſe accipere, quod hiſtoriæ aduerſatur.

Tunc alij quidem omnes comprobarunt Achiui,
Reuerendũq́; ſacerdotẽ, & ſplendida accipiẽda precia
At nõ Atridæ Agamẽnoni placuit animo, (liberationis:
Sed iniurioſè dimiſit, durumq́; ſermonem mandauit,
Ne te, ſenex, cauis ego apud naues offendam,
Vel nunc tardantem, uel poſt denuo uenientem:
Non utiq́; tibi proderit ſceptrum & corona dei.
Hãc aũt ego nõ ſoluã antequã ipſam et ſenectus adeat,
Noſtra in domo Argis, procul à patria
Telam percurrentem, & meum lectum capeſſentem.
Sed abi, ne me irrites, ſaluus ut redeas.
Sic dixit: timuit autẽ ſenex & obediuit mandato:
Ibat autem tacitus iuxta littus multiſtrepẽtis maris.
Multum aũt poſteà ſeorſum uadens precabatur ſenex
Apollinem regem quẽ pulchricoma peperit Latona:
Audi me argẽteũ arcũ habẽs, q Chryſam tueris,
Cillamq́; ualde diuinam, Tenedoq́; fortiter imperas,
Sminthee ſi quando tibi gratum templum coronaui,
Vel ſi quando tibi pingues coxas cremaui
Taurorum & caprarum, hoc mihi perfice deſiderium.
Pendat pœnas Danai ob meas lachrymas tuis ſagittis.

Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοί
Αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα, καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
Ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
Ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε,
Μή σε γέρον κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω
Ἢ νῦν δηθύνοντ', ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
Μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
Τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω, πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν,
Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης
Ἱστὸν ἐποιχομένην, καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν
Ἀλλ' ἴθι, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι.
Ὣς ἔφατ'. ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἐπείθετο μύθῳ
Βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
Πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἠρᾶθ' ὁ γεραιός
Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠΰκομος τέκε Λητώ,
Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ' ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,
Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις,
Σμινθεῦ εἴποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
Ἢ εἰ δή ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα
Ταύρων, ἠδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ.
Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.

COMMENTARIVS.

ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ) Sententiam uniuerſorum non dicit Atridæ utrique diſplicuiſſe, ſed ſoli Agamemnoni. Rationem ſatis frigidam adducit Euſtathius: quia, inquit, ſenior erat Agamemnon, atqui ut eſt apud Herodotum, [illegible] ἀρχῆς. Nos uerò dicimus, Agamemnoni ſoli decretum illud uniuerſi populi de reſtituenda Chryſeide non placuiſſe, quia ipſa in eius erat poteſtate, iniuſtumque arbitrabatur prædam belli tam amabilem deſerere. Fecit hoc amor in Chryſeidem, unde uidentur mihi Græci eo fato conflictari, ut mulierum cauſa pereant. Narrat autem hiſtoria, conuentu diſſoluto, ſingulos reges Agamemnonem adijſſe, qui eum multis probris ſunt inſectati, quippe quòd ob amorem captiuæ mulieris, ſeque, & quod indigniſſimum uideretur, tanti numinis Deum contemptui habuiſſet, ac mox uniuerſos execratos eum deſeruiſſe.

πρίν μιν καὶ γῆρας) Cum de futuro loquimur, ſolemus interdum tempus præfigere, cuius aduentu ſpes eſt rem aliquam confectam iri. Aliquando tamen tempus eiuſmodi ſtatuimus, ut tamen ſpei euentus rei nulla idcirco fiat, qualis eſt hoc loco. Idem enim ualet illud Agamemnonis, πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν, ac ſi [illegible] dixiſſet. Illud autem ἔπεισιν dictum eſt pro futuro ἐπελεύσεται, per temporis enallagen.

εἴ ποτέ τοι χαρίεντα) Hæc officiorum Chryſæ in Apollinem commemoratio, & remuneratio Apollinis, mutam quandam complectitur gratitudinis admonitionem. Sic ſolet etiam in fabuloſis narrationibus Homerus eſſe παιδευτικός. Ideo olim Philoſophia quædam prima uidebatur Poeſis, quæ actiones rectas aut prauas cum uoluptate edocet. Qua de re alias dictum eſt.

μηρί' ἔκηα) Hoc dicit, quia coxæ ſolum in ſacrificijs penitus adolebantur, id eſt ὁλοκαυτοῦντο. Cæteris uerò animalium uotiuorum membris licebat ſacrificantibus uesci. πίονα autem appellat, quia ſolebant uictimæ præſtantiores ad Deorum ſacrificia reſeruari: unde apud Latinos Egregiæ dicebantur, quaſi e grege ſelectæ.

τίσειαν Δαναοί) Bene Flaccus, Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui. Quid enim? Græci omnes [illegible], ſolus Agamemnon aduerſatus eſt precibus Chryſæ. At Græci intereunt, non Agamemnon. Quæ exempla noua non ſunt: nam ſimile memoratur de apro Calydonio propter ſolum Oeneum Aetolûm agros deuaſtante: item de Thebanorum cladibus ob unius Oedipodis facinus. de Græcorum malis ob unum Locrum Aiacem. Hoc autem loco ideò illud accidiſſe dicunt, quia moriente Agamemnone futurum erat ut exercitus diſſolueretur, & ſic Chryſeis abduceretur: remanente uerò illo ſuperſtite, cæteriſque morientibus, cauſa eius rei inueſtigatur, ſic ſuam filiam Chryſes recuperat. Quòd ſi Agamemnon moreretur, ſine mœrore hic fuiſſet. Viuens autem cruciatur, cum uidet, ut rex, ſuorum interitum. Vel, quod mihi quidem magis placet, quia omnibus placuiſſe uidetur factum Agamemnonis, quòd illud non compeſcuerint (etſi hiſtoria dicat, poſt factum cæteros Reges in eum grauiter inuectos) ideo iuſte puniuntur. Etenim Heſiodus dicit, πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα. Qua de re uir quidam doctiſſimus in primo libro de Poteſtate principis luculenter diſputauit. Fuit nihilominus inſigne illud in Chryſa uindictæ ſtudium, ut aduerſus uniuerſos Græcos preces conciperet, a quibus non erat læſus: ſed ſi idem popularibus ſuis Troianis antea non pepercit, quanto facilius extero iſti exercitui infenſus factus eſt?

δάκρυα) Intelligimus κατὰ τὸ παρεμφαινόμενον fleuiſſe Chryſem. Eſt autem mos ille Poetæ uſitatiſſimus, ut obſeruanda relinquat multa auditoribus, quæ in ſerie narrationis non exponuntur, poſtea tamen leuiter intertexuntur, quæ integros actus præceſſiſſe indicant.

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.	*Sic dixit orans, hũc aũt exaudiuit Phœbus Apollo.*
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,	*Deſcendit autem ex cæli uerticibus iratus cor,*
Τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.	*Arcus in humeris habens, circumtectãq; pharetram:*
Ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο	*Clanxerunt autem ſagittæ in humeris irati,*
Αὐτοῦ κινηθέντος. ὁ δ' ἤϊε νυκτὶ ἐοικώς.	*Quum moueretur. ipſe autem ibat nocti ſimilis:*
Ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἕηκε·	*Sedit poſteà ſeorſum à nauib. ſagittam aũt immiſit:*
Δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.	*Terribilis autem clangor factus eſt argentei arcus.*
Οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο, καὶ κύνας ἀργούς.	*Multos quidem primum innaſit, & canes ueloces.*
Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς * ἀφιείς,	*Sed poſtea in ipſos ſagittam mortiferam immittens,*
Βάλλ'· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.	*Feriebat: ſep. a. pyræ mortuorũ incẽdebãtur frequẽtes.*

* ἐφιείς.

COMMENTARIVS.

τοῦ δ' ἔκλυε) Perpetuum eſt in noſtro Poeta, ut iuſtæ preces otioſæ non ſint, aut uanæ, ſed exaudiantur. Hunc euentum porrò à Deo preces eiuſmodi ſolent conſequi. Verum enim eſt illud Orphei hymnographi, αἱ γὰρ [illegible] Ζηνὸς κοῦραι λιταί.

οὐρῆας μὲν πρῶτον) Huius peſtis meminit Ammianus Marcellinus libro 19. cum peſtilentiæ cauſas explicat. Nimietatem frigoris, inquit, aut caloris, uel humoris, uel ſiccitatis, peſtilentias gignere, philoſophi & illuſtres medici tradiderunt. Vnde accolentes loca paluſtria uel humecta, tuſſes, oculares caſus & ſimilia perferunt: contra confines caloribus tepore febrium areſcunt. Sed quanto ignis materies cæteris efficacior, tanto ad perimendum celerior ſiccitas. Hinc cùm decennali bello Græcia deſudaret, ne peregrinus pœnas diſſociati regalis matrimonij lucraretur, huiuſmodi graſſata pernicie telis Apollinis periêre complures, qui Sol æſtimatur: atque, ut Thucydides exponit, clades illa, quæ in Peloponneſiaci belli principijs Athenienſes acerbi genere morbi uexauit, ab uſque feruenti Aethiopiæ plaga paulatim proſerpens, Atticam occupauit. Alijs placet, auras (ut ſolent aquæ) uitiatas fœtore cadauerum, uel ſimilibus, ſalubritatis uiolare maximam partem, uel certe aeris permutationem ſubitam, ægritudines parere leuiores. Affirmant etiam aliqui, terrarum halitu denſiore craſſatum aera, emittendis corporis ſpiraminibus reſiſtentem necare nonnullos: qua cauſa animalia, præter homines cætera, iugiter prona, Homero authore, & experimentis deinceps multis, quum talis inceſſerit labes, ante nouimus interire. Hæc Marcellinus, quæ huc tranſcribi uolui, quia locum Homeri maximè illuſtrant. Sed hanc quæſtionem pleniùs enodemus, cur muli & canes primi peſtilentia iſta conflictantur? Interpretes Græci dicunt id fieri, quòd illa animalia præſtantiſſimo ſint odoratus ſenſu prædita, ideò facilius hanc aeris intemperiem hauriant. Hippocratem uerò audiamus, cuius uerba de peſte huic loco maximam lucem afferent. Sic ergo ille libro περὶ φυσῶν. εἰσὶ δὲ διοσὰ ἔθνεα πυρετῶν, ὡς ταύτῃ διελθεῖν· ὁ μὲν κοινὸς ἅπασι, καλεόμενος λοιμός, ὁ δὲ διὰ πονηρὴν δίαιταν ἰδίῃ τοῖσι πονηρῶς διαιτεομένοισι γινόμενος. ἀμφοτέρων δὲ τούτων αἴτιος ὁ ἀήρ. ὁ μὲν οὖν κοινὸς πυρετὸς διὰ τοῦτο τοιοῦτός ἐστιν, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ αὐτὸ πάντες ἕλκουσιν. ὁμοίου δὲ ὁμοίως τοῦ πνεύματος τῷ σώματι μιχθέντος, ὅμοιοι καὶ οἱ πυρετοὶ γίνονται. ἀλλ' ἴσως φήσει τις, διὰ τί οὖν οὐχ ἅπασι τοῖσι ζώοισιν, ἀλλ' ἑνί τινι γένει αὐτῶν ἐμπίπτουσιν αἱ τοιαῦται νοῦσοι; διότι, φαίην ἄν, διαφέρει σῶμα σώματος, καὶ φύσις φύσιος, καὶ τροφὴ τροφῆς. οὐ γὰρ πᾶσι τοῖσι ἔθνεσι τῶν ζώων ταὐτὰ ἀνάρμοστά ἐστιν, οὐδὲ ἁρμόδια, ἀλλ' ἑτέροισιν ἕτερα σύμφορα, καὶ ἕτερα ἀσύμφορα. ὅταν μὲν οὖν ὁ ἀὴρ τοιούτοισι χρωσθῇ μιάσμασιν, ἃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει πολέμιά ἐστι, τότε ἄνθρωποι νοσέουσιν. ὅταν δὲ ἑτέρῳ τινὶ γένει ζώων ἀνάρμοστος γένηται, κεῖνα νοσέουσιν. Ex quibus duo colligimus: primum, cauſam peſtis ex aeris intemperie: ſecundo, cur aptè alia animalia præ alijs corripiuntur, cuius rei cauſam differentiæ uel corporis, uel naturæ, uel nutrimenti aſsignat Hippocrates. Illa differentia nutrimenti hoc loco in nullos quadrat: nam cùm illi in terra paſcerentur, hunc corruptum ſpiritum facile cum nutrimento exhauſerunt, ſiquidem cauſa huius peſtilentię ex prauis exhalationibus oritur, ut refert quoque Marcellinus: quod idem cauſa fuit, ut cum demiſſo ſint capite quadrupedia, corruptum hunc uaporem naribus citius conciperent, ea præſertim, quæ olfactum potentiorem habent, ut antea diximus. Igitur iſta aeris intemperies ex prauis terræ uaporibus promanauit. quod ex Rufo quoque docet Aetius Tetr. 2. Serm. 1. capite nonageſimo quinto. Si uerò, inquit, ſolerti ingenio quis præditus ſit, futuram peſtem prænoſcet, attendens anni temporibus, quæ & mala ſunt, & in bruta animantia impetum faciant. Si enim ambiens nos aer peſtis cauſa fuerit, uolucrum generis prior interitus erit: ſi uerò ex prauis de terra exhalationibus

tionibus hoc contigerit, quadrupedium animantium prior corruptio fiet, &cæt. Quod poſtremum cùm hoc loco accidat, facilè eſt iudicatu, utrum rectè de iſtius peſtilentiæ cauſa ſentiamus, poſtremam Marcellini opinionem amplectentes. Ex huius porro loci argumento Marcion Philinum refutabat, Symp. Plutar. lib. 4. problem. 1. dicentem, animalia bruta inoffenſa eſſe ualetudine. Atqui hoc, inquit Marcion, tritum facit Homerus, experientia certa docens, bruta prima peſte corripi. De hac uero peſte ſic loquitur Dictys Cretenſis lib. 2. Igitur Chryſes, inquit, ubi iniuriam perpeſſus ab Agamemnone, diſceſsit, neque multi iſ tacere dies, incertum alio'ne caſu, an uti omnibus uidebatur, ira Apollinis, morbus grauiſsimus exercitum inuaſit. Principio graſſari cœptus à pecoribus, deinde malo paulatim magis magisque ingraueſcente, per homines diſpergitur, &cæt. Cæterùm quamuis duas tantùm animalium ſpecies, quæ peſte illa correpta ſint, deſignet Poeta: tamen uerisimile eſt alia quoque poſtea eadem lue conflictata fuiſſe, ut Euſtathius quoque annotauit. Ne prætereamus, quod etiam Didymus ex Apollodoro infra lib. ✝ recitat, Apollinem ideò dici paſtorem, ut cum ab illo peſtis orietur, illa autem primum pecora inuadat, ut ex hoc loco probat, pudore ab ea immittenda compeſceretur, ut qui hoc pacto animalia læderet, quorum ipſe tutelam gerere aſſueuerit.

πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί) Nihil eſt fere à ueteribus dictum, quod neotericorum diligentia non obſeruauerit. Cum itaque ex Interpretibus Græcis morem hunc cadauera comburendi in hunc locum tranſcriberem, oſtendi eadem à Cælio Rhodigino ſuo diligentiſsimo lect. antiq. lib. 17. cap. 21. annotata, ſubticuit tamen ille authorem, ut ſolet, unde illa excerpſit. Illius uerba, ſi non piget, audiamus. Veterem, inquit, fuiſſe Græcis morem cadauera comburendi, quod à Septentrionalibus diu idem ſeruatum animaduertimus. Exuſtionis uero ratio affertur non una: alijs opinantibus, quod in nobis diuinum eſt, igneo ueluti uehiculo ad ſuperna ſubuectum, cœleſtibus inſeri, ſubſidente quod terrenum eſt. Alij in eo purificationem quandam intelligere maluerunt, quoniam ſit ignis καθαρτικόν quiddam, id eſt expurgandi uim habens: nam & purgationes, quas καθάρσεις uocant, non citra ignem ſiebant, quod ſignificat Euripides, ubi Clytæmneſtræ corpus igni depuratum ſcribit. Sed ſententiam priorem in Herculis rogo approbare uidetur Lycophron, & præterea Indorum Gymnoſophiſtæ. Comburendi morem ab Hercule conditum male concipiunt quidam, exuſto Argio Lycimnij filio, relaturo ſe ad patrem oſsibus, quem incolumem ſe reſtituturum facerat pollicitus. Hæc Rhodiginus, quæ omnia ex Euſtathij παρεκβολαῖς deſumpta ſunt.

Nouem dies quidē per exercitū ibant ſagittæ dei:	Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ᾤχετο κῆλα θεοῖο·
Decimo aūt ad concionem uocauit populum Achilles:	Τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς.
Huic n. in præcordijs poſuit dea albas ulnas habēs Iuno:	Τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
Curæ n. gerebat Danaorū, qa utiq. morientes uidebat.	Κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὁρᾶτο.
Hi aūt poſtq̃ congregati ſunt, in unumq́. conuenerunt,	Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν, ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Hos exurgens affatus eſt pedes uelox Achilles:	Τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Atride, nunc nos iterum errantes puto	Ἀτρείδη, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀΐω
Retroceſſuros, ſi modo mortem quidem fugiamus.	Ἂψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν·
Siquidem ſimul bellumq́. domat & peſtis Achiuos.	Εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.
Sed agè iam aliquē uatē interrogemus, uel ſacerdotē,	Ἀλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν, ἢ ἱερῆα,
Vel & ſomniorū interpretē, (etenim ſomniū à Ioue eſt)	Ἢ καὶ ὀνειροπόλον, (καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν)
Qui dicat, cur tantum iratus eſt Phœbus Apollo:	Ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων·
Siue hic nos ob uota nō reddita incuſat, ſiue ob heca-	Εἴτ' ἄρ' ὅγ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, εἴθ' ἑκατόμβης,
Aut ſi fortè agnū nidorē, caprarūq́. integrarū (tōben:	Αἴ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
Velit aſſequutus à nobis peſtem depellere.	Βούλεται ἀντιάσας, ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.

COMMENTARIVS.

καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς) De hac re ſic tradidit Dictys lib. 2. Cæterùm, inquit, poſtquàm nullus morbi modus, & indies plures interibant, cuncti duces conuerſo iam in ſe quiſque timore, in unū coeunt. Ac deinde flagitare Calchanta, quem futurorum preſcium memorauimus, uti cauſam tāti mali edilleret. Ille enim, perſpicere ſe originē huiuſce morbi, ſed haud liberum eſſe quicqua eloqui: ex quo accideret, ut potentiſsimi Regis contraheret offenſam. Poſt quæ Achilles reges ſingulos adijt, ut interpoſita iuriſiurandi religione confirmarent, nequaquam ſe ob eam cauſam offendi. Hoc modo Calchas, ubi cunctorum animos in ſe conciliauit, Apollinis iram pronunciat. Eum namque ob iniuriam ſacerdotis infeſtum Græcis pœnas ab exercitu expetere. Dein perquirente Achille mali remedium, reſtitutionem uirginis pronunciat, &cæt. Quæ cum Homero comparata, non parum oblectamenti, ut ſpero, lectoribus allatura ſunt. Porro utut ſe rei ueritas habeat, conſtat ex utroque authore, Poeta & Hiſtorico, ſtudium & amor Achillis in exercitum, ut planius dicetur in ſequentibus, cum de Briſeide Agamemnoni conceſſa agemus. Quòd autem decimo die concionem conuocauerit Achilles, animaduertit etiam Plutarchus de aud. Poet. Atque ut erat, inquit, rei medicæ peritus (Achilles) poſt nonum diem, quo iudicari talia natura fert, ſentiens morbum non eſſe uulgarem, aut ab uſitata aliqua cauſa profectum, ſurgensque ad dicendum, non populo ſe accommodat, ſed conſiliarium regi ſe præbet.

κήδετο γὰρ Δαναῶν) Hoc ad Iunonem referendum eſt, quæ cum Minerua inter Deas Græcorum partes ſuſtinebat, ut totus Iliadis contextus perdocebit.

ὁμηγερέες) Mos eiuſmodi erat ueteribus, etiamſi reges eſſent, ut eos circumſtaret populus, & æqualiter ab omnibus exaudirentur. Si quis ſedens concionaretur, rem nouam faciebat, & illi excuſatione opus erat, qualis erit Agamemnoni aliquando propter uulnus.

παλιμπλαγχθέντας) Quidam hunc ſecundum errorem interpretabantur, habita ratione prioris, quo Græci primùm ad Troiam nauigantes de uia aberrarunt, & immeritam tellurem deprædati ſunt: quod accidit in Myſia, ut etiam Strabo meminit. Quidam uero illud planè abſurdum exiſtimantes, τὸ παλιμπλαγχθέντας metaphoricè dictum uolunt à telo, quod duro cuidam corpori impingens repellitur, quod ſolet Homerus dicere πάλιν πλαγχθέν. ita erit pro re infecta reuerti, ut copioſius dicemus in Lexico Homerico.

(καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν) Occurrit ei, quod poterat dici de ſomniorum uanitate, Cur ſomniorum interpretem percontabimur, qui in mendacijs habitet, & ut ait Herodotus, πλανᾶσθαι ταῦτα τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπτωκότα ὀνείρατα; Tanquam Achilles reſpondeat, Omnia ſomnia non ſunt talia: ſunt etiam quædam, quæ à Deo ueritatis authore proficiſcuntur, quibus nos plerunque de rebus noſtris commonefacit. Sunt autem quidam ὄνειροι, ideo θεόπεμπτοι uocati propriè dicti ὄνειροι, quaſi τὸ ὂν εἴροντες, ἢ τὸ ὂν ἐρεῖν. Appellantur etiam ἐνύπνια, διὰ τὸ ἐν ὕπνῳ φαίνεσθαι. Somniorum itaque conſideratio non eſt penitus abijcienda, quam nec ipſi medici contemnunt, unde extat liber Hippocratis περὶ ἐνυπνίων. Caute tamen de ea ſentiendum eſt, ne talia ueris committantur. Quod cum à quibuſdam fieri uideret Ariſtoteles, factum eſt ut dixerit, nulla eſſe diuina ſomnia, quanquam penitius librum illius intuenti apparebunt contrariæ opinionis in eodem ueſtigia. Sanè ſomnia rectè in diuina & humana ſaniores diſtinguunt. Diuina illa ſunt, quæ cauſas non habent naturales, uel quo ad animam, uel quo ad corpus hominis. Quorum ut efficiens Deus eſt, ita iudex eſt homo diuinus, ſomniorum coniector. Humana uero, quæ cauſas habent naturales, ab hominis, cui accidunt, uel animo, uel corpore pendentes, & ſic apud Hippocratem uir ille ſummus, de quo etiam aliàs dicetur, Theod. Zuingerus. Cæterùm de uoce ὄνειρος aliquam uideo inter quoſdam ſcriptores diuerſitatem, imò de tota ſomniorum materia, quorum omnium alibi fiet olim copioſa mentio.

Ἤτοι ὅγ᾽ ὣς εἰπὼν, κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο. τοῖσι δ᾽ ἀνέστη
Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὄχ᾽ ἄριστος,
Ὃς ᾔδη τά τ᾽ ἐόντα, τά τ᾽ ἐσσόμενα, πρό τ᾽ ἐόντα,
Καὶ νήεσσ᾽ ἡγήσατ᾽ Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω,
Ἣν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ὦ Ἀχιλεῦ, κέλεαί με Διῒ φίλε μυθήσασθαι
κ. ἄνακτος Μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο * ἄνακτος.
Τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καί μοι ὄμοσσον,
Ἦ μέν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
Ἦ γὰρ ὀΐομαι ἄνδρα χολωσέμεν ὃς μέγα πάντων
Ἀργείων κρατέει, καί οἱ πείθονται Ἀχαιοί.
Κρείσσων γὰρ βασιλεὺς ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ,
Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ
Ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι. σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις.
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-
Θαρσήσας μάλα, εἰπὲ θεοπρόπιον ὅ, τι οἶσθα. (λεύς,
Οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διῒ φίλον, ᾧ τε σὺ Κάλχαν
Εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
Οὔτις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο,
Σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
Συμπάντων Δαναῶν· οὐδ᾽ ἢν Ἀγαμέμνονα εἴπῃς,
Ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος ἐνὶ στρατῷ εὔχεται εἶναι.

Certè hic ita loquutus ſedit: his autem ſurrexit
Calchas Theſtorides augurum longè optimus,
Qui ſciebat & præſentia, & futura & præterita,
Et nauibus dux fuit Achiuorum ad Ilium (Apollo
Suam propter vaticinationem, quā ei præbuit Phœb.
Qui ipſis benè ſapiens concionatus eſt, & dixit,
O Achilles, iubes ne me Ioui dilecte, eloqui
Iram Apollinis longè iaculantis regis?
Igitur ego dico: tu autem paciſcere, & mihi iura,
Certè qdē mihi promptū uerbis, & manib. te auxiliatu-
Certè.n. puto virū iratū iri, qui magnū omniū (rū
Argiuorum imperium habet, & ei obediunt Achiui.
Potentior enim rex quando iraſcitur viro inferiori.
Quamuis enim iram & eodem die decoxerit,
Tamen & poſtea retinet iram, donec perfecerit
In pectoribus ſuis. tu autem dic ſi me ſeruabis.
Hūc.a. reſpōdens alloquutus eſt pedes velox Achil-
Confiſus valde dic vaticinium quodcūq; ſcis. (les,
Non enim per Apollinē Ioui dilectum (cui tu Calchas
Vota faciens Danais vaticinia oſtendis)
Quiſpiam, me viuente & in terra vidente,
Tibi cauas apud naues graues manus inferet
Cunctorum Danaorum, neq; ſi Agamemnona dicas,
Qui nūc longè potētiſſimus in exercitu iactatur eſſe.

COMMENTARIVS.

ὄχ᾽ ἄριστος) De more habet Homerus, cùm perſonam ſeu nobilem, ſeu aliàs ſibi utilem, loquentem inducit, in eius laudem aliqua præmittere, ut hic de Calchante, quem a ſuis adiunctis ad rem præſentem accommodatis commendant. Neq; parum ad id facit genus: nam a Theſtore ortus dicitur, qui in Odyſſea præſtantiſſimus uates memoratur.

Καὶ νήεσσ᾽ ἡγήσατ᾽) Quomodo naues Græcorum ad Troiam Calchas deduxerit, oſtendit Dares Phrygius lib. de Excidio Troiæ. Illic dicitur, cùm copiæ Græcorum Athenas ueniſſent, placuiſſe illis, ut Delphos ad Apollinem de tota re conſulendum quiſpiam mitteretur. Huic rei Achilles præficitur, & cum Patroclo proficiſcitur. Et paulò poſt: Quum Achilles Delphos ueniſſet, ad oraculum pergit, & ex adyto reſpondetur, Græcos uicturos, decimoq; anno Troiam capturos. Achilles res diuinas, ſicut imperatum eſt fecit. Et eo tempore uenerat Calchas à Theſtore natus, & diuina dona pro Phrygibus a ſuo populo miſſus, Apollini portabat, ſimulq; conſulit de regno rebusq; ſuis. Huic ex adyto reſpondetur, ut cùm Argiuorum claſſe militum cōtra Troianos proficiſcatur, eosq; ſua intelligentia iuuet, ne uel inde prius diſcedant, quàm Troia capta ſit. Poſtquam in fanum uentū eſt, inter ſe Achilles & Calchas reſponſa contulēre: gaudentesque hoſpitio, amicitiam cōfirmant, Athenas una proficiſcentes perueniunt. & Achilles in eadem concilio refert. Argiui gaudent, Calchantem ſecum recipiunt, claſſem ſoluunt, &c.

οὐδ᾽ ἢν εἴπῃς) Idem memorat hiſtoria, cuius uerba ſuprà deſcripſimus in uocibus πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν.

Κρείσσων γὰρ βασιλεύς) Huc pertinet quod eſt inf. 2. Iliad θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλήων. Fulmen eſt, inquit Publius, ubi cum poteſtate habitat iracundia. Neq; ineptū eſt hoc loco illud Euripidis in Medea apud Stob. δεινὴ δ᾽ ἡ ὀργὴ καὶ δυσίατος ... ὀργή. Hanc autem Regis iram auget Calchas ob illius diuturnitatem. Solent enim, inquit, Reges etſi ... licet una die uideantur furorem illum iræ concoxiſſe tamen in pectore uindictæ ſtudium fouere, donec tandem illud exequantur. quod quidem ſuperbis, ſaeuis, malis denique regibus peculiare eſt. ſcimus tamen ἀμνηστίαν iniuriarum, quæ ſolet clementiam & humanitatem comitari, regibus non ſolùm ornamento eſſe, ſed & ad ipſius regni ſtabilitatem neceſſariam, cuius exempla infiniti reges ſatis lucu enta reliquerunt. Neque eſt exiſtimandum, hæc ab Homero ſub Calchantis perſona adeò γενικῶς dici, ut generaliter in omnes reges uſurpari poſſint: indicat tamen hoc ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ accidere, conſiderata tum corrupta & uitioſa hominis natura iniuriarum impatientiſſima, tum etiam potentiorum faſtu, ut qui ſe ab humilioris fortunæ uiris aliqua ratione lædi æquanimiter non ferant. Eſt enim plerunq; in excelſæ dignitatis faſtigio collocatis familiare, ut tenuiores ueluti deſpiciant, tantum abeſt ut eorum aut contumelias, aut quaslibet iniurias boni conſulant, quin potius efferueſcit eorum bilis, quam demum cum ſui ultione euomunt. Et hoc uitium tacitè in Agamemnone fuiſſe uidetur indicare: nam ſi manſuetum eum agnouiſſet, non erat ſibi Achillis præſidio adductus illius excandeſcentiam conſulturus. Quod non ideo facit, quia ſe illi iniuriam facturum putet, ſed quia ut eſt in uulgari prouerbio, illis etiam temporibus Veritas odium pariebat. Vnde eſt, ut cum cauſam huius calamitatis in Agamemnonem eſſet relaturus, & cum illius damno, nimirum Chryſeidis reſtitutione, illam ſedari oporteret, illius furorem & indignationem ſe ſubire dicit, quam nihilominus, ſed uerbis tantum expertus eſt. Adeò eſt periculoſum proceres & magnates uiros irritare, etiam ubi iuſtiſſima cauſa te fretum ſentias. Hinc pernicioſa illa peſtis, Diſſimulatio, quæ in regum & principum aulis graſſari ſolet: ubi nimirum uſurpatur illud Pindari Nemeorum Od. ς. οὔτοι ἅπασα κερδίων Φαίνοισα πρόσωπον ἀλάθει᾽ ἀτρεκής.

καὶ τὸ σιγᾶν πολλάκις ἐστὶ σοφώτατον ἀνθρώπῳ νοῆσαι. id eſt, Non omnis lucro eſt oſtentans palam faciem ſuam ueritas conſtans. Verùm ſilere eſt ſapientiſſimum hominibus nouiſſe. Vel etiam illud Sophoclis in Creuſa, καλὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὰ ψευδῆ λέγειν. ὅτῳ δ᾽ ὄλεθρον δεινὸν ἀλήθει᾽ ἄγει, συγγνωστὸν εἰπεῖν ἐστὶ καὶ τὸ μὴ καλόν. id eſt: Haud quidem honeſtum eſt mendacia loqui: cui tamen diram perniciem ueritas affert, huic uenia danda licet inhoneſta loquenti. Nolunt ergo ueritatis quaſi ſcabra aſperitate Regum aures offendi, ad eorum uitia peſſimè conniuent, ora ſibi malignè occludunt, ne quid moleſtum illis effutiant: ſicq; magis ac magis eſſ. ænata illorum licentiæ feneſtram aperiunt, ne ſi ſeſe illi oppoſuerint, in eorum furorem incurrant. Quod ipſum Calchantis etiam temporibus, ut uidemus, fuit uſitatum, & niſi uirtute Achillis confirmatus fuiſſet, paratus erat uniuerſo exercitui calamitoſus interitus, quia alioqui cauſam illius mali non retexiſſet, ſiquidē intelligebat hoc Agamemnoni auditu ualde futurū iniucundum, atq; adeò hanc ἐπιστήμην ſuam eum tandem ulturum, quæ ſolet eſſe potentiorum hominum conſuetudo. Atqui hoc facto dupliciter peccaſſet Agamemnon: primùm quod rem iniuriæ loco erat deputaturus, quam Calchas non ſolùm uerè, ſed etiam in ipſius atq; adeò uniuerſi exercitus commodum expoſuiſſet, unde ſibi ſoli quam reliquis omnibus maluiſſet conſultum, exiguam hanc muliercularæ ſuæ iram tot hominum ſaluti anteponens. Deinde quòd etiamſi hæc Calchantis libertas iniuſta fuiſſet, tamē inferioris conditionis hominem ulciſci uoluiſſet. Quod planè eſt à regia maieſtate alienum, exemplo Indicorum canum, de quibus in Odyſſea loquuti ſumus, qui minores feras contemnebāt, & cum fortioribus tantum congrediebantur. Quin nihil eſt, ut dicebamus, quod magis decorum ſit Regentis (ut Senecæ uerbis utar) quàm clementia, neq; ideò hominibus poteſtas conceſſa eſt, ut noxia ulla ſit etiam ſi prouocetur. Quod ipſum Regis exemplo eleganter docet Seneca lib. 1. de Clementia, cui deeſt aculeus, cum cæteræ tamen

tamen apes iracundiſsimæ ſint, & pro corporis captu pugnaciſsimæ, & aculeos in uulnere relinquant. Noluit, inquit, illum naturam nec ſæuum eſſe, nec ultionem magno conſtaturam petere, telumq; detraxit, & iram eius inermem reliquit [illegible] hoc magnis regibus ingens, &c. Quam uirtutem non dubito, quin Homerus agnouerit, ſed uulgares regum & procerum mores, qui ad ultionem procliuiores ſunt, plane expreſsit.

θαρσήσας μάλα) Ita publici commodi ſtudioſus eſt Achilles, ut illius procurandi gratia audenti animo eſſe iubeat Calchantem, quem timor Agamemnoniæ poteſtatis prohibebat libere ſententiam ſuam de cauſis Græcorum calamitatis exponere, cui a [illegible] aduerſus omnes pollicetur, atq; adeò aduerſus ipſum Agamemnonem, cui alioqui regiæ authoritatis nomine honos & reuerentia ab Achille debebatur. Non ita ſe gerunt hodie, qui Calchantas innumeros potius repellunt, quàm ut eorum libera oratione delicatulas regum aures offendi patiantur: neq; deſunt tamen Achilles multi, qui ſe illorum furori generoſe opponant.

πυρὶ λαμπετόωντι) Vt ſcias, inquit Seneca dicto lib. de Ira, inſanos eſſe quos ira poſſedit, ipſum illorum habitum intuere. Nam ut furentium certa indicia ſunt, audax & minax uultus, triſtis frons, torua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color uerſus, crebra & uehementius acta ſuſpiria: ita iraſcentium eadem ſunt ſigna. Flagrant & micant oculi, multus ore toto rubor exæſtuante ab imis præcordiis ſanguine, labra quatiuntur, dentes comprimuntur, &c. Illa porrò oculorum flagrantia oſtendit, nihil aliud eſſe iram quàm meram uim igneam. Quod etiam teſtatur Ariſtot. Probl. ſectione 8. quæſt. 17. ubi quærit, Cur non rigent qui iraſcuntur [illegible] quòd, inquit, ira & excandeſcentia timiditati ſunt contraria. Eſt autem ira ex igne proficiſcens. Cum enim intus copiam ignis retinemus, concaleſcimus: quod maximè in puerili ætate perſpicere licet. Pueri namq; primum ſpiritus copiam retrahunt, [illegible] rubeſcunt: calor enim cùm intus aſſiſtens ſubſtat atq; humificat, facit ut erubeſcant. Nam ſi quis large aquam frigidam bis ſuper [illegible] ris, iram ſedabit: ſic enim calor extinguitur, &c. Hæc ille.

Et tūc iā animū ſūpſit et dixit vates irreprehēſibilis, | Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ηὔδα μάντις ἀμύμων,
Neq; hic ob vota nō reddita incuſat, neq; ob hecatōbē, | Οὔτ' ἄρ' ὅγ' εὐχωλῆς ἐπιμέμφεται, οὐδ' ἑκατόμβης·
Sed gratia ſacerdotis quē cōtumelia affecit Agamēnō | Ἀλλ' ἕνεκ' ἀρητῆρος ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων,
Neq; liberauit filiā & non accepit precia liberationis. | Οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα, καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα·
Idcirco dolores dedit longè iaculans, & adhuc dabit: | Τοὔνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἑκηβόλος, ἠδ' ἔτι δώσει·
Neq; hic prius à peſte graues manus continebit, | Οὐδ' ὅγε πρὶν λοιμοῖο βαρείας χεῖρας ἀφέξει,
Quàm patri dilecto reddatur nigris oculis puella. | Πρίν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἑλικώπιδα κούρην
Inēpta, ſine redēptionis precio, et ducatur ſacra hecatōba | Ἀπριάτην, ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
In Chryſam: tūc ipſum fortè placātes perſuadebimus. | Ἐς Χρύσην. τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν.
Certè hic ita loquutus conſedit: his autem ſurrexit | Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο. τοῖσι δ' ἀνέστη
Heros Atrides latè dominans Agamemnon | Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Cōtriſtatus: irā aūt valdè, pcordia circūfuſa caligine, | Ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες * ἀμφιμέλαιναι χ. [illegible]
Plena erāt, oculi autem ipſi igni lucenti ſimiles erant, | Πίμπλαντ', ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.
Calchanta primùm malè intuens alloquutus eſt, | Κάλχαντα πρώτιστα * κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε, [illegible]
Vates malorum, nunquam mihi gratum dixiſti: | Μάντι κακῶν, οὐ πώποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·
Semper mala animo tuo iucundum eſt uaticinari, | Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι·
Bonū aūt nondū aliquod dixiſti uerbū, neq; perfeciſti. | Ἐσθλὸν δ' οὐδέ τί πω εἶπας ἔπος, οὐδ' ἐτέλεσσας·
Et nunc inter Danaos vaticinans concionaris, | Καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις,
Quod idcirco ipſis longè iaculans dolores facit, | Ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκα σφιν ἑκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
Quoniam ego puellæ Chryſeidis præclara liberationis | Οὕνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα
Non uolui accipere: quoniā valdè cupio ipſam (precia | Οὐκ ἔθελον δέξασθαι· ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
Domi habere. etenim Clytæmneſtra propoſui | Οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα,
Vxori ā virginē puella duxi, quū nō ipſa inferior ſit, | Κουριδίης ἀλόχου· ἐπεὶ * οὔ ἑθέν ἐστι χερείων χ. [illegible]
Neq; corpore, neq; indole, neq; mētib. neq; itē operibus, | Οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας, οὔτε τι ἔργα.
Sed nihilominus volo reddere, ſi hoc eſt melius: | Ἀλλὰ καὶ * ὣς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τόγ' ἄμεινον. χ. [illegible]
Volo ego populum ſaluum eſſe, potiùs quàm perire. | Βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.
Sed mihi præmium ſtatim præparate, ut non ſolus | Αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἑτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
Argiuorum ſim ſine munere: nam neq; decet, | Ἀργείων ἀγέραστος ἔω. ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε.
Videtis enim hoc omnes, quod mihi præmiū abit aliò. | Λεύσσετε γὰρ τόγε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλῃ. χ. [illegible]

COMMENTARIVS.

οὔτ' ἄρ' ὅγ' εὐχωλῆς) Apertè iam ſuam explicat ſententiam Calchas, Achillis fretus ope, quam ſibi ad ſecuritatem anteà erat ſtipulatus, docetq; Agamemnonis iniuſtitiam & impietatem à Deo in populo uindicari, cuius iram placandi in Chryſeidis reſtitutione poſitam rationem commonſtrat.

τοῖσι δ' ἀνέστη) Audito Calchante quid Agamemnon fecerit, his uerbis prodidit hiſtoria: Tum inquit, Agamemnon conteſtans, quod mox accidit, concilio tacitus egreſſus, cunctos, quos ſecum habuit, in armis eſſe iubet. Id ubi Achilles animaduertit, commotus rei indignatione ſimul pern[illegible] exercitus antius defunctorum corpora miſerandum in modum confecta, undiq; in conuentu ante ora omniū proiici fecit. Quo ſpectaculo adeò cōmoti reges, genteſq; omnes uti aduerſus Agamemnonē à cūctis pergeretur, duce atq; authore Achille: & ſi perſtaret ſuadere, exitio uindicandum. Quæ ubi Regi nunciata ſunt, pertinaci animo ab amore captiuæ nullo modo ſeiungi apparatus experiri, nihil de ſententia remittendum deſtinauerat, &c. Iſta uerò Homerus exactè uidetur perſequi, cum in Agamemnonis & Achillis priuatis contentionibus immoratur, præcedente primum increpatione, qua Rex Vate excepit, quæ omnia hiſtoricus leuiter perſtringit. In hoc utriq; cōſentiunt, quod omnia Achille duce cōfecta fuiſſe tenebār.

φρένες ἀμφιμέλαιναι) Relictis aliorum commentis præcordia nigra undiq; in homine irato, intelligo, atra bile perfuſa, ex cuius feruore generatur ira. Sunt porrò in præcordiis maximè iraſcendi exordia, ut docet Plotin. Ennead. 4. lib. 4. c. 28.

μάντι κακῶν) Quid per μάντι κακῶν ſignificet, explicat ſequens uerſus αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. Sic autem Calchantē Agamemnon appellat, non tam propter præſens uaticinium, quàm propter præcedētia, quale fuit illud de immolanda Iphigenia, & de decennio quod duratura erat Troiæ obſidio: quæ ut mala eſſent, tamen uera erant, neq; ideò malus uates Calchas.

οὕνεκ' ἐγὼ κούρης) Cùm tria reprehendiſſet Calchas in Agamemnone, quòd ſacerdotē non honoraſſet, quòd filiam non dimiſiſſet, quòd dona non recepiſſet, aſtutia Oratorū, qui grauiora argumenta intacta prætermittūt, ad duo poſteriora ſolùm reſpondet. Nō dimiſi, inquit, Chryſeidem, quia eam malo domi apud me habere, aut ſi ea eſt dimittenda, præparate mihi aliud donum. An enim me munere deſtitutum ſolum inter Græcos iuſtum eſt?

οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν) Vniuerſam mulieris uirtutem ingenioſè unius uerſus ambitu eſt complexus. Per *δέμας* formam corporis intelligimus, id eſt [illegible], ob quam Oreſtes Electram apud Euripidem laudat, [illegible]. Hoc intellexit Bion in Bucol. cum dicit, [illegible]. Per *φυὴν* generoſam indolem animi & liberalem quæ eſt uelut formæ anima, ſine qua tota illa externa ſpecies languet & flacceſcit, interpretamur. Per *φρένας* non partem illam corporis, ſed prudentiam. Per *ἔργα* non otioſam, ſed adminiſtrandæ rei familiaris ſtudioſam fœminam ſignificat, quam ex ape genitam fingunt eleganter Phocylides & Simonides apud Stobæum ſerm. 71.

βούλομ' ἐγὼ λαὸν) Poſt Calchantis uaticinium hiſtoria memorat fuiſſe Græcis in animo, Achillem regem omnium confirmare, cuius in aduerſis Græcorum caſibus præcipua ſolicitudo uidebatur. Quibus ſubnectit, Sed Agamemnon anxius, ne decus regium amitteret, in concilio uerba facit, ſibi maxime cordi eſſe exercitus incolumitatem: neque ulterius differre, quin Aſtynome parenti remitteretur, maxime ſi reſtitutione eius inſtantem perniciem ſubterfugerent. Nec quicquam deprecari amplius, modò in locum eius Hippodamiam quæ cum Achille degeret, uicarium munus amiſſi honoris acciperet, &cæt. Homerus tamen dicit, Agamemnonem generaliter aliud donum pro reſtituenda Chryſeide ſibi poſtulare, quod tolerabilius eſt, quam ſi ſtatim primo impetu Achillem ſua præda ſpoliare uoluiſſet, ut ait Hiſtoricus, & tamen illud uerisſimile eſt, quòd Agamemnon Achilli maxime eſſet infeſtus, cuius ſuaſu totum hoc negotium adminiſtrabatur. In illis autem uerbis, *βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι*, exemplum eſt regij in populum ſtudij & amoris, cuius incolumitati regem uelificari maxime decet.

ὄφρα μὴ οἶος) Iuſta uidetur Agamemnonis poſtulatio, ut illi uicarium aliud munus à Græcis concedatur, ſed tamen illud ipſi denegari non erat iniuſtum, quòd ipſum hoc incommodi ſubire par erat, cuius impietas tantum detrimenti uniuerſis attuliſſet. Itaque Homerus non fingit hoc à Græcis conceſſum, quia ut eum Briſeida eripere ab Achille oportuit.

ἀγλαὰ κούρη) Diuerſum hoc rurſus eſt ab hiſtoria: tradit enim, conniuente Achille Agamemnonem habuiſſe Briſeida. Tantus amor erga exercitum curaq; animo egregij adoleſcentis inceſſerat. Quod tamen poterit intra accommodari, cum Homerus dicet, Achillem Agamemnonis præconibus Briſeidam petentibus non reſtituiſſe.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἀτρείδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
Πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
Οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλά.
Ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
Λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῷ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοί
Τριπλῇ τετραπλῇ τ' ἀποτίσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεύς
Δῷσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Μὴ δ' οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Κλέπτε νόῳ· ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι, οὐδέ με πείσεις.
Ἦ ἐθέλεις ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὔτως
Ἧσθαι δευόμενον; κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί,
Ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται.
Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι
Ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
Ἄξω ἑλών. ὁ δέ κεν κεχολώσεται ὃν κεν ἵκωμαι.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις·
Νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν,
Ἐς δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
Θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον
Βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
Ἢ Αἴας, ἢ Ἰδομενεύς, ἢ δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἠὲ σὺ Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
Ὄφρ' ἡμῖν ἑκάεργον ἱλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας.

Huic. a. reſpondit poſtea pedib. præſtans diuus Achilles:
Atride ambitioſiſſime, auariſſime omnium
Quomodo. n. tibi dabunt præmiũ magnanimi Achiui?
Neq. item adhuc ſcimus communia repoſita multa.
Sed quæ quidẽ ex vrbibus deprædati ſumus, ea diuiſa ſunt:
Populos aũt nõ decet recollecta hæc cõgregare.
Sed tu quidem nunc hanc deo permitte: at Achiui
Tripliciter quadrupliciterq. cõpẽſabimus, ſi quãdo Iupiter
Det vrbem Troiam bene muratã debellare.
Huic autem reſpondens dixit rex Agamemnon:
Neq. ſic, quamuis ſis fortis, deo ſimilis Achilles
Falle mẽte, quoniã nõ preteribis, neq. mihi perſuadebis.
Nunquid vis vt ipſe habeas præmiũ, ſed me in vanũ
Sedere indigentem, iubes autem me hanc reddere?
Sed ſi quidem dabunt præmium magnanimi Achiui,
Accõmodãtes ſecundũ animũ meũ vt æquè dignũ ſit.
Si autem non dederint, ego certè ipſe accipiam
Vel tuum, vel Aiacis veniens præmium, vel Vlyſsis
Abducã accipiens: ille autem iraſcetur ad quem ibo.
Sed certè quidẽ de his poſt conſultabimus etiam aliàs:
Nunc aũt agè nauẽ nigrã deducamus in mare diuũ.
Intus. a. remiges idoneè cõgregemus, intus aũt hecatõben
Ponamus, ipſam. v. Chriſeida pulchram genis
Aſcendere faciamus. vnus aũt aliquis pfectus vir cõſiliarius
Vel Aiax, vel Idomeneus, vel diuus Vlyſſes
Vel tu Pelide omnium terribiliſsime virorum,
Vt nobis longè iaculantem places ſacra faciens.

COMMENTARIVS.

οὐδέ τί που ἴδμεν) Non poſſe dari munus alterum Agamemnoni Achilles duobus modis probat. Primum enim nulla eſt impræſentiarum præda indiſtributa, cuius tu partem tibi uendicare poſsis. Secundo ex præterita nihil tibi concedi poteſt quod [illegible] liceat eam ſub ſortem reuocare. Quid ergo? ſupereſt ut ſperes poſt excidium Troiæ in triplum aut quadruplum iacturam illam compenſatam iri, quod tibi omnes Græci ſanctiſsime pollicentur.

λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε) Quid rationis hoc Achillis dictum complectitur? quia nimirum ſemel unicuique diſtributa [illegible] populi & Regum conſenſu non poterant recte ſine tumultu aut ſumma iniquitate repeti, ut in unum cogerentur, dubium [illegible] iudicium denuò ſubitura, quod Pind. [illegible] uocat. Sic enim futurum erat, ut quod uni prius obtigiſſet, deteriori poſtea cuipiam cederet.

κλέπτε νόῳ) Loquendi genus ſatis conciſum. Senſus eſt: Noli, inquit Agamemnon ad Achillem, tantam fraudem mente tua tegere, qua me circumueniri à te uideo. Eam autem tegere Achillem exiſtimat, quod oratione quidem ipſa uideatur ipſius [illegible] commodo conſulere ex compenſationis pollicitatione præcedenti, reipſa uerò mera ſit fallacia, quæ ipſi ab Achille [illegible] cum ſua ſpoliet prædæ parte, cum ipſi tamen ſua ſemper illæſa & integra remaneat. Quod ergo Achilles [illegible] publici gratia moliebatur, in ſui fraudem agitari ſuſpicatus eſt Agamemnon. Cum itaque tria ſint quibus de uoluntate noſtra ſolemus deturbari, Perſuaſio, Fraus, & Imperium hęc ſe ab Achille paſſurum non eſſe idem oſtendit.

θεοείκελ' [illegible]) Habet hoc quiddam [illegible], quaſi dicat, Quamuis pedum celeritate, quæ tibi maximè tribuitur, ſis me præteriturus, at dolis & fraudibus non me itidem anteuertes.

ὃν κεν ἵκωμαι) Imperfecta eſt oratio hominis irati & præcipitis indicium. Subaudiendum enim [illegible], uel [illegible]. Figura uocatur [illegible], qualis eſt apud Ariſtophanem, [illegible].

ἢ τεὸν Αἴαντος) Addit minas in Aiacem & Vlyſſem ad maiorem Achillis dolorem. Aegrè laturus enim fuerat Achilles, ſi hi duo illius amiciſsimi eandem iniuriam paterentur. Iſtorum autem trium heroum amicitia quanta ſit, apparebit infrà libro nono Iliados.

ἄξω ἑλών) Optimè iudicauit Longinus, uerſum hunc adulterinum eſſe & ſuperuacaneum. Etenim cùm præceſſerit illa, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι, quid intereſt repetere ἄξω ἑλών?

ἢ σὺ πηλεΐδη) Antea in comminationibus priore illum loco poſuerat, nunc uerò ubi de honore agitur, poſtremo, quod ſanè non ſine indignatione factum eſt.

Hunc autē toruè intuens allocutus eſt pedes velox Achilles.
Heu impudētia indute, vulpina mēte prædite (rum,
Quomodo aliqs tibi prōpt⁹ obediēs verbo erit Achiuo
Vel ut ad inſidias eat, vel aduerſus viros fortiter pu-
Non. n. ego Troianorū gratia veni haſtatorū (gnet?
Huc pugnaturus: cū nulla in re ipſos incuſare poſsim.
Non enim vnquā meas boues abegerunt, neq; equos,
Neq; vnquam in Phthia gleboſa, populoſa,
Fructum læſerunt: quoniam valde multi
Monteſq; vmbroſi intermedij ſunt, mareq; reſonans.
Sed te, o valde impudens, cōſequimur, vt tu gaudeas,
Honorē conſeruātes Menelao, tibiq; canino vir vultu,
A Troianis, quos neq; revereris, neq; curas,
Et iam mihi præmium ipſe auferre minaris, (rum,
Sup quo multū laboraui: dederūt a. mihi filij Achiuo-
Non eqdē tibi vnq̄ æquale habeo pmiū. quādo Achiui
Troianorum deprædabuntur bene habitatā vrbem.
Sed quidem maiorem partem impetuoſi belli
Manus meæ gubernant. ſed ſi quando diuiſio venerit,
Tibi præmiū multò maius, ego paruumq; dilectumq;
Habens venio ad naues, poſtquam laboraui bellans.
Nunc aūt vado Phthiam, quoniam multò melius eſt
Domum ire cum nauibus roſtratis: neq; te puto
Hic inhonoratus cū ſim, diuitias & opes exhauſturū.

Τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ὤ μοι ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
Πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν,
Ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι, ἢ ἀνδράσιν ἶφι μάχεσθαι;
Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἕνεκ᾽ ἤλυθον αἰχμητάων
Δεῦρο μαχησόμενος· ἐπεὶ οὔτι μοι αἴτιοί εἰσιν.
Οὐ γὰρ πώποτ᾽ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους,
Οὐδέ ποτ᾽ ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ
Καρπὸν ἐδηλήσαντ᾽· ἐπειὴ μάλα πολλὰ μεταξὺ
Οὔρεά τε σκιόεντα, θάλασσά τε ἠχήεσσα·
Ἀλλὰ σοὶ ὦ μέγ᾽ ἀναιδὲς ἅμ᾽ ἑσπόμεθ᾽ ὄφρα σὺ χαί-
Τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ, σοί τε κυνῶπα, (ρῃς,
Πρὸς Τρώων, τῶν οὔτι μετατρέπῃ, οὐδ᾽ ἀλεγίζεις·
Καὶ δή μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
Ὧ ἔπι πόλλ᾽ ἐμόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
Οὐ μὲν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, ὁππότ᾽ Ἀχαιοὶ
Τρώων ἐκπέρσωσ᾽ εὖ ναιόμενον πτολίεθρον.
Ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο
Χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ᾽· ἀτὰρ ἤν ποτε δασμὸς ἵκηται,
Σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ᾽ ὀλίγον τε φίλον τε
Ἔρχομ᾽ ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεί κε κάμω πολεμίζων.
Νῦν δ᾽ εἶμι Φθίηνδ᾽· ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
Οἴκαδ᾽ ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν· οὐδέ σ᾽ ὀΐω
Ἐνθάδ᾽ ἄτιμος ἐὼν, ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.

COMMENTARIVS.

ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι) Duplex belli gerendi forma agnoſci ab Homero uidetur, primùm inſidijs, quod appellat ὁδὸν ἐλθεῖν: ſecundò aperto campo, quod eſt ἶφι μάχεσθαι. In hac autem Achillis oratione iracundi hominis ſtatus ſatis exprimitur, docemurque, eum qui ſe impetui & furori iræ conceſſerit, effrænem ore fieri ſine ſuperiorum reuerentia, quam idcircò Regi Achilles non præſtat, iniurioſas in eum contumelias effutiens, his uerbis, ὤ μοι ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον. & paulò pòſt κυνῶπα appellat, cùm eum uerbis alioqui non laceſsiſſet contumelioſis Agamemnon ſolo uocabulo ἀγανακτητικῷ uſus, pro quo longè acerbiora Achilles rependit. Agamemnon itaque ea in re modeſtior fuit, ſiquidem neque poſt amarulentam iſtam Achillis orationem ullum ei contumelioſum uerbum exciderit. Sic in iſta μιμητικῇ διηγήσει, ut appellat Plato, uidendum eſt cautè quid ſequamur, quid fugiamus, ne nobis loquentium authoritas ipſa honeſtatis lege ſit antiquior.

Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων) Tota Achillis oratio eò redit, Non eſſe iuſtum eum, qui non ſui, ſed ipſius ducis cauſa bellum gerit, ab ipſo duce rebus ſuis bello partis ſpolietur, cùm præcipuè earum pars iuſta iam ad ducem peruenerit. Etenim ea ratione fit, ut cùm ipſe magis proprijs quàm militum commodis ſtudeat, imò cum ipſorū militum diſpendio faciat, compendium eorum animos à ſe alienet, ut de Achille contigit.

οὐδέ ποτ᾽ ἐν Φθίῃ) Vt doceat Achilles, ſe Agamemnonis gratia hoc bellum confeciſſe, oſtendit, nihil ſe iniuriarum à Troianis accepiſſe quo eum ad arma impulerit: neque enim, inquit, patrium meum ſolum deprædati ſunt, cùm tanta montium & maris intercapedine utrique ad inuicem diſiungamur: hanc ſolam belli cauſam remouere contentus, cùm tamen aliæ poſsint eſſe, ſed iſta omnium uideatur inter mortales iuſtiſsima. Et ſanè uidetur mihi ſubobſcurè cauſam iſtius belli, quod ante Troiam gerunt Græci, uellicare, quaſi unius mulieris cauſa turpe ſit tot millia hominum interire, cùm in patriæ propugnatione honeſtiſsimum ſit, atque adeò laude dignum.

ᾧ ἔπι πόλλ᾽ ἐμόγησα) Duo ſunt, cur prædam bellicam ſibi eripi Achilles doleat: primùm quòd in ea acquirenda multum deſudarit: atqui iuſtum eſt, ea in illius cedere poteſtatem, quæ ab ipſo labore proprio parta ſunt: deinde quòd illa totius populi conſenſu & donatione ipſi obtigiſſet (ſolebant enim prædæ bellicæ in commune afferri, deinde uiritim diſtribui) quod ex ſuperioribus ſtabilitur, ubi idem Achilles dixit generalius, λαοὺς δ᾽ οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ᾽ ἐπαγείρειν.

ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον) Geometricam proportionem appellat Philoſophus, cùm pro dignitate omnia diſtribuuntur: quò pertinet illud Homeri alibi, ὅς τ᾽ ὀλίγος τ᾽ εἴη, μέγας τ᾽ [illegible]. & querela illa apud Euripidem in Hecuba,

ἐν τῷδε γὰρ κάμνουσιν αἱ πολλαὶ πόλεις
Ὅταν τις ἐσθλὸς καὶ πρόθυμος ὢν ἀνὴρ
Μηδὲν φέρηται τῶν κακιόνων πλέον.

Quòd non obſeruari inter homines Menander cùm uideret, coactus eſt dicere

Ὅταν [illegible] τοὺς χείρονας
Ὁρᾶν ἑαυτοῦ [illegible].

Eam tamen ſymmetriam inter Græcos ſeruari in prædæ diſtributione hoc loco Achilles conqueritur, quaſi ſibi, cui totum penè belli negotium incumbit, non minus quàm otioſo Agamemnoni tribuendum ſit. Arithmeticam ergo proportionem uſurpari mallet, ut oſtendunt illa, οὐ μὲν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας, &c. Tamen hæc fuit ſemper inter ueteres conſuetudo, ut Regibus quædam [illegible] diſtribuerentur, quod γέρας appellabant. Illud Herodotus Spartanis Regibus ſcribit tribui ſolitum in conuiuijs, quod ad duplam uſque partem extendebatur. Sic ille in Prato: [illegible]. Quod ab Euſtathio noſtro inconditè & mutilate dictum eſt, non expreſſa γέρως ipſius circumſtantia: nam locus alioqui non eſt ualde in hanc rem accommodatus, cum nos hic περὶ πολεμικῶν γερῶν loquamur. Dabatur itaque Regibus & Ducibus ſeorſim ſelecta aliqua prædæ portio,

cuius

cuius etiam abſentes & otioſi qui bello, in quo illa fuerat comparata, non interfuerant, fiebant participes, ut legimus apud Dictym lib. 2. Mittitur etiam, inquit, Philoctetæ Lemnum portio eius prædæ, quam Græci per Aiacem atque Achillem adductam inter ſe uiritim diſtribuerant.

νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε) Hiſtoria non dicit, Achillem profectionem in patriam cogitaſſe, ſed tantùm memorem iniuriæ ſupradictæ abſtinendam publico concilio decreuiſſe, odio maxime Agamemnonis. Quin & paulò poſt ſcribit, Achillem Græcis inſidiatum, ſed & uenientes ad ſe duces aditu prohibebat, neque cuiquam eorum ignoſcebat, qui ſe aduerſus Agamemnonis contumelias, quum defendere liceret, deſeruiſſent, &c.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται· οὐδέ σ' ἔγωγε
Λίσσομαι εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν· πάρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι
Οἵ κέ με τιμήσουσι· μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.
Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων·
Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε.
Εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεός που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
Οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσί τε σῇς καὶ σοῖς ἑτάροισι,
Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε· σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω,
Οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε,
Ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηΐδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
Τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηΐ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισι
Πέμψω· ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρηον
Αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας· ὄφρ' εὖ εἰδῇς
Ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
Ἶσον ἐμοὶ φάσθαι, καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.

Huic aũt reſpondit poſteà rex virorum Agamemnon.
Fuge ſanè, ſi tibi animo ſedet: neq. te ego
Rogo gratia mei manere: apud me & alij erunt,
Qui me honorabunt: maximè autẽ prudens Iupiter.
Inimiciſſimus aũt mihi es regum à Ioue nutritorum:
Semper enim tibi cõtentioq. grata, bellaq. pugnæq.
Si valde fortis es, Deus certe tibi hoc dedit.
Domum. v. vadens cum nauibusq. tuis, & tuis ſocijs,
Myrmidonibus impera, te autem ego non curo,
Neq. magnifacio iraceſcentem: minabor aũt tibi ſic,
Quoniam à me aufert Chryſeida Phœbus Apollo.
Hanc quidem ego cum nauiq. mea, & meis ſocijs
Mittam: ego quoq. abducam Briſeida pulchrã genas,
Ipſe veniens ad tentorium, tuũ præmiũ, vt bene ſcias
Quanto melior ſim te: timeat autem & alius
Aequalem ſe mihi dicere, & aſſimilari contra.

COMMENTARIVS.

Φεῦγε μάλ' εἴ τοι) Reſpondet Agamemnon ferè ad ſingula orationis Achillis capita non tamen ordine, ſed nouiſsima illius uerba arripit, cumq; Achilles ſe Phthiam profecturum dixiſſet, reſpondet Agamemnon, φεῦγε μάλ' & fugam interpretans herois diſceſſum quod ſatis acerbè factum eſt. Dixerat Achilles, [illegible], &c. reſpondet Agamemnon οὐδέ σ' ἔγωγε λίσσομαι εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν, quibus uerbis præcedentia exaſperauit, quaſi dicat Achillem in caſtris inutilem, ideoque nihili intereſſe, utrum diſcedat aut remaneat, quod tamen falſum poſtea idem comperit.

οἵ κέ με τιμήσουσι) Opponitur ei quod Achilles dixerat, [illegible]. Addit autem μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς, qua uoce nihil poteſt ſanctius dici. Reges enim decet maximè in Dei auxilio ſpem collocare potius quam in hominibus, quod expreſſè præſtare ſe docet Agamemnon quaſi dicat, Etiam ſi tu abieris, Achilles ſunt mihi tamen alij præterea heroes, qui mei honoris & gloriæ ſtudium amplectentur, quod tamen tanti non facio, ut in illorum opera penitus conquieſcam. Etenim totum me in Iouis cuſtodiam dedo, qui meas partes nunquam deſerturus eſt. Pia, ut dixi, principis uox, quam Chriſtianos reges non agnoſcere, aut reipſa contemnere, quantum eſt, quæſo piaculum? Fruſtrà enim bella gerunt, niſi Deus opem ferat: &, ut ait Pindarus, [illegible], ut Solon dicebat, [illegible].

αἰεὶ γάρ τοι ἔρις) Quod Achilles ſibi laudi ducebat, quod totam belli prouinciam penè unus ſuſtineret, id uitio illi uertit Agamemnon, quia φίλερις & φιλοπόλεμος ſit.

εἰ μάλα καρτερός ἐσσι) Faſtum, quem ob ſuam fortitudinem Achilles contrahebat, deprimit: quaſi dicat, Non me latet, Achilles, magna te præditum eſſe fortitudine, ſed ob eam te gloriari aut ſuperbire non decet, cùm à Deo hoc donum acceperis. Turpe eſt autem, ea quæ aliunde habemus, pro noſtris iactare. Quo ſermone nihil eſt, nedum excogitari poteſt quod pium hominem magis ſapiat. Ne relinquamus autem indecuatum, Deum unum apud Homerum exprimi, bonorum largitorem. His enim argumentis uiri quidam ſanctiſsimi gentes olim conuincebant, ut & Iuſtinus Martyr ex Orpheo, Sibylla, Solone, Sophocle nominatim probabat, nec non ex Homeri loco illo, qui eſt Iliados ι ab Phœnicis perſona ad Achillem, [illegible] θεὸς αὐτὸς γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώοντα. Ipſo enim nomine, inquit, ipſum Deum uere exiſtentem expreſſit. Verum huic quoque bono contrarium malum opere ipſo declarare conſtituit, quando ex Deorum multitudine bella, lites, ſeditiones alternas inſidias enarrauit. Quippe monarchiam ipſam inexpugnabilem eſſe contingit, &c. Sic excuſari nullo modo poſſunt Ethnici, ut quos unius Dei exiſtentia non latuerit, ideò & ipſi proprijs & domeſticis peribunt teſtimonijs. Quicquid autem ſani aut ueri unquam ea de re aut ſimili Homerus protulit, ab Aegyptijs deſumpſit, quod illi cum Orpheo, Solone, Pythagora, Platone & alijs commune eſt, quos in Aegypto fuiſſe, ac ab hiſtoria Moyſis eruditos, ut illis ipſis contraria definierint, quæ prius amplexati fuerant, memorat idem Iuſtinus.

Βρισηΐδα) Ex locis, quos ſupra ex Dicty Cretenſi adduximus, conſtat, hanc Briſeidem ficto nomine ſic appellatam à Poeta, ut & antea Chryſeidem. Illa eſt Aſtynome, hæc uero Hippodamia. Cæterum Proteſilaus apud Philoſtratum in Heroicis negat Agamemnonem & Achillem Briſeidis gratia contendiſſe, ſed propter Palamedem, quẽ Agamemnon e uiuis tolli ſuſſerat Vlyſsis fraude, unde etiam Vlyſſem ſic mari agitatum à Neptuno idem dicit.

αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε) Poſtea tamen conſilium mutauit, quia per præcones ex Achillis tentorio Briſeidem ad ſe adduci iuſsit, ueritus forſan ipſius Achillis graues minas, quæ ſequenti illius oratione continentur.

Ὣς φάτο. Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
Στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
Ἢ ὅγε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
Τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
Ἦε χόλον παύσειεν, ἐρητύσειέ τε θυμόν.
Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθήνη

Sic dixit: Pelidæ aũt dolor factus eſt: intus aũt ipſi cor
In pectoribus hirſutis in ancipitem partẽ cogitauit:
An ipſemet enſem acutum extrahens à coxa.
Hos quidem dimoueret, ipſe aũt Atridem interficeret:
An iram ſedaret, compeſceretq. animum.
Interea dum hæc agitaret per mentem & per animũ,
Traxit aũt è vagina magnum enſem, venit Pallas

Οὐρα-

Cælitùs: præmiſerat enim dea alba vlnas Iuno,
Ambos ſimul ex animo amansq́ curansq́.
Stetit aũt retrò, & per flauã comã cepit Pelidem,
Soli apparens, aliorum verò nullus videbat.
Expauit aũt Achil retrò aũt cõuerſus, ſtatĩ cognouit
Pallã tẽ Athenienſem, terribiles aũt ei oculi lucebãt:
Et ipſam uocans, uerba alata alloquutus eſt.
Cur huc Aegiochi Iouis filia veniſti?
An vt proteruiã uideas Agamemnonis Atridæ?
Sed tibi edico, hoc autem & perfectum iri puto,
Suis ſuperbijs citò tandem animum perdet.
Hũc rurſus allocuta eſt dea cæſijs oculis Minerua:
Veni ego ſedatura tuam iram, ſi modo perſuadearis,
Cælitus, præmiſit aũt me Dea alba vlnas Iuno,
Ambos ſimul ex animo diligens curansq́.
Sed age quieſce à cõtẽtione, neq́ enſem trahe manu:
Sed certè verbis quidem conuiciator, ſicut erit.
Sic enim edico, hoc & perfectum erit.
Et aliquando tibi ter tot aderunt ſplendida dona
Iniuriæ cauſa huiꝰ. tu aũt cohibe te, obtẽpa aũt nobis
Huic aũt mutua oratione reſpõdit pedes velox Achilles
Oportet quidẽ veſtrũ deæ verbũ cuſtodire,
Quantumuis ſim ex animo iratus. ſic enim melius
Quiſquis dijs obtẽperauerit, magis exaudiũt ipſum.
Dixit, et in argẽteo manubrio tenebat manũ grauẽ,
Rurſus aũt in uaginã impulit magnũ enſẽ, neq́ fuit inobediẽs
Verbo Mineruæ. hæc aũt cælum aſcendit
In domos Aegidã tenentis Iouis, ad dæmonas alios.

Οὐρανόθεν. πρὸ γὰρ ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε, κηδομένη τε·
Στῆ δ' ὄπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε πηλείωνα,
Οἴῳ φαινομένη. τῶν δ' ἄλλων οὔτις * ὁρᾶτο. — γ. ἑώρα
Θάμβησεν δ' Ἀχιλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ'· αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην, δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Τίπτ' αὖτ' αἰγιόχοιο Διὸς τέκος εἰλήλουθας;
Ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο;
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελέσθαι ὀΐω,
Ἧς ὑπεροπλίῃσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν * ὀλέσσῃ. — γ. ὀλέσσει
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἦλθον ἐγὼ παύσουσα * τὸ σὸν μένος, αἴ κε πίθηαι, — γ. τεὸν μ.
Οὐρανόθεν. πρὸ δέ μ' ἧκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε, κηδομένη τε.
Ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἕλκεο χειρί·
Ἀλλ' ἤτοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον, ὡς ἔσεταί περ.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
Καί ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
Ὕβριος εἵνεκα τῆσδε. σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
Χρὴ μὲν σφωΐτερόν γε θεὰ ἔπος εἰρύσσασθαι,
Καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον. ὡς γὰρ ἄμεινον.
Ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.
Ἦ, καὶ ἐπ' ἀργυρέῃ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν·
Ἂψ δ' ἐς κουλεὸν ὦσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε
Μύθῳ Ἀθηναίης. ἡ δ' Οὔλυμπόνδε βεβήκει
Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς, μετὰ δαίμονας ἄλλους.

COMMENTARIVS.

στήθεσσιν λασίοισι) Pectora hirſuta pro animoſis ponit, uel quòd reuera hirſuta eſſent, qualia ſunt in illis, qui calidioris ſunt temperamenti, in quibus denſitas illa pilorum ultra ſpithamam uidetur. Vel intelligit τὰ σωματα per Metalepſim dictionis. Λάσιος enim [illegible], quod eſt [illegible], ut etiam intelligi uult Adrianus Iunius in comm. de Coma. Vnde dicitur cor λάσιον [illegible] reddere, id eſt [illegible], ut eſt apud Aeſchylum, [illegible]. Quæ interpretatio ſana quidem eſt, & extra omnem aleam: ſed quia prima quoque tolerari poteſt, & tamen multis abſurda uidebitur, qui poſſit illa confirmari uideamus, uel etiam [illegible]. Periti ergo rerum naturalium negant cor ullo modo hirſutum poſſe eſſe, cum, ut dicebat uir quidam doctiſſimus, neque ab ipſo, neque à tunica ipſum ambiente prodeant pili, licet internè nullos habeat, qui Ariſtoteli ita impoſuerunt, ut neruos à corde oriri [illegible] errore ſcripſerit. Quod uero Poetæ & uulgus imperitum hoc ſibi uendicent, ut cor hirſutum magna libertate uocent, pectus opinabatur intelligere quod inſolentis roboris argumentum eſt, ſi hirſutum uidetur, quod ab inſigni cordis calore fieri, in Arte medendi Galenus ſcriptum reliquit. Cor itaque calidum, inquiebat, audaciam & ſingulare corporis robur homini præſtat, & ſetas è corpore propellit. Vnde fit, ut pro ſetoſo thorace cor hirſutum liberiùs quàm uerius dicant. Et hæc ille, cui refragatur ipſa hiſtoria. Quis enim neſcit, Hermogenem, cuius extant libri de Rhetorica, cor habuiſſe hirſutiſſimum, ut refert ex Græcis Cælius lib. 4. cap. 16? Talem quoque Leonidam Plutarchus prodidit. idem de Ariſtomene Meſſenio Plinius lib. 11. cap. 37. ſcripſit, quod etiam Dio Pruſæus Orat. 35. obſeruatum reliquit. Nonnus lib. 26. Dionyſ. [illegible] ὑπὸ [illegible] ἔνδον. Idem de cane Lyſandri & Aleuadis memorat Euſtathius. Addam ex recentioribus teſtimonium Mureti in Var. lect. qui ſe talem quondam latronem uidiſſe Romæ teſtatur, qui cùm à carnifice diſſecaretur, corde admodum piloſo repertus eſt. Iam ipſa experientia in rebus humanis ſola opinione antiquior mihi uidetur [illegible]. Porrò cor hirſutum apud Poetam noſtrum Socrates apud Platonem in Theæteto enarrat, unde tertiam quandam interpretationem poſſis elicere, ut illi hirſuto dicantur corde, quorum ſolent eſſe obſcuræ & obtuſæ cogitationes, quales ſolent quoque eſſe in homine irato.

διανδίχα μερμήριξεν) Certamen iſtud in Achille fuit Rationis & partis iraſcibilis. Illa iræ moderationem ſuadebat: hæc ad uindictam ſtimulabat. [illegible] certamen duplex fuit. Nam ab Ira primum Ratio ſuperata eſt: deinde à Ratione Ira. Rationem enim per Mineruam recte allegorice interpretari. Hoc poſtremum nobis [illegible] eſt, alterum uerò fugiendum. Frenum eijs proximus ille [illegible], non ira mouet, inquit ille. Quod tamen moderate [illegible] eſt: nam ira aliquandò rationi non ad [illegible] ὁ [illegible] ait Sophocles. Hinc & illud Sophanis [illegible]. Et ſanè, Mutat ſe bonitas [illegible] iniuria, inquit Publius. Non deſunt tamen qui hoc πάθος ex hominum pectoribus euelli iubeant. Sed non exiſtimo [illegible] à natura inſitam hanc iraſcendi facultatem, cuius moderatus poteſt eſſe uſus. Quin & Stoicam illam ἀπάθειαν, ἀοργησίαν, & animi lentitudinem, ut appellat Tullius, ſacræ etiam paginæ penitus explodant, in quibus hoc etiam reperias, ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε.

αὐτίκα δ' ἔγνω) Achilles non ſolum Mineruam agnoſcit, ſed & Diomedes in 5. Iliad. [illegible]. & Vlyſſes apud Sophoclem, [illegible]. Quanquam iam autem allegorias Homericas in alium locum diſtulerim, non pigebit monere, à ueteribus exiſtimatum, Mineruam iſtam, Achillis fuiſſe dæmonem priuatum, ut de ſe Socrates ipſe apud Platonem in Theage loquitur. Vide Aelianum Var. hiſtor. lib. 7. cap. 1. Quod an [illegible] potuerit, ualde non hæreo: an fuerit, non auſim affirmare. Siquidem ſocietatem dæmoniorum tam bonorum quàm malorum multa probant exempla tam ueterum quàm neotericorum. (Vide Mirand. de Prænot. lib. 4. & 6. præter Iamblichum, Porphyrium, Pſellum, Plutarchum, & alios ſuis locis.) At quæ fieri poſſunt, non tamen idcirco ſemper fiunt, & hæc cautè [illegible].

αἴ κε πίθηαι) Oſtendit Poeta, in noſtra ſitum eſſe poteſtate, iram moderari uel non, & omnino τὸ καθ' [illegible] uoluntarium eſſe, non coactum, quod tamen philoſophice dictum [illegible], & ex doctrina Ariſtotelis lib. 3. Ethic. ad Nicom. ubi ſtatuit, principia actionum in nobis eſſe, ac proinde ipſas actiones in electione & conſultatione.

ἀλλ' ἤτοι ἔπεσιν μὲν ὀνείδισον) Minerua medicos imitari uidetur, qui uini uſum febricitanti prohibentes, aquam tamen propinant: aut eum qui non, ut Lycurgus ille inſanus ideo meritò exiſtimandus, uites omnino exſciderit, ſed Lyæum mari merſerit, ut habet mythologia. Sic enim Minerua non penitùs ab ira abſtinere Achillem iubet, ſed ex duobus malis minus illi concedit. Cùm enim duo ſint contendendi genera, alterum uerbis, alterum ui (quod expreſsit Euripides his uerbis: [illegible] Μάχας δ' ἔπεσι [illegible]. & Ouidius: *Tutius eſt igitur fictis contendere uerbis, Quàm pugnare manu*) & hoc belluinum potius ſit, uerbis eum cum Agamemnone contendere patitur quod magis à belluina illa feritate recedit, antequam ipſe ferro ſeſe ulciſcatur. Sanè iniurioſis & iniquis regibus ſic primum uerbis reſiſti interdum poſſe opinor, id tamen modeſtius longè faciendum, quàm Achilles exemplo ſuo doceat. Grauiter enim & ὑπὲρ [illegible] Agamemnoni conuitiatur, cùm nos reuerentiam, quæ reipſa maioribus exhiberi debet, uerbis quoq; præſtandam eſſe exiſtimemur.

καί ποτέ τοι τρὶς) Sic ſolet Numen ſuorum calamitates infinita (nam hic τρὶς eſt numeri Synecdoche) compenſatione reſarcire, quam ut largiatur, eos illis conflictari interdum ſinit, ut ſuam liberalitatem in eos opportuno tempore expl[i]cet: quod etiam hoc loco non exprimit Minerua, quia dixit ποτὲ. Differre enim interdum ſolet, ut dicebat Oreſtes apud Euripidem. Quemadmodum ergo malos bonis cumulare ſolet Deus ut eò grauiora ſint illorum ſupplicia: ſic è conuerſo de pijs ſentiendum eſt. Porrò de induſtria hoc dedecus Achilli inf[er]tur, ut eò maioribus & amplioribus impoſterum à Græcis honoribus afficiatur.

ὣς γὰρ ἄμεινον) Electio ſemper rei melioris ſit, q[uæ] ita per ſe ſit, & eligenti talis uideatur. Vtrumq; hoc loco in Achillem concurrit: iudicat enim melius eſſe uerbis quàm ui cum Agamemnone contendere, quod reuerà longè etiam melius erat.

ὅς κε θεοῖς) Si θεῷ dixiſſet, ut duobus iam locis antea, non poterat magis piè loqui. Nihilominus pietas hoc uerſu ſatis commendatur, ſi quoquam alio, quod gen[er]ali[ter] quidam apud Suidam monet, [illegible]. At Poeta noſter ſpeciem pietatis, quæ in Dei obſequio uerſatur, quod ille precum exauditione compenſare aſſolet.

Πηλείδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ οὔπω λῆγε χόλοιο,
Οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι,
Οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
γρ. τόδε τι Τέτληκας θυμῷ. * τὸ δέ τοι κὴρ εἴδεται εἶναι.
Ἦ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
Δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι, ὅστις σέθεν ἀντίον εἴπῃ.
Δημοβόρος βασιλεὺς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις.
Ἦ γὰρ ἂν Ἀτρείδη νῦν ὕστατα λωβήσαιο.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι,
Ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους
Φύσει, ἐπειδὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν,
Οὐδ' ἀναθηλήσει (περὶ γάρ ῥά ἑ χαλκὸς ἔλεψε
Φύλλα τε καὶ φλοιόν) νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
Ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἵτε θέμιστας
Πρὸς Διὸς εἰρύαται. * ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὅρκος.
Ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν
Ξύμπαντας· τοῖς δ' οὔτι δυνήσεαι ἀχνύμενός περ
Χραισμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Θνήσκοντες πίπτωσι. σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
Χωόμενος, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας.

Pelides autem iterum contumelioſis verbis
Atridem alloquutus eſt, & nondũ ceſſabat ab ira.
Vino grauate, canis oculos habens, cor verò cerui.
Neq; unquam in bellum unà cum populo armari,
Neq; ad inſidias ire cum primoribus Achiuorum
Auſus es animo, hoc autem tibi mors videtur eſſe.
Certè multò melius eſt, per exercitũ latum Achiuorũ
Dona auferre, quicunq; tibi contradixerit: (perat.
Populivorator Rex, quoniã nullius pretij hominib. im-
Certè enim Atrida, nunc poſtrema cõtumeliã faceres:
Sed tibi edico, atque adeo magnum iuramentũ iuro,
Certè per hoc ſceptrũ, qđ qdẽ nunquã folia & ramos
Producet, poſtq primũ inciſionem in montib. reliquit,
Neq; pullulabit (circum n. ipſi gladius decorticauit
Foliaq; & corticem) nunc iteru ipſum filij Achiuorũ
In manibus portant iudices, quiq; leges (mentũ.
A Ioue acceptas ptegũt: hoc aũt tibi erit magnũ iura-
Certè aliquãdo Achillis deſiderĩu ueniet filijs Achiuo-
Vniuerſis: his aũt non poteris, doleas licet, (rum
Prodeſſe, quando multi ab Hectore homicida
Morientes cadent: tu autẽ intus animũ lacerab[is]
Iratus, quando fortiſſ. Achiuorum non honoraſti.

COMMENTARIVS.

ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν) In hoc μικτῷ ſcribendi genere non ſolùm uidendum eſt quis loquatur (quod tamen ſumma eget obſeruatione) ſed etiam, ut ait Plutarchus, ſicubi Poeta ipſe contra ea quæ dicentur, indicium ſuæ improbationis edat, quod hoc loco animaduer[tend]um eſt. In[uid]ioſam enim Achillis orationẽ præfatur ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν Ἀτρείδην προσέειπε. Quippe conſentaneũ eſt, nihil per iram & uehementiam rectè dici: quod alibi etiam factitat, ut ibi, [illegible]. &, [illegible]. Sic ſupra narraturus, quomodo ſacerdotem Agamemnon inhumaniter tractauerit, hæc præmiſit: ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ, ἀλλὰ κακῶς ἀφίει· hoc eſt, ut idem inte[r]pretatur, [illegible]. Sic & de factis [illegible].

οἰνοβαρὲς) Triplex iactatur ab Achille in Agamemnonem conuitium. Primò [illegible] hominis, ſecundò [illegible], tertiò [illegible] quæ rei bellicæ [illegible] gignit, ſignificari antiqui dicebant, ex quorum contrarijs Cononem Iſocrates laudauit. Quod ad primum attinet, uidemus etiam inter Græcos, quibus tamen egregiè potandi erat conſuetudo: unde præter infinita eiuſmodi exempla, Plautinum illud, *Dies noctesq; bibite pergræcamini*, ebrietatem uitio uertant, ut hoc loco Agamemnoni contigit, quã in eam præ ch[eteris] [illegible] hinc & aliis etiam locis uidetur conſtare. Illa autem, quàm magiſtratum (ſub quo nomine Reges quoq; intelligi iubeo) dedeceat, docuit Plato 2 de Legib. ubi uetat [illegible]. Secundo conuitio autem Achilles impudentiam Agamemnoni obijcit, quam ego ſic interpretor, ut Agamemnon perfrictæ frontis dicatur, qui per uim bona aliena eripiat, ut hoc loco Briſeidem ab Achille, nullo herois reſpectu. Dicitur autem κυνὸς ὄμματ' ἔχων, qui antea quoq; κυνῶπα dicitur, & alias inde [illegible], quia canis impudentiſſimum eſt animal, ut Oppianus alicubi ſcribit his uerbis, ſi bene memini [illegible]. Illis tamen eo nomine marinos anteponit ſic, [illegible]. Tertiò obijcitur Regi timiditas quæ ut exprimatur, cor cerui habere dicitur. Illud ceruis magnum eſt, ac proinde timidi ſunt illi, ut ait Ariſt[ot]. & alibi Ceruæ maſculos tamen etiam intelligendos monuit Geſnerus ille [illegible] inquit, timidæ ſunt: nam ſanguis cor[dis] fibras non continet, ideoq; non ſpiſſatur. Factum ergo eſt, ut ἔλαφος pro timido intelligatur. Cæterùm de hoc loco audiendus eſt Plato lib. 3 de Repub. cuius hæc ſunt uerba: [illegible] οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, [illegible]. Dixerat autem antea, eſſe temperantiam maximam utilitatem [illegible].

οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον) Hoc eſt quod antea dixit, [illegible]. Hoc nunc dicitur ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι: illud [illegible]. Dixit [illegible] ἀριστήεσσιν, quia in inſidijs proceres collocabantur, ut melius libaij uidebitur.

ὅστις σέθεν ἀντίον εἴπῃ) Numero multitudinis, δῶρα, dicit, cùm de uno tantùm auferendo cogitaret Agamemnon, in ſui locum quod ipſe reſtituere cogebatur. Hoc autem ex indignantium more ſit, qui ſibi illatam iniuriam facienti exprobrantes, tanquam ea ad cætero

ceros quoque redundet, ſolent exaſperare. Vel forſan etiam κατὰ τὸ [illegible] intelligitur id ab Agamemnone aliàs factitatum. Si primum ſenſum arripiamus, habemus multa ſimilia. Veluti Alexander propter unicam mulierem Helenam, cuius formā ipſe compertam habet, totam Græciam [illegible] uocat. Menelaus ob unius Paridis perfidiam Priamidas [illegible] & [illegible] dicit. Homerus ipſe Vlyſſem ob unius Troiæ euerſionem πτολιπόρθον appellat.

δημοβόρος βασιλεύς) His uerbis nihil aliud moliebatur Achilles quàm populi in Agamemnonem concitationem, quibus etiam uæcordiam obijcit, quòd iniuſtum in ſe Regem tam patienter ferant, cum ipſi potius inſultandum eſſet. Hoc autem fuiſſe Achillis propoſitum, docet etiam hiſtoria, in qua dicitur Achilles, reliquos Græcos maximè heroas ab aditu ſuo prohibuiſſe, quòd ſe aduerſus Agamemnonis contumelias, quum defendere liceret deſeruiſſent, unde ipſis etiam inſidias ſtruxiſſe memoratur.

ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον) Non aſſentior Euſtathio, qui Achillem dicit ex re obuia & contingenti iurandi occaſionem arripuiſſe, quam illi ira ſuggeſſit. Etenim ſi ſceptrum regibus imperij & iuſtitiæ ſignum fuit (unde Iuſtinus hiſtoricus ab origine rerum pro dijs immortalibus ueteres haſtas coluiſſe dixit, ob cuius religionis memoriam, inquit, adhuc Deorum ſimulacris haſtæ adduntur. Haſta autem nihil aliud eſt quàm σκῆπτρον) non poteſt in rebus humanis a re auguſtiori iuſiurandum illis peti, quod ueteribus etiā uſitatiſſimum fuit. Tale eſt illud Parthenopæi apud Aeſchylum:

Ομνυσι δ' αἰχμὴν ἣν ἔχει μᾶλλον θεοῦ
Σέβειν πεποιθὼς ὀμμάτων θ' ὑπέρτερον.

Notum eſt etiam, quid de Canei haſta prouerbiali à Græcis interpretibus referatur. Sic apud Flaccum ex imitatione Homerica:

Hanc ego magnanimi ſpolium Didymaonis haſtam,
Quæ neq; iam frondes uirides, neq; proferet umbras,
Vt ſemel eſt auulſa iugo, ac matre perempta
Fida miniſteria & duras obit horrida pugnas
Teſtor.

Idem elegantiſsimè Virgilius:

Vt ſceptrum hoc (ſceptrum dextra nam fortè gerebat)
Nunquam fronde leui fundet uirgulta neq; umbram,
Cum ſemel in ſyluis imo de ſtirpe reciſum
Matre caret poſuitq; comas & brachia ferro
Olim arbos, nunc artificis manus ære decoro
Incluſit, patribusq; dedit geſtare Latinis.

Iurat itaq; per ſceptrum Achilles duplici de cauſa, quaſi dicat: Si ſceptrum ut ligni conſideres, quemadmodum illud nunc à montibus abſciſſum amplius non reuireſcet: ſic nos ubi diuiſi erimus inuicē, nō ſumus in illū gratiæ & amicitiæ florem redituri. Si uerò ut diuinum aliquid & ſacrum hoc ſceptrum intelligas, eſt, cur iuſiurandum auguſtum exiſtimetur. Hoc etiam ſceptrum gerunt filij Græcorum δικασπόλοι. Quare, [illegible]. Sunt autem δικασπόλοι, qui circa iura uerſantur, & [illegible], quod erant reges, quibus ſceptrum erat iuſtitiæ ſymbolum, ut diximus, quemadmodum fortitudinis haſta, inquit Euſtathius, unde quiſpiam colligerit diſtingui τὸ δόρυ à σκήπτρῳ, contra quam Iuſtinus exiſtimarit.

ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος) Solet Poeta breuiter ea, quæ conſequutura ſunt, & prolixiori narratione explicabuntur, longè antè proponere, ut ea audiendi deſiderio auditores excitet, quæ figura uocatur προαναφώνησις, qualis hoc loco obſeruari poteſt. Prædicit enim Græcis Achilles, ſe ab illis olim deſideratum iri, cùm ipſos Hector armis profligabit.

ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν) Verum eſt illud Xenophontis, [illegible] inquit Plutarchus, [illegible]. Iſta ſunt, quæ in eos generaliter Plutarchus dicit, qui ſe ipſi laudibus efficiunt, quaſi hoc à nemine præſtari debeat. Docet tamen poſtea uirum πολιτικὸν facere interdum περιαυτολογίαν pro ratione circumſtantiarum, quæ ab eo enumerantur, inter quas iſta eſt huius loci, [illegible] In eam rem præterea adducuntur illic exempla Themiſtoclis & Demoſthenis. poterat & hic locus laudari, ubi ſe, ἄριστον Ἀχαιῶν, uocat Achilles.

Sic dixit Pelides: ſceptrum autem proiecit in terrā	Ὣς φάτο Πηλείδης· ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ
Aureis clauis transfixum. conſedit autem ipſe.	Χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἕζετο δ' αὐτός.
Atrides.v.ex alia parte iraſcebatur: his aūt Neſtor	Ἀτρείδης δ' ἑτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
Suauiloquus ſurrexit, argutus Pyliorum orator,	Ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
Cuius a lingua melle dulcior fluebat ſermo:	Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
Illi iam duæ quidem ætates uarielinguium hominum	Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
Perierant, qui cū ipſo anteà ſimul nutriti ſunt & ge-	Ἐφθίαθ', οἵ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο.
In Pylo diuina, inter tertios.v.regnabat. (niti	Ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἄνασσεν.
Hic illis bene prudens concionatus eſt, & dixit,	Ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
O dij, certè magnus luctus Achiuam terrā inuadit.	Ὢ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιΐδα γαῖαν ἱκάνει.
Certè lætabitur Priamus, Priamiq; filij,	Ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος, Πριάμοιό τε παῖδες,
Alijq; Troiani valde gaudebunt ex animo,	Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
Si vos hæc omnia audient depugnantes, (ritia:	Εἰ σφῶϊν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιϊν,
Qui quidē conſilio Danais antecellitis & pugnādi pe-	Οἳ * περὶ μὲν βουλῇ Δαναῶν, περὶ δ' ἐστὲ μάχεσθαι. γρ. περὶ μ. β. Δ.
Sed perſuademini: ambo autem iuniores eſtis me.	Ἀλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἐμεῖο.
Iam enim aliquando ego & cū melioribus quàm vos	Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν
Viris cōuerſatus ſum, & nunquā me ipſi paruipende-	Ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔποτέ μ' οἵγ' ἀθέριζον.
Non n. nunquā tales vidi viros, neq; videbo, (rūt,	Οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι,
Qualem Pirithoumq;, Dryantēq;, paſtorem populorū	Οἷον Πειρίθοόν τε, Δρύαντά τε ποιμένα λαῶν,
Caneumq;, Exadiumq; & æqualem Deo Polyphemū,	Καινέα τ', Ἐξάδιόν τε, καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
Theſeumq; Aegidem ſimilem immortalibus.	Θησέα τ' Αἰγεΐδην ἐπιείκελον ἀθανάτοισι,
Fortiſsimi certe illi terreſtrium nutriti ſunt virorum:	Κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν.
Fortiſsimi quidem erant, & cū fortiſsimis pugnabāt	Κάρτιστοι μὲν ἔσαν, καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο
Belluis monticolis, & fortiter interfecerunt.	Φηρσὶν ὀρεσκῴοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
Et quidem cum his conuerſabar ex Pylo veniens.	Καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθών,
Procul ex Apia terra. (vocabant enim ipſi)	Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης (καλέσαντο γὰρ αὐτοί.)
Et pugnabā pro meis virib ego: cū illis autem nullus	Καὶ μαχόμην κατ' ἐμαυτὸν ἐγώ. κείνοισι δ' ἂν οὔτις
Eorum qui nunc homines ſunt terreſtres pugnaret:	Τῶν οἳ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.

Καὶ μέν μευ βουλέων ξυνίεν, πείθοντό τε μύθῳ.	*Et mea cõſilia audiebãt, mihiq́; obediẽtes erãt verbo.*
Ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεσθ' ἄμεινον·	*Sed obedite & vos, quia obedire melius.*
Μήτε σὺ τόνδ', ἀγαθός περ ἐών, ἀποαίρεο κούρην,	*Neq; tu ab iſto, potens quamuis ſis, auferas puellam.*
Ἀλλ' ἔα ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·	*Sed cẽcede vt ei primũ dederũt præmiũ filij Achiuorũ,*
[illegible] Μήτε σὺ* Πηλείδη, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ	*Neq; tu Pelide velis contendere regem*
Ἀντιβίην· ἐπεὶ οὔποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς	*Contra: quia nunquam ſimilem ſortitus eſt honorem*
Σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκε.	*Sceptriger rex, cuiq; Iupiter decus dedit.*
Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ,	*Si autem tu fortior es, dea autem te generauit mater:*
Ἀλλ' ὅγε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.	*Tamen hic potentior eſt, quia pluribus imperat.*
Ἀτρείδη, σὺ δὲ παῦε τεὸν μένος· αὐτὰρ ἔγωγε	*Atride, tu autem compeſce tuam iram: ſed ego*
Λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν	*Precabor Achillem deponere iram, qui magnũ omnib.*
Ἕρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.	*Septum Achiuis eſt belli mali.*

COMMENTARIVS.

τοῖσι δὲ Νέστωρ ἡδυεπής) Hanc eandem eloquentiæ laudem tribuit Neſtori etiam Dictys Cretenſis lib. 1. Eumq; (Agamemnonem) re cognita Neſtor, longam exorſus orationem, ad poſtremum in ſuadendi genere, in quo præter cæteros Græciæ uiros iucundus acceptusq; erat, a propoſito cohibuit. Sed ei quoq; præter eloquentiam Plat. de Legib. lib. 4. Prudentiæ laudem tribuit. Locum integrum aſſeram [illegible] ac Hippias etiam apud Platonem in dialogo qui Hippiæ illius nomen habet, ait, [illegible] Sed ut de Neſtore cum ſic eleganter in Heroicis Philoſtratus ex Homero, quæ ad huius loci illuſtrationem faciunt. [illegible] Hæc poſteriora ſunt maxime huius loci.

[illegible]) Quomodo iſta ſint intelligenda, docebit copioſius Lexicon noſtrum Homericum in uoce [illegible]. Impræſentiarum ſufficiat locum Tullij de Senect. [illegible] adducere, qui etiam ad ſequentia pertinet. Videtis ne, inquit, ut apud Homerum ſæpiſſime Neſtor de uirtutibus ſuis [illegible] ut uir doctus ibi interpretatur) prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum uiuebat, nec erat ei uerendum, ne uera de ſe prædicans nimis uideretur aut inſolens, aut loquax. Etenim ut ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio, quam ad ſuauitatem nullis egebat corporis uiribus. & tamen dux ille Græciæ nunquam optat, ut Aiacis ſimiles habeat decem, at ut Neſtoris: quod ſi acciderit, non dubitat quin breui Troia ſit peritura. Locum, ut dixi, integrum afferre uolui, ne in multas partes contextus narrationis diſcerperetur. Videmus autem hoc loco [illegible] Græcorum, ætatem a Tullio appellari. Aetatem autem quidam triginta annorum ſpatio concludunt, ut Rhodig. lib. 13. cap. 22. qui intelligendum ait Neſtorem duas ætates, id eſt, ſexaginta annos exegiſſe, nunc in tertia ætate uerſari. Sed Ouidius aut quiuor illo longe aliter intellexit, ut docent 12 Metam. ipſa Neſtoris uerba, uixi Annos bis centũ, nunc tertia uiuitur ætas. Vt uero ob longæ ætatem Neſtori Homerus illi magnam [illegible] uult tribuere, quæ uix niſi ſera ætate comparatur, ex qua etiam generatur [illegible]. Ergo recte ille, Non omnia grandior ætas, Quæ fugiamus, habet: ſeris uenit uſus ab annis. Quod ex Euripide adumbratum eſt. Sic enim ille in Phœniſſis [illegible].

[illegible]) Hoccine eſt credibile aut memorabile, Tanta uæcordia innata cuiquam ut ſiet, Vt malis gaudeat alterius? inquit ille. Et tamen illa [illegible] uulgaris eſt, quam Plutarchus [illegible] dixit. Quæ an damnanda ſit, non eſt ualde dubitandum. Videtur tamen mihi in rebus bellicis conceſſa hoc argumento: quod ſi de hoſtium infortunio gaudere non liceat, uideatur quoque bellorum uſus prohiberi, cum illa tamen nunquam uetita fuerint. Ex illa igitur hoſtili [illegible] poterant ob Græcorum diſſidia Troiani gaudio triumphare, cuius anſam ne præbeant, ſolent diligenter cauere ex utraque parte hoſtes.

[illegible]) Egregij ducis duas neceſſarias uirtutes Prudentiam & Fortitudinem indicat, quæ ſi in eum cõcurrant, nihil deeſt illi quod ad belli [illegible] confectionem deſideret. Vnde ueteres præcipue Palladem & Martem bellis præfecerunt, quaſi illam conſilio, hunc pugnæ. Vtramque uirtutem requirebat Nuntius apud Aeſchylum [illegible], in eo quem Amphiarao erat oppoſiturus Eteocles. Amphiaraum [illegible] dixerat poſtea uero ſic de eo loquitur [illegible] Vtramque porro Adraſtus apud Euripidem in Supplicib. Tydei tribuit, facete de eo ſic dicens: [illegible] &c. Vtramque etiam coniungebat Hannibal qui cum audiſſet Stoicum quendam argumenta, quibus probabat ſolum ſapientem, imperatorem eſſe, riſit [illegible] ut refert Faraio apud Stobæum. Sic Artabanus apud Herodotum uirum [illegible], tum demum futurum dicit, [illegible]. Vtrumque etiam coniunxit Ageſilaus Lacedæmoniorum Rex interrogatus, [illegible] addit quoque tertium, [illegible]. Plura etiam refert Socrates apud Xenophontem: ſed illa duo in bellis gerendis uidentur ſufficere. Sic Romani Fabio prudenti, Metellum pugnacem coniunxerunt, quorum iuncta mutua opera afflictæ res Romanæ ſunt redintegratæ. Vnde apud eos inualuerat, ut Fabius clypeus, Marcellus Romani imperij enſis haberetur. Ab utraque ergo uirtute Neſtor utrumque heroa Achillem & Agamemnonem commendat, cum tamen eos in utraq; cæteris Græcis antepoſuit cautè & ſapienter, leni & adulatoria quaſi oratione utriuſque animum demulcens. Etenim non poterat Agamemnon iure in fortitudinis Achillis ſocietatem uenire, quia ipſo longè erat inferior. Vterq; porro conſilij facultate Neſtori & Vlyſſi ſubſidebat.

[illegible]) Aliud eſt hic exemplum laudis, quam honeſte poteſt ſibi uir politicus tribuere, de qua ſic Plutarchus: [illegible] &c.

[illegible]) Qui nam illi ſint, poſtea explicat, ut ueritatem generalis huius propoſitionis confirmaret. Etenim unde illud dictum minus erat fidei conſequuturum. Sunt ergo illi Pirithous, Dryas, Cæneus, Exadius, Polyphemus quidam eiuſdem cum Cyclope nominis, & Theſeus: quorum etiam idem meminit apud Ouidium 12 Metamorphoſ. ubi pugnas Lapitharum & Centaurorum in nuptijs Pirithoi & Hippodamiæ apud Achillem reliquosque proceres narrat, quod hic leuiter tantum in ſequentibus attingit.

[illegible]) Ea demum laudabilis eſt pugna, quæ cum uiris fortiſſimis committitur, quo nomine heroas illos commendat Neſtor quos cum Centauris pugnaſſe memorat. Erant autem Centauri populi bellicoſiſſimi, de quibus iſta Diodorus lib. 4. ad hunc locum pertinentia refert. [illegible] &c. Huic ergo pugnæ ſe in-

ſe intereſuiſſe quoq, teſtatur his Neſtor, cùm dicit [illegible]. Sua autẽ in illum facinora ſigillatim apud Ouidium commemorat, & in ſui iactantiam tantam erumpit, ut uicere non ſit ueritus: Tunc ego debueram capien la ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, ſi non ſuperare, morari Hectoris arma meis: illo ſed tempore nullus Aut puer Hector erat. nunc me mea deficit ætas.

[illegible]) Difficillimè amicorum lites à tertio quodam amico componuntur: quia ſi in unius gratiam magis propendere uideatur, alterius odium incurrit. Ideo Biantem ſcribit Plutarchus arbitrium inter duos amicos olim recuſaſſe. Prudenter itaq, Neſtor duorum iſtorum heroum diſſidium ſedare nititur, unius non magis quam alterius partes amplexatus. Nam Agamemnonem ab iniuria, quam Achilli inferre meditatur, deterret: Achillem uerò ad regiæ authoritatis reuerentiam exhortatur. Prioris partis argumentum fuit, Non eſſe Regi ea, quæ communi uniuerſorum Græcorum conſenſu decreta ſunt reſcindere. Sic enim illa interpretor, [illegible] Ἀχαιοί. Secunda pars ampliore non egebat argumentorum fulcimento, itaq, tolius regiæ dignitatis expoſitione contenta eſt: ubi illud [illegible] perelegans, [illegible], quod ſic intelligendum eſt, quaſi nunquam ſatis dignus honos regibus deferri poſſit, quibus etiam ipſe Iupiter gloriam impertiatur. Hinc eſt illud Pindari, [illegible]: id eſt, Alij alijs rebus magni ſunt. ſupremum uerò faſtigium regum eſt. Proinde ne ad maiora longius circumſpice. Quod autem hic de honore, quem in reges Iupiter conferre dicitur, ſimile eſt illud Menandri monoſticho, [illegible], [illegible] βασιλῆες, inquit Heſiodus. Quibus omnibus reſpondebit illud apud Homerum paulo poſt, [illegible]. Sed quis tandem eſt ille honos, qui à Ioue regibus confertur? Ipſum nimirum regnum, quod ipſi à Deo commiſſum eſt, ut dicebat Diotogenes, cuius hæc ſunt uerba apud Stobæum: [illegible]. Itaq, inter Deum & Regem, Mundum & Populum certa eſt ad inuicem proportio. Etenim ut dicit idem, [illegible]. Quod idem reges pietatis & cultus diuini admonet. Si enim ipſi à ſubditis reuerentiam ſibi debitam expoſtulant, cuius tandem eſt dementiæ, reges illam Deo denegare, cuius beneficio totam illam regnandi poteſtatem conſequuti ſunt? Inde Philippus rex aiebat, oportere meminiſſe regem quod homo exiſtens poteſtatem adeptus ſit diuinam, ut res honeſtas & diuinas inſtituat, uoce autem humana utatur. Itaq, optimè idem Diotogenes inter tria regis officia cultum Dei enumerat: ab illo tamen diſſentio, quod illum ipſe poſtremo loco poſuerit, ego caput reliquorum credam. Sic ergo ille [illegible].

[illegible]) Hac Achillis commendatione oſtendit Neſtor, quanto ſit Græcis ille præſidio, ut etiam hoc pacto ipſum Agamemnoni anteponere uideatur, cum nihil tale de eo prædicet: itaq, tacitè quodam modo Agamemnonem ad iræ remiſſionem excitat, quaſi iſto belli propugnaculo ipſe idem carere non poſſit.

Huic autem viciſſim respondit rex Agamemnon,
Ita ſanè hæc omnia ſenex ſecundùm decens dixiſti:
Sed hic vir ſupra omnes eſſe vult alios,
Omnes eſſe in ſua poteſtate vult, omnib. & dominari,
Omnibus & præcipere, quæ non perſuaſurum puto.
Si aũt ipſum bellicoſum fecerũt Dij ſemper exiſtentes,
An propter ea ipſi permittunt contumelias loqui?
Huic a. interpellato ſermone reſpondit d. Achilles.
Certè timiduſq; & vilis vocari poſſem,
Si iam tibi in omni receſſero quam dicis:
Alijs tam hæc iube, non enim mihi
Præcipe: non enim me tibi obtemperaturum puto.
Aliud aũt tibi dico, tu aũt in præcordijs mitte tuis:
Manib. quidem nõ ego pugnabo, gratia puellæ (diſtis.
Neq; tecũ, neq; cũ alio quouis, cũ à me auferetis q d' de-
Aliarũ. a. rerũ, q̃ mihi ſunt velocem apud nauẽ nigrã,
Harum nihil vtiq; feres accipiens inuito me.
Alioquin, age, fac periculum, vt agnoſcant & iſti:
Statim tibi ſanguis niger fluet per lanceam.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει* περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων· γρ. πάρ.
Πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
Πᾶσι δὲ σημαίνειν ἅτιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.
Εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τοὔνεκά οἱ προθέουσιν ὀνείδεα μυθήσασθαι;
Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἦ γάρ κεν δειλός τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
Εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι ὅττί κεν εἴπῃς·
Ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ *ἔμοιγε
Σήμαιν'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὀΐω. γρ. ἔμοιγε Ἀλλ' οὐδὲ μὲ ἔς.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι.
Χερσὶ μὲν οὔτι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
Οὔτε σοί, οὔτέ τῳ ἄλλῳ, ἐπεί μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
Τῶν δ' ἄλλων ἅ μοί ἐστι θοῇ παρὰ νηῒ μελαίνῃ,
Τῶν οὐκ ἄν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
Εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε.
Αἶψά τοι αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Solent inter pares non raro diſsidia concitari, ſi quis eorum ſe paribus anteponat: quantò ergo iuſtius maior indignabitur ſi minor ſe illo ſuperiorem fecerit? Itaque illud Agamemnoni moleſtum fuit, quod ſe Achilles intra ſuæ dignitatis repagula non contineat, ſed longè alijs omnibus altius ſeſe efferat. Hinc ad modeſtiam Reges Regum aliorum ſubditi monentur, ut ſui officij cancellos non tranſiliant. Et illa eſt σωφροσύνη, de qua ſic Socrates [illegible]. Loquitur autem illic de Regibus. Ab eodem uitio dehortatur eos Seneca in Thyeſte: Vos, quibus rector inquit, maris atque terræ Ius cedit magnum necis atq; uitæ, Ponite inflatos tumidoſq, uultus, Quicquid à nobis minor extimeſcit, Maior hoc uobis dominus minatur. Omne ſub regno grauiore regnum eſt. Quem dies uidit ueniens ſuperbum, Hunc dies uidit fugiens iacentem. Ergo quemlibet ſua ſorte contentum eſſe decet, nec in alios imperium uſurpare, quod non niſi iniuſtè poſsidere poteſt. Ingenium tamen eiuſmodi multis innatum eſt, ut non ſolùm pares non patiantur, ſed & ſuperiores euadere contendant quoque iure quaq; iniuria. & illud Eteoclis, ſi non ore, factis ſaltem exerceant: [illegible]. Quæ autem hoc loco de Achille profert Agamemnon, prætextum aliquem ueritatis eſſent habitura, ſi ipſi Achilli regnum uniuerſum à Græcis fere eſt demandatum præ indignatione, qua erant in Agamemnonem affecti, cum nollet Briſeidem reſtituere, ut diſertè teſtatur hiſtoria Cretenſis.

[illegible]) Gulielmus Canterus, uir de utraq; lingua & noſtris literis optimè meritus, hunc locum in ſuis nouis lectionibus diuersè ab Euſtathio noſtro interpretatus eſt. Sic enim ille: Etiam ſi, inquit, (Agamemnon) hoc à Dijs Achilles conſecutus eſt, ut egregius bellator inter omnes haberi poſsit: nõ tamen propterea ſibi conceſſum putare debet, ut probris & conuitijs, quæcunq; libeat, iure poſsit proſcindere. Quis enim ideo fortitudinem cuiquam Deos tribuere credat, ut iniurium eum & maledicum reddant. Euſtathius hæc ita accepit quaſi ſic dixerit Rex: An quia fortis eſt, ideo maledicta ſermonem eius præcurrunt; Sed fallitur hoc loco uir altoqui diligentiſsimus. Non enim dicit Homerus, [illegible]: ſed [illegible]. Ponitur autem [illegible] pro [illegible], &c. Hæc ille peroptimè meo quidem calculo. Locus autem Homericus planè modeſtiam denuò commendat, monetq, nos, quò potentiores ſumus, eò humiliores fieri.

χερσὶ μὲν οὔ τοι ἔγωγε) Obtemperat Neſtoris conſilio Achilles, & ut ſe Regi debitam reuerentiam exhibiturum eſſe doceat, pollicetur iam Agamemnoni, ſe non obſtiturum Briſeidis gratia, quanquam ſibi iam datam auferri iniquum ſentiat. Cùm autem Agamemnon conſilium Neſtoris probaſſet, tamen illud non ſequutus eſt.

Σήμαινε) Euſtathius annotauit, & poſt eum Giphanius, Longinum Criticum hunc uerſum tanquam ſpurium expunxiſſe. Sanè non uidetur mihi ſuperfluus, quaſi Achilles eadem uerba, quibus in eum uſus erat Agamemnon, in eundem Agamemnonem recudat. Dixerat enim antea Agamemnon, πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.

Ὣς τώ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένω ἐπέεσσιν
Ἀνστήτην· λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν·
Πηλείδης μὲν ἐπὶ κλισίας καὶ νῆας ἐΐσας
Ἤϊε σύν τε Μενοιτιάδῃ καὶ οἷς ἑτάροισιν.
Ἀτρείδης δ' ἄρα νῆα θοὴν ἅλαδε προέρυσσεν,
Ἐς δ' ἐρέτας ἔκρινεν ἐείκοσιν, ἐς δ' ἑκατόμβην
Βῆσε θεῷ· ἀνὰ δὲ Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον
Εἷσεν ἄγων· ἐν δ' ἀρχὸς ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα.
Λαοὺς δ' Ἀτρείδης ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν.
Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον·
Ἕρδον δ' Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἑκατόμβας
Ταύρων ἠδ' αἰγῶν παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο·
Κνίση δ' οὐρανὸν ἷκεν ἑλισσομένη περὶ καπνῷ.
Ὣς οἱ μὲν τὰ πένοντο κατὰ στρατόν· οὐδ' Ἀγαμέμνων
Λῆγ' ἔριδος, τὴν πρῶτον ἐπηπείλησ' Ἀχιλῆϊ.
Ἀλλ' ὅ γε Ταλθύβιόν τε καὶ Εὐρυβάτην προσέειπε,
Τώ οἱ ἔσαν κήρυκε καὶ ὀτρηρὼ θεράποντε,
Ἔρχεσθον κλισίην Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Χειρὸς ἑλόντ' ἀγέμεν Βρισηΐδα καλλιπάρῃον·
Εἰ δέ κε μὴ δώῃσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι
Ἐλθὼν σὺν πλεόνεσσι, τό οἱ καὶ ῥίγιον ἔσται·

Sic hi contrarijs contendentes verbis
Surrexerũt: ſoluerunt aũt concionem apud naues A- *(chiuorum*
Pelides quidem ad tentoria & naues æquales
Iuit cumq; Menœtiade & ſuis ſocijs:
Atrides autem nauem velocem in mare deduxit,
Intus autem remiges elegit viginti, intus aũt hecatomben
Impoſuit deo, Chryſeidẽ v. pulchrigenã (prudẽs Vlyſſes
Conſcendere fecit adductã. in ea aũt princeps aſcẽdit
Qui cum aſcendiſſent, nauigabãt per humidas vias.
Populos autem Atrides luſtrari iuſſit.
Illi autem luſtrabantur, & in mare ſordes iaciebant.
Faciebant autem Apollini perfectas hecatombas
Taurorũ & caprarum, iuxta littus maris infructuoſi.
Nidor autem ad cœlum ibat inuolutus circa fumum.
Sic hi quidẽ hæc operabãtur p exercitũ: neq; Agamemnõ
Ceſſabat à rixa quã primùm minatus fuerat Achilli.
Sed hic Talthybiumq; & Eurybatem affatus eſt:
Qui ipſi erant præcones & fortes miniſtri
Abite ad tentorium Pelidæ Achillis.
Manu capientes adducite Briſeida pulchrigenam.
Si autem non dederit, ego ipſe auferam
Veniens cum pluribus: quod illi & horribilius erit.

COMMENTARIVS.

ἀπολυμαίνεσθαι ἄνωγεν) Nouit etiam hoc illa priſca ætas, oblata ab impuris hominibus ſacrificia minimè Dijs accepta eſſe, adeò ut non ſolùm eorum preces à Dijs non exaudirentur, ſed etiam magis eorum iram in ſe concitarent. Fiebant ergo luſtrationes uarijs modis: ſed ea erat præcipua, qua manus lauare ad aras acceſſuris hominibus erat neceſſarium, cum aras ſupèrorum Deorũ precantes eſſent apprehenſuri, ut diligenter obſeruauit Natalis Mythol. lib. 1. cap. 10. & 14. Itaq; Alterium fulmine percuſſum, quod manibus impuris aram Iouis attigiſſet, retulit Timarchidas in lib. de Coronis, cuius hæc ſunt carmina ab eodem Natali recitata: [illegible]. Differebant autem luſtrationes pro ratione Deorum, quibus ſacrificia deſtinabantur. Nam qui ſuperis ſacrificaturi erant, toti lauabantur, ſi fieri poterat: ſin autem, ſaltem manus: at inferis litaturi, tenui aqua tantùm irrorabantur. Sed de his alias etiam dicetur.

καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον) Cur in mare? Quia, inquit Euſtathius, aqua marina ſordibus abluendis eſt aptiſſima. Vnde Euripides in Iphigenia, θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά. Quod eum dixiſſe ea de cauſa dicit Laertius in uita Platonis, quòd in Aegypto cum morbo comprehenſus eſſet, à ſacerdotibus marina curatione fuiſſet abſolutus. Quod autem abluendi uires præſtantiores aqua dulci mare habeat, puto illud propter illius ſalſuginem fieri. Salis autem facultatem eſſe ῥυπτικήν, docet Oribaſius in Medic. Collect. lib. 15. & de Virtute ſimplicium medicam. lib. 3. Itaq; in ſacrificijs, quæ aliquis ſui purgandi cauſa propter cædem aut commiſſum ſcelus inſtituebat, mos erat in ſalem aquam conijcere, & locum ea leuiter irrorare, poſtquam ſulphuris acceſi fumo eum luſtraſſent, ut indicauit Theocritus his uerbis καθαρῷ δὲ πυρώσατε δῶμα θεείῳ πρᾶτον, ἔπειτα δ' ἁλεσσι μεμιγμένον ὡς νενόμισται θαλλῷ ἐπιρραίνειν ἐστεμμένον ἀβλαβὲς ὕδωρ. Græci ergo hoc loco purgamenta ſuarum luſtrationum in mare proijciunt, quæ tamen in alias aquas dulces proijci ſolebant, prout, credo, uicinitas aquarum ferebat. Quibus enim mare uicinum erat, illi commodè ſordes illas in mare poterant eijcere: qui uerò fluuijs, illi quoq; commodè in fluuios. Sic Damon apud Virgilium, Fer cineres Amarylli foras, riuoq; fluenti Tranſq; caput iace ne reſpexeris, &c. Vbi notandus etiam mos proijciendi à tergo, ne ſordes uiderentur, unde putabant uitium etiam aliquod & immunditiei contrahi, quod forſan etiam Græci obſeruarunt.

ἕρδον δ') Additur ab hiſtoria quid poſt ſacrificium acciderit. Dein perfecto ſacrificio (inquit) uis mali leniri paulatim uiſa, neque amplius attentari corpora & eorum qui antè fatigabantur, tanquam ſperato diuinitus leuamine, relaxari. Ita breui per uniuerſum exercitum ſalubritas uigorq; ſolitus renouatus eſt. Hæc Homerus tacuit, quia facilè per ſe cogitari poterant.

κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε) His uerbis docet Poeta malè hoc ab Agamemnone factum, quod reuera iniuſtũ fuit, tũ quòd nõ eſſet fas ea repetere, quæ ſemel data eſſent: tũ quòd Neſtoris cõſilio, quod probare uidebatur, nõ obſecundaret, cui tamẽ Achilles paruit.

κρατερὸν ἐπί.* Ὣς εἰπὼν προΐει, * κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.
Τὼ δ' ἀέκοντε βάτην παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο·
Μυρμιδόνων δ' ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθην.
Τὸν δ' εὗρον παρά τε κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ
Ἥμενον· οὐδ' ἄρα τώ γε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεύς.
Τὼ μὲν ταρβήσαντε καὶ αἰδομένω βασιλῆα,
Στήτην, οὐδέ τί μιν προσεφώνεον, οὐδ' ἐρέοντο.
Αὐτὰρ ὃ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσί, φώνησέν τε·
Χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν·
Ἆσσον ἴτ'· οὔ τί μοι ὔμμες ἐπαίτιοι, ἀλλ' Ἀγαμέμνων,
Ὃ σφῶϊ προΐει Βρισηΐδος εἵνεκα κούρης.

Sic dicens præmiſit, durũ aũt mandatum iuſſit.
Hi inuiti iuerunt iuxta littus maris infructuoſi:
Myrmidonum. v. ad tentoriaq; et naues peruenerũt.
Hunc aũt inuenerunt apudq; tentoriũ & nauẽ nigrã
Sedentem: neq; ſanè hos intuitus lætatus eſt Achilles.
Hi quidem perterriti & reueriti regem,
Steterunt: nequaquã v. ipſum alloquebãtur, nec interro-
Sed hic cognouit ſuis in mentibus, dixitq;: *(gabant:*
Saluete præcones Iouis nuncij, atq; etiam virorum:
Propius accedite. nihil mihi vos culpãdi, ſed Agamem.
Qui vos præmiſit Briſeidis cauſa puellæ.

Sed

Sed age generoſe Patrocle educ puellam,
Et ipſis da ut ducant, vos ipſi autem teſtes eſtote
Coram dijs beatis, coramq; mortalibus hominibus,
Et coram rege immiti, ſi unquam poſthac
Opus me fuerit ſæuam perniciem remouere
Ab alijs: certè enim hic pernicioſis conſilijs furit,
Neque ſcit intelligere præſentia nec futura,
Vt ſibi apud naues ſalui pugnare queant Achiui.
Sic dixit, Patroclus autem dilecto obediuit ſocio,
Eduxit autem ex tentorio Briſeida pulchrigenam,
Deditq; ducēda: hi a retrò iuerūt ad naues Achiuorū.
Illa verò inuita unà cum his mulier ibat, ſed Achilles
Lachrymans à ſocijs ſtatim ſedit ſeorſim ſeparatus.
Littus ad maris cani, reſpiciens in purpureū pontum.
Multa .a. matri dilectæ ſupplicauit manus porrigens,
Mater, quum me pepereris ut eiſem breuis tēporis,
Honorem mihi debebat Olympius tradere
Iupiter altitonas: nunc .a. neq; me paululū honorauit.
Certè enim me Atrides latè dominans Agamemnon
Inhonorauit: habet .n. præmiū quod per vim rapuit.

Ἀλλ' ἄγε διογενὲς Πατρόκλεες ἔξαγε κούρην,
Καί σφωιν δὸς ἄγειν· τὼ δ' αὐτὼ μάρτυροι ἔστων
Πρός τε θεῶν μακάρων, πρός τε θνητῶν ἀνθρώπων,
Καὶ πρὸς τοῦ βασιλῆος ἀπηνέος, εἴποτε δ' αὖτε
Χρειὼ ἐμεῖο γένηται ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι
Τοῖς ἄλλοις. ἦ γὰρ ὅγ' ὀλοιῇσι φρεσὶ θύει,
Οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω,
Ὅππως οἱ παρὰ νηυσὶ σόοι μαχέοιντο Ἀχαιοί.
Ὣς φάτο. Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρῳ,
Ἐκ δ' ἄγαγε κλισίης Βρισηΐδα καλλιπάρῃον,
Δῶκε δ' ἄγειν. τὼ δ' αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν.
Ἡ δ' ἀέκουσ' ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Δακρύσας, ἑτάρων ἄφαρ ἕζετο νόσφι λιασθεὶς,
Θῖν' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς, ὁρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον.
Πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρήσατο χεῖρας ὀρεγνύς,
Μῆτερ, ἐπεί μ' ἔτεκές γε μινυνθάδιόν περ ἐόντα,
Τιμήν πέρ μοι ὄφελλεν Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξαι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης· νῦν δ' οὐδέ με τυτθὸν ἔτισεν.
Ἦ γάρ μ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας, αὐτὸς ἀπούρας.

COMMENTARIVS.

τὼ δ' ἀέκοντε βάτην) Exemplum eſt obſequij ſeruorum in dominos. Iſti enim præcones quamuis intelligerent ſe iniuſte rei cauſa mitti ad Achillē, tamen iuſſa domini capeſſunt, quanquā inuiti, ut teſtatur Homerus per illud *ἀέκοντε*. Vbi tamen ex hoc agitari poteſt quæſtio, Verum rectè à ſubditis iniuſtū quippiā præcipientib. Regibus obediatur in reb. politicis (nā de diuinis nullus eſt, niſi *ἄθεος*, qui illud aſſerat) Sed eam tollere uidetur ipſe Achilles, qui præcones *ἀναιτίους* huius iniuſtitiæ pronunciat. Tamen modeſte de ea ſtatuendum puto: quia ſi in pleriſq; ciuilibus negotijs ipſi Regi reſiſti poteſt, poſſumus etiam illorum mandatorum, ſi quæ iniqua ſunt, iugum aliquando excutere. Cuius rei luculentiſſimum habemus exemplum in Socrate, ut ipſe refert apud Platonem in Apologia: qui miſſus à triginta tyrannis in Tholum, ut cum quatuor alijs Leontem Salaminium, Salamine educerent, imperij iniquitatem agnoſcens, cæteris quatuor relictis, ipſe domum abijt. Vnde miniſtri tyrannorum culpa omnino non uidentur carere.

τῷ μὲν ταρβήσαντε) Bene iſta duo coniunguntur, *δέος* & *αἰδὼς*, quæ maioribus a minoribus exhibentur. Sic Helena poſtea dicet, Priamum ſibi *αἰδοῖόν τε δεινόν τε* eſſe loco. Tragicus dicit *τὸ γὰρ φοβοῦν ...* [illegible]. Hinc illud Poetæ cuiuſdam apud Platonem in Euthyd. *ἵνα γὰρ δέος ἔνθα καὶ αἰδώς*. Quod altera lectio Staſino Poetæ tribuit. Illud tamen examinans Socrates, è conuerſo dicendum putat, *ἵνα αἰδὼς ἔνθα καὶ δέος*. Sed ad nunc locum nihil refert: quanquam neq; illud ſemper uerum eſt.

οὐδέ τι μιν προσεφώνεον) Euſtathius cum quærit, cur illi præcones nunc ſileant, ſic reſpondet. Timebant ſiquidē, inquit, & Achillem reuerebantur. Demulcere itaq; eum & ei blandiri noluerunt, quia illud eorum regia authoritate futurum erat indignū. Exaſperare eum uerbis non auſi ſunt, quoniam ſtatim Chryſeis filiam recipiens tacet. Cur enim uerbis ingrate ſecum agi conquereretur, non habebat, quia optato fruebatur. Gratiam item habere non poterat, quia erant adhuc illi Agamemnonis cōminationes animo alto repoſtæ, ſciebatq; inuitis Græcis filiam ſibi reſtitui. Sed pace Euſtathij dixerim, quod ad hunc locum attinet, argutus nimium eſt. Ego exiſtimo, præcones illos regis mandatis paruiſſe, in quibus habebant, non ut uerba cum Achille facerent (quia indignatum Agamemnonē dedecebat, cum eo, cui ipſe erat infenſiſſimus, ullo per illos colloqui) ſed ut Briſeidem tantum ex Achillis tentorio ad ſe adducerent. Itaq; exacta illa obedientia, qua iuſſis inſiſtunt facto contenti, ne uerbum quidem cum Achille faciunt, etiam Achillis ipſius ſermone laceſſiti. Vbi uidere licet, quam ſit exactiſſimus decori obſeruator Poeta, nulli ea in parte comparandus.

χαίρετε) Intelligebat Achilles legatos & præcones iure gentium inuiolabiles, unde non ſolum ipſis non reſiſtit, ſed & clementer exceptos finis, cuius cauſa uenerant, compotes facit. Quòd ſi in eos iniurioſus fuiſſet, poterat canibus illis comparari, *οἳ τοῖς λίθοις οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι τοῦ βάλλοντος οὐχ ἁπτόμεναι*, ut dicit Plato lib. 5. de Repub. Illa porrò legatorum inuiolabilia iura quam exactè ſint à Romanis obſeruata, teſtantur hiſtoriæ. Si quando enim uiolarentur, ſolebant diligenter pœnas ab ijs, qui uiolaſſent, repoſcere, ut docuerant exempla Fidenatium Corinthiorum Illyricorum, & alia præterea: quam ſeueritatem in ſe etiam ſuos exercebant, ut L. Manlius & L. Minutius, qui Carthaginenſium legatos pulſaſſe dicebantur, experti ſunt. Præcones autem hoc loco *Διὸς ἄγγελοι* & *ἀνδρῶν* appellantur, quod tum in ſacrificijs miniſtrantes interuenirent, tum in concionibus. Vel *Διὸς ἄγγελοι* dicuntur propter diuinum illorum genus: nam uoluit antiquitas eos à Mercurio deſcendere, ut indicaſſe etiam uidetur Plutarchus in uita Andocidis.

τὼ δ' αὐτὼ μάρτυροι ἔστων) Egregium eſt patientiæ exemplum, quæ ad iniurias tolerandas uiros probos præditos eſſe decet. Ecce enim Achilles uir alioqui Græcorum omnium fortiſſimus, ut ex Platone nuper oſtendebamus, Agamemnoni iniuriam inferenti nulla ui reſiſtit, quod ex Neſtoris conſilio factum eſt, quanquam non obedientem etiam Agamemnone parendi quoq; uinculo ſolutus Achilles uidebatur. Sed aliud eſt, uidetur enim, ut arbitror, intellexiſſe Homerus, illatam iniuriam ui propulſare, maximè cum à maioribus infertur, iniurioſum eſſe. Rem duriorem dicere multis fortaſſe uidebor. Sed attendite. Vulgatum illud eſt, naturali iure uim ui repelli poſſe forſitan quia natura diſſipationem ſui non amat, & quantum poteſt, cauet ne deſtruatur: & illud ſanè utiliter in hominum ſocietate permiſſum puto, ut praui ab iniuria inferenda magis deterreantur, cùm ſibi reſiſti poſſe intellexerint. Sed illud modeſtè procuIdubiò accipiendum eſt. Non enim exiſtimo, licere ei, qui ſibi iniuriam intulerit, uindictæ gratia aliam facere: illius tamen propulſionem æquitas ipſa permittit. Præterea ſi de capite & uita agatur ita ſui amans eſt natura, ceu dixi, ut teipſum tueri iuſtiſſimè poſſis, ſed modeſte, id eſt mortem aliquidò nō inferendo, adeo ut ſi te, illæſo inimico, eripere eius impetui potueris, illumq; nihilominus interfeceris, mortis reus cenſearis. Verum iſta nos ijs, qui iura ciuilia uberius per otium poſſunt, ſi placet, relinquamus, donec nos aliquando in eorum ſpatia, unde egreſsi aliquantulum ſumus, redeamus. Itaq; philoſophicè hæc expendamus. In hac porrò quæſtione doctorem habeo Maximum Tyrium in Serm. 2. in quo ille ſubtiliter diſputauit *εἰ ὁ τὸν ἀδικήσαντα ἀντιδικήσας*, cuius tota oratio eò redit, ut ſtatuat, probum uirum neq; iniuriam facere, neq; iniuriam pati: non facere, quia uoluntatem non habet: non pati, propter uirtutem, quæ auferri, abijci, expugnari, uaſtari nullo modo poteſt. Eſt enim iniuria priuatio boni: bonum autem omne in uirtute conſiſtit, nec alibi. Vnde etiam improbo uiro non poteſt inferri iniuria, quia in eo uirtus non eſt, & proinde ea non poteſt priuari. Sin uero præter ipſam uirtutem ea quoq; bona cenſentur, quæ ſunt corporis, quæſe extrinſecus à fortuna proueniunt, ac circumſtantia ſunt, quandoquidem ſatius eſt, ubi ea non fuerint cum uirtute coniuncta, quàm longiſsime ab homine abeſſe, his quoq; multatus iniuriam accipere non poteſt. Conſtat enim, cum his bonis ſpoliari, quibus alioqui abuteretur omnino, &c. Itaq; cum Briſeis in bonis externis Achillis fuerit, ea ſibi erepta non uidetur iniuriam accepiſſe. Hæc ſi cui nimis longè petita uidebuntur, quòd ipſa etiam Achillis eam ob rem indignatio teſtatū faciat, exiſtimare eum ſibi ab Agamemnone iniuriam fieri, ille rei nuda narratione contentus eſto. In ijs enim, quæ coniectura mea aſſequor, libertatem amplectandi aut deſerendi cuilibet relinquo: tamen imitanda procuIdubio eſt illa Achillis modeſtia, ijs qui alienæ ſubditi ſunt poteſtati.

οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι) Prudentiam Agamemnoni deeſſe ex eo concludit Achilles, quòd ex præterito iudicium futuri non faciat, quod ſi præſtitiſſet, iudicaſſet, planè neceſſarium eſſe ad reliqui belli confectionem Achillem, qui illius gerendi onus anteà ſuſtinuiſſet. Eſt enim prudentis uiri, principia & cauſas rerum uidere, earumq; progreſſus, & quaſi anteceſſiones non ignorare, ſimilitudines comparare, & rebus præſentibus adiungere atq; annectere futuras: hinc facilè totius uitæ curſum uidet, ut eſt apud Latinum Panætium. Sic autem operatur Prudentia per cogitationem, quæ præterita memoriæ beneficio conſpicit, ex quorum obſeruatione facillimum eſt ſagaci homini de præſentibus atq; adeò de futuris ſtatuere. Ideo prudentiam quaſi *ὄμμα νοερὸν ὅλης τῆς ψυχῆς* Iamblichus appellauit. & Theages *ἀρχὰ ἀρετᾶν, ἐν τῷ λογιστικῷ καὶ κρίνειν γινώσκει καὶ φρονᾶν* dixit.

αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς δακρύσας) Lachrymarum profuſio animi eſt facilis & mitis, unde prouerbio uiri lachrymabiles boni appellati ſunt: contrà, quibus dura ſunt præcordia, illachrymabiles dici poſſunt, qualem fecit Plutonem Latinus Lyricus, quam duritiem in Aenea Didò ſignificauit, quòd lachrymas uictus non dediſſet. Menelaus etiam apud Euripidem in Helena, uiri ingenui eſſe in calamitatibus lachrymari, ſic dicit, *λέγουσιν ὡς πρὸς ἀνδρὸς εὐγενοῦς ἐν ξυμφοραῖσι δάκρυ ἀπ' ὀφθαλμῶν βαλεῖν*. Lacrymas etiam ex eo commendabat Euripides in Oenomao, quòd animi dolores leuarent, *ἀλλ' ἔστι γάρ τι κἀν κακοῖσιν ἡδονή. θνητοῖς ὀδυρμοὶ, δακρύων τ' ἐπιρροαί· ἀλγηδόνας δὲ ταῦτα κουφίζει φρενῶν καὶ καρδίας λύει τὰς ἄγαν τόνους*. Idem in Oeneo, ἀμουσίαν eſſe dicit, *μηδ' ἐπ' εἰκαίοισι δάκρυ σταλάζειν*. Videntur tamen uiro eoq; forti, qualis eſt Achilles Homericus, indignæ lacrymæ, & muliercularum potiùs aut puerorum mollities redolere. Vnde ſic eſt Plato 3. de Repub. locutus *Ὀρθῶς ἄρα ἐξαιροῖμεν ἂν τοὺς θρήνους τῶν ὀνομαστῶν ἀνδρῶν, γυναιξὶ δ' ἀποδιδοῖμεν, καὶ οὐδὲ ταύταις σπουδαίαις, καὶ ὅσοι κακοὶ τῶν ἀνδρῶν.* & paulò pòſt: *Πάλιν δὴ Ὁμήρου τε δεησόμεθα καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν, μὴ ποιεῖν Ἀχιλλέα θεᾶς παῖδα ἄλλοτ' ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενον*, &c. *μηδὲ ἄλλον κλαίοντά τε καὶ ὀδυρόμενον ὅσα καὶ οἷα ἐκεῖνος ἐποίησεν.* Itaq; hoc Achillis dedecus Poeta texit, cùm eum à reliquorum cœtu ſeparat, turpe enim fuiſſet eum, qui armis non uincebatur, ſic ab iſta perturbatione uinci, unde poterat fortitudini ſuæ non leuem maculam inurere. Sed & aliàs Agamemnonem & Patroclum flentes in hoc Poeta uidebimus. Et in ipſa hiſtoria Alexander etiam Magnus lacrymaſſe in Nearchi & Archiæ reditu memoratur, ut prodidit Arrianus in Indicis.

Ὣς φάτο δακρυχέων. τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ,
Ἡμένη ἐν βένθεσιν ἁλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι·
Καρπαλίμως δ' ἀνέδυ πολιῆς ἁλὸς, ἠΰτ' ὀμίχλη·
Καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο δακρυχέοντος,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τέκνον, τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω.
Τὴν δὲ βαρυστενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Οἶσθα· τίη τοι ταῦτ' εἰδυίῃ πάντ' ἀγορεύω;
Ὠχόμεθ' ἐς Θήβην ἱερὴν πόλιν Ἠετίωνος,
Τὴν δὲ διεπράθομέν τε, καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα·
Καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσιν υἷες Ἀχαιῶν,
Ἐκ δ' ἕλον Ἀτρείδῃ Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον·
Χρύσης δ' αὖθ' ἱερεὺς ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος,
Ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
Στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος,
Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ· καὶ ἐλίσσετο πάντας Ἀχαιούς,
Ἀτρείδα δὲ μάλιστα, δύω κοσμήτορε λαῶν.
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
Αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα, καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
Ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε.
Χωόμενος δ' ὁ γέρων, πάλιν ᾤχετο· τοῖο δ' Ἀπόλλων
Εὐξαμένου ἤκουσεν, ἐπεὶ μάλα οἱ φίλος ἦεν·
Ἧκε δ' ἐπ' Ἀργείοισι κακὸν βέλος, οἱ δέ νυ λαοὶ
Θνῆσκον ἐπασσύτεροι· τὰ δ' ἐπῴχετο κῆλα θεοῖο
Πάντῃ ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν. ἄμμι δὲ μάντις
Εὖ εἰδὼς ἀγόρευε θεοπροπίας ἑκάτοιο·
Αὐτίκ' ἐγὼ πρῶτος κελόμην θεὸν ἱλάσκεσθαι.
Ἀτρείωνα δ' ἔπειτα χόλος λάβεν· αἶψα δ' ἀναστὰς
Ἠπείλησεν μῦθον, ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστί.
Τὴν μὲν γὰρ σὺν νηῒ θοῇ ἑλίκωπες Ἀχαιοὶ
Ἐς Χρύσην πέμπουσιν, ἄγουσι δὲ δῶρα ἄνακτι.
Τὴν δὲ νέον κλισίηθεν ἔβαν κήρυκες ἄγοντες
Κούρην Βρισῆος, τήν μοι δόσαν υἷες Ἀχαιῶν.
Ἀλλὰ σὺ, εἰ δύνασαί γε, περίσχεο παιδὸς ἑῆος.
Ἐλθοῦσ' Οὔλυμπόνδε Δία λίσαι, εἴ ποτε δή τι
Ἢ ἔπει ὤνησας κραδίην Διὸς, ἠὲ καὶ ἔργῳ.
Πολλάκι γάρ σεο πατρὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄκουσα
Εὐχομένης, ὅτ' ἔφησθα κελαινεφέϊ Κρονίωνι
Οἴη ἐν ἀθανάτοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμῦναι,
Ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,

Sic dixit lachrymãs: hũc.a.exaudiuit venerãda ma-
Sedens in profunditatib.maris apud patrẽ ſenẽ. (ter
Statim autem prodijt è cano mari, velut nebula:
Et ante ipſum ſedit lachrymantem,
Manuq́; ipſum demulſit, itaq; locuta eſt.
Fili quid fles? quis verò tibi mentẽ inuaſit mœror?
Dic, ne celes in animo, vt ſciamus ambo. (Achilles:
Hãc aũt grauiter ſuſpirãs allocutus eſt pedes velox
Noſti: cur tibi hac ſcienti omnia dicam?
Iuimus in Theben ſacram ciuitatem Eetionis,
Hanc euertimus & adduximus huc omnia:
Et hac quidem benè diuiſerunt inter ſe filij Achiuorũ,
Elegerunt autem Atridæ Chriſeida pulchrigenam:
Chryſes aũt poſtea ſacerdos longè iacientis Apollinis
Venit ad veloces naues Achiu.ferrea tunica indutor.
Liberaturuſq́; filiã, ferẽſq́; infinita precia liberationis,
Coronãq́; habens in manib.longe iacientis Apollinis,
Aureo cum ſceptro, & precabatur omnes Achiuos:
Atridas autẽ maximè, duo moderatores populorũ.
Tunc alij quidem omnes comprobarunt Achiui,
Venerãdũq́; eſſe ſacerdotẽ, & ſplẽdida accipiẽda p̃cia
Sed non Atridæ Agamẽ placuit animo. (liberationis,
Sed malè dimiſit, durumq́; verbum mandauit.
Iratus aũt ſenex retrò abiuit: hunc autem Apollo
Precantẽ exaudiuit, quoniam valdè illi amicus erat.
Miſit autẽ in Argiuos malam ſagittã: populi autem
Moriebantur frequentes: ibant autem ſpicula Dei
Vbiq; per exercitum latum Achiuorum: nobis.a.vates
Benè ſciens cõcionabatur vaticinationes lõgè iaciẽtis:
Statim ego primus hortabar Deum placari.
Atridem autem poſtea ira cepit: ſtatim aũt exurgẽs
Minatus eſt verbum, quod iam perfectum eſt.
Illam quidem enim cũ naui veloci nigrioculi Achiui
Ad Chryſem mittunt: ducunt autem dona regi.
Hanc autem nuper è tentorio iuerũt præcones ducẽtes
Puellam Briſei, quam mihi dederant filij Achiuorũ.
Sed tu, ſiquidem potes, auxiliare filio tuo.
Vadens ad Olympũ Iouem precare, ſi vnquam aliquid
Vel verbo iuuiſti cor Iouis, vel etiam opere.
Sæpè enim te patris in ædibus audiui
Gloriãtẽ, quũ dicebas à faciẽte nigras nubes Saturnio
Solam inter immortales crudelem cladem auertiſſe
Quando ipſum colligare cœleſtes voluerunt alij,

Iuno & Neptunus & Pallas Minerua,
Sed tu quum veniſſes, ipſum Dea liberaſti à vinculis,
Statim Centimanum vocans in magnum Olympum,
Quem Briareum vocant dij, viri autem omnes,
Ageonem. hic.n. duplo rurſus virib. ſuo patre praeſtan-
Qui apud Saturnium ſedebat eo honore lætus: (tior,
Hunc & exhorruerũt immortales dij, neq; ligauerũt.
His nunc illi in memoriã renouatis aſſide, & prehẽde
Si aliquo modo velit Troianis auxiliari: (genua,
Ad puppes uerò vſq; & ad mare expellere Achiuos
Cæſos, vt omnes fruantur rege,
Noſcat autem & Atrides latè dominans Agamemnõ
Suũ detrimẽtũ, quod fortiſſimũ Achiuor. nihili fecit.

Ἥρη τ', ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ * Παλλὰς Ἀθήνη· *Φοῖβος Ἀπόλλων.
Ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν,
Ὦχ' ἑκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,
Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων'· ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων,
Ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων·
Τὸν καὶ ὑπέδεισαν μάκαρες θεοί, οὐδέ τ' ἔδησαν·
Τῶν νῦν οἱ μνήσασα παρέζεο, καὶ λάβε γούνων,
Αἴκέν πως ἐθέλῃσιν ἐπὶ Τρώεσσιν ἀρῆξαι,
Τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἀμφ' ἅλα ἔλσαι Ἀχαιοὺς
Κτεινομένους, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος,
Γνῷ δὲ καὶ Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἣν ἄτην, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισε.

COMMENTARIVS.

ᾠχόμεθ' ἐς Θήβην) Exponit Thetidi matri Achilles cauſam ſuarum lacrymarum, inde à capite narrationem totius negotij arceſſens, in qua breuis erit ſuperiorum omnium ἀνακεφαλαίωσις. Quod autem hic de Chryſeide Thebis capta dicitur, ſequutus eſt etiam Strabo lib. 13. Sed Dictys in hiſtoria uidetur indicare, abductam eam eſſe ex Lyrneſo. Cæterùm Achilles, inquit, haud contentus eorum quæ geſſerat, Cilicias aggreditur: ibiq; Lyrneſum paucis diebus pugnando cepit. Interfecto dein Aetione (lego Eetione, ut eſt hic apud Homerum) qui his locis imperitabat, magnis opibus naues replet, abducens Aſtynomen Chryſis filiam, quæ eo tempore Regi denupta erat, &c. Vnde etiam colligo, malè forſan ab alijs dici Aſtynomem Thebas (intellige autem Hypoplacias) miſſam à Chryſe tanquam in aliquod propugnaculum, uel, ut uoluit author Cypriorum carminum, ad feſtum Veneris, cùm hiſtoria teſtetur, eam Regis Eetionis uxorem fuiſſe.

ἢ ἔπει ὤνησας) Thetis Ioui duobus modis profuit. primùm ἔπει, cùm uidelicet reliquorum Deorum inſidias ipſi detexit. deinde ἔργῳ, cùm Briareum Ioui auxiliaturum in cœlum adduxit, ut paulò pòſt Vlyſſes narrabit. Ad quæ omnia aures ſunt nobis omnino obturandæ, quia ſacroſancta diuinitate indigna ſunt. Sic enim prudentia, uel potiùs prouidentia, pater ille Deorum deſtitueretur, quippe cui monitore opus ad inſidias illi uindicandas fuerit. Deinde cùm non ſuum illi robur ſufficeret, humanum fuerit aduocandum auxilium (quanquam Phornutus per Thetidem prouidentiam, per Briareum diuinam potentiam interpretetur.) Quare illud in uniuerſa poeſi uitioſum eſt, quòd Dij non diuinitùs, ſed humanitùs deſcribantur.

εὐχομένης) Euſtathius uult hic à Poeta ſubobſcurè mores muliercularum deſcribi, quæ ſi quid generosè aut fortiter geſſerint, quod rarum tamen eſt, illud ſubinde prædicare non ceſſant. Sed poteſt etiam hac inani iactantiæ labe carere Thetis, quam hoc factum narraſſe ſæpe contigerit alia de cauſa, ut ſolent uiri etiam prudentes interdum multa de ſuis uirtutibus prædicare: quanquã non ualde repugno, ut Euſtathio ſubſcribatur, & ita ſimile erit, quod Plutarchus de Cicerone commemorat, qui ſuam in Catilinaria coniuratione diligentiam faſtidiosè ſatis inter Romanos commemorabat, quod ille non neceſſariò, ſed gloriæ tantùm ſtudio præſtare credebatur.

Παλλὰς Ἀθήνη) Quidam legebant Φοῖβος Ἀπόλλων. ſed Phornutus uulgarem lectionem agnoſcit.

ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί) Vſitatum eſt apud Homerum, ut quibuſdam rebus duplex nomen imponat: quorum altero Dij, altero homines utantur. cuius rei hoc loco eſt exemplum. Item alibi Dij Xanthum fluuium appellabunt, quem homines Scamandrum, & auem quandam Dij χαλκίδα quam homines κύμινδιν. In Odyſſea uerò ſoli Dij τὸ μῶλυ uocant, quod hominibus plane eſt incognitum. De hac porrò diuerſa nominum ratione ſic eſt apud Platonem. Ἑρ. Τί λέγει ὦ Σώκρατες, Ὅμηρος περὶ ὀνομάτων; καὶ ποῦ. Σω. Πολλαχοῦ· μέγιστα δὲ καὶ κάλλιστα, ἐν οἷς διορίζει ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἅ τε οἱ ἄνθρωποι ὀνόματα καλοῦσι καὶ οἱ θεοί. ἢ οὐκ οἴει αὐτὸν μέγα τι καὶ θαυμάσιον λέγειν ἐν τούτοις περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος; δῆλον γὰρ δὴ ὅτι οἵ γε θεοὶ αὐτὰ καλοῦσι πρὸς ὀρθότητα, ἅπερ ἐστὶ φύσει ὀνόματα· ἢ σὺ οὐκ οἴει; Ἑρ. Εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔγωγε, εἴπερ καλοῦσιν, ὅτι ὀρθῶς καλοῦσι. Hoc autem in Homero uellicat Dio Chryſoſtomus orat. 11. quaſi Homerus hoc ſibi uendicare uoluerit, ut præter cæteros homines Deorum linguas intelligere crederetur: cuius integrum locum inf. lib. 14. recitabimus.

οὗ πατρὸς ἀμείνων) Rarum eſt, ut patrum uirtutes à filijs ſuperentur, iuxta illud Heſiodi παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους. Accidit tamen, ut hoc loco in Briareo, qui robore Neptunum patrem dicitur antecellere Zenodotus tamen hunc uerſus finem cum uerſu ſequenti integro ſic legebat, ut refert Euſtathius, πολὺ φέρτερος ἁπάντων Ὅπποσοι ναίουσ' ὑπὸ τάρταρον εὐρώεντα: in quo uidetur ratio carminis non ſeruari, unde H. Steph. ſic legi poſſe exiſtimabat Αἰγαίωνα, ὁ γὰρ πολὺ φέρτερος ἦν ἁπάντων Ὅπποσοι ναίουσ' ὑπὸ τάρταρον εὐρώεντα. Sed cùm utiq; Zenodoti correctiones nihili ferè ſint, ideò iſta anxiè non conabimur reſtituere, poteram enim alio modo uerſus illos ſcribere quàm Stephanus.

αἴκέν πως ἐθέλῃσιν) Obſeruat hiſtoria ſummo ſtudio in Græcorum omnium commoda Achillem incubuiſſe, quæ etiam in Briſeide lubenter concedenda procurarit, poſteà tamen illud depoſuiſſe, in cuius locum perniciem illorum iam moliri incipit. Petit enim ut Thetis à Ioue impetret auxilium pro Troianis aduerſus Græcos, neque tamen illud in alium petit finem quàm ut Græci cũ ſua iactura diſcãt quantum præſidium cõtempſerint: quo ſi non caruiſſent, non ita à Troianis fuiſſent profligati, unde ſummo cum honore, ab ijs qui dedecus ipſi intulerant, neceſſariò ipſe reuocetur. Plus autem tradit Dictys, ſcilicet Achillem Græcis inſidias ſtruxiſſe, his uerbis: Iamque Græci, inquit, regreſſi ad naues, arma depoſuere, ac ſinguli per loca ſolita corpus cibo curare occeperant: quum Achilles ultum iri cupiens iniurias, ignaros conſilij ſui noſtros, & ob id ocioſè agentes, clàm inuadere tentat. At ubi Vlyſſes à cuſtodibus, qui eruptionem eius præſenſerant, rem comperit, properè duces circumcurſans cum magna uoce monet, atque hortatur uti armis arreptis tuerentur ſeſe, &c.

ἵνα πάντες ἐπαύρωνται) Nihil aliud quærit Acchilles quàm ut cum Græcorum diſpendio gloriæ ſuæ faciat compendium, quod quidem minimè laudandum, minusq; probo uiro imitandum eſt.

Huic reſpondit deinde Thetis, lachrymas effundẽs,
Heu fili mi, cur te enutriui duro fato pariens?
O vtinam apud naues ſine lachrymis & ſine noxa,
Sederes, quoniam tibi fatũ paululũ neq; multùm diu:
Nunc aũt & citò moriturus & ærumnoſus ſupra oẽs
Es, idcirco te malo fato peperi in ædibus.
Hoc autem dictura verbum Ioui gaudenti fulmine
Vado ipſa in Olympũ valde niuoſum, ſi perſuadeatur.
Sed tu quidem nunc nauibus aſſidens velocibus
Iraſcere Achiuis, bello autem abſtine omnino.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
Ὤ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα;
Αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων
Ἧσθαι· ἐπεί νύ τοι αἶσα μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν·
Νῦν δ' ἅμα τ' ὠκύμορος καὶ ὀϊζυρὸς περὶ πάντων
Ἔπλεο· τῷ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν μεγάροισι.
Τοῦτο δέ τοι ἐρέουσα ἔπος Διὶ τερπικεραύνῳ
Εἶμ' αὐτὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀγάννιφον, αἴκε πίθηται.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι,
Μήνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν.

μετ' μέμνονας Ζεὺς γὰρ ἐπ' Ὠκεανὸν* μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα. (θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο)
Δωδεκάτῃ δέ τοι αὖθις ἐλεύσεται Οὔλυμπόνδε·
Καὶ τότ' ἔπειτά τοι εἶμι Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
Καί μιν γουνάσομαι, καί μιν πείσεσθαι ὀΐω.

Iuppiter enim in Oceanum ad inculpatos Aethiopas
Heſternus iuit ad cõniuium (dij aũt ſimul oẽs ſequuti
Duodecima autem rurſus veniet ad cælum: (ſunt.)
Et tunc poſtea vadam Iouis ad anea baſis domum:
Et ipſius genib. aduoluar, & me ipsũ perſuaſurũ puto.

COMMENTARIVS.

αἶσα μίνυνθά περ) Philoſtratus Iunior in Imaginibus memorat Thetidem à Nereo patre accepiſſe hoc reſponſum de Achillis fato, cum uidelicet aut ſine gloria uictu
rum aut cum gloria breuiſsimè moriturum. Itaq, cum ab ipſa inter Lycomedis filias in Scyro occultatum, ubi à reliquis quidem pro filia eſt ſemper habitus (mulieribus enim ueſtibus uirilem ſexum diſsimulabat, maximæ autem natu amore infando potitus. Sed cum Troia capi ſine Achille non poſſet, miſſus eſt Vlyſſes cum Diomede ad eum perquirendum qui tandem Vlyſsis dolo deprehenſus (ut ipſe apud Ouid. 13. Metam. exponit) Troiam uenit. quod planè gloriam & decus Achilli erat comparaturũ, ſed cum uitæ diſpendio iuxta Nerei (uel potius Iouis) oraculum. Vnde poteſt intelligi, cur hoc loco Thetis ſe Achillem breuis uitæ genuiſſe dicat. Hoc ſuum autem fatum exponet ipſe Achilles infrà lib. 9. Iliad. Oſtendit hic porrò Thetis uerè maternum animum erga filium.

Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανὸν) De hoc loco ſic Strabo lib. 1. ὅταν φῇ, Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανόν, &c. κοινότερον λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλου τὸ [illegible] Sed iſta quoq, alius erunt loci. Ceterum quomodo ſit hic locus intelligendus, docet Euſtathius, primum hiſtoricè, deinde mythologicè. Illud amplecti tutius eſt. Itaque narrant in Dioſpoli, quæ eſt Aegypti ciuitas, eſſe Iouis templum maximum, unde Aethiopes Iouis ſculptum ſimulacrum accipientes, & aliorum quoq, Deorum ſimul, certo quodam tempore totam Libyam circumeunt, & conuentus iſtos generales per totos duodecim dies concelebrant, quod tot ſint apud ipſos Dij. Itaque Poeta huius conſuetudinis non ignarus, ut quem Aegyptium eſſe quidam dixerint, fingit hoc loco peregrinationem Iouis duodecim dierum, ex hiſtoria ad figmentum deueniens. Sane hoc mihi longè acceptius eſt, quàm tot nugæ mythologicæ, quæ tametſi quibuſdã ſapiant, à me inſipidiores non fient. Illas tamen in commentarios meos infarcire nolui, niſi quæ ad mores faciunt, aut aliàs etiam non omnino abſurdæ ſunt. Sed ut ad rem: Aegyptios, inquit Diodorus Siculus lib. 3 non ſolum primam hominum originem, ſed diuini cultus inuentionem ſibi uendicare. Verba illius aſſeremus, quia ad hunc locum etiam faciunt. Φασὶ, Αἰγυπτίοι, inquit, [illegible] Homerum intelligit hoc loco [illegible] Cur autem Aethiopes ἀμύμονας appellet, cauſam ueram eſſe puto, quòd hic de pijs loquatur, qui in cultu diuino occupantur. Nam & aliqui idem Diodorus teſtatur, quoſdam Aethiopum (quos ideò non poteſt ἀμύμονας Poeta uocare) nullos cenſere eſſe Deos, ideoque Solem orientem ut hoſtem, in loca paluſtria fugientes, execrari. Sunt qui ſcribant μετὰ μέμνονας, ut ad marginem annotaui, dicuntque, quoſdam Aethiopas ſic appellari à Memnone, filio Tithoni & Auroræ: **Sed lectio uulgata eſt apud Strabonem & Diod.**

Ὣς ἄρα φωνήσασ' ἀπεβήσετο. τὸν δ' ἔλιπ' αὐτοῦ
Χωόμενον κατὰ θυμὸν ἐϋζώνοιο γυναικός,
Τήν ῥα βίῃ ἀέκοντος ἀπηύρων. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἐς Χρύσην ἵκανεν ἄγων ἱερὴν ἑκατόμβην.
Οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,
Ἱστία μὲν στείλαντο, θέσαν δ' ἐν νηῒ μελαίνῃ·
Ἱστὸν δ' ἱστοδόκῃ πέλασαν, προτόνοισιν ὑφέντες,
Καρπαλίμως· τὴν δ' εἰς ὅρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς,
Ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν·
Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
Ἐκ δ' ἑκατόμβην βῆσαν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι.
Ἐκ δὲ Χρυσηῒς νηὸς βῆ ποντοπόροιο.
Τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις Ὀδυσσεὺς
Πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει, καί μιν προσέειπεν,
Ὦ Χρύση, πρό μ' ἔπεμψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Παῖδά τε σοὶ ἀγέμεν, Φοίβῳ θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
Ῥέξαι ὑπὲρ Δαναῶν, ὄφρ' ἱλασόμεσθ' ἄνακτα
Ὃς νῦν Ἀργείοισι πολύστονα κήδε' ἐφῆκεν.
Ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων
Παῖδα φίλην· τοὶ δ' ὦκα θεῷ κλειτὴν ἑκατόμβην
Ἑξείης ἔστησαν ἐΰδμητον περὶ βωμόν.
Χερνίψαντο δ' ἔπειτα, καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο.
Τοῖσιν δὲ Χρύσης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχών.
Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,
Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις.
Ἤδη μέν ποτ' ἐμεῦ πάρος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
Τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἴψαο λαὸν Ἀχαιῶν·
Ἠδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ,
Ἤδη νῦν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἄμυνον,
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.

Sic utiq, locuta abijt: hunc autem reliquit ibi
Iratum in animo propter formoſam mulierem,
Quam vi ab inuito abſtulerant. Sed Vlyſſes
In Chryſen peruenit, ducens ſacram hecatombem.
Qui quando portũ valdè profundũ intra peruenerũt,
Vela quidem collegerunt, poſueruntq. in naui nigra:
Malum aũt thecæ accõmodarunt, rudentib. dimittẽtes
Statim, hanc autem in portum protraxerunt remis,
Anchoras eiecerunt, ac puppes ligauerunt:
Verùm & ipſi exierunt in littus maris,
Et hecatomben expoſuerunt longè iacienti Apollini.
Sed & Chryſeis naui exiuit pontigrada.
Hanc quidem poſtea ad altare ducens prudens Vlyſſes,
Patri charo in manibus poſuit, & ipſum allocutus eſt:
O Chryſe, præmiſit me rex virorum Agamemnon:
Filiamq, tibi vt ducerem, Phœboq. ſacram hecatombẽ
Facerem pro Danais, vt placemus regem,
Qui modò Argiuis multi ſuſpirij dolores immiſit.
Sic dicens, in manib poſuit: hic.a ſuſcepit gaudens
Filiam dilectam: hi autẽ ſtatim deo inclytã hecatombẽ
Ordine ſtatuerunt benè ædificatum circa altare.
Manus lauarunt poſtea, & fruges ſalſas ſumpſerunt.
His autem Chryſes valdè precabatur manus eleuans,
Audi me argenteũ arcũ habens, qui Chryſen tueris,
Cillamq, valdè diuinam, Tenedoq, fortiter imperas.
Iam quidem aliquando me antea exaudiſti precantẽ,
Honoraſti quidẽ me: valde aũt læſiſti populũ Achiuo-(rum,
Item & nunc mihi hoc perfice deſiderium,
Iam nunc à Danais ſæuum exitium remoue.
Sic dixit orans. hunc autem exaudiuit Apollo,

COM-

COMMENTARIVS.

χαίρουσα κατὰ θυμὸν) Siquidem Thetis anteà ad iram Achillem excitabat his uerbis, ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι Μήνι' Ἀχαιοῖσιν, πολέμου δ' ἀποπαύεο πάμπαν.

αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς) Poſt interiectum hyperbaton de abducta Briſeide & Achillis colloquio cum Thetide, redit ad omiſſam narrationem de reducta ad patrem Chryſeide.

ἐς Χρύσην ἵκανεν) Strabo lib. 13 docet, quæ nam Chryſa ſit hic intelligenda, nempe in Ciliciæ parte, quæ Adramyttena uocatur, quòd ad mare ſitam indicet Homerus, & prope Thebam unde Chryſeis erat abducta. Itaq; falli eos, qui Chryſam ad Hamaxitum intelligunt, cum in ea nullus ſit portus. Homerus autem dicat, Οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο. Neq; illic templum ad mare ſit contra expreſſam Homeri deſcriptionem in his uerbis, ἐκ δὲ Χρυσηῒς νηὸς βῆ ποντοπόροιο, &c. Neq; prope Thebam, ut Homerica. Deinde quòd nauigatio à Cilicia Chryſa ad Nauſtathmon ſexaginta ferè ſit ſtadiorum (apud Euſtathium legitur [illegible] pro [illegible] apud Strabonem) unius diei, quantam uidetur Vlyſſes confeciſſe. Nam egreſſus naui, ſtatim ſacrificium Deo præbet: deinde, ueſpera occupante, ibi pernoctat mane auehitur. Ab Hamaxito autem uix tertium eius interualli eſt: itaq; ſic licuiſſet Vlyſſi ſacris operato eadem die ad Nauſtathmum redire. Quanquam hæc ratio non ſufficeret, cum dici poſſit, Vlyſſem totam diem in ſacrificio occupatum fuiſſe, ut & Homerus poſtea docet οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο.

χερνίψαντο) De hac conſuetudine lauandi ante ſacrificium ſuprà diximus, & alias etiam copioſiùs dicturi ſumus. Quòd autem addit οὐλοχύτας προβάλοντο, indicat conſuetudinem aſpergendi. οὐλοχύτας, id eſt molam ſalſam altaribus (quidam dicunt inter cornua hoſtiæ, ut infrà annotabimus) antequam fieret hecatombe [illegible], inquit Euſtathius, [illegible] &c. Quæ ut uera ſint per me, tamen amplius de hac re dicendum eſt. Itaq; ſciendum ſolitos ueteres uictimarum uoluntatem (diligenter enim obſeruabatur, at uictimæ non reluctarentur, alioqui tanquam Diis minimè gratæ ab aris remouebantur) molarum inſpertione probare. Fiebat autem illa inſpertio inter cornua hoſtiæ eam mactam eſſe ſignificantes, etenim ſi non obſtupuiſſet ideo, aut commoueretur, idonea ad ſacra facienda exiſtimabatur, & illum actum immolationem appellarunt Latini, quod Horatius lib. 2. Sermon. Eclog. 3 exprimit, Tu, cùm pro uitula ſtatuis dulcem Aulide natam Ante aras, ſpargiſq; mola caput, improbe, ſalſa, Rectum animi ſeruas, &cæt. Hinc ergo poteſt intelligi, cur dicat Homerus καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο. Quid præterea ſit οὐλοχύται ſciendum ſit, alibi obſeruabimus.

Sed poſtq̃ precati ſunt, & fruges ſalſas proiecerunt,	Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,	
Retrotraxerũt quidẽ primũ et iugularũt, et excoriarũt,	*Αὐέρυσαν μὲν πρῶτα, καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἔδειραν,	χ. αὐέρυσαν
Coxasq; ſecuerunt, aruinaq; cooperuerunt,	Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,	
Duplicata facientes ſuper ipſis a. cruda poſuerunt.	Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.	
Adolebat a. in aſſulis ſenex, ſuper aũt rubrum uinum	Καῖε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον	
Libabat. iuuenes autem apud ipſum tenebant uerua quinq; ordines habentia manibus.	Λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.	
Sed poſtquam coxæ adustæ ſunt, & uiſcera guſtarunt,	Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,	
Ac minutatim ſecuerũt alia, & in uerub. trãsfixerũt,	Μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,	
Aſſarunt accuratè, traxeruntq; omnia. (uiuium,	Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.	
Cæterum ubi quieuerũt à labore, præparauerũtq; cõ-	Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,	
Cõuiuati ſunt: neq; in aliquo animus indiguit cibo æ-	Δαίνυντ'· *οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.	χ. οὐ δ' ἄν
Sed poſtquã potus & eſcæ deſideriũ exemerũt, (quali.	Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	
Pueri quidem crateras coronauerunt uino.	Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·	
Diſtribueruntq; omnibus, incipientes poculis.	Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν, ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.	
Hi autem totam diem cantu Deum placabant,	Οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν *ἱλάσκοντο,	χ. ἱλάσκοντ Καλὸν ἀείδοντες, παιήονα κ. Ἀχαιῶν Μέλ.
Lætum canentes Pæana pueri Achiuorum, (audiẽs	Καλὸν ἀείδοντες Παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν,	
Canentes longè operantem, is aũt mentẽ delectabatur	Μέλποντες ἑκάεργον, ὁ δὲ φρένα τέρπετ' ἀκούων.	
Quando autem ſol occidit, & crepuſculũ ſuperuenit,	Ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ, καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,	
Tunc ſanè dormiuerunt iuxta rudentes nauis.	Δὴ τότε κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός.	
Quãdo a. manè genita apparuit roſea digitos aurora,	Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,	
Et tunc reducti ſunt ad exercitũ latum Achiuorum.	Καὶ τότ' ἔπειτ' ἀνάγοντο μετὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.	
His aũt concitatum uentũ miſit longè iaculãs Apollo.	Τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἵει ἑκάεργος Ἀπόλλων.	
Hi verò malũ erexerũt, ſupraq; vela alba extenderũt.	Οἱ δ' ἱστὸν στήσαντ', ἀνά θ' ἱστία λευκὰ πέτασσαν·	
Ventus aũt inflabat medium velũ, circum aũt unda	Ἐν δ' ἄνεμος πρῆσεν μέσον ἱστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα	
Carinam nigra valdè reſonabat, naui eunte.	Στείρῃ πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης·	
Hæc autem currebat per undam pertranſiens vias.	Ἡ δ' ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθα.	
Sed poſtquã venerũt ad exercitum latum Achiuorũ,	Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἵκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν,	
Nauẽ quidem hi nigram in continentem traxerunt	Νῆα μὲν οἵγε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν	
In ſummam arenã, ac longuria longa ſubextenderũt.	Ὑψοῦ ἐπὶ *ψαμάθοις, ὑπὸ δ' ἕρματα μακρὰ τάνυσσαν·	χ. ψαμάθῳ
Ipſi autem ſparſi ſunt per tentoriaq; nauesq;.	Αὐτοὶ δ' ἐσκίδναντο κατὰ κλισίας τε νέας τε.	

COMMENTARIVS.

αὐέρυσαν) Notandus eſt mos Græcorum. Nam cùm ſuperis ſacrificabant, hoſtiam ita diſponebant, ut cœlum intueretur, quod appellatum eſt αὖ ἐρύειν, uel uno uocabulo αὐερύειν. Vnde Sophocles dixit, [illegible] Sin uerò heroibus aut Diis inferis ſacra facerent, hoſtia capite demiſſo in terram iugulabatur. Porrò totus penè ſacrificiorum ritus ex hoc loco Homerico intelligi poteſt, ut longiore opus non ſit ad eam rem explicatione, ſi quis modò diligenter omnia expenderit. Illa tamen omnia latiùs perſequuntur Lycophronis & Apollonij interpretes, quæ omnia ſtudioſè collegit Natalis Comes Mythologiæ lib. 1 cap. 10.

μίστυλλον τ' ἄρα) Qui Homerum uirtutum omnium parentem appellauit (appellauit autem Iuſtinianus Imperator) omnibus numeris abſolutam ueritatem elocutus eſt. Ecce enim ut alia, quæ ſuis locis ſingula explicantur, taceam, impræſentia-

rum temperantiæ exemplum quam ipse in omnibus Heroum conuiuijs proponit. Nullas enim repetitiones aut ingurgitationes inducit, sed usum ciborum & potus, quantum ad necessitatem sufficit. Qua de re sic Athenæus, uel potius Athenæi Epitome lib. 1. [illegible] inquit, [illegible]. Et paulo post [illegible]. Quibus uerbis commendantur heroes Homerici ab optima tum corporis tum animi ualetudine, quam ex temperanti uictus ratione contrahebant. Res imitatione omnino digna ijs præcipue, qui magistratum gerunt, aut regia dignitate præfulgent. Id Socrates, quem Homeri discipulum recte appellauit Dion Chrysostomus Orat. 56. accuratissime obseruauit, [illegible], ut est apud Xenoph. [illegible] lib. 1 [illegible], &c. Vide Clem. Alex. Pædag. lib. 2. Cur autem [illegible] appellauerit, docet Athenæi Epitome eodem loco, & nos in uoce [illegible] quoq; explicabimus.

[illegible]) Cur potum cibo præposuerit, alteram ex duabus causis esse putat Eustathius: Vel enim, inquit, fortuitò factum est: uel, quia sitis fame sit potentior, id est, [illegible]. Sed ego uersus causa factum arbitror. Et alioqui obseruandum est, utriusque commistionem nutritioni necessariam Homerum agnouisse, & utrumq; frugalibus uiris solet tribuere. Sic Vlyssem Iliad. τ facit [illegible], ut est in Epitome Athen. lib. 1. Idem de utroque paulo post: [illegible]. Expunxi autem quæ in uulgatis codicibus sequuntur, [illegible], quia superflua mihi uisa sunt) [illegible]. Quibus uerbis dispositio cibi & potus describitur, ut suo loco uidebimus.

[illegible]) Hunc morem sic enarrauit idem Athenæus, [illegible]. Apud Romanos autem alia fuit coronandi pocula ratio quæ apud Homerum nostrum luxus omnis hostem non reperitur. Poculis enim coronas ex floribus contextas imponebat, ut est apud Virgilium: Crateras magnos statuunt, & uina coronant. sed implebantur etiam mero pocula, ut idem alibi ostendit, Tum pater Anchises magnum cratera corona Induit, impleuitq; mero.) Et apud Tibullum: Coronatus stabit & ipse calix. Apud Virgilium autem Seruius annotat, apud antiquos duas fuisse mensas: unam epularum, alteram poculorum. Illuc ad hunc locum pertinet. Mensa enim epularum tunc fuit, cum heroes cibo & potu simul fruerentur, id est, promiscuè uel bibebant, uel comedebant: ideo diximus ex Athenæo, solitum apponi singulis Homeri conuiuis canistrum, & mensam, & poculum, ut biberent quando animus iuberet. Mensa uerò poculorum ea est, quæ nunc describitur, cum altera sublata succedunt adolescentes isti, qui singulis heroibus uina infundunt sine ulla cibi mentione. Qui mos in conuiuijs Germanorum usitatus est, quanquam isti in mensis poculorum solent bibendi irritamentis aliquibus, puta pane sale persuso, uti.

[illegible]) Variæ sunt cantilenarum species, quas Eustathius, & post eum Rhodiginus lib. 27. cap. 26 enumerant, attigit etiam Epitome Athenæi lib. 1. Alia igitur est [illegible], qualis est uatis illius, quem Clytemnestræ reliquit discedens Agamemnon, qui primùm mulierum laudes percurrens, desiderium quoddam honoris, gloriæ, probitatisque in eius animo impressit: unde Ægysthus non prius Clytemnestra potitus est, quam [illegible] illum in insula deserta obtruncarit. Alia est [illegible], qua uirorum præstantium laudes retinebantur, ut de Achille aliquando Homerus dicet. Alia [illegible], quam etiam Philostratus Achilli tribuit his uerbis, [illegible], inquit, [illegible]. Alia est [illegible], qualis illa Demodoci apud Homerum, ad quam iuuenes pubescentes saltabant atq; in armis. Denique cantilena est [illegible], qualis est hoc loco, quæ propriè dicata est Apollini.

Αὐτὰρ ὁ μήνιε νηυσὶ παρήμενος ὠκυπόροισι
Διογενὴς Πηλῆος υἱὸς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκετο κυδιάνειραν,
Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον· ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
Αὖθι μένων, ποθέεσκε δ' ἀϋτήν τε πτόλεμόν τε,
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες
Πάντες ἅμα, Ζεὺς δ' ἦρχε. Θέτις δ' οὐ λήθετ' ἐφετμέων
Παιδὸς ἑοῦ, ἀλλ' ἥ γ' ἀνεδύσετο κῦμα θαλάσσης,
Ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν, Οὔλυμπόν τε.
Εὗρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἥμενον ἄλλων
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο.
Καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἑλοῦσα,
Λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα,
Ζεῦ πάτερ, εἴποτε δή σε μετ' ἀθανάτοισιν ὄνησα
Ἢ ἔπει, ἢ ἔργῳ, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ.
Τίμησόν μοι υἱὸν, ὃς ὠκυμορώτατος ἄλλων
Ἔπλετ'. ἀτάρ μιν νῦν γε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἠτίμησεν. ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
Ἀλλὰ σύ πέρ μιν τίσον Ὀλύμπιε μητίετα Ζεῦ.
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
χ. τιμῇ. Υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν, ὀφέλλωσίν τέ ἑ *τιμῇ.
Ὣς φάτο. τὴν δ' οὔτι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἀλλ' ἀκέων δὴν ἧστο. Θέτις δ' ὡς ἥψατο γούνων,
Ὣς ἔχετ' ἐμπεφυυῖα, καὶ εἴρετο δεύτερον αὖθις,
Νημερτὲς μὲν δή μοι ὑπόσχεο, καὶ κατάνευσον,
Ἢ ἀπόειπ' (ἐπεὶ οὔ τοι ἔπι δέος) ὄφρ' ἐῢ εἰδῶ
Ὅσσον ἐγὼ μετὰ πᾶσιν ἀτιμοτάτη θεός εἰμι.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,

Verùm hic iraſcebatur nauibus aſsidens velocibus.
Generoſus Pelei filius pedes velox Achilles.
Neq; vnquã in cõcione verſabatur illuſtres viros facien-
Neq; vnquã in plio, ſed conſumebat dilectum cor (te,
Illic manens: deſiderabat aũt clamoremq; pugnamq;
Sed quando iam ab illo duodecima facta eſt aurora,
Et tunc iam ad Olympũ iuerant dij ſemper exiſtẽtes,
Oẽs ſimul, Iupiter.n. præibat: Thetis.n. non oblita eſt
Filij ſui, ſed emerſit ex vnda maris, (mandatorũ
Matutinaq; cõſcẽdit in magnũ cœlum Olympumq;.
Inuenit.n. latè videntẽ Saturnidẽ ſeorſum ſedentẽ ab
In ſummo vertice baccatis iugis Olympi: (alijs,
Et ante ipſum ſedit, & prehendit genua
Siniſtra manu, dextera aũt ſub mẽto apprehendẽs,
Supplicans allocuta eſt Iouem Saturnidem regem:
Iupiter pater, ſi quando te inter immortales iuui,
Vel verbo, vel opere, hoc mihi perfice deſiderium,
Honora mihi filium, qui breuiſsima vitæ præ cæteris
Eſt: ſed ipſum nunc rex virorum Agamemnon
Inhonorauit, habet.n. munus eius ereptũ, quod ipſe vi
Sed tu ipſũ honora Olympie prudens Iupiter: (cepit.
Tandiu aũt Troianis adijce robur, donec Achiui
Filium meum honorent, augeãtq; eũ honore. (Iupiter
Sic dixit: hanc.n. non allocutus eſt nubes congregans
Sed tacitus diu ſedit, Thetis.n. ut apprehẽderat genua,
Sic tenebat inhærẽs, & rogabat ſecundò iterum:
Verum quidem iam mihi promitte & annue:
Vel abnue (quoniam non tibi eſt timor) vt bene ſciam,
Quãtũ ego inter oẽs inhonoratiſs. dea ſim. (Iupiter
Hanc.n. ingemiſcens allocutus eſt nubium congregator

Ἡδη

Exitialia ſanè opera, quod me rixari impelles, Ἦ δὴ λοίγια ἔργ' ὅτ' ἐμ' ἐχθοδοπῆσαι ἐφήσεις
Iunoni, quando me irritat contumelioſis verbis. Ἥρῃ, ὅτ' ἄν μ' ἐρέθῃσιν ὀνειδείοις ἐπέεσσιν.
Hæc aũt & vanè mecũ ſemper inter immortales deos Ἡ δὲ καὶ αὔτως μ' αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
Cõtendit: atq; mecũ dicit in pugna Troianis auxiliari. Νεικεῖ, καί τέ μέ φησι μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν.
Sed tu quidem nunc rurſus recede, ne te videat Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν αὖτις ἀπόστιχε, μή σε νοήσῃ
Iuno, mihi autem hæc erunt curæ vt perficiam. Ἥρη· ἐμοὶ δέ κε ταῦτα μελήσεται ὄφρα τελέσσω.
Sed age, iam tibi capite annuam, vt confidas. Εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι, ὄφρα πεποίθῃς.
Hoc enim ex me cum immortalibus maximum Τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον
Signum: non enim meum irreuocabile, neq; fallax Τέκμωρ. οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλόν,
Neq; ſine exitu, quodcunq; capite annuam. Οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅ, τί κεν κεφαλῇ κατανεύσω.
Dixit, & nigris ſupercilijs annuit Saturnides, Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.
Ambroſiæ autem comæ deſluxerunt regis Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
Ex capite immortali: ac magnum concuſsit Olympũ. Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Sic Hiſtoria. Cæterùm Achilles memor iniuriæ ſupradictæ, abſtinendum publico concilio decreuerat, odio maxime Agamemnonis, &c. quem locum nos alias quoque adduxiſſe memini.

[illegible]) Achilles non bellandi cauſa & ſtudio bellum exoptat, ſed ut experirentur Græci quanta cum iactura ipſum expuliſſet Agamemnon, nempe, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.

[illegible]) Ritus ſupplicant in hoc loco deſcribuntur. Primùm igitur ſedet Thetis ante Iouem cui erat ſupplicatura: quem morem non memini me alibi obſeruaſſe. Illud tantum mihi nunc ſuccurrit, quod Interpretes Apollonij referunt, ſolere ſupplices apud larem tacitos ſedere. Sic autem loquutus erat Apollonius [illegible]. Sed illud non eſt huius loci, neque uidetur ſupplicem decere ut ſedeat, niſi hoc inter Deos propter affinitatem aut generis aut dignitatis tolerari potuit. Quæ ſequuntur autem, ſic ſe habent prout illa quoque Rhodiginus lib. 15 cap. 18. ex Euſtathio & alijs Græcis Interpretibus ſtudioſe collegit. Veteribus, inquit poſt illos, diu receptiſsimi fuit moris, ut ſupplicantes caput, dextram, genua eius, cui ſe ingererent ſupplices, contingerent, nec totum tamē caput, ſed mentum modò, ut ſtatuere Homerus uidetur, uel barbæ medituliam, quod probat Euripides. In uerò [illegible], quia ſit in nobis pars ea principalis, ut in qua [illegible], id eſt rationalis collocetur potentia. Dextram uero [illegible], quoniam ibi maxima inſit ad agendum facultas. Genua propter motus & progreſsionis neceſsitatem. Tria uerò hæc ſymbolicè, conſenſum, actionem, progreſſum, ad ea quæ peterentur, præſtanda, complecti uidentur, & ueluti [illegible], id eſt auguſta fuiſſe ſupplicandi, &c. Hæc ad uerbum Cælius. Ex quibus quæ de dextra dicuntur, ad hunc locum non pertinent: ideò reliqua quæ illic ſunt, non tranſcripſi.

[illegible]) Beneficium ſeceiſſe qui dicit, petit, inquit Publius. Quod huic loco maxime conuenit. Repoſcit enim [illegible] & hoſtimentum Thetis à Ioue, ut ſtatim ſubijcit, quo modo etiam Apollinem Chryſes precabatur antea, ubi uide quę de hac beneficiorum commemoratione annotauimus. Reliqua paulò antè in Achillis querimonia & colloquio cum Thetide explicuimus.

[illegible]) Cauſam huius ſilentij eſſe ſuſpicor, quòd non facile rem Iunoni ingratam aggrederetur. id proculdubiò facturus ſi Troianis manifeſto auxiliaretur. Quod ego ex ſequenti Iouis oratione conijcio, [illegible], &c.

[illegible]) Perpetua ferè ſunt Iouis & Iunonis iurgia & odia, tum propter Iouis adulteria qua de re infr. Iliad. ξ. copioſiùs dicetur. Mirum eſt autem adeo perfricta fronte Poetas extitiſſe ut non ſolum Dijs coniugia tribuerint, ſed coniugiorum etiam eos infractores ſtatuerint: item & iurgiorum inimicitiarumq; authores & fautores ſceleſtiſsimos. Res ſacroſancta illa Deitate, patiſque om optiſsima tam indigna, quam horum mendaciorum confictores æterno digni ſupplicio. Quod utinam Homerus non præſtitiſſet, qui reliquis tamen uiam præmonſtrauit: ſed cæcus ille cæcos ad exitium deduxit) tum quòd Iouis animus in Troianos magis propenderet, quàm in Græcos, quorum partes Iuno tuebatur, ideò ſtatim dicit Iupiter, καί τέ μέ φησι μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν.

[illegible]) Ille capitis nutus auguſtiſsime promiſſum Iouis confirmauit, unde Thetis de ipſius auxilio dubitare non potuit. Eſt autem caput pars in corpore præſtantiſsima, in qua eſt rationalis animæ ſedes ſecundum Platonicos: quia illic eſt cerebri conceptaculum, ac membrorum animalium, quæ organa ſunt & principia uirtutis animalis, tam apprehendentis, quam eligentis, ſeu uoluntariè mouentis, ut obſeruauit quoque ex illis Rhodiginus lib. 3. cap. 23. unde colligi poteſt, cur tam auguſtum ſit capite Iouem annuere. Ex eo enim tanquam primo motore pendent uoluntates noſtræ, maxime quæ cum ratione conſentiunt. Nam hic non loquor de [illegible] aut [illegible]: quarum illa eſt in corde, hæc uerò in iecore. Itaque Iuppiter ſubiungit pollicitum ſuum capitis nutu ſancitum eſſe irreuocabile, omni fraude carens, & cuius euentus certiſsimus ſit. Denique, res ſacra caput exiſtimatum eſt, unde & ſternutamenta ſacra dicit Ariſtoteles in Problematibus, ſect. 33 q. 9 his uerbis: [illegible], &c. Iuſiurandum ergo per caput pro ſanctiſsimo & inuiolabili habitum eſt apud ueteres. Alij dicunt caput fuiſſe ſalutis ſymbolum, itaq; illud adiurare & deuouere in fide præſtanda receptum fuiſſe. Hinc Lyricus Latinus Iuliam Barinem perfidum caput uotis obligare ſolitam dicit.

[illegible]) Tria ſunt, inquit Euſtathius noſter, quibus aliquis promiſſa non exequitur, Fraus, Pœnitentia ac conſilij mutatio, & impotentia: ex quibus duo priora neceſſariò non contingunt, tertium poteſt accidere, ſi res quam pollicitus ſit, magna extiterit, cuius etiam euentus ſit omnino impoſsibilis. At potentiſsimo omnium id eſt Ioui, hæc omnino neceſſariò adſunt. Per [illegible] autem oſtendit Iuppiter, ſe firmum & ſtabilem: per τὸ [illegible], ſe ueracem: per τὸ [illegible], ſe promiſſorum perfectorem. In [illegible] autem deeſt [illegible], ut & ibi [illegible] deeſt [illegible].

[illegible]) Antea dicebamus toto capite Iouem annuere, nunc uerò ſolis ſupercilijs: ſumuntur ergo illa, ut arbitror, [illegible] pars pro toto.

[illegible]) Solet iſta Homerus [illegible] de Deorum motibus craſsiùs ad humanæ naturæ ſimilitudinem expreſſo. Sic Iuno int. lib. 8. [illegible]: ſic Latinus Homerus, & nutu totum tremeſecit olympum.

Isti ſic cõſultantes disiuncti ſunt: hæc quidē poſteà Τώ γ' ὣς βουλεύσαντε διέτμαγεν· ἡ μὲν ἔπειτα
In mare deſilijt profundum à ſplendido Olympo: Εἰς ἅλα ἆλτο βαθεῖαν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
Iupiter autem in ſuā domū: Dij verò ſimul oēs ſurrexerūt Ζεὺς δὲ ἑὸν πρὸς δῶμα. Θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέσταν
Ex ſedibus, ſuo patri obuiam: neq; aliquis ſuſtinuit Ἐξ ἑδέων, σφοῦ πατρὸς ἐναντίον. οὐδέ τις ἔτλη
Expectare venientem, ſed obuij ſteterunt omnes. Μεῖναι ἐπερχόμενον. ἀλλ' ἀντίοι ἔσταν ἅπαντες.
Sic hic quidem illic reſedit in ſolio, neq; ipſum Iuno Ὣς ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ' ἐπὶ θρόνου, οὐδέ μιν Ἥρη
Ignorauit, intuita quod ei contulerat conſilia Ἠγνοίησεν, ἰδοῦσ' ὅτι οἱ συμφράσσατο βουλὰς

Ἀργυ

Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
Αὐτίκα κερτομίοισι Δία Κρονίωνα προσηύδα,
Τίς δ' αὖ τοι δολομῆτα θεῶν συμφράσσατο βουλάς;
Αἰεί τοι φίλον ἐστὶν ἐμεῦ ἀπὸ νόσφιν ἐόντα,
Κρυπτάδια φρονέοντα δικαζέμεν· οὐδέ τί πώ μοι
Πρόφρων τέτληκας εἰπεῖν ἔπος ὅ, ττι νοήσεις.
  Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ἥρη, μὴ δὴ πάντας ἐμοὺς ἐπιέλπεο μύθους
Εἰδήσειν· χαλεποί τοι ἔσοντ' ἀλόχῳ περ ἐούσῃ.
Ἀλλ' ὃν μέν κ' ἐπιεικὲς ἀκουέμεν, οὔτις ἔπειτα
Οὔτε θεῶν πρότερος τόν γ' εἴσεται, οὔτ' ἀνθρώπων·
Ὃν δ' αὖ ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοιμι νοῆσαι,
Μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο, μηδὲ μετάλλα.
  Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Καὶ λίην σε πάρος γ' οὔτ' εἴρομαι, οὔτε μεταλλῶ.
Ἀλλὰ μάλ' εὔκηλος τὰ φράζεαι ἅσσ' ἐθέλῃσθα.
Νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή σε παρείπῃ
Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
Ἠερίη γὰρ σοί γε παρέζετο, καὶ λάβε γούνων.
Τῇ σ' ὀΐω κατανεῦσαι ἐτήτυμον, ὡς Ἀχιλῆα
Τιμήσῃς, ὀλέσῃς δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
  Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα
    Ζεύς.
Δαιμονίη, αἰεὶ μὲν ὀΐεαι, οὐδέ σε λήθω.
Πρῆξαι δ' ἔμπης οὔτι δυνήσεαι, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
Μᾶλλον ἐμοὶ ἔσεαι· τὸ δέ τοι καὶ ῥίγιον ἔσται.
Εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἐστὶν, ἐμοὶ μέλλει φίλον εἶναι.
Ἀλλ' ἀκέουσα κάθησο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ·
Μή νύ τοι οὐ χραίσμωσιν ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,
γρ. ἀΐπτους Ἆσσον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι * ἀάπτους χεῖρας ἐφείω.

Argenteos pedes habens Thetis filia marini ſenis:
Statim mordacibus Iouem Saturnium alloquuta eſt:
Quis aũt rurſus tibi, doloſe, deorũ contulit conſilia?
Semper tibi gratum eſt me ſine ſeorſum quum es,
Occulta cogitantẽ decernere, neq; aliquod adhuc mihi
Promptus tolerasti dicere verbum quodcunq; cogitas.
  Huic reſpondit poſtea pater virorumq; deorumq;:
Iuno, ne omnia mea ſperato verba
Scire, difficilia tibi erunt, vxor quamuis mea ſis:
Sed quod quidem decens fuerit audire, nullus poſtea
Neq; Deorum prior hoc ſciet neque hominum:
Quod autem ego ſeorſum à dijs vellem intelligere,
Ne tu hæc ſingula interroga, neque perſcrutare.
  Huic reſpõdit poſtea bouinos oculos habẽs venerãda
Moleſtiſsime Saturnide, quale verbũ dixiſti? (Iuno.
Et valde te antè neque interrogo, neq; perſcrutor,
Sed valde tacitus ea deliberas quæ vis:
Nunc autem valde timeo in mente, ne te ſeducat
Argenteos pedes habens Thetis filia marini ſenis.
Matutina enim tibi aſſedit, & apprehendit genua:
Cui te puto annuiſſe verè, vt Achillem
Honores, perdas autem multos in nauibus Achiuorũ.
  Huic viciſsim reſpondens dixit nebularum congre-
    gator Iupiter:
Miſera, ſemper quidem ſuſpicaris, nec te lateo.
Facere autem tamen nihil poteris: ſed animo ingrata
Magis eris meo: hoc tibi & horribile erit.
Si autem ſic hoc eſt, mihi quoque par eſt gratum eſſe
Sed tacita ſede, meo & obedi verbo,
Ne te non iuuent quotquot dij ſunt in Olympo (ro.
Propè venientes quãdo tibi inacceſsibiles manus inice-

COMMENTARIVS.

θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἀνέσταν) Exemplum eſt reuerentiæ, quam inferiores ſuperioribus tribuunt, quæ non ſolùm interna debet eſſe, ſed etiam externam honoris exhibitione poſtulat, quam eſt uenientibus aſſurgere. Talis fuit quoq; apud Romanos obſeruatio, aſpectu magiſtratuum capita aperire, quanquam præter Plutarchum Plinius lib. 28. cap. 6 ex authoritate Varronis non uenerationis cauſa id tantum exiſtimet, ſed ualetudinis, quoniam firmiora conſuetudine ea fierent: quod mihi planè ridiculum uidetur, ut per tranſennam iſta annotemus. Sola autem aſſurrectione uenientem Iouem excipit cætera Deorum caterua, tanquam uidelicet ſupremum illorum moderatorem, imò & patrem, qualis ab Homero mox appellabitur.

[illegible]) Quam curioſa ſit mulierum uulgus, Iunonis exemplo uidetur docere, quòd in ſecreta etiam mariti conſilia inquirant, ut illa ſibi pateant. Quod autem Ioui Iuno conſuetudinem illam exprobrat, ſeorſum à ſe aliquid ſemper moliendi aut cogitandi, nihil aliud eſt quam quod antea Iuppiter ipſe dicebat, uenire ſe identidem in Iunonis ſuſpicionem, ne partibus Troianorum opitularetur, his uerbis, [illegible]. Cui prudenter quoque reſpondet Iuppiter, caſtigans curioſam nimis illius interrogationem, quaſi non expediat aut deceat illam omnes Iouis deliberationes reſciſcere, cum alioqui nihil ſit illam celaturus, adeò ut & in illarum communicatione eam cæteris omnibus antelaturus ſit. Quæ in coniugum præcepta traduci poſſunt, ut ea ſolum quæ maritus uoluerit, ſatagat uxor, cætera anxie & ſollicite nimis præter coniugis arbitrium non exquirat. Quò directè ſpectant illa Naumachij apud Stobæum: [illegible] ſermo eſt ad mulierem [illegible]. Habet ergo iſtud prærogatiue maritus, ut ſine uxoris conſilio multa poſsit peragere aut moliri, quanquam illud in domeſticis negotijs tutum ſemper non eſt, imo penè nunquam. Etenim, ut eſt apud Iuuenalem: quiſquis erit bonus optandusq; maritus, Nil unquam inuita donabit coniuge, uendet Hac obſtante nihil. Et hæc reciprocè ab utroq; coniuge præſtantur) quod item uxorem non decet, ut uidelicet ipſa ſeorſim aliquid à marito aggrediatur, ita lege connubiali in mariti uoluntatem & nutum tota ſe mancipauit. Quod ut ſane & rectè intelligatur, ſciendum eſt multa negotia puta publica (nam ad rerumpublicarum adminiſtrationem mulieres nõ admittimus, quanquam Plato hoc illis in ſua Republica conceſſerit) à uiro adminiſtrari, in quibus non ſolùm non neceſſarium, ſed & pernicioſum eſt mulierum conſortium putà ſi requiratur alicubi ſilentium, cuius quàm parcæ ſint illæ, docent iſta Antiphanis [illegible] Tacendum quod putas an fœminæ Committis? imò quid aliud, quàm ſi in foro Denunciares uoce præconum omnium? Sunt & aliæ multæ rationes, quibus mulieres ad omnia maritorum conſilia & deliberationes admitti non debeant. Sed de illis nos plus ſatis forſan diximus. Hunc autem Homericum locum ſic Plutarchus quoque enarrat, [illegible], inquit, [illegible]. Hoc autem ultimum poſtea uidebimus, nam alioqui huius loci non eſt.

[illegible]) Ingenium ferè eſt mulierum ut ſemel irritatum uerborum blanditie non deliniatur. Cùm enim modeſtiſsimè curioſam Iunonem affatus eſſet Iuppiter, ut ad ulteriorẽ inquiſitionem aditus illi occludi uideretur, illa tamen peruersè & refractario animo in eum acrius inurgit, atq; adeo conuitijs inceſſit, quod quàm ſit uxoribus indignum, docent, qui obedientiam ab illis erga maritos exhiberi iubent, [illegible], inquit Philemon tantum abeſt, ut contumelijs eos afficere debeant, à quibus rixoſa iſta Iuno ſibi non temperauit.

[illegible]) Dixerat antea Poeta, manifeſta fuiſſe Iunoni Iouis conſilia his uerbis, [illegible] Ἀργυρόπεζα Θέτις, &c. nunc uerò Iuno ſuſpicari ſe illa tantùm dicit: tamen uidetur [illegible] omnino loqui, ut & cognouit Iuppiter, cùm dicet, αἰεὶ μὲν ὀΐεαι οὐδέ σε λήθω.

πρῆξαι δ' ἔμπης) Id eſt, Suſpicione tua nihil proficies, neque idcirco deliberationum mearum exitus auertes, quin & eo nomine magis odioſa eſſe mihi incipis, quòd tam ſeuerè & rigidè mecum agis, quaſi te inconſulta nihil auſim aggredi, imo & damnum maius tota iſta tibi curioſitas importabit, tum ego ex calamitate tua non mediocrem uoluptatem concepturus ſum. His grauiora ſubiungit Iupiter, uerbera enim ac manuum iniectionem Iunoni comminatur, quæ, maritum reuerita, tacuiſſe dicitur, quaſi uiribus, non uerbis impar. Vbi etiam exemplum muliebris puſillanimitatis, aut, ſi mauis ἀφημονέστερον, modeſtiæ.

Ἀάπτους) Ariſtophanes in Gloſſis ſcribebat ἀέπτους, quaſi ἀείπτους, quas nequeat quiſpiam eloqui, uel ἀνυπερβλήτους, quas non poſſis conſequi. Quod annotaui, ut quoad poſſum maxime, nihil à nobis deſideretur in hoc ſpicilegio uariarum lectionum poſt alios meſſores, qui me præceſſerunt. Quaſdam autem antea in hoc libro ad marginem ſcripſi, quarum in annotationibus non memini, ſed diligens lector facile ex collatione præcedentium editionum eas animaduertet. Quod & impoſterum fieri uolo, ſi quando negligentior in his minutioribus fuero, dum ad grauiora ingenium meum applico.

χεῖρας ἐφείω) Eſt autem Iuno Iouis manus olim experta, cùm è cœlo ab eo ſuſpenſa eſt, ut ſuo loco, id eſt, infrà Iliad. μ. copioſè uidebimus.

Sic dixit: timuit .a. boninis oculis veneranda Iuno,
Et tacita ſedit cùm inflexiſſet dilectum cor.
Ingemuerunt autem in domo Iouis dij cœlicolæ:
His aũt Vulcanus inclytus artifex incepit concionari,
Matri dilectæ amabilia ferẽs albas vlnas habẽti Iuno-
Certè peſtifera opera hæc erũt, neq; tolerabilia, (ni.
Si iam vos propter mortales contenditis ſic:
Inter Deos aũt tumultum excitatis, neq; conuiuij
Boni erit voluptas: quoniam peiora vincunt.
Matrẽ aũt ego admoneo ipſam, quãuis intelligentem,
Vt patri dilecto amabilia adferat Ioui, vt ne iterum
Iurget pater, & nobis conuiuium conturbet.
Si enim vult Olympius fulgurator
Ex ſedibus euertere, hic enim multùm potens eſt.
Sed tu hunc verbis demulce mollibus:
Statim poſteà beneuolus Olympius erit nobis.
Sic dixit, & ſurgens poculum rotundum
Matri dilectæ in manib. poſuit: & ipſam allocutus eſt:
Tolera mater mea & ſuffer, mœſta quamuis ſis:
Ne te, dilectam quamuis exiſtentem, oculis videam
Verberatam: tunc non potero, quamuis doleam,
Iuuare. difficilis .n. cæleſtis Iupiter vt ei repugnetur.
Iam enim me & aliás auxiliari cupientem
Iecit pede, extendens à limine diuino.
Totam autẽ diẽ ferebar: vnà autẽ cum ſole occidente
Decidi in Lemnum. (parum autem animi erat mihi)
Ibi me Sintij viri ſtatim exceperunt cadentem.
Sic dixit: riſit autem dea albas vlnas habẽs Iuno:
Subridens autem filij ſuſcepit è manu poculum.
Sed hic alijs dijs à dextra exorſus omnibus
Propinabat, dulce nectar ab cratere hauriens.
Inextinguibilis autem excitatus eſt riſus beatis dijs,
Poſtquã viderunt Vulcanum per ædes miniſtrantem.
Sic tunc quidem totam diem vſq; ad ſolem occidentẽ
Conuiuabãtur: neq; amplius animus indiguit cõuiuio
Neq; lyra perpulchra, quã tenebat Apollo, (æqualis:
Muſiſq;, quæ canebant reſpondentes voce pulchra.
Sed poſtquam occidit ſplendida lux ſolis,
Hi quidem dormiturientes iuerũt domũ vnuſquiſq;.
Vbi ſingulis domum inclytus vtroq; pede claudus
Vulcanus fecerat doctis artibus.
Iupiter aũt ad ſuum lectũ iuit cæleſtis fulgurator,
Vbi antè dormiebat, cũ ipſũ dulcis ſomnus inuaderet
Illic dormiuit aſcendẽs, iuxtaq; aureã ſedẽ habẽs Iuno.

Ὣς ἔφατ'· ἔδεισεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη·
Καί ῥ' ἀκέουσα καθῆστο, ἐπιγνάμψασα φίλον κῆρ.
Ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοὶ οὐρανίωνες.
Τοῖσιν δ' Ἥφαιστος κλυτοτέχνης ἦρχ' ἀγορεύειν,
Μητρὶ φίλῃ ἐπίηρα φέρων λευκωλένῳ Ἥρῃ,
Ἦ δὴ λοίγια ἔργα τάδ' ἔσσεται, *οὐδ' ἔτ' ἀνεκτά, χ. οὐδέ τ'
Εἰ δὴ σφὼ ἕνεκα θνητῶν ἐριδαίνετον ὧδε,
Ἐν δὲ θεοῖσι κολῳὸν ἐλαύνετον· οὐδέ τι δαιτὸς
Ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.
Μητρὶ δ' ἐγὼ παράφημι, καὶ αὐτῇ περ νοεούσῃ,
Πατρὶ φίλῳ ἐπίηρα φέρειν Διί, ὄφρα μὴ αὖτε
Νεικείῃσι πατήρ, σὺν δ' ἡμῖν δαῖτα ταράξῃ.
Εἴ περ γάρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος *ἀστεροπητὴς
Ἐξ ἑδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.
Ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσι·
Αὐτίκ' ἔπειθ' ἵλαος Ὀλύμπιος ἔσσεται ἡμῖν.
Ὣς ἄρ' ἔφη καὶ ἀναΐξας, δέπας ἀμφικύπελλον
Μητρὶ φίλῃ ἐν χερσὶ τίθει, καί μιν προσέειπε,
Τέτλαθι μῆτερ ἐμή, καὶ ἀνάσχεο, κηδομένη περ,
Μή σε, φίλην περ ἐοῦσαν, ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι
Θεινομένην. τότε δ' οὔ τι δυνήσομαι ἀχνύμενός περ
Χραισμεῖν. ἀργαλέος γὰρ Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι.
Ἤδη γάρ με καὶ ἄλλοτ' ἀλεξέμεναι μεμαῶτα,
Ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο.
Πᾶν δ' ἦμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
Κάππεσον ἐν Λήμνῳ (ὀλίγος *δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν)
Ἔνθα με Σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.
Ὣς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
Μειδήσασα δὲ, παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον.
Αὐτὰρ ὁ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς ἐνδέξια πᾶσιν
Ὠνοχόει, γλυκὺ νέκταρ ἀπὸ κρητῆρος ἀφύσσων.
Ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσιν,
Ὡς ἴδον Ἥφαιστον διὰ δώματα ποιπνύοντα.
Ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Δαίνυντ'. οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
Οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἣν ἔχ' Ἀπόλλων,
Μουσάων θ', αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδυ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,
Ἧχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
Ἥφαιστος ποίησεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσι.
Ζεὺς δὲ πρὸς ὃν λέχος ἤϊ' Ὀλύμπιος ἀστεροπητής,
Ἔνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.
Ἔνθα* καθεῦδ' ἀναβάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος Ἥρη.

COMMENTARIVS.

ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα) Deos hoc iurgium grauiter tuliſſe exiſtimo, quòd Iunonem ſic aduerſus Iouem peruicacem eſſe animaduertiſſent, tum quòd etiam furorem Iouis indignantis pertimeſcerent, quod ex Vulcani ſequenti oratione colligo, qua reliquorum Deorum ſententia uidetur exprimi.

ἦ δὴ λοίγια ἔργα) Ex malis motibus, inquit ille, ortæ ſunt leges, Poeta ſimiliter ex uitijs uirtutis docendæ anſam arripit. Poſt ri-

zas ergo prætedentes Iouis & Iunonis inducitur Vulcanus, qui matrem Iunonem placidè exhortatur ad præſtandam Ioui reuerentiam, & ab eius moroſa increpatione temperet, eo maximè argumento, quod potentiſsimo omnium Deo tutò non reſiſtatur, ut qui non ſolum Iunonem, ſed & reliquos Deos cœlo exturbare poſsit. Quod cum ſuperioribus Iouis uerbis conſentit, [illegible] &c.

[illegible] Intelligendum [illegible], inter epulas concitata fuiſſe iſta Deorum diſsidia. Iam uerò cum hilaritati deſtinata ſint conuiuia, non diſſolutæ, ſed temperanti, ea illinc proculdubio exulare par eſt, quæ controuerſias moroſas tumultusq; pariunt, ne feſtiuitas iſta & urbanitas epularum perturbetur. Hinc eſt elegans illa [illegible] ode Latini Lyrici, Natis in uſum lætitiæ ſcyphis Pugnare, Thracum eſt, tollite barbarum Morem, uerecundumq; Bacchum Sanguineis prohibete rixis. & paulo pòſt: Impium Lenite clamorem ſodales, Et cubito remanete preſſo. quæ poſtrema huic loco maximè conuenirent. Sic lepidulus ille Anacreon, [illegible].

[illegible] Sentus eſt. Si hæc diſsidia epulis noſtris commiſceantur, peribit tota noſtra delectatio, quia ubi bonum aliquod eſt, ſi malum acceſſerit, longe maior eſt ex malo moleſtities quam ex bono uoluptas. Quam [illegible] quidam alius [illegible]. Sed ad Homerum facit Euripides, ſic dicens, [illegible].

[illegible] Potentiam ſupremi illius Dei cætera Deorum caterua etiam reformidat, quod anteà idem Vulcanus indicauit, cum dixit [illegible], quæ potentia eò magis in homines extenditur, ut docet Odyſſ. Homerus ipſe his uerbis: [illegible]. Et Menander generaliùs, [illegible], inquit.

[illegible] Ex uno periculo ad cætera ſapientiores fieri ſolemus, quod huc loco Vulcano accidit. Cùm enim iam ſemel robur Iouis cum ſuo incommodo ſit expertus propter præſtitam Iunoni matri aduerſus illum opem, cautior inde iam factus, ipſi aduerſari in re potiſsimum ſimili uerecur. Fabula autem iſta de Vulcano in inſulam Lemnum deiecto à Platone ex ſua Repub. expellitur. Ea autem duplex fuit. Primùm enim ab ipſa Iunone matre deiectus, memoratur ab ipſo etiam Homero hymnographo hymno in Apollinem, ubi Iuno introducitur factum ipſum narrans. Secundò à Ioue, ut hoc loco recitatur, & à Luciano in dialogo de Sacrificijs, his uerbis [illegible]. Illa autem duplicitas non eſt à Natali obſeruata, ideò diuerſum factum ab altero alterum exiſtimauit, hoc eſt diuerſe à multis conſcriptum, ſed nos ex Euſtathio illam edocemur. [illegible], inquit, [illegible]. Cæterum locus iſte ſecundum omnium fere opinionem mythologicus eſt ſed iam anteà monuimus, non eſſe noſtri inſtituti, ſenſus fabularum mythologicos obſeruare, quia hoc peculiare uolumen poſtulat propter ingentes in eam rem deblaterationes & diuerſitates, quod etiam ab alijs iam eſt præſtitum, nimirùm ab Heraclide Pontico olim, & recens diligenter à Natali Comite.

[illegible] His uerbis diſtantiam cœlorum à terris ſignificauit Poeta. Cæterum hic Vulcani lapſus non ualdè abeſt ab hiſtoria ſacra, quæ Angelos deiectos cœlo [illegible] memorat, & neſcio an hoc ignara illa & cæca antiquitas adumbrarit.

[illegible] Sic triſtia iucundis Poeta temperat, & poſt illos contentionum æſtus tranquillitate condit diuina conuiuia. Eſt enim riſus hilaritatis teſtis, quem tamen moderatum eſſe decet, neque forte talem, qualem Dijs hoc loco Homerus tribuit, hoc eſt [illegible], quod manifeſte apud Platonem 3. de Repub. damnat Socrates: [illegible], inquit, [illegible]. [illegible] &c.

[illegible] Hoc unum exemplum Muſicæ laudes commendat, ut quæ à Deorum etiam conuiuijs non abſit. Itaque magiſter ille apud Plutar. docet, eidem maximè inter epulas illius uſum non tam ad nudã & ſimplicem delectationem aurium, ſed [illegible], quod ille ex Ariſtoxeni ſententia protulit, qui dicebat, adhiberi eam ad conuiuia, quod quum ſæpe merum plus æquo hauſtu mentem & corpus fallere conſueuiſſet haurientium, circunſtans Muſica ordine & menſura rata atq; mediocri reuocaret eos ad niſum ſtatumque contrarium, & adhiberet modum, & in tranquillitate atque conſtantia pacatum animum contineret, &c. Itaq; Homerus eam in epulis ut plurimùm adhibet, ſed tamen pacificis & quietis, non bellicis, ut quæ apud Agamemnonem celebrantur, ubi magis ſeria erant agitanda negotia. Aliter porro ſe habent Alcinoi, Procorum, & Diuûs otioſa conuiuia, ubi Demodocus, Phemius, & Iopas canere finguntur. Notandum eſt autem, antiquum illud Muſicę genus mixtum fuiſſe uoce & inſtrumentis, ut hoc loco Apollini lyra tribuitur: Muſis uerò uoces, ſiue illæ aliæ, ſiue ad organicũ etiam melos adiunctæ fuerint, lyrá pulſante nimirũ Apolline. Cum uerò Muſicæ uſus in Homericis conuiuijs frequens ſit, tanquã uidelicet res iucunda & honeſta, quod utrumque illi Ariſtoteles 8. Politic. tribuit, eius uſus non uidetur à nobis improbandus, quanquã Euripides, ut eſt à Rhodigino obſeruatum lib. 9. cap. 4. eos coarguat, qui lyra in poculis utuntur. Ad iram enim (inquit) potiùs, luctumq; adhibenda muſica eſt, non inſuper cantu addecet ſoluere, qui iam uoluptatibus diffluunt. Hæc porrò Apollinis & Muſarum Muſica uidetur fuiſſe ſimpliciſsima & modeſtiſsima ſecus quam poſterioris ſeculi, ubi tam inſtrumentorum fides, quam ipſæ cantiones magis luxuriarunt, qualis uidetur fuiſſe illa Marſyæ, cui Apollinem & eius inſtrumenta Socrates 3. Polit. anteponit. Sed hoc forſan eſt [illegible]. Finem faciam, ſi priùs monuero Icaromenippum illum Luciani Deorum cõuiuium, quod ipſemet in cœlis uiderit retuliſſe, in cuius narratione multa ſunt huic loco ſimilia.

[illegible]) Primus Homerus, ut uolunt, Aſtrologos in hoc loco docuit cœlum in duodecim domos partiri. Quod ſi uerum eſt, duodecim quoque deos cœleſtes ſtatuiſſe eos credendum eſt, quos ab Aegyptijs Græcos accepiſſe teſtatur in Euterpe Herodotus. [illegible], inquit, [illegible], &c. Sed ſuſpicor, id primum & ante ipſum Homerum à Chaldæis factitatum, ut cum ad eos Aſtrologiæ inuentio referatur, pars iſta quoque Aſtrologiæ potiſsima referenda eſſe uideatur. Quod ego contra Didymi & Euſtathij noſtrorum interpretum ſententiam dictum uolo.

[illegible]) Atqui initio ſequentis libri dicet Homerus Iouem non dormijſſe, quod planè huic loco repugnat. Sed nos mox ibidem illud examinabimus.

Finis primi libri Iliadis.

ARGV-

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI HOmeri Iliadis.

IVPITER ſomnium immittens Agamemnoni, hortatur ut Græcos educat ad bellum. Hic autem primum quidem optimatum concilium congregauit: poſteà autem concione facta tentat ipſos, hortans fugere in patrias: detinet autem ipſos Vlyſſes Mineruæ prudentia, & Neſtor concionatus: poſtea cibo ſumpto armantur ipſique & Duces: ſimiliter autem & Troiani, cùm Iris ipſis annunciauiſſet. Enumerationem autem Poeta fecit exercituum & nauium.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Somnium & Catalogus.

Aliud.

B. autem ſomnium habet, concionem: & naues enumerat.

CAETERI quidem dij, & viri equites galeati
Dormiebãt per totã noctem, Iouem .a. non habebat dulcis ſomnus,
Sed is voluebat in animo, quomodo Achillem
Honoraret, perderet aũt multos apud naues Achiuos.
Hoc aũt ei in animo optimũ viſum eſt conſilium,
Mittere ad Atridẽ Agamemnonem pernicioſum ſomnium:
Et ipſum compellans, verba cita dixit:
Vade age, pernicioſũ ſomniũ, celeres ad naues Achiu.
Et cum veneris in tentorium Agamemnonis Atridæ,
Omnia valdè verè nuncia ſicut iubeo:
Armare ipſum iube comatos Achiuos
Omnibus copijs, nunc.n. capiat ciuitatem Latiniam,
Troianorũ: nõ.n. amplius diuersè cœleſtes domos habẽtes
Immortales ſentiunt, inflexit enim omnes
Iuno ſupplicans: Troianis autem mala impendent.
Sic dixit: iuit aũt Somnium poſtq̃ ſermonẽ audiuit.
Statim aũt peruenit celeres ad naues Achiuorum:
Iuit.a. ad Atridẽ Agamemnonem, hunc aũt inuenit
Dormientẽ in tentorio, (circũ.a. diuinus fuſus erat ſomnus)
Stetit aũt ſuper capite, Nelei filio ſimilis
Neſtori, quem maximè ſenũ honorabat Agamemnon,
Huic ſe aſsimilans, allocutum eſt diuinum Somnium:
Dormis Atrei fili valde prudẽtis equũm domitoris?
Non oportet per totã noctẽ dormire conſiliariũ virũ,
Cui populi ſunt commiſsi, & tot curæ ſunt.
Nunc.v. mihi auſculta citò: Iouis.a. tibi nuncius ſum,
Qui cũ procul ſit à te, valde te curat & miſeratur,
Armare te iuſsit comatos Achiuos
Omnibus copijs: nunc.n. capias ciuitatem Latiniam
Troianorum: nõ.n. amplius diuerſa cœleſtes domos tenentes
Immortales ſentiunt, inflexit enim omnes
Iuno ſupplicans: Troianis autem mala impendent
Ex Ioue. ſed tu tuis habe mentibus, neq. te obliuio
Capiat, quando te dulcis ſomnus remiſerit.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Β. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΖΕΥΣ ὄνειρον ἐπιπέμψας Ἀγαμέμνονι, παρακελεύεται τοὺς Ἕλληνας ἐξαγαγεῖν ἐπὶ τὸν πόλεμον. ὁ δὲ πρότερον μὲν τῶν ἀρίστων συνέδριον συναθροίζει· ἔπειτα δὲ ἐκκλησίαν ποιησάμενος ἀποπειρᾶται αὐτῶν, παρακελευόμενος φεύγειν εἰς τὰς πατρίδας. κατέχει δ' αὐτοὺς Ὀδυσσεὺς Ἀθηνᾶς προνοίᾳ καὶ Νέστωρ δημηγορήσας. ἔπειτα προφαγόντες ἐξοπλίζονται αὐτοί τε καὶ οἱ ἡγεμόνες. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Τρῶες, Ἴριδος αὐτοῖς ἀπαγγειλάσης. καταλόγους δ' ὁ Ποιητὴς ποιεῖται τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν νεῶν.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ὄνειρος καὶ κατάλογος.

Ἄλλη.

Βῆτα δ' ὄνειρον ἔχει, ἀγορὴν καὶ νῆας ἀριθμεῖ.

ΑΛΛΟΙ μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Εὗδον παννύχιοι· Δία δ' οὐκ * ἔχε νήδυμος ὕπνος, — χ. ἰχε ἥδυμος.
Ἀλλ' ὅγε μερμήριζε κατὰ φρένα, ὡς Ἀχιλῆα
Τιμήσῃ, ὀλέσῃ δὲ πολέας ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ἥδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Πέμψαι ἐπ' Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι οὖλον ὄνειρον.
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Βάσκ' ἴθι οὖλε ὄνειρε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Ἐλθὼν ἐς κλισίην Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο,
Πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὡς ἐπιτέλλω.
Θωρῆξαί ἑ κέλευε *καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς — χ. κάρη κομόωντας
*Πανσυδίῃ. νῦν γάρ κεν ἕλοι πόλιν εὐρυάγυιαν — χ. πανσυδίῃ
Τρώων. οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Ἀθάνατοι φράζονται· ἐπέγναμψεν γὰρ ἅπαντας
Ἥρη λισσομένη. Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται.
Ὣς φάτο. βῆ δ' ἄρ' ὄνειρος ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσε.
Καρπαλίμως δ' ἵκανε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν·
Βῆ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα· τὸν δ' ἐκίχανεν
Εὕδοντ' ἐν κλισίῃ, περὶ δ' ἀμβρόσιος κέχυθ' ὕπνος.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς Νηληΐῳ υἷι ἐοικὼς
Νέστορι, τόν ῥα μάλιστα γερόντων τῖ' Ἀγαμέμνων.
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσεφώνεε θεῖος ὄνειρος,
Εὕδεις Ἀτρέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο;
Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
Ὧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε.
Νῦν δ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
Ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται, ἠδ' ἐλεαίρει·
Θωρῆξαί σε κέλευσε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς
Πανσυδίῃ. νῦν γάρ κεν ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν
Τρώων. οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Ἀθάνατοι φράζονται· ἐπέγναμψεν γὰρ ἅπαντας
Ἥρη λισσομένη· Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται
Ἐκ Διός. ἀλλὰ σὺ σῇσιν ἔχε φρεσί, μηδέ σε λήθη
Αἱρείτω, εὖτ' ἄν σε μελίφρων ὕπνος ἀνήῃ.

COMMENTARIVS.

Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος) Videbatur hoc ſuperioribus Homeri uerbis repugnare, quibus dicebat Iouem καθεύδειν: ſed ſolutio iſtius repugnantiæ dependet ex ſignificatione uerbi καθεύδειν, quæ eſt ſimpliciter decumbendi ad ſomnum captandum, ἁπλῶς ... Eſt autem illi oppoſitum τὸ ὑπνώειν, uel poetica circumlocutione ὕπνῳ ἔχεσθαι, hoc eſt ſomno ſolui, & planè obdormire, id eſt ἐκλελύσθαι καὶ ἀπεσβηκέναι τὰς αἰσθήσεις, ut monuit noſter Euſtathius. Sed tamen illa diſtinctio mihi paulò uiolentior

lentior, quàm par ſit, uidetur: nam καθεύδειν etiam pro dormire, ut apud Platon. in Euthyd. [illegible]. Dicerem lubentiùs, breuiore ſomno detentũ fuiſſe Iouem, quàm cæteri Dij uel homines. Porro ſummã ſummi illius rerũ omnium moderatoris uigilantiam expreſſit Poeta, ut cæteris dormientibus eo maximè tempore, quod ſomno deſtinatum eſt, ſomni expers ſolus recubet. quod licet craſsè ab Homero dictum uideatur, tamen ne ſacræ quidem paginæ ab iſta ruditate & balbutie penitus abhorreſcunt. Sanè hoc loco Iouem ἄυπνον meliùs inducit, quàm inf. lib. 14. ubi ὕπνον πάντων θεῶν ἄνακτα uocat, à quo etiam Deus ille tandem ſopitur: quod Criticus quidam noſtri temporis non oblitus eſt in ſua Poetica. Sed & nos infrà libro iam laudato de eadem re copioſiùs diſſeremus.

πέμψαι ἐπ' Ἀτρείδῃ) Non eſt inauditum, per ſomnia ſolitum eſſe Deum humanos commonefacere de futuris. Per ſomnia dico, quamuis etiam per Oracula, id eſt χρηματισμοὺς, qui inter dormiendum etiam accidunt, idem præſtare non rarò conſueuerit. Eſt autem Somnium, quod hic Poeta ὄνειρον appellat, propriè quod tegit figuris, & uelat ambagibus, non niſi interpretatione intelligendam ſignificationem rei quæ demonſtratur, ut à Macrobio definitur. quanquam Iulius Scaliger ὄνειρον genus faciat Inſomniorum, à bene ominandi conſueta interpellatione, [illegible], uoce deducta. Sed iſta noſtrum non eſt probare aut improbare, ne longiùs à Poeta diſcedamus, ad cuius illuſtrationem id tantum tenendum eſt, quod initio monuimus. Porrò de iſta Somniorum diuinitate pleraque coaceruauit Rhodig. lib. 27. ubi & illud non prætermiſſum, quod Ariſtoteles contra diuinationem per ſomnium diſputauit. Sanè de Somniorum incertitudine iſta protulit Homerus noſter, ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι γίγνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι. qua de re uidebimus Odyſſ. τ. Sed & antea lib. 1. nonnulla de Somnijs diximus. Hic itaque res omnino diuina eſt Somnium, unde & paulò poſt θεῖος ὄνειρος appellabitur, quod propter obſcuritatem ὄναρ, mea quidem ſententia, dicitur, cæteris interpretationibus ſpretis, quæ ab Euſtathio & Didymo commemorantur.

πάντα μάλ' ἀτρεκέως) Non intelligit Iupiter mandatum ſuum uerum eſſe: erat enim proculdubiò incertum, obſcurum, penè, imò omnino dicam, falſum. nam cum Græcis aduerſus Troianos felicem belli exitu polliceretur, contrariũ tamẽ ipſis contigit. Illud ergo ἀτρεκέως ad ipſorum uerborũ narrationẽ, non ad ipſius narrationis ſententiam refertur. Et hinc obſeruandũ eſt, placere Homero ut legati ac nuntij eadem uerba referãt, quæ ſibi demãdata ſunt. Itaq; in legationibus ſolet ταὐτολογεῖν. Quòd ſi quid præterea dicant, id ex mandati ſententia dependet: neq; ideò iuſſa tranſilit, aut ulpiam uiolat, ut in hac Somnij legatione paulò poſt dicetur.

καρηκομόωντας) Comam ſtudioſiſſimè Græci aluerunt, quod ipſis cum Lycijs, ſecundum Ariſtot. in Oecon. cum Gallis, quorum regioni ab intonſis capitibus, ut refert Plinius, nomen fuit: cum Liguribus, eodem Plinio authore, & præterea Lucano. cum Capillatis inter Getas dictis, Iornande teſte. cum Britannis ſecundum Cæſarem: cum Indis ſecundum Solinum: cum Parthis, iuxta Oppianum Κόμας: cum Perſis, ut retulit Marcellinus lib. 23. commune eſt, quod diligenter à Iunio in Comm. de Coma obſeruatur. Addo quod Ariſtoteles Rhet. ad Theod. lib. 1. de Lacomibus ſcribit, apud quos laudabile eſſet comam nutrire. Quoniam enim non eſt facile ſeruile aliquod opus facere crinitum hominem, libertatis id apud eos erat indicium. Sed Charilaus rex apud Plut. in Apopht. interrogatus, cur comam Spartani nutrirent? Quia, inquit, omnium ornatum hic minimo conſtat ſumptu. Lycurgus autem huius ſui inſtituti cauſam copioſiorem reddebat, quod ea formoſos uenuſtiores redderet, deformes horridiores: ut in eius uita ſcripſit Plutarch. & in Lyſandro. Vnde ſumpſiſſe Euſtathium puto, dicentem, non ſolum ad ornamentum, ſed & ad timorem incutiendum Græcos comam genuinam & naturalem, non adulterinam (ut quidam intelligebant) aluiſſe. De Abantibus autem aliàs erit dicendum.

Νέστορι) Regem eſſe φιλονέστορα patet ex infinitis locis Homeri, propter uidelicet Neſtoris ætatem & prudentiam, qua in omnium rerum adminiſtratione tanquam optima & fideliſſima conſiliatrice utebatur. Vnde commodiſſimè Somnium eius perſonam induit, quaſi nimirum ſic eſſet eius oratio pondus ſuum erga illum habitura ab illo profecta, quem ipſe tantoperè uenerabatur. Ideò Poeta ſubiungit, τόν ῥα μάλιστα γερόντων τῖ' Ἀγαμέμνων.

εὕδεις Ἀτρέος υἱέ) Iſta ſunt, quæ à Somnio præter memorata Iouis uerba dicũtur cum quibuſdam ſequentibus, οὐ χρὴ παννύχιον, &c. Porro duplici ratione obſeruo hæc legationis munia apud Homerum perfici. Vna eſt, cum nihil additur aut minuitur uerbis ipſius delegantis à legato. Secunda cùm uerba quidem illa retinẽtur, ſed aut paululum immutata aut copioſius enarrata, quod uitioſum non eſt: ſed ab ipſo Poeta alibi comprobatum, ubi Neptunus Iridi dicit, ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται ὅτ' ἄγγελος αἴσιμα εἰδῇ.

οὐ χρὴ παννύχιον) De hoc loco ſic Plutarchus, [illegible] (ſuper Agamemnonis, de quo anteà locutus erat) διδάσκει ὁ ποιητὴς, οὐ χρὴ παννύχιον, &c. Hoc autem imitatus eſt Silius: Turpe Duci totã ſomno conſumere noctem, O rector Libyæ: uigilant bella magiſtro. Ageſilaus [illegible], ut eſt apud Xenophontem in oratione de eo Rege. Cum enim cura totius populi in regem incumbat, eam non ut perfunctoriam, ſed neceſſariam adminiſtrare debet, ut Dio Pruſiæus monet Orat. 3. de Regno: adeò ut multæ ſint inſomnes traducẽdæ noctes, aut noctis partes maximæ. Etenim ueteres à nocte optimum capi conſilium exiſtimarunt, eò quod, ut credo, illo tempore magis in ſe collectus ſit animus, qui propter ſubiectorum multitudinem diſſipatur interdiu. Hinc Poetæ εὐφρόνην appellarunt noctem, prouerbiumq; illud celebre eſt, ἐν νυκτὶ βουλή. Abſit ergo illa ſocordia & ueternum à Regibus, & dormientibus cæteris ipſi in publica negotia euigilanto, audiuntoq; Platonem περὶ νόμων lib. 7. magiſtratibus modicum ſomnum commendantem, iſta uerò maximè ἐγρηγορότες δὲ ἄρχοντες ἐν πόλει φοβεροὶ μὲν κακοῖς, πολεμίοις τε ἅμα καὶ πολίταις, ἀγαστοὶ δὲ καὶ τίμιοι τοῖς δικαίοις τε καὶ σώφροσιν, ὠφέλιμοι δὲ αὑτοῖς τε καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει.

Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπεβήσετο· τὸν δ' ἔλιπ' αὐτοῦ	*Sic fatus abijt: illum autem reliquit ibi.*
Τὰ φρονέοντ' ἀνὰ θυμὸν, ἅ ῥ' οὐ τελέεσθαι ἔμελλε.	*Hæc voluentem in animo, quæ non euentura erant.*
Φῆ γὰρ ὅγ' αἱρήσειν Πριάμου πόλιν ἤματι κείνῳ,	*Putauit enim is capturum Priami vrbem die illo.*
Νήπιος· οὐδὲ τὰ ᾔδη ἅ ῥα Ζεὺς μήδετο ἔργα.	*Stultus: neq; ea ſciebat quæ Iupiter moliebatur opera.*
Θήσειν γὰρ ἔτ' ἔμελλεν ἐπ' ἄλγεά τε στοναχάς τε	*Ponere enim adhuc parabat doloresq; ſingultusq;*
Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.	*Troianisq; & Danais per fortes pugnas. (fudit vox:*
Ἔγρετο δ' ἐξ ὕπνου· θείη δέ μιν ἀμφέχυτ' ὀμφή.	*Surrexit autem ex ſomno: diuina autẽ ipſum circum-*
Ἕζετο δ' ὀρθωθεὶς. μαλακὸν δ' ἔνδυνε χιτῶνα,	*Sedit autem arrectus. mollem autem induit tunicã,*
Καλὸν, νηγάτεον· περὶ δ' αὖ μέγα βάλλετο φᾶρος.	*Pulchram, nouam: circa autem magnum iecit palliũ.*
χρ. ὑπὸ Ποσσὶ δ' * ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·	*Pedibus autẽ ſub teneris ligauit pulchra calciamẽta.*
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον	*Circum autem humeros poſuit enſem argẽteis clauis.*
Εἵλετο δὲ σκῆπτρον πατρώϊον ἄφθιτον αἰεὶ,	*Accepit autem ſceptrum paternũ incorruptũ ſemper,*
Σὺν τῷ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.	*Cum hoc iuit ad naues Achiuorum loricatorum.*
Ἠὼς μέν ῥα θεὰ προσεβήσατο μακρὸν Ὄλυμπον,	*Aurora quidem dea conſcendit magnum Olympum,*
Ζηνὶ φόως ἐρέουσα καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν.	*Ioui lumen nunciatura & alijs immortalibus,*
Αὐτὰρ ὁ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε	*Sed is præconibus argutis vocibus iuſſit*
Κηρύσσειν ἀγορήνδε καρηκομόωντας Ἀχαιούς.	*Conuocare ad concilium comatos Achiuos.*
Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.	*Hi quidẽ cõuocarũt illi cõgregati ſunt valdè celeriter.*
χ. βουλὰ Βουλὴ δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἷζε γερόντων	*Concilium autẽ primùm magnanimorũ ſtatuit ſenũ*
χρ. [illegible] Νεστορέῃ παρὰ νηῒ Πυληγενέος βασιλῆος.	*Neſtoream apud nauem Pylij regis.*

Quos

Quos hic cũ coegiſſet, prudentẽ ſtruebat cõſultationẽ,
Audite amici, diuinũ mihi in ſomno uenit Somniũ
Intempeſtã per noctem, maximè aũt Neſtori diuino
Formaq;, magnitudineq;, habituq; ſimile erat.
Stetit autem ſupra caput, & ad me uerba fecit,
Dormis Atrei fili prudentis equũm domitoris?
Non oportet per totã noctẽ dormire conſiliariũ uirũ,
Cui populiq; commiſſi ſunt & tot curæ ſunt.
Nunc.u.mihi auſculta, ppere: Iouis.u.tibi nũcius ſum.
Qui cum longe ſit à te, ualde curat & miſeratur.
Armare te iuſsit comatos Achiuos
Omnib. copijs: nunc.n.capias ciuitatem Latiuiam
Troianorũ: non n.amplius diuersè cæleſtes domos ha-
Immortales ſentiunt: inflexit enim omnes (bentes
Iuno ſupplicans. Troianis autem funera imminent
Ab Ioue, ſed tu tuis habe mentibus. ſic illud qdẽ locutũ
Iuit auolans: me autem iucundus ſomnus reliquit.
Sed agite, ſi quo modo armemus filios Achiuorum.
Primum autem ego uerbis tentabo, quatenus fas eſt,
Et fugere cum nauibus multorum tranſtrorũ iubebo.
Vos autem aliunde alios cohibete uerbis
Verùm hic ſic locutus conſedit, his autem aſſurrexit
Neſtor, qui Pyli Rex erat arenoſæ:
Qui ipſis bene ſentiens concionatus eſt & allocutus:
O amici, Argiuorum ductores & principes,
Si quidem aliquis ſomnium Achiuorum alius dixiſſet,
Mendacium putaremus, & recederemus potius.
Nunc.a.uidit q multò præſtantiſs. in exercitu iactat
Sed agitè ſi quo modo armem' filios Achiuorũ (ſ: eſſe:

Τοὺς ὅγε συγκαλέσας, πυκινὴν ἠρτύνετο βουλήν,
Κλῦτε φίλοι, θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος
Ἀμβροσίην διὰ νύκτα· μάλιστα δὲ Νέστορι δίῳ
Εἶδός τε, μέγεθός τε, φυήν τ' ἄγχιστα ἐῴκει.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί με πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Εὕδεις Ἀτρέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο;
Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
Ὧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε.
Νῦν δ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
Ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται, ἠδ' ἐλεαίρει·
Θωρῆξαί σε κέλευσε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς
Πανσυδίῃ· νῦν γάρ κεν ἕλοις πόλιν εὐρυάγυιαν
Τρώων· οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Ἀθάνατοι φράζονται· ἐπέγναμψε γὰρ ἅπαντας
Ἥρη λισσομένη· Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται
Ἐκ Διός. ἀλλὰ σὺ σῇσιν ἔχε φρεσίν· ὣς ὁ μὲν εἰπὼν
Ὤχετ' ἀποπτάμενος, ἐμὲ δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν.
Ἀλλ' ἄγετ' αἴ κέν πως θωρήξομεν υἷας Ἀχαιῶν·
Πρῶτα δ' ἐγὼν ἔπεσιν πειρήσομαι, ἣ θέμις ἐστί,
Καὶ φεύγειν σὺν νηυσὶ πολυκλήισι κελεύσω·
Ὑμεῖς δ' ἄλλοθεν ἄλλος ἐρητύειν ἐπέεσσιν.
Ἦτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν, κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Νέστωρ, ὅς ῥα Πύλοιο ἄναξ ἦν ἠμαθόεντος,
Ὅς σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Εἰ μέν τις τὸν ὄνειρον Ἀχαιῶν ἄλλος ἔνισπε,
Ψεῦδός κεν φαῖμεν, καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
Νῦν δ' ἴδεν ὃς μέγ' ἄριστος ἐνὶ στρατῷ εὔχεται εἶναι.
Ἀλλ' ἄγετ' αἴ κέν πως θωρήξομεν υἷας Ἀχαιῶν.

COMMENTARIVS.

νήπιος) Stultum & temerarium innuit Agamemnonem, qui rem tam grauem aggreſſus ſit, non examinata prius diligenter Somnij ſententia. In duobus autem hallucinatus eſt. primùm, quod illud νῦν ad hodiernum diem retulerit: deinde, quod Achille prætermiſſo & Myrmidonibus copias in Troianos eduxerit, non obſeruata uoce πανσυδίῃ, qua uniuerſum exercitum cogere iubebatur id eſt [illegible]. Hanc enim interpretationem libentius arripio, quàm quæ illud πανσυδίῃ exponit [illegible], ipſo etiam repugnante Euſtathio. Sed à me eſt Macrobius in Somn. Scip. lib. 1. cap. 7. cuius integrum locũ noſtri interpretem ſine faſtidio prolixitatis audiamus. Diuulgatis etiam docemur exemplis, inquit, (paulò antè autem dixit hanc habere legem omnia uel ſigna uel ſomnia, ut de aduerſis obliquè aut denuncient, aut minentur, aut moneant, &c.) quàm plane ſemper cum prædicuntur futura, ita dubijs obſeruantur, ut tamen diligens ſcrutator, niſi diuinitus, ut diximus, impediatur, ſubeſſe reperiat apprehendendæ ueſtigia ueritatis: ut ecce Homericum Somnium à Ioue, ut dicitur, miſſum, ad conſerendam futuro die cum hoſtibus manum, ſub aperta promiſſione uictoriæ, ſpem Regis animauit. Ille uelut diuinum ſecutus oraculum, commiſſo prælio, amiſſis ſuorum plurimis, uix ægreq; in caſtra remeauit. num dicendum eſt Deum mandaſſe mendacium? Non ita eſt. Sed quia illum caſum Græcis fata decreuerant, latuit in uerbis Somnij, quod animaduerſum uel ad uere uincendum, uel ad cauendum ſaltem potuiſſet inſtruere. Habuit enim præceptio, ut uniuerſus produceretur exercitus. At ille ſola pugnandi hortatione contentus, non uidit quid de producenda uniuerſitate præceptum ſit: prætermiſſoq; Achille, qui tunc recenti laceſſitus iniuria, ab armis cum ſuo milite feriabatur, Rex progreſſus in prælium, & caſum qui debebatur excepit, & abſoluit Somnium inuidia mentiendi, non omnia de imperatis ſequendo.

ἕζετο) Hi uerſus repetentur Odyſſ. 2. quos Virgil. 8. Aeneid. expreſſit: Conſurgit ſenior, tunicaq; inducitur artus, &c.

ἦος μὲν ῥα [illegible], Id eſt, ſtatim illuxit dies: quod Homerus fingit, ut oſtenderet, non ſolùm παννύχιον Agamemnonem dormiuiſſe, ſed circumſtantia temporis falſum eum, & inductum, ut Somnio crederet: quod ſub auroram ueriora & certiora ſoleant apparere ſomnia, & porta cornea egredi [illegible] quàm eburnea. Illud tempus Horatius, Poſt mediam noctem, appellauit, qua ſomnia uera. Huius autem ueritatis cauſæ duæ memorantur. Prima, quod tunc temporis liberior ſit à fumis ciborum & potus pars noſtra λογικὴ, ac proinde ad ueri perſpectionem expeditior. quæ tamen ratio imbecillis eſt, cum ſæpe omnino cibis uacui in quietem nos dedamus. Secunda ex ueterum ſententia eſſet probatior, quod & Solis Phœbiq; uatis acceſſu roborari ſolet uaticinium. Sanguinei quoq; ſpiritus igneiq; ea hora dominantes claritate ſua ſomniali conferunt claritati. Accedit id eo demũ quoque, quòd obſeruantia expergefacti mox conſequentium imaginum turba non confundimus, ut eſt à Rhodig. ſtudioſe obſeruatum libro uigeſimo ſeptimo, cap. 9.

βουλὴν δὲ πρῶτον) Duplex fuit concio apud ueteres illos Græcos. Prima ſeniorum, uel potiùs optimatum, id eſt γερόντων, quæ βουλὴ dicitur. ſecunda uniuerſi populi, quæ ἀγορά. Illam [illegible] appellauit quidam: Herodotus uerò [illegible] de Perſis loquens. In hac deliberabantur, quæ populo erant denuncianda, ut hoc loco Principibus Græcis tum ſomnium, tum conſilium de tentandis fuga propoſita Græcorum animis ab Agamemnone primum exponitur, ut illa cum Optimatum aſſenſu in populum euulgentur.

εὕδεις Ἀτρέος) Refert Agamemnon ſingula Somnij uerba, [illegible] quod cùm uitioſum eſſe arbitraretur Zenodotus, hæc omnia reſecabat, & ita legebat [illegible]. &c. Sed contrà ſenſerunt antiqui, quòd in legationibus recitandis bis & ter iiſdem uerbis uti ſoleat Poeta: tum uerò neceſſarium erat, ut proceres Græci ipſa Somnij uerba exaudirent. Sanè ineptè multa in Homero innouauit Zenodotus, adeò inſanabili illo omnia corrigendi cacoethe tenebatur.

πειρήσομαι) Verebatur enim ne animos militum à ſe alienaſſet propter Achillem. Eſt autem hoc ſtratagema prudentis ducis ad explorandam militum uoluntatem, ſed quod ferè malum ſortitum eſt exitum: neq; tamen idcirco malum eſt exiſtimandum, quia non eſt ex euentu explorandum conſilium, ac de eo iudicium faciendum quod etiam his uerbis docet Artabanus apud Herodot. in Polymnia. [illegible], inquit, [illegible]

τὸ βουλεύεσθαι. ὁ δὲ βουλευόμενος κάκιστος, ... Quæ uerba paulò aliter leguntur apud Euſtathium. Malè ergo Protagoras Platonicus conſilium bonum aut malum ex euentu bono aut malo iudicabat.

ἡ μέν κε ψεῦδος] Aiunt, inquit Macrobius in Somn. Scip. lib. 1 cap. 3 non habenda pro ueris de ſtatu ciuitatis ſomnia, niſi quæ rector eius magiſtratusue uidiſſet: aut quæ de plebe non unus, ſed multi ſimilia ſomniaſſent. Ideò apud Homerum, cùm in concilio Græcorum Agamemnon ſomnium, quod de inſtruendo prælio uiderat, publicaret, Neſtor, qui nõ minus ipſe prudentia, quàm omnis iuuenta uiribus iuuit exercitum, concilians fidem relatis, de ſtatu, inquit, publico credendum regio ſomnio: quod ſi alter uidiſſet, repudiaremus ut futile. Hæc ille. Notandum eſt autem, ſomnij illius geminam interpretationem Neſtorem teſtelliſſe, reliquosque adeò proceres, uno excepto Vlyſſe, ut poſtea uidebimus.

Ὣς ἄρα φωνήσας, βουλῆς ἐξῆρχε νέεσθαι.
χ. ἀνέστησαν, Οἱ * δ' ἐπανέστησαν, πείθοντό τε ποιμένι λαῶν
Σκηπτοῦχοι βασιλῆες· ἐπεσσεύοντο δὲ λαοί.
Ἠΰτε ἔθνεα εἶσι μελισσάων ἁδινάων,
Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων,
Βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
Αἱ μέν τ' ἔνθα ἅλις πεποτήαται, αἱ δέ τε ἔνθα·
Ὣς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Ἠϊόνος προπάροιθε βαθείης ἐστιχόωντο
Ἰλαδὸν εἰς ἀγορήν, μετὰ δέ σφισιν ὄσσα δεδήει,
Ὀτρύνουσ' ἰέναι, Διὸς ἄγγελος· οἱ δ' ἀγέροντο·
Τετρήχει δ' ἀγορή, ὑπὸ δὲ στεναχίζετο γαῖα
Λαῶν ἱζόντων, ὅμαδος δ' ἦν· ἐννέα δέ σφεας
Κήρυκες βοόωντες ἐρήτυον, εἴ ποτ' ἀϋτῆς
Σχοίατ', ἀκούσειαν δὲ διοτρεφέων βασιλήων.
Σπουδῇ δ' ἕζετο λαός, ἐρήτυθεν δὲ καθ' ἕδρας
Παυσάμενοι κλαγγῆς· ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
Ἔστη, σκῆπτρον ἔχων (τὸ μὲν Ἥφαιστος κάμε τεύχων·
Ἥφαιστος μὲν δῶκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι·
Αὐτὰρ ἄρα Ζεὺς δῶκε διακτόρῳ ἀργειφόντῃ·
Ἑρμείας δὲ ἄναξ δῶκεν Πέλοπι πληξίππῳ·
Αὐτὰρ ὁ αὖτε Πέλοψ δῶκ' Ἀτρέϊ ποιμένι λαῶν·
Ἀτρεὺς δὲ θνῄσκων ἔλιπεν πολύαρνι Θυέστῃ·
Αὐτὰρ ὁ αὖτε Θυέστ' Ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι,
Πολλῇσιν νήσοισι καὶ Ἄργεϊ παντὶ ἀνάσσειν)
χ. ἔπε' Ἀργείοισι μετηύδα. Τῷ ὅγ' ἐρεισάμενος, * ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρηος,
Ζεύς με μέγα Κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ.
Σχέτλιος, ὃς πρὶν μέν μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν,
Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι·
Νῦν δὲ κακὴν ἀπάτην βουλεύσατο, καί με κελεύει
Δυσκλέα Ἄργος ἱκέσθαι, ἐπεὶ πολὺν ὤλεσα λαόν.
Οὕτω που Διὶ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,
Ὃς δὴ πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα,
Ἠδ' ἔτι καὶ λύσει· τοῦ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Αἰσχρὸν γὰρ τόδε γ' ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι,
Μὰψ οὕτω τοιόνδε τοσόνδε τε λαὸν Ἀχαιῶν
Ἄπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν, ἠδὲ μάχεσθαι
Ἀνδράσι παυροτέροισι· τέλος δ' οὔπω τι πέφανται.
χ. γάρ γ' Εἴπερ * γάρ κ' ἐθέλοιμεν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε
Ὅρκια πιστὰ ταμόντες ἀριθμηθήμεναι ἄμφω,
χ. Τρῶες Τρῶας μὲν λέξασθαι ἐφέστιοι ὅσσοι ἔασιν,
Ἡμεῖς δ' ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν Ἀχαιοί,
Τρώων δ' ἄνδρα ἕκαστοι ἑλοίμεθα οἰνοχοεύειν,
Πολλαί κεν δεκάδες δευοίατο οἰνοχόοιο·
Τόσσον ἐγώ φημι πλέας ἔμμεναι υἷας Ἀχαιῶν
Τρώων, οἳ ναίουσι κατὰ πτόλιν· ἀλλ' ἐπίκουροι
Πολλέων ἐκ πολίων ἐγχέσπαλοι ἄνδρες ἔασιν,
Οἵ με μέγα πλάζουσι, καὶ οὐκ εἰῶσ' ἐθέλοντα
Ἴλιον ἐκπέρσαι εὐναιόμενον πτολίεθρον·
Ἐννέα δὴ βεβάασι Διὸς μεγάλου ἐνιαυτοί,

Sic locutus concione incepit excedere.
Hi ſurrexerunt, paruerunt rectori gentium
Sceptrigeri reges: accurrebant autem gentes.
Sicut examina eunt apum frequentium,
Petra excauata ſemper recens uenientium
Racematim volant ſuper flores vernos
Hæ quidem huc confertim volant, aliæ autem illuc:
Sic horum gentes multæ à nauibus & tentorijs
Littus ante immenſum procedebant
Confertim in cõcionem: inter aũt ipſos fama lucebat.
Concitans ire Iouis nuncia: hi autem congregabãtur
Turbata a. erat concio, ſubtus aũt ingemiſcebat terra
Gentibus ſedentibus, tumultus a. erat: nouẽ aũt ipſos
Præcones vociferates cohibebãt, ſi quando clamorem
Continerent, audirent & Ioue nutritos reges.
Confeſtim aũt ſedit populus: tenebant autem ſedes
Ceſſantes à clamore, ſurſum a. diuinus Agamemnon
Stetit ſceptrũ tenens (quod Vulcanus elaborauit fa-
Vulcanus quidem dedit Ioui Saturnio Regi, (bricãs.
Sed Iupiter dedit internuncio Argicidæ:
Mercurius a. rex dedit Pelopi agitatori equorum.
Sed rurſus Pelops dedit Atreo duci populorum.
Atreus aũt moriens reliquit diuiti pecudũ Thyeſtæ.
Sed rurſus Thyeſtes Agamẽnoni reliquit vt geſtaret.
Et multis inſulis & Argo vniuerſo imperaret)
Huic is incumbens verba cita dixit:
O amici heroes Danai, famuli Martis,
Iupiter me valde Saturnius detrimẽto deuinxit graui
Durus: qui antea quidẽ mihi promiſit, & annuit:
Troia depopulata bene murata, me reuerſurum.
Nunc autem malã deceptionẽ cogitauit, & me iubet
Inglorium vt Argum redeã, poſtq̃ multũ perdidi populũ.
Sic Ioui debet præpotenti gratum eſſe,
Qui iam multarum vrbium diſſoluit faſtigia,
Et adhuc diſſoluet: huius enim potentia eſt maxima.
Turpe enim hoc eſt & poſteris auditu,
Incaſſum ſic talem tantumq; populum Achiuorum
Imperfectum bellum gerere & pugnare
Cum viris paucioribus: exitus autem nondũ apparet.
Si enim velimus Achiuiq; Troianiq;
Fœdera fidelia ferientes numerari vtriq;,
Troianos quidem eligere indigenæ quotquot ſunt,
Nos autem in decurias diſponamur Achiui,
Troianorũ a. virum ſingulũ accipiamus ad miniſtrã-
Multæ decuriæ indigerent pocillatore. (dum potũ,
Tantum ego aio plures eſſe filios Achiuorum
Troianis qui habitant in vrbe: ſed auxiliares
Multis ex ciuitatibus vibratores haſtarũ viri ſunt,
Qui me valde prohibent, & non ſinunt volentem
Troiæ expugnare bene cultum oppidum:
Nouem iam præterierunt Iouis magni anni,

Etiam

Et iam ligna corrupta ſunt nauiũ, et funes ſoluti ſũt: Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν, καὶ σπάρτα λέλυνται·
Et noſtræ vxores & imprudentes nati Αἱ δέ που ἡμέτεραί τ' ἄλοχοι, καὶ νήπια τέκνα
Sedent in ædibus expectantes, nobis autem opus Εἵατ' ἐνὶ μεγάροις ποτιδέγμεναι· ἄμμι δὲ ἔργον
Fruſtra imperfectum, cuius gratia huc venimus. Αὔτως ἀκράαντον, οὗ εἵνεκα δεῦρ' ἱκόμεσθα.
Sed agite, vt ego dixero pareamus omnes, Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
Fugiamus cum nauibus dilectã in patriam terram: Φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
Non enim amplius Troiam capiemus Latiuiam. Οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.

COMMENTARIVS.

ποτιδέγμεναι) Nimis iniquè mihi facere uiſus eſt ille Euſtathius, ni fallor, apud Macrob. Saturn. lib. 5. cap. 11. qui in hac comparatione Virgilium Homero ſuperiorem dixerit. Locus autem Virgilij eſt Aeneid. 1. Qualis apes æſtate noua, &c. quæ ut elegantiora ſint iſtis Homericis, tamen conſiderandum puto, non eodem utrumque Poetam ſpectaſſe. Homerus enim ſolam multitudinem indicare uoluit: at Virgilius ædificantium diligentiam. Iam uero quod ad apes attinet, & huic loco conuenit. Solent illæ hyeme latitare, uere autem [illegible], ut & Ariſtot. docet hiſt. anim. lib. 8. Ideo quidam illud [illegible] interpretati ſunt per [illegible] [illegible], quod [illegible], inquiunt, [illegible]. Alij tamen [illegible] intellexerunt, quòd propter breuem uolatum cum rurſus uolant, uideantur ſemper recens uolare, cùm ſubinde paululum floribus inſideat, ſubinde ſe attollunt. Sed iſta examinanda [illegible] loci. Priorem ſane interpretationem uidetur indicaſſe Virgilius his uerbis, Aeſtate noua: ſed non diſſimulabo [illegible] uiolentam uideri.

[illegible] In hac ſola uoce conſiſtit tota comparationis [illegible]. Neque enim fieri poteſt, ut undiquaque ſimilia ſint res, cui comparatur, & res quæ comparationis [illegible] obtinet: hoc eſt, quo ſtuulgo [illegible], Simile [illegible] uno pede ſemper claudicare. Itaque diligenter obſeruanda eſt illius mens, qui comparationes uſurpat. Nam ſi ea inter ſe omnino reſponderent, falleret illud axioma, Nullum ſimile eſt idem.

[illegible] De [illegible] quidam hic philoſophantur, qui ualde Homero placeat, quòd ſit tetragonus & perfectus ex perfecto [illegible]. Sed iſta nimis ſubtilia puto, ideo [illegible]. Sane illis [illegible] aſſentior, qui nouem præcones in Græcorum exercitu [illegible] memorant: nimirum Talthybium, Eurybatem, Odium, Eurybatem alterum, Alphalionem, Eteoneum, Stentorem, [illegible], & Calchantem.

[illegible] Artificioſa eſt [illegible] modum hæc oratio, cui ſcopus eſt diſceſſus perſuaſio: ſed cæterum uarijs admixtis, quæ Græcos ab hac re [illegible] deterrere poſſint. Primum illud [illegible] habet, neſcio quid [illegible] ualeat. Turpe enim [illegible] Martis [illegible] illud etiam, [illegible] nunquid [illegible] Græcos [illegible] belli exitu? Quod ait de multitudine, manifeſtam habet [illegible] potius quam [illegible] ob [illegible] copiæ. Sed neq; illa nouennij commemoratio ad fugiendum hortatur. Nam bene illud [illegible]. De nauium putredine & funium diſſolutione quid quæſo aliud eſt quam à fuga deterrere? [illegible] naufragij timere periculum, ut & illis poſtea contigit. Vnde Calchas & Amphilochus [illegible] quòd [illegible], periculum naufragij præuidiſſent. Cætera penè ambiguè dicuntur, ut & ſanè hoc poſtremum. Poterant enim Græci cogitare tanto eſſe maturè reuerti, antequàm eorum naues plane abſumerentur.

ἀνδρῶν δ' ἐς δεκάδας) Euſtathius refert, antiqua conuiuia non ex pluribus quàm decem conuiuis conſtare, quod & Iamblichus de Pythagoricis memorat. Qua de re apud Athenæum pluribus dicetur. Vide interea Plutarchum Sympoſ. [illegible] ubi generaliter multitudinem conuiuantium prohibet. & Alex. Gen. dier. lib. 5. cap. 21. Quod autem Agamemnon de multitudine utriuſq; exercitus dicit, hyperbolicum eſt: quia, ut referunt, Troianorum quinque erant myriades: Græcorum uerò duodecim: uel ſecundum Ariſtarchum, quatuordecim cum duobus millibus tercentum & uiginti.

Sic dixit. his aũt animum in pectorib. commouit Ὣς φάτο· τοῖσι δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε,
Omnib. inter multitudinẽ, quicunq; conſiliũ nõ audierũt. Πᾶσι μετὰ πληθὺν ὅσοι οὐ βουλῆς ἐπάκουσαν.
Mota eſt autem concio, vt fluctus ingentes maris Κινήθη δ' ἀγορὴ, ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
Pelagi Icarij: quos quidem Eurusq; Notusq; Πόντου Ἰκαρίοιο, τὰ μέν τ' Εὖρός τε Νότος τε
Commouit erumpens patris Iouis ex nebulis: Ὤρορ' ἐπαΐξας, πατρὸς Διὸς ἐκ νεφελάων.
Sicutq; cũ mouerit Zephyrus ingentem ſegetẽ veniẽs Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήιον ἐλθὼν,
Impetuoſius ingruens nutatq; campus ſpicis: Λάβρος ἐπαιγίζων, ἐπί τ' ἠμύει ἀσταχύεσσιν·
Sic horum tota concio mota eſt: hi autem clamore Ὣς τῶν πᾶσ' ἀγορὴ κινήθη· τοὶ δ' ἀλαλητῷ
Ad naues ruebant: ſub pedibus autem puluis Νῆας ἔπ' ἐσσεύοντο· ποδῶν δ' ὑπένερθε κονίη
Surgebat excitatus: hi autem alij alios adhortabantur Ἵστατ' ἀειρομένη· τοὶ δ' ἀλλήλοισι κέλευον
Vt apprehenderẽt naues, & traherent in mare diuinũ: Ἅπτεσθαι νηῶν, ἠδ' ἑλκέμεν εἰς ἅλα δῖαν,
Sentinasq; expurgabant: clamor autem in cælum iuit Οὐρούς τ' ἐξεκάθαιρον· ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἷκεν
Domum cupientium: ſubtrahebant aũt fulcra nauium. Οἴκαδε ἱεμένων· ὑπὸ δ' ᾕρεον ἕρματα νηῶν.
Tunc Argiuis præter fatum reditus contigiſſet, Ἔνθα κεν Ἀργείοισιν ὑπέρμορα νόστος ἐτύχθη,
Niſi Mineruam Iuno ſermone affata fuiſſet, Εἰ μὴ Ἀθηναίην Ἥρη πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Heu papæ, Aegidem tenentis Iouis filia indomita, Ὢ πόποι, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,
Sic domum dilectam in patriam terram Οὕτω δὴ οἶκόνδε, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Argiui fugient ſuper lata dorſa maris, Ἀργεῖοι φεύξονται, ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Gloriam autem Priamo & Troianis reliquerint Κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιεν
Argiuam Helenam, cuius gratia multi Achiuorum Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλοὶ Ἀχαιῶν
In Troia perierunt procul dilecta à patria terra? Ἐν Τροίῃ ἀπόλοντο, φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης;
Sed abi nunc ad populum Achiuorũ ære armatorum, Ἀλλ' ἴθι νῦν κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Tuisq; blandis verbis detine virum quenq;: (ſinunt. Σοῖς δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρήτυε φῶτα ἕκαστον,
Nec ſine naues in mare trahere, q̃ hinc & inde impel- Μηδὲ ἔα νῆας ἅλαδ' ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας.
Sic dixit. nec aduerſata eſt dea glaucis oculis Minerua Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Profecta autem eſt ab Olympi verticibus deſiliens Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα, χ. ἀΐξασα

Καρπαλίμως δ' ἵκανε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Εὗρεν ἔπ. Εὗρεν * ἔπειτ' Ὀδυσῆα Διὶ μῆτιν ἀτάλαντον
Ἑσταότ'. οὐδ' ὅγε νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης
Ἅπτετ', ἐπεί μιν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἵκανεν.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Οὕτω δὴ οἶκον δὲ, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
Φεύξεσθ' ἐν νήεσσι πολυκλήϊσι πεσόντες,
Κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιτε
Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλοὶ Ἀχαιῶν
Ἐν Τροίῃ ἀπόλοντο φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης;
Ἀλλ' ἴθι νῦν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν, μηδέ τ' ἐρώει.
Σοῖς δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρήτυε φῶτα ἕκαστον,
Μηδὲ ἔα νῆας ἅλα δ' ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας.
Ὣς φάθ'. ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
Βῆ δὲ θέειν, ἀπὸ δὲ χλαῖναν βάλε· τὴν δ' ἐκόμισσε
Κῆρυξ Εὐρυβάτης Ἰθακήσιος, ὅς οἱ ὀπήδει,
Αὐτὸς δ' Ἀτρεΐδεω Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἐλθὼν,
Δέξατό οἱ σκῆπτρον πατρώϊον ἄφθιτον αἰεί·
Σὺν τῷ ἔβη κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
Ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
Τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς.
Δαιμόνι', οὔ σε ἔοικε κακὸν ὣς δειδίσσεσθαι·
Ἀλλ' αὐτός τε κάθησο καὶ ἄλλους ἵδρυε λαούς.
Οὐ γάρ πω σάφα οἶσθ' οἷος νόος Ἀτρείδαο·
Νῦν μὲν πειρᾶται, τάχα δ' ἴψεται υἷας Ἀχαιῶν.
Ἐν βουλῇ δ' οὐ πάντες ἀκούσαμεν οἷον ἔειπε,
Μή τι χολωσάμενος ῥέξῃ κακὸν υἷας Ἀχαιῶν.
Θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέος βασιλῆος·
Τιμὴ δ' ἐκ Διός ἐστι, φιλεῖ δέ ἑ μητίετα Ζεύς.
Ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι, βοόωντά τ' ἐφεύροι,
Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ,
Δαιμόνι', ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
Οἳ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
Οὔτέ ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.
Οὐ μέν πως πάντες βασιλεύσομεν ἐνθάδ' Ἀχαιοί·
Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω,
Εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω
Σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσι βασιλεύῃ.

Statimq́ venit veloces ad naues Achiuorum.
Inuenit deinde Vlyſſem Ioui conſilio parem
Stantem: neq; hic nauem bene tranſtratam & nigrā
Tangebat, quia ipſū dolor corde & animo innaſcerat.
Prope autem ſtans allocuta eſt caſia Minerua:
Diuine Laertiade prudentiſſime Vlyſſes,
Sic ne domum dilectam in patriam terram
Fugietis in naues multa tranſtra habētes ingruentes.
Gloriam autem Priamo & Troianis reliqueritis
Argiuam Helenam, cuius gratia multi Achiuorum
In Troia perierunt, dilecta procul à patria terra?
Sed i nunc ad populum Achiuorum, neq; cuncteris:
Tuis aūt blandis verbis detine virum quemq; (tur.
Neq; ſinas naues in mare trahere, q̄ vtring; impelliū-
Sic dixit: hic autem intellexit deæ vocē loquentis:
Iuit aūt currendo, pallium aūt proiecit: illū.v.tulit
Præco Eurybates Ithacenſis qui eum ſequebatur.
Ipſe autem Atridæ Agamemnoni obuius veniens
Accepit ab eo ſceptrum paternum incorruptū ſemper:
Cum hoc iuit circum naues Achiuorū ære armatorū.
Quemcunq; qdem regem & præſtātem virū inueniſt,
Hunc blandis verbis detinebat aſtans:
Infelix non te decet vt timidum trepidare,
Sed ipſeq; ſede, & alios ſedere fac populos.
Nondum enim perſpicuè ſcis, quis animus ſit Atridæ.
Nunc qdem tentat: mox aūt lædet filios Achiuorum.
In concilio enim omnes audiuimus quid dixerit:
Ne iratus afficiat aliquo malo filios Achiuorum.
Ira autem magna eſt à Ioue nutriti regis:
Honor.a ab Ioue eſt: diligit aūt ipſum ſapiens Iupiter.
Quēcūq; rurſus plebis virū videret, clamātēq; dep-
Hūc ſceptro pcutiebat increpitabatq; verbo, (hēderet
Miſer, quietè ſede, & aliorum orationem audi,
Qui te præſtantiores ſunt: tu.a.imbellis & inualidus,
Neq; vnquam in bello numerandus, neq; in concilio.
Non quidē vllo pacto omnes regnabimus hic Græci,
Nō bonū eſt multorū dominatus: vnus dominus eſto,
Vnus rex, cui dederit filius Saturni verſuti
Sceptrumq́ & iura, vt ipſis dominetur.

COMMENTARIVS.

τοὶ δ' ἴθυον) Facilè fuit populo iſti iamdiu patriæ reuiſendæ cupido diſceſſum perſuadere, itaq; repentè & inconſultò, audita Agamemnonis oratione, dicuntur ſe ad illum comparaſſe: neq; ſine tumultu, ut aliter in tanta multitudine fieri non potuit: quod gemina comparatione eleganter Poeta expreſsit, ubi ingenium plebis mobile & inconſtans delineauit.

διογενὲς Λαερτιάδη) Minerua quanquam à Iunone rogata eſſet, ut ipſamet unumquemq; e populo blanda ſua oratione detineret: tamen id eo pacto non exequitur, ſiquidem idoneum miniſtrum Vlyſſem arbitrata hanc ei imponit prouinciam, quaſi per ſe & per alios facere idem ſit.

πεσόντες) Inordinatam & tumultuariam fugam hoc uocabulo notat. Tale eſt illud apud Herodotum in Vrania: οἱ δ' ἐν Σαλαμῖνι, inquit, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τὰς νέας ἐσέπιπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι.

ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς) Adeò fuit Vlyſſi Minerua familiaris, ut ex uoce ſola ſtatim ab eo agnoſceretur. Vnde apud Sophoclem in Aiace lorario, ſic ait Vlyſſes ad illam: ὡς εὐμαθές σου τὸ φώνημ' ἀκούω κἂν ἄποπτος ᾖς.

δέξατό οἱ σκῆπτρον) Hic locus ex iis eſt, ubi κατὰ τὸ σιωπώμενον aliquid ſub intelligendum eſt. Quòd enim Poeta dicit, Vlyſſem ſceptrū Agamemnoni cepiſſe durum eſt niſi intelligas illud, Vlyſſem ab Agamemnone impetraſſe, ut ab eo miſſus uideretur, & regii ſceptri reuerentia populum commoueret. Vel ſanè hoc libertate quadam & fiducia ſui factum eſt ab Vlyſſe, ut in re tam neceſſaria & urgente ſceptrū Agamemnoni eripuerit: qui Vlyſſem adeò eſt reueritus, ut hoc æquo animo tulerit, quemadmodum & illius obiurgationes in ſequentibus.

ὅντινα μὲν βασιλῆα) Obſeruandum eſt diligenter, quo pacto ſe hic Vlyſſes geſſerit in compeſcendis à fuga Græcis: ſiquidem reges & uiros eximios blanda & leni oratione dicitur affatus, reliquam uerò plebem uerbis & uerberibus coercuiſſe. Quæ diſtinctio dignitatis perſonarum fecit, ut in multis iuris capitibus diuerſæ pœnæ pro iiſdem delictis infligantur. Non eſt ergo abſurda ſemper προσωποληψία, imò & apprimè neceſſaria in quacunq; rerumpublicarum forma: quod ab Homero, ut uides, ignoratum nō eſt. Porrò notanda eſt Vlyſſis prudentia, qui cum in mandatis haberet Græcos ἀγανοῖς ἐπέεσσι coercere: aliud ex ſe etiam uſurpauit, ſcilicet uerbera, quia ita neceſſarium iudicauit: ſiquidem rarum eſt, concitatam & exaſperatam multitudinem miti alloquio ſedari ac deliniri, proinde ui ſæpe ad obſequium detrudenda eſt. Hinc uidere licet quàm oporteat eos, quibus negotia demandantur, propria niti prudentia: quod olim Neptunus dicet Iridi, ut ſuo loco uidebimus.

νῦν μὲν πειρᾶται) Vt in genere compeſcendi Græcos diuerſus eſt Vlyſſes, ſic in genere orationis, qua & heroas & plebem affatur. illis ſiquidem Agamemnonis exponit conſilium, quod ad explorandos eorum animos tendebat, proinde mentem Regis in-

ſpiciendam: quæ ut illis non pateat, tamen eam eſſe, ut eorum comprobat teſtimonio, quibus illam priuatim Agamemnon declarauit. Licet ergo oratione ſua diſceſſum ipſis reuera ſuaſiſſe uideatur, tamen non poſſe ipſi tam facile illorum obſequium placere: quin potius timendum, ne ipſis ſuccenſeat, ſi in diſceſſu illo adornando perſeuerauerint: unde etiam aliquid incommodi in omnes Achiuos redundaturum eſt, niſi remanendo iram Regis amoliantur. Quod ſententioſe concludit, docens quàm ſit formidabilis regum ira, quos eo commendat nomine, quòd à Deo diligantur: ſicut etiam ſuprà libro primo à nobis dictum eſt copioſius, unde hic locus poterit illuſtrari. Populum autem alia affatur ratione Vlyſſes, eos item ad unius obſequium reuocando: ſed tamen penitiorem illam Regis mentem perinde ac reliquis non explicuit. quod neceſſarium non uideretur, quia eos non rationibus, ſed mera authoritate coerceri oporteret: tum etiam quod uix fieri poſſit, ut tanta multitudo attentas aures præbeat, quæ ſe proprio impetu ferri & abripi potius patitur, ſi quid ſibi commodum iudicauerit. Neque enim ſemper ita ſe gerunt, plebes ſeditionum fluctibus conturbatæ, ut ea quam Virgilius 1. Aeneid. deſcribit.

[illegible]) Hinc patet, non omnes indifferenter Reges [illegible] intereſſe ſolitos, ſed præſtantiſſimos tantùm & magis conſpicuos, quos [illegible] paulò poſt uocabit. Nota uerò, quàm caute & prudenter Vlyſſes [illegible], non [illegible] dixit, inuidiæ uitandæ gratia.

[illegible]) Plus loquitur Sacra pagina, quæ reges & magiſtratus Deos appellat. Apud Euripidem in Archelao ita legitur: [illegible]. Tyrannis Deorum quædam uita uidetur: nam præter immortalitatem reliqua habet omnia. Plato in Politico Regem bonum, [illegible] appellauit. De Regum epithetis quibuſdam uide intrà in uerbis [illegible].

[illegible]) Regij ſtatus fuit amantiſsimus Poeta, itaq; eum uarijs locis commendat, ut hoc loco, ubi pariter multitudinis dominationem damnat. quæ proculdubio ſolet eſſe uitioſa, niſi ubi illa reliquis dominationibus prudenter temperatur. Euripides tamen in Auge, ut eſt apud Stob. ſer. 47. eam ita commendat, ut tyrannidi præferat: qui tamen in Andromache dixerit, [illegible] .i. Vnius poteſtas ſit & in re domeſtica, & in republica: ſed hæc diuerſitas ex perſonarum loquentium diuerſitate manat. Sed & Ariſtoteles Polit. lib. 3. cap. 7. hanc multitudinis dominationem ſummoperè probat. Quod autem, inquit, magis penes multos debeat eſſe poteſtas, quàm penes paucos, licet optimos, uidetur ſolui poſſe, & quandam habere dubitationem, imo forte & ueritatem. Nam ſi plures ſint, quorum unuſquiſque non ſit ſtudioſus: tamen fieri poteſt, ut in unum conuenientes, omnes meliores ſint, quàm illi, non ut ſinguli, ſed ut omnes. Quemadmodum in cœna, in qua plures conferūt, quàm ea quæ ex unius erogatione fit. Nam cùm plures ſint, unuſquiſq; partem habet uirtutis ac prudentiæ, ac fiunt in unum collati, quaſi homo unus, qui multos pedes habeat, multasq; manus, multosq; ſenſus: & eodem modo circa mores & intelligentiam, &c. nam toto capite hæc agitantur. Sed hoſpes ille Platonicus in Politico multitudinem propter imperitiā à dominatione prohibet. Sane regium ſtatum reliquis eſſe præſtantiorem, uidetur docere ipſe mundus, qui à ſolo Deo regitur. Apud Herodotum lib. 3. elegantes ſunt Otanis pro Polyarchia, Megabyzi pro Oligarchia, Darij pro Monarchia orationes: cui poſtremæ reliqui quatuor [illegible] dicuntur aſſenſiſſe: eas Budæum uidebunt, ſi uolent. nos breuitati conſulentes, locum tantùm indicauimus. Videndus etiam Plutar. in tractatulo illo De tribus Reip. generibus, ubi Monarchiam reliquis præponit ex Platonis conſilio. Intelligit autem illius Politicum. Porrò unius imperium Poeta comprobat, quod eſt planè Pythagoricum. Siquidem Pythagoras, ut ait idem Plutarch. in lib. de Homero, cum maximam uim numeris tribueret, omniaq; ijs accepta ferret, tam conuerſiones ſiderum, quàm ortus animalium, duo ſuprema principia conſtituit eorum: finitum alterum quod eſt unitas: alterum infinitum, qui eſt binarius: alterū bonorum: alterū malorum principium. Vnitatis enim natura ſi aeri inſit, bonam temperiem: ſi animo, uirtutem: ſi corpori, ſanitatem: ſi ciuitatibus & familijs, pacē & concordiam præſtat. Omne enim bonum concordiæ cognatum eſt: contrà, binarij natura aeri tempeſtatem & animo uitium, corpori morbos, ciuitatib. & familijs ſeditiones ac odia infert. Omne enim malū ex diſſidio oritur. Itaque & de reliquis ordine numeris, parem imperfectum & indigentem: contrà imparem, plenum ac perfectum appellauit: quòd ſcilicet hic cum pari mixtus ſemper ſuam retinet naturam, abundante ſemper impare: idemq; impar ſecum ipſe compoſitus, parem generat. Fœcundus enim eſt, & habet principij uim, neque diuiſionem admittit, ſemper in eo unitate ſuperante: at par neque imparem producit, ſecum ipſe compoſitus, neque diuiſionis eſt expers. Proinde etiam Homerus (inquit Plutarchus) unitatis naturam in bono, & binarij in malo putat non rarò. Apparet hoc & ex ijs, quod bonus ei [illegible], ac talis affectio [illegible] aliquoties dicitur: contrarium, [illegible] Huc & id facit, [illegible], &c.

[illegible]) Hic uerſus pro ſpurio eſt annotatus in codice Didymi, ubi ad marginem ſcribitur [illegible].

Ita iſte regēs gubernabat exercitū: illi .a. ad cōciliū
Rurſus ruebant à nauibus & tentorijs
Tumultu, ſicut quum fluctus multiſoni maris
Littore magno fremit, reſonat autem pontus.
Alij quidem ſedebant, quieſcebantq́ per ſedes:
Therſites .a. adhuc ſolus immoderatè verboſus crocitabat,
Qui verba mentibus ſuis inornataq́ multaq́ ſciebat,
Fruſtra, ſed nō pro eo ac decebat vt aduerſaretur regib.
Sed quodcunq́ ei videbatur ridiculum Argiuis
Eſſe: turpiſſimus autem vir ad Troiam venit.
Strabo erat, claudus aūt altero pede, & ipſius humeri
Curui & in pectus contracti, cæterùm deſuper
Acutus erat capite, rara autem percurrebat lanugo:
Inimiciſſimus autem Achilli maximè erat & Vlyſſi.
Hos .n. obiurgabat. tunc rurſus Agamemnoni diuino.
Altè clamans dicebat conuitia. hunc Achiui
Vehementer oderant indignabanturq́ in animo. (ne,
Sed hic multum vociferās Agamē. obiurgabat ſermo
Atride, quid adhuc cōqueréris, aut qua re indiges?
Plena tibi ære tentoria, multæ & mulieres
Sunt in tentorijs ſelectæ, quas tibi Achiui
Primò damus quum vrbem capimus.
An item & auro indiges quod quis feret
Troianorum equitū ex Troia filius dona redēptionis,
Quem ego vinctum ducam vel alius Achiuorum?

Ὣς ὅγε κοιρανέων δίεπε στρατόν. οἱ δ' ἀγορὴν δὲ
Αὖτις ἐπεσσεύοντο νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Ἠχῇ, ὡς ὅτε κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
Αἰγιαλῷ μεγάλῳ βρέμεται, σμαραγεῖ δέ τε πόντος·
Ἄλλοι μέν ῥ' ἕζοντο, ἐρήτυθεν δὲ καθ' ἕδρας·
Θερσίτης δ' ἔτι μοῦνος ἀμετροεπὴς ἐκολῴα,
Ὅς ῥ' ἔπεα φρεσὶν ᾗσιν ἄκοσμά τε πολλά τε ᾔδη
Μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν,
Ἀλλ' ὅ, τι οἱ εἴσαιτο γελοίιον Ἀργείοισιν
Ἔμμεναι. αἴσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε·
Φολκὸς ἔην, χωλὸς δ' ἕτερον πόδα, τὼ δέ οἱ ὤμω
Κυρτὼ, ἐπὶ στῆθος συνοχωκότε· αὐτὰρ ὕπερθε,
Φοξὸς ἔην κεφαλὴν, ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη.
Ἔχθιστος δ' Ἀχιλῆϊ μάλιστ' ἦν, ἠδ' Ὀδυσῆϊ·
Τὼ γὰρ νεικείεσκε· τότ' αὖτ' Ἀγαμέμνονι δίῳ
Ὀξέα κεκληγὼς λέγ' ὀνείδεα· τῷ δ' ἄρ' Ἀχαιοὶ
Ἐκπάγλως κοτέοντο, νεμέσσηθέν τ' ἐνὶ θυμῷ.
Αὐτὰρ ὁ μακρὰ βοῶν Ἀγαμέμνονα νείκεε μύθῳ,
Ἀτρείδη, τέο δ' αὖτ' ἐπιμέμφεαι, ἠδὲ χατίζεις;
Πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες
Εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ
Πρωτίστῳ δίδομεν, εὖτ' ἂν πτολίεθρον ἕλωμεν.
Ἦ ἔτι καὶ χρυσοῦ ἐπιδεύεαι, ὅν κέ τις οἴσει
Τρώων ἱπποδάμων ἐξ Ἰλίου υἷος ἄποινα,
Ὅν κεν ἐγὼ δήσας ἀγάγω, ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν;

Ἠὲ γυναῖκα νέην, ἵνα μίσγεαι ἐν φιλότητι,
Ἥν τ' αὐτὸς ἀπονόσφι κατίσχεαι; οὐ μὲν ἔοικεν
Ἀρχὸν ἐόντα, κακῶν ἐπιβασκέμεν υἷας Ἀχαιῶν.
Ὦ πέπονες, κάκ' ἐλέγχε', Ἀχαιΐδες, οὐκ ἔτ' Ἀχαιοί,
Οἴκαδέ περ σὺν νηυσὶ νεώμεθα· τόνδε δ' ἐῶμεν
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ γέρα πεσσέμεν, ὄφρα ἴδηται
Ἤ ῥά τί οἱ χ' ἡμεῖς προσαμύνομεν, ἦε καὶ οὐκί.
Ὃς καὶ νῦν Ἀχιλῆα ἕο μέγ' ἀμείνονα φῶτα
Ἠτίμησεν· ἑλὼν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.
Ἀλλὰ μάλ' οὐκ Ἀχιλῆϊ χόλος φρεσίν, ἀλλὰ μεθήμων.
Ἦ γὰρ ἂν Ἀτρεΐδη νῦν ὕστατα λωβήσαιο.

An mulierem iuuenem, cui miſcearis per amorem,
Quamq́; ipſe ſeorſum detineas? non quidem decet
Vt qui princeps ſit, in mala inducat filios Achiuorum.
O imbelles: mala probra: Achaicæ, non item Achiui,
Domum cum nauibus redeamus, hûc autem ſinamus
Isthic in Troia præmia ſua concoquere, vt ſciat
An in aliquo ipſum nos andiuimus, an non:
Qui & nunc Achillē ipſo multò meliorem virum
Iniuria affecit. fruitur .n. dono qđ per vī illi abſtulit.
Sed multa non eſt Achillis ira mentibus, ſed facilis.
Alioqui .n. Atrida, nūc postremum iniurius eſſes.

COMMENTARIVS.

Θερσίτης δ' ἔτι μοῦνος) Solet Poeta res turbulentas iocoſa aliqua temperare, in comœdiarum modum: qualis eſt hæc inſerta narratio Therſitæ illius ridiculi inter Græcos hominis. Sic etiam antea primo libro uidimus Iouis & Iunonis iurgia riſu à Vulcano excitato terminata.

ἀμετροεπής) Philoctetes apud Sophoclem hunc Therſitem γλώσσῃ δεινοῦ καὶ σοφοῦ appellat: ſed ad Vlyſsis odium, cui ipſe erat infeſtiſsimus. Hic enim Poeta loquentiam illi, non eloquentiam tribuit. Quod autem ſequitur, ἀλλ' ὅ τι οἱ εἴσαιτο, &c duplicem habet ſenſum, ut uel illud ſit ridiculum ab Achiuis exiſtimatum, quodcunq; Therſitæ uidebatur: id eſt, quæcunque illius erat de re quapiam opinio & ſententia. Vel Therſitem ad contentionem ea loquutum, quæ Achiuis ridicula uideri poſſe exiſtimabat: ut inde ille magis ridiculus & proteruus intelligatur, qui ex deliberato & conſulto in præſentes nugas & deblaterationes deuenerit, quas ipſemet riſu dignas exiſtimabat. Prior tamen magis placet Euſtathio, ut [illegible], uel pro ὡς ponatur ſecundum ueteres: uel ſit ſuperuacuum & otioſum, cuiuſmodi eſt illud, [illegible]. Cuiuſmodi ſunt & plures dictiones, ut [illegible] hic [illegible], [illegible] in [illegible], & alia eiuſdem generis. Alij [illegible] conſtruunt cum [illegible], & hoc ſequuta eſt uulgaris uerſio. quanquam etiam Scholiaſtes priorem ſenſum probauerit, cum hæc uerba ſic explicat, [illegible]. id eſt, Quod Therſites neceſſarium eſſe arbitrabatur, id uidebatur Græcis ualde ridiculum.

φολκὸς ἔην) De Therſite plura dicentur in Lexico. Hic obſeruandum eſt, Poetam in uitijs corporis Therſitæ enarrandis multum eſſe, in animi autem improbitate declaranda breuem, cum eum Vlyſsi & Achilli inimiciſsimum eſſe ſolùm dicit, quo omnia eius uitia anguſtè complectitur, cùm uitijs præſtantiſsimis inuidum eſſe nequitia ſit, ut obſeruauit Plutarchus in tractatu de inuidia & odio, ubi etiam illud à contrario dicitur, improbos odiſſe laudi dari. Vnde cum Charilaum Lycurgi ex fratre nepotem Spartæ regem, utrum æqui & boni amantem, ac miti ingenio præditum quidam laudarent: tunc is quem regni conſortem habebat, quomodo uero, inquit, probus uir ſit Charilaus, qui ne improbis quidem aſperum ſe præbet? Ergo ſatis improbitas hominis deſcribitur, cum eum bonis odioſum dicimus. Verum enim eſt illud Menandri, ἀνὴρ δὲ χρηστὸς χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτε. Vir probus probum nunquam odit.

Ἀτρεΐδη τέο δ' αὖτ' ἐπιμέμφεαι) Hæc Therſitæ oratio eò tendit, ut Græcis perſuadeat à Troia diſcedendum eſſe: itaq; docet, non aliam ob cauſam cupere Agamemnonem ut remaneant, quam emolumenti proprij gratia: unde odium illi apud Græcos conciliare nititur, ut magis ad diſceſſum excitentur ipſo etiam Regis ſpreto imperio, qui exercitus commoda ſuis omnino poſtponat, imò & damna illis potius infligat, compendium ſuum ex illorum diſpendio faciens, ut docet Achillis exemplo nouiſsimo, quo utitur non tam Achillis, cui inuidus erat, ſtudio, quam odio facti Agamemnonis: quin & ipſum Achillem ignauiæ & puſillanimitatis nomine perſtringet, quod hanc iniuriam ſibi illatam non ulciſcatur.

Ὣς φάτο νεικείων Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Θερσίτης· τῷ δ' ὦκα παρίστατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν χαλεπῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
Θερσῖτ' ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής,
Ἴσχεο, μηδ' ἔθελ' οἶος ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν.
Οὐ γὰρ ἐγὼ σέο φημὶ χερειότερον βροτὸν ἄλλον
Ἔμμεναι, ὅσσοι ἅμ' Ἀτρεΐδῃς ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον·
Τῷ οὐκ ἂν βασιλῆας ἀνὰ στόμ' ἔχων ἀγορεύοις,
Καί σφιν ὀνείδεά τε προφέροις, νόστόν τε φυλάσσοις.
Οὐδέ τί πω σάφα ἴδμεν ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
Ἢ εὖ, ἦε κακῶς νοστήσομεν υἷες Ἀχαιῶν.
Τῷ, νῦν Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν
Ἧσαι ὀνειδίζων, ὅτι οἱ μάλα πολλὰ διδοῦσιν
Ἥρωες Δαναοί· σὺ δὲ κερτομέων ἀγορεύεις.
Ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
χ. Εἰ κεν — Εἴκ' ἔτι * σ' ἀφραίνοντα κιχήσομαι * ὥς νύ περ ὧδε,
χ. [illegible] — Μηκέτ' ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ κάρη ὤμοισιν ἐπείη,
Μηδ' ἔτι Τηλεμάχοιο πατὴρ κεκλημένος εἴην,
Εἰ μὴ ἐγώ σε λαβὼν, ἀπὸ μὲν φίλα εἵματα δύσω,
Χλαῖνάν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τά τ' αἰδῶ ἀμφικαλύπτει.
Αὐτὸν δὲ κλαίοντα θοὰς ἐπὶ νῆας ἀφήσω
Πεπληγὼς ἀγορῆθεν ἀεικέσσι πληγῇσιν.
Ὣς ἄρ' ἔφη· σκήπτρῳ δὲ μετάφρενον ἠδὲ καὶ ὤμω
χ. ἔκφυγε — Πλῆξεν. ὁ δ' ἰδνώθη, θαλερὸν δέ οἱ * ἔκπεσε δάκρυ·

Sic dixit obiurgās Agamemnonē paſtorē populorū
Therſites. huic autem citò aſtitit diuinus Vlyſſes.
Et ipſum torue intuens duro alloquutus eſt ſermone,
Therſite loquacisſ. argutus licet exiſtēs ſis cōcionator,
Deſine, neque velis ſolus contendere cum regibus.
Non .n. ego, q̄ tu ſis, cēſeo ignauiorem mortalem alium
Eſſe, qui cum Atridis ad Troiam venerunt.
Quare ne reges in ore habens, concioneris,
Et ipſis conuitia inferas, reditumq́; ſerues.
Neq; adhuc apertè ſcimus quorſum euadet hæc opera,
An benè, an malè redibimus filij Achiuorum.
Quare nūc Atridæ Agamemnoni paſtori populorū,
Sedes taciens conuicia, quia ei valdè multa dant
Heroes Danai. tu autem conuicians concionaris.
Sed tibi edico (hoc & perfectum erit)
Sicubi te inſanientem inuenero ſicut hîc,
Ne poſthac Vlyſsi caput humeris adſit,
Neq; Telemachi pater vocer,
Si non ego te comprehendens charis veſtibus exuam,
Palliôq; & tunica, quæq; pudenda contegunt.
Te inquam flentem veloces ad naues dimiſero,
Verberans è concione acribus plagis.
Sic dixit, ſceptroq; dorſum atq; humeros
Percuſsit, ille .a. cōpreſsit, hūidaq; ei excidit lachryma:

Vibex

Vibex autem cruentus ſcapulis exortus eſt
Sceptro ab aureo, ipſe autem ſedit timuitq́;
Dolens.a.& turpiter intuens, abſterſit lacrymam.
Illi autem quamuis mœſti, ſuper ipſo ſuauiter riſerūt.
Sic autem quiſpiam dicebat ad propinquum alium,
O dij, certè infinita Vlyſſes bona fecit,
Conſilia incipiens bona, bellumq́; inſtruens:
Nunc autem hoc quàm optimum in Argiuis fecit,
Qui hūc cōtumelioſū conuiciatorē coercuit à cōcionib.
Non diu ipſum iterū rurſus pmittet animus ſuperbus
Obiurgare reges contumelioſis verbis.

Σμῶδιξ δ' αἱματόεσσα μεταφρένου ἐξυπαρέςη
Σκήπτρου ὕπο χρυσέου. ὁ δ' ἄρ' ἕζετο, τάρβησέν τε.
Ἀλγήσας δ', ἀχρεῖον ἰδὼν, ἀπομόρξατο δάκρυ.
Οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ, ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὦ πόποι, ἦ δὴ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργε,
Βουλάς τ' ἐξάρχων ἀγαθὰς, πόλεμόν τε κορύσσων·
Νῦν δὲ τόδε μέγ' ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν,
Ὃς τὸν λωβητῆρα ἐπεσβόλον ἔσχ' ἀγοράων·
Οὔ θήν μιν πάλιν αὖτις ἀνήσει θυμὸς ἀγήνωρ
Νεικείειν βασιλῆας ὀνειδείοις ἐπέεσσιν.

COMMENTARIVS.

ποιμένα λαῶν) De hoc Regis epitheto & quibuſdam alijs dixit Diogenes apud Dionem de Regno, Orat 4. in hunc modum. Apud Homerum, inquit ille ad Alexandrum, ubi Minoa Iouis dicit confabulonem, an non confabulari eſt colloqui? Ergo collocutorem Iouis eſſe dicit eum, tanquam ſi diceret eſſe diſcipulum. Porro quibus de rebus alijs putas eum cum Ioue collocutum eſſe, aut quæ alia ab eo didiciſſe, quàm iuſta & regalia, quando & omnium iuſtiſsimus dicitur Minos fuiſſe? Rurſus quando dicit Reges eſſe à Ioue nutritos, & Ioui amicos, tūne aliud quid putas eum dicere, quàm cibum illorum, de quo dixit, eſſe doctrinam & diſciplinam? An tu putas eum dicere, quòd Reges à Ioue nutriantur lacte tanquam à nutrice, & uino, & cibis, & non potius ſcientia & ueritate? Similiter & quòd Iouis dicit amicos, non aliam dicit amicitiam quam eadem conſultare & cogitare. Talis amicitia concordia quædam eſt. Ita enim & hominibus uidentur amici omnium maxime eſſe concordes, & nulla de re diſsidere. Qui igitur Iouis amicus fuerit, & eadem cum illo ſenſerit, poteſt ne fieri ut rem aliquam iniquam concupiſcat, aut turpe aliquid cogitet, aut prauum? Hoc ipſum autem manifeſtare uidetur, quum laudans quendam regem, dicit eum eſſe paſtorem populorum. Paſtoris enim non eſt aliud opus, quàm prouidere ouibus easq́; conſeruare atque cuſtodire, non aſſare: non per Iouem neq́; mactare & excoriare. Sane interdum multas oues unus coquus pellit, mercatus eas. Cæterum plurimum differt ars culinaria à paſtorali, ferè quantum regia à tyrannica. Hæc ille. quem locum integrum adduximus, ne cogeremur aliàs perpetuum contextum orationis interrumpere.

ἔσχ' ἀγοράων) Eadem ratione Therſitem Vlyſſes compeſcit, qua cæteros Græcos anteà, nimirùm uerbis & uerberibus, unde gloriam & ſapientiæ exiſtimationem apud reliquum populum adauxit: imo etiam eorum gratiam hoc quaſi beneficio demeritus eſt. Sic coerceri eos oportet, qui ſine ulla maieſtatis regiæ reuerentia opprobrijs & conuitijs audent regibus inſultare. de pijs & bonis regibus loquor, cæteris enim licet interdum iuſta linguæ etiam ſpicula infigere.

οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ) Theon Sophiſta, ut etiam notauit Giphanius in ſuis Scholijs, aiebat hic eſſe amphiboliam, An Græci mœſti eſſent, quod Therſitem cædi uiderent, an quòd naues cuperent deduci. Hoc poſtremum mihi probatur: nam gauiſos illos ob cæſum Therſitem, teſtantur ſequentia, in quibus idcirco Vlyſſem laudant.

ὢ πόποι, ἦ δὴ) Hic ſunt laudes Vlyſsi à Græcis attributæ, quòd conuiciatorem illum repreſsiſſet. Vbi ueritatis amatores ſe præbent Græci, quippe qui quamuis ob reditum impeditum dolentes, tamen Vlyſſem ſuo encomio non defraudant quod duabus rebus continetur, Prudentia & Fortitudine quibus & Neſtorem ipſum antecellit, qui optimus quidem erat conſiliarius, ſed non æquipollens bellator. Præterea nota, ita repreſſum fuiſſe Therſitem, ut nuſquam poſteà appareat: ex Poetæ prudentia, qui ſocordiam ita ſæpe intermiſceat in ſegnorum narratione occupatus.

Sic dixerūt multitudo: ſed vrbiū expugnator Vlyſſ.
Surrexit, ſceptrū habens, iuxta autem cæſia Minerua
Similis præconi ſilere populum iuſsit,
Vt ſimul primiq́; & poſtremi filij Achiuorum
Sermonem audirent, & intelligerent conſilium:
Qui ipſis bene ſentiens concionatus eſt, & dixit.
Atride, nunc te rex volunt Achiui
Omnib probroſiſsimum facere mortalib. hominibus:
Neq́; tibi perficiunt promiſſum, quod ſubierunt
Huc venientes ab Argo equeſtri,
Videlicet, vt Ilio exciſo bene ædificato redirent.
Tanquam enim vel pueri teneli viduæue mulieres
Inter ſe deſiderant domum redire.
Certè.n.& moleſtū eſt, vt qs moleſtia affectus abeat.
Etenim ſi qs vnū menſem manens pcul à ſua uxore,
Triſtatur apud nauē multas ſedes habentē, quā procella
Hybernæ torquent, commotumq́; mare:
Nobis autem nonus eſt qui reuoluitur annus
Hic manentibus: quo non ægre fero Achiuos
Triſtari apud naues roſtratas: ſed tamen etiam
Turpe diuq́; manere, inanemq́; redire.
Tolerate amici, & manete ad tempus, vt ſciamus
Si verum Calchas vaticinatur an & non.
Probè.n iam hoc ſcimus in mentibus: eſtis.a.omnes
Teſtes, quos non Parcæ inuaſerunt mortē ferentes
Heriq́; & nudiustertius, quādo in Aulidē naues Græc.

Ὣς φάσαν ἡ πληθύς· ἀνὰ δ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
Ἔστη σκῆπτρον ἔχων· παρὰ δὲ, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Εἰδομένη κήρυκι, σιωπᾶν λαὸν ἀνώγει,
Ὡς ἅμα θ' οἱ πρῶτοί τε καὶ ὕστατοι υἷες Ἀχαιῶν
Μῦθον ἀκούσειαν, καὶ ἐπιφρασσαίατο βουλήν.
Ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ἀτρεΐδη νῦν δή σε ἄναξ ἐθέλουσιν Ἀχαιοί
Πᾶσιν ἐλέγχιστον θέμεναι μερόπεσσι βροτοῖσιν·
Οὐδέ τοι ἐκτελέουσιν ὑπόσχεσιν ἥν περ ὑπέσταν
Ἐνθάδ' ἔτι στείχοντες ἀπ' Ἄργεος ἱπποβότοιο,
Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι.
Ὥς τε γὰρ ἢ παῖδες νεαροὶ, χῆραί τε γυναῖκες,
Ἀλλήλοισιν ὀδύρονται οἶκόνδε νέεσθαι.
Ἦ μὴν καὶ πόνος ἐστὶν ἀνιηθέντα νέεσθαι.
Καὶ γάρ τίς θ' ἕνα μῆνα μένων ἀπὸ ἧς ἀλόχοιο
Ἀσχαλάα* παρὰ νηὶ πολυζύγῳ, ἥν περ ἄελλαι χ. σὺν νηί
*Χημέριαι εἰλέωσιν, ὀρινομένη τε θάλασσα· χ. Χειμέριαι
Ἡμῖν δ' εἴνατός ἐστι περιτροπέων ἐνιαυτὸς
Ἐνθάδε μιμνόντεσσι· τῷ οὐ νεμεσίζομ' Ἀχαιοὺς
Ἀσχαλάαν παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι.
Τλῆτε φίλοι καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν
Εἰ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται ἦε καὶ οὐκί.
Εὖ γὰρ δὴ τόδε ἴδμεν ἐνὶ φρεσίν. ἐστὲ δὲ πάντες
Μάρτυροι, οὓς μὴ κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι,
Χθιζά τε καὶ πρωΐζ', ὅτ' ἐς Αὐλίδα νῆες Ἀχαιῶν

Ἠγε-

Ἠγερέθοντο, κακὰ Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ φέρουσαι,
Ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ κρήνην, ἱεροὺς κατὰ βωμοὺς
Ἔρδομεν ἀθανάτοισι τεληέσσας ἑκατόμβας,
Καλῇ ὑπὸ πλατανίστῳ, ὅθεν ῥέεν ἀγλαὸν ὕδωρ.
Ἔνθ' ἐφάνη μέγα σῆμα· δράκων ἐπὶ νῶτα δαφοινὸς,
Σμερδαλέος, τόν ῥ' αὐτὸς Ὀλύμπιος ἧκε φόωσδε,
Βωμοῦ ὑπαΐξας, πρός ῥα πλατάνιστον ὄρουσεν·
Ἔνθα δ' ἔσαν στρουθοῖο νεοσσοὶ, νήπια τέκνα,
Ὄζῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ, πετάλοις ὑποπεπτηῶτες,
Ὀκτώ. ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα·
Ἔνθ' ὅγε τοὺς ἐλεεινὰ κατήσθιε τετριγῶτας.
Μήτηρ δ' ἀμφεποτᾶτο ὀδυρομένη φίλα τέκνα·
Τὴν δ' ἐλελιξάμενος πτέρυγος λάβεν ἀμφιαχυῖαν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ τέκν' ἔφαγε στρουθοῖο καὶ αὐτὴν,
Τὸν μὲν ἀρίζηλον θῆκεν θεὸς, ὅσπερ ἔφηνε·
Λᾶαν γάρ μιν ἔθηκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω.
Ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν οἷον ἐτύχθη.
Ὡς οὖν δεινὰ πέλωρα θεῶν εἰσῆλθ' ἑκατόμβας,
Κάλχας δ' αὐτίκ' ἔπειτα θεοπροπέων ἀγόρευε,
Τίπτ' ἄνεῳ ἐγένεσθε καρηκομόωντες Ἀχαιοί;
Ἡμῖν μὲν τόδ' ἔφηνε τέρας μέγα μητίετα Ζεὺς,
Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Ὡς οὗτος κατὰ τέκν' ἔφαγε στρουθοῖο καὶ αὐτὴν,
Ὀκτὼ, ἀτὰρ μήτηρ ἐνάτη ἦν, ἣ τέκε τέκνα.
Ὡς ἡμεῖς τοσσαῦτ' ἔτεα πολεμίξομεν αὖθι,
Τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.
Κεῖνος θ' ὡς ἀγόρευε. τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Ἀλλ' ἄγε μίμνετε πάντες ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί
Αὐτοῦ, εἰσόκεν ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἕλωμεν.

Congregabantur, mala Priamo, & Troianis ferentes:
Nos autem circumcirca fontem ſacra per altaria,
Faciebamus immortalibus perfectas hecatombas
Pulchra ſub platano, vnde fluebat limpida aqua.
Illic apparuit magnũ ſignum: draco dorſo ſanguineus,
Horribilis quem ipſe Olympius miſit in lucem,
Quum ex altari proſilyſſet ad platanum perrexit:
Ibi erant paſſeris pulli, parui filij
Ramo in extremo, ſub folijs volitantes,
Octo: ſed mater nona erat, quæ peperit filios.
Ibi ille hos miſerabiliter comedit ſtridentes:
Mater autem circumuolabat lugens dilectos filios:
Hanc circum actus ala prehendit circum clamantem.
Sed poſtquam filios deuorauit paſſeris, & ipſam,
Hunc quidem clarum fecit Deus, qui oſtendit:
Lapidem enim ipſum fecit Saturni filius verſuti.
Nos autem ſtantes admirabamur quod factum erat.
Vt igitur terribilia portenta deorũ ſubiere hecatõbas:
Calchas autem ſtatim poſteà vaticinans dixit,
Cur muti facti eſtis comati Achiui?
Nobis quidẽ hoc oſtẽdit ſignũ magnũ prudẽs Iupiter.
Serũ, qđ tardè perficitur, cuius gloria nunq̃ peribit.
Vt hic filios deuorauit paſſeris, & ipſam,
Octo, ſed mater nona erat, quæ peperit filios:
Sic nos tot annos bellabimus hic:
Decimo autem ciuitatem capiemus Latiuiam.
Ille ſic interpretabatur: hæc iam nũc omnia pficiũtur.
Sed agè, manete omnes bene ocreati Achiui
Iſthic, quoadusq; ciuitatem magnã Priami capiamus.

COMMENTARIVS.

ἀτρείδη νῦν δὴ) Hæc Vlyſsis oratio partim aſpera eſt, partim lenis: in poſtremum autem omnino propendet. Primùm enim Græcorum perfidiam accuſat apud Agamemnonem, quod ſuis pollicitis, quibus ſe ante euerſam Troiam nõ redituros ſanctiſsimè iurauerant, non ſatisfaciant. Deinde ignauiam & laborum intolerantiam in ipſis redarguit, dum eos pueris & mulierculis comparat. Tam uerò ne tam iuſta reprehenſione faciles plebis animos exaſperet, illam adulatoria oratione temperat, & quod ipſis uitio dederat, iam excuſat, quaſi non ignauia, ſed propter belli diuturnitatem defatigati ſint: nec ſine cauſa propter commune deſiderium reuiſendæ patriæ, quod nobis innatum eſt. Ne tamen idcirco ad diſceſſum incendantur, aliò eos reuocat, exhortaturq́;, imò obnixe etiā flagitat, ut in hac obſidione urbis Troianæ perſeuerent, cuius excidium iam paratum eſt ratione temporis: quod ex prodigio Chalchas uates eximius prædixerat, cuius teſtes ipſi fuerint oculati, ut in dubium nullo modo reuocari poſsit. Quid ad hæc Neſtor, poſterioris eſt loci.

κενεόν τε νέεσθαι) Multiplicem habent ſenſum hæc uocabula. Ait enim, turpe eſſe quenquam uacuum diſcedere, hoc eſt non aſſecuto rei fine, cuius gratiâ acceſsit: ut qui honoris ſtudioſus eſt, turpe ducat re infecta, qua honorem quærebat, diſcedere: qui uerax, pollicita ſe non exequutum uerecundetur: lucri uero cupidus, ſine exuuijs & opimis ſpolijs reuerti erubeſcat, quod timidis calcarium inſtar ſubditur.

τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται) Alluſio eſt ad ſomnum Agamemnonis: neq; tamen hodiernum diem intelligit ut ille, quod & ſuprà indicauit his uerbis, μείνατ' ἐπὶ χρόνον.

Ὡς ἔφατ'· Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἀμφὶ δὲ νῆες
Σμερδαλέον κονάβησαν ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν,
Μῦθον ἐπαινήσαντες Ὀδυσσῆος θείοιο.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ὢ πόποι, ἦ δὴ παισὶν ἐοικότες ἀγοράασθε
Νηπιάχοις, οἷς οὔτι μέλει πολεμήια ἔργα.
Πῇ δὴ συνθεσίαι τε καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν;
Ἐν πυρὶ δὴ βουλαί τε γενοίατο μήδεά τ' ἀνδρῶν,
Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαὶ, ᾗς ἐπέπιθμεν.
Αὔτως γάρ ῥ' ἐπέεσσ' ἐριδαίνομεν, οὐδέ τι μῆχος
Εὑρέμεναι δυνάμεσθα, πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἐόντες.
Ἀτρείδη, σὺ δ' ἔθ' ὡς πρὶν ἔχων ἀστεμφέα βουλὴν,
Ἄρχ' Ἀργείοισι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Τούσδε δ' ἔα φθινύθειν, ἕνα καὶ δύο, τοί κεν Ἀχαιῶν
Νόσφιν βουλεύωσ', ἄνυσις δ' οὐκ ἔσσεται αὐτῶν,
Πρὶν Ἄργοσδ' ἰέναι, πρὶν καὶ Διὸς αἰγιόχοιο

Sic dixit. Argiui. v. valde clamarunt, (circũ. a. naues
Terribiliter reſonuerunt clamantibus Achiuis)
Sermonem laudantes Vlyſsis diuini.
His autem dixit Gerenius eques Neſtor:
Proh facinus certè pueris ſimiles loquimini
Infantibus, quibus non ſunt curæ bellicoſa opera.
Quò iam pactaq́; & iuramenta ibunt nobis?
In igne iam conſiliaq́; erunt curaq́; virorum,
Libationesq́; p merũ factæ, & dextræ quib. credidim⁹.
Fruſtrà. n. verbis cõtendimus, neq; aliquã machinatio
Inuenire poſſumus, etſi multo tẽpore hic moremur. (nẽ
Atrida, tu aũt ſicut prius habens firmum conſilium,
Impera Argiuis in fortibus prælijs:
Hos aũt ſine corrumpi vnum & duos qui ab Achiuis
Seorſum conſultant: perfectio autem non erit ipſis,
Prius Argos ire quam & Iouis Aegida tenentis

Cognoſ-

Cognoſcamus an falſa promiſſio, an & non.
Dico enim igitur annuiſſe prapotentem Saturnidē
Die illo, quando nauibus in citis conſcenderunt
Argiui Troianis mortem & fatum ferentes,
Fulgurans dextera, fauſta ſigna oſtendens.
Quare non aliquis prius feſtinet domum redire,
Priuſquā aliquis apud Troianorum vxorē dormiat,
Punire & Helenæ abitumq́, gemitusq́.
Si autem aliquis nimium velit domum ire,
Tangat ſuam nauem bene tabulatam & nigram,
Vt ante alios mortem & fatum aſſequatur.
Sed rex tu bene cura, & crede alteri,
Non abiectum verbum erit quodcunq́, dicam.
Secerne viros per gentes & per tribus, Agamemnon:
Vt tribus tribubus auxilientur gentes & gentibus.
Si autem ſic feceris, & tibi obedierint Achiui,
Cognoſces poſtea quis ex ducib. ignauus ſit, quisúe ex
Siue q ſtrenuus erit: per ſeipſos.n. pugnabūt: (militib.
Cognoſces verò ſi & ex vaticinio ciuitatē nō deſtrues
An virorum ignauia & imperitia belli.

Γνώμεναι εἴτε ψεῦδος ὑπόσχεσις, εἴτε καὶ οὐκί.
Φημὶ γὰρ οὖν κατανεῦσαι ὑπερμενέα Κρονίωνα
Ἤματι τῷ ὅτε νηυσὶν ἐπ' ὠκυπόροισιν ἔβαινον
Ἀργεῖοι, Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες,
Ἀστράπτων ἐπιδέξι', ἐναίσιμα σήματα φαίνων·
Τῷ, μή τις πρὶν ἐπειγέσθω οἶκόνδε νέεσθαι,
Πρίν τινα πὰρ Τρώων ἀλόχῳ κατακοιμηθῆναι,
Τίσασθαι δ' Ἑλένης ὁρμήματά τε στοναχάς τε.
Εἰ δέ τις ἐκπάγλως ἐθέλει οἶκόνδε νέεσθαι,
Ἁπτέσθω ἧς νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης,
Ὄφρα πρόσθ' ἄλλων θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ.
Ἀλλὰ ἄναξ, αὐτός τ' εὖ μήδεο, πείθεό τ' ἄλλῳ·
Οὔτοι ἀπόβλητον ἔπος ἔσσεται ὅ, ττι κεν εἴπω.
Κρῖν' ἄνδρας κατὰ φῦλα, κατὰ φρήτρας, Ἀγάμεμνον,
Ὡς φρήτρη φρήτρηφιν ἀρήγῃ, φῦλα δὲ φύλοις·
Εἰ δέ κεν ὣς ἔρξῃς, καί τοι πείθωνται Ἀχαιοί,
Γνώσῃ ἔπειθ' ὅς θ' ἡγεμόνων κακὸς, ὅς τέ νυ λαῶν,
Ἠδ' ὅς κ' ἐσθλὸς ἔῃσι· κατὰ σφέας γὰρ μαχέονται·
Γνώσεαι δ' εἰ καὶ θεσπεσίῃ πόλιν οὐκ ἀλαπάξεις,
Ἢ ἀνδρῶν κακότητι, καὶ ἀφραδίῃ πολέμοιο.

COMMENTARIVS.

νηπίαχοις) Mitior fuit ſuperior Vlyſsis oratio, hæc Neſtoris auſterior: ſiquidem & in ipſum Vlyſſem inuehitur, multa ... in ipſius conſilio caſtigat & reprehendit: neq; ipſis Græcis aſſentari, ut ille, optat, quin eos impietatis accuſat tanquam iuriſiu... & fœderis uiolatores, adeoq, ad prælianduм neceſſario cogit, Regemq, hortatur aduerſus immorigeros iuſta iracundia ... mortem deſertoribus minitatur: tandē de inſtruendi exercitus ratione conſilium ſuggerit. Vlyſſes itaq, à populo laudatur, quia delinierit Neſtor à Rege, cuius ſe ſtudioſum oſtendat.

ἀγοράασθε) Communicata & diſperſa in omnes obiurgatione tegit ſuam mentem, quæ propriè in Vlyſſem dirigebatur, numeroq, plurali duritiem reprehenſionis emollit. Eos itaq, pueris ſtultis & imprudentibus comparat, quòd Vlyſſes nihil duce dignum de acie & ordinatione bellica in medium attulerit: quod ipſe paulò poſt præſtabit.

ποῦ δὴ συνθεσίαι) Quid per hæc pacta ſit intelligendum, docet Didymus ex Steſichoro. Cùm enim proceres Græciæ Helenam, tum propter generis, tum propter formæ præſtantiā ambirēt, Tyndareus illius pater ueritus, ne uno electo ſibi in generū reliquorum odium ſibi conciliaret, communi eos iureiurando aſtrinxit, ut ſi quis ei, cui Helenam daret, eam eripere conaretur, ualide iniuriam illam uno animo ulciſcerentur. Quo præſtito, Menelaum elegit, cui Helenam in matrimonium dedit: quæ paulo pòſt ab Alexandro rapta eſt, unde factum, ut reliqui Græciæ principes hanc expeditionem una ſuſceperint. Hæc ille. Apollodorus de Orig. Deorum lib. 3 hoc ipſum memorat. ſed tradit, hoc conſilium ab Vlyſſe Tyndareo fuiſſe ſuggeſtum. Vide noſtra Prolegomena. Ex ijs porro intelligitur, quid ſibi hoc loco uelit Neſtor.

ἐν πυρὶ) Quaſi dicat: Videntur noſtra conſilia, pacta, & eiuſmodi alia in illis noſtris ſacrificijs planè combuſta & deperdita.

ἕνα καὶ δύο) Per exiguum ſeditiosorum numerum populi obedientiam innuit. Qui ſint autem illi duo quos intelligat, aiunt alterum Therſitem, alterum Achillem: quidam alium quàm Achillem ſubaudiri uolunt, quod hic nihil ſit apud Homerum ſeorſim ab Achiuis molitus. Crediderim tamen, ut de eo dicat, quia Neſtor φιλόδημος eſt, & ſeditiones odit. Illud autem ἕνα καὶ δύο non de tribus, ſed de duobus tantum intelligatur.

πὰρ Τρώων ἀλόχῳ) Blanditur Græcis, & hoc ſtimulo multitudinem exacuit, quæ plerunq; his rebus capitur. Habet & acerbitatis odij in Troianos argumentum, de quibus uindicta ſumetur eximia, cum eorum uxores in hoſtium poteſtatem redigentur. Et habet neſcio quid energiæ hoc à ſene dictum. Adde, quòd iniuriam in Helena ſimili iniuria compenſari uelit.

ὁρμήματά τε στοναχάς τε) Per ὁρμήματα uoluntariam & ſpontaneam Helenæ ad Troiam profectionem intelligi ait Euſtathius, honeſtate uocabuli fœminæ dedecus Poeta tegente. Per στοναχὰς, tangi illam facti pœnitentia: ut etiam aliàs dicetur. Didymus tamen ὁρμήματα interpretatur ἐνθυμήματα, cogitationes. quod etiam in quadam uerſione manuſcripta ſatis ueteri legi: ego tamen ab Euſtathio non recedo.

αὐτός τ' εὖ μήδεο) Duplicem conſilij capiendi rationem principi proponit, à ſe & ab alio, nimirum bonum conſilium ſuggerente, quod ſubintelligendum eſt ἐν ἑαυτῷ. Vnde Heſiodus eum longe optimum pronunciat, qui primum apud ſe omnia perpendit, & cogitat: ſecundò, qui alteri bene dicenti auſcultat. Vnde illud egregium Artabani dictum ad Xerxem apud Herodotum in Polymnia: ἴσον ἐκεῖνο, inquit, ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ κέκριμαι φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τὰ σὲ ἀμφότερα περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι σφάλλουσι, κατάπερ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν, πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περιορᾶν φύσι τῇ ἑωυτῆς χρᾶσθαι.

κρῖν' ἄνδρας κατὰ φῦλα) Lamprias apud Plut. Symp. 1. q. 2. refert, Thebanum Pammenem reprehendiſſe Homerum, ut amatoriæ rei ignarum, qui tribus tribubus, curias curijs adiungi iuberet, cum oporteret amatori amaſium apponi, ut tota phalanx animato deuincta uinculo conſpiraret. Hæc ille. Sed Neſtoris inſtitutum ſua etiam ratione non caret. Enimuero exiſtimauit, milites, qui cognitis adhæreſcunt, eorum pudore tangi, dedecusq, ab illis magis uereri, quam ab ignotis. Præterea, quæ poteſt coniunctior eſſe neceſsitudo, quam eorum quibus patria & gens cōmunis eſt? Vnde facile intelligitur, temerè à Pammene reprehenſum Neſtorem.

Hunc reſpondens allocutus eſt rex Agamemnon,
Certè quidē rurſus concione vincis ſenex filios Achiu:
Vtinam enim, Iupiterq́, pater, & Pallas & Apollo,
Tales decem mihi conſultores eſſent Achiuorum.
Sic cito nutaret ciuitas Priami regis
Manibus ſub noſtris captaq́, direptaq́,
Sed mihi Aegiochus Saturnides Iupiter dolores dedit,
Qui me inter infectas lites & contentiones inijcit.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων
Ἦ μὰν αὖτ' ἀγορῇ νικᾷς γέρον υἷας Ἀχαιῶν·
Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν·
Τῷ κε τάχ' ἠμύσειε πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε.
Ἀλλά μοι αἰγίοχος Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' * ἔδωκεν, κ. ἔθηκε
Ὅς με μετ' ἀπρήκτους ἔριδας καὶ νείκεα βάλλει.

d Καί

Καὶ γὰρ ἐγὼν Ἀχιλλεύς τε μαχησάμεθ' εἵνεκα κούρης
Ἀντιβίοις ἐπέεσσιν· ἐγὼ δ' ἦρχον χαλεπαίνων.
Εἰ δέ ποτ' ἔς γε μίαν βουλεύσομεν, οὐκ ἔτ' ἔπειτα
Τρωσὶν ἀνάβλησις κακοῦ ἔσσεται, οὐδ' ἠβαιόν.
Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα.
Εὖ μέν τις δόρυ θηξάσθω, εὖ δ' ἀσπίδα θέσθω,
Εὖ δέ τις ἵπποισιν δεῖπνον δότω ὠκυπόδεσσιν,
Εὖ δέ τις ἅρματος ἀμφὶς ἰδὼν, πολέμοιο μεδέσθω·
Ὥς κε πανημέριοι στυγερῷ κρινώμεθ' Ἄρηϊ.
Οὐ γὰρ παυσωλή γε μετέσσεται, οὐδ' ἠβαιόν,
Εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα διακρινέει μένος ἀνδρῶν.
Ἱδρώσει μέν τευ τελαμὼν ἀμφὶ στήθεσσιν
Ἀσπίδος ἀμφιβρότης, περὶ δ' ἔγχεϊ χεῖρα καμεῖται·
Ἱδρώσει δέ τευ ἵππος ἐΰξοον ἅρμα τιταίνων.
Ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης ἐθέλοντα νοήσω
Μιμνάζειν παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὔ οἱ ἔπειτα
Ἄρκιον ἐσσεῖται φυγέειν κύνας ἠδ' οἰωνούς.
Ὣς ἔφατ'· Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ὡς ὅτε κῦμα
Ἀκτῇ ἐφ' ὑψηλῇ, ὅτε κινήσῃ Νότος ἐλθὼν
Προβλῆτι σκοπέλῳ· τὸν δ' οὔποτε κύματα λείπει
Παντοίων ἀνέμων, ὅτ' ἂν ἔνθ' ἢ ἔνθα γένωνται.
Ἀνστάντες δ' ὀρέοντο, κεδασθέντες κατὰ νῆας,
Κάπνισσάν τε κατὰ κλισίας, καὶ δεῖπνον ἕλοντο.
[illegible] Ἄλλος δ' ἄλλῳ * ἔρεζε θεῶν αἰειγενετάων,
Εὐχόμενος θάνατόν τε φυγεῖν καὶ μῶλον Ἄρηος.
Αὐτὰρ ὁ βοῦν ἱέρευσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Πίονα, πενταέτηρον, ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.
Κίκλησκεν δὲ γέροντας ἀριστῆας Παναχαιῶν·
Νέστορα μὲν πρώτιστα, καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα,
Αὐτὰρ ἔπειτ' Αἴαντε δύω, καὶ Τυδέος υἱόν·
Ἕκτον δ' αὖτ' Ὀδυσῆα Διῒ μῆτιν ἀτάλαντον.
Αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Ἤδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο.
Βοῦν δὲ περιστήσαντο, καὶ οὐλοχύτας ἀνέλοντο,
Τοῖσιν δ' εὐχόμενος μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κελαινεφὲς, αἰθέρι ναίων,
Μὴ πρὶν ἐπ' ἠέλιον δῦναι, καὶ ἐπὶ κνέφας ἐλθεῖν,
Πρίν με κατὰ πρηνὲς βαλέειν Πριάμοιο μέλαθρον
Αἰθαλόεν, πρῆσαι δὲ πυρὸς δηΐοιο θύρετρα·
Ἑκτόρεον δὲ χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι
Χαλκῷ ῥωγαλέον· πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Πρηνέες ἐν κονίῃσιν ὀδὰξ λαζοίατο γαῖαν.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα πώ οἱ ἐπεκραίαινε Κρονίων·
Ἀλλ' ὅγε δέκτο μὲν ἱρὰ, πόνον δ' ἀμέγαρτον ὄφελλεν.

Etenim ego Achilleſq́; pugnauimus gratia puellæ
Contrarijs verbis: ego autem incepi indignari.
Si.a. vnã in vnum cõſultabimus, non amplius poſtea
Troianis dilatio mali erit, neq; paululum.
Nunc.a. venite ad cœnam, vt conducamus Martem.
Bene quidẽ aliquis haſtã acuat, bene & ſcutũ ponat,
Bene & aliqs equis cœna det veloces pedes habentib.
Bene & aliqs currũ vtrinq; videns belli curã habeat:
Vt per totam diem ſæuo decernamus Marte.
Non enim ceſſatio poſteà erit, neq; paululum,
Niſi nox veniens dirimat robur virorum.
Sudabit quidem alicuius lorũ circa pectora (gabit:
Scuti circũtegẽtis hominẽ: circa.a. lanceã manũ defati
Sudabit & alicuius equus politum currum trahens.
Quem aũt ego ſeorſum à pugna volentem intellexero
Manere apud naues roſtratas, non ei poſtea
Poſsibile erit fugere canes & aues.
Sic dixit. Argiui.v. valde ſtrepuerunt. ſicut quãdo
Littore in alto, quando mouet Notus veniẽs (fluctus
Porrectũ ad ſcopulum, quem nunq̃ fluctus relinquũt
Diuerſorum ventorum, quando huc vel illuc fiunt:
Surgentes autem ruebant ſparſi ad naues,
Fumigaruntq́; in tentorijs, & cœnam capiebant.
Alius.a. alij ſacrificabat deorum ſemper exiſtentiũ,
Orans vt mortem fugeret, & ſtragem Martis.
Sed hic bouem ſacrificauit rex virorum Agamemnõ
Pinguem, quinquennem, valde potenti Saturnidæ.
Vocauit aũt ſenes optimates omnium Græcorum:
Neſtorem quidem primũ, & Idomeneum regem,
Sed poſtea Aiaces duos, & Tydei filium:
Sextum aũt rurſus Vlyſſem Iouis conſilio ſimilem.
Spontaneus autem ei venit vocem bonus Menelaus:
Sciebat enim in animo quantum frater laborabat.
Bouem.a. circũſteterunt, & ſalſas fruges acceperunt.
His orans dixit rex Agamemnon:
Iupiter glorioſiſs. max. nigras nebulas faciẽs, in æthe
Nõ prius ſol occidat, et tenebræ adueniãt, (re habitãs
Quàm me pronum deijcere Priami palatium
Ardens: vrere & igne combuſtiuo portas.
Hectoream verò loricam circa pectora diuidere
Enſe diruptam: multi & circa ipſum ſocij
Proni in pulueribus mordicus capiant terram.
Sic dixit: neq; et perfecit Saturnides: (bat.
Sed hic ſuſcepit qdẽ ſacrificia: laborẽ.v. magnũ auge-

COMMENTARIVS.

τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες) Hic videre licet quanti prudentiam faciat Agamemnon, quam robori anteponit, cùm Neſtores potiùs quam Aiaces, aut alios heroas ad Troiæ euerſionem ſibi exoptauit: cuius rei meminit etiam Tullius de Seneĉt. Rectè ergo Euripides, σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ.

Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν) Quomodo Deus cauſa calamitatum noſtrarum dicatur, aliàs à nobis apud hunc eundem Poetam diſſeritur.

[illegible]) Exemplum eſt frugalitatis illius temporis. Vnde Antiphanes in luxuriam poſterorum inuectus dicit, [illegible]. Vide Athenæi Dipnoſ. lib. 1. ubi ſimplicitas uictus, quo ueteres illi uſi ſunt, etiam explicatur.

αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε) Hoc factum Menelai ſunt qui damnẽt, ſunt qui laudent. Socrates apud Platonem in Symp. Sed tu, inquit, ô Ariſtodeme, quis tu homo es, qui uelis ad cœnam non uocatus proficiſci. Ego uerò, ut tu iuſſeris (inquit Ariſtodemus) ita agam. Sequere igitur me, inquit Socrates, ut prouerbium profligemus, commutata illius ſententia, ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί. Ad bonorum uirorum epulas boni uiri non inuitati & ſponte ſe conferunt. Homerus quidem uidetur non modo iſtud prouerbium peruertere, ſed contumelioſe etiam illud uiolare. Nam cum Agamemnonem in re militari optimum præſtantiſſimumq; feciſſet, Menelaum uerò mollem bellatorem, nihilominus tamen cum Agamemnon peracto ſacrificio conuiuium celebraret, Menelaum inducit ad Agamemnonis dapes ultro uenientem, deteriorem uidelicet ad præſtantioris menſam. His auditis reſpondit Ariſtodemus: Fortaſſe non ut hic, Socrates, ait, ſed quemadmodum Homerus, ego uilis homunculus ad ſapientis uiri conuiuium uidebor accedere non uocatus. Hæc ille. Ex quibus uerbis conſtat, Socratem pro uulgari prouerbio recipere, quod Zenodotus ex Eupolidis Chryſogeno refert: αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν, quod tamen Eraſmus alibi ſic retulit, αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν

[illegible]

ἐπὶ δαῖτα ἰέναι. Vtut ſit, hic Platonis locus ab Athenæo caſtigatur, quòd prauè Homeri mentem intellexerit. Quòd enim bellatorem mollem pronuntiauerit, reprehendit: quòd quamuis ita interdum appelletur apud ipſum, tamen non idcirco talis ſit, ut neq; Agamemnon οἰνοβαρὴς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, ac κραδίην δ' ἐλάφοιο, licet ita ab Achille dicatur. Non enim quicquid apud Poetam à perſonis, quas ipſe loquentes facit, dicitur, ab ipſo quoque Poeta dictum eſt. Nam Homerus uarijs in locis Menelaum à fortitudine commendat, ut & hoc ipſo loco, ubi βοὴν ἀγαθὸς appellatur: alibi autem ſolus Hectorem à Patroclo fugat, Euphorbumque interimit, & in medio Troianorum ſpoliat. Proinde non iniuria uidetur Socrates ſub Platonis nomine reprehendi. Videamus itaq; ipſius Athenæi ſententiam. Demonſtrauit Homerus, inquit, quos conuocari non oporteat, ſed ſua ſponte accedere, ex unius conſanguineorũ exemplo uniuerſam ſimilium rationem patefacit, αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος. Manifeſtum eſt enim, quod neq; fratrem, aut filios, uel uxorem aduocare oportet, neq; ſi quis aliquos ſimili honore dignos arbitretur: eſſet enim res abſurda admodum, & ab amicitia prorſus aliena: quamuis uerſum quidam aſcripſerunt, cauſam apponentes, ᾔδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο: eorum autem rationes ibi enarrantur. Demetrius tamen Phalereus uidetur magis comprobaſſe, quòd illum tolleret, & à poemate prorſus alienum aſſereret. Rerum ſiquidem tenuium, inquit, ſtudium moribus immiſcuit. Exiſtimo enim, ait, familiariter & amicè unũquenque uirorum elegantium ſeſe erga illum eſſe habiturum, ad quem, dum ſacrificaret accesſerit, neq; uocantem expectauerit, &c. Quæ ſane ſententia omnium uidetur optima: ſiquidem uix fieri potuerit, ut Agamemnon fratris obliuiſceretur, cuius gratia ingens iſtud bellum ſuſceperat, remotos autem & nõ conſanguineos aduocauerit. Proinde neq; iniuria expungi poſſe uerſum illum, ᾔδεε γὰρ κατὰ θυμὸν, &c. Sed tamen nos reliquimus, ut iudicium penes eruditum lectorem remaneat. Addam, quod ille apud Plutarchũ Symp. 1. q. 3. dicit, ineptum fuiſſe Menelaum, & locum dediſſe prouerbio, qui ad conſilium dandum acceſsiſſet non uocatus. Intelligit autem hunc locum, quòd in hac cœna conſilium de bello capi debeat.

Ζεῦ κύδιστε) Longe diuerſa eſt hæc precatio ab illa ſuperiore, quam unuſquiſque de populo concipiebat, ad euitandam nimirum mortem, de uita ſolum ſibi prouidens. Agamemnon uerò non ſatis ſibi exiſtimans uiuere, ſi cum laude & gloria non uiuat, petit, ut poſſit Troiam, antequam noteſcat, euertere. ubi fallitur etiam, ut anteà in uocabulo νῦν, quod de hodierno die interpretatur.

οὐδ' ἄρα πώ οἱ ἐπεκραίαινε) Sic non ſolet Deus iniquas preces exaudire, qualis eſt iſta Agamemnonis, qua hodierno die euerti Troiam petit, quod contra ipſius Iouis decretum erat poſtulatum. Itaq; falluntur ſæpe homines in precibus concipiendis, & de ipſius Dei ſurditate conqueruntur: quaſi ſimpliciter eas ſtatim non excipiendo, male uelit hominibus conſultum. Proinde uidendum eſt primum, ut æqua petamus: deinde, ut patienter petitionum noſtrarum exitus expectemus, quos ſuo tempore Deus largiri ſolet.

Sed poſtquam precati ſunt, & molas proiecerunt,
Rurſ' traxerũt qdẽ primũ, et iugularũt et excoriarũt
Cruraq; inciderũt, ualdeq; pinguedine cooperuerunt,
Dupliciter faciẽtes, in ipſis .n. crudas carnes poſuerũt:
Et hæc quidem lignis ſciſſis ſine folijs urebant:
Inteſtina autem infigentes tenebant ſuper Vulca-
num
Sed ubi crura combuſſerunt, & inteſtina ederunt.
Minutimq; inciderunt alia, & circũ uerua fixerunt,
Aſſaueruntq; valde ſcienter, traxeruntq; omnia.
Sed poſtquam ceſſarunt à labore, feceruntq; conuiuiũ.
Cõuiuati ſunt, neq; animus indigebat cõuiuio æquali.
Sed poſtquam potus & cibi amorem ademerunt,
His uerbis incepit ſenilis eques Neſtor,
Atride glorioſiſſime rex virorum Agamemnon,
Ne nunc diu iterum diſſeramus, neq; diu
Diſſeramus opus, quod Deus dabit.
Sed age, præcones quidẽ Achiuorũ æream loricã ha-
Populum vocantes congregent ad naues: (bentium
Nos autem frequentes hic in exercitu lato Achiuorũ
Eamus, vt citius ſuſcitemus impetuoſum Martem.
Sic dixit: neq; nõ perſuaſus eſt rex virorum Agam.
Statim præconibus arguta voce præditis iuſſit
Vocare ad bellum capite comatos Achiuos.
Hi qdẽ vocarũt. illi .n. congregati ſunt valde velociter
Hi autẽ circa Atridem diuini reges (Minerua,
Irruerunt diſtinguentes: ſimul .n. glaucos oculos habẽs
Aegidẽ habẽs valde honoratã, non ſeneſcentẽ, immor
Cuius centũ fimbriæ totæ aureæ pendebant, (taléq;
Omnes bene plicatæ, centũ nummorũ n unaquæq;
Cum hac impetum faciens ibat per populũ Achiuorũ.
Adhortans ire, robur autem incitauit uniuſcuiuſq;
Animo, vt inceſſanter bellaret & pugnaret.
His .n. ſtatim bellum dulcius factum eſt, quàm redire
Super nauibus concauis dilectam in patriam terrã.
Velut ignis lucens comburit immenſam ſyluam
Montis in verticibus, procul autem apparet ſplendor:
Sic horum abeuntium, æris diuini

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' εὔξαντο, καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,
Αὐέρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν·
Καὶ τὰ μὲν ἂρ σχίζῃσιν ἀφύλλοισιν κατέκαιον,
Σπλάγχνα δ' ἄρ' ἀμπείραντες, ὑπείρεχον Ἡ-
φαίστοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη, καὶ σπλάγχν' ἐπάσαντο,
Μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
Δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Μηκέτι νῦν δήθ' αὖθι λεγώμεθα, *μηδ' ἔτι δηρὸν (κ. μηδ' ἔτι)
Ἀμβαλλώμεθα, ἔργον ὃ δὴ θεὸς ἐγγυαλίζει.
Ἀλλ' ἄγε, κήρυκες μὲν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Λαὸν κηρύσσοντες ἀγειρόντων κατὰ νῆας·
Ἡμεῖς δ' ἀθρόοι ὧδε κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
Ἴομεν, ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα,
Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων:
Αὐτίκα κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
Κηρύσσειν πόλεμον δὲ καρηκομόωντας Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.
Οἱ δ' ἀμφ' Ἀτρείωνα διοτρεφέες βασιλῆες
Θῦνον κρίνοντες· μετὰ δὲ, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰγίδ' ἔχουσ' ἐρίτιμον, ἀγήραον, ἀθανάτην τε,
Τῆς ἑκατὸν θύσανοι παγχρύσεοι ἠερέθονται,
Πάντες ἐϋπλεκέες, ἑκατόμβοιος δὲ ἕκαστος·
Σὺν τῇ παιφάσσουσα δίεσσυτο λαὸν Ἀχαιῶν,
Ὀτρύνουσ' ἰέναι· ἐν δὲ σθένος ὦρσεν ἑκάστου
Καρδίῃ ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
Τοῖσι δ' ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ' ἠὲ νέεσθαι
Ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Ἠΰτε πῦρ ἀΐδηλον ἐπιφλέγει ἄσπετον ὕλην
Οὔρεος ἐν κορυφῇς, ἕκαθεν δέ τε φαίνεται αὐγή.
Ὣς τῶν ἐρχομένων ἀπὸ, χαλκοῦ θεσπεσίοιο

Αἴγλη παμφανόωσα δι' αἰθέρος οὐρανὸν ἷκε.
Τῶν δ' ὥστ' ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλὰ,
Χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,
Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα,
Ἔνθα καὶ ἔνθα ποτῶνται ἀγαλλόμεναι πτερύγεσσι,
Κλαγγηδὸν προκαθιζόντων, σμαραγεῖ δέ τε λειμών,
Ὣς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Ἐς πεδίον προχέοντο Σκαμάνδριον· αὐτὰρ ὑπὸ χθὼν
Σμερδαλέον κονάβιζε ποδῶν αὐτῶν τε καὶ ἵππων.
Ἔσταν δ' ἐν λειμῶνι Σκαμανδρίῳ ἀνθεμόεντι
Μυρίοι, ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὥρῃ.
Ἠΰτε μυιάων ἀδινάων ἔθνεα πολλὰ,
Αἵτε κατὰ σταθμὸν ποιμνήιον ἠλάσκουσιν
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει.
Τόσσοι ἐπὶ Τρώεσσι καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Ἐν πεδίῳ ἵσταντο διαρραῖσαι μεμαῶτες.
Τοὺς δ' ὥστ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν αἰπόλοι ἄνδρες
Ῥεῖα διακρίνωσιν, ἐπεί κε νομῷ μιγέωσιν.
Ὣς τοὺς ἡγεμόνες διεκόσμεον ἔνθα καὶ ἔνθα
Ὑσμίνην δ' ἰέναι· μετὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ,
Ἄρει δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.
Ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων
Ταῦρος, (ὁ γάρ τε βόεσσι μεταπρέπει ἀγρομένῃσι)
Τοῖον ἄρ' Ἀτρείδην θῆκε Ζεὺς ἤματι κείνῳ
Ἐκπρεπέ' ἐν πολλοῖσι καὶ ἔξοχον ἡρώεσσιν.

Splendor valde apparens per aerem in cælum ibat.
Horum ſicut auium volatilium gentes multæ,
Anſerũ, vel gruum, uel cygnorũ longũ collũ habentiũ,
Aſiatico in portu, Cayſtry circa fluenta,
Huc & illuc volant gaudentes alis,
Reſonanter ſedentium, reſonat autem & pratum:
Sic horum gentes multæ à nauibus & tentorys
In campum ruebant Scamandrium: ſed ſubtus terra
Terribiliter reſonabat pedib. ipſorumq́; & equorum.
Steterunt autem in prato Scamandrio florido
Infiniti, quotq́; folia & flores gignũtur tempore verno
Veluti muſcarum frequentium gentes multæ,
Quæq́; in ſtabulo paſtorali errant
Tempore in verno, quandoq́; lac vaſa madefacit.
Tot contra Troianos comati Achiui
In campo ſtabant diſrumpere prompti.
Hos aũt vt greges magnos caprarum caprarũ viri
Facilè diſtingunt, poſtquam in paſcuis miſcentur:
Sic hos ductores dirigebant huc & illuc
Vt ad prælium irent: inter quos rex Agamemnon
Oculis & capite ſimilis Ioui gaudenti fulmine,
Marti autem balteo, pectore autem Neptuno.
Velut bos in armento valde eximius eſt omnium
Taurus: (hic enim boues inter relucet congregatas)
Talem Atridem poſuit Iupiter die illo,
Valde præſtantem inter multos & eximium heroas.

COMMENTARIVS.

μηδ' ἔτι δηρὸν ἀμβαλλώμεθα) Antiquum eſt hoc militare præceptum, τοῦ χρόνου φείδεσθαι, Tempori parcere, quòd præteritum reuocare abſens facilè captare non poſsis. Vnde ait Xenophon, Occaſionis impenſam ſumptuoſiſsimam, πολυτελέστατον ἀνάλωμα τὸν καιρόν: quòd qui in res uanas & inutiles occaſionem impendit, id quod maximum in bonis habet, impendat. Itaq; Alexander interrogatus, qui magna perfeciſſet: reſpondit, μηδὲν ἀναβαλλόμενος, Nihil procraſtinans. Quòd autẽ Neſtor ſubijcit, ἔργον ὃ δὴ θεὸς ἐγγυαλίζει: innuit, diſtinguendas eſſe operationes, ut intelligas in quibus ſit feſtinandum, in quibus cunctandum. Cum ergo bene rem gerendi occaſio à Deo porrigitur, ea nobis arripienda eſt, & omni abiecta cunctatione exequenda.

οἱ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα) Hic congregatio Græcorum, ſplendor armorum, multitudo, & ad prælium inſtructio eleganter concinnis valde comparationibus exponuntur, ut nihil ad ornatum narrationis deſiderari poſsit.

ὄμματα καὶ κεφαλὴν) Hoc inter ridiculas ueterum opiniones recenſendum eſt, quod ſingulas humani corporis partes ſingulos Deos obtinere exiſtimarent. quod Tiberianus in Prometheo, ut annotauit quoque Iunius Animad. lib. 4. cap. 12. ita extulit, ut dicat Deos ſingulares ſui partes homini contribuiſſe, quas ſibi uindicent, ſuæq; tutelæ proprias agnoſcant. Caput itaq; Ioui deferunt, Neptuno pectus, cinctum Marti: quò ſpectarit Homerus hoc loco. Quod tamen ſecus uidetur explicare Euſtathius, nimirum hoc pacto Agamemnoni tribui τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ πολεμικὸν, καὶ τὸ γεραρόν. Hunc locum Homericum uellicat Plutarc. de Alex. fort. lib. 2.

ἠΰτε βοῦς ἀγέληφι) Hunc locum enarrat Dion Orat. 2 in hæc uerba, ut ea Naogeorgus trãſtulit. Hoc, inquit, non ſimpliciter mihi dixiſſe uidetur, fortitudinem eius duntaxat laudare & demonſtrare uolens (nam ſic & leoni comparans, bene eum uideretur aſsimilaſſe) uerùm & naturæ manſuetudinem oſtendens, proq; ſubiectis prouidentiam. Taurus enim non ſolum ex generoſis animalibus eſt, neq; ſui ipſius cauſa fortitudine utitur, quemadmodum leo & aper & aquilæ, perſequentes cætera animalia, ſurq; deuincentes cibi gratia: quare potius quis tyrannidis eos dicat, quam Regni exemplum eſſe. Taurus autem manifeſte & in alijs (ut mihi uidetur) ad regni Regisq; imaginem factus eſt. Cibus enim ei paratus & facilis, in ſilentio paſcitur, ut nullum neceſſe ſit ui opprimere, aut circumuenire illius cauſa: ſed quemadmodum beatis Regibus, abſq; defectu & coprosè ſemper ſuppetunt, quæ ſunt neceſſaria. Regnat autem & principatum gerit inter ſui generis animantia, cum beneuolentia (ut aliquis dicere poſſet) & ſollicitudine cùm quòd præcedat ad paſcua, tum quòd beſtia apparente non fugiat, ſed pro toto armento propugnet, & infirmis auxilio ſit, & prouideat quo pacto multitudinem à ſæuis & feris beſtijs conſeruet: quemadmodũ & Principẽ facere decet, & eum qui reuera Rex ſit, & non indignus maximo inter homines honore, &c. Nam ibi plura in eandẽ rem dicũtur, quæ breuitatis cauſa relinquimus.

θῆκε Ζεὺς) Vbi rem nouam & pene incredibilem ſcribit Poeta, ſolet eius authorẽ Deum inducere, ut duritiem facti potentia Numinis emolliat. Sic Vlyſſem Minerua membris grandioribus conſpiciendum præbebit in Odyſſea, ut hoc loco ſplendidiorem & ſolito magis conſpicuum Agamemnonem Iupiter, ut fingit Poeta.

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.
(Ὑμεῖς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστέ τε, ἴστέ τε πάντα·
Ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν)
Οἵτινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν·
Πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι, οὐδ' ὀνομήνω,
Οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
Φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη,
Εἰ μὴ Ὀλυμπιάδες Μοῦσαι, Διὸς αἰγιόχοιο
Θυγατέρες, μνησαίαθ' ὅσοι ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον.
Ἀρχοὺς αὖ νηῶν ἐρέω, νῆάς τε προπάσας.

Dicite nunc mihi Muſæ cæleſtes domos habentes.
(Vos enim deæ eſtis adeſtisq́; ſcitisq́; omnia:
Nos.n. famam ſolùm audiuimus neq; quicquã ſcimus.)
Qui duces Danaorum & principes erant.
Multitudinem autẽ non ego dicam, neq; nominabo,
Neq; ſi mihi decem quidem linguæ, decẽ & ora eſſent;
Vox & infrangibilis, æreum & mihi cor ineſſet:
Niſi cæleſtes Muſæ Iouis Aegiochi
Filiæ commemorent quot ſub Ilium venerunt.
Principes ergo nauium dicam, nauesq́; omnes.

ENVMERATIO NAVIVM
uel Bœotia.

BOEOTIIS quidē Penelaus & Leitus imperabāt,
Arceſilauſq́, Prothoenorq́, Cloniuſq́,
Quiq́ Hyriem habitabant & Aulidem petroſam,
Schœnumq́, Scholumq́, iugoſamq́ Eteonum,
Theſpiam, Graamq́ & latū locū habentē Mycaleſum:
Quiq́ circū Harma habitabāt, et Ileſiū, & Erythras:
Quiq́ Eleona tenebant, & Hylem, & Peteona,
Ocaleam. Medeonaq́ bene adificatam vrbem,
Copas, Eutreſinq́, multas columbas habentēq́ Thisbē:
Quiq́ Coroneam & herboſam Haliartum,
Quiq́ Plataam poſsidebāt, & qui Gliſſam habitabāt:
Quiq́ Hypothebas habitabant benè adificatā vrbem,
Oncheſtumq́, ſacrum Neptunium clarum nemus:
Quiq́ vitiferam Arnem habitabant, quiq́ Mideam,
Niſſamq́ diuinam, Anthedonaq́ vltimam:
Horum quidem 50. naues ibant, in vnaquaq́
Pueri Bœotiorum centum & viginti ibant.
Qui v. Aſpledona habitabāt, & Orchomenū Minyeū,
His imperabat Aſcalaphus & Ialmenus, filij Martis,
Quos peperit Aſtyoche in domo Actoris Azida,
Virgo verecūda, ſuperiorē partē domus cū aſcendiſſet,
Marti forti: hic autem ipſi concubuit clàm,
Horum triginta concaua naues ibant.
Sed Phocenſibus Schedius & Epiſtrophus imperabāt,
Filij Iphiti magnanimi Naubolida:
Qui Cypariſſum habitabant, Pythonaq́ petroſam,
Criſſamq́ diuinam, & Daulida, & Panopea,
Quiq́ Anemoriam & Hyampolin circūhabitabāt:
Quiq́ apud fluuium Cephiſſū diuinum habitabant:
Quiq́ Lilaam habitabant fontem in Cephiſo:
Hos ſimul quadraginta nigra naues ſequebantur.
Hi qdē Phocenſiū turmas ordinarūt circa laborātes:
Bœotiorum autem propè in ſiniſtra armabantur.
Locrenſibus autem dux erat Oileus velox Aiax
Minor, non tantus quantus Telemonius Aiax,
Sed multò minor: paruus n. erat lineū thoracē habēs.
Lancea autem ornabat omnes Græcos & Achiuos.
Qui Cynum habitabant, Opoentaq́ Calliarumq́,
Beſſamq́, Scharphemq́, & Augias amabiles:
Tarpheq́, Throniumq́ Boagrij circum fluenta:
Hunc ſimul quadraginta nigra naues ſequebantur
Locrorum, qui habitabāt è regione ſacram Eubœam.
Qui aūt Eubœā habitabāt robora ſpirātes Abātes
Chalcidaq́ Iretriamq́, abundantemq́ vuis Hiſtiæam:
Cerinthumq́ maritimam, Dijq́ altum oppidum:
Quiq́ Caryſtum incolebant, & qui Styra habitabāt:
Horum rurſus dux erat Elephenor, ramus Martis,
Chalcodontiades, magnanimorum princeps Abantū:
Huc ſimul Abantes ſequebātur veloces à tergo comati
Pugnaces, promptí porrectis haſtis
Thoraces diſrumpere inimicorum circa pectora.
Hunc ſimul quadraginta nigra naues ſequebantur.
Qui a. Athenas habitabant bene adificatā vrbem
Populū Erechtei magnanimi, quē aliquādo Mineruā
Nutriuit Iouis filia, peperit autem alma Tellus,

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ
ἤτοι Βοιώτια.

ΒΟΙΩΤΩΝ μὲν Πηνέλεος καὶ Λήϊτος ἦρχον,
Ἀρκεσίλαός τε, Προθοήνωρ τε, Κλονίός τε.
Οἵ θ᾽ Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε πολύκνημόν τ᾽ Ἐτεωνόν,
Θέσπειαν, Γραῖάν τε καὶ εὐρύχορον Μυκαλησσόν,
Οἵ τ᾽ ἀμφ᾽ Ἅρμ᾽ ἐνέμοντο, καὶ Εἰλέσιον, καὶ Ἐρυθράς,
Οἵ τ᾽ Ἐλεῶν᾽ εἶχον, ἠδ᾽ Ὕλην, καὶ Πετεῶνα,
Ὠκαλέην, Μεδεῶνά τ᾽ ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Κώπας, Εὔτρησίν τε, πολυτρήρωνά τε Θίσβην,
Οἵ τε Κορώνειαν, καὶ ποιήενθ᾽ Ἁλίαρτον,
Οἵ τε Πλάταιαν ἔχον, ἠδ᾽ οἳ Γλίσαντ᾽ ἐνέμοντο,
Οἵ θ᾽ Ὑποθήβας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ὀγχηστόν θ᾽ ἱερὸν Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος,
Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν,
Νίσσαν τε ζαθέην, * Ἀνθηδόνα τ᾽ ἐσχατόωσαν·
Τῶν μὲν πεντήκοντα νέες κίον, ἐν δὲ ἑκάστῃ
Κοῦροι Βοιωτῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι βαῖνον.
Οἳ δ᾽ Ἀσπληδόνα ναῖον, ἰδ᾽ Ὀρχομενὸν Μινύειον,
Τῶν ἦρχ᾽ Ἀσκάλαφος καὶ Ἰάλμενος, υἷες Ἄρηος,
Οὓς τέκεν Ἀστυόχη δόμῳ Ἄκτορος Ἀζείδαο,
Παρθένος αἰδοίη ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα
Ἄρηϊ κρατερῷ· ὁ δέ οἱ παρελέξατο λάθρη·
Τῶν δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Αὐτὰρ Φωκήων Σχεδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Υἱέες Ἰφίτου μεγαθύμου Ναυβολίδαο·
Οἳ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνά τε πετρήεσσαν,
Κρίσσαν τε ζαθέην, καὶ Δαυλίδα, καὶ Πανοπῆα,
Οἵ τ᾽ Ἀνεμώρειαν καὶ Ὑάμπολιν ἀμφενέμοντο,
Οἵ τ᾽ ἄρα πὰρ ποταμὸν Κηφισσὸν δῖον ἔναιον,
Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἐπὶ Κηφισοῖο·
Τοῖς δ᾽ ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο·
Οἱ μὲν Φωκήων στίχας ἵστασαν ἀμφιέποντες,
Βοιωτῶν δ᾽ ἔμπλην ἐπ᾽ ἀριστερὰ θωρήσσοντο.
Λοκρῶν δ᾽ ἡγεμόνευεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
Μείων, οὔτι τόσος γε ὅσος Τελαμώνιος Αἴας,
Ἀλλὰ πολὺ μείων, ὀλίγος μὲν ἔην, λινοθώρηξ,
Ἐγχείῃ δ᾽ ἐκέκαστο πανέλληνας καὶ Ἀχαιούς.
Οἳ Κῦνόν τ᾽, Ὀπόεντά τε, Καλλίαρόν τε,
Βῆσσάν τε, Σκάρφην τε, καὶ Αὐγειὰς ἐρατεινάς,
Τάρφην τε, Θρόνιόν τε, Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα·
Τῷ δ᾽ ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο,
Λοκρῶν οἳ ναίουσι πέρην ἱερῆς Εὐβοίης.
Οἳ δ᾽ Εὔβοιαν ἔχον μένεα πνείοντες Ἄβαντες,
Χαλκίδα τ᾽, Εἰρέτριάν τε, πολυστάφυλόν θ᾽ Ἱστίαιαν,
Κήρινθόν τ᾽ ἔφαλον, Δίου τ᾽ αἰπὺ πτολίεθρον,
Οἵ τε Κάρυστον ἔχον, ἠδ᾽ οἳ Στύρα ναιετάασκον·
Τῶν δ᾽ αὖθ᾽ ἡγεμόνευ᾽ Ἐλεφήνωρ, ὄζος Ἄρηος,
Χαλκωδοντιάδης μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων·
Τῷ δ᾽ ἅμ᾽ Ἄβαντες ἕποντο θοοὶ ὄπιθεν κομόωντες,
Αἰχμηταὶ μεμαῶτες ὀρεκτῇσι μελίῃσι
Θώρηκας ῥήξειν δηΐων ἀμφὶ στήθεσσι·
Τῷ δ᾽ ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἳ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὅν ποτ᾽ Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος Ἄρουρα,

γρ. Ἰσσοῦ ζαθ.
γρ. καὶ Κρῖσάν τε ζαθ.
γρ. καὶ Νῦσάν τε ζαθ.
γρ. καὶ Φηράς τε ζαθέας.

Κὰδ δ' ἐν Ἀθήνῃσ' εἷσεν ἑῷ ἐνὶ πίονι νηῷ·
Ἔνθα δέ μιν ταύροισι καὶ ἀρνειοῖς ἱλάονται
Κοῦροι Ἀθηναίων, περιτελλομένων ἐνιαυτῶν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς·
Τῷ δ' οὔπω τις ὁμοῖος ἐπιχθόνιος γένετ' ἀνὴρ,
Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας·
Νέστωρ οἶος ἔριζεν· ὁ γὰρ προγενέστερος ἦεν.
Τῷ δ' ἅμα πεντήκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
γρ. ἄγε τεσσα-καίδεκα Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες·
Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
γρ. Τροιζῆν'. *Τροιζῆν', Ἠϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
γρ. Νίσαιον αἰγεῖραν, Οἵ τ' ἔχον *Αἴγιναν, Μάσητά τε, κοῦροι Ἀχαιῶν·
Τῶν δ' αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Καὶ Σθένελος Καπανῆος ἀγακλειτοῦ φίλος υἱός.
Τοῖσι δ' ἅμ' Εὐρύαλος τρίτατος κίεν ἰσόθεος φὼς,
Μηκιστέως υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
Συμπάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἳ δὲ Μυκήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀφνειόν τε Κόρινθον, ἐϋκτιμένας τε Κλεωνὰς,
Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ' ἐρατεινὴν,
Καὶ Σικυῶν', ὅθ' ἄρ' Ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευεν,
Οἵ θ' Ὑπερησίην τε καὶ αἰπεινὴν Γονόεσσαν,
Πελλήνην τ' εἶχον, ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα, καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν·
Τῶν ἑκατὸν νηῶν ἦρχε κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρείδης. ἅμα τῷ γε πολὺ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
Λαοὶ ἕποντ'. ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκὸν
Κυδιόων, ὅτι πᾶσι μετέπρεπεν ἡρώεσσιν,
Οὕνεκ' ἄριστος ἔην, πολὺ δὲ πλείστους ἄγε λαούς.
γρ. καιετάεσσαν. Οἳ δ' εἶχον κοίλην Λακεδαίμονα *κητώεσσαν,
γρ. Φάριν Φάρην* τε, Σπάρτην τε, πολυτρήρωνά τε Μέσσην,
Βρυσειάς τ' ἐνέμοντο, καὶ Αὐγειὰς ἐρατεινὰς,
Οἵ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον,
γρ. οἱ τύλον Οἵ τε Λάαν εἶχον, ἠδ' *Οἴτυλον ἀμφενέμοντο·
Τῶν οἱ ἀδελφεὸς ἦρχε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ἑξήκοντα νεῶν· ἀπάτερθε δὲ θωρήσσοντο.
Ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθὼς
Ὀτρύνων πόλεμόνδε· μάλιστα δὲ ἵετο θυμῷ
Τίσασθαι Ἑλένης ὁρμήματά τε στοναχάς τε.
Οἳ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο, καὶ Ἀρήνην ἐρατεινὴν,
Καὶ Θρύον Ἀλφειοῖο πόρον, καὶ ἐΰκτιτον Αἰπὺ,
Καὶ Κυπαρισσήεντα, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναιον,
Καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἕλος, καὶ Δώριον, ἔνθα τε Μοῦσαι
Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς,
Οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος·
Στεῦτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν εἴ περ ἂν αὐταὶ
Μοῦσαι ἀείδοιεν κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Αἱ δὲ χολωσάμεναι πηρὸν θέσαν, αὐτὰρ ἀοιδὴν
Θεσπεσίην ἀφέλοντο, καὶ ἐκλέλαθον κιθαριστύν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Τῷ δ' ἐνενήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Οἳ δ' ἔχον Ἀρκαδίην, ὑπὸ Κυλλήνης ὄρος αἰπὺ,
Αἰπύτιον παρὰ τύμβον, ἵν' ἀνέρες ἀγχιμαχηταί,
Οἳ Φενεόν τ' ἐνέμοντο, καὶ Ὀρχομενὸν πολύμηλον,
Ῥίπην τε, Στρατίην τε, καὶ ἠνεμόεσσαν Ἐνίσπην,

Athenis autem collocauit in ſuo pingui templo.
Illic enim ipſum tauris & agnis placant
Pueri Athenienſium abſolutis ſingulis annis:
His rurſus praerat filius Petei Meneſtheus,
Huic nondũ quiſq; vir inter terreſtres fuit ſimilis
In inſtruendis equitibusq; & viris ſcutigeris:
Neſtor ſolus contendebat: hic.n. ætate grandior erat:
Hunc ſimul 50. nigræ naues ſequebantur.
Aiax aũt ex Salamine ducebat duodecim naues.
Statuit.a. ducẽs vbi Athenienſium ſtabãt phalanges.
Qui.a. Argosq; habitabãt, Thirynthaq; bene muratã,
Hermionem, Aſinenq; profundum ſinum habentes:
Træzenam, Eïonasq; & vitib. conſitam Epidaurum,
Quiq; habitabãt Aeginã, Maſetãq; iuuenes Achiuorũ:
His rurſus praerat bello ſtrenuus Diomedes,
Et Sthenelus Capanei inclyti dilectus filius.
Vnà.v. cum his Euryalus tertius ibat, ſimilis deo vir,
Meciſtei filius Talaionidæ regis.
Omnib.a. praerat ſtrenuus in prælio Diomedes.
Hos autem ſimul octoginta nigræ naues ſequebantur.
Qui autem Mycenas incolebant celebrem vrbem,
Opulentamq; Corinthum, bene habitatasq; Cleonas,
Orniasq; habitabant, Arethyreamq; amabilem,
Et Sicyona, vbi Adraſtus primum regnauit:
Quiq; Hypereſiamq; & excelſam Gonoeſſam,
Pellenamq; habitabant, & Aegium incolebant,
Et omnem orã illã maritimã, & circa Helicẽ ſpatioſã,
Horum centum nauib. imperabat rex Agamemnon
Atrides: ſimul hunc q̃ plurimæ & praſtantiſſimæ
Copiæ ſequebantur: & ipſe induit ſplendidum æs
Exultans, quia omnes inter elucebat heroas: (copias.
Quoniam ſtrenuiſſimus erat, & q̃ plurimas ducebat
Quiq; habitabãt cauã Lacedæmona immenſam,
Pharemq; Spartãq;, abundantẽq; columbis Meſſem:
Bryſiasq; habitabant, & Augias amabiles:
Quiq; Amyclas tenebãt, Helosq; maritimum oppidũ:
Quiq; Laam habitabant, & Oetylon incolebant:
His ipſius frater praerat in prælio ſtrenuus Menelaus,
Sexaginta nauibus: ſeorſim.a. armabantur.
Sed ipſe ibat ſuis ſtudijs fretus
Adhortans ad bellum, maximè verò cupiebat animo
Vlciſci Helenæ motusq; gemitusq;.
Quiq; Pylumq; habitabant & Arenen amabilem:
Et Thryon Alphei vadum, & bene ædificatum Aepy:
Et Cypariſſeentem & Amphigeniam habitabant,
Et Pteleon & Helos, & Dorion, vbi Muſæ
Occurrentes Thamyrim Threicũ ſpoliarunt cantu
Ex OEchalia venientem ab Euryto OEchalienſi rege:
Aſſerebat.n. glorïabundus, ſe relaturũ victoriã etiãſi
Muſæ canerent ſecum, filiæ Iouis Aegiochi.
Illæ autem iratæ, cæcum fecerunt, & ei cantum
Diuinũ ademerũt, et obliuiſci fecerũt artẽ pulſandi ci-
His rurſus praerat Gerenius eques Neſtor: (tharam.
Horum aũt nonaginta concauæ naues incedebant.
Quiq; habitabãt Arcadiã ſub Cyllenes montẽ altũ,
Prope Aepyti monumentũ, ubi viri cominꝰ pugnantes:
Qui Pheneumq; incolebant & Orchomenũ pecoroſũ
Ripenq; Stratienq;, & altam Eniſpen,

Et

Et Tegeam habitabant, & Mantineam amabilem:
Stymphelumq́; tenebant & Pharraſien habitabant:
His imperabat Ancæi filius rex Agapenor,
Sexaginta nauibus: multi autem in naui qualibet
Arcades viri conſcenderant rei militaris periti.
Ipſe enim eis dedit Rex virorum Agamemnon
Naues bene tranſtratas ad trāsfretandū nigrū pontū
Atrides: quoniam non ipſis marina opera erant curæ.
Qui.a Buphraſiumq́; & Elidem nobilē habitabant,
Quantum agri Hyrmine, & Myrſinus extrema
Petraq́; Olenia & Aliſium, intus continet: (quemq́;
Horum rurſus quatuor duces erāt: decē.v.virū vnū-
Naues ſequebātur veloces, multi.a.eas cōſcēderāt Epei
His quidem Amphimachus & Thalpius præerant,
Filij, alter quidem Cteati: alter.a Euriti Actorionis.
Illis verò Amaryceides imperabat fortis Diores.
Quartis autem præerat Polyxenus deo ſimilis,
Filius Agaſthenis Augeiadæ regis.
Qui.a.venerunt ex Dulichio Echinadibusq́; ſacris
Inſulis, quæ habitabantur trans mare è regione Elidis:
His rurſus præerat Meges ſimilis Marti
Phylides, quē genérauit Ioui dilectus eques Phyleus,
Qui quondam in Dulichium migrauit patri iratus:
Hunc ſimul quadraginta naues ſequebantur.
Sed Vlyſſes ducebat Cephalenenſes magnanimos,
Qui Ithacam tenebant, & Neritum frondoſum,
Et Crocylia habitabant & Aegilipam aſperam:
Quiq́; Zacynthū habitabāt, & qui Samū incolebāt:
Quiq́; Epyrum habitabant: & obiacentia incolebāt:
His quidem Vlyſſes imperabat Ioui conſilio par:
Hūc ſimul naues ſequebātur 12. proras rubras habētes.
Aetolis aūt imperabat Thoas Andræmonis filius,
Qui Pleurona habitabant, & Oleum, & Pylenen,
Chalcidaq́; maritimam, Calydonaq́; petroſam:
Non.n.amplius Oenei magnanimi filij erāt: (leager.
Neq; itē amplius ipſe erat, mortuus erat.a flauus Me-
Huic.a. omnia erāt commiſſa, vt imperaret Aetolis,
Hunc.a.ſimul 40.nigræ naues ſequebantur.
Cretenſib.a.Idomeneus haſta clarus præerat:
Qui Cnoſſumq́; incolebāt, Gortynāq́; bene cinctā mœ-
Lyctū Miletumq́; & albicantem Lycaſtum, (nibus,
Phæſtumq́; Rhytiumq́; ciuitates bene habitatas:
Alijq́; qui Cretam centum vrbium habitabant:
His igitur Idomeneus bello clarus præerat,
Merionesq́; ſimilis Marti viros occidenti,
Hos autem ſimul octoginta nigræ naues ſequebantur.
Tlepolemus autem Heraclides fortisq́; magnusq́;
Ex Rhodo 9. naues ducebat Rhodienſium ſuperborū,
Qui Rhodum habitabant trifariam diſtincti,
In Lindum, Ielyſſumq́; & albicantem Camirum:
Horum quidem Tlepolemus haſta ſtrenuus dux erat,
Quem peperit Aſtyochia vi Herculea,
Quam duxit ex Ephyre fluuio ab Selleente,
Depopulatus ciuitates multas nobilium iuuenum.
Tlepolemus.a.poſtq̄ nutritus eſt in domo bene extru-
Statim patris ſui dilectum auunculū interficit, (cta,
Iam ſeneſcentem, Licymnium, ramum Martis.
Statim a.naues fecit: multas autē copias colligens,

Καὶ Τεγέην εἶχον, καὶ Μαντινέην ἐρατεινὴν,
Στύμφηλόν τ' εἶχον, καὶ Παῤῥασίην ἐνέμοντο,
Τῶν ἦρχ' Ἀγκαίοιο πάϊς κρείων Ἀγαπήνωρ
Ἑξήκοντα νεῶν· πολέες δ' ἐν νηῒ ἑκάστῃ
Ἀρκάδες ἄνδρες ἔβαινον ἐπιστάμενοι* πολέμοιο. γρ. πολεμί-ζειν
Αὐτὸς γάρ σφιν δῶκεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Νῆας ἐϋσσέλμους περάαν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
Ἀτρείδης· ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα μεμήλει.
Οἳ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε καὶ Ἤλιδα δῖαν ἔναιον,
Ὅσσον ἐφ' Ὑρμίνη καὶ Μύρσινος ἐσχατόωσα,
Πέτρη τ' Ὠλενίη, καὶ Ἀλήσιον ἐντὸς ἐέργει,
Τῶν αὖ τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν, δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ
Νῆες ἕποντο θοαὶ, πολέες δ' ἔμβαινον Ἐπειοί.
Τῶν μὲν ἄρ' Ἀμφίμαχος καὶ Θάλπιος ἡγησάσθην
Υἷες, ὁ μὲν Κτεάτου, ὁ δ' Εὐρύτου Ἀκτορίωνος·
Τῶν δ' Ἀμαρυγκείδης ἦρχε κρατερὸς Διώρης
Τῶν δὲ τετάρτων ἦρχε Πολύξεινος θεοειδὴς,
Υἱὸς Ἀγασθένεος Αὐγηϊάδαο ἄνακτος.
Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο, Ἐχινάων θ' ἱεράων
Νήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα,
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε Μέγης, ἀτάλαντος Ἄρηϊ,
Φυλείδης, ὃν τίκτε Διῒ φίλος ἱππότα Φυλεύς,
Ὅς ποτε Δουλιχιόνδ' ἀπενάσσατο πατρὶ χολωθείς·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους,
Οἵ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο, καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
Οἵ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἠδ' οἳ Σάμον ἀμφενέμοντο,
Οἵ τ' Ἤπειρον ἔχον, ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο·
Τῶν μὲν Ὀδυσσεὺς ἦρχε Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος·
Τῷ δ' ἅμα νῆες ἕποντο δυώδεκα μιλτοπάρῃοι.
Αἰτωλῶν * δ' ἡγεῖτο Θόας Ἀνδραίμονος υἱός· γρ. δ' ἦρχεν
Οἳ Πλευρῶν' ἐνέμοντο, καὶ Ὤλενον, ἠδὲ Πυλήνην,
Χαλκίδα τ' ἀγχίαλον, Καλυδῶνά τε πετρήεσσαν,
Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν,
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος,
Τῷ δ' ἐπὶ πάντ' ἐτέταλτο ἀνασσέμεν Αἰτωλοῖσι·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Κρητῶν δ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν,
Οἳ Κνωσσόν τ' εἶχον Γόρτυνά τε τειχιόεσσαν,
Λύκτον, Μίλητόν τε, καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον,
Φαιστόν τε, Ῥύτιόν τε, πόλεις εὖ ναιεταώσας,
Ἄλλοι θ' οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο·
Τῶν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἡγεμόνευε,
Μηριόνης τ' ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·
Τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Τληπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἠΰς τε μέγας τε
Ἐκ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγεν Ῥοδίων ἀγερώχων·
Οἳ Ῥόδον ἀμφενέμοντο διάτριχα κοσμηθέντες,
Λίνδον, Ἰηλυσσόν τε, καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον.
Τῶν μὲν Τληπόλεμος δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν,
Ὃν τίκεν Ἀστυόχεια βίῃ Ἡρακληείῃ,
Τὴν ἄγετ' ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος,
Πέρσας ἄστεα πολλὰ διοτρεφέων αἰζηῶν·
Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφ' ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
Αὐτίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωα κατέκτα
Ἤδη γηράσκοντα Λικύμνιον, ὄζον Ἄρηος·
Αἶψα δὲ νῆας ἔπηξε· πολὺν δ' ὅγε λαὸν ἀγείρας,

Βῆ φεύγων ἐπὶ πόντον· ἀπείλησαν γάρ οἱ ἄλλοι
Υἱέες, υἱωνοί τε βίης Ἡρακληείης.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἐς Ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων.
Τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδὸν, *ἠδ' ἐφίληθεν (γ. ἐδὶ φιλήθη.)
Ἐκ Διὸς, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει.
Καί σφιν *θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων·
Νιρεὺς δ' αὖ Σύμηθεν ἄγε τρεῖς νῆας ἐΐσας,
Νιρεὺς Ἀγλαΐης θ' υἱὸς Χαρόποιό τ' ἄνακτος,
Νιρεὺς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα·
Ἀλλ' ἀλαπαδνὸς ἔην, παῦρος δέ οἱ εἵπετο λαός.
Οἳ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε,
Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, νήσους τε Καλύδνας,
Τῶν αὖ* Φείδιππός τε καὶ Ἄντιφος ἡγησάσθην, (γ. Τῶν δ' αὖ)
Θεσσαλοῦ υἷε δύω Ἡρακλείδαο ἄνακτος.
Τῶν δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Νῦν δ' αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον, (γ. Νῦν αὖ τούς.)
Οἵ τ' Ἄλον, οἵ τ' Ἀλόπην, οἵ τε Τρηχῖν' ἐνέμοντο,
Οἵ τ' εἶχον Φθίην ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα,
Μυρμιδόνες δὲ καλεῦντο καὶ Ἕλληνες καὶ Ἀχαιοί,
Τῶν αὖ πεντήκοντα νεῶν ἦν ἀρχὸς Ἀχιλλεύς.
Ἀλλ' οἵ γ' οὐ πολέμοιο δυσηχέος ἐμνώοντο.
Οὐ γὰρ ἔην ὅς τίς σφιν ἐπὶ στίχας ἡγήσαιτο.
Κεῖτο γὰρ ἐν νήεσσι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Κούρης χωόμενος Βρισηΐδος ἠϋκόμοιο,
Τὴν ἐκ Λυρνησσοῦ ἐξείλετο πολλὰ μογήσας,
Λυρνησσὸν διαπορθήσας καὶ τείχεα Θήβης·
Κὰδ δὲ Μύνητ' ἔβαλεν καὶ Ἐπίστροφον ἐγχεσιμώρους,
Υἱέας Εὐηνοῖο Σεληπιάδαο ἄνακτος.
Τῆς ὅ γε κεῖτ' ἀχέων, τάχα δ' ἀνστήσεσθαι ἔμελλεν.
Οἳ δ' εἶχον Φυλάκην καὶ Πύρασον ἀνθεμόεντα,
Δήμητρος τέμενος, Ἴτωνά τε μητέρα μήλων,
Ἀγχίαλόν τ' Ἀντρῶνα, ἰδὲ Πτελεὸν λεχεποίην.
Τῶν αὖ Πρωτεσίλαος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Ζωὸς ἐών· τότε δ' ἤδη ἔχεν κάτα γαῖα μέλαινα.
Τοῦ δὲ καὶ ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος Φυλάκῃ ἐλέλειπτο,
Καὶ δόμος ἡμιτελής· τὸν δ' ἔκτανε Δάρδανος ἀνὴρ
Νηὸς ἀποθρῴσκοντα πολὺ πρώτιστον Ἀχαιῶν.
Οὐδὲ μὲν οὐδ' οἳ ἄναρχοι ἔσαν, πόθεόν γε μὲν ἀρχόν,
Ἀλλά σφεας κόσμησε Ποδάρκης ὄζος Ἄρηος,
Ἰφίκλου υἱὸς πολυμήλου Φυλακίδαο,
Αὐτοκασίγνητος μεγαθύμου Πρωτεσιλάου,
Ὁπλότερος γενεῇ· ὁ δ' ἅμα πρότερος καὶ ἀρείων,
Ἥρως Πρωτεσίλαος ἀρήϊος· οὐδέ τι λαοὶ
Δεύονθ' ἡγεμόνος, πόθεόν γε μὲν ἐσθλὸν ἐόντα·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἳ δὲ Φερὰς ἐνέμοντο παραὶ Βοιβηΐδα λίμνην,
Βοίβην, καὶ Γλαφύρας, καὶ ἐϋκτιμένην Ἰαωλκόν,
Τῶν ἦρχ' Ἀδμήτοιο φίλος παῖς ἕνδεκα νηῶν
Εὔμηλος, τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν
Ἄλκηστις, Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.
Οἳ δ' ἄρα Μηθώνην καὶ Θαυμακίην ἐνέμοντο,
Καὶ Μελίβοιαν ἔχον, καὶ Ὀλιζῶνα τρηχεῖαν,
Τῶν δὲ Φιλοκτήτης ἦρχεν, τόξων εὖ εἰδὼς,
Ἑπτὰ νεῶν· ἐρέται δ' ἐν ἑκάστῃ πεντήκοντα
Ἐμβέβασαν, τόξων εὖ εἰδότες ἶφι μάχεσθαι.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήσῳ κεῖτο κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
Λήμνῳ ἐν ἠγαθέῃ, ὅθι μιν λίπον υἷες Ἀχαιῶν

Abijt fugiens per mare: minati ſunt enim ipſi alij
Filij nepotesq. fortitudinis Herculeæ.
Sed hic Rhodum venit errans, ærumnas perpeſſus.
Tripliciter.a.diſtinctè habitarũt per tribus, & dilecti
A Ioue, qui Dijs & hominibus imperat: (fuerunt
Et ipſis ingentes diuitias demiſit Saturnius.
Nireus autem rurſus ex Syma duxit tres naues æ-
Nireus, Aglaies filius Charopiq. regis, (quales
Nireus, qui pulcherrimus vir ad Ilium venit
Aliorum Danaorum, poſt irreprehenſibilem Pelidem:
Sed imbellis erat: paucæ autẽ ipſum ſequebãtur copiæ.
Qui aũt Niſyrum tenebant, Crapathumq. Caſumq.
Et Con Eurypyli ciuitatem, inſulasq. Calydnas:
His rurſus Phidippusq. & Antiphus praerant,
Theſſali filij duo Heraclidæ regis.
Horum triginta concauæ naues ordine ibant. (bant:
Nunc autẽ ipſos quicunq. Pelaſgicũ Argos habita-
Quiq. Alon, quiq. Alopen, quiq. Threchina incolebat.
Quiq. tenebãt Phthiã et Hellada pulchras mulieres ha
Myrmidones.a.vocabãtur et Hellenes et Achiui (bẽtẽ.
Horũ rurſus quinquaginta nauiũ erat princeps Achil.
Sed hi non belli horriſoni recordabantur.
Non enim erat qui ipſis in ordines dux eſſet.
Iacebat enim ad naues pedib. velox diuinus Achilles,
Ob puellam iratus Briſeidem benè comatam,
Quam ex Lyrneſſe abſtulit, quũ multùm laboraſſet,
Lyrneſſum depopulatus & muros Thebarum,
Mynetem.a. deiecit & Epiſtrophum bellicoſos
Filios Euenei Selepiadæ regis.
Ob iſtam is iacebat mœrens, citò aũt ſurrecturus erat.
Qui aũt habitabãt Phylacẽ & Pyrrhaſum floridã
Cereris nemus, Itonaq. matrem ouium,
Maritimamq. Antrona & Pteleum herboſum:
Horum rurſus Proteſilaus bellicoſus dux erat
Quũ viueret, tũc aũt iam detinebat eũ terra nigra:
Huius.a.et genas lacerata vxor in Phylace relicta eſt,
Et domus ſemiperfecta. hũc.a. interfecit Dardanus vir
De naui deſilientẽ multò primùm ante alios Achiuos.
Haud tamen iſti carebãt duce: cupiebãt tamẽ Proteſ.
Sed ipſos inſtruxit Podarces ramus Martis (ducem.
Iphicli filius diuitis pecore Phylacide,
Frater germanus magnanimi Proteſilai,
Iunior ætate. ille autem prior erat & præſtantior,
Heros Proteſilaus bellicoſus: ſic neq. copiæ
Indigebãt duce. deſiderabãt tamẽ ipſũ vtpote ſtrenuũ
Hunc ſimul 40. nigræ naues ſequebantur.
Qui.a. Pharas habitabãt apud Bœbeidẽ paludem,
Bœbem, & Glaphyras & bene ædificatam Iaolcum:
His imperabat Admeti dilectus filius, vndecim nauib.
Eumelus: hunc ſub Admeto peperit nobiliſſ. mulierũ
Alceſtis inter Peliæ filias forma præſtantiſſima.
Qui verò Methonem & Thaumaciam habitabãt,
Et Melibœam tenebant, & Olyzonem aſperam:
His Philoctetes ipſe praerat iaculandi peritus
Septem nauibus: remiges.a. in vnaquaq. 50.
Conſcenderant iaculandi periti ad fortiter pugnãdũ.
Sed hic quidẽ in inſula iacebat ingẽtes dolores patiẽs
Lemno in diuina, vbi ipſũ reliquerant filij Achiuorũ

Vlce

Vlcere laborantem malo pernicioſi colubri.
Ibi ille iacebat mœrens: citò autem recordaturi erant
Argiui apud naues Philoctetæ regis.
Neq. isti ſine duce erãt (deſiderabãt quidem Philoct.
Sed Medon ipſos instruxit Oilei nothus filius, (ducem)
Quem peperit Rhena ſub Oileo vrbium euerſore.
Quiq. habitabant Triccem & Ithomen aſperam,
Quiq. habitabant Oechaliã ciuitatẽ Euryti Oechalij:
His rurſus duces erant Aeſculapij duo filij,
Medici boni, Podalirius & Machaon.
His triginta concauæ naues ordine ibant.
Quiq. tenebant Ormenium, quiq. fontem Hyperiam,
Quiq. incolebant Aſterium, Titaniq. albos vertices,
Horũ dux erat Eurypylus Euæmonis præclarus filius.
Hunc ſimul quadraginta nigræ naues ſequebantur.
Quiq. Argiſſam tenebant, & Gyrtonẽ habitabant:
Orthen, Elonemq., ciuitatemq. Oloſſona albam:
His rurſus præerat bellicoſus Polypœtes
Filius Pirithoi, quem immortalis genuit Iupiter.
(Hunc ſub Pirithoo peperit inclyta Hippodamia
Die illo, quando feras vltus eſt villoſas:
Hos.a. ex Pelio expulit, & ad Aethicas adegit.)
Non ſolus: vnà cum eo Leonteus ramus Martis,
Filius magnanimi Coroni Cænidæ.
Hos ſimul quadraginta nigræ naues ſequebantur.
Guneus.a. ex Cypho ducebat duas et viginti naues:
Hunc Enienes ſequebantur bellicoſiq. Perabi,
Qui circa Dodonẽ valdè brumalẽ domos poſuerunt:
Quiq. circa deſiderabilem Titareſiũ arua incolebãt:
Qui in Peneum immittit pulchrè fluentem aquam.
Neq. hic Peneo commiſcetur argẽteos vertices habẽti
Sed in ipſum ſupernè influit tanquam oleum.
Iuramenti enim grauis Stygis aqua eſt riuus.
Magnetib. præerat Prothous Tenthredonis filius
Qui circa Peneum & Pelium frondoſum
Habitabant, his quidem Prothous velox dux erat:
Hunc ſimul quadraginta nigræ naues ſequebantur:
Hi duces Græcorum & principes erant.
Quis horum præſtantiſs. erat tu mihi dic Muſa,
Ipſorum & equorum qui ſimul Atridas ſequebãtur.
Equæ quidem multò præſtantiſs. erant Pheretiadæ,
Quas Eumelus equitabat pedib. veloces vt ſunt aues:
Simili pilo, coæuas, velut ad perpẽdiculũ tergo æquales
Quas in Pieria nutriuit argenteũ arcũ geſtãs Apollo,
Ambas fœminas, terrorem belli ferentes.
Virorũ.a. multo præſtantiſs. erat Telamonius Aiax,
Interea dum Achilles iraſcebatur: hic n. multò fortiſs. (erat.
Equiq. qui ferebant irreprehenſibilẽ Pelidẽ.
Sed hic quidẽ in nauib. roſtratis per pontũ tranſeũtib.
Iacebat iratus Agamemnoni paſtori populorum
Atridæ: eius autem copiæ apud littus maris
Delectabantur diſcos & haſtilia mittentes
Sagittaſq., equi autem apud currus ſuos ſinguli
Lotum mandentes in paludeq. nutritum apium
Stabant. currus autem benè tecti iacebant principum
In tentorijs. Illi autem ducem bellicoſum deſiderantes
Vagabantur huc & illuc per exercitũ, neq. pugnabãt.
Illi autem ibant, ac ſi igne terra tota paſceretur.

Ἕλκεϊ μοχθίζοντα κακῷ ὀλοόφρονος ὕδρου.
Ἔνθ' ὅγ' ἔκειτ' ἀχέων· τάχα δὲ μνήσασθαι ἔμελλον γρ. μνήσεσθαι
Ἀργεῖοι παρὰ νηυσὶ Φιλοκτήταο ἄνακτος.
Οὐδὲ μὲν οὐδ' οἱ ἄναρχοι ἔσαν, πόθεόν γε μὲν ἀρχόν·
Ἀλλὰ Μέδων κόσμησεν Ὀϊλῆος νόθος υἱός,
Τόν ῥ' ἔτεκεν Ῥήνη ὑπ' Ὀϊλῆϊ πτολιπόρθῳ.
Οἱ δ' εἶχον Τρίκκην, καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν,
Οἵ τ' ἔχον Οἰχαλίην πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος,
Τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδε
Ἰητῆρ' ἀγαθώ, Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων·
Τοῖς δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.
Οἵ τ' ἔχον Ὀρμένιον, οἵ τε κρήνην Ὑπέρειαν,
Οἵ τ' ἔχον Ἀστέριον, Τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα,
Τῶν ἦρχ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οἱ δ' * Ἄργισσαν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο, γρ. Ἀργίσαν
Ὄρθην, Ἠλώνην τε, πόλιν τ' Ὀλοοσσόνα λευκήν.
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε μενεπτόλεμος Πολυποίτης
Υἱὸς Πειριθόοιο, τὸν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς.
(Τόν ῥ' ὑπὸ Πειριθόῳ τέκετο κλυτὸς Ἱπποδάμεια
Ἤματι τῷ ὅτε φῆρας ἐτίσατο λαχνήεντας·
Τοὺς δ' ἐκ Πηλίου ὦσε, καὶ Αἰθίκεσσι πέλασσε)
Οὐκ οἶος· ἅμα τῷγε Λεοντεὺς ὄζος Ἄρηος,
Υἱὸς ὑπερθύμοιο Κορώνου Καινεΐδαο·
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δύω καὶ εἴκοσι νῆας·
Τῷ δ' Ἐνιῆνες ἕποντο μενεπτόλεμοί τε Περαιβοί,
Οἱ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο,
Οἵ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν Τιταρησιὸν ἔργ' ἐνέμοντο·
Ὅς ῥ' ἐς Πηνειὸν προΐει καλλίρροον ὕδωρ·
Οὐδ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ,
Ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιρρέει, ἠΰτ' ἔλαιον.
Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ.
Μαγνήτων δ' ἦρχε Πρόθοος * Τενθρηδόνος υἱός, γρ. Τενθρηδόνιος.
Οἱ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον
Ναίεσκον, τῶν μὲν Πρόθοος θοὸς ἡγεμόνευε·
Τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο.
Οὗτοι ἄρ' ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.
Τίς τ' ἄρ τῶν ὄχ' ἄριστος ἔην σύ μοι ἔννεπε Μοῦσα,
Αὐτῶν, ἠδ' ἵππων, οἳ ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἕποντο.
Ἵπποι μὲν μέγ' ἄρισται ἔσαν Φηρητιάδαο,
Τὰς Εὔμηλος ἔλαυνε, ποδώκεας ὄρνιθας ὥς,
Ὄτριχας, οἰέτεας, σταφύλῃ ἐπὶ νῶτον ἐΐσας.
Τὰς ἐν Πιερίῃ θρέψ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Ἄμφω θηλείας, φόβον Ἄρηος φορεούσας.
Ἀνδρῶν δ' αὖ μέγ' ἄριστος ἔην Τελαμώνιος Αἴας,
Ὄφρ' Ἀχιλεὺς μήνιεν· (ὁ γὰρ πολὺ φέρτατος ἦεν)
Ἵπποι θ' οἳ φορέεσκον ἀμύμονα Πηλείωνα.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσι ποντοπόροισι
Κεῖτ', ἀπομηνίσας Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν
Ἀτρεΐδῃ· λαοὶ δὲ παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης
Δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες,
Τόξοισίν θ'· ἵπποι δὲ παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος
Λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλεόθρεπτόν τε σέλινον.
Ἕστασαν· ἅρματα δ' εὖ πεπυκασμένα κεῖτο ἀνάκτων
Ἐν κλισίῃς· Οἱ δ' ἀρχὸν ἀρηΐφιλον ποθέοντες
Φοίτων ἔνθα καὶ ἔνθα κατὰ στρατόν, οὐδ' ἐμάχοντο.
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν ὡσεί τε πυρὶ χθὼν πᾶσα νέμοιτο.

Γαῖα δὲ

Γαῖα δ' ὑπεστενάχιζε, Διὶ ὡς τερπικεραύνῳ
Χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ
Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς·
Ὣς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ μέγα στεναχίζετο γαῖα
Ἐρχομένων. μάλα δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο.

Terra aũt reſonabat, ſicut Ioui fulmine gaudenti
Irato, quando circa Typhoeum terram verberat
In Arimis, vbi dicunt Typhoei eſſe cubilia:
Sic horum ſub pedibus valde gemebat terra.
Gradientium: valde. a. velociter pertranſibãt campũ.

COMMENTARIVS.

ἔσπετε νῦν) Non ſolùm in Operum initijs Muſas inuocant Poetæ, ſed etiam in medio, ubi aliqua ardua & difficilis narratio facienda conſurgit, qualis hæc de ſingulari exercitus utriuſque enumeratione. Sic Virgilius: Pandite nunc Helicona Deæ, &c.

φωνὴ δ' ἄρρηκτος) Hinc data eſt Stoicis occaſio exiſtimandi, Vocem eſſe corpus, quia corporum ſit τὸ ἠχεῖν & frangi: quorum opinionem refert Plutarchus de placit. Phil. lib. quarto, capite uigeſimo. Sed Pythagoras, Plato, & Ariſtoteles, ut eſt ibidem, incorpoream dicunt Vocem.

Βοιωτῶν ἦρχον) Incipit nauium Græcorum enumeratio, quæ Bœotia etiam denominata eſt, procemij habita ratione, quòd à Bœotis exorditur: cuius rei uarias cauſas tradiderunt antiqui. Alij, quod Muſis hac in parte placere Homerus uoluerit, quarum habitatio eſt in Helicone Bœotiæ monte: quem tamen alij in Phocide collocabant. Alij, quòd Bœoti ſoli inter Græcos quinque duces haberent. Alij, quod multas urbes Bœotia complecteretur. Malè. Potiùs enim a Cretenſibus erat incipiendum, quibus centum erant urbes: ſed & Laconica urbium numero Bœotiam ſuperabat. Alij, ut Didymus quod in Aulide Bœotiæ urbe uniuerſus exercitus conuenit. Alij, quòd Bœotia in medio Græciæ ſita ſit: habet enim ab Ortu Euripum, ab Occaſu Phocida, à Septentrione Locrida, à Meridie Atticam. Alij, quòd nauibus potens ſit Bœotia, tanquam Phœnicum colonia propter Cadmum. Alij, quòd Hellen, qui primus Græcis Ἑλλήνων nomen impoſuit, in Bœotia habitauerit. Alij, ut Ariſtarchus, quòd ita in mentem fortaſſe Poetę uenerit: & ſiquidem, inquit, aliunde eſſet exorſus, etiam rationem exquireremus. Hanc autem nauium enumerationem Vates perſequitur, ut ex conſilio Neſtoris gentes & nationes diſcernantur & diſtinguantur. Sed & tantæ fuit authoritatis hic catalogus, ut ambigentes ciuitates litem ſuam, de finibus nimirũ aut urbium proprietate, Homericis uerſibus diremerint, ut Euſtathius ex Porphyrio etiam refert: qui hoc etiam obſeruat, ſancitum eſſe, ut qui literis inſtituerentur, eum memoria recitarent, ut Cerdias patriæ ſuæ legiſlator iuſſit. Et hoc ueteres illi. Nos autem in noſtro Lexico ſingulas urbes particulatim examinabimus, & eorum ſitum ex Geographis præſtantioribus perdocebimus, ſi Deus dederit. In præſentia hiſtorici utriuſque Dictys & Daretis catalogos tantùm cum hoc Homerico comparabimus, quia in multis diſcrepant: præter quos eſt etiam conſulendus Hyginus Fab. capite nonageſimo ſeptimo.

τῶν μὲν πεντήκοντα) De numero iſto conſentiunt Dictys & Dares: hic tamen duos tantùm duces Bœotûm, Archelaum & Protenorem nominat: ille eoſdem quinque quos Homerus. De Orchomenijs idem Dictys & Dares, ut idem quod de Phocenſibus ſubijcitur. Aiaci Oileo duodecim tantùm naues tribuit Dictys· Dares uerò ſeptem & triginta ſic Elephenori triginta fuiſſe ait Dictys: ſed illius Dares non meminit. De Atheatenſibus conſentiunt Dictys & Dares. Quod autem de Aiace Telamonio ſubijcitur, repugnat: ſiquidem quadraginta illi naues tribuit Dictys: idem quoque Dares. Aiax Telamonius, inquit, ex Salamina adduxit ſecum Teucrum fratrem, Bublationem, Amphimachum, Dorium, Theſium, Polytenum nauibus numero quadraginta. De Diomede nulla diſcrepãtia. Agamemnoni centum & ſexaginta naues tribuit Dictys· Dares cum Homero. De Menelao omnes conſentiunt. Neſtori Dares octoginta ſolũ tribuit: Dictys ab Homero non diſſidet. Agapenor apud Daretẽ 40. ni fallor· nam ſubobſcurus eſt illic excuſus numerus naues obtinet: ſed Dictys Homero aſſentitur: nam ſexaginta nauibus præfectum illum ab Agamemnone retulit. Quod ad Buphraſianos & Elienſes attinet, ubi quatuor duces Homerus enumerat, & de ducum & de nauium numero cõſentit Dictys: ſed Dares Xantippi & Amphimachi tantùm meminit, quos ex Elide fuiſſe ait nauibus numero duodecim. Dulichios idem reliquit ſecus quam Dictys, qui eadem cum Homero tradit. De Vlyſſe hic Homero aſſentitur: ille naues quadraginta ei aſcribit. Sic Thoanti ſecus quam Dictys, & Homerus ſexaginta. De Idomeneo & Merione inter omnes conuenit. De Tlepolemo idem Dares quod Homerus· Dictys octo ei naues tribuit, niſi ſit mendoſus illius codex. Nireı non meminit Dares: idem de eo Dictys quod Homerus. De Phidippo & Antippo conſentiunt, præterquam quod illis Thoantem ex Alcedone adiungit Dares. Achillis naues non enumerauit Dictys: Dares, ut Homerus. De Proteſilao non diſcrepant, ut neq. de Eumelo, niſi Dares, qui decem eius naues tantùm fuiſſe ſcribit. De Philoctete omnes eadem. Podalirio & Machaoni quadraginta duas tribuit Dares: ſed Dictys, ut Poeta. Hic tamen Dictys Eurypylo quadraginta duas aſcribit, ille ſexaginta. De Polipœte non diſsident. Guneo uiginti à Dicty, una & uiginti à Darete dantur. In Prothoo conſenſus. His autem addit Dares Cteneum ex Pylo, nauibus numero uiginti duabus. Dictys autem Theſandrum ex Thebis cum nauibus quinquaginta. Calchantem ex Arcadia cum uiginti. Mopſum ex Colophonia item cum uiginti. Epeum ex inſulis Cycladibus cum triginta. Itaque ille mille ducentas quindecim naues enumerat: Dares autem mille centum ſeptuaginta, quantum potui colligere: quanquam error eſſe poſsit propter uitium numerorum, qui in illo ſunt excuſi. Homerus uerò mille centum octuaginta ſex, quanquam apud Titum Liuium mille tantùm memorentur, ut refert quoque Giphanius. Plutarchus mille ducentas fuiſſe ait, & hominum numerum, centum uiginti millium. Aeſchylus in Agamem. appellat στόλον ἀρχηγὸν χιλιοναύτην & Seneca, milleſimam ratem. Quod intelligendum eſt iuxta illud Varronis lib. 2. de Re ruſt. cap 1. Si, inquam, numerus non eſt ad amuſsim, ut cùm dicimus. Mille naues iſſe ad Troiam: Centumuirale eſſe iudicium Romæ. Has naues primus numeraſſe perhibebatur olim in Tragœdijs Palamedes, ut eſt apud Platonem 7. de Repub.

ἵπποι δ' αἱ Φηρητιάδαο) De his Achillis equis dicemus copioſe int. Iliad ψ.

Τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε) Eadem ratione Troianos recenſet, quanquam hic duces tantùm memorantur, cæterùm numerus copiarum ſingillatim non explicatur. Volui autem utriuſque hiſtorici catalogum afferre, ut poſsint à ſtudioſo & ſolerti lectore inter ſe comparare. Sic ergo Dictys lib. 2. Res poſtulare uidetur, inquit, eorum reges, qui ſocij atq; amici Troiæ, quiq; ob mercedem auxiliares diuerſis ex regionibus contracti Priamidarum imperium ſequebantur, edicere. Primus igitur portis erumpit Pandarus, Lycaone genitus ex Lycia· dein Hippothous & Pyleus (ſic enim legendum) ex Lariſſa Pelaſgidarum, Acamas ex Thracia. poſt quos Euphemus Trœzenius Ciconis imperitans, Philemenes, (Homerus Pylæmenes) Paphlagonius patre Melio glorioſus, Dius & Epiſtrophus filij Namaganorum regis, Sarpedon Antho genitus, rector Lyciorum. Ex Iole Monathes, & Amphimachus, Nomionis Decalanti filius, Menethles genitore Telameneo, Meoneanthus Hiſpoliti Lycius, quem ſibi Sarpedon, quod præter cæteros regionis eius conſilio atque armis pollebat, participem bellicarum rerum aſciuerat. Phorcis & Aſcanius Phryges, Cronius (leg. Chromis) Midronis ex Myſia, Pyregamus, (Pyrechmes Homer.) Pæonibus, (ſic enim emendo pro Pæonis) Ampius & Adraſtus Neropo geniti ex Agreſtina, Aſius Hyrtacus. Dein alter Aſius (leg. ubique Aſius) Dimantho genitus, Hecubæ frater ex Phrygia. Hæc Dictys: at Dares in hunc modum. E Celia (uitioſè pro Zelea) Pandarus, Amphidraſtus. De Colophonia, à ſuis Carijs, Amphimachus, Mneſtheus. De Lycia Sarpedon, Glaucus. De Lariſſa Hipporthogus, (Homero Hippothous) & Cupeſus. De Ciconia Remus. De Thracia, Pyrus & Alcamus. De Pæonia, Paractemeſus, Teropeus. De Phrygia, Aſcanius, Xantippus, Portius. De Ficonea, (leg. Ciconia) Euphemeus. De Bœotia, Santas, Aſinaus, & Phoricus. De Buctino, Epiſtropolis & Boccius. De Palaconia, Phillemenus. De Aethiopia, Pirſes & Memnon. De Thracia, Heſeus & Archilochus. De Agreſtia (leg. Adreſtia, ut etiam ſupra apud Dictyn emendandum eſt) De Azonio Epiſtrophus. His ductoribus & exercitibus, qui cuncta paranda pararent, præfecit Priamus principem & ductorem Hectorem· deinde Deiphobum, Alexandrum, Troilum, Aeneam, Memnonem. Hæc ille. Quæ tranſcripſi, primùm ut uideremus, non plane extra hiſtoriam Homerum receſsiſſe: deinde ut corrupta nomina apud eos hiſtoricos emendarem, quod uitium fuit ferè Correctoris, ut ſolet genus illud hominum libros negligentius, quàm par eſt tractare.

αὐτὰρ Πυλαιμένεος) Euſtathius teſtatur Iliad. Φ. quoſdam uerſum huic ſubiecisse huiuſmodi, Πηλέγονος δ' υἱὸς περιδέξιος Ἀστεροπαῖος: quod huius Aſteropæi illic meminerit Poeta, proinde abſurdum ſit, ut hunc in catalogo reticuerit. Sic infrà pòſt

Ke-

Κεβρῆνας τ' ἀγλαούς) Idem Euſtathius hos verſus ſcriptos à quibuſdam memorat: Καύκωνας αὖτ' ἦγε Πολυκλέος υἱὸς Ἀμύμων (vel ἀμύμων) Οἳ περὶ Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον (vel κλυτὰ ἔργα νέμοντο) Quos excudi tamen noluimus, ne quid temerè huic deeſſet: ſi ſenſero tamen recipi omnium conſenſu, aliàs curabo, ut textui inſerantur, interea hac obſeruatione diligentiam noſtram teſtatam facimus.

Troianis a. nuncia venit in pedib. ventũ habẽs velox
A Ioue Aegiocho cũ nũcio triſti. (Iris
Hi conciones habebant in Priami veſtibulis.
Omnes congregati & iuuenes & ſenes.
Prope autem ſtans allocuta eſt pedibus velox Iris:
Similis erat autem voce filio Priami Politæ,
Qui Troianorũ ſpeculator ſedebat pedũ velocitate fre(tus
In tumulo ſummo Aeſytis ſenis:
Obſeruans quando à nauibus ſeſe mouerent Achiui.
Huic ſimilis ipſum allocuta eſt pedibus velox Iris:
O ſenex ſemper tibi verba placent indiſcreta:
Sicut olim cũ pax eſſet: bellum aũt ineuitabile ortum
Sanè iam ſæpius pugnis interfui virorum,
Sed nondum tales tantasq; copias vidi.
Valde enim folijs ſimiles vel arenis
Veniunt per campum, pugnaturi circa ciuitatem.
Hector, tibi autem maximè iubeo ſic facere.
Multi enim in ciuitate magna Priami auxiliares:
Alia autem aliorum lingua diuerſigenũm hominũ:
His vnuſquiſq; vir imperet quibus præeſt,
Hosq; educat, inſtructis ſuis ciuibus.
Sic dixit. Hector a. non Deæ orationem ignorauit.
Statim a. dimiſit concionem: ad arma aũt ruebant.
Omnes a. apertæ ſunt portæ, & extrà ruerunt copiæ
Pedeſtresq;, equeſtresq;. multus a. tumult⁹ coortus eſt.
Eſt autem quædam ante ciuitatem alta columna
In planicie ſeorſum, circum hinc & inde,
Quam quidam homines Batiæam vocant,
Immortales a. ſepulchrũ agilliamæ Myrinnes: (lites.
Illinc tunc Troianiq; diſtincti fuerũt et auxiliares mi
Troianis qdẽ dux erat magn⁹ ornatus galea Hector
Priamides ſimul cũ hoc quamplurimæ & præſtantiſſ.
Copiæ armabantur promptæ lanceis.
Dardanijs rurſus imperabat ſtrenuus filius Anchiſæ
Aeneas. (hunc aũt ſub Anchiſe peperit diua Venus
Idæ in imis partibus Dea cum homine cubans)
Non ſolus, vnà cum eo duo Antenoris filij
Archilochusq;, Acamasq;, bene periti omnis pugnæ.
Qui aũt Zeleam habitabant ſub pedem imum Idæ,
Aphnij, bibentes aquam nigram Aſepi
Troiani, his rurſus præerat Lycaonis clarus filius
Pandarus, cui & arcum Apollo ipſe dedit.
Qui a. Adreſtinumq; incolebat & ciuitatẽ Apæſi
Et Pityeam tenebant, & Tereæ montem altum,
His imperabat Adraſtusq; & Amphius linothorax,
Filij duo Meropis Percoſij, qui ſupra omnes
Nouerat vaticinia, neq; ſuos filios ſinebat
Proficiſci in bellum perniciosum: illi autem ipſi non
Obediuerunt: Fata enim eos ducebãt nigræ mortis.
Quiq; Percoten & Practium incolebant,
Et Seſtum & Abydum tenebant, & diuinam Ariſbẽ,
His rurſus Hyrtacides præerat Aſius princeps virorũ,
Aſius Hyrtacides, quem ex Ariſba ferebant equi
Equi ardentes, magni, à fluuio Selleente.

Τρωσὶν δ' ἄγγελος ἦλθε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Παρ Διὸς Αἰγιόχοιο, σὺν ἀγγελίῃ ἀλεγεινῇ.
Οἱ δ' ἀγορὰς ἀγόρευον ἐπὶ Πριάμοιο θύρῃσι
Πάντες, ὁμηγερέες, ἠμὲν νέοι, ἠδὲ γέροντες·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Εἴσατο δὲ φθογγὴν υἷι Πριάμοιο Πολίτῃ,
Ὃς Τρώων σκοπὸς ἷζε ποδωκείῃσι πεποιθὼς
Τύμβῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ Αἰσυήταο γέροντος,
Δέγμενος ὁππότε ναῦφιν ἀφορμηθεῖεν Ἀχαιοί.
Τῷ μιν ἐεισαμένη μετέφη πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ὦ γέρον, αἰεί τοι μῦθοι φίλοι ἄκριτοί εἰσιν,
Ὥς ποτ' ἐπ' εἰρήνης· πόλεμος δ' ἀλίαστος ὄρωρεν.
Ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ μάχας εἰσήλυθον ἀνδρῶν,
Ἀλλ' οὔπω τοιόνδε τοσόνδε τε λαὸν ὄπωπα.
Λίην γὰρ φύλλοισιν ἐοικότες ἢ ψαμάθοισιν,
Ἔρχονται πεδίοιο, μαχησόμενοι περὶ ἄστυ.
Ἕκτορ, σοὶ δὲ μάλιστ' ἐπιτέλλομαι ὧδε γε ῥέξαι.
Πολλοὶ γὰρ κατὰ ἄστυ μέγα Πριάμου ἐπίκουροι·
Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα πολυσπερέων ἀνθρώπων·
Τοῖσιν ἕκαστος ἀνὴρ σημαινέτω οἷσί περ ἄρχει.
Τῶν δ' ἐξηγείσθω κοσμησάμενος πολιήτας.
Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' οὔτι θεᾶς ἔπος ἠγνοίησεν,
Αἶψα δ' ἔλυσ' ἀγορήν. ἐπὶ τεύχεα δ' ἐσσεύοντο.
Πᾶσαι δ' ὠΐγνυντο πύλαι, ἐκ δ' ἔσσυτο λαός,
Πεζοί θ' ἱππῆές τε. πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ἔστι δέ τις προπάροιθε πόλεος αἰπεῖα κολώνη,
Ἐν πεδίῳ ἀπάνευθε, περίδρομος ἔνθα καὶ ἔνθα·
Τὴν ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν,
Ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο *Μυρίνης· κ. μυρίνας.
Ἔνθα τότε Τρῶές τε διέκριθεν ἠδ' ἐπίκουροι.
Τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ
Πριαμίδης· ἅμα τῷ γε πολὺ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
Λαοὶ θωρήσσοντο μεμαότες ἐγχείῃσι.
Δαρδανίων αὖτ' ἦρχεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο
Αἰνείας. (τὸν δ' ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε δῖ' Ἀφροδίτη
Ἴδης ἐν κνημοῖσι θεὰ βροτῷ εὐνηθεῖσα)
Οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω Ἀντήνορος υἷε
Ἀρχίλοχός τ' Ἀκάμας τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
Οἳ δὲ Ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον Ἴδης,
Ἀφνειοί, πίνοντες ὕδωρ μέλαν Αἰσήποιο
Τρῶες, τῶν αὖτ' ἦρχε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς
Πάνδαρος, ᾧ καὶ τόξον Ἀπόλλων αὐτὸς ἔδωκεν.
Οἳ δ' Ἀδρήστειάν τ' εἶχον καὶ δῆμον Ἀπαισοῦ,
Καὶ Πιτύειαν ἔχον, καὶ Τηρείης ὄρος αἰπύ,
Τῶν ἦρχ' Ἄδρηστός τε καὶ Ἄμφιος λινοθώρηξ,
Υἷε δύω Μέροπος Περκωσίου, ὃς περὶ πάντων
Ἤδεε μαντοσύνας, *οὐδὲ οὓς παῖδας ἔασκε κ. ἰδίους
Στείχειν ἐς πόλεμον *φθισήνορα· τὼ δέ οἱ οὔτι κ. φθισί-
Πειθέσθην· κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο. νορα
Οἳ δ' ἄρα Περκώτην καὶ Πράκτιον ἀμφενέμοντο,
Καὶ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον ἔχον, καὶ δῖαν Ἀρίσβην,
Τῶν αὖθ' Ὑρτακίδης ἦρχ' Ἄσιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Ἄσιος Ὑρτακίδης, ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
Αἴθωνες, μεγάλοι, ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.

Ἱπποί·

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
Τῶν οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον·
Τῶν ἦρχ' Ἱππόθοός τε Πυλαιός τ' ὄζος Ἄρηος,
Υἷε δύω Λήθοιο Πελασγοῦ Τευταμίδαο·
Αὐτὰρ Θρήϊκας ἦγ' Ἀκάμας καὶ Πείροος ἥρως,
Ὅσσους Ἑλλήσποντος ἀγάρροος ἐντὸς ἐέργει.
Εὔφημος δ' ἀρχὸς Κικόνων ἦν αἰχμητάων,
Υἱὸς Τροιζήνοιο διοτρεφέος Κεάδαο·
Αὐτὰρ Πυραίχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους,
Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,
γρ. αἶαν. Ἀξιοῦ, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται * αἴῃ.
Παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ,
Ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων,
Οἵ ῥα Κύτωρον ἔχον, καὶ Σήσαμον ἀμφενέμοντο,
Ἀμφί τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον,
γρ. Κρῶμναν καὶ Αἰγιαλόν τε, καὶ ὑψ. Κρῶμνάν τ', * Αἰγιαλόν τ', καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους.
Αὐτὰρ Ἁλιζώνων Ὀδίος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
Τηλόθεν ἐξ Ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.
Μυσῶν δὲ Χρόμις ἦρχε, καὶ Ἔννομος οἰωνιστής.
Ἀλλ' οὐκ οἰωνοῖσιν ἐρύσατο κῆρα μέλαιναν,
Ἀλλ' ἐδάμη ὑπὸ χερσὶ ποδώκεος Αἰακίδαο
Ἐν ποταμῷ, ὅθι περ Τρῶας κεράϊζε καὶ ἄλλους·
Φόρκυς αὖ Φρύγας ἦγε καὶ Ἀσκάνιος θεοειδὴς
Τῆλ' ἐξ Ἀσκανίης· μέμασαν δ' ὑσμῖνι μάχεσθαι.
Μῄοσιν αὖ Μέσθλης τε καὶ Ἄντιφος ἡγησάσθην,
Υἷε Πυλαιμένεος, τὼ Γυγαίη τέκε λίμνη,
Οἳ καὶ Μῄονας ἦγον ὑπὸ Τμώλῳ γεγαῶτας.
γρ. Ναύστης Νάστης * αὖ Καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων,
Οἳ Μίλητον ἔχον, Φθειρῶν τ' ὄρος ἀκριτόφυλλον,
Μαιάνδρου τε ῥοὰς Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα·
Τῶν μὲν ἄρ' Ἀμφίμαχος καὶ * Νάστης ἡγησάσθην,
γρ. Ναύστης ἡγησάσθην, Νάστης * Ἀμφίμαχός τε, Νομίονος ἀγλαὰ τέκνα,
γρ. Ναύστης ἀμφίμ. Ὃς καὶ χρυσὸν ἔχων πόλεμον δ' ἴεν ἠΰτε κούρη
Νήπιος· οὐδέ τί οἱ τό γ' ἐπήρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
Ἀλλ' ἐδάμη ὑπὸ χερσὶ ποδώκεος Αἰακίδαο
Ἐν ποταμῷ· χρυσὸν δ' Ἀχιλλεὺς ἐκόμισσε δαΐφρων.
Σαρπηδὼν δ' ἦρχεν Λυκίων, καὶ Γλαῦκος ἀμύμων,
Τηλόθεν ἐκ Λυκίης, Ξάνθου ἄπο δινήεντος.

Hippothous .a. ducebat gentes Pelaſgorum bellicoſorũ.
Eorum qui Lariſſam fertilem habitabant:
His præerat Hippothous & Pyleus ramus Martis.
Filij duo Lithi Pelaſgi Teutamidæ.
Sed Thracas ducebat Acamas, & Pirous heros,
Quotquot Helleſpontus in petuoſus intus continet.
Euphemus autem dux Ciconum erat bellicoſorum
Filius Trazeni nobilis Ceadæ: (tentes.
Sed Pyrachmes ducebat Pæonas curuis arcubus v-
Procul ex Amydone ab Axio latè fluente:
Axio, cuius pulcherrima aqua diffunditur ſup terrã.
Paphlagonibus aũt præerat Pylemenis denſum cor,
Ex Enetis vbi mularũ generatio agro colẽdo idonearũ
Qui Cytorũ tenebãt, & Seſamum incolebant,
Circaq; Parthenium fluuium inclytas domus habita-
Cromnamq; Aegialumq; & altos Erythinos. (bãt.
Sed Halizonibus Dius & Epiſtrophus imperabãt,
Longè ex Alybe, vnde argenti eſt origo,
Myſis autem Chromis præerat & Ennomus augur.
Sed non augurijs euitauit mortem nigram:
Verum interfectus eſt à manibus velocis Aecidæ
In fluuio, vbi Troianos trucidabat & alios.
Phorcys rurſus Phrygios ducebat, & Aſcanius diuin°
Procul ex Aſcania: prompti aũt erãt prælio pugnare.
Mæonijs rurſus Meſthlesq; & Antiphus præerant,.
Filij Pylemenis: hos Gygæa peperit palus:
Qui & Mæonas ducebant ſub Tmolo natos.
Naſtes rurſus Caribus præerat barbarè loquentib.
Qui Miletũ incolebãt, Phthirorũq; montẽ frondoſũ,
Maandriq; fluenta Mycalesq; alta cacumina:
His quidem Amphimachus.j. & Naſtes præerant,
Naſtes Amphimachusq; Nomionis clari filij,
Qui & aurum geſtans ad bellũ ibat velut puella,
Stultus: neq; quicquã ipſi hoc depulit graue mortem:
Sed mortuus eſt ſub manibus velocis Aeacidæ
In fluuio. aurũ .a. Achilles abſtulit prudens in bello.
Sarpedon.a præerat Lycijs, et Glaucus irreprehẽſibilis
Procul ex Lycia, Xantho à vorticoſo.

COMMENTARIVS.

Τηλόθεν ἐκ Λυκίης) Hic definit luculenta & nunquam ſatis laudata Homeri Geographia, quam ita commendat Strab. lib. 1. Verùm ſingula hæc, inquit, Xylandro interprete, denuò orſi accuratius perpendamus: ac primo loco id rectè & à nobis, & à maioribus noſt. is, quos inter eſt etiam Hipparchus, exiſtimatum fuiſſe, primum Geographicæ peritiæ authorem eſſe Homerum, qui non modò Poetica uirtute omnes & priores & poſteriores ſuperauit, ſed ferè etiam uitæ ciuilis experientia, qua is adiutus, non in hoc modo operam dedit, ut actiones plurimas cognoſceret, easq; ad poſteritatem tranſmitteret: ſed & in locorũ, cùm quæ ſingularum ſunt regionum, tum totius, quatenus incolitur, terrarum, orbis, marisq; explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriæ. Hoc ſi enim non fuiſſet, nunquam ille in Orbem rediens, commemorando terræ ſitu, ad extremos uſq; eius fines pertigiſſet, &c. Porrò tota iſta Geographia accuratiſsimè à nobis in Lexico Homerico explicabitur in ſingulis ſingulorum locorum nominibus, ne quid lector noſtros commentarios hac in parte, quæ maiorem illuſtrationem quàm penè reliquum opus poſtulare uidetur, mutilos conqueratur, à quorum inſtituto nos hæc aliena iudicauimus.

Finis Secundi libri Iliadis Homeri.

ARGVMENTVM TERTII LIBRI HOMERI Iliadis.

ALEXANDRO prouocante Menelaum in monomachiam, inducijs omnium iuramenta fiunt: ut qui uinceret, Helenam acciperet & opes ipſius. Victum autem Alexandrum Venus rapit, & in proprium cubiculum abducens, accerſit à muro Helenam. Hi autem conuerſati in ſomnum uertuntur.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Γ. autem circa Helenam ſolis pugna eſt maritis.

Aliud.

Iuramenta & duellum Alexandri & Menelai.

AT poſtquam inſtructi fuerunt unà cum ducibus ſinguli,
Troiani quidem cum ſonitu clamoreq; incedebant ſicut aues:
Tanquam clangor gruum eſt in aere,
Quæ poſtq; hyemem fugerunt & immenſum imbrem,
Cum clangore hæ volant ad Oceani fluenta,
Viris Pygmæis cædem & mortem ferentes:
Aereæq; hæ malam contentionem adferunt.
Illi .v. ibant cum ſilentio robur ſpirantes Achiui:
In animo parati opem ferre ſibi inuicem.
Quemadmodū montis cacuminib. Notus defudit nebulā
Paſtorib. nequaq̄ gratam: furi aūt nocte meliorem
Tantumq; aliquis proſpicit quantum lapidem iacit:
Sic horum ſub pedib. puluis excitabatur turbidus
Euntium: valde.n. celeriter pertranſibant campum.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Γ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ιλιάδος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ προκαλουμένου Μενέλαον εἰς μονομαχίαν ἐπὶ τῷ τὸν ὅλον διαλῦσαι, ὅρκοι γίνονται, ἐφ' ᾧ τὸν νικήσαντα, τὴν Ἑλένην λαβεῖν καὶ τὰ χρήματα αὐτῆς. ἡττηθέντα δὲ Ἀλέξανδρον Ἀφροδίτη ἁρπάζει, καὶ εἰς τὸν ἴδιον θάλαμον ἀπαγαγοῦσα, μεταπέμπεται ἀπὸ τοῦ τείχους τὴν Ἑλένην. οἱ δὲ, συνομιλήσαντες, ἐς ὕπνον τρέπονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Γάμμα δ' ἄρ' ἀμφ' Ἑλένης οἴοις μόθος ἐστὶν ἀκοίταις.

Ἄλλη.

Ὅρκοι καὶ μονομαχία Ἀλεξάνδρου καὶ Μενελάου.

ΑΥΤΑΡ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι,
Τρῶες μὲν κλαγγῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἴσαν, ὄρνιθες ὥς·
Ἠΰτε περ κλαγγὴ γεράνων πέλει οὐρανόθι πρό,
Αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταί γε πέτονται ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων,
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι·
Ἠέριαι δ' ἄρα ταί γε κακὴν ἔριδα προφέρονται.
Οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
Ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν.
Εὖτ' ὄρεος κορυφῇσι Νότος κατέχευεν ὀμίχλην,
Ποιμέσιν οὔ τι φίλην, κλέπτῃ δέ τε νυκτὸς ἀμείνω,
Τόσσον τίς τ' ἐπιλεύσσει ὅσον τ' ἐπὶ λᾶαν ἵησιν.
Ὡς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος ὄρνυτ' ἀελλὴς
Ἐρχομένων· μάλα δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο.

COMMENTARIVS.

Τρῶες μὲν κλαγγῇ) Nunc utraſq; copias educit Poeta, modumq; ſe quo progrediuntur docet. Troianis itaque tumultum & uociferationem, Græcis modeſtiam & ſilentium tribuit. Quin & nationum diſcrimina, inquit Plut. de aud. Poetis, ſunt conſideranda: quæ ſunt huiuſmodi. Troiani ad prælium eunt cum clamore & ferocia. Achiui uero Ductorum taciti formidine. Nam quòd iam congreſſuri cum hoſte duces ſuos metuunt, id ſignum eſt cùm fortitudinis tum obedientiæ. Atq; idcirco & Plato aſſuefacere nos uult, ut reprehenſiones & turpitudinem magis metuamus quàm labores & pericula. & Cato rubentes ſibi pallidioribus chariores eſſe dicebat. Hæc ille. quod quidem ſumma obſeruatione dignum eſt. Sed eſt etiam, ubi clamores pugnando Græci excitant, ut alias uidebimus: tamen hoc frequentius eſt inter barbaros, de quibus, quod ad hunc locum attinet, ſic locutus eſt Dictys. Hos omnes, inquit, (intelligit autem duces illos Troianorum, quos antea memorauimus) ſecuti multi mortales inconditis moribus, ac diſpari uocis ſono, ſine ullo ordine aut modo prælia inire ſoliti. Quod idem Dionyſius Halicarnaſſeus lib. 7. Antiq. Rom. de Barbaris contra Cumanos decertaturis obſeruauit. Quos, inquit, ſup. Cumanos, ut pugnare paratos animaduerterunt Barbari, clamore, ut illis mos eſt, ſublato, inuaſerunt eos nullo ordine pedites cum equites, quaſi omnes deleturi, &c. Itaque eos ita tumultuariè prorupiſſe docet, ut mutua colliſione aſſligerentur. Proinde diſciplinæ eſt militaris caput, ut modeſtè & ordinatè ad prælia procedatur.

ἠΰτε περ κλαγγὴ) Clangori gruum uolantium Troianorum clamores comparat, ſed clangori ſolùm: nam eorum ordinata uolandi ratio in hunc locum non aduocatur, cum eo pacto non poſſet intelligi confuſus & perturbatus Troianorum exercitus, ut tamen uolunt Dictys. Sed forſan etiam omni uno accipienda erit illa etiam pars comparationis, ut Poeta quoque intellexerit ſic ordinatè Troianos in aciem prodijſſe, ut ſolent grues. Mira eſt enim illud auis genus prudentia præditum, ut eſt apud Platonem in Politico. Quin & τὰ καθ' ἡγεμόνας à gruibus primum homines edoctos ſcribit Aelianus de Animal. lib. 3. cap. 14. Quod ſi maius, ut nunc de clamore tantum agatur, eſto. Vociferantes Troiani rectè gruibus conferuntur, quia auis illa uocalis eſt, ut timidiora animalia omnia φωνητικώτερα ſunt animoſis, inquit noſter Euſtathius. quanquam nos alibi docebimus, anguſtam uocem anguſtias animi indicare, & contrà: ut mihi ſuſpecta ſit hæc Euſtathij ſententia. Virgilius 10. Aeneid. Dardanidarum clamorem ſic etiam gruibus comparauit:

clamorem ad ſidera tollunt
Dardanidæ muris: quales ſub nubibus atris
Strymoniæ dant ſigna grues, atq; æthera tranant
Cum ſonitu, fugiuntq; Notos clamore ſecundo, &c.

Dicuntur autem Grues Pygmæis bellum inferre. quod & Homerus obſeruauit. Supra hos (nempe Aſtomos) inquit Plin. lib. 7. cap. 2. extrema in parte montium Spithamæi Pygmæi (Turnebus legit Spithamæi, Pygmæiq;) narrantur, ternas ſpithamas longitudine, hoc eſt, ternos dodrantes non excedentes, ſalubri cœlo, ſemperque uernante, montibus ab Aquilone oppoſitis: quos à gruibus infeſtari Homerus quoque prodidit. Vide eundem lib. 4. cap. 11. & lib. 10. cap. 23. Grues, inquit Ariſtoteles hiſtor. animal. lib. 8. cap. 12. ex Scythicis campis ad paludes Aegypto ſuperiores, unde Nilus profluit, ueniunt, quo in loco pugnare cum Pygmæis dicuntur. Non enim id fabula eſt, ſed certè genus tum hominum tum etiam equorum puſillum (ut dicitur) eſt, deguntq; in cauernis, unde nomen Troglodytæ à ſubeundis cauernis accepêre. De Pygmæis plura in Lexico.

ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων) Non à Græcia tantùm uerſus meridiem uolant grues, & non etiam ex Italia, Hiſpania, Caſpia, aut Bactriana eodem modo. Sed cum Oceanus totam meridionalem alluat oram, & eam undiquaque grues hyemis euitandæ cauſa petant, intelligendum eſt fingi ab Homero hoc, Pygmæos ad totam illam oram habitare: ut ait Strabo lib. 1.

οἱ δ' ἄρ' ἴσαν σιγῇ) Hac quoq; ratione pugnaſſe ueteranos in prælio Mutinenſi aduerſus Antonium ſcribit Appian. lib. 3. de Bell. ciuil. ut iam eſt ab eruditiſſimo uiro Giphanio annotatum. [illegible]

αὐτῶν ἀφῆκε φωνήν. ὅτι νικῶν ὅτι ἀστερόεις, &c. [illegible] ἀλλ' ὁμοίως, &c. [illegible]

αὐτ' ὀρεσ-) Hæc comparatio ideo ſumitur, ut exprimat hanc quoque [illegible] pulueris, qui à tanta utrinq; multitudine (ad utrumq; enim exercitum illa pertinere cenſeo) excitabatur. Eum ergo eleganter nebulæ comparat, quòd ut terram nebula obumbrat ſua craſſa & obſcura caligine: ſic iſte etiam puluis denſus & copioſus tenebras quaſi offunde bat, ut homines inuicem non cernerentur. Vide autem quàm ſingula ſingulis reſpondeant. Notus enim nebulam excitat: Exercitus uero puluerem. Notus id quodam impetu facit: Exercitus etiam celeritate ſua, qua campum Troianum pertranſeunt. Præterea ut illa nebula paſtoribus grata non fuit: ſic neque alterius exercitus alteri iucundius fuit aduentus, qui hoc puluere ſignificabatur, propter cædes & ſtrages ex utraque parte futuras. Addit autem de nebula Poeta, eam furi nocte meliorem: quod ad præſens quidem negotium non inſeruit, & pro ſuperfluo iudicari poſsit. ſed his uarietatibus delectat lectores. Eſt autem natura ſcelerum omnium, ut in tenebris commodiùs & quaſi dicas ſecurius perpetrari poſsint, ideò amant illas, & oderunt lucem, ſi qui illa molinatur, ſed præcipuè fures, quorũ rapinas & furta nox melius quàm dies tegit. neq; tamen nox omnis, ſed ea quæ obſcura fuerit: ideò Virgilius nouam Lunam furtis contrariam dixit 1 Georgic. Catullus in carmine Nuptiali, Nocte latent fures. Euripides in Iphigenia, κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς: id eſt, Furum enim eſt nox, ueritatis lumen. Ideò rectè Poeta nebulam iſtam nocte furibus utilem dicit, quia illius obſcuritate & caligine maior illis conciliatur furandi ſecuritas. Et hæc quidem curſim.

Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τρωσὶν μὲν προμάχιζεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Παρδαλέην ὤμοισιν ἔχων καὶ καμπύλα τόξα,
Καὶ ξίφος· αὐτὰρ ὁ δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ
Πάλλων, Ἀργείων προκαλίζετο πάντας ἀρίστους
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Ἐρχόμενον προπάροιθεν ὁμίλου μακρὰ βιβῶντα,
Ὥς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας,
Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα,
Πεινάων (μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴπερ ἂν αὐτὸν
Σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροί τ' αἰζηοί)
Ὣς ἐχάρη Μενέλαος Ἀλέξανδρον θεοειδέα
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδών· φάτο γὰρ τίσεσθαι ἀλείτην.
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ.
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.
Ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ὑπό τε τρόμος ἔλλαβε γυῖα,
Ἂψ τ' ἀνεχώρησεν, ὦχρός τέ μιν εἷλε παρειάς·
Ὣς αὖθις καθ' ὅμιλον ἔδυ Τρώων ἀγερώχων
Δείσας Ἀτρέος υἱὸν Ἀλέξανδρος θεοειδής.
Τὸν δ' Ἕκτωρ νείκεσσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανὲς, ἠπεροπευτά,
Αἴθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι, ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι.
Καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον ἦεν,
Ἢ οὕτω λώβην τ' ἔμεναι καὶ ὑπόψιον ἄλλων.
Ἦ που καγχαλόωσι καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
Φάντες ἀριστῆα πρόμον ἔμμεναι, οὕνεκα καλὸν
Εἶδος ἔπ'· ἀλλ' οὐκ ἔστι βίη φρεσὶν, οὐδέ τις ἀλκή.
Ἦ τοιόσδε ἐὼν ἐν ποντοπόροισι νέεσσι
Πόντον ἐπιπλώσας, ἑτάρους ἐρίηρας ἀγείρας,
Μιχθεὶς ἀλλοδαποῖσι, γυναῖκ' εὐειδέ' ἀνῆγες
Ἐξ ἀπίης γαίης, νυὸν ἀνδρῶν αἰχμητάων;
Πατρί τε σῷ μέγα πῆμα, πόληΐ τε, παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ;
Οὐκ ἂν δὴ μείνειας ἀρηΐφιλον Μενέλαον;
Γνοίης χ' οἵου φωτὸς ἔχεις θαλερὴν παράκοιτιν.
χραίσμει, *κίθαρις· Οὐκ ἄν τοι χραίσμῃ* κίθαρις, τά τε δῶρ' Ἀφροδίτης,
Ἥ τε κόμη, τό τε εἶδος, ὅτ' ἐν κονίῃσι μιγείης.
Ἀλλὰ μάλα Τρῶες δειδήμονες· ἦ τέ κεν ἤδη
Λάϊνον ἕσσο χιτῶνα, κακῶν ἕνεχ' ὅσσα ἔοργας.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας, οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
Αἰεί τοι κραδίη πέλεκυς ὥς ἐστιν ἀτειρής,

Hi.a.quum proximi erant inter ſe uenientes,
Troianorum in prima acie erat Alexander diuus
Pellem Pardi humeris habens,& curuos arcus,
Et enſem: ſed hic haſtilia duo acuminata ære
Vibrans, Græcorum prouocabat quoſq; optimos
Vt contra ſe pugnarent in graui pugna.
Hunc poſtquam animaduertit pugnax Menelaus
Venientem ante agmen magnificè gradientem,
Sicut leo gauiſus eſt, qui in magnũ corpus inciderit,
Inueniens uel ceruum cornutum, uel ſyluestrẽ caprã,
Fameſcens (ualde etenim deuorat, etiamſi ipſum
Agitent ueloces canes florentesq; iuuenes)
Sic gauiſus eſt Menelaus Alexandrum diuinum
Oculis cõſpicatus: ſperabat.n.ulturum ſe eũ, qui peccârat.
Statim itaq; de curru cũ armis deſilijt ad terrã.
Illum igitur poſtq̃ animaduertit Alexander diuinus
In prima acie apparentem, perculſus eſt charo corde:
Retrò itaq; ſociorum in agmen receſsit, mortẽ euitãs.
Sicut a.cum quis ſerpentem conſpicatus, reſiliens fugit
Montis in ſaltibus, tremorq; occupauit membra,
Retroq; ſeceſsit, palloręq; ipſum cepit in genis:
Sic retro in agmen ſeceſsit Troianorum ſuperborum,
Timens Atrei filium Alexander diuinus.
Hunc.a. Hector cõſpicatus obiurgauit probroſis verbis:
Infelix Pari forma præſtantiſs. effœminate, deceptor,
Vtinam fuiſſes nõ natus, & nuptiarũ expers periſſes!
Et hoc vellem, & quidem multò vtilius eſſet,
Quàm ſic & contumeliam eſſe, & ſpectaculum aliorũ.
Certè cachinnantur comati Græci,
Suſpicati optimum propugnatorẽ eſſe, quoniã venuſtæ
Species ineſt, ſed non eſt vis animo neq; vllum robur.
Certè talis exiſtens in velocibus nauibus
Mare tranſmittens, ſocios idoneos congregans,
Permiſtus alienigenis, mulierem pulchrã abduxiſti
Ex longinqua terra, ſponſam virorum bellicoſorum?
Patriq; tuo magnũ detrimẽtũ, ciuitatiq; totiq; populo
Inimicis quidẽ gaudium, dedecus autem tibi ipſi?
An non ſuſtinueris bellicoſum Menelaum?
Cognoueris certè qualis viri tenes florentem vxorẽ.
Non tibi profuerit cithara & dona Veneris,
Et coma & ſpecies, quando in puluere miſtus eris:
Sed valde Troiani reuerentes: certè nunc
Lapideam induiſſes tunicam, malorũ gratia q̃ feciſti.
Hunc rurſus allocutus eſt Alexander diuinus.
Hector, quoniam me iure obiurgaſti, neq; iniuria,
Semper tibi cor ſicut ſecuris eſt indomitum,

Quæ

Qua penetrat lignũ à viro tractata, qui certè arte
Lignum nauale ſcindit, auget & viri impetum:
Sic tibi in pectoribus intrepida mens eſt.
Ne mihi dona amabilia exprobra aurea Veneris:
Non abycienda ſunt Deorũ valde illuſtria dona
Quæcunq; ipſi dant: volens aũt nõ aliquis acciperet.
Nunc autem rurſus ſi me vis bellare & pugnare,
Cæteros quidẽ ſedere facias Troianos et omnes Achiu.
Et me in medio & bellicoſum Menelaum
Committite pro Helena & opibus omnib. pugnare.
Vter autem vicerit, ſuperiorq́; fuerit,
Opes capiens penitus omnes, mulierẽq́; domũ abducat.
Vos a. cæteri amicitiã & fœdera firma ferientes,
Habitetis Troiam gleboſam: hi a. redeant (bentem.
In Argos equis aptũ & Achaiã pulchras mulieres ha-

Ὅς τ' εἶσιν διὰ δουρὸς, ὑπ' ἀνέρος, ὅς ῥά τε τέχνῃ
Νήϊον ἐκτάμνῃσιν, ὀφέλλει δ' ἀνδρὸς ἐρωήν.
Ὣς τοι ἐνὶ στήθεσσιν ἀτάρβητος νόος ἐστί.
Μή μοι δῶρ' ἐρατὰ πρόφερε χρυσῆς Ἀφροδίτης.
Οὔτοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα,
Ὅσσα κεν αὐτοὶ δῶσιν, ἑκὼν δ' οὐκ ἄν τις ἕλοιτο.
Νῦν δ' αὖτ' εἴ μ' ἐθέλεις πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι, χ. ἤ με θέλεις
Ἄλλους μὲν κάθισον Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς,
Αὐτὰρ ἔμ' ἐν μέσσῳ καὶ ἀρηΐφιλον Μενέλαον
Συμβάλετ' ἀμφ' Ἑλένῃ καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι·
Ὁππότερος δέ κε νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
Κτήμαθ' ἑλὼν εὖ πάντα, γυναῖκά τε, οἴκαδ' ἀγέσθω·
Οἱ δ' ἄλλοι, φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ ταμόντες,
Ναίοιτε Τροίην ἐριβώλακα· τοὶ δὲ νεέσθων
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον καὶ Ἀχαιΐδα καλλιγύναικα.

COMMENTARIVS.

Ἀλέξανδρος θεοειδής) Rectè Homerus duo illa belli præcipua capita manus conſeruiſſe fingit, ut quorum cauſa tanta hominum multitudo accellerat primi fortunam prælij experirentur, cùm alioqui iniquum uideretur, ut præcipuis hoſtibus otioſis cæteri dimicarent, imò amplius ut duorum hominum cauſa tam ingens exercitus occumberet. Prudenter ergo uoluit tantum diſsidium alterutrius Menelai uel Paridis uictoria componi, quod etiam ſolenni illo fœdere ſancitum eſt: & niſi uiolaſſet Pandarus, incolumes inde reliqui ſarta tectaq; urbe diſceſsiſſent, ut uidebimus.

ὥς τε λέων ἐχάρη) De hac comparatione dicemus Iliad. ψ. Obſeruandum eſt autem quanta cum fiducia, uidelicet optimi ſui iuris præſidio, ad prælium erumpat Menelaus: ut cõtra Paris conſcius ſibi ſceleris, trepidus receſſerit. Metum enim illum quo percellitur, non tam quòd ipſum Menelaum propter fortitudinem reformidaret, quam quod facti ſui iniuſtitia premeretur, accidiſſe imaginor, utrunque tamen poteſt concurrere.

δύσπαρι, εἶδος ἄριστε) Paridem Hector ſatis acerbè increpat, quòd certamen cum Menelao refugiat: idq; ita facit, ut illius uirtutem hoc pacto exacuerit. Exprobrat autem illi ſpecioſam illius formam, quaſi illa potius ad amores exercendos, quam ad ſtrenuitatem abutatur. Et ſanè rarum eſt, ut qui tam muliebri ſunt ſpecie, animos uiriles redoleant. Rectè Theognis: παύροις ἀνθρώποις ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ. ὄλβιος ὃς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν. Paucis hominibus animi uirtus & pulchritudo corporis ſimul inſunt. Felix qui utrunque ſortitus eſt: uidetur enim hæc uenuſtas fœminarum peculiaris, qua maximè etiam commendãtur καὶ γὰρ τὸ ἀγλαΐῃ ζηλήμονες αἰεὶ γυναῖκες, inquit Muſæus. Quàm eleganter ergo Dion apud Stobæum: μορφὰ γυναικὸς ἐπιτηδεύει κάλλος, ἀνδρὸς δ' ἀλκά. Forma mulieres ornat, uirum autem robur. Sed eſt tamen, cùm & pulchritudo corporis & ornatus animi concurrunt, quod longè eſt laudabile, ut eſt apud Plat. 3. de Repub. Exempla habemus in Achille, quem tum ſpecies corporis tum fortitudo animi apud Homerum commendant. Contrarium tamen fuit de Nireo ſuprà lib. 2. & hic de Paride: ubi Poeta oſtendit, uituperio & opprobrio dignum, cui nullum pulchritudine præſtantius adſit bonum, ut ait Plutar. de Aud. poet. Præterea hæc ſimilibus, inquit, adaptanda ſunt, iiſque reprimendi, qui ſe efferunt ob res nullius pretij, docendiq; ſunt adoleſcentes, huiuſmodi uerba exprobrationes eſſe & conuicia, opibus præſtantiſsimè, conuiuijs, pueris, iumentis, atq; adeò facundia. Oportet enim bona excellentiſsima ſectari, inque primis rebus primum, & in magnis maximum eſſe. Gloria uerò à paruis rebus & uilibus parta, ignobilis eſt, & non magnifacienda. Atque huius rei nos ſtatim ſubmonebũt exempla, cùm uituperationes & laudationes perpendimus maximè in Homeri poematis. Magno enim argumento ſunt, corporis & fortunæ bona non eſſe magni æſtimanda, &c. Itaque meritò exprobratur Paridi ab Hectore forma corporis, cui non adeſſet quoque fortitudo.

οὐκ ἄν τοι χραίσμῃ κίθαρις) Annotaui diuerſam lectionem ad marginem. Quidam enim, ut teſtatur Euſtathius, cùm nuſquam apud Poetam cithara ludentem Paridem uiderent, legebant κίδαρις, & quidam τιάρας, quod eſt genus pilei regij apud Perſas: apud Arcadas uerò genus ſaltationis, ut ait Athenæus lib. 14. Dipnoſ. Sed nos uulgatam lectionem retinemus, docemusq;, propriam eſſe Paridi citharam, ſed imbellem, ut docuit etiam Alexander Magnus. Hic traiecto Helleſponto iam Troiam conſpicatus, heroica geſta cogitabundus cùm recoleret, ad eumq; indigena quidam ueniſſet, pollicens ſe, ſi uellet, Paridis ei lyram daturum: Minimè, inquit, illa mihi opus eſt, quandoquidem Achillis lyram habeo, ad quam ille recreabatur. Hæc uirorum, inquit, fortium laudes canebat: illa uerò Paridis mollem quandam & effœminatam harmoniam amatorijs modis pſallebat. Quod refert Plutarchus libro primo de Fort. Alex.

λάϊνον ἕσσο χιτῶνα) Alludit ad eius bellicas ueſtes. Malè, inquit, conueniunt tibi integumenta bellica, qui tam ignauus ſis, ut potius ueſtimento tumuli lapideo dignus uideare. Giphanius in Scholijs putat à Poeta tunicam lapideam appellari propter antiquam adulterorum pœnam, qua adulteri lapidibus obruebantur. Sed ego illam Iudæis peculiarem fuiſſe reperio

Ἕκτορ, ἐπεί με κατ' αἶσαν) Candidi eſt hominis, iuſtas reprehenſiones animo tractabili & manſueto exaudire, it hoc loco Paris facit, qui ſe iure à fratre caſtigatum confitetur. Aſperiora tamen illius uerba lenit, cùm ſibi pulchritudinem, quod donum eſt Dei, exprobrari uetat, ut hoc ab Hectore paulò iniquius obiectum ſibi fuiſſe doceat: cum etiam non deſint, qui illud ſibi exoptarent: ubi ſcommata eſſe annotant in Hectorem, qui quod deformis eſſet, ſpeciem etiam oris deſideraret. Pulchritudini etiam reperimus qui multum honoris habuerint, ut de Butacide Crotoniata refert Herodotus lib. 5. qui ob corporis ſui ſpeciem ab Aegeſtanis ea, quæ nemo alius reportauit: nam ſepulturæ eius heroico monumento extructo Aegeſtani hoſtias obtulerunt.

νῦν δ' αὖτ' εἴ μ' ἐθέλεις) Ea fuit Hectoreæ obiurgationis efficacitas, ut eum fortem reddiderit & magnanimum, qui paulò antè turpiter hoſtem detrectabat: itaque cum uitæ ſuæ diſpendio ad totam controuerſiam detrimentum ſe alacriter obtulit, unde ſequetur ipſius & Menelai certamen.

Sic dixit. Hector a. tũ gauiſus eſt valde, verbũ audi-
Et in mediũ pcedẽs, Troianorũ coercuit turmas (ens:
De medio haſtã accipiens: illi aũt reſederũt omnes.
In hunc autem ſagittabant comati Achiui,
Sagittisq́; collimantes, lapidibusq́; iaciebant.
Sed hic altè clamauit Rex virorum Agamemnon,
Continete Argiui: ne iacite iuuenes Achiuorũ: (ctor.
Promittit n. aliquod verbũ dictur⁹ galeã mouẽs He-
Sic dixit: hi a. abſtinuerũt à pugna, taciti q́; facti sũt

Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα μῦθον ἀκούσας·
Καί ῥ' ἐς μέσσον ἰὼν, Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας,
Μέσσου δουρὸς ἑλών. Τοὶ δ' ἱδρύνθησαν ἅπαντες.
Τῷ δ' ἐπετοξάζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ,
Ἰοῖσίν τε τιτυσκόμενοι λάεσσί τ' ἔβαλλον.
Αὐτὰρ ὁ μακρὸν ἄϋσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ἴσχεσθ' Ἀργεῖοι, μὴ βάλλετε κοῦροι Ἀχαιῶν·
Στεῦται γάρ τι ἔπος ἐρέειν κορυθαιόλος Ἕκτωρ·
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἔσχοντο μάχης, ἄνεῳ τ' ἐγένοντο

Ἔστημεν· Ἕκτωρ δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ἔειπε,
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρεν.
Ἄλλους μὲν κέλεται Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς
Τεύχεα κάλ' ἀποθέσθαι ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
Αὐτὸν δ' ἐν μέσσῳ καὶ ἀρηΐφιλον Μενέλαον,
Οἴους ἀμφ' Ἑλένῃ καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι·
Ὁππότερος δέ κε νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
Κτήμαθ' ἑλὼν εὖ πάντα, γυναῖκά τε, οἴκαδ' ἀγέσθω.
Οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ τάμωμεν.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο· μάλιστα γὰρ ἄλγος ἱκάνει
Θυμὸν ἐμόν. φρονέω δὲ διακρινθήμεναι ἤδη
Ἀργείους καὶ Τρῶας, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπασθε
Εἵνεκ' ἐμῆς ἔριδος, καὶ Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἀρχῆς,
Ἡμέων δ' ὁπποτέρῳ θάνατος καὶ μοῖρα τέτυκται,
Τεθναίη. ἄλλοι δὲ διακρινθεῖτε τάχιστα.
Οἴσετε δ' ἄρν' ἕτερον λευκόν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν,
Γῇ τε καὶ Ἠελίῳ· Διῒ δ' ἡμεῖς οἴσομεν ἄλλον.
Ἄξετε δὲ Πριάμοιο βίην, ὄφρ' ὅρκια τάμνῃ
Αὐτός, ἐπεί οἱ παῖδες ὑπερφίαλοι καὶ ἄπιστοι,
Μή τις ὑπερβασίῃ Διὸς ὅρκια δηλήσηται.
Αἰεὶ δ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται.
Οἷς δ' ὁ γέρων μετέῃσιν, ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω
Λεύσσει, ὅπως ὄχ' ἄριστα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.

Confeſtim. Hector autem inter vtroſq; locutus eſt:
Audite me Troiani & fortes Achiui,
Verbum Alexandri, cuius gratia contentio mota eſt:
Cæteros quidem iubet Troianos, & omnes Achiuos
Arma pulchra deponere in tellure alma:
Se autem in medio & bellicoſum Menelaum,
Solos pro Helena & opibus omnibus pugnare.
Vter autem vicerit, ſuperiorq; fuerit,
Opes accipiēs penitꝰ omnes, mulieremq; domū abducat:
Alij autem amicitiam & fœdera firma feriamus.
Sic dixit: hi autē omnes conticuerunt cum ſilentio.
Inter illos.a.etiam locutus eſt in bello ſtrenuus Menel.
Audite nunc & me, maximè.n.moleſtia inuadit
Animum meum, cogito autem diremptos iri iam
Argiuos & Troianos: quoniam mala multa paſſi eſtis,
Gratia meæ cōtentionis & Alexandri cauſa authoris.
Noſtrûm autem vtri mors & fatum paratum eſt,
Moriatur: alij autem dirimamini citiſſimè:
Afferte a.agnos alterū album, alteram autē nigram,
Terræq; & Soli: Ioui autem nos afferemus alium.
Adducite autem Priami vim, ut fœdus feriat
Ipſe: quoniam eius filij fœdifragi & infidi:
Ne quis tranſgreſſione Iouis fœdera violet.
Semper.a.iuniorum virorum mentes inſtabiles ſunt.
Quibus.a.ſenex interfuerit, ſimul antè & poſt
Proſpicit, vt optimè inter vtroſq; tranſigatur.

COMMENTARIVS.

κέκλυτέ μευ Τρῶες) Hector ſedatis Græcorum iaculationibus, quibus petebatur, factoque ſilentio exponit eis conditiones duelli, quas Paris anteà ei ſignificauerat. Eæ ſunt huiuſmodi: primùm ut ex utraque parte exercitus arma deponantur, ad maiorem animorum utriuſque ad inuicem ſecuritatem. Id autem non ſolum de ſternendis haſtis, ſed de exuendis etiam thoracibus & loricis intelligitur, ut melius uidebimus in ſequentibus. Deinde ut ſingulari certamine principes belli Menelaus & Paris totū negotium dirimant, quod duo complectebatur, ipſam Helenam uidelicet, & opes, quas ſecum Paris ex Lacedæmone cum Helena abſtulerat: ita autem dirimant, ut quiſquis alterum uicerit, ea omnia recipiat hoc eſt, & Helenam & opes, cæteri pace ictâ diſcedant. Et hæc quidem ita geri uult Homerus, quia, ut anteà dicebamus, iuſtum exiſtimauit, ut authores totius belli primi & ſoli eius fortunam experirentur, non autem unius aut alterius cauſa tot innocentia capita occumberent. Conditiones accepit Menelaus, alacriq; animo teſtatur, ſe hanc aleam ancipitem ſubiturum.

κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο) Reſpondet Hectori Menelaus, & primùm teſtatur Græcis dolorem & moleſtiam, quam ex eorum laboribus præteritis conceperit, cū præcipue tot hominum iam impendentia fata animaduerteret qui ſui cauſa tantum periculum mortis erāt ſubituri (ita enim locum illum interpretor) Deinde ſeipſum cōſolatur, quod iam illud tempus uideat, quo totum negotium ſine eorum diſpendio terminari poſſit. Porrò moderatè de illius duelli exitu pronunciat, uictoriam de Paride ſibi ſtolide & temerè non promittens, ſed ambigue alterutri mortem paratam eſſe: quaſi hoc parui faciat, modò negotium hac ratione, quiſquis ille tandem ſit qui mortem oppetiturus eſt, componatur, & ſalus uitaq; ſuis integra maneat, tandemq; aliquando hæc belli diuturnitas finiatur, ad utriuſq; exercitus ſolatium. Ergo fœdus iciri poſtulat, iubetque Troianos duos agnos proferre, alterum quidem tum maſculum, tum candidum alteram uerò tum fœmininum genus muto cum Homero tum nigram: & illum quidem Solis, hanc uero Terræ cauſa. Vt Didymus in hæc uerba, [illegible]. Et hæc quidem a Troianis afferri oportebat. Græci uerò, aut ſub eorum nomine Menelaus Ioui unum offerant maſculum. item ut genus exprimit, colorem autem reticuit: quia, ut inquit Euſtathius, non adeo manifeſtus eſt color Iouis, ut Solis & Terræ. Iouem autem intelligi uolunt Xenium, quem merito implorant Græci ad ulciſcendum uiolatum ius hoſpitij: de cuius religioſa obſeruatione nos alibi dicemus. Denique, Priamum acceriri iubet ad confirmationem fœderum, quia à iunioribus & perfidis minor erat expectanda fides, ut mox dicemus.

ἄξετε δὲ Πριάμοιο βίην) Cum Paridis perfidiam expertus iam eſſet Menelaus, ſuo periculo factus cautior, recuſat cum filijs Priami fœdus hoc ferire, illud Paridis crimen in reliquos generaliter deriuans, ut Poeta propter ſolam Helenam, ut aiunt, [illegible] appellat. Deinde accedit, quod maior præſupponatur ſenum fidelitas, quàm iuuenum, quibus illa tenera & imbecilla ætas parùm plerunq; ingenium dedit, unde imprudentiùs ſe gerunt, quam ij, quos longa annorum experientia ſagaciores ſapientioresq; reddit. Rarum eſt igitur, ut iuuentuti comes adſit prudentia: quod ſi accidat, omni eſt admiratione dignum, ut dixit Euripides in Archelao: [illegible]. Itaque in ſuſpicionem perfidiæ aut inconſtantiæ ueniunt iuniores, quibus idcirco [illegible] Q. Calaber tribuit, & eos [illegible] appellat. Theſeus apud Eurip. in Hippolyto. [illegible], inquit Agatho. Id ante omnes docet hic princeps Poetarum, ut & contra ſenectutem prudentiæ nomine commendat: [illegible]. Non enim in iuuenibus, ſed in maturis prudentia ineſt, inquit Ariſtoph. [illegible]. In conſilijs ſenex expertus ſemper melior eſt quàm uir iuuenis, quandoquidem multa nouit, ait Q. Calaber lib. 5. & Euripides in Peleo apud Stob. [illegible]. Senectus iuuenum mente ſapientior eſt & tutior. Item Sophocles in Thyeſte apud eundem [illegible]. Solent ſenilem ætatem mens etiam & opportuna conſilia ſequi. Itaq; prudenter Menelaus tutius eſſe putat, cum ſene Priamo fœdus icire, quam cum iunioribus eius filijs, quos ipſa facta perfidos iam comprobauerant.

Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἐχάρησαν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε,
Ἐλπόμενοι παύσασθαι ὀϊζυροῦ πολέμοιο.
Καί ῥ' ἵππους μὲν ἔρυξαν ἐπὶ στίχας, ἐκ δ' ἔβαν αὐτοί,

Sic dixit. illi.a gauiſi ſunt Græciq; Troianiq;
Sperantes ceſſaturos ab ærumnoſo bello. (rūt ipſi.
Et equos quidē traxerunt in ordines. è currib.a deſcēde-

Ar-

Armaq́; exuerunt, quæ quidem depoſuerunt in terra
Prope ſe inuicem: exiguum aũt erat vtrinq; ſolum.
Hector autem ad vrbem duos præcones miſit
Celeriter, qui & agnos portarent, Priamũq; vocaret:
Sed hic Talthybium præmiſit rex Agamemnon
Naues ad concauas vt iret, & agnum iuſsit (diuino.
Portare: ille verò haud immorigerus fuit Agamẽnoni
Iris a. rurſus Helenæ albas vlnas habẽti nũcia venit,
Similis glori Antenoridæ vxori,
Quam Antenorides habebat rex Helicaon
Laodicem Priami filiarum forma optimam: (bat,
Hanc a. inuenit in domo: hæc verò magnã telã texe-
Duplicem, ſplendidã: multos aũt intexebat labores
Troianorũq; bellicoſorũ, & Achiuorũ areã tunicã ha
Quos ſui cauſa ſuſtinebãt à Martis manib. (bentiũ,
Propè autem ſtans allocuta eſt pedibus velox Iris:
Huc veni Nympha chara, vt admirãda opa videas
Troianorũq; bellicoſorũ, & Achiuorũ areã tunicã ha-
Qui prius ſibi inuicẽ inferebãt lacrymoſũ bellũ (bẽtiũ,
In campo, pernicioſi cupidi belli,
Hi nunc ſedent cum ſilentio (bellum verò ceſſauit)
Scutis inclinati: iuxta autem lanceæ longæ fixæ ſunt,
Sed Alexander & bellicoſus Menelaus
Longis lanceis pugnabunt de te,
Et vincenti chara vocaberis vxor.
Sic locuta Dea, dulce deſiderium iniecit animo
Viriq; prioris & vrbis, & parentum.
Statim autem candidis cooperta velis,
Iuit ex cubiculo, teneram lacrymam defundens:
Non ſola: eam enim & famulæ duæ ſequebantur:
Aethra Pitthei filia, Clymeneq; pulchra.
Statim aũt poſtea peruenerunt, vbi Scææ portæ erant.
Priamus autem & Panthous & Thymœtes
Lampusq́;, Clytiumq́;, Hicetaonq́; ramus Martis,
Vcalegonq́;, & Antenor, prudentes ambo,
Sedebant populi ſeniores in Scæis portis,
Ob ſenectutem iam à bello ceſſantes, ſed concionatores
Boni, cicadis ſimiles, quæ in ſylua
Arbori inſidentes, vocem ſuauem emittunt:
Tales Troianorum proceres ſedebant in turri.
Hi poſtq; igitur viderunt Helenam in turrim euntẽ,
Tacitè inter ſe verba velocia dixerunt:
Non reprehendendũ, Troianos & fortes Achiuos
Talem propter mulierem multo tempore dolores pati.
Valde immortalibus Deabus vultu ſimilis eſt.
Sed & ſic, talis quamuis exiſtens, in nauib. abeat,
Neq; nobis filiiſq; in poſterũ detrimentum relinquat.

Τεύχεά τ' ἐξεδύοντο, τὰ μὲν κατέθεντ' ἐπὶ γαίῃ
Πλησίον ἀλλήλων· ὀλίγη δ' ἦν ἀμφὶς ἄρουρα.
Ἕκτωρ δὲ προτὶ ἄστυ δύω κήρυκας ἔπεμπε
Καρπαλίμως, ἄρνας τε φέρειν Πρίαμόν τε καλέσσαι.
Αὐτὰρ ὁ Ταλθύβιον προΐει κρείων Ἀγαμέμνων
Νῆας ἐπὶ γλαφυρὰς ἰέναι, ἠδ' ἄρν' ἐκέλευεν
Οἰσέμεναι· ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησ' Ἀγαμέμνονι δίῳ.
Ἶρις δ' αὖθ' Ἑλένῃ λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν,
Εἰδομένη γαλόῳ Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
Τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικάων
Λαοδίκην Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
Τὴν δ' εὗρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἱστὸν ὕφαινε,
Δίπλακα, μαρμαρέην· πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Οὓς ἕθεν εἵνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις.
Δεῦρ' ἴθι νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδηαι
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
Ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο.
Οἳ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
Ἀσπίσι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν·
Αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Μακρῇς ἐγχείῃσι μαχήσονται περὶ σεῖο·
Τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήσῃ ἄκοιτις·
Ὣς εἰποῦσα θεὰ, γλυκὺν ἵμερον ἔμβαλε θυμῷ
Ἀνδρός τε προτέροιο καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκήων.
Αὐτίκα δ' ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνῃσιν,
Ὡρμᾶτ' ἐκ θαλάμοιο, τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα·
Οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ' ἕποντο,
Αἴθρη Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν·
Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην,
Λάμπον τε, Κλυτίον θ' Ἱκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε, καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
Εἵατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῇσι πύλῃσι,
Γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ
Ἐσθλοί, τεττίγεσσιν ἐοικότες, οἵ τε καθ' ὕλην
Δενδρέῳ ἐφεζόμενοι ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσι·
Τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἧντ' ἐπὶ πύργῳ.
Οἱ δ' ὡς οὖν εἴδον Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
Ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον,
Οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς,
Τοιῇ δ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
Αἰνῶς ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν,
Ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
Μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο.

COMMENTARIVS.

Ἶρις δ' αὖθ' Ἑλένῃ) Eleganter & commodiſſimè mihi uidetur Poeta procurare, ut Helena ipſa ad huius prælij ſingularis ſpectaculum aduocaretur, quaſi in mirum perſona totius actus potiſſima. Itaq; accerſit eam Iris, iam non alias, putà Iouis aut Iunonis, nuncia, ſed ſponte hoc munus ſubiens. Aliam autem ſpeciem induit, quod Dijs Homericis familiare eſt, cùm ad homines accedunt: nam inter ſe non mutantur, ut cum Iris ipſa ad Neptunum delegatur. Solent porrò nõ extraneas ualde aut incognitas formas petere, ſed quæ illis quos adeunt aut notæ ſunt aut alioqui etiam accommodatæ. Cum igitur Laodice familiaris & amica eſſet Helenæ, commodè illius ſpeciem induit, & ei ſimilem Helenæ ſeſe offert, quaſi Deos alio modo non poſsit uidere mortalitas. Sic ergo & faciliorem aditum & maiorem gratiam, dictiſq; ſui fidem ſibi conciliauit. Eadem de cauſa Somnium ſup. lib. 2. Neſtori ſe aſsimilat, & in Odyſſea, Minerua Mentori.

ἣ δὲ μέγαν ἱστὸν) Notandum eſt, quod etiam aliàs apud hunc Poetam obſeruandum ueniet, qualem nobis ille hoc loco Helenam proponat: nimirum non deſidioſam, ſed operibus ſuis intentam, qualia etiam Reginæ illius temporis maximè exercebant. Erant enim textrices, ſed cum artificio non uulgari: quia telis ſuis egregia heroum facta ac hiſtorias præcedentiũ temporum intertexebãt. Nentes etiam in Odyſſea uidebimus. Aduerte igitur, quod ſæpe clamamus, quàm diligenter Poeta deſidiam ob omni hominum genere repurget.

ἀνδρός τε προτέροιο) Poſt admiſſum facinus Helenam eius pœnitentia tactam ſubinde monet: hic quoque audito duello iſto ue-

teris mariti cum adultero quod inſtruebatur, dicitur excitatum in eadem prioris coniugis deſiderium. Vnde ſine dubio cõfiſa Paridem hodierno die proſtratum iri à Menelao, quem illo longe fortiorem intelligebat, nouam ſpem concepit, ſe ſuis reſtitutam iri, recordatione tamen præcedentis facti in lacrymas erumpit, tandem ſuis comitibus cincta ad pugnæ ſpectaculum conuolat.

τεττίγεσσιν ἐοικότες) Aptiſsima comparatio in ſenes frigidos enim & ſtridulis cicadis in arboribus frigidi & garruli ſenes in excelſa turri componuntur. Frigidos ſenes intelligo, in quibus calor ille bellicus deferbuit, ut antea dixit, eos πολέμοιο πεπαυμένους, ἀλλ᾽ ἀγορητὰς ἐσθλούς. Cicadas autem maſculas intellige, non fœminas. Maſculæ enim, quæ Achetæ dicuntur, ſolum canunt, fœminæ ſilent. Plin. lib. 11 cap. 26. Ariſtot. hiſt. anim. lib. 5. cap. 30. Recte autem fingit cicadas in arboribus conſidentes. amant enim arbores. unde ibidem ſcribit Ariſtoteles, naſci non poſſe cicadas, ubi arbores deſunt: quocirca apud Cyrenam nullæ in campo ſunt, cum circa oppidum ipſum multæ proueniant. Mirum eſt autem mihi, cur cicadarum uocem λειριόεσσαν Poeta appellauerit, cum certum ſit, ſtridulum & aſperum illarum eſſe cantum, unde hæc comparatio ad eloquentiæ laudem multum momenti non habet, ſed ad loquacitatem tantum. Sed Homero fingere quidlibet fas fuit. Non prætermittam, Tithonum Troianum fuiſſe, qui in cicadam conuerſus fingitur, fortaſſe propter ſuam in ſenio loquentiam, ut hinc plus leporis ſit habitura hæc comparatio in Troianos.

οὐ νέμεσις) Hic uidere licet, quantarum ſit uirium forma fœminæ, ut quæ prudentiorum etiam mentem commoueat. Vnde ſenes iſti aiunt reprehenſione non eſſe dignum, tot Helenæ cauſa utrinque dolores ſubiri & moleſtias: quaſi digna ſit formoſa, cuius ſtudio & amore, qui tenentur, omnia genera periculorum ſubeant. Sed ubi illi iidem ſenes iuſtitiam facti examinant, præponderare ſentiunt æquitatem: proinde iudicant reſtituendam eſſe Helenam, quaſi turpe ſit, unius fœminæ gratia tot cædes & urbium excidia perpetrari. Itaque utilitatem pulchritudini præferentes, priorem illam orationem caſtigant in ſequentibus: ἀλλὰ καὶ ὣς τοίη περ ἐοῦσ᾽, &c. Hunc locum Ariſt. 7. Eth. cap. ſin. uſurpauit, idem de uoluptate dicendum eſſe iudicans, quod illi ſenes de Helena: intelligit autem poſtrema uerba. In uniuerſis autem, inquit, cauendum eſt maxime à uoluptate. Non enim corrupti iudicamus de ipſa. Vt ergo Troianorum ſenes erga Helenam ſeſe habuerunt, ſic & nos ad uoluptatem ipſam eſſe affectos, in omnibusq; illorum uocem dicere oportet (ſcilicet ἀλλὰ καὶ ὣς τοίη περ ἐοῦσ᾽ ἐν νηυσὶ νεέσθω) Hoc enim modo remouentes à nobis ipſam, minus peccabimus, &c. Apud Lucianum in Dial. Menippus inſcripto, cum Mercurius Menippo caluarias formoſorum oſtenderet, & inter eas illam Helenæ. Et huius ſcilicet oſsis gratia, inquit Menippus, mille naues ex uniuerſa Græcia acto delectu ſunt impletæ, tantaque cum Græcorum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot urbes ſunt euerſæ? Cæterum Menippe, inquit Mercurius, non uidiſti mulierem hanc uiuam. quod ſi feciſſes, fortaſſe diceres tu quoque, uitio dandum non eſſe, pro tali muliere diu tolerare labores, &c.

Ὣς ἄρ᾽ ἔφαν· Πρίαμος δ᾽ Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ,
Δεῦρο πάροιθ᾽ ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἵζευ ἐμεῖο,
Ὄφρα ἴδῃς πρότερόν τε πόσιν, πηούς τε, φίλους τε,
(Οὔτι μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν,
Οἵ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν)
Ὥς μοι καὶ τόνδ᾽ ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνῃς,
Ὅστις ὅδ᾽ ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε.
Ἤτοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι·
Καλὸν δ᾽ οὕτω ἐγὼν οὔπω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
Οὐδ᾽ οὕτω γεραρόν· βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε.
Τὸν δ᾽ Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο δῖα γυναικῶν,
Αἰδοῖός τέ μοί ἐσσι φίλε, ἑκυρὲ, δεινός τε·
Ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἁδεῖν κακὸς, ὁππότε δεῦρο
Υἱέϊ σῷ ἑπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα,
Παῖδά τε τηλυγέτην, καὶ ὁμηλικίην ἐρατεινήν.
Ἀλλὰ τάγ᾽ οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
Τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὅ μ᾽ ἀνείρεαι, ἠδὲ μεταλλᾷς.
Οὗτός γ᾽ Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
Ἀμφότερον, βασιλεύς τ᾽ ἀγαθὸς, κρατερός τ᾽ αἰχμητής·
Δαὴρ αὖτ᾽ ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴποτ᾽ ἔην γε.
Ὣς φάτο. τὸν δ᾽ ὁ γέρων ἠγάσσατο, φώνησέν τε,
Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη, μοιρηγενὲς, ὀλβιόδαιμον,
Ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
Ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
Ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας, ἀνέρας αἰολοπώλους,
Λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μυγδόνος ἀντιθέοιο,
Οἵ ῥα τότ᾽ ἐστρατόωντο παρ᾽ ὄχθας Σαγγαρίοιο.
Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν, μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
Ἤματι τῷ ὅτε τ᾽ ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι.
Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ οἱ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἑλίκωπες Ἀχαιοί.
Δεύτερον αὖτ᾽ Ὀδυσῆα ἰδὼν, ἐρέειν᾽ ὁ γεραιός.
Εἴπ᾽ ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅστις ὅδ᾽ ἐστί.
Μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο,
Εὐρύτερος δ᾽ ὤμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
Τεύχεα μέν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
Αὐτὸς δὲ κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
Ἀρνειῷ μιν ἔγωγε ἐΐσκω πηγεσιμάλλῳ,
Ὅς τ᾽ οἰῶν μέγα πῶϋ διέρχεται ἀργεννάων.
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειθ᾽ Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα

Sic dixerunt. Priamus autem Helenam vocauit voce:
Huc ades dilecta filia ſede apud me,
Vt videas priorem maritum, affineſq; amicoſq;
(Non mihi cauſa es, Dij mihi authores ſunt,
Qui mihi immiſerũt bellũ lacrymoſum Achiuorum)
Et mihi & hunc virum ingentem nomines,
Quiſnam iſte ſit Achiuus vir latuſq; magnuſq;
Certè quidem capite etiam altiores alij ſunt:
Pulchrum autem adeò ego nondum vidi oculis,
Nec adeo honorabilem: regi enim viro ſimilis eſt.
Huic Helena verbis reſpondit præſtantiſs. mulierum:
Reuerenduſq; mihi es dilecte ſocer timenduſq;
Vtinam mors mihi placuiſſet mala, quando huc
Filium tuum ſequebar, thalamũ fratreſq; relinquẽs,
Filiamq; unicã. & coætanearũ cœtum amabilem.
Sed hæc non facta ſunt: ob hoc & flens contabui.
Hoc autem tibi dicã, quod à me interrogas ſiue inquiris,
Iſte Atrides latè dominans Agamemnon,
Vtrunq;, Rexq; bonuſq; fortiſq; pugnator,
Leuir item meus fuit impudicæ, ſi vnquam fui.
Sic dixit. hunc verò ſenex admirabatur, locutuſq; eſt:
O beate Atride, lætis fatis nate, fortunate:
Certè tibi multi ſubiugati ſunt iuuenes Achiuorum.
Iam & in Phrygiam veni vitiferam,
Vbi vidi plurimos Phryges viros equos agitãdi peritos,
Populos Otrei & Mygdonis diuini,
Qui tunc caſtra habebant apud ripas Sangarij.
Etenim ego auxiliaris exiſtens, inter eos numeratus fui
Die illo, quando venerunt Amazones viragines.
Sed non hi tot erant, quot nigris oculis Achiui.
Secundo rurſus Vlyſſem videns, interrogauit ſenex,
Dic age mihi & hunc, dilecta filia, quiſnam iſte eſt,
Minor quidem capite Agamemnon Atrida,
Latior autem humeris & pectoribus ad videndum.
Arma quidem eius iacent in terra multos paſcente:
Ipſe autem ſicut aries luſtrat ordines virorum.
Arieti ipſum ego aſſimilo villoſo,
Qui ouium magnum gregem percurrit albarum:
Huic reſpondit poſtea Helena Ioue nata:

Iſte

Iſte autem rurſus eſt Laertiades prudens Vlyſſes,
Qui nutritus eſt in populo Ithacæ, aſperæ licet exiſtētis
Sciens varios dolos & conſilia prudentia.
Hanc.a.rurſus Antenor prudens contrà locutus eſt:
O mulier profectò valdè hoc verbum verum dixiſti.
Olim enim & huc aliquando venit diuinus Vlyſſes
Tui cauſa legatus cum bellicoſo Menelao.
Hos ego hoſpitatus ſum, & in ædibus amicè tractans
Amborum & naturā didici, & conſilia prudenti a.
Sed quando iam Troianis cōgregatis permiſti eſſent,
Stantib.quidē illis, Menelaus ſuperabat latis humeris:
Ambobus.aūt ſedentibus, venerabilior erat Vlyſſes.
Sed quando verba & conſilia omnibus texebant,
Certe quidem Menelaus ſuccinctè concionabatur:
Pauca quidē, ſed valde acutè, quoniā nō garrulus,
Neq. in verbis peccans, quamuis ætate poſterior erat.
Sed quando prudens ſurgeret Vlyſſes,
Stabat. ſub autem videbat in terram oculos defigens:
Sceptrū v. neq. retrorſum, neq. in anteriorē partē mo-
Sed immobile tenebat, imperito viro ſimilis. (uebat.
Dixiſſes furioſum aliquem eſſe dementemq́, temerè:
Sed quando vocem magnam ex pectore emittebat,
Et verba imbribus niualibus ſimilia hybernis,
Non deinde cū Vlyſſe cōtendere potuiſſet homo alius.
Non tunc ſic Vlyſſis admirati ſumus ſpeciem videntes.

Οὗτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ὃς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης,
Εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά.
Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτ' ἔπος νημερτὲς ἔειπες. χ ἴπτα
Ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς,
Σεῦ ἕνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ·
Τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα, καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα·
Ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἀγειρομένοισιν ἔμιχθεν,
Στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους,
Ἄμφω δ' ἑζομένω, γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
Ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινεν,
Ἤτοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως. ἐπεὶ οὐ πολύμυθος,
Οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
Στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας,
Σκῆπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω οὔτε προπρηνὲς ἐνώμα,
Ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, ἀΐδρεϊ φωτὶ ἐοικώς,
Φαίης κεν ζάκοτόν τινα ἔμμεναι, ἄφρονά θ' αὔτως·
Ἀλλ' ὅτε δὴ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἵη,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
Οὐ τότε γ' ὧδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.

COMMENTARIVS.

οὔ τι μοι αἰτίη ἐσσί) Obſeruanda eſt Priami prudentia, qui cauſam huius belli in Deum non in Helenam refert. Non canum more qui iaciente relicto, lapidem in ſe coniectum mordicus arripiunt. Neq. tamen idcirco culpa omnino carebat Helena, ſed cum mortales primariæ non ſint agendi cauſæ, ſed ſecundariæ tantum, cùm aliquid geritur, primariam illam cauſam attendere nos oportet, non quòd eam aut malis gaudere, aut malorum eſſe cauſam intelligamus, ſed quòd omnia ex illius nutu ac permiſſione dependeant. Quod nos alias apud hunc Poetam diligentiùs examinamus. Porrò quod hoc loco primum inquirit Priamus de principibus Græcorum, reprehendit Iulius Scaliger, quòd eos Priamus per tot annos belli ſpectator nondum nouerit. Sed cum illos etiam nunc primùm in aciem Homerus educat, non omnino abſurdum eſt, ut hoc Priamus ignoret, quos nondum uiderit antea apud Poetam. Proinde Scaligero reſpondeatur licere Poetis, hiſtoriam non ſcribentibus potiſſimum, quidlibet. Quod ni ſe [illegible] quàm multa nihilominus in ſuo Virgilio eiuſmodi, etiam ipſi ueritati repugnantia, & leges temporum ac [illegible] ſtet? Soluit hoc etiam Didymus, quem uide.

αἰδοῖός τέ μοί ἐσσι) Loco & tempore commodo Helena luctus ſuos exponit Priamo, quibus teſtatur tanqſ ſe facti ſui pœnitentia, ubi primum gratiam herois ſibi conciliauit, tam honeſte præfata de reuerentia & honore, quo eum proſequitur, ne forſan ſequentibus uerbis illum exaſperaret. Vbi apparet quod alias quoq. monuimus, tacitè quidem Poetam ſponte Helenam Paridem ſecutam, quod etiam Coluthus ſcripſit, ſed poſtea pœnituiſſe illam ſceleris tanti, & lacrymis contabuiſſe, ut ipſa Helena mox dicit τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.

παῖδά τε τηλυγέτην) Secundùm Homerum unica fuit filia Helenæ ex Menelao, quam Coluthus Hermionem appellat. Alij ut Cynæthon etiam filios commemorant Nicoſtratum & Aethiolam, qui apud Lacedæmonios in honore fuerint. Alij, ut Porphyrius, Diorthum & Moraphionem, à quo Moraphiorum genus apud Perſas. Cæterum cùm thalami fratrum & filiæ unicæ meminerit, Menelaum ſubticuit, alioqui φιλάνδρος, quod prudenter fecit Priami metu, ut Paridem amare uideretur. Hunc autem defectum poſtea Antenor ſupplebit.

ἀμφότερον) Quantus ſit hic uerſus, & quanti faciendus docuit Alexander. Is ſi quando Homeri carminum perpenſio aut in ludis literarijs, aut ſuper conuiuium fieret, alio aliud, ut fit, proponente. hoc ipſe ut omnium præſtantiſſimū probabat, uidelicet interpretatus, quam laudem Homerus aliquot antea ſeculis de Agamemnone temere ſcripſiſſet, legem hanc ſibi latam eſſe adeo dicere ſolitum ferunt, eodem uerſu Homerum Agamemnonis uirtutem commendaſſe, Alexandri uerò uaticinatum eſſe. Refert Plutarchus de Fort. Alex. lib. 1. Vid. Stob. p. 582 10.

ἤδη καὶ Φρυγίην) Hic locus ex hiſtoria intelligendus eſt, quam Didymus ſic refert. Melanippe & Hippolyte Martis filiæ Amazonidum exercitui præfectæ cum Phrygiam in ſuam ditionem redigere conarentur propter regionis illius [illegible], equini pabuli & uitium abundantiam, adornatis copijs Phrygiam acceſſerunt, caſtraq. ad fluuium Sangarium metatæ ſunt. Phrygibus tunc temporis præerant Mygdon & Otreus, filij Dimantis fratres Hecubæ. Hi conflato exercitu ad eas è finibus propulſandas ſeſe contulerunt, quibus Priamus etiam auxilio affuit. Per Phrygiam autem hoc loco magnam Phrygiam intellige.

κραναῆς περ ἐούσης) Patriæ tenuitas uiri bonitatem non impedit. Teſtis hæc Ithaca Vlyſſea, & Pella illa Macedonica, quæ tam generoſum Alexandrum protulit. Et enim plerunq. ut è locis obſcurioribus uiri clariſſimi exoriantur.

ἤδη γὰρ καὶ δεῦρο) Paucis complexa eſt Helena Vlyſſis laudes, quas nunc amplificat Antenor, quia tantum hominem, cui etiam peculiare uolumen deſtinauerat, ſic leuiter tranſire fas eſſe non eſt arbitratus Poeta: deinde oportuit etiam Menelai memoriam inijci, ne is heros etiam non laudatus prætermitteretur. Vtrunq; ergo laudat Antenor, tum à prudentia præter ſtaturam corporis, tum à peculiari orationis genere, quod Menelao ſuit [illegible], Vlyſſi uero [illegible], ut loquuntur Rhetores. Hoc ſe cognouiſſe ait, cū illi duo Troiam acceſſiſſent legati ad repetendam Helenam, quos ipſe tunc hoſpitio exceperat, cuius rei meminit Dictys lib. 1. ſed illis duobus Palamedem addit. Dares Vlyſſis legatorum meminit, huius hoſpitij non item

παῦρα μὲν) Interpretatur illud præcedens ἐπιτροχάδην. Virtus autē Lacedæmoniorū fuit breuitas in loquendo, (quā nunc in Spartano Menelao cōmendat Antenor) adeo ut eorum qui ad ſe mittebātur, prolixas orationes deriderent. Qua in re memorabile eſt, quod apud Herod. in Thalia legitur. Lacedęmonij Samijs auxilium aduerſus Polycratē petentib. cùm multa cōmemorarēt primo cōgreſſu dixerūt, priora ſe oblitos, poſteriora nō intelligere. Secundo uero congreſſu Samij nihil aliud dixerunt, niſi allato panario illud pane indigere. Quib. Lacedęmonij reſponderūt, illos panario ſuperuacaneā orationē curioſè addidiſſe, quaſi diceret, debuiſſe illos contentos eſſe panarium ſeu ſacrū oſtendere. Quod in Apoph. Laconicis attigit Plutarch. Apud eundē in lib. de Gar. ijdē Lacedæmonij dicuntur ad Philip. duob. uerbis tantum ſcripſiſſe, Dionyſius Corinthi (quib. ſignificabāt ad humilem fortunā redactū illū iri, aut quippiam ſimile) Et rurſum cū illis ſcripſiſſet Philippus, Si exercitū duxero in Laonicos fines deuaſtabo uos: reſcripſerūt, Si,

Item Demetrio rege indignante ac uociferante, Vnum ad me legatum miſerunt Lacedæmonij. nihil conſternatus legatus: Vnum inquit, ad unum. Ad hanc breuitatem ſilentio eos informaſſe Lycurgum dicit ibidem Plutarchus ſed ex hoc loco Homerico uidetur conſtare iam priſcis illis temporibus fuiſſe eam illis peculiarem, quandoquidem Spartanus fuerit Menelaus, quod etiam Interpretes Græci annotant. Hic autem obſeruandum eſt, ex una eademq; re diuersè multos laudari, ut ex eloquentia breui Menelaus, ex profuſa Vlyſſem.

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν' ὁ γεραιὸς,
Τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε,
Ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν ἠδ' εὐρέας ὤμους;
Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο δῖα γυναικῶν,
Οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος ἕρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἑτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὣς
Ἕστηκ'· ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.
Πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὁπότε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
Νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὁρῶ ἑλίκωπας Ἀχαιοὺς,
Οὕς κεν ἐῢ γνοίην, καί τ' οὔνομα μυθησαίμην.
Δοιὼ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
Αὐτοκασιγνήτω, τώ μοι μία γείνατο μήτηρ.
Ἢ οὐχ ἑσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς;
Ἢ δεῦρο μὲν ἕποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι,
χ. Νῦν αὖτ' Νῦν δ' αὖτ' * οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
Αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνείδεα πόλλ' ἅ μοι ἐστίν;
Ὣς φάτο. τοὺς δ' ἤδη κατέχεν φυσίζοος αἶα
Ἐν Λακεδαίμονι αὖθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ.
Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ, θεῶν φέρον ὅρκια πιστὰ,
Ἄρνε δύω, καὶ οἶνον εὔφρονα, καρπὸν ἀρούρης,
Ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ· φέρε δὲ κρητῆρα φαεινὸν
Κῆρυξ Ἰδαῖος, ἠδὲ χρύσεια κύπελλα·
Ὤτρυνεν δὲ γέροντα παριστάμενος ἐπέεσσιν,
Ὄρσεο Λαομεδοντιάδη· καλέουσιν ἄριστοι
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
χ. τάμωμεν Ἐς πεδίον καταβῆναι, ἵν' ὅρκια πιστὰ * τάμητε.
Αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Μακρῇς ἐγχείῃσι μαχήσοντ' ἀμφὶ γυναικί.
Τῷ δέ κε νικήσαντι γυνὴ καὶ κτήμαθ' ἕποιτο·
Οἱ δ' ἄλλοι, φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ ταμόντες,
Ναίοιμεν Τροίην ἐριβώλακα, τοὶ δὲ νέωνται
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον καὶ Ἀχαιΐδα καλλιγύναικα.
Ὣς φάτο ῥίγησεν δ' ὁ γέρων, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους
Ἵππους ζευγνύμεναι. τοὶ δ' ὀτραλέως ἐπίθοντο.
Ἂν δ' ἄρ' ἔβη Πρίαμος, κατὰ δ' ἡνία τεῖνεν ὀπίσσω·
Πὰρ δέ οἱ Ἀντήνωρ περικαλλέα βήσετο δίφρον,
Τὼ δὲ διὰ Σκαιῶν πεδίονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκοντο μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
Ἐξ ἵππων ἀποβάντες ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν,
Ἐς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόωντο.
Ὤρνυτο δ' αὐτίκ' ἔπειτ' ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις· ἀτὰρ κήρυκες ἀγαυοὶ
Ὅρκια πιστὰ θεῶν σύναγον, κρητῆρι δὲ οἶνον
Μίσγον, ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.
Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν,
Ἥ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
Ἀρνῶν ἐκ κεφαλέων τάμνε τρίχας· αὐτὰρ ἔπειτα
Κήρυκες Τρώων καὶ Ἀχαιῶν νεῖμαν ἀρίστοις.
Τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' εὔχετο χεῖρας ἀνασχὼν,
Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,

Tertiò rurſus Aiacẽ cõſpicatus interrogabat ſenex,
Quis etiã eſt iſte alius Græcus vir latusq; magnusq;,
Eminens Argiuos capite & latis humeris?
Huic Helena longũ peplũ gerens reſpondit præſtãtiſſ.
Iſte Aiax eſt ingẽs propugnaculũ Græcorũ. (mulierũ:
Idomeneᵘ.a.ex altera parte inter Cretenſes, Deus tãq;
Stat:circũ.a.ipſum Cretenſium duces congregãtur.
Sæpe ipſum hoſpitatus eſt bellicoſus Menelaus
Domo in noſtra, quando ex Creta veniret.
Nunc.a.alios quidẽ omnes video perpulchros Achiuos
Quos bene cognoſcerem, & nomen dicerem:
Duos autem non poſſum videre principes populorum,
Caſtoremq; equitãdi peritũ, et pugilatu ſtrenuũ Pol-
Germanos fratres, quos mihi vna genuit mater. (lucẽ,
An non ſecuti ſunt Lacedæmone ex amabili?
An huc qdem ſecuti ſunt in nauib. per mare euntib.
Nunc autem nolunt pugnam inire virorum,
Dedecora timentes & probra multa quæ mihi ſunt?
Sic dixit: hos autem iam tenebat alma tellus
In Lacedæmone illic, dilecta in patria terra.
Præcones.a per vrbem, Deorũ ferebant fœdera firma.
Agnos duos & vinum lætum, fructum terræ,
Vtre in caprino, ferebat autem cratera lucidum
Præco Idæus, & aureos cyathos:
Hortabatur autem ſenem aſtans verbis:
Surge Laomedontiade, vocant optimi (bentiũ
Troianorũq; bellicoſorũ, & Achiuorũ æreã loricã ha-
In campum deſcendere, vt fœdera firma feriantur.
Sed Alexander & bellicoſus Menelaus
Longis lanceis pugnabunt pro muliere:
Et vincentem mulier & opes ſequentur,
Cæteri verò amicitiam & fœdera firma ferientes
Incolemus Troiam fertilem: illi autem reuertentur
Ad Argos equos paſcens & Achaiã pulchras mulieres
Sic dixit: obhorruit.a ſenex: iuſſit.a ſocios (habẽtẽ.
Equos iungere. hi aũt diligenter paruerunt.
Et aſcendit Priamus, habenasq; extendebat retrorſũ:
Apud.a ipſum Antenor perpulchrũ aſcendit currum:
Hi.a.per Scæas in campum impellebãt veloces equos.
Sed quando venerunt ad Troianos & Græcos,
Ex equis deſcendentes in terram multos paſcentem,
In medium Troianorũ & Græcorum iuerunt.
Aſſurrexit.a.ſtatim poſtea rex virorum Agamemnõ:
Surrexit & Vlyſſes prudens: ſed præcones ſplendidi
Fœdera fida Deorum cogebãt, cratere autem vinum
Miſcebant, ſed regibus aquam in manus fuderunt.
Atrides autem extrahens manibus cultrum,
Qui ei apud enſis magnã vaginam ſemper pendebat,
Agnorũ ex capitib. abſcidit pilos: ſed eos poſteà (cipib.
Præcones Troianorũ & Achiuorũ diſtribuerunt prin-
Inter hos.a. Atrides alta voce pcabatur, manᵘ eleuãs:
Iupiter pater, qui Ida præes, glorioſiſſime, maxime,

Solq;

Solq́, qui omnia aſpicis, & omnia audis,
Et fluuij, & terra, & qui ſubter, mortuos
Homines punitis, quicunq́, periurium iurauerit:
Vos teſtes ſitis, conſeruateq́, fœdera fida.
Siquidem Menelaum Alexander interfecerit,
Ipſe poſtea Helenam retineat & opes omnes:
Nos.a. in nauib. redeamus per mare tranſeuntibus:
Si autem Alexandrum interfecerit flauus Menel.
Troiani poſtea Helenam & opes omnes reddant,
Mulctamq́, Argiuis pendant quæ decet,
Quæq́, etiam inter poſteros homines memoretur.
Si autem mihi mulctam Priamus Priamiq́, filij
Pendere nolint Alexandro proſtrato,
Tum ego etiam poſthac pugnabo cauſa mulctæ
Hic manens, quouſq́, finem belli inueniam.
Dixit, & iugulos agnorum abſcidit crudeli enſe.
Et hos quidem depoſuit in terra palpitantes,
Anima carentes: etenim robur abſtulit ferrum.
Vinum autem ex cratere haurientes, pateris
Effundebant, & ſupplicabant dijs immortalibus.
Sic.a. aliquis dicebat Achiuorumq́, Troianorumq́,.
Iupiter glorioſiſſ. max & immortales Dij cæteri,
Vtri priores præter fœdera peccauerint,
Sic ipſorũ cerebrũ in terra fluat. ſicut hoc vinũ,
Ipſorum & liberorum: vxoresq́, alijs miſceantur.
Sic dicebant: neq́, adhuc ipſis perficiebat Saturnius.
Inter hos a. Dardanides Priamus verbum dixit,
Audite me Troiani & bene armati Græci,
Certè ego abeo ad Troiam uentis expoſitam
Retrò, quia nullo modo tolerabo oculis videre
Pugnantem dilectũ filium cum bellicoſo Menelao.
Iupiter nimirum hoc ſcit, & immortales Dij reliqui,
Vtri mortis finis fato deſtinatus ſit.

Ἠέλιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ γαῖα, καὶ οἳ ὑπένερθε καμόντας
Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅ, τις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ,
Ὑμεῖς μάρτυροι ἔστε, φυλάσσετε δ' ὅρκια πιστά.
Εἰ μέν κεν Μενέλαον Ἀλέξανδρος καταπέφνῃ,
Αὐτὸς ἔπειθ' Ἑλένην ἐχέτω καὶ κτήματα πάντα, κ. ταῦτα
Ἡμεῖς δ' ἐν νήεσσι νεώμεθα ποντοπόροισιν.
Εἰ δέ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ ξανθὸς Μενέλαος,
Τρῶας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι,
Τιμὴν δ' Ἀργείοις ἀποτινέμεν ἥντιν' ἔοικεν,
Ἥ τε καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισι πέληται.
Εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες
Τίνειν οὐκ ἐθέλωσιν Ἀλεξάνδροιο πεσόντος,
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα μαχήσομαι εἵνεκα ποινῆς
Αὖθι μένων, ἧος κε τέλος πολέμοιο κιχείω.
Ἦ, καὶ ἀπὸ στομάχους ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ·
Καὶ τοὺς μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὸς ἀσπαίροντας,
Θυμοῦ δευομένους· ἀπὸ γὰρ μένος εἵλετο χαλκός·
Οἶνον δ' ἐκ κρητῆρος ἀφυσσάμενοι δεπάεσσιν
Ἔκχεον, ἠδ' εὔχοντο θεοῖς αἰειγενέτῃσιν·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε,
Ζεῦ κύδιστε μέγιστε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Ὁππότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνειαν,
Ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος;
Αὐτῶν, καὶ τεκέων· ἄλοχοι δ' ἄλλοισι μιγεῖεν.
Ὣς ἔφαν, οὐδ' ἄρα πώ σφιν ἐπεκραίαινε Κρονίων.
Τοῖσι δὲ Δαρδανίδης Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπε,
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί.
Ἤτοι ἐγὼν εἶμι προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
Ἂψ, ἐπεὶ οὔπως τλήσομ' ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι
Μαρνάμενον φίλον υἱὸν ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.
Ζεὺς μέν που τό γε οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Ὁπποτέρῳ θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

COMMENTARIVS.

ὅρκια πιστὰ [illegible]) Mos iſte fœderis feriendi apud illos ueteres notandus eſt, quem etiam Alexand. lib. 5. cap. 3. attigit. Miſcetur autem hic uinum, ſcilicet Græcum cum Troiano quod fit, ut duorum exercituum unio & concordia ſignificetur. Lauatio manuum pertinet ad luſtrationem, quod ea externa purgatio mentis puritatem innueret. Notandum eſt autem, quod etiam Natalis lib. 1. cap. 14. ſcribit, & ad hunc locum pertinet, ſuiſſe luſtrationum differentiam, ut qui ſuperis ſacrificaturi eſſent, toti lauarentur, ſi fieri poſſet: ſin autem, ſaltem manus. at litaturi inferis, tenui aqua tantum irrorabantur: qua de re etiam alibi dicimus. Præterea cum uides Agamemnonem propria manu uictimam iugulare, notanda eſt ueterum illorum regum αὐτουργία, ut etiam alibi Achilles, qui carnes diſſecat, tanta fuit ſimplicitas elegantis illius ſeculi. Cum Agamemnon uero pilos ex agnorum capitibus abſcindit, id eò fieri intelligendum eſt, ut ſignum eſſet execrationis, & in eius caput, qui fœdus uiolaſſet, omnia mala conuerterentur. Sic apud Sophoclem, [illegible]. Diſtribuebantur autem hi pili ijs, qui ex utraque parte fœderis erant principes, ut poſteà ſubijcit Homerus.

Ζεῦ κύδιστε) Ad tanti fœderis confirmationem omnes Deos implorat Agamemnon, & in eius ruptores concitat. Sanè Ethnici etiam homines agnouerunt diſplicere Numini periuria, quod docuit Ageſilaus apud Xenophontem in Orat. de illius laudibus: cùm enim Tiſſaphernes ob exercitum, qui appulerat, plurimu elatus animo, bellum indixiſſet, niſi ex Aſia abiret, & alij ſocij & Lacedæmonij qui aderant, uehementer angerentur, utpote qui putarent, præſentes Ageſilai uires Regis apparatu minores eſſe: Ageſilaus læta admodum fronte nuntiare Tiſſaphernis oratores iuſsit, ſe illi permultas habere gratias, quod uſus periurio ſibi deos hoſtes reddidiſſet, Græcis autem belli ſocios &c. Itaque metuentur periuri, ut Deum ultorem reformident. [illegible], ut eſt apud Pauſ. lib. 4. & Menander, [illegible]. Etenim periuria in ſobole periuri hominis Deus ulciſcitur, ut Glauco Epicydidæ reſpondit Pythia apud Herodotum lib. 6. cuius rei meminit quoq́, Pauſ. in Corinth. Iam uerò ſi hoc rudis etiam illa antiquitas intellexit, quantum eſt ſcelus hoc à noſtris hominibus, quib. clarius lumen affulſit, nõ obſeruari? nempe & illi non aliud à Deo expectent, quam quod in ueteribus Græciæ monumentis legitur de Pelope, cuius facinus in Myrtilum tota luit poſteritas: quod Pythiæ ſubſcribit, ut ibidem docet ipſe Pauſanias. Sed cur longius abimus? Attendant etiam illi, ſi lubet, quam miſerè hæc uiolata fœdera, quæ nunc feriuntur, Troiani perluerint.

Εἰ δέ κ' Ἀλέξανδρον κτείνῃ) Cum hic de morte loquatur Agamemnon, uidetur Paridis conditionem prauè interpretari, cùm ille ſolum de uictoria locutus fuiſſet his uerbis, [illegible], &c. Itaque quæſtio fuit olim, Verum fugiente Paride penes Menelaum fuerit uictoria quod apud Plut. Symp. lib. 9. q. 13. Soſpis & Glaucias agitant. Potior, inquit Soſpis, & maioris authoritatis eſt oratio eius, qui conditionem obtulit, legisq; uim habet: qui uero oblatam acceperunt, ijs ius addendi aliquid nõ habent. Conditio autem non de cæde & morte fuit, ſed de uictoria, idq; admodum rectè. Debuit enim uxor eſſe Helena præſtantioris: is autem eſt, qui uincit. Alias ſæpe melior à deteriore interficitur, ut poſtea Achilles periit ſagitta ab Alexandro ictus, quem nemo (arbitror) uictum à Paride propter mortem dixerit, neq́, uictoriam Paridis, ſed iniuſtam fortunæ ſortem. Hector autẽ ab Achille uictus eſt, etiam priuſquam occideretur, cum eum nõ ſuſtineret, ſed fugeret præ metu. qui enim non ſubſiſtit, ſed fugit, is palam & abſque excuſatione uictus eſt, ſaretur q́, aduerſarium ſibi uirtute præſtare. Ideo primùm Iris rem Helenæ nuncians, inquit,

De te procerũ nunc decertabitur haſta,

Illius uxor eris qui uincet Marte ſecundo. Deinde Iupiter Menelao uictoriã prælij tribuit. Sanè nũc pugna fortis uicit Menelaus. Ridiculum enim fuerit, uictorem dici, qui aliquem ſagitta eminus nihil metuentem, neque ſibi cauentem in pede uulnerauerit:

Mos

Menelaus non mereatur uictoriæ de Paride partæ præmium reportare, cùm hic deſperata profugerit, & in gremium mulieris ſubierit & ex ipſa, quam tulerat Paris, melior eo uictorque probetur. Hæc ſunt quæ Soſpis pro Menelao dixit. contrà uero Glaucias, cuius ſententia uidetur longe potior. Primum, inquit, in decretis, legibus, fœderibus, pactis ſemper poſteriora prioribus plus ualere, maioremq́, habere authoritatem cenſentur. Poſterior autem fuit conditio ab Agamemnone perhibita, mortem uicti exprimés. Deinde prior tantum uerbis, hæc iureiurando adhibito propoſita fuit, & execratione adiecta uiolatoris, non uno uiro, ſed uniuerſis approbantibus, ut hoc uerum & firmum fuerit pactum, illud tantum prouocatio. Teſtatur etiam Priamus, cum ſacramento dicto diſcedens à certamine ait: *Nouit Iuppiter hoc, & cætera numina cœli*
Vtrum Parcarum triſti uis detinet Orco. Norat enim hac lege fœdus ictum. Ideoque Hector paulò pòſt inquit: Fœdera noſtra quidam Saturnius irrita fecit. Nam imperfectum manebat certamẽ neutro mortuo. Itaque repugnantia quidem mihi uidetur pactorum eſſe nulla, cùm prius in poſteriore comprehendatur. Qui enim interfecit, uicit: non ſtatim interfecit, qui uicit. Et, ut in ſumma dicam, Agamemnon conditionem ab Hectore propoſitam non aboleuit, ſed explicauit: neque mutauit, ſed adiecit quod erat potiſsimum, in necando uictoriam ponens. hæc enim eſt perfecta uictoria, reliquæ excuſationes & controuerſias habent ut hæc Menelai, qui aduerſarium neque uulnerauit, neque occidit. Vt ergo in ueris legum repugnantijs iudices id amplectuntur, quod nihil habet controuerſiæ, obſcuriore repudiato ita hic id pactum cenſeamus potius eſſe, & plus ualere, quod finem certaminis exprimit notum, & nullum obnoxium præſcriptioni. Et, quod maximum eſt argumentum, ille ipſe qui uidetur uiciſſe, non deſinens fuga clapſum quærere, ſed uſquequaq; per exercitum obambulans, ſicubi Alexandrum formoſum cernere poſſet, teſtatum fecit uictoriam imperfectam eſſe, & non ualere. Nam cùm effugiſſet Paris, recordabatur Menelaus ſe dixiſſe,
De nobis utrum mortis ſors deſtinat atra, Is pereat reliqui bellum mox ſoluite pace.
Itaque neceſſe habuit Alexandrum quærere, ut eo interfecto certamen abſolueret ſuo fine: quem cùm neq; interfecerit, neq; apprehenderit, non iuſte uictoriæ præmia repoſcit. Neq; enim uicit, ſi etiam conijcere liceat ex ipſius uerbis, quibus Iouem accuſat, & ſe non aſſequutum finem optatum dolet, Ζεῦ πάτερ οὔ τις, &c. Ipſe enim fatetur, nihil fuiſſe ſcutum tranſigere, & galeam arripere, ſi Paris manu ſua non moreretur. Hæc ſunt, quæ duo illi uiri diſputarunt.

Ἦ ῥα, καὶ ἐς δίφρον ἄρνας θέτο ἰσόθεος φώς·
Ἂν δ' ἄρ' ἔβαιν' αὐτός, κατὰ δ' ἡνία τεῖνεν ὀπίσσω·
Πὰρ δέ οἱ Ἀντήνωρ περικαλλέα βήσετο δίφρον.
Τὼ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο.
Ἕκτωρ δὲ Πριάμοιο πάϊς καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς
Χῶρον μὲν πρῶτον διεμέτρεον, αὐτὰρ ἔπειτα
Κλήρους ἐν κυνέῃ χαλκήρει πάλλον ἑλόντες,
Ὁππότερος δὴ πρόσθεν ἀφείη χάλκεον ἔγχος.
Λαοὶ δ' ἠρήσαντο, θεοῖσι δὲ χεῖρας ἀνέσχον.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.
Ζεῦ πάτερ Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
Ὁππότερος τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε,
Τὸν δὸς ἀποφθίμενον δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω,
Ἡμῖν δ' αὖ φιλότητα καὶ ὅρκια πιστὰ γενέσθαι.
Ὣς ἄρ' ἔφαν· πάλλεν δὲ μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Ἂψ ὁρόων· Πάριος δὲ θοῶς ἐκ κλῆρος ὄρουσεν.
Οἱ μὲν ἔπειθ' ἵζοντο κατὰ στίχας, ἧχι ἑκάστῳ
Ἵπποι ἀερσίποδες καὶ ποικίλα τεύχε' ἔκειτο.
Αὐτὰρ ὅγ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλὰ
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο.
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνεν
Οἷο κασιγνήτοιο Λυκάονος, ἥρμοσε δ' αὐτῷ.
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
Χάλκεον· αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε.
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν·
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.
Ὣς δ' αὔτως Μενέλαος ἀρήϊος ἔντε' ἔδυνεν.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἑκάτερθεν ὁμίλου θωρήχθησαν,
Ἐς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόωντο,
Δεινὸν δερκόμενοι· θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρῶάς θ' ἱπποδάμους καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Καί ῥ' ἐγγὺς στήτην διαμετρητῷ ἐνὶ χώρῳ,
Σείοντ' ἐγχείας, ἀλλήλοισιν κοτέοντε.
Πρόσθε δ' Ἀλέξανδρος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Ἀτρείδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
χ. χαλκός Οὐδ' ἔρρηξε χαλκόν· ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμὴ
Ἀσπίδ' ἐνὶ κρατερῇ· ὁ δὲ δεύτερος ὄρνυτο χαλκῷ
Ἀτρείδης Μενέλαος, ἐπευξάμενος Διῒ πατρί,
Ζεῦ ἄνα, δὸς τίσασθαι ὅ με πρότερος κάκ' ἔοργε,

Dixit & in currum agnos poſuit diuinus vir,
Et aſcendit ipſe, & habenas reducebat retrorſum:
Iuxta .a. ipſum Antenor perpulchrũ aſcendit currũ,
Hi quidem retrogradi ad Troiam redierunt.
Hector autem Priami filius, & nobilis Vlyſſes
Locum quidem primũ dimetiebantur, ac poſteà
Sortes in galea area iaciebant accipientes,
Vter prius emitteret aream haſtam.
Populi .a. ſupplicabant Dijs, & manus eleuabant.
Sic .a. aliquis dicebat Achiuorumq́, Troianorumq́,.
Iupiter pater, qui Ida praees, glorioſiſsime, maxime,
Vter horum operum inter vtroſq́, author fuit,
Hunc da inter emptum penetrare domũ Orci intrò:
Nobis aũt rurſus amicitiam & fœdera rata fieri.
Sic dixerũt: iacebat .v. magnus galeã ornatã habẽs
Retrò reſpiciens: Paridis .a. citò ſors exiuit. (Hector,
Hi quidem poſtea ſedebant per ordines, vbi unicuiq́,
Equi facilè pedes leuantes, & variegata arma iace-
Sed hic circa humeros induit arma pulchra (bant.
Diuinus Alexander Helenæ maritus pulchricomæ:
Ocreas quidem primùm circa tibias poſuit
Pulchras argenteis fibulis adaptatas.
Secundò rurſus thoracem circa pectora induit
Sui fratris Lycaonis: quadrauit aũt ipſi: (diſtinctũ
Circa aũt humeros ſuſpendit enſem argenteis clauis
Aereum: ſed poſtea ſcutum magnumq́, graueq́,
Capiti .a. forti galeã affabrefactã impoſuit (tabat.
Criſtatã ex ſetis equinis: horribile .a. criſta deſuper nu
Accepit .a. fortẽ lanceam, quæ ipſi manib. quadrabat.
Sic .a. eodẽ modo Menelaus Mauortius arma induit.
Hi poſtq̃ igitur ex vtraq́, parte exercitus armati ſunt:
In medium Troianorum & Græcorum proceſſerunt
Toruè intuentes: ſtupor aũt occupabat aſpicientes
Troianosq́, equitãdi peritos, & bene ocreatos Achiu.
Et propè ſteterunt dimenſo in loco,
Quatientes lanceas ſibi inuicem irati.
Prius autem Alexander emiſit longam haſtam,
Et aſſecutus eſt Atridæ ſcutum vndiq́, æquale.
Neq́, perrupit ferrum: reflexa eſt enim eius cuſpis
Scuto in forti. Ille autẽ ſecundus mouit ſe ferro
Atrides Menelaus ſupplicans Ioui patri:
Iupiter rex, da vlciſci, qui me prior iniuria affecit,
Nobis-

Nobilem Alexandrum, & meis ſub manibus doma,
Vt aliquis timeat & poſterorum hominum,
Hoſpitem iniuria afficere, qui amicitiam præbuerit.
Dixit, & vibrans emiſit longam lanceam,
Et aſſecutus eſt Priamidæ ſcutum vndiq; æquale.
Per quidē ſcutum penetrauit lucidū robuſta lancea,
Et trans thoracem affabre factum infixa eſt.
E regione autem iuxta ile diſcidit tunicam
Lancea: hic.a. inclinatus eſt, et euitauit mortē nigrā:
Atrides .a. educens enſem argenteis clauis diſtinctū,
Percuſsit eleuans galeæ conum: circum autem ipſum
In tria & quatuor fruſta diſruptus excidit manu.
Atrides.a. ingemuit, ſuſpiciens in cœlum latum:
Iupiter pater, nullus te Deorum pernicioſior alius:
Certe ſperaueram me vlturū Alexandrū de iniuria,
Nūc.a. mihi in manib. fractus eſt enſis, mihi.a. lancea
Emiſſa eſt manu incaſſum, neq; aſſecutus ſum ipſum.
Dixit & irruens de galea apprehendit eū equiſeta,
Traxit.a. conuertens eum ad bene ocreatos Græcos.
Præfocabat.a. ipſum acu pictū lorū teneram ſub gulā
Quod ipſius ſub mēto retinaculū diſtenſū erat galeæ:
Et quidem traxiſſet, & magnam tuliſſet gloriam,
Niſi cito intellexiſſet Iouis filia Venus,
Quæ ipſi rupit lorum bouis fortiter occiſi.
Inanis.a. galea ſimul ſequebatur manum craſſam.
Hanc quidē poſtea heros inter bene ocreatos Achiuos
Proiecit contorquens: ſuſceperūt.a. eam amabiles ſocij.
Sed hic rurſus irruit interficere cupiens
Lancea ferrea, illum autem abripuit Venus
Facilè valde, vtpote Dea: cooperuit.a. caligine multa:
Collocauit.a. in cubiculo ſuaue olenti, odorato.
Ipſa rurſus Helenā vocatura iuit: hanc autē offendit
Turri in alta: circa aūt Troianæ abunde erant.
Manu.a. de diuina veſte eā cōcuſsit apprehendens:
Anui autem ſimilis vetulæ ipſam allocuta eſt,
Lanam tra. tanti: quæ ipſi Lacedæmone habitanti
Exercebat lanas pulchras: maximè.a. ipsā diligebat:
Huic ſimilis ipſam allocuta eſt diua Venus,
Huc veni: Alexander te vocat domum redire:
Ille hic eſt in cubiculo, & torno factis lectis,
Pulchritudineq; ſplendens, & veſtibus, neq; dixeris
Ex eo loco vbi cū viro pugnauit huc venire, ſed ad cho
Ire, vel a chorea modo ceſſantē ſedere. (ream
Sic dixit: huic aūt animum in pectorib. commouit,
Et poſtquam igitur cognouit Deæ pulchrum collum,
Pectoraq; deſiderabilia, & oculos fulgentes,
Stupuitq; poſtea, verbumq; dixit & elocuta eſt:
Miſera, cur me hu cupis decipere?
Aut quò me vlterius ciuitatum bene habitatarum
Duces, vel Phrygiæ, vel Mæoniæ amabilis?
Si quis tibi & illic amicus diuerſilinguium hominū.
Quoniam vero nunc diuinus Alexandro Menelaus
Victo, vult odioſam me domum abducere,
Propterea vero nunc huc dolum cogitas aduenisti?
Sede apud ipſum vadens, Deorum.a. abnega vias,
Neq; vnquam tuis pedibus reuertaris in cœlum:
Sed ſemper circa eū ærumnas perfer, & ipſum ſerua,
Donec te vel vxorem faciat, vel hic ſeruam.

Δῖον Ἀλέξανδρον, καὶ ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δάμασσον,
Ὄφρά τις ἐρρίγῃσι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
Ξεινοδόχον κακὰ ῥέξαι ὅ κεν φιλότητα παράσχῃ.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλε Πριαμίδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην.
Διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος, γρ. δεινοῦ
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο·
Ἀντικρὺ δὲ παραὶ λαπάρην διάμησε χιτῶνα
Ἔγχος· ὃ δ' ἐκλίνθη, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον,
Πλῆξεν ἀνασχόμενος κόρυθος φάλον· ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
Τριχθά τε καὶ τετραχθὰ διατρυφὲν ἔκπεσε χειρός.
Ἀτρεΐδης δ' ᾤμωξεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν.
Ζεῦ πάτερ, οὔ τις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
Ἦ τ' ἐφάμην τίσασθαι Ἀλέξανδρον κακότητος· γρ. [illegible]
Νῦν δέ μοι ἐν χείρεσσιν ἄγη ξίφος, ἐκ δέ μοι ἔγχος γρ. χείρεσσιν ἄγη
Ἠΐχθη παλάμηφιν ἐτώσιον, οὐδ' ἔβαλόν μιν.
Ἦ καὶ ἐπαΐξας, κόρυθος λάβεν ἱπποδασείης,
Ἕλκε δ' ἐπιστρέψας μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Ἄγχε δέ μιν πολύκεστος ἱμὰς ἁπαλὴν ὑπὸ δειρήν,
Ὅς οἱ ὑπ' ἀνθερεῶνος ὀχεὺς τέτατο τρυφαλείης.
Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Ἥ οἱ ῥῆξεν ἱμάντα βοὸς ἶφι κταμένοιο·
Κεινὴ δὲ τρυφάλεια ἅμ' ἕσπετο χειρὶ παχείῃ.
Τὴν μὲν ἔπειθ' ἥρως μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
Ῥῖψ' ἐπιδινήσας, κόμισαν δ' ἐρίηρες ἑταῖροι.
Αὐτὰρ ὃ ἂψ ἐπόρουσε κατακτάμεναι μενεαίνων
Ἔγχεϊ χαλκείῳ· τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη
Ῥεῖα μάλ', ὥς τε θεός. ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ·
Κὰδ δ' εἷσ' ἐν θαλάμῳ εὐώδεϊ, κηώεντι.
Αὐτὴ δ' αὖ Ἑλένην καλέουσ' ἴε. τὴν δ' ἐκίχανε
Πύργῳ ἐφ' ὑψηλῷ, περὶ δὲ Τρῳαὶ ἅλις ἦσαν.
Χειρὶ δὲ νεκταρέου ἑανοῦ ἐτίναξε λαβοῦσα·
Γρηῒ δέ μιν ἐϊκυῖα παλαιγενέϊ προσέειπεν
Εἰροκόμῳ, ἥ οἱ Λακεδαίμονι ναιεταώσῃ
Ἤσκειν εἴρια καλά, μάλιστα δέ μιν φιλέεσκε·
Τῇ μιν ἐεισαμένη προσεφώνεε δῖ' Ἀφροδίτη,
Δεῦρ' ἴθ'. Ἀλέξανδρός σε καλεῖ οἶκόνδε νέεσθαι.
Κεῖνος ὅ γ' ἐν θαλάμῳ καὶ δινωτοῖσι λέχεσσι,
Κάλλεΐ τε στίλβων καὶ εἵμασιν· οὐδέ κε φαίης
Ἀνδρὶ μαχεσσάμενον τόν γ' ἐλθεῖν, ἀλλὰ χορόνδε
Ἔρχεσθ', ἠὲ χοροῖο νέον λήγοντα καθίζειν.
Ὣς φάτο. τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε·
Καί ῥ' ὡς οὖν ἐνόησε θεᾶς περικαλλέα δειρήν,
Στήθεά θ' ἱμερόεντα, καὶ ὄμματα μαρμαίροντα,
Θάμβησέν τ' ἄρ' ἔπειτα, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Δαιμονίη, τί με ταῦτα λιλαίεαι ἠπεροπεύειν;
Ἦ πῆ με προτέρω πολίων εὖ ναιομενάων γρ. προτέρωι
Ἄξεις, ἢ Φρυγίης, ἢ Μῃονίης ἐρατεινῆς;
Εἴ τίς τοι καὶ κεῖθι φίλος μερόπων ἀνθρώπων· γρ. κἀκεῖθι
Οὕνεκα δὴ νῦν δῖον Ἀλέξανδρον Μενέλαος
Νικήσας ἐθέλει στυγερὴν ἐμὲ οἴκαδ' ἄγεσθαι,
Τοὔνεκα δὴ νῦν δεῦρο δολοφρονέουσα παρέστης;
Ἧσο παρ' αὐτὸν ἰοῦσα, θεῶν δ' ἀπόεικε κελεύθους·
Μηδ' ἔτι σοῖσι πόδεσσιν ὑποστρέψειας Ὄλυμπον,
Ἀλλ' αἰεὶ περὶ κεῖνον ὀΐζυε, καί ἑ φύλασσε,
Εἰς ὅ κέ σ' ἢ ἄλοχον ποιήσεται, ἢ ὅ γε δούλην.

Κεῖσε

Κεῖσε δ' ἐγὼν οὐκ εἶμι (νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη)
γ. πορσανέουσα. Κείνου πορσανέουσα λέχος· Τρῳαὶ δέ μ' ὀπίσσω
Πᾶσαι μωμήσονται. ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα θυμῷ.
Τὴν δὲ χολωσαμένη προσεφώνεε δῖ' Ἀφροδίτη,
Μή μ' ἔρεθε σχετλίη, μὴ χωσαμένη σε μεθείω,
Τὼς δέ σ' ἀπεχθήρω ὡς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησα·
Μέσσῳ δ' ἀμφοτέρων μητίσομαι ἔχθεα λυγρὰ
Τρώων καὶ Δαναῶν. σὺ δέ κεν κακὸν οἶτον ὄληαι.
Ὣς ἔφατ'. ἔδεισεν δ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα.
Βῆ δὲ κατασχομένη ἑανῷ ἀργῆτι φαεινῷ
Σιγῇ· πάσας δὲ Τρῳὰς λάθεν· ἦρχε δὲ δαίμων.
Αἱ δ' ὅτ' Ἀλεξάνδροιο δόμον περικαλλέ' ἵκοντο,
Ἀμφίπολοι μὲν ἔπειτα θοῶς ἐπὶ ἔργα τράποντο,
Ἡ δ' εἰς ὑψόροφον θάλαμον κίε δῖα γυναικῶν.
Τῇ δ' ἄρα δίφρον ἑλοῦσα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Ἀντί' Ἀλεξάνδροιο θεὰ κατέθηκε φέρουσα.
Ἔνθα κάθιζ' Ἑλένη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
Ὄσσε πάλιν κλίνασα. πόσιν δ' ἠνίπαπε μύθῳ,
Ἤλυθες ἐκ πολέμου. ὡς ὤφελες αὐτόθ' ὀλέσθαι,
Ἀνδρὶ δαμεὶς κρατερῷ, ὃς ἐμὸς πρότερος πόσις ἦεν.
Ἦ μὲν δὴ πρίν γ' εὔχε' ἀρηϊφίλου Μενελάου,
Σῇ τε βίῃ, καὶ χερσὶ, καὶ ἔγχει, φέρτερος εἶναι·
Ἀλλ' ἴθι νῦν προκάλεσσαι ἀρηΐφιλον Μενέλαον
Ἐξαῦτις μαχέσασθαι ἐναντίον. ἀλλά σ' ἔγωγε
Παύεσθαι κέλομαι, μηδὲ ξανθῷ Μενελάῳ
Ἀντίβιον πόλεμον πολεμίζειν, ἠδὲ μάχεσθαι
Ἀφραδέως, μή πως τάχ' ὑπ' αὐτοῦ δουρὶ δαμήῃς.
Τὴν δὲ Πάρις μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε·
γ. ἔνιπτε. Μή με γύναι χαλεποῖσιν ὀνείδεσι θυμὸν ἔνιπτε.
Νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ·
Κεῖνον δ' αὖτις ἐγώ· πάρα γὰρ θεοί εἰσι καὶ ἡμῖν.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φιλότητι τραπείομεν εὐνηθέντε.
Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδέ γ' ἔρως φρένας ἀμφεκάλυψεν,
Οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
Ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι,
Νήσῳ δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ·
Ὥς σεο νῦν ἔραμαι, καί με γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
Ἦ ῥα, καὶ ἄρχε λέχος δὲ κιών, ἅμα δ' εἵπετ' ἄκοιτις.
Τὼ μὲν ἄρ' ἐν τρητοῖσι κατεύνασθεν λεχέεσσιν.
Ἀτρεΐδης δ' ἀν' ὅμιλον ἐφοίτα θηρὶ ἐοικὼς,
Εἴ που ἐσαθρήσειεν Ἀλέξανδρον θεοειδέα.
Ἀλλ' οὔ τις δύνατο Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
Δεῖξαι Ἀλέξανδρον τότ' ἀρηϊφίλῳ Μενελάῳ.
Οὐ μὲν γὰρ φιλότητί γ' ἐκεύθανον, εἴ τις ἴδοιτο.
Ἶσον γάρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο κηρὶ μελαίνῃ.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Κέκλυτέ μοι Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἠδ' ἐπίκουροι.
Νίκη μὲν δὴ φαίνετ' ἀρηϊφίλου Μενελάου.
Ὑμεῖς δ' Ἀργείην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
Ἔκδοτε, καὶ τιμὴν ἀποτινέμεν ἥν τιν' ἔοικεν,
Ἥ τε καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισι πέληται.
Ὣς ἔφατ' Ἀτρεΐδης, ἐπὶ δ' ᾔνεον ἄλλοι Ἀχαιοί.

Illuc autem ego non ibo (vituperabile enim eſſet)
Illius ornatura lectum: Troianæ autem me poſtea
Omnes vituperabũt: habeo.n. dolores immẽſos animo.
Hanc autem irata allocuta eſt diuina Venus:
Ne me irrites miſera, ne irata te deſeram:
Sic verò te odio habeam, ſicut nunc mirificè dilexi:
In medio autem vtrorum ſtruam odia pernitioſa
Troianorum & Danaorum: tu aũt malo fato pereas.
Sic dixit: timuit autem Helena Ioue nata.
Iuit autem cooperta velo candido, ſplendido,
Tacitè: omnes.n. Troadas latuit: præibat aũt Dea.
Hæ.v. quando Alexandri domum pulchrã venerunt,
Ancillæ qdẽ poſtea velociter ad opera cõuertebãtur:
Hæc.n. in altũ thalamũ aſcendit præſtãtiſſima mulierum.
Huic aũt ſellam capiens amans riſum Venus
Ex aduerſo Alexandri Dea depoſuit ferens.
Ibi reſedit Helena filia Iouis Aegiochi.
Oculos retrò inclinans, maritum.n. obiurgauit verbo:
Veniſti ex bello, vtinam illic peryſſes,
A viro interfectus forti, qui meus prior maritus erat.
Certè quidem anteà glorιaberis bellicoſo Menelao,
Tua vi & manibus, & lancea præſtantior eſſe:
Sed vade nunc, prouoca bellicoſum Menelaum,
Rurſus pugnare ex aduerſo: ſed te ego
Ceſſare iubeo: neq. flauum Menelaum
Contra bellum bellare & pugnare
Stultè, ne quo modo fortè ab ipſo lancea ſternaris.
Hanc.n. Paris verbis mutuo reſpondẽs allocut⁹ eſt:
Ne mihi mulier acerbis opprobrys animum lædas.
Nunc etenim Menelaus vicit cum Minerua:
Illum rurſus ego vincã: nã Dy adſunt etiam nobis.
Sed age amore oblectemur cubantes.
Non enim vnquam me ſic amor mente cõplexus eſt.
Nec quando te prius Lacedæmone ex amabili
Nauigabam rapta in pontigradis nauibus,
Inſulaq; in Cranae miſtus ſum amoreq; & lecto:
Sicut te nunc amo, & me dulce deſiderium capit.
Dixit & præibat in lectum aſcendens: ſimul autẽ ſequebatur vxor.
Hi quidem in perforatis cubarunt lectis.
Atrides.n. per turbam vagabatur feræ ſimilis,
Sicubi videret Alexandrum diuinum:
Sed nullus poterat Troianorũ inclytorũq; auxiliariũ,
Oſtendere Alexandrum tunc bellicoſo Menelao.
Neq;.n. per amicitiam ſaltẽ abſcondiſſẽt, ſi qs vidiſſet.
Aequè enim ipſis omnibus odio erat atq; mors nigra.
Inter eos aũt locutus eſt rex virorũ Agamemnon:
Audite me Troiani & Dardani, & auxiliares,
Victoria quidem apparet bellicoſi Menelai:
Vos autem Argiuam Helenam, & opes cum ipſa
Reddite, & mulctam pendite quæ decet,
Quæ etiam inter futuros homines memoretur.
Sic dixit Atrides: approbabant autem cæteri Achiui.

COMMENTARIVS.

ἔρεξε θεῷ) Euſtathius hoc loco ſubintelligendum monet, quod Homerus ſubticuit, nimirum indigenas humo defodiſſe ea, quæ in fœdere iugulata ſunt aduenas, id eſt, Græcos in mare proieciſſe aut ſimile quippiam, ut ex ſue colligere eſt, quem alicubi Rex immolat: ea enim, quæ ſacrificabantur, deguſtare nefas erat.

ἐν Κραναῇ) Huius ſortitionis militaris meminit Sophocles in Aiace, ubi ſic de Aiace Teucer loquitur: [illegible]

κλήρους ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλον ἑλόντες) Sors autem illa ſimpliciter intelligitur de certamine ſubeundo, cùm Aiax ſorte electus eſt, ut cum Hectore pugnaret, quod alias apud hunc Poetam noſtrum uidebimus: hic uero de electione haſtæ priore fit ſortitio, quæ Paridi obtigit.

ὁππότερος τάδε ἔργα) Hoc in Paridem deprecari Græcos & Troianos intelligendum eſt, non ambiguè, quaſi dubitarent quis eſſet huius belli caput.

ξεινοδόκον κακὰ ῥέξαι) Iuſta cauſa fretus Menelaus Iouem hoſpitalem aduerſus Paridem implorat, quaſi ad eum propriè huius facti ultio pertineat, cum de uiolatione hoſpitij agatur: contrà Paris uel ſceleris ſibi conſcius tacuit, uel quia pios magis Græcos quàm Troianos ubiq. Homerus propoſuit.

Ζεῦ πάτερ) Vox impia ab homine irato promanans, quod pio homini cauendum eſt ne imitetur, etſi interdum pij quoq. iuſto dolore perciti, ubi præcipuè flagitioſorum ſupplicia differri uident, ſoleant cum Deo libertate non omnino damnanda expoſtulare: id modeſtè tamen faciendum eſt. Seneca lib. 1. de Ira, ubi uoces iratorum uentoſas, & nihil magni in ſe continere, licet ita uideatur, diſputat, memorat C. Cæſarem hunc uerſum ſubinde pronunciaſſe iratum cœlo, quod obſtreperet Pantomimis, quos imitabatur ſtudioſius quàm ſpectabat, quòdque comeſſatio ſua fulminibus terreretur: itaque ad pugnam uocabat Iouem, & quidem ſine intermiſſione hoc carmen Homericum exclamabat. Quanta, inquit Seneca, dementia fuit? Putauit aut ſibi noceri ne à Ioue quidem poſſe, aut ſe nocere etiam Ioui poſſe. Non puto, parum momenti hanc eius uocem ad incitandum coniuratorum animos addidiſſe. Vltimæ enim patientiæ uiſum eſt eum ferre, qui Iouem non ferret.

τὸν δ' ἐξήρπαξ' Ἀφροδίτη) Sæpe ubi de Dijs Homerus loquitur, ut hic, utendum eſt cautione illa, quam Plutarchus proponit, ea fabuloſa eſſe, & Poetas lubenter mentiri. Proinde hæc narratio de Venere Paridem eripiente mera eſt fabula, unde tota ueritas huius rei ex hiſtoria petenda eſt. Quam audire non erit incommodum, quia docebit, ut alias monuimus, non plane à fide hiſtoriæ Poetam recedere. Hoc ergo Menelai & Paridis duellum deſcribens Dictys Cretenſis lib. 2. accidiſſe ait in medio pugnæ æſtu, non in ipſo initio, ut uoluit Homerus. Cæterùm, inquit, Menelaus fortè conſpicatus Alexandrum magno impetu irruit: quem euitans, nec diutius ſuſtinere auſus Alexander, fugam capit. At ubi procul animaduertit Hector, concurrens cum Deiphobo, comprehendere fratrem, eumq. uerbis maledictiſq. acrioribus inſecuti, ad poſtremum cogunt, uti progreſſus in medias acies, eundem Menelaum conquieſcentibus cæteris, ſolitario certamine laceſſeret. Igitur producto ad bellandum Alexandro, progreſſoque ante aciem, quod ſignum laceſſentis uidebatur: poſtquam procul animaduertit hunc Menelaus, demum occaſionem inuadendi inimiciſſimi ſibi maximè oblatam, etiam ratus iamque confidens omnium iniuriarum pœnas lui ſanguine eius, omnibus animis aduerſum pergit. Sed ubi eos contrà tendere paratos armis atque animis uterque exercitus animaduertit, cuncti ſigno dato recedunt. Iamque uterque pleno gradu aduerſum incedens, intra iactum teli peruenerant: quum Alexander præuenire cupiens, ſimulq. ratus primo iaculi euento locum uulneri inuenturum, præmittit haſtam, eaque illiſa clypeo facile incuſſa eſt. Dein Menelaus magno impetu iaculatur, haud ſanè caſu diſsimili. Namq. parato iam ad cauendum, ictumq. declinante hoſte, telum humi figitur. At ubi nouis iaculis manus utriuſque redarmatæ ſunt, pergunt contrà. Tum demum Alexander ictus femur, cadit. Ac ne mox hoſti ultionem cum ſumma gloria concederet, peſſimo exemplo interceſſum eſt. Nam cùm ad interficiendum eum educto gladio irrueret Menelaus, ex occulto ſagitta Pandari uulneratus, in ipſo impetu repreſſus eſt. Igitur à noſtris clamore orto ſimulq. cum ira indignantibus, quòd duobus aduerſum ſe ſeorſum quorum maximè gratia conflatum eſſet bellum, decernentibus, repentè à Troianis peſſimo more interceſſeretur. Rurſus globus Barbarorum ingruens, Alexandrum è medio rapit, & cæt. quæ enim de Pandaro ſequuntur ad librum ſequentem pertinent. Hic autem uides, quod Veneri Homerus tribuit, id ipſis Barbaris ab hiſtorico tribui, qui Paridi ſint opitulati. Dares Phrygius meminit prælij, in quo Menelaus & Aiax Alexandrum perſecuti ſint: quos reſpiciens Alexander, ſagitta Menelai femur transfixit. Ille dolore commotus, pariter cum Aiace Locro non ceſſauit eum perſequi. Quos ut uidit Hector inſtantes fratrem ſuum perſequi, ſuppetias laturus uenit cum Aenea: quem Aeneas clypeo protexit, & de prælio ad ciuitatem abduxit. Ita difficile eſt, ut in eadem re ſcribenda plures omnino conſentiant.

κείνου πορσανέουσα λέχος) Pudicè recuſat Helena interdiu cum marito concumbere, quaſi res eſſet turpis & indecora. Hunc locum Plut. in lib. de Aud. Poetis ſic attingit: Quinimò de loquentis perſona ſuſpicio inſinuata & factum & orationem ſuſpectam reddet, ut mala & à malis profecta. Tale eſt quod Homerus Paridem è prælio profugum cum Helena concumbere facit. Nam cùm neminem alium interdiu cum uxore rem habere commemoret, præter intemperantem hunc & adulterum, ſatis euidenter docet, ſe hoc de eo opprobrij & reprehenſionis cauſa referre, &c. Quod quidem propriè ad poſteriora pertinet. Sed & hic ἄτοπον non eſt, ut ex comparatione Paridis intemperantiæ cõtrarium in Helena recuſante libidini illius intempeſtiuæ obſecundare, iudicemus: quanquam perpetua non fuit & conſtans illa uoluntas Helenæ: adeò eſt arduum, uirtutes tenaciter amplecti, ut uoluptatum imperium in nos minimè admittamus.

ἤλυθες ἐκ πολέμου) Eraton apud Plutar. Symp. libr. 9. cap. 1. monet, plerunque nonnullos intempeſtiuè carmina commemoraſſe: uerbi gratia, Pompeio Magno fama eſt à magna illa reduci expeditione magiſtrum eius filiæ ſpecimen dantem, cùm allatus liber eſſet, puellæ huiuſmodi exordium præbuiſſe ἤλυθες ἐκ πολέμου, &cæt.

ἀνδρὶ δαμεὶς κρατερῷ) Hic ſe φιλάνδρον eſſe docet Helena, cum de Menelao loquitur, quem robore & uirtute bellica adultero anteponit.

παύεσθαι κέλομαι) Hoc adulanter dictum uult Euſtathius: poteſt tamen, ut diximus, & ironicè intelligi, imò ſatis mordaci σαρκασμῷ, ubi imbecillitatem & ignauiam Paridis carpit.

νίκη μὲν δὴ φαίνεται) Vide quid ſupra ex Plutarcho commemorauimus, quomodo Menelaus uiciſſe intelligatur. Ipſe ſanè Paris paulò ante uictum ſe eſſe confitetur cùm ait: νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ. Hoc autem loco Poeta noſter reticet Troianorum reſponſum, quia Pandarus Menelaum iaculatus ſermones hos interrumpet, & omnia conturbabit, ut in ſequenti libro uidebitur.

μή με γύναι) Reſpondet Helenæ obiurgationibus Paris, quibus ei ignauiam tacitè obijciebat, quòd à Menelao uiro longè fortiori ſuperatus eſſet. Quod poſtremum fatetur, ſed illud prius amolitur, cum Menelaum non propria fortitudine uictorem extitiſſe, ſed Mineruæ auxilio dicit: at hominem à Dijs uinci non eſt dedecus. Et ne Helena deſertum eum à Dijs exiſtimet, ſubijcit futurum, ut hæc uictoria etiam olim in ſuas partes Deorum opera alternetur, quos omnes à ſe nõ habeat alienatos. Tandem mollis, effœminatus, & ſpurcus ille adulter nihil ſibi propterea de libidine ſua imminutum dicit, ſed nunc magis ea corripi, quàm unquam alias, ne quidem cùm primùm ea ipſi dedit (Latini ita rectè exprimunt τὸ μιγῆναι, in re uenerea) in inſula Cranae. Quod memorat, ut præſens deſiderium ea potiundi quàm ſit ingens oſtendat, cum alioqui primi concubitus ſoleant eſſe ardentiores. Vbi notandum eſt, agnoſcere Poetam raptum Helenæ factum à Paride. Quod cùm expendo diligentius (in uoce ἁρπάξας) uidetur mihi Euſtathius falli qui ſponte ſecutam Paridem Helenam dicat, ut nos etiam ſupra lib. 2. pag. 17. annotabamus, in uocibus ἑλένης ὁρμήματα τε στοναχάς τε. Nam hic man teſte ſe Helenam rapuiſſe dicit Paris. Sed rapientè potuit illa ſequi, nimirum [illegible].

Et raptus non tam ex raptæ quàm ex rapientis perſona ponderatur, imò & qui uolentem, ut uxorem alienam, abducit, ſi in aliorum ſit poteſtate rapere eam propriè dicetur, quòd ſine eorum conſenſu id factum ſit.

Finis libri tertij Iliadis Homeri.

f TPO-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Δ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ὉΜΗΡΟΥ ἸΛΙΑΔΟΣ.

ἜΔΟΞΕ τοῖς θεοῖς τὴν Ἴλιον ἁλῶναι. διὸ Ἀθηνᾶ μὲν Μενέλαον τοξευθῆναι ὑπὸ Πανδάρου παρεσκεύασε, καὶ οὕτω συγχυθέντων τῶν ὁρκίων, Μαχάων μὲν ἰᾶται Μενέλαον· Ἀγαμέμνων δὲ ἀπελθὼν, τὴν στρατιὰν παρορμᾷ εἰς τὸν πόλεμον· συμβολῆς δὲ γενομένης, πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἀναιροῦνται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Δέλτα, θεῶν ἀγορά, ὅρκων χύσις, Ἄρεος ἀρχή.

Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
Χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐωνοχόει· τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι
Δειδέχατ' ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
Αὐτίκ' ἐπειρᾶτο Κρονίδης ἐρεθιζέμεν Ἥρην,
Κερτομίοις ἐπέεσσι παραβλήδην ἀγορεύων·
Δοιαὶ μὲν Μενελάῳ ἀρηγόνες εἰσὶ θεάων,
Ἥρη τ' Ἀργείη, καὶ ἀλαλκομενηῒς Ἀθήνη·
Ἀλλ' ἤτοι ταὶ νόσφι καθήμεναι εἰσορόωσαι
Τέρπεσθον· τῷ δ' αὖτε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Αἰεὶ παρμέμβλωκε, καὶ αὐτοῦ κῆρας ἀμύνει·
Καὶ νῦν ἐξεσάωσεν ὀϊόμενον θανέεσθαι,
Ἀλλ' ἤτοι νίκη μὲν, ἀρηϊφίλου Μενελάου.
Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·
Ἤ ῥ' αὖτις πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
Ὄρσομεν, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι βάλωμεν·
Εἰ δ' αὖ πως τόδε πᾶσι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
Ἤτοι μὲν οἰκέοιτο πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
Αὖτις δ' Ἀργείην Ἑλένην Μενέλαος ἄγοιτο.
Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ἐπέμυξαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη·
Πλησίαι αἵγ' ἥσθην, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθην.
Ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν, οὐδέ τι εἶπε,
Σκυζομένη Διὶ πατρί, χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει·
Ἥρῃ δ' οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα,
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Πῶς ἐθέλεις ἅλιον θεῖναι πόνον, ἠδ' ἀτέλεστον
Ἱδρῶθ', ὃν ἵδρωσα μόγῳ; καμέτην δέ μοι ἵπποι
Λαὸν ἀγειρούσῃ, Πριάμῳ κακὰ τοῖό τε παισίν.
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔτοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Δαιμονίη, τί νύ σε Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες
Τόσσα κακὰ ῥέζουσιν, ὅτ' ἀσπερχὲς μενεαίνεις
Ἰλίου ἐξαλαπάξαι ἐϋκτίμενον πτολίεθρον;
Εἰ δὲ σύ γ' εἰσελθοῦσα πύλας καὶ τείχεα μακρὰ,
Ὠμὸν βεβρώθοις Πρίαμον Πριάμοιό τε παῖδας,
Ἄλλους τε Τρῶας, τότε κεν χόλον ἐξακέσαιο.
Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις, μὴ τοῦτό γε νεῖκος ὀπίσσω
Σοὶ καὶ ἐμοὶ μέγ' ἔρισμα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Ὁππότε κεν καὶ ἐγὼ μεμαὼς πόλιν ἐξαλαπάξαι
Τὴν ἐθέλω, ὅθι τοι φίλοι ἀνέρες ἐγγεγάασι,
Μή τι διατρίβειν τὸν ἐμὸν χόλον, ἀλλά μ' ἐᾶσαι.
Καὶ γὰρ ἐγὼ σοὶ δῶκα ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ.

ARGVMENTVM QVARTI LIBRI HOMERI ILIADIS.

VISVM eſt Dijs, ut Ilium caperetur: quapropter Minerua quidem Menelaum ſaculis peti à Pandaro fecit. Et ſic uiolatis fœderibus, Machaon quidem medetur Menelao: Agamemnon autem abiens exercitum hortatur ad bellum. Congreſſu autem facto, multi utrinq; trucidantur.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Δ. Deorum concio, fœderum uiolatio, Martis initium.

DII autem apud Iouem ſedentes concionabantur
Aureo in pauimento: inter verò hos veneranda Hebe
Nectar miniſtrabat: illi autem aureis poculis
Excipiebãt ſeſe mutuò, Troianorũ ciuitatẽ aſpiciẽtes.
Continuò conabatur Saturnides irritare Iunonem
Mordacibus verbis, ſubdole loquens:
Duæ quidem Menelao adiutrices ſunt dearum:
Iunoq; Argiua, & auxiliatrix Minerua.
Sed enim ipſæ ſeorſum ſedentes aſpicientes
Oblectantur: illi autem contrà amans riſum Venus
Semper aſſiſtit, & ab ipſo mortem depellit:
Et nunc conſeruauit putantem ſe moriturum.
Sed victoria iam quidem eſt bellicoſi Menelai.
Nos autem conſultemus, quomodo erunt hæ res:
An rurſus bellumq; perniciosum & certamẽ graue
Excitemus: vel amicitiam inter vtroſq; conciliemus.
Si verò æquè hoc omnib. gratũ & iucundũ accideret,
Certè quidem habitaretur ciuitas Priami regis,
Rurſus autem Argiuam Helenã Menelaus abduceret.
Sic dixit: hæ.a. tacitæ fremuerunt Mineruaq; & Iuno:
Propinquæ hæ ſedebãt: mala.a. Troianis ſtruebant,
Certè Minerua tacita erat, neq; quicquam dixit,
Irata Ioui patri, ira autẽ ipſam grauis tenebat:
Iuno .a. non continuit in pectore irã, ſed allocuta eſt:
Grauiſſime Saturnie, quale verbum dixiſti?
Quomodo vis vanum reddere laborẽ, & imperfectũ
Sudorẽ, quẽ ſudaui labore? defatigati ſunt mihi equi
Populum congreganti Priamo mala, huiusq; filijs.
Fac, ſed nequaquã omnes comprobabimus Dij cæteri.
Hanc.a. valdè ſuſpirans allocutus eſt nubicogus Iupiter:
Infelix: quid te Priamus Priamiq; filij
Tantis malis afficiunt, quòd inceſſanter cupias
Troiæ euertere bene ædificatam vrbem
Si verò tu ingreſſa portas & muros longos,
Crudum comederes Priamum Priamiq; filios,
Cæteroſq; Troianos: tunc demum iram curaueris.
Fac quomodo vis, ne hoc iurgium poſthac
Tibi & mihi magna contentio inter vtroſq; ſit.
Aliud autem tibi dico, tu verò in mentib. repone tuis:
Quando & ego promptus vrbem excindere
Quam voluero, vbi tibi dilecti viri nati ſunt,
Ne interpelles meam iram, ſed me ſine.
Etenim ego tibi conceſſi volens, inuito quãuis animo.

Quæ enim ſub ſole & cælo ſtellifero
Habitantur ciuitates terreſtrium hominum,
Præ his à me animo honorabatur Troia ſacra.
Et Priamus & populus fortis Priami.
Non enim mihi vnquã ara carebat conuiuio pari,
Libatione nidoreq́; hunc.n.ſortiti ſumus honorẽ nos.
Huic verò reſpondit bouinis oculis veneranda Iuno:
Certè mihi tres quidem multò dilectiſſ. ſunt ciuitates,
Argoſq́;, Spartaq́; & latiuia Mycenæ:
Has deſtrue, quando tibi inuiſæ fuerint in animo.
His non ego propugno neq; inuideo.
Quamuis enim inuideam, & non ſinam deſtruere,
Nihil proficio inuidens, quoniam multò potentior es.
Sed oportet & meum efficere laborem nõ irritum.
Nam & ego dea ſum, genus.a. mihi inde, vnde tibi.
Et me maximè venerandã genuit Saturnus prudẽs,
Dupliciter, genereq́;, & quòd tua coniunx
Vocor: tu autem inter omnes immortales regnas.
Sed certè quidem hæc condonabimus inuicem,
Tibi quidẽ ego, tu aũt mihi, inſequentur.a. dij cæteri
Immortales: tu autem ocyus Mineruæ manda
Ire in Troianorum & Achiuorum pugnam grauem:
Conariq́;, vt Troiani glorioſos Achiuos
Incipiant priores præter fœdera lædere.

Αἳ γὰρ ὑπ' ἠελίῳ τε καὶ οὐρανῷ ἀστερόεντι
Ναιετάουσι πόληες ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Τάων μοι περὶ κῆρι τιέσκετο Ἴλιος ἱρὴ,
Καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.
Οὐ γάρ μοί ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
Λοιβῆς τε, κνίσης τε· τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ἤτοι ἐμοὶ τρεῖς μὲν πολὺ φίλταταί εἰσι πόληες,
Ἄργός τε, Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγυια Μυκήνη·
Τὰς διαπέρσαι, ὅτ' ἄν τοι ἀπέχθωνται περὶ κῆρι·
Τάων οὔ τοι ἐγὼ πρόσθ' ἵσταμαι, οὐδὲ μεγαίρω.
Εἴπερ γὰρ φθονέω τε, καὶ οὐκ εἰῶ διαπέρσαι,
Οὐκ ἀνύω φθονέουσ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐσσι.
Ἀλλὰ χρὴ καὶ ἐμὸν θέμεναι πόνον οὐκ ἀτέλεστον,
Καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοι,
Καί με πρεσβυτάτην τέκετο Κρόνος* ἀγκυλομήτης, χ. ἀγκυλο-μητ
Ἀμφότερον, γενεῇ τε, καὶ οὕνεκα* σὴ παράκοιτις, χ. σοὶ
Κέκλημαι. σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦθ' ὑποείξομεν ἀλλήλοισι,
Σοὶ μὲν ἐγὼ, σὺ δ' ἐμοί. ἐπὶ δ' ἕψονται θεοὶ ἄλλοι
Ἀθάνατοι. σὺ δὲ θᾶσσον Ἀθηναίῃ ἐπιτεῖλαι
Ἐλθεῖν ἐς Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνὴν,
Πειρᾶν δ' ὡς κεν Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς
Ἄρξωσι πρότεροι* ὑπὲρ ὅρκια δηλήσασθαι. χ. ὑπερκύ-

COMMENTARIVS.

αἱ γὰρ θεοὶ) Hanc de Dijs narrationem Poeta interſerit, ut doceat, uoluntate Deorum contigiſſe, ut à Pandaro fœdera utriuſq; exercitus uiolarentur: quod à nobis paulo poſt examinabitur. nunc obſeruandum eſt, præſtantiſſimam eſſe rem conſilium, ut quod non ſolùm inter homines, ſed etiam inter Deos uſitatum ſit. Præterea uideri duplicem ſtatum Deorũ à Poeta fingi: unum Regium, alterum Democraticum: hoc poſterius in hoc loco animaduertitur. cum autem Iupiter ſeorſim à reliquis omnia facit pro libito, regiæ eſt poteſtatis documentum.

δοιαὶ μὲν Μενελάῳ) Salsè & urbanè Deas iſtas carpit Iupiter, quòd utraque Menelao Paridem à Venere ſurripi paſſæ ſint: quod etiam epithetis auget. Nam Iuno Argiua, ac proinde Argiuo homini Menelao auxilium præſtare debuiſſet. Pallas autem, quæ eſt ἀλαλκομενηΐς, animi & generoſitatis ſuæ turpiter obliuiſcitur aduerſus Venerem præcipue, quæ in rebus bellicis longe eſt inferior, unde & non alio inſignitur epitheto quàm φιλομμειδὴς, quo ſcomma grauius exacerbatur. Licet autem ſubtractus ſit Paris Menelao, tamen hunc uictorem Iupiter pronunciat: unde uidetur Agamemnonis ſuperior ſententia corroborari, quæ Helenam cum opibus reſtitui à Troianis poſtulabat. Nempe quòd dolo ſit dirempta pugna, & pro mortuo cenſeatur, qui à Menelao interfici potuit. Nihilominus propendet in eam ſententiam Iupiter, ut totum diſsidium pacificè componatur, ut uidelicet ſarta tecta, & ab excidio incolumis Troia ceſſaret, cuius ſtudioſum ille ſe fere ſemper indicat, cùm ſe à Troianis piè coli intelligeret, tantaq; honoris parte ſuam maieſtatem imminui ægrè pateretur.

ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν) Minerua, quæ ſuprà lib. 1. Achillis iram cohibuerat, ſuam quoq; in præſentia coercet, quanquam non iniquam occaſionem Ioui reſpondendi haberet, à quo erat tum ignauiæ uellicata, tum audierat conſilium de cõponendo bello, quod approbare non poterat, quia hoc pacto inulta fuerat remanſura: nihilominus, inquam, tacet, perſonam Iouis ſui patris, ſupremique Deorum regis uenerata: quod deam Sapientiæ tacere quoque decuit. unde oſtendit Poeta, prudentius eſſe iram moderari & concoquere: rerum tamen, perſonarum, & temporum circumſtantiæ accurate obſeruandæ ſunt, ne Stoicorum ἀπάθειαν induamus.

αἰνότατε Κρονίδη) Inſuetum non eſt, ut Iuno conuitijs Iouem inſequatur, & ipſius ſententiæ aduerſetur, ut hoc loco. cùm enim intellexerit, in hoc conſilium Iouem propendere, ut Priameia domus integra remaneret, ac proinde pax inter utrumq; exercitum fieret, unde inulta fuerat Paridis iniuria, qua Deas iſtas Iunonem & Mineruam affecerat, reſtitura, & cuius gratia tot à ſe populos conuocatos dicit Iuno: quod ἔρδ' ὅ τι θυμὸς ἀνώγει intelligendum eſt. grauiter ipſa conqueritur, quod irritos ſibi tot labores, pace iſta quam bello anteponit, ſit facturus, tandemque concludit, hoc ſi Iupiter fecerit, cæteros Deos factum illud non comprobaturos. ubi apparet, quod antea monebamus, ſtatum Democraticum inter Deos etiam obtinere. Sæpiſsime autem apud hunc Poetam iſta exaudiet Iupiter, ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι, quibus à ſuo propoſito plerunque deturbabitur.

δαιμονίη τί νύ σε Πρίαμος) Norat quidem Iupiter cauſam, cur tanto odio Priamidas Iuno proſequeretur: ſed fortè cùm iudicaret leuem eſſe illam, ut ideo gens tam pia funditus exſcinderetur, admirabundus quærit à Iunone, ecquid tandem illud ſit, quod ipſis tam infenſa ſit, ut clementiæ nullus ſit apud eam locus, qua eorum ipſam miſereatur: tandè cum flecti eam nõ percipiat, cogitur crudelitati eius obſecundare, Troiamq; euertendi poteſtatem cõcedere, hac tamen conditione, ut Iuno patiatur aliquam è ſuis urbibus ſimiliter, cum ſibi libitum fuerit, à ſe dirui. Vbi uides, quàm ſint pernicioſæ Homericorum Deorum uoluntates, cùm ſe mutuis odijs & iniurioſis factis colliduntur.

πόλιν ἐξαλαπάξαι) Mycenas intelligit, quarum excidium hîc uaticinatur, de quo ſic Strabo lib. 8. Poſt bellum Troianum regno Agamemnonis extincto, Mycenæ decreuerunt maxime poſt Heraclidarum reditum. hi enim occupata Peloponneſo eiecerunt priſtinos dominos, atq; ita qui Argis potiti erant, Mycenas quoque ſubegerunt, & in unũ corpus contraxerunt. Aliquantò poſt tempore Mycenæ ab Argiuis ſunt dirutæ, ut iam earum ne ueſtigium quidem ſuperſit. Hæc ille.

ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ) Huc poteſt illa Philoſophorum diſputatio de uoluntario & inuoluntario referri, ut eſt apud Ariſtot. Eth. 3. cap. 1. Mirum enim uideri poteſt, quo pacto iſta conueniant ἑκὼν & ἄκων. Sed idem eſt, quod illis accidit, qui in maris tempeſtate periclitantur uolentes: illi quidem naues exonerant, merces in mare proijcientes, ut maius uideliceet bonum, nimirum ſalutẽ conſequantur, inuoluntarij quia nollent merces perdere. Sic Iupiter nollet Troiam euerti, quia ipſi chara eſt: uult autem, quia Iunoni ſtudet obſequi: quod idem & ipſi Iunoni continget. Permittit enim Ioui, quam uelit è tribus ſuis urbibus, imò omnes, ſi uelit, euertere: quod tamen non optaret: ſed quia non poteſt, ut non contingat quantumuis ipſa contradicat, ſi Ioui ſit in animo, quia potentior eſt, ideò nolẽs & uolens aſſentitur ut una aut altera exſcindatur. Vnde intelligere eſt, ſi ipſa Ioui repugnare poſsit, id eam nõ permiſſuram, ut Telemachus ille in Odyſſea dicit, ſi tibi uires eſſent, procis ſe non ceſſurum. Vbi etiam notandus eſt uindictæ animus in Iunone, quæ ut hoſtem ulciſcatur, de ſuis etiam bonis periclitari non recuſat. Quæ mihi in memoriam reuocant, factũ non

 omnino

omnino abſimile, ſed tamen crudelius illorum Triumuirûm Romanorum, ut refert Plutarch. in M. Antonio, & in Cicerone. Erant autem Triumuiri illi, Octauius, Antonius, Lepidus, qui cum à Repub. Romana defeciſſent, rerumque ſummam occuparent, ubi imperium inter ſe prædij inſtar eſſent partiti, orta eſt inter eos ſumma diſſenſio de ijs, quos eſſent morti tradituri. Accidit enim, ut quem quiſque mori uellet, alteri eſſet amicus, qui eiuſdem ſaluti proſpiceret. Tandem inualuit tanta inter eos crudelitas, ut amicos ſuos inuicem alter alteri cederent. Sic Cæſar Ciceronem (cuius beneficio Conſulatum ſuum obtinuerat) Antonio conceſſit, Antonius Cæſari C. Cæſarem auunculum ſuum, Lepidus Paulum fratrem ſuum, quem ab eo quidam interfectum dicunt quidam alijs conceſſum, qui eum ad mortem depoſcebant. Qua permutatione ego cum Plut. nihil arbitror atrocius uel immanius extitiſſe. Nam cum cædibus cædes mutarent, non ſecus occiderunt illos quos condonabant quam quos accipiebant. Iniquiores autem fuerunt in amicos, quos nullo adducti odio peremerunt. Ita ira & rabies omnem ijs humanam excuſsit mentem: imò docuerunt, nullum eſſe homine animal ſæuius, ubi libidini habet licentiam coniunctam. Eadem ratione hoc loco Iupiter & Iuno rebus ſibi gratiſsimis cedunt, ut mutuum ultionis deſiderium expleant. Huc refertur uox illius dicentis, Pereant amici, dum una inimici intereant. At cautius monet Menander, ἐχθρὸν ἀμύνου μὴ ἐπὶ τῷ σαυτοῦ βλάβῃ. Hoſtes ulciſcere, ſed ſine tuo damno.

πειρᾶν δ' ὥς κεν Τρῶες) Hæc prouincia Mineruæ demandatur, quia ab eo facilius texantur doli, qui maiori polleat ſapientia: ideò utrumque Vlyſsi laudis gratia tribuitur, quaſi & opportunæ, utiles, & neceſſariæ fraudes uituperandæ non ſint, qualis hæc Mineruæ, quæ fraudulenter Pandarum ad fœderis uiolationem impulit. Sic eadem infr. lib. 22. Hectorem ſub ſpecie Deiphobi, ut Achillis impetum non refugiat, doloſe inducit. Eſt enim calliditas quædam prudentiæ quoque ſpecies. unde Aeſchylus apud Stobæum auſus eſt dicere ἀπάτης δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ θεός, A fraude iuſta non eſt alienus Deus. Quanquam non poſſum probare, ut Dijs ſuis malorum cauſam Homerus tribuat, quod hoc loco manifeſte docet, cum huius perfidiæ authorem facit Mineruam: cui facto reſpondet illud Aeſchyli, apud Plat. de Repub. (quod Stobæus tamen Menandro tribuit) θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς, Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ. Deus mortalibus cauſam ſerit, Dum uult domum radicitus conuellere. quod nos cum Socrate de Repub. 2. damnamus. Soli enim hominum improbitati & nequitiæ ſcelerata facinora tribuenda ſunt, quod alibi melius docemus.

Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς,
Πειρᾶν δ' ὥς κεν Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς
Ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια δηλήσασθαι.
Ὣς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Οἷον δ' ἀστέρα ἧκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,
Ἢ ναύτῃσι τέρας, ἠὲ στρατῷ εὐρέϊ λαῶν,
Λαμπρόν· τοῦ δέ τε πολλοὶ ἀπὸ σπινθῆρες ἵενται·
Τῷ εἰκυῖ' ἤϊξεν ἐπὶ χθόνα Παλλὰς Ἀθήνη,
Κὰδ δ' ἔθορ' ἐς μέσσον. θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρῶάς θ' ἱπποδάμους καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ἢ ῥ' αὖτις πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ
Ἔσσεται, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίθησι
Ζεύς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.
Ἡ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη Τρώων κατεδύσεθ' ὅμιλον
Λαοδόκῳ Ἀντηνορίδῃ, κρατερῷ αἰχμητῇ,
Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη εἴ που ἐφεύροι.
Εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε
Ἑσταότ'· ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστάων
Λαῶν, οἵ οἱ ἕποντο ἀπ' Αἰσήποιο ῥοάων.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον;
Τλαίης κεν Μενελάῳ ἐπιπροέμεν ταχὺν ἰόν;
Πᾶσι δέ κε Τρώεσσι χάριν καὶ κῦδος ἄροιο,
Ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Ἀλεξάνδρῳ βασιλῆϊ.
Τοῦ κεν δὴ πάμπρωτα παρ' ἀγλαὰ δῶρα φέροιο,
Αἴ κεν ἴδῃ Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱὸν
Σῷ βέλει δμηθέντα, πυρῆς ἐπιβάντ' ἀλεγεινῆς.
Ἀλλ' ἄγ' ὀΐστευσον Μενελάου κυδαλίμοιο·
Εὔχεο δ' Ἀπόλλωνι Λυκηγενέϊ κλυτοτόξῳ
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην,
Οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελείης.

γρ. ὑπερφιάλους

Sic dixit: neq. non paruit pater hominũq. deorũq.
Protinus Mineruam verbis alatis allocutus eſt:
Citò admodũ ad exercitũ vade ad Troianos & Achiuos
Nitereq. vt Troiani glorioſos Achiuos
Incipiant priores præter fœdera lædere.
Sic fatus inſtigauit antea promptam Mineruam:
Deſcendit vero ab Olympi ſummitatibus delapſa.
Qualem autem ſtellam miſit Saturni filius ſagacis,
Aut nautis portentũ vel exercitui lato populorum,
Splendidam, ex ea autem multæ ſcintillæ emittũtur:
Huic ſimilis delapſa eſt in terram Pallas Minerua,
Deſiliuitq. in medium ſtupor aũt tenebat aſpicientes
Troianosq. equitandi peritos & bene ocreatos Achiu.
Sic verò aliquis dicebat intuitus in proximũ alium,
Vel rurſus bellumq. malum & pugna grauis
Erit: vel amicitiam inter vtroſq. ſtatuit
Iupiter, qui hominum gubernator belli exiſtit.
Sic vtiq. aliquis dicebat Achiuorũq. Troianorumq.
Hæc a. viro ſimilis Troianorũ ingreſſa eſt multitudinem,
Laodoco Antenoridæ forti bellatori,
Pandarum deo ſimilem quærens ſicubi inueniret.
Inuenit Lycaonis filium inculpabilem fortemq.
Stantem: circa autem ipſum fortes acies ſcutigerorũ
Populorũ, qui ipſum ſecuti fuerant ab Aeſepi fluentis.
Propè autem ſtans, verbis alatis allocuta eſt:
Nonne mihi quid pareres Lycaonis fili bellicoſe?
Auderésne Menelao immittere velocem ſagittam?
Ab omnib. vtiq. Troianis gratiam & gloriã referres:
Ex omnibus autem maximè ab Alexandro rege:
Ab eo ſanè inprimis ſplendida dona ferres,
Si viderit Menelaum bellicoſum Atrei filium
Tuo telo domitum, pyram conſcendentem triſtem.
Sed age ſagitta pete Menelaum illuſtrem.
Voue a. Apollini in Lycia nato ſagittadi arte celebri
Agnorũ primogẽitorũ ſacrificaturũ inclytã hecatõbẽ
Vbi domũ reuerſus fueris ſacra in ciuitatem Zeliæ.

COMMENTARIVS.

οἷον δ' ἀστέρα) Contrà primo libro uenit ad Achillem Pallas, à nemine uiſa præterquàm ab ipſo Achille: ſic etiam ſecundo ad Vlyſſem nec ab omnibus conſpicitur. Comparat autem illius deſcenſum e cœlo, igni cuidam aereo, ſiue is ſit Cometes, aut ſpeciem eius id aut quæ ex ſtellis cadere uidentur. Nam ex uulgi opinione appellauit ignem illum ἀστέρα, quia uulgo credantur ſtellæ cœlo decidere [illegible] unde Virgilius etiam ſtellas cadentes eo ſenſu dixit. Hac autem comparatione primùm Mineruæ [illegible] deſcendit [illegible] exprimitur. Sic in ſacra pagina, quod Moſes in monte Sina uidit, ignis erat. & igneos etiam ſuperiores Dæmonas tradunt philoſophi. unde conſtat, quam propriè igni aſsimiletur numinis apparens & conſpicua præ-

ſentia.

ſentis. Deinde, quid Mineruæ apparitio portenderet hac eadem ſimilitudine exprimitur. Quemadmodum enim ignis ille aereus triſte quippiam minitatur, putà nautis aut exercitui: ſic etiam Minerua conſpicua excitum aliquod portendit, quod Poeta intelligi uoluit, & ita futurum eſſe nouit: reliqui uero attoniti uel pacem uel bellum ſignificari iudicabant, ut eorum docet oratio in ſequentibus. Scilicet quod quidam etiam ignes tranquillitatem denuncient, ut Caſtor & Pollux, quibus Neptunus dicitur facultatem naufragis auxiliandi conceſſiſſe, ut ſcribit Hyg. lib. 2. Non potuit ergo uulgus militum tam certum ferre iudicium, ut aut pacem aut bellum à Minerua portendi ſine ambiguitate pronunciarent.

ἡ δ᾽ ἀνδρὶ ἰκέλη) Adeò eſt Dijs Homericis facile, quamlibet ſpeciem aſſumere. Nam hoc ita intelligendum eſt, ut ſtatim Minerua ſe in Laodoci formam tranſmutarit. Dicitur autem Pandarum quærere, quo tanquam apto inſtrumento uti ad perrumpenda fœdera cupit. Erat enim ex gente perfida oriundus, ut notamus in Lexico. Theon apud Plutarch. in lib. de Pythiæ oraculis, Pythiam docet nihil aliud eſſe quàm Dei illius principis, cuius eſt Delphis oraculum, inſtrumentum: quod etiam per ſe ad id & natura eſt comparatum. Ita afflatus numinis, inquit, uidetur ex duabus conflatus eſſe motionibus: cum una, prout eſt impulſus: altera, prout comparatus eſt, mouetur animus. Quando enim corpora inanimia & ſua ſponte quieta nequeas adhibita ui tractare, contra quam nata ſunt, neq. mouere globi modo, uel cubi cylindrum, uel lyram tibiæ, uel tubam cytharæ: ſed non aliter ac par eſt, ut arte unoquoque utamur, atq; ut ei eſt natura comparatum: num quod eſt animatum & per ſe mouetur, appetituq. & rationis côſors eſt, aliter quam ex antegreſſo ſuo tenore, uel ui, uel natura tractes, ac Muſice moueas a Muſis alienum, uel Grammatice illiteratum, eloquenter dicendi rudem & imperitum? Minimè certè. Aſtipulatur mihi Homerus, qui nullam pene cauſam ſine numine ſtatuit compleri, nec omnibus tamen paſſim uti fingit Deum, ſed unoquoque pro arte & dote ſua. An uero non uides Mineruam, quando inducere Achæos in animo habet, Vlyſſem accerſentem: quando diſturbare fœdera, Pandarum quærentem: ubi profligare Troianos, contendentem ad Diomedem. Hic enim robuſtus & bellax alter iaculandi peritus & amens eſt, ille eloquens & prudens. Quippe non eandem Homerus habebat ac Pindarus mentem, ſi modò Pindarus fuit qui hoc ſcripſit, [illegible] Deo ſecundo uel nauiges in uimine. Verum intelligebat alias ad alia dotes & naturas natas, quarum impellitur diuerſo quæque modo: quamuis id quod cuncta moueat, ſit unum. Hæc ille. quæ omnia eò referuntur, ut intelligamus, non ſine cauſa Pandarum à Minerua quæſitum fuiſſe, tum quia per ſe amens erat, ac proinde facilis ad hanc prouinciam ſuſcipiendam. deinde quod iaculandi eſſet peritiſſimus, & hoc iaculando deberet confici ut præter fœdus peteretur ab eo qua in re Paridi Menelaus. quod ſequentis actionisque pugnæ futurum erat principium. Itaque Poeta cum inductam a.t per inſipientiam ſacramenta confudiſſe Pandarum, prudentem oſtendit credere, ſe nihil iniuſtè facturum, ut ait Plut. lib. de Aud. poet.

ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο) Duobus propoſitis præmijs Pandarum Minerua ad petendum iaculis Menelaum pellicit: primum gloria, quam uniuerſim à Troianis deinde donis, quæ ab Alexandro ſit reportaturus. Hinc perſuaſus eſt imprudens & inſipiens ille, obſeruandumq. nobis re inquit, cauendum eſſe, ne muneribus ullis corrumpi nos ſinamus, ut impium aliquid temere perpetremus. Totus enim hic locus nihil aliud docet, quàm muneri in corruptionem, impietatem atq. in uniuerſum inſ[illegible] ut docet Pruſæus Orat. 50. quæ eſt de Homero & Socrate. Sed quot ſunt noſtra tempeſtate Pandari, qui Mineruæ conſilio opus non habent ad peierandum, quorum Plena hominum pariter fora ſunt & comitia plena, ut eſt apud eundem Pruſæum Orat. 74. quæ eſt [illegible] Vbi copioſe docetur, iuriiurando facile non credendum, ex huius Pandari exemplo, Tiſſaphernis de quo etiam apud Xenophontem in Ageſilao: & Philippi Macedonum Regis, qui duobus his ciuitates ce[illegible] dicitur, fœdera non ſeruando, & proditores comparando quibus tanquam priore frequentius & familiarius utebatur. Nam proditoribus dandæ erant pecuniæ: dijs autem propter iuſiurandum nihil uolebat dare. Accedit etiam, quod Lyſandrum Lacedæmonium pronunciaſſe aiunt, pueros talis & globis falli oportere, uiros autem iureiurando & pecunijs. Quod prîſcis illis temporibus uſitatiſſimum inter quoſdam fuit, hodie alia conditione non utuntur. Proinde Laconis illius uocem lubens probauero, qui in colloquio quorundam paciſci cum ipſo uolentium & iubentium, quamcunq; uellet fidem acciperet pro amicitia, Vnam eſſe fidem dixit, ut ſi n[illegible] non poſſent omnem autem aliam fidem ſtultam eſſe & poſtremo infimam. Quin etiam ſi generis accedat neceſſitudo, fidendum multo minus eſt. Nouimus enim Atreos, Thyeſtas, Eteocles, Polynicas, Theſeos, Clytæmneſtras, [illegible] & id genus cuiuſmodi. Præcipue uero ubi ſemel hominum perfidiam experti ſumus, cauendum ab eorum eſt contactu, non ſecus ac qui à uipera morſus eſt, à uipera ſibi metuit, ut ibidem Pruſæus monet. Sed de his forſan nimis, cum etiam ſi multa dixero, idem proteſtaturus ſim, quod qui cum laruis pugnât, aut aera uerberant. Cæterùm quod Poeta fingit, Mineruam ad conturbationem fœderis impuliſſe Pandarum, à Socrate improbatur 2. de Repub. τὴν δὲ τῶν ὅρκων καὶ σπονδῶν σύγχυσιν, ἣν ὁ Πάνδαρος συνέχεεν, ἐάν τις φῇ δι᾽ Ἀθηνᾶς τε καὶ Διὸς γεγονέναι, οὐκ ἐπαινεσόμεθα.

Sic dixit Minerua: huic. a. animũ dementi perſuaſit.
Statim eduxit arcum perpolitũ ſaltatricis capræ
Agreſtis, quã quondam ipſe ſub pectore aſſecutus
E rupe exeuntem excipiens in inſidijs
Percuſſerat in pectus, hæc. a. ſupina cecidit in petram.
Cuius cornua ex capite ſexdecim palmarũ nata erãt.
Et illa quidem elaborans arcuarius aptauit faber:
Totum. a. cum leuigaſſet, auream impoſuit cuſpidem)
Et hunc quidẽ ſcitè depoſuit, cum tetendiſſet ad terrã
Inclinans: antè autem ſcuta tenebant ſtrenui ſocij,
Ne prius conſurgerent bellicoſi filij Achiuorum,
Quã percuſſus eſſet Menelaus bellicoſus dux Achiuor.
Sed hic detrahebat operculũ pharetræ: eximebatq; ſa
Nouã pennatã grauiũ fundamentũ dolorũ. (gittã
Statim. a. in neruum aptabat acerbam ſagittam.
Supplicabat. a. Apol. in Lycia nato, inclyto iaculatori
Agnorũ primogenitorũ ſe ſacrificaturũ clarã hecatõbẽ
Vbi domũ reuerſus eſſet ſacra in urbẽ Zeliæ. (uinos:
Traxit. a. unà crena ſagittæ apprehẽdẽs & neruos bo
Neruũ quidẽ mammæ appropinquauit: arcui a ferrũ
Sed poſtq. in orbem curuatum magnũ arcũ tetendit,
Stridit arcus, neruus autem ualdè ſonuit, ſaliitq. telũ
Acutum in turbam aduolare cupiens,
Neq; tui Menelae Dij beati obliuiſcebantur
Immortales, prima autem Iouis filia prædatrix,

Ὣς φάτ᾽ Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθεν.
Αὐτίκ᾽ ἐσύλα τόξον εὔξοον, ἰξάλου αἰγὸς
Ἀγρίου, ὅν ῥά ποτ᾽ αὐτὸς ὑπὸ στέρνοιο τυχήσας,
Πέτρης ἐκβαίνοντα, δεδεγμένος ἐν προδοκῇσι,
Βεβλήκει πρὸς στῆθος· ὁ δ᾽ ὕπτιος ἔμπεσε πέτρῃ.
Τοῦ κέρα ἐκ κεφαλῆς ἑκκαιδεκάδωρα πεφύκει·
Καὶ τὰ μὲν ἀσκήσας κεραοξόος ἤραρε τέκτων,
Πᾶν δ᾽ εὖ λειήνας, χρυσέην ἐπέθηκε κορώνην·)
Καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκε τανυσσάμενος ποτὶ γαίῃ
Ἀγκλίνας· πρόσθεν δὲ σάκεα σχέθον ἐσθλοὶ ἑταῖροι, x. σάκεα
Μὴ πρὶν ἀναΐξειαν ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν,
Πρὶν βλῆσθαι Μενέλαον ἀρήϊον, ἀρχὸν Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ὁ σύλα πῶμα φαρέτρης· ἐκ δ᾽ ἕλετ᾽ ἰὸν
Ἀβλῆτα, πτερόεντα, μελαινάων ἕρμ᾽ ὀδυνάων·
Αἶψα δ᾽ ἐπὶ νευρῇ κατεκόσμει πικρὸν ὀϊστὸν.
Εὔχετο δ᾽ Ἀπόλλωνι Λυκηγενεῖ κλυτοτόξῳ
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην,
Οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελείης·
Ἕλκε δ᾽ ὁμοῦ γλυφίδας τε λαβὼν καὶ νεῦρα βόεια·
Νευρὴν μὲν μαζῷ πέλασεν, τόξῳ δὲ σίδηρον.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ κυκλοτερὲς μέγα τόξον ἔτεινε,
Λίγξε βιός, νευρὴ δὲ μέγ᾽ ἴαχεν, ἆλτο δ᾽ ὀϊστὸς
Ὀξυβελής, καθ᾽ ὅμιλον ἐπιπτέσθαι μενεαίνων.
Οὐδὲ σέθεν Μενέλαε θεοὶ μάκαρες λελάθοντο
Ἀθάνατοι, πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη,

Ἥ τοι πρόσθε στᾶσα, βέλος ἐχεπευκὲς ἄμυνεν.
Ἡ δὲ τόσον μὲν ἔεργεν ἀπὸ χροὸς ὡς ὅτε μήτηρ
Παιδὸς ἐέργῃ μυῖαν, ὅθ' ἡδέϊ λέξεται ὕπνῳ.
Αὐτὴ δ' αὖτ' ἴθυνεν ὅθι ζωστῆρος ὀχῆες
Χρύσειοι σύνεχον, καὶ διπλόος ἤντετο θώρηξ.
Ἐν δ' ἔπεσε ζωστῆρι ἀρηρότι πικρὸς ὀϊστός.
Διὰ μὲν ἂρ ζωστῆρος ἐλήλατο δαιδαλέοιο,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο,
Μίτρης θ' ἣν ἐφόρει ἔρυμα χροὸς, ἕρκος ἀκόντων,
Ἥ οἱ πλεῖστον ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἴσατο καὶ τῆς·
Ἀκρότατον δ' ἄρ' ὀϊστὸς ἐπέγραψε χρόα φωτός·
Αὐτίκα δ' ἔρρεεν αἷμα κελαινεφὲς ἐξ ὠτειλῆς.
Ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μιήνῃ
Μῃονὶς ἠὲ Κάειρα, παρήϊον ἔμμεναι ἵππων·
Κεῖται δ' ἐν θαλάμῳ, πολέες τέ μιν ἠρήσαντο
Ἱππῆες φορέειν, βασιλῆϊ δὲ κεῖται ἄγαλμα,
Ἀμφότερον, κόσμος θ' ἵππῳ, ἐλατῆρί τε κῦδος·
Τοῖοί τοι Μενέλαε μιάνθην αἵματι μηροὶ
Εὐφυέες, κνῆμαί τε, ἰδὲ σφυρὰ κάλ' ὑπένερθε.

Quæ ante ſtans, ſagittam mortiferam arcebat,
Hæc.n.tantũ quidẽ inhibuit à corpore, ut cùm mater
A filio arcet muſcam, quando dulci ſopitus eſt ſomno.
Ipſa autem rurſus direxit, ꝗ bi baltei fibulæ
Aureæ continebant, & duplex occurrebat thorax.
Cecidit aũt in balteum aptatum peſtifera ſagitta:
Perq; balteum adacta eſt affabrè factum,
Et per thoracẽ valde pulchrũ tranſacta eſt, (*telorũ,*
Et per laminã quã portabat tutamen corporis, ſeptũ
Quæ ipſum plurimũ tuuit: penetrauit.n. etiã ꝑ hanc.
Summam vero ſagitta perſtrinxit cutem viri.
Statim autem fluxit ſanguis ater ex vulnere.
Veluti quando aliqua ebur mulier purpura tinxerit
Mæonia, vel ex Caira maxillare ꝗ ſit equorum,
Iacet autem in thalamo, multiq; ipſum optarunt
Equites geſtare: Regi aũt repoſitum eſt ornamentum,
Vtrunq; ornatus equo aurigæq; decus,
Talia tibi Menelae fœdata erant ſanguine fœmora
Solida ſuræq; & tali pulchri ima parte.

COMMENTARIVS.

τὸ δὲ Ἀθήνας) His uerbis indicat Homerus, perfidè id factum à Pandaro. Solet enim Poeta, ut aliàs quoq; monuimus, cùm aliquid narrat uerbis quibuſdam ſignificare, quid bene, quid male factum ſit. Porro Pandarus id ſenſit, quod e[illegible] apud Tragicum, τὸ [illegible] ὅτε θεὸς φέρει ἄγει αὐτὸν ἄτην. Hoc autem à Pandaro factum, docuimus etiam anteà ex hiſtoria.

[illegible]) Cum arma [illegible] præſtant egregios milites deceat, ſolet Homerus talia illis tribuere, & ſi quando neceſſarium eſt, illa proliximè commemorat interdum [illegible] narrationis utilitate, ut hoc loco, cum dicit, qualis fit hic Pandari arcus, docet, ex qua etiam materia conflatus ſit, nimirum ex Ibicis cornu, quod genus eſt ſylueſtris capreæ onerato capite uaſtis cornibus, ut ſcribit Plinius lib. [illegible] cap. [illegible] & [illegible] exponemus. Hoc, inquam, Poeta interſeruit, ut omni genere doctrinæ refertum opus exhiberet [illegible] quod ad animalis huius hiſtoriam commodè pertinere potuit.

[illegible]) Ant quis [illegible] nos, neruum ad mammas admouere, quod & ab Amazonibus factitabatur: hodie ad dexteram autem adduci ſolet, ut eſſe apud Procopium in præfatione Libycorum teſtatur Euſtathius.

[illegible]) Præuaricatur Minerua, perſuaſoq; Pandaro, ut Menelaum ſagitta peteret, tamen eam ita à Menelao prohibet, ut leuiter ſit ab illa tantum delibatus capitello ſolum ſanguine, ut eo uiſo Græcorum animi ad perfidiam Troianorum armis inſectandam inflammarentur.

ὡς ὅτε μήτηρ) Hæc eſt una ex comparationibus humilibus, quas interdum Homerus uſurpat ad res grauiores ſignificandas. Ea autem aptiſſima eſt, adeò ut ſingula ſingulis reſpondeant. Mater à filio arcet muſcam, qui dulci ſomno ſopitus erat: ſic Minerua, quæ materno animo Menelaum complectitur, audax & proteruum Pandari telum à Menelao nihil tale cogitante & hoſtium ſecuro, propter initum fœdus, ita repellit, ut cute tenus uulneretur. Comparatio, quæ ſequitur de muliere Mæonia uel Caria ebur purpura tingente auguſtior: in qua oſtendit primum in Lydia uel Caria uſitatos & frequentes purpuræ colores: deinde ſolita ex ebore purpura tincto equis illic maxillaria (παρήϊα) fieri, quod ſummo erat ornamento tum ipſius equi, tum aurigæ reſpectu. Huic colori purpureo, quo ebur illud uiolabatur (ſic enim loquitur Virg. 12. Indum ſanguineo ueluti uiolauerit oſtro Si quis ebur) ſanguinem ex plaga Menelai manantem comparat, quaſi non fuerit res adeò ſordida, ſed aliquantulum etiam decora. Hunc noſtrum Menelaum [illegible] cum Alexandro M. cõparat lib. 2 de illius fortuna, cuius cum uulnera in bellis accepta, eaq; multa commemoraſſet, ſubijcit: Probè ſane fortuna amplificas & magnum facis Alexandrum, dum transfigis eum undique, prodisq; & ictibus omni ex parte corporis patefacis: non ut Menelao Minerua telum in arma, quæ firmiſſima erant, detorquens, lorica, faſcia & balteo [illegible] plagæ quæ hactenus corpus eius perſtrinxit, ut tingeretur tantum ſanguine: ſed nuda telis obieciſti uitalia, ictibus oſſa traieciſti, circumcurſaſti undique corpus, obſediſti oculos & pedes, interpellaſti inſectantem, uictorias diſtrinxiſti, ſpes abſcidiſti, &c.

Ῥίγησεν δ' ἄρ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὡς εἶδεν μέλαν αἷμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς.
Ῥίγησεν δὲ καὶ αὐτὸς ἀρηΐφιλος Μενέλαος.
Ὡς δ' ἴδεν νεῦρόν τε καὶ ὄγκους ἐκτὸς ἐόντας,
Ἄψορρόν οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀγέρθη.
Τοῖς δὲ βαρὺ στενάχων μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Χειρὸς ἔχων Μενέλαον, ἐπεστενάχοντο δ' ἑταῖροι,
Φίλε κασίγνητε, θάνατόν νύ τοι ὅρκι' ἔταμνον,
Οἶον προστήσας πρὸ Ἀχαιῶν Τρωσὶ μάχεσθαι·
Ὥς σ' ἔβαλον Τρῶες, κατὰ δ' ὅρκια πιστὰ πάτησαν.
Οὐ μέν πως ἅλιον πέλει ὅρκιον, αἷμά τε ἀρνῶν,
Σπονδαί τ' ἄκρητοι, καὶ δεξιαὶ ᾗς ἐπέπιθμεν.
Εἴ περ γάρ τε καὶ αὐτίκ' Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
Ἔκ τε καὶ ὀψὲ τελεῖ, σύν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν
Σὺν σφῇσιν κεφαλῇσι, γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν.
Εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Ἔσσεται ἦμαρ ὅτ' ἄν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή,

Horruit autem deinde Rex virorum Agamemnon,
Poſtq̃ vidit atrum ſanguinem defluentẽ ex vulnere.
Horruit autem & ipſe bellicoſus Menelaus:
Poſtq̃.n.vidit neruumq; & cuſpides extra exiſtentes,
Iterum & animus in pectora reuocatus eſt.
Inter hos.n.grauiter ſuſpirans locutus eſt rex Agam.
Manu tenens Menelaum: ingemiſcebant aũt ſocij:
Chare frater, in mortem certè tibi fœdera feriebã,
Solũ proſtituens pro Achiuis cum Troianis pugnare:
Sic te percuſſerũt Troiani, & fœdera fida cõculcarũt.
At nullo modo irritũ eſt iuramẽtũ, ſanguisq; agnorũ
Libaminaq; mero facta & dextra quib. fidebamus.
Tametſi enim ſtatim Olympius rem non perfecerit,
Tamen etiam ſerò perficiet: & magno luent
Cum proprijs capitibus, vxoribusq; & filijs.
Benè.n.ego hoc ſcio in mente & in animo:
Erit dies cùm aliquando peribit Ilium ſacrum,

Et

Et Priamus, & populus bellicoſi Priami:	Καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο,
Iupiter autem ipſis Saturnius, ſublimis in æthere habitãs,	Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
Ipſe incutiet nigrantem ægida omnibus,	Αὐτὸς ἐπισσείῃσιν ἐρεμνὴν αἰγίδα πᾶσι,
Ob hanc fraudem iratus. Hæc quidē non erunt irrita.	Τῆσδ' ἀπάτης κοτέων. τὰ μὲν ἔσσεται οὐκ ἀτέλεστα·
Sed mihi grauis dolor tui cauſa erit o Menelae,	Ἀλλά μοι αἰνὸν ἄχος σέθεν ἔσσεται ὦ Μενέλαε,
Si mortuus fueris, & fatum adimpleueris uitæ,	Αἴκε θάνῃς, καὶ μοῖραν ἀναπλήσῃς βιότοιο·
Et redarguendus ſiticuloſum Argos petam.	Καί κεν ἐλέγχιστος πολυδίψιον Ἄργος ἱκοίμην.
Statim enim recordabuntur Achiui patriæ terræ:	Αὐτίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης,
Gloriam verò Priamo & Troianis relinquemus	Κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιμεν
Argiuam Helenam, tua autem oſſa putrefaciet terra,	Ἀργείην Ἑλένην· σέο δ' ὀστέα πυσεῖ ἄρουρα γ. πύσει
Iacentis in Troia imperfecto in opere.	Κειμένου ἐν Τροίῃ, ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ·
Et aliquis ſic dixerit Troianorum ſuperborum	Καί κέ τις ὧδ' ἐρέει Τρώων ὑπερηνορεόντων,
Sepulchro inſultans Menelai glorioſi:	Τύμβῳ ἐπιθρώσκων Μενελάου κυδαλίμοιο,
Vtinam ſic in omnibus iram perficiat Agamemnon,	Αἴθ' οὕτως ἐπὶ πᾶσι χόλον τελέσει' Ἀγαμέμνων,
Sicut et nunc incaſſum exercitū duxit huc Achiuorū:	Ὡς καὶ νῦν ἅλιον στρατὸν ἤγαγεν ἐνθάδ' Ἀχαιῶν·
Et iam abijt demum, dilectam in patriam terram,	Καὶ δὴ ἔβη οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Cum vacuis nauibus, relinquens bonum Menelaū.	Σὺν κεινῇσιν νηυσὶ λιπὼν ἀγαθὸν Μενέλαον·
Sic aliquādo qs dixerit, tūc mihi dehiſcat lata terra.	Ὥς ποτέ τις ἐρέει, τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Fraternum animum Agamemnonis obſeruare licet, quem antea etiam conturbari uidimus & exhorruiſſe, uiſo ſanguine e uulnere Menelai effluente. Hac ergo oratione teſtatum facit dolorem, quem ex illius infortunio concepit, ac ſeipſum in primis accuſat, quòd negligentius uideatur de fratris ſalute fuiſſe ſolicitus, quem paſſus ſit ſolum tam graue certamen ſubire: quæ uulgaris eſt in ſimilibus hominum querela, cum re iam perfecta culpam in cauſas reijcimus præcipuas, quæ initium actioni illi fecerunt: ut hoc loco Agamemnon paſſus eſt Menelaum cum Paride congredi, unde ille cauſa eſt eius uulneris præcipua quadantenus, quod poſſe accidere intelligebat, ut uulneraretur. proinde metu fortunæ fratris eum ab illo certamine poterat prohibere. Deinde Agamemnon in ipſos Troianos fœderis uiolatores inuehitur: cumque intelligat, hoc ſcelus Numini eſſe odioſum, de rebus Græcorum bene ſperare incipit, contra certiſſimum Troianorum excidium uaticinatur, quod iam non hodierno die ut antea: unde tam repente mutatam regis ſententiam demiror, ſed tandem aliquando euenturum ſibi pollicetur. tamen dolore fratris uictus, & metuens ne ex hoc uulnere moriatur, illius ſortem luget: ſiquidem ſublato belli capite principe, nam unius Menelai gratia bellum gerebatur, reliquus exercitus reditum in patriam ſtatim cogitaturus ſit, quod in ſe illud breuiter conuertatur: quia hoc pacto Helena in Troianorum poteſtate remanſura ſit, & tam grauis iniuria multa, proinde irritus tam longus labor tantis & ſocijs ab ipſis Troianis exſimetur: quod ſe cum graui animi dolore intellecturum Agamemnon profitetur.

[illegible] Intelligit Homerus, quamuis improborum ſupplicia Numen differat, tamen eos impunitos non relinqui, licet ſero in eos animaduertat. Vnde Iul. Cæſ. intolerenter ſua uictoria glorianti b. Heluetijs, & ſe tam diu impune tuliſſe iniurias admirantibus, uti ſimque eodem pertinere rei, ait: Conſueſſe enim Deos immortales, quo grauius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro ſcelere eorum ulciſci uelint, his ſecundiores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedere. ut eſt de bell. Gal. lib. 1. Vt ſit lenta, tamen certe magna ira Deorum eſt, ait Iuuenalis Sat. 13. Hoc mihi propius intuenti tres potiſſimum eſſe cauſas puto, cur improborum ſupplicia differantur. Primam, quod Deus clemens ſit, & non ob quamlibet cauſam iraſcatur, ut etiam Solon in Elegijs dicit, [illegible]. Itaque ſæpe accidit, ut quos ſupplicio dignos iudicamus ob eorum ſcelera, Deus tamen, qui longe clementior eſt quam ut præui homines, idcirco non excandeſcat quin potius patienter expectat, donec illi ad bonam frugem conuertantur. Non eſt ergo in puniendo præceps Deus, ſuoque exemplo, nam ut eſt apud Platonem 4. de Legibus, [illegible], nullumque fructum ex Deo capere homini conceſſum eſt, perinde ac ſi exprimendo & ſectando illius ornamenta uirtutem induamus, ut eſt apud Plut. de Sera num. uind.) docet nos, immanitatem & impetum in animaduertendo enormem exuere: proinde ipſius placiditatem & cunctationem moderate & conſiderate effingamus, atque in conſilium adhibeamus tempus, quod pœnitentiæ minime eſt obnoxium, a quo ita ad pœnas expoſcendas accedamus. Illud tamen tempus, quod nobis longiſſimum uidetur, Deo nihil eſt: quod nouit etiam Plutarchus, Dic, inquit, quantum ad nos longum tempus, quando Dijs ſane totum uitæ humanæ ſpacium nihil & præſens momentum eſt. Secunda cauſa, cur Deus ſupplicia differat, eſt ut ea tandem grauiora ſint, quod Cæſar intellexit. Itaque improbi cum in ſcelerato uiuendi genere perſeuerant, magis ac magis iram Numinis in ſe concitant, quæ tandem eo aſperior, quo diuturnior in eorum capita erumpit. Neque tamen credendum eſt interea pœnis illos carere, habent enim in animo extrema & grauiſſimi ſupplicij quaſi ueluti præludia perturbationes, metus, diuina ſpectra, portenta, quæ omnia illis a Deo obijciuntur: ſed & inſomnia, qualia de Apollodoro, Hipparcho Piſiſtrati filio, Ptolemæo, Pauſania refert Plutarchus. Tertia cauſa eſt maioris boni alicuius gratia. Quemadmodum enim Aegyptiorum lex fuit, quam aliqui Græci deſcripſerunt, ut prægnans ſi rei capitalis iudicata ſit, donec eſt enixa, in cuſtodia habeatur. Sic cum flagitioſus aliquis, qui iam ſupplicio deſtinatus eſt, utile quippiam & ſalubre certo quodam tempore proferre poſſit, merito mors eius differtur. Hoc Deus etiam præſtat. uerbi gratia ut Græci Siciliam a Carthaginienſibus euaſtatam incolerent, in tyrannidis ſumme non luit ſupplicium Dionyſius. ut idem etiam Græci Apolloniam uel Anactorium, uel Leucadiorum Cheroneſum cultoribus frequentarent, Periander longo eſt interuallo punitus: ut Thebæ reſtituerentur Caſſandro productum ſupplicium Plutarchus exiſtimat. Huic cauſæ adnexum eſt, quòd Deus malorum inſtrumentis populos caſtiget præcipuè uero tyrannorum. Etenim quod eleganter a Plutarcho ſcriptum eſt, ut Hyænæ fel, Phocæ coagulum, aliarumque dirarum beſtiarum aliquid habent contra morbos medicaminis: ita quibuſdam, quibus morſu opus eſt & caſtigatione, his iniecit acerbitatem Deus tyranni implacabilem, uel aſperitatem horridam magiſtratus, nec ante aufert aculeum & telum, quam ægrum purgauerit & curauerit. Huiuſmodi Phalaris fuit Acragantinis medicamentum, & Romanis Marius, &c. Hæc a nobis tam pulchra occaſione fuſè explicata ſtudioſus lector, ut ſpero, non dolebit. Hoc itaque loco Agamemnon innuit, Troianorum perfidiam non fore ultam, licet ſupplicia in aliquod tempus Iupiter differat. Quo pertinet illud Oreſtis ad Menelaum apud Euripidem in Oreſte: [illegible]. Et cur iam non opem fert Apollo tuis malis? Differt: quia numen ipſum tale eſt natura, id eſt, ſolet cunctari. Et ut eſt apud eundem in Ione: [illegible]. Serò ueniunt res Deorum, ſed poſtremo non infirmæ. [illegible], inquit Chorus apud eundem in Hercule furente, [illegible]. Dij ipſi impios cunctantur, & impios audire. Quod ad hunc locum attinet, alias etiam obſeruauimus, quam fuerit apud ueteres odioſum crimen perfidiæ.

[illegible]) Excidium Troiæ uaticinatur, quod ita accidit, ut nullum poſtea eius ueſtigium extiterit. Cùm enim circumſitæ urbes aliæ euaſtatæ, non omnino tamen dirutæ eſſent, hæc autem funditus euerſa, omnes illius lapides ad harum refectionem adhibiti ſunt. Quod negabant quidem Ilienſes, ſed eos Strabo lib. 13. refellit.

Τὸν δ' ἐπιθαρσύνων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Θάρσει, μηδέ τί πω δειδίσσεο λαὸν Ἀχαιῶν·
Οὐκ ἐν καιρίῳ ὀξὺ πάγη βέλος, ἀλλὰ πάροιθεν
Εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος, ἠδ' ὑπένερθεν
Ζῶμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Αἲ γὰρ δὴ οὕτως εἴη φίλος ὦ Μενέλαε·
Ἕλκος δ' ἰητὴρ ἐπιμάσσεται, ἠδ' ἐπιθήσει
Φάρμαχ' ἅ κεν παύσῃσι μελαινάων ὀδυνάων.
Ἦ, καὶ Ταλθύβιον θεῖον κήρυκα προσηύδα,
Ταλθύβι', ὅττι τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσσον
Φῶτ' Ἀσκληπιοῦ υἱὸν ἀμύμονος ἰητῆρος,
Ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήϊον, ἀρχὸν Ἀχαιῶν,
Ὅν τις ὀϊστεύσας ἔβαλεν, τόξων εὖ εἰδὼς,
Τρώων ἢ Λυκίων, τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.
Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας,
Βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Παπταίνων ἥρωα Μαχάονα· τὸν δὲ νόησεν
Ἑσταότ'. ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστάων
Λαῶν, οἵ οἱ ἕποντο Τρίκης ἐξ ἱπποβότοιο.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὄρσ' Ἀσκληπιάδη, καλέει κρείων Ἀγαμέμνων,
Ὄφρα ἴδῃς Μενέλαον ἀρήϊον Ἀτρέος υἱὸν,
Ὅν τις ὀϊστεύσας ἔβαλεν τόξων εὖ εἰδὼς,
Τρώων ἢ Λυκίων, τῷ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.
Βὰν δ' ἰέναι καθ' ὅμιλον ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι ξανθὸς Μενέλαος
Βλήμενος ἦν, περὶ δ' αὐτὸν ἀγηγέραθ' ὅσσοι ἄριστοι
Κυκλόσ', ὁ δ' ἐν μέσσοισι παρίστατο ἰσόθεος φώς.
Αὐτίκα δ' ἐκ ζωστῆρος ἀρηρότος ἕλκεν ὀϊστόν.
Τοῦ δ' ἐξελκομένοιο, πάλιν ἄγεν ὀξέες ὄγκοι·
Λῦσε δέ οἱ ζωστῆρα παναίολον, ἠδ' ὑπένερθε
Ζῶμά τε καὶ μίτρην, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ἴδεν ἕλκος ὅθ' ἔμπεσε πικρὸς ὀϊστὸς,
Αἷμ' ἐκμυζήσας, ἐπ' ἄρ' ἤπια φάρμακα εἰδὼς
Πάσσε, τά οἵ ποτε πατρὶ φίλα φρονέων πόρε Χείρων.

Hunc verò confirmãs allocutus eſt flauus Menelaus:
Confide, ac ne quid dum terrefacias populũ Achiuorũ.
Non in lethali (loco) acuta fixa eſt ſagitta, ſed antè
Tutatus eſt me balteus varius, & ſubter
Loricaq́; & lamina, quam fabri ærarij fecerunt viri.
Hunc.a. reſpondens affatus eſt rex Agamemnon,
Vtinam autem ſic eſſet, dilecte ò Menelae,
Vulnus autem medicus contrectabit, & adhibebit
Medicamenta, quæ liberent te à nigris doloribus.
Dixit, & Talthybium diuinũ præconẽ allocutus eſt:
Talthybi, quàm citiſſimè Machaonem huc acceſſe
Virum, Aeſculapij filium optimi medici,
Vt videat Menelaum bellicoſum ducem Achiuorum,
Quẽ aliquis ſagittas vulnerauit iaculādi bene peritus
Troianorũ vel Lyciorũ: huic quidẽ gloria, nobis.v. luctus.
Sic dixit: neq; ei præco immorigerus fuit audiens:
Incedebat.a. vt iret per populũ Achiuorũ loricatorũ,
Perueſtigans oculis heroa Machaonẽ. hunc.a. cognouit
Stantem: circum.a. ipſum fortes acies ſcutigerorum
Populorũ, q ipſum ſecuti ſunt Trice ex equorũ altrice.
Propè autem ſtans verba velocia allocutus eſt:
Propera Aeſculapiade, vocat rex Agamemnon,
Vt videas Menelaum bellicoſum Atrei filium,
Quẽ aliquis ſagittãs vulnerauit iaculādi bene peritus
Troianorũ vel Lyciorũ, illi quidẽ gloria, nobis.a. luctus.
Sic dixit: huic.a. animum in pectoribus commouit.
Perrexerũt.a. ire per turbã ad exercitũ latũ Achiuor.
Sed quando venerunt vbi flauus Menelaus
Vulneratus erat, circũ.v. ipsũ cõgregati erãt qq. optimi
Vndiq;, hic aũt inter medios ſtabat diuinus vir,
Statim ex balteo benè aptato traxit ſagittam.
Ea dũ extraheretur, retrorſũ fracti ſunt acuti anguli.
Soluit autem ipſi balteum varium & ſubter
Loricãq; & laminam, quã fabri ærarij fecerunt viri.
Sed poſtquã vidit vulnus vbi incidit amara ſagitta,
Sanguinem exugens, lenia medicamenta peritus
Inſpergebat: q̃ ſuo quondã patri diligẽs dedit Chiron.

COMMENTARIVS.

τὸν δ' ἐπιθαρσύνων.) In Agamemnone Poeta exemplum mollis animi in aduerſis exhibuit: nunc uerò in Menelao generoſi & tolerantis, qui non frangatur aut emolliatur. Enimuero Menelaum erigebat leuitas uulneris, cum lethale non eſſe intelligeret, ſecus ac Agamemnon. Cum autem ex uirtute ducum pendeat quoque militum uirtus, hortatur fratrem Menelaus, ut meliore ſit animo, ne ſi ſecus fecerit totum exercitum terreat. Itaque præcipuum eſt in duce, ut in aduerſis caſibus conſtantem ſe præbeat, ut ſuo exemplo militum animos corroboret ac fulciat.

αἷμ' ἐκμυζήσας.) Id quomodo fiat, norunt quorum artis eſt. Narrat Euſtathius, uideri inter barbaros qui ſanguinem illum exugant, certum inde uulneris captantes remedium. Fuerunt autem in exercitu Græcorum duo inſignes medici, Podalirius, qui circa τὴν δίαιταν uerſabatur: Machaon, qui circa uulnera. quanquam alterum circa φαρμακευτικὴν occupatum fuiſſe quidam dicunt, alterum circa χειρουργικὴν ut eſt apud Cornel. Celſ. lib. 1. Aeſculapij, inquit, duo filij, Podalirius & Machaon, bello Troiano ducem Agamemnonem ſecuti, non mediocrem opem commilitonibus ſuis attulerunt, quos tamen Homerus non in peſtilentia, neq; in uarijs generibus morborum aliquid attuliſſe auxilij, ſed uulneribus tantummodo ferro & medicamentis mederi ſolitos eſſe propoſuit. Ex quo apparet, has partes medicinæ ſolas ab his eſſe tentatas, eaſque eſſe uetuſtiſſimas, &c. Primus autẽ Hippocrates Cous, ut eſt apud eundem Celſum, τὸ διαιτητικὸν induxit, quod uidetur intellexiſſe Plin. lib. 26. cap. 2. Quidam uerò Podalirio etiam τὸ χειρουργικὸν tribuunt, ut Q. Calaber lib. 4. τὸν δ' ἀμφιπενόμενον, (ſic enim legendum pro ἀμφιπεπόμενον in uulgatis) [illegible] Sed Homerus contrarium prodidit. Iam uerò diſtincta fuiſſe utriuſque fratris officia, teſtantur hi uerſus, qui leguntur apud Euſtat. int. lib. 11. ex Q. Calabro:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sed de his alias dicendi locus erit. Hic autem uidemus, ad ſanandum Menelai uulnus quęri: unde conſtat de Homeri ſententia, quoad utriuſque fratris ſeparata munia medicandi.

Ὄφρα τοὶ ἀμφεπένοντο βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων·
Οἱ δ' αὖτις κατὰ τεύχε' ἔδυν, μνήσαντο δὲ χάρμης.

Dũ hi occupati erãt circa in bello ſtrenuũ Menelaũ,
Interim Troianorũ turmæ ſuperuenerũt ſcutigerorũ:
Hi.a. arma induerũt, et animũ cõuerterũt ad pugnã:

Tunc

Tunc nō dormitantem vidiſſes Agamemnona diuum
Neq; trepidantem, neq; detrectantem pugnare,
Sed valde properantem pugnam in glorioſam:
Equos etenim dimiſit & currus decoros are,
(Et hos quidē miniſter ſeorſum tenebat anhelantes:
Eurymedon filius Ptolemæi Piraidæ.
Huic plurimū mandauerat ſubſequi ſe, ſi quādo ipſū
In mēbris occuparet defatigatio p multos imperitātē)
Sed hic pedeſter exiſtens obibat ordines virorum,
Et quos qdē pperātes vidiſſet Danaorū celeres equos
Hos valde hortabatur aſſiſtens verbis: (habentiū
Argiui, ne quid remittatis de ſtrenua fortitudine:
Non enim mendacijs pater Iupiter erit auxiliator,
Sed qui priores præter fœdera læſerunt,
Horum certè tenera corpora vultures vorabunt.
Nos verò rurſus vxoresq; dilectas & infantes liberos
Abducemus in nauibus, poſtquam vrbem ceperimus.
Quos verò remittentes vidiſſet triſte bellum,
Eos valde obiurgabat iracundis verbis,
Argiui, iaculationi deſtinati, infames, nō erubeſcitis?
Curnam ſic ſtatis ſtupidi ſicut hinnuli?
Qui poſtquā feſſi ſunt per longum campū currentes
Stant, neq; aliquod ipſis in præcordijs eſt robur:
Sic vos ſtatis ſtupidi, neq; pugnatis.
An expectatis Troianos propius accedere, vbi naues
Subductæ sūt pulch. pup. habētes cani in littore maris,
Vt videatis ſi vobis ſupra teneat manum Saturnius?
Sic is imperans obibat ordines virorum.
Venit aūt ad Creteſēs obiens per cateruā virorū.
Hi aūt circa Idomeneum bellicoſum armabantur.
Idomeneus .n. erat in prima acie apro ſimilis robore:
Meriones autem ei extremas incitabat phalanges.
Hos aūt videns lætatus eſt rex virorum Agamem.
Statim .n. Idomeneum allocutus eſt blandis verbis:
Idomeneu, ſupra qdē te honoro Danaos celeres equos
Tum in bello, tum alio in opere, (habentes
Tū etiā in conuiuio quando vetuſtū ardēs vinum
Argiuorum proceres in cratere miſceant.
Etſi enim alij comati Achiui
Menſuratū bibunt, tuum aūt plenum poculū ſemper
Stat ſicut mihi, vt bibas quando animus iubeat.
Sed cōcita te ad bellū, qualis anteà gloriabaris eſſe.
Hunc .v. Idomeneus Cretenſiū dux cōtrà allocut⁹ eſt:
Atride, valde quidem tibi ego aptus ſocius
Ero, ſicut primū promiſi & annui.
Sed alios hortare comatos Achiuos,
Vt quàm primū pugnemus, quoniā fœdera cōfuderūt
Troiani, quibus rurſus mors & dolores in poſterum
Erunt, quoniam priores præter fœdera læſerunt.
Sic dixit: Atrides autem præteribat lætus corde,
Venit autem ad Aiaces iens per turbam virorum.
Hi .n. armabantur: ſimul .v. nimbus ſequebatur peditū
Sicut quādo a ſpecula vidit nimbum caprarius vir
Venientem per mare à Zephyri flatu:
Illi autem procul exiſtenti niger vt pix
Videtur, gradiēs per mare, adducit .n. imbrē multū:
Horruitq; conſpicatus eū, ſubq; ſpeluncā cōpulit oues:
Tales ſimul cum Aiacibus bellicoſorum iuuenum

Ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις Ἀγαμέμνονα δῖον,
Οὐδὲ καταπτώσσοντ', οὐδ' οὐκ ἐθέλοντα μάχεσθαι·
Ἀλλὰ μάλα σπεύδοντα μάχην ἐς κυδιάνειραν.
Ἵππους μὲν γὰρ ἔασε καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ·
(Καὶ τοὺς μὲν θεράπων ἀπάνευθ' ἔχε φυσιόωντας
Εὐρυμέδων, υἱὸς Πτολεμαίου Πειραΐδαο.
Τῷ μάλα πόλλ' ἐπέτελλε παρισχέμεν, ὁππότε κέν μιν
Γυῖα λάβῃ κάματος πολέας διακοιρανέοντα)
Αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν·
Καί ῥ' οὓς μὲν σπεύδοντας ἴδοι Δαναῶν ταχυπώλων,
Τοὺς μάλα θαρσύνεσκε παριστάμενος ἐπέεσσιν.
Ἀργεῖοι, μή πώ τι μεθίετε θούριδος ἀλκῆς.
Οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ' ἀρωγός.
Ἀλλ' οἵπερ πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια δηλήσαντο, γρ. ὑπερβήσια
Τῶν ἤτοι αὐτῶν τέρενα χρόα γῦπες ἔδονται·
Ἡμεῖς δ' αὖτ' ἀλόχους τε φίλας καὶ νήπια τέκνα
Ἄξομεν ἐν νήεσσιν, ἐπὴν πτολίεθρον ἕλωμεν.
Οὕς τινας αὖ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο,
Τοὺς μάλα νεικείεσκε χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν,
Ἀργεῖοι ἰόμωροι, ἐλεγχέες, οὔ νυ σέβεσθε;
Τίφθ' οὕτως ἔστητε τεθηπότες ἠΰτε νεβροί;
Αἵτ' ἐπεὶ οὖν ἔκαμον πολέος πεδίοιο θέουσαι,
Ἑστᾶσ', οὐδ' ἄρα τίς σφι μετὰ φρεσὶ γίγνεται ἀλκή.
Ὣς ὑμεῖς ἔστητε τεθηπότες, οὐδὲ μάχεσθε.
Ἦ μένετε Τρῶας σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔνθα τε νῆες
Εἰρύατ' εὔπρυμνοι πολιῆς ἐπὶ θινὶ θαλάσσης,
Ὄφρα ἴδητ' αἴ κ' ὔμμιν ὑπέρσχῃ χεῖρα Κρονίων;
Ὣς ὅγε κοιρανέων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν·
Ἦλθε δ' ἐπὶ Κρήτεσσι, κιὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
Οἱ δ' ἀμφ' Ἰδομενῆα δαΐφρονα θωρήσσοντο·
Ἰδομενεὺς μὲν ἐνὶ προμάχοις, συῒ εἴκελος ἀλκήν;
Μηριόνης γ' ἄρα οἱ πυμάτας ὤτρυνε φάλαγγας.
Τοὺς δὲ ἰδὼν γήθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὐτίκα δ' Ἰδομενῆα προσηύδα μειλιχίοισιν,
Ἰδομενεῦ, περὶ μέν σε τίω Δαναῶν ταχυπώλων,
Ἠμὲν ἐνὶ πτολέμῳ, ἠδ' ἀλλοίῳ ἐπὶ ἔργῳ,
Ἠδ' ἐν δαίθ', ὅτε πέρ τε γερούσιον αἴθοπα οἶνον
Ἀργείων οἱ ἄριστοι ἐνὶ κρητῆρσι κέρωνται.
Εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι γε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ
Ἕστηχ' ὥς περ ἐμοί, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώγει.
Ἀλλ' ὄρσευ πόλεμον δ', οἷος πάρος εὔχεο εἶναι.
Τὸν δ' αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα;
Ἀτρείδη, μάλα μέν τοι ἐγὼν ἐρίηρος ἑταῖρος
Ἔσσομαι ὡς τὸ πρῶτον ὑπέστην καὶ κατένευσα.
Ἀλλ' ἄλλους ὄτρυνε καρηκομόωντας Ἀχαιούς,
Ὄφρα τάχιστα μαχώμεθ'· ἐπεὶ σύ γ' ὅρκι' ἔχευαν
Τρῶες, τοῖσιν δ' αὖ θάνατος καὶ κήδε' ὀπίσσω
Ἔσσετ', ἐπεὶ πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια δηλήσαντο. γρ. ὑπερβήσια
Ὣς ἔφατ'· Ἀτρείδης δὲ παρῴχετο γηθόσυνος κῆρ·
Ἦλθε δ' ἐπ' Αἰάντεσσι κιὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
Τὼ δὲ κορυσσέσθην, ἅμα δὲ νέφος εἵπετο πεζῶν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπιῆς εἶδεν νέφος αἰπόλος ἀνὴρ
Ἐρχόμενον κατὰ πόντον ὑπὸ Ζεφύροιο ἰωῆς,
Τῷ δέ τ' ἄνευθεν ἐόντι μελάντερον ἠΰτε πίσσα
Φαίνετ' ἰὸν κατὰ πόντον, ἄγει δέ τε λαίλαπα πολλήν·
Ῥίγησέν τε ἰδών, ὑπό τε σπέος ἤλασε μῆλα· γρ. αἰάντεσσι διοτρεφέων αἰζ.
Τοῖαι ἅμ' Αἰάντεσσιν ἀρηϊθόων αἰζηῶν

Δήιον

Δήϊον ἐς πόλεμον πυκιναὶ κίνυντο φάλαγγες
Κυάνεαι, σάκεσίν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι.
Καὶ τοὺς μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί σφέας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἴαντ' Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων.
Σφῶϊ μὲν (οὐ γὰρ ἔοικ') ὀτρυνέμεν οὔ τι κελεύω·
Αὐτὼ γὰρ μάλα λαὸν ἀνώγετον ἶφι μάχεσθαι·
Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ, καὶ Ἀθηναίη, καὶ Ἄπολλον,
Τοῖος πᾶσιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γένοιτο.
Τῶ κε τάχ' ἠμύσειε πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε.

Sæuum in bellum denſæ mouebantur phalanges
Fuſcæ ſcutiſq́ & lanceis horrentes.
Et has quidem lætatus eſt conſpicatus rex Agamem.
Et ipſos vociferans verbis velocibus allocutus eſt:
Aiaces Argiuorum duces ære loricatorum,
Vos quidem (non enim conuenit) hortari non iubeo:
Ipſi enim valde populum iubetis fortiter pugnare.
Vtinam enim ô Iupiterq́ pater & Minerua et Apollo,
Talis omnibus animus in pectoribus eſſet.
Sic citò caderet ciuitas Priami regis
Manibus ſub noſtris captaq́ deſtructaq́.

COMMENTARIVS.

ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα) Ducis diligentis exemplum, qui milites ſuos ad pugnam exhortatur: quod Agamemnon facit primùm generaliter, quos enim per ſe ſatis incitatos animaduertebat, eos magis inflammabat, ut ſolent addi currentibus equis calcaria: quos contra ignauos, eos grauiter & acerbe obiurgabat. De quo hoc ordine ſingulos tractabit.

ἐπὶ ψευδέσσι) Nullo argumento audaciores in hoſtem fieri ſolemus, quàm ſi intelligamus rem nobis cum perfidis eſſe, quibus non poteſt fauere Numen, adeò illud hominum integritatem & ſinceritatem amat. Cùm ergo tales ſint hoc loco Troiani, iubet Græcos Agamemnon bene certè uictoriam ſperare, quum Deum habituri ſint etiam aduerſarium Troiani, qui primi fœdera uiolauerunt.

γερούσιον οἶνον) In ueterum illorum conuiuijs tria erant, quibus aliquis honeſtatus, cæteris anteponebatur, ἕδρα, aſſæ carnes, & poculum, ut poſt Euſtathium annotauit quoque Epiphanius, uterque ex Athenæo. Hic poculi meminit Agamemnon, eoque nomine Idomeneum hortatur, ... in conuiuio ... plenius ... adeò ut illi maiora contigerint quàm cæteris, præterea etiam in prima acie collocatus ſit, dignum eſſe, ... Recordatur deinde priſtinæ ſuæ iactantiæ, qua ſe uidelicet ſtrenuum in bello futurum ... (quod nobis κατὰ τὸ σιωπώμενον ſubintelligendum Homerus propoſuit) quod ſe præſtiturum reſponſo ſuo Idomeneus pollicetur.

ἅμ' ἐπὶ ...) Non decebat has utriuſq; Aiacis copias leuiter attingere, quippe in quibus ferè totum ſit Græcorum præſidium ... itaque illarum multitudinem & denſitatem confertam eleganti comparatione exprimit.

αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ) Tale quippiam de Neſtore ſuprà uidimus. Hoc intereſt quòd Neſtori decem tantum ſimiles exoptabat Agamemnon ad Troiæ excidium. hic omnes ſimiles Aiacibus uellet. Vbi prudentiam uiribus præſtantiorem Agamemnonis uiſam obſeruauimus.

Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους.
Ἔνθ' ὅ γε Νέστορ' ἔτετμε, λιγὺν Πυλίων ἀγορητὴν,
Οὓς ἑτάρους στέλλοντα, καὶ ὀτρύνοντα μάχεσθαι,
Ἀμφὶ μέγαν Πελάγοντα, Ἀλάστορά τε, Χρομίον τε,
Αἵμονά τε κρείοντα, Βίαντά τε ποιμένα λαῶν·
Ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι·
Πεζοὺς δ' ἐξόπιθε στῆσεν πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,
Ἕρκος ἔμεν πολέμοιο· κακοὺς δ' ἐς μέσσον ἔλασσεν,
Ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζῃ.
Ἱππεῦσιν μὲν πρῶτ' ἐπετέλλετο· τοὺς γὰρ ἀνώγει
Σφοὺς ἵππους ἐχέμεν, μηδὲ κλονέεσθαι ὁμίλῳ.
Μηδέ τις ἱπποσύνῃ τε καὶ ἠνορέηφι πεποιθὼς,
Οἶος πρόσθ' ἄλλων μεμάτω Τρώεσσι μάχεσθαι,
Μηδ' ἀναχωρείτω· ἀλαπαδνότεροι γὰρ ἔσεσθε.
Ὃς δέ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερ' ἅρμαθ' ἵκηται,
Ἔγχει ὀρεξάσθω, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερον οὕτως.
Ὧδε καὶ οἱ πρότεροι πόλιας καὶ τείχε' ἐπόρθουν,
Τόνδε νόον καὶ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔχοντες.
Ὣς ὁ γέρων ὤτρυνε, πάλαι πολέμων εὖ εἰδώς.
Καὶ τὸν μὲν γήθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὦ γέρον, εἴθ' ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν,
Ὥς τοι γούναθ' ἕποιτο, βίη δέ τοι ἔμπεδος εἴη.
Ἀλλά σε γῆρας τείρει ὁμοίιον· ὡς ὄφελέν τις
Ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν, σὺ δὲ κουροτέροισι μετεῖναι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη μάλα μέν τοι ἐγὼν ἐθέλοιμι καὶ αὐτὸς
Ὣς ἔμεν, ὡς ὅτε δῖον Ἐρευθαλίωνα κατέκταν.
Ἀλλ' οὔ πως ἅμα πάντα θεοὶ δόσαν ἀνθρώποισιν.
Εἰ τότε κοῦρος ἔα, νῦν αὖτέ με γῆρας ἱκάνει.

Sic fatus, hos quidē reliquit illic: iuit aūt ad alios.
Tū ille Neſtorē inuenit argutū Pyliorū concionatorē.
Suos ſocios inſtruentē & concitantem ad pugnandū
Circū magnum Pelagontem, Alaſtoraq́ Chromiumq́,
Hæmonemq́ principē, Biantemq́ rectorem populorū:
Equites quidem primùm cum equis & curribus:
Pedites aūt à tergo conſtituit, multoſq́ & ſtrenuos
Vallum vt eſſent belli: ignauos a in medium coegit.
Vt etiam non volens quis neceſsitate pugnaret.
Equitib quidem primū mandabat: hos enim iuſſit
Suos equos cōtinere, neq́ obuerſari inter turbam,
Ne aūt quis equitandi peritia & virilitate fretus,
Solus ante alios properet cum Troianis pugnare,
Neq́ retrocedat: imbecilliores enim eritis.
Quicūq́ a vir à ſuo curru ad alienos currus peruenerit
Haſta porrigat, quoniam multò melius ſic.
Sic & maiores vrbes & muros deſtruebant:
Hanc mentē & animū habentes in pectoribus.
Ita ſenex adhortabatur, iamdiu militiæ bene peritus.
Et hoc quidem lætatus eſt viſo rex Agamemnon,
Et ipſum clamans verbis velocibus allocutus eſt.
O ſenex, vtinā ſicut animus eſt in pectorib. charis,
Sic te genua ſequerentur, robur aūt tibi firmum eſſet.
Sed te ſenectus conficit æquè moleſta omnibus: vtinā qs
Virorum alius haberet: tu aūt iunioribus intereſſes?
Huic reſpondit poſtea Gerenius eques Neſtor:
Atride, valde quidem ego vellem & ipſe
Sic eſſe, vt quando diuum Ereuthalionem interfeci.
Sed nullo modo ſimul omnia Dij dederunt hominib.
Si tunc iuuenis era, nunc rurſus me ſenectus inuadit.
Verum-

Veruntamen & ſic equitibus intererο & adhortabor
Conſilio & verbis. hoc enim decus eſt ſenum.
Haſtas autem vibrabunt iuniores, qui me
Minores natu ſunt, confiduntq́ viribus.
Sic dixit: Atrides autem præteribat lætus animo.
Inuenit filium Petei Meneſtheum equitem
Stantem: circum autem Athenienſes periti belli.
Sed his propè ſtabat prudens Vlyſſes.
Iuxta .a. Cephalenſium circum turmæ nō imbecillæ
Stabant: nondū .n. ipſorum copia exaudierāt clamorē:
Sed recenter concitatæ mouebantur phalanges
Troianorumq́ equitū & Græcorū: hi verò expectātes
Stabant, quando turma Achiuorum alia adueniens
In Troianos rueret, & inciperent bellum.
Hos .a. videns, obiurgauit rex virorum Agamemnon,
Et ipſos vociferans verbis velocibus allocutus eſt:
O fili Petei à Ioue nutriti regis,
Et tu malis dolis inſtructe, aſtute,
Cur trepidantes abſceditis, expectatis autem alios?
Vos quidem conueniebat inter primos exiſtentes
Conſiſtere, & pugnæ ardenti occurrere,
Primi enim conuiuium auditis meum,
Quando conuiuiū procerib. paremus Achiui:
Tunc amicè aſſatas carnes edere, & pocula
Vini bibere ſuauis, quamdiu volueritis.
Nunc .v. libēter videritis, etiamſi decē turmæ Achiu.
Vos ante pugnarent ſæuo ferro.
Hunc autem toruè intuitus allocutus eſt prudens Vlyſſes,
Atride, quale tibi verbum fugit ex ſepto dentium?
Quomodo dicis à bello ceſſare nos, quando Achiui
In Troianos equites concitamus acutum Martem?
Videbis, ſi volueris, & ſi tibi hæc curæ ſint,
Telemachi dilectum patrem antesignanis permixtū
Troianorum equitum: tu autem hæc vana dicis.
Hunc verò arridens allocutus eſt rex Agamemnon,
Poſtq́ cognouit iratū. rurſus .a. hic retractauit ſermo-
Generoſe Laertiade, ingenioſe Vlyſſes, (nem:
Neq́ te accuſo præter decens, neq́ tibi impero.
Scio enim quod tibi animus in pectoribus charis
Mitia conſilia nouit. eadem enim ſentis, quæ & ego.
Sed vade, hæc .a. poſthac placabimus, ſi qd perperā nūc
Dictum eſt: hæc aūt omnia Dij irrita faciant.

Ἀλλὰ καὶ ὧς ἱππεῦσι μετέσσομαι, ἠδὲ κελεύσω
Βουλῇ καὶ μύθοισι. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων·
Αἰχμὰς δ' αἰχμάσσουσι νεώτεροι, οἵπερ ἐμεῖο
Ὁπλότεροι γεγάασι, πεποίθασίν τε βίηφι.
Ὣς ἔφατ'· Ἀτρείδης δὲ παρῴχετο γηθόσυνος κῆρ.
Εὗρ' υἱὸν Πετεῶο Μενεσθῆα πλήξιππον
Ἑσταότ'· ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι μήστωρες ἀϋτῆς·
Αὐτὰρ ὁ πλησίον ἑστήκει πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες οὐκ ἀλαπαδναὶ
Ἕστασαν. οὐ γάρ πώ σφιν ἀκούετο λαὸς ἀϋτῆς,
Ἀλλὰ νέον συνορινόμεναι κίνυντο φάλαγγες
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν· οἱ δὲ μένοντες
Ἕστασαν· ὁππότε πύργος Ἀχαιῶν ἄλλος ἐπελθὼν,
Τρώων ὁρμήσειε, καὶ ἄρξειαν πολέμοιο.
Τοὺς δὲ ἰδὼν νείκεσσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Καί σφεας φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὦ υἱὲ Πετεῶο διοτρεφέος βασιλῆος,
Καὶ σὺ κακοῖσι δόλοισι κεκασμένε, κερδαλεόφρον,
Τίπτε καταπτώσσοντες ἀφέστατε, μίμνετε δ' ἄλλους;
Σφῶϊν μέν τ' ἐπέοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντας
Ἑστάμεν, ἠδὲ μάχης καυστειρῆς ἀντιβολῆσαι.
Πρώτω γὰρ καὶ δαιτὸς ἀκουάζεσθον ἐμεῖο,
Ὁππότε δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλίζωμεν Ἀχαιοί.
Ἔνθα φίλ' ὀπταλέα κρέα ἔδμεναι, ἠδὲ κύπελλα
Οἴνου πινέμεναι μελιηδέος, ὄφρ' ἐθέλητον·
Νῦν δὲ φίλως χ' ὁρόῳτε, καὶ εἰ δέκα πύργοι Ἀχαιῶν
Ὑμείων προπάροιθε μαχοίατο νηλέϊ χαλκῷ.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἀτρείδη, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Πῶς δὴ φῂς πολέμοιο μεθιέμεν, ὁππότ' Ἀχαιοὶ
Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα;
Ὄψεαι, ἢν ἐθέλῃσθα, καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ,
Τηλεμάχοιο φίλον πατέρα προμάχοισι μιγέντα
Τρώων ἱπποδάμων· σὺ δὲ ταῦτ' ἀνεμώλια βάζεις,
Τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Ὡς γνῶ χωομένοιο. πάλιν δ' ὅγε λάζετο μῦθον,
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Οὔτε σε νεικείω περιώσιον, οὔτε κελεύω.
Οἶδα γὰρ ὥς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
Ἤπια δήνεα οἶδε. τὰ γὰρ φρονέεις ἅτ' ἐγώ περ.
Ἀλλ' ἴθι, ταῦτα δ' ὄπισθεν ἀρεσσόμεθ', εἴ τι κακὸν νῦν
Εἴρηται· τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώλια θεῖεν.

COMMENTARIVS.

ἱππῆας μὲν πρῶτα) Solius adhuc Neſtoris meminit, qui copias ſuas inſtruat, utpote qui longa aliorum bellorum, quibus interfuit, experientia illud comparauerit. Equites itaque primo ordine collocat, pedites poſtremo, ignauos medio, ut & ad primorum exemplum & hortatu ac incitatione poſtremorum pugnare inuiti cogerentur. Illud autem quomodo ſit intelligendum, tres eſſe uideo ſententias. Primam Euſtathij ipſius: ut Neſtor in medio duorum bonorum in licum unum malum collocare tic ignauos, Laconum more, αὐδρα παρ' ἀνδρα collocauit, ut ignaui à generoſis ad idem officium ſimul trahantur: & hoc eſt, ut ipſe ait, quod Arrianus in Indicis tradit τοὺς πεζοὺς παχθῆναι τὴν φάλαγγα. Alij τὸ πρῶτα pro dextro cornu accipiant, ὄπισθεν pro ſiniſtro: dicuntque phalangem ἐπὶ μετώπου, non κατὰ βάθος ordinatam. Herodotus autem & Apion dicebant, hanc aciei diſpoſitionem κατὰ πλινθίον factā, id eſt ad longos ordines eiuſdem numeri, & inter illos duos ordines iter quoddam eſſe, ut per illud procedere & reuerti poſſent, qui uellent. Illa autem interualla γεφύρας à Poeta appellari. Quod quidem interſtitium ſi fuerit, non accidet, ut pedites ab equitibus obſeruentur, ut quidam uolebant huius inſtructionis Neſtoreæ uellicatores, & ab ipſis conculcentur. per illud enim interuallum recedunt. Sed Plutarchus in libro de Homero uidetur intelligere, equitatum præcedere, ſequi uerò peditatum.

ἐγγυαλίξατ' ἐθέλω) Hoc uarias recipit interpretationes, ſed eas referre commodius erit in Lexico, in voce ἐγγύη.

ἀλλά σε γῆρας) Hoc habet incommodi ſenectus, ut conſilio & prudentia, quam ſuppeditat, uires ſufficientes deneget: quod illa Pherecratis apud Stobæum exprimunt, ὦ γῆρας ὡς ἐπαχθὲς ἀνθρώποισιν εἶ Καὶ πανταχῇ λυπηρὸν... Et quàm moleſta ubique eo uel nomine, Quòd quando agendis rebus eſt nil uirium, Prudentiam illo tu doces nos tempore. Quibus reſpondet hic locus, ubi Neſtori cum prudentiæ ſatis ſit, robur deeſſe conqueritur Agamemnon, & ipſe ſibi Neſtor in ſequentibus.

ὁν νείκεσσεν) Antea dictum eſt à Poeta Agamemnonem eos obiurgare, quos ignauos & ſegnes uideret, οὕς τινας αὖ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο Τοὺς μάλα νεικείεσκε χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν, illud ibi generaliter facere dicebatur: hic liber, atque eaudem in Meneſtheum &

& Vlyſſem uſurpat, quos non ita inſtructos ad pugnam uidebat, ut cæteros, quos iam erat prætergreſſus. Itaque eos grauiter increpat, Vlyſſem maxime, quem ſpecialiter conuitijs inſectatur, cùm eum dolis malis inſtructum & aſtutum appellat, uitio ei uertens, quod ab alijs ei laudi datur: ſolum autem Meneſtheum patronymice compellauit: unde à ſolo etiam Vlyſſe reſponſum retulit. Obijcit autem eis, quod cum in conuiuijs poſtremi non ſint, in bello tamen longius à primis recedant, unde Troianorum pugnã detrectare uideantur. Sed hoc uel iniuſte ab Agamemnone dictum eſt, cum eos in ordine ſibi primum conſtituto manere decuerit: deinde quod tardius primis fœdera rupta fuiſſe intellexiſſent: proinde non ita repente ſeſe ad prælium potuerint cõparare: quod Homerus etiam præmunierat his uerbis: [illegible] &c. Vel, inquam, hoc ipſis inique exprobratũ eſt, uel iocosè, ut uidentur ipſius Agamemnonis ſequentia uerba ſubinnuere cum Vlyſſem placat iam excandeſcentem: quod poſtremum remotius eſt quàm ut omnibus perſuadeam. Itaque prius eſt arripiendum: nam etiam hoc agnoſcit Agamemnon, cum animaduertens Vlyſſem exaſperari mitiore oratione eum delinit, quaſi nimirum alioqui ſerio dicta eſſe ſuperiora uoluerit. Deinde cum ſuas obiurgationes irritas eſſe cupit, uidetur etiam agnoſcere temere & ſine cauſa id à ſe factum: unde quaſi delicti ac [illegible] ſuæ ueniam poſtulat. Vbi obſeruanda eſt diligenter Ducis beneuolentia, cum offenſos à ſe milites, inſignes præcipuè, demulcere nititur, ne eorũ animos à ſe penitus alienet. Quod à multis quidem demiſſioni nimiæ tribuitur, ſed ut apud omnes ſe purgare ſeruile & alienum eſt à maieſtate, ſic omnes contemnere, inſolens & fatuum, ut eſt apud Plut. in lib. de aud. Poet.

[illegible] Hoc eſt ſolidæ amicitiæ teſtimonium, cùm idem eſt utriuſq; amici conſenſus, idem uelle, idem nolle, ut ait ille. Hinc eſt illud, ὁ φίλος ἄλλος ἐγώ.

Ὣς εἰπὼν, τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους·
Εὗρε δὲ Τυδέος υἱὸν ὑπέρθυμον Διομήδεα
Ἑσταότ' ἔν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασι κολλητοῖσι·
Πὰρ δέ οἱ ἑστήκει Σθένελος Καπανήϊος υἱός.
Καὶ μὲν τὸν νείκεσσεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὤ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Τί πτώσσεις; τί δ' ὀπιπεύεις πολέμοιο γεφύρας;
Οὐ μὲν Τυδέϊ γ' ὧδε φίλον πτωσκαζέμεν ἦεν,
Ἀλλὰ πολὺ πρὸ φίλων ἑτάρων δηΐοισι μάχεσθαι·
Ὡς φάσαν οἵ μιν ἴδοντο πονεύμενον· οὐ γὰρ ἔγωγε
Ἤντησ', οὐδὲ ἴδον· περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι.
Ἤτοι μὲν γὰρ ἄτερ πολέμου εἰσῆλθε Μυκήνας
Ξεῖνος, ἅμ' ἀντιθέῳ Πολυνείκεϊ λαὸν ἀγείρων,
Οἵ ῥα τότ' ἐστρατόωνθ' ἱερὰ πρὸς τείχεα Θήβης,
Καί ῥα μάλα λίσσοντο δόμεν κλειτοὺς ἐπικούρους.
Οἱ δ' ἔθελον δόμεναι, καὶ ἐπῄνεον ὡς ἐκέλευον.
Ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε, παραίσια σήματα φαίνων.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ᾤχοντο, ἰδὲ πρὸ ὁδοῦ ἐγένοντο,
Ἀσωπὸν δ' ἵκοντο βαθύσχοινον, λεχεποίην.
Ἔνθ' αὖτ' ἀγγελίην ἐπὶ Τυδῆ στεῖλαν Ἀχαιοί.
Αὐτὰρ ὁ βῆ, πολέας δὲ κιχήσατο Καδμείωνας
Δαινυμένους κατὰ δῶμα βίης Ἐτεοκληείης.
Ἔνθ' οὐδὲ ξεῖνός περ ἐὼν ἱππηλάτα Τυδεὺς
Τάρβει, μοῦνος ἐὼν πολέσιν μετὰ Καδμείοισιν.
Ἀλλ' ὅγ' ἀεθλεύειν προκαλίζετο, πάντα δ' ἐνίκα
Ῥηϊδίως, τοίη οἱ ἐπιρρόθος ἦεν Ἀθήνη.
Οἱ δὲ χολωσάμενοι Καδμεῖοι κέντορες ἵππων
Ἂψ ἀνερχομένῳ πυκινὸν λόχον εἷσαν ἄγοντες,
Κούρους πεντήκοντα· δύω δ' ἡγήτορες ἦσαν,
Μαίων Αἱμονίδης ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν,
Υἱός τ' Αὐτοφόνοιο μενεπτόλεμος Λυκοφόντης.
Τυδεὺς μὲν καὶ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκε·
Πάντας ἔπεφν', ἕνα δ' οἶον ἵει οἶκον δὲ νέεσθαι.
Μαίον' ἄρα προέηκε θεῶν τεράεσσι πιθήσας,
Τοῖος ἔην Τυδεὺς Αἰτώλιος· ἀλλὰ τὸν υἱὸν
Γείνατο εἷο χέρεια μάχῃ, ἀγορῇ δέ τ' ἀμείνω.
Ὣς φάτο· τὸν δ' οὔτι προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο.
Τὸν δ' υἱὸς Καπανῆος ἀμείψατο κυδαλίμοιο,
Ἀτρείδη, μὴ ψεύδε', ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν·
Ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι.
Ἡμεῖς καὶ Θήβης ἕδος εἵλομεν ἑπταπύλοιο,
Παυρότερον λαὸν ἀγαγόνθ' ὑπὸ τεῖχος Ἄρειον,
Πειθόμενοι τεράεσσι θεῶν καὶ Ζηνὸς ἀρωγῇ.

Sic locutus, hos quidẽ reliquit illic: iuit aũt ad alios.
Inuenit.n. Tydei filium magnanimum Diomedem
Stantem inter equos & currus compactos.
Apud autem ipſum ſtabat Sthenelus Capanei filius.
Et hunc quidem obiurgauit cõſpicatus rex Agamem.
Et ipſum vociferans verbis velocibus allocutus eſt:
Hei mihi Tydei fili prudentis bellacis,
Cur trepidas? cur & circumſpicis belli tranſitus?
Non quidem Tydeo ita conſuetum timere erat.
Sed multò ante dilectos ſocios cum hoſtibus pugnare:
Sicut dixerunt, qui eũ viderunt laborantẽ. non.n. ego
Occurri, neq; vidi: excellentẽ verò præ cæteris dicũt fu
Certè etenim ſine exercitu intrauit Mycenas (iſſe.
Hoſpes cum diuino Polynice copias congregans,
Qui tunc militabant ſacra ad mœnia Thebarum:
Et valde ſupplicabãt, vt darent inclytos auxiliarios.
Hi.n. volebant dare, & probabant ſicut iubebant.
Sed Iupiter auertit, ſiniſtra prodigia oſtendens.
Hi autem poſtquã abierunt, & in via progreſſi ſunt,
Ad Aſopũ venerunt, altos iuncos habentẽ, herboſum.
Tunc rurſus legatum Tydeum miſerunt Achiui.
Sed hic iuit: multos verò inuenit Cadmienſes
Conuiuantes in domo potentia Eteoclea.
Tunc neq; hoſpes exiſtens equitandi peritus Tydeus,
Timebat, ſolus exiſtens multos inter Cadmienſes.
Sed is ad certandũ prouocabat: quẽlibet n. vincebat
Facile, talis ei adiutatrix erat Minerua.
Hi autem irati Cadmei ſtimulatores equorum,
Retrocedenti denſas inſidias locauerunt ducentes
Iuuenes quinquaginta: duo autem ductores erant,
Mæon Hæmonides par immortalibus,
Filiusq; Autophoni manens in bello Lycophontes.
Tydeus quidem & his duram mortem intulit:
Omnes interfecit, vnũ.v ſolũ miſit ut domũ rediret:
Mæona utiq; præmiſit, Deorum ſignis parens,
Talis erat Tydeus Aetolius: ſed filium
Generauit ſeipſo peiorem pugna, concione.n. meliorẽ.
Sic dixit: hunc.v nihil allocutus eſt fortis Diomedes,
Reueritus regis obiurgationem venerandi.
Et autem filius Capanei reſpondit illuſtris:
Atride, ne mentiaris, cùm poſſis vera dicere.
Nos quidem patrib. longè fortiores gloriamur eſſe.
Nos etiã Thebarũ ſedẽ expugnauimus ſeptẽ portarũ,
Pauciorem exercitum ducentes ſub murum Marti ſa
Freti ſignis deorum & Iouis auxilio. (crum,

Iiii

Illi autem proprijs improbitatibus perierunt:
Ideò, ne mihi patres vnquam in pari ponas honore.
Hunc autem torvè intuitus allocutus eſt fortis Diomedes,
O amice, tacitus ſede, meoq; acquieſce ſermoni:
Non.n. ego ſuccenſeo Agamemnoni paſtori populorũ,
Hortanti ad pugnandum bene ocreatos Achiuos,
Hunc etenim gloria ſimul ſequetur, ſi Achiui
Troianos debellarint, ceperintq; Ilium ſacrum.
Hunc autem rurſus magnus dolor, Achiuis cæſis.
Sed age, & nos duo curemus ſtrenuam fortitudinem.

Κεῖνοι δὲ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.
Τῶ μή μοι πατέρας ποθ' ὁμοίῃ ἔνθεο τιμῇ.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Τέττα, σιωπῇ ἧσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ.
Οὐ γὰρ ἐγὼ νεμεσῶ Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν
Ὀτρύνοντι μάχεσθαι ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·
Τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος ἅμ' * ἕψεται, εἴ κεν Ἀχαιοὶ Τρῶας δῃώσωσιν, ἕλωσί τε Ἴλιον ἱρήν. γρ. ἔσσεται
Τούτῳ δ' αὖ μέγα πένθος, Ἀχαιῶν δηωθέντων.
Ἀλλ' ἄγε δή, καὶ νῶϊ μεδώμεθα θούριδος ἀλκῆς.

COMMENTARIVS.

ἀ μὲν Τυδεύς γ' ὧδε) Vt Diomedem ad ſtrenuè pugnandum excitet, urget exemplum Tydei, qui eius pater fuit: turpe enim filio, ſi patris boni ueſtigia non inſiſtat, & nullo grauiore argumento ad uirtutem excitamur, quàm ſi patrum optimorum memoria nobis refricetur. Quod autem hoc loco de Tydeo Agamemnon commemorat, copioſè à Papinio in Thebaide deſcribitur. Nos autem quæ neceſſaria ad huius loci illuſtrationem uidentur, in Lexico explicamus in uoce τυδεύς.

τὸν δ' οὔ τι προσέφη) Cùm hic Diomedem nihil reſpondentem, Sthenelum uerò contrà Regi proteruè ſeſe opponentem uidemus, illius modeſtiam & moderationem laudare, huius arrogantiam, ſuique iactationem uituperare nos decet, illudque ut rectum imitari, hoc ut prauum declinare, quod Plutarchus in lib. de Aud. poet. admonet. Etenim inſignis fuit temeritatis, ut Sthenelus, quem ne uerbo quidem læſerat Agamemnon, ipſi nihilominus contumelioſè inſultauerit: cuius eam rationem habuiſſe poteſt, quòd cõmune ſibi cum Diomede uituperium exiſtimat propter Tydei & Capanei patris ſui in bello Thebano ſocietatem, qui etiam ibidem perierunt. Si ergo Diomedem patre inferiorem exiſtimat Agamemnon, ergo & Sthenelum. Porrò exiſtimo à Poeta filium patris audaciam referentem induci. Siquidem talis eſt Capaneus apud Statium Ioui ipſi inſultans, & in cœlos conſpuens, ut ideò fulmine à Ioue percuſſus credatur: quod tamen Vegetius lib. 4. de re militari ex eo factum dicit, quòd cùm ſcalas muris admouiſſet, immenſa mole lapidum obrutus ſit, unde factus fabulæ locus de fulmine in Capaneum emiſſo. Vtut ſit, à Poetis uir audaciſſimus refertur, quem iam ſui imitatorem filium habet. Hic ergo pro ſe & pro Diomede loquens, utrumq; parentibus præſtantiorẽ eſſe docet duabus de cauſis: primùm, quod Thebas minore cum exercitu quàm patres habuiſſe dicantur, expugnauerint: deinde quòd ſine alterutrius uitæ diſpendio bellum illud confectum ſit, ſecus quàm à parentibus, qui illic conciderunt. Sed & ſe ab omnibus Dijs adamatum, & ab ipſo Ioue docet, cùm Tydeo ſola Minerua opitulata ſit.

τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος) Hæc eſt ratio, cur obiurganti Agamemnoni Diomedes non reſpondeat: nimirum quòd cùm maximè Agamemnonis interſit, ut Græci uincant, condonandum illi eſſe, ſi præ illo ſtudio & deſiderio uictoriæ acerbius paulò cum Græcis agat, ut eos eò magis ad ſtrenuè pugnandum excitet. Itaq; docet Diomedes, non eſſe ſemper maioribus cõuiciantibus reſiſtendum, ut & anteà ex Plutarcho attigimus. Quod autem ab Vlyſſe prudente alioqui uiro reſponſum ſit, alio modo conſiderandum eſt, uel imitatione dignum non erit. Cùm autem hoc loco tacentem uideamus Diomedem, aliàs nihilominus acriter ipſi Agamemnoni inſultabit: ita actiones noſtræ & officia pro ratione loci aut temporis commutantur.

Dixit, & ex curru cum armis ſalijt in terram.
Horribiliter autem ſonabat æs circa pectora Regis
Concitati: & vel fortem etiam timor cepiſſet.
Sicut aũt quando in littore multiſono fluctus maris
Concitatur creber, Zephyro ſubmouente:
In ponto quidem primùm attollitur, ſed poſteà
Ad terrã fractus multũ fremit, à ſummitate autem
Turgidus exiſtens erigitur: expuit aũt maris ſpumã:
Sic tunc denſæ Danaorum mouebantur phalanges
Continuò ad bellum: imperabat aũt ſuis vnuſquiſq;
Ducum. alij autem quietè ibant: (neq; dixiſſes
Tantã multitudinẽ ſequi, habentẽ in pectorib vocẽ.)
Silentio veriti Duces, circum autem omnes
Arma ornata ſplendebãt, qb. induti ordine pcedebãt.
Troiani verò ſicut oues locupletis viri in aula
Innumeræ ſtant, dum mulgentur lac album,
Continuè balantes, audita voce agnorum:
Sic Troianorũ clamor per exercitũ latũ excitatus eſt.
Non.n. omniũ erat vna vociferatio, neq; vna vox,
Sed lingua miſta erat: ex multis locis cõuocati.n. erant
Inſtigabat. a. hos qdẽ Mars, illos. a. cæſia Miner. (viri.
Terrorq; & Fuga, & Contentio inexplebiliter furens,
Martis homicidæ ſoror ſociaq;,
Quæ parua quidem primum attollitur: ſed poſtea
In cælo firmauit caput, & ſuper terram ingreditur:
Quæ ipſis & tunc litẽ vtrinq; pernicioſam iniecit in
Gradiens per turbã, augens gemitũ virorũ. (medio
Hi. a. quando iam in locũ vnum coeuntes venerũt,

Ἦ ῥα, καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.
Δεινὸν δ' ἔβραχε χαλκὸς ἐπὶ στήθεσσιν ἄνακτος
Ὀρνυμένου· ὑπό κεν ταλασίφρονά περ δέος εἷλεν.
Ὡς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ πολυηχέϊ κῦμα θαλάσσης
Ὤρνυτ' ἐπασσύτερον Ζεφύρου ὑποκινήσαντος,
Πόντῳ * μέν τε πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα γρ. μέν τὰ
Χέρσῳ ῥηγνύμενον μεγάλα βρέμει, ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
Κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην·
Ὣς τότ' ἐπασσύτεραι Δαναῶν κίνυντο φάλαγγες
Νωλεμέως πόλεμόνδε· κέλευε δὲ οἷσιν ἕκαστος
Ἡγεμόνων· οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἴσαν, (οὐδέ κε φαίης
Τόσσον λαὸν ἕπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδήν)
Σιγῇ δειδιότες σημάντορας· ἀμφὶ δὲ πᾶσι
Τεύχεα ποικίλ' ἔλαμπε, τὰ εἱμένοι ἐστιχόωντο.
Τρῶες δ' ὥς τ' ὄϊες πολυπάμμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ
Μυρίαι ἑστήκασιν ἀμελγόμεναι γάλα λευκόν,
Ἀζηχὲς μεμακυῖαι, ἀκούουσαι ὄπα ἀρνῶν·
Ὣς Τρώων ἀλαλητὸς ἀνὰ στρατὸν εὐρὺν ὀρώρει.
Οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος, οὐδ' ἴα γῆρυς,
Ἀλλὰ γλῶσσ' ἐμέμικτο, πολύκλητοι δ' ἔσαν ἄνδρες.
Ὦρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Δεῖμός τ' ἠδὲ Φόβος, καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμαυῖα,
Ἄρεος ἀνδροφόνοιο κασιγνήτη ἑτάρη τε,
Ἥτ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη, καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει.
Ἥ σφιν καὶ τότε νεῖκος ὁμοίϊον ἔμβαλε μέσσῳ,
Ἐρχομένη καθ' ὅμιλον, ὀφέλλουσα στόνον ἀνδρῶν.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἐς χῶρον ἕνα ξυνιόντες ἵκοντο,

Σὺν ῥ' ἔβαλον ῥινοὺς, σὺν δ' ἔγχεα καὶ μένε' ἀνδρῶν
Χαλκεοθωρήκων· ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
Ἔπληντ' ἀλλήλῃσι, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν,
Ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα.
Ὡς δ' ὅτε χείμαρροι ποταμοὶ κατ' ὄρεσφι ῥέοντες
Ἐς μισγάγκειαν συμβάλλετον ὄβριμον ὕδωρ
Κρουνῶν ἐκ μεγάλων, κοίλης ἔντοσθε χαράδρης,
Τῶν δέ τε τηλόσε δοῦπον ἐν οὔρεσιν ἔκλυε ποιμήν·
Ὣς τῶν μισγομένων γένετ' ἰαχή τε φόβος τε.
Πρῶτος δ' Ἀντίλοχος Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν
Ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι Θαλυσιάδην Ἐχέπωλον.
Τόν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἱπποδασείης,
Ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
Αἰχμὴ χαλκείη· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν,
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε πύργος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.
Τὸν δὲ πεσόντα ποδῶν ἔλαβε κρείων Ἐλεφήνωρ
Χαλκωδοντιάδης, μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων.
Ἕλκε δ' ὑπὲκ βελέων λελιημένος, ὄφρα τάχιστα
Τεύχεα συλήσειε· μίνυνθα δέ οἱ γένεθ' ὁρμή.
Νεκρὸν γὰρ ἐρύοντα ἰδὼν μεγάθυμος Ἀγήνωρ,
Πλευρά, τά οἱ κύψαντι παρ' ἀσπίδος ἐξεφαάνθη,
Οὔτησε ξυστῷ χαλκήρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα.
Ὣς τὸν μὲν λίπε θυμός· ἐπ' αὐτῷ δ' ἔργον ἐτύχθη
Ἀργαλέον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν· οἱ δὲ λύκοι ὣς,
Ἀλλήλοις ἐπόρουσαν, ἀνὴρ δ' ἄνδρ' ἐδνοπάλιζεν.
Ἔνθ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος υἱὸν Τελαμώνιος Αἴας
Ἠΐθεον, θαλερόν, Σιμοείσιον, ὅν ποτε μήτηρ
Ἴδηθεν κατιοῦσα, παρ' ὄχθῃσιν Σιμόεντος
Γείνατ', ἐπεί ῥα τοκεῦσιν ἅμ' ἕσπετο μῆλα ἰδέσθαι·
Τοὔνεκά μιν κάλεον Σιμοείσιον· οὐδὲ τοκεῦσι
γρ. θρέπτρα Θρέπτα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰὼν
Ἔπλεθ', ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
Πρῶτον γάρ μιν ἰόντα βάλε στῆθος παρὰ μαζὸν
Δεξιόν· ἀντικρὺ δὲ δι' ὤμου χάλκεον ἔγχος
Ἦλθεν· ὁ δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν, αἴγειρος ὣς,
Ἥ ῥά τ' ἐν εἱαμενῇ ἕλεος μεγάλοιο πεφύκει
Λείη, ἀτάρ τέ οἱ ὄζοι ἐπ' ἀκροτάτῃ πεφύασι·
Τὴν μέν θ' ἁρματοπηγὸς ἀνὴρ αἴθωνι σιδήρῳ
Ἐξέταμ', ὄφρα ἴτυν κάμψῃ περικαλλέϊ δίφρῳ,
Ἡ μέν τ' ἀζομένη κεῖται ποταμοῖο παρ' ὄχθας·
Τοῖον ἄρ' Ἀνθεμίδην Σιμοείσιον ἐξενάριξεν
Αἴας διογενής· τοῦ δ' Ἄντιφος αἰολοθώρηξ
Πριαμίδης καθ' ὅμιλον ἀκόντισεν ὀξέϊ δουρί.
Τοῦ μὲν ἅμαρθ', ὁ δὲ Λεῦκον Ὀδυσσέος ἐσθλὸν ἑταῖρον
Βεβλήκει βουβῶνα, νέκυν ἑτέρωσ' ἐρύοντα·
γρ. ἔκφυγε Ἤριπε δ' ἀμφ' αὐτῷ, νεκρὸς δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Τοῦ δ' Ὀδυσεὺς μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Ἀμφὶ ἓ παπτήνας· ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο,
Ἀνδρὸς ἀκοντίσσαντος· ὁ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἧκεν,
Ἀλλ' υἱὸν Πριάμοιο νόθον βάλε Δημοκόωντα,
Ὅς οἱ Ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων·
Τόν ῥ' Ὀδυσεὺς ἑτάροιο χολωσάμενος, βάλε δουρὶ
Κόρσην· ἣ δ' ἑτέροιο διὰ κροτάφοιο πέρησεν
γρ. ὄσσε κάλυψε Αἰχμὴ χαλκείη· τὸν δὲ σκότος κατ' ἐκάλυψε·
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Cõmiſerũt ſcuta, ſimul & lanceas & robora virorũ,
Aere loricatorum: ſed ſcuta umbilicata
Appropinquabãt inuicẽ: multus.a. tumultus coort⁹ eſt:
Tunc vero ſimul eiulatus & iactantia erat virorum,
Perdentiũ & pereuntium: fluebat.a. ſanguine terra.
Sicut quando torrentes fluuij de montibus fluentes
In conuallem conferunt impetuoſam aquam
Canalibus ex magnis concauum intra alueum:
Horum aũt procul fragorem in montib. audit paſtor:
Sic ijs commixtus erat clamorq; fugaq;.
Primus .a. Antilochus Troianorũ interfecit virũ ar- *(matũ*
Strenuum inter anteſignanos Thalyſiadẽ Echepolũ:
Quem percuſsit primus galea in conum equiſeta,
Inq; frontem fixit: penetrauit autem os intra
Cuſpis ferrea, hunc.a. tenebræ in oculis cooperuerunt:
Cecidit autem ſicut quando turris in forti pugna.
Hunc aũt ſtratum pedibus prehendit rex Elephenor
Chalcodontiades, magnanimorũ dux Abantium:
Subtraxit aũt ex telis cupidus, ut quàmprimùm
Arma prædaretur: paululum autem ei fuit conatus:
Cadauer .n. trahentem vidẽs magnanimus Agenor,
Latera, q̃ ei procũbenti apud ſcutũ extra apparebãt,
Vulnerauit haſta ferrea: ſoluit autem membra.
Sic hunc qdẽ deſeruit anima: ob id.a pugna coorta eſt
Ardua Troianorũ & Achiuorum, hi aũt lupi ſicut
In ſe inuicem irruerunt: vir autem virũ occidebat.
Tunc percuſsit Anthemionis filium Telamonius Aiax
Adoleſcentẽ florentem, Simoiſium, quem olim mater
Ab Ida deſcendens, ad ripas Simeontis
Peperit, cũ parẽtes ſimul ſecuta eſſet, oues ut videret:
Propterea ipſum vocabat Simoiſium, neq; parentibus
Nutritia præmia charis reddidit: breuis enim ei ætas
Fuit, ab Aiace magnanimo lancea interfecto.
Primũ.n. ipſum venientẽ pcuſsit in pectore ad papillã
Dextram: ex aduerſo aũt per humerũ ferrea lancea
Penetrauit: hic.a. in puluerib humi cecidit, ceu popul⁹.
Quæ in humido loco paludis magnæ nata eſt
Plana: ſed ei rami in vertice creuerunt:
Hanc quidem carpentarius micanti ferro
Excidit, ut orbẽ rotæ flectẽdo cõficiat pulchro currui:
Atq; illa areſcens iacet fluuij ad ripas:
Talem Anthemidem Simoiſium interfecit *(thoracẽ*
Aiax generoſus. In hunc.a. Antiphus habens varium
Priamides per multitudinẽ iaculat⁹ eſt acuta lancea.
Ab hoc quidẽ errauit, hic.a. Leucũ Vlyſsis fidũ ſocium
Vulnerauit ad inguen, cadauer aliò trahentem.
Cecidit.a iuxta ipſum, cadauer aũt ei excidit manu,
Hoc verò Vlyſſes valde animum interfecto iratus eſt.
Iuit .a. per primam aciem armatus fulgenti ferro.
Stetit.a. valde ppè iens, & iaculatus eſt haſta ſplẽdẽtẽ
Circum ſe reſpectans. Troiani autem retroceſſerunt
Viro iaculante. hic aũt non incaſſum ſpiculum miſit,
Sed filium Priami nothum percuſsit Democoonta,
Qui ei ex Abydo venerat ad equorum velocium.
Hunc Vlyſſes amici cauſa iratus percuſsit lancea
In tempore, hæc aũt alterum per tempus penetrauit
Cuſpis ferrea: huius aũt oculos tenebræ cooperuerunt.
Strepitum.a. edidit cadens: ſonuerũt.a. arma in ipſo,

Receſ-

Receſſeruntq́; anteſignani & illuſtris Hector.
Argiui.n.valde inclamabant, trahebāt a.cadauera.
Recta.v.proceſſerūt multò vlterius,iratus eſt.a. Apol.
E Pergamo deſpiciens: Troianos.v.adhortatus eſt in-
Ruite equites Troiani,neq; cedite pugna (clamās,
Argiuis,quoniā nō illis lapis corpus neq; ferrum.
Vt ferrū ſuſtineat incidēt corpora, dum percutiūtur.
Præterea neq; Achilles Thetidis filius benecomatæ
Pugnat:ſed ad naues iram cruciantē animū cōcoquit.
Sic dixit ab vrbe terribilis Deus:ſed Achiuos
Impulit Iouis filia nobiliſſima Minerua
Gradiens per multitudinem,ubi remiſſos videret.
Tunc Amaryncidem Diorem fatum alligauit:
Saxo.n.vulneratus eſt iuxta malleolum aſpero
In tibia dextra: percuſſit aūt Thracum dux virorū
Pirus Imbraſides,qui ex Aeno venerat.
Ambos autem neruos & oſſa lapis aſper
Prorſus fregit: hic autem ſupinus in pulueribus
Decidit,ambas manus dilectis ſocijs pandens,
Animam expirans:hic.a. accurrit qui percuſſerat
Pirus,vulnerauit.a.lancea ad vmbilicū, omnia verò
Effuſa ſunt humi inteſtina:huius.a.tenebræ oculos cō-
Hūc.a.Thoas Aetolus abeuntē pcuſſit lancea(texerūt.
In pectore ſuper papillā,fixa eſt.a. in pulmone lancea.
Cominus aūt ipſi venit Thoas: & grauem lanceam
Extraxit pectore:eduxit autem enſem acutum,
Eo ille ventrem percuſſit mediū,ademit aūt animā:
Arma autem non exuit:circumſtabant enim ſocij
Thraces comati,longas haſtas manibus tenentes
Qui ipſum magnū licet exiſtētē & fortē & generoſū,
Remouerunt a ſeipſis,hic aūt recedens repulſus eſt.
Sic hi duo in pulueribus propè inuicem extenſi ſunt:
Scilicet hic quidē Thracū,ille.a. Epeorū ære loricatorū
Duces:multi autē circum interficiebantur & alij.
Tunc non pugnam vir reprehenderit interueniens,
Quiſquis adhuc illæſus & inuulneratus acuto ferro
Vagaretur per mediū,duceret.a.ipſū Pallas Minerua
Manu prehendes, ſed telorum auerteret impetum.
Multi enim Troianorum & Achiuorum die illo
Proni in pulueribus propè inter ſe extenſi ſunt.

Χώρησαν δ' ὑπό τε πρόμαχοι, καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ·
Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἐρύσαντο δὲ νεκρούς,
Ἴθυσαν δὲ πολὺ προτέρω· νεμέσησε δ' Ἀπόλλων,
Περγάμου ἐκκατιδών· Τρώεσσι δὲ κέκλετ' ἀΰσας,
Ὄρνυσθ' ἱππόδαμοι Τρῶες, μηδ' εἴκετε χάρμης
Ἀργείοις· ἐπεὶ οὔ σφι λίθος χρώς, οὐδὲ σίδηρος,
Χαλκὸν ἀνασχέσθαι ταμεσίχροα βαλλομένοισιν·
Οὐ μὰν οὐδ' Ἀχιλεὺς Θέτιδος πάϊς ἠϋκόμοιο
Μάρναται, ἀλλ' ἐπὶ νηυσὶ χόλον θυμαλγέα πέσσει.
Ὣς φάτ' ἀπὸ πτόλιος δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Ὦρσε Διὸς θυγάτηρ κυδίστη Τριτογένεια,
Ἐρχομένη καθ' ὅμιλον, ὅθι μεθιέντας ἴδοιτο.
Ἔνθ' Ἀμαρυγκεΐδην Διώρεα μοῖρ' ἐπέδησε,
Χερμαδίῳ γὰρ βλῆτο παρὰ σφυρὸν ὀκριόεντι
Κνήμην δεξιτερήν· βάλε δὲ Θρῃκῶν ἀγὸς ἀνδρῶν
Πείρως Ἰμβρασίδης, ὃς ἄρ' Αἰνόθεν εἰληλούθει.
Ἀμφοτέρω δὲ τένοντε καὶ ὀστέα λᾶας ἀναιδὴς
Ἄχρις ἀπηλοίησεν· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
Κάππεσεν, ἄμφω χεῖρε φίλοις ἑτάροισι πετάσσας,
Θυμὸν ἀποπνείων· ὁ δ' ἐπέδραμεν ὅς ῥ' ἔβαλέν περ
Πείρως· οὖτα δὲ δουρὶ παρ' ὀμφαλόν· ἐκ δ' ἄρα πᾶσαι
Χύντο χαμαὶ χολάδες· τὸν δὲ σκότος ὄσσ' ἐκάλυψε. χ. ὄσσε κάλυψε
Τὸν δὲ Θόας Αἰτωλὸς ἐπεσσύμενον βάλε δουρὶ χ. ἀπεσσύμενον.
Στέρνον ὑπὲρ μαζοῖο, πάγη δ' ἐν πνεύμονι χαλκός.
Ἀγχίμολον δέ οἱ ἦλθε Θόας, ἐκ δ' ὄβριμον ἔγχος
Ἐσπάσατο στέρνοιο, ἐρύσσατο δὲ ξίφος ὀξύ,
Τῷ ὅ γε γαστέρα τύψε μέσην, ἐκ δ' αἴνυτο θυμόν.
Τεύχεα δ' οὐκ ἀπέδυσε· περίστησαν γὰρ ἑταῖροι,
Θρήϊκες ἀκρόκομοι, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντες,
Οἵ ἑ μέγαν περ ἐόντα, καὶ ἴφθιμον καὶ ἀγαυόν,
Ὦσαν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη.
Ὣς τώ γ' ἐν κονίῃσι παρ' ἀλλήλοισι τετάσθην,
Ἤτοι ὁ μέν, Θρῃκῶν, ὁ δ' Ἐπειῶν χαλκοχιτώνων,
Ἡγεμόνες· πολλοὶ δὲ περικτείνοντο καὶ ἄλλοι.
Ἔνθά κεν οὐκέτι ἔργον ἀνὴρ ὀνόσαιτο μετελθών,
Ὅς τις ἔτ' ἄβλητος καὶ ἀνούτατος ὀξέϊ χαλκῷ
Δινεύοι κατὰ μέσσον, ἄγοι δέ ἑ Παλλὰς Ἀθήνη
Χειρὸς ἑλοῦσ', αὐτὰρ βελέων ἀπερύκοι ἐρωήν·
Πολλοὶ γὰρ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἤματι κείνῳ
Πρηνέες ἐν κονίῃσι παρ' ἀλλήλοισι τέταντο.

COMMENTARIVS.

ἔφίσαν δ' ἰάχαχε) Hæc eſt quaſi quædam προπαρασκευὴ ad ἀριστείαν Diomedis, quæ pleniùs in ſequenti libro deſcribetur. Ecce enim iam illius armorum crepitus,qualis & quantus ſit,ut qui etiam fortibus terrorem potuerit inijcere. Vbi notabis,quod ſæpius in hoc Poeta obſeruamus,non eſſe alienam timoris perturbationem à uiro forti.

ὡς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ) Hæc comparatio in eum totam finem tendit,ut denſitas copiarum Græci exercitus ſignificetur: proinde tota uis eſt in ἀποδόσει quidem in uerbo ἐπασσύτεραι, in ἀνταποδόσει autem in uerbo ἐπασσύτεραι. Quemadmodum ergo ingruentibus uentis crebreſcunt fluctus,uno alterum ſubinde impellente & cumulante. ſic copiæ Græcorum animoſiores factæ ex Agamemnonis cohortationibus,ad prælium denſis agminibus pergunt.

σιγῇ δειδιότες) Huc propriè pertinet,quod in prima annotatione libri tertij ex Plutarcho obſeruauimus de differentia Græcorum & Troianorum in pugna: illi enim ſilent, hi uociferantur barbarorum more,ut ibidem pluribus docemus. Rei militaris ſcriptor Aelianus ſilentium in primis indici oportere ait,ut attente milites obſeruent,id quod imperabitur, quod in hoc Homeri loco & alijs expreſſum eſſe dicit. Ducum autem præcepta in pugna colligit idem Aelianus cap.ult.de mil.ord.inſtru,

ὦρσε δὲ τοὺς μὲν ἄρης) Troianos Mars,Græcos Minerua excitat. Semper enim Poeta Martem Mineruæ opponit. ut infr.lib.5. Minerua Diomedem in Martem impellit,& 15. Martem ad bellum pergentem compeſcit.& 21.in pugna Deorum proſternit. Opponit eos ergo Homerus inuicem nimirum,ut ait Plut.lib.de Homero ratione præditum ei,quod rationis eſt expers,hoc eſt bonum malo,illud de Pallade,hoc de Marte intelligendum. Qua de re etiam eodem lib.22 repetetur.

ἥ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα) Ex tenui fauilla ingens ignis accēditur,ex parua cōtentione oriuntur bella maxima,qualia fuerunt illa propter perdicem aut locuſtam,ut refert Euſtathius. Sic, quanquam hoc & aliquantulum maius eſt,ut non ita pridem diximus, unius cauſa Helenæ tam calamitoſum Troianum bellum. Ideò eleganter Homerus primo ingreſſu paruam eſſe contentionem dicit, ſed tandem cœlo caput firmare,(quod de Fama dixit Virgilius 4. Aeneid.

Parua metu primo,mox ſeſe attollit in auras: Ingrediturq́; ſolo,& caput inter nubila condit.)

id eſt, altè excreſcere & adaugeri,ut ſi muſca in elephantem. Hanc autem contentionem,Terrorem & Fugam (qui in alios ipſius Martis equi eſſe dicuntur) utrique Marti nimirum & Mineruæ communes facit,quæ ſunt pugnarum cauſa & effecta.

οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἐς χῶρον ἕνα ξυνιόντες ἵκοντο) Iam ſequitur deſcriptio prælij,quod inter Græcos & Troianos poſt illam monomachiam Menelai & Paridis

commiſſum eſt: in quo obſeruanda eſt heroum ex utraque parte uirtus tam in ſuis propugnandis, quàm in expugnandis hoſtibus. Primas autem Neſtoris filio Antilocho tribuit, cum eas ipſi Neſtori, cuius ut [illegible] & peritiſſimi aciei inſtructoris antea Poeta meminit, propter ſenij imbecillitatem tribuere non poſſit. Inſignium porro uirorum cædes tantum Homerus deſcribit, quod etiam ab ipſo initio ſe facturum pronunciauit: & hoc idem ipſi Hiſtorici huius belli factitarunt.

[illegible]) Oſtendit Poeta, cum hunc Elephenorem cadauer Echepoli prædaturum Agenoris manu ſublatum dicit, intempeſtiua huiuſmodi lucra ſe non probare, quod etiam in ſequentibus Neſtor prohibebit, quia ſatis opportunum poſt prælium prædandi locus: imò hoc maximè cauendum eſt, ne ſpoliando tempus inter præliandum milites terant, quod ſine eorum pernicie fieri non poſſit.

[illegible]) Oſtendit Poeta, legem naturæ iubere, ut in ſenectute parentes à liberis ſuis alantur, quod ab ijs compenſandi cauſa debetur, ut Plutarchus quoque in libro de Homero annotat. Hoc igitur ad pietatem liberorum erga parentes pertinet, ſed ſpecialiter ſumptam, quod educationis compenſationē ſpectat: qua nihil poteſt humanius excogitari aut iuſtius propter naturalem obligationem, ſed etiam quòd talis ſit nobis à liberis merces expectanda, qualem nos parentibus noſtris olim perſoluimus: ut monent illa Theſei apud Euripidem in Supplicibus: [illegible], inquit, [illegible] id eſt, Parentibus enim infelix eſt, quicunque non ulciſſum inſeruit ex liberis. Pulcherrimum enim munus cum dederit, id eſt, tum capiet à liberis ſuis talia, qualia ſuis parentibus dederit: [illegible], inquit Hercules furens apud eundem Euripidem, [illegible]. Aequum eſt parentes adiuuare liberos, patremque ſenem. Et quibus, quæſo, meliori animo ea tribuant liberi quàm ijs, à quibus eadem olim perceperunt? Ideo diuturnam uitam audent Monoſticha illa pollicere, eis qui parentes ſenes aluerit, [illegible], à ſeo felicia omnia illi expectanda ſunt, qui tam pie ſe in parentes geſſerit. Hoc autem ex naturali lege pendere docent ipſa animalium exempla, quæ nos cum bona lectoris uenia, referemus. De catulorum leonis in parentes gratitudine Aelianus de anim. lib. 9. cap. 1. ſic ſcribit: Leo cum ætate proceſſerit, & iam grauis factus fuerit, tum ad uenandum infirmus, aut in ſpecubus aut nemoroſis tractibus libenter requieſcit: neque tum uel cum infirmis ſimis animalibus, ætatis ſuæ infirmitati diffidens, uerſari fidenter audet, ſed conſiderans ſenectam & corporis ſui imbecillitatem, ſemper timide & diffidenter cum ijs agit. Ex hoc uero procreati & robuſtæ & urgentis ætatis fiducia nitentes longe procedunt ad uenandum, ac patrem iam ſenem ſecum adducunt, eum impellentes: deinde in media uia, quam ingreſſi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipſi in prædæ curam incumbunt: ac tantundē prædæ conſecuti, quantum uel ſibi uel genitori ſatis ad prandium ſit, generoſo quodam & contentiſſimo rugitu edito, parentem ſuum ſecum, ut conuiuium ineat, tanquam conuictores ad prandium conuiuam inuitant. Senex tum ſe ſenſim & pedetentim uelut reptans, eo accedens, primo filios amplexatur, deinde lingua eis ſuauiter, uelut horum laudans felicem uenationem, blanditur: poſt & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tametſi Solon qui lege ſanciuit filijs parentes alendos eſſe, hoc eos facere non iuſſit: ſed natura humanis legibus nihil egens, ipſa immobilis lex hoc officij munus docuit. Hæc Aelianus, ut Gillius & Geſnerus uertunt. Quod idem à Tzetze in Chiliad. refertur. Plutarchus tamen in libro Vtra anim. &c. non à filijs parentes, ſed quoſuis ſenes à iunioribus ali ſcribit. Sed ſi generaliter id à iunioribus fit, cur non à liberis quoque fieri intelligamus? Quod de Ciconia memoratur, huc pertinet, quæ exacta ætate parentes alere dicitur, ut prodidit idem Aelianus de Anim. lib. 3. cap. 23. Vnde à Petronio Arbitro Pietaticultrix compoſito uocabulo appellatur: & Orus in Hieroglyphicis ſcribit, Aegyptios Ciconiam pingentes parentis amatorem ſignificare. quod etiam idem Aelian. lib. 10. de Anim. cap. 16. ſic meminit. Ciconiæ, inquit, apud Aegyptios eò uenerationem habent, quòd ſenectute affectos parentes alunt: ijdemque idcirco Vulpanſeribus & Vpupis honorem habent, quia illi quidem ſunt pullorum ſuorum amantes: hæ autem aduerſus parentes exiſtimantur piæ, omnium Vpupæ, quarum etiam eo ſenſu meminit Orus Hieroglyphicus ſcriptor. Qua de re uide copioſe in Adagio [illegible]. Ex his conſtat, à natura eſſe inſitam alendi parentes ſeniores propenſionem quanquam ea in omnibus animalibus non ſit. Sed ne quis exiſtimet gratitudinem liberorum ad ſenectutis tantum tempus referri, ſciendum eſt, eam quauis ætate opportunè exerceri, adeò ut longè præſtantius ſit, Meropem auem imitari quam leonem, aut ciconiam, aut Vpupam, ut de illa quoque Aelianus de Anim. lib. 11. cap. 30. Merops auis, inquit, hoc nomine Ciconijs etiam iuſtior eſt, quòd parentes non ſenectute demum affectos alit: ſed ut primum maiores alarum pennæ ei natæ fuerint, id facit: itaque inter aues iuſtiſſima & piiſſima omnium habetur. Quod idem Ariſtoteles recitat Hiſt. anim. lib. 9. cap. 13. Non ſunt igitur pietati huiuſmodi ulli præſcribendi termini, ſed ſtatim ubi uiribus ualemus referenda educationis præmia parentibus, quæ noſter Homerus [illegible] uocat, ad quem, ut tandem redeamus, uolui enim fuſius hac de re oblata occaſione loqui, ut cum aliquo pietatis fructu noſtri labores à iuuentute legantur: argumenti autem elegantia faſtidium prolixitatis leniet: ſit, inquam, ad Homerum redeamus. Is hunc Simoiſium periiſſe dicit, non retributis educationis præmijs, quæ parentibus naturâ debebat, ſi immatura mors officium hoc non anteuertiſſet.

αἴγειρος ὥς) Euſtathius Macrobius lib. 5. Saturnal. cap. 11. hoc elegantius à Virgilio dictum eſſe ait. Eius uerſus hi ſunt:

Ac ueluti ſummis antiquam in montibus Ornum
Cum ferro acciſam crebriſq; bipennibus inſtant
Eruere agricolæ certatim, illa uſq; minatur
Et tremefacta comam concuſſo uertice nutat.
Vulneribus donec paulatim euicta ſupremum
Congemuit, traxitq; iugis auulſa ruinam.

Tum ſubijcit rationem, Magno cultu, inquit, ueſter (Virgilius) difficultatem abſcindendæ arboreæ molis expreſſit, uerùm nullo negotio Homerica arbor abſcinditur. Sed (pace illius ut Euſtathij dixerim) hic conuenientior eſt Homerica comparatio, ſiquidem per eam Aiacis uirtus ſummopere extollitur. Quemadmodum enim illa populus à carpentario facilè exciſa eſt: ſic Simoiſius ab Aiace ſine magno negotio peremptus eſt, ut uidelicet à longe fortiore.

[illegible]) Cùm antea Martem, qui Troianos excitaret Mineruæ oppoſuiſſet, mirum eſt, cur hic illius non meminerit, ſed Apollinis: inter Græcos autem Mineruam retineat. Id credo factum à Poeta, quia ubi maior eſt ruinæ ſpecies, ibi maioribus & pluribus opus eſt adminiculis, quàm ubi omnia ſunt adhuc integra. Vnde cum Troiani Græcis ſint imbecilliores, Apollinis cohortatione refocillari & animari eos oportuit præter ipſius Martis operam, quam ad eundem finem illis nauabat, ſed infelicius, quàm ut aduerſus Mineruam, quæ Græcis opitulabatur, ſufficere poſſet.

[illegible]) Adeò fortiter, inquit Poeta, ex utraque parte hoſtes ſe gerebant, ut nihil ad eorum fortitudinem & ſtrenuitatem deſideraturus eſſet, qui pugnam, illæſus modò à Pallade ſeruaretur, ſpectaret. ubi enim damnum aut incommodum percipias cum uoluptate aut tranquillitate animi, quæ ad exactam conſiderationem requiritur, ibi eſſe non poteſt, utpote qui in bello uulnerantur) quod in lectore Homericæ poeſeos, ut annotat Euſtathius, præſtatur, qui pugnas illas adeò egregiè depictas uidet, ut rem præſentem exiſtimet, quaſi eum ab illis ſartum tectum Minerua ſtudiorum præſes & nutrix conſeruet. Ego tamen arbitrer, multa alia Poetam ſubminuere, quæ ipſe breuitatis gratia prætermittit. hoc eſt totum uniuerſi exercitus ex utraque parte congreſſum, cum inſigniores tantùm, ut anteà diximus, ipſe ſcriptis prodiderit.

Finis libri quarti.

ΥΠΟ-

ARGVMENTVM QVINTI LIBRI HOMERI Iliadis.

DIOMEDES, Minerua ei auxiliante, ſtrenuè rem gerit, atque multos interficit hoſtium. Vulnerat autem Venerem in manu, & Martem in uentre. Aeneam autem ab ipſo percuſſum lapide, Apollo conſeruat: Tlepolemus autem a Sarpedone interficitur. Martem uerò Iupiter increpat: ſanat autem ipſum Pæon Deorum medicus.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

E. Vulnerat Venerem & Martem Tydei filius.

Aliud.

Diomedis ſtrenuitas.

NVNC rurſus Tydidæ Diomedi Pallas Minerua
Dedit robur & audaciam, vt conſpicuus inter omnes
Argiuos fieret, & gloriam magnam auferret.
Lucebat ei ex galeaq; & ex ſcuto indefeſſus ignis,
Stellæ autumnali ſimilis, quæ maximè
Splendidè lucet lota in Oceano:
Talis ei ignis lucebat à capiteq; & humeris.
Impulit. a. eũ in mediũ, vbi plurimi tumultuabãtur.
Erat. a. qdã inter Troianos Dares, locuples, inculpabi-
Sacerdos Vulcani: duo autem ei filij erant, (lis
Phegeus, Idæusq;, pugnæ bene periti omnis.
Hi duo ſemoti (a ſuis) aduerſi ruerunt:
Hic quidẽ ab equis, ille verò à terra ruebat pedeſter.
Hi. a. quãdo iam propè erãt in ſe mutuò cõcurrentes,
Phegeus prior proiecit longam haſtam:
Tydidæ ſupra humerum ſiniſtrum venit cuſpis
Lanceæ, neq; vulnerauit ipsũ. poſterior. a. ruebat lãcea
Tydides: huius non vanum telum fugit è manu:
Sed percuſſit pectus inter papillas: depulit. a. ab equis.
Idæus autem aufugit linquẽs per pulchrum currum,
Neq; ſuſtinuit protegere fratrem interfectum.
Neq; enim certè ipſe effugiſſet mortem nigram:
Sed Vulcanus eripuit, ſeruauitq; caligine tegens,
Vt ipſi non penitus ſenex triſtis eſſet.
Equos autem abigens magnanimi Tydei filius;
Dedit ſocijs, vt deducerent cauas in naues.
Troiani. a. magnanimi poſtq; viderunt filios Daretis,
Hunc quidẽ fugientẽ, illũ a. interfectũ apud currus,
Omnib. perturbatus eſt animus: ſed caſta Minerua
Manu apprehẽdẽs, verbis allocuta eſt furentẽ Martẽ:
Mars, Mars, hominũ pernicies, inquinate cæde, mu-
rorum oppugnator,
An non iam Troianos quidem ſinamus & Achiuos
Pugnare, vtris pater Iupiter gloriam præbuerit:
Nos autem cedamus, & Iouis euitemus iram.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ε. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ἸΛΙΆΔΟΣ.

ΔΙΟΜΗΔΗΣ, Ἀθηνᾶς αὐτῷ συναμυνούσης, ἀριστεύει, καὶ πολλοὺς ἀναιρεῖ τῶν πολεμίων. τιτρώσκει δὲ Ἀφροδίτην κατὰ τῆς χειρός, καὶ Ἄρεα κατὰ τοῦ κενεῶνος. Αἰνείαν δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ πληγέντα λίθῳ Ἀπόλλων διασώζει. Τληπόλεμος δὲ ὑπὸ Σαρπηδόνος ἀναιρεῖται. Ἄρεα δὲ Ζεὺς ἐπιπλήττει, ἰᾶται δὲ αὐτὸν Παιήων ὁ τῶν θεῶν ἰατρός.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Εἶ, βάλλει Κύπριν καὶ Ἄρεα τε Τυδέος υἱός.

Ἄλλη.

Διομήδους ἀριστεία.

ΕΝΘ᾽ αὖ Τυδείδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη
Δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἵν᾽ ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
Ἀργείοισι γένοιτο, ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
Δαῖέ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
Ἀστέρ᾽ ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅστε μάλιστα
Λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
Τοῖόν οἱ πῦρ δαῖεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων.
Ὦρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης ἀφνειός, ἀμύμων,
Ἱρεὺς Ἡφαίστοιο· δύω δέ οἱ υἱέες ἤστην,
Φηγεὺς, Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης·
Τώ οἱ ἀποκρινθέντε, * ἐναντίω ὁρμηθήτην· γρ. ἐναντίω
Τὼ μὲν ἀφ᾽ ἵπποιιν, ὁ δ᾽ ἀπὸ χθονὸς ὤρνυτο πεζός.
Οἱ δ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Φηγεύς ῥα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Τυδείδεω δ᾽ ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ᾽ ἀκωκὴ
Ἔγχεος, οὐδ᾽ ἔβαλ᾽ αὐτόν· ὁ δ᾽ ὕστερος ὤρνυτο χαλκῷ
Τυδείδης, τοῦ δ᾽ οὐχ ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
Ἀλλ᾽ ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον· ὦσε δ᾽ ἀφ᾽ ἵππων·
Ἰδαῖος δ᾽ ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον,
Οὐδ᾽ ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο.
Οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν·
Ἀλλ᾽ Ἥφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
Ὡς δή οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχημένος εἴη·
Ἵππους δ᾽ ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱός,
Δῶκεν ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας·
Τρῶες δὲ μεγάθυμοι, ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος,
Τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ᾽ ὄχεσφιν,
Πᾶσιν ὀρίνθη θυμός. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Χειρὸς ἑλοῦσ᾽, ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα·
Ἆρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα.
Οὐκ ἂν * δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς γρ. δὴ τοὺς μὲν ἐάσομεν
Μάρνασθ᾽, ὁπποτέροισι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ.
Νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ᾽ ἀλεώμεθα μῆνιν.

COMMENTARIVS.

Ἔνθ᾽ αὖ Τυδείδῃ) Anteà cùm de Pandaro loqueremur, quẽ Minerua ad fœdera uiolanda ſelegit, ex Plutarcho in lib. de Pyth. orac. annotabamus, Homerum ſtatuere, nullam pene cauſam ſine numine cõſiſtere: proinde inſtrumentis quibuſdã Deum uti ad rem illam, quam inſtituit, peragendã aptis, ut hic cùm profligare Troianos Minerua cupit, robuſtum & bellacẽ Diomedem ſeligit. Vide ibi integrum Plutarchi locum, & huc refer.

Δαῖέ οἱ ἐκ κόρυθος) Oportuit inſigni aliquo teſtimonio diuini hoc Mineruæ auxilium, quod Diomedi exhibet, indicare, ut etiam Poeta facit, cum repentinum hunc fulgorem ex armis herois elicit, imo potius inuentum ignem hyperbolica loquendi conſuetudine Poetis familiari, ut eſt etiam apud Virgilium de Aenea, Ardet apex capiti, criſtiſque ac uertice flamma funditur, & uaſtos umbo uomit aureus ignes, &c. & alibi de Turno, tremunt ſub uertice criſtæ Sanguineæ, clypeoque micantia fulmina mittunt. & de ipſo Aenea alibi: Cui triplici crinita iuba galea alta Chimæram Suſtinet Aetnaeos efflantem faucibus ignes. Quæ omnia tamen ſupra modum dicta culauit Macrobius. Hoc autem Homericum figmentum Zoilus Epheſius, ut teſtatur Euſtathius, olim uellicauit, quaſi hoc igne conflagrare heroem oportuiſſet. Sed ille, ut ait idem Euſtathius κατάρατος & plagis dignus, qui non intellexerit φαντασίαν & imaginatiue tantum hoc à Poeta dictum. Sic Agamemnonis oculi igni rutilanti comparantur & infra Rhapſodia eadem, Pallas Troianos perterrefaciens, flammam undique lucentem in Achillis uertice accendit, quam Poeta non aliter, ut hic, ſed μεγάλοις πυρὶ ἐοικότα, ut ibi uidebimus, comparat. Et alia ſunt, quæ per ſimilitudinem dicta ſunt, quibus addenda eſt galea ferrea Alexandri refulgens, ut eſt apud Plut. in eius uita, & quod Euſtathius de eodem refert, forſan ex Arriano lib. 6. eum, cum aliquando in India periclitaretur & armis quateretur à barbaris, exiſtimatum iubar & ſplendorem aliquem præ ſe ferre. Arrianus autem dicit, eum inſignis armorum habitu & audacia ingenti factum notum longeque conſpicuum. Itaq; ἀλληγορικῶς à Poeta quoque hic Diomedis armorum fulgor dici intelligendus eſt: quanquam in hiſtorijs etiam legantur emiſſi ex corporibus ignes, ut idem Euſtathius refert. Tiberij equus ex ore fauillas eiaculatus eſt, quod tantum fuit omen: ille enim conſul factus eſt. Balimer, Theodorici pater, qui totam Italiam ſubegit, è proprio corpore ſcintillas igneas emittebat. Et Philoſophũ quendã de ſe dixiſſe idẽ refert, interdum cum uẽſtes exueret uel indueret, immenſas ignis ſcintillas ex ſe proſiluiſſe, aliquando cũ ſtrepitu, aliquando flammas effluxiſſe, quæ ueſtimenta non adurerent, quod ipſe oſtentum ignoraret donec deſineret. Cleomenes apud Herodot. lib. 6. refert, ſibi apud Iunonis templum litanti effulſiſſe flammam è pectoribus ſimulachri atque ita intellexiſſe non expugnaturum ſe Argos, &c. Scimus quid ſacra pagina de rutilante Moſaica facie tradat, ſi profanis fas eſt ſacra permiſcere. Porrò non eſt plane ab ordum, quod de igne è armis in Diomedis traditur. Quod ſi re ipſa conſtare non poſſit, at hoc Poeticæ ſaltem licentiæ concedatur, qualis eſt etiam de flamma Aſcanij comam lambante, ut eſt 2. Aeneidos.

Ἄρες, Ἄρες) Minerua Martem è medio Troianorum educit, ipſa etiam à Græcis recedens, ut per ſe iam uterq; exercitus depugnet: quod tamen aſtutè facit, quia illa nihilominus Diomedi auxiliabitur, quanquam non niſi aduocata. Mars uerò donec ab Apolline excitabitur, prælio non permittebitur, ut in ſequentibus uidebimus. Nihil aliud autem puto ab Homero fingi, niſi, quod alias obſeruauimus, ut doceat (id tamen nobis unquam perſuadebit) aliquid eſſe in hominũ poteſtate ſitum, quod ipſi ſine ſpeciali Deorum auxilio gerant, quaſi in minutioribus regendis ſemper Numen non occupetur. Præterea exiſtimo quoq; ideo utrumq; Deum recedere, quia ſequitur aliorum heroum pugna, quibus in præſentiarum Minerua non opitulatur, quoniam in eo ſolum tota eſt, ut Diomedem cæteris omnibus præſtantiorem reddat, proinde ſoli etiam illi opem ſuam communicat. Deniq; hoc ad Græcorum laudem pertinet, ut quiſque intelligat, remotis Dijs eos Troianis ſuperiores futuros, quod hoc loco apparet in Agamemnone, Idomeneo, Menelao, Merione, Megete, & Eurypylo, quorum ſinguli unum heroum Troianorum perimunt. Vbi notanda eſt termonis Homerici fertilitas, qua in ſingulorum morte deſcribenda diuerſè eleganterque utitur.

Ὣς εἰποῦσα, μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα·
Τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ.
Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἕλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
Ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἀρχὸν Ἁλιζώνων Ὀδίον μέγαν ἔκβαλε δίφρου.
Πρώτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν
Ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε·
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μῄονος υἱὸν
γρ. Μόρου Θοῶν Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει·
Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ
Νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλε.
Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες.
Υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα θήρης,
Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἕλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτὴ
Βάλλειν ἄγρια πάντα, τά τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη.
Ἀλλ' οὔ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
Οὐδὲ ἑκηβολίαι, ᾗσιν τὸ πρίν γ' ἐκέκαστο·
Ἀλλά μιν Ἀτρεΐδης δουρικλυτὸς Μενέλαος
Πρόσθεν ἕθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
Ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν.
Ἤριπε δὲ πρηνής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
Ἁρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα
Τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
Ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτήνατο νῆας ἐΐσας
Ἀρχεκάκους, αἳ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο,
Οἷ τ' αὐτῷ· ἐπεὶ οὔ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ᾔδη.
Τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων,
γρ. ἀΐσας Βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
Ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκή·
Γνὺξ δ' ἔριπ' οἰμώξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.

Sic fata, pugna eduxit impetuoſum Martem.
Hunc quidem poſtea ſedere fecit in riposo Scamãdro:
Troianos.a.in fugã verterũt Danai. interfecit.a.viDuctorũ.primus.a rex virorũ Agam. (rũ qlibet
Ducem Halizonum Odium magnum eiecit è curru.
Primo.n.verſo in fugam in tergum haſtam infixit,
Humeros inter, perq; pectora traiecit:
Sonuit.a cadens, inſonuerunt a arma ſuper ipſo.
Idomeneus a Phaſtum interfecit Mæonis filium
Bori, qui ex Tarne gleboſa venerat.
Hunc quidem Idomeneus haſta inclytus lancea longa
Vulnerauit, equos aſcendentẽ, ad dexterum humerũ.
Cecidit.n.ex curru: horrenda.a.ipſum caligo inuaſit.
Hunc quidem Idomenei ſpoliarunt famuli.
Filium.a.Strophij Scamandriũ peritum venationis
Atrides Menelaus interfecit haſta acuta
Bonum venatorem: docuit enim Diana ipſa
Iaculari ferarũ omne genꝰ, quas nutrit in mõtib. ſylua.
Sed neq; ipſi tunc profuit Diana ſagittis gaudens,
Neq; longa iaculationes, quib. anteà inſtructus erat:
Sed ipſum Atrides lancea inclytus Menelaus
Ante ſe fugientem in dorſo vulnerauit lancea
Humeros inter per pectora autem traiecit.
Cecidit aũt pronus: ſonuerunt aũt arma ſuper ipſo.
Meriones.a.Phereclũ interfecit fabri lignarij filium
Harmonida, qui manibus nouerat ingenioſa omnia
Facere: egregiè enim ipſum dilexerat Pallas Minerua:
Qui etiam Alexandro fabricauit naues æquales,
Authores malorũ, quæ omnib. malũ Troianis fuerũt,
Sibiq; ipſi: quoniam non Deorum oracula nouerat.
Hunc qdẽ Meriones quado iam aſſecutus eſt, inſequẽs
Vulnerauit ad clunem dextrum: ac penitus
E regione iuxta veſicam ſub oſſe venit cuſpis:
In genua.a.cecidit plorãs: mors aũt ipſum circũtexit:

Pedæum

Pedeum aũt interfecit Meges Antenoris filium,
Qui nothus q̃dẽ erat: accuratè.a nutriuit diua Thea
Aequè ac dilectos filios,gratificãs marito ſuo. (no
Hunc quidẽ Phylides lancea inclytus propè ueniens,
Vulnerauit capitis ad occipitium acuta lancea:
E regione autem per dentes linguam diſſecuit ferrũ.
Cecidit.a in puluere,frigidũq; prehendit ferrũ dẽtib.
Eurypylus aũt Euæmonides,Hypſenora diuum,
Filium magnanimi Dolopionis,qui Scamandri (pulo
Sacerdos factus erat,Dei.u inſtar honorabatur à po-
Hunc quidem Eurypylus Euæmonis ſplendidus filius
Ante ſe fugientem,curſim percuſsit in humero
Enſe irruens: abſcidit.a.manum grauem:
Sanguinolenta.a manus in campo cecidit: hunc.a. in
Occupauit purpurea mors,& fatũ uiolentũ. (oculis
Sic hi quidem laborabant in forti prælio.
Tydidem autem non cognouiſſes utris intereſſet,
An inter Troianos verſaretur,an inter Achiuos:
Currebat enim per campum fluuio inundanti ſimilis
Torrenti,qui velociter fluens diſsipat pontes:
Hunc autem neq; pontes muniti reprimunt,
Neq; ſepta retinent uinearum latè uirentium
Venientem repentè,quando ingruerit Iouis imber.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης Ἀντήνορος υἱόν,
Ὅς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανὼ
Ἶσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσεϊ ᾧ.
Τὸν μὲν Φυλείδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
Βεβλήκει κεφαλῆς κατ' ἰνίον ὀξέϊ δουρί.
Ἀντικρὺ δ' ἀν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός.
Ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἕλε χαλκὸν ὀδοῦσιν.
Εὐρύπυλος δ' Εὐαιμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
Υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὅς ῥα Σκαμάνδρου
Ἀρητὴρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ·
Τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
Πρόσθεν ἕθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον,
Φασγάνῳ ἀΐξας· ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν.
Αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Ὣς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην,
Τυδείδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετείη,
Ἠὲ μετὰ Τρώεσσιν ὁμιλέοι ἦ μετ' Ἀχαιοῖς.
Θῦνε γὰρ ἂμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἐοικὼς
Χειμάρρῳ, ὅς τ' ὦκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
Τὸν δ' οὔτ' ἄρ τε γέφυραι ἐεργμέναι ἰσχανόωσιν,
Οὔτ' ἄρα ἕρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων
Ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος.

COMMENTARIVS.

Τρῶας δ' ἐκλινάν) Hoc eſt perpetuum in Homero,ut cùm uterque exercitus peculiari Deorum auxilio deſtituitur,Græci Troianis ſint ſuperiores: ideoq; & nunc ubi Mars Troianos,Minerua Græcos deſeruit, uides Troianos à Græcis profligatos & fugatos, quorum ſinguli ducibus unius uiri cædem tribuit,ut paulò ante quoque monuimus.

ἐφίλατο ἔξοχα Ἀθήνη) Artes enim quæ manibus tractantur,in quibus ſunt τὰ μηχανικὰ cuiuſcunque generis,Mineruæ tribuuntur: fabrilia uero Vulcano,ut notat etiam Brodæus in Epigrammatis Græcis,ubi Pallas dicitur Homerum edocuiſſe,ἀλλ' αὐτὴ πολύμητις ἀοιδοπόλοιο χέρεσσι Ἀθήνη,&c. Hic autem amor Palladis erga Phereclum, quod ad artem illam fabricandi & inſtruendi naues ſolùm pertinet,intelligitur: nam alioqui hunc in præſentia non deſeruiſſet,niſi hoc illa uſurparit,Pereant amici,dum una inimici intereant: quod ut Prouerbiale refert in Orat pro Deiot Tullius.

ἀρχεκάκους) Quæ ſint hæc Deorum oracula, exponunt Didymus & Euſtathius. Lacedæmonios memoratur cùm olim peſte conflictarentur, Apollinem conſuluiſſe,à quo moniti ſunt, ut Teucrorum, id eſt clientium Deos ; lacarent quod Menelaus Ilium perueniens,exequutus eſt Vnde ſimul cum ipſo renauigauit Alexander,& uterq; Delphos unà profectus eſt,ubi ille de liberis ſuſcipiendis,hic de uxore capienda oraculum interrogauit Pythia uerò in hunc modum reſpondit:

Τίπτε δύω βασιλῆες ὁ μὲν Τρώων, ὁ δ' Ἀχαιῶν
Ἤτοι ὁ μὲν πῶλον ζητεῖ δίζημενος εὑρεῖν
Οὔπω ἐμὰ φρονέοντες ἐμὸν δόμον ἀντεβόλησαν,
Αὐτὰρ ὁ ... πῶλον μετέρχεται ὦ μεγάλε Ζεῦ;

Cur duo reges,unus Troianorum,Alter uerò Achæorum,
Nempe unus pullam pro em poſſeſſus inuenirat,
Nondum concordes meas ædes ingreſſi eſtis:
Alter uerò ut puellam capiat Quidnam deliberabis o magne Iuppiter?

Sic enim πῶλον hoc loco puellam interpretor,ut etiam ab Euripide metaphoricè appellatur iuxta illius interpretem. Iam uerò illud oraculum cùm obſcurum fuerit,uterq; re non intellecta diſceſſit unde ignoratione oraculi Phereclum naues iſta fabricata Troianis malum importaſſe, ibiq; ipſi dicit,cùm ex in ſe... Pythiæ reſponſo ſiniſtrum quippiam Troianis ſemper eſſet formidandum. Hellanicus uerò prodidit,redditum eſſe Troianis oraculum,ut à re nautica abſtinerent, & agriculturæ operam darent, ne ſi ſe mari commiſerint,ſeſe & ſuam ciuitatem funditus perdant Sed an alterutrum horum Poeta innuerit dubito: quia tamen aliud comminiſci non poſſum his erit adhæreſcendum,donec meliora ſuccurrant.

χαριζομένη πόσεϊ ᾧ) Oſtendit Poeta,non eſſe naturale,ut eodem amore nothos mariti liberos uxor proſequatur, ac quos ipſa legitime ex eo ſuſcepit,quod Hippodamia Pelopis uxor in eius notho Chryſippo, quem ille ex Danaide nympha ſuſceperat, nefando exemplo teſtatum fecit: & ſimiliter Niceria Hebri Tuluetis coniux in eius notho, qui Farmus uocabatur, ut refert ex Doſitheo Plutarchus comm. (ſi tamen eſt Plutarchi) de Caſib compar Græc & Romanorum Vnde ille apud Euripidem in Phryxo, ἐν νόθοις ... φασι μητρυιὰς φρονεῖν ... φυλάσσομαι ψυχῇ,id eſt,Nam nihil boni aiunt nouercas cupere liberis ſpurijs. Eorum igitur reprehenſionem uitabo. Generalius tamen hoc nouercis tribuitur,ut eſſe ut mariti liberos priores ament Vnde Alceſtes petens ab Admeto, ne ſe mortua liberis nouercam ſuperinduceret, apud Euripidem in Alceſtide, ſic ait ἐχθρὰ γὰρ ἡ 'πιοῦσα μητρυιὰ τέκνοις Τοῖς πρόσθ' ἐχίδνης οὐδὲν ἠπιωτέρα Inimica enim ſuperueniens nouerca liberis prius genitis uipera nihilo clementior eſt Et Pythia illa ad Iouem apud eundem Euripidem ... inquit, ... Ante genitis uxores infenſæ ſunt ſemper quodammodo. Quanquam hoc de omnibus intelligi nolo,libeat tamen hoc de rebus illis,quæ ... accidunt,ita ſine exceptione enunciare Sane naturale eſt,ut in alienos fœtus minus propenſæ ſint mulieres quam in proprios. Vnde Aeſopus ille mythologus Xantho philoſopho cauſam dedit,cur altius excreſcerent herbæ quæ ſpontè enaſcuntur illis quas homines ſerunt: quia nimirum terra illas tanquam naturales fœtus magis diligit & fouet: illis enim mater eſt, his nouerca. Theano autem Homerica hunc Pedæum educaſſe dicitur æque ac dilectos filios, nempe naturales: quanquam nothus eſſet, quòd hac in parte coniugi obſecundaret,& ſe id rem tacere gratiſsimam intelligeret Vbi obſeruandum eſt beneuolæ & obſequentis uxoris exemplum.

Θῦνε γὰρ ἂμ πεδίον) Eleganti comparatione impetum Diomedis,quo phalanges Troianas perrumpebat,exprimit, quam imitatus eſt Lucretius l b i his uerſibus, ubi uim turbinis uentorum oſtendit:

Nec ratione fluunt alia, ſtragemq; propagant
Flumine abundanti. quod largis imbribus auget
Fragmina conuciens ſyluarum arbuſtaq; tota:
Vim ſubitam tolerare. ita magno turbidus imbri
Dat ſonitu magno ſtragem,uoluitq; ſub undis
Quàm quum mollis aqua fertur natura repentè
Montibus ex altis magnus decurſus aquas,
Nec ualidi poſſunt pontes uenientis aquaï
Molibus incurrens ualidis cum uiribus amnis
Grandia ſaxa, ruit quà quicquid fluctibus obſtat,&c.

Πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν.
Ὡς ὑπὸ Τυδείδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς
κ. πεδίον Θύνοντ' ἂμ πεδίον, * πρὸ ἕθεν κλονέοντα φάλαγγας,
Αἶψ' ἐπὶ Τυδείδῃ ἐπιταίνετο καμπύλα τόξα,
Καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα, τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον
Θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς ὀϊστὸς,
Ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ.
Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς,
Ὄρνυσθε Τρῶες μεγάθυμοι κέντορες ἵππων,
κ. Δηθ' ἀνσχήσεσθαι Βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἕ φημι
Δηθ' * ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με
Ὦρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,
Ἀλλ' ἀναχωρήσας, πρόσθ' ἵπποιιν καὶ ὄχεσφιν
Ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη Καπανήϊον υἱόν·
Ὄρσο πέπον Καπανηϊάδη, καταβήσεο δίφρου,
Ὄφρα μοι ἐξ ὤμοιο ἐρύσσῃς πικρὸν ὀϊστόν.
Ὣς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε.
Πὰρ δὲ στὰς, βέλος ὠκὺ διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὤμου·
Αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
Δὴ τότ' ἔπειτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
κ. μοι Κλῦθί μοι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος ἀτρυτώνη,
Εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
κ. αὖτ' ἐμὲ φῖλαι Δηΐῳ ἐν πολέμῳ, νῦν * αὖτ' ἐμὲ φῖλαι Ἀθήνη.
Δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἑλεῖν, καὶ ἐς ὁρμὴν ἔγχεος ἐλθεῖν,
Ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος, καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
Δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
Γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρὰ, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Θαρσῶν νῦν Διόμηδες ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
Ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώϊον ἧκα
Ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς.
Ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον ἣ πρὶν ἐπῆεν,
Ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
Τῷ νῦν αἴ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
Μήτι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
Τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ.

Multa .a. ab ipſo opera diruta ſunt præclara iuuenũ:
Sic à Tydide denſæ turbabantur phalanges
Troianorũ: neq; ipſum ſuſtinebãt multi licet exiſtẽtes.
Hunc .a. poſtq̃ animaduertit Lycaonis clarus filius
Ruentem per campũ, ante ſe turbantem ordines,
Statim contra Tydidẽ intendebat incuruos arcus,
Et percuſsit ruentẽ, aſſecutus ad dexterum humerum
Thoracis concauitatẽ: peruolauit aũt acerba ſagitta.
E regione .a. penetrauit, fœdabatur .a. ſãguine thorax
Super hoc valde inclamauit Lycaonis clarus filius,
Concitamini Troiani, magnanimi ſtimulatores equorũ
Vulneratus eſt .n. fortiſs. Achiuorum: neq; ipſum puto
Diu toleraturum violentam ſagittam, ſi verè me
Impulit rex Iouis filius profectum ex Lycia.
Sic dixit iactabundus: hunc .a. nõ ſagitta velox in-
Sed ſecedens, ante equos & currus (terfecit,
Stetit, & Sthenelum allocutus eſt Capanei filium:
Commoue te amice Capaneide, deſcende de curru,
Vt mihi ex humero trahas amaram ſagittam.
Sic dixit: Sthenelus .a. ab equis deſilijt in terram:
Aſtans a. ſagitta velocem penitus extraxit humero.
Sanguis a. ſurſum ebullijt per tortilem tunicam.
Tum iam precatus eſt bello ſtrenuus Diomedes:
Audi me Aegiochi Iouis filia indomita,
Si vnquam mihi & patri benigna aſtitiſti
Sæuo in bello, nunc rurſus me dilige Minerua.
Da .a. me virũ interficere & in impetũ haſtæ venire,
Qui me vulnerauit præueniens, & gloriatur, neq; me
Diu amplius viſurũ ſplendidũ lumẽ Solis. (putat
Sic dixit precans: hũc .a. exaudiuit Pallas Miner.
Membra aũt fecit leuia, pedes & manus ſupernè:
Propè autem ſtans, verbis velocibus allocuta eſt:
Confidens iam ò Diomedes, cõtra Troianos pugna.
Nam tibi in pectoribus robur paternum miſi
Intrepidũ, quale habuit vibrator ſcuti eques Tydeus.
Caliginẽ rurſus tibi ab oculis abſtuli, quæ prius inerat
Vt bene dignoſcas tum Deum, tum etiam hominem.
Itaq; nunc ſi Deus tentans huc veniat,
Nequaq̃ tu cum immortalib. Dijs ex aduerſo pugna
Alijs. verùm ſi Iouis filia Venus
Venerit in bellum, hanc vulnera acuto ferro.

COMMENTARIVS.

καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα) Duo hic obſeruamus: primùm fortunæ uiciſsitudinem in Diomede, qui licet à Pallade impulſus, tamen effugere non potuit ne uulneraretur: ita ſolent proſperis ſucceſsibus infortunia permiſceri. Deinde iaculandi quidé peritiam in Pandaro, ſed et [illegible]itatem, quali etiam uſus eſt ſupra in Menelao. Vnde paulo poſt Deum ſibi iratum eſſe argumentabitur.

κλῦθί μοι) Aliàs quoq; notauimus, Græcos à Poeta pios fingi, quod nunc in Diomede animaduertimus, qui Mineruæ auxilium aduerſus Pandarum implorat: neque id fruſtra, quia mox exoratum eſſe ab illa ſentiet, cum oculorum caliginem excuſſam, & robur ſibi adauctum cognoſcet, quod ipſa in morte Pandari & uulneratione Veneris apparebit. Ita iuſtas preces exaudiunt Numina apud Homerum.

ἀχλὺν δ' αὖ τοι) Duo concedit Diomedi Pallas, primùm robur intrepidum, deinde ſplendorem & acumé oculorum, quo Deos ab hominibus diſtinguit, in eum finem ut cum homines eſſe agnoſcat eos, qui ſibi aduerſabũtur, cum illis intrepide præliaetur: cùm Deos uero animaduertet, ab illorum certamine ſe temperet, una excepta Venere: non decebat enim eam illæſam relinquere, cuius cauſa bellum erat initũ totum. Huius autem loci Socrates in Alcibiade 2. meminit his uerbis: ἀλλὰ δοκεῖ μοι, inquit ille ad Alcibiadem, ὥσπερ τῷ Διομήδει φησὶ τὴν Ἀθηνᾶν Ὅμηρος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφελεῖν τὴν ἀχλὺν, ὄφρ' εὖ γιγνώσκοι ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα, οὕτω καὶ σοὶ δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πρῶτον ἀφελόντα τὴν ἀχλὺν ἣ νῦν παροῦσα τυγχάνει, τὸ τηνικαῦτ' ἤδη προσφέρειν δι' ὧν μέλλεις γνώσεσθαι ἠμὲν κακὸν ἠδὲ καὶ ἐσθλόν. Atq; mihi uidetur, quemadmodum ait Homerus, Mineruam Diomedi caliginem ab oculis remouiſſe, Scilicet ut rectè norit diuinum, hominemque, ſic oportere te, excuſſa ea, quæ oculis tuis nunc uerſatur caligine, propius oculorum aciem ad eam rem admouere, ut poſsis nouiſſe malumque bonumque.

Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Τυδείδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
Καὶ πρίν περ θυμῷ μεμαὼς Τρώεσσι μάχεσθαι·

Hæc quidem ſic locuta diſceſsit cæſia Minerua:
Tydides autem reuerſus anteſignanis mixtus eſt.
Et antea quãuis animo prõptus in Troianos pugnare

Certè

Certè tunc ipſum ter tantũ cepit robur, inſtar leonis,	Δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἕλεν μένος, ὥς τε λέοντα	
Quem paſtor in agro ad lanigeras oues	Ὅν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ' εἰροπόκοις ὀΐεσσι	
Perſtrinxerit qdẽ caulã trãſilientẽ, neq; interfecerit:	Χραύσῃ μέν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον, οὐδὲ δαμάσσῃ,	
Ipſius quidem vires commouit, poſtea verò non defendit,	Τοῦ μέν τε σθένος ὦρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,	
Sed ſtabulis ſe condit, & deſerta timet:	Ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται,	γρ. ἀγχηστῖναι
Hæ quidẽ coaceruatæ aliæ ſuper alias ſternuntur:	Αἱ μέν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλῃσι κέχυνται,	
Sed hic auidus alto exilit ouili:	Αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαὼς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·	
Sic alacer Troianis mixtus eſt fortis Diomedes.	Ὣς μεμαὼς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.	
Tũc interfecit Aſtynoũ & Hypenora paſtorẽ populorũ	Ἔνθ' ἕλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπείρονα ποιμένα λαῶν,	
Alterũ quidẽ ſuper papillã vulnerãs ærata haſta.	Τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκήρεϊ δουρὶ,	
Alterũ.a.enſe magno in claue ad humerum	Τὸν δ' ἕτερον ξίφεϊ μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὦμον	
Percuſſit: à ceruice.a.humerum disiunxit, & à dorſo.	Πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὦμον ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.	
Hos quidẽ reliquit: hic.v.Abantẽ petebat & Polyidũ,	Τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετῴχετο καὶ Πολύϊδον,	
Filios Eurydamantis ſomniorum interpretis ſenis.	Υἱέας Εὐρυδάμαντος ὀνειροπόλοιο γέροντος·	
Quib. euntibus ſenex non interpretatus eſt ſomnia,	Τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὀνείρους,	
Sic ipſos fortis Diomedes interfecit:	Ἀλλά σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·	
Iuit aũt ad Xanthumq; Thoonaq; Phænopis filios,	Βῆ δὲ μετὰ Ξάνθόν τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἷε,	
Ambos in ſenio natos, hic a.cõficiebatur ſenecta triſti:	Ἄμφω τηλυγέτω. ὁ δ' ἐτείρετο γήραϊ λυγρῷ,	
Filiũ.v.non generauit aliũ in poſſeſſionib. relinquẽdũ	Υἱὸν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.	
Tam hic hos interfecit, charã a.abſtulit animam	Ἔνθ' ὅ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν	
Vtriſq;: patri autem luctum, & curas triſtes	Ἀμφοτέρω· πατέρι δὲ γόον καὶ κήδεα λυγρὰ	
Reliquit, quoniam non viuos ex pugna reuerſos	Λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζώοντε μάχης ἐκνοστήσαντε	
Suſcepit: magiſtratus autem hæreditatem diuiſerũt,	Δέξατο, χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.	
Tunc filios Priami duos corripuit Dardanidæ,	Ἔνθ' υἷας Πριάμοιο δύω λάβε Δαρδανίδαο	
In vno curru exiſtentes, Echemonaq;, Chromiumq;.	Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας, * Ἐχέμονά τε Χρόμιόν τε.	γρ. Ἐχέμμονα
Sicut autem leo in boues inſiliens ceruicem frangit	Ὡς δὲ λέων ἐν βουσὶ θορὼν ἐξ αὐχένα ἄξῃ	
Iuuencæ, vel bouis, ſyluam depaſcentium:	Πόρτιος ἠὲ βοὸς ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,	
Sic hos ambos ex equis Tydei filius	Ὣς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς	
Deturbauit duriter inuitos. poſtea.a.arma ſpoliabat:	Βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα.	
Equos aũt ſuis ſocijs dabat ad naues abigendos.	Ἵππους δ' οἷς ἑτάροισι δίδου, μετὰ νῆας ἐλαύνειν.	
Hunc.a.vidit Aeneas diſſipantem ordines virorũ:	Τὸν δ' ἴδεν Αἰνείας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,	
Perrexit.a.ire per pugnã, per ſtrepitum lancearum,	Βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων,	
Pandarum diuinum quærens ſicubi inueniret.	Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος εἴ που ἐφεύροι.	
Inuenit Lycaonis filium inculpabilem, fortemq;.	Εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,	
Stetit.a.ante ipsũ, verbumq; eum cõtra allocutus eſt:	Στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο, ἔπος τέ μιν ἀντίον ηὔδα,	
Pandare, vbi tibi arcus, & veloces ſagittæ?	Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες ὀϊστοί;	
Et gloria? qua nullus tecum contendit hic quidẽ vir.	Καὶ κλέος; ᾧ οὔ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ,	
Neq; quiſquã in Lycia te gloriatur eſſe præſtantior.	Οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων·	
Sed age huic immitte ſagittã viro, Ioui manus eleuãs	Ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος (Διὶ χεῖρας ἀνασχὼν)	
Quiſquis is, vincit: & iam malis multis affecit	Ὅς τις ὅδε κρατέει, καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε	
Troianos: quoniã multorumq;, et fortiũ genua ſoluit.	Τρῶας· ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·	
Niſi quis Deus iratus Troianis,	Εἰ μή τις θεός ἐστι, κοτεσσάμενος Τρώεσσιν,	
Ob ſacrificia ſuccenſens. Grauis autem Dei eſt ira.	Ἱρῶν μηνίσας. χαλεπὴ δὲ θεοῦ * ἔπι μῆνις.	γρ. ἐπιμῆνις

COMMENTARIVS.

ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσα) Corroborato & ſufficienter inſtructo Diomede recedit Minerua: qua re uidemur doceri, antequam aliquid aggrediaris, conſilio opus eſſe, poſt conſilium facto tantum. De Leonis autem fortitudine, cui Diomedem comparat, alibi ſatis copioſè dicimus. Mirum autem eſt, cur tam repente à uulnere illo, quod illi Pandarus inflixit Diomedes ſine ullo impedimento ad pugnam progrediatur, niſi hoc illi auxilio Mineruæ ſanatum ſit, & hoc Homerus indicarit illis uerbis, γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρὰ, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.

τοῖς οὐκ ἐρχομένοις) Amphibologicè hoc dictum eſt, & duobus modis interpretari licet. Dicit enim, aut ſenem ipſis ſomnia interpretatum prius, non redituris uidelicet à pugna, neque Diomedis manus euitaturis. Vel, cùm aliqua ſomnia illis interpretari occœpiſſet, perficere non potuit ad bellum properantibus. Qui priorem ſententiam ſecuti ſunt, ſic ediderunt, τοῖς, οὐκ ἐρχομένοις, ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὀνείρους. Qui ſecundam, ſine diſtinctionibus integrum uerſum legunt, τοῖς οὐκ ἐρχομένοις: ut & H. Stephanus edidit. Lubenter quidem priorem amplecterer: nihil tamen in hac editione mutaui, licet à me uideatur Didymus.

χηρωσταὶ) διὰ κτῆσιν δατέοντο) Obſerua, inquit Giphanius in Scholijs, caducam hæreditatem ad Fiſcum recidere, Iuri ciuili Romanorum conuenienter, &c. Difficilis locus propter uocis χηρωσταὶ uarias ſignificationes. Euſtathius χηρωστὰς eſſe ait, qui ὀρφανισταὶ etiam appellantur, quos Romanis Prætores tutelares dici ait Giphanius, qui etiam ex Scholiaſte Heſiodi in Theog. refert hoc nomine intelligi hæredes non ſuos, ſed agnatos & remotiores cognatos quàm ſint liberi: quod ipſe Giphanius magis probat, cùm alioqui fere ſit abſurdum dicere, bona ad magiſtratus tutelares, & non ad alios cognatos, uel ſaltē ad Remp. uel regē pertinere. Sed iſta in Lexico exequimur. Hic ſolum dicam, non malè quadrare, ut χηρωσταὶ ſint magiſtratus illi, quos dicit Euſtathius, qui uacuæ hæreditatis curam ſuſciperent, non quòd illi ſuccederent, ſed uel ciuitatis totius nomine eam adminiſtrarent, uel proximorū gratia quibus nempe hæreditatis bona, ut conijcio, utrimque æqualiter diſtribuebantur, quod fortaſſe melius ſit, quia hoc uidetur do-

cere

Sere ipſius Homeri uerba, cùm ait, hos χηρωστὰς hæreditatem diſtribuiſſe, nimirum cæteris agnatis uel cognatis, ad quos pertinebat. Res tamen per me ſit adhuc in ambiguo. Quod ad ius Romanum attinet, huic loco reſpondent bona caduca, quæ bona uacantia appellantur Græcis, ut Harmenopulo ἀκληρονόμητα. Straboni ἀδέσποτα, quæ olim publicabantur teſte Vlp. cap. 18. Inſtit. nunc lege Iulia confiſcantur, & quadriennium ijs nunciandis præſcribitur l. 50. ff. de man. teſt. l. 10. §. intra quatuor. ff. de diuerſ. & temp. præſcript. l. 6. § eſt fiſco. ff. ad Trebel. Et hoc quidem ſi apud Homerum χηρωστὰς primo modo intelligas, quo nos explicamus.

Τὸν δ' ἴδεν Αἰνείας) Vt maiorem gloriæ ſegetem metat Diomedes, maiores illi etiam labores obijcit Poeta: nam in ſolo Pandaro profligando occupari non uult, ſed ſocium illi Aeneam adiungit, qui illius etiam robur experiatur, qua occaſione Venerē Deam uulnerabit. Adeſt ergo Aeneas Pandarum ad ſtrenuitatem excitans, cui ſe comitem præbet, ut coniunctis uiribus fortius furenti Diomedi reſiſtant.

Διὶ χεῖρας ἀνασχὼν) Veneris filium Aeneam pium & religioſum eſſe decuit, & pugnæ preces ad Iouem præmittere, ut eò audentiùs & confidentius ſeſe periculis obijciat. Non igitur ſolis Græcis pietatis cultum tribuit & Deorum reuerentiam, quanquam frequentius quàm Troianis. Siquidem non probat Homerus eorum ſententiam, qui Deos inuocandos non cenſent, quam leuiter per occaſionem attingemus, ut illam Tyrius Orat. 30. explicat: quia etiam ad alios Homeri locos, in quibus hæc pietatis teſtimonia diſſeminat, pertinebit. Aiunt ergo. Quicquid homines à Dijs petunt, aut prouidentia Dei perficit, aut neceſſitas, aut fortuna, aut ars hominis. Si Dei prouidentia, illa uel in generalibus tantùm rebus occupatur, uel in particularibus. Si in generalibus (regū ac principum more, quibus ſufficit pro ciuitatum ſalute leges inſtituiſſe, cæterùm ſingula in illis non curant). Quid igitur, inquiunt, ei negotium exhibes, quum præter ſalutem uniuerſi de propoſito dimouere non poſſis? Vt enim totius corporis cauſa membrum corruptum exſcinditur: ſic pro ſalute totius mundi partes quædam illius affliguntur, ut Athenienſes fame, Lacedæmonij terræ motu, Aetna ignibus, quæ omnia ſi pereant, corrumpi nos putamus: ſed hoc prouidentia illa generalis non curat, ut Aeſculapius membrum putridum cum ea perire ſatius ſit quàm uniuerſum. Si uerò in particularibus etiam rebus Dei prouidentia occupetur, ne ſic quidem, aiunt, rogare eum oportet, niſi ægrotos imitemur, qui ſuo ſenſu uel cibum uel medicamentum petant à medico, quòd ſi ſalutem promittat daturus etiam non petentibus ſit, ſi periculoſum petentibus omnino negaturus. Si ergo dignus es, qui non conſequaris ſine petitione, etiam hoc tibi Deus tribuet, ſi indignus, ne orando quidem impetrabis. Quod ad fatum attinet, ſi neceſſario eueniunt, quæ deſtinata ſunt fato, fruſtra illud flectere & mouere conaris, non ſecus ac tyrannum crudelem ac uiolentum. Fortunam uerò tam uariam & mutabilem, irrationabilem, furioſam, improuidam, ſurdam, nullis omnino diuinationibus obnoxiam, &cæt. quis erit tam ſtolidus, ut precibus uexet? Denique qui artis alicuius periti ſunt, quid ad illam Deos aduocare opus habent? Quis textor pro decora chlamyde, aliunde quàm ab arte auxilium petat? aut pro clypeo faber ærarius, aut pro fortitudine ſtrenuus? quæ clauſula ad hunc locum pertinet, & alia eiuſmodi. Sed nos, non ſolum quod Chriſtiani ſumus, ſed etiam ipſorum Ethnicorum exemplo contrarium docemus, in omni opere Deum inuocandum: cuius rei antiquiſſimus & tempore & authoritate præceptor eſt Homerus. Hoc enim obſequium ab hominibus Deus poſtulat, licet eorum precibus nihil aliud ſtatuat, quàm quod iam inde ab æternitate ſeculorum eius prouidentia immutabilis decreuit: quod familiare patrisfamilias exemplum ſatis probat. Ille enim licet propenſo ſit erga ſuos liberos animo, & proinde quicquid ſibi bonorum eſt in eorum commodum, libenter etiam non rogatus profundere inſtituerit, tamen plerunque neceſſaria à liberis ſuis expoſci interdum uult, ut eum agnoſcant, cui bona ſua accepta referre debeant. Sed hoc non eſt huius argumenti & loci refellere. Notandum ſolum eſt, fanaticos illos homines Homeri exemplo, qui etiam uera luce Numinis caruit, conuinci, niſi eorum ſalus iam deplorata eſt. Quod illi quidem cachinnis excipient, ſed illos pariter Deus e cœlo ſubſannat.

ἱερῶν μηνίσας) En quo cauſam infelicis pugnæ Aeneas referat, nimirum ad Deum, qui homines interdum ἀτυχεῖν ſinit, quia minus piè ab ipſis colitur. Veterum autem illorum pietas maximè fuit in ſacrificijs, ideò diligenter obſeruabant, ut nihil in illis peccaretur, puta ut conuenientes uictimæ mactarentur, alioqui irritari Numen credebant, ueluti ſi taurum Ioui immolaſſent. Quod etiam Aegyptij in boue ruſo obſeruabant, quem ſacrare ſolebant, adeo ut ſi uel pilum nigrum haberet, uel album eo litari non arbitrarentur, quippe hoſtiam non eſſe dijs gratam, ut refert Plutarchus in libro de Iſide & Oſiride. Itaque ſi pugna proſperè non ſuccedat, ait Aeneas, ſe ſuſpicari utrum, ne aliqua in parte ſacrificiorum à Troianis peccatum ſit, quibus idcirco Iupiter iratus auxilium ſuum deneget. Eò enim ſemper reuocandi ſunt homines, ut cum feliciter rem ſuam non gerunt, id ſibi accidere quòd Deum ſcelere aut uita alioqui flagitioſa aut deſidioſo pietatis cultu in ſe prouocauerint. Ab illo enim omnium rerum euentus dependet, ac cum ille omni ex parte ſit integer malorum & infortuniorum noſtrorum cauſa, non in eum, ſed in nos conuertenda eſt.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,	*Hunc. a. rurſus allocutus eſt Lycaonis clarus filius,*
Αἰνεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,	*Aenea, Troianorum conſultor ære loricatorum,*
Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἐΐσκω,	*Tydidæ eum ego rei militaris perito in omnib. aſſimilo,*
Ἀσπίδι γιγνώσκων, αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,	*Scuto agnoſcens, galeaq; tricomata,*
Ἵππους τ' εἰσορόων. σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.	*Equosq; inſpiciens: certò aūt neſcio, num Deus ſit,*
Εἰ δ' ὅ γ' ἀνὴρ ὅν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,	*An autem hic vir, quem dico, fortis Tydei filius:*
Οὐχ ὅ γ' ἄνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι	*Non hic ſine Deo iſta furens facit, ſed aliquis propè*
Ἕστηκ' ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὤμους,	*Stat immortalium nebula tectus humeros*
Ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.	*Qui ab iſto ſagittā celerem q̄ aſſecuta eſt, auertit aliò:*
Ἤδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλον ὦμον	*Iam. n. ei immiſi iaculum, & ipsū vulneraui humero*
Δεξιόν, ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·	*Dextro, è regione per thoracis concauitātem,*
Καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀϊδωνῆϊ προϊάψειν,	*Et ipſum ego aſſirmabam ad Plutonem demiſſurum,*
Ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις·	*Attamen non occidi. Deus ſanè aliquis eſt iratus.*
Ἵπποι δ' οὐ παρέασι, καὶ ἅρματα τῶν κ' ἐπιβαίην·	*Equi autem non adſunt, & currus quos conſcendam.*
Ἀλλά που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἕνδεκα δίφροι	*Sed alicubi in ædibus Lycaonis undecim currus*
Καλοί, πρωτοπαγεῖς, νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι	*Pulchri, recēs compacti, nuper facti, circū. v. ſtragula*
Πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι	*Expanſa ſunt: apud aūt ipſos vnicuiq; biiuges equi*
Ἑστᾶσι, κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.	*Stat, hordeum album comedentes & auenam.*
Ἦ μέν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων	*Certè quidē mihi valde multa ſenex bellator Lycaon*
Ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἔνι ποιητοῖσιν·	*Proficiſcenti mandauit domibus in fabricatis:*
Ἵπποισίν μ' ἐκέλευε καὶ ἅρμασιν ἐμβεβαῶτα	*Equis me iuſſit & curribus vectum*
Ἀρχεύειν Τρώεσσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.	*Præeſſe Troianis in validis prælijs.*
Ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, (ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν)	*Sed ego non parui (profectò multò ſatius fuiſſet)*

Equis

Equis parcens, ne mihi indigerent pabulo,
Viris incluſis, ſoliti comedere largiter.
Sic reliqui: ſed pedeſter ad Ilium veni,
Arcubus fretus: qui mihi non erant profuturi.
Iam enim duobus principibus immiſi,
Tydidæq; & Atridæ, ex autem ambobus
Verum ſanguinẽ eliciui vulnerans, irritaui aũt magis.
Ideò malo fato à paxillo curuos arcus
Die illo abſtuli, cùm Troiam ad deſiderabilem
Ducebam Troianos, gratificans Hectori diuino.
Si autem rediero, & aſpexero oculis
Patriam meam, vxoremq;, & altam magnã domum,
Statim poſteà à me caput abſcindat alienus vir,
Niſi ego hos arcus ſplendido in igne poſuerim,
Manibus confractos: inutiles enim mihi ſunt comites.
Hunc.a. rurſus Aeneas Troian. dux cõtra allocutus (eſt:
Ne ſic loquere: prius enim non erit aliter
Quàm vterq; in hunc virum cum equis & curribus
Obuiam inuecti armis experiamur.
Sed age meos currus aſcende, vt videas
Quales Troiani equi, periti per campum
Celeriter valde huc & illuc inſequi & fugere.
Qui & nos ad ciuitatem ſaluos perducent, ſi rurſus
Iupiter Tydidæ Diomedi gloriam præbuerit.
Sed age, nunc ſcuticam & habenas elegantes
Accipe: ego autem ab equis deſcendam, vt pugnem.
Vel tu hunc excipe: curæ erunt autem mihi equi,
Hunc aũt rurſus allocutus eſt Lycaonis clarus filius,
Aenea, tu quidem ipſe tene habenas & tuos equos:
Magis ſub auriga conſueto curuum currum
Ferent, ſi rurſus fugiamus Tydei filium:
Ne hi quidem timentes inertes ſint, neq; velint
Efferre prælio, tuam vocem deſiderantes:
Nos autem, irruens magnanimi Tydei filius
Ipſoſmet q; interficiat, & abigat vnica vngulã habẽ-
Quare tu ipſe age tuos currus et tuos equos: (teſequos
Hunc aũt ego contrauenientem excipiã acuta haſta.

Ἵππων φειδόμενος. μή μοι δευοίατο φορβῆς, *. ἀδδω
Ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδδιω.
Ὣς λίπον· αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλυθα,
Τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν.
Ἤδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ· ἐκ δ' ἀμφοτέροιιν
Ἀτρεκὲς αἷμ' ἔσσυα βαλών· ἤγειρα δὲ μᾶλλον.
Τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
Ἤματι τῷ ἑλόμην ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν
Ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἕκτορι δίῳ.
Εἰ δέ κε νοστήσω, καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
Πατρίδ' ἐμὴν, ἄλοχόν τε καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα,
Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φὼς,
Εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῷ ἐν πυρὶ θείην,
Χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.
Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Μὴ δ' οὕτως ἀγόρευε, πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως
Πρίν γ' ἐπὶ νὼ τῷ δ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν
Ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
Ἀλλ' ἄγ', ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδηαι
Οἷοι Τρώϊοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
Κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
Τὼ καὶ νῶϊ πόλιν δὲ σαώσετον, εἴπερ αὖ αὖτε
Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ.
Ἀλλ' ἄγε, νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
Δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἀποβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι.
Ἠὲ σὺ τόν δὲ δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,
Αἰνεία, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεὼ ἵππω.
Μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἅρμα
Οἴσετον, εἴπερ αὖ αὖτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν.
Μὴ τὼ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
Ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
Νῶϊ δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς,
Αὐτώ τε κτείνῃ, καὶ ἐλάσσῃ μώνυχας ἵππους.
Ἀλλὰ σύ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τε' ἅρματα καὶ τεὼ ἵππω,
Τὸν δὲ δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξέϊ δουρί.

COMMENTARIVS.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε) Hac oratione docebit Pandarus, ſe exhortatione illa Aeneæ non indigere, cùm anteà fortiter ſe geſſerit aduerſus eundem Diomedem, ſed fruſtra, quod ille tum auxilio diuino, quo ſuffultum eum ſuſpicatur, tum Dei alicuius iræ tribuit, quæ irritam ſuam uirtutẽ faciat tam in ipſo Diomede, quàm antea in Menelao: in fine tamen quaſi amentia abreptus in proprias ſagittas excandeſcit, quibus incendium minatur, quaſi earum culpa eius petitiones nihil proficiant.

ἵππων φειδόμενος) Cum ſagittis ſe nihil proficere uideat Pandarus, incipit aliud exoptare præſidium, quo ſe meliùs Diomedi reſiſturum arbitratur, nimirum equos & currum, agnoſcitq;, quàm à ſe temere & inconſulte factum ſit, qui hortante etiam patre Lycaone eos adducere noluerit, cùm uereretur, ne in urbe concluſis pabulum ſatis copioſum illis poſſet exhiberi, non quod ita ſit μικρολόγος (quod uoluit Euſtathius) ut ſumptibus parceret.

ἤγειρα δὲ μᾶλλον) Tantum abeſt, inquit Pandarus, ut meæ iaculationes, quibus Menelaum & Diomedem impetij, eos proſtrauerint, ut eò magis ad prælium incenſi ſint, unde ſagittæ meæ eorum uirtutis ſolum irritamenta fuerint. quod alias Poeta leoni comparat, qui læſus fieri ſolet fortior.

εἰ μὴ ἐγὼ) Iræ intactum & ſanctum nihil eſt, inquit Plutarchus in lib περὶ ἀοργησίας: uerùm exardeſcimus in amicos iuxtà atque in hoſtes, in liberos, in parentes, & in Deos hercle, in beſtias etiam & ſurda uaſa, ut Thamyris, Auro illigatum qui fregit cornu, Qui fidibus tenſam fregit lyrã, & execratus in caput ſuum Pandarus ni tela combuſturus ſit tracta ſua manu. Xerxes etiam æquori ſtigmata & uerbera inflixit, atque ad montem miſit epiſtolas (quod etiam refert Herodotus) Noli, diuine Atho, qui nubes attingis uertice, operibus meis præbere lapides uaſtos & parum tractabiles, alioquin ipſum te exſcindam, & in altum proiiciam. Quippe multa habet ira ſerrenda, multa ludicra. Quocirca ſupra omnes animi ægritudines odio uenit & contemptui. Hæc ille.

Τρώϊοι ἵπποι) Qui ſint hi equi, paulò poſt docet Diomedes. Dat autem Pandaro optionem Aeneas uel currum moderandi, uel pugnandi cum Diomede. Vbi adhuc notandum eſt aurigæ (quod officium non erat olim uile, ſed regium, ut anteà etiam de Priamo uidimus) & παραιβάτα, ut alibi quoque annotauimus, diſtincta fuiſſe munia: ille enim in ſola curruum moderatione occupabatur, & ſi opus fuerat, τῷ παραιβάτῃ depugnanti opem ferebat. Proinde tutior eſſe auriga uidebatur, unde hoc officium Pandaro Aeneas defert, quod tamen ille recuſauit, ut mox dicemus.

τεὸν φθόγγον ποθέοντε) Pandarus moderationem currus non ſuſcipit: quia ueretur, ne ſibi non obtemperarent, ſuaſque habenas uocemq; non audirent, propter illius moderationis inſolentiam. Equorum autem adeò eſt ſanum ingenium (ut ita loquar) ut conſuetos ſuos rectores intelligãt (qua de re copioſè dicemus in Achillis equis) quod tamen de generoſis & inſignibus equis tantùm dicendum, quales ſunt etiam ii Aeneæ equi & ille Cæſaris, ut referunt Plinius & Suetonius, qui alius aſſeſſoris quàm ipſius Cæſaris erat impatiens: item ille Bucephalus Alexandri, qui ubi ornatus erat armatusq; ad prælium, haud unquã inſcendi ſeſe ab alio, niſi à rege patiebatur, ut referunt Gell. lib. 5. cap. 2. Q. Curt. lib. 9. Solin. Plut. Iuſtin. Et ille Rodati, ut ex Alexandro quodã refert

Vid-

Vincentius Bella. Ab equis generoſis, inquit, dominos mirè diligi certiſsimum eſt. argumento fuerit equus Rodati, qui à morte Caroli Magni monachus apud Meld. factus aliquanto pòſt, irruentibus paganis, equum, quē in monaſterio depoſuerat, inſilijt: quem equus, licet iam declinantis ætatis, alacriter ſuſcepit, & donec de hoſtibus ſuis triumpharet, portauit. Erat autem hic equus ex eorum numero, qui nullum ſeſſorem præter dominum proprium admittere dignantur.

Ὣς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἅρματα ποικίλα βάντες,
Ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.
Τοὺς δὲ ἴδε Σθένελος Καπανήιος ἀγλαὸς υἱός,
Αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
Ἄνδρ' ὁρόω κρατερὼ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
Ἶν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν, τόξων εὖ εἰδὼς
Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὔχεται εἶναι·
γ. υἷες τ' ἀμυμονέσσαν. Αἰνείας δ' * υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο
Εὔχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἵ ἐστ' Ἀφροδίτη·
Ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδέ μοι οὕτω
Θῦνε διὰ προμάχων, μήπως φίλον ἦτορ ὀλέσσῃς.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Μήτι φόβον δ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν οἴω.
γ. ἀλυσκάζοντα Οὐ γάρ μοι γενναῖον * ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι,
Οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν,
γ. οὕτως Ὀκνείω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ * αὕτως
Ἀντίον εἶμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἐᾷ Παλλὰς Ἀθήνη.
Τούτω δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι
Ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγῃσιν·
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Αἴκεν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ
Ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
Αὐτοῦ ἐρυκακέειν, ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας,
Αἰνείαο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
Ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Τῆς γάρ τοι γενεῆς ἧς Τρωΐ περ εὐρύοπα Ζεὺς
Δῶχ' υἷος ποινὴν Γανυμήδεος· οὕνεκ' ἄριστοι
Ἵππων ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
Τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
Λάθρῃ Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·
γ. γενέθλη Τῶν οἱ ἓξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι * γενέθλης,
Τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτνῃ,
Τὼ δὲ δύ' Αἰνείᾳ δῶκεν, μήστωρε φόβοιο·
Εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κεν κλέος ἐσθλόν.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Τὼ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον, ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους·
Τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,
Καρτερόθυμε δαΐφρον ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
Ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς ὀϊστός·
Νῦν αὖτ' ἐγχείῃ πειρήσομαι αἴκε τύχωμι.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
γ. διαπρὸ Καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ * διαπρὸ
Αἰχμὴ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη.
Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός,
Βέβληαι κενεῶνα διαμπερὲς, οὐδέ σ' ὀΐω
Δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας.
Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Ἤμβροτες, οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶΐ γ' ὀΐω
Πρίν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
Αἵματος ἆσαι Ἄρηα ταλαύρινον πολεμιστήν.

Sic locuti in currus variegatos conſcendentes
Accincti contra Tydidem dirigebant veloces equos.
Hos autem vidit Sthenelus Capanei clarus filius,
Statim autem Tydidem verbis alatis allocutus eſt:
Tydide Diomedes, meo chariſsime animo,
Duos viros video fortes contra te paratos pugnare,
Vires immenſas habentes: alter quidem arcuū peritus
Pandarus, filius autem Lycaonis gloriatur eſſe:
Aeneas verò filius magnanimi Anchiſæ
Gloriatur natus eſſe: mater autem ipſius eſt Venus.
Sed agè retrocedamus in equis, neq; mihi ſic
Ruas per primā aciē, ne quomodo dilectū cor perdas.
Hunc autem toruè aſpiciens allocutus eſt fortis Diomedes,
Ne ad fugam loquaris, quoniā nō te perſuaſurū puto.
Non enim mihi honeſtum fugitanti pugnare,
Neq; formidare: adhuc mihi vires integræ ſunt:
Piget autem equos aſcendere, ſed & ſic
Obuiā ibo ipſis: trepidare me nō ſinit Pallas Minerua.
Hos autem non iterum retrò referent veloces equi
Ambos à nobis: niſi alter ſaltem aufugerit.
Aliud aūt tibi dico, tu autem in mentibus pone tuis.
Si mihi conſultrix Minerua gloriam dederit
Ambos interficiendi, tu hos quidem veloces equos
Ibidem coerceto, ad currum habenas tendens,
Aeneæ autem accurrito recordatus ad equos,
Abige autem à Troianis ad bene armatos Achiuos.
Huius.n. ſobolis ſunt, è qua Troi latè proſpiciēs Iupiter
Dedit filij compenſationem Ganymedis: quia optimè
Equorum, quicunq; ſunt ſub auroraq; ſoleq;.
Ex hac ſobole furatus eſt rex virorum Anchiſes,
Clam Laomedonte ſubmittens fœminas equas:
Horum ei ſex generati ſunt in domibus è ſobole:
Quatuor quidem ipſe retinens nutriebat ad præſepe:
Duos autem Aeneæ dedit, peritos fugæ:
Si hos ceperimus, retulerimus ſanè gloriam præclarā.
Sic hi quidem talia inter ſe dicebant:
Hi.a. citò propè acceſſerunt impellentes veloces equos.
Hunc prior allocutus eſt Lycaonis ſplendidus filius:
Fortiſsime, rei militaris perite, inclyti Tydei fili,
Profectò te nō telum velox interfecit, amara ſagitta:
Nunc rurſus lancea experiar, ſi te aſſequi potero.
Dixit, & vibrans ſurſum projecit longam haſtam,
Et percuſsit Tydidæ ad clypeum: per hunc.a. penitus
Cuſpis area volans thoraci infixa eſt.
Ideò aūt immanè clamauit Lycaonis ſplendidus filius,
Vulneratus es ad ventrem penitus, neq; te puto
Diu amplius duraturū: mihi.a. magnā laudē dediſti.
Hunc.a. non territus allocutus eſt fortis Diomedes:
Erraſti, & non aſſecutus es, ſed non quidem vos puto
Antè ceſſaturos, quàm ſaltem alter cadens
Sanguine ſatiet Martem audacem bellatorem.

COMMENTARIVS.

Τυδεΐδη Διόμηδες) Obſeruandum eſt in hac Stheneli oratione, quàm facile ſit tumidos & iactabundos homines deprimi & perterre.

terrefieri, quod plerunq; accidit in iis, qui ante prælium fortitudinem ſuam uenditant & extollunt, cùm ad rem deuenitur, animis concidunt, ut hic uidere licet in Sthenelo, qui iam ab eo Sthenelo mutatus eſt, qui pridem tam ſuperbe & procaciter Agamemnoni reſponſabat. At Diomedes contra cum æquo animo Regis obiurgationes & incitamenta pertuliſſet, cùm anteà tum in præſentia uirtutis ſuæ documenta exhibebit, fretus Mineruæ auxilio.

τῆς γάρ τοι γενεῆς) Equorum Aeneæ genus per Diomedem loquentem Homerus exponit, quod nos in hunc modum enarrabimus. Ganymedem Trois filium inſigniter formoſum immiſſa aquila rapuit Iupiter, ut ſcribit Hygin Poet. Aſtron lib. 7. cap. de Aquila, Apollodorus lib. 3 & Germanicus in Arati Phænomenis. Cum autem iacturam illam Tros compenſare uellet, Iupiter dicitur ei equos præſtantiſsimos conceſsiſſe, ut Didymus, Euſtathius, Lycophronis Scholiaſtes ſcribunt. Horum genus fuit immortale, ex quo ſuppoſitis doloſe equabus hos Aeneæ equos ſuſcepit Anchiſes. Quod idem Circen Solis filiam feciſſe refert Virgilius hunc locum imitatus:

Abſenti Aeneæ currum geminoſq; iugales Semine ab æthereo, ſpirantes naribus ignem.
Illorum de gente patri quos Dædala Circe Suppoſita de matre, nothos furata creauit.

Vbi Seruius: Tractum eſt, inquit, de Homero, qui tales equos habuiſſe inducit Anchiſen Iliad 5. nimirum hoc loco. Ob hos equos Troia ab Hercule euerſa eſt. Nam cum Laomedon eos Herculi, ut Heſionem eius filiam monſtro marino expoſitam liberaret, promiſſos re peracta negaret, Hercules indignatus Troiam euertit. Habent autem antiqua Poetarum uolumina complures alios ſeq; fabuloſos equos, qualis eſt Bellerophontis Pegaſus, quem à Neptuno ad Chimæram perimendam accepit. Deinde ex rerum felici ſucceſſu ſuperbiens, ut eſt apud Giraldum, cum in cœlum cum Pegaſo uolare tentaret, Iupiter indignàs œſtrum Pegaſo immiſit, à quo agitatus Bellerophontem excuſsit, ceciditque in campum, qui poſtea Aleius eſt appellatus. Pegaſus autem relatus à Ioue inter ſidera. Eius farinæ ſunt illi equi apud Virgilium 12. Aeneidos:

Pilumno quos ipſa decus dedit Orithyia Qui candore niues anteirent, curſibus auras:

quibus reſpondent Rheſi equi apud Homerum inter Iliad 10. Et ille Penthelileæ apud Q. Calabr. lib. 1. ἵππον δ᾽ εἶναι

Καλὸν ὠκύτατόν τε τὸν ἄλοχος ... Ὤπασε Ὠρείθυια παρὰ Θρῄκεσσι γενέσθαι ... ἐσπέρεσι μετὰ πνοιῇσιν ἀρυίαισιν.

Tales Bulitidis, Diomedis, & Glauci equi carniuori, quibus poſtremi duo domini cibo fuerunt. Diomedem autem regem Thraciæ & Glaucum Siſyphi & Meropes filium intelligimus.) Tales etiam duodecim illi pulli patre Borea geniti in Dardani trium millium equarum armento. Talis Arion Adraſti equus, quem Neptunus in faciem equi transformatus ex Erynne genuit, deditq; Copreo Haliarti regi, qui eundem Herculi donauit, Hercules rurſus Adraſto, cuius ille auxilio e Thebano prælio euaſit, cuius meminit Stat. lib. 6. Thebaido. Tales Phlogeus & Harpagus, quos Mercurius, Exalithus & Cyllarus, quos Iuno Dioſcuris dediſſe dicuntur. Tales Dimos & Phobos δεῖμος & φόβος, Martis equi, & Encelauus, Etrolus, Glaucus & Sthenon Neptuni. Tales Alaſtor, Aethon, Nyctæus, & Orphneus equi Plutonis apud Claud. lib. 1. de rapt. Proſ. Pyrois, Eous Phlegon, Lampon Solis, &c. Addam quod Nic. Erythræus in Indice Virgiliano de Xantho Achillis equo dominum ſuum allocuto ſcribês ſubiicit de fabuloſis quibuſdam equis. Commentum hoc, inquit, de calium equorum ac immortalium, uernacula Poetarum Muſa audacius æmulata eſt. quippe quæ heroum ſuorum generoſiſsimos equos proprijs nominibus fabuloſius etiam decâtauit, ut Rholandi Brigliadorum & Vegliantinum, Baiard un Rainaldi, Rubicanum Argalia, Hippogryphum Rugerij, Frontinum & Fratalarem Sacripantis, Rondellum Oliuerij, & alio[s] ... alijs nominibus alios. Quæ omnia longius ſumus perſequuti, ut uarietate non omnino inepta & ... curioſum lectorem delectemus.

Sic fatus, iaculatus eſt: telum autem direxit Minerua
Ad naſum apud oculum: albos autem trateciſt dentes.
Huius autem linguæ extremam abſcidit ferrum indomitum:
Cuſpis autem exijt ad extremum mentum.
Cecidit autem è curribus: ſonuerunt autem arma ſuper ipſo
Verſicoloria, fulgentia: trepidarunt verò eius equi
Velocipedes, huius autem illic ſoluta eſt animaq; roburq;.
Aeneas autem irruit cum ſcuto lanceaq; longa,
Veritus ne ſibi eriperent cadauer Achiui.
Circum autem ipſum iuit tanquam leo, viribus confiſus:
Ante autem ipſum haſtam obtẽdit, & ſcutũ vndiq; rotudũ,
Eum interficere paratus, quicunq; huic obuius veniret,
Horribiliter vociferans: ille autem ſaxum accepit manu
Tydides, magni ponderis, quod non duo viri ferrent,
Quales nũc homines ſunt. hic verò ipſum facile mouebat,
Eo percuſsit Aeneæ coxendicẽ, ubi femur (eſtâ ſolus:
In coxa vertitur: acetabulum autem ipſum vocant:
Contudit autem ipſius acetabulũ, ambos autem inſuper abrupit
Detraxit autem cutem aſper lapis. ſed hic heros (neruos:
Conſtitit in genua cadens, & innitebatur manu craſſa
Terræ, circum autem oculos atra nox cooperuit.
Atq; ibi periiſſet rex virorum Aeneas,
Niſi acuto animaduertiſſet Iouis filia Venus,
Mater, quæ eum ſub Anchiſa peperit boues paſcente.
Circũ autem ſuum dilectũ filiũ extendit lacertos cãdidos,
Ante aũt ipſum pepli nitidi plicaturam obtendit,
Munimentũ ut eſſet telorũ: ne quis Danaorũ equitũ
Ferrum in pectoribus iaculatus, animã adimeret.
Hæc quidẽ ſuum dilectum filium ſubduxit è prælio.
Neq; filius Capanei oblitus eſt mandatorum
Eorum, quæ mandauerat in bello ſtrenuus Diomedes.
Sed hic quidẽ ſuos inhibuit vnicã vngulã habẽtes equos
Seorſum à ſtrepitu, ex curru habenas tendens:

Ὣς φάμενος προέηκε· βέλος δ᾽ ἴθυνεν Ἀθήνη
Ῥῖνα παρ᾽ ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ᾽ ἐπέρησεν ὀδόντας.
Τοῦ δ᾽ ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
Αἰχμὴ δ᾽ ἐξεχύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα. γρ. ἐξέσσυτο
Ἤριπε δ᾽ ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ
Αἰόλα, παμφανόωντα· παρέτρεσσαν δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες· τοῦ δ᾽ αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.
Αἰνείας δ᾽ ἐπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ, γρ. ἀπόρουσε
Δείσας μή πώς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί·
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ αὐτῷ βαῖνε λέων ὣς, ἀλκὶ πεποιθώς·
Πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ᾽ ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ᾽ ἴσην, γρ. πάντοσ᾽ ἐΐσην
Τὸν κτάμεναι μεμαὼς ὅς τις τοῦ γ᾽ ἀντίος ἔλθοι,
Σμερδαλέα ἰάχων. ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδείδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ᾽ ἄνδρε φέροιεν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ᾽. ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
Τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ᾽ ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς
Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι.
Θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ᾽ ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
Ὦσε δ᾽ ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὅ γ᾽ ἥρως
Ἔστη γνὺξ ἐριπὼν, καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
Γαίης, ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψε.
Καί νύ κεν ἔνθ᾽ ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνείας,
Εἰ μὴ ἄρ᾽ ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Μήτηρ, ἥ μιν ὑπ᾽ Ἀγχίσῃ τέκε βουκολέοντι.
Ἀμφὶ δ᾽ ἑὸν φίλον υἱὸν ἐχεύατο πήχεε λευκώ·
Πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ᾽ ἐκάλυψεν,
Ἕρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων
Χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν, ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Ἡ μὲν ἑὸν φίλον υἱὸν ὑπεξέφερεν πολέμοιο.
Οὐδ᾽ υἱὸς Καπανῆος ἐλήθετο συνθεσιάων
Τάων ἃς ἐπέτελλε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Ἀλλ᾽ ὅ γε τοὺς μὲν ἑοὺς ἠρύκακε μώνυχας ἵππους
Νόσφιν ἀπὸ φλοίσβου, ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας·

Αἰνείαο δ' ἐπαΐξας, καλλίτριχας ἵππους
Ἐξέλασε Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Δῶκε δὲ Δηϊπύλῳ ἑτάρῳ φίλῳ, ὃν περὶ πάσης
Τῖεν ὁμηλικίης, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· αὐτὰρ ὅ γ' ἥρως
Ὧν ἵππων ἐπιβὰς ἔλαβ' ἡνία σιγαλόεντα.
Αἶψα δὲ Τυδεΐδην μέθεπε κρατερώνυχας ἵππους,
Ἐμμεμαώς. ὁ δὲ Κύπριν ἐπῴχετο νηλέϊ χαλκῷ,
Γιγνώσκων ὅτ' ἄναλκις ἔην θεὸς, οὐδὲ θεάων
Τάων αἵτ' ἀνδρῶν πόλεμον κατακοιρανέουσιν,
Οὔτ' ἄρ' Ἀθηναίη, οὔτε πτολίπορθος Ἐνυώ·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκίχανε πολὺν καθ' ὅμιλον ὀπάζων,
Ἔνθ' ἐπορεξάμενος μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς,
Ἄκρην οὔτασε χεῖρα μετάλμενος ὀξέϊ χαλκῷ
Ἀβληχρήν· εἶθαρ δὲ δόρυ χροὸς ἀντετόρησεν
Ἀμβροσίου διὰ πέπλου, ὅν οἱ Χάριτες κάμον αὐταί,
Πρυμνὸν ὕπερ θέναρος. ῥέε δ' ἄμβροτον αἷμα θεοῖο,
(Ἰχὼρ οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν·
Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον·
Τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.)
Ἡ δὲ μέγ' ἰάχουσα ἀπὸ ἕο κάββαλεν υἱόν·
Καὶ τὸν μὲν μετὰ χερσὶν ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
Κυανέῃ νεφέλῃ, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων
Χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἕληται.
Τῇ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Εἶκε Διὸς θύγατερ πολέμου καὶ δηϊοτῆτος.
Ἢ οὐχ ἅλις ὅττι γυναῖκας ἀνάλκιδας ἠπεροπεύεις;
Εἰ δὲ σύ γ' ἐς πόλεμον πωλήσεαι, ἦ τέ σ' ὀΐω
Ῥιγήσειν πόλεμόν γε, καὶ εἴ χ' ἑτέρωθι πύθηαι.

Aeneæ autem inuadens pulchrè crinitos equos
Abegit à Troianis ad bene armatos Achiuos.
Dedit. a. Deipylo ſocio dilecto, quem ſupra omnem
Honorabat æqualiũ cœtũ, q eius mẽtib. apta nouerat,
Naues ad cõcauas ut abigeret: ſed hic heros
Suos equos aſcendens, ſumpſit habenas elegantes.
Statim. a. Tydidẽ cõſecutus eſt fortes vngul. habentib.
Alacriter. a. Venerẽ perſequebatur infeſto ferro, (equis
Cognoſcens, quod imbecillis eſſet dea, neq; dearum
Earum quæ virorum bellum adminiſtrant:
Neq; Minerua, neq; vrbium vaſtratrix Bellona.
At cu tandẽ aſſecutus eſt multã per turbã inſequens,
Tunc porrecta lancea magnanimi Tydei filius
Summam vulnerauit manũ inſiliens acuta lancea
Imbecillam: ſtatim autem cutem perforauit
Diuinũ per peplũ, quem ei Charites elaborarũt ipſæ,
Extremã ſub volã: fluebat. a. immortalis ſanguis deæ,
(Cruor qualis fluit nempe beatis dijs.
Non enim panem edunt, neq; bibunt ardens vinum:
Ideo exangues ſunt, & immortales appellantur.)
Illa verò valde clamans abs ſe deiecit filium,
Et hunc quidem manibus eduxit Phœbus Apollo
Nigra nebula, ne quis Danaorum equitum
Ferrum in pectora iaculatus animam adimeret.
Hæc. a. cõtra, altè clamauit in bello ſtrenuus Diomed.
Excede Iouis filia bello & pugna:
An non ſatis, quod mulieres imbelles decipis?
Si autem tu in bello verſabere, certe te puto
Formidaturam bellum, etſi alibi audieris.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Homero uſitatum eſt, ut annotat Euſtathius, ut qua parte corporis aliqui peccant, ea quoq; puniantur. Itaq; Phereclu, qui nauem ad ſcortationem compegerat, turpi ad inguen plaga dehoneſtauit. Sic Veneris manus iaculo paulò poſt læditur, quæ deliquit, ſiquidem Venus mulieres manu demulcens, ut ait Homerus, ad ſcorta mulieres exhortatur. Alibi cuidam manus amputat Poeta, quod eius pater dona acceperit ab Alexandro Troiæ aduerſus Menelaum. Sic fugiente Agaſtrophum in coxa uulnerat. Sic Aiacis Locrenſis in Epitaphio os uerberatur, quòd ille iunior ſeniorem temere [illegible] appellaſſet. Hic uero iactabundus Pandarus in lingua uulneratur. Quæritur autem quomodo Pandarus in curru ac promde in loco ſuperiore collocatus à Diomede pedite ita potuerit uulnerari, ut à naſo apud oculum ad dentes & linguam haſta deſcenderet, quam hoc pacto è loco ſublimiore uibrari oportuit. Quidam dicunt mirum id non eſſe, cum haſtam Minerua direxerit, cui facile illud præſtare fuerit. deinde incuruaſſe ſe Pandarum, ut quo loco Diomedem percuſſerat, obſcuraret, unde opportunum fuerit os haſtæ Diomedis. Quidam uerò dicunt, cum pugna in loco fuerit inæquali, pareſſe, ut in depreſſo loco fuerit currus, pedites uero in excelſiore, unde Diomedes haſtam [illegible] Pandarus [illegible] conſederit.

[illegible]) Priſcos illos heroas non ſolũ bellica peritia præſtantes, ſed etiam ingenti robore præditos Poeta exhibet, eoq; nomine longe hominib. ſui temporis anteponit, ut hic uides in Diomede, quem dicit ſaxum manu ſola prehẽdiſſe, quod duo uiri ſuo ſeculo non potuiſſent, idq; maxima cum facilitate. Nempe temperans uictus & frugalis, quo illi utebantur, optima & integerrima ualetudine eos pollentes reddebant: unde credibile eſt, robuſtiores illos, quàm qui ſequentibus uixerunt ſeculis, extitiſſe, quos omnes luxum & intemperantia modi inuaſerunt, unde uires imminui & langueſcere certiſſimum eſt. unde & morbis magis fuerunt obnoxij poſteri, quàm maiores illi quos nullo genere morbi cõflictatos memorat Poeta, aut alij qui ſimilia tractãs, [illegible] ut libri priſci Græci Homero authore, inquit Corn. Celſus lib. 1. dici poteſt morbos tum ad iram Deorũ immortalium relatos, & ab iiſdem opem poſci ſolitam. Verũ ſimile eſt, inter nonnulla auxilia aduerſæ ualetudinis plerunq; tamen eam bonam contigiſſe ob bonos mores, quos neq; deſidia, neq; luxuria uitiarant. Siquidem hæc duo, corpora primùm in Græcia, deinde apud nos afflixerunt. Ideoq; multiplex iſta medicina, neq; olim apud Græcos, neq; apud alias gentes neceſſaria, uix aliquos ex nobis ad ſenectutis principia perducit. Hæc ille. Porrò, ut iam diximus, luxuria ſeculorum ſequentium non ſolum ualetudinem uitiauit, ſed robur etiam imminuit, ipſiuſq; uitæ curſum decurtauit, ſiue hoc etiam ſeneſcentium temporũ eſt natura, ut quo longius in mundo progrediamur, eo imbecilliora reddãtur omnia, nõ ſecus ac annis ingraueſcẽtib. uirtus hominũ frangi & debilitari ſolet.

[illegible]) [illegible] hoc Veneris factum fabuloſum eſt, uidebit Lector an idem dicendum ſit, quod in re ſimili antea de Paride ex hiſtoria docuimus [illegible].

[illegible]) Meminit Diomedes hoc ſibi à Minerua conceſſum, ut Venerem ſolam ex Dijs omnibus, ſi ſe bello offerret, intrepide aggrederetur & impeteret. Iam itaq; eam animaduertens Aeneæ opitulantem (diſcuſſa enim erat iam illi oculorũ caligo, ut antea uidimus) auidè illam perſequitur, nec ceſſat donec uulnerauerit. Hæc autẽ fictio inter impietates Homeri numeranda eſt, quib. fragilia & hominib. ipſis deteriora plerunq; deſcribit Numina: quanquã cum illa adulterina ſint, nõ magni refert, quid de illis prodiderit. & forſan uoluit ille Philoſophus ſuis hominibus exponere, quàm eſſent inania & abſurda illa, quæ ſibi confingebant Numina, ut quæ à perfectione ueri Numinis huiuſmodi infortunijs & calamitatibus minime obnoxij abeſſent longiſſimè.

[illegible]) [illegible] Plutarchi quæſtionibus conuiualibus non indigna quæſtio, Vtram manum Veneris uulnerauerit Diomedes. Vbi Maximus Orator dicit dextrã. Liquet enim, inquit, ſi ferire ſtatuiſſet ſiniſtram Diomedes, nihil opus fuiſſe, ut tranſuerſe [illegible] adueſam habuit ſiniſtræ dextram, qui fronte cum ea congrediebatur. Et enim conſentaneum erat, ut manũ robuſtiorem & magis Aeneam [illegible] amplectentem ille percuſſerit, ſauciaq; illa corpus demiſerit. Deinde cùm in cœlum eſſet regreſſa [illegible] ait Pallas [illegible], &c. quod uerſimile eſt uextra facere Venerẽ, non ſiniſtra.

[illegible]) Cum uideret Homerus tot incommoda hominibus ex uictu generari, adeò ut ſi quis rem paulo attentius conſideret, [illegible] quam [illegible] comparent, hoc euidenti utitur argumẽto Deos nõ emori, quia non alantur, quòd non ſolũ uiuendi, inquit Solon in Plut. Symp. ſed etiam moriendi materia ſit alimentũ. Ex hoc, n. fonte conſtantes corporib. morbi non minus penuria malũ habent affluentiam. Proinde immortalem & incorruptibile diuinã illã eſſentiam eſſe oportet, cũ uitæ

adm-

adminiculis cibo & potu non indigeat, quibus ſi careant homines, protinus deficiunt. **Sed tamen idcirco nondum bene de Dijs** ſentit Poeta, quod ad uictum eorum ſpectat, ſiquidem eos ambroſia & nectare ueſci alibi dicit, quanquam cibum illum & potum à mortalibus diſtinguit. nam utut ſit, egere illos aliquo ſuſtentaculo docet hinc conuiuia etiā illa, quæ paſsim deſcribit inter Deos, neque ideò morti eos eſſe obnoxios putat, quia mortalibus alimentis non ueſcantur, quaſi ex ijs ſolum originem corruptio capiat. Ita cæcus noſter Meleſigenes adhuc in Dei cognitione cæcutit.

Sic dixit. hæc.a.mœrēs abijt: affligebatur.a.grauiter.
Hāc qdē Iris prehēdēs pedib. velox duxit extra turbā
Oppreſſam dolorib. nigreſcebat aūt corpore pulchro.
Inuenit deinde pugnæ ad ſiniſtrā impetuoſū Martem
Sedentē: caligine .a. haſta iacebat, & veloces equi.
Hæc autem in genua procidens, fratrem dilectum
Multū precas, aurea faſcia ligatos crines habētes pete
Dilecte frater effer me, da.a. mihi equos, (bat equos.
Vt in Olympum eam, vbi immortalium ſedes eſt.
Valdè doleo vulnere, quod mihi mortalis infixit vir
Tydides, qui nunc vel aduerſus Iouē patrē pugnaret.
Sic dixit: huic.a. Mars dedit aureas phaleras hab. e-
Hæc.a. in currū aſcendit mœrēs charo animo: (quos:
Apud.a. ipſam Iris aſcendit, & habenas cepit manib.
Flagellauit .a. vt impelleret: hi.a. nō inuiti volabant:
Statim.a poſtea puenerūt in Deorū ſedē altū Olympū.
Tunc equos ſtitit ventoſis pedibus velox Iris
Soluens ex curru, atq; immortalem appoſuit eſcam.
Illa autem genibus accidit Diones diua Venus
Matris ſuæ: hæc.a. vlnis complectebatur filiam ſuam,
Manuq; ipsā demulcebat, verbūq; dixit et nominauit:
Quiſnam tibi talia fecit, dilecta filia, cælicolarū
Temerè, tanquam aliquod malum facienti palàm?
Huic autem reſpondit amans riſum Venus
Vulnerauit me Tydei filius ſuperbus Diomedes,
Quoniam ego dilectum filium ſubducebam è prælio
Aeneam, qui mihi omnium longè chariſſimus eſt.
Nō.n. amplius Troianos & Achiuos pugna grauis.
Sed iam Danai etiam cum immortalibus pugnant.
Huic.a. reſpondit deinde Dione nobilis Dea,
Perfer filia mea, & tolera, mœſta quamuis.
Multi.n iam pertulimus cæleſtes domos habitantes
Ab hominibus grauibus malis inuicem illatis.
Paſſus eſt quidē Mars, quando ipsū Otus, fortisq; Ephi(altes
Filij Aloei ligauerunt forti in vinculo:
Aëreo aūt in carcere ligatus erat tredecim menſes:
Et fortaſsis ibi perijſſet Mars inſatiabilis belli,
Niſi nouerca perpulchra Eeribœa
Mercurio indicaſſet: hic a. furtim ſubduxit Martem
Iam confectū graue enim ipſum vinculū domabat:
Paſſa eſt.a. Iuno, quādo ea fortis filius Amphitryonis,
Dextram ad papillam ſagitta tricuſpide
Vulnerauit. tunc ipſam immedicabilis cepit dolor.
Paſſus eſt & Pluto inter hos ingens velocē ſagittam,
Quando ipſum idem vir filius Iouis ægidem geſtantis,
Ad portam inter mortuos aſſecutus dolorib. tradidit:
(Sed is iuit ad domum Iouis magnumq; olympum
Corde dolens, doloribus confixus: nam ſagitta
Humerum per fortē adacta erat, et torquebat animū
Hunc.a. Pæon dolores mitigātia pharmaca inſpergēs
Curauit, neq; enim vllo modo mortalis erat.)
Audax, ardua patrans, qui nō curabat iniqua faciēs,
Qui arcu affligebat deos, qui Olympum habitant.

Ὣς ἔφαθ'· ἡ δ' ἀλύουσ' ἀπεβήσετο, τείρετο δ' αἰνῶς·
Τὴν μὲν ἄρ' Ἶρις ἑλοῦσα ποδήνεμος ἔξαγ' ὁμίλου,
Ἀχθομένην ὀδύνῃσι· μελαίνετο δὲ χρόα καλόν.
Εὗρεν ἔπειτα μάχης ἐπ' ἀριστερὰ θοῦρον Ἄρηα
Ἥμενον· ἠέρι δ' ἔγχος ἐκέκλιτο, καὶ ταχέ' ἵππω.
Ἡ δὲ γνὺξ ἐριποῦσα, κασιγνήτοιο φίλοιο
Πολλὰ λισσομένη, χρυσάμπυκας ᾔτεεν ἵππους·
Φίλε κασίγνητ', ἐκκόμισαί τέ με, δὸς δέ μοι ἵππους,
Ὄφρ' ἐς Ὄλυμπον ἵκωμαι, ἵν' ἀθανάτων ἕδος ἐστί.
Λίην ἄχθομαι ἕλκος, ὅ με βροτὸς οὔτασεν ἀνήρ,
Τυδείδης, ὃς νῦν γε καὶ ἂν Διὶ πατρὶ μάχοιτο.
Ὣς φάτο· τῇ δ' Ἄρης δῶκε χρυσάμπυκας ἵππους·
Ἡ δ' ἐς δίφρον ἔβαινεν ἀκηχεμένη φίλον ἦτορ.
Πὰρ δέ οἱ Ἶρις ἔβαινε, καὶ ἡνία λάζετο χερσί.
Μάστιξεν δ' ἐλάαν, τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην·
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκοντο θεῶν ἕδος, αἰπὺν Ὄλυμπον.
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
Λύσασ' ἐξ ὀχέων· παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ.
Ἡ δ' ἐν γούνασι πῖπτε Διώνης δῖ' Ἀφροδίτη
Μητρὸς ἑῆς· ἡ δ' ἀγκὰς ἐλάζετο θυγατέρα ἥν,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τίς νύ σε τοιάδ' ἔρεξε, φίλον τέκος, οὐρανιώνων
Μαψιδίως, ὡς εἴ τι κακὸν ῥέζουσαν ἐνωπῇ;
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Οὖτά με Τυδέος υἱὸς ὑπέρθυμος Διομήδης,
Οὕνεκ' ἐγὼ φίλον υἱὸν ὑπεξέφερον πολέμοιο
Αἰνείαν, ὃς ἐμοὶ πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν.
Οὐ γὰρ ἔτι Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή,
Ἀλλ' ἤδη Δαναοί γε καὶ ἀθανάτοισι μάχονται.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Διώνη δῖα θεάων,
Τέτλαθι, τέκνον ἐμόν, καὶ ἀνάσχεο, κηδομένη περ·
Πολλοὶ γὰρ δὴ τλῆμεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Ἐξ ἀνδρῶν, χαλέπ' ἄλγε' ἐπ' ἀλλήλοισι τιθέντες.
Τλῆ μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὦτος κρατερός τ' Ἐφιάλτης
Παῖδες Ἀλωῆος δῆσαν κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ·
Χαλκέῳ δ' ἐν κεράμῳ δέδετο τρισκαίδεκα μῆνας·
Καί νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο Ἄρης ἆτος πολέμοιο,
Εἰ μὴ μητρυιὴ περικαλλὴς Ἠερίβοια
Ἑρμέᾳ ἐξήγγειλεν· ὁ δ' ἐξέκλεψεν Ἄρηα
Ἤδη τειρόμενον· χαλεπὸς δέ ἑ δεσμὸς ἐδάμνα.
Τλῆ δ' Ἥρη, ὅτε μιν κρατερὸς πάϊς Ἀμφιτρύωνος
Δεξιτερὸν κατὰ μαζὸν ὀϊστῷ τριγλώχινι
Βεβλήκει· τότε καί μιν ἀνήκεστον λάβεν ἄλγος.
Τλῆ δ' Ἀΐδης ἐν τοῖσι πελώριος ὠκὺν ὀϊστόν,
Εὖτέ μιν ωὑτὸς ἀνὴρ υἱὸς Διὸς αἰγιόχοιο
Ἐν πύλῳ ἐν νεκύεσσι βαλὼν ὀδύνῃσιν ἔδωκεν.
(Αὐτὰρ ὁ βῆ πρὸς δῶμα Διὸς καὶ μακρὸν Ὄλυμπον,
Κῆρ ἀχέων, ὀδύνῃσι πεπαρμένος· αὐτὰρ ὀϊστὸς
Ὤμῳ ἐνὶ στιβαρῷ ἠλήλατο, κῆδε δὲ θυμόν.
Τῷ δ' ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσων
Ἠκέσατ'· οὐ μὲν γάρ τι *καταθνητός γ' ἐτέτυκτο.) κ. τῶν θνητῶν γ'
Σχέτλιος, *ὀβριμοεργός, ὃς οὐκ ὄθετ' αἴσυλα ῥέζων, κ. ὀκδειμο ἔρξε
Ὃς τόξοισιν ἔκηδε θεοὺς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι.

Σοὶ δ' ἐπὶ τοῦτον ἀνῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Νήπιος, οὐδὲ τὸ οἶδε κατὰ φρένα Τυδέος υἱός,
Ὅττι μάλ' οὐ δηναιὸς ὃς ἀθανάτοισι μάχοιτο,
Οὐδέ τί μιν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσιν
Ἐλθόντ' ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Τῶ νῦν Τυδείδης, εἰ καὶ μάλα καρτερός ἐστι,
Φραζέσθω μή τίς οἱ ἀμείνων σεῖο μάχηται·
Μὴ δὴν Αἰγιάλεια περίφρων Ἀδρηστίνη
Ἐξ ὕπνου γοόωσα φίλους οἰκῆας ἐγείρῃ,
Κουρίδιον ποθέουσα πόσιν, τὸν ἄριστον Ἀχαιῶν,
Ἰφθίμη ἄλοχος Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἀπ' ἰχῶ χειρὸς ὀμόργνυ·
Ἄλθετο χείρ, ὀδύναι δὲ κατηπιόωντο βαρεῖαι.
Αἱ δ' αὖτ' εἰσορόωσαι Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
Κερτομίοις ἐπέεσσι Δία Κρονίδην ἐρέθιζον·
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τί μοι κεχολώσεαι, ὅττι κεν εἴπω;
Ἦ μάλα δή τινα Κύπρις Ἀχαιϊάδων ἀνιεῖσα
ἢ ἅμα σπέσθαι Τρωσὶν ἅμ' σπέσθαι, τοὺς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησε,
Τῶν τινα καρρέζουσα Ἀχαιϊάδων ἐϋπέπλων,
Πρὸς χρυσῇ περόνῃ καταμύξατο χεῖρα ἀραιήν.
Ὣς φάτο. μείδησεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Καί ῥα καλεσσάμενος προσέφη χρυσῆν Ἀφροδίτην·
Οὔ τοι τέκνον ἐμὸν δέδοται πολεμήϊα ἔργα.
Ἀλλὰ σύ γ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο.
Ταῦτα δ' Ἄρηϊ θοῷ καὶ Ἀθήνῃ πάντα μελήσει.

In te autem hunc incitauit dea cæſia Minerua.
Stultus, neq; hoc ſcit animo Tydei filius,
Quod valde nō longæuus, qui cū mortalib. pugnarit:
Neq; ipſum filij ad genua patrem appellant
Reuerſum ex bello, & graui pugna.
Itaq; nunc Tydides tametſi valde fortis eſt,
Caueat, ne quis ſecum fortior te pugnet.
Ne diu Aegialea perprudens Adraſti filia
Ex ſomno gemens amicos domeſticos excitet,
Virginalem deſiderans maritum, optimū Achiuorum
Generoſa vxor Diomedis bellicoſi.
Dixit ſanè & ambabus cruorē à manu abſtergebat.
Sanata eſt manus: dolores .a. mitigati ſunt graues.
Hæ aūt rurſus inſpicientes Mineruaq; & Iuno,
Mordacibus verbis Iouem Saturnidem irritabant.
Inter eos autem ſermonem cæpit dea cæſia Minerua:
Iupiter pater, nū qd mihi ſuccēſebis ob id qđ dixero?
Sanè quidē aliquam Venus Achiuarum inducens.
Troianos vt ſimul ſequeretur, quos nūc valde dilexit:
Earū aliq̄ demulcēs Achiuarū pulchris peplis indutarum
Ad auream fibulā perſtrinxit manū mollem.
Sic dixit: ſubriſit aūt pater hominumq; deorumq;.
Et aduocans allocutus eſt auream Venerem:
Non tibi filia mea, commiſſa ſunt bellica opera.
Quin tu iucunda obi munera nuptiarum.
Hæc .a. Marti veloci, & Mineruæ omnia curæ erunt.

COMMENTARIVS.

τὴν μὲν ἄρ' Ἶρις ἑλοῦσα) Habet etiam Iris neſcio quid ἐπαφρόδιτον propter colorum pulchritudinem, & quidam ex ea & Zephyro natum amorem dicunt: ideo familiarem Veneri eſſe interdum uidemus, ut hoc loco, ubi ſponte Veneri auxiliatur. Tota autem de Venere narratio planè eſt ridicula, qua tamē puſillanimitas Deæ illius graphicè depingitur, cui eius ſectatores planè aſſimilantur.

τίς νύ σε τοιαῦτ' ἔρεξε) Non exiſtimabat Dione uulnus illud Veneri filiæ ab aliquo mortalium inflictum, ideo quærit, ecquis Deorum adeò fuerit proteruus & temerarius, ut illam auſus ſit uulnerare, tanquam illa in propatulo & in conſpectu omnium aliquid mali perpetrauerit. Vbi obſeruandum eſt, hinc uideri innui à Poeta, non eſſe occulta delicta punienda, cùm eam tantùm cauſam uulneratæ Veneris Dione ſubijciat, quaſi iniquum fuiſſet, ſi aliam ob cauſam hæc illi plaga ab aliquo Deorum fuiſſet illata. Quod à Lacedæmonijs etiam uſurpatum, apud quos furari occulte permittebatur. Venerea autem furta ab illis furtis ualde nō diſcrepant. Sed illa fuerint illorum temporum, nos ſanctioribus legibus utimur.

τέτλαθι μῆτερ ἐμή) Conſolatur Dione Venerem filiam ab aliorum Deorum exemplo, qui etiam à mortalibus excepti ſunt indignis modis. Valet enim ad dolores ex calamitatibus leuandos ſimilium recordatio: ſic Achilles cum exploratum habeat ſe apud Troiam moriturum, ſe ipſum exemplo Herculis, qui etiam fato functus eſt, ſolatur. Vulgatum eſt illud: Solatium eſt miſeris ſocium in pœnis habere. Item, Mala communia leuius tangunt. quod Chorus apud Senecam in Troade eleganter & copioſè perſequitur:

Dulce mærenti populus dolentum | *Dulce lamentis reſonare gentes*
Lenius luctus lacrymæq; mordent | *Turba quas fletu ſimili frequentat.*
Semper ah, ſemper dolor iſte magnus | *Gaudet in multos ſua fata mitti,*
Seq; non ſolum patuiſſe pœnæ, | *Ferre quam ſortem patiuntur omnes*
Nemo recuſat. Et paulò pòſt: | *Aequor cæcum tulit & procellas*
Attulit qui ponto pariter carinas | *Obruit undis, tabulasq; fluctus*
Naufraga ſpargi mare cum uidebit | *Fluctibus, Cornu prohibet reuerti, &c.*

Quod autem Dione de tribus illis Dijs refert in ſequentibus, nos in Lexico ſuis locis explicabimus.

ὅττι μάλ' οὐ δηναιὸς) Solet rebus ludicris ſeria intermiſcere Homerus, & fabuloſis uera, ut docuit etiam Strab. libr. 1. ubi poſtquam copioſè oſtendit fabularum utilitatem, ſubijcit hæc uerba, ut Xylander exponit: Enimuerò Poeta fabulas ad morum formationem referens, ueritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: ueritatem quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis inſtar multitudinem. Ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ. Vt faber argento cum circumfundit aurum, ſic ille ueris euentis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans. interim qui uera narrandi eſt propoſitus, eum ſe quoque ad finem reſpiciens, &c. Quæ in hoc loco apparent. Cum enim fabuloſum ſit, à Diomede Venerem uulnus accepiſſe: tamen quia id pronunciare auſus eſt, docet poſtremo, quàm temere illud Diomedes fecerit, idq; non impune cui, ut Dione uaticinatur, breuis uitæ ſupplicium paratum ſit, quòd auſus ſit Numen lædere: ubi Poeta ſatis docet ſimilia hominum facta, ſimilia autem dici poterunt, ſi quoquo modo Numini ſeſe contumelioſe opponunt, à Deo impunita non relinqui. Quid ergo fabulas Homericas audemus deſpuere, ſi pietatis documenta manifeſta in ſe continent? Quin ſaltem in hunc finem audimus talia eius figmenta, ut noſtrorum hominum impietas à tam antiquo teſte conuincatur, & pudeat in tanta luce, quæ nobis tam à longo tempore affulſit, cæcutire noſtros homines, cum in ipſis tenebris tam perſpicue Homerus uiderit! Quid autem Diomedi ob hoc facinus acciderit, in Lexico referemus in uoce Diomedes & Aegiale, Lycophronemque ab Homero diſſentire docebimus.

γλαυκῶπις Ἀθήνη) Minerua Iunone tacente, quanquam eodem tangeretur gaudio, quo Minerua, carpit Venerem, & iocoſo facetoque ſcommate perſtringit, ipſi ſcilicet omnino inimica tum propter caſtitatem, tum propter prudentiam, quibus ipſi præpollet. Petita itaque primum à Ioue uenia, quod reuerentiæ teſtimonium eſt, uulnus illud Veneris deprimit: & cùm à magnanimo fortiq; heroe illatum ſit, tamen acceptum in fibula muliebri iocatur, dum ipſa quandam mulierem Græcam dextra (nam ea illud fieri par eſt, ut ante etiam annotauimus) demulcere tentaret, ut eam nimirum ad Troianos deduceret: ubi & ſtudium in Troianā gentem ſuperius dictum, & raptus Helenæ tacite uellicatur.

οὔ τοι τέκνον ἐμὸν) In tanta Deorum multitudine diſtincta fuerunt ſingulis ſua officia. quanquam etiam unius plures fuerint participes, ſed diuerſis rationibus, ut mox uidebimus. Itaque meritò Venerem reprehendit Iupiter, quòd intra ſui muneris cancellos non ſe contineat, belliſq; ſe intermiſceat, quorum adminiſtratio propriè illi non competit, ſed Marti & Mineruæ tantùm. Illa porrò in

rò in rebus amatorijs occupari debet, quod hic Iupiter nuptias appellat de filia, ut arbitror, ἀφανίζων. Nam alioqui uniuersæ res amatoriæ præficitur adeo, ut ipsam primum artem meretriceam inuenisse & exercuisse dicant. Sed honestius, ut dea nunc nuptiarum præses nuncupatur. Vnde Plut. in Quæst. Centur. Rom. quæstion. Cur mense Maio non ducunt uxores? illam & Iunonem Deas coniugales uocat. Pausanias in Laconicis, qui liber est tertius, Veneris Migonitidis aedium meminit, quod est, ac si coniugalis dixeris: & paulò ante eodem uolumine Veneris Iunonis delubrum refert, ad quam pro filiarum nuptijs sacra facere matronas solitum sit. Sed de his alibi. Notandum est autem, quod antea monebamus, alios etiam Deos esse, qui nuptijs præsint, ut Iupiter adultus, Iuno adulta, Suadela, & Diana præter Venerem, ut ex Plutarcho refert Natalis Myth. lib. 4. cap. 13.

Sic isti quidem talia inter se colloquebantur.
In Aeneam autem irruit bello clarus Diomedes,
Cognoscens quod illi ipse super tenebat manus Apollo.
Sed hic neq. Deũ magnũ reuerebatur: cupiebat .n. sẽp
Aeneam interficere, & inclytis armis spoliare.
Ter quidem deinde irruit interficere cupiens:
Ter autem ei repressit lucidum scutum Apollo.
Sed quando quartò irruit Deo par,
Grauiter increpãs allocutus est procul operans Apollo:
Caue Tydide, neq. recede, neq. Dijs
Paria velis sapere, quoniam nunquam genus simile
Immortaliumq. Deorum, ac humi euntium hominũ.
Sic dixit: Tydides autem abscessit paulisper retrò,
Iram cauens porrò ferientis Apollinis:
Aeneam autem seorsum à turba posuit Apollo,
Pergami in sacro, vbi ipsi templum factum erat:
Hunc quidem Latonaq. & Diana sagittis gaudens,
In magno adyto curabantq. & honorabant.
Sed hic simulachrũ fecit argẽteo arcu decorus Apollo
Ipsiq. Aeneæ simile, & armis tale.
Circum.n. simulachrum Troiani & nobiles Achiui
Feriebant inter se circa pectora bubulos
Clypeos rotundos, & parmas leues. (pollo,
Tũc vtiq. impetuosum Martẽ allocutus est Phœbus A-
Mars, Mars, hominũ pestis fœdate cæde, mœniũ oppu
An nõ tãdẽ hũc virũ ex pugna trahes accedẽs (gnator
Tydidem, qui nunc certè & cu Ioue patre pugnaret?
Veneris quidẽ primũ cominus vulnerauit manum ad
Sed deinde mihi ipsi insilijt Deo similis. (volam:
Sic locutus, ipse quidem resedit in Pergamo excelso.
Troianorũ.n. ordines perniciosus Mars cõcitauit acce
Assimilatus Acamanti veloci ductori Thracũ. (dẽs,
Filios autem Priami Iouis alumnos adhortatus est:
O filij Priami à Ioue nutriti regis,
Quousq. adhuc interfici sinetis populum ab Achiuis?
An donec circa portas bene structas pugnent?
Iacet vir, quẽ æquè honorabamus atq. Hectorẽ nobilẽ,
Aeneas filius magnanimi Anchisæ.
Sed agite, ex tumultu eripiamus strenuum socium.
Sic locutus, excitauit robur & animũ vniuscuiusq.

Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Αἰνείᾳ δ' ἐπόρουσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Γιγνώσκων ὅ οἱ αὐτὸς ὑπείρεχε χεῖρας Ἀπόλλων·
Ἀλλ' ὅγ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν μέγαν ἅζετο, ἵετο δ' αἰεὶ
Αἰνείαν κτεῖναι, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε, κατακτάμεναι μενεαίνων,
Τρὶς δέ οἱ ἐστυφέλιξε φαεινὴν ἀσπίδ' Ἀπόλλων·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
Δεινὰ δ' ὁμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Φράζεο Τυδεΐδη καὶ χάζεο, μηδὲ θεοῖσιν
Ἶσ' ἔθελε φρονέειν· ἐπεὶ οὔποτε φῦλον ὁμοῖον
Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων·
Ὣς φάτο. Τυδεΐδης δ' ἀνεχάζετο τυτθὸν ὀπίσσω,
Μῆνιν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
Αἰνείαν δ' ἀπάνευθεν ὁμίλου θῆκεν Ἀπόλλων,
Περγάμῳ εἰν ἱερῇ, ὅθι οἱ νηός γ' ἐτέτυκτο·
Ἤτοι τὸν Λητώ τε καὶ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
Ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκέοντό τε κύδαινόν τε.
Αὐτὰρ ὁ εἴδωλον τεῦξ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Αὐτῷ τ' Αἰνείᾳ ἴκελον καὶ τεύχεσι τοῖον·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' εἰδώλῳ Τρῶες καὶ δῖοι Ἀχαιοὶ
Δῄουν ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βοείας
Ἀσπίδας εὐκύκλους, λαισήϊά τε πτερόεντα.
Δὴ τότε θοῦρον Ἄρηα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἆρες, Ἄρες βροτολοιγὲ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
Οὐκ ἂν δὴ τόνδ' ἄνδρα μάχης ἐρύσαιο μετελθὼν
Τυδεΐδην, ὃς νῦν γε καὶ ἂν Διὶ πατρὶ μάχοιτο;
Κύπριδα μὲν πρῶτον σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ·
Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος·
Ὣς εἰπὼν, αὐτὸς μὲν ἐφέζετο Περγάμῳ ἄκρῃ·
Τρῳὰς δὲ στίχας οὖλος Ἄρης ὤτρυνε μετελθὼν,
Εἰδόμενος Ἀκάμαντι θοῷ, ἡγήτορι Θρῃκῶν.
Υἱάσι δὲ Πριάμοιο διοτρεφέεσσι κέλευε,
Ὦ υἱεῖς Πριάμοιο διοτρεφέος βασιλῆος,
Ἐς τί ἔτι κτείνεσθαι ἐάσετε λαὸν Ἀχαιοῖς;
Ἦ εἰσόκεν ἀμφὶ πύλῃς εὖ ποιητῇσι μάχωνται;
Κεῖται ἀνὴρ ὃν ἶσον ἐτίομεν Ἕκτορι δίῳ,
Αἰνείας, υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο.
Ἀλλ' ἄγετ', ἐκ φλοίσβοιο σαώσομεν ἐσθλὸν ἑταῖρον.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.

COMMENTARIVS.

ἀλλ' ὅγ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν) **Obliuiscitur** Diomedes, quibus finibus licentiam in Deos ipsi Minerua præscripserit: nam illa de sola Venere intellexerat. Nunc uero nihil de audacia illa remittens inuito etiam Apolline, a quo Aeneas protegebatur, ipsum necare & spoliare contendit, nihil Dei maiestatem ueritus. quod ὑπείρεχε χεῖρας interpretatur Eustathius, quæ per Apollinē etiam significa[illegible], quasi dicas, fato impeditum Diomedem, ne Aeneam occideret.

μηδὲ θεοῖσιν ἶσ' ἔθελε φρονέειν) Hic est aliud præceptum pietatis, quod Homerus proponit, non esse homini in Deos superbiendum, ut se illis adæquare uelit, quod tamen ut fiat fieri non potest: nam, Nil ita sublime est, supraq. pericula tendit. Non sit ut inferius, suppositumq; Deo. Enimuerò qua se parte Deo homo conferat? An potentia? Atqui [illegible] Omnia Deo facta facilia sunt, & nihil impossibile, inquit Linus. At homo quam multa non potest? An sapientia? Atqui rectè illud Euripidis in Hippolyto, [illegible] Sapientiores hominibus esse Deos oportet. An ueritate? [illegible] [illegible] Mentiri nescit os diuinum, sed quæ dicit, perficit omnia, inquit Aeschylus. Homini uero quid uanius? Hæc omnia sigillatim persequamur, hominibus hoc confitendum est, se longè Deo inferiores, neq. unquam fore, ut ipsi adæquentur: tamen semper reperti sunt infiniti Diomedes, qui sese impudenter & audacissimè Numini opponant. Quid attinet terrigenas illos insuper commemorare, si plerosq; eiusmodi secula nostra proferunt, quibus tamen eadem parata sunt, quæ illi experti sunt fulmina? Audirent illi totum uocem Apollinis Homerici exclamantis in Diomedem, Φράζεο Τυδεΐ-

[illegible] &c. quod in eos maximè competit, cùm Deo inuito ſuos eripere conantur, neq; unquam tamen efficient, ut ipſo fortiores euadant repetentq; tandem ſibi cum laruis, ut Achiuis cum Aeneæ ſimulachro, eſſe depugnandum: ſuos enim in tuto collocabit, at illi in eorum locum nuda ſimulachra debellabunt.

ἄρες, ἄρες βροτολοιγέ) Excitata uirtus ſolet eſſe maior, ideò ferè ſemper cùm aliquid generoſum à quibuſdam præſtatur, id ab alijs excitati faciunt ut ante: Diomedes, hic ipſe belli deus Mars, paulo poſt Hector, &c. adeo eſt [illegible] & efficax oratio apud Homerum.

[illegible]) Vt magis animos Marti faceret Apollo, dicit, uerum eſſe illum Aeneam, cum tamen illius eſſet ſolum ſimulachrum, circa quod iam acre erat Troianorum & Græcorum prælium. quod etiã Mars ipſe credidit: nam & Troianos exhortans eo argumento utitur, quod Aeneas ipſe reuera profligatus ſit, alioqui non poterant rectè commoueri & incitari, ſi cum uerum Aeneam eſſe non intellexiſſent. Et uide Deos Homericos, qui falli poſſunt.

Ἔνθ' αὖ Σαρπηδὼν μάλα νείκεσεν Ἕκτορα δῖον·
Ἕκτορ, πῆ δή τοι μένος οἴχεται ὃ πρὶν ἔχεσκες;
Φῆς που ἄτερ λαῶν πόλιν ἑξέμεν, ἠδ' ἐπικούρων,
Οἶος σὺν γαμβροῖσι κασιγνήτοισί τε σοῖσι·
Τῶν νῦν οὔτιν' ἐγὼ ἰδέειν δύναμ' οὐδὲ νοῆσαι,
Ἀλλὰ καταπτώσσουσι κύνες ὡς ἀμφὶ λέοντα·
Ἡμεῖς δ' αὖ μαχόμεσθ' οἵπερ τ' ἐπίκουροι ἔνειμεν.
Καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν, μάλα τηλόθεν ἥκω.
Τηλοῦ γὰρ Λυκίη Ξάνθῳ ἔπι δινήεντι,
Ἔνθ' ἄλοχόν τε φίλην ἔλιπον καὶ νήπιον υἱὸν,
Κὰδ δὲ κτήματα πολλὰ, τά τ' ἔλδεται ὅς κ' ἐπιδευής·
Ἀλλὰ καὶ ὧς Λυκίους ὀτρύνω, καὶ μέμον' αὐτὸς
Ἀνδρὶ μαχήσασθ'· ἀτὰρ οὔ τί μοι ἐνθάδε τοῖον,
Οἷόν κ' ἠὲ φέροιεν Ἀχαιοὶ ἤ κεν ἄγοιεν·
Τύνη δ' ἕστηκας, ἀτὰρ οὐδ' ἄλλοισι κελεύεις
Λαοῖσιν μενέμεν καὶ ἀμυνέμεναι ὤρεσσι·
Μήπως ὡς ἀψῖσι λίνου ἁλόντε πανάγρου,
Ἀνδράσι δυσμενέεσσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γένησθε·
Οἳ δὲ τάχ' ἐκπέρσουσ' εὖ ναιομένην πόλιν ὑμήν.
Σοὶ δὲ χρὴ τάδε πάντα μέλειν νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
γρ. τηλεκλειτῶν Ἀρχοὺς λισσομένῳ τηλεκλητῶν γ' ἐπικούρων
Νωλεμέως ἐχέμεν, κρατερὴν δ' ἀποθέσθαι ἐνιπήν.
Ὣς φάτο Σαρπηδὼν, δάκε δὲ φρένας Ἕκτορι μῦθος,
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·
Πάλλων δ' ὀξέα δοῦρα, κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ,
Ὀτρύνων μαχέσασθαι· ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.
Ἀργεῖοι δ' ὑπέμειναν ἀολλέες, οὐδὲ φόβηθεν.
Ὡς δ' ἄνεμος ἄχνας φορέει ἱερὰς κατ' ἀλωὰς,
Ἀνδρῶν λικμώντων, ὅτε τε ξανθὴ Δημήτηρ
γρ. κρίνει *Κρίνῃ ἐπειγομένων ἀνέμων καρπόν τε καὶ ἄχνας,
Αἱ δ' ὑπολευκαίνονται ἀχυρμιαί· ὡς τότ' Ἀχαιοὶ
γρ. κονισάλῳ Λευκοὶ ὕπερθε γένοντο *κονισάλῳ, ὅν ῥα δι' αὐτῶν
Οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον ἐπέπληγον πόδες ἵππων,
Ἂψ ἐπιμισγομένων· ὑπὸ δ' ἔστρεφον ἡνιοχῆες.
Οἱ δὲ μένος χειρῶν ἰθὺς φέρον· ἀμφὶ δὲ νύκτα
Θοῦρος Ἄρης ἐκάλυψε μάχῃ, Τρώεσσιν ἀρήγων,
Πάντοσ' ἐποιχόμενος· τοῦ δ' ἐκραίαινεν ἐφετμὰς
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅς μιν ἀνώγει
γρ. ἰδέσθαι Τρωσὶν θυμὸν *ἐγεῖραι, ἐπεὶ ἴδε Παλλάδ' Ἀθήνην
Οἰχομένην· ἡ γάρ ῥα πέλεν Δαναοῖσιν ἀρηγών.
Αὐτὸς δ' Αἰνείαν μάλα πίονος ἐξ ἀδύτοιο
Ἧκε, καὶ ἐν στήθεσσι μένος βάλε ποιμένι λαῶν·
Αἰνείας δ' ἑτάροισι μεθίστατο· τοὶ δ' ἐχάρησαν,
Ὡς εἶδον ζωόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα,
Καὶ μένος ἐσθλὸν ἔχοντα· μετάλλησάν γε μὲν οὔτι.
Οὐ γὰρ ἔα πόνος ἄλλος, ὃν ἀργυρότοξος ἔγειρεν,
Ἄρης τε βροτολοιγὸς, Ἔρις τ' ἄμοτον μεμαυῖα.
Τοὺς δ' Αἴαντε δύω καὶ Ὀδυσσεὺς καὶ Διομήδης
Ὄτρυνον Δαναοὺς πολεμιζέμεν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
Οὔτε βίας Τρώων ὑπεδείδισαν, οὔτε ἰωκάς,

Tunc vero Sarpedon valde obiurgauit Hect. nobilem:
Hector, quonã tibi robur abijt, quod prius habebas?
Gloriabaris nimirũ, ſine populis ciuitatẽ ſeruaturum
Solum cum affinibus fratribusq; tuis: (& ſocijs,
Horũ nunc nullũ ego videre poſſũ, neq; animaduerte-
Sed trepidant tanquam canes circa leonem: (re,
Nos autem pugnamus, qui auxiliatores adſumus.
Etenim & ego auxiliator exiſtẽs admodũ è lõginquo
Procul.n. Lycia Xanthum ad vorticoſum, (venio:
Vbi vxoremq; dilectam reliqui & infantem filium,
Et poſſeſſiones multas, quas deſiderat quicũq; pauper.
Sed & ſic Lycios adhortor, & paratus ſum ipſe
Cum viro pugnare, nihil etſi mihi hic tale,
Quale vel aſportent Achiui, vel abducant.
Tu autem ſtas, ac non alijs imperas
Copijs conſiſtere, & opem ferre vxoribus: (nantis
Ne fortè quaſi nexib. retis capti omne genus alliũ ve
Viris hoſtib. præda & lucrũ miſeratu efficiamini:
Illi.n. cito euertent bene habitatã ciuitatem veſtrã.
Tibi .n. decet hæc omnia curæ eſſe nocteſq; dieſq;,
Principes precãti è longinquo vocatorũ auxiliatorũ,
Vt aſſiduè perſiſtant, & durã deponãt obiurgatione.
Sic dixit Sarpedon. momordit.n. mẽtẽ Hect. ſermo.
Statim aũt de curru cum armis ſaluit ad terram:
Vibrans.n. acutas lanceas per exercitũ obibat vndiq;,
Adhortãs ad pugnandũ: excitauit.n. pugnã grauem.
Hi n. conuerſi ſunt, & aduerſi ſteterunt Achiuis.
Argiui.n. expectabant conferti, neq; territi fuerunt.
Sicut autem ventus paleas fert ſacris in areis
Viris ventilantibus, quando flaua Ceres
Secernit ingruentibus ventis fructumq; & paleas,
Et albeſcunt aceruι palearum: ſic tunc Achiui
Albi supernè facti ſunt puluere, quẽ per ipſos (quorũ
Cœlũ adusq; ſolidũ terrã pulſando excitarũt pedes e-
Iterũ inter ſe cõmixtos: reuerſi .n. ſunt aurigæ: (ginẽ
Illi.n. robur manuũ ex aduerſo ferebãt. vndiq;.n. cali-
Impetuoſus Mars effudit in pugna, Troianis opẽ ferẽs,
Quaquà diſcurrens: exequebatur autem mandata
Phœbi Apollinis, aureũ enſem geſtantis, q ipſum iuſſit
Troianis animũ excitare, poſtq; vidit Pallada Miner-
Abeuntem: hæc.n erat Danais auxiliatrix. (uam
Ipſe autem Aeneam valdè opimo ex adyto
Eduxit, et in pectorib. robur indidit paſtori populorũ.
Aeneas.n. inter ſocios ſtetit: hi vero gauiſi ſunt,
Poſtq̃ viderunt viuumq; & incolumẽ aduenientem,
Et vires integras habentẽ: haud tamen quæſierant:
Non.n ſinebat labor alius, quẽ Apollo ſuſcitauerat,
Marsq; exitialis, contentioq; adeo prompta.
Hos autem Aiaces duo, & Vlyſſes, & Diomedes
Concitabant Danaos ad pugnandum: hi aũt & ipſi
Neq; vires Troianorũ timebant neq; inſecutiones:

Sed

Sed expectabant, nebulis ſimiles quas Saturnius
Tranquillitatis tempore ſiſtit in ſummis montibus,
Placidè quando quieſcit vis Boreæ, & aliorum
Vehementium ventorum, qui nubes opacas
Flatibus ſtridulis diſſipant flantes:
Sic Danai Troianos expectabãt firmiter, nec fugiebãt.
Atrides.a. per turbam diſcurrebat, ſæpius adhortãs,
O amici, viri eſtote, & fortem animum ſumite,
Inuicemq́; reueremini per fortes pugnas.
Verecundantiũ.n. virorũ plures ſalui quàm interfecti sũt:
Fugientiũ.a. neq; gloria exurgat, neq; vlla fortitudo.

Ἀλλ' ἔμενον νεφέλῃσιν ἐοικότες, ἅς τε Κρονίων
Νηνεμίης ἔστησεν ἐπ' ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
Ἀτρέμας, ὄφρ' εὕδῃσι μένος Βορέαο, καὶ ἄλλων
*Ζαχρηῶν ἀνέμων, οἵτε νέφεα σκιόεντα
Πνοιῇσιν λιγυρῇσι διασκιδνᾶσιν ἀέντες·
Ὣς Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον, οὐδ' ἐφέβοντο.
Ἀτρείδης δ' ἀν' ὅμιλον ἐφοίτα, πολλὰ κελεύων,
Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἐστὲ, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἕλεσθε,
Ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται·
Φευγόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος ὄρνυται, οὔτε τις ἀλκή.

*κ ζαχρηῶν

COMMENTARIVS.

Ἔκπαγ' τῷ ἄστει) Oportuit ipſum etiam Hectorem uirum alioqui Troianorum omnium fortiſsimum, officij ſui admoneri: ubi Poeta docuit, uirtutem interdum ſopitam iacere, ſtimulisque excitandam ut in actus neceſſarios exeratur. Illa autem Sarpedonis oratio duo continet: primum, ignauiam non ſolum Hectoris, ſed omnium etiam Troianorum perſtringit. Secundo, Hectorem muneris & partium ſuarum commonefacit. Pars illa prima comparationem uirtutis copiarum auxiliarium cum Troianorum ignauia cõplectitur, ut ſociorũ exemplo pudor Hectori injiciatur, qui adeo molliter in tam neceſſaria pugnandi occaſione ſe gerat.

σὺν γαμβροῖσι) Scilicet adeo erat numeroſa Priamidarum ſoboles, ut cum ea ſola Troiam ſe propugnaturum palam Hector iactitaret. Fuerant autem Priamo quinquaginta filij, ex quibus decem & ſeptem ex legitima uxore nati erant, ut eſt apud Tullium 1. Tuſc. Hi & filij quidem pugnant, pro ſocijs uero mariti.

τηλοῦ γὰρ Λυκίη) Dixit τηλοῦ ad differentiam minoris Lyciæ, cui præerat Pandarus, & quæ longè à Troia non erat remota. Studium autem ſuum in Troianos Sarpedon commendat, cum eis opitulandi gratia in tam diſsitum à patria locum aduentarit deinde uxorem filium, & bona omnia contempſerit, quibus alij illecti domi ſæpiſsime detinentur, ſuaque amicorum ſalutati anteponunt. Nihilo minus autem, inquit Sarpedon, ego fortiſsimè pro uobis Troianis pugno, neque mihi ipſi militibusque meis parco, cum tamen uos alacriores eſſe oporteret in ueſtris bonis tutandis, de quorum iactura nunc periclitamini: mea enim in hoc diſcrimen minimè ueniunt, & tamen eodem animo ac ſi de illis ageretur, ſeſe in medios certaminis æſtus conjicit.

δάκε δὲ φρένας) Cum non habeat Hector quid Sarpedoni contradicat, quia ſe nimirum iuſte increpari ſentit, ne uerbum quidem hiſcens animo ſtimulatus illicò in arenam deſcendit. ubi docet Poeta, iuſtas obiurgationes & cohortationes apud generoſos homines otioſas eſſe non debere, quod alibi ſæpe monuimus.

αἱ δ' ὑπὸ λευκαίνονται) In his uerbis eſt tota uis comparationis, ut docet illius ἀπόδοσις.

ὦ φίλοι ἀνέρες ἐστὲ) Breuis & conciſa, prout temporis anguſtiæ poſtulant, exhortatio, qua Græcos Agamemnon incitat, cuius tota uis in mutua ſingulorum uerecundia poſita eſt, cuius gratia ſupra ſecundo libro Neſtor eiuſdem nationis milites ſimul in acie componi iubebat: quia nimirum noti à notis ſibi cauent, uerenturque, ne quid ignaue inter ſe geratur. Ait ergo Rex: Pudeat uos ueſtrûm ipſorum, alterq; alterum mutuò reueremini, ne quis fugiendo dedecus ſibi à ſocio comparet, cùm ſibi ab illo ignauia exprobrari poſsit: deinde ut afflictis & oppreſsis ſocijs opem ferant.

φευγόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος) Similia ſunt illa Tyrtæi apud Stobæum:

οἳ μὲν γὰρ τολμῶσι παρ' ἀλλήλοισι μένοντες ... ἐς τ' αὐτοσχεδίην, καὶ προμάχους ἰέναι,
παυρότεροι θνῄσκουσι, σαοῦσι δὲ λαὸν ὀπίσσω, ... τρεσσάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή· id eſt: Illorum ſanè qui unà manentes auſi fuerint ad pugnam cominus conferendam & in prima acie pugnantes accedere, Pauciores moriuntur, & populũ ſeruant à tergo. Timidorum autem uirorum perijt omnis uirtus. Alibi autem diſputamus, quam ſit glorioſum in bello mori.

Dixit, et iaculatus eſt haſta impigrè: percuſsit.a. anteſi-
Aeneæ ſocium magnanimi Deicoontẽ (gnanũ virũ
Pergaſidem, quem Troiani æquè ac Priami filios
Honorabat, q.a. impiger erat inter primos ad pugnãdũ.
Hunc in ſcuto lancea percuſsit rex Agamemnon.
Illud.v. nõ haſtã impediuit: ſed prorſus traiecit ettãipſum:
Vltimũ a. in ventrem per balteum adegit.
Sonuit autem cadens, ſonuerunt q́ arma ſuper ipſo.
Tunc rurſus Aeneas Danaorũ interfecit viros optimos
Filios Dioclei, Crethonaq́; Orſilochumq́;:
Horũ pater quidẽ habitabat bene ædificata in Phera,
Diues opum, genus autem erat à fluuio
Alpheo, qui latè fluit Pyliorum per terram.
Qui peperit Orſilochum multis viris imperatorem.
Orſilochus autem genuit Diocleum magnanimum.
Ex Diocleo autem gemini filij nati ſunt,
Crethõ, Orſilochusq́; pugnæ bene periti omnis generis.
Hi quidem puberes facti nigris in nauibus
Ad Iliũ bonorũ equorũ ferax ſimul Argiuos ſecuti sũt
Honorem Atridis, Agamemnoni & Menelao,
Comparantes: hos autem ibi finis mortis obtexit.
Quales leones duo montis in cacuminibus
Nutriti ſunt ſub matre profundæ in denſitatib. ſyluæ:
Hi quidem rapientes boues, & pingues oues
Stabula hominum vaſtant, donec & ipſi

Ἦ, καὶ ἀκόντισε δουρὶ θοῶς· βάλε δὲ πρόμον ἄνδρα
Αἰνείω ἕταρον μεγαθύμου Δηικόωντα
Περγασίδην, ὃν Τρῶες ὁμῶς Πριάμοιο τέκεσσι
Τῖον, ἐπεὶ θοὸς ἔσκε μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι·
Τόν ῥα κατ' ἀσπίδα δουρὶ βάλε κρείων Ἀγαμέμνων.
Ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ *εἴσατο καὶ τῆς.
Νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστῆρος ἔλασσε.
Δούπησεν δὲ πεσὼν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἔνθ' αὖτ' Αἰνείας Δαναῶν ἕλεν ἄνδρας ἀρίστους
Υἷε Διοκλῆος Κρήθωνά τε Ὀρσίλοχόν τε.
Τῶν ῥα πατὴρ μὲν ἔναιεν ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Φηρῇ,
Ἀφνειὸς βιότοιο· γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο
Ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης.
Ὃς τέκετ' Ὀρσίλοχον πολέεσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα·
Ὀρσίλοχος δ' ἄρ' ἔτικτε Διοκλῆα μεγάθυμον·
Ἐκ δὲ Διοκλῆος διδυμάονε παῖδε γενέσθην,
Κρήθων, Ὀρσίλοχός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
Τὼ μὲν ἄρ' ἡβήσαντε, μελαινάων ἐπὶ νηῶν
Ἴλιον εἰς εὔπωλον ἅμ' Ἀργείοισιν ἑπέσθην,
Τιμὴν Ἀτρείδῃς, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,
Ἀρνυμένω· τὼ δ' αὖθι τέλος θανάτοιο κάλυψεν.
Οἵω τώγε λέοντε δύω ὄρεος κορυφῇσιν
Ἐτραφέτην ὑπὸ μητρὶ βαθείης τάρφεσιν ὕλης·
Τὼ μὲν ἄρ' ἁρπάζοντε βόας καὶ ἴφια μῆλα
Σταθμοὺς ἀνθρώπων κεραΐζετον, ὄφρα καὶ αὐτὼ

*κ. ἄτατο χαλκὸς

Ἀνδρῶν ἐν παλάμῃσι κατέκταθεν ὀξέϊ χαλκῷ·
Τοίω τὼ χείρεσσιν ὑπ' Αἰνείαο δαμέντε
Καππεσέτην, ἐλάτῃσιν ἐοικότες ὑψηλῇσι.
Τὼ δὲ πεσόντ' ἐλέησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Βῆ δὲ διὰ προμάχων, κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Σείων ἐγχείην. τοῦ δ' ὤτρυνε μένος Ἄρης,
Τὰ φρονέων, ἵνα χερσὶν ὑπ' Αἰνείαο δαμείη.
Τὸν δ' ἴδεν Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱός,
Βῆ δὲ διὰ προμάχων· περὶ γὰρ δίε ποιμένι λαῶν
Μή τι πάθη, μέγα δέ σφεας ἀποσφήλειε πόνοιο.
Τὼ μὲν δὴ χεῖράς τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα
Ἀντίον ἀλλήλων ἐχέτην, μεμαῶτε μάχεσθαι.
Ἀντίλοχος δὲ μάλ' ἄγχι παρίστατο ποιμένι λαῶν.
Αἰνείας δ' οὐ μεῖνε, θοός περ ἐὼν πολεμιστής,
Ὡς εἶδεν δύο φῶτε παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν νεκροὺς ἔρυσαν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν,
Τὼ μὲν ἄρα δειλὼ βαλέτην ἐν χερσὶν ἑταίρων,
Αὐτὼ δὲ στρεφθέντε μετὰ πρώτοισι μαχέσθην.
Ἔνθα Πυλαιμένεα ἑλέτην ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
Ἀρχὸν Παφλαγόνων μεγαθύμων ἀσπιστάων.
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος
Ἑσταότ' ἔγχεϊ νύξε, κατὰ κληΐδα τυχήσας.
Ἀντίλοχος δὲ Μύδωνα βάλ' ἡνίοχον θεράποντα,
Ἐσθλὸν Ἀτυμνιάδην. ὁ δ' ὑπέστρεφε μώνυχας ἵππους
Χερμαδίῳ ἀγκῶνα τυχὼν μέσον· ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
Ἡνία λεύκ' ἐλέφαντι χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν.
Ἀντίλοχος δ' ἄρ' ἐπαΐξας ξίφει ἤλασε κόρσην.
Αὐτὰρ ὅγ' ἀσθμαίνων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου
Κύμβαχος ἐν κονίῃσιν ἐπὶ βρεχμόν τε καὶ ὤμους.
κ γάρ ῥ' ἀ- μάθοιο Δηθὰ μάλ' ἑστήκει. (τύχε γὰρ ψαμάθοιο βαθείης)
Ὄφρ' ἵππω πλήξαντε χαμαὶ βάλον ἐν κονίῃσι.
Τοὺς δ' ἵμασ' Ἀντίλοχος, μετὰ δὲ στρατὸν ἤλασ' Ἀχαιῶν.
Τοὺς δ' Ἕκτωρ ἐνόησε κατὰ στίχας, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτοὺς
Κεκληγώς. ἅμα δὲ Τρώων εἵποντο φάλαγγες
Καρτεραί· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ πότνι' Ἐνυώ·
Ἡ μὲν ἔχουσα κυδοιμὸν ἀναιδέα δηϊοτῆτος·
Ἄρης δ' ἐν παλάμῃσι πελώριον ἔγχος ἐνώμα.
Φοίτα δ' ἄλλοτε μὲν πρόσθ' Ἕκτορος, ἄλλοτ' ὄπισθεν.
Τὸν δὲ ἰδὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀπάλαμνος ἰὼν πολέος πεδίοιο,
Στήῃ ἐπ' ὠκυρόῳ ποταμῷ ἅλαδε προρέοντι,
Ἀφρῷ μορμύροντα ἰδών, ἀνά τ' ἔδραμ' ὀπίσσω·
Ὡς τότε Τυδείδης ἀνεχάζετο, εἶπέ τε λαῷ,
Ὦ φίλοι, οἷον δὴ θαυμάζομεν Ἕκτορα δῖον
Αἰχμητήν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν.
Τῷ δ' αἰεὶ πάρα εἷς γε θεῶν, ὃς λοιγὸν ἀμύνει·
Καὶ νῦν οἱ πάρα κεῖνος Ἄρης βροτῷ ἀνδρὶ ἐοικώς.
Ἀλλὰ πρὸς Τρῶας τετραμμένοι αἰὲν ὀπίσσω
Εἴκετε, μηδὲ θεοῖς μενεαινέμεν ἶφι μάχεσθαι.

Virorum in manibus interfecti ſunt acuto ferro:
Tales iſti duo à manibus Aeneæ proſtrati
Deciderunt, abietibus ſimiles altis.
Horũ.a. pſtratorũ miſertus eſt in bello fortis Menela⁹:
Iuit.a per anteſignanos armatus fulgenti ferro,
Quaſſans haſtam: huius.a.impellebat animũ Mars,
Ea cogitans, vt à manibus Aeneæ interficeretur:
Hũc.a.vidit Antilochus magnanimi Neſtoris filius,
Iuit.a p ppugnatores, valde n.timebat paſtori popul.
Ne qd pateretur, valde. ipſos aberrare faceret à la-
Hi quidẽ iam manusq. & haſtas acutas (bore.
Contra ſe inuicem tenebant parati pugnare:
Antilochus verò valdè propè aſtitit paſtori populorũ,
Aeneas.a.nõ ſuſtinuit, impiger quamuis exiſtes bella-
Vt uidit duos viros propè inter ſe cõſiſtentes. tor,
Hi.a. poſtquam occiſos traxerũt ad populũ Achiuorũ,
Eos miſeros tradiderunt in manus ſociorum:
Ipſi autem conuerſi inter primos pugnabant.
Tunc Pylamenem interfecerunt parem Marti,
Principem Paphlagonũ magnanimorũ ſcutatorum.
Hunc quidem Atrides haſta inclytus Menelaus
Stantẽ haſta vulnerauit ad clauẽ humeri aſſecutus.
Antilochus aũt Mydona percuſſit aurigã, famulum
Bonũ Atymniadẽ (hic.a.auertebat ſolidũgulos equos)
Saxo cubitum contingens medium: at ex manibus
Fræna candida ebore humi ceciderunt in pulueribus:
Antilochus aũt accurrens enſe percuſſit tempus.
Sed hic grauiter anhelans è pulchro decidit curru
Pronus in pulueribus: atq. in occiput & humeros.
Diu valdè ſtetit (nactus erat.n.arenã profundam)
Donec equi pulſantes humi proiecerunt in pulueres.
Hos.a.verberauit Antilo. & ad exercitũ abegit Ach.
Hos.a.Hector animaduertit inter turmas: ruit.a.in i-
Vociferãs: ſimul.a Troian ſequebãtur phalãges (pſos
Fortes: præibat.a.ipſis Mars & veneranda Bellona:
Hæc quidem habens tumultum immanem pugnæ,
Mars verò in manibus ingentẽ haſtam quaſſabat:
Ibat aũt modò quidem ante Hectorẽ, modò aũt poſt.
Hũc.v. cõſpicatus horruit in bello ſtrenuus Diomedes.
Sicut.a. cũ vir inops cõſilij emenſus ingentẽ campum
Conſiſtit ad rapidum fluuiũ in mare profluentem,
Spuma murmurantem videns recurritq. retrorſum:
Sic tunc Tydides receſſit, dixitq. populo:
O amici, qualiter admiramur Hectorẽ nobilem
Iaculatorem eſſe, & audacem bellatorem?
Huic ſemper propè adeſt vn⁹ deorũ qui mortẽ auertit.
Et nunc ei adeſt ille Mars mortali viro ſimilis.
Quare ad Troianos conuerſi ſemper retrò
Cedite, neq. aduerſus deos prõpti ſitis fortiter pugnare

COMMENTARIVS.

[illegible]) Multi ad alios excitando, ſatis ſunt faciles, ipſi ad pericula ſubeunda ineptiſsimi. Agamemnon uerò milites aſſatus ſtatim ſuo exemplo q[illegible] acto ſe gerat docet. Nulla enim re animoſiores ac audaciores fieri ſolent milites, quàm ſi ducem generoſum & fortem [illegible] adeo ut etiam duce timido remolleſcant milites fortes: contra q. præeunte duce forti, milites timiditatem & pauorem [illegible] Q[illegible] pertinet reſponſum illud Demadis Rhetoris Athenienſis, qui cùm in pugna ad Chæroneam a Ph[illegible] Philippusq. inter pocula hæc uerba iactaret: Vbi nunc eſt nobilitas & præſtantia ciuitatis Athenienſ[illegible] Cognoſceres inquit, o Rex, ciuitatis uim, ſi Philippus Athenienſibus Chares autem Macedonib. imperaret, [illegible] Athenienſes [illegible] cum ipſi tamé per ſe fortes eſſent, proinde Philippo blanditus, ducis optimi laudem [illegible] Cui reſpon[illegible] Philippus pronunciauit, [illegible] exercitũ ceruorum, ſuperante leone, quàm leonũ ductore ceruo. Eſt n. uniuerſus exercitus corpus quoddam cuius caput eſt Imperator, ut dicebat Iphicrates quod etiã Epam. Thebanus oſtendit, qui magno & egregio exercitu conſpecto, ſed ſine duce, [illegible] inquit, [illegible] κεφαλὴν οὐκ ἔχει. Cũ aũt ex capite totius corporis moderamé rectũ aut prauũ pẽdeat,

ducem

ducem fortem & magnanimum eſſe oportet, ut ſui ſimiles habeat milites. Quod appriinè intelligit Homerus, qui in Agamemnone ſuo ducis præſtantiſsimi typum exhibuit.

καὶ φρονέων) Notanda eſt Martis perfidia, qui ſe Menelao fauere ſimulat, dum tamen in eius perniciem conſpirat. Docet nimirum Poeta, duobus modis profligari hoſtes, aut dolo, aut ui. quod Antigonus indicauit, qui interrogatus, quomodo oporteret hoſtes aggredi, dixit: *ἢ δόλῳ ἠὲ βίῃ, ἢ ἀμφαδὸν, ἠὲ κρυφηδόν*: Aut dolo, aut ui, aut apertè, aut per inſidias. Dolus an uirtus quis in hoſte requirat? inquit Homerus Latinorum. Vnde forſan hoc magis ad prudentem calliditatem referri debet quàm ad perfidiam, quaſi legibus bellicis hoc opportunum ſtrategema permiſſum ſit, quod etiam Mineruа in Hectore olim uſurpauit. Aduerſus autem hoſtibus tutamen eſt *ἀπιστία*, ut ſemper illis hoſtium conſilia, licet commodi ſpeciem habere uideantur, ſuſpecta ſint. Tamen auſus ſum hoc in Marte perfidiam appellare, quia illa ipſi ſit familiariſsima, unde *ἀλλοπρόσαλλος* dictus eſt. eandemque illi Minerua poſteà exprobrat.

μή τι πάθοι) Veretur Antilochus, ne quid damni Menelaus patiatur: quia cùm ille præcipuum eſſet belli caput eo moriente, bellum planè diſſolutum iri credebatur: quod ipſe Agamemnon ſuprà lib. 3. eo læſo, & cum de eius uita deſperaret, dicebat, ſtatim eſſe diſceſſuros Græcos. *αὐτίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης*, &c.

ὡς ἴδεν ἄνδρε δύω φῶτε) Prudenter & cautè facit Aeneas, qui ſolus duobus non reſiſtit. *μιᾶς γὰρ χειρὸς ἀσθενὴς μάχη*: Vnius manus pugna eſt imbecilla, inquit Euripides in Heraclidæ. Vnde uulgata parœmia, *πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς*. Cui reſpondet, quod de Hercule uulgo etiam iactatur, eum aduerſus duos non pugnare, quod Socrates in Euthydemo in ſe ipſum conuertit. Vide Eraſmum Adag. Chil. 1. cent. 5. prou. 39. Vbi etiam huius loci Homerici meminit. Itaque cum aliquis fortis ſibi nomen tribuit, uideat oportet, in temeritatem ne incidat, dum nulla ratione habita numeroſi hoſtis cum pluribus audet congredi: id uerò maximè ſolitario homini cauendum eſt, ut Aeneas Homericus docet.

τὸν δ' ἰδὼν ῥίγησε) Non immeritò uictoria dicta eſt *ἑτεραλκὴς* & Mars ipſe (id eſt bellum) *ἀλλοπρόσαλλος*, adeò eſt inconſtans & mutabilis hominum fortitudo. Nota autem, me Hominum dicere, quia intelligo quidem uirtutem per ſe ſtabilem & certam eſſe, ſed talis in homines non cadit. Quod hoc loco Diomedes teſtatū facit, ut forſan demireris, tam repentè hunc heroem ab illo mutatum Diomede, qui paulò antè etiam cum ipſo Ioue pugnaturus eſſe uidebatur, adeò ſe ſtrenuè ubique geſsit ipſis etiam Numinibus non formidatis. Voluit autem Poeta res etiam Troianorum extollere, ne planè laudi Græcorum uelificari uideretur. & hoc eſt ſummi artificij, cum utrumque hoſtem merita laude ſcriptor non defraudat. Adeſt ergo Hector diuino tutus præſidio adeò terribilis & formidabilis, ut fortiſsimis quibuſque terrorem ingentem incutiat, quem cedendo Græci faciunt manifeſtum. Quod indecorum non eſt exiſtimandum, & hoc inter rei bellicæ magiſtros admittitur, præſtare interdum irruenti hoſti cedere, quàm cum euidenti iactura pertinaciter ipſi reſiſtere. Vnde Antigonus olim hoſtibus ingruentibus cedens, dixit, ſe non fugere, ſed utilitatē retro ſitam perſequi. Vt ergo metus à forti homine non eſt alienus, ut docet Ariſt. Ethic. Nicom. lib. 3. cap. 7 & Eth. ad Eudemum lib. 3 circa initium. ſic eò etiam indigna non eſt moderata fuga, quæ declinationem ingentis periculi ſuadeat, in quod ſi ſe coniecerit, audaciæ & temeritatis macula aſpergi poteſt. Non licet enim in bello bis delinquere, inquiebat Lamachus & Iphicrates, Nullam imperatoris deteriorem uocem eſſe poſſe, quam *οὐκ ἂν προσεδόκησα*, Non putabam. Proinde peritī eſt ducis, cum ſumma ſui cautione pugnare, ne cum temerè in euidens periculum ruit, serò ipſum nimiæ audaciæ pœniteat, quin & interdum fugiendum eſt, fuga tamen honeſta & legitima, hoc eſt *ἀγεννὲς οὐδὲν*, ut alibi dicimus: & ut hoc loco Diomedes, qui terga hoſti non uertit, ſed tantum eius impetui cedit. Cum autem illud per ſe, ut docuimus, indecorum non ſit, tum hoc loco cauſam id faciendi maximam habuit Diomedes, ſiquidem ex ſuperioribus ſuis certaminibus & Apollinis oratione prudentior factus, cum uideat Hectori aſtantem Martem eo lubentius decedit, quod Dijs non eſſe reſiſtendum iam edoctus fuerit, quam rationem ipſe etiam prætexuit.

Sic dixit. Troiani.a admodū propè acceſſerunt ipſos.	Ὣς ἄρ' ἔφη. Τρῶες δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθον αὐτῶν·
Tunc Hector duos viros interfecit peritos belli,	Ἔνθ' Ἕκτωρ δύο φῶτε κατέκτανεν εἰδότε χάρμης, χ. πολέμου εἰδότε
In vno curru exiſtentes, Meneſthem Anchialumq́.	Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντε, Μενέσθην, Ἀγχίαλόν τε.
Horū.a.lapſorū miſertus eſt magnus Telamonius Aiax.	Τὼ δὲ πεσόντ' ἐλέησε μέγας Τελαμώνιος Αἴας·
Stetit.a.valdè ppè accedens, & iaculatus eſt haſta lucida,	Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Et percuſsit Amphiū Selagi filiū, qui in Paſo	Καὶ βάλεν Ἄμφιον Σελάγου υἱὸν, ὅς ῥ' ἐνὶ Παισῷ
Habitabat, prædiues, locuples. ſed eum fatum	Ναῖε πολυκτήμων, πολυλήϊος· ἀλλά ἑ μοῖρα
Duxit auxiliaturum, ad Priamumq́, & filios:	Ἦγ' ἐπικουρήσοντα μετὰ Πρίαμόν τε καὶ υἷας·
Hunc in balteo percuſsit Telamonius Aiax:	Τόν ῥα κατὰ ζωστῆρα βάλεν Τελαμώνιος Αἴας,
Inferiori autem in ventre defixa eſt longa haſta.	Νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ πάγη δολιχόσκιον ἔγχος·
Reſonuit aūt cadēs: hic aūt accurrit illuſtris Aiax,	Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπέδραμε φαίδιμος Αἴας,
Arma ſpoliaturus, Troiani verò lanceas fuderunt	Τεύχεα συλήσων· Τρῶες δ' ἐπὶ δούρατ' ἔχευαν
Acutas, perlucidas: ſcutum autem excepit multas:	Ὀξέα, παμφανόωντα· σάκος δ' ἀνεδέξατο πολλά.
Sed hic calce accedens ex cadauere æratā haſtam	Αὐτὰρ ὁ λὰξ προσβὰς ἐκ νεκροῦ χάλκεον ἔγχος
Euulſit: non tamen etiam alia potuit arma pulchra	Ἐσπάσατ'· οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ
Humeris detrahere: premebatur enim telis.	Ὤμοιιν ἀφελέσθαι· ἐπείγετο γὰρ βελέεσσι·
Timuit.a.hic defenſionē validā Troianorū ſtrenuorū,	Δεῖσε δ' ὅ γ' ἀμφίβασιν κρατερὴν Τρώων ἀγερώχων,
Qui multiq́, & ſtrenui inſtabant haſtas tenentes:	Οἳ πολλοί τε καὶ ἐσθλοὶ ἐφέστασαν ἔγχε' ἔχοντες,
Qui ipſum magnū licet exiſtentē & fortē, & clarum	Οἵ ἑ μέγαν περ ἐόντα καὶ ἴφθιμον καὶ ἀγαυὸν,
Repulerunt à ſe. hic autem cedens, retroactus eſt.	Ὦσαν ἀπὸ σφείων. ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη.
Sic hi quidem laborabant in forti pugna.	Ὣς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην.
Tlepolemum autem Heraclidem latumq́, magnumq́,	Τληπόλεμον δ' Ἡρακλείδην ἠΰν τε μέγαν τε
Animauit aduerſus diuum Sarpedonē fatū violentū,	Ὦρσεν ἐπ' ἀντιθέῳ Σαρπηδόνι μοῖρα κραταιή.
Hi.a.quando iam propè erāt, alter in alterū euntes,	Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Filiusq́, neposq́, Iouis nebularum congregatoris,	Υἱός θ' υἱωνός τε Διὸς νεφεληγερέταο,
Hunc & Tlepolemus prior verbum allocutus eſt.	Τὸν καὶ Τληπόλεμος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπε,
Sarpedon Lyciorum conſultor, quæ tibi neceſsitas	Σαρπῆδον Λυκίων βουληφόρε, τίς τοι ἀνάγκη
Obſeruari timore hic exiſtenti pugnæ imperito viro?	Πτώσσειν ἐνθάδ' ἐόντι μάχης ἀδαήμονι φωτί;
Mentientes autem te dicunt Iouis ſobolem Aegiochi	Ψευδόμενοι δέ σε φασὶ Διὸς γόνον αἰγιόχοιο
Eſſe cum multum ab illis abſis viris	Εἶναι· ἐπεὶ πολλὸν κείνων ἐπιδεύεαι ἀνδρῶν·
Qui ex Ioue nati ſunt, tempore priſcorum hominum:	Οἳ Διὸς ἐξεγένοντο, ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων·

Ἀλ-

Ἀλλ᾽ οἷόν τινά φασι βίην Ἡρακληείην,
Εἶναι ἐμὸν πατέρα θρασυμέμνονα, θυμολέοντα.
Ὅς ποτε δεῦρ᾽ ἐλθὼν ἕνεχ᾽ ἵππων Λαομέδοντος,
Ἓξ οἴης σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν,
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ᾽ ἀγυιάς.
Σοὶ δὲ κακὸς μὲν θυμός, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
χ. τί π Οὐδέ * τί σε Τρώεσσιν ὀίομαι ἄλκαρ ἔσεσθαι
Ἐλθόντ᾽ ἐκ Λυκίης, οὐδ᾽ εἰ μάλα καρτερός ἐσσι,
Ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ἐμοὶ δμηθέντα πύλας Ἀίδαο περήσειν.
Τὸν δ᾽ αὖ Σαρπηδὼν Λυκίων ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Τληπόλεμ᾽ ἤτοι κεῖνος ἀπώλεσεν Ἴλιον ἱρήν,
Ἀνέρος ἀφραδίῃσιν ἀγαυοῦ Λαομέδοντος,
Ὅς ῥά μιν εὖ ἕρξαντα κακῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
Οὐδ᾽ ἀπέδωχ᾽ ἵππους ὧν εἵνεκα τηλόθεν ἦλθε.
Σοὶ δ᾽ ἐγὼ ἐνθάδε φημὶ φόνον καὶ κῆρα μέλαιναν
Ἐξ ἐμέθεν τεύξεσθαι, ἐμῷ δ᾽ ὑπὸ δουρὶ δαμέντα
Εὖχος ἐμοὶ δώσειν, ψυχὴν δ᾽ Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ὣς φάτο Σαρπηδών· ὁ δ᾽ ἀνέσχετο μείλινον ἔγχος
χ. ἁμαρτῇ Τληπόλεμος, καὶ τῶν μὲν * ὁμαρτῇ δούρατα μακρὰ
Ἐκ χειρῶν ἤϊξαν· ὁ μὲν βάλεν αὐχένα μέσσον
Σαρπηδών, αἰχμὴ δὲ διαμπερὲς ἦλθ᾽ ἀλεγεινή.
Τὸν δὲ κατ᾽ ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψε.
Τληπόλεμος δ᾽ ἄρα μηρὸν ἀριστερὸν ἔγχεϊ μακρῷ
Βεβλήκειν· αἰχμὴ δὲ διέσσυτο μαιμώωσα,
Ὀστέῳ ἐγχριμφθεῖσα, πατὴρ δ᾽ ἔτι λοιγὸν ἄμυνεν.
Οἱ μὲν ἄρ᾽ ἀντίθεον Σαρπηδόνα δῖοι ἑταῖροι
Ἐξέφερον πολέμοιο· βάρυνε δέ μιν δόρυ μακρὸν
Ἑλκόμενον· τὸ μὲν οὔτις ἐπεφράσατ᾽ οὐδ᾽ ἐνόησε
Μηροῦ ἐξερύσαι δόρυ μείλινον, ὄφρ᾽ ἐπιβαίη,
Σπευδόντων· τοῖον γὰρ ἔχον πόνον ἀμφιέποντες.
Τληπόλεμον δ᾽ ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐξέφερον πολέμοιο, νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
Τλήμονα θυμὸν ἔχων. μαίμησε δέ οἱ φίλον ἦτορ.
Μερμήριξε δ᾽ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
Ἢ προτέρω Διὸς υἱὸν ἐριγδούποιο διώκοι,
Ἢ ὅ γε τῶν πλεόνων Λυκίων ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆϊ μεγαλήτορι μόρσιμον ἦεν
Ἴφθιμον Διὸς υἱὸν ἀποκτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ.
Τῷ ῥα κατὰ πληθὺν Λυκίων τράπε θυμὸν Ἀθήνη.
Ἔνθ᾽ ὅ γε Κοίρανον εἷλεν, Ἀλάστορά τε, Χρομίον τε,
Ἄλκανδρόν θ᾽, Ἅλιόν τε, Νοήμονά τε, Πρύτανίν τε.
Καί νύ κ᾽ ἔτι πλέονας Λυκίων κτάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
Εἰ μὴ ἄρ᾽ ὀξὺ νόησε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Δεῖμα φέρων Δαναοῖσι· χάρη δ᾽ ἄρα οἱ προσιόντι
Σαρπηδὼν Διὸς υἱός, ἔπος δ᾽ ὀλοφυδνὸν ἔειπε.
Πριαμίδη, μὴ δή με ἕλωρ Δαναοῖσιν ἐάσῃς
Κεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἐπάμυνον, ἔπειτά με καὶ λίποι αἰὼν
Ἐν πόλει ὑμετέρῃ, ἐπεὶ οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλον ἔγωγε
Νοστήσας οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Εὐφρανέειν ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
Ὣς φάτο· τὸν δ᾽ οὔ τι προσέφη κορυθαίολος Ἕκ-
τωρ,
Ἀλλὰ παρήϊξεν, λελιημένος ὄφρα τάχιστα
Ὤσαιτ᾽ Ἀργείους, πολέων δ᾽ ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Οἱ μὲν ἄρ᾽ ἀντίθεον Σαρπηδόνα δῖοι ἑταῖροι
Εἷσαν ὑπ᾽ αἰγιόχοιο Διὸς περικαλλέϊ φηγῷ.
Ἐκ δ᾽ ἄρα οἱ μηροῦ δόρυ μείλινον ὦσε θύραζε

Sed qualem aiunt vim Herculeam,
Eſſe meum patrē, audacem, animū leonis habentem:
Qui quondā huc veniens gratia equorū Laomedōtis,
Sex ſolis cum nauibus & viris paucioribus.
Ilij diripuit ciuitatem, deſolauit autem vias.
Tibi.a. ignauus quidē animus: minuuntur.a. copiæ.
Neq; te Troianis puto auxilio fore,
Profectum ex Lycia, neq; etiamſi admodum fortis es:
Sed à me interfectum portas inferni penetraturum.
Hunc rurſus Sarpedō Lyciorū dux cōtrà allocut⁹ eſt:
Tlepoleme, certè ille euertit Ilium ſacrum,
Viri temeritate clari Laomedontis,
Qui ipsū bene meritum malo obiurgauit verbo,
Neq; reddidit equas, quarū gratia è lōginquo venerat
Tibi aūt ego hic edico cædem & mortem nigram
A me paratū iri, mea vero ab haſta interfectū, (bēti.
Gloriā mihi daturū, animā a. Plut. inclytos equos ha-
Sic dixit Sarpedon: hic.a. ſuſtulit fraxineam haſtam
Tlepolemus, & horū quidē eodē tempore haſtilia lōga
Ex manib. euolarūt: hic quidē percuſſit ceruicē mediā
Sarpedon, cuſpis autem vtrinq; penetrauit acerba:
Hunc vero circa oculos obſcura nox cooperuit.
Tlepolemus aūt femur ſiniſtrum haſta longa
Percuſſit: cuſpis autem tranſacta eſt furens
Oſſi infixa: pater autem mortem auertit.
Sarpedonem quidem generoſi ſocij
Extulerunt è prælio. grauabat a. ipsū haſta lōga (uertit
Dū traheretur: eā qdē nullus cōſiderauit, nec animad
Femore extrahere lanceā fraxineā, vt incedere poſſet,
Feſtinantium: talem.n. habebant laborem miniſtri.
Tlepolemū aūt ex altera parte bene ocreati Achiui
Exportabant prælio: animaduertit a. nobilis Vlyſſes
Fortem animū habēs: turbatū erat.a. ei dilectum cor.
Cogitauit autem poſt ea in mente, & in animo,
An vlterius Iouis filium valde ſonantis inſequeretur,
An hic plurium Lyciorum animam auferret:
Neq; verò Vlyſſi magnanimo fatale erat,
Fortem Iouis filium interficere acuto ferro.
Quare ad multitudinē Lyciorū vertit animū Miner.
Tunc hic Cœranū interfecit, Alaſtorēq; Chromiumq;,
Alcandrumq;, Haliumq;, Noemonaq;, Prytanymq;.
Atq; etiam plures Lyciorū interfeciſſet nobilis Vlyſſes,
Niſi ſtatim intellexiſſet magnus galeæ motor Hector:
Iuit autem per primas acies armatus fulgenti ære,
Terrorē inferēs Danais: gauiſus eſt aūt eo accedente
Sarpedon Iouis filius, verbum autem lugubre dixit:
Priamide, ne me prædam Danais ſinas
Iacere, ſed auxiliare, poſtea me etiam deſerat ætas
In ciuitate veſtra, quoniam non eram ego,
Reuerſus domum, dilectam in patriam terram,
Oblectaturus vxoremq; dilectam, & infantem filiū.
Sic dixit: hunc autem allocutus eſt galeæ motor He
ctor,
Sed perrexit cupidus, vt quàm citiſſimè
Repelleret Argiuos, multorumq; animam auferret.
Hi quidem diuum Sarpedonem generoſi ſocij
Collocarūt ſub ægide geſtantis Iouis perpulchra fago.
Ex.a. ipſius femore lanceam fraxineā extraxit foras

Fortis

Fortis Pelagon, qui eius dilectus erat ſocius. ἴφθιμος Πελάγων, ὅς οἱ φίλος ἦεν ἑταῖρος.
Hũc.a.deſeruit anima, et circa oculos offuſa eſt caligo. Τὸν δ' ἔλιπε ψυχή, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς.
Rurſus autem recreatus eſt: circum.a.aura Boreæ Αὖτις δ' ἀμπνύνθη, περὶ δὲ πνοιὴ Βορέαο
Viuificauit aſpirans, miſerè efflauerat animam. Ζώγρει ἐπιπνείουσα κακῶς κεκαφηότα θυμόν.

COMMENTARIVS.

Σαρπηδὸν Λυκίων) Iam in ipſo principio Sarpedonem contumelioſus & proteruus hic Tlepolemus uellicat, cùm eum non ducem Lyciorum, ſed conſiliarium tantum uocat, quaſi non in rebus bellicis, ſed in dando conſilio propriè occupetur: quod poſteà magis exacerbat, cum eum μάχης ἀδαήμονα dicit, & πτώσσειν. Sed audax & iactabundus ille homo temeritatis ſuæ ac proteruiæ ſtatim meritas dabit pœnas: huius ſiquidem, quem contempſit, manu concidet.

ψευδόμενοι δέ σε φασί) Ait Tlepolemus ad Sarpedonem, Si filius eſſes Iouis, eſſet in te aliqua uirtutis & præſtantiæ primorum illorum filiorum Iouis nota: at nulla in te apparet, qui planè ad pugnandū ineptus ſis. Ergo falſum eſt, quod te Iouis ſanguine cretum uenditas. Mihi uerò audaciam facit, quòd me genitum Hercule ſcio, cuius uirtus (ne longiora petam) huius Troiæ euerſione celebris eſt. Hoc ego ſic interpretor, non ut Euſtathius, qui exiſtimat, ſola patris uirtute niti Tlepolemum, non ſua: nam illud, ἀλλ' οἷον τινά φασι βίην Ἡρακληείην, nihil aliud eſt, quam fortitudinis ſuæ iactantia & oſtentatio. Et ſane eum rebus bellicis clarum fuiſſe conſtat, & ſeries eius orationis omnino docet eò ſe collimare, ut ſe patri diſsimilem non oſtendat, quod contrarium in Sarpedone præſtare conatur. Sed tamen ἀλαζονείας non caret.

ἓξ οἴης σὺν νηυσί) Ex antiqua illa Troiæ expugnatione per Herculem tacitè illam à Græcis expugnatam iri argumentatur. Hercules, inquit, ſolis ſex nauibus & exigua uirorum manu ob rem etiam non magni momenti, uidelicet equorum Laomedontis gratia Troiam olim expugnauit, quantò magis nos, quorum claſsis & copiæ lōge numeroſiores ſunt, cauſa etiam longe iuſtiore, Troiā euerſuros probabile eſt. quod poſtremum artificioſè ſubticet. Ego autem arbitror, id ſibi tacitè Tlepolemum arrogare, neq, omnes Græcos complecti.

χήρωσε δ' ἀγυιάς) Cum Hercules urbem Troianam omnino & funditùs non euerterit, ſed tantùm uiduarit, hominibus uidelicet, mirum cur ipſi ſacra Ilienſes non faciant, ut faciunt Achilli, Patroclo, Antilocho, Aiaci, qui ipſam penitus exciderunt: nam quòd illi cauſantur patriam ab Hercule deuaſtatam, tutum non eſt ut uides, niſi fortaſſe hoc proferunt, quod hi iuſtum bellum intulerint, Hercules iniuſtum, propter equos Laomedontis. Cui rurſum opponitur fabula, non horum cauſa id factum fuiſſe, ſed quia exigeret mercedem de liberata à ceto Heſiona. Sed hæc mittamus, inquit Strabo lib. 13. apud quem extant præcedentia: excidunt enim in refutationes fabularum. ac nos fortaſſe latent cauſæ credibiliores, quæ Ilienſes mouerunt, ut alios honorarent, alios non. Videtur autem hic Poeta Ilium exiguam pronunciare.

ἤτοι κεῖνος ἀπώλεσεν) Fatetur Sarpedon meritò excidum ab Hercule Ilium ob Laomedontis perfidiam, quam nos alibi commemorauimus: neq, tamen idcirco Tlepolemo cedit, quin et intrepidè mortem minatur, quam ei reuerà ſtatim intulit. Sequitur enim utriuſque certamen, ubi tantùm Sarpedon uulnerabitur, iactabundus autem & contumelioſus ille Tlepolemus occiditur. Vbi notandum, ferè Thraſonum iſtorum ob uirtutem propriam gloriantium hoc eſſe fatum, ut in eorum caput redundet, quod ipſi tumidè alijs minitabantur.

ἔνθ' ἄρ' Ὀδυσσεύς) Mirum uideri poteſt, quo pactò Vlyſſes intellexerit, fatale non eſſe ut ipſe Sarpedonem interficiat: ſed hoc uel à Minerua edoctus eſt, uel potius iſta ab ipſo Poeta dicta ſunt, quia fatale non fuiſſe ex euentu concepit. cum ſi fatale fuiſſet, neceſſariò Sarpedonem Vlyſſes interfeciſſet: quia quæ fato decreta ſunt, ea neceſsitate, à qua fatum non ſeiungitur, accidunt.

τῷ δ' οὔ τι προσέφη) Quanquam copioſas interdum orationes heroibus tribuat Homerus, & ſæpe loco & tempori non reſpondentes, tamen aliquando etiam tacentes eos inducit, cum negotij neceſsitas, ut manus operi adhibeatur, poſtulet, longiusq, confabulandi otium non relinquat. Talem propoſuit antea Hectorem, cum obiurganti & incitanti Sarpedoni nihil reſpondens pugnam ſtatim aggreſſus eſt: talem eundem nobis hic exhibet. Videtur autem Homerus taciturnitatem in bello coluiſſe, quod illud non uerbis, ſed robore manuum perficiatur. Vnde eſt illius alibi ſententioſum dictum, ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ. In manibus belli finis eſt, orationis in conſilio.

τὸν δ' ἔλιπε ψυχή) Non intelligit mortuum eſſe Sarpedonem, ſed eius λειποθυμίαν ex dolore uulneris innuit. Cùm autem uideret huiuſmodi animi deliquia Epicurus, argumentabatur corporeum illum eſſe, ut diſputat Lucretius lib. 3. Sed plebem illi philoſophi iam olim exploſi ſunt. Homerus autem cum ita loquitur & uulgus, ſic intelligendum eſt. In humano corpore cum eſſentiales partes quas uocant, læduntur, animo ſolemus deficere, non quòd ille damni aliquid patiatur, ſed quia cùm illius cum corpore magna ſit harmonia labefactato corpore non poteſt cum eo conſentire, ideo recedit, propter deficientes uitæ facultates, quæ in ſanguine collocatæ ſunt: nam non uiuimus ab animo, id eſt, ut Lucretius quoque appellat, mente, ratione, conſilio: alioqui enim bruta non uiuerent.

Argiui.a.propter Martem & Hectorem armatum, Ἀργεῖοι δ' ὑπ' Ἄρηϊ καὶ Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
Neq, unquam conuerſi fugiebant nigras ad naues, Οὔτε ποτὲ προτρέποντο μελαινάων ἐπὶ νηῶν,
Neq, unq̃ contrà ferebantur in pugnã, ſed ſemp retrò Οὔτε ποτ' ἀντεφέροντο μάχῃ· ἀλλ' αἰὲν ὀπίσσω
Cedebant, poſtq̃ animaduerterũt cũ Troianis Martẽ. Χάζονθ', ὡς ἐπύθοντο μετὰ Τρώεσσιν Ἄρηα.
Tunc quem primum, quem ultimum interfecit Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξεν
Hectorq; Priami filius, & ferreus Mars? Ἕκτωρ τε Πριάμοιο πάϊς καὶ χάλκεος Ἄρης;
Eximiumq̃. Teuthrantẽ, & equitãdi peritũ Oreſten, Ἀντίθεον Τεύθραντ', ἐπὶ δὲ πλήξιππον Ὀρέστην,
Trechumq̃. bellatorem Aetolium, Oenomaumq̃, Τρῆχόν τ' αἰχμητὴν Αἰτώλιον, Οἰνόμαόν τε,
Oenopidēq̃. Helenũ, & Oresbiũ ornatũ mitrã habẽtẽ Οἰνοπίδην θ' Ἕλενον, καὶ Ὀρέσβιον αἰολομίτρην,
Qui in Hyla habitabat valde diuitiarum ſtudioſus, Ὅς ῥ' ἐν Ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλώς,
Lacu circundatus Cephiſsĩde: apud autẽ ipſum alij Λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισίδι· πὰρ δέ οἱ ἄλλοι
Habitabant Bœotij valde optimũ populũ habentes, Ναῖον Βοιωτοὶ μάλα πίονα δῆμον ἔχοντες.
Hos.a. poſtquam animaduertit dea albis ulnis Iuno, Τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
Argiuos pereuntes in forti pugna, Ἀργείους ὀλέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,
Statim Mineruam verbis velocibus allocuta eſt: Αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Proh facinus Aegidẽ tenentis Iouis filia indefeſſa: Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος Ἀτρυτώνη,
Certè vanum verbum promiſimus Menelao, Ἦ ῥ' ἅλιον τὸν μῦθον ὑπέστημεν Μενελάῳ,
Ilio deuaſtato bene murato rediturum, Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι,
Si ſic furere ſinamus pernitioſum Martem. Εἰ οὕτω μαίνεσθαι ἐάσομεν οὖλον Ἄρηα.
Sed age iam & nos curemus impetuoſum robur. Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα θούριδος ἀλκῆς.

Ὣς ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἡ μὲν ἐποιχομένη χρυσάμπυκας ἔντυεν ἵππους
Ἥρη πρέσβα θεὰ θυγάτηρ μεγάλοιο Κρόνοιο·
γ. ὀχέεσφι Ἥβη δ᾽ ἀμφ᾽ ὀχέεσσι θοῶς βάλε καμπύλα κύκλα
Χάλκεα ὀκτάκνημα σιδηρέῳ ἄξονι ἀμφίς·
Τῶν ἤτοι χρυσέη ἴτυς ἄφθιτος, αὐτὰρ ὕπερθεν
Χάλκε᾽ ἐπίσσωτρα προσαρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι·
Πλῆμναι δ᾽ ἀργύρου εἰσὶ περίδρομοι ἀμφοτέρωθεν·
Δίφρος δὲ χρυσέοισι καὶ ἀργυρέοισιν ἱμᾶσιν
Ἐντέταται· δοιαὶ δὲ περίδρομοι ἄντυγές εἰσι·
Τοῦ δ᾽ ἐξ ἀργύρεος ῥυμὸς πέλεν· αὐτὰρ ἐπ᾽ ἄκρῳ
Δῆσε χρύσειον καλὸν ζυγὸν, ἐν δὲ λέπαδνα
Κάλ᾽ ἔβαλε χρύσει᾽· ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν Ἥρη
Ἵππους ὠκύποδας, μεμαυῖ᾽ ἔριδος καὶ ἀϋτῆς.

Sic dixit: neq; recuſauit dea cæſia Minerua.
Hæc quidē properans aurea frena habentes apparuit
Iuno veneranda dea filia magni Saturni: (equos
Hebe. a. circa currus velociter poſuit rotundas rotas
AEreas, octo radios habentes, ferreum axem circum.
Harū. v. aurea circūferentia, incorrupta, ſed ſupernè
AErei canthi, adaptati, mirabile viſu:
Modioli autem argento ſunt circundati vtrinq;
Sella autem aureis & argenteis loris
Diſtenſa eſt: duo autem rotundi orbes connexi ſunt:
Ex ea. n. argenteus temo extabat, ſed ad ſummum
Ligauit aureum pulchrū iugum: in eo antilenas
Pulchras poſuit aureas: ſub verò iugum duxit Iuno
Equos velocipedes, cupida contentionis & belli.

COMMENTARIVS.

ἐπὶ νῆας τετράφθαι) Hoc fuit Diomedis conſilium ne turpiter hoſtibus terga uerterent, ſed ore in illos ſemper uerſo ſenſim recederent: quia non erat aut pium aut tutum Numini armis reſiſtere. Indecorum autem ſemper exiſtimatum eſt, uerſis tergoribus fugere, ut etiam antea monuimus, quod Tyrtæus docet:

Οὐδεὶς ἄν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα,
Ὅσσ᾽ ἂν αἰσχρὰ πάθῃ, γίνεται ἀνδρὶ κακά.
Ἀργαλέον γὰρ ὄπισθε μετάφρενόν ἐστι δαΐζειν
Ἀνδρὸς φεύγοντος δηΐῳ ἐν πολέμῳ,
Αἰσχρὸς δ᾽ ἐστὶ νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσι
Νῶτον ὄπισθ᾽ αἰχμῇ δουρὸς ἐληλάμενος.

Nullus unquam ſatis enumerauerit ſingula
Mala, quæ uiro obueniunt qui turpiter ſe geſſerit.
Malum eſt enim poſteriùs inter ſcapulas lauciare
Virum fugientem in hoſtili prælio.
Eſt & turpe, cadauer in puluere proſtratum
Poſterius in dorſo ictu haſtæ transfixum.

ἦ ῥ᾽ ἅλιον) Hic κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum nobis relinquit Poeta, Iunonem & Mineruam Menelao promiſiſſe Troiæ excidium. Vnde etiam antea ipſa Iuno dixit, ſe populos Græcorum undecunque congregando defatigatam. Nunc itaque pollicitationis illius memor, ad Græcos auxiliandum Mineruam cohortatur, tum ſe utraque ad illud accingit & comparat ſummo cum ornatu, quem Poeta artificiosè exprimit, nimirum Iunonis currum & Mineruæ arma.

καλὸν ζυγὸν) Per hoc iugum equos intelligit, ut ſtatim ſubijcit, ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν Ἥρη ἵππους ὠκύποδας. Quales ſint autem illi, non exponit. Vereor autem ne non idem ſentiat, quod alij, qui Iunonis currum à pauonibus trahi finxerunt: quod etiam ab Ouidio 2. Metamorph. indicatur his uerbis: ——*habili Saturnia curru* *Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis.*
Idcircò Adrianus Romanorum imperator, ut ſcribit quoque Comes lib. 2. cap. 4. in eo Iunonis templo, quod fuit in planiore Eubœæ parte ſitum, inter cætera memoratu digna, quæ uiſebantur, pauonem ex auro & lucidis precioſiſſimiſq; lapidis dicauit cum aurea corona & purpurea palla, ubi erant cælatæ Herculis & Hebes nuptiæ argenteæ, ut ait Alcetas lib. 2. Depoſitorum in Delphis, & Pauſanias in Corinthiacis. Homerus autem equis Iunonium currum trahi dicit.

Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ᾽ οὔδει
Ποικίλον, ὅν ῥ᾽ αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν·
Ἡ δὲ χιτῶν᾽ ἐνδῦσα Διὸς νεφεληγερέταο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα.
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ὤμοισιν βάλετ᾽ αἰγίδα θυσσανόεσσαν
Δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντῃ φόβος ἐστεφάνωται,
Ἐν δ᾽ ἔρις, ἐν δ᾽ ἀλκὴ, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή.
Ἐν δέ τε Γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου
Δεινή τε, σμερδνή τε, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.
Κρατὶ δ᾽ ἐπ᾽ ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον
Χρυσείην, ἑκατὸν πολέων πρυλέεσσ᾽ ἀραρυῖαν.
Ἐς δ᾽ ὄχεα φλόγεα ποσὶ βήσετο· λάζετο δ᾽ ἔγχος
Βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
Ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη.
Ἥρη δὲ μάστιγι θοῶς ἐπεμαίετ᾽ ἄρ᾽ ἵππους·
Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι,
Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς Οὔλυμπός τε,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι.
Τῇ ῥα δι᾽ αὐτάων κεντρηνεκέας ἔχον ἵππους·
Εὗρον δὲ Κρονίωνα θεῶν ἄτερ ἥμενον ἄλλων,
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο.
Ἔνθ᾽ ἵππους στήσασα θεὰ λευκώλενος Ἥρη
Ζῆν᾽ ὕπατον Κρονίδην ἐξείρετο, καὶ προσέειπε,
Ζεῦ πάτερ οὐ νεμεσίζῃ Ἄρῃ τάδε καρτερὰ ἔργα,
Ὁσσάτιόν τε καὶ οἷον ἀπώλεσε λαὸν Ἀχαιῶν
Μὰψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον; ἐμοὶ δ᾽ ἄχος· οἱ δὲ ἕκηλοι

Sed Minerua filia Iouis Aegidem tenentis
Peplū quidē diffudit ſubtile, patris ſuper pauimento
Variegatū, quod ipſa fecerat & elaborarat manib:
Hæc autem loricam induta Iouis nubicogi,
Armis ad bellum armabatur lacrymoſum.
Circum autem humeros poſuit ægidem fimbriatam,
Horribilem, circum quam vndiq; fuga cincta erat.
Inerat a. cōtētio, inerat fortitudo, inerat horribilis in-
Inerat etiā Gorgoneum caput diri monſtri, (ſecutio.
Dirumq; horrendumq; Iouis portentū Aegidē tenētis.
In capite a. circūcomatā galeā poſuit 4. annulos ha-
Aureā, centū vrbiū militib ſufficientem. (bentem,
Inq; currus lucentes pedib. aſcendit. accepit a. haſtam
Grauem, magnā, ſolidā, qua domat turmas virorum
Heroum, quibuſcunq; iraſcitur forti patre genita.
Iuno autem ſcutica velociter vrgebat equos:.
Spontè. a portæ crepuerūt cæli, quas cuſtodiebāt Horæ
Quib. commiſſum eſt magnum cælum, Olympusq;,
Vt & aperiant denſam nebulam, & claudant.
Hac per ipſas ſtimulis agi ſolitos impellebant equos.
Inuenerunt. a. Saturnidē à Dijs ſeorſum ſedentē alijs
Summo vertice cacuminoſi Olympi:
Tunc equos ſiſtens dea albas vlnas habens Iuno
Iouē ſupremū Saturnidē interrogauit, et allocuta eſt:
Iupiter, an nō ſuccēſeas Marti ob iſta violēta facinora
Quantumq; & qualē perdidit populum Achiuorum
Temerè, ſed nō ex decoro? mihi. a. dolor: illi verò quiete

Dele-

Delectatur Venusq́, et argenteo arcu decorus Apollo,
Inſanum hunc emittentes, qui nullā nouit iuſtitiam:
Iupiter pater nunquid mihi iraſceris, ſi Martem
Grauiter percutiens pugna expellam?
Hanc.a. reſpondēs allocutus eſt nubicogus Iupiter:
Agedū, aduerſus ipſum incita Mineruam prædatricē,
Quæ ipſum maximè ſolita eſt malis dolorib. afficere.

Τέρπονται Κύπρις τε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
Ἄφρονα τοῦτον ἀνέντες, ὃς οὔτινα οἶδε θέμιστα.
Ζεῦ πάτερ ἦ ῥά τί μοι κεχολώσεαι, αἴκεν Ἄρηα
Λυγρῶς πεπληγυῖα μάχης ἐξαποδίωμαι;
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἄγρει μάν οἱ ἔπορσον Ἀθηναίην ἀγελείην,
Ἥ ἑ μάλιστ' εἴωθε κακῇς ὀδύνῃσι πελάζειν.

COMMENTARIVS.

αὐτὰρ Ἀθηναίη) Hos verſus aſteriſco notaſſe ueteres propter elegantiam refert Euſtathius. Eſt autem Aſteriſcus ſignum decuſſatum in quatuor angulis puncta habens. Quæ nota optimis uerſibus apponebatur, qui ἀστερωδῶς ueluti ſplendebant: quanquam aliter dicat Iſidorus Orig. lib. 1. cap. 20. illud autem dixit Euſtathius. Alio pacto Laertius in uita Platonis, ubi dicit, Aſteriſcum eſſe ad conuenientiam dogmatum.

χιτῶν' ἐνδῦσα Διὸς) Vides communia eſſe Ioui arma cum Pallade: mythicè quidem, quòd ei chariſsima ſit: allegoricè, propter prudentiæ cum Ioue, id eſt mente, conſortium, ut ait Euſtat. Addo quod ueteres finxerunt, unam Mineruam ex omnibus Dijs proximum Ioui locum tenere. Vnde Horatius, Proximos illi tamen occupauit Pallas honores. Eſt enim uir ſapiens (inquit Natalis lib. 4. cap. 5.) Deo ſimilis tum ob rerum humanarum contemptum, quas longo interuallo ſub ſe reliquit, tum etiam ob potentiam, & in negotijs tranſigendis felicitatem.

αἰγίδα θυσανόεσσαν) De Aegide copioſè dicemus in Lexico. Illa propriè anteà de Iouis ſcuto dicebatur, ſed poſteà obtinuit conſuetudo, ut omnium Deorum ſcuta Aegides uocarentur, ut ait etiam Natalis lib. 4. cap. 5. Hunc autem locum expreſsit Virgilius 8. Aeneid. ubi Cyclopum opera enarrans, hoc etiam de Aegide ſubijcit:

Aegidaq́, horrificam, turbatæ Palladis arma *Certatim ſquamis ſerpentum auroq́; polibant:*
Connexoſq́, angues, ipſamq́, in pectore diuæ *Gorgona, deſecto uertentem lumina collo.*

Vnde conſtat, fimbrias illas Aegidis, quas ideò Poeta θυσανόεσσαν appellat, eſſe ſerpentes: quod etiam ex Herodoto in Melpomene probo. Is ait, Græcos à Libybus, qui Mineruæ præcipuè ſacrificant, ueſtem & ægidas ſimulachrorum Mineruæ mutuatos, præterquàm quòd ægides apud Libyes & pendentes ex eis fimbriæ non ſunt ſerpentes, ſed è loris factæ, &c.

αὐτόμαται πύλαι) Per cœli portas nihil aliud uidetur intelligere quàm nubes, quibus cœlum obducitur, ut in ſequentibus manifeſtè docet, cùm ait, officium Horarum eſſe ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος ἠδ' ἐπιθεῖναι. Deinde uerbum etiam, μύκον, hoc oſtendit: quod, meo iudicio, non eſt aſſecutus ſcriptor alioqui diligentiſsimus Natalis, cuius hæc ſunt uerba lib. 4. cap. 5. Homerus, inquit, libro quinto Iliad. non ſolùm portas cœli ſeruare, ſed etiam nubes inducere, & ſerenum facere cum libuerit. quippe cùm apertum cœlum, ſerenum nominent Poetæ. at clauſum, tectum nubibus, &c. ubi aliud eſſe putat portas cœli & nubes. Ego uero credo, nubes eſſe cœli portas, quibus illud clauditur, nihilque aliud intelligendum. Eſt enim ineptum ita cœlos perforare, quam Icaro Menippus Luciani in cœlis ingens foramen in putei modum agnoſcat, per quod ſacrificiorum mortalium fumi ad Iouem penetrant, & ipſe in terras deſpicit. Quod ſi aliud etiam per portas cœli quàm per nubes uelis intelligi, hoc erit audaciæ Poetarum tribuendum: nam alioqui ſpiritus diuini huiuſmodi patefactionibus non indigent, quibus cœlum penetratur non ſecus ac undæ cedunt piſcibus natantibus ſine ulla tamen portarum uia.

θεῶν ἄτερ ἥμενον ἄλλων) Homerus duobus modis Deos hominibus propoſuit, ut Plutarchus in lib. de Homero monet. Primùm humanis corporibus præditos, ut ſenſibus obijceret quæ de ijs dicebat, quandoquidem nullum corpus, excepto humano, ſermone ac ſcientia præditum eſſe poteſt, & hoc pacto craſsioribus ſuis hominib. Deos eſſe facilè perſuadebat. Secundò, ita Iouem ſummum Deorum proponit, ut mente ſola poſsit percipi. quod quidem palam profeſſus non eſt, quia Poeſin fabulis multis temperatam condebat: ſed illud ex eo intelligi poteſt, quòd eum ſolum & ſeorſim à cæteris ſedentem inducit. Ipſa enim ſolitudo, & quòd non permiſcetur reliquis Dijs, ſed ſecum ſe eſſe gaudet, ſeque utitur in ocio, ſemperque uniuerſas res temperat: hæc, inquam, Deum exhibent, qui ſola mente ſentiatur. Talem autem Iouem in alijs etiam huius poeſeos locis exhibet, præſertim in ſ. Iliad. ψ. Vbi cæteris Dijs ad pugnam Troianorum & Græcorum proficiſcentibus ipſe ſic loquitur:

Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ μενέω πτυχὶ Οὐλύμποιο Ἥμενος, ἔνθ' ὁρόων φρένα τέρψομαι, &c.

Ζεῦ πάτερ ἦ νεμεσίζῃ) Hic docet Poeta, agnoſcere ſe Deum ſupremum, cuius imperio tum reliqui Dij, tum rerum omnium adminiſtratio ſubijciatur: cùm nihil aggrediatur Iuno, niſi petita prius à Ioue uenia: ſic uera falſis eleganter immiſcuit. Petit autem Iuno, ut liceat ſibi Martem plus æquo in Græcis cædendis furentē compeſcere, quod facilè à Ioue impetrat, non quòd Iupiter magis Græcis, quam Troianis faueat, ſed quia Martem odio proſequitur, quòd adeò belli & contentionum ſit amantiſsimus, ut ipſemet in fine huius libri teſtabitur,

---

Sic dixit: neq́, immorigera fuit dea albis vlnis Iuno
Verberauit.a. equos: hi aūt non inuiti volabant
Inter terramq́, & cœlum ſtellatum.
Quantum aeris ſpatium vir vidit oculis
Sedens in ſpecula, proſpectans in purpureum mare,
Tantum ſaltu conficiunt Deorum altiſoni equi.
Sed quādo iam Troiā peruenerūt duosq́, fluuios fluētes,
Quà fluxus Simois committunt, & Scamander,
Ibi equos ſtitit dea albas vlnas habens Iuno,
Soluens ex currib. circùm.a. nebulam multā fudit:
His .a. ambroſiam Simois producebat ad paſcendum.
Hæ autem iuerunt timidis columbis inceſſu ſimiles,
Viris Argiuis auxiliari properantes.
Sed quando venerunt vbi plurimi & optimi
Stabant, circa vim Diomedis equorum domitoris
Conferti, leonibus ſimiles cruda vorantibus,
Vel ſuibus apris, quorum robur non impotens.
Ibi ſtans clamauit dea albas vlnas habens Iuno,
Stentori ſimilis magnanimo, æream vocem habenti,
Qui tantū vociferabatur, quātū alij quinquaginta:

Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
Μάστιξεν δ' ἵππους· τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην
Μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Ὅσσον δ' ἠεροειδὲς ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν
Ἥμενος ἐν σκοπιῇ, λεύσσων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
Τόσσον ἐπιθρῴσκουσι θεῶν ὑψηχέες ἵπποι.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Τροίην ἷξον ποταμώ τε ῥέοντε,
Ἧχι ῥοὰς Σιμόεις συμβάλλετον ἠδὲ Σκάμανδρος,
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη
Λύσασ' ἐξ ὀχέων, περὶ δ' ἠέρα πουλὺν ἔχευε.
Τοῖσιν δ' ἀμβροσίην Σιμόεις ἀνέτειλε νέμεσθαι.
Αἱ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι,
Ἀνδράσιν Ἀργείοισιν ἀλεξέμεναι μεμαυῖαι.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι πλεῖστοι καὶ ἄριστοι
Ἕστασαν, ἀμφὶ βίην Διομήδεος ἱπποδάμοιο
Εἰλόμενοι, λείουσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισιν,
Ἢ συσὶ κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν·
Ἔνθα στᾶσ' ἤυσε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Στέντορι εἰσαμένη μεγαλήτορι χαλκεοφώνῳ,
Ὃς τόσον αὐδήσασχ' ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα·

Αἰδὼς Ἀργεῖοι, κάκ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί·
Ὄφρα μὲν ἐς πόλεμον πωλέσκετο δῖος Ἀχιλλεύς,
Οὐδέποτε Τρῶες πρὸ πυλάων Δαρδανιάων
Οἴχνεσκον· κείνου γὰρ ἐδείδισαν ὄβριμον ἔγχος·
Νῦν δὲ ἕκαθεν πόλιος κοίλης ἐπὶ νηυσὶ μάχονται.
Ὣς εἰποῦσ' ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
Τυδεΐδῃ δ' ἐπόρουσε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Εὗρε δὲ τόν γε ἄνακτα παρ' ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν
Ἕλκος ἀναψύχοντα, τό μιν βάλε Πάνδαρος ἰῷ.
Ἱδρὼς γάρ μιν ἔτειρεν ὑπὸ πλατέος τελαμῶνος
Ἀσπίδος εὐκύκλου· τῷ τείρετο, κάμνε δὲ χεῖρα·
Ἂν δ' ἴσχων τελαμῶνα, κελαινεφὲς αἷμ' ἀπομόργνυ·
Ἵππειον δὲ θεὰ ζυγοῦ ἥψατο φώνησέν τε,
Ἦ ὀλίγον οἷ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς·
Τυδεύς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής·
Καί ῥ' ὅτε πέρ μιν ἐγὼ πολεμίζειν οὐκ εἴασκον,
Οὐδ' ἐκπαιφάσσειν, ὅτε τ' ἤλυθε νόσφιν Ἀχαιῶν
Ἄγγελος ἐς Θήβας πολέας μετὰ Καδμείωνας·
Δαίνυσθαί μιν ἄνωγον ἐνὶ μεγάροισιν ἕκηλον·
Αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἔχων ὃν καρτερὸν ὡς τὸ πάρος περ,
Κούρους Καδμείων προκαλίζετο, πάντα δ' ἐνίκα
Ῥηϊδίως· τοίη οἱ ἐγὼν ἐπιτάρροθος ἦα·
γρ. ἤτοι Σοὶ δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ παρά θ' ἵσταμαι ἠδὲ φυλάσσω.
Καί σε προφρονέως κέλομαι Τρώεσσι μάχεσθαι·
Ἀλλά σευ ἢ κάματος πολυᾶϊξ γυῖα δέδυκεν,
Ἤ νύ σέ που δέος ἴσχει ἀκήριον· οὐ σύ γ' ἔπειτα
Τυδέος ἔκγονός ἐσσι δαΐφρονος Οἰνεΐδαο.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
Γινώσκω σε θεὰ θύγατερ Διὸς αἰγιόχοιο,
Τῷ τοι προφρονέως ἐρέω ἔπος, οὐδ' ἐπικεύσω·
Οὔτε τί με δέος ἴσχει ἀκήριον, οὔτε τις ὄκνος·
Ἀλλ' ἔτι σῶν μέμνημαι ἐφετμέων ἃς ἐπέτειλας.
Οὔ μ' εἴας μακάρεσσι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
Τοῖς ἄλλοις, ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ.
Τοὔνεκα νῦν αὐτός τ' ἀναχάζομαι ἠδὲ καὶ ἄλλους
Ἀργείους ἐκέλευσα ἀλήμεναι ἐνθάδε πάντας.
Γινώσκω γὰρ Ἄρηα μάχην ἀνὰ κοιρανέοντα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
γρ. τόγε Μήτε σύ γ' Ἄρηα τό γε δείδιθι, μήτε τιν' ἄλλον
Ἀθανάτων· τοίη τοι ἐγὼν ἐπιτάρροθός εἰμι·
Ἀλλ' ἄγ' ἐπ' Ἄρηϊ πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους·
Τύψον δὲ σχεδίην, μηδ' ἅζεο θοῦρον Ἄρηα
Τοῦτον μαινόμενον, τυκτὸν κακόν, ἀλλοπρόσαλλον·
Ὃς πρῴην μὲν ἐμοί τε καὶ Ἥρῃ στεῦτ' ἀγορεύων
Τρωσὶ μαχήσεσθαι, ἀτὰρ Ἀργείοισιν ἀρήξειν,
Νῦν δὲ μετὰ Τρώεσσιν ὁμιλεῖ, τῶν δὲ λέλασται.

Pudor ô Argiui, mala probra, forma ſpectabiles:
Quandiu quidem in bello verſabatur diuus Achilles,
Nunquam Troiani ante portas Dardanias
Veniebant, illius enim horrebant fortem haſtam.
Nūc.a. procul ab vrbe cōcauas apud naues pugnāt.
Sic fata cōmouit robur & animum vniuſcuiuſq;.
Tydidē.a. adiuit dea glaucos oculos habēs Minerua.
Inuenit autem hunc regem apud equos & currus
Vulnus refrigerātē, quod ei inflixerat Pādarus ſagitta.
Sudor enim ipſum affligebat ſub lato loro
Scuti rotūdi: eo cōficiebatur: defatigat⁹ erat.a. manu:
Eleuans.a. lorū, atrum ſanguinem abſtergebat.
Equinum autem dea iugum attigit dixitq;.
Profectò paruum ſibi filium ſimilem genuit Tydeus.
Tydeus paruus quidē erat corpore, ſed bellator:
Adeoq; etiā quando ipſum ego pugnare nō ſinebam,
Neq; irruere, quando venit abſq; Achiuis
Legatus ad Thebas multos inter Cadmaeos,
Conuiuari ipſum iuſſi in aedibus quietum:
Attamē hic animū retinens ſuū fortem ſicut antea,
Iuuenes Thebanorū prouocabat, quēlibet.a. vincebat.
Facilè: talis namq; ego adiutrix eram.
Tibi autem certè quidem ego aſſiſtoq; & defendo.
Et te alacrit.r ſubeo aduerſus Troianos pugnare:
Sed tua vel labor improbus membra ſubijt,
Vel te certè timor cohibet cor adimens, nō tu poſthac
Tydei ſoboles es rei militaris periti Oenidae.
Hanc.a. reſpondens allocutus eſt fortis Diomedes:
Agnoſco te dea filia Iouis Aegidem tenentis,
Ideo ingenuè dicā verbū, neq; celabo:
Neq; me aliquis timor tenet exanimās, neq; aliqua ſocordia,
Sed adhuc tuorū recordor mandatorū quae iuſſiſti.
Non me ſinebas aduerſum beatos Deos pugnare
Alios, ſed ſi Iouis filia Venus
Veniſſet ad praelium, hanc laedere acuto ferro:
Quare nunc & ipſe recedo, atq; caeteros
Argiuos iuſſi congregari hic omnes.
Agnoſco enim Martem in praelio dominantem.
Huic.v. reſpōdit deinde dea caeſiis oculis Minerua.
Tydide Diomedes, meo chariſſime animo,
Ne tu Martem hunc time, neq; quenquam alium
Immortalium, talis tibi ego adiutrix adſum.
Sed age in Martē primum impelle vnicūgulos equos:
Verbera.a. cominus, neq; reuerere impetuoſum Martē
Hunc inſanum, factum malum variū:
Qui nuper mihiq; & Iunoni promiſerat dicens,
Aduerſus Troianos pugnaturū, & Argiuis auxiliaturū:
Nūc.a. cū Troianis verſatur: illorū.a. oblitus eſt.

COMMENTARIVS.

χαλκεόφωνος) Quod eius uox longè lateque audiretur, non propter infragilem uocem, ut alibi φωνὴν ἄῤῥηκτον appellat. Inter metalla enim aes ſonore ē maximi, ut ait Euſtathius. Appoſite autem uocem magnam Iunoni attribuit. Vox enim nihil aliud eſt, quam percuſſus aer. Oportuit praeterea ſic Iunonem uociferari, ut ab omnibus exaudiretur in tam magno exercitu.

ὃς τόσον αὐδήσασκ') In multis codicibus hunc uerſum non reperiri, quòd hyperbolicus ſit, quoſdam teſtari refert Euſtathius. Sed in hiſtoria etiam Herodotus meminit cuiuſdam Aegyptij omnium mortalium uocaliſſimi, qui in copijs Darij erat. Maior erit hyperbole infra de Martis boatu. Porrò uox Stentoris abijt etiam in prouerbium. Iuuenalis Satyra 13.

Tu miſer exclamas ut Stentora uincere poſſis.

ὄφρα μὲν ἐς πόλεμον) Huius loci in principio huius libri meminimus, cùm cauſam ex Plutarc. explicaremus, cur à nono anno belli Troiani narrationem aggrederetur. Tota autem Homerica Ilias in Achillis gratiam condita eſt, ideo ipſo etiam à bello temperante, tamē illius paſſim recordationem inijcit. Hoc loco autem cum hoc Graecis Iuno reficat, Achille praebente continuiſſe ſe Troianos intra urbis clauſtra, nunc uerò eo ceſſante, caeteros Graecos uincit. duo facit: unum tacite, alterum expreſſè. Tacite monet eos, quantum ſui praeſidium contempſerint: quo ſi non carerent, tam Troianis non cederent. Deinde expreſſè pudorem eis inijcit, ut quanquam Achille careant, tamen tantus exercitus fortibus & ſtrenuis uiris deſtitutus non uideatur: unde etiam dicuntur ſinguli animos reſumpſiſſe. Solet n. generoſitas hominū exprobrata ignauia magis excitari, quod in ipſo Hectore antea uidimus, & apud Hom. alibi.

Τυδέος

Τυδεὺς τοι μικρὸς) Hic locus conferendus eſt cum ijs, quæ ad Diomedem etiam Agamemnon dixit tertio libro: de quibus nos copioſè in Lexico.

σοὶ δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ) Ait Minerua ad Tydidem: Vide Diomedes, quàm ſis patre Tydeo ignauior. Ille enim me etiam non hortante, imò aliquando prohibente, nihilo minus à bello ac pugna nõ deſiſtebat (quod nunc artificiosè laudi tribuitur, cum alioqui Numini ſit obtemperandum) tu uero cum te etiam horter & adiuuem, tamen ceſſas & cunctaris: proinde à paterna uirtute maximè degeneras. Sed reſpondit appoſitè Diomedes, cùm ſibi ipſa Minerua iam anteà prohibuiſſet, ne cum ullo Deorum, præterquam cũ Venere pugnaret: proinde uitio ſibi non eſſe uertendum, ſi Marti cedat in præſentia. Sed tamen non debere eum Martem refugere, illo argumento docet Minerua, quia etiam inuitus debuit illi reſiſtere, non ſecus ac ipſe Tydeus, inuita & prohibente ipſa, iuuenes Thebanorum in certamen prouocabat.

γιγνώσκω σε θεὰ) Anteà uidimus illuſtratos & caligine omni repurgatos Diomedi oculos à Pallade, ut poſſit diſcernere ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα: hinc fit, ut nunc quoque Mineruam agnoſcat. Hac autem oratione purgat ſe Diomedes timoris & ſocordiæ criminibus, quæ illi à Minerua imponebantur, opportunè de ipſius mandatis excipiens, quibus à pugna Deorum, una excepta Venere, prohibebatur. Itaque noua oportuit eum cohortatione aduerſus Martem ab ipſa impelli.

τοῦτον μαινόμενον) Martem appellat μαινόμενον propter inſanos eius in bellando animos proprio admodum epitheto. τυκτὸν κακὸν autem, quod, ut interpretatur Euſtathius, à nobis talis fiat, neque natura nobis innatus ſit, ut bibendi, edendi, dormiendi, &c. affectiones. Natura enim manſuetum creauit hominem, qui ſua improbitate hac peſte genus ſuum exedit. Vulgatæ tamen uerſiones τυκτὸν κακὸν, natura improbum, interpretantur, neque forſan male, ut curioſa ſit nimis illa Euſtathij ſententia. Per ἀλλοπρόσαλλον Martis inconſtantia ſignificatur, cuius exemplum eſt hoc loco. Nam cùm Iunoni & Mineruæ eſſet pollicitus, ſe Græcis auxiliaturum aduerſus Troianos mutata tamen ſententia, & uiolata ſtipulatione decollauit, & ad Troianorum partes deſciuit. Vbi τὸ μαινόμενον reliquit diuinandum Poeta, hoc ab ipſo Marte Deas illas eſſe ſtipulatas.

Sic locuta, Sthenelum ab equis amouit humi,
Manu retrorſum trahens, hic autem confeſtim deſilijt.
Hæc verò in currũ aſcendit apud Diomedẽ nobilem
Geſtiens dea, valde autem crepuit fagineus axis
Sub pondere, potentẽ enim ducebat deã, virumq́ue optimũ.
Corripuit autem flagellum & habenas Pallas Minerua:
Statim in Martem primũ direxit vnungulos equos.
Certè hic quidem Periphantem ingentem interfecit,
Aetolorum longè fortiſsimum, Ochesij illuſtrẽ filium.
Hunc quidẽ Mars ſpoliabat ſanguinarius: ſed Minerua
Induit Orci galeam: ne ipſam videret potens Mars.
Poſtq̃ autem vidit hominum peſtis Mars Diomedẽ diuum.
Certè hic quidem Periphantem ingentem illic ſiuit
Iacere, vbi primũ interficiens abſtulerat animam.
At iuit rectà in Diomedem equitandi peritum.
Hi autem cum iam cominus erant, alter in alterũ euntes,
Prius Mars iaculatus eſt ſuper iugũ habenasq́ue equorũ
Haſta ærea, cupiens animam perdere,
Et hanc manu accipiens dea cæſiis oculis Minerua,
Summouit à curru, ut incaſſum adigeretur.
Secundo autem impetũ faciebat in bello fortis Diomedes
Haſta ærea: adegit autem Pallas Minerua
Infimũ in ventrẽ, vbi cingebatur balteo. (lacerauit.
Ea parte ipſũ vulnerauit aſſecutus, cutẽq́ue pulchrã di
At haſtã extraxit rurſus: hic autem ſonitũ edidit ferreus
Quantũ nouies mille clamãt, vel decies mille (Mars
Viri in bello pugnam ineuntes Martis
At verò tremor occupauit Achiuosq́ue Troianosq́ue,
Territos, adeò reſonuit Mars inſatiabilis belli.
Qualis autem ex nubibus obſcurus apparet aer,
Ab æſtu, vento grauiter ſpirante excitato.
Talis Tydidi Diomedi fortis Mars
Videbatur ſimul cum nebulis iens in cælum latum.
Celeriter autem venit deorum in ſedem, altũ Olympum:
Apud aũt Iouem Saturnidem ſedit animo mærens.
Oſtendit autem immortalẽ ſanguinẽ defluentẽ ex vulnere
Et lugens verbis velocibus allocutus eſt:
Iupiter pater, nõ indignaris, videns hæc violẽta fa-
Semper ſanè grauiſsima nos dij paſsi ſumus (cinora
Mutuo conſilio gratificantes hominibus.
Per te omnes pugnamus: tu enim peperiſti dementẽ filiã
Pernicioſam, cui ſemper iniuſta opera curæ ſunt.
Alij enim omnes quotquot dij ſunt in Olympo,

Ὣς φαμένη, Σθένελον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χαμᾶζε,
Χειρὶ πάλιν ἐρύσασ'· ὁ δ' ἄρ' ἐμμαπέως ἀπόρουσεν.
Ἡ δ' ἐς δίφρον ἔβαινε παραὶ Διομήδεα δῖον
Ἐμμεμαυῖα θεά· μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων — χ. φήγινος
Βριθοσύνῃ· δεινὴν γὰρ ἄγεν θεὸν, ἄνδρα τ' ἄριστον.
Λάζετο δὲ μάστιγα καὶ ἡνία Παλλὰς Ἀθήνη.
Αὐτίκ' ἐπ' Ἄρηϊ πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους.
Ἤτοι ὁ μὲν Περίφαντα πελώριον ἐξενάριζεν,
Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστον, Ὀχησίου ἀγλαὸν υἱόν.
Τὸν μὲν Ἄρης ἐνάριζε μιαιφόνος· αὐτὰρ Ἀθήνη
Δῦν' Ἄϊδος κυνέην, μή μιν ἴδοι ὄβριμος Ἄρης.
Ὡς δὲ ἴδε βροτολοιγὸς Ἄρης Διομήδεα δῖον,
Ἤτοι ὁ μὲν Περίφαντα πελώριον αὐτόθ' ἔασε
Κεῖσθαι, ὅθι πρῶτον κτείνων ἐξαίνυτο θυμὸν,
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰθὺς Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Πρόσθεν Ἄρης ὠρέξαθ' ὑπὲρ ζυγὸν ἡνία θ' ἵππων
Ἔγχεϊ χαλκείῳ, μεμαὼς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι·
Καί τό γε χειρὶ λαβοῦσα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ὦσεν ὑπ' ἐκ δίφροιο ἐτώσιον ἀϊχθῆναι.
Δεύτερος αὖθ' ὡρμᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης
Ἔγχεϊ χαλκείῳ· ἐπέρεισε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
Νείατον ἐς κενεῶνα, ὅθι ζωννύσκετο μίτρην.
Τῇ ῥά μιν οὖτα τυχὼν, διὰ δὲ χρόα καλὸν ἔδαψεν·
Ἐκ δὲ δόρυ σπάσεν αὖτις· ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἄρης
Ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
Ἀνέρες ἐν πολέμῳ, ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρηος.
Τοὺς δ' ἄρ' ὑπὸ τρόμος εἷλεν Ἀχαιούς τε Τρῶάς τε
Δείσαντας· τόσον ἔβραχ' Ἄρης ἆτος πολέμοιο.
Οἵη δ' ἐκ νεφέων ἐρεβεννὴ φαίνεται ἀὴρ
Καύματος ἐξ, ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο·
Τοῖος Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ χάλκεος Ἄρης
Φαίνεθ' ὁμοῦ νεφέεσσιν ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν.
Καρπαλίμως δ' ἵκανε θεῶν ἕδος αἰπὺν Ὄλυμπον·
Πὰρ δὲ Διῒ Κρονίωνι καθέζετο θυμὸν ἀχεύων,
Δεῖξεν δ' ἄμβροτον αἷμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς,
Καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ζεῦ πάτερ, οὐ νεμεσίζῃ ὁρῶν τάδε καρτερὰ ἔργα;
Αἰεί τοι ῥίγιστα θεοὶ τετληότες εἰμὲν
Ἀλλήλων ἰότητι, χάριν δ' ἄνδρεσσι φέροντες.
Σοὶ πάντες μαχόμεσθα· σὺ γὰρ τέκες ἄφρονα κούρην
Οὐλομένην, ᾗ τ' αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλεν.
Ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,

Σοί τ' ἐπιπείθονται, καὶ δεδμήμεσθα ἕκαστος.
Ταύτην δ' οὔτ' ἔπει προτιβάλλεαι, οὔτε τι ἔργῳ,
Ἀλλ' ἀνίεις, ἐπεὶ αὐτὸς ἐγείναο παῖδ' ἀΐδηλον,
Ἣ νῦν Τυδέος υἱὸν ὑπέρθυμον Διομήδεα
Μαργαίνειν ἀνέηκεν ἐπ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Κύπριδα μὲν πρῶτον σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ·
Αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος·
Ἀλλά μ' ὑπήνεικαν ταχέες πόδες· ἦ τέ κε δηρὸν
Αὐτοῦ πήματ' ἔπασχον ἐν αἰνῇσιν νεκάδεσσιν,
Ἤ κε ζὼς ἀμενηνὸς ἔα χαλκοῖο τυπῇσι.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Μή τί μοι ἀλλοπρόσαλλε παρεζόμενος μινύριζε·
Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε·
Μητρός τοι μένος ἐστὶν ἀάσχετον, οὐκ ἐπιεικτὸν,
Ἥρης· τὴν μὲν ἐγὼ σπουδῇ δάμνημ' ἐπέεσσιν,
Τῷ σ' ὀΐω κείνης τάδε πάσχειν ἐννεσίῃσιν.
Ἀλλ' οὐ μάν σ' ἔτι δηρὸν ἀνέξομαι ἄλγε' ἔχοντα.
Ἐκ γὰρ ἐμεῦ γένος ἐσσί, ἐμοὶ δέ σε γείνατο μήτηρ·
Εἰ δέ τευ ἐξ ἄλλου γε θεῶν γένευ ὧδ' ἀΐδηλος,
Καί κεν δὴ πάλαι ἦσθα ἐνέρτερος Οὐρανιώνων.
Ὣς φάτο, καὶ Παιήον' ἀνώγειν ἰήσασθαι.
Τῷ δ' ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα * φάρμακα πάσσων,
Ἠκέσατ'· οὐ μὲν γάρ τι καταθνητός γ' ἐτέτυκτο.
Ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν * ἐπειγόμενος συνέπηξεν
Ὑγρὸν ἐὸν, μάλα δ' ὦκα * περιστρέφεται κυκόωντι·
Ὣς ἄρα καρπαλίμως ἰήσατο θοῦρον Ἄρηα.
Τὸν δ' Ἥβη λοῦσεν, χαρίεντα δὲ εἵματα ἕσσε·
Πὰρ δὲ Διὶ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων.
Αἱ δ' αὖθις πρὸς δῶμα Διὸς μεγάλοιο νέοντο
Ἥρη τ' Ἀργείη καὶ Ἀλαλκομενηῒς Ἀθήνη,
Παύσασαι βροτολοιγὸν Ἄρην ἀνδροκτασιάων.

* Φάρμακ. ... [illegible]
Ω ...
* ἐπειγό-
μενος
* περιστρέ-
φεται

Tibi obediunt & ſubiecti ſumus ſinguli,
Hanc autem neq; verbo coerces, neq; facto:
Sed indulges, quoniam ipſe genuiſti filiam noxiam,
Quæ nunc Tydei filium magnanimum Diomedem
Furere induxit in immortales deos.
Venerē quidē primū cominus vulnerauit in manu ad
Sed poſtea in me ipſū irruit deo ſimilis. (volæ caput,
At me ſubduxerunt veloces pedes profectò diu
Ibi dolores paſſ⁹ fuiſſē inter ingētes cadauerū aceruos
Si modo viuus, imbecillis fuiſſem ferri ictibus.
Hūc.a. toruè intuitus, allocutus eſt nubicogus Iup.
Ne mihi, ò variè aſsidens lamentare,
Inimiciſsimus.n. mihi es deorū, qui Olympū habitāt:
Semper.n. tibi contentio grata, bellaq; pugnæq;:
Matris tibi ingenium eſt incoercibile, neq; tractabile,
Iunonis, quam quidem ego ſedulò reprimo verbis.
Idcirco te puto illius hæc pati conſilys.
Sed neutiquam te amplius diu patiar dolores habere.
Ex me enim genus es, mihi autem te genuit mater.
Si.a. aliquo ex alio deorum natus eſſes ita improbus,
Vel iam pridem fuiſſes inferior cælitibus.
Sic dixit, & Pæonem iuſsit curare.
Huic a. Pæon dolorē lenientia medicamina inſpergēs,
Sanauit, nequaquā enim mortalis erat. (ſanit
Sicu .a quando coagulum agitatū, lac albū conden-
Liquidū cùm eſſet, valde a. velociter coagulatur mi-
Sic celeriter ſanauit impetuoſum Martem. (ſcenti:
Hunc.a. Hebe lauit, pulchraq; indumenta induit.
Iuxta aūt Iouem Saturnidem ſedit, honore exultans.
Hæ autem rurſus ad domum Iouis magni redierunt
Iunoq; Argiua & potens Minerua,
Poſtq̄ repreſsiſſent ſæuum Martem à virorū cædibus.

COMMENTARIVS.

δεινὴν γὰρ ἄγεν θεὸν) Friuolum eſſe puto quærere cur pondus Mineruę attribuatur, cùm id diuinæ maieſtati conueniat ut ſua grauitate omnia opprimat, propter corporis magnitudinem, qua Dij Homerici præditi ſunt. Heroem etiam ponderoſum dici, ut hic Diomedē, non eſt nouum. Apud Virgilium lib. 6 cymba Charontis Aeneæ pondere gemuit ſimul accipit alueo ingentem Aeneam, gemuit ſub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.

δῦν' Ἄϊδος κυνέην) Minerua cum Diomedis currum aſcendit a Marte uiſa non eſt, quòd Orci galeam induerit, quæ quidem nigra [illegible] fingitur: unde is qui doloſè quippiam & latenter agit, prouerbialiter Orci galeam geſtare fertur, ut eſt uidere in hoc Ariſtophanis loco in Ἀχαρνεῦσι.

λαβὲ δ' ἐμοῦ γ' ἕνεκα παρ' Ἱερωνύμου
σκοτοδασυπυκνότριχά τιν' Ἄϊδος κυνῆν
εἶτ' ἐξάνοιγε μηχανὰς τὰς Σισύφου, id eſt,
Orci galeam hiſpidam nigrantibus pilis
Atraq; cauſa ſumito ab Hieronymo
Dein explicato dolos & artes Siſyphi.

Quo prouerbio utitur etiam Plato 10 de Repub. uide Zenodotum, & Eraſmum Adag. Chil. 2 centur. 10 prou. 74. Eſt autem illa galea ſecundum ueteres, denſiſsima quædam nubes, cuius beneficio Dij mutuò inuiſibiles fiunt, id eſt ἀϊδεῖς, ut æquipolleant iſta, κυνέην ἄδου δῦναι & νεφέλῃ [illegible]. Nota autem, Mineruam natura ſua luciferam, quæ in Od. γλαυκῶπις dicitur, nunc aliunde cōparata caligine obſcurari, quod fit ſecundū naturā prudentiæ.

οἵη δ' ἐκ νεφέων) In his uerſibus tum diſtinguendis tum uertendis uulgò erratum eſt. Sic enim ſunt ſcribendi: Οἵη δ' ἐκ νεφέων ἐρεβεννὴ φαίνεται ἀὴρ Καύματος ἐξ, ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο. interpoſita poſt καύματος ἐξ, diſtinctione. Senſus eſt: Quemadmodum poſt ingentem calorem ſolet aer nubibus obſcurari, ui uentorum congregatis: ſic poſt hos bellicos tumultus & ardores Mars uulneratus nubium inſtar diſcedere Diomedi cernitur. Illud itaq; καύματος ἐξ *poſt calorem* uertimus, non, *ob æſtu*, ut alij, a quibus etiam peccatum eſt, quòd illa ἀνέμοιο δυσαέος ὀρνυμένοιο ſic uertentes, *uento grauiter ſpirante excitato*, ad calorem referant, quaſi uenti cauſa ſint caloris: ergo uerto, *uento grauiter ſpirante excitato*, ut uentus intelligatur, qui nubes illas cogat, non qui calorē excitarit.

Ζεῦ πάτερ) Conuenientem Marti orationem tribuit, nimirum ἀλόγου ἀλόγον: initium tamen iuſtam querelam complectitur, quod hominum gratia Dij grauiſsima patiuntur, cuius tamen rei cauſa in ipſos Deos erat referenda, non in Iouem: quod Mars innuit uerbis expreſsis, ſed adeò inique & ineptè, ut nihil ſupra. Ait enim, Iouem in cauſa eſſe, quòd Dij inter ſe pugnent. Cur? quia ipſe Mineruam, genuit, quaſi Deæ illius ortus eò tantum ſpectaſſet. Et illa eſt petitio remotioris cauſæ, qualis fuit in Adamo noſtri generis parente, qui cum mandatum Dei eſſet prætergreſſus, culpam in ipſum Deum tranſtulit, quod ille ſibi uxorem dediſſet, cuius inſtinctu in peccatum ſe lapſum ſe cauſabatur.

σοὶ γὰρ πάντες) Hoc loco manifeſtè aperit Poeta ſententiam ſuam de Deo, quem unum facit & imperium in reliquos Deos obtinentem, ut Mars ipſe ex illorum numero profitetur: quod idem apud ueteres, ſaniores maxime Poetas creditū fuiſſe docet copioſè Clemens Alexand. lib. 5 Stromatum unde loca quædam inſignia huc tranſcripſiſſem, ſi Græcum exemplar ad manū eſſet.

ἀλλ' ἀνίεις) Calumniatur quidem Mars, ſed alioqui conſtat, parentum indulgentiam filiorum improbitatis cauſam eſſe, ſiquidem ut eſt apud Publium, Inuitat culpam qui peccatum præterit: qui diſsimulat peccatum, is inuitat ut iterum peccetur. [illegible], & c. inquit uir quidam diuinus.

ἔχθιστος δέ μοι) Hic docet Homerus quam ſit deteſtabile bellum, cuius Deum illum (ut ueteres arbitrati ſunt) tanto odio proſequatur Deorum ille ſummus Iupiter. Caute tamen intelligendum eſt: nam Martem odiſſe Iupiter ab Homero dicitur, uidelicet inſanum, [illegible], petulantem, [illegible], & ſi qua alia Deo illi tribuuntur: at Mineruam, quæ eadem armis præeſt propter illius prudentiam cæteraſq; uirtutes ſummoperè amat. Sic Deus noſter tantum abeſt ut iuſta bella oderit & improbet, ut paſsim Deus armorum & exercituum à Spiritu Sancto appelletur.

τῷ σ' οἴω κείνης) Culpam huius uulneris, quod Marti inflictum eſt, caute à Minerua amolitus Iupiter in Iunonem transfert, quam ob illius durum & intractabile ingenium ſe odiſſe profitetur, propter illius ad hanc rem ſuggeſtum conſilium. Vbi tacite monemur, cùm aliquid fit non ad ſpectandum eum, qui illud reipſa fecit, quam qui dederit conſilium, id eſt, non tam ſecundam quàm principem & primariam efficientem cauſam, qua in re à multis peccatur ſæpiſsimè, non ſecùs atq; à cane, qui proiectum lapidē arrodit, eo qui proiecerit relicto. Porrò Iupiter non culpa omnino Mineruam eximit, ſed ut eum doceat, quam temerè ſe arguerit, animum illius ad Iunonem conuertit, quæ Mineruæ author fuit huius pugnæ aggrediendæ & Martis è bello coercendi.

ἐκ γὰρ ἐμεῦ γένος ἐσσί) Vix ullus pater eſt tam inhumanus, quem filij, quantumuis improbi, aliquatenus non miſereatur, adeò difficile eſt naturalem illum paternum amorem exuere.

Finis Libri quinti.

ARGVMENTVM SEXTI LIBRI HOMERI *Iliadis.*

HIS abſiſtentibus prælio, Græci multos interficiunt Troianorum: Heleno autem ſuadente, Hector in ciuitatem reuertitur & matri Hecubæ iubet uota facere Mineruæ: & polliceri ei duodecim boum ſacrificium, ut Diomedem auertat è prælio. Interim autem exiſtentibus ipſis in campo, Glaucus & Diomedes recognoſcentes paternam amicitiam permutant arma inter ſe. Hector aūt locutus matri Hecubæ & uxori Andromachæ, cum fratre Alexandro in prælium egreditur.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ζ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

ΤΩΝ θεῶν ἀποστάντων τῆς μάχης, οἱ Ἕλληνες πολλοὺς κτείνουσι τῶν Τρώων. Ἑλένου δὲ συμβουλεύσαντος, Ἕκτωρ εἰς τὴν πόλιν ἄνεισι, καὶ τῇ μητρὶ Ἑκάβῃ κελεύει εὔξασθαι τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ ὑποσχέσθαι αὐτῇ δώδεκα βοῶν θυσίαν, ὅπως τὸν Διομήδην ἀποστήσῃ τῆς μάχης. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ, Γλαῦκος καὶ Διομήδης ἀναγνωρίσαντες τὴν φιλίαν πατρῴαν, διαλλάσσουσι τὰ ὅπλα ἀλλήλοις. Ἕκτωρ δὲ διαλεχθεὶς τῇ μητρὶ καὶ τῇ γυναικὶ Ἀνδρομάχῃ, σὺν τῷ ἀδελφῷ Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸν πόλεμον ἔξεισι.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Z. autem Andromachæ & Hectoris eſt confabulatio.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ζῆτα δ' ἄρ' Ἀνδρομάχης καὶ Ἕκτορος ἐς ὀαριστύς.

TROIANORVM .a. ſola relicta fuit & Achiuorum pugna grauis.
Frequentior autem huc & illuc inclinatū eſt prælium per campum,
Inter ſe dirigentibus æratas lanceas,
Inter Simoentis & Xanthi fluenta.
Aiax autem primus Telamonius ſeptū Achiuorum,
Troianorum rupit agmen, lumenq; ſocijs attulit,
Virum iaculatus, qui fortiſsimus inter Thraces erat,
Filium Euſori, Acamantem, amplum & procerum.
Hunc percuſsit primus galeæ ad conū dēſas equi ſetas (habentes:
Inq; fronte fixit, penetrauit .a. ad os uſq;
Cuſpis ærata: huic autem tenebræ oculos texerunt.
Axylum autem interfecit in bello ſtrenuus Diomedes.
Teuthranidē, qui habitabat bene ſtructa in Ariſba,
Diues opum, ac benignus erat hominibus:
Omnes.n. excipiebat comiter, ſecus uiam ædes incolēs.
Sed ab eo nullus horū tunc auertit acerbā mortem.
Antè occurrens: ſed ambos uita priuauit,
Ipſum & famulum Caleſium, qui tunc equorum
Erat auriga: hi autem ambo terram ſubierunt.
Dreſum autem Euryalus & Opheltium interfecit.
Iuit.a.ad Aeſopū & Pedaſum, quos quondā nympha
Nais Abarbarea peperit inculpato Bucolioni:
Bucolion autem erat filius clari Laomedontis
Maximus natu. ſpurium aūt ipſum pepererat mater,
Paſcens.a. oues mixtus eſt amore & cubili.
Ipſa autem grauida facta gemellos peperit filios.
Et quidem horum diſſoluit robur & fortia membra
Meciſtiades, & ab humeris arma ſpoliauit.
Aſtyalum autem occidit promptus in bello Polypœtes.
Pidytem verò Vlyſſes Percoſium interfecit

ΤΡΩΩΝ δ' οἰώθη καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή.
Πολλὰ δ' ἄρ' ἔνθα καὶ ἔνθ' ἴθυσε μάχη πεδίοιο,
Ἀλλήλων ἰθυνομένων χαλκήρεα δοῦρα,
Μεσσηγὺς Σιμόεντος ἰδὲ Ξάνθοιο ῥοάων.
Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος, ἕρκος Ἀχαιῶν,
Τρώων ῥῆξε φάλαγγα, φόως δ' ἑτάροισιν ἔθηκεν,
Ἄνδρα βαλὼν ὃς ἄριστος ἐνὶ Θρῄκεσσι τέτυκτο,
Υἱὸν Εὐσώρου Ἀκάμαντ' ἠΰν τε μέγαν τε.
Τόν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἱπποδασείης·
Ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
Αἰχμὴ χαλκείη· τὸν δὲ σκότος * ὄσσ' ἐκάλυψεν. * ὄσσε κάλυψεν.
Ἄξυλον δ' ἄρ' ἔπεφνε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης
Τευθρανίδην, ὃς ἔναιεν ἐϋκτιμένῃ ἐν Ἀρίσβῃ,
Ἀφνειὸς βιότοιο, φίλος δ' ἦν ἀνθρώποισι·
Πάντας γὰρ φιλέεσκεν ὁδῷ ἔπι οἰκία ναίων.
Ἀλλά οἱ οὔτις τῶν γε τότ' ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
Πρόσθεν ὑπαντιάσας· ἀλλ' ἄμφω θυμὸν ἀπηύρα,
Αὐτὸν καὶ θεράποντα Καλήσιον, ὅς ῥα τόθ' ἵππων
Ἔσκεν ὑφηνίοχος· τὼ δ' ἄμφω γαῖαν ἐδύτην.
Δρῆσον δ' Εὐρύαλος καὶ Ὀφέλτιον ἐξενάριξε·
Βῆ δὲ μετ' Αἴσηπον καὶ Πήδασον, οὕς ποτε νύμφη
Νηῒς Ἀβαρβαρέη τέκ' ἀμύμονι Βουκολίωνι.
Βουκολίων δ' ἦν υἱὸς ἀγαυοῦ Λαομέδοντος
Πρεσβύτατος γενεῇ, σκότιον δέ ἑ γείνατο μήτηρ·
Ποιμαίνων δ' ἐπ' ὄεσσι μίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ·
Ἡ δ' ὑποκυσαμένη διδυμάονε γείνατο παῖδε.
Καὶ μὲν τῶν ὑπέλυσε μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
Μηκιστηϊάδης, καὶ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα.
Ἀστύαλον δ' ἄρ' ἔπεφνε μενεπτόλεμος Πολυποίτης.
Πιδύτην δ' Ὀδυσεὺς Περκώσιον ἐξενάριξεν

Ἔγχεϊ χαλκείῳ· Τεῦκρος δ' Ἀρετάονα δῖον.
Ἀντίλοχος δ' Ἄβληρον ἐνήρατο δουρὶ φαεινῷ
Νεστορίδης· Ἔλατον δ' ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Ναῖε δὲ Σατνιόεντος ἐϋρρείταο παρ' ὄχθας
Πήδασον αἰπεινήν. Φύλακον δ' ἕλε Λήϊτος ἥρως
Φεύγοντ'· Εὐρύπυλος δὲ Μελάνθιον ἐξενάριξεν.
Ἄδρηστον δ' ἄρ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ζωὸν ἕλ'· ἵππω γάρ οἱ ἀτυζομένω πεδίοιο
Ὄζῳ ἔνι βλαφθέντε μυρικίνῳ, ἀγκύλον ἅρμα
Ἄξαντ' ἐν πρώτῳ ῥυμῷ, αὐτὼ μὲν ἐβήτην
Πρὸς πόλιν, ᾗ περ οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι φοβέοντο·
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη
Πρηνὴς ἐν κονίῃσιν ἐπὶ στόμα. πὰρ δέ οἱ ἔστη
Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος·
Ἄδρηστος δ' ἄρ' ἔπειτα λαβὼν ἐλίσσετο γούνων,
Ζώγρει Ἀτρέος υἱὲ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.
Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς κειμήλια κεῖται,
Χαλκός τε χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος,
Τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα
Αἴκεν ἐμὲ ζωὸν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν·
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθε·
Καὶ δή μιν τάχ' ἔμελλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Δώσειν ᾧ θεράποντι καταξέμεν· ἀλλ' Ἀγαμέμνων
Ἀντίος ἦλθε θέων, καὶ ὁμοκλήσας ἔπος ηὔδα,
Ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε, τί ἢ δὲ σὺ κήδεαι οὕτως
Ἀνδρῶν; ἦ σοὶ ἄριστα πεποίηται κατὰ οἶκον
Πρὸς Τρώων; τῶν μή τις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον,
Χεῖράς θ' ἡμετέρας, μηδ' ὅν τινα γαστέρι μήτηρ
Κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὃς φύγοι· ἀλλ' ἅμα πάντες
Ἰλίου ἐξαπολοίατ' ἀκήδεστοι καὶ ἄφαντοι.
Ὣς εἰπὼν ἔτρεψεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως,
Αἴσιμα παρειπών· ὁ δ' ἀπὸ ἕθεν ὤσατο χειρὶ
Ἥρω' Ἄδρηστον· τὸν δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
Οὔτα κατὰ λαπάρην· ὁ δ' ἀνετράπετ'· Ἀτρεΐδης δὲ
Λὰξ ἐν στήθεσι βὰς ἐξέσπασε μείλινον ἔγχος.

Haſta ærea. Teucrus autem Aretaonem nobilem
Antilochus autem Ablerum interemit haſta ſplendēti
Neſtorides. Elatū vero rex virorum Agamemnon:
Incolebat aūt Satnioentis pulchrè fluentis apud ripas
Pedaſum altā. Phylacū autem occidit Leitus heros
Fugientem. Eurypylus aūt Melanthium interfecit.
Adreſtum autem poſtea in bello fortis Menelaus
Viuum cepit: equi enim ipſius paueſacti per campum,
Ad ramū impediti myricinum, curuum currum
Cū fregiſſent in ſummo temone, ipſi quidē cōtēderunt
Ad ciuitatem, quo alij territi fugiebant:
Ipſe autem ex curru iuxta rotam deuolutus eſt
Pronus in pulueribus in os: apud aūt ipſum ſtetit
Atrides Menelaus tenens longam haſtam.
Adreſtus aūt deinde amplexis ſupplicauit genibus:
Viuum ſerua Atrei fili: tu .a. digna accipe præmia.
Multæ .a. in diuitijs patris res precioſæ recōditæ iacēt,
Æſq́; aurumq́; elaboratumq́; ferrum:
Ex his tibi largietur pater infinita dona,
Si me viuum audierit ad naues Achiuorum.
Sic dixit: huic aūt animū in pectorib. perſuadebat,
Et iam ipſum mox erat veloces ad naues Achiuorū
Daturus ſuo famulo deducendum, ſed Agamemnon
Obuius venit currēs, & minaciter clamās verbū dixit:
O mollis, ô Menelae, cur nam tu curas ita
Homines? an tibi optima facta ſunt domi
A Troianis? horum nullus effugiat graue exitium
Manusq́; noſtras, neq́; quem in ventre mater
Infantē exiſtentē ferret: neq́; is quidē fugiat: ſed ſimul omnes
Cum Ilio pereant inhumati, & prorſus extincti.
Sic locutus, immutauit fratris mentem heros
Æqua admonens: hic autem à ſe depulit manu
Heroem Adreſtum: hunc autem rex Agamemnon
Vulnerauit ad ile. hic. v. reſupinatus eſt. Atrides .a.
Calce in pectus inſcendēs euulſit fraxineam lanceam.

COMMENTARIVS.

Τρώων δ' οἰώθη) Hoc in fine præcedentis libri uidimus. Dij enim illi, qui ſe huic pugnæ immiſcuerant, in Olympum ſe receperunt, ubi Poeta, ut etiam alibi, innuere uidetur poſſe, abſente Numine, & non auxiliante, ab hominibus aliquid præſtari, quod nos improbamus.

Μεσσηγὺς Σιμόεντος) Huc pertinet quod a Strabone lib. 13 obſeruatur, proprie Troianum campum dici Simoiſium & Scamandrium, in quo fuerunt tot certamina, ut alibi diximus.

Αἴας δὲ πρῶτος) Deſerta pugna a Dijs illis Aiax Telamonius ſtrenuè & fortiter ſe gerit ſine ulla Numinis ope, quod contrà in alijs [illegible] eſt. Iccirco Sophocles fingit eum ſuperbientem dicentemq́, Mineruæ, ſe eius auxilio non indigere, ſed neq; cæterorum Deorum. Nuncius, ubi loquitur uerba Calchantis referens:

ὃ δ' ἐκ δόμων αὐτίκα ἐξορμώμενος
ἄνους καλῶς λέγοντος ηὑρέθη πατρός.
ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐννέπει· τέκνον, δορὶ
βούλου κρατεῖν μέν, σὺν θεῷ δ' ἀεὶ κρατεῖν.
ὁ δ' ὑψικόμπως κἀφρόνως ἠμείψατο·
πάτερ, θεοῖς μὲν κἂν ὁ μηδὲν ὢν ὁμοῦ
κράτος κατακτήσαιτ'· ἐγὼ δὲ καὶ δίχα
κείνων πέποιθα τοῦτ' ἐπισπάσειν κλέος.
τοσόνδ' ἐκόμπει μῦθον. εἶτα δεύτερον
δίας Ἀθάνας, ἡνίκ' ὀτρύνουσά νιν
ηὐδᾶτ' ἐπ' ἐχθροῖς χεῖρα φοινίαν τρέπειν,
τότ' ἀντιφωνεῖ δεινὸν ἄρρητόν τ' ἔπος·
ἄνασσα, τοῖς ἄλλοισιν Ἀργείων πέλας
ἵστω, καθ' ἡμᾶς δ' οὔποτ' ἐκρήξει μάχη. id eſt, ut interpretatus eſt Ioach. Camer.

[illegible] Aiax domo ſtatim proficiſcens
Demens bene monente repertus eſt patre.
Is enim eum monebat: Fili, haſta
Velis præſtare quidem, cum Deo autem ſemper præſtare.
At ille ſuperbè ac inſaniter reſpondit,
Pater, cum Deo etiam qui nihil eſt
Victoriam obtinere poſſit: ego vero & ſine
His ipſis confido [illegible] me decus.
Talem ita iactabat ſermonem. Deinde iterum
Diua Minerua quando cohortatus eum
Iubebat in hoſtes manum cruentam vertere;
Tunc reclamat ſermonem infandumq́ue dictum.
Regina, alios Argiuos propter
Conſiſte: apud nos verò nunquam erumpet prælium. Hæc ille.

Quibus Homerus uidetur aſſentiri, cum eum ſine auxilio Deorum (nam nullus unquam illi adeſt, ut Vlyſſi, Diomedi, Agamemnoni, Menelao & cæteris) tam ſtrenuum inducit.

[illegible]) Ita non [illegible] a Poeta quaſi opprobrij loco & in hominis reprehenſionem, qui adeò fuerit hoſpitalis, ſed [illegible] contra [illegible] putant. Reprobat enim hominis indiſcretam hoſpitalitatem, quaſi omnes [illegible] nulla habita perſonarum ratione, eoſque, ſi contingeret, neq; [illegible]. Ideò Plato ab aliquo extraneo [illegible] dicitur, cum eum uidiſſet alterum, mox tertium & quendam denique plures quoque excepiſſe [illegible] noluit [illegible] quoſlibet homines cum tam ex illis honeſto & ſpectabili adæquari, [illegible] cordato fieri. Quod Euſtathius refert hoc loco. Mihi tamen prior ſententia magis probatur: nam cùm eum φίλον ἀνθρώποισιν appellat, uidetur hanc uirtutem in eo commendare.

[illegible]

ὁ πέπον ὦ Μενέλαε) Menelaum Homerus non ſolum fortem facit, ut ſupra lib. 3. ex Antenore docuimus, ſed etiam clementem & manſuetum, ut hoc loco. [illegible] Poeta [illegible] improbatur, tum per Agamemnonem qui eum acerbe ob ſeruatum [illegible] obiurgat, tum per teſtem [illegible] Agamemnonis orationem laudat his uerbis, ὣς εἰπὼν ἔτρεψεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως [illegible]. Fit enim [illegible] oporteat, & ubi non, quod longioris eſt diſputationis, quam ut hic concludi poſſet. Sed [illegible] eadem [illegible] miſericordiam cum clementia confundamus, cum illa plane ſit uitioſa, ut egregie docet Seneca libro ſecundo de Clemen. cap. 5.

ἢ σοὶ ἄριστα πεποίηται) Acerba & grauis ironia, quaſi dicat: Tot bona a Troianis accepiſti, ut hoc beneficio eos compenſes, ſcilicet. Pudeat te mollem & uæcordem hominem erga eos commiſeratione uti, a quibus tibi [illegible] illatæ iniuriæ [illegible]. Quin age & nulli parcatur, noſtriſq; manibus omnes concidant. Sic in fœdifragos hoſtes affectus eſt Agamemnon, qui in ipſis initijs mitior uidebatur. Ita docet Poeta, eos commiſerationem tuam non promereri, qui ſe perfide erga te geſſerint, & [illegible], etiam ſi illis pepercens, meliores & integriores facturus non es, imò id omnino neceſſarium eſt, tam [illegible] ſcelera [illegible] etiam [illegible] exemplis luculenter illuſtrari poteſt. Eos autem hoſtes intelligi par eſt, qui externi ſunt, [illegible] parte [illegible], quales ſunt reges & magiſtratus [illegible] ab illorum enim cæde, etiam ſi cruenta tyrannide te opprimant, abſtinendum eſt [illegible] aliter interdum uſurpatum. Sed ſuis exemplis noſtra ſententia non deſtituitur, & in hanc partem [illegible] eſt peccare (ſi peccare eſt, Magiſtratus tuos qualeſcunque reuereri) quam in illam. Licet [illegible] eorum perfidiam expertus, at clementem erga illos te geras oportet, quod contra Menelaus intempeſtiue uſurpauit, ut initio diximus.

Neſtor autem Argiuos hortabatur altè clamans
O amici heroes Danai famuli Martis,
Nemo nunc exuuijs intentus retrò
Maneat, ut plurima ferens ad naues redeat:
Sed viros interficiamus, poſtea aũt & illos quieti
Cadaueribus per campum detrahetis mortuis.
Sic fatus, concitauit robur & animũ uniuſcuiuſq;.
Tunc rurſus Troiam bellicoſis ab Achiuis
Ilium aſcendiſſent impotentia domiti,
Niſi Aeneæq; & Hectori dixiſſet aſtans
Priamides Helenus, augurum longè præſtantiſſimus:
Aeneaq; & Hector quonia labor in vos maximè
Troianorũ & Lyciorũ incubit, quia præſtantiſſimi
Oĩm ad motũ [illegible] & ad pugnandũ & cõſulendum
State illic, & populum [illegible] ante portas,
Quoquouerſum obeuntes, priuſq; rurſus inter manus u-
Fugientes cadat, ho ſtibus vero riſui fiant (xorũ
Sed poſtquam phalanges adhortati fueritis omnes,
Nos quidẽ aduerſus Danaos pugnabimus ibi manẽtes,
Quamuis valdè afflicti, neceſſitas enim vrget.

Νέστωρ δ' Ἀργείοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος,
Μή τις νῦν ἐνάρων ἐπιβαλλόμενος μετόπισθε
Μιμνέτω, ὥς κε πλεῖστα φέρων ἐπὶ νῆας ἵκηται·
Ἀλλ' ἄνδρας κτείνωμεν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἕκηλοι
Νεκροὺς ἂμ πεδίον συλήσετε τεθνηῶτας.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Ἔνθα κεν αὖτε Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
Ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες,
Εἰ μὴ ἄρ' Αἰνείᾳ τε καὶ Ἕκτορι εἶπε παραστὰς
Πριαμίδης Ἕλενος, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
Αἰνεία τε καὶ Ἕκτορ, ἐπεὶ πόνος ὔμμι μάλιστα
Τρώων καὶ Λυκίων ἐγκέκλιται, οὕνεκ' ἄριστοι
Πᾶσαν ἐπ' ἰθύν ἐστε μάχεσθαί τε φρονέειν τε,
Στῆτ' αὐτοῦ, καὶ λαὸν ἐρυκάκετε πρὸ πυλάων,
Πάντῃ ἐποιχόμενοι, πρὶν αὖτ' ἐν χερσὶ γυναικῶν
Φεύγοντας πεσέειν, δηΐοισι δὲ χάρμα γενέσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεί κε φάλαγγας ἐποτρύνητον ἁπάσας,
Ἡμεῖς μὲν Δαναοῖσι μαχησόμεθ' αὖθι μένοντες,
Καὶ μάλα τειρόμενοί περ· ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.

COMMENTARIVS.

μένος καὶ θυμὸν) Homericus Neſtor cùm armis non poſſit, conſilijs tamen ſemper Grecos adiuuat, quanquam communicatione quoque ſuæ perſonæ dicit [illegible], quaſi uelit [illegible] partem [illegible] de lucro loquitur, non dixit [illegible] ſed [illegible]. Aduertendum eſt autem illum [illegible] Græcos deterret, ne inter pugnandum ſpolijs detineantur: [illegible] Euſtathius, Lacedæmonij poſtea legem tulerunt, trecentoſq; ſe [illegible] eius legis cuſtodes conſtituerunt.

Αἰνεία τε καὶ Ἕκτορ) Videtur Aeneam Hectori præponere, cum eum primum interpellet, ſecundo autem loco Hectorem: ſed illud forte [illegible] gratia factum eſt, uel quia non erat etiam minor Aeneas dignitate [illegible] Hectoris, [illegible] utrique cura totius exercitus eſſet demandata, in quo Lycios etiam, [illegible] copias complectitur quas quidem Dares Phrygius præter Aeneam & Hectorem alios etiam enumerat, [illegible] ſocietatem uenerant, utpote Deiphobum, Alexandrum, Troilum & Memnonem [illegible] utrumque ducem Aeneam & Hectorem ad coercendum à fuga exercitum & excitandum [illegible] Hectorem iubet Troiam proficiſci, ut Mineruam ſacrificijs Troianarum mulierum placari & exorari curet pro compeſcendo à [illegible] Diomede.

μάχεσθαί τε φρονέειν τε) [illegible] exprimuntur, optimis conſilijs uti, & quæ conſulta ſunt fortiter exequi. Qua de [illegible]

ἐν χερσὶ γυναικῶν) Notatur Troianorum [illegible], qui fugiendo in manus mulierum decidant, deinde [illegible] etiam mulieres [illegible]. Licet autem illa ſexus [illegible] ſit, repertæ [illegible] tamen mulieres quæ [illegible] geſſerint [illegible] Troianæ quales fuerunt, Chiæ, Argiuæ & Perſides, ut retulit Plutarch. [illegible] de [illegible] tantum abeſt ut fugientes maritos manibus ex[illegible], ut contra aut ſua cohortatione ad pugnam [illegible] impulerint, aut deficientibus & languidis ſubuenerint, imo illis [illegible] tractis in [illegible] locum pugnauerint.

Hector, ſed tu ciuitatem adi: dic autem deinde
Matri tuæ & meæ: hæc aũt congregans matronas,
In templum Mineruæ glaucis oculis in arce ſumma,
Aperiens claue valuas ſacræ ædis,
Peplum quod ei videbitur precioſiſſimũ & maximũ
Eſſe in domo, & ei longè chariſſimum ipſi,
Ponat Mineruæ in genibus pulchricomæ:
Et ei voueat duodecim boues in templo
Anniculos, indomitos ſacrificatura ſi miſerata fuerit

Ἕκτορ ἀτὰρ σὺ πόλινδε μετέρχεο, εἰπὲ δ' ἔπειτα χ. [illegible]
Μητέρι σῇ καὶ ἐμῇ· ἡ δὲ ξυνάγουσα γεραιὰς,
Νηὸν Ἀθηναίης γλαυκώπιδος ἐν πόλει ἄκρῃ,
Οἴξασα κληῗδι θύρας ἱεροῖο δόμοιο,
Πέπλον ὅς οἱ δοκέει χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
Εἶναι ἐνὶ μεγάροις, καί οἱ πολὺ φίλτατος αὐτῇ, χ. [illegible]
Θεῖναι Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο.
Καί οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
Ἤνις, ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ

Ἄστυ τε, καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
Αἴ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχῃ Ἰλίου ἱρῆς,
Ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο·
Ὃν δὴ ἐγὼ κάρτιστον Ἀχαιῶν φημὶ γενέσθαι.
Οὐδ᾽ Ἀχιλῆά ποθ᾽ ὧδέ γ᾽ ἐδείδιμεν ὄρχαμον ἀνδρῶν,
γ. ἐξέμμεναι. Ὅν περ φασὶ θεᾶς* ἐξέμμεναι· ἀλλ᾽ ὅδε λίην
Μαίνεται, οὐδέ τίς οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν.
Ὣς ἔφαθ᾽· Ἕκτωρ δ᾽ οὔτι κασιγνήτῳ ἀπίθησεν·
Αὐτίκα δ᾽ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.
Πάλλων δ᾽ ὀξέα δοῦρα, κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντη,
γ. μαχέσασθαι. Ὀτρύνων* μαχέσασθαι· ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
Οἱ δ᾽ ἐλελίχθησαν καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.
Ἀργεῖοι δ᾽ ὑπεχώρησαν, λῆξαν δὲ φόνοιο.
Φὰν δέ τιν᾽ ἀθανάτων ἐξ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Τρωσὶν ἀλεξήσοντα κατελθέμεν, ὡς ἐλέλιχθεν.
Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
γ. τηλέκλειτοι. Τρῶες ὑπέρθυμοι, † τηλεκλητοί τ᾽ ἐπίκουροι,
Ἀνέρες ἔστε φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
Ὄφρ᾽ ἂν ἐγὼ βείω προτὶ Ἴλιον, ἠδὲ γέρουσιν
Εἴπω βουλευτῇσι καὶ ἡμετέρῃς ἀλόχοισι,
Δαίμοσιν ἀρήσασθαι, ὑποσχέσθαι δ᾽ ἑκατόμβας.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ἀμφὶ δέ μιν σφυρὰ τύπτε καὶ αὐχένα δέρμα κελαινὸν
Ἄντυξ ἣ πυμάτη θέεν ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης.
Γλαῦκος δ᾽ Ἱππολόχοιο πάϊς καὶ Τυδέος υἱὸς
Ἐς μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι.
Οἱ δ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε καταθνητῶν ἀνθρώπων;
Οὐ μὲν γάρ ποτ᾽ ὄπωπα μάχῃ ἐνὶ κυδιανείρῃ
Τὸ πρίν· ἀτὰρ μὲν νῦν γε πολὺ προβέβηκας ἁπάντων
Σῷ θάρσει, ὅτ᾽ ἐμὸν δολιχόσκιον ἔγχος ἔμεινας.
Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.
Εἰ δέ τις ἀθανάτων γε κατ᾽ οὐρανοῦ εἰλήλουθας,
Οὐκ ἂν ἔγωγε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.
Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος
Δὴν ἦν, ὅς ῥα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριζεν.
Ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας
Σεῦε κατ᾽ ἠγάθεον Νυσήϊον· αἱ δ᾽ ἅμα πᾶσαι
Θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν, ὑπ᾽ ἀνδροφόνοιο Λυκούργου
Θεινόμεναι βουπλῆγι· Διώνυσος δὲ φοβηθεὶς
Δύσεθ᾽ ἁλὸς κατὰ κῦμα· Θέτις δ᾽ ὑπεδέξατο κόλπῳ
Δειδιότα· κρατερὸς γὰρ ἔχε τρόμος ἀνδρὸς ὁμοκλῇ.
Τῷ μὲν ἔπειτ᾽ ὀδύσαντο θεοὶ ῥεῖα ζώοντες,
Καί μιν τυφλὸν ἔθηκε Κρόνου πάϊς· οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν
Ἦν, ἐπεὶ ἀθανάτοισιν ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσιν.
Οὐδ᾽ ἂν ἐγὼ μακάρεσσι θεοῖς ἐθέλοιμι μάχεσθαι,
Εἰ δέ τίς ἐσσι βροτῶν οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσιν,
Ἆσσον ἴθ᾽, ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ᾽ ἵκηαι.

Vrbemq́; & Troianorum vxores, & infantes liberos.
Si Tydei filium auertat ab Ilio ſacro,
Ferocem bellatorem, fortem artificem fugæ,
Quem iam ego fortiſſimum Achiuorũ arbitror eſſe.
Neq; Achillẽ vnquã ſic timuimus principem virorũ,
Quem aiunt ex dea eſſe: ſed hic valde
Furit, neq; quiſquã ei poteſt robore æquiparari.
Sic dixit: Hector .a. nequicquã fratri inobediẽs fuit:
Statim aũt ex curru cũ armis deſilijt in terram
Vibrans .a. acuta iacula p exercitũ ibat quoquo verſũ,
Concitãs ad pugnandũ, ſuſcitauit .a. præliũ graue.
Hi aũt conuerſi ſunt, & aduerſi ſteterunt Achiuis:
Argiui aũt paulũ retroceſſerũt, & deſierũt à cæde.
Exiſtimabant .n. aliquẽ immortaliũ ex cælo ſtellato
Troianis auxiliaturum deſcendiſſe: ſic conuerſi ſunt.
Hector autem Troianos hortabatur alte inclamans,
Troiani animoſi, & è longinquo vocati ſocij,
Viri eſtote amici, meminerítis ſtrenuæ fortitudinis,
Tantiſper dum ego iuero ad Ilium, & ſenibus
Dicam conſiliarijs & noſtris vxoribus,
Dijs vt ſupplicent, voueantq́; hecatombas.
Sic locutus abijt pulchrè galeatus Hector.
Circũ .a. ipſũ talos pulſabat & ceruicẽ coriũ nigrum
Circũferentia quæ extrema currebat circa ſcutũ vm
Glaucus .a. Hippolochi filius et Tydei filius. (bilicatũ
In mediũ vtrorũq; coierunt prompti ad pugnandũ.
Hi .a. quando iam propè erant contra inuicẽ euntes,
Hunc prior allocutus eſt in prælio fortis Diomedes,
Quiſnam tu es fortiſſime mortalium hominum?
Non .n. vnquã vidi in pugna viros illuſtres reddente
Antea: atqui nunc longè anteceſſiſti cunctos
Tua confidentia: quoniam meam longam haſtã expectas.
Infelicium verò filij meo robori occurrunt.
Si aut. in aliquis immortalium de cælo venisti.
Non ego cum dijs cæleſtibus pugnauero:
Neq; enim neq; Dryantis quidem filius fortis Lycurgus
Diu vixit, qui cum dijs cæleſtibus certabat.
Qui olim furentis Bacchi nutrices
Perſequebatur per ſacrũ Nyſeiũ: illæ .a. ſimul omnes
Thyrſos in terram proiecerunt ab homicida Lycurgo
Verberatæ ſtimulo. Bacchus autem territus,
Subijt maris vndam Thetis autem excepit ſinu
Timẽtẽ. vehemẽs .n. tenebat tremor ob viri cõminatio
Huic quidẽ poſtea irati ſunt dij facilè viuentes: (nẽ
Et ipſum cæcũ fecit Saturni filius, neq; amplius diu
Vixit. quoniã immortalib. inuiſus erat omnib. dijs:
Neq; ego cum beatis dijs velim pugnare,
Si .a. aliquis es mortalium, qui terræ fructũ comedũt,
Propius accede, vt ocyus mortis ad metas peruenias.

COMMENTARIVS.

Ἕκτορ ἀτὰρ σὺ πόλινδε) Hæc eſt ſecunda pars orationis Heleni, qua fratrem Hectorem iubet Troiam proficiſci, ut illic curet Mineruam donis & ſacrificijs mulierum placari. Sed cur non potiùs Ioui ſupplicant, quem proculdubiò magis propitium erga ſe ſperare poterant, tum quia magis in eorum partes propenderet, tum quòd eorum etiam ſacrificijs delectaretur: quod poterat augur præſtantiſſimus Helenus intelligere, & ipſe quoque Iupiter antea idem teſtatus eſt, uidelicet lib. 4. circa initium, ubi diligere ſe mirificè Troiam Iunoni indicat, proinde inuitum concedere ſe, ut illa excindatur. Cur ergo, inquam, Ioui nunc ſacrificia inſtitui non iubet Helenus? Sciendum eſt, fuiſſe moris apud illos ueteres non ſolum propitios, ſed etiam aduerſos Deos ſibi conciliare: adeò fuit difficile miſeris mortalibus in tanta multitudine, in qua raro regnat concordia, omnium inire gratiam. unde uno illorum læſo, cæteri nihil proderant, ſed is quoquo modo placandus erat, ne lædenti impoſterum infenſus redderetur illinc nata ſunt ne-

ſanda

ſanda & horrenda illa ſacrificia, quibus offenſum aliquod Numen fuit, demulcendum & leniendum. Itaq; prudenter feciſſe ſe arbitrabantur Romani, qui bonis & malis dæmonib. templa extruxiſſent. Iam uero Troianis utile futuru putat Helenus, ſi Mineruam, quã infenſam proculdubio habebãt propter excitatũ ab ea in illos Diomedẽ placetur, ideò eam donis & ſacrificijs honeſtari iubet, ut illa his cõmota, Diomedem à perdendo Troiano exercitu coerceat. Nota autem hic duo Numini offerri: donũ & ſacrificium. Donum eſt peplum, Mineruæ conueniens: quia illud genus ueſtis muliebre eſt. Sacrificium autem duodecim boum, quod animal illi etiam ſolebat immolari. Natalis lib. 4. cap. 5. Celebrabantur, inquit, Lampadophoria in huius honorem Deæ, cui taurus candidus aliquando, aut indomita iuuenca immolari conſueuit ab antiquis, ut teſtatur Ouidius lib. 4. Metamor.

Dijs tribus ille focos totidem de ceſpite ponit, *Læuum Mercurio, dextrum tibi bellica uirgo,*
Ara Iouis media eſt, mactatur uacca Mineruæ, *Alipedi uitulus, taurus tibi ſumme Deorum.* Hæc ille.

Sed & hi boues Homerici indomiti quoq; ſunt, eos enim ἦνις ἠκέστας appellat, ſcilicet tales uirgini & Deæ caſtæ meritò cõueniunt. Porrò omnia complexus eſt Poeta, quæ à nobis Deo offerri debent: illa enim duo ſunt, ut ex Lactantio refert Polydorus de Inuen. rer. lib. 5. cap. 9. Donum & Sacrificium. Donum in perpetuum, Sacrificium ad tempus. Sed utrumq; aliter interpretamur: Donum noſtrum eſt integritas animi: Sacrificium autem preces & cultus Dei, quam etiam Euchariſtiam appellat Tertullianus, teſte eodem Polyd. lib. 5. cap. 10. Locus Lactantij eſt de Vero cultu lib. 6. cap. ult. ubi ſic antiquorum dona & ſacrificia, qualia ſunt etiam hæc Homerica reprehendit. Verum apud iſtos, inquit, qui nullo modo rationem diuinitatis intelligant, donum eſt quicquid auro argentoq; fabricatur: item quicquid purpura & ſerico texitur. Sacrificium eſt uictima, & quæcunq; in ara cremãtur. Sed utroq; non utitur Deus, quia & ipſe incorruptus eſt, & illud totum corruptibile. Itaq; Deo utrumq; incorporale offerendum eſt, quo utitur. Donum eſt integritas animi: ſacrificium laus & hymnus. Si enim Deus non uidetur, ergo his rebus coli debet, quæ non uidentur, &c. Quæ annotare uolui, ut nos Chriſtiani dum hæc Ethnicorum ſcripta legimus, illis non remorati, & pietatem illorum adulterinam deſerentes, ueram ſemper amplectamur.

ἐπὶ γούνασιν) Indicare Homerum, hoc loco ſedere Mineruæ ſimulachrum, teſtis eſt Strabo lib. 13. Vbi reprehenduntur illi qui, *ad genua*, (quæ uulgaris eſt uerſio) ſunt interpretati, uel *iuxta genua*, hoc eſt παρὰ γούνασι. Et quod hodie eſt Mineruæ ſimulachrum in altera Troia (ait Strabo) ſtans conſpicitur, atque præterea, antiquorum Mineruæ ſimulachrorum multa ſedentia conſpici, ut Phocææ, Maſſiliæ, Romæ in Chio, alijsq; locis pluribus. Ergo hic ἐπὶ γούνασιν, *in genibus*, reddidimus.

ὣς ἔφαθ᾽ Ἕκτωρ δ᾽ οὔ τι) Cum ad Aeneam & Hectorem ſimul ſermonem direxiſſet Helenus, tamen nunc ſolius Hectoris Poeta meminit, qui in hortando exercitu occupetur iuxta fratris monitum & cõſilium. Aeneam ergo reticet, uel quod ille hoc officium Hectori ceſſerit, quaſi præſtantiori: uel quod nihil erat adhuc geſturus Aeneas, quod ſcribi mereretur. Vterq; enim exercitus iam conquieſcet uſque ad diem ſequentem, de quo inf. lib. 11. Vbi etiam Troianos circa Hectorem, Aeneam, & tres Antenoridas ſtare dicet. Vel quia Poeta eò ſpectat, ut Hectorem cæteris omnibus ubiq; anteponat, & hoc pacto illuſtriorem reddat Achillem, à quo tantus uir poſteà interimetur. Itaque cum hoc loco ſic extollit, ut ſcribat, eum pro immortali aliquo Deo à Græcis exiſtimatum.

ἀνέρες ἔστε φίλοι) Hoc eſſe illud exiſtimo, quod Agamemnon anteà dicebat, [illegible], ut ſit ſenſus, Vos mutuò amicos uobis ipſis oſtendite, ut alius alij opituletur, quod amicitiæ ſignum eſt. Vel illud, φίλοι, ſeparatim legendum eſt: ſic ἀνέρες ἔστε, φίλοι, id eſt, O amici, uiros uos præſtate. ut ibidem Agamemnon quoque loquitur,

ὦ φίλοι ἀνέρες ἔστε, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἕλεσθε.

ἠδὲ βουλευτῇσι) Solarum mulierum meminerat Helenus: ſed Hector generoſius & uirilius agit, qui rem ipſis urbis moderatoribus ac conſiliarijs ſe denunciaturum ait, unde illa Mineruæ placatio cum maiore fiat authoritate. puduit enim hominem, communis boni auxilium in mulieribus totum collocare.

ἐς μέσον ἀμφοτέρων) Videtur fuiſſe moris, ut utrinque ſtante exercitu monomachia quadam ad maiorem ſtragem præluderetur: uel hoc à Poeta confingitur, ut melius heroes, quorum gratia Iliadem ſe ſcribere iam inde ab initio profeſſus eſt, nobis ob oculos poſſit proponere, ne dum in confuſa & inordinata pugna deſcribenda occuparetur, id tam commodè exequi non poſſet.

τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε) Quod fortiſſimum Glaucum appellat, meram eſſe Ironiam puto: eum enim potius temerarium arguit, qui audeat aduerſus ſe prodire, ut nimirum mortem ſubeat quia ex illo congreſſu nihil aliud ſit ei à ſe expectandum.

οὐκ ἂν ἐγώ γε θεοῖσιν) Inducta eſt rurſus oculis Diomedis priſtina illa caligo, qua non licet homini, Deum ab homine diſtinguere, alioqui non dubitaret, utrum hic Glaucus mortalis an immortalis eſſet. At pietatem ſuam idcirco non oblitus eſt. profitetur enim, ſe cum iſto non pugnaturum, ſi Deus fuerit, quod anteà in Marte probatum fecerat. Nunc autem exemplo docet, quam ſit periculoſum cum Dijs congredi, qua de re alibi à nobis dicitur.

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱός) Hoc ab alijs aliter narratur quàm à Poeta noſtro. Apollodorus lib. 3 Bibliotheces. Porrò Dionyſius, inquit, poſt uitem inuentam à Iunone furore iniecto percitus, Aegyptumq; ac Syriam pererrauit. Hunc primus omnium Proteus rex Aegyptiorum hoſpitio accepit: ac rurſus ad Cybellam Phrygiæ urbem proficiſcitur, atque ibi expiatus à Rhea, & ceremonias edoctus Cybeleias, ſtolaque ab eadem ſumpta, ad Indos per Thraciam contendit. Lycurgus Dryantis filius rex Edonorum, qui amnem Strymonem incolunt, primum ipſum contumelia affectum eiecit. Tum Bacchus ad Thetin Nerei filiam confugit: Bacchæ autem in uincula coniectæ fuerunt, nec non magna Satyrorum multitudo, quæ eum conſecuta eſt. Contra uerò Bacchæ ſtatim ſolutæ ſunt. Nam Dionyſius Lycurgo furorem iniecit. tum ille amentia præceps Dryantem filium uitis palmitem ſe ratus amputare, ſecuri percuſſum interfecit. Qui cum extrema ſui corporis præcidiſſet, reſipuit. Deinde ubi terra nullas ſuppeditaret fruges, Numen ſic renunciauit oraculo, Terram tum fore fructiferam, cum Lycurgus mortalitatem exuerit. Quod ut Edoni acceperunt, ipſum in Pangæum montem abductum in uincula coniecerunt, ubi ex Dionyſij uoto equis laniatus occubuit. Hæc ille. At Homerus eum à Ioue excæcatum ſcribit & interfectum, ſed genus mortis non exponit. Hyginus uerò in Fabulis cap. 132. Lycurgus, inquit, Dryantis filius, Liberum de regno fugauit: quem cum negaret Deum eſſe, uinumque bibiſſet, & ebrius matrem ſuam uiolare uoluiſſet, tunc uites excindere eſt conatus, quod diceret, illud malum medicamentum eſſe, quod mentes mutaret: qui inſania ab Libero obiecta, uxorem ſuam & filium interfecit, ipſumq; Lycurgum Liber pantheris obiecit in Rhodope, qui mons eſt Thraciæ, cuius imperium habuit. Hic traditur, unum pedem ſibi pro uitibus exſciſſe. Plutarchus autem in Commen. de Audiendis Poet. eius ſolum partis meminit, qua dicitur Lycurgus excidiſſe uites. Neq; enim, inquit, filius Dryantis fortis Lycurgus ſana mẽte fuit, quod multis uino ſe ingurgitantibus debacchantibusq; uites paſſim excidit, cùm propius potuiſſet adducere fontes, atque inſanum Deum, ut inquit Plato, ſobrio exercitum corrigere. Sed de his plura in Lexico.

ῥεῖα ζώοντες) Licet multis locis Poeta inconſideratè & impie de Dijs loquatur, at contrà ſæpe de ijs pientiſſimè loquitur, ut hoc loco & alijs præterea, cùm Deos facile uiuere ait: quod à Plutarcho in Commentario de Audiendis Poetis ſic docetur: [illegible] id eſt, ut Hermannus Cruſerius interpretatur. Quæ uero dicta ſunt inopportunè, nec ſunt euerſa ſtatim, hæc contrarijs, quæ alijs locis ipſi protulere, ſunt conuellenda, non ſuccenſendum Poetæ, uel in eum ſtomachandum, uerum in relata pro moribus hominum & ioco. Primum ſi placet deſcriptis ab Homero Deorum inuicem præcipitationibus, illatis ab hominibus uulneribus, contentionibus, offenſionibus oppone hæc: *Dicere quid ſi honoratus rectius iſtu.* Et conſideras hercle, & dicis ea alias rectius multoque. *Dij placida uita potiuntur.* Et, *Delectantur eo Dij, cuncta beati.* Et, *Sic ſtatuere etenim ut eius mortalibus ægram Ducere Dij uitam, degunt ipſi ſine cura.* Sunt enim hæ de Dijs ſanæ opiniones, illa uerò ad homines conficta percellendos. Idem Plutarchus in libro de Homero: θεοὺς εἶναι, inquit, [illegible] Ὅμηρος. [illegible]: id eſt: Deos eſſe, omnes ſana mente præditi arbitrantur, inter que hos Homerus primus eſt. Semper enim mentionem facit Deorum: ut cùm dicit, μάκαρες θεοί, ῥεῖα ζώοντες: Beati Dij, & facile uiuentes. Cùm enim ſint immortales, faciles & non ceſſaturam habent uiuendi naturam. Hæc ille.

Neque tamen exiſtimandum eſt, Homerum ſenſiſſe Deos eſſe otioſos, ſed illorum actiones non eſſe laborioſas, ut cum his mortalibus comparentur: ſed eiuſmodi, ut quietem ſuam idcircò non conturbent, tam facilè eſt illis, omnia quæ uolunt, præſtare.

Ita

Ita enim intelligendum eſt, ne Epicureorum dogmatis authorem pium Poetam conſtituamus. Iam uerò ubi ſecùs loquitur quid hoc loco uel alijs ſimilibus, reprehendendus eſt, adeò ſunt antiqui iſti ſcriptores cum iudicio legendi. Diogenes Sinopenſis à negotijs & cauſis, contentionibusq́, & bellis atq́, ſeditionibus longe aberat, & maximè imitabatur Deorum uitam, inquit Dio Pruſæus Orat. 6. quæ eſt de tyrannide. Illos enim ſolos ait Homerus facile uiuere, quaſi homines laborioſe & difficulter uiuerent, &c. **Deorum uita in Phædro Platonis deſcribitur.**

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ... δὴν ἦν) Eſt itaque breuis uita interdum nequitiæ hominum indicium, non quidem neceſſarium: quia improbi diutiſſimè aliquando uiuunt. ſed tamen probabile: cum uita ſit donum Dei. porrò cum illo longius uti non licet, uidetur hoc ſupplicij loco centendum, quaſi hoc etiam pacto norit Deus homines ulciſci ita una eademq́, re alijs bene facit, alios punit. Huius eſt exemplum in hoc Lycurgo, de illo extat γνώμη apud Menandrum, ὃν γὰρ φιλεῖ θεὸς, ἀποθνήσκει νέος, Si quem Deus amat, ille iuuenis interit.

Τὸν δ' αὖθ' Ἱππολόχοιο προσηύδα φαίδιμος υἱός,
Τυδείδη μεγάθυμε, τίη γενεὴν ἐρεείνεις;
Οἵη περ φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.
Φύλλα τὰ μέν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη
Τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὥρη·
Ὣς ἀνδρῶν γενεὴ, ἡ μὲν φύει, ἡ δ' ἀπολήγει.
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, ὄφρ' εὖ εἰδῇς
Ἡμετέρην γενεὴν, (πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασιν)
Ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο·
Ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὃ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν,
Σίσυφος Αἰολίδης· ὁ δ' ἄρα Γλαῦκον τέκεθ' υἱόν.
Αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην·
Τῷ δὲ θεοὶ κάλλος τε καὶ ἠνορέην ἐρατεινὴν
Ὤπασαν· αὐτάρ οἱ Προῖτος κακὰ μήσατο θυμῷ·
Ὅς ῥ' ἐκ δήμου ἔλασσεν, ἐπεὶ πολὺ φέρτερος ἦεν
Ἀργείων· Ζεὺς γάρ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ ἐδάμασσε.
Τῷ δὲ γυνὴ Προίτου ἐπεμήνατο δῖ' Ἄντεια
Κρυπταδίῃ φιλότητι μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν οὔτι
Πεῖθ' ἀγαθὰ φρονέοντα δαΐφρονα Βελλεροφόντην.
Ἡ δὲ ψευσαμένη Προῖτον βασιλῆα προσηύδα,
Τεθναίης ὦ Προῖτ', ἢ κάκτανε Βελλεροφόντην,
Ὅς μ' ἔθελεν φιλότητι μιγήμεναι οὐκ ἐθελούσῃ.
Ὣς φάτο· τὸν δὲ ἄνακτα χόλος λάβεν, οἷον ἄκουσε·
Κτεῖναι μέν ῥ' ἀλέεινε, (σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ)
χ. Λυκίηνδ' ἴπαγεν Πέμπε δέ μιν * Λυκίηνδε, πόρεν δ' ὅγε σήματα λυγρὰ,
Γράψας ἐν πίνακι πτυκτῷ θυμοφθόρα πολλά·
Δεῖξαι δ' ἠνώγει ᾧ πενθερῷ, ὄφρ' ἀπόλοιτο.
Αὐτὰρ ὁ βῆ Λυκίηνδε θεῶν ὑπ' ἀμύμονι πομπῇ.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Λυκίην ἷξε, Ξάνθον τε ῥέοντα,
Προφρονέως μιν τῖεν ἄναξ Λυκίης εὐρείης·
Ἐννῆμαρ ξείνισσε, καὶ ἐννέα βοῦς ἱέρευσεν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη ῥοδοδάκτυλος ἠὼς,
Καὶ τότε μιν ἐρέεινε, καὶ ᾔτεε σῆμα ἰδέσθαι,
Ὅ ττί ῥά οἱ γαμβροῖο πάρα Προίτοιο φέροιτο·
Αὐτὰρ ἐπειδὴ σῆμα κακὸν παρεδέξατο γαμβροῦ,
Πρῶτον μέν ῥα Χίμαιραν ἀμαιμακέτην ἐκέλευσε
Πεφνέμεν· ἡ δ' ἄρ' ἔην θεῖον γένος, οὐδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Καὶ τὴν μὲν κατέπεφνε, θεῶν τεράεσσι πιθήσας.
Δεύτερον αὖ Σολύμοισι μαχέσσατο κυδαλίμοισι·
Καρτίστην δὴ τήν γε μάχην φάτο δύμεναι ἀνδρῶν.
Τὸ τρίτον αὖ κατέπεφνεν Ἀμαζόνας ἀντιανείρας.
Τῷ δ' ἄρ' ἀνερχομένῳ πυκινὸν δόλον ἄλλον ὕφαινε.
Κρίνας ἐκ Λυκίης εὐρείης φῶτας ἀρίστους,
Εἷσε λόχον· τοὶ δ' οὔτι πάλιν οἶκόνδε νέοντο·
Πάντας γὰρ κατέπεφνεν ἀμύμων Βελλεροφόντης·
Ἀλλ' ὅτε δὴ γίγνωσκε θεοῦ γόνον ἠῢν ἐόντα,
Αὐτοῦ μιν κατέρυκε, δίδου δ' ὅγε θυγατέρα ἥν·
Δῶκε δέ οἱ τιμῆς βασιληΐδος ἥμισυ πάσης·

Hunc. a. rurſus Hippolochi allocut⁹ eſt illuſtris filius,
Tydide magnanime, cur genus percontaris?
Quale foliorum genus, tale & virorum.
Folia alia quidē ventus humi fundit: alia a. ſylua
Germinans producit: veris aūt ſuccreſcunt tempore:
Sic virorū genus hoc quidē naſcitur: illud. a. deſinit.
Si a. vis & hæc diſcere, vt benè cognoſcas
Noſtram ſtirpem (multi autem ipſam viri ſciunt)
Eſt ciuitas Ephyre in receſſu Argi equis apti.
Hic a. Siſyphus fuit, qui prudētiſſimus extitit virorū,
Siſyphus Aeolides, hic vero Glaucū generauit filium.
Verùm Glaucus genuit inculpatū Bellerophontem.
Huic. a. dij pulchritudinem & virilitatē amabilem
Præbuerunt, ſed ei Prætus mala molitus eſt animo:
Qui ex ciuitate expulit, quia multo præſtantior erat
Argiuis Iupiter enim eius ſub ſceptro ſubegit.
Cū hoc. a. vxor Præti furioſè cupiuit nobilis Antia
Occulto concubitu miſceri. ſed huic nentiquam
Perſuaſit proba ſapienti, prudenti Bellerophonti
Illa autem mentita Prætum regem allocuta eſt:
Moriteris ô Præte, alioqui interfice Bellerophontem,
Qui mecum voluit concubitu miſceri non volente.
Sic dixit: hunc. a. regem ira occupauit, vt audiuit.
Interficere quidē vitabat (verebatur enim in animo)
Miſit. a. ipſū in Lycia: præbuit a. hic literas pernicioſas
Scribens in tabella plicata exitialia multa.
Oſtendere autem iuſſerat ſuo ſocero, quò periret.
Sed hic iuit in Lyciam deorum ſub fauſto comitatu.
Sed quando iam Lyciam venit, Xantumq́. fluentem,
Promptè ipſum honorauit rex Lyciæ ſpatioſæ:
Per nouē dies hoſpitatus eſt, & nouē boues ſacrificauit.
Sed quādo iam decima apparuit roſeis digitis aurora.
Et tunc ipſum interrogauit, & petijt literas videre,
Quaſcunq́. ipſi à genero Præto ferret.
At poſtquam literas exitiales accepit generi,
Primum quidem Chimaram inexpugnabilem iuſſit
Interficere: hæc aūt erat diuinū genus, non hominum:
Antè leo, pòſt autem draco, media autem capra,
Ingentem ſpirans ignis vim ardentis:
Et hanc quidem interfecit, deorum prodigijs confiſus.
Secundò iterum, cum Solymis pugnauit inclytis.
Fortiſſimam certè hanc pugnā dicebat iniſſe virorū.
Tertiò rurſus, interfecit Amazonas viragines.
Huic verò redeunti aſtutum dolum alium ſtruebat:
Delectis ex Lycia lata viris fortiſſimis
Collocauit inſidias: hi vero non rurſus domū redierūt:
Omnes enim interfecit eximius Bellerophontes.
Sed quando iam cognouit dei ſobolem præclaram eſſe,
Illic ipſum detinuit: dedit autem ei filiam ſuam,
Dedit etiam honoris regij dimidium totius.

Et

Et quidem ei Lycij prædium aſſignarunt præſtãs alijs,
Egregiũ ſolo arboribus conſiti & aruorũ, ut coleret.
Hæc aũt peperit tres filios bellicoſo Bellerophonti
Iſandrumq; & Hippolochum, & Laodamiam.
Laodamiæ quidem concubuit ſapiens Iupiter.
Hæc a. peperit diuinum Sarpedona ære armatum:
Sed quando iam & ille exoſus fuit omnibus dijs,
Hic per campum Aleium ſolus errabat,
Suum animũ conſumens, conſortiũ hominũ fugiens.
Iſandrum verò ei filium Mars inſatiabilis belli,
Pugnantem aduerſus Solymos interfecit anclytos.
Hanc a. irata aureas habenas tractãs Diana occidit.
Hippolochus a. me genuit, & ex hoc dico natũ eſſe.
Miſit a. me ad Troiã, & mihi valdè multũ mandauit
Vt ſemper benè me gererem & præſtantior eſſem alijs,
Neq; genus patrum dedecorarem, qui longè optimi
Inq; Ephyra extiterunt, & in Lycia lata.
Ex hoc genere & ſanguine glorior eſſe.

Καὶ μέν οἱ Λύκιοι τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,
Καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμοιτο.
Ἡ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι Βελλεροφόντῃ,
Ἴσανδρόν τε καὶ Ἱππόλοχον καὶ Λαοδάμειαν.
Λαοδαμείῃ μὲν παρελέξατο μητίετα Ζεύς.
Ἡ δ' ἔτεκ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα χαλκοκορυστήν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ κεῖνος ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσιν,
Ἤτοι ὁ κὰπ πεδίον τὸ Ἀλήϊον οἶος ἀλᾶτο,
Ὃν θυμὸν κατέδων, πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων·
Ἴσανδρον δέ οἱ υἱὸν Ἄρης ἆτος πολέμοιο
Μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανε κυδαλίμοισι.
Τὴν δὲ χολωσαμένη χρυσήνιος Ἄρτεμις ἔκτα.
Ἱππόλοχος δέ μ' ἔτικτε, καὶ ἐκ τοῦ φημι γενέσθαι·
Πέμπε δέ μ' ἐς Τροίην, καί μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλεν
Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·
Μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μέγ' ἄριστοι
Ἔν τ' Ἐφύρῃ ἐγένοντο καὶ ἐν Λυκίῃ εὐρείῃ·
Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.

COMMENTARIVS.

Τὸν δ' αὖθ' Ἱππολόχοιο) Perſequitur copioſa narratione Glaucus generis ſui ortum, eumque Diomedi exponit: quod à Poeta confictum eſt, ne uirum tam illuſtrem relinqueret ignotum, cum eo maxime totum illius opus ſpectet, ut præſtantiſsimos & clariſsimos quoſque heroas deſcribat. Ait ergo Glaucus, ſe ex Siſypho originem ducere, hoc pacto: Siſyphus Glaucum genuit filium: hic Bellerophontem, qui ex filia regis Prœti tres liberos ſuſcepit, Iſandrum, Hippolochum, & Laodamiam. Iſandrus in bello perijt, nulla relicta ſobole. Laodamiam Iupiter compreſsit, ex qua Sarpedon natus: Glaucus autem ex patre Hippolocho. In Bellerophontis autem hiſtoria magis immoratur propter egregia illius facinora, quæ intacta noluit Homerus præterire.

Οἵη περ φύλλων γενεή) Eleganti procœmio in generis ſui expoſitionem præfatur argumento inſtabilitatis humani generis, quod folijs comparat, quorum nunc alia decidunt, nunc alia ſuccreſcunt. quod Homeri dictum uerſibus ſuis poſtea Simonides comprobauit, cuius locum, quia luculentus eſt, huc tranſcribemus ex Stob. Serm. 96.

Ἓν δὲ τὸ κάλλιστον Χῖος ἔειπεν ἀνήρ·
Οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.
Παῦροί μιν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι
Στέρνοις ἐγκατέθεντο. πάρεστι γὰρ ἐλπὶς ἑκάστῳ
Ἀνδρῶν, ἥ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται.
Θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχῃ πολυήρατον ἥβης,
Κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ.
Οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν, οὔτε θανεῖσθαι,
Οὐδ', ὑγιὴς ὅταν ᾖ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.
Νήπιοι, οἷς ταύτῃ κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασιν
Ὡς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότου ὀλίγος
Θνητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα
Ψυχῇ τῶν ἀγαθῶν τλῆθι χαριζόμενος. id eſt:

Vnam, ſententiam optimè uir Chius protulit, (Homerum autem intelligit, quem hic Simonides Chium procit)
Quod hominum generatio talis ſit, qualis eſt foliorum.
Hanc pauci hominum perceptam auribus
In pectore condunt. Fouet enim ſpes unumquemque
Virorum, quæ iuuenum animis innaſcitur.
Quandiu uero mortalium aliquis amabilem iuuentæ florem obtinet,
Animo leui præditus multa cogitat irrita.
Nam neq; ſenectutem ſibi futuram, neq; mortem expectat,
Neque dum ſanus eſt, morbos ueretur.
Hoc modo affecti ſunt ſtulti, nec intelligunt,
Quam breue ſit iuuentutis ac uitæ tempus datum
Mortalibus in terris hæc diſcas, tu ad finem uitæ
Animo tuo bona præbeas & gratificeris.

Hinc ſumpſit Mimnermus, cùm dicit:

Ἡμεῖς δ', οἷά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὥρη
Ἔαρος, ὅτ' αἶψ' αὐγῇς αὔξεται ἠελίου.
Producit nos tanquam folia uer dum tempus
Veris, cum ſubito ſplendor ſolis augetur, &c.

quanquam aliò ſenſu id enarrat, ut etiam facere uidetur Simonides, qui tamen magis accedit ad Poetam. Sic etiam Ariſtophanes in Auibus:

Φύσιν ἄνδρες ἀμαυρόβιοι, φύλλων γενεᾷ
προσόμοιοι,
ὀλιγοδρανέες, πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα
φῦλ' ἀμενηνὰ ἀπτῆνες
ἐφημέριοι, ταλαοὶ βροτοί, ἀνέρες
εἰκελόνειροι. id eſt:

Natura homines ſunt imbecilli uita ac foliorum generationi
Admodum ſimiles,
Exigui temporis homines plaſmata ex luto, umbrarum imagines
Imbecilles, ut pennis carentes
Diurni, miſeri mortales
Vmbrarum ſomnia.

Ζεὺς γάρ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ) Hic docet Poeta, humana regna à ſupremi illius Dei nutu pendere, eaque illa cui uoluerit largiri: quâ de re à nobis lib. 1. copioſe dictum eſt.

Τῷ δὲ γυνὴ ἐπεμήνατο) Muliebris libidinis exemplum luculentiſsimũ. Antia, quæ ab alijs etiam Sthenobœa appellatur, Bellerophontem hoſpitem ſuum de ſtupro ſibi inferendo interpellat, thorumque maritalem uiolare non ueretur, quem alioqui ſanctiſsimum eſſe conuenit. Cum autem hoc prudenti & caſto uiro perſuadere non potuerit, ſcelus ſcelere cumulat: ita cum quaſi adulterij reum ad maritum Prœtum defert, non quod reuera ſtuprum intuliſſet, ſed quòd ſibi muliæ inferre tentaſſet, animi ſui uerita, ne contrà Bellerophon, ſi ipſa non occuparet, apud regem illam eius criminis nomine accuſaret, ut ait Hyginus Poet. Aſtron. lib. 2. cap. de Equo. Cuius exemplo alia quoque reperiuntur ſimilia hic etiam à nobis commemoranda, tum ut mulierum ingenia eiuſmodi diſcernamus, tum ut caſtorum etiam uirorum, qui infandæ illi libidini obtemperare noluerunt, ueſtigia imitemur. Phædra itaq; Minois filia, ut refert Hygin. in fab. ca. 47. Theſei uxor Hippolytum priuignum ſuum adamauit, quem cum non potuiſſet ad ſuam perducere uoluntatem, tabellas ſcriptas ad ſuum uirum, ſe ab Hippolyto compreſſam eſſe, ſeq; ipſa ſuſpendio necauit. & Theſeus re audita filium ſuum mœnibus excedere iuſsit, & optauit à Neptuno patre filio ſuo exitium. Itaq; cum Hippolytus equis iunctis ueheretur, repente è mari taurus (alij dicunt Phocas) apparuit, cuius mugitu equi expauefacti, Hippolytum diſtraxerunt, uitaque priuarunt. Vide Ouid. 15. Metam. ubi etiam dicitur ſuum Hippolytus in uitam ab Aeſculapio reſtitutus, ut ait etiam Hyginus eod. lib. cap. 49. Hippolyti hiſtoriam aliquatenus ſecùs attingit Pauſanias in Attic. ubi hoc notandum eſt, quòd Phædra illius ſui priuigni amore inſanierit, ſic dicitur, adeò ut myrtus apud Trœzenios oſtendatur, cuius folia ex amoris ægritudine crinali acu illa transfixerit. Aliud exemplum eſt in Creteide, quæ Hippolyte quoq; dicitur. Illa Acaſti fuit uxor, quæ cum Peleum amaret, neq; illæ tamen huius amori obſequi, Peleum ultro de ſtupri appellatione apud uirum accuſauit. Itaq; Acaſtus Peleo, ceu uenationis cauſa, in ſaltum Pelij montis abducto, ibiq; omnib. armis ſpoliato, feris lacerandũ præbuit: uerùm Chiron ſiue Mercurius interueniens, accepta Vulcani machæra, Peleum liberauit, qui poſtea domum reuerſus, Acaſtum cum uxore interfecit. Refert Natalis Mythol. lib. 9. cap. 4. In ſacris paginis ſimile exemplum legimus uxoris Pentephris & Ioſephi, qui eius etiam impudico deſiderio non auſcultans, ab ea apud Pentephrem maritu illius attentatæ pudicitiæ accuſatus, quo nomine etiam in carcerem coniectus eſt. hiſtoria eſt apud Moſem Geneſ. cap. 39. Quæ omnia ſimul continentiæ documenta ſunt eorum reſpectu, qui ſibi ab alieni thori uiolatione temperarunt.

Φρονέοντα δαΐφρονα) Oſtendit Poeta, ſe hoc Bellerophontis factũ mirum in modũ probare, cum eum ideirco titulo prudẽtis & ſa-

pientis

pientis exornat. Hoc Publio Fulgentio Mytholog. lib. 3. anſam dedit dicendi Bellerophontem dici, quaſi [illegible],ubi hæc omnia de eo uidetur nimis anxie interpretari: tamen quia ad mores facit,eius locum lubet obſeruare.Bellerophonta, inquit, poſuerunt,quaſi [illegible] ,quod nos Latine Sapientiæ conſiliatorem dicimus,ſicut Homerus ait, [illegible] &c. paulò pòſt. Nam ut hoc certum ſit,Homerus in fabula eiuſdem Bellerophontis ita ait, [illegible],id eſt, bona cogitantem ſapientiſſimum conſilium(lego,conſiliarium) ſpernit libidinem,id eſt Antiam: ἀντίον enim Græcè contrarium dicitur,ſicut Antichriſtum dicimus,quaſi ἀντίον τοῦ χριστοῦ,id eſt, Contrarium Chriſto. Vide itaq, cuius uxor Antia dicatur, nihilominus Prœti. Prœtos Pamphila lingua Sordidus dicitur, ſicut Heſiodus in Bucolico ſcribit, dicens * (deſunt uerba Græca, ideo aſteriſco notatus eſt locus) id eſt, ſordibus uuarum bene calcatarum ſanguineo rore, & cuius uxor eſt libido niſi ſordidi? Hæc ille.

[illegible]) Adeò fuit ſanctum ius hoſpitij apud illos ueteres,ut demerentem etiam hoſpitem morti dare intra ſuum hoſpitium recuſarent,quæ cauſa itidem fuit ut Prœtus a Bellerophontis,quem reum attentati ſui thori exiſtimabat,cæde abſtinuerit: eadem quoque conſideratione rex Lyciæ alijs periculis eum obiecit,antequam ipſe ſuam domum hoſpitis ſanguine macularet. Et quis furor tandem eſt,ut hoc noſtro ſeculo eadem hoſpitij reuerentia ſaltem inuiolata non maneat? At ſperate, Deum memorem fandi atque nefandi. Iam uerò in hac narratione obſeruandum eſt, quàm ſit periculoſum temere credere, ubi præcipue de honore & exiſtimatione hominis agitur. unde pleranque fit,ut innocentes pro nocentibus accipiamus. quod ex hoc loco docet Lucianus in Commentario de Non temerè credendo Calumniæ [illegible] & paulò poſt: [illegible] id eſt Sæpenumero item,quorum ſeſe reum calumniator fieri metuit, ſocium inſimulat: ut quum anteuertit accuſando,ſuſpicione culpæ ac crimine elabatur. & paulo poſt: Proinde multa ſunt humanæ uitæ mala ex eo,quòd promiſcue ac ſine diſcrimine calumnijs creditur,quale eſt quod apud Poetam Antia: Bellerophontem occide, aut Prœte peribis, Qui mihi conatus præſigne auferre pudoris Fœminei. Cùm ipſa prior adoleſcentem ad concubitum ſolicitaſſet,contempta,in hoc periculum induxit,ut cum Chimæra pugna congreſſus,parum abfuerit,quin uictrice beſtia occumberet. Tum pœna luenda fuit caſtitatis pudorisq, iuuenilis quem hoſpitis coniux adultera ſuſpectũ fecerat. Hęc ille,ut Melanchthon eſt interpretatus. Itaque diligenter animaduertendum eſt , quam ſit periculoſum omnibus ſine diſcrimine aut iudicio fidem adhibere, quantumuis illi faciem amici ueritatisque laruam præ ſe ferant. Meminerimus proinde egregiæ illius tabulæ, in qua diuinus Apelles Calumniam depinxit,ut refert idem Lucianus eodem Commentario. Imago itaque illa ſic ſe habet Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis,quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circumſtant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ac Suſpicio. Adit aliunde propera Calumnia eximie compta, uultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem & iram æſtuanti conceptam pectore præ ſe ferens,ſiniſtra facem tenens flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum,manus ad ſuperos tendentem,obteſtantemq, immortalium Deorum fidem,rapit. Anteit uir pallidus,in ſpeciem impurus,acie oculorum minimè hebeti,cæterum plane ijs ſimilis,qui ſontico aliquo morbo contabuerunt.Hunc facile coniectas Liuorem eſſe Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites,quorum munus eſt,dominam hortari, inſtruere, comere: illæ ſunt Inſidiæ ac Fallacia. A tergo lugubri habitu,pullata laceraque Pœnitentia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lacrymis ac pudore procul uenientem Veritatem excipit. Hæc ad uerbum Lucianus ex interpretatione eiuſdem Melanchthonis. Abeſſe ergo debet a uiro probo non ſolum ipſum calumniandi crimen,ſed etiam calumnijs credendi facilitas,ex qua innocentibus ſæpe infertur iniuria,ut egregij illi Cleanthis uerſus docent:

[illegible] λάθρα γὰρ ἀπατήσασα τὸν πεπεισμένον,

[illegible] id eſt: Nihil fere tam eſt malignum,quam calumnia: Hæc enim ubi clam aliquem à ſe perſuaſum decipit, Odium excitat aduerſus eum, qui nihil eſt commeritus. Cuius rei exemplum patet in noſtro Bellerophonte.

[illegible]) Abierunt in prouerbium iſtæ Bellerophontis literæ, quo Lucianus utitur in Apologia pro mercede conductis,ſenſu tamen aliquantulum diſtorto a fabula: idem etiam in Commentario aduerſus indoctum. Illud Plautus in Bacchidibus attigit,ubi Chryſalus à Mneſilocho literis quoque deceptus eſt. NIC. Tace,Nullus homo dicit: hæ tabellæ te arguunt, Quas tu attuliſti,hæ te uinciri iubent. CHRYS. aha, Bellerophontem iam tuus me fecit filius. Egomet tabellas detuli,ut uincirer? ſine,&cæt. Tales fuerunt Dauidis literæ,quas Vrias in ſuam perniciem Ioabo tradidit,ut eſt 2. Sam. cap. 11. quæ etiam hodie parœmiace uſurpantur. Simile fuit factum illud Pharnabazi apud Plutarc. in uita Lyſandri. Res ſic ſe habet. Lyſander Pharnabazi prouinciam deuaſtarat,qua re commotus Pharnabazus miſit Lacedæmona,qui Lyſandrum apud Ephoros accuſarét: à quibus idcirco ſtatim reuocatus eſt Lyſander: qui cum criminationes Pharnabazi timeret, effecit,ut cum eo colloqueretur, rogauitq; ut in ſui commendationem literas ad Ephoros perſcriberet,in quibus teſtaretur,ſe ab eo læſum non eſſe. quod ſe facturum Pharnabazus ſimulauit cæterùm qualem flagitabat Lyſander epiſtolam conſcripſit: clam uerò alteram habebat exaratam , & inter ſignandum commutauit codicillos,nihil inter ſe ſpecie diſcrepantes,tradiditq; Lyſandro illos occultè ſcriptos. Reuerſus Lacedæmonem Lyſander,atque ut moris eſt,ad curiam profectus,reddidit Ephoris Pharnabazi literas,pro certo habens, crimé ſuum maximum iam eſſe ſopitum. Pharnabazum enim Lacedæmonij,quod inter regios præfectos fuiſſet in bello promptiſsimus , charum habebant. Vt uerò lectas literas Ephori oſtenderunt Lyſandro, & hic animaduertit, non eſſe ſcilicet unum Vlyſſem ſubdolum, &c. Hæc Plutarchus Iam uerò in noſtro Bellerophonte obſeruandum eſt, quanta cum fidelitate has ſibi concreditas literas pertulerit, nec ita curioſus fuerit,ut eas inſpexerit,quod leue forſan uidebatur,niſi id ſummus uir Plutarchus in commentario de Curioſitate annotaſſet,cuius hæc ſunt uerba: [illegible] id eſt: Quare omni quoque fide curioſus orbus eſt. Seruis certe & peregrinis credimus citius epiſtolas, literas, ſigilla,quàm amicis & familiaribus curioſis. Bellerophontes uerò ne cùm literas de capite quidem ferret ſuo, ſcriptas reſignauit eas,ſed abſtinuit eadem ex continentia ut regis coniuge,ita epiſtola.Quandoquidem intemperantiæ eſt,curioſum eſſe iuxta,atque adulterium admittere,ac præter intemperantiam immodicæ amentiæ ac inſipientiæ. Siquidem tot præterire uulgatas & publice proſtitutas fœminas , in recluſam autem & ſumptuoſam exardeſcere,ſæpe etiam ſi caſus tulerit, deformem id ſuperat inſaniam & deſipientiam omnem. Idem curioſis uſu uenit, multis & præclaris ſpectaculis, auditionibus, diſputationibus, & confabulationibus neglectis aliorum epiſtolas effringunt,uicinorum parietibus aures applicant, cum mancipijs & mulierculis conſuſurrant,ſæpe non ſine periculo,ſemper turpiter certè Hæc ille.

[illegible]) In Odyſſea quidem,inquit Euſtathius,uno eodemque die interrogantur hoſpites domeſtici, id eſt primo quo adueniunt Hic uero Bellerophontes poſt nouem dies. Quod ab Iobate factum dicunt,uerito,ne ſi literas reſeraſſet,citius ſe ad Prœtum Bellerophontes reciperet. Alij dicunt, moris eſſe antiqui, ut decima die hoſpites interrogarentur, quod & in Paride factum eſt,cum à Menelao exceptus eſt hoſpitio.

[illegible]) Quid ſit Chimæra,quid iſti Solymi & Amazones,ac cuiuſmodi fuerint hi Bellerophontis labores, in Lexico explicabimus.

[illegible]) Exoſum fuiſſe Dijs Bellerophontem dicit Poeta,ſed cauſam non explicat.Quidam dicunt, eum cum Pegaſo alato equo,quem à Neptuno acceperat,cœlos petiſſe: quare indignati Dij, Pegaſo œſtrum immiſerunt, quo ille agitatus ſeſſorem excuſſit,qui in eos campos decidit,qui poſtea ab eius erroribus [illegible] dicti ſunt, cæcus itidem factus ab ipſis Dijs. Quam fabulam de Pegaſo Lucianus in Commentario de Aſtrologia ſic eſt interpretatus: ἐγὼ δὲ, inquit, [illegible] id eſt, Equidem & de Bellerophonte ſimilia ſentio. Nam alatũ equum illi fuiſſe, non admodum credo: uerum

uerùm arbitror, illum hanc diſciplinam nimirum Aſtrologiam ſectantem, ſublimiaq́; cogitantem, & intra Aſtra uerſantem, in cœlum non equo aſcendiſſe, ſed animo. Hæc ille. Quod adhuius herois errores attinet eorum cauſam animi doloribus etiam tantù tribuit Marcus Tullius 3. Tuſc. Ex hoc, inquit, euenit, ut in animi doloribus alij ſolitudines captent, ut ait Homerus de Bellerophonte:

Qui miſer in campis mœrens errabat Aleis, Ipſe ſuum cor edens hominum ueſtigia uitans, &c.

χολωσαμένη κτάνε) Alias etiam obſeruauimus, interitus mulierum Dianæ à ueteribus tribui, ut uirorum Apollini. Nunc addimus ex Phornuto in Speculatione de Deorum natura, creditam ab antiquis Dianam luctu & cæde gaudere: unde nonnulli moti ſunt, ut ſacrificijs abſurdis, nempe cæde humana illam placarent.

Sic dixit: lætatus eſt.a in bello fortis Diomedes,
Haſtam quidem defixit in terram multipaſcuam.
Sed ipſe blandis allocutus eſt paſtorem populorum.
Certè mihi hoſpes paternus es antiquus:
Oeneus enim olim nobilis eximium Bellerophontem
Hoſpitatus eſt in ædibus, uiginti dies detinens.
Hi verò etiam ſibi mutuò dabant xenia pulchra.
Oeneus quidem baltheum dedit purpura lucidum:
Bellerophontes.a. aureum poculum utrinq; cauum.
Et illud ego reliqui, proficiſcēs, in ædib. meis, (exiſtētē
De Tydeo.a. nō memini, quoniam me adhuc paruulū
Reliquit, quādo ad Thebas periit exercitus Achiuorū.
Quare nunc tibi qdē ego hoſpes amicus in Peloponeſo
Sum: tu.a in Lycia, quando eam ad gentem venero.
Haſtas autem mutuas euitemus, etiam in turba:
Multi quidem mihi Troiani inclytiq́, ſocij,
Occida, quēcunq́. Deus pbuerit & pedib. aſſecut⁹ fuero.
Multi.a. rurſus tibi Achiui, interficias, quēcūq. poteris:
Arma autem inter nos permutemus, vt & hi
Cognoſcant, quòd hoſpites paterni gloriamur eſſe.
Sic vtiq. locuti, ab equis deſcendentes,
Manuq. mutuò phēderūt, et fidē dederūt, acceperūtq́.
Tum vero Glauco Saturnides mentē extulit Iupiter,
Qui cum Tydide Diomede arma permutauit,
Aurea æneis, 100. bobus valentia 9. bobus valentibus.

Ὣς φάτο· γήθησεν δὲ βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Ἔγχος μὲν κατέπηξεν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,
Αὐτὰρ ὁ μειλιχίοισι προσηύδα ποιμένα λαῶν.
Ἦ ῥά νύ μοι ξεῖνος πατρώϊος ἐσσὶ παλαιός·
Οἰνεὺς γάρ ποτε δῖος ἀμύμονα Βελλεροφόντην
Ξείνισ' ἐνὶ μεγάροισιν, ἐείκοσιν ἤματ' ἐρύξας.
Οἱ δὲ καὶ ἀλλήλοισι πόρον ξεινήϊα καλά·
Οἰνεὺς μὲν ζωστῆρα δίδου φοίνικι φαεινόν,
Βελλεροφόντης δὲ χρύσεον δέπας ἀμφικύπελλον·
Καί μιν ἐγὼ κατέλειπον ἰὼν ἐν δώμασ' ἐμοῖσι·
Τυδέα δ' οὐ μέμνημαι, ἐπεί μ' ἔτι τυτθὸν ἐόντα
Κάλλιφ' ὅτ' ἐν Θήβῃσιν ἀπώλετο λαὸς Ἀχαιῶν.
Τῷ νῦν σοὶ μὲν ἐγὼ ξεῖνος φίλος Ἄργεϊ μέσσῳ
Εἰμί, σὺ δ' ἐν Λυκίῃ, ὅτε κεν τῶν δῆμον ἵκωμαι.
Ἔγχεσι δ' ἀλλήλων ἀλεώμεθα καὶ δι' ὁμίλου.
Πολλοὶ μὲν γὰρ ἐμοὶ Τρῶες κλειτοί τ' ἐπίκουροι,
Κτείνειν ὅν κε θεός γε πόρῃ καὶ ποσσὶ κιχείω· γρ. πόρῃ
Πολλοὶ δ' αὖ σοὶ Ἀχαιοί, ἐναιρέμεν ὅν κε δύνηαι.
Τεύχεα δ' ἀλλήλοις ἐπαμείψομεν, ὄφρα καὶ οἵδε
Γνῶσιν ὅτι ξεῖνοι πατρώϊοι εὐχόμεθ' εἶναι.
Ὣς ἄρα φωνήσαντε, καθ' ἵππων ἀΐξαντε,
Χεῖράς τ' ἀλλήλων λαβέτην, καὶ πιστώσαντο.
Ἔνθ' αὖτε Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεύς,
Ὃς πρὸς Τυδείδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβε,
Χρύσεα χαλκείων, ἑκατόμβοι' ἐννεαβοίων.

COMMENTARIVS.

αὐτὰρ ὁ μειλιχίοισι) Opponit τὰ μειλίχια ἔπη aſperis illis & grauibus, quibus anteà utebatur Diomedes, cùm Glaucum primo impetu ad certamen prouocaret.

Οἰνεὺς γάρ ποτε δῖος) Intellecto Glauci genere reuocat in memoriam Diomedes, Bellerophontem olim ab Oeneo auo ſuo hoſpitio exceptum: unde recordatione illorum amicitiæ ratam illam quoq. in liberos quaſi iure quodam hæreditario deriuari, uterq; heros eo nomine nouum hoc loco fœdus init. Ea nimirum à Diomede oblata conditio à Glauco etiam accepta eſt, mutuoq. conſenſu à mutua iniuria in totius belli curſu abſtinuerant. Vbi obſeruanda eſt lex mira hoſpitalitatis, quæ non ſolum hoſpites inter ſe, ſed etiam ſuos liberos ad inuicem amicitia obligat. Nos hodie illo ſeculo non uiuimus, ac utrunq; rariſsime uſurpatur.

Τυδέα δ' οὐ μέμνημαι) Nimirum intelligendum eſt, Oeneum filio Tydeo ſuperuixiſſe: proinde hic poſſe quidem melius de Oeneo Diomedem meminiſſe, quam de Tydeo, qui ſe admodum infante in bello Thebano interierat.

φρένας ἐξέλετο Ζεύς) Illud ἐξέλετο Porphyrius pro ἐξήγειρε, ἐπῆρεν interpretatur, ut nimirum Glaucus hanc φιλοτιμίαν oſtentaret, ac ne minor & remiſsior uideretur ad hoſpitis poſtulationem & ſic animi elatione reuereretur. Senſus eſt, elatum fuiſſe animo Glaucum, ut doni præſtantia & magnificentia ſua gratam & acceptam ſe ferre Diomedis amicitiam ſignificaret, quod annotaſſe oportuit, ut ſequentia intelligerentur.

χρύσεα χαλκείων) Non ſatis admodum iniqua hæc permutatio Glauci, inquit Plutarchus aduerſus Stoicos ſcribens, propterea quod arma ferrea (uel ærea) non minus utilia ſunt pugnantibus, quàm aurea. ſed qui corporis ualetudinē anteponit honeſto, uel uirtutem relinquit ad bonam corporis ualetudinem, is uere permutat χρύσεα χαλκείων. Ab eo tamen ita in prouerbium quod perſequitur Eraſmus in Adagijs. ſam quod ille aut quiuis alius uaticinari ... Diomedis inuenit, id unde colligant, plane non uideo. Fortaſſe quidem, illa arma aurea lubenter accepiſſe Diomedem ſed ut ideirco calliorem cenſendus ſit, non exiſtimo. Et in Glauco quidem tantam agnoſcimus, ut & in Bellerophonte uaſtitatem in Diomede non ſtrenuè, non minus ac in Oeneo eius auo, qui pro aureo poculo ſigno hoſpitalitatis baltheum ſolum purpureum Bellerophonti rependit. Et uides ex Plutarcho, in bello utilia quoque arma ærea, ut ſe deceptum Glaucus conqueri minime poſsit.

Hector.a. poſtquā Scæasq́; portas & fagū peruenit,
Circa ipſum Troianorum vxores currebant & filiæ,
Percontantes de filijsq́., fratribusq́., ciuibusq́.,
Et maritis: hic vero deinde Dijs ſupplicare iuſsit
Omnes ordine: multis autem luctus imminebant.
Sed quando iam Priami ad domū perpulchrā peruenit
Politis porticibus extructam: cæterum in ea
Quinquaginta inerant thalami polito lapide,
Proximi inter ſe ædificati: ibi autem filij

Ἕκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν, γρ. φηγόν
Ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θέον ἠδὲ θύγατρες,
Εἰρόμεναι παῖδάς τε, κασιγνήτους τε, ἔτας τε,
Καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὔχεσθαι ἀνώγει
Πάσας ἑξείης· πολλῇσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἵκανε,
Ξεστῇς αἰθούσῃσι τετυγμένον, αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
Πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
*Πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες γρ. Πλησίον

K Κοιμῶντο

Κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῇς ἀλόχοισι.
Κουράων δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
Δώδεκ' ἔσαν τέγεοι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο.
γ. Πλησίον Πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι, ἔνθα δὲ γαμβροὶ
Κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίῃς ἀλόχοισιν·
Ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ,
Λαοδίκην ἐσάγουσα θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τέκνον, τίπτε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας;
Ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἷες Ἀχαιῶν,
Μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
Ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
Ἀλλὰ μέν' ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνείκω,
Ὡς σπείσῃς Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
Πρῶτον, ἔπειτα δὲ κ' αὐτὸς ὀνήσεαι, αἴ κε πίῃσθα.
Ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
Ὡς τύνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτῃσι.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαιόλος Ἕκτωρ,
Μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
Μή μ' ἀπογυιώσῃς, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι.
Χερσὶ δ' ἀνίπτοισι Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Ἅζομαι· οὐδέ πῃ ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
Αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάασθαι.
Ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
Ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς.
Πέπλον δ' ὅς τίς τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
Ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ, καί τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
Τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο,
Καί οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
Ἤνις, ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴκ' ἐλεήσῃ
Ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
Αἴκε Τυδέος υἱὸν ἀπόσχῃ Ἰλίου ἱρῆς,
Ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
Ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
Ἔρχευ, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω,
Αἴκ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέ οἱ αὖθι
Γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
Τρωσί τε, καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν.
Εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντ' Ἄϊδος εἴσω,
Φαίην κε φρέν' ἀτέρπου ὀϊζύος ἐκλελαθέσθαι.
Ὣς ἔφαθ'· ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
Κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστυ γεραιάς.
Αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώεντα,
Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
Τῶν ἕν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνῃ,
Ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν, ἠδὲ μέγιστος·
Ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων.
Βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.
Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρῃ,
Τῇσι θύρας ὤϊξε Θεανὼ καλλιπάρῃος,
Κισσηῒς ἄλοχος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο.
(Τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἱέρειαν)
Αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνῃ χεῖρας ἀνέσχον.
Ἡ δ' ἄρα πέπλον ἑλοῦσα Θεανὼ καλλιπάρῃος
Θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο·

Cubabant Priami apud legitimas uxores.
Filiarum autem è regione oppoſiti intra atrium
Duodecim erant excelſi thalami ex polito lapide,
Proximi inter ſeſe ædificati: illic autem generi
Cubabant Priami apud pudicas uxores.
Ibi ei mitis obuia venit mater,
Laodicem deducens filiarum forma optimam,
Inq; ipſius hæſit manu, verbumq; dixit & elocuta eſt:
Fili, cur relicto prælio audaci venisti?
Num valde iam affligunt deteſtandi filij Achiuorum
Pugnantes circa vrbem: te aût huc animus induxit
Vt veniens ex ſumma arce Ioui manus tenderes?
Sed expecta paulisper, dum tibi dulce vinu afferam,
Vt libes Ioui patri, & cæteris immortalibus
Primum: deinde ipſe refocilaris, ſi biberis.
Viro n. defatigato robur valde vinum auget,
Sicut tu defatigatus es, opem ferens tuis ciuibus.
Hanc excepit verbis magnus galeæ motor Hector:
Ne mihi vinu afferas mellitum, veneranda mater,
Ne me debilites, roboris vero virtutisq; obliuiſcar,
Manibus autem illotis Ioui libare ardens vinum
Vereor, neq; modo vllo fas eſt nubes atras cogēti Satur (nio
Sanguine & puluere pollutum vota facere.
Sed tu quidem ad templum Mineruæ prædatricis
Vade cum ſuffimentis, congregatis matronis.
Peplum aût quod tibi precioſiſſimum & maximum
Eſt in domo, & tibi multo chariſſimum ipſi,
Hoc pone Mineruæ in genibus pulchricomæ
Et ei promitte duodecim boues in templo
Anniculos indomitos ſacrificaturā ſi miſerata fuerit
Ciuitatēq; & Troianorū vxores, & infantes liberos:
Si Tydei filium arceat ab Ilio ſacro
Ferocem bellatorem, acrem magiſtrum fugæ.
Sed tu quidem ad templum Mineruæ prædatricis
Vade, ego autem Paridem adibo, ut vocem,
Si velit monentem audire, vtinam illi (cumentū
Terra dehiſcat. magnū n. ipſum Olympius nutriuit no-
Troianisq;, Priamoq; magnanimo, eiusq; filijs.
Si illum viderem deſcendentem infernum intra,
Exiſtimarem animum triſti ærumna leuatum eſſe.
Sic dixit: hæc autem profecta ad ædes, ancillis
Iuſsit. hæ.a. congregarunt per ciuitatem matronas.
Ipſa.a. in thalamum deſcendit odoribus fragrantem,
Vbi erant pepli varii picti, opera mulierum
Sidoniarum, quas ipſe Alexander diuinus
Abduxerat è Sidonia enauigans latum pontum,
Ea via, qua Helenam abduxit nobilem:
Horum vnum accipiens Hecuba tulit dono Mineruæ,
Qui pulcherrimus erat variegationib. & maximus:
Velut ſtella reſplendebat: iacebat.a. vltimus aliorum.
Perrexit.a. ire: multæ.a. vnà properabant matronæ.
Hæ.a. quādo in templū venerūt Mineruæ in arce ſum-
Eis fores aperuit Theano pulchras genas habēs (ma,
Ciſſei filia, vxor Antenoris bellicoſi.
(Illam enim Troiani fecerant Mineruæ ſacerdotem)
Hæ a. cum eiulatu omnes Mineruæ manus ſuſtulerūt.
Hæc autem peplum accipiens Theano formoſa
Poſuit Mineruæ in genibus pulchricomæ,

Vouensq;

Vouensq́; precabatur Iouis filiam magni: | Εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Veneranda Minerua, cuſtos urbis, nobiliſſima dea- | Πότνι' Ἀθηναίη, ἐρυσίπτολι, δῖα θεάων,
Frange iam haſtam Diomedis, atq; ipſum (rum, | Ἆξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
Pronum da cadere Scæas ante portas, | Πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων·
Vt tibi ſtatim nunc duodecim boues in templo | Ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
Anniculos indomitos ſacrificemus, ſi miſerata fueris | Ἤνις, ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἴκ' ἐλεήσῃς
Ciuitatemq́;, & Troianorũ uxores, & infantes liberos. | Ἄστυ τε, καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα.
Sic dixit uouens, abnuit autem Pallas Minerua. | Ὣς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

COMMENTARIVS.

Σκαιάς τε πύλας) Hyſterologia eſt in his uerbis: nam prius ad fagum, quæ erat in campo, peruenit Hector quàm ad Scæas portas. De illa fago uidendus eſt Strabo lib. 13. Quòd autem hoc loco Poeta dicit accurriſſe mulieres Troianas ad Hectorem, oſtendit, præſtolari illas uirorum reditum è bello, ut eos exciperent etiam fugientes, ut anteà dicebat Helenus.

ἀλλὰ μέν' ὄφρα κέ τοι ἐνείκω) Cùm Hecuba exploratam haberet Hectoris fortitudinem, quæ eum pugnam aduerſus Græcos detrectare non pateretur, aliam cauſam comminiſcitur, quæ potuerit Hectorem impellere, ut Troiam redierit, nimirum ſupplicandi Ioui gratia. quod ita ſe habere exiſtimans, uinum ei porrigit, tum ut Ioui libet, tum ut ſe defatigatum refocillet: quia ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει. Cui utriq; reſpondebit Hector. Quod ad refocillationem attinet, diuerſam uino attribuit facultatem quàm Hecuba, nempe roboris imminutionem. Quod ad libationem: Non poſſum, inquit, manibus ſanguinolentis Deo libare, idque mihi religioſum eſt.

αὐτὸς δ' ὀνήσεαι) Hic eſt unus ex uini effectibus ad reſtituendas laſſo homini uires: ſcilicet cùm illud moderatè ſumptum eſt, quo pacto Hectoris ſententiam huic Hecubanæ contrariam conciliabis.

χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν) Hinc abijt in prouerb. poſt Hom. ἀνίπτοις χερσὶ λείβειν, de ijs qui diuina ſanctè nõ aggrediuntur & capeſſunt. Telemachus in Odyſſea manus lauat, antequam Deo ſupplicet. Heſiodus ἔργ. καὶ ἡμ. uetat, ne quis manè Ioui libet uinum illotis manibus, μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον χερσὶν ἀνίπτοισιν μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν: id eſt. Ne unquam manè Ioui uinum libaueris ardens illotis manibus, neque diuorum inſuper ulli. Vide Eraſm. Adag. Qua de re Anticlides lib. 4. reddituum, ut refert Natalis lib. 1. [illegible], inquit, [illegible] id eſt: Erat enim mos antiquorum, qui nunc etiam ſeruatur, ut qui cædem hominum uel aliorum animalium commiſiſſent, perenni aqua manus abluerent ad commiſſi piaculi luſtrationem. Aeneas apud Virgilium:

Me bello è tanto digreſſum & cæde recenti Attrectare nefas (ſupple ſacra & patrios penates) *donec me flumine uiuo Abluero.*

Sed nos hac de re etiam alibi diximus.

ὥς κέ οἱ αὖθι γαῖα χάνοι) Ex hoc loco conſtat, quanto odio ſit Alexandrum Hector proſecutus, quòd illius cauſa tot malis regnum Troianum conflictetur, & tamen mirum eſt, quòd illius etiam propugnationem in tam iniqua cauſa ſuſceperit. Scilicet fraternus etiam amor, qui uix totus ob occaſionem quantumuis grauem deperit, & ſtudium regni & patriæ, facti iniuſtitiam obtenebrarunt. Quod autem pro patria hoc etiam bellum Hector gerat, teſtis eſt illius oratio, cum ait, εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Vnum eſt optimum augurium, pro patria pugnare. Quanquam non eſt dubium, poſt tam longum tempus tot tantisq́; laboribus defatigatum Hectore, cùm indomitos Græcos eſſe animaduerteret, ac pertinaciter in obſidione permanere, in impatientiam delapſum, proinde ſic in fratrem exacerbari, ſerò tamen ſapientiorem factum, ut de Phrygibus prouerbio iactatur.

ἀμφιπόλοισι) Quod Regibus ſunt præcones, id ſunt reginæ Hecubæ ancillæ, quæ matronas undique in urbe conuocant.

ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος) Alexander rapta Helena uentis in Sidoniam abreptus eſt, quæ ſinuoſa fuit illi, & proinde longa nauigatio. Cum autem Sidoniam peruenit, traditur, regem Phœnicum interemiſſe, multasque ex ea regione opes ſecum Troiam aſportaſſe, in quibus eſt uerisimile, Sidonias illas mulieres fuiſſe. Tota hiſtoria legitur apud Dictym lib. 1. his uerbis. Legati (ſup. Græcorum ad Troianos) paucis diebus ad Troiam ueniunt, neq; tamen Alexandrum in loco offendêre. Tum namque properatione nauigij inconſultè actis uentis, ad Cyprum appulêre. Vnde ſumptis aliquot nauibus Alexander, Phœnicem delapſus, Sidoniorum regẽ, qui eum amicè ſuſceperat, noctu inſidijs necat eademq́, qua Lacedæmoniam cupiditate, uniuerſam domũ eius in ſcelus proprium conuertit. Ita omnia, quæ ad oſtentationem regiæ magnificentiæ fuerunt, indignè rapta, ad naues deferri iubet. Sed ubi lamentatione eorum, qui caſum domini deflentes, reliquæ prædæ aufugerant, tumultus ortus, populus omnis ad regiam concurrit. Inde quod iam Alexander, abreptis quæ cupiti erat, abſceſſionem properabat, paruo tempore ad naues ueniunt, ortoque inter eos acri prælio, cadunt utrinque plurimi, cum obſtinatè hi regis necem defenderent: hi, ne amitterent partam prædam, ſummis opibus anniterentur. Inſcenſis uero duabus nauibus, Troiani reliquas ſtrenuè defenſas liberant, atque ita fatigatis iam prælio hoſtibus euadunt. Hæc ille. Videndus eſt præterea Herodotus lib. 2. qui Euterpe inſcribitur, qui huius etiam loci Homerici meminit, ex quo & alijs quibuſdam in Odyſſea patet Alexandrum longa uſum nauigatione cum Troiam repeteret, ſiue id ui uentorum factum eſt, ut uult Dictys ſiue conſilio certo, ut perſequentes ſe ſa[illegible] declinaret. proinde concludit Herodotus, Cypria illa carmina, quæ Homeri nomine circumferebantur, non fuiſſe Homeri, quòd illa ſcribant, triduo Paridem Troiam perueniſſe ſecundo uento uſum ac tranquillo mari.

Θεανώ) Notandum eſt, apud Homerum mulieres nuptas ſacerdotij officio fungi, qualis eſt hæc Theano Antenoris uxor: at poſtea hoc uirgines tantum exercuerant, quales fuerunt Veſtæ apud Romanos. Quod autem paulo pòſt dicitur, mulieres Troianas cum eiulatu ad Mineruam manus ſuſtuliſſe, repetendum eſt memoria quod Herodotus in Melpomene tradit, exiſtimare ſe eiulatũ in ſacrificijs à Lybiſsis mulieribus, quæ eo maximè utuntur, ad Græcos emanaſſe.

πότνι' Ἀθηναίη) Si quis uerba ſuperiora Heleni attendat, quibus præcipit ſupplicandi Mineruæ formulam, uidebit has preces Troianarum mulierum eſſe diuerſas ab Heleni intentione. Ille enim iubebat ſolùm peti à Minerua, ut Diomedem à muris Troianis auerteret: hic uerò mulieres petunt, ut eum interfici permittat. Quæ petitio ſtulta fuit, ideo neque hoc à Minerua impetrauerunt. Quid enim illa nunc eum desereret, quem ipſa antea non ſolùm non adiuuit, ſed etiam excitauit & impulit?

πρηνέα δὸς πεσέειν) πρηνεῖς ſunt, qui fugiendo & uerſo tergore moriuntur: ὕπτιοι, qui oppoſito pugnæ pectore & fronte. Itaquè non ſolùm Diomedis mortem ſimpliciter, ſed etiam inhoneſtam & indecoram petunt.

Ita illæ quidem ſupplicabant Iouis filiæ magni. | Ὣς αἱ μέν ῥ' εὔχοντο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο·
Hector autem ad ædes Alexandri iuit | Ἕκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
Pulchras, quas ipſe ædificárat cũ uiris, qui tũc optimi | Καλά, τά ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν οἳ τότ' ἄριστοι
Erant in Troia gleboſa fabri uiri: | Ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες,
Qui ei fecerunt thalamum, & domũ, & aulam | Οἵ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν
Prope ædes Priami & Hectoris in arce ſumma, | Ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἕκτορος, ἐν πόλει ἄκρῃ.
Illuc Hector intrauit Ioui dilectus, & in manu | Ἔνθ' Ἕκτωρ εἰσῆλθε Διῒ φίλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
Haſtam gerebat 10 cubitorũ: antè.n. ſplendebat haſta | Ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς χ. ἔχ' ἐν δε- κάπηχυ
Cuſpis ærea: circùm n. aureus ambibat annulus. | Αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης
Hunc.n. inuenit in thalamo pulchra arma curantem: | Τὸν δ' εὗρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἕποντα,
Scutum & thoracem, & curuos arcus tractantem: | Ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφόωντα.

Ἀργείη δ᾽ Ἑλένη μετ᾽ ἄρα δμωῇσι γυναιξὶν
Ἧστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
Τὸν δ᾽ Ἕκτωρ νείκεσσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
Δαιμόνι᾽ οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ᾽ ἔνθεο θυμῷ,
Λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
Μαρνάμενοι· σέο δ᾽ εἵνεκ᾽ ἀϋτή τε πτόλεμός τε
Ἄστυ τόδ᾽ ἀμφιδέδηε· σὺ δ᾽ ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλῳ,
Εἴ τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
Ἀλλ᾽ ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηΐοιο θέρηται.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἕκτορ, ἐπεί με κατ᾽ αἶσαν ἐνείκεσας, οὐδ᾽ ὑπὲρ αἶσαν,
Τοὔνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον·
Οὔ τι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσει
Ἥμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ᾽ ἄχεϊ προτραπέσθαι.
Νῦν δέ με παρειποῦσ᾽ ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
Ὅρμησ᾽ ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
Λώϊον ἔσσεσθαι· νίκη δ᾽ ἐπαμείβεται ἄνδρας.
Ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήϊα τεύχεα δύω·
Ἢ ἴθ᾽, ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ᾽ ὀΐω.
Ὣς φάτο· τὸν δ᾽ οὔ τι προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Τὸν δ᾽ Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μειλιχίοισι.
Δᾶερ ἐμεῖο κυνός, κακομηχάνου, ὀκρυοέσσης,
Ὥς μ᾽ ὄφελ᾽ ἤματι τῷ ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ,
Οἴχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
Εἰς ὄρος, ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Ἔνθα με κῦμ᾽ ἀπόερσε, πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ᾽ ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
Ἀνδρὸς ἔπειτ᾽ ὤφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις,
Ὃς ᾔδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ᾽ ἀνθρώπων.
Τούτῳ δ᾽ οὔτ᾽ ἂρ νῦν φρένες ἔμπεδοι, οὔτ᾽ ἄρ᾽ ὀπίσσω
Ἔσσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι ὀΐω.
Ἀλλ᾽ ἄγε νῦν εἴσελθε, καὶ ἕζεο τῷδ᾽ ἐπὶ δίφρῳ,
Δᾶερ, ἐπεί σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
Εἵνεκ᾽ ἐμεῖο κυνός, καὶ Ἀλεξάνδρου ἕνεκ᾽ ἄτης·
Οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσσω
Ἀνθρώποισι πελώμεθ᾽ ἀοίδιμοι ἐσσομένοισι.
Τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Μή με κάθιζ᾽ Ἑλένη φιλέουσά περ, οὐδέ με πείσεις,
Ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται ὄφρ᾽ ἐπαμύνω
Τρώεσσ᾽, οἳ μέγ᾽ ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν·
Ἀλλὰ σύ γ᾽ ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
Ὥς κεν ἔμ᾽ ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα,
Καὶ γὰρ ἐγὼν οἶκον δ᾽ ἐσελεύσομαι, ὄφρ᾽ ἂν ἴδωμαι
Οἰκῆας, ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν·
Οὐ γάρ τ᾽ οἶδ᾽ εἰ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἵξομαι αὖτις,
Ἦ ἤδη μ᾽ ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν.

Argiua autem Helena inter ancillas mulieres
Sedebat, & ancillis pulchra opera iubebat.
Hunc .a. Hector obiurgauit cõſpicatus probroſis verbis
Infelix, nõ certè opportunè indignationẽ hac repoſui
Copiæ quidẽ pereũt circa vrbẽ, altaq; mœnia (ſti animo:
Pugnantes: tui autem gratia clamorq; bellumq;
Vrbẽ hãc circũuriit, tu .a. contendere deberes & cũ alio
Sicubi aliquẽ ceſſantem videris ab odioſo bello.
Sed ſurge, ne cito ciuitas igne ardenti cõburatur.
Hunc .a. viciſſim allocutus eſt Alexander diuinus:
Hector, quoniã me decenter increpuiſti, neq; indecẽter
Propterea tibi dico, tu autem attende & me audi:
Nõ ego in Troianos tantũ ira neq; iuſta indignatione
Sedebam in thalamo: ſed volebam dolorem auerti.
Nunc autem me admonens vxor mollibus verbis
Impulit ad bellum. videtur autem mihi ſic & ipſi
Melius fore: victoria autem per vices repetit viros.
Sed age nunc expecta, donec Martia arma induam
Aut præi, ego .a. ſequar: me aſſecuturũ .a. te puto.
Sic dixit: hunc v. nihil allocutus eſt belliceſus Hector.
Hunc aũt Helena verbis allocuta eſt blandis:
Leuir mei canis, quæ mala iniŋ conſilia, horribilis,
Vtinam me die illo, quando me primũ peperit mater,
Abyſſet aſportans ſæua venti procella
In montem vel in vndam multiſoni maris,
Vbi me vnda merſiſſet, priuſquam hæc res acciderent.
Sed poſtquam hæc ſic Dij mala ſtatuerunt,
Viri deinde debui melioris eſſe vxor,
Qui noſſet indignationẽ et exprobrationes hominũ:
Huic .a. neq; nunc mentes firmæ ſunt, neq; in poſterum
Erunt: idcirco ipſum accepturũ fructũ ſuſpicor.
Sed age nunc intra, & ſede hac ſuper ſella
Leuir, quoniam tuam maximè labor mentẽ inuaſit
Gratia mei (quæ ſum) canis, & Alexan. cauſa iniuriæ,
Quibus Iupiter impoſuit durã ſortẽ, vt & in poſterũ
Apud homines ſimus famoſi futuros.
Huic deinde reſpondit magnus galeæ motor Hector:
Ne me ſedere facias Hel. quamuis me diligens, neq. mihi
Iam .n. mihi animus mouetur vt auxilier (perſuadebis.
Troianis, qui valde mei deſiderium abſentis habent:
Sed tu impellito hunc: acceleret autem & ipſe,
Vt me intra vrbem aſſequatur exiſtentem.
Etenim ego domum ibo vt videam
Domeſticos, vxoremq; dilectam & infantem filium:
Non enim ſcio, ſi amplius ipſis redux veniam rurſus.
An nunc me ſub manib. Dij domabunt Achiuorum.

COMMENTARIVS.

Τὸν δ᾽ εὗρ᾽ ἐν θαλάμῳ) Arma tractare in thalamo dicitur Paris, quòd ſe ad bellum tandem compararet, uictus nempe Helenæ exhortationibus, ut ipſe paulò poſt dicet, νῦν δέ με παρειποῦσ᾽ ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν Ὅρμησ᾽ ἐς πόλεμον, &c.

Ἀργείη δ᾽ Ἑλένη) Frugi mulieris exemplum in Helena proponit, negotia domeſtica curantis, cuius rei præcepta Andromachæ dabit Hector in ſequentibus.

Δαιμόνι᾽ οὐ μὲν καλὰ χόλον) Artificioſè ignauiam Paridis ὑποκρίνεται, cùm eum ideò à pugna abſtinere prætexit, quòd Troianis iratus ſit, quia nimirum ipſis odioſus eſſet, ut ipſe Hector de ſe ipſo non diſſimulauit, cùm dixit antea,

ὥς κέ οἱ αὖθι Γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
Τρωσί τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν.

Nam cauſa illius odij erat, quòd eius gratia Troiani ſic à Græcis affligerentur, ideoque in monomachiam ab ipſis eſſet detruſus. Cohortatur eum itaque ad iram hanc exuendam, & ut iam pro ciuitate ſtrenuè depugnet, fratri uidelicet ſubblanditus, quem tamen anteà ſuis conuitijs miſerè apud matrem lancinauerat.

Οὔ τι ἐγὼ Τρώων) Prætextum illum, quo Hector ignauiam Paridis tegebat, tanquam uerum arripit Paris, & ideò ſe in thalamum recepiſſe profitetur, ut dolorem, quem inde perceperat, ſeorſim mitigaret. Remiſiſſe ſe tamen de illa ira, & iam ad pugnandum exiliſſe, ſeu quod ſollicitarit Helena, quod perridiculum eſt in heroe, ſi herois nomen meretur, cuius uirtus muliebri exhortatione indiget. Vt tamen dedecus illud uelet, ſubiungit, δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ Λώϊον ἔσσεσθαι, &c. ut oſtendat, non ſe ita à muliere excitari, ut idem illi tamen non ſit animus, quaſi Helena nihil dixerit, quaſi ſibi quoque pariter non uideatur.

Δᾶερ ἐμεῖο κυνός) Vidimus iam anteà induci ab Homero Helenam, quæ ſuæ profectionis ad Troiam pœnitentia tangatur, quod hic rurſum perſpicuè fit. Appellat ſe itaque Helena hic & infrà κύνα, ut & alibi κυνώπιδα, quod initiò impudenter auſa eſt e Græcia raptorem ſequi. unde & κακομηχάνου ſe dicit. Vocat ſe etiam ὀκρυοέσσης, utpote quæ multos interimat in bellis ſua cauſa ſuſceptis, & ad κρυερὸν horrendum & triſtificum Orcum demittat: quam ob cauſam alibi κύνα dicitur.

ἐπεὶ θεοί) Alibi hoc copioſè diſputauimus, male calamitatum noſtrarum cauſam in Deum referri, quaſi ille mali author ſit, cùm noſtra potiùs uitia eſſent incuſanda. Tamen phraſis eſt aliquantulum toleranda, à ſanctis etiam uiris uſurpata: ea utetur Helena rurſus in ſequentibus.

ὃς ῥ' ᾔδη νέμεσιν) Sagax Helena perſpexit ignauiæ Paridis iram prætexuiſſe Hectorem, & inſipidè ab Alexandro id, quaſi uerum eſſet, acceptum & exaggeratum, ut anteà explicuimus. Vellicat ergo eum hic Helena, quòd neſciat quid ſit χόλος, quid νέμεσις: quaſi dicat. Qui poteſt iure Paris Troianis ſuccenſere, qui ſui cauſa ſic pereunt, (ut & Hector iam dixit, & paulò poſt rurſum dicet) cùm potius Troiani meritò in illum poſſint indignari. Ergo deſipit Paris, qui ironiam Hectoris non ſubodoratur: & ſanè dedecus eſt Paridi, hoc à muliere acutiùs intelligi.

καὶ γὰρ ἐγὼν οἶκόνδ') Tantæ fuerunt Hectori curæ publica negotia, ut ea priuatis antepoſuerit: nam ante illa expedita, id eſt, imperatum ſacrificium & exhortatum Paridem ad prælium, proprias ædes non ingreſſus eſt. Vbi ſine dubio Poeta exemplum hominis Reipublicæ ſtudioſi propoſuit, quod omnino imitatione dignum eſt. Patriæ enim charitas una reliquas omnes charitates uincit, fueruntque non pauci uiri præſtantiſſimi, qui ſua omnia commoda publico poſtpoſuerunt.

Sic fatus abiuit galeæ motor Hector.
Statim.a.poſtea peruenit ad ædes bene habitatas,
Neq. inuenit Andromachen candidis vlnis in adib.
Sed illa cum filio & ancilla bene compta
In turri ſtabat plorans, lugensq.
Hector.a.poſtq non intus inculpabilẽ inuenit uxorẽ,
Stetit, ad limen accedens, & cũ ancillis locutus eſt:
Eia vero agite, mihi, ancillæ, vera narrate:
Quò iuit Andromache cãdidas vlnas habẽs ex adib.
An aliquò ad glorũ, aut fratriarũ bene cultarũ ædes?
An ad Mineruæ exiuit, vbi aliæ
Troianæ pulchricomæ grauem Deam placant?
Hunc dein ſedula œconoma verbum allocuta eſt:
Hector poſtquam inſiſtis exact: vera loqui,
Neq. aliquò ad glorũ, neq. fratriarũ bene indutarũ ædes,
Neq. ad Mineruæ iuit, vbi aliæ
Troianæ pulchricomæ potentem deam placant:
Sed in turrim aſcendit latam Ily, quoniam audiuit
Affligi Troianos, magnamq. victoriã eſſe Achiuorũ:
Illa quidem ad murum feſtinans peruenit
Furenti ſimilis: fert.a.ſimul filium nutrix.
Dixit mulier œconoma. Sed egreſſus eſt domo Hector
Eadem via rurſus magnificè conſtructas per plateas.
Vbi ad portas venit, pertranſiens magnam vrbem,
Scæas (hac enim erat egreſſurus in campum)
Tum uxor, quæ ei magna attulit dotem, obuia venit currẽs
Andromache, filia magnanimi Eetionis.
Eetion, qui habitabat in Hypoplaco ſyluoſa:
In Thebe ſub monte Placio ſita Cilicib. viris imperãs.
Huius ſanè filia tenebatur ab Hectore bellicoſo:
Quæ ipſi poſteà occurrit, famula.a.ibat cum ipſa,
Filium ad ſinum geſtans mente infantẽ paruulũ etiã,
Hectoridem dilectum, ſimilem ſtellæ pulchræ:
Quem Hector nominabat Scamãdrium, cæterùm alij
Aſtyanacta: ſolus.n.tutabatur Ilium Hector.
Sanè hic quidem ſubriſit tacitè intuitus puerum,
Andromache autem ipſi propè aſtabat lacrymans,
Inq. eius hæſit manu, verbumq. dixit & elocuta eſt,
Generoſe, perdet te tuus animi feruor, neq. miſeraris
Filium infantem, & me miſeram, quæ citò vidua
Tui ero: mox enim te interficient Achiui.
Omnes impetum facientes: mihi.a. vtilius eſſet,
Te deſtituta, terram ſubire: non enim amplius aliud
Erit ſolatium, poſtquam tu fatũ fueris conſecutus,
Sed mœrores: neq. mihi eſt pater ac venerãda mater.
Nempe enim patrẽ meũ interfecit nobilis Achilles,

Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,
Οὐδ' εὗρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
Ἀλλ' ἥ γε ξὺν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλῳ
Πύργῳ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
Ἕκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
Ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῳῇσιν ἔειπεν,
Εἰ δ' ἄγε μοι δμῳαὶ νημερτέα μυθήσασθε·
Πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο,
Ἠέ πῃ ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐϋπέπλων,
Ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
Τρῳαὶ ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἱλάσκονται; χ. ἐϋπλόκαμοι
Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηρὴ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἕκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
Οὔτε πῃ ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων ἐϋπέπλων,
Οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
Τρῳαὶ ἐϋπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἱλάσκονται·
Ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὕνεκ' ἄκουσε
Τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
Ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει
Μαινομένῃ εἰκυῖα, φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη.
Ἦ ῥα γυνὴ ταμίη· ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἕκτωρ
Τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις ἐϋκτιμένας κατ' ἀγυιάς·
Εὖτε πύλας ἵκανε, διερχόμενος μέγα ἄστυ,
Σκαιάς, (τῇ γὰρ ἔμελλε διεξίμεναι πεδίονδε)
Ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἠετίωνος·
Ἠετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ,
Θήβῃ ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων·
Τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ·
Ἥ οἱ ἔπειτ' ἤντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ,
Παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὔτως
Ἑκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῷ·
Τόν ῥ' Ἕκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
Ἀστυάνακτ'· οἶος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἕκτωρ.
Ἤτοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·
Ἀνδρομάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δακρυχέουσα,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
Παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἣ τάχα χήρη
Σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοί,
Πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη
Σεῦ ἀφαμαρτούσῃ χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
Ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπῃς,
Ἀλλ' ἄχε'· οὐδέ μοι ἔστι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
Ἤτοι γὰρ πατέρ' ἁμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,

Ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιετάουσαν, | *Et ciuitatem deuaſtauit Cilicum bene habitatam,*
Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἠετίωνα, | *Theben celſi portam. interfecit autem Eetionem.*
Οὐδέ μιν ἐξενάριξε· σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ· | *Neq. ipſum ſpoliauit: nã religio fuit illi id animo.*
Ἀλλ' ἄρα μιν κατέκηε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν, | *Sed ipſum combuſſit cum armis elegantibus,*
Ἠδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν | *Et inſuper tumulũ aggeſſit. circũ.a. vlmos plãtarunt*
Νύμφαι ὀρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. | *Nymphæ monticolæ filiæ Iouis ægidem habentis.*
Οἳ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν, | *Qui autem mihi ſeptem fratres erant in ædibus,*
Οἱ μὲν πάντες ἰῷ κίον ἤματι Ἄϊδος εἴσω· | *Hi quidem omnes vno iuerunt die ad inferos:*
Πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς, | *Omnes enim interfecit pedibus celer nobilis Achilles,*
Βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῇς ὀΐεσσι. | *Apud boues inflectentes pedes, & albas oues:*
Μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ, | *Matrem autem quæ regnabat in Hypoplaco ſyluoſa,*
Τὴν ἐπεὶ ἂρ δεῦρ' ἤγαγ' ἅμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν, | *Hanc poſtquã huc duxit cũ cæteris facultatibus*
Ἂψ ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα. | *Statim hic eam liberauit accipiens ingentia præmia:*
Πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα. | *Patris.a. in ædib. iaculata eſt Diana ſagittis gaudens.*
Ἕκτορ, ἀτὰρ σύ μοί ἐσσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ, | *Hector. ſed tu mihi es pater & veneranda mater,*
Ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης· | *Et frater tu etiam mihi floridus maritus:*
Ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε, καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ, | *Sed age nunc miſerere, & hic mane in turre,*
χ.[illegible] Μὴ παῖδ' ὀρφανικὸν *θήῃς χήρην τε γυναῖκα, | *Ne puerum pupillum facias, viduamq. vxorem,*
Λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα | *Exercitum autẽ ſiſte apud caprificum, vbi maximè*
Ἀμβατός ἐστι πόλις, καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος. | *Aſcẽſu facilis eſt ciuitas, et incurſioni patẽs eſt murus.*
Τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι, | *Ter enim hàc venientes tentarunt fortiſſimi,*
Ἀμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα, | *Aiaces duo, & perinclytus Idomeneus,*
Ἠδ' ἀμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν. | *Et Atridæ & Tydei fortis filius:*
Ἤ πού τίς σφιν ἔνισπε θεοπροπίων ἐῢ εἰδώς, | *Vel aliquis ipſis dixit vaticiniorum benè peritus,*
Ἤ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει. | *Vel & ipſorum animus impulit & iuſsit.*

COMMENTARIVS.

Δαιμόνιε. Pathetica oratio Andromaches, qua maritum Hectorem ad ſui commiſerationem mouere nititur, ut ad prælium non redeat, exiſtimans a tutari da part[illegible] [illegible] tius exercitus periculo deſtituturum illum domeſticæ utilitatis gratia, quem antea quoque [illegible] publica priuatis anteponere.

[illegible] Hoc non quaſi certum ac exploratum ab Andromache dicitur, ſed partim quòd illa id metueret ne accideret, partim ut hoc pacto Hectorem [illegible] deterreret propriæ mortis timore, quam ipſa quaſi indubitatam ideò prænunciat. Sed illa in generoſum heroem cadere [illegible].

ἤτοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν. Hæc iam [illegible] rurſus Hectori Andromache inculcat, ut eorum commemoratione attentius calamitatem eius Hector con[illegible] [illegible] marito deſtitueretur. Tum uero Poeta hæc intacta præterire noluit, ut lectorem hiſtoria tam inſigni non [illegible], quæ ad ſui Achillis commendationem pertinet, cuius laudi & gloriæ totam Iliadem [illegible].

οὐδέ μιν ἐξενάριξε. [illegible] ut fuit cadauer [illegible] hoſte ſpoliaretur [illegible] cùm Eetionis dignitatem regiam reuereretur Achilles, interemptum ill[illegible] ſuper ha[illegible], ut eum denudaret. Proinde facile eſt intellectu in toto pugnæ hodiernæ progreſſu, cur tam auide [illegible] ſpoliare annitantur.

περὶ δὲ πτελέας. [illegible], ut & ſalix & aliæ arbores, quales in Odyſſea memorabuntur.

[illegible] Hoc non ita pridem [illegible] eodem libro explicuimus.

τρὶς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες. [illegible] intelligenda ſunt ea, quæ hic ab Andromache dicuntur, cùm ea Poeta non commemorauerit. Id etiam [illegible] antea Hector, cum [illegible]. Quidã uolunt ab utroque id confictum ab Hectore, ut [illegible] periculo ad pugnandum [illegible] ab Andromacha, ut hac pariter ratione à pugna maritum deterreat ſecundum illud [illegible]. Alij hoc alias contigiſſe dicunt, cuius hic memoriam Andromache renouet. Sed quod prius à nobis dictum eſt, mihi magis arridet.

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ, | *Hãc .a. deindè allocutus eſt magn⁹ ornata caſſide Hect.*
Ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει γύναι. ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς | *Certè & mihi hæc omnia curæ ſunt vxor, ſed vehementer*
Αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους, | *Vereor Troianos & Troadas longa veſtiũ ſyrmata trahentes,*
χ. νόσφι α Αἴ κε κακὸς ὣς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο· | *Si velut ignauus ſeorſim declinem prælium*
Οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς | *Neq. me animus iuſsit, poſteaquam didici eſſe fortis*
Αἰεί, καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, | *Semper, & primos inter Troianos pugnare,*
Ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ. | *Seruans patrisq. magnam gloriam & meam ipſius,*
Εὖ μὲν γὰρ τόδ' ἐγὼ οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν, | *Benè etenim hoc ſcio in mente & in animo,*
Ἔσσεται ἦμαρ ὅτ' ἄν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή, | *Erit dies quum aliquando peribit Troia ſacra,*
Καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο. | *Et Priamus, & populus fortis Priami.*
Ἀλλ' οὔ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, | *Sed nõ mihi Troianorũ tantũ curæ eſt dolor in poſterũ,*
Οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης, οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος, | *Neq. ipſius Hecubæ, neq. Priami regis,*
Οὔτε κασιγνήτων, οἵ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ | *Neq. fratrum, qui multiq. & fortes*
Ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν, | *In pulueres ceciderint ſub viris hoſtibus,*
Ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων | *Quantũ tui, quando aliquis Achiuorum loricatorum*

Lacry-

Lacrymantem abduxerit, liberum diem eripiens:
Et Argis agens ad alterius telam texeris,
Et aquam tuleris Messeidis aut Hyperia
Valde inuita: dura tamen incumbet neceſſitas.
Et aliquãdo quis dixerit videns lacrymas fundentẽ,
Hectoris hæc vox, qui præſtantiſſimus erat ad pugnã
Troianorum belligeroſorũ, quãdo circa Troiã pugnabãt.
Sic aliquãdo quis dicet: tibi.a. rurſus nouus erit dolor
Ex priuatione talis mariti, q poſſet eximere te ſerui-
Sed me mortuum ingeſta terra obtegat, (tute.
Anteq̃ tuum clamorẽ, tuamq; abſtractionem audiã.
Sic fatus ſuũ filiũ porrectis manib. petijt illuſtris He-
Retro.a. puer ad ſinum bene cinctæ nutricis (ctor.
Inclinatus eſt clamãs patris dilecti aſpectu pauefact⁹,
Timens æsq; & criſtam ex equinis ſetis factam,
Horribiliter à ſummi galea nutantem aduertens.
Riſit autem paterq; charus & veneranda mater.
Statim à capite galeam abſtulit illuſtris Hector,
Et hanc quidem depoſuit in terra vndiq; relucentem.
Sed hic ſuum dilectũ filium vt oſculatus eſt, librauitq;
Dixit vota concipiens Iouiq; alijsq; Dijs. (manibus,
Iupiter alijq; Dij, date iam & hunc fieri,
Filium meũ, ſicut & ego, valde clarũ inter Troianos,
Sic viribus valentem, & in Troia fortiter regnare:
Et olim quis dicat, Patre autem hic multo melior:
Cũ viderit ex bello redeuntẽ: & referat ſpolia cruẽta,
Interfecto inimico viro: gaudeat.a. animo mater.
Sic fatus, vxoris dilectæ in manibus poſuit
Puerum ſuum: hæc.a. ipſum fragranti excepit ſinu
Lacrymis effuſis ridens. vir.a. miſertus eſt id intuitus,
Manuq; ipſam demulſit, verbũq; dixit & elocutus eſt:
Generoſa, ne mihi valde vexeris animo.
Non.n. aliquis me præter fatũ vir ad Orcũ demittet.
Fatum verò neminem puto effugiſſe hominum
Nec improbũ nec probũ, poſtquã primũ natus fuerit:
Sed in domum vadens, tua ipſius opera cura,
Telamq; columq; & ancillis iube
Opus accedere: bellum autem viris curæ erit
Omnibus (mihi verò maximè) qui in Ilio nati ſunt.
Sic fatus galeam recepit illuſtris Hector
Ex equina cauda criſtatã: vxor.a. dilecta domũ iuit,
Reſpectans, recentem lacrymam fundens.
Statim autem poſteà venit ad ædes bene habitatas
Hectoris hominũ occiſoris: inuenit.a. intus multas
Ancillas, his autem luctum omnibus excitauit,
Quæ quidẽ adhuc viuũ lugebat Hectorẽ ſua in domo.
Non enim ipſum amplius putabant reducem ex bello
Reuerſurum, elapſum ex virib. & manib. Achiuorũ.
Neq; vero Paris diutius moratus eſt in altis ædibus:
Sed hic poſtquam induit inclyta arma varia ære,
Properabat deinde per vrbem, pedibus velocib. fretus
Veluti cũ aliquis q diu ſtetit equus ordeo paſtus ad præ
Vinculo rupto currit per campũ terrã feriens (ſepe
Conſuetus lauari leniſluo fluuio,
Exultans, altè verò caput tollit, circum autem iubæ
Humeros iactantur. hic autem ſplendore fretus,
Facilè ipſum genua ferũt ad loca cõſueta & paſcua e-
Sic filius Priami Paris à Pergami arce (quorũ.

Δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας·
Καί κεν ἐν Ἄργει ἐοῦσα, πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
Καί κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηΐδος ἢ Ὑπερείης,
Πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσετ' ἀνάγκη.
Καί ποτέ τις εἴπῃσιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν,
Ἕκτορος ἥδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι
Τρώων ἱπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο.
Ὥς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
Χήτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἦμαρ.
Ἀλλά με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτοι,
Πρίν γ' ἔτι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἑλκηθμοῖο πυθέσθαι.
Ὣς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἕκτωρ·
Ἂψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον ἐϋζώνοιο τιθήνης
Ἐκλίνθη ἰάχων, πατρὸς φίλου ὄψιν ἀτυχθείς,
Ταρβήσας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἱππιοχαίτην,
Δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας·
Ἐκ δ' ἐγέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
Αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἵλετο φαίδιμος Ἕκτωρ,
Καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν,
Αὐτὰρ ὅ γ' ὃν φίλον υἱὸν ἐπεὶ κύσε πῆλέ τε χερσίν,
Εἶπεν ἐπευξάμενος Διί τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι.
Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
Παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγώ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
Ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου ἶφι ἀνάσσειν·
Καί ποτέ τις εἴπῃσι, πατρὸς δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων,
Ἐκ πολέμου ἀνιόντα. φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα,
Κτείνας δήϊον ἄνδρα, χαρείη δὲ φρένα μήτηρ.
Ὣς εἰπὼν, ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
Παῖδ' ἑόν· ἡ δ' ἄρα μιν κηώδεϊ δέξατο κόλπῳ
Δακρυόεν γελάσασα. πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε·
Δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ·
Οὐ γάρ τίς μ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνὴρ Ἄϊδι προϊάψει.
Μοῖραν δ' οὔτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
Οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
Ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε,
Ἱστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
Ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
Πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.
Ὣς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἵλετο φαίδιμος Ἕκτωρ
Ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη * οἶκόνδε βεβήκει χ. οἶκόνδ' ἐβεβήκει
Ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
Αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο· κιχήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
Ἀμφιπόλους, τῇσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
Αἱ μὲν ἔτι ζωὸν γόον Ἕκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
Οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντ' ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
Ἵξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.
Οὐδὲ Πάρις δήθυνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν·
Ἀλλ' ὅγ' ἐπεὶ κατέδυ κλυτὰ τεύχεα ποικίλα χαλκῷ,
Σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστυ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς.
Ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος * ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ, χρ. ὀργεῦσας
Δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίοιο κροαίνων,
Εἰωθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
Κυδιόων, ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
Ὤμοις ἀΐσσονται· ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθώς,
Ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
Ὣς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης

Τεύχεσι παμφαίνων, ὥς τ᾽ ἠλέκτωρ, ἐβεβήκει
Καγχαλόων, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ᾽ ἔπειτα
Ἕκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλε
Στρέψεσθ᾽ ἐκ χώρης ὅθι ᾗ ὀάριζε γυναικί.
Τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἠθεῖ᾽, ἦ μάλα δή σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω,
Δηθύνων, οὐδ᾽ ἦλθον ἐναίσιμον ὡς ἐκέλευες·
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Δαιμόνι᾽, οὐκ ἄν τίς τοι ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
Ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
Ἀλλὰ ἑκὼν μεθιεῖς τε, καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ᾽ ἐμὸν κῆρ
Ἄχνυται ἐν θυμῷ, ὅθ᾽ ὑπὲρ σέθεν αἴσχε᾽ ἀκούω
Πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο.
Ἀλλ᾽ ἴομεν· τὰ δ᾽ ὄπισθεν ἀρεσσόμεθ᾽, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
Δώῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτῃσι
Κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
Ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.

Armis præfulgens tanquam Sol incedebat
Geſtiens: veloces .a. eũ pedes ferebãt: ſtatim .a. poſteà
Hectora nobilem inuenit fratrem, quando tam erat
Digreſſurus ex loco vbi ſua colloquebatur vxori.
Hunc prior allocutus eſt Alexander Deo par:
Venerande, certè valde iam te properantem detineo
Moratus, neq. veni tempeſtiuè vt iuſſiſti.
Hunc .a. reſpondens allocutus eſt galeæ motor Hector:
Generoſe, non aliquis tibi vir, qui æquus rerũ æſtimator ſit,
Opus vituperauerit pugnæ: nam fortis es:
At ſponte ceſſas, & non vis: meum autem cor
Triſtatur in animo, quando de te probra audio
A Troianis, qui habent multum laborem gratia tui.
Sed eamus: hæc .a. poſtea mitigabimus, ſi quãdo Iupiter
Dederit cæleſtibus Dijs ſempiternis
Craterem ſtatuere liberum in domibus.
Troia expulſis bellicoſis Achiuis.

COMMENTARIVS.

Ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει) Non potuit moueri Hector, ut ab inſtituto profectionis ſuæ ad exercitum deterreretur, quanquam ſe ea omnia iam expendiſſe dicit, quæ Andromache proponebat, ſed in eo amor patriæ fuit, ut antea affectum & animatum Hectorem dicebamus.

ἔσσεται ἦμαρ) Quanquam Homerus Troiæ excidium poſt quam accidit, non ſcripſerit, quibuſdam tamen locis futurum illud uaticinatur, ut hic, & Iliad. [illegible] Hic autem nota, malorum expectationem eò facilius tolerari, quò incertius eſt euentus tempus. Nam licet Hectorem non lateat perituram eſſe Troiam, tamen cùm ignota ſit illi temporis illius circumſcriptio, de ſua fortitudine nihil remittit.

δακρυόεσσαν ἄγηται) Hic eſt aliud uaticinium captiuitatis Andromachæ, quæ ita accidit, ut Hector prædicit. Porrò huc referendum eſt, quod Dares Phrygius de hoc Andromachæ & Hectoris colloquio ſcribit, ut cum hiſtoria Poetam quoque conſentire aliquantulum iudicemus. At ubi, inquit Dares, tempus pugnæ ſuperuenit, Andromacha uxor Hectoris in ſomnis uidit, Hectorẽ non debere eo die in pugnam procedere: & cum ad eum uiſum referret, hæc muliebria uerba abijcit. Andromacha mœſta miſit ad Priamum, ut illum prohibeat, ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum, Helenum, Troilum, & Aeneam miſit. Hector ut iſta audiuit, multum increpans Andromacham, arma ut proferret popoſcit, nec retinere ſe ullo modo potuit. Tunc planctu fœmineo oppidũ concitat, ad Priamum in regiam cucurrit, refert ea quæ in ſomnis uiderat, uelle Hectorem ueloci ſaltu in pugnam ire: proiectaque ad genua, aſtante filio ſuo Aſtyanacte, eum reuocare mandat. Priamus in pugnam omnes prodire iuſſit, Hectorem retinuit. Agamemnon, Achilles, Diomedes, Aiax Locrus, ut uiderunt Hectorem in pugna non eſſe, acriter pugnauerunt, multoſque duces Troianorum numero occiderunt. Hector ut audiuit tumultum, Troianoſque in bello nimis laborare, proſilijt in pugnam, &c. poſt ſequitur ſtatim illius Herois mors. Hæc oportuit anteà quoq; dici, ſed etiam hoc loco conueniunt.

ὡς καὶ ἐγώ περ) Vetera paterni Hectoris, quo filium ſibi ſimilem exoptat, paulò poſt autem præſtantiorem, quæ Hectoris fuit de ſe ipſo æſtimatio: qui tamen eo nomine culpandus uidetur, quod intempeſtiuè ſeipſum laudibus euehat. Nam licet præſtantiſſimus fueris, ſordebit tamen tua tui ipſius importuna commendatio.

πατρὸς δ᾽ ὅγε πολλὸν ἀμείνων) Hoc uotum laudabilius eſt primo. Nam rarum eſt, ut filij patribus ſint præſtantiores, [illegible], ut eſt apud Homerum Odyſſ. [illegible] & apud Euripidem, [illegible]: Multi claris orti parentibus degeneres fiunt. Ideo præſtat, ignauo patre natũ & fortem eſſe, quam ſecus. Quo pertinet illud Iuuenalis:

Malo pater tibi ſit Therſites, dummodo tu ſis
Aeacidæ ſimilis, Vulcaniaq; arma capeſſas,
Quam te Therſitæ ſimilem producat Achilles.

Sunt tamen multæ in contrariam partem ſententiæ, quibus contenditur ex fortibus fortes etiam generari. Euripides in Dict. apud Stob. [illegible] Dij boni quam uera eſt uetus hæc ſententia: Ex malo patre probum filium naſci non poſſe. Idem in Alcm. apud Stobæum: [illegible] id eſt: O fili Creontis quam uerum eſt hoc dictum: Ex bonis uiris liberos naſci bonos: Ex malis autem, patris naturæ ſimiles. Vtramque ſententiam contrariam complectitur id, quod Iolaus apud Euripidem in Heraclidis dicit, agens gratias Demophoonti Theſei filio, quod miſereretur ſupplicium Heraclidarum, quemadmodum pater eius ſupplicium Argiuorum [illegible]

[illegible] id eſt: Ex bonis enim natus his, Nihilo deterior extitis patre. Cum alijs paucis: unum enim in multis forte Reperias, qui non deterior eſt patre. Priori uoto Hectoris reſpondet illud Aiacis apud Sophoclem, ubi filium ſic alloquitur: ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος, τὰ δ᾽ ἄλλ᾽ ὁμοῖος. Fili eſto patre felicior, cætera illi ſimilis.

δακρυόεν γελάσασα) Antea dicitur ſimpliciter lacrymari Andromacha, nunc riſum lacrymis admiſcet: ſed & riſit etiam anteà ob paruulum Aſtyanacta, qui galeam Hectoris exhorruerat: nunc uerò cum excipiens pariter ridet. lacrymatur autem diſcedentis mariti gratia. Neq. tamen intelligo, quod uidetur in ſuis Scholijs innuere Giphanius, has lacrymas ex gaudio proficiſci: nam utrumque, ut cuiq; facile uidere eſt, ſuas habet cauſas hoc loco, lacrymæ triſtitiam ex profectione Hectoris, riſus gaudium ex Aſtyanacte. Addam Giphanij uerba, ut de illius mente iudicet lector. Sæpe fit, inquit, ut qui lætitia aliqua perfunduntur, etiam lacrymas emittant. Sic apud Xenoph. [illegible] fit. & apud Soph. in Elect. chorus [illegible]. Odyſſ. [illegible] procis oboriuntur lacrymæ inter riſum peſſimo omine. Hæc ille quæ uera quidem ſunt, ſed non huius loci, cum bona tanti uiri uenia.

ὑπὲρ αἶσαν) Studioſus lector cùm ita loquentem Hectorem uidebit, ſi fortaſſe quartæ annotationis primi libri meminerit, ubi mortem etiam ante fatum quandam dicebamus, niſi æquanimitate quadam nos audiat, facilè nos uellicabit. Sed ſciendum, hic alio ſenſu dicere Hectorem, ſe præter fatum non moriturum: fatum intelligens generalẽ omnium rerũ moderationẽ, qua ſuus omnibus rebus interitus præſtitutus eſt, præter quam nihil fit, nedum ullus moritur. Ibi autẽ fatum alio modo interpretabamur, nimirum naturalem moriendi finem, quem mors uiolenta anteuertit. Quod diligenter animaduertendum eſt, ne quis nos arguat inconſtantiæ aut repugnantiæ. Ad hunc locum pertinet, quod ex Aeliano de prouidentia refert Euſtath. [illegible] fatum mortalibus impoſſibile euitare, Quod naſcentibus pater Iupiter conceſſit. Item illud, quod eadem annotatione primi libri ex Q. Calabro dicebamus: [illegible] Nullus uir unquã præter Dei uoluntatem à Marte cæſus eſt. Et illud Pind. Od. 7 Iſth. θνᾴσκομεν γὰρ ὁμῶς ἅπαντες. δαίμων δ᾽ ἄισος. Omnes namq; ex æquo morimur. Numen autem diuinum reconditum eſt hominibus. Quaſi nimirum cauſam efficientem mortis Dei uoluntatem conſtituat. Hoc ergo cum intelligat Hector, audacius ad prælium pergit, quia nimirum ante præſtitutum ſibi mortis tempus nõ moriturus: quod ſi illud hodierno die contigerit, fruſtrà ſe prelium declinaturum ait, cum nullus hominum mortem euitare poſsit, quæ lex omnium hominum generi, cuiuſcunq; conditionis fuerint, ſiue probi ſiue improbi, impoſita eſt.

ἀλλ᾽ ἐς

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα) Sub nomine Andromachæ & exemplo cæteris quoq; mulieribus dantur præcepta res domeſticas tantùm curandi, non aliena à ſuo officio, qualis eſt res bellica. Simile fuit, quod ſupra Veneri à Ioue dictum eſt. ſed propius accedit illud, quod Herodotus in Melpomene refert de Pheretima. Hæc ad Euelthonem Salaminis imperium ea tempeſtate obtinentem profecta precabatur, ut ſe filiumq; Cyrenem cum exercitu reduceret. Ille omnia potius quàm exercitum huic dabat. Pheretima id quod dabatur accipiens, dicere bonum id quidem eſſe: ſed melius facturum eum, ſi ei petenti daret exercitum. Quumque dentidem ad omnia quæ dabantur hoc diceret, tandem miſit ad eam Euelthon dono fuſum aureum atque colum penſo circundatam. Eadem autem uerba ad hoc munus dicenti, ſe talibus muneribus, non autem exercitu fœminas donare reſpondit.

δαιμόνι' οὐκ ἄν τίς τοι) Mutatus à ſe uidetur Hector, qui Paridem, cum ignauum ſæpe antea tum apertè tum occultè dixerit, nunc à fortitudine laudet: quodq; à pugna abſtineat, ſpontaneæ cuidam uoluntati imputet, quod antea iræ aſcribebat ironicè. Scilicet aſperis & blandis uerbis fratrem ſtimulat: aſperis, cum languentem uidet: blandis, cum iam per ſe excitatum.

ἐκ Τροίης ἐλάσαντες) Atqui dicebat antea Hector, exploratum ſe habere, Troiam euerſam iri: hic uerò id in dubium reuocat: quod item excitandi magis Paridis gratia uidetur ab eo dictum, ut ſuperiora.

Finis libri ſexti.

ARGVMENTVM SEPTIMI LIBRI HOMERI Iliadis.

HELENO conſulente, Hector prouocat Græcorum præſtantiſſimum in ſingulare certamen. Nouem uero ſortẽ gerẽtibus ſortitus eſt Aiax Telamonius: ipſosq; dum generoſe decertarent, diremerunt præcones, ueſpere facto. Poſtridie cadauera ſublata ſepeliunt: & murũ Græci extruunt: ob quod Neptunus indignatus eſt, Iupiterq; ipſis per noctẽ ſigna infauſta futurorũ oſtendit.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

H. autem Aiax pugnauit cum ſolo ſolus Hectore diuo.

Aliud.

Hectoris & Aiacis duellum.

ITA locutus, portas egreſſus eſt illuſtris Hector:
Cum eo autem ſimul Alexander iuit frater: adeoq; in animo
Ambo parati erant præliari & pugnare.
Sicut autem Deus nautis deſiderantibus dedit
Ventũ ſecũdũ, poſtq; defatigati fuerũt politis abietib.
Pontum remigantes: labore aũt membra ſoluta ſunt:
Sic hi Troianis deſiderantibus apparuerunt.
Tunc interfecerunt, hic quidẽ filium Areithoi regis
In Arna habitantem Meneſthium, quem clauiger
Genuit Areithous & Philomeduſa pulchra oculis:
Hector aũt Eioneum interfecit haſta acuta. (mẽbra
Ad ceruicem ſub galea ex bono ferro facta: ſoluit aũt
Glaucus. a. Hippolochi filius, Lyciorum dux uirorum,
Iphinoum uulnerauit haſta in forti prælio
Dexiadem, equos inſilientem ueloces, (membra
In humeros, hic a. ex equis humi cecidit. ſoluta ſunt. a.
Hos. a. poſtquam aduertit dea glauca Minerua
Argiuos pereuntes in forti pugna,
Venit de Olympi uerticibus properans
Ilium in ſacrum: huic autem obuius ruit Apollo
Ex Pergamo conſpicatus: Troianis. a. optabat uictoriã,
Inuicem autem hi occurrerunt apud fagum.
Hanc prior allocutus eſt rex Iouis filius Apollo:
Cur tu rurſus ſtudio ardens Iouis filia magni
Veniſti ab Olympo, magnus a. te affectus induxit?
An ut iam Danais pugnæ dubiam uictoriam
Des? nam minimè Troianos pereuntes miſeraris:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Η. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ιλιάδος.

ἙΛΕΝΟΥ συμβουλεύοντος, Ἕκτωρ προκαλεῖται τῶν Ἑλλήνων τὸν ἄριστον εἰς μονομαχίαν· ἐννέα δὲ ὄντων, λαχὼν Αἴας ὁ Τελαμώνιος, ἀγωνίζεται αὐτῷ. ἀγωνιζομένους δὲ διαλύουσι κήρυκες νυκτὸς ἐπελθούσης, τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοὺς νεκροὺς θάπτουσι, καὶ τεῖχος οἱ Ἕλληνες κατασκευάζουσιν, ἐφ' ᾧ Ποσειδῶν ἀγανακτεῖ. Ζεὺς δὲ αὐτοῖς διὰ νυκτὸς σημεῖα τῶν μελλόντων δεινῶν.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ἦτα δ' Αἴας πολέμιζε μόνῳ μόνος Ἕκτορι δίῳ.

Ἄλλη.

Ἕκτορος καὶ Αἴαντος μονομαχία.

ΩΣ εἰπὼν πυλέων ἐξέσσυτο φαίδιμος Ἕκτωρ·
Τῷ δ' ἅμ' Ἀλέξανδρος κί' ἀδελφεός· ἐν δ' ἄρα θυμῷ
Ἀμφότεροι μέμασαν πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
Ὡς δὲ θεὸς ναύτῃσιν ἐελδομένοισιν ἔδωκεν
Οὖρον, ἐπεὶ κε κάμωσιν ἐϋξέστῃς ἐλάτῃσι
Πόντον ἐλαύνοντες, καμάτῳ δ' ὑπὸ γυῖα λέλυνται.
Ὣς ἄρα τὼ Τρώεσσιν ἐελδομένοισι φανήτην.
Ἔνθ' ἑλέτην, ὁ μὲν υἱὸν Ἀρηϊθόοιο ἄνακτος
Ἄρνῃ ναιετάοντα Μενέσθιον, ὃν κορυνήτης
Γείνατ' Ἀρηΐθοος καὶ Φιλομέδουσα βοῶπις.
Ἕκτωρ δ' Ἠϊονῆα βάλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι
Αὐχέν' ὑπὸ στεφάνης εὐχάλκου· λῦσε δὲ γυῖα.
Γλαῦκος δ' Ἱππολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν,
Ἰφίνοον βάλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην
Δεξιάδην, ἵππων ἐπιάλμενον ὠκειάων,
Ὦμον. ὁ δ' ἐξ ἵππων χαμάδις πέσε, λύντο δὲ γυῖα.
Τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργείους ὀλέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,
Βῆ ῥα κατ' Οὐλύμποιο, καρήνων ἀΐξασα
Ἴλιον εἰς ἱερήν· τῇ δ' ἀντίος ὄρνυτ' Ἀπόλλων
Περγάμου ἐκκατιδών, Τρώεσσι δὲ βούλετο νίκην·
Ἀλλήλοισι δὲ τώ γε συναντέσθην παρὰ φηγῷ.
Τὴν πρότερος προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
Τίπτε σὺ δ' αὖ μεμαυῖα Διὸς θύγατερ μεγάλοιο
Ἦλθες ἀπ' Οὐλύμποιο, μέγας δέ σε θυμὸς ἀνῆκεν
Ἦ ἵνα δὴ Δαναοῖσι μάχης ἑτεραλκέα νίκην
Δῷς; ἐπεὶ οὔ τι Τρῶας ἀπολλυμένους ἐλεαίρεις

Ἀλλ' εἴ μοί τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη·
Νῦν μὲν παύσωμεν πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα
Σήμερον· ὕστερον αὖτε μαχήσοντ', εἰσόκε τέκμωρ
Ἰλίου εὕρωσιν· ἐπεὶ ὣς φίλον ἔπλετο θυμῷ
Ὑμῖν ἀθανάτῃσι διαπραθέειν τόδε ἄστυ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὧδ' ἔστω ἑκάεργε· τὰ γὰρ φρονέουσα καὶ αὐτὴ
Ἦλθον ἀπ' Οὐλύμποιο μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς. (δρῶν;
Ἀλλ' ἄγε, πῶς μέμονας πόλεμον καταπαυσέμεν ἀν-
Τὴν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Ἕκτορος ὄρσωμεν κρατερὸν μένος ἱπποδάμοιο,
Ἤν τινά που Δαναῶν προκαλέσσεται οἰόθεν οἶος
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι·
Οἱ δέ κ' ἀγασσάμενοι χαλκοκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Οἶον ἐπόρσειαν πολεμίζειν Ἕκτορι δίῳ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Τῶν δ' Ἕλενος Πριάμοιο φίλος πάϊς σύνθετο θυμῷ
Βουλήν, ἥ ῥα θεοῖσιν ἐφήνδανε μητιόωσι·
Στῆ δὲ παρ' Ἕκτορ' ἰών, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε,
Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο; (κασίγνητος δέ τοί εἰμι)
Ἄλλους μὲν κάθισον Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιούς,
Αὐτὸς δὲ προκάλεσσαι Ἀχαιῶν ὅστις ἄριστος,
Ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι·
Οὐ γάρ πώ τοι μοῖρα θανεῖν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
Ὣς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων.

Sed ſi mihi aliquid pareres, hoc multò vtilius eſſet:
Nunc quidem dirimamus bellum & pugnam
Hodie: poſthac rurſus pugnabunt, donec finem
Troia aſſequantur: quandoquidē ſic gratū eſt animo
Vobis immortalibus euertere hanc ciuitatem.
Hunc rurſus allocuta eſt dea caſia Minerua:
Ita ſit ô Apollo longè operans: eadē.n. ſentiens & ipſa
Veni ab Olympo ad Troianos & Achiuos.
Sed age quomodo cupis prælium ſedare virorum?
Hanc rurſus allocutus eſt rex Iouis filius Apollo:
Hectoris commoueamus validum robur bellicoſi,
Si quempiam fortè Græcorū prouocabit ſeorſū ſolus
Aduerſum ſe vt pugnet in graui pugna.
Hi autem admirati bene armati Achiui,
Solum (aliquē) incitent pugnare cum Hectore diuino.
Sic dixit, neq; non paruit dea Glauca Minerua.
Horū a. Helenus Priami charus filius intellexit animo
Conſilium, quod Dijs placuit conſultantibus.
Stetit.a. apud Hectorē profectus, & ipsū verbū allo-
Hector fili Priami, Iouis conſilio par, (cutus eſt,
Numne mihi aliqua in re pareas? (frater.a.tibi ſum)
Alios quidem ſedere fac Troianos & omnes Achiuos:
Ipſe autem prouoca Achiuorum quiſquis optimus,
Aduerſum te vt pugnet in graui pugna.
Nondum.n.tibi ſors fatalis eſt mori & fatū aſſequi.
Sic enim ego vocem audiui deorum immortalium.

COMMENTARIVS.

ὡς δὲ θεὸς) Hac comparatione docet, quàm fuerit tum iucundus tum utilis Troianis utriuſque herois aduentus in exercitum. Cùm autem θεὸν uentos nautis immittere dicit, notandum eſt, non ſemper Poetam noſtrum in opinione de Dijs inſanire, quod etiam alibi docuimus, cùm hic non ſolum unum appellet Deum, ſed etiam proprio nomine, non fictitio, qualis ſunt Iupiter, Iuno, Mars, &c. Hunc ergo Deum non inducit otioſum, ſed etiam res nauticas curantem: unde argumentum eſt ad cæteras, cuius uoluntate uenti in mare immittantur.

ἔνθ' ἑλέτην) Deſcribuntur utriuſque herois facinora, ſed Paris Hectori præponitur in narratione, ut etiam omnino ignauus non fuiſſe intelligatur.

δεξιάδην) Vel Dexij cuiuſdam filium patronymicè intelligit: aut aduerbium eſt δεξιάδην pro κατὰ δεξιὰ uel δεξιῶς. Vidi ergo, qui ad dexteras uerterent.

τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησεν) Græcorum ſuorum curam ne in ipſis quidem cœlis Minerua abijcit, ideò cùm uideat à Troianis illos opprimi, ex Olympo deſcendiſſe dicitur: cauſam nunc Poeta non explicat, ſed in Mineruæ ad Apollinem ſequenti reſponſo, quorum colloquio hoc tandem perficitur, ut hodiernum prælium Aiacis & Hectoris monomachia dirimatur: ſic idem erit exitus quale etiam fuit initium: ſed hic fortiores erunt heroes quàm anteà, nimirum duo belli ex utraque parte columina: nunc quidem à parte Græcorum, Achille abſente: a parte uerò Troianorum ſemper.

τῶν δ' Ἕλενος) Vidimus antea quoque uatem eſſe Helenum, quod hoc loco etiam appatet, ubi conſilium Apollinis & Mineruæ intellexiſſe, & animo concepiſſe dicitur, arte uidelicet uaticinandi ſpeciatim per οἰωνοσκοπίαν, cùm infra dicantur duo illa numina in fago conſtitiſſe uulturibus aſſimilata. Porro referebant antiqui, ut ſcribit Euſtathius, Helenum & Caſſandram in ipſa infantia in Apollinis luco collocatos ſerpentum linguis aurium meatus repurgaſſe, illisque perfectam uaticinandi artem addidiciſſe, ut etiam diuinas uoces exaudirent ac perciperent. Vel forſan uterque Pythonicus erat ſine ulla inſpectione uaticinans diuino afflatus numine, quales puta Sibyllæ memorantur. Quanquam ut prior ſententia retineatur, faciunt ipſius Heleni ſequentia uerba, cùm dicit: ὣς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων. Sic enim ego uocem audiui Deorum immortalium.

ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο) Duobus argumentis Hectori perſuadet Helenus ut pugnet. Primum quòd frater ſit illius: deinde quòd optimus uates. Quòd frater, beneuolentia in fratrem afficitur, ac proinde ſe nihil inglorium ipſi ſuaſurum ſubindicat. Quòd Vates, futura nouit, nimirum hac in pugna non moriturum Hectorem, unde liberius & audacius ſubire monomachiam poſſit, cùm de uita ſecurus fuerit. Cùm ergo hoc Hector ſciuerit, non poteſt hoc facinus illius fortitudini tribui, cùm illam propriè in mortis periculo uerſari oporteat, ut ſatis docent Ariſtotelis Ethica.

ὣς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα) Mente uidelicet ac animo cōcepi. Mens enim propriè & uidet & audit, oculique & aures ſunt ſolùm animæ feneſtræ, ut anteà alicubi docuimus. Innuit autē quoſdam eſſe ἐπόπτας & ὁμιλητὰς Deorum, qualis fuit Socrates, Minos, & alij.

Ὣς ἔφαθ'· Ἕκτωρ δ' αὖτ' ἐχάρη μέγα, μῦθον ἀκούσας.
Καί ῥ' ἐς μέσσον ἰών, Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας,
Μέσσου δουρὸς ἑλών· τοὶ δ' ἱδρύνθησαν ἅπαντες.
Κὰδ δ' Ἀγαμέμνων εἷσεν ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς,
Κὰδ δ' ἄρ' Ἀθηναίη τε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Ἑζέσθην, ὄρνισιν ἐοικότες αἰγυπιοῖσι,
Φηγῷ ἐφ' ὑψηλῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Ἀνδράσι τερπόμενοι. τῶν δὲ στίχες εἵατο πυκναί,
Ἀσπίσι καὶ κορύθεσσι καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι.
* ἐπιφρὶξ Οἵη δὲ Ζεφύροιο ἐχεύατο πόντον* ἔπι φρὶξ

Sic dixit: Hector.a.rurſus gauiſus eſt valde, ſermone audito:
Et in medium procedens Troian. cohibebat phalāges:
Media haſta accepta: hi autem reſederunt omnes.
At Agamemnon ſedere fecit bellicoſos Achiuos:
Et Minerua. & argenteum arcum habens Apollo
Sederunt auibus ſimiles vulturibus,
Fago ſuper alta patris Iouis ægidem geſtantis,
Viris delectati: horum autem acies ſedebant denſæ,
Scutis & galeis & lanceis horrentes:
Qualis autem, Zephyro, diffunditur per mare horror,
Inſur-

Inſurgente recens, nigreſcit autem mare ſub illo:
Sic ordines ſedebant Achiuorumq. Troianorumq.
In campo. Hector autem inter vtroſq. locutus eſt:
Audite me Troiani & bene ocreati Achiui,
Vt dicam quæ me animus in præcordijs iubet.
Fœdera quidem Saturnides ſublimis non perfecit:
Sed mala excogitans molitur vtriſq.,
Donec vel vos Troiam bene turritam capiatis,
Vel ipſi apud naues domemini pontigradas.
Quoniam vobis ſunt proceres omnium Græcorum:
Eorū nunc quemcunq. animus mecū pugnare iubet,
Huc veniat ex omnib. ꝓpugnator vt ſit cū Hect. diui-
Sic verò aio, Iupiter autem nobis ſup hac re teſtis adſit, (no.
Siquidem me ille interfecerit protenſo ferro,
Armis expolians ferat concauas ad naues:
Corpus autem meum domum reddat rurſus, vt ignē me
Troiani & Troianorū vxores ſortiri faciant mortuū:
Si autem ego hunc interfecero, detq. mihi gloriam Apollo,
Arma adimens feram ea ad Ilium ſacrum,
Et ſuſpendam ad templum Apollinis longè iaculantis.
Hunc autem mortuum ad naues bene tranſtratas reddā,
Vt ipſum ſepeliant capite comati Achiui:
Tumulumq. ei extruant ad latum Helleſpontum.
Et aliquando aliquis dicat etiam poſterorū hominū,
Naue tranſtrata nauigans in nigrum pontum,
Viri quidem hoc monumentum iam diu defuncti:
Quem olim pſtantē fortitudine interfecit illuſtris He
Sic olim aliqs dicet. mea autem gloria nunq̄ peribit. (ctor.

Ὀρνυμένοιο νέον, μελάνει δέ τε πόντος ὑπ' αὐτῆς·
Τοῖαι ἄρα στίχες ἥατ' Ἀχαιῶν τε Τρώων τε
Ἐν πεδίῳ· Ἕκτωρ δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ἔειπε·
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Ὅρκια μὲν Κρονίδης ὑψίζυγος οὐκ ἐτέλεσσεν,
Ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισιν,
Εἰσόκεν ἢ ὑμεῖς Τροίην εὔπυργον ἕλητε,
Ἢ αὐτοὶ παρὰ νηυσὶ δαμείετε ποντοπόροισιν.
Ὑμῖν μὲν γὰρ ἔασιν ἀριστῆες Παναχαιῶν,
Τῶν νῦν ὅντινα θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει,
Δεῦρ' ἴτω ἐκ πάντων πρόμος ἔμμεναι Ἕκτορι δίῳ.
Ὧδε δὲ μυθέομαι, Ζεὺς δ' ἄμμ' ἐπιμάρτυρος ἔστω·
Εἰ μέν κεν ἐμὲ κεῖνος ἕλῃ ταναήκεϊ χαλκῷ,
Τεύχεα συλήσας, φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας,
Σῶμα δ' οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὄφρα πυρός με
Τρῶες καὶ Τρώων ἄλοχοι λελάχωσι θανόντα.
Εἰ δέ κ' ἐγὼ τὸν ἕλω, δώῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων,
Τεύχεα συλήσας, οἴσω προτὶ Ἴλιον ἱρήν,
Καὶ κρεμόω προτὶ νηὸν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο·
Τὸν δὲ νέκυν ἐπὶ νῆας ἐϋσσέλμους ἀποδώσω,
Ὄφρα ἑ ταρχύσωσι κάρη κομόωντες Ἀχαιοί,
Σῆμά τέ οἱ χεύωσιν ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ.
Καί ποτέ τις εἴπῃσι καὶ ὀψιγόνων ἀνθρώπων,
Νηῒ πολυκλήϊδι πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
Ἀνδρὸς μὲν τόδε σῆμα πάλαι κατατεθνηῶτος,
Ὅν ποτ' ἀριστεύοντα κατέκτανε φαίδιμος Ἕκτωρ.
Ὥς ποτέ τις ἐρέει· τὸ δ' ἐμὸν κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.

COMMENTARIVS.

Τρώων ἀμφότερα φάλαγγες) Hac ratione compeſcendorum militum in bello ueteres utebantur, quia ipſo tumultu uigente uox ducum non poterat exaudiri. Apprehenſa uero media haſta, otium & remiſſionem a bello ſignificabant. nam pugnæ conueniebat ἔγχει [illegible].

αἰγυπιοῖσι) Magis eſt ex Deorum dignitate, cùm eos potius uolatilibus quàm terreſtribus aſſimilat. Cœleſtibus enim Dijs propria & quaſi familiaria τὰ ὑψηλά, ratione uero [illegible], ut eſt uultur. Hic per occaſionem monendum eſt, negari a Geſnero in Hiſt. de Auibus lib. 3 cap. de Vulture, eum ex aquilarum genere eſſe, eoque nomine Albertum reprehendit, & alios quoſdam recentiores indoctos, ut ipſe ait, hocque ſe nondum ullius authoritate ſcriptorem legiſſe. Sed cùm ille Euſtathij authoritate ſæpiſſime utatur, poterat etiam & hic locus in ordinem uenire. Locum Euſtathij uerbis ipſius referemus. [illegible] Verum rem mihi penitius intuenti tota controuerſia ex [illegible] Nam alij αἰγυπιὸν uulturem interpretantur, alij aquilæ genus eſſe dicunt. Si illud aſſeramus, conſtat noſtra ſententia; ſin poſtremum, dicemus cum eodem Geſn. in cap. de Aquilis diuer. eſſe fortaſſe αἰγυπιὸν aquilam quæ γυπαίετος ſimili nominis compoſitione appellatur. Sed de his plura dicentur in Lexico.

Κέκλυτέ μευ Τρῶες) Heleni fratris conſilium ſecutus Hector, ad ſingulare certamen Græcos heroas prouocat, quo totum diſſidium per mortem alterutrius componi petit. Quoniam autem præcedentis duelli Paridis & Menelai memoria recentiſſima ſuſpicionem poterat parere, nihil hoc pacto quoque confectum iri licet, in eandem aleam negotium reuocaretur, diluit eam iam in ipſo orationis ueſtibulo, totumque impedimentum in Iouem reijcit, qui iuſiurandum noluerit perficere: ubi error antea eſt a nobis notatus, cum Deum [illegible] & male[illegible] [illegible] appellamus, unde conijcit maiora Iouem utriſque, id eſt Græcis & Troianis machinari ad alterius partis totum excidium. Quo loco obſeruandum eſt, de Troiæ euerſione aliter cum uxore anteà collocutum Hectorem, aliter nunc: cum [illegible] exploratum id habere affirmabat: hic ſic exponit, ut incertum ſe id habere oſtendat, ne, ſi ſecus diceret, uehementius Græcos ad pugnandum inflammaret.

εἰ μέν κεν ἐμὲ κεῖνος) Quanquam Hector a fratre Heleno certò præmonitus ſit, hodierno die ſibi non eſſe moriendum: tamen non adeo eſt [illegible], ut humanæ conditionis non meminerit, & ſe mortalem. Exiſtimo tamen ideo illum ſui meminiſſe, ut melius & æquius ſuo antagoniſtæ ſua quoque conditio & lex imponeretur.

κρεμόω προτὶ νηόν) In templis ſuſpendi exuuias hoſtium mos eſt antiquus, ut docet ipſe Euripides in Phœniſſis, & Ariſtophanes in Equitibus. Res altius eſt repetenda. Solebant antiqui ex ſpolijs hoſtilibus partem alicui Numinum uouere: quidam decimam uouebant Ioui, unde Iupiter Prædator nuncupatus eſt; quale fuit Camilli uotum Veijs captis. Galli hoc uotum Marti concipiebant in quadam etiam parte quam definite non poſſum exprimere. Quin apud eos ita hoc inualuit, ut diuina ope implorata, [illegible] & propitios factum haberet Deos, qui maiorem prædæ partem Dijs deuouiſſet. Qua tempeſtate Crotoniatæ aduerſus Locrenſes graues [illegible] inimicitias habebant, bello dimicaturi, cum decimam prædæ Apollini uouiſſent, Locrenſes [illegible] nonam deuouere. & cum Gallo Arioniſto duce contra Romanos militarent, deque hoſtium præda aureum torquem Marti promiſiſſent, Flamminius, ut uoto uinceret, de torquibus Gallorum Marti trophæum poſuit. Quæ diligenter & alia quædam præterea ab Alexandro Genial. dier. lib. 3. cap. 22. obſeruata ſunt. Quod autem ad præſentem locum attinet, idem Alexander lib. 5. cap. 24. ſic ſcribit: In atrijs & foribus ac circa domos [illegible], hoſtium ſpolia, quos quiſque [illegible] uictor extuliſſet, etiam enſes & clypei, galeæq. & currus, ac deuictarum nauium roſtra ueluti auitæ gloriæ & fortium factorum ornamenta affigi aſſueuere: quæ quanto uetuſtiora erant, tantò plus decoris & maieſtatis habebant. loco nec uetuſtate conſumpta reficiebantur, nec effracta reſarciebantur. Hæc enim omnium ad ſe uertebant oculos, quo intuentium animos cogitatio ſubiret, ut pari ipſi exemplo ad magna facinora, magnaſque res imitarentur. Nec ſolum priuatas domos, ſed porticus & Deorum templa hoſtilibus ſpolijs tanquam trophæis exornare, uetuſtis moris erat tantumque exempli fuere, ut illa poſteris non mediocris ſtimulatio fuerit, ne degeneres [illegible] neue ignaui tam claros triumphos turpibus factis dictiſque [illegible], &c. In Apollinis itaque templo ſuſpenſurum ſe arma hoſtis, ſi eum proſtrauerit, uouet Hector quia numinum inter Deos, qui Troianorū partibus auxiliabantur nullus Apolline ardentius id facit, a quo uix unquam deſeruntur. itaque & ab eodem opem expectat, cùm ait, εἰ δέ κ' ἐγὼ τὸν ἕλω, δώῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων.

ἐπὶ πλατὺν Ἑλλήσποντον) Non uocat πλατὺν Ἑλλήσποντον, quòd talis ubiq; sit: freta enim multa habet, eaque angusta, non ultra septem stadia: sed in ea parte πλατὺν intelligit, qua in Aegæum decidit usque ad nauium stationem, Rhœteumque & Sigæum: ibi enim Hellespontus in latitudinem aperitur. Nota autem, à Poeta sub persona Hectoris, Aiacis tumulum ex historia deleri, ut ex Strabone colligere est lib. 13. [illegible] inquit, [illegible] id est, Sequitur Rhœteium urbs tumulo insita, eique contiguus littoreæ arenæ tumulus, Acanteium, quasi Aiaceum: ubi monumentum est Aiacis & statua.

[illegible] In hoc loco referendo [illegible] lapsus est olim Cicero libr. 2. de Gloria, cùm hos uersus Aiaci tribueret, ut notat Gellius lib. 15. cap. 6. Cæterum eos sic uertit Cicero,

Hic situs est uitæ iam pridem lumina linquens, *Qui quondam Hectoreo perculsus concidit ense.*
Fabitur hæc aliquis mea semper gloria uiuet.

Porrò notandum, est hoc epigramma [illegible] duobus tantum uersibus constare: quod uidit iam Stephanus in suis Scholijs. Nam ut est, inquit, lib. 1. Epigr. Græc. elogium funebre, quod supra distichon excurrit, non est uerum elogium. At ibi non de elogio funebri, sed latius de epigrammate sermo est. Sic ergo Cyrillus:

[illegible]

Cui respondet, quod sequens Epigramma sub [illegible] Siquidem, ut docet ibi Brodæus, duobus calculis olim suffragium [illegible] Græci: atris aut pertusis lapillis, longaque linea condemnantes: albis aut non foratis [illegible] uocat Aeschines Lucianus [illegible] breuique linea absoluentes, &c. Ibidem Parmenon ait, [illegible]. Virgilius etiam Ecloga 5 distichon fecit tuit:

Daphnim ego te [illegible] ad sidera notus *Et tumulum facite, & tumulo superaddite carmen,*
Formosi pecoris custos formosior ipse.

Ὣς ἔφατ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·
Αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι.
Ὀψὲ δὲ δὴ Μενέλαος ἀνίστατο, καὶ μετέειπε,
Νείκει ὀνειδίζων, μέγα δὲ στεναχίζετο θυμῷ·
Ὤ μοι ἀπειλητῆρες, Ἀχαιΐδες, οὐκέτ' Ἀχαιοί·
Ἦ μὲν δὴ λώβη τάδε γ' ἔσσεται αἰνόθεν αἰνῶς,
Εἰ μή τις Δαναῶν νῦν Ἕκτορος ἀντίος εἶσιν.
Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε,
Ἥμενοι αὖθι ἕκαστοι ἀκήριοι, ἀκλεὲς αὔτως·
Τῷδε δ' ἐγὼν αὐτὸς θωρήξομαι· αὐτὰρ ὕπερθε
Νίκης πείρατ' ἔχονται ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ὣς ἄρα φωνήσας κατεδύσετο τεύχεα καλά.
Ἔνθα κέ τοι Μενέλαε φάνη βιότοιο τελευτὴ
Ἕκτορος ἐν παλάμῃσιν, (ἐπεὶ πολὺ φέρτερος ἦεν)
Εἰ μὴ ἀναΐξαντες ἕλον βασιλῆες Ἀχαιῶν,
Αὐτός τ' Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Δεξιτερῆς ἕλε χειρὸς, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
Ἀφραίνεις Μενέλαε διοτρεφές· οὐδέ τί σε χρὴ
Ταύτης ἀφροσύνης· ἀνὰ δὲ σχέο κηδόμενός περ,
Μηδ' ἔθελ' ἐξ ἔριδος σεῦ ἀμείνονι φωτὶ μάχεσθαι
Ἕκτορι Πριαμίδῃ, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι,
Καὶ δ' Ἀχιλεὺς τούτῳ γε μάχῃ ἔνι κυδιανείρῃ
Ἔρριγ' ἀντιβολῆσαι, ὅ περ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν ἷζευ ἰὼν μετὰ ἔθνος ἑταίρων·
Τούτῳ δὲ πρόμον ἄλλον ἀναστήσουσιν Ἀχαιοί.
Εἴπερ ἀδειής τ' ἐστὶ καὶ εἰ μόθου ἔστ' ἀκόρητος,
Φημί μιν ἀσπασίως γόνυ κάμψειν, αἴ κε φύγῃσι
Δηΐου ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.

Sic dixit: hi autem omnes obmutuerunt silentio:
Verecundati sunt quidem renuere, timuerunt autem suscipere.
Tandem vero Menelaus surrexit & dixit:
Conuitio exprobrans, valde autem suspirabat animo,
Hei mihi minaces Achiuæ, neque amplius Achiui,
Sane dedecus hæc erunt maximum magisque graue,
Si nullus Danaorum iam Hectori obuius erit:
Sed vos quidem omnes aqua & terra fiatis,
Sedentes ibi singuli excordes, inglorii pariter.
Aduersus istum autem ego ipse armabor: sed superne
Victoriæ termini tenentur inter immortales Deos.
Sic fatus, induebat arma pulchra.
Tunc tibi Menelae apparuisset vitæ finis
Hectoris in manibus (quoniam multo fortior erat)
Nisi surgentes inhibuissent reges Achiuorum,
Ipseque Atrides late dominans Agamemnon,
Dextram prehendit manum, verbumque dixit et compellauit:
Insanis Menelae nobilissime, nec tibi opus est
Hac dementia: contine dolens quamuis.
Neque velis propter contentionem te meliori cum viro pugnare
Hectore Priamide, quem horrent & alij.
Et vero Achilles huic in pugna gloriam viris afferente
Metuit occurrere, qui te multo melior.
Sed tu quidem sedeas iens ad agmen sociorum:
Huic autem propugnatorem alium excitabunt Achiui:
Quamuis intrepidus sit, & quamuis belli sit insatiabilis,
Existimo eum libenter genu flexurum, si effugerit
Sæuo ex bello & graui pugna.

COMMENTARIVS.

αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι) Puduit Græcos propositam ab Hectore monomachiam recusare, sed uirtute & præstantia Hectoris deterrebantur. Quidam verò [illegible] non de Hectore, sed de Agamemnone interpretabantur, quasi dicat Poeta, expectasse cæteros heroas, donec à rege [illegible] monomachiam suberentur: seque ipsos ab ea libenter & prompte suscipienda cohibuisse regis reuerentia. Sed commodior est [illegible] obiurgatio Menelai suffragatur.

Ἀχαιΐδες [illegible] hanc reprehensionem ut sui [illegible] notat [illegible] Luciano in Encomio Demosthenis. Locus [illegible] id est, ut tradidit Melanchthon [illegible] Demosthene castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quam in Homero [illegible]. Porrò usitata est obiurgandi [illegible] formula, cum [illegible] nominantur, quarum [illegible] propter illius [illegible] quam a natura accepit [illegible] in Xerxes, cum Artem [illegible] refert Herodotus in [illegible]. Idem in [illegible] Persas [illegible]. Nec ab hoc loco differt, quod idem in Euterpe [illegible] Aegyptiorum rege, qui gentes, quas [illegible] subigebat cippis erectis, & ibi pudendis muliebribus [illegible] esse significabat.

ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε) Ex hoc loco uidetur ansam arripuisse Xenophanes Colophonius dicendi, principia rerum esse aquam ac terram, [illegible] Poeta [illegible] in ea principia, ex quibus ortum habent [illegible], ut refert Plutarchus in loco de Homero. [illegible] tamen Diogenes [illegible] Xenophani hoc non tribuit, [illegible] omnium rerum elementa: imò Homero maxime [illegible] infensus, aduersus quem & Hesiodum elegias & iambos scripsit. unde a Timone Ὁμηραπάτης uoca-

vocatur, cuius verſus extat apud eundem Laertium, Ξεινοφάνη θ' ὑπάτυφον, Ὁμηραπάτην ἐπικόπτην· id eſt, Xenophanem ſubacerbum, & Homeri nobile flagrum. Quanquā qui terrā & aquā principia rerum ponit, non uidetur reliqua duo elemēta tollere, cum ignis ſit in terra & aer in aqua. Sed hic cūm Græcis Menelaus imprecatur ut aqua & terra fiant intelligit, eos uita priuari, hoc eſt anima illa triplici, uegetatiua, ſenſitiua, & rationali: quibus ſublatis nihil reſtat in cadauere quam terra & aqua, ex quibus corporis maſſa compacta eſt.

ἀπ' ὤμων τεύχεα καλά) Hinc quidam intellexerunt, κατὰ τὸ σιωπώμενον exuiſſe arma Græcos & Troianos, ut & infrà, cūm dicit Poeta, Menelao famulos arma eius exuiſſe: nam uerisimile eſt, id etiam reliquos Græcos feciſſe. Dicitur etiam Agamemnon ἐνδύσατο νώροπι χαλκῷ: ubi notanda eſt uetus illa conſuetudo arma deponendi ex utriuſque exercitus parte, cum ad ſingulare certamen negotium reuocabatur.

ἐρρίγησ' ἀντιβολῆσαι) Hoc commentus eſt Agamemnon, ut faciliùs fratrem à pugna deterreret. neque enim uere congreſſum Hectoris Achilles recuſauit, niſi, quod ſuſpicor, in Achillis inimici ſui ignominiam hoc dixerit Agamemnon, quaſi Achilles Hectoris metu pugnam hodiernam detrectarit.

Φημί μιν ἀσπασίως) Senſus eſt: Dabimus, inquit Agamemnon, talem antagoniſtam Hectori, à quo ſic ſtrenuè debellabitur, qui tantum ei faceſſet negotium, ut ſi eum effugere contigerit, lubenter ſit quieturus præ nimia laſsitudine. Nam τὸ γόνυ κάμψειν hoc loco pro ἀναπαύεσθαι, id eſt quieſcere uel ſedere ſignificat, ut dicet noſtrum Lexicon. Cūm enim ſedemus, genua primum inflectimus: ergo antecedens pro conſequenti ſumit.

Sic fatus, à ſententia deduxit fratris mentes heros,
Recta monens: hic .a. paruit: huius quidem poſtea
Læti famuli ab humeris arma abſtulerunt.
Neſtor autem inter Græcos ſurrexit & dixit:
Proh facinus, certè magnus luctus Achaidē terrā oc-
Certè valde plorabit ſenex equitator Peleus, (cupat:
Bonus Myrmidonum conſiliarius & concionator:
Qui olim me interrogans valde lætabatur ſua in do-
Omniū Achiuorū inquirens patresq́; filiosq́;. (mo.
Hos ſi nunc formidantes Hectorem omnes audierit,
Sæpe immortalibus dilectas manus ſuſtulerit,
Anima è mēbris vt deſcendat domū Plutonis intrò.
Vtinam.n. ô Iupiterq́; pater & Minerua & Apollo,
Aetate florerē, ſicut quādo ad rapidū Celadontē pu-
Congregati Pylijq́; & Arcades haſtis vtētes (gnabāt
Pheæ apud muros, Iardani circa fluenta.
Inter hos .a. Ereuthalion primarius ſtabat diuinus vir,
Arma geſtans humeris Areithoi regis,
Nobilis Areithoi, quem cognomento Clauigerum
Viri appellabant, pulchreq́; cinctæ mulieres:
Quoniam non arcubus pugnabat, haſtaq́; longa,
Sed ferrea claua perrumpebat agmina.
Hunc Lycurgus interfecit dolo, non vi vtiq́;,
Anguſta in via, vbi claua non ei mortem
Arcebat ferrea: antè enim Lycurgus præueniens
Haſta mediū transfodit: hic .a. ſupinus ſolo ſtratus eſt,
Armaq́; ſpoliauit, quæ ei dederat ferreus Mars:
Et ea quidem ipſe poſtea geſtabat ad præliū Martis.
At poſtquam Lycurgus in ædibus ſenuit,
Dedit Ereuthalioni dilecto ſeruo geſtanda.
Illius hic arma habens prouocabat omnes fortiſſimos.
Hi .a. valde tremebāt & timebāt, nec quiſquā auſus fuit
Sed me animus induxit audax vt pugnarem
Confidentia ſua: natu .a. minimus eram omnium:
Et pugnabā cū eo ego: dedit .a. mihi gloriā Minerua.
Illum igitur proceriſſimum & fortiſſ. interfeci virū.
Magnus.n. quidam iacebat extenſus hinc atq; illinc.
Vtinam ſic ætate florerē: vires .a. mihi integræ eſſent!
Ideò cito occurrerit prælio galeæ motor Hector.
Veſtrûm .a. qui ſunt præſtantiſſimi omniū Græcorum,
Ne vos quidē alacriter parati eſtis Hectori obuiā ire.
Sic increpauit ſenex: hi .a. nouē omnes ſurrexerūt.
Surrexit multò primus quidē rex virorū Agamēnon:
Poſt hunc verò, Tydides ſurrexit fortis Diomedes:
Poſt hos .a. Aiaces ſtrenuam induti fortitudinem:
Poſt hos autem, Idomeneus & aſſecla Idomenei

Ὣς εἰπὼν παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως,
Αἴσιμα παρειπών· ὁ δ' ἐπείθετο· τοῦ μὲν ἔπειτα
Γηθόσυνοι θεράποντες ἀπ' ὤμων τεύχε' ἕλοντο.
Νέστωρ δ' Ἀργείοισιν ἀνίστατο καὶ μετέειπεν,
Ὢ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιΐδα γαῖαν ἱκάνει·
Ἦ κε μέγ' οἰμώξειε γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς,
Ἐσθλὸς Μυρμιδόνων βουληφόρος ἠδ' ἀγορητής,
Ὅς ποτέ μ' εἰρόμενος μέγ' ἐγήθεεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,
Πάντων Ἀργείων ἐρέων γενεήν τε τόκον τε·
Τοὺς νῦν εἰ πτώσσοντας ὑφ' Ἕκτορι πάντας ἀκούσαι,
Πολλά κεν ἀθανάτοισι φίλας ἀνὰ χεῖρας ἀείραι,
Θυμὸν ἀπὸ μελέων δῦναι δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Ἡβῷμ' ὡς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
Ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι,
† Φειᾶς πὰρ τείχεσιν, Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα. χ. χάας
Τοῖσι δ' Ἐρευθαλίων πρόμος ἵστατο, ἰσόθεος φώς,
Τεύχε' ἔχων ὤμοισιν Ἀρηϊθόοιο ἄνακτος·
Δίου Ἀρηϊθόου, τὸν ἐπίκλησιν κορυνήτην
Ἄνδρες κίκλησκον καλλίζωνοί τε γυναῖκες,
Οὕνεκ' ἄρ' οὐ τόξοισι μαχέσκετο δουρί τε μακρῷ,
Ἀλλὰ σιδηρείῃ κορύνῃ ῥήγνυσκε φάλαγγας·
Τὸν Λυκόοργος ἔπεφνε δόλῳ, οὔ τι κράτεΐ γε,
Στεινωπῷ ἐν ὁδῷ, ὅτ' ἄρ' οὐ κορύνη οἱ ὄλεθρον
Χραῖσμε σιδηρείη· πρὶν γὰρ Λυκόοργος ὑποφθὰς
Δουρὶ μέσον περόνησεν· ὁ δ' ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη,
Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, τά οἱ πόρε χάλκεος Ἄρης·
Καὶ τὰ μὲν αὐτὸς ἔπειτ' ἐφόρει μετὰ μῶλον Ἄρηος.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Λυκόοργος ἐνὶ μεγάροισιν ἐγήρα,
Δῶκε δ' Ἐρευθαλίωνι φίλῳ θεράποντι φορῆναι·
Τοῦ ὅγε τεύχε' ἔχων προκαλίζετο πάντας ἀρίστους·
Οἱ δὲ μάλ' ἐτρόμεον καὶ ἐδείδισαν, οὐδέ τις ἔτλη·
Ἀλλ' ἐμὲ θυμὸς ἀνῆκε πολυτλήμων πολεμίζειν
Θάρσεϊ ᾧ· γενεῇ δὲ νεώτατος ἔσκον ἁπάντων,
Καὶ μαχόμην οἱ ἐγώ, δῶκεν δέ μοι εὖχος Ἀθήνη.
Τὸν δὴ μήκιστον καὶ κάρτιστον κτάνον ἄνδρα.
Πολλὸς γάρ τις ἔκειτο παρήορος ἔνθα καὶ ἔνθα.
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Τῶ κε τάχ' ἀντήσειε μάχης κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Ὑμέων δ' οἵπερ ἔασιν ἀριστῆες Παναχαιῶν,
Οὐδ' οἱ προφρονέως μέμαθ' Ἕκτορος ἀντίον ἐλθεῖν.
Ὣς νείκεσσ' ὁ γέρων· οἱ δ' ἐννέα πάντες ἀνέσταν.
Ὦρτο πολὺ πρῶτος μὲν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Τῷ δ' ἐπὶ Τυδεΐδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης·
Τοῖσι δ' ἐπ' Αἴαντες θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκήν·
Τοῖσι δ' ἐπ' Ἰδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος

Μη-

Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·
Τοῖσιν δ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός·
Ἂν δὲ Θόας Ἀνδραιμονίδης, καὶ δῖος Ὀδυσσεύς.
Πάντες ἄρ' οἵγ' ἔθελον πολεμίζειν Ἕκτορι δίῳ.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Κλήρῳ νῦν πεπάλαχθε διαμπερὲς, ὅς κε λάχῃσιν,
Οὗτος γὰρ δὴ ὀνήσει ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς·
Καὶ δ' αὐτὸς ὃν θυμὸν ὀνήσεται, αἴκε φύγῃσι
Δηΐου ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαστος,
Ἐν δ' ἔβαλον κυνέῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.
Λαοὶ δ' ἠρήσαντο, θεοῖσι δὲ χεῖρας ἀνέσχον·
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν,
Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν, ἢ Τυδέος υἱόν,
Ἢ αὐτὸν βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης.
Ὣς ἄρ' ἔφαν· πάλλεν δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Ἐκ δ' ἔθορε κλῆρος κυνέης, ὃν ἄρ' ἤθελον αὐτοί,
Αἴαντος· κῆρυξ δὲ φέρων ἀν' ὅμιλον ἁπάντη,
Δεῖξ' ἐνδέξια πᾶσιν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν·
Οἱ δ' οὐ γιγνώσκοντες ἀπηνήσαντο ἕκαστος·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν ἵκανε, φέρων ἀν' ὅμιλον ἁπάντη,
Ὅς μιν ἐπιγράψας κυνέῃ βάλε φαίδιμος Αἴας,
Ἤτοι ὑπέσχεθε χεῖρ'· ὁ δ' ἄρ' ἔμβαλεν, ἄγχι παρεστάς·
Γνῶ δὲ κλήρου σῆμα ἰδὼν, γήθησε δὲ θυμῷ·
Τὸν μὲν πὰρ πόδ' ἑὸν χαμάδις βάλε, φώνησέν τε,
Ὦ φίλοι, ἤτοι κλῆρος ἐμὸς, χαίρω δὲ καὶ αὐτὸς
Θυμῷ, ἐπεὶ δοκέω νικησέμεν Ἕκτορα δῖον.
Ἀλλ' ἄγετ', ὄφρ' ἂν ἐγὼ πολεμήϊα τεύχεα δύω,
Τόφρ' ὑμεῖς εὔχεσθε Διῒ Κρονίωνι ἄνακτι
γ. ποτίδεγμ Σιγῇ ἐφ' ὑμείων, ἵνα μὴ Τρῶές γε πύθωνται·
Ἠὲ καὶ ἀμφαδίην, ἐπεὶ οὔτινα δείδιμεν ἔμπης.
Οὐ γάρ τίς με βίῃ γε ἑκὼν ἀέκοντα δίηται,
Οὐδέ τ' ἀϊδρείῃ· ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ νήϊδά γ' οὕτως
γ. τετράφθαι μὲν Ἔλπομαι ἐν Σαλαμῖνι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' εὔχοντο Διῒ Κρονίωνι ἄνακτι.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν,
Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,
Δὸς νίκην Αἴαντι καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι·
Εἰ δὲ καὶ Ἕκτορά περ φιλέεις, καὶ κήδεαι αὐτοῦ,
Ἴσην ἀμφοτέροισι βίην καὶ κῦδος ὄπασσον.

Meriones, ſimilis Marti homicidæ:
Poſt hos.a. Eurypylus Euæmonis illuſtris filius:
Surrexit & Thoas Andræmonides, et nobilis Vlyſſes:
Omnes hi volebant pugnare cum Hectore nobili.
Inter hos.a. rurſus dixit Gerenius eques Neſtor,
Sortē nunc mouete vniuerſi, qui ſorte electus fuerit,
Iſte enim iuuabit bene armatos Græcos,
Et ipſe ſuo animo iuuabitur, ſi euaſerit
Pernicioſo ex prælio & periculoſo certamine.
Sic dixit: hi autem ſortem ſignauerunt ſinguli,
Et iniecerunt galeæ Agamemnonis Atridæ,
Populi autem ſupplicabant, dijsq. manus eleuabant:
Sic a. aliquis dicebat ſuſpiciens in cœlum latum:
Iupiter pater (da, vel Aiaci ſortē obuenire, vel Tydei filio,
Vel ipſi regi ditiſſimæ Mycenæ.
Sic dixerūt: mouit.a. Gerenius eques Neſtor:
Exilijt autem ſors galea quam volebant ipſi,
Nempe Aiacis: præco a. ferens per cœtum vbiq.,
Oſtendit à dextra omnib. optimatib. Græcorum.
Hi autem non cognoſcentes, renuerunt ſinguli.
Sed quādo iam ad illū peruenit ferēs per cœtū vbiq.,
Qui ipſā inſcriptā galeæ iniecerat, illuſtris Aiax,
Porrexit quidem manū: hic autem impoſuit, propè aſtans.
Cognouit.a. ſortis ſignum conſpicatus: gauiſus eſt.a. animo:
Hanc itaq. ad pedem ſuum humi iecit, dixitq.,
O amici, ſanè ſors mea eſt, gaudeo autem & ipſe
Animo, quoniam exiſtimo me victurū Hectora nobilē.
Sed agite, dum ego bellica arma induam,
Interim vos ſupplicate Ioui Saturnidæ regi
Tacitè apud vos, vt ne Troiani audiant:
Vel etiā palā, quādoquidē neminē timemus omnino
Nō.n. aliquis me virib ſaltē volēs nolentē terrebit,
Neq. propter imperitiam: nā neq. me rudem adeò
Puto in Salamine genitum educatumq. eſſe.
Sic dixit: hi.a. ſupplicabant Ioui Saturnidæ regi.
Sic.a. aliquis dicebat ſuſpiciens in cœlum latum:
Iupiter pater, Idæ præſes, auguſtiſſime, maxime,
Da victoriam Aiaci, & ſplendidam gloriā referre.
Si autem & Hectorem diligis, & curas ipſum,
Aequalem ambobus vim & gloriam præbe.

COMMENTARIVS.

μέγα πένθος) Ingens eſt illud infortunium, quod amicis dolorem, inimicis gaudium parit: unde Aiacem hoc angit apud Sophoclem, quòd Vlyſſi ſui ridendi anſam præbeat, ἦ που πολὺν γέλωθ' ὑφ' ἡδονῆς ἄγει. Vbi uerò ipſis quoq; inimicis dolorem affert calamitas illa, maior eſt quàm æſtimari poſſit, cuius rei hoc loco exemplum eſt. Ait enim Neſtor, ipſum Peleum lacrymas præ mœrore eſſuſurum, & mortem exoptaturum, ubi Græcos ſic Hectoris terrore percelli audiret. Peleum, inquam, Achillis patrem ipſis Græcis filij gratia infenſum. Sed pace Euſtathij noſtri dixerim hoc nolim intelligi, ſi per eruditum lectorē liceat, cùm uix intra tam exiguum tempus illud Achillis factū ad Peleum peruenire potuerit. Sed cùm illuſtriſſimus eſſet Peleus in Græcia, eius potiſſimum meminit, quòd etiam ille de rebus Græcorum magis uideretur fuiſſe ſolicitus, cū ne proprium quidem filium ad euerſionē Troiæ neceſſarium domi continuerit, licet eum in illa expeditione moriturum ſciret. Itaq; ueriſimile eſt, tam generoſum heroem ægrè laturum, ſi unius Hectoris aſpectu proceres Græcos perterritos & obſtupefactos intellexerit.

ὅς ποτέ μ' εἰρόμενος) Id uidetur accidiſſe, cùm Achillis gratia ad Peleum legatus à Græcis miſſus eſt: unde forſitan non tam Græcorum dedecus hac in parte reformidat, quàm ne ipſe mendacis hominis loco apud Peleum exiſtimetur, cui iam olim Græcorum uirtutem adeò magnificè iactauerat.

αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ) Hoc uoto alias etiam uſus eſt, cùm ſe uidelicet iuuenem eſſe uellet, ut in illius ætatis robore teſtatam uirtutem ſuam faceret, quam olim uariè indicauit: cuius rei exemplum affert præſenti negotio ſimile, illudque copioſè refert ſenili garrulitate intempeſtiua. qua in re decorum perſonarum mirè ſeruat Poeta: id enim ſenibus familiare eſt, ut facinora & res à ſe iam pridem geſtas libenter cōmemorent: ueriti, ne decrepita illorū ætas uileſcat, ſi iuuētutis recordatione apud alios nō cōmendetur.

κλήρῳ νῦν πεπάλαχθε) Fortunæ committit Neſtor præſtantioris electionem, neq; ipſemet eum eligit, ne uno electo cæteri ereptum hunc ſibi honorem dolerent unius iudicio, cùm & ipſe eos omnes dignos, qui Hectori opponerentur, agnoſcat. ſed ſi ſorte cuipiam obtigerit, non habent cæteri quid electo inuideant. Talem rationem alicubi ab Arriano memorari refert Euſtathius. Porrò ſortes in rebus dubijs dirimendis adhiberi ſolitas olim conſtat tū hinc tum ex alijs Homeri locis, qui præceſſerūt, & adhuc ſubſequentur. Hic in galeam immittūtur ex more militari, alias in urnam: Quæſitor Minos urnā mouet, Maro 6. Aen. Ex uarijs autem rebus fiebant, uel calculo, uel concha, uel aſcia, uel annuli nota, uel ceſpite iuxta Sophoclem, uel teſſellis & taleolis ligneis, ut alij

quoque

quoque iam annotarunt. Vide Adr. Iunium Animad. lib. 2. cap. 5. ubi multa de ſortiendi rationibus uarijs diligenter explicantur. Harum uſum in multis caſibus etiam Iureconſulti concedunt, ſed & à ſacris paginis non abeſt. M. Tullius autem 2. de Diuin. eas omnino damnat. Quid enim, inquit, ſors eſt? idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod teſſeras. Quibus temeritas & caſus, non ratio, nec conſilium ualet. Tota res eſt inuenta fallacijs, aut ad quæſtum, aut ad ſuperſtitionem, aut ad errorem, &c. Primo autem libro Quinctus ductas ſortes ut in rem aptè cadant, fieri poſſe diuinitùs credere ſe affirmabat. Deniq; totam hanc diſputationem Academicè, id eſt dubitanter agitat in illis libris Tullius.

κλῆρον σημήναντο) Hæc ſigna non ſunt neceſſario literæ quædam & elementa intelligenda, ſed uel etiam imagines quædam aut ſimulachra, aut ſculpturæ quædam aliæ, quod poſteà κλῆρος σῆμα dicetur. Fuit itaque κλῆρος καὶ σφράγισμα τὸ σῶμα τὸ σημαινόμενον, corpus aliquod ſignatum quod agitabatur, in urna uidelicet uel in galea, ut diximus.

Ζεῦ ἄνα τε) Non agnoſcit ſortes Poeta pro rebus fortuitis niſi quoad hominū reſpectum, qui ignorant earum exitum: ſiquidem manifeſtè docet eas à Deo regi, cùm faciat Græcos illi ſupplicantes, ut ſortem certaminis uni ex tribus illis heroibus concedat. Ergo longe abeſt diuinus noſter Poeta ab impio Epicuro, qui omnia fortuito & temerario moderamini committit, cum etiam illa quæ fortunæ maiorem ſpeciem habent, ut ſortes, in Dei manu reponat. Proinde minime eſt audiendus Lamprias ille apud Plutarchum Sympoſ. lib. 9. cap. qui ſortium diſpenſationem fortuitam eſſe dicit. Quod ego tamen admitto, ſi homines tantum ſpectaueris: ſed illæ etiam ex prouidentia Dei omnino pendent. Eo ſenſu etiam accipiendum eſt nomen illud Fortunæ quæ enim conſilio humano non fiunt, cauſam quoad nos non habent, ſed illa omnino Deus regit & moderatur.

ἶσον ἀμφοτέροισι) Hæc pars eſt futuri prædictio. nam ita accidet, ut Hector & Aiax æquali Marte decernant, neuterque ſuperior exiſtat.

Sic dixerunt: Aiax autē armatus eſt fulgenti ferro.
Sed poſtquam omnia circa corpus induit arma,
Iuit poſtea, qualis ingens incedit Mars,
Qui it in bellum ad viros quos Saturnides (gnare:
Propter animū rodentē cōtentionē robore cōmiſit pu-
Talis Aiax motus eſt magnus, vallum Achiuorum,
Subridens terribili vultu: infernè autem pedibus
Ibat latè gradiens, quatiens longam haſtam.
Hunc a. & Argiui valde lætabantur aſpicientes:
Troianos. a. tremor grauis inceſſit pēr mēbra ſingulos,
Hectoriq. ipſi animus in pectoribus palpitabat.
Sed non amplius poterat ſubterfugere, neq. regredi
Retro copiarū in turbā, quoniā prouocârat certamine:
Aiax. a. comin⁹ acceſſit, ferēs ſcutū inſtar turris, (bricās
Aereū, è 7 boū corijs factū, qđ ei Tychius elaborârat fa
Coriariorū præſtantiſſimus in Hyla ædes habitans,
Qui ei fecit ſcutū variū, ſeptē bubulis pellib. cōſtans
Taurorum ſaginatorum: octauum aūt induxit æs.
Hoc ante pectus ferens Telamonius Aiax,
Stetit valde propè Hectorē, minatusq. allocutus eſt,
Hector nūc quidē manifeſtè cognoſces cū ſolo ſolus,
Quales etiā Danais optimates interſunt, (leonino
Et preter Achillē virorū ordines perrūpentem, animo
Sed hic quidē in nauib. curuas puppes habentib. mar
Iacet iratus Agamēnoni paſtori populorū: (vadis
Nos autem ſumus tales, qui tibi obuiare poſſimus,
Et multi: ſed ordire pugnam & prælium,
Hunc. a. rurſus allocutus eſt galea motor Hector:
Aiax nobilis Telamonie princeps populorum,
Ne me tanquam puerum imbecillem tenta,
Vel mulierem, quæ neſcit bellica opera.
Sed ego benè noui pugnasq. cædesq. virorum,
Scio ad dextram, ſcio ad ſiniſtram mouere ſcutum
Aridum: ideo mihi licet audacter pugnare.
Scio. a. in prælio ſtatario ſæuo canere Marti:
Noui etiam inſilire in pugna in equas celeres.
Sed enim non te volo ferire talem exiſtentem
Clàm circumſpiciens, ſed palàm, ſi aſſequi potuero.

Ὣς ἄρ' ἔφαν. Αἴας δὲ κορύσσετο νώροπι χαλκῷ.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα περὶ χροῒ ἕσσατο τεύχη,
Σεύατ' ἔπειθ' οἷός τε πελώριος ἔρχεται Ἄρης,
Ὅς τ' εἶσιν πόλεμόνδε μετ' ἀνέρας οὕς τε Κρονίων
Θυμοβόρου ἔριδος μένεϊ ξυνέηκε μάχεσθαι·
Τοῖος ἄρ' Αἴας ὦρτο πελώριος, ἕρκος Ἀχαιῶν,
Μειδιόων βλοσυροῖσι προσώπασι. νέρθε δὲ ποσσὶν
Ἤϊε μακρὰ βιβὰς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
Τὸν δὲ καὶ Ἀργεῖοι μέγ' ἐγήθεον εἰσορόωντες·
Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον·
Ἕκτορί τ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσεν.
Ἀλλ' οὔπως ἔτι εἶχεν ὑποτρέσαι, οὐδ' ἀναδῦναι
Ἂψ λαῶν ἐς ὅμιλον, ἐπεὶ προκαλέσσατο χάρμῃ.
Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον,
Χάλκεον, ἑπταβόειον, ὅ οἱ Τυχίος κάμε τεύχων,
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων· χ. ...
Ὅς οἱ ἐποίησεν σάκος αἰόλον, ἑπταβόειον,
Ταύρων ζατρεφέων, ἐπὶ δ' ὄγδοον ἤλασε χαλκόν.
Τὸ πρόσθε στέρνοιο φέρων Τελαμώνιος Αἴας
Στῆ ῥα μάλ' Ἕκτορος ἐγγὺς, ἀπειλήσας δὲ προσηύδα
Ἕκτορ, νῦν μὲν δὴ σάφα εἴσεαι οἰόθεν οἶος
Οἷοι καὶ Δαναοῖσιν ἀριστῆες μετέασι,
Καὶ μετ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσι ποντοπόροισι
Κεῖτ' ἀπομηνίσας Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν·
Ἡμεῖς δ' εἰμὲν τοῖοι οἳ ἂν σέθεν ἀντιάσαιμεν,
Καὶ πολέες· ἀλλ' ἄρχε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Αἶαν διογενὲς, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
Μή τί μευ ἠΰτε παιδὸς ἀφαυροῦ πειρήτιζε,
Ἠὲ γυναικὸς, ἣ οὐκ οἶδεν πολεμήϊα ἔργα·
Αὐτὰρ ἐγὼν εὖ οἶδα μάχας τ' ἀνδροκτασίας τε.
Οἶδ' ἐπὶ δεξιὰ, οἶδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν
Ἀζαλέην, τό μοι ἐστὶ ταλαύρινον πολεμίζειν·
Οἶδα δ' † ἐνὶ σταδίῃ δηΐῳ μέλπεσθαι Ἄρηϊ· χ. ...
Οἶδα δ' ἐπαΐξαι μόθον ἵππων ὠκειάων.
Ἀλλ' οὐ γάρ σ' ἐθέλω βαλέειν τοιοῦτον ἐόντα
Λάθρῃ ὀπιπεύσας, ἀλλ' ἀμφαδὸν, αἴ κε τύχοιμι.

COMMENTARIVS.

μειδιόων βλοσυροῖσι) M. Tullius 4. Tuſc. cùm pro Stoicis aduerſus Peripateticos diſputat, qui iram Cotem fortitudinis appellare ſolent, & in multis negotijs neceſſariam, ut ſpecialiter aduerſus hoſtem, Aiacis noſtri exemplo ad contrarium perdocendum utitur, quem Homerus ad Hectorem pergentem cum riſu fingit. An uerò inquit Tullius, uir fortis, niſi ſtomachari cœperit, non poteſt fortis eſſe? gladiatorum id quidem: quanquam in eis ipſis uidemus ſæpe conſtantiam: colloquuntur, congrediuntur, aliquid poſtulant, ut magis placati, quàm irati eſſe uideantur. Sed in illo genere ſit ſanè Placideianus aliquis hoc animo, ut narrat Lucilius: Occidam illum equidem, & uincam: ſi id quæritis, inquit, Verùm illud credo fore, in os prius accipiam ipſe, Quàm gladium in ſtomacho ſura, ac pulmonibus ſiſto, Odi hominem: iratus pugno: nec longius quicquam Nobis, quàm dextræ gladium

dum accommodet alter: Vſque adeò ſtudio atque odio illius efferor ira. At ſine hac gladiatoria iracundia uidemus progredientem apud Homerum Aiacem multa cum hilaritate, cùm depugnaturus eſſet cum Hectore, cuius ut arma ſumpſit, ingreſſio lætitiam attulit ſocijs, terrorem autem hoſtibus, ut ipſum Hectorem, quemadmodum eſt apud Homerum, toto pectore trementem prouocaſſe ad pugnam pœniteret. Atque hi collocuti inter ſe, priuſquam manum contererent, leniter & quietè, nihil ne in ipſa quidem pugna iracundè rabioſéue fecerunt. Tum alia exempla addit Tullius. Ego, inquit, ne Torquatum quidem illum, qui hoc cognomen inuenit, iratum exiſtimo Gallo torquem detraxiſſe: nec Marcellum apud Claſtidium ideo fortem fuiſſe, quia fuerit iratus. De Africano quidem, quia notior eſt nobis propter recentem memoriam, uel iuuare poſſum, non illum iracundia tum inflammatum fuiſſe, cùm in acie M. Halienum Pelignum ſcuto protexit, gladiumque hoſti in pectus infixit. De L. Bruto fortaſſe dubitarim, an propter infinitum odium tyranni effrenatius in Aruntem inuaſerit. Video enim utrumque comminus ictu cecidiſſe contrario. Quid igitur huc adhibetis iram, an fortitudo, niſi inſanire cœperit impetus ſuos non habet? quid? Herculem, quem in cœlum iſta ipſa, quam uos iracundiam eſſe uultis, ſuſtulit fortitudo, iratumne cenſes conflixiſſe cum Erymanthio apro, aut leone Nemæo? an etiam Theſeus Marathonij tauri cornua comprehendit iratus? Vide, ne fortitudo minimè ſit rabioſa, ſitque iracundia tota leuitatis. Neque enim eſt illa fortitudo, quæ rationis expers eſt, &c. Nam ibi adhuc plura in hoc argumentum dicuntur, quibus probat, non eſſe omnino neceſſarium, ut uiri fortes iracundia inflammentur, quæ initium inſaniæ ab Ennio eleganter appellatur. Hunc locum etiam Plutarchus in libello πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν enarrauit his uerbis: [illegible] Τρῶας καὶ τὸν Ἕκτορα [illegible] Αἴαντος [illegible] Ἕκτωρ [illegible] ὁ Αἴας [illegible], id eſt, ut interpretatur Cruſerius. Inſuper habet commentationem non inutilem animorum motus Troianorum & Hectoris, quando Aiax cum eo ex prouocatione dimicaturus erat. Siquidem Aeſchylus ludis Iſthmijs cæſo in faciem pugile atque inſecuto clamore: Quantum ualet, inquit, exercitatio? Spectatores uociferantur, ictus ſilet. Poeta autem cùm dicit, Aiacem in armis progredientem ſplendidum gauiſos, cùm uiderent, Græcos. At Troianorum uehemés tremor occupat artus Corque etiam Hectoreum ſub pectore palpitat ipſum. Quis non probet diuerſitatem? cum eius qui periculum adit, cor ſalit modo, quaſi luctaturus ſane aut ſtadium curſurus: ſpectatorum uerò tremit & concutitur corpus ſtudio & metu de rege. Hanc autem Aiacis & Hectoris monomachiam falſam eſſe contendit Dio Pruſæus in Troianis. Falſum quoque eſt, inquit, Hectoris & Aiacis ſingulare certamen: & illius admodum fatua eſt tranſactio, rurſum Aiace uincente, donis utrique mutuo datis tanquam iam amicis, &c. Sed & hiſtoriæ aliæ, quæ de bello Troiano extant, nullam eius monomachiæ mentionem faciant, quod ſciam.

Ἐν τρομέω ἃ δεινὰ φ[illegible] Hoc eſt quod paulo antè dicebat Tullius, hos gladiatores Homericos inter ſe colloqui, ut eos non iratos, ſed placatos exiſtimes. Quia & rarum eſt apud hunc Poetam inire quoduis certamen, niſi mutua confabulatione præludatur: quæ plerunque comminationes continet, qualis iſta Aiacis & Hectoris, nullam aliam ob cauſam, niſi quod non exiguam efficacitatem habent uerba ad uirtutem exacuendam & excitandam, quibus, non ſecus ac leo caudæ ſtimulo, generoſi & fortes uiri utuntur. Attendenda eſt autem Aiacis oratio. Cùm enim ille intelligeret, ob Achillis abſentiam audaciorem factum Hectorem præter conſuetudinem, ut ad ſingularem pugnam heroas Græcos prouocaret: docet leuem eſſe illam cauſam, neque totius exercitus robur & præſertim procerum in uno Achille conſiſtere, adeſſe quoque alios, qui Hectoris uirtuti & audaciæ non cedant. Quod modeſtè ab Aiace enunciatum eſt: quia non ſibi ſoli laudem illam tribuit Hectori reſiſtendi, quaſi ſibi ut præſtantiſſimo illæ partes demandatæ ſint, ſed & eam ſibi cum multis alijs prætereà communem, ut eſt etiam a Plutarcho in libello de Aud. Poetis obſeruatum. Quibus ut reſpondeat Hector, uirtutes ſuas enumerat, quæ ad rem bellicam pertinent, ne ſe perterrefieri Aiacis magnanimitate oſtendat.

ἠ ἐπὶ οἶδεν πολεμήια ἔργα) Dictum eſt ad differentiam mulierum, quæ bellandi peritæ ſunt, quales erant olim Amazones.

οἶδα δ' ἐνὶ σταδίῃ) Ideo hoc dicit, quia talis eſt præſens futura pugna, in quo genere etiam excellebat Aiax.

οἶδα δ' ἐπαΐξαι) Hac parte maior eſt Aiace Hector. De hoc modo autem in equos inſiliendi in prælio anteà iam ſatis diximus.

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Αἴαντος δεινὸν σάκος ἑπταβόειον,
Ἀκρότατον κατὰ χαλκὸν, ὃς ὄγδοος ἦεν ἐπ' αὐτῷ.
Ἓξ δὲ διὰ πτύχας ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρής·
Ἐν τῇ δ' ἑβδομάτῃ ῥινῷ σχέτο. δεύτερος αὖτε
Αἴας διογενὴς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλε Πριαμίδαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην.
Διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο.
Ἀντικρὺ δὲ παραὶ λαπάρην διάμησε χιτῶνα
Ἔγχος. ὁ δ' ἐκλίνθη, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Τὼ δ' ἐκσπασσαμένω δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἅμ' ἄμφω
Σύν ῥ' ἔπεσον, λείουσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισιν,
Ἢ συσὶ κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν.
Πριαμίδης μὲν ἔπειτα μέσον σάκος οὔτασε δουρί,
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμή.
κ. διὰ πρὸ Αἴας δ' ἀσπίδα νύξεν ἐπάλμενος, ἡ δὲ διὰ πρὸ
Ἤλυθεν ἐγχείη, στυφέλιξε δέ μιν μεμαῶτα,
Τμήδην δ' αὐχέν' ἐπῆλθε, μέλαν δ' ἀνεκήκιεν αἷμα.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀπέληγε μάχης κορυθαιόλος Ἕκτωρ,
Ἀλλ' ἀναχασσάμενος λίθον εἵλετο χειρὶ παχείῃ,
Κείμενον ἐν πεδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε, μέγαν τε·
Τῷ βάλεν Αἴαντος δεινὸν σάκος ἑπταβόειον,
Μέσσον ἐπομφάλιον· περιήχησεν δ' ἄρα χαλκός.
Δεύτερος αὖτ' Αἴας πολὺ μείζονα λᾶαν ἀείρας,
Ἧκ' ἐπιδινήσας, ἐπέρεισε δὲ ἶν' ἀπέλεθρον·
Εἴσω δ' ἀσπίδ' ἔαξε βαλὼν μυλοειδέϊ πέτρῳ·

Dixit, et vibrãs protecit longã lanceã, (factũ
Et percuſsit Aiacis ingẽs ſcutũ, ex ſeptẽ pellibus boum
Summã iuxta lamina æreã, quæ octaua erat in ipſo,
Sex.a.p pelliũ plicas penetrauit findẽs haſta indomita:
In ſeptima autem pelle hæſit. Secundus rurſus
Aiax nobilis emiſit longam haſtam,
Et percuſsit Priamidæ ad clypeum vndiq; æqualem:
Clypeum quidem penetrauit lucidum fortis haſta,
Et per thoracem ingenioſè factum infixa eſt.
E regione autem iuxta ile diſcidit loricam
Haſta: is.a. inclinatus eſt, & vitauit mortẽ nigram.
Hi aũt euellentes longas haſtas manib ſimul ambo,
Congreſsi ſunt leonibus ſimiles crudiuoris,
Vel ſuibus apris, quorum robur non imbecille.
Priamides quidem poſtea medium ſcutum læſit haſta,
Neq; perrupit ferrum. reflexa eſt autem ei cuſpis.
Aiax autem clypeum percuſsit inſiliens, & penitus
Tranſiuit haſta, repreſsit autem ipſum irruentem:
Cæſim.a. ceruicem læſit, ater autem exiliebat ſanguis.
Sed ſic quidem ceſſauit à pugna galeæ motor Hector,
Sed retrocedens lapidem accepit manu forti,
Iacentem in campo, nigrum, aſperum, magnumq;,
Eo pcuſsit Aiacis ingens ſcutũ 7. pellib boũ conſtans,
Medium ad vmbonem: circumſonuit autem æs.
Secundus.a. Aiax multo maiorẽ lapidem eleuans
Miſit contorquens: adhibuit aũt vim immenſam:
Intra.a. ſcutum fregit percutiens rotundo lapide.

Labe-

Labefactauit.a. ei dilecta genua. is.a. ſupinus extēſus
Scuto inhærens: hunc.a. ſtatim erexit Apollo. (eſt
Et iam enſibus cominus vulneraſſent
Niſi præcones Iouis nuncij atq; virorum,
Veniſſent: alter quidē Troianorū, alter verò Achiuo-
Talthybiusq; et Idæus, prudētes ambo. (rū loricatorū
In medio.a. amborū ſceptra tenuerūt, dixitq; verbum
Præco Idæus prudentia conſilia ſciens:
Ne amplius filij dilecti bellate, neq; pugnetis,
Vtrunq;.n. veſtrū diligit nubium coactor Iupiter,
Ambo.a. bellatores: quod quidem etiā ſcimus omnes.
Nox verò iam adeſt, bonū quoq; nocti parēre.
Hunc autem reſpondens allocutus eſt Telamonius
Aiax,
Idæe, Hectorem hæc iubete loqui.
Ipſe enim pugna prouocauit omnes proceres.
Incipiat: & ego valdè parebo, ſi quidem ipſe. (Ector,
Hūc.a. rurſus allocutus eſt magnus caſſide varia He-
Aiax, quādo tibi dedit Deus magnitudinēq; vireſq;,
Et prudētiā. inter.u. Achiuos haſta præſtantiſſimus es:
Nunc quidem ceſſemus à prælio & certamine
Hodie: poſthac rurſus pugnabimus, donec Deus
Nos dirimat, det autem alterutris victoriam.
Nox iam adeſt: bonum & nocti parēre:
Vt tu lætifices omnes apud naues Achiuos,
Tuoſq; maximè ciues, & ſocios qui tibi adſunt:
At ego in ciuitate magna Priami regis
Troianos lætificē, et Troianas logis veſtib. ornatas,
Quæ pro me ſupplicantes, diuinū ingredientur tēplū.
Dona vero agè mutuò inclyta demus ambo,
Vt aliquis ſic dicat Achiuorumq; Troianorumq;:
Profectò pugnabant pro cōtentione animū rodente,
Et iterum in amicitia ſeparati, ſunt conciliati.
Sic vtiq; locut⁹ dedit enſē argēteis clauis diſtinctū,
Cum vaginaq; offerens, & artificioſè facta corrigia:
Aiax aūt baltheū dedit puniceo colore ſplendidum.

Βλάψε δέ οἱ φίλα γούναθ᾽· ὁ δ᾽ ὕπτιος ἐξετανύσθη,
Ἀσπίδι ἐγχριμφθείς· τὸν δ᾽ αἶψ᾽ ὤρθωσεν Ἀπόλλων.
Καί νύ κε δὴ ξιφέεσσ᾽ αὐτοσχεδὸν οὐτάζοντο,
Εἰ μὴ κήρυκες Διὸς ἄγγελοι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Ἦλθον, ὁ μὲν Τρώων, ὁ δ᾽ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Ταλθύβιός τε καὶ Ἰδαῖος, πεπνυμένω ἄμφω·
Μέσσῳ δ᾽ ἀμφοτέρων σκῆπτρα σχέθον, εἶπέ τε μῦθον
Κῆρυξ Ἰδαῖος πεπνυμένα μήδεα εἰδώς,
Μηκέτι παῖδε φίλω πολεμίζετε, μηδὲ μάχεσθον·
Ἀμφοτέρω γὰρ σφῶϊ φιλεῖ νεφεληγερέτα Ζεύς.
Ἄμφω δ᾽ αἰχμητά· τό γε δὴ καὶ ἴδμεν ἅπαντες.
Νὺξ δ᾽ ἤδη τελέθει, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι.
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη Τελαμώνιος
Αἴας,
Ἰδαῖ᾽, Ἕκτορα ταῦτα κελεύετε μυθήσασθαι.
Αὐτὸς γὰρ χάρμῃ προκαλέσσατο πάντας ἀρίστους·
Ἀρχέτω, αὐτὰρ ἐγὼ μάλα πείσομαι, ᾗ περ ἂν οὗτος.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Αἶαν ἐπεί τοι δῶκε θεὸς μέγεθός τε βίην τε,
Καὶ πινυτήν, περὶ δ᾽ ἔγχει Ἀχαιῶν φέρτατός ἐσσι,
Νῦν μὲν παυσώμεσθα μάχης καὶ δηϊοτῆτος,
Σήμερον· ὕστερον αὖτε μαχησόμεθ᾽, εἰσόκε δαίμων
Ἄμμε διακρίνῃ, δώῃ δ᾽ ἑτέροισί γε νίκην.
Νὺξ δ᾽ ἤδη τελέθει, ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πιθέσθαι,
Ὡς σύ τ᾽ ἐϋφρήνῃς πάντας παρὰ νηυσὶν Ἀχαιούς,
Σούς τε μάλιστα ἔτας καὶ ἑταίρους οἵ τοι ἔασιν·
Αὐτὰρ ἐγὼ κατὰ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
Τρῶας ἐϋφρανέω καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,
Αἵ τέ μοι εὐχόμεναι θεῖον δύσονται ἀγῶνα.
*Δῶρα δ᾽ ἄγ᾽ ἀλλήλοισι περικλυτὰ δώομεν ἄμφω, γρ. δῶρα δὲ
Ὄφρα τις ὧδ᾽ εἴπῃσιν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε,
Ἠμὲν ἐμαρνάσθην ἔριδος πέρι θυμοβόροιο,
Ἠδ᾽ αὖτ᾽ ἐν φιλότητι διέτμαγεν ἀρθμήσαντε.
Ὣς ἄρα φωνήσας δῶκε ξίφος ἀργυρόηλον,
Σὺν κολεῷ τε φέρων καὶ *ἐϋτμήτῳ τελαμῶνι· γρ. ἐϋτμήτῳ
Αἴας δὲ ζωστῆρα δίδου φοίνικι φαεινόν.

COMMENTARIVS.

ἤια βάμμεναι λόν) Iam deſcribitur vtriuſq; herois congreſſus, ita tamen ut Aiax Hectore ſit ſuperior, adeò ut hic Apollinis auxilio indiguerit. Attendatur autem diligenter à curioſo lectore hic congreſſus, ut utriuſque herois dexteritatem & uirtutem in pugnando obſeruet. Eſſet enim quaſi περιεργον, illa noſtris commentarijs repetere.

εἰ μὴ κήρυκες) Quòd hic dicitur medios interueniſſe præcones, κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum eſt, eos à cæteris heroibus miſſos: niſi forte & aliter tanquam diuinum genus ad id proprio motu ſint incitati. eos enim ἀγγέλους διὸς appellat, ut etiam lib. 1.

μηκέτι παῖδε φίλω) Certamen utriuſque herois dirimit Idæus tribus propoſitis. Primum quòd uterque à Ioue æqualiter diligatur: proinde neutri uictoriam eſſe expectandam de altero, cùm fauorem ἰσότιμον Iouis a ſe habeant. Deinde quod cum iam eorum fortitudo reliquis omnibus explorata ſit, non eſſe præterea opus, ut eam magis in hoc certamine comprobent. Tertiò quòd idipſum nox inſtans ſuadeat, quæ quietem, non labores affert, ut mox dicemus.

νυκτὶ πιθέσθαι) Parere nocti illi dicuntur, qui ab opere ceſſant, quaſi id nox tacitè uideatur imperare: cui contrarium facit Auror a, ubi dicitur φῶς ἀγγέλλουσα ἐπὶ ἔργα. Ipſa enim quieſcere non iubet, ſed προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου iuxta Heſiodum.

πάντας ἀρίστους) Qui uni ſoli tamen impræſentiarum non ſufficit. Scomma eiuſmodi latet in his uerbis. Porrò non fuiſſet conſentaneum, ut qui ad certamen erat prouocatus, is prior ceſſaret, ideo rectè monetur Idæus ab Aiace, ut Hectorem prius deſiſtere iubeat.

δῶκε ξίφος ἀργυρόηλον) Monomachiam ſuam terminant Aiax & Hector mutuis donis, quæ tamen utriq; pernicioſa fuerunt. Aiax enim hoc gladio ſeſe confodit, Hector cum dato balthèo currui poſt mortē ignominioſe alligatus eſt, ut ait Euſtathius: quanquam infrà Iliad. χ. bouinis loris alligari dicatur Hector ab Achille. Vnde natum eſſe aiunt prouerbium illud, Hoſtium munera non munera, ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. Quod cùm enarrat Eraſmus, refert ex alijs prouerbiorum interpretibus, Hectorem per occaſionem balthei occiſum eſſe ab Achille iuxta muros Troianos. Illam occaſionem balthei uidentur mihi illi omnino diuinare: nam nihil tale in Homero reperio, niſi me ualde fallit memoria. Horum autem munerum meminit Epigramma Græcum: Ἕκτωρ Αἴαντι ξίφος ὤπασεν, Ἕκτορι δ᾽ Αἴας ζωστῆρ᾽· ἀμφοτέρων ἡ χάρις εἰς θάνατον. Hector Aiaci enſem dedit, Hectori uerò Aiax Baltheum: utr[um]que munus ad mortem. Res autem ita poſtmodum ſucceſſit, ut damnoſa utrique illa dona fierent, cum tamen amicè ab utroque data & accepta eſſent. Ideo fortaſſe hic locus prouerbio illi initium non fecerit: quinimò illud quaſi peruulgatum uſurpauit Aiax apud Sophoclem, cum ait, ἀλλ᾽ ἔστ᾽ ἀληθὴς ἡ βροτῶν παροιμία, ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κοὐκ ὀνήσιμα: id eſt: Quin uerum id eſt mortalium prouerbium, Non eſſe dona, d[o]na quæ ue[n]iant tibi Ab hoſte, uerùm inauſpicata ac noxia. Quod etiam Eraſmus annotat. Quibus reſpondet illud Vergilij de Didone: *enſemq; recludit*

Dardanium, non hos quæſitum munus in uſus.

Τὼ δὲ διακρινθέντε, ὁ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν
Ἤϊ', ὁ δ' ἐς Τρώων ὅμαδον κί'· τοὶ δ' ἐχάρησαν
Ὡς εἶδον ζωόν τε καὶ ἀρτεμέα προσιόντα,
Αἴαντος προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους·
γρ. ἐελπίοντες Καί ῥ' ἦγον προτὶ ἄστυ, *ἀελπτέοντες σόον εἶναι.
Αἴαντ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον κεχαρηότα νίκῃ.
Οἳ δ' ὅτε δὴ κλισίῃσιν ἐν Ἀτρείδαο γένοντο,
Τοῖσι δὲ βοῦν ἱέρευσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Ἄρσενα, πενταέτηρον, ὑπερμενεῖ Κρονίωνι·
Τὸν δέρον, ἀμφί θ' ἕπον, καί μιν διέχευαν ἅπαντα,
Μίστυλλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ παύσαντο πόνου, τετύκοντό τε δαῖτα,
γρ. οὐδ' ἔτι Δαίνυντ', *οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης·
Νώτοισιν δ' Αἴαντα διηνεκέεσσι γέραιρεν
Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ὁ γέρων πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῆτιν
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή·
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ἀτρείδη τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες Παναχαιῶν·
Πολλοὶ γὰρ τεθνᾶσι καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
Τῶν νῦν αἷμα κελαινὸν ἐΰρροον ἀμφὶ Σκάμανδρον
Ἐσκέδασ' ὀξὺς Ἄρης, ψυχαὶ δ' Ἀϊδόσδε κατῆλθον·
Τῶ σε χρὴ πόλεμον μὲν ἅμ' ἠοῖ παῦσαι Ἀχαιῶν,
Αὐτοὶ δ' ἀγρόμενοι κυκλήσομεν αὐτόθι νεκροὺς
γρ. πυρὶ καίομεν Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν· ἀτὰρ *κατακήομεν αὐτοὺς
γρ. ἀπὸ πρὸ Τυτθὸν *ἀποπρὸ νεῶν, ὥς κ' ὀστέα παισὶν ἕκαστος
Οἴκαδ' ἄγῃ, ὅταν αὖτε νεώμεθα πατρίδα γαῖαν·
Τύμβον δ' ἀμφὶ πυρὴν ἕνα χεύομεν ἐξαγαγόντες
γρ. ἐκ πεδίου Ἄκριτον †ἐν πεδίῳ· ποτὶ δ' αὐτὸν δείμομεν ὦκα
Πύργους ὑψηλούς, εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ποιήσομεν εὖ ἀραρυίας,
γρ. ἱππηλασίη Ὄφρα δι' αὐτάων †ἱππήλατος ὁδὸς εἴη·
Ἔκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ὀρύξομεν ἐγγύθι τάφρον
γρ. ἵππον Ἥ χ' †ἵππους καὶ λαὸν ἐρυκάκοι ἀμφὶς ἐοῦσα,
Μή ποτ' ἐπιβρίσῃ πόλεμος Τρώων ἀγερώχων.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνησαν βασιλῆες.
Τρώων αὖτ' ἀγορὴ γένετ' Ἰλίου ἐν πόλει ἄκρῃ,
Δεινή, τετρηχυῖα, παρὰ Πριάμοιο θύρῃσι·
Τοῖσιν δ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν.
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Δεῦτ' ἄγετ', Ἀργείην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
Δώομεν Ἀτρείδῃσιν ἄγειν· νῦν δ' ὅρκια πιστὰ
Ψευσάμενοι μαχόμεσθα· τῶ οὔ νύ τι κέρδιον ἡμῖν
Ἔλπομαι ἐκτελέεσθαι, ἵνα μὴ ῥέξομεν ὧδε.
Ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,
Ὅς μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἀντῆνορ, σὺ μὲν οὐκέτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·
Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.
Αὐτὰρ ἐγὼ Τρώεσσι μεθ' ἱπποδάμοις ἀγορεύσω·
Ἀντικρὺ δ' ἀπόφημι, γυναῖκα μὲν οὐκ ἀποδώσω·
Κτήματα δ' ὅσσ' ἀγόμην ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ.

Hi.a, dirempti, hic quidem ad exercitum Achiuorũ
Ibat, alter.v, ad Tro. multitudinẽ iuit. hi.a gauiſi sũt,
Poſtq̃ viderunt viuumq́; & ſoſpitem aduenientem,
Aiacis elapſum fortitudinem, & manus inuictas.
Et deduxerunt ad ciuitatem deſperantes ſaluũ eſſe.
Aiacem rurſus ex altera parte bene armati Achiui
Ad Agamemnonẽ nobilem duxerunt, latũ victoriá.
Hi autem quando iam ad tentoria Atridæ venerunt,
Iis bouem ſacrificauit rex virorum Agamemnon
Marem, quinquennem, potenti Saturnidæ.
Hũc excoriarũt, appararũtq́; et ipsũ diſſecuerũt totũ:
Minutimq́; inciderunt ritè, infixeruntq́; verubus,
Aſſaruntq́; accuratè, detraxeruntq́; omnia.
Sed poſtq̃ ceſſarunt à labore, pararunt.q́; conuiuium,
Epulati ſunt, neq́; in aliquo animus indiguit conuiuio
Tergi partibus.a Aiacem longis honorauit æqualis:
Heros Atrides latè dominans Agamemnon.
Sed poſtquam potus & cibi deſiderium exemerunt,
His ſenex primus omnium texere cœpit conſilium
Neſtor: cuius & anteà optimũ apparuerat conſilium:
Qui ipſis bene ſapiens concionatus eſt, & dixit:
Atride, & cæteri optimates Achiuorum
Multi enim mortui ſunt comati Achiui,
Quorũ nũc ſanguinẽ atrũ, circa limpidũ Scamandr.
Diffudit aſper Mars animæ.a. in infernũ deſcenderũt
Itaq́; te oportet bellũ quidẽ prima luce ſedare Achiuorũ.
Nos ipſi vero congregati aduehamus huc cadauera
Bobus & mulis, & comburamus ea
Paulo longè ante naues, vt oſſa filijs quiſq́;
Domũ ducat, quãdo iterũ reuertemur in patriã terrã
Tumulũ.a circa pyram vnum congeramus progreſſi,
Indiſcretũ, extra campũ: apud.a. ipsũ ædificemus citò
Turres altas, propugnaculũ nauiumq́; & ipſorum
In ipſis vero portas faciamus bene aptatas,
Vt per ipſas equeſtris via ſit:
Exterius.a. profundam fodiamus propè foſſam,
Quæ equos & populum prohibeat circùm exiſtens,
Ne quando ingruat bellũ Troianorum ſuperborum.
Ita dixit: illi autem omnes approbarunt reges.
Troianorũ itẽ concio facta eſt Troiæ in arce ſumma,
Formidoloſa, turbulenta, apud Priami fores.
His autem Antenor prudens incepit concionari:
Audite me Troiani, & Dardanij, & auxiliarij.
Vt dicam quæ me animus in pectoribus iubet:
Eia agite, Argiuam Helenam & opes cum ipſa
Reddamus Atridis abducendas: nunc.a. fœdera fida
Fallentes pugnamus. quare nihil vtile nobis
Spero profecturum iri, niſi fecerimus ita.
Hic quidem ſic locutus reſedit. inter.a hõs ſurrexit
Nobilis Alexander Helenæ maritus pulchricomæ,
Qui ipſum reſpondens verbis alatis allocutus eſt:
Antenor, tu quidem non mihi grata hæc dixiſti:
Noniſti & aliũ ſermonem meliorem hoc excogitare,
Si autem verè hunc ſerio dicis,
Certè iam demum tibi Dij mentem ademerunt ipſi.
Sed ego ad Troianos bellicoſos concionabor:
Diſertè verò nego: vxorem quidem non reddam:
Opes vero quaſcunq́; abduxi ex Argo noſtrã domum

Omnes

Omnes volo dare, atq́; etiã ex ædibus alias adiũgere. Πάντ' ἐθέλω δόμεναι, καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.
Hic quidẽ ſic locutus conſedit: inter hos.a ſurrexit Ἤτοι ὅγ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
Dardanides Priamus, Deo conſiliarius ſimilis, Δαρδανίδης Πρίαμος, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
Qui ipſis bene ſentiens concionatus eſt & dixit: Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·
Audite me Troiani, & Dardani, & auxiliarij, Κέκλυτέ μευ Τρῶες, καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
Dum dico quæ me animus in pectoribus iubet. Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει·
Nunc quidẽ cœnã ſumite per exercitum ſicut anteà, Νῦν μὲν δόρπον ἕλεσθε κατὰ στρατὸν ὡς τοπάρος περ, γ. κ. ξ. ἄστυ
Et cuſtodiæ mementote, & excubias agite quiſq́;. Καὶ φυλακῆς μνήσασθε καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος·
Manè autem Idæus eat concauas ad naues, Ἠῶθεν δ' Ἰδαῖος ἴτω κοίλας ἐπὶ νῆας,
Vt dicat Atridis, Agamemnoni & Menelao, Εἰπέμεν Ἀτρεΐδῃς Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ
Sententiã Alexandri, cuius gratia cõtentio orta eſt. Μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρε.
Et hoc dicat prudens verbum, ſi velint Καὶ δὲ τόδ' ἀειπέμεναι πυκινὸν ἔπος, αἴκ' ἐθέλωσι
Ceſſare à bello triſti, donec cadauera Παύσασθαι πολέμοιο δυσηχέος, εἰσόκε νεκροὺς
Comburamus: poſtea iterum pugnabimus, donec Deus *Κήομεν, ὕστερον αὖτε *μαχησόμεθ', εἰσόκε δαίμων γ. κήομεν, γ. μαχεσόμεθ,
Nos dirimat, detq́; alterutris victoriam. Ἄμμε διακρίνῃ, δώῃ δ' ἑτέροισί γε νίκην.

COMMENTARIVS.

νώτοισι δ' Αἴαντα) Hic duo ſunt notanda, primùm frugalitas ueterum illorum heroum in cibis: deinde honos, qui præſtantioribus uiris in conuiuio deferetur, ut hic Aiaci, & alias Tydidæ, ut eſt ab Athenæo annotatum lib. 1 Dipnoſoph.

Ἀτρείδη τε καὶ ἄλλοι) Hoc conſilium Neſtoris duo complectitur: primum ſuadet, ut cadauera concrementur, ac communi in tumulo ſepeliantur: deinde ut caſtra Græcorum muris circumdentur & uallo aduerſus Troianorum impetus. Quod ad primum attinet, ueteribus illis ſummæ curæ fuit ſepultura, impiumque arbitrati ſunt, ſi inhumata cadauera relinquerentur, quod iam à nobis antea obſeruatum eſt. Vnde mirari ſatis non poſſum Aelianum, qui Variæ hiſtor. lib. 12. cap. 27. ſic ſcribit: Ἡ μὲν φήμη ᾄδει τὸν Ἡρακλέα μονομαχήσαντά τινι ἐν τῷ πολέμῳ. πρῶτον γὰρ τῶν ἐξ αἰῶνος ἀνθρώπων τοὺς νεκροὺς ἀποδοῦναι τοῖς ἐχθροῖς· ἀλλὰ τότε ἀθάπτους ἐρρίπτουν, καὶ κυσὶν ἐξέκειντο βορά, ὡς καὶ Ὅμηρος, ἑλώρια τεῦχε κύνεσσι, καὶ μέλπηθρα γενέσθαι. id eſt, ut uertit Vulteius: Singulari manſuetudine ferunt Herculem in hoſtes ſuos fuiſſe. Primum enim ante hominum memoriam mortuos ſuis ad ſepeliendum reddidiſſe, ac libere ſecureq; eis cadauera permiſiſſe. cùm eo tempore parum occiſos curare ſolerent, & canibus ad uescendum relinquere. Vnde inquit Homerus: Canibus ſunt præda relicta. Et, Vt canibus fierent lanianda uoluptas. Vbi uidetur innuere, ipſis etiam belli Troiani temporibus neglectam fuiſſe ſepulturam, cùm tamen hic locus & alij multi apud Homerum contrarium doceant. Sanè honeſta eſt & iam inde à primis ſeculis fuit inhumatio cadauerum, quam etiam animalia quædam prudentiora obſeruare, ut de formicis de animal. Hiſt. lib. 6. cap. 43. & de Elephantis eiuſdem hiſtor. lib. 5 cap. 49 ſcribit idem Aelianus. Soli ſcelerati homines ſepultura ſemper indigni habiti ſunt, ut ait idem Aelianus Var. lib. 4 cap. 7. Tales autem ſunt tyranni malè de republica meriti, qui ſupplicio affecti ſunt, aut qui laqueo & morte inhoneſta, aut malo letho occubuerunt, quos condi ſepulchro aut humari non decebat, itaque inſepulti abijciebantur, ut etiam obſeruat Alexander Gen. dierum lib. 6. cap. 14. Alioqui hoc naturæ ferè omnibus gentibus inerat, ut nuda cadauera ſepultura honeſtarent, niſi ſi quas tam immenſus Orbis complectitur adeò barbaras, quibus hoc ut multa alia humanitatis officia, denegatum ſit, quod ſatis docent hiſtoriæ de Illyricis & alijs quibuſdam, qui cadauera uulturibus & canibus exponebant. Quod ad alteram conſilij Neſtoris partem attinet, de ea paulò poſt dicetur, ubi docebimus, mœnia illa Græcorum commentum eſſe Homericum.

τύμβον ἀμφὶ πυρὴν) Annotat Giphanius ex Plutarcho, communis tumuli, quo multi ſimul ſepeliantur, primum authorem eſſe Homerum.

τοῖσι δ' Ἀντήνωρ) Hac in parte non recedit ab hiſtoria Poeta, niſi ratione temporis. Nam poſt finitum bellum ſuaſam pacem ab Antenore, tam Dictys tum Dares ſcribunt. Truncat etiam negotium Poeta, quanquam neque hiſtorici inter ſe conueniunt. Dictys narrat, poſt Achillis, Hectoris, Alexandri & aliorum heroum mortem ex conſilij ſententia ad poſtremum Priamum iuſsiſſe, ut Antenor ad Græcos cum mandatis belli deponendi iret. Antenorem autem ad Græcos profectum de prodenda patria cum illis conſilium iniſſe, itaque reuerſum Troianis denunciaſſe, Græcos paratos eſſe diſcedere, modo Helena cum auro & opibus ſibi reſtitueretur. quod ipſe longa & eleganti oratione proſecutus eſt, quæ extat apud Dyctin lib. 5. ſuadens Troianis ut paci ſtuderent. At Dares iſtius legationis non meminit, ſed poſt Achillis, Alexandri, Aiacis, Pentheſileæ mortem cum exercitus Troianorum muris à Græcis concluderentur, Antenorem, Polydamantem, Aeneam ad Priamum ueniſſe. Agunt cum eo, inquit, & conſilium quærunt, ut deliberent quid de ſummis futurum ſit. Priamus conſilium conuocat, quid poſtularent iubet eos dicere, & quid deſiderent. Antenor memorat, principes defenſoresque Troiæ, cæterosque natos eius cum aduenis ductoribus interfectos: Argiuorum principes remanere fortiſſimos, Agamemnonem, Menelaum, Neoptolemum, nõ minus fortiſsimum quàm pater eius fuit, Diomedem, Aiacem Locrum, cæterosque complures ſummæ prudentiæ, Neſtorem, Vlyſſem. Contra Troianos clauſos & obſeſſos, & pene contritos. Suadet, potius eſſe, ut Helena his reddatur, & ea quæ Alexander cum ſocijs attulerat, & pax fiat, &c. Apud utrumque autem hiſtoricum Paris ante hoc Antenoris conſilium è uiuis exceſſerat: contrà Homerus ſcribit.

εἰδας καὶ ἄλλον μῦθον) Apud Daretem Amphimachus, hic Paris Antenori repugnat, ſed diuerſo modo. Ait ergo Paris iucundum ſibi non eſſe hoc Antenoris conſilium ſcilicet, non eſt auſus, nec potuit dicere, illa bono publico aduerſari, quæ ille ſuadebat, cùm omnino in eius commodum dicerentur. Quod ipſe etiam comprobat, cùm eorum partem ſe præſtiturum ultrò liberaliter ſpondet, uidelicet opum à ſe raptarum reſtitutionem, alia inſuper ex ſuis bonis addendo, quibus damnum Græcorum melius poſſit reſarciri: Helenam tamen retinet, adeo iuri & æquitati inſana libido inimicatur. Horatius Epiſt. lib. 1 Epiſt. 2 Quid Paris? Vt ſaluus regnet uiuatq; beatus, Cogi poſſe negat. ſup. ut Antenori morem gerat, Helenamque reddat, ſine qua ſe neque ſaluum neq; beatum arbitratur, tantum ualet amor ille mollis in alienandis à ſe mentibus, ut ait ibidem Cruquius poſt Commentatorem.

κέκλυτέ μευ Τρῶες) Audito Antenoris conſilio & Paridis reſponſo Priamus, adijcit ſuam quoq; ſententiam, qua, repudiato Antenore, Paridis mentem amplectitur, quam Græcis patefaciendam eſſe deliberat: adeò fuit facilis rex ille, alioqui prudentiſſimus, ut nimia erga filium indulgentia maluerit quiduis pati quàm filio non gratificari, ſiue hoc etiam fati neceſsitate contigit. Quod autem de ſepultura inire ligere Græcos conſtituit, artificioſe à Poeta confictu eſt, ut hic honos Græcis deferretur potius quàm Troianis. Qui enim aliquid ab altero petit, uidetur illo eſſe inferior & animi anguſtioris.

Sic dixit: hi.a.illũ valdè quidẽ audierũt, et paruerũt. Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο·
Cœna deinde ſumpſerunt per exercitũ in ordinibus. Δόρπον ἔπειθ' εἵλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν,
Manè autem Idæus iuit concauas ad naues. Ἠῶθεν δ' Ἰδαῖος ἔβη κοίλας ἐπὶ νῆας.
Illos.a.inuenit in cõcione Danaos miniſtros Martis, Τοὺς δ' εὗρ' εἰν ἀγορῇ Δαναοὺς θεράποντας Ἄρηος,
Nauis apud puppim Agamemnonis. ſed iſte illis Νηῒ πάρα πρύμνῃ Ἀγαμέμνονος· αὐτὰρ ὁ τοῖσι
Stans in medio ipſorũ, vociferatus eſt vocalis præco: Στὰς ἐν μέσσοισιν μετεφώνεεν ἠπύτα κῆρυξ.

Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ἠνώγει Πρίαμός τε καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγαυοὶ
Εἰπεῖν, αἴ κέ περ ὔμμι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
Μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρε.
Κτήματα μὲν ὅσ' Ἀλέξανδρος κοίλῃς ἐνὶ νηυσὶν
Ἠγάγετο Τροίηνδ', ὡς πρὶν ὤφελλ' ἀπολέσθαι,
Πάντ' ἐθέλει δόμεναι, καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.
Κουριδίην δ' ἄλοχον Μενελάου κυδαλίμοιο
Οὔ φησιν δώσειν· ἦ μὴν Τρῶές γε κέλονται.
Καὶ δὲ τόδ' ἠνώγειν εἰπεῖν ἔπος, αἴ κ' ἐθέλητε
Παύσασθαι πολέμοιο δυσηχέος, εἰσόκε νεκροὺς
γ. κάομεν. γ. μαχεσσόμεθ'. *Κήομεν, ὕστερον αὖτε *μαχησόμεθ', εἰσόκε Δαίμων
Ἄμμε διακρίνῃ, δώῃ δ' ἑτέροισί γε νίκην.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Μήτ' ἄρ τις νῦν κτήματ' Ἀλεξάνδροιο δεχέσθω,
Μήθ' Ἑλένην. γνωτὸν δὲ καὶ ὃς μάλα νήπιός ἐστιν,
Ὡς ἤδη Τρώεσσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπίαχον υἷες Ἀχαιῶν,
Μῦθον ἀγασσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο·
Καὶ τότ' ἄρ' Ἰδαῖον προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
Ἰδαῖ' ἤτοι μῦθον Ἀχαιῶν αὐτὸς ἀκούεις,
Ὥς τοι ὑποκρίνονται· ἐμοὶ δ' ἐπιανδάνει οὕτως.
γ. κατακαιέμεν. Ἀμφὶ δὲ νεκροῖσιν *κατακηέμεν οὔ τι μεγαίρω·
Οὐ γάρ τις φειδὼ νεκύων κατατεθνηώτων
Γίνετ', ἐπεί κε θάνωσι, πυρὸς μειλισσέμεν ὦκα.
Ὅρκια δὲ Ζεὺς ἴστω ἐρίγδουπος, πόσις Ἥρης.
Ὣς εἰπών, τὸ σκῆπτρον ἀνέσχεθε πᾶσι θεοῖσιν·
Ἄψορρον δ' Ἰδαῖος ἔβη προτὶ Ἴλιον ἱρήν.
Οἱ δ' ἕατ' εἰν ἀγορῇ Τρῶες καὶ Δαρδανίωνες,
Πάντες ὁμηγερέες, ποτιδέγμενοι ὁππότ' ἄρ' ἔλθοι
Ἰδαῖος· ὁ δ' ἄρ' ἦλθε, καὶ ἀγγελίην ἀπέειπε,
Στὰς ἐν μέσσοισιν. τοὶ δ' ὁπλίζοντο μάλ' ὦκα,
Ἀμφότερον, νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην.
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐϋσσέλμων ἀπὸ νηῶν
Ὠτρύνοντο νέκυάς τ' ἀγέμεν, ἕτεροι δὲ μεθ' ὕλην.
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας,
Ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου Ὠκεανοῖο
Οὐρανὸν εἰσανιών· οἱ δ' ἤντεον ἀλλήλοισιν.
Ἔνθα διαγνῶναι χαλεπῶς ἦν ἄνδρα ἕκαστον·
Ἀλλ' ὕδατι νίζοντες ἄπο βρότον αἱματόεντα
Δάκρυα θερμὰ χέοντες ἁμαξάων ἐπάειραν·
Οὐδ' εἴα κλαίειν Πρίαμος μέγας· οἱ δὲ σιωπῇ
Νεκροὺς πυρκαϊῆς ἐπενήνεον ἀχνύμενοι κῆρ·
Ἐν δὲ πυρὶ πρήσαντες ἔβαν προτὶ Ἴλιον ἱρήν.
Ὣς δ' αὔτως ἑτέρωθεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Νεκροὺς πυρκαϊῆς ἐπενήνεον ἀχνύμενοι κῆρ·
Ἐν δὲ πυρὶ πρήσαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας·
Ἦμος δ' οὔτ' ἄρ πω ἠώς, ἔτι δ' ἀμφιλύκη νύξ,
Τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κριτὸς ἔγρετο λαὸς Ἀχαιῶν·
Τύμβον δ' ἀμφ' αὐτὴν ἕνα ποίεον ἐξαγαγόντες
γ. ἐν. Ἄκριτον *ἐκ πεδίου· ποτὶ δ' αὐτὸν τεῖχος ἔδειμαν
Πύργους θ' ὑψηλούς, εἶλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν·
γ. ἐϋ. Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ἐνεποίεον *εὖ ἀραρυίας,
Ὄφρα δι' αὐτάων ἱππηλασίη ὁδὸς εἴη.
Ἔκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ὄρυξαν,
Εὐρεῖαν, μεγάλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν.
Ὣς οἱ μὲν πονέοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί·

Atrideq́; & alÿ bene ocreati Græci,
Iuſſit Priamuſq́; & alÿ Troiani illuſtres
Dicere, ſi quidem vobis gratum & iucundum ſit,
Sententiã Alexandri, cuius gratia cõtētio exorta eſt.
Opes quidẽ quaſcunq; Alexander concauis in nauib.
Abduxit ad Troiam (utinam antè perÿſſet)
Omnes vult dare, & item ex ædibus alias adiungere:
Iuuenem autem vxorem Menelai illuſtris (tatur.
Negat redditurum, atqui tamen ipſum Troiani hor-
Et hoc etiam iuſſerunt exponere verbum: ſi velitis
Ceſſare a bello triſti, donec mortuos
Crememus: poſtea iterum pugnabimus, donec Deus
Nos dirimat, detq́; alterutris victoriam.
Sic dixit: hi a. omnes compreſſo ore tacuerunt.
Tandem aūt interlocutus est in prælio fortis Diomed.
Ne aliquis nunc opes Alexandri recipiat,
Neq; Helenã: manifeſtū etiam ei qui valde infans eſt,
Quod iam Troianis interitus fines immineant.
Sic dixit: hi. a. omnes acclamabant filÿ Achiuorum,
Sententiam admirantes Diomedis bellicoſi:
Et tunc Idæum allocutus eſt rex Agamemnon:
Idæe, certè ſententiam Achiuorum ipſe audis,
Quemadmodū tibi reſpõdeãt. mihi a. inſup placet ſic:
De mortuis. a cremare eos nec quicquam recuſo:
Neq; enim aliquid lucri ex cadaueribus mortuis
Fit, poſtquam occubuerint, igne gratificeris ſtatim.
Fœderum. a Iupiter teſtis ſit altiſonãs maritus Iunonis.
Sic fatus, ſceptrum ſuſtulit omnibus dÿs:
Retrorſum autem Idæus iuit ad Ilium ſacrum.
Ipſi vero ſedebant in concione Troiani & Dardani,
Omnes congregati, expectantes quando veniret
Idæus: hic autem venit, & legationem expoſuit,
Stans in medio corū: hi. a. accingebãtur valde celeri-
Ad vtrũq; cadaueraq́; portãda: alÿ. a ad lignū. (ter
Argiui verò ab altera parte bene tabulatis à nauib.
Hortabãtur cadaueraq́; ut cõportaret: alÿ. a. ad lignū.
Sol v. dein recens percuſſit arua,
Ex leniter fluente profundo Oceano
Cœlum aſcendens: hi autem obuiabant inuicem:
Tunc dignoſcere difficile erat virum quenq;
Sed aqua abluentes puluerem ſanguinolentum,
Lacrymas calidas fundentes curribus impoſuerunt.
Neq; ſinebat lugere Priamus magnus: illi autẽ ſilentio
Mortuos rogo accumulabant, mærentes corde.
Igne. v. poſtq cõbuſſiſſent redierunt ad Ilium ſacrum.
Similiter autem ex altera parte fortes Achiui
Cadauera rogo accumulabant, triſtes corde:
Igneq́; cõbuſtis redierunt ad concauas naues.
Quando. a nondum aurora, ſed adhuc dubia nox,
Tum circa pyram lectus ſurgebat populus Achiuorū:
Tumulum autem circa eam vnum fecerunt egreſſi,
Cõmunẽ, extra cãpū: apud a. ipſum, murū extruxerūt
Turresq́; altas, munimentū nauium & ipſorummet:
Inter ipſas verò, portas fecerunt bene aptatas,
Vt per illas equeſtris via eſſet.
Exterius autẽ profundam circa ipſum foſſam foderūt
Latam, magnam, (.i. longã) & in ea palos defixerūt.
Sic hi quidem laborabant comati Achiui.

Dij verò apud Iouē ſedentes fulminatorē (catorū
Cum admiratione ſpectabāt magnū opus Achiu.lori-
Inter hos.a.ſermonē incepit Neptunus quatiēs terrā:
Iupiter pater, an qs eſt mortaliū ſup immenſā terrā
Qui amplīꝰ immortalib. mentē & cōſiliū indicabit?
Non vides verò, quòd rurſus capite comati Achiui
Murū ſtruxerunt pro nauibus, circùm aūt foſſam
Duxerunt, neq; Dijs dederunt inclytas hecatombas?
Illius profectò gloria erit quantum ſpargitur aurora.
Huius.a. obliuiſcentur, quem ego & lucidus Apollo
Heroi Laomedonti ædificauimus laborantes.
Hūc.a. valde cōmotus allocutus eſt nubicogus Iup.
Proh terræ quaſſator, latè potens, quid dixiſti?
Alius aliquis Deorum hoc reformidaret commentū,
Qui eſſet te multo imbecillior manibusq; & robore.
Imò tua tibi gloria erit quàm latè extēditur aurora.
Agedum, quando rurſus capitibus comati Achiui
Abierint cum nauibus dilectam in patriam terrā,
Murū diruptū, hunc quidē in mare to'ū demergito.
Rurſus autem littus magnū arenis obtegito,
Vt tibi ingens murus euaneſcat Achiuorum.
Sic illi quidem talia inter ſe colloquebantur,
Occidit vero Sol, abſolutumq; eſt opus Achiuorum.
Boues aūt mactabant in tentorijs, & cœnā ſumebāt·
Naues autem è Lemno appulerunt vinum vehentes
Multæ, quas miſerat Iaſonides Euneus,
Quem pepererit Hypſipyle ſub Iaſone paſtore populorū.
Seorſum autem Atridis, Agamemnoni & Menelao,
Dederat Iaſonides ducendas vini mille menſuras.
Illinc vinum emebant capitibus comati Achiui,
Alij quidem ære, alij autem ſplendido ferro:
Alij autem pellibus, alij verò ipſis bobus. (parū.
Alij etiam mancipijs: apparabāt itaq; conuiuiū opi-
Per totam noctem, dein capitibus comati Achiui
Epulabantur: Troes verò in ciuitate & auxiliarij:
Tota nocte vero ipſis mala moliebatur ſapiens Iup.
Terribiliter tonans: hos autem pallidus timor cepit.
Vinū.a ex poculis humi fundebāt, neq; aliqs ſuſtinuit
Antè bibere quàm libaſſet præpotenti Saturnio.
Cubuerunt autem deinde et ſomni munusſumpſerūt.

Οἱ δὲ θεοὶ παρ' Ζηνὶ καθήμενοι ἀστεροπητῇ
Θηεῦντο μέγα ἔργον Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τίς ἐστι βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
Ος τις ἔτ' ἀθανάτοισι νόον καὶ μῆτιν ἐνίψει;
Οὐχ ὁράας δ' ὅτι αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Τεῖχος ἐτειχίσσαντο νεῶν ὕπερ, ἀμφὶ δὲ τάφρον
Ηλασαν, οὐδὲ θεοῖσι δόσαν κλειτὰς ἑκατόμβας;
Τοῦ δ' ἤτοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς·
Τοῦ δ' ἐπιλήσονται ὅτ' ἐγὼ καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων
Ηρῳ Λαομέδοντι πολίσσαμεν ἀθλήσαντε.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ω πόποι ἐννοσίγαι' εὐρυσθενές, οἷον ἔειπες;
Αλλος κέν τις τοῦτο θεῶν δείσειε νόημα,
Ος σέο πολλὸν ἀφαυρότερος χεῖράς τε μένος τε.
Σὸν δ' ἤτοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς.
Αγρει μὰν ὅτ' ἂν αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Τεῖχος ἀναρρήξας, τὸ μὲν εἰς ἅλα πᾶν καταχεῦαι,
Αὖτις δ' ἠϊόνα μεγάλην ψαμάθοισι καλύψαι,
Ως κέν τοι μέγα τεῖχος ἀμαλδύνηται Ἀχαιῶν.
Ως οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Δύσετο δ' ἠέλιος, τετέλεστο δὲ ἔργον Ἀχαιῶν.
Βουφόνεον δὲ κατὰ κλισίας, καὶ δόρπον ἕλοντο.
Νῆες δ' ἐκ Λήμνοιο παρέστασαν οἶνον ἄγουσαι
Πολλαί, τὰς προέηκεν Ἰησονίδης Εὔνηος,
Τόν ῥ' ἔτεχ' Ὑψιπύλη ὑπ' Ἰήσονι ποιμένι λαῶν.
Χωρὶς δ' Ἀτρείδῃς, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,
Δῶκεν Ἰησονίδης ἀγέμεν μέθυ χίλια μέτρα.
Ενθεν ἄρ' οἰνίζοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί,
Αλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἴθωνι σιδήρῳ,
Αλλοι δὲ ῥινοῖς, ἄλλοι δ' αὐτῇσι βόεσσιν,
Αλλοι δ' †ἀνδραπόδεσσι· τίθεντο δὲ δαῖτα θάλειαν. γρ. ἀνδραπόδεσσι
Παννύχιοι μὲν ἔπειτα καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Δαίνυντο, Τρῶες δὲ κατὰ πτόλιν ἠδ' ἐπίκουροι·
Παννύχιος δέ σφιν κακὰ μήδετο μητίετα Ζεύς,
Σμερδαλέα κτυπέων· τοὺς δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει·
Οἶνον δ' ἐκ δεπάων χαμάδις χέον, οὐδέ τις ἔτλη
Πρὶν πιέειν πρὶν λεῖψαι ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.
Κοιμήσαντ' ἄρ' ἔπειτα, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

COMMENTARIVS.

κτήματα ὅσσ' Ἀλέξανδρος) Dicam ex Euſtathio Videtur Idæus legationis fines tranſilire. Nam cùm Alexander dixiſſet, κτήματα δ' ὅσσ' ἀγόμην ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ Πάντ' ἐθέλω δόμεναι καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι. Idæus hic dicit, paratum eſſe Alexandrum omnia reſtituere, quæ in nauibus Troiam aſportauit At Alexander non ſolùm ex Argo, ſed etiam ex Sidone, ut antea dictum eſt, forte etiam aliunde rapuit non pauca quæ Ilium attulit Præterea cùm dicit, negare quidem Alexandrum ſe Helenam redditurum, cum tamen id omnes Troiani iuberint quod tamen dictum non eſt niſi de ſolo Antenore. Quod ad primum attinet, intelligendum eſt, Idæum loqui de iis quæ Græci repetebant, quanquam ſic non definierit. Quod ad ſecundum, uideri Troianos Antenoris orationē comprobaſſe, cùm nemo contradixerit, ut infra Græci fecerunt poſt Diomedis concionem. Vtitur etiam libertate quadam & παρρησίᾳ cùm dicit, ὡς πρὶν ὤφελ' ὀλέσθαι quod tamen ab eo ſummiſſa uoce præ dolore enuntiatum uolunt antiqui, neq; ab alijs exauditum, ne alioqui προπετὴς uideatur, quod in Regis filium ita apertè inueheretur. Cùm etiam dicit, Paridem nolle uxorem Menelai reſtituere, cùm Paris ſuam propriam uxorem appellarit, tactum ipſum exacerbat, odio iniuſtitiæ, qua Græci afficiuntur.

μήτ' ἄρ τις νῦν) Diſſuadet Græcis Diomedes, ne conditiones à Troianis oblatas recipiant, cùm iam inſtet illorum integrum excidium, quod pace non facta, ipſi amplius euitare non poſsint. Quaſi dicat: Debuerāt iam inde ab initio tam ſalutari pacis conſilio ſibi prouidiſſe, quod nos proculdubiò non eramus recuſaturi, cùm à nobis quoque propoſitum illis fuerit nunc uerò ubi ſe uiribus noſtris & belli diuturnitate contractos & debilitatos ſentiunt, uellent reſipiſcere: ſed tarde hoc præſtant. Neq; enim nobis honeſtum aut utile futurum eſt, poſt tam multos annos in hac obſidione contritos ſola hac conditione recepta diſcedere: quin ulciſcendi nobis ſunt perfidi illi & obſtinati homines, ut tantam moram cum ſuo diſpendio miſerè luant. Et quid enim hoc ſtoliditatis eſt, nunc primùm de componendo bello cogitare? Non licuit tam longo elapſo tempore hoc conſilium inire, dum res adhuc erant in integro? Proinde neq; iam hoc à nobis exoranto, cùm exiguum reſtet ad illorum perniciem temporis interuallum, ut quilibet uel infans facilè iudicare poſsit. Notandum eſt autem, hinc eſſe datam trito illi prouerbio anſam, quod ex Liuij Andronici Equo Troiano (id nomen fuit Tragœdiæ) refert Tullius, Serò ſapiunt Phryges.

Μηθ' Ἑλένην) Senſus eſt, Ne ipſam quidem Helenam, etiam ſi reddant, à Troianis nunc recipiamus. Nam de ſolis opibus locutus erat Idæus, ut tamen ſe illas recuſare doceat Diomedes, hoc quoque adiecit, quæ poterat melior uideri conditio, cùm Helenæ gratia hoc bellum potiſsimùm geratur. Hanc porrò ſententiam Diomedis dicuntur cæteri Græci & ipſe Agamemnon comprobaſſe, adeò potens eſt ſolius uiri conſilium, ut ab eo reliqui omnes plerunque pendeant.

ἀγρὰ

ὅρκια δ' ὁ Ζεὺς) Fœdera intelligit, quibus iam inuicem ſibi permittunt libertatem cadauera ſua ſepeliendi: quæ inuiolata etiam manſerunt, adeo ut ſibi inuicem obuiarent, ut infra dicit, οἱ δ' ἤντεον ἀλλήλοισιν, utrinque ſine periculo aut damno.

τεῖχος ἔδειμαν) Fictam eſſe hanc muri exædificationem docet hic locus Strabonis lib. 13. ubi aduerſus eos diſputat, qui hodiernum illum antiquum eſſe aſſerebant. καὶ μὴν τὸ γε Ναύσταθμον, inquit, [illegible] id eſt: Porro Nauſtathmus, id eſt nauium ſtatio, quæ nunc dicitur, ita uicina eſt recenti Ilio, ut mirari ſubeat alterorum dementiam, alterorum timiditatem. Græcorum, inquam, uecordiam, ſi tanto eam tempore hoc muro non cinxerunt, Ilio tam propinquo, tantaq; Troianorum & ſociorum multitudine in eo uerſante. nam ſub finem demum belli murus dicitur fabricatus: ſi tamen omnino factus eſt murus: quem Ariſtoteles ait ab ipſo Poeta ut factum, ita deletum fuiſſe. Timiditatem Troianorum, ſi muro demum facto irruere & oppugnare eum, ac naues aggreſsi ſunt: ſtationem autem muro nondum cinctam auſi non ſunt inuadere, non longè diſsitum, &c. Vnde conſtat, exiſtimaſſe quoſdam hoc eſſe commentum poeticum quanquam omnino inſulſum non ſit. Cùm enim Poeta hanc tantùm poſtremam belli partem deſcribat, in qua Græci Troianis longe erant inferiores, (nam ad naues uſq; propulſabantur) opus fuit illis aliquo propugnaculo, quo impetus hoſtium facilius ſuſtinerent: ubi ſe rei quoque bellicæ peritum indicat. Cùm enim aperto campo altera pars uincitur, ſolet redacta in anguſtias ſimili muniendi ratione, id eſt uallo & muris ſibi conſulere. Proinde audiendus eſt quoque hac in parte Homerus, neq; hoc figmentum ab ipſo [illegible], quod ſua etiam doctrina non caret. Nam, ut diximus, rei militaris exemplum eſt inſigne: deinde cum huius muri diruendi cauſas exponit, docet, ſine Numine nihil eſſe homini aggrediendum. Hoc enim paulò pòſt Neptunus queritur apud Iouem, quod extructo hoc munimine, hecatombas Dijs Græci non perſoluerint. Vulgatum autem eſt etiam in iſtis fabularum ſcriptoribus, ut in eos, qui Numinis in re aliqua peragenda obliuiſcuntur, grauia exundent incommoda. Vbi pietatem manifeſtè & luculenter docemur ab ipſis etiam Ethnicis, non ſine ſumma noſtrarum gentium, quibus illa non eſt curæ, ignominia, ne quis nos in fabulis & nullius precij rebus uerſari, dum huiuſmodi ſcriptores terimus, maligne clamitet.

οἰνίζοντο) Annotat etiam Gophanias, quod hoc eorum argumento uerſuum Sabinus I.C. hoc negotium: Si ego togam dedi, tunicam ut acciperem, docebat eſſe emptionem, non permutationem. [illegible] hi uerſus permutationem potius ſignificare uidentur, inquit Paulus l. 1. D. de contrah. empt. Adde Plin. lib. 33. c. 1. qui cum Paulo ſentit. Vtinamque, inquit, poſſet è uita in totum abdicari aurum, ſacra fames, ut celeberrimi auctores dixere, proſciſſum conuicijs ab optimis quibuſque, & ad perniciem uitæ repertum: quanto feliciore æuo cùm res ipſæ permutabantur inter ſe, ſicut & Troianis temporibus factitatum, Homero credi conuenit. Ita enim, ut opinor, commercia uictus gratia inuenta. Alios corijs boum, alios ferro captiuiſque rebus emercitaſſe tradit: quanquam & ipſe miratus aurum, æſtimationes rerum ita fecit, ut centum boum arma aurea permutaſſe Glaucum diceret, cum Diomedis armis nouem boum, &c. Vide Alexandrum Genial. Dierum lib. 4. cap. 15. Alciatum lib. 4 de Verborum ſignif.

Finis libri Septimi.

ARGVMENTVM OCTAVI LIBRI HOMERI Iliadis.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Θ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

ΖΕΥΣ ἀπαγορεύσας τοῖς θεοῖς μηδετέρῳ βοηθεῖν τῶν στρατῶν, εἰς τὴν Ἴδην ἀφικνεῖται. [illegible] τοὺς Τρῶας [illegible] Ἥρα δὲ καὶ Ἀθηνᾶ [illegible] τοῖς Ἕλλησι [illegible] Διὸς [illegible] περιγενόμενοι [illegible], καὶ πῦρ δι' ὅλης νυκτὸς καίειν.

IVPITER cùm interdixiſſet Dijs, neutri auxiliari exercituum, in Idam deſcendit: & prius æqualiter pugnantes Græcos, inferiores Troianis ſtatuit. Iunonem autem & Mineruam in auxilium Græcis profectas cohibet, Ioue iubente. Veſpere autem facto, Hector concionatus eſt in campo, ut caſtra excubarentur, & ignem per totam noctem accenderent.

Ἄλλη ὑπόθεσις: ἢ ἐπιγραφή.

Θ. Θεῶν ἀγορή, Τρώων κράτος, Ἕκτορος εὖχος.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Θ. Deorum concio, Troum uictoria, Hectoris gloriatio.

Ἠὼς μὲν κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
Ζεὺς δὲ θεῶν ἀγορὴν ποιήσατο τερπικέραυνος
Ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο.
Αὐτὸς δέ σφ' ἀγόρευε, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἄκουον, (γρ. ἀγόρευεν, οἱ δ' ὑπὸ πάντες)
Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
Μήτε τις οὖν θήλεια θεὸς τό γε, μήτε τις ἄρσην
Πειράτω διακέρσαι ἐμὸν ἔπος, ἀλλ' ἅμα πάντες
Αἰνεῖτ', ὄφρα τάχιστα τελευτήσω τάδε ἔργα.
Ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω
Ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι,
Πληγεὶς οὐ κατὰ κόσμον ἐλεύσεται Οὔλυμπόνδε.
Ἤ μιν ἑλὼν ῥίψω ἐς Τάρταρον ἠερόεντα,
Τῆλε μάλ', ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον,
Ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός,
Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.

AVRORA quidem crocea veſte ſpargebatur totã per terram:
Iupiter verò deorũ cõcionem habuit gaudens fulmine
Summo vertice cacuminoſi Olympi:
Ipſe autem illis concionabatur, dij verò ſimul omnes auſcultabant:
Audite me omnes dij, omneſq; deæ,
Dum dicam quæ me animus in pectoribus iubet.
Ne qua igitur fœmina dea hoc neq; aliquis mas
Tentet reſcindere meũ mandatũ: ſed ſimul omnes
Probate, vt celeriter perficiam hæc opera:
Quemcunq; ego deorũ ſeorſum velle intellexero
Profectum vel Troianis auxiliari, aut Græcis,
Saucius indecorè redibit ad Olympum:
Aut ipſum correptũ proijciam in Tartarũ obſcurũ,
Procul valde, vbi pfundiſsimũ ſub terra eſt barathrũ,
Vbi ferreaq; porta & æreum pauimentum:
Tantũ ſub inferno, quantum cœlum eſt à terra.

Cogno-

Cognoſcet deinde, quantũ ſum Deorũ fortiſs. omniũ.
Eia age periculum facite, vt videatis omnes.
Catenam auream de cælo ſuſpendentes,
Omnes appendamini dÿ omnesq́ deæ,
Sed non traxeritis ex cælo in terram
Iouem ſummũ conſiliariũ: neq́ ſi valde multũ labora-
Sed quãdo iam et ego cupidˀ voluero trahere (ueritis.
Cum ipſa terra traxero ipſoq́ mari.
Catenam quidem dein ad verticem Olympi
Alligauero: illa vero ſuſpenſa omnia fuerint.
Tantũ ego ſuperior ſum dÿs, ſuperiorq́ ſum hominib.
Sic dixit: hi autem omnes obmutuerunt ſilentio,
Orationẽ admirati: valde enim durè cõcionatus erat.
Tandem aũt interlocuta eſt dea caſia Minerua:
O pater noſter Saturnide, ſumme rex,
Bene & nos ſcimus, quòd potentia non cedit:
Attamen Danaos lugemus bellicoſos,
Qui iam malum fatum expellentes perierint.
Sed certè bello quidem abſtinebimus, ſi tu iubes:
Conſilium verò Argiuis præbebimus quod iuuabit,
Vt non omnes pereant irato te.
Hanc a. arridens allocutus eſt nubicogus Iupiter,
Conſide Tritonia, dilecta filia, non ſanè animo
Superbo loquor: volo autem tibi mitis eſſe.

Γνώσετ' ἔπειθ' ὅσον εἰμὶ θεῶν κάρτιστος ἁπάντων.
Εἰ δ' ἄγε πειρήσασθε θεοί, ἵνα εἴδετε πάντες·
Σειρὴν χρυσείην ἐξ οὐρανόθεν κρεμάσαντες,
Πάντες δ' ἐξάπτεσθε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι.
Ἀλλ' οὐκ ἂν ἐρύσαιτ' ἐξ οὐρανόθεν πεδίον δὲ
Ζῆν' ὕπατον μήστωρ', οὐδ' εἰ μάλα πολλὰ κάμοιτε·
Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ ἐγὼ πρόφρων ἐθέλοιμι ἐρύσσαι,
Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαιμ' αὐτῇ τε θαλάσσῃ·
Σειρὴν μέν κεν ἔπειτα περὶ ῥίον Οὐλύμποιο
Δησαίμην· τὰ δέ κ' αὖτε μετήορα πάντα γένοιτο.
Τόσσον ἐγὼ περί τ' εἰμὶ θεῶν, περί τ' εἰμ' ἀνθρώπων.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀγόρευσεν·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη ὕπατε κρειόντων,
Εὖ νυ καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὅτι σθένος οὐκ ἐπιεικτόν·
Ἀλλ' ἔμπης Δαναῶν ὀλοφυρόμεθ' αἰχμητάων,
Οἵ κεν δὴ κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται.
Ἀλλ' ἤτοι πολέμου μὲν ἀφεξόμεθ', εἰ σὺ κελεύεις,
Βουλὴν δ' Ἀργείοις ὑποθησόμεθ', ἥ τις ὀνήσει,
Ὡς μὴ πάντες ὄλωνται ὀδυσσαμένοιο τεοῖο.
Τὴν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Θάρσει Τριτογένεια, φίλον τέκος, οὔ νύ τι θυμῷ
Πρόφρονι μυθέομαι· ἐθέλω δέ τοι ἤπιος εἶναι.

COMMENTARIVS.

κάρτιστος ἁπάντων) Cùm aliàs Poeta Iouem nobis exhibeat cum reliquis Dijs de bello aut alijs negotijs deliberantem, nunc eundem alio modo proponit, uidelicet cum maieſtate & authoritate regia qua Deos nõ ad conſultationem, ſed ad ſui obſequium compellit: quæ uox ſupremo rerum moderatore digniſsima eſt. Interdicit ergo uniuerſæ Deorum Dearumq́ cateruæ, ne quis alterutri exercitui auxilietur: ſupplicia digna ijs comminatus, qui mandata ſua uiolauerint. Vbi continuatur dogma illud Homericum, de quo aliàs à nobis dictum eſt, quo cenſet, aliquid eſſe in noſtra poteſtate ſitum, ut rem ſine Deorum auxilio geramus: quod ut erroneum alibi refutauimus & piorum mentibus excuſsimus.

ἐς τάρταρον) Duo ſunt hic loca, quæ à Poeta deſcribuntur, à cœlis remotiſsima, Tartarus & Infernum: ab hoc illud diſtat quantum à cœlis terra eſt in qua, uel potius ſub qua eſt infernum. Ea tamen nomina promiſcuè apud Poetas reliquosque ſcriptores uideo uſurpari, cùm ea manifeſtè Homerus diſtinguat. Qua de re, quia ad nos quoque pertinet eius cognitio, uideamus, quid ſit ſentiendum. Succurrunt mihi in præſentia quædam tantùm D. Auguſtini loca. Primùm, inferos eſſe nullus eſt, niſi planè amens, qui negare audeat quanquam & eorum reperti ſunt nonnulli, de quibus ſic Auguſtinus lib. 12 de Geneſi ad liter. cap. 33. Nec audiendi ſunt, inquit, qui affirmant inferos in hac uita explicari, nec eſſe poſt mortem. Viderint enim, quemadmodum Poetica figmenta interpretentur. Nos ab authoritate diuinarum ſcripturarum, quibus ſolis de hac re fides habenda eſt, recedere non debemus. Quanquam poſsimus oſtendere, illorum quoque ſapientes de inferorum ſubſtantia minimè dubitaſſe, quæ poſt hanc uitam excipit animas mortuorum. Vnde autem ſub terris eſſe dicantur inferi, ſi corporalia loca non ſunt: aut unde inferi appellantur, ſi ſub terris non ſunt, meritò quæritur. Animam uerò non eſſe corpoream non me putare, ſed planè ſcire audeo profiteri: tamen habere poſſe ſimilitudinem corporis, & corporalium omnino membrorum quiſquis negat, poteſt negare animam eſſe, quæ in ſomnis uidet uel ſe ambulare, uel ſedere, uel hac atque illac greſſu aut etiam uolatu ferri ac referri: quod ſine quadam ſimilitudine corporis fieri non poteſt. Proinde ſi hanc ſimilitudinem etiam apud inferos gerit, non corporalem, ſed corpori ſimilem: ita etiam in locis uidetur eſſe non corporalibus, ſed corporalium ſimilibus, ſiue in requie ſiue in doloribus, &c. Idem Quæſtionum ſuper Numeros quæſt. 29. ad cap. Num. 16. ad ea uerba: Et deſcenderunt ipſi & omnia quæcunque ſunt eis, uiuentes ad inferos. Notandum eſt, inquit, ſecundum locum terrenum dictos eſſe Inferos, hoc eſt, in inferioribus partibus terræ. Variè quippe in Scripturis, & ſub intellectu multiplici, ſicut rerum, de quibus agitur, ſenſus exigit, nomen ponitur Inferorum. & maximè in mortuis hoc accipi ſolet. Sed quoniam iſtos uiuentes dictum eſt, ad inferos deſcendiſſe, & ipſa narratione quid factum fuerit ſatis apparet: manifeſtum eſt, ut dixi, inferiores partes terræ Inferorum uocabulo nuncupatas in comparatione huius ſuperioris terræ, in cuius facie uiuitur: ſicut in comparatione cœli ſuperioris, ubi ſanctorum demoratio eſt angelorum, peccãtes angelos in huius aeris detruſos caliginem Scriptura dicit, & tanquã carceribus inferi puniendos reſeruauit, &c. Idem in lib. de Cognitione uitæ, cap. 40. Infernum ita deſcribit. Infernus, inquit, eſt incorporeus, ſubſtantia ſpiritalis corpori ſimilis, cuius pœna tantò eſt intolerabilior, quantò ſpiritus corpore eſt ſubtilior. Omne enim corpus uetuſtate deficit, diuturnitate diſſolutum interibit. Vnde ſi infernalis ignis eſt corporeus, reſtat, ut corporalibus inſtrumentis nutriatur, & ſequitur, ut illis conſumptis ipſe intereat. Sed conſtat, ignem gehennæ non deficere: ergo ſpiritalis eſt. Si autem eſt corporeus, ſed indeficiens creatus eſt: neceſſe eſt, ut animæ & ſpiritus, qualecunq; corpus induant, in quo ignem corporeum ſentiant, &c. Quòd autem hic duplicem Infernum agnoſcit Homerus, quorum alter altero eſt inferior, neſcio quid tale uidetur ſentiſſe idem Auguſt. in Pſalm. 85. ad illa uerba: Et eruiſti animam meam ex inferno inferiori (Græca uerba ſunt, ϗ ἐῤῥύσω τὴν ψυχήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου) Quod dicimus, inquit, fratres, hoc ſi non uobis tanquam certus expoſuero, ne ſuccenſeatis homo enim ſum, & quantum conceditur de Scripturis ſanctis, tantum audeo dicere, nihil ex me. Infernum nec ego expertus ſum adhuc, nec uos. & fortaſsis alia uia erit, & non per infernum erit. Incerta ſunt hæc: uerùm quia dicit Scriptura, cui contradici non poteſt, Eruiſti animam meam ex inferno inferiori: Græcè, infimo uel profundiſsimo intelligimus tanquam duo inferna eſſe, ſuperius & inferius. Etenim, fratres, propter duo iſta inferna miſſus eſt filius Dei undique liberans. Ad hoc infernum miſſus eſt naſcendo, ad illud moriendo, &c. Tamen terras pro ſuperiori inferno accipit, cùm ſuperiorem ſub terra Homerus collocet: appellat enim ᾅδην. Sic Lactantius de Orig. erroris lib. 2. cap. 2. terras Inferorum nomine uidetur appellare. Cùm enim, inquit, uos terræ ſubmittitis, humilioresq; uos facitis, ipſi uos ultrò ad inferos mergitis, ad mortemque damnatis: quia nihil terra inferius & humilius, niſi mors & inferi, &c. Porrò idem de Diuino præmio lib. 7. cap. 7. dicit, Zenonem Stoicum docuiſſe eſſe inferos, & ſedes piorum ab impijs eſſe diſcretas: & illos quidem quietas ac delectabiles incolere regiones: hos uerò luere pœnas in tenebroſis locis, atque in cœnoſis uoraginibus horrendis, &c. Fuerunt tamen, qui inferna negauerunt, qualis fuit Epicurus, ut ibidem monet Lactantius: quem Epicurum ſecutus eſt Lucretius lib. 3. cuius hæc ſunt uerba:

Cerberus & Furiæ iam uerò, & lucis egenus
Tartarus, horriferos eructans faucibus æſtus,
Hæc neq; ſunt uſquam, neq; poſſunt eſſe profectò:

Sed

Sed metus in uita pœnarum pro malefactis
Eſt inſignibus inſignis, ſceleriſq́; luela,
Carcer & horribilis de ſaxo iactu' deorſum'
Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tædæ:
Quæ tamen etſi abſunt: at mens ſibi conſcia factis
Præmetuens, adhibet ſtimulos, terretq́; flagellis:
Nec uidet interea, qui terminus eſſe malorum
Poſſit, nec quæ ſit pœnarum deniq; finis.
Atq; eadem metuit magis hæc, ne in morte graueſcant:
Hinc Acheruſia fit ſtultorum deniq; uita.

Dixerat autem initiò eiuſdem libri
Et metus ille foras præceps Acheruntis agendus
Funditus, humanam qui uitam turbat ab imo,
Omnia ſuffundens mortis nigrore: neq; ullam
Eſſe uoluptatem liquidam, puramq; relinquit, &c. Verùm impietas huiuſmodi ſcriptoribus iam ſatis olim exploſa eſt. Noſter autem Homerus, ut uides, Inferna agnoſcit, eaque pro ſuppliciorum locis, cum inobedientes Deos ſe illuc deiecturum minatur Iupiter, quò etiam ipſi Gigantes detruſi finguntur. Dixi porrò in ipſo huius annotationis initio, duo hic loca à Poeta deſcribi τάρταρον & ἀΐδην: quod manifeſtum eſt, ſi quis hunc locum attendat. neque alibi tamen hanc differentiam reperio, niſi etiam apud Aeſchylum in Prometheo: εἰ γὰρ μ' ὑπὸ γῆν νέρθεν τ' ἅδου τοῦ νεκροδέγμονος εἰς ἀπέραντον τάρταρον ἧκε δεσμοῖς ἀλύτοις ἀγρίως πελάσας. Conſtituendus eſt ergo Infernus ſub terra aliquantulum profundus, ſed quo longe ſit profundior Tartarus. Sed Heſiodus uidetur aliud docere, quia Tartari diſtantiam à tellure tantùm metitur, non ab Inferis, ut Homerus. Sic ille in Theogonia:

τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.
ἶσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἠερόεντα·
ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
οὐρανόθεν κατιὼν δεκάτῃ κ' ἐς γαῖαν ἵκοιτο
ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
ἐκ γαίης κατιὼν δεκάτῃ κ' ἐς τάρταρον ἵκοι. i. ut uertit Comes:

——tum tartarus ipſe
Nam patet in præceps tantum, tenditq; ſub auras,
Quantum ad æthereum cœli ſuſpectus Olympum,
Ferrea nam cœlo ſi incus mittatur ab alto,
Vix poterit decima terram contingere luce.
Ferrea mox, ſi incus terra mittatur ab alta
Tartara uix poterit decima contingere luce.

Quibus uerſibus illuſtratur hic locus Homericus. Iam uerò (cùm tam longè ſimus progreſsi) uideo quæri, quo loco ſint hæc Tartara. Natalis Comes Mythol. lib. 3. cap. 11. Nonnulli, inquit, antiquiorum Tartarum locum eſſe crediderunt ſub utroque cardine, ut aiebat Crates, tum ob frigoris acerbitatem, tum etiam ob diuturnitatem tenebrarũ. Verùm illi, inquit Comes, meo iudicio falluntur: quia multo maiores ſunt tenebræ nocturnæ ſub æquante circulo habitantibus, quàm prope cardines. Nam tametſi continui ſint ſex menſes una nox ſub Arctico cardine, dum Sol à principio Libræ uſque in finem Piſcium ſigna meridiei percurrerit: tamen non eſt adeò obſcura nox, ut literæ legi non poſsint. quare nõ uidetur is locus obſcuritatis cauſa poſſe Tartarus appellari. Ego ſanè potius, inquit idem, acceſſerim Tzetzæ opinioni, qui Tartarum ſubterraneum incendium eſſe credidit: quia uapores ibi gignantur, quare & clamores, & ſtrepitus incerti, & tremores apparent: unde Tartarus appellatus eſt à Græcis, quia multæ ibi ταραχαὶ ſiue perturbationes exiſtant, &c. Sanè locus eſt ſubterraneus, ubicunque ille ſit, quod etiam ſacri Doctores noſtri fatentur: eò enim deſcendit Seruator noſter. At Pius Mirandula in Apologia dupliciter Infernum dici ait. Vno modo, inquit, dicitur infernus locus correſpondens infra terram, alio modo carentia uiſionis diuinæ, &c. Alij generalius dicunt ibi eſſe inferos, ubi Deus non eſt: nihil enim Deo cum Satanæ regno. Acutius autem iſta inquiri nefas, quæ Deus occultauit.

σιδήρειαι) Heſiodus in Theogonia τὸν πέρι χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται, ἀμφὶ δέ μιν νὺξ τριστοιχὶ κέχυται. id eſt:
Aerea, ſepta tenent illum: ac nox atra tenebris Ordine mox cingit triplici. ut uertit Natalis.

σειρὴν χρυσείην) Aurea iſta catena allegoricè à multis, idque uariè explicata eſt. Plato in Theæteto Solem eſſe intelligit: ὡς οὐδὲν ἄλλο, inquit, ἢ τὸν ἥλιον Ὅμηρος λέγει, καὶ δηλοῖ ὅτι χρυσῆν σειρὰν, ὅτι ἕως μὲν ἂν ἡ περιφορὰ ᾖ κινουμένη, καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἔστι καὶ σώζεται τὰ ἐν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις. εἰ δὲ σταίη τοῦτο, ὥσπερ δεθὲν, πάντα χρήματα ἂν διαφθαρείη. id eſt: Namque nihil aliud Homerus quàm Solem dicit & oſtendit eſſe auream catenam: quia dum Sol mundum ſuo curſu ambit ac luſtrat, omnia ſalua ſunt & conſeruantur, tum quę apud Deos ſunt, tum quæ apud homines: ſi uerò ſtet & quieſcat tanquam uinctus, res omnes interierint. Macrobius autem in Somn. Scip. lib. 1. cap. 14. Cùm ergo, inquit, ex ſummo Deo mens, ex mente anima ſit: anima uero & condat, & uita compleat omnia quę ſequuntur, cunctaque hic unus fulgor illuminet, & in uniuerſis appareat, ut in multis ſpeculis per ordinem poſitis uultus unus, cumque omnia continuis ſucceſsionibus ſe ſequantur, degenerantia per ordinem ad imum meandi, inuenietur preſsius intuenti à ſummo Deo uſque ad ultimam rerum fæcem una ſe mutuis uinculis religans, & nuſquam interrupta connexio. Et hæc eſt Homeri catena aurea, quã pendere de cœlo in terras Deum iuſsiſſe ferunt, &c. Alij ſimiliter alias cõfingunt interpretationes, quas cõmemorare uidetur inutile. Satius eſt Giphanio noſtro ſubſcribere, qui ſimpliciter dicit, Homerũ uires Iouis indicare uoluiſſe. Et ſic eam accepit Iuſtinus philoſophus, & Martyr in Admonit. Gent. Vni autem, inquit, primo Deo aurea illa catena omnium imperium & poteſtatem Homerus attribuit, à cuius diuinitate cæteri tantùm diſtarent Dij, ut haberentur digni, qui inter homines computarentur, &c. Et hic eſt unus ex ijs locis, in quibus Homerus bene de Deo ſentit, cùm eum omnipotentem afferat, ſolumq́ue uero Dei nomine dignum: proinde impium illud, cum alibi eum Parcis & Fato ſubijcit. At contrà Cyniſcus ille apud αὐτὸν Lucianum in Dialogo, qui Iupiter confutatus inſcribitur: nam cum Iupiter fateretur, ſe & reliquos Deos Parcis inferiores eſſe, hunc locum Homericum Cyniſcus commemorat, docetque male hoc à Poeta Ioui attribui. Sed canem illum nos rabie ſuæ impietatis exagitari ſinamus, ueritatemque pro mendacijs amplectamur.

ὦ πάτερ ἡμέτερε) Sola prudentiæ Dea auſa eſt Iouem iratum alloqui, illiusq́; ſermonis comminatorij aſperitatem mitigare, idq́; ita præſtitit, ut ab eo facultatem iuuandi conſilio Græcos obtinuerit. Vbi Poeta docet, non eſſe iræ tantum in nos poteſtatis concedendum, ut prudentiæ nullus locus relinquatur ad illius moderationem. Ethnicum enim eſt, ſi quis aliter ſe geſſerit, proinde tantam labem Numini non affinxit.

Ὣς εἰπὼν, ὑπ' ὄχεσφι τιτύσκετο χαλκόποδ' ἵππω	*Sic fatus currui adaptauit æripedes equos*
Ὠκυπέτα, χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν κομόωντε.	*Celeres, aureis iubis comantes.*
Χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ. γέντο δ' ἱμάσθλην	*Aurum. a. ipſe induit circa corpus: accepit. a. ſcuticã*
Χρυσείην, εὔτυκτον, ἑοῦ δ' ἐπεβήσετο δίφρου.	*Auream, artificioſè factã. ſuum verò aſcendit currũ:*
Μάστιξεν δ' ἐλάαν· τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην	*Verberauit. a. vt impelleret: hi. a. nõ inuiti volarunt*
Μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.	*Per medium terraq́; & cœli ſtellati.*
Ἴδην δ' ἵκανεν πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,	*In Idam. a. venit abundantẽ fontibus, matrẽ ferarũ,*
Γάργαρον, ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις·	*Gargarum: ibi aũt ei templum, araq́; odorata:*
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,	*Ibi equos ſtitit pater hominumq́; deorumq́;,*
Λύσας ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἠέρα πουλὺν ἔχευε.	*Solutos ex curru: nebulam autem multam offudit.*
Αὐτὸς δ' ἐν κορυφῇσι καθέζετο κύδεϊ γαίων,	*Ipſe autem in verticibus ſedit, honore lætus,*
Εἰσορόων Τρώων τε πόλιν καὶ νῆας Ἀχαιῶν.	*Inſpiciens Troianorũ ciuitatẽ & naues Achiuorum.*
Οἱ δ' ἄρα δεῖπνον ἕλοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ	*Hi. a. ientaculum ceperunt capitibus comati Achiui*
Ῥίμφα κατὰ κλισίας, ἀπὸ δ' αὐτοῦ θωρήσσοντο.	*Raptim in tentorijs: poſt illud verò armabant ſe.*
Τρῶες δ' αὖ ἑτέρωθεν ἀνὰ πτόλιν ὁπλίζοντο	*Troiani. a. rurſus ex altera parte in ciuit. armabãtur*
Παυρότεροι· μέμασαν δὲ καὶ ὧς ὑσμῖνι μάχεσθαι	*Pauciores: prompti. a. erant & ſic pugna certare,*
Χρειοῖ ἀναγκαίῃ, πρό τε παίδων καὶ πρὸ γυναικῶν.	*Neceſsitate neceſſaria, proq́; liberis & pro vxoribus.*

Omnes uerò apertæ ſunt portæ, exiuit autem exercitus,
Pediteſq́; equiteſq́;: multus aũt tumultus coortus eſt:
Hi aũt quando iam in locum unum coeuntes uenerũt,
Cõmiſerunt ſcuta, ſimul & lanceas, & robora uirorũ
Armatorum: & clypei umbonem habentes
Appropinquarũt inter ſe, multus.a.tumultus ortus eſt.
Tunc aũt ſimul eiulatusq́; & gloriatio erat uirorum,
Perdentiũq́; & pereuntiũ: fluebat aũt ſanguine terra.
Quãdiu quidẽ aurora erat, & augebatur ſacer dies,
Tãdiu ualde utrosq́; tela attingebãt: cadebat.a popul᷒:
Quum uerò ſol medium cœlum conſcenderat,
Et tunc iam aureas pater extendebat lances,
Imponebat.a.duo fata longã quietẽ adferentis mortis,
Troianorũq́; equitatorum, & Achiuorũ armatorum,
Traxit.a.medias accipiẽs: inclinabat.a.fatalis dies A-
Græcorũ quidẽ fata in terra multipaſcua (chiuorũ,
Cõſidebant: Troũ.a.(fata) ad cœlũ latũ ſublata fuerũt.
Ipſe autem ex Ida ualdè tonabat: ardensq́;
Miſit fulgur ad populum Achiuorum: hi aũt cõſpicati
Obſtupuerunt: & omnes pallidus timor inuaſit:
Tũc neq́; Idomeneus auſus ẽ manere, neq́; Agamẽnõ,
Neq́; duo Aiaces remanſerunt famuli Martis.
Neſtor aũt ſolus remãſit Gerenius, cuſtos Achiuorũ,
Minimè uolẽs: ſed equ᷒ affligebatur, quẽ uulnerarat ſa-
Nobilis Alex. Helenæ maritus pulchricomæ, (gitta
Summo in uertice, ubi primi crines equorum
Cranio innaſcuntur, maximè.v.lethale (uulnus) eſt.
Dolẽs.v.reſiliit (equus:) telũ. a. in cerebrũ penetrauit:
Simul autem equos turbabat, uolutãs ſe circa ferrum.
Dum ſenex equi lora abſcindebat
Gladio petens: interim Hectoris ueloces equi
Venerunt in tumultum, audacem aurigam ferentes
Hectorem: & tunc ſenex uitam perdidiſſet,
Niſi illicò animaduertiſſet in bello ſtrenuus Diomedes.
Horrendum autem clamauit, adhortans Vlyſſem:
Nobilis Laertiade, abundans conſiliis Vlyſſes,
Quò fugis terga uertens ignauus uelut in turba?
(Caue) nequis tibi fugienti tergo haſtam infigat:
Quin mane, ut à ſene propellamus trucem uirum.
Sic dixit, neq́; exaudiuit patiens nobilis Vlyſſes:
Sed præteriit concauas ad naues Achiuorum.
Tydides.a.ipſe ſolus licet exiſtẽs, ꝓpugnatorib. mixt᷒ eſt:
Stetit autem ante equos Neleidæ ſenis,
Et ipſum compellans uerbis uelocibus allocutus eſt:
O ſenex, certè ualdè iã te iuuenes premũt bellatores,
Tua.a.uis ſoluta eſt, grauis aũt te ſenectus inſequitur.
Debilis autem tibi famulus: tardi autem tibi equi.
Sed age meum currum conſcende, ut uideas,
Quales Troiani equi, periti per campum
Velociter ualde hac & illac perſequi & fugere,
Quos nuper ab Aenea cepi perito fugæ.
Illos quidem famuli curent: hos uerò nos
Troianos in equites dirigamus, ut & Hector
Cognoſcat ſi & mea haſta inſaniat in manibus.
Sic dixit, neq́; recuſauit Gerenius eques Neſtor,
Neſtoreos quidem poſtea equos famuli curabant
Fortes, Sthenelus & Eurymedon fortitudinem amãs.
Hi autem ambo Diomedis currum aſcenderunt.

Πᾶσαι δ' ὠΐγνυντο πύλαι, ἐκ δ' ἔσσυτο λαός,
Πεζοί θ' ἱππῆές τε· πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἐς χῶρον ἕνα ξυνιόντες ἵκοντο,
Σύν ῥ' ἔβαλον ῥινούς, σὺν δ' ἔγχεα, καὶ μένε' ἀνδρῶν
Χαλκεοθωρήκων· ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
Ἔπληντ' ἀλλήλῃσι· πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν,
Ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα.
Ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
Τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο, πῖπτε δὲ λαός·
Ἦμος δ' ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκει,
Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα·
Ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
Ἕλκε δὲ μέσσα λαβών· ῥέπε δ' αἴσιμον ἦμαρ Ἀχαιῶν.
Αἱ μὲν Ἀχαιῶν κῆρες ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ἑζέσθην, Τρώων δὲ πρὸς οὐρανὸν εὐρὺν ἄερθεν.
Αὐτὸς δ' ἐξ Ἴδης μεγάλ' ἔκτυπε, δαιόμενον δὲ
Ἧκε σέλας μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν· οἱ δὲ ἰδόντες
Θάμβησαν, καὶ πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλεν.
Ἔνθ' οὔτ' Ἰδομενεὺς τλῆ μίμνειν, οὔτ' Ἀγαμέμνων,
Οὔτε δύ' Αἴαντες μενέτην, θεράποντες Ἄρηος,
Νέστωρ δ' οἶος ἔμιμνε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
Οὔτι ἑκών, ἀλλ' ἵππος ἐτείρετο· τὸν βάλεν ἰῷ
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,
Ἄκρην κὰκ κορυφήν, ὅθι τε πρῶται τρίχες ἵππων
Κρανίῳ ἐμπεφύασι, μάλιστα δὲ καίριόν ἐστιν.
Ἀλγήσας δ' ἀνέπαλτο, βέλος δ' εἰς ἐγκέφαλον δῦ·
Σὺν δ' ἵππους ἐτάραξε, κυλινδόμενος περὶ χαλκῷ.
Ὄφρ' ὁ γέρων ἵπποιο παρηορίας ἀπέταμνε
Φασγάνῳ ἀΐσσων, τόφρ' Ἕκτορος ὠκέες ἵπποι
Ἦλθον ἀν' ἰωχμόν, θρασὺν ἡνίοχον φορέοντες
Ἕκτορα· καί νύ κεν ἔνθ' ὁ γέρων ἀπὸ θυμὸν ὄλεσσεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
Σμερδαλέον δ' ἐβόησεν, ἐποτρύνων Ὀδυσῆα,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Πῆ φεύγεις μετὰ νῶτα βαλὼν κακὸς ὥς, ἐν ὁμίλῳ·
Μή τίς τοι φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ·
Ἀλλὰ μέν', ὄφρα γέροντος ἀπώσομεν ἄγριον ἄνδρα.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἐσάκουσε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἀλλὰ παρήϊξεν κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Τυδείδης δ' αὐτός περ ἐὼν προμάχοισιν ἐμίχθη·
Στῆ δὲ πρόσθ' ἵππων Νηληϊάδαο γέροντος,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί·
Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ὀπάζει·
Ἠπεδανὸς δέ νύ τοι θεράπων, βραδέες δέ τοι ἵπποι·
Ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδηαι
Οἷοι Τρώϊοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
Κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἠδὲ φέβεσθαι,
Οὕς ποτ' ἀπ' Αἰνείαν ἑλόμην μήστωρε φόβοιο.
Τούτω μὲν θεράποντε κομείτων· τώδε δὲ νῶϊ
Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισιν ἰθύνομεν, ὄφρα καὶ Ἕκτωρ
Εἴσεται εἰ καὶ ἐμὸν δόρυ μαίνεται ἐν παλάμῃσιν.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.
Νεστορέας μὲν ἔπειθ' ἵππους θεράποντε κομείτην
Ἴφθιμοι, Σθένελός τε καὶ Εὐρυμέδων ἀγαπήνωρ·
Τὼ δ' εἰς ἀμφοτέρω Διομήδεος ἅρματα βήτην.

Νέστωρ δ' ἐν χείρεσσι λάβ' ἡνία σιγαλόεντα·
Μάστιξεν δ' ἵππους, τάχα δ' Ἕκτορος ἄγχι γένοντο.
Τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος ἀκόντισε Τυδέος υἱός·
Καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρτεν· ὁ δ' ἡνίοχον θεράποντα
Υἱὸν ὑπερθύμου Θηβαίου Ἠνιοπῆα,
Ἵππων ἡνί' ἔχοντα βάλε στῆθος παρὰ μαζόν·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.
Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἡνιόχοιο·
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε, καὶ ἀχνύμενός περ ἑταίρου,
Κεῖσθαι· ὁ δ' ἡνίοχον μέθεπε θρασύν, οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Ἵππω δευέσθην σημάντορος· αἶψα γὰρ εὗρεν
Ἰφιτίδην Ἀρχεπτόλεμον θρασύν, ὅν ῥα τόθ' ἵππων
Ὠκυπόδων ἐπέβησε, δίδου δέ οἱ ἡνία χερσίν.
Ἔνθα κε λοιγὸς ἔην, καὶ ἀμήχανα ἔργα γένοντο·
Καί νύ κε σήκασθεν κατὰ Ἴλιον ἠΰτε ἄρνες,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Βροντήσας δ' ἄρα δεινόν, ἀφῆκ' ἀργῆτα κεραυνόν,
Κὰδ δὲ πρόσθ' ἵππων Διομήδεος ἧκε χαμᾶζε,
Δεινὴ δὲ φλὸξ ὦρτο θεείου καιομένοιο·
Τὼ δ' ἵππω δείσαντε καταπτήτην ὑπ' ὄχεσφιν.
γ. φοινικόεντα Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἡνία † σιγαλόεντα·
Δεῖσε δ' ὅγ' ἐν θυμῷ, Διομήδεα δὲ προσέειπε,
Τυδείδη, ἄγε δ' αὖτε φόβονδ' ἔχε μώνυχας ἵππους.
Ἦ οὐ γινώσκεις ὅτι τοι Διὸς οὐχ ἕπετ' ἀλκή;
Νῦν μὲν γὰρ τούτῳ Κρονίδης Ζεὺς κῦδος ὀπάζει
Σήμερον, ὕστερον αὖτε καὶ ἡμῖν, αἴκ' ἐθέλησι,
Δώσει· ἀνὴρ δέ κεν οὔτι Διὸς νόον εἰρύσαιτο,
Οὐδὲ μάλ' ἴφθιμος, ἐπειὴ πολὺ φέρτατός ἐστι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες·
Ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει.
Ἕκτωρ γάρ ποτε φήσει, ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων,
Τυδείδης ὑπ' ἐμεῖο φοβεύμενος ἵκετο νῆας·
Ὥς ποτ' ἀπειλήσει· τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ὤ μοι Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος οἷον ἔειπες.
Εἴπερ γάρ σ' Ἕκτωρ γε κακὸν καὶ ἀνάλκιδα φήσει,
Ἀλλ' οὐ πείσονται Τρῶες καὶ Δαρδανίωνες,
Καὶ Τρώων ἄλοχοι μεγαθύμων ἀσπιστάων,
Τάων ἐν κονίῃσι βάλες θαλεροὺς παρακοίτας.
Ὣς ἄρα φωνήσας φύγαδ' ἔτραπε μώνυχας ἵππους
Αὖθις ἀν' ἰωχμόν· ἐπὶ δὲ Τρῶές τε καὶ Ἕκτωρ
Ἠχῇ θεσπεσίῃ βέλεα στονόεντα χέοντο.
Τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Τυδείδη, περὶ μέν σε τίον Δαναοὶ ταχύπωλοι
Ἕδρῃ τε κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσι·
Νῦν δέ σ' ἀτιμήσουσι· γυναικὸς ἄρ' ἀντὶ τέτυξο·
Ἔρρε κακὴ γλήνη, ἐπεὶ οὐκ εἴξαντος ἐμεῖο
Πύργων ἡμετέρων ἐπιβήσεαι, οὐδὲ γυναῖκας
Ἄξεις ἐν νήεσσι, πάρος τοι δαίμονα δώσω.
Ὣς φάτο. Τυδείδης δὲ διάνδιχα μερμήριξεν,
Ἵππους τε στρέψαι, καὶ ἐναντίβιον μαχέσασθαι.
Τρὶς μὲν μερμήριξε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
Τρὶς δ' ἄρ' ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων κτύπε μητίετα Ζεύς,
Σῆμα τιθεὶς Τρώεσσι, μάχης ἑτεραλκέα νίκην.

Neſtor autem in manus ſumpſit habenas elegātes.
Flagellabat .a. equos: ocyus .a. prope Hectorem uenerūt.
Rectà .a. aduerſus hūc irruētē iaculatus eſt Tydei filius.
Et ab eo ſanè aberrauit: is autem aurigam famulum
Filium magnanimi Thebæi Eniopeum,
Equorū habenas tenētē, pcuſſit in pectus iuxta papillā,
Decidit autem è curru: regreſſi ſunt autem ei equi
Veloces: huius autem ibi ſoluta eſt animaq́; roburq́;
Hectorē aūt grauis dolor operuit in mēte ꝓpter aurigā.
Hunc quidem deinde reliquit, dolēs quāuis ob ſocium,
Iacere. ille aurigam quærebat audacem: neq; ſanè diu
Equi indigebant rectore: ſtatim enim inuenit
Iphitidem Archeptolemum audacem, quē tunc equos
Veloces aſcēdere fecit: dedit aūt ei habenas in manib.
Tunc clades fuiſſet, & ardua opera facta fuiſſent,
Et concluſi fuiſſent (Troiani) in Ilium ceu agni,
Niſi citò animaduertiſſet pater hominūq; deorumq́;:
Tonans autem horrendè emiſit albicans fulmen,
Ante uerò equos Diomedis demiſit in terram:
Terribilis aūt flamma excitabatur ſulphuris ardētis.
Equi autem territi collapſi ſunt ante currum:
Neſtoris autem è manibus fugerunt habenæ ſplendidæ:
Timuit autem hic in animo, Diomedēq; allocutus eſt:
Tydide, age rurſus in fugā impelle unungulos equos.
An non cognoſcis, quòd à Ioue non ſequitur auxilium?
Nunc enim huic Saturnides Iupiter gloriam præbet
Hodie: poſtea rurſus etiam nobis, ſi uoluerit,
Dabit. uir autem nequaquam Iouis mentem coërceat,
Neq; ualdè fortis, quoniam multò potentiſſimus eſt.
Huic aūt reſpondit poſtea uoce bonus Diomedes:
Profectò hæc omnia ſenex rectè dixiſti:
Sed ille grauis dolor cor & animum inceſſit:
Hector enim aliquando dicet inter Troianos cōcionās,
Tydides à me fugatus (v. territus) adiuit naues.
Sic aliquādo gloriabitur: tūc mihi dehiſcat āpla terra.
Huic aūt reſpondit deinde Gerenius eques Neſtor:
Ah Tydei fili rei militaris periti quid dixiſti?
Etſi te Hector ignauum & imbellem dicat,
Tamen non credent Troiani & Dardani,
Et Troianorum uxores magnanimorum ſcutatorum,
Quarum in pulueres deiiciſti iuuenes maritos.
Sic locutus in fugam conuertit unungulos equos
Retrò in turbam: in eos autem Troianiq; & Hector
Cum clamore magno tela ſuſpirioſa fundebant.
In hūc .a. altè clamauit magnus galeā mouens Hector:
Tydide, præ cæteris quidē te honorabāt Danai equites
Sedeq;, & carnibus, & plenis poculis:
Nūc .a. te ignominia afficiēt: mulieris ergo inſtar eris:
Faceſſe ignaua uirgo, quoniam, non cedente me,
Turres noſtras conſcendes: neq; mulieres
Abduces in nauibus: prius tibi infortunium dabo.
Sic dixit. Tydides autem bifariam deliberauit,
Equosq́; conuertere, & contrà pugnare.
Ter quidem cogitauit in mente & in animo:
Ter .a. ab Idæis montibus intonuit conſiliarius Iupiter,
Signū proponens Troianis, pugnæ alternantē uictoriā.

COMMENTARIVS.

ὡς εἰπὼν) Hic notandus eſt apparatus Iouis in Idam proficiſcentis, qui totus conſtat ex auro. Hinc equi aureis iubis, corpus Iouis [illegible]

huro inſtructum, ſcutica aurea, quæ omnia, ut aliàs docuimus, ita Ioui tribuuntur, quia præſtantiſsimum omniũ metallorũ eſt aurum. Notanda etiam ipſius Iouis αὐτηνιοχεία, qui ſibi ipſe currum inſtruat, ſolus etiam aurigæ officio defungatur. Deſcribũtur poſtea apparatus bellici ex utraq; parte, tum etiam paucis eorum conflictus ab aurora uſq; ad meridiem, in quo ſigillatim recenſendo breuitatis cauſa non immoratur.

καὶ τότε δὴ χρύσεια) Hinc refutari poteſt Cyniſcus ille Luciani, de quo paulò antè loquebamur, cùm Iouẽ fato ſubijcit. Nam hic innuit Poeta fata in illius eſſe poteſtate, cùm illa ponderat, ut intelligamus nihil aliud eſſe fatum quam quod Deus iam inde ab æterno decreuit, quodq; neceſſario contingit, non quod Deus illi alligatus ſit, ſed cùm iam ita apud eum ſtatutũ ſit aliter euenire non poteſt. Cæterum de his Iouis lancibus alio quoq; loco uidimus apud hunc Poetam.

ἧκε σέλας) Olim creditum fuit fulgura & tonitrua aliquid portendere, ideo diligenter obſeruabant, qua ex parte illa cõtingerent an dextera an ſiniſtra: illa infauſta, hæc fauſta cenſebant iuxta rationem quam alibi explicamus, cùm dicimus ea quæ nobis ſiniſtra ſunt deo eſſe dextra. Hic autem uidetur alia quædam ratio conſtitui: nam ex ſimplici fulguris in ſuas partes emiſsione Achiui ſiniſtrum quidpiam ſibi ominantur. Nimirum tam ingentem calamitatem inſignibus etiã præſagijs antè ſignificari Poeta uoluit. Porrò mirum uideri poſsit cur huiuſmodi rebus portendendi facultas ulla tribuatur, cùm earũ naturales reddi poſsint cauſę, immò & ſuperſtitioſum ualde arbitrantur, ſiquis illas adeò anxie obſeruat. Vt autem illorum hominum obiectioni reſpondeã, ſciant illi me non negare fulgura & tonitrua aliaq; cœleſtia πάθη ſuas habere cauſas phyſicas, unde cõficiantur, de quibus ſatis Ariſtoteles in Meteoris & libro de Mundo, tamen nolo adeò ſtupidus eſſe ut eiuſmodi cauſis & inſtrumentis ſummum illum rerum omnium authorem diuerſè uti negem, etiam ad res futuras præſagiendas, alioqui bruta eſſet ac inutilis natura, ſi magiſtro & moderatori ſuo non inſeruiret. Proinde non fuit uana omnino illa ueterum ſpeculatio, qua etiam ad Dei timorem deducebantur, a quo illa fieri intelligebant. Nequis tamen nouũ aliquem Tagen, aut aliũ quempiam ex Hetruſca gente ſuperſtitioſum aruſpicem exortũ putet, qui hanc diuinationis partem tueatur. Simpliciter dico naturalibus cauſis Deum non fruſtra uti. Cæterum huius obſeruationis uitia ſatis uellicauit Picus Mirandula lib. 6. de rerum prænot. cap. 6.

Ἰδομενεὺς) Egregie a fulgure perterritos Græcos fingit ne hoc ſimpliciter Troianorum uirtuti tribueretur. Itaq; præſtantiſsimi omnes illi Heroes dicũtur effugiſſe Idomeneus Agamemnon, Aiaces, &c. Interſerit autem narrationem de Neſtore, quem in mortis periculo conſtitutum Diomedes eripit, ubi imbecillitas ſenectutis in Neſtoris perſona deſcribitur.

οὐδ' ἐσάκουσε) Quidam Vlyſsis ignauiæ tribui uoluerunt quod Diomedi auxilium pro Neſtore aduerſus Hectorẽ rogatus denegarit, quaſi ſatis de ſua ſalute eſſet ſollicitus. Itaq; illud οὐκ ἐσάκουσε pro, Non obtemperauit, accipiũt. Alij uerò, Non exaudijt, interpretabantur, ut nimirum Vlyſſes in tanto fugientium tumultu conturbatus Diomedis exhortationem exaudire non potuerit.

ἠΰτε ἄρνες) Trunca eſt & mutila comparatio, quæ ita ſupplenda eſt. Troiani nunc a Diomede urbe fuiſſent concluſi, non ſecus atq; agni qui in ſeptis a lupo perſequente uel leone fugientes concluduntur.

θεείου καιομένοιο) Deeſt particula comparationis ὡς, inquit Euſtathius. Vbi enim fulmen deciderit, ibi odor eſt tanquam incenſi ſulphuris, quod fit propter cauſam materialem fulminis, quæ eſt exhalatio ſicca & fumoſa: Vel non propter odorem dicit θεῖον, ſed quòd fulmen reuera dum ſuperne emittitur non accendatur, ſed ubi iam depreſſum eſt, ut ſulphur, inflammetur.

φόβονδ' ἔχε) Cùm Neſtor currum moderetur, tamen Diomedem hortatur ut in fugam equos impellat, quod ſui potius officij uidebatur. ſed intelligẽdum eſt quod monet Euſtathius, currus moderamen ab eo qui παραιβάτης dicitur pẽdere, qui τῷ ἡνιόχῳ quod faciendum eſſet imperaret quin, ut idem ait, hinc factum eſt ut ipſe παραιβάτης ἡνίοχος etiam appelletur. Cùm autem fugam Neſtor hoc loco ſuadeat, notandum eſt prudentis eſſe interdum fortioribus cedere, præcipuè Deo cui repugnare nemini unquam tutum fuit. Proinde obſtinati illi homines quos nulla deterrent diuinæ iræ ſigna, humanã naturã in ferinã comutaſſe uidẽtur ſiquidẽ, ut eleganter a Neſtore ſubijcitur, ἀνὴρ δέ κεν οὔ τι Διὸς νόον εἰρύσσαιτο Οὐδὲ μάλ' ἴφθιμος, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστιν, qua de re aliàs plura diximus.

ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος) Cùm maximè turpe ſemper ſit habitum in bello fugere, ideò Diomedes licet pro ueris ea quæ a Neſtore dicebantur agnoſceret, nullaq; alia uia ſalutẽ poſſe peti quàm fuga, tamen dedecus hoc a ſe cuperet amoliri: nihilominus uictus Neſtoris oratione terga uertere coactus eſt, docet Poeta alternari in hominibus fortitudinem, quanquam hoc potius pietati uideatur tribuendum Deo aduerſanti non reſiſtere.

ἕδρῃ τε) Vnico uerſu complectitur honores, quibus præſtantiſsimi heroes afficiebantur, qua de re alibi dictum eſt.

γυναικὸς ἄρ') Salsè dictum eſt, quaſi fieri non poſsit ut qui in mulierem commutatus eſt, præſtantium uirorum uxores captiuas abducat. Vel oblique Paridem Diomedi præfert, quaſi ipſe Helenam & alias mulieres ex Græcia duxerit, id autem Diomedes præſtare non poſsit. Vel etiam Neſtorem latenter carpit, quod fortè intellexiſſet eum Græcis ſuaſiſſe, ne prius domum reuerterentur, quàm unuſquiſq; cum Troianorum uxore concubuiſſet.

ἐκ μὲν τειχέων) Hæc duo ... non ſunt contraria aut diuerſa, itaq; altera pars ... ab Homero prætermiſſa eſt, debuit enim addere, ... tum propter τὸ ὁμοιόφωνον, tum breuitatis ergo.

Hector autẽ Troianos hortabatur, altè uociferans:
Troiani, & Lycij, & Dardani cõminus pugnantes,
Viri eſtote amici: mementote autem ſtrenui roboris.
Cognoſco enim, qđ mihi beneuolus annuit Saturnius
Victoriam & magnã gloriam: ſed Græcis calamitatẽ.
Ah ſtultos, qui has munitiones extruxerunt
Imbecilles, nihili æſtimãdas, q̃ nõ robur meũ arcebũt:
Equi autem facilè foſſam tranſilient cauatam.
Sed quando iam naues ad concauas uenero,
Memoria aliqua tum ignis combuſtiui ſit,
Vt igne naues comburam, interficiam autem & ipſos
Argiuos apud naues ſtupidos circa fumum.
Sic fatus, equos adhortatus eſt, dixitq́:
Xanthe & tu Podarge, & Aethon, Lampeq́ nobilis,
Nunc mihi pabulũ rependite, quod admodum multũ
Andromache filia magnanimi Eetionis
Vobis prioribus ſuaue triticum, (v. panem) appoſuit,
Vinũq́ immiſcens ad bibendũ quãdo animus iuberet,
Quam mihi, qui ei iuuenis maritus glorior eſſe.
Sed inſequimini & feſtinate, ut capiamus
Scutũ Neſtoreum, cuius nunc fama ad cœlũ peruenit.
Totum aureum eſſe, manubriaq́ & ipſum:
Sed ab humeris Diomedis bellicoſi (detrahamus)

Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταὶ,
Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Γινώσκω δ' ὅτι μοι πρόφρων κατένευσε Κρονίων
Νίκην καὶ μέγα κῦδος, ἀτὰρ Δαναοῖσί γε πῆμα.
Νήπιοι, οἳ ἄρα δὴ τάδε τείχεα μηχανόωντο
Ἀβλήχρ', οὐδενόσωρα, τὰ δ' οὐ μένος ἁμὸν ἐρύξει·
Ἵπποι δὲ ῥέα τάφρον ὑπερθορέονται ὀρυκτήν.
Ἀλλ' ὅτε κεν δὴ νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι γένωμαι,
Μνημοσύνη τις ἔπειτα πυρὸς δηΐοιο γενέσθω,
Ὡς πυρὶ νῆας ἐνιπρήσω, κτείνω δὲ καὶ αὐτοὺς
Ἀργείους παρὰ νηυσὶν, ἀτυζομένους ὑπὸ καπνῷ. κ. ὑπὸ
Ὣς εἰπὼν, ἵπποισιν ἐκέκλετο, φώνησέν τε,
Ξάνθε τε, καὶ σὺ Πόδαργε, καὶ Αἴθων, Λάμπε τε δῖε,
Νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον, ἣν μάλα πολλὴν
Ἀνδρομάχη θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἠετίωνος
Ὑμῖν πὰρ προτέροισι μελίφρονα πυρὸν ἔθηκεν,
Οἶνόν τ' ἐγκεράσασα πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι,
Ἢ ἐμοὶ, ὅσπερ οἱ θαλερὸς πόσις εὔχομαι εἶναι.
Ἀλλ' ἐφομαρτεῖτον καὶ σπεύδετον, ὄφρα λάβωμεν
Ἀσπίδα Νεστορέην τῆς νῦν κλέος οὐρανὸν ἵκει,
Πᾶσαν χρυσείην ἔμεναι, κανόνας τε καὶ αὐτήν.
Αὐτὰρ ἀπ' ὤμοιιν Διομήδεος ἱπποδάμοιο,

Δαιδάλεον θώρηκα, τὸν Ἥφαιστος κάμε τεύχων.
Εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἐελπoίμην κεν Ἀχαιοὺς
† Αὐτονυχὶ νηῶν ἐπιβησέμεν ὠκειάων.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος. νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη·
Σείσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὄλυμπον·
Καί ῥα Ποσειδάωνα μέγαν θεὸν ἀντίον ηὔδα,
Ὢ πόποι Ἐννοσίγαι', εὐρυσθενές, οὐδέ νυ σοί περ
Ὀλλυμένων Δαναῶν ὀλοφύρεται ἐν φρεσὶ θυμός;
Οἱ δέ τοι εἰς Ἑλίκην τε καὶ Αἰγὰς δῶρ' ἀνάγουσι
Πολλά τε καὶ χαρίεντα· σὺ δέ σφισι βούλεο νίκην.
Εἴπερ γάρ κ' ἐθέλοιμεν, ὅσοι Δαναοῖσιν ἀρωγοὶ
Τρῶας ἀπώσασθαι, καὶ ἐρυκέμεν εὐρύοπα † Ζῆν',
Αὐτοῦ κ' ἔνθ' ἀκάχοιτο καθήμενος οἶος ἐν Ἴδῃ.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη κρείων Ἐνοσίχθων,
Ἥρη † ἀπτοεπὲς, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Οὐκ ἂν ἐγώ γ' ἐθέλοιμι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι
Ἡμέας τοὺς ἄλλους, † ἐπειὴ πολὺ † φέρτερός ἐστιν.

Artificioſũ thoracẽ, quẽ Vulcanus elaborauit fabricãs,
Si hos ceperimus, ſperauerim me Achiuos
Hac ipſa nocte naues conſcendere coacturum ueloces.
Sic dixit glorians, indignè tulit aũt ueneranda Iuno:
Cõmota eſt aũt in ſolio: concuſsitq́ magnũ Olympum,
Et Neptunum magnum deum coram allocuta eſt:
Proh dolor Neptune, latè potens, non tibi
Pereuntibus Danais triſtatur in præcordijs animus?
Hi autem tibi in Helicem & Aegas dona adducunt
Multaq́ & decora: tu uero ipſis cupias uictoriam.
Si enim uelimus quotquot Danais auxiliares (ſumus)
Troianos repellere, & coercere laſsioculum Iouem,
Illic tunc triſtaretur ſedens ſolus in Ida.
Hãc uero indignabũdus allocutus eſt rex Neptunus:
Iuno temeraria (v. mordax) quale uerbum dixiſti?
Non quidem ego uelim cum Ioue Saturnio pugnare
Nos alios, quoniam longè fortiſsimus eſt.

COMMENTARIVS.

πρόφρων καὶ [illegible]) Elatus iam hoc ſucceſſu Hector, cùm fugientes uideat Græcos principes, ideoque Iouem à ſuis partibus ſtantem agnoſcat, plenam ex illis uictoriam ſibi pollicetur, itaque hortatur ſuos ut in tanta opportunitate gloriæ non remolleſcant, ſed oblatam uictoriam ſtudiosè & acriter perſequantur, hoc eſt, ut cum Deo manum moueant, quemadmodum eſt in prouerbio. Ita enim ſolet ſe Deus cum hominibus gerere, ut facientes eos adiuuet, uelut eſt à Varrone pronuntiatum. Quod patet in eo quem refert, cum decertaturus eſſet, Mineruam conſuluiſſe, num futurum eſſet ut uictor diſcederet. Reſponſum eſt fore. Verum cùm ille ingreſſus in theatrum, in certamine manibus ſtaret otioſis, percuſſum ab aduerſario uictum fuiſſe. Plus autem petit hoc loco Hector, ut uidelicet cum Deum ſibi propitium milites animaduertant, utantur opportunè illius auxilio.

[illegible]) Aliter tamen continget tam ubi illuc equi peruenerint, foſſæ illius amplitudine conturbabuntur.

Ξάνθε τε καὶ σὺ Πόδαργε) Antiqui duos tantum hic equos accipiebant, quorum cuiq; ſuum aſcribitur epithetum. Ξάνθος & Λάμπος, propria ſunt nomina, πόδαργος & αἴθων adiectiua quod ut probent, utuntur uerbis illis ἀποτίνετον, ἐφομαρτεῖτον & σπεύδετον, quæ dualis ſunt numeri, & prius de dicta ad equos bijuges aiuntq; non fuiſſe uſos olim Heroas quadrigis, ſed bigis tantum, & unico iugali equo, ut ante uidimus de Neſtore quod ſi quadrigis uſi ſunt, duplici temone uſos, ut eſt apud Aeſchylum, ἐν διρρύμοις πώλοις. Quidam ad maiorem terrorem Græcorum & ut cæteros antecelleret quadrigis uſum eſſe dicunt Hectorem, quatuorq; illa nomina pro equorum nominibus agnoſcunt, ac frigidam & inſipidam aiunt priorum eſſe ſententiam, quòd duo Epitheta duobus proprijs equorum nominibus, cùm tamen dubie [illegible] coniunctionibus, attribuant. Sanè quadrigas quoq; Homerus nouit in Odyſſea, cùm nauem Phæacicam dicit currere [illegible]. Herodotus uerò dicit earum uſum Græcos à Libybus didiciſſe. Quòd autem hoc loco Hector equos alloquatur, Plutarchus colligit Homerum exiſtimaſſe rationem aliquam ineſſe belluis κατὰ τὴν μετεμψύχωσιν quod plenius uidebimus in Achillis equis. Fuit autem illa μετεμψύχωσις olim ab ipſo Socrate comprobata. Exiſtimauit enim poſt mortem animas indifferenter & promiſcue in hominum aut belluarum corpora tranſire, eas animas tantùm excipit, quæ ſe totas Philoſophiæ ſtudijs tradiderunt dum corpore concluderentur: eas enim prope Deum poſt mortem collocat. Contrà quæ ſe hoc cœno corporis polluerint, rebusq; corporeis tãtum fuerint intentæ, locũ ait impurũ eſſe habitaturas, & circa monumẽta & ſepulchra, ut dicitur oberraturas, donec conſequentis corporei illius cupiditate rurſum in corpus religẽtur, &c. Vide Platonis Dialogum περὶ ψυχῆς, qui Phædo inſcribitur, & Plotinum in lib. de proprio cuiuſque Dæmone. Hoc ipſum an exiſtimarit Homerus, affirmare non poſſum: ut ut ſit, uidetur innuere, non carere etiã bruta animãtia peculiari quadã intelligentia, qua uoces humanas & mandata percipiunt, quod in equis, canibus, bobus, ouibus, &c. uulgaris docet experientia. Rationẽ aũt idcirco illis non tribuo, quia cum Dei cognitione deſtituantur ea nõ poſſunt eſſe prædita, ut rectè apud Plutarchũ Vlyſſes Gryllo dixit pro brutis diſputãti.

νῦν μοι τὴν κομιδὴν) Duo ſunt hic obſeruanda: primum ſtudium & cura Andromachæ, de equis ſui coniugis, eos chariſſimè alentis, atque adeò cum potiore & maiore diligentia, quàm proprium coniugẽ: quod ideo factum ab ea conijcio, quia in ijs poſitã eſſe Hectoris ſalutẽ aut gloriam militarẽ ſiue in cuſtõdis ſiue in perſequendis hoſtibus intelligeret. Sic ergo eos aluit, ut cũ ad pugnam deuenirent, robur & generoſitas eos non deficeret, quæ non parum incrementi ex optimis alimentis accipit. Quod ipſum nunc ab ipſis Hector exigit, cum dicit, νῦν μοι τὴν κομιδὴν ἀποτίνετον, id eſt τὰ θρεπτήρια uel τροφεῖα: quod propriè eſt de hominibus: nam parentibus debentur & perſoluuntur alimenta, quæ ab ijs accepimus, & hoc dicitur τὰ θρεπτήρια ἀποδιδόναι. Quod autem illis triticum (uel panem) & uinum exhibere Andromache dicitur uariè ſunt multi interpretati. Quidam enim, cum abſurdum exiſtimarent & inuſitatum ut triticum & uinum equis porrigeretur, mirabilem & ſubtilem nimium conſtructionem horum uocabulorum confingebant: id quoniam inutile eſt, & Homeri ſententiæ potius obeſt, quàm prodeſt, apage. Alij tolerabilius uerba ipſa ſimpliciter, ut à Poeta diſpoſita ſunt, ſequuntur, nouumq; ſe non eſſe contendunt equos σιτοφάγους uel κρεοφάγους, præcipuè ſi ad ea aſſueſiant, quod non mirum, ſi equi Diomedis illius Thracij humanis carnibus ueſcebantur. Ego ſic ſtatuo, his alimentis Andromachen equos animoſiores reddere uoluiſſe: tritico enim ſiue pane pingueſcebant, uino, quod etiam equis propinari, ſed macilentis, iubet Columella, alacriores & generoſiores reddebantur. Vide apud Geſnerum cap. de equo.

ἀσπίδα Νεστορέην) Hanc figuram, inquit Euſtathius, antiqui Allegoriam uocarunt: cùm enim uellet Poëta armatos dicere, arma dixit. Per ſcutum ergo Neſtoreum intelligendus eſt Neſtor, & per thoracem Diomedes paulo pòſt. Quoſdam tamen ſimpliciter arma hoc loco intellexiſſe teſtis eſt Didymus & quidem mihi perſuadeo, aduerſus Neſtorem ipſum & Diomedem nunc Hectorem contendere, ut eos interciperet, ſed de illorum armis tantum loquuntur, quia mortem armorum ſpoliatio ſequebatur, proinde à conſequenti præcedens uidetur innuiſſe. Alioqui abſurdum eſſet Hectorem illorum Herouũ armis ſolum inhiaſſe, quæ eorum fortitudinis mera ſunt inſtrumenta, nulli uſui per ſe inſeruientia. Quod autem aliter quàm ita nudè facere inſtituerit docent poſtrema uerba, εἰ τούτω κε λάβοιμεν, &c.

νεμέσησε δὲ πότνια Ἥρη) Iuno arrogantiam & faſtum Hectoris indignè fert, tum quòd in genere [illegible], tum quòd ita aduerſus Græcos inſurgeret quibus Iuno fauebat, ut notiſsimum eſt ex cauſis huius belli. Porro illius indignationem grauiter omnino deſcribit, cum eam Olympum dicit concuſsiſſe quod alioqui Ioui ipſi eſt peculiare: tamẽ à ſorore & coniuge Iouis non alienum, cui hæc poteſtas non potuit eſſe denegata. Hoc ergo cùm fecerit, dubium non eſt quin Hectorem ſtatim repreſsiſſet, niſi minas Iouis præcedentes pertimuiſſet, itaq; hoc ſola non auſa eſt aggredi. ideo conatur Neptunum in ſuas partes trahere, ſuadetque ut Græcos aduerſus Troianorum impetus protegat hocq; utitur artificio: primum commemorat eā pietatem, qua eum Græci colunt & uenerantur tum apud Helicem, tum apud Aegas. quæ ſunt urbes in Peloponneſo, ut eum ad gratiam nunc illis referendam in his anguſtijs incitet: quod ei ſanè ex ueterum mente faciendum uidebatur, qui exiſtimarunt hominum cultu & pietate Deos illis ad remunerationem obligari, ut aliàs etiam diximus. Quia autem obſtabat ſuperiorum Iouis comminationum recordatio, quia id omnibus Dijs uetitum fuerat, ne alterutri exercitui opem ferrẽt, unde Neptunum deterritum à Græcis protegendis ſuſpicabatur: adeo illa occurrit, innuens nihil eſſe quòd Iupiter hac in parte timeatur, cum ſiquidem ab omnibus Græcorum Dijs auxiliaribus

bus coërceri facillimè poſſe. Vbi muliebris ſimplicitas apparet, quæ robur ex multitudine metiatur, ipſius Iouis uerborum oblita, quibus ſe uel ipſa experientia, ſi uoluerint, omnibus Dijs potentiorem & robuſtiorem prædicabat, ut huius libri initio dicebamus. Itaque ſapienter facit Neptunus, qui acerbè illam reprehendit, teſtatus ſe hoc aduerſus Iouem nõ tentaturum, quod ne oẽs quidem Dij præſtare poſſint, quos ille ſolus uiribus longè antecellit. Porro hunc Iouem alium eſſe uidemus ab eo qui & Thetidis conſilio & Briarei auxilio in diſsipandis & confringendis ſuis uinculis, quæ illi tres Dij aſtruxerãt, indiguit, ut primo libro uidimus. Alium eſſe dico non quòd exiſtimem diuerſum hunc eſſe ab illo, ſed ut attendatur, quanta cum diuerſitate nobis unus & idem exhibeatur, nunc fortis, nunc imbecillus, nunc omnium moderator, nũc alijs etiam ſubditus, &c. quę paſsim in Poetarum uoluminib. leguntur.

Sic hi quidem talia ad ſe inuicem dicebant.
Quantũ aũt ſpaciũ ex nauib. à turri foſſa continebat,
Repletum erat equis pariter & uiris ſcutatis
Congregatis: concluſerat autem ueloci ſimilis Marti
Hector Priamides, quoniam ei Iupiter gloriam dedit.
Et concremaſſet igne comburenti naues æquales,
Niſi in mentib. poſuiſſet Agamemnoni uenerãda Iuno,
Ipſimet laboranti, uelociter incitare Græcos.
Perrexit autem ire ad tentoria & naues Achiuorum,
Purpuream magnam ueſtem geſtans manu robuſta.
Stetit autem ad Vlyſsis magnam nauim nigram,
Quæ in medio erat, ad clamandũ ut exaudiri poſſet u-(trinq;)
Tum ad Aiacis tentorium Telamonidæ,
Tum ad Achillis: qui extremi nauis æquales
Subduxerãt, uirilitate freti, & fortitudine manuum.
Clamauit autem clarè Græcos compellans,
Pudor Argiui, mala opprobria, forma (tantũ) admi-(randi:)
Quo abierũt iactatiões, cũ dicebamus nos eſſe optimos,
Quas olim in Lemno uana iactantes dicebatis,
Comedẽtes carnes multas boũ erectã cornua geſtantiũ,
Bibentes crateras coronatos uino?
Troianorum aduerſus centenos, ducentosq́; quenq;
Staturũ in bello: nunc autẽ ne pro uno quidẽ ualemus
Hectore, qui citò naues comburet igne ardenti.
Iupiter, pater, ánne ullum potentium regum
Tali clade affixiſti, & ipſum magna gloria priuaſti?
Non tamen unquam aſſero tuam perpulchram aram
Naue trãſtrata me præteryſſe, cũ huc malo fato uenirem:
Sed ſuper omnib. boum pinguedinẽ & femora cõbuſsi,
Deſiderans Troiam benè muratam expugnare.
At Iupiter hoc mihi perfice deſiderium:
Nos ipſos ſaltem permitte effugere & euadere:
Neq; ſic à Troianis ſinas interimi Achiuos.
Sic dixit, huius aũt pater miſertus eſt lachrymãtis.
Annuit uerò ei populum ſaluum fore, neq; periturum.
Mox autem aquilam miſit perfectiſsimam uolucrum,
Hinnulum tenentem unguibus, ſobolem ceruæ uelocis:
Iuxta autem Iouis aram ornatam deiecit hinnulum,
Vbi omniũ oraculorũ authori Ioui ſacrificabãt Achiui.

Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Τῶν δ' ὅσον ἐκ νηῶν ἀπὸ πύργου τάφρος ἔεργε,
Πλῆθεν ὁμῶς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν ἀσπιστάων
Εἰλομένων, εἴλει δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ
Ἕκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκε.
Καί νύ κεν ἐνέπρησεν πυρὶ κηλέῳ νῆας ἐΐσας,
Εἰ μὴ ἐπὶ φρεσὶ θῆκ' Ἀγαμέμνονι πότνια Ἥρη,
Αὐτῷ ποιπνύσαντι, θοῶς ὀτρῦναι Ἀχαιούς.
Βῆ δ' ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Πορφύρεον μέγα φᾶρος ἔχων ἐν χειρὶ παχείῃ.
Στῆ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆος μεγακήτεϊ νηῒ μελαίνῃ,
Ἥ ῥ' ἐν μεσσάτῳ ἔσκε, γεγωνέμεν * ἀμφοτέρωσε, γ. ἀμφοτέρωθεν
Ἠμὲν ἐπ' Αἴαντος κλισίας Τελαμωνιάδαο,
Ἠδ' ἐπ' Ἀχιλλῆος, τοί ῥ' * ἔσχατα νῆας ἐΐσας γ. ἴχατα
Εἴρυσαν, ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν·
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον, Δαναοῖσι γεγωνώς,
Αἰδὼς Ἀργεῖοι, κάκ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί.
Πῇ ἔβαν εὐχωλαί, ὅτε δὴ φάμεν εἶναι ἄριστοι,
Ἃς ὁπότ' ἐν Λήμνῳ κενεαυχέες ἠγοράασθε,
Ἔσθοντες κρέα πολλὰ βοῶν ὀρθοκραιράων,
Πίνοντες κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο;
Τρώων ἀνθ' ἑκατόν τε διηκοσίων τε ἕκαστος
Στήσεσθ' ἐν πολέμῳ· νῦν δ' οὐδ' ἑνὸς ἄξιοί εἰμεν
Ἕκτορος, ὃς τάχα νῆας ἐνιπρήσει πυρὶ κηλέῳ.
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τιν' ἤδη ὑπερμενέων βασιλήων
Τῇδ' ἄτῃ ἄασας, καί μιν μέγα κῦδος ἀπηύρας;
Οὐ μὲν δή ποτέ φημι τεὸν περικαλλέα βωμὸν
Νηῒ πολυκλήϊδι παρελθέμεν ἐνθάδε ἔρρων.
Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι βοῶν δημὸν καὶ μηρί' ἔκηα,
Ἱέμενος Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.
Ἀλλὰ Ζεῦ τόδε πέρ μοι ἐπικρήηνον ἐέλδωρ·
Αὐτοὺς δή περ ἔασον ὑπεκφυγέειν καὶ ἀλύξαι,
Μηδ' οὕτω Τρώεσσιν ἔα δάμνασθαι Ἀχαιούς.
Ὣς φάτο, τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δακρυχέοντα.
Νεῦσε δέ οἱ λαὸν σόον ἔμμεναι, οὐδ' ἀπολέσθαι.
Αὐτίκα δ' αἰετὸν ἧκε τελειότατον πετεηνῶν,
Νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχεσσι, τέκος ἐλάφοιο ταχείης·
Πὰρ δὲ Διὸς βωμῷ περικαλλέϊ κάββαλε νεβρόν,
Ἔνθα πανομφαίῳ Ζηνὶ ῥέζεσκον Ἀχαιοί.

COMMENTARIVS.

τῶν δ' ὅσον ἐκ νηῶν) Duobus modis hoc interpretatur Didymus, ὅσον ἀπὸ τῶν νηῶν διάστημα ἦν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν τάφρον [illegible] id eſt totum illud ſpatium, quod eſt a nauibus uſque ad murum & a muro uſque ad foſſam plenum erat turba militum. uel, ὅσον ἡ τάφρος ἀπεῖχε τοῦ τείχους καὶ τῶν νηῶν, τοῦτο πλῆρες ἦν πεζῶν καὶ ἱππέων [illegible] id eſt, Quantum foſſa diſtat à muro & nauibus, totus ille locus refertus erat peditibus & equitibus. Vtrinq; igitur interualla ex utraq; parte muri, alterum quod ſpectat ad foſſam, alterum quod ſpectat ad naues, plenũ erat illic militaribus copijs. Intelligit autem Græcorum exercitum, quem Hector, ut mox ſubijcit, intra hæc clauſtra concluſerat, ni mirum auxilio Iouis fretus quod adhuc Poeta inculcat, ne exiſtimetur hodierno die propria uirtute uincere, qui iam antea toties à Græcis erat ſuperatus.

ἐπὶ φρεσὶ) Quanquam aperta ui Troianis reſiſtere non poſsit Iuno, tamen conſilio Græcis non deeſt, cùm animum Agamemnonis impellit, ut oppreſſos & in has anguſtias redactos heroas & milites ad ἀντιμαχίαν Troianorum excitet, quod ille generoſiſsimè exequitur, neq; incaſſum, ut euentus perdocebit.

πορφύρεον μέγα φᾶρος) Didymus cauſam explicat, cur ueſtem purpuream præ manibus teneat Agamemnon, πορφυροῦν, inquit, ἱμάτιον [illegible] id eſt, Purpuream ueſtem gerit Rex, ut ſe facile Græcis indicaret. Siquidem fieri non poterat, ut eos uoce coërceret.

ἡ ῥ' ἐν μεσσάτῳ) Notandum eſt primùm, Agamemnonem in medio loco nauium ſeſe collocaſſe, ut nimirum æqualiter ab omnibus poſſet exaudiri, quod in concionibus etiam factitabatur. Deinde Vlyſsis naues medium locum obtinere, Aiacis & Achillis extrema. Rationem huius alterius partis explicat ipſemet Poëta, quia cùm duo illi Heroes inter Græcos eſſent fortiſsimi, magis periculoſa loca potuerunt incolere, quòd meliùs ea tueri poſſent. Cur auté in medio ſit Vlyſſes aut alibi, iam diximus, aut dicere in animo habuimus: quod quia bene non memini, non grauabor meam ſententiam ea de re proferre. Videtur ergo duabus de cauſis in medio reliquorum Vlyſſes uerſari. primum, quòd præſtantiſsimum heroa, qui non ſolum armis, ſed etiam cõſilio & prudentia uniuerſum exercitum iuuabat, oportuit locum tutiorem occupare. Habuit enim ille prudentiam fortitudini coniunctam, unde ipſum Neſtorem iam annis grauem, ideoq; imbecilliorẽ, uidetur antecelluiſſe. Prouiſum ergo illi eſt hac ratione. Id unde colligã, ſi interroger, reſpondebo, mihi inde hoc fieri ueriſimile, quòd Homerus dicat Aiacem & Achillem ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν, ſtrenuitate & manuũ robore confidentes extrema nauium loca occupare. Ideò illa cùm fuerint periculo & hoſtium incurſui magis obnoxia, ſequi uidetur in medio maiorem eſſe collocatam ſecuritatem, cuius gratia Vlyſſes non ſolum ipſi Agamemnoni, ſed etiam toti exercitui chariſsimus eum obtineat. Secundam cauſam hanc eſſe puto, quòd in medio exiſtentem facilius fuit conuenire eum, ex cuius prudentia penè omnes res exercitus pendebant. Vnde eſt ut conciones ibidem conuocari fuerint ſolitæ, quia omnibus commodius eſſet ad mediam nauium ſtationis partem ſe conferre, quia æqualis eſt omnibus ferè illuc eundi labor: deinde etiam locus conſiliorum non potuit melius haberi, quàm apud eum qui eſſet prudentiſsimus. Quod poſtremum ab Euſtathio, ni fallor, didici.

αἰδὼς Ἀργεῖοι) Hæc oratio Agamemnonis in duas diuiditur partes: prima ad Græcos, ſecunda ad Iouem conuertitur. Nos de utraq; dicemus ordine. Primum ergo Agamemnon ex impulſu Iunonis (nam ἐπὶ φρεσὶ θῆκ' Ἀγαμέμνονι πότνια Ἥρη αὐτῷ ποιπνύσαντι θοῶς ὀτρῦναι Ἀχαιούς) Græcos ad reſiſtendũ Hectori, qui iam imminebat, exhortatur, idq; cũ aſperitate uerborũ, qualis in pari negotio requiritur. Obiurgatione enim excitandi ſunt interdum languentes & abiecti militum animi, non ſecus ac calcaribus equi ceſſatores, quos alioqui per ſe ſatis incitatos urgeri tam durè non oporteat. Seruat ergo Rex decorum: nam ſi primum in bellum copiæ ſunt educendę, rigidus & aſper nimiùm cenſebitur qui acerbis & contumelioſis uerbis milites & duces ſuos officij cõmonefaciat, neq; potiùs blanda eos oratione demulceat, ne alioqui primo impetu eorum animos à ſe alienet. Vbi uerò ſegniùs illos agere animaduerterit iam pro manſuetudine & clementia feritas quaſi quędam & aſperitas induenda eſt, ut qui animo deficiunt, terrore ducis ſaltem excitentur, aut ſuæ ipſorum ignauiæ pudore: quem nunc ipſis Gręcis Agamemnon iniicit, iactationum pręcedentium memoria illis refricata, quibus inter epulas & pocula fortitudinem ſuam uenditabant, adeò ut ſinguli aduerſus centenos uel etiam ducentos e Troianis pugnaturos ſeſe pollicerentur: nunc uerò ne uni quidem Hectori ſatis omnes eſſe poſsint. Quæ elegans eſt antitheſis. Vnus ducentos erat expugnaturus, nunc uerò ne omnes quidem poſſunt unum Hectorem à nauibus repellere. Videtur tamen Agamemnon periculum minuere, cùm ſoli Hectori reſiſtendum eſſe putat, quaſi cæteri quoque Troiani ſimul nõ adeſſent. Sed cùm militum uirtus in duce maximè ſit poſita, mirum non eſt, ſi ſolius Hectoris meminerit deinde cum ille reliquos antecederet equorum uelocitate, quos antea impulerat fieri potuit ut antè naues aut ſolus appareret, aut à reliquis remotiſsimus. Forſan etiam ita melius excitari Græcos putauit, ſi uni tantum reſiſtendum eſſe intelligerent. Et hęc quo ad primam partem huius orationis. Altera uerò ad Iouem conuertitur, quæ rurſum duo cõtinet: primum expoſtulationem cum ipſo Ioue, quòd ſe hac calamitate afficiat, cum qua nulla alia quæ ulli Regum potentiorum acciderit, comparari poteſt: idq; immeritò, cum nullam aram ipſi dicatam inter nauigandũ cum ad Troiam proficiſceretur præterlapſus ſit, in qua ei honores iuſtos non adoleuerit, ut eius beneuolentiã ſibi conciliaret, qua expugnationem Troiæ poſſet conſequi. Diximus autem alias (& adhuc ſæpius eſt dicendũ,) neq; ita pridem, exiſtimaſſe illos ueteres ſe gratiam Deorum pietate & cultu ſuo demereri. Et hæc de prima parte. Secunda preces ad eundem Iouem complectitur, quibus petit Agamemnon, ut, quandoquidem Troiam ſibi expugnare non licet, ſaltem ipſe & cæteri Achiui à Troianis nõ interficiantur, ſed ſaluis & incolumibus liceat eis effugere, periculumq; imminens ſine iactura deuitare. Hæc ille, quibus Iouem placauit, ſibiq; magis propitium fecit: impetrauit enim hoc, exercitum omnino non periturum.

εἶδος ἀγητοί) Formæ præſtantia in Græcis præcipuè cõmendabatur, unde omnes Heroës ferè, qui in Troiana expeditione fuerũt, eo nomine laudari ſolent, ſi unum Therſitem excipias, qui ob deformitatem ludibrio etiam reliquis fuit. Alio autem loco diximus eam uitio ſolere uerti ignauis, ut Paridi exprobrabat Hector, & nũc Gręcis Agamemnon. Vbi enim illa cum fortitudine coniuncta non eſt, pro re muliebri & molli agnoſcitur, alioqui per ſe, ut donum Dei (quemadmodum prætexebat Paris) laudanda.

αὐτίκα δ' αἰετὸν) Hoc prodigio indicauit Agamemnoni Iupiter ſe preces illius exaudiſſe. Aquila enim Hectorẽ ſignificat, hinnulus ceruæ Græcos fugientes: quod ille aũt prope arã deiectus eſt Græcorũ incolumitatẽ, eosq́; ſartos tectos ab hoſtibus permanſuros.

Οἱ δ' ὡς οὖν εἴδονθ' ὅτ' ἄρ' ἐκ Διὸς ἤλυθεν ὄρνις,	*Hi igitur poſtquam uiderũt, quòd à Ioue ueniſſet auis,*
Μᾶλλον ἐπὶ Τρώεσσι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.	*Alacrius in Troianos ruebãt: recordabanturq́; pugnæ.*
Ἔνθ' οὔτις πρότερος Δαναῶν πολλῶν περ ἐόντων	*Tũ nemo prior Danaorũ multorũ quãuis exiſtentium,*
Εὔξατο Τυδεΐδαο πάρος σχέμεν ὠκέας ἵππους,	*Gloriabatur ante Tydidem agitaſſe ueloces equos,*
Τάφρου τ' ἐξελάσαι, καὶ ἐναντίβιον μαχέσασθαι·	*Foſſaq́; eduxiſſe, & contrà pugnaſſe:*
Ἀλλὰ πολὺ πρῶτος Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν	*Sed longè primus, Troianorũ interfecit uirũ armatũ*
Φραδμονίδην Ἀγέλαον· ὁ μὲν φύγαδ' ἔτραπεν ἵππους,	*Phradmonidẽ Agelaũ: is quidẽ in fugã uerterat equos.*
Τῷ δὲ μεταστρεφθέντι, μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν,	*Illi autem conuerſo in dorſo haſtam infixit,*
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν.	*Humeros inter: perq́; pectus tranſegit.*
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.	*Cecidit aũt è curru: reſonuerunt aũt arma ſuper ipſo.*
Τὸν δὲ μετ' Ἀτρεΐδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος·	*Poſt hunc autem, Atridæ, Agamemnon & Menelaus:*
Τοῖσι δ' ἐπ' Αἴαντες θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκὴν·	*Poſt hos u. Aiaces (uenerũt) impetuoſum induti robur:*
Τοῖσι δ' ἐπ' Ἰδομενεὺς, καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος	*Poſt hos autem, Idomeneus & comes Idomenei*
Μηριόνης, ἀτάλαντος ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ·	*Meriones, ſimilis Marti homicidæ:*
Τοῖσι δ' ἐπ' Εὐρύπυλος Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός.	*Poſt hos autem Eurypylus Euæmonis illuſtris filius:*
Τεῦκρος δ' εἴνατος ἦλθε παλίντονα τόξα τιταίνων.	*Teucer. a. nonus uenit arcus qui retrò curuãtur tẽdẽs.*
Στῆ δ' ἄρ' ὑπ' Αἴαντος σάκεϊ Τελαμωνιάδαο.	*Stetit autem ſub Aiacis ſcuto Telamonij.*
Ἔνθ' Αἴας μὲν ὑπεξέφερεν σάκος, αὐτὰρ ὅγ' ἥρως	*Tunc Aiax quidem ſubmouit ſcutum, ſed hic heros*
Παπτήνας, ἐπεὶ ἄρ τιν' ὀϊστεύσας ἐν ὁμίλῳ	*Circumſpiciens, poſtq̃ aliquẽ iaculatus in multitudine*
Βεβλήκει, ὁ μὲν αὖθι πεσὼν ἀπὸ θυμὸν ὄλεσσεν,	*Vulnerauerat, ille quidẽ ibi delapſus uitã amittebat:*
Αὐτὰρ ὁ αὖτις ἰὼν, πάϊς ὡς ὑπὸ μητέρα δύσκεν	*Sed hic rurſus profectus, puer tanquã ad matrem, ibat*
Εἰς Αἴανθ'· ὁ δέ μιν σάκεϊ κρύπτασκε φαεινῷ·	*Ad Aiacem: is autem ipſum ſcuto tegebat ſplendido.*
Ἔνθα τίνα πρῶτον Τρώων ἕλε Τεῦκρος ἀμύμων;	*Tũc quẽ primũ Troianorũ interfecit Teucer eximius?*
Ὀρσίλοχον μὲν πρῶτα, καὶ Ὄρμενον, ἠδ' Ὀφελέστην,	*Orſilochũ quidẽ primùm, & Ormenũ & Opheleſtem,*

Dato-

Datoraq́; Chromiumq́; & diuinum Lycophontem,
Et Polyæmonidem Hamapaonem, & Melanippum:
Omnes cumulatos deiecit in terram multos paſcẽtem.
Eum .a. cõſpicatus, lætatus eſt rex uirorũ Agamemnon,
Arcu fortis Troianorum perdentem phalanges.
Stetit autẽ apud ipſum ueniens, & ipſi uerbum dixit:
Teucer charum caput, Telamonie dux populorum,
Feri ſic, ſi fortè aliquod lumen Danais fias,
Patriq́; tuo Telamoni, qui te educauit paruulũ exiſtentem,
Et te nothũ licet exiſtentem excepit ſua domo:
Hunc quamuis procul diſſitũ bonã famã cõſcẽdere fac.
Tibi autem ego edico, ſicut & ratum erit,
Si quidẽ mihi dederit Iupiter ægidẽ tenẽs et Minerua,
Troiã expugnare benè ædificatam urbem,
Primo tibi poſt me honorariũ munus in manu ponam
Vel tripodem, uel duos equos cum ipſo curru,
Vel mulierem, quæ tecum eundem lectum aſcendat.
Hunc uerò reſpondens allocutus eſt Teucer eximius,
Atride illuſtriſſime, cur me properantem & ipſum
Incitas? non tamẽ quanta potẽtia quidem adeſt mihi,
Ceſſo, ſed ex quo uerſus Troiam repulimus ipſos,
Ex eo iam arcubus excipiens uiros interficio.
Octo iam emiſi extenſas cuſpides habentes ſagittas:
Omnesq́; in corpore fixæ ſunt bellicoſorum iuuenum.
Hunc uerò nequeo attingere canem rabidum.

Δαίτορά τε, Χρόμιόν τε, καὶ ἀντίθεον Λυκοφόντην,
Καὶ Πολυαιμονίδην Ἀμοπάονα, καὶ Μελάνιππον,
Πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.
Τὸν δὲ ἰδὼν γήθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Τόξου ἀπὸ κρατεροῦ Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας.
Στῆ δὲ παρ' αὐτὸν ἰὼν, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε,
Τεῦκρε φίλη κεφαλὴ, Τελαμώνιε κοίρανε λαῶν,
Βάλλ' οὕτως, αἴκεν τι φόως Δαναοῖσι γένηαι,
Πατρί τε σῷ Τελαμῶνι,* ὅς σ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα, *γρ. ὃς ἔτρεφε*
Καί σε νόθον περ ἐόντα κομίσσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
Τὸν καὶ τηλόθ' ἐόντα ἐϋκλείης ἐπίβησον.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐξερέω, ὡς καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Αἴκέ μοι δώῃ Ζεὺς αἰγίοχος καὶ Ἀθήνη
Ἴλιον ἐξαλαπάξαι ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Πρώτῳ τοι μετ' ἐμὲ πρεσβήιον ἐν χερὶ θήσω,
Ἢ τρίποδ', ἠὲ δύω ἵππους αὐτοῖσιν ὄχεσφιν,
Ἠὲ γυναῖχ', ἥ κέ τοι ὁμὸν λέχος εἰσαναβαίνοι.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε Τεῦκρος ἀμύμων,
Ἀτρείδη κύδιστε, τί με σπεύδοντα καὶ αὐτὸν
Ὀτρύνεις; οὐ μέν τοι ὅση δύναμίς γε πάρεστι,
Παύομαι, ἀλλ' ἐξ οὗ προτὶ Ἴλιον ὠσάμεθ' αὐτοὺς,
Ἐκ τοῦ δὴ τόξοισι δεδεγμένος ἄνδρας ἐναίρω·
Ὀκτὼ δὴ προέηκα τανυγλώχινας ὀϊστοὺς,
Πάντες δ' ἐν χροῒ πῆχθεν ἀρηϊθόων αἰζηῶν·
Τοῦτον δ' οὐ δύναμαι βαλέειν κύνα λυσσητῆρα. *γρ. λυσσητῆρα.*

COMMENTARIVS.

οἱ δ' ὡς ἴδον) Viſo hoc fauſto prodigio Græci dicuntur rurſus alacrius pugnam in Troianos acuiſſe, unde uidetur non adeò profuiſſe Agamemnonis increpationes, quarum forſan nullam erant habituri rationem, niſi eos hoc pacto Iupiter in hac trepidatione confirmaſſet, unde illi audentiores facti ora in hoſtes conuertunt, certatim eos expugnantes. In his primus Diomedes, qui etiã in fugiendo poſtremus fuerat: cui ſuccedunt Agamemnon & Menelaus fratres: his Aiaces, quibus Idomeneus & Meriones, his Eurypylus: huic Teucer, in cuius geſtis deſcribendis magis immoratur. Notandum eſt autem, ſolere Poëtam diuerſis temporibus fortitudinem huic uel alteri tribuere. nunc enim ipſum Agamemnonem, nunc Vlyſſem, nunc Diomedem, nunc Aiacem, nunc Idomeneũ in pugna reliquos antecellere rerum geſtarum gloria ſtatuit, quaſi omnes omnium laudes in unum erogans, in quo cuchẽdo potiſſimum occupatur. Talem ergo hac pugna facit Teucrũ ſagittandi peritia clariſſimum. Videtur tamen hic inter pedites, Diomedes uerò inter equites in hac pugna excelluiſſe. Plura tamen de Teucro, quam de Diomede memorat: hic enim ſolum Agelaum, ille uerò octo heroas interemit.

ςῆ δ' ἄρ' ὑπ' Αἴαντος) Aiacis ſcutum ex hoc loco abijt in prouerbium pro tuto munimine. Vide Gilbertum Cognatum Adag. Cent. 8. prou. 71. De eodẽ ſcuto ſic Hom. ſup. lib. pcedẽti, Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος, ἠΰτε πύργον χάλκεον ἑπταβόειον, ὅ οἱ Τυχίος κάμε τεύχων.

αὐτὰρ ὅγ' ἥρως) Implexa & intricata eſt hæc oratio, quæ ſic eſt explicanda, ἐπειδὰν γὰρ ὁ ἥρως παπτήνας βάλοι τινὰ οἰστεύσας ἐν ὁμίλῳ, ὁ μὲν βληθεὶς ἐκεῖ ἔπιπτε, Τεῦκρος δὲ ἀναχωρήσας ἐκρύπτετο ὑπὸ τῷ σάκει τοῦ Αἴαντος. Hoc Euſtathius. id eſt, Vbi heros iſte circumſpiciens aliquem percuſſiſſet ſagitta in exercitu, ille quidem qui percuſſus erat concidebat, Teucer autem recedens ſe ſub Aiacis ſcuto occultabat.

πάντας ἐπασσυτέρους) Hos quidem directè non petebat, ſed Hectorem: a quo aberrantia tela in hos heroas incidebant, ut indicat ipſemet Teucer in ſequentibus, cum dicit Agamemnoni ὀκτὼ δὴ προέηκα, &c.

τὸν δὲ ἰδὼν γήθησεν) Oportet, inquit Euſtathius, duces neceſſariò omnia in pugna luſtrare, & milites prælIantes obſeruare, ut ipſi eò magis ſtrenue ſe gerant, cũ duces ſibi inſtare cognouerint: ut quoq; duces ipſi uideant quis fortis, quis ignauus, quis ordinis ſui derelictor: & hunc quidem munerentur, hunc excitent, hunc puniant. Debent uerò præcipuè egregijs & magnificis pollicitationibus ſtrenuè pugnantes erigere, ut illi fortitudinis ſuæ præmia expectent. Quæ omnia præſtantiſſimum ducem Agamemnonẽ præſtitiſſe par eſt: & hac ratione Teucrum hunc animaduertiſſe.

Τεῦκρε φίλη κεφαλὴ) Præcedentia ab Euſtathio ducibus belli tradita præcepta nunc in uſum Agamemnon reuocat: ſtrenuè enim ſe gerentem Teucrum noua exhortatione ad pergendum incitat, duo illi ob oculos ponens. Primum gloriam, quam patri ſuo inde cõciliaturus eſt. Cedit enim filiorum decus parentum gloriæ. Quod etiam ipſi Teucro decorum futurum ſit, qui ſua fortitudine laudi parentis uelificetur. Deinde ex ſe etiam Agamemnon ei poſt Troiam dirutam digniſſimum præmium pollicetur. Et licet uirtus omnis per ſe expetatur & exerceatur proprie, unde alienum eſſe uideatur à ſtudioſo uirtutis ad eam ipſe præmij excitari, ut ſatis in Ethicis diſputat Ariſtoteles. nobis tamen ut ipſæ uirtutes (quæ nunquã ueræ & abſolutæ in hominibus reperiri poſſunt) ſic homines etiam qui illis ornantur craſſiuſculè, quam à rigidis morum præceptoribus nobis ſunt intelligendi & delineandi. Siquidem inſitum eſt ferè omnibus à natura, ut non ſolum laudis, quæ ipſa etiam aliqua eſt uirtutis merces, ſed etiam præmiorum & compenſationum gratia ad res gerendas impellãtur. Et quamuis ea honeſte ab ipſis non expetantur (damus enim conſtare illud inuiolabile, Virtutem per ſe tantum expeti) tamen alij honeſte conferunt, quaſi uirtutum non ſegnes ſtimulos, quibus generoſi animi facilè punguntur & commouentur. Sic ergo Teucer, quanquam per ſe iã ſatis anteà erat incitatus, adeò ut ante hanc Agamemnonis hortationem inſignia ſtrenuitatis ſuæ documenta dederit. tamen ſine dubio his ducis pollicitationibus potuit grauiùs impelli, cum ſibi incaſſum tot labores non perire ſentiret, ſed expectandam ſibi eſſe condignam mercedem: niſi mauis ſimpliciter gratũ Regis animum intelligere, qui ſe hac liberalitate Teucri rebus geſtis maximè oblectari teſtetur. uoluit tamen omnino eum in hac pugnandi alacritate pergere propoſito illi honorario præmio, quòd his aculeis fortium uirorum animos magis excitari intelligeret, non ſecus ac ſi currentem equum ſtimulis urgeas, concitatiorem facis. Vnde etiam in bene moratis Rebuſpublicis ut prauis ſupplicia, ſic bonis etiam ſua præmia ſunt conſtituta, quaſi illa non ſint aſpernanda, nec frigida uirtutis fomenta. De quibus dici largius poſſet, ſed nos arctis ſpatijs concludimur.

καί σε νόθον) Nothum appellat Teucrum non dedecoris gratia (quia apud ueteres, ut tradit poſt Didymum Euſtathius, nothi non minoris fiebant quàm legitimi) ſed etiam quaſi adaugendi illi honorem gratia, ἐπὶ τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ [illegible], ut ait Didymus. Fuit autem Teucer natus ex Heſiona ſorore Priami, quam Telamon ab Hercule acceperat in præmium belli illius Troiani propter equos Laomedontis ſuſcepti. Vnde Teucer quoq; nomine Troiano appellatus. Teucri enim Troiani. Porrò νόθον non uertimus ſpurium, ut uulgatæ uerſiones, propter cauſas quas memorabimus in noſtro Lexico.

τί με σπεύδοντα.) Quemadmodum ex officio Agamemnonis fuit Teucri fortitudini ſuo hortatu ueluti calcaria ſubdere, ſic Teucer æquo animo non fert ſe ſponte currentem incitari, quaſi eo potiùs pacto ignauiã ſibi exprobari cenſeat: ac ſi dicat ſibi alijs hortamentis opus non eſſe, cùm ſatis cõcitatè per ſe ad bellum ſtrenuè gerendum impellatur. Hinc monet Euſtathius natam eſſe parœmiam, σπεύδοντα ὀτρύνειν: Currẽtem incitare. Et hunc locum uidetur intellexiſſe Lucianus ad Nigrinum, cum dicit, ὅρα μὴ μάτην· τοῦτο γάρ τοι τὸ Ὁμηρικὸν σπεύδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλῶ, id eſt Bono eſto animo, quandoquidem iuxta illud Homericum, hortaris eum qui ipſe ſua ſponte properet. Sic Odyſſ. incitatur Minerua per ſe ſatis prompta, ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην. Vide Eraſmi Adagiorum Chil. 1. centur. 2. prou. 46. & 47. & Chil. 1. cent. 5. prou. 28.

κύνα λυσσ.) Probat Teucer ſe currentem incitari, cum antequam Agamemnonem hortantem audiſſet, totis uiribus in hoc incubuerit, ut ſe reipſa fortem præſtaret: quòd ſatis docuerit octo iam e Troianis bellicoſis iuuenibus ſolo proſtratis, ita ut inutiles ſagittas non emiſerit, niſi quòd ſolum Hectorem (quem contumelioſe κύνα λυσσητῆρα uel λυσσητῆρα appellat, proprium eius nomen efferre non dignatus, quaſi is à quo tantum periculi Græcis impendeat, non ſit nominandus, ſed conuicijs ſolum proſcindendus) ferire nondum potuerit.

Ἦ ῥα, καὶ ἄλλον ὀϊστὸν ἀπὸ νευρῆφιν ἴαλλεν
Ἕκτορος ἀντικρὺ, βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμός.
Καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρθ'· ὁ δ' ἀμύμονα Γοργυθίωνα
Υἱὸν ἐὺν Πριάμοιο κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ·
(Τόν ῥ' ἐξ Αἰσύμηθεν ὀπυιομένη τέκε μήτηρ,
Καλὴ Κασιάνειρα, δέμας εἰκυῖα θεῇσιν·)
Μήκων δ' ὡς ἑτέρωσε κάρη βάλεν, ἥτ' ἐνὶ κήπῳ
Καρπῷ βριθομένη νοτίῃσί τε εἰαρινῇσιν·
Ὣς ἑτέρωσ' ἤμυσε κάρη πήληκι βαρυνθέν.
Τεῦκρος δ' ἄλλον ὀϊστὸν ἀπὸ νευρῆφιν ἴαλλεν
Ἕκτορος ἀντικρὺ, βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμός.
Ἀλλ' ὅγε καὶ τόθ' ἅμαρτε· παρέσφηλεν γὰρ Ἀπόλλων·
Ἀλλ' Ἀρχεπτόλεμον θρασὺν Ἕκτορος ἡνιοχῆα
Ἱέμενον πόλεμόνδε βάλε στῆθος παρὰ μαζόν.
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχή τε μένος τε.
Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἡνιόχοιο.
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε καὶ ἀχνύμενός περ ἑταίρου·
Κεβριόνην δ' ἐκέλευσεν ἀδελφεὸν ἐγγὺς ἐόντα
Ἵππων ἡνί' ἑλεῖν. ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας·
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο χαμαὶ θόρε παμφανόωντος
Σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί.
Βῆ δ' ἰθὺς Τεύκρου, βαλέειν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει·
Ἤτοι ὁ μὲν φαρέτρης ἐξείλετο πικρὸν ὀϊστὸν,
Θῆκε δ' ἐπὶ νευρῇ. τὸν δ' αὖ κορυθαιόλος Ἕκτωρ
Αὐερύοντα παρ' ὦμον, ὅθι κληῒς ἀποέργει
Αὐχένα τε στῆθός τε, μάλιστα δὲ καίριόν ἐστι·
Τῇ ῥ' ἐπὶ οἷ μεμαῶτα βάλεν λίθῳ ὀκριόεντι·
Ῥῆξε δέ οἱ νευρὴν· νάρκησε δὲ χεὶρ ἐπὶ καρπῷ·
Στῆ δὲ γνὺξ ἐριπὼν, τόξον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Αἴας δ' οὐκ ἀμέλησε κασιγνήτοιο πεσόντος,
Ἀλλὰ θέων περίβη, καί οἱ σάκος ἀμφεκάλυψε.
Τὸν μὲν ἔπειθ' ὑποδύντε δύω ἐρίηρες ἑταῖροι,
Μηκιστεὺς Ἐχίοιο πάϊς καὶ δῖος Ἀλάστωρ,
Νῆας ἔπι γλαφυρὰς φερέτην βαρέα στενάχοντα.
Ἂψ δ' αὖτις Τρώεσσιν Ὀλύμπιος ἐν μένος ὦρσεν,
Οἱ δ' ἰθὺς τάφροιο βαθείης ὦσαν Ἀχαιούς.
Ἕκτωρ δ' ἐν πρώτοισι κίε, σθένεϊ βλεμεαίνων.
Ὡς δ' ὅτε τίς τε κύων συὸς ἀγρίου ἠὲ λέοντος
Ἅπτηται κατόπισθε, ποσὶν ταχέεσσι διώκων,
Ἰσχία τε γλουτούς τε, ἑλισσόμενόν τε δοκεύει·
Ὣς Ἕκτωρ ὤπαζε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς,
Αἰὲν ἀποκτείνων τὸν ὀπίστατον· οἱ δ' ἐφέβοντο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ διά τε σκόλοπας καὶ τάφρον ἔβησαν
Φεύγοντες, πολλοὶ δὲ δάμεν Τρώων ὑπὸ χερσὶν,
Οἱ μὲν δὴ παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο μένοντες,
Ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι, καὶ πᾶσι θεοῖσι
Χεῖρας ἀνίσχοντες, μεγάλ' εὐχετόωντο ἕκαστος.

Dixit & aliam ſagittam è neruo emiſit
Hectorẽ cõtra, percutere. a. ipſum deſiderabat animus.
Et ab hoc quidẽ aberrauit: hic. a. eximiũ Gorgythionẽ
Filiũ generoſum Priami ad pectus uulnerauit ſagitta:
(Quem ab Aeſima compreſſa peperit mater,
Pulchra Caſsianira, corpore ſimilis deabus.)
Papauer. a. ueluti, in alterã partẽ caput inflexit, qđ in (horto
Fructu grauatum, humiditatibusq́. uernis:
Sic in alterã partẽ inclinauit caput caſside depreſſum.
Teucer autem aliam ſagittam è neruo miſit
Hectorem contra: tãgere. a. ipſum deſiderabat animus.
Sed hic & tunc aberrauit. auertit enim Apollo.
Sed Archeptolemum audentem Hectoris aurigam
Ruentem ad pugnã percuſsit in pectore iuxta papillã.
Decidit autem è curru receſſerunt autem eius equi
Veloces: huius uero ibi ſoluta eſt animaq́. roburq́.
Hectoris aũt grauis dolor conſtrinxit mentẽ ob aurigã:
Hunc quidem deinde reliquit triſtis licet ob ſocium:
Cebrionem autem iuſsit fratrem propè exiſtentem
Equorũ habenas accipere: hic. a. nõ immorigerus fuit ut (audiuit.
Ipſe aũt ex curru humi deſilijt ſplendido,
Horribiliter uociferãs: hic autẽ ſaxum accepit manu.
Perrexit. a. rectà in Teucrũ: ferire. a. ipſum animus iu- (bebat.
Is quidem pharetra exemit amarã ſagittã,
Poſuitq́. in neruo: hunc autem galeæ motor Hector
Retro trahentẽ neruũ, ad humerũ ubi iunctura ſeparat
Ceruicemq́. pectusq́., maximè autem lethale eſt:
Ea parte in ſe ruentem percuſsit lapide aſpero:
Rupit autem ei neruum. torpuit. a. manus in iunctura.
Cõſtitit. a. in genua collapſus: & arcus ei excidit manu.
Aiax autem non neglexit fratrem collapſum:
Sed currens protexit eum, & ei ſcutum obtendit.
Hunc quidem poſtea ſubeuntes duo fidi ſocij.
Meciſteus Echy filius, & diuinus Alaſtor,
Naues ad concauas portarunt grauiter ſuſpirantem.
Confeſtim iterum Troianis Olympius robur indidit.
Hi itaq́. rectà in foſſam profundã impulerũt Achiuos.
Hector. a. inter primos ibat, fortitudine terrorẽ afferẽs.
Sicut quando aliquis canis aprũ ſyluestrem uel leonem
Tangit retrò pedibus uelocibus confiſus,
Ad coxasq́. clunesq́., & conuertentem ſe obſeruat:
Ita Hector perſequebatur comatos Achiuos,
Semper occidens poſtremum quenq́., hi uerò fugiebant.
Sed poſtquàm per palos & foſſam tranſierunt
Fugientes, multiq́. ſtrati ſunt Troianorum à manibus:
Hi quidem iam apud naues continebantur manentes,
Inuicemq́. hortantes, & omnibus dijs
Manus extendentes, manifeſtè ſupplicabãt unuſquiſq́.

Hector

Hector aũt circũagebat pulchras iubas habẽtes equos, Ἕκτωρ δ' ἀμφιπεριςρώφα καλλίτριχας ἵππυς,
Gorgonis oculos habens, & ſanguinarij Martis. † Γοργῦς † ὄμματ' ἔχων ἠδὲ βροτολοιγῦ Ἄρηος. γ. γοργόνος χ. ὄμματα

COMMENTARIVS.

καὶ τὸ ἀφάμαρτεν) Quod Teucer ab Hectore aberret, non exiſtimo ipſius iaculandi imperitiæ tribuendum, ſed aut Hectoris dexteritati petitiones illas declinantis, aut Deorum maxime uerò Iouis auxilio: qui ut iam ſæpius dictum eſt, cùm ei hodierno die decus & gloriam concedat, nõ patitur ut ei uulnus aliquod infligatur. Paulò pòſt autem Apollo dicetur ſagittam Teucri ab eo auertiſſe (παρέσφηλεν γὰρ Ἀπόλλων) quod fortaſſe etiam in omnibus præcedentibus ſit intelligendum, idq; non ſine ratione, cum Apollini ſagittandi ſcientia tribuatur, quaſi is cùm uideret directè Teucrũ collimaſſe ictum, ſit à ſuo Hectore amolitus facilime ut cui ſagittæ ipſæ & tanquam Deo & tanquam iaculatori peritiſsimo pareant: uel quod ipſum Teucrum rectè in Hectorẽ collineare non pateretur, ſic pro illo reliquos aſſequitur, quorum nimirum ſalutem Apollo ſus deq; habet, licet in genere Troianorum exercitui faueat, modo incolumem Hectorem tueatur, quaſi plus ſit tãtum ducem, quam infinitos alios perire, qui ſolus & Troianorũ eſt præſidium & Græcorum terror.

μήκων δ' ὡς ἑτέρωσε) Hac comparatione (uſus autem comparationũ ut Poëtis familiaris, ſic ad rei illuſtrationem commodiſsimus) caſum illius Gorgythionis eleganter exprimit. Grauatum enim & ſuo fructu & imbribus papauer caput inflectit: ſic Gorgythion iſte à Teucro uulneratus caput inclinauit & concidit. Quod omnibus morientibus competere poteſt. Siquidem deficiente anima noſtra ſolet caput prægrauari, aut potius ſoluta ui neruorum, à quorum compage illud erectum ſtat, deprimi: quod imbecillitatis eſt indicium. Hic autem duo aſsignantur, quibus papauer grauius ſit, proprius fructus, & imbres: quaſi duo etiã ſint de Gorgythione intelligenda, nimirum proprij corporis pondus, aut reſtrictiùs, capitis: & externum uulnus à Teucro inflixũ, niſi hæc forſan quibuſdam nimis arguta uideantur.

σμερδαλέον ἰάχων) Vox ingens fortiſsimis heroibus ab Homero tribuitur, quam etiam Ariſtoteles leoni & tauro ob robur & fortitudinem ineſſe dicit, ut in Odyſſea dicemus. Hinc βοὴν ἀγαθὸς pro forti toties apud hunc Poetam, nunc quoq; Hector horrenda uoce inclamat: quod tamen non ſolùm illius roboris, ſed etiam iræ & furoris, quo ob aurigæ ſui mortem in Teucrum concitatus fertur indicium eſſe poteſt.

αὖ ἐρύοντα παρ' ὦμον) Quomodo hic uerſus deberet diſtingui, olim etiam diſputatum eſt. Neoteles quidam ex antiquis Grammaticis, dicens Scythicam eſſe nerui tractionem, ut refert noſter Euſtathius, cum hic tractum ait ad humerum, ibiq; factũ uulnus Teucro, ſicq; diſruptum neruum, & læſam illi dexterã manum. Ille enim diſtinguit poſt παρ' ὦμον hoc modo, αὖ ἐρύοντα παρ' ὦμον, ὅθι κληῒς ἀποέργει. Alij diſtinguentes poſt ἐρύοντα, & τὸ παρ' ὦμον ſequentibus coniungentes, dicunt lapide ad humerum lætum Teucrum & neruum ad dexteram mammam, iuxta illud Iliad. δ. νευρὴν μὲν μαζῷ πέλασεν, trahi ſolitũ, lapidemq; à dextra parte ab Hectore emiſſum rupiſſe, quaſi ἐκ παρόδου impetu etiam neruum: incidiſſe autem in ſiniſtrum Teucri humerum, ideoq; ipſi ex manu iam torpeſcẽte arcum excidiſſe, qua geſtabatur. Horum autem melior eſt ſententia, iudice Euſtathio: nam & Cæſarienſis Procopius & alij memorant, antiquos neruum ad mammam traxiſſe, quod alij poſtea ad auriculam dextram faciunt. εἰ μὴ ἄρα [illegible] (uerba Euſtathij) πῶς ἐρύοντι [illegible] τὴν παρὰ μαζὸν [illegible] παρ' ὦμον, [illegible] ὡς ἐρύοντα, [illegible].

Αἴας δ' οὐκ ἀμέλησε) Duo ſunt hic obſeruanda: primùm, quod fortiſsimo Hectori fortiſsimum Aiacẽ æqualem antagoniſtam opponat, non Tydiden aut Agamemnonẽ, quamuis hic ſatis eſſet Teucro uicinus, ut conſtat ex ſuperiore eius oratione, aut Menelaũ aut aliũ quempiam quaſi eorum nullus tam ualidi herois impetum ſuſtinere potuerit. Deinde quod fratrem fratri ſuccurrentẽ faciat. Nam notum eſt adagiũ, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη, de fido auxilio, propterea quòd, ut inquit Eraſmus Adag. Chil. 1. cent. 7. prou. 92. in rebus periculoſis uix unquam ſolet frater fratri deeſſe. Eum enim humanitatem omnem exuiſſe oportet, qui ſuos in rerum anguſtijs deſerat: proinde nullus potuit aut fidelius aut diligentius Teucro opitulari, quàm hic Aiax frater: quanquam non etiam uterinus, ſed conſanguineus tantum (conſanguineorum autem appellatione contineri fratres ex eodem patre natos, docent Iureconſulti) minorem tamen idcirco eorum beneuolentiam hic locus indicat, cùm etiam nothi, qualis erat Teucer, non minoris quàm legitimi apud antiquos à parentibus fierent. De fratrũ in periculis mutuo auxilio uide Eraſmum loco iam citato.

ὡς δ' ὅτε τίς τε κύων) Elegantiſsima eſt hæc comparatio, qua & perſequentem Hectorem & fugientes Græcos deſcribit. Primùm enim Hectorem cani uenatico comparat, cuius uaria ſunt genera: ſed Homerus canẽ intelligit robuſtũ, fortemq;, & ingentes feras uenantem. Quod omnibus canibus non eſt datum, ſed quidam ſunt ad id natura comparati, quales ſunt Indici, qui tauros, apros, leones aggrediũtur, inter quos tamen fuerunt qui cæteras omnes feras, uno excepto leone, aſpernarẽtur, cum quo ſolùm dimicare uellent, ut docet hiſtoria quædam ualde memoranda apud Aelianum de animalib. lib. 8. cap. 1. Strab. lib. 15. Diodorũ Siculũ lib. 17. Plutarch. in lib. Vtra animalium, &c. Quod tamen Philes (alter Aelianus) de omni cane Indico in uniuerſum ſcribit. Vt ut ſit, Homerus generaliùs hic canem magnas & robuſtas feras perſequentem accipit, quales alibi etiam cũ dicit ὡς δ' ὅτε καρχαρόδοντε δύω κύνε, ἢ' ἐπὶ θήρης, &c. Eos deſcribit Oppianus κυνηγετ. lib. 1. uaſto corpore, ro[illegible] mo, laxa et horribili ſupra oculos inter ſupercilia pelle, oculis igneis, rauo colore ſplendentibus, pelle tota hirſuta, robuſto corpore, dorſo lato: quos non ueloces, ſed magno robore & animi & corporis & acerrima audacia præditos eſſe ait, & ab eiuſmodi canibus quaſlibet feras impugnari. Eidem uenationi apti ſunt illi Britannici, qui ferocitate ſimul & magnitudine inſignes ſunt: item quos Galli appellant *limiers*, magni & robuſti, qui feras maiores inuadunt: & apud Polonos qui *Vvlij* nominantur. Tales item Moloſsi non paſtorales, quanquam his etiam aduerſus lupos interdum certamen ſubeundum eſt: ſed qui uenatici & pugnaces ſunt (Hæc poſtrema ſcribebamus ex fide Geſneri, ſed Ariſtot. hiſt. anim. lib. 9. c. 1. Moloſſos paſtorales aduerſus feras magis laudat, [illegible]. Quod etiam idem Geſnerus in ſectione de cane paſtorali retulit, ſed tam parua repugnantia in tam magno opere parui eſt facienda) Tales præterea Albani, immò generoſiores, ut qui cum leone tantum aut elephanto congrediantur, ut de quodam Plinius memorat, quẽ Rex Albaniæ Alexãdro Magno dono dederat: cuius ſpecie delectatus Alexander iuſsit urſos, mox apros, deinde damas emitti, ad quos canis ille immotus iacuit. Eũ indignatus Alexander, quòd tantam ſegnitiem in tanto corpore uideret, interfici iuſsit. Quod cum Rex audijſſet, alium ei mittit cum mandatis, ne eum in paruis experiretur, ſed in leone aut in elephanto: quod Alexander fecit, leonemq; fractum protinus uidit: idẽ in Elephanto. De eiuſmodi tamen canibus Homerus hic non intelligit ſed generalius de ijs qui magnis feris promiſcue opponuntur, quorũ generoſitati & audaciæ appoſitè Hectoris animũ & impetũ nunc comparat. Fugientes autem Græcos noluit eum dedecore aut ignominia exprimere, ſed eos generoſis etiam animalibus cõparat: ut apro, uel leoni, quorũ generoſitas etiam in ipſo ultimo periculo magis eminere ſolet, ideò etiã hanc canis uenationem ſic exponit, ut leo uel aper non in fugam ſe conijciant ſed ſubinde in canem conuertantur, quod ab ipſo cane obſeruari dicit, quaſi etiam aliquantulum eum (leonem uel aprum) reſpicere ſimulante. Sic enim interpretor illud ἑλισσόμενόν τε δοκεύει. Quod proprie de leone dicitur, quem alibás [illegible] fugientem, [illegible] appellat. Mihi ſanè totus hic locus comparationis omnino admirãdus uidetur. Rectè porrò exprimit actus ipſos canis in uenatione, qui feræ femora & clunes morſibus impetit, nimirum terga uertentis: ut reſpondet ſtrages illa, quam de Græcis edit Hector.

ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι) Nõ ſolum generoſos, ſed etiam pios nobis Græcos proponit. Generoſos, cùm in his anguſtijs adeò animis non concidunt, ut in deſperationem ſalutis omnino deueniant, quin ſeſe mutuis incitamentis & exhortationibus erigunt & confirmant, quod exprimunt illa ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι. Pios, cum ad Deos implorandos ſe conuertũt, à quibus auxilium & opem præſtari poſſe intelligunt. Eos autem omnes Deos dicit implorare, non unicum tantum, uel quaſi tanta ſit hæc calamitas, ut non unius ſolùm ope ſarciri poſsit, ſed omnium uires eò concurrãt neceſſe eſt. Vel quod tum ſibi fauẽtes Deos, tum ſibi aduerſos inuocent: illos quidẽ, ut fauoris & beneuolentiæ ſuæ ſigna nũc reipſa ſibi exhibeant: hos uero, ut propitiores & clementiores ſibi eos reddant.

μεγάλ' εὐχετόωντο) Euſtathius monet, μεγάλ' εὐχετόωντο opponi τῷ σιγῇ εὔχεσθαι ποιεῖν, quod eſt tacitè preces concipere, quaſi idem ſit, cum ἀναφανδὸν εὔχεσθαι. Vnde ſenſus erit, nũc Græcos alta uoce Dijs ſupplicare quod in publico & cõmuni eiulatu alioqui fieri ſolet. Monet me hoc illius Pythagoreorũ præcepti, quod extat apud Clemẽtem Alexandrinũ [illegible] Deos aperta & exaudita uoce precãdi. Verba Alexãdrini ſunt hæc: [illegible] οἱ Πυθαγόρειοι, inquit, [illegible] . id eſt, Quid ergo ſibi

uolunt

uolunt Pythagoræi, cum iubent uoce precari(Hoc nimirum, ut mihi uidetur, non quòd Numen eos exaudire non poſſe qui tacitè precarentur exiſtimarent, ſed quòd iuſtas uellent eſſe preces, quas nullum pudeat pluribus conſcijs facere. Sed hæc alium habent ſenſum, & huius non ſunt loci, quia diuerſa eſt hic ratio cùm Græci μεγάλ' ἰάχεται, uidelicet publica clades, quæ altam uocem ab hominibus ſolet extorquere, ut iam diximus.

Τὰς δὲ ἰδοῦσ' ἐλέησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Αἶψα δ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὢ πόποι Αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, οὐκέτι νῶϊ
Ὀλλυμένων Δαναῶν κεκαδησόμεθ' ὑστάτιόν περ;
Οἵ κεν δὴ κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται
Ἀνδρὸς ἑνὸς ῥιπῇ ὁ δὲ μαίνεται οὐκέτ' ἀνεκτῶς
Ἕκτωρ Πριαμίδης, καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Καὶ λίην οὗτός γε μένος θυμόν τ' ὀλέσειε,
Χερσὶν ὑπ' Ἀργείων φθίμενος ἐν πατρίδι γαίῃ·
Ἀλλὰ πατὴρ οὑμὸς φρεσὶ μαίνεται οὐκ ἀγαθῇσι,
Σχέτλιος, αἰεὶ ἀλιτρὸς, ἐμῶν μενέων ἀπερωεύς,
Οὐδέ τι τῶν μέμνηται, ὅ οἱ μάλα πολλάκις υἱὸν
Τειρόμενον σώεσκον ὑπ' Εὐρυσθῆος ἀέθλων.
Ἤτοι ὁ μὲν κλαίεσκε πρὸς οὐρανόν· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς
Τῷ ἐπαλεξήσουσαν ἀπ' οὐρανόθεν προΐαλλεν.
Εἰ γὰρ ἐγὼ τάδε ᾔδε' ἐνὶ φρεσὶ πευκαλίμῃσιν,
Εὖτέ μιν εἰς Ἀΐδαο πυλάρταο προὔπεμψεν
Ἐξ Ἐρέβευς ἄξοντα κύνα στυγεροῦ Ἀΐδαο,
Οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος αἰπὰ ῥέεθρα.
γρ. δέ με Νῦν † δ' ἐμὲ μὲν στυγέει, Θέτιδος δ' ἐξήνυσε βουλὰς,
Ἥ οἱ γούνατ' ἔκυσε, καὶ ἔλλαβε χειρὶ γενείου,
Λισσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον·
Ἔσται μὰν ὅτ' ἂν αὖτε φίλην Γλαυκώπιδα εἴπῃ.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν νῶϊν ἐπέντυε μώνυχας ἵππους,
Ὄφρ' ἂν ἐγὼ καταδῦσα Διὸς δόμον αἰγιόχοιο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήξομαι, ὄφρα ἴδωμαι,
Εἰ νῶϊ Πριάμοιο πάϊς κορυθαίολος Ἕκτωρ
γρ. προφανεῖσα Γηθήσει, † προφανείσας ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας·
γρ. ἢ προφανεῖσαι Ἤ τις καὶ Τρώων κορέει κύνας ἠδ' οἰωνοὺς
Δημῷ καὶ σάρκεσσι, πεσὼν ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
γρ. ἢ προφανέντε Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
Ἡ μὲν ἐποιχομένη χρυσάμπυκας ἔντυεν ἵππους
Ἥρη, πρέσβα θεὰ, θυγάτηρ μεγάλοιο Κρόνοιο·
Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
Πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ' οὔδει,
Ποικίλον, ὅν ῥ' αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν.
Ἡ δὲ χιτῶν' ἐνδῦσα Διὸς νεφεληγερέταο,
Τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα.
Ἐς δ' ὄχεα φλόγεα ποσὶ βήσετο, λάζετο δ' ἔγχος
Βριθὺ, μέγα, στιβαρὸν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
Ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη.
Ἥρη δὲ μάστιγι θοῶς ἐπεμαίετ' ἄρ' ἵππους.
Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι,
Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς, Οὔλυμπός τε,
Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι.
Τῇ ῥα δι' αὐτάων κεντρηνεκέας ἔχον ἵππους.

Illos. a. conſpicata, miſerta eſt dea albis ulnis nitẽs Iuno.
Mox autem Mineruam uerbis uelocibus allocuta eſt:
Proh dolor, ægidem tenẽtis Iouis filia, nõ amplius nos
Pereuntes Danaos curabimus, ad extremum ſaltem?
Qui iam malum fatum explentes, perierint
Viri unius impetu: hicq; furit nõ amplius tolerabiliter,
Hector Priamides: & iam mala multa patrauit.
Hanc uerò rurſus allocuta eſt dea cæſia Minerua:
Et certè hic fortitudinem uitamq; perdidiſſet,
A manibus Argiuorum confectus in patria terra:
Sed pater meus mentibus inſanit non bonis,
Infeſtus, ſemper iniquus mearum uirium impeditor:
Nec quicquã borũ recordatur, quòd ei ualdè ſæpè filiũ
Afflictatum ſaluaui ab Euryſthei laboribus.
Certè is quidem flebat uerſus cælum, ſed me Iupiter
Huic auxiliaturam à cœlo dimiſit.
Si enim ego hæc ſciuiſſem in mente prudenti,
Cũ ipsũ ad Plutonis (loca) ſolidas portas habẽtis miſit,
Ex Erebo ducturum canem odioſi Plutonis.
Non effugiſſet Stygis aquæ profunda fluenta.
Nunc aũt me quidẽ odit: Thetidis aũt perfecit conſilia.
Quæ ei genua oſculata eſt, & prehẽdit manu barbam,
Supplicans ut honoraret Achillem urbium euerſorem.
Erit ſanè cùm iterũ dilectã Glaucopidẽ me appellàrit
Quin tu quidem nunc nobis inſtrue unungulos equos.
Donec ego ingreſſa Iouis domum ægidem geſtantis,
Armis ad bellum armabor, ut uideam
Si nobis Priami filius galeæ motor Hector,
Lætabitur apparentibus per belli ſemitas.
Certè aliquis etiã Troianorũ ſaturabit canes & aues
Pinguedine & carnibus, ſtratus ad naues Achiuorum.
Sic dixit, neq; immorigera fuit dea albis ulnis Iuno.
Hæc quidẽ pfecta, aurea faſcia religatos crines habẽtes
Iuno uenerãda dea, filia magni Saturni. (aptauit equos
Sed Minerua filia Iouis ægidem geſtantis,
Peplum quidem diffudit ſubtile patris in pauimẽtum,
Varium, quod ipſa fecerat & elaboràrat manibus:
Hæc autem tunicam induta Iouis nubicogi.
Armis ad bellum armabatur lachrymoſum.
In currũ. v ſplendidũ pedib. aſcendit, corripuitq; haſtã
Põderoſam, magnã, ualidã, qua domat turmas uirorũ
Fortium, quibuſq; irata fuerit forti patre genita.
Iuno autem ſcutica ulociter agitabat equos.
Sua ſpõte. v. portæ apertæ ſunt cœli, quas tenebãt Horæ:
Quibus commiſſum eſt magnum cœlum Olympuſq;
Vt & recludãt dẽſam nebulã, & imponãt (i. claudant)
Ea per illas (portas) ſtimulis agi ſolitos dirigebãt equos

COMMENTARIVS.

Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς) Anteà Iuno tentauerat Neptunum ad Græcos protegendos impellere, quod cùm efficere non potuerit, ad Mineruã refugit, quã ſperat id lubentius ſibi conceſſuram propter idem in Troianos odium, cùm Neptunus ſemper aliquo Troiæ amore teneretur propter illius à ſe extructa mœnia, ut eſt in fabula. Alloquitur ergo Mineruã, ſed paucis & re ſimplicius propoſita quàm antea Neptuno. Paucis quòd qui lubenter aliquid efficiunt & quaſi ſponte eò feruntur, longa non indigent oratione ut moueantur ac perſuadeantur. Simplicius aũt rem proponit (nam nec Iouis meminit, cuius mandata quidem recordabatur, proinde timendum fuerat ne illa Minerua reformidaret. Neptuno autem hunc timorem iam ipſo in limine euellebat, & eum aduerſus Iouem audacia quaſi armabat) quia prudentem Deam alloquebatur, quidq; faciendũ uel non faciendũ eſſet apprimè intelligentem, unde ei non oportuit graues argumentorum machinas admouere. Ait ergo nude, nunquid in tanto periculo Græcis opitulentur, qui tot

clades

clades ab uno Hectore patiantur. quaſi hoc ita accepto Minerua non minus pro ſuis Græcis moueri potuerit, quàm ſi rem prolixius audiuiſſet. Adde quod Iuno feſtinationem hic requiri cenſuit. quanquam Minerua longiore oratione cõqueratur: quod ipſius indignationi tribuendum puto.

[illegible]) Reſpondet Iunoni Minerua, & primùm de Ioue in hoc negotio conqueritur, deinde ad prælium ſe comparat. De Ioue ergo conqueritur, ſed paulò aſperius fortaſſe, quàm filiam modeſtam deceat & prudentem, qualis Minerua fingitur. Eum ſiquidem & inſanire dicit, & quicquid ipſa aggreditur impedire: a quib. poterat illa têperare. Sed uel iræ uiolentâ poteſtatê uoluit oſtendere hoc loco Poëta quæ prudentiſsimos quoſq, ſolet interdum tranſuerſos abripere, ut multa effutiant, quæ pacatiores facti hiſcere uereantur. Vel etiam licere aliquando putat iuſtâ indignatione in ipſos parentes ferri, cû illi præter rationê aut inique quippiam cõmittunt, ut hoc ipſum alicuius ſit prudentiæ amore & reuerentia parentum non ita excæcari, ut eorum lapſus & minus recte facta non uideamus: ut ſine ulla [illegible] omnia ad æquitatis trutinam examinemus. Tamen no probo, ut illis conuicia aut contumelioſa uerba dicantur ſed ut ſumma cum uerecundia, quæ etiam impijs parentibus præſtari debet, & modeſtia cum illis agatur. Proinde neq; hoc in Minerua laudabimus, ſed eius potius aſsignabimus indignationi. Hoc autê de eo queritur, quòd ille prohibeat quo minus huius Hectoris audacia compeſcatur, qui ſic libere, eius auxilio tectus, in Græcorum exercitum fratat, nimirum ex conſilio Thetidis, quæ hac ratione gloriam filio ſuo Achilli conciliabat, ut paulo poſt dicitur. Reuocanda huc autem eſt ex huius libri initio Iouis oratio, qua cæteris Dijs ab hodierna pugna ut abſtinerêt ſanxit. Nam hoc nunc intelligit Minerua. Iam uerò cum in patrem hac de cauſa indignetur eam grauiorê adhuc facit beneficiorum ſuorum erga illum commemoratione. cum illa autem multa ſint, ut ſatis conſtat ex fabulis, tamê unius ſolum meminit, uel quod recentiſsimum eſſet, uel quod ualde inſigne. Illud eſt in perſona Herculis Iouis filij, cui illa miſſo ad Erebum, ut Cerberum abduceret, egregiè auxiliata eſt, ut id tuto perficere poſſet. Quanquam generaliùs etiam de ſua illi in omnibus laboribus ope præſtita anteà loquuta ſit, ſed leuiter id attingens, quaſi huius ſolius [illegible] ſufficiat.

ὑπ' Εὐρυσθῆος ἀέθλων) Euryſthei labores appellat, quos Euryſtheus Herculem ſubire cogebat. Fabulantur enim, ut refert Lilius Gyraldus in Herculis uita, ea die qua naſciturus erat Hercules, cum eſſet à Ioue, uel, ut alij, Themide prædictum, infantem naſciturum qui cæteris eſſet mortalibus imperaturus Iunonem, quòd partubus preeſt, ueneficio quod pectinatim digitis fiat amplexis parenti aſsidendo, ut ait Plinius, anteuertiſſe, atq. Euryſtheum Archippes & Stheneli filium in lucem prius eduxiſſe qua re factum poſtea dicitur, ut in Herculem Euryſtheus imperium habuerit: tametſi Græci, ut ſunt faciles ad confingendas hiſtorias, Herculem Euryſthei amore captum, eius iuſſu dicant tot monſtra confeciſſe.

κυνὸς στυγεροῦ Ἀΐδαο) Canem Plutonis appellat Homerus, quem alij poſt eum Cerberum uocant tricipitem, uel ut Heſiodus πεντηκοντακέφαλον quinquaginta capitum, cauda draconis, in dorſo ſerpentum habentem capita. Quod Homerus tamen nô indicauit, quia hoc forſan eius temporibus notum non eſſet, uel quòd reuera non ſit, ſed ita alij confinxerint. De hoc etiam dicemus Odyſ. λ. in fi.

Θέτιδος βουλάς) Vide initium lib. I. Iliadis. Quod autem dicit γούνατ' ἔκυσσε, id pars τῆς ἱκετείας intelligendum eſt, quaſi ſupplex non ſolum manu genua prehenderet, ſed interdum etiam illa deoſcularetur. Illud quoque [illegible], alibi dixit [illegible]. Hos porro ritus ſupplicandi alibi explicuimus.

ἔσται μὰν ὅτ' ἂν αὖτε) Imitatur blandimenta Iouis patris, quibus eam affari ſolet, cùm aliquid ab ea poſtulat. Ait ergo indignabunda, Nunc ille in facti odium Troianis decus comparat: at ſpero me ei par pari redditurum, cum ille mei aliquando indigens Glaucopidis dilecta nomine compellabit, quo me delinire ſolet, cùm meam beneuolêtiam captat, ut in eius gratiam aliquid perficiam. At ego tunc huius facti meminero, hocque illi odium rependam, ut me pro filia obediente rebellem & auerſam ab eius precibus aut imperijs experiatur. Hæc eloquuta Minerua uelle ſe ad bellum contra Hectorem accingi Iunoni indicat, ideoq; Iouis domum ſe ingreſſuram, ut arma ſibi ſeligat, quorum in prælijs eſt uſus, ut mox uidebimus.

ἤ τις καὶ Τρώων) Euſtathius τὸ Τρώων iungit cum ſequentibus κύνας ἠδ' οἰωνούς, ut magis perſpicuè ſit dictum, quàm illud 1 Iliad. [illegible] Hæc enim aues diſtinguit & canes, nempe Troianorum. Illud autem, [illegible], pluralitatem inducens eget definitione, ut quiſnam accipiat [illegible] & auibus quidem non ſimpliciter omnibus, ut quæ ſementem uorant, ſed quæ cadaueribus delectantur. Id tamen ego probare non poſſum, cum uideam melius, Τρώων, cum præcedentibus iungi, ut dicat ἤ τις Τρώων [illegible], Aliquis Troianorũ ſaturabit, &c. Nam in Troianos Pallas armabatur, quin alioqui illud ἤ τις, indefinite diceretur.

πέπλον μὲν κατέχευεν) Iſta ferè omnia ex quinta Rhapſodia repetuntur. Nunc ex Euſtathio ſolum eſt dicendum, uarietatem pepli Mineruæ innuere uarietatem, & τὸ πολυειδὲς prudentiæ: ideò prudens Vlyſſes πολύμητις, πολυμήχανος, & δόλοις παντοίοισι dicitur. Quod ipſa ſibi peplum fecerit, oſtendit ipſam prudentiam ſibi ſufficere, id eſt, [illegible]. Quod Iouis χιτῶνα induat, ſ illius [illegible] & uerſatile ingenium innuitur, quæ nunc molliorem ueſtem induat, unde comis & beneuolo animo eſſe appareat quod & peplus habere uideatur, quod muliebre eſt ueſtimentum: nunc uerò uirilior eluceat. Iouis enim lorica uirilis, regia, & bellica. Quòd igneum currum habet, denotatur illius [illegible], & in rebus gerendis feruor & uis operatrix. Hæc ita allegoricè ab Euſtathio explicantur, quæ nos huc irrepere præter noſtrum inſtitutum neſcio quomodo paſsi ſumus.

αὐτόμαται δὲ πύλαι) De cœli portis, & earum cuſtodibus Horis, dicemus copioſè in Lexico, Deo fauente.

Iupiter autẽ pater ab Ida ut uidit, iratus eſt grauiter.	Ζεὺς δὲ πατὴρ Ἴδηθεν ἐπεὶ ἴδε, χώσατ' ἄρ' αἰνῶς·
Irim uerò excitauit aureas alas habentẽ nũciaturam:	Ἶριν δ' ὄτρυνε χρυσόπτερον ἀγγελέουσαν,
Vade age Iris celer, retrò uerte, neq; ſine aduerſus (me)	Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, πάλιν τρέπε, μηδ' ἔα ἄντην
Venire: non enim commodè congrediemur ad bellum.	Ἔρχεσθ'· οὐ γὰρ καλὰ συνοισόμεθα πτόλεμόνδε.
Sic enim dico, hoc & ratum erit:	Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Mutilabo quidem ipſis ſub curribus ueloces equos,	Γυιώσω μέν σφωιν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους·
Ipſas autem ex curru deijciam, & currus confringam.	Αὐτὰς δ' ἐκ δίφρου βαλέω, κατά θ' ἅρματα ἄξω·
Neutiquam in decem completos annos,	Οὐδέ κεν ἐς δεκάτους περιτελλομένους ἐνιαυτοὺς
Vulnera curare poterunt, quæ impreſſerit fulmen,	Ἕλκε' ἀπαλθήσεσθον ἅ κεν μάρπτῃσι κεραυνός·
Vt cognoſcat Minerua, quãdo cũ ſuo patre pugnauerit.	Ὄφρ' εἰδῇ Γλαυκῶπις ὅτ' ἂν ᾧ πατρὶ μάχηται.
Iunoni autem non tantum indignor, neq; iraſcor:	Ἥρῃ δ' οὔ τι τόσον νεμεσίζομαι, οὐδὲ χολοῦμαι.
Sẽper.n.mihi cõſueuit interrũpere quicquid cogitaro.	Αἰεὶ γάρ μοι ἔωθεν ἐνικλᾶν, ὅττι νοήσω.
Sic dixit: mota eſt autem Iris uelox nunciatura.	Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' Ἶρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα·
Iuit autem ex Idæis montibus ad magnum Olympum.	Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
In primis autem portis multiplicis Olympi	Πρώτῃσι δὲ πύλῃσι πολυπτύχου Οὐλύμποιο
Occurrens coercuit, Iouiſq; ipſis expoſuit ſermonem:	Ἀντομένη κατέρυκε· Διὸς δέ σφ' ἔννεπε μῦθον.
Quo tenditis? cur uobis in mentibus furit cor?	Πῇ μέματον; τί σφῶιν ἐνὶ φρεσὶ μαίνεται ἦτορ;
Non ſinit Saturnides auxiliari Argiuis.	Οὐκ ἐάᾳ Κρονίδης ἐπαμυνέμεν Ἀργείοισιν.
Sic enim minatus eſt Saturni filius, ſiquidẽ perficiet,	Ὧδε γὰρ ἠπείλησε Κρόνου πάϊς, ᾗ τελέει περ,
Mutilaturũ quidẽ ſe uobis ſub curribus ueloces equos:	Γυιώσειν μὲν σφῶιν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους,
Vos ipſas.v.ex curru deiecturũ, & currũ fracturum:	Αὐτὰς δ' ἐκ δίφρου βαλέειν, κατά θ' ἅρματα ἄξειν·

Οὐδέ

Οὐδέ κεν ἐς δεκάτους περιτελλομένους ἐνιαυτοὺς
Ἕλκε' ἀπαλθήσεσθον ἅ κεν μάρπτησι κεραυνός·
Ὄφρ' εἰδῇ γλαυκῶπις ὅτ' ἂν ᾧ πατρὶ μάχηται.
Ἥρῃ δ' οὔ τι τόσον νεμεσίζεται, οὐδὲ χολοῦται.
Αἰεὶ γὰρ οἱ ἔωθεν ἐνικλᾶν ὅ, τι νοήσῃ.
Ἀλλὰ σύ γ' αἰνοτάτη κύον ἀδδεὲς, εἰ ἐτεόν γε
Τολμήσεις Διὸς ἄντα πελώριον ἔγχος ἀεῖραι.
  Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Αὐτὰρ Ἀθηναίην Ἥρη πρὸς μῦθον ἔειπεν,
  Ὢ πόποι αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, οὐκέτ' ἔγωγε
Νῶϊν ἐῶ Διὸς ἄντα βροτῶν ἕνεκα πτολεμίζειν·
Τῶν ἄλλος μὲν ἀποφθιέσθω, ἄλλος δὲ βιώτω,
Ὅς κε τύχῃ· κεῖνος δὲ τὰ ἃ φρονέων ἐνὶ θυμῷ,
Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι δικαζέτω ὡς ἐπιεικές.

Neq. ad decem completos annos
Vulnera ſanabitis, quæ impreſſerit fulmen:
Vt ſciat Minerua, quando cũ ſuo patre pugnauerit.
Iunoni autem non tantùm indignatur, neq. iraſcitur:
Semper enim ei ſolet interrũpere quicquid cogitarit:
Sed tu grauiſſima canis, intrepida, ſi quidem uerè
Audebis Iouem contra, ingentem haſtam tollere.
Hæc quidem ſic locuta, diſceſſit pedibus uelox Iris.
Sed Mineruam Iuno uerbum allocuta eſt:
Eheu agidem geſtantis Iouis filia, non amplius ego
Nobis permitto cõtra Iouem mortaliũ cauſa pugnare:
Eorum alius quidem intereat, alius autem uiuat,
Quicũq. cõſecutus ſit: ille. a. ſua cõſilia ſentiẽs in animo
Troianosq. & Danaos moderetur ut æquum eſt.

COMMENTARIVS.

Ζεὺς δὲ πατὴρ) Vidimus anteà Iouem in Id. m[illegible] ab alijs [illegible] tamen [illegible] ut eì propterea reliquorũ actiones occultæ eſſe poſsint. Nam, ut hic uidemus, exeuntes cœlo Deas iſtas Mineruam & Iunonem ſtatim obſeruauit: quia autem ex earum apparatu iudicauit eas in bellum prodire, ideò in iram efferbuit, tum quòd mandata ſua ſperni uideret, tum quòd ex eorum aduentu perterritos & profligatos iri Troianos intelligebat, quorum laudi tamen & uictoriæ ille hodierno die unicè ſtudebat. Itaq. nunciaturam illis derepente Iridem miſit, quæ earum conatus & impetus remoraretur.

Βάσκ' ἴθι) Sapienter omnino facit Iupiter, qui non ſolum Troianis ſuis ſed etiam his deabus prouidet: Troianis quidem quòd Dearum aduentum amoliatur ex quo omnia erant illis infauſta & calamitoſa expectanda: Ipſis uero Deabus, quòd earum congreſſum ſecum anteuertat. Siquidem proculdubiò non tantùm in Troianos, ſed etiam aduerſus Iouem qui à partibus Troianorũ ſtabat, pugna erat illis ſubeunda. At quàm impare robore: longè nimirum imbecilliore. unde duplici de cauſa uidetur ipſarũ aduentum remorari, primum quòd malè erat illis ceſſurum hoc prælium: deinde quòd ex fœminarum uictoria laudem non caperet ſummus ille Orbis moderator. Primum illud colligi at [illegible] Iouis erga illas beneuolentiam, ut quas [illegible] perire nolit, alioqui enim poterat expectare dum illæ acceſsiſſent & tunc [illegible] ſuum in illas explicare prout ſe facturum paulò poſt per Iridem minatur, niſi pedem retulerint. Secundum uerò generoſitatem animi tanto numine planè dignam. Quod autem eas in hoc periculũ uenire nolit, id tum ex coniugali tum ex paterno amore facit: coniugali (cui accedit etiam fraterni [illegible] reſpectu) paterno uerò Mineruæ. Hic porrò aliud mihi uidetur obſeruandum Iouem clementer ſe gerere, cùm harum Dearum conatus non ulciſcatur ſed ipſum factum penitus dum [illegible] etiam contra ſuas præcedentes minas, in quibus ſeueriùs agebat: ſiquidem & ſe eum caſtigaturũ dicebat, qui ſolum uellet aut Troianis aut Danais auxiliari. uerba hæc ſunt,

[illegible] Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι
[illegible] Hoc autem ní ne Iuno & Minerua tentarunt, & tamen nullis eas plagis Iupiter afficit. Illa ſiquidem rigidi fuerunt legiſlatoris, hic ex æquitate & bono crimina ponderat, quaſi non ſtatim delicti pœna a lege inſtituta adhibenda ſit, ſed omnia prius clementia & manſuetudine experiunda, etiam præter ipſius legis authoritatem, quæ cùm dura ſit, plerunq. ex circunſtantijs eſt emollienda.

Ἕλκε' ἀπαλθήσεσθον) Vide quos Deos habuerit illa miſera antiquitas, nõ quidem mortales, ſed plagis & uulneribus obnoxios, qua de re nos anteà, ni fallor, diximus. [illegible], inquit Euſtathius hoc loco, [illegible]. Antea autem uidimus Venerem & Martem uulneratos.

Ὄφρ' εἰδῇ) Deeſt aliquid in hoc uerſu: quid illud autem ſit non conſtat, poteſt tamen exiſtimari tale quippiam eſſe, [illegible], uel [illegible], uel [illegible] quale illud eſt [illegible], quod Achilles de Rege dicit. Vel forſan nihil deeſt & hæc erit huius loci ſententia Vt diſcat Minerua quando patri aduerſatur, quaſi conſentaneum quoq. ſit filiam patri prudenter interdum aduerſari, non uerò in illis rebus quas ipſe ſerio fieri expetit. Hæc Euſtathius.

Ἥρῃ δ' οὔ τι) Hoc attentè cõſiderandum eſt: ait enim Iupiter ſe magis Mineruæ iraſci quam Iunoni, rationem q. addit quòd hoc à Iunone fieri non ſit nouum. Atqui hoc ideò in ipſa Minerua magis uidebatur tolerandum, quòd nunc primùm patri ſe immorigeram exhibuiſſet, primos autem errores ignoſcere ab omnibus eſt uſitatum. Sed contrà facit Iupiter, quia hoc longè grauius eſt pruces [illegible] Mineruam ſemel labi quam Iunonem, quæ iam habitum prauitatis contraxit. Itaq; prouidè ſe gerit, qui in ipſis initijs illius proteruiæ acerrimè occurrit, ne ſi leniùs illam tractauerit, ea de patris beneuolentia ſecura alia longè grauiora aduerſus eum tentare poſsit: ut ex parentum indulgentia liberi nequiores fieri conſueuerunt. Et profectò res ita ſe habet: quibus ſumma eſt probitas aut qui probitatis opinionem ſuſtinent, cum peccant, longè grauiùs peccare uidentur quàm qui uitam ſceleratam uiuunt. hos enim propter conſuetudinem minus animaduertimus, illos uerò contrà.

[illegible]) Diximus aliàs ſolere Poëtam [illegible] in referendis mandatis ſeruare, ut iiſdem penè uerbis à nuncijs recitẽtur, addatur autem nihil quod illa uitiare poſsit. In quibus rigidiſsimus fuit interdum obſeruator, ut doceret quæ fides eſſet ab ipſis nuncijs in ſuo officio defungendo præſtanda: interdum tamen addit quædam, ſed ea non ſolum non ſuperflua: ſed quæ etiam maximè ad rem faciant, ut hoc loco uidere licet. Neq; enim has contumelias Iridi Iupiter præſcripſit, ut neq; quod infra Mineruam canem impudentiſsimam appellabit. Forſan docet Poeta poſſe & ſeruos pro dominis, & ſubditos pro Principibus iuſtiſsimè indignari. Præterea uidetur etiam plenam quandam loquendi & eas obiurgandi libertatem, cùm dicit [illegible]. Quaſi dicat hæc ut Deas illas tam dexterè alloquaris, ut quaqua ratione fieri poterit, earum aduẽtum impedias, quod Iris etiam de liberiore obiurgatione interpretatur, ut qua dignum hoc facinus intelligat. Hinc eſt quod aliàs dicet decere maximè, ut Nuncius prudentia non uulgari ſit præditus: quam eadem quoq. Iris hoc loco uſurpat, cùm dicit [illegible]. Nouit ſiquidem comminationes Iouis effectum ſuum non ſorrituras, tamen illis Deas perterrere uoluit: quas ſi abſq. ulla [illegible] expoſuiſſet, poterat illas in deſperationem conijcere, quanquam uideretur fideliùs officio ſuo defuncta, ſi nuda uerba Iouis retuliſſet.

Ὢ πόποι αἰγιόχοιο) Quæ Mineruam primum concitarat, illa eandem nunc ab inſtituto deterret ſuadetq. ut Iouis mandatis obſequãtur aduerſus quem pugnare tutum non ſit, hac potiſsimum de cauſa, quæ eſt mortalium. Quaſi dicat non eſſe cõſentaneum ut immortales inter ſe pro mortalibus bellum gerant, quod etiam alias dictum eſt apud hunc eundem Poetam. Proinde omnia in ipſius Iouis arbitrio eſſe planè relinquenda. Vbi uides quam mutabile ſit muliebre ingenium. non quod à tam pernicioſo inſtituto Iunonem nunc deſiſtere rectè factum non iudicem, ſed quia hoc ipſum illa anteà exploratum habebat, ut docuit eius oratio ad Neptunum, & tamen temerè aduerſus Iouem progredi non dubitauit, quod illa prima quaq; comminatione deſertura ſit. Antequàm ergo incipias, conſulto opus eſt: ubi inceperis, non temere deſiſtendum, quanquam præſtat à prauo conſilio diſcedere, quàm in eo pertinaciter contra ius & fas adhæreſcere.

Ὣς ἄρα φωνήσασα, πάλιν τρέπε μώνυχας ἵππους.
Τῇσιν δ' Ὧραι μὲν λῦσαν καλλίτριχας ἵππους·

Sic fata retrò uertit unius ungulæ equos:
His uerò Horæ quidẽ ſoluerũt pulchrè iubatos equos,

Et hoc quidem ligauerunt ad immortalia præſepia.
Currus autem inclinarunt ad parietes ſplendidos.
Ipſæ autem aureis in thronis ſederunt,
Mixtim cum alijs dijs, charo mæſtæ corde.
Iupiter.a. pater ab Ida pulchras rotas habentē currū et
In Olympū impulit: deorū.a. peruenit ad ſedes. (equos
Huic autem & equos ſoluit inclytus Neptunus:
Currus.v. ſuper baſes poſuit, linea tegumēta obtendēs.
Ipſe autem aureum in thronum latè cernens Iupiter
Cōſedit: huic.a. ſub pedib. magnꝰ cōcutiebatur Olympꝰ.
Hæ autem ſolæ à Ioue ſeorſim Mineruaq; & Iuno
Sedebāt: neq; ipſum alloquebantur, neq; interrogabāt.
Sed ille cognouit ſuis in mentibus, locutusq; eſt:
Cur ſic cruciamini Minerua & Iuno?
Non tamen diu laboraſtis pugna in glorioſa
Perdēdo Troianos, aduerſus quos ira grauē repoſuiſtis.
Omnino, quantæ meæ uires & manus terribiles,
Nō me in fugā uerterint quotquot dij ſunt in Olympo:
Vobis autem prius tremor inuaſit ſplendida membra,
Quàm bellum uideretis, belliq; curis plena opera.
Sic enim edico, hoc & ratum erit:
Non in ueſtris curribus, percuſſæ fulmine,
Retrò in Olympū rediſſetis, ubi immortalium ſedes eſt.
Sic dixit: hæ aūt ringebantur Mineruaq; & Iuno.
Proximæ hæ ſedebant, malaq; Troianis moliebantur.
Minerua quidem tacita erat, neq; quicquam dixit,
Irata Ioui patri: ira autem ipſam grauis tenebat:
Iuno autem non continuit pectore irā, ſed allocuta eſt:
Minimè ferende Saturnide, quod uerbum dixiſti?
Benè & nos ſcimus quod potentia tua nulli cedit:
Attamen Danaorum cauſa mæſtæ ſumus militum,
Qui iam malum fatum implentes perierint.
Sed bello quidem abſtinebimus, ſi tu iubes:
Conſilium autem Argiuis ſuggeremus, quod iuuabit,
Vt non omnes pereant irato te.
Hanc aūt excipiens allocutus eſt nubicogus Iupiter:
Cras manè etiam magis potentiſſimum Saturnidem
Videbis, ſi uelis, pulchros oculos habens uenerāda Iuno,
Perdentem Argiuorū copioſum exercitū bellicoſorum.
Non enim prius à bello ceſſabit fortis Hector,
Quàm excitetur è nauibus uelox pedibus Pelides
Die illo, quando hi quidem ad puppes pugnauerint,
Anguſtia in periculoſiſſima pro Patroclo occiſo:
Sic enim fatale eſt, te uerò ego non curo
Iratam, neq; ſi ultimos fines adires
Terræ & maris, ubi Iapetusq; Saturnusq;,
Sedentes, neq; ſplendore ſupra gradientis ſolis
Fruūtur, neq; uētis. ubi pſundus etiā tartarus circùm.
Neq; ſi illuc perueneris errabunda, non te equidem
Iratam curo: quoniam non te impudentius aliud.

Καὶ τοὺς μὲν κατέδησαν ἐπ' ἀμβροσίῃσι κάπῃσιν·
Ἅρματα δ' ἔκλιναν * πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα· γρ. ἀντώπια
Αὐταὶ δὲ χρυσέοισιν ἐπὶ κλισμοῖσι κάθιζον
Μίγδ' ἄλλοισι θεοῖσι, φίλον τετιημέναι ἦτορ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ Ἴδηθεν ἐΰτροχον ἅρμα καὶ ἵππους
Οὔλυμπον δὲ δίωκε, θεῶν δ' ἐξίκετο θώκους.
Τῷ δὲ καὶ ἵππους μὲν λῦσε κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
Ἅρματα δ' ἂμ βωμοῖσι τίθει, κατὰ λῖτα πετάσσας·
Αὐτὸς δὲ χρύσειον ἐπὶ θρόνον εὐρύοπα Ζεὺς
Ἕζετο, τῷ δ' ὑπὸ ποσσὶ μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος.
Αἱ δ' οἶαι Διὸς ἀμφὶς Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
Ἥσθην, οὐδέ τί μιν προσεφώνεον, οὐδ' ἐρέοντο·
Αὐτὰρ ὁ ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ, φώνησέν τε,
Τίφθ' οὕτω τετίησθον Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη;
* Οὐ μὲν θὴν κάμετόν γε μάχῃ ἐνὶ κυδιανείρῃ γρ. θὴν μέν τε
Ὀλλῦσαι Τρῶας, τοῖσιν κότον αἰνὸν ἔθεσθε
Πάντως, οἷον ἐμόν γε μένος καὶ χεῖρες ἄαπτοι,
Οὐκ ἄν με τρέψειαν ὅσοι θεοί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ.
Σφῶϊν δὲ πρίν περ τρόμος ἔλλαβε φαίδιμα γυῖα
Πρὶν πόλεμόν τ' ἰδέειν πολέμοιό τε μέρμερα ἔργα.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
Οὐκ ἂν ἐφ' ἡμετέρων ὀχέων, πληγέντε κεραυνῷ,
Ἂψ ἐς Ὄλυμπον ἵκεσθον, ἵν' ἀθανάτων ἕδος ἐστίν.
Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ἐπέμυξαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
Πλησίαι αἵ γ' ἥσθην, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθην.
Ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν, οὐδέ τι εἶπε,
Σκυζομένη Διὶ πατρί, χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει·
Ἥρῃ δ' * οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα, γρ. οὐκ ἔχαδε
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Εὖ νυ καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὅ τοι σθένος οὐκ ἐπιεικτόν,
Ἀλλ' ἔμπης Δαναῶν ὀλοφυρόμεθ' αἰχμητάων,
Οἵ κεν δὴ κακὸν οἶτον ἀναπλήσαντες ὄλωνται·
Ἀλλ' ἤτοι πολέμου μὲν ἀφεξόμεθ', εἰ σὺ κελεύεις·
Βουλὴν δ' Ἀργείοις ὑποθησόμεθ' ἥ τις ὀνήσει,
Ὡς μὴ πάντες ὄλωνται ὀδυσσαμένοιο τεοῖο.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἠοῦς δὴ καὶ μᾶλλον ὑπερμενέα Κρονίωνα
Ὄψεαι, αἴκ' ἐθέλῃσθα, βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ὀλλύντ' Ἀργείων πουλὺν στρατὸν αἰχμητάων.
Οὐ γὰρ πρὶν πολέμου ἀποπαύσεται ὄβριμος Ἕκτωρ
Πρὶν ὄρθαι παρὰ ναῦφι ποδώκεα Πηλείωνα
Ἤματι τῷ ὅτ' ἂν οἱ μὲν ἐπὶ πρύμνῃσι μάχωνται,
Στείνει ἐν αἰνοτάτῳ, περὶ Πατρόκλοιο θανόντος·
Ὣς γὰρ θέσφατόν ἐστι· σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω
Χωομένης, οὐδ' εἴ κε τὰ νείατα πείραθ' ἵκηαι
Γαίης καὶ πόντοιο, ἵν' Ἰαπετός τε Κρόνος τε
Ἥμενοι οὔτ' αὐγῇς Ὑπερίονος Ἠελίοιο
Τέρποντ', οὔτ' ἀνέμοισι· βαθὺς δέ τε τάρταρος ἀμφίς·
Οὐδ' ἢν ἔνθ' ἀφίκηαι ἀλωμένη, οὐ σεῦ ἔγωγε
Σκυζομένης ἀλέγω, ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο.

COMMENTARIVS.

τῇσι δ' Ὧραι.) Deſcribit Iunonis & Mineruæ reditum ad cœlos & miniſterium, quod ipſis ab Horis exhibetur, quas anteà cœli cuſtodes appellabat, nunc uerò pro Dearum ancillis uidetur agnoſcere. Vbi etiam notandum eſt, ſeruari decorum hac in parte, cùm famulantes Deabus Horas eiuſdem ſexus faciat, ut etiam paulò pòſt Ioui Neptunus inſeruit. Exactè autem utrobiq;, hoc eſt tam in Dearum, quàm in Iouis, qui ſtatim ſubijcitur, famulitiū tum Horarum tum Neptuni perſequitur: quod, ni fallor, diuina illa quoq; ſibi explorata eſſe indicaret: quo reſpectu alias etiam Deorum uocabula rebus attribuit, quaſi eorum linguam calluerit, ut ei exprobrat in Troianis Dion Pruſaus.

Ζεὺς δὲ πατήρ.) Duabus de cauſis uidetur Olympum repetere Iupiter: primùm, quòd iā nox inſtaret, ac proinde finitum iri hodiernum prælium intelligebat: deinde, ut ſua præſentia reliquos Deos in officio contineret, quod ita oportere fieri nouiſſimum Iunonis & Mineruæ factum ſubmonuerat: uel etiam ut eas præſens rurſus uerbis plecteret, quas anteà per Iridem abſens caſtigauerat: ideoq; ſtatim [illegible]

τῷ δ' ὑπὸ ποσσί.) Maieſtatem & grauitatem ſupremi illius Dei his uerbis exprimit, cùm ſub illius pedibus Olympum dicit trepi-

dare & concuti, quod aliàs ex capite eius aut ſupercilijs cõmotis fieri ait, quod minus uidetur: proinde hoc etiam magis credibile, cùm totius corporis grauius ſit pondus, quàm unius alterius partis motus.

αἱ δ' οἶαι) Hic ſolet eſſe geſtus eorum qui à potentioribus læſi ſunt, nullaq; ratione iniurias ſibi factas ulciſci poſſunt: recurrũt enim ad odium, quod teſtatum faciunt, cùm illorum potentiorum conſortium & colloquium auerſantur. Quod in his Deabus apparet, quas Homerus dicit ſeorſim à Ioue conſediſſe, memores nimirum recentis repulſæ, quam à Ioue paſſæ ſunt cùm in bellũ proficiſci eas uetuit. Repulſam appello quidem impropriè, ſi conſideres eas nihil à Ioue poſtulaſſe: ſi uerò attendas id ex Iouis uoluntate dependiſſe, forſan inepte loquutus non fuero. Vt ut ſit, ægrè id tulerũt Deæ noſtræ, doloremq; ſuum hoc Ioui teſtantur ad imbecillium ſolatium refugientes, qui iram tacite concoquunt, ubi uindictæ locus eſſe non poteſt.

αὐτὰρ ὁ ἔγνω) Quod Iouem in mentibus ſuis hoc cognouiſſe dicit, ſic intelligo, eum obſeruaſſe Dearũ geſtus, ex quibus facilè intellexit, eas indignabundas ſic ſeorſim à ſe recedere, idq; recordatũ, quod antea ipſæ tentauerant ſe paulò poſt obſtaculum eis ſuo mandato obijciente, itaq; hoc animo repetens Iupiter, iudicat ea de cauſa Deas illas condolere, cui etiam hoc accedit, quòd præter conſuetudinem redeuntem nouiſſimè Iouem quaſi aſpernabantur.

τίφθ' οὕτω τετίησθον) Tacitè Iupiter, ut etiam annotat Euſtathius, Deas mœſtas carpit & uellicat earum dolorem ob non initã aduerſus Troianos pugnam pro labore nimio, quem ipſæ in ea ſubierint, interpretatur. Qua ironia mœſtitiam illarum auxit, & grauius ſui apud illas odium concitauit. A quo iniuriam acceperis inſuper irrideri, id demũ eſt intolerabile, cum maximè amicitia quędam uel commiſeratio ſui prætexitur, ut hic à Ioue. Paulò pòſt tamen rem manifeſtè aperit, easq; temeritatis reprehendit, quæ auſæ ſint aduerſus ſe in prælium prodire, qui ne ab omnibus quidem Dijs ſuperari potuit. Vel ſane latet ibi etiam ſarcaſmus, neq; de illarum redditu reuera loquitur, nam ſuis laudibus præmiſſis, quibus robur ſuum inſuperabile commendat adeò, ut à reliquis Dijs in fugam uerti non poſſit ſubijcit eas è contra ſtatim prælij metu, etiam antequam illi interfuiſſent, receſſiſſe, id falsè metui belli tribuens, quod illæ ob Iouis metum fecerant. Poſtremò addit, ſapienter illas ſibi à prælio metuiſſe: in quod ſi deſcendiſſent, ſuum fulmen erant experturæ.

σφῶιν δὲ πρίν περ τρόμος) Quamuis eadem ironia de bello cõtinuetur, tamen hic illa eſt apertior, quàm anteà. Ille enim non dicit, eas in bello laboraſſe, ſed longè antequàm eò accedere eius metu conſternatas: ubi autem cum eas ita mœſtas uideret, laborem belli falſe cauſabatur, tamen ἀμφανδόν. Nam cum ſoleamus poſt multum laborem triſtiores fieri, cumq; Deæ illæ in pugna non exanclauerint, negat debere illas remiſſiore eſſe animo aut contriſtari. Sciat lector, & attendat, hunc locum eſſe perelegantẽ, ſiquis ulcus alius in Homero.

ἤτοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν) Duplicem affectum in his Deabus animaduertere licet: primùm in Minerua, ſecundum in Iunone. Minerua ergo dicitur nihil reſpondiſſe Ioui, ſed iram ſuam animo cohibuiſſe: ubi proculdubio prudentia Deę obſeruatur, ſiquidem, cum ex recenti & flagrante adhuc iniuria illa exaſperata eſſet, non poterat niſi cum amarulentia ſumma Ioui ſe deridenti, unde uulnus illud magis adhuc recrudeſcebat, reſpondere. Quod ſi feciſſet, intelligebat eò magis intenſum ſibi futurum patrem, quem ob præcedens pugnæ ſubeundæ conſilium in ſe magis quam in Iunonem exarſiſſe recordabatur. Itaq; cautè ſibi moderatur, ne linguæ intẽperantia Iouem etiam exulceraret: proinde quamuis ringeretur, & iniquo ualde animo non ſolum ſe à Ioue impeditam ne ad prælium accederet, ſed etiam inſuper ironica præcedente oratione uellicari ferret: tamen prudentius eſſe cenſuit ſe ipſam coercere, quã habenis iræ remiſſis in grauius patris odium impingere. Hic porrò Mineruæ affectus aliquid cum ea iræ ſpecie, quæ πικρότης appellatur, commune habet. Duo ſunt enim manſuetudinis extrema, ut eſt apud Philoſophum Ethic. 4. cap. 5. ἀκρόχολοι & πικροί (ſi licet hoc uti uocabulo) Illa eſt, cum homines citò iraſcuntur quibus non oportet, magiſq; quam oportet: at citò deſiſtunt, quia non detinent iram, ſed reddunt, ᾗ ἀντεχόμενοι τὴν ὀργήν, ἀλλ' ἀνταποδιδόασιν. Illi autẽ ſummæ bilis ſunt, unde nomen etiam ἀκροχολίαι ſortiuntur. Πικρότης autem eſt, cum aliquis difficile placatur, diuq; iram animo continet, quã niſi cum ultione aut tractu temporis nõ excutit. & hoc uocat Ariſtoteles ὀργὴν πέττειν quod nunc Minerua facit: nam iram ſuam non effert (quam tamen in uultu expreſſam referebat) ſed concoquit, donec ſe aduerſus Iouem ulciſcatur: tunc enim modum deponendi iram à Minerua captari arguo tum ex præcedenti illius oratione, quã cum ſua beneficia in Iouem commemoraret, eumq; ingrati animi uitio culparet, addidit ſe hoc tandem aliquando ulturam, allaturum [illegible] tempus cum à Ioue chariſſimæ Glaucopidis nomine compellaretur: tũ ex ijs quæ paulò ante dicit Poeta has Deas Troianis mala machinari, quæ ad ultionem etiam Iouis pertinent. Vnde etiam concludi poteſt, eam non ſ[illegible]dem iram cohibere, ut lapſu temporis euaneſcat. In Iunone autem ἀκροχολία expreſſa eſt, quia ſtatim efferbuit, Iouiq; reſpõdit quam, ſeruato decoro, ei optimè tribuit, propter eius marito ſuo repugnandi, & cum eo altercandi perpetuam conſuetudinem. De qua etiam anteà loquutus eſt ipſe Iupiter.

αἰνότατε Κρονίδη) Reſpondet Ioui Iuno, & cùm ualde excanduiſſet, à contumelijs exorditur, quibus Iouem proſcindit: quæ ſequuntur tamen, paulo ſunt mitiora, cæterum omnino repetita ex oratione Mineruæ, quæ extat circa initium huius libri. Quę inſignis eſt ταυτολογία, in tam longo opere toleranda. Quanquam eadem à diuerſis diuerſo animo proferuntur: Minerua enim his uerbis Iouẽ potiùs demulcebat, & placidè pacateq; illa efferebat. Iuno uerò cum aſperitate & eo conſilio, ut ſe etiam Ioue inuito Græcis auxiliaturam teſtaretur, quod contrà in Minerua quaſi ueniæ petitionem præferebat. Iouis etiam reſponſa utroq; loco id teſtantur: ibi enim Mineruæ clementer, hic durè Iunoni reſpondet: quod non erat facturus, niſi illa acerbiùs quàm deceret, loquuta fuiſſet.

ἠοῦς δὲ καὶ μᾶλλον) Quaſi dicat Iupiter, Ringere quantumuis Iuno, & quicquid libuerit conſilij Græcis tuis impertire: ego ideò ab auxilio Troianis ferendo non deterrebor, quin hodierna pugna maioris cladis eſt ueluti præludium, quã Græcis ſequenti die Troiani inſligent, ubi robur illud & potentia mea, qua tu quoque nihil maius agnoſcis, ſeſe exeret. Vbi perſtringitur paucis grauiſſimi illius prælij argumentum, quod pluribus & ſigillatim ſequentibus libris perſequetur.

σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω) Senſus huius loci uidetur mihi talis eſſe. Non curo, ait Iupiter Iunoni, tuã iram, paruiq; facio quòd tu mihi ſuccenſeas: etiamſi ita excandeſceres, ut à me longius ſemoueri & recedere in Tartarum uelles me derelicto: quaſi nimirum Iupiter tam moroſæ & proteruæ coniugis abſentiam facilè & æquo animo ferre non poſſit: quod illa ſignificant, ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο de quibus paulo poſt.

Ἰαπετός) Cur hic Iapeti fiat mentio, mihi nondum compertum eſt: nam Euſtathius in Allegorijs occupatur. De Saturno res ſic habet. Ad Septentrionem, ubi Arimaſpi habitant, mare eſt glacie aſtrictum, quod Saturnium & mortuum dicitur, id eſt πεπηγός, κρόνιος, νεκρὸς πόντος, ut eſt apud Dionyſ. Alexand. Cæteris omiſſis Saturnium dicitur illud mare, quod dicatur ea loca aſtrum Saturni regere, quod pro frigore accipitur. Ex fabula autẽ dicuntur abſciſſa Saturni pudenda in ea loca fuiſſe deiecta, ait Euſtathius in Dionyſ. comment. Afferam integrum Dionyſij locum.

—— αὐτὰρ ὑπερθε [illegible] | αὐτῆς βορέην, [illegible]
τὸν δ' ἤτοι καλέουσι πεπηγότα τε Κρόνιόν τε | ἄλλοι δ' αὖ νεκρὸν [illegible]
[illegible] | [illegible]

Ex quibus ſatis conſtat, loca illa tenebroſa & obſcura, quòd perpetuis nubibus illic Sol obdenſatus ſit, ideoque ijs in partibus Homerus Tartara collocauit.

ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο) Euſtathius τὸ κύντερον, uel χαλεπώτερον, uel etiam ἀναιδέστερον interpretatur. Nos poſterius arripimus. Etenim hoc intelligit Iupiter, Iunonem impudentem eſſe, idq; duabus de cauſis. Primùm, quòd nulla coniugis reuerentia commoueatur, audeatq; illi ſic proteruè inſultare: ſecundò, quòd omnia prout illi in buccam uenerint, temere effutiat: quod proprium eſſe impudentiæ docet Ariſtoteles Magnorum Moralium lib. 1 cap. 30. ubi impudentem ſic definit ὁ ἐν πᾶσι καὶ πρὸς πάντας λέγων καὶ πράττων ἃ ἔτυχεν. Qui ubiq; & in omnes loquitur, & omnia, utcunq; euenerint. At contrarium in uerecundia, quæ inter ſtuporem & impudentiam medium eſt. Siquidem uerecundus neq; cuncta & omnino (ut impudens) aut dicit aut agit.

Ὣς φάτο· τὸν δ' οὔτι προσέφη λευκώλενος Ἥρη.	*Sic dixit: hunc. a. nihil allocuta eſt alba ulnas Iuno:*
Ἐν δ' ἔπεσ' Ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,	*Incidit uerò in Oceanum ſplendidum lumen ſolis,*
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.	*Trahens noctem nigram in fertilem terram:*
Τρωσὶν μέν ῥ' ἀέκουσιν ἔδυ φάος· αὐτὰρ Ἀχαιοῖς	*Troianis quidem inuitis occidit lux: ſed Achiuis*
	Grata.

Grata multoties rogata ſuperuenit nox atra.
Troianorũ autem rurſus cōcionē habuit illuſtris Hector,
Seorſim à nauibus ducens fluuium apud uerticoſum,
In mũdo, ubi iam à mortuis (uacuus) apparebat locus.
Ex equis uerò deſcendẽtes in terrã, orationē audiebant
Quam Hector dicebat Ioui charus: inq; manu (bat
Haſtã tenebat undecim cubitorũ: ante autem lanceæ ſplēde-
Cuſpis ærea: circum autem aureus ambibat annulus:
Huic innixus, uerbis uelocibus eos allocutus eſt:
Audite me Troiani & Dardani auxiliatores:
Paulò antè putabã nauib. perditis & uniuerſis Græcis,
Rurſus redituros (nos) ad Troiam uentis expoſitam.
Sed prius caligo ſuperuenit, quæ nũc ſeruauit maximè
Argiuos & naues in littore maris.
Quare nunc quidem pareamus nocti nigræ,
Cœnasq; preparemus: atq; pulchrè iubatos equos,
Soluite ex curribus, ipſis uerò apponite pabulum:
Ex urbe autem adducite boues, & pingues oues
Properè, uinumq; ſuaue afferte,
Panemq; ex domibus, inſuper ligna multa colligite,
Vt per totam noctē uſq; ad auroram manè naſcentem,
Accēdamus ignes multos: ſplendor autem in cœlũ perueniat,
Ne quo modo & per noctem comati Achiui,
Fugere properent per lata dorſa maris:
Neue facilè naues aſcendant quieti.
Sed ut quis eorum telum etiam domi curet,
Vulneratus uel ſagitta, uel haſta acuta,
Nauem inſiliens, ut quis horreat etiam alius,
Troianis equeſtribus inferre lamentabile bellum.
Præcones autem per urbem Ioui chari nuncient,
Vt pueri pubeſcentes & temporibus cani ſenes,
Cubent circa urbem à dijs ædificatis in turribus,
Florentes ætate autem mulieres, in domibus ſingulæ
Ignem magnum incendãt: cuſtodia autem aliqua firma ſit,
Ne inſidiæ intrent in ciuitatem, copijs abſentibus.
Sic ſit, Troiani magnanimi, ut dico.
Oratio autem quæ quidem nunc habita eſt, integra ſit,
Aliam autem manè Troianos inter bellaces dicam.
Glorior, ſperans in Iouem aliosq; deos,
Expulſurum me hinc canes à fatis aduectos,
Quos fata duxerunt nigris in nauibus.
Sed in nocte cuſtodiamus nos ipſos:
Manè autem ſub aurora cum armis armati
Naues apud concauas excitemus acre prælium:
Cognoſcam, ſi me Tydides fortis Diomedes
A nauibus ad murum repellet: an ego hunc
Ferro confodiens, ſpolia cruenta auferam.
Cras ſuam potentiam oſtendet, ſi meam lanceam
Suſtinere poſſit aduerſus ſe uenientē: ſed inter primos
Iacebit uulneratus: multi autẽ circa ipſum ſocij, (puto
Sole aſcendente cras: utinam enim ego ſic
Eſſem immortalis & non ſeneſcens per dies omnes
Et colerer ſicut colitur Minerua & Apollo,
Vt nunc dies hæc malum fert Argiuis.
Sic Hector cōcionatus eſt: Troiani autẽ acclamarũt.
Hi autem equos quidem ſoluerunt à iugo ſudantes:
Ligauerunt autẽ capiſtris apud currus ſuos unuſquiſq;.
Ex ciuitate autem adduxerunt boues & pingues oues

Ἀσπασίη, * τρίλλιστος ἐπήλυθε νὺξ ἐρεβεννή. χ. τρίλιστος
Τρώων δ' αὖτ' ἀγορὴν ποιήσατο φαίδιμος Ἕκτωρ,
Νόσφι νεῶν ἀγαγὼν ποταμῷ * ἐπὶ δινήεντι, χ. ἐνὶ
Ἐν καθαρῷ, ὅθι δὴ νεκύων διεφαίνετο χῶρος.
Ἐξ ἵππων δ' ἀποβάντες ἐπὶ χθόνα μῦθον ἄκουον
Τόν ῥ' Ἕκτωρ ἀγόρευε Διῒ φίλος· ἐν δ' ἄρα χειρὶ
Ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
Αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης·
Τῷ ὅγ' ἐρεισάμενος ἔπεα Τρώεσσι μετηύδα,
Κέκλυτέ μευ Τρῶες καὶ Δάρδανοι, ἠδ' ἐπίκουροι,
Νῦν ἐφάμην νῆάς τ' ὀλέσας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς,
Ἂψ ἀπονοστήσειν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν·
Ἀλλὰ πρὶν κνέφας ἦλθε, τὸ νῦν ἐσάωσε μάλιστα
Ἀργείους καὶ νῆας ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Ἀλλ' ἤτοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
Δόρπα τ' ἐφοπλισόμεσθ'· αὐτὰρ καλλίτριχας ἵππους
Λύσαθ' ὑπ' ἐξ ὀχέων, παρὰ δέ σφισι βάλλετ' ἐδωδήν.
Ἐκ πόλιος δ' ἄξασθε βόας καὶ ἴφια μῆλα
Καρπαλίμως, οἶνον δὲ μελίφρονα οἰνίζεσθε,
Σῖτόν τ' ἐκ μεγάρων, ἐπὶ δὲ ξύλα πολλὰ λέγεσθε,
Ὥς κεν παννύχιοι μέσφ' ἠοῦς ἠριγενείης
Καίωμεν πυρὰ πολλὰ, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἵκῃ·
Μήπως καὶ διὰ νύκτα καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Φεύγειν ὁρμήσωνται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης·
Μὴ μὰν ἀσπουδεί γε νεῶν ἐπιβαῖεν ἕκηλοι,
Ἀλλ' ὥς τις τούτων γε βέλος καὶ οἴκοθι πέσσῃ,
Βλήμενος ἢ ἰῷ ἢ ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Νηὸς ἐπιθρώσκων· ἵνα τις στυγέῃσι καὶ ἄλλος
Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισι φέρειν πολύδακρυν ἄρηα.
Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ Διῒ φίλοι ἀγγελλόντων,
Παῖδας πρωθήβας πολιοκροτάφους τε γέροντας
Λέξασθαι περὶ ἄστυ, θεοδμήτων ἐπὶ πύργων·
Θηλύτεραι δὲ γυναῖκες ἐνὶ μεγάροισιν ἑκάστη
Πῦρ μέγα καιόντων· φυλακὴ δέ τις ἔμπεδος ἔστω,
Μὴ λόχος εἰσέλθῃσι πόλιν, λαῶν ἀπεόντων.
Ὧδ' ἔστω Τρῶες μεγαλήτορες ὡς ἀγορεύω·
Μῦθος δ' ὃς μὲν νῦν ὑγιὴς εἰρημένος ἔστω,
Τὸν δ' ἠοῦς Τρώεσσι μεθ' ἱπποδάμοις ἀγορεύσω.
Εὔχομαι ἐλπόμενος Διΐ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν
Ἐξελάαν ἐνθένδε κύνας κηρεσσιφορήτους,
Οὓς κῆρες φορέουσι μελαινάων ἐπὶ νηῶν.
Ἀλλ' ἤτοι ἐπὶ νυκτὶ φυλάξομεν ἡμέας αὐτούς· χ. πρωῒ δ' ὑπ' ἠοῖ
* Πρωῒ δ' ὑπ' ἠοῖ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν ὀξὺν ἄρηα.
Εἴσομαι αἴ κέ μ' ὁ Τυδείδης κρατερὸς Διομήδης
Παρ' νηῶν πρὸς τεῖχος ἀπώσεται, ἤ κεν ἐγὼ τὸν
Χαλκῷ δηώσας, ἔναρα βροτόεντα φέρωμαι.
Αὔριον ἣν ἀρετὴν διαείσεται, αἴ κ' ἐμὸν ἔγχος
Μείνῃ ἐπερχόμενον· ἀλλ' ἐν πρώτοισιν ὀΐω
Κείσεται οὐτηθεὶς, πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Ἠελίου ἀνιόντος ἐς αὔριον. αἲ γὰρ ἐγὼν ὣς
Εἴην ἀθάνατος καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα,
Τιοίμην δ' ὡς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων,
Ὡς νῦν ἡμέρη ἥδε κακὸν φέρει Ἀργείοισιν.
Ὣς Ἕκτωρ ἀγόρευ', ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδησαν.
Οἱ δ' ἵππους μὲν λῦσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἱδρώοντας,
Δῆσαν δ' ἱμάντεσσι παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος·
Ἐκ πόλιος δ' ἄξαντο βόας καὶ ἴφια μῆλα

Καρπαλίμως· οἶνον δὲ μελίφρονα οἰνίζοντο,
Σῖτόν τ' ἐκ μεγάρων, ἐπὶ δὲ ξύλα πολλὰ λέγοντο.
Κνίσσαν δ' ἐκ πεδίου ἄνεμοι φέρον οὐρανὸν εἴσω·
κ. γεφύρας Οἱ δὲ, μέγα φρονέοντες, ἐπὶ πτολέμοιο * γεφύρῃ
Εἵατο παννύχιοι· πυρὰ δέ σφισι καίετο πολλά.
κ. φαεινὴν Ὡς δ' ὅτ' ἐν οὐρανῷ ἄστρα * φαεινὴν ἀμφὶ σελήνην
Φαίνετ' ἀριπρεπέα, ὅτε τ' ἔπλετο νήνεμος αἰθὴρ,
Ἔκ τ' ἔφανεν πᾶσαι σκοπιαὶ, καὶ πρώονες ἄκροι,
Καὶ νάπαι· οὐρανόθεν δ' ἄρ' ὑπερράγη ἄσπετος αἰθὴρ,
Πάντα δέ τ' εἴδεται ἄστρα· γέγηθε δέ τε φρένα ποιμήν·
Τόσσα μεσηγὺ νεῶν ἠδὲ Ξάνθοιο ῥοάων
Τρώων καιόντων πυρὰ φαίνετο Ἰλιόθι πρό.
Χίλι' ἄρ' ἐν πεδίῳ πυρὰ καίετο, πὰρ δὲ ἑκάστῳ
Εἵατο πεντήκοντα, σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ἵπποι δὲ κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας,
Ἑσταότες παρ' ὄχεσφιν, ἐΰθρονον Ἠῶ μίμνον.

Celeriter: uinum autem ſuaue attulerunt,
Panemq́. ex ædibus: ligna autem multa collegerunt.
Nidorem autem ex campo uenti ferebant cælum intra.
Hi autem ualdè exultantes ad belli ſemitam
Sedebāt per totā noctē: ignes.a.eis incēdebatur multi.
Sicut autem quādo in cælo ſtellæ lucidam circa lunam
Apparent illuſtres, quando eſt ſine uento æther,
Apparentq́. omnes ſpeculæ & uertices ſummi,
Et ualles: è cælo autem diſruptus eſt immenſus æther,
Omnia.a.conſpiciuntur aſtra, lætatur.a.animo paſtor:
Tot inter naues & Xanthi fluenta
Troianorum incendentiū ignes apparebāt ante Ilium.
Mille itaq. in campo ignes ardebant: apudq́. ſingulos
Sedebant quinquaginta (uiri) ad iubar ignis ardētis.
Equi uero hordeum album comedentes & auenam
Stātes apud currus pulchrithronā auror ā expectabāt.

COMMENTARIVS.

τὴν δ' οὔ τι προσέφη) Quòd Iuno nihil Ioui reſpondeat, id uel iræ illius, uel etiam reuerentiæ & timori coniugis tribuo.

ἕλκον νύκτα μέλαιναν) Hoc eleganter dixit Poeta: ſiquidem cum Sol occidit, uidetur ſecum tenebras in orbem pertrahere, quòd illius lumini ſuccedant ſic quod ex eius priuatione fit, ei ut cauſæ efficienti adſignat: & noctem hac ratione aliquid eſſe fingit, cū nihil ſit quam umbra terræ Sole ſplendido carentis. Philoſophi autem umbram nihil eſſe ſtatuunt, quia inter priuantia numeratur. Si tamen admitteremur, cum Stoicis tenebras eſſe uiſibiles abſurdum non erit, ſi noctem pro re aliquantulum corporea fateamur. uide Plutarchum de placitis Philoſoph. lib. 4. cap. 15. Vel etiam hoc ita imaginatur Homerus propter lucis & tenebrarum uiciſſitudinem, adeò ut non minus tenebræ lucem, quam lux tenebras trahere dici poſſint. Sic Plutarchus, & forſan ex huius loci æmulatione, in orat. conſil. ad Apollon. cum ex Heracliti ſententia omnia eſſe in fluxu diſputat, ut contrarium unum aliud contrarium attrahat, hæc ipſa cauſa, inquit, quæ nobis ſolis lumen oſtendit, eadem tenebricoſum orcum adducit. Atque haud ſcio, an huius ſimulachrum ſit circumfuſus nobis aer, qui inuicem diem & noctem efficit ſeriem cōtinuantes uitæ & mortis, ſomni & uigiliæ, &c. Sed hæc potius non ſat ſcienti uidebūtur κακόζηλα. Certū tamē eſt, ingenioſe hoc Homerū cōminiſci, ut Sol occidēs noctē trahat.

Τρωσὶν μέν ῥ' ἀέκουσιν) Noluiſſent Troiani noctem aduenire, quia die uincebant. contra Græci ſummis uotis exoptatam adeſſe iam gaudent: qui die uincebantur. Vnde colligitur, quam ſit naturæ obſeruator diligentiſſimus Poeta: qui hoſtilibus incurſionibus noctis ſilentia quieti parcens Natura quieti tantum deſtinauit (unde illud poſtea ἐν ταυτίῃ νυκτὶ, & alias interturbari nam alioqui, nihil impediebat, cur Græcos etiam noctu Troiani infeſtarent. Vel ſane hoc detorquendum eſt, quod Eteocles apud Euripidem Phœniſſis dicebat, ἴσον φέρει νύξ, Aequale affert nox cōmodum. hoc eſt, non minus uni quam alteri parti tutiſſa eſſe poteſt. unde Troianus exercitus ab inuaſione nunc per noctē abſtinet, quia omnia confuſè in tenebris geri par eſt. at in pugnando quam ſit ordo & concinnitas neceſſaria, ſciunt eius rei periti, teſtanturq́; ſacræ hiſtoriæ, in quibus Barbarorum ἀταξία toties periclitatur: proinde Troiani intelligunt tam Græcis quam ſibi poſſe contingere, ut feliciter de nocte prælientur: tamen Græci Vlyſſes & Diomedes inf. lib. 10. Rheſi caſtra noctu inuadunt, ſed hoc dolo, non ui aperta aut inſtructa acie factum eſt.

ἐν καθαρῷ) Id eſt, ubi locus erat à mortuis purus & uacuus. Conſtruuntur enim hæc uerba per hyperbaton, ἐν καθαρῷ νεκύων, ὅθι διεφαίνετο χῶρος, id eſt, ubi locus perſpicuus erat. Alij ſic, ὅθι νεκύων, id eſt, ἐν ᾧ τῶν νεκρῶν ... διεφαίνετο χῶρος. ubi tellus apparebat, in qua mortuorum cadauera ceciderant. quæ explicatio eſt τοῦ ἐν καθαρῷ. Alij audentius, τὸ διεφαίνετο genitiuo iungētes, dicunt: ὅθι διεφαίνετο νεκύων ὁ χῶρος, id eſt, ubi repurgatus erat locus à mortuis, ut tam perſpicuè uideretur non amplius cadaueribus obtectus, quia iam erant inhumata. Et tamen hæc triplex ſyntaxis diuerſam non facit ſententiam.

ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυ) Euſtathius monet, haſtam, qua in pugna nauali utebantur, eſſe cubitorum duum & uiginti apud Homerum: in pedeſtri autem pugna, undecim.

κέκλυτέ μευ Τρῶες) Superueniente nocte Hector à nauibus Græcorum recedit, quia eos penitus expugnare nondū potuerat: quia autem totus exercitus ex Ducis nutu & imperijs pendet, ideò conuocatis Troianis & auxiliaribus copijs, hoc eſt uniuerſo exercitu conſilium ſuum illis hac oratione exponit, ut ſciant quid ſibi impoſterum faciendum ſit. Primum ergo uidetur occurrere multorum calumnijs, qui ſibi uitio uertere potuiſſent, quòd tam citò deferbuiſſet, cum antea tā impetuoſe & alacriter in Græcos irruere, atq; adeò excidium illis aut ſaltem fugam moliturum ſe iactaret: nunc uerò illis adhuc integris, uno excepto Telamone, quem uulnerauerat, ab eorum expugnatione derepente pedem referat. Nam hoc ingruenti nocti tribuendum docet, quæ antea ſuperuenit, quam ille conatibus ſuis finem poſſet imponere. Cum nox igitur quietem ab omnibus laboribus ſuggerat, ea nunc inſtante à prælio eſſe abſtinendum multis de cauſis, tum ut ſinguli cibo & potu ſumpto uires ſuas hodierna pugna exhauſtas recreent & reficiant (hoc enim ſic in illis interpretor, ἀλλ' ἤτοι νῦν μὲν, & paulò poſt ... &c.) tum etiam ipſis equis ab eodem labore reſpirandi & ſe pabulis refocillandi otium concedatur, quod in illis ſignificatur, αὐτὰρ καλλίτριχας ἵππους, &c.) Præterea ne cæteri exiſtiment hæc ita ſe dicere, omnino à munijs bellicis quietem ſibi hoc pacto indici ad cuſtodiam nocturnam eos cohortatur, ignibus accenſis, ut eo facilius Græcos animaduertant, ſi ſe in fugam conijcere noctu uoluerint. & ſi fecerint impunè, id non ferant, ſed uulneribus acceptis ſaltem domum reuertantur, quod reliquis populis exemplo & terrori futurum ſit, ne pari qua Græci temeritate Troianis bellum inferre audeant. Quia uerò extra urbem manente uniuerſo exercitu reſtabat Troia milite uacua, unde hoſtium inſidijs facile patuiſſet: Hector dux prudentiſſimus & prouidus hac quoque in parte illis proſpicit. Mitti enim illuc præcones iubet, qui curent tum adoleſcentes tum ipſos etiam ſenes (quæ utraq. ætas ad aperta prælia minus eſt habilis, ideo in urbe etiam relicta fuerat) cuſtodiam diligentem intra urbem agere, in locis nimirum munitioribus (hoc enim expreſſum eſt, ...) tum uerò, quia formidabiles ſunt magis tenebræ, quam lux, timidumq; eſt genus mulierum, eas quoque curent luculētos ignes intra ædes extruere, quibus ſibi melius caueant, atque adeo inſidiæ hoſtium, ſiquæ aduenerint, intelligant ob aliorum, qui in caſtris uerſabantur, abſentiam non minus reliquos in urbe protegenda ſedulitatis impendere. proinde periculoſum eſſe illam inuadere: facile enim poſſe ignium fulgore ſuas irruptiones detegi. Hanc enim rationem eſſe arbitror, cur ignes illos intra domorum penetralia accendi à mulieribus Troianis iubeat. Et hæc ſunt quæ Hector hac oratione efficit apud Troianos: quæ ſequuntur, paulò poſt enarrabimus.

καίωμεν πυρὰ πολλὰ) Hæc ita fieri iubet Hector, ne Græci tenebris tuti inſcijs Troianis effugiant, fulgorq́; flammarum ipſos colluſtret, ut uideri & percipi poſſint, ideoq́. plures ignes & magnos accendi iubet. Enimuerò, ut rectè monet Euſtathius, conſiliū illud uidetur ... nō magis enim qui ignes accendūt, alios uidēt, quàm ipſos alij: ... (ut ipſum Euſtathiū loquentē audias) ... Imò contendo ipſe maximè officere, ſi quis propè ſe ignē habuerit, ne remotiora cernat. Eius enim ... fulgida quaſi oculos præſtringit, ut ei tenebræ adhuc tenebricoſiores quàm ſint, uideantur. Hinc eſt quod è loco ſplendido in obſcurum minus uideas, quàm econtra: cuius rei rationes expōnit Lucretius lib. 4. quia nimirum obſtitat & craſſus aer caliginis oculorum uias & foramina obſidat & compleat

——e ſimulacra
Poſſint ut rerum ... mouere.

uel quia, ut ex Ariſtotelis & Mathematicorum doctrina ibidem Lambinus ſcribit, nihil per ſe uidetur præter lucem & colorem. itaq, quicquid cernitur, opera & beneficio coloris, à luce illuſtrati

ſtrati, cernatur neceſſe eſt, &c. Iam uerò ſi Troiani hos ignes accendant, ſibi tantùm lucem uidentur conciliare: ſed alio modo ſe res habet, quod miror neq; Euſtathium uidiſſe: ſiquidem non ſine cauſa dicit Hector, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἵκῃ. nam ſi eiuſmodi ignes accendantur, qui fulgore ſuo ipſos etiam cœlos colluſtrent (quod hyperbolicè quidem, ſed non fruſtrà aut otioſè dictum eſt) peruenturus eſt omnino uſq; ad Græcorum naues, quæ eo faciliùs & clariùs ab ipſis Troianis poterunt percipi. Quod autē ipſi etiam à Græcis uidebuntur, id Hector parui facit, cùm eorum impetus ac incurſiones ſe non pertimeſcere ſatis hodierno prælio docuerit.

εὔχομαι ἐλπόμενος) Hæc oratio Hectoris ſimpliciter conſiderata uidebitur ab arrogante & ſuperbo homine proficiſci, quòd huiuſmodi inſolentes iactationes multorum aures offendant: eæ nimirum, quę de re adhuc incerta fiunt, ut iſta. Sed penitius & attentius intuenti & expendenti mihi, generoſos ducis illius animos ſpirare omnino uidetur diuini auxilij ſpe quam optimè conditos: quod adeo pie factum eſt, ut nihil amplius deſiderari uideatur: niſi pluralitatem Deorum, quæ uiros Chriſtianos hic, ut etiam frequenter alibi, poteſt offendere, excipias. Neq; tamen negauerim hodiernam uictoriam aliquid Hectori animorum & faſtus addidiſſe: quos in ipſo initio pluſ ſatis patefacit: tamen quia illa præmiſit ἐλπόμενος Διί τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι. deinde in ſequentibus etiam adeò modeſtè loquitur, ut illud μηδὲν ἄγαν rectè uideatur obſeruaſſe. Nam cum de ſe & Diomede dicit, non ait ſimpliciter ſe eum uicturum ac proſtraturum: ſed dubio & incerto ſermone utitur, Herois illius fortitudinem etiam quodammodo reformidans. Et licet audaciùs paulo pòſt loquatur, ea tamen omnia ex ipſius orationis principio facillimè excuſantur.

κύνας) Ob impudentiam Græcos canes appellat, quam in hoc bello patefecerunt, quòd auſi ſint potentiſsimæ & ualidiſsimæ genti temerè bellum inferre. Id autem fato accidiſſe dicit, non Troianorum reſpectu: ſed Græcorum ipſorum, quaſi ij in ſuam perniciē, quam ipſis Hector nunc machinatur, huc appulerint. Quanquam fortaſſe melius ſit eo ſenſu Parcas hic intelligi non ſimpliciter fatum: quod tam in bonam quam in malam partem Græcorum ratione potuiſſet uſurpari. At Hector in malam partem accipit. Iam quòd nigras naues appellet, id uidetur de induſtria feciſſe, quod ille color funeſtus eſſe cēſeatur: ut illæ Græcorum interitum portenderint, & funeſtam eis hanc futuram nauigationem.

εἴη ἀθάνατος) Adeò ſecurè Iouis reliquorumq; Deorum auxilium ſibi pollicetur Hector, ut de uictoria Grecorum ſe non amplius dubitare nunc locupletiſsimè teſtetur. Id enim tam certum eſſe ait, ut perinde indubitatam & ratam immortalitatem, diuinosque honores ſibi exoptet. ubi ſanè paulo altius uidetur inſurrexiſſe, cùm iam quaſi extra hominum cœtus in Deûm catalogum referri cuperet. Id autem flagitioſum eſt optare, quod te Natura eſſe noluit, præcipuè uerò Deum, nimisque arroganter facit Hector, qui in hoc tam temerarium uotum impingit. Voluit tamen militum animos hac quoque ratione confirmare, quorum fortitudo ac audacia ex Ducis fortitudine & audacia planè pendet.

οἱ δ' ... ἔκαιον) Sequitur mandatorum Hectoris ἀπεργασία, prout ab eo antea ſunt propoſita cum eleganti comparatione, qua fulgor ignium Troianorum exprimitur. Eorum autē numerus definitur millenarius, circa ſingulos quinquaginta uiri ſtatuuntur, unde totius exercitus Troiani, quinquaginta millium hominum numerus colligi poteſt.

Finis libri octaui.

ARGVMENTVM NONI LIBRI HOMERI *Iliadis.*

AGAMEMNONE conſulente Græcis fugere, ſurgunt contrariam pronunciantes ſententiam, Diomedes, & Neſtor. Conſulente autem Neſtore, ad Achillem mittuntur legati: & precantibus ipſis renuit Achilles. Hi uerò renunciant: & poſt hæc in ſomnum uertuntur.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Legatio ad Achillem non perſuaſum eſt. I.

ITA quidem Troiani cuſtodias agebant, ſed Achiuos
Diuinitus immiſſus tenebat pauor fugæ frigidæ ſocius:
Luctu uero intolerabili perculſi erāt omnes optimates.
Sicut autem uenti duo pontum commouent piſcoſum,
Boreas & Zephyrus, qui è Thracia ſpirant
Ruentes de repentè: ſimul autem & unda nigra
Attollitur multā autem extra mare algam fundunt:
Sic ſcindebatur animus in pectoribus Achiuorum.
Atrides autem dolore magno perculſus cor,
Obibat præconibus ſonora uoce præditis iubens,
Nominatim ad cōcionem uocarent uirū unumquemq;.
Non.a.clamarent: ipſe autem inter primos laborabat.
Sedebant autē in concione triſtes: Agamemnon autem
Surrexit lachrymas fundens, ſicut fons nigræ aquæ,
Qui ab excelſa petra obſcuram fundit aquam:
Sic hic grauiter ſuſpirans, uerba Argiuis locutus eſt:
O Amici Argiuorum duces & principes,
Iupiter me ualde Saturnides detrimēto alligauit graui
Inſcitus, qui antè quidem mihi promiſit & annuit,
Troia deſtructa benè murata me rediturum:
Nunc.a.pernicioſam fraudē cōmentus eſt, & me iubet

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ι ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ συμβουλεύοντος τοῖς Ἕλλησι φεύγειν, οἱ ἀντίαν τὴν ἑαυτῶν ἀποφαινόμενοι γνώμην Διομήδης καὶ Νέστωρ. συμβουλεύοντος δὲ Νέστορος, ὡς Ἀχιλλέα πέμπονται πρέσβεις· καὶ δεηθεῖσιν αὐτοῖς ἀντιτείνει Ἀχιλλεύς, οἱ δὲ ἀπαγγέλλουσι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς ὕπνον τρέπονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Β' ἑξοίν δ' Ἀχιλῆος ἀπειθέος ἐστὶν ἰῶτα.

Ὣς οἱ μὲν Τρῶες φυλακὰς ἔχον· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Θεσπεσίη ἔχε φύζα, φόβου κρυόεντος ἑταίρη.
Πένθεϊ δ' ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριστοι.
Ὡς δ' ἄνεμοι δύο πόντον ὀρίνετον ἰχθυόεντα,
Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον
Ἐλθόντ' ἐξαπίνης· ἄμυδις δέ τε κῦμα κελαινὸν
Κορθύεται, πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευαν·
Ὣς ἐδαΐζετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
Ἀτρείδης δ' ἄχεϊ μεγάλῳ βεβολημένος ἦτορ,
Φοίτα κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κελεύων
Κλήδην εἰς ἀγορὴν κικλήσκειν ἄνδρα ἕκαστον,
Μηδὲ βοᾶν· αὐτὸς δὲ μετὰ πρώτοισι πονεῖτο.
Ἷζον δ' εἰν ἀγορῇ τετιηότες. ἂν δ' Ἀγαμέμνων
Ἵστατο δάκρυ χέων, ὥστε κρήνη μελάνυδρος,
Ἥ τε κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ·
Ὣς ὁ βαρυστενάχων ἔπε' Ἀργείοισι μετηύδα,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Ζεύς με μέγα Κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ·
Σχέτλιος, ὃς πρὶν μέν μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν
Ἴλιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι,
Νῦν δὲ κακὴν ἀπάτην βουλεύσατο, καί με κελεύει

Δυσκλέα Ἄργος ἱκέσθαι, ἐπεὶ πολὺν ὤλεσα λαόν.
Οὕτω που Διὶ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,
Ὃς δὴ πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα,
Ἠδ' ἔτι καὶ λύσει· τοῦ γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες,
Φεύγωμεν σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Οὐ γὰρ ἔτι Τροίην αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν.

Inglorium Argos reuerti, poſtquã multũ amiſi populum.
Sic ſanè Iouis præpotenti gratum erit,
Qui iam multarũ ciuitatũ demolitus eſt ſummitates.
Ac adhuc etiã demolietur: huius.n. potẽtia eſt maxima.
Sed agite, ſicut ego dixero, pareamus omnes,
Fugiamus cum nauibus dilectam in patriam terram.
Non.n. amplius Troiã capiemus latas uias habentem.

COMMENTARIVS.

ὣς οἱ μὲν Τρῶες) Vt lectores attentiùs in huius Rhapſodiæ diligenti examinatione uerſentur, id eos præſcire oportet, in toto hoc Iliadis opere nullam elegantiorem extare, & in qua maius artificium Rhetoricum eluceat. ſiquidem, ut inquit Euſtathius, [illegible]. Repetendum eſt autem memoria, quod antea dictum eſt, hæc omnia facta eſſe, id eſt felicem ſucceſſum Troianis in prælio dari, ut Achillis deſiderium ſentiant Græci, eoq; pacto maior ei honos pro illato dedecore in ablata Briſeide & eius contemptu ab ipſo Agamemnone rependatur, quod hoc libro uidebitur. Primùm ergo deſcribuntur anguſtiæ, in quas ſe iam redactos Græci ſentiunt: ut tamen ſemper meminerimus, hoc non tam Troianorum uirtute, quàm Numinis uoluntate accidiſſe, ait eos timore diuinitus immiſſo conflictari, cum θεσπεσίαν φύζαν appellat. Sic enim hic malo interpretari, ut aliàs docebo. Et hoc quidem in genere de uniuerſis Achiuis dicit, tum uero [illegible] ad ipſos duces, deinde ad ipſum Agamemnonem aſcendit, cum Duces & principes non ſolum ſui, ſed etiam totius populi eſſe ſollicitos maximè conueniat. Quod omninò hic à Poëta exprimi cenſeo.

ὡς δ' ἄνεμοι δύο πόντον) Conturbata Græcorum pectora hac egregia comparatione exprimit, qua nulla poterat ad hanc rẽ commodior excogitari: quæ ſi cum ſua ἀπόδοσις componatur, omnia peroptimè quadrare comperientur. Primùm Troianos duobus uẽtis comparat, Græcos autem mari. Quemadmodum ergo uenti mare, ſic Troiani Græcos miſere conturbant. Quòd autem duos uentos aſſumat, id neq; forſan otioſum eſt, quaſi Iouem & Troianos intelligat Græcis imminere: id ut credam, fecit Didymus, qui θεσπεσίαν φύζαν ſic interpretatur [illegible]. Fulmen autem nõ aliũde quàm à Ioue. Deinde notum eſt, Iouis ope fretos Troianos uincere. Sane hoc mihi magis arridet, quàm quod eſt apud Dydimum, qui duos iſtos uentos duplici animorum affectui comparat, dolori & timori. eius uerba ſunt hæc: [illegible]. Iudicium utriuſque ſententiæ lectoribus relinquo, quod illi ex æquitate ſi lubet ferunto.

Θρῄκηθεν ἄητον) Hoc uidetur non poſſe tolerari, quod utrumque uentum Boream & Zephyrum ex Thracia flare dicat: nã reuerà Boreas ex Septentrione, ubi Thracia, Zephyrus uerò ex occidente flat. Id quomodo ſoluant Græci interpretes, uideamus. Primum Didymus, [illegible], inquit, [illegible] id eſt. Dicendum eſt igitur Thracam regionẽ latè ſeſe porrigere, & formam literæ σ referre uſq; ad Occidentem. Ab utraque ergo parte utrumq; uentum habet. Quidam autem dicunt, Poëtam collectiuè ac comprehenſiuè loquutum. Solus enim Boreas flat e Thraica. Hæc ille. Noſter autem Euſtathius ſic exponit [illegible], inquit, [illegible] id eſt, Ex Thracia autem flare Zephyrum & Boream Homerus dicit, uel quòd Thraciam commune uentorum domicilium fabulentur, uel quòd per eam in noſtrum mare incidunt: nõ autem ex eadem ipſa. Porrò hoc Eratoſthenes olim uellicabat, quaſi Homerus in uniuerſum pronunciarit Fauoniũ e Thracia ſpirare, quod ille non dicit, inquit Strabo Geograph. lib. 1. ſed tum demum, cum uenti hi concurrunt ad Melanem ſeu nigrum ſinum Thracij maris, quod Aegæi pars eſt. Nam Thracia quà Macedoniæ committitur, in mare procurrens uerſus Auſtrum flectitur, eoq; fit, ut Zephyri inde uideantur ſpirare Thaſo, Lemno, ac Imbro, & Samothracæ ac mari quo alluũtur: ſicut & Atticæ ſpirare uidentur à Scironijs ſaxis, unde etiam Zephyri maximè Cauri. Vide plura ibidem. Ammianus Marcellinus lib. 27 de hoc loco ita ſcripſit: Has terras (Thraciæ) immenſa quondam camporum placiditate, aggerumq; altitudine fuiſſe porrectas, Homeri perennis authoritas docet, Aquilonem & Zephyrum uentos exinde flare fingentis. Quod aut fabuloſum eſt, aut tractus antehac diffuſi latiſsimè, diſtinatique nationibus feris cuncti Thraciarum uocabulo cenſebantur. Hæc ille.

Ἀτρείδης δ' ἄχεϊ) Agamemnonem nobis proponit Poëta ut Ducem & Regem præſtantiſsimum, cuius eſt calamitates militũ ſuorum iniquiſsimè ferre, ob eorumque infortunia maximè angi & cruciari: ut hoc loco Agamemnoni contingit, qui ſollicitudine & anxietate ſua cæteris omnibus eſt ſuperior, ut illa indicant, αὐτὸς δ' ἐν πρώτοισι πονεῖτο. Neque dubium eſt, quin eius doloris hæc cauſa ſit, quod ſoleant ſubditorum miſeriæ Regibus plerunq; tribui; ut Eteocles apud Aeſchylum docet, ac proinde ille horũ malorum cauſa & reus ab exercitu cenſeri poſſit: uel ſane ſimpliciter propter ſtudium, quo erga ſuos afficiebatur, ut Iliados primo teſtatus eſt his uerbis: βούλομ' ἐγὼ λαὸν σῶν ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.

ἵστατο δάκρυ χέων) Lachrymæ heroum apud Homerum inauditæ non ſunt: nullus tamen tantas effundere dicitur ac nunc Agamemnon, quod ex decoro factum eſt: ſiquidem ingens iſta calamitas, quæ ad uniuerſum exercitum pertinebat, ingentes etiam luctus poſtulabat: quales ſunt hic Agamemnonis, ut in ſequentibus exprimuntur: eos enim fonti aquæ ex petra exilientis comparat. ubi rectè κρήνην μελάνυδρον & δνοφερὸν ὕδωρ appellauit. φύσει γὰρ, inquit Didymus, [illegible]. id eſt, Naturâ nigra eſt aqua, ſed ſolaribus radijs ſplendeſcit. Sed de his in Lexico noſtro.

Ζεύς με μέγα Κρονίδης) Hæc ipſa uerba Agamemnon ſuprà ſecundo libro Iliadis protulit. Sed hic alio ſenſu profert. nam uerè, & nõ fictè, ut ibi, loquitur. Sic, ut etiam libro præcedente monebamus, una eademq; oratio diuerſè poteſt uſurpari.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Δὴν δ' ἄνεῳ ἦσαν τετιηότες υἷες Ἀχαιῶν·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Ἀτρείδη, σοὶ πρῶτα * μαχήσομαι ἀφραδέοντι, (γρ. μαχέσσομαι)
Ἣ θέμις ἐστὶν, ἄναξ, ἀγορῇ· σὺ δὲ μή τι χολωθῇς.
Ἀλκὴν μέν μοι πρῶτον ὀνείδισας ἐν Δαναοῖσι,
Φὰς ἔμεν ἀπτόλεμον καὶ ἀνάλκιδα· ταῦτα δὲ πάντα
Ἴσασ' Ἀργείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
Σοὶ δὲ διάνδιχα δῶκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω·
Σκήπτρῳ μέν τοι δῶκε τετιμῆσθαι περὶ πάντων,
Ἀλκὴν δ' οὔ τοι δῶκεν, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Δαιμόνι', οὕτω που μάλα ἔλπεαι υἷας Ἀχαιῶν
Ἀπτολέμους τ' ἔμεναι καὶ ἀνάλκιδας, ὡς ἀγορεύεις;

Sic dixit: hi autem omnes obmutuerũt ſilentio.
Diu autem muti erant triſtes filij Achiuorum:
Tandẽ.v. inter eos locutus eſt in bello fortis Diomedes:
Atride, tibi primùm aduerſabor inſipienti,
Sicut iuſtum eſt, Rex, in concione: tu autẽ ne iraſcaris.
Fortitudinẽ qdẽ mihi primũ exprobraſti inter Græcos,
Dicens me eſſe imbellem & impotentẽ: hæc aũt omnia
Sciunt Argiuorum & iuuenes, & ſenes:
Tibi aũt bifariam dedit Saturni filius uerſuti:
Sceptro quidem tibi dedit honorari ſupra omnes:
Fortitudinẽ autẽ nõ tibi dedit, quæ potentia maxima:
Infelix ſiccine ualde putas filios Achiuorum
Imbellesq; eſſe, & impotentes ut dicis?

Si

Si autem teipſum animus mouet ad redeundum,
Abi,adeſt tibi uia:naues autem tibi prope mare
Stant,quæ te ſecutæ ſunt ex Mycenis ualde multæ.
Sed cæteri manebunt comati Achiui,
Donec Troiã euertamus. Quòd ſi uerò & ipſi(uelint)
Fugiant cum nauibus dilectam in patriam terram:
Nos autem ego Sthenelusq́, pugnabimus, donec finem
Ilij inuenerimus:fauente enim deo uenimus.
Sic dixit:hi aũt omnes acclamarunt filij Achiuorũ,
Sermonem admirati Diomedis equitandi periti.
Inter hos autem aſſurgens locutus eſt eques Neſtor:
Tydide,ſupra(omnes)quidem in bello fortis es:
Et conſilio inter omnes æquales es optimus.
Nemo tibi hũc ſermonẽ uituperabit, quotquot Achiui,
Neq; in cõtrariũ dicet,ſed nõ ad finẽ puenisti cõſiliorũ.
Certè quidem iuuenis es,meus uerò & filius eſſes
Minimus natu,ſed prudentia dicis
(Erga)Græcorum reges,quoniam decenter dixiſti.
Sed age,ego qui te ſeniorem profiteor eſſe me,
Eloquar,& omnia perſequar,neq; aliquis mihi
Sermonem improbabit,neq; rex Agamemnon.
Ciuilis ſocietatis oſor,iniuſtus,ſine domo eſt ille,
Qui bellum amat inteſtinum,aſperum.
Sed nunc quidem pareamus nocti nigræ,
Cœnasq́, præparemus:cuſtodes autem ſinguli
Cubent ad foſſam profundam,murum extra.
Iuuenibus quidem hæc præcipio:ſed deinde
Atride tu quidem incipe,tu enim maximus rex es.
Præbe conuiuium ſenibus:decet te,nec indecens eſt:
Plena tibi uino tentoria,quod naues Achiuorum
Quotidiana ex Thracia per latum pontum aduehunt.
Omnis tibi eſt cõmoditas excipiendi,multisq́, imperas,
Multis autem congregatis,illi obedies,qui optimum
Conſilium cõſuluerit,ualde aũt opus eſt omnib. Græcis
Bono & prudenti(conſilio)quia hoſtes propè naues
Accendunt ignes multos:ecquis de his lætetur?
Nox autem hæc uel deſtruet exercitum,uel ſeruabit.

Εἰ δέ τοι αὐτῷ θυμὸς ἐπέσσυται ὥστε νέεσθαι,
Ἔρχεο· πάρ τοι ὁδός, νῆες δέ τοι ἄγχι θαλάσσης
Ἑστᾶσ', αἵ τοι ἕποντο Μυκήνηθεν μάλα πολλαί·
Ἀλλ' ἄλλοι μενέουσι καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Εἰσόκε περ Τροίην διαπέρσομεν. εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ
Φευγόντων σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Νῶϊ δ', ἐγὼ Σθένελός τε, μαχησόμεθ' εἰσόκε τέκμωρ
Ἰλίου εὕρωμεν· σὺν γὰρ θεῷ εἰλήλουθμεν.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπίαχον υἷες Ἀχαιῶν,
Μῦθον ἀγασσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
Τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετεφώνεεν ἱππότα Νέστωρ,
Τυδείδη, πέρι μὲν πολέμῳ ἔνι καρτερός ἐσσι,
Καὶ βουλῇ μετὰ πάντας ὁμήλικας ἔπλευ ἄριστος·
Οὔ τίς τοι τὸν μῦθον ὀνόσσεται, ὅσσοι Ἀχαιοί,
Οὐδὲ πάλιν ἐρέει· ἀτὰρ οὐ τέλος ἵκεο μύθων.
Ἦ μὴν καὶ νέος ἐσσί, ἐμὸς δέ κε καὶ πάϊς εἴης,
Ὁπλότατος γενεῆφιν, ἀτὰρ πεπνυμένα βάζεις
Ἀργείων βασιλῆας, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Ἀλλ' ἄγ', ἐγών, ὃς σεῖο γεραίτερος εὔχομαι εἶναι,
Ἐξείπω, καὶ πάντα διίξομαι· οὐδέ κέ τίς μοι
Μῦθον ἀτιμήσει, οὐδὲ κρείων Ἀγαμέμνων.
Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος
Ὃς πολέμου ἔραται ἐπιδημίου, ὀκρυόεντος.
Ἀλλ' ἤτοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ,
Δόρπα τ' ἐφοπλισόμεσθα· φυλακτῆρες δὲ ἕκαστοι
Λεξάσθων παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτός.
Κούροισιν μὲν ταῦτ' ἐπιτέλλομαι, αὐτὰρ ἔπειτα
Ἀτρείδη, σὺ μὲν ἄρχε· σὺ γὰρ βασιλεύτατός ἐσσι. γρ. βασιλεύτερος
Δαίνυ δαῖτα γέρουσιν· ἔοικέ τοι, οὔ τοι ἀεικές.
Πλεῖαί τοι οἴνου κλισίαι, τὸν νῆες Ἀχαιῶν
Ἠμάτιαι Θρῄκηθεν ἐπ' εὐρέα πόντον ἄγουσι·
Πᾶσά τοι ἔσθ' ὑποδεξίη, πολέεσσι δ' ἀνάσσεις.
Πολλῶν δ' ἀγρομένων, τῷ πείσεαι ὅς κεν ἀρίστην
Βουλὴν βουλεύσῃ· μάλα δὲ χρεὼ πάντας Ἀχαιοὺς
Ἐσθλῆς καὶ πυκινῆς, ὅτι δήϊοι ἐγγύθι νηῶν
Καίουσι πυρὰ πολλά. τίς ἂν τάδε γηθήσειε;
Νὺξ δ' ἥδ' ἠὲ διαρραίσει στρατὸν, ἠὲ σαώσει.

COMMENTARIVS.

ἀτρείδη σοὶ πρῶτα)Poſt orationem Agamemnonis cæteri omnes proceres obmutuerunt,præter unum Diomedẽ: qui hoc loco eas partes ſuſtinet,quas libro ſecundo Vlyſſes, cum Agamemnon diſceſſum Græcis perſuaſerat. Eadem enim ratione ſe Regi opponit, qui fuga nunc etiam ſalutem petendam eſſe conſulebat. Primum honeſtè ueniã petit ſuæ παρρησίας ab ipſo Agamemnone, ne ſi libe rius cũ eo loquatur,id ægre ferat: eam ſiquidẽ eſſe legẽ concilij,ut liceat cuiq; libere ſuam ſententiã proferre. Quod quidẽ cum aliqua acerbitate facit.nam ſtatim ab initio conuicijs eum aggreditur, per ἀφραδέοντι:ubi Poëta uidetur docere in iuſtis reprehenſionibus permitti aliquando aſperiora quædam uocabula,quibus indignitas facti aut ſermonis magis caſtigetur,etiam non adhibito maiorum & ſuperiorum reſpectu,modò id cum θέμις ut dixi,fiat:non proterue, ut lib. 2.à Therſite factum uidimus, ubi etiã docuit Homerus,aut Vlyſſes Homericus,quàm male ſe hac in parte geſſerit. At hic potius laudatur Diomedis factum à tota concione,& ex illius applauſu,qui paulò pòſt ſequitur,conſtat. Reliquæ porrò orationis artificium eſt huiuſmodi. Primum occaſionẽ arripit Diomedes ſuccenſendi Agamemnoni,quòd cum antea ſibi Agamemnõ ignauiam exprobraſſet (nimirũ ſup. lib. 4. ubi tamẽ Diomedes nihil reſponderat,quia tacendi & loquendi tempus apprimè nouiſſet:uel quòd,ni fallor,ibi de propria perſona tantum agebatur,hic de totius exercitus commodo aut ſalute,de qua cùm Agamemnon deſperaret,& proinde turpem fugam Græcis ſuaderet,non potuit ei ſeſe non opponere Diomedes) tamen immerito quòd eius fortitudo uniuerſo exercitui ſatis ſit perſpecta,(hoc enim ſignificant illa, ταῦτα δὲ πάντα ἴσασ' Ἀργείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες)nunc tamen ipſe ſuam ignauiam prodat. Turpe eſt autem ea uitia in alijs reprehendere,quibus tu ipſe ſcateas,& eo nomine quiſ,iam acerbiùs eſt caſtigandus. Porrò cum hoc in Agamemnonem cadat,dignus etiam fuit qui grauiſsime à Diomede increparetur. Tum eleganter docet,quàm ſit pluris fortitudo quàm immẽſum imperium facienda:ſiquidem hoc quidem Agamemnoni à Ioue conceſſum eſſe dicit,ut reliquos ſcepteri honore antecelleret,ab eodem tamen illi fortitudinem denegatam,ſine qua reliqua potẽtia nihili uenit æſtimanda: ideo addit, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον. Eius ſiquidem beneficio ſumma retinentur & conſeruantur imperia,quæ imbelles uiros ac ignauos minime poſtulant. Quibus uerbis nõ tam ipſius Agamemnonis uituperium, quàm propriam laudem Diomedes complectitur: quaſi ſe ipſum Regi eo nomine anteponat,qui ea ſit uirtute præditus, qua ille non ſine ſuo mo dedecore deſtituitur. Vbi adhuc notandum eſt,quod alibi diximus,agnoſci ab Homero uirtutes eſſe dona Dei,quod ijs Philoſophis omnino aduerſatur,qui eas ab hominibus ipſis proficiſci ſtatuunt. Nõ enim diceret,Iouem Agamemnoni fortitudinem non conceſsiſſe,niſi intelligeret eius eſſe largitorem Deum. Cui ſubſcribit Pindarus Od.5. Iſthmiorũ κρίνεται δ' ἀλκὰ διὰ δαίμονας ἀνδρῶν, Fortitudo mortalium à Deo eſt. & Euripides in Bacchis, πιστόν τι τὸ θεῖον σθένος. Certa diuina uirtus. Generalius de omnibus uirtutibus Simonides apud Theophilum lib. 2. contra gentes: οὐδεὶς ἄνευ θεῶν ἀρετὰν λάβεν, οὐ πόλις, οὐ βροτός· θεὸς ὁ παμμήτις· ἀπήμαντον δ' οὐδέν ἐστιν ἐν αὐτοῖς. Nemo abſque Dijs(nos dicimus Deo,& Homerus,Ioue,& ipſe Simonides ſtatim,Deum dicet)uirtutem accepit, neq; urbs neq; homo. Deus omnium curam habet. Nihil autem integrum manet eis. Et rurſus Pindarus Od.3.Iſthm. Ζεῦ, μεγάλαι δ' ἀρεταὶ θνατοῖς ἕπονται ἐκ σέθεν,id eſt,ô Iupiter eximiæ uirtutes mortales comi-

tantur ſuo beneficio. Illud etiam hoc loco docet Diomedes, regiam dignitatem non aliunde quàm à Ioue proficiſci, qua de re aliàs copioſè dictum eſt. Tandem artificioſè Græcos ignauiæ ſuſpicione liberat, quos forſan in ſuam ſententiam alioqui pertraxiſſet Agamemnon, ut totum crimen in eum melius reijciat, & ſolum in tam magno exercitu [illegible] doceat: ſiquidem nullus præterea de diſceſſu ſit cogitaturus. quibus dexterè Græcorum animos occupauit, ne Regis conſilio adhæreſcerent, hac laude fortitudinis eos in ſuam mentem uocans, quod à tanto Duce illius ſententiam culpari obſeruarent, qua ad ignominioſam fugã cõcitabantur. Id tamen leuiter attingit, hoc eſt, non ita de Græcorum uoluntate pronunciat, ut eos remanſuros certò ſibi polliceatur. Nouit enim quanto patriæ deſiderio omnes illi tenerentur, & iam ſupra lib. 2. experientia periculoſiſſima id iam pro explorato habebatur: proinde non dubitauit, etiam eos facilè ad diſceſſum poſſe commoueri inſtantis periculi ratione. ideo addit, [illegible]. De ſe ergo & ſocio Sthenelo indubitatè loquitur ſibi utrique non eſſe in animo, ex Regis ſententia fugæ ſeſe committere, ſed uſq; ad integrum belli exitum permanere. Cum autem id temerarium uideretur, ut duo illi ſoli uniuerſis copijs Troianorum opponerentur, quibus totus Græcorum exercitus non potuerit reſiſtere addit egregiam uocem, & pio uiro dignam [illegible] nã ubi te in aliquo negotio à Deo iuuari cognoueris, immò ab eodem ad illud impulſum fuiſſe, turpe eſt infectum illud relinquere, etiamſi multis salebris ab exitu prohibearis. Ideo laudabilis eſt illa uirtus, quæ Perſeuerantia appellatur. At, ut lib. 2. ex oratione Vlyſſis notum eſt, Deorum auſpicijs bellum iſtud eſt inchoatum: itaq; cùm id temere factum non ſit, neq; etiam temerè, ante illius finem recedendum eſſe putat. Quaſi dicat: Fallacia eſſent Dei (nota etiam unitatem Dei hic exprimi) auſpicia, ſi fruſtrà huc aduenſſemus, & re infecta domum reuerteremur. Eius ſiquidem ope & fauore freti non poſſumus felicem exitum, quanquam ſoli ego & Sthenelus remaneamus, non expectare. Qui nos enim deduxit, is ſine dubio integrum negotium conficiet.

[illegible]) Anteà quidem orationem Diomedis ab omnibus Græcorum proceribus (ita enim eſt reſtringendum illud, [illegible]: nam ut ex præcedentibus conſtat, colloquium iſtud ducum tantum fuit, non totius exercitus) placuiſſe uidimus: ſed id Poetæ ſatis non eſt generaliter pronunciaſſe, niſi ſpeciatim aliquid amplius de ea dicat. quod nũc facit ſub perſona Neſtoris, quem inter omnes ſelegit, ut omnium prudentiſſimum, & cuius uox inſtar omnium eſſe poſſit. Hic ergo ſua oratione duo facit. Primum orationem Diomedis comprobat, deinde conſilium etiam ſuum ad præſens negotium ſuggerit. Quod ad illud attinet, antequam expreſſè laudet, præmittit ipſius Diomedis encomia, quibus maior etiam eſt authoritas eius orationi acceſſura. Duo autem ſunt, quibus Diomedem cõmendet: primum fortitudo deinde conſilium ac prudentia. Diligenter tamen obſeruandum eſt, quid de utroque dicat. Nam quod ad fortitudinem, ea ſuperiorem illum & præſtantiorem reliquis omnib. pronunciat, quaſi nullus ei hoc nomine ex Græcis poſſit comparari. Id tamen uel blandiendi gratia facit, cùm alij quoque proceres eſſent, qui magnanimitate bellica Diomedi non cederent, etiam unus Aiax, qui poſt Achillem cæteros eã antecelluit, ut ipſe Homerus teſtatur. Vel quòd reliquis fortiorem eum eſſe oporteat in præſentia, cum illis planè cõſternatis, ut Agamemnoni fugam ſuadenti nullus ſit refragatus, cuius ſpeciem eorum conſenſus præbebat, ſolus Diomedes minimè territum ſe exhibuerit, reliquorumque animos iam collapſos erigendi & confirmandi author unus extiterit. Secundò Diomedis conſilium laudat, ſed attende quàm cautè, nam eum hac parte æqualibus tantum ſuis & [illegible] anteponit ne ſi generaliùs de omnibus loqueretur, hanc laudẽ ſibi ipſi Neſtor præriperet, qua ſe neminem, ne eum hunc Diomedem præſtantiorem agnoſcit. Quod apertiſſimè in ſequentibus teſtatur. Docebit enim reipſa, optimè quidem & prudenter loquutum Diomedem, ſed mutilum & truncum eſſe illius conſilium, quod ipſe abſolutius faciet. Suggerit enim quæ ipſe prætermiſerat, & quæ ad uniuerſorum commodum ſpectarent, nimirum quid in his anguſtijs rerum faciendum ſit, cùm Diomedes remanendum eſſe tantum ſua oratione contendiſſet. At Neſtor pergit, & cùm iam à Diomede cæteros omnes à fuga, quam forſitan ex Agamemnonis conſilio moliebantur, deterritos exiſtimet, atq; ideo ſit omnib. remanendum, præcipit ea quæ ſaluum ab hoſtibus exercitum præſtare poſſint. Et nunc quidem collocandas ad foſſam extra murum cuſtodias, quæ hoſtium impetus detegant, & hoc quaſi munimine, cæteri qui ad naues remanebunt, tutius noctem tranſigant. Quia tamen iſta non ſufficiebant, & tempus longiori deliberationi non ſupererat, quod cœnæ tempus inſtaret, & ex prælio diurno defatigatis uirium reſtauratione opus eſſet ſuadet ut Agamemnon reliquis proceribus cœnam exhibeat, ubi quid faciendum ſit, melius & maiore cum otio deliberabitur. Et hæc eſt ſecunda pars orationis Neſtoreæ, prout eam in principio diſtribuimus, quæ cõſilium præſens Neſtoris complectitur.

[illegible]) Qui hæc ſimpliciter attendet, primo intuitu hæc eſſe [illegible] iudicabit. Neq; enim cum præcedẽtibus neque cum ſequentibus cohærẽt, & uidentur quaſi ineptè hic eſſe inſerta. Sed interpretes Græci docent, hæc [illegible] dici, ut Agamemnon de ſuo in Achillem odio decideret, quod quaſi bellum eſt ciuile: cuius iniquitatem & iniuſtitiam breuiter proponit. Exiſtimo autem hæc propter Agamemnonem præſentem dici, non propter Achillem, ut uult Didymus: quid enim hæc abſenti, & non audienti profuiſſent? Et illud docebit ſequens Neſtoris oratio, qua Agamemnonem ipſum ob factum aduerſus Achillem acriter increpabit, & ad placandum Achillem exhortabitur, eumq; totius negotij reum conſtituet. Itaque nunc etiam hac [illegible] facit, ut animus Agamemnonis remolleſcat in Achillem quia docet quibus criminibus ſe obliget, qui bella inteſtina concitat & fouet, nimirum ut omnia iura & uincula ſocietatis humanæ uiolet & perfringat. Ea ſocietas autem duplex eſt publica, & priuata. Illa per [illegible], hec per [illegible] explicatur. [illegible] autem eum intelligit, qui ſibi tantum iuris aſſumit, ut alijs iniuriam inferat: quod fit in bellis ciuilibus, ubi illi inter ſe bella gerunt, qui ſe mutuo ciuilitatis nexu complecti debuerant, quod erat æquum & iuſtum. Eſt enim æquitas ſocietatum omnium uinculum firmiſſimum. Ergo peregregia eſt hæc Neſtoris ſententia, qua animum Agamemnonis Achilli tacite conciliat, & eum ab his inteſtinis prælijs deterret: [illegible] nomẽ etiam huic priuatæ ſeditioni tribuens, ſiue quod ſpecies ſub genere comprehendatur ſiue quòd rem exprimere nolebat in præſentia propter [illegible] & [illegible]: quod tamen impoſterum fiet, in ſequenti eius oratione poſt cœnam. At Deus immortalis, quot [illegible], quot [illegible], quot [illegible] habent hæc noſtra miſera ſecula? quos ſi numerauero, & Libycas arenas innumeras facilè numerauero. De ſola inſelici Gallia nũc loquor, in qua nullus eſt qui Neſtorem hunc exaudiat ut de pietatis noſtræ præceptis conticeſcam. Sed quid peregrinos audiat, quæ ad Homeri Gallici (Bartaſium noſtrum intellige) carmina ante aliquot annos obſurduit, cùm ille horridus cometa in cœlo per aliquod tempus effulgeret: Cuius uerba, prout mihi illa ante biennium uertere contigit, ſi placet, referam: ut intelligat rurſus Gallia, aut Galliæ pars quæ in hunc locum inciderit, ſi tanti noſtra ſunt, ut aliquando euoluantur, quantam ſui commiſerationem apud omnes excitet.

Quid tibi non prodeſſe, phrenetica Gallia poſſunt
Signa, quæ perſuadent iam te reſipiſcere cœli?
An potes hunc oculis patentibus aduertere ſiccis
Prodigioſum ignem, diros crineſq; cometæ,
Qui cœlum horrendum noctes exaſperat omnes,
Et terræ, conitrus tria ſpicula ſæua minatur,
Bella, famem, peſtemq;, quibus grauis ira Tonantis,
Cum magis exardet, noſtrum in caput undiq; ſæuit?
Sed quid mirmis eheu! potis eſt ira horrida cœli,
Cum tibi tot ſcuticæ, quæ nunc ubique flagellant
Innumera tergum nullos tibi pectore duro
Eliciant gemitus? tum eſt tua pocula ſanguis,
Inq; tuo tua dira fames ſe uiſcere paſcit.
Quæ tibi ſunt damnoſa, placent, nullum tibi ſenſus
Tanquam lethargo, ipſa tui medicamina morbi
Effugit, & quo te ſtimulat Deus acrius, illo
Calcitroſa magis ceſſas, & libera curis
Vulneribus duri pingueſcis ad inſtar aſelli.
Nec ſecus ac cuſpis candens aut lamina, quò plus
Tunderis, hoc duros mage dura reſilis ad ictus.

Hæc Bartaſius: ſed quantò elegantius ſuo idiomate. At ille, quod etiam ſubijcit, fabulam, ut eſt in prouerbio, ſurdis cecinit. Plura in hanc rem dici poſſent: ſed ut Pſammenitus ille apud Herodotum domeſtica mala maiora eſſe dicebat, quàm ut ea poſſet deflere: ſic patriæ noſtræ tam graues ſunt calamitates, ut omnem lugendi & deplorãdi facultatem ſuperare uideantur. Hunc porro locum Homericum adumbrauit Tullius 13 Philip. his uerbis: Nam nec priuatos focos, nec publicas leges uidetur, nec libertatis iura chara habere, quem diſcordiæ, quem cædes ciuium, quem bellum ciuile delectat, &c. Sunt autem duo belli genera, ut eſt apud Plat. 1. de Legib. [illegible] De primo locus hic eſt intelligendus, quod Neſtor uocat [illegible], longe extraneo pernicioſius, quòd in eo ciuitas ſeſe mutuo atterat, & unius partis de altera uictoria, uictrici calamitoſa non eſſe non poſſit: ut qui brachium aut aliud membrum ſibi trũcauerit, proprio corpori nocet: cùm ſi peregrinis bellum inferatur, nihil eſt, quòd uictam partem uictrix miſeretur, quia ſibi inuicem ſunt extranei. At quis ille quæſo, furor eſt in ſuos tam rabidè deſæuire? Furioſos & demẽtes catenis ferreis alligamus, qui ſibi fortè propria membra dilacerant: & hos ciuilium bellorum authores & fautores, Deus aſſertor æqui, non compeſcueris?

nyr-

[illegible]) In bellis familiare eſt, ut in excubijs iuniores collocentur: hoc eſt, qui corpore ſunt robuſtiore, quia ad laboris tolerantiam aptiores uideantur, qualis in uigilijs requiritur. Hæc eſt autem ſecunda pars, ut iam anteà monebamus, orationis Neſtoreæ, qua Diomedis conſilio ea addit, quæ ipſe cõducibilia exiſtimat. Duo autem ſunt quæ proponit. Primum, excubias eſſe in foſſa extra murum diſponendas, & hanc prouinciam iunioribus demandandam: ſecundò, Agamemnoni ſuadet ut reliquis proceribus conuiuium exhibeat idque duobus argumentis, primùm, quòd Regem omnium ſupremum id maximè deceat, deinde quod ei uini copia ſuppetat (ut mox repetemus) ac ei omnino nihil deſit, quod ad hoſpites excipiendos requiratur. Eius autem conuiuij finem explicat, non tantùm epulandi gratia, ſed ut omnibus ſimul congregatis, ſententiamque ſuam proferentibus commodius de negotio ſtatuitur, quia melior ſemper eligi poteſt. Ideò dicit, [illegible]

[illegible]) Antea Homerus dixit, ex Lemno oneratas uino naues aduenire, quod raro factum eſſe par eſt. Nunc autem ſæpius dicit ex Thracia, quæ eſt ex aduerſo, cuius partes aliquas etiam Græci excolebãt, ut quæ ſunt circa Cherroneſum, ſicut memoratur. Cuius Thraciæ pars eſt & Thracia Samos & inſulæ circa illam, quarum unam fuiſſe Lemnon cõſtat. Videtur autem etiam eo tempore uini feraciſſima fuiſſe Thracia, qua de re aliàs dicetur. Quod uero hoc loco Agamemnonis cellas refertas uideamus, ut Neſtor dicit, anſam Achilli præbuit, ut Regem [illegible] diceret primo libro: ſed reuera id erat propter frequentes epulas, quas Græciæ principibus exhibebat Agamemnon. Euſtathius.

[illegible]) Obſerua, inquit Euſtathius, heroum conuiuia olim ſemper ſeria extitiſſe, cùm ad pocula de rebus grauibus deliberarent. Vt enim dicunt antiqui, [illegible]. Vnde Comicus, [illegible]. Ideo Perſæ poti de rebus ſerijs conſultant: poſtero die ſobrijs eadem à [illegible], domino domus, in qua deliberarunt, proponantur: ſi in eadem ſententia permanſerint, conſilio utuntur: ſin minus, prætermittunt. Quod porrò ſobrij deliberarunt, id poti rurſus exagitant, ut memorat Herodotus in Clione. Et lex Rhodiorum ſummis magiſtratibus iubet, præſtantiſſimos ex illis de ijs, quæ altera die facienda ſunt deliberatúros ſimul conuiuari. Quippiam ſimile Tacitus de Germanis narrat libro de moribus Germanorum. Vide Plutarchum Sympoſ. lib. 7. quæſtion. 9. & 10.

Sic dixit. hi. a. eũ libenter audierunt & obedierunt.
Cuſtodes uerò cum armis exierunt,
Circaq; Neſtoridẽ Thraſymedem paſtorẽ populorum,
Et circa Aſcalaphum & Ialmenum, filios Martis:
Circaq; Merionem, Aphareumq;, Deipyrumq;,
Et circa Creontis filium Lycomedem diuinum:
Septem erãt duces cuſtodum: centum u. cum quolibet
Iuuenes unà ibant, longas haſtas manibus habentes.
Inq; medio foſſæ & muri ſedebant profecti:
Ibi. a. ignẽ incenderũt, parauerũtq; cœnã unuſquiſq;.
Atrides autem ſeniores congregatos duxit Achiuorum
In tentorium, ipſiſq; appoſuit ſufficiens conuiuium.
Hi aũt in epulas paratas appoſitas manus extenderũt.
Sed poſtquam potus & cibi deſiderium exemerunt:
Illis ſenex primus texere cœpit conſilium
Neſtor, cuius & anteà optimum apparuerat conſiliũ,
Qui ipſis rectè ſapiens concionatus eſt, & dixit:
Atride illuſtriſsime rex uirorum Agamemnon,
In te quidem finiam, à te. a. incipiã, quoniã multorum
Populorum es rex, & tibi Iupiter dedit
Sceptrumq; & iura, ut ipſis conſulas.
Ideo te oportet ſupra (oẽs) dicere ſermonẽ, & audire:
Perficere etiã alterius quum aliquem animus iuſſerit
Dicere in bonũ: tibi. a. hærebit quodcũq; prior dixeris.
At ego dicam ut mihi uidetur eſſe optimum:
Non enim quis ſentẽtiam alius meliorẽ hac cogitabit,
Qualem ego cogito, & olim & adhuc etiam nunc,
Ex eouſq; quum tuo generoſe, Briſeida puellam
Irati Achillis, iuiſti ex tentorio auferens,
Non ſecundum noſtram ſententiam. ualdè enim tibi
Multum diſſuadebam, tu autem tuo elato animo
Cedens, uirũ optimũ, quem immortales honorauerũt,
Inhonoraſti. ereptum. n. habes premiũ, ſed etiã & nũc
Deliberemus quõ ipſum placantes inducer: poterimus
Doniſq; placidis, uerbiſq; blandis.

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο.
Ἐκ δὲ φυλακτῆρες σὺν τεύχεσιν ἐσσεύοντο, (τ.
Ἀμφί τε Νεστορίδην Θρασυμήδεα ποιμένα λαῶν,
Ἠδ' ἀμφ' Ἀσκάλαφον, καὶ Ἰάλμενον, υἷας Ἄρηος,
Ἀμφί τε Μηριόνην, Ἀφαρῆά τε, Δηΐπυρόν τε,
Ἠδ' ἀμφὶ Κρείοντος υἱὸν Λυκομήδεα δῖον·
Ἑπτ' ἔσαν ἡγεμόνες φυλάκων, ἑκατὸν δὲ ἑκάστῳ
Κοῦροι ἅμα στεῖχον, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντες.
Κὰδ δὲ μέσον τάφρου καὶ τείχεος ἷζον ἰόντες.
Ἔνθα δὲ πῦρ κήαντο, τίθεντο δὲ δόρπον ἕκαστος. γ. κείαντο
Ἀτρείδης δὲ γέροντας ἀολλέας ἦγεν Ἀχαιῶν
Ἐς κλισίην, παρὰ δέ σφι τίθει μενοεικέα δαῖτα·
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Τοῖς ὁ γέρων πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῆτιν
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι, οὕνεκα πολλῶν
Λαῶν ἐσσὶ ἄναξ, καί τοι Ζεὺς ἐγγυάλιξε
Σκῆπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφίσι βουλεύῃσθα.
Τῷ σε χρὴ πέρι μὲν φάσθαι ἔπος, ἠδ' ἐπακοῦσαι,
Κρηῆναι δὲ καὶ ἄλλῳ, ὅτ' ἄν τινα θυμὸς ἀνώγῃ
Εἰπεῖν εἰς ἀγαθόν· σέο δ' ἕξεται ὅ, ττι κεν ἄρχῃ·
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
Οὐ γάρ τις νόον ἄλλος ἀμείνονα τοῦδε νοήσει γ. ἄλλον
Οἷον ἐγὼ νοέω, ἠμὲν πάλαι, ἠδ' ἔτι καὶ νῦν,
Ἐξ ἔτι τοῦ ὅτε, διογενὴς Βρισηΐδα κούρην γ. διογενὲς
Χωομένου Ἀχιλῆος ἔβης κλισίηθεν ἀπούρας·
Οὔ τι καθ' ἡμέτερόν γε νόον· μάλα γάρ τοι ἔγωγε
Πόλλ' ἀπεμυθεόμην· σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι θυμῷ
Εἴξας, ἄνδρα φέριστον, ὃν ἀθάνατοί περ ἔτισαν,
Ἠτίμησας. ἑλὼν γὰρ ἔχεις γέρας. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
Φραζώμεσθ' ὥς κέν μιν ἀρεσσάμενοι πεπίθωμεν
Δώροισίν τ' ἀγανοῖσιν ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Breuiter in præcedenti uerſu dixit conſilium Neſtoris reliquos omnes proceres Græcos comprobaſſe: id pluribus non perſequutus, quemadmodum fieri poterat, ſi uni eorum aut alteri eius laudandi partes cõceſſiſſet, ut ipſemet Neſtori anteà enim Diomedis orationem approbaret. Nam ea non præſtabat re ipſa illud exequi, quandoquidem facto, non uerbis hic opus erat. Itaq; facit ut ſinguli utramque conſilij illius partem abſoluant: primum conſtituuntur duces ſeptem, ſub quibus excubias milites agerent non quidem uniuerſi, ſed qui ad eam rem electi & deſtinati fuerant certo numero, qui eſt ſeptingẽtorum. nam ſub quolibet duce erant centum [illegible] iuuenes, ut Neſtor iuſſerat, quales etiam duces ipſos fuiſſe arbitror. Secundo apud Agamemnonem cœna proceribus inſtituitur, ſub cuius finem Neſtor rurſus conſilium ſuum explicat, ut uidebimus.

[illegible]) Huius orationis artificium eſt ſubtile. Primum enim animum Agamemnonis ſibi conciliat honeſta reuerentia, quam illi in ipſo initio exhibet, idque ſumma cum uerborum modeſtia, cum ſe ab eo orationis exordium ſumpturum dicit, in eodemque deſitu-

deſtitutum: quia nimirum hoc ita par ſit fieri ei, cui Iupiter regiam poteſtatem conceſſerit (ubi **obſerua, repeti quod antea** dicebamus, Homerum agnoſcere regna à Deo proficiſci) id enim fruſtra non fit: nam ut ea dignitas reliquis eſt ſuperior, ſic etiam decet reliquos **et ſubjici, & honorem eum præſtare**, qui teſtetur quantum ei te debere fatearis, cui hoc decus inter mortales **contigit. Tum,** ne forſan Agamemnon inertem poteſtatem ac otioſam datam cogitet, **addit datum ei inſuper ſceptrū & iura, quibus** ſubditos ſuos regat & moderetur. Quod diligenter notandum Regibus maxime ac Principibus, quibus nō eſt: æne & ex lex imperium datum eſt, ut ſibi quicquid lubet, licere putent: ſed impoſitum ſibi æquitatis & legum iugum, quod **non niſi** impie & cum propriæ perniciei periculo excutere poſſunt. Sed ut hæc accuratius intelligamus, uidetur duo Agamemnoni tribuere primum σκῆπτρον, deinde θέμιστας. Per σκῆπτρον poteſtatem illam intelligo, qua Rex in ſui obſequium ſubditos ſuos compellit, aut compellere poteſt, ſi ſe rebelles ac refractarios exhibuerint: per θέμιστας uero normam illam legum, ad quam imperium ſuum dirigit. Quæ **duo in Rege neceſſaria** eleganter docet Ariſt. Polit. lib. 3. cap. 11 & 12. Nam regia illa poteſtas, inquit, (hoc ad poſtremam partem referendum eſt) qua rex omnia ex uoluntate ſua gubernat, non eſt ſecundum naturam & paulò pòſt. Qui legem præeſſe iubent, uidentur iubere Deum præeſſe, & leges: qui autem hominem iubet præeſſe, adiungit & beſtiam. Libido quippe talis eſt, & tranſuerſos agit etiam uiros optimos, qui ſunt in poteſtate: ex quo mens abſque appetitu lex eſt. At in undecimo, (& hoc ad primam partem referendum) ſtatuit debere Regem potentia quadam inſtructum eſſe, qua leges tueri poſſit, & non parentes ad parendum compellere. Et hæc duo ſunt quæ uidetur Neſtor intelligere. Unde concludit debere Agamemnonem cæteros omnes dicendo antecellere, hoc eſt, par eſſe, ut in cuius manibus ſunt leges & iura prudentia etiā non uulgari, ſed eximia ſit præditus, quæ in oratione animi indice, apparet, cuius beneficio ſenſa noſtra explicamus. Vel de poteſtate etiam Regis intelligit, qui aliorum ſententias unus aut infringebat aut confirmabat ſua oratione. Quo ſenſu ὑπερβολὰς hic agnoſcemus, cum ἐπακοῦσαι debeat præcedere τὸ φάσθαι (qualis fuit antea, ἐν σοὶ μὲν λήξω σεῦ δ' ἄρξομαι debebat enim prius ἀρχὴν quam λήγειν) ut ſit ſenſus, debere Agamemnonem aliorum conſilia attente audire, & de iis poſtmodum iudicium ferre, quæ illius poteſtatis regiæ πρᾶξις, ut unum aut alterum ſua authoritate confirmet: & hoc eſt quod antea dicebat, σὺ ταῦτα ἔχειν ἀγορὰς βουλάς τε ἐπάκουε: quæ ſequentibus explicatur: nam dicit, debere eum illi ſe audientem præſtare, **quā ſalutare ac optimum conſilium ſuggeſſerit. Porro** ubi Agamemnonis animum his monitis & præceptis ſibi conciliauit, conſilium ſuū, in hoc negotio explicat ſatis libere: primum arguens eū, quod adeo petulanter cū Achille egiſſet, nulla conſilij ſui, quod ei tūc temporis ſuggerebat, habita ratione, eripiendo illi Briſeidem, unde ille in tentoria ſua indignatus receſſerit non ſine ſumma totius exercitus pernicie: quia hoc tanto præſidio deſtituatur, ſine quo, ut Homerus uult, omnes Græcorum copiæ nihil ferè ſunt, quam numerus. Itaque ſuadet, ut aliqua eius placandi ratio ineatur ſiue donis, ſiue blanda oratione. Dona eo ſpectant, ut iactura Briſeidis Achilli ſarciatur, quæ illi in prædæ locum ceſſerat. blanda autem oratio, ut ſe Agamemnon non tam amplius durum & immitem, ut antea, ſed placidum & manſuetum illi exhibeat, quaſi ueniam iniuriæ poſtulans, ut ſic exulceratus herois illius animus ſanari & demulceri poſſit, ut Græcorum afflictis rebus ſuccurrat, eoſque in his anguſtijs à Troianis opprimi non patiatur. Et hinc iam exordietur honos, quē Achilli ob acceptū in ſuperiore iniuria dedecus tetris à Ioue impetrauit Thetis, ut primo lib. dictū eſt.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὦ γέρον, οὔ τι ψεῦδος ἐμὰς ἄτας κατέλεξας.
Ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι· ἀντί νυ πολλῶν
Λαῶν ἐστὶν ἀνὴρ ὅν τε Ζεὺς κῆρι φιλήσῃ,
Ὡς νῦν τοῦτον ἔτισε, δάμασσε δὲ λαὸν Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην, φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας,
Ἂψ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα·
Ὑμῖν δ' ἐν πάντεσσι περικλυτὰ δῶρ' ὀνομήνω.
Ἕπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
Αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
Πηγοὺς, ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
Οὔ κεν ἀλήϊος εἴη ἀνὴρ ᾧ τόσσα γένοιτο,
Οὐδέ κεν ἀκτήμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
Ὅσσα μοι ἠνείκαντο ἀέθλια μώνυχες ἵπποι.
χ. ἀμύμονα ἔργα Δώσω δ' ἑπτὰ γυναῖκας ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας,
Λεσβίδας, ἃς ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἕλεν αὐτὸς,
Ἐξελόμην, αἳ κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
Τὰς μέν οἱ δώσω, μετὰ δ' ἔσσεται ἣν τότ' ἀπηύρων
χ. κούρη † Κούρην Βρισῆος· ἐπὶ δὲ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι,
Μή ποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἠδὲ μιγῆναι,
Ἣ θέμις ἀνθρώπων πέλει ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν.
Ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὖτε
Ἄστυ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
Νῆα ἅλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηησάσθω,
Εἰσελθὼν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληΐδ' Ἀχαιοί.
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἑλέσθω,
Αἵ κε μετ' Ἀργείην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαιϊκὸν οὖθαρ ἀρούρης,
Γαμβρός κέν μοι ἔοι· τίσω δέ μιν ἶσον Ὀρέστῃ,
Ὅς μοι τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἔνι πολλῇ.
Τρεῖς δέ μοί εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
Χρυσόθεμις, καὶ Λαοδίκη, καὶ Ἰφιάνασσα,
Τάων ἥν κ' ἐθέλῃσι φίλην ἀνάεδνον ἀγέσθω
χ. ἐπὶ μείλια δώσω Πρὸς οἶκον Πηλῆος· ἐγὼ * δ' ἐπὶ μείλια δώσω
Πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔ πώ τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί.
Ἑπτὰ δέ οἱ δώσω εὖ ναιόμενα πτολίεθρα,

Huncrurſus allocutus eſt rex uirorū Agamemnon:
O ſenex, nentiquā mēdaciter meas iniurias enumeraſti.
Offendi, neq; ipſe nego. pro multis
Populis eſt uir, quem Iupiter ex animo amauerit,
Vt nunc hūc honorauit: demuitq; exercitū Achiuorū.
Sed poſtquam peccaui mentibus pernicioſis obediens,
Iterum uolo placare, dareq; infinita dona.
Vos autem inter omnes inclyta dona nominabo.
Septē tripodas q igni nō imponūtur, decēq; auri talēta,
Igni aptos autē nitentes, lebetes uiginti, 12. a. equos
Bene cōpactos, uictoresq; q. pmia pedū uelocitate tule-
Nō mendicus eſſet uir, cui tanta cōtingerent, (runt:
Neq; inops ualde precioſi auri,
Quanta mihi attulerunt pramia unungulı equi.
Dabo etiā ſeptem mulieres præſtantes: opera ſcientes,
Lesbias, quas, quādo Lesbū bene conditam cepit ipſe,
Delegi, quæ pulchritudine uincebant genera mulierū.
Has quidē ei dabo, & inter eas erit, quā tunc eripui
Filiam Briſei. & inſuper magno iureiurando iurabo
Nunquā cubile aſcendiſſe, neq; rem habuiſſe (cum ea.)
Vt mos hominum eſt uirorum & mulierum.
Hæc quidem ſtatim omnia aderunt: ſi autem rurſus
Ciuitatem magnam Priami dij dederint expugnare,
Nauem abunde auro & ære oneret
Ingrediens, quando diuiſerimus prædam Achiui.
Troianas autem mulieres uiginti ipſe deligat,
Quæ poſt Argiuam Helenam pulcherrimæ ſint.
Si autē Argos redierimus Achaicum, papillam terræ
Gener mihi ſit, honorabo autem eum æquè ac Oreſtem,
Qui mihi unicus nutritur delitijs in multis.
Tres autem mihi ſunt filiæ in domo bene compoſita,
Chryſothemis, Laodice, & Iphianaſſa,
Harum quam uelit dilectā ſine dote abducat
Ad domum Pelei: ego uero dotem addam
Ingentē ualde, quantā nemo unquam ſuæ dedit filiæ.
Septem autem ei dabo celeberrima oppida:

Carda-

Cardamylem, Enopemq́; & Hiram herboſam,
Pheraſq́; diuinas, & Antheam pratoſam,
Pulchramq́; Aepeam, & Pedaſum uitiferam:
Omnes autem prope mare ultima Pyli arenoſi.
Viri autem eas incolunt, pecore & bobus abundantes,
Qui ipſum donis deum tanquam honorabunt,
Et eius ſub ſceptro opima ſoluent tributa:
Hæc ei perſecero ceſſanti ab ira.
Mãſuetus fiat. Pluto quidẽ implacabilis & indomitus,
Propterea etiã hominib. deorum odioſiſſimus omnium.
Et mihi cedat, quatenus maior rex ſum,
Et quatenus ætate maior glorior eſſe.

Καρδαμύλην, Ἐνόπην τε, καὶ Ἱρὴν ποιήεσσαν,
Φηράς τε ζαθέας, ἠδ' Ἄνθειαν βαθύλειμον,
Καλήν τ' Αἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
Πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλὸς νέαται Πύλου ἠμαθόεντος·
Ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες, πολυβοῦται,
Οἵ κέ ἑ δωτίνῃσι θεὸν ὣς τιμήσουσι,
Καί οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
Ταῦτά κέ οἱ τελέσαιμι μεταλλήξαντι χόλοιο.
Δμηθήτω. Ἀΐδης τοι ἀμείλιχος, ἠδ' ἀδάμαστος.
Τοὔνεκα καί τε βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος ἁπάντων·
Καί μοι ὑποστήτω ὅσσον βασιλεύτερός εἰμι,
Ἠδ' ὅσσον γενεῇ προγενέστερος εὔχομαι εἶναι.

COMMENTARIVS.

ὦ γέρον οὔτι ψεῦδος.) Duo præſtat hac oratione Agamemnon. Primùm fatetur, ſe in culpa eſſe, quòd ita durè ſe in Achillem geſſerit. deinde proponit uiam, qua illum placare uelit, cum enumeratione donorum, quæ illi ſit oblaturus. Quod ad primum attinet, ingenuè facit, qui peccatum ſuum agnoſcit, & quàm iniuſtus in Achille offendendo antea extitit, tam ſe nunc clementem & manſuetum præbet, ut qui iram ſuam diuturnam non habeat. Ergo quod lib. 1. de Agamemnone Calchas innuere uidebatur, eum animos ſuos facile non deponere: hic Agamemnon, ut talium tacitè conuellit, eos non imitatus maximè è potentioribus, qui hoc demum magnanimi eſſe hominis putant, ſi nihil de faſtu & ira ſua remiſerint, licet eam iniquè omnino primum ſe concepiſſe intelligant. Clementem autem & manſuetum hoc nomine appello Agamemnonem, quanquam impropriè, ſi uocabula Ethicæ doctrinæ apta conſideres: huic tamen facto uidentur aliquatenus conuenire, quum iniuriæ illi ira cauſam præbuiſſet, qua ſe ulciſci Achillem Agamemnon exiſtimabat: clementer autem facit, qui ultionem remittit aut reparat, quod poſtremum addo huius loci gratia, ubi Agamemnon iniuriam Achilli illatam reſarcire conatur. Eſt enim clementia, inclinatio animi ad lenitatem in pœna exigenda, uel temperantia animi in poteſtate ulciſcendi, uel lenitas ſuperioris aduerſus inferiorem in conſtituẽdis pœnis: ut eſt apud Senecam lib. 2. de Clement. At iam Achilli Briſeidẽ uel ultionis, uel pœnæ gratia Agamemnon abſtulerat (pœnam autem uel ultionem propriæ iniuriæ intelligo, qualem nimirum ſibi ab Achille inferri Agamemnon putauit, quòd eius ſuaſu Chryſeidem reſtituere coactus ſit, ut plenius lib. 1. uidimus) nunc cùm eius illum pœniteat, atque adeò eam locupletiſſimè compenſet, pro remiſſa accipi poteſt. Fatetur ergo culpam ſuam Agamemnon, quòd Achillem iniuria illa affecerit: cuius gratia Iupiter uniuerſum exercitum miſere his calamitatum fluctibus obruit, quos ſedari cum Achille ſedato intelligit: ideò paratum ſe eſſe docet ad eum omni ratione emolliẽdum, ut in gratiam cum eo redeat, neque impoſterum eius abſentia Græcis ſit damnoſa, qualem nunc eſſe experiuntur. In eum igitur finem uaria dona proponit, quæ illi ſe daturum pollicetur. Primum, ſeptem tripodas ἀπύρους, decem auri talenta, lebetes αἴθωνας uiginti, duodecim equos præſtantiſſimos, ſeptem mulieres, in quibus etiam Briſeidem complectitur. Et hæc quidem è ueſtigio donaturus erat, quod illi ad manum eſſet. Alia porrò addit quæ in futurum ei daturus ſit, nimirum poſt captam Troiam primùm, æris & auri quantum ad onerandam nauem ſufficere poterit, uiginti mulieres Troianas, quas ipſemet eligat. Item poſt ditectum in patriam unam ex ſuis filiabus ei ſe locaturum promittit, idq́; non ſolum ſine ulla dote, qualem uiri uxoribus olim pendere ſolebant: ſed etiam cum dote, qualem uiris uxores exhibebant, tanta quanta nulli unquam contigit. Quænam eſt autem illa ſeptem oppida celeberrima & pecoroſa, in quibus ipſum Numinis cuiuſdam loco incolæ reuerebuntur? Quæ omnia ſane iniuriam illam & damnũ Achilli ob Briſeidem abreptam illatum ſatis redintegrare uidentur: & ſic perficietur uotũ illud Thetidis, quo petebat à Ioue, ut Græci filio ſuo honorem adaugerent, his uerbis: τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν, ὀφέλλωσίν τέ ἑ τιμῇ.

ἀντί νυ πολλῶν.) Huius γνώμης hic eſt ſenſus, ut intelligat Agamemnon, unicum uirum, quem Iupiter dilexerit, reliquis omnibus pluris eſſe faciendum aut ſane fieri, quod in Achille nunc uidet, cuius ſolius abſentiam damnoſam uniuerſus exercitus experitur, idque non ſine Iouis conſilio, qui hoc pacto honori Achillis uelificatur. Intelligit Agamemnon & ſubodoratur, in hunc maximè finẽ permiſiſſe Iouem, ut Græci nunc à Troianis uincerentur: ut fieri ſæpius antea mi... nuimus. Quod ergo unum uirum multorum eſſe inſtar, id eò refert, quòd ſolus Achilles id præſtare poſſit, quod reliqui omnes Græci principes nequeant: nimirum Troianos à nauibus repellere: qui ſi affuiſſet Troianis, tam longè progredi minimè licuiſſet. Eius itaq́; unius fortitudinem omnibus proceribus atque adeò toti exercitui antepoſuit, unde eum à Ioue amari concludit: quaſi ſine peculiari illius gratia & fauore fieri non poſſit, ut unus multos antecellat. Porrò ex hoc loco meliùs efformari illud prouerbium, Vnus multorum inſtar, exiſtimauerim, quàm ex illo, ubi dicitur, ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, ut Eraſmus uoluit: uel, ut Gilbertus Cognatus, ex Antimachi Clarij poetæ dicto. Qui enim conuocatis auditoribus ingens recitaret uolumen, quod conſcripſerat, & ab omnibus eſſet deſtitutus, excepto Platone, Legã, inquit, nihilominus. Plato enim mihi inſtar eſt omnium auditorum. Laërtius, εἷς ἐμοὶ μυρίος. Et ſane in hoc prouerbium etiã cõmodè poteſt detorqueri: ſed hic locus Homericus magis mihi uidetur ad eam rem expreſſus. Extat Emmanuelis Philiberti Sabaudiæ ducis, ut idem Gilbertus notat, numiſma cum hoc ſymbolo: Inſtar omnium. Cicero eodem ſenſu, quo nunc Agamemnon, uidetur dixiſſe, ſibi unicum Catonem eſſe pro centum millibus: & Democrito unus pro populo, populus pro uno fuit. Huc pertinẽt etiam quæ annotauit Giphanius in hunc locum, ex Salluſt. in Catil. qui magnitudinem Imperij Romani paucorum ciuium egregiæ uirtuti refert acceptum. Et Cornelius Nepos in Epaminonda extremo: ex quo intelligi poteſt, unum hominem pluris quàm ciuitatem fuiſſe, &c. Porrò quod dicitur, εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ἀνήρ, per hunc locum reſtringitur, ne adeò generaliter dictũ intelligas, ut nullus reperiatur uir, cuius uirtus multis hominum millibus longè ſit præſtantior. nam hoc in ſolo Achille manifeſtè comperitur.

οἳ ἀέθλια.) Equos illos commendat à uelocitate, ut quorum beneficio in certamine equeſtri ſæpiſſime uictor extiterit.

ἀνάεδνον.) Ex hoc loco, inquit Giphanius, & eo qui eſt infrà λ (ubi nimirum Theano uxori dicitur Iphidamas Antenorides multa dediſſe, &c.) intelligitur, apud antiquiſſimos non tantum uxorem marito dotem attuliſſe, ſed maritum uxori quoque munera dediſſe, & quaſi dotem, quæ in libris Iuris ciuilis dicitur Donatio propter nuptias, quam uelut talionem & in Gallijs obſeruat Cæſar lib. 6. Nam de Germanis ita Tacitus: Dotem nõ uxor marito, ſed uxori maritus affert, &c. Quem morem Germanicum haud ſcio an rectius ſit dicere Heroicis temporibus in uſu fuiſſe, non Gallicum, propterea quod uxores fere tum emerentur, teſte Thucyd. & Ariſt. atque ita mariti tantum uelut emptores, aliquid pretij loco darent. Nam quæ hic Agamemnon promittit ἐπιμείλια ea uelut ἀντίφερνα eſſe uidentur. Verius tamen & uxores dediſſe dotes, ut conſtat ex lib. 6. Iliad. ubi Andromache πολύδωρος appellatur, id eſt ex quorundam interpretatione, quæ Hectori magnam attulit dotem.) Hæc uir ille doctiſſimus. Conſtat igitur, mutuũ hoc fuiſſe, ut uiri & uxores darent & acciperent ad inuicem, quod uterque coniugij nomine erogare uellet, idque apud Græcos Homericis temporibus. Et utrumq́; manifeſtè Homerus hoc loco ſub Agamemnonis perſona proponit. Apud Cantabros, ut etiam apud Germanos, ceu ſcribit Tacitus, niſi à uiro ſponſæ dos fuiſſet ſoluta, nullum erat matrimonium. Quod autem dicit Giphanius hæc ἐπιμείλια uideri eſſe τὰ ἀντίφερνα, amplius inquirendum eſt: nam ille nititur ui præpoſitionis ἐπί. Vide Lexicon noſtrum Homericum in uoce ἐπιμείλια.

Ἀΐδης τοι ἀμείλιχος.) Pariter Aeſchylus: μόνος θεῶν γὰρ Θάνατος οὐ δώρων ἐρᾷ,

Οὔτ' ἄν τι θύων, οὔτ' ἐπισπένδων ἄνοις,
Οὐδ' ἔστι βωμὸς, οὐδὲ παιωνίζεται,
Μόνου δὲ Πειθὼ δαιμόνων ἀποστατεῖ. id eſt Mors ſola Deũm nõ amat munera,

Nec ullus ei ſacrificat aut libat in templis:
Nullam habet aram, non celebratur hymnis,
Sed ab ea dæmonum ſola abeſt Suadela.

Quod tamen eget animaduerſione, cum in Gadiris memoretur ara mortis. Eſt etiã Plutonis templũ apud Maciſtios, ut ait Strab. lib. 8. Scimus præterea Plutoni ſacrificatũ olim nigra pecude, & libata pocula mero & lacte mixta. Sed Poëta noſter & Aeſchylus intelligunt, precibus noſtris aut donis mortem non flecti, ut qui ſemel interijt, uitæ reſtituatur, aut ut homines leges fatorum effugiant.

giant. unde Horatius Orcum auro non exorabilem dicit. Et Seneca in Hercul. fur. Te cuique ratus prece non ulla Mobilis ordo. Chorus apud Euripidem rectè θάνατον ἀπαραίτητον, mortem quæ non accipit excuſationes, appellat. Et Martialis:

[illegible] *[illegible]* Quò pertinet illud Flacci:

Cum ſemel occideris, & de te ſplendida Minos Fecerit arbitria, *Non, Torquate, genus, non te facundia, non te Reſtituet pietas.* Et illa Propertij:

Cum ſemel infernas intrarunt funera leges, *Non exorato ſtant adamante uiæ.*

Hoc ergo ipſum eſt, quod nunc dicit Agamemnon, Plutonem, quem inferorum Deum credidit antiquitas, durum & implacabilem eſſe, eoque etiam omnibus mortalibus inter cæteros Deos odioſiſſimum. Vnde ipſum Achillem optat ad manſuetudinem inflectere ut ſe exorari nunc patiatur, cum duritia illa & implacabilitas animi homine non ſit digna, ſed torui illius & immanis umbrarum Regis tantum peculiaris: quod uitium adeò eſt graue & pernicioſum, ut illud homines maximo odio proſequantur. Quaſi innuat idem Achilli euenturum, ſi ſe talem nunc præbuerit. Quin hæc non ſolum Achilli, ſed ſub eius perſona nobis etiam dictum arbitremur. Immortales enim iras mortalibus ſouere omnino non decet, ut monet ille uerſiculus apud Ariſt. 2. Rhet. ἀθάνατον ὀργὴν μὴ φύλαττε θνητὸς ὤν. Et illud Euripidis in Philoctete:

ὥσπερ δὲ θνητὸν καὶ τὸ σῶμ᾽ ἡμῶν ἔφυ,
οὕτω προσήκει μηδὲ τὴν ὀργὴν ἔχειν *ἀθάνατον, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.*

Vt mortale eſt corpus noſtrum, ita quoque iram non mortalem retinere conuenit hominem ſapientem. Bonum ad uirum, inquit Publius, citò moritur iracundia.

καί μοι ὑποστήτω) Ambitioſiùs quàm par ſit, uidetur hoc poſtulare Agamemnon. Multa enim honeſtè dantur, quæ honeſtè non petuntur. Quod in reuerentiæ cauſa uidetur ualere. Nam qui in ſuprema aliqua dignitate collocati ſunt, ſi honorem à ſubditis ſibi extorqueant, id cum faſtu aliquo facere uideri poſſunt. Res autem aliter ſe omnino habet. Moneri enim interdum officij ſui ſubditi poſſunt, ut eius recordatione magiſtratibus ſuis morigeros & obedientes ſe præbeant, eumque honorem ac reuerentiam, quam par eſt, illis exhibere meminerint, idque magiſtratus ipſe ſine ulla ambitionis culpa ſuggerere ſubditis poſſunt: fruſtra enim dignitate illa ſunt præditi, niſi conſeruandæ & ſtabiliendæ illius deſiderio teneantur, quod fieri non poteſt ſine illius etiam interdũ commemoratione, loco tamen & tempore facta, qualis hæc Agamemnonis. Oportuit enim ita quoque Achillem quaſi noua machina adhibita commoueri, ne tam diuturnam iram aduerſus eum concoqueret, quem regiæ dignitatis nomine, qua illi eſſet longe inferior, uenerari debeat. Addit etiam ætatis reſpectum, quod non leue uidebatur argumentum, ut Achilles iunior Agamemnoni ſeniori cederet. Vbi duo ſunt, quæ docet Homerus: primum Regibus, deinde ſenibus etiam præſtandam eſſe reuerentiam.

Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Δῶρα μὲν οὐκ ἔτ᾽ ὀνοστὰ διδοῖς Ἀχιλῆι ἄνακτι·
Ἀλλ᾽ ἄγετε κλητοὺς ὀτρύνομεν, οἵ κε τάχιστα
Ἔλθωσ᾽ ἐς κλισίην Πηληιάδεω Ἀχιλῆος.
Εἰ δ᾽ ἄγε τοὺς ἂν ἐγὼν ἐπιόψομαι, οἱ δὲ πιθέσθων.
Φοῖνιξ μὲν πρώτιστα Διῒ φίλος ἡγησάσθω,
Αὐτὰρ ἔπειτ᾽ Αἴας τε μέγας καὶ δῖος Ὀδυσσεύς·
Κηρύκων δ᾽ Ὀδίος τε καὶ Εὐρυβάτης ἅμ᾽ ἑπέσθων.
Φέρτε δὲ χερσὶν ὕδωρ, εὐφημῆσαί τε κέλεσθε,
Ὄφρα Διὶ Κρονίδῃ ἀρησόμεθ᾽, αἴ κ᾽ ἐλεήσῃ.
Ὣς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔειπεν.
Αὐτίκα κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
Νώμησαν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽, ἔπιόν θ᾽ ὅσον ἤθελε θυμός,
Ὁρμῶντ᾽ ἐκ κλισίης Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.
Τοῖσι δὲ πόλλ᾽ ἐπέτελλε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Δενδίλλων ἐς ἕκαστον, Ὀδυσσῆι δὲ μάλιστα,
Πειρᾶν ὡς πεπίθοιεν ἀμύμονα Πηλείωνα.
Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Πολλὰ μάλ᾽ εὐχομένω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
Μυρμιδόνων δ᾽ ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθην·
Τὸν δ᾽ εὗρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
Καλῇ, δαιδαλέῃ (ἐπὶ δ᾽ ἀργύρεος ζυγὸς ἦεν),
Τὴν ἄρετ᾽ ἐξ ἐνάρων, πόλιν Ἠετίωνος ὀλέσσας.
Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ᾽ ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἧστο σιωπῇ,
Δέγμενος Αἰακίδην ὁπότε λήξειεν ἀείδων.
Τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς·
Στὰν δὲ πρόσθ᾽ αὐτοῖο· ταφὼν δ᾽ ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς,
Αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἕδος ἔνθα θάασσεν.
Ὣς δ᾽ αὔτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἴδε φῶτας, ἀνέστη·
Τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Χαίρετον, ἦ φίλοι ἄνδρες ἱκάνετον, ἦ τι μάλα χρεώ,
Οἵ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἐστον.
Ὣς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς.
Εἷσεν δ᾽ ἐν κλισμοῖσι, τάπησί τε πορφυρέοισιν·

Huic autẽ reſpondit deinde Gerenius eques Neſtor:
Atride, illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Dona quidem neutiquã aſpernanda das Achilli regi.
Sed agite, electos legatos excitemus, qui uelociſſime
Eant in tentorium Pelidæ Achillis.
Eia age, hos aſpiciendo deligam: ipſi uerò obediant.
Phœnix quidem primum Ioui dilectus ſit dux,
Sed deinde Aiaxq; magnus & nobilis Vlyſſes:
Præconum a. Hodiusq; & Eurybates ſimul ſequantur.
Ferte aũt manib. aquam, & linguis fauere iubete,
Vt Ioui Saturnio ſupplicemus, ſi miſereatur.
Sic dixit: his a. omnibus placentem ſermonem dixit.
Ilicò præconis quidem aquam in manus fuderunt.
Iuuenes autem crateras coronauerunt potu,
Diſtribueruntq; omnibus denuo incipientes poculis.
Sed poſtq̃ libauerũt, biberũtq; quantũ uoluit animus,
Properabant ex tentorio Agamemnonis Atridæ.
Iis autem multa mandabat Gerenius eques Neſtor,
Nutu & geſtu monens quenq;, Vlyſſi autem maximè,
Eniti ut flectant eximium Peliden.
Hi autem iuerunt iuxta littus multiſoni maris,
Multum ualdè ſupplicantes terram cingenti Neptuno,
Vt facile inducerent magnum animum Aeacidæ.
Myrmidonum uerò ad tentoria & naues uenerunt:
Illũ a. inuenerũt animũ oblectantẽ cithara dulciſona,
Pulchra, ingenioſè facta, ſupernè a. argẽteũ iugũ erat:
Quàm ceperat è ſpolijs, urbe Eetionis deſtructa:
Hac is aĩm oblectabat, canebat a. glorioſa geſta uirorũ:
Patroclus autem ei ſolus è regione ſedebat cũ ſilentio,
Expectans Aeacidem, quando deſineret canere.
Hi uerò pgreſſi ſunt ulterius: præibat a. nobilis Vlyſſes,
Steterũt a. ante ipſum: admiratus a. ſurrexit Achilles
Ipſa cum cithara relicta ſede in qua ſedebat.
Sic a. eodẽ modo Patroclus, poſtq; uidit uiros ſurrexit.
Hos & excipiens allocutus eſt pedibus celer Achilles:
Saluete certè grati uiri uenitis ſanè multũ neceſſitas
Qui mihi irato licet Achiuis gratiſſ. eſtis.
Sic utiq; fatus ulterius duxit diuus Achilles:
Et ſedere fecit in ſedilibus, puluinisq; purpureis.

Statim

Statim aūt Patroclum allocutus eſt propè exiſtentem: | Αὐτίκα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
Maiorem iam craterem Menœty fili appone, | Μείζονα δὴ κρητῆρα Μενοιτίου υἱὲ καθίστα,
Meraciusq́; miſce, poculum autem para unicuiq́;. | Ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ᾽ ἔντυνον ἑκάστῳ· χ. κέραιε
Iſti enim chariſſimi uiri meo ſunt ſub tecto. | Οἳ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ.
Sic dixit. Patroclus autem dilecto obediuit ſocio. | Ὣς φάτο. Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ᾽ ἑταίρῳ.
Sed is carnem ingentem poſuit ad ignis iubar: | Αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ.
Tergum autem appoſuit ouis & pinguis capræ, | Ἐν δ᾽ ἄρα νῶτον ἔθηκ᾽ ὄιος καὶ πίονος αἰγός,
Appoſuit etiā ſuis ſaginati ſcapulā abūdātē pīguedine. | Ἐν δὲ συὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
Hunc.a.tenebat Automedon: ſecabat.a.nobilis Achilles. | Τῷ δ᾽ ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ᾽ ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
Ea quidē ſcitè in minuta ſecabat, et ueribus aſſigebat: | Καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε, καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειρε·
Ignē.a. Menœtiades accēdebat magnū, deo ſimilis uir. | Πῦρ δὲ Μενοιτιάδης δαῖεν μέγα ἰσόθεος φώς.
Sed poſtquā ignis deflagrauit, & flama extincta eſt, | Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη, καὶ φλὸξ ἐμαράνθη,
Prunas ſternens ueru deſuper extendit: | Ἀνθρακιὴν στορέσας, ὀβελοὺς ἐφύπερθε τάνυσσε·
Inſperſit autem ſale ſacro, à lapidibus eleuans. | Πάσσε δ᾽ ἁλὸς θείοιο, κρατευτάων ἐπαείρας.
At poſtquam aſſauit, & in menſas culinarias fudit, | Αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὤπτησε, καὶ εἰν ἐλεοῖσιν ἔχευε, χ. ἔθηκε
Patroclus quidem panē accipiens, diſtribuit in menſæ | Πάτροκλος μὲν σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
Pulchris in caniſtris: ſed carnem diſtribuit Achilles. | Καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
Ipſe autem è regione ſedit Vlyſsis diuini, | Αὐτὸς δ᾽ ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
Ad parietem alterum: dys autem ſacrificare iuſsit | Τοίχου τοῦ ἑτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
Patroclū ſuum ſocium. is.v. in ignem iecit libamenta: | Πάτροκλον ὃν ἑταῖρον· ὁ δ᾽ ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς.
Hi aūt in cibos paratos appoſitos manus immiſerunt. | Οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

COMMENTARIVS.

Φοῖνιξ μὲν πρώτιστα) Tres legati à Neſtore deliguntur, qui Achilli reconciliationis conditiones ab Agamemnone propoſitas referant, quorum princeps eſt Phœnix multis de cauſis, tum quod ætate cæteros duos Aiacem & Vlyſſem antecederet, tum quod eius præſentia & authoritas aliquid amplius ab Achille diſcipulo extorquere poſſe uidebatur. Quæri autem poteſt, quomodo Phœnix inter Græciæ proceres nunc fuerit, & non potius cum Achille ſuo. Euſtathius ergo notat aut quosdam ueteres teſtari, eum ex Achillis tentorio ad pugnam ſpectandam exiiſſe: qui cum aliquod tempus in cæterorum Ducum tentorijs eſſet commoratus, nunc **cum legatis redeat, ſuſcepto unà cum ipſis inflectendi Achillis munere.**

Φέρτε δὲ χερσὶν ὕδωρ.) Quam purè ad preces Deo fundendas accedendum ſit, docent etiam illi ueteres externo hoc lauandi manus ritu: qua de re diximus aliquid ſupra lib. 6. Porro hic notandum eſt, quanta fuerit eorum pietas, qui non tam humanis fidant auxilijs, ut Deum non implorent: Deum, inquam, quem illi Iouem appellant: ſed tamen ſolum inde uidetur magis confirmari, Dei unitatem antiquis fuiſſe creditam. Verum intelligant Iouem peculiare auxilium nunc Troianis largiri, cum inuocat quaſi ἀλεξικάκῳ Θεῷ, & depellenti Deo ut loquitur Perſius.

πολλὰ μάλ᾽ εὐχομένω) Ecce quam frequentia ſint ueterum pietatis exempla. Hic enim legati Neptuno ſupplicant, ut poſſint Achillem inflectere, quaſi nullus eorum ſibi aut facundiæ ſuæ tantùm fidat, ut diuinam opem huc aduocandam neque non exiſtiment, ſine qua humani conatus omnino ſunt irriti. Sed cur Neptunum implorant, & non Iouem, ut paulò ante? Reſpondeo, id ab eis factum, quod cum Neptunus Deus eſſet maris, & nunc ad mare eſſet Achilles, commodum erat ut in hoc negotio Deus ille opem ſuam præſtaret, quia intra ſuæ ditionis fines peragendum eſſet: non quod ſummus ille Iupiter, quem pro totius orbis moderatore agnouerūt, in mare quoque imperium haberet, atque in ipſius Achillis animum, de quo emolliendo nunc agitur: ſed ut in uaſtiſsimo Regno fit, ubi Rex alios quoque proceres & magnates ſibi ſubditos, partis tamen alicuius Regni moderatores habet, ſi ab ipſo Rege aliquid impetraueris, quod in unius aut alterius illorum regione exequendum ſit, ab eo etiam auxilium implorabis: ſic quoque Neptuno nunc iſti legati eadem ratione uidentur ſupplicare. Quanquam ſcio fingere ueteres, Neptuno etiam eſſe cum Ioue imperium: tamen in illis figmentis adeo ſunt inconſtantes, quia Iouem etiam παντοκράτορα, ut diximus, eſſe uoluerunt, ut dubium mihi non ſit, quin hic quoque locus ita poſsit intelligi.

τέρπετο φόρμιγγι λιγείῃ) Cur Achilles citharam pulſans reperiatur, explicat Aelianus Var. hiſt. lib. 14. cap. 23. quod integrum deſcribam, quia ad hunc locum maximè facit, ex ipſius Aeliani mente. Clinias, inquit, moribus fuit honeſtiſsimus, ſapientiæ ſtudio Pythagoreus. Is ſi quando in iram delapſus eſſet, atque ad iracundiam ſe proxime ſentiſſet, conteſtim priùs quàm prorſus tota deſcederet ab ira, & eluceſceret in ipſo mentis affectus, chordis adaptatis citharam pulſauit. Interrogantibus autem, ob quam cauſam id faceret: Quoniam, inquit, mitigor animo. Videtur autem mihi Achilles in Iliade, cum accinit citharæ, ueterumque res geſtas cantando ſibiipſi memoriam accerſit, furorem & indignationem ſopire. Etenim cum eſſet muſicus, ex ſpolijs hoſtium, præ primam arripuit citharam. Hæc ille, Iuſto Veltio interprete. At Valerius Maximus lib. 8. cap. 8. id relaxandi animi gratia ab Achille fieri dicit his uerbis: Homerus quoque, inquit, ingenij cœleſtis uates non aliud ſenſit, uehementiſsimis Achillis manibus canoras fides aptando, ut earum militare robur leni pacis ſtudio relaxaret. Nimirum uult Maximus, ut lyra Achilli et, quod P. Africano & C. Lælio conchulæ & umbilici, qui animi remittendi gratia eas interdum in littoribus lectitabant, quod Q. Mucio Scæuolæ pila aut alueus & calculi, aut Socrati arundo, quaſi ſtrenuis quoque uiris ocium interdum ſit appetendum, non quo euaneſcit uirtus, ſed quo recreatur. Et ita quidem Aelianus & Valerius, ſed Plutarchus utriuſq; ſententiam expreſsit. Vſum Muſicæ, inquit, uiro conuenientem bonus ille Homerus docuit. Nam ut demonſtraret paſsim Muſicam conducere, Achillem finxit iram, quam aduerſus Agamemnonem conceperat, muſica quam ex ſapientiſsimo Chirone hauſerat, concoquere: τὸν δ᾽ εὗρον φρένα τερπόμενον &c. Diſce, inquit Homerus, quemadmodum uſurpanda Muſica. Canebat enim, quod iuſtiſsimi Pelei filium Achillem decebat, clarorum uirorum decus & heroica facta. Præterea tempus opportunum docens utendi Muſica Homerus, negotijs uacuo exercitium inuenit utile & iucundum. Nam cum bellator eſſet & ſtrenuus Achilles, ex offenſione, quam contra Agamemnonem conceperat, periculis bellicis abſtinebat. Dignum igitur Heroe illo exiſtimabat, ut animum eius optimis modulamentis exacueret: quo ad expeditionem, quam breui poſt ſuſcepit, eſſet paratus. Id ſane efficiebat ueterum res geſtas ad memoriam reducendo. Ea erat priſca Muſica, quæ eo conducebat. Hæc **Plutarchus in lib. de Muſica, uerſus finem libri.**

ἄειδε δ᾽ ἄρα κλέα ἀνδρῶν) Si mea uox in Principum noſtrûm aulis exaudiretur, ſuaderem illis non ſolum ut ſtudiū Muſicæ tanti Heroïs exemplo amplecterentur: ſed etiam & aures ſuas mollibus, laſciuis & eneruibus modulis circumſonare minimè paterentur, quibus iam in Sardanapalos fere degenerant, ſed quibus ad uirtutem maximè inflammari poſsent, cuius beneficio non ſolum laudem, ſed etiam immortalitatem ſibi compararent. Ecce enim Achilles non res amatorias aut muliebres, ſed fortium uirorum geſta modulatur, quorum recordatione ſine dubio quaſi generoſitatis ſuæ fomite utebatur. Solet enim in bene natis & gloriæ cupidis Heroibus aliorum uirtus commemorata maiores uirtutis igniculos accendere, ut de Themiſtocle legimus, quem Miltiadis trophæa placidè quieſcere non ſinebant. Vnde rectiſsime Alexander, qui cum Troiam luſtraret, & aliquis ex prouincialibus Paridis lyram, ſi uellet, ei ſe daturum oſtenderet: Nihil, inquit, illam requiro, quando Achillis lyram teneo, ad quam ille recreabatur.
—*ἄειδε δ᾽ ἄρα κλέα ἀνδρῶν.* Iſta uerò Paridis eneruem & effeminatam prorſus canebat modis amatorijs harmoniam, ut refert Plutarchus de Alex. uirt. orat. 1.

o χαῖρε

χαίρετον) Legatos iſtos Achilles humaniter dicitur excepiſſe, cùm tamen hiſtoria Dictys, ut lib. 1. recitauimus, teſtetur, eum nullũ ad ſe admiſiſſe, quia omnibus eſſet iratus: quòd cum poſſent, iniuriam Agamemnonis à ſe non propulſaſſent. At Homerus non adeò durum Heroem nobis effingit, ſed manſuetum & clementem erga eos quos decet. hoc eſt, qui uerè ſunt ἀμύμονες & inculpabiles, qualem ſe anteà præconibus ipſis ab Agamemnone ad auferendam Briſeidem delegatis exhibuerat.

ζωρότερον δὲ κέραιε) Cum de uoce ζωρότερον alias quoque ſcribendum ſit, tamen hic dicendum eſt, quid Plutarchus de huius loci ſenſu, ex dictionis illius notione tradat Sympoſ. lib. 5. quæſt. 4. ubi Zoilum Amphipolitanũ reprehendit, quòd meracius (ita enim interpretatur etiam Plut. τὸ ζωρότερον) Achilli non conuenire diceret. Non enim conſiderabat, inquit, cùm cognoſceret Achilles Phœnicem & Vlyſſem uiros ætate grauiore non delectari uino diluto: ſed ut cæteros ſenes meraciore, intendi eum iuſſiſſe uinum, quòd diffunderetur hoc eſt, ἐπιτείνειν τὴν κρᾶσιν. Deinde qui diſcipulus eſſet Chironis, nec rationis uictus rudis, reputaret nimirum deſidẽtibus & feriantibus præter morem corporibus laxiorem & molliorem uictum cõuenire. Siquidem equis cum reliquo pabulo obijcit apium non temerè, ſed quoniam ocianti um præter conſuetudinem equorum pedes uitium contrahunt, cui incommodo potiſsimum occurrit apium. Alijs certè equis haud inuenias in Iliade apium uel alium eius generis paſtum obijcientem. Verum Achilles, qui medicus eſſet, cùm equorum pro temporis ratione conuenientem curam agebat, tum corpori rationem uictus leuiſsimam, ut in ocio ſaluberrimam, parabat. Enimuerò quòd uiros, qui totum diem in prælio & certamine fuerant, non pari exiſtimaret accipiendos uictu, plus diluti iuſsit uinum. Quin nec auidum uini fuiſſe Achillem apparet, ſed immitem. Ac defendẽs aliquãdo ſeipſum, multas iactat ſe noctes duxiſſe inſomnes. Contractus autem ſomnus non ſatiſfacit uinoſis. Iam Agamemnonem increpans, primũ uocauit eum uinolentum, quaſi præ cæteris uitijs temulentiam exprobrans. Quamobrem omnibus modis decebat, ut expenderet ſuperuenientibus illis, annon uinum, ut ſibi ſolitum erat diffundi, illis laxius & parum conueniens eſſet. Hæc Plutarchus, ut Hermannus Cruſerius tranſtulit.

αὐτὰρ ὅγε κρεῖον) Notanda eſt hic Heroum illorum αὐτοδιακονία: de qua etiam alibi diximus.

πάσσε δ' ἁλὸς θείοιο) Plutarchus Symp. lib. 5 quæſt. 10 docet cur ſal diuinum appelletur, & tres cauſas affert: primùm propter illius utilitatem & præſtantiam in cibis, cùm illud omnium obſoniorum propemodum obſonium & condimentum ſit. pari quoque ratione ueteres ea quæ uibus noſtris inſeruiebat, pro diuinis agnoſcebant, ut aquam, lucem, horas. Terram uerò non ſolum diuinum quippiam, ſed etiam Deam crediderunt quorum nulli uſu cedit ſal, quod corporis alimẽto pro loricatione eſt, adaptatq; illud appetentiæ. Secunda cauſa, propter illius uim aduerſus putredinem, qua animam uidetur imitari, quæ facit ne corpora diſſoluantur: ſic quoque illa ſal à tabe uindicat. Ea ratione quoque fulmen diuinum appellatur, quod icta fulmine corpora diu putredini reſiſtant. Tertia quòd ſal ſit fœtificum, unde à ſale abſtinent ſacerdotes Aegyptij, caſtitatis obſeruatores: quia ſale libidinis prurĩtus excitari ſolet, unde etiam Venerem Philinus ἁλιγενῆ Saligenam dici putat, fabulamq; quę confictam de ea ex mari orta, quòd ſalis fœcunditatem ueteres illi innuerent. Sed & omnes Deos marinos fœcundos, & numeroſam prolem habere tradunt: & animalia marina tã terreſtribus quàm cœleſtibus ſunt fœcundiora. Vnde Empedocles φῦλον ἄμουσον ἄγουσα πολυσπερέων καμασήνων. Hinc quoque nauigia, quibus ſal ſubuehitur, immenſum numerum murium producunt. quod fœminæ mures uel citra coitum (ut nõnulli uolunt) ubi inxerint ſalem, impleantur. Hinc etiam qui in canibus alendis ſtudium ponunt, quoties ſegniores canes ſunt ad initum, cum alio paſtu ſalſo tum carnibus ſale conditis cient & extimulant genitalis eorum ſocordiam. Ex his ergo conſtat, cur ſal diuinum appellatur. Plato quoque ſal in Timęo θεοφιλὲς appellat, his uerbis: τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοινωνίαις ταῖς περὶ τὴν τοῦ σώματος αἴσθησιν ἁλῶν, κατὰ λόγον νόμου, θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. id eſt. Tum & ita ſalis corpus, communis quidem uitæ uſui, in ijs quæ ad corporis ſenſum attinent, accommodatum, & ex legis et aui formula, dijs amicum atq; ſocium generatur. Pro σώματος autem legitur quoq; στόματος. quæ lectio H. Stephano non diſplicet.

θεοῖσι δὲ θῦσαι) Diligenter notetur ueterum pietas, qui cœnas à libatione Numini facta auſpicabantur. Quod quamuis ſępius dictum ſit, ſæpius tamen adhuc dicendum eſt, ut magis innoteſcat, quam ſint damnandi hodierni homines, licet puriorem religionẽ profitentes, qui tamen pietate plerunq; & Numinis reuerentia à rudi illa uetuſtate ſuperentur. Nec obſtat, quod illi Deum uerè nõ agnouerint: præſtaret enim eũ non noſſe, quã notũ adeo miſere & nefariè contemnere, deq; illius pedibus proteruis cõculcare.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Νεῦσ' Αἴας Φοίνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.
Πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας, δείδεκτ' Ἀχιλῆα·
Χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐΐσης οὐκ ἐπιδευεῖς,
Ἠμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
Ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
Δαίνυσθ'. ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν·
Ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες,
Δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι
Νῆας ἐϋσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσεαι ἀλκήν.
Ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοί τ' ἐπίκουροι,
καιόμενοι * Κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶν
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσι πεσέεσθαι.
Ζεὺς δέ σφιν Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
Ἀστράπτει. Ἕκτωρ δὲ μέγα σθένεϊ βλεμεαίνων,
Μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Διΐ, οὐδέ τι τίει
Ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δέ ἑ λύσσα δέδυκεν.
Ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἠῶ δῖαν·
Στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα,
Αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
ὀρινομένους Δῃώσειν παρὰ τῇσιν * ἀτυζομένους ὑπὸ καπνοῦ.
Ταῦτ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς
Ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἴη
Φθίσθαι ἐνὶ Τροίῃ ἑκὰς Ἄργεος ἱπποβότοιο.
Ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
Τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
Αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος

Sed poſtquam potus & cibi deſiderium exemerunt,
Innuit Aiax Phœnici: intellexit autẽ diuinus Vlyſſes,
Implensq; uino poculum, propinauit Achilli:
Salue Achil. conuiuij quidẽ æqualis nõ egeni ſumus,
Siue in tentorio Agamemnonis Atridæ,
Siue & hic nunc: adſunt enim ſufficientia multa
Ad epulãdũ: at nõ cõuiuij amabilis opera nobis ſunt curæ:
Sed ualdè magnã cladẽ, ô nobilis, inſpicientes
Timemus: in dubio. n. eſt utrum ſeruentur uel pereant
Naues benè tabulatæ, niſi tu induas fortitudinem.
Prope enim naues & murum caſtra poſuerunt
Troiani animoſi, & è longinquo cõuocati auxiliares,
Accendentes ignes multos per caſtra, neq; amplius aiũt
Se retentos iri, ſed in naues nigras irrupturos eſſe.
Iupiter aũt ipſis Saturnides proſpera ſigna oſtendens
Fulgurat: Hector uerò ualde robore ſuperbiens
Furit terribiliter, fretus Ioue: nec quicquam honorat
Viros neq; deos: ingens autem ipſum rabies inuaſit,
Precatur autem ut citiſsimè appareat aurora diuina.
Iactat enim nauium ſe abſciſſurum ſumma roſtra,
Ipſasq; incenſurum ardentis igne. at Græcos
Interfecturum apud ipſas, turbatos à fumo.
Hæc grauiter timui in mente, ne ei minas
Perficiant dij: nobis autem iam fatale ſit
Perire in Troia longè ab Argo, equis paſcendis apto.
Sed ſurge, ſi uelis qdẽ uel ſerò quãuis, filios Achiuorum
Afflictos liberare à Troianorum tumultu.
Ipſi tibi poſtea dolor erit: neq; aliqua facultas,

Pa-

Patrato malo, erit remediū inueniēdi: ſed multò antè
Cōſidera, ut Danais auxiliando propulſes malum diē.
O amice, profectò tibi pater præcipiebat Peleus
Die illo, cùm te ex Phthia Agamemnoni miſit:
Fili mi, uictoriam quidem Minerua q; & Iuno
Dabunt, ſi uoluerint: tu autem magnum animum
Contine in pectoribus: benignitas enim melior eſt.
Deſine, a contentione malū machinante, ut te magis
Honorent Argiuorum & iuuenes & ſenes:
Sic præcipiebat ſenex: tu uerò obliuiſceris, ſed etiā & nūc
Ceſſa, remitte irā animū cruciantē, tibi.a. Agamemnō
Digna dona dabit deſinenti ab ira.
Si uerò (uis audire) tu me audi: ego.a tibi recēſebo
Quanta tibi in tentorijs promiſit dona Agamemnon:
Septē q igni nō imponūtur tripodes, decēq; auri talēta:
Igni aptos item lebetes uiginti: duodecim etiā equos
Pingues, uictores, qui præmia pedibus reportarunt.
Non mendicus eſſet uir, cui tanta contingerent,
Neque inops ualdè pretioſi auri,
Quāta Agamēnonis equi præmia pedibus reportarūt.
Dabit & ſeptē fœminas præſtantiſsimas, opera ſciētes,
Lesbias, quas, quādo Lesbū benè conditā cepiſti ipſe,
Delegit, q tūc pulchritudine uincebant genus mulierū.
Has quidē tibi dabit: inter eas.a. erit, quā tūc abſtulit
Filiam Briſei: & inſuper magno iureiurando iurabit,
Nunquam cubile ſe aſcendiſſe, neq; rem habuiſſe cū ea,
Vt mos eſt, Rex, & uirorum, & fœminarum.
Hæc quidem ſtatim omnia aderunt: quod ſi rurſus
Ciuitatem magnam Priami dij dederint diripere:
Naues abundè auro & ære oneres
Ingreſſus, quando diuiſerimus prædam Achiui.
Troianas autem fœminas uiginti ipſe deligas,
Quæ poſt Argiuam Helenam pulcherrimæ fuerint.
Si autem Argos redierimus Achaicum, uber terræ,
Gener ei ſis: honorabit autem te æquè ac Oreſtem,
Qui ei unicus educatur delitijs in multis.
Tres autem ei ſunt filiæ in domo benè compacta,
Chryſothemis, & Laodice, & Iphianaſſa,
Harum quamcunq; uolueris charā ſine dote abducas
Ad domum Peleiis: tamen dona dabit
Multa ſanè, quanta nemo unquam ſuæ addidit filiæ.
Septem autem tibi dabit celeberrima oppida.
Cardamylem, Enopemq;, & Hiram herboſam,
Pherasq; diuinas, & Antheam pratoſam
Pulchramq; Aepeam, & Pedaſum uitiferam.
Omnes autem prope mare habitantur Pyli arenoſi,
Viri.a. eas incolūt multas pecudes multosq; boues habē
Qui te donis deum tanquam honorabunt: (tes,
Et tibi ſub ſceptro opima ſoluent tributa.
Hæc tibi perficiet ceſſanti ab ira.
Si autem tibi Atrides inuiſus eſt in corde magis,
Ipſe & eius munera: tu tamen cæteros omnes Græcos
Oppreſſos miſerare in caſtris, qui te deum uelut
Honorabūt: certè.n ipſis ualdè magnā gloriam tuleris.
Nunc enim Hectorem interficeres, ubi ualde tibi propè uenerit
Rabiē habens pernicioſam. nā neminē iactat ſimilem
Sibi eſſe Danaorum, quos huc naues tulerunt.

Ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὑρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Φράζευ ὅπως Δαναοῖσιν * ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ. γρ. ἀλεξῆσαι
Ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
Ἤματι τῷ ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε,
Τέκνον ἐμὸν, κάρτος μὲν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
Δώσουσ', αἴκ' ἐθέλωσι· σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν
Ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων.
Ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
Τίωσ' Ἀργείων ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
Ὣς ἐπέτελλ' ὁ γέρων· σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
Παύε', ἔα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων
Ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
Εἰ δὲ σὺ μέν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω
Ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων,
Ἑπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
Αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
Πηγοὺς, ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
Οὔ κεν ἀλήϊος εἴη ἀνὴρ ᾧ τόσσα γένοιτο
(Οὐδέ κεν ἀκτήμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο)
Ὅσσ' Ἀγαμέμνονος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο·
Δώσει δ' ἑπτὰ γυναῖκας ἀμύμονας, ἔργ' εἰδυίας,
Λεσβίδας, ἃς, ὅτε Λέσβον ἐϋκτιμένην ἕλες αὐτὸς,
Ἐξέλεθ', αἳ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
Τὰς μέν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἣν τότ' ἀπηύρα
Κούρην Βρισῆος· καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμεῖται
Μήποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι, ἠδὲ μιγῆναι,
Ἣ θέμις ἐστὶν ἄναξ, ἤτ' ἀνδρῶν, ἤτε γυναικῶν.
Ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὖτε
Ἄστυ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
Νῆας ἅλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηησάσθαι
Εἰσελθὼν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληΐδ' Ἀχαιοί.
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐείκοσιν αὐτὸς ἑλέσθαι,
Αἵ κε μετ' Ἀργείην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
Εἰ δέ κεν Ἄργος ἱκοίμεθ' Ἀχαιϊκὸν, οὖθαρ ἀρούρης,
Γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἶσον Ὀρέστῃ,
Ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἔνι πολλῇ·
Τρεῖς δέ οἱ εἰσὶ θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ,
Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα,
Τάων ἥν κ' ἐθέλῃσθα φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
Πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπιμείλια δώσει
Πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔπω τις ἑῇ ἐπέδωκε θυγατρί.
Ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὖ ναιόμενα πτολίεθρα,
Καρδαμύλην, Ἐνόπην τε, καὶ Ἱρὴν ποιήεσσαν,
Φηράς τε ζαθέας, ἠδ' Ἄνθειαν βαθύλειμον,
Καλήν τ' Αἴπειαν, καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν·
Πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἁλὸς, νέαται Πύλου ἠμαθόεντος·
Ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες, πολυβοῦται,
Οἵ κέ σε δωτίνῃσι θεὸν ὣς τιμήσουσι,
Καί τοι ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας,
Ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο.
Εἰ δέ τοι Ἀτρείδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
Αὐτὸς, καὶ τοῦ δῶρα· σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
Τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατὸν, οἵ σε θεὸν ὣς
Τίσουσ'· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
Νῦν γάρ χ' Ἕκτορ' ἕλοις, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθῃ,
Λύσσαν ἔχων ὀλοήν· ἐπεὶ οὔτινά φησιν ὁμοῖον
Οἷ ἔμεναι Δαναῶν οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν.

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος) Notandum eſt, quod demum poſt epulas legationis ſuæ munere heroes iſti defunguntur, quod in hoc tempus dilatum eſt propter ipſius Achillis [illegible], dum illis conuiuium in quo etiam ipſe erat occupatus, & propter ueterem Heroum morem, [illegible] alias diximus. At ergo poſt cœnam Aiacem Phœnici, [illegible] Vlyſſes animaduerterit, ſermonem cum Achille inchoauit. [illegible] mihi, cur primas dicendi partes Vlyſſes ſibi arrogarit, cum potius deceret Phœnicem auſpicari, tum [illegible] ſenior eſſet. Deinde, quod plus uidebatur momenti habitura eius oratio apud Achillem diſcipulum, quem ſua authoritate facilius poterat permouere. Tertiò, quod etiam ab ipſo Neſtore huius legationis princeps eſſet conſtitutus his uerbis: Φοῖνιξ μὲν πρώτιστα διίφιλος ἡγησάσθω. Imò & ipſe Aiax Vlyſſem antecedebat. Sic enim Neſtor [illegible] ἔπειτα. Ergo hunc honorem utrique præripuiſſe Vlyſſes uidetur, immò aſtute. nam cum uideret Aiacem [illegible] Phœnici ſignificare, ut Achillem adloqueretur, prout ac decebat, cum primum locū obtinere. Vlyſſes dicitur id obſeruaſſe, & porrecto Achilli poculo ſtatim ſe qui exorſus, quaſi nimirum Phœnicem anteuerteret, ut qui in curſu ſocium manu deprehendunt. Huius porrò facti rationem amplius inueſtigandam puto. Mihi N. L. niſi animum Vlyſſis φιλότιμον, & honoris ac præminentiæ ſtudioſum hac in parte fuiſſe exiſtimemus, aut quia præſtantiſſimum Oratorem uoluit Poeta præcedere.

χαῖρ' Ἀχιλεῦ) Quantum ſit huius orationis artificium, lectores diligenter poſſet attendere: nec leuiter, ut alioqui in hoc Poeta fieri conſueuiſſe ſcio, prætereunda ſunt quæ Homerus diligentiſſime ſcribit, ut intelligat etiam quiuis ſpiritus Poetæ noſtri [illegible] admiraculum. Et id quidem à Plutarcho ante nos præſtitum eſt, qui in libro de Homero tres alias orationes enarrat: ſed nos id accuratius præſtabimus. Hanc igitur nos in ſex partes diſtribuemus. Prima, eſt occaſio loquendi, ex re præſenti ſumpta, hoc eſt è re nata, ut uocant Rhetores: cuiuſmodi exordia Poetæ noſtro ſunt uſitatiſſima, quæ magis commoda uidentur, minuſque affectatæ induſtriæ, ut quaſi non præmeditata, ſed nunc primùm orta cenſeatur oratio. Ex hoc ergo Achillis conuiuio anſam dicendi arripit quod quidem laudat & in eo Achillis [illegible], qui eiuſmodi conuiuium inſtruxerit, cui nihil ad egregie epulandum deſit: ſed hæc tempora conuiuijs non eſſe accommodata, in quibus & otium & animi tranquillitas requirantur, quæ duo nunc legatis deficiant & hinc connexo iam ſuo argumento pergit ad ſecundam orationis partem, quę Græcorum calamitates complectitur. Eas orator exponit ſed in ipſo initio ſtatim mentem ſuam aperit, quæ erat de implorando Achillis auxilio tum ſuſius per [illegible] eas ita perſequitur, ut te in rem præſentem quaſi deducat: adeſſe Troianos cum uniuerſo auxiliarium copiarum exercitu, nauibuſq. proximos cum tanta pugnandi alacritate, ut palam & ſuperbè dictitent inſtare iam tempus, quo in naues impetum faciant. Quod cum inani iactantiæ, & quæ irrita futura ſit tribui poſſet: addit, eos non fruſtra hanc ſpem animo concepiſſe, ſiquidem diuina ope freti ſint, quibus Iupiter proſperè fulguret. Vnde magis eſſe metuendum ipſis Græcis, cum Iouem quoque ſibi manifeſte aduerſari intelligant. Quia uero iactantia illa Troianorum nihili facienda uidebatur, ſi eorum princeps Hector non memoraretur, cū in ducis uirtute poſita ſit quoq. militum uirtus: addit ipſius quoq. Hectoris ſuperbam arrogantiam, qua exitium Græcis omnibus minitatur, uniceq; optat, ut aurora diem reducat, qua illucescente, ferrum & flammam nauibus iniecturū ſe prædicet, ex cuius fumo turbati Græci perituri ſint: quod Vlyſſes ne accidat timet, ſtatutumq. fato ſit, ut in Troianis oris longè à patria ipſis occumbendum ſit. Tertia pars habet exhortationem, qua Vlyſſes Achillem impellit, ut pro Græcorum ſalute dimicet, quæ tantoperè periclitatur: neque auxilium diutius differat, cum re iam confecta nulla eius reparandæ ratio inueniri poſſit. In quarta ſuadet Achilli, ut iram deponat, qua ab auxilio Græcis afferendo eum reuocari intelligebat: idq. grauiſſimo argumento, nimirum recordatione præceptorum, quibus Peleus eum ad bellum Troianum proficiſcentem inſtruxerat, quorum ſumma eo redibat, ut ſibi à contentione Achilles temperaret. Et hoc, ut dixi, ualidiſſimum fuit argumentum, ſiquidem liberos parentum mandatis audientes eſſe deceat, alioqui impiè facere exiſtimentur. Quinto, ut eum hoc pacto magis ab ira reuocet, commemorat dona quæ ipſi Agamemnon offerat, prout antea uidimus: ut hic repetendum non ſit, ſi ſuam iram depoſuerit. Sexto artificioſe eum commouet, ut ſi nulla ratione aduerſus Agamemnonem placari poſſit, ſaltem reliquorum Græcorum gratia Troianis ſeſe opponat, ita dextre uniuerſorum ſalutē unius odio anteponendam eſſe docens. Et quia generoſum heroem ſciebat gloriæ & honoris cupidum, hoc quoque aculeo illum ſtimulat, cùm ei egregium fortitudinis ſuæ ſegetem hic parari dicit in Hectore perdomando, & reprimenda illius [illegible], qua ſibi nullum comparandum iactitat: in quib. uidetur etiam ipſe Achilles comprehendi, cum generaliter omnes ſe inferiores dicat. Itaque non deceat Achillem torpeſcere, ut qui ſi nec Agamemnonis nec Græcorum omnium ratio commoueat, hoc ſaltem pacto ad arma aduerſus Hectorem capienda inflammetur, à quo iam quaſi pro homine nihili cenſeatur.

οὐδέ τι μῆχος) In rebus humanis ita accidere ſolet, ut qui negotij gerendi ſemel occaſionem amiſerit, eam uix amplius reparare poſſit, unde eleganter fronte crinitam, occipitio caluam eam ueteres confingebant: & prouerbio Gallico ferrum dum candens eſt, tundendum eſſe admonemur. Quod ipſum hoc loco Vlyſſes indicat, cum Achilli ſuadet, ut dum adhuc res Græcorum ſunt integræ, illas aduerſus Troianos tueatur, ne cùm afflictæ peſſumq; datæ fuerint, ijs opitulari amplius non poſſit: quod tamen eidē ipſi poſtea moleſtum futurum eſſe intelligit, tam multa adhuc ſibi de ipſius in Græcos beneuolentia pollicetur. Ergo cauendum eſſe, ne ſero ſapiat, cum ipſi iucunda non ſit ac grata Græcorum ſuorum, quos ipſe amat, pernicies: quam cum iam paratam, & ante pedes uideat, maturè illi eſſe occurrendum. Quod tamen Achilles ſurda aure accepit, & tamen uerum eſſe, illud monitum Vlyſſis tandem agnouit poſt ſui Patrocli necem, ut poſtea uidebimus. Vnde docet Poeta hoc exemplo, quid reliquis hominibus qui hæc legūt uel audiunt faciendum ſit. Sero ſapiunt Phryges aut Cumani, inquiunt parœmiæ. Quod etiam Athenienſibus ſæpe contingebat, qui, ut Demadem dicere ſolitum refert Plutarchus, nunquam pacem decernebant, niſi pullis ueſtibus induti. His adde etiam Achillis exemplum: qua de re alias, nimirum Iliad. π ubi illud ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω, explanatur.

πέμπε σ' ἐκ Φθίης) Non uidetur Poeta Achillem inter Lycomedis filias à Thetide occultatum, unde ab Vlyſſe ad Troiam adductus ſit, ut poſtea fabulati ſunt. Quod ex hoc loco uidetur conſtare, cùm dicit, ſub Vlyſſis perſona eum à patre Peleo ad Agamemnonem miſſum. Sed ſi Papinio Achilleidos lib. 2. credimus, poſt detectum ab Vlyſſe Achillem miſſi ſunt à Lycomede, qui Peleum facti commonefacerent, & claſſem militemq. filio ab eo impetrarent,

Mittitur Aeueniam magni qui Pelea facti ; Impleat, & claſſem comiteſq; in prælia poſcat.

Vnde uerſimile ſit poſtea Achillem ipſum ad Peleum profectum, ut copias inſtrueret: quod tamen Papinius nō dicit, ſed uerba Homeri indicant, cum dicit ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε, quod in oratione Phœnicis etiam repetetur: ubi eum his monitis, quorum nunc Vlyſſes meminit, inſtruxerit. Illas autem Achillis latebras cur Poeta occultauerit, uidebimus in ſequentibus hoc ipſo eodē libro.

εἰ δ' ἄγε τοι καταλέξω) Hæc eſt ἐπανάληψις ipſorum uerborum Agamemnonis, quam in legationibus uſitatam apud hunc Poetam alibi docuimus.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·	*Hūc. v. reſpondēs allocutus eſt pedib. uelox Achilles:*
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,	*Iouigena Laertiade prudentiſſime Vlyſſes,*
Χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν,	*Oportet quidem iam orationē præciſè refutare.*
γρ. κρανέω Ἧπερ δὴ * φρονέω τε, καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται,	*Quemadmodum iam ſentio, & ut ratum erit,*
γρ. τρύζητε Ὡς μή μοι † τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.	*Vt non mihi obſtrepatis aſsidentes aliundè alius.*
Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,	*Inimicus enim mihi ille æquè ac inferni porta,*
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ βάζει.	*Qui aliud quidē occultat in animo, aliud uerò dicit.*
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.	*Sed ego dicam, ut mihi uidetur eſſe optimè.*
γρ. οὔτ' ἐμέ γ' † Οὔτι μεγ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω,	*Neq; mihi Atridē Agamemnona perſuaſurum puto.*
Οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν	*Neq; alios Græcos: quonia nullū meū beneficium erat,*
Μάρνασθαι δηΐοισι μετ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεί.	*Pugnare hoſtibus cum uiris aſsiduè ſemper.*

Aequa

Aequa portio eſt manenti (in caſtris) & ſi ualde quis
Inq; eodem honore tum ignauus tum fortis (pugnet:
Occumbit aequè, & ocioſus uir & qui multa fecit:
Nec aliqd mihi ſupereſt, poſtq̃ paſſus ſũ dolores animo,
Semper meam animam exponens ad pugnandum.
Sicut autem auis implumibus pullis affert
Eſcam poſtquam acquiſiuerit, male autem ei eſt ipſi:
Sic ego multas quidem inſomnes noctes traduxi:
Dies autem cruentos exegi bellum gerens
Cum uiris pugnans uxorum gratiâ ſuarum
Duodecim utiq; claſſe ciuitates uaſtaui hominum:
Pedeſter uerò undecim, aio, circa Troiam gleboſam.
His ex omnibus res precioſas multas & inſignes
Diripui, & omnia ferens Agamemnoni dabam
Atridæ, hic uerò retrò manens apud naues ueloces,
Accipiẽs pauca diſtribuebat, pleraq; autem retinebat.
Alia autem optimatibus dabat munera & regibus.
Iſtis quidem firma manent, à me uerò ſolo Græcorum
Abſtulit: habet. n. uxorẽ animo gratam. cui accumbens
Delectetur. quid autem oportet bellare cum Troianis
Argiuos? quid uerò exercitũ adduxit huc congregatũ
Atrides? an non Helenæ cauſa pulchri comæ?
An ſoli diligunt uxores diuerſilinguium hominum
Atridæ? nam quiſquis bonus & prudens eſt
Suam ipſius amat & curat; ut & ego hanc
Ex animo amabam captiuam quamuis exiſtentem.
Nũc. n. poſtq̃ è manib. p̃mium eripuit, & me fraudauit
Ne me tentet benè ſcientẽ: non enim mihi perſuadebit.
Verùm, ô Vlyſſes, tecumq; & alijs regibus
Deliberet à nauibus propellere ardentem ignem.
Sanè quidem iam permulta fecit ſine me:
Et iam murum ædificauit & effodit foſſam ad ipſum
Latam, magnam, inq; ea palos defixit.
Sed neq; ſic poteſt uim Hectoris hominum occiſoris
Coërcere: dũ aũt ego inter Græcos (n. cũ Græcis) pugna-
Non uoluit pugnam à mœnibus mouere Hector. (bã,
Sed tantũ ad Scæasq; portas & fagũ ueniebat. (petum.
Vbi aliquãdo me ſolũ expectauit, uixq; meũ effugit im-
Nunc. n. quoniam nolo pugnare cum Hectore nobili,
Cras ſacris Ioui factis & omnibus dijs,
Oneratas deinde naues poſtquam in mare deduxero:
Videbis (ſi uolueris, & ſi tibi hæc curæ fuerint)
Mane ſummo Helleſpontum per piſcoſum nauigantes
Naues meas: inq; ipſis uiros remigandi ſtudioſos.
Si. n. proſperã nauigationẽ dederit inclytus Neptunus,
Die tertio Phthiam fertilem peruenero: (ueniens:
Sunt. n. mihi permulta, quæ reliqui, huc cũ meo damno
Aliud uerò hinc aurum, & æs rubrum,
Et fœminas graciles, ſplendidumq; ferrum
Abducã, quæ ſum ſortitus: præmium. n. qui mihi dedit,
Rurſus iniuriam inferens abſtulit rex Agamemnon
Atrides. Et omnia referto ut mando
Palam, ut & alij indignentur Græci,
Si quem Danaorum adhuc ſperat ſe decepturum,
Semper impudentia indutus, neq; me
Auderet, impudens ut canis licet ſit, in faciem intueri:
Nec quicquã cum eo conſilia communicabo, neq; opus.
Nam me decepit & offendit. neq; item rurſus

Ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις † πολεμίζοι·
Ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός·
Κάτθαν' ὁμῶς ὅ, τ' ἀεργὸς ἀνὴρ, ὅ, τε πολλὰ ἐοργώς·
Οὐδέ τι μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
Αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
Ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
Μάστακ' ἐπεί κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ·
Ὣς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀΰπνους νύκτας ἴαυον,
Ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
Ἀνδράσι μαρνάμενος ὀάρων ἕνεκα σφετεράων.
Δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
Πεζὸς δ' ἕνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
Τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
Ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῇσι,
Δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν·
Ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι·
Τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν
Εἵλετ'· ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα, τῇ παριαύων
Τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσιν
Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
Ἀτρεΐδης; ἦ οὐχ Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο;
Ἦ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων
Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
Τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
Ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητήν περ ἐοῦσαν.
Νῦν δ' ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἵλετο, καί μ' ἀπάτησε,
Μή μευ πειράτω εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει.
Ἀλλ' Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι,
Φραζέσθω νήεσσιν ἀλεξέμεναι δήϊον πῦρ.
Ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
Καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
Εὐρεῖαν, μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν·
Ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
Οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἕκτωρ,
Ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν·
Ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὁρμήν.
Νῦν δ' ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἕκτορι δίῳ,
Αὔριον ἱρὰ Διῒ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
Νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἅλαδε προερύσσω,
Ὄψεαι (ἢν ἐθέλῃσθα, καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ)
Ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας
Νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας.
Εἰ δέ κεν εὐπλοΐην δώῃ κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,
Ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἱκοίμην.
Ἔστι δέ μοι μάλα πολλά, τὰ κάλλιπον ἐνθάδε ἔρρων·
Ἄλλον δ' ἐνθένδε χρυσὸν καὶ χαλκὸν ἐρυθρὸν,
Ἠδὲ γυναῖκας ἐϋζώνους, πολιόν τε σίδηρον
Ἄξομαι, ἅσσ' ἔλαχόν γε· γέρας δέ μοι, ὅσπερ ἔδωκεν,
Αὖτις ἐφυβρίζων εἵλετο κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρεΐδης· τῷ πάντ' ἀγορευέμεν, ὡς ἐπιτέλλω,
Ἀμφαδὸν, ὄφρα καὶ ἄλλοι ἐπισκύζωνται Ἀχαιοί,
Εἴ τινά που Δαναῶν ἔτι ἔλπεται ἐξαπατήσειν,
Αἰὲν ἀναιδείην ἐπιειμένος· οὐδ' ἂν ἔμοιγε
Τετλαίη, κύνεός περ ἐὼν, εἰς ὦπα ἰδέσθαι·
† Οὐδέ τι οἱ βουλὰς συμφράσσομαι, οὐδὲ μὲν ἔργον.
Ἐκ γὰρ δή μ' ἀπάτησε καὶ ἤλιτεν, οὐδ' ἂν ἔτ' αὖτις

Ἐξαπάφοιτ' ἐπέεσσιν, ἅλις δέ οἱ, ἀλλὰ ἕκηλος
χ. ἵν Ἐῤῥέτω ἐκ γάρ οἱ φρένας εἵλετο μητίετα Ζεύς.
Ἐχθρὰ δέ μοι τοῦ δῶρα, τίω δέ μιν ἐν καρὸς αἴσῃ.
Οὐδ' εἴ μοι δεκάκις τε καὶ εἰκοσάκις τόσα δοίη
Ὅσσα τέ οἱ νῦν ἐστι, καὶ εἴ ποθεν ἄλλα γένοιτο,
χ. ποτινίσσεται Οὐδ' ὅσ' ἐς Ὀρχομενὸν * ποτινίσεται, οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν·
Οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίη ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε,
Οὐδέ κεν ὣς ἔτι θυμὸν ἐμὸν πείσει' Ἀγαμέμνων,
Πρίν γ' ἀπὸ πᾶσαν ἐμοὶ δόμεναι θυμαλγέα λώβην.
Κούρην δ' οὐ γαμέω Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο·
Οὐδ' εἰ χρυσείῃ Ἀφροδίτῃ κάλλος ἐρίζοι,
Ἔργα δ' Ἀθηναίῃ γλαυκώπιδι ἰσοφαρίζοι,
Οὐδέ μιν ὣς γαμέω· ὁ δ' Ἀχαιῶν ἄλλον ἑλέσθω,
Ὅς τις οἷ τ' ἐπέοικε, καὶ ὃς βασιλεύτερός ἐστιν.
Ἢν γὰρ δή με σαῶσι θεοί, καὶ οἴκαδ' ἵκωμαι,
Πηλεύς θήν μοι ἔπειτα γυναῖκα γαμέσσεται αὐτός.
Πολλαὶ δ' Ἀχαιΐδες εἰσὶν ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε,
Κοῦραι ἀριστήων οἵ τε πτολίεθρα ῥύονται,
Τάων ἥν κ' ἐθέλοιμι φίλην ποιήσομ' ἄκοιτιν·
Ἔνθα δέ μοι μάλα πολλὸν ἐπέσσυτο θυμὸς ἀγήνωρ
Γήμαντι μνηστὴν ἄλοχον, εἰκυῖαν ἄκοιτιν,
Κτήμασι τέρπεσθαι τὰ γέρων ἐκτήσατο Πηλεύς.
χ. ἐμῆς Οὐ γὰρ * ἐμοὶ ψυχῆς ἀντάξιον, οὐδ' ὅσα φασὶν
Ἴλιον ἐκτῆσθαι εὖ ναιόμενον πτολίεθρον
Τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν·
Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ.
Ληϊστοὶ μὲν γάρ τε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
Κτητοὶ δὲ τρίποδές τε καὶ ἵππων ξανθὰ κάρηνα·
χ. λαιστὴ Ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν οὔτε † λειστὴ,
Οὔθ' ἑλετή, ἐπεὶ ἄρ κεν ἀμείψεται ἕρκος ὀδόντων.
Μήτηρ γάρ τέ μέ φησι θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε.
Εἰ μέν κ' αὖθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι,
Ὤλετο μέν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
χ. ὤλετο † Εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμαι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
† Ὤλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰὼν
Ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὦκα τέλος θανάτοιο κιχείη.
Καὶ δ' ἂν τοῖς ἄλλοισιν ἐγὼ παραμυθησαίμην
Οἴκαδ' ἀποπλείειν· ἐπεὶ οὐκέτι δήετε τέκμωρ
Ἰλίου αἰπεινῆς· μάλα γάρ ἑθεν εὐρύοπα Ζεὺς
Χεῖρα ἑὴν ὑπερέσχε, τεθαρσήκασι δὲ λαοί.
Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ἰόντες ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν
Ἀγγελίην ἀπόφασθε (τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων)
Ὄφρ' ἄλλην φράζωνται ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ἀμείνω,
Ἥ κέ σφιν νῆάς τε σαῷ καὶ λαὸν Ἀχαιῶν
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇς· ἐπεὶ οὔ σφισιν ἥδε γ' ἑτοίμη,
Ἣν νῦν ἐφράσσαντο, ἐμεῦ ἀπομηνίσαντος.
Φοῖνιξ δ' αὖθι παρ' ἄμμι μένων κατακοιμηθήτω,
Ὄφρά μοι ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδ' ἕπηται
Αὔριον, ἢν ἐθέλῃσιν· ἀνάγκῃ δ' οὔτι μιν ἄξω.

Imponet uerbis: ſat autem eſt ſibi: ſed quietus (piter.
Abeat in malam rē: nā ei mentē exemit cōſiliarius Iu-
Inuiſa.a.mihi huius dona: honoro.a.eū in mortis loco,
Neq; ſi mihi decies & uicies tot opes daret,
Quot ei nunc ſunt, & ſi aliciunde alia accederent,
Nec quot Orchomenon aduehuntur: nec quot Thebas
Aegyptias, ubi multæ in domibus opes recondita iacēt:
Quæ centum portarū ſunt, ducenti.a.per unāquamq;
Viri egrediuntur cum equis & curribus.
Neq; ſi mihi tot daret, quantum arenæq; puluerisq; eſt:
Nec ſic adhuc animum meum inducet Agamemnon,
Priuſquā oēm mihi luat animū cruciantē contumeliā.
Filiam.a.non ducam in uxorē Agamemnonis Atridæ:
Nec ſi aureæ Veneri pulchritudine certaret:
Operibus.a. Mineruæ cæſiæ par eſſet:
Ne ſic quidē ipſam ducā: ipſe.v. Achiuorū aliū eligat,
Qui ei conueniat, & qui maior rex ſit.
Si enim me ſeruent dij, & domum perueniam,
Peleus mihi tunc uxorem deſponſabit ipſe.
Multæ autem Achiuæ ſunt in Græciaq; Phthiaq;
Filiæ optimatum, qui ciuitates tuentur,
Harum quam uoluero dilectam faciam uxorem.
Illic autem mihi plurimum appetit animus generoſus,
Ducta legitima uxore apta coniuge,
Poſſeſsionibus delectari, quas ſenex acquiſiuit Peleus.
Non.n. mihi uita æquipollens, nec quantas (opes) aiunt
Ilium poſſediſſe bene habitatam urbem
Antè tēpore pacis, quàm appuliſſent filij Achiuorum:
Nec quantas lapideū limen iaculatoris intus continet
Phœbi Apollinis Pytho in ſaxoſa.
Parabiles namq; boues & pingues oues,
Acquiſibiles & tripodes, & equorum flaua capita,
Viri autem anima, ut reuertatur neq; parabilis
Neq; acceptabilis, poſtquā tranſiuerit ſeptū dentium:
Mater.n. me dicit dea Thetis argēteis pedibus inſignis,
Duo fata ferre mortis ad finem. (uero,
Si quidē hic manēs Troianorū ciuitatem circa pugna-
Perijt quidem mihi reditus: ſed gloria immortalis erit.
Quod ſi domum reuertar dilectam in patriā terram,
Perijt mihi gloria bona: in diuturnū tēpus.a. mihi ætas
Erit, neq; me celeriter finis mortis deprehendet.
Et alijs quoq; ego conſuluero
Domum nauigare: quia non ampliùs inuenietis finem
Ilij excelſi: ualdè enim ipſum altitonans Iupiter
Manu ſua protegit: audaces facti ſunt autem populi.
Sed uos quidem euntes optimatibus Achiuorum
Nuncium renunciate (hoc enim munus eſt ſenum)
Vt aliud conſiderent in mentibus conſilium melius,
Quod ipſis naues ſeruet & populum Achiuorum
Naues ad concauas: quoniam non ipſis hoc paratum,
Quod nunc conſultauerunt, me irato.
Phœnix autem hic apud nos manens cubet,
Vt me in nauibus charam in patriam ſequatur
Cras, ſi uoluerit: ui autem neutiquam ipſum ducam.

COMMENTARIVS.

Καὶ νῦν δὲ τὸν μῦθον) Non minùs apparet artificium in Achillis reſponſione, quàm in præcedenti oratione Vlyſsis, ut licet Achilles expreſſe apud hunc Poetam eloquentiæ laude non effulgeat, diſertiq; epithetum illi non tribuatur, ut aut ipſi Vlyſsi aut Neſtoris tamen hinc facillimè conſtet, eum non minus hac parte ornatum, quam fortitudine bellica. Scilicet ut in ſequenti Phœnicis oratione uidebimus: Phœnix illum non ſolum πρηκτῆρα ἔργων, ſed etiam μύθων ῥητῆρα eſſe docuiſ, Ita enim Vlyſsis orationē refellit, cauſasq;

ſuæ

ſuæ patrocinatur, ut nihil amplius aut meliùs à quoquam de hoc ipſo argumento dici poſſet. Primùm igitur in ipſo limine teſtatur ſe uerè, & prout animo ſuo ſtatutum eſt reſponſurum, quòd ueritatis amantiſsimus, & mendaciorum inimiciſsimus ſit. Deinde manifeſtè mentem ſuam exponit, quæ eſt, ſe neque ab Agamemnone, neque à reliquis Græcis perſuatum iri ut eis auxilietur, hác ob cauſam, quòd cum in bellis fortiores pluris fieri quàm ignauiores, eiſq; maiora tribui oporteat: contrarium tamen inter Græcos fieri conſueuerit, apud quos idem eſt fortis & ignaui honor. Quod generaliùs dictum ad ſe ipſum reſtringit, qui in eodem numero fuerit. Cum enim plura extent ſua in Græcos beneficia in deuaſtandis Troianorum finibus, & ingenti præda in medium afferenda, unde ſibi uidebatur quiddam amplius quàm cæteris deberi, ut in qua comparanda ipſe tantoperè & unus deſudaſſet, tamen ita ſemper ſe Agamemnon geſſerit, ut plura ſibiipſi tribuerit, reliquis pauca impertitus. Quod leue tamen adhuc uideretur ſi ipſe ſaltem portione ſua frui potuiſſet: ſed eam Agamemnonem uiolenter ſibi eripuiſſe, cùm cæteris tamen omnibus ſua dona integra & illibata remanſerint. Id quàm iniquum fuerit, docet tū quòd, ut iam diximus, ſemel iure donata denuò repetere ſine cauſa iniurioſum ſit, tum quòd ne ſuo quidem exemplo Agamemnon edoceri potuerit: qui cum ob ereptā Helenā bellum Troianis intulerit, non tamen animaduerterit, alijs quoq; uxores ſuas adamari. & quod ipſe pro iniuria ducit, alijs quoque tale eſſe non exiſtimet. Cū ergo Agamemnon ſibi tantum damnum intulerit, fruſtrà ſe rogari ut emolleſcat, quod minime ſit facturus: proinde ſuadet, ut ipſe cum reliquis Græcis Hectorem à nauibus propellere conetur, hoc ipſi εἰρωνικῶς facilè dicens ſine ſuo auxilio, ſine quo alia quoque iam aggreſſus ſit, ut ædificationem muri & alia quibus caſtra præmuniuit. Ea tamen ad remorandos Troianorum impetus ſufficere non poſſe docet, quod ex eo concludit: quia cum anteà ſe bellum gerente ad Scæas portas & ad fagum uſque tantum Hector egredi auſus eſſet, nunc uerò ſe abſente uix eſſe ut illum ea remorentur, quem uniuerſus exercitus non compeſcuerit, opus eſſe illis eſſe ſua uirtute. quod ideò facit, ut magis ac magis meminerint Græci, quanto Heroe ſe ipſos priuauerint, & hinc maius ſui deſiderium illis iniiciat, factiq; illos eò ampliùs pœniteat. Vt autem meliùs legatis perſuadeat ſe immotum in hac animi duritie remanſurum, teſtatur ſe craſtina die in patriam profecturum. Quod conſilium quàm ipſi ſit utile, duobus modis docet. Primum, quòd bona ſua quæ illic non ſine ſummo ſuo incommodo propter Troianam expeditionē deſeruerat, repetiturus ſit, non ſine aliqua prædæ bello ſibi partæ acceſsione, uno excepto præmio, quod Agamemnon abſtulit: deinde, quod cum certo ſciat fato ſibi ſtatutam in Troiano bello mortem, quanquam cum gloria, domi uerò diuturnam, ſed ingloriam uitam ſe iam decreuiſſe hanc conditionem illi præponere, licet anteà minoris feciſſet. Quo facto non ſolùm ſibi, ſed etiam miſeris Troianis conſulturus ſit, quorum ſartam tectamque urbem relinquat: illi uerò iam Iouis tuti auxilio reliqui Græcorum exercitus impetum non reformident. Itaq; concludit ſe diſceſſurum, Phœnicemq; præſentem monet ut noctem ſecum tranſigat: &, ſi quidem uelit, una proficiſcatur, cæterum inuitum eum ſe minime abducturum.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος) Ne forſan legati arbitrarentur Achillem diſsimulanter loqui, & ea quæ reuerà præſtiturus non ſit, hæc præmittit de ſe, ut eius mores, qui à mendacio maximè ſint alieni, eò meliùs agnoſcant, perſuadeanturque nihil ſe dicturum, quod certum & ſtabile in animo ſuo non fuerit. Eum etenim ſe quàm maximè & ipſorum inferorum loco odio proſequi dicit, qui aliud in ore promptum, aliud in pectore clauſum habuerit. Rectè. Etenim [illegible] Mendacium odit, quiſquis uir eſt frugi & ſapit, ut eſt apud Menandrum: nihilque magis eſt uiro probo indignum, quam aliud in titulo, aliud in pyxide habere, ut eſt in parœmia apud Senecam. Quod cum generaliter pateat, & de omni diſsimulandi modo intelligi poſsit, ut de ijs quos duplices appellant, qui cùm ore amicitiam profiteantur, corde ſimultates fouent. de quibus extat illud apud Zenodotum,

[illegible] [illegible]

Odi hominem duplicem, Qui ſe uerbis amicum, reipſa hoſtem præbet. & quæ ſunt apud noſtrum Poëtam Odyſ. ę.

[illegible] & Odyſ. r. [illegible] & apud Lucianum in libello calumniæ non temere credendum: [illegible] tamen hoc loco alium ſenſum habet: ſiquidem ſimpliciter de uera ſententiæ mentiſque ſuæ expoſitione agit Achilles: cum ſi generaliùs acciperemus, contrarius eſſet illis ſuperioribus ſenſus: etenim hæc dicendo quæ ſequuntur, odium ſuum in Achillem erat proditurus, & eo pacto amicitiam reuerà in pectore clauſam cohiberet. Quod omnino non innuit: ſed, ut diximus, præmonet ſe ſyncere ſequentia eloquuturum. Ex hoc loco autem Hippias colligebat, Homerum tum Vlyſsis tum Achillis mores expreſsiſſe: hunc nimirum ſimplicem & ueracem, illum uerſutum mendacemque, & hoc quod fingat Achillem hos uerſus proferre ad Vlyſſem (uerba Græca habēt πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, quæ nouiſsimus Interpres I. Serranus uertit, aduerſus Vlyſſem, quod exiſtimo Hippiam intellexiſſe: nō quòd hæc Achilles aduerſus Vlyſſem expreſsè loquatur & directe, ſed oblique, quaſi innuat talem eſſe Vlyſſem, qualem ſe ipſum eſſe negat, quod non ita inuſitatum eſt. Sæpe enim aliquem carpimus aſtutè, cum nobis uitium non ineſſe dicimus, quod tamen in alio eſſe intelligamus) Sed contrarium docet Socrates, & Achillem hac ipſa in parte egregiè mentitum, cùm nuſquam conſtet illum aut aliquid apparaſſe, aut conatum eſſe naues in mare deducere, ut nauigaret domum: ſed ualde ſtrenuè de obſeruanda ueritate ſecurum fuiſſe: immò cùm poſtea affirmet Vlyſsi, ſe ſub primam lucem abnauigaturum, Aiaci tamen dicet ſe remanſurum: quod leuitatis fuit, & non niſi mendacis hominis, quod Hippias eius ſimplicitati & ſtoliditati tribuit, non uerò uerſutiæ ac dolo malo, quæ Vlyſsi peculiaria facit: unde familiare illi eſt mentiri, & πολύτροπον nomine eum ab Homero mendacem deſignari. Sed Socrates ibi coprosè diſputat, præſtantiorem eſſe Vlyſſem Achille ob mendacium: quòd ille ſponte, hic coactus mentiatur. Qui autem in re aliqua ultrò peccant, meliores ſunt ijs, qui inuiti & præter animi ſententiam peccant. Vide integrum illum dialogum, qui eſt expreſsè περὶ ψεύδους, ex Achillis & Vlyſsis comparatione.

ἀΐδαο πύλῃσιν) Per portas inferorum totos inferos intelligit ſynecdochicè. Cùm autem illis nihil poſsit horrentius aut formidoloſius excogitari, meritò fingit Homerus ea Achillem ſummoperè odiſſe, & hoc ipſum de ſummo in aliquem odio prouerbialiter dici poteſt. Quàm ſit autem odioſus ille locus, docet ipſemet Achilles Ὀδυσ. λ. ubi ita loquitur:

[illegible] [illegible]

[illegible] Summū etiam odium paulò poſt exprimet, cum dicet: [illegible]

ὡς δ' ὄρνις) Hac comparatione Achilles tum ſeipſum extollit, tum Græcos ipſos deprimit. Eos ſiquidem pullis auium implumibus comparando imbecillitatem eorum ac ignauiam ſignificat, qui proprijs uiribus aut dexteritate uitæ ſuę alimenta ſubminiſtrare non potuerint: ſed eius ope & induſtria indiguerint, qui illis, non ſecus atque auis ſuis pullis, tam uictum tum alia quoque multa hinc inde Phrygias oras deuaſtando, ſuggeſſerit. Quæ commemorat, ut grauiorem faciat Agamemnonis erga ſe iniuriam, qui ipſam eandem prædam, quam ille bello comparauerat, & ex omnium Græcorum conſenſu poſsidebat, uiolenter eripuerit. Ideò ſe aui illi confert, quæ cùm pullos nutriat ipſamet tamen uitæ detrimentum patiatur, ut cui nihil ſit eſcæ illius, quam eis acquirebat, reliquum. Sic enim interpretor illa, [illegible]

ὀάρων ἕνεκα σφετεράων) Ex animi perturbatione Achilles in mendacium delabitur, cùm ſe Græcorum uxorum gratia pugnaſſe dicit, quod poſteà ad ſolos Agamemnonas reſtringit, item falsò: quandoquidem ſolius Helenæ gratia pugnabatur. Veriùs infra, cùm dicet, unius Helenæ cauſa conflatum exercitum. Hinc autem deſumere Sophoclē, qui inducat Teucrum dicentem Agamemnoni, Aiacem illius uxoris ergò ad Troiam bellum geſsiſſe, fratris Menelai uxorem eandem cum Agamemnonis uxore facientem, ait noſter Euſtathius. Sed apud Sophoclem hæc non Agamemnoni, ſed ipſi Menelao dicit Teucer, ut facilè cuiuis conſtare poteſt, qui illius Aiacem μαστιγοφόρον legerit. Immò negatiuè ibi Teucer loquitur: nam ne Menelaus ideò gloriaretur, quod Aiax illius uxoris gratia ad Troianum bellum ueniſſet, negat id ita ſimpliciter eſſe: ueniſſe enim illum, ut ſuam fidem ſacramento præſtito ſolueret (de quo aliàs dictum eſt, nam in nuptijs Helenæ, cùm Menelao omnes principes Græciæ iuramento promiſerunt ſe auxilium Menelao præſtituros, ſi fortè accideret, ut illa raperetur. Quanquam non ignoro, ita quoque Teucrum alloqui Agamemnonem:

[illegible] [illegible] [illegible]

Vbi ſcio, tum interpretem Græcum illa poſtrema [illegible], quaſi [illegible] dicta accipi: quòd illud [illegible], ex iræ impetu falsò dixerit, quod expreſsè Camerarius ibidem annotat (nam interpretem Græcū id ſentire, ex collocatione uerborum ſola collegi) Sed pace illorum dixerim, id conſtare mihi uidetur, etiamſi ſimpliciter de Agamemnonis uxore loquatur: quaſi dicat, malle ſe pro fratre, quàm pro Agamemnonis uel ipſius etiam Menelai uxore mortem oppetere, neque tamen intelligatur uxor Agamnonis pro Menelai uxore præcipitanter obijci. nam propter coniunctam utriuſque fratris cauſam hoc etiam potuit Agamemnoni dici, ſed ſeparatim, quaſi commune illis ſit, ut pro uxoribus dimicent: Menelao, quod nunc apertè probatur, Agamemnoni, quod etiam idem ei contingere poteſt. quod ſi fiat, mallet Teucer nihilominus pro fratre nunc mori, quàm uel olim,

Ignem uis nocluuni: quoniam ira incidit animo,
Quomodo poſtea à te, chare fili, hic relinquar
Solus? tecum uero me miſit ſenex equitator Peleus
Die illo, quando te ex Phthia Agamemnoni miſit
Infantem, nondum peritum cõmuniter pernitioſi belli,
Neq; concionum, ubi uiri egregij redduntur:
Propterea me miſit, ut docerem te iſta omnia,
Sermonumq; elocutor ut eſſes, actorq; operum.
Itaq; à te, dilecti fili, non uelim
Relinqui: neq; ſi mihi promitteret Deus ipſe
Senectutem abradẽs, effecturũ me iuuenẽ pubeſcentẽ:
Qualis (erã) cum primũ liqui Græciã pulchras mulie-
Fugiens iurgia patris Amyn. Ormenidæ, (res habentẽ,
Qui mihi ob pellicem iraſcebatur pulchri comam,
Quam ipſe diligebat: & contemnebat uxorem,
Matrem meã: hæc a ſemper me rogabat genib. prehẽſis
Pellici miſcerer, ut odio haberet ſenem.
Et obediui & feci: pater autem meus ſtatim ſuſpicatus,
Multa imprecatus eſt. odioſas uerò inuocabat Furias,
Ne unquam genibus meis imponerem dilectum filium
Ex me genitum, dij autem perfecerunt imprecationes,
Iupiterq; infernus & dura Proſerpina.
Tunc mihi nõ amplius omnino coercebatur in mẽtibus
Patris irati in domo ut uerſarer. (animus
Certè quidem multũ familiares & cognati circùm exi
Ibi orantes me detinebant in ædibus. (ſtentes
Multas. n. pingues oues & curuè gradiẽtes nigros boues
Mactabant: multi autem ſues florentes pinguedine
Aſſati extendebantur per flammam ignis.
Multum autem ex dolijs uinum bibebatur huius ſenis.
Per nouem noctes. n. circa me ipſum noctes agebant.
Hi qdẽ p uices cuſtodias habebãt: neq; unq̃ extinguieba-
Ignis, alter quidẽ in porticu benè munitæ aulæ: (tur
Alter autem in ueſtibulo ante thalami fores:
Sed quando iam decima mihi aduenit nox obſcura,
Et tunc ego thalami foribus denſe compactis,
Ruptis, exiui, & tranſilij ſeptum aulæ
Facile, latens cuſtodesq; uiros, famulasq; mulieres.
Fugi poſtea procul per Græciam ſpacioſam:
In Phthiam perueni gleboſam, nutricem ouium,
Ad Peleum regem: hic autem me lubens excepit,
Et me amauit ut pater ſuum filium amaret
Solum, extrema ætate natum, amplis in poſſeſſionibus.
Et me diuitẽ fecit, multum autẽ mihi dedit populum.
Incolebam. n. extremam orã Phthiæ, Dolopib. imperãs:
Et te tantum feci, ò dijs par Achilles,
Ex animo diligens: quoniam nolebas cum alio,
Neq; ad conuiuium ire, neq; in ædibus comedere,
Ante quàm te ſuper meis ego genibus collocans,
Obſonioq; ſatiarem præincidens, & uinum adbibens.
Sæpè mihi rigaſti in pectoribus ueſtem,
Vinum euomens, in infantia quæ cura indiget:
Sic propter te permulta paſſus ſum, & multa laboraui.
Hæc cogitans, quia mihi non dij prolem perfecerunt
Ex me, ſed te in filium, ò dijs ſimilis Achilles,
Adoptabam, ut à me aliquãdo ſæuã mortẽ propulſares.
Sed, Achilles, mitiga animum magnum, neq; te oportet
Crudele cor habere: flexibiles autem ſunt & dij ipſi,

Πῦρ ἐθέλεις ἀΐδηλον, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ·
Πῶς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σεῖο φίλον τέκος αὖθι λιποίμην
Οἶος; σοὶ δέ μ' ἔπεμπε γέρων ἱππηλάτα Πηλεὺς
Ἤματι τῷ ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε
Νήπιον, οὔπω εἰδόθ' ὁμοιΐου πολέμοιο,
Οὐδ' ἀγορέων, ἵνα τ' ἄνδρες ἀριπρεπέες τελέθουσι·
Τοὔνεκά με προέηκε διδασκέμεναι τάδε πάντα,
Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων.
Ὡς ἂν ἔπειτ' ἀπὸ σεῖο, φίλον τέκος, οὐκ ἐθέλοιμι
Λείπεσθ', οὐδ' εἴ κέν μοι ὑποσταίη θεὸς αὐτὸς,
Γῆρας ἀποξύσας, θήσειν νέον ἡβώοντα,
Οἷον ὅτε πρῶτον λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα,
Φεύγων νείκεα πατρὸς Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο,
Ὅς μοι παλλακίδος περιχώσατο καλλικόμοιο,
Τὴν αὐτὸς φιλέεσκεν, ἀτιμάζεσκε δ' ἄκοιτιν,
Μητέρ' ἐμήν· ἡ δ' αἰὲν ἐμὲ λισσέσκετο γούνων
Παλλακίδι προμιγῆναι, ἵν' ἐχθήρειε γέροντα.
Τῇ πιθόμην, καὶ ἔρεξα. πατὴρ δ' ἐμὸς αὐτίκ' ὀϊσθεὶς
Πολλὰ κατηρᾶτο, στυγερὰς δ' ἐπεκέκλετ' Ἐρινῦς,
Μήποτε γούνασιν οἷσιν *ἐφέσσεσθαι φίλον υἱὸν γρ. ἐφίζεσθαι
Ἐξ ἐμέθεν γεγαῶτα. θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαράς,
Ζεύς τε καταχθόνιος, καὶ ἐπαινὴ *Περσεφόνεια. γρ. [illegible]
Ἔνθ' ἐμοὶ οὐκέτι πάμπαν ἐρητύετ' ἐν φρεσὶ θυμὸς
Πατρὸς χωομένοιο κατὰ μέγαρα *στρωφᾶσθαι. γρ. στρέφεσθαι
Ἦ μὲν πολλὰ ἔται καὶ ἀνεψιοὶ ἀμφὶς ἐόντες
Αὐτοῦ λισσόμενοι κατερήτυον ἐν μεγάροισι·
Πολλὰ δ' ἴφια μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς
Ἔσφαζον, πολλοὶ δὲ σύες θαλέθοντες ἀλοιφῇ
Εὑόμενοι τανύοντο διὰ φλογὸς Ἡφαίστοιο·
Πολλὸν δ' ἐκ κεράμων μέθυ πίνετο τοῖο γέροντος.
Εἰνάνυχες δέ μοι ἀμφ' αὐτῷ *παρὰ νύκτας ἴαυον, γρ. αὐτοῦ
Οἱ μὲν ἀμειβόμενοι φυλακὰς ἔχον, οὐδέποτ' ἔσβη
Πῦρ, ἕτερον μὲν ὑπ' αἰθούσῃ εὐερκέος αὐλῆς,
Ἄλλο δ' ἐνὶ προδόμῳ, πρόσθεν θαλάμοιο θυράων.
Ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη μοι ἐπήλυθε νὺξ ἐρεβεννὴ,
Καὶ τότ' ἐγὼ θαλάμοιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας
Ῥήξας ἐξῆλθον, καὶ ὑπέρθορον ἑρκίον αὐλῆς
Ῥεῖα, λαθὼν φύλακάς τ' ἄνδρας δμῳάς τε γυναῖκας·
Φεῦγον ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο,
Φθίην δ' ἐξικόμην ἐριβώλακα μητέρα μήλων,
Ἐς Πηλῆα ἄνακθ'· ὁ δέ με πρόφρων ὑπέδεκτο,
Καί με φίλησ' ὡσεί τε πατὴρ ὃν παῖδα φιλήσῃ
Μοῦνον, τηλύγετον, πολλοῖσιν ἐπὶ κτεάτεσσι·
Καί μ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολὺν δέ μοι ὤπασε λαόν·
Ναῖον δ' ἐσχατιὴν Φθίης, Δολόπεσσιν ἀνάσσων·
Καί σε τοσοῦτον ἔθηκα θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Ἐκ θυμοῦ φιλέων, ἐπεὶ οὐκ ἐθέλεσκες ἅμ' ἄλλῳ
Οὔτ' ἐς δαῖτ' ἰέναι, οὔτ' ἐν μεγάροισι πάσασθαι·
Πρίν γ' ὅτε δή σ' ἐπ' ἐμοῖσιν ἐγὼ γούνασσι καθίσας,
Ὄψου τ' ἄσαιμι προταμὼν, καὶ οἶνον ἐπισχών,
Πολλάκι μοι κατέδευσας ἐπὶ στήθεσσι χιτῶνα
Οἴνου ἀποβλύζων ἐν νηπιέῃ ἀλεγεινῇ·
Ὣς ἐπὶ σοὶ μάλα πόλλ' ἔπαθον, καὶ πόλλ' ἐμόγησα,
Τὰ φρονέων, ὅ μοι οὔτι θεοὶ γόνον ἐξετέλειον
Ἐξ ἐμεῦ· ἀλλὰ σὲ παῖδα θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ
Ποιεύμην, ἵνα μοί ποτ' ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνῃς.
Ἀλλ' Ἀχιλλεῦ, δάμασον θυμὸν μέγαν· οὐδέ τί σε χρὴ
Νηλεὲς ἦτορ ἔχειν· στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί,

Τῶν

Τῶν περ καὶ μείζων ἀρετὴ, τιμή τε βίη τε.
Καὶ μὲν τοὺς θυέεσσι καὶ εὐχωλῇς ἀγανῇσι,
Λοιβῇ τε κνίσῃ τε παρατρωπῶσ' ἄνθρωποι
Λισσόμενοι, ὅτε κέν τις ὑπερβήῃ καὶ ἁμάρτῃ.
Καὶ γάρ τε Λιταί εἰσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Χωλαί τε, ῥυσαί τε, παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ·
Αἵ ῥά τε καὶ μετόπισθ' Ἄτης ἀλέγουσι κιοῦσαι.
Ἡ δ' Ἄτη σθεναρή τε καὶ ἀρτίπος, οὕνεκα πάσας
Πολλὸν ὑπεκπροθέει, φθάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Βλάπτουσ' ἀνθρώπους· αἱ δ' ἐξακέονται ὀπίσσω.
Ὃς μέν τ' αἰδέσεται κούρας Διὸς ἆσσον ἰούσας,
Τὸν δὲ μέγ' ὤνησαν, καί τ' ἔκλυον εὐχομένοιο·
Ὃς δέ κ' ἀνήνηται, καί τε στερεῶς ἀποείπῃ,
Λίσσονται δ' ἄρα ταί γε Δία Κρονίωνα κιοῦσαι,
Τῷ Ἄτην ἅμ' ἕπεσθαι, ἵνα βλαφθεὶς ἀποτίσῃ.
Ἀλλ' Ἀχιλεῦ πόρε καὶ σὺ Διὸς κούρῃσιν ἕπεσθαι
Τιμὴν, ἥτ' ἄλλων περ ἐπιγνάμπτει φρένας ἐσθλῶν.
Εἰ μὲν γὰρ μὴ δῶρα φέροι, τὰ δ' ὄπισθ' ὀνομάζοι
Ἀτρεΐδης, ἀλλ' αἰὲν ἐπιζαφελῶς χαλεπαίνοι,
Οὐκ ἂν ἔγωγέ σε μῆνιν ἀπορρίψαντα κελοίμην
Ἀργείοισιν ἀμυνέμεναι χατέουσί περ ἔμπης·
Νῦν δ' ἅμα τ' αὐτίκα πολλὰ δίδοι, τὰ δ' ὄπισθεν ὑπέστη.
Ἄνδρας δὲ λίσσεσθαι ἐπιπροέηκεν ἀρίστους
Κρινάμενος κατὰ λαὸν Ἀχαιϊκὸν, οἵ τε σοὶ αὐτῷ
Φίλτατοι Ἀργείων· τῶν μὴ σύ γε μῦθον ἐλέγξῃς,
Μηδὲ πόδας· πρὶν δ' οὔ τι νεμεσσητὸν κεχολῶσθαι.
Οὕτω καὶ τῶν πρόσθεν ἐπευθόμεθα κλέα ἀνδρῶν
Ἡρώων, ὅτε κέν τιν' ἐπιζάφελος χόλος ἵκοι,
Δωρητοί τε πέλοντο, παράρρητοί τ' ἐπέεσσι.
Μέμνημαι τόδε ἔργον ἐγὼ πάλαι, οὔ τι νέον γε
Ὡς ἦν· ἐν δ' ὑμῖν ἐρέω πάντεσσι φίλοισι·
Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι
Ἀμφὶ πόλιν Καλυδῶνα, καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον·
Αἰτωλοὶ μὲν, ἀμυνόμενοι Καλυδῶνος ἐραννῆς·
Κουρῆτες δὲ διαπραθέειν μεμαῶτες ἄρηϊ.
Καὶ γὰρ τοῖσι κακὸν χρυσόθρονος Ἄρτεμις ὦρσε
Χωσαμένη, ὅ οἱ οὔ τι θαλύσια γουνῷ ἀλωῆς
Οἰνεὺς ῥέξ', ἄλλοι δὲ θεοὶ δαίνυνθ' ἑκατόμβας,
Οἴῃ δ' οὐκ ἔρρεξε Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Ἢ λάθετ', ἢ οὐκ ἐνόησεν· ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ.
Ἡ δὲ χολωσαμένη δῖον γένος ἰοχέαιρα,
χ. θρέψεν * Ὦρσεν ἔπι χλούνην σῦν ἄγριον ἀργιόδοντα,
Ὃς κακὰ πόλλ' ἔρδεσκεν ἔθων Οἰνῆος ἀλωήν.
Πολλὰ δ' ὅ γε προθέλυμνα χαμαὶ βάλε δένδρεα μα-
Αὐτῇσιν ῥίζῃσι, καὶ αὐτοῖς ἄνθεσι μήλων. (κρὰ
Τὸν δ' υἱὸς Οἰνῆος ἀπέκτεινεν Μελέαγρος,
Πολλέων ἐκ πολίων θηρήτορας ἄνδρας ἀγείρας,
Καὶ κύνας· οὐ μὲν γάρ κε δάμη παύροισι βροτοῖσι·
Τόσσος ἔην, πολλοὺς δὲ πυρῆς ἐπέβησ' ἀλεγεινῆς.
Ἡ δ' ἀμφ' αὐτῷ θῆκε πολὺν κέλαδον καὶ ἀϋτὴν
Ἀμφὶ συὸς κεφαλῇ καὶ δέρματι λαχνήεντι,
Κουρήτων τε μεσηγὺ καὶ Αἰτωλῶν μεγαθύμων.
Ὄφρα μὲν οὖν Μελέαγρος ἀρηΐφιλος πολέμιζε,
Τόφρα δὲ Κουρήτεσσι κακῶς ἦν, οὐδ' ἐδύναντο
Τείχεος ἔκτοσθεν μίμνειν, πολέες περ ἐόντες.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Μελέαγρον ἔδυ χόλος, ὅς τε καὶ ἄλλων
Οἰδάνει ἐν στήθεσσι νόον πύκα περ φρονεόντων,
Ἤτοι ὁ μητρὶ φίλῃ Ἀλθαίῃ χωόμενος κῆρ

Quorum etiam maior uirtus honorq́, potentiaq́.
Tamen hos ſuffimentis, & uotis benignis.
Libamineq́, nidoreq́, conuertunt homines
Precantes, cum quis prauaricatus fuerit uel peccarit.
Etenim Litæ ſunt Iouis filiæ magni,
Claudæq́, rugoſæq́, ſtrabæq́, oculis,
Quæ & poſt Aten curant euntes.
Noxa uerò robuſtaq́, & pedibus integra: ideo omnes
Longè præcurrit: anteuertit autem omnem per terram
Lædens homines. Illæ uerò medentur poſt modo.
Qui quidē uenerabitur filias Iouis propius accedētes,
Hunc ualde iuuant, & exaudiunt precantem,
Qui. a. recuſauerit, & duriter negauerit. ſ. ſe uelle fle-ℓis
Precantur tunc hæ Iouem Saturnium euntes
Eum ut Noxa ſimul ſequatur, quò læſus pœnas luat.
Quare Achilles, da & tu Iouis filias ſequi
Honorem, qui aliorum flectit mentem fortium.
Si etenim non dona ferret, aliaq́, in poſterū nominaret
Atrides, ſed ſemper grauiter iratus eſſet:
Non equidem te ira abiecta, hortarer
Argiuis auxiliari indigentibus quantumlibet.
Nūc. v. ſimul ſtatim multa dat, aliaq́, in poſterū pollice
Viros. a. ad precandū inſup miſit præſtātiſſimos, (tur,
Delectos inter exercitum Achaicum, qui tibi ipſi (mus,
Amiciſſimi ſunt Argiuorū: horū ne tu orationem (per-
Neq́, pedes. antea. a. nō reprehēdendū erat te iratū eſſe.
Sic & priſcorum audiuimus laudes uirorum
Heroum, quando aliquem uehemens ira occuparet,
Donisq́, placabiles erant exorabilesq́, uerbis.
Memini hoc factum ego uetuſtum, neutiquam recens.
Vt acciderit. inter uos autem exponam omnes amicos.
Curetes pugnabant & Aetoli pugnaces
Circa urbem Calydona, & ſe mutuò interficiebant.
Aetoli quidem defendentes Calydona amœnam,
Curetes autem deuaſtare cupientes bello.
Etenim in hos malum aurea ſede Diana excitauit
Irata, quod ei non primitias in ubere ſolo
Oeneus ſacrificauerat: alij. v. dij epulati ſunt hecatōbas,
Soli uerò non ſacrificauit Iouis filiæ magni.
Siue oblitus eſt, ſiue nō aduertit: nocuit certè multū aīo
Hæc. a. irata, diuinū genus ſagittis gaudēs, (dētibus,
Incitauit in gramine cubante ſuē ſyluestrem candidis
Qui mala multa faciebat uaſtans Oenei campum.
Multas. a. hic funditus humi proſtrauit arbores altas
Cum ipſis radicibus, & ipſis floribus pomorum.
Hunc autem filius Oenei occidit Meleager,
Multis ex ciuitatibus uenatores uiros congregans
Et canes: non enim domitus fuiſſet paucis hominibus:
Tantus erat. multos antè rogū aſcendere fecit triſtem.
Hæc. a. de ipſo excitauit magnum tumultū & prælium
Pro apri capite, & pelle ſetoſa.
Curetesq́, inter & Aetolos magnanimos.
Quamdiu quidē igitur Meleager bellicoſus pugnabat,
Tamdiu Curetibus male erat, neq́, poterant
Mœnia extra manere, multi quamuis eſſent.
Sed quando iam Meleagrū inuaſit ira, quæ & aliorum
Inflat in pectoribus mentē prudēter quāuis ſapientiū)
Certè hic matri dilectæ Althææ iratus corde,
Iacebat

Iacebat apud legitimã uxorem pulchrã Cleopatram,
Filiam Marpiſſæ pulchræ: Eueni filiæ,
Idæq́;, qui fortiſſimus inter terreſtres fuit uiros,
Eorũ qui tunc erant, & ſanè contra regẽ ſumpſit arcũ
Phœbum Apoll. pulchræ gratiá nymphæ (ſ. Marpiſſæ.)
Hanc uerò in ædibus pater & ueneranda mater,
Alcyonem uocabant cognomine: quòd ipſius
Mater Alcyonis luctuoſæ caſum ferens
Flebat, quãdo ipſam longè iaciẽs rapuit Phœb. Apollo.
Huic is accubabat, irã crucıantem animum digerens,
Propter imprecationes matris iratus, quæ dijs
Multùm dolens ſupplicabat, propter fratris cædem.
Multũ. a. & terrã multa nutrientẽ manibus pulſabat,
Inuocans Plutonem & grauem Proſerpinam,
In genua conſidens: rigabatur. a. lachrymis ſinus:
Vt filio darent mortẽ: hanc. a. per aerẽ uagans Erinnys
Exaudiuit ex Erebo, implacabilem animum habens:
Horũ a. circa portas tumultus et ſtrepit⁹ excitabatur,
Turres dum ferirentur: hunc. a. orabant ſenes
Aetolorum, mittebantq́; deorum ſacerdotes optimos
Vt exiret & opem ferret, polliciti magnum donum:
Vbi pinguiſſimus ager eſt Calydonis amœnæ,
Ibi ipſum iuſſerunt prædium amœnum eligere
Quinquaginta iugerũ. dimidium quidẽ uitiferi ſoli,
Dimidium. a. ad nudam arationem terræ diuidere.
Multum. a. ipſum obſecrabat ſenex equitator Oeneus,
Limen conſcendens excelſi thalami,
Quatiens conglutinatos aſſeres, ſuppliciter rogãs filiũ:
Multùm. a. hunc ſorores, & ueneranda mater
Rogabant: hic. a. magis recuſabat: multumq́; ſocij,
Qui ſibi maximè uenerẽdi & amiciſſimi erãt omniũ:
Sed neq́; ſic huius animum in pectoribus flectebant.
Antequã iam thalamus frequẽter percutiebatur, ipſiq́;
Cõſcẽdebãt Curetes, & incẽdebãt magnã urbẽ. (turres
Et tum iam Meleagrum formoſa uxor
Rogauit eiulans, & ei recenſuit omnes (ris:
Miſerias quæ hominib. cõtingũt, quorũ urbs capta fue-
Viros quidẽ alij occidunt, urbẽ a. ignis in puluerẽ rede-
Liberos. a. alij abducunt gracileſq́; mulieres. (git,
Huius. a. commouebatur animus audiẽtis mala opera.
Perrexit autem ire, corporiq́; arma induit ſplendida.
Hic quidem ab Aetolis propulſauit malum diem,
Cedens ſuæ iræ: huic aũt non item dona perſoluerunt,
Multaq́; & decora: malum tamen depulit uel ſic.
Sed tu ne mihi iſta cogites mentibus, neq́; te dæmon
Huc uertat, ô amice, uituperabilius autem eſſet,
Nauibus incenſis auxiliari: ſed propter dona
Veni: æquè te ac deum honorabunt Achiui.
Si autem ſine donis pugnam uiros perdentem ineas,
Non itẽ æquè cũ honore eris, bellũ quamuis ꝓpulſaueris.

Κεῖτο παρὰ μνηστῇ ἀλόχῳ καλῇ Κλεοπάτρῃ,
Κούρῃ Μαρπήσσης καλλισφύρου Εὐηνίνης,
Ἴδεω θ᾽ ὃς κάρτιστος ἐπιχθονίων γένετ᾽ ἀνδρῶν,
Τῶν τότε, καί ῥα ἄνακτος ἐναντίον εἵλετο τόξον
Φοίβου Ἀπόλλωνος, καλλισφύρου εἵνεκα νύμφης.
Τὴν δὲ τότ᾽ ἐν μεγάροισι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ἀλκυόνην καλέεσκον ἐπώνυμον, οὕνεκ᾽ ἄρ᾽ αὐτῆς
Μήτηρ Ἀλκυόνος πολυπενθέος οἶτον ἔχουσα
Κλαῖ᾽ ὅτε μιν ἑκάεργος ἀνήρπασε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Τῇ ὅγε παρκατέλεκτο, χόλον θυμαλγέα πέσσων,
Ἐξ ἀρέων μητρὸς κεχολωμένος, ἥ ῥα θεοῖσι
Πολλ᾽ ἀχέουσ᾽ ἠρᾶτο κασιγνήτοιο φόνοιο·
Πολλὰ δὲ καὶ γαῖαν πολυφόρβην χερσὶν ἀλοία,
Κικλήσκουσ᾽ Ἀΐδην καὶ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν,
Πρόχνυ καθεζομένη· δεύοντο δὲ δάκρυσι κόλποι,
Παιδὶ δόμεν θάνατον· τῆς δ᾽ ἠεροφοῖτις Ἐριννὺς
Ἔκλυεν ἐξ Ἐρέβεσφιν, ἀμείλιχον ἦτορ ἔχουσα.
Τῶν δὲ τάχ᾽ ἀμφὶ πύλας ὅμαδος καὶ δοῦπος ὀρώρει,
Πύργων βαλλομένων· τὸν δὲ λίσσοντο γέροντες
Αἰτωλῶν, πέμπον δὲ θεῶν ἱερῆας ἀρίστους,
Ἐξελθεῖν καὶ ἀμῦναι, ὑποσχόμενοι μέγα δῶρον,
Ὁππόθι πιότατον πεδίον Καλυδῶνος ἐραννῆς,
Ἔνθα μιν ἤνωγον τέμενος περικαλλὲς ἑλέσθαι
Πεντηκοντόγυον, τὸ μὲν ἥμισυ οἰνοπέδοιο,
Ἥμισυ δὲ, ψιλὴν ἄροσιν πεδίοιο ταμέσθαι.
Πολλὰ δέ μιν λιτάνευε γέρων ἱππηλάτα Οἰνεὺς,
Οὐδοῦ ἐπεμβεβαὼς ὑψηρεφέος θαλάμοιο,
Σείων κολλητὰς σανίδας, γουνούμενος υἱόν.
Πολλὰ δὲ τόνδε κασίγνηται καὶ πότνια μήτηρ,
Ἐλλίσσονθ᾽· ὁ δὲ μᾶλλον ἀναίνετο· πολλὰ δ᾽ ἑταῖροι,
Οἵ οἱ κεδνότατοι καὶ φίλτατοι ἦσαν ἁπάντων·
Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς τοῦ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθον,
Πρίν γ᾽ ὅτε δὴ θάλαμος πύκα βάλλετο, τοὶ δ᾽ ἐπὶ πύρ-
Βαῖνον Κουρῆτες, καὶ ἐνέπρηθον μέγα ἄστυ· (γων
Καὶ τότε δὴ Μελέαγρον ἐΰζωνος παράκοιτις
Λίσσετ᾽ ὀδυρομένη, καί οἱ κατέλεξεν ἅπαντα
Κήδε᾽ ὅσ᾽ ἀνθρώποισι πέλει τῶν ἄστυ ἁλώῃ·
Ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
Τέκνα δέ τ᾽ ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
Τοῦ δ᾽ ὠρίνετο θυμὸς ἀκούοντος κακὰ ἔργα.
Βῆ δ᾽ ἰέναι, χροῒ δ᾽ ἔντε᾽ ἐδύσατο παμφανόωντα·
Ὣς ὁ μὲν Αἰτωλοῖσιν ἀπήμυνεν κακὸν ἦμαρ,
Εἴξας ᾧ θυμῷ· τῷ δ᾽ οὐκέτι δῶρ᾽ ἐτέλεσσαν
Πολλά τε καὶ χαρίεντα· κακὸν δ᾽ ἤμυνε καὶ αὔτως.
Ἀλλὰ σὺ μή μοι ταῦτα νόει φρεσί, μηδέ σε δαίμων
Ἐνταῦθα τρέψειε φίλος· κάκιον δέ κεν εἴη
Νηυσὶν καιομένῃσιν ἀμυνέμεν· ἀλλ᾽ ἐπὶ δώροις
Ἔρχεο· ἶσον γάρ σε θεῷ τίσουσιν Ἀχαιοί.
Εἰ δέ κ᾽ ἄτερ δώρων πόλεμον φθισήνορα δύῃς,
Οὐκ ἔθ᾽ ὁμῶς τιμῆς ἔσεαι, πόλεμόν περ ἀλαλκών.

COMMENTARIVS.

Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε) Cùm omnes iſti legati, inter quos etiam erat Phœnix, ut anteà uidimus ſuperius Achillis reſpõſum audiuiſſent, adeò obſtupefacti fuiſſe dicuntur, ut penitus obmutuerint illius duritie perculſi, quòd tantùm abeſt ut aliquantulum eius remolleſceret animus, ut potius durior & peruicacior factus uideretur: & illud ex eo indicauit, quòd ſe diſceſſum parare in patriam abſolutè denunciaſſet. Tandem uerò præceptor eius Phœnix rupit ſilentia, longaq́; oratione diſcipulum ſuum affatur: neque omnino ſine fructu, ut poſteà uidebimus. Eius autem artificium retexuit iam Plutarchus in lib. de Homero paucis quidem, ſed copioſe ſatis. Phœnix ergo, inquit, metuens ne deprecatio iuſto languidior eſſet, lacrymas addit. Ac primùm aſſentitur inſtituto in patriã abeũdi, dicens ſe nolle relinqui, eo nauigãte: id quod erat Achilli gratũ, cautamq́; refert quomodo ſibi eũ Peleus crediderit educandum puerũ etiamnum, docendumque & dicere & agere. Infert etiam narrationi peccata per ætatem à ſeipſo cõmiſſa, innuens conſilij expertem eſſe iuuentutẽ. In progreſſu orationis nihil omnino, quod faceret ad exhortãdum, prætermittit, artificioſe omnia capita tractans: honeſtum eſſe reconciliari deprecanti, ac dona mittenti, & prætereà legatos, uiros præſtantiſſimos, & maximè apud

omnes

omnes honoratos. Se quoq; meritò debere impetrare quod petat, quippe alumnum & præceptorem. Pœnitentia correptum iri, ſi præſentem dimiſerit occaſionem: exempli cauſa narrationem de Meleagro inferens, qui ipſe quoque à ſuis rogatus, ut patriæ opitularetur, non ante aſſenſus ſit, quàm neceſſitas patriæ iam calamitatibus circumſeptæ eò adegit. Et ita quidem Plutarchus. Sed nos rem magis expreſſe ob oculos ponamus. Primum Phœnix occaſionem loquendi ex poſtremis Achillis uerbis arripuit, in quibus cū reliquis duobus legatis ſuaderet, ut reſponſum ſuum optimatibus Græcorum renunciarent, Phœnicem tamen iubebat ſecum remanere, ut una craſtina die proficiſceretur: relicto tamen ei arbitrio & libera uoluntate uel diſcedēdi uel remanendi apud naues, quod eum uidelicet inuitum abducere nollet. Vnde uidebatur ſequi, Achillem ualde non curare ac ſollicitum eſſe, utrum Phœnix etiam diſcederet, ſeque cum non minus ſocium itineris optare, quàm ut inter Græcos relinqueretur: utique enim ſiue ipſe diſcedere uellet, ſiue non, nihil ſe de ſuo conſilio remiſſurum. Quod Phœnici anſa fuit excipiendi, nolle ſe, diſcedente Achille, ibi am remanere, neque id honeſtum eſſe Achilli, ut quem à patre uitæ & morum moderatorem haberet, nunc à ſe dimitteret. Nam hoc planè innuit tota illa cōmemoratio demādatæ ſibi à Peleo inſtituendi Achillis prouinciæ, & ſuæ ea in parte operæ diligenter & gnauiter præſtitæ, ut cuius beneficio Achilles tantus euaſerit, ſed cum datus ei ſit ad Troianum bellum comes, quò ipſe e Phthia ad Agamēnonem à Peleo miſſus eſt rudis adhuc, & tum bellorum tum etiam concionum imperitus, quam ruditatem ac imperitiam ipſe perpoliuerit & excoluerit, Achilli indecorum eſſe eum, à quo tam ſedulo & fideliter inſtructus ſit, deſerere, firmiſſimo eſt argumēto. Itaque concludit, ſe non poſſe adduci, ut ab Achille relinquatur, ne ſiquidem Deus ipſe iuuenilem ætatem ei reſtituat, (quæ alioqui ſenibus exoptari tam obnixe ſolet, ut eius gratia nihil non facturi eſſe uideantur) qualis in eo uigebat tunc, cum primum Græcia relicta ad Peleum confugit: ubi commode altius repetit, & ab ipſo capite quomodo Achillis inſtitutioni & educationi præfectus ſit, ut cum Achilles intelligat ſe ſub eo præceptore iam à teneris unguiculis uixiſſe, maiore eius reuerentia tangatur, qua ratione præmunit ſibi Phœnix faciliorem aditum ad Achillis beneuolentiam, his quaſi cuniculis illius [illegible] ſubmouens, ut minus precibus ſuis & monitis ſequentibus reſiſtat. Non igitur authoritate ſua ſimpliciter in diſcipulum utitur, ſed eam amicitiæ teſtimonio condit, quia intractabile eius ingenium his blanditijs erat emolliendum. Et hoc eſt primum argumentum huius orationis, uel potius ſonum, ut diximus, quaſi ueſtibulum & præmunitio ad ualidiora, nimirum conciliatio Achillis beneuolentiæ. Quo facto rem ipſam proponit, & ſuæ legationis munus exequitur, ſuadetq; Achilli, ut ſe ſedata ira patiatur ſe exorari ſeq; quintuplici argumento. Primum à maiori ſumpto ex Deorum exemplo, quod ita concinnari poteſt. Si Dij qui Achille maiores ſunt, flectūtur precibus, &c. Ergo Achilles, qui Dijs minor eſt, debet flecti. Alterum eſt ex reuerentia, quæ Litis, id eſt precibus exhiberi debet, in eumq; finē adducit earum diuinum genus, cum eas Iouis filias appellat. deinde eiuſmodi quem ſort untur illi qui eas neglexerint, aut qui ueneratı fuerint. hos ſiquidem gratiam apud eas promereri, illos uero pœnas Noxæ quam Aten uocat, luere. Proinde monet Achillem, ut earum non ſolum ueneratione, ſed etiam formidine tangatur. Tertium argumentum eſt ab Agamemnonis exemplo, qui etiam iram ſuam depoſuerit, atque adeò tot dona ipſi offerat, quibus alliceram conueniat. Quibus annectit etiam legatorum ſolorū præſtantiam, quæ non parum momenti apud eum habere debeat, ut eorum orationem uocē non faciant & aſpernetur. quod quarti argumenti locum obtinet. Quintum eſt ab exemplo Meleagri ueluſto dedumptum, in quo docet, quātum incommodi afferre poſſit diuturna Achillis ira non ſolum uniuerſo exercitui, ſed ipſi etiam Achilli, qui ſi auxilium Græcis tam demum præſtiterit, cum iā ab ipſo hoſte profligabantur, pœnitentia tangetur, & ſecius factis tamen malis mederi uolet, quæ nunc facile poterit præuertere. Monet ergo, ne, ut Meleager, durus adeò ſit & implacabilis: ſed tot donis ſibi ab Agamemnone oblatis illectus, & ſibi gloriā & Græcis ſalutem comparet, cum poſt inflicta ſibi mala eum ſine dubio ipſis ſuccurrere oporteat, quod tamen ſine eius honore futurum eſt, quia dona illa non ſit habiturus, non ſecus atq; ipſe Meleager. Nam Phœnix, ut mox etiam uidebimus, gloriam Achillis in his immenſis donis collocat.

[illegible] Exiſtimo hæc uerba ad utrumque præcedentium referri poſſe, nimirum ad bellum & ad concionem, cùm tamen ad concionem tantùm Euſtathius referat. Nam & infinitis locis apud Homerum μάχῃ κυδιανείρῃ appellat.

[illegible] Alterum ad conciones, alterum ad bella pertinet. erat autem utriuſque imperitus Achilles antea, nunc hic egregius magiſter eum in utroque fecit præſtantiſſimum. Vbi uides, quas partes in duce optimo requirat Vates: eas nimirum, quibus uerum illius exemplar Achillem exornat. Oportet ergo eum utrumque præſtare poſſe & in deliberando, hoc eſt in cœtibus & concionibus prudens conſilium ſuggerere (neque enim hic [illegible] eſt intelligendus, qui nugas aut neſcio quæ futilia in foro deblaterat, ſed qui & prudenter & eleganter animi ſui ſenſa eloquitur) & ad ipſa bellica opera quæ maturam deliberationem debent conſequi, paratum & inſtructum eſſe, ut nihil in eo, quod ad rei executionem neceſſarium fuerit, deſiderari poſſit. Hæc autem duo ita ſunt coniuncta, ut qui unum ab altero ſeparet, ſummum amicitiæ & ſocietatis illorum iugum dirumpat & diſſipet: nec quiſpiā ex uno aut altero tantum laudis ſibi conciliare poteſt, ac ex utriuſque unita facultate. Vnde etiam ipſe Neſtor identidem alterū ſibi deeſſe, nimirum ut eſſet [illegible] facile agnoſcebat in hac ætate decrepita, quod intelligeret illud in duce præſtantiſſimo requiri, quod ipſe etiam olim in fortiori ætate non defuiſſet. Summum eſt enim decus & ornamentum, ſiquis ea quæ optime & prudentiſſime conſuluerit, non aliena manu, ſed proprijs uiribus poſſit exequi. Qui ergo aliorum conſilia in opus deducit, aut qui ea conſulit, quibus agendis ipſemet non ſufficiat, ſed alienam opem implorat: longè eſt inferiore eo, cui utcunq; datum eſt, ut Achilli noſtro, quem utroq; Phœnix luculenter informauit. Ex hoc loco idem etiam docuit Craſſus apud Tullium de Orat. lib. 3. Namque ueſtus quidem, inquit, illa doctrina, eadem uidetur & rectè faciendi & bene dicendi magiſtra: neque diſiuncti doctores, ſed ijdem erāt uiuendi præceptores, atque dicendi: ut ille apud Homerum Phœnix, qui ſe à Peleo patre Achilli iuueni comitem eſſe datū dicit ad bellum, ut illum efficeret oratorem uerborum actoremq; rerum.

[illegible] Scepſius apud Strab. lib. 9. legebat, [illegible] Ait enim Ormenium Phœnicis patriā fuiſſe, eumque inde profugiſſe à patre Amyntore Ormenida, Phthiam ad regem Peleum, &c. Sed tamen receptam lectionem tuētur ea quæ ſunt infra, [illegible], ut ipſemet Strabo docet.

[illegible] Hoc Phœnicis factum diligenter eſt conſiderandum: nam prima fronte uidetur inceſtum commiſiſſe, ſed res aliter ſe habet, quæ à capite eſt arceſſenda. Ergo Amyntor pater fuit Phœnicis noſtri, quem ex uxore Hippodamia ſuſcepit. Vt autē ſolent, ſed ab effrænatæ libidinis tantum profligatæq; pudicitiæ hominibus alieni concubitus appeti, quaſi ſuos tum um uſitatos faſtidientes. factum eſt ut hic Amyntor neglecta uxore legitima Hippodamia, & faſtidito illius conſortio pellicem nomine Clytiā adiuerit, quam uidelicet in eum finem aluit: cuius cum tanto amore teneretur, ut aſpernaretur Hippodamiā, mater habuit hoc fœminam, caſtitatis, ut credo, amantem, & conturbati coniugij cauſa dolentem. Itaque rationem excogitat, qua coniugis ſui amorem à pellice in ſe conuerteret: illam uidelicet, ut odiotam pellicem ei redderet: in eumque finem ſuadet Phœnici, ut rem cum pellice habeat. Id Phœnix in matrem propenſior fecit, quaſi hac ratione parentes ſuos in gratiam redituros intelligeret. Quod an ſequutum ſit, non exprimit Poëta, ſed ſolum Amyntorem, re cognita, adeo Phœnici filio infenſum adeoq; irata ei imprecatum, ut eorū horrore & indignatione in patrem permotus effugerit. Non eſt autem intelligendum, ut ueteres monuerunt, referente Euſtathio, Amyntorem unquam rem cum hac pellice habuiſſe: quod & ipſe Homerus indicat, cum dicit Phœnicem ei [illegible], nimirum [illegible]. Notandū præterea, non reformidaſſe Phœnicem patris iram, maluiſſe illi diſplicere, quam matri: primum, quod, ut fieri plerunque ſolet, liberi unū aut alterum parentem arctius & propenſius amant: deinde, quod cum patrē hac in parte male ſe gerere uideret, iniuſtumq; & in bonum finem hæc à ſe matrem petere. Quod ſiquis quærat, an ulla re debuerit Phœnix ad rem turpem faciendam impelli: Reſpondebo, me Phœnici hoc in facto patrocinari, ſed illud potius omnino damnare, authore etiā Ariſtotele in Ethicis, qui turpia honeſti alicuius aut boni gratia non eſſe committenda docet. Tamen cum ſit eiuſmodi, quo uertatur reconciliatione diſſitorum coniugum, quod per ſe iuſtū & æquum eſt, neſcio quid excuſationis ac emollitionis criminis uidetur ſibi uendicare, ſaltem plus habet prætextus & coloris hoc factum, quam eorum qui proprio impetu & ſine ullo quam uoluptatis fine rapiūtur. Sed non defuerunt, qui Phœnicem hoc crimine liberarent etiam apud Homerum: uidelicet, Ariſtodemus, & ante illum Soſiphanes, qui pro [illegible] ſcribebant, [illegible] (ſic enim lego, non ut eſt apud Euſtathium, [illegible] contra legem carminis) ut referebat Appion, unde eos laudatos dicebat, quòd tam pium heroem illum cenſuiſſent. Refert etiā Euſtathius, Euripidem in Phœnice (quæ Tragœdia ad nos minime peruenit, & malè ſit incuriæ ſuperiorū ſæculorum, quę tot elegantes libros interire paſſa ſunt) [illegible], ab hoc lapſu & peccato immunem Phœnicem ſeruaſſe.

[illegible]) Obſeruatum iam eſt ab eruditiſſimo Giphanio ex Plutarcho de aud. Poet. poſt hunc uerſum, quatuor eſſe ab Ariſtarcho detruncatos, qui ita leguntur apud Plutarchum:

[illegible]

τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κατακτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ,	*Hunc ego quidem uolui interficere acuto ferro:*
ἀλλά τις ἀθανάτων παῦσεν χόλον, ὅς ῥ᾽ ἐνὶ θυμῷ	*Sed aliquis immortalium ſedauit iram, qui in animo*
δήμου θῆκε φάτιν, καὶ ὀνείδεα πόλλ᾽ ἀνθρώπων,	*Vulgi poſuit ſermonem & opprobria multa hominum,*
ὡς μὴ πατροφόνος μετ᾽ Ἀχαιοῖσιν καλεοίμην. id eſt:	*Ne parricida inter Achiuos nuncuparer.*

Quos tempeſtiue dictos ait Plutarchus, Phœnice Achillem docente quid rei ſit ira, ac quæ per iram homines audeant ratione non utentes, neque conſulentibus obtemperantes.

καί με φίλησ᾽) Hyginus fab. 257 Peleum & Phœnicem ſtatim inter eos connumerat, qui inter ſe amicitia iũctiſsimi fuêre. Quod ex hoc loco Homerico deſumptum fuiſſe ſuſpicor. Sed amicitia iſta non fuit æqualium, qualis Pyladis & Oreſtis, Achillis & Patrocli, Diomedis & Stheneli, Herculis & Philoctetæ, & aliorum nam Phœnicem Peleus dilexit filij loco, filij, inquam, *μοῦνον, τηλύγετον*. Solet enim maior eſſe parentum amor in unicũ filium, quam in plures ſimul, in quos diſsipatus in ſe ipſo quidẽ magnus eſt, cùm ad multos extendatur: ſed ſingulorum reſpectu minor, ut qui non uni ſoli, ſed alijs præterea communicetur.

ναῖον δ᾽ ἐσχατιὴν) Homerus quidem, inquit Strabo lib. 9 Xylandro interprete, in pugnis apud Ilium pugnatis nullibi mentionẽ facit Dolopicæ cohortis: non enim ut Neſtorem, ita Phœnicem quoq; in prælium educit. Alij autẽ faciunt, ut Pindarus, mentione Phœnicis illata.

ὃς Δολόπων ἄγαγε θρασὺν ὅμιλον σφενδονᾶσαι	*ἱπποδάμων Δαναῶν βέλεσι πρόφορον*, id eſt:
Qui Dolopum duxit audaces funda cateruas,	*Equitum Danaorum telis utiles.*

Atqui hoc etiam apud Homerum eſt *κατὰ τὸ σιωπώμενον*, ut uocant Grammatici, intelligendum fuiſſe notatum. Ridiculum enim ſit Regem expeditioni intereſſe, qui ſic dicit: *ναῖον δ᾽ ἐσχατιὴν Φθίης Δολόπεσσιν ἀνάσσων*, ſubditos autem non adeſſe. Hæc Strabo.

καί σε τοσοῦτον ἔθηκα) Hæc uerba ſummam habent emphaſin attentiùs conſiderata. quaſi dicat Phœnix: Ego ſum ille, Achilles, cuius beneficio tu in tantum uirum euaſiſti, quantus nunc apud omnes iudicaris, ut eo nomine debeat te etiam quædam mei cura tangere, ne me iam pro homine nihili habeas: quod facturus uideris, ſi me, diſcedens in patriam, nunc non ſine inſigni ingrati animi uitio deſeras. Cuius facti ut etiam magis te pudeat, audi quis fuerit meus in tui educatione progreſſus. Primùm enim ſummo te amore complexus ſum etiam ab ipſa infantia, ego tibi in genibus meis collocato nutricis more cibum & potum miniſtraui, paſſuſq; ſum ſæpiùs uitia ætatis tuæ, atque adeò uomitus tuos, quibus mihi ueſtes madefaciebas: quæ minuta quidem ſunt, & ut quiſpiam poſſit exiſtimare, nihili facienda ſignificant tamen tædia innumera, quæ mihi pro te toleranda fuerunt, in ipſa etiã ætate, quæ plus ſolet negotij faceſſere. Ego pro te, inquam, has moleſtias deuoraui, neque deſtiti, donec talis & tantus fieres. Hæc, ut dixi, eò quidem ſpectant, ut cùm hæc audiat Achilles, pudeat eum, ſi diſceſſum parauerit, Phœnicem ſuum relinquere, à quo tot beneficijs cumulatus ſit: ſed etiam eò poſſunt pertinere, ut horum commemoratione Achillem ad ſui reuerentiam Phœnix excitet, dictiſq; ſuis ac monitis maiorem authoritatem conciliet, quæ ideò ſtatim ſubijcit. hortatur enim eum ad iram ſuam deponendam.

στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί) Iam monuimus, Phœnicem hoc argumento uti ad faciliùs Deorum exemplo flectendum ad manſuetudinem Achillis animum. Sed uidendum eſt, an Deitas rectè à nobis *στρεπτὸς* appellari poſsit: neque enim res eſt leuis momenti, agnoſcere qualis ſit ille Deus, qui res humanas totumque orbem moderatur. Iam uerò ſi eum pro flexibili agnoſcamus, neſcio quid inconſtantiæ & inſtabilitatis ei uidemur affingere, certaq; illum prouidentia atque æterna permanenteq; iam inde ab omni initio, ſi quid initij fas eſt in hoc argumento comminiſci aut nominare, immutabili ſolidaque uoluntate ſpoliamus. ſiquidem ad libitum precum & ſacrificiorum noſtrorum flecti eum dicimus, quaſi quicquid poſt illa fecerit, ſtatutum iam inde ab æterno & immotum apud eum non extiterit. Vnde uideatur Phœnix noſter minus rectè *στρεπτοὺς* ſuos Deos dixiſſe, niſi hoc Ethnico uiro concedimus, cui integra diuinæ Maieſtatis myſteria nondum planè innotuerant. Vel ſi Chriſtianæ etiam locutiones ab iſta non abhorreant, id dandum eſt hominum ruditati, qui de Deo nimis craſſe in pleriſque pronuntiant: hoc eſt, quantum fragilis iſta mortalitas in rẽ tã arduam & incomprehẽſam poteſt. neq; enim precibus noſtris aliud facturus eſt Deus, quàm quod iam ante omnia ſæcula apud ſe decreuerit. cùm autem eius ira erga nos remollitur, hoc homines flecti Deum dicunt. Ergo, dices, Deus orandus nõ eſt. Imò, inquam, maximè, cum hoc ipſe à nobis poſtulet, ut alibi ſatis docuimus.

καὶ γάρ τε λιταί) Phornutus hunc locum, quod ad Litarum ſiue Precum deſcriptionem attinet, interpretatur. Etiam Preces, inquit, Iouis eſſe filias, dicit Poëta, & quidem claudicantes: quòd ſe in genua deijciant, qui preces faciunt. Deinde etiam eorum imbecillitati & rugas addit. Adhæc debili & obliquo eſſe uiſu, quòd ad quædam ſemper conniueant. Poſtremò ſupplicandi neceſſitate deuinctos eſſe. Amplius delineat Poëta Preces tanquam deas quaſdam. Claudas quidem uocat, quòd tardè & uix progrediantur, & his ſupplices eſſe, quos primò iniuria læſerint: rugoſas certè & uiſu obliquo, quòd affectos iniuria ægrè & fronte neutiquam læta intueri poſſent, quos ueniam poſcunt. Adhæc Iouis eſſe filias, quòd uenerandæ ſint. Hæc ille ex noſtro Didymo. Eaſdem Preces Q. Calaber commemorat Orpheus etiam Argon. *οὐ γὰρ ἀπαμβλύνουσι Ζηνὸς κοῦραι λιταί*. Iouis autem filias dici ideò putat Natalis Mythol. lib. 2. cap. 1. quòd Reges & potentiores magna ſemper rogantium aliquid frequentia circumſiſtit. De Ate porrò, quam ſubijcit, uidebimus infrà libro decimonono.

εἰ μὲν γὰρ μὴ δῶρα φέροι) De hoc Phœnicis dicto ſic Socrates apud Plat. 3. de Repub. *οὐδέ*, inquit, *τὸν τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγὸν Φοίνικα ἐπαινετέον, ὡς μετρίως ἔλεγε, συμβουλεύων αὐτῷ, δῶρα μὲν λαβόντι ἐπαμύνειν τοῖς Ἀχαιοῖς· ἄνευ δὲ δώρων, μὴ ἀπαλλάττεσθαι τῆς μήνιος*, id eſt: Neq; laudandus eſt Phœnix Achillis pædagogus, quaſi opportunè loquutus, dum Achilli author eſſet, ut acceptis muneribus opem Græcis ferret: ſin munera minimè darentur, ne ab ira abſtineret. Ratio Socratis ea uidetur eſſe, quòd turpe ſit generoſum animum pecuniæ aut munerum gratia ad aliquid agendum impelli: uel quòd hoc pacto tum auarum, tum ambitioſum Achillem eſſe uelit. Nam, ut eſt apud Ariſtot. Rhetor. ad Theod. lib. 1. cap. 5. tam æris auidi, quàm ambitioſi cupiunt ſibi donationes fieri, cùm id donatio cõplectatur, quod utrique appetunt. Eſt enim res ipſa quam auari deſiderant, & honos, cui ambitioſi inhiant. Sed Phœnix ingenio Achillis, quod & diuitiarum & honoris fuit auidiſsimum, conſilium ſuum accommodauit.

καὶ γὰρ τοῖσι κακὸν) Placet hæc liberiùs & dilucidius enarrare, quàm à Phœnice factum ſit, ſaltem in quibuſdam. Oeneus ergo fuit Porthaonis filius, rex Aetoliæ: qui cùm annua ſacra (ita appellat Hyg. fab. 172. Homerus *θαλύσια*, id eſt, ut Didymus interpretatur, *τὰς ἐπὶ τῇ συγκομιδῇ καὶ εὐφορίᾳ τῶν καρπῶν διδομένας θυσίας μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ Δήμητρι*.) Dijs omnibus feciſſet, & Dianam prætermiſiſſet: ea irata aprum immani magnitudine, qui agrum Calydonium uaſtaret, miſit. Quod ab Ouidio octauo Metamorphoſ. eleganter deſcribitur.

Oenea namq; ferunt plenis ſucceſſibus anni	*Stantq; uelut uallum, uelut alta haſtilia, ſetæ.*
Primitias frugum Cereri, ſua uina Lyæo,	*Feruida cum rauco latos ſtridore per armos*
Palladios flauæ lattices libaſſe Mineruæ.	*Spuma fluit, dentes æquantur dentibus Indis*
Cœptus ab Agricolis ſuperos perueniſſe ad omnes	*Fulmen ab ore uenit, frondes afflatibus ardent.*
Ambitioſus honor: ſolas ſine thure relictas	*Is modo creſcentes ſegetes proculcat in herba,*
Præteritas ceſſaſſe ferunt Latoidos aras.	*Nunc matura metit fleturi uota coloni,*
Tangit & ira Deos. At non impune feremus,	*Et Cererem in ſpicis intercipit, area fruſtra,*
Quæq; inhonoratæ, non & dicemur inultæ	*Et fruſtra expectant promiſſas horrea meſſes.*
Inquit: & Oeneos ultorem ſpreta per agros	*Sternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,*
Miſit aprum, quanto maiores herbida tauros	*Baccaq; cum ramis ſemper frondentis oliuæ:*
Non habet Epirus, ſed habent Sicula arua minores.	*Sæuit & in pecudes, non has paſtorue, canisue,*
Sanguine & igne micant oculi, riget horrida ceruix,	*Non armenta truces poſſunt defendere tauri, &c.*
Et ſetæ denſis ſimiles haſtilibus horrent:	

Hic ergo aper cum agros Aetolum maximè circa Calydonem, quæ erat Oenei illuſtris regia, deuaſtaret, de eo expugnando cœpit cogitare Meleager Oenei filius. Aduocatis ergo delectis Græciæ ducibus, quos enumerat Hyginus fab. 173. & Ouidius memorato libro 8. Metam. inter quos erant Plexippus, Idæus, Lynceus (Ouidius uocat Toxea & Agenorem, duos poſteriores) Theſtij filij fratres Althææ, quæ mater fuit Meleagri. præterea etiam Atalante uirgo Schœnei filia, ad illius apri uenationẽ profectus eſt, tandemq; ab Atalante primùm uulneratum confodit, cuius pellem Atalantæ in præmium uirtutis donauit. Id Theſtiadæ ægre ferentes, conati ſunt uirgini munus eripere, quam iniuriam ulcus Meleager eos interfecit, amorem nimirum cognationi anteponens: nam uiſam Atalãtem dicitur ſtatim adamaſſe. Id Althæa mater ubi reſciuit, fratrum mortem filij morte uindicauit in hunc modum. Cùm Meleager naſceretur, dicuntur ſubitò in Regia Oenei apparuiſſe Parcæ, Meleagroque fata ita ceciniſſe: Clotho dixit eum generoſum futurum, Lacheſis fortem: Atropos titionem ardentem aſpexit in foco, & ait: Tamdiu hic uiuet, quandiu hic titio cõſumptus non

fuerit. Hoc Althæa mater cùm audiſſet, exiluit de lecto, atque titionem extinxit, & eum in Regia melijs obruit, fatalem, ne ab igni obvaderetur. Nunc verò quæ titio tot annos extincto titione uitam produxerat. nunc, [illegible] matris perfor [illegible] permutans eodem [illegible] flammis conſumeretur, anima [illegible] deſudaret. Et hæc [illegible] rum uulgo [illegible] Poeta noller [illegible] fratris unius interitum agnoſcit, deinde [illegible] indignatam [illegible] matrem [illegible] multa [illegible] mortes mentione facta, uide Apollod. lib. 1 de orig. Deorum, [illegible] Homeri [illegible] Quod et in Meleager à matre ægre [illegible] uxore [illegible] Erat autem tam bellum Calydonijs cum Curetibus (quos [illegible] Aetolis [illegible] Strabo lib. [illegible] Pleuronios appellare) pro apri pelle & capite. quod [illegible] rum [illegible] contentione, ut Curetes [illegible] & Pleuronij & Acarnanes, grauiter ferentes [illegible] à Meleagro donatas Calydonijs [illegible] ea de cauſa intulerint: quod eo uſque proceſſit, [illegible] Meleagro, ut & nunc Achilles, ut Curetes Calydoniis [illegible] expugnata iam urbem occupaſſent, [illegible] nullis precibus aut donis Meleager permoueri poſſet [illegible] tularet, tandem uero Cleopatræ uxoris precibus uictus, arma induit, accurrit hoſteſque ex urbe fugauit, [illegible] etiam interfecit. Hæc Phœnix Achilli propoſuit, ut eum à ſimili facto deterreret, nec Græcis auxilium ſuum denegaret, donec illi iam clades à Troianis eum illuc neceſſariò compellerent, ut anteà etiam diximus.

[illegible] Notandum eſſe monent Interpretes, moris fuiſſe antiqui, ut caput feræ uenatori, qui eam percuſſiſſet, in præmium donaretur. Sed hic Poeta pellem addit. Porrò Strabo ſcribit, uetiſſimum eſſe Curetas & Aetolos pro parte regionis pugnaſſe, & Theſtium Althææ patrem qui Curetibus imperabat, Pleuronem obtinuiſſe, qui Oeneo & Meleagro bellum intulerit.

[illegible] Euſtathius teſtatur apud Strabonem aliter etiam legi, nempe [illegible]: quod ego ad marginem annotaui. Sed obſeruas dum præterea [illegible] & uerſum integrum apud eandem et Ariſt. lib. 6. hiſt. anim. cap. [illegible] reperies, qui hoc loco forſan erant interponendi. [illegible] id eſt, [illegible]

[illegible]

[illegible] Eleganter & ualde appoſitè hæc de ira interſeruit Phœnix, ut ita Achilli ſuo ſubblandiretur cùm ſi eā ſimpliciter damnaret, eius animum [illegible] exaſperaret, [illegible] hominibus familiare [illegible] ſua proferre facile non audeant. quaſi dicat Phœnix: Tu quidem Achilles huic Meleagro ſimilis es, quòd ira ſis incenſus: ſed non eſt adeò hoc in uobis uituperandum, cum affectus ille [illegible] etiam prudentiſſimos quoſque inuadere. quod etiam [illegible] habere [illegible] mirum non [illegible] iuuentus ætas prudentem eſſe [illegible] perturbatione [illegible] Porro uidetur Phœnix iram [illegible] à uiro ſapiente non eſſe alienam, neque [illegible] Philoſophos, qui ita iudicarent: ſed eos refellit Seneca lib. 2. de Ira. cap. 6. Sed [illegible] ſapienti [illegible] Phœnix [illegible] quid fieri conſueuerit, [illegible] ſapientiſſimi quique hominem penitus non exuunt, ſed eadem natura atque reliqui mortales præditi ſunt: aut [illegible] non poſſe ut has [illegible] perturbationes [illegible] Nec quidem qui eas tantopere [illegible] licet [illegible] & contundant.

[illegible] Euenus fuit rex Aetoliæ, qui [illegible] Marpeſſam [illegible] qui illam in uxorem ambirent, ad certamen curule prouocabat hac conditione [illegible] coniugio careret eius porrò caput amputabat, & [illegible] hoc pacto iam eſſent ſublati, [illegible] opinione [illegible] raptaq; Marpeſſa in fugam ſe conijcit. Euenus cum [illegible] Hyginus [illegible] Strabo lib. 10. [illegible] Euenum, ubi Neſſus portitor [illegible] ab Hercule [illegible] Apollodorus lib. [illegible] ab Apolline deterreretur. Hęc Didymus & Apollodorus [illegible] interpretatio.

[illegible] Dictum eſt, ut monent Græci interpretes, [illegible] Nam non erat unus tantum Althææ frater interemptus, [illegible] Phanes [illegible] Plexippus, ut eos refert Didymus non antea trium tantùm meminimus. Sed tamen plures interemit, atq; adeo in ipſo bello Curetum & Aetolorum omnes Theſtiadas ab eo ſublatos ſcribit Apollod. lib. 1.

[illegible] Huc etiam pertinent, quæ ſuprà annotauimus ex Platone 3. de Republ. in illis uerbis, [illegible]

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Φοῖνιξ ἄττα γεραιὲ, διοτρεφὲς, οὔ τί με ταύτης
Χρεὼ τιμῆς· φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Διὸς αἴσῃ,
Ἥ μ' ἕξει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν εἰς ὅ κ' ἀϋτμὴ
Ἐν στήθεσσι μένῃ, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι·
Μή μοι σύγχει θυμὸν ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων,
Ἀτρεΐδῃ ἥρωϊ φέρων χάριν· οὐδέ τί σε χρὴ
Τὸν φιλέειν, ἵνα μή μοι ἀπέχθηαι φιλέοντι.
Καλόν τοι σὺν ἐμοὶ τὸν κήδειν ὅς κ' ἐμὲ κήδῃ.
Ἶσον ἐμοὶ βασίλευε, καὶ ἥμισυ μείρεο τιμῆς.
Οὗτοι δ' ἀγγελέουσι, σὺ δ' αὐτόθι λέξεο μίμνων
Εὐνῇ ἔνι μαλακῇ, ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι
Φρασσόμεθ' ἤ κε νεώμεθ' ἐφ' ἡμέτερ', ἦ κε μένωμεν.
Ἦ, καὶ Πατρόκλῳ ὅγ' ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε σιωπῇ
Φοίνικι στορέσαι πυκινὸν λέχος, ὄφρα τάχιστα
Ἐκ κλισίης νόστοιο μεδοίατο. τοῖσι δ' ἄρ' Αἴας
Ἀντίθεος Τελαμωνιάδης μετὰ μῦθον ἔειπε,
Διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἴομεν· οὐ γάρ μοι δοκέει μύθοιο τελευτὴ
Τῇδέ γ' ὁδῷ κρανέεσθαι, ἀπαγγεῖλαι δὲ τάχιστα
Χρὴ μῦθον Δαναοῖσι, καὶ οὐκ ἀγαθόν περ ἐόντα,
Οἵ που νῦν ἕαται ποτιδέγμενοι, αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἄγριον ἐν στήθεσσι θέτο μεγαλήτορα θυμὸν,
Σχέτλιος, οὐδὲ μετατρέπεται φιλότητος ἑταίρων,

Hunc. v. excipiēs allocutus eſt pedib. uelox Achilles:
Phœnix pater ſenex nobiliſſime, non mihi hoc
Opus eſt honore puto a.me honoratū eſſe Iouis uolūtate:
Quæ me retinebit apud naues curuis puppib. dū ſpirit.
In pectorib. maneat, & mihi chara genua moueantur.
Aliud uero tibi dico, tu autem animo manda tuo:
Ne mihi turba animum flens & mærens,
Atridæ heroi gratificans: neutiquam te conuenit
Iſtum amare, ut ne mihi odio ſis te amanti.
Honeſtum tibi mecum eum lædere qui me læſerit.
Aequè ac ego regna, & dimidium partire honorem:
Iſti a. renunciabunt, tu autem hic cubator emanens
Lecto in molli: una cum autem aurora illuceſcente
Cōſulcabimus, an redeamus ad noſtra, an maneamus.
Dixit & Patroclo hic ſupercilijs annuit tacitè,
Phœnici ut ſterneret denſum lectum, ut citiſſimè
E tentorio reditum curarent: inter illos autem Aiax
Deo par Telamonius orationem habuit:
Nobili genere orte Laertiade, prudētiſſime Vlyſſes,
Abeamus: non enim mihi uidetur ſermonis finis
Hoc quidē itinere abſolutus iri: nunciare a. uelociſſimè
Oportet reſponſum Danais, nō bonū licet exiſtens,
Qui alicubi nunc ſedent expectantes: ſed Achilles
Immitem in pectoribus repoſuit ſuperbam iram:
Durus, neq. rationem habet amicitiæ ſociorum,

Eius

Eius qua eum apud naues honorabamus ſupra cæteros	Τῆς ᾗ μιν παρὰ νηυσὶν ἐτίομεν ἔξοχον ἄλλων·
(O)immiſericordem:etenim aliquis pro fratris cæde	Νηλής· καὶ μέν τίς τε κασιγνήτοιο φόνοιο
Satiſfactionem,uel pro ſuo filio accepit occiſo:	Ποινὴν, ἢ οὗ παιδὸς ἐδέξατο τεθνειῶτος·
Et is quidē in populo manet ibi multa poſtquā pſoluit.	Καί ῥ' ὁ μὲν ἐν δήμῳ μένει αὐτοῦ πόλλ' ἀποτίσας,
Alterius autem ſedatur cor & animus elatus	Τοῦ δέ τ' ἐρητύεται κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,
Satiſfactionē ſuſcipientis:tibi v.inceſſabileq́ſæuamq́	Ποινὴν δεξαμένου· σοὶ δ' ἄληκτόν τε κακόν τε
Iram in pectoribus dij poſuerunt,gratia puellæ	Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι θεοὶ θέσαν, εἵνεκα κούρης
Vnius.nunc.a.tibi ſeptē præbemus eximiè optimas,	Οἴης· νῦν δέ τοι ἑπτὰ παρίσχομεν ἔξοχ' ἀρίστας,
Aliaq́ multa præter has. tu itaq́ placidū ſume animū.	Ἄλλά τε πόλλ' ἐπὶ τῇσι· σὺ δ' ἵλαον ἔνθεο θυμὸν,
Reuerere.a.(tuā)domū,domeſtici enim tibi ſumus	Αἴδεσσαι δὲ μέλαθρον· ὑπωρόφιοι δέ τοι ἐσμὲν
Multitudine ex Danaorū cupimus tibi ſupra cæteros	Πληθύος ἐκ Δαναῶν, μέμαμεν δέ τοι ἔξοχον ἄλλων
Familiariſsimi eſſe & amiciſs.quotcūq́ ſunt Achiui.	Κήδιστοί τ' ἔμεναι καὶ φίλτατοι, ὅσσοι Ἀχαιοί.
Hūc.a.excipiēs allocutus eſt pedib. uelox Achilles:	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ-
Aiax nobilis,Telamonie,princeps populorum,	Αἶαν Διογενὲς, Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν, (λεύς,
Omnia mihi ex animo uiſus es dixiſſe.	Πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν * ἐείσαο μυθήσασθαι. χ. ἴσα
Sed mihi tumeſcit cor ira,quoties illius	Ἀλλά μοι οἰδάνεται κραδίη χόλῳ ὁππότ' ἐκείνου
Recordor,qui me contemptibilē inter Argiuos fecit,	Μνήσομαι, ὅς μ' ἀσύφηλον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν
Atrides,tanquam aliquem immunem aduenam.	Ἀτρείδης, ὡσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην.
Quare uos abite,& legationem renunciate.	Ἀλλ' ὑμεῖς ἔρχεσθε, καὶ ἀγγελίην ἀπόφασθε.
Non enim antè bellum curabo ſanguinolentum,	Οὐ γὰρ πρὶν πολέμοιο μεδήσομαι αἱματόεντος,
Quàm filius Priami bellicoſi Hector diuinus	Πρίν γ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον
Myrmidonum ad tentoria & naues ueniat	Μυρμιδόνων ἐπί τε κλισίας καὶ νῆας ἱκέσθαι
Interficiens Argiuos.incendatq́ igne naues.	Κτείνοντ' Ἀργείους, κατά τε σμῦξαι πυρὶ νῆας·
Circum uerò meum tentorium & nauem nigram	Ἀμφὶ δέ τοι τῇ ἐμῇ κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ
Hectorem etiam alacrem, à pugna cohibitum iri puto.	Ἕκτορα καὶ μεμαῶτα μάχης σχήσεσθαι οἴω.

COMMENTARIVS.

Φοῖνιξ ἄττα γεραιὲ) Reſpondet Phœnici Achilles,non tamen ad omnia illius orationis capita,ſed ad illud tantùm, quod in poſtrema parte fuerat à Phœnice repetitum:in quo hortabatur Achillem,ne hunc honorem,qui ipſi ab Agamemnone conferebatur,parui faciat:Achilles uerò ea ſe comtemnere & aſpernari profitetur,quaſi alia ratione honori ſuo à Ioue prouiſum fuerit:quaſi dicat nolle ſe,qui à Ioue tanti fiat & æſtimetur,hominum gratiam & honores aucupari. Vel de hoc ipſo honore,quem nunc ſibi ab Agamemnone oblatum uidet,quaſi eum non tam ab Agamemnone,quàm ab ipſo Ioue proficiſci ſentiat:ait ergo ſe Iouis uoluntate honorari,unde iam decreuerit apud naues remanere,donec uita ſibi ſuppetat:quaſi dicat,ipſum hoc futurum,ſi Iouis uoluntati refragetur,quæ ſibi hac in parte ſatis amplo ſit remanendi teſtimonio. Et hæc quidem quod ad illius reſponſum ad Phœnicis orationem attinet. Poſteà uerò Phœnicem ipſum affatur,monetq́,eū primùm, ne ſuis luctibus & lacrymis ſibi amplius obſtrepat,ac in ea parte Agamemnonis fautorem ſe præbeat, cùm potiùs in ſuas partes propendere debuiſſet: proinde ſui cauſa iam illum deſerat, parteq́; regni ſecum fruatur,tum reliquis duobus legatis dimiſsis,iubet eum apud ſe pernoctare, ut de diſceſſu craſtino die ſimul poſſint deliberare. Vbi uides ambiguum iam proponi ab eo negotium,quod anteà pro indubitato ac irreuocabili adduxerat: neq; dubium eſt,quin eius animos Phœnicis oratio fregerit.

οὐδέ τί σε χρὴ) Vrget Phœnicem Achilles non planè leui argumento. Videbatur enim conſentaneum,ut Phœnix potiùs Achillis partes tueretur,quàm Agamemnonis, quòd Achillem amicum haberet nec quidem uulgarem, ſed tum ueruſtiſsimum tum etiam arctiſsimum,quod ipſum idem Phœnix anteà luculenter teſtabatur. Id autem neſcio quid æquitatis in ſe cōplectitur: qui enim amicū poſsidet,nō poteſt nō eos odiſſe,qui amico illi inimici fuerint:unde eſt illud Heſiodi [illegible],ut legitur apud Euſtathiū, τὸν φιλέοντα φιλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἰᾶσαι. Sed Phœnix totius exercitus amicitiā unius amicitiæ anteponebat,quā tamen Achilles malè ad unū, nimirum Agamemnonem,reſtringit: non enim tam eum Phœnix tuebatur, quàm potiùs omnium Græcorum ſaluti proſpiciebat. Sed Achilli hic idem accidit,quod iratis hominibus: & his idem, quod ijs quibus malè affectū eſt os, aut uitiotum, unde ea amara & inſipida iudicant,quæ alijs & per ſe dulcia & ſapida ſunt:ita etiam Achilles præ iſta perturbatione, quod in Phœnice laudabile erat,id ipſe uituperabile iudicat,priuata negotia publicis anteponens:quorum tamen rationem maiorem habebat Phœnix,eo nomine maximè commendandus.

διογενὲς λαερτιάδη) Hæc Aiacis oratio longè diuerſa eſt à præcedentibus,& quæ nō ſolùm indignatum eius animum,ſed elatos illius ſpiritus ſignificat. Eſt autem eiuſmodi,quæ ducem plus armis & bellis gerendis, quàm eloquentiæ aptum deceat. Fuit tamen maioris efficacitatis quàm reliquæ,ut poſtea uidebimus. Ergo eius formam attendamus. Primum non ad ipſum Achillem, ſed ad Vlyſſem dirigitur, eum non dignatus affari, quem adeò immitem & durum animaduerterat, ut eum ſe uerbis inflexurum deſperaret: quod alij præſtantiſsimi Oratores ante ſe fruſtrà tentaſſent. Deinde non de ſedando iterum Achille, ſed de diſceſſu agit, ut ſtatim legationis ſuæ irritæ exitum Græcis renuncient, continuò in Achillem inuectus, cuius tanta fuerit animi durities, ut nullo pacto remolleſcere potuerit,& adduci ad Græcorum auxilium. Adijcit tamen in tranſcurſu argumentum non inualidū,quo, quaſi aliud agens,conatur eum ab ira dimouere:quam cum alijs comparat,qui cum ob grauiores cauſas (quales ſunt fratris aut filij mors, quod longè acerbius eſt quàm unius mulierculæ raptus) in iras exarſerint, tamen placari ſe paſsi ſunt perſoluta etiam exigua pœna,qua peccatum eluitur:at Achilles leui de cauſa indignatus magnas etiam pœnas,quæ illi pro iniuriæ ſatiſfactione pēduntur,repudiat,quod omnino extremę eſt immanitatis. Tandem ad eum ipſum orationem conuertit,paucisq́; rogat,ut ſi aliorū gratia nihil de ſua indignatione remiſerit: at ſui ſaltem , qui illi affinitate & familiaritate coniunctus eſt, permoueri uelit. Quod autem Aiax Achilli cognatus fuerit,teſtatur ipſemet apud Ouidium 13. Metam.

Frater(inquit)*erat,fraterna peto*:nimirum Achillis arma.

ποινὴν) Notandus eſt hic mos ueterum,ut pro cæde perpetrata pecuniæ ſolùm penderentur, & patriæ habitatio,quæ etiam alioquin non longiùs quàm in annum peribat,ut annotat Euſtathius,nummis perſolutis retineretur.

ὑπωρόφιοι δέ τοι εἰμὲν) Hæc uerba explicāt præcedēs *μέλαθρον*:Miſerere,inquit,domus tuę,id eſt,noſtrûm qui tui ſumus domeſtici.

πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν) Ecce quid potuerit illa Aiacis noſtri breuiloquentia. Duro enim & immobili penè Achilli hāc uocem extorſit,ut iuſtam eſſe illius poſtulationem fateretur. Hoc ſiquidem illa ſignificant, *πάντα τί μοι κατὰ θυμὸν ἐείσαο μυθήσασθαι*,penè dicat eum iam ſedatum in auxilium Græcorum prodire:ſed obſtitit adhuc facti Agamemnonis indignitas , cuius recordatio ab ira ſua eum deturbari non eſt paſſa. Cedit tamen aliquantulum,& ſe bellum quidem geſturum aduerſus Hectorem pollicetur,ſed ea lege, ſi Hector ſua tentoria acceſſerit:quod fieri non poterat,niſi prius cæteris copijs profligatis:optat ergo per tranſennam, ut id priùs contingat,quod animi nondum depoſiti fuit teſtimonium. Attendendi ſunt porrò gradus iſtius emollitionis iræ Achillis. Primum enim Vlyſsis orationi cum reſponderet,durum ſe omnino & intractabilem præbuit, qui nullis precibus aut donis commoueri poſ-

ſet,

ſet, itaque ſtatutum eſſe ſibi teſtatus eſt profectionem craſtina die in patriam moliri, unde nullam ſpem ſui auxilij Græcis oſtentauit. Secundo ubi Phœnicem audiuiſſet, quamquam durior eius eſt conſilijs & ſeueritatis adhuc ... tum Phœnice inuectus eſt, tandem uerò quod antea de diſcedendo pro indubitato pronunciauerat, mitior factus deliberationem diem in dubium reuocauit: hoc eſt ſe ampliùs craſtina die & maturius deliberaturum, an ſibi diſcedendum, an uerò remanendum eſſet. Nunc uerò contorta & ualida Aiacis oratione concuſſus, remanſurum ſe pollicetur: auxilium tamen, ... poſtulabant legati, denegat, quod uidelicet non alios Græcos, ſed ſe ipſum tantum ſit aduerſus Hectorem defenſurus. Ex quo ... qui diximus ... Socrates Platonicus uerſutum atque adeo mendacem Achillem pronunciauerit, ſibique ipſi contrarium, quod cum ... ad Vlyſſem profiteretur, ſe eos maximè odiſſe, qui aliud clauſum pectore, aliud in ore haberent, nunc in idem uitium impingat, ut qui tam diuerſa à ſe ipſo toties extulerit.

κυάμενον ... Hanc uocem non eſſe ſapientis docebunt Ethici doctores, ſed expreſsè ad hunc locum Heracleotes Dionyſius, ut eſt apud Tullium Tuſc. 3. cuius integrum locum huc non grauabimur deſcribere. Qui ſit frugi igitur, uel, ſi mauis moderatus & temperans, eum neceſſe eſſe conſtantem: qui autem conſtans, quietum: qui quietus, perturbatione animi uacuum: ergo etiam ægritudine. Et ſunt illa ſapientis: aberit igitur à ſapiente ægritudo. Itaque non inſcitè Heracleotes Dionyſius ad ea diſputat, quæ apud Homerum Achilles queritur, hoc, ut opinor, modo:

Corque meum penitus turgeſcit triſtibus iris *Cum decore atque omni me orbatum laude recordor.*

Num manus affecta rectè eſt, cùm in tumore eſt? aut num aliquod membrum tumidum ac turgidum, non uitiosè ſe habet? Sic igitur inflatus & tumens animus in uitio eſt. Sapientis autem animus ſemper uacat uitio, nunquam turgeſcit, nunquam tumet. at iratus animus eiuſmodi eſt: nunquam igitur ſapiens iraſcitur. nam ſi iraſcitur, etiam concupiſcit. Proprium eſt enim irati, cupere, à quo læſus uideatur, ei quam maximum dolorem inurere: qui autem id concupierit, eum neceſſe eſt, ſi id conſecutus ſit, magnopere lætari. ex quo fit, ut alieno malo gaudeat. quod quoniam non cadit in ſapientem, ne ut iraſcatur quidem cadit. Si autem caderet in ſapientem ægritudo, caderet etiam iracundia: qua quoniam uacat, ægritudine etiam uacabit. Hæc ad uerbum ex Tullio.

Ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δὲ ἕκαστος ἑλὼν δέπας ἀμφικύπελλον,
Σπείσαντες, παρὰ νῆας ἴσαν πάλιν· ἦρχε δ᾽ Ὀδυσσεύς.
γρ. κέλευεν Πάτροκλος δ᾽ ἑτάροισιν ἰδὲ δμωῇσι * κέλευσε
Φοίνικι στορέσαι πυκινὸν λέχος ὅττι τάχιστα·
γρ. ἐκέλευεν Αἱ δ᾽ ἐπιπειθόμεναι στόρεσαν λέχος ὡς * ἐκέλευσε,
Κώεά τε, ῥῆγός τε, λίνοιό τε λεπτὸν ἄωτον.
Ἔνθ᾽ ὁ γέρων κατέλεκτο, καὶ ἠῶ δῖαν ἔμιμνεν.
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς εὗδε μυχῷ κλισίης ἐϋπήκτου·
Τῷ δ᾽ ἄρα παρκατέλεκτο γυνή, τὴν Λεσβόθεν ἦγε,
Φόρβαντος θυγάτηρ Διομήδη καλλιπάρῃος.
Πάτροκλος δ᾽ ἑτέρωθεν ἐλέξατο· πὰρ δ᾽ ἄρα καὶ τῷ
Ἶφις ἐΰζωνος, τήν οἱ πόρε δῖος Ἀχιλλεύς,
Σκῦρον ἑλὼν αἰπεῖαν Ἐνυῆος πτολίεθρον.
Οἱ δ᾽ ὅτε δὴ κλισίῃσιν ἐν Ἀτρεΐδαο γένοντο,
Τοὺς μὲν ἄρα χρυσέοισι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν
Δειδέχατ᾽ ἄλλοθεν ἄλλος ἀνασταδόν, ἔκ τ᾽ ἐρέοντο·
Πρῶτος δ᾽ ἐξερέεινεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Εἴπ᾽ ἄγε μ᾽ ὦ πολύαιν᾽ Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Ἤ ῥ᾽ ἐθέλει νήεσσιν ἀλεξέμεναι δήϊον πῦρ,
Ἦ ἀπέειπε, χόλος δ᾽ ἔτ᾽ ἔχει μεγαλήτορα θυμόν;
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Κεῖνός γ᾽ οὐκ ἐθέλει σβέσσαι χόλον, ἀλλ᾽ ἔτι μᾶλλον
Πιμπλάνεται μένεος, σὲ δ᾽ ἀναίνεται ἠδὲ σὰ δῶρα.
Αὐτόν σε φράζεσθαι ἐν Ἀργείοισιν ἄνωγεν
Ὅππως κεν νῆάς τε σαῷς καὶ λαὸν Ἀχαιῶν·
Αὐτὸς δ᾽ ἠπείλησεν ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι
Νῆας ἐϋσσέλμους ἅλαδ᾽ ἑλκέμεν ἀμφιελίσσας·
Καὶ δ᾽ ἂν τοῖς ἄλλοισιν ἔφη παραμυθήσασθαι
Οἴκαδ᾽ ἀποπλείειν, ἐπεὶ οὐκέτι δήετε τέκμωρ
Ἰλίου αἰπεινῆς· μάλα γάρ ἑθεν εὐρύοπα Ζεὺς
Χεῖρα ἑὴν ὑπερέσχε, τεθαρσήκασι δὲ λαοί.
Ὣς ἔφατ᾽. εἰσὶ καὶ οἵδε τάδ᾽ εἰπέμεν, οἵ μοι ἕποντο,
Αἴας καὶ κήρυκε δύω, πεπνυμένω ἄμφω·
Φοῖνιξ δ᾽ αὖθ᾽ ὁ γέρων κατελέξατο, ὡς γὰρ ἀνώγει,
Ὄφρά οἱ ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἕπηται
Αὔριον, ἢν ἐθέλῃσιν· ἀνάγκῃ δ᾽ οὔ τί μιν ἄξει.
Ὣς ἔφαθ᾽. οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀγόρευσε.
Δὴν δ᾽ ἄνεῳ ἦσαν τετιηότες υἷες Ἀχαιῶν·
Ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Μὴ ὄφελες λίσσεσθαι ἀμύμονα Πηλεΐωνα,

Sic dixit: hi uerò unuſquiſque accepto poculo rotũdo,
Libãtes, ad naues iuerũt rurſus. præibat aũt Vlyſſes.
Patroclus autem ſocijs & ancillis imperauit,
Phœnici ſternere denſum lectum quàm celerrimè.
Illæ autem obedientes ſtrauerunt lectum ut imperauerat:
Pelleſque ouinas ſtragulamque, linique ſubtilem florem.
Ibi ſenex cubuit, & auroram diuinam expectauit:
Sed Achilles cubuit in receſſu tentorij artificioſè facti:
Huic aũt accubuit mulier, quam è Leſbo adduxerat,
Phorbantis filia Diomeda pulchras genas habens:
Patroclus autem ex altera parte dormiuit: apudque ipſum
Iphis formoſa, quam ei tribuit nobilis Achilles,
Scyron cum cepit altam, Enyei oppidum.
Illi uerò poſtquam ad tentoria Atridæ uenerunt,
Hos quidem aureis poculis filij Achiuorum
Excipiebãt aliunde alius cõſurgẽdo, interrogabantque.
Primus aũt interrogauit rex uirorum Agamemnon:
Dic age mihi ò laudatiſs. Vlyſſes, ingẽs gloria Achiuorum.
Ecquid uult à nauibus defendere ardentem ignem?
An recuſauit, iraque habet ſuperbum animum?
Hunc autem rurſus allocutus eſt patiens nobilis Vlyſſes:
Atride illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Ille non uult reſtinguere iram, ſed adhuc magis
Impletur ira: te autem recuſat & tua dona.
Ipſum te conſultare unà cum Argiuis iuſſit,
Quomodo naues ſalues & exercitum Achiuorum.
Ipſe uerò minatus eſt ſimulatque aurora apparuerit,
Naues benè tabulatas in mare tracturum: quæ utrinque remis aguntur.
Atque etiam alios dixit ſe hortari
Vt domũ renauigent: quia non amplius inuenietis finẽ
Troiæ altæ. ualdè enim ipſam altitonans Iupiter
Manu ſua protegit: animumque ſumpſerunt populi.
Sic dixit: poſſunt & hi hæc dicere, qui me ſequuti ſunt,
Aiax & præcones duo, prudentes ambo.
Phœnix uerò illic ſenex cubuit: ſic enim iuſſit.
Vt ſe in nauibus dilectam in patriam ſequatur.
Cras, ſi uelit: ui autem nequaquam ipſum ducet.
Sic dixit. hi uerò omnes quieti facti ſunt ſilentio,
Sermonem admirati: ualdè enim duriter dixerat:
Diu autem taciti erant triſtes filij Achiuorum.
Tandem uerò locutus eſt bello clarus Diomedes:
Atride, illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Vtinam non oraſſes eximium Pelidem.

Infini-

Infinita dona dans: is autem ſuperbus eſt & aliàs:	Μυρία δῶρα διδούς· ὁ δ' ἀγήνωρ ἐστὶ καὶ ἄλλως,
Nunc rurſus ipſum multo magis in ſuperbiã impuliſti.	Νῦν αὖ μιν πολὺ μᾶλλον ἀγηνορίῃσιν ἐνῆκας.
Sed illum quidem ſinamus, ſiue abeat,	Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἴῃσιν,
Siue maneat: tũc uerò rurſum pugnabit, quãdo ipſum	Ἤ κε μένῃ· τότε δ' αὖτε μαχήσεται ὁππότε κέν μιν
Animus in pectoribus impulerit, & deus incitauerit.	Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν † ἀνώγῃ, καὶ θεὸς ὄρσῃ. κ. δείη
Sed agitè ſicut ego dixero, obſequamur omnes:	Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
Nunc quidem cubate, refectis charum cor	Νῦν μὲν κοιμήσασθε ταρπόμενοι φίλον ἦτορ
Cibo & potu (hoc enim robur eſt & uirtus.)	Σίτου καὶ οἴνοιο· (τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.)
Sed poſtquã apparuerit pulchra roſeis digitis aurora,	Αὐτὰρ ἐπεί κε φανῇ καλὴ ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Statim ante naues tene exercitumq; & equos,	Καρπαλίμως πρὸ νεῶν ἐχέμεν λαόν τε καὶ ἵππους
Adhortans, & uerò ipſe inter primos pugna.	Ὀτρύνων, καὶ δ' αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μάχεσθαι.
Sic dixit. hi uerò omnes approbarunt reges,	Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνησαν βασιλῆες,
Conſilium admirati Diomedis equitandi periti.	Μῦθον ἀγασσάμενοι Διομήδεος ἱπποδάμοιο.
Et tũc quũ libaſſent, iuerũt ad tentorium unuſquiſq;:	Καὶ τότε δὴ σπείσαντες ἔβαν κλισίηνδε ἕκαστος.
Ibi autem cubuerunt, & ſomni donum ſumpſerunt.	Ἔνθα δὲ κοιμήσαντο, καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.

COMMENTARIVS.

Σκῦρον ἑλὼν αἰπεῖαν) Ex Euſtathio ſunt quæ ſequuntur, paucis à nobis additis. Scyrus hoc loco eſt urbs Scyri inſulæ, cui eſt cognominis. Eam, cum à Peleo deficere uellet ante raptum Helenæ, ut quidam uolunt uel poſt raptum, aut nolentem copias in exercitum contribuere, Achilles expugnauit, ubi cum Deidamia Lycomedis filia congreſſus filium Neptolemum ſuſcepit. Quæ ſi uera ſunt, & in cogendo exercitu decennium Græci conſumpſerint, ut uiginti anni à raptu Helenæ uſque ad Troiæ excidium numerētur, non caret dubitatione, qui tam iuuenis ad Troiam Achilles acceſſerit νήπιος, οὔ πω εἰδὼς πολέμοιο, ut dicebat Phœnix: ſi ante raptã etiam Helenam ex quorundam ſententia, in Scyri expugnatione ſocio Patroclo bellicæ ſuæ peritiæ documenta iam dedit. Alij uerò dicunt (in quibus eſt noſter Didymus) Achillem ἀγρεύοντα Scyrum percurriſſe, & ſpolia quædam inde ſecum reportaſſe. Porrò Poeta Achillem latentem in Scyro inter uirgines non agnoſcit, quod conſulto prætermiſiſſe uidetur propter heroïs infamiam, ut & multa alia, quemadmodum ad Achillis tumulum mactatam Polyxenam (uide Pauſan. in Atticis) neque eum ab Vlyſſe deprehenſum coactum eſſe ad Troiam proficiſci, ſed eo à patre cum legatis miſſum extra etiam Agamemnonis poteſtatem & imperium: hoc eſt, οὐδὲ μὲν ὑπὸ τῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὄντα ἐξουσίᾳ. Quidam uerò non eam Scyrum in inſula intelligunt, ſed urbem quandam nunc Phrygiæ, olim uerò Ciliciæ, quam Achilles, ut alias, expugnans, Deidamiam illinc captiuam abduxerit.

κεῖνος γ' οὐκ ἐθέλει) Solus Vlyſſes reſponſum ſibi tantum ab Achille redditum Agamemnoni reliquiſque Græcis cõmemorat, quod erat omnium aſperrimum, ut etiam paulo antè dicebamus: quę uero tum Phœnici tum Aiaci reſponſa ſunt, ea nunc ſilentio prætermittuntur & Aiax ipſe, cum mitius tamen reſponſum accepiſſet, conticeſcit, cuius rei uariæ traduntur rationes ab Euſtathio, uel ne Græci ad Achillis auxilij ſpem remolleſcerent. Sed quid erant auxilij expectaturi, quod Achilles non polliceretur? nam ſe ſolùm & ſua tentoria ſe propugnaturum dixerat Achilles, & hoc ſolum ab Aiace referri poterat? Vel Aiax fortaſſe, cum adeò inſtabilem Achillem in conſilijs ſuis uidiſſet, ad omniumq; orationes ſubinde mutari, ideò uiſus eſt eius παραίνεσιν tentaſſe, & nihil certi ex eius reſponſo ſibi perſuaſit. Quæ ratio mihi maximè omnium placet, ſi licet in re dubia diuinare. Nam quod ait Euſtathius, iniquo animo forſan tuliſſe Aiacem, quòd Vlyſſem ſibi uideret præpoſitum, nihil habet penſi: cùm quod ipſe in legatione obeunda patienter tulerat, nunc quoque grauiter ferre non potuerit.

μὴ ὄφελες λίσσεσθαι) Cæteros Græciæ proceres animo conſternatos facit poſt auditum Achillis reſponſum, uno excepto Diomede, qui ſolus audet Achillis ſpreto auxilio reliquos ad prælium exhortari. Ait ergo primum iam dolere ſe, quòd Agamemnon Achillem tanto ſit honore dignatus, ut ei tot dona obtulerit: quia, ut exitus docuit, tantum abeſt ut ipſe eorum ullam rationem habuerit, ut potiùs magis intumuerit animo. Vbi naturam Achillis optimè expreſſit, ſed & multorum præterea, qui ferè cùm ſemel excanduerint, ſi eorum iram extinguere moliaris, eò magis ac magis inflammari ſolent: præcipue quibus naturâ ſuperbus & elatus eſt animus, qui difficiliùs ſanatur exulceratus. Ergo hoc malè habet Diomedem, quod non ſolum nihil profecerint legati apud Achillem: ſed quod factus inde ſit ſuperbior. Deinde miſſum illum & parui fieri eius auxilium iubet, ſuadetque refectis cibo & potu corporibus ut ſe ſomno tradant, donec dies craſtina aduenerit, qua pugnandum illis ſit. in quem diem Agamemnon exercitum educat: ipſe autem, ut Regem decet, cæteros in bello antecedat, & inter primores uerſetur.

ὁ δ' ἀγήνωρ ἐστὶ καὶ ἄλλως) Achilles natura fuit ſuperbus & animo elatiore, unde toties à Poetis atrox, animoſus, ſæuus, peruicax, immitis, indomitus, indocilis, inexorabilis, appellatur.

νῦν μὲν κοιμήσασθε) Mirum eſt hoc Diomedis conſilium. Ecquid enim? hoſténe tam uicino debuerunt proceres illi & moderatores exercitus quieti ſe tradere, non potius inſomnem noctem tranſigere? nunquid ducibus illis in ſalutem tum ſuam tum ſuorum euigilandum fuerat? & tamen eos hortatur Diomedes, ut ſomnum captent. Reſpondeo, duo eſſe hic conſideranda: primùm, non ita in periculo uerſari exercitum nocte qua uix quidquam molituros Troianos intelligebãt tum, propter iã ad foſſas collocata præſidia, quibus uigilandi onus incumbebat. Deinde proſpici hoc pacto in craſtinum diem, quo maiores præliandi labores ſuſtinendi ueniebant: quibus minimè ſuffeciſſent ſi noctem traduxiſſent uigilijs, quibus ſine dubio multum homini de uiribus & animi alacritate deperit. Nam ut diſputat Ariſt. lib. de Somno & uigilia, neceſſe eſt animal, quod uigilauerit, dormire, quia ſemper in opus incumbere nequit. & paulo poſt: Cum aſſeramus, inquit, rei alicuius gratia, quæ boni rationem obtineat, naturam omnia moliri, quies uniuerſis animantib. quæ ad motum conficiendũ aptæ ſunt, quæq; id continuò cũ uoluptate præſtare nequeunt, & neceſſaria & utilis eſt. Atque etiam hac ueritate compulſi, talem quietis tralationem ad ipſum ſomnum aptare conſueuimus, tanquam ad laborum quietem. Idcirco ſalutis cauſa quæritur, uigilia ut finis ſuſcipitur. Oportuit ergo corpora Procerum iſtorum ſomno & quiete refici, cùm eam ſine periculi metu, & cum ſummo emolumento captare poſſent. Quod ad epulas attinet, plus ſatis notũ eſt, ex cibo & potu augeri & confirmari robur corporis. ideò eleganter hic Diomedes, τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή, ſine quibus tota hęc membrorum noſtrorum compages labaſcit & marceſcit. Hoc enim pacto ſui conſeruationi proſpexit Natura, ut alimentis, quæ pro rerum diuerſitate diuerſitatem ſui generis etiam conſtituunt, omnia rerum genera foueat, & ab interitu uindicet. Cum illa porrò generalius omnibus ſint neceſſaria, unde Ariſt. lib. de Spiritu: Alimentum, inquit, ijs appoſitum, quæ animam habent, conſeruat ipſa, & maiora reddit: & de Part. anim. In omnibus uita præditis & perfectis partes maximè neceſſarias duas eſſe ait: alteram, qua cibũ capiant: alteram, qua excrementum emittant. Non enim, inquit, fieri poteſt ut ſine cibo uel ſeruētur uel augeātur. & Polit. lib. 1. c. 5. Atqui ſpecies alimentandi, inquit, multæ ſunt: quapropter & uitæ plures ſunt animalium & hominum. Non enim fieri poteſt ut uiuatur ſine alimento: cum inquam, omnes alimentis egeant: illi præcipuè indigent, qui laboribus & ſudoribus maximè corporeis deſtinantur, quales ſunt prælia, de quibus iam Græci cogitant. Qua de re nos aliàs etiam in hoc opere nonnulla diximus.

καὶ δ' αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι) Admonet officij ſui Agamemnonem, quatenus pręlia attinet, in quibus eum inter primos pugnare eſt conſentaneum, ut uidelicet ſua ſtrenuitate ac fortitudine cæteros Heroas magis ac magis excitet. Vſitatum eſt enim ut pericula illa milites non detrectent, quibus capita ſua Duces obiecerint, & fit neſcio quomodo ut eorum uirtus etiam ignauioribus ſtimulos uirtutis ſubijciat, quibus illi naturam cum meliore commutēt, ne quid de fortibus dicamus, in quibus Ducum exemplis augetur fortitudo. Sed de his etiam alibi.

Finis libri noni.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ι. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ἰλιάδος.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ἀγρυπνήσας ἀνίστησι τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων, αὐτός τε καὶ Μενέλαος· καὶ ἔτι ἐν τῷ χάρακι βουλευσάμενοι, σκοποὺς πέμπουσι κατασκεψομένους εἰς τὸ τῶν Τρώων στρατόπεδον, Ὀδυσσέα καὶ Διομήδην, οἳ Δόλωνα μὲν συντυχόντες ἀναιροῦσι· πυθόμενοι δὲ παρ' αὐτοῦ Ῥῆσόν τινα βασιλέα, καὶ Θρᾷκας παρεῖναι, ἔνθα τε στρατοπεδεύσαντο, ἀπελθόντες δόλῳ κτείνουσι Ῥῆσον καὶ τῶν ἑταίρων τινάς, καὶ τοὺς ἵππους ἀπελάσαντες, εἰς τὸν ναύσταθμον παραγίνονται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Κάππα δ' ἄρ' Ῥήσου κεφαλὴν ἕλε Τυδέος υἱός.

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Κάππα δ' ἐξ ἀμφοτέρων σκοπιάζειν ἦλθον ἀνέρες.

Ἄλλη.

Νυκτεγερσία καὶ Δολωνοφονία, ἤτοι Δολώνεια.

ARGVMENTVM DECIMI LIBRI HOmeri Iliadis.

AGAMEMNON uigilans excitat optimos Achiuorū, ipſeque & Menelaus & in uallo conſultantes mittunt ſpeculatores in Troianorum exercitum, Vlyſſem & Diomedem: qui Dolonem quidem, unà obuiam facti, interficiunt. Edocti autem ab ipſo Rheſum quendam regem & Thraces adeſſe, & ubi caſtrametati ſint, aggreſſi dolo conficiunt Rheſum, et atque ſociorum quoſdam & equos abigentes ad nauium ſtationem redeunt.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

K. autem Rheſi caput abſcidit Tydei filius.

Aliud argumentum.

K. uerò iam ex utraq; parte ſpeculatum uenerunt uiri.

Aliud.

Nocturna excitatio, uel Dolonicidium, uel Dolonia.

Ἄλλοι μὲν παρὰ νηυσὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν
Εὗδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Ὕπνος ἔχε γλυκερὸς, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀστράπτῃ πόσις Ἥρης ἠϋκόμοιο,
Τεύχων ἢ πολὺν ὄμβρον ἀθέσφατον, ἠὲ χάλαζαν,
Ἢ νιφετὸν, ὅτε πέρ τε χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας,
Ἠέ ποθι πτολέμοιο μέγα στόμα πευκεδανοῖο·
Ὡς πυκίν' ἐν στήθεσσιν ἀνεστενάχιζ' Ἀγαμέμνων
Νειόθεν ἐκ κραδίης· τρομέοντο δέ οἱ φρένες ἐντός.
Ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειε,
Θαύμαζεν πυρὰ πολλὰ τὰ καίετο Ἰλιόθι πρὸ,
Αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν, ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων·
Αὐτὰρ ὅτ' ἐς νῆάς τε ἴδοι καὶ λαὸν Ἀχαιῶν,
Πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους ἕλκετο χαίτας
Ὑψόθ' ἐόντι Διῒ, μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ.
Ἥδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλὴ,
Νέστορ' ἔπι πρῶτον Νηλήϊον ἐλθέμεν ἀνδρῶν,
Εἴ τινά οἱ σὺν μῆτιν ἀμύμονα τεκτήναιτο,
Ἥ τις ἀλεξίκακος πᾶσιν Δαναοῖσι γένοιτο.
Ὀρθωθεὶς δ' ἔνδυνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα,
Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα·
Ἀμφὶ δ' ἔπειτα δαφοινὸν ἑέσσατο δέρμα λέοντος
Αἴθωνος, μεγάλοιο, ποδηνεκές· εἵλετο δ' ἔγχος.
Ὡς δ' αὔτως Μενέλαον ἔχε τρόμος· οὐδὲ γὰρ αὐτῷ
Ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἐφίζανε· μή τι πάθοιεν
Ἀργεῖοι, τοὶ δὴ ἕθεν εἵνεκα πουλὺν ἐφ' ὑγρὴν
Ἤλυθον ἐς Τροίην, πόλεμον θρασὺν ὁρμαίνοντες·
Παρδαλέῃ μὲν πρῶτα μετάφρενον εὐρὺ κάλυψε
Ποικίλῃ, αὐτὰρ ἐπὶ στεφάνην κεφαλῆφιν ἀείρας
Θήκατο χαλκείην· δόρυ δ' εἵλετο χειρὶ παχείῃ.
Βῆ δ' ἴμεν ἀνστήσων ὃν ἀδελφεὸν, ὃς μέγα πάντων
Ἀργείων ἤνασσε, θεὸς δ' ὡς τίετο δήμῳ.
Τὸν δ' εὗρ' ἀμφ' ὤμοισι τιθήμενον ἔντεα καλὰ
Νηῒ πάρα πρύμνῃ· τῷ δ' ἀσπαστὸς γένετ' ἐλθών.

CAETERI quidem apud naues principes omnium Achiuorum
Dormiebant per noctes molli domiti ſomno.
Verum non Atridem Agamemnonē paſtorem populorum
Somnus tenebat dulcis, multa animo uoluentem.
Veluti cum fulgurat maritus Iunonis bene comptæ,
Parans uel magnū imbrem, immenſamue grandinem,
Vel niuem, quandoquidem nix dealbauit arua,
Vel alicubi belli magnum os amari:
Tam frequenter in pectoribus ſuſpirabat Agamemnon
Funditus ex corde: tremebat autem ei præcordia intus
Cum quidem in campum Troianum reſpexiſſet,
Mirabatur ignes multos, qui ardebant ante Ilium,
Tibiarū fiſtularumq; ſonum, tumultumq; hominum:
Verū, quū ad nauesq; reſpexiſſet & exercitū Achiuorū,
Multos ex capite radicitus euellebat capillos
Supernè exiſtēti Ioui, ualde.n. gemebat glorioſum cor.
Hæc autem ei in animo optima uiſa eſt ſententia,
Ad Neſtorem primum Neleium accedere uirorum,
Si quod ſecum conſilium ſalutare fabricaret,
Quod remedium malorum cunctis Danais eſſet.
Erectus itaq; induit circa pectora tunicam:
Pedibus autem ſub robuſtis ligauit pulchros calceos:
Deinde autem ruſam induit pellem leonis
Fului, magni, demiſſam uſq; ad pedes. ſumpſitq; haſtā.
Eodem modo Menelaū tenebat tremor (neq; enim ipſi
Somnus in palpebris inſidebat) nequid paterentur
Argiui, qui utiq; ſui gratiā ſpatioſum per mare
Venerant ad Troiam bellū audax in animo habentes.
Pelle pardi quidem primum tergum latum texit
Maculoſa, ſed galeam in capite eleuans
Poſuit æream, haſtamq; cepit manu robuſta.
Perrexit autē excitaturus ſuū fratrē, q potēter cunctis
Argiuis præerat, & tanquā deus colebatur in populo:
Hunc autem inuenit circū humeros ponentē arma pulchra
Nauis apud puppim: huic autem gratus fuit ueniens.

CO M-

COMMENTARIVS.

ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδην) Huc reuocandum eſt γλυκερὸς illud ſomni ſupra lib. 2. pag 27. [illegible]. Vbi nos quędam non omnino pœnitenda annotauimus pag 28. Cuius etiam praxin hoc loco in Agamemnone uides. Quanquam enim ſuperiore libro Diomedes ad ſomnum captandum Græcos eſſet cohortatus, quod quam eſſet factu utile, nos ibi probauimus: tamen tot curæ pro ſalute exercitus Agamemnonem noſtrum exagitarunt ut inſomnem noctem tranſegerit. Vbi enim tranquillo & ſedato nõ fueris animo, uix eſt ut te quies ulla corporis occupet, non ſecus ac quæ fluctu & tempeſtate commouentur nauigia arcentur à portu. Cum enim ſomnus, ſenſus immobilitas quædam ſit, hoc eſt, [illegible], uigilia eſt contrarium, ut docet Ariſt. in lib. de Som. & uigil. At in cogitando maxime occupantur ſenſus propter eorum ſedem animum, qui tunc in uehementiſſimo eſt motu: proinde ſoporem illum à ſe longe arcet, cum motus quieti ſit contrarius, & utrumque in eodem ſubiecto ſimul eodemque tempore eſſe nequeat.

ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀστράπτῃ) Frequentia Agamemnonis ſuſpiria fulguribus comparat, quæ nimirum crebritate ſubinde ingeminata è cœlo nubiloſo erumpunt: ſic quoque illa ſuſpiria è corde Agamemnonis curarum caligine denſo & obſcurato frequenter exiliebant. Quæ omnia quam eleganter conueniant, facilè poteſt lector eruditus iudicare, & uel ex hoc ſolo loco ingenium Homericum explorare.

τεύχων ἢ πολὺν ὄμβρον) Scio hic Mythologicos noſtros aerem per Iouẽ interpretari, quòd in aeris regione ſunt fulgura & huiuſmodi meteora. Sed ego malo ipſum Iouem Deum ſupremum, ex Poetarum ſententia, quem etiam hic expreſſe Poeta maritum Iunonis ἠϋκόμοιο, cùm Iuno pro aëre propriè ſumatur ſecundum eoſdem Mythologicos, intelligere. Ille enim omnium tempeſtatum author, &, ne à contextu recedamus, ipſorum fulgurum, quibus Poeta diuerſum finem tribuit, quaſi ſummus Deus uno eodemque inſtrumento in uarios uſus utatur. Nam illis Iupiter ſignificat, ſe uel imbres immenſos uel grandinem, uel niuem terris uel tumultus bellicos minitari. Quæ ad duo reuocari poſſunt: Alterum enim commune eſt ac uſitatu, cauſaſq; Phyſicis aſſignatur, quo adueniente nihil amplius inueſtigant homines. Cum enim ſimpliciter pluuias, grandines, aut niues uident poſt fulgura, id naturæ tribuunt (quanquam ut niues fulgura conſequatur, non intelligo, niſi hyeme extraordinariè accidat. Cuius rei rationem intelliges facile ex Ariſt. 1. Meteor.) expenſis eorum cauſis, ſi modò ſuo fiant tempore. Vbi uero extra tempus eueniũt, ut hyeme, tũc fulgura prodigioſa ſunt, aliquidq; calamitatum portendunt: propriè uerò bella, propter eorum aptam inter ſe comparationem & ſimilitudinem. Et hoc eſt, ni fallor, quod Poeta uoluit.

μέγα στόμα) Os belli, ut iam annotauit quoq; poſt P. Vict. Var. lect. lib 29. cap. 6. eruditiſſimus Giphanius, eleganter Poeta affingit, propter eius quaſi uoracitatem: qua ratione dicuntur etiam, ut ſcribit Euſtathius, [illegible] dicimus. A quo non eſt alienum, cum dicimus [illegible]. Simili ratione Tullius quoq; belli os & fauces appellat pro Arch. poeta: Populi, inquit, Romani laus eſt, urbem amiciſſimam Cyzicenorum, eiuſdem conſilio ex omni impetu regio, ac totius belli ore & faucibus ereptam eſſe atque ſeruatam. Vnde uides elegantiarum parentem merito Homerum noſtrum dici poſſe, & alijs hanc concinnè loquendi uiam longo antè tempore præiuiſſe.

[illegible]) Duobus modis Agamemnonem proponit ſollicitum & anxium: primùm, cùm Troianorum caſtra, deinde Græcorum naues intuetur. Ex illo contremiſcere dicitur, ex hoc dolere à conſequenti: cùm ſibi crines auellat: & quod etiam uerè exprimit Poeta his uerbis, μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ. Vbi Stoici quidam in ſuas ἀπαθείας leges peccatum clamitarent, qui his perturbationibus Regem illum conflictari uideant. Sed intelligant illi homines Homericos non eſſe ſaxeos aut ferreos, nec in rebus humanis humanam naturam exuere, quæ ab illis affectibus omnino non abhorret, ut ſæpe alibi quoque docuimus. Nec ſane aliter affectum eſſe oportet [illegible], ut alias etiam dictum eſt, quam hoc loco noſtrum Agamemnonem, ubi ſuorum uitam periclitari uidet: alioqui fruſtra commiſſos ſibi populos haberet, de quorum ſalute non eſſet ſollicitus. At, inquiet Stoici, illi tacitè ſine his perturbationibus prouideri poteſt. Imo, inquam, his quaſi ſtimulis animus excitari ſolet ad inueſtigandas remedij periculorum uias.

Νέστορ' ἔπι πρῶτον) Notandum eſt Agamemnonem nihil inconſultò aggredi, quod ſummæ eſt in eo prudentiæ. Illud eſt enim rerum gerendarum caput, [illegible], ut ait ille, & id propriè homini donatum eſt, in quo uiget pars illa præſtantiſſima rationis, qua euentus & conſequentiæ denique omnes negotiorum [illegible] expenduntur. proinde qui temerè ad res gerendas prorumpunt, brutis ipſis animantibus deteriores cenſendi ſunt, quorum nonnulla hac quoque [illegible] (ut ita loquar) facultate non carent. Deinde obſeruandum, quem ſibi conſiliarium aſciſcat Agamemnon, nimirum eum, cui ſup. lib. 2. pag. [illegible] ſimiles decem alios ſibi tantùm optabat ad euerſionem Troiæ: ergo non Aiacem, non Diomedem, non Vlyſſem ipſum aut alium quemuis è Græcis proceribus accedit, ſed Neſtorem: neque omnes ſimul, quod tutius uidebatur, ſed unicum Neſtorẽ, quaſi ille ſolus eſſet inſtar omniũ.

αὐλῶν) Hoc tibiarum fiſtularumq; ſono Troiani teſtabantur lætitiam ſuam ex heſterna uictoria, quod interdum fit, cum immoderatè proſperum hunc euentum ferrent, & cum contumelia, ut rectè docet Alexander apud Dionem Pruſæum, ſi benè memini.

ἐνδύνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα) Cum uideas hic Agamemnonem ueſtimenta ſua induentem, facile concludes illum ea paulo ante exuiſſe, nimirum ex Diomedis conſilio, ſomnum capturum: ſed eum, ut uidimus, curæ à quiete prohibuerunt.

δέρμα λέοντος) Scholiaſtes Apollonij lib. 1. tradit moris fuiſſe apud ueteres heroas, ut pellibus amicirentur, [illegible], inquit, [illegible]. Ita enim ait Apollonius de Argo:

[illegible] Ἀργος [illegible]. Et antea de Augæo [illegible]. Id etiam ueteribus Germanis tribuit Tacitus, quod à Giphanio ante nos obſeruatum eſt. De quo more quid alias ipſe dicturus ſit, ut pollicetur, auidè expectamus. Notanda ſunt autẽ hæc ueſtimenta. Duo enim tantum hic memorantur: primum tunica, quę eſt tegendo pectori accommodata, Heſychio [illegible], ut alias docebimus: deinde pellis leonina, quæ ex humeris uſque ad talos dependebat. Alias tamen et ueſtem purpuream tribuit. Sed ubique frugalitatem ueterum illorum heroum animaduertas ſecus quàm hac noſtra tempeſtate. Qua de re uide quid Alexander dicat apud Dionem orat. 2. de Regno.

ὣς δ' αὔτως Μενέλαον ἔχε τρόμος) Noluit Poeta præcipuum belli caput Menelaum, cuius nimirum gratia hæc expeditio ſuſcepta erat, in his anguſtiis dormientem eſſe, & alterius exemplo, quos ſomnus iam occupauerat, eodem capi: ſed uigilem cum facit, eodemq; pacto de Græcis ſollicitum ut fratrem Agamemnonem. Ergo accinctus tum ueſtibus tum armis, ea enim exuerat, ut anteà de Agamemnone diximus, ad eum pergit, teſtaturus nempe uigilantiam ſuam, & eum è ſomno excitaturus. At ille fratris diligentiam iam anteuerterat. In paribus ergo negotijs hi aliorum belli ducum Germani typi ſunto.

ὃς μέγα πάντων) Agamemnonem [illegible], cuius [illegible] duo ſunt membra: primùm, quòd eum ſummum Græcorum imperatorẽ appellat: deinde, quod in populo ut Deus honoraretur: ubi Poeta docuit, ut & multis prætereà locis, quanta ſit Regũ maieſtas, quę Dei imaginem referat, ſiquidem eundem honorem ac ipſi Deo tribuant ſubditi. Vnde duplex elicitur doctrina: altera Regibus ipſis, altera ſubditis: illis ut cogitent quam perſonam in hoc ſupremo dignitatis gradu ſuſtineant: his uero, ut uideant qua reuerentia & honore Reges proſequi oporteat. Quod ſi ab utriſque fieret, iurare auſim ſæcula aurea denuò mox reditura.

Hunc prior allocutus eſt in bello ſtrenuus Menelaus:	Τὸν πρότερος προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Cur ſic, frater, armaris? num quem ſociorum	Τίφθ' οὕτως ἠθεῖε κορύσσεαι; ἤ τιν' ἑταίρων
Impellis Troianis exploratorem? ſed ualde admodum	Ὀτρυνέεις Τρώεσσιν ἐπίσκοπον; ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
Timeo, ne ullus tibi promittat hoc opus,	Δείδω μὴ οὔ τίς τοι ὑπόσχηται τόδε ἔργον,
Vt uiros hoſtes explores, ſolus accedens	Ἄνδρας δυσμενέας σκοπιαζέμεν οἶος ἐπελθὼν
Noctem per diuinam: ualdè quiſpiam audax erit.	Νύκτα δι' ἀμβροσίην· μάλα τις θρασυκάρδιος ἔσται.
Hunc autẽ, reſpondens, allocutus eſt rex Agamemnõ,	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμ-
Opus eſt conſilio mihi & tibi, à Ioue nutrite o Menelae,	Χρεὼ βουλῆς ἐμὲ καὶ σέ, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε, (νων,
Prudente, quod liberabit atq; ſeruabit	Κερδαλέης, ἥ τίς κεν ἐρύσσεται ἠδὲ σαώσει

Ἀργείους καὶ νῆας, ἐπεὶ Διὸς ἐτράπετο φρήν.
Ἑκτορέοις ἄρα μᾶλλον ἐπὶ φρένα θῆχ' ἱεροῖσιν.
Οὐ γάρ πω ἰδόμην, οὐδ' ἔκλυον αὐδήσαντος,
Ἄνδρ' ἕνα τοσσάδε μέρμερ' ἐπ' ἤματι μητίσασθαι,
Ὅσσ' Ἕκτωρ ἔρρεξε Διῒ φίλος υἷας Ἀχαιῶν
Αὔτως, οὔτε θεᾶς υἱὸς φίλος, οὔτε θεοῖο·
Ἔργα δ' ἔρεξ' ὅσα φημὶ μελησέμεν Ἀργείοισι
Δηθά τε καὶ δολιχόν. τόσα γὰρ κακὰ μήσατ' Ἀχαιούς.
Ἀλλ' ἴθι νῦν Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα κάλεσσον,
Ῥίμφα θέων ἐπὶ νῆας· ἐγὼ δ' ἐπὶ Νέστορα δῖον
Εἶμι, καὶ ὀτρυνέω ἀνστήμεναι, αἴ κ' ἐθέλῃσιν
Ἐλθεῖν ἐς φυλάκων ἱερὸν τέλος, ἠδ' ἐπιτεῖλαι.
Κείνου γάρ κε μάλιστα πιθοίατο. τοῖο γὰρ υἱὸς
Σημαίνει φυλάκεσσι, καὶ Ἰδομενῆος ὀπάων
Μηριόνης· τοῖσιν γὰρ ἐπετράπομέν γε μάλιστα.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Πῶς γάρ μοι μύθῳ ἐπιτέλλεαι, ἠδὲ κελεύεις,
Αὖθι μένω μετὰ τοῖσι, δεδεγμένος εἰς ὅ κεν ἔλθῃς,
Ἦε θέω μετὰ σ' αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπιτείλω;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὖθι μένειν, μή πως ἀβροτάξομεν ἀλλήλοιιν
Ἐρχομένω· πολλαὶ γὰρ ἀνὰ στρατόν εἰσι κέλευθοι.
Φθέγγεο δ' ᾗ κεν ἴῃσθα, καὶ ἐγρήγορθαι ἄνωχθι,
Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον,
Πάντας κυδαίνων· μηδὲ μεγαλίζεο θυμῷ·
Ἀλλὰ καὶ αὐτοί περ πονεώμεθα· ὧδέ που ἄμμι
Ζεὺς ἐπιγινομένοισιν ἵει κακότητα βαρεῖαν.

Argiuos & naues, quoniã Iouis auerſa eſt à nobis mẽs
Hectoreis ſanè magis animum adiecit ſacrificijs.
Non.n. unquam uidi, neq; audiui ex alio referente,
Virum unum tanta ardua opera uno die moliturum eſſe,
Quanta Hector fecit, Ioui charus filijs Achiuorum
Sine cauſa: neq; deæ filius dilectus, neq; dei:
Opera autem fecit, quæ puto curæ fore Græcis
Diuq; & in longũ tẽpus, tãtis.n. malis affecit Achiuos.
Sed i nunc, Aiacem & Idomeneum uoca
Citò currens ad naues: ego uerò ad Neſtorẽ diuinum
Vado & hortabor ut ſurgat, ſiquidem uelit
Venire ad cuſtodũ ſacram turmam, & mandare eis:
Illum enim potiſſimum audient: huius enim filius
Praeſt cuſtodibus & Idomenei comes
Meriones: his enim commiſimus maximè:
Huic autẽ reſpondit deinde uoce bonus Menelaus.
Quomodo uero mihi ſermone mandas & iubes?
Illic ut maneam inter illos, præſtolans donec uenias,
An curram ad te rurſus, quum benè illis præcepero?
Hunc a rurſus allocutus eſt rex uirorũ Agamemnõ.
Illic mane, ne quo modo aberremus ab inuicem
Venientes: multæ enim per exercitum ſunt uiæ:
Clama autem quà ieris, & uigilare iube,
A maioribus ex ſtirpe compellans uirum quemlibet,
Omnes laudans: neq; ſuperbias animo:
Sed & noſmetipſi laboremus: ſic quippe nobis
Iupiter naſcentibus iniecit calamitatem grauem.

COMMENTARIVS.

πῶς γάρ μοι μύθῳ) In hac Menelai interrogatione continetur artificioſè conſilium, quod in preſenti negotio omnium erat utiliſſimum: ideo etiam in ſequentibus uidebimus id omnium conſenſu optimum iudicatum. Quod tamen erat periculoſiſſimum, idcirco Menelaus timet, ne quis hoc in ſe uelit recipere, ut illud exequatur, quia id à ſolo tantum fieri oporteret, at uix eſt ut quiſpiam ſolus in tam numeroſum exercitum uelit ſe conijcere uitæ periculum ſubiturus. Si tamen ullus reperiatur, qui non recuſauerit, eum animo audaci & generoſo pronunciat, cùm ab ignauo & timido homine tam graue & difficile negotium confici non poſſit.

χρεὼ βουλῆς ἐμὲ καὶ σέ) Hic locus diligenter eſt obſeruandus, ubi Agamemnon, aut ſub eius perſona Homerus, humana conſilia Dei uoluntati opponit: obſeruandus, inquam non laudandi, ſed potiùs abhorrẽdi gratia. Ait ergo Agamemnon ad Menelaum, negotia Græcorum iam ad eas anguſtias eſſe redacta, ut optimo aliquo ſit opus conſilio, quo ea poſſint expediri & liberari, prudentiá illis eſſe ſubueniẽdum. Non dicit implorandam Dei alicuius opem. Nam quem implorent? cum Iupiter ſummus Deorum ſtet à Troianorum partibus, an eſt ullus qui ſe illi audeat opponere? Pluris igitur humanum, quàm diuinum auxilium facit. At quale tandem conſilium, Agamemnon, comminiſcẽris, quod & tibi ſalutare, & Iouis auxilio ἀντίρροπον eſſe poſſit? Atqui audi tuum Homerũ, aut tu Homere, qui hæc per os Agamemnonis effatus es, audi te ipſum alibi dicentem,

αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος, ἠέ περ ἀνδρῶν, — *Præſtantior ſemper eſt Iouis mens quam uirorum*
ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην — *Qui etiam fortem terret, & uictoria priuat,*
ῥηϊδίως. — *Faciliſme.* Et alibi:
ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι· — *Inſuperabilis eſt Deus à mortali homine.* Et alibi:
——θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν: — *Dij uiris potentiores.*

Cùm ergo Iouem hoſtem habeatis, quid ſubſidij poteſtis, Agamemnon & Menelae, à ueſtra ipſa prudentia expectare? Hinc itaq; cõſtat, quantum homini homines illi ueteres tribuerint, ut eum Dijs ipſis non dubitarent opponere, atq; adeò ſummo deorũ Deo: quod ipſimet confitentur. At potius precibus flectendus uidebatur, aut placandus uotis uel ſacrificijs pro frequenti ueterum conſuetudine. Hoc eſt igitur quod ſæpius inculcamus in hoc Poeta, credidiſſe antiquos multa etiam præter Deorum auxilium moliri & præſtare poſſe.

οὐ γάρ πω ἰδόμην) Amplificat heſterna Hectoris facta bellica præcedentium omnium collatione, cùm dicit, ſe neque uiſu neque auditu obſeruaſſe aut intellexiſſe, ullam unquam tam ardua facinora uno die confeciſſe. Vbi uidetur ſolam de Græcis uictoriam pluris quàm alia quæuis geſta æſtimare, quaſi tam bellicoſam & fortiſſimam gentem ſuperare operoſius fuerit, quàm quicquid uel Hercules, uel Theſeus, uel alij quotquot anteceſſerunt heroes magnifici, ut loquitur Seneca, fecerint. Id autem mirari Agamemnonem contigit, quod talia Hector geſſerit, cum tamen ab ullo Deorum aut Dearum genus nõ traxerit: quod ſi foret, minus erat admiratione dignum ab Heroe res tam difficiles & operoſas confici. Iam uerò cum à mortalibus tantùm ſit oriundus, unde illi tantũ animi & uirtutis, ut tot heroas Græcos heſterna die fuderit, tot magnanimorũ uirorum copias profligarit? At mirari iam deſinit Agamemnon, cum anteà præmiſerit Hectorem Iouis ope & auxilio fretũ, qui eius ſacrificia propitiore animo reſpexerit, quàm Græcorum, tam feliciter in bello uerſari. Ex his porro conſtat, Hectorem reuerà Priami & Hecubæ filium eſſe, hoc eſt à mortalibus parentibus genus ducere, quod tamen Lycophron aſpernatus, finxit eum à Phœbo, id eſt Apolline genitum.

ἀλλ' ἴθι) Docet Homerus, Reges olim fuiſſe αὐτοδιακόνους. Fratrem enim Menelaum mittit Agamemnon ad cæteros duces & principes conuocandos (quod alias præcones exequuntur) ipſemet autem ad Neſtorem ſe confert senis illius reuerentia, in quem fortaſſe tantum ſibi non uſurpat imperij, ut eum per alium quempiam non accerſat.

ἱερὸν τέλος) Quicquid tutelam hominum gerit, quaſi ſacrum uidetur: unde hic dicitur, ἱερὸν τέλος φυλάκων: & alibi etiam urbis mœnia ἱερὰ appellantur à Poeta, qua ratione etiam Sophocles terram ἱερὰν appellat.

κείνου γάρ κε μάλιστα) Hic locus diu me torſit. Nunquid enim Agamemnon omnibus Græcorum copijs imperabat? cur ergo Neſtoris ſuaſu hic opus fuit, aut mandatis? aut cur ei potiùs quam ſibi obtemperaturos cuſtodes dicit? Reſponderi poſſe arbitror duobus modis. Primum, Agamemnon quidem imperium in uniuerſum exercitum obtinebat, ſed in prælijs tantum ordinandis. Quod me legiſſe alicubi memini, locum tamen nunc indicare non poſſum, adeò mihi fragilis eſt memoria: ſcio tamen uere me legiſſe, & in probato quodam authore. Hic autem de acie inſtruenda non agitur. Secundo, cùm cuſtodijs Græcorum præeſſet Neſtoris filius, hic patris mandatis faciliùs & lubentiùs erat auditurus, quam Agamemnonis, quod ipſum etiam quaſi αἰτιολογῶν ſubijcit. Præterea hoc Neſtori fuit peculiare, ut eloquentia polleret, quam cum ſumma prudentia coniunctam habebat, cui accedebat magna rerum experientia, quibus omnibus tota fere perſuadendi facultas continetur.

πάντας

πάντας κυδαίνων) Videtur intelligere, ne exteros heroas Menelaus increpando excitet, quaſi uidelicet illis ſocordiam aut deſidiam exprobret: qua ratione futurum erat, ut eorum animos a ſe alienaret. Quod ipſum Menelai ſuperbiam proderet, ideo dicit, μηδὲ μεγαλίζεο θυμῷ itaque prudenter monet, ut ſingulos non ſolum proprio nomine, quod etiam beneuolentiæ cuiuſdam eſt indicium, compellet: ſed omnes etiam ſuis laudibus exornet, cui animorum ad ſe pelliciendorum rationi ualde eſt tribuendum: & hoc ducem belli maxime decet, ad conciliandam ſibi militum beneuolentiam.

Sic fatus: dimiſit fratrem, benè poſtquã percepiſſet.
Sed hic perrexit ire ad Neſtorẽ paſtorem populorum:
Hunc uerò inuenit apud tentoriũ & nauem nigram
Lecto in molli: iuxtaq; eũ arma uariegata iacebant,
Scutum & duæ haſtæ, ſplendidaq; galea.
Propè etiam balteus iacebat ualdè uarius, quo ſenex
Cingebatur quando ad bellũ pernicioſum armaretur,
Populũ ſuũ ducẽs: nã non pmittebat ſe ſenectuti triſti.
Erectus autem ſuper cubitum caput eleuans,
Atridem allocutus eſt, & rogabat ſermone:
Quis autem ſic ad naues per caſtra uenis ſolus,
Noctem per obſcurã, quando dormiũt mortales cæteri?
An aliquem cuſtodẽ quærens, an aliquem ſociorum?
Loquere, neq; tacitus ad me accede: quid tibi opus eſt?
Huic. a. reſpondit rex uirorum Agamemnon,
O Neſtor Neleiade, ingens gloria Achiuorum,
Cognoſces Atridẽ Agamemnona, quẽ ſupra omnes
Iupiter iniecit laboribus aſſiduè, quoad ſpiritus
In pectorib manecat, & mihi chara genua moueantur.
Erro ita, quoniam non mihi in oculis dulcis ſomnus
Inſidet, ſed cura eſt bellum & clades Achiuorum.
Vehementer enim pro Græcis timeo, neq; mihi cor
Firmum, ſed perpulſus ſum: cor autem mihi extra
Pectora exilit, tremunt uero præclara membra.
Sed ſi quid facere cogitas (quoniã neq; te ſomnus capit)
Eia ad cuſtodes deſcendamus, ut uideamus
Ne hi quidem labore defeſſi, uel etiam uigilia,
Dormiant: at cuſtodiæ prorſus obliuiſcantur:
Hoſtes autem uiri propè ſedent, neq; ſcimus
An forte etiã per noctem in animo habeant pugnare.
Huic uero reſpondit deinde Gerenius eques Neſtor:
Atride illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Minimè ſanè Hect. oĩa ſua cogitata coſiliarius Iupiter
Perficiet quæcunq; ſperat: ſed ipſum puto
Curis laboraturum uel pluribus, ſiquidem Achilles
Ex ira moleſta conuerterit dilectum cor:
Te uerò libẽter ſequar ego: inſuper & excitemus alios.
Et Tydidem haſta inclytum, & Vlyſſem,
Et Aiacem celerem & Phylei fortem filium.
Quin ſi quis & hos accedens uocaret,
Diuinumq; Aiacem & Idomenea regem.
Horum enim naues ſunt longiſſimè, neq; ualdè propè.
Sed amicũ quãuis exiſtentẽ & uenerandũ Menelaum
Increpabo: quamuis mihi iraſcaris, neq; celabo,
Quod dormit, tibi uero ſoli cõmiſit laborare.
Nunc debebat circa omnes principes laborare,
Suppliciter orãs: neceſſitas. n. urget minimè tolerabilis.
Hunc. a. rurſus allocutus eſt rex uirorũ Agamemnõ:
O ſenex, aliàs quidem te eum accuſare iuſſi.
Sæpè enim negligens eſt, nec uult laborare,
Neq; pigritiæ cedens, neq; inſipientia mentis:
Sed me reſpiciens & meum expectans nutum.
Nunc autem me prior ualdè ſurrexit, & mihi adſtitit:
Hunc quidem ego præmiſi uocare, quos tu quæris.

Ὣς εἰπὼν, ἀπέπεμπεν ἀδελφεὸν, εὖ ἐπιτείλας.
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετὰ Νέστορα ποιμένα λαῶν.
Τὸν δ' εὗρεν παρά τε κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ
Εὐνῇ ἐνὶ μαλακῇ· παρὰ δ' ἔντεα ποικίλ' ἔκειτο,
Ἀσπὶς, καὶ δύο δοῦρε, φαεινή τε τρυφάλεια·
Πὰρ δὲ ζωστὴρ κεῖτο παναίολος, ᾧ ὁ γεραιὸς
* Ζώννυθ' ὅτ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσειτο, χ. ζώννυ
Λαὸν ἄγων· ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε γήραϊ λυγρῷ.
Ὀρθωθεὶς δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος, κεφαλὴν ἐπαείρας,
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ ἐξερέεινε μύθῳ,
Τίς δ' † οὕτω κατὰ νῆας ἀνὰ στρατὸν ἔρχεαι οἶος, χ. οὗτος
Νύκτα δι' ὀρφναίην, ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι·
Ἠέ τιν' οὐρήων διζήμενος, ἤ τιν' ἑταίρων;
Φθέγγεο, μηδ' ἀκέων ἐπ' ἔμ' ἔρχεο· τίπτε δέ σε χρεώ;
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Εἴσεαι Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα, τὸν περὶ πάντων
Ζεὺς ἐνέηκε πόνοισι διαμπερὲς, εἰσόκ' ἀϋτμὴ
Ἐν στήθεσσι μένῃ, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ.
Πλάζομαι ὧδ', ἐπεὶ οὔ μοι ἐπ' ὄμμασι νήδυμος ὕπνος
Ἵζάνει, ἀλλὰ μέλει πόλεμος καὶ κήδε' Ἀχαιῶν.
Αἰνῶς γὰρ Δαναῶν περιδείδια, οὐδέ μοι ἦτορ
Ἔμπεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτημαι· κραδίη δέ μοι ἔξω
Στηθέων ἐκθρῴσκει, τρομέει δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα.
Ἀλλ' εἴ τι δραίνεις, (ἐπεὶ οὐδὲ σέ γ' ὕπνος ἱκάνει)
Δεῦρ' ἐς τοὺς φύλακας καταβήομεν, ὄφρα ἴδωμεν
Μὴ τοὶ μὲν καμάτῳ ἀδηκότες ἠδὲ καὶ ὕπνῳ
Κοιμήσωνται, ἀτὰρ φυλακῆς ἐπὶ πάγχυ λάθωνται·
Δυσμενέες δ' ἄνδρες σχεδὸν εἵαται, οὐδέ τι ἴδμεν,
Μή πως καὶ διὰ νύκτα μενοινήσωσι μάχεσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ἀτρείδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Οὔθην Ἕκτορι πάντα νοήματα μητίετα Ζεὺς
† Ἐκτελέει ὅσα πού νυν ἐέλπεται· ἀλλά μιν οἴω χ. ἐκτελέσει
Κήδεσι μοχθήσειν καὶ πλείοσιν, εἴ κεν Ἀχιλλεὺς
Ἐκ χόλου ἀργαλέοιο μεταστρέψῃ φίλον ἦτορ,
Σοὶ δὲ μάλ' ἕψομ' ἐγώ· ποτὶ δ' αὖ καὶ ἐγείρομεν ἄλλους,
Ἠμὲν Τυδείδην δουρικλυτὸν, ἠδ' Ὀδυσῆα,
Ἠδ' Αἴαντα ταχὺν καὶ Φυλέος ἄλκιμον υἱόν.
Ἀλλ' εἴ τις καὶ τούσδε μετοιχόμενος καλέσειεν,
Ἀντίθεόν τ' Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα.
Τῶν γὰρ νῆες ἔασιν ἑκαστάτω, οὐδὲ μάλ' ἐγγύς.
Ἀλλὰ φίλον περ ἐόντα καὶ αἰδοῖον Μενέλαον
Νεικέσω, εἴπερ μοι νεμεσήσεαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
Ὡς εὕδει, σοὶ δ' οἴῳ ἐπέτρεψεν πονέεσθαι.
Νῦν ὄφελεν κατὰ πάντας ἀριστῆας πονέεσθαι
Λισσόμενος· χρειὼ γὰρ ἱκάνεται οὐκέτ' ἀνεκτός.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὦ γέρον, ἄλλοτε μέν σε καὶ αἰτιάασθαι ἄνωγα·
Πολλάκι γὰρ μεθίει τε, καὶ οὐκ ἐθέλει πονέεσθαι,
Οὔτ' ὄκνῳ εἴκων, οὔτ' ἀφραδίῃσι νόοιο,
Ἀλλ' ἐμέ τ' εἰσορόων, καὶ ἐμὴν ποτιδέγμενος ὁρμήν.
Νῦν δ' ἐμέο πρότερος μάλ' ἐπέγρετο, καί μοι ἐπέστη.
Τὸν μὲν ἐγὼ προέηκα καλήμεναι οὓς σὺ μεταλλᾷς.

Ἀλλ'

Ἀλλ' ἴομεν· κείνους δὲ κιχησόμεθα πρὸ πυλάων
Ἐν φυλάκεσσ'· ἵνα γάρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Οὕτως οὔ τίς οἱ νεμεσήσεται, οὐδ' ἀπιθήσει
Ἀργείων, ὅτε κέν τιν' ἐποτρύνῃ καὶ ἀνώγῃ.

Sed eamus: illos autem inueniemus ante portas
Inter cuſtodes: ibi enim ipſis indicaui, ut cõgregarẽtur.
Huic autem reſpõdit deinde Gerenius eques Neſtor:
Sic nullus ei iraſcetur, neq; immorigerus erit
Argiuorũ, quãdo aliquẽ hortatus fuerit, & iuſſerit.

COMMENTARIVS.

εὐνῇ ἔνι μαλακῇ) Talia ſunt ſenum Homericorum cubilia, ut & paulò antè Phœnicis. (Nam ibi πυκινὸν λέχος idem eſt, quod hic, εὐνὴ μαλακή) contrà iuuenis Diomedes ante tentorium armis indutus recubat ſubſtrata bouili pelle. Quamuis tamen molli in lecto recubet, nihilominus Poëta eum armis circundatum dicit, quibus nimirum indueretur, ſi ſe aliqua præliandi occaſio obtuliſſet. Ait enim, παρὰ δ' ἔντεα ποικίλα κεῖτο, &c. & nequis Neſtoris ſenectutem obijciat, paulo pòſt adiecit Poëta, ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε γήραϊ λυγρῷ: quaſi ingraueſcentes anni nihil ei de uirtute bellica imminuiſſent, & ſpiritus illi iuueniles adhuc in media ſenectute aliquãtulum eſfloreſcerent. Vbi tamen Poëta uidetur plus ei tribuere, quàm rei ueritas poſtulet: ſiquidem idem alibi conqueritur, quòd robore ſuo & uirtute priſtina deſtituatur: ideò neque armorum, ſed conſilij & adhortationum militarium auxilium tantùm pollicetur, quandoquidem aliud præſtare non poſsit. Sed & hic intelligendum eſt his armis, quæ Poëta commemorat, Neſtorem indui non ad præliandum, ſed cùm ſuos tantùm ad bellum educeret, quòd expreſſe illa uerba indicant: ὅτε ζώννυτο ... ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσοιτο, λαὸν ἄγων. Ducebat autem ille quidem copias ſuas in prælium, immò & eas inſtruebat, ut tertio Iliados uidimus. cæterùm ipſe propria manu non depugnabat, cuius facultas ſolùm ei à ſenectute denegabatur, nimirum afflicto & eneruato penè corpore, at ſano & integro penitus animo, qui munia ſua ſemper exercuit. Quod ergo Herodes in Hemiambis dicebat, τὰ λευκὰ τῶν τριχῶν ἀναμιμνήσκει ... in Neſtorem non competit, ſed illa potius Remuli illius Virgiliani 9. Aeneid. gentem ſuam mirificè prædicantis, quòd illis, *——nec tarda ſenectus Debilitat uires, mutatq; uigorem:* & illud ſequens magis, *Canitiem galea premimus.*

ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε) Elegans loquendi modus, quaſi Neſtor & ſenectus adinuicem contendant, ut ſenectus imperium in Neſtorem affectet: at Neſtor pro libertate ſua pugnans, in eius poteſtatem non ſe mancipet. Senectus enim ei uires & alacritatem animi eripere conabatur, unde eum à bellis arceri oportebat: ſed ille contrà integer & adhuc crudus uiridiſq; (ut Charon ille Virgilianus) conatus illos reprimit, & tyrannidis illius iugum excutit, neq; ſe ei regendum ac moderandum committit.

ἐξ ὕπνου ἀνεγρόμενος) Hoc ipſum teſtatur, quod Neſtor, ἐπεὶ οὐ μὲν ἐπέτρεπε γήραϊ λυγρῷ cum ſe quieti ita non tradiderit, ut penitus ſenſus ſuos ſopiuerit, ſiquidem uenientem ad ſe Agamemnonem præſentiens, eius nimirum inceſſu percepto, leui & facili ſomno captum ſe fuiſſe docet: & quaſi dicas, ὕπνῳ ἀϋπνῳ. Quod teſtatur ſermone illo, in quem ſtatim erupit. quo ſciſcitatur quis ille ſit qui ſe nocte intempeſta accedat, & quæ aduentus illius cauſa, quæ grauis non eſſe non poteſt, cum eo tẽpore potius ſomnus eſſet captandus: ideò hæc omnia effari eum iubet, ne tacitus acceſſerit, quod cautionis militaris non poſtremum eſt caput.

Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα) Hoc Poëta dicit, qui ſcit hunc quem Neſtor alloquetur, eſſe Agamemnonem. nam Neſtor ignorauit quis eſſet, ut conſtat ex eius interrogatione.

ὦ Νέστορ Νηληϊάδη) Cum duo eſſent, quæ ſciſcitabatur Neſtor. Primùm, quis eſſet qui ſe accedebat: deinde, quam ob cauſam: ijs ordine reſpondet Agamemnon. & ſe primùm Neſtori ſignificat, ſecundo aduentus ſui finem exponit. utrumque non nude, ſed cum eleganti ornatu. Nam primùm, cùm ſe eſſe Agamemnonem dicit, addit inſuper calamitatum ſuarum commemorationem, quæ eſt quaſi ad alteram partem παρενθήκη: ubi affectus miſerorum hominum optimè exprimuntur, qui de ſe ipſis nunquam ſine ſtatus ſui adiectione uerba facere ſolent. Idem antea de ſe & fratre Menelao dicebat Agamemnon,

ἀλλὰ καὶ αὐτοί περ πονεώμεθα, ὧδέ που ἄμμι Ζεὺς ἐπὶ γεινομένοισιν ἵει κακότητα βαρεῖαν: ſed hic amplius ait, hos ſibi labores diuturnos, & in totum uitæ ſpatium à Ioue immiſſos eſſe: quod inde, ut arbitror, colligit, quia ijs ſubinde ſe premi & circumdari uideat, à quibus ne reſpirandi quidem locus ſibi concedatur. Quòd autem cauſam eorum in Iouem referat, id quomodo ſit intelligendum, aliàs apud hunc Poëtam fusè explicuimus: quales etiam ſint illi Agamemnonis labores, mox uidebimus in ſecunda parte. In qua cauſam aduentus ſui exponit, quòd nimirum præ ſollicitudine, quam de ſalute Græcorum gerit, ſomnum captare non poſsit. Hi ſunt nimirum labores illi, quibus Iupiter eum ſubinde opprimit. ubi notandum eſt egregium Regis exemplum, qui de ſuis tantoperè angatur, & non minus, immo magis de illorum ſtatu, quàm de proprijs ac domeſticis negotijs ſit ſollicitus. Hinc eſt quòd idem Agamemnon apud Euripidem in Iphigenia ait, τοῖς δ' ... [illegible]. neque id ſine cauſa. Quemadmodum enim naufragij culpa nauis moderatori ſæpe imputari ſolet: ita ſiquid mali in regno accidat, id ſolet tribui Regis ſocordiæ ac negligentiæ, ut eleganter de ſe Eteocles ille apud Aeſchylum in Trag. ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας docet his uerbis:

Κάδμου πολῖται, χρὴ λέγειν τὰ καίρια
ὅστις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως
οἴακα νωμῶν, βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ.
εἰ μὲν γὰρ εὖ πράξαιμεν, αἰτία θεοῦ:
εἰ δ' αὖθ', ὃ μὴ γένοιτο, συμφορὰ τύχοι,
Ἐτεοκλέης ἂν εἷς πολὺς κατὰ πτόλιν
ὑμνοῖθ' ὑπ' ἀστῶν φροιμίοις πολυρρόθοις
οἰμώγμασίν τε. id eſt:

O Thebani ciues, ea quæ ex uſu ſunt dicere oportet,
Eum, qui tuetur Rem: ubi in puppi urbis
Clauum regens, palpebras nunquam ſopiens ſomno.
Nam ſi quid proſpere eueniat, Dijs id attribuitur:
Sin autem, quod abſit, calamitas quædam contingat,
Eteocles ſolus per urbem frequens
Vituperabitur à ciuibus cantibus uarijs & maledictis.
Planctibus quin etiam.

Proinde oportet Regem, præcipuè ubi grauia impendent malorum pericula, cautè & diligenter prouidere, ne quid damni ſubditi eius patiantur, uel ad Homerici Agamemnonis exemplum, in quo Homerus ueram ueri Regis effigiem expreſsit. Iam uerò, ubi Agamemnon cauſam aduentus ſui expoſuit, cauſam, inquam, efficientem, poſteà finalem docet: nimirum, ut cum Neſtore ad cuſtodes proficiſceretur, uideretque ne illi laboribus & ſomno uicti negligentius eſſent in officio. Vbi obſeruare licet primum Homerum uiſitandi nocturnas cuſtodias rationem edocuiſſe, quam poſteriora ſecula ſunt amplexata. ſed noſtra præcipue. nam hæc in alijs non potui obſeruare. Vnius tantùm Marij memini, niſi fallor, de quo Salluſtius ſcribit in Bello Iugurthino, eum uigilias circuiſſe, nõ tam diffidentia futurorum, quæ imperauiſſet, quàm uti militibus exæquatus cum imperatore labos eſſet uolentibus. Hoc Galli uocant *faire la ronde*, expreſſa Latina phraſi, Circuire uigilias: quia cùm illæ undique collocentur ad maius & tutius exercitus præſidium, oportet eas etiam undique, hoc eſt, ἐν κύκλῳ uiſitari. Ea autem cura non ſolet infimis hominibus demandari, ſed ducibus aut præcipuis quibuſdam in exercitu. Hic rex Græcorum Agamemnon eam ſponte ſuſcepit.

αἰνῶς γὰρ Δαναῶν) Varia circumloquutione timorem ſuum pro uniuerſo exercitu exprimit. Primùm enim generaliter timere ſe indicat, deinde accuratius id ipſum eloquitur, cùm ait, κραδίη δέ μοι ἔξω στηθέων, &c. ubi duo ſunt conſideranda. Primum, ipſius cordis affectus: deinde membrorum, nimirum interior & exterior, cuius ille cauſa eſt. Ne credat autem lector hæc eſſe leuia, quæ ſumma egẽt attentione, & quæ φιλοσοφώτατον Homerum planè edocent. Ecce enim conſtituit timoris ſedem ab illo in corde. Omnino rectè. Cùm enim cor principium ſit eorum naturæ, quæ ſanguinem habent, eum etiam ſentiendi illi tribuere oportet, ut docet Ariſtot. de Partibus anim. libro tertio capitulo quarto, & ſtatuere ab eo motum omnium ſenſuum oriri. Itaque affectus omnes & perturbationes cordi attribuuntur, illæ præcipuè, quæ frigidæ ſunt, ut timor. iuxta etiam ipſum Ariſtotelem Rheto. ad Theodec. libro ſecundo, capitulo decimotertio, cum in corde ſit caloris ſedes propter ſanguinem, cuius ipſum eſt receptaculum. Ergo timor, qui hominem inuadit, in eam potiſsimum hominis partem agit, quæ calidiſsima eſt: in qua pugna, ſi frigiditas caliditate fuerit ſuperior, concidunt uirtus & audacia, quæ à calore maximè fouentur & ſuſtentantur. Itaque refrigerata illa præcipua parte, quæ cæteris membris ſanguinem & calorem impertiebatur, ſequitur etiam & deriuatur in cætera membra uniuerſale frigus, unde etiam illorum tremores oriuntur. Siquidem, ut docet idem Ariſt. Probl. ſect. 3. quæſt. 5 & 25. Tremoris cauſa frigiditas eſt, & inopia caloris proprij. Calor autem proprius corrumpitur & perit uel marcore uel extinctione, id eſt μαράνσει ἢ σβέσει. Marcore uel indigentia nutrimenti, ut fit in lucerna & in ſenibus: uel ab alieno calore, ut ignis in ſole, & calor hominis à nimio uini calore: extinctione uerò à contrarijs, hoc eſt à frigido & humido. Quod poſtremum ad hunc locum pertinet. Siquidem calor cordis à timore, qui eſt frigiditas, extinguitur, & inde manat tremor. τὸ γὰρ τρέμειν αἰτία ὁ ψυχρότης, ut iam diximus. Ex ijs ergo conſtat, quàm rectè Agamemnoni

noni ex cordis affectu membra contremuerint. Vbi etiam quippiam maius obſeruandum, uidelicet hic non frigus cordis, ſed conſequens, id eſt motum uehementiorem exprimi. is enim, ut præcedentia etiam docent, in ipſo corde refrigerationem conſequetur. Sanè hic locus eſt elegantiſſimus.

[illegible]) Paucis conſolari uidetur Agamemnonem, periculum, quod ab Hectore impendebat imminuendo, ſi modò Achilles iram depoſuerit. V[illegible] tacitè Agamemnonem arguit & uellicat, quaſi is ſolus cauſam his calamitatibus dederit, qui belli unicũ propugnaculum Achillem alienauerit, quo Græcos defendente Hector eò audaciæ non prorupiſſet, ut ſæpius dictum eſt. Videtur tamen neſcio quid ſubimpiè loquutus, cum ait Iouem non omnia effecturum Hectori, quæ ſperat, ſi Achilles beneuolentior Græcis reddatur. Opponit enim quodammodo ipſum Achillem non ſolum Hectori, ſed etiam Ioui: niſi intelligat partes Achillis Iouem defenſurum, alienaturumque ſe ab Hectore.

[illegible]) Intelligit Neſtor quid eſſet officij Menelai in his rerum anguſtijs, nimirum ut cùm eius res potiſſimum ageretur, ipſe quoque non ſolùm ſomno non indulgeret, ſed etiam laboris fraterni partem ſuſciperet. Quod cum nõ faciat, ut quidem Neſtor exiſtimauit, quia eum fortè cum Agamemnone non uideret: dicit ſe bona cum ipſius Agamemnonis uenia eum obiurgaturum, quod ſegnius & negligentius officio ſuo defungatur. Sed diligentiùs eſt illius oratio examinanda. Cum enim duo obſtarent, quo minus liberè Menelaum increparent. Primum amicitia & reuerentia, quâ Menelaum proſequebatur: deinde, ipſe Agamemnon, qui æquo animo increpari fratrem fortaſſe non tuliſſet, utrumque iam à principio [illegible] remouet, teſtatus neutrum eorum obſtaturum, quominus [illegible] in eum inuehatur. Sed quid obſtabat, [illegible] amicitiæ? An etiam Menelaus fratris animum gerit, qui reprehendi ſe non patiatur, ut lib. 1. pag. 6. docuimus? An non bonus amicus grauius multò irafcitur? ut eſt in Mimographo. Quo deueniet illud præſtantiſſimum Euripidis in Erechteo Meropes [illegible],

[illegible] — Amici qui [illegible] uerbis indulgeant
[illegible] — Comparato [illegible] & [illegible] te, uerba faciunt,
[illegible] — [illegible] tanquam [illegible]

Atqui hoc ipſum eſt quod facit Neſtor; nullam enim in caſtigando amico amicitiæ rationem habet, ne amici uitia ſi ferat, faciat ſua, ut eſt apud Publium. At ſunt quidam fuco amicorum tantum illiti, qui amicorum peccatis & uitijs blandiri ſolent, hocque unum potiſſimum cauent, ne ijs ulla in re aduerſentur. & eos [illegible] appellat Plutarchus, [illegible]. Quod non faciendum primus in literis humanioribus docet Neſtor. Iam quod reuerentiam qua Menelaum proſequitur, increpationi ſuæ non obſtaturam dicit, ab eodem ferè pendet: niſi quod maior ſit eorum ratio habenda quos reueremur, quàm quos ſimpliciter amamus. Et hoc in ijs uidetur locum habere, qui cum inferioris ſint dignitatis, ſuperiores tamen audent carpere & reprehendere. Tu de illis omnibus conſule elegantem Plutarchi libellum de adulat. ab amico dinoſcen.

[illegible]) Mirum uideri cuipiam poſſit, cur Neſtor uereatur ne Agamemnonem offenderet, ſi Menelaum ſocordiæ increparet, cum ex ſequenti Agamemnonis reſponſo conſtet, illud ipſum Neſtorem Agamemnonis rogatu [illegible] præſtitiſſe, proinde nihil eſſe uideatur, cur eius iram impræſentiarum in ſe non admiſſi reformidaret. Sed ego exiſtimo Neſtorem [illegible] ea cautione uſum ne nimium libertatis in Menelaum arrogare uideretur, & ipſius Agamemnonis uoluntati obſtaret. Et enim neſcio quomodo fratrum animis à natura inditum, ut quantumuis inter ſe diſsidẽſint, tamen unius dolor aut etiam factum, quod ad unum attinet, alterum quoque pertingat. Proinde non ſine cauſa ueritus eſt Neſtor ne rem ingratam Agamemnoni faceret, ſi fratrem eius obiurgaret, quanquam meritò & de cauſa eadem, qua ipſius etiam petitione parem libertatem [illegible] ſæpe [illegible] uſurpauit. Quod leuiter & non aurtis oculis obſeruandum eſt, primum, quia periculoſum eſt ſe amicorum ac fratrum præcipuè rebus immiſcere, cum uix fit ut uni diſpliceas, quin alterius quoque odium in te concites, quod eorum conſanguinitas adeò proxima diſtributas & peculiares iniurias uni aut alteri eſſe non ſinit. Deinde, quia temerè non eſt ubi ius in aliorum facta cenſenda & caſtiganda tribuendum: quod ad odioſam illam [illegible] uidetur accedere. Vbi tamen id operæprecium fuerit, ita illud faciendum eſt, ut arroganter id aggredi non uidea[illegible] cum modeſtia, quã niſi humanæ actiones condiantur inſipidum & inſipiens eſt, quicquid uſquam rerum geritur, & hac præcipuè in parte, ubi de non diſglutinanda amicitia agitur, ac de moroſitatis euitando crimine, quæ in fouendis ſocietatibus ualde eſt pernicioſa.

[illegible]) Hoc loco duo ueniunt obſeruanda. Primùm Agamemnonis factum, qui ad caſtigãdam fratris ſocordiam Neſtoris opera ſit uſus, deinde Menelai ipſius negligentia. Quod ad primum attinet, res eſt [illegible], [illegible] reprehenſionem lubentiùs alienos aduoces, quam ipſemet eas reprehendas duas potiſſimum ob cauſas: primum, quod ferè odium illorum pertimeſcas, quorum uitia ſis caſtigaturus, ſi eos præcipuè aliquo nexu aut conſanguinitatis aut ſocietatis deuinctos habes, aut ſanè uel tantùm apud eos [illegible] ac diſciplinam, ut ſe loquitur Plautus: uel [illegible], ut Seneca. Deinde, [illegible] pleraque, ſic, ut à minus familiaribus, ſi quid præ ſe authoritatis ac dignitatis ferunt, reprehenſiones audiamus: à coniunctiſsimis uerò neſcio quomodo reſpuamus, quia eorum maleuolentiam ſuſpicamur, & animi alienationem. Regnat enim plerumque mortem quædam zelotypia inter huiuſmodi homines, & propter æqualitatem alter alterius caſtigationes difficile audit, quæ [illegible] neſcio quid præ ſe ferre iudicantur. Quod quidem generale non eſt, propter diuerſa hominum ingenia. Id tamen uerũ niſi eſt, fuiſſe in Menelao aut fortaſſe maiorem uoluiſſe Agamemnon fratri pudorem inijcere, intelligentis ſua uitia non ſolum ipſi, ſed etiam alijs cognita, & minimè probari: proinde ſi non fratris, ſaltem aliorum, apud quos contemptum & faſtidium ſui concitaret, hortationibus moueretur. Neque tamen [illegible] quilibet de [illegible] aduocet, ſed qui tibi ac alteri quem caſtigari uelis, tum amicitia coniuncti ſunt, tum aliqua [illegible] etiam authoritate, ut paulo ante dicebamus. Sic Agamemnon Neſtoris, quem [illegible] eſſe primo & ſecundo libro ſupra docuimus, & qui nunc ſe amicum [illegible] Menelai uenditat Neſtoris, inquam, opera ad caſtigandam fratris ſocordiã utitur, cum etiam non [illegible] prudentiſſimi & eloquentiſſimi authoritas. Quod ad ſecundum attinet de Menelai ſocordia quam hic Agamemnon commemorat, ea notanda eſt, ut noſcas diſsimiles fratrum mores & diuerſum ingenium ac naturã. Vnde potes colligere, uerum eſſe quod Socrates apud Plat. in Sympoſ. dicebat, Menelaum apud Homerum mollem bellatorem fingi: ubi fortaſſe hunc locum intelligebat, alioqui ſponte non reſecreatus, ubi [illegible] dicitur, & fortia eius facta recenſentur. Qua de re uide quid nos ſup. lib. 2. pag. 38. & 39 diximus. Fuit ergo paulo negligentior Menelaus, ut ex fratris teſtimonio conuincimus, ſed qui tamen nunc urgentibus negotijs ueternum illud excuſſerit, & ipſius adeò Agamemnonis diligentiam antecuerterit. Fortaſſe [illegible] alio animi ad res tractandas impetu, & tardiore fuit ingenio: ubi tamen [illegible] res poſtulabant, talem eum nobis proponit Homerus, qualis alius deſiderari poteſt. Sic quamuis in bellis etiam longè ab alijs heroibus fortitudine uinceretur, tamen ſæpe etiã egregia uirtutis ſuæ documenta dedit: ut in duello cum Paride, in defendendo Patrocli aduerſus Hectorem cadauere, in Euphorbo tum interimendo tum in medio Troianorum ſpoliando. Hoc etiam loco alioqui ex conſuetudine ſegnior, tamen quia uigilantiã & ſedulitatem requiri intelligebat, utramque grauiter adhibet. Quid emolumenti hæc exempla nobis afferant, facile erit lectori [illegible] ſubodorari.

[illegible]) Quiſquis hæc legerit, roganti mihi audiat, neque hæc limis oculis ſed rectis, hoc eſt attentis aſpiciat. Cũ intellexerit Neſtor Menelaum officio ſuo ſtrenuè defungi, reſpondet [illegible] neminem ſuccenſurum, neque futurum immoriger um. Duo perſtringit. Primum, euitaſſe Menelaum iram reprehenſionem quam etiam ſocordiæ nomine meditabatur, ſecundo, comparaſſe ſibi Græcorum beneuolentiam & patientiam, id eſt [illegible]. Prioris cauſam quidem uideo, nimirum ſublatum reprehenſionis argumentum: poſterioris non ita deprehendere uideo, ſed hæc eſt. Videtur Menelaus animos Græcorum ſocordia ſua & negligentia à ſe alienaſſe, [illegible] non facile obtemperant milites, quorum uirtus, facinora & laudes ab eius præſtantia dependẽt, ut [illegible] in hoc Poeta monemur. Nũc ergo, cum uidebunt Græci diligentiorem & uigilantiorem factum Menelaum, ſine dubio erunt [illegible] obedientiores, & eius mandata æquiore animo ſubibunt.

[illegible]) Hi ſunt duo modi, quibus homines ad res faciendas impelluntur: aut hortando, aut imperando. Quorum alter [illegible], prudentia eſt [illegible] præceptum [illegible] diximus antea libro ſecundo in Vlyſſe, dum exercitum Græcorum ad naues & ciſtellas properantem coerceret, [illegible] aſperitate uerborum, quod in agendo eſt [illegible]. Qui enim ad aliquid [illegible] blandiri [illegible], aſperius id præſtare ſolent, illud nimirum ex quadam beneuolentia, hoc ex imperioſa authoritate proficiſcitur. Sic etiam Agamemnon, quos ſegniores ad bellum uidebat [illegible] increpabat: quos contra per ſe ſatis incitatos, leniter hortabatur, ut in officio pergerent. Idem ſi fecerit Menelaus, uides quid ſibi Neſtor de ſe polliceatur.

Ὣς εἰπὼν, ἔνδυνε περὶ στήθεσσι χιτῶνα,
Ποσσὶ δ᾽ ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαῖναν περονήσατο φοινικόεσσαν,
Διπλῆν, ἐκταδίην· οὔλη δ᾽ ἐπενήνοθε λάχνη.
Εἵλετο δ᾽ ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ.
Βῆ δ᾽ ἰέναι κατὰ νῆας Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Πρῶτον, ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα Διῒ μῆτιν ἀτάλαντον
Ἐξ ὕπνου ἀνέγειρε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Φθεγξάμενος. τὸν δ᾽ αἶψα περὶ φρένας ἤλυθ᾽ ἰωή,
Ἐκ δ᾽ ἦλθε κλισίης, καί σφεας πρὸς μῦθον ἔειπε,
Τίφθ᾽ οὕτω κατὰ νῆας ἀνὰ στρατὸν οἶοι ἀλᾶσθε
Νύκτα δι᾽ ἀμβροσίην; ὅτι δὴ χρειὼ τόσον ἵκει;
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
Μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Ἀλλ᾽ ἕπευ, ὄφρα καὶ ἄλλον ἐγείρομεν, ὅν τ᾽ ἐπέοικε
Βουλὰς βουλεύειν ἢ φευγέμεν ἠὲ μάχεσθαι.
Ὣς φάθ᾽. ὁ δὲ κλισίηνδε κιὼν πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ποικίλον ἀμφ᾽ ὤμοισι σάκος θέτο, βῆ δὲ μετ᾽ αὐτούς.
Βὰν δ᾽ ἐπὶ Τυδείδην Διομήδεα· τὸν δ᾽ ἐκίχανον
Ἐκτὸς ἀπὸ κλισίης σὺν τεύχεσιν· ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι
Εὗδον, ὑπὸ κρασὶν δ᾽ ἔχον ἀσπίδας· ἔγχεα δέ σφιν
Ὄρθ᾽ ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο· τῆλε δὲ χαλκὸς
Λάμφ᾽ ὡς ἀστεροπὴ πατρὸς Διός. αὐτὰρ ὅγ᾽ ἥρως
Εὗδ᾽, ὑπὸ δ᾽ ἔστρωτο ῥινὸν βοὸς ἀγραύλοιο·
Αὐτὰρ ὑπὸ κρατεσφι τάπης τετάνυστο φαεινός.
:· πὰρ στὰς Τὸν δὲ παραστὰς ἀνέγειρε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
Λὰξ ποδὶ κινήσας, ὄτρυνέ τε, νείκεσέ τ᾽ ἄντην,
Ἔγρεο Τυδέος υἱέ· τί πάννυχον ὕπνον ἀωτεῖς;
Οὐκ ἀΐεις ὡς Τρῶες ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο
Εἵαται ἄγχι νεῶν, ὀλίγος δ᾽ ἔτι χῶρος ἐρύκει;
Ὣς φάθ᾽· ὁ δ᾽ ἐξ ὕπνοιο μάλα κραιπνῶς ἀνόρουσε,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Σχέτλιός ἐσσι γεραιέ. σὺ μὲν πόνου οὔποτε λήγεις·
Οὔ νυ καὶ ἄλλοι ἔασι νεώτεροι υἷες Ἀχαιῶν,
Οἵ κεν ἔπειτα ἕκαστον ἐγείρειαν βασιλήων
Πάντη ἐποιχόμενοι; σὺ δ᾽ ἀμήχανός ἐσσι γεραιέ.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα φίλος κατὰ μοῖραν ἔειπες·
Εἰσὶ μέν μοι παῖδες ἀμύμονες, εἰσὶ δὲ λαοὶ
Καὶ πολέες, τῶν κέν τις ἐποιχόμενος καλέσειεν·
Ἀλλὰ μάλα μεγάλη χρειὼ βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς
Ἢ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι.
Ἀλλ᾽ ἴθι νῦν Αἴαντα ταχὺν καὶ Φυλέος υἱὸν
Ἄνστησον (σὺ γάρ ἐσσι νεώτερος) εἴ μ᾽ ἐλεαίρεις.

Sic locutus,induit circa pectora tunicam:
Pedibus autem ſub robuſtis ligauit decoros calceos:
Circùm autem chlanam ſibulis connexuit purpuream,
Duplicem,extenſam.criſpa autem inerat lanugo.
Accepit autem fortem haſtam,acutam acuto ferro:
Perrexit autem ire ad naues Achiuorum armatorum
Primum:deinde Vlyſſem Ioui conſilio ſimilem
E ſomno excitauit Gerenius eques Neſtor,
Loquens:huius.a.ſtatim circa præcordia aduenit uox
Exiuitq́ tentorio,& ipſos ſermone allocutus eſt:
Cur ſic ad naues per caſtra ſoli uagamini
Noctem per diuinam?an quia neceſſitas tāta aduenit?
Hunc excepit poſtea Gerenius eques Neſtor:
Iouigena Laërtiade,ingenioſè Vlyſſes,
Ne indignare,talis enim dolor impulit Græcos.
Sed ſequere,ut & alium excitemus quem decet
Conſilia conſultare,uel fugiendi,uel pugnandi.
Sic dixit:hic v ad tentoriū reuerſus prudēs Vlyſſes,
Varium circa humeros ſcutum poſuit,iuitq́ ad eos:
Iuerunt aūt ad Tydidem Diomedē: hunc.a.inuenerūt
Extra tentorium procul cum armis:circumq́ ſocij
Dormiebat.ſub capitib a habebāt ſcuta: haſta.v. ipſis
Erecta in cuſpide poſteriore fixa erant: longè aūt ferrū
Splendebat uelut fulgur patris Iouis.Sed hic heros
Dormiebat:ſubſtrauerat q́ pellem bouis agreſtis.
Sed ſub capite ſtragulum extenſum erat ſplendidum.
Hunc aſtans excitauit Gerenius eques Neſtor,
Summo pede mouens impulitq́, obiurgauitq́ coram:
Surge Tydei fili,cur per noctem ſomnum carpis?
Non audis quod Troiani in tumulo campi (nobis?
Sedēt prope naues: exiguus aūt adhuc locus arcet eos à
Sic dixit: hic autē è ſomno ualde celeriter ſurrexit:
Et ipſum,uociferans,uerbis uelocibus allocutus eſt:
Nimiū patiēs es ſenex:tu quidē à labore nunquā ceſſas:
An non & alij ſunt iuniores filij Achiuorum,
Qui iam unumquenq́ excitarent regum
Quaqua uerſum obeuntes? tu ſanè indefeſſus es ſenex.
Hunc.a.rurſus allocutus eſt Gerenius eques Neſtor:
Certè iam hæc omnia,amice,decorè dixiſti:
Sunt quidem mihi filij egregij,ſunt & populi
Et multi,quorum aliquis percurrens accerſere poſſet:
Sed ualde magna neceſſitas urget Achiuos.
Nunc enim omnibus in nouacula ſtat acie
Vel ualde triſte exitium Achiuis,uel uita.
Sed i nunc,Aiacem celerem & Phylei filium
Excita(tu enim es iunior)ſi mei miſereris.

COMMENTARIVS.

ἔνδυνε περὶ στήθεσφι)Hic ornatus Neſtoris non uidetur eſſe militaris,qualis anteà Agamemnonis: quanquam eum etiam dum recubaret,armis inſtructum nobis proponeret, unde mirum uideri poſsit, cur eum iam inermem ex tentorio educat, cùm præcipuè omnia ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς,ut ipſemet in ſequentibus ſubijciet.Sed paulò pòſt haſtam ei tribuit.Sed ubi ſunt prætereà ſcutum, galea & baltheus?cur illa nunc quoque non accepit?Videtur Poeta breuitati ſtuduiſſe, & ex unius commemoratione reliqua intelligenda indicare.Sic poſteà Vlyſſem ſolùm ſcuto inſtruxit,cùm ſine dubio alijs etiam armis inſtructum eum fuiſſe oporteat. Id porrò in Neſtore obſeruandum, quòd ipſemet reliquos heroas excitandi officium in ſe recipiat.ſiue id ſponte, ſiue quia hac in re ipſi quoque regi miniſtraret.

ἐξ ὕπνου ἀνέγειρε)Hactenus Agamemnonem,Menelaum,& ipſum Nectorem ἀύπνους Poeta propoſuit:nunc uerò Vlyſſem & Diomedem ſomno captos,eoq́ profundo:ut cùm ille uoce,hic uerò etiam ictu pedis excitetur.

περὶ φρένας ἤλυθ᾽ ἰωὴ)Primus Homerus uidetur author fuiſſe Heraclito ſiue Epicharmo, ut uult Tertullianus de anima, dicendi νοῦς ὁρῇ, νοῦς ἀκούει:ut ex hoc loco conſtant,ubi uidetur ſtatuere aures quaſi oſtium aut feneſtram quandam,qua uox ad animum tráſfertur:neque ullus miretur quòd φρένας dicat.nam cor etiam ſenſuum principium, quia nimirum uitæ quoque caput eſſe anteà ex Ariſtotele docuimus·& adhuc probari poteſt ex eodē de Partib anim.lib.2.c.10·adde, quòd illud ipſum ſedes eſt ſanguinis, in quo etiam multi animam collocarunt:unde & ψυχὴν dici ſanguinem,alias oſtendimus. Quod autem de auribus diximus, id in cæteris quoque ualet ſenſibus:quò ſpectat elegans locus Tullij.1. Tuſc.quæſt.Nos enim, inquit, ne nunc quidem oculis cernimus, ea quæ uide-

uidemus. Neq. enim eſt ullus ſenſus in corpore: ſed ut non ſolùm Phyſici docent, uerùm etiam medici, qui iſta aperta & patefacta uiderunt, uiæ quaſi quædam ſunt ad oculos ad aures, ad nares a ſede animi perforatæ. Itaque ſæpe aut cogitatione aut aliqua ui morbi impediti, apertis atq. integris & oculis & auribus nec uidemus, nec audimus: ut facile intelligi poſſit, animum & uidere & audire, non eas partes, quæ quaſi feneſtræ ſunt animi, quibus tamen ſentire nihil queat mens, niſi id agat & adſit. Quid, quòd eadē mente res diſsimillimas comprehendimus, ut colorem, ſaporem, calorem, odorem, ſonum? quæ nunquam quinq. nuncijs animus cognoſceret, niſi ad eum omnia referrentur, ut idem omnium iudex ſolus eſſet, &c. At Lucretius hoc diſertè negat lib. 3. præcipuè de oculis, his uerbis:

Dicere porrò oculos nullam rem cernere poſſe,
Sed per eos animum, ut foribus ſpectare reclusis
Deſipere eſt, contra quam ſenſus ducat eorum
Fulgida præſertim cum cernere ſæpe nequimus,
Lumina luminibus quia nobis præpediuntur:
Quod foribus non fit, neq; enim qua cernimus ipſi,
Oſtia ſuſcipiunt ullum recluſa laborem.
Præterea ſi pro foribus ſunt lumina noſtra
Iam magis exemptis oculis debere uidetur
Cernere res animus ſublatis poſtibus ipſis.

ὁ δ' ἐκ κλισίηθεν) Antea enim uidimus Vlyſſem audita Neſtoris uoce è tentorio exijſſe, ut eius aduentus cauſam ſciſcitaretur.

τὸν δ' ἐκτὸς) Notandus eſt primùm locus, in quo recubat Diomedes, deinde modus etiam recubandi. Extra tentorium ergo cinctus ſociorum corona recubat, non in tentorio ut Vlyſſes, proinde induratus magis laboribus uidetur proponi: & qui licet ſomno corpus remiſerit, tamen ſub aperto cœlo id faciat, ut nimirum ad omnes caſus eſſet paratior & expeditior. Adde quòd cœli nocturnam iniuriam non formidauerit, quam uidetur cauiſſe Vlyſſes, cum ſe ſub tentorium recepit. Quod ad modum recubandi attinet, is tam in ſocijs Diomedis, quàm in ipſo Diomede eſt animaduertendus. Illi capitibus ſcuta ſubſtrauerunt, quod eſt tolerantiæ militaris indicium. Hic uerò corpori pellem agreſtis bouis, ut mox dicemus, at capiti, ut nimirū à cæteris diſtingueretur, eximiū ſtragulum ſubſtrauit loco clypei, ſuper quo milites recumbebant.

ἔγχεα ἐπὶ σαυρωτῆρος) Non eſt otioſum, quod erectas horum militum haſtas fuiſſe dicat: uidetur enim eorum [illegible], ut ait Euſtathius, ſignificare: Contra paulò poſt Thracum arma reclinata deſcribet & iacentia [illegible]. Porrò notat idem Euſtathius, morem hunc erectas haſtas collocandi exoleuiſſe longo poſt tempore, cum aliquando haſta in terram decidiſſet unde expauefactus totus exercitus in tumultum non exiguum fuiſſet concitatus.

ὑπὸ δ' ἔστρωτο) Moris fuit ueteribus illis ut in militia pellibus incubarent, immò etiam domi, ut Penelopes proci in Odyſſea. Cuius rei etiam meminit Virgil. lib. 7. Aen.

—— Huc dona ſacerdos
Cum tulit, & cæſarum ouium ſub nocte ſilenti
Pellibus incubuit ſtratis, ſomnosq; petiuit. & 8.
Dixit & anguſti ſubter faſtigia tecti
Ingentem Aenean duxit, ſtratisq. locauit,
Effultum folijs & pelle Libyſtidis urſæ.

Aliud eſt illud ſub pellibus apud Arrianum lib. 1. & 3. Tull. 4. Acad. Liuium lib. 5. & 37. Nam illæ erant pelles tentoriæ, ſub quibus ſolebat milites degere. Qua de re uide Rhodig. Lect. antiq. lib. 27. cap. 14. Obſeruatum eſt à Giphanio, hodie milites Germanicos urſinis pellibus nocte uelut inſutos cubare ſolere, metu periculorum, qui in illis pellibus nulli à dulati forent. Boruſſos quoque & Polonos etiam domi his ſtragulis, ſed interdiu uti in ſedilibus.

σχέτλιος) Neſtor Agamemnonem trepidantem & ſollicitum periculi imminutione erigebat & confirmabat nūc uerò ſecuro Diomedi metum incutit. Siquidem, ut eſt apud Euſtathiū, [illegible], id eſt, Prudentis eſt uiri formidantes corroborare, & nimium intrepidos aliquantulum terrere, ne illi pauore conſternantur, hi uerò dum nimis audaci ſunt animo, imparati à periculo corripiantur.

σχέτλιός ἐσσι γεραιέ) Diomedes Neſtoris tolerantiam in laboribus admiratus, cum eum noctu ſic uagantem uideret, quod propriè iuuenum eſt, non ſenum, aut quod etiam ipſe per miniſtros & iuniores exequi potuit, in hæc uerba primo impetu exclamat σχέτλιός ἐσσι γεραιέ quibus uidetur eius commiſeratione tangi potius, quàm ut contumelioſe eum alloquatur, quod tamen ex uoce [illegible] poſſis conijcere. Vnde poſtea Neſtor dicet, quaſi ex Diomedis uerbis, εἰ μ' ἐλεαίρεις, Si mei miſereris. Sub Diomedis autem perſona intelliges Poetam iudicium ſuum de Neſtore pronunciare, cuius ſedulitas & [illegible] In hac tertia iam ætate non ſit imminuta.

ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς) Parœmia eſt elegans & celebris, qua ſummum & extremum periculum ſignificatur. Quam Euſtathius ſumptam dicit à uulneribus, quæ iam incidi nouacula oportet, [illegible]. Theocritus etiam uſurpauit in Dioſcuris, [illegible] ubi interpretes uolunt hoc prouerbium ſumptum à circulatoribus, qui in cuſpide gladiorum ingrediuntur: aut ab ijs qui ferrum manu contrectant, ut refert etiam Eraſ. Adag. Chil. 1. cent. 1. prou. 8. Huic autem adagio ſimilia ſunt, Inter ſacrum & ſaxum. &, Inter malleum & incudem, de quibus uide eundem Eraſmum. Hoc autem loco, cū illud ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς obſcurius uideretur, ſubijcit Homerus illuſtrationis gratia, [illegible]. Vbi tamen ſuperfluum mihi uidetur, ἠὲ βιῶναι. Nam quæ ſpes tandem ſalutis in his rerum anguſtijs apparebat, ut eam etiam conciperet? Imò potius omnia ruinā & perniciem minitabatur & hoc ipſum eſt in acie nouaculæ eſſe, ubi res planè ſunt deploratæ. Poteſt tamen tolerari propter conſtructionem quæ id poſtulat.

Sic dixit: hic autem circa humeros induit pellem leonis
Fului, magni, talarem: cepitq. haſtam:
Perrexit uerò ire: illos autem illinc excitans abduxit heros.
Hi uerò quādo iam cuſtodes inter cōgregatos uenerūt,
Neq. dormientes cuſtodum duces inuenerunt,
Sed uigilanter cum armis ſedebant omnes.
Ac ueluti canes circum pecora ægrè cuſtodiunt in caula
Feram audientes ferocem, quæ in ſylua
Graditur per mōtes: multus autem tumultus in ipſam
Virorum & canum: atq. ab ipſis ſomnus perit:
Sic horum dulcis ſomnus à palpebris perijt
Noctem cuſtodientium triſtem: ad caſtra enim ſemper
Cōuerſi erāt (attētì) quādo Troianos audirēt ingruētes
Hos itaq. ſenex lætatus eſt uidēs, cōfirmauitq. ſermone,
Et eos, emiſſa uoce, uerbis uelocibus allocutus eſt:
Sic nūc, dilecti filij, cuſtodias agite, neq. aliquē ſomnus
Capiat, ne ludibrio fiamus hoſtibus.
Sic locutus per foſſam traijt: hi autem ſimul ſecuti ſunt
Argiuorum reges quotquot uocati erant ad conſilium.
Cum his uerò, Meriones & Neſtoris inclytus filius
Iuerunt: ipſi enim uocabāt ad unà ſecum conſultandū.

Ὣς φάθ', ὁ δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἑέσσατο δέρμα λέοντος
Αἴθωνος, μεγάλοιο, ποδηνεκές· εἵλετο δ' ἔγχος.
Βῆ δ' ἰέναι, τοὺς δ' ἔνθεν ἀναστήσας ἄγεν ἥρως.
Οἱ δ' ὅτε δὴ φυλάκεσσιν ἐν ἀγρομένοισι γένοντο,
Οὐδὲ μὲν εὕδοντας φυλάκων ἡγήτορας εὗρον,
Ἀλλ' ἐγρηγορτὶ σὺν τεύχεσιν εἵατο πάντες.
Ὡς δὲ κύνες περὶ μῆλα δυσωρήσωνται ἐν αὐλῇ,
Θηρὸς ἀκούσαντες κρατερόφρονος, ὅς τε καθ' ὕλην
Ἔρχηται δι' ὄρεσφι, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ἐπ' αὐτῷ
Ἀνδρῶν ἠδὲ κυνῶν· ἀπό τέ σφισιν ὕπνος ὄλωλεν· γρ. ἀπὸ δ'
Ὣς τῶν νήδυμος ὕπνος ἀπὸ βλεφάροιιν ὀλώλει,
Νύκτα φυλασσομένοισι κακήν· πεδίον δὲ γὰρ αἰεὶ
Τετράφαθ', ὁππότ' ἐπὶ Τρώων ἀΐοιεν ἰόντων.
Τοὺς δ' ὁ γέρων γήθησεν ἰδὼν, θάρσυνέ τε μύθῳ,
Καί σφεας φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Οὕτω νῦν φίλα τέκνα φυλάσσετε, μηδέ τιν' ὕπνος
Αἱρείτω, μὴ χάρμα γενώμεθα δυσμενέεσσιν.
Ὣς εἰπὼν, τάφροιο διέσσυτο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
Ἀργείων βασιλῆες, ὅσοι κεκλήατο βουλήν.
Τοῖς δ' ἅμα Μηριόνης καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς
Ἤισαν· αὐτοὶ γὰρ κάλεον συμμητιάασθαι.

Τάφρον δ' ἐκδιαβάντες ὀρυκτὴν, ἑδριόωντο,
Ἐν καθαρῷ, ὅθι δὴ νεκύων διεφαίνετο χῶρος
Πιπτόντων· ὅθεν αὖτις ἀπετράπετ' ὄβριμος Ἕκτωρ
Ὀλλὺς Ἀργείους, ὅτε δὴ περὶ νὺξ ἐκάλυψεν.
Ἔνθα καθεζόμενοι, ἔπε' ἀλλήλοισι πίφαυσκον·
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.
Ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀνὴρ πεπίθοιθ' ἑῷ αὐτοῦ
Θυμῷ τολμήεντι μετὰ Τρῶας μεγαθύμους
Ἐλθεῖν, εἴ τινά που δηΐων ἕλοι ἐσχατόωντα,
Ἤ τινά που καὶ φῆμιν ἐνὶ Τρώεσσι πύθοιτο,
Ἅσσά τε μητιόωσι μετὰ σφίσιν, ἢ μεμάασιν
Αὖθι μένειν παρὰ νηυσὶν ἀπόπροθεν, ἦε πόλινδε
Ἂψ ἀναχωρήσουσιν, ἐπεὶ δαμάσαντό γ' Ἀχαιούς.
Ταῦτά κε πάντα πύθοιτο, καὶ ἂψ εἰς ἡμέας ἔλθοι
Ἀσκηθὴς, μέγα κέν οἱ ὑπουράνιον κλέος εἴη
Πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, καί οἱ δόσις ἔσσεται ἐσθλή.
Ὅσσοι γὰρ νήεσσιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Τῶν πάντων οἱ ἕκαστος ὄϊν δώσουσι μέλαιναν,
Θῆλυν, ὑπόρρηνον· τῇ μὲν κτέρας οὐδὲν ὁμοῖον.
Αἰεὶ δ' ἐν δαίτῃσι καὶ εἰλαπίνῃσι παρέσται.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Νέστορ, ἐμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἀνδρῶν δυσμενέων δῦναι στρατὸν ἐγγὺς ἐόντων
Τρώων· ἀλλ' εἴ τίς μοι ἀνὴρ ἅμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος,
Μᾶλλον θαλπωρὴ, καὶ θαρσαλεώτερον ἔσται.
Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὃ τοῦ ἐνόησεν
Ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴ πέρ τε νοήσῃ,
Ἀλλά τε οἱ βράσσων τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις.

Foſſam.a.cum tranſiſſent effoſſam, conſederunt
In loco mundo, ubi iam cadauerum apparebat locus
Qui ceciderant: à quo reuerſus erat fortis Hector
Interficiēs Argiuos, quū iam nox tenebras offuderat:
Ibi conſidentes uerba inter ſe loquebantur.
Inter hos autē ſermonem cœpit Gerenius eques Neſtor:
O amici, annon iam aliquis uir conſideret ſuo ipſius
Animo audaci, ut ad Troianos magnanimos
Iret ſi quē forte hoſtiū capiat in extremis caſtris erran- *(tē*
Si quē forte etiā rumorē inter Troianos audiat,
Quæq; conſultent inter ſe, an uelint
Ibi manere apud naues procul, an ad ciuitatem
Iterum reuerſuri ſint quoniam domuerunt Achiuos?
Hæc omnia diſcere poſſet, & rurſus ad nos rediret
Illæſus, magna ei ſub cælo gloria eſſet
Vniuerſos apud homines. & ei præmium erit egregium.
Quotquot enim nauibus imperant optimates,
Ex his omnibus ei ſinguli ouem dabunt nigram,
Fœminā, agnū ubere alentē. huic qdē poſſeſſio nulla eſt *(ſimilis:*
Sēper.a in conuiuijs & feſtiuitatibus aderit.
Sic dixit: hi autem omnes quietè facti ſunt ſilentio.
Inter eos.v. etiam locutus eſt in bello fortis Diomedes:
Neſtor, me monet cor & animus generoſus,
Virorum hoſtium ingredi caſtra propè exiſtentia
Troianorum. ſed ſi quis me uir ſimul ſequatur & alius,
Maior mihi ſpes & audacius (i. maior fiducia) erit.
Euntibus ſimul duobus, alter ante alterum intellexit
Qualiter utile ſit: ſolus uerò etſi intelligat,
Tamen ei tardior animus eſt, debiliſq; conſilium.

COMMENTARIVS.

ὡς δὲ κύνες. Canes per antapodoſin comparationis intelliguntur cuſtodes Græcorum: pecora, ipſi Græci: caula, ipſa caſtra: ferox fera, Hector, ut etiam Euſtathius explicat. Nota autem hoc loco, canes intelligi cuſtodes, & ſpeciatim paſtorales, quos pecuarios uocat Columella, paſtoritios, Apuleius ποιμενικούς, αἰπόλους, Pollux ποιμνίων φύλακας, Conſtant. Geoponicis, κύνας ποιμενικὰς Suidas. unde canis illa apud Ouidium inter canes Actæonis pecudeſq; ſecuta Pœmenis. Quod genus ad defendenda pecora aduerſus feras, puta lupos & leones, quos hic Homerus θῆρα κρατερόφρονα appellat, adhiberi ſolet. Eſt autem canum uigilantia celeberrima inter reliqua quadrupedia, ut non immeritò uarius ſit eorum uſus ad cuſtodias tam pecorum, ut diximus, quàm etiā priuatarum ædium & publicarum. Inter quadrupedia dixi, quia anſer ſolertiorem cuſtodiam præbet quàm canis, ut ait Columella, teſtatam mirum Capitolio defenſo, per id tempus canum ſilentio proditis rebus, authore Plinio.

ἐπὶ τὰς φυλακάς. Hic erat præcipuus ſcopus aduentus horum heroum ad cuſtodiarum locum, ut cuſtodum uigilantiam aut ſocordiam explorarent, & eos pro ratione alterutrius ad officium ſuū uel laudando uel increpando exhortarentur & incitarent. Id autem ab Agamemnone Neſtori uidebatur demandari, ut antea diximus, & iam ille ſuo munere defungitur, idq; paucis. Vbi egregiā temporis rationem habuit orator Pylius qui ſatis alioqui longis ſermonibus delectari pro uitio ætatis, conſueuit.

τάφρον δ' ἐκδιαβάντες. Optime notat Euſtathius hoc loco hanc audaciam tranſiliendi foſſam Neſtori tribui tum ad cuſtodes, tū ad reliquos Heroas, qui ipſum comitabātur, & eos qui explorandi partes erant ſuſcepturi, quiqui illi tandem futuri ſint, confirmandos & magis corroborandos, qui ſenem illum iam ætate decrepita uideant periculum nullum reformidantē, ut facile eos pudeat, qui annis utantur florentioribus, eius uirtutem non imitari. quod cum faciant, ſatis docent plurimum poſſe aliena exempla ad ſuſceptionem periculorum.

ἐν καθαρῷ. Hæc ſatis explicuimus ſuprà libro octauo.

ὦ φίλοι. Quia præſens negotium [illegible] potiùs poſtulabat, quàm orationis ambages, ideò ſtatim Neſtor rem nudè proponit, cuius gratiā hi proceres erant conuocati, idq; inſuper contorto genere orationis, quaſi in rem ſtatim eſſet deueniendum. Habet enim interrogatio in dicendo neſcio quid ad perſuadendum & commouendum [illegible] & efficacitatis, unde eam Longinus dicit, [illegible] & Hermogenes [illegible] eſſe [illegible]. Nos autem ſigillatim orationem Neſtoris excutiamus, primùm honeſta & periucunda amicorum compellatione eorum animos quodammodo demulſit ac deliniuit, ut ſperarent eum nihil dicturum, quod eis non eſſet decorum & glorioſum, prout amicum amico talia ſuadere par eſt. Deinde rem proponēs quæ erat de ſuſcipiendis explorandi Troianorum caſtra partibus audacem ad illud uirum poſtulans, uidetur omnes ad id alacriter aggrediendum excitare, ut qui hac ratione non obſcura uirtutis ſuæ documenta ſint exhibituri. Cùm autem Troianos magnanimorum appellatione cohoneſtat, innuit eum etiam, qui eorū caſtra ſpeculaturus ſit, magnanimum eſſe debere: imo quod magis eſt, θυμῷ τολμήεντι, ut ſtatim antea dicebat. Tum exponit, quid ſit exploratori faciendum, primum uidelicet, ut uideat ſiquem in extremis caſtrorum partibus poſſit intercipere ubi eſt tacita quædam [illegible] de capiēdo Dolone, ut poſteà uidebimus. In eum tamen finem hoc dicit Neſtor, ut ab eo quem explorator prehēdere potuerit, de Troianorū ſtatu ſciſcitari poſſit. Secundo, ſi id fieri nequeat, conetur per ſe ipſe aliquid inter ipſos Troianos de eorum conſilijs certi expiſcari. Quod quanti ſit commodi & utilitatis, norunt rei militaris periti: ſiquidem hoc eſt in bellis rei feliciter gerendæ caput, conſilia hoſtium explorare & reſciſcere. Hoc ergo ſi quis proſpere exequatur, addit Neſtor quid inde adepturus ſit, immenſam gloriam & laudem pro tam arduo & graui ſuſcepto periculo. Solent enim illa egregijs factis, & quæ multos difficultate ſua potuerint deterrere, quaſi perpetui comites ſemper adhærere. Deinde præmium etiam reliquorum omnium optimatū nomine ei pollicetur, ut ſentiat ſe non fruſtra & incaſſum hoc beneficio Græcos affeciſſe, à quibus remunerationem etiam illius ſit reportaturus, non quòd uirtus magis præmijs, quàm per ſe ipſa debeat excitari: ſed quia honeſtum eſt ea plerumque offerre, atque ei impertiri, quæ quis honeſte aut non petat, aut etiam non accipiat, ut alibi antea copioſe probauimus. Sed quale eſt tandem illud præmium? τῇ μὲν κτέρας οὐδὲν ὁμοῖον, inquit Neſtor. Quod ille [illegible] dixit [illegible], ut ait Euſtathius. Nullus enim ſanæ mentis dixerit ouem, quæ agnum lactet, omnium bonorum præſtantiſſimum. Et mireris forſan, quòd

quòd tam exiguo munere tantum negotium explorandi compenſari uelit Neſtor: niſi dicas in ſummo honore & pretio habitã olim rem pecuariam, à qua etiam diuites & potentes uiri denominabantur, ut de illa epitheta πολύαρνι, πολυμῆλος, ex quibus Varro lib. 2 de Re ruſt. cap. 1 colligebat eius rei pecuariæ dignitatem, cum ex illis appellationibus conſtaret, de antiquis illuſtriſſimũ quéque paſtorem extitiſſe. Hinc eſt quòd etiam ipſas pecudes propter caritatem aureas habuiſſe pelles tradiderunt, ut Argis Atreus, quã ſibi Thyeſtem ſubduxiſſe queritur: ut in Colchide Aeta, ad cuius arietis pellem profecti regio genere dicũtur Argonautæ: ut in Libya ad Heſperidas, unde aurea mala, id eſt, ſecundum antiquam conſuetudinem, capras & oues, quas Hercules ex Africa in Græciã exportauit. Ea enim ſua uoce Græci appellarunt μῆλα, &c. hæc Varro. Iam uerò cum hæc ita ſint, nõ fuit exigua illa merces, qua Neſtor exploratori ſpondebat, ſiquidem ad rẽ pecuariam augendam non parum erat collatura ouis cum agno, ex quibus adhuc fœcũdior ſoboles poterat propagari. Dicam generalius de ouibus, quod Varro ibidem notat, quadrupedium ſyluestrium, quas utilitatis cauſas deprehenſas homines incluſerunt, ut manſueſcerent, primas oues aſſumptas, & propter utilitatem & propter placiditatem maxime enim hæ natura quietæ & aptiſſimæ ad uitam hominum. Ad cibum enim lac & caſeum adhibitum, ad corpus ueſtitũ & pelles attulerunt. Vnde Plinius corporum tutelam ouibus deberi, alteram illius utilitatis partem intelligens, dixit. Proinde non immerito ita de oue illa protulit Neſtor, [illegible] cum ex eo tot commoda in poſſidentem redeant. Prætermitto alia etiam ex illo emolumenta, quæ ex rei ruſticæ ſcriptoribus facile poteris obſeruare. Hanc porro ouem Neſtoris Palladius matricem appellaret, [illegible] Florentinus, quæ agnum alit: ut hoc in tranſcurſu ſciat lector. Addit inſuper quiddam tertium de conuiuijs, quibus illum exploratorem ſemper interfuturum pollicetur. Scimus autem ex hoc ipſo Poeta, quantus honor ſit ille qui in conuiuijs exhibebatur.

[illegible]) Cur colorem nigrum in hac oue commendaret Neſtor, quærebam, cùm dicat Columella, colorem album in ouibus eſſe optimum, tum etiam utiliſſimum, quòd ex eo plurimi fiunt, neq. hic ex alio. Sed addit tamen, ſuapte natura pretio commendabiles pullum & fuſcum. At pullum etiam nigrum eſt, authore Seruio. Aliud eſt etiam quod obſeruauimus, non intelligere Neſtorem ſingulos proceres Græcos ouem ſingulam eſſe huic exploratori daturos, ſed omnes ſimul unicam tantum. Nam ἕκαστος, ut ait Euſtathius, πάντας ſignificat [illegible].

οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν) Quæ ſit huius ſilentij procerum cauſa, non facilè dixeris. Non fuit enim puſillanimitas, quia ea etiam fuiſſet in Diomede, cui proculdubio hoc quoq. ſilentium attribuitur: deinde ſinguli fortitudinem ſuam teſtatam faciunt, cum ſe Diomedi ſocios adiungere certabant. Fuit ergo fortaſſe mutua quædam illorum Heroum inter ſe reuerentia, ne inferiores ſuperioribus loquendi principatum præriperent, cuiuſmodi etiam ratio potuit antea eſſe lib. 3 pag. 52 ubi poſt ſilentium tandem Menelaus quem adhuc tacere non oportebat, cum ad eum directe totum negotium ſpectaret, loquutus eſt. Aut ſi hoc non fuerit, neſcio quid prudentia in illis commendandum eſt, qui temere & præcipitanter non loquantur: ſed re, de qua agitur, diligentius expenſa & examinata.

τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε) Primas hic loquendi partes Diomedi aſſignat, quòd eum par eſſet cæteris ad hanc prouinciam ſuſcipiendam alacriorem, qui eos heſterna die fortitudine antecelluerat. Ait ergo hoc explorandi munus ſe obiturum, cum ea tamen conditione, ut ei ſocius adiungatur: quod nos etiam paulò pòſt enarrabimus. Neſcio autem an Euſtathio aſſentiamur, qui dicit impulſum fuiſſe ad hoc ſubeundum periculum Diomedem, quòd nimirum eſſet φιλάργυρος, unde audito præmio agnæ illius matricis, alacrius hoc periculum ſubijt. Verba illius ſunt hæc, ne quis me calumniari arbitretur: [illegible] Vbi multum heroi magnanimo detrahere uidetur, quia non ſpe lucri ſed ex ſpontanea quadam generoſitate et à natura inſita tantum aggrediatur facinus, ut ego quidem bene ominor. Quod ſi Euſtathio credimus, id in Diomede erit improbãdum. quia ſordida & ſpurca eſt illa fortitudo, ſi uere dici debet fortitudo, quæ ſpe lucri tantum excitatur, non ipſius honeſti gratia, qui omnium uirtutum eſt finis.

ἀλλ' εἴ τίς μοι ἀνὴρ) Ait Diomedes ſe cum maiore audacia hoc periculum ſubiturum, ſi ſocius ſibi adiungatur, quàm ſi ſolus eſſet: cuius rei ſtatim ſententioſam rationem ſubijcit, σύν τε δύ' ἐρχομένω, &c. Quod etiam uſurpauit Socrates apud Platonem in Protagora, ubi ad Protagorã ſic loquitur. [illegible] id eſt, Protagora, ne exiſtima me alia de cauſa tecu diſſerere uelle, niſi ut ea, de quibus quotidie ambigo, inter nos diſpiciamus. Rectè enim Homerum dicere arbitror: Conueniant bini, melior ſententia conſtat. Omnibus enim hominibus ita comparatum uidetur, ut coniunctis operis, ad rem quamuis & efficiendam & dicendam & cogitandam maiore etiam & feliciore ualeant facultate. Hæc ille. Quæ experientia ſatis luculenter comprobat. Vix eſt enim ut ullum negotium ſolus feliciter conficias, adeò politicum & ſociabile illud animal in omnibus rebus ſocietatem & conſortium poſtulat. Hinc illud uulgatum, [illegible] cuius alias meminimus. Quò pertinet etiam illud Euripidis in Heraclidis, [illegible]. Nec minus illud, [illegible]. Quibus imbecilla hominum per ſe & ſingularis uirtus ſignificatur. Virtutem autem intelligo omnem ad res gerendas quaqua ratione facultatem, ſiue in deliberando ſiue in exequendo. A quo non alienum aut abſurdum contemplatione cenſeo, quod ſummus rerum omnium opifex Deus hominẽ ſolum eſſe iam ab ipſo principio noluit, ſed ei uitæ ſociam & auxiliatricem adiunxit mulierẽ. [illegible], inquit Deus, [illegible]. Quid quod ipſamet Sacroſancta Deitas ſola non eſt, perſonarum, quas ternas in una eſſentia agnoſcimus reſpectu, quaſi [illegible] illam uniuerſa Natura abhorreat, quod ex eius ſingulari inſpectione facilè obſeruari poteſt, ne nos in omnibus diſpiciendis occupemur. Ergo quicquid geris, aduocato idoneo ſocio tum facilius tum quoque tutius geres, quod ipſum te Diomedes primus, in huiuſmodi ſcriptoribus antiquis, docuit egregio iſto [illegible], quod uſurpauit bis Tullius Epiſt. ad Att. lib. 9. Vna fuiſſemus, inquit, conſilium certe non defuiſſet, σύν τε δύ' ἐρχομένω. Epiſt. iam lib. 9 Varroni, Vellem, inquit, alicubi eſſes. Siquid bona ſalutis, σύν τε δύ' ἐρχομένω. Ratio Diomedis hæc eſt, quod duobus de re aliqua conſilium capientibus melius alter altero quid utilius ſit iudicet: ſi quis uerò ſolus fuerit, etiamſi aliquid factu utile exiſtimarit, minus tamen illi eſſe audaciæ, quod nimirum ſibi ipſi ſatis non fidat, & certi nihil tandem poſſit apud ſe ſtatuere. ubi ſi duo fuerint, alterum alter confirmare in ſententia poteſt, ſiquidem rectam iudicauerit. Quod ipſum non ſolum in priuatis, ſed etiam in publicis negotijs obtinet. unde quodcunque politiæ ac ciuilis gubernationis genus eſt, modò rectè inſtitutum, nunquã ab uno ſolo, ſed à pluribus adminiſtrari ſolet. A pluribus dico, non quod præter Diomedis ſententiam binarium numerum nõ approbem, qui poteſt etiam ſufficere, modò ex Diomede ac Vlyſſe aliquo conſtituatur: non etiam quod neſciam periculoſam eſſe interdum in rebus gerendis capitum & ſententiarum pluralitatem, ſed quia neque tutum eſt ſemper omnia ad duos tantum reſtringi, neque ad nimis multos etiam extendi. Proinde pluralitas illa, de qua loquor, mediocris intelligatur, quæ optime poteſt admitti: quia facilius inter plurium ſententias aliquid ſani poteſt ſtatui & iudicari, ſi quidem illud duobus tantum tribuitur. Quod facillimè à quouis ſano homine poteſt intelligi. Apage ergo illas hominum monarchias, qui omnia ſolo ſuo arbitratu moderari uolunt, qui in rebus gerendis ſe tantum in conſilium aduocant, & quocunque eos animus impulerit, illud demum amplectuntur, ſecundi aut tertij cuiuſpiam aſpernantur conſilia.

Sic dixit: illi uerò uoluerunt Diomedẽ multi ſequi:	Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἔθελον Διομήδεϊ πολλοὶ ἕπεσθαι·
Volebant Aiaces duo, famuli Martis	Ἠθελέτην Αἴαντε δύω, θεράποντες Ἄρηος,
Volebat Meriones: ualdè autem uolebat Neſtoris filius:	Ἤθελε Μηριόνης, μάλα δ' ἤθελε Νέστορος υἱός.
Volebat & Atrides haſta inclytus Menelaus,	Ἤθελε δ' Ἀτρείδης δουρικλυτὸς Μενέλαος·
Volebat & audax Vlyſſes adire exercitum	Ἤθελε δ' ὁ τλήμων Ὀδυσεὺς καταδῦναι ὅμιλον
Troianorũ: ſemper.n. ei in mẽtib. animus erat audax,	Τρώων· αἰεὶ γάρ οἱ ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἐτόλμα.
Inter hos uero dein locutus eſt rex uirorũ Agamemnõ:	Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Tydide Diomedes, meo chariſſime animo,	Τυδείδη Διόμηδες ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,

Τὸν μὲν δὴ ἕταρόν γ' αἱρήσεαι ὅν κ' ἐθέλῃσθα,
Φαινομένων τὸν ἄριστον, ἐπεὶ μεμάασί γε πολλοί.
Μηδὲ σύ γ' αἰδόμενος σῇσι φρεσὶ, τὸν μὲν ἀρείω
Καλλείπειν, σὺ δὲ χείρον' ὀπάσσεαι αἰδοῖ εἴκων,
Ἐς γενεὴν ὁρόων, μηδ' εἰ βασιλεύτερός ἐστιν.
Ὣς ἔφατ', ἔδεισεν δὲ περὶ ξανθῷ Μενελάῳ.
Τοῖς δ' αὖτις μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Εἰ μὲν δὴ ἕταρόν γε κελεύετέ μ' αὐτὸν ἑλέσθαι,
Πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην,
Οὗ πέρι μὲν πρόφρων κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἐν πάντεσσι πόνοισι, φιλεῖ δέ ἑ Παλλὰς Ἀθήνη.
Τούτου δ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
γρ. [illegible] Ἄμφω νοστήσαιμεν, ἐπεὶ περίοιδε νοῆσαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Τυδεΐδη, μήτ' ἄρ με μάλ' αἴνεε, μήτε τι νείκει.
Εἰδόσι γάρ τοι ταῦτα μετ' Ἀργείοις ἀγορεύεις.
Ἀλλ' ἴομεν μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, ἐγγύθι δ' ἠώς·
γρ. πλέω Ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε, παρῴχηκεν δὲ πλέων νὺξ
Τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται.

Hunc quidem ſocium eliges quem uolueris
Præſentium optimum, quandoquidem cupiunt multi.
Neq; tu reuerentia tua in mentibus fortiorem quidem
Relinque: tu a. deteriorem comitem deligas pudori cedens,
Ad genus reſpiciens: neq; ſi maior rex ſit.
Sic dixit: timuit autem de flauo Menelao.
Inter eos a. rurſus locutus eſt in bello ſtrenuus Diomedes.
Si igitur ſocium iubetis meipſum eligere,
Quomodo deinde Vlyſſis ego diuini obliuiſci poſſem,
Cuius eximie quidem alacre cor & animus uirilis
In omnib. laboribus, amatq; ipſum Pallas Minerua?
Hoc certe comitante etiam ex igne ardenti
Ambo redierimus: nam ualde nouit conſulere.
Hunc a. uiciſſim allocutus eſt patiens nobilis Vlyſſes.
Tydide, neq; me nimium lauda, neq; quicquam uitupera:
Scientes enim hæc inter Argiuos loqueris.
Sed eamus, ualde e.n. nox perficitur, prope a. eſt aurora:
Stellæ u. iam proceſſerunt: præteriitq; maior pars noctis
Nempe duæ partes. tertia a. adhuc pars reliqua eſt.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Iam ruptum eſt Principum [illegible], & [illegible] anteà periculum explorationis reformidaſſe credidiſſe potuiſti, nunc ſententiam demutes, cum eos [illegible] quaſi altercatione [illegible] ſponte [illegible] animaduertis. Dubium enim non eſt, quin audito Diomede, [illegible] ſermone [illegible], optare ſe quam maxime, ut ſe quiſ per ſe ſocij ei adiungerentur. Erant autem numero ſex Aiax Telamonius, Aiax Oileus, Meriones, Antilochus, Menelaus, & Vlyſſes, qui unanimi conſenſu ſeſe comites Diomedi addicebant. Poëta inter eos Antilochum Neſtoris filium alacriorem omnibus fuiſſe obſeruat: hoc enim ſignificant illa, [illegible] Vbi [illegible] quodammodo Neſtoris gloriæ [illegible] ut cum ipſe [illegible] Neſtor huic adeundo periculo non eſſet idoneus, filium tamen habuerit paterni animi & alacritatis ſucceſſorem, unde factum etiam fuiſſe anteà annotauimus, ut etiam ipſi Antilocho primas in prælio tribuerit. Poſt Antilochum uero in Vlyſſis [illegible] deſiderio magis immoratur, in quo obſeruat perpetuam [illegible] quæ cum ſemper in eo [illegible], in præſentiarum etiam [illegible], nunc [illegible] ob operis futuri [illegible], commendans fortitudinis nomine (hanc enim, quoque [illegible] neq; [illegible] conſilio aut [illegible] tantum, ſed etiam bellico robore præſtitiſſe, qua parte ab [illegible] Neſtorem, [illegible] altera [illegible] cederet.

[illegible] Agamemnonis [illegible] ratiuncula eſt ut moneat Diomedem, quis ei ex tanto Heroum numero delectus ſit faciendus, [illegible] quem reuera [illegible] omnium iudicaret, nulla habita perſonarum dignitatis ratione. Sed cur hoc [illegible] Poëta, [illegible] timuit Agamemnon fratri ſuo Menelao, ſiue quod ſimpliciter eum [illegible] nollet eum in [illegible], uel quod eum etiam tanto periculo & negotio imparem exiſtimaret. Vt ut ſit, noluit a Diomede [illegible] eligi Menelaum, quem poterat cæteris omnib. præferre, quod genere eſſet omnium illuſtriſſimus, & dignitate cæteros omnes poſt Agamemnonem antecelleret. Porro [illegible] exprimit Poëta multorum hominum ingenium qui in quolibet negotio malunt eſſe [illegible], quàm homines eidem ipſi negotio idoneos aduocare, cum generis claritas per ſe res ſit futilis & inanis ad rerum confectionem, & quæ parum [illegible] reliquis adminiculis deſtituatur. Et id ſcilicet faciunt, quia illorum hominum gratiam captant, iis quodammodo ſubblandiri, quibus tantum honoris contulerint. Habet ſiquidem etiam neſcio quid [illegible] generis ſplendor, ſub cuius ſpecie alia quoque [illegible] deberi ſibi cenſent, proinde gratiam apud eos quoq; demerentur, qui multa eis attribuerint, ut ſi fortitudine a [illegible] opus ſit, nobilem [illegible] aduocet, [illegible] tantum negotium ſola illius manus ope poſſe perag. cum tamen res ipſa aliter ſe habeat, & ueritas aliam a ſe uocem eliceret, niſi illam placendi & aſſentandi uoluntas iam extorſiſſet. Quod uidebatur facere Diomedes, ſi Menelaum in hoc negotio præ cæteris ſibi ſocium adiunxiſſet, cum nullus eſſet inter alios, qui eo non eſſet aptior.

[illegible] Cum ſibi datam eligendi ſocij libertatem uidet Diomedes, ea ſtatim utitur, & nulla habita dignitatis ratione, eum ſibi aſſciſcit, qui conſilio & fortitudine in obeundis laboribus [illegible], diuinum Vlyſſem, quo ſocio non dubitare ſe teſtatur, quantumuis ardua adire pericula cum ſpe [illegible] facillime euaſurum. Vbi paucis Vlyſſis laudes perſtringuntur, quæ in eo potiſſimum uerſantur, quod [illegible] ſit præditus, quæ duo ad [illegible] negocia conficienda multum conferunt. Ex quo autem dicit eum [illegible] Minerua [illegible], quia non ſolum in deliberando & capiendo conſilio, ſed in rebus etiam agendis poteſtas [illeg] apud ueteres [illegible] non ſolum prudentem, ſed bellicoſam quoque ſe fingunt. Quod docet non eſſe otioſam uirtutem prudentiam, ſed omnium [illegible] cuius capta [illegible] actus rerum neceſſario conſequantur.

[illegible] Accius uetus Latinorum tragicus hanc [illegible], quam ipſe Nyctegreſiam inſcripſit, compoſuerat, ex qua reliqua ſunt paulla [illegible] quædam fragmenta, ex quibus facile eſt iudicatu, eum quaſi [illegible] Poëtam noſtrum imitatum. Videbit in hoc loco lector, ſic enim hæc uerba [illegible] transferebat, An ego Vlyſſem obliuiſcar unquam, aut quenquam præponi uelim? Iam uero quod Vlyſſem ſibi ſocium aſciſcit Diomedes, ita interpretatur Apuleius, ex ipſius Homeri mente, quod etiam Eraſmus repetit, in rebus periculoſis duo eſſe adhibenda, conſilium & opem. Vlyſſes enim prudens, fortis uero Diomedes. Verba Apuleij ſunt hæc. Iidem cum rebus creperis & afflictis ſpectatores deligendi ſunt, qui nocte intempeſta caſtra hoſtium penetrent: nonne Vlyſſes cum Diomede deliguntur, ueluti conſilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius, &c. Eſſe autem coniungendam fortitudinem cum prudentia nos alias ſatis docemus, præcipue ſup. lib. 1 pag. 14.

[illegible] Vulgatum eſt illud Pittaci, ſeu ut alij uolunt, Chilonis [illegible] & illud Phocylidis [illegible]. Quod non obſeruatum pleraque per ſe laudanda [illegible] ſubijcit. Vnde in omnia uirtutum genera peccatur, exceſſu uidelicet: quod uitioſum eſſe, docent Morum ſcriptores. Ex iuſtitia fit [illegible], quod ſummam eſſe iniuriam trita monet paræmia. Ex fortitudine audacia & temeritas in adeundis periculis. Ex liberalitate prodigalitas, ex clementia miſericordia, & ſic plane de cæteris. Hinc eſt quod cum honeſtum ſit uirtutes amicorum non ſolum agnoſcere, ſed etiam laudibus extollere, tamen id damnandum uideatur, ubi regina illa rerum omnium mediocritas abeſt, proinde uidendum eſt ne nimis laudes, quod aſſentationis cuiuſdam ſpeciem præ ſe fert. adeo euitanda quoque eſt nimia illa amicorum & exuberans propenſio, quæ in amicorum laudibus prædicandis uerſatur, idq; potiſſimum illis præſentibus: quia honeſti eſt & cordati uiri, laudes ſuas [illegible] decantatas facilè non audire, ne nimium quoque ſibi ipſe placere uideatur, & ſe dignum eiuſmodi encomijs arbitrari. Atque hoc ipſum eſt, quod Vlyſſem male habuit. Ideo ait Diomedi [illegible]. Quamuis enim uera de quopiam dixeris, ſolet tamen ille ad ſui prædicationem pudore quodam ſuffundi, ut iam diximus. Vnde alloquutura Achillem Clytemneſtra his uerſibus egregie præfatur apud Euripidem in Iphigen. Aulid.

πῶς ἄν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεὴς τοῦδ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν.
αἰνούμενοι γὰρ οἱ ἀγαθοὶ τρόπον τινὰ
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἢν αἰνῶσ' ἄγαν. id eſt,

Quomodo te laudabo neq; nimium [illegible]
Neq; minus quam decet, ne tuam amittam gratiam?
Laudati enim boni, quodammodo
Odio proſequuntur laudantes, ſi laudent nimium.

In hac

In hac ergo quoque parte uidendum eſt, ut mediocritas, quam non immeritò aureã appellabat Flaccus, obſeruetur. Iam uerò quod addit Vlyſſes, μήτε τι νείκει, quò pertinet? aut quænam illius dicẽdi cauſa ipſi fuit à Diomede data? Quid enim in Vlyſſe uituperabat Diomedes? uoluit ergo [illegible] orator loqui, quaſi dicat: Cum de me ſermonem inijcis, Diomedes, noli in meis laudibus recenſendis eſſe nimius, ſed neque etiam in me uituperando occupari. Illud enim ut non patiar, facit pudor meus, & tot uirorum, quibus ego iam ſum cognitus præſentia: hoc uerò minus etiam mihi gratum foret, quia nihil in me uituperabile agnoſco, teſtibus etiam tot amicis præſentibus. Nam illud εἰδόσι γάρ τοι ταῦτα, &c. in utramque partem refero. Vel ſanè illud, μήτε τι νείκει, habet neſcio quid redundantiæ Græcanicæ in Homero aliud fortaſsis agente. Sed nolo Zoilum imitari.

μάλα γὰρ νύξ) Ecce quàm copioſè rem unicam Poeta expreſſerit, quinque enim diuerſas locutiones adhibuit ad diei aduentum ſignificandum. Dixi quinque, licet Euſtathius quatuor tantum enumeret, quia uidelicet primum illud μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, non intellexit, quòd ad illud ipſum exprimendum reliquæ quatuor phraſes adhibeantur.

ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε) Hinc conſtat Vlyſſem etiam aſtrologiæ fuiſſe peritum, qui ex ſyderum progreſſu inſtare diem intellexerit. Quod melius in Odyſſea uidebimus.

παρῴχηκεν δὲ πλέων νύξ) Euſtathius dicit ambiguum eſſe huius loci ſenſum. Incertum enim an intelligat, τῶν δύο μοιρῶν τὴν πλείω μοῖραν παρῴχηκεν ἡ νύξ, ut aliquid adhuc ex utraque illa parte ſuperſit & tertia pars integra. Vel an geminæ partes totæ tranſierint, & cum illis ſimul aliquid ex tertia, ut illa tota non ſuperſit: uel an duæ iam partes integræ tranſierint, & tertia tota reſtet. Ego uerò poſtremum ſenſum, ut magis perſpicuum, amplector.

τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα) Notandum eſt, quod ex ueteribus monet Euſtathius, intelligere Poetam noctem τριφύλακον, hoc eſt triũ cuſtodiarũ, cum eam in tres partes diuidat, ut etiam diem, cum ait, ἔσσεται ἢ ἠὼς ἢ δείλη ἢ μέσον ἦμαρ. Apud Romanos cum diem a media nocte ad mediam noctem ſequentem conſtituerent, obſeruata non fuit illa partium noctis ſingularis diſtributio ſed ſolum primã facem, uel Veſperuginem, id eſt noctis initium & conticinium noctis, quæ mox concubia, uel intempeſta dicebatur, expreſſerunt: illud tamen tempus tenebrarũ, quæ eſt altera pars diei naturalis, τετραφύλακον fecerunt, non τριφύλακον, ut Homerus: hoc eſt, quatuor conſtituerunt uigilias, quarum ſingulæ ex tribus horis conſtarent: hinc prima, ſecũda, tertia, quarta uigilia. Vnde Lucanus lib. 7. Tertia iam uigiles commouerat hora ſecundos. Itaq; hinc colligere licet, ſi noctes Homerus τριφύλακας fecit, ut feciſſe ſummo eſt argumento hic locus, ſingulas uigilias quatuor horarum ſpatio fuiſſe ſupputatas. At memini in Euripidis Rheſo τετράμοιρον νυκτὸς φρουρὰν legiſſe ſub ipſum initium. Sed poſteriores illi Poetæ ab Homero ſæpiſsime diſſentiunt. Porrò de partibus noctis cõſule Pollucem lib. 1. cap. 7. unde hic locus poterit aliquantulum illuſtrari.

Sic locuti, arma grauia induerunt.	Ὣς εἰπόνθ', ὅπλοισιν ἐνὶ δεινοῖσιν ἐδύτην.	
Tydidæ quidem dedit conſtans in prælio Thraſimedes	Τυδείδῃ μὲν δῶκε μενεπτόλεμος Θρασυμήδης	
Enſem ancipitem (nam ſuus apud naues remanſerat)	Φάσγανον ἄμφηκες. τὸ δ' ἑὸν παρὰ † νηυσὶ λέλειπτο,	χ. νηί
Et ſcutum & ei galeam capiti impoſuit	Καὶ σάκος· ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε	
Taurinã ſine conoq; & ſine criſta, quæ καταῖτυξ (i. caſsis)	Ταυρείην, ἄφαλόν τε καὶ ἄλλοφον, ἥ τε καταῖτυξ	
Vocatur. tuetur autem caput pubeſcentium iuuenum.	Κέκληται, ῥύεται δὲ κάρη θαλερῶν αἰζηῶν.	
Meriones autem Vlyſsi dedit arcum & pharetram,	Μηριόνης δ' Ὀδυσῆϊ δίδου βιὸν ἠδὲ φαρέτρην	
Et enſem & ei galeam capiti impoſuit	Καὶ ξίφος. ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,	
Ex pelle factam: multis autem intrinſecus loris	Ῥινοῦ ποιητήν· πολέσιν δ' ἔντοσθεν ἱμᾶσιν	
Ligata erat fortiter. extrinſecus autem candidi dentes	Ἐντέτατο στερεῶς· ἔκτοσθε δὲ λευκοὶ ὀδόντες	
Albi dentis ſuis crebri muniebant hinc atq; illinc,	Ἀργιόδοντος ὑὸς θαμέες ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα,	
Benè & ſcitè: in media autem pileus aptatus erat.	Εὖ καὶ ἐπισταμένως, μέσσῃ δ' ἐνὶ πῖλος ἀρήρει.	
Hanc quondam ex Eleone Amyntoris Ormenidæ	Τήν ῥά ποτ' ἐξ Ἐλεῶνος Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο	
Eripuit Autolycus, ſolidam domum quum effregiſſet:	Ἐξέλετ' Αὐτόλυκος, πυκινὸν δόμον ἀντιτορήσας·	
In Scandia autem dedit Cytherio Amphidamanti:	* Σκαίδειαν δ' ἄρα δῶκε Κυθηρίῳ Ἀμφιδάμαντι,	χ. σκανδάν
Amphidamas autem Molo dedit pro hoſpitalis munere:	Ἀμφιδάμας δὲ Μόλῳ δῶκε ξεινήϊον εἶναι·	
Sed hic Merioni dedit ſuo filio ad geſtandum:	Αὐτὰρ ὁ Μηριόνῃ δῶκεν ᾧ παιδὶ φορῆναι.	
Tum uerò Vlyſſes texit caput circum poſita.	Δὴ τότ' Ὀδυσσῆος πύκασεν κάρη ἀμφιτεθεῖσα.	
Hi uero poſtquam arma grauia induerunt,	Τὼ δ' ἐπεὶ οὖν ὅπλοισιν ἐνὶ δεινοῖσιν ἐδύτην,	
Perrexerunt ire. reliquerunt. n. illic omnes optimates.	Βάν ῥ' ἰέναι, λιπέτην δὲ κατ' αὐτόθι πάντας ἀρίστους·	
His autem fauſtam miſit ardeolam prope uiam	Τοῖσι δὲ δεξιὸν ἧκεν ἐρωδιὸν ἐγγὺς ὁδοῖο	
Pallas Minerua: hi autem non uiderunt oculis	* Παλλὰς Ἀθηναίη· τοὶ δ' οὐκ ἴδον ὀφθαλμοῖσι	χ. [illegible]
Noctem per obſcuram: ſed clangentem audiuerunt.	Νύκτα δι' ὀρφναίην, ἀλλὰ κλάγξαντος ἄκουσαν.	
Gauiſus eſt. n. ob auẽ Vlyſſes, precatus eſt. n. Mineruã,	Χαῖρε δὲ τῷ † ὄρνιθ' Ὀδυσεύς, ἠρᾶτο δ' Ἀθήνῃ,	χ. ὄρνιθι ὀδυσ.
Audi me ægidem geſtãtis Iouis filia, quæ mihi ſemper	Κλῦθί μευ αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἥ τέ μοι αἰεὶ	
In omnibus laboribus ades. neq; te lateo	Ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίστασαι, οὐδέ σε λήθω	
Quũ moueor: nũc rurſus maximè me dilige Minerua:	Κινύμενος· νῦν αὖτε μάλιστά με † φῖλαι Ἀθήνη·	χ. φίλ.
Da. v. rurſus ad naues nos illuſtres reuerti,	Δὸς δὲ πάλιν ἐπὶ νῆας ἐϋκλεῖας ἀφικέσθαι,	
Patrato magno facinore, qd' Troianis ſollicitudini ſit.	Ῥέξαντας μέγα ἔργον ὅ κεν Τρώεσσι μελήσει.	
Secũdus deinde pcatus eſt in bello ſtrenu' Diomedes:	Δεύτερος αὖτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,	
Audi nunc, & me Iouis filia indomita,	Κέκλυθι νῦν καὶ ἐμεῖο Διὸς τέκος Ἀτρυτώνη,	
Sequere me, ſicut quũ patrẽ ſequebaris Tydeũ diuinũ	Σπεῖό μοι ὡς ὅτε πατρὶ ἅμ' ἕσπεο Τυδέϊ δίῳ	
Ad Thebas, quando pro Achiuis legatus iuit:	Ἐς Θήβας, ὅτε τε πρὸ Ἀχαιῶν ἄγγελος ᾔει.	
Hos. n. ad Aſopum liquit loricatos Achiuos.	Τοὺς δ' ἄρ' ἐπ' Ἀσωπῷ λίπε χαλκοχίτωνας Ἀχαιούς.	
Sed ipſe blandam orationem ferebat Thebanis	Αὐτὰρ ὁ μειλίχιον μῦθον φέρε Καδμείοισι	
Illuc ſed retro abiens ualde ardua patrauit opera	Κεῖσ', ἀτὰρ ἂψ ἀπιὼν μάλα μέρμερα μήσατο ἔργα	
Tecum diua Dea, quando ei prompta aſtitiſti:	Σὺν σοί, δῖα θεά, ὅτε οἱ πρόφρασσα παρέστης.	
Sic nunc mihi uolens adſis, & me ſerua,	Ὥς νῦν μοι ἐθέλουσα παρίστασο, καί με φύλασσε·	
Tibi. n. ego ſacrificabo iuuencam hornam, lati frontem,	Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν, εὐρυμέτωπον,	

Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ·
Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.
Ὣς ἔφαν εὐχόμενοι· τῶν δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
Οἳ δ' ἐπεὶ ἠρήσαντο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
Βάν ῥ' ἴμεν ὥστε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν
χ. ἀμφόνον ἂμ φόνον, ἂν νέκυας, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

Indomitam, quam nondum ſub iugum duxit uir
Hanc tibi ego ſacrificabo: aurũ cornibus circũfundens.
Sic dixerũt precãtes. hos a. audiuit Pallas Minerua.
Hi autem poſtquam precati ſunt Iouis filiam magni,
Perrexerunt ire uelut leones duo per noctem nigram,
Per ſtragẽ, per cadauera, perq. arma, & atrũ ſanguinẽ.

COMMENTARIVS.

[illegible].) Iam uterque Heros armis inſtruitur, quibus tutius ſuſceptum explorandi munus obire poſsit: quia tamen uterque præcipua arma, atque ea quæ ſaltem in hunc finem commodiora uidebantur, in tentorijs reliquerant, duo illi excubiarum duces Thraſymedes & Meriones ſua illis commodant. ille Diomedi enſem, ſcutum & caſsida: hic Vlyſsi arcum & pharetrã, enſem & galeam. Vbi galeam Meriones latius deſcribit, tum quo ad formam, tum quoad originem, docens quomodo illa in manus Merionis peruenerit, ut antea idem in ſceptro Agamemnonis præſtitit.

Ἐρωδιόν.) Cum hanc autem immittat Minerua, poteſt facile colligi eam ſacram Mineruæ exiſtimatam à Poeta, quod & Claudium Philoſophum exiſtimaſſe refert Etymologus: cum alij contra dicant autem eſſe Veneream unde etiam [illegible] quaſi ἱερῴδιον appellatum uolunt. Quod Etymologus ita conciliari poſſe putat: cum multa enim ſint ardearum genera, ſecundum Ariſtotelẽ lib. 9. Hiſt. anim. cap. 1. poſſunt quædam eorum Mineruæ, quædam Veneri eſſe ſacra.

Δεξιόν.) Fauſtus eſt, inquit noſter Euſtathius, hæc auis Vlyſsi, ut ſcilicet prudentia celebri aue præſaga. nam quod ardea inſidiãtibus lætum auſpicium faciat Hermon teſtatur. Cæterum quod illi auem audierunt tantum non etiam uiderunt ſignificabat ipſos quoque non uenturos in hoſtium aſpectum, ſed facinus tale deſignaturos, quod hoſtes omnino auditu cognituri eſſent. Quod niſi ſapiens fuiſſet Vlyſſes, deterreri hac aue potuiſſent, quaſi perſentirentur deprehendi, & non latere, ſicut nec ardeæ clangor ipſos latuit. Verſatur autem ardea noctu (Ariſtoteles dicit hoc ea interdiu facere, quod etiam annotat Cælius) in aquis & paludibus, & rapax eſt, quamobrem Minerua non noctuam ſibi ſacram, ſed ardeam eis immittit, paluſtribus ſcilicet circa Scamandrum locis cõuenientem. Porro Zopyrus pro uoce κλάγξαντος ſcribit [illegible] (intelligit autem ardeam, quæ pulla ſeu cinerea dicitur) ut rapina ſignificantius deſignetur, quaſi hoc genus ardeæ cæteris rapacius ſit.

Κέκλυθί μευ.) Quia etiam ueteres illi nihil feliciter ſine Numinis auxilio confici poſſe exiſtimabant, præcipuè uerò noſter Homerus, hoc hos Heroas Mineruæ ſupplicantes nobis proponit. Primum ergo Vlyſſes preces ſuas fundit, ſed paucis quia iam familiare expertus erat eius auxilium & præſentiam, ut pluribus illud impetrare [illegible] non poſſet dubitare, cum etiam ex hoc oſtento iã fauere [illegible] contra uerò Diomedes prolixiori oratione eius opem implorat, commemorato patre ſuo, cui ipſa olim apud Thebas adfuit, continuari idem in ſe auxilium poſtulans. Addit quoque in fine, ſe ei iuuencam immolaturum, quod ab ijs fieri ſolet qui minus ſecurè opem Numinis ſibi pollicentur, proinde eo non indiget Vlyſſes, ut iam diximus.

Ἤ τε μοι αἰεί.) Sic etiam idem Vlyſſes apud Euripidem in Rheſo, [illegible]
& apud Sophoclem, [illegible].

[illegible].) Id ſuo ipſum Agamemnon lib. 2. & Minerua lib. 4. antea commemorarunt. Videndus etiam Papinius in Thebaide. Nos etiam diximus in Lexico, ut iam ſæpius ibi polliciti.

[illegible].) Alias etiam docuimus iuuencas ſacrificari ſolitas Mineruæ, nimirum ἦνις ἀδμήτας, &c. ut hic dicitur. Illud etiam alibi enarrauimus: quod hic Diomedes ait ſe aurum cornibus uictimæ circumfuſurum.

[illegible].) Verſus elegantiſsimus multa breui oratione graphice complectens, quod ſpeculatorum celeritatem ſatis imitatur. Hæc Xenophon æmulatus eſt his uerbis [illegible]. Sed hic & auguſtius & anguſtius noſter Homerus. Vbi animaduerto notatum ab antiquis, [illegible] uideri iam extinctos fuiſſe ignes Troianorum, nam illis collucentibus facillimũ erat diſcurſatores illos uiſu deprehendere.

Οὐδὲ μὲν οὐδὲ Τρῶας ἀγήνορας εἴασεν Ἕκτωρ
Εὕδειν, ἀλλ' ἅμυδις κικλήσκετο πάντας ἀρίστους,
Ὅσσοι ἔσαν Τρώων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·
Τοὺς ὅ γε συγκαλέσας, πυκινὴν ἠρτύνετο βουλήν,
Τίς κέν μοι τόδε ἔργον ὑποσχόμενος τελέσειε
Δώρῳ ἔπι μεγάλῳ; μισθὸς δέ οἱ ἄρκιος ἔσται.
Δώσω γὰρ δίφρον τε, δύω τ' ἐριαύχενας ἵππους,
Οἵ κεν ἄριστοι ἔωσι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν)
Ὅστις κε τλαίη, οἷ τ' αὐτῷ κῦδος ἄροιτο,
Νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τε πυθέσθαι
Ἠὲ φυλάσσονται νῆες θοαὶ ὡς τὸ πάρος περ,
Ἦ ἤδη χείρεσσιν ὑφ' ἡμετέρῃσι δαμέντες,
Φύξιν βουλεύουσι μετὰ σφίσιν, οὐδ' ἐθέλουσι
Νύκτα φυλασσέμεναι, καμάτῳ ἀδηκότες αἰνῷ.
Ὣς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.
Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Κήρυκος θείοιο, πολύχρυσος, πολύχαλκος,
Ὃς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακός, ἀλλὰ ποδώκης·
Αὐτὰρ ὁ μοῦνος ἔην μετὰ πέντε κασιγνήτῃσιν,
Ὅς ῥα τότε Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι εἶπε παραστάς,
Ἕκτορ ἔμ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Νηῶν ὠκυπόρων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τε πυθέσθαι.
Ἀλλ' ἄγε μοι τὸ σκῆπτρον ἀνάσχεο, καί μοι ὄμοσσον
Ἦ μὲν τοὺς ἵππους τε καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ
Δωσέμεν, οἳ φορέουσιν ἀμύμονα Πηλεΐωνα·
Σοὶ δ' ἐγὼ οὐχ ἅλιος σκοπὸς ἔσσομαι, οὐδ' ἀπὸ δόξης.

Neq. quidem neq. Troianos generoſos pmiſit Hector
Dormire, ſed ſimul conuocabat omnes præſtantiſsimos
Quicunq. erant Troianorum duces & principes.
His ille conuocatis prudens parauit conſilium:
Quis mihi hoc opus promittens perficiet
Premium ob magnum? (merces ei ſufficiens erit:
Dabo enim currumq. duosq. ſublimis ceruicis equos,
Qui uirtute antecellãt celeres apud naues Achiuorũ)
Quiſquis auderet (ſibiq. ipſi gloriam compararet)
Naues ueloces prope accedere & explorare,
An cuſtodiantur naues ſicut anteà:
An iam manibus à noſtris ſuperati Græci,
Fugam conſultent inter ſe, neq. uelint
Noctem cuſtodire, labore defeſsi graui,
Sic dixit: hi a. omnes obmutuerunt ſilentio.
Erat a. quidã inter Troianos Dolon, Eumedis filius
Præconis diuini, diues auri, diues æris,
Qui utiq. ſpecie quidẽ erat deformis, ſed pedib. uelox:
At hic ſolus erat inter quinq. ſorores:
Qui tunc Troianisq. & Hectori dixit aſtans:
Hector, me impellit cor & animus generoſus
Ad naues ueloces propè ire, atq. explorare.
Sed age mihi ſceptrum porrige, & mihi iura
Certè ipſos equosq. & currus ornatos ære
Daturum, qui uehunt eximium Pelidem.
Tibi. a. ego nõ uanus ſpeculator ero, nec remotus ab opinione.

Tame

Tãdiu.n. per exercitũ uadã paſſim, donec perueniam — Τόφρα γὰρ ἐς στρατὸν εἶμι διαμπερὲς, ὄφρ' ἂν ἵκωμαι
Ad nauẽ Agamẽnoneã, ubi nimirũ futuri ſunt prĩcipes — Νῆ' Ἀγαμεμνονέην, ὅθι που μέλλουσιν ἄριστοι
Conſilia capere, uel fugiendi uel pugnandi. — Βουλὰς βουλεύειν ἢ φευγέμεν, ἠὲ μάχεσθαι.
Sic dixit: hic.a. in manib. ſceptrũ cepit, & ei iurauit: — Ὣς φάθ'. ὁ δ' ἐν χερσὶ σκῆπτρον λάβε, καί οἱ ὄμοσσε.
Sciat nunc Iupiter ipſe ualdè ſonans maritus Iunonis. — Ἴστω νῦν Ζεὺς αὐτὸς ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
Non profectò his equis uir inuehetur alius — Μὴ μὲν τοῖς ἵπποισιν ἀνὴρ ἐποχήσεται ἄλλος
Troianorum: ſed te aſſero perpetuo ornatum iri illis. — Τρώων· ἀλλά σέ φημι διαμπερὲς ἀγλαϊεῖσθαι.

COMMENTARIVS.

οὐδὲ μὲν οὐδὲ τρῶας.) Eodem tempore diuerſis idem conſilium eandemq́ cogitationem ſolet Homerus tribuere, ut hoc loco Troianis & Græcis de mittendo in caſtra hoſtium exploratore. Quamuis enim Poeta nunc primũ ſcribat hoc de Troianis, ut (etiſi quid poſterius a miſsis iam Græcorum exploratoribus imaginari poſsis tamen nihilominus exiſtimandum eſt Troianos eodem etiam tempore de eadem re quoque cogitaſſe. Sed utrumque ſimul ſcribi non potuit. Voluit autem Græcis primum locum tribuere, ([illegible] quòd etiam ipſis hanc gloriam conciliet, quod hoc conſilium primi ſumpſerint & exequuti ſint. Euripides uerò in Rheſo ſolos de mittendo exploratore deliberantes Troianos inducit, ut mox uidebimus. Cæterum non immoratur Poeta in deſcribenda [illegible] iſta Heroum Troianorum conuocatione, ut antea in Græcis fecit, tum quia expeditior & paratior uidebatur fuiſſe eorum exercitus, qui præ lætitia ex heſterna uictoria hilariores & alacriores fuerint, tum ſanè quod mihi magis placet, quod Poeta ineptas illas [illegible] effugiat, & ad ipſum exploratorum utriuſq́ partis concurſum deproperet.

πυκινήν.) Quod Poeta prudens iſtud conſilium appellat, id ingenue facit. Ad bellum enim feliciter conficiendum multum cõfert conſilia & res hoſtiũ exploratas habere, ut anteà dicebamus. Sed cùm eius conſilij autorem Hectorẽ pronunciat, ea in parte aſtipulatorem non habet Euripidem, qui in Rheſo illud Aeneæ tribuit, cùm Hector etiã medijs tenebris in caſtra Græcorũ temere uellet irruere, & uix ab inſtituto poſſet dimoueri. Ideo etiam tandem Aeneas coactus eſt ſic eum affari:

Εἴθ' ἦσθ' ἀνὴρ εὔβουλος, ὡς δρᾶσαι χερί. — Ἀλλ' οὐ γὰρ [illegible]
Πέφυκεν, ἄλλῳ δ' ἄλλο πρόσκειται γέρας, — Σὲ μὲν μάχεσθαι, τοὺς δὲ βουλεύειν [illegible]

Sanè & alibi Hector apud ipſum Homerũ à Polydamante, ni fallor, iſtis Euripideis ſimilia plane audit. Sed placet nunc etiam Homero credere, qui non nude [illegible], ſed etiam [illegible] Hectorem nobis exhibet, ut utrumq́ ornamentũ in eũ Heroem concurrat.

τίς κέν μοι τόδ' ἔργον.) Rem proponit Hector eadem orationis [illegible], qua antea apud Græcos in eodem negotio Neſtor, ſimiliq́ pene artificio. Nam & exploratori duo proponit. Primum præmium & mercedem laboris. Deinde etiam facti gloriam. Sed in primo obſeruare licet hominis audaciam nimium confidentem, qui ea polliceatur quæ in ſua non erant poteſtate, [illegible] præſtantiſsimum Græcorum currum, quaſi poſt heſternam uictoriam ſecura omnia ſibi promitteret, oblitus quam ſit Mauors [illegible] & [illegible]. Eadem erit ſtultitia poſtea in Dolone cum Achillis currum & equos, interpoſito iureiurando Hectoris, ſtipulabitur. Quantò prudentius Græci qui ſuis non alienis exploratores ſuos remunerantur. Sane hæc exemla luculentiſsima ſunt, illud uero Hectoris præcipuè & Dolonis, quod melius ex ipſo exitu poterit obſeruari. Neſcio quid tale mihi impræſentiarum ſuccurrit de Aurelio Antonino Commodo, qui anno primo Imperij ſui de Germanis nondum uictis triumphum egit.

δώρῳ ἐπὶ μεγάλῳ.) At nos illud tuum magnum præmium, Hector, quia incertum eſt, nihili plane æſtimamus, & te mente omnino deſtitutum, qui tam ſuperbe inſoleſcas, neque eius dicti memineris ——[illegible]

ἠὲ φυλάσσονται.) Sed cum prouidè ut hæc noſſe? Docent Euripideus Aeneas, & ipſe Hector, quorum ille ſic loquitur:

[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

Hector uerò tandem perſuaſus ſic:

ἐγὼ δ' [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible]

πάντες ἀκὴν ἐγένοντο.) Vide quid antea de ſimili Græcorum ſilentio annotauimus.

ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι.) Silentibus cæteris Troianis, ſiue illud quòd magnitudinẽ periculi reformidarent, ſiue alia quacunque de cauſa factum eſt, unus Dolon auſus eſt in ſe hoc munus recipere. Eum autem nobis Homerus deſcribit, primum quo parente ſit ortus, deinde opulentum & diuitem, tertio deformem, quartò uelocem. Quod ad parentem attinet, cum ait fuiſſe præconem: unde concludo cum Euſtathio Dolonem etiam præconis officio defunctum fuiſſe. Nam, ut conſtat ex Herodoto, [illegible] Addit deinde eum fuiſſe diuitem, unde apud Euripidem in Rheſo, cum Hector ei pro mercede pecunias offerret, his uerbis [illegible], reſpondet [illegible]. Tertiò dicitur ore deformis quod Poeta memorat, ut uelocitatem illius magis commendet, quæ quarto loco ponitur, quaſi dicat, cum quamuis ſpecie uultus minus eſſet decorus & amabilis, tamen compenſatam illam deformitatem altero ornamento & uirtute, nimirum uelociter currendi quæ non exigua eſt laus apud Homerum, cum etiam Achillem ſuum ea parte ſæpiſsime commendet, & pene ad aurium faſtidium. Quod autem quinto loco dicitur eum ſolum inter quinque ſorores eſſe, id nobis exactum rerum perſcrutatorem Homerum exhibet: ſed id leuius eſt, quàm ut alia indigeat obſeruatione.

Ἕκτορ ἔμ' ὀτρύνει.) Hanc quidem alacritatem in Dolone amo & exoſculor, quia animi generoſitatem præ ſe fert: quæ uerò ſequuntur, planè deſpuo & improbo: primum, quoniam ita eſt ſordidus, ut mercedem ſui laboris poſtulet, quod liberalem & ingenuum hominem minus decet, ſicut facilè potuit in Diomede ſupra obſeruari, qui ne oblatũ quidem præmium acceptaſſe dicitur, nedum de eo ſibi iuramento cautum uoluit, ut hoc loco Dolon. Vnde non male [illegible] eum appellat Gryllus apud Plutarchum [illegible] ubi notandum eſt prouerbium nunquam antea obſeruatum, quod ſciam, [illegible], Dolone ſordidior: cuius interpretatio ex hoc loco petenda eſt, quod eius ſordes in hac lucri cupiditate ſignificetur. Oportuit eum ſiquidem non ſpe mercedis fortem eſſe, cum omnis uirtus ſit [illegible]. At ſanè compenſari honeſte labores decet. Id equidem fateor, ſed non omnia quæ honeſtè accipiuntur, honeſtè quoque petuntur, ut ſæpius monui. Huc porrò pertinet eiuſdem Dolonis apud Euripidem petitio his uerbis: [illegible] — [illegible]
[illegible]. Secundò id in hac Dolonis petitione omnino uitupero, ut & anteà attigi, quòd rem incertam ſibi dari in præmiũ poſtulet, quaſi ea iam in Hectoris eſſet poteſtate. Quod adeo puerile eſt & ſtolidi ingenij ſignum, ut nihil ſupra. Sed id adhuc magis mirari licet, quòd auſus eſt etiam Hector illam iuramento grauiſſimo polliceri, ut mox uidebimus. Ab hac ſtoliditate aliena promittendi non manſit integer Virgilianus Aſcanius, qui Turni equum & arma Niſo ad Aeneam noctu proficiſcenti pollicetur, cum is tamen nondum eſſet deuictus. uerba hæc ſunt: *Vidiſti quo Turnus equo, quibus ibat in armis*
Aureus? ipſum illum, clypeum criſtaſq́ rubentes — *Excipiam forti, iam nunc tua præmia Niſe.*

ἦ μὲν τοὺς ἵππους.) Tam magnum præmium poſtulat, quia ut ipſemet ait apud Euripidem,
——[illegible] — [illegible]

ὁ δ' ἐν χερσί.) Obſeruandus eſt hic mos antiquus iuramento aliquid alicui ſanciendi, a Rege uidelicet iniiciendo ſceptrũ in manus eius, cui fit promiſsio. Quam ſit auguſtum ſceptrum in iureiurãdo, docuimus anteà lib. 1. pag. [illegible] Non poteſt aũt ſatis carpi hæc dementia Hectoris, qui audeat de re incerta iuramento Dolonis cauere, idq́ abſolute ac ſine ulla conditione, quod etiam alioqui in futuris fieri conſueuit.

Sic dixit, & ſanè periuriũ iurauit: hunc.a. cõcitabat. — Ὣς φάτο, καί ῥ' ἐπίορκον ἀπώμοσε· τὸν δ' ὀρόθυνεν.
Protinus uerò circa humeros aptauit curuos arcus, — Αὐτίκα δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἐβάλλετο καμπύλα τόξα·

Ἕσσατο δ' ἔκτοσθεν ῥινὸν πολιοῖο λύκοιο, | *Induit & exterius pellem cani lupi,*
γρ. ἰκτιδέην Κρατὶ δ' ἐπὶ κτιδέην κυνέην, ἕλε δ' ὀξὺν ἄκοντα. | *Caputq́; ſup. muſtelinã galeã: cepit q́; acutũ iaculũ.*
Βῆ δ' ἰέναι προτὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ· οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν | *Perrexit a.ire ad naues ab exercitu ſuo: neq; erat*
Ἐλθὼν ἐκ νηῶν, ἂψ Ἕκτορι μῦθον ἀποίσειν. | *Reuerſus à nauib. rurſus Hectori nũciũ relaturus.*
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν κάλλιφ' ὅμιλον, | *Sed quãdo iã equorũq; & uirorũ reliquit cateruã,*
Βῆ ῥ' ἐν ὁδῷ μεμαώς. τὸν δὲ φράσατο προσιόντα | *Iuit per uiam promptus: hunc. a percepit aduenientem*
Διογενὴς Ὀδυσεύς, Διομήδεα δὲ προσέειπεν, | *Nobilis Vlyſſes, Diomedemq́; allocutus eſt,*
Οὗτός τις Διόμηδες ἀπὸ στρατοῦ ἔρχεται ἀνήρ, | *Iſte tibi o Diomedes à caſtris (hoſtium) uenit uir,*
Οὐκ οἶδ' ἢ νήεσσιν ἐπίσκοπος ἡμετέρῃσιν, | *Haud ſcio an nauibus explorator noſtris,*
Ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνηώτων. | *An aliquod ſpoliaturus cadauer mortuorum.*
γρ. παρεξελθέμεν Ἀλλ' ἐῶμέν μιν πρῶτα * παρεξελθεῖν πεδίοιο | *Sed ſinamus ipſum primùm tranſire campum*
Τυτθόν· ἔπειτα δέ κ' αὐτὸν ἐπαΐξαντες ἕλοιμεν | *Parumper: deinde. v ipſum inſequentes capiemus*
Καρπαλίμως· εἰ δ' ἄμμε παραφθαίῃσι πόδεσσιν, | *Statim: ſi autem nos præcurrat pedibus,*
γρ. ἔπειτα Αἰεί μιν * ἐπὶ νῆας ἀπὸ στρατόφιν προτιειλεῖν | *Semper ipſum ad naues à caſtris ſuis propellito,*
Ἔγχει ἐπαΐσσων, μή πως προτὶ ἄστυ ἀλύξῃ. | *Haſta impetens, ne quo modo ad ciuitatem refugiat.*
Ὣς ἄρα φωνήσαντε, παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσι | *Sic loquuti extra uiam inter cadauera*
Κλινθήτην· ὁ δ' ἄρ' ὦκα παρέδραμεν ἀφραδίῃσιν. | *Declinarunt. hic. v. celeriter prætercurrit temeritate.*
γρ. ἐπὶ οὖρα Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἀπέην ὅσσον τ' † ἐπὶ οὖρα πέλονται | *Sed cum iam aberat quantum interualla ſunt. ſ. longè*
Ἡμιόνων (αἱ γάρ τε βοῶν προφερέστεραί εἰσιν | *Mularum (hæ. n. bobus præſtantiores ſunt*
Ἑλκέμεναι νειοῖο βαθείης πηκτὸν ἄροτρον) | *Ad trahendũ in nouali profundo compactũ aratrum)*
Τὼ μὲν ἐπεδραμέτην· ὁ δ' ἄρ' ἔστη δοῦπον ἀκούσας. | *Hi quidem accurrerunt: ille. v. cõſtitit ſtrepitu audito.*
Ἔλπετο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀποστρέψοντας ἑταίρους | *Putabat enim in animo, ut ſe reuocarent, ſocios*
Ἐκ Τρώων ἰέναι, πάλιν Ἕκτορος ὀτρύναντος. | *Ex Troianis uenire, rurſus Hectore iubente.*
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἄπεσαν δουρηνεκὲς, ἢ καὶ ἔλασσον, | *Sed quando iam aberãt ad haſtæ iactũ, uel etiã minus,*
Γνῶ ῥ' ἄνδρας δηΐους· λαιψηρὰ δὲ γούνατ' ἐνώμα | *Agnouit uiros inimicos: uelocia autem genua mouit*
Φευγέμεναι· τοὶ δ' αἶψα διώκειν ὁρμήθησαν. | *Vt fugeret: illi autem confeſtim inſequi feſtinarunt.*
Ὡς δ' ὅτε καρχαρόδοντε δύω κύνε εἰδότε θήρης, | *Ac uelui: quã ſerratis dẽtib. duo canes periti uenatiõis*
Ἢ κεμάδ' ἠὲ λαγωὸν ἐπείγετον ἐμμενὲς αἰεὶ | *Aut hinnulum uel leporem urgent inceſſanter ſemper:*
Χῶρον ἀν' ὑλήενθ', ὁ δέ τε προθέῃσι μεμηκώς· | *Locum per ſyluoſum: ille. a. antecurrit clamans:*
Ὣς τὸν Τυδεΐδης ἠδ' ὁ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς | *Si hunc Tydides atq; urbium uaſtator Vlyſſes*
Λαοῦ ἀποτμήξαντε διώκετον ἐμμενὲς αἰεί. | *Ab exercitu intercludẽtes pſequebãtur conſtãter ſemp.*
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλε μιγήσεσθαι φυλάκεσσι | *Sed quando iam mox erat permixturus ſe cuſtodibus,*
Φεύγων ἐς νῆας, τότε δὴ μένος ἔμβαλ' Ἀθήνη | *Fugiens ad naues, tum uero robur iniecit Minerua*
Τυδεΐδῃ, ἵνα μή τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων | *Tydidæ, ut ne aliquis Achiuorum loricatorum*
Φθαίη ἐπευξάμενος βαλέειν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθῃ. | *Prior glorietur uulneraſſe, hic uerò ſecũdus ueniret.*
Δουρὶ δ' ἐπαΐσσων προσέφη κρατερὸς Διομήδης, | *Haſta. a. impetens, allocutus eſt eum fortis Diomedes,*
Ἠὲ μέν', ἠέ σε δουρὶ κιχήσομαι, οὐδέ σέ φημι | *Vel mane, uel te haſta conſequar: neq; te puto*
Δηρὸν ἐμῆς ἀπὸ χειρὸς ἀλύξειν αἰπὺν ὄλεθρον. | *Diu mea à manu effugiturum duram mortem.*
Ἦ ῥα, καὶ ἔγχος ἀφῆκεν, ἑκὼν δ' ἡμάρτανε φωτός. | *Dixit, & haſtam emiſit: uolens. a. aberrauit à uiro.*
Δεξιτερὸν δ' ὑπὲρ ὦμον ἐΰξου δουρὸς ἀκωκὴ | *Dexterum. v. ſupra humerum polita lanceæ cuſpis*
Ἐν γαίῃ ἐπάγη· ὁ δ' ἄρ' ἔστη τάρβησέν τε | *In terra fixa eſt. hic autem conſtitit timuitq́;*
Βαμβαίνων· ἄραβος δὲ διὰ στόμα γίγνετ' ὀδόντων | *Balbutiens, ſtridorq́; per os fiebat dentium*
γρ. κιχήτην Χλωρὸς ὑπαὶ δείους· τὼ δ' ἀσθμαίνοντε * κιχήτην· | *Palidus præ timore: hi autem anhelãtes aſſecuti ſunt,*
Χειρῶν δ' ἁψάσθην· ὁ δὲ δακρύσας ἔπος ηὔδα, | *Manibusq; prehenderũt: ille. a. lachrymãs uerbũ dixit,*
Ζωγρεῖτ', αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι· ἔστι γὰρ ἔνδον | *Viuum capite: & ego me redimam. eſt. n. mihi intus*
Χαλκός τε χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος. | *Aesq́; aurumq́;, & ad multos labores aptum ferrum.*
Τῶν κ' ὔμμιν χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα | *Ex his uobis donabit pater infinita dona redẽptionis,*
Εἴ κεν ἐμὲ ζωὸν πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν. | *Si me uiuum eſſe audiuerit apud naues Achiuorum.*

COMMENTARIVS.

ἀμφὶ δ' ἔσσατο... Hic habitus Dolonis attendendus eſt. primùm arma ſunt arcus & iaculum: deinde corporis integumenta, pellis lupi albi, galeaque muſtellina. De armis nihil eſt curioſius dicendum: de integumentis uerò quid obſerues, niſi meram iſtius Dolonis ſtulti tiam, qui candidam pellem nocte induat, qua poterat facilius dignoſci? Habet enim neque ſolum noctu, ſed etiã interdiu color candidus neſcio quid conſpicui, quod magis oculos afficiat, & magis, quàm alij colores, obſeruetur. Dubitare autem potius, an pellis iſta ex lupo fuerit ſene, an alias ex quodam luporum candidorum genere. Nam lupos caneſcere, ut & equos, ac homines in ſenectute, notat etiam Eratinus in illo adagio, ὁ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει. Lupus pilum mutat, non mentem. Sed & alias eſt etiam genus luporum quoddam album, ut ex Oppiano lib. 3. Κυνηγετ. conſtat, qui lupos quinque colorum commemorat. Primus lupus eſt τοξότης dictus toto corpore fuluo ſeu ruffo, id eſt ξανθῷ. Secundus, circus & harpax dictus argenteo per latera & caudam colore. Tertius qui aureus à pulchritudine coloris dicitur. Quartus colore niger. Quintus, quẽ ictinum, id eſt miluum ca num appellant. Quæ licet ita ſe habeant, tamen (ut etiam obſeruat Eſcinerus) canus color lupis magis proprius & communior exiſtimatur. unde Oppianus licet de diuerſis etiam colore lupis dicturus, cõmuni epitheto πολιοχρώτα φῦλα nominat. Sed nos in Lexico uocem πολιός, explicabimus, quæ ad huius rei cognitionem maxime pertinet. Cum autem Poeta dicat Dolonẽ pellẽ lupi tegi, hinc uidetur occaſionem cepiſſe fingendi Euripides eum lupi ſpeciem & greſſum aſſumpſiſſe, quaſi Græcos in ea forma

fal-

ſe deluſurus: quod ut intelligas, iuuabit ipſius Dolonis uerba apud eum uidere, quæ ſunt huiuſmodi.

Χο. [illegible] — [illegible]
λέξον, τίς ἔσται τῶνδε σύνθημα φύλαξ [illegible] — [illegible] πολεμίους ἀφιξόμενος
Δο. [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

Hinc eſt quòd eum etiam paulò poſt ibidem [illegible] appellat Chorus. Quod ſi uerũ eſt, Dolus ille ualde fuit inſipidus, quia & Græci etiam lupi [illegible] tenent, iaculis [illegible] erant petituri.

[illegible] Non fuit fruſtra, quod antea de Vlyſſe dicebat Diomedes [illegible]. Ecce enim promptum illius conſilium in Dolonis deprehenſione, & idem Rhæſum, & eius equos primus animaduertet. Vnde uere meruit dici [illegible] id eſt explorator, nam [illegible] in re gerenda ſignificat. Ecce autem quid Vlyſsi hunc Dolonem uidenti in mentem uenerit: Primum dubitat, cur eum hic eſſe putet, an quod exploraturus ſit caſtra Græcorum an quod cadauer aliquod ſit ſpoliaturus (unde non immerito apud Euripidem ambiguo uocabulo [illegible] appellatur, quod non ſolum deceptorem, ſed etiam furem ſignificat) Prudenter autem ſuadet ne urgeatur, donec campum, Scamandrium nempe, ut alias diximus, pertranſierit: quia eo pacto poterat ſe facile in caſtra, unde exierat, [illegible] periculo inſequentium. Itaque mox dicetur eo uiſo hos exploratores Græcos ad latus à uia receſsiſſe quis eos iam tranſiſſet campum à tergo illi inſtiterunt, & eum ad caſtra ſemper urſerunt, ne daretur ei regreſſus ad ciuitaté. quod fuit prudens Vlyſsis conſilium. Secundo, cum de inſequendo Dolone loquitur, operam quidem ſuam in ea re pollicetur ſed quia fieri poterat, (quod ſuſpicatur Vlyſſes, qui in rebus dubijs ſapientis eſt nihil ſibi certi aut nimium ſuis polliceri) ut hic Dolon celeritate polleret, qua hos Heroas inſequentes anteuerteret, Diomedi hoc dat negotij, ut eum a caſtris Troianorũ ad naues procellat non dicit autem ſe eum perſequuturum, quòd nimirum uelocitati ſuæ diffideret, ut uoluit Euſtathius, quanquã adducar ut credam, Vlyſſem hanc prouinciam Diomedi demandare non propter celeritatem, ſed propter haſtam, quam habebat Diomedes, qua uult ut Dolonem fugientem impetat. ait enim, [illegible] quia tamen telis idem præſtare etiam Vlyſſes poterat, non ſecuto aſſenſionem Euſtathio. Sed & ipſe Vlyſſes quoque Dolonem perſequetur, ut docent illa uerſa,

[illegible] Ὀδυσσεὺς — [illegible]: & poſteà,
[illegible].

[illegible]) Hunc locũ ita interpretatus eſt Ariſtarchus referẽte Didymo, [illegible] Id eſt, Quantũ eo ſtilo ſimul ab aliquo tum mulorum tum boũ iugo anteuertitur à mulis boues, tantum ſpatij inſiſtentes iſti Heroes Dolonem progreſsi in uia, conuenti perſequuti ſunt. Præuertunt autem, inquit Geſnerus, muli boues arando, non quod robuſtiores ſint, ſed quod celeriores, ſi pariter emittantur. Ideo ait hic Didymus, [illegible]. Eadem porro ſequenti ratione uſus eſt etiam Poeta Odyſſ. [illegible] his uerbis
[illegible] — [illegible]
[illegible]. Vnde Eraſmus ſumptum exiſtimauit illud Prouerbiũ Theognidis, quod extat apud Athenæum lib. [illegible]. Noſti at quantum aliis muli præſtent. Olim, inquit, bobus, aſinis & mulis proſcindebant arua. Hinc illa lex Moſaica Deuter. [illegible] quæ uetat arandi gratia bouem & aſinum ſub eodem iugum mittere. Aratrum igitur, quod a mulis trahebatur, multo celerius perueniebat ad ſulci finem, quàm arator inuerteret aratrum, quàm quod trahebatur a bobus. [illegible] Sed at ex hoc loco uideretur deſumptum illud prouerbium, ita erat enunciandum: [illegible] ſi non fallor, utriuſque prouerbij.

[illegible] Exhibet iam egregium illud Poetarum pigmentum, qui non ſolent ſimplici rei narratione contenti eſſe, ſed eam comparationibus, qua in re mirus eſt ac frequens Poeta noſter, illuſtrat, quibus ſolet uelut ob oculos rem geſta proponi. Nunc ergo aptiſsime canibus comparat Vlyſſem & Diomedem feram fugientem perſequentibus, Dolonem uero feræ fugienti, non tamẽ cuilibet, ſed ſimidæ, quales ſunt hinnuli & lepus.

[illegible] Hoc erat quod præſagiebat Vlyſſes, futurum ut celeriùs Dolon curreret, proinde peti eum haſta à Diomede uolebat, quod nunc facit Diomedes, ſed oportuit auxilium Mineruæ adeſſe. Ita ſolet Poeta in rebus paulo grauioribus [illegible], ut alias diximus. Monemur porro, quod iam ſæpius eſt repetitum, intelligere etiam Poetam, in rebus gerendis diuinam operam omnibus interuenire. Attendenda etiam Diomedis [illegible], qui hoc ſibi uoluit eſſe peculiare, nec ab alio ullo [illegible], ut priores in ſuas manus ueniret Dolon, quod etiam eſt ſubinde aſſequutus.

[illegible] Illa etiam eſt ſumma haſtam uibrandi peritia, quã aberratur ab eo quem petis: non quòd difficile ſit omnino aberrare, ſed tunc cum directe aliquem petis, & tamen haſtam in eam partem, quam uoles, emittis, cum tantum illæſum ſaluum ſinens, ut hic Diomedes Dolonem [illegible]. Similis ſagittandi dexteritas in Domitiano fuit, qua tanta fuit, ut inter patentes digitos extentæ manus uiri procul poſiti iacula tranſuolarent, ut eſt apud Sextum Aurelium. Talis fuit in egregio & præſtantiſsimo illo Heluetio, cui nomen Guilhelmo Tellio, qui malum ſupra caput filij hoc illæſo iaculatus eſt.

[illegible] Recte hinc potes conijcere, puſillanimitatem adiunctum eſſe quaſi perpetuum ſordidæ illius auaritiæ, quę non niſi in anguſtos animos cadit, quales habet noſter Dolon, qui non ſolum ſe in fugam conijcit, ſed etiam iam ad ictum haſtæ, a qua tamen fuit illæſus, ita perterreatur, ut non immerito lepori ac hinnulo timidiſsimis animalibus eum Poeta comparauerit. Huius autem timorem eleganter [illegible]. Primum uocis inconſtantia, ſiue generali ſtremore, (nam utrumque ſignificat [illegible]) deinde ſtridore dentium, tum pallore, quæ omnia frigiditatis ſigna ſunt. Eſt autem frigiditas timoris comes, aut ſi mauis effectum, ut alias antea docuimus ex Ariſtotele. Euidens porro Dolonis puſillanimitas in ſequentibus eius lacrymis obſeruari etiam poteſt, quas Poeta in rebus [illegible] tantùm probat, quia illæ facilitatem & manſuetudinem hominis indicant in fiaeli autem caſu, ubi fortitudo deſideratur, eas ſolùm ignauis hominibus tribuit, ut etiam anteà in Therſite uideri potuit.

[illegible] Quod ante Poeta dicebat locupletem eſſe hunc Dolonẽ, nihil aliud fuit quam [illegible] ad hanc ſui redemptionem. Quod ipſum fuit in cauſa cur apud Euripidem, cum diceret ei Hector [illegible] reſpondeat Dolon, [illegible].

Hunc v. excipiens, allocutus eſt prudens Vlyſſes,	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ.
Conſide, neq; tibi mors in animo ſit.	Θάρσει, μηδέ τί τοι θάνατος καταθύμιος ἔστω·
Sed age mihi hoc dic, & uerè narra:	Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Quonam ſic ad naues à caſtris uadis ſolus	Πῇ δ' οὕτως ἐπὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ ἔρχεαι οἶος
Noctẽ per obſcurã, quando dormiunt mortales cæteri?	Νύκτα δι' ὀρφναίην, ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
An aliquod ſpoliaturus cadauer mortuorum?	Ἤ τινα συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων;
An te Hector præmiſit ſpeculatum ſingula	Ἤ σ' Ἕκτωρ προέηκε διασκοπιᾶσθαι ἕκαστα
Naues ad concauas, an teipſum animus impulit?	Νῆας ἔπι γλαφυράς, ἦ σ' αὐτὸν θυμὸς ἀνῆκε;
Huic dein reſpõdit Dolon (mẽbra aut tremebant)	Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Δόλων, ὑπὸ δ' ἔτρεμε γυῖα,
Multis me pollicitis noxijs pter uoluntatẽ induxit Hector,	Πολλῇσί μ' ἄτῃσι παρὲκ νόον ἤγαγεν Ἕκτωρ
Qui mihi Pelidæ illuſtris unungulos equos	Ὅς μοι Πηλείωνος ἀγαυοῦ μώνυχας ἵππους
Daturum annuit, & currus decoros ære.	Δωσέμεναι κατένευσε, καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ.
Iuſsit autem me euntem, uelocem per noctem obſcuram	Ἠνώγει δέ μ' ἰόντα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
	Ἀνδρῶν

Ἀνδρῶν δυσμενέων σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔκ τε πυθέσθαι
Ἠὲ φυλάσσονται νῆες θοαὶ ὡς τὸ πάρος περ,
Ἢ ἤδη χείρεσσιν ὑφ' ἡμετέρῃσι δαμέντες
Φύξιν βουλεύουσι μετὰ σφίσιν, οὐδ' ἐθέλουσι
Νύκτα φυλασσέμεναι, καμάτῳ ἀδηκότες αἰνῷ.
Τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
Ἦ ῥά νύ τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμὸς,
Ἵππων Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι, ἠδ' ὀχέεσθαι
Ἄλλῳ γ' ἢ Ἀχιλῆϊ, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον.
Ποῦ νῦν δεῦρο κιὼν λίπες Ἕκτορα ποιμένα λαῶν;
Ποῦ δέ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα, ποῦ δέ οἱ ἵπποι;
Πῶς δ' αἱ τῶν ἄλλων Τρώων φυλακαί τε καὶ εὐναί;
Ἅσσα τε μητιόωσι μετὰ σφίσιν, ἢ μεμάασιν
Αὖθι μένειν παρὰ νηυσὶν ἀπόπροθεν, ἦε πόλινδε
Ἂψ ἀναχωρήσουσιν, ἐπεὶ δαμάσαντό γ' Ἀχαιούς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω.
Ἕκτωρ μὲν μετὰ τοῖσιν ὅσοι βουληφόροι εἰσί,
Βουλὰς βουλεύει θείου παρὰ σήματι Ἴλου
Νόσφιν ἀπὸ φλοίσβου· φυλακὰς δ' ἃς εἴρεαι ἥρως,
Οὔτις κεκριμένη ῥύεται στρατὸν, οὐδὲ φυλάσσει.
Ὅσσαι γὰρ Τρώων πυρὸς ἐσχάραι, οἷσιν ἀνάγκη,
Οἵδ' ἐγρηγόρθασι, φυλασσέμεναί τε κέλονται
Ἀλλήλοις· ἀτὰρ αὖτε πολύκλητοι ἐπίκουροι
Εὕδουσι· Τρωσὶ γὰρ ἐπιτραπέουσι φυλάσσειν.
Οὐ γάρ σφιν παῖδες σχεδὸν εἵαται, οὐδὲ γυναῖκες.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
Πῶς γὰρ νῦν Τρώεσσι μεμιγμένοι ἱπποδάμοισιν
Εὕδουσ', ἦ ἀπάνευθε, δίειπέ μοι, ὄφρα δαείω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Δόλων Εὐμήδεος υἱός,
Τοιγὰρ ἐγὼ καὶ ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω,
Πρὸς μὲν ἁλὸς Κᾶρες καὶ Παίονες ἀγκυλότοξοι,
Καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες, δῖοί τε Πελασγοί·
Πρὸς Θύμβρης δ' ἔλαχον Λύκιοι, Μυσοί τ' ἀγέρωχοι
Καὶ Φρύγες ἱππόδαμοι, καὶ Μῄονες ἱπποκορυσταί.
Ἀλλὰ τίη ἐμὲ ταῦτα διεξερέεσθ' ἕκαστα;
Εἰ γὰρ δὴ μέματον Τρώων καταδῦναι ὅμιλον,
Θρήϊκες οἵδ' ἀπάνευθε νεήλυδες ἔσχατοι ἄλλων·
Ἐν δέ σφι Ῥῆσος βασιλεὺς, πάϊς Ἠϊονῆος,
Τοῦ δὴ καλλίστους ἵππους ἴδον, ἠδὲ μεγίστους·
Λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι.
Ἅρμα δέ οἱ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ εὖ ἤσκηται·
Τεύχεα δὲ χρύσεια πελώρια, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἤλυθ' ἔχων· τὰ μὲν οὔτι καταθνητοῖσιν ἔοικεν
Ἄνδρεσσιν φορέειν, ἀλλ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἀλλ' ἐμὲ μὲν νῦν νηυσὶ πελάσσετον ὠκυπόροισιν,
Ἠέ με δήσαντες λίπετ' αὐτόθι νηλέϊ δεσμῷ,
Ὄφρα κεν ἔλθητον, καὶ πειρηθῆτον ἐμεῖο
Ἠὲ κατ' αἶσαν ἔειπον ἐν ὑμῖν, ἦε καὶ οὐκί.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Μὴ δή μοι φύξιν γε Δόλων ἐμβάλλεο θυμῷ,
ἠ. χῆρας ἱ- μαιο Ἐσθλά περ ἀγγείλας, ἐπεὶ ἵκεο † χεῖρας ἐς ἀμάς.
Εἰ μὲν γάρ κέ σε νῦν ἀπολύσομεν, ἠὲ μεθῶμεν,
Ἦ τε καὶ ὕστερον εἶσθα θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Ἠὲ διοπτεύσων, ἢ ἐναντίβιον πολεμίξων·
Εἰ δέ κ' ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δαμεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσῃς,

Ad uiros hoſtes propè accedere, & explorare
An cuſtodiantur naues ueloces ut antea,
An iam manibus à noſtris domiti
De fuga deliberetis inter uos, neq; uelitis
Noctem cuſtodire labore defeſſi graui.
Hunc.v. ſubridens allocutus eſt prudens Vlyſſes,
Certè tibi magna dona affectabat animus,
Equos Aeacidæ bellicoſi: hi autem difficiles ſunt
Viris mortalibus ad domandum & equitandum
Alteri quàm Achilli, quē immortalis peperit mater.
Sed age mihi hoc dic, & uerè narra:
Vbi nūc, huc uenies, reliquiſti Hectora paſtorē populorū?
Vbi.a. eius arma iacent mauortia? ubi & eius equi?
Quō.a. aliorū Troianorū excubiæ & cubilia diſpoſita
Quæq; cōſultent inter ſe, narra: an cupiant (ſunt
Illic manere apud naues procul, an ad urbem
Retrò rediturí ſint, poſteaquam domuerunt Achiuos.
Hunc a. rurſus allocutus eſt Dolon Eumedis filius
Equidem tibi hæc ualdè uerè narrabo.
Hector quidem inter eos quicunq; conſiliarij ſunt,
Conſilia init diuini apud monumentum Ili
Seorſum, à ſtrepitu: de cuſtodijs. a. quas percōtaris heros
Nulla delecta tuetur caſtra, neq; cuſtodit.
Quotquot n. Troianorum ignis foci, quib. neceſſe eſt,
Hi uigilant, excubiasq; agere hortantur
Inter ſe, ſed rurſus ex multis regionib. uocati auxiliarij
Dormiunt Troianis enim committunt cuſtodiam:
Non enim illis liberi propè ſedent, neq; mulieres.
Hunc.a. excipiens, allocutus eſt prudens Vlyſſes,
Quomodo.v. nunc Troianis permiſti bellicoſis
Dormiunt, an ſeorſum apertè dic mihi, ut intelligam.
Huic.a. reſpondit deinde Dolon Eumedis filius:
Equidem & hæc ualde uerè narrabo:
Apud mare quidē ſunt Cares, & Paones curuis arcub u-
Et Leleges, & Caucones, nobilesq; Pelaſgi: (tentes.
Ad Thymbram.v. ſortiti ſunt Lycij, Miſijq; ſuperbi,
Et Phryges equites, & Meones equis armatis utentes.
Sed cur ex me hæc percontamini ſingula?
Si.n. iam cupidi eſtis Troianorum adire exercitum,
Thraces hi ſeorſum ſunt noui aduenæ extremi aliorū:
Interq; ipſos Rheſus rex filius Eionei.
Huius pulcherrimos equos uidi & maximos:
Candidiores ſunt niue, ad currendū.a. uentis ſimiles,
Currus aut ei auroq; & argento ſitè ſabricatus eſt:
Arma uerò aurea, ingentia, mirabile uiſu,
Venit habens: quæ quidē neutiquā mortalib. conuenit
Viris geſtare ſed immortalibus dijs.
Sed me nunc ad naues adducite ueloces,
Aut me ligantes relinquite hic duro uinculo,
Interea dum redeatis & experiamini me,
An ſecundum ueritatem dixi uobis, ſiue non.
Hūc a. toruè aſpiciens, allocutus eſt fortis Diomedes:
Ne iam mihi effugium Dolon inijce menti,
Bona quāuis nuntiaſti, poſtq; ueniſti manus in noſtras.
Si enim te iam abſoluamus, uel admittamus,
Certè & poſt hæc uenies ueloces ad naues Achiuorum.
Aut ſpeculaturus, uel contrà pugnaturus:
Si.v. meis à manibus ſtratus uitam amiſeris,

Non

Nō ampliùs poſthac tu nocumentū unquā eris Argiuis.
Dixit, & is quidē ipſum erat barba manu robuſta
Tangens precaturus: hic uerò ceruicē mediā percuſsit,
Enſe impetens, & ambos incidit neruos:
Loquentis uerò huius caput pulueribus miſtum eſt.
Huius aūt muſtelinam galeam à capite detraxerunt,
Et pellē lupinā, et arcus q retrorſum flectūtur, & haſtā
Et hæc Miner. prædatrici nobilis Vlyſſes (longam.
In altū ſublata dicauit manu, & precās uerbū dixit:
Lætare Dea iſtis. te enim primam in Olympo
Omnium immortalium inuocabimus, ſed & rurſus
Proſequere nos ad Thraces uiros, equosq; & cubilia.
Sic dixit, & à ſe in altum eleuans,
Poſuit ſuper myricam: conſpicuūq; inſigne impoſuit,
Conuellens arundines myricaq; latè frondentes ramos.
Ne lateret redeuntes præcipitantem per noctem nigrā.

Οὐκ ἔτ' ἔπειτα σὺ πῆμά ποτ' ἔσσεαι Ἀργείοισιν.
Ἦ, καὶ ὁ μέν μιν ἔμελλε γενείου χειρὶ παχείῃ
Ἁψάμενος λίσσεσθαι· ὁ δ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε,
Φασγάνῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε.
Φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.
Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κτιδέην κυνέην κεφαλῆφιν ἕλοντο,
Καὶ λυκέην, καὶ τόξα παλίντονα, καὶ δόρυ μακρόν,
Καὶ τά γ' Ἀθηναίῃ ληΐτιδι δῖος Ὀδυσσεὺς
Ὑψόσ' ἀνέσχεθε χειρὶ, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
Χαῖρε θεὰ τοῖσδεσσι· σὲ γὰρ πρώτην ἐν Ὀλύμπῳ
Πάντων ἀθανάτων ἐπιβωσόμεθ'· ἀλλὰ καὶ αὖτις
Πέμψον ἐπὶ Θρῃκῶν ἀνδρῶν ἵππους τε καὶ εὐνάς.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν, καὶ ἀπὸ ἕθεν ὑψόσ' ἀείρας,
Θῆκεν ἀνὰ μυρίκην. δέελον δ' ἐπὶ σῆμά τ' ἔθηκε,
Συμμάρψας δόνακας, μυρίκης τ' ἐριθηλέας ὄζους,
Μὴ λάθοι αὖτις ἰόντε θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν.

COMMENTARIVS.

μηδέ τι τοι θυμῷ) Non dicit eum ζωγρήσεσθαι ac nō moriturū, ſed à metu mortis tantùm dehortatur, quaſi à ſecuro melius ſit omnia expiſcaturus: alioqui Dolon ipſe à Diomede mox interficietur. Percunctatur porrò Vlyſſe Dolonem quæ cauſæ eum ad hoc iter ſuſcipiendum impulerit. Et (quæ eſt Homeri conſuetudo) quædam ei proponit, quorum gratia eum profectum ſuſpicatur. Eadem antea dixerat idem Vlyſſes Diomedi, ὅς τις τι ἐκσυλήσει ἢ ἀπὸ φωτῶν τεθνηώτων &c. hic autem addit illud, ἦ σέ τις ᾗ μέ ...

πολλῇσίν μ' ἄτῃσι) Explicat cauſam cur hoc iter ſuſceperit, ſed iam ab ipſo initio minus candidè & uerè quàm ipſa res ferebat. Ait enim ſe inductum eò fuiſſe præter ſuam uoluntatem ab Hectore, qui ſibi equos Achillis & eiuſdem currus in mercedem eſſet pollicitus. Quaſi dicat, ſibi quidē in animo non fuiſſe (& ita reſpondet illi Vlyſſis interrogationi, ἠέ σ' αὐτὸν θυμὸς ἀνῆκεν) huic itineri ſponte ſe committere, quibus uidetur captare Græcorum iſtorum heroum gratiam, qui intelligant Dolonē per ſe non eſſe Græcis quippiam incommodi illaturum, cum malè affectus ipſis contrà exiſtimari poterat, ſi faſſus eſſet ſe hoc ſpōte ſubijſſe. hoc ſibi, inquā, in animo non fuiſſe, ſed inductum ſe Hectoris pollicitationibus, quæ tantæ fuerunt, ut eas non ſpe coactus ſit ei obtemperare. Et ut Græci iſti heroes intelligant ſe ob rem leuem eò non fuiſſe permotū, refert quidnam ſibi Hector promiſerit, quod tanti erat precij, ut cuiuis facilè ſit perſuaſurum rem omnium difficillimam aggredi, nedum hoc quod nunc in ſe recepit Dolon cuius, inquam, non ei quidem generoſo, cui muneribus ac donis uix ſolent pelliciſed ſordido cuipiam & lucri ſtudioſo, qualis eſt noſter Dolon. Cuius hic apparet mendax ingenium, qui culpam huius facti à ſe uolens remouere, eam omnino in Hectorem transfert quaſi ſibi inuito hoc fuerit demandatum, cum tamen conſtet ex præcedenti, eum non ſolum hoc ſponte ſubiuiſſe, ſed etiam equos illos & currum Achillis ab Hectore ſtipulatum.

τὸν δ' ἐπιμειδήσας) Falſe ſibi Dolonas inſtitutum excepit Vlyſſes, quaſi dicat, iam ſe non mirari, cur huic itineri ad eum finem ſe commiſerit, quamuis ſatis eſſet periculoſum, cum tam magna præmia ſperauerit: poſtea tamen oſtendit, quàm temerè ea expetauerit, cum Achillis equi nullius uiri mortalis imperio ſint obtemperaturi, eiuſque ſint ingenij, ut ſolius domini Achillis habenas audiant. Achillis inquam, qui etiā alioqui à parte matris Thetidis diuinioris ac præſtantioris ſit generis, quàm reliqui mortales, qui ad mortales ſuos natales tantum referant, quibus, res tam ardua eſt denegata. Achilli uerò ratione matris conceſſa. Poſteà ſollicitatur ſtatum Hectoris totiuſq; Troiani exercitus, eorumq; de his rebus conſilium, ubi iam exploratoris ueri partibus fungitur.

μάλ' ἀτρεκέως) Atqui non omnib. Vlyſsis interrogationibus ſatisfaciet, ſiue quòd ita ſit timore perturbatus, ut omnia capita meminiſſe non potuerit, ſiue quòd de induſtria cætera prætermiſerit, nimirum hæc, ubi eſſent arma & equi Hectoris. deinde quodnā ſit Troianorum in præſenti rerum ſtatu conſilium. Id ſolum reſpondet, ubi nam Hectorem reliquerit. & aliquid etiam de cuſtodijs. Addit, quod Vlyſſes non erat percunctatus, de copijs auxiliaribus, quas excubandi munus non ſubire dicit, quod illud ſolis Troianis committant.

ὅσσαι γὰρ Τρώων) Non ſunt hoc loco intelligendi ignes illi, quos accendere anteà iubebat Hector, cùm ait καίωμέν τε πυρὰ πολλὰ, σέλας δ' εἰς οὐρανὸν ἵκῃ ſed Troianorum lares domeſtici id eſt, familiæ, & ipſi Troiani indigenæ ac non peregrini &, ut eſt alibi ... Sic Porphyrius ſecūda quæſtione Homerica. Ait ergo Dolon, quicquid cuſtodiarū in caſtris Troianorum ſit, id eſſe tantū inter priuatos: quaſi dicat Hectorē per ſe, Aeneā per ſe, Paridē per ſe, & ſic cæteros excubias cū ſuis agere, cæterū nullas eſſe generales ab uniuerſo exercitu inſtitutas. Vbi notanda eſt Troianorū ſecuritas, qui ſibi minus à deuictis hoſtib. timeant: cōtra Græci aliaratione communibus excubijs ſibi prouiderunt, ut qui uictorem hoſtem magis reformidarent. Illud etiam in ſequentibus uenit obſeruandum, quòd peregrinæ copiæ ſomno ſe tradiderunt, uigilandiq; prouinciam Troianis reliquerunt ea de cauſa, ut ſubijcit Dolon, quod extranei milites non habent hic apud ſe liberos & uxores, quibus excubent: quaſi dicat id optimè ſe habere, quia cū maiores labores tolerare ſit æqnum, cui maiori ſint ceſſuri commodo.

πῶς γὰρ νῦν) Quærit an copiæ auxiliares Troianis ſint permiſtæ. cui reſpondet Dolon non directè, ſed obliquè, indicans loca, in quibus illæ eſſent diſpoſitæ. Id tamen breuiter, quia ſtatim Rheſum commemorat, quod dexterè à Poeta confictū eſt: cùm hic ſit huius libri ſcopus, ut is tollatur de medio, nec ſine cauſa. Nam illi datum erat oraculum, Si eius equi herbam Troiani campi ederent, & aquam illius loci biberent, futurum eum inexpugnabilem. Quod ne accideret, factum eſt Diomedis & Vlyſsis opera. Refert Euſtathius, & uidetur ſequi Virgilius 1. Aeneid.

Nec procul hinc Rheſi niueis tentoria uelis
Agnoſcit lacrymans: primo quæ prodita ſomno
Tydides multa uaſtabat cæde cruentus:
Ardentesq; auertit equos in caſtra, priùs quàm
Pabula guſtaſſent Troiæ, Xanthumq; bibiſſent.

Hoc tamen memorat quoq; Euſt. Pindarū alicubi ſcribere, Rheſum una die pugnaſſe, detrimentiq; multū Græcis intuliſſe: contrà Hiſtoria Dictys cū Homero ferè conſentit. Per idem tempus, inquit, Rheſus de Eioneo genitus, haud alienus à Priami amicitia, pacta mercede cum magnis Thracum copijs adueniebat. Is incidente iam ueſpere pauliſper moratus apud Oen inſulā, quæ ante poſitam ciuitatem continenti eius adiungitur ſecūdam circiter uigiliam ingreſſus Troianos campos, explicitiſq; tentorijs ibidē operiebatur. Quod ubi Diomedes atq; Vlyſſes, uigilias in ea parte curantes, procul animaduertēre, rati Troianos à Priamo exploratum miſſos, arreptis armis, mox preſſo gradu circumſpicientes omnia, pergunt ad eum locum. Tum fatigatis ex itinere cuſtodibus, & ob id ſomno preſsis, ijs; & interius progreſsi, in ipſis tentorijs Regem interficiunt. Dein nihil ultra audendum rati, currum eius, & cum egregijs inſignibus equos ad naues ducunt. Ita reliquum noctis in ſuis quiſq; tabernaculis requieſcentes tranſigunt. Hæc ille. Conſulat etiam lector Rheſum Euripidis (quam tamen tragœdiam quidam Sophoclis aſſerunt) ubi Minerua dicit, ſi Rheſus in craſtinum uixerit, fuſuros Græcos, atq; adeò ipſum Achillem. Hæc ſunt uerba:

εἰ δ' εὐφρόνην τήνδ' εἰς αὔριον
ὅτι σφ' Ἀχιλλεὺς οὔτ' ἂν Αἴαντος δόρυ,
μὴ πάντα πέρσαι ναύσταθμ' Ἀργείων σχέθοι,
τείχη κατασκάψαντα, καὶ πυλῶν ἔσω
λόγχῃ πλατεῖαν εἰσδρομὴν ποιούμενον.
τοῦτον κατακτάς, πάντ' ἔχεις, &c.

τοῦ δὴ καλλίστους) Hos etiā equos ualde laudabit poſteà Neſtor, cùm ad naues deducentur. Tria autē ſunt, ut hinc potes colligere,

quæ

quæ eos cõmendant: primùm magnitudo, deinde color, tertiò uelocitas. Minerua apud Euripidē in Rheſo eos à ſolo laudat colore.

[illegible]

[illegible]) Poſſet uideri res iniqua, ut hic Dolon, à quo Græci iſti exploratores Troianorum ſtatum expiſcati ſunt, id beneficij loco non reponant, imò contra mortem ei inferant, quaſi iniuria aliqua ſint affecti. Sed Diomedes ait, nihil obſtare quod bona nunciarit, quo minus moriatur ſiquidem ſi uiuus relinquatur, poſſe eum alias etiam Græcis nocere. Poteſt et ambæc fuiſſe eius mortis cauſa, quanquam illam Poeta non exprimit quod, ut ait Demoſthenes, [illegible]. Inde Cæſar proditionem amabat, proditores non item. Ergo rectè & prudenter conſultum à Diomede, qui Dolonem ſuos perinde prodentem interfecit.

[illegible]) Hunc ueterum ſupplicandi morem attigimus anteà lib. 1 pag. 23.

[illegible]) Exiſtimaui aliquando legi poſſe hunc uerſum ſic, [illegible] Nam Suidas dicit, [illegible]. Sed nihil muto, quia etiam toriam ſtylum Homericum non redoleret. Quidā legunt [illegible], ſed male, quia [illegible] non eſt in minimum apud Homerum. Qua de re alias.

[illegible]) Myrica ua de eſt [illegible], & in paludibus arundines multæ creſcunt. Vnde argumentum eſt ſpeculatores iſtos per paludem iter feciſſe, quod & ardeola paulò ante ſignificauerat. Porro hoc loco trophæi ſpeciem imitatur Poeta, quæ longè aliter apud cæteros in uſu fuit. Nam uel armorum de uictorum hoſtium aceruo, uel lapidum & columnarum erectione conſtituta ſunt trophæa, inquit Euſtathius. Ego tamen crediderim ſimpliciter Vlyſſem uoluiſſe illic caput Dolonis relinquere, non quòd trophæū cogitaret, ſed ut in reditu illud reciperet quod mar. ifeſte docent ipſius Poetæ uerba, [illegible]. Tamen hoc expreſſe non dicitur, recepiſſe illud caput Vlyſſem ſed inde puto poſſe colligi, quod in hoc libri dicitur, [illegible] Ὀδυσσεὺς, &c. ſuum tamen cuiq; liberum iudicium in hac re cito.

Τὼ δὲ βάτην προτέρω διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.
Αἶψα δ' ἐπὶ Θρῃκῶν ἀνδρῶν τέλος ἷξον ἰόντες.
Οἱ δ' εὗδον καμάτῳ ἀδδηκότες, ἔντεα δέ σφιν
Καλὰ παρ' αὐτοῖσιν χθονὶ κέκλιτο, εὖ κατὰ κόσμον
Τρισιχεὶ· παρὰ δέ σφιν ἑκάστῳ δίζυγες ἵπποι.
Ῥῆσος δ' ἐν μέσῳ εὗδε, παρ' αὐτῷ δ' ὠκέες ἵπποι
Ἐξ ἐπιδιφριάδος πυμάτης ἱμᾶσι δέδεντο.
Τὸν δ' Ὀδυσεὺς προπάροιθεν ἰδὼν Διομήδεϊ δεῖξεν,
Οὗτός τοι Διόμηδες ἀνὴρ, οὗτοι δέ τοι ἵπποι,
Οὓς νῶϊν πίφαυσκε Δόλων, ὃν ἐπέφνομεν ἡμεῖς.
Ἀλλ' ἄγε δὴ πρόφερε κρατερὸν μένος· οὐδέ τί σε χρὴ
Ἑστάμεναι μέλεον σὺν τεύχεσιν, ἀλλὰ λύ' ἵππους.
Ἠὲ σύ γ' ἄνδρας ἔναιρε, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι.
Ὣς φάτο, τῷ δ' ἔμπνευσε μένος γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Κτεῖνε δ' ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ' ἀεικὴς
Ἄορι θεινομένων· ἐρυθαίνετο δ' αἵματι γαῖα.
Ὡς δὲ λέων μήλοισιν ἀσημάντοισιν ἐπελθὼν,
Αἴγεσιν ἢ οἴεσσι κακὰ φρονέων ἐνορούσῃ·
Ὣς μὲν Θρήϊκας ἄνδρας ἐπῴχετο Τυδέος υἱὸς,
Ὄφρα δυώδεκ' ἔπεφνεν· ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεὺς,
Ὅν τινα Τυδεΐδης ἄορι πλήξειε παραστὰς,
Τὸν δ' Ὀδυσεὺς μετόπισθε λαβὼν ποδὸς ἐξερύσασκε.
Τὰ φρονέων κατὰ θυμὸν, ὅπως καλλίτριχες ἵπποι
Ῥεῖα διέλθοιεν, μηδὲ τρομεοίατο θυμῷ
γρ. ἀήθεσσον [illegible] Νεκροῖς ἀμβαίνοντες· † ἀήθεσσον γὰρ ἔτ' αὐτῶν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ βασιλῆα κιχήσατο Τυδέος υἱὸς,
Τὸν τρισκαιδέκατον μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα,
Ἀσθμαίνοντα· κακὸν γὰρ ὄναρ κεφαλῆφιν ἐπέστη
Τὴν νύκτ' Οἰνείδαο πάϊς διὰ μῆτιν Ἀθήνης.
Τόφρα δ' ἄρ' ὁ τλήμων Ὀδυσεὺς λύε μώνυχας ἵππους·
Σὺν δ' ἤειρεν ἱμᾶσι, καὶ ἐξήλαυνεν ὁμίλου
Τόξῳ ἐπιπλήσσων, ἐπεὶ οὐ μάστιγα φαεινὴν
Ποικίλου ἐκ δίφροιο νοήσατο χερσὶν ἑλέσθαι,
Ῥοίζησεν δ' ἄρα πιφαύσκων Διομήδεϊ δίῳ.
Αὐτὰρ ὁ μερμήριζε μένων, ὅ τι κύντερον ἕρδοι,
Ἢ ὅ γε δίφρον ἑλὼν, ὅθι ποικίλα τεύχε' ἔκειτο,
Ῥυμοῦ ἐξερύοι, ἢ ἐκφέροι ὑψόσ' ἀείρας,
Ἢ ἔτι τῶν πλεόνων Θρῃκῶν ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Εἷος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα, τόφρα δ' Ἀθήνη
Ἐγγύθεν ἱσταμένη προσέφη Διομήδεα δῖον.
Νόστου δὴ μνῆσαι, μεγαθύμου Τυδέος υἱὲ,
Νῆας ἔπι γλαφυρὰς, μὴ καὶ πεφοβημένος ἔλθῃς.

Hi.a. progreſsi ſunt ulterius per arma & atrū cruorē.
Statim.a.ad Thracū uirorū cohortē uenerunt euntes:
Hi autem dormiebant labore defeſsi: arma.v. ipſis
Pulchra iuxta ipſos terræ acclinata erāt, pulchre decē-
Triplici ordine. apud q. ipſos uniuſq; biiuges eq. (ter
Rheſus v. in medio dormiebat, apud q. ipſum ueloces eq.
Ex parte currus ultima loris ligati erant.
Hunc.a. Vlyſſes ante ſe conſpicatus Diomedi oſtendit,
Ecce tibi Diomedes uir, hi tibi equi,
Quos nobis narrauit Dolon, quem occidimus nos.
Sed age iam profer ualidum robur, neq; te decet
Stare ocioſum cum armis. ſed ſolue equos:
Vel tu uiros occide, eruntq; curæ mihi equi.
Sic dixit, huic aūt inſpirauit robur cæſia Minerua.
Interficiebat.a. cōuerſim. horū.a. gemitus excitabatur
Enſe cæſorum: rubebat a ſanguine terra. (fœdus
Sicut autem leo pecudibus incuſtoditis ſuperueniens,
Capris uel ouibus mala machinans irruit:
Sic quidem Thraces uiros aggrediebatur Tydei filius,
Donec duodecim interfecit: ſed abūdās cōſilijs Vlyſſes,
Quemcunq; Tydides enſe feriret aſtans,
Hunc Vlyſſes à tergo capiens pede extrahebat:
Hæc cogitans in aīo, ut pulchros crines habentes equi
Facile tranſirent, neq; tremerent animo
Supra cadauera gradiētes, inſueti erāt.n. adhuc corū.
Sed quando iam regem adeptus eſt Tydei filius,
Hunc tertiumdecimum dulci animo priuauit
Anhelantem. malum enim ſomnium capiti aſtitit
Illa nocte Oenidæ filius per conſilium Mineruæ.
Interea.a. audax Vlyſſes ſoluebat unicā ungulā haben-
Colligabatq; loris & educebat ab exercitu, (tes equos
Arcu percutiēs, quia nō ſcuticam ſplendidā (v. tenuē)
Pulchro ex curru cogitauit manibus capere.
Sibilauit autem ſignificans Diomedi diuino.
At hic cogitabat manens quid audacius patraret.
An ipſe currum capiens, ubi uariegata arma iacebāt,
Per temonē extraheret, an aſportaret in altū attollēs,
An etiam pluribus Thracibus uitam criperet.
Dum hic hæc agitabat in animo, interim Minerua
Propè aſtans allocuta eſt Diomedem diuinum:
Reditus iam memento magnanimi Tydei fili
Naues ad concauas, ne & perterritus uenias,

Ne fortè quis & Troianos ſuſcitet deus alius.
Sic dixit, hic autem intellexit deæ uocem locutæ.
Confeſtim aūt equos aſcendit: uerberabat.a. Vlyſſes
Arcu: hi uerò uolabant celeres ad naues Achiuorum.
Neq. cæcā ſpeculationem habebat argēteo arcu Apollo,
Vt uidit Mineruam Tydei filium ſectari:
Huic iratus Troianorū ingreſſus eſt ingentē exercitū.
Excitauit autē Thracum cōſiliarium Hippocoontem,
Rheſi conſobrinum bonum: hic autem è ſomno ſurgens
Vt uidit locum deſertum, ubi ſtabant ueloces equi,
Viros.q. palpitantes in ſæuis cædibus,
Plorauit ſanè deinde charūq. nomine cōpellauit ſociū.
Troianorū.a. clangor & immenſus ortus eſt tumultus
Currentium ſimul. admirabantur autē ardua facta,
Quæ uiri cū patraſſent, redierunt concauas ad naues.
Hi.a. quū iā peruenerūt ubi ſpeculatorē Hect. occiderāt.
Ibi Vlyſſes continuit Ioui charus celeres equos.
Tydides uerò humi deſiliens, exuuias cruentas
In manibus Vlyſſi poſuit, conſcenditq. equos.
Verberabat autem equos: hi uero non inuiti uolabant
Naues uerſus concauas: eò quippe gratum erat animo.

Μή πού τις καὶ Τρῶας ἐγείρησι θεὸς ἄλλος.
Ὣς φάθ'· ὁ δὲ ξυνέηκε θεᾶς ὄπα φωνησάσης·
Καρπαλίμως δ' ἵππων ἐπεβήσετο· κόπτε δ' Ὀδυσσεὺς
Τόξῳ· τοὶ δ' ἐπέτοντο θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Οὐδ' ἀλαοσκοπιὴν εἶχ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
Ὡς ἴδ' Ἀθηναίην μετὰ Τυδέος υἱὸν ἕπουσαν,
Τῇ κοτέων Τρώων κατεδύσετο πουλὺν ὅμιλον·
Ὦρσεν δὲ Θρηκῶν βουληφόρον Ἱπποκόωντα,
Ῥήσου ἀνεψιὸν ἐσθλόν· ὁ δ' ἐξ ὕπνου ἀνορούσας,
Ὡς ἴδε χῶρον ἐρῆμον ὅθ' ἕστασαν ὠκέες ἵπποι,
Ἄνδρας τ' ἀσπαίροντας ἐν ἀργαλέῃσι φονῇσιν,
Ὤιμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον τ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον·
Τρώων δὲ κλαγγή τε καὶ ἄσπετος ὦρτο κυδοιμὸς
Θυνόντων ἄμυδις· θηεῦντο δὲ μέρμερα ἔργα,
Ὅσσ' ἄνδρες ῥέξαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι σκοπὸν Ἕκτορος ἔκταν,
Ἔνθ' Ὀδυσεὺς μὲν ἔρυξε Διῒ φίλος ὠκέας ἵππους·
Τυδείδης δὲ χαμᾶζε θορὼν ἔναρα βροτόεντα
Ἐν χείρεσσ' Ὀδυσῆϊ τίθει, ἐπεβήσετο δ' ἵππων·
Μάστιξεν δ' ἵππους, τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην
Νῆας ἔπι γλαφυράς· τῇ γὰρ φίλον ἔπλετο θυμῷ.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Notandum eſt quod dicit Poeta, arma Thracum fuiſſe in terram reclinata, quia illud ſignificat eos ſecuros de hoſte fuiſſe, cum è contra erecta illa haberent ſocij Diomedis, ut antea ex Euſtathio annotabamus. Quanquam [illegible] diligenter conſideranti alia intelliguntur hic Thracum arma, quam haſtæ uel lanceæ: ſiquidem ea [illegible] appellat, quæ dicuntur [illegible], ut lorica.

[illegible]) Hic locus ita eſt intelligēdus, diſpoſitas fuiſſe Rheſi copias triplici ordine, à quo ille circūdaretur maioris & tutioris cuſtodiæ gratia: nam Poeta dicit eum fuiſſe in medio, unde colligere licet difficile fuiſſe Rheſum interficere tot ciuis circumſeptū, quia ad eum aditus liber non eſſet. ideò ueteres intelligunt, ut refert Euſtathius, Diomedem ex ſingulis ordinibus quatuor interemiſſe, hoc eſt duodecim uiros, & quaſi belli interualla & ſemitas, per quas ultro citroq. cōmeare liceat (quas [illegible] appellat Homerus, latinis limitem Virgilius 9. Aeneid. cum Niſus dicit Euryalo, Hæc ego uaſta dabo & lato te limite ducam) conficiens ad Rheſum penetrarit, quem tertium à decimo ſuſtulerit.

[illegible]) Cum certum ſit ex præcedentibus, ut notat quoque Euſtathius, à ſolo Diomede interemptum fuiſſe Dolonem: non ueretur tamen Vlyſſes facinus illud quoq. ſibi tribuere, ideoq. addidit illud [illegible], ut id melius & ſignificantiùs exprimeret, cum [illegible] ſuffeciſſet. Sic etiam paulo ante dixit ipſe Diomedes Dolon, [illegible] id eſt, meas & Vlyſſis nam altera lectio, [illegible], minus proba eſt. Docet, credo, poeta in ſocietate rerum gerēdarum nihil eſſe uni peculiare, quod ab eo ſit geſtum, quod alteri ſocio non communicetur.

[illegible]) In tota hac exploratione Vlyſſi has partes dat Poeta, ut primus omnia animaduertat, & ſtatim cōſilium ſuum quid ſit gerendum, ſuggerat: ſic nimirum cōſtat, quod de eo prædicabat antea Diomedes, [illegible]. Hic ergo primus caſtra Rheſi uidit, ſed equos tantùm indicat Diomedi: quia eos tantopere antea Dolon commendauerat. Deinde alterutrum Diomedi proponit uel equos ſoluere, uel armis in cuſtodias ſæuire: quod poſtremum fuit arreptum à Diomede, quia maioris erat uirtutis quam illud: & Homerus in hoc laborat, ut Diomedem fortiorem Vlyſſe, Vlyſſem uero Diomede prudentiorem & cautiorem deſcribat.

[illegible]) Hic uerſus olim in duos malos homines, Medicum & Veterinarium uſurpatus eſt iocunda & mordaci parodia. Nam Medicus ille apud Agathiū Epig. lib. [illegible] Quod & etiā malus Veterinarius in equis pſtat.

[illegible]) Non fruſtra Mineruæ ſoli uota conceperant Diomedes & Vlyſſes, ſed maximè Diomedes, qui ardentius ei ſupplicaſſe uiſus eſt, ſiquidem illa etiam ei ſemper eſt auxiliata. Antea in perſequendo Dolone, nunc uero in maiore longe negotio, hoc eſt in interimendis cuſtodibus Rheſi & ipſo Rheſo. Quod ſane factum maius eſt, quam ut à ſolo homine conficiatur, niſi certū quoddam & ſingulare diuinum auxilium acceſſerit.

[illegible]) Hoc unum me mouet in tota iſta narratione: nam ſi tantus eſt factus gemitus Thracum, qui occidebantur, mirum quod reliqui cuſtodes nō ſint excitati, & magnus eorum numerus hos duos nocturnos grallatores compeſcere non potuerit. Proinde abſurdum uidetur, quòd gemitus eorum deſcribat Poeta, & prudentiùs Virgilius 9 Aeneid. qui talia minime fingit in illa nocturna Niſi & Euryali expeditione. Sed hoc uidetur poſſe ſolui ac dilui, ſi dicamus metu reliquos ita attonitos, ut cum tanta in cædem non ab unico præſtari crederēt, auſi non ſint ſeſe armis huic facinori opponere. Sic quadraret hoc etiam loco illa comparatio Virgiliana lib. 9 Aeneid.

Impaſtus ceu plena leo per ouilia turbans
(Suadet enim ueſana fames) manditq., trahitq.
Molle pecus, mutumq. metu, fremit ore cruento.

Illud enim mutum metu his Thracibus poſſet hoc ſenſu accommodari. Repentina autem, & non præuiſa pericula maiores ſolent metus incutere, quam longe ante præuiſa, & quæ te imparatum non offendeſſent.

[illegible]) Vide ſuperiorem annotationem in uerbo [illegible].

[illegible]) Quam fortiter ergo ſe craſtina die pugnaturum exiſtimabat Rheſus, ſi tales haberet equos, qui uiſis cadaueribus expauſcerent? Hinc colligo, non ſequi Poetā aliorum opiniones, qui Rheſum alia quoque bella geſſiſſe dicunt, ut ipſemet quoque narrat apud Euripidem. Sic enim ille ad Hectorem:

[Greek verses illegible] &c.

At, ut dixi, iſta non agnoſcuntur ab Homero, alioqui non erat dicturus hos Rheſi equos cadaueribus non eſſe aſſuetos: niſi forſan dicas, alios fuiſſe hos equos ab ijs quibus in gerendis illis bellis uſus fuerit. Sed in genere illorum etiam Thracum belli imperitia ex iſta cuſtodiæ incuria uidetur argui, quanquam alioqui Martem pro parente ſuo uenditent.

[illegible] Euſtathius hunc locum his uerbis enarrat, [Greek text illegible]

[illegible] Hæc Euſtath. ſi legat attente ſtudioſus, & ſi placuerint, arripiat. Mihi [illegible]. Facetè Poeta in Rheſi morte ludit, cum Diomedem ſomnio comparat, quod ſolet capitis hominis inſiſtere, ut etiam antea Iliad. 2. Somnium dicitur ſuper caput Agamemnonis ſtetiſſe cuius rei cauſam alicubi, ni fallor, explicauimus. Iam hæc optime conueniunt, quia ut ſomnium capiti inſiſtit, ſic Diomedes capiti Rheſi, cum ei uitam infert. neque dubium quin ei aut caput abſciderit, aut eum iugulauerit, quod genus mortis eſt [illegible] & expeditius & certius. Conueniunt etiam tempora, & quo ſomnium hominum capita inuadit, & quo Diomedes Rheſum ſuſtulit: uidelicet nocte. Sed neque ualde hoc mihi diſplicet, quod hoc loco [illegible] diuinam, ſubintelligi ſpeciem illam ſomnij quæ Incubus appellatur, quæ uidetur plerunque ſomniantibus ſolere ſe [illegible] ad iugulum admouere [illegible] quod [illegible] malum ſit, at hoc quia uerum fuit, potius eſt exiſtimandum. Sed hæc ſequi neminem uolo, ſi non arrideant & ut ſuperflua chartis illita contemnant.

[illegible] Fruſtra tuliſſet Mineruam his Heroibus, maximè Diomedi, in frangendis & interficiendis Thracibus auxiliatam eſſe, niſi eos quoque è medio periculo eximeret, ne [illegible] tota hæc expeditio ſortiretur. Ideo nunc deliberantem aliquid etiam ulterius gerere, unde tracturus erat moram longiorem in Thracum exercitu, Minerua ſuadet illi ut de reditu tantum ad caſtra cogitet, idque ne forſan aliquo Deorum Troianos aduerſum ſe impellente & excitante perterreatur, & in maius ueniat uitæ periculum. Apud Euripidem [illegible] exercitus Troianorum iam excitatus, re nimirum detecta, ſtrepituque & tumultu exaudito, unde illæ uoces Chori [illegible] &c. Itaq. eadem Minerua ſic utrunq. exploratorem alloquitur:

[illegible]

Ὥσπερ δὴ [illegible] Accidit quod Minerua metuebat, ut aliquis Deorum Troianis fauens factum iſtud detegeret, ac eos excitaret. Nō excitauit tamen Troianos, ſed, quod fuit longe commodius, in Thracum exercitu Hippocoontem, qui non fuit è uulgo militū, ſed ipſius Rheſi conſanguineus, quem magis erat affectura illa clades. ideo ſtatim ac excitatus eſt, in lacrymas erupit, ad quem eiulatū & planctum, ut conijcio, accurrerunt Troiani, non quod ab ipſo Apolline fuiſſent excitati, ut Hippocoon. Quod autem hæc uiſa ab Apolline dicuntur, per Apollinē nihil aliud uolunt intelligi, quam Solem, qui ſtatim poſtea eſt exortus. nam illa pene ſub auroram gerebantur.

Φίλον τ' ὀνόμηνεν. Hoc uidetur ad eam ueterum conſuetudinem pertinere, qua uiui mortuos nomine compellabant, quam nos etiam in Odyſſea fuſius explicamus.

[illegible] Hæc uerba ſuperflua & inutilia iudicat Euſtathius, qui etiam notandum eſſe monet, duos iſtos Heroas hoc loco euidenter eſſe ſententiæ, eiuſdemq. mentis. Veteres tamen [illegible] quod ab utroq. communiter gerebatur malum quendam dolum Vlyſſi affingebant aduerſus Diomedem. Nam cum Palladium Troianum uterque ſuſtuliſſent, noctuq. rediretur, Vlyſſes [illegible] ſibi uendicare [illegible] de occidendo Diomede cogitauit, eumq. ponè ſequeretur, enſem denudatum iam in eius caput librabat, niſi Diomedes ad Lunæ radios umbra percepta ictum eluſiſſet. Qua re indignatus Diomedes Vlyſſem comprehenſum uinxit, præterq. coactum ad naues gladio eum ſubinde cædens deduxit. unde prouerbium Diomedea neceſſitas, cuius tamen & aliæ dantur interpretationes. Vide Suidam & Zenodotum, & poſt eos Eraſmum Adag. Chil. 1. Cent. 9 prou. 4. Sed cautè Homerus has labes tam præſtantiſſimo Heroi non inuſſit, ut cuius laudi & decori totus uelificaretur.

Νέστωρ δὲ πρῶτος κτύπον ἄϊε, φώνησέν τε,	*Neſtor autem primus ſonitum audiebat, dixitq̃,*
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	*O amici Argiuorum duces & principes,*
Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω· κέλεται δέ με θυμός.	*Mentiar, aut uerū dicam: iubet .n. me animus dicere.*
Ἵππων μ' ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.	*Equorum mihi uelocium ſonitus circum aures ferit.*
Αἲ γὰρ δὴ Ὀδυσεύς τε καὶ ὁ κρατερὸς Διομήδης	*Vtinam uero tam Vlyſſesq. & fortis Diomedes*
Ὧδ' ἄφαρ ἐκ Τρώων ἐλασαίατο μώνυχας ἵππους.	*Hinc citò ex Troianis impellerent unungulos equos:*
Ἀλλ' αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα μή τι πάθωσιν	*Sed uehementer timeo in mente, ne quid paſſi ſint*
Ἀργείων οἱ ἄριστοι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.	*Argiuorum hi præſtantiſſimi à Troianorum tumultu.*
Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος ὅτ' ἄρ' ἤλυθον αὐτοί.	*Nondū totū dictū erat uerbū, quū aduenerūt ipſi.*
Καί ῥ' οἱ μὲν κατέβησαν ἐπὶ χθόνα, τοὶ δὲ χαρέντες	*Et hi quidem deſcenderunt in terram. hi uerò gauiſi*
χειρὶ * Δεξιῇ ἠσπάζοντο, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.	*Dextra amice excipiebant uerbiſq. ſuauibus.*
Πρῶτος δ' ἐξερέεινε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,	*Primus a percontabatur Gerenius eques Neſtor:*
Εἴπ' ἄγε μ' ὦ πολύαιν' Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,	*Dic age mihi laudib. cumulate Vlyſſes, ingens gloriæ*
Ὅππως τούσδ' ἵππους λάβετον καταδύντες ὅμιλον	*Quō hos equos cepiſtis, ingreſsi ne exercitū (Græcorū,*
Τρώων; ἤ τις σφῶε πόρεν θεὸς ἀντιβολήσας;	*Troianorum? aut aliquis uobis præbuit deus obuians?*
Αἰνῶς ἀκτίνεσσιν ἐοικότες ἠελίοιο.	*Valdè radijs ſimiles ſunt Solis.*
Αἰεὶ μὲν Τρώεσσ' ἐπιμίσγομαι, οὐδέ τί φημι	*Semper quidem Troianis immiſceor: neq. me puto*
Μιμνάζειν παρὰ νηυσὶ γέρων περ ἐὼν πολεμιστής·	*Manere apud naues, ſenex quamuis ſim bellator:*
Ἀλλ' οὔπω τοίους ἵππους ἴδον, οὐδ' ἐνόησα.	*Verū nōdū tales equos uidi neq. aduerti (nimirū aud.)*
Ἀλλά τιν' ὔμμ' ὀΐω δόμεναι θεὸν ἀντιάσαντα.	*Sed aliquē uobis ſuſpicor dediſſe deum obuiam factū.*
Ἀμφοτέρω γὰρ σφῶϊ φιλεῖ νεφεληγερέτα Ζεύς,	*Ambos.n. uos diligit nebularum congregator Iupiter,*
Κούρη τ' αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπις Ἀθήνη.	*Filiaq. egidem geſtantis Iouis cæſia Minerua.*
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.	*Huc uero reſpondens, allocutus eſt prudens Vlyſſes:*
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,	*O Neſtor Neleide, ingens gloria Achiuorum,*
Ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ ἀμείνονας ἠέ περ οἵδε	*Facile deus quidem uolens & meliores quàm ſunt iſti*
Ἵππους δωρήσαιτ', ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰσιν.	*Equos donaret, quoniam multo præſtantiores ſunt.*
Ἵπποι δ' οἵδε γεραιὲ νεήλυδες οὓς ἐρεείνεις,	*Equi a hi o ſenex, nuper aduenientes, de quib. quæris,*
Θρηΐκιοι· τὸν δέ σφιν ἄνακτ' ἀγαθὸς Διομήδης	*Threcij ſunt: at ipſorum regem ſtrenuus Diomedes*
Ἔκτανε, πὰρ δ' ἑτάρους δυοκαίδεκα πάντας ἀρίστους.	*Occidit, iuxtaq; ſocios duodecim oēs præſtantiſſimos:*
Τὸν τρισκαιδέκατον σκοπὸν εἵλομεν ἐγγύθι νηῶν,	*Hūc tertiūdecimū ſpeculatorē interfecimus ppe naues,*
Τόν ῥα διοπτῆρα στρατοῦ ἔμμεναι ἡμετέροιο	*Quem ut explorator exercitus eſſet noſtri*
Ἕκτωρ τε προέηκε καὶ ἄλλοι Τρῶες ἀγαυοί.	*Hectorq. miſerat, & alij Troiani illuſtres.*

Sic

Sic fatus per uallum egit unungulos equos,
Cachinnans: ſimul autem cæteri ibant gaudentes Achiui.
Hi uero quum ad Tydidæ tentorium bene ſtructum uenerunt,
Equos quidem alligarunt ſciti ſectis loris
Præſepe ad equinum, ubi Diomedis equi
Stabant ueloces, dulce triticum edentes.
Nauis autem in puppi exuuias cruentas Dolonis
Poſuit Vlyſſes, ut ſacrum pararent Mineruæ.
Ipſi autem ſudorem multum abluebant, mare
Ingreſſi, ſurasq; & collum, circaq; fæmora.
Sed poſtquam ipſis unda maris ſudorem multum
Abluit a corpore, & refecti ſunt dilecto corde.
In labra ingreſſi bene polita loti ſunt.
Hiq; loti & uncti pingui oleo,
Ientaculo aſſidebant: exq; cratere Mineruæ
Pleno haurientes, libabant dulce uinum.

Ὣς εἰπὼν, τάφροιο διήλασε μώνυχας ἵππους,
Καγχαλόων ἅμα δ' ἄλλοι ἴσαν χαίροντες Ἀχαιοί.
Οἳ δ' ὅτε Τυδείδεω κλισίην εὔτυκτον ἵκοντο,
Ἵππους μὲν κατέδησαν ἐϋτμήτοισιν ἱμᾶσι
Φάτνῃ ἐφ' ἱππείῃ, ὅθι περ Διομήδεος ἵπποι
Ἕστασαν ὠκύποδες μελιηδέα πυρὸν ἔδοντες·
Νηῒ δ' ἐνὶ πρυμνῇ ἔναρα βροτόεντα Δόλωνος
Θῆκ' Ὀδυσεύς, ὄφρ' ἱρὸν ἑτοιμασσαίατ' Ἀθήνῃ.
Αὐτοὶ δ' ἱδρῶ πολλὸν ἀπονίζοντο θάλασσῃ
Ἐσβάντες, κνήμας τε, ἰδὲ λόφον, ἀμφί τε μηρούς·
Αὐτὰρ ἐπεί σφιν κῦμα θαλάσσης ἱδρῶ πολλὸν
Νίψεν ἀπὸ χρωτὸς, καὶ ἀνέψυχθεν φίλον ἦτορ,
Ἔς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.
Τὼ δὲ λοεσσαμένω καὶ ἀλειψαμένω λίπ' ἐλαίῳ,
Δείπνῳ ἐφιζανέτην· ἀπὸ δὲ κρητῆρος Ἀθήνῃ
Πλείου ἀφυσσόμενοι, λεῖβον μελιηδέα οἶνον.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Poſt diſceſſum exploratorum uerisimile eſt unum inter cæteros Neſtorem magis quam reliquos de illis fuiſſe ſollicitum, proinde attentis ſemper auribus expectaſſe, donec eos redeuntes audiret. [illegible] equorum primus exaudiſſe, quod ipſe tamen ambigua oratione pronunciat, dubitans utrum mentiturus, an uera eſſet eloquuturus. Quæ in huiuſmodi rebus cautio à prudente homine proficiſcitur: ita enim præfatus in ea quæ dicturus [illegible] temerarij hominis exiſtimationem reformidet, in quam alioqui facile incurreret. Cum autem Neſtor equorum [illegible] intellexerit, & res illa eſſet generalior equos currentes audire, ſpecialius quippiam ſuſpicatur, [illegible] dicit ut Vlyſſes & Diomedes à Troianorum exercitu equos illos, quos ipſe currentes audiret abegerint. [illegible] quæ antea nihil certi pronunciat, immò planè ſe deſperare dicit, non ſolum ne id quod [illegible] incolumes ab illa expeditione ſint reddituri. Sed & fortaſſe hoc ita contingit, [illegible] eſt nimirum illius ſermo & animi diſcurſus ab hoc in exploratorum, de quorum ſalute tantopere erat ſollicitus [illegible] alioqui non dubito quin cæteros proceres eſſet ad arma hortaturus, quia poſſet fieri ut hoſtium [illegible] erumperet.

[illegible]) Hic locus eleganter exprimit ſubitas cogitationum in uarias partes impetus. [illegible] Neſtor rem dubiam ſibi, & non penitus exploratam eſſet dicturus, potuit aliquantulum uocem ſuſpendiſſe [illegible] ab animo ad id eloquendum. Cuiuſmodi interna (ut ita dicam) certamina quiuis identidem poteſt experiri. [illegible] animi motus, maximè in iis qui prudentia pollent, quo magis ſubiti, eo etiam minus ſuſpecti [illegible] poteſt.

[illegible]) Notandum eſt Vlyſſem primum à Neſtore interrogari, [illegible] ut ait Euſtathius, [illegible] Rogat [illegible] Neſtor, quo pacto hos equos obtinuerint, &, ut moris eſt apud Homerum, ut qui interrogant, aliquot afferant, [illegible] duo affert in medium: quorum alterutrius ratione factum putat, ut eos poſſideant: uel quòd eos in Troianorum exercitu acceperint, uel quòd ab aliquo Deorum ſibi fuerint oblati. Iam cum utrunque conſtare non [illegible] alterumque concludit. Non poterat enim perſuaderi, id quod primo loco poſuerat, hos equos in Troianorum exercitu [illegible] nunquam ibi uiderit: cum tamen [illegible] frequenter Troianis pugnando immiſceatur, [illegible] quin eos obſeruaſſet. Itaque concludit, [illegible] factum, hoc munere eos cohoneſtaſſe, [illegible] ait utrumq; eorum tum à Ioue tum à Minerua quoque diligi. Vnde licet colligere quam temere de rebus incertis pronunciare etiam uir prudens poſſit, [illegible] Neſtor, qui paulo ante non ita leuiter de re illa minus explorata [illegible] rectè attendamus. error eſt uulgaris, & ipſis etiam cordatis hominibus familiariſſimus. Solent enim plerique [illegible] rerum euentibus iudicare ex proprio ſenſu & ita factum eſſe quippiam, prout ipſis uidetur, ſtatuere non dubitant, [illegible] penitus geſſerint. [illegible] quid alij factori ſint, [illegible] non ſecus ac ſi ex eorum conſilio tota res adminiſtrata [illegible] penderet. Iſtam uero audaciam [illegible] Neſtor [illegible] ſignificat ſe non certo ea de re pronunciare, ſed iudicare ſe aliter fieri non potuiſſe.

[illegible]) Cum Neſtor equorum candorem ſolaribus radijs aſſimilat, elegantius facere uidetur quam Dolon, qui eos niue candidiores appellabat, quod [illegible]. Hinc uero ſatis colligi puto, quam rectè [illegible] dicatur radij ſiquidem Solis candidi ſunt & argentei coloris propter ſplendorem. Qua de re aliàs dictum eſt.

[illegible]) Modeſte [illegible] reſpondet Vlyſſes Neſtori: Primum quòd ipſe ſuſpicabatur hos equos ipſis ab aliquo Deorum donatos, id non male quidem [illegible] docet, ſiquidem poſſint etiam Dij præſtantiores [illegible] cum uoluerint, largiri: quod argumentum [illegible] poſſiunt etiam meliores, ergo [illegible] deteriores [illegible] potuiſſent. Aliter autem ſe rem habere oſtendit, cum docet quomodo eos ſibi comparauerint, in quem [illegible] repetit, quod antea prolixius à Poeta perſcriptum eſt.

[illegible]) Non defraudat Diomedem ſua laude, quæ tota etiam illi debebatur de interemptis Thracibus, & eorum rege Rheſo: aliud tamen facinus in Dolonis cæde ſibi etiam communicat. Vide in præcedenti lectione annotationem in [illegible].

[illegible]) Quò referemus iſta? An ad ipſos equos, ut dicamus poſſe præſtantiores [illegible] Sane nõ eſt omnino [illegible]. Quaſi dicat Vlyſſes, Neſtor, non caret omni ratione quod credis hos equos nobis [illegible] aliquo Deo fuiſſe donatos. Poſſunt enim & præſtantiores, quales multi reperiri queant. An uerò ad [illegible] referemus noua quadam [illegible] ſingularis in pluralem immutatione, quaſi [illegible] nomen [illegible] appellatiuum? Id ego quidem uiolentum iudico, ſed omnia diligentius [illegible] lectore examinetur.

[illegible]) Ex ſuperioribus conſtat non decimum tertium, ſed decimumquartum [illegible] Dolonem in numero eorum qui à Diomede ſunt interfecti. [illegible] ergo uidetur quod nunc eum decimumtertium [illegible] ita uidetur intelligere hunc locum, ut [illegible] admonuimus antea, Dolone prætermiſſo, Rheſum in numero [illegible] decimumtertium [illegible], ſic etiam nunc Rheſo non intellecto ac ſubaudito, Dolonem in eodem numero reponat. Sed ego ita expono. Antea [illegible] tertium & decimum eſſe diceret, hoc factum eſt quia iam erat intermiſſa mentio de Dolone, & [illegible] Thracum narratio: nunc uero cum Regem Rheſum [illegible] interemptum [illegible], ad quem [illegible] duodecim [illegible] rans, uidetur noluiſſe eius cædem [illegible] intelligi, quaſi etiam mortuum Regem à reliqua turba [illegible] tum duodecim alios referens cum [illegible] non potuit numerum plus quam uno adaugere, proinde conſequens fuit ut poſt eos Dolonem tertium & decimum [illegible]. Hæc diligenter inſpiciat lector, & temere non [illegible].

[illegible]) Obſeruanda eſt hæc [illegible] in Heroë læto & exultante ob rem bene & feliciter geſtam. Sed & reliqui proceres gaudere dicuntur, quod omnia tam proſpere ſucceſſerint. Sed lectores paulisper attendant, dum totum hoc negotium examino. Miſſi erant hi Heroes ad exploranda hoſtium conſilia, hoc enim expreſsis uerbis proponebat Neſtor, ut potest ex eius præcedenti oratione repeti. Ecquid tandem [illegible] præſtiterunt quid non Græcos ea de re commonefaciunt? Cachinnantur tamen, exultant, triumphantque gaudio rebus minimè exploratis, & cum adeo incertas habeant hoſtium deliberationes ut antea, quod tamen præcipuum fuit illius expeditionis caput. Credo igitur ex illo ſucceſſu [illegible] Græcos, [illegible] quod de rebus ſuis deſperarent, & animis paululum recuperatis ab illa ſolicitudine, qua paulo ante conflictabantur, reſpiraſſe.

ἔθι μοι Διομήδες ἵππους) Siquid unquam in Homero attentione fuit dignum, hoc maximè attendi poſtulo. Nam prædæ & ſpolia hoſtium inter ſe ita partiuntur ſpontaneè Heroës, ut non ſolum obſeruationem, ſed etiam admirationem hæc narratio mereatur. Ecce enim Vliſſes hos equos ſtatim in Diomedis ſtabulum deducit, cum in ijs tamen abigẽdis ſolus dicatur laboraſſe, deducit, inquam, per ſe ſatis iudicans deberi eos plane Diomedi, propter exhauſtum in illa Thracum internecione laborem. Ergo etiam præſtantiſsimam è prædam ſponte concedit, ipſe uerò ne ſit omnino ἀμοιρος exuuias Dolonis accipit, quas Mineruæ deuouet. Hoc etiam optime enarrauit Euſtathius his uerbis, [illegible] Διομήδης [illegible] Τελαμῶνι [illegible] Ὀδυσσεὺς [illegible] Διομήδης [illegible] Δόλωνος λάφυρα [illegible] τῇ Ἀθηνᾷ, &c.

ἀπονίζοντο θαλάσσῃ) Aqua marina ſudantibus ſalubris, quòd in ingreſſu muſculorum coniunctiones relaxet, poſteà unctio olei cutem læuiorem reddit ut etiam partes corporis, quæ non unctæ ſint, induteſcant & aſperiora teddantur. Vide Athenæi Epitomen lib. 1. Plutarchus in lib. de Homero ait, ſudoris remedium à lauacris peti propter calorem & humorem. nam ſudor deſiccat & arefacit. Qua de re etiam alibi apud hunc eundem Poetam dictum eſt.

Finis libri decimi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Λ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

Ἀγαμέμνων αὐτός τε ὁπλισάμενος, καὶ τοὺς ἄλλους [illegible] Ἕλληνας [illegible]

ARGVMENTVM VNDECIMI LIBRI HOmeri Iliadis.

Agamemnon ipſeque armatus, & alios armãs Græcos educit ad prælium. Hector autem Ioue iubẽte, recedit à pugna, quouſq; Agamemnon ad nauale ſe recipit. Poſthæc Vliſſes circundantib. ipſum Troianis ulciſcitur ipſos, Aiace & Menelao auxiliãtibus ei. Vulnerantur uero Græcorum optimi: Agamemnon à Coone, Vliſſes à Soco: porrò ab Alexando ſagitta uulneratur Diomedes & Eurypylus, & Machaon: quem redeuntem cum Neſtore conſpicatus Achilles, mittit Patroclum ad cognoſcendum quis eſſet ille uulneratus: hic uero perueniens cum didiciſſet Machaonem eſſe, à Neſtore admonetur, ut uel Achilli perſuadeat opem ferre Græcis, uel ipſe ſaltem accepta armatura, Achilles exeat ad pugnam. Rediens aũt cum incidiſſet in Eurypylum, portans eum ad naues, curat eum.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Λάμβδα δ' ἐνὶ προμάχοισι μίγη βασιλεὺς Ἀγαμέμνων.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Λ. Inter anteſignanos mixtus eſt rex Agamemnon.

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Λάμβδα δ' ἀρίστους Δαναῶν βάλον Ἕκτορος ἄνδρες.

Aliud argumentum.

Λ. Optimates Danaûm uulnerant Hectoris uiri.

Ἄλλη.

Ἀγαμέμνονος ἀριστεία.

Aliud.

Agamemnonis ſtrenuitas.

Ἠὼς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
Ὤρνυθ', ἵν' ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσι·
Ζεὺς δ' Ἔριδα προΐαλλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Ἀργαλέην, πολέμοιο τέρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν·
Στῆ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆος μεγακήτεϊ νηὶ μελαίνῃ,
Ἥ ῥ' ἐν μεσσάτῳ ἔσκε γεγωνέμεν ἀμφοτέρωσε,
Ἠμὲν ἐπ' Αἴαντος κλισίας Τελαμωνιάδαο,
Ἠδ' ἐπ' Ἀχιλλῆος, τοί ῥ' ἔσχατα νῆας ἐΐσας
Εἴρυσαν, ἠνορέῃ πίσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν.
Ἔνθα στᾶσ' ἤϋσε θεὰ μέγα τε δεινόν τε,
Ὄρθι' Ἀχαιοῖσιν, μέγα δὲ σθένος ἔμβαλ' ἑκάστῳ
Καρδίῃ ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι·
Τοῖσι δ' ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ', ἠὲ νέεσθαι
Ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
Ἀτρείδης δ' ἐβόησεν, ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγεν
Ἀργείους· ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσατο νώροπα χαλκόν.
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε,

Aurora autem ex lectis à ſplẽdido Tithono
Surrexit, ut immortalibus lucem ferret, atq; mortalibus.
Iupiter autem Eridem miſit ueloces ad naues Achiuorum
Difficilem, belli ſignum in manibus geſtantem.
Stetit autem in Vlyſsis multum capaci naue nigra,
Quæ in medio erat ad clamandũ ut exaudiri poſsit utrobiq;,
Et ad Aiacis tentoria Telamonij,
Et ad Achillis. qui in extremas partes naues æquales
Subduxerant fortitudine ſua confiſi & robore manuũ.
Illic ſtans clamauit dea altum horribileq;
Orthiũ carmen Achiuis, magnã a.uim iniecit unicuiq;
In corde, ad inceſſanter bellandum & pugnandum.
His autem ſtatim bellum dulcius fuit, quàm redire
In nauibus concauis dilectam in patriam terram.
Atrides autem clamauit, & armari iuſsit
Argiuos, ipſe quoq; induit lucidum æs.
Ocreas quidem primùm circum tibias poſuit
Pulchras, argenteis fibulis aptatas:
Secundo deinde thoracem circum pectora induit,

Quem

Quem olim ei Cinyres dedit in munus hoſpitalitatis. | Τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι.
Audiebatur.n.uſq; in Cyprū magna fama: q Achiui | Πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος, οὕνεκ' Ἀχαιοὶ
Ad Troiam nauibus nauigaturi eſſent. | Ἐς Τροίην νήεσσιν ἀναπλεύσεσθαι ἔμελλον·
Ideo ei illum dedit gratificans regi. | Τοὔνεκά οἱ τὸν δῶκε χαριζόμενος βασιλῆϊ.
Huius quidē decē ſemitæ erant ex nigro Cyano metallo | Τοῦ δ' ἤτοι δέκα οἶμοι ἔσαν μέλανος κυάνοιο,
Duodecim autem ex auro, & uiginti ex ſtanno: | Δώδεκα δὲ χρυσοῖο, καὶ εἴκοσι κασσιτέροιο·
Cærulei autem dracones protenſi erant iuxta collum | Κυάνεοι δὲ δράκοντες ὀρωρέχατο προτὶ δειρὴν
Tres, utrinq; Iridibus ſimiles, quas Saturnius | Τρεῖς, ἑκάτερθ' ἴρισσιν ἐοικότες, ἅς τε Κρονίων
In nube fixit prodigiū diſtinctè loquentiū hominum. | Ἐν νέφεϊ στήριξε, τέρας μερόπων ἀνθρώπων.
Circa autem humeros poſuit enſem, in eo uerò claui | Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος, ἐν δέ οἱ ἧλοι
Aurei relucebant: ſed uagina circumdabat | Χρύσειοι πάμφαινον, ἀτὰρ περὶ κουλεὸν ἦεν
Argentea, aureis loris coaptata. | Ἀργύρεον, χρυσέοισιν ἀορτήρεσσιν ἀρηρός.
Accepit.a.undiq; corpus tegēs elegās ſcutū impetuoſū. | Ἂν δ' ἕλετ' ἀμφιβρότην πολυδαίδαλον ἀσπίδα θοῦριν,
Pulchrū, circū quod quidem circuli decem ærei erant: | Καλήν, ἣν πέρι μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,
Inq; eo umbones erant uiginti ex ſtanno | Ἐν δέ οἱ ὀμφαλοὶ ἦσαν ἐείκοσι κασσιτέροιο
Candidi: in medijs autem erat unus ex nigro metallo. | Λευκοί, ἐν δὲ μέσοισιν ἔην μέλανος κυάνοιο.
In eo Gorgon terribili aſpectu cincta erat, | Τῇ δ' ἐπὶ μὲν Γοργὼ βλοσυρῶπις ἐστεφάνωτο
Horribiliter aſpiciēs: circū erat etiā Terrorq; Timorq;. | Δεινὸν δερκομένη, περὶ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε.
Ex eo autem argenteum lorūm pendebat, ſed in ipſo | Τῆς δ' ἐξ ἀργύρεος τελαμὼν ἦν· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
Cæruleus circūuolutus erat draco: capita a. ei erant | Κυάνεος ἐλέλικτο δράκων, κεφαλαὶ δέ οἱ ἦσαν
Tria circumducta loſo, una ceruice enata. | Τρεῖς * ἀμφιστρεφέες, ἑνὸς αὐχένος ἐκπεφυυῖαι. γρ. ἀμφιστρεφεῖς
Capiti a. undiq; conos habētē galeā impoſuit nēpe quatuor, | Κρατὶ δ' ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον,
Criſtatā ex ſetis equis: terribiliter.a. criſta deſup nutabat. | Ἵππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
Cepit.a. fortes haſtas duas munitas ferro, | Εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε δύω, κεκορυθμένα χαλκῷ
Acutas procul autem ferrum ab ipſis ad cælum uſq; | Ὀξέα· τῆλε δὲ χαλκὸς ἀπ' αὐτόφιν οὐρανὸν εἴσω
Splendebat. Inſtrepuerunt uerò Minerua & Iuno, | Λάμπ'· ἐπὶ δ' ἐγδούπησαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη,
Honorantes regem opulentæ Mycenes. | Τιμῶσαι βασιλῆα πολυχρύσοιο Μυκήνης.
Aurigæ quidem deinde ſuo præcipiebat unuſquiſq; | Ἡνιόχῳ μὲν ἔπειτα ἑῷ ἐπέτελλεν ἕκαστος
Equos benè decenter continere illic ad foſſam. | Ἵππους εὖ κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ * τάφρῳ· γρ. τάφρου
Ipſi uerò pedites cum armis armati | Αὐτοὶ δὲ πρυλέες σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
Ruebāt. immenſus uerò clamor fiebat auroram ante: | Ῥώοντ'· ἄσβεστος δὲ βοὴ γένετ' ἠῶθι πρό.
Priores.a. cū equitibus apud foſſam inſtructi fuerunt: | Φθὰν δὲ μέγ' ἱππήων ἐπὶ τάφρῳ κοσμηθέντες,
Equites.u. paululū poſt inſequebantur: ſed tumultum | Ἱππῆες δ' ὀλίγον μετεκίαθον· ἐν δὲ κυδοιμὸν
Concitauit pnicioſum Saturnius, et ab alto demiſit rores | Ὦρσε κακὸν Κρονίδης, κατὰ δ' ὑψόθεν ἧκεν ἐέρσας
Sanguine madidos ex æthere: eo quòd erat | Αἵματι μυδαλέας ἐξ αἰθέρος, οὕνεκ' ἔμελλε
Multa generoſa capita Orco ante tempus demiſſurus. | Πολλὰς ἰφθίμους κεφαλὰς Ἄϊδι προϊάψειν.

COMMENTARIVS.

ἠὼς δ' ἐκ λεχέων] Non ſunt incognitæ uel inauditæ Poetis orientibus huiuſmodi fabuloſæ auroræ ſurgentis periphraſes. De Tithono porrò latis Lucianus, Suidas, Natalis Comes Mitholog. lib. 5. cap. 4. Erat [illegible] Tithoni ſocieta, & alij. Nos etiam de eo alias.

ἵν' ἀθανάτοισι] Quid ergo? Dij etiam tui, Homere, noctis tenebras patiuntur? Figmētum eſt ſanè nimis Poeticum. At nihil tale Orpheus in thymiamate Auroræ. Nā ille ſo[illegible] [illegible] &c. Euſtathius ergo ἀθανάτους interpretatur elementa, quæ ſupra terram ſunt. Forſan etiam innuit, ſi tela quibus Sol ſuam lucem fœnerat, ut ait Plinius lib. 2. cap. [illegible] Nos tamen hanc loquendi formam Homericam in Odyſſea excuſabimus.

Ζεὺς δ' Ἔριδα προΐαλλε] Iam ſæpe monuimus ſolere Poetam, ubi humana ope quippiam præſtari non poteſt, diuinum auxilium aduocare. Quod hoc loco fieri uides. Cum enim Græci per ſe ad bellum hodiernum inflammari non poſſent propter heſternam uictoriæ iacturam, oportuit eos alia ratione commoueri. Vnde fingit Eridem, id eſt, contentionem ad eos à Ioue immiſſam, quæ clamore ſuo animos pugnaces & indefatigabiles illis inſereret. Quod etiam factum eſt. Illico enim Agamemnon Græcos arma ſumere iubet & ad bellum inſtruit, adeò ſunt omnia ita hic Poetæ [illegible]. Agnoſcit ergo Eridem pro Dea contentionis, quam Diſcordiam Latini uocant. Eam ſequitur bellum. Vnde Virgilius 8. Æneid.

Et ſciſſa gaudens uadit Diſcordia palla. | *Quam cum ſanguineo ſequitur Bellona flagello.*

Eius deſcriptionem elegantem habes apud Ariſtidem: ſed & apud Petronium Arbitrum in Satyrico his uerſibus elegantiſſimis:

Intremuere tubæ, ac ſciſſo Diſcordia crine
Extulit ad ſuperos Stygium caput. Huius in ore
Concretus ſanguis, contuſaq; lumina flebant.
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes
Tabo lingua fluens, obſeſſa draconibus ora
Atq; intertorto laceratam pectore ueſtem
Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.

Hæc illa eſt uidelicet, quæ diſſidia & bella funeſtiſſima accendit (ideò eam quoq; incendio eleganter comparat Plutarchus in præceptis Politicis) & quam fingunt etiam hoc Troianum bellum primam inflammaſſe quia ipſa pomum illud quod et [illegible] uocatur, in nuptias Pelei & Thetidis coniecit, unde rixæ illæ & Dearum trium concertationes fluxerunt, ut copioſius diximus in Prolegomenis.

πολέμοιο τέρας] Id eſt, belli aliquod ſignum, ut inquit Euſtathius, puta telum, gladium, in armorum nimirū habitu, aut aliud quippiam [illegible]. Non enim eſt ut Erin ita ſimpliciter intelligendam, ſed [illegible]. Nonnulli [illegible] belli eſſe uoluerunt, ut dicerent, Eridem bellum ſecum habuiſſe. Alio etiam ſenſu πολέμοιο τέρας intelliguntur, ut [illegible] bellorum apparatus, quales ſunt duces, uociferationes, & reliqua: ſuo etiam Eridi clamor poſtea tribuitur. Quod autem hic Poeta Eridem inducit, nihil eſſe aliud uolunt, quam mutua Græcorum ad pugnam incitamenta. Qui enim tota nocte trepidi ferè fugam cogitabant, & [illegible] iam prorſus abiecerant, eam nunc alacriter reſumunt, totoq; ſe ad bellum comparant. Sed Deam, ut iam monui, hoc loco intelligi docent illa quæ infrà dicentur,

—ἔστη δ' ἐπὶ [illegible] | [illegible]

ἐν δ' ἐπ' Ὀδυσσῆος) Vlyſſis naues, ut [illegible] anteà uidimus, in medio reliquarum erant collocatæ, unde non ſine cauſa ibi cõſiſtit Diſcordia, ut uidelicet facilius à cæteris exaudiatur. Quòd ſi inſanus quidã allegoriarũ amor nos teneret, poſſemus hæc ita interpretari, ut Vlyſſes ex poſtremæ expeditionis ſucceſſu confirmatus reliquis Græcis animos addiderit, ut non dubitarint iterum furori Troianorum ſeſe opponere. Quod autem Achillis & Aiacis naues extremæ ſunt ab utraq; parte, id q; propter utriuſq; Herois fortitudinem factum teſtatur Poeta, conſtat duo belli Troiani columina utrunq; extitiſſe, ut etiam alias diximus.

ὄρθι' Ἀχαιοῖσιν) Attice dictum eſt ὄρθια, pro ὀρθίως. Quid ſit autem ὄρθιος νόμος, dicemus in Lexico.

μέγα τ' ὄρθια) Ex tanto apparatu ſignificat Poeta, quàm graue ſit hodierno die futurum bellum. Primùm præconis loco Eris Græcos conuocans inducitur, deinde tubarum uice Iuno & Minerua tonantes: hinc clamor ille ἄσπετος, tumultus ingens, ſanguinei rores cœlo decidentes. Regis πανοπλία elegantiſſima, &c.

κνημῖδας μὲν πρῶτα) Tota iſta Agamemnonis πανοπλία ex ſex partibus conſtat nimirum ocreis, thorace, enſe, ſcuto, galea, & gemina haſta, quæ omnia Poeta elegantiſsimè deſcribit, præcipuè uerò thoracem & clypeum. In his autem diutius immoratur, quàm unquam anteà, cum tamen non nunc primùm in aciem prodeat Agamemnon, & forſan cuipiam uideri poſsit oportuiſſe hæc iam ab ipſo initio commemorari: ſed quamuis alias quoque anteà pugnæ interfuerit Agamemnon, tamen quia hodierno die eum ad egregia patranda facinora deſtinat, eiuſq; fortitudinem ſupra reliquos Heroas eminentem declaraturus eſt, tanto apparatu utitur, accuratiuſque eius arma, quibus inſtructum eum eſſe oportebat, deſcribit. Itaq; uidimus huius libri inſcriptionem eſſe τῆς ἀγαμέμνονος ἀριστείας.

τούς ποτέ οἱ Κινύρης) Cinyres iſte (cuius nomen uariè ſcriptum reperitur) fuit Rex Cypri, qui etiam Paphum condidit, ut eſt apud Apollodorum lib. 3. à quo quidam dicũt, ut refert Euſtathius, exceptos hoſpitio prætereuntes Græcos, pollicente ſe neceſſaria illis ad Troiam miſſurum: quod cum facere cunctaretur, execrationibus ab Agamemnone deuotus eſt, tandéq; cum Apolline, ut Muſicæ peritus, decertans perijt. ideoq; Cinyras dictus παρὰ τὸν κινύραν instrumento muſico. quinquaginta autem eius filias in mare deſiliiſſe, & mutatas in Halcyonas. Alij referunt eum, cum Menelao Paphi iuraſſet quinquaginta naues ſe miſſurum, unicam tantũ miſiſſe, reliquas è terra fictas hominibus terrenis intus collocatis, & ſic iuſiurandum eluſiſſe. Sed hoſpitiũ iſtud Cinyræ & reliqua Homerus ignorat, inquit Euſtathius. At ego ex uerbis illis δῶκε ξεινήϊον εἶναι contrarium poſſe colligi aſſero. Non dantur enim munera hoſpitalia niſi hoſpitibus. Locus tamen à lectore examinetur.

ἐν νέφεϊ στήριξε) Cum Xenophanes, inquit Euſtathius, de Iride in Heroicis ſic dixiſſet,

Ἥν τ' Ἶριν καλέουσι, νέφος καὶ τοῦτο πέφυκε   Πορφύρεον, καὶ φοινίκεον καὶ χλωρὸν ἰδέσθαι:

quidem ἀκριβέστερον ex hoc loco Homerico dicebant non eſſe nubem Iridem, ſed περὶ circa nubem. Aliud eſt enim omnino τὸ νέφος, & illud ἐν νέφει στηρίζεται. De Iride dicemus alias.

τέρας μερόπων) Iris propriè non eſt hominum ſignum, ſed Dei: id eſt, quod Deus immittit: Vnde aſſentiendum eſt Euſtathio, qui docet dictum eſſe μερόπων pro μερόπεσσι, ἀνθρώποις. Sed cur dicit has Irides eſſe τέρας μερόπων. Vidimus alibi apud hunc Poetam duo eſſe Iridis genera, aliud quidem commune & uulgare, quod Plinius lib. 2. cap. 59. extra miraculum eſſe, atq; oſtentũ uidetur appellare: aliud uerò minus aſſuetum, ut quod ſuo tempore non fit, puta æſtate per meridiem, creſcente die ab æquinoctio uerno, circa ſolſtitium diebus longiſsimis, & noctu. quanquam Ariſtoteles prodat aliquando noctu uiſum, ſed tamẽ non niſi quartadecima Luna, ut ſcribit etiam Plinius ibidem. Hoc ergo genus quod minus eſt uſitatum, & cuius cauſas phyſicas ferè nequeas reddere, illud eſt quod Homerus appellat τέρας μερόπων, quaſi uidelicet aliquid portendat.

φθὰν δὲ μέγ' ἱππήων) Hic locus diligenter eſt annotandus, ne hæc aciei inſtructio confundatur, quod futurum eſt, ſi hæc per tranſennam legamus: quia cum initio dicat pedites cum equitibus apud foſſam eſſe inſtructos, tum ſubijciat equites etiã ſubſequi, dubitari poteſt, qui hæc ſint intelligenda. Mihi ergo uidetur equites partim cum peditibus, partim uerò per ſe & ſeorſim fuiſſe inſtructos, alioquin non uideo quomodo poſsint iſta conciliari.

κατὰ δ' ὑψόθεν) Vix eſt ut ueteres ſcriptores aliquid memorandum & graue referant, quod prius aliquo prodigio aut oſtento nõ præmuniant, ut alibi etiam me obſeruaſſe memini. Quod hoc loco manifeſte apparet. Hodiernam enim ſtragem Iouem hoc prodigio præſignificaſſe ſcribit Poeta, quod ſine errore nihil aliud potuit, quàm ingentem ſanguinis effuſionem portendere. Et ita res eſt, ut etiã uideri poteſt, præter naturam: quod tamen quidam negarunt ut refert Euſtathius poſt Didymũ. Nam cùm Troiani cãpi ſanguine occiſorum hominum iam abundarent, neceſſario etiam rores qui cœlo diſtillabant, erant ſanguinei, quod tales etiam eſſent exhalationes. Cui non eſt abſimile, quod circa montes Armenios memoratur niuem illic rubicundã cœlum depluere, propter uapores illius loci rubicundos, ex terra nitrum miniata. Quod ut uerum ſit, tamen non dubium eſt quin hoc ut prodigium afferat Poeta, ut ex ipſius uerbis poteſt colligi. Sic in probatis Romanæ hiſtoriæ ſcriptoribus legimus, Cerites aquas ſanguine mixtas fluxiſſe, in Sicilia ſcuta duo ſanguinem ſudaſſe, Romæ carnes pluere, & alia eiuſmodi prodigia, quæ ſtudioſè collegit Valerius Maximus lib. 1. cap. 7. Magnam ergo cædem utriuſque exercitus hi ſanguinei rores prænunciarunt, neque abſurdum eſt id accidiſſe, cũ talia etiam hiſtoriæ commemorent.

Τρῶες δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο,
Ἕκτορά τ' ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα,
Αἰνείαν θ', ὃς Τρωσὶ θεὸς ὣς τίετο δήμῳ·
Τρεῖς τ' Ἀντηνορίδας, Πόλυβον, καὶ Ἀγήνορα δῖον,
Ἠΐθεόν τ' Ἀκάμαντ' ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν.
Ἕκτωρ δ' ἐν πρώτοισι φέρ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην.
γρ. αἴλιος Οἷος δ' ἐκ νεφέων ἀναφαίνεται † οὔλιος ἀστὴρ,
Παμφαίνων, τοτὲ δ' αὖτις ἔδυ νέφεα σκιόεντα·
Ὣς Ἕκτωρ ὁτὲ μέν τε μετὰ πρώτοισι φάνεσκεν,
Ἄλλοτε δ' ἐν πυμάτοισι, κελεύων· πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ
Λάμφ' ὥστε στεροπὴ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
Οἱ δ', ὥστ' ἀμητῆρες ἐναντίοι ἀλλήλοισιν
Ὄγμον ἐλαύνωσιν ἀνδρὸς μάκαρος κατ' ἄρουραν,
Πυρῶν ἢ κριθῶν, τὰ δὲ δράγματα ταρφέα πίπτει·
γρ. θρῶντες Ὣς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι * θορόντες
Δῄουν, οὐδ' ἕτεροι μνώοντ' ὀλοοῖο φόβοιο·
Ἴσας δ' ὑσμίνη κεφαλὰς ἔχεν· οἱ δὲ, λύκοι ὣς
Θῦνον. Ἔρις δ' ἄρ' ἔχαιρε πολύστονος εἰσορόωσα.
Οἴη γάρ ῥα θεῶν παρετύγχανε μαρναμένοισιν·
Οἱ δ' ἄλλοι οὔ σφιν πάρεσαν θεοὶ, ἀλλὰ ἕκηλοι
γρ. ἵνα Οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι καθήατο, * ἧχι ἑκάστῳ
Δώματα καλὰ τέτυκτο, κατὰ πτύχας Οὐλύμποιο.

Troiani.a.ex altera parte in tumulo cãpi inſtruebant
Hectorẽ circa magnũ & eximiũ Polydamantã, (tur.
Aeneãq;, q̃iter Troianos ceu deus honorabatur in urbe,
Tresq; Antenoridas, Polybũ, & Agenorem diuinum.
Iuuenemq; Acamanta, ſimilem immortalibus.
Hector.a.inter primos ferebat ſcutũ undiq; æquale.
Qualis autem ex nubibus apparet pernicioſa ſtella
Lucens, interdũ.a.rurſus ingreditur nubes obſcuras:
Sic Hector interdum quidem inter primos apparebat,
Interdũ aũt inter extremos, imperans. totus uerò ære
Splendebat, tãquã fulgur patris Iouis ægidẽ geſtantis.
Hi autem, ſicut meſſores oppoſiti inter ſe
Seriem ſulcorum impellunt uiri locupletis per aruum
Tritico uel hordei, manipuli autem crebri cadunt:
Sic Troiani & Achiui in ſe inuicem inſilientes
Cædebant, neutri uerò recordabantur pernicioſæ fugæ:
Aequalia a. in pugna capita habebãt, illi. a. lupi tãquã
Ruebant. Eris autem gaudebat luctuoſa aſpiciens.
Sola enim deorum aderat pugnantibus.
Alij autem non illis aderant dij, ſed quieti
Suis in ædibus ſedebant, ubi unicuiq;
Domus pulchræ fabricatæ erant per iuga Olympi.

Omnes

Omnes.a.accuſabāt nigras nubes reddentē Saturnū:
Eo quòd Troianis uolebat gloriam dare.
Illos quidē non curabat pater,hic.a.ſeorſum ſeparatus,
Ab alijs remotius ſedebat gloria exultans.
Inſpiciens Troianorumq́. urbem & naues Achiuorū,
Aeruq́.fulgorem,interimentesq́.intereuntesq́.

Πάντες δ' ἠτιόωντο κελαινεφέα Κρονίωνα
Οὕνεκ' ἄρα Τρώεσσιν ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι·
Τῶν μὲν ἄρ' οὐκ ἀλέγιζε πατὴρ· ὁ δὲ, νόσφι λιασθεὶς,
Τῶν ἄλλων ἀπάνευθε καθέζετο κύδεϊ γαίων,
Εἰσορόων Τρώων τε πόλιν καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Χαλκοῦ τε στεροπὴν, ὀλλύντας τ' ὀλλυμένους τε.

COMMENTARIVS.

Τρῶες δ' αὖθ' ἑτέρωθεν) Explicato magnificè bellico Græcorum apparatu, nunc quoque Troianorum aciei inſtructio deſcribitur, id tamen anguſtius quam illa ſuperior: ſiquidem duces tantum exercitus proponuntur, inter eos ſolius Hectoris alacritas & diligentia in imperando. Quinque autem ſunt illi duces Hector, Aeneas, Polybus, Agenor, & Acamas, qui tres poſtremi filij ſunt Antenoris. Videtur tamen Hector princeps omnium extitiſſe, eiusque imperio cæteros fuiſſe obnoxios.

ὃς Τρωσὶ θεὸς ὣς, Euſtathius hoc ita interpretatur, Aeneam apud populum quidem Troianum ſummo in honore fuiſſe, quaſi nimirum ἀγαθόν, εὐτυχῆ, καὶ σώφρονα. Apud regium autem genus minime, quia eum zelotypia quadam proſequerentur, quod ſe regnaturum poſt Priamidas ſperaret, ut in ſequentibus uidebitur.

οἷος δ' ἐκ νεφέων) Hæc comparatio in eum finem ſumpta eſt, ut oſtendatur Hectoris ſedulitas in peruagando exercitu, dum interdum inter primipilos apparet interdum quaſi nube exercitus (ſic enim quoque νέφος πεζῶν appellat Poeta) abditus lattitaret: quia eadem quoque ratione οὔλιος ἀστὴρ (quem nonnulli, ut Didymus, Sirium, nonnulli Cometem, nonnulli Heſperum interpretantur) nunc emicat, nunc intra nubes abſconditur. neque id tamen ſemper fieri eſt intelligendum, ſed ſi quando accidat, tūc erit apta comparatio. Recte autem ſtellæ perniciosæ Hectorem comparat, ut qui etiam Græcorum exercitui talem ſe præbeat. Porrò hic officium ducis optimi deſcribitur, quod eſt in prælio omnes exercitus partes perluſtrandi, ut ducis præſentia milites magis ad pugnam incendantur. Quod aliàs etiam in Agamemnone obſeruauimus.

πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ) Ornatum & apparatum ipſius Hectoris pluribus non perſequitur, ut anteà Agamemnonis: quaſi doceat, ut ait Euſtathius, [illegible]. Eſt autem magnifica illa comparatio, qua armorum Hectoris ſplendor Iouis fulguri comparatur, & quæ poſsit longas illas armorum Agamemnonis deſcriptiones æquiparare.

οἱ δ' ὥστ' ἀμητῆρες) Cædes ab utraque parte exercitus perpetratas deſcripturus eleganti utitur comparatione meſſorum, qui olim ſolebant, ut annotat Euſtathius, ab extremis meſsis finibus ordiri, oppoſiti, & proinde quaſi mutua quadam concertatione ad medium metendo pergere. Sic ergo Græci & Troiani ad inuicem oppoſiti ſtragem edebant. Cuius comparationis [illegible] & [illegible] plane inter ſe conueniunt. Oppoſiti enim inter ſe meſſores & pugnantes: & ut meſſores crebros ſternunt manipulos, ſic etiam hoc loco multa trucidantur corpora.

ἴσας δ' ὑσμίνη) Id eſt, uno animo pugnabant, &, ut eſt alibi, ἴσον θυμὸν ἔχον. Iam enim anteà κεφαλὴ pro ψυχὴ uſurpatum eſt in illo verſu, πολλὰς δ' ἰφθίμους κεφαλὰς Ἄϊδι προΐαψεν: & alias [illegible], idq; quod animæ pars magis diuina in capite collocata ſit. Hoc loco uerò poteſt et ani tranſlatio eſſe ab æquali corporum magnitudine. Senſus eſt, alterum ab altero ſtrenuitate bellica non fuiſſe ſuperatum.

οἱ δὲ λύκοι ὣς) Hæc breuis comparatio addita eſt à Poëta præter præcedentem, quòd ab ea [illegible] exprimebat, ut ait Euſtathius. Hæc ergo feritatem militum, qualis in prælijs adhibetur, magis exprimit, quod ea in lupo ſumma ſit, unde eos perpetuo feros dicit Ariſtoteles, quanquam & cicurari poſſe conſtet: ſaltem in fame maximè ſæuiunt. nam ſaturi animos remittunt, & quodammodo manſueſcunt, ut & leones.

Ἔρις γὰρ ἄρ' οἴη) Vidimus antea, quod hoc loco eſt repetendum, prohibuiſſe Iouem ne reliquorum Deorum ullus ulli parti auxiliaretur: ſed ex eo numero Eris ſiue Diſcordia eſt excipienda, quæ nunc dicitur ſola huic prælio intereſſe: recte. Nam illa bellorū author & efficiens, ut antea dicebamus. Sed cur illa ſola adeſt, abſunt uerò reliqui? Reſpondeo, eos ab hoc bello arceri, quia uni aut alteri parti auxilium exhibuiſſent, ſiquidē tota illa primorum Deorū caterua in ſuas quæque partes propendebat, ut melius Iliad. Φ. uidebimus. At Diſcordia non plus uni quam alteri parti fauebat, ſed utramque ſolum inuicem committebat, & tam ex horū quàm ex illorum excidio triumphabat. Hoc eſt enim ei proprium, uidelicet ἐπιχαιρεκακίας uitium deteſtabile, de quo aliàs dictum eſt.

πάντες δ' ἠτιόωντο) Hoc diligeter expendendum eſt. Primum loquitur Poeta de Dijs illis qui metu Iouis ab hoc prælio coërcebantur, quos ait ipſi indignari, quòd Troianorum uictoriæ plane faueret. Sed hócne omnes Dij fecerint, quorum altera pars Troianis auxilietur, nec non ex proſpero eorum ſucceſſu gaudere poteſt, nedum in præſentia ægrè tulerit, decus eorum ac gloriā Iouem moliri? Sed Euſtathius id ſoluit, qui illud πάντες ad eos tantum refert, qui Græcis fauebant. Et ita oportet intelligi, ſiquidem hoc [illegible] tantum dicitur: nam huc uſque uterque exercitus, ut iam diximus, ἴσας ὑσμίνη κεφαλὰς ἔχεν: quia tamen præuidebant Græcos à Troianis uictos iri, ideò eorum eſt ſolūm pro ſuis Ioui tacite ſuccenſere. at alijs proculdubio gaudia pectus pertentarunt ſuorum quoque uictoriam præſcientibus. Quod autem Iupiter ſeorſum ab ijs nunc dicatur habitare, antea ſatis explicuimus.

Quamdiu quidē aurora erat & creſcebat ſacra dies,
Tādiu ualdè utrorūq́. tela penetrabāt, cadebatq́. popul⁹
Quando.n.arborum inciſor uir præparauit prandium
Montis in conuallibus, poſtquam ſaturauit manus
Incides arbores logas: faſtidiūq́. eius occupauit animū,
Cibiq́. dulcis circum mentes deſiderium capit:
Tunc ſua uirtute Danai perruperunt phalanges,
Hortantes ſocios per acies. ita q́. Agamemnon
Prim⁹ exilijt: interfecit a uirū Bianorē paſtorē populo-
Ipſum, deinde & ſociū Oileū agitatorē equorum. (rū,
Ille quidem ex equis deſiliens aduerſus ſtabat:
Hunc autem recta irruentem in fronte acuta lancea
Percuſsit: nec galea haſtam ei repreſsit ære grauis:
Sed per ipſam penetrauit & os: cerebrum autem
Intus totū fœdatū eſt: ſtrauit aūt ipſum ruentem.
Et hos quidem reliquit illic rex uirorum Agamemnō,
Pectoribus perlucentes, poſteaquam ſpoliauit tunicas.
Caterùm hic iuit Iſumq́. & Antiphum occiſurus,
Filios duos Priami nothum & legitimum, ambos

Ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
Τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο, πῖπτε δὲ λαός.
Ἦμος δὲ δρυτόμος περ ἀνὴρ ὡπλίσσατο * δόρπον χ. δεῖπνον
Οὔρεος ἐν βήσσῃσιν, ἐπεί τ' ἐκορέσσατο χεῖρας
Τάμνων δένδρεα μακρὰ, ἅδος τέ μιν ἵκετο θυμὸν,
Σίτου τε γλυκεροῖο περὶ φρένας ἵμερος αἱρεῖ·
Τῆμος σφῇ ἀρετῇ Δαναοὶ ῥήξαντο φάλαγγας,
Κεκλόμενοι ἑτάροισι κατὰ στίχας· ἐν δ' Ἀγαμέμνων
Πρῶτος ὄρουσ', ἕλε δ' ἄνδρα Βιήνορα ποιμένα λαῶν,
Αὐτὸν, ἔπειτα δ' ἑταῖρον Ὀϊλῆα πλήξιππον.
Ἤτοι ὅ γ' ἐξ ἵππων κατεπάλμενος ἀντίος ἔστη·
Τὸν δ' ἰθὺς μεμαῶτα μετώπιον ὀξέϊ δουρὶ
Νύξ', οὐδὲ στεφάνη δόρυ οἱ σχέθε χαλκοβάρεια,
Ἀλλὰ δι' αὐτῆς ἦλθε καὶ ὀστέου, ἐγκέφαλος δὲ
Ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
Καὶ τοὺς μὲν λίπεν αὖθι ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Στήθεσι παμφαίνοντας, ἐπεὶ περίδυσε χιτῶνας·
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' Ἶσόν τε καὶ Ἄντιφον ἐξεναρίξων,
Υἷε δύω Πριάμοιο, νόθον καὶ γνήσιον, ἄμφω

Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας· ὁ μὲν νόθος ἡνιόχευε,
Ἄντιφος αὖ παρέβασκε περικλυτὸς, ὥ ποτ' Ἀχιλλεὺς
Ἴδης ἐν κνημοῖσι δίδη μόσχοισι λύγοισι,
Ποιμαίνοντ' ἐπ' ὄεσσι λαβὼν, καὶ ἔλυσεν ἀποίνων.
Δὴ τότε γ' Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο κατὰ στῆθος βάλε δουρί.
Ἄντιφον αὖ παρὰ οὖς ἔλασε ξίφει, ἐκ δ' ἔβαλ' ἵππων.
Σπερχόμενος δ' ἀπὸ τοῖιν ἐσύλα τεύχεα καλὰ
Γινώσκων· καὶ γάρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶ θοῇσιν
Εἶδεν, ὅτ' ἐξ Ἴδης ἄγαγεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
Ὡς δὲ λέων ἐλάφοιο ταχείης νήπια τέκνα
Ῥηϊδίως συνέαξε, λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσιν,
Ἐλθὼν εἰς εὐνὴν, ἁπαλόν τέ σφ' ἦτορ ἀπηύρα·
Ἡ δ' εἴπερ τε τύχῃσι μάλα σχεδὸν, οὐ δύναταί σφιν
Χραισμεῖν· αὐτὴν γάρ μιν ὑπὸ τρόμος αἰνὸς ἱκάνει·
Καρπαλίμως δ' ἤϊξε διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην
Σπεύδουσ', ἱδρώουσα κραταιοῦ θηρὸς ὑφ' ὁρμῆς·
Ὡς ἄρα τοῖς οὔ τις δύνατο χραισμῆσαι ὄλεθρον
Τρώων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὑπ' Ἀργείοισι φέβοντο.

In uno curru existentes. nothus quidem aurigabatur,
Antiphus uerò pugnabat inclytus: quos olim Achilles
Idæ in iugis ligauit teneris uiminibus,
Pascentes apud oues deprehēdēs, & dimisit p precio redē-
Tū uerò Atrides latè dominans Agamēnon, (ptionis.
Alterū qdē supra papilla iuxta pectus sauciauit hasta:
Antiphū a iuxta aurē percussit ense, depulitq; ab eqs.
Festinans autem ab his prædabatur arma pulchra:
Agnoscens etenim ipsos antea apud naues celeres
Viderat, quando ex Ida duxit pedibus uelox Achilles.
Sicut autem leo ceruæ uelocis paruulos catulos
Facile confregit arripiens solidis dentibus,
Veniens ad lustrum, tenerumq; ipsis cor abstulit:
Illa uerò quamuis adsit ualde propè, non potest ipsis
Opitulari: ipsammet enim tremor uehemens subit:
Confestim autem ruit per querceta densa ad syluam
Festinans, sudans potentis feræ ab impetu:
Sic illis duobus nullus potuit arcere perniciem
Troianorum: quin & ipsi à Græcis fugiebant.

COMMENTARIVS.

Ἦμος δὲ δρυτόμος) Hæc periphrasi meridiem significat, unde collige præcedentia indicare tempus illud, quod est ab aurora surgente usq; ad meridiem. [illegible] quidem alia ratione non distinguit Homerus diei spatia, ut postea factum est certis quibusdā horis, in quas tempus diurnum [illegible] partitum [illegible] quod prisca illa ætate usitatum non fuit, ut superiore libro meminimus me attigisse, de nocte sermone [illegible]. Nunc uerò paulo laxius, [illegible] eam rem [illegible]. Ergo sciendum est primis sæculis, rem autem altius repeto, nempe ab ipsa mundi origine, quæ rudiora in his [illegible] uidentur fuisse, crassiusculè diuisa tantùm fuisse noctis & diei, hoc est tenebrarum & lucis tempora, & utramq; [illegible] partem significatam ac expressam uerbis, quod etiam sacræ indicant paginæ. Nā Deus nulla certa [illegible] matutina & uespertina sibi sacrificia fieri iussit: deinde sabbatismus a uespera ad uesperā [illegible] obseruatus [illegible] hora [illegible] initio aut fini [illegible], qd futurū procul dubio erat si [illegible] etiam tunc [illegible]. Quia [illegible] quod Munsterus scribit Iudæos modernos putare obseruandum [illegible] diei horam sextam post meridiem, sabbatum atque integram cœli reuolutionem [illegible] atque temporis [illegible], nescientes Iudæis qui in Chaldæa aut Assyria [illegible] Sabbati [illegible] partem iam absumptam, et quod ob regionū accidere solet longitudinem. At Scriptura sacra Vesperam [illegible] non adiecta quota hora [illegible] fieri oporteret, ut iā dixi. Et hæc [illegible], ut ita dicam, diei fuit ante diluuium, & aliquanto [illegible] etiam post [illegible] homines, ut etiam ait Munsterus in præfatione Horologiographiæ, qui [illegible] uiuebant annos, non erant tam curiosi & parci temporis expensores, ut nos, qui has minutias ob uitæ nostræ breuitatem non negligendas putamus, & rectè quidem si actio sit bona & utilis, præsertim cum tunc adhuc extarent multæ aliæ artes adinueniendæ [illegible] hominum uitæ fouendæ magis necessariæ erant, quàm dierum noctiumq; in partes discriminatio. Nam durauit mundus [illegible] annis & supra priusquam homines inuenirent culturam uini, contenti potu aquæ, & cibo fructuum terræ nascentium, ut constat ex [illegible] Genes. Hæc igitur cum ita se habeant, fit mihi uerisimile, a Chaldæis, lōgo tempore post Diluuium inuentam fuisse hanc rationem dies in horas partiendi, [illegible] illos sciamus Astrologiam summo studio & primos coluisse. Sunt autem illi orti, ut ait Iosephus, ab Arphaxad tertio filio Sem, filij Noe. Dixi autem hoc longo post tempore inuentum, quia Homeri tempore ignorabatur quod tamen potuerat ab Ægyptijs, unde etiam eum quendam ortum uolunt, didicisse. Nihil tamen certi de tempore illius [illegible] traditur. Antiquissimum illud omnium est, quod de sciaterico regis Achaz extat in sacris paginis, nēpe 4. Regū, cuius tempore Roma creditur cōdita: & illud, ut docet Mūsterus, appellāt Hebræi בְּמַעֲלוֹת אָחָז id est ascensiones seu gradus Achas, Ionathan autem interpres Chaldæus צורת אבן שעיא id est figuram lapidis horarum: fortassis quòd hemicyclium esset excauatum, quale Berosus Chaldæus inuenisse scribitur, aut scaphe & σκάφιον siue hemisphærium, quale Aristarchus Samius excogitauit. Quo loco Munsterus nisi ego dormito, dormitare uidetur. Quomodo enim Aristarchi Samij inuentum ad Iudæos peruenerit, quorum erat rex Achaz? Prior ergo latius est adhærere, & inde etiam colligere primū fortasse hunc Berosum [illegible] totā adinuenisse [illegible] excauato. Fuit etiam concha hemicyclea, lineis debita proportione distincta, cui præ longus ex ære aut ligno baculus [illegible] perpendiculariter [illegible] cuius umbra in lineas incidens horas ostendebat. Sed & alia postmodum inuenta sunt horologia, de quibus copiose Munsterus supra citato libro. Atque hæc quidem fuerunt tantùm sciaterica, id est quæ nulli essent usui, nisi Sol umbram faceret, proinde nubilo [illegible] erant, aut etiam noctu: unde excogitata est deinde horariorum ratio ex aqua, quas [illegible] Græci appellant, deinde uerò quod arenarium dicitur, a nobis usitatum. Sed illud longè nobilissimum, quod miro artificio, inquit idem Munsterus, & pene diuino ingenio est adinuentum, producitur q; ex ferro, rotulis denticulatis & ponderibus libratis ad horas distinguendas [illegible] & sonandas: quod horologium sub tecto uocant. Nam solari radio non eget, & nocte æquè ut interdiu suum complet cursum & ministerium. Sic cum semper recentiores ueterum inuentis addiderint, tandem consummata est illa horas signandi & [illegible] ratio, cui nihil amplius addi possit. Quæ si nouisset Homerus, non erat illa periphrasi meridiei abusurus. Sed & Romani per trecentos annos hac horariorū ratione caruerūt: partiti sunt tamen diem in horas uiginti quatuor, ut satis ex Varrone & Macrobio constat. quanquam non simpliciter horam primam, secundam, tertiam & ita deinceps computabant, sed [illegible] distinguebant tempora. Obseruabant autem diem a media nocte in mediam, quem diem ciuilem appellarunt, ut testatur etiam [illegible] lib. 2. cap. [illegible], itaq; primum tempus diei, inquit Macrobius lib. 1. cap. 3. unde repetit Gellius lib. 2. c. 3. & Censorinus lib. ad Cerel. de die natali cap. 19. dicebatur mediæ noctis inclinatio: deinde gallicinium, inde conticinium, cum & galli conticescunt, & homines etiam tum quiescunt: deinde diluculum, id est, cùm incipit dignosci dies, inde mane, cum dies clarus est: inde meridies, hoc est media dies: inde tempus occiduum: ex mox suprema tempestas, quæ est solis occasus, ut docent duodecim Tabularum uerba: Solis occasus suprema tempestas esto: deinde uespera: postea, prima fax, deinde concubia. & inde intempesta, quæ non habet idoneum tempus rebus gerendis. Hæc est ergo ratio diuisionis diei ciuilis apud Romanos, quam si aduertat lector, duodecim membra reperiet. Habuerunt tamen etiam sciaterica sua & gnomonicem, cuius inuentorem Anaximenem Milesium prodidit Plinius lib. 2. cap. 76. nos tamen alias hoc reperiebamus, antea uidelicet a Beroso Chaldæo. habuerunt, inquam, sed serius quam Græci, quibus tamen [illegible], eodem unus diem suum eundem distinguebāt: indiscretum uerò ipsum lucis tempus habuerunt, donec illa sciotera [illegible] exciperent, ante quæ, ut ex 12. Tabulis constat, non distinguebatur nisi Ortu & Occasu, quorum duorum tantum illæ meminerunt: postea adiecta est meridies, & hoc seremis tantum diebus usque ad primum bellum Punicum. Postea ante duodecim annos quam cum Pyrrho bellatum est L. Papyrius Censor primus horologium solarium statuit ad ædem Quirini, cum eam dedicaret a patre suo uotam, ut a Fabio Vestali proditum testatur Plinius lib. 7. cap. 60. qui subijcit, scriptum a M. Varrone primum horologium statutum in publico secundum Rostra in columna bello Punico

eo primo, à Valerio Meſſala Coſ. Catana capta in Sicilia deportatum inde poſt 30. annos, quàm de Papyriano horologio traditur, anno Vrbis [illegible] LXXVII nec congruebant ad horas eius lineæ paruerunt tamen eis annis undecentum, donec Q. Marcius Philippus, qui cum L. Paulo Cenſor fuit, diligentius ordinatum iuxtà poſuit idq, munus inter Cenſoria opera gratiſſime acceptū eſt. Etiamtum tamen nubilo incertæ fuere horæ uſq, ad proximum luſtrum. Tunc Scipio Naſica collega Lænatis, primus aqua diuiſit horas æque noctium ac dierum Idq, horologium ſub tecto dicauit anno Vrbis [illegible]. Hæc ſcripſit Plinius, ex quibus conſtare melius de noſtro inſtituto poteſt quantum Romanos attinet De quibus etiam nimium multa fortaſſe, & diutius quàm par ſit, ab Homero abſumus proinde abſtinebimus ab alia Mathematicorum diſputatione de diei ſectione in horas ἰσημερινὰς καὶ καιρικὰς, & de earum ad inuicem reductione de quibus omnibus conſule Copernicum Reuolut lib. 2 & alios: necnon ex recentioribus Scaligerum in ſuis doctiſſimis commentarijs in Manilium & Bartholomæum Schœnbornium in Computo Aſtronomico.

σίτοιό τε γλυκεροῖο) Poſt laborem dulces eſſe cibi conſueuerunt. Vnde Socrates uelperi aliquando deambulans interrogatus quid illic faceret: Opſonium, inquit, quæro.

σφῇ ἀρετῇ) Nota Græcos ſua uirtute dici hoc præſtare, non aliquo Deorum auxilio, cum Troianis contrà hoc uix ac ne uix quidem tribuat: quod cum ſæpius annotatum ſit, iam longiore non eget obſeruatione, niſi quod hic τὸ σφῇ ἀρετῇ idem eſt quod alibi ὑπὲρ αἶσαν, & ὑπὲρ μόρον, id eſt præter fatū Iupiter enim Troianorū uictoriæ uelificabatur, Danai uero ſua propria uirtute uincūt.

ἐν δ' Ἀγαμέμνων) Hic eſt illa, quam huius libri argumentum pollicebatur, ἡ Ἀγαμέμνονος ἀριστεία, qua cæteros omnes Græcos ſolus antecellit ſed tamen ad tempus tantū, id eſt donec uulneretur, quòd paulò accidet, unde cogetur prælio excedere cæteri uerò Græci poſtmodū à Troianis fugabuntur Itaq, à prima tantum libri parte deſumpta eſt illa ἐπιγραφή. Porro adeò uarie & elegāter omnia hic à Poeta deſcribentur, ut rei dignitatem orationis maieſtate longe ſuperet. primū enim diuerſa genera mortis, deinde egregia illa Poëſeos lumina comparationes frequentes, quædam etiam ὑποτυπώσεις obſeruabis, eaq, omnia fere cum maiore & illuſtriore apparatu quàm uſquam alibi.

οὕς ποτ' Ἀχιλλεύς) Hoc eſt unum ex illis epiſodijs, quorum anteà meminimus: in quo anſam arripuit Achillis mentionem faciendi, ne eius oblitus poſt tantam narrationis intercapedinem uideretur, cùm in eius potiſſimum gratiam totum hoc opus inſtituerit.

ποιμαίνοντ' ἐπ' ὄεσσι) Antiquiſſimam & nobiliſſimā olim habitam rem paſtoritiam antea ſatis ex Varrone probauimus: quo referes hunc locum, ubi duo potentiſſimi illius regis Priami filij eā exercent. quæ tamen hodierno die ita euiluit, ut infimæ plebis hominibus, nedum Regibus aut Regum gnatis ea demandetur.

ὡς δὲ λέων) Hæc comparatio aptiſſima eſt huic negotio, cuius etiam ἀπόδοσις τῷ προτάσει omnino quadrat. Agamemnon enim leoni, Troiani uerò partim catulis ceruæ eorum reſpectu, qui ab Agamemnone interficiebātur partim ipſi ceruæ ducum ratione, qui ſuos tueri non auderent, comparantur: quæ lector diligentiùs examinet, ſi uelit, & omnia conuenientia omnino iudicabit.

Sed hic Piſandrumq, & Hippolochum bellicoſum
Filios Antimachi bellicoſi, qui ſanè maximè
Aurum ab Alexandro accipiens ſplendida dona,
Non permittebat Helenam reddere flauo Menelao)
Huius iam duos filios deprehendit rex Agamemnon
In uno curru exiſtētes, eodē loco.n. agitabāt ueloces e-
Nāq, ex ipſorū manib. fugerāt habenæ molles. (quos
Hi autem turbati ſunt: ille.n. cōtrà ruit, leo tanquam,
Atrides. hi.n. tūc ex curru ſupplicabant flexis genibus,
Viuos cape, Atrei fili: tuq, digna accipe pcia redētiōis:
Multæ.n. in Antimachi ædibus opes reconditæ iacēt,
Aesq, aurumq, & artificioſè factum ferrum.
Ex his tibi donabit pater infinita dona redemptionis,
Si nos uiuos eſſe audierit apud naues Græcorum.
Sic hi flentes allocuti ſunt regem
Blandis uerbis: immitem uerò uocem audiuerunt:
Si igitur Antimachi bellicoſi filij eſtis,
Qui quondā in Troianorū cōcione Menelaū ſuadebat
Legatum profectum cum diuino Vlyſſe
Ibidem interficere, neq, dimittere rurſum ad Achiuos:
Nunc quidem iam patris fœdam lueris iniuriam.
Dixit, & Piſandrū quidē ab equis deiecit in humū,
Haſta feriens ad pectus: hic.n. ſupinus ſolo ſtratus eſt.
Hippolochus aūt deſiliyt, quem rurſus humi interfecit
Brachia gladio amputans, & ceruicem abſcindens.
Cylindrum aūt tanquā, demiſit uolutari per turbam,
Hos qdē reliqt: hic.n. ubi plurimū turbabātur phalāges
Illuc irruit, ſimulq, alij benè ocreati Achiui.
Pedites qdē pedites interficiebāt fugiētes neceſſitate:
Equites uerò equites: ſub.n. ipſis concitatus eſt puluis
E campo, quem excitarant multiſoni pedes equorum
Aere terram pulſantes: ſed rex Agamemnon
Semper interficiens inſequebatur, Argiuos adhortans.
Veluti.n. quādo ignis pnicioſus in lignoſam inciderit ſyl
Et undiq, conuoluens uētus fert: arbuſta uerò (uam,
Radicitus cadunt agitata ignis impetu:
Sic ſanè ſub Atride Agamemnone cadebant capita
Troianorū fugientium. multiq, procera ceruice equi,

Αὐτὰρ, ὁ Πείσανδρόν τε καὶ Ἱππόλοχον μενεχάρμην,
Υἱέας Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος (ὅς ῥα μάλιστα
Χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος ἀγλαὰ δῶρα,
Οὐκ εἴασχ' Ἑλένην δόμεναι ξανθῷ Μενελάῳ)
Τοῦ περ δὴ δύο παῖδε λάβε κρείων Ἀγαμέμνων
Εἰν ἑνὶ δίφρῳ ἐόντας, ὁμοῦ δ' ἔχον ὠκέας ἵππους·
Ἐκ γάρ σφεας χειρῶν φύγον ἡνία σιγαλόεντα.
Τὼ δὲ κυκηθήτην· ὁ δ' ἐναντίον ὦρτο λέων ὣς
Ἀτρείδης· τὼ δ' αὖτ' ἐκ δίφρου γουναζέσθην,
Ζώγρει Ἀτρέος υἱὲ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα·
Πολλὰ δ' ἐν * Ἀντιμάχοιο δόμοις κειμήλια κεῖται, κ. ἀφνειοῦ πατρός
Χαλκός τε, χρυσός τε, πολύκμητός τε σίδηρος·
Τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα
Εἰ νῶϊ ζωοὺς πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ὣς τώ γε κλαίοντε προσαυδήτην βασιλῆα
Μειλιχίοις ἐπέεσσιν· ἀμείλικτον δ' ὄπ' ἄκουσαν,
Εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος υἱέες ἐστὸν,
Ὅς ποτ' ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ Μενέλαον ἄνωγεν
Ἀγγελίην ἐλθόντα σὺν ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ
Αὖθι κατακτεῖναι, μηδ' ἐξέμεν ἂψ ἐς Ἀχαιούς·
Νῦν μὲν δὴ τοῦ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λώβην.
Ἦ, καὶ Πείσανδρον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χαμᾶζε,
Δουρὶ βαλὼν πρὸς στῆθος· ὁ δ' ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη·
Ἱππόλοχος δ' ἀπόρουσε, τὸν αὖ χαμαὶ ἐξενάριξε,
Χεῖρας ἀπὸ ξίφεϊ τμήξας, ἀπό τ' αὐχένα κόψας.
Ὅλμον δ' ὣς, ἔσσευε κυλίνδεσθαι δι' ὁμίλου.
Τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' ὅθι πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,
Τῇ ῥ' ἐνόρουσ', ἅμα δ' ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Πεζοὶ μὲν πεζοὺς ὄλεκον φεύγοντας ἀνάγκῃ.
Ἱππεῖς δ' ἱππῆας· ὑπὸ δέ σφισιν ὦρτο κονίη
Ἐκ πεδίου, τὴν ὦρσαν ἐρίγδουποι πόδες ἵππων
Χαλκῷ δηϊόωντες. ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων
Αἰὲν ἀποκτείνων ἕπετ' Ἀργείοισι κελεύων.
Ὡς δ' ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ ἐμπέσῃ ὕλῃ,
Πάντῃ τ' εἰλυφόων ἄνεμος φέρει, οἱ δέ τε θάμνοι κ. εἰλύφα
Πρόρριζοι πίπτουσιν ἐπειγόμενοι πυρὸς ὁρμῇ·
Ὣς ἄρ' ὑπ' Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι πῖπτε κάρηνα
Τρώων φευγόντων, πολλοὶ δ' ἐριαύχενες ἵπποι

Κεῖν'

Κείν' ὄχεα κροτάλιζον ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας,
Ἡνιόχους ποθέοντες ἀμύμονας· οἱ δ' ἐπὶ γαίῃ
Κεῖατο, γύπεσσιν πολὺ φίλτεροι ἢ ἀλόχοισιν.
Ἕκτορα δ' ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεὺς, ἔκ τε κονίης,
Ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ.
Ἀτρείδης δ' ἕπετο σφεδανὸν Δαναοῖσι κελεύων·
χ ἴλου Οἱ δὲ παρ' *Ἴλου σῆμα παλαιοῦ Δαρδανίδαο,
Μέσσον κὰπ πεδίον παρ' ἐρινεὸν ἐσσεύοντο,
Ἱέμενοι πόλεως· ὁ δὲ κεκλήγως ἕπετ' αἰεὶ
Ἀτρείδης, λύθρῳ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκοντο,
Ἔνθ' ἄρα δὴ ἵσταντο, καὶ ἀλλήλους ἀνέμιμνον.
Οἱ δ' ἔτι καμμέσσον πεδίον φοβέοντο, βόες ὥς,
Ἅς τε λέων ἐφόβησε μολὼν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ
Πάσας· τῇ δέ τ' ἰῇ ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
Τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσι
Πρῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἷμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει·
Ὣς τοὺς Ἀτρείδης ἔφεπε κρείων Ἀγαμέμνων,
Αἰὲν ἀποκτείνων τὸν ὀπίστατον· οἱ δ' ἐφέβοντο.
Πολλοὶ δὲ πρηνεῖς τε καὶ ὕπτιοι ἔκπεσον ἵππων
Ἀτρείδεω ὑπὸ χερσί· περὶ πρὸ γὰρ ἔγχεϊ θῦεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλεν ὑπὸ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
Ἵξεσθαι, τότε δή ῥα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἴδης ἐν κορυφῇσι καθέζετο πιδηέσσης,
Οὐρανόθεν καταβάς· ἔχε δὲ στεροπὴν μετὰ χερσίν.
Ἶριν δ' ὄτρυνε χρυσόπτερον ἀγγελέουσαν,
Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, τὸν Ἕκτορι μῦθον ἐνίσπε·
Ὄφρ' ἂν μέν κεν ὁρᾷ Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
Τόφρ' ἀναχωρείτω, τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἀνώχθω
Μάρνασθαι δηΐοισι κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην.
Αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς, ἢ βλήμενος ἰῷ,
Εἰς ἵππους ἅλεται, τότε οἱ κράτος ἐγγυαλίξω,
Κτείνειν εἰσόκε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκηται,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις·
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱρήν·
Εὗρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον,
Ἑσταότ' ἐν θ' ἵπποισι καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε,
Ζεύς με πατὴρ προέηκε τεῒν τάδε μυθήσασθαι·
Ὄφρ' ἂν μέν κεν ὁρᾷς Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
Θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
Τόφρ' ὑπόεικε μάχης, τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἄνωχθι
Μάρνασθαι δηΐοισι κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην.
Αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς, ἢ βλήμενος ἰῷ,
Εἰς ἵππους ἅλεται, τότε τοι κράτος ἐγγυαλίξει
Κτείνειν εἰσόκε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκηαι,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Ἕκτωρ δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
Πάλλων δ' ὀξέα δοῦρα κατὰ στρατὸν ᾤχετο πάντῃ
Ὀτρύνων μαχέσασθαι, ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν·
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας·
Ἀρτύνθη δὲ μάχη, σὰν δ' ἀντίοι· ἐν δ' Ἀγαμέμνων
Πρῶτος ὄρουσ', ἔθελεν δὲ πολὺ προμάχεσθαι ἁπάντων.

Vacuos currus cũ ſtrepitu uehebãt per ordinũ belli inter-
Aurigas deſiderãtes eximios: hi autem in terra *(ualla,*
Iacebant, uulturibus gratiores quàm uxoribus.
Hectorẽ u. extra tela ſubduxit Iupiter extraq́; puluerẽ
Extraq́; cædem, extraq́; ſanguinẽ, extraq́; tumultum.
Atrides autem ſequebatur uehementer Danaos adhortans.
Hi autem apud Ili monumentum ueteris Dardanidæ,
Medium per campum ad caprificum ruebant,
Cupidi ciuitatis: hic uerò clamans ſequebatur uſq;
Atrides, cruore puluerulento autem fœdabat manus duras.
Sed quãdo iam ad Scæasq́; portas & fagũ uenerunt,
Ibi tunc conſtiterunt, & alij alios expectabant.
Hi autem adhuc per mediũ campũ fugiebãt, boues tanquã,
Quos leo terruit adueniens nocte intempeſta
Omnes: tum uni ſaltem apparet graue exitium:
Huius autem ceruicẽ fregit, correptã ualidis dentibus
Primũ: deinde autem ſanguinẽ & uiſcera omnia abſorbet:
Sic hos Atrides inſequebatur rex Agamemnon,
Semper occidens poſtremum: illi autem fugiebant.
Multi autem pronique & ſupini excidebant equis
Atridæ à manibus: uehementer enim haſta furebat.
Sed quando iam mox erat ad ciuitatem altaq́; mœnia
Peruenturus, tunc ſane pater hominumq́; deorumq́;
Idæ in cacuminibus reſedit abundantis fontibus
E cœlo delapſus: tenebat autem fulmen in manibus:
Irim autem concitauit aureis alis nunciaturam:
Eia uade Iri uelox, hoc Hectori uerbum dic:
Quadiu quidẽ uidet Agamemnonẽ paſtorẽ populorum
Furentẽ inter propugnatores, perimentẽ acies uirorũ:
Tamdiu ſecedat, ac reliquum exercitum iubeat
Pugnare cum hoſtibus in forti pugna.
Sed poſtquam uel haſta percuſſus, uel ictus iaculo,
In equos ſaliet: tunc ei robur immittam
Occidendi, donec ad naues bene tabulatas perueniat,
Occidatq́; ſol, & caligo ſacra ſuperueniat.
Sic dixit, nec immorigera fuit uentipes uelox Iris.
Deſcendit autem ab Idæo monte ad Ilium ſacrum:
Inuenit filium Priami bellicoſi Hectorem diuinum
Stantem ad equos & currus compactos,
Propè uero aſtans allocuta eſt pedibus uelox Iris:
Hector fili Priami Ioui conſilio æqualis,
Iupiter me pater miſit tibi hæc dicere:
Quãdiu quidẽ uides Agamemnonẽ paſtorẽ populorũ
Furentem in propugnatorib. deuaſtantẽ acies uirorũ,
Tamdiu cede a pugna, reliquumq́; exercitum iube
Pugnare cum hoſtibus in forti pugna.
At ubi uel haſta uulneratus uel ictus telo
In equos ſaliet, tunc tibi robur inſeret
Ad occidẽdũ, donec ad naues benè trãſtratas peruenias,
Occidatq́; ſol, & nox ſacra ſuperueniat.
Hæc quidem ſic locuta, abiuit pedibus uelox Iris.
Hector autem e curribus cum armis deſiluit in humũ,
Vibransq́; acuta haſtilia per exercitum obibat paſsim,
Incitans ad pugnam animũ exc.tauitq́; pugnam grauẽ.
Hi autem conuerſi ſunt, & contrarij ſtabant Achiuis:
Argiui autem ex altera parte corroborarunt phalanges:
Inſtaurata eſt autem pugna, ſteterũtq́; aduerſi, ſed Agamẽnõ
Primus irruit: uoluit autem longè pugnare ante omnes.

COM-

COMMENTARIVS.

[illegible]) Cum Menelaus & Vlyſſes Græcorum legati apud Troianos eſſent, ſolus Antimachus dicitur ipſis refragatus, Alexandroq; fauiſſe, à quo nimirum donis & pecunia corruptus fuerit, ut hic Poeta monet, unde non immeritò nomen etiam [illegible] ab aduerſando & repugnando obtinet. Illud etiam Dictys Cretenſis lib. 2. commemorat, ita tamen ut dicat eum tandem quod uitæ legatorum inſidiari uellet, à reliquis concilio eiectum quaſi ſeditioſum & iuris æquitatiſque omnis perturbatorem. Eius filij nunc ab Agamemnone interimuntur, quos tamen idem Dictys lib. 4. alia ratione ſublatos prodidit. Ait enim eos poſt mortem A[illegible] [illegible] Priami rebus, ad Helenum ueniſſe (qui iam ad Græcorum partes tranſierat) eumque, ut in amicitiam [illegible] reuocat deprecatos. Qui cum nihil proficerent, ad ſuos remeantes, Diomedi atque Aiaci Oilei in itinere occurrerunt. A quibus comprehenſi, perductique ad naues, quinam eſſent, & rem omnem ob quam uenerant, expediunt. Tum Græci recordati patris eorum, & quæ aduerſum legatos dixiſſet ac eſſet molitus, tradi eos popularibus atque ante conſpectum Barbarorum produci iubent, ac [illegible] lapidibus iniectis necari.

[illegible]) Deditiones huiuſmodi Poeta nunquam Græcis, ſed Troianis tantùm tribuit, ut alibi ex Plutarcho obſeruauimus, quia animi ſunt parum generoſi, quales uix inter Græcos ullum eſſe patitur, præter unum aut alterum.

[illegible]) Altera eſt lectio, quam in margine annotaui, [illegible] eleganti quidem Attica [illegible] pro [illegible], ſed tamen minus propria quia hoc uult Poeta, ut ij ſimul nomen patris ſui prodant, & ita ab Agamemnone cognoſcerentur, qui etiam hoc pacto intelligeret datam ſibi opportunam ulciſcendi fratris occaſionem, ut mox dicemus. Quod ſi illa marginalis lectio admitteretur, non quadraret reſponſum ſequens Agamemnonis, [illegible]: quia his uerbis teſtatur ſe nomen eorum parentis exaudiſſe, quod non erat futurum ex ſolo [illegible] epitheto. Addidi tamen illam lectionem, quia Euſtathius admonebat de eius elegantia, & ne noſtra diligentia à lectore poſſet deſiderari.

[illegible]) Hic duo ſunt. Primum enim frater fratri illatam iniuriam ulciſcitur: deinde filij luunt parentum ſcelera. Quod ad primum attinet, res eſt quæ ſpeciem rectitudinis continet, & amoris fraterni exemplum ſatis luculentum: alterum uerò neſcio quid iniquitatis ac iniuſtitiæ ſubolet, ut qui non deliquit delicti tamen pœnam luat. Licet enim Antimachus talia in Menelaum & Vlyſſem eſſet machinatus, an id quoque in filiorum perſona, qui forſan ne id quidem cogitarunt, luendum fuerit? Plato quidem in lib. 9. de Legibus hoc fieri uetat: ſed quia ibi de politia agitur, hic autem bellicum negotium, diuerſa poſſunt iudicari. Iam quod Deus etiam, ut eſt in lege, parentum peccata in filijs etiam punit, aliud recipit interpretamentum. Hic ergo nil [illegible], quam ut ultionis mater eſſe dicitur iniuria, ſic ſororem eſſe iram ut ab Antonio Sabellico in libris Exemplorum nuper [illegible] legebam, qua dominante is qui iniuriam accepit, cogitur etiam in immeritos deſæuire, quem affectum nunc ſentit Agamemnon. Enimuero ſi generalius nulli Troianorum parci uoluit, ut uidimus in eo qui ſe Menelao dediderat: quanto minus ei parcet, qui authori tantæ iniuriæ fratris Menelao, idque legationis munere, quod eſt alioqui ſanctiſsimum, defungenti, illatæ Antimacho, adeo ſunt proximi: quaſi forſan uelit quod in multis iuris capitibus fieri ſolet, ut etiam in hoc caſu pater & filij pro una perſona cenſeantur.

[illegible]) In brachia ſauiuit: brachia enim interpretamur [illegible], ut in Lexico docebimus, tum quod, ut ait Euſtathius, ab Alexandro præmia acceperit Antimachus: tum quod, ut ego puto, manus legatis afferre uoluiſſet. In caput uerò propter dictam ab eo ſententiam contumelioſam de Helena non reddenda, ut antea docuit Poeta. Nequis autem miretur, quod cauſam ad Antimachum referimus, ſiquidem non ſuam, ſed parentis pœnam luunt hi, ut etiam commentatus eſt Agamemnon.

[illegible]) Hic locus eſt obſeruandus ut intelligatur ueterum [illegible] aciei inſtructio. Diuidebantur enim pedites ab equitibus ac ſeorſim conſtituebantur: neq; hi aduerſus illos pugnabant, ſed equites cum equitibus, & ita quoq; cum peditibus pedites.

[illegible]) Elegantiſsima comparatio, quam in re diſsimili expreſsit Vergilius 2. Aeneid.

In [illegible] ueluti cum flamma furentibus Auſtris
Incidit, aut rapidus montano flumine torrens
Sternit agros, ſternit ſata læta, boumq; labores
Præcipit[illegible]

[illegible]) locus eſt Poetæ non infacetus, quales tamen rari ſunt in eius Poeſi propter maieſtatem, quam in ea conſectatur. Ait ergo [illegible] occiſorum cadauera gratiora eſſe ulturibus, quod auis illa ſit carniuora, quam uxoribus, ut quæ maritos ademptos ſibi lugeant & ægerrime ferant.

[illegible]) Licet Poeta Troianorum gloriæ minus faueat quàm Græcorum, ut iam ſæpius monuimus: tamen cum de Hectore loquitur, cauet ne cum dedecore ulla afficiat, puta auguſti animi. Nam cum à lectore poſſet intelligi Hectorem quoq; ſe cum reliquis Troianis in fugam conieciſſe, hoc [illegible] Poeta honeſte uelat hoc prætextu, quod Iupiter eum è telis ſubduxerit: quaſi dicat, per ſe quidem Hectorem Agamemnonis & Græcorum impetus non fuiſſe reformidaturum, nedum fugiturum, ſed coactum eſſe Iouis imperio obſecundare, quod in ſequentibus apparebit. Porro hos duos uerſus ſibi in ſomnio à Dæmone præceptû, ut eos in fine ſuæ hiſtoriæ ſcriberet, teſtatur Dio Nicæus ibidem, ubi ſibi ipſi eos eleganter adaptauit.

[illegible]) Tota hæc comparatio [illegible] habebit conuenientiſsimam. Quemadmodum enim leo cùm armenta boum inuadit, omnes quidem boues, ut mox dicemus, exterret, at unicam tantum iugulandam arripit: ſic Agamemnon cum omnes Troianos perterrefaceret, unde in fugam conijciebantur, ſemper unum aut alterum interimebat. Quod autem ea ſit leonis conſuetudo, teſtatur Aelianus his uerbis, ut tranſlatum reperio apud Geſnerum. Cum leo inſidias bobus molitur, ſuo robore prudenter utitur: nam noctu prodiens ad ſtabula, fortitudine ſua omnes quidem exterret, unum ut arripiat.

[illegible]) Proni iacent fugientes, ſupini uerò qui Agamemnoni aduerſabantur. ſic etiam anteà Piſander ad pectus uulneratus, ſupinus decidit. Et ita quidem Euſtathius. Sed cum Poeta manifeſte dicat omnes Troianos in fugam ſe conieciſſe, id potiùs uidetur ad ſimplicem morientium caſum, qui prout fortuna tulit, aut pronus aut ſupinus fuit, referendum, alioqui ueritas narrationis non conſtaret.

[illegible]) Quod hic nunc à Poeta dicitur, non poſſum cum illis ſuperioribus conciliare, in quibus memorat Iouem iam ſeorſim à reliquis Dijs ſedentem, & pugna utriuſque exercitus ſeſe oblectantem, etiam antequam tam ſtrenue ſe gereret Agamemnon, hoc eſt ante meridiem: nunc uerò dicit eum nunc primum in Ida conſidere, cum uidelicet Agamemnon ferè ad mœnia Troiæ peruenit, niſi hæc etiam ſit ſuperiorum ſolum repetitio ſine ulla temporis [illegible], quæ alioqui eſſet intolerabilis.

[illegible]) Duo hic obſeruo. Primum Iridem Ioui etiā nunc ministrare, cum alias qui magis propriè & communius illa Iunoni, Ioui uero Mercurius inſeruiat: quod alias etiam nos annotaſſe memini. Secundo ipſum Iouis mandatum, quod huius eſt argumenti, ut Hector ſe à pugna contineret, donec Agamemnon uulneratus ad naues rediret. Sed quonam euaſit quæſo illud Iouis conſilium, quod totum ad Hectoris gloriam, Troianorumq. uictoriam dirigebatur? Potuit etiam unus Agamemnon tanti Dei mentem eludere ac facere irritam, ut nunc quaſi ſtulto unius homunculi furori cedat? Ergo non ſolum homines, ſed Deos etiam, Homere, Græci tui deuicerunt? Hoc dum ita anxiè inquiro, ne exiſtimet lector me ueritatem rei, ut geſta eſt, perſcrutari, cum hæc pro figmentis agnoſcam: ſed ſi ſit Poetæ mentem, & qua ratione ſinxus hoc ita cōfinxerit, inueſtigo. Credidérim ergo alterum ex duobus. Vel enim intelligit Poeta cedere Iouem fatis in quibus ſit Agamemnonem hæc patrare hodierno die facinora: cum autem ſæpe Iouem fati poteſtati ſubijciat, hac quoque in parte eundem ipſi uoluit ſubijcere: uel ſimpliciter hoc ita uelle Iouem putauit, ut eò grauior eſſet impoſterum Græcorum calamitas, qui ex tam felici ſucceſſu in miſerum ſtatum illico detruderentur, quod non longè abhinc accidet. Et ſane ea ſolet eſſe in rebus [illegible], ut paululum quaſi ad proſperitatis faſtigium euehâtur, ubi tamen diu non ſint conſtituræ ſed eo magis deplorandam ruinā paſſuræ, quod de ſceleratis Iuuenalem quoq; dicere memini —— *tolluntur in altum Vt lapſu grauiore ruant* ——. Hoc ergo nunc procurat Iupiter, ut Hector Agamemnoni non reſiſtat, quaſi paululum eius currenti furori ceſſurus, cum & eius præſentia potuiſſet Agamemnon perterreri, unde adeo non increuiſſet eius audacia, quam poſtea retundi oportebat. Id ergo nunc fit, quod olim periti paleſtritæ aut gladiatores, qui prius uires antagoniſtæ ſui exhauriri patiuntur, quam ipſi ſuas exerant. Vnde etiam obliquè docemur non eſſe ad omnes impetus quanquam uiris fortiſsimis caput obijciendum: ſed non mediocris eſſe prudentiæ interdum cedendo eos declinare, donec repellendi tempus & occaſio opportuna ſeſe obtulerint.

[illegible]) Mirum eſt quod dubitanter hæc à Ioue pronuncientur, quaſi Deus ille qui omnia præuidet, neſciat certo utrum haſta an ſagitta Agamemnon ſit uulnerandus. Sic uetam ſuam de Deo opinionem Homerus ſeutibus quibuſdam maculis interdum aſpergit, cum eum humano loquentem more inducit.

E'ωσ-

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ὅς τις δὴ πρῶτος Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἦλθεν,
Ἢ αὐτῶν Τρώων, ἠὲ κλειτῶν ἐπικούρων.
Ἰφιδάμας Ἀντηνορίδης ἠΰς τε μέγας τε,
Ὃς τράφη ἐν Θρῄκῃ ἐριβώλακι μητέρι μήλων·
Κισσῆς τόν γ' ἔθρεψε δόμοις ἐνὶ τυτθὸν ἐόντα
Μητροπάτωρ, ὃς τίκτε Θεανὼ καλλιπάρῃον.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβης ἐρικυδέος ἵκετο μέτρον,
Αὐτοῦ μιν κατέρυκε, δίδου δ' ὅ γε θυγατέρα ἥν.
Γήμας δ' ἐκ θαλάμοιο μετὰ κλέος ἵκετ' Ἀχαιῶν
Σὺν δυοκαίδεκα νηυσὶ κορωνίσιν, αἵ οἱ ἕποντο.
Τὰς μὲν ἔπειτ' ἐν Περκώπῃ λίπε νῆας ἐΐσας·
Αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν, εἰς Ἴλιον εἰληλούθει.
Ὅς ῥα τότ' Ἀτρεΐδεω Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἦλθεν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Ἀτρεΐδης μὲν ἅμαρτε, παραὶ δέ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος.
Ἰφιδάμας δὲ κατὰ ζώνην, θώρηκος ἔνερθε
Νύξ', ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε βαρείῃ χειρὶ πιθήσας·
Οὐδ' ἔτορε ζωστῆρα πανάιολον, ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Ἀργύρῳ ἀντομένη, μόλιβος ὥς, ἐτράπετ' αἰχμή.
Καὶ τό γε χειρὶ λαβὼν εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἕλκ' ἐπὶ οἷ, μεμαὼς ὥστε λῖς· ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
Σπάσσατο· τὸν δ' ἄορι πλῆξ' αὐχένα, λῦσε δὲ γυῖα.
Ὣς ὁ μὲν αὖθι πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον,
Οἰκτρὸς, ἀπὸ μνηστῆς ἀλόχου, ἀστοῖσιν ἀρήγων,
Κουριδίης, ἧς οὔτι χάριν ἴδε, πολλὰ δ' ἔδωκε·
Πρῶθ' ἑκατὸν βοῦς δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέστη
Αἶγας ὁμοῦ καὶ ὄϊς, τά οἱ ἄσπετα ποιμαίνοντο.
Δὴ τότε γ' Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων ἐξενάριξε·
Βῆ δὲ φέρων ἀν' ὅμιλον Ἀχαιῶν τεύχεα καλά.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Κόων ἀριδείκετος ἀνδρῶν,
Πρεσβυγενὴς Ἀντηνορίδης, κρατερόν ῥά ἑ πένθος
Ὀφθαλμοὺς ἐκάλυψε κασιγνήτοιο πεσόντος·
Στῆ δ' εὐρὰξ σὺν δουρὶ λαθὼν Ἀγαμέμνονα δῖον·
χ. ὑπένερθεν Νύξε δέ μιν κατὰ χεῖρα μέσην, ἀγκῶνος † ἔνερθεν.
Ἀντικρὺ δὲ διέσχε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή.
Ῥίγησέν τ' ἄρ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀπέληγε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο·
Ἀλλ' ἐπόρουσε Κόωνι, ἔχων ἀνεμοτρεφὲς ἔγχος.
Ἤτοι ὁ Ἰφιδάμαντα κασίγνητον καὶ ὀπατρον
Ἕλκε ποδὸς μεμαὼς, καὶ ἀΰτει πάντας ἀρίστους.
Τὸν δ' ἕλκοντ' ἀν' ὅμιλον ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
Οὔτησε ξυστῷ χαλκήρει, λῦσε δὲ γυῖα.
Τοῖο δ' ἐπ' Ἰφιδάμαντι κάρη ἀπέκοψε παραστάς,
Ἔνθ' Ἀντήνορος υἷες ὑπ' Ἀτρεΐδῃ βασιλῆι
Πότμον ἀναπλήσαντες, ἔδυν δόμον Ἄϊδος εἴσω.

Dicite nunc mihi Muſæ cæleſtes domus habitantes,
Quiſnam tum primus Agamemnoni obuius uenit,
Vel ipſorũ Troianorum, uel inclytorum auxiliatorum.
Iphidamas Antenorides amplusq́; magnusq́;
Qui educatus eſt in Thracia gleboſa matre ouium.
Ciſſeus hunc educauit domi paruulum exiſtentem,
Auus maternus, qui genuit Theano pulchrigenam.
Sed poſtquã pubertatis glorioſæ peruenit ad menſurã,
Illic eum detinuit: tradidit autem hic filiam ſuam:
Vxoremq́; duxit, è thalamo ad famã uenit Achiuorũ
Cũ 12. nauib. curuas puppes habẽtib. quæ eũ ſequebantur.
Has quidem deinde in Percope reliquit naues æquales:
At ipſe pedes exiſtens ad Troiam uenerat:
Qui tunc Atridæ Agamemnoni obuius uenit:
Hi autem quãdo iam cominus erant inter ſe congredientes,
Atrides quidem errauit, auerſa enim ei eſt haſta:
Iphidamas autem ad balteum, thoracem ſubter,
Percuſsit: & ipſe incubuit graui manu confiſus.
Neq; perforauit balteũ artificioſè factũ, ſed multo priùs
Argento occurrens, plumbũ tanquã retuſa eſt cuſpis.
Et hac manu prehenſam late dominans Agamemnon,
Traxit ad ſe promptus uelut leo: atq; è manu
Extorſit illã: autem enſe percuſsit ad ceruicẽ, ſoluit autem mẽbra.
Sic is quidem illic lapſus, dormiuit æneum ſomnum,
Miſer, procul à deſponſata uxore, ciuibus auxilians,
Iuuene, cuius nullã uoluptatẽ uidit: multa autem dederat:
Primum centũ boues dedit, deinde quoq; mille promiſit
Capras ſimul & oues, quæ ei multæ paſcebantur:
Sanè tunc Atrides Agamemnon expolians eum.
Receſsit autem portans per turbã Achiuorũ arma pulchra:
Hunc autem poſtquam cognouit Coon illuſtris uir,
Maior natu Antenorides, grauis ipſum dolor
In oculis cooperait, ob fratrem proſtratum.
Stetit autem ex obliquo cũ haſta, latẽs Agamẽnona nobilẽ:
Percuſsitq́; ipſum in brachium medium, cubitũ infra:
Ex altera parte autem tranſijt ſplendidæ haſtæ cuſpis:
Horruit uerò tum rex uirorum Agamemnon.
Sed neq; ſic ceſſauit à pugna atq; bello,
Sed irruit in Coonem tenens ualidam haſtam.
Hic quidẽ Iphidamãta fratrẽ & eodẽ patre natum
Trahebat pede feſtinas, & inclamabat oẽs fortiſſimos.
Hunc autem trahentem per turbam, ſub ſcuto rotundo
Vulnerauit haſtili ærato, ſoluitq́; membra:
Huius autem ſuper Iphidamante caput abſcidit aſtãs.
Ibi Antenoris filij ſub Atrida rege
Fatum complentes, inierunt domum Plutonis intro.

COMMENTARIVS.

ἔσπετε νῦν μοι) Huc pertinet quod anteà lib. 2 pag. 46. dicebamus, ſolere Poetas non ſolùm in operum initijs Muſas inuocare, ſed etiam in medio, ubi quædam grauis & ardua narratio exoritur, aut ubi quippiam memorabile ſeſe offert: quale eſt, quod nunc dicetur de Agamemnone, cuius duo inſignia facinora deſcribet. Quæ ex hac ſola inuocatione extollit plus, quã per ſe extollenda uideantur: ſiquidem non eſt res tanta duos heroas interfeciſſe, ut ad eam commemorandam Muſarum auxilium accerſendum ſit peculiari iſta inuocatione, quam operi interſeri non leui de cauſa iam diximus. Enimuerò id iam ab initio faciendum fuit, cum res hodierno die ab Agamemnone geſtas aggrederetur, potius quàm in ipſa cataſtrophe, quæ etiamnũ ipſi funeſta fuit, ut paulò poſt uidebimus. Sed cum ita placuerit Poetæ, in quem iam non Ariſtarchi aculeos contorquemus, nobis amplius ea de re non eſt inquirẽdum, aut preſsius ac moroſius omnia in eo reſecanda. Id ergo Muſarum auxilio narrare inſtituit, quod poſt inſtructam recens ex utraq; parte pugnam (nam fugientes Troianos Hector & diuino conſilio reuocarat, & ad prælium excitarat: ut paulo antè uidimus) geſtum eſt ab Agamemnone, interitum ſcilicet duorum fratrum & filiorum Antenoris, Iphidamantis ſcilicet & Coontis.

Ἰφιδάμας Ἀντηνορίδης) In huius Iphidamantis genere, educatione, & ad Troiam aduentu explicando paululum immoratur pro more ſolito, quo conſueuit hiſtoricas quoque narrationes ac genealogias hominum Poematis ſuo interſerere. Ait ergo Iphidamantem filium fuiſſe Antenoris & Theanes, quæ Theano filia fuit Ciſſei regis Thraciæ, ad quem miſſus eſt adhuc infans Iphidamas educandus ibiq;, donec ex ephebis excederet, quo tempore Ciſſeus auus maternus filiam ſuam ei deſpondit, ei, inquam, cuius erat auus. Vbi habes exemplum illegitimi coniugij apud illos ueteres, uſitati illegitimi, inquam, quoad nos hoc tempore. nam ipſis nihil in ea re non uidetur fuiſſe legitimum & conceſſum, excepto parentum & liberorum matrimonio, quod plane damnarunt. Qua

dere

de re Odyssex lib. 7. & alibi diximus. Huic autem Iphidamantis coniugio ſimile eſt illud Diomedis, uterque enim matrum ſorores in uxorem duxerunt, ut hic obſeruaſſe ueteres annotat Euſtathius.

ἥβης μέτρον) Menſura pubertatis, inquit Euſtathius, tempus illud nuptijs tempeſtiuum, id eſt, ὡραῖον γάμου ſignificat, [illegible]. Et paulò poſt dicit, [illegible], eſſe periphraſin [illegible]. Quæ poſtrema prioribus illis dederunt lucem, alioqui obſcurius tempus illud nuptiarum deſcribebatur. Itaq; intelligit Homerus huic Iphidamanti & ephebis egreſſo ſororem matris deſponſatam: hoc eſt, ſtatim ab anno decimoquarto, quo natura pubertatis initio conſtituit in uiris, in fœminis uero duodecimo. Quod cum ita ſe habeat, aſſentitur Iurecõſultis noſtris Homerus, qui eodem ſpatio nubilem ætatem circumſcribunt ut cuiuis ex eorum ſcriptis conſtat. At Plato 6. de Legibus nuptiarũ terminum ſtatuit à decimo ſexto ad uiceſimum maſculo à triceſimo ad triceſimum quintum. Sed hæc alius ſunt loci.

μείλινον) Id haſtæ, quæ non probe eſſet acuminata, tribuit Euſtathius ſed peritum acies & [illegible] quantumuis ualido eſſe nõ potuiſſe credendum eſt. aut ſi eſſet, uires ipſius uibrantis potius accuſauero. quanquam quin Euſtathio aſſentiamur, nõ repugno: ſiquidem ei fauent illa, quibus dicitur retuſam fuiſſe cuſpidem, quod aut ipſi haſtæ ſecundum illum imputari poteſt aut etiam ipſius argenti ſoliditati, ut nos exiſtimamus. Sed in hoc non ſunt ſitæ opes Græciæ.

[illegible]) Idem noſter Euſtathius intelligit hunc Iphidamantem, cum Agamemnonem percuſſit, haſtam è manibus non dimiſiſſe, unde Agamemnon ea apprehenſa facile potuit eum quoque ad ſe pertrahere. Ac nequis me ei imponere clamet, referã ipſa uerba. [illegible]. Atqui hoc nullo modo innuit Poeta: nã illud, ἕλκ' ἐπὶ οἷ, plane ad haſtam refertur, quam Agamemnon arripuit, & ad ſe traxit, de ipſo Iphidamante tracto, ne γρῦ quidẽ apud Homerum. Et quid enim eum trahi opus fuit, cum tam longe nõ diſtaret, ut enſe non poſſet percuti. Immo quod ſequitur, perſpicue meæ interpretationi aſtipulatur: ait enim Poeta Agamemnonem huic Iphidamanti haſtam e manibus eripuiſſe, [illegible]. Porrò ſequentem comparationem, [illegible], idem Euſtathius cum uerbo [illegible] iungit, & ita interpretatur, feciſſe Agamẽnonem ut leo, qui ſolet uenatorum tela arripere, & glaucum (intelligo autem partem illam ferream, quæ eſt in acumine iaculi) occulte conuellere: quod hic a ueteribus Interpretibus annotatum idem admonet. Id et fatear (quanquam & hoc mihi ſuſpectũ eſſe poteſt, cum a nullo, quod ſciam, probato authore tradatur) nego tamen cum ſenſu hoc loco conuenire: nam manifeſte illud [illegible] cum μεμαὼς coniungitur: de agilitate ac prompta & alacri leonis audacia nemo eſt qui dubitet: cum uel ex hoc loco ſatis conſtet, ut ego quidem interpretor.

οἰκτρός) Miſeros eos exiſtimabant illi ueteres, qui ex hac uita excedebant, mortis ſcilicet cum ea comparatione quæ per ſe infelix eſt etiam quoad nos, niſi quod pios ad præſtantiorem longe uitam traducit. Hinc eſt quòd Achilles in Odyſſea dicit malle ſe miſeri agricolæ inter uiuos ſeruum eſſe, quam inter mortuos principem locum obtinere. Hoc tamen loco non ſolum ea de cauſa miſerũ hunc Iphidamanta pronunciat ſed quòd moriendo, ut ſtatim ſubijcit, recens ſibi deſponſatam uxorem deſerat, quam iacturam eo grauiorem facit, quòd locupletem & amplã dotem ei dediſſet, ſed præcipue quòd ex ea nullã percepiſſet uoluptatem, & ita domũ ἡμιτελῆ, ut eſt aliàs de Proteſilao dictum, iam relinquat. Hoc enim ſignificant illa, οὐδέ τι χάριν ἴδε.

[illegible]) Hoc de Iphidamante eſt intelligendum, qui hanc dotem ſponſæ ſuæ dedit. Ea fuit autem duplex, uel iam data uel promiſſa. Dat enim ſunt centum boues, promiſſæ uero mille capræ & oues ſimul. Vbi notandum eſt olim uirginibus formoſis à ſponſis ſolere dari boues in cœna ſponſalia, ſiue iugalia, ut loquitur Ouidius. Vnde illæ dicebantur ἀλφεσίβοιαι, ut hic etiam annotat Euſtathius. Quæ de re alibi dicetur commodius. Porrò primis illis tẽporibus præcipuas diuitias in pecudibus & armentis fuiſſe docet Pauſanias in Meſſeniacis: quod etiam annotauit Giphanius.

[illegible]) Non poſſum hoc loco quin uocem rumpam. Notat Victorius, & poſt eũ Giphanius, ex hoc loco manaſſe prouerbiale illud Ciceronis notum, pedibus trahere pro contemnere & non curare. Sed lector curioſus huius loci ſenſum expendat, & an [illegible] ſit contemptus uel hoc ipſo dictum. Poeta dicit Coonem fratrem Iphidamantis, dolore fraternæq; mortis commotum uoluiſſe eum hoſtibus eripere quod ut faceret pede correptum traxiſſe. Quis eſt hoc loco contemptus? an non potius germani in germanum ſtudium & amor? Vnde ergo prouerbium illud uſurpatum eſt, forſan a Vulcani hiſtoria, quem pedibus tractum e cœlo deiecit Iupiter uel ab Hectore, quem Achilles pedibus circum Troiam traxit, ut etiam docet Eraſmus Chil. 2. Cent. 1. Prou. 18.

At hic aliorum obibat acies uirorum,	Αὐτὰρ ὁ, τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
Haſtaq;, enſeq;, magnoq; ſaxo,	Ἔγχεΐ τ', ἄορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν,
Quãdiu ei ſanguis adhuc calidus ſubſiliebat è uulnere.	Ὄφρα οἱ αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς·
Sed poſtquã uulnus quidẽ ſiccatũ eſt, ceſſauitq; ſanguis,	Αὐτὰρ ἐπεὶ τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα,
Acuti dolores ſubierunt robur Atridæ.	Ὀξεῖαι ὀδύναι δῦνον μένος Ἀτρεΐδαο.
Veluti quãdo parturientem tenet telũ acutũ mulierẽ	Ὡς δ' ὅταν ὠδίνουσαν ἔχῃ βέλος ὀξὺ γυναῖκα,
Acerbũ, quod emittũt dolorẽ parturiẽtib. afferẽtes Lu-	Δριμύ, τό, τε προϊεῖσι μογοστόκοι Εἰλείθυιαι
Iunonis filiæ, amaros dolores habentes: (cinæ	Ἥρης θυγατέρες πικρὰς ὠδῖνας ἔχουσαι·
Sic acuti dolores penetrarunt robur Atridæ.	Ὣς ὀξεῖ' ὀδύναι δῦνον μένος Ἀτρεΐδαο.
In currum autem conſcendit, & aurigæ præcepit	Ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε, καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλε
Naues ad cõcauas currũ agere, triſtabatur enim corde.	Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ.
Clamauit autem clarè ut exaudiri poſſet, Danais uociferans:	Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς,
O amici Argiuorum duces & principes,	Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Vos quidem nunc a nauibus arcete pontigradis	Ὑμεῖς μὲν νῦν νηυσὶν ἀμύνετε ποντοπόροισι
Pugnã moleſtã. quoniam non me conſiliarius Iupiter	Φύλοπιν ἀργαλέην, ἐπεὶ οὐκ ἐμὲ μητίετα Ζεὺς
Permiſit cũ Troianis toto die permanentem pugnare.	Εἴασε Τρώεσσι πανημέριον πολεμίζειν.
Sic dixit: auriga autem flagellauit pulchrè iubatos equos	Ὣς ἔφαθ'· ἡνίοχος δ' ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
Naues uerſus concauas. hi aũt non inuiti uolarunt:	Νῆας ἔπι γλαφυράς· τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην.
Spumabant autem pectorib. aſpergebatur autem infrà puluere,	Ἄφρεον δὲ στήθεα, ῥαίνοντο δὲ νέρθε κονίῃ,
Laborantem regem à pugna ſeorſim portantes.	Τειρόμενον βασιλῆα μάχης ἀπάνευθε φέροντε.
Hector uero poſtq; intellexit Agamemnona ſeorſim pfectũ	Ἕκτωρ δ' ὡς ἐνόησ' Ἀγαμέμνονα νόσφι κιόντα,
Troianoſq; & Lycios hortabatur altè clamans:	Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Troiani, & Lycij, & Dardani cominus pugnantes,	Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
Viri eſtote amici: recordamini aũt ſtrenuæ fortitudinis.	Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Abiit uir fortiſſimus: mihi uerò magnam gloriam dedit	Οἴχετ' ἀνὴρ ὤριστος, ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκε
Iupiter Saturnides ſed rectà impellite ſolidũgulos equos	Ζεὺς Κρονίδης· ἀλλ' ἰθὺς ἐλαύνετε μώνυχας ἵππους
In robuſtos Danaos, ut excellentiorẽ gloriam referatis.	Ἰφθίμων Δαναῶν, ἵν' ὑπέρτερον εὖχος ἄρησθε.

Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Ὡς δ' ὅτε πού τις θηρητὴρ κύνας ἀργιόδοντας
Σεύῃ ἐπ' ἀγροτέρῳ συῒ καπρίῳ, ἠὲ λέοντι·
Ὣς ἐπ' Ἀχαιοῖσιν σεῦε Τρῶας μεγαθύμους
Ἕκτωρ Πριαμίδης, βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ.
Αὐτὸς δ' ἐν πρώτοισι μέγα φρονέων ἐβεβήκει·
Ἐν δ' ἔπεσ' ὑσμίνῃ, ὑπεραέϊ ἶσος ἀέλλῃ,
Ἥ τε καθαλλομένη ἰοειδέα πόντον ὀρίνει.
Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξεν
Ἕκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν;
Ἀσαῖον μὲν πρῶτα, καὶ Αὐτόνοον, καὶ Ὀπίτην,
Καὶ Δόλοπα Κλυτίδην, καὶ Ὀφέλτιον, ἠδ' Ἀγέλαον,
Αἴσυμνόν τ', Ὦρόν τε, καὶ Ἱππόνοον μενεχάρμην·
Τοὺς ἄρ' ὅ γ' ἡγεμόνας Δαναῶν ἕλεν, αὐτὰρ ἔπειτα
Πληθὺν, ὡς ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ,
Ἀργεστᾶο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων,
Πολλὸν δὲ τρόφι κῦμα κυλίνδεται, ὑψόσε δ' ἄχνη
Σκίδναται ἐξ ἀνέμοιο πολυπλάγκτοιο ἰωῆς·
Ὣς ἄρα πυκνὰ καρήαθ' ὑφ' Ἕκτορι δάμνατο λαῶν·

Sic loquutus, concitauit robur & animum cuiuſq.
Veluti quãdo alicubi aliqs uenator canes acutis dẽtib.
Irritet in ſylueſtrem ſuem aprum, uel leonem:
Sic in Achiuos inſtigauit Troianos magnanimos
Hector Priamides, pernicioſo ſimilis Marti.
Ipſe autem inter primos ualdè confidens iuit.
Irruit.a. in prælium deſuper flanti ſimilis turbini,
Qui deſiliens purpureum pontum commouet.
Tunc quem primum, quem ultimum interfecit
Hector Priamides, quando ei Iupiter gloriam dedit?
Aſſæum quidem primum & Autonoum & Opitem,
Et Dolopem Clyti filium, & Opheltium, & Agelaum.
Aeſymnumq́., Orumq́., & Hipponoum belligeſum.
Hos iste principes Danaorum interfecit: ac deinde
Multitudinem, ueluti quum Zephyrus nubes agitarit,
Velocis Noti uehementi procella uerberans,
Multusq́. & tumidus fluctus uoluitur, in altũ.a. ſpuma
Spargitur propter uenti multiuagum flatum:
Sic crebra capita ab Hectore ſternebantur populorum.

COMMENTARIVS.

μογοστόκοι εἰλείθυιαι) Non exiſtimo quenquam alium Poetam plures Ilithyias nominaſſe præter Homerum, quanquam & aliâs unicam agnoſcit, cum dicit, [illegible] Nam unicam eſſe fictam Lucinam ſcimus, quæ parturientibus opitularetur. Aliud tamen uidetur noſter Vates ſenſiſſe, cum Ilithyias dicit dolores ipſis parturientibus emittere. Eo Horatius Lenem Ilithyiam ritè maturos aperire partus, & Orpheus in hymnis [illegible] appellant. Idem Orpheus paulò poſt:

[illegible]   *Solam animi requiem te clamant parturientes,*
[illegible] id eſt   *Sola potes diros partus placare dolores.*

Quid illa Antigones filia apud Theocritum, quæ [illegible], Rem ergo Homerus inſpexit, non officium Deæ & nouitate peculiari, qua ſæpe gaudet, ulus, tempus partus per Deas auxiliatrices indicauit. Quòd autẽ Iunonis filias Ilithyias dicit, præter alios eſt qui Lucinam Iouis & Latonæ filiam dicunt: excepto Pauſania in Atticis. Porrò dolores qui ex accepto ulcere Agamemnonem inualerunt, eleganter parturientium doloribus comparat, eorũ uidelicet magnitudinis ratione.

[illegible] Hoc ſiquis attenderat, mirum ac pene incredibile exiſtimabit. talem enim antea ex dolore uulneris Agamemnonem detrſiſſe, ut tantum ſibi uocis reſtare non poſsit colligi, ut clamando ab omnibus Achiuis exaudiretur. Et tamẽ id mihi non ſecus uidetur, niſi ſciremus priſcos illos Heroas longe fortiore fuiſſe animo, quam hodie eſſe poſſint, ut ex alijs multis exemplis patet. Itaq. ex eo nobis animus Agamemnonis eſt obſeruandus, qui neque uulnere neq; uulneris dolore ita potuerit conſternari, ut [illegible] eſſe ceſſaret. Hortatur autem Græcos ad rem ſtrenue gerendam, cum ipſe diutius in pugna conſiſtere non poſsit: cuius rei cauſam Ioui tribuit, non ipſi Cooni, a quo fuerat uulneratus. Quod leuiter non eſt obſeruandum, ſed attentè, quia docet Poeta eius Herois exemplo, quicquid hominibus accidat, ex Dei uoluntate fieri, ſine qua nihil eſt hominibus conceſſum: adeò etiam non ſolum generalium rerum, ut Ariſtoteles, ſed etiam particularium adminiſtratorem & moderatorem Deum agnoſcit. Itaque pergit ad naues Agamemnon, de quo quidam in Epigrammatis Græcis Achillem hæc uerba dixiſſe ſcſiſt, quæ ego recreandi lectoris gratia aſcribam:

[illegible]   [illegible]
[illegible]   [illegible]
[illegible]   [illegible]

ἐκ τοῦ δ' ὡς εἶδεν) Iam exequitur mandatum Iouis Hector ſibi ab Iride denunciatum, ut demum Agamemnone à bello recedente ipſe Græcis inſtaret. Ergo limites ſuos habuit & Troianorum uirtus bellica atque adeò potiſsimum huius Troianorum columinis, & Deus etiam ille qui Troianorum partibus fauebat, quibus quidem finibus non remotis nihil Græcis damni inferri potuerit. Quod ſi attente conſideretur, non exiguam laudem ſuæ genti Homerus aſſerit, ut in qua deuincenda tanta fuerit difficultas, ut illud Virgilianum poſsis hoc loco exclamare, [illegible] Tantæ molis erat Danaum peruincere gentem. Sed quid laudis ex hoc facinore in Hectorem redundabit? Scilicet quòd eius uirtus tunc demum eluceat, cum parem ac æqualem ſibi hoſtem ſe minime habiturum intelligebat. Atqui hæ non ſunt leges fortitudinis, quæ in grauiſsimis periculis obeundis uerſatur, etiam quæ ex hominum opinione ſuperari non poſſe credantur. Sed duabus de cauſis hoc à Poeta ſcriptum eſt. Primum, ut doceret Hectorem à Ioue deligi, qui eum e periculo eripuerit. deinde, ut Agamemnonis ſtrenuitati hodiernæ locum daret, in cuius gratiam tota hæc pugna hactenus erat inſtituta, ut antea attigimus.

[illegible]) Hic eſt effectus orationis Hectoreæ, ut militum animos magis excitarit ac inflammarit: quod in re ſimili alias expoſuimus. Eſt autem hic locus ualde elegans, & comparationibus concinnatus: prima eſt huic ipſi rei accommodata, nimirũ Hectoris orationi, quam uenatoribus comparat, canes in aprum ſylueſtrem uel leonem irritantibus per canes, Troianos per aprũ ſylueſtrem uel leonem [illegible], Græcos intelligens: ubi uides ſemper gloriæ Græcorum Poetam uelificari, cum ne in ipſo quidem infelici ſucceſſu prælij quicquam illi detrahat, cum eam generoſis animalibus eos comparat: quod uix, cum de Troianis agitur, obſeruari ab eo uidebis. Secundò ipſum Hectorem ad prælium ruentem, eleganter turbini mare conturbanti comparat: poſtmodum uerò eãdem comparationem de eodem Hectore auguſtiùs & latius enarrat, ut claritatem geſtorũ Hectoris orationis maieſtate non ſolùm æquare, ſed etiam longè ſuperare uideatur.

Ἔνθά κε λοιγὸς ἔην, καὶ ἀμήχανα ἔργα γένοντο,
Καί νύ κεν ἐν νήεσσι πέσον φεύγοντες Ἀχαιοί,
Εἰ μὴ Τυδείδῃ Διομήδεϊ κέκλετ' Ὀδυσσεύς,
Τυδείδη, τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο πέπον, παρ' ἔμ' ἵστασο· δὴ γὰρ ἔλεγχος
Ἔσσεται εἴ κεν νῆας ἕλῃ κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Ἤτοι ἐγὼ μενέω καὶ τλήσομαι· ἀλλὰ μίνυνθα

Tũc exitiũ fuiſſet, & incurabilia opera facta fuiſſent,
Et ſanè in naues incidiſſent fugientes Achiui,
Niſi Tydidem Diomedem hortatus fuiſſet Vlyſſes,
Tydide, quid paſsi obliti ſumus ſtrenuæ uirtutis?
Sed age huc chariſs. apud me ſta. iam enim opprobrium
Erit, ſiquidẽ naues capiat uaria galea inſignis Hector.
Hunc uero excipiens allocutus eſt fortis Diomedes:
Profectò ego manebo & tolerabo, ſed breuis

Noſtri

Noſtri erit uoluptas, quoniã nebularũ cõgregator Iuppi-
Troianis mauult dare uictoriam quàm nobis. (ter
Dixit & Thymbræũ quidẽ ab equis depulit in terrã,
Haſta aſſecutus ad papillam ſiniſtram: ſed Vlyſſes
Diuinum famulum Moliona huius regis. (rant:
Hos quidẽ deinde miſſos fecerunt, poſtq̃ à bello remoue-
Hi.a per turbã eũtes tumultuabantur ſicut quãdo apri
In canes uenaticos ualdè audaces inciderint: (duo
Sic perdebant Troianos conuerſi à fuga: ſed Achiui
Libenter fugientes, reſpirabant, Hectorem diuinum.
Tunc ceperunt currumq́ & uiros plebeios fortiſſimos,
Filios duos Meropis Percoſij, qui ſupra omnes
Nouerat uaticinia, neq; ſuos filios ſinebat
Proficiſci in bellum mortiferum. hi autem ei non
Obediuerunt: fata enim eos ducebant atra mortis.
Hos quidem Tydides haſta inclytus Diomedes
Anima & uita quum priuaſſet, inclyta arma abſtulit:
Hippodamum uerò Vlyſſes & Hypirochum occidit.
Tunc eis ex aquo pugnam prorogauit Saturnius,
Ex Ida deſpiciens. hi.n. ſeſe inuicem occidebant.
Tydei quidem filius Agaſtrophum uulnerauit haſta
Paonidem heroem ad coxendicem. non.n. ei equi
Propè erant ad effugiendum: dolebat aũt ualdè animo.
Hos enim famulus ſeorſum tenebat: ſed hic pedeſtris
Currebat per ꝓpugnatores, donec dilectã perdidit uitã.
Hector.n. illico ſenſit per acies, irruitq́; in ipſos
Vociferãs, ſimulq; Troianorum ſequebatur phalanges.
Hũc.n. cõſpicatus, horruit in bello ſtrenuus Diomedes.
Continuò uerò Vlyſſem allocutus eſt propè exiſtentem.
In nos autem hoc malum uoluitur, ſæuus Hector.
Sed age iam ſtemus, & arceamus uim eius, manentes.
Dixit, & uibrans emittit longam haſtam,
Et aſſecutus eſt (neq; errauit intendens capiti)
Summã iuxta galeam: repulſa eſt autem ab ære cuſpis,
Neq; penetrauit in cutẽ pulchrã: inhibuit enim galea
Triplex, acuta, quam ei prabuit Phœbus Apollo.
Hector uerò cito longè recurrit, miſtusq; eſt turbæ.
Stetit.n. in genua prolapſus, & innixus eſt manu forti
Terra: circum uerò oculos nigra nox obtexit.
Interea uerò dum Tydides poſt haſta ibat impetum
Longè per anteſignanos, ubi ei delata erat in terram:
Interea Hector recreat⁹ eſt et rurſus in currũ cõſcendẽs
Egit ad multitudinem, & euitauit mortem nigram.
Haſta autem inſequens allocutus eſt fortis Diomedes:
Rurſum iam effugiſti mortẽ, ò canis certè tibi propè
Venit malum: nũc iterum te liberauit Phœbus Apollo,
Cui debes uota facere profectus ad ſonitũ iaculorum.
Certè te expediam & poſt occurrens,
Si nimirum aliquis & mihi deorum adiutor eſt.
Nunc etiam alios aggrediar quemcunq; deprehẽdero.
Dixit & Pæonidem haſta inclytum interfecit:

Ἡμέων ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ νεφεληγερέτα Ζεὺς
Τρωσὶν δὴ ἐθέλει δοῦναι κράτος ἠέ περ ἡμῖν.
Ἦ, καὶ Θυμβραῖον μὲν ἀφ' ἵππων ὦσε χαμᾶζε,
Δουρὶ βαλὼν κατὰ μαζὸν ἀριστερόν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀντίθεον θεράποντα Μολίονα τοῖο ἄνακτος.
Τοὺς μὲν ἔπειτ' εἴασαν, ἐπεὶ πολέμου ἀπέπαυσαν·
Τὼ δ' ἀν' ὅμιλον ἰόντε κυδοίμεον, ὡς ὅτε κάπρω
Ἐν κυσὶ θηρευτῇσι μέγα φρονέοντε πέσητον·
Ὣς ὄλεκον Τρῶας παλινορμένω. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἀσπασίως φεύγοντες ἀνέπνεον Ἕκτορα δῖον.
Ἔνθ' ἑλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε δήμου ἀρίστω,
Υἷε δύω Μέροπος Περκωσίου, ὃς περὶ πάντων
Ἤδεε μαντοσύνας, οὐδὲ οὓς παῖδας ἔασκε
Στείχειν ἐς πόλεμον φθισήνορα· τὼ δέ οἱ οὔτι]
Πειθέσθην· κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο.
Τοὺς μὲν Τυδεΐδης δουρικλυτὸς Διομήδης,
Θυμοῦ καὶ ψυχῆς κεκαδὼν, κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα.
Ἱππόδαμον δ' Ὀδυσεὺς καὶ Ὑπείροχον ἐξενάριξεν.
Ἔνθά σφιν κατὰ ἶσα μάχην ἐτάνυσσε Κρονίων,
Ἐξ Ἴδης καθορῶν· οἱ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον.
Ἤτοι Τυδέος υἱὸς Ἀγάστροφον οὔτασε δουρὶ
Παιονίδην ἥρωα κατ' ἰσχίον· οὐ γάρ οἱ ἵπποι
Ἐγγὺς ἔσαν προφυγεῖν. ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ·
Τοὺς μὲν γὰρ θεράπων ἀπάνευθ' ἔχεν, αὐτὰρ ὁ πεζὸς
Θῦνε διὰ προμάχων, ἕως φίλον ὤλεσε θυμόν.
Ἕκτωρ δ' ὀξὺ νόησε κατὰ στίχας, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτοὺς
Κεκληγώς· ἅμα δὲ Τρώων εἵποντο φάλαγγες·
Τὸν δ' ἰδὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Αἶψα δ' Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
Νῶϊν δὴ τόδε πῆμα κυλίνδεται, ὄβριμος Ἕκτωρ·
Ἀλλ' ἄγε δὴ στέωμεν, καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος. χ[illegible]]
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἀφάμαρτε τιτυσκόμενος κεφαλῆφιν)
Ἄκρην κακκόρυθα. πλάγχθη δ' ἀπὸ χαλκόφι χαλ-
Οὐδ' ἵκετο χρόα καλόν· ἐρύκακε γὰρ τρυφάλεια (κός.
Τρίπτυχος, αὐλῶπις, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Ἕκτωρ δ' ὦκ' ἀπέλεθρον ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὁμίλῳ·
Στῆ δὲ γνὺξ ἐριπὼν, καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
Γαίης· ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νὺξ ἐκάλυψεν.
Ὄφρα δὲ Τυδεΐδης μετὰ δούρατος ᾤχετ' ἐρωὴν,
Τῆλε διὰ προμάχων, ὅθι οἱ καταείσατο γαίης·
Τόφρ' Ἕκτωρ ἄμπνυτο, καὶ ἂψ ἐς δίφρον ὀρούσας,
Ἐξέλασ' ἐς πληθὺν, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
Δουρὶ δ' ἐπαΐσσων προσέφη κρατερὸς Διομήδης,
Ἐξ αὖ νῦν ἔφυγες θάνατον, κύον. ἦ τέ τοι ἄγχι
Ἦλθε κακόν, νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὧ μέλλεις εὔχεσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων.
Ἦ θήν σ' ἐξανύω γε καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας,
Εἴ πού τις καὶ ἔμοιγε θεῶν ἐπιτάρροθός ἐστι·
Νῦν αὖ τοὺς ἄλλους ἐπιείσομαι, ὅν κε κιχείω.
Ἦ, καὶ Παιονίδην δουρικλυτὸν ἐξενάριξεν.

COMMENTARIVS.

ἔνθα κε λοιγὸς ἔην) Quanquam effugere non poteſt Homerus, quin ſuos Græcos iam ab Hectore profligatos ac fuſos deſcribat, cauet tamen ne integram iacturam faciant: ideò duos iſtos Heroas Troianis, & ipſi potiſsimum Hectori opponit, qui eorum impetus remorentur, ut eò facilius interim reliqui Græci tuto ſe in naues poſſent recipere. Duos, inquam, Heroas ipſis opponit, Vlyſſem uidelicet ac Diomedem quorum facinora coniunctim deſcribuntur, præcedente tamen Diomede, quem fingit ab Vlyſſe hortatum ut prælium inſtauraret. Vbi notandum eſt perpetuam ſeruari à Poeta laudem Vlyſsis in cõſilio dando, ut etiam in Nyctegreſia uidemus, & Diomedis uirtutem in prælio, quam etiam primam hoc loco propoſuit.

ἀλλ' ἄγε δὴ στέωμεν) Ne timidus nimium Diomedes Vlyſsi uideretur, ac θηλύτεροι ἄλλων λελασμένοι, ut ipſe Vlyſſes anteà pronunciabat, ait ſe quidem ex Vlyſsis conſilio ſubſtiturum, ut quantum fieri poteſt, Troianorum impetus compeſcatur: id tamen ferè fruſtra

futurum docet, cùm intelligat Iouem Troianorum gloriæ ac uictoriæ maximè ſtudere. Vbi uidere eſt Diomedis pietatem, qui Deo non eſſe reſiſtendum aut reniti non poſſe exiſtimat. hoc etiam non tam in ſuperiore pugna, quæ ab eo lib. 5. geſta eſt, ut nos ibi quoque annotauimus. Quærat tamen aliquis, cur igitur prælium iam instituat, nec potius cedendum ſibi putet? Reſpondeo, non directe ipſum hoc aduerſus Iouem moliri, ſed experiendæ fortunæ belli gratia, an penitus aduerſum quoque eundem Iouem habeat Græcorum exercitus. Quod autem ei omnino ma[illegible] animi ſententia non ceſſerit, conſtabit ex ſequentibus, ubi [illegible] Troianis interſiliet, atque adeò ipſum Hectorem feriet. Imo hoc ipſum ex Iouis uoluntate fieri teſtantur uerba illa quæ ſequuntur, [illegible] &c.

[illegible]) Notet hoc diligenter lector φιλόκαλος. Siquidem ab ea comparatione non recedit Poeta, quam antea in deſcribenda fuga Græcorum adhibuerat. Dicebat enim Græcos apris eſſe ſimiles, quos canes uenatici proſequerentur: nunc uerò conuerſos à fuga & paululum in hoſtem ſubſiſtentes iiſdem apris comparat, cùm interdum in canes uenaticos ſe contorquent. Norunt autem qui hoc genus uenationis exercent, quàm ſit illa periculoſa eo nomine, quod aliquando ſæuum & rabidum illud animal tam in canes quàm in ipſos uenatores inſiliat. Vnde uere de eo hæc ſcripta à Polluce legimus: [illegible] &c. ubi feritas & difficilis eius uenatio exprimitur. Hanc porro comparationem quodammodo uſurpauit etiam Orpheus Argonaut.

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

Sed & Homerus noſter alibi eandem exprimit. Infrà Iliad. ρ.

[illegible] Item Iliad. μ.

κῆρες γὰρ ἄγον) Potuit quidem ex artis ſuæ peritia Merops filios ſuos de futura eorum morte præmonere, ſed illi euitare eam non potuerunt. Atqui ſapientem aſtris dominari uulgatum eſt uerbum: & illud, aſtra inclinare, ſed non urgere. Nunquid ergo licuit his Meropis filijs prædictam illam mortem euitare? Minime licuit, ſi Homerum audias, quia prædictionem illam cum fato quod eſt & ineluctabile & ineuitabile, coniungit. Vnde ait eos à fatis ductos, κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο. Proinde quod uulgò iactatur de declinandis prædictionibus, id Homerus non uidetur agnoſcere. Qua de re alias dicemus copioſius.

[illegible]) Hoc ego non poſſum concoquere. Quomodo enim æqualis eſt hæc pugna Diomedis ac Vlyſsis & Troianorum, cùm multi ex Troianis cadant, illi autem Heroes ne minimum quidem damnum adhuc patiantur? Imo plane eſt inæqualis, quod duo ſoli heroes tantam ſtragem edant in tam numeroſo Troianorum exercitu. Quo pertinent igitur illa, [illegible], Quoniam Græcorum à Troianis interficiuntur? Nodus eſt mihi difficillimus, quem qui diſſoluerit, Oedipus per me eſto.

[illegible]) Rectè monet Euſtathius hæc duo appoſite coniungi, ut intelligas non exhorruiſſe Diomedem præ timore & ignauia nam erat [illegible] ſed quod ſciret, ut antea monuit, hanc eſſe Iouis uoluntatem, ut iam Græci à Troianis uincerentur, his uerbis: [illegible]

[illegible] [illegible]

Sed alia eſt lectio, inquit idem Euſtathius, [illegible] pro [illegible] quaſi dicat, A Diomede prius animaduerſi Hectorem irruentem non ex timore, ſed ex opportuna attentione quemadmodum neque Vlyſſes ideo timidus exiſtimatus eſt, quod prius Dolonem & Rheſum obſeruaſſet. Ego uero [illegible] retineo, & ita interpretor, reuera Hectorem terrorem Diomedi incuſsiſſe, cum neque timor à uiro forti ſit alienus ut alias ex Ariſtotele ſatis docuimus non ita tamen, ut ideò in fuga ſibi præſidium quærat. Nihil enim formidare, hominis eſt inſani, ita uero formidare, ut plane animo concidas, id uero anguſti eſt animi & ignaui. Proinde Diomedes iam ſe ad ipſi Hectori reſiſtendum comparat, quod præſentiſsimi ac fortiſsimi animi fuit.

[illegible] Plus extulit robur Diomedis, cùm fingit ex eius haſtæ ſolo ictu Hectorem concidiſſe, quàm ſi eum uulneratum eſſe dixiſſet: & hoc ipſum magis eſt admirandum ipſius Hectoris reſpectu, quem & uaſto & forti corpore fuiſſe ex Homero conſtat, & nihil tale de Diomede ſit proditum. Sed tribui etiam poteſt ipſi parti, in qua percuſſus fuit Hector, quæ uel in fortiſsimis quibusq; ualde eſt periculoſa & lædi facilis. ut ut ſit, remanet ſua laus Diomedi de conſternato Hectore. Quam ego furore poetico abreptus nunc primum in ſubitoc hoc Epigrammate decanto, ex ipſius Diomedis proſopopœia:

Ecquis nam Danaûm cedit mea gloria laudi! *Quæ[illegible] nostra non perit ille manu?*
Qua[illegible] me mea non eſt gloria [illegible]? *Scilicet obſtabat Iouis inuiolanda uoluntas:*
Mortales alij uincunt, ego Numina uinco. *Pars ea me fortem prædicat, illa pium.*
[illegible] me etiam Heroas uincere, Troia, tuos? *Seduxiſſet tantùm, Saturnius, ne uter in Ida,*
En mihi Priamides ſolo cadit Hector ab ictu. *Græcia Pelida non eguiſſet ope.*

ἐξ αὖ νῦν ἔφυγες) Flatus hac uictoria Diomedes inſultat Hectori, in cuius ſalute opem diuinam agnoſcit, nimirum Phœbi: in quo miror quod Ioui illud non potius attribuerit, cum etiam antea diſerte ſit teſtatus Iouem hodierno die Græcis fauere. Intelligo igitur illud auxilium, Phœbi, intelligi de ipſa galea, quam Hectori Phœbus dederat. Cum enim eius galeæ beneficio nihil ei Diomedis haſta nocuerit, galeam autem illam à Phœbo acceperit, meritò id ipſi Phœbo tribuitur. Et hæc interpretatio huic loco maximè conuenire mihi uidetur, licet ipſum Phœbum Hectori adeſſe in hoc Poeta aliquando uideamus. quod ſi cui hic etiam placeat, per me ſi uolet amplectatur.

ἦ θην σ' ἐξανύω γε) Moderata eſt illa Diomedis iactantia, qua non ita ſe effert, ut proprio robore nitatur, aut ob præſentem ſucceſſum inſolescat, ut nihil a[illegible] ſibi impoſterum deeſſe ad profligandum Hectorem exiſtimet. Nam cum eum diuina ope adiutum & communitum uideat ea quoque lege ſe eius uictorem alias fore minitatur, ſi Deum aliquem etiam præſentem habuerit, quaſi humanæ uires aduerſus Deum plane ſint imbecillæ. Vbi uides mutatum eſſe hunc Diomede ab illo Diomede, qui fuit ſupra lib. 5. qualem nos etiam præcedenti Epigrammate deſcribebamus, nempe de læſo Marte & Venere ſuperbientem.

Αὐτὰρ Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο,	*Sed Alexander Helenæ maritus pulchricomæ*
Τυδεΐδῃ ἐπὶ τόξα τιταίνετο ποιμένι λαῶν,	*In Tydidem arcus tendebat paſtorem populorum,*
Στήλῃ κεκλιμένος ἀνδροκμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ,	*Pilæ innixus ꝓpter uirû defunctum facto ſuper monu-*
Ἴλου Δαρδανίδαο, παλαιοῦ δημογέροντος.	*Ili Dardanidæ, antiqui ſenioris: (mento,*
Ἤτοι ὁ μὲν θώρηκα Ἀγαστρόφου ἰφθίμοιο	*Profectò ille quidem thoracem Agaſtrophi robuſti*
Αἴνυτ' ἀπὸ στήθεσφι παναίολον, ἀσπίδα τ' ὤμων,	*Auferebat à pectore uarium, clypeumq; ab humeris,*
Καὶ κόρυθα βριαρήν· ὁ δὲ τόξου πῆχυν ἄνελκε,	*Et galeam ſolidam: hic autem arcus cornu reduxit,*
Καὶ βάλεν (οὐδ' ἄρα μιν ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρὸς)	*Et percuſsit (neq; ipſius uana ſagitta effugit manu)*
Ταρσὸν δεξιτεροῖο ποδός· διὰ δ' ἀμπερὲς ἰὸς	*Plantam dextri pedis, penitus autem ſagitta*
Ἐν γαίῃ κατέπηκτο· ὁ δὲ μάλα ἡδὺ γελάσσας,	*In terram defixa eſt. hic autem ualdè ſuauiter ridens*
Ἐκ λόχου ἀμπήδησε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,	*Ex inſidijs exilijt, & glorians uerbum dixit:*
Βέβληαι, οὐδ' ἅλιον βέλος ἔκφυγεν· ὡς ὄφελόν τοι,	*Vulneratus nec incaſſum telû effugit: utinã ita tibi*
γρ. δίοισαι Νείατον ἐς κενεῶνα βαλὼν ἐκ θυμὸν ἑλέσθαι·	*Infimum in uentrem iaculatus uitam eripuiſſem,*
Οὕτω κεν καὶ Τρῶες ἀνέπνευσαν κακότητος,	*Sic enim etiam Troiani reſpiraſſent à calamitate,*
Οἵ τε σε πεφρίκασι, λέονθ' ὡς μηκάδες αἶγες.	*Qui te horrent, leonem ueluti balantes capræ.*
Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης,	*Hunc, u. impauidus allocutus eſt fortis Diomedes:*

Sagit-

Sagittarie dãnoſe, coma ſplẽdide, puellarũ obſeruator:	Τοξότα λωβητὴρ, κέρα ἀγλαὲ, παρθενοπῖπα·
Siquidem iam contrà cum armis experiaris,	Εἰ μὲν δὴ ἀντίβιον σὺν τεύχεσι πειρηθείης,
Non te iuuabit arcus & crebræ ſagittæ. (fruſtra.	Οὐκ ἄν τοι χραίσμῃσι βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί·
Nunc.a. quũ me perſtrinxeris in planta pedis, gloriaris	Νῦν δέ μ' ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὔχεαι αὔτως.
Nõ curo, ac ſi me mulier percuſſiſſet aut puer imprudens.	Οὐκ ἀλέγω, ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι ἢ πάϊς ἄφρων.
Obtuſum enim telum uiri imbellis, uilis.	Κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο.
Certè aliter à me, nam etſi paululum tantùm tangat,	Ἦ τ' ἄλλως ὑπ' ἐμεῖο, καὶ εἴ κ' ὀλίγον περ ἐπαύρῃ,
Acutum telum eſt, & exanimem ſtatim reddit:	Ὀξὺ βέλος πέλεται, καὶ ἀκήριον αἶψα τίθησι·
Illius autem uxoris quidem utrinq; laceratæ ſunt genæ,	Τοῦ δὲ γυναικὸς μέν τ' ἀμφίδρυφοί εἰσι παρειαὶ,
Pueri autem orbi: hic.a. ſanguine terram rubefaciens	Παῖδες δ' ὀρφανικοί· ὁ δέ θ' αἵματι γαῖαν ἐρεύθων
Marceſcit: aueſq; circum plures ſunt quàm mulieres.	Πύθεται, οἰωνοὶ δὲ † περὶ πλέες ἠὲ γυναῖκες.
Sic dixit: hunc.a. Vlyſſes haſta inclytus propè ueniẽs,	Ὣς φάτο, τοῦ δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
Stetit ante: ille uerò à tergo ſedens, iaculum uelox	Ἔστη πρόσθ'· ὁ δ' ὄπισθε καθεζόμενος, βέλος † ὠκὺ
Ex pede traxit: dolor autem per corpus uenit grauis.	Ἐκ ποδὸς ἕλκ'· ὀδύνη δὲ διὰ χροὸς ἦλθ' ἀλεγεινή.
In currum autem aſcendit, & aurigæ præcipiebat	Ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε, καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλε
Naues ad concauas dirigere currum: dolebat.n.corde.	Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ.
Deſtitutus eſt.a. Vlyſſ. haſta inclyt', nec qs apud ipſum	Οἰώθη δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς, οὐδέ τις αὐτῷ
Argiuorũ manebat, quoniã timor occupauerat omnes,	Ἀργείων παρέμεινεν, ἐπεὶ φόβος ἔλλαβε πάντας·
Ingemiſcens uero dixit ad ſuum magnum animum:	Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Hei mihi quid patior? ingẽs enim malum, ſi fugiam	Ὤ μοι ἐγὼ τί πάθω; μέγα μὲν κακὸν αἴ κε φέβωμαι,
Multitudinem metuens. illud uerò peius, ſi capiar	Πληθὺν ταρβήσας, τὸ δὲ ῥίγιον αἴ κεν ἁλώω
Solus: cæteros aũt Danaos in fugam uertit Saturnius.	Μοῦνος· τοὺς δ' ἄλλους Δαναοὺς ἐφόβησε Κρονίων.
Sed cur mihi hæc charus diſputat animus?	Ἀλλὰ τί ἤ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Scio enim quòd ignaui quidem recedunt à pugna:	Οἶδα γὰρ ὅττι κακοὶ μὲν ἀποίχονται πολέμοιο·
Qui uerò ſtrenuus eſt in prælio, hunc omnino oportet	Ὃς δέ κ' ἀριστεύῃσι μάχῃ ἔνι, τὸν δὲ μάλα χρεὼ
Conſiſtere firmiter, ſiue feriatur, ſiue feriat alium.	Ἑστάμεναι κρατερῶς, ἤ τ' ἔβλητ' ἤ τ' ἔβαλ' ἄλλον.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Ex tam numeroſo exercitu, qui Hectorem circumſtabat, ſolum Paridem fratris caſum ulciſcentem facit: ſed id tamen non aperto Marte, ſed ex inſidiis, id eſt loco occulto, ut mox docebimus. Præterea non haſta, quæ propriè in ſtataria pugna adhibetur, ſed telo, quo adhuc infeliciter utitur, non etiam lethale uulnus Diomedi infliget.

ἐκ λόχου) Citantur à Giphanio poſt Victorium, ni fallor, ex uetere Scholiaſte iſta, [illegible]. Quaſi ἐκ λόχου nihil ſit aliud, quàm ex occulto. Porrò obſeruandum eſt, iactantiam quandam muliebrem effœminato illi iaculatori à Poeta eleganter tribui. Primum illud [illegible] planè potius de muliercula dictum uidetur, quàm de uiro quodam ſtrenuo ac magnanimo: deinde quòd de hoc uulnere gloriatur, planè [illegible] facit, cum illud non apertè & expoſitus hoſti, ſed ex loco occulto, quod eſt ignaui proprium, inflixerit. Sic apud Terentium Gnatho Thraſoni. *Fundam tibi nunc nimis uellem dari, Vt tu illos procul hinc ex occulto cæderes, facerent fugam.* Vide Victor. lib. 20 Var. lect. cap. 20

[illegible]) Egregia eſt ea laus, quæ ab ipſo etiam hoſte proficiſcitur, qualis nunc Diomedi contingit, qui à Paride dicitur ipſis Troianis adeò eſſe formidabilis, ut capris eſſe ſolet leo: ubi capris Troianos, leoni Diomedem aſsimilat: huius uirtutem, illorum terrorem ac pauorem ſignificans.

[illegible]) Vide præſentiam animi Diomedis, qui ne læſus quidem perterreatur: quod ideò factum exiſtimo, quia hoc ſibi dedecus nollet inuri, ut ab imbelli uiro timorẽ ſibi incuſſum quiſpiã arbitraretur. Ea ſiquidem eſt mediocritas in timendo adhibẽda. Nam ſi quis uirum fortem timuerit, uituperandus non eſt, ut antea uidimus in ipſo Diomede, qui Hectorem aduentãtem reformidabat: ſi quis uero imbellem quempiam terrori ſibi eſſe patiatur, omnino ignominia afficiendus uidetur. Hoc ergo tam præcauet Diomedes, & non ſolum ad hoc uulnus non conſternatur: ſed Paridem cõuiciis excipit eum deludendo, ac ipſam etiam uulneris grauitatem eleuando, nequid haberet quod ex ea ſe gloriaretur ac ſuperbiret. In quo ſe prudentiſsimè geſsit: poſteà uerò paulò [illegible], cum iam ipſius fortitudinem ac robur prædicat, neque tamen omnino ſine cauſa, quandoquidem ita quoque poterat illa Paridis inanis iactãtia retundi.

τοξότα λωβητὴρ) Iſta, ut docet Euſtathius, uel coniunctim à quibuſdam, uel ſeparatim olim legebantur. Qui coniunctim legebãt, aiebant non dari uituperio nomẽ τοξότα ſimpliciter. Nam & Apollo talis, talis Diana, heroesq; fortiſsimi Hercules, Idas, Eurytus, Philoctetes, Teucer, Meriones. Vnde notam [illegible] huic uocabulo ſubſcribebant, ut dicatur Alexandro cum malum eſſe & irritũ, id eſt [illegible]. Qui ſeorſim legebant, dicebant generoſum non eſſe iaculandi officium in bello. Vnde periti quidem iaculandi erant, [illegible] fortes, ſed potius ſtatariam pugnam pugnabant, ac ipſe Vlyſſes in tota Iliade ſemel tantum in Nyctegeſia arcu utitur. Mihi tamen prior ſententia magis arridet, ſed neq; omnino diſplicet altera.

κέρα ἀγλαὲ) Hæc uerba quoque duplicem ſortita ſunt interpretationem. Nam quidam de arcus cornibus intelligebant, quæ antea [illegible] dicta ſunt. Alii de coma non ſimpliciter (cum ea per ſe non ſit ex Poetæ ſententia uituperabilis: nam & Græci [illegible] & Apollo [illegible], & muliebrium [illegible] laudatur) ſed quæ ad fraudem & decipulas uirginum eſt comparata. nã illud [illegible] coniunctim legunt, dicunt [illegible] eſſe capillorum plicaturam, qualis Athenienſibus erat [illegible], ut eſt apud Thucyd. lib. 1. Iuuenalis Satyr. [illegible] —— *[illegible] torquentem cornua cirro.* Quæ nos copioſius alias excutiemus. Cæterum hic rectè exprimit effœminatum Paridis animum, ut qui in decipulis uirginibus ſtruendis tantùm occupetur, ubi tacitè factum Helenæ illi exprobrat.

[illegible]) Dextrè ut diximus, Diomedes uulnus ſuum oratione minuit, ut iactantia illa Alexandri minueretur. Cùm enim telum pedem eius penitus cõfixiſſet, ut etiam pedi in terram defigeretur, qui poterat leuiter perſtrictus eſſe & quaſi delibatus?

[illegible]) Dixit obtuſum eſſe telum Paridis, quod ab imbelli & nullius pretii homine emiſſum eſſet. In eo enim uis teli maximè conſiſtat, ut ab homine forti & ualido emittatur. Nunc uero contra ſe ipſum hac in parte diſſentanee ipſi comparat, roburque ſuũ iactat ab effectis, quæ tanta ſunt, ut non ſolum emiſſa à ſe tela leuiter homines non perſtringant, ceu illud quod nunc eſt eiaculatum in ſe Paris, ut etiam ſi tantum hominem delibent, tamen eũ penitus confodiant & interimant, quod longo orationis anfractu [illegible] exaggerat. Quanquam autem hæc tam animosè à Diomede ſint dicta, tamen cogitur præ dolore uulneris, quod [illegible] e prælio excedere, ubi Vlyſſem ſolum relinquere coactus eſt.

ὁ δ' ὄπισθε) Attendenda eſt hæc opera, quam ſocio Diomedi Vlyſſes præſtat: neque enim ſtatim in ipſum iaculatorem Paridẽ ulciſcendi Diomedis gratia irruit, ſed prius ſagittam qua trãſfixus erat, illius pedi eruit. Quod neſcio an ſemper tutum ſit in re ſimili præſtare: ſiquidem circa ſocium occupato potuit aliud telum emitti, aut ab aliquo hoſtium in eum impetus fieri. Sed Homerus etiam cum periculo uitæ auxiliantem ſocio mauult Vlyſſem fingere, quàm eum deſerentem. Neq; id malè, ſiquidem ſi Paridem eſ-

ſet perſequutus, uidebatur quidem Diomedis caſum uindicaturus, ſed curam illius tamen abieciſſet, atqui oportuit prius eum ab illo teli nexu liberari, quod officium propius Diomedis commodum attingit.

ἐχθίων δ', ἄρα εἶτ') Illud ἐχθίων ad primam ſequentis orationis partem eſt referendum. Nam in ſecunda animos reſumpſit, unde non propriè ἐχθὴς ille diceretur.

ὤ μοι ἐγὼ τί πάθω) Affectum illum uiris etiam fortiſsimis communem Vlyſſi nunc tribuit, nempe timorem in tantis anguſtijs, quibus premebatur. Cogita enim ſolum hominem à tot hoſtium millibus opprimi, quid ei quæſo animi reliquum eſſe poteſt? credas eum nullo terrore perculſum iri? Talis ergo eſt Vlyſſes impræſentiarum. Cùm autem timor in periculis fugam eorum maximè ſuadeat, deliberat an in illa uitæ præſidium ſibi ſit quærendum, quia nulla ſpes aliunde ſibi affulgeat. Deliberat, inquam, non quòd eam amplecti uelit, ſed quia ex altera parte metuebat ne ſolus in hoſtium manus incideret. Nam iam ab ipſo initio dicit, id ſe pro ingenti malo æſtimare, ſi ſe in fugam dederit, tantum abeſt ut ei ſe uelit cõmittere. Dubitanter tamen id uidebatur proponere, ideo paulò pòſt quaſi ſibi ipſi indignatus, quòd hæc animo ſuo ambiguè diſcutiat. Tãdem ſtatuit egregia γνώμῃ ſatius eſſe ſubſiſtere, quàm fuga ſalutem petere.

μέγα μὲν κακὸν) Magnum appellat malum dedecus, quod fugientes in bello conſequitur: ut contrà decus, gloria & honeſta exiſtimatio magnum bonum appellari poſsit.

Ἕως ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων·
Ἔλσαν δ' ἐν μέσσοισι μετὰ σφίσι πῆμα τιθέντες.
Ὡς δ' ὅτε κάπριον ἀμφὶ κύνες θαλεροί τ' αἰζηοὶ
Σεύονται, ὁ δέ τ' εἶσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο
Θήγων λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτῇσι γένυσιν,
Ἀμφὶ δέ τ' ἀΐσσονται, ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
Γίνεται, οἱ δὲ μένουσιν ἄφαρ δεινόν περ ἐόντα·
Ὥς ῥα τότ' ἀμφ' Ὀδυσῆα Διῒ φίλον ἐσσεύοντο
Τρῶες· ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀμύμονα Δηϊοπίτην
Οὔτασεν ὦμον ὕπερθεν, ἐπάλμενος ὀξέϊ δουρί.
Αὐτὰρ ἔπειτα Θόωνα καὶ Ἔννομον ἐξενάριξε,
Χερσιδάμαντα δ' ἔπειτα καθ' ἵππων ἀΐξαντα,
Δουρὶ κατὰ πρότμησιν ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
Νύξεν· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν, ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ·
Τοὺς μὲν ἔασ'· ὁ δ' ἄρ' Ἱππασίδην Χάροπ' οὔτασε δουρὶ,
Αὐτοκασίγνητον εὐηφενέος Σώκοιο.
Τῷ δ' ἐπαλεξήσων Σῶκος κίεν, ἰσόθεος φώς.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ὦ Ὀδυσεῦ πολύαινε, δόλων ἆτ' ἠδὲ πόνοιο,
Σήμερον ἢ δοιοῖσιν ἐπεύξεαι Ἱππασίδῃσι,
Τοιώδ' ἄνδρε κατακτείνας, καὶ τεύχε' ἀπούρας,
γρ. ὀλέσσαις Ἤ κεν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν * ὀλέσσῃς,
γρ. πάντοσ' Ὣς εἰπὼν, οὔτησε κατ' ἀσπίδα * πάντοσε ἴσην·
ἐΐσην Διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος,
Καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἠρήρειστο·
Πάντα δ' ἀπὸ πλευρῶν χρόα ἔργαθεν, οὐδέ τ' ἔασε
Παλλὰς Ἀθηναίη μιχθήμεναι ἔγκασι φωτός.
Γνῶ δ' Ὀδυσεὺς ὅ οἱ οὔτι βέλος κατακαίριον ἦλθεν·
Ἂψ δ' ἀναχωρήσας Σῶκον πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἆ δείλ', ἦ μάλα δή σε κιχάνεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Ἤτοι μὲν ῥ' ἐμ' ἔπαυσας ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι,
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐνθάδε φημὶ φόνον καὶ κῆρα μέλαιναν
Ἤματι τῷδ' ἔσσεσθαι· ἐμῷ δ' ὑπὸ δουρὶ δαμέντα,
Εὖχος ἐμοὶ δώσειν, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ἦ καὶ ὁ μὲν φύγαδ' αὖτις ὑποστρέψας ἐβεβήκει,
Τῷ δὲ μεταστρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν
Ὤμων μεσσηγὺς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε.
Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ὀδυσσεὺς,
Ὦ Σῶχ' Ἱππάσου υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Φθῆ σε τέλος θανάτοιο κιχήμενον, οὐδ' ὑπάλυξας.
Ἆ δείλ', οὐ μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ὄσσε καθαιρήσουσι θανόντι περ, ἀλλ' οἰωνοὶ
γρ. ὠμησταὶ † Ὠμησταὶ ἐρύουσι, περὶ πτερὰ πυκνὰ βαλόντες·
Αὐτὰρ ἐπεί κε θάνω κτεριοῦσί με δῖοι Ἀχαιοί.
Ὣς εἰπὼν, Σώκοιο δαΐφρονος ὄβριμον ἔγχος
Ἔξω τε χροὸς ἕλκε, καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης·

Dum is hæc uerſabat in mente & in animo,
Interim Troianorũ cohortes ſuperuenerũt ſcutatorũ:
Concluſerunt.a.in medio ſui, intra ſe malũ collocantes.
Veluti.a. quando circa aprũ canes florentesq́; iuuenes
Ruunt: hic autem prodit profunda ex ſylua,
Acuens album dentem in curuis mandibulis,
Circa.a.impetũ faciunt, ſub maxillis.v.ſtridor dentiũ
Fit: hi.a.expectant tamen. horrendum licet exiſtẽtem:
Sic ſanè tum circa Vlyſſem Ioui dilectum ſæuiebant
Troiani: hic.v.primum quidem inculpatũ Deiopitem
Vulnerauit ſuper humerum inſiliens acuta haſta.
Sed deinde Thoonem & Ennomum interfecit:
Cherſidamantem uerò deinde ab equis deſilientem,
Haſta ad umbilicũ ſub clypeo rotundo, (ma manus.
Percuſſit: hic.a.in pulueri b. lapſus prehendit terrã pal
Hos quidẽ reliquit is.v.Hippaſidẽ Charopẽ læſit haſta,
Germanum fratrem nobilis Soci:
Huic aũt auxiliaturus Socus ueniebat deo ſimilis uir:
Stetit.a.ualdè ppè pfect⁹, et ipſum uerbo allocutus eſt:
O Vlyſſes, clariſſ fraudum inſatiabilis & laboris,
Hodie aut de duobus gloriaberis Hippaſi filijs,
Tales uiros occidiſſe & arma abſtuliſſe.
Aut meo ab haſtili uerberatus, uitam perdes.
Sic locutus uulnerauit eũ ad ſcutum undiq́; æquale:
Per ſcutum quidem tranſiuit ſplẽdidum ualida haſta,
Et per thoracem ingenioſè factum tranſacta eſt:
Omnem autem à lateribus cutẽ abſtulit, neq́; permiſit
Pallas Minerua miſceri uiſceribus uiri.
Cognouit.a.Vlyſſes quòd ei nõ telũ lethiferum ueniſſet:
Retroq́; cedens Socum uerbo allocutus eſt:
Ah miſerũ ſanè ualdè iã te apprehendit grauis mors.
Certè quidem mihi uetaſti contra Troianos pugnare,
Tibi uerò ego hic aſſero cædem & mortem nigram
Die hoc fore: meaq́; ſub haſta domitum, (habentĩ
Gloriã mihi daturũ, animã.a. Plutoni inclytos equos
Dixit, & hic quidẽ in fugã retro cõuerſus abierat:
Huic autem conuerſo in tergo haſtile fixit
Humeros inter, perq́; pectora traiecit:
Inſonuit autẽ lapſus: hic uerò inſultauit diuus Vlyſſes:
O Soce, Hippaſi fili rei militaris periti equitis,
Priorem te finis mortis aſſecutus eſt, neq́; effugiſti.
Ah miſer, non quidẽ tibi pater & honoranda mater
Oculos claudent mortuo, ſed aues
Crudiuoræ euellent, alas denſas circundantes.
Sed ubi ego mortu⁹ fuero, funerabũt me diuini Achiui.
Sic fatus, Soci rei militaris periti ualidam haſtam
E corpore traxit, & ſcuto umbonem habente:

San-

Sãguis.a.ei extracta haſta exiliebat: affligebat.a.aĩm.	Αἷμα δέ οἱ σπασθέντος ἀνέσσυτο, κῆδε δὲ θυμόν.
Troiani.a. magnanimi poſtq̃ uiderũt ſanguinẽ Vlyſsis,	Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον αἷμ' Ὀδυσῆος,
Cohortãtes ſeſe per multitudinem in ipſum oẽs ruerũt.	Κεκλόμενοι καθ' ὅμιλον ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔβησαν.
Sed hic retrocedebat, inclamabatq́; ſocios.	Αὐτὰρ ὅ γ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο, αὖε δ' ἑταίρους·
Ter quidẽ deinde clamauit quãtũ caput capiebat uiri,	Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἤϋσεν ὅσον κεφαλὴ χάδε φωτός,
Terq; audiuit clamantem bellicoſus Menelaus:	Τρὶς δ' ἄϊεν ἰάχοντος ἀρηΐφιλος Μενέλαος·
Confeſtim autẽ Aiacem allocutus eſt propè exiſtentem:	Αἶψα δ' ἄρ' Αἴαντα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
Aiax nobilis, Telamonie princeps populorum,	Αἶαν διογενὲς Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν,
Circum me Vlyſsis patientis uenit clamor,	Ἀμφί μ' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος * ἵκετ' ἀϋτή,
Et ſimilis, ac ſi ipſi uim afferrent ſoli exiſtenti	Τῷ ἰκέλη ὡς εἴ ἑ βιῴατο μοῦνον ἐόντα
Troiani intercludentes in forti pugna.	Τρῶες ἀποτμήξαντες ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.
Quare eamus per turbam: iuuare enim melius.	Ἀλλ' ἴομεν καθ' ὅμιλον· ἀλεξέμεναι γὰρ ἄμεινον.
Timeo ne quid patiatur inter Troianos ſolus relictus,	Δείδω μή τι * πάθῃσιν ἐνὶ Τρώεσσι μονωθείς,
Strenuus exiſtens: magnũ.a. deſiderium Danais fiat.	Ἐσθλὸς ἐών, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι γένηται.

γρ. ἵκετο φωνή

γρ. πάθῃσι μόνος

COMMENTARIVS.

πῆμα πάθοιτε) Ambiguè dictum ait Euſtathius: uel ut intelligas Troianos Vlyſsi malũ inferre: uel, quod ipſe magis probat, ut ipſe Vlyſſes malum fuerit Troianis incluſus, quia multi eorum ab eo cæduntur. Sed præſtat ipſius uerba audire. [illegible] ἐπειδὴ ἔπεσε κατὰ Ὀδυσσέως [illegible] συνελθόντες ἀπώλοντο [illegible].

ὡς δ' ὅτε κάπριον) Adeò conueniens eſt his rebus iſta comparatio, ut nunquã ab ea recedat: ſed hic paulò eſt luculentior quã anteà.

θήγων λευκὸν ὀδόντα) Aelianus de Animal. lib. 5 cap. 45 [illegible], inquit, [illegible] apud Hom. legitur θήγων λευκὸν ὀδόντα, &c. id eſt. Aprum priuſquam in aliquem inuadit, dentes exacuere ſerunt: cui rei teſtimonio eſt Homerus, cum ait album acuens dentem. Acuit porro dentes ad lapides læues & politos, ut ipſe Aelianus dicit lib. 6. cap. 1. in hæc uerba: [illegible] id eſt: Homines ut boni ac fortes ſint hortatione egent, & oratione ſuaſionis plena, quæ & metum tollat & addat animos. Athletæ quidem ad ſtadia hortandi ſunt, milites ad arma. Robore non item extrinſecus aſſumpto beſtiæ egent: at ex ſeſe potius uires incitant ac ſe confirmant. Aper quidem pugnaturus, ad lapides læues ac politos dentes exacuit, quod Homerus etiam teſtatur. Hunc autem locum intelligit. At Plinius lib. 18. cap. 1. in arbore etiam ab apris dentes acui ſcribit. Arbore, inquit, exacuunt limantque cornua Elephanti ex ſaxo Rhinocerotes, & utroq; apri dentium ſicas.

ὃ δ' ἄρ' πρῶτον) Cum tot milites Troiani Vlyſsis manu concidant, rectè ſe habebat anteà illa explicatio uocabuli πῆμα, ut ad Vlyſſem nimirum actiuè, referretur, quod & ab Euſtathio noſtro comprobatum uidimus. Sex igitur Heroas interficit, tandem uerò ipſe uulneratus à prælio recedet.

τῷ δ' ἐπαλεξήσων) Studioſè ac diligenter hoc obſeruat Homerus, ut in prælijs frater fratri opituletur, quaſi doceat huiuſmodi exemplis quid alijs in re ſimili ſit faciendum. Sic antea Paris, quanquam alioqui ignauus miles, Hectori auxilium tulit. Sic infrà lib. 16 Glaucus Sarpedonem ulciſcitur. Sed omnium eà in parte coniunctiſsimi ſunt Aiaces, ut uidebimus lib. 13.

ὦ Ὀδυσεῦ πολύαινε, Hic uerſus duplicem ſenſum recipit ex duplici τοῦ πολύαινε, & δόλων ἄτ᾽ ἠδὲ significatione. Vel enim ad uituperiũ uel ad laudem Vlyſsis dicta eſſe uidentur. Sed nos hæc alibi examinabimus. Intereà obſeruet lector hunc morem, qui frequenter occurrit inter ſe colloquendi, antequam pugnam hoſtes committant. Quod tamen non ſit, niſi ubi aliquid inſigne perpetrabitur: ut hoc loco uulnus Vlyſsis & ipſius Soci, quem egregium Heroa fuiſſe oportuit.

Παλλὰς Ἀθηναίη) Antea Phœbus dicebatur Hectorem ſeruaſſe: ſic enim Diomedes νῦν αὖτέ σ' ἐρρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων: nunc uerò Minerua in caſu ſimili Vlyſſem protegit, dum auertit Soci telum ab intimis eius uiſceribus. Et hæc eſt de qua alias diximus, Homerica προσποίησις in rebus quæ aliquid ſtupendi habent, quaſi id Deorum auxilio non hominum dexteritati tribuat, nec minus fortunæ ac caſui temerario. Hæc nimirum doctrina latet in his exemplis, quod cum uulgus parum attendat, non dubito quin hoc meum opus calumnietur quaſi impium: ſed illi per me ſilento, aut inepire deſinunto, donec illud integrum perlegerint.

ἦ μάλα δή σ' ἐκίχανεν) Hoc intelligit Vlyſſes de uulnere, quod à Soco accepit, ut anteà uidimus, unde cogetur excedere prælio. Cætera quæ ſequuntur, à nobis aliàs ſunt explicata, nempe quod Vlyſſes dicit daturum ſibi Socum gloriam, Plutoni uerò animam. Nota tamen Homerum animæ immortalitatem crediſſe.

τὸν δὲ μεταστρεφθέντα) Indecorum fuit hoc uulnus à tergo inflixum non ipſius quidem Vlyſsis reſpectu, ſed Soci, ut ex Tyrtæi authoritate docuimus ſup. lib. 5 pag. 96. ex qua iſta huc pertinent:

αἰσχρὸν δ' [illegible] νῶτον ὄπισθ' αἰχμῇ δουρὸς ἐληλάμενος.

ἆ δείλ') Hæc ab Vlyſſe non dicuntur commiſerationis cauſa, ſed potius Soco proteruè inſultat, quod indicauit etiam Homerus, cùm dicit: ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ὀδυσσεύς. Obijcit Soco igitur infelicitatem, quòd morienti illi parentes oculos non claudent, ac ſepulchro deſtituetur. At contrà ut rem grauiorem hoſti faciat (nam ut hoſtium infortunio lætamur, ſic eorum felicitatem iniquo ferimus animo, cùm nobis ea præcipue ſit denegata) ſe hac in parte eo feliciorem futurum obijcit. Quod autem pertinet ad illum ritum oculos claudendi uel ſuggillandi, ut loquitur Marcellus, alias meminimus ſcripſiſſe. Hic tantum illud repetendum, quod ex Plutarcho refert Gyrald in lib. de Vario ſepeliendi ritu, eos uulgò infelices uocari, quorum oculos propter abſentiam non potuerunt parentes obtegere. Deinde hunc eundem morem Romanis fuiſſe uſitatum: quem tamen longè ante ipſos aliæ gentes habuerunt. De ſepultura aliàs quoque à nobis copioſè dictum eſt.

ἐπεὶ ἴδον αἷμ' Ὀδυσῆος) [illegible], inquit Euſtathius in hunc locum, [illegible]. Quod tamen Plutarchus inter Rhetras Lycurgi non commemorat.

τρὶς μὲν ἔπειτ') Neſcio an ex hoc loco uideatur conſtare uarias fuiſſe in bello clamandi rationes, ex quibus intelligeretur, quid ſingulæ ſignificarent. Et ſanè adducor ut ita credam. Nam id manifeſtè indicat hoc loco Menelaus, cùm dicit uocem Vlyſsis, qua nunc inclamat, eſſe ſimilem, qui ſi ab hoſtibus concluderetur. Fortaſſe illud fuit, cum ter clamarent: quod ex ſuperioribus uideor poſſe colligere, ubi τρὶς μὲν ἔπειτ' ἤϋσεν ὅσον κεφαλὴ χάδε φωτός. Porrò hinc etiam conſtat quam fuerit bellicoſus, hoc eſt βοὴν ἀγαθὸς Vlyſſes.

Sic fat⁹ hic q̃dẽ p̃ibat, ille.v unà ſequebatur diuinus	Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν ἦρχ', ὁ δ' ἅμ' ἕσπετο ἰσόθεος φώς.
Inuenerũt deinde Vlyſsẽ Iouis charũ. circũ.v. ipſũ (uir,	Εὗρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα Διῒ φίλον· ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτὸν
Troiani ſequebantur ſicut funeſti thoes in montibus	Τρῶες ἕπονθ', ὥσει τε δαφοινοὶ θῶες ὄρεσφιν
Circa ceruũ cornutũ uulneratum, quẽ uulnerauit uir	Ἀμφ' ἔλαφον κεραὸν βεβλημένον, ὅν τ' ἔβαλ' ἀνὴρ

Ἰὼ ἀπὸ νευρῆς. τὸν μέν τ' ἤλυξε πόδεσσι
Φεύγων, ὄφρ' αἷμα λιαρὸν καὶ γούνατ' ὀρώρῃ·
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε δαμάσσεται ὠκὺς ὀϊστὸς,
Ὠμοφάγοι μιν θῶες ἐν οὔρεσι δαρδάπτουσιν,
γρ. λῖν Ἐν νέμεϊ σκιερῷ· ἐπί τε † λῖν ἤγαγε δαίμων
Σίντιν· θῶες μέν τε διέτρεσαν, αὐτὰρ ὁ δάπτει·
γρ. ποικιλόμητιν Ὥς ῥα τότ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα * ποικιλομήτην
Τρῶες ἕπον πολλοί τε καὶ ἄλκιμοι· αὐτὰρ ὅ γ' ἥρως
Ἀΐσσων ᾧ ἔγχει ἀμύνετο νηλεὲς ἦμαρ.
Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον·
Στῆ δὲ παρέξ. Τρῶες δὲ διέτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος.
Ἤτοι τὸν Μενέλαος ἀρήϊος ἔξαγ' ὁμίλου
Χειρὸς ἔχων, εἷος θεράπων σχεδὸν ἤλασεν ἵππους·
Αἴας δὲ Τρώεσσιν ἐπάλμενος εἷλε Δόρυκλον
Πριαμίδην, νόθον υἱὸν, ἔπειτα δὲ Πάνδοκον οὖτα·
Οὖτα δὲ Λύσανδρον, καὶ Πύρασον, ἠδὲ Πυλάρτην.
Ὡς δ' ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδίονδε κάτεισι
Χειμάρρους κατ' ὄρεσφιν ὀπαζόμενος Διὸς ὄμβρῳ,
Πολλὰς δὲ δρῦς ἀζαλέας, πολλὰς δέ τε πεύκας
γρ. ἀφύσγετον Ἐσφέρεται, πολλὸν δέ τ' * ἀφυσγετὸν εἰς ἅλα βάλλει·
Ὣς ἔφεπε κλονέων πεδίον τότε φαίδιμος Αἴας,
Δαΐζων ἵππους τε καὶ ἀνέρας· οὐδέ πω Ἕκτωρ
Πεύθετ', ἐπεί ῥα μάχης ἐπ' ἀριστερὰ μάρνατο πάσης,
Ὄχθας πὰρ ποταμοῖο Σκαμάνδρου, τῇ ῥα μάλιστα
Ἀνδρῶν πῖπτε κάρηνα, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει,
Νέστορά τ' ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀρήϊον Ἰδομενῆα.
Ἕκτωρ μὲν μετὰ τοῖσιν ὁμίλει μέρμερα ῥέζων
Ἔγχεΐ θ' ἱπποσύνῃ τε, νέων δ' ἀλάπαζε φάλαγγας.
Οὐδ' ἂν πω χάζοντο κελεύθου δῖοι Ἀχαιοὶ,
Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο
Παῦσεν ἀριστεύοντα Μαχάονα ποιμένα λαῶν,
Ἰῷ τριγλώχινι βαλὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον.
Τῷ ῥα περίδεισαν μένεα πνείοντες Ἀχαιοὶ,
Μή πώς μιν πολέμοιο μετακλινθέντος ἕλοιεν.
Αὐτίκα δ' Ἰδομενεὺς προσεφώνεε Νέστορα δῖον,
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Ἄγρει, σῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, πὰρ δὲ Μαχάων
Βαινέτω, ἐς νῆας δὲ τάχιστ' ἔχε μώνυχας ἵππους.
Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
Ἰούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπί τ' ἤπια φάρμακα πάσσειν.
Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Αὐτίκα δ' ὧν ὀχέων ἐπεβήσετο, πὰρ δὲ Μαχάων
Βαῖν' Ἀσκληπιοῦ υἱὸς ἀμύμονος ἰητῆρος·
Μάστιξεν δ' ἵππους, τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην
Νῆας ἔπι γλαφυράς· τῇ γὰρ φίλον ἔπλετο θυμῷ.

Sagitta à neruo: hunc quidem euaſit pedibus
Fugiens, quãdiu ſanguis tepidus & genua moueãtur:
Sed poſtquam hunc domuerit uelox ſagitta,
Crudiuori ipſum thoes in montibus dilaniant
In nemore umbroſo: leonem. a. ſuperinduxit fortuna
Nociuum, lupi quidem territi diffugiunt, ſed hic uorat:
Sic tunc circa Vlyſſem prudentem, uerſutum,
Troiani ſequebantur multiq. & fortes: ſed hic heros
Ruens ſua haſta arcebat durum diem:
Aiax uero propè acceſſit ferens ſcutum uelut turrim:
Stetitq. cominus: Troiani a. diffugerũt aliorſum alius,
Hunc quidẽ Menelaus bellicoſus eduxit multitudine
Manu tenens: donec famulus prope egit equos:
Aiax aũt Troianis inſiliens interfecit Dorycluͤ (uit,
Priamidẽ, ſpuriũ filiu, deinde queq. Pandocũ uulnera
Vulnerauitq. Lyſandrum & Pyraſum & Pylartem.
Veluti. a. quando mundans fluuius in campũ deſcẽdit
Torrens de montibus, auctus Iouis imbre:
Multas uerò quercus aridas, multasq. piceas
Secum fert, multasq. ſordes in mare uoluit:
Sic inſequebatur pulſans campum illuſtris Aiax
Cadens equosq. & uiros. neq. dum Hector
Audierat, nã pugna in ſiniſtra parte pugnabat totius,
Ripas iuxta fluuij Scamandri, quà ſane maximè
Virorũ cadebant capita. pugna a. ingẽs excitata erat,
Neſtoraq. circa magnum & bellicoſum Idomeneum:
Hector quidem inter hos uerſabatur ardua patrans,
Haſtaq. equitandiq. peritia iuuenũ deſtruebat phalan
Neq. aũn ceſsiſſent uia diuini Achiui, (ges.
Niſi Alexander Helenæ maritus bene comptæ,
Cõpeſcuiſſet ſtrenuè pugnantẽ Machaonẽ paſtorẽ popu-
Sagitta triſulca iaculatus in dextrũ humerũ. (lorũ,
Huic certe timuerunt uires ſpirantes Achiui,
Ne quo modo ipſum pugna inclinata interficerent.
Statim aũt Idomeneus allocutus eſt Neſtora diuinum:
O Neſtor Nelide, magna gloria Achiuorum,
Agè, tuos currus aſcende, iuxtaq. Machaon (quos.
Aſcendat: uerſus naues a. celerrimè dirige unĩgulos e-
Medicus. n. uir multis anteponendus alijs (genda.
Ad ſagittasq. excindendas et lenia pharmaca imper-
Sic dixit. neq. immoriger fuit Gerenius eques Neſtor,
Statim autem ſuos currus aſcendit: iuxtaq. Machaon
Aſcendit Aeſculapij filius eximij medici.
Flagellabat aũt equos: hi uero nõ inuiti uolabant (re.)
Naues uerſus cõcauas: eo. n. gratũ erat animo (peruen-

COMMENTARIVS.

ὠμοφάγοι μιν θῶες) Hac comparatione utitur Homerus, ut exprimat auxilium, quod Aiax Vlyſsi à Troianis iam circumſepto & pene obruto praeſtitit: [illegible] autem & [illegible] ita conueniunt. Primum thoes (de quo animali copioſe uicemus in Lexico) ad Troianos referuntur: Ceruus uulneratus, &c. ad Vlyſſem, Leo ſuperueniens ad Aiacē. Sed in hoc magna eſt diſsimilitudo: nam leo quidem ceruum illum uulneratum dilaniat, Aiax uerò potius hunc Vlyſſem ſeruat & eripit periculo. Sed praeſtat in hunc locum Euſtathij noſtri uerba audire, quae illum maxime illuſtrabunt. Deſcribemus autem in eorum gratiam, quibus integrum illius uolumen fortè denegatũ, caeteri quibus erit prae manibus, fidelitatẽ meam teſtabuntur. [illegible], inquit, [illegible] Αἴας. Ibidem etiam paulo poſt ſoluit illud, quod obijci poterat, uidetur Poeta in ueſano quid timiditatis Vlyſsi tribuere, cum eum ceruo comparat, quod animal ſcimus eſſe timidiſsimum, [illegible], inquit. [illegible].

[illegible]) Hunc locum eleganter eſt imitatus Oppianus lib. [illegible] his uerbis:

[illegible] [illegible]

ἀχ-

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] &c.

θῶες μέν τε [illegible]) Inimicitias naturales gerũt inter se thoes & leones, ut scribit Aristoteles de Histor. animal. li. 9. cap 1. πολέμιοι δ', inquit, καὶ λέοντες καὶ θῶες ἀλλήλοις· ὠμοφάγοι γὰρ ὄντες ἀπὸ τῶν αὐτῶν ζῶσι. Vbi Gaza uertit τοὺς θῶας, lupum ceruarium: quanquam aliud est lupus ceruarius, ut olim docebimus. Intereà uide Hermolaum Barbarum in Plinium lib. 8. cap 19.

ἠΰτε πύργον) Benè exprimit magnitudinem illius clypei, cum eum turri comparat, ubi etiam tacitè ipsius Aiacis robur subindicatur. De hoc porrò scuto diximus alibi. Huc refer ea quæ sunt sup. lib. 7.

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος ἠΰτε πύργον [illegible] &c.

ὡς δ' ὁπότε πλήθων) Non erat satis gesta Aiacis narrare, nisi ea pigmentis Poeticis exornaret, nimirum comparatione elegantissima, qua impetus illius Herois in Troianos optimè exprimitur: impetus, inquam, cum insigni strage, quæ ab unico perpetrata multam de se admirationem concitat, immò & ipsis Troianis formidinem. At hunc impetum mox Alexander, & ipse Iupiter qui Aiaci metum incutiet.

οὐ μὲν Ἀλέξανδρος) Hodierna pugna fauet aliquantulum Alexandro Homerus: anteà enim Diomedem læsit, & illum prælio coëgit excedere: nunc Machaonem, cuius gratia copiæ Græcorum, quæ adhuc in sinistra parte impetus hostium remorabantur, ad naues se contulerunt: ut uidelicet ei etiam aliquid de sua salute deberet Troia, à quo in hos belli æstus coniecta fuerat.

τῷ ῥα περιδδείσαντες) Obseruandum est quanti plerunque uir unus fiat, ut cuius solius iactura grauior quàm aliorum multorũ censeatur. Quod hoc loco in Machaone fieri uidemus, de quo à Paride uulnerato Græci illi duo principes Idomeneus & Nestor tantopere sunt solliciti, ut non uereantur turpiter hosti cedere, ut eum in locum tutum collocent. Virtus autem ac præstantia, quæ eũ adeò charũ ipsis commendauit, fuit rei medicæ peritia. Vbi Poeta docuit, quanti sint eius rei gnari faciendi, propter usum uidelicet ac emolumentum, quòd cæteris præstare possunt. Et sane nihil est post sacrosanctam animæ medicinã ars ulla inter homines, quæ cum maiore fructu exerceatur, quam medicina illa, cui subiectum est humanum corpus, modò id sine fuco & cum omni sinceritate ac probitate fiat. De cuius dignitate cum satis illius professionis uiri scribant ad eos remittẽdus est lector. Nos de eius antiquitate ex Homero constare dicimus, nec minus de excellentia, cum illius peritus nunc à Græcis tanti æstimetur, ut mox etiam melius dicemus.

ἰητρὸς γὰρ ἀνήρ) Antequam legissem Eustathij παρεκβολάς, locum hunc expẽdebam: & cum γνωμικῶς à multis adduci uidissem, damnabam eorum temeritatem. Nam quanquam sententiosè potest usurpari, huius loci tamen non esse cõtenderim. Sed dum ita mecum disputo, iuuat me idem Eustathius, multosq; in mea esse opinione ex eo didici, licet non defuerint etiam, qui γνωμικὸν arbitrarentur. Nihilominus ego ad Machaonem referri uolo, nam statim hæc in communem sententiam erupisse non credo. sed cum Idomeneus dixisset Nestori, ut in suum currum Machaonem reciperet iam uulneratum, & de uita periclitantem, rationem qua magis Nestor incitetur subiungit. Est enim, inquit, uir Medicus, qui pluribus alijs solus est præferendus. Veruntamen apud Platonem in Sympos. ab Alcibiade de Eryximacho usurpatur. Vide Eras. Chil. 3. cent. 8. Videtur etiam prouerbialiter usurpari in Politico ab Hospite illo Platonico: sed hoc fit, quemadmodum alij quoque uersus Homeri usurpati sunt, de quibus peculiarem fecit centuriam Erasmus in Adag.

ἰούς τ' ἐκτάμνειν) Ex his uerbis potest colligi, Machaonem τὸ χειρουργικὸν exercuisse, necnon τὸ φαρμακευτικόν, cùm τὸ διαιτητικὸν primus sit auspicatus Hippocrates, quem subsecuti sunt Herodicus, Praxagoras & Chrysippus & alij, illamq; Medicinæ partem locupletiorem reddiderunt. Quidam tamen uolunt Machaonem chirurgum fuisse, Podalirium uerò exercuisse τὸ περὶ τὴν δίαιταν. Quã partem decori gratia Homerus reliquerit. Et id quidem ex ijs uerbis, quos in hanc rem Eustathius memorat, uidetur confirmari. Distinguuntur enim utriusque fratris officia in hunc modum:

τῷ μὲν κουφοτέρας χεῖρας πόρεν ἔκ τε βέλεμνα
σαρκὸς ἑλεῖν τμῆξαί τε καὶ ἕλκεα πάντ' ἀκέσασθαι·
τῷ δ' ἄρ' ἀκριβέα πάντ' ἐνὶ στήθεσσιν ἔθηκεν
ἄσκοπά τε γνῶναι καὶ ἀναλθέα ἰήσασθαι·
ὅς ῥα καὶ Αἴαντος πρῶτος μάθε χωομένοιο
ὄμματά τ' ἀστράπτοντα βαρυνόμενόν τε νόημα.

Quibus manifestè diuersum utriusq; fuisse munus intelligitur. Quintus autem Calaber Podalirium quoq; chirurgum facit lib. 4.

τὸν δ' ἀμφι [illegible]
[illegible] Ποδαλείριος, &c. paulò pòst:
—— ἄνακτ' [illegible] Ποδαλείριος [illegible]
ὅσσα [illegible]. & alibi.

Ego priori sententiæ lubenter adhæresco, & utrumque fratrem τὸ χειρουργικὸν & τὸ φαρμακευτικὸν exercuisse puto. Vide Cornelium Celsum in Præfatione. Illud autem φαρμακευτικὸν intelligo tantum de medicamentis, quæ uulneribus inspergebantur, qualia sunt quæ hodie uel unguẽta uel balsama, uel generalius emplastra appellantur. Nam non uidentur in usu fuisse potiones illæ, quas postea ægris propinarunt, ut nostra tempestate faciunt duo medicorum genera. Vnum quidem eorum, qui se totos Hippocratis & Galeni dogmatibus astrinxerunt, & ab ijs ne latum quidem unguem discedunt, denique Asclepiadarum nomen sibi solis usurpãt. Alterum eorum, qui Chymici uulgò appellantur, uel Spagyrici: & hi artem suam Theophrasto Paracelso clarissimo suæ Germaniæ lumini & ocello charissimo acceptam referunt: quanquam alij antiquiorem illam esse fateãtur, quod etiam mihi fit uerisimile. Addam tertium eorum, qui utrumq; superius amplectuntur, qui nimirum & dogmata principum illorum, Hippocratis, inquam, & Galeni insistunt, & praxim Spagyricam adhibent & hoc quò purius faciunt, eo felicius omnia pene morborum genera sanant. Quod ad τὸ χειρουργικὸν attinet, id hodie à medicis uulgaribus abest, & pene in indoctos homines cadit: quanquam illud Paracelsus exercuerit saltem monumenta eius de hac parte extãt clarissima, ut eum lubenter aut cum hoc Machaone aut potius cũ Pæone comparare audeam. Creditur habuisse præstantissimum illud uellus aureum, quod Iason apud Colchos conquisiuit (intelligunt me qui Suidam legerũt) quo desperatos morbos sanauit, unde Magi etiam opinionem apud uulgus, immo apud quosdam perceleбres uiros, quod magis miror, est consequutus. Sed quæ (malum) est illa insania, ut dona illa præstantissima à Diabolo potius, quã à Deo Opt. Max. deriuari credamus? Cur non eius potius hac in parte clementiam & beneficentiam agnoscimus, qui nobis arcana illa prodere dignatur? Sed ego hæc surdis, & Non nostrũ inter eos tãtas componere lites. Extorsit tamen rei ueritas clarissimo illi uiro Conr. Gesnero hoc de Theophrasto uere aureolo (talе enim eius cognomen uulgò circumfertur) immo potius plane Aureo testimonium in lib. 3. Epistol. & in ea Epistola quæ ad Didymum Obrechtum Argentinensem medicum scripta est quod non grauabor scribere, ut hoc nostrum opus tam magni uiri laudibus non careat. Ait ergo Gesnerus, Mitto ad te, clarissime Obrechte, libellum Paracelsi recens excusum, in quo si pleraq; forte tibi displiceant pleraq, etiam ita sint obscura, ut Oedipo, Deliоue natatore opus habeant erunt tamen aliqua forte, quæ placeant, aut saltem quæ admireris. Fuit is Paracelsus nostra memoria Magus, non dubito quin hoc nomen Magi sanè intelligas, ut apud Persas usurpatum fuit) admirabilis homo, notus amicis quibusdam meis, à uicinis nostris Heluetijs oriundus, peruagatus magnam orbis partem Chymica arte, quam ipse puto Spagyricam uocat, excellentissimus omnium, ita ut per eam metalla immutaret, argentum ac aurum faceret (quod nuper audio quendam testatum esse in libello Chrysocheæ titulo Coloniæ excuso) & morbos inueteratos ac alijs omnibus Medicis incurabiles breui & facile curaret, lepram, hydropes, epilepsias, ulcera cacoethe: id quod mihi discipuli quidam eius testati sunt, & amici ex Polonia scripserunt. Libros complures scripsit, siquis aliquot, ordine præsertim legerit, facile intelligi aiunt. Sed de his hactenus. Nos ad Homericum Machaonem reuertamur. Hic ergo ab Alexandro uulneratus, nũc à Nestore currui impositus ad naues deducitur, quasi in eius uiri salute tota Græcorum salus esset collocata.

Cebriones. a. Troianos turbatos animaduertit,
Iuxta Hectorẽ in curru sedens, & ipsũ uerbo affat⁹ est:
Hector, nos quidem hic uersamur cum Danais,
In extremitate belli tristis: sed iam cæteri
Troiani turbantur promiscuè equiq; & ipsi.

Κεβριόνης δὲ Τρῶας ὀρινομένους ἐνόησεν,
Ἕκτορι παρβεβαώς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἕκτορ νῶι μὲν ἐνθάδ' ὁμιλέομεν Δαναοῖσιν,
Ἐσχατιῇ πολέμοιο δυσηχέος· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Τρῶες ὀρίνονται ἐπιμὶξ ἵπποι τε καὶ αὐτοί.

Αἴας

Αἴας δὲ κλονέει Τελαμώνιος· εὖ δέ μιν ἔγνων·
Εὐρὺ γὰρ ἀμφ' ὤμοισιν ἔχει σάκος· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς
Κεῖσ' ἵππους τε καὶ ἅρμ' ἰθύνομεν, ἔνθα μάλιστα
Ἱππῆες πεζοί τε κακὴν ἔριδα προβαλόντες,
Ἀλλήλους ὀλέκουσι, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους
Μάστιγι λιγυρῇ· τοὶ δὲ πληγῆς ἀΐοντες,
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς,
Στείβοντες νέκυάς τε καὶ ἀσπίδας· αἵματι δ' ἄξων
Νέρθεν ἅπας πεπάλακτο, καὶ ἄντυγες αἳ περὶ δίφρον,
Ἃς ἄρ' ἀφ' ἱππείων ὁπλέων ῥαθάμιγγες ἔβαλλον,
Αἵ τ' ἀπ' ἐπισσώτρων· ὁ δὲ ἵετο δῦναι ὅμιλον
Ἀνδρόμεον, ῥῆξαί τε μετάλμενος· ἐν δὲ κυδοιμὸν
Ἧκε κακὸν Δαναοῖσι, μίνυνθα δὲ χάζετο δουρός.
Αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν
Ἔγχεΐ τ', ἄορί τε, μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν·
Αἴαντος δ' ἀλέεινε μάχην Τελαμωνιάδαο.
Ζεὺς δὲ πατὴρ Αἴανθ' ὑψίζυγος ἐν φόβον ὦρσε·
Στῆ δὲ ταφών, ὄπιθεν δὲ βάλεν σάκος ἑπταβόειον.
Τρέσσε δὲ παπτήνας ἐφ' ὁμίλου, θηρὶ ἐοικώς,
Ἐντροπαλιζόμενος, ὀλίγον γόνυ γουνὸς ἀμείβων.
Ὡς δ' αἴθωνα λέοντα βοῶν ἀπὸ μεσσαύλοιο
Ἐσσεύαντο κύνες τε καὶ ἀνέρες ἀγροιῶται,
Οἵ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἑλέσθαι,
Πάννυχοι ἐγρήσσοντες· ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων
Ἰθύει· ἀλλ' οὔ τι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
Ἀντίοι ἀΐσσουσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
Καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ·
Ἠῶθεν δ' ἀπονόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ·
Ὣς Αἴας τότ' ἀπὸ Τρώων τετιημένος ἦτορ
Ἤϊε πόλλ' ἀέκων· περὶ γὰρ δίε νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ὡς δ' ὅτ' ὄνος παρ' ἄρουραν ἰὼν ἐβιήσατο παῖδας
Νωθής, ᾧ δὴ πολλὰ περὶ ῥόπαλ' ἀμφὶς ἐάγῃ,
Κείρει τ' εἰσελθὼν βαθὺ λήϊον· οἱ δέ τε παῖδες
χ. ὕτε Τύπτουσιν ῥοπάλοισι, βίη † δέ τε νηπίη αὐτῶν.
Σπουδῇ τ' ἐξήλασσαν, ἐπεί τ' ἐκορέσσατο φορβῆς·
Ὣς τότ' ἔπειτ' Αἴαντα μέγαν Τελαμώνιον υἱὸν
Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοί τ' ἐπίκουροι
χ. μέγα Νύσσοντες ξυστοῖσι * μέσον σάκος αἰὲν ἕποντο.
Αἴας δ' ἄλλοτε μὲν μνησάσκετο θούριδος ἀλκῆς,
Αὖτις ὑποστρεφθείς, καὶ ἐρητύσασκε φάλαγγας
Τρώων ἱπποδάμων· ὁτὲ δὲ τρωπάσκετο φεύγειν,
Πάντας δὲ προέεργε θοὰς ἐπὶ νῆας ὁδεύειν.
Αὐτὸς δὲ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν θῦνε μεσηγὺ
Ἱστάμενος· τὰ δὲ δοῦρα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
Ἄλλα μὲν ἐν σάκει μεγάλῳ πάγεν ὄρμενα πρόσσω,
χ χαλκὸν Πολλὰ δὲ καὶ μεσσηγύ, πάρος χρόα * λευκὸν ἐπαυρεῖν,
Ἐν γαίῃ ἵσταντο, λιλαιόμενα χροὸς ἆσαι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησ' Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱὸς
Εὐρύπυλος πυκινοῖσι βιαζόμενον βελέεσσι,
Στῆ ῥα παρ' αὐτὸν ἰών, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλε Φαυσιάδην Ἀπισάονα ποιμένα λαῶν
Ἧπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν.
Εὐρύπυλος δ' ἐπόρουσε, καὶ αἴνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Τεύχε' ἀπαινύμενον Ἀπισάονος, αὐτίκα τόξον
Εἷλκεν ἐπ' Εὐρυπύλῳ, καί μιν βάλε μηρὸν ὀϊστῷ
Δεξιόν· ἐκλάσθη δὲ δόναξ, ἐβάρυνε δὲ μηρόν.

Aiax aũs turbat Telamonius: benè autem ipſum noui:
Latum enim circa humeros gerit ſcutum: quare & nos
Illuc equoſq́. & currum dirigamus, ubi maximè
Equites pediteſq́. pernicioſo certamine ſibi propoſito
Mutuo ſe occidunt: pugna autem ingens coorta eſt.
Sic fatus, uerberauit pulchros crines habẽtes equos
Flagello ſtridulo: hi autem uerbera ſentientes,
Celeriter ferebãt uelocẽ currũ ad Troianos et Achiuos,
Calcantes cadaueraq́. & ſcuta: ſanguine autem axis
Infra totus pollutus erat, & orbes qui circa ſellã currus
Quos ab equinis ungulis guttæ aſpergebant, (erant,
Et à canthis: hic autem cupiebat ingredi turbam
Virilem, perrumpereq́. adſiliens: tumultum autem
Immiſit malum Danais. parum. a. cedebat ab haſta:
Sed is aliorum obibat ordines uirorum
Haſtaq́., enſeq́., magnuq́. ſaxis:
Aiacis autem uitabat pugnam Telamonidæ.
Iupiter autem pater Aiaci altiiugus metum incuſſit.
Stetit. v. attonit⁹: in tergũ. a. reiecit ſcutũ 7. boũ pellib.
Expauit. a. circũſpiciens in turbã feræ ſimilis, (cõſtãs.
Cõuertẽdo ſe reſpectãs, paululũ genu ante alterũ genu
Sicut aũt fuluũ leonẽ boum à ſtabulo (alternans.
Abigunt caneſq́. & uiri ruſtici,
Qui ipſum non ſiuunt boum pinguedinem accipere,
Tota nocte uigilantes: hic autem carnium cupidus
Recta irruit, ſed nihil proficit: frequentia enim iacula
Contrà feruntur audacibus à manibus,
Incenſaq́. faces, quas horret uiolentus quamuis:
Manè autem ſeorſum diſcedit mæſto animo:
Sic Aiax tum a Troianis triſtis corde
Abiit admodũ inuitus: timebat. n. de nauib. Achiuorũ.
Sicut. a. quũ aſinus in aruũ pfectus uim intulit pueris
Piger, circa quem iam multi fuſtes fracti ſunt,
Depaſcitq́. ingreſſus altam ſegetem: pueri autem
Verberant baculis: uis autem infirma ipſorum eſt,
Vixq́. expulerunt poſtquàm ſaturatus eſt pabulo:
Sic tunc deinde Aiacem magnum Telamonis filium
Troiani magnanimi, & è loginquo cõuocati auxiliarij
Ferientes iaculis medium ſcutum, ſemper ſequebãtur.
Aiax. a. modò quidem reuocabat impetuoſas uires
Retrò conuerſus, & cohibebat phalanges
Troianorũ equitũ: modo. a. conuertebatur ad fugiendũ
Omnes autem prohibebat celeres ad naues ire,
Ipſe uerò Troianorum & Achiuorum ruebat in medio
Stans: at iacula fortibus à manibus,
Alia quidem in ſcuto magno figebantur iacta antè:
Multa. v. & in medio priuſquã corpus albũ attingerẽt,
In terra ſtabant, conantia corpore ſe ſaturare.
Hunc poſtquã igitur aduertit Euæmonis illuſtris filius
Eurypylus denſis premi iaculis, (dida,
Stetit apud ipſum pfectus, & iaculatus eſt haſta ſplen
Et percuſſit Phauſiadẽ Apiſaonem, paſtorẽ populorum,
Ad hepar ſubter præcordia, continuò autẽ genua ſoluit
Eurypylus autẽ accurrit, & dempſit arma ab humeris,
Hunc uerò poſtquam uidit Alexander diuinus
Arma auferentem, Apiſaonis ſtatim arcum
Traxit in Eurypylũ, et ipſum pcuſſit in fæmore ſagitta
Dextro: fracta eſt. a. arundo: grauauit autem fæmur.

Retrò

Retrò autem ſociorum ad agmen ceſſit mortem euitãs.
Exclamauit.a.ut exaudiri poſſet, Danais uociferans:
O chari Argiuorum duces & principes,
State conuerſi & arcete ſæuum diem
Aiaci, qui telis obruitur, neq. ipſum opinor
Euaſurum ex bello triſti: quare ualdè ex aduerſo
State circum Aiacem magnum Telamonium filium.
Sic dixit Eurypylus uulneratus: hi aũt apud ipſum
Propinqui ſteterunt, ſcuta ad humeros inclinantes,
Haſtasq. eleuantes: his autem obuius uenit Aiax.
Stetit.a.conuerſus poſtquã uenit ad agmen ſociorum.
Sic hi quidem pugnabant inſtar ignis ardentis.

Ἂψ δ᾽ ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ᾽ ἀλεείνων.
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Στῆτ᾽ ἐλελιχθέντες, καὶ ἀμύνετε νηλεὲς ἦμαρ
Αἴανθ᾽, ὃς βελέεσσι βιάζεται· οὐδέ ἑ φημὶ
Φεύξεσθ᾽ ἐκ πολέμοιο δυσηχέος· ἀλλὰ μάλ᾽ ἄντην
Ἵστασθ᾽ ἀμφ᾽ Αἴαντα μέγαν Τελαμώνιον υἱόν.
Ὣς ἔφατ᾽ Εὐρύπυλος βεβλημένος· οἱ δὲ παρ᾽ αὐτὸν
Πλησίοι ἔστησαν σάκε᾽ ὤμοισι κλίναντες,
Δούρατ᾽ ἀνασχόμενοι· τῶν δ᾽ ἀντίος ἤλυθεν Αἴας·
Στῆ δὲ μεταστρεφθεὶς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων.
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο.

COMMENTARIVS.

ἀντιφερόνι) His uerbis Cebriones Hectorem hortatur ad auxilium Troianorum copijs, quæ in dextra parte (nam in ſiniſtra conſiſtiſſe Hectorem antea uidimus) ab Aiace premebantur, ferendum. Facit autem Poeta, ut Hector moneri hac de re ab alio debuerit: ut tacite ſignificaret, eum adeò fuiſſe prælio intentum, ut ipſemet hoc animaduertere non poſſet. Præterea cũ hæc dixiſſet Cebriones Hectori, nullum reſponſum affinxit Poeta, quia nimirum præſens negotium manum non uerba poſtulabat: ita rigidiſſimus eſt temporis Homerus obſeruator. Deinde etiam in illa feſtinatione Hectoris quædam adijcit, quæ magis narrationem illuſtrant, ut de fœdato curru ſanguine: quod ita exprimit, ut lectorem pene in medias pugnas cogitatione pertrahat, adeo [illegible] omnia recenſet, qua uirtute a nullo adhuc Poetarum eſt deuictus, neque ſpes eſt eum deuictum iri.

[illegible]) Recte hoc a Poeta ſcriptum eſt, ut Hector Aiacis congreſſum reformidarit. Nam uidimus antea utriuſq. duellum, in quo hic illum ſuperauit, probatamq. ei longe maiorem ſuam uirtutem fecit, uide ſup. lib. 7. Neque dubiũ eſt mihi, [illegible] hoc Poeta hic ſubintellexerit quaſi dicat, Hectorem cùm antea cum ſuo periculo Aiacis uirtutem ſit expertus, eam denuo experiri noluiſſe ut ſolemus ex noſtris malis fieri impoſterum cautiores. Nihilominus tamen dicitur Aiax aduentu Hectoris perterritus, quod tamen prudenter Poeta maiori cauſæ tribuit, ne hanc timiditatis maculam Aiaci ſuo inurat. Itaq; dicit, ei metum a Ioue iniectum, idq. ex more ſuo in ſimilibus negotijs: nam ubi aliquid inſolitum aut admirandum proponit, tum illam [illegible] diuinam inducit. Erat autem mirum & præter conſuetudinem, ut Hectoris timore Aiax percelleretur. Ex timore illo porro in fugam ſe coniecit, non eam tamen quæ ſe penitus conſternatum proderet, quod eſſet fugiendo [illegible] uel ut hic dicit, [illegible], ad exemplum uidelicet leonis (quem per uoce, θηρὸς, intelligit, ex genere uidelicet ſpeciem, eadem pene ratione epithetum Latini pro ipſo ſubſtantiuo uſurpat: ſic ſæuum pro leone, ferrum pro equo) qua de re aliàs diximus. Solet enim leo cũ a uenatoribus urgetur, donec ab ijs conſpicitur, ita pedem referre ac fugere, ut tamen terga non uertat, & rapido curſu ſalutem ſibi comparet [illegible] detectum, id eſt [illegible], uel [illegible], ut mox dicemus. Plin. lib. 8 cap. 16. Illa, inquit, nobilior animi ſignificatio, quamlibet magna canum, & uenantium urgente ui, contemptim reſtitansq; cedit in campis, & ubi ſpectari poteſt, &c. Ita quoq. Aiax nunc fugam capeſſit. Cum autem id fortitudini eius ſit tribuendum, tamen non eſt ualde alienum, ut eius etiam naturali tarditati tribuatur. Fuit enim in præuaſto corpore, unde illi [illegible] illa denegata fuit, ac ideò in ſtataria pugna magis excelluit.

[illegible]) His uocabulis lentus inceſſus ſignificatur qualis eſt leonis, [illegible], ut ſcribit Ariſtoteles de Hiſt. anim. lib. 9. cap. 44. quod Plinius & Gaza pedatim uertunt. id autem fit, inquit Ariſtot. cum pes ſiniſter non tranſit dextrũ, ſed ſubſequitur: & illud ipſum eſt [illegible]. Eundem inceſſum autem idẽ Ariſtot. in Phyſiognom. [illegible], id eſt ſtrenuũ appellat.

ὡς δ᾽ αἴθωνα) Hæc comparatio eſt præcedentis [illegible], quæ illam quodammodo ex anguſtijs in locum ampliorem educit. Cõparat ergo Aiacem leoni, quem ruſtici & canes ex boum ſtabulo, quibus inhiabat, propellunt & arcent, idq. tota nocte: quem cum nihilominus abigere non poſſint, & ille ſemper in eos impetum faciat, tamen id fruſtra fit, cum & iaculis obruatur & perterreatur accenſis facibus, unde ille tandem mane triſtior diſcedere cogitur: ut ſit hæc integra [illegible]: ita quoque Aiacem urgeri & impelli in fugam à Troianis, eum tamen ſubinde reſtitare, atque adeo in eos irruere ſed nihil proficiendo, cum tandem ui hoſtium ſuperetur, unde tandem ſalutem fuga petere (hoc eſt, ut antea diximus, [illegible]) cogatur. At Homerus poſtremam partem hic exprimit: quam adhuc ſequenti comparatione melius illuſtrabit. Priorem autẽ in ſequentibus exponit, ad illa uerba [illegible], &c.

[illegible]) Vulgatum eſt ac plus ſatis notum, leones flammis perterreri, unde eorum moderatores ijs maximè utuntur ad eorum animos compeſcendos. Id quoque, ut uides, Homerus intelligit. Vnde ſumpſit Ariſtoteles, cum Hiſt. anim. lib. 9. cap. 44. ita de eo ſcribit [illegible] (ubi uitioſe legitur [illegible]) [illegible]. Ita quoque Aelianus de Animal. lib. 12. cap. 8. prodit, & ſimul cauſam his uerbis: [illegible], id eſt: Animal illud ualde eſt igneum: & ea eſt cauſa, cur illud Aegyptij Vulcano conſecrarunt: Exteriorem autem ignem timet ac fugit, ut aiunt, propter magnam copiam interioris. Porrò cum ualde ſit igneum, Solis domum eſſe dicũt. ac cùm Sol in æſtate eſt calidiſſimus, ad cœleſtem leonem dicunt eum accedere. Geſnerus tamen ex Aphrodiſienſi aliam cauſam affert his uerbis: Leones per ſolem ingredi acriorem non patiuntur: ſunt enim acie oculorum acutiuſcula, & ignem interdiu ijdem ob eandem cauſam fugiunt. Ex hoc porrò flammarum timore factum eſt, ut eas quoque nonnulli in eorum uenatione adhibeant, quæ altera eſt ex tribus, quas Oppianus recenſet libro 4. [illegible]. Vnde iſta ſunt huius loci:

[illegible]

Quæ ſequuntur aut antecedunt, ex ipſo authore petat lector. Porro hic ignis timor leoni cum Elephanto communis eſt, ut ſcribit idem Aelianus de animal lib. 7 cap. 6. [illegible]. Sunt & qui tradant, lupos etiam ignem ex ſilicibus excuſſum reformidare. Addam corollarij uice alia quædam quibus etiam leo ſolet perterrefieri. Primùm ergo galli cantu, quod ipſi cum Baſiliſco eſt commune: itidem cum miluis, ut ſcribit Aelianus. Vide eũ Hiſtor. anim. lib 3. cap 31. lib. 5. cap 50. lib. 6. cap. 22. lib 8. cap. ult. & Plin. lib 8. cap. 16. & lib. 10. cap. 21. Præterea rotarum ſtrepitu, Plin. d. lib. 8. cap 16. Inſuper etiã tympanorum pulſu (quod ei cum lupis eſt commune) ut docent Alcæi & Antipatri Epigrammata in Anthologia. Habet etiam alias antipathias, ut cum ilicis folijs, quibus calcatis torpet, idem calcatis ſcillæ herbæ folijs patitur, & quercus cortice. De adamantide herba, qua admota leones reſupinantur, uide Plinium de reliquis Aelianum.

ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ὄνος) Hanc comparationem, ut iam monuimus, aſſumit ad maiorem præcedentis illuſtrationem, id eſt ad tardum Aiacis inceſſum, dum fugit, ſignificandum, in quo totus eſſe uidetur Poeta: ut nimirum illum graphicè exprimat, ac lectori perſuadeat non ſolum cunctanter, ſed etiam tardiſſime Aiacem receuere: itaq; eum aſino, quo nullum eſt ſegnius animal, comparat: neque tamen aſino ſimpliciter, ſed fruges ac ſegetem in campo depaſcentem, à qua abigi non poſſit, donec planè ſit exaturatus: ut hic etiam ſit [illegible] in Aiace, quod à Troianis propelli non potuerit, niſi prius cæde illorum ſatur. Euſtathius hoc etiam enarrat his uerbis (attexam autem explicationem præcedentis, quam ipſe etiam coniungit) [illegible]

[illegible]

[illegible] … Hæc Euſtathius, quæ nos non conuertimus, ne omnia lectori in os præmanſa indere uideamur, cum etiam per ſe facilè poſsint intelligi.

αἴας δ' αὖτ᾽) Vide ſuprà ad illa uerba, ὡς δ' ὅτ᾽ ὄνος.

Θρασειάων ἀπὸ χειρῶν. Non uidetur ſibi conſtare Homerus, qui antea Troianos imbecillibus pueris comparauerit, nunc uerò dicat hæc tela quæ à Troianis in Aiacem conijciebantur à robuſtis manibus emitti. Sed hoc ita eſt intelligendum. Antea Troianos pueris comparabat, quòd uix tantum uirium ipſis adeſſet ut Aiacem expellerent: nunc uerò fugientem Aiacem ſponte nimirum: nam illud, quod antea uidimus, retineo, Aiaci à Ioue iniectum timorem, ergo non à Troianis, ualide iaculis impetunt. Vires eis igitur anteà denegabat ipſius Aiacis reſpectu, qui uix ac ne uix quidem ab illis poſſet abigi: nunc illas ijſdem tribuit, quod ad telorum emiſsionem attinet, quam acrem & moleſtam fuiſſe oportet, ut qui ſummo impetu in cedentem hoſtem ferrentur. Tamen non omnes eodem robore iaculabantur nam nonnulli Aiacis clypeum quidem aſſequebantur, ſed nullo inflicto ei uulnere nonnulli ne ipſum quidem attingebant, ac in medio itinere ſagittas ſuas defigebant, ita ut hoc ipſum non tam robori, quam audaciæ tribuendum uideatur quod etiam ſonat uox θρασειάων. Et ita difficultatem non habebit hic locus, qualem initiò proponebamus.

Εὐρύπυλος) Duo ſunt hic attendenda. Primum Aiacem, quamuis his anguſtijs premeretur, nullum Græcorum ad auxilium ſuum aduocaſſe, ut antea tamen facere Vlyſſem uidimus & alias Menelaū [illegible], inquit Euſtathius, [illegible]. Deinde officium ipſius Eurypyli, qui ſponte ad Aiacis liberationem accurrit, in qua tamen parum profecit. nam unico ex hoſtibus interempto ipſe mox uulnerabitur, & ita re infecta cogetur recedere. hoc unum præcipuum fecit, quod cæteros Græcos ad Aiacis auxilium acceſſiuerit.

Νέστορα δ' ἐκ πολέμοιο φέρον Νηλήϊαι ἵπποι
Ἱδρώσαι. ἦγον δὲ Μαχάονα ποιμένα λαῶν.
Τὸν δὲ ἰδὼν ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
Εἱστήκει γὰρ ἐπὶ πρύμνῃ μεγακήτεϊ νηΐ,
Εἰσορόων πόνον αἰπὺν ἰωκά τε δακρυόεσσαν.
Αἶψα δ' ἑταῖρον ἑὸν Πατροκλῆα προσέειπε,
Φθεγξάμενος παρὰ νηός. ὁ δὲ κλισίηθεν ἀκούσας
Ἔκμολεν ἶσος Ἄρηϊ. κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.
Τὸν πρότερος προσέειπε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,
Τίπτέ με κικλήσκεις Ἀχιλεῦ, τί δέ σε χρεὼ ἐμεῖο;
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
χ. τῷ ἐμῷ Διε Μενοιτιάδη * τῷ μῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
Νῦν οἴω περὶ γούνατ' ἐμὰ στήσεσθαι Ἀχαιοὺς
Λισσομένους. χρειὼ γὰρ ἱκάνεται οὐκ ἔτ' ἀνεκτός.
Ἀλλ' ἴθι νῦν Πάτροκλε Διῒ φίλε Νέστορ' ἔρειο,
Ὅν τινα τοῦτον ἄγει βεβλημένον ἐκ πολέμοιο.
Ἤτοι μὲν τά γ' ὄπισθε Μαχάονι πάντα ἔοικε
Τῷ Ἀσκληπιάδῃ, ἀτὰρ οὐκ ἴδον ὄμματα φωτός.
Ἵπποι γάρ με παρήϊξαν, πρόσσω μεμαυῖαι.
Ὣς φάτο. Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἑταίρῳ.
Βῆ δὲ θέειν παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίην Νηληϊάδεω ἀφίκοντο,
Αὐτοὶ μέν ῥ' ἀπέβησαν ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν.
Ἵππους δ' Εὐρυμέδων θεράπων λύε τοῖο γέροντος
Ἐξ ὀχέων. οἱ δ' ἱδρῶ ἀπεψύχοντο χιτώνων,
Στάντε ποτὶ πνοιὴν παρὰ θῖν' ἁλός. αὐτὰρ ἔπειτα
Ἐς κλισίην ἐλθόντες, ἐπὶ κλισμοῖσι κάθιζον.
Τοῖσι δὲ τεῦχε κυκειῶ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη,
Τὴν ἄρετ' ἐκ Τενέδοιο γέρων ὅτε πέρσεν Ἀχιλλεύς,
Θυγατέρ' Ἀρσινόου μεγαλήτορος, ἥν οἱ Ἀχαιοὶ
Ἔξελον οὕνεκα βουλῇ ἀριστεύεσκεν ἁπάντων.
Ἥ σφωϊν πρῶτον μὲν ἐπιπροΐηλε τράπεζαν
Καλήν, κυανόπεζαν, ἐΰξοον. αὐτὰρ ἐπ' αὐτῆς
χ. ποτοῦ Χάλκειον κάνεον, † ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον,
χ. ἱερῶν Ἠδὲ μέλι χλωρόν, πὰρ δ' ἀλφίτου * ἱεροῦ ἀκτήν.
Πὰρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός,
Χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, οὔατα δ' αὐτοῦ
Τέσσαρ' ἔσαν, δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χ. πυθμένες ἐ πυθμένες Χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ' ὑπὸ * πυθμένες ἦσαν.
Ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης,
Πλεῖον ἐόν. Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν.
Ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν,
χ. κνῆ Οἴνῳ Πραμνείῳ, ἐπὶ δ' αἴγειον † κνῆ τυρὸν

Neſtorem autem ex bello ferebant Neleiæ equæ
Sudantes, ducebāt.a. Machaonē paſtorem populorum.
Hunc.a. intuitus, cognouit pedib. uelox diuus Achilles.
Steterat enim in puppi ſuper ualde capacem nauem,
Inſpiciēs laborem durū, inſecutionemq. lachrymoſam:
Mox uerò ſocium ſuum Patroclum allocutus eſt,
Vocans è naui: hic autem ex tentorio, ut audiuit,
Prodijt ſimilis Marti. Mali autem ei fuit principium.
Hunc prior allocutus eſt Menœtij fortis filius:
Cur me uocas Achilles, quid autem tibi opus eſt me?
Hūc.a mutua oratiōe allocutus eſt pedib. uelox Achil.
Diuine Menœtiade, meo chariſsime animo,
Nunc ſpero circa genua mea ſtaturos Achiuos
Supplicantes, neceſsitas.n. urget minimè tolerabilis.
Sed i nunc Patrocle, Ioui dilecte, Neſtorem interroga,
Quemnam hunc ducit uulneratum è prælio.
Certè qdē poſterioribus partib. Machaoni omnib. ſimilis
Aſclepiadæ, ſed non uidi oculos uiri: (uidetur
Equi enim me prætererunt ulteriùs properantes.
Sic dixit: Patroclus autem dilecto obediuit ſocio:
Cœpit autem currere ad tētoria & naues Achiuorum.
Hi.a. quando iam ad tentoriū Neleidæ peruenerūt:
Ipſi quidem deſcenderunt in terram multos paſcētem:
Equos autem Eurymedon famulus ſoluit ſenis
E curribus: hi aūt ſudorem exſiccabant à tunicis,
Stantes ad uentum apud litus maris: ſed deinde
In tentorium uenientes in ſedilibus ſederunt.
His aūt præparabat potionem pulchricoma Hecamede,
Quā accepit è Tenedo ſenex, quando euertit Achilles,
Filiam Arſinoi magnanimi, quam ei Achiui
Elegerant, quoniam conſilio præſtabat omnibus.
Quæ ipſis primum quidē appoſuit menſam (per eam
Pulchrā, pedes ex cyano metallo habentem, politā: at ſu
Aeream lancem: inſuperq. cepam, potioni obſonium,
Atq. mel recens: iuxtaq. farinæ ſacræ fructū (i. panem)
Iuxta etiā poculū ꝑpulchrū, quod domo tulerat ſenex,
Aureis clauis transfixum: anſæ autem ipſius
Quatuor erant: binæ autem columbæ circumquālibet
Aureæ paſcebant: duo autem ſubter pedes erant.
Alius quidem laborans ſubmouiſſet à menſa,
Plenum exiſtens: Neſtor.a. ſenex ſine labore tollebat.
In hoc ipſis potionem confecit mulier ſimilis deabus,
Ex uino Pramnio, & ſuper uinum caprinū raſit caſeū

Cal-

Cultro æreo: adhæc uerò farinas albas inſperſit. Κνήστι χαλκείῃ, ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε·
Bibere autem iuſsit poſtquàm præparauit potionem: Πινέμεναι δ' ἐκέλευσεν, ἐπεί ῥ' ὥπλισσε κυκειῶ,
Hi a. poſtquã bibentes, exemerũt multum arida ſitim, Τὼ δ' ἐπεὶ οὖν πίνοντ' ἀφέτην πολυκαγκέα δίψαν,
Sermonibus delectabantur inter ſe colloquentes. Μύθοισιν τέρποντο πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες.

COMMENTARIVS.

νῆας δ' ἐκ πολέμοιο) Repetit intermiſſam illam narrationem de Neſtoris cum Machaone ad naues ex prælio diſceſſu: quod non eſt ad tempus referendum, hoc eſt ut etiam adhuc in itinere eſſet Neſtor ab eo tempore, quo primum curru inſcendit: ſed potius, quia ſuperior illa de Aiacis prælio narratio commode non poterat intermitti. Itaque lector hunc locum ſuperioribus illis, unde dependet, annectet.

ἐΐσκω) Tamen ita cognouit, ut illud in ſequentibus affirmare non audeat, quia à poſteriori tantùm parte Machaonem eſſe iudicauit. itaq; ut certior fieret, Patroclum delegauit, qui melius id reſciſceret.

κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή) Hæc oratio eſt προπαρασκευὴ copioſioris narrationis de Patroclo ad bellum exeũte, & ibi ab Hectore interfecto. Dicit autem, quod hic ab Achille accerſitur, principium ei mali extitiſſe, re nimirum altiùs repetita & reuocata ad ſuũ caput. Neq; tamen hoc ita eſt intelligendum, ut hæc cauſa ſit princeps, niſi reſpectu progreſſus ipſius negotij: quia nunc primum incipiet Patroclus ſibi ipſi malum ſuum machinari, non per ſe, ſed κατὰ συμβεβηκὸς id eſt, nõ quòd talis ſit aut ſua aut ipſius Achillis cogitatio, ſed quia niſi hoc fuiſſet exordium, non erat futurum ut in mortis periculum ueniret. Et hoc ſolet in rebus humanis conſiderari, minus tamen propriè: quia remota cauſa ita petitur, cum potiùs propinqua ſit expendenda. Sed de hoc nos alias, ni fallor, diximus, & ex Dialecticis plura peti poſſunt.

κλισίηθεν ἀκούσας) Non eſt fruſtrà quòd priorem inducit Patroclum cum Achille loquentem, quia uoluit intelligi eum non ſolùm amicum eſſe Achillis ſimpliciter, ſed amicum officioſum, qui operam ſuam amico non recuſaret. Horum autem duorum amicitia tanta fuit, ut abierit in prouerbium.

δῖε Μενοιτιάδη) Hæc Achillis oratio duas habet partes: primùm ipſum exordium, in quo tum blandis uerbis teſtatam facit Patroclo amicitiam, qua eum complectitur, tum generaliùs eum de præſenti rerum ſtatu affatur, exponens illi caſus hodiernos, ſed paucis, Græcorum: unde ipſe ad ſuam gloriam argumentatur, futurum nimirum ut iam Græci ad ſua genua procumbant, hoc eſt reparatam iri iniuriam ſuperiorem ſibi ab Agamemnone illatam. Secundò Patroclo dat in mãdatis, ut Neſtorem accedat, ac roget quis ſit ille, quem ex prælio uulneratum deducat. ſe enim ſuſpicari eum eſſe Machaonem, quod tamen, tum quòd illum tantum à tergo uiderit, tum quòd uelocitas currus impedierit, quominus defixis & attentis oculis eum potuerit obſeruare, certum ac exploratum non habeat. Fecit ergo amor Achillis in Machaonem, ut ob minimam de eius damno ſuſpicionem anxiè de eo ſit ſollicitus, & malit in curioſam percunctationem, quàm in negligentiam peccare.

βῆ δὲ θέειν) Celeritatem in mandatis exequendis diligenter obſeruat Poeta, tam apud Deos quàm apud homines. Et licet in Patroclo & Achille nihil aliud quàm nomen amicitiæ agnoſcam, omni uidelicet imperij atque authoritatis unius in alterum prærogatiua dempta: tamen eſt etiam mutua quædam inter amicos officiorum, ut ita dicam, neceſsitudo, quam ſibi inuicem rogati denegare non poſsint, ſine maleuolentiæ aut minus candidi animi ſuſpicione. Ideò Patroclus dicitur Achilli quoq; paruiſſe omni abiecta cunctatione. Vnde etiam tardum amicum improbat Plautus in Pœnulo,

Ita me di ament, inquit, *tardo amico nihil eſt quicquam iniquius*: quaſi nimirum & ad eandem exequendi mandata celeritatem amici adinuicem, ut diximus, obligentur.

τὴν ἄρετ' ἐκ Τενέδοιο) Interſerit hanc hiſtoriam de Hecamede, ut maiori diuerſitate refertum opus habeat. Hanc ergo Hecamedem dicit fuiſſe oriundam ex Tenedo, & Arſinoi regis, ni fallor, Tenedi, filiam. Cùm autem Achilles Tenedum euertiſſet (ſcimus enim Achillem omnia loca Troiam circumiacentia depopulatum) ac omnem prædam, ut moris fuit eo tempore, in medium exercitus attuliſſet, factum eſt, ut Græcorum conſenſu hæc ſortis in Neſtoris gratiam exciperetur, idq; eam ſolum ob cauſam, quòd conſilio reliquos omnes antecelleret: hoc eſt, in rebus deliberandis prudentia, ſiquidẽ robur in bello iam ſeni Heroi erat denegatum. Vbi notandum eſt tamen, quantus honos ei ſit tributus, qualem etiam accipiet in funebri Patrocli certamine, quanquam in arenam non deſcendet. Sed magis eſt attendenda cauſa, cur eo ſit honore affectus, nimirum prudentia, qua uel ſolus totius exercitus negotia penè adminiſtrauit.

ἐπὶ δὲ κρόμυον) Vt iſta per trãſennam non inſpiciat lector, quàm maximè poſſum moneo. Agitur potiſsimum de Machaone uulnerato & ſanando & refocillando, in eum finem propinatur ei uinum Pramnium admixta farina, melle & caſeo, ſed & cepe potionis obſonio. Ecquid uerò, exclamarent hodie medici noſtri, illa ferè omnia pernicioſa ſunt uulneratis, ut quæ potius uulnera inflammarent adhibita, quàm dolores mitigarent: ſaltem uinum & cepe, quibus etiam uulgò ſolent ſic affectis interdici. Sed miſeros nos homunciones, qui tantùm à robuſta illa & ſincera ueterum iſtorum heroum εὐεξίᾳ deficimus, ut ea nobis iam damnoſa cenſeantur, quæ illis ſalutaria fuiſſe intelligimus. Nam ea ſolum eſt cauſa, cur Machaon ab his rebus, quas nos iam nocere exiſtimamus, minimè abſtineat, nimirum quòd tanta fuit illi in reliqua uita temperantia, & circa uictum frugalitate, ut κακοχυμίαν nullam contraxerit, ideò metus nõ fuit uitioſos humores uino ac cepe, in corpore conturbari aut irritari, quod uulneri damnoſum erat futurum: quia ſolent illi ad imbecilliorem partem concurrere, & ita magis ac magis affecta loca labefactare. Hæc ita quoque fere annotauit Athenæus lib. 1 his uerbis [illegible], inquit, [illegible] &c. Plato quoque 3. de Repub. idem attigit, ſed inſigni μνημονικῷ ἁμαρτήματι, cum id Eurypylo & Patroclo tribuit, quod Homerus de Machaone & Neſtore ſcripſit: quale tamen non fuit apud eundem in Ione. quia uerò, eo dempto, locus eſt noſtro iſti accommodatiſſimus, uerba eius referam. [illegible] ἐν Τροίᾳ Εὐρυπύλῳ τετρωμένῳ (hic eſt Platonis peccatum μνημονικὸν) [illegible] &c. Plutarchus uero in libro de Homero duas uidetur cauſas reddere cur minus moderato uictu utentem Machaonem inducat Poeta: uel quòd non adeo eſſet magnum aut pericloſum uulnus ut ei nocere poſſet: uel quòd hac quoque in parte Machaonis peritiam ſignificet. nam quacunque uteretur uictus ratione, ſeipſum nimirum curare poterat.

ἠδὲ μέλι χλωρόν) Placet quædam de mellis uſu, delectandi uarietate rerum lectionis gratia, nonnulla conſcribere. Democritus Abderites, ut refert Athenæus lib. 2. mellis beneficio uitam in Cerealium diem produxit, & eo ueſcẽs uixit: ubi abſtinuit, uiuere deſijt. Vnde interrogatus quomodo quiſpiam ſanus uiuere poſſet: Si exteriora oleo, inquit, interiora melle irriget. Erat etiam Pythagoricorum cibus panis cum melle. Ariſtoxenus eos ſine morbo uiuere poſſe aſſerebat, qui illud ſemper in prandijs comederint. Lycus multum Cyrnios uiuere ſcripſit, qui apud Sardonem habitantes melle ſemper ueſcuntur, quod plurimum apud illos naſcitur. Vide de melle (præter Ariſtotelẽ) Plinium lib. 11. cap. 12 & lib. 22. cap. 24. Nos tamen hodie perfectius melle uti poſſumus, quàm illi ueteres. Siquidem mel per ſe craſſum & terreſtre, ut etiam agnouit Plinius, uires plane obtuſas habet, niſi à ſuo corpore terreo & ſordido repurgetur, & ad abſolutiſsimum quoddam quintum eſſe deducatur. Quid dicam, intelligent qui nobiliſsimam illam Phyſicæ partem, uulgo nimis odioſam, tractant & exercent.

πὰρ δὲ δέπας) Neſtoreum hoc poculum antiqui ſuis enarrationibus uariè illuſtrarunt, qua de re poteſt legi Athenæus lib. 11. ubi inter uaria poculorum genera hoc quoque recenſetur, ſingillatimque illius partes explicantur. Nos alias commodiore loco ea de re ſcribemus.

κνῆστι χαλκείῃ) Hic uerſus à Platone in Ione ita refertur, κνήστι χαλκείῃ· παρὰ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον. Sed uereor ne ſit μνημονικὸν ἁμάρτημα, quale fuit ſuperius. Nam illud παρὰ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον antea fuit in illo uerſu, χάλκειον κάνεον, &c.

Πάτροκλος δ' ἦ θύρῃσιν ἐφίστατο, ἰσόθεος φώς.
Τὸν δὲ ἰδὼν ὁ γεραιὸς ἀπὸ θρόνου ὦρτο φαεινοῦ,
Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλών, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε·
Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἀναίνετο, εἶπέ τε μῦθον,
Οὐχ ἕδος ἐστί, γεραιὲ διοτρεφές, οὐδέ με πείσεις.
Αἰδοῖος, νεμεσητός, ὅ με προέηκε πυθέσθαι
Ὅν τινα τοῦτον ἄγεις βεβλημένον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Γινώσκω, ὁρόω δὲ Μαχάονα ποιμένα λαῶν·
Νῦν δὲ ἔπος ἐρέων, πάλιν ἄγγελος εἶμ' Ἀχιλῆϊ.
Εὖ δὲ σὺ οἶσθα, γεραιὲ διοτρεφές, οἷος ἐκεῖνος
Δεινὸς ἀνήρ· τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο.
Τὸν δ' ἠμείβετ', ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Τίπτε τ' ἄρ' ὧδ' Ἀχιλεὺς ὀλοφύρεται υἷας Ἀχαιῶν,
γρ. οὐδέ τι Ὅσσοι δὴ βελέεσσι βεβλήαται, † οὐδέ τι οἶδε
Πένθεος ὅσσον ὄρωρε κατὰ στρατόν; οἱ γὰρ ἄριστοι
Ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε.
Βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης κρατερὸς Διομήδης,
Οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτός, ἠδ' Ἀγαμέμνων·
Βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ.
Τοῦτον δ' ἄλλον ἐγὼ νέον ἤγαγον ἐκ πολέμοιο,
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς βεβλημένον· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐσθλὸς ἐὼν Δαναῶν οὐ κήδεται, οὐδ' ἐλεαίρει.
Ἦ μένει εἰσόκε δὴ νῆες θοαὶ ἄγχι θαλάσσης
Ἀργείων ἀέκητι πυρὸς δηΐοιο θέρωνται,
Αὐτοί τε κτεινώμεθ' ἐπισχερώ; οὐ γὰρ ἐμὴ ἲς
Ἔσθ' οἵη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν.
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὁπότ' Ἠλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη
γρ. βοηλασίῃ Ἀμφὶ * βοηλασίην, ὅτ' ἐγὼ κτάνον Ἰτυμονῆα
Ἐσθλὸν Ὑπειροχίδην, ὃς ἐν Ἤλιδι ναιετάασκε,
Ῥύσι' ἐλαυνόμενος· ὁ δ' ἀμύνων ᾗσι βόεσσιν,
Ἔβλητ' ἐν πρώτοισιν ἐμῆς ἀπὸ χειρὸς ἄκοντι·
Κὰδ δ' ἔπεσεν, λαοὶ δὲ περίτρεσαν ἀγροιῶται·
Ληΐδα δ' ἐκ πεδίου συνελάσσαμεν ἤλιθα πολλήν,
Πεντήκοντα βοῶν ἀγέλας, τόσα πώεα οἰῶν,
Τόσσα συῶν συβόσια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν·
Ἵππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα,
Πάσας θηλείας, πολλῇσι δ' ὑπῆσαν πῶλοι.
Καὶ τὰ μὲν ἠλασάμεσθα Πύλον Νηλήϊον εἴσω
Ἐννύχιοι προτὶ ἄστυ· γεγήθει δὲ φρένα Νηλεύς,
Οὕνεκά μοι τύχε πολλὰ νέῳ πόλεμόνδε κιόντι.
Κήρυκες δ' ἐλίγαινον ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι,
Τοὺς ἴμεν οἷσι χρεῖος ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ·
Οἱ δὲ συναγρόμενοι Πυλίων ἡγήτορες ἄνδρες
Δαίτρευον. πολέσιν γὰρ Ἐπειοὶ χρεῖος ὄφειλον.
Ὡς ἡμεῖς παῦροι κεκακωμένοι ἐν Πύλῳ ἦμεν.
Ἐλθὼν γάρ ῥ' ἐκάκωσε βίη Ἡρακληείη,
γρ. κεῖατο Τῶν προτέρων ἐτέων, κατὰ δ' † ἔκταθεν ὅσσοι ἄριστοι.
Δώδεκα γὰρ Νηλῆος ἀμύμονος υἱέες ἦμεν,
Τῶν οἶος λιπόμην, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὄλοντο.
Ταῦθ' ὑπερηφανέοντες Ἐπειοὶ χαλκοχίτωνες,
Ἡμέας ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωντο.
Ἐκ δ' ὁ γέρων ἀγέλην τε βοῶν καὶ πῶϋ μέγ' οἰῶν
Εἵλετο κρινάμενος, τριηκόσι', ἠδὲ νομῆας.
Καὶ γὰρ τῷ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ,
Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι αὐτοῖσιν ὄχεσφιν
Ἐλθόντες μετ' ἄεθλα· περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον
Θεύσεσθαι· τοὺς δ' αὖθι ἄναξ ἀνδρῶν Αὐγείας

Patroclus autem foribus aſtitit diuinus uir.
Hunc uerò intuitus ſenex, à ſede ſurrexit ſplendida:
Introq; duxit manu prehenſum, & ſedere iuſsit.
Patroclus.a.ex altera parte renuebat, dixitq; uerbum:
Non ſeſsio eſt, ſenex nobilis, neq; mihi perſuadebis.
Reuerendus, iracundus eſt qui me miſit ſciſcitari;
Quémnam hunc ducas uulneratum: ſed & ipſe
Cognoſco: uideoq; Machaonem paſtorem populorum.
Nunc.a. uerbum dicens, rurſus nuncius ibo Achilli,
Bene uerò tu ſcis ſenex diuine, qualis ille
Moroſus uir, citò & inſontem culpauerit.
Huic.a. reſpondit deinde Gerenius eques Neſtor,
Curnam uerò ſic Achilles miſeratur filios Achiuorum,
Quotquot iam telis uulnerati ſunt? ac neſcit
Luctus quantũ excitatũ ſit per exercitũ? nã fortiſsimi
In nauibus iacent percuſsi, uulneratiq; (quiq;
Laſus eſt enim Tydides fortis Diomedes,
Vulneratus eſt & Vlyſſes haſta inclyt⁹, et Agamemnon:
Ictus eſt autem & Eurypylus in fæmore ſagitta.
Hunc autem alium ego modò adduxi ex bello,
Sagitta à neruo (emiſſa) percuſſum, ſed Achilles
Strennuus exiſtens Danaos non curat neq; miſeratur.
An expectat, donec iam naues, ueloces prope mare
Argiuis inuitis igne ſæuo comburantur,
Ipſiq; interficiamur ordine un⁹ poſt aliũ? nõ.n.mea uis
Eſt, qualis antea fuit in agilibus membris.
Vtinam ſic ætate florerẽ, robur uerò mihi firmum eſſet,
Sicut quando Elidenſibus & nobis contentio accidit
Pro abactione boum, quando ego interfeci Itymoneum
Fortem Hypirochidem qui in Elide habitabat,
Pignora abigens: hic uerò auxilians ſuis bobus,
Vulneratus eſt inter primos mea à manu iaculo,
Et cecidit: populi uerò circũ trepidi aufugerũt agreſtes.
Prædam autem ex campo abegimus ualde multam,
Quinquaginta boum armenta totidem greges ouium:
Tot ſuum greges, tot greges amplos caprarum:
Equas autem flauas centum & quinquaginta,
Omnes fæminas, multis autem pulli ſuberant:
Et hac quidem abegimus Pylum Neleium intra
Nocturni ad ciuitatẽ. lætabatur autem animo Neleus,
Eò ꝙ mihi cõtigiſſent multa iuueni ad militiã pfecto.
Præcones.a. edixerunt ſimul ac aurora oriretur,
Illos accedere, quib. debitũ debebatur in Elide genero-
At congregati Pyliorum principes uiri (ſa.
Diuidebant prædã: multis enim Epei debitũ debebant:
Adeò nos pauci malis affecti in Pylo eramus.
Veniens enim afflixerat uis Herculea
Prioribus annis: interfecti ſunt autem quiq; optimi.
Duodecim enim Nelei egregij filij eramus,
Ex his ſolus relictus ſum: alij autem omnes perierunt.
Et ob hæc ſuperbientes Epei loricati
Nos iniuria afficientes iniqua moliebantur:
Senex aũt armentumq; boum & gregem magnũ ouiũ
Exemit deligens trecentas, & paſtores:
Etenim huic debitum ingẽs debebatur in Elide nobili,
Quatuor præmijferi equi cum ipſis curribus
Venientes ad certamina: pro tripode enim erant
Curſuri: hos uerò illic rex uirorum Augeas

De-

Detinuit, aurigã autẽ dimiſit triſtem equorum cauſa.
Ob hac ſenex dicta iratus ac etiam facta,
Exemit admodum multa: alia autem in populũ dedit
Diuidere, ne quis ſua defraudatus iret æquali portione.
Nos quidẽ hæc ſingula adminiſtrabamus circaq́; urbẽ
Faciebamus ſacra dijs: hi autem tertio die omnes
Venerunt ſimul & ipſi multi & unica ungula equi
Cateruatim: cumq́; ipſis Moliones duo armabantur,
Pueri adhuc exiſtẽtes, nõdũ ualde periti ſtrenui robo-
Eſt.a. quadã Thryoeſſa ciuitas, altus tumulus: (ris.
Longè ad Alpheum, extrema Pyli arenoſi:
Hanc obſidebant expugnare cupientes.
Sed quando omnes campos tranſierant, nobis Minerua
Nuncia uenit, delapſa ab Olympo, ut armaremur,
Nocturna, neq; inuitũ per Pylũ populum congregauit:
Sed ualde paratos ad bellandum: neq; me Neleus
Sinebat armari. abſcondit autem mihi equos:
Nondum enim me exiſtimabat ſcire bellica opera.
Sed & ſic inter equites lucebam noſtros, (Minerua.
Quãuis pedes exiſtens, quia ſic me ducebat ad pugnam
Eſt autem quidam fluuius Minyeius in mare currens,
Prope Arenam, ubi expectauimus auroram diuinam
Equites Pyliorum & confluxerunt agmina peditum:
Inde omnibus copijs cum armis armati,
Sub meridiem peruenimus ad ſacrum fluxum Alphei:
Ibi Ioui quum feciſſemus potenti ſacra pulchra,
Taurumq́; Alpheo, taurumq́; Neptuno,
Sed Mineruæ glaucos oculos habẽti iuuencã gregalem:
Cœnam deinde ſumpſimus, per exercitũ in ordinibus.
Et cubuimus armis ſuis quiſq;.
Circum fluenta fluuij: ſed magnanimi Epei
Circumſtabant, ciuitatem euertere parati.
Sed ipſis ante apparuit magnum opus Martis.
Quando enim ſol lucidus extulit caput ſupra terram,
Congrediebamur pugna, Ioui ſupplicãtes & Mineruæ,
Sed quando iam inter Pylios & Epeios eſſet certamen,
Primus ego occidi uirũ (abſtuli uerò unungulos equos)
Mulium bellatorem: gener autem erat Augeæ:
Maximam natu. a. filiã habebat flauam Agamedam,
Quæ tot pharmaca ſciebat, quot alit lata terra.
Hunc quidem ego accedentem percuſſi ærata haſta:
Cecidit aũt in pulueres: ego autem in currum inſiliens
Steti inter propugnatores: ſed magnanimi Epei
Territi fugerũt, alius aliorſũ, ut uiderũt uirũ lapſum
Ductorem equitum, qui præſtans erat in pugnando.
At ego incurri atræ procellæ ſimilis,
Quinquaginta accepi currus; duo uerò circa quemq;
Viri mordicus p̃henderunt terrã, mea haſta interfecti.
Et ſanè Actoriones Meliones pueros interfeciſſem,
Niſi ipſos pater latè dominans Neptunus
E bello ſeruaſſet, cooperiens nebula multa.
Tum Iupiter Pylijs magnam uictoriam præbuit.
Tantiſper.n. inſequebamur per latè patentẽ campum,
Interficientesq́; ipſos, armaq́; pulchra colligentes,
Donec in Bupraſium frugum ferax egimus equos,
Petramq́; Oleniam & Aleſium (qui locus Colone
Vocata eſt) unde rurſum cõuertit exercitum Minerua.
Ibi uirum interficiens extremum reliqui, ſed Achiui

Κάσχεθε· τὸν δ' ἐλατῆρ' ἀφίει ἀκαχήμενον ἵππων.
Τῶν ὁ γέρων ἐπέων κεχολωμένος ἠδὲ καὶ ἔργων,
Ἐξέλετ' ἄσπετα πολλά, τὰ δ' ἄλλ' ἐς δῆμον ἔδωκε
Δαιτρεύειν, μήτις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
Ἡμεῖς μὲν τὰ ἕκαστα διείπομεν, ἀμφί τε ἄστυ
Ἔρδομεν ἱρὰ θεοῖς· οἱ δὲ τρίτῳ ἤματι πάντες
Ἦλθον ὁμῶς αὐτοί τε πολεῖς καὶ μώνυχες ἵπποι
Πασσυδίῃ· μετὰ δέ σφι Μολίονε θωρήσσοντο,
Παῖδ' ἔτ' ἐόντ', οὔπω μάλα εἰδότε θούριδος ἀλκῆς.
Ἔστι δέ τις Θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη,
Τηλοῦ ἐπ' Ἀλφειῷ, νεάτη Πύλου ἠμαθόεντος·
Τὴν ἀμφεστρατόωντο διαρραῖσαι μεμαῶτες.
Ἀλλ' ὅτε πᾶν πεδίον μετεκίαθον, ἄμμι γ' Ἀθήνη
Ἄγγελος ἦλθε θέουσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι
Ἔννυχος, οὐδ' ἀέκοντα Πύλον κάτα λαὸν ἄγειρεν,
Ἀλλὰ μάλ' ἐσσυμένους πολεμίζειν· οὐδέ με Νηλεὺς
Εἴα θωρήσσεσθαι, ἀπέκρυψεν δέ μοι ἵππους.
Οὐ γάρ πώ τί μ' ἔφη ἴδμεν πολεμήϊα ἔργα·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἱππεῦσι μετέπρεπον ἡμετέροισι,
Καὶ πεζός περ ἐών, ἐπεὶ ὣς ἄγε νεῖκος Ἀθήνη.
Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων,
Ἐγγύθεν Ἀρήνης, ὅθι μείναμεν ἠῶ δῖαν
Ἱππῆες Πυλίων, τὰ δ' ἐπέρρεον ἔθνεα πεζῶν.
Ἔνθεν πασσυδίῃ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες, γρ. ἔνθα πα-/συδίῃ
† Ἔνδιοι ἱκόμεσθ' ἱερὸν ῥόον Ἀλφειοῖο· γρ. ἔνδιοι
Ἔνθα Διὶ ῥέξαντες ὑπερμενέϊ ἱερὰ καλά,
Ταῦρον δ' Ἀλφειῷ, ταῦρον δὲ Ποσειδάωνι,
Αὐτὰρ Ἀθηναίῃ γλαυκώπιδι βοῦν ἀγελαίην.
Δόρπον ἔπειθ' ἑλόμεσθα κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι·
Καὶ κατεκοιμήθημεν ἐν ἔντεσιν οἷσιν ἕκαστος
Ἀμφὶ ῥοὰς ποταμοῖο. ἀτὰρ μεγάθυμοι Ἐπειοὶ
Ἀμφίσταντο δὴ ἄστυ διαρραῖσαι μεμαῶτες.
Ἀλλά σφιν προπάροιθε φάνη μέγα ἔργον Ἄρηος·
Εὖτε γὰρ ἠέλιος φαέθων ὑπερέσχεθε γαίης,
Συμφερόμεσθα μάχῃ, Διί τ' εὐχόμενοι καὶ Ἀθήνῃ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ Πυλίων καὶ Ἐπειῶν ἔπλετο νεῖκος,
Πρῶτος ἐγὼν ἕλον ἄνδρα, κόμισσα δὲ μώνυχας ἵππους,
Μούλιον αἰχμητήν· γαμβρὸς δ' ἦν Αὐγείαο,
Πρεσβυτάτην δὲ θύγατρ' εἶχε ξανθὴν Ἀγαμήδην,
Ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη, ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών·
Τὸν μὲν ἐγὼ προσιόντα βάλον χαλκήρεϊ δουρί·
Ἤριπε δ' ἐν κονίῃσιν· ἐγὼ δ' ἐς δίφρον ὀρούσας,
Στῆν ῥα μετὰ προμάχοισιν· ἀτὰρ μεγάθυμοι Ἐπειοὶ
Ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος, ἐπεὶ ἴδον ἄνδρα πεσόντα
Ἡγεμόν' ἱππήων, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐπόρουσα κελαινῇ λαίλαπι ἶσος·
Πεντήκοντα δ' ἕλον δίφρους, δύο δ' ἀμφὶς ἕκαστον
Φῶτες ὀδὰξ ἕλον οὖδας, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
Καί νύ κεν Ἀκτορίωνε Μολίονε παῖδ' ἀλάπαξα,
Εἰ μή σφωε πατὴρ εὐρυκρείων Ἐνοσίχθων
Ἐκ πολέμου ἐσάωσε, καλύψας ἠέρι πολλῇ.
Ἔνθα Ζεὺς Πυλίοισι μέγα κράτος ἐγγυάλιξε·
Τόφρα γὰρ οὖν ἑπόμεσθα * δι' ἀσπιδέος πεδίοιο, γρ. διὰ σπι-/δέος
Κτείνοντές τ' αὐτούς, ἀνά τ' ἔντεα καλὰ λέγοντες,
Ὄφρ' ἐπὶ Βουπρασίου πολυπύρου βήσαμεν ἵππους,
Πέτρης τ' Ὠλενίης, καὶ * Ἀλησίου, ἔνθα Κολώνη γρ. Ἀλεισίς
Κέκληται· ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε λαὸν Ἀθήνη.
Ἔνθ' ἄνδρα κτείνας πύματον λίπον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ

Ἂψ ἀπὸ Βουπρασίοιο Πύλονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους.
Πάντες δ' εὐχετόωντο θεῶν Διὶ, Νέστορί τ' ἀνδρῶν.
Ὣς ἔον, εἴποτ' ἔην γε, μετ' ἀνδράσιν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Οἶος τῆς ἀρετῆς ἀπονήσεται· ἦ τέ μιν οἴω
Πολλὰ μετακλαύσεσθαι, ἐπεί κ' ἀπὸ λαὸς ὄληται.
Ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε Μενοίτιος ὧδ' ἐπέτελλεν
Ἤματι τῷ ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
Νῶϊ δέ τ' ἔνδον ἐόντες, ἐγὼ καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς,
Πάντα μάλ' ἐν μεγάροις ἠκούομεν ὡς ἐπέτελλε·
Πηλῆος δ' ἱκόμεσθα δόμους εὖ ναιετάοντας,
γρ. πολυβό- τειραν Λαὸν ἀγείροντες κατ' Ἀχαιΐδα * πουλυβότειραν.
Ἔνθα δ' ἔπειθ' ἥρωα Μενοίτιον εὕρομεν ἔνδον,
Ἠδὲ σὲ, πὰρ δ' Ἀχιλῆα· γέρων δ' ἱππηλάτα Πηλεὺς
Πίονα μηρί' ἔκηε βοὸς Διὶ τερπικεραύνῳ,
Αὐλῆς ἐν χόρτῳ· ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον,
Σπένδων αἴθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσι.
Σφῶϊ μὲν ἀμφὶ βοὸς ἕπετον κρέα, νῶϊ δ' ἔπειτα
Στῆμεν ἐνὶ προθύροισι. ταφὼν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς.
Ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἑλὼν, κατὰ δ' ἑδριάασθαι ἄνωγε,
γρ. τε παρί- θησι Ξείνιά * τ' εὖ παρέθηκεν ἅ τε ξείνοις θέμις ἐστίν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπημεν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Ἦρχον ἐγὼ μύθοιο, κελεύων ὔμμ' ἅμ' ἕπεσθαι.
Σφὼ δὲ μάλ' ἠθέλετον, τὼ δ' ἄμφω πόλλ' ἐπέτελλον·
Πηλεὺς μὲν ᾧ παιδὶ γέρων ἐπέτελλ' Ἀχιλῆϊ
Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·
Σοὶ δ' αὖθ' ὧδ' ἐπέτελλε Μενοίτιος Ἄκτορος υἱὸς,
Τέκνον ἐμὸν, γενεῇ μὲν ὑπέρτερός ἐστιν Ἀχιλλεὺς,
Πρεσβύτερος δὲ σύ ἐσσι· βίῃ δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων·
γρ. ἠδ' ἐπα- νῶσαι Ἀλλ' εὖ οἱ φάσθαι πυκινὸν ἔπος, * ἠδ' ὑποθέσθαι,
Καί οἱ σημαίνειν· ὁ δὲ πείσεται εἰς ἀγαθόν περ.
Ὣς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
Ταῦτ' εἴποις Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι, αἴ κε πίθηται·
Τίς δ' οἶδ' εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίναις,
Παρειπών; ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου.
Εἰ δέ τινα φρεσὶν ᾗσι θεοπροπίην ἀλεείνει,
Καί τινά οἱ πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,
Ἀλλὰ σέ περ προέτω, ἅμα δ' ἄλλος λαὸς ἑπέσθω
γρ. γίνεσθαι Μυρμιδόνων, αἴ κέν τι φόως Δαναοῖσι * γένηαι.
Καί τοι τεύχεα καλὰ δότω πόλεμόνδε φέρεσθαι,
Αἴ κέ σε τῷ ἴσκοντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Τειρόμενοι· ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο·
Ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες κεκμηότας ἄνδρας ἀϋτῇ
Ὤσαισθε προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.

Retrò à Bupraſio, Pylũ uerſus impellebãt ueloces equos
Oẽs a. gratias agebant ex dijs Ioui, Neſtoriq́. ex hominib.
Talis fui, ſi quando erã inter uiros: ſed Achilles
Solus ſua uirtute fruetur. certè ipſum puto
Multùm pòſt deploraturum, ubi exercitus perierit.
O amice, ſanè quidem tibi Menœtius ſic præcepit
Die illo, quando te ex Pthia Agamemnoni miſit,
Nos autem intus exiſtentes ego & diuinus Vlyſſes.
Omnia facilè in ædibus audiebamus ſicut præcipiebat.
Peleı autem uenimus ad domos benè habitatas,
Exercitum congregantes per Achaidem fœcundam.
Illic uerò deinde heroem Menœtium inuenimus intus:
Atq; te, iuxta & Achillem: ſenexq́. equitator Peleus
Pinguia fœmora adolebat bouis Ioui gaudẽti fulmine,
Aulæ in ſepto: tenebat autem aureum cyathum,
Libans nigrum uinum ſuper ardentia ſacra.
Vos quidem bouis apparabatis carnes: nos uerò tum
Stetimus in ueſtibulo: perculſus aũt ſurrexit Achilles:
Introq́. duxit manu prehendens, atq; conſidere iuſſit,
Hoſpitaliaq; benè appoſuit, q̃ hoſpitib. apponere fas eſt.
Sed poſtquam ſaturati fuimus cibo & potu,
Ordiebar ego ſermonem, hortans uos ſimul ſequi:
Vos. a. libenter uolebatis: hi uerò ambo multa pcepẽrũt:
Peleus quidem ſuo filio ſenex præcepit Achilli,
Semper benè rem gereret, & eximius eſſet præ cæteris:
Tibi uerò ſic præcepit Menœtius Actoris filius:
Fili mi, ſtirpe quidem ſuperior eſt Achilles,
Maior natu uerò tu es: uiribus. a. hic multò præſtãtior.
At benè ei loquere prudens conſiliũ & admone,
Et ei impera: hic. a. parebit in eo ſaltẽ q̃ bonũ uſũ fuerit.
Sic præcepit ſenex: tu autem oblitus es: ſed ſaltem nunc
Hæc dicas Achilli bellicoſo, ſi fortè pareat.
Quis uerò ſcit, ſi ei, fauente Deo, animum commoueris
Admonens? Bona autem admonitio eſt amici.
Si autem aliquod mentibus ſuis oraculum uitat,
Et aliquod ei à Ioue retulit ueneranda mater,
Saltem te mittat: ſimul & reliqua copia ſequantur
Myrmidonum, ſi fortè aliqua ſalus Danais fias:
Et tibi arma decora det ad pugnam geſtare,
Si fortè te huic aſſimulantes abſtineant à bello
Troiani: reſpirent autem bellicoſi filij Achiuorum
Afflicti: modica autem reſpiratio belli.
Facilè autem integri deſeſſos uiros prælio
Repuleritis ad ciuitatem à nauibus & tentorijs.

COMMENTARIVS.

ἀπὸ θρόνου) Hoc à ſeniore erga iuniorem præſtitum, collati honoris argumentum eſt non leue: nam quod iunioribus erga ſeniores facere conuenit, id hoc loco ſenior Neſtor erga iuniorem Patroclum facit, cùm ipſi aſſurgit.

οὐχ ἕδος) Defectiua oratio, & hominis feſtinantis: quaſi dicat Patroclus, Non eſt mihi iam opportunum ut conſideam, quia diutiùs hic apud te commorari non licet, propter eius qui me ad te delegauit aſperitatem. quam ut ſcuitem, latius eſt ut de plano rem totam à te intelligam, cuius gratia huc miſſus ſum, & ſtatim ad Achillem reuertar.

αἰδοῖος, νεμεσητὸς) Multis locis talis Achilles deſcribitur, moroſus nimirum & difficilis, ut in fine Iliad ω. quo loco in Priamum exaſperatur. Vel fortaſſe hoc prætextu utitur Patroclus, ut ſe faciliùs à Neſtore expediat, & citiùs reuertatur. Qui tamẽ ſenſus ſequẽti oratione refellitur, cùm dicet Patroclus ad Neſtorem, εὖ δὲ σὺ οἶσθα, &c. Quî enim mentiretur (inquit Euſtathius) cùm ſciente Neſtore loquatur, à quo poterat mendacij & falſæ criminationis redargui? Quare potior eſt prima interpretatio. Porrò obſeruandũ qua libertate Patroclus, quanquam Achillis amicus chariſſimus, eius auſteros mores deſcribat: quod plerique minus conſentaneũ iudicare poſſent, quaſi non deceat amicum amici, abſentis præcipue, uitia detegere. quod potius mali animi quam candidi ſignificationem præ ſe ferre uidetur & id ferè dictat ratio, ut honorificè de amico minimè præſente pronunciemus, ne ſi ſecus faciamus, maleuolentiæ noſtræ aut minùs integræ mentis ſuſpicionem in nos concitemus. Quò reſpexit igitur Homerus, cùm ita παρρησιαζόμενον de Achille amico loquentem Patroclum inducit? Nimirum ut ſigni ficet, neque id omnino eſſe indecorum, ni fallor, de amicis, idq; potiſſimum apud amicos, quid ſentias liberè pronuntiare. itaq; reprehendi non poteſt iure Patroclus, qui apud Neſtorem amicum Achillis eius uitia explicet, cùm id non calumniandi, ſed celeriorem ſibi reditum præmuniendi gratia faciat. Id ergo non eſt in eo damnandum, ut neque in ullo alio qui ea lege taciturnitatis ſeſe exoluerit, cum præcipue nullum inde amico dedecus accedat. Oportet enim amici quoque uitia noſſe, odiſſe tamẽ minimè: iuxta illud in Monoſtichis, φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσῃς δὲ μή: quia

& de

& de ijs interdum apud amicos uerba facere licet. Differt enim hoc longe à Calumnia, quæ etiam neſcio quid tale facit: ſed longè diuerſa & ratione & inſtituto. Quod diligenter à lectore attendi uolo.

δεινὸς ἀνήρ) Alias etiam tales Achillis mores deſcripſimus. Fuit enim moroſus, aſper & difficilis admodum: ſed illud in eo longè grauiſsimum, quod de eo Patroclus ſubijcit, ſolere eum etiam inſontem quempiam facile culpare, quod tamen ex ea ipſa moroſitate ac aſperitate deriuatur ſed ut factum intolerabile omnino cenſeas, quod etiam æquitatis leges omnes excedat. Sed diſcipulum Centauri, agreſtis nimirum & feri præceptoris, alium nobis Poeta exhibere non potuit: adeò nemo ſine uitijs, ut ait ille, naſcitur.

τίπτε τ' ἄρ ὧδ' Ἀχιλεύς) In hac interrogatione notat Euſtathius prudentiam & ſagacitatem ([illegible]) Neſtoris oſtendi, qui hoc de Achillis ingenio diuinarit, ut Græcorum miſertus Patroclum ad explorandum dimiſerit. Docet autem, cætera quæ Achilles neſcit de Græcorum calamitatibus, longè maiora eſſe præſentibus, quorum gratia ipſe miſericordia commotus eſt: quaſi dicat Neſtor, Quid noſtri Achilles miſeretur, cùm minimam eorum partem neſciat, quæ per noſtrum exercitum contigerunt? Nam quid faciat, ſi intelligat fortiſsimos Heroas Diomedem, Vlyſſem, Agamemnonem & Eurypylum uulneratos, ſi ob unum tantum, quem ipſe obſeruauit (is autem eſt Machaon) ita animo affectus eſt, ut te, Patrocle, ad rei explorationem delegarit? Ideo quadrabit hic in Achillem illud Tragici, νῦν παραγινόμενον τὰ μὲν ἄλγη' ἀπεῖναι, ἢ γὰρ ὄψις ... Et hæc quidem ferè Euſtathius. Ego uero exiſtimabam aliũ eſſe huius loci ſenſum, nimirum conqueri Neſtorem in genere de Achille qui Græcorum curam ita abiecisſe uideatur, immò reuerà abiecerit, ut calamitates eorum aſpernetur, ſinatq; eos tot malis ſciens uolens opprimi, cum ab eius fortitudine eorum ſalus unicè pẽdeat. Quod ut grauius eſſe oſtendat, enumerat Heroas qui in hodierno conflictu à Troianis ſunt uulnerati, quod uni ſufficere uideatur ad commouendum Achillis animum, ut tandem eorum defenſionem acriter ſuſcipiat: ſiquidem maiorum quæ ſuis contingunt, commiſeratione tangitur. Nam quod de Machaone ſollicitum Achillem intelligit, id tanti non facit Neſtor, ut ideò quippiam ſibi de eius auxilio polliceatur: immò de induſtria id in eo expreſsis uerbis non laudat, quod patet in ipſa commemoratione de caſu Machaonis: imò contrà, poſtquam uulneratos Heroas recenſuit, quemmon am de Achille adhuc repetit negatiuè, & non affirmatiuè: quod ex eius dictis colligi ullo modo non poteſt, ut tamen uolebat Euſtathius. Porrò totius huius Neſtoreæ orationis ſcopus eſt duplex. Conatur enim Neſtor perſuadere Patroclo uel ut Achillem inducat ad opem Græcis ferendam: uel, ſiquidem hoc apud eum efficere non potuerit, ut ipſemet indutus Achillis armis & eius milite inſtructus in aciem prodeat.

εἰ γὰρ ἡβώοιμ') Antequam unum aut alterum orationis ſuæ ſcopum aggrediatur Neſtor, longa narratione & explicatione uetèris ſuę uirtutis & geſtorum utitur, quam non eſt quod ſimpliciter ſenili cuidam loquacitati aut iactantiæ tribuamus: ſiquidem multũm habet momenti ad Patroclo perſuadendum quod inſtituit. Solent enim exemplis aliorum homines maximè affici & inflammari: proinde etiam Neſtor ea facta commemorat, quæ aliquid ſimile habent cum præſentibus, tam quod ad ea quæ iam ſunt geſta, quã ad ea quæ à Patroclo poſtulabit, pertinet. Et primum hæc uerba, quibus deeſſe ſibi uim & robur priſtinum dicit, non leue eſt argumẽtum in Achillem & Patroclum quibus cum ſit adhuc integra uirium præſentia, pudeat eos neceſſe eſt, quod ad hæc negotia bellica remolleſcant patianturq; robur ſuum inutile ac torpidum languere. quod ipſe proculdubio facturus non ſit, ſi ad florem illũ ætatis, quo ante multos annos uiguit, fuerit rediturus. Et ut de ſua fortitudine certiorem Patroclum faciat, narrat quid olim à ſe cum ſumma laude geſtum ſit. Tota autem narratio quæ præpoſtero, hoc eſt Poetico ordine à Neſtore tractatur, eò redit, Herculem ita Pylios afflixiſſe, ut inde ſuperbientes Epei uicini contemto ob ſenectutem & orbitatem Neleo Pylijs contumelioſe inſultauerint: ſe uerò (nam Neſtoris uerba exponimus) contracta ſuorum, quantam licuiſſet, manu in Eleam im[p]reſsionem feciſſe, unde maximam prædam abegerit: hoc eſt, quinquaginta armenta boum, totidem greges ouium, totidem ſuum, totidem & caprarum, & cẽtum quinquaginta fuluas equas, quarum pleræq; pulli ſequerentur. Tertio poſt die cùm ipſe & ſui in partitione prædæ & ſacrificijs eſſent occupati, ait Epeos multitudine conducta equitum peditumq; exercitum eduxiſſe, ac circa Thryum ſuper Alpheum poſitum caſtra locauiſſe. Pylios re ſtatim intellecta ad profligandum hoſtem profectos, prope Arenam ad Minyeium flumen pernoctaſſe, inde ſub meridiem ad Alpheum perueniſſe, operatoſq; ſacris, cùm ad amnem ibi pernoctaſſent, ſub auroram prælium commiſiſſe, fuſiſq; hoſtibus, occidendi & perſequendi finem non antè feciſſe, quàm Bupraſium perueniſſent, & ad Oleniam petram, atq; Aleſij tumulum: inde enim Mineruam Pylios retrò auertiſſe, itaq; Achæos à Bupraſio equos Pylum uerſus flexiſſe. Atque his concluditur longa illa Neſtoris oratio prout etiam à Strabone lib. 8 coarctata eſt.

ἐνύχευε ... (inquit Strabo ibidem ...) quaſi dicat, ideò Neſtorem hãc temporis nocturni circumſtantiam in reditu obſeruare, ut oſtenderet interdiu prædam abactam fuiſſe, fuſoſq; qui ad defenſionem boum uenerant, quando etiam interfectum à ſe Itymonem dicit: noctu autem ſe cum ſuis rediſſe. Et hoc quidem Strabonis inſtituto inſeruit, ad deſignandam nimirum regionem, in qua hæc Pylus Neſtorea erat ſita: quod nos in Lexico commodius referemus.

ἐλθὼν γὰρ ἐκάκωσε) Præpoſterè, ut iam monui, meminit Herculis Neſtor, cum iniuria Pylo illata ab Hercule ſuperius negotium præceſsiſſet, & hoc genere narrandi delectari Poetas alias ſatis docuimus. Quod Homero etiam familiare eſt, ut etiam teſtatur Euſtathius. φιλεῖ γὰρ, inquit, ... Et hæc quidem ille eleganter, à quo nobis porrò diſcendum eſt, cur Hercules Pylum deuaſtarit. Ac ex pluribus quidem cauſis quas affert, eam, uel ipſius iudicio, ut abſurdam reijciemus, quam nonnulli Iphiti morti aſsignarunt, probabiliores afferemus. Quidam ergo dicunt id accidiſſe propter ſuperbiam, qua Periclymenus unus ex duodecim filijs Nelei in Herculem uſus eſt. Alij uerò, quia Orchomenijs Pylij ut affines contra Thebanos Herculis conterraneos eſſent auxiliati. Agias uerò dicebat, cauſam huius deuaſtationis eſſe, quòd Neleus Herculi boues Geryonis, quas ipſe Hercules ſummo cum labore compararat abſtuliſſet. Teleſarchus autem, quia cum Hercules aurea mala, & Hippolytæ Amazonis baltheum, ac Diomedis equos ageret, eum Neleus urbem accedere prohibuiſſet. Quam ex ijs omnibus cauſis arripiamus, tutò non poſſumus affirmare.

πολλοῖσι γὰρ χρεῖος) Hoc debitum Epeorum ita interpretor, ut ipſi illis è numero Pyliorum debeant, quibus bona antea ui eripuerunt, quaſi rerum ſibi ablatarum dominium ad eos uoluntate poſsidentium tranſlatum non ſit, ſed uelut à repetituris ad tempus commodatum: & uidetur hoc à Neſtore feſtiue debitum, uel χρέος appellari. Conuocati ergo ſunt Pylij ad prædæ Epeorum diuiſionem, & quibus plus fuit ab Epeis ablatum, plus etiam ex præda tributum fuit, & iacturam ſuarum facultatum alio genere compenſarũt. Sic enim & Neleus pro ablatis ſibi quatuor ἀθλοφόροις equis armentum boum & gregem ouium ac paſtores ſortitus eſt, & ita acceptum illud in equis damnum alio genere animalium reſarciuit.

τῶν δ' ὑπερηφανέοντες) Hoc exemplum Epeorum eſt illuſtre ad indicandam hominum ſuperbiam, qua in afflictos utuntur, & eos eò audacius opprimunt, quò imbecilliores uident. Quod cum per ſe in omnibus damnandum eſt, tum maximè in uicinis, quales fuerunt Epei Pylijs.

ἄλλα γεραίρω) Hic repetendum eſt, quod alias obſeruauimus, in prædæ partitione ſolitos ueteres Regibus aut Ducibus partem primariam & præcipuum quippiam tribuere honoris gratia: quod nunc fit in Neleo, qui ante omnes prædæ exemit ac ſorti excepit (ut loquitur Virgilius,) ſuum debitum, hoc eſt reparationem damni ſibi ab Epeis inflicti.

τέσσαρες ἀθλοφόροι) Secundum quoſdam nullus eſt quadrigarum uſus apud Homerum, ideò hic non τετρώρους, ſed duas ξυνωρίδας intelligunt, quarum unaquæq; ſuum aurigam habuerit, ut monet Euſtathius.

μετ' ἄεθλα) Duplex eſt de his certaminibus ſententia, ut idem Euſtathius retulit. Quidam enim uolunt hic à Poeta Olympica certamina intelligi, quòd eorum mentionem expreſſam non fecerit, ſed potius certaminis cuiuſdam pecuniarij hic meminerit: non autem eius in quo corona in præmium ſit propoſita, quale fuit Olympicum. Neq; enim hic neq; alibi, aiunt, coronam cognoſcit Poeta, neque in uictoria, neq; in ſacrificio, neque in conuiuio. Et hæc quidem illi. Alij uerò contra uolunt hic Poetam certamen Olympicum innuere, licet expreſſe non nominet. Siquidem Herculem agnoſcat, ut cuius ſæpe meminerit, & quem Pindarus & alij memorent, certamen illud inſtituiſſe.

περὶ τρίποδος) Non eſt res abſurda pro tam leui præmio decertare, ſiquidem uictoriæ magis, quàm pecuniarum ſcopum ſibi huiuſmodi decertatores proponunt, ut etiam ex ijs agonibus conſtat, qui στεφανῖται appellantur.

οὐδέ με Νηλεύς) Miror quid Neſtori in mentem uenerit, ut dicat Neleum ſibi noluiſſe concedere ut ad bellum proficiſceretur, quia non exiſtimaret ſe eius peritum eſſe. Oblitus ergo eſt ea quæ antea memorabat, in quibus hoc quoque inſeruit, Neleum poſt ſuum à bello Epeorum reditum gauiſum fuiſſe, quod ſe tam feliciter pugnaſſe intelligeret. ipſa uerba ſunt: γεγήθει δὲ φρένα Νηλεύς οὕνεκά μοι

[illegible] Hanc repugnantiam uidetur ſubodoratus Euſtathius, [illegible]

[illegible]

[illegible] Sed hoc ego diuinare appello, & mala fide in explicando authore uerſari, cùm illi quippiam contra ipſius mentem affingimus. Nã Neſtor ait manifeſte de patre Neleo, [illegible]. Quòd [illegible] eius in bello timuerit, nulla apparet ueſtigia, quæ nos ad illud indagandũ deducãt. Ego te indecиſam relinquo, donec Delius quẽ natator aut Oedipus accedat.

[illegible] Cur taurus Neptuno immoletur, alias quoque diximus fremenſi ſcilicet & turbulento Deo ferox & furibundum animal. Cùm autem è mari fluant reliqui oẽs fluuij, Alpheo quoq; hoc loco taurus immolatur. [illegible], inquit Euſtathius, [illegible] &c. De Mineruæ quoque ſacrificijs aliàs ſatis annotauimus.

[illegible] Medicinæ munus uidetur olim etiam à fœminis exerceri ſolitum, tum ex huius Agamedæ exemplo, tum ex alijs quibuſdam apud hunc Poetam, ut in Odyſſea lib. 4. de Helena ipſa uidebimus & Polydamna Aegyptia, à qua ſua medicamina didicerat Helena. Talis fuit Medea, talis Circe, talis Crocodice apud Aelianum.

[illegible] Rectè Mineruam inducit, quæ reducat exercitum, cùm ea etiam illum eduxiſſet, ut anteà uidimus: [illegible] &c.

[illegible]) Explicita narratione ſuorum facinorum geſtorũ, nunc docet quàm ſit ab Achille diſsimilis, ut qui pote ſuam uirtutem dum florerent ſibi anni, otioſam eſſe non ſit paſſus: contra uerò Achilles ſolus ſua uirtute fruatur, neque eam ſuis dignetur impertire. Prudenter autem Neſtor cauſam, qua Achilles id faciebat, intactam relinquit: ſciebat enim ſatis grauem eſſe illam & legitimam, quod Agamemnoni anteà non diſsimulauit.

[illegible]) Intelligit quidem Neſtor Achillem caſibus Græcorum ac periculis non delectari ſimpliciter, ideò ait futurum, ut ipſe poſt interitum totius exercitus dolores immenſos contrahat: quia ob eius abſentiam clades illa infligetur, ſiue etiam poſtea ademptam ſibi liberati exercitus gloriam ægre ſit laturus, cùm re adhuc magis integra tutum ſit ei mature honori ſuo & ſaluti ſuorum conſulere. Paucis autem hanc querimoniam de Achille perſtringit, quia ad utrunq; narrationis ſuæ ſcopũ deproperat.

[illegible]) Cum Neſtor inſtituerit Patroclo perſuadere, ut Achillem inducat ad Græcis ferendas ſuppetias, prudenter & artificioſe admodum id facit. Repetit enim ab ipſo initio ea quæ uim maximam habebant ad ipſum ei perſuadendum, dum ei in memoriam reuocat patris Menœtij mandatum, quo ei iniungebat, ut iuniori Achilli conſilijs & admonitionibus, cùm res ita poſtularet, præeſſet. Quæ ad duplicem finem pertinent. Primum, ut Patroclum minus diligenter hac in re præſtiti officij arguat, cùm dicit, [illegible]: Secundò, ut eum in hoc negotio alium faciat, hoc eſt ſedulum in Achille commonefaciendo. Quod etiam à Patroclo impetrabit, ut inf. Iliad. π. uidebimus.

[illegible]) Quid iuſſerit Menœtius, poſt aliquot uerſus intelliges: amat enim Neſtor Homericus hyperbata.

[illegible]) Ex hoc loco poteſt colligi, Patroclum Achille fuiſſe ſeniorem. quod Plato in Sympoſio eſt ſequutus. Statius tamen in Achilleide eum Achilli annis æqualem facit, Martialis iuniorem, ut eſt quoq; à Giphanio obſeruatum. Sed nos Homero ſubſcribemus, & cum Platone Aeſchylum explodemus, dicentem Patroclum fuiſſe ab Achille amatum, cùm Patroclus potius Achillem amarit.

[illegible] Hoc Epiſodium initiorum congregati exercitus Græcorum Poeta interſerit, ut conſtet illud quod ex Ariſtotele initio Iliados monuimus.

[illegible]) Nunc ſcopum orationis ſuæ attingit, ſcopum, inquam, primum, in quo nititur perſuadere Patroclo, ut Achillẽ ab indignatione ſua ad Græcorum partes contra Hectorem defendendas impellat. Idq; duobus potiſsimum argumentis uidetur urgere. Primùm ex mandato patris Menœtij, cuius memoriam illi antea refricuit: & hoc magni fuit momenti, ſiquidem filium parenti obedientem eſſe oportet, proinde hoc Patroclus non potuit niſi impiè denegare. Quamuis autem mandatum patris fuerit generale, tamen illud ad præſens negotium opportunè reſtringit, in quo Achilles ſano & utili conſilio opus habet. Secundò urget ex amicitia, quæ ipſi cum Achille intercedit, cuius propoſitio eſt in ijs uerbis, [illegible]: unde Patroclo bene ſit ſperandum, ſi hoc erga Achillem aggrediatur, quod ipſe haud dubie æquo animo ſit amici ſui cohortationes & conſilia accepturus. Et hæc quidem quod ad primum ſcopum attinet: quæ tamen ſecundo inſeruiunt, in quo petit Neſtor, ut ſi primum illud ab Achille impetrare non poſsit, hoc ſaltem poſtulet, ut ſe illius armis & copijs inſtructum dimittat. Et hic ſanè illud meritò poſsis inculcare, quod anteà dixit Poeta, [illegible].

[illegible]) Hic Euſtathius uult in uoce [illegible] ſubaudiri. Non enim cuiuſlibet amici, inquit, admonitio bona eſt, ſed boni tantum. Simile illud, [illegible]. ibi enim quoque ait eſſe intelligendum [illegible] Sed ut de hoc exemplo nil dicam, hoc loco quidem intelligendum eſſe fateor, ſed ex uoce [illegible] ſatis colligi poteſt ſimulatas enim iſtas amicitias inter Græcos non agnoſcit Poeta, quod ſciam. Inter Græcos dixi, quia perfidiã in Troianis ſatis notauit, ut in Paride ob raptum Helenę. Valeat tamen (ſi uult lector) Euſtathij ſententia, quam indicauit ei Didymus, & per me cuilibet eã amplecti liceat.

[illegible]) Perſuadet Patroclum Neſtor à rei facilitate, quia nimirum ipſe & Myrmidones, cùm integris ſint & illibatis uiribus, Troianos iam longa defeſſos pugna facilè ſint deuicturi. Eſt autem hoc argumentum in huiuſmodi negotijs momenti non exigui, quanquam propriè uera fortitudo in grauiſsimis, non leuibus periculis occupatur, ut docet Ariſtot. in Ethicis.

Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.	*Sic dixit: huic.a. animum in pectoribus commouit:*
Βῆ δὲ θέειν παρὰ νῆας ἐπ' Αἰακίδην Ἀχιλῆα.	*Perrexit.a. currere ad naues ad Aeacidem Achillem.*
Ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ νῆας Ὀδυσσῆος θείοιο	*Sed quando iam ad naues Vlyſsis diuini*
Ἷξε θέων Πάτροκλος, ἵνα σφ' ἀγορή τε θέμις τε	*Peruenit currẽs Patroclus, ubi ipſis forumq́. iudiciũq́.*
Ἤην, τῇ δὴ καί σφι θεῶν ἐτετεύχατο βωμοί·	*Erat, qua parte etiam ipſis deorũ extructa erant aræ:*
Ἔνθα οἱ Εὐρύπυλος βεβλημένος ἀντεβόλησε	*Illic ei Eurypylus uulneratus obuiauit*
Διογενὴς Εὐαιμονίδης κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ,	*Generoſus Euæmonides, in fœmore ſagitta,*
Σκάζων ἐκ πολέμου, κατὰ δὲ νότιος ῥέεν ἱδρὼς	*Claudicans rediens è bello. at humidus defluebat ſudor*
Ὤμων καὶ κεφαλῆς, ἀπὸ δ' ἕλκεος ἀργαλέοιο	*Humeris & capite: etiã uulnere graui*
Αἷμα μέλαν κελάρυζε· νόος γε μὲν ἔμπεδος ἦεν.	*Sanguis niger ſcaturiebat: mens tamen firma erat:*
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,	*Hunc autẽ intuitus miſeratus eſt Menœtij fortis filius,*
Καί ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	*Et lugens, uerbis uelocibus eum allocutus eſt,*
Ἆ δειλοὶ Δαναῶν ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες	*Ah miſeri Danaorum duces & principes,*
Ὣς ἄρ' ἐμέλλετε τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης	*Siccine eratis procul ab amicis & patria terra*
Ἄσειν ἐν Τροίῃ ταχέας κύνας ἀργέτι δημῷ.	*Satiaturi in Troia ueloces canes alba pinguedine?*
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ διοτρεφὲς Εὐρύπυλ' ἥρως,	*Sed agè, mihi hoc dic nobilis Eurypyle heros,*
Ἤ ῥ' ἔτι που σχήσουσι πελώριον Ἕκτορ' Ἀχαιοί,	*An ne adhuc ſuſtinebunt immanem Hectorem Achiui,*
Ἦ ἤδη φθίσονται ὑπ' αὐτῷ δουρὶ δαμέντες;	*An iam conficientur ab ipſo haſta interfecti?*
Τὸν δ' αὖτ' Εὐρύπυλος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,	*Huic uero rurſus Eurypylus prudens reſpondit:*

Non

Non amplius diuine Patrocle, defenſio Achiuorum
Erit, ſed in naues nigras incumbent.
Illi enim iam omnes quotquot antè erant fortiſſimi,
In nauib. iacēt percuſſi (eminus) uulneratiq́; (cominus)
A manibus Troianorū. horū. a. robur augetur ſemper:
Sed me quidem tu ſerua ducens ad nauem nigram:
E fœmore. a. excinde ſagittā: ab ipſo. a. ſanguinē nigrū
Ablue aqua tepida: & lenia medicamenta inſperge,
Bona: quæ te aiunt ab Achille doctum eſſe,
Quem Chiron docuit iuſtiſſimus Centaurorum.
Medici enim Podalirius & Machaon:
Hunc quidem in tentorijs puto uulnus habentem,
Indigentem & ipſum inculpato medico,
Iacere: alter. a. in cāpo Troianorū ſuſtinet acerbā pugnā
Hunc. a. rurſus allocutus eſt Menœtij robuſtus filius:
Quomodo erūt hæc opera? qd agemus Eurypyle heros?
Eo ut Achilli bellicoſi ſermonem dicam,
Quem Neſtor præcepit Gerenius, cuſtos Achiuorum:
Attamen ne ſic quidē te dimittam afflictum. (pulorū
Dixit, & ſub pectore prehenſum ducebat paſtorē po
Ad tentoriū: famulus. a. cōſpicatus, ſubſtrauit pelles bo-
Ibi ipſo extenſo, è fœmore excidit cultro (uinas.
Acutum telum acerbum: ab ipſo. a. ſanguinem atrum
Abluit aqua tepida: & radicem impoſuit amaram,
Manibus contritā, mitigatoriā, quæ ei cunctos (quis.
Sedauit dolores. uulnus quidē ſiccatū eſt, ceſſauit. a. ſan-

Οὐκέτι διογενὲς Πατρόκλεες ἄλκαρ Ἀχαιῶν
Ἔσσεται, ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέονται.
Οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
Ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε
Χερσὶν ὑπὸ Τρώων· τῶν δὲ σθένος ὄρνυται αἰέν.
Ἀλλ' ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν·
Μηροῦ δ' ἔκταμ' ὀϊστὸν, ἀπ' αὐτοῦ δ' αἷμα κελαινὸν
Νίζ' ὕδατι λιαρῷ· ἐπὶ δ' ἤπια φάρμακα πάσσε,
Ἐσθλὰ, τά σε προτί φασιν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι,
Ὃν Χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος Κενταύρων.
Ἰητροὶ μὲν γὰρ Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων,
Τὸν μὲν ἐνὶ κλισίῃσιν ὀΐομαι ἕλκος ἔχοντα,
Χρηΐζοντα καὶ αὐτὸν ἀμύμονος ἰητῆρος,
Κεῖσθαι· ὁ δ' ἐν πεδίῳ Τρώων μένει ὀξὺν ἄρηα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,
Πῶς τ' ἄρ' ἔοι τάδε ἔργα; τί ῥέξομεν Εὐρύπυλ' ἥρως;
Ἔρχομαι ὄφρ' Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι μῦθον ἐνίσπω
Ὃν Νέστωρ ἐπέτελλε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' οὐδ' ὧς περ σεῖο μεθήσω τειρομένοιο.
Ἦ, καὶ ὑπὸ στέρνοιο λαβὼν ἄγε ποιμένα λαῶν
Ἐς κλισίην· θεράπων δὲ ἰδὼν ὑπέχευε βοείας.
Ἔνθα μιν ἐκτανύσας, ἐκ μηροῦ τάμνε μαχαίρῃ
Ὀξὺ βέλος περιπευκὲς· ἀπ' αὐτοῦ δ' αἷμα κελαινὸν
Νίζ' ὕδατι λιαρῷ· ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρὴν,
Χερσὶ διατρίψας, ὀδυνήφατον, ἥ οἱ ἁπάσας
Ἔσχ' ὀδύνας· τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα.

COMMENTARIVS.

τῷ δ' ἄρα θυμὸν) Diligenter eſt notandum, quod ſilentium Patroclo affingit Poeta poſt longam Neſtoris orationem, ſiue quòd uoluit Patroclum hoc ſilentio teſtari pudorem ſuum ob minus rectè factum in hoc negotio officium, retricata ſibi præcipuè parētis mandatorum memoria ſiue quòd perſuaſus iam Patroclus rem celeritate, non uerbis egere intellexit. Et ita nouit Poeta pro ratione circumſtantiarum quis ſit orationis uſus & locus. Proinde feſtinantem iam facit Patroclum, ut conſiliorum Neſtoris alterutrum exequatur, & hęc iam explicabit Homerus. Multa autem interijciet, antequam Patroclum cum Achille colloquentem inducat, nimirum uſq; ad librum decimumſextum.

ἵνα σφ' ἀγορή θέμις τε) Ad naues Vlyſsis forum & aræ Græcorum collocantur, *ἐν ᾧ ὁ βωμὸς*, inquit Euſtathius, [illegible]

νόος γε μὲν ἔμπεδος ἦεν) Non ſunt hæc otioſa, inquit Euſtathius, aut ad uerſus tantùm complementū addita, ſed magni ſunt momenti. Cum enim multus ſanguinis fluxus animi deliquium conciliet, unde quodammodo quædam *ἀποφρόνησις* ac mentis alienatio conſequitur: Poeta uult Eurypylum ſana nihilominus & integra mente oſtendere, idq́; ex ſequenti eius oratione conſtabit.

ἆ δειλοὶ Δαναῶν ἡγήτορες) Duæ ſunt partes huius orationis. primùm exclamat Patroclus in Græcorum calamitates, cùm uideat prēter Machaonem nunc etiam Eurypylum uulneratum, doletq́; ſe teſtatur quòd tot præſtātiſsimi Heroës, nam aliorum etiam meminit, quos anteà ipſi Neſtor commemorabat procul ab amicis & patria in ſolo hoſtili mortem oppetant. Id autem grauiſsimū olim eſt habitum, ſiquis longè à patria moreretur, quaſi ea morientes excipere debeat, quæ primum uiuentes tulit. Eadem ratio de amicis, quorum nomine, ni fallor, parentes & affines intelligit: qua de re nos alibi ſatis diximus. Secundò quærit ab Eurypylo Patroclus, an res ita ſint deploratæ, ut Græci amplius Hectoris impetus ſuſtinere non poſsint. Vbi Euſtathius ſcribit uideri Patroclū ſuſpectam habuiſſe Neſtoris [illegible]: ideo enim id ipſum, quod iam ex Neſtore audierat de his Græcorum calamitatibus nunc ab Eurypylo ſciſcitatur. Ego tamen hoc Patroclo nolim affingere, ut de Neſtoris fidelitate dubitauerit: ſed ut certius omnia exploraret, uoluiſſe quoque inſuper Eurypylum, re ita potiſsimùm commonente, percontari.

τὸν δ' αὖτ' Εὐρύπυλος) Reſpondet Patroclo Eurypylus, hoc eſt ſecundę illius orationis parti, docetq́; deſperatas eſſe res Græcorū, ut nihil aliud ſit quàm eorum integra pernicies expectandum ex Troianorum impetu. Rationem addit, quia iam fortiſsimi quique ex Græcis, in quorum nimirum fortitudine potiſſimum ſita eſſet illorum ſalus, iaceant uulnerati, & ad ſuſtinendū hoſtile robur impares, cùm è contra Troianorum uires magis ac magis adaugeantur, ubi Græcorum poteſtas collabaſcit. Intereà ſe ipſum Patroclo commendat, ut ab eo ſuo uulneri remedium aliquod poſſet applicari, idq́; maximè reipſa urgente, deſtituto ipſo nimirum omni aliena ope cùm iam è duobus medicis, qui ſoli in uniuerſo erant exercitu, alter quidem uulneratus iaceat, alter in medio prælio adhuc uerſetur. Nequis autem poſſet mirari, quòd in hac parte Eurypylus Patrocli opem imploret, cùm Patroclus medici officio alio qui non defungatur: addit Eurypylus, edoctum eſſe illum uaria & ſalutaria medicamenta ab Achille, qui rurſus illa à peritiſsimo huius artis Chirone Centauro acceperit.

μηροῦ δ' ἔκταμ' ὀϊστόν) Nouit quoque Eurypylus, forſan ex aliena experientia, quo pacto eſſet Patroclo in huius uulneris curatione procedendum. tria enim illi quaſi præſcribit, primùm ut ſagittā exſcindat, deinde ſanguinem è uulnere manantē aqua tepida abluat, tertiò, ut uulneri lenia inſpergat medicamenta. Quæ etiam Patroclus præſtitit, excepto quòd non lenibus, ſed aſperis uſus eſt medicamentis. ait enim, *ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρήν*: niſi illud nolis de medicamenti aſperitate intelligi, ſed de ipſius tantùm amaritudine, quæ potuit etiam cum lenitate coniungi, nec minus uulneri amica eſſe etiam ſine doloribus. Vnde etiam paulò pòſt, *ὀδυνήφατον, ἥ οἱ ἁπάσας ἔσχ' ὀδύνας*, appellabit. Qui ſenſus poſtremus ſi recipiatur à lectore, prior, quem ex Euſtathio hauſimus, igitur erit explodendus.

δικαιότατος) Id eſt, ut annotat quoque Giphanius, idq́; ex Euſtathio, ni fallor, ex Centauris omnibus quidem iniuſtis & feris, hic minimè fuit iniuſtus & ferus.

χρηΐζοντα καὶ αὐτόν) Hic locus uidetur dediſſe initium illi adagio, *ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων*.

ἀλλ' οὐδ' ὧς περ) Hic exemplum eſt propenſi in amicum animi: quamuis enim Patroclus pro ſalute communi Græcorum feſtinaret, ut facile potuerit ac ſine culpa priuati Eurypyli commoda publicis poſtponere: tamen ne inhumanus planè iudicaretur, hoc etiam amico ſuo dedit, ut tantillum temporis publica negotia intermitteret, ſperans ſe hanc moram apud omnes etiam Græcos ex tam pio officio probaturum, quaſi nimirum non parum intereſſet totius exercitus hunc Heroem in priſtinam ualetudinē reſtitui.

νίζ᾽ ὕδατι λιαρῷ) Cur aqua tepida uulnus abluat, rectè explicat Euſtathius. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν, inquit, εἰ καὶ πραΰνει τὰς ἀλγηδόνας ἀλλ᾽ αἱμορραγίας ἐστὶν αἴτιον. τὸ δ᾽ αὖ ψυχρὸν φρικώδη ἐμποιεῖ, μέτριον ἄρα καὶ ἐν τούτῳ τὸ μέσον. Id eſt Calida enim aqua quauis dolores leniat, tamen ſanguinem prouocat: frigida, rigorem conciliat. Optimum ergo medium hac in parte fuit.

ῥίζαν) Quænam fuerit hæc radix certò non conſtat: alij uocant Achilleam, alij uerò Ariſtolochiam, quæ etiam ἴσχαιμον dicitur à ſiſtendo ſanguine. Nam & Poeta dicit non ſolum ſedatos inde dolores, ſed & cohibitum fuiſſe ſanguinis fluxum. Porro nota ueteres etiam τὴν ῥιζοτομικὴν exercuiſſe, καὶ ἐν τούτῳ ἄνδρες ἦσαν ἀπὸ τῶν χειρῶν [illegible] Πάτροκλος [illegible] τὴν ῥίζαν [illegible], ut eſt in Euſtathio.

Finis libri undecimi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Μ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

Ἀναβάντες οἱ Τρῶες τῶν ἵππων, διαβαίνουσι τὴν τάφρον, καίτοι τινὸς ἀπαισίου αὐτοῖς φανέντος σημείου· καὶ εἰς πέντε τάξεις διαιρεθέντες, προσβάλλουσι τῷ τείχει τῶν Ἑλλήνων. ἔνθα Σαρπηδὼν τὴν ἔπαλξιν καθαιρεῖ. Ἕκτωρ δὲ λίθῳ βαλὼν τὰς πύλας, εἰσάγει ταῖς ναυσί, καὶ οἱ ἄλλοι σὺν αὐτῷ πάντες Τρῶες.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Μῦ δ᾽ ἄρ μάχη περὶ τεῖχος· ὁ δ᾽ ἔσθορε φαίδιμος Ἕκτωρ.

Ἄλλη ἐπιγραφή.

Μῦ Τρώων παλάμῃσιν ἀνέτραπε τεῖχος Ἀχαιῶν.

Ἄλλη.

Τειχομαχία.

Ὣς ὁ μὲν ἐν κλισίῃσι Μενοιτίου ἄλκιμος υἱὸς
Ἰᾶτ᾽ Εὐρύπυλον βεβλημένον· οἱ δ᾽ ἐμάχοντο
Ἀργεῖοι καὶ Τρῶες ὁμιλαδὸν, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλε
Τάφρος ἔτι σχήσειν Δαναῶν καὶ τεῖχος ὕπερθεν
Εὐρὺ, τὸ ποιήσαντο νεῶν ὕπερ· ἀμφὶ δὲ τάφρον
Ἤλασαν, οὐδὲ θεοῖσι δόσαν κλειτὰς ἑκατόμβας,
Ὄφρά σφιν νῆάς τε θοὰς καὶ ληΐδα πολλὴν
Ἐντὸς ἔχον ῥύοιτο· θεῶν δ᾽ ἀέκητι τέτυκτο
Ἀθανάτων, τῷ καὶ οὔτι πολὺν χρόνον ἔμπεδον ἦεν.
Ὄφρα μὲν Ἕκτωρ ζωὸς ἔην, καὶ μήνι᾽ Ἀχιλλεὺς,
Καὶ Πριάμοιο ἄνακτος ἀπόρθητος πόλις ἔπλε,
Τόφρα δὲ καὶ μέγα τεῖχος Ἀχαιῶν ἔμπεδον ἦεν·
Αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μὲν Τρώων θάνον ὅσσοι ἄριστοι,
Πολλοὶ δ᾽ Ἀργείων, οἱ μὲν δάμεν, οἱ δ᾽ ἐλίποντο,
Πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
Ἀργεῖοι δ᾽ ἐν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἔβησαν,
Δὴ τότε μητιόωντο Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων
Τεῖχος ἀμαλδῦναι, ποταμῶν μένος εἰσαγαγόντες
Ὅσσοι ἀπ᾽ Ἰδαίων ὀρέων ἅλαδε προρέουσι,
Ῥῆσός θ᾽, Ἑπτάπορός τε, Κάρησός τε Ῥοδίός τε,
Γρήνικός τε, καὶ Αἴσηπος, δῖός τε Σκάμανδρος,
Καὶ Σιμόεις, ὅθι πολλὰ βοάγρια καὶ τρυφάλειαι
Κάππεσον ἐν κονίῃσι, καὶ ἡμιθέων γένος ἀνδρῶν·
Τῶν πάντων ὁμόσε στόματ᾽ ἔτραπε Φοῖβος Ἀπόλλων
Ἐννῆμαρ δ᾽ ἐς τεῖχος, ἵει ῥόον· ὗε δ᾽ ἄρα Ζεὺς
Συνεχὲς, ὄφρά κε θᾶσσον ἁλίπλοα τείχεα θείη.
Αὐτὸς δ᾽ Ἐννοσίγαιος ἔχων χείρεσσι τρίαιναν
Ἡγεῖτ᾽. ἐκ δ᾽ ἄρα πάντα θεμείλια κύμασι πέμπε
Φιτρῶν καὶ λάων, τὰ θέσαν μογέοντες Ἀχαιοί·
Λεῖα δ᾽ ἐποίησεν παρ᾽ ἀγάρροον Ἑλλήσποντον.

ARGVMENTVM DVODECIMI LIBRI HOmeri Iliadis.

DESCENDENTES Troiani ab equis, tranſeunt foſſam, quamuis infauſta ipſis uiſa aue: & in quinque ordines diuiſi adoriuntur murum Græcorum: Ibi Sarpedon propugnaculum demolitur: Hector autem ſaxo effractis portis, conſcendit naues, & cæteri cum eo omnes Troiani.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

M. autem pugna ad murum: irrupitq́; clarus Hector.

Aliud argumentum.

My Troianorum manibus euertit murum Achiuorum.

Aliud.

Muralis pugna.

SIC quidem in tentorijs Menœtij fortis filius
Curabat Eurypylum uulneratum: hi uerò pugnabant
Argiui & Troiani cateruatim, neq; certè futura erat
Foſſa amplius arcere Danaorum, & murus ſuprà
Latus: quem fecerant ante naues: circum autē foſſam
Effoderant, neq; dijs dederant inclytas hecatombas,
Vt ipſis nauesq́; ueloces, & prædam multam
Intus cōtinens cuſtodiret. Dijs.n. inuitis extructus erat
Immortalib. quo circa et nō ad multū tēp' integer fuit:
Quamdiu quidē Hector uiuus erat, & iraſcebatur Achilles
Et Priami Regis incolumis ciuitas erat:
Tamdiu & magnus murus Achiuorum integer erat.
At poſtquam Troianorum mortui ſunt quiq; optimi:
Multiq́; Argiuorū, hi quidē domiti ſunt, illi.n. relicti,
Euerſa eſt autem Priami ciuitas decimo anno:
Argiui aūt in nauibus dilectam ad patriam abierunt:
Iam tunc conſultabant Neptunus & Apollo
Murum euertere, fluuiorum uiolentiam inducentes,
Quicunq; ab Idæis montibus in mare profluunt,
Rheſusq́;, Heptaporusq́;, Careſusq́;, Rhodiusq́;,
Grenicusq́;, & Aeſepus, diuinusq; Scamander,
Et Simois, ubi multa ſcuta & galea
Deciderunt in pulueres, & ſemideorū genus uirorum:
Horum omnium ſimul oſtia conuertit Phœbus Apollo:
Nouē dies.n. in murū miſit fluxum: pluebat.n. Iupiter
Continuè, ut citius in mari natantia mœnia efficeret.
Ipſe autem Neptunus tenens manibus tridentem
Præibat, & omnia fundamenta undis amouit
Stipitum & lapidum, quas iecerant laborātes Achiui.
Plana autem fecit ad rapidum Helleſpontum:

Rurſus

Rurſus autem litus magnum arenis cooperuit,
Muro ſubuerſo fluuiosq́; uertit ut redirent
Per alueũ, quà antea demittebant pulchrifluã aquam.

Αὖτις δ' ἠϊόνα μεγάλην ψαμάθοισι κάλυψε,
Τεῖχος ἀμαλδύνας· ποταμοὺς δ' ἔτρεψε νέεσθαι
Κὰρ ῥόον, ᾗπερ πρόσθεν * ἵεν καλλίρροον ὕδωρ. γρ. ἵειν

COMMENTARIVS.

ὡς ὁ μὲν ἐν κλισίῃσι) Duo facit in hoc principio Homerus. Primùm paucis repetit ſuperiora, quæ in præcedente libro copioſiùs narrauerat, de Patrocli medicina facta Eurypyli uulneri, ac de Græcorum pugna. Secundò ſequentium rerum narrationem inſtituit de muri Græcorum expugnatione.

οὐ τείχεος) Hanc muri extructionem uidimus Iliad. η. de qua cùm apud Iouem conquereretur Neptunus, ab eo poteſtatem accepit illum in mare demergendi, quod ab eo factum mox uidebimus.

καὶ ἔσσεσθαι) Pietatis optimus eſt præceptor Poeta, docetq́; uel hoc loco, omnia cum Deo gerenda & facienda eſſe ut ſi ſecus fiat, iuſta quoque à Deo ſupplicia, ac omnia noſtra opera irrita futura expectemus, quod ipſi quoque Græci experti ſunt. Sed de hoc etiã antea lib. η. ad finem nonnulla diximus.

τὸ καὶ οὔ τι πολὺν) Rationem reddit, quam nos iam attigimus, cur hic murus Græcorum ſit dirutus, quæ eſt πρὸς παρασκευὴν ad ſequentem narrationem. Quia ergo hic murus inuitis Dijs erat extructus, oportuit tandem illum ruere: quid ſit autem illud inuitis Dijs, expoſuit anteà, cum dicit Græcos non perſoluiſſe Dijs hecatombas. Mirum autem eſt, cur Poeta hanc inſignem impietatis labẽ Græcis ſuis inuſſerit, & aliud potius commentus non ſit, quod ruinæ illi cauſam præbere potuiſſet, cum eos potiſsimum aliàs ſatis pios & Deorum cultores propoſuerit. Enimuero in re tam inſigni potuit ullus caput illud omnium negotiorum pretermittere, & quod in minimis præſtitit, in grauiſsimis obliuiſci? Atqui Neſtore tuo, Homere, hoc planè indignum, quem tu nobis penè omnis uirtutis exemplar depingebas, ut impræſentia de cęteris Heroibus, ac potiſsimum de tuo Vlyſſe conticeſcam. Craſſus eſt nimis hic error, & in tuis ferè non ferendus. Quia tu tamen hoc uoluiſti, ſacroſanctæ tuæ authoritati per me quidem nihil detrahetur. id tantũ teſtor, me hoc commentum de tuis non probare, niſi quod in eo diuinæ ultionis exemplum non uulgare exhibuiſti.

ὄφρα μὲν Ἕκτωρ) Hic explicat uerba illa præcedentia πολὺν χρόνον, docetq́; quomodo ſit tempus illud intelligendum: ſic nimirum, ut murus iſte à Græcis extructus tandiu durauerit, donec Græci in patriam redierunt poſt exciſum Ilium & interfectum Hectorẽ. Et hoc quidem quod ad tempus attinet. Prætereà rationem etiam indicat, qua dirutus eſt: ubi repetendum quod paulò antè etiam inculcauimus, ex libro ſeptimo, datam eſſe Neptuno facultatem illius euertendi, quod nunc ipſum exequutum teſtatur Poeta. Vbi etiam notabis, quemadmodum ſuperiore libro quædam interſeruit Poeta, quæ hoc bellum anteceſſerunt, ut ſcilicet exercitus inſtructionem, & quæ eam ſequuta ſunt: ſic etiam hic finem totius belli breuiter complecti, cui inſuper addit nonnulla per tranſennã de reditu Græcorũ. Ita tota hæc Poeſis uarijs & luculentis Epiſodijs eſt referta, ut initio Iliadis docuimus. Aduerte etiã partes diruendi huius muri Neptuno & Apollini datas, idq́; rectè: quia ut illi dicuntur Troiam primum condidiſſe, oportuit etiam eos à Troianorum partibus ſtare, & in odium eorum excidij in opera quoque Græcorum ſæuire. Hoc ego tamen miror, & forſan quiſpiã mecum demiretur, cur Dij illi ſocij in condenda illa urbe, & futuri in eius ruina ulciſcenda in pugna Deorum, quæ inf. lib. φ. deſcribetur, Neptunus à partibus Græcorum ſtet, Apollo uerò ſolus Troianis auxilietur: niſi hoc dicas, Neptunum Achillis, nempe nepotis ſui cauſa præſtitiſſe.

ἐννῆμαρ) Quidam per ſimplex ε, & ſpiritu aſpero in prima litera ſcribebant ἓν ἦμαρ, è quorum numero fuit Crates quidam Mallotes: quaſi abſurdum eſſet Græcos quidem murum una die extruxiſſe, Deos uerò iſtos in eo demoliendo nouem dies integros deſudare. Hanc autem ſententiam ſæpius euerterunt ueteres, quod ex Euſtathio noſtro iam olim obſeruauit H. Stephanus. Sed non uidetur ſuperfluus nouem dierum numerus, ut nimirum ἁλιμυρέα τείχεα efficerentur, quod ſubiungit. Porro in hac muri ſubuerſione notandum eſt, Deos iſtos quamuis alioqui potentiſsimos, illis fluminibus in eum finem uti: quod maximè accedit ad id quod de Numine dicitur, illud poſt creatum mundum uix quicquam abſolutè facere, niſi per cauſas ſecundas, quæ ſunt inſtrumenta illius uoluntatis & poteſtatis.

Sic ſanè erant in poſterum Neptunus & Apollo
Facturi: tunc autem circa pugna clamorq́; exarſerat
Murum benè ædificatum: crepabant aũt ligna turriũ
Percuſſa. Argiui autem Iouis flagello domiti,
Naues ad concauas concluſi detinebantur,
Hectorem timentes fortem magiſtrum timoris:
Sed hic, ſicut priùs pugnabat ſimilis turbini.
Veluti quando inter canes & uiros uenatores
Aper ſiue leo uerſatur, fortitudine ſuperbiens:
Hi autem inſtar turris ſeipſos præparantes,
Aduerſi ſtant, & iaculantur crebra
Spicula de manibus: huius aũt nunquã glorioſum cor
Pauet, neq; terretur, audacia autem ipſum occidit:
Frequenterq́; uertitur cateruas uirorum tentans:
Quàq́; irruerit, hàc cedunt cateruæ uirorum:
Sic Hector per turbam profectus uertebatur, ſocios
Vallum adhortans tranſcendere, nec ipſi equi
Audebant ueloces: ualdè autem hinniebant in ſummo
Labro ſtantes: nam deterrebat foſſa
Lata, neq; ad trãſiliendũ cominus, neq; ad tranſeundũ
Facilis. præcipitia enim alta circa totam
Stabant utrinq;: deſuper autem palis
Acutis munita erat: quos ſtatuerant filij Achiuorum
Denſos & magnos, hoſtilium uirorum propulſionem.
Illuc non facilè equus uolubilem currum trahens
Intraſſet: pedites autem cupiebant ſi perficere poſſent.
Tum uerò Polydamas audaci Hectori dixit aſtans:
Hectorq́; & alij Troianorum duces & ſociorum,

Ὣς ἄρ' ἔμελλον ὄπισθε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων
Θησέμεναι· τότε δ' ἀμφὶ μάχη ἐνοπή τε δεδήει
Τεῖχος ἐΰδμητον, κανάχιζε δὲ δούρατα πύργων
Βαλλόμεν'. Ἀργεῖοι δὲ Διὸς μάστιγι δαμέντες,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν * ἐελμένοι ἰσχανόωντο, γρ. ἰσχανόωντο
Ἕκτορα δειδιότες, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
Αὐτὰρ ὅγ' ὡς τὸ πρόσθεν ἐμάρνατο ἶσος ἀέλλῃ.
Ὡς δ' ὅταν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρευτῇσι,
Κάπριος ἠὲ λέων στρέφεται σθένεϊ βλεμεαίνων,
Οἱ δέ τε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες,
† Ἀντίοι ἵστανται, καὶ ἀκοντίζουσι θαμειὰς γρ. αὐτοὶ
Αἰχμὰς ἐκ χειρῶν· τοῦ δ' οὔποτε κυδάλιμον κῆρ
Ταρβεῖ, οὐδὲ φοβεῖται· ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα·
Ταρφέα τε στρέφεται στίχας ἀνδρῶν πειρητίζων,
Ὅππῃ τ' * ἰθύσῃ, τῇ τ' εἴκουσι στίχες ἀνδρῶν· γρ. ἰθύσει
Ὣς Ἕκτωρ ἀν' ὅμιλον ἰὼν * ἐλλίσσεθ', ἑταίρους γρ. ἑλίσσετ'
Τάφρον ἐποτρύνων διαβαινέμεν· οὐδέ οἱ ἵπποι
Τόλμων ὠκύποδες· μάλα δὲ χρεμέτιζον ἐπ' ἄκρῳ
* Χείλει ἐφεσταότες· ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος γρ. χείλει ἐφεσταότες
Εὐρεῖ', οὔτ' ἄρ' ὑπερθορέειν σχεδὸν, οὔτε περῆσαι
Ῥηϊδίη. κρημνοὶ γὰρ ἐπηρεφέες περὶ πᾶσαν
Ἕστασαν ἀμφοτέρωθεν· ὕπερθεν δὲ σκολόπεσσιν
Ὀξέσιν ἠρήρει, τοὺς ἵστασαν υἷες Ἀχαιῶν
Πυκνοὺς καὶ μεγάλους, δηΐων ἀνδρῶν ἀλεωρήν.
Ἔνθ' οὔ κεν ῥέα ἵππος * ἐΰτροχον ἅρμα τιταίνων γρ. ἰόξεον
Ἐσβαίη, πεζοὶ δὲ μενοίνεον εἰ τελέουσι.
Δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς,
Ἕκτορ τ' ἠδ' ἄλλοι Τρώων ἀγοὶ ἠδ' ἐπικούρων,

Ἀφρα-

Ἀφραδέως διὰ τάφρον ἐλαύνομεν ὠκέας ἵππους·	*Imprudenter per foſſam impellimus ueloces equos.*
Ἡ δὲ μάλ' ἀργαλέη περάαν· σκόλοπες γὰρ ἐν αὐτῇ	*Illa uerò admodum difficilis eſt tranſitu: pali n. in ipſa*
Ὀξέες ἑστᾶσιν, ποτὶ δ' αὐτοὺς τεῖχος Ἀχαιῶν.	*Acuti ſtant, propè. a. ipſos murus Achiuorum.*
Ἔνθ' οὔπως ἐστὶν καταβήμεναι, οὐδὲ μάχεσθαι	*Illic nullo modo licet deſcendere, neq; pugnare*
Ἱππεῦσι. στεῖνος γὰρ ὅθι τρώσεσθαι ὀΐω.	*Equitibus: anguſtia. n. eſt, ubi nos uulneratum iri puto*
Εἰ μὲν γὰρ δὴ πάγχυ κακὰ φρονέων ἀλαπάζει	*Siquidem n. iam omnino mala cogitans euertit Græcos*
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, Τρώεσσι δὲ βούλετ' ἀρήγειν,	*Iupiter altitonans: Troianis autem uult auxiliari:*
Ἦ τ' ἂν ἐγώγ' ἐθέλοιμι καὶ αὐτίκα τοῦτο γενέσθαι,	*Sanè equidem uellem uel ſtatim hoc fieri,*
γρ. νωνύμους † Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ' Ἄργεος ἐνθάδ' Ἀχαιούς·	*Ingloriosperire procul ab Argis hic Achiuos.*
Εἰ δέ χ' ὑποστρέψωσι, παλίωξις δὲ γένηται	*Quòd ſi conuertantur, & uiceuerſa inſecutio fiat*
Ἐκ νηῶν καὶ τάφρῳ ἐνιπλήξωμεν ὀρυκτῇ,	*Ex nauibus, & foſſa impingamus profundæ,*
Οὐκέτ' ἔπειτ' οἴω οὐδ' ἄγγελον ἀπονέεσθαι	*Non poſtea puto neq; nuncium reuerſurum*
Ἄψορρον ποτὶ ἄστυ, ἑλιχθέντων ὑπ' Ἀχαιῶν.	*Retrogradum ad ciuitatem, conuerſis ab Achiuis.*
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼν εἴπω πειθώμεθα πάντες·	*Sed agite. ſicut ego dixero obediamus omnes,*
Ἵππους μὲν θεράποντες ἐρυκόντων ἐπὶ τάφρῳ,	*Equos quidem famuli contineant ad uallum.*
Αὐτοὶ δὲ πρυλέες σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,	*Ipſi autem pedites cum armis armati*
Ἕκτορι πάντες ἑπώμεθ' ἀολλέες, αὐτὰρ Ἀχαιοὶ	*Hectorem omnes ſequamur conferti, at Achiui*
Οὐ μενέουσ', εἰ δή σφιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται.	*Non ſuſtinebũt, ſiquidẽ ipſis exitij termini impendeãt.*

COMMENTARIVS

ὡς ἄρ' ἐκεῖνος) In præcedenti narratione, quã huius muri ſubuerſionem exꝑoſuit, orationem ita inſtituebat Poeta, quaſi res iã eſſet perfecta: nunc uerò recordatus, ſe alia quæ factum illud præcedebant tractare, alia temporis circunſtantia utitur, & quaſi rẽ futuram tantùm indicat. Repetit deinde intermiſſum huius pugnæ ad murum Græcorum contextum, quem iam fuerat exorſus, paucisque ac ſummariè præmittit (idq; generaliter) illius magnitudinẽ: inte ea tamẽ cauet ne dicat Græcos à Troianis intra hæc claſtra concludi, ſed tantùm à Ioue, à quo ſolo eos peruinci poſſe conſiteri uidetur, ut ſæpius monuimus. Neque obſtat, quod eos Hectorem timuiſſe ſubiungit: nam id non eſt ſimpliciter de Hectore intelligendum, ſed de Hectore illo nimirũ, cui hodierna die Iupiter gloriam & uictoriam conciliat: ideoque etiam inprimis ipſius alacritatem & generoſitatem in hoc prælio deſcribit geminata cõparatione, turbinis uidelicet, & apri ſiue leonis: quæ duo animalia licet diuerſa ſunt, tamen hic ut coniunctim intelligantur, planè eſt commodum propter eoſdem effectus, eundemq; finem.

ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα) Hic eſt inculcandum, quod alias ſæis locis interdum diximus, & nunc repetit Euſtathius, [illegible]. Nam iſta *ἀγηνορίη δέ μιν ἔκτα*, ſuperflua ſunt in hac comparatione, neque cum ſua [illegible] conueniunt: nam Hector ſua fortitudine non interit. Sic anteà cum Aiacem Vlyſsi auxilium ferẽtem inducit, leoni comparauit: Vlyſſem uerò ceruo, quem fugantibus & inſequentibus lupis ceruarijs, leo dilaniat, quod ipſum fuit ſuperfluum. nam non proinde Vlyſſẽ Aiax dilacerauit, &, ut ait Euſtathius, [illegible].

ὡς Ἕκτωρ ἀν' ὅμιλον) His uerbis totius comparationis præcedentis [illegible] continetur, cætera quæ ſequuntur, effecta ſunt Hectoris extra illam comparationem conſideranda. Deſcribitur autem boni ducis officiũ in his bellicis negotijs, quod in eo maximè cõſiſtit, ut ſua oratione milites ad rem ſtrenuè agendam incitet.

ὑπερθορέειν) Hic fit irrita iactantia illa Hectoris, qua ſe foſſam iſtam tranſiliturum anteà prædicabat, ut nos etiam ſuo loco annotauimus. Mirum eſt autem, quod Hector rei militaris peritiſsimus [illegible] illud aggrediatur, niſi hoc illius ſuperbiæ & arrogantiæ tribuas, quæ nonnunquam ſapientiorum mentes ſolet præſtringere, ut etiam impoſsibilia quæuis tentare non dubitent: qualis fuit, ſed longè grauior iſtâ, Gigantum audacia, qui in cœlos uiam ſibi moliebantur, quod difficillimum erat, facillimum rati.

μάλα δὲ χρεμέτιζον) An hinnitus nunc his equis propriè tribuatur, mihi ſanè dubium fit. propriè enim, ni fallor, equi *χρεμετίζουσι γαυριῶντες*. hic uerò Homerus uult equos hinnire quaſi perterritos, quòd foſſam illam tranſire non poſſent: id enim indicat quod ſubijcit, *ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο τάφρος*· ſubijcit enim quaſi [illegible] *τῷ χρεμετίζειν*. Examinet accuratus lector, ſi tanti hoc eſt, ut exactiorem diligentiam poſtulet.

Ἕκτορ τ' ἠδ' ἄλλοι) Hæc oratio Polydamantis eò tendit, ut ſuadeat Troianis dimittendos eſſe equos & currus eis foſſam Græcorũ, (quandoquidem res ita eſt cõparata, ut cum equis illa tranſiri nõ poſsit) ut pedites, quibus id longè erat facilius, tranſirent. Id aũt ut perſuadeat, artificioſè progreditur: nam primum docet quid difficultatis ſit in ea foſſa cum equis tranſeunda, propter acutos palos in ea defixos, unde colligere licuit non futurũ equis ſolum, in quo tutò pedes figerent: quòd ſi ſe in illam conijcerent, futurum ut etiamſi, quanquam etiam deſcenderent, ad anguſtias maximas redigerẽtur preſsi, tum equorum & curruum, tum ipſorum etiam militũ frequentia. Hinc conſequutura erat & ignominia & pernicies Troianis: ignominia quidem, quia cum certum ſit hodierna die illos Iouis præſidio eſſe ſubnixos, tamen à Græcis, de quibus uictoriam tam ſplendidè ſibi pollicebantur, profligarẽtur: perniciem, quia ſine dubio nullus ſit manus Græcorum euitaturus, adeò locus ille nec ad pugnam nec etiam ad fugam ſit ulla ratione accommodatus. Cum ergo illa ratione tutum non ſit uallo iſti ſe committere, tandem conſilium ſuum de hoc negotio proponit, quod eſt eiuſmodi, ut derelictis curribus pedites Hectorem omnes ſequuti in Græcos erumpant.

ἐλαύνομεν) Communicatione pertinax emollijt conuicium illud imprudentiæ, cum ſe quoque ipſum id imprudenter facere cõfitetur, quod de alijs fortaſſe tantùm intelligebat.

οὐδ' ἄγγελον ἀπονέεσθαι) [illegible], inquit Euſtathius, [illegible]. Ergo prouerbiũ eſt hoc *οὐδ' ἄγγελος ὑπελείφθη*, quãdo ingens clades ac internecio ſignificatur. Cui ſimile eſt illud qđ docet Euſtathius, Ne ignifer quidẽ eſt reliquus factus: quod ita eſt intelligendũ. Veteribus mos erat, ut ſcribit quoq; Eraſmus Adag. Chil. 1. Centur. 5. prou. 26, ut uates aciem præcederet lauro coronatus, ac facem geſtans: à quo utriq; pugnantes abſtinebãt, quod nefas arbitrarẽtur in uirum ſacrum ferrum ſtringere: proinde ſi crudelem aliquam ſtragem ſignificare uoluiſſent, ne ignifero quidem parcitum aiebant. Thucydides quoque lib. 7. *πανωλεθρίᾳ* prouerbialiter uſurpauit in eundem ſenſum. Quò uidetur etiam pertinere quod eſt apud Lucianum in Vocalium iudicio, *μηδ' ὁ πάσσαλος ὑπελείφθη*. Ne paxillus quidem relictus. cui ſimile illud apud Plautũ in Truculento, Auferre cum puluiſculo, ut annotauit Gilbertus Cognatus in ſuis Adagiorum Centurijs. Vt ad Homericum autẽ prouerbium redeamus, ſolet alioqui nuncius quidam relinqui ad cladem denuntiãdam, ut uidetur etiam indicare Euſtathius: ut Tydeus facit apud Papinium, & Achilles apud Homerum alicubi, & alia huiuſmodi exempla apud hiſtoricos.

Ὣς φάτο Πυλυδάμας· ἅδε δ' Ἕκτορι μῦθος ἀπήμων	*Sic dixit Polydamas: placebat. a. Hectori cõſiliũ ſalutare.*
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε·	*Statim. a. ex curru cũ armis deſilijt in terrã.*
Οὐδὲ μὲν ἄλλοι Τρῶες ἐφ' ἵππων ἠγερέθοντο,	*Neq; quidem cæteri Troiani in equis congregabantur,*
Ἀλλ' ἀπὸ πάντες ὄρουσαν, ἐπεὶ ἴδον Ἕκτορα δῖον.	*At deſcendentes ruerunt, ut uiderunt Hectorẽ diuum*
Ἡνιόχῳ μὲν ἔπειτα ἑῷ ἐπέτελλεν ἕκαστος,	*Aurigæ quidem deinde ſuo præcepit quiſq;*

Equos

Equos bene in ordine coercere illic ad foſſam.
Hi autem ſeparati, ſeipſos inſtruentes, (tur.
In quinq; agmina cõſtituti ſimul ſuos duces ſequeban-
Hi quidẽ cum Hectore iuerunt & eximio Polydamãte,
Qui plurimi & optimi erant. cupiebant.a. maximè
Muro rupto concauas apud naues pugnare.
Et ipſos Cebriones tertius ſequebatur: apud.a. currus
Alium Cebrione deteriorem reliquit Hector.
Alteris.a. Paris præfuit, & Alcathous & Agenor.
Tertijs autem Helenus & Deiphobus diuinus,
Filij duo Priami: tertius.a. erat Aſius heros,
Aſius Hyrtacides, quem ex Ariſba uexerunt equi
Rufi, magni, fluuio à Selleente.
At quartorum ductor erat bonus filius Anchiſæ
Aeneas: cum hoc duo Antenoris filij,
Archelochusq; Acamasq;, pugnæ bene periti omnis:
Sarpedon autem dux erat inclytorum ſociorum:
Aſſumpſit autem Glaucum, & mauortiũ Aſteropæum.
Hi enim uiſi ſunt eximiè eſſe optimi
Aliorum poſt ſe quidẽ: hic enim excellebat inter omnes.
Hi autem poſtquam ſeſe aptarunt ſabrefactis corijs,
Iuerunt rectà ad Danaos cupidi: neq; amplius putabãt
Suſtentaturos eſſe, ſed in naues nigras præcipitaturos.
Tum cæteri Troiani & procul euocati ſocij,
Conſilio Polydamantis inculpati paruerunt:
Sed non Hyrtacides uoluit Aſius præfectus uirorum
Illic relinquere equos & aurigam famulum,
Sed unà cum ipſis acceſſit naues ueloces,
Stultus: neq; erat, malo fato euitato,
Equis & curribus exultans, ex nauibus
Retrò reuerſurus ad Ilium excelſum.
Prius enim ipſum fatum triſte circumtexit
Haſta Idomenei clari Deucalidæ.
Irruit enim nauium ad ſiniſtram partem, qua Achiui
Ex campo redibant cum equis & curribus:
Hàc equosq; & currus egit, neq; portis
Inuenit acclinatas tabulas, & longum uectem.
Sed apertas tenebant uiri, ſi quem ſocium
E bello fugientem ſaluum perducerent ad naues. (tur
Hàc rectà exultãs equos dirigebat: hi a. ſimul ſequeban
Acriter clamantes: dicebant.n. non amplius Achiuos
Suſtenturos eſſe, ſed intra naues nigras præcipitaturos.
Stulti: atq; in portis duos uiros inuenerunt fortiſsimos,
Filios animoſos Lapitharum bellatorum:
Alterum quidem, Pirithoi filium fortem Polypœtem:
Alterum uerò Leonteum, pernicioſo parem Marti.
Hi utiq; ante portas altas
Stabant ſicut quãdo quercus ſtant in montib. proceræ,
Quæ uentum ſuſtinent & pluuiam per dies omnes,
Radicibus magnis latè diffuſis firmatæ:
Sic ſanè hi duo manibus freti atq; uiribus,
Suſtinebant aduenientem magnũ Aſiũ, neq; fugiebãt.
Hi autem rectà ad murũ bene ædificatum ſcuta arida
In altum eleuantes, ibant cum magno clamore,
Aſius imperator, & Iamenus, & Oreſtes,
Aſiadesq; Acamas, Thoonq;, Oenomausq;.
Illi autem interim quidem fortes Græcos
Hortabantur, intus exiſtentes, defendere naues.

Ἵππους εὖ κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ τάφρῳ·
Οἱ δὲ διαστάντες, σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες,
Πένταχα κοσμηθέντες, ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕποντο.
Οἱ μὲν ἅμ' Ἕκτορ' ἴσαν καὶ ἀμύμονι Πουλυδάμαντι,
Οἳ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
Τεῖχος ῥηξάμενοι κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχεσθαι.
Καί σφιν Κεβριόνης τρίτος εἵπετο, πὰρ δ' ἄρ' ὄχεσφιν
Ἄλλον Κεβριόναο χερείονα κάλλιπεν Ἕκτωρ.
Τῶν δ' ἑτέρων Πάρις ἦρχε, καὶ Ἀλκάθοος, καὶ Ἀγήνωρ·
Τῶν δὲ τρίτων Ἕλενος καὶ Δηΐφοβος θεοειδής,
Υἷε δύω Πριάμοιο, τρίτος δ' ἦν Ἄσιος ἥρως,
Ἄσιος Ὑρτακίδης, ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
Αἴθωνες, μεγάλοι, ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
Τῶν δὲ τετάρτων ἦρχεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο
Αἰνείας· ἅμα τῷ γε δύω Ἀντήνορος υἷε,
Ἀρχέλοχός τ' Ἀκάμας τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
Σαρπηδὼν δ' ἡγήσατ' ἀγακλειτῶν ἐπικούρων,
Πρὸς δ' ἕλετο Γλαῦκον καὶ ἀρήϊον Ἀστεροπαῖον.
Οἱ γάρ οἱ εἴσαντο διακριδὸν εἶναι ἄριστοι
Τῶν ἄλλων μετά γ' αὐτόν· ὁ δ' ἔπρεπε καὶ διὰ πάντων.
Οἱ δ' ἐπεὶ ἀλλήλους ἄραρον τυκτῇσι βόεσσι,
Βάν ῥ' ἰθὺς Δαναῶν λελιημένοι, οὐδ' ἔτ' ἔφαντο
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι.
Ἔνθ' ἄλλοι Τρῶες τηλέκλητοί τ' ἐπίκουροι,
Βουλῇ Πουλυδάμαντος ἀμωμήτοιο πίθοντο·
Ἀλλ' οὐχ Ὑρτακίδης ἔθελ' Ἄσιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
Αὖθι λιπεῖν ἵππους τε καὶ ἡνίοχον θεράποντα,
Ἀλλὰ σὺν αὐτοῖσιν πέλασεν νήεσσι θοῇσι,
Νήπιος, οὐδ' ἄρ' ἔμελλε κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξας,
Ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν ἀγαλλόμενος παρὰ νηῶν
Ἂψ ἀπονοστήσειν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.
Πρόσθεν γάρ μιν μοῖρα δυσώνυμος ἀμφεκάλυψεν
Ἔγχεϊ Ἰδομενῆος ἀγαυοῦ Δευκαλίδαο.
Εἴσατο γὰρ νηῶν ἐπ' ἀριστερά, τῇ περ Ἀχαιοὶ
Ἐκ πεδίου νίσοντο σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι.
Τῇ ῥ' ἵππους τε καὶ ἅρμα διήλασεν, οὐδὲ πύλῃσιν
Εὗρ' ἐπικεκλιμένας σανίδας καὶ μακρὸν ὀχῆα·
Ἀλλ' ἀναπεπταμένας ἔχον ἀνέρες, εἴ τιν' ἑταίρων
Ἐκ πολέμου φεύγοντα σαώσειαν μετὰ νῆας.
Τῇ ῥ' ἰθὺς φρονέων ἵππους ἔχε· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
Ὀξέα κεκλήγοντες. ἔφαντο γὰρ οὐκέτ' Ἀχαιοὺς
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι,
Νήπιοι· ἐν δὲ πύλῃσι δύ' ἀνέρας εὗρον ἀρίστους,
Υἷας ὑπερθύμους Λαπιθάων αἰχμητάων,
Τὸν μέν, Πειριθόου υἷα κρατερὸν Πολυποίτην,
Τὸν δὲ Λεοντῆα βροτολοιγῷ ἶσον Ἄρηϊ.
Τὼ μὲν ἄρα προπάροιθε πυλάων ὑψηλάων
Ἕστασαν, ὡς ὅτε τε δρύες οὔρεσιν ὑψικάρηνοι,
Αἵ τ' ἄνεμον μίμνουσι καὶ ὑετὸν ἤματα πάντα,
Ῥίζῃσιν μεγάλῃσι διηνεκέεσσ' ἀραρυῖαι·
Ὣς ἄρα τὼ χείρεσσι πεποιθότες ἠδὲ βίηφι,
Μίμνον ἐπερχόμενον μέγαν Ἄσιον, οὐδὲ φέβοντο.
Οἱ δ' ἰθὺς πρὸς τεῖχος ἐΰδμητον βόας αὔας
Ὑψόσ' ἀνασχόμενοι, ἔκιον μεγάλῳ ἀλαλητῷ,
Ἄσιον ἀμφὶ ἄνακτα, καὶ Ἰαμενόν, καὶ Ὀρέστην,
Ἀσιάδην τ' Ἀκάμαντα, Θόωνά τε, Οἰνόμαόν τε.
Οἱ δ' ἤτοι εἷος μὲν ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
Ὄρνυον ἔνδον ἐόντες ἀμύνεσθαι περὶ νηῶν·

CON-

COMMENTARIVS.

σὺν τεύχεσιν ἆλτο) Diligenter ſolet obſeruare Poeta, ut Duces magnanimitate ſua ſuis militibus uiam ad rem benè gerendã præmonſtrent: quod nunc in noſtro Hectore ſatis apparet. Vbi etiam notanda ipſius Hectoris εὐπείθεια, qui cùm utile conſilium Polydamantis agnouerit, ei ſtatim ſe obſequentem præbet, & ad idem faciendum cæteros ſuo exemplo incitat. Refractarium & immorigerum eidem ſe præſtabit in ſequentibus, ut nos etiam ſuo loco obſeruabimus.

πένταχα κοσμηθέντες) Attendenda eſt harum copiarum inſtructio: & primùm repetendum memoria, quantus fuerit earum numerus, ut nos antea in fine libri octaui collegimus: fuit enim quinquaginta millium hominũ. Iam uerò totus ille exercitus ſic inſtruitur, ut in quinq; partes diuidatur: ſingulis uerò partibus tres præponuntur duces. Quod ad generalem illam diſtributionem attinet, putat Euſtathius factam ἢ διότι πέντε ἦσαν αἱ πύλαι τοῦ ἑλληνικοῦ τείχους, ἢ μάλιστα ἵνα φασὶν ἀνὰ δύο ἐκατέρωθεν μέσον εἰληφότες ἀσφαλῶς περιέπωσι: id eſt, uel quòd quinq; eſſent portæ in muro Græcorum, uel maximè ut duo utrinq; agmina Hectorem in medio cum uno agmine collocatum circumſepirent ac ſtiparent. Quod ad duces ſpectat, eos ordine paulò poſt commemorat. Primũ ergo agmen duxerunt Hector, Polydamas, Cebriones. Secundum Paris, Alcathous, & Agenor. Tertiũ Helenus, Deiphobus, & Aſius. Quartum Aeneas, Archelochus, & Acamas. Quintum Sarpedon, Glaucus, Aſteropæus. His ducibus erumpent grauiſsimi illi Troianorum cum Græcis conflictus.

Σαρπηδών) Dubitarunt nonnulli, ut teſtis eſt Euſtathius, cur Sarpedon Lyciorũ copias duceret, cùm Glaucus, cuius fit mentio ſequenti uerſu, uideretur præferendus, quòd è maſculis deſcendiſſet, erat enim filius Hippolochi: Sarpedon uerò Laodameiæ ſororis Iſandri & Hippolochi filiorum Bellerephõtis. Soluũt, dicuntq; hoc in Laodameiæ honorẽ factum: cùm enim fratres de regno decertarent, & conditio inter eos uel prouocatio facta eſſet, ut qui annulum pectori pueri ſupini impoſitum iaculo feriret, is ex aſſe regnum poſsideret, Laodameia eorum ſoror in eam rem filium dicitur conceſsiſſe. Quid uerò, bone Euſtathi, ſi hoc ipſius Sarpedonis præſtantiæ tribuendum ſit? an non hoc tibi uidetur innuere ipſe Homerus in ſequentibus, cum dicit, ὁ δ' ἔπρεπε καὶ διὰ πάντων: quibus ſi præcedentia addideris, fiet id quoq; manifeſtius.

ἀλλ' οὐχ Ὑρτακίδης) Fieri non poteſt ut in magna hominũ frequentia oẽs penitus rectũ ſequantur, cùm uix in parua id præſtari poſſit. De priore habes hic exemplũ luculentiſsimũ, cui addes, ſi uelis, illud Therſitis ſup. lib. 2. cõmemoratũ. Sed, ut quod in præſentia adeſt tantum agamus, Homerus hic nobis Hyrtacidem Aſiũ proponit ſolũ, Polydamantis conſilio non audientem: adeò præfractũ eſt multorũ ingenium, ut non ſolùm recta unius mente non permoueantur, ſed neq; quidem multitudine rectum quippiam comprobantium, quod alioqui ſolet interdũ non leuis eſſe momenti: interdũ, dico, quia illud ἀληθινῶς dici non poteſt. Sed ut rem bene intelligamus, diſtinguenda eſt multitudo imperita ab ea quæ ex maxima parte peritis & prudentibus uiris conſtat. Illi enim temerè non eſt adhæreſcendum, hanc uerò ſiquis amplectatur, nihil eſt quòd minùs ſapiẽtis uiri opinionem pertimeſcat: immò ſiquis ab ea recedat, non poteſt non mentis ſanæ impos iudicari. Eſt quidem nonnunquam in magna multitudine cùm quiſpiam peculiare neque perniciosum planè conſilium ſequitur: quod ego omnino non damno, ſed ubi ſana eſt totius multitudinis ſententia, inſani eſt ab ea recedere. Quis uerò, inquies, talem eam iudicare poterit? Si non iudicet, inquam, iam ſe ipſe ſatis prodit, ut ſi antea id non uiderit, at re ſaltem factã tandem uiſurus ſit, ut de eo id iactetur, quod alibi apud Homerum legimus, ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω. Talis eſt hic noſter Aſius, qui quanquam uiderit Hectorem alioſq; duces, denique uniuerſum exercitum unius Polydamantis conſilium, ut rectum & ſalutare amplecti & exequi: ſolus tamen ad illud noluit adhæreſcere, quaſi ſcilicet reliqui omnes, ſe uno excepto, inſanirent. Sed νήπιος ille, ut eum appellat Homerus, qui ſuo exitu temeritatem ſuam ac ἀφροσύνην, ſerò tamen, prodidit. Iam animaduertat lector quanto cum fructu Homerica Poëſis legi poſsit, cum talia in rebus humanis exempla apud eum reperiantur.

νηῶν ἐπ' ἀριστερά) Intelligendum eſt irruiſſe Aſium in illam partem muri, in qua erat porta ἱππήλατος ſecundum Ariſtarchum. Quo facto uidetur poſſe illius audacia excuſari, quandoquidem non foſſam tranſire conatus ſit: quod fieri non poſſe, & ipſa experientia & ipſius Polydamantis conſilium docuerant, ſed illac iter fecerit, qua tutum fuit. Sed nihilominus factum iſtud culpa non caret, tum quia ſatius fuit comitem ſe toti reliquo exercitui addere, tum quòd ſolus aggreſſus ſit Græcos, ad quorum expugnationem tam numeroſus exercitus adhibebatur. Solum autem dico, non ipſius perſonæ (nam & comites alios habuit, quos infra Poeta enumerat, Iamenum, Oreſtem, Acamantem, Thoonem & Oenomaum) ſed reliquarũ copiarum, quas deſeruerat reſpectu. Sed & ipſum temeritatis ſuæ pœnas luentem mox mox uidebimus.

ὡς ὅτε τε δρύες) Stabilitatem & conſtantiam duorum illorum Heroum quercubus comparat, quæ cùm radices habeant altiſsimas, facilè uentorum & pluuiarum impetus patiantur: ſic etiam illi nimirum Troianos irruentes ſuſtinent: unde & uiolenta Troianorum incurſio, & firmitas Græcorum heroum ſatis magna poteſt intelligi.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῖχος ἐπεσσυμένους ἐνόησαν
Τρῶας, ἀτὰρ Δαναῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε,
Ἐκ δὲ τὼ ἀΐξαντε, πυλάων πρόσθε μαχέσθην,
Ἀγροτέροισι σύεσσιν ἐοικότε, τώ τ' ἐν ὄρεσσιν
Ἀνδρῶν ἠδὲ κυνῶν δέχαται κολοσυρτὸν ἰόντα,
Δοχμώ τ' ἀΐσσοντε, περὶ σφίσιν ἄγνυτον ὕλην,
Πρυμνὴν ἐκτάμνοντες· ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
Γίνεται, εἰσόκε τίς τε βαλὼν ἐκ θυμὸν ἕληται·
Ὡς τῶν κόμπει χαλκὸς ἐπὶ στήθεσφι φαεινὸς,
Ἄντην βαλλομένων. μάλα γὰρ κρατερῶς ἐμάχοντο,
Λαοῖσιν καθύπερθε πεποιθότες ἠδὲ βίηφι·
Οἱ δ' ἄρα χερμαδίοισιν ἐϋδμήτων ἀπὸ πύργων
Βάλλον ἀμυνόμενοι σφῶν τ' αὐτῶν καὶ κλισιάων,
Νηῶν τ' ὠκυπόρων· νιφάδες δ' ὡς πῖπτον ἔραζε,
Ἅς τ' ἄνεμος ζαὴς, νέφεα σκιόεντα δονήσας,
Ταρφειὰς κατέχευεν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
Ὡς τῶν ἐκ χειρῶν βέλε' ἔρρεον ἠμὲν Ἀχαιῶν,
Ἠδὲ καὶ ἐκ Τρώων· κόρυθες δ' ἀμφ' αὖον ἀΰτευν,
Βαλλόμεναι μυλάκεσσι, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
Δή ῥα τότ' ᾤμωξέν τε καὶ ὢ πεπλήγετο μηρὼ
Ἄσιος Ὑρτακίδης, καὶ ἀλαστήσας ἔπος ηὔδα,
Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά νυ καὶ σὺ φιλοψευδὴς ἐτέτυξο
Πάγχυ μάλ'. οὐ γὰρ ἐγώ γ' ἐφάμην ἥρωας Ἀχαιοὺς
Σχήσειν ἡμέτερόν γε μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους.

Sed poſtquam murum adorientes animaduerterũt
Troianos, Danaorum.n. factus eſt clamorq; fugaq;:
Tum uerò hi duo ruentes ante portas pugnabant,
Agreſtibus ſuibus ſimiles, qui in montibus
Virorum & canum excipiunt ſtrepitum uenientem,
Obliquiq; impetũ faciẽtes circa ſe ipſos, frãgũt arbuſta,
Radicitus euellentes: ſub uerò ſtridor dentibus
Fit, donec aliquis iaculatus uitam eripuerit:
Sic horum reſonabat æs in pectoribus lucidum
Ex aduerſo percuſſorũ: ualdè enim fortiter pugnabãt,
Copijs quæ ſuperne erant fidentes, atq; uiribus:
Illi.n. lapidibus, bene ædificatis ex turribus,
Iaciebant defendentes & ſe ipſos & tentoria,
Nauesq; ueloces: grana niuis.n. uelut cadebãt in terrã,
Quæ uentus uehemens, nubes atras agitans,
Denſa defudit in terram multos paſcentem:
Sic horum è manibus fluebant tam Achiuorum
Quàm etiam ex Troianorũ: galeæ.n. circa ſiccum quid
Percuſſæ ſaxis, & ſcuta umbilicata. (ſonabant,
Iam tunc plorabatq; & ſua percutiebat fœmora
Aſius Hyrtacides: & indignatus uerbum dixit:
Iupiter pater, certè & tu amans mendacij factus es
Omnino admodum. non.n. ego putabã heroas Achiuos
Laturos noſtrum robur & manus duras:

Hi

Hi.a.ſicut ueſpæ in medio pictæ atq; apes	Οἱ δ᾽ ὥστε σφῆκες μέσον αἰόλοι ἠὲ μέλισσαι
Nidos faciunt uia in prærupta,	Οἰκία † ποιήσωνται ὁδῷ ἔπι παιπαλοέσσῃ,
Neq; relinquunt concauam domum, ſed expectantes	Οὐδ᾽ ἀπολείπουσιν κοῖλον δόμον, ἀλλὰ μένοντες
Viros uenatores, defendunt fœtus ſuos:	Ἄνδρας θηρητῆρας, ἀμύνονται περὶ τέκνων·
Sic hi nolunt à portis quanquam duo exiſtentes	Ὣς οἵ γ᾽ οὐκ ἐθέλουσι πυλάων καὶ δύ᾽ ἐόντε
Recedere, antequam uel occidantur uel capiantur.	Χάσσασθαι, πρίν γ᾽ ἠὲ κατακτάμεν, ἠὲ ἁλῶναι.
Sic dixit, neq; Iouis perſuaſit menti hæc dicens:	Ὣς ἔφατ᾽, οὐδὲ Διὸς πεῖθε φρένα ταῦτ᾽ ἀγορεύων·
Hectori enim eius animus uolebat gloriam præbere.	Ἕκτορι γάρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι.
Alij autem circa alias pugnam pugnabant portas.	Ἄλλοι δ᾽ ἀμφ᾽ ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο πύλῃσιν.
Difficile.n. eſt me hæc deum tanquam omnia receſere.	Ἀργαλέον δέ με ταῦτα θεὸν ὣς πάντ᾽ ἀγορεῦσαι.
Paßim.n.circa murũ excitat' eſt diuinit' accẽſus ignis	Πάντῃ γὰρ περὶ τεῖχος ὀρώρει θεσπιδαὲς πῦρ
Lapideum: Argiui autem quamuis dolentes neceſſariò	Λάϊνον· Ἀργεῖοι δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ ἀνάγκῃ
Pro nauibus pugnabant: dij uerò triſtes erant animo	Νηῶν ἠμύνοντο· θεοὶ δ᾽ * ἀκαχείατο θυμῷ
Omnes quotquot Danais in prælio adiutores erant.	Πάντες ὅσοι Δαναοῖσι μάχης ἐπιτάρροθοι ἦσαν.
Commiſerunt autem Lapithæ bellum & pugnam.	Σὺν δ᾽ ἔβαλον Λαπίθαι πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα.
Tum uerò Pirithoi filius fortis Polypœtes (bentem.	Ἔνθ᾽ αὖ Πειριθόου υἱὸς κρατερὸς Πολυποίτης
Haſta percußit Damaſum per galeam æreas malas ha-	Δουρὶ βάλεν Δάμασον κυνέης διὰ χαλκοπαρῄου·
Neq; uerò ærea galea prohibuit, ſed penitus tranſacta	Οὐδ᾽ ἄρα χαλκείη κόρυς ἔσχεθεν, ἀλλὰ διὰ πρὸ
Cuſpis ærea rupit os: cerebrum autem	Αἰχμὴ χαλκείη ῥῆξ᾽ ὀστέον, ἐγκέφαλος δὲ
Intus totum fœdatum eſt: domuitq; ipſum animoſum.	Ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
At deinde Pylonem & Ormenum interfecit,	Αὐτὰρ ἔπειτα Πύλωνα καὶ Ὄρμενον ἐξενάριξεν.
Filius autem Antimachi Leonteus, ramus Martis,	Υἱὸς δ᾽ Ἀντιμάχοιο Λεοντεὺς ὄζος Ἄρηος,
Hippomachum percußit haſtili ad balteum aſſecutus:	Ἱππόμαχον βάλε δουρὶ κατὰ ζωστῆρα τυχήσας.
Rurſum autem è uagina extracto enſe acuto,	Αὖτις δ᾽ ἐκ κολεοῖο ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ,
Antiphatem quidẽ primum irruẽs per multitudinem	Ἀντιφάτην μὲν πρῶτον ἐπαΐξας δι᾽ ὁμίλου,
Percußit cominus: hic autem ſupinus ſolo ſtratus eſt.	Πλῆξ᾽ αὐτοσχεδίην· ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ὕπτιος οὔδει ἐρείσθη·
Sed deinde Menonem & Iamenum & Oreſtem	Αὐτὰρ ἔπειτα Μένωνα καὶ Ἰαμενὸν καὶ Ὀρέστην,
Omnes cumulatos admouit terræ multos paſcenti.	Πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.

† γρ. ποιήσωνται

* γρ. ἀκαχήατο. γρ. θυμόν

COMMENTARIVS.

[illegible] Hos heroës anteà propter firmitatem, qua irruentes Troianos excipiebant ſolidis & immotis à tẽpeſtate quercubus comparabat: ſed ex illa ſola ſimilitudine otioſa & ſtupida quaſi firmitas tantùm poterat intelligi: proinde nunc aliam uſurpat, ut oſtendat quanta cum alacritate uenientes hoſtes repellerent. neque enim ſufficere uidebatur immotos illos ſtare, ut loco moueri non poſſent, niſi uim hoſtium & irruptionem retunderent.

[illegible] Hæc ſunt ſuperflua in hac comparatione, quod ad eius ἀπόδοσιν ſpectat. nullus enim Lapitharum cadit, ut etiam notat Euſtathius.

[illegible] Præcedens apri comparatio fuit ad Heroum illorum alacritatem innuendam, hoc eſt, ut ait Euſtathius, [illegible] hæc uerò ad frequentiam lapidum ex utraq; parte miſſorum ſignificandam. Ex utraq; parte dixi, iuxta illa quæ huic comparationi Homerus ſubijcit, [illegible] alioqui ex præcedẽtibus uidebatur de ſolis Græcis poſſe intelligi. Cõparatio ergo deſumpta eſt ex magna niuis copia, quæ uenti uehementis impetus in terram deijcit: illius niuis copiæ telorum frequentia, uentorum impetui Græcorum & Troianorum robur [illegible].

[illegible] Iudicatus eſt anteà ſtultus hic Aſius, quod cum equis in caſtra Græcorum irruperit: iam uerò impius iudicetur, qui ſpei ſuæ fruſtrationem in Iouem reijciat, aut eum ipſum mendacij inſimulet, quaſi oportuerit temeritatem illam inconſultã Iouis nutu felicitari, uel [illegible] unius aut alterius ſucceſſus ad uniuerſitatem ſit in argumentum trahendus, quod uitium eſt in Dialecticis: aut potius contra quod Iupiter uni Hectori hodierno die eſt pollicitus, de omnibus Troianis ſit accipiẽdum. Quòd autem unius Hectoris gloriæ ſtudeat Iupiter, & iam anteà patuit, & mox ipſe Homerus repetet. Itaq; & impia & [illegible] eſt hæc Aſij oratio: adde etiam impudentem, quæ ſummum rerum omnium moderatorem conuicijs audeat proſcindere.

[illegible] Veſpa prolem ſuam acriter tuetur, inde prouerbiũ illud quod refert Euſtathius, [illegible] de eo qui damnum ſibi conciliauit, [illegible] Vertendus Eraſmus in Adagio Crabrones irritare. Vbi tamẽ hic locus Homericus uidebatur adducendus, quod non factum eſt. Obſerua porrò de apibus etiam poetam in hac comparatione loqui, quibus etiam [illegible] tribuit, inde etiam ait Euſtathius manaſſe prouerbium, [illegible]: de ijs qui præter opinionem & inſperatò malo quodam afficiuntur, id eſt [illegible]. Hoc, ni fallor, Eraſmus prætermiſit. Porrò ſunt etiam alia quę eiuſdem ſunt cum illis ſententiæ ut, Capra gladium: Cornix Scorpium: Leonem ſtimulas: Octipedem excitas: Moues Camarinam: Anagyrum commoues. De quibus omnibus Eraſmus Adag. Chil. 1. Centur. 1. Addam quod ad σφῆκας attinet, locum Xenophontis ab iſto Homerico non omnino diſsimilem: [illegible] id eſt, Et ego, inquit, uideo etiam eos quicunq; crabrones excipere uolunt, ſiquidem euolantes conentur uenari, à multis feriri (crabronibus) Homerus & Xenophon eundem habent finem, τὸ [illegible]: rationem uerò non eandem, quia Homerici crabrones ſuæ prolis gratia, Xenophontei uerò ſimpliciter pro ſe depugnant.

[illegible] Hæc uerba indicant ſub illa mendaci exprobratione, & deniq; non præſtiti auxilij Troianis à Ioue querimonia, Aſium tacitè Iouem officij ſui uoluiſſe commonefacere: ut nimirum id ſibi præſtaret, quod generalius erat Troianis pollicitus, poſſetq; eius fretus ope Græcos iam profligare. Nam hoc omninò ſignificat, quod Poeta dicit Iouem non eſſe ab Aſio perſuaſum, additq; rationem, quam nos etiam anteà attigimus, quod non tam omnium Troianorum, nedum huius Aſij, quam ſolius Hectoris gloriæ uelificari [illegible].

Ἀργαλέον δέ με ταῦτα. Cum alias Poeta in graui & ardua quadam narratione Muſas ſoleat inuocare, nunc contrà difficultatem in ijs commemorandis, quæ in hac pugna geſta ſunt, tantam teſtatur, ut ad eam non mortalem Numine afflatum, ſed Numen ipſum requiri ſignificet: proinde à ſe hoc onus amouet, quia Deo ſoli id facile futurum ſit, ſibi uerò ad illud ſuſtinendum uires denegatas. Et hac ratione lectori cogitandum reliquit, quanta & quam uaria fuerint illa facinora, ut quæ mortalium oratione maiora ab illo cenſeantur. Sic plerunq; taſitientio, quod tamen in rei difficultate imprætatur, ſolet magis negotij grauitas augeri, quã ſi totum eloquentiæ Oceanum in eam explicandam effuderis. Porrò unde quæ infrà ad illas uoces, [illegible], annotabimus.

[illegible] Cur ignẽ circa muru lapideum accẽntum dicat Poeta, noſter Euſtathius ſic explicat. [illegible]

u ἐπι-

[illegible] Hæc ille, quæ nos integra deſcripſimus capiendæ eorum litis gratia, qui omnia perſpicue uolunt in Homero intelligere, idem noſtram diligentiam nihil imprudentia melius liceret excogitare quod rarò tamen nobis cōtigit.

[illegible] Atqui dicebas, Homere, non poſſe te facile hæc omnia, ac ſi Deus eſſes recenſere & tamen conflictus iſtos deſcribis. Non tamē eſt autem lectori qui hoc poſſet obijcere, teſtatum eſſe illam difficultatem Homerum, non quaſi penitus eam noluerit attingere ſed ut eò magis attentum lectorem haberet, qui intelligat quod ſit iam ſuſcepti ſui ſcribendi argumentum, quandoquidem ea ſolemus lubentius audire, quæ minus facilè poſſunt recenſeri: quia arduum & operoſum quippiam, & proinde dignum etiam auditu, præ ſe ferunt, quam quæ ſtudium ac diligentiam ſcriptoris uel narratoris minime deſiderant. Hic porrò notandum eſt, quanto ſtudio gentis ſuę Poeta teneatur, ut cui primam hāc particulam uictoriæ aſsignet, licet intelligat Troianis melius hoc erro die res ceſſuras, quam Græcis, quorum tamen inuictam fortitudinem his initijs teſtatur cum magna Aſiæ & eius ſociorum ignominia.

Ὄφρ' οἱ τοὺς ἐνάριζον ἀπ' ἔντεα μαρμαίροντα,
Τόφρ' οἱ Πουλυδάμαντι καὶ Ἕκτορι κοῦροι ἕποντο,
Οἳ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
Τεῖχός τε ῥήξειν καὶ ἐνιπρήσειν πυρὶ νῆας.
Οἳ ῥ' ἔτι μερμήριζον ἐφεσταότες παρὰ τάφρῳ.
Ὄρνις γάρ σφιν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
Αἰετὸς ὑψιπέτης ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων,
Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον,
Ζωὸν ἔτ' ἀσπαίροντα· καὶ οὔπω λήθετο χάρμης.
Κόψε γὰρ αὐτὸν ἔχοντα κατὰ στῆθος παρὰ δειρὴν,
Ἰδνωθεὶς ὀπίσω. ὁ δ' ἀπὸ ἕθεν ἧκε χαμᾶζε,
Ἀλγήσας ὀδύνῃσι, μέσῳ δ' ἐνὶ κάββαλ' ὁμίλῳ·
Αὐτὸς δὲ κλάγξας πέτετο πνοιῇς ἀνέμοιο.
Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν
Κείμενον ἐν μέσσοισι, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.
Δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς,
Ἕκτορ, ἀεὶ μέν πως μοι ἐπιπλήσσεις ἀγορῇσιν
Ἐσθλὰ φραζομένῳ, ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν,
Δῆμον ἐόντα παρὲξ ἀγορευέμεν οὔτ' ἐνὶ βουλῇ,
Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ, σὸν δὲ κράτος αἰὲν ἀέξειν.
Νῦν δ' αὖτ' ἐξερέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα,
Μὴ ἴομεν Δαναοῖσι μαχησόμενοι περὶ νηῶν.
Ὧδε γὰρ ἐκτελέεσθαι ὀΐομαι, εἰ ἐτεόν γε
Τρωσὶν ὅδ' ὄρνις ἦλθε περησέμεναι μεμαῶσιν
Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἐέργων,
Φοινήεντα δράκοντα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον
Ζωόν· ἄφαρ δ' ἀφέηκε πάρος φίλα οἰκί' ἱκέσθαι,
Οὐδ' ἐτέλεσσε φέρων δόμεναι τεκέεσσιν ἑοῖσιν.
Ὣς ἡμεῖς εἴπερ τε πύλας καὶ τεῖχος Ἀχαιῶν
Ῥηξόμεθα σθένεϊ μεγάλῳ, εἴξωσι δ' Ἀχαιοί,
Οὐ κόσμῳ παρὰ ναῦφιν ἐλευσόμεθ' αὐτὰ κέλευθα.
Πολλοὺς γὰρ Τρώων καταλείψομεν, οὕς κεν Ἀχαιοὶ
Χαλκῷ δῃώσουσιν ἀμυνόμενοι περὶ νηῶν.
Ὧδέ χ' ὑποκρίναιτο θεοπρόπος, ὃς σάφα θυμῷ
Εἰδείη τεράων, καί οἱ πειθοίατο λαοί.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκέτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·
Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.
Ὃς κέλεαι Ζηνὸς μὲν ἐριγδούποιο λαθέσθαι
Βουλέων, ἅς τέ μοι αὐτὸς ὑπέσχετο καὶ κατένευσε·
Τύνη δ' οἰωνοῖσι τανυπτερύγεσσι κελεύεις
Πείθεσθαι, τῶν οὔτι μετατρέπομ', οὐδ' ἀλεγίζω,
Εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Dum ij hos ſpoliabant armis ſplendidis,
Interea Polydamantē & Hectorē iuuenes ſequebātur,
Qui plurimi & fortiſsimi erant: geſtiebāt.n. maximè
Murumq; perrumpere, & incendere igne naues.
Hi adhuc deliberabant ſtantes apud uallum:
Auis enim ipſis ſuperuenit tranſire uolentibus,
Aquila altiuolans ad ſiniſtram populum retinens,
Cruentatum draconem geſtans unguibus immanem,
Viuum adhuc palpitantē: & nōdum oblitus eſt pugnæ:
Percuſsit enim ipſam tenentem ad pectus apud collum,
Reuolutus retrò: hæc autem à ſe dimiſit in terram,
Dolens doloribus, medium.n. deiecit in multitudinem,
Ipſa autem clangens auolauit flatibus uenti:
Troiani a horruerunt poſtquā uiderūt variū ſerpentē
Iacentē in medio ipſorū, Iouis portentū agidē habentis,
Iam tū Polydamas audacē Hectorē allocutus eſt aſtās:
Hector ſemp q̄dē quodāmodo me increpas in cōcionib.
Rectè monentem: quoniam neq; quidem neque decet
Popularem exiſtentem aliter dicere, neq; in Curia,
Neq; unquā in bello: tuam.n. potētiam ſemper augere:
Nunc autem rurſus dicā, ut mihi uidetur eſſe optimè:
Ne eamus cum Græcis pugnaturi pro nauibus.
Sic enim euenturum eſſe puto, ſi uerè quidem
Troianis hæc auis aduenit tranſire uolentibus
Aquila altiuolans, ad læuam populum coercens,
Cruentum ſerpentem portans unguibus ingentem,
Viuū: citò tamen dimiſit antequā ad charos nidos per-
Neq; perfecit portans ut daret pullis ſuis: (uenires,
Sic nos, etiamſi portas & murum Achiuorum
Ruperimus robore magno, cedantq; Achiui,
Non decenter à nauibus ueniemus per eaſdem uias.
Multos enim Troianorum reliquemus, quos Achiui
Ferro interficient, pugnantes pro nauibus.
Sic certè expoſuerit augur, qui manifeſtè animo
Norit prodigia: & ipſi paruerint populi. (Ector
Hūc.n. toruè intuitus allocutus eſt galea ornata He-
Polydama, tu quidem necdum mihi grata hæc dicis:
Noſti & aliud conſilium melius hoc excogitare.
Si autem uerè iam hoc de induſtria dicis,
Sanè iam tibi deinceps dij mentes perdiderunt ipſi,
Qui iubes Iouis quidem altitonantis obliuiſci
Conſiliorum, quæ mihi ipſe promiſit & annuit:
Tu uerò auibus alas expandentibus iubes
Obedire, quas minimè moror, neq; curo
Siue ad dextram uadant, uerſus auroramq; ſolemq;
Siue ad ſiniſtram iſtæ aduerſus occaſum obſcurum.

Nos

Nos autem magni Iouis pareamus conſilio,
Qui omnibus mortalibus & immortalibus imperat.
Vnum auſpicium optimum, pugnare pro patria,
Cur tu times bellum & pugnam?
Etſi enim alij circùm occidamur omnes
Naues ad Argiuorũ: tibi tamen non timor eſt pereũdi.
Non enim tibi cor audax in hoſtem, neq; pugnax.
Si uerò tu à pugna abſtinebis, uel alium
Clàm dehortans uerbis auertes à bello,
Protinus mea ab haſta percuſſus uitam amittes.
Ita fatus præceſſit: hi autem unà ſequebantur,
Clamore immenſo: inſuper autem Iupiter gaudens fulmine,
Excitauit ab Idæis montibus uenti procellam,
Quæ rectà in naues puluerem ferebat: ſed Græcorum
Stupefaciebat animũ: Troianis autem & Hectori gloriã da-
Huius iam prodigijs confiſi, atque robore, (bat:
Perfringere magnum murum Achiuorum tentabant.
Pinas quidẽ turriũ detrahebat, et diruebat ppugnacula,
Pylasq; prominentes uectibus auellebant, quas Græci
Primas in terra poſuerãt, ut eſſent ſuſtentacula turriũ.
Has illi abſtrahebant: ſperabant autem murũ Achiuorum
Rupturos eſſe, nondum tamen Danai cedebant uia:
Sed hi pellibus boum præmunientes propugnacula,
Feriebant ab ipſis hoſtes ſub murum euntes,
Ambo autem Aiaces hortantes in turribus,
Quaqua uerſum ibant robur concitantes Achiuorũ:
Alium blandis, alium duris uerbis
Increpabãt, quẽcunq; omnino à pugna ceſſantẽ uidiſſẽt:
O amici Argiuorum, quiq; eximius quiq; mediocris,
Quiq; deterior eſt, quoniam non omnes ſimiles
Viri in bello, nunc eſt opus omnibus,
Et uerò ipſi hoc cognoſcitis: nequis retrò
Vertatur ad naues minacem Hectora audiens,
Sed anterius procedite, & inuicem hortamini,
Si forſan Iupiter det Olympius fulminator
Pugnam, cum repulerimus hoſtes ad ciuitatẽ abigere.

Ἡμεῖς δὲ μεγάλοιο Διὸς πειθώμεθα βουλῇ,
Ὃς πᾶσι θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης,
Τίπτε σὺ δείδοικας πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα;
Εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι γε περικτεινώμεθα πάντες
Νηυσὶν ἐπ' Ἀργείων, σοὶ δ' οὐ δέος ἔστ' ἀπολέσθαι.
Οὐ γάρ τοι κραδίη μενεδήϊος οὐδὲ μαχήμων.
Εἰ δὲ σὺ δηϊοτῆτος ἀφέξεαι, ἠέ τιν' ἄλλον
Παρφάμενος ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις πολέμοιο,
Αὐτίκ' ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσεις.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο,
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, ἐπὶ δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
Ὦρσεν ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων ἀνέμοιο θύελλαν,
Ἥ ῥ' ἰθὺς νηῶν κονίην φέρεν· αὐτὰρ Ἀχαιῶν
Θέλγε νόον, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζε,
Τοῦ περ δὴ τεράεσσι πεποιθότες ἠδὲ βίηφι,
Ῥήγνυσθαι μέγα τεῖχος Ἀχαιῶν πειρήτιζον.
Κρόσσας μὲν πύργων ἔρυον, καὶ ἔρειπον ἐπάλξεις,
Στήλας τε προβλῆτας ἐμόχλεον, ἃς ἄρ' Ἀχαιοὶ
Πρώτας ἐν γαίῃ θέσαν ἔμμεναι ἔχματα πύργων.
Τὰς οἵγ' αὐέρυον, ἔλποντο δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν
Ῥήξειν, οὐδέ νύ πω Δαναοὶ χάζοντο κελεύθου,
Ἀλλ' οἵγε ῥινοῖσι βοῶν φράξαντες ἐπάλξεις,
Βάλλον ἀπ' αὐτάων δηΐους ὑπὸ τεῖχος ἰόντας.
Ἀμφοτέρω δ' Αἴαντε κελευτιόωντ' ἐπὶ πύργων
Πάντοσε φοιτήτην μένος ὀτρύνοντες Ἀχαιῶν·
Ἄλλον μειλιχίοις, ἄλλον στερεοῖς ἐπέεσσι
Νείκεον, ὅντινα πάγχυ μάχης μεθιέντα ἴδοιεν,
Ὦ φίλοι Ἀργείων, ὅς τ' ἔξοχος, ὅς τε μεσήεις,
Ὅς τε χερειότερος, ἐπεὶ οὔπω πάντες ὁμοῖοι
Ἀνέρες ἐν πολέμῳ, νῦν ἔπλετο ἔργον ἅπασι·
Καὶ δ' αὐτοὶ τόδε που γιγνώσκετε· μή τις ὀπίσσω
Τετράφθω ποτὶ νῆας ὁμοκλητῆρος ἀκούσας,
Ἀλλὰ πρόσω ἵεσθε, καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε,
Αἴ κε Ζεὺς δώῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς
Νεῖκος ἀπωσαμένους δηΐους προτὶ ἄστυ δίεσθαι.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Redit Homerus ad quinq; illa agmina, in quæ Troianum exercitum diſtributum uidimus, & à quibus ſe hic Aſius cum ſuis temere ſeiunxerat, docetq; qualis ſit eorum ſtatus in præſentia tamen Hectoris & Polydamantis meminit quatenus [illegible] mirum eorum, quibus præcipuæ copiæ erant commiſſæ, & à quibus cura totius exercitus pendebat: ab Hectore quidem quoad arma, à Polydamante uerò quoad conſilium. Repetit ergo Poeta illam narrationem ita, ut inde exordiatur, ubi antea deſierat [illegible] ctas enim copias tantùm antea in [illegible] progredientes ſimpliciter, quibus in ipſo progreſſus initio prodigium illud, de quo poſtea uidebimus, apparuerit. Facit autem nonnullos alacritate pergentes tum ad murum perrumpendum, tum ad naues comburendas. ſed paulum tamen [illegible] inopinatum illum prodigij euentum itaq; ad ipſas uallorum foſſas commoratos [illegible] nimirum attonitos quod modo rem in dubium ac deliberationem uocant, utrum foſſam traijciant, quandoquidem contrarium ſuadere prodigium uidebatur. Illud autem fuit huiuſmodi: Aquila à ſiniſtra uolans unguibus ingentem draconem comprehenſum tenebat, eumque adhuc palpitantem, nec pugnæ oblitum, ſed qui aquilam ad pectus prope ceruicem momorderit, unde illa eo abiecto auolauit. Hoc cum uiderent Troiani, ſine dubio malum ſibi illud portendere iudicabant, quia per aquilam Troianos, et Draconẽ Græcos interpretabantur: ut ita proinde in hac pugna futurum eſſet, ut cum ipſi iam à ſe deuictos Græcos ſperarent, & quaſi unguibus ſuis prehenderent, inſigne ab illis uulnus ac cladem acciperent, unde illi re infecta & cum dedecore aufugere cogerentur, ut etiam Polydamas in ſequentibus ſignificabit: ubi nos etiam plura dicemus.

ὄρνις γὰρ) Non pigebit ſimile ubi prodigium recitare, quod extat apud Cic. 1 de Diuinat.

Hic Iouis altiſoni ſubitò pennata ſatelles
Arboris è trunco ſerpentis ſaucia morſu
Subrigit ipſa feris transfigens unguibus anguem
Semianimum, & uaria grauiter ceruice micantem.
Quem ſe intorquentem lanians, roſtroque cruentans
Iam ſatiata animos, iam duros ulta dolores
Abiicit efflantem, & laceratum affligit in unda,
Seque obitu à ſolis nitidos conuertit ad ortus.

Apud Virgilium Aeneid. lib. 11. extat comparatio hinc tracta in hunc modum:

Vtque uolans altè raptum cum fulua draconem
Fert aquila, implicuitq; pedes, atq; unguibus hæſit.
Saucius at ſerpens ſinuoſa uolumina uerſat,
Arrectisq; horret ſquamis, & ſibilat ore,
Arduus inſurgens, illa haud minus urget adunco
Luctantem roſtro, ſimul æthera uerberat alis.

Quæ comparans Macrobius cum Homerico prodigio, Virgilius, inquit, ſolam aquilæ prædam refert, nec Homericæ aquilæ omen aduertit, quæ & ſiniſtra ueniens uincentium prohibebat acceſſum & accepto à captiuo ſerpente morſu, prædam dolore deiecit, factoq; tripudio ſoliſtimo, cum clamore dolorem teſtante præteruolat. Quibus omnibus uictoriæ præuaricatio ſignificabatur.

[illegible]) Ariſtot. hiſt. Anim. lib. 9 cap. 1 teſtatur, aquilæ cum dracone naturale eſſe diſſidium. Veſcitur enim, inquit, aquila anguibus. ac ipſum diſſidium tantum eſt, ut ubi primum draco aquilæ alarum crepitum auribus perceperit, in latebras ſtatim ſe abdat, ut Aelianus ſcribit. De eodem ac ſimul utriuſq; pugna Plin. lib. 10. cap. 4. in hunc modum prodit: Nec unus hoſtis [illegible]

n i (aquilæ

(aquilæ ſatis eſt(dixerat autem proxime de primi & ſecundi generis, hoc eſt Melanæeti & Pygargi aduerſus ceruũ pugna:ſed quæ hic aduerſus draconem deſcribitur pugna, aquilæ ſimpliciter tribuenda eſt, quod & alij authores faciunt, inquit Geſnerus. Albertus tamen non omnem aquilam cum dracone pugnare, ſed quoddam aquilæ genus eſſe putauit, quod uenatur ſerpentem quendam, qui draco generali uocabulo nominatur. Acrior eſt cum dracone pugna multoq; magis anceps etiamſi in aere. Quia hic conſectatur aquilæ auiditate maleficâ: at illa ab hoc rapit ubicunq; uiſum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita ſe implicans, ut ſimul decidat. Aquila, inquit Nicander, interprete Gillio, infeſto animo contra draconem pugnat: draco quidem ex fruticibus prodiens, facilè aut ouem aut leporem eripit ex unguibus aquilæ. Et interea dum hic cum aquila pugnat, lepus ſeſe in fugam dat, & draco ſiniſtra oculos in aquilam retorquens, eam perſequitur, quod in ſublime elatam attingere non poſſit. Pugnam illam etiam ex Virgilio in præcedenti annotatione commemorauimus. Porrò quod ad hoc prodigium attinet, ſciendum eſt aquilam auem diuinam cæteris, ac Ioui ſacram, quod auſpicijs ſit accommodatiſſima. Quorum exempla uaria poſſunt adduci. Fingitur Ioui aduerſus Titanas pugnanti proſperum auſpicium feciſſe, ut ſcribit Acron in Horatium, & Seruius in 9. Aeneid. ſed hic paulò diuerſè ab illo. Aquila, inquit, fingunt in bello Giganteo Ioui arma miniſtraſſe. Quoniam Iupiter & Saturnus reges fuerunt, ſed dum Iupiter cum patre Saturno haberet de agris contentionem, ortum bellum eſt: ad quod egrediens Iupiter, aquilæ uidit augurium: cuius cum uiciſſet auſpicio, fictum eſt quod ei pugnanti tela miniſtraſſet. unde etiam a felici augurio factum eſt, ut aquilæ militum ſigna comitentur. Aquila, inquit Feſtus, uolatu auſpicium facit. habes apud Suetonium in Augusto exempla duo. Octauius Auguſtus, inquit, cum luſtrum in campo Martio magna populi frequentia conderet, aquila eum ſæpius circumuolauit, tranſgreſſaq; in uicinam ædem, ſuper nomẽ Agrippæ ad primam literam ſedit. Et ibidem: Contractis, inquit, ad Bononiam triumuirorum copijs, aquila tẽtorio Octauij Auguſti ſuperſedens, duos coruos hinc & inde infeſtantes afflixit, & ad terram dedit, notante omni exercitu, futuram quandoque inter collegas diſcordiam talem, qualis ſecuta eſt, ac exitum præſagiente. Ex illa porrò auſpicia faciendi facultate Grammatici Græci [illegible] dictum aiunt ab α particula intenſiua, & [illegible], quod ualide & ſemper uera ſit ales ac felix in auſpicijs. Quæ de re alibi. Ut autem ad Homerum redeamus, quæritur, inquit Dydimus, cur cum Iupiter uictoriam Troianis conceſſurus ſit, infauſta nunc illis auſpicia immittat: infauſta enim ſunt ſiniſtra, dextra uerò fauſta. Quod ipſe ita ſoluit, ut hoc in Græcorum gratiam fecerit, hoc eſt demendi illis timoris gratia: non enim uolens eos odit, ſed ut Thetidi gratificaretur, uel ſi mauis Græca, [illegible]. Geſnerus uero hunc locum interpretatur in cap. de Aquila. Troianis, inquit, feliciter pugnantibus apud Homerum, & iam foſſam ac uallum Græcorum tranſituris, aquila ſiniſtra apparet, non tanquam infauſta auis, ut Scholiaſtes interpretatur cum alijs, qui aues ſiniſtræ infortunatæ ſint, ſed ad decipiẽdos Græcos quo minus illi ſibi cauerent, tanquam Troianorũ deſiderio non ſucceſſuro. Quã ſententiã nos paulo poſt examinabimus.

[illegible] Polydamas uiſo illo prodigio ſtatim coniecit quid portenderet: fuit enim augur præſtantiſſimus ex ſucceſsione paterna, ut alias docebimus. Cum ergo intelligat infauſta portendi Troianis, rem Hectori exponit, ac eum reliquaſq; copias a pugna deterret. Utitur autem exordio commodiſſimo antequam eum prodigium explicet, inſinuat ſe Hectori, ut facilius perſuaderet. ſiquidem intelligebat, bellicoſum & generoſum Heroem ab inſtituto iam pugnandi conſilio facile non poſſe dimoueri. Itaque ſic eum affatur, ut nos enarrauimus. Non eſt nouum, Hector, me in concionibus ſententiam meam, rectamq; illam explicare: ſed neq; tibi etiam nouum eſt mihi infeſtare, quaſi eas mihi dicendi partes ſuſcipiam, quæ uirum popularem non deceant. Cum ergo ſæpe mea conſilia ſoleas plerunque aſpernari, poſſem mihi hac quoq; in parte iam temperare ne mentem meã tibi apertam, ut parẽ præcedentibus repulſam non feram. Quia tamen negotium magni eſt momenti, dicam liberè quod ſentio, &c. Et hic notanda eſt uirî boni [illegible] qui nihil reticendum dicit, quo minus ſenſa animi ſui explicet, communem utilitatem unius aut alterius [illegible] anteponens. Habemus noſtris Gallijs plerique huiuſmodi Polydamantas, ſed proh dolor, quamplurimos etiam Hectoras, qui [illegible]. Et uix locum in humanioribus literis reperias, qui ſtatui Gallico meliùs accommodari poſſit, quã iſte. Atq; utinam Belgicis rebus quomodo nunc geruntur, minime reſpondeat, & dracones aquilam non mordeant, aut a leonibus lilia minime diſcerpantur. Deus opt. Max. meliora ominari nos ſinat. quicunque autem huic Hectori, qualem nunc depingit Polydamas, ſimiles ſunt male conſentiat & diſperdat ſceptroq; illo ferreo potentiſſimè conterat.

[illegible] Ex Geſneri ſententia, quam ante obſeruabamus, uidetur Polydamas male colligere hoc auſpicium eſſe infauſtum, ex eo argumento, quod ſiniſtrum ſit. Sed ut illud Geſneri interpretamentum ingenioſe excogitatum fateor, ita prudentem coniectorem hunc Polydamantem agnoſco & ex artis ſuæ peritia peritè de hoc negotio iudicantem, cuius ueritas etiam ex ipſo euentu cõprobabitur. Neq; illud refert quem in finem Iupiter hoc fecerit: cum enim res ipſa manifeſta ſit, in recondita non eſt anxius inquirendum. hoc eſt enim uere hariolari. Porro moueor ut in partes Didymi tranſeam, & hunc ſenſum ex hoc loco ſtatuo. Quamuis Iupiter hodierno die Hectoris gloriæ maxime faueat, tamen id quaſi cum moderamine facit: hoc eſt, non ad Græcorum internecionem, ſed quantum ad Achillis honorem conciliandum, ex pacto ſuo cum Thetide antea inito, ſufficiat. In eum ergo finem Hectori cæteriſq; Troianis, ſed potiſsimùm Hectori habenas laxat, & ſinit ipſum irruptione in Græcos facta eos in illas anguſtias redigere, in quas redactos illos poſtea uidebimus: cæterum gentem Græcam funditus perire non ſinet, propter etiam ipſum eundem Achillẽ, cuius gratia tanta ſtrages hominum oritur. Et hoc eſt quod aquila draconem uncis unguibus arreptum tenet: at Græci tandẽ Hectorem repellent, & hoc eſt quod Draco aquilam momordit, & libertati reſtituitur. Proinde conſtat, quàm temerè plenam de Græcis uictoriam Troiani ſibi promitterent. Quin etiam ſine dubio monitos de euentu huius pugnæ uoluit Troianos Iupiter, & hoc ipſum agnouit Polydamas: ſed fata, ut Poeticè iam in hoc Poeta loquamur, aliud ſtatuerant, quod ratum & immotum fuit. Hic ſe mihi diſputandi campus latiſſimus aperit, ſed nolumus [illegible].

[illegible]) Ne exiſtimaret Hector Polydamantem aliam ob cauſam hæc eloqui, quàm quia ita uere ſe res haberet, ſententiam ſuam omnium iudicio, qui in augurijs explicandis uerſati fuerint, ſubijcit: id tamen non dubitanter, ſed affirmatiue. quaſi dicat: Ne putes Hector, me iſta ſiue quod periculum belli ſimpliciter reformidem, aut quòd etiam Græcis faueam, à quibus hanc cladem uel imminere, ſed quod hoc mihi uere coniiciendum ex hoc prodigio relinquitur, quod ſine errore quilibet peritus augur eſt facile coniecturus.

[illegible] Quaſi dicat: Quanquam hoc ita expoſiturus ſit augur quilibet, quid tamen proderit, ſi durum & non audientem populum habuerit? dicit ergo Polydamas requiri in huiuſmodi negotio auditores, qui credant auguri hoc modo exponenti, alioqui enim nullus eſt expoſitionis illius futurus fructus, ſicut neque tibi me hoc expoſuiſſe proderit, ſi te morigerum & audientem non præbueris.

[illegible]) Quo animo Polydamanti Hector reſpondeat, docuit anteà Poeta, cum eum [illegible] fecit, & mox eius orationis aſperitas docebit. Primum iam in ipſo limine teſtatur gratum ſibi non eſſe Polydamantis conſilium, quaſi malum & pernicioſum. Quod illud autem tale cenſeat, indicant ſatis illa, [illegible]. Tum paulò progreſſus dementem eum appellat, qui a pugna recedere ſuadeat contra ipſius Iouis uoluntatem: ubi uitioſe argumentatũ Polydamanta uoluit. Hoc enim conteſſum, credendum eſſe Ioui iubenti naues accendere. At illud prodigium recedendum eſſe monet, ut uult quidem Polydamas. Ergo Ioui non credendum. Atque ita concluſiſſe Polydamantem ſtatuit Hector, falsò tamen, cum potius contra Ioui credendum eſſe uelit, ſiquidem illud prodigium ſit [illegible], ut anteà dixit Poeta. At Hector non de præſenti augurio loquitur, ſed de præcedentibus ſignis, quibus agnouit Iouem ſibi perſpicue fauere. Equidem fateor, ſed nihil obſtabat, quominus & hic etiam Iupiter aliud faciendum ſuadere uideretur: ac ſine dubio per hoc prodigium indicauit, quis eſſet futurus huius pugnæ exitus, neque tam in eum finem ut abſtineret à prælio Hector, quam ut intelligeret non adeò feliciter omnia ſucceſſura ac ſibi pollicebatur, ut non adeò directe ipſius Hectoris quàm Achillis gratia à Græcis auxilium ſuum ad Troianos transferat. Hoc enim tantùm inſtrumento utitur Iupiter ad conciliandum Achilli ſuo honorem debitum, prout ſexcenties monuimus. Proinde habuit quidem Hector cauſam fidendi Ioui, de cuius beneuolentia tot ſignis erat confirmatus: ſed Polydamas etiam ſuis rationibus, & quidem grauiſsimis ac certiſsimis non caruit, & quarum maior debuit eſſe apud Hectorem authoritas quàm fuerit, ſiquidem in his rebus poſteriora prioribus quodammodo, immò planè derogant, ut Iuriſconſultorum formulas uſurpemus. Ita poterat primum exiſtimari impulſiua Iouis uoluntas, quæ iam mutata reditum ab inſtituta uia ſuadeat. Sed Mauortij Hectoris ſpiritus prudenter monenti auſcultare non potuerunt. Eo ſiquidem ille argumento nitebatur, non eſſe temerè Ioui non credendum, qui cum huius negotij princeps quodammodo & author ſit, uix nunc ab illo deſiſtere iubeat, quaſi id ſummæ futurũ eſſet inconſtantiæ. Quod ut magis ſtabiliat & confirmet eleuat augurorum authoritatem, ac deprimit. quaſi illa nimirum fortuita ſint, & quibus fides nulla proinde ſit adhibenda. Hoc enim planè intellexiſſe uidetur, cum ſe illa non curare teſtatur, unde conſtat eum ipſa quaſi à Ioue miſſa minimè agnoſcere.

gnoſcere. Qui enim Iouis conſilio adhærere cupit, cum non eſt uerisimile illa aſpernaturū, quæ à Ioue proficiſci intellexerit. Quod id autem uelit maxime Hector, docent illa, [illegible] &c. Iam uero hæc diligenter ſunt attendenda, & cui potius hac in parte credendum, an Hectori an uero Polydamanti, & cuius loquentis perſonam ex utroque ſuſtineat Homerus. Et ut [illegible] ſoluamus, quod Homerum ſpectat, non dubito quin ipſe magis Polydamanti aſſentiatur, quam Hectori: enim ille etiam augurijs ſoleat rerum euentus deſignare: ut Troiani belli tempus & exitum ex illo augurio, quod antea Calchas in Græcorum concionem memorauit, ut alia præteream etiam, quæ in tota Poeſi Homerica obſeruari à diligente lectore poſſunt. Fuit enim illa antiquitas his rebus addictiſſima, quibus inſtrumentis, ni fallor, utebatur Diabolus, ut à uero Numinis cultu hominum animos auerteret: hoc eſt, ut his præſtigijs occupati illi, in ſecretiora cognitionis Dei adyta non penetrarent. Vt autem quid illud fuerit intelligamus, tota diuinatio ueterum paucis nobis eſt perſtringenda. Duo ſunt ergo, teſte Tull. 1. de Diuin. diuinandi genera: quorum unum naturæ eſt, alterum artis. Naturale ſunt, Somnia & uaticinationes: artis, aruſpicina, quæ & eadem extiſpicina appellatur, auguria, aſtrologia, ſortes. Aruſpicinæ inuentionem Plin. lib. 7. cap. 56. Delpho, auguriorum Tireſiæ Thebano, Aſtrologiæ Atlanti Libyæ filio tribuit. Sortium uerò inuentionem idem Tullius de Diuin. 2. cuidam Suffeno. Ita non unica tantùm ratione Serpens ille callidus miſeræ mortalitati illuſit, idq; per tot ſecula, ut Cimmerias gentis illius tenebras, nos qui iam ſub Sole uiuimus ſatis admirari, uel etiam deplorare non poſſimus. Videamus tamen exactiùs quantus fuerit ſtupor hominum in his diuinationibus, ex quibus tamen Ethnici ipſi Deos eſſe agnouerunt, adeò etiam in illa mendaciorum caligine Deus ueritatis umbrā percipi uoluit, ne penitus de mundo Veterator ille triumpharet. Primum Somniorum interpretatio pro genere diuinationis eſt habita cuius inuentorem Amphictyona tradit Plin. dicto lib. 7. cap. 56. Exiſtimarunt ſiquidem ueteres ut animam diuinum quippiam agnoſcebant, ſic poſſe etiam quieſcēte corpore & ſopito ſomno res futuras præuidere, quia tunc temporis libere functionibus ſuis utatur, ac quaſi cum cœleſtibus etiam corporibus in antiqua ſua domo communicet, & ibi omnia aperta uideat: ſiue quòd illi ſeſe rerū offerant in ſomnio imagines, ſiue quod etiam quæ iam præſentit euentura ipſamet diſcurrendo apud ſe intueatur, interdumq; obſcurè quaſi adhuc his corporeis compedibus ac tenebris impedita minus libere ac perſpicue omnia uideat, & id quaſi per ſpeculum, quod non ita ſæpe eſt [illegible], ut uera omnia corpora referat. Quod cum illi animaduerterent, quicquid in ijs obſcuri eſſet, illuſtrandi ac explicandi ſcientiam inſtituerunt. Atque illa quidem cæteris diuinationibus minus eſt reijcienda, quòd ea ſanctiſſimos etiam uiros præditos fuiſſe locupletiſſimè teſtentur ſacræ paginæ. Noſtris tamen temporibus eam temerè non admittimus, quia ſine dubio illa quoque in ſuperſtitionem degenerauit, ut promiſcue omnia ſomniorum genera ſint ueteres interpretati, ut ferè plus illis fidei quam ipſius Numinis uoci haberetur: tū etiam quod nihil ad generis humani ſalutem aut utilitatem declarandum reſtat, ſiue generatim ſiue ſpeciatim omnia examines, ac proinde neceſſarium nō ſit ea admittere, quorum uſus tanti momenti non ſit, immò qui uana religione homines alligare poſſet: quia cum in illis delectus eſſet adhibendus ut diuina ab humanis, & inter humana uana ac friuola à ueris & certis, aut e quibus ueritas ac certitudo quædam poſſet elici, diſtinguerentur: tamen ſine dubio id futurum non eſſet, quin ad quaſuis ineptias homines quaſi attoniti conſiſterent de rebus ſuis anxij & ſolliciti. Porrò non eſt hoc hominum curioſitati dandum, ut huiuſmodi ſcientiam publico calculo comprobemus. Neque tamen inficias ibo, poſſe interdum aliquid fructus ac emolumenti ex illa ſpeculatione manare, quod & exempla & frequens experientia docet: ſed hic auream mediocritatem aduoco, & ſingularem illam hominum modeſtiam, ne ea pro ueris & indubitatis haberi uelint, quæ tam incerta & inſtabilia eſſe poſſunt, ne contingentium perinde ac neceſſariorum ſcientiam ullam ſtatuamus. Quid de uaticinijs? Hic uerò illuſiſſe humano generi Serpentem illum ueteratorem manifeſte conuincas. Furore enim concitatos uates (ut Sibyllas & ſacerdotes) habuit illa antiquitas, qui in eo dementiæ ſtatu rerum euentus prædicebant: adde his oracula Apollinis, Ammonis & alia eiuſmodi: quibus tamdiu occæcatum mundum non tam mirari quàm lugere poſſum. Aliud eſt ſi de ueris prophetis ſermo inſtituatur, quorum nimirum Diabolus quoque ſimias & umbras habuit. Deo Opt. Max. laudes agimus immortales, cuius beneficio totus pene Orbis has nugas iam faſtidiuit: penè dixi, quia reſtant adhuc quædam partes, quibus nondum Sol ille æternus illuxit, quem tamen oramus ut radios quoque ſuos, & ueritatis lumen impertiatur. Sed Aruſpicina forſan plus ſtuporis in antiquis prodet quam Tages neſcio quis (Diabolus ni fallor, aut inſtrumentum Diaboli) arantem quendam in agro Tarquinienſi e locuit, à quo illa in uniuerſam Hetruriam deriuauit, ut ſcribit Tull. 2. de Diuin. Ea continet in ſe exta, fulgura & oſtenta, ut annotat Polydorus de Inuent. rerum lib. 1 cap. 24. mactata enim hoſtia ad aram, eaq; aperta quomodo cor, hepar & reliqua ſe haberent, inſpiciebant, ex eorumque habitu atque colore futura coniectabant: ut, quo die primùm in ſella aurea ſedit Cæſar, in boue quem immolauit, cor non apparuit: quod Cicero & Appianus lib. 2. de Bellis ciuilibus ſcribunt, ex quo futuram infelicitatem prædixerūt aruſpices. Oſtēta autem ſunt, cum aliquid præter naturam accidit, ut equa leporem pariens authore Herod. lib. 7. His etiam adduntur fulmina, fulgura & tonitrua. Virg. *De cœlo tactas memini prædicere quercus.* Auſpicia uerò uel auguria (quorū illa ab auibus inſpiciendis, hæc ab auiū garritu dicta ſunt) introducta ſunt, ut in hoc etiā genere animantiū fraudem & dolos ſuos Diabolus experiretur: quod feliciter ſuccessit, iam inde à Chaldæis, à quibus creditur ad Græcos, & ab iſtis ad Latinos ſcientia iſta dimanaſſe. Per quā tria fuerunt diuinandi genera: primum ex uolatu auium, quas præpetes uocabant: & hoc genus Phrygibus primis obſeruatū à Clemente dicitur. Deinde ex earum cantu, quæ oſcines dicebantur. Tertio earum guſtu. Et hoc tertium genus tripudio ſoliſtimo futura prædicebat: ſunt autem tripudia ſoliſtima, quoties oſſa quæ pullis dabatur, aliquo modo cadebat in ſolum, unde à ſolo ſoliſtimum dict. In quibus futilibus nugis pudet diutius immorari, proinde cachinnis tantum illas excipiemus, ſicut etiam aſtrologiam (quam nos hodie Iudiciariam uocamus: nam hæc tantùm pars aſtrologiæ à uiris pijs exploditur) & ſortes: quorum omnium copioſas refutationes qui uidere uolet, conſulat doctiſſimos Pici Mirandulæ ea de re commentarios. Nos iſta omnia in gratiam minus prouecti lectoris nudè delibauimus, & digitum ad fontem, ut dicitur, intendimus.

[illegible]) Hoc uidetur fuiſſe in auſpicijs obſeruatum, quam in partem uolarent, uel ad dextram nimirum, uel ad ſiniſtram: & hoc innuit hoc loco Hector. Manifeſtum eſt autem duas tantum partes hic nominari, dextram nimirum & ſiniſtram: quod tamen nonnulli non probabant. dicebant enim per [illegible] intelligi meridiem, per [illegible] ſeptentrionem. deinde orientem per illa, [illegible] occidentem per hæc, [illegible] ſignificari. Quod tamen Homeri ſententiæ, ut ego iudico, repugnat. Illud enim [illegible], hoc [illegible] explicat, ut dextera pars ſit oriens, ſiniſtra uerò occidens. Quæ fuit ſummorum etiam hominum opinio, ut diligēter obſeruat Hadrianus Iunius Animad. lib. 3. cap. 5. in hæc uerba (non grauor enim loca authorum ſæpe integra deſcribere, ut lectorib. quib. minor eſt librorum ſupellex conſulerem) In ſiderum curſu, inquit, orientem nominari dextram cœli partem, occiduā uero plagam, læuam ſiniſtramque, ex Hygini obſeruatione annotandum eſt. Vnde & Plinius lib. 2. cap. 8. Natur. hiſt. errantia ſidera læuum curſum mundi uerti, qui contrarium ſcribit. illo ſemper in dexteram præcipiti: cui conſentit & Ptolemæus. Eòdem ſpectat & Orphei uetuſtiſſimi Poetæ dictum, ſolem dextrum auroram producere, læuum noctem, dicentis. hoc eſt in oriente diem proferre, in occaſu noctem. Quid quod apud Græcos [illegible], id eſt læua dici [illegible] ſiue occidua, annotat diligentiſſimus Euſtathius? Quin & ex Ariſtotelis ſententia Chalcidius Timæi Platonici interpres, orientem dextram mundi partem ſtatuit. Atteſtatur itē Plutarchus lib. 2. de Philoſ. placitis, in hæc uerba: Pythagoras, Plato, Ariſtoteles, dextram mundi plagam orientalem eſſe dixerunt, unde motus initium exiſtat: occiduam uero læuam. At Empedocles dextram ſtatuit ab ea parte, qua ſolſtitium æſtiuum eſt. ſiniſtram, quā brumale. Similiter & Cleomedes, Græcus author, cuius opus nuper in lucem exijt, ſeptentrionem pro dextra ponit. Similiter Hetruſci aruſpices dextram nominabant ſeptentrioni ſubiectam, ſiniſtram meridiei expoſitam, quomodo & Poetæ accipiunt. Contra apud T. Liuium in Numa, augur regiones ab oriente ad occaſum determinans, dextras ad meridiem partes, læuas ad ſeptentrionem eſſe dixit. Sed hanc diſtinctionem ridet Arnobius libro aduerſus Gētes quarto, ſcribitq; pro ratione ſitus corporis, uariare mundi partes, uel læuas uel dextras: nam quicquid teres eſt, & ex omni parte rotunditate ſolida conuexum, definiri aliqua finis aut initij portione non poteſt. Itaq; cùm dicimus, inquit, hæc regio dextera eſt, illa læua, non ad mundi habitum dicimus: quia ſui ſimillimus totus eſt, ſed ad poſitionem noſtram ſitumq; reuocamus. Hæc ille. quibus addi poterat hic locus Homericus, qui etiam lucem ex præcedentibus accipit. Eandem porrò diſtinctionem partiū in cœlo uellicat Picus Mirandula lib. 6. Exam. doct. uanit. Gent. cap. 9. Io. Scotus in ſecundo Sententiarum commentario cenſet in cœlo ex natura rei non eſſe dextrum ſiue ſiniſtrum.

[illegible]) Pia quidem eſt Hectoris ſententia, qua ſtatuit Iouis conſilio parendum. ſed ſi ad ueterum illorum normam pietatem exigimus, nimis piè aut non ſatis piè fecit, qui hoc etiam prodigium à Ioue immiſſum plane eſt aſpernatus. Et hic locus docet, pleroſque pietatis prætextu in impietatem contrà ſæpiſſimè impingere, & tunc uerè eſt exceſſus pietatis, ut hodierno die, qui Chriſtum ſeruatorem noſtrum plus æquo extollunt, aut eius humanitati nimis tribuunt. Quorum quidem opinio uidetur ſpeciē pietatis præ ſe ferre, quia pium eſt de Deo honorificè & magnificè ſentire. ſed tamen reuerà [illegible] habent, immò, nequid grauius

n 3 dicam

dicam, impiam pietatem. Sic etiam Hector, dum nimis Iouis conſilio addictus eſſe cupit, quod pij erat hominis, errat, quòd ne aſtu quoq; hoc prodigium pro diuino agnoſcat.

εἷς οἰωνὸς ἄριστος. Hunc uerſum Ariſtot. lib. 2. Rhet. inter ſententias enumerat. Abijt autem in prouerbium, quo utuntur Tullius & Plinius in Epiſtolis. Porrò, ut annotat Eraſmus Chiliad. 3. Cent. 1 prou. 57. hanc Hectoris ſententiam expreſsiſſe uidetur Q. Fabius Maximus apud Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm eſſet augur, dicere auſus eſt, optimis auſpicijs ea geri, quæ pro reip. ſalute fierent: quæ contra Rempub. ferrentur, contra auſpicia ferri. Placet adducamus (quod non erit ἄκαιρον) exemplum Moſolami Iudæi, ut uideat lector quanti auſpicia ſint facienda. Is ergo, ut ſcribit Ioſephus lib. 1. Antiq. contra Appionem ex Hecatæo, cum in bello eſſet, & uates quidam dum iter facerent, ſtatim iuſsiſſet omnes eatenus conſiſtere, quoad ex aue, quæ in proximo erat, augurium ageret: tacitus ſumpto raptim arcu, ac emiſsis ſagittis, auem interemit: ac uati & nonnullis alijs id iniquo animo ferentibus: Quid furitis, inquit, mali Dæmones? hæc enim auis ſuæ ipſius ſalutis neſciens, ueſtri itineris euentum nobis potuit prædicere? ſi enim præſcire futura potuiſſet, in hunc locum nequaquam ueniſſet, metuens ut ſagittis a Moſſolamo Iudæo peteretur.

τίπτε σὺ δείδοικας) Polydamanti accidit, quod ijs qui cùm ex prudentia iudicant, periculum aliquod non eſſe ſubeundum ignauiæ ſuſpicionem incurrunt. Illud enim ei Hector exprobrat, quod timore tantum perculſus à pugna reliquos deterreat. Sed exitus negotium probabit, & Hectoris calumnia innoteſcet, ac ſincerus Polydamantis animus.

εἴπερ γάρ τ' ἄλλοι) Sarcaſmus eſt ſatis acerbus, qui ita eſt concipiendus. Cur, inquit Hector ad Polydamantem, bellum ac pugnã reformidas? an quòd te illic moriturum metuis? Atqui ignauis & timidis, qualem ego te ſentio, id minimè accidit: ſiquidem illi periculum illud mortis non ſubeunt, quod te etiam detrectantem iam uideo. Sine ergo nos pugnam inire, quandoquidem tibi, ut potè timenti, res erit ſalua & integra, cui in hoſtes irruendi animus non ſuppetat. Subijcit tamen imperiosè Hector, iubere ſe ut Polydamas pugnet: alioqui ſi à prælio abſtinuerit, aut quenquam alium clanculum dehortetur, mortem illi minitatur. Quod ex eius ſententia fuit grauiſsimum: cum enim arbitraretur id ſponte non optare Polydamantem, longe grauius ei futurum putat hoc imperium, ut qui hoc inuitus præſtare cogatur.

ὣς ἄρα φωνήσας) Hic terminatur colloquium illud Hectoris & Polydamantis, ſed ita tamẽ, ut neſcias qualis fuerit exitus, niſi præreptam ex feſtinatione Hectoris Polydamanti reſpondendi poteſtatem, uel Hectori Polydamantem aſſentiſſe: ſiue id minarum illius metu, ſiue quòd timidi & ignaui opinionem detrectaret.

ἐπὶ δὲ Ζεὺς) Si iam Iupiter Troianis manifeſte fauet, quid profuit deterrere illos præcedenti prodigio? Scilicet, ut iam monuimus, noluit eos illa ratione deterrere, ſed tantum de huius pugnæ exitu monere, ne ſe planè Græcorum hoſtem profiteretur: nunc uerò maiores addit Hectori reliquiſq; Troianis animos, ne ab incœpto deſiſtant, cum nouo hoc diuinæ beneuolentiæ teſtimonio confirmentur. Quod etiã accidit, mox enim à Poeta expugnatio muri Græcorũ & utriuſq; hoſtis cõflictus in ea admiſſus deſcribitur.

ἶφι βίηφι. Hoc ambiguitatem habet, quia poteſt & de Ioue & de Troianis intelligi, ut dicas confiſos Iouis robore Troianos, uel ſuo proprio, ſic Græcorum murum aggredi. Exiſtimo tamen meliùs de Troianis dici ex illo loco qui ſequitur,

——τοὶ δ' ἐπὶ κάρτεϊ αὐτοῖς ἱέμενοι περόωσι διὰ ῥήγματα ἰέναι ἔσω.

ἀμφοτέρω δ' Αἴαντε. Cur has partes Aiacibus defendendi murum tribuat, duplicem eſſe cauſam puto: primùm, quod ad maiorem natu attinet, quia cum talem nobis proponit Poeta, ut in ſtatiua pugna quam in campeſtri ſit præſtantior, proinde hic quoq; eum conſentaneum fuit alacriùs ſe reliquis omnibus gerere. Quod ad minorem Aiacem, qui Oileus dicitur, attinet, cum etiam in hoc officio principem locum tenentem facit, quia fratrem deſerere non potuit: unde eos ſemper in prælijs ita coniungit, ut mutuas auxilij operas inuicem ſibi præſtent: quod peroptimè deſcribetur inf. lib. 13.

ἄλλον μειλιχίοις) Alias, neque id rurſus ita pridem, ſimilia loca explicauimus. Ea lector, ſi uelit, conſulat: ne nos ad faſtidium omnia repetamus. Vid. ſup. pag. 179. ad finem.

ὦ φίλοι Ἀργείων. Hæc Aiacis oratio ualde eſt præſenti negotio accommodata: primùm, quòd non ita prolixa ſit: deinde, quod optimè ſermonem uniuerſaliter ad omnes milites dirigat, nulla præſtantiorũ habita ratione, quandoquidẽ in hac ſtatiua pugna omnium auxilia requirantur, hoc eſt in illa ſtatiua pugna, cum aliàs ἐν πολέμῳ ſoleat eſſe meliorum militum delectus: quod apparuit in Græci exercitus inſtructione, ideo dicit, ἐπεὶ οὔπω πάντες ὁμοῖοι ἐν πολέμῳ. Quaſi πολέμῳ & πεδίῳ opponat.

Ὣς τώγε προβοῶντε μάχην ὤτρυνον Ἀχαιῶν.
Τῶν δ' ὥστε νιφάδες χιόνος πίπτωσι θαμειαὶ
Ἤματι χειμερίῳ, ὅτε τ' ὤρετο μητίετα Ζεὺς
Νιφέμεν ἀνθρώποισι, πιφαυσκόμενος τὰ ἃ κῆλα,
γρ. κοιμίσας * Κοιμήσας δ' ἀνέμους χέει ἔμπεδον, ὄφρα καλύψῃ
Ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς καὶ πρώονας ἄκρους,
Καὶ πεδία λωτοῦντα, καὶ ἀνδρῶν πίονα ἔργα,
Καί τ' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς κέχυται, λιμέσιν τε καὶ ἀκταῖς,
Κῦμα δέ μιν προσπλάζον ἐρύκεται. ἄλλα τε πάντα
γρ. ἀλῦται † Εἰλύαται καθύπερθ' ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος.
Ὣς τῶν ἀμφοτέρωσε λίθοι πωτῶντο θαμειαί,
Αἱ μὲν ἄρ' ἐς Τρῶας, αἱ δ' ἐκ Τρώων ἐς Ἀχαιοὺς
Βαλλομένων. τὸ δὲ τεῖχος ὕπερ πᾶν δοῦπος ὀρώρει.
Οὐδ' ἄν πω τότε γε Τρῶες καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ
Τείχεος ἐρρήξαντο πύλας καὶ μακρὸν ὀχῆα,
Εἰ μὴ ἄρ' υἱὸν ἑὸν Σαρπηδόνα μητίετα Ζεὺς
Ὦρσεν ἐπ' Ἀργείοισι λέονθ' ὣς βουσὶν ἕλιξιν.
γρ. πάντοσ' ἴσην Αὐτίκα δ' ἀσπίδα μὲν πρόσθ' ἔσχετο † πάντοσ' ἐΐσην,
γρ. χρυσείην Καλὴν, * χαλκείην, † ἐξήλατον, ἣν ἄρα χαλκεὺς
γρ. ἐξήλατο † Ἤλασεν, ἐντοσθεν δὲ βοείας ῥάψε θαμειάς.
Χρυσείοις ῥάβδοισι διηνεκέσιν περὶ κύκλον.
Τὴν ἄρ' ὅγε πρόσθε σχόμενος, δύο δοῦρε τινάσσων
Βῆ ῥ' ἴμεν ὥστε λέων ὀρεσίτροφος, ὅς τ' ἐπιδευὴς
Δηρὸν ἔῃ κρειῶν, κέλεται δέ ἑ θυμὸς ἀγήνωρ,
Μήλων πειρήσοντα, καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
Εἴπερ γάρ χ' εὕρῃσι παρ' αὐτόφι βώτορας ἄνδρας
Σὺν κυσὶ καὶ δούρεσσι φυλάσσοντας περὶ μῆλα,
Οὔ ῥά τ' ἀπείρητος μέμονε σταθμοῖο δίεσθαι·

Sic hi proclamantes pugnã excitabant Achiuorum:
Horum autem, ſicut grandines niuis cadunt crebrò
Tẽpore hyemali, quando motus eſt cõſiliarius Iupiter
Ad ningendum hominibus, oſtentans ſua tela.
Sopitis uero uentis fundit firmiter, donec operiat
Celſorum montium uertices & prominentias ſummas,
Et campos herboſos, & uirorum læta opera:
Et ſuper maris cani funduntur portubus & littoribus:
Fluctus .a. ipſam niuẽ allidens prohibet, aliaq; omnia
Operiuntur deſuper, quando ingruit Iouis imber:
Sic horum utrinq; lapides uolitabant frequentes,
Hi quidẽ ad Troianos, illi autem à Troianis ad Græcos
Iacientibus: murũ aũt ſupra omnẽ ſtrepitus ortus eſt.
Neq; dum Troiani & illuſtris Hector
Muri perrupiſſent portas & longum uectem,
Niſi filium ſuum Sarpedona conſiliarius Iupiter
Mouiſſet in Argiuos, ut leonẽ in boues curuc gradiẽtes.
Statim .a. ſcutum quidem antè tenebat undiq; æquale,
Pulchrũ, aneũ, lamina area extrinſecus obductũ, q̃d fa
Pat auerat: intus .a. pelles bouinas aſſuit ſpiſſas, (ber
Aureis uirgis longis circa orbem (clypei)
Hoc hic antè tenens, duo haſtilia quatiens
Perrexit ire, ſicut leo in montib. nutritus, qui indigens
Diu ſit carniũ, impellit autem ipſum animus ſuperbus
Oues tentaturum, etiam in denſam caulam ire:
Etſi enim inuenerit apud ipſas paſtores uiros,
Cum canibus & haſtis cuſtodiam agentes circa oues,
Haud tamen non facto periculo ſuſtinet à ſtabulo pelli:

Sed

Sed is aut rapuit tranſiliens, aut & ipſe	Ἀλλ' ὅγ' ἄρ' ἢ ἥρπαξε μετάλμενος, ἠὲ καὶ αὐτὸς
Vulneratus eſt inter primos ueloci à manu iaculo.	Ἔβλητ' ἐν πρώτοισι θοῆς ἀπὸ χειρὸς ἄκοντι·
Sic tunc diuinum Sarpedonem animus impulit	Ὥς ῥα τότ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα θυμὸς ἀνῆκε
Murum inuadere, perq́ rumpere propugnacula.	Τεῖχος ἐπαΐξαι, διά τε ῥήξασθαι ἐπάλξεις.
Statim autem Glaucum allocutus filium Hippolochi:	Αὐτίκα δὲ Γλαῦκον προσέφη παῖδ' Ἱππολόχοιο,
Glauce, cur autem nos honoramur maximè.	Γλαῦκε, τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα
Seſsioneq́ carnibusq́ & plenis poculis	Ἕδρῃ τε, κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις δεπάεσσιν,
In Lycia, omnes autem, deos tanquam, nos inſpiciunt,	Ἐν Λυκίῃ, πάντες δὲ θεοὺς ὡς εἰσορόωσι,
Et prædium incolimus magnum Xanthi iuxta ripas,	Καὶ τέμενος νεμόμεσθα μέγα Ξάνθοιο παρ' ὄχθας,
Amœnum ſoli arboribus conſiti, & arui frugiferi?	Καλὸν, φυταλιῆς καὶ ἀρούρης πυροφόροιο;
Quare nunc oportet Lycios inter primos exiſtentes	Τῷ νῦν χρὴ Λυκίοισι μετὰ πρώτοισιν ἐόντας,
Stare, & pugnæ ardentis intereſſe,	Ἑστάμεν, ἠδὲ μάχης καυστειρῆς ἀντιβολῆσαι,
Vt aliquis ſic dicat Lyciorum accuratè armatorum:	Ὄφρα τις ὧδ' εἴπῃ Λυκίων πύκα θωρηκτάων,
Nequaquam inglorij Lyciam adminiſtrant	Οὐ μὰν ἀκληεῖς Λυκίην κάτα κοιρανέουσιν
Noſtri reges: eduntq́ pingues oues,	Ἡμέτεροι βασιλῆες, ἔδουσί τε πίονα μῆλα,
Vinumq́ electum dulce: ſed ſanè & uires ſunt illis	Οἶνόν τ' ἔξαιτον, μελιηδέα, ἀλλ' ἄρα καὶ ἲς
Validæ, quoniam Lycios inter primos pugnant.	Ἐσθλὴ, ἐπεὶ Λυκίοισι μετὰ πρώτοισι μάχονται.
O amice ſiquidem enim bellum hoc deuitantes	Ὦ πέπον, εἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυγόντε,
Perpetuò iam eſſemus expertesq́ ſenij immortalesq́	Αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε
Futuri, neq́ ipſe quidem inter primos pugnarem,	Ἔσσεσθ', οὔτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην,
Neq́ te mitterem pugnam ad illuſtrem:	Οὔτε κε σὲ στέλλοιμι μάχην ἐς κυδιάνειραν·
Nunc uerò quandoquidem fata inſtant mortis	Νῦν δ' ἔμπης γὰρ κῆρες ἐφεστᾶσιν θανάτοιο
Infinitæ, quas non licet effugere hominem neq́ euitare:	Μυρίαι, ἃς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι,
Eamus, uel alicui gloriam dabimus, uel aliquis nobis.	Ἴομεν, ἠέ τῳ εὖχος ὀρέξομεν, ἠέ τις ἡμῖν.

χ. ἀκλεέες

COMMENTARIVS.

τῶν δ' ὥστε νιφάδες: Ex hoc loco facilè obſeruare licet, quàm ſit fœcundum Homericum ingenium & locuples Poëſis. Siquidē hanc eandem comparationem anteà in ſimili negotio uſurpauit, ſed ibi longe anguſtius, hic uerò fuſius. Tota autem uis comparationis in eo ſolo uocabulo ταρφειαί, conſiſtit: cætera ſunt tantum ornamenta. nam huic grumorum niualium crebritati multitudo lapidum utrinque iactatorum comparatur.

ἤματι χειμερίῳ. Non eſt otioſa hæc temporis circunſtantia, quia uiſus eſt quidem uere & autumno etiam niuoſus aër interdum, ſed ſine magna niuis copia.

οὐδ' ἂν ἄρα πω, Ergo non ſolius Hectoris gloriam procurat hodierno die Iupiter, immò ei multum iam detrahit, ut pote cuius auxilium ſolum ad perrumpendum hunc murum ſufficiat, unde Sarpedonis opera fuit adhibenda. Quid nos adhæc? Ego quidem nihil aliud habeo quod reſpondeam, niſi non eſſe reſtringendum illud ad ſolum Hectorem, ſed etiam ad omnes Troianos, atque adeò ad reliquas copias auxiliares, quibus Sarpedonem præeſſe antea uidebamus. Deinde non obſtare, quin cæteri quoque duces ac milites præter Hectorem fortiter ſe in hac pugna gerant, & tamen eorum facta ad Hectoris gloriam redundent, quaſi nimirū principem locum in exercitu obtinentis: quæ μετωνυμικὴ loquendi formula ſatis eſt uulgaris, ut militum geſta Ducis uirtuti tribuantur. Præterea cauſam etiam habet Iupiter, cur Sarpedoni decus & laudem conciliet, quòd eius nimirum ſit pater: quin fortaſſe dicas plus illi quam Hectori fauere ea ratione, quòd ex paterno affectu Sarpedoné diligat, Hectorem uerò aſcititia quadam, & non natiua beneuolentia ad alium uidelicet finem, quam ut directè ei bene uelit. Addam poſſe hoc etiam ita intelligi, ut Hectori nondum gloriam illam, quam molitur Iupiter, tribuat: proinde cùm tempus illud nondum acceſſerit, nihil referre quoniam alijs quoque, præcipuè uerò ſuis faueat Iupiter. Id poteſt probari ex uerbis quæ poſtmodum ſubiecit Poeta.

ὣς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε, πρίν γ' ὅτε δὴ Ζεὺς κῦδος ὑπέρτερον Ἕκτορι δῶκε.

βῆ ῥ' ἴμεν) Hic rurſus fœcunditas Homerica apparet, quod hanc leonis comparationem amplificat, quam anteà paucis complectebatur. ... niſi quod ibi boues, hic uerò oues ſunt leonis ſubiectum.

ὅς τ' ἐπιδευής) Similes comparationes alibi habet Poeta de leone, in quibus docet, eum impaſtum eſſe crudeliſsimum quod nos etiam alibi illuſtrauimus.

Γλαῦκε τίη δὴ νῶϊ, Non fuit ſatis Sarpedoni, ſi ipſe ſolus in Græcos faceret impetum, niſi eódem quoque fratrem Glaucum impelleret. quòd non minus illius quam ſuæ propriæ laudi inhiet, propter coniunctos utriuſq; fratris animos. Itaq; ubi ſe repentina quadam ad pugnandum alacritate inflammatum ſenſit (quod fuit Iouis opus, ut poteſt, ni fallor, colligi ex præcedétibus) Glaucum affatur, hortaturq́, illum, ut ijſdem ſtimulis gloriæ pungi ſe ſinat. Quem ad finem duo argumenta, quantum obſeruare poſſum, adhibet. Primum præcedentis uitæ commemorationem, qualem illi antea in Lycia uixerunt, honorificam nimirum, ut mox dicemus. Eius argumenti uis ita contorquetur, decere ut qui cæteris in rebus honoribus afficiuntur, pacis uidelicet tempore in rebus quoque bellicis principem laudem & gloriam rerum geſtarum ſplendore aucupentur. Turpe enim ibi in primis, hic in poſtremis eſſe. Quales uerò tandem illi honores extiterunt? Vt in epulis primi conſideant, maiori & præſtantiori carnium portione, plenioribúſque poculis donentur, à populo Deorum uice ſuſpiciantur, frugifera deniq; prædia incolant. Itaq; Sarpedon hoc captat, ne obijci ſibi & Glauco à militibus non poſsit, ſe diuitijs immenſis ad placitum frui, cæterùm imbelles & ignauos eſſe. Atque hoc quidem primum fuit argumentum. Secundum ita concipitur: Etiam ſi, inquit Sarpedon, à pugna abſtinuerimus, non ſumus tamen immortales futuri: hoc enim ſi mihi eſſet exploratum non obiturum me mortem extra bellum, ſane & ego domi me continerem, neq; his me intermiſcere prælijs: cum tamen ea ſimus conditione, ut nos infinita mortis pericula circumſiſtant, fruſtra præſens illud effugerimus. Vbi nota quam ſit diuerſus Sarpedon ab Achille Homerico, qui cùm ſe domi diutiſsimè uicturum certò ſciret: tamen in bello maluerit occumbere, gloriam ſcilicet uitæ anteponens.

πάντες δὲ θεοὺς) Quaſi dicat: Turpe eſt nos quaſi in Deorum numero collocari, nunc uiros fortes eſſe nolle. Sunt porrò Reges non ſolum ἀρχηγοὶ, ... ſed & ... quod Reges ſubinde commonefacere debet, ut ſe dignos appellatione tanta præſtent. Præſtabunt autem, ſi pietatem, ſi iuſtitiam re ipſa, non ſolum anagrammate exercuerint.

ἠέ τῳ εὖχος) Modeſtè facit Sarpedon qui ambiguè de pugnæ exitu pronunciat, quaſi non minus ipſemet occumbere poſsit quàm alios propria manu perimere. Gloriæ autem caput in eo ponit, uidelicet eius reſpectu qui hoſtem profligat, & mori alicuius manu, hoc interficienti dare gloriam appellat Poeta hoc loco & alibi ſæpiſsimè.

Sic dixit: neq́ Glaucus auerſus eſt, neq́ nō obediuit.	Ὣς ἔφατ', οὐδὲ Γλαῦκος ἀπετράπετ', οὐδ' ἀπίθησε.

Τὼ δ' ἰθὺς βήτην Λυκίων μέγα ἔθνος ἄγοντε,
Τοὺς δὲ ἰδὼν ῥίγησ' υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς.
Τοῦ γὰρ δὴ πρὸς πύργον ἴσαν κακότητα φέροντες.
Πάπτηνε δ' ἀνὰ πύργον Ἀχαιῶν, εἴ τιν' ἴδοιτο
γρ. ἀμύνῃ Ἡγεμόνων, ὅς τίς οἱ ἀρὴν ἑτάροισιν * ἀμύναι·
Ἐς δ' ἐνόησ' Αἴαντε δύω πολέμου ἀκορήτω
Ἑσταότας, Τεῦκρόν τε νέον κλισίηθεν ἰόντα
Ἐγγύθεν· ἀλλ' οὔπως οἱ ἔην βώσαντι γεγωνεῖν·
Τόσσος γὰρ κτύπος ἦεν, ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἷκε,
Βαλλομένων σακέων τε καὶ ἱπποκόμων τρυφαλειῶν,
γρ. ἐπώχετο Καὶ πυλέων. πάσας γὰρ † ἐπώχατο, τοὶ δὲ κατ' αὐτὰς
Ἱστάμενοι πειρῶντο βίῃ ῥήξαντες ἐσελθεῖν.
Αἶψα δ' ἐπ' Αἴαντα προΐει κήρυκα Θοώτην,
Ἔρχεο δῖε Θοῶτα, θέων Αἴαντε καλεσσον
Ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον (ὃ γάρ κ' ὄχ' ἄριστον ἁπάντων
Εἴη, ἐπεὶ τάχα τῇδε τετεύξεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Ὧδε γὰρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγοί, οἳ τὸ πάρος περ
Ζαχρηεῖς τελέθουσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας)
Εἰ δέ σφιν καὶ κεῖθι πόνος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
Ἀλλά περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἑσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας,
Βῆ δὲ θέειν παρὰ τεῖχος Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·
γρ. Αἴαντι Στῆ * δὲ παρ' Αἰάντεσσι κιών, εἶθαρ δὲ προσηύδα,
Αἴαντ' Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων,
Ἠνώγει Πετεῶο διοτρεφέος φίλος υἱὸς
Κεῖσ' ἴμεν, ὄφρα πόνοιο μίνυνθά περ ἀντιάσητον·
Ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον (ὃ γὰρ κ' ὄχ' ἄριστον ἁπάντων
Εἴη, ἐπεὶ τάχα κεῖθι τετεύξεται αἰπὺς ὄλεθρος·
Ὧδε γὰρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγοί, οἳ τὸ πάρος περ
Ζαχρηεῖς τελέθουσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας)
Εἰ δὲ καὶ ἐνθάδε περ πόλεμος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
Ἀλλά περ οἶος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἑσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε μέγας Τελαμώνιος Αἴας.
Αὐτίκ' Ὀϊλιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἶαν, σφῶϊ μὲν αὖθι σὺ καὶ κρατερὸς Λυκομήδης
Ἑσταότες Δαναοὺς ὀτρύνετον ἶφι μάχεσθαι·
Αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' εἶμι, καὶ ἀντιόω πολέμοιο·
Αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπαμύνω.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη Τελαμώνιος Αἴας,
Καί οἱ Τεῦκρος ἅμ' ᾔε κασίγνητος καὶ ὄπατρος·
Τοῖς δ' ἅμα Πανδίων Τεύκρου φέρε καμπύλα τόξα.
Εὖτε Μενεσθῆος μεγαθύμου πύργον ἵκοντο,
Τείχεος ἐντὸς ἰόντες, ἐπειγομένοισι δ' ἵκοντο.
Οἱ δ' ἐπ' ἐπάλξεις βαῖνον, ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσοι,
Ἴφθιμοι Λυκίων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες·
Σὺν δ' ἐβάλοντο μάχεσθαι ἐναντίον, ὦρτο δ' ἀϋτή.
Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἄνδρα κατέκτα
Σαρπήδοντος ἑταῖρον Ἐπικλῆα μεγάθυμον,
Μαρμάρῳ ὀκριόεντι βαλών, ὅ ῥα τείχεος ἐντὸς
Κεῖτο μέγας παρ' ἔπαλξιν ὑπέρτατος· οὐδέ κε μιν ῥέα
γρ. χείρεσσ' ἀμφοτέρῃς ἔχοι Χείρεσσιν † ἀμφοτέρῃσι φέροι ἀνὴρ οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ'· ὃ δ' ἄρ' ὑψόθεν ἔμβαλ' ἀείρας.
γρ. ἢ χειρὶ μιῇ τῇ ἑτέρῃ φέροι Θλάσσε δὲ τετράφαλον κυνέην, σὺν δ' ὀστέ' ἄραξε
Πάντ' ἄμυδις κεφαλῆς· ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι ἐοικὼς
Κάππεσ' ἀφ' ὑψηλοῦ πύργου, λίπε δ' ὀστέα θυμός.
Τεῦκρος δὲ Γλαῦκον κρατερὸν παῖδ' Ἱππολόχοιο,

Hi a. rectà ibant Lyciorum magnum agmen ducentes.
Hos aũt conſpicatus, horruit filius Petei Meneſtheus:
Huius enim iam ad turrim ibant calamitatẽ ferentes.
Luſtrauit. a oculis per munitionẽ Achiuorũ, ſi quẽ uide
Ducũ, qui ſuis miſeriam à focis arceret. (ret
Aduertit autem Aiaces duos belli inſatiabiles,
Stantes, Teucrumq́; modo è tentorio profectum
Propè: ſed nullo modo licebat ei clamanti exaudiri,
Tantus enim ſtrepitus erat, clamorq́; ad cœlum ibat
Percuſſorũ ſcutorũ, & ſetis equi criſtatarum galearũ,
Et portarũ, oẽs enim clauſtris muniuerãt: hi aũt ꝑ ipſas
Stantes nitebantur ui perrumpentes ingredi.
Statim autem ad Aiacem miſit præconem Thootam:
I diuine Thoota, currens Aiaces uoca,
Ambos quidẽ magis (hoc n. præcipuè optimũ omnium
Eſſet. nam citò hac parte fiet grauis cædes:
Huc enim inguerunt Lyciorũ duces: qui antea etiam
Valdè acres exiſtunt in ualidis prælijs.)
Si uerò ipſis etiam illic labor & certamen mouetur,
Attamen ſolus ueniat Telamonius fortis Aiax.
Et eum Teucer ſimul ſequatur arcuum benè peritus.
Sic dixit, neq́; ei præco non paruit poſtquã audiuit.
Perrexit. a. currere ad murum Achiuorum loricatorũ.
Stetitq́; iuxta Aiaces profectus. ſtatim. a. allocutus eſt:
Aiaces Argiuorum duces loricatorum,
Iubet Petei nobilis dilectus filius
Illuc ire, ut labori paululum occurratis:
Ambo quidẽ magis (hoc enim præcipuè optimũ omniũ
Eſſet: nam ocyus ea parte parabitur grauis cædes.
Eò. n. impetum fecerunt Lyciorũ duces, qui antea etiã
Valde acres exiſtunt in ualidis prælijs)
Si autem & hic bellum & contentio ſurgit,
Saltem ſolus ueniat Telamonius fortis Aiax.
Et eum Teucer ſimul ſequatur arcuum bene peritus.
Sic dixit: neq́; immorigerus fuit magnꝰ Telamonius
Statim Oiliadẽ uerbis uelocibus allocutus eſt: (Aiax.
Aiax, uos quidem hic tu & fortis Lycomedes
Stantes Danaos urgete fortiter pugnare.
Cæterum ego illuc ibo, & occurram bello.
Protinus a. reuertar, poſtquã bene ipſis auxiliatus fue-
Sic utiq́; fatus, abijt Telamonius Aiax, (rõ.
Et cum eo Teucer ibat frater, & eodem patre natus:
Vnà cũ iſtis uerò Pandion Teucri ferebat curuos arcus.
Quando Meneſthei magnanimi ad turrim uenerunt,
Murum intra euntes, laborantibus uenerunt:
Hi. a. pinnas murorũ aſcenderũt, obſcuro turbini ſimi-
Fortes Lyciorum duces & principes: (les.
Cõgreſsi ſunt. a. ad pugnandũ ex aduerſo, ortusq́; eſt cla
Aiax. a primus Telamonius uirũ interfecit, (mor.
Sarpedonis ſodalem, Epiclem magnanimum,
Marmore aſpero percutiens, qui munitionem intra
Iacebat magnus apud pinnaculũ muri ſupremꝰ, nec eũ
Manib. ambab. ferret uir, neq́; ualde iuuenis, (facilè
Quales nũc homines ſunt: hic a. ex alto iniecit eleuãs:
Fregit aũt quatuor conorum galeam: & oſſa cõfregit.
Omnia ſimul capitis: hic. a. urinatori ſimilis
Decidit ab excelſa turri: liquitq́; oſſa animus:
Teucer autem Glaucum fortem filium Hippolochi

Sagitta

Sagitta percuſſit irruentem in murum altum: Ἰῷ ἐπεσσύμενον βάλε τείχεος ὑψηλοῖο,
Qua uidit nudatũ brachium: ceſſareq́; fecit à pugna: Ἧ ῥ' ἴδε γυμνωθέντα βραχίονα· παῦσε δὲ χάρμης.
Retrò.a. à muro deſilyt furtim, ut ne quis Achiuorum Ἂψ δ' ἀπὸ τείχεος ἆλτο λαθών, ἵνα μή τις Ἀχαιῶν
Vulneratum uideret & inſultaret uerbis. Βλήμενον ἀθρήσειε, καὶ εὐχετόωτ' ἐπέεσσι.
Sarpedoni autem dolor fuit Glauco abeunte, (pugnæ: Σαρπήδοντι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος
Statim poſtquã animaduertit: attamen non oblitus eſt Αὐτίκ' ἐπεί τ' ἐνόησεν, ὅμως δ' οὐ λήθετο χάρμης·
Sed hic Theſtoridem Alcmaonem haſta aſſequutus Ἀλλ' ὅγε Θεστορίδην Ἀλκμάονα δουρὶ τυχήσας
Percuſſit: extraxit.a. haſtã. ille.a. ſequens haſtã cecidit Νύξ', ἐκ δ' ἔσπασεν ἔγχος· ὁ δ' ἑσπόμενος πέσε δουρὶ
Pronus: circa quẽ ipſum crepuerunt arma decora ære. Πρηνής, ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Sarpedõ.a. murorũ pinnã apprehẽſam manib. ualidis, Σαρπηδὼν δ' ἄρ' ἔπαλξιν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν,
Traxit, illa.a. ſequebatur tota prorſus, ſed deſuper Ἕλχ', ἡ δ' ἕσπετο πᾶσα διαμπερές· αὐτὰρ ὕπερθε
Murus denudatus eſt: multis autem fecit uiam. Τεῖχος ἐγυμνώθη, πολέεσσι δὲ θῆκε κέλευθον.
Hũc.a. Aiax & Teucer ſimul obuiã facti, alter quidem Τὸν δ' Αἴας καὶ Τεῦκρος ὁμαρτήσανθ', ὁ μὲν ἰῷ
Percuſſit ad lorũ circa pectora ſplendidum (ſagitta Βεβλήκει τελαμῶνα περὶ στήθεσσι φαεινὸν
Scuti totũ corpus circumdãtis (ſed Iupiter fata depulit Ἀσπίδος ἀμφιβρότης· ἀλλὰ Ζεὺς κῆρας ἄμυνε
A filio ſuo, ne nauiũ apud puppes interficeretur.) Παιδὸς ἑοῦ, μὴ νηυσὶν ἔπι πρυμνῇσι δαμείη·
Aiax autem ſcutum percuſſit inſiliens, atq; penitus Αἴας δ' ἀσπίδα νύξεν ἐπάλμενος, οὐδὲ διαπρὸ
Intrauit haſta: repreſſit autem ipſam irruentem: Ἤλυθεν ἐγχείη, στυφέλιξε δέ μιν μεμαῶτα.
Ceſſit autem paululũm à pinna, neq; is omnino Χώρησεν δ' ἄρα τυτθὸν ἐπάλξιος, οὐδ' ὅγε πάμπαν
Receſſit: quoniam ei animus ſperabat gloriam referre. Χάζετ', ἐπεί οἱ θυμὸς ἐέλπετο κῦδος ἀρέσθαι.
Adhortatus eſt autem diuinos conuerſus Lycios, Κέκλετο δ' ἀντιθέοισιν ἑλιξάμενος Λυκίοισιν,
O Lycij, cur ſic remittitis ſtrenuam uirtutem? Ὦ Λύκιοι, τί τ' ἄρ' ὧδε μεθίετε θούριδος ἀλκῆς;
Difficile autem mihi eſt & fortiſſimo exiſtenti Ἀργαλέον δέ μοί ἐστι, καὶ ἰφθίμῳ περ ἐόντι,
Soli perrumpenti murum, facere ad naues aditum. Μούνῳ ῥηξαμένῳ, θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον·
Sed ſimul ſequimini: multorum autem opus melius. Ἀλλ' ἐφομαρτεῖτε· πλεόνων δέ τι ἔργον ἄμεινον.

COMMENTARIVS.

ὑψηλοῖο) Frequentiſsimum eſt in noſtro Poeta ut cùm quiſpiam alterum adhortatur ad aliquid gerendum, ſiquidem alter paruerit, tacentem eum introducat, ubi potiſsimùm ὀξυλαβία deſideratur, ut hoc loco.

Λυκίων μέγα ἔθνος) Ideò ipſorum Lyciorum tanquam populi potentiſsimi nomine cæteras copias auxiliares complectitur, quibus omnibus duces Sarpedonem & Glaucum, & Aſteropæum præpoſuit, ut anteà uidimus.

ἥρωε μάλιστα κάλλιστον) Ad eos recurrit Menestheus, quos principes in hac ſtatiua pugna intelligebat, nimirũ ad Aiaces qui hoc munus propugnandi murum ſuſcepiſſe ſolitam uidentur. Petit ergo Menestheus ut uterq; ſibi ſuppetias ferant, quos ſi in ea parte unde ipſos aduocabat, grauitas præſentiæ eorum poſtularet, ſaltem alterum accedere cupit, ſcilicet Aiacem Telamonium, maiorem natu, qui fratre præſtantior erat, ut alibi docet Poeta, adiuncto fratre notho, cui nomen eſt Teucro propter illius eximiam ſagittandi peritiam. Hanc legationem ſibi demandatam exequitur Thoos, itaque e duabus petitionibus Menesthei altera, & Lyciorum copijs fortiſsimè reſiſtitur.

χερσὶν ἀμφοτέρῃσι) Quod ueteribus illis Heroibus maiores uires quàm ijs qui erant ſuo ſæculo, tribuat Poeta, nõ eſt iam nouũ: & id ipſum nos alias explanauimus.

ὅμως δ' οὐ λήθετο χάρμης) Sarpedon quidem fratris uicem dolet, tamen potior fuit illi ſiue gloria propria, cuius ſtudio ſe tangi paulò ante ipſemet teſtatus eſt ſiue ſalus totius exercitus, quam ipſe ex parte, immo ferè iam ſolus tuebatur, quàm ut fratrem uulneratum comitaretur. Immò credo fraterrum illud uulnus acriores illi ſtimulos ſubdidiſſe ad alacrius pugnandum, ut ipſum ulciſceretur. Neque ipſi male res tota ſucceſsit. Nam ſtatim Alcmaona ſolo proſtrauit: ſed tamen ipſe mox a Teucro & Aiace reprimetur.

ἀλλὰ Ζεὺς κῆρας ἄμυνε) Hic locus attentionem poſtulat. Si enim ex ipſius Poetæ ueterumque omnium ſententia Iupiter ipſe fatis ſubijcitur, quod multis exemplis doceri poteſt quid eſt quod nũc dicit Poeta, Iouem a filio ſuo Sarpedone fata repuliſſe? Ego hæc ita concilio, ut non exacte hic fata accipiamus pro immoto illo decreto, quod fati nomine intelligimus, ſed nude pro mortis periculo: in quod hoc uulnere Sarpedon adductus uidebatur.

μούνῳ ῥηξαμένῳ) Ergo uerum illud prouerbium, εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. In his autem bellicis negotijs proculdubiò collata multorũ uirtus potentior ac efficacior eſt quàm unius. Nec obſtat quòd tota multitudo ſæpe ab uno homine cæditur. nam illud primum eſt ἐκ τῶν συμβεβηκότων, proinde neceſſarium aut generale quiddam non conſtituit. Deinde ſententia noſtra ibi ualet, ubi unius robur ſufficere non poteſt. Eo ſiquidem tum plures erunt aduocandi, ut negotium conficiatur. Hinc Copreus, cum uideret ſe ſolum eſſe imbecilliorem ad abducendum ab ara Heraclidas, abire ſe dicebat μιᾶς γὰρ χειρὸς, inquit, οὐδὲν ἔργον. Eurip. in Heracl. d. Nos quoque alias ſimilia notauimus. Eſt tamen ubi illud Antiphidis commode poſsit uſurpari, ——χρυσοῦν ἐστι πρᾶγμ' ἐρημία. Aurea res eſt ſolitudo: aut illud Philemonis, τὸν μόνον ἄνθρωπον ἡ τύχη τρέφει. Hominem ſolum quãtumuis anguſta fortuna alit: aut illud Menandri in Hydria, ὡς ἡδὺ τῷ μισοῦντι τοὺς φαύλους τρόπους ἐρημία: O quàm ſuauis eſt ſolitudo ei, qui malos odio proſequitur. Et ſæpe uerum illud apud Strab. ἐρημία μεγάλη 'στὶν ἡ μεγάλη πόλις. At nos de his nunc non agimus, ſed in aciem & campum & in mediam negotiorum arenam neminem ſolum uolumus deſcendere.

Sic dixit: hi autem regis ſubueriti increpationem, Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν
Magis ingruerunt prudentem circa regem. Μᾶλλον ἐπέβρισαν βουληφόρον ἀμφὶ ἄνακτα.
Argiui autem ex altera parte muniebant phalanges Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
Murum intra magnum autem ipſis apparebat opus. Τείχεος ἔντοσθεν, μέγα δέ σφισι φαίνετο ἔργον.
Neq; enim fortiſſimi Lycij Danaorum poterant Οὔτε γὰρ ἴφθιμοι Λύκιοι Δαναῶν ἐδύναντο
Muro rupto parare ad naues uiam: Τεῖχος ῥηξάμενοι θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον·
Neq; unquam bellatores Danai Lycios poterant Οὔτε ποτ' αἰχμηταὶ Δαναοὶ Λυκίους ἐδύναντο
A muro retrò repellere, poſtquã primùm acceſſerant: Τείχεος ἂψ ὤσασθαι, ἐπεὶ τὰ πρῶτα πέλασθεν.
Sed ſicut de finibus duo uiri contendunt, Ἀλλ' ὥς τ' ἀμφ' οὔροισι δύ' ἀνέρε δηριάασθον,

Μέτρ'

Μέτρ' ἐν χερσὶν ἔχοντες ἐπιξύνῳ ἐν ἀρούρῃ,
Ὥ τ' ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ ἐρίζητον περὶ ἴσης·
Ὣς ἄρα τοὺς διέεργον ἐπάλξιες· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
γρ. δῄοων * Δῄουν ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βοείας
Ἀσπίδας, εὐκύκλους, λαισήϊά τε πτερόεντα.
Πολλοὶ δ' οὐτάζοντο κατὰ χρόα νηλέϊ χαλκῷ,
Ἠμὲν ὅτῳ στρεφθέντι μετάφρενα γυμνωθείη
Μαρναμένων, πολλοὶ δὲ διαμπερὲς ἀσπίδος αὐτῆς.
Πάντῃ δὴ πύργοι καὶ ἐπάλξιες αἵματι φωτῶν
Ἐρράδατ' ἀμφοτέρωθεν ἀπὸ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἐδύναντο φόβον ποιῆσαι Ἀχαιῶν·
Ἀλλ' ἔχον ὥς τε τάλαντα γυνὴ χερνῆτις ἀληθής,
Ἥ τε σταθμὸν ἔχουσα καὶ εἴριον ἀμφὶς ἀνέλκει
Ἰσάζουσ', ἵνα παισὶν ἀεικέα μισθὸν ἄρηται.
Ὣς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε·
Πρίν γ' ὅτε δὴ Ζεὺς κῦδος ὑπέρτερον Ἕκτορι δῶκε
Πριαμίδῃ, ὃς πρῶτος ἐσήλατο τεῖχος Ἀχαιῶν.
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνώς,
Ὄρνυσθ' ἱππόδαμοι Τρῶες, ῥήγνυσθε δὲ τεῖχος
Ἀργείων, καὶ νηυσὶν ἐνίετε θεσπιδαὲς πῦρ.
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων· οἱ δ' οὔασι πάντες ἄκουον,
Ἴθυσαν δ' ἐπὶ τεῖχος ἀολλέες· οἱ μὲν ἔπειτα
Κροσσάων ἐπέβαινον ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες.
Ἕκτωρ δ' ἁρπάξας λᾶαν φέρεν, ὅς ῥα πυλάων
γρ. ἑστήκει * Εἱστήκει πρόσθε, * πρυμνὸς, παχὺς, αὐτὰρ ὕπερθεν
γρ. πρυμνός, παχύς Ὀξὺς ἔην· τὸν δ' οὔ κε δύ' ἀνέρε δήμου ἀρίστω
γρ. ὀχλίσσειαν Ῥηιδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὔδεος * ὀχλίσσαν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ'· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
Τόν οἱ ἐλαφρὸν ἔθηκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω.
Ὡς δ' ὅτε ποιμὴν ῥεῖα φέρει πόκον ἄρσενος οἰὸς
Χειρὶ λαβὼν ἑτέρῃ, ὀλίγον τέ μιν ἄχθος ἐπείγει·
Ὣς Ἕκτωρ ἰθὺς σανίδων φέρε λᾶαν ἀείρας,
Αἵ ῥα πύλας εἴρυντο πύκα στιβαρῶς ἀραρυίας,
Δικλίδας, ὑψηλάς· δοιοὶ δ' ἔντοσθεν ὀχῆες
Εἶχον ἐπημοιβοί, μία δὲ κληῒς ἐπαρήρει.
Στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἐρεισάμενος βάλε μέσσας
Εὖ διαβὰς, ἵνα μή οἱ ἀφαυρότερον βέλος εἴη.
Ῥῆξε δ' ἀπ' ἀμφοτέρους θαιρούς· πέσε δὲ λίθος εἴσω
Βριθοσύνῃ, μέγα δ' ἀμφὶ πύλαι μύκον, οὐδ' ἄρ' ὀχῆες
Ἐσχεθέτην, σανίδες δὲ διέτμαγεν ἄλλυδις ἄλλη
γρ. λᾶος Λᾶος * ὑπὸ ῥιπῆς· ὁ δ' ἄρ' ἔσθορε φαίδιμος Ἕκτωρ,
Νυκτὶ θοῇ ἀτάλαντος ὑπώπια· λάμπε δὲ χαλκῷ
γρ. σμερδαλέον * Σμερδαλέῳ, τὸν ἕεστο περὶ χροΐ· δοιὰ δὲ χερσὶ
Δοῦρ' ἔχεν· οὐκ ἄν τίς μιν ἐρύκακεν ἀντιβολήσας,
Νόσφι θεῶν, ὅτ' ἐσᾶλτο πύλας· πυρὶ δ' ὄσσε δεδήει.
Κέκλετο δὲ Τρώεσσιν ἑλιξάμενος καθ' ὅμιλον
Τεῖχος ὑπερβαίνειν· τοὶ δ' ὀτρύνοντι πίθοντο.
Αὐτίκα δ' οἱ μὲν τεῖχος ὑπέρβασαν, οἱ δὲ κατ' αὐτὰς
Ποιητὰς ἐσέχυντο πύλας· Δαναοὶ δὲ φόβηθεν
Νῆας ἀνὰ γλαφυράς· ὅμαδος δ' ἀλίαστος ἐτύχθη.

Menſuras in manibus tenentes communi in arno,
Quiq; exiguo in loco litigant de æquali portione.
Sic quidē hos diſtinebāt pinnæ murorum, hi.v. pro ipſis
Vaſtabant alij aliorum circa pectora bubulos
Clypeos, ingentem orbem habentes, parmaſq; leues:
Multi autem uulnerabantur ad corpus ſæuo ferro:
Et ſi cui uerſo terga denudabantur
Pugnantium: multi aūt penitus trans ſcutum ipſum.
Vbiq; uero turres & pinnæ murorū ſanguine uirorum
Aſperſæ erant utrinq;, à Troianis & à Græcis.
Sed neq; ſic poterant fugā facere Achiuorum: (iuſta,
Sed ſe habebant, ut lances mulier nendo uictū quæritās
Quæ pondus tenens & lanam utrinq; appendit
Exequans, ut liberis tenuem mercedem ferat:
Sic quidē horū in pares partes pugna extēſa eſt belluūq;
Antequam Iupiter gloria excellentiorē Hectori dedit
Priamidæ, qui primus inſilijt in murum Achiuorum.
Clamauit aūt ut exaudiri poſſet, Troianis uociferans:
Mouemini equites Troiani, perrumpiteq; murum
Argiuorū, & manib. immittite immēſum ardentē ignē.
Sic dixit incitans: hi autem auribus oēs audiuerūt:
Directi ibant aūt ad murū conferti: hi quidem poſtea
Scalas aſcenderunt, acutas haſtas tenentes.
Hector autem correptum lapidem portabat, qui portas
Stabat ante extremus, craſſus, ſed deſuper
Acutus erat: eum.a. neq; duo uiri populares fortiſſimi
Facile ſuper plauſtrum à terra ſubmouerent,
Quales nunc homines ſunt: hic.a. facilè ipſū uibrabat
Hūc ei leuē faciebat Saturni filius uerſuti. (& ſolus.
Sicut.a. quādo opilio facilè portat uellus maſculi ouis,
Manu accipiens altera. paruū.a. ipſum pondus urget:
Sic Hector recta ad tabulas portabat lapidē ſublatum,
Quæ portas muniebant ualdè fortiter coniunctas,
Biſores, altas. duo autem intus uectes
Firmabant mutui: una aūt clauis accommodata erat.
Stetit aūt ualdè ppè iens, & adnixus percuſſit medias
Bene tranſiens, ut ne ei imbecille telum eſſet.
Rupit autem ambos cardines: cecidit autem lapis intra
Cū grauitate. ualdè.a. circa portæ crepabāt neq; uectes
Tenebant: tabulæ autē diſruptæ diſſilierunt alio alia
Lapidis ab ictu: inſilijt autem illuſtris Hector,
Nocti ueloci ſimilis aſpectu ſplendebat autem ære
Terribili quo indutus erat circa corpus. duo.a. manib.
Haſtilia tenebat nec quis ipſum repreſſiſſet occurrens,
Præter deos, quādo inſilijt portis: igne a. oculi ardebāt.
Imperabat aūt Troianis conuerſus ad multitudinem.
Murum tranſcendere. hi autem hortanti obediuerunt.
Protinus.a. hi quidē murū trāſcenderūt, illi.a per ipſas
Factas influxerunt portas: Danai autem diffugerunt
Naues ad concauas, tumultus.a. ingēs conſequutus eſt.

COMMENTARIVS.

ἀλλ' ὥς τ' ἀμφ' οὔροισιν) Admiranda & pene inimitabilis comparatio, cuius tota uirtus in his uerbis conſiſtit, ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ: quod in omnibus comparationibus ſemper eſt obſeruandum, ut ſæpe monuimus: quia alioqui multa ſunt ſuperflua, quæ nullam poſſunt ad rem habere [illegible]. Ideò uulgò dicitur, ſimilitudines uno pede claudicare.

ἀλλ' ἔχον ὥς τε τάλαντα) Laudatur hæc comparatio ad æqualitatem rei ſignificandam: nam alio modo non poteſt accuratiùs exprimi. In qua tamen Poeta mirè accuratus eſt: non enim mulierem dominam inducit ponderantem, ipſa enim fortaſſe tenue quiddam in leuitate ponderis non curaret: neq; ancillam, ipſa enim non ita ſe fideliter forte geſtura eſt, ut exquiſite pōderet: ſed operatricem fidam quæ fallere non poteſt: nam auditur, ἀληθής, neque ipſa falli, quia pauper.

ἀεικέα μισθὸν) Euſtathius putat Homerum hoc loco generaliter mercedem eleuare, quaſi quæſtū facere rei ſit illiberalis: unde Athenienſes, inquit, mercedem in admirationem transferentes ([illegible]) mercedem dare uocant [illegible], ut apud

apud Comicum, [illegible] :quod [illegible] dictum eſt, pro [illegible]. Quā de re aliās dicemus. Sanè Didymus per [illegible] intelligit, quod uerſio noſtra ſequitur. Sed ex priore ſententia ſunt, ut teſtatur idem [illegible], qui matrem Poetæ ab ipſo uolunt intelligi, quam quidem laudet ut iuſtam, id eſt [illegible] uituperat quaſi indecenter uiuentem, hoc eſt mercenariè. Nā Herodotus in uita Homeri recitat Chretheida ſolitam ipſum alere ex opificio ſuo. Ipſius uerba Græca ſi quis malit, hæc ſunt: [illegible] &c. Nam ſubiungit etiam in hoc opificium ipſam à Phemio Smyrnæ conductam, à quo etiam ad ſui matrimonium tandem eſt ſollicitata.

[illegible]) De robore ueterum heroum ſatis alibi. Tamen [illegible] obſeruandum, non tam robur Hectoris hoc loco deſcribi, quam Iouis auxilium, ſine quo neque Hector tantum ſaxum tollere potuiſſet: id docent illa, [illegible]: ut facilè notes, plus Græcis ſemper Poetam quàm Troianis tribuere: ſiquidem Græcos id ſine ullo negotio facientes inducit, quod Hector nunc Iouis ipſius ope facere dicitur.

[illegible]) Hic eſt gloria & decus illud quod Hectori Iupiter erat conciliaturus, ut nimirum murum Græcorum perrumperet, idque ſolus ſine ſuorum adminiculo, præter quàm Iouis, ut anteà dicebamus.

[illegible]) Oculorum ardor iram ſignificat, ut ex Seneca docuimus lib. 1. pag. 7. unde igneam illam eſſe conſtat, ut ſequenti libro oſtendemus.

Finis libri duodecimi.

ARGVMENTVM DECIMITERTII LIBRI *Homeri Iliadis.*

NEPTVNVS uictos miſerās Græcos, aſsimulatur Calchāti, & ambos Aiaces excitat: deinde uerò & alios. Poſthæc Idomeneus fortiter ſe gerit, & interficit Othryoneū, & quoſdā alios. Multi aūt ipſorū interficiuntur. Vulnerantur uerò Deiphobus & Helenus: At ſubiectos ſuos congregans Hector ducit in hoſtes, & magna utrinque ſtrages editur.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ν. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ιλιάδος.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ [illegible] Κάλχαντι [illegible] τοὺς Αἴαντας [illegible] Ὀθρυονέα, [illegible] Δηΐφοβος καὶ Ἕλενος. [illegible] πολεμίους, καὶ μεγάλως ἀμφοτέρωθεν [illegible].

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

N. autem, Neptunus Danais robur præbuit clàm.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Νῦ δὲ Ποσειδάων Δαναοῖς κράτος ὤπασε λάθρῃ.

Aliud.

Pugna ad naues.

Ἄλλη.

ἡ ἐπὶ ταῖς ναυσὶ μάχη.

IVPITER autem poſtquam Troianosq́. & Hectorē nauib. admouit,
Hos quidē ſinebat apud eas laborēmque ſuſtinere & ærumnam
Indeſinenter. ipſe autem retrò uertit oculos ſplendidos
Seorſim ad equitum Thracum deſpiciens terram,
Myſorūq́. comin⁹ pugnātiū, et illuſtriū Hippemolgorū
Lacte ueſcentium, Abiorum, iuſtiſsimorum hominum:
Verſus Troiā. a. nō oīno amplius uertebat oculos ſplēdi-
Nō. n. hic immortaliū quēq̄ ſperabat ſuo in animo (dos.
Venientem, uel Troianis auxiliaturum, uel Danais
Neq; uanam ſpeculationem agebat rex Neptunus:
Etenim hic ſpectans ſedebat bellumq́. pugnamq́.
Altè ſuper ſummum uerticem Sami ſyluoſæ
Threiciæ: inde enim conſpiciebatur tota quidem Ida:
Apparebat etiam Priami ciuitas, & naues Achiuorū.
Illic is è mari ſedebat egreſſus, miſerabatur. a. Achiuos.
A Troianis domitos: Ioui autem grauiter iraſcebatur.
Protinus uerò de monte deſcendit aſpero,
Citò pedib. pgreſſus tremebāt. a. mōtes magni & ſyluæ
Pedib. ſub immortalib. Neptuni euntis: (deſtinatum
Ter quidē paſſū fixit eundo, quartò. a. peruenit ad locū
Aegas. illic. a. & inclyta ædes in profunditatib. maris
Aureæ, nitentes ædificatæ ſunt, incorruptæ ſemper.
Illuc cum ueniſſet ſub curru iunxit æreis pedib. equos
Celeriter uolantes aureis iubis comantes:
Aurū. a. ipſe induit circum corpus: accepit. a. ſcuticam
Auream, eleganter factam: ſuumq́. aſcendit currum:
Cœpit. a. agitare per undas, exultabant. a. cete ſub ipſo
Vndiq́. è latebris: neq; ignorauerunt regem:
Præ lætitia uerò mare diducebatur. hi autem uolabant

ΖΕΥΣ δ᾽ ἐπεὶ οὖν Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε,
Τοὺς μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ᾽ ἐχέμεν καὶ ὀϊζὺν
Νωλεμέως, αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ,
Νόσφιν ἐφ᾽ ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορώμενος αἶαν,
Μυσῶν τ᾽ ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν,
Γλακτοφάγων, Ἀβίων τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων.
Ἐς Τροίην δ᾽ οὐ πάμπαν ἔτι τρέπεν ὄσσε φαεινώ.
Οὐ γὰρ ὅγ᾽ ἀθανάτων τιν᾽ ἐέλπετο ὃν κατὰ θυμὸν
Ἐλθόντ᾽ ἢ Τρώεσσιν ἀρηξέμεν ἢ Δαναοῖσιν.
Οὐδ᾽ ἀλαοσκοπιὴν εἶχε κρείων Ἐνοσίχθων.
Καὶ γὰρ ὁ θαυμάζων ἧστο πόλεμόν τε μάχην τε
Ὑψοῦ ἐπ᾽ ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑληέσσης
Θρηϊκίης· ἔνθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
Φαίνετο δὲ Πριάμοιο πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἔνθ᾽ ἄρ᾽ ὅγ᾽ ἐξ ἁλὸς ἕζετ᾽ ἰών, ἐλέαιρε δ᾽ Ἀχαιοὺς
Τρωσὶν δαμναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.
Αὐτίκα δ᾽ ἐξ ὄρεος κατεβήσετο παιπαλόεντος,
Κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς· τρέμε δ᾽ οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλη
Ποσσὶν ὑπ᾽ ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
Τρὶς μὲν ὀρέξατ᾽ ἰών, τὸ δὲ τέτρατον ἵκετο τέκμωρ
Αἰγάς, ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης
Χρύσεα μαρμαίροντα τετεύχαται, ἄφθιτα αἰεί.
Ἔνθ᾽ ἐλθὼν, ὑπ᾽ ὄχεσφι τιτύσκετο χαλκόποδ᾽ ἵππω,
Ὠκυπέτα, χρυσέῃσιν ἐθείρῃσιν κομόωντε.
Χρυσὸν δ᾽ αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ, γέντο δ᾽ ἱμάσθλην
Χρυσείην, † εὔτυκτον, ἑοῦ δ᾽ ἐπεβήσετο δίφρου. x. εὔτυκτον
Βῆ δ᾽ ἐλάαν ἐπὶ κύματ᾽· ἄταλλε δὲ κήτε᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ
Πάντοθεν ἐκ κευθμῶν, οὐδ᾽ ἠγνοίησεν ἄνακτα·
Γηθοσύνῃ δὲ θάλασσα διΐστατο. τοὶ δ᾽ ἐπέτοντο

Ῥίμφα

Ῥίμφα μάλ', οὐδ' ὑπένερθε διαίνετο χάλκεος ἄξων·
Τὸν δ' ἐς Ἀχαιῶν νῆας ἐΰσκαρθμοι φέρον ἵπποι.
Ἔστι δέ τι σπέος εὐρὺ βαθείης βένθεσι λίμνης,
Μεσσηγὺς Τενέδοιο καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης·
Ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Λύσας ἐξ ὀχέων, παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ
Ἔδμεναι· ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδας ἔβαλε χρυσείας,
Ἀρρήκτους, ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον αὖθι μένοιεν
Νοστήσαντα ἄνακτα· ὁ δ' ἐς στρατὸν ᾤχετ' Ἀχαιῶν.
Τρῶες δὲ φλογὶ ἶσοι ἀολλέες, ἠὲ θυέλλῃ,
Ἕκτορι Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτες ἕποντο,
Ἄβρομοι, αὐΐαχοι, ἔλποντο δὲ νῆας Ἀχαιῶν
Αἱρήσειν, κτενέειν δὲ παρ' αὐτόφι πάντας Ἀχαιούς·
Ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος, ἐνοσίγαιος,
Ἀργείους ὄτρυνε βαθείης ἐξ ἁλὸς ἐλθών,
Εἰσάμενος Κάλχαντι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν.
Αἴαντε πρώτω προσέφη μεμαῶτε καὶ αὐτώ,
  Αἴαντε, σφὼ μέν κε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν,
Ἀλκῆς μνησαμένω, μηδὲ κρυεροῖο φόβοιο.
Ἄλλῃ μὲν γὰρ ἔγωγ' οὐ δείδια χεῖρας ἀάπτους
Τρώων, οἳ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὁμίλῳ·
(Ἕξουσιν γὰρ ἅπαντας ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί)
Τῇ δὲ δὴ αἰνότατον περιδείδια μή τι πάθωμεν,
Ἧ ῥ' ὅγ' ὁ λυσσώδης φλογὶ εἴκελος ἡγεμονεύει
Ἕκτωρ, ὃς Διὸς εὔχετ' ἐρισθενέος πάϊς εἶναι.
Σφῶϊν δ' ὧδε θεῶν τις ἐνὶ φρεσὶ ποιήσειε
Αὐτώ θ' ἑστάμεναι κρατερῶς, καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους·
Τῷ κε καὶ ἐσσύμενόν περ ἐρωήσαιτ' ἀπὸ νηῶν
Ὠκυπόρων, εἰ καί μιν Ὀλύμπιος αὐτὸς ἐγείρει.
  Ἦ, καὶ σκηπανίῳ γαιήοχος ἐνοσίγαιος
κ. κεκοφὼς Ἀμφοτέρω κεκοπὼς πλῆσεν μένεος κρατεροῖο,
κῶλα γυῖα Γυῖα * δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
Αὐτὸς δ' ὥς τ' ἴρηξ ὠκύπτερος ὦρτο πέτεσθαι,
Ὅς ῥά τ' ἀπ' αἰγίλιπος πέτρης περιμήκεος ἀρθεὶς
Ὁρμήσῃ πεδίοιο διώκειν ὄρνεον ἄλλο·
Ὣς ἀπὸ τῶν ἤϊξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
Τοῖιν δ' ἔγνω πρόσθεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας.

Celeriter admodũ, neq; ſubter madeſcebat æreus axis.
Hunc uerò ad Achiuorum naues agiles ferebant equi.
Eſt.n. quoddam ſpecus latũ pfundis in gurgitib. maris,
Inter Tenedum & Imbrum aſperum,
Illic equos ſtetit Neptunus quatiens terram,
Solutos ex curribus, iuxtaq; diuinum poſuit pabulum
Ad edendum. circa autem pedes pedicas poſuit aureas
Infrangibiles, inſolubiles, ut firmiter illic expectarent
Redeuntẽ regem: hic.n. ad exercitum ibat Achiuorum.
Troiani autem flammæ ſimiles conferti ſiue procellæ,
Hectorẽ Priamidẽ inſatiabiliter alacres ſequebantur,
Valdè ſtrepẽtes, ualde reſonãtes: ſperabant.n. naues A-
Capturos eſſe, occiſurosq; apud ipſas oẽs Achiuos. (chiu.
Sed Neptunus terram cingens, quatiens terram,
Argiuos concitabat profundo e mari ueniens,
Aſſimulatus Calchanti corpore & indefeſſa uoce.
Aiaces primus allocutus eſt promptos & ipſos:
  Aiaces uos quidem ſeruabitis populum Achiuorum,
Fortitudinis memores, non autem lethalis fugæ.
Alibi quidem ego non timeo manus duras
Troianorũ, qui magnũ murũ trãſcẽderũt ſuo agmine,
(Suſtinebant enim omnes fortes Achiui)
Hac parte uerò grauiſſimè extimui nequid patiamur,
Qua hic rabioſus flammæ ſimilis imperat
Hector, qui Iouis iactat præpotentis filium ſe eſſe:
Vobis autem ſic deorum aliquis in mentibus faciat,
Vt & ipſi perſiſtatis fortiter, & hortemini alios:
Itaq; quantumuis alacrem repelleretis à nauibus
Velocibus, etſi eum Iupiter ipſe incitet.
  Dixit, & ſceptro, terram continẽs, terræ quaſſator,
Ambos feriens impleuit robore forti.
Membra autem fecit leuia, pedes, & manus supernè.
Ipſe autem, ut accipiter pernix cõcitatur ad uolandũ,
Qui à prærupta petra prælonga leuatus,
Properat per campum inſequi auem alius generis:
Sic ab his digreſſus eſt Neptunus quatiens terram.
Ex ipſis duobus.n. ſenſit prius Oilei filius celer Aiax.

COMMENTARIVS.

Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῶας) Præcedentis libri finis docuit, irrupiſſe Hectorem, reliquaſque Troianorum copias in Græcorum murum, coniecisse illos in fugam uſque ad Nauſtathmum: quo facto ſucceſsit Iouis inſtituto, quod erat de Hectore honorando, ut eo maius uidelicet deſiderium Achillis Græcis excitaret. Nunc uerò ait Poeta ab hac pugna Iouem oculos reflexiſſe, quod artificium eſt Poetæ, ut Græcis rem ſuam ſuperiore pugna deperditam in integrum reſtituat. Id autem commodius præſtare non poterat, quam ſi Troianos auxilio Iouis deſtitueret. uidimus enim alias, cùm Poeta per ſe ſolũm conſligentes utraſque copias adducit (nam ſic diis placet, uoluit enim etiam uir bonus ille, ut ſine diuina ope ac præſentia homines aliquid poſsint) Græcos ſuperiores Troianis fieri. Quod cum ita ſit opportunè Iouem retrò ab utroq; exercitu uertentem oculos fingit. Quia tamen res Græcorum ita erant afflictæ ac deſperatæ, eorumque animi tam profligati & humiles propter recentes Troianorum impetus, diuina hortatione atque auxilio incitat eos & confirmat. Nolumus tamen hic in nobis repugnantiam obſeruari, quod antea per ſe ſolũm dimicare Græcos intellexiſſe uideamur. nam hic, ut dixi, propter miſerum eorum ſtatum admiranda eos erigi ratione oportuit, ut eſſet ὡς θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς, quod ueteri iactatur prouerbio, huic loco accommodatiſsimum.

ἐς Τροίην δ' οὐ πάμπαν) Hoc à Poeta ſic confictum eſt præter ſuperiores rationes, ut faciliùs & tutius Ioue non uidente Neptunum ſuum inducat. Ipſi autem Ioui cauſam auertendi oculos aſsignat ſecuritatem, quam de reliquis Diis ſibi pollicebatur, neminem uidelicet auſurum alterutri parti auxilium ferre, quòd ipſe anteà graui addita comminatione prohibuerat. Sic enim lib. 8. ait,

ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσι
πληγεὶς οὐ κατὰ κόσμον ἐλεύσεται Οὔλυμπόνδε, &c.

Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα) Iudicium eſt Homeri, quaſi non fruſtrà ac immeritò Ioui Neptunus ſuccenſeat, ſed κατὰ νέμεσιν, quæ eſt iuſta reprehenſio. Mirari autem ſubit, cur Neptunus iam Græcis faueat, cum tamẽ lib. 12. circa initium docuerit Poeta ipſum Græcorum murum cum Apolline euertiſſe, quod fuit hoſtilis animi teſtimonium. Sed nos ibidem quod ea de re ſentiebamus, ſcripſimus: ad uoces [illegible] Illud uero pene ἀσύστατον, quòd cùm anteà lib. 8. Neptunus Iunoni aduerſus Troianos pro Græcis auxilium denegarit, quia intelligeret ſe Ioui rem ingratam facturum, immò difficillimam, cum tutò potentiſsimo Deorum Ioui non reſiſtatur. Sic enim ille,

οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι ἡμέας τοὺς ἄλλους, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστιν:

nunc uerò ſponte illud ipſum quod recuſauit, aggrediatur. An non eadem Iouis potentia illum coercere potuit aut debuit? Nos in poetæ uoluntate acquieſcamus, cui hæc audere placuit pro ſacroſancta Poetarum in his figmentis poteſtate.

τρὶς μὲν ὀρέξατ') Cùm corpora Diis ſuis aſsignauerit antiquitas, corporeasque pene omnes actiones tribuerit: ne tamen eos mortalibus adæquaret, cauit ut in re ſimili diſsimilitudo maxima uideretur. Quod hoc loco licet obſeruare in Neptuni inceſſu, qui omnium mortalium facultatem longe ſuperat. Quarto enim paſſu à Samothracia ad Aegas peruenit, quorum locorum magna ſine dubio fuit diſtantia: quam nos in Lexico in uoce αἰγαί, explicabimus. Nam dubitatur quænam Aegæ hoc loco intelligi debeant: pro-

probabiliùs tamen eſt ut Aegæ ciuitas Achaiæ in Peloponneſo, ubi colitur Neptunus, intelligatur: Porrò quæri ait Didymus, cur ſtatim ad Troiam Neptunus non proficiſcatur, ſed tempus conſumat Aegas accedens, quaſi nimirum moras nectat? Soluit ipſe, ἐν ἀγνοίᾳ ὄντος πραγμάτων μεμηχανῆσθαι ἡ ἀπόδειξις. πρῶτον μὲν ἵνα δόξῃ μὴ παρεῖναι τῷ Διὶ ὡς ἀπελθὼν ἐκ τοῦ πολέμου. ἔπειτα δὲ ἵνα [illegible] εἰς τὸν Διὸς πόλεμον, ἵνα καὶ φανερῶς ὡς τὴν συμμαχίαν κινήσειεν. Sed forſan quoque Poeta figmentum huius aduentus tam repentini uériſimilitudine aduerſus ἀπιστίαν præmunire uoluit, ne omnino τερατολογεῖν uideretur.

χαλκόποδ' ἵππω) Equi meritò Neptuno attribuuntur: nam ipſe primus artem equitandi inuenit, ut ſcribit Pauſanias in Achaicis. Qua de re uide copioſiùs Gyrald. hiſt. Deorum Syntag. 5. Horum autem equorum numerus eſt quaternus, unde Orpheus in Hymnis κυματοδρόμοις χαρύταισι, τετραόροις ἅρμασι δινεῖς: quanquam non deſint, qui Neptuni currum à uitulis marinis & cete trahi malunt, quàm ab equis, quod tamen non uidetur Homeri ſententiæ aſtipulari.

χρυσείοισιν) Solet Homerus res Deorum auro exornare, materia ſcilicet apud nos precioſiſsima, incorruptibili nimirum & rubiginem non patiente, proinde quæ Deorum etiam apparatibus & ornamentis digna facile credi potuit.

γηθοσύνῃ δὲ θάλασσα) Senſum rebus inanimatis tribuere noſtro Poetæ non eſt nouū. Quod autem hic de mari dicitur præ lætitia ſeſe diſcindente, minùs abſurdum eſſe uideri poteſt: ſiquidem Calliſthenes, ut notat Euſtatius, Pamphylium pelagus tranſeunte Alexandro non ſolùm diffindi, ſed etiam aſſurgere dixerit, quaſi ſentiens ipſum tranſeuntem, & Regem non ignorans, ut cum demitteretur & incuruaretur, ipſum quaſi genu inflexo colere & adorare uideretur. Cæterùm affectus humanos rebus inanimatis, ut dixi, aſsignare Poeticam ſubolet licentiam: quanquam & hoc ſibi interdum proſa oratio concedat.

πυρὶ ἶσοι φλογὶ εἴκελοι) Hac comparatione confuſus & inordinatus impetus, clamorq; Troianorū ſignificatur, ideò neq; leonibus neq; lupis, aut eiuſmodi ferarum ulli comparat, ſed flammæ & procellæ. quorum utriq; reſpondent etiam ſequentia, ἄβρομοι αὐίαχοι. Nā ἄβρομοι, eſt flammæ: ἰαχὴ uerò, procellæ.

εἰσάμενος Κάλχαντι) Hic Calchas, cui Neptunus aſsimilatur, à quibuſdam præco eius nominis eſſe conijciebatur: ſed ij, mea quidem ſententia, decipiuntur, quia poſteà dicet Aiax, οὐδ' ὅγε Κάλχας ἐστὶ θεοπρόπος οἰωνιστής. Vnde conſtat Neptunum Calchantis Vatis ſpeciem induiſſe, quam tamen adulterinam ex ueſtigijs agnouit Aiax: ut ibi dicemus.

ἀλλ' ὅτι σφῶι μὲν) Neptunus hac oratione hunc finem ſibi proponit, ut quo iure quaq; iniuria Græcos in Troianos exaſperet. Ideò ut eorum odium maius excitet, maximè uerò Hectoris, opportuno mendacio dicit Hectorem ſe filium Iouis eſſe gloriari, ut & ipſi reſiſtentes Græci non minores ſe Deorum filijs gerant. Calumniatur ergo Hectorem Neptunus, forſan quòd alibi Hector dicit, τιοίμην ὡς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων. Quod tamen mihi non poſſum planè perſuadere. Sed ita per αὔξησιν loquutus eſt Neptunus de Hectore, ὃς Διὸς εὔχετ' ἐρισθενέος πάϊς εἶναι. quòd ita uidebatur ex recenti uictoria elatus, ut iam ſe diuino ortum genere prædicare non dubitaret: quod κατὰ τὸ σιωπώμενον intelligendum relinquat Poeta uel ſimpliciter, ut diximus, ſuperbum & arrogantem Heroem in odium uehementius uocat. Imo potiùs (eſt enim nobis ab Euſtathij ſententia etiam hoc loco recedendum) tota hæc Neptuni oratio ita eſt concinnata, ut magis optare fortitudinem Aiacibus, quàm ipſos hortari uideatur. Primum enim docet ſe perterrefactum ex Troianorum impetu (loquitur autem ſub Calchantis imagine) ac metuiſſe nequid grauius Græci patiantur ab illo Hectore, qui flammæ inſtar efferbuerit & furat. mox optat, ut Deus etiam aliquis Aiacibus faueat: quod ſi fiat, non dubitat quin etiam Hectori ab ipſis reſiſti poſsit, atque is etiam à nauibus propelli. Non ergo tam odium Hectori apud Græcos concitat, (quid enim opus erat eum odioſum reddere, quem iam ſatis oderāt?) quàm periculi magnitudinem explicat, ex qua ipſe adeo ſit perculſus ac attonitus. Directè autem eos non hortatur, ſed docet tantum hic magis diuino quàm humano eſſe opus auxilio. Res eſt plana, & proinde facilis intellectu lectori futura.

ἢ καὶ σκηπανίῳ) Virgæ diuinæ apud Homerum ſemper aliquid magni præſtant, ut illa Mineruæ Odyſſ. ν. quæ

> [illegible] ἐπεμάσσατ' Ἀθήνη · ῥάβδῳ [illegible]

Sic uirga Mercurij, qua

> —— animas ille euocat Orco
> Pallentes, alias ſub triſtia tartara mittit,
> Dat ſomnos adimitq; & lumina morte reſignat:
> Illa fretus agit uentos, & turbida tranat —— Nubila.

ut eſt apud Virgilium, uel ut apud Homerum Odyſſ. & Iliad. ω.

> —— τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Sic Circe Odyſſ. κ. uirga utitur ad transformationem ſociorum Vlyſsis. Et iam hic Neptunus ſceptro ſuo percuſſos Aiaces fortiores & audentiores in hac pugna facit.

ὄρνεον ἄλλο) Aliam auem intelligit alius generis, quàm ſit accipiter: indicat enim, accipitrem in ſui generis aues non inuolare. Res nobis in tranſenna diligenter notanda. Natura enim (hoc eſt Deus) ita omnia animantia condidit, ut nullum in ſuum genus ſæuiat: ac, ut ait Theocritus τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ, ἴρηκες δ' ἴρηξιν, &c. præter ipſorum hominum, quod tamen animal omnium eſt longè præſtantiſsimum, ingenium: qui ſe ipſos crudeliter euiſcerat ac diſcerpunt. Quæ res etiam illos uidetur cæteris animantibus deteriores hac in parte reddere. Hoc argumentum Plinius paucis eleganter tractauit lib. 7 in præfat. Deniq; inquit, cætera animantia in ſuo genere probè degunt: congregari uidemus, & ſtare contra diſsimilia: leonum feritas inter ſe non dimicat: ſerpentum morſus non petit ſerpentes: ne maris quidem belluæ ac piſces, niſi in diuerſa genera, ſæuiunt. At Hercule homini plurima ex homine ſunt mala. Hæc ille. poterat etiam addere hoc exemplum Homericum de auibus rapacibus, quæ diuerſas tāntùm aues uenantur. Et hic nobis eſt fructus ex hoc loco colligendus, ut acriùs ſtylum in nos ipſos ſtringamus. Velocem autem diſceſſum Neptuni accipitris uolatui eleganter cōparat, qui tam celer & feſtinus eſt, ut prouerbio locū dederit, quo de alias dictū eſt.

Protinus.n. Aiacem allocutus eſt Telamonium filium,	Αἶψα δ' ἄρ' Αἴαντα προσέφη Τελαμώνιον υἱόν,
Aiax, quoniā aliquis nobis Deorū, qui Olympū habitant,	Αἶαν, ἐπεί τις νῶϊ θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι
Vati aſsimilatus, iubet apud naues pugnare,	Μάντει εἰδόμενος κέλεται παρὰ νηυσὶ μάχεσθαι,
Neq; hic Calchas eſt uates, augur:	Οὐδ' ὅγε Κάλχας ἐστὶ θεοπρόπος οἰωνιστής.
Veſtigia enim retrò pedum & tibiarum	Ἴχνια γὰρ μετόπισθε ποδῶν ἠδὲ κνημάων
Facilè cognoui abeuntis: faciles cognitu n. dij ſunt.	Ῥεῖ' ἔγνων ἀπιόντος· ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ.
Atq; mihi ipſi animus in pectoribus dilectis	Καὶ δ' ἐμοὶ αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
Magis concitatur ad bellandum & pugnandum,	Μᾶλλον ἐφορμᾶται πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι,
Prompti ſunt autem ſubter pedes & manus ſuprà.	Μαιμώωσι δ' ἔνερθε πόδες καὶ χεῖρες ὕπερθεν.
Hunc.n. excipiens, allocutus eſt Telamonius Aiax:	Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Τελαμώνιος Αἴας,
Sic nunc & mihi circa haſtam manus duræ	Οὕτω νῦν καὶ ἐμοὶ περὶ δούρατι χεῖρες ἄαπτοι
Geſtiunt: & mihi robur mouetur: ſubter autem pedib.	Μαιμῶσιν, καί μοι μένος ὤρορε, νέρθε δὲ ποσσὶν
Impellor ambobus, paratus ſum autem & ſolus	Ἔσσυμαι ἀμφοτέροισι· μενοινώω δὲ καὶ οἶος
Cum Hectore Priamide inexplebiliter alacri pugnare.	Ἕκτορι Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτι μάχεσθαι.
Dum hi quidem talia inter ſe dicebant,	Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
Pugnæ ſtudio læti, quod ipſis Deus immiſerat animo,	Χάρμῃ γηθόσυνοι, τήν σφιν θεὸς ἔμβαλε θυμῷ.
Interim.n. retrò exiſtētes Neptunus cōcitauit Achiuos,	Τόφρα δὲ τοὺς ὄπιθεν Γαιήοχος ὦρσεν Ἀχαιούς,
Qui apud naues ueloces reficiebant dilectum cor:	Οἳ παρὰ νηυσὶ θοῇσιν ἀνέψυχον φίλον ἦτορ·
Quorum cū moleſto labore chara mēbra ſoluta erant,	Τῶν ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέῳ καμάτῳ φίλα γυῖα λέλυντο,

x Καὶ

Καί σφιν ἄχος κατὰ θυμὸν ἐγίγνετο, δερκομένοισι
Τρῶας, τοὶ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὁμίλῳ·
Τοὺς οἵ γ' εἰσορόωντες, ὑπ' ὀφρύσι δάκρυα λεῖβον·
Οὐ γὰρ ἔφαν φεύξεσθαι ὑπ' ἐκ κακοῦ. ἀλλ' Ἐνοσίχθων
Ῥεῖα μετεισάμενος κρατερὰς ὤτρυνε φάλαγγας.
Τεῦκρον ἔπι πρῶτον καὶ Λήϊτον ἦλθε κελεύων,
Πηνέλεών θ' ἥρωα, Θόαντά τε Δηΐπυρόν τε,
Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας ἀϋτῆς·
Τοὺς ὅγ' ἐποτρύνων, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Αἰδὼς Ἀργεῖοι κοῦροι νέοι· ὔμμιν ἔγωγε
Μαρναμένοισι πέποιθα σαωσέμεναι νέας ἁμάς·
Εἰ δ' ὑμεῖς πολέμοιο μεθήσετε λευγαλέοιο,
Νῦν δὴ εἴδεται ἦμαρ ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.
Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι,
Δεινόν, ὃ οὔποτ' ἔγωγε τελευτήσεσθαι ἔφασκον,
Τρῶας ἐφ' ἡμετέρας ἰέναι νέας, οἳ τὸ πάρος περ
Φυζακινῇς ἐλάφοισιν ἐοίκεσαν, αἵ τε καθ' ὕλην
Θώων, παρδαλίων τε, λύκων τ' ἤϊα πέλονται,
Αὔτως ἠλάσκουσαι, ἀνάλκιδες, οὐδ' ἔπι χάρμη·
Ὣς Τρῶες τὸ πρίν γε μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν
Μίμνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐναντίον οὐδ' ἠβαιόν.
Νῦν δὲ ἑκὰς πόλιος κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχονται,
Ἡγεμόνος κακότητι, μεθημοσύνῃσί τε λαῶν,
Οἳ κείνῳ ἐρίσαντες ἀμυνέμεν οὐκ ἐθέλουσι
Νηῶν ὠκυπόρων, ἀλλὰ κτείνονται ἀν' αὐτάς.
Ἀλλ' εἰ δὴ καὶ πάμπαν ἐτήτυμον αἴτιός ἐστιν
Ἥρως Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
Οὕνεκ' ἀπητίμησε ποδώκεα Πηλεΐωνα,
Ἡμέας γ' οὔπως ἔστι μεθιέμεναι πολέμοιο.
Ἀλλ' ἀκεώμεθα θᾶσσον· ἀκεσταί τοι φρένες ἐσθλῶν.
Ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς,
Πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν· οὐδ' ἂν ἔγωγε
Ἀνδρὶ μαχεσσαίμην ὅστις πολέμοιο μεθείη,
Λυγρὸς ἐών· ὑμῖν δὲ νεμεσσῶμαι περὶ κῆρι.
Ὦ πέπονες, τάχα δή τι κακὸν ποιήσετε μεῖζον
Τῇδε μεθημοσύνῃ· ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος
Αἰδῶ καὶ νέμεσιν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν.
Ἕκτωρ δὴ παρὰ νηυσὶ βοὴν ἀγαθὸς πολεμίζει,
Καρτερός· ἔρρηξεν δὲ πύλας καὶ μακρὸν ὀχῆα.

Et ipſis dolor in animo fiebat aſpicientibus
Troianos, qui magnū murū trāſcenderāt ſuo agmine.
Hos illi inſpiciētes ſub ſupercilijs lachrymas fundebāt.
Non.n.putabant ſe effugituros è clade, ſed Neptunus
Facile interueniens fortes concitauit phalanges.
Ad Teucrum prius & Leitum uenit adhortans,
Peneleumq; heroem, Thoantemq;, Deipyrumq;,
Merionemq;, & Antilochum, peritos belli:
Hos hic incitans uerbis uelocibus allocutus eſt:
Pudor Argiui adoleſcentes iuuenes, in uobis equidē
Pugnantibus confidebam, ſaluas fore naues noſtras.
Si autem uos bellum negligetis pernicioſum,
Nunc ſanè apparet dies à Troianis domari.
Proh dolor, magnum miraculum hoc oculis uideo,
Terribile, quod nunquam equidē euenturū putabam,
Troianos ad noſtras accedere naues: qui prius
Fugacibus ceruis ſimiles erant, quæ in ſylua
Luporū ceruariorū, leopardorumq;, luporūq; eſſe ſiunt,
Temerè errantes, imbelles, neq; ad pugnam:
Sic Troiani prius robur & manus Achiuorum
Expectare nolebant ex aduerſo, ne paululum quidem.
Nunc uerò procul ab urbe concauas ad naues pugnant
Ducis ignauia, negligentiaq; militum,
Qui cum illo contendentes, defendere nolunt
Naues ueloces, ſed interficiuntur in ipſis.
Sed ſi iam & omnino uerè reus eſt
Heros Atrides latè regnans Agamemnon,
Eo quòd contumelia affecit pedibus celerem Pelidem,
Nobis quidem nullo modo licet negligere bellum,
Sed medeamur cito: medicabiles ſunt mētes bonorum.
Vos.a.minimè honeſtè remittitis ſtrenuam uirtutem,
Omnes fortiſſimi exiſtētes per exercitum, nec equidem
Cum uiro litigarem qui à pugna ceſſaret,
Imbellis exiſtens: uobis autem indignor ex animo.
O molles: mox iam aliquod malum facietis maius
Hac ceſſatione, ſed in mentibus ponite ſinguli
Pudorē & reprehenſionē.iā.n.ingens certamē ortū eſt.
Hector iam apud naues in prælio ſtrenuus pugnat
Fortis: effregit uerò portas, & longum uectem.

COMMENTARIVS.

αἰδὼς Ἀργεῖοι κοῦροι] Hæc Aiacis Oilei oratio non eſt quidem ἀκέφαλος, ſed μείουρος. Nihil enim ſubijcitur, quod ſit huius initij ἀπόδοσις, ſiue quod perturbatum hominem Poeta ſignificare uoluerit, ſiue quòd homem additurum Aiax Telamonius interruperit.

ῥεῖα μετεισάμενος] Hic locus nobis eſt diligenter attendendus: pertinet enim ad ueterum illorum Deorum cognitionem. Ergo Poeta (nam hic de illo tantùm nobis erit ſermo, ut qui puta antiquiſſimus ſit horum omnium ſcriptor) ut perſuaderet ſuæ tempeſtatis hominibus eſſe Deos, non tantùm hoc ita nudè ſcriptis prodidit ſed etiam eos oculis hominum ſubiecit, quòd ea quæ uidemus, certius credere ſoleat mortalitas. Id tamen moderate fecit. Videbatur enim abſurdum, ut faciem Deorum agnoſcerent homines, quaſi fulgor & maieſtas illa diuini uultus ab ijs non debeat craſſo uiſu percipi, aut etiam percipi non poſſit. Ergo poſteriores tantum partes uideri ab ipſis uoluit, anterioribus aliam putà mortalem ſpeciem aſſumentibus, quâ ſeſe conſpiciendos exhiberent. Huc loco uenit examinandus in eam rem locus Virgilij.1.Aneid. Cum enim Venus Aeneæ apparuiſſet Virginis os habitumq; gerens, & uirginis arma Spartanæ tamen non potuit uultum diuinum diſſimulare, unde in eam uocem erupit Aeneas,

O quam te memorem uirgo? namq; haud tibi uultus
Mortalis, nec uox hominem ſonat. O dea certè:
An Phœbi ſoror an nympharum ſanguinis una?
Multa tibi ante aras noſtra cadet hoſtia dextera.

Et hinc quaſi Deæ ſacrificia pollicetur: Sed ibi Poeta id de induſtria fecit, quia formoſiſſimæ Deæ uultum illud diuinum uix potuit adimere, & tamen ita texit, ut uix certò poſſet illius Numen argui. Hinc eſt quòd certius eam poſtea Aeneas agnouit, & ipſemet Poeta à parte poſteriore & ex inceſſu Deæ ſigna exhibuiſſe ſcribit his uerbis

Dixit: & auertens roſea ceruice refulſit,
Ambroſiæq; comæ diuinum uertice odorem
Spirauere, pedes ueſtis defluxit ad imos,
Et uera inceſſu patuit Dea.

Sic quoque ex auerſi Neptuni ueſtigijs Oileus hic Numen illius colligit, at confuſè, hoc eſt non agnito ipſomet Neptuno, ſed generaliùs de diuinitate illius pronuncians. Ergo Deos ſuos noluit à facie uere uideri Homerus pro ratione iam à nobis aſſignata. Non dubitabo res ſacras & ueras profanis & fictis miſcere, ut mel ut uideamus, non planè inepte hanc [illegible] Dijs quoque ſuis Homerum tribuiſſe. Moſes Exod. cap. 33 à Deo petebat, ut ſe ipſi manifeſtaret, ac gloriam ſuam patefaceret: at Deus negauit ipſi fieri poſſe ut faciem ſuam Moſes uideret: οὐ δυνήσῃ, inquit, ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ζήσεται. Vt tamen ſeruo ſuo ſanctiſſimo aliquid magni concederet, & eum beneuolentiæ ſuæ luculentiſſimo teſtimonio confirmaret, permiſit ſe ei à parte poſteriori uidendum. Verba Prophetæ ſunt hæc, ut à Septuag. Interp. uerſa ſunt. καὶ εἶπε κύριος, ἰδοὺ τόπος παρ' ἐμοί, καὶ στήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας, ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ ἡ δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας, καὶ σκεπάσω τῇ χειρί μου ἐπὶ σέ, ἕως ἂν παρέλθω, καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρά μου, καὶ τότε ὄψῃ

ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταί σοι. Quod ſcio uiros doctos interpretari de Chriſto, qui Moſis tempore non erat appariturus, & Moſes eum tamen uenientem poterat credere & annunciare, quod eſt quaſi partem poſteriorem illius tantùm uidere. Sed hæc allegoricè ſumpta uidentur, & mihi ſimplex explicatio hoc loco perplacet: quandoquidem Deus ibi nudè faciem ſuã Moſi denegat, quod ille ad maiorem fiduciam in adminiſtratione Iſraelitis populi flagitauerat. Quid ergo? inquies, non conſtabit catholicum illud axioma, Deum eſſe ἀσώματον? Maximè, inquam: & id ipſum hic locus luculenter probat. Sed & quomodo illa ἀσωματία intelligenda ſit, docere uidetur, nimirũ à parte anteriori: ut ſe Deus, cum uult, uidendum à poſteriori exhibeat ut nunc Moſi. Quid uerò, Deo etiam, inquies, anteriora & poſteriora tribuis? Immò heus tu, inquam, qui me alio modo loqui iubes, quàm Spiritus S. ſit in his myſterijs locutus: ſed hoc in ſacroſancta Theologorum ſtoa diligentius & accuratius excutiãtur ac expẽdatur, ſatis ſit ſacri & profani ſcriptoris loca inter ſe contuliſſe: quod non erit, ut opinor, pijs lectoribus ingratum, à quibus & fidem & modeſtiam in his rebus poſtulo. Quod autem ad Homericum epiphonema ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ attinet, huc eſt ad iocandum quod Calaſiris ille apud Heliod. Aethiop. hiſt. lib. 3. dicit. Ille cum ſe Apollinem & Dianam, Deos, uidiſſe dixiſſet, rogauit Cnemon quomodo hoc factum fuerit. Eodem modo, inquit, quem ſapiens Homerus quaſi ænigmate ſignificat multi à item ænigma prætereunt. ἴχνια γὰρ μετόπισθε, ut idem alicubi dicit, ἴχνια ... κνημάων ῥεῖ' ἔγνων ἀπιόντος. ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ. Tum poſtea cum ſe horum uerſuum ſenſum percipere Cnemon fateretur, ſubijcit Calaſiris: ... inquit, iuuabit autem elegãtiſſimi ſcriptoris, qui nũc in hodierno die in manibus iuuenum teritur, uerba referre) ... ἀτενὲς διόλου βλέποντες καὶ τὸ βλέφαρον οὔποτε ἐπιμύοντες (male uulgo ἐπιμύοντες) καὶ τῷ (male in excuſis τὸ) βαδίσματι πλέον, οὐ κατὰ διάστασιν τῶν ποδῶν οὐδὲ μετάθεσιν ἀνυομένῳ, ἀλλὰ κατά τινα ῥύμην ἀέριον, καὶ ὁρμὴν ἀπαραπόδιστον τεμνόντων μᾶλλον τὸ περιέχον ἢ διαπορευομένων. διὸ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν Αἰγύπτιοι τὼ πόδε ζευγνύντες καὶ ὥσπερ ἑνοῦντες ἱστᾶσιν. ἃ δὴ καὶ Ὅμηρος εἰδὼς ἅτε Αἰγύπτιος καὶ τὴν ἱερὰν παίδευσιν ἐκδιδαχθεὶς, συμβολικῶς τοῖς ἔπεσιν ἐναπέθετο, τοῖς δυναμένοις συνιέναι γνωρίζειν καταλιπὼν, ἐπὶ μὲν τῆς Ἀθηνᾶς, δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν εἰπών. ἐπὶ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος, ἴχνια γὰρ μετόπισθε ποδῶν ἠδὲ (male uulgo ἠδ') κνημάων ῥεῖ' ἔγνων ἀπιόντος, οἷον ῥέοντος ἐν τῇ πορείᾳ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥεῖ' ἀπιόντος, καὶ οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ ὑπειλήφασι, ῥεῖα ἔγνων ἐξαπατώμενοι. id eſt, ut interpretatur Stanislaus Vvatchevoizki Polonus, Dij & numina uenientia ad nos, & à nobis recedentia, in alia animalia rariſſime, in homines autem ut plurimum ſeſe transformant, ſimilitudine magis, ut uiſum inſomnij eſſe opinemur, nobis imponentes. Quamuis igitur prophanos homines latuerit, tamen, quin à ſapiente cognoſcantur, effugere non poſſunt: ſed ex oculis notari poſſunt, cùm continuo obtutu intueantur, & palpebras nunquam concludant (hoc ego rariſsimè accidere contendo, deinde etiam non apud omnes niſi apud ſapientes, ut etiam docet Calaſiris) & magis etiam ex inceſſu, qui non ex dimotione pedum, neq; trãſpoſitione exiſtit, ſed ex quodam impetu aerio, & ut expedita, findentium magis auras quam tranſeuntium. Quamobrem ſtatuas quoque Deorum Aegyptij ponunt, cõiungentes illis pedes, & quaſi uniẽtes. Quæ etiam Homerus ſciens, ut Aegyptius & doctrina ſacra inſtructus, occultè & inuolutè uerſibus reddidit, relinquens intelligenda ijs, qui poſſent. De Pallade quidem, Atque truces oculi fulſere tuenti. De Neptuno autem: Namque pedum crurumq; ſimul ueſtigia ponè Perfacilè agnoui remeante, tanquam fluente in inceſſu. Hoc enim eſt, Perfacilè remeante non, ut quidam decepti, perfacilè agnoui, putarunt. Hæc ille apud Heliodorum, quæ huuc locum maximè explanabunt. Porrò ut ad Oileum redeamus, is iam dicitur, diuinam maieſtatem in eo, qui ſe Calchantem ſimulauerat, deprehẽdiſſe: quia, ut ait Didymus, φαντασίαν παρέχει τοῦ θεοῦ ταύτην: quod quamuis ex ueſtigijs potuerit, ut etiam dicit, tamen ubi auctam ſibi alacritatem bellicam ſenſit, in ea ſententia magis eſt confirmatus. In quo poſtremo aſſentorem habuit fratrem Telamonium.

αἰδὼς Ἀργεῖοι.) Non ſatis fuit Neptuno, duces illos Aiaces (eos enim principes in hac pugna fecit Poeta, ut antea uidebamus) excitare, ni idem apud cæteros Græcos præſtaret: quod iſta facit oratione, cuius hoc eſt artificium. Primum docet, quid ipſe hactenus de eorum uirtute ſenſerit, in cuius nimirum præſidio ſalutem exercitus collocatam eſſe exiſtimarit, quam ille adhuc mentem retineat, ſi modo prælium iam non detrectauerint, alioqui paratum ſe uidere Græcis exitium: quod exaggerando, præſentem ſtatum demeratus, comparat eum cum eo, qui iam eſt elapſus: cùm uidelicet Græci Troianos fugarent, ac ipſis tantum terrorem ſuæ magnanimitatis incuterent, ut reſiſtere nunquam auſi ſint: nunc uerò contra accidit, ut Græci confligere cum Troianis uereantur. Hic autem ſupponendum eſſe uidetur, ſeceſsiſſe Græcos in naues, ubi otioſi eſſent ac abſtinerent à bello, indignati nimirum Agamemnoni, quòd iam agnoſcerent, ni fallor, quàm peſsimè ſecum ageretur, Achille abſente, quem offenderat Agamemnon. Id manifeſtè docet Neptunus, cum dicit, Troianos iam ad naues pugnare, ἡγεμόνος, nempe Agamemnonis,

ἡγεμόνος κακότητι μεθημοσύνῃσί τε λαῶν, οἳ κείνῳ ἐρίσαντες ἀμυνέμεν οὐκ ἐθέλουσι νηῶν ὠκυπόρων.

Quid etiã poſtea Neptunus in Græcis improbat, quaſi unius Agamemnonis, licet reus hac in parte exiſtat, cauſa, nihil ſit eis de bellica fortitudine remittendum, ut propriam etiam ſalutem aſpernentur. Tandem eos ad illam tuendam exhortatur. Porrò nos ſingula orationis membra mox enucleabimus.

κοῦροι νέοι) In horum duorum repetitione uidetur ταυτολογῶν: ſatis enim fuerat dixiſſe κοῦροι, uel νέοι. Aut forſan ſic duplicantur πρὸς ἐπίτασιν, ut meliùs meminerint iuuentutis ſuæ Græci, aut potiùs adoleſcentiæ, in qua ſolet eſſe flos roboris ac uirtutis, (unde poſteà Idomeneus de Aenea καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον) quam ipſi nimium turpiter langueſcere nunc patiuntur in tanto rerum diſcrimine, in quo ſatius eſſet fortiter cum ſui propugnatione mori, quam cum puſillanimitatis ſiue, à Neptuno ipſis exprobratæ, crimine diutiùs uiuere.

οὔποτ' ἔγωγε τελευτήσεσθαι) Nunquam credidiſſem, inquit Neptunus, ſic à Troianis propulſatos iri Græcos, ut in has anguſtias detruderentur, cùm ipſi ſemper Troianos fugarint, non ſecus ac ceruos lupi (qui appoſito nomine ceruarij appellantur) & leopardi. Quid fugarint? immò ut ipſi ijdem cerui ab ijſdem feris in cibos dilaniantur: ſic à Græcis Troiani antea trucidabantur, ut eorum robur ne tantillum quidem poſſent ſuſtinere. Quæ commemoratio proculdubiò languentes illas Græcorum turmas recreauit & excitauit, ut huc illud Virgilij poſsit detorqueri: Tum pudor incendit uires. Nam, ut eſt apud Euripidem in Temeno, αἰσχύνεται δὲ τῶν ἀγαθῶν ... κακὸς ἀνὴρ κεκλῆσθαι πᾶς: id eſt, Pudet uirum fortem, ſi ignauus ſegniſq; uocetur.

ἀλλ' εἰ δὴ καὶ πάμπαν) Nouit Neptunus ex Achillis abſentia tot damna Græcis incumbere, ideo tamen nihil de diligentia & ſolertia militari remittendum eſſe monet: interea uero conſiliũ ſubijcit de Achillis reconciliatione. Sic enim accipio illa uerba: ἀλλ' ἀκεσώμεθα θᾶσσον, &c. niſi malis de præſentis periculi remedio intelligi, quod uidetur uoluiſſe Didymus, ut ſit hic ſenſus: Veſtra culpa, inquit Neptunus ad Græcos, factum eſt ut Troianis tantum licuerit, at nunc obteſtor uos ut uirtutis priſtinę memores, & odij quod aduerſus Agamemnonem concepiſtis immemores, ueſtris rebus afflictis ſuccurratis, quod uos facturos ſecurè mihi ſpondeo, ſiquidem ea eſt bonorum natura, ut facilè perſuaderi poſsint, ac exulcerati illorum animi demulceri ac ſanari. Exulcerantur autem ira animi, placida uerò & manſueta oratione placantur τῷ γὰρ λόγῳ (ſic enim apud Didymum eſt legendum, non ὁ λόγος, ut ibi uitioſè excuſum eſt) αἱ τῶν ἀγαθῶν φρένες, ἰαθῆναι ... μετατίθεσθαι ... Idem tamen ἀκεσταὶ etiam per θεραπευτικαὶ interpretatur, hoc eſt actiuè, non paſsiuè, nimirum ut intelligãtur animi bonorum, qui alijs mederi poſsint, ijſq; ſubuenire. Sed illud mihi minus probari poteſt.

ὅς τις πολέμοιο μεθίῃ) Quem uirum, quæſo, intelligit Neptunus? An Agamememnonem? Id quidem ſermonis cohærentia poſtulat, & ſanè hoc tempore pugnæ non interfuit Agamemnon, quia erat uulneratus, ſimul etiam Vlyſſes, Diomedes, & Machaon, quibus etiã adde Neſtorem, non uulneratum quidem illum, ſed Machaoni aſsiſtentem. Hanc autem Agamenonis abſentiam appoſitè timori eius ac νωχαλίᾳ tribuit, cùm tamen honeſtiùs facturus uidebatur, ſi eũ uulnere impeditum, ut res ſe habebat, cauſatus eſſet. Sic & illius gloriæ contuliſſet, & Græcis gratiorem reddidiſſet. Sed ſanè quamuis illa cauſa abſentiæ legitima fuerit, tamen intelligemus etiam ſequenti libro eum ita ex hoc rerum ſtatu perculſum, ut fugam capeſſendam eſſe reliquis Heroibus ſuaderet, ut meritò hic λυγρὸς appelletur. Ex quibus cõſtat, Giphanium, niſi ego maximè fallor, hunc locum non intellexiſſe, dicentem, Cum uiris nõ obſcuris ſed cum præſtantibus eſſe certandum, &c. Præterea uidetur adulari Græcis Neptunus, quaſi eorum ſententiæ de Agamemnone aſſipulari uelit, ut eam tamen doceat illorum uirtuti obſtaculo eſſe non debere. Tali adulationis genere in ſequentibus utitur, cùm Græcos omnes fortes appellat, his uerbis, ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ στρατόν, &c. cùm tamẽ lib. præcedenti dicat Aiax, ὦ φίλοι Ἀργείων ὅς τ' ἔξοχος, ὅς τε μεσήεις

ὅς τε χερειότερος, ἐπεὶ οὔ πω πάντες ὁμοῖοι ἀνέρες ἐν πολέμῳ.

[illegible]) Fugam intelligit, & incendium nauium.

αἰδῶ καὶ νέμεσιν) αἰδὼς, inquit Euſtathius, eſt ex nobis ipſis: νέμεσις uerò ex alijs αἰδεῖσθαι ... ἔχομεν, cuius quidem pudoris ſedes

eſt in oculis, iuxta illud: αἰδὼς ἐν ὀφθαλμοῖς, ut eſt in prouerbio. At hic Neptunus ſuadet poni pudorem in mente, id eſt, in ipſo bonorum affectuum receptaculo, in quo pudor eſt primario, in oculis uerò ſecundario. De illo autem prouerbio uide Eraſmum Chil. 1. Cent. 1. prou. 70.

Ὣς ῥα κελευτιόων Γαιήοχος ὦρσεν Ἀχαιούς·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιοὺς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραί, ἃς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθών,
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος· οἱ γὰρ ἄριστοι
Κρινθέντες Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φράξαντες δόρυ δουρί, σάκος σάκει προθελύμνῳ·
Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων, ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν·
Ἔγχεα δ' ἐπτύσσοντο θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
Σειόμεν'· οἱ δ' ἰθὺς φρόνεον, μέμασαν δὲ μάχεσθαι.
Τρῶες δὲ προύτυψαν ἀολλέες, ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ
Ἀντικρὺ μεμαώς, ὀλοοίτροχος ὡς ἀπὸ πέτρης,
γρ. ὅσῃ Ὅντε κατὰ στεφάνης ποταμὸς χειμάρροος * ὤσῃ,
Ῥήξας ἀσπέτῳ ὄμβρῳ ἀναιδέος ἔχματα πέτρης,
Ὕψι τ' ἀναθρώσκων πέτεται, κτυπέει δέ θ' ὑπ' αὐτοῦ
Ὕλη· ὁ δ' ἀσφαλέως θέει ἔμπεδον, ὄφρ' ἂν ἵκηται
Ἰσόπεδον, τότε δ' οὔτι κυλίνδεται, ἐσσύμενός περ·
Ὣς Ἕκτωρ, ἧος μὲν ἀπείλει μέχρι θαλάσσης
Ῥεῖα δ' ἐλεύσεσθαι κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Κτείνων, ἀλλ' ὅτε δὴ πυκινῇς ἐνέκυρσε φάλαγξι,
Στῆ ῥα μάλ' ἐγχριμφθείς· οἱ δ' ἀντίοι υἷες Ἀχαιῶν,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν,
Ὦσαν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη,
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνώς,
Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί
Παρμένετ'· οὔτι δηρὸν ἐμὲ σχήσουσιν Ἀχαιοί,
Καὶ μάλα πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες·
Ἀλλ' (οἴω) χάσσονται ὑπ' ἔγχεος, εἰ ἐτεόν με
Ὦρσε θεῶν ὤριστος, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.
Ὣς εἰπὼν ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Δηΐφοβος δ' ἐν τοῖσι μέγα φρονέων ἐβεβήκει
γρ. πάντοσ' ἐΐσην, Πριαμίδης, πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα † πάντοσ' ἴσην,
Κοῦφα ποσὶ προβιβάς, καὶ ὑπασπίδια προποδίζων·
Μηριόνης δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
Καὶ βάλεν, οὐδ' ἀφάμαρτε, κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἴσην
Ταυρείην· τῆς δ' οὔτι διήλασεν, ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Ἐν καυλῷ ἐάγη δολιχὸν δόρυ· Δηΐφοβος δὲ
Ἀσπίδα ταυρείην σχέθ' ἀπὸ ἕο, δεῖσε δὲ θυμῷ
Ἔγχος Μηριόναο δαΐφρονος· αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Ἂψ ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, χώσατο δ' αἰνῶς
Ἀμφότερον, νίκης τε καὶ ἔγχεος ὃ ξυνέαξε·
Βῆ δ' ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Οἰσόμενος δόρυ μακρὸν ὅ οἱ κλισίηφι λέλειπτο.
Οἱ δ' ἄλλοι μάρναντο, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τεῦκρος δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἄνδρα κατέκτα
Ἴμβριον αἰχμητὴν, πολυΐππου Μέντορος υἱόν·
Ναῖε δὲ Πήδαιον πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν,
Κούρην δὲ Πριάμοιο νόθην ἔχε Μηδεσικάστην·
Αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,
Ἂψ εἰς Ἴλιον ἦλθε, μετέπρεπε δὲ Τρώεσσι·
Ναῖε δὲ πὰρ Πριάμῳ· ὁ δέ μιν τίεν ἶσα τέκεσσι.
Τὸν ῥ' υἱὸς Τελαμῶνος ὑπ' οὔατος ἔγχεϊ μακρῷ
Νύξ', ἐκ δ' ἔσπασεν ἔγχος· ὁ δ' αὖτ' ἔπεσεν μελίη ὣς
Ἥ τ' ὄρεος κορυφῇ ἑκάτηθεν φαινομένοιο

Sic ſanè adhortans Neptunus concitauit Achiuos.
Circum autem Aiaces duos ſtabant phalanges
Firmæ, quas non Mars uituperaſſet interueniens,
Neq. Minerua populos impellens, nam præſtantiſſimi
Delecti Troianosq. & Hectorem diuinum expectabāt,
Munientes haſtam haſta, ſcutum alio ſcuto oppoſito:
Clypeus itaq. clypeū firmabat, galea galeam, uirū uir:
Tangebant ſe criſtatæ ex ſetis equis caſſides ſplēdentib.
Nutantium: adeò denſi ſteterunt inter ſe. (conſt.
Lanceæ a flectebantur audacibus à manibus (re.
Cōcuſſæ. hi. a. rectà aīum intēdebāt cupiebāt. a. pugna-
Troiani. a priùs uerberarūt cōferti: præibat. a. Hector
Contrà ruens: lapis rotūdus ueluti à petra (conuulſus)
Quem à ſummo montis fluuius torrens impulerit,
Abruptis immenſo imbre aſperæ retinaculis petræ,
Alteq. ſubſiliens uolat reſonatq. ſub ipſo (niat
Sylua: hic a. ſine impedimēto currit cōtinuò donec ue-
In planitiē, tūc. a. nequicquā uoluitur, impulſus quāuis:
Sic Hector hactenus quidem minabatur uſq. ad mare,
Facilè ſe peruenturum ad tentoria & naues Achiuorū.
Occidentem, ſed quando iam denſis incidit aciebus,
Stetit ualdè implicitus: hi. v. aduerſi filij Achiuorum
Percutientes enſibusq. & haſtis ancipitibus
Repulerunt eum à ſe: is uerò cedens repulſus eſt.
Clamauit autem altè, Troianis uociferans:
Troiani & Lycij, & Dardani bellicoſi,
Perſtate, non diu me ſuſtinebunt Achiui,
Quamuis ualdè inſtar turris ſeſe inſtruxerint.
Sed (puto) cedent ob haſtam meam, ſi uerè me
Incitauit deorum optimus altitonās maritus Iunonis.
Sic fatus, commouit robur & animū uniuſcuiuſq.
Deiphobus autem inter hos ualde animoſus iuit
Priamides: ante autem tenebat ſcutum undiq. æquale,
Leuiter pedibus procedens, & ſub clypeo progrediens.
Meriones autem in eum collimabat haſta lucida,
Et aſſecutus eſt (neq. aberrauit) ad ſcutū undiq. æquale
Taurinum, id. a. minimè penetrauit: ſed multo prius
In ſummitate fracta eſt longa haſta. Deiphobus autem
Scutum taurinum remouit à ſe: timuit autem animo
Haſtam Merionis bellicoſi, ſed hic heros
Retrò ſociorū ad agmē receſſit. indignat⁹ eſt. a. grauiter
Propter utrunq. uictoriamq. & haſtam, quam fregit.
Perrexit autem ire ad tentoria & naues Achiuorum,
Allaturus haſtā longā, quæ ſibi in tētorijs reliqua erat.
Alij uerò pugnabant: clamor autē immenſus ortus eſt.
Teucer autem primus Telamonius uirum interfecit
Imbrium bellatorem, diuitis equorum Mētoris filium,
Habitabat. a. Pedaſum antequā ueniſſēt filij Græcorū:
Filiam autem Priami ſpuriam habebat Medeſicaſten.
Sed poſtquā Danaorū naues uenerūt utrinq. impulſæ,
Rurſus ad Ilium uenit, & excellebat inter Troianos:
Habitabat. a. apud Pr. hic. a. eum honorabat æquè ac fi-
Hunc filius Telamonis ſub aurem haſta longa (lios,
Læſit, euulſitq. haſtā: hic. a. ibi cecidit, fraxinus tāquā.
Quæ montis in uertice procul apparentis

Aere

Aere incisa, tenera terræ folia admouit:
Sic cecidit: circū.a. ipsum sonnerūt arma insignia ære,
Teucer autem accurrit cupiens arma exuere:
Hector autem in accurrentē iaculatus est hasta lucida.
Sed hic qdē ex aduerso cōspicat⁹, declinauit ereā hastā
Paululū: hic.a. Amphimachū Cteati filium Actorionis
Venientem ad pugnam in pectore percußit hasta:
Insonuit autem lapsus, sonuerunt uerò arma super ipso.
Hector.a. accurrit ut galeam temporibus aptatam
De capite raperet magnanimi Amphimachi.
Aiax autem ruentem petijt hasta lucida
Hectorē: sed nulli parti corporis adacta est: totus.n. ære
Horrendo tectus erat. hic.a. scuti umbonem percußit:
Retrusit aūt ipsum robore magno, ille uerò cessit retrò
Ab utroq; cadauere: hæc autem extraxerunt Achiui:
Amphimachū quidem Stichius diuinusq; Menestheus,
Principes Athenensium, portauerūt ad exercitū Achi (uorū:
Imbriū uerò Aiaces cupidi impetuosæ pugnæ.
Sicut duo caprā leones à canib. asperos dentes habētib.
Rapientes ferunt per uirgulta densa,
Alti supra terram in maxillis tenentes:
Sic hunc altè tenentes duo Aiaces armati
Arma spoliarunt: caput autem tenera à ceruice
Amputauit Oiliades iratus propter Amphimachum:
Iecit autem ipsum instar globi contorquēs per turbam:
Hectori autem ante pedes cecidit in pulueribus.

Χαλκῷ τμηομένη τέρενα χθονὶ φύλλα πελάσσῃ·
Ὣς πέσεν· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Τεῦκρος δ' ὁρμήθη μεμαὼς ἀπὸ τεύχεα δῦσαι·
Ἕκτωρ δ' ὁρμηθέντος † ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ. χ. ὀρέξατο
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
Τυτθόν· ὁ δ' Ἀμφίμαχον Κτεάτου υἱ' Ἀκτορίωνος,
Νισόμενον πόλεμόνδε κατὰ στῆθος βάλε δουρί.
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Ἕκτωρ δ' ὡρμήθη κόρυθα κροτάφοις ἀραρυῖαν
Κρατὸς ἀφαρπάξαι μεγαλήτορος Ἀμφιμάχοιο·
Αἴας δ' ὁρμηθέντος * ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ χ. ὀρέξατο
Ἕκτορος· ἀλλ' οὔ πη χροὸς εἴσατο, πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ
Σμερδαλέῳ κεκάλυφθ'· ὁ δ' ἄρ' ἀσπίδος ὀμφαλὸν οὔ- (τα,
Ὦσε δέ μιν σθένεϊ μεγάλῳ· ὁ δὲ χάσσατ' ὀπίσσω
Νεκρῶν ἀμφοτέρων· τοὺς δ' ἐξείρυσσαν Ἀχαιοί.
Ἀμφίμαχον μὲν ἄρα Στιχίος δῖός τε Μενεσθεὺς
Ἀρχοὶ Ἀθηναίων κόμισαν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν·
Ἴμβριον αὖτ' Αἴαντε μεμαότε θούριδος ἀλκῆς,
Ὥστε δύ' αἶγα λέοντε κυνῶν ὕπο καρχαροδόντων
Ἁρπάξαντε φέρητον ἀνὰ ῥωπήια πυκνά,
Ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης μετὰ γαμφηλῇσιν ἔχοντε·
Ὥς ῥα τὸν ὑψοῦ ἔχοντε δύω Αἴαντε κορυστὰ
Τεύχεα συλήτην, κεφαλὴν δ' ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς
Κόψεν † Ὀϊλιάδης κεχολωμένος Ἀμφιμάχοιο· χ. Ὀϊλιάδαο.
Ἧκε δέ μιν σφαιρηδὸν ἑλιξάμενος δι' ὁμίλου,
Ἕκτορι δὲ προπάροιθε ποδῶν πέσεν ἐν κονίῃσι.

COMMENTARIVS.

Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας.) Ad huius loci iudicium omnes sanæ mentis homines aduoco, ut Panœdem illum, qui uictorem Hesiodū pronunciauit, damnent, & pro Homero nostro aduersus illum sententiam ferant. Memorant enim, ut est in illo libello, quem H. Steph. primus luce donauit ann. 73 de Homeri & Hesiodi certamine, eo tempore, quo Ganyctor epitaphium patris Amphidamantis Regis Eubœæ celebraret, uiros quosque præstantissimos non solum robore & uelocitate, sed etiam sapientia ac eruditione, ad certamen magnis præmijs inuitasse. Itaque eò etiam Homerum & Hesiodum certaturos accessisse: ubi post interiectos alternatim uersus, idq; uarijs modis, unde iam uictoria omnium consensu Homero tribuebatur, tandem Panœdes, frater mortui Amphidamantis, unusq; ex iudicibus certaminis iussit utrunq; partem suorum operum præstantissimam in medium proferre. Tum exorsus Hesiodus, illa recitauit, Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων, &c. At Homerus noster hunc locum pronunciauit. Vnde uictoriam erat uno omnium ore relaturus, nisi Panœdes pacificum argumentum bellico, hoc est, Hesiodeum Homerico prætulisset. Atqui, bone uir, tu nō id anteà iusseras, sed τὸ κάλλιστον ἀκῦσαι. An ego te Midę comparauero, qui Pana uel Marsyam Apollini similis in casu præposuit. At ego Tmolus esse hac in parte uoluissem, uoloq; id est iudex non [illegible], sed synceri & nō fucati iudicij. Quid enim ornatius, quid pulchrius, quid elegantius omnes quotquot ulla tulere sæcula Poetæ fingere hoc loco Homerico potuerunt? Hoc lectores attendere uolo, ut Homeri nostri decus & gloria tanta tecta teliu quæ ut.

[illegible]) Ideò paulò post Poeta de Hectore dixit, πυκινῇς ἐνέκυρσε φάλαγξι. Porrò hæc ordinatio phalangium in turris modum erat disposita. Vnde posteà Homerus dicit, καὶ μάλα πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες, hoc est, tāto propter densitatem. Hæc autem ordinatio turri assimilatur uel propter cohærentem uicissitudinem & compositionis armorum & militum statiōnis compositioni lapidum similem, ex quibus turris construitur: uel quia fortasse in laterculi formam instructa erat. Sic enim erant dispositi, ut aiunt ueteres. Protostatæ uel Antistites ad frontem obiectas habebant hastas, à tergo uerò ἐπιστάται uel substites ad dextrum latus antistitum hastas duplici cubito maiores obijciebant. Tertij uerò qui secundos ordine sequebantur, maioribus adhuc hastis ipsum ordinem implebant, ut triplicem mucronum ordinem frontis eminentes hastæ haberent. Quarti uerò & quinti cuspides rectas habebant, ut si aliqua ex parte ordo deficeret, ipsi explerent. & sic erat, ut aiunt, instructio ista ἀμφίστομος. Cęterùm πύκνωσις ista & condensatio fieri solet, quando dux phalangem contra hostes educere uoluerit, inquit Aelianus περὶ στρατηγικῶν τάξεων. Hoc loco tamen fit etiam ad hostium impetum sustinendum. Fit autem condensatio, ut idem ait, quando ex latioribus interuallis minora interualla aliquis faciens condensarit phalangem secundum longitudinem & latitudinem, adeò ut & astites & substites coarctentur quidem uerum tantum relinquatur spacij inter ipsos, ut mutationi sit locus.

ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε) Hic est συνασπισμὸς & clypeorum cohærentia, cùm magis adhuc quàm in condensatione priore, de qua diximus, se coarctarit phalanx secundum Antistites, adeo ut propter cōtinuationem non recipiant milites ullā declinationem neq; in dexteram neque in læuam. Hæc fit, ut phalanx quasi eodem & toto corpore ab omni parte armata impetum hostium sustinere possit. Hæc Aelianus lib. iam laudato cap. 11. Porrò ut idem ait cap. 12. armatura phalangis constat clypeis & hastis. Quod ex hoc Homeri loco comprobatur.

ἶθυς φέρονται) Hoc quasi posteà interpretatur, cum dicit, μίμνον δὲ μάχεσθαι: sed meliùs in sequentibus per ἀντικρὺ μεμαῶτος, quod de Hectore dicitur. Vnde ex utraq; parte conflatur pugna ἀντιφερόντων.

ὀλοοίτροχος ὡς ἀπὸ πέτρης) Apposita est comparatio. Nam barbarum & inordinatū Hectoris impetū rei inanimatæ confert. Deinde ut lapis iste à torrente, sic à Ioue quodammodo Hector impellitur. Cæterùm deest in ὀλοοίτροχος τὸ λίθος, quod intelligendum est κατὰ κοινοῦ ex sequentibus ἀπὸ πέτρης. Quod enim petra abscinditur, id omnino lapis est. Sed tamen per πέτρας saxosum montem intelligis potius quàm saxum ipsum.

ὑπασπίδια προποδίζων) Hoc est, incedens numerosè intra clypeum, neque uestigia extra proferens, sed sub ea corpus tegens. Vndè colligebant antiqui, Deiphobum non habuisse ἀσπίδα ἀμφιβρότην, id est illud clypei genus, quo totus homo potest circūtegi: deinde clypeum suum obliquè non tenuisse, quem duobus in locis posteà ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην appellabit. Alij uero τὴν ἐνόπλιον ὄρχησιν, saltationem armatam saltantē Deiphobū per hæc uerba ὑπασπίδια προποδίζων intelligunt. Sed prior interpretatio mihi magis arridet.

ναῖε δ' Πήδαιον) Elegantiæ & uarietatis gratia de more suo historiam Imbrij illius interserit.

ὄρεος κορυφῇ) Rectè fraxinum in montis cacumine collocat. Rarum enim est, ut in planitie nascatur fraxinus: accidit tamen, ut est apud Plin. lib. 16. cap. 18.

ὥστε δύ' αἶγα) Zenodotus uidetur ineptè multis in locis Homerum reprehendisse. Hanc enim Poetæ comparationem ipse reprehendebat eo prætextu, quod leones inter se non decertant: ideoq; non αἶγα, sed αἶγε scribebat, ut leo uterq; capram singularem rapere

pere intelligeretur. Sed imperitè uidetur poſtulare, ut res comparatæ undiquaq; conſentiant: quod rarò fit. Porrò non eſt hic alia ἐν ὑπεροχίαις ſimilitudo neceſſaria, ſed elationis tantùm unius corporis à duobus factæ. Dicuntq; ueteres intelligendum, uno leone rapiente, alterum ſimul rapere ſubſidio uenientem, ſic ut uterq; prædam ſibi adducat, nimirum utrique communem futuram, ut ego interpretor. Sic Aeſchylus iſtud Homericum æmulatus alicubi dixit, [illegible]. Cæterum hic per αἶγα capram ſylueſtrem intellige.

κόψεν Ὀϊλιάδης. Crudelitatem iſtam iuniori Aiaci tribuit Homerus, quia ſeniorem non deceret, ei uſue magnanimitati conſentanea non eſſet, neque ſane omnino Græci hominis fuerat ſic cadaueri hoſtili inſultare. Hoc ergo tum ætate iunioris ferocitate, tum eiuſdem dolore, quem ob amicum Amphimachum interemptum contraxerat, unde in tam immanem uindictam ſe ſapeſuit, excuſari aliquatenus poteſt: id eſt, quantum humanitus iræ furentis impetui concedi poteſt. Hos enim affectus ratio inexcuſabiles facit, cuius imperio non ſe ſubmiſerint.

Καὶ τότε δὴ περὶ κῆρι Ποσειδάων ἐχολώθη,
Υἱωνεῖο πεσόντος ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
Βῆ δ᾽ ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Ὀτρυνέων Δαναοὺς, Τρώεσσι δὲ κήδε᾽ ἐτεύχε.
Ἰδομενεὺς δ᾽ ἄρα οἱ δουρικλυτὸς ἀντιβόλησεν,
Ἐρχόμενος παρ᾽ ἑταίρου, ὅ οἱ νέον ἐκ πολέμοιο
Ἦλθε, κατ᾽ ἰγνύην βεβλημένος ὀξέϊ χαλκῷ.
Τὸν μὲν ἑταῖροι ἔνεικαν, ὁ δ᾽ ἰητροῖς ἐπιτείλας
Ἤϊεν ἐκ κλισίης· ἔτι γὰρ πολέμοιο μενοίνα
Ἀντιάαν. τὸν δὲ προσέφη κρείων Ἐνοσίχθων,
Εἰσάμενος φθογγὴν Ἀνδραίμονος υἷι Θόαντι,
Ὃς πάσῃ Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι,
Αἰτωλοῖσιν ἄνασσε, θεὸς δ᾽ ὣς τίετο δήμῳ,
Ἰδομενεῦ Κρητῶν βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Οἴχονται, τὰς Τρωσὶν ἀπείλεον υἷες Ἀχαιῶν;
Τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Ὦ Θόαν, οὔτις ἀνὴρ νῦν γ᾽ αἴτιος, ὅσσον ἔγωγε
Γινώσκω· πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα πτολεμίζειν·
Οὔτε τινὰ δέος ἴσχει ἀκήριον, οὔτε τις ὄκνῳ
Εἴκων ἀνδύεται πόλεμον κακόν· ἀλλά που οὕτω
Μέλλει δὴ φίλον εἶναι ὑπερμενέϊ Κρονίωνι,
γρ. νωνύμους † Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ᾽ Ἄργεος ἐνθάδ᾽ Ἀχαιούς.
Ἀλλὰ Θόαν, καὶ γὰρ τὸ πάρος μενεδήϊος ἦσθα,
Ὀτρύνεις δὲ καὶ ἄλλον, ὅθι μεθιέντα ἴδηαι·
Τῷ νῦν μήτ᾽ ἀπόληγε, κέλευέ τε φωτὶ ἑκάστῳ.
Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ἰδομενεῦ, μὴ κεῖνος ἀνὴρ ἔτι νοστήσειεν
Ἐκ Τροίης, ἀλλ᾽ αὖθι κυνῶν μέλπηθρα γένοιτο,
Ὅστις ἐπ᾽ ἤματι τῷδε ἑκὼν μεθίῃσι μάχεσθαι.
Ἀλλ᾽ ἄγε τεύχεα δεῦρο λαβὼν ἴθι· ταῦτα δ᾽ ἅμα χρὴ
Σπεύδειν, αἴ κ᾽ ὄφελός τι γενώμεθα καὶ δύ᾽ ἐόντε.
Συμφερτὴ δ᾽ ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν.
Νῶϊ δὲ καί κ᾽ ἀγαθοῖσιν ἐπιστάμεσθα μάχεσθαι.
Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἂμ πόνον ἀνδρῶν·
Ἰδομενεὺς δ᾽ ὅτε δὴ κλισίην εὔτυκτον ἵκανε,
Δύσετο τεύχεα καλὰ περὶ χροΐ, γέντο δὲ δοῦρε·
Βῆ δ᾽ ἴμεν ἀστεροπῇ ἐναλίγκιος, ἥν τε Κρονίων
Χειρὶ λαβὼν ἐτίναξεν ἀπ᾽ αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
Δεικνὺς σῆμα βροτοῖσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαί·
Ὣς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος,
Μηριόνης δ᾽ ἄρα οἱ θεράπων ἐῢς ἀντεβόλησεν,
Ἐγγὺς ἔτι κλισίης· μετὰ γὰρ δόρυ χάλκεον ᾔει
Οἰσόμενος. τὸν δὲ προσέφη σθένος Ἰδομενῆος·
Μηριόνη, Μόλου υἱέ, πόδας ταχύ, φίλταθ᾽ ἑταίρων,
Τίπτ᾽ ἦλθες πόλεμόν τε λιπὼν καὶ δηϊοτῆτα;
Ἠέ τι βέβληαι, βέλεος δέ σε τείρει ἀκωκή;
Ἠέ τευ ἀγγελίης μετ᾽ ἔμ᾽ ἤλυθες; οὐδέ τι αὐτὸς
Ἧσθαι ἐνὶ κλισίῃσι λιλαίομαι, ἀλλὰ μάχεσθαι.
Τὸν δ᾽ αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Ἰδομενεῦ Κρητῶν βουληφόρε χαλκοχιτώνων,

Et tunc iam in animo Neptunus iratus eſt,
Nepote caſo in graui pugna.
Perrexit autem ire ad tentoria & naues Achiuorum,
Impulſurus Danaos. Troianis autem dolores parabat,
Idomeneus autem ei haſta inclytus occurrit,
Rediens à ſocio, qui ei nuper è bello
Venerat in poplite uulneratus acuto ferro.
Hūc quidē ſocij aſportarūt: hic.a. medicis poſtq̄ præcepiſſet.
Ibat ex tentorio, adhuc enim pugnæ cupiebat
Obuiare. hunc autem allocutus eſt rex Neptunus,
Aſſimulatus uoce Andræmonis filio Thoanti,
Qui in tota Pleurone & excelſa Calydone
Aetolis imperabat, deuſq; tanquā honorabatur uulgo:
Idomeneu Cretenſium princeps, ubinam tibi minæ
Abierunt, quas Troianis minabantur filij Achiuorum?
Hūc rurſus Idomeneus Cretēſiū dux cōtrà allocut⁹ eſt:
O Thoa, nullus uir nunc culpandus, quantum equidem
Intelligo: omnes enim ſcimus præliari.
Neq; quemquā timor detinet exanimās neq; aliquis pigritiæ
Cedēs recuſat bellum malū, ſed nimirū ita
Iam gratum futurum eſt præpotenti Ioui,
Inglorios perire procul à Peloponneſo hic Achiuos.
Sed Thoa, etenim ante bellicoſus fuiſti,
Hortari ſoles.a. & alium, ubi negligentem uideris:
Quare nunc nec deſine, & hortare uirum quemq;.
Huic.a. reſpōdit poſtea Neptunus quatiens terram:
Idomeneu, utinam non ille uir amplius reuertatur
E Troia, ſed illic canum ludibrium fiat,
Quicunq; in die hoc uoluntarius ceſſat pugnare.
Sed agè armis huc ſumtis ueni. hæc autē ſimul oportet
Studere, ſi utilitas aliqua fiamus quāuis duo exiſtētes.
Vtilis.n. uirtus eſt uirorum, etiā ualdè timidorum.
Nos.a. & cum fortibus nouerimus pugnare.
Sic fatus, hic quidē rurſus abijt deus ad pugnā uirorum:
Idomeneus. & quando iam ad tentoriū pulchrū uenit,
Induit arma pulchra circa corpus. ſumpſitq; duo haſtilia.
Perrexit a. ire fulguri ſimilis, quod Saturnius
Manu accipiens concuſſit à ſplendido Olympo,
Oſtendens ſignum hominibus: conſpicui.a. eius radij:
Sic huius æs ſplendebat circa pectora currentis.
Meriones autem ei famulus bonus obuiauit,
Propè adhuc tentorium: nam haſtam æream ibat
Allaturus. hunc.a allocuta eſt potentia Idomenei:
Merione Moli fili, pedibus celer amiciſſime ſociorū,
Cur ueniſti, prælioq; deſerto & pugna?
An quid uulneratus es, teliq; te affligit cuſpis?
An alicuius rei nuncius ad me ueniſti? neq; certè ipſe
Deſidere in tentorijs cupio, ſed pugnare.
Hūc.a. rurſus Meriones prudens cōtrà allocutus eſt:
Idomeneu Cretenſium princeps loricatorum,

Venio

Venio, ſi qua tibi haſta in tentorijs relicta eſt,
Allaturus: eam.n.iam confregimus quã priùs habebã,
Scutum Deiphobi feriens ſuperbi. *(eſt:*
Hũc.v.rurſus Idom. Cretenſiũ dux cõtrà allocutus
Haſtas quidẽ ſi nolueris & unam & uiginti inuenies,
Stantes in tentorio ad parietes lucentes,
Troianas, quas à cæſis abſtuli: non enim puto
A uiris hoſtibus longè ſtantem me pugnare.
Ideo mihi haſtæ ſunt & ſcuta umbilicata,
Et galeæ, & thoraces ſplendidè nitentes.
Hũc.a.rurſus Meriones prudens cõtra allocutus eſt:
Et mihi apud tentorium & nauẽ nigram ſunt *(ſim.*
Multa ſpolia Troianorũ: ſed nõ propè ſunt ut capere poſ
Neq; enim neq; me puto oblitum eſſe fortitudinis.
Sed inter primos in pugna illuſtres uiros reddente
Sto quando certamen motum eſt belli.
Alium fortè aliquem potiùs Achiuorum loricatorum
Lateo pugnans: te uerò ſcire ipſum puto.
Hũc.v.Idomeneus Cretenſiũ dux cõtrà allocutus eſt:
Noui uirtute qualis ſis: qd te neceſſe eſt hæc enumerare?
Si enim nunc apud naues deligeremur oẽs fortiſſimi,
Ad inſidias (ubi maximè uirtus perficitur uirorum:
Vbi & timidus uir, & qui fortis eſt, apparuit:
Nam ignaui mutatur color aliter aliàs:
Neq; ei quietè ut ſedeat continetur in mẽtibus animus,
Sed mutat ſedes, & ſuper utrunq; pedem ſedet:
Inq; ei cor ualdè pectoribus pulſat
Mortem ſuſpicanti, ſtridor autem fit dentium:
Strenui autem, neq; mutatur color, neq; ualdè
Timet, poſtquã primũ ingreſſus fuerit inſidias uirorũ:
Optat autem citò miſceri in prælio acri)
Neq; tum tuum robur & manus quis uituperarit.
Siquidẽ.n.lædaris eminus, pugnãs, uel uerbereris comin,*
Non in ceruicem à tergo cadat telum, neq; in dorſum:
Sed uel pectoribus uel uentri obuiaret
Vlterius ruentis ad propugnatorum turbam.
Sed agè ne hæc dicamus infantes tanquam
Stantes, ne aliquis ſupra modum indignetur.
Sed tu ad tentorium profectus cape ualidam haſtam.
Sic dixit: Meriones autem ueloci par Marti,
Celeriter è tentorio ſuſtulit æream haſtam.
Iuit autem ad Idomeneum ualdè belli curam habens.
Qualis autem pernicioſus Mars ad bellum accedit,
Ipſumq; Terror clarus filius ſimul ualidus & impaui-
Comitatur, qui terret fortẽ licet bellatorem: *(dus*
Hi quidem è Thracia in Ephyros armantur,
Vel in Phlegyas magnanimos: neq; hi quidem
Exaudierunt utroſq;, alteris uero gloriam dederunt:
Tales Merionesq; & Idomeneus duces uirorum
Ibant in bellum, armati ſplendenti ære.
Hunc & Meriones prior uerbo allocutus eſt:
Deucalide, qua parte cupis ingredi multitudinem?
An ad dextram totius exercitus, an per medios,
An ad ſiniſtram? quoniam nullibi exiſtimo adeò
Indigere bello capite comatos Achiuos.
Hunc.a.rurſus Idom.Cretenſium dux allocutus eſt:
Nauib. quidẽ in medijs qui auxilientur ſunt & alij,
Aiacesq; duo, Teucerq; qui præſtantiſs. Achiuorum eſt,

Ἔρχομαι, εἴ τί τοι ἔγχος ἐνὶ κλισίῃσι λέλειπται,
Οἰσόμενος· τό νυ γὰρ κατεάξαμεν ὃ πρὶν ἔχεσκον,
Ἀσπίδα Δηϊφόβοιο βαλὼν ὑπερηνορέοντος.
Τὸν δ' αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Δούρατα δ' αἴ κ' ἐθέλῃσθα, καὶ ἓν καὶ εἴκοσι δήεις, κ δ' κ σεμπ-
Ἑσταότ' ἐν κλισίῃ πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα,
Τρώϊα, τὰ κταμένων ἀποαίνυμαι· οὐ γὰρ ὀΐω
Ἀνδρῶν δυσμενέων ἑκὰς ἱστάμενος πολεμίζειν.
Τῷ μοι δούρατά τ' ἔστι καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
Καὶ κόρυθες καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες.
Τὸν δ' αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα,
Καί τοι ἐμοὶ παρά τε κλισίῃ καὶ νηῒ μελαίνῃ
Πόλλ' ἔναρα Τρώων· ἀλλ' οὐ σχεδόν ἐστιν ἑλέσθαι.
Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐμέ φημι λελασμένον ἔμμεναι ἀλκῆς,
Ἀλλὰ μετὰ πρώτοισι μάχην ἀνὰ κυδιάνειραν
Ἵσταμαι, ὁππότε νεῖκος ὀρώρηται πολέμοιο.
Ἄλλον πού τινα μᾶλλον Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Λήθω μαρνάμενος, σὲ δὲ ἴδμεναι αὐτὸν ὀΐω.
Τὸν δ' αὖ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Οἶδ' ἀρετὴν οἷός ἐσσι· τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι;
Εἰ γὰρ νῦν παρὰ νηυσὶ λεγοίμεθα πάντες ἄριστοι,
Ἐς λόχον (ἔνθα μάλιστ' ἀρετὴ διαείδεται ἀνδρῶν,
Ἔνθ' ὅ τε δειλὸς ἀνήρ, ὅς τ' ἄλκιμος ἐξεφαάνθη.
Τοῦ μὲν γάρ τε κακοῦ τρέπεται χρὼς ἄλλυδις ἄλλῃ,
Οὐδέ οἱ ἀτρέμας ἧσθαι ἐρητύετ' ἐν φρεσὶ θυμός,
Ἀλλὰ μετοκλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει·
Ἐν δέ τέ οἱ κραδίη μεγάλα στέρνοισι πατάσσει
Κῆρας οἰομένῳ· πάταγος δέ τε γίνετ' ὀδόντων·
Τοῦ δ' ἀγαθοῦ οὔτ' ἂρ τρέπεται χρώς, οὔτε τι λίην
Ταρβεῖ, ἐπειδὰν πρῶτον ἐσίζηται λόχον ἀνδρῶν,
Ἀρᾶται δὲ τάχιστα μιγήμεναι ἐν δαῒ λυγρῇ)
Οὐδέ κεν ἔνθα τεόν γε μένος καὶ χεῖρας ὄνοιτο·
Εἴπερ γάρ κε βλεῖο πονεύμενος, ἠὲ τυπείης,
Οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὄπισθε πέσοι βέλος, οὐδ' ἐνὶ νώτῳ,
Ἀλλά κεν ἢ στέρνων ἢ νηδύος ἀντιάσειε
Πρόσσω ἱεμένοιο μετὰ προμάχων ὀαριστύν.
Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα νηπύτιοι ὣς
Ἑσταότες, μή πού τις ὑπερφιάλως νεμεσήσῃ.
Ἀλλὰ σύ γε κλισίηνδε κιὼν ἕλευ ὄβριμον ἔγχος.
Ὣς φάτο. Μηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ
Καρπαλίμως κλισίηθεν ἀνείλετο χάλκεον ἔγχος·
Βῆ δὲ μετ' Ἰδομενῆα μέγα πτολέμοιο μεμηλώς.
Οἷος δὲ βροτολοιγὸς Ἄρης πόλεμόνδε μέτεισι,
Τῷ δὲ φόβος φίλος υἱὸς ἅμα κρατερὸς καὶ ἀταρβὴς
Ἕσπετο, ὅς τ' ἐφόβησε ταλάφρονά περ πολεμιστήν·
Τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρῄκης Ἐφύρους μέτα θωρήσσεσθον,
Ἠὲ μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας· οὐδ' ἄρα τώγε
Ἔκλυον ἀμφοτέρων, ἑτέροισι δὲ κῦδος ἔδωκαν·
Τοῖοι Μηριόνης τε καὶ Ἰδομενεὺς ἀγοὶ ἀνδρῶν
Ἤϊσαν ἐς πόλεμον, κεκορυθμένοι αἴθοπι χαλκῷ.
Τὸν καὶ Μηριόνης πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπε,
Δευκαλίδη, πῆ τ' ἂρ μέμονας καταδῦναι ὅμιλον,
Ἢ ἐπὶ δεξιόφιν παντὸς στρατοῦ, ἢ ἀνὰ μέσσους,
Ἢ ἐπ' ἀριστερόφιν; ἐπεὶ οὔ ποθι ἔλπομαι οὕτω
Δεύεσθαι πολέμοιο καρηκομόωντας Ἀχαιούς.
Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα·
Νηυσὶ μὲν ἐν μέσσῃσιν ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἄλλοι,
Αἴαντές τε δύω, Τεῦκρός θ' ὃς ἄριστος Ἀχαιῶν

Τοξοσύνῃ, ἀγαθὸς δὲ καὶ ἐν σταδίῃ ὑσμίνῃ· | *Arte iaculandi ſtrenuus autem & in ſtataria pugna.*
Οἵ μιν ἅδην ἐλόωσι καὶ ἐσσύμενον πολέμοιο, | *Qui ipſum ſatis depellent etiam ſtudioſum belli*
Ἕκτορα Πριαμίδην, καὶ εἰ μάλα καρτερός ἐστιν, | *Hectorem Priamidem: etſi ualde fortis eſt,*
Αἰπύ οἱ ἐσσεῖται μάλα περ μεμαῶτι μάχεσθαι, | *Arduum ei erit ualde licet cupido pugnandi*
Κείνων νικήσαντι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους, | *Illorum ubi uicerit fortitudinem & manus duras,*
Νῆας ἐνιπρῆσαι, ὅτε μὴ αὐτός γε Κρονίων | *Naues incendere: modo non ipſe Saturnius*
Ἐμβάλοι αἰθόμενον δαλὸν νήεσσι θοῇσιν. | *Iniiciat ardentem torrem nauibus uelocibus.*
γρ. δ' οὐκ Ἀνέρι * δ' οὐκ εἴξειε μέγας Τελαμώνιος Αἴας, | *Viro autem non ceſſerit magnus Telamonius Aiax,*
Ὃς θνητός τ' εἴη καὶ ἔδοι Δημήτερος ἀκτήν, | *Qui mortalis ſit & edat Cereris munus:*
Χαλκῷ τε ῥηκτὸς μεγάλοισί τε χερμαδίοισιν· | *Ferroq; uiolabilis magnisq; ſaxis:*
Οὐδ' ἂν Ἀχιλλῆϊ ῥηξήνορι χωρήσειεν. | *Neq; Achilli impetuoſo cederet (tendere.*
Ἔν γ' αὐτοσταδίῃ· ποσὶ δ' οὔπως ἐστὶν ἐρίζειν. | *In ſtataria pugna quidẽ, pedib. a. nullo modo poteſt con*
Νῶϊ δ' ὧδ' ἐπ' ἀριστερ' ἔχε στρατοῦ, ὄφρα τάχιστα | *Nobis. a. huc ad ſiniſtrã curſu dirige exercitus, ut citiſſ.*
Εἴδομεν ἠέ τῳ εὖχος ὀρέξομεν, ἦέ τις ἡμῖν. | *Videamus, an alicui gloriã præbeamus, an quis nobis.*

COMMENTARIVS.

[illegible] ἑταῖρος ἐπείγει) Variè torſit Grammaticos olim hic locus, & inquirebant quis hic eſſet ſocius Idomenei, à quo ipſum redeũtem oſtenderit Neptunus. Sed ubi Poeta ipſe tacuit, ſilendum quoq; nobis eſt.

ἰητροῖς ἐπιτείλας) Hic locus uidetur oſtendere non ſolos Podalirium aut Machaonem in exercitu Græcorũ medicinam exercuiſſe, ſed in ſingulis nationibus, ut par eſt alios quoque præterea extitiſſe. Dixit autem & alibi Poeta ἰητῆρες πολυφάρμακοι ἀμφὶ πένονται.

ὃς πάσῃ Πλευρῶνι) Non dicuntur iſta de Thoante quaſi incognita. nam antea in Catalogo dicta ſunt. ſed quia multa multoties dicere conſueuit Poeta ad memoriam refricandam, & ad loquendi profluentiam & diuerſitatem dictionis amplificandam.

θεὸς δ' ὡς τίετο δήμῳ) De hac Regum & Principum diuinitate antea à nobis in hoc eodem libro & alibi ſatis dictum eſt.

ποῦ τοι ἀπειλαί) Hoc [illegible] intelligendum eſt, Troianis Græcos comminatos, potiſſimum in inſula Lemno: qua de re Iliad. θ. dictum eſt. Nam illud ipſum exprobrat Græcis Agamemnon. ſic enim ille, πῇ ἔβαν εὐχωλαί, ὅτε δὴ φάμεν εἶναι ἄριστοι, ἃς ὁπότ' ἐν Λήμνῳ κενεαυχέες ἠγοράασθε, &c.

οὔτε τινὰ δέος ἴσχει) Nota quàm rectè Poeta hoc loco omnes cauſas explicet, quibus pericula facilè non propulſamus. Sunt autem tres, ἀπειρία, δέος, ὄκνος: id eſt, Imperitia uel inſcitia, Timor, & Negligentia. Ideo hoc loco Idomeneus, cum uideat periculũ imminens à capite Græcorum non propelli, quanta licet ipſi peritia, quanta audacia, quanta ſedulitate pugnent, altius quippiam excogitat, nempe Iouis uoluntatem, per quam ipſi in has anguſtias redigantur, ut nulla ſpes ſit reliqua, niſi mortis.

συμφερτὴ δ' ἀρετή) A minori. Virtus, inquit, ignauorum hominum, qui collati ſunt & in unum quaſi compacti, ſtrenua fit: quanta itaq; debebit eſſe noſtra, qui ſinguli cum uiris fortibus pugnandi tenemus peritiam? quanta, inquam, debebit eſſe noſtra uirtus, ſi ſimul & in unum conferamur? Magna nimirum & longè timidorum hominum uirtute præſtantior. Sane ut iam ſæpius à nobis dictum eſt, maxime cum de Vlyſſe & Diomede loqueremur Iliad. κ. uera eſt illa parœmia, quæ ſolum hominem nihili facit. Poſſit autem aliquis dicere, melius à Poeta hanc ſententiam enuntiari potuiſſe hoc modo, συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα ἐσθλῶν: ut argumento à maiori dicatur, etiam ipſos ſtrenuos & fortes uiros ſtrenue ſe gerere non poſſe, niſi in unum conferantur, quaſi ex alia lectione hic ſenſus eliceretur. quod ſi uirorum fortium uirtus συμφερτή, eò magis timidorum. Nunc è conuerſo dicent, quod καὶ τῶν ἀχρειῶν ἀρετὴ συμφερτή ἐστιν, uidetur propter coniunctionem καὶ ridiculum quippiam dicere. Sed contra erit, ſi de uiris fortibus loquatur, καὶ μάλα ἐσθλῶν ſcribendo. tunc enim rectè coniunctio καὶ apponetur. Sed ſi Poetæ ſenſus attendatur, omnia rectiſſime cohærebũt. Ait enim, Timidos homines planè & ſimpliciter ſolitarios uirtute uacare: quæ tamen non eſt planè nihili, quando ex multis componitur. ſic ἀρετὴ intelligenda eſt ſine articulo. & ſic dicendum, ἀρετὴ πέλει καὶ τῶν λυγρῶν ἀνδρῶν συμφερτή. Id eſt, Timidorum hominum eſt quidem uirtus, ſed quando collata eſt. Alij ἀπὸ κοινοῦ intelligunt ἐστὶν hoc ſenſu, [illegible] id eſt, uirtutem timidorum hominum quando conferta eſt, utrè eſſe uirtutem. Quod ſi ita eſt, multo magis id de fortium uirorum uirtute dici poteſt. Ideo ſubiungit, νῶϊ δὲ καὶ κ' ἀγαθοῖσιν ἐπισταίμεσθα μάχεσθαι. Porrò ἀρετὴν hoc loco κάρτος & fortitudinem appellat.

καὶ μάλα λυγρῶν) Alij intelligunt timidorum hominũ multitudinem paucis fortibus poſtponendã. Sic Euripides in Erechtheo, [illegible]. Et in Archelao apud Stobeum, [illegible]. Elegantius Soſitheus, [illegible]. Rurſum Euripides de uiris timidis: δειλοὶ γὰρ ἄνδρες οὐκ ἔχουσιν ἐν μάχῃ ἀριθμόν, [illegible].

τό γὰρ κατεάξαμεν) Nouum eſt loquẽdi genus, ἔγχος κατεάξαμεν ὃ πρὶν ἔχεσκον. Debebat enim dicere, aut κατέαξα aut [illegible]. Eius nouitatis cauſa eſt, quod uideatur Meriones factũ hoc ex contractæ cum Idomeneo communicare, amicitiæ nomine uidelicet: cuius etiam lege, quia omnia ſunt amicis communia, ex ipſius tentorio mox haſtã accipiet. uel illud κατεάξαμεν, de ſe & de Deiphobo dixit Meriones. hic enim fecit haſtam, ille clypeo excepit, in quo confracta eſt. Sic utriq; communis uidetur illa ruptura.

[illegible]) Hoc participium poteſt uel cum [illegible], uel cum [illegible] conſtrui, ut in illo uerſu, [illegible].

[illegible]) Neuter horum hac uirtutis ſuæ commemoratione exiſtimandus eſt ineptè φλυαρεῖν. ſed ab æſtu pugnæ, dum tantillum illud otij naneiſcuntur, animos mutuo colloquio reſocillare.

λελασμένος ἔμμεναι ἀλκῆς) λελάσθαι ἀλκῆς uſitata eſt loquendi formula Homero, quæ paulò honeſtior eſt, quàm ſi δειλιᾶν diceret. Nam qui timet, fortitudinis priuationem patitur: qui uerò roboris obliuiſcitur, poteſt eius aliquando recordari.

[illegible]) Pindarus uidetur hoc imitatus Nem. Od. 3 cum de uiro timido dicit, [illegible]. Locus eſt elegans, & huic Homerico accommodatus, adeò ut ab Interp. Pindari hic quoq; locus laudetur.

οὔτε τι λίην ταρβεῖ) Illud λίην quidam pro ὅλως intelligunt, ſimile ad οὐ πάνυ, id eſt omnino non: quidam ſimplicius pro nõ ualde iuxta fortitudinis regulam. Nam uir fortis turbatur quidem, ſed non multum iuxta illud, Nequid nimis. Sic Ariſt. l. 3. Ethicorum ad Nicom. cap. 7. fortem ab omni metu non eximit. Nam qui & ea quæ oportet, inquit, & gratia cuius oportet, & ut oportet, & quã do oportet, fert & metuit, & identidem confidit, is homo eſt fortis. Vide eundem Ariſtot. (nam doctorum quorundam contentius uoluit, ut is liber quoque Ariſtoteli tribueretur) Ethicorum ad Eudemum lib. 3. circa principium: ubi diſſerit, quatenus timor in uirum fortem cadat.

[illegible]) Sic feſtinanter ſe ad pugnam accingit Idomeneus, ut hoc loco defectiua oratio ipſi elapſa ſit. Nam deeſt in [illegible], uel τι, uel [illegible].

τοῦ δὲ Φόβος φίλος υἱός) Hoc loco Φόβος fingitur Martis filius, quanquam alibi cum Poeta dicit [illegible], Antimachus Grammaticus equos Martis Δεῖμον καὶ Φόβον intelligat. Hic autem Φόβος actiuus intelligendus, non paſſiuus, ut conſtat ex Epitheto ἀταρβής. Duplex enim eſt fuga, nimirum fugientis, & fugantis: illius quidem ut fugam patientis propter terrorem, huius ut facientis, & intrepidi ſemperq; fugantis, nunquam fugientis. De hac ergo hic eſt intelligendũ, quod uel illa uerba docent, ὅς τ' ἐφόβησε ταλάφρονά περ πολεμιστήν.

τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρῄκης) Thraces, populi erant bellicoſi. unde Mars, belli Deus Geticus, Odryſius & Thracius dicitur.

Ὣς φάτο. Μηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ | *Sic dixit: Meriones autem ueloci ſimilis Marti*

Cepit

Cœpit ire donec peruenerũt ad exercitũ, quo ipsũ iuſſerat.
Hi.a.poſtq̃ Idomeneũ uiderũt flãmæ ſimilẽ fortitudine,
Ipſum & famulum cum armis decoris,
Hortantes per turbam in ipſum omnes iuerunt:
Horum aũt par ortum eſt certamẽ ad puppes nauium.
Veluti.a.quãdo à ſtridulis uẽtis agitata feſtinãt ꝓcellæ
Die illo, quum plurimus puluis eſt per uias,
Qui ſimul pulueris magnam excitant caliginem:
Sic ſanè horũ ſimul uenit pugna: cupiebat.a.in animo
Inuicem per turbam interficere acuto ferro.
Horruit autem pugna corruptrix hominum haſtis
Lõgis, quas tenebãt incidẽtes corpora: oculos.a.perſtrin(gebat
Splendor æris, galeis à lucentibus,
Thoracibusq; nuper politis, ſcutisq́; ſplendidis
Congredientium ſimul: ualdè animoſus eſſet,
Qui tunc gauderet uidens laborem, neq; triſtaretur.
Hi duo autem diſcordantes duo Saturni filij fortes,
Viris heroibus fecerunt dolores graues.
Iupiter quidem Troianis & Hectori uolebat uictoriã,
Honorans Achillem pedibus celerẽ: neq;.v.hic omnino
Volebat populum perdere Achaicum, Ilium ante:
Sed Thetin honorabat, & filium magnanimum.
Argiuos autem Neptunus excitabat interueniens,
Clàm emerſus è cano mari: dolebat enim certè
A Troianis domari: Ioui autem uehemẽter iratus erat.
Verè quidem utriuſq; idem genus, eademq́; patria:
Sed Iupiter prior natus fuerat, & plura nouerat,
Quocirca etiam palàm quidem auxiliari cauebat,
Clàm.v.ſemꝑ cõcitabat eos per exercitũ uiro ſimilis.
Illi autem pugnæ ualidæ & æqualiter pernicioſi belli
Vinculum implicantes ſuper utroſq; diſtenderunt,
Infrãgibileq́; inſolubileq́;, quod multorũ genua ſoluit.
Tunc ſemicanus quamuis exiſtens, Danaos hortans,
Idomeneus Troianis inſiliens in fugam impulit:
Interfecit enim Othryoneum ex Cabeſo, qui aderat,
Qui ſanè nuper belli ad famam uenerat.
Petebat autem Priami filiarum formâ optimam
Caſſandrã, indotatam: pollicebatur autẽ magnũ opus,
Ex Troia inuitos expulſurum ſe filios Achiuorum.
Huic uerò ſenex Priamus promiſit, & annuit
Daturum eſſe: ille uerò pugnabat promiſſionib. fretus.
Idomeneus autem in ipſum intendebat haſta lucida,
Et percuſſit ſublimiter incedentẽ aſſecutus, nec iuuit tho(rax
Aereus quẽ geſtabat: medio aũt in uentre fixit:
Sonuit autem lapſus: hic.a.inſultabat, exclamabatq́;,
Othryoneus ſupra iam te mortales laudo omnes,
Si uerò iam omnia perficies, quæ pollicitus es
Dardanidæ Priamo: is uerò promiſit filiam ſuam:
Et ibi nos hæc quidem polliciti perficeremus,
Daremusq́; Atridæ filiarũ formâ præſtantiſſimam,
Ex Argis adducẽtes ut in uxorẽ ducas ſiquidẽ nobiſcũ
Ilium deſtruxeris bene habitatam urbem.
Sed ſequere ut in nauibus paciſcamur pontigradis
De nuptijs, quoniam non tibi ſoceri mali ſumus.
Sic fatus, pede traxit per fortem pugnam
Heros Idomeneus: huic autem Aſius uenit uindex,
Pedeſter ante equos: hos autem ſpirantes ad humeros
Semper tenebat auriga famulus: hic.a.cupiebat animo

Ἦρχ' ἴμεν, ὄφρ' ἀφίκοντο κατὰ στρατὸν, ᾗ μιν ἀνώγει.
Οἱ δ' ὡς Ἰδομενῆα ἴδον φλογὶ εἴκελον ἀλκὴν,
Αὐτὸν καὶ θεράποντα σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι,
Κεκλόμενοι καθ' ὅμιλον, ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔβησαν.
Τῶν δ' ὁμὸν ἵστατο νεῖκος ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσιν.
Ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ λιγέων ἀνέμων σπέρχωσιν ἄελλαι
Ἤματι τῷ ὅτε τε πλείστη κόνις ἀμφὶ κελεύθους,
Οἵτ' ἄμυδις κονίης μεγάλην ἱστᾶσιν ὀμίχλην·
Ὣς ἄρα τῶν ὁμόσ' ἦλθε μάχη, μέμασαν δ' ἐνὶ θυμῷ
Ἀλλήλους καθ' ὅμιλον ἐναιρέμεν ὀξέϊ χαλκῷ.
Ἔφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακρῇς, ἃς εἶχον ταμεσίχροας· ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη κορύθων † ἀπὸ λαμπομενάων, γρ. ἀπολαμπομένων
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν,
Ἐρχομένων ἄμυδις· μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη
Ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, οὐδ' ἀκάχοιτο.
Τὼ δ' ἀμφὶς φρονέοντε δύω κρόνου υἷε κραταιὼ
Ἀνδράσιν ἡρώεσσι τετεύχατον ἄλγεα λυγρά.
Ζεὺς μὲν ἄρα Τρώεσσι καὶ Ἕκτορι βούλετο νίκην,
Κυδαίνων Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ ογε πάμπαν
Ἤθελε λαὸν ὀλέσσαι Ἀχαιϊκὸν Ἰλιόθι πρὸ,
Ἀλλὰ Θέτιν κύδαινε, καὶ υἱέα καρτερόθυμον.
Ἀργείους δὲ Ποσειδάων ὀρόθυνε μετελθὼν,
Λάθρῃ ὑπεξαναδὺς πολιῆς ἁλός· ἤχθετο γάρ ῥα
Τρωσὶν δαμναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.
Ἦ μὰν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος, ἠδ' ἴα πάτρη,
Ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδη.
Τῶ ῥα καὶ ἀμφαδίην μὲν ἀλεξέμεναι ἀλέεινε,
Λάθρῃ δ' αἰὲν ἔγειρε κατὰ στρατὸν, ἀνδρὶ ἐοικώς.
Τὼ δ' ἔριδος κρατερῆς καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο
Πεῖραρ ἐπαλλάξαντες, ἐπ' ἀμφοτέροισι τάνυσσαν,
Ἄρρηκτόν τ' ἄλυτόν τε, τὸ πολλῶν γούνατ' ἔλυσεν.
Ἔνθα μεσαιπόλιός περ ἐὼν Δαναοῖσι κελεύσας
Ἰδομενεὺς, Τρώεσσιν ἐπάλμενος ἐν φόβον ὦρσε.
Πέφνε γὰρ Ὀθρυονῆα Καβησόθεν ἔνδον ἐόντα,
Ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει·
Ἤτεε δὲ Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
Κασσάνδρην, ἀνάεδνον· ὑπέσχετο δὲ μέγα ἔργον,
Ἐκ Τροίης ἀέκοντας ἀπωσέμεν υἷας Ἀχαιῶν·
Τῷ δ' ὁ γέρων Πρίαμος ὑπό τ' ἔσχετο καὶ κατένευσε
Δωσέμεναι· ὁ δὲ μάρναθ' ὑποσχεσίῃσι πιθήσας.
Ἰδομενεὺς δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ.
Καὶ βάλεν ὕψι βιβάντα τυχών· οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ
Χάλκεος ὃν φορέεσκε, μέσῃ δ' * ἐν γαστέρι πῆξε· γρ. ἐνὶ
Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπεύξατο, φώνησέν τε,
Ὀθρυονεῦ, περὶ δή σε βροτῶν αἰνίζομ' ἁπάντων,
Εἰ ἐτεὸν δὴ πάντα τελευτήσεις ὅσ' ὑπέστης
Δαρδανίδῃ Πριάμῳ· ὁ δ' ὑπέσχετο θυγατέρα ἥν·
Καί κέ τοι ἡμεῖς ταῦτά γ' ὑποσχόμενοι τελέσαιμεν·
Δοῖμεν δ' Ἀτρεΐδαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
Ἄργεος ἐξαγαγόντες, ὀπυιέμεν, εἴκε σὺν ἄμμιν
Ἰλίου ἐκπέρσῃς * εὐναιόμενον πτολίεθρον. γρ. ἐϋκτίμενον
Ἀλλ' ἕπευ, ὄφρ' ἐπὶ νηυσὶ συνώμεθα ποντοπόροισιν
Ἀμφὶ γάμῳ, ἐπεὶ οὔτοι ἐεδνωταὶ κακοί εἰμεν.
Ὣς εἰπὼν ποδὸς εἷλκε κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην
Ἥρως Ἰδομενεύς. τῷ δ' Ἄσιος * ἦλθε Ἀμύντωρ γρ. ἦλθ' ἐπαμύντωρ
Πεζὸς πρόσθ' ἵππων· τὼ δὲ πνείοντε κατ' ὤμων
Αἰὲν ἔχ' ἡνίοχος θεράπων· ὁ δ' ἵετο θυμῷ

Ἰδομέ-

Ἰδομενῆα βαλεῖν, ὁ δέ μιν φθάμενος βάλε δουρὶ
Λαιμὸν ὑπ' ἀνθερεῶνα, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσεν.
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε τις δρῦς ἤριπεν, ἢ ἀχερωΐς,
Ἠὲ πίτυς βλωθρή, τήν τ' οὔρεσι τέκτονες ἄνδρες
Ἐξέταμον πελέκεσσι νεήκεσι, νήϊον εἶναι·
Ὣς ὁ πρόσθ' ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθεὶς,
Βεβρυχὼς, κόνιος δεδραγμένος αἱματοέσσης.
Ἐκ δέ οἱ ἡνίοχος πλήγη φρένας ἃς πάρος εἶχεν,
Οὐδ' ὅ γ' ἐτόλμησεν, δηΐων ὑπὸ χεῖρας ἀλύξας,
Ἂψ ἵππους στρέψαι· τὸν δ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης
Δουρὶ μέσον περόνησε τυχών· οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ
Χάλκεος ὃν φορέεσκε, μέσῃ δ' ἐν γαστέρι πῆξεν.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἀσθμαίνων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου·
Ἵππους δ' Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Ἐξέλασε Τρώων μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
Δηΐφοβος δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθεν Ἰδομενῆος,
Ἀσίου ἀχνύμενος, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
Ἰδομενεὺς, κρύφθη γὰρ ὑπ' ἀσπίδι πάντοσ' ἐΐσῃ,
Τὴν ἄρ' ὅ γ' ἐν ῥινοῖσι βοῶν καὶ νώροπι χαλκῷ
Δινωτὴν φορέεσκε, δύω κανόνεσσ' ἀραρυῖαν·
Τῇ ὕπο πᾶς ἐάλη, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος.
Καρφαλέον δέ οἱ ἀσπὶς ἐπιθρέξαντος ἀυτοῦ
Ἔγχεος· οὐδ' ἅλιόν ῥα βαρείης χειρὸς ἀφῆκεν,
Ἀλλ' ἔβαλ' Ἱππασίδην Ὑψήνορα ποιμένα λαῶν,
Ἧπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε.
Δηΐφοβος δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Οὐ μὰν αὖτ' ἄτιτος κεῖτ' Ἄσιος, ἀλλά ἕ φημι
Εἰς Ἄϊδός περ ἰόντα πυλάρταο κρατεροῖο
Γηθήσειν κατὰ θυμὸν, ἐπεί ῥά οἱ ὤπασα πομπόν.
Ὣς ἔφατ'. Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο,
Ἀντιλόχῳ δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε·
Ἀλλ' οὐδ' ἀχνύμενός περ ἑοῦ ἀμέλησεν ἑταίρου,
Ἀλλὰ θέων περίβη, καί οἱ σάκος ἀμφεκάλυψε.
Τὸν μὲν ἔπειθ' ὑποδύντε δύω ἐρίηρες ἑταῖροι,
Μηκιστεὺς Ἐχίοιο πάϊς καὶ δῖος Ἀλάστωρ,
Νῆας ἔπι γλαφυρὰς φερέτην, βαρέα στενάχοντα.
Ἰδομενεὺς δ' οὐ λῆγε μένος μέγα, ἵετο δ' αἰεὶ
Ἠέ τινα Τρώων ἐρεβεννῇ νυκτὶ καλύψαι,
Ἢ αὐτὸς δουπῆσαι ἀμύνων λοιγὸν Ἀχαιοῖς.
Ἔνθ' Αἰσυήταο διοτρεφέος φίλον υἱὸν
Ἥρω' Ἀλκάθοον, γαμβρὸς δ' ἦν Ἀγχίσαο·
Πρεσβυτάτην δ' ὤπυιε θυγατρῶν Ἱπποδάμειαν,
Τὴν * περὶ κῆρι φίλησε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Ἐν μεγάρῳ· πᾶσαν γὰρ ὁμηλικίην ἐκέκαστο
Κάλλεϊ καὶ ἔργοισιν, ἰδὲ φρεσί· τοὔνεκα καί μιν
Γῆμεν ἀνὴρ ὤριστος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ·
Τὸν τόθ' ὑπ' Ἰδομενῆϊ Ποσειδάων ἐδάμασσε,
Θέλξας ὄσσε φαεινὰ, πέδησε δὲ φαίδιμα γυῖα.
Οὔτε γὰρ * ἐξοπίσω φυγέειν δύνατ', οὔτ' ἀλέασθαι·
Ἀλλ' ὥς τε στήλην ἢ δένδρεον ὑψιπέτηλον,
Ἀτρέμας ἑσταότα, στῆθος μέσον οὔτασε δουρὶ
Ἥρως Ἰδομενεύς, ῥῆξεν δέ οἱ ἀμφὶ χιτῶνα
Χάλκεον, ὅς οἱ πρόσθεν ἀπὸ χροὸς ἤρκει ὄλεθρον.
Δὴ τότε γ' αὖον ἄϋσεν ἐρεικόμενος περὶ δουρί·
Δούπησεν δὲ πεσὼν, δόρυ δ' ἐν κραδίῃ ἐπεπήγει,
Ἥ ῥά οἱ ἀσπαίρουσα καὶ οὐρίαχον πελέμιζεν
Ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.

Idomeneum percutere: is a. ipſum prior percuſſit haſta
Ad iugulum ſub mento: penitus autẽ haſtam traiecit.
Cecidit. a. ſicut quando aliqua quercus cecidit, uel popu-
Vel pinus alta, quam in montib. opifices uiri (lus,
Amputarũt ſecurib. recẽter acutis, nauale lignũ ut ſit:
Sic ille ante equos & currum iacebat extenſus,
Fremens, puluerem apprehendens cruentum.
Ipſius. a. auriga perculſus eſt mentib. quas antè habebat,
Neq; is audebat, hoſtium manus uitans,
Retro equos uertere: hunc autem Antilochus bellicoſus
Haſta medium transfixit aſſecutus: neq; iuuit thorax
Aereus quem gerebat, medio autem in uentre fixit.
Sed hic anhelans affabrè facto excidit curru.
Equos a. Antilochus magnanimi Neſtoris filius
Abegit à Troianis ad bene ocreatos Achiuos.
Deiphobus autem ualdè propè uenit Idomeneum,
Propter Aſium triſtatus, & iaculatus eſt haſta lucida.
Sed hic quidẽ ex aduerſo cõſpicatus uitauit areã haſtã
Idomeneus. occultatus eſt enim ſub ſcuto undiq; aequali,
Quod hic in coriis boum & ſplendido aere
Rotundum portabat, duobus manubriis aptatum:
Hoc ſub, totus captus eſt, idq; ſuperuolauit area haſta.
Aridum autem eius clypeus attigente reſonuit
Haſta. neq; incaſſum ſanè graui manu emiſit:
Sed percuſſit Hippaſidẽ Hypſenorẽ paſtorem populorũ
In hepar ſub praecordiis: mox autem genua ſoluit.
Deiphobus autem mirificè gloriabatur, altè clamans,
Non utiq; inultus iacet Aſius, ſed ipſum dico
Ad Plutonis (loca) euntẽ, portarum ualidarum, fortis,
Gauiſurum eſſe in animo, quoniam ei dedit comitem.
Sic dixit: Argiuis. a. dolor factus eſt iactantis cauſa:
Antilocho aũt maximè bellicoſo animum commouit:
Sed neq; triſtatus quamuis ſuum neglexit ſocium,
Sed currens circum iuit, & ei ſcutum obtexit.
Hunc quidem deinde ſubeuntes duo amabiles ſocij
Meciſteus, Echij filius, & nobilis Alaſtor,
Naues ad concauas portabant, grauiter gementes.
Idomeneus. a. non ceſſauit à robore magno: cupiebat. a.
Vel aliquẽ Troianorũ obſcura nocte tegere, (ſemper
Vel ipſe cadere, depellens exitium Achiuis.
Tunc Aeſyeta à Ioue nutriti charum filium
Heroem Alcathoum, gener autem erat Anchiſae:
Maximamq; natu duxit filiarum Hippodamiam,
Quam ualde animo dilexit pater & uenerãda mater
In domo. ſupra oẽs enim aequalium coetũ ornata erat
Pulchritudine & operib. & mentibus: quare & ipſam
Duxit uir optimus in Troia lata.
Hunc tunc ſub Idomeneo Neptunus domuit,
Decipiens oculos lucidos: ligauit aũt illuſtria membra,
Neq; enim retrò fugere poterat, neq; declinare:
Sed tanquam columnam uel arborem altam
Intrepidè ſtantẽ, ad pectus medium uulnerauit haſta
Heros Idomeneus: fregit autem ei circum loricam
Aeream, quae ei antè à corpore arcebat mortem.
Iam tunc aridum ſonuit ſiſſa ab haſta:
Reſonuit autem lapſus: haſta autem in corde fixa eſt,
Quod ipſi palpitans & extremam cuſpidem quaſſauit
Haſtae: tũc a. deinde remiſit impetum eius fortis Mars.

Idome-

Idomeneus & terribiliter gloriabatur, altè clamans:
Deiphobe, num putamus æquipollens eſſe
Tres pro uno occiſos eſſe? quoniā tu gloriaris inaniter.
Infelix, at & ipſe contrarius conſiſte mihi,
Vt uideas qualis Iouis ſoboles huc uenio,
Qui primus Minoa genuit Cretæ cuſtodem:
Minos autē rurſus genuit filiū inculpatum Deucalionem:
Deucalio autem me genuit multis uiris regem
Creta in lata: nunc uerò huc naues uexerunt,
Tibiq́; malum & patri & alijs Troianis.

Ἰδομενεὺς δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Δηΐφοβ', ἦ ἄρα δή τι ἐίσκομεν ἄξιον εἶναι
Τρεῖς ἑνὸς ἀντὶ πεφάσθαι; ἐπεὶ σὺ περ εὔχεαι αὕτως.
Δαιμόνι', ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐναντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
Ὄφρα ἴδῃς οἷος Ζηνὸς γόνος ἐνθάδ' ἱκάνω,
Ὃς πρῶτος Μίνωα τίκε Κρήτῃ ἐπίουρον·
Μίνως δ' αὖ τίκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Δευκαλίωνα·
Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε, πολέσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα,
Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ· νῦν δ' ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν,
Σοί τε κακὸν καὶ πατρὶ καὶ ἄλλοισι Τρώεσσιν.

χ' ἐλπίσι
χ' ...
χ' αὕτως
Δαιμόνι

COMMENTARIVS.

φλογὶ εἴκελοι ἀλκήν) Fortitudinem cur flammæ comparet, non explicat Euſtathius. Nos dicemus. Et primùm illam Stoicorum ἀπάθειαν, qua uirum fortem ira planè deſtituunt, Poetæ non admittunt. Hinc illa apud Homerum, ... & ... & ... quæ ab Ariſtotele Nicomac. Eth. lib. 3. cap. 8. recenſentur. Porrò abutuntur fortitudinis nomine, ſi uelis Philoſophicè loqui. Neq; tamen ſemper uiris fortibus iram tribuunt ut Aiacem apud hunc noſtrum Poetā progredientem uidemus multa cum hilaritate, cum depugnaturus eſſet cum Hectore, &c. ut refert ipſe Tul. 4. Tuſc. quo loco multa in hanc rem differuntur. Tamen ſubtilibus illis diſputationibus relictis, nos Poetæ mentem aperimus. Ira cos eſt fortitudinis, ut ipſi etiam Peripatetici dixerunt, teſte Cicerone, ibidem adeò ut etiam iuxta Naſ. de Arte *Quaslibet imbelles à leuet ira manus.* Hinc illud Lyrici Romani lib. 4. Od. 15. *——ira pronus in enſes Et miſeras inimicat urbes.* Et ſexcenta eiuſmodi Poetarum exempla. Porrò ira ex feruore ſanguinis excitatur. Feruor ille non poteſt meliùs quàm flammæ comparari, quod effectus tamen tribuit Homerus, non cauſæ: id eſt, fortitudini, non feruori ſanguinis. Simili itaq; comparatione utitur inf. lib. 15. μαίνετο δ' ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος ἢ ὀλοὸν πῦρ.

ἔφριξεν δὲ μάχη) Non eſt noua Homero hæc elegans metaphora in uerbo φρίσσειν, quod de haſtis in bello erectis dicitur, de ſpicis in ſegete, de pilis in corpore: in quorum etiam numero eſt apri dorſum, quod inhorreſcit perinde ac ſpinis echinus, leo iuba, & mare fluctibus.

αὐγὴ χαλκείη) Audaciuſculè ab Homero dictum hoc loco αὐγή, aiebant ueteres. Non enim per ſimilitudinem dixit, ut alibi, χαλκὸς ἐλάμπετο εἴκελος αὐγῇ, flogos, aut tale quippiam: ſed ſimpliciter ipſis armis ſplendorem proprium attribuit, quaſi corpora eſſent lucida ut Sol, aut eiuſmodi. Cæterùm alibi quoque dictum eſt, non leue eſſe ornamentum generoſi militis in armorum ſplendido apparatu.

πεῖραρ ἐπαλλάξαντες) Superiore comparatione confuſionem pugnæ innuebat ſimpliciter, hac uerò ſic confuſam, ut tam ſtrictè & nodo indiſſolubili colligata ſit. Vnde æquale utrinque bellum conſurgit. Nam licet Iupiter Troianis fauerat, tamen nollet Græcos funditùs perire: quia hac ſolum ratione Achillis decus & gloriam procurat iuxta preces Thetidis, quas Iliados primo pro filio ſuo ad illius genua profuſa exorata. Neque minus Neptunus Troianorum integrum excidium machinatur, quia tangit eum adhuc ſtudium Troiæ, quam ipſe cum Apolline exædificaſſe dicitur. Itaq; ex iſta, ut ita dicam, uoluntatum contrarietate bellum pendet in æquilibrio, cuius etiam cauſa eſſe poteſt metus fraterni diſſidij, quod alterius partis uictoria concitaſſet.

ἀνάεδνον) Quidam ex ueteribus ἀνάεδνον, intelligebant ... interpretantes, uaticinij ſcientiam. Vnde & celebrem illum uatem Polyidum, de quo infrà ſic appellatum uolunt. Quod autem dicit ἀνάεδνον, quidam ad ipſum Othryoneum referebant, quaſi ipſe adeò eſſet ſordidus uel fortaſſe pauper, ut Caſſandram eo pacto uellet ut ipſe tamen à donationibus, quæ uxoribus fieri conſueuerunt, à maritis immunis eſſet. Alij referunt ad Helenam, ut ipſam ἀνάεδνον, id eſt ἄπροικον & indotatam præ amore, quo eam deperibat, ſibi dari idem Othryoneus poſtularit. Quod mihi magis probatur. De uocis autem illius ſignificatione alibi dicetur.

Ὀθρυονεῦ περὶ δή σε βροτῶν) Rarum quidem eſt, ut in Iliade Homerus riſum exciter, quod in Odyſſea frequentius facit. Ilias autem tota ferè eſt grauis & heroica, plena bellorum ſonitu, in quibus riſui non eſt locus. Hic tamen urbanitates quaſdam intermiſcet in Idomenei oratione. Ridet enim & ſubſannat Othryonei Idomeneus de reciprocis ipſius & Priami pollicitationibus, ipſius fugandi Græcos: huius ei filiam deſponſandi. Hos autem ſarcaſmos iam meliùs expreſſerat ſup. lib. 2. de Therſite. Cuius generis quædam etiam poſtea occurrent.

καί κεν τοι καὶ ταῦτα ... Ἴλιον ἐκπέρσωμεν) Vrbanè. Quaſi dicat: Rem magnam & impoſsibilem Troianis eras pollicitus, nimirum te Græcos à finibus Troianorum propulſurum. Nos uerò faciliorem petimus, ut nobiſcum uidelicet Ilium euertas.

ἀλλ' οὐδ', ἀχνύμενός περ) Solemus plerunque præ mœrore & triſtitia in rerum cura diligentiam noſtram remittere. Hic uerò contrariū obſeruatur in Antilocho, cui dolor curam ſocij mortui non adimit.

...) Hic loquitur pro interficere, quod alibi dixit, ... Quod uerò ſequitur, ... à conſequenti etiam pro mori in bello dictum eſt.

ἄριστος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ) Poſt hæc uerba teſtatur Euſtathius ſubieciſſe quoſdam hos tres uerſus, qui ſequuntur:

Πρὶν Ἀντηνορίδας τραφέμεν καὶ Πάνθου υἷας
Πριαμίδας θ' οἳ πρῶτοι ...
Ἕως ἔτ' ... ἀνέρος ...

Vt intelligatur Alcathous præſtantiſſimus in Troia extitiſſe, antequam illi naſcerentur. Sanè iam illi ueteres pleriq. plurimos uerſus Homericos in multis exemplaribus defeciſſe aiebant & demonſtrabant. Hos autem uerſus cùm iam ſcripſiſſem, obſeruatos etiam ab H. Stephano inueni, ſed ex eodem iſto Euſtathij loco deſumptos.

δαιμόνι') Idem Henricus Stephanus diligenter hunc locum enodauit, quod ego lubenter amplector. Nam iungit, ... αὕτως cum ſequentibus, nēpe cum δαιμόνι', ut hic ſit ſenſus, Equidē Deiphobe, nos abunde uicem retuliſſe (uel iniuriam ultos eſſe) putamus in eo quòd tres pro uno à nobis occiſi ſint (quia tamen) te ita iactas, uir præclare, tu quoq. mecum congredere: ut ſi non ſatis eſt tres occidiſſe pro uno, tu quartus numerum expleas. Hæc ille, quæ ſi quis non probet, det, ſiquidem poteſt, meliora. Cæterùm pro αὕτως, legi οὕτως & ἐναντίος, pro ... idq; non planè malè idem uir obſeruauit. Cui pro iſtis, ut & pro multis præterea, debet illi multùm res literaria.

ὄφρα ἴδῃς οἷος Ζηνὸς γόνος) Pulchrum eſt quidem egregijs ortum eſſe parentibus, pulchrius re ipſa degenerem ab eorum uirtute non eſſe, uel ſecundum iſtud Euripidis:

Δεινὸς χαρακτὴρ κἀπίσημος ἐν βροτοῖς
Ἐσθλῶν γενέσθαι, κἀπὶ μεῖζον ἔρχεται
Τῆς εὐγενείας τοῖσιν ἀξίοις.

Præclara nota & inſignis inter mortales
E bonis natum eſſe, magisq; illuſtratur
Nobilitatis nomen ab ijs qui dignos illo ſe præbent.

Et quidem ſiquis uirtute pollet, generis etiam obſcuritatem illuſtrat ſuam, maximè ſiquis fortis eſt. iuxta illud Accij:

Non genus uirum ornat, generi fortis uir ſed eſt loco.
Indignus genere & præclaro nomine tantum
——perit omnis in illo

Nam *——qui generoſum dixeris hunc, qui*
Inſignis ——inquit Iuuenalis. Immo
Nobilitas, cuius laus eſt in origine ſola.

inquit uel Ouidius, uel, ut alij malunt, Lucanus ad Piſonē. Atqui noſter Idomeneus, cum generis ſui præſtātiam in medium affert, illa ſe dignum tam rebus ante geſtis comprobauit, meliuſq, comprobaturus, ſi cum illo uelit Deiphobus congredi.

Sic dixit Deiphobus autem biſariam deliberauit,

Ὣς φάτο. Δηΐφοβος δὲ διάνδιχα μερμήριξεν,

Ἤ πρό-

Ἤ πού τις Τρώων ἐπαλεξήσειε μεγαθύμων,
Ἂψ ἀναχωρήσειας, ἢ πειρήσαιτο καὶ οἶος.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
Βῆναι ἐπ' Αἰνείαν· τὸν δ' ὕστατον εὗρεν ὁμίλου
Ἑσταότ'· αἰεὶ γὰρ Πριάμῳ ἐπεμήνιε δίῳ,
Οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸν ἐόντα μετ' ἀνδράσιν οὔ τι τίεσκεν.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Αἰνεία Τρώων βουληφόρε, νῦν σε μάλα χρὴ
Γαμβρῷ ἀμυνέμεναι, εἴ πέρ τί σε κῆδος ἱκάνει·
Ἀλλ' ἕπευ, Ἀλκαθόῳ ἐπαμύνομεν, ὅς σε πάρος γε
Γαμβρὸς ἐὼν ἔθρεψε δόμοις ἔνι τυτθὸν ἐόντα·
Τὸν δέ τοι Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἐξενάριξεν.
Ὣς φάτο· τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε·
Βῆ δὲ μετ' Ἰδομενῆα, μέγα πτολέμοιο μεμηλώς,
Ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος λάβε τηλύγετον ὥς,
Ἀλλ' ἔμεν' ὡς ὅτε τις σῦς οὔρεσιν ἀλκὶ πεποιθώς,
Ὅς τε μένει κολοσυρτὸν ἐπερχόμενον πολὺν ἀνδρῶν
Χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ, φρίσσει δέ τε νῶτον ὕπερθεν·
Ὀφθαλμὼ δ' ἄρα οἱ πυρὶ λάμπετον· αὐτὰρ ὀδόντας
Θήγει, ἀλέξασθαι μεμαὼς κύνας ἠδὲ καὶ ἄνδρας.
Ὣς μένεν Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς (οὐδ' ὑπεχώρει)
Αἰνείαν ἐπιόντα βοηθόον, αὖε δ' ἑταίρους,
Ἀσκάλαφόν τ' ἐσορῶν, Ἀφαρῆά τε, Δηΐπυρόν τε,
Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας ἀϋτῆς·
Τοὺς ὅ γ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Δεῦτε φίλοι, καί μ' οἴῳ ἀμύνετε· δείδια δ' αἰνῶς
Αἰνείαν ἐπιόντα πόδας ταχύν, ὅς μοι ἔπεισιν,
Ὃς μάλα καρτερός ἐστι μάχῃ ἔνι φῶτας ἐναίρειν·
Καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος, ὅ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Εἰ γὰρ ὁμηλικίη γε γενοίμεθα τῷδ' ἐπὶ θυμῷ,
Αἶψά κεν ἠὲ φέροιτο μέγα κράτος, ἠὲ φεροίμην.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἕνα φρεσὶ θυμὸν ἔχοντες,
Πλησίοι ἔστησαν, σάκε' ὤμοισι κλίναντες.
Αἰνείας δ' ἑτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἑτάροισι,
Δηΐφοβόν τε Πάριν τ' ἐσορῶν, καὶ Ἀγήνορα δῖον,
Οἵ οἱ ἅμ' ἡγεμόνες Τρώων ἔσαν· αὐτὰρ ἔπειτα
Λαοὶ ἕπονθ', ὡς εἴ τε μετὰ κτίλον ἕσπετο μῆλα
Πιόμεν' ἐκ βοτάνης, γάνυται δ' ἄρα τε φρένα ποιμήν·
Ὣς Αἰνείᾳ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γεγήθει
Ὡς ἴδε λαῶν ἔθνος ἐπισπόμενον ἑοῖ αὐτῷ.
Οἱ δ' ἀμφ' Ἀλκαθόῳ αὐτοσχεδὸν ὡρμήθησαν
Μακροῖσι ξυστοῖσι· περὶ στήθεσσι δὲ χαλκὸς
Σμερδαλέον κονάβιζε τιτυσκομένων καθ' ὅμιλον
Ἀλλήλων· δύο δ' ἄνδρες ἀρήϊοι ἔξοχον ἄλλων,
Αἰνείας τε καὶ Ἰδομενεὺς ἀτάλαντοι Ἄρηϊ,
Ἵεντ' ἀλλήλων ταμέειν χρόα νηλέϊ χαλκῷ.
Αἰνείας δὲ πρῶτος ἀκόντισεν Ἰδομενῆος·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος,
Αἰχμὴ δ' Αἰνείαο κραδαινομένη κατὰ γαίης
Ὤχετ', ἐπεί ῥ' ἅλιον στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.
Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Οἰνόμαον βάλε γαστέρα μέσσην·
Ῥῆξε δὲ θώρηκος γύαλον, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
Ἤφυσ'· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
Ἰδομενεὺς δ' ἐκ μὲν νέκυος δολιχόσκιον ἔγχος
Ἐσπάσατ', οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλὰ
Ὤμοιιν ἀφελέσθαι· ἐπείγετο γὰρ βελέεσσιν.
Οὐ γὰρ ἔτ' ἔμπεδα γυῖα ποδῶν ἦν ὁρμηθέντι,
Οὔτ' ἄρ' ἐπαΐξαι μεθ' ἑὸν βέλος, οὔτ' ἀλέασθαι·

An aliquē alicubi Troianorū ſociū aſſumeret magnanimorum,
Retrò regreſſus, an experiretur & ſolus.
Sic autem ei cogitanti uiſum eſt utilius eſſe,
Ire ad Aeneam. hunc. n. poſtremum inuenit in turba
Stantem: ſemper. n. Priamo iratus erat diuino,
Quòd ſanè ſtrenuū exiſtentē inter uiros, nihil honorabat.
Propè autem ſtans, uerbis uelocibus eum allocutus eſt:
Aenea, Troianorum Princeps, nunc te planè oportet
Socero auxiliari, ſi quid te gloria tangit.
Sed ſequere, Alcathoo auxiliemur, qui te olim
Socer exiſtens, nutriuit in ædibus paruulū exiſtentem,
Hunc uero tibi Idomeneus haſta inclytus interfecit.
Sic dixit: huic uero animū in pectoribus concitauit.
Iuit autem ad Idomeneum ualde pugnæ cupidus.
Sed non Idomeneum fuga corripuit puerulum ueluti,
Sed manſit, ut quū quis aper in montib. robore fretus,
Qui expectat tumultum uenietem multum uirorum
Loco in deſerto: horret autem dorſo ſupernè,
Oculi uero ei igne lucent, ac dentes
Acuit, repellere promptus canes, atq. etiam uiros:
Sic manebat Idomeneus haſta inclytus (neq. retroceſſit)
Aeneam aduenientē in prælio agilem: uocabat. n. ſocios,
Aſcalaphumq. aſpiciens, Aphareumq., Deipyrumq.,
Merionemq., & Antilochum peritos belli.
Hos hic adhortans, uerbis uelocibus allocutus eſt:
Adeſte amici, et mihi ſoli ſuccurrite: timeo. n. grauiter
Aeneā accedentē pedibus celerem, qui me aggreditur,
Qui ualde fortis eſt in pugna, ad uiros interficiēdum.
Atq. obtinet iuuenta florē, quæ res robur eſt maximū:
Si enim eadem ætate eſſemus, eodemq. in animo,
Statim uel referret magnam gloriam, uel referrem.
Sic dixit: hi. n. oēs unum mētibus animū habentes,
Propinqui ſteterunt, clypeos humeris acclinantes.
Aeneas autem ex altera parte hortatus eſt ſuos ſocios,
Deiphobumq., Parimq. aſpiciens, & Agenorem diuinū,
Qui cum eo duces Troianorum erant: at deinde
Copiæ ſequebantur, ut poſt arietem ſequuntur pecudes
Bibituræ, ex herba: lætatur autem mente paſtor:
Sic Aeneæ animus in pectoribus lætatus eſt,
Vt uidit copiarum agmen ſequens ſeipſum,
Hi autem pro Alcathoo cominus conflixerunt
Longis haſtilibus, circa pectora uerò ferrum
Horrendum reſonabat, petentium in turba
Se inuicem: duo autem uiri bellicoſi præter cæteros,
Aeneasq. & Idomeneus, ſimiles Marti,
Cupiebant alter alterius uulnerare corpus ſæuo ferro.
Aeneas autem primus iaculatus eſt in Idomeneum.
Sed hic quidē ex aduerſo conſpicatus, euitauit æreā haſtam.
Cuſpis autem Aeneæ uibrata in terram
Abijt, quoniam uana forti à manu ruit.
Idomeneus. n. Oenomaum percuſſit ad uentrē medium:
Rupit autē thoracis concauitatem, inteſtina autem as
Diſſidit: hic. n. in puluerib. lapſus prehēdit terrā palma manus.
Idomeneus. n. ex mortuo quidē longā haſtā
Euulſit: neq. item alia potuit arma pulchra
Humeris auferre: urgebatur enim telis.
Non enim amplius firma mēbra pedum erāt incitato,
Neq. ad currendū ad ſuam lanceam, neq. euitandum.
Ideoq.

Ideoq́ in ſtataria pugna quidẽ arcebat ſæuum diẽ: (lo
Ad effugiẽdũ.n.nõ amplius facilè pedes eũ ferebãt è bel
Hũc.a.pedetentim abeuntẽ iaculatus eſt haſta lucida
Deiphobus: etenim ei retinebat iram perpetuò ſemper.
Sed hic & tũc aberrauit: is a. Aſcalaphũ pcuſsit haſta
Filium Martis: per humerum autem ualida haſta
Penetrauit: hic.a.in pulueres lapſus phendit terrã pal-
Neq; dũ quid audiuerat clamoſus fortis Mars (ma.
De filio ſuo lapſo in forti pugna:
Sed is ſummo in Olympo ſub aureis nubibus
Sedebat, Iouis conſilijs concluſus, ubi cæteri
Immortales dij erant prohibiti à bello.
Hi autem circa Aſcalaphum propè ruerunt.
Deiphobus quidem ab Aſcalapho galeam lucidam
Rapuit, Meriones uerò ueloci ſimilis Marti,
Haſta brachium uerberauit inſiliens, exq́ manu
Acuta galea humi reſonuit prolapſa.
Meriones autem denuò inſiliens uultur tanquam,
Extraxit imo brachio ualidam haſtam
Retrò autem ſociorum ad agmen ceſsit: hunc.a. Polites
Germanus frater circum medijs manibus extenſis,
Eduxit bello triſti, donec peruenit ad equos
Veloces, qui ei poſt pugnam & bellum
Stabant, aurigamq́ & currus ornatos habentes.
Qui hunc ad ciuitatẽ uehebant grauiter lamentantẽ,
Afflictũ: ex.v.ſanguis modò uulnerata fluebat manu.
At cæteri pugnabant: pugna a.immenſa eſt excitata.
Aeneas autem Aphareum Calctoridem irruens
Ad iugulum ferijt contra ſe uerſum acuta haſta.
Inclinatũ eſt.a.in alterã partẽ caput: clypeusq́ ſecutus
Et galea: circa.a.eum mors fuſa eſt exitialis. (eſt,
Antilochus aũt Thoonem terga uertentẽ obſeruãs,
Vulnerauit impetens: uenam autem totam abſcidit,
Quæ per dorſum currẽs, perpetuò ad ceruicẽ peruenit,
Hanc totam abſcidit: hic autem ſupinus in pulueres
Decidit, ambas manus dilectis ſocijs extendens.
Antilochus aũt accurrit & abſtulit arma ab humeris,
Circumſpiciens. Troiani aũt circumſtando aliũde alius
Pulſabant ſcutum latum, pulchrum, neq; poterant
Intro perſtringere tenerum corpus ſæuo ferro
Antilochi, diligenter.n. Neptunus quatiens terram
Neſtoris filium tuebatur etiam inter multa tela.
Non.n.unquã ſeorſum ab hoſtibus erat, ſed circa ipſos
Verſabatur, neq; ei haſta ſtabat quietè, ſed ualdè ſemp
Quaſſata flectebatur: obſeruabat autem mentibus ſuis
Aut quenquam iaculari, uel propè inuadere.
Sed non latuit Adamãta obſeruans in multitudine
Aſiadem, qui ei percuſsit ſcutum medium acuto ære
Cominus impetum faciẽs: debilitauit.a.eius cuſpidem
Cæruleis crinibus Neptunus uita inuidens:
Et dimidiũ quidẽ illic manſit tanq̃ ſudes igne præuſta
In ſcuto Antilochi: alterũ.v.dimidiũ iacebat ſup terrã:
Retrò autem ſociorum ad agmen ceſsit mortem fugiẽs:
Meriones porrò abeuntem inſequens uulnerauit haſta
Pudenda inter & umbilicum: ubi maximè
Eſt Mars grauis ærumnoſis hominibus,
Illic ei haſtam infixit: hic autem ſequens circa haſtam
Palpitabat, uelut quũ bos, quẽ in montib. bubulci uiri

Τῷ ῥα καὶ ἐν σταδίῃ μὲν ἀμύνετο νηλεὲς ἦμαρ,
Τρέσσαι δ' οὐκέτι ῥίμφα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο.
Τοῦ δὲ βάδην ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
Δηΐφοβος· δὴ γάρ οἱ ἔχεν κότον ἐμμενὲς αἰεί.
Ἀλλ' ὅγε καὶ τόθ' ἅμαρτεν, ὁ δ' Ἀσκάλαφον βάλε δουρὶ,
Υἱὸν Ἐνυαλίοιο, δι' ὤμου δ' ὄβριμον ἔγχος
Ἔσχεν· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
Οὐδ' ἄρα πώ τι πέπυστο βριήπυος ὄβριμος Ἄρης
Υἷος ἑοῖο πεσόντος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ·
Ἀλλ' ὅγ' ἄρ' ἄκρῳ Ὀλύμπῳ ὑπὸ χρυσέοισι νέφεσσιν
Ἧστο, Διὸς βουλῇσιν ἐελμένος, ἔνθά περ ἄλλοι
Ἀθάνατοι θεοὶ ἦσαν ἐεργόμενοι πολέμοιο.
Οἱ δ' ἀμφ' Ἀσκαλάφῳ αὐτοσχεδὸν ὁρμήθησαν·
Δηΐφοβος μὲν ἀπ' Ἀσκαλάφου πήληκα φαεινὴν
Ἥρπασε· Μηριόνης δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ
Δουρὶ βραχίονα τύψεν ἐπάλμενος, ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
Αὐλῶπις τρυφάλεια χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα.
Μηριόνης δ' ἐξαῦτις ἐπάλμενος αἰγυπιὸς ὥς,
Ἐξέρυσε πρυμνοῖο βραχίονος ὄβριμον ἔγχος·
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο· τὸν δὲ Πολίτης
Αὐτοκασίγνητος περὶ μέσσῳ χεῖρε τιτήνας,
Ἐξῆγεν πολέμοιο δυσηχέος, ὄφρ' ἵκεθ' ἵππους
Ὠκέας, οἵ οἱ ὄπισθε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο
Ἕστασαν, ἡνίοχόν τε καὶ ἅρματα ποικίλ' ἔχοντες·
Οἳ τόν γε προτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα,
Τειρόμενον· κατὰ δ' αἷμα νεουτάτου ἔρρεε χειρός.
Οἱ δ' ἄλλοι μάρναντο, βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Αἰνείας δ' Ἀφαρῆα Καλητορίδην ἐπορούσας
Λαιμὸν τύψ' ἐπὶ οἷ τετραμμένον ὀξέϊ δουρί.
Ἐκλίνθη δ' ἑτέρωσε κάρη, ἐπὶ δ' ἀσπὶς ἐάφθη,
Καὶ κόρυς· ἀμφὶ δέ οἱ θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
Ἀντίλοχος δὲ Θόωνα μεταστρεφθέντα δοκεύσας,
Οὔτασ' ἐπαΐξας· ἀπὸ δὲ φλέβα πᾶσαν ἔκερσεν,
Ἥ τ' ἀνὰ νῶτα θέουσα διαμπερὲς αὐχέν' ἱκάνει·
Τὴν ἀπὸ πᾶσαν ἔκερσεν· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
Κάππεσεν, ἄμφω χεῖρε φίλοις ἑτάροισι πετάσσας.
Ἀντίλοχος δ' ἐπόρουσε, καὶ αἴνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων,
Παπταίνων. Τρῶες δὲ περισταδὸν ἄλλοθεν ἄλλος
Οὔταζον σάκος εὐρὺ παναίολον, οὐδὲ δύναντο
Εἴσω ἐπιγράψαι τέρενα χρόα νηλέϊ χαλκῷ
Ἀντιλόχου· πέρι γάρ ῥα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Νέστορος υἱὸν ἔρυτο καὶ ἐν πολλοῖσι βέλεσσιν.
Οὐ μὲν γάρ ποτ' ἄνευ δηΐων ἦν, ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς
Στρωφᾶτ'· οὐδέ οἱ ἔγχος ἔχ' ἀτρέμας, ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
Σειόμενον ἐλέλικτο, τιτύσκετο δὲ φρεσὶν ᾗσιν,
Ἤ τευ ἀκοντίσσαι, ἢ σχεδὸν ὁρμηθῆναι.
Ἀλλ' οὐ λῆθ' Ἀδάμαντα τιτυσκόμενος καθ' ὅμιλον
Ἀσιάδην, ὅς οἱ οὖτα σάκος μέσον ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἐγγύθεν ὁρμηθείς· ἀμενήνωσεν δέ οἱ αἰχμὴν
Κυανοχαῖτα Ποσειδάων, βιότοιο μεγήρας.
Καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ μεῖν' ὥς τε σκῶλος πυρίκαυστος
Ἐν σάκει Ἀντιλόχοιο, τὸ δ' ἥμισυ κεῖτ' ἐπὶ γαίης·
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων·
Μηριόνης δ' ἀπιόντα μετασπόμενος βάλε δουρὶ
Αἰδοίων τε μεσηγὺ καὶ ὀμφαλοῦ, ἔνθα μάλιστα
Γίνετ' Ἄρης ἀλεγεινὸς ὀϊζυροῖσι βροτοῖσιν·
Ἔνθα οἱ ἔγχος ἔπηξεν· ὁ δ' ἑσπόμενος περὶ δουρὶ,
Ἤσπαιρ', ὡς ὅτε βοῦς τόν τ' οὔρεσι βουκόλοι ἄνδρες

y Ἰλλάσιν

Ἰλλάσιν οὐκ ἐθέλοντα βίῃ δήσαντες ἄγουσιν. | *Vinculis nolentem ui ligantes ducunt:*
Ὣς ὁ τυπεὶς ἤσπαιρε μίνυνθά περ, οὔ τι μάλα δήν, | *Sic ille uerberatus palpitabat paululũ, nec ualde diu,*
Ὄφρα οἱ ἐκ χροὸς ἔγχος ἀνεσπάσατ' ἐγγύθεν ἐλθὼν | *Donec ei ex corpore haſtile euulſit propè accedens*
Ἥρως Μηριόνης· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε. | *Heros Meriones: hunc uerò tenebræ in oculis texerunt.*

COMMENTARIVS.

οὔ τι τίεσκε) Suſpectum Aeneam habebat Priamus, ne regnum affectaret. Nam redditum erat oraculum, Poſt captam Troiam Aeneam regnaturum, ut & Poeta dicet in ſequentibus. Alij dicunt, inuiſa cauſa ſic in Aeneam male affectum fuiſſe Priamum, quia maximè à populo diligeretur, ἴσα δὲ θεῷ τίετο δήμῳ. Alij, quòd eius mater Venus Alexandrum ad Helenæ amorem impuliſſet.

ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος) Si φόβον hic pro metu acciperes, ut uulgò uerterunt, contrarius eſſet ipſi Idomeneo, qui paulo poſt dicit, ſe Aeneam timere, δείδια δ' αἰνῶς Αἰνείαν ἐπιόντα, &c. Ergo pro fuga accipiendum. Itaq; Ἰδομενῆα φόβος οὐκ ἔλαβε, id eſt οὐκ ἤλθεν φυγεῖν, non uult ſe in fugam conijcere. Τηλύγετον etiam uerrunt puerulum, ſed ſi ſolum interpreteris, nihil abſurdi facies. Vnde & poſtea dicet ἀλλ' οὐ φίλος [illegible] metaphoricè ſic dicta τηλύγετος à liberis unicis.

θήγει δέ τ' ὀδόντας) Solent apri priuſquam in aliquem inuadant, dentes acuere, ad lapides nimirum læues & politos. Vide Aelianum de Animal. lib. 6. cap. 1 & lib. 5. cap. 45. & Plin. lib 18 cap. 1 Idem etiam Homerus ſup. Iliad. λ de apro θήγων λευκὸν ὀδόντα, &c.

[illegible]) Idomeneus Aeneę metu percellitur non quod ipſi animo, ſed uiribus eſſet inferior, propter ingraueſcentem iam ſenectutẽ, quæ uiuere à iuuentute ſolet eſſe imbecillior. At ſi iuuentuti animus deſit, nihil habet ſenectus quod ſperet, metcat, ſiquidem γέρας [illegible], ut ait apud Stobæum Hippothoon. Adde illud Euripidis in Andromache,

[illegible] — [illegible]

Porro hic metus in Idomeneo nihil eius fortitudini detrahit, cum metum in fortem etiam cadere iam monuerimus.

Αἰνείας δ' [illegible]) Aeneas incertum pugnæ euentum timens, ſolus cum Idomeneo, cui iam uarij aderant comites, non congreditur ſed à ſocijs adiutus quoq; ſocijs quod fortis uiri, non temerariè pericula adeuntis, exemplum eſt.

[illegible]) Deeſt præpoſitio κατὰ, ſic ſupra [illegible] pro κατ' [illegible] defectiuè.

[illegible]) Venam intelligit, quę caua appellatur, aut dorſalis, ex ipſius dorſi dextra parte ab hepate ſurgentem, & per diaphragma ueniẽntem ad cor, inde ad ceruicem. Hæc eſt quæ uena maior ab Ariſtot. hiſt. Anim. lib 1 cap. 3. appellatur, quæ ſua radice cor tranſigit, cum ſe promit. Vbi hic idem locus Homeri adducitur.

[illegible]) illud uocatur ἦτρον uel ὑπογάστριον à Polluce, & Suida ἦτρον, pars corporis neruoſa, & doloris impatientiſſima.

Δηΐπυρον δ' Ἕλενος ξίφεϊ σχεδὸν ἤλασε κόρσην | *Deipyrum.n. Helenus enſe propè læſit in tempus*
Θρηϊκίῳ μεγάλῳ, ἀπὸ δὲ τρυφάλειαν ἄραξεν. | *Thracio, magno: galeam autem diſſidit.*
Ἡ μὲν ἀποπλαγχθεῖσα χαμαὶ πέσε, καί τις Ἀχαιῶν | *Hæc quidẽ excuſſa in terrã decidit, & quidã Achiuorum*
Μαρναμένων μετὰ ποσσὶ κυλινδομένην ἐκόμισσε. | *Pugnantium inter pedes deuolutam ſuſtulit.*
Τὸν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψε. | *Hunc autem in oculis obſcura nox cooperuit.*
Ἀτρεΐδην δ' ἄχος εἷλε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον· | *Atridẽ porro dolor cepit in prælio ſtrenuũ Menelaũ.*
Βῆ δ' ἐπαπειλήσας Ἑλένῳ ἥρωϊ ἄνακτι, | *Iuit autem minitans Heleno heroi regi,*
Ὀξὺ δόρυ κραδάων· ὁ δὲ τόξου πῆχυν ἄελκε. | *Acutam haſtam uibrans: hic.n. arcus ulnam trahebat,*
κ. ἀκοντί-σαι, ἢ ἱέμε-νος Τὼ δ' ἄρ' ὁμαρτήδην, ὁ μὲν ἔγχεϊ ὀξυόεντι | *Hi uero ſimul emiſerunt: alter quidem haſta acuta*
Ἵετ' ἀκοντίσσαι, ὁ δ' ἀπὸ νευρῆφιν ὀϊστῷ. | *Cupiebat iaculari, alter uero à neruo emiſſa ſagitta.*
Πριαμίδης μὲν ἔπειτα κατὰ στῆθος βάλεν ἰῷ | *Priamides quidem deinde ad pectus percuſſit ſagitta*
Θώρηκος γύαλον, ἀπὸ δ' ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός. | *Thoracis conuexum: auolauit autem acerba ſagitta.*
Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ πλατέος πτυόφιν μεγάλην κατ' ἀλωὴν | *Sicut.n. quando à lato uentilabro magnam per aream*
κ. θρώσκω-σι † Θρώσκωσιν κύαμοι μελανόχροες ἢ ἐρέβινθοι, | *Saliunt fabæ nigræ uel cicera,*
Πνοιῇ ὕπο λιγυρῇ καὶ λικμητῆρος ἐρωῇ. | *Flatu à ſtridulo & uentilatoris impetu:*
Ὣς ἀπὸ θώρηκος Μενελάου κυδαλίμοιο | *Sic à thorace Menelai illuſtris*
Πολλὸν ἀποπλαγχθεὶς, ἑκὰς ἔπτατο πικρὸς ὀϊστός. | *Multum reiecta longè uolauit acerba ſagitta.*
Ἀτρεΐδης δ' ἄρα χεῖρα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος | *Atrides autem manum in prælio ſtrenuus Menelaus*
Τὴν βάλεν ᾗ ῥ' ἔχε τόξον ἐΰξοον, ἐν δ' ἄρα τόξῳ | *Eam percuſſit, qua tenebat arcum politum: inq; arcu*
Ἀντικρὺ διὰ χειρὸς ἐλήλατο χάλκεον ἔγχος. | *E regione per manum adacta eſt ærea haſta.*
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων, | *Retro n. ſociorũ in multitudinẽ ceſſit, mortem uitans,*
κ. χάλκεον Χεῖρα παρακρεμάσας· τὸ δ' ἐφέλκετο μείλινον ἔγχος. | *Manu ſuſpenſa, illam.n. attrahebat fraxineã haſtam,*
Καὶ τὸ μὲν ἐκ χειρὸς ἔρυσεν μεγάθυμος Ἀγήνωρ, | *Et hanc quidem è manu traxit magnanimus Agenor.*
Αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν ἐϋστρεφεῖ οἰὸς ἀώτῳ, | *Ipſam uerò colligauit pulchrè circumuoluta ouis lana,*
Σφενδόνῃ, ἣν ἄρα οἱ θεράπων ἔχε ποιμένι λαῶν. | *Funda, quam ei miniſter tenebat paſtori populorum.*
Πείσανδρος δ' ἰθὺς Μενελάου κυδαλίμοιο | *Piſander autem rectà in Menelaum illuſtrem*
Ἤϊε· τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλοσδε, | *Ibat: hũc.n. ducebat fatum funeſtum mortis ad finem,*
Σοὶ Μενέλαε δαμῆναι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι. | *A te Menelae ut ſterneretur in graui pugna.*
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες, | *Hi autem quando iam propè erant in ſe profecti,*
Ἀτρεΐδης μὲν ἅμαρτε, παραὶ δέ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος. | *Atrides quidem aberrauit, ipſiq; auerſa eſt haſta:*
Πείσανδρος δὲ σάκος Μενελάου κυδαλίμοιο | *Piſander uerò ſcutum Menelai illuſtris*
κ. διαπρὸ Οὔτασεν, οὐδὲ διαπρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσσαι. | *Percuſſit, neq; penitus potuit æs traijcere.*
Ἔσχεθε γὰρ σάκος εὐρὺ, κατεκλάσθη δ' ἐνὶ καυλῷ | *Prohibuit.n. ſcutũ latũ: fracta eſt.n. in ſumma cuſpide*
κ. ἔλπετο Ἔγχος· ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσι χάρη καὶ ἐέλπετο νίκην. | *Haſta. hic.n. mentib. ſuis gauiſus eſt, & ſperabat uictoriã.*
Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον, | *Atrides.n. extracto enſe argenteis clauis inſigni,*
Ἆλτ' ἐπὶ Πεισάνδρῳ· ὁ δ' ὑπ' ἀσπίδος εἵλετο καλὴν | *Inſilijt in Piſandrũ: hic.n. ſub ſcuto accepit pulchram*
Ἀξίνην εὔχαλκον, ἐλαΐνῳ ἀμφὶ πελέκκῳ, | *Bipennem ex bono ferro factã, oleaginũ per manubriũ*

Longum,

Longum, bene politũ: ſimul .a. inter ſe congrediebãtur.
Certè hic qdẽ galea conũ percuſsit equinis ſetis hirſutæ
Summa ſub criſta ipſa: alter .u. accedentem, in fronte
Naſo ſuper extremo: crepuerunt autem oſſa: at et oculi
Ante pedes ſanguinolenti humi deciderũt in pulueres.
Incuruatus eſt .a. lapſus. hic aũt calce in pectora ruens,
Armaq́; exuit, & glorians uerbum locutus eſt:
Relinquetis demũ ſic naues Danaorũ celerib. equis
Troiani perfidi, grauis inſatiabiles pugnæ: (utentium
Alio quidem flagitio & probro non carentes eſtis,
Quo me uiolaſtis improbi canes, neq; quid animo
Iouis ualde tonantis difficilem ueriti eſtis iram
Hoſpitalis, qui aliquando uobis deſtruet urbem altam:
Qui meam uirginem uxorem, & opes multas
Sine cauſa ueniſtis adducẽtes poſtq̃ amicè tractati fui-
Nũc rurſus in naues cupitis põtigradas (ſtis apud ipsã.
Ignem pernicioſum iacere, occidereq́; heroas Achiuos:
Sed aliquando coercebimini, cupidi quamuis, à bello.
Iupiter pater, pfectò te aiunt ſapiẽtia ſuperare cæteros
Homines atq; deos, ex te autem hæc omnia fiunt:
Qualiter iam uiris gratificaris iniuriis
Troianis, quorũ animus ſemper impius eſt, neq; poſſunt
Pugna ſatiari ex æquo moleſtia belli.
Omnium quidem ſatietas eſt, & ſomni & amoris,
Cantusq́; dulcis, & egregiæ ſaltationis:
Quorũ qdẽ quis etiã magis appetit deſideriũ eximere
Quam belli: Troiani uerò pugnæ inſatiabiles ſunt.
Sic locutus, arma quidem à corpore cruenta
Diripiens ſocijs dedit Menelaus inculpatus:
Ipſe uerò retrò iterũ iens propugnatoribus mixtus eſt:
Tunc ei filius inſilijt Pylæmenes regis
Harpalion, qui patrem dilectum ſequebatur bellans
Ad Troiam, neq; rurſus uenit in patriam terram:
Qui tunc Atridæ medium ſcutum læſit haſta
Cominus, neq; penitus potuit æs traycere:
Retrò .a. ſociorũ in multitudinẽ ceſsit, mortem euitans,
Vndiq; circumſpiciens ne quis corpus ære contingeret.
Meriones .a. in abeuntem miſit æream ſagittam,
Et uulnerauit coxam ad dextram, ac ſagitta
E regione per ueſicam ſub os penetrauit:
Reſidens autem illic charorum inter manus ſociorum
Animam efflans, tãquam uermis ſuper terrã (terrã.
Iacebat extẽſus ſanguisq́; niger effluebat, tingebat .a.
Hunc quidem Paphlagones magnanimi curabant:
In currũ uerò collocantes ducebant ad Ilium ſacrum,
Dolentes: cumq́; ipſis pater ibat lachrymas fundens:
Vltio autem nulla filij fiebat mortui.

Μακρῷ ἐϋξέστῳ· ἅμα δ' ἀλλήλων * ἐφίκοντο. γ. ἀφίκοντο
Ἤτοι ὁ κόρυθος φάλον ἤλασεν ἱπποδασείης,
Ἄκρον ὑπὸ λόφον αὐτόν· ὁ δὲ προσιόντα, μέτωπον,
Ῥινὸς ὕπερ πυμάτης· λάκε δ' ὀστέα, τὼ δέ οἱ ὄσσε
Πὰρ ποσὶν αἱματόεντε χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν. γ. αἱματόεντα
Ἰδνώθη δὲ πεσών· ὁ δὲ λὰξ ἐν στήθεσι βαίνων,
Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα.
Λείψετέ θην οὕτω γε νέας Δαναῶν ταχυπώλων
Τρῶες ὑπερφίαλοι, δεινῆς ἀκόρητοι ἀϋτῆς.
Ἄλλης μὲν λώβης τε καὶ αἴσχεος οὐκ ἐπιδευεῖς,
Ἣν ἐμὲ λωβήσασθε κακαὶ κύνες· οὐδέ τι θυμῷ
Ζηνὸς ἐριβρεμέτεω χαλεπὴν ἐδείσατε μῆνιν
Ξεινίου, ὅς τέ ποτ' ὔμμι διαφθέρσει πόλιν αἰπήν.
Οἵ μευ κουριδίην ἄλοχον καὶ κτήματα πολλὰ
Μὰψ οἴχεσθ' ἀνάγοντες, ἐπεὶ φιλέεσθε παρ' αὐτῇ,
Νῦν αὖτ' ἐν νηυσὶν μενεαίνετε ποντοπόροισι
Πῦρ ὀλοὸν βαλέειν, κτεῖναι δ' ἥρωας Ἀχαιούς·
Ἀλλά ποθι σχήσεσθε, καὶ ἐσσύμενοί περ Ἄρηος.
Ζεῦ πάτερ, ἦ τέ σέ φασι περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων
Ἀνδρῶν ἠδὲ θεῶν, σέο δ' ἐκ τάδε πάντα πέλονται.
Οἷον δὴ ἄνδρεσσι χαρίζεαι ὑβριστῇσι
Τρωσίν, τῶν μένος αἰὲν ἀτάσθαλον, οὐδὲ δύνανται
Φυλόπιδος κορέσασθαι ὁμοιΐου πτολέμοιο.
Πάντων μὲν κόρος ἐστί, καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος,
Μολπῆς τε γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο, γ. ἔν
Τῶν πέρ τις καὶ μᾶλλον ἐέλδεται ἐξ ἔρον εἶναι,
Ἢ πολέμου· Τρῶες δὲ μάχης ἀκόρητοι ἔασιν.
Ὣς εἰπών, τὰ μὲν ἔντε' ἀπὸ χροὸς αἱματόεντα
Συλήσας, ἑτάροισι δίδου Μενέλαος ἀμύμων·
Αὐτὸς δ' αὖτ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
Ἔνθα οἱ υἱὸς ἐπᾶλτο Πυλαιμένεος βασιλῆος
Ἁρπαλίων, ὅ ῥα πατρὶ φίλῳ ἕπετο πτολεμίζων
Ἐς Τροίην, οὐδ' αὖτις ἀφίκετο πατρίδα γαῖαν·
Ὅς ῥα τότ' Ἀτρεΐδαο μέσον σάκος οὔτασε δουρὶ
Ἐγγύθεν, οὐδὲ † διὰ πρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσσαι. γ. διὰ
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων,
Πάντοσε παπταίνων, μή τις χρόα χαλκῷ ἐπαύρῃ.
Μηριόνης δ' ἀπιόντος ἵει χαλκήρε' ὀϊστόν,
Καί ῥ' ἔβαλε γλουτὸν κατὰ δεξιόν· αὐτὰρ ὀϊστὸς
Ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἐξεπέρησεν,
Ἑζόμενος δὲ κατ' αὖθι, φίλων ἐν χερσὶν ἑταίρων
Θυμὸν ἀποπνείων, ὥστε σκώληξ ἐπὶ γαίῃ
Κεῖτο ταθείς· ἐκ δ' αἷμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
Τὸν μὲν Παφλαγόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο·
Ἐς δίφρον δ' ἀνέσαντες ἄγον προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
Ἀχνύμενοι· μετὰ δέ σφι πατὴρ κίε δάκρυα λείβων·
Ποινὴ δ' οὔ τις παιδὸς ἐγίγνετο τεθνηῶτος.

COMMENTARIVS.

Θρηΐκιον μέγα) Soli inter barbaros magnis utebantur gladijs Thraces, ut ueteres obſeruant. Quidam porrò hoc ξίφος μέγα frameam fuiſſe exiſtimabant. Rectè autem magnum Heleno enſem tribuit, ut credibilius fiat ipſum galeam illo diffidiſſe.

αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν ἐϋστρεφεῖ) Notabatur hic à Scholiaſte, olim lana ſolere complicari fundæ, ut ita dicam, brachia (Græci uocant κῶλα, quæ ſunt τὰ τῆς σφενδόνης ἑκατέρωθεν μέρη, ut ait Suidas) non neruis, ut poſtea, ut lana concedente, id eſt facilè ſe extendente, uel ſi grecè mauis, εἴκουσα ἐκτεινόμενα, ipſa in iactu extẽderentur. Porrò nota funditores etiam in bello Troiano extitiſſe, eos tamen ſeruos uel famulos (ut puto) ut hoc loco miniſter Agenoris.

λείψετέ θην) Facundiam Menelai cum acumine antea prædicauit Homerus, cuius hîc luculentum exemplum habes. Vehemẽs autem eſt eius hoc loco oratio, ut qui iniuriarum ſibi à Troianis in uxoris raptu illatarum recordetur, quas præſens eorundẽ in Græcos impetus exacerbauit. Primum itaq; in Troianos inuehitur, & eorum furorem tandem aliquando cohibitum iri comminatur. Deinde per Apoſtrophem ad Iouem conqueritur de inexplebili pugnandi ardore, quibus Troiani uehementer inflammantur.

κακαὶ κύνες) Ionicũ eſt quod genere fœminino κύνες dixerit. Cæteris porrò interpretationibus relictis, ideò canes à Menelao mihi uidentur dici Troiani propter impudentiam, qua in Helenæ raptu uſi ſunt, quaſi nulla uerecundia, nullo pudore à tanto facinore deterriti ſint. Proinde canis impudens eſt animal. Vnde ſolet ab hoſtibus hoſtis ita appellari, & apud Homerum pro graui contumelia in aduerſarium dicitur, ut etiam obſeruauit Donatus in Eunucho Terentij. Hinc illa apud hunc Poetam [illegible]

κακαὶ κύνες, & alibi ἐξελάαν οὐ δὴ τοιάδε κυνὸς κακοφεγέτας. Canum etiam impudentiam Oppian. de Venat. notat. Hinc κυνὸς ὄμματ' ἔχων Agamemnon ad Achille I. Iliad. dictus eſt. Sed de his alias. Vel forſan impudentes Troiani, quos nulla pudoris repagula ... cludunt, & cum eos raptus Helenæ coërcere debuiſſet præ uerecundia & rubore, tamen impudentius egreſſi iniuriam in iniuriam cumulare conniteuntur tam acriter & indefatigate ad Pelaſgas rates dimicantes.

χαλεπὴν ἐδείσατε μῆνιν) Auget Troianorum ſcelus. quaſi dicat: Creditis mihi ſoli illatam à uobis iniuriam, cùm uxorem & opes meas rapuiſtis? Atqui in ſuperos etiam à uobis fœdiſsimè peccatum eſt, nimirum in Iouem hoſpitalem, cuius ſaltem iræ metu debueratis à tanto ſcelere perpetrando deterreri, in quo iura hoſpitalitatis perfide uiolaſtis. Sed neq; hoc ille inultum patietur, impiaq; huius ueſtræ impudentiæ debitas pœnas aliquando uobis rependet in urbis ueſtræ excidio. Itaq; Menelaus paulò poſt ad Iouem orationem ſuam conuertet, & fauorem, quo Troianos hodierno die proſequitur, exprobrabit. quaſi dicat, eum uiolati tot iuris in hoſpitalitate non amplius recordari, cum Numen tamen deceat iniuſtorum & impiorum ſcelera uindicare: Numen, inquam, ſupremum, ſapientiaq; homines deosq́; longè antecellens.

κουριδίην ἄλοχον) Ergo, ut aiunt antiqui, neſcit Homerus quæ ſequens ætas de Helena à Theſeo rapta commemorat (cuius rei meminit copiosè Plutarchus in uita Theſei) neque ex ijs duobus natam Iphigeniam, ſi uirgo fit Menelao uxor. Porrò hic Virginem interpretor, quæ nulli prætereà unquam matrimonio iuncta eſt, id eſt, quæ Virgo integra primo coniugi traditur.

μὰψ οἴχεσθε) Illud μὰψ ad differentiam Græcorum dictum fuiſſe uideri poteſt. Nam redibunt aliquando in patriam quoq; Græci Troianorum ſpolijs onuſti, ſed iuſta erit illa præda, cuius fundamentum in iniuriæ ultione poſitum eſt.

καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο) Duplex eſt ſaltationis genus: aliud quidem bonum, aliud malum. uel ſi mauis, aliud honeſtum, aliud inhoneſtum & indecorum. Poſterius intellexit Priamus, cum filijs ſuis quod ψεῦσται & ὀρχησταὶ ſint, exprobrat. Prioris honeſtas extra reprehenſionis & uituperij aleam poſita eſt, cuius inuentrix dicitur fuiſſe Minerua uel Dioſcuri, ut quidam malunt: poſterioris uerò Pan uel Dionyſius, quæ laſciuior eſt & Satyrica. Prius genus intelligebat uir ſummus ille Iulius Scaliger, ſummi uiri Iosephi Scaligeri, quem mea ætas ſuſpicit, pater Poetices lib. 1 cap. 18 Saltandi, inquit, non uulgare ſtudium, nō obſcœnum, quippè quod à ſua dignitate neutiquam alienum Heroës arbitrati ſunt. Sane ſaltarūt & Theſeus, & Achilles, & Pyrrhus, & Socrates ipſe. Hæc ille. ubi de ſaltatione caput illud luculentiſsimum eſt. Duo ſaltationis honeſtæ genera belli & pacis, uidelicet commendat in ſua Repub. diuinus ille Plat. de Legib. lib. 7. Socrati ſaltationem exercitationem fuiſſe non iniucundam, ſcribit Plutarchus de tuenda ualetudine. Vide eundem ſymp. 7. q. 8. Et ne nimius ſim, multa poſſunt adduci, quæ hoc ſaltationis genus honeſtum, quod Homerus ἀμύμονα ὀρχηθμὸν appellauit, comprobent: abſtineo tamen propter ſusceptam mihi impoſterum breuitatem. Dicam ſolùm, moroſos mihi nimium Catones quoſdam & rigidiores ... uideri, qui utilem illam corporibus exercendis etiam ad bellica munia componendis, ut dicebat Plato, ſaltationem finibus ſuis eliminant: cuius ſi abuſum prætexunt, uini tamen uſum non prohibeant, ex cuius abuſu tot ſubinde exoriuntur incommoda. quod tamen ſi facerent, eandem ſubirent reprehenſionem, quam Lycurgus ille atrox, quem ſana non uſum mente dicit Plut. lib. de aud. Poet. quòd multis uino captis ac per temulentiam peccātibus, uites paſsim excidit: cum debuiſſet potius fontes propius adducere, inſanumq́;, ut ait Plato, Deum alio ſobrio caſtigare, ſcilicet uinū aqua diluere. Nequis tamen putet me turpi & obſcœnæ rei, quod non paucos ſuſurrātes audire mihi iam uideor, uelificari: improbo ego Feſcennina illa tripudia, Lupercaliaq; Romanorum, ... uel criſſationes Hiſpanorum, uel Bactriaſmos, Igdias, Mactriſmos, Coſmos, Sabadas, Morphaſmos & ſi qua hodie illis ſunt ſimilia & deteriora. Ea ſolùm commendo, quæ ſalua pietate & honeſtate facillimè retineri poſſunt, ſummo emolumento corporis ualetudini, ut in eum etiam finem à Galeno ſaltatio commendatur.

μάχης) Argumentum eſt à maiori. Honeſtarum, inquit, & utilium rerum ſuauiumq; ſatietas hominibus interdum ſolet obrepere, (cui reſpondet illud apud Pindarum, hinc fortè deſumptum, κόρον δ' ἔχει καὶ μέλι καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' Ἀφροδίσια.) quid ergo oporteret Græcos facere in re tam inutili & iniucūda, ut bellum eſt: à quo ipſi nullo modo dimoueri poſſunt, imò tam multo tam profuſo ſanguine ſanguinem adhuc ſpirant, neq; deniq; pugnando defatigantur. Quaſi dicat, Deberet eos etiā belli capere ſatietas.

ὥς τε σκώληξ) Ecce comparationis humilitatem, qua uidetur etiam cadentis ignobilitas ſignificari. Alias enim de heroibus magnanimis morientibus dicit, ἐφάνη ὡς ... βεβρυχώς, &c. hic uerò uermi tantum aſsimilatur Harpalion, homo fortaſſe non tanti, ut rei grandiori cadens conferretur. Eius ſane imbecillitas in eo fuit manifeſta, quòd læſo Atridæ ſcuto haſta comminus, transfigere tamen illud non potuerit.

μετὰ δέ σφι πατὴρ) Supple Pylæmenes, cuius filium fuiſſe Harpaſionem, dictum eſt anteà. Quis autem ſit hic Pylæmenes, in dubio eſt. Quidam intellexerunt illum de quo ſupra dictum eſt lib. 5) ducem Paphlagonum interemptum dixeruntq́; hic intelligendam animam Pylæmenis patris, quaſi nondum ſepulti, ideoq; adhuc ſuper terram exiſtentis, iuxta opinionem Græcorum: de qua in Odyſſea, quam etiam iudicat Euripideus Polydorus, cadauer filij cum alijs ſequi. Zenodotus uerò pro Πυλαιμένην, ſubſtituebat Κυλαιμένην diuerſum nomen, quod nō placuit. Alij homonymiam hoc loco cauſantur, quaſi alius ſit hic Pylæmenes ab illo iam perempto, cuiuſmodi homonymiæ apud Homerum non paucæ reperiuntur: ut Schedij duo, Eurymedontes duo, Adraſti tres, Opheleſtæ duo & alia eiuſmodi.

Τοῦ δὲ Πάρις μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη·
Ξεῖνος γάρ οἱ ἔην πολέσιν μετὰ Παφλαγόνεσσι.
Τοῦ ὅγε χωόμενος προΐει χαλκήρε' ὀϊστόν.
Ἦν δέ τις Εὐχήνωρ Πολυΐδου μάντιος υἱός,
Ἀφνειός τ' ἀγαθός τε, Κορινθόθι οἰκία ναίων,
Ὅς ῥ' εὖ εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν, ἐπὶ νηὸς ἔβαινε·
Πολλάκι γάρ οἱ ἔειπε γέρων ἀγαθὸς Πολύϊδος,
Νούσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν,
Ἢ μετ' Ἀχαιῶν νηυσὶν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.
Τῷ ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέην θωὴν ἀλέεινεν Ἀχαιῶν,
κ. πάθοι Νοῦσόν τε στυγερὴν, ἵνα μὴ † πάθοι ἄλγεα θυμῷ·
Τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος· ὦκα δὲ θυμὸς
Ὤχετ' ἀπὸ μελέων· στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλεν.
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ἕκτωρ δ' οὐκ ἐπέπυστο Διῒ φίλος, οὐδέ τι ᾔδη
Ὅττι ῥά οἱ νηῶν ἐπ' ἀριστερὰ δηϊόωντο
Λαοὶ ὑπ' Ἀργείων. τάχα δ' ἂν καὶ κῦδος Ἀχαιῶν
Ἔπλετο· τοῖος γὰρ γαιήοχος ἐννοσίγαιος
Ὄτρυν' Ἀργείους, πρὸς δὲ σθένει αὐτὸς ἄμυνεν·
Ἀλλ' ἔχεν ᾗ τὰ πρῶτα πύλας καὶ τεῖχος ἐσᾶλτο,
Ῥηξάμενος Δαναῶν πυκινὰς στίχας ἀσπιστάων,
Ἔνθ' ἔσαν Αἴαντός τε νέες καὶ Πρωτεσιλάου,
Θῖν' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς εἰρυμέναι· αὐτὰρ ὕπερθε

Ob hūc.a interfectum Paris ualdè animo iratus eſt.
Hoſpes enim ei erat multos inter Paphlagonas.
Propter hunc is iratus emiſit aratam ſagittam.
Erat autem quidam Euchenor Polyidi uatis filius,
Diueſq́; fortisq́;, Corinthi domos habitans:
Qui bene ſciens fatū pernicioſum in nauem aſcendit.
Sæpè enim ei dixerat ſenex bonus Polyidus,
Morbo à moleſto mori ſuis in ædibus,
Aut inter Achiuorum naues à Troianis domari.
Ideo ſimul grauem mulctam declinabat Græcorum,
Morbumq́; moleſtum, ut non pateretur dolores animo.
Hūc percuſsit ſub maxilla & aure: protinus.a. animus
Abijt à membris: horrenda.a. ipſum caligo occupauit.
Sic hi quidem pugnabant inſtar ignis ardentis.
Hector autem non audierat Ioui dilectus, neq; norat
Quòd eius nauium in ſiniſtra parte profligabantur
Populi ab Argiuis (propemodū etiā uictoria Achiuorū
Erat: talis enim Neptunus terra quaſſator
Impellebat Argiuos: inſup.a robore ipſe auxiliabatur)
Sed pſtabat ubi primùm portas & murū inſilierat,
Perruptis Danaorum denſis ordinibus ſcutigerorum,
Vbi erant Aiacisq́; naues & Proteſilai
Littus ad maris cani ſubductæ: at supernè

Murus

Murus ædificatus erat humillimus, ubi maximè
Acerrimi fuerant pugna ipſiq; & equi.
Illic autem Bœotij, & Iaones longis ueſtibus utentes,
Locri, & Phthij, & clari Epeij,
Alacriter irruentem in naues arcebant: neq; poterant
Repellere à ſe flammæ ſimilem Hectorem diuinum:
Alij quidem ante Athenienſes lecti erant: inter.n. eos
Præerat filius Petei Meneſt. ipſum.n. ſimul ſequebantur
Phidasq;, Stichiusq;, Biasq; magnus. ſed ante Epeios,
Phylidesq; Meges, Amphionq;, Draciusq;:
Ante Phthios autem Medonq;, Meneptolemusq; celer:
Certè alter quidem notus filius Oilei diuini
Erat Medon, Aiacis frater & habitabat
In Phylace, terra procul à patria, uirum cùm occidiſſet
Fratrem nouercæ Eriopidis, quam habebat Oileus:
Sed alter Iphicli filius Phylacidæ erat.
Hi quidem antè Phthios magnanimos armati
Nauibus auxiliantes cum Bœotijs pugnabant.
Aiax autem non procul omnino Oilei uelox filius
Stabat ab Aiace Telamonio, ne paululum quidem:
Sed ſicut in nouali boues nigri compactum aratrum
Aequalem animum habentes trahũt, circa.n. ipſorum
Ima cornuum multus erumpit ſudor:
Hos quidem iugum ſolum bene politũ utrinq; diſtendit
Vadentes per ſulcum: inciditur autem fundus arui:
Sic hi congreſſi ualdè ſtabant inter ſe.
Sed Telamoniadem quidem multiq; & ſtrenui
Populi ſequebantur ſocij, qui ei ſcutum excipiebant,
Quando ipſum laborq; & ſudor genibus occupaſſet.
Neq; uerò Oiliadem magnanimum Locri ſequebãtur.
Non.n. ipſis in ſtataria pugna manebat dilectum cor:
Non.n. habebant galeas æreas equinis ſetis hirſutas
Neq; habebant ſcuta rotunda, & fraxineas haſtas,
Sed arcubus & bene torta ouis lana
Ad Troiam ſimul ſecuti ſunt confiſi: quibus deinde
Frequenter iacientes, Troianorũ rũpebant phalanges:
Iam tunc illi quidem antè cum armis pulchris
Pugnabãt, cõtra Troianosq; & Hectorẽ ære armatum.
Hi autem poſt iacientes latebant. neq; quid pugnæ
Troiani recordabantur, conturbabant enim ſagittæ.
Tum ſanè miſerè à nauibus & tentorijs.
Troiani receſſiſſent ad Ilium altum.
Niſi Polydamas audacẽ Hectorẽ allocutus eſſet aſtans:
Hector impoſſibilis es monitorijs uerbis flecti.
Quoniam tibi excellenter dedit Deus bellica opera,
Ideo & conſilio uis præcellere cæteris?
At nullo modo ſimul omnia poteris tu ſolus deligere.
Alij enim tribuit Deus bellica opera,
Alij.n. in pectorib. poſuit animũ latè proſpiciẽs Iupiter
Prudentem eoq; multi fruuntur homines:
Et Reſpub. ſeruauit: præcipuè.n. ipſe cognoſcit utilitatẽ
Sed ego dico ut mihi uidetur eſſe optimũ. (prudentiæ
Vndiq; igitur te circum corona belli flagrat.
Troiani aũt magnanimi poſtquã trans murũ iuerunt,
Hi quidem ceſſant cum armis, alij uerò præliantur
Pauciores cum pluribus, diſſipati circa naues:
Sed retrocedẽns uoca huc omnes proceres,
Hic autem totum deliberauerimus conſilium,

Τεῖχος ἐδέδμητο χθαμαλώτατον, ἔνθα μάλιστα
Ζαχρηεῖς γίνοντο μάχῃ αὐτοί τε καὶ ἵπποι·
Ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ καὶ Ἰάονες ἑλκεχίτωνες,
Λοκροὶ καὶ Φθῖοι, καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοὶ,
Σπουδῇ ἐπαΐσσοντα νεῶν ἔχον· οὐδὲ δύναντο
Ὦσαι ἀπὸ σφείων φλογὶ εἴκελον Ἕκτορα δῖον.
Οἱ μὲν Ἀθηναίων προλελεγμένοι· ἐν δ᾽ ἄρα τοῖσιν
Ἦρχ᾽ υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεύς· οἱ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο,
Φείδας τε Στιχίος τε Βίας τ᾽ ἐΰς· αὐτὰρ Ἐπειῶν
Φυλείδης τε Μέγης, Ἀμφίων τε Δρακίος τε. χ. Φυλείδης τε Μέγης τ᾽
Πρὸ Φθίων δὲ, Μέδων τε, † Μενεπτόλεμος τε ποδάρκης· χ. μενεπτόλεμός τε Ποδάρκης
Ἤτοι ὁ μὲν, νόθος υἱὸς Ὀϊλῆος θείοιο
Ἔσκε Μέδων Αἴαντος ἀδελφεὸς, αὐτὰρ ἔναιεν
Ἐν Φυλάκῃ γαίης ἀπὸ πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς,
Γνωτὸν μητρυιῆς Ἐριώπιδος, ἣν ἔχ᾽ Ὀϊλεύς·
Αὐτὰρ ὁ, Ἰφίκλοιο πάϊς τοῦ Φυλακίδαο.
Οἱ μὲν πρὸ Φθίων μεγαθύμων θωρηχθέντες,
Ναῦφιν ἀμυνόμενοι, μετὰ Βοιωτῶν ἐμάχοντο.
Αἴας δ᾽ οὐκέτι πάμπαν Ὀϊλῆος ταχὺς υἱὸς
Ἵστατ᾽ ἀπ᾽ Αἴαντος Τελαμωνίου, οὐδ᾽ ἠβαιόν.
Ἀλλ᾽ ὥστ᾽ ἐν νειῷ βόε οἴνοπε πηκτὸν ἄροτρον
Ἶσον θυμὸν ἔχοντε τιταίνετον, ἀμφὶ δ᾽ ἄρά σφιν
Πρυμνοῖσιν κεράεσσι πολὺς ἀνακηκίει ἱδρὼς,
Τὼ μέν τε ζυγὸν οἶον ἐΰξοον ἀμφὶς ἐέργει,
Ἱεμένω κατὰ ὦλκα, τέμνει δέ τε τέλσον ἀρούρης·
Ὣς τὼ, * περβεβαῶτε μάλ᾽ ἕστασαν ἀλλήλοιιν. χ. παρβεβαῶτε
Ἀλλ᾽ ἤτοι Τελαμωνιάδῃ πολλοί τε καὶ ἐσθλοὶ
Λαοὶ ἕπονθ᾽ ἕταροι, οἵ οἱ σάκος ἐξεδέχοντο
Ὁππότε μιν κάματός τε καὶ ἱδρὼς γούναθ᾽ ἵκοιτο·
Οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ὀϊλιάδῃ μεγαλήτορι Λοκροὶ ἕποντο·
Οὐ γάρ σφι σταδίῃ ὑσμίνῃ μίμνε φίλον κῆρ.
Οὐ γὰρ ἔχον κόρυθας χαλκήρεας ἱπποδασείας,
Οὐδ᾽ ἔχον ἀσπίδας εὐκύκλους καὶ μείλινα δοῦρα·
Ἀλλ᾽ ἄρα τόξοισιν καὶ ἐϋστρόφῳ οἰὸς ἀώτῳ
Ἴλιον εἰς ἅμ᾽ ἕποντο πεποιθότες, * εἷσιν ἔπειτα χ. οἷσι μάλα
Ταρφέα βάλλοντες, Τρώων ῥήγνυντο φάλαγγας.
Δή ῥα τόθ᾽ οἱ μὲν πρόσθε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι
Μάρναντο Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ.
Οἱ δ᾽ ὄπιθεν βάλλοντες ἐλάνθανον, οὐδέ τι χάρμης
Τρῶες μιμνήσκοντο· συνεκλόνεον γὰρ ὀϊστοί.
Ἔνθά κε λευγαλέως νηῶν ἄπο καὶ κλισιάων
Τρῶες ἐχώρησαν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Εἰ μὴ Πουλυδάμας θρασὺν Ἕκτορα εἶπε παραστάς,
Ἕκτορ, ἀμήχανός ἐσσι παραρρητοῖσι πιθέσθαι.
Οὕνεκά τοι περὶ δῶκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
Τοὔνεκα καὶ βουλῇ ἐθέλεις † περιίδμεναι ἄλλων; χ. περιίδμεναι
Ἀλλ᾽ οὔπως ἅμα πάντα δυνήσεαι αὐτὸς ἑλέσθαι.
Ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα·
Ἄλλῳ δ᾽ ἐν στήθεσσι * τίθει νόον εὐρύοπα Ζεὺς χ. τιθεῖ
Ἐσθλὸν, τοῦ δέ τε πολλοὶ ἐπαυρίσκοντ᾽ ἄνθρωποι,
Καί τε † πολεῖς ἐσάωσε, μάλιστα δὲ κ᾽ αὐτὸς ἀνέγνω. χ. πολέας
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι * ἄριστα. χ. ἄριστα χ. δὲ
Πάντῃ γάρ σε περὶ στέφανος πολέμοιο δέδηε·
Τρῶες † δὲ μεγάθυμοι * ἐπεὶ κατὰ τεῖχος ἔβησαν, χ. ἐπεὶ κατὰ τεῖχος
Οἱ μὲν, ἀφεστᾶσιν σὺν τεύχεσιν, οἱ δὲ μάχονται
Παυρότεροι πλεόνεσσι, κεδασθέντες κατὰ νῆας.
Ἀλλ᾽ ἀναχασσάμενος κάλει ἐνθάδε πάντας ἀρίστους.
Ἔνθεν δ᾽ ἂν μάλα πᾶσαν ἐπιφρασσαίμεθα βουλήν·

Ἤ κεν ἐνὶ νήεσσι πολυκλήϊσι πέσωμεν,
(Αἴ κ' ἐθέλῃσι θεὸς δόμεναι κράτος,) ἤ κεν ἔπειτα
Πὰρ νηῶν ἔλθωμεν ἀπήμονες. ἦ γὰρ ἔγωγε
[illegible] Δείδω μὴ τὸ χθιζὸν ἀποστήσωνται Ἀχαιοὶ
Χρεῖος, ἐπεὶ παρὰ νηυσὶν ἀνὴρ ἆτος πολέμοιο
Μίμνει, ὃν οὐκέτι πάγχυ μάχης σχήσεσθαι ὀΐω.
Ὣς φάτο Πουλυδάμας. ἅδε δ' Ἕκτορι μῦθος ἀπήμων.
Αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε,
Καί μιν φωνήσας, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Πουλυδάμα, σὺ μὲν αὐτοῦ ἐρύκακε πάντας ἀρίστους·
Αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' εἶμι, καὶ ἀντιόω πολέμοιο.
Αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπιτείλω.

An in naues multa transtra habentes irruamus,
(Siquidem uelit Deus largiri uictoriam) an deinde
A nauibus abeamus illaesi: certè enim equidem
Timeo ne hesternum exoluant Achiui
Debitum: quoniam apud naues uir insatiabilis belli
Manet, quē nō amplius omnino a pugna cessaturū puto.
Sic dixit Polyda. placuit aūt Hectori cōsilium salubre.
Continuò autem è curru cum armis desilyt in terram,
Et ipsum edita uoce, uerbis uelocibus allocutus est.
Polydama, tu quidem hic & cōtine omnes proceres,
At ego illuc ibo, & occurram prælio.
Mox uerò reuertar rursus, postquā bene ijs imperauero.

COMMENTARIVS.

ἀφνειός τ' ἀγαθός τε) Hic Euchenor diuitias cum probitate coniunctas habet, quod non semper accidit. Nam ut plurimùm qui magis magisque accumulandæ pecuniæ dediti sunt, quo maioris eam faciunt, eo minoris uirtutem, ut ait Plat. 5. de Legib. Et incertus quidam apud Stobeum Ser. 91. uirtutem diuitijs contrariam docet.

νούσῳ ὑπ' ἀργαλέῃ) Duplicitas harum prædicti onum alibi à nobis antea enarrata est. Hic notāda Euchenoris magnanimitas, quæ Poetarum, non qualis Philosophorum, qui maluerit in bello pro patria occumbere, quàm domi morbo conflictatus mori, quæ laus etiam in patre Polyido uare est, qui filium ad bellum accedere non prohibuerit. at Euchenor iste Achille longe inferior. Nam Achilles cum sibi uitam longissimam domi futuram sciret, moriturum se uerò in bello, citius ad bellum nihilominus profectus est. At Euchenor si domi remansisset, morbo erat moriturus grauissimo. Ideo ex duobus mortis generibus gloriosius arripuit, & cum laude in illo Græciæ theatro, quam obscurè domi mori maluit.

τῷ ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέην) Ex hoc loco notamus antiquissimum Græcorum morē, quo qui non militarent, mulctarentur: idq; nō mulcta leuiter sed grauissima: quanquam si propter metum huius mulctæ Euchenor benè se in bello gerit, uerè fortis non sit existimandus. Miror autem in uulgatis, θωὴν cædem dici, cum sit mulcta id est, [illegible], ut alias dicetur.

αὐτοῦ τε [illegible]) Illud αὐτοῦ posset quidem de Græcis intelligi, sed melius erit, si ad Troianos referatur. quanquam manifesta illorum mentio facta non sit, ut intelligamus hic eos illic acriter pugnasse tum propter impedimentum muri, tum quod de gloria uincendi cum Aiacibus contenderent.

φλογὶ εἴκελοι) Rationem huius cōparationis ex superiore nostra annotatione potes petere, ubi disseruimus, cur φλογὶ εἴκελον ἀλκὴν dixerit hoc eodem libro Poeta.

[illegible]) Hos quatuor uersus repetet ijsdem uerbis Poeta in sequenti Rhapsodia, non ueritus opportunè [illegible].

ἀλλ' ὥς τ' ἐν νειῷ) Hæc comparatio [illegible] habet ad triplicem [illegible]. Nam significantur heroum utrorum idem animus, laboris societas, & pauca inter utrosq; distantia: quæ intelligenda est iuxta condensationem, uel potius clypeorum cohærentiam, de qua antea diximus [illegible]. Quod autem [illegible] dicit, metaphoricum est a lance cum proprium alioqui fuisset [illegible].

[illegible]) Vidimus antea collectam multorum uirtutem fortiorem esse, cuius rei exemplum hic habes in Aiacibus. Habes etiam mutui fratrum auxilij documentum in ipso uitæ periculo, deinde in Græcorum propugnatione studium, quod erat præsentis pugnæ caput.

[illegible]) Dictum est antea & alias quoque dicetur, hanc esse fundæ definitionem, uel potius periphrasticā descriptionē. Porrò obserua quàm sit rei militaris peritus Homerus, qui in hac stataria pugna Locros funditores & iaculatores à tergo collocet, quia leuis armaturæ milites hostium impetus sustinendo non sufficerent. Discursionibus enim ipsi potius apti sunt, ut & omnes qui telis eminus pugnant, id est τοῖς [illegible], quos Velites appellant Romani, Græci ψιλούς. Illi eminus tantum feriunt, non comminus. Itaque hoc loco funditores & iaculatores longè ab hostibus recedunt, ut iactibus interuallum sit. Omnis siquidem exercitus armis instructus, aptus est ad pugnam, uel comminus faciendam, uel eminus. Comminus quidem est omnis [illegible], percussoria & lanceas gerens equestris. eminus uerò, & ex interuallo pugnans est omnis sagittaria, iaculatoria & funditoria, id est [illegible], ut est in illa appendice librorum Aeliani.

[illegible]) Veritus Polydamas ne rursus Hectorem consilio suo irritaret, ut antea, Rhetoricè ualde ipsum affatur, primumq; increpat leuiter, quod persuaderi se non patiatur. deinde adulatoriè ipsum demulcet, eius uirtutem in bello prædicans: subiungit tamen rursus increpationem, qua docet Hectorem non ideò consilio præstare cæteris etiamsi eos belli laude antecedat.

ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε) Mirari satis non possum quid Homero in mentem uenerit, ut prudentiā à re bellica separet uel distinguat, maximè in duce. quod etiā Euripides in Rheso (siue alius est eius tragœdiæ author, ut uult Iul. Scaliger) fecit. Sic enim ille [illegible] Ducis enim in cōsilio posita est uirtus militum, inquit ille Publius. Hinc est quod Euripides in Supplicibus [illegible] dixit: id est, periculosam esse rem ducem audacem, qui consilio caret, ut equidem subintelligendum puto. Porrò separationem illam utriusque de industria à Polydamante induci sentio ad innuendum illud Hectoris [illegible], ne sibi quoque uim consiliatricem ut rei bellicæ peritiam arrogaret, & proinde ipsi esset audientior, quod contigit. Cæterùm alterum ab altero seiungendum non esse, docet Creon ille apud Euripidem in Phœnissis. Cum enim Eteocles rogasset, [illegible], respondet ille, [illegible]. Eodem modo cōiungit Homerus ipse in Iliad. [illegible], inquit, [illegible]. Pind. quoq. Od. 9. Nemeorum [illegible] coniungit. Et si separare uoles Consilium præstantius esse uiribus reperies, [illegible], ut est apud Plut. In bono etiam consilio uictoriæ spem totam ponit idem Creon apud Euripidem his uerbis [illegible].

ἄλλῳ δ' ἐν στήθεσσι) Hunc uersum in mea editione uix esse passus sum, fretus ipsius Eustathij consilio, & ipsa sanè potius ratione, ipso etiam H. Stephani uetusto codice refragante. Eum Zenodotus intercalauerat, sed ineptè. Id enim solum hoc loco Homerus facit, ut Hectoris bellandi peritiam cum Polydamantis consilio componat. quasi dicat Polydamas. Alijs bellicam peritiam largitur Deus, ut tibi Hector: alijs prudentiam, ut mihi.

μάλιστα δέ κ' αὐτὸς ἀνέγνω) Admitto, quod Eustathius τὸ ἀνέγνω pro ἔγνω positum esse dicit. cæteras interpretationes nullo modo admitto. Ego simpliciter exponam sensum, quia non parum obscuritatis habet. Pertinent igitur ista ad laudem prudentiæ, cumque dixerit ipsius beneficio tum homines frui, tum Respublicas cōseruari: addit, ipsam cognitione præpollere, quasi cætera sine ipsius auxilio & ope præstari non possint, quasi inquam ipsum robur in bello (de cuius comparatione cum prudentia nunc agitur) cæcū sit sine huius prudentiæ lumine. Verum enim est illud Epicharmi secūdum Plutarchum, uel Cercidæ secundum Stobæum [illegible]. Illa igitur cognitio uel notitia prudentis animi effectus illos parit conseruationis Rerumpublicarum, cuius etiam fructus reliqui homines percipiunt, ut iam hoc loco prudentiam non otiosam & intellectualem, sed [illegible] intelligam, qualis in illo Phocylidis uersu, [illegible]. porrò ista cognitio generaliter patet, puta in prouidentia periculorum, eorumq; euitatione diligenti, deniq; quicquid in actus rerum politicos tum pacis tū belli tempore cadit, sibi [illegible] subijcio, qua animus prudens instructus uirum, qui bellica tantum uirtute est præditus, lōgissimè antecellit: qui uidetur Polydamantis scopus, ut Hectorem se inferiorem ostendat, quippe qui non consilio, sed uiribus tantum bellica peragat negotia. Ergo illud ἀνέγνω absolutè positum esto, neq; quippiam aliud subintelligatur, ut [illegible] uoluit Eustathius. præterea [illegible] quoque temporis notetur præteriti pro præsenti, ἀνέγνω pro [illegible], denique, ut initio quoque diximus, compositum pro simplici usurpatum est.

δεῦρ-

ἀίθει) Elegans metaphora, quam non propter τὸ σίδηρον, ſed propter τὸ πολεμικὸν uſurpat. Nam & ἄλλως καιομένη pugna ardens alibi dicta eſt, & hæc loquendi formula innumera eſt in hoc Poeta.

μή τι χθιζὸν ἀποτίσωνται) Hæc lectio iam in uulgatis exemplaribus inualuit, quæ tamen non eſt à ueteribus approbata, maluerūtq́; τὸ ἀποστήσωνται, quod ad marginem annotaui, pro ἀνταποδώσωσιν, id eſt πάλιν ἀποδῶσι τὸ ἀντίφορτον. libræ pond. re rependerint uel acciperent: & quantum nos heri accepimus tantum ipſi hodierno die ſibi reſtituent: ſic utriuſque partis æquali ac iuſtum examenconſtet, quod totum eſt allegoricum. Innuit enim, Græcos uictoriam heſternam Troianorum hodie exæquaturos. Vox eſt πάντα τὰ πολέμου, quod de iugo dicitur, ut alibi copioſius explicabimus.

ἀνὴρ ἆτος πολέμοιο) Achillem intelligit, cuius nomen Polydamas ſubticuit Hectoris gratia. Nam illa erant gemina huius belli contraria fulmina, ut alter alterius uirtutem ſolum reformidaret, quanquam Achilles minus De Hectore conſtat, quod ante iram Achillis Troia egreſſus non ſit, ut primo Iliados monuimus, ſecundum opinionem Homeri: nam hiſtoria aliud narrat.

ἀδὲ δ᾽ ἐκ πρὸς αὐτὸς ἀνεῖναι) Neſtor ſup. Iliad. 9. dixerat, τὸ εἰπεῖν, καὶ ἐπ᾽ ἀκοῦσαι βουλὴν ἐνδέχεσθαι. Quod hoc loco Hector præſtat, ſibi tamen ipſi contrarius: nam antea Polydamantis conſilio repudiato ad pugnam perrexerat.

Dixit, & digreſſus eſt monti niuali ſimilis,
Inclamans, perq́; Troianos uolabat & auxiliatores.
Hi autem ad Panthœdem benignum Polydamanta
Omnes accelerabāt, poſtquā Hectoris audierūt uocem.
Sed hic Deiphobumq́;, uimq́; Heleni regis,
Aſiademq́;, Adamanta, & Aſium Hyrtaci filium
Ibat per propugnatores quærens ſicubi inueniret.
Hos. a. inuenit nullo modo prorſus illæſos, nec uiuos.
Sed hi quidem iam ad naues & puppes Achiuorum,
Manibus ab Argiuorum iacebant animabus amiſſis:
Alij. a. intra murū erāt percuſſi eminus, ſauciatiq́; ppè.
Hunc u. ptinus inuenit pugnæ ad ſiniſtrā lachrymoſæ
Nobilem Alexandrū, Helenæ maritum pulchricomæ,
Animantem ſocios, & incitantem ad pugnandum.
Propè autem ſtans allocutus eſt contumelioſis uerbis,
Infelix Pari, forma optime, mulieroſe deceptor,
Vbi tibi Deiphobus, uisq́; Heleni regis,
Aſiadesq́;, Adamas, & Aſius Hyrtaci filius?
Vbi & Othryoneus? nunc perijt totum a ſummo
Ilium altum: nunc tibi integra grauis pernicies.
Hunc autem rurſus allocutus eſt Alexander diuinus:
Hector, quoniam tibi eſt animus inſontem culpare:
Alias fortè magis ceſſaſſe à prælio
Debeo, quoniā neq; me prorſus imbellem genuit mater.
Ex quo enim apud naues pugnam ſuſcitaſti ſociorum,
Ex eo hic exiſtentes congredimur cum Græcis
Indeſinenter: ſocij autem cæſi ſunt, quos tu requiris.
Duo ſoli Deiphobusq́;, uisq́; Heleni regis
Abierunt longis ſaucij haſtilibus
Ambo in manu: cædem autem auertit Saturnius.
Nunc autem duc quà te cor animusq́; iubet:
Nos autem uſq; prompti ſimul ſequemur: neq; puto
Vires nos deſideraturos, quāta quidem uis adeſt nobis.
Vltra uires. a. non licet quantumuis cupidū, pugnare.
Sic fatus, flexit fratris animum heros.
Cœperunt aūt ire ubi maximè pugna & prælium erat,
Circumq́; Cebrionem, & eximium Polydamanta,
Phalcen, Orthæumq́; & diuinum Polyphœtem,
Palmumq́;, Aſcaniumq́;, Morumq́; filios Hippotionis,
Qui ex Aſcania fructifera uenerant ſucceſſores,
Die præcedenti: tunc uerò Iupiter impulit pugnare.
Hi autem ibāt moleſtorum uentorum ſimiles turbini,
Qui à tonitruo patris Iouis uadit per campum,
Magno. a. cum ſtrepitu mari miſcetur, inſuntq́; multæ
Vndæ æſtuantes multiſoni maris
Turgidæ, ſpuma albicātes, antè quidē aliæ, & poſt aliæ:
Sic Troiani antè quidem alij ſtipati, & poſt alij
Ferro fulgentes unà cum ducibus ſequebantur:
Hector autem præibat pernicioſo ſimilis Marti

Ἦ ῥα, καὶ ὡρμήθη ὄρεϊ νιφόεντι ἐοικὼς,
Κεκλήγως, διὰ δὲ Τρώων πέτετ' ἠδ' ἐπικούρων.
Οἱ δ' ἐς Πανθοΐδην ἀγαπήνορα Πουλυδάμαντα
Πάντες ἐπεσσεύοντ', ἐπεὶ Ἕκτορος ἔκλυον αὐδήν.
Αὐτὰρ ὁ Δηΐφοβόν τε βίην θ' Ἑλένοιο ἄνακτος,
Ἀσιάδην τ' Ἀδάμαντα, καὶ Ἄσιον Ὑρτάκου υἱὸν
Φοίτα ἀνὰ προμάχους διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι.
Τοὺς δ' εὗρ' οὐκέτι πάμπαν ἀπήμονας, οὐδ' ἀνολέθρους·
Ἀλλ' οἱ μὲν δὴ νηυσὶν ἔπι πρυμνῇσιν Ἀχαιῶν,
Χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο ψυχὰς ὀλέσαντες·
Οἱ δ' ἐν τείχει ἔσαν βεβλημένοι, οὐτάμενοί τε.
Τὸν δὲ τάχ' εὗρε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ δακρυοέσσης
Δῖον Ἀλέξανδρον, Ἑλένης πόσιν ἠϋκόμοιο,
Θαρσύνονθ' ἑτάρους, καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος προσέφη αἰσχροῖς ἐπέεσσι,
Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανὲς, ἠπεροπευτὰ,
Ποῦ τοι Δηΐφοβός τε, βίη θ' Ἑλένοιο ἄνακτος,
Ἀσιάδης τ' Ἀδάμας, ἠδ' Ἄσιος Ὑρτάκου υἱός;
Ποῦ δέ τοι Ὀθρυονεύς; νῦν ὤλετο πᾶσα * κατ' ἄκρης — κ. κατ' ἀκρῆς
Ἴλιος αἰπεινή· νῦν τοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ἕκτορ, ἐπεί τοι θυμὸς ἀναίτιον αἰτιάασθαι,
Ἄλλοτε δή ποτε μᾶλλον ἐρωῆσαι πολέμοιο
Μέλλω, ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ πάμπαν ἀνάλκιδα γείνατο μήτηρ·
Ἐξ οὗ γὰρ παρὰ νηυσὶ μάχην ἤγειρας ἑταίρων,
Ἐκ τοῦδ' ἐνθάδ' ἐόντες ὁμιλέομεν Δαναοῖσι
Νωλεμέως· ἕταροι δὲ κατέκταθεν οὓς σὺ μεταλλᾷς.
Οἴω Δηΐφοβός τε βίη θ' Ἑλένοιο ἄνακτος
Οἴχεσθον, μακρῇσι τετυμμένω ἐγχείῃσιν
Ἀμφοτέρω κατὰ χεῖρα· φόνον δ' ἤμυνε Κρονίων.
Νῦν δ' ἄρχ' ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει·
Ἡμεῖς δ' ἐμμεμαῶτες ἅμ' ἑψόμεθ', † οὐδέ τι φημὶ — κ. οὐδέ τι
Ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστι·
Πὰρ δύναμιν δ' οὐκ ἔστι καὶ ἐσσύμενον πολεμίζειν.
Ὣς εἰπὼν παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως·
Βὰν δ' ἴμεν ἔνθα μάλιστα μάχη καὶ φύλοπις ἦεν,
Ἀμφί τε Κεβριόνην καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα,
Φάλκην, Ὀρθαῖόν τε, καὶ ἀντίθεον Πολυφοίτην,
Πάλμυν τ', Ἀσκάνιόν τε, Μόρυν θ', υἷ' Ἱπποτίωνος·
Οἵ ῥ' ἐξ Ἀσκανίης ἐριβώλακος ἦλθον ἀμοιβοὶ
Ἠοῖ τῇ προτέρῃ, τότε δὲ Ζεὺς ὦρσε μάχεσθαι.
Οἱ δ' ἴσαν ἀργαλέων ἀνέμων ἀτάλαντοι ἀέλλῃ,
Ἥ ῥά θ' ὑπὸ βροντῆς πατρὸς Διὸς εἶσι πέδονδε,
Θεσπεσίῳ δ' ὁμάδῳ ἁλὶ μίσγεται, ἐν δέ τε πολλὰ
Κύματα παφλάζοντα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
Κυρτὰ, φαληριόωντα, πρὸ μέν τ' ἄλλ', αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα·
Ὣς Τρῶες πρὸ μὲν ἄλλοι ἀρηρότες, αὐτὰρ ἐπ' ἄλλοι,
Χαλκῷ μαρμαίροντες ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕποντο.
Ἕκτωρ δ' ἡγεῖτο βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ

Πριαμίδης· πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
Ῥινοῖσι πυκινὴν, πολλὸς δ' ἐπελήλατο χαλκός·
Ἀμφὶ δέ οἱ κροτάφοισι φαεινὴ σείετο πήληξ.
Πάντη δ' ἀμφὶ φάλαγγας ἐπείρατο προποδίζων
Εἴ πώς οἱ εἴξειαν ὑπασπίδια προβιβῶντι·
Ἀλλ' οὐ σύγχει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
Αἴας δὲ πρῶτος προκαλέσσατο μακρὰ βιβάζων,
Δαιμόνιε σχεδὸν ἐλθέ· τί ἢ δειδίσσεαι αὔτως
Ἀργείους; οὔ τοί τι μάχης ἀδαήμονές εἰμεν,
Ἀλλὰ Διὸς μάστιγι κακῇ ἐδάμημεν Ἀχαιοί·
Ἦ θήν πού τοι θυμὸς ἐέλπεται ἐξαλαπάξειν
Νῆας, ἄφαρ δέ τε χεῖρες ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἡμῖν.
Ἦ κε πολὺ φθαίη εὖ ναιομένη πόλις ὑμὴ
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἁλοῦσά τε περθομένη τε.
Σοὶ δ' αὐτῷ φημὶ σχεδὸν ἔμμεναι ὁππότε φεύγων
Ἀρήσῃ Διῒ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι,
Θάσσονας ἰρήκων ἔμεναι καλλίτριχας ἵππους,
Οἵ σε πόλιν δ' οἴσουσι κονίοντες πεδίοιο.
Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
Αἰετὸς ὑψιπέτης· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς Ἀχαιῶν,
Θαρσύνῳ οἰωνῷ· ὁ δ' ἀμείβετο φαίδιμος Ἕκτωρ.
Αἶαν ἁμαρτοεπὲς, * βουγάϊε, ποῖον ἔειπες; γ. βουγάϊε, ἐβουγάϊε
Αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω γε Διὸς πάϊς αἰγιόχοιο
Εἴην ἤματα πάντα, τέκοι δέ με πότνια Ἥρη,
Τιοίμην δ' ὡς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων·
Ὡς νῦν ἡμέρη ἥδε κακὸν * φέρει Ἀργείοισι γ. φέρει
Πᾶσι μάλ', ἐν δὲ σὺ τοῖσι πεφήσεαι, αἴ κε ταλάσσῃς
Μεῖναι ἐμὸν δόρυ μακρὸν, ὅ τοι χρόα λειριόεντα
Δάψει· ἀτὰρ Τρώων * κορέεις κύνας ἠδ' οἰωνοὺς γ. κορέσεις
Δημῷ καὶ σάρκεσσι, πεσὼν ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο· τοὶ δ' ἅμ' ἕποντο
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὄπισθεν·
Ἀργεῖοι δ' ἑτέρωθεν ἐπίαχον, οὐδ' ἐλάθοντο
Ἀλκῆς, ἀλλ' ἔμενον Τρώων ἐπιόντας ἀρίστους.
Ἠχὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς αὐγάς.

Priamides: ante ſe autẽ habebat ſcutũ undiq; æquale,
Pellibus denſum multum autem adaptatum erat æs:
Circum autẽ eius tempora ſplendens mouebatur galea:
Vndiq;.a.circum phalanges tentabat procedens,
Si quo modo ſibi cederent ſub clypeo tectè progredienti,
Sed non confudit animum in pectoribus Achiuorum.
Aiax autem primus prouocauit latè incedens:
Infelix,propius accede,cur terres ita
Argiuos?nequaquam profectò pugnæ imperiti ſumus:
Sed Iouis flagello malo profligati ſumus Achiui:
Profectò tibi quidem animus ſperat direpturum eſſe
Naues, attamẽ mox manus ad repellẽdũ ſunt & nobis.
Profectò multo præueniet bene habitata ciuitas ueſtra
Manibus à noſtris captaq; euerſaq;.
Tibi uerò ipſi dico propè eſſe(tempus)quando fugiens
Supplicabis Ioui patri,& alijs immortalibus,
Vt uelociores accipitribus ſint pulchrè iubati equi tui,
Qui te ad ciuitatẽ ferẽt puluerẽ excitãtes per campũ.
Sic ei locuto aduolauit dextra auis
Aquila altiuolans,acclamauit autẽ populus Achiuorũ
Confirmatus augurio:at reſpondit illuſtris Hector:
Aiax,nugator,iactator,quid dixiſti?
Vtinam enim ego ſic Iouis filius ægidem geſtantis
Eſſem dies omnes,peperiſſetq; me ueneranda Iuno,
Honorarer autem ſicut honoratur Minerua & Apollo,
Vt nunc dies hæc malum affert Argiuis
Omnibus ualdè.inter uero tu hos occideris,ſi audeas
Expectare meam haſtã longã, quæ tibi corpus tenerũ
Lacerabit, ac Troianorum ſaturabis canes & aues
Pinguedine & carnib. proſtratus apud naues Græcorũ.
Sic utiq; locutus præceſsit hi aũt ſimul ſequebantur
Clamore immenſo:acclamauit autẽ populus à tergo.
Argiui.a.uiciſsim acclamabant,neq; obliuiſcebantur
Roboris, ſed expectabãt Troianorũ inuadẽtes optimos.
Clamor.a.utrorũq; peruenit ad æthera & Iouis ſplẽdores.

COMMENTARIVS.

ὄρει νιφόεντι ἐοικώς) Monti niuali Hectorem comparat propter magnitudinem corporis. De eodem poſteà πτηνῷ dixit, ad eius celeritatem deſignandam.

πόλιν κατ' ἄκρης) Quidam hoc loco deeſſe dicunt τὸ πόλεως, ut dicatur κατ' ἄκρης πόλεως, ut & in Odyſſea νῦν μὲν τοι Ὀδυσσῆα ἀλλαν κατ' ἄκρης ſup κε ζ ακη. Quidam tamen hic κατὰ κρῆς ſcribebant, ut κρῆς eſſet monoſyllabum, pro κάρης. Caput autem urbis eſt ἀκρόπολις. Hoc ab alijs poſt Homerum dictum eſt κατάκρας, qua uoce utitur etiam Thucydides.

ἀμύμονες ἀναίτιοι) Rectè ſe non eſſe in culpa dicit Alexander, quaſi eam in ipſum Hectorẽ reijciat, qui eos murum ſuperare coegerat. Id etiam ueluti indicant illa paulò poſt, ἐκ γὰρ τοῦ μάχην ἤγειρας ἑταίρων.

πὰρ δύναμιν δ' οὐκ ἔστι) Huic Paridis γνώμῃ reſpõdet illa Euripidis in Helena, τὸ γὰρ τολμᾶν οὐ δυνατὸν, ἀνδρὸς ὅ τι σοφοῦ & illud non abſimile in Iphigenia Aulidente, τὰ δ' ἀδύνατ' ἐκεῖ, κρατεῖν ἔστι ἐᾶν. Sapiẽtis ergo eſt uires ſuas metiri. Quod cùm in bellis uſurpetur, tũ ad alias res hominum traduci poteſt. quo pertinebit illa ἐκτὸς ποδὸς πηλοῦ σαυτὸν, & Latinum illud, Intra tuam pellicula te cõtine.

οἱ μὲν ἄλλοι) Huic reſpondent illa in comparatione, πολλὰ δέ τ' ἐν αὐτοῖς ἄλλα unde τὰ κυρτὰ κύματα conticiebatur. Quod autem Troianos χαλκῷ μαρμαίροντας dicit, ἀπόδοσις eſt τῷ κύματα φαληριόωντα.

φαεινὴ σείετο πήληξ) Hinc eſt fortaſſe quòd Hector κορυθαίολος dicitur, & κορυθάϊξ.

ἀλλ' οὐ σύγχει θυμὸν) Hoc eſt animi præſentis indicium repentino caſu non conturbari, quod eleganter σύγχυσιν θυμοῦ appellat Poeta, id eſt confuſionem animi: cui contraria eſt κατάστασις, ἀταραξία, ac εὐταξία. De Achille imperturbato alibi Homerus, ἀχέων σῶν σύγχυσιν, dixit.

θάσσονας ἰρήκων) Prouerbiale hoc poſteà factum eſt ad exprimẽdam uelocitatem, ut obſeruauit Eraſmus Venuſtius tamen fiet, inquit, ſi ad famam, aut ingenium, aut nuncium, aut eiuſmodi quippiam detorqueatur. De hac porrò accipitris uelocitate alibi copioſius dicetur.

δεξιὸς ὄρνις) Illud δεξιὸς pro fauſto accipiendum eſt. De aquilæ porrò auſpicijs non ita pridem à nobis quædam annotata ſunt, ubi & hunc eundem uerſum laudauimus.

Αἶαν ἁμαρτοεπὲς) Duo hic ſunt notanda in Hectore. Primùm, quod cùm in monomachia Aiacem laudibus quibuſdam affeciſſet, his uerbis, Αἶαν ἐπεί τοι δῶκε θεὸς μέγεθός τε βίην τε καὶ πινυτὴν, &c nunc eum contra uituperet, indignatus nimirum arrogantia Aiacis orationi. Secundo, quod auſpicium illud aquilæ contemnat, ut etiam anteà fecerat, ſpreto quoq; Polydamantis ea de re conſilio. In βουγάϊε autem diuerſas lectiones adſcripſi, βουγάϊε & ἐβουγάϊε, quod poſtremum idem eſt cum βουγάϊε, ſed alterum agreſtem & ruſticum ſignificat. Βουγάϊε aũt ſcribo, cum uitioſe ſemel apud Euſtathium legatur βουγάιε. ſi βουγάϊε uel βουγάϊε legas, idem erit quod γαῦρος ſecundum Aelium Dionyſium, quo uir craſſus & ἀναίσθητος ſignificabatur apud antiquos.

ἤματα πάντα) Periphraſis eſt τοῦ ἀεὶ, unde uidetur immortalitatem Hector exoptare, qualem Deorum quoque filij aſſequi credebantur. Ex hoc autem uoto conuincitur Neptuni ſuperius mendacium, dicentis Hectorem ſe Ioue natum gloriari, ut ibidem quoque diximus.

Finis libri decimitertij.

ARGVMENTVM DECIMIQVARTI LIBRI *Homeri Iliadis.*

AGAMENNON ſecum aſſumptis uulneratis & Neſtore cum ipſis, exit ad bellũ. Iuno aũt Ceſto accepto à Venere deſcẽdit, & Somno pſuaſo ſoporat Iouẽ. Neptunus aũt Græcis auxiliatur, & magna cædes fit Troianorũ. Aiax aũt lapide iacto Hectorẽ percutit: hic.s. excreãs ſanguinẽ exanimatur. Et ſtrenuè etiã ſe gerit Aiax Locrẽſis.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Ξ. Iouem lectis, ſomnoq; decepit Iuno.

Aliud.

Iouis dolus.

NESTOREM autem non latuit clamor bibentem quamuis tamen:
Sed Aeſculapiadem uelocibus uerbis allocutus eſt:
Conſidera diue Machaon, quomodo erunt hæc opera:
Maior iam apud naues clamor florentium iuuenum.
Sed tu quidem nunc bibe ſedens ardens uinum,
Donec calida lauacra pulchricoma Hecameda
Calefaciat, & abluat ſaniem ſanguinolentam:
At ego iens actutum cognoſcam in ſpeculam.
Sic fatus, clypeum accepit ſcitè fabricatum filij ſui,
Iacentem in tentorio, Thraſymedis bellicoſi,
Aere ſplendentẽ. hic autem tenebat ſcutum patris ſui.
Accepit autem fortem haſtam acutam acuto ære
Stetitq; extra tentoriũ, protinusq; inſpexit rẽ indignã:
Hos quidem turbatos: illos uerò turbãtes retrò, nempe
Troianos magnanimos: dirut⁹.n. erat mur⁹ Achiuorũ.
Veluti quum nigreſcit pelagus magnum unda ſurda
Præſentiens ſtridulorum uentorum celeres motus
Temere, neq; ſanè prouoluitur in neutram partem,
Antequàm aliquis certus ſuperueniat ex ære uentus:
Sic ſenex conſultabat distractus in animo
Biſariã, utrum per multitudinẽ iret Danaorũ equitũ,
An ad Atridem Agamemnonem paſtorem populorum.
Sic autem ei cogitanti uiſum eſt utilius eſſe,
Proficiſci ad Atridẽ. Illi autem alij alios interficiebant
Pugnãtes: reſonabat autem eis circa corpus æs ſolidum
Dum ferirentur enſibusq; & haſtis ancipitibus.
Neſtori autem obuiam facti ſunt nobiles Reges
A nauibus uenientes, quotquot uulnerati fuerant ære,
Tydides, Vlyſſesq;, & Atrides Agamemnon.
Multùm enim procul à pugna ſubducta erant naues
Littore in maris cani: nam primas in terram
Traxerant: ſed murum ad puppes ædificarant.
Minimè enim latum quamuis eſſet, poterat omnes
Littus naues capere: arctabantur aũt copiæ:
Ideo ſeriatim more ſcalarum ſubduxerãt, & implerãt
Littoris ſinũ longũ, quantũ cõplectebãtur promõtoria.
Quocirca hi cupientes uidere clamorem & bellum,
Haſtæ nixi ibant conferti: triſtabatur autem ipſis
Animus in pectoribus, hic uerò obuiauit ſenex
Neſtor: terruit autem animum in pectorib. Achiuorũ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ξ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ἰλιάδος.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ συμπαραλαβὼν τοὺς τραυματίας καὶ Νέστορα σὺν αὐτοῖς, ἔξεισιν ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἥρα δὲ τὸν κεστὸν λαβοῦσα παρὰ τῆς Ἀφροδίτης, κατέρχεται, καὶ τὸν ὕπνον πείσασα, κοιμίζει τὸν Δία. Ποσειδῶν δὲ τοῖς Ἕλλησι βοηθεῖ. καὶ πολὺς φόνος γίνεται τῶν Τρώων. Αἴας δὲ λίθῳ βαλὼν Ἕκτορα πλήττει· ὁ δὲ αἷμα ἀνεμῶν λειποψυχεῖ. ἀριστεύει δὲ καὶ Αἴας ὁ Λοκρός.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ξῖ, Κρονίδην λέχεσιν καὶ ὕπνῳ ἐξαπάφεν Ἥρη.

Ἄλλη.

Διὸς ἀπάτη.

ΝΕΣΤΟΡΑ δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης,
Ἀλλ' Ἀσκληπιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Φράζεο δῖε Μαχᾶον ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·
Μείζων δὴ παρὰ νηυσὶ βοὴ θαλερῶν αἰζηῶν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν πῖνε καθήμενος αἴθοπα οἶνον,
Εἰσόκε θερμὰ λοετρὰ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη
Θερμήνῃ, καὶ λούσῃ ἀπὸ βρότον αἱματόεντα·
Αὐτὰρ ἐγὼν ἐλθὼν τάχα εἴσομαι ἐς περιωπήν.
Ὣς εἰπὼν, σάκος εἷλε τετυγμένον υἷος ἑῆος,
Κείμενον ἐν κλισίῃ Θρασυμήδεος ἱπποδάμοιο,
Χαλκῷ παμφαῖνον· ὁ δ' εἶχ' ἀσπίδα πατρὸς ἑοῖο.
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
Στῆ δ' ἐκτὸς κλισίης, τάχα δ' εἴσιδεν ἔργον ἀεικὲς,
Τοὺς μὲν, ὀρινομένους, τοὺς δὲ κλονέοντας ὄπισθε
Τρῶας ὑπερθύμους· ἐρέριπτο δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν.
Ὡς δ' ὅτε πορφύρῃ πέλαγος μέγα κύματι κωφῷ,
Ὀσσόμενον λιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα
Αὔτως, οὐδ' ἄρα τε προκυλίνδεται * οὐδετέρωσε, γρ. οὐδ' ἔτι πω
Πρίν τινα κεκριμένον καταβήμεναι ἐκ Διὸς οὖρον·
Ὣς ὁ γέρων ὥρμαινε, δαϊζόμενος κατὰ θυμὸν
Διχθάδι', ἢ μεθ' ὅμιλον ἴοι Δαναῶν ταχυπώλων,
Ἠὲ μετ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
Βῆναι ἐπ' Ἀτρεΐδην. οἱ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον,
Μαρνάμενοι· λάκε δέ σφι περὶ χροῒ χαλκὸς ἀτειρὴς
Νυσσομένων ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
Νέστορι δὲ ξύμβληντο διοτρεφέες βασιλῆες
Παρ νηῶν ἀνιόντες, ὅσοι βεβλήατο χαλκῷ,
Τυδεΐδης, Ὀδυσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων.
Πολλὸν γάρ ῥ' ἀπάνευθε μάχης εἰρύατο νῆες
Θῖν' ἐφ' ἁλὸς πολιῆς· τὰς γὰρ πρώτας πεδίονδε
Εἴρυσαν, αὐτὰρ τεῖχος ἐπὶ πρύμνῃσιν ἔδειμαν.
Οὐδὲ γὰρ οὐδ' εὐρύς περ ἐὼν ἐδυνήσατο πάσας
Αἰγιαλὸς νῆας χαδέειν· στείνοντο δὲ λαοί.
Τῷ ῥα προκρόσσας ἔρυσαν, καὶ πλῆσαν ἁπάσης
Ἠϊόνος στόμα μακρὸν, ὅσον συνεέργαθον ἄκραι.
Τῷ ῥ' οἵγ' * ὀψείοντες ἀϋτῆς καὶ πολέμοιο, γρ. ὀψαίοντες
Ἔγχει ἐρειδόμενοι κίον ἀθρόοι· ἄχνυτο δέ σφιν
Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν. ὁ δὲ ξύμβλητο γεραιὸς
Νέστωρ, † πτῆξε δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν· γρ. πῆξε

Τὸν καὶ φωνήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
Ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
Τίπτε λιπὼν πόλεμον φθισήνορα δεῦρ' ἀφικάνεις;
Δείδω μὴ δή μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος Ἕκτωρ,
χώσειν Ὥς ποτ' ἐπηπείλησεν ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων,
Μὴ πρὶν πὰρ νηῶν προτὶ Ἴλιον ἀπονέεσθαι
Πρὶν πυρὶ νῆας ἐνιπρῆσαι, κτεῖναι δὲ καὶ αὐτούς.
Κεῖνος τὼς ἀγόρευε· τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
Ὢ πόποι, ἦ ῥα καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐν θυμῷ βάλλονται ἐμοὶ χόλον, ὥσπερ Ἀχιλλεύς,
Οὐδ' ἐθέλουσι μάχεσθαι ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσι.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ·
Ἦ δὴ ταῦτά γ' ἑτοῖμα τετεύχαται, οὐδέ κεν ἄλλως
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης αὐτὸς παρατεκτήναιτο.
Τεῖχος μὲν γὰρ δὴ κατερήριπεν, ᾧ ἐπέπιθμεν
Ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἶλαρ ἔσεσθαι·
Οἱ δ' ἐπὶ νηυσὶ θοῇσι μάχην ἀλίαστον ἔχουσι
Νωλεμές· οὐδ' ἂν ἔτι γνοίης, μάλα περ σκοπιάζων,
Ὁπποτέρωθεν Ἀχαιοὶ ὀρινόμενοι κλονέονται·
Ὡς ἐπιμὶξ κτείνονται, ἀϋτὴ δ' οὐρανὸν ἵκει.
Ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
Εἴ τι νόος ῥέξει· πόλεμον δ' οὐκ ἄμμε κελεύω
Δύμεναι· οὐ γάρ πως βεβλημένον ἐστὶ μάχεσθαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
Νέστορ, ἐπεὶ δὴ νηυσὶν ἐπὶ πρυμνῇσι μάχονται,
Τεῖχος δ' οὐκ ἔχραισμε τετυγμένον, οὐδέ τι τάφρος,
Ἧ ἔπι πόλλ' ἔπαθον Δαναοί, ἔλποντο δὲ θυμῷ
Ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἶλαρ ἔσεσθαι·
Οὕτω που Διὶ μέλλει ὑπερμενέϊ φίλον εἶναι,
κ. νωνύμους Νωνύμνους ἀπολέσθαι ἀπ' Ἄργεος ἐνθάδ' Ἀχαιούς.
Ἤδεα μὲν γὰρ ὅτε πρόφρων Δαναοῖσιν ἄμυνεν,
Οἶδα δὲ νῦν ὅτε τοὺς μὲν ὁμῶς μακάρεσσι θεοῖσι
Κυδαίνει, ἡμέτερον δὲ μένος καὶ χεῖρας ἔδησεν.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
Νῆας ὅσαι πρῶται εἰρύαται ἄγχι θαλάσσης,
Ἕλκωμεν, πάσας δὲ ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν·
Ὕψι δ' ἐπ' εὐνάων ὁρμίσσομεν, εἰσόκεν ἔλθῃ
Νὺξ ἀβρότη, ἢν καὶ τῇ ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες· ἔπειτα δέ κεν ἐρυσαίμεθα νῆας ἁπάσας.
Οὐ γάρ τις νέμεσις φυγέειν κακὸν, οὐδ' ἀνὰ νύκτα.
κ. ἢ Βέλτερον ὃς φεύγων προφύγῃ κακὸν, ἤπερ ἁλώῃ.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἀτρείδη, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
Οὐλόμεν', αἴθ' ὤφελλες ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλου
Σημαίνειν, μηδ' ἄμμιν ἀνασσέμεν, οἷσιν ἄρα Ζεὺς
Ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν
Ἀργαλέους πολέμους, ὄφρα φθιόμεσθα ἕκαστος.
Οὕτω δὴ μέμονας Τρώων πόλιν εὐρυάγυιαν
Καλλείψειν, ἧς εἵνεκ' ὀϊζύομεν κακὰ πολλά;
Σίγα, μή τις τ' ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ
Μῦθον, ὃν οὔ κεν ἀνήρ γε διὰ στόμα πάμπαν ἄγοιτο
Ὅς τις ἐπίσταιτο ᾗσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν,
Σκηπτοῦχός τ' εἴη, καί οἱ πειθοίατο λαοὶ
Τόσσοιδ', ὅσσοισιν σὺ μετ' Ἀργείοισιν ἀνάσσεις.
Νῦν δέ σευ ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες,
Ὃς κέλεαι πολέμοιο συνεσταότος καὶ ἀϋτῆς
Νῆας ἐϋσσέλμους ἅλαδ' ἑλκέμεν, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
Τρωσὶ μὲν εὐκτὰ γένηται, ἐπικρατέουσί περ ἔμπης·

Nunc & uociferans allocutus eſt rex Agamemnon:
O Neſtor Nelide, magna gloria Achiuorum,
Cur relicto prælio peſtifero huc uenis?
Timeo ne iam mihi perficiat uerbum fortis Hector,
Vt quondam minatus eſt inter Troianos concionans:
Non prius à nauibus ad Ilium rediturum eſſe,
Quã igne naues accẽdiſſet, interfeciſſetq́; etiã ipſos nos.
Is ſic concionabatur: illa uerò nunc omnia perficiuntur.
Proh malum, certè & alij bene ocreati Græci
In animo ponunt mihi iram, ſicut Achilles,
Neq; uolunt pugnare ad puppes nauium.
Huic aũt reſpondit deinde Gerenius eques Neſtor:
Certè hæc manifeſta facta ſunt: neq; ſanè aliter
Iupiter altitonans ipſe moliri poſſet.
Murus etenim iam decidit, cui confidebamus
Inuiolabile nauiumq; & noſtri ipſorũ munimen fore.
Hi aũt ad naues ueloces pugnã ineuitabilem ſuſtinent
Inceſſanter, nec amplius cognoſceres, diligẽter licet ſpe-
Vtra ex parte Achiui commoti turbantur: (culans,
Adeo permiſtè cæduntur: clamor.n. cœlum peruenit.
Nos uerò deliberemus, quomodo erunt hæc opera,
Siquid conſilium proficiet: at bellum non nos ſuadeo
Ingredi, nullo enim modo uulneratum licet pugnare.
Huncn. rurſus allocutus eſt rex uirorũ Agamemnõ:
Neſtor, quoniam iam nauium ad puppes pugnant,
Murus uerò non profuit ſtructus, neq; foſſa,
Quã propter multa paſſi ſunt Danai, ſperabãtq́; animo
Inuiolabile nauiumq; & ſui ipſorũ munimentũ fore:
Sic nimirum Ioui futurum præpotenti gratum eſt,
Inglorios perire longè à Peloponn-ſo hic Achiuos.
Noueram enim quando promptus Danais auxiliabatur:
Scio etiam nunc quòd hos quidem æquè ac beatos deos
Honorat, noſtrum uerò robur & manus ligauit.
Sed age quemadmodum ego dixero, pareamus omnes,
Naues quæcunq; primæ ſubductæ ſunt prope mare,
Trahamus, omnes autẽ deducamus in mare diuinum,
Altè uerò in anchoris ſtatuamus, donec ueniat
Nox intempeſta. ſi & in ea abſtineat à bello
Troiani: deinde uerò deducere poterim naues omnes.*
Non n. ulla reprehenſio, fugere malum, neq; per noctẽ.
Melius fecerit, q fugiens effugerit malũ, q̃ ſi capiatur.
Hũc.n. torue intuitus allocutus eſt prudens Vlyſſes:
Atride, quale à te uerbum fugit è ſepto dentium
Pernicioſe? Vtinam ignauo exercitus alteri
Præeſſes: non autem nobis imperares, quibus Iupiter
A iuuentute dedit & uſq; ad ſenium conficere
Ardua bella, ut pereamus ſinguli.
Siccine iam cupis Troianorum ciuitatem latiuiam
Derelinquere, cuius gratiâ toleramus ærumnas multas?
Tace, nequis alius Achiuorum hanc audiat
Sententiã, quam ne uir quidẽ per os omnino proferret,
Quicunq; ſciret ſuo animo recta dicere,
Princepsq; eſſet, & ei obedirent populi
Tot, quot tu inter Græcos imperas.
Nunc.n. tuã damno omnino ſententiã, qualem dixiſti,
Qui iubes prælio commiſſo & clamore
Naues bene tabulatas in mare deducere: ut etiã magis
Troianis quidẽ optata contingãt, uincẽtib. licet tamẽ:
Nobis

Nobis autē grauis internecio impendeat: non n. Achiui
Suſtinebunt pugnam nauibus in mare deductis:
Sed reſpicient ad naues, cedentq; pugna.
Tunc quidē tuum conſiliū nocebit, princeps populorū.
Huic.a. reſpōdit deinde rex uirorum Agamemnon,
O Vlyſſes, ualdè meū penetraſti animum increpatione
Graui, ſed neutiquam ego inuitos iuſsi
Naues bene tabulatas in mare deducere filios Achiuo-
Nunc utinam ſit, qui hoc melius conſiliū dicat, (rū.
Vel iuuenis, uel ſenex: mihi autem lubenti fuerit.
Inter hos.a. etiā locut⁹ eſt in bello ſtrenuus Diomedes:
Propè adeſt uir, non diu inquiremus, ſi uelitis
Obedire: & ne quid ira uituperetis unuſquiſq;,
Quoniam iam natu minimus ſum inter uos:
Patre autem ex nobili & ego quo ad genus glorior eſſe
Tydeo, quem Thebis offuſa ſupulchro terra cooperuit.
Ex Portheo enim tres filij egregij procreati ſunt:
Habitabant autem in Pleurone & excelſa Calydone,
Agrius & Melas: tertius uero erat eques Oeneus,
Patris mei pater: uirtute autem erat præſtantior illis:
Aſt hic quidē illic māſit: pater.a. meus Argis habitauit
Actus errorib. ita.n. nimirū Iupiter uoluit, et dij cæteri:
Adraſti aūt duxit unā è filiabus: habitabatq; domum
Abundantem uictu: abundè autem ei erant arua
Frugifera. multi autem plantarū erant horti circùm:
Multæq; ei oues erant ornatus erat.a. inter oēs Achiuos
Haſta. hæc etiam debetis audiſſe, utpote uera:
Ideo non me ex genere ignauum & imbecillū putātes,
Sententiā contemnatis dictā, quam quidē bene dixero
Age eamus ad pugnam, etſi uulnerati neceſsitate.
Tunc autem deinde ipſi quidem abſtineamus à prælio
Extrà tela, ne fortè qs ad uulnus aliud uuln⁹ accipiat,
Cæteros.a. impellentes accendamus, qui iampridem
Animo gratificantes ceſſant, nec pugnant.

Ἡμῖν δ' αἰπὺς ὄλεθρος ἐπιρρέπῃ. οὐ γὰρ Ἀχαιοὶ
Σχήσουσιν πόλεμον, νηῶν ἅλαδ' ἑλκομενάων,
Ἀλλ' ἀποπαπτανέουσιν, ἐρωήσουσι δὲ χάρμης.
Ἔνθα κε σὴ βουλὴ δηλήσεται ὄρχαμε λαῶν.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ὦ Ὀδυσεῦ, μάλα πώς με καθίκεο θυμὸν ἐνιπῇ
Ἀργαλέῃ, ἀτὰρ οὐ μὲν ἐγὼν ἀέκοντας ἄνωγα
Νῆας ἐϋσσέλμους ἅλαδ' ἑλκέμεν υἷας Ἀχαιῶν·
Νῦν δ' εἴη ὃς τῆσδέ γ' ἀμείνονα μῆτιν ἐνίσποι,
Ἢ νέος, ἠὲ παλαιός· ἐμοὶ δέ κεν ἀσμένῳ εἴη.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Ἐγγὺς ἀνήρ, οὐ δηθὰ ματεύσομεν, αἴ κ' ἐθέλητε
Πείθεσθαι· καὶ μή τι κότῳ ἀγάσησθε ἕκαστος, χ. χόλῳ
Οὕνεκα δὴ γενεῆφι νεώτατός εἰμι μεθ' ὑμῖν· χ. νεώτερος
Πατρὸς δ' ἐξ ἀγαθοῦ καὶ ἐγὼ γένος εὔχομαι εἶναι
Τυδέος, ὃν Θήβῃσι χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει.
Πορθεῖ γὰρ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
Ὤικεον δ' ἐν Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι,
Ἄγριος ἠδὲ Μέλας, τρίτατος δ' ἦν ἱππότα Οἰνεὺς,
Πατρὸς ἐμοῖο πατήρ· ἀρετῇ δ' ἦν ἔξοχος αὐτῶν·
Ἀλλ' ὁ μὲν αὐτόθι μεῖνε, πατὴρ δ' ἐμὸς Ἄργεϊ νάσθη
Πλαγχθείς· ὣς γάρ που Ζεὺς ἤθελε καὶ θεοὶ ἄλλοι.
Ἀδρήστοιο δ' ἔγημε θυγατρῶν, ναῖε δὲ δῶμα
Ἀφνειὸν βιότοιο, ἅλις δέ οἱ ἦσαν ἄρουραι
Πυροφόροι, πολλοὶ δὲ φυτῶν ἔσαν ὄρχατοι ἀμφίς·
Πολλὰ δέ οἱ πρόβατ' ἔσκε, κέκαστο δὲ πάντας Ἀχαιοὺς
Ἐγχείῃ· τὰ δὲ μέλλετ' ἀκουέμεν, ὡς ἐτεόν περ.
Τῷ οὐκ ἄν με γένος γε κακὸν καὶ ἀνάλκιδα φάντες,
Μῦθον ἀτιμήσαιτε πεφασμένον, ὅν κεν ἐῢ εἴπω.
Δεῦτ' ἴομεν πολεμόνδε, καὶ οὐτάμενοί περ ἀνάγκῃ.
Ἔνθα δ' ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν ἐχώμεθα δηϊοτῆτος,
Ἐκ βελέων, μή πού τις ἐφ' ἕλκεϊ ἕλκος ἄρηται·
Ἄλλους δ' ὀτρύνοντες ἐνήσομεν, οἳ τὸ πάρος περ
Θυμῷ ἦρα φέροντες ἀφεστᾶσ', οὐδὲ μάχονται.

COMMENTARIVS.

πίνοντά π[illegible] οὐκ ἔλαθεν) Egregia eſt laus Neſtorei animi, qui in cōuiuio nō ita obtorpeſcat, ut ideò belli curā penitus abiecerit. Quod exemplum ſi Reges inſequantur, negligentia ſua dignitatem ut minuant, nihil eſt quod reformident, ſi terra incolis ſemper commiſcuerint, & in medijs uoluptatibus (quas ipſis honeſtas concedit) ſui nunquam obliuiſcantur. Sed locus hic peculiare quippiam de conuiuijs uidetur præcipere, contra eos qui uino rationem & ratiocinationem totam obrui patiuntur, unde ſocordia uetet numq. mētis obrepit. Et ſiquis bene aduertat, uix poteſt exemplū reperiri luculentius quo ab immoderato uini uſu rerū moderato res deterreantur, ſiquidē uirtutis æmulandæ tenebuntur deſiderio. Quæritur autem, qui fieri poſsit ut tandiu inter pocula fuerit Neſtor, cum iam inde à fine libri undecimi bibere incepiſſet. Reſpondemus tamen id narrationis intercalatæ longitudine factum: cum autem Homerus memoriam Neſtoris refricare uoluerit, non potuit aliunde commodius quam ubi mentio præcedens de Neſtore deſierat, auſpicari.

θερμήνῃ) De hoc modo uulnera aqua abſtergendi diximus iam ad finem libri undecimi: unde collige hoc loco, tepidam aquā intelligendam, non calidam omnino: χλιερὸν porrò dixit ratione aquæ frigidæ, quæ ut tepeſcat, calefacienda eſt.

[illegible]) Ad hoc ſolum deſignandū adducta eſt præcedēs comparatio, in qua tamen cùm dicit, [illegible] ἐκ Διὸς οὖρον, uidetur tertium quendam uentum conſtituere, qui in certam quandam partem fluctus impellat, cum tamen ſatius fuiſſet, ſi alterum ex duobus uentis ſuperiorem factum dixiſſet, ut ex duplici actione alteram Neſtor ſuſcipit. Hoc tamen loco [illegible] alterum ex duobus, non diuerſum quēdam uentum, qui propriè κεκριμένος dicetur, id eſt ab aliorum omnium pugna ſeparatus, cui ſimiles ſunt apud Heſiodum κεκριμένοι ἄνεμοι, quibus [illegible] opponuntur.

ἄκρας) Poſſunt intelligi & promontoria, & nauium etiam ſtationis cornua, id eſt, τὰ τοῦ ναυστάθμου κέρατα. Sed melius puto promontoria intelligi, ſiue ſpatium quod inter Rhœteum & Sigæum Troiæ promontoria intercedit, ut explicat Didymus.

ὀψείοντες) Ptolemæus, cui cognomen Epitheto, τὸ ὀψείοντες reſpuens, legebat, ὀψ' ἀΐοντες, ut nos margini adſcripſimus, quod etiā antiquis placuiſſe teſtatur Euſtat. Senſus erit, hos heroas prælium non attingere poſt accepta uulnera. Tamen uidetur mihi ὀψείοντες ſatis hoc loco conuenire propter illud quod ſequitur, [illegible]. Heroes illi, inquit, pergebant pugnæ uidendæ deſiderio. Quod autem ſequitur ἀϋτῆς, uidetur impropriè iunctum, [illegible] uel cum ὀψείοντες uel cum ἀΐοντες, quia propriè clamor exauditur, non uidetur: ſeu ἀϋτὴ & πόλεμος hoc loco ſunt [illegible] eiuſdem ſignificationis, ut alibi quoq; dictum eſt.

[illegible]) Erat quod Neſtoris à prælio abſentiam demiraretur Agamemnon, quem ipſe idem antea [illegible] appellabat. Cum ergo eum à prælio abeſſe Agamemnon uideat, quippiam ſiniſtri toti exercitui accidiſſe ſuſpicatus eſt, deterretq; de ſalute Græcorum incipit.

ὥς ποτ' ἀπείλησεν) Illud ποτὲ ad heſternum diem referendum eſt. Sic alibi, cum Diomedes dicere uoluiſſet ſe paulò antè equos ab Aenea cepiſſe, dixit [illegible]. Hoc autem loco præterea obſerua, conſilia & ſermones hoſtium hoſtes non latuiſſe. Ea enim iam Agamemnon refert, quæ Hector heſterno die dixerat.

[illegible]) Neſtorem loquentem patet, quod [illegible] Ioui tribuat ſiquidem, ut eſt apud Homerum ſup. Iliad. [illegible], cum ergo dicendum erit de Ioue, cum hic [illegible], ut eſt Iliad. [illegible] intelligendum eſt eum de præteritis loqui: quaſi dicat, ſic eſſe res Græcorum profligatas, ut in Iouis ipſius poteſtate ſitum non ſit infecta eorum damna reddere, Vnde eſt illud Agathonis apud Ariſtotelem 5. Moralium, Eudem. μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται, ἀγένητα ποιεῖν, ἅσσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα

ἀναγκαίη. Quę interpretatio ſicui nimium uidebitur uioleta, poteſt ille homini Ethnico in tanta rerum deſperatione ... iſtam ignoſcere: quanquam non uidetur Neſtor de Iouis poteſtate diffidere, cum rem in deliberationē paulo poſt uocet, expeririq; uult an aliquid poſsit conſilio profici. Num uero plus ſibi quàm Numini uirium exiſtimet, ut iacturæ Græcorum reſarciantur?

ἡμεῖς δ' ἐφραζώμεθα) Sanum tenis conſilium, quo de præſenti belli negotio deliberandum ſuadet. Quanquam autē uideretur potius armis in tantis anguſtijs ſuccurrendum, quàm in tarda deliberatione: tamen uerum eſt illud Publij, Deliberare utilia mora tutiſsima eſt. & illud Creontis apud Euripidem, ut alias quoque retulimus, ... Ergo rectè etiā ſuadet Pythagoras, ... & Ephicharmus, ... Quam elegans ergo illud Apollonij, ... quod huius loci etiam eſt.

νῆας ὅσαι πρῶται) Hæc oratio quâ conſilium ſuum explicat Agamemnon, eò tendit, ut Græcos ad fugam capeſſendam concitet, cū nulla ſalutis ſpes ipſis relicta uideatur. Quod factum ab eo dicunt, uel quod ita reuerà animo eſſet perturbato, cum Græcos in eas anguſtias redactos ex Neſtore intellexiſſet: uel quod ſic erat heroum iſtorum animos tentaturus, ut alias ſimili conſilio uniuerſum exercitum. Rectiſsime Didymus: Dicendum, inquit, Agamemnonem cum exploratum haberet illos fugæ non ſe mandaturos, tum propter eorum uirtutem, tum quod hoc inſcijs Troianis fieri non potuiſſet, ſuadet nihilominus ut fugiant, ne uideatur ipſe eos illic tandiu proprij commodi cauſa detinere, moraq; longiſsima excidium ipſorum procurare, ut nimirum ſua ſponte, non autē coacti imperio eius ac authoritate remaneant. quod ut faciant, non dubitant dedecus iſtud fugæ ſubire, quam ipſe eorum ſalutis cauſa tamen ſuſcipit. Ita Didymus ...

οὕτω που εἶναι) Non eſſe Ioui reſiſtendum, ac ipſius uoluntati certum eſt, & ut quis uelit, tamen reſiſti non poſſe. Hoc colore quaſi iā à Græcis alienatus ſit Iouis fauor, & ad Troianos conuerſus magis urget conſilium ſuum fugiendi Agamemnon.

φύγῃ κακόν,) Non dixit ..., quia erat ignaui hominis, belli euentum reformidare, cum uictoria ſit ..., & Mars ...: ſed quaſi certum & indubitatum malum, cuius nullum ſit aliunde quam ex fuga ſperandum remedium. Illud autem cuitare non eſt timidi, ſed ſapientis uiri. Nota autem illud προφύγῃ, quo ſignificat euitandum malum, antequam aduenerit: alioqui ſerò ſapiunt, qui ..., non ..., ut anteà dicebamus.

τοῖς, ...) Eundem hoc loco aduerſarium habet Agamemnon, quem antea quoque habuerat lib. 2. in fugæ conſilio, ſic ut non immeritò glorietur Vlyſſes de euerſa Troia, cuius nimirum ſuaſu & hortatu mora ante Troiam tadiu diſtracta eſt, ut eſt apud Ouid. 13. Metamorph. qua de re alibi dictum eſt.

σίγα μή τις ἄλλος) Silentium Agamemnoni Vlyſſes indicit, ne ſi hoc conſilium intellexerint cæteri Græci, Regem irrideant, ex cuius ore tam inſulſa oratio exciderit, indigna uiro integro, idque populi Principe. Monuit iam porrò Victorius lib. 3... cap. 7. & poſt eū Giphanius in ſuis Scholijs, ſimili prudentia uſum eſſe Fabium in ſententia Caruilij opprimenda apud Liuium lib. 23. Propter utriuſque igitur loci affinitatem locum integrum afferamus. S. Carbilius, inquit, cum longa oratione non ſolum inopiam, ſed paucitatem etiam ciuium, ex quibus in patres legerentur, conqueſtus eſſet explendi Senatus cauſa, & iungendi arctius Latini nominis: quum pro magna re ſe ſuadere dixiſſet, ut ex ſingulis populis Latinorum binis ſenatoribus, ſi Patres Romani ce. ſuiſſent, ciuitas daretur, atque in demortuorum locum in Senatum legerentur: eam ſententiam haud æquioribus animis, quàm ipſorum quondam poſtulatum Latinorum Patres audiuerunt, & quum fremitus indignantium tota curia eſſet, & præcipue Manlius, eſſe & nunc ſtirpis eius uirum diceret, qui quondam in Capitolio Cōſ. minatus eſſet, quem Latinum in curia uidiſſet, eum ſua manu ſe interfecturum, Q. Fabius Maximus nunquam rei ullius alieniore tempore mentionem factam in Senatu dixit, quàm inter tam ſuſpenſos ſociorum animos, incertamq; fidem id factum, quod inſuper ſollicitaret eos, eam unius hominis temerariam uocem ſilentio omniū extinguendam eſſe, & ſiquid unquam arcani ſanctiue ad ſilendum in curia fuerit, id omnium maxime tegendum, occulendum, obliuiſcendum, pro non dicto eſſe habendum. Ita eius rei oppreſſa mentio eſt. Hæc Liuius.

ὄρχαμε λαῶν,) Sarcaſmum habet hoc Epithetum in fine additum, quaſi indignum eum iſta authoritate eſſe indicet. Tota enim Vlyſſis oratio ... eſt.

ἀτὰρ οὐ μὲν ἐγών) Cùm Rex eſſet Agamemnon, & uniuerſo exercitui Græcorum imperaret, poterat abſoluta poteſtate iubere eos in fugam ſe conijcere: id tamen non fecit, ideò aduerſus Vlyſſem excipit, Non fuit inquit, illud imperium meum uiolentum, quo uos fugam capeſſere cogamini: ſed nudum tantum conſilium, quod uobis amplecti aut relinquere libitum eſt, non habes ergo quod me tam aſperè increpes.

νῦν δ' εἴη) Docet Agamemnon in periculis cuiuſlibet conſilium eſſe admittendum, inquit Euſtathius. Ego uerò aliter cēſeo. Spectandæ enim ſunt huius Concilij perſonæ, quia ex uiris prudentibus & bellicoſiſsimis conflatum eſt: unde concludendum fuerit, ab eiuſmodi uiris conſilium etiam eſſe capiendum, non à quolibet indifferenter. Alterius porro eſt doctrinæ argumentum. Monentur enim hoc exemplo Reges, propriæ ſententiæ nunquam ita confidere, ut aliorum tamen idcirco, quibus item clauus rerum demandatus eſt, conſilia reſpuant, quæ audita non tàm numerent, quàm ponderent, & meliori adhæreſcant. Præterea perſonarū ætatem non diſtinguant, dicta ſingulorum tantùm attendant & examinent. Quanquam enim

—— ... ut eſt apud Soph. in Thyeſte: poteſt tamen & ſapientia in iuuentutem concurrere, quod admiratione dignum eſt, ut ait Euripid. in Archelao apud Stob. ſerm. 50.

νεώτατός εἰμι) Non eſt Diomedis feſtinationi intempeſtiuæ tribuendum, quod cum iunior eſſet, inter reliquos tamen conſilium ſuum primus aperiat. Nam id faciendi anſam illi præbuerunt Agamemnonis uerba, ... Nihilominus tamen factū hoc uideri poteſt, quod audax Diomedes Neſtori uerba præripuerit.

ὡς γὰρ ...) Fugam Tydei artificioſè reticet Diomedes. Ille enim cum Lycopea & Alcathum interfeciſſet, effugit ad Adraſtum, ut copioſius in eius hiſtoria dicetur. Quòd autem claritatem generis ſui Diomedes afferat, ratio eſt, quod in conſilijs dandis id erat neceſſarium, ut acceptius eſſet illius conſilium. Solent ſane clarorum hominum orationes plus authoritatis, quàm uulgarium ſortiri.

καὶ κεκλήμενοί περ ἀνώγειν) Putat Euſtathius hoc quaſi repugnare illis uerbis Neſtoris, ... ego contrà, ut conſtat ex ſequentib. Diomedis uerbis. Non ideo enim hortatur alios ad prælium pergere ut ipſi pugnent, ſed ut alios tantum ad arma capeſſenda hortarentur, nimirum deſides & otioſos quos uoluptates propriæ à prælio auocabant (dag.

ἐκ βελέων) Hinc facta eſt parœmia ἔξω βελῶν. Cui ſunt ſimilia illa alibi, ... Vide Eraſ. in A-

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·
Βὰν δ' ἴμεν, ἦρχε δ' ἄρα σφιν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Οὐδ' ἀλαοσκοπίην εἶχε κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,
Ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς ἦλθε παλαιῷ φωτὶ ἐοικώς·
Δεξιτερὴν δ' ἕλε χεῖρ' Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἀτρεΐδη, νῦν δή που Ἀχιλλῆος ὀλοὸν κῆρ
Γηθεῖ ἐνὶ στήθεσσι, φόνον καὶ φύζαν Ἀχαιῶν
Δερκομένου· ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι φρένες οὐδ' ἠβαιαί.
Ἀλλ' ὁ μὲν ὣς ἀπόλοιτο, θεὸς δέ ἑ σιφλώσειε·
Σοὶ δ' οὔ πω μάλα πάγχυ θεοὶ μάκαρες κοτέουσιν·
Ἀλλ' ἔτι που Τρώων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Εὐρὺ κονίσουσιν πεδίον, σὺ δ' ἐπόψεαι αὐτοὺς

Sic dixit: hi. u. ſanè hunc libēter audiebāt & parebāt.
Perrexerūt. a. ire: p̄ibatq; ipſi rex uirorū Agamemnon.
Neq; uanam ſpeculationem habuit inclytus Neptunus,
Sed poſt ipſos uenit ſeni uiro ſimilis:
Dexterā aūt prehendit manū Agamemnonis Atridæ,
Et ipſum emiſſa uoce, uerbis alatis allocutus eſt:
Atride nunc fortaſsis Achillis pernicioſum cor
Lætatur in pectoribus, cædem & fugam Achiuorum
Aſpicientis: quoniā nō ei inſunt mētes, ne quidē paruæ.
Verū is quidē ſic pereat: Deus aūt ipſum turpē reddat:
Tibi. a. nondum admodū omnino dij beati iraſcūtur.
Sed adhuc fortaſſe Troianorum duces & principes
Latum puluere implebunt campum: tu. a. uidebis ipſos

Fugi-

Fugientes ad ciuitatem à nauibus & tentorijs.
Sic locutus, altum exclamauit, ruens per campum
Quantum nouies mille exclamant, uel decies mille
Viri in bello, contentionem committentes Martis
Tantam ex pectoribus uocem rex Quaſſator terræ
Emiſit: Achiuis autem ingens robur iniecit unicuiq;
In cor, indeſinenter ad bellandum & pugnandum.
Iuno autem inſpexit aureum thronũ habens oculis,
Stans ex Olympo à uertice, ſtatim autem cognouit
Hunc quidem occupatum pugnam circa glorioſam
Fratrem Germanum & leuirũ, gaudebat uerò animo.
Iouem autem in ſummo cacumine fontoſæ Idæ
Sedentem uidit: odioſus autem ei erat animo.
Cogitauit autẽ poſtea pulchris oculis ueneranda Iuno,
Quomodo deciperet Iouis mentem ægidem geſtantis.
Hoc autem ei in animo optimum uiſum eſt conſilium,
Ire in Idam bene ubi concinnaſſet ſeipſam,
Si quo modo deſideraret concumbere amore
Sua pulchritudine, huic.a. ſomnũ innoxiũq; molleq;
Funderet in palpebris, & mentibus prudentibus.
Perrexit.a. ire in thalamũ, quẽ ei charus filius fecerat
Vulcanus: ſolidas autem ianuas poſtibus aptauerat
Cum claue occulta, quam nec deus alius aperuiſſet,
Illuc hæc ingreſſa fores clauſit fulgentes.
Ambroſia quidem primùm à corpore amabili
Sordes omnes purgauit: uncta eſt autem pingui oleo,
Diuino, ſuaui: quod quidem ei odoriferum erat.
Huius & agitati Iouis ad ſolidam domum,
Tamen ad terramq; & cælum peruenit odor.
Eo hæc ſanè corpus pulchrum ungens, & crines
Pectens, manibus capillos nexuit nitidos,
Pulchros, diuinos ex capite immortali.
Circum.a. diuinã chlamydem induit, quã ei Minerua
Expoliuit elaborans: intexuit autem ingenioſa multa:
Aureis autem fibulis ad pectus connexuit.
Cinxit autem cingulum centum fimbrijs cõcinnatum:
Ac ſanè inaures appoſuit bene perforatis auriculis,
Inſtar 3 pupillarũ factas, elaboratas: uenuſtas.a. reſplẽ-
Vitta.n. deſup uelata fuit diua uirorũ (debat multa.
Pulchra, nouiter facta: candida autem erat ſol ueluti
Pedibus autem ſub formoſis ligauit pulchros calceos.
Sed poſtquàm omnem circum corpus poſuit ornatum,
Perrexit ire ex thalamo: uocatamq; Venerem
Ab alijs ſeorſum dijs, uerbum allocuta eſt:
Num mihi quid obedieris dilecta filia ſiquid dixero,
An negaueris irata ob id animo,
Quoniam ego Danais, tu autem Troianis auxiliaris.
Huic autem reſpondit dein Iouis filia Venus:
Iuno antiqua Dea filia magni Saturni,
Loquere quod cupis: perficere autem me animus iubet,
Si poſſum perficere, & ſi perficiendum eſt.
Hanc.a. dolũ cogitans allocuta eſt ueneranda Iuno:
Da nunc mihi Amorem & Deſiderium, quo tu omnes
Domas immortales, & mortales homines:
Vado enim uiſura multa nutrientes fines terræ,
Oceanumq; deorum originem, & matrem Tethyn,
Qui me in ſuis ædibus bene nutrierunt & educarunt,
Suſcepĩtes à Rhea, quãdo Saturnũ latè uidens Iupiter

φεύγοντας προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.
Ὣς εἰπὼν, μέγ' ἄϋσεν, ἐπεσσύμενος πεδίοιο·
Ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
Ἀνέρες ἐν πολέμῳ ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρηος.
Τόσσην ἐκ στήθεσφιν ὄπα κρείων ἐνοσίχθων
Ἧκεν· Ἀχαιοῖσιν δὲ μέγα σθένος ἔμβαλ' ἑκάστῳ
Καρδίῃ, ἄλληκτον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
Ἥρη δ' εἰσεῖδε χρυσόθρονος ὀφθαλμοῖσι,
Στᾶσ' ἐξ Οὐλύμποιο ἀπὸ ῥίου, αὐτίκα δ' ἔγνω
Τὸν μὲν ποιπνύοντα μάχην ἀνὰ κυδιάνειραν
Αὐτοκασίγνητον καὶ δαέρα, χαῖρε δὲ θυμῷ·
Ζῆνα δ' ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς πολυπίδακος Ἴδης
Ἥμενον εἰσεῖδε, στυγερὸς δέ οἱ ἔπλετο θυμῷ.
Μερμήριξε δ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη
Ὅππως ἐξαπάφοιτο Διὸς νόον αἰγιόχοιο.
Ἥδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
Ἐλθεῖν εἰς Ἴδην εὖ ἐντύνασαν ἑαυτὴν,
Εἴ πως ἱμείραιτο παραδραθέειν φιλότητι
Ἧι χροιῇ, τῷ δ' ὕπνον ἀπήμονά τε λιαρόν τε
Χευῇ ἐπὶ βλεφάροισιν ἰδὲ φρεσὶ πευκαλίμῃσι.
Βῆ δ' ἴμεν ἐς θάλαμον, τόν οἱ φίλος υἱὸς ἔτευξεν
Ἥφαιστος, πυκινὰς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἐπῆρσε
Κληΐδι κρυπτῇ, τὴν δ' οὐ θεὸς ἄλλος ἀνῷγε.
Ἔνθ' ἥγ' εἰσελθοῦσα, θύρας ἐπέθηκε φαεινάς·
Ἀμβροσίῃ μὲν πρῶτον ἀπὸ χροὸς ἱμερόεντος
Λύματα πάντα κάθηρεν, ἀλείψατο δὲ λίπ' ἐλαίῳ
Ἀμβροσίῳ, ἑδανῷ, τό ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν·
Τοῦ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
Ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ' ἀϋτμή.
Τῷ ῥ' ἥγε χρόα καλὸν ἀλειψαμένη, ἰδὲ χαίτας
Πεξαμένη, χερσὶ πλοκάμους ἔπλεξε φαεινοὺς,
Καλοὺς, ἀμβροσίους, ἐκ κράατος ἀθανάτοιο.
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ἀμβρόσιον ἑανὸν ἕσαθ', ὅν οἱ Ἀθήνη
Ἔξυσ' ἀσκήσασα, τίθει δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλά·
Χρυσείῃς δ' ἐνετῇσι κατὰ στῆθος περονᾶτο.
Ζώσατο δὲ ζώνην ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν,
Ἐν δ' ἄρα ἕρματα ἧκεν ἐϋτρήτοισι λοβοῖσι,
Τρίγληνα, μορόεντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.
Κρηδέμνῳ δ' ἐφύπερθε καλύψατο δῖα θεάων,
Καλῷ, νηγατέῳ· λευκὸν δ' ἦν ἠέλιος ὥς·
Ποσσὶ δ' ὑπαὶ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα περὶ χροῒ θήκατο κόσμον,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο, καλεσσαμένη δ' Ἀφροδίτην
Τῶν ἄλλων ἀπάνευθε θεῶν, πρὸς μῦθον ἔειπε·
Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο φίλον τέκος, ὅ,ττι κεν εἴπω,
Ἠέ κεν ἀρνήσαιο, κοτεσσαμένη τό γε θυμῷ,
Οὕνεκ' ἐγὼ Δαναοῖσι, σὺ δὲ Τρώεσσιν ἀρήγεις.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Ἥρη πρέσβα θεὰ θύγατερ μεγάλοιο Κρόνοιο,
Αὔδα ὅ,τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
Εἰ δύναμαι τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί·
Τὴν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη,
Δὸς νῦν μοι φιλότητα καὶ ἵμερον, ᾧ τε σὺ πάντας
Δαμνᾷ ἀθανάτους ἠδὲ θνητοὺς ἀνθρώπους·
Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθὺν,
Οἵ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν ἐΰ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον,
Δεξάμενοι Ῥείης, ὅτε τε Κρόνον εὐρύοπα Ζεὺς

Γαίης νέρθε καθεῖσε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Τοὺς εἶμ' ὀψομένη, καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.
Ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
Εὐνῆς καὶ φιλότητος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
Εἰ κείνω γ' ἐπέεσσι παραιπεπιθοῦσα φίλον κῆρ,
Εἰς εὐνὴν ἀνέσαιμι ὁμωθῆναι φιλότητι,
Αἰεί κέ σφι φίλη τε καὶ αἰδοίη καλεοίμην.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
Οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι.
Ζηνὸς γὰρ τοῦ ἀρίστου ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαύεις.
Ἦ, καὶ ἀπὸ στήθεσφιν ἐλύσατο κεστὸν ἱμάντα,
Ποικίλον· ἔνθα δέ οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο·
Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστὺς,
Πάρφασις, ἥ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.
Τόν ῥά οἱ ἔμβαλε χερσὶν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τῆ νῦν τοῦτον ἱμάντα, τεῷ ἐγκάτθεο κόλπῳ
Ποικίλον, ᾧ ἔνι πάντα τετεύχαται· οὐδέ σέ φημι
Ἄπρηκτόν γε νέεσθαι, ὅ τι φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς.

Terram ſubter iecit & infructuoſum mare:
Hos vado viſura, & ipſi acerbas contentiones diſſoluā.
Iam enim diuturno tempore inter ſe abſtinent
Cubili & congreſſu, quoniam ira incidit animo
Si ipſos duos, verbis perſuadens charo animo,
In lectum reduxero ut coeant amore:
Semper quidem eis dilectaq. & veneranda vocarer.
Hanc autem rurſus alloquuta eſt amās riſum Venus:
Non licet, neq. decet tuum verbum negare.
Iouis enim optimi in ulnis cubas.
Dixit & à pectoribus ſoluit acu pictum cingulum,
Varium, in eo autem et illecebræ omnes factæ ſunt:
Ibi ineſt quidē amor, ineſt & deſideriū, ineſt colloquiū,
Blādiloquētia quæ decipit mētē valde etiā prudentiū.
Hoc ei impoſuit manib. verbumq. dixit & cōpellauit,
Accipe nunc hoc cingulum, tuoq. impone ſinui
Contextum varie, in quo omnia facta ſunt: neq. te puto
Irritam rediturā in eo quodcunq. mentibus tuis cupis.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Neptuque hac oratione Agamemnonem (& ſub eius perſona reliquos etiam Heroas, qui Agamemnonem comitabantur) con[illegible], dum eum non [illegible] Achillis gratia eo ut detruſas ac ille [illegible] deos Achilles ex eius infortunijs ſummum gaudium, id eſt [illegible] contraxerit. [illegible] Achillē acutos orationis [illegible] & inclēment [illegible]. Quod [illegible] ſimulate fecit, quia ſine [illegible] uerba tamen [illegible] Agamemnonis compoſuit. Deinde ipſum illi quandam uictoriæ obijcit, [illegible] Dis [illegible].

[illegible], Neptunus [illegible] uocem emittit, quantam nouem aut decem millia hominum poſſent: quod tamen [illegible] & [illegible] decem [illegible], et parte totum os inuenit. [illegible] quot [illegible] hominis poſſent.

[illegible] Vide [illegible] Iuno [illegible] non aſſequuntur, [illegible] Iuno Iouem odit, cum aliis ob cauſas, puta ob adulteria & coniugium uiolatum, ut alibi dicitur [illegible] cum [illegible] uideret, cum ipſa tamen in Græcorum partes animo inchoaret.

[illegible] Tria ſunt [illegible] Iouem ſe uinci. Viribus, Suadela, & dolo. Iupiter robore erat Iunoni inexpugnabilis, Suadela itidem [illegible] pariter. Tertium ergo arripit Iuno, & dolo [illegible] cuius beneficio fortiores imbecillioribus plerunque cedunt [illegible] etiam ſapientes ſæpe decipiuntur. Hinc illud Q. Calabri lib. [illegible]

[illegible]) Arma [illegible] in uiros, ſunt ornamenta corporis, & uenuſtas. Ideo lepidus ille Telus Deos fœminis conceſſiſſe dicit [illegible] quibus ſubiungit [illegible]. Pigmentis igitur ſiue natiuis ſiue [illegible] ſolēt [illegible] mulieres uiros ſuos delinire & tallere, quæ omnia hoc loco Poeta [illegible] appellat. Cum aūt in Iunone pauca eſſet natiua pulchritudo, ideò ornamenta, quibus Iouē decipiat, puta ueſtes elegantes, [illegible] & odores aliunde aduocat.

[illegible] Malim lectionem alteram ſequi, [illegible] pro [illegible] nō enim propriè dicitur [illegible], ſed thalamus, quem articulus maſculinus [illegible] autem dicit, uel quæ a parte interiori fores claudit, & ideo ijs qui foris ſunt, occulta eſt. uel quæ [illegible] apud Comicum [illegible].

[illegible] Per fines terræ Oceanum intelligit, quem [illegible] Orpheus quoque dicit. Unde uidetur ſatis impropriè alias [illegible] ſed illud hyperbolice, propter immenſitatem. Eſt autem reciprocum, ut quemadmodum terram Oceanus, ſic Oceanum terra terminet unde quod infinitum pelagus a multis dicatur, ea ratione noſtri intelligendum, quia nihil ultra Oceanum uideatur nobis quod uiſum ſiniat.

[illegible]) De Oceano poſtea dicet, [illegible] unde Oceanum intelligere exiſtimatur, pro aquæ elemento, ex quo [illegible] omnia nata cenſuit. Hinc Thales Mileſius aquam omnium rerum initium dixit, ut eſt apud Laertium in eius uita. quòd ſi uerum ſit, [illegible] hoc loco intelligendum eſt pro [illegible], quaſi a parte maris, [illegible] ſiue elementa [illegible] totus mundus [illegible] accipiendus. Sed quid eius mater Thetys? Terra interpretantur, quod mihi tamē nimis uiolentū hoc loco uidetur. Nam terra nūquam appellatur Thetys, immo illa Veſtæ, id eſt Terræ filia dicitur, quemadmodum & Oceanus. Quanquam tamen in his ſatis ſunt inconſtantes Poetæ. Si uero poſt Didymum terram uoluerit ſignificari, idem expreſſerit Orpheus in terræ Thymiamate, quod hoc loco Homerus eum deorum matrem [illegible] appellat. Sic enim ille, [illegible] Eadem ergo erit Cybele, quam in ſequenti Thymiamate matrem Deorū apud Orpheum intelligo, quæ etiam uulgò ſic appellatur. Sed hoc cum Homero non conuenit [illegible] eo modo Thetys non eſſet filia, ſed uxor Cœli, ſi Cybele eadem eſt cū Veſta, id eſt Terra, ut dicunt. Tutius igitur erit neque Didymo neq. alijs, qui Thetyn pro terra intelligunt, aſſentiri. Recentiorum enim commenta non curo, cùm ab antiquioribus recedunt. Porrò Thetyn [illegible] cum Oceano idem puto, quod etiam Socrates in Cratylo docuit, ubi de Heracliti ſententia, Omnia [illegible], nihilq. manere [illegible], quem eundem bis adire non potes, agitur. De his tamen accuratius alibi diſputabitur.

[illegible] Hoc idem quidam, ſiue is primus, ſiue ſecūdus Orpheus, ſiue Proclus Lycius philoſophus, dixit, in Oceani thymiamate, ſic enim ille:

[illegible] &c.

[illegible], Cum alias de Veneris ceſto dicturi ſimus, ſufficiat in præſentia Plutarchi lib. de audiend. Poet. huius loci moralem ſenſum afferre. In Veneris fabula, inquit, eos qui animum aduertunt, docet muſicam prauam & cantilenas malas, ſermonesq. de rebus uitioſis, facere ad corrumpendos mores, eſſeque [illegible] uitam effœminatam, & uiros luxum, mollitiem conſuetudinemque mulierum amantes.

[illegible]) Quidam hæc duo ſeparatim legunt, quidam, ut Didymus, coniungunt, & [illegible] interpretātur.

Ὣς φάτο, μείδησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
[illegible] Μειδήσασα δ' ἔπειτα ἑῷ ἐγκάτθετο κόλπῳ.
Ἡ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη.

Sic dixit, riſit autē magnis oculis ueneranda Iuno,
Atq. riſit deinde ſuo impoſuit ſinui.
Hæc quidem iuit ad domum Iouis filia Venus:

Iuno

Iuno autem feſtinans liquit ſummitatem Olympi:
Pieriam autem ingreſſa & Emathiam amœnam,
Properabat ad equitum Thracum montes niuoſos,
Summa cacumina, neq. terram carpebat pedibus:
Ex Athoo .a. ad pontum deſcendit fluctuantem:
Lemnum autem peruenit ciuitatem diuini Thoantis,
Vbi ſomno obuiauit fratri mortis.
Inq. eius hæſit manu, uerbumq. dixit & compellauit:
Somne, rex omniumq. deorũ, omniumq. hominum,
Si quidẽ iam olim meũ uerbũ audiſti, atq. etiam nunc
Pare: ego autem tibi habebo gratiam dies omnes:
Sopito mihi Iouis ſub palpebris oculos ſplendidos
Confeſtim, poſtquam ego accubuero in amore.
Dona aũt tibi dabo elegans ſolium, incorruptũ ſemper,
Aureum, Vulcanus .a. meus filius utroq. pede claudicãs
Fabricabit elaborans: ſub .a. ſcabellum pedibus mittet,
Super quo tenere poteris decoros pedes dum cõuiuaris.
Hanc autem, reſpõdens, allocutus eſt dulcis Somnus:
Iuno, ueneranda dea, filia magni Saturni,
Alium quidem ego deorum ſempiternorum
Facilè ſoporauerim, etiam fluuij fluenta
Oceani, qui quidem parens omnibus eſt.
Iouem autem non ego Saturnium propè adiuero,
Neq. ſoporauero, quando non ipſe quidem iuſſerit.
Iam enim me & aliâs tuum admonuit præceptum,
Die illo quando ille magnanimus Iouis filius
Nauigauit ex Ilio Troianorum ciuitate deſtructa.
Certè ego quidẽ demulſi Iouis mentem ægidem geſtãtis
Dulcis circũfuſus: tu .a. ei mala machinabaris animo,
Excitans ſæuorum uentorum per mare flatus:
Et ipſum poſtea Coum bene habitatam aſportaſti
Seorſũ ab amicis omnib. hic .a. expergefactus indignabatur
Iactans per domum deos: me autem maximè omnium
Quærebat, & me perditum ab æthere iniceciſſet ponto,
Niſi Nox domitrix deorum ſeruaſſet & hominum,
Quã ſupplex adiui fugiẽs: ille .a. ceſſauit irat⁹ quãuis:
Verebatur enim ne Nocti celeri ingrata faceret.
Nunc rurſus hoc me iubes periculoſum aliud perficere.
Hũc .a. rurſus allocuta eſt pulchris oculis ueneranda
Somne, cur .a. tu hæc in mentibus tuis cogitas? (Iuno:
An putas ita Troianis auxiliari latè uidentem Iouem,
Sicut Herculem propter iratus eſt filium ſuum?
Sed uade, ego .a. tibi Gratiarum unam iuniorum
Dabo ducere in uxorem, & tuam uocari coniugem
Paſitheam, quam ſemper deſideras dies omnes.
Sic dixit, gauiſus eſt .a. Sõnus: reſpõdẽsq. allocutus eſt,
Age nunc mihi iura inuiolabilem Stygis aquam:
Manu uerò altera quidem cape terrã multipaſcuam,
Altera autem mare marmoreum: ut nobis omnes
Teſtes ſint inferi dij, Saturnum circa exiſtentes,
Certè te mihi daturum eſſe Gratiarum unã iuniorum
Paſitheam, quam ego deſidero dies omnes.
Sic dixit, neq. immorigera fuit dea cãdidis ulnis Iu-
Iurabat .a. ut iubebat: deos .a. nominabat omnes (no:
Subtartareos, qui Titanes appellantur.

Ἥρη δ᾽ ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ᾽ ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινὴν,
Σεύατ᾽ ἐφ᾽ ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα,
Ἀκροτάτας κορυφάς, οὐδὲ χθόνα μάρπτε πόδεσσιν.
Ἐξ Ἀθόω δ᾽ ἐπὶ πόντον ἐβήσατο κυμαίνοντα.
Λῆμνον δ᾽ εἰσαφίκανε πόλιν θείοιο Θόαντος,
Ἔνθ᾽ ὕπνῳ ξύμβλητο κασιγνήτῳ θανάτοιο,
Ἔν τ᾽ ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽, ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν,
Ὕπνε, ἄναξ πάντων τε θεῶν πάντων τ᾽ ἀνθρώπων,
Εἰ μὲν δή ποτ᾽ ἐμεῦ ἔπος ἔκλυες, † ἠδ᾽ ἔτι καὶ νῦν
Πείθευ, ἐγὼ δέ κέ τοι ἰδέω χάριν ἤματα πάντα·
Κοίμησόν μοι Ζηνὸς ὑπ᾽ ὀφρύσιν ὄσσε φαεινώ,
Αὐτίκ᾽ ἐπεί κεν ἐγὼ * παραλέξομαι ἐν φιλότητι.
Δῶρα δέ τοι δώσω, καλὸν θρόνον, ἄφθιτον αἰεί,
Χρύσεον· Ἥφαιστος δέ κ᾽ ἐμὸς πάϊς ἀμφιγυήεις
Τεύξει ἀσκήσας· ὑπὸ δὲ θρῆνυν ποσὶν ἥσει,
Τῷ κεν ἐπισχοίης λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων.
Τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε νήδυμος Ὕπνος,
Ἥρη, πρέσβα θεά, θύγατερ μεγάλοιο Κρόνοιο,
Ἄλλον μέν κεν ἔγωγε θεῶν αἰειγενετάων
Ῥεῖα κατευνήσαιμι, καὶ ἂν ποταμοῖο ῥέεθρα
Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται·
Ζηνὸς δ᾽ οὐκ ἂν ἔγωγε Κρονίονος ἆσσον ἱκοίμην,
Οὐδὲ κατευνήσαιμ᾽, ὅτε μὴ αὐτός γε κελεύοι.
Ἤδη γάρ με καὶ * ἄλλο τεὴ ἐπίνυσσεν ἐφετμὴ,
Ἤματι τῷ ὅτε κεῖνος ὑπέρθυμος Διὸς υἱὸς
Ἔπλεεν Ἰλιόθεν, Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξας.
Ἤτοι ἐγὼ μὲν ἔθελξα Διὸς νόον αἰγιόχοιο
Νήδυμος ἀμφιχυθείς· σὺ δέ οἱ κακὰ μήσαο θυμῷ,
Ὄρσασ᾽ ἀργαλέων ἀνέμων ἐπὶ πόντον ἀήτας.
Καί μιν ἔπειτα Κόωνδ᾽ εὖ ναιομένην ἀπένεικας
Νόσφι φίλων πάντων· ὁ δ᾽ † ἐπεγρόμενος χαλέπαινε,
Ῥιπτάζων κατὰ δῶμα θεούς· ἐμὲ δ᾽ ἔξοχα πάντων
Ζήτει, καί κέ μ᾽ ἄϊστον ἀπ᾽ αἰθέρος ἔμβαλε πόντῳ,
Εἰ μὴ Νὺξ † δμήτειρα θεῶν ἐσάωσε καὶ ἀνδρῶν,
Τὴν ἱκόμην φεύγων· ὁ δ᾽ ἐπαύσατο χωόμενός περ·
Ἅζετο γὰρ μὴ Νυκτὶ θοῇ ἀποθύμια ἔρδοι.
Νῦν αὖ τοῦτό μ᾽ ἄνωγας ἀμήχανον ἄλλο τελέσσαι.
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ὕπνε, τίη δὲ σὺ ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς;
Ἦ φῂς ὡς Τρώεσσιν ἀρηξέμεν εὐρύοπα * Ζῆν,
Ὡς Ἡρακλῆος † περὶ χώσατο παιδὸς ἑοῖο;
Ἀλλ᾽ ἴθ᾽, ἐγὼ δέ κέ τοι Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων
Δώσω ὀπυιέμεναι, καὶ σὴν κεκλῆσθαι ἄκοιτιν,
Πασιθέην, ἧς αἰὲν ἱμείρεαι ἤματα πάντα.
Ὣς φάτο· χήρατο δ᾽ Ὕπνος, ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα,
Ἄγρει νῦν μοι ὄμοσσον ἀάατον Στυγὸς ὕδωρ.
Χειρὶ δὲ τῇ ἑτέρῃ μὲν ἕλε χθόνα πουλυβότειραν,
Τῇ δ᾽ ἑτέρῃ ἅλα μαρμαρέην, ἵνα νῶϊν ἅπαντες
Μάρτυροι * ὦσ᾽ οἱ ἔνερθε θεοὶ Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες,
Ἦ μὲν ἐμοὶ δώσειν Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων,
Πασιθέην, ἧς αὐτὸς ἐέλδομαι ἤματα πάντα.
Ὣς ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ὤμνυε δ᾽ ὡς ἐκέλευε, θεοὺς δ᾽ ὀνόμηνεν ἅπαντας
Τοὺς ὑποταρταρίους, οἳ Τιτῆνες καλέονται.

χ. ἐμὸν χ. ἀεὶ ἐπ[illegible]
χ. παραλέξομαι ἐν [illegible]
χ. ἄλλοτε ἐπινύσσει ἐφετμή
χ. ἐγρόμενος [illegible]
χ. μήτηρ
χ. Ζεύς, ὡς χ. [illegible]
χ. [illegible]

COMMENTARIVS.

Πιερίην δ᾽ ἐπιβᾶσα) Iter Iunonis ordinatim & ſerie, qua confici oportebat, deſcribit: non confuſis & perturbatis locis, ut in Catalogo fecerat.

Λῆμνον δ᾽ εἰσαφίκανε πόλιν) Duo hic ſunt. Primum, λῆμνον nomen generale totius inſulæ pro particulari urbe Thoantis, quæ Myri-

na appellatur. Deinde πόλιν pro νῆσον, cùm Lemnos non ſit urbs, ſed inſula. Sic paulò poſt, [illegible] dixit: ubi [illegible] eſt, pars autem [illegible], nempe promontorium. Porrò duæ ſunt in Lemno urbes, Hephæſtias & Myrina.

[illegible] Quidam fortuitum hoc eſſe dicebant, quod Somnum in Lemno inſula Iuno repererit, ſcilicet iam ad Lemnios proficiſcentem, credo propter noctem, quæ iam adueniebat. Alij dicunt Vulcanum inſulæ Lemni [illegible] Gratiarum [illegible] Paſitheam amabat Somnus, ideò in Lemno inſula tunc morabatur [illegible] Paſitheam [illegible] mox in uxorem [illegible] Somnum in Lemno fuiſſe Philoctetis gratia, ut illius nimirum dolores [illegible] apud Sophoclem [illegible] hoc [illegible] ab Homero dicebant, ut Somnus apud Lemnios habitare [illegible] hoc [illegible] caueret, quia Thoante Dionyſij filio deſcendebant. Nota eſt [illegible] Lemnia mala [illegible] Somno ex ebrietate, ut [illegible] eſt, [illegible] ſopiti ab uxoribus interfecti ſunt. Vinum enim & Somnus [illegible].

[illegible] Idem dixit author hymnorum, qui Orphei nomine circumferuntur. Sic enim dic [illegible] Hinc Menander, [illegible], & alibi [illegible]. Fratrem autem languidum Mortis Seneca appellauit, gelidæ mortis imaginem Ouidius. Non ad hanc alienum, quod Ariſtoteles dicere ſolebat, Somnum tanquam atrociſſimum publicanum dimidium ætatis noſtræ ad ſe rapere. [illegible] lib. 16. Homerus [illegible] uocat. Hinc Cynicus ille Diogenes, ut refert Plut. de conſolatione ad Apollonium, quum ante exitum uitæ obrepſiſſet ipſum ſomnus, medicuſq; ſe excitaſſet, & an grauius aliquid accidiſſet quæreret, reſpondit nihil: [illegible] fratrem enim [illegible] antecuerti, ſomnum à morte. Vel ſi mauis Græca, οὐδέν, ἔφη, ὁ γὰρ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν προλαμβάνει, ὁ ὕπνος τὸν θάνατον. Homerus etiam alicubi [illegible], mortem appellauit.

[illegible] Sic Orpheus, ſiue alius eorum hymnorum author, [illegible]. Hinc Sophocles in Aiace Somnum [illegible] appellat.

[illegible] pro ἄλοχος ſynecdochicè. Hinc porrò orta eſt parœmia, [illegible] cuius meminit Euripides in Medea & Plato [illegible] Politia.

[illegible] Meminerimus ſuperioris loci, ubi [illegible] appellauit. Nam & ea per hunc locum illic interpretati ſumus.

[illegible] Rectè Iouem ſomni expertem facit, quaſi totius orbis moderatorem uigilare decet: tum quia etiam diuina natura ſomno non indiget, ut per illum uires recuperet, aut incrementum capiat, cùm nullum uel laborem uel incommodum patiatur, ut eſt à Natali Myth. lib. 3. cap. 4. annotatum. Allegoriæ in hanc rem quoque excogitati ſunt, ſed [illegible], ut & aliæ multæ, [illegible] Iupiter autem hoc loco Imperatorum & Regum, & omnium quibus [illegible] in aliqua demandata eſt prouincia, exemplum quod ſequantur, eſto: non ut penitus ſomno abſtineant, quia mortales non poſſunt, ſed ut plus uigiliæ quam quieti tribuat. Nam quod [illegible] paulò poſt dicit Somnus non audere ſe, niſi aduocatus ab ipſo [illegible] Iouem ſopire: docet oportere illos Somno imperare, non Somni tyrannidi ſubijci. Quod autem ſomno Iupiter ſopiatur, poteſt uideri impium: ſacra tamen pagina dormientem etiam Deum aliquando inducit, cùm ſuorum curam uidetur abieciſſe, eorumq; res [illegible] ferri patitur.

[illegible]) Noctis filius Somnus ab alijs fingitur, ideò rectè ipſa filij ſui tutelam hoc loco ſuſcipit, quia naturalior eſt ſomnus nocturnus, quam diurnus. Deorum autem domitricem appellat, (quidam autem pro [illegible] ſcribunt, ut ad marginem ſcripſi: ſed prior lectio ueteribus placuit, quam author hymnorum, qui Orphei nomine circumferuntur, [illegible] appellare quoque non dubitauit, quaſi ipſa ſuperueniente non ſolum inferna, ſed etiam ſuperna tenebris obſcurentur. Vnde alibi Solem exorientem dicit lumen Dijs & hominibus afferre.

[illegible] Hi ſunt effectus Ceſti illius uenerei. Nam quem dono ſedilis oblato, non demulſit, eum ſpe uxoris flectit. Sic Voluptates malorum & impietatis cauſæ.

[illegible]) De hac aqua Homerus Iliad. [illegible] Adeò autem ſacrum erat illud iuſiurandum, ut qui ex ſuperis uiolaſſent ab omni Deorum conſortio aliquandiu depellerentur, ut copioſè docet Heſiodus in Theogonia. Hic porrò forma Deorum iuriſiurandi obſeruanda eſt. Nam per grauiſſima elementorum terram & aquam, deinde per Deos tam inferos quam ſuperos ſancitur. Iupiter autem in ſequenti Iliad. terram tantum & cœlum [illegible].

[illegible], Poſt hunc uerſum addebant quidam ſequentem uerſum, [illegible] quaſi neceſſarium ſit Iunonem omnino iuramentum concipere, ut Somnus poſtulabat.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσέν τε, τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,	*Sed poſtquàm iurauitq́ & abſoluit iuramentum,*
Τὼ βήτην Λήμνου τε καὶ Ἴμβρου ἄστυ λιπόντε.	*Illi ibant Lemniq́ & Imbri oppidum relinquentes,*
Ἠέρα ἑσσαμένω, ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον·	*Aëre induti, citò conficientes iter.*
Ἴδην δ' ἱκέσθην πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,	*Ad Idã.n.uenerũt fontib. abundantẽ, matrẽ ferarum,*
Λεκτόν, ὅθι πρῶτον λιπέτην ἅλα· τὼ δ' ἐπὶ χέρσου	*Lecton ubi primum liquerunt mare. hi aũt in terram*
Βήτην, ἀκροτάτη δὲ ποδῶν ὕπο σείετο ὕλη.	*Ibant: ſumma autem pedibus ſubmouebatur ſylua.*
Ἔνθ' Ὕπνος μὲν ἔμεινε, πάρος Διὸς ὄσσε ἰδέσθαι,	*Illic Sõnus quidẽ manſit, anteq́ Iouis oculi uiderẽt eum,*
Εἰς ἐλάτην ἀναβὰς περιμήκετον, ἣ τότ' ἐν Ἴδῃ	*In abietẽ aſcendens procerã admodum, quæ tunc in Ida*
Μακροτάτη πεφυυῖα δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανεν,	*Altiſſima nata per aerem ad æthera ibat.*
Ἔνθ' ἧστ' ὄζοισιν πεπυκασμένος εἰλατίνοισιν,	*Illic ſedit ramis opertus abiegnis,*
Ὄρνιθι λιγυρῇ ἐναλίγκιος, ἥν τ' ἐν ὄρεσσι	*Aui argutæ ſimilis, quam in montibus*
Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν.	*Chalcidem nominant dij, homines autem Cymindin.*
Ἥρη δὲ κραιπνῶς προσεβήσετο Γάργαρον ἄκρον	*Iuno autem celeriter aſcenderat Gargarum ſummum*
Ἴδης ὑψηλῆς· ἴδε δὲ νεφεληγερέτα Ζεύς.	*Idæ excelſæ: uidit.n.eam nubium congregator Iupiter:*
Ὡς δ' ἴδεν, ὥς μιν ἔρως πυκινὰς φρένας ἀμφεκάλυψεν,	*Vtq́ uidit ſubitò ipſum amor denſis [illegible]tib. cõplexus eſt,*
Οἷον ὅτε πρῶτόν περ ἐμισγέσθην φιλότητι,	*Perinde ac quando primum miſti ſunt amore,*
Εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλους λήθοντε τοκῆας.	*In cubile aſcendentes, dilectis clàm parentibus.*
Στῆ δ' αὐτῆς προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν,	*Stetit aũt ipſam ante, uerbumq́ dixit & elocutus eſt:*
Ἥρη, πῇ μεμαυῖα κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνεις;	*Iuno, quò feſtinans ab Olympo huc uenis?*
Ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἅρματα, τῶν κ' ἐπιβαίης.	*Equi autem non adſunt & currus quos conſcendas.*
Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη·	*Hunc.n. dolũ meditata allocuta eſt ueneranda Iuno*
Ἔρχομαι ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,	*Vento uiſura multa nutrientes fines terræ,*
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,	*Oceanumq́ deorum ortum, & matrem Thethyn,*
Οἵ μ' ἐν σφοῖσι δόμοισιν ἐΰ τρέφον ἠδ' ἀτίταλλον.	*Qui me in ſuis ædibus accuratè nutrierũt et educarũt:*
Τοὺς εἶμ' ὀψομένη, καί σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.	*Hos uado uiſura et ipſis inextricabiles cõtẽtiões ſoluã.*
Ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται	*Iam enim longo tempore inter ſe abſtinent*
Εὐνῆς καὶ φιλότητος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.	*Lecto & congreſſu, quoniam ira incidit animo.*

Equi

Equi autem in radice multifontis Idæ
Stant, qui me ferent ſupra terram & mare:
Nunc autem tui gratia huc ab Olympo ob hoc uenio,
Neque modò mihi poſthac iraſcaris, ſi cum ſilentio
Abeam ad domum profundi Oceani.
Hæc.a. excipiens allocutus eſt nubiū coactor Iupiter,
Iuno, illuc quidem licet & poſt proficiſci:
Nos autem in amore conuertamus nos cubantes.
Non enim unquam mihi ſic deæ amor neq; mulieris
Animum pectoribus circumfuſus domuit:
Neq; quando captus fui amore Ixioniæ uxoris,
Quæ peperit Peirithoum dijs prudentem ſimilem:
Neq; quando Danaës formoſæ Acriſij filiæ,
Quæ peperit Perſeum, omnium clariſſimum uirorum:
Neq; quando captus fui amore Phœnicis filiæ inclyti,
Quæ peperit mihi Minoaq; & diuinū Rhadamāthem:
Neq; quando Semeles, neq; Alcmenes in Thebis,
Quæ Herculem fortem peperit filium:
At Bacchum Semele peperit, gaudium mortalibus:
Neq; quādo capt⁹ fui amore Cereris pulchricomæ regi- (næ:
Nec quādo Latonæ ualde illuſtris, neq; tui ipſius:
Vt tui nūc amore teneor, & me dulce deſiderium capit.
Hunc autem doloſa allocuta eſt uenerabilis Iuno:
Minimè ferende Saturnie quale uerbum dixiſti?
Si nunc in amore concupiſcis cubare
Idæ in uerticibus: hæc autem loca patētia ſunt omnia.
Quomodo eſſet, ſi quis nos deorum ſemper exiſtentium
Dormientes uideret, dijsq; omnibus interueniens
Indicaret? non ego tuam ad domum redirem
E cubili conſurgens: uituperabile autem eſſet:
Sed ſi ſanè uis & tibi charum eſt animo,
Eſt tibi thalamus, quem tibi dilectus filius fecit
Vulcanus, ſolidasq; fores poſtibus admouit,
Illuc eamus dormituri. quandoquidē tibi placet cubile.
Hanc.a. excipiens allocutus eſt nubicogus Iupiter:
Iuno, nec deorum hoc metue nec quenquam hominum
Viſurum eſſe, talem tibi ego nebulam circumfundam
Auream: neq; nos per eam conſpiceret ſol etiam,
Cuius & acutiſſimū eſt lumen ad intuēdum. (xorem.
Dixit ſanè, & ulnis cōplexus eſt Saturni filius ſuā u-
Hos.a. ſubter, tellus diuina produxit recētem herbam,
Lotumq; roſcidum, & crocum & hyacinthum
Denſum & mollem, qui à terra in altum eleuabat eos.
Hoc thoro indormierunt: inſuper.a. nebulā induerunt
Pulchram, auream. lucidi autem decidebant rores.
Sic hic qdē quietè dormiebat pater in Gargaro ſummo,
Somno & amore domitus: tenebat.a. in ulnis uxorem.
Perrexit.a. currere ad naues Achiu. dulcis Somnus,
Nuncium dicturus terram continenti Neptuno:
Propè autem ſtans, uerbis uelocibus eum allocutus eſt,
Alacriùs nunc Græcis Neptune auxiliare,
Et ipſis gloriā præbe parūper ſaltē, dum adhuc dormit
Iupiter, quoniam ipſi ego mollem ſoporem offudi:
Iuno autem in amore decepit eum ut dormiret.

Ἵπποι δ' ἐν πρυμνωρείῃ πολυπιδάκου Ἴδης
Ἑστᾶσ', οἵ μ' οἴσουσιν ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν,
Νῦν δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἱκάνω,
Μήπως μοι μετέπειτα χολώσεαι, αἴκε σιωπῇ
Οἴχωμαι πρὸς δῶμα βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἥρη, κεῖσε μὲν ἔστι καὶ ὕστερον ὁρμηθῆναι,
Νῶϊ δ' ἄγ' ἐν φιλότητι τραπείομεν εὐνηθέντε.
Οὐ γάρ πώποτέ μ' ὧδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν,
Οὐδ' ὁπότ' ἠρασάμην Ἰξιονίης ἀλόχοιο,
Ἣ τέκε Πειρίθοον, θεόφιν μήστωρ' ἀτάλαντον,
Οὐδ' ὅτε περ Δανάης καλλισφύρου Ἀκρισιώνης,
Ἣ τέκε Περσῆα πάντων ἀριδείκετον ἀνδρῶν·
Οὐδ' ὅτε Φοίνικος κούρης τηλεκλειτοῖο,
Ἣ τέκε μοι Μίνω τε καὶ ἀντίθεον Ῥαδάμανθυν·
Οὐδ' ὅτε περ Σεμέλης, οὐδ' Ἀλκμήνης ἐνὶ Θήβῃ,
Ἥ ῥ' Ἡρακλῆα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·
Ἡ δὲ Διώνυσον Σεμέλη τέκε, χάρμα βροτοῖσιν.
Οὐδ' ὅτε Δήμητρος καλλιπλοκάμοιο ἀνάσσης,
Οὐδ' ὁπότε Λητοῦς ἐρικυδέος, οὐδὲ σεῦ αὐτῆς·
Ὡς σέο νῦν ἔραμαι, καί με γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη,
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Εἰ νῦν ἐν φιλότητι λιλαίεαι εὐνηθῆναι
Ἴδης ἐν κορυφῇσι, τὰ δὲ προπέφανται ἅπαντα,
Πῶς κ' ἔοι, εἴ τις νῶϊ θεῶν αἰειγενετάων
Εὕδοντ' ἀθρήσειε, θεοῖσι δὲ πᾶσι μετελθὼν
Πεφράδοι; οὐκ ἂν ἐγώγε τεὸν πρὸς δῶμα νεοίμην
Ἐξ εὐνῆς ἀνστᾶσα· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη.
Ἀλλ' εἰ δή ῥ' ἐθέλεις, καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
Ἔστιν τοι θάλαμος, τόν τοι φίλος υἱὸς ἔτευξεν
Ἥφαιστος, πυκινὰς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἐπῆρσεν·
Ἔνθ' ἴομεν κείοντες, ἐπεί νύ τοι εὔαδεν εὐνή.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἥρη, μήτε θεῶν τόγε δείδιθι μήτε τιν' ἀνδρῶν
Ὄψεσθαι· τοῖόν τοι ἐγὼ νέφος ἀμφικαλύψω,
Χρύσεον· οὐδ' ἂν νῶϊ διαδράκοι Ἠέλιός περ,
Οὗ τε καὶ ὀξύτατον πέλεται φάος εἰσοράασθαι.
Ἦ ῥα καὶ ἀγκὰς ἔμαρπτε Κρόνου παῖς ἣν παράκοιτιν·
Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην,
Λωτόν θ' ἑρσήεντα, ἰδὲ κρόκον, ἠδ' ὑάκινθον
Πυκνὸν καὶ μαλακόν, ὃς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργε·
Τῷ ἔνι λεξάσθην, ἐπὶ δὲ νεφέλην ἕσσαντο
Καλήν, χρυσείην· στιλπναὶ δ' ἀπέπιπτον ἔερσαι.
Ὣς ὁ μὲν ἀτρέμας εὗδε πατὴρ ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ,
Ὕπνῳ καὶ φιλότητι δαμείς, ἔχε δ' ἀγκὰς ἄκοιτιν.
Βῆ δὲ θέειν ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν νήδυμος Ὕπνος,
Ἀγγελίην ἐρέων γαιηόχῳ Ἐννοσιγαίῳ·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Πρόφρων νῦν Δαναοῖσι Ποσείδαον ἐπάμυνε,
Καί σφιν κῦδος ὄπαζε μίνυνθά περ, ὄφρ' ἔτι εὕδει
Ζεύς, ἐπεὶ αὐτῷ ἐγὼ μαλακὸν περὶ κῶμα κάλυψα,
Ἥρη δ' ἐν φιλότητι παρήπαφεν εὐνηθῆναι.

COMMENTARIVS.

τὸ βαθὺν) Genus maſculinum fœminino dignius eſſe hoc loco animaduertitur, ut & alibi μῶσαν καλὰ καὶ ἀπειλοῦν, οἷς ἐγὼ αὐτὸν: niſi quis neutrius eſſe generis dicat illud τὸ, quæ ſyntaxis aliquando etiam uſurpatur: ut eo loco, πολλὰ καὶ ἄπειρα, ἃ σὺ ἰθυμελῆμαι.

πάρος ὄσσε ἰδέσθαι) Eleganter pro πρὶν τὸν Δία κοιμῆσαι, antequam Iouem ſopiret. Quod enim oculi ſomnum uident, nihil aliud eſt quam indormiſcere. quanquam illud ἰδέσθαι an de Somno intelligendum, an de Iouis ipſius oculis actiuè, an de alterutro paſſiuè, incertum eſt.

[illegible]) Non eſt otioſum [illegible], ſed ad probabilitatem, & contra eos qui ſequentibus temporibus [illegible] peterunt. Si tamen illic fuerunt, mirum eſt quòd paulo abhinc tempore eſſe [illegible] Poetæ [illegible]

[illegible]) Adeò ſuit in Venere flagitioſus Iupiter, ut ſorori propriæ non pepercerit: [illegible] nuptias [illegible] cum [illegible] ret, clandeſtino primùm concubitu illam uitiaſſe dicitur, ut Apollodorus [illegible] patris uoluntate, a qua impetrauit ut ſororem comprimeret, [illegible] eam in uxorem uellet ducere, ut eſt apud Pauſan. in [illegible] ſunt ſiue etiam [illegible]. De huiuſmodi autem nuptijs inter conſanguineos alias diximus.

[illegible]) Ecce alterum Ceſti Venerei effectum, ut ſtatim uiſa Iunone eius amore Iupiter corripiatur, quem ipſe auget aliorum [illegible] tatione. Siquid porrò in Deorum fabulis damnandum eſt, hoc maxime [illegible] quod [illegible] ipſi Deorum Principem conſtituebant, adulterijs delectetur, & ipſa patefacere non erubeſcat. Quod etiam ueteres Ethnici obſeruarunt. Lucianus in dialogo Mercurij & Solis, Iouem ut adulteriorum autorem exagitat, cum ante illum Saturni tempora caſta eſſent & pudica, quod etiam Iuuenalis ſatyra ſexta annotat. De eo ſic Apollonius Rhodius lib. 4. Argon. [illegible]

[illegible]

Quod flagitiũ etiã in ſororẽ propria exercuit, ut anteà uidimus. Sequentia aũt Iouis adulteria alias ſingillatim interpretabimur.

[illegible]) Hæc Dia appellata eſt filia Deionei, ſiue Iouei, quam cum primus Iupiter ſtuprаſſet, Ixioni [illegible] eſt.

[illegible]) Adeò ut non dubitarint quidam eum Herculi præponere, inter quos eſt Herodotus referẽte Euſtathio.

[illegible]) Plus dixit Heſiodus in Aſpide: nam & gaudium & dolores Bacchum afferre dicit, —[illegible] quibus Athen. lib. 10. ſequentia adiungit, [illegible] quæ mala ex abuſu uini docent. Quod ad hunc Homeri locum attinet, reſpondet id quod Pindarus apud Plutar. de Iſide [illegible] appellat, & Simonides apud Athen. lib. 10. [illegible]. Hinc Silenus apud Euripidem in Cyclope, [illegible]. Quare optime poſt illos Maro 1. Aeneid. Bacchũ lætitiæ datorem appellauit. De quibus ſuo loco.

[illegible]) Hos Cereris crines allegoricè intelligamus ſpicas, quibus ipſam coronari tradunt.

[illegible]) Apud Pindarum Pyth. od. 9. Apollo Chironem rogat quomodo poſſet Cyrene uenatrice potiri: cui ille, —[illegible], inquit, [illegible] id eſt: Occultæ claues ſunt ſapientis perſuaſionis ſacris de amoribus, o Phœbe. Et apud Deos ſimiliter & homines nemo ita impudenter agit, ut ſe palàm in dulcem thorum conijciat. Cum ergo hic pudor tam in Dijs quàm in hominibus ſit, ut patentes concubitus diffugiant, Iuno hoc loco, diſſimulate tamen, Ioui coeptam [illegible] quaſi turpe ſit in propatulo loco Veneris officia exercere: quæ etiam ut legitima ſint, tamen pudor naturalis & honeſtas occultari iubet. Volebat itaque in thalamum Iouis ſecedere, ſed Homerus eos in Ida remanſiſſe fingit, ut propior eſſet Troiæ Iupiter, & cum maiori probabilitate eum clamore belli excitatum introduceret. Vt tamen decorum ſeruet, utrumq; nebula infuſa tegit, mollem etiam thorum ſubſternit ex herbis repente natis, qua in re diuinitatis uires ſignificari uoluit, quas humus præſentiæ [illegible] ſtatim germinauerit.

[illegible]) Sic etiam ex aurea nebula aurum pluit in inſula Rhodiorum Iupiter Minerua nata, ut ait ex Pindaro Strab. lib. 14.

[illegible]) Antea cum uellet Homerus remiſſionem fati Troianorum ſignificare, Iouem finxit oculos aliò auertentem: nunc eandem ut magis exprimat & augeat, cum dormientem facit, omni cura animi [illegible] & ſollicitudine ſopita.

Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν ᾤχετ' ἐπὶ κλυτὰ φῦλ' ἀνθρώπων·
Τὸν δ' ἔτι μᾶλλον ἀνῆκεν ἀμυνέμεναι Δαναοῖσιν.
Αὐτίκα δ' ἐν πρώτοισι μέγα προθορὼν ἐκέλευσεν,
Ἀργεῖοι, καὶ δ' αὖτε μεθίεμεν Ἕκτορι νίκην
Πριαμίδῃ, ἵνα νῆας ἕλῃ καὶ κῦδος ἄρηται;
Ἀλλ' ὁ μὲν οὕτω φησὶ καὶ εὔχεται, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
Νηυσὶν ἐπὶ γλαφυρῇσι μένει κεχολωμένος ἦτορ·
Κείνου δ' οὔ τι λίην ποθὴ ἔσσεται, εἴ κεν οἱ ἄλλοι
Ἡμεῖς ὀτρυνώμεσθ' ἀμυνέμεν ἀλλήλοισιν.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πειθώμεθα πάντες,
Ἀσπίδες ὅσσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἠδὲ μέγισται
Ἑσσάμενοι, κεφαλὰς δὲ παναίθῃσιν κορύθεσσι
Κρύψαντες, χερσίν τε τὰ μακρότατ' ἔγχε' ἑλόντες
Ἴομεν· αὐτὰρ ἐγὼν ἡγήσομαι, οὐδ' ἔτι φημὶ
Ἕκτορα Πριαμίδην μενέειν, μάλα περ μεμαῶτα.
Ὃς δέ κ' ἀνὴρ μενέχαρμος, ἔχει δ' ὀλίγον σάκος ὤμῳ,
Χείρονι φωτὶ δότω, ὁ δ' ἐν ἀσπίδι μείζονι δύτω.
Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο·
Τοὺς δ' αὐτοὶ βασιλῆες ἐκόσμεον οὐτάμενοί περ,
Τυδεΐδης, Ὀδυσεύς τε, καὶ Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων·
Οἰχόμενοι δ' ἐπὶ πάντας, ἀρήϊα τεύχε' ἄμειβον,
γρ. δῶκεν Ἐσθλὰ μὲν ἐσθλὸς ἔδυνε, χέρεια δὲ χείρονι * δόσκεν.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκὸν,
Βάν ῥ' ἴμεν· ἦρχε δ' ἄρα σφι Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Δεινὸν ἄορ τανύηκες ἔχων ἐν χειρὶ παχείῃ,
Εἴκελον ἀστεροπῇ· τῷ δ' οὐ θέμις ἐστὶ μιγῆναι
Ἐν δαῒ λευγαλέῃ, ἀλλὰ δέος ἰσχάνει ἄνδρας.
Τρῶας δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐκόσμεε φαίδιμος Ἕκτωρ.
Δή ῥα τότ' αἰνοτάτην ἔριδα πτολέμοιο τάνυσσαν
Κυανοχαῖτα Ποσειδάων καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ,
Ἤτοι ὁ μὲν Τρώεσσιν, ὁ δ' Ἀργείοισιν ἀρήγων.
Ἐκλύσθη δὲ θάλασσα ποτὶ κλισίας τε νέας τε
Ἀργείων· οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
γρ. ποθὶ Οὔτε θαλάσσης κῦμα τόσον βοάᾳ * ποτὶ χέρσον

Sic fatus, hic quidẽ abijt ad inclytos cœtus hominũ:
Illum autem magis impulit auxiliari Danais,
Statim autem inter primos altè proſiliens hortabatur,
Argiui, & rurſus concedimus Hectori uictoriam
Priamidæ ut naues capiat, & gloriam auferat?
At is quidem ſic exiſtimat, & gloriatur, quia Achilles
Naues ad concauas manet iratus corde:
Illius aũt non magnum deſiderium erit, ſiquidem alij
Nos excitemur ad defendendum inuicem.
Sed agite, ſicut ego dixero, aſſentiamur omnes:
Scuta quotquot optima in exercitu & maxima
Induti, capitaq; ſplendentibus galeis
Tecti, manibusq; longiſſimas haſtas tenentes
Eamus: aſt ego praibo, neq; quid opinor
Hectorẽ Priamidem expectaturum, ualde licet alacrẽ.
Quicunq; uir a. ſtrenuus, habetq; paruũ ſcutũ humero,
Deteriori uiro det, ipſe uerò ſcutũ maius ſubeat.
Sic dixit: hi. a. hũc libẽter qdẽ audierũt, & paruerũt.
Hos autem ipſi reges inſtruebant, uulnerati quamuis,
Tydides, Vlyſſesq;, & Atrides Agamemnon:
Euntes autem ad omnes, martia arma commutabant.
Bona quidẽ fortis induebat: peiora. a. deteriori dabat.
Sed poſtquam induti ſunt circũ corpus ſplendidum æs,
Perrexerũt ire: praibat. v. eis Neptunus quatiẽs terrã,
Horrendum enſem longum habens in manu forti,
Similem fulguri, huic autem non fas eſt congredi
In pugna pernicioſa, ſed timor detinet uiros (Hector.
Troianos aũt rurſus ex altera parte inſtruxit illuſtris
Itaq; tunc grauiſſimã contentionem belli intenderunt,
Cœruleam comã habens Neptunus & illuſtris Hector,
Scilicet hic quidem Troianis, ille. a. Achiuis auxilians.
Inundauit autem mare ad tentoriaq; nauesq;
Argiuorum: hi autem congrediebãtur magno clamore.
Neq; maris unda tantum boat ad terram

Epen-

E ponto impulſa flatu Borea graui.
Neq; ignis tantus crepitus ardentis,
Montis in cõcauitatibus, quando properat urere ſyluã:
Neq; uentus tantum in quercubus excelſis
Sonat, qui maximè ualdè fremit ſæuiens:
Quãtus profectò Troianorũ & Achiuorũ erat clamor
Vehementer uociferantiũ: quando in ſe inuicẽ ruerũt.
In Aiacem uerò primus iaculatus eſt illuſtris Hector
Haſta; quoniam uerſa erat rectà ad ſe: neq; aberrauit,
Quà duo lora circa pectora extenſa erant,
Nẽpe hoc quidẽ ſcuti, illud a. enſis argenteis clauis decori
Quæ ei defenderũt tenerũ corpus: ægrè. a. tulit Hector,
Quod ei telum uelox irritum euolaſſet è manu.
Retrò. a. ſociorũ in multitudinem ceſſit, mortem fugiẽs
Hũc quidẽ deinde abeuntẽ magnus Telamonius Aiax,
Saxo, quæ ſanè multa uelocium retinacula nauium
Inter pedes pugnantiũ uoluebantur: horum unũ tollẽs,
In pectus pcuſſit ſup(ſcuti circumferentiã ppè iugulũ:
Trochum. a. ſicut concuſſit feriens, rotatusq; eſt undiq;
Veluti. a. quando ex ictu patris Iouis concidit quercus
Radicitus, teter autem ſulphuris fit odor
Ex ea: hunc autem non habet audacia qui uiderit
Propè exiſtens: durum enim Iouis magni fulmen:
Sic cecidit Hectoris celeriter humi robur in pulueres:
Manu. a. eiecit haſtã: ipſum autem ſcutum ſecutum eſt
Et galea: circa. a. ipſum ſonuerunt arma decora ære.
Hi aũt ualdè exclamantes accurrerunt filij Græcorum
Sperantes trahere ad ſe: iaculabantur autem crebra
Spicula: ſed nemo potuit paſtorem populorum
Vulnerare, neq; percutere. prius. n. protexerunt fortiſſ.
Polydamasq;, & Aeneas, & diuinus Agenor,
Sarpedonq; princeps Lyciorum, & Glaucus eximius:
Cæterorumq; nullus ipſum neglexit, ſed ante
Scuta rotunda tenebant ipſum: hunc autem ſocij
Manib. eleuantes aſportarũt ex labore, donec peruenit
Veloces, qui ei poſt pugnam & bellum (ad equos
Stabant, aurigamq; & currus decoros habentes,
Qui hunc ad urbem portarunt grauiter gementem:
Sed quando iam ad uadum peruenerunt placidi fluuij
Xanthi uorticoſi, quem immortalis genuit Iupiter:
Ibi ipſum ex equis admouerunt terræ, inq; ei aquam
Fuderunt: hic autem recreatus eſt & ſuſpexit oculis.
Sedens autem in genua, atrum ſanguinem euomuit:
Iterum autem retrò lapſus eſt in terram: eiusq; oculos
Nox obtexit nigra: telũ enim adhuc animũ domabat.
Argiui igitur ut uiderunt Hectorem ſeorſum euntem,
Alacrius in Troianos inſilierũt, memineruntq; pugnæ.
Tunc longè primus Oilei filius celer Aiax
Satnium uulnerauit haſta inſiliens acuta
Enopidem, quem nympha peperit Nais inculpata
Enopi armenta paſcenti apud ripas Satnioentis.
Hunc quidem Oiliades haſta inclytus propè aſcendens
Læſit ad uentrem. hic autem cõuerſus eſt, circaq; ipſum
Troiani & Danai commiſerunt ualidam pugnam.
Ad hũc. a. Polydamas haſtam uibrans acceſſit uindex
Pãthœdes. uulnerauit. a. Prothoenorẽ ad dextrũ hume (rũ
Filiũ Areïlycis: per humerum autem fortis haſta
Penetrauit: hic. a. in pulueres lapſ⁹ prẽdit terrã palma.

Πόντοθεν ὀρνύμενον πνοιῇ Βορέω ἀλεγεινῇ·
Οὔτε πυρὸς τόσσός γε ποτὶ βρόμος αἰθομένοιο,
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ὅτε τ' ὤρετο καιέμεν ὕλην·
Οὔτ' ἄνεμος τόσσόν γε περὶ δρυσὶν ὑψικόμοισιν
Ἠπύει, ὅς τε μάλιστα μέγα βρέμεται χαλεπαίνων·
Ὅσση ἄρα Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἔπλετο φωνὴ
Δεινὸν ἀϋσάντων, ὅτ' ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
Αἴαντος δὲ πρῶτος ἀκόντισε φαίδιμος Ἕκτωρ
Ἔγχει, ἐπεὶ τέτραπτο πρὸς ἰθύ οἱ, οὐδ' ἀφάμαρτε,
Τῇ ῥα δύω τελαμῶνε περὶ στήθεσσι τετάσθην,
Ἤτοι ὁ μὲν σάκεος, ὁ δὲ φασγάνου ἀργυροήλου·
Τώ οἱ ῥυσάσθην τέρενα χρόα· χώσατο δ' Ἕκτωρ
Ὅττι ῥά οἱ βέλος ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός·
Ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, κῆρ' ἀλεείνων.
Τὸν μὲν ἔπειτ' ἀπιόντα μέγας Τελαμώνιος Αἴας
Χερμαδίῳ, τά ῥα πολλὰ θοάων ἔχματα νηῶν
Πὰρ ποσὶ μαρναμένων ἐκυλίνδετο, τῶν ἓν ἀείρας,
Στῆθος βεβλήκει ὑπὲρ ἄντυγος, ἀγχόθι δειρῆς·
Στρόμβον δ' ὣς ἔσσευε βαλών, περὶ δ' ἔδραμε πάντῃ.
Ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ πληγῆς πατρὸς Διὸς ἐξερίπῃ δρῦς
Πρόρριζος, δεινὴ δὲ θεείου γίγνεται ὀδμὴ
Ἐξ αὐτῆς, τὸν δ' οὔπερ ἔχει θράσος ὅς κεν ἴδηται
Ἐγγὺς ἐών, χαλεπὸς δὲ Διὸς μεγάλοιο κεραυνός·
Ὣς ἔπεσ' Ἕκτορος ὦκα χαμαὶ μένος ἐν κονίῃσι·
Χειρὸς δ' ἔκβαλεν ἔγχος, ἐπ' αὐτῷ δ' ἀσπὶς ἐάφθη,
Καὶ κόρυς· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες ἐπέδραμον υἷες Ἀχαιῶν,
Ἐλπόμενοι ἐρύεσθαι, ἀκόντιζον δὲ θαμειὰς
Αἰχμάς· ἀλλ' οὔτις ἐδυνήσατο ποιμένα λαῶν
Οὐτάσαι, οὐδὲ βαλεῖν· πρὶν γὰρ περίβησαν ἄριστοι,
Πουλυδάμας τε καὶ Αἰνείας καὶ δῖος Ἀγήνωρ,
Σαρπηδών τ' ἀρχὸς Λυκίων, καὶ Γλαῦκος ἀμύμων·
Τῶν δ' ἄλλων οὔτις εὖ ἀκήδεσ', ἀλλὰ πάροιθεν
Ἀσπίδας εὐκύκλους σχέθον αὐτοῦ· τὸν δ' ἄρ' ἑταῖροι
Χερσὶν ἀείραντες φέρον ἐκ πόνου, ὄφρ' ἵκεθ' ἵππους
Ὠκέας, οἵ οἱ ὄπισθε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο
Ἕστασαν, ἡνίοχόν τε καὶ ἅρματα ποικίλ' ἔχοντες·
Οἳ τόν γε προτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο
Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
Ἔνθα μιν ἐξ ἵππων πέλασαν χθονί, κὰδ δέ οἱ ὕδωρ
Χεῦαν· ὁ δ' ἀμπνύνθη, καὶ ἀνέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν·
Ἑζόμενος δ' ἐπὶ γοῦνα, κελαινεφὲς αἷμ' ἀπέμεσσεν·
Αὖτις δ' ἐξοπίσω πλῆτο χθονί, καδδέ οἱ ὄσσε
Νὺξ ἐκάλυψε μέλαινα, βέλος δ' ἔτι θυμὸν ἐδάμνα.
Ἀργεῖοι δ' ὡς οὖν ἴδον Ἕκτορα νόσφι κιόντα,
Μᾶλλον ἐπὶ Τρώεσσι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.
Ἔνθα πολὺ πρώτιστος Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας
Σάτνιον οὔτασε δουρὶ μετάλμενος ὀξυόεντι
Ἠνοπίδην, ὃν ἄρα νύμφη τέκε Νηῒς ἀμύμων
Ἤνοπι βουκολέοντι παρ' ὄχθας Σατνιόεντος.
Τὸν μὲν Ὀϊλιάδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
Οὖτα κατὰ λαπάρην· ὁ δ' ἀνετράπετ', ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
Τρῶες καὶ Δαναοὶ σύναγον κρατερὴν ὑσμίνην.
Τῷ δ' ἐπὶ Πουλυδάμας ἐγχέσπαλος ἦλθεν ἀμύντωρ
Πανθοΐδης, βάλε δὲ Προθοήνορα δεξιὸν ὦμον,
Υἱὸν Ἀρηϊλύκου· δι' ὤμου δ' ὄβριμον ἔγχος
Ἔσχεν· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.

Πυλυδάμας δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
γρ. οὐ... Οὐ μὰν αὖτ' * οἴω μεγαθύμου Πανθοΐδαο
Χειρὸς ἀπὸ στιβαρῆς ἅλιον πηδῆσαι ἄκοντα,
Ἀλλά τις Ἀργείων κόμισε χροΐ· καί μιν ὀΐω
Αὐτῷ σκηπτόμενον κατίμεν δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Ὣς ἔφατ'. Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο·
Αἴαντι δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε
Τῷ Τελαμωνιάδῃ· τοῦ γὰρ πέσεν ἄγχι μάλιστα·
Καρπαλίμως δ' ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Πυλυδάμας δ' αὐτὸς μὲν ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν,
Λικριφὶς ἀΐξας· κόμισεν δ' Ἀντήνορος υἱὸς
Ἀρχέλοχος. τῷ γάρ ῥα θεοὶ βούλευσαν ὄλεθρον·
Τόν ῥ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ αὐχένος ἐν συνεοχμῷ,
Νείατον ἀστράγαλον, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε.
Τοῦ δὲ πολὺ πρότερον κεφαλή, στόμα τε, ῥῖνές τε
Οὔδει πλῆντ', ἤπερ κνῆμαι καὶ γοῦνα πεσόντος.
Αἴας δ' αὖτ' ἐγέγωνεν ἀμύμονι Πυλυδάμαντι,
Φράζεο Πυλυδάμα, καί μοι νημερτὲς ἐνίσπε,
Ἦ δὴ οὐχ οὗτος ἀνὴρ Προθοήνορος ἀντὶ πεφάσθαι
Ἄξιος· οὐ μέν μοι κακὸς εἴδεται, οὐδὲ κακῶν ἐξ,
Ἀλλὰ κασίγνητος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο,
Ἢ πάϊς· αὐτῷ γὰρ γενεὴν ἄγχιστα ἐῴκει·
Ἦ ῥ' εὖ γινώσκων. Τρῶας δ' ἄχος ἔλλαβε θυμῷ.
Ἔνθ' Ἀκάμας Πρόμαχον Βοιώτιον οὔτασε δουρὶ,
Ἀμφὶ κασιγνήτῳ βεβαώς· ὁ δ' ὕφελκε ποδοῖιν.
Τῷ δ' Ἀκάμας ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν ἀΰσας,
Ἀργεῖοι ἰόμωροι, ἀπειλάων ἀκόρητοι,
Οὔθην οἴοισίν γε πόνος τ' ἔσσεται καὶ ὀϊζὺς
Ἡμῖν, ἀλλά ποθ' ὧδε κατακτανέεσθε καὶ ὔμμες.
Φράζεσθ' ὡς ὑμῖν Πρόμαχος δεδμημένος εὕδει
Ἔγχει ἐμῷ, ἵνα μή τι κασιγνήτοιό γε ποινὴ
Δηρὸν ἄτιτος ἔῃ· τῷ καί κέ τις εὔχεται ἀνὴρ
γρ. ἄρειον Γνωτὸν ἐνὶ μεγάροις † Ἄρεως ἀλκτῆρα λιπέσθαι.
Ὣς ἔφατ'. Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο·
Πηνελέῳ δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινεν·
Ὁρμήθη δ' Ἀκάμαντος· ὁ δ' οὐχ ὑπέμεινεν ἐρωὴν
Πηνελέοιο ἄνακτος· ὁ δ' οὔτασεν Ἰλιονῆα,
Υἱὸν Φόρβαντος πολυμήλου, τόν ῥα μάλιστα
Ἑρμείας Τρώων ἐφίλει, καὶ κτῆσιν ὄπασσε.
Τῷ δ' ἄρ' ὑπὸ μήτηρ μοῦνον τέκεν Ἰλιονῆα·
Τὸν τόθ' ὑπ' ὀφρύος οὖτα κατ' ὀφθαλμοῖο θέμεθλα,
γρ. διὰ πρὸ Ἐκ δ' ὦσε γλήνην, δόρυ δ' ὀφθαλμοῖο † διὰ πρὸ
Καὶ διὰ ἰνίου ἦλθεν. ὁ δ' ἕζετο χεῖρε πετάσσας
Ἄμφω. Πηνέλεως δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ,
Αὐχένα μέσσον ἔλασσεν, ἀπήραξεν δὲ χαμᾶζε
Αὐτῇ σὺν πήληκι κάρη· ἔτι δ' ὄβριμον ἔγχος
Ἦεν ἐν ὀφθαλμῷ. ὁ δὲ φὴ κώδειαν ἀνασχὼν,
Πέφραδέ τε Τρώεσσι, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·
Εἰπέμεναί μοι Τρῶες ἀγαυοῦ Ἰλιονῆος
Πατρὶ φίλῳ καὶ μητρὶ, γοήμεναι ἐν μεγάροισιν·
Οὐδὲ γὰρ ἡ Προμάχοιο δάμαρ Ἀλεγηνορίδαο,
Ἀνδρὶ φίλῳ ἐλθόντι γανύσσεται, ὁππότε κεν δὴ
Ἐκ Τροίης σὺν νηυσὶ νεώμεθα κοῦροι Ἀχαιῶν.
Ὣς φάτο. τοὺς δ' ἄρα πάντας * ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλε·
γρ. ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα Πάπτηνεν δὲ ἕκαστος * ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
γρ. ὅπῃ Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ὅστις δὴ πρῶτος βροτόεντ' ἀνδράγρι' Ἀχαιῶν
γρ. ἄρετ' † Ἤρατ', ἐπεί ῥ' ἔκλινε μάχην κλυτὸς Ἐννοσίγαιος.

Polydamas.a.inſolẽter gloriatus eſt,ualde clamans:
Nequaquam rurſus puto magnanimi Panthada
Manu à robuſta uanum exiliſſe telum,
Sed aliquis Argiuorũ excepit corpore,& ipſum puto
Eò innitentem deſcendere domum Plutonis intra.
Sic dixit: Argiuis aũt dolor factus eſt ob gloriãtem.
Aiaci autem maximè bellicoſo animum commouit
Telamoniadæ,hunc enim cecidit propè maximè.
Statim aũt in abeuntem iaculatus eſt haſta ſplendida.
Polydamas autem ipſe quidem uitauit mortem nigrã
Obliquè declinando:excepit autem Antenoris filius
Archelochus:huic enim dij deſtinauerant mortem,
Hunc percuſsit capitiſq́; & ceruicis ad iuncturam
Summam uertebrã ſpinæ:ambos.a.amputauit neruos.
Huius autem multò prius caput,osq́; nareſq́;
Solo adhaſerunt,quàm tibia & genua cadentis.
Aiax autem rurſus clamauit inculpato Polydamanti:
Animaduerte Polydama,& mihi uerum dic,
Annon eſt hic uir pro Prothoenore ut occiſus ſit
Dignus?nõ quidẽ mihi ignauus uidetur,neq; ex igna-
Sed frater Antenoris equorum domitoris, *(uis:*
Vel filius:ipſi enim genere proximè ſimilis eſt.
Dixit bene cognoſcẽs:Troianos.a.dolor cepit animo.
Tunc Acamas Promachũ Bœotiũ uulnerauit haſtâ,
Circa fratrem ſtans:is autem ſubtrahebat per pedes.
Ob hunc Acamas mirificè gloriatus eſt,altè clamans.
Argiui telis deſtinati,minarum inſatiabiles,
Non quidem ſolis laborq́; erit & luctus
Nobis,ſed aliquando ſic occidemini & uos:
Videte ut uobis Promachus caſus dormit
Haſta mea,ut non fratris uindicta
Diu inulta ſit:ideo & quilibet optat uir
Fratrem in adibus belli uindicem reſtare.
Sic dixit: Argiuis aũt dolor obortus eſt ob iactãtem:
Peneleo autem maximè bellicoſo animum commouit:
Ruit.a.in Acamantem.hic.a.non ſuſtinuit impetum
Penelei regis:hic.a.uulnerauit Ilioneum
Filium Phorbantis pecoroſi:quem maximè
Mercurius Troianorũ diligebat,et poſſeſsionẽ dederat.
Sub hoc autem mater ſolum peperit Ilioneum,
Quẽ tũc ſub palpebra uulnerauit iuxta oculi radices,
Excuſsitq́; pupillam,haſta uerò per oculum penitus
Et per ceruicis neruũ uenit: hic.a.reſedit manus tẽdẽs
Ambas:Peneleus autem extrahens enſem acutum,
Ceruicem mediam amputauit,deiecitq́; humi
Ipſa cum galea caput.adhuc autem fortis haſta
Erat in oculo.hic autem dixit capite ſublato,
Denunciauitq́; Troianis,& glorians uerbũ locutus eſt:
Renunciate mihi,Troiani,illuſtris Ilionei
Patri charo & matri,ut lugeant in adibus.
Neq; enim ipſa Promachi uxor Alegenoridæ
Ob uirum charum redeuntem lætabitur,quando iam
Ex Troia cũ nauibus reuertemur iuuenes Achiuorũ.
Sic dixit:hos aũt omnes pallidus timor occupauit:
Circũſpiciebat.a.unuſquiſq; quà fugeret graue mortẽ.
Dicite nunc mihi Muſæ cæleſtes domos habitantes,
Quis iam primus cruenta ſpolia Achiuorum
Suſtulit,poſtquã inclinauit pugnã inclytus Neptunus.

Aiax

Aiax primus Telamonius Hyrtium uulnerauit — Αἴας ῥα πρῶτος Τελαμώνιος Ὕρτιον οὖτα
Gyrtiadem, Myſorum ducem ſtrenuorum. — Γυρτιάδην, Μυσοῖσιν ἡγήτορα καρτεροθύμων·
Phalcem autem Antilochus & Mermerum ſpoliauit: — Φάλκην δ' Ἀντίλοχος καὶ Μέρμερον ἐξενάριξε·
Meriones autem Morymq́; & Hippotionem interfecit. — Μηριόνης δὲ Μόρυν τε καὶ Ἱπποτίωνα κατέκτα·
Teucer autem Prothoonaq́; peremit, & Periphetem. — Τεῦκρος δὲ Προθόωνά τ' ἐνήρατο καὶ Περιφήτην·
Atrides autē deinde Hyperenorem paſtorem populorū — Ἀτρείδης δ' ἄρ' ἔπειθ' Ὑπερήνορα ποιμένα λαῶν
Vulnerauit ad ile: inteſtina uero æs lacerauit — Οὖτα κατὰ λαπάρην, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς ἄφυσσε
Incidens: anima autem per inflictum uulnus — Δῃώσας· ψυχὴ δὲ κατ' οὐταμένην ὠτειλὴν
Erupit coacta, huiusq́; caligo oculos texit. — Ἔσσυτ' ἐπειγομένη, τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε.
Plurimos autem Aiax interfecit Oilei celer filius, — Πλείστους δ' Αἴας εἷλεν Ὀϊλῆος ταχὺς υἱός·
Non enim ei aliquis par ad inſequendum pedibus erat — Οὐ γάρ οἵ τις ὁμοῖος ἐπισπέσθαι ποσὶν ἦεν,
Viros fugientes, quando Iupiter fugam immiſiſſet. — Ἀνδρῶν τρεσσάντων, ὅτε τε Ζεὺς ἐν φόβον ὄρσῃ.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Ioue dormiente liberum fuit Neptuno Græcis palam auxiliari: prius enim nō potuit, niſi ſub perſona ſimulata, quòd Iouem reformidaret adhuc uigilantem.

[illegible]) Alias quoque explicatum eſt, tum primùm fortiter ſe extra Troiæ muros geſſiſſe Hectorem, cùm iratum Achillem in tentorijs deſidem intellexit: quem idcirco tantopere Græci bello intereſſe exoptabant, ut fractus Hector ferocientes coerceretur. Iam uero præſente ſe docet Neptunus Deus, hominem non eſſe deſiderandum, itaque cæteros Græcos ad [illegible] ſtituatine confortatur.

[illegible]) Habes hic exemplum iuſtitiæ ex proportione Geometrica, ſecundum uidelicet qualitatem & dignitatem perſonarum. Præſtantioribus enim arma quoq; præſtantiora, ſed deterioribus deteriora diſtribuuntur.

[illegible]) Teſtis eſt Euſtathius hic ab accuratioribus [illegible] ſcribi, ut ad Reges referatur, quaſi eorum fuerit fortes ab ignauis diſcernere: neq; par ſit exiſtimare, quenquam peculiariter hoc ſibi arrogaſſe, ut [illegible] opinione ei quem [illegible] tem arbitraretur, arma eriperet. Cum tamen præcedat [illegible], non uideo cur abſurda [illegible] de eodem dici, qui etiam aliena induerit, ut illi ſua idem tradere intelligatur, etiamſi hoc ex ducum & Regum iudicio factum ſit. Annotauimus tamen ad marginem uariam lectionem, quia poteſt etiam tolerari.

[illegible]) Dicebant antiqui has non propriè dici [illegible], ſed [illegible], quaſi bellici clamoris immenſitas, cum maris boatu, cum ignis ſtrepitu, cum uentorum ſono [illegible] non poſſit conferri. Et hæc comparatio ex earum [illegible], quæ negatiuè afferuntur: ut aliquando in libro comparationum Poeticarum, quem affectum iam apud me habeo, explicabitur.

[illegible]) Agathocles, ut ex antiquorū relatu accepimus, pro [illegible] ſcribebat [illegible], quaſi dicas uiſciferis, quod eſt proprium [illegible] quercuum: ſed cur hoc loco potius admittatur, quam uulgata, ego non uideo. Eam tamen ad marginē annotaui, ut eruditi lectores iudicarent.

[illegible]) Ex hoc loco uidetur conſtare, ad pugnam ſine thorace Aiacem acceſſiſſe. Non erat enim mētionem thoracis prætermiſſurus Homerus, ſi a thorace tactus haſtæ Hectoris ictus eſſet [illegible], ut ſcuta memorat paulò poſt, [illegible]. Deinde uidetur etiā Aiax fuiſſe uulnerabilis toto corpore, nō in ſola axilla, ut uoluit Aeſchylus. Hic enim niſi tota illa obtinuiſſent, procul dubio uulneratus fuiſſet: quin in 14 Iliad ψ in certamine Aiacis cum Diomede dicetur, Græcos Aiaci ualde timere ne uulneraretur a Diomede: qui timor in eos non cecidiſſet, ſi eum inuulnerabilem exiſtimaſſent. Quod a quibuſdam tamen exiſtimatum eſt, quia apud Homerum nullum unquam Aiaci uulnus inflictum eſt.

[illegible]) Non minuit Aiacis robur hoc uocabulo [illegible] Homerus, ſed communi tantùm eſt uſus corporis Epitheto: quanquā hoc loco maxim[illegible] cutem, quam corpus interpretari. Alio ſenſu dixit de Aiace Hectore antea [illegible].

[illegible]) Plinius lib. 35. cap. 15. Fulmina & fulgura, inquit, ſulphuris odorem habent, ac lux ipſa eorum ſulphurea eſt.

[illegible]) Ioui fulmina tribuit antiquitas, quæ illi Vulcanus fabricaret, ut deſcribit Vergil. lib. 8. Inſula Sicanium iuxta latus, &c. Qua de re Plinius lib. 2. cap. 20. Latet plerosq;, inquit, magna celi a [illegible] comperta a principibus doctrinæ uiris, ſuperiorum trium ſiderum ignes eſſe, qui decidui ad terras fulminum nomen habeant, ſed maxime eius medio loco ſiti, fortaſſis [illegible] contagium nimij humoris ex ſuperiore circulo, atq; ardoris ex ſubiecto per hunc modum egerat. Ideoq; dictum Iouem fulmina iaculari, &c.

[illegible]) Nota dignitatem & maieſtatem comparationis, cui Hectoris caſus aſſimilatur: de quo toties poſtea gloriabitur Aiax, ut apud Ouid. lib. 13.

Hunc ego [illegible] Hectorem [illegible] ouantem — *Emiſſum ingenti reſupinum pondere fudi.*

Et paulò pòſt generatus de protectione nauium, quam ipſe ſibi arrogat:

Nempe ego mille meo protexi pectore puppes, — *Spem ueſtri reditus.*

[illegible]) Aquam frigidam in animi deliquijs prodeſſe, præter uulgarem experientiam teſtis eſt etiam Hippocrates lib. de Humidorum uſu, Aphor. [illegible], inquit, [illegible]. Vbi Zuingerus, uir illeſtriſſimus [illegible], de quo dici multa, & pauca dicet. Id de iquijs animi, inquit, non [illegible], ſed ex caloris diſſipatione ortis, putà ex gaudio, extrema perfundere aqua gelida, repulſionis ergò, ut ſanguis & ſpiritus concentrentur, & ad interna redeant. At quibus animus deficit ex concentratione caloris & ſpirituum, ijs aqua gelida, in faciem cum impetu proiecta, reuellendi erunt ſpiritus. Hæc ille. Sed & per aquæ frigidæ [illegible] lethargum repete excitari, dicit Cornel. Celſus de Re med. lib. 3. cap. 20. Sed cur animo deficientibus aqua frigida prodeſt? Quia obuiàs refrigeratio, inquit Ariſt. Prob. ſect. 9. q. 9. calorem prohibet educi è ſanguine, qui per ictum ad ſumma conſiſtere corporis, atque concreſcere ſolet, ubi calor deceſſerit. Fit enim ut perinde, ac ſi extra ſit, congeletur, cum ſub cute eſt, propeq; abeſt, ut extra ſit. At uero cum caloris exitus negatur, non concreſcit, ſed [illegible] diffundit, & ſedem [illegible] repetit. Hæc omnia ſuperius eleganter expreſſit doctiſſimus ille Hippocratis interpres. Vtinam eundem in reliqua diuini illius Aſclepiadæ opera laborem nobis impertiatur. Sed ad rem. Non ignorauit ergo omniſcius Homerus noſter, animi deliquio frigidam aquam opitulari, qua animum Hector penè exanimato recreat & retinet. Sic etiam apud Plautum in Amphit. Bromia [illegible] loquitur, [illegible] *Animo male eſt, aquam uelim, corrupta ſum atq; ab[illegible]*

[illegible]) Hæc ab interpretibus, ut & ſuperiora, intacta nos attingamus. Poſt recreatum animum dicitur Hector ſanguinem uomuiſſe. Vnde hoc? Ea uomitum mouent, inquit Ariſt. Probl. ſect. 3. q. [illegible] quæ faſtidioſa ſunt. Sanguis autem uitiatus ex ictu ingentis illius lapidis, præ [illegible] maxime partem, in qua ſanguinem Ariſt. de Partib. anim. lib. 3. cap. 4. collocat, nempe prope cor. Nam [illegible], ut antea uid[illegible] puro ſanguini & ipſi cordi faſtidioſus fuit [illegible] uterq; pauculum illud roboris, quod recreato Hectori excitatum eſt, corruptum foras expulit ſanguinem, id eſt [illegible], quod non ſine cauſa dictum eſt. Siquidem quandiu ſanguis integer eſt, [illegible] ſed uitiatus, quacunq; ex cauſa [illegible], ut eſt apud eundem Ariſt. Hiſt. anim. lib. 3. cap. 19. Sed hanc uomitionem cur ſequutum eſt [illegible] deliquium? Rationem Homerus ſubiungit. Dolore enim, inquit, ex ictu adhuc conficiebatur. Nam [illegible] hoc loco commodius quam telum interpretor, uel dolore ex ictu, uel uulnus. Et ex hoc loco puto dixiſſe Suidam [illegible] qua de re alias, quod ſi, ſ telum, mauis, ut retinui in textu, eadem erit ſignificatio, qua Græcæ uocis. Telum enim & de lapide dici poteſt, ut etiam Iuriſconſulti exponunt. Hanc rationem autem niſi Homerus explicaſſet, dixiſſem ego deliquium illud ex uomitione nimia, quæ laſſationem parere generaliter ſolet, ut exponit Ariſt. Probl. ſect. 5. q. 7. tanto magis, cum ſanguis ejicitur, promanaſſe.

Finis libri decimiquarti.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ο. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ζεὺς ἐγερθεὶς, καὶ θεασάμενος τοὺς Τρῶας νικωμένους, Ἥραν ἐπιπλήσσει, καὶ Ἶριν μὲν πέμπει πρὸς Ποσειδῶνα, κελεύων ἀποστῆναι τοῦ πολέμου· Ἀπόλλωνα δὲ, ἵνα θαρρύνῃ τὸν Ἕκτορα· ὃς ἀναλαβὼν αἰγίδα, τοὺς Ἕλληνας εἰς φυγὴν τρέπει, καὶ μέχρι τῶν νεῶν συνδιώκει, Αἴας ὁ Τελαμώνιος πολλοὺς ἀναιρεῖ τῶν πολεμίων, τοὺς ταῖς ναυσὶ πῦρ ἐπιφέροντας.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ο Κρονίδης κεχόλωτο Ποσειδάωνι καὶ Ἥρῃ.

Ἄλλη.

Παλίωξις.

Αὐτὰρ ἐπεὶ διά τε σκόλοπας καὶ τάφρον ἔβησαν
φεύγοντες, πολλοὶ δὲ δάμεν Δαναῶν ὑπὸ χερσίν,
Οἱ μὲν δὴ παρ' ὄχεσφιν ἐρητύοντο μένοντες,
Χλωροὶ ὑπαὶ δείους, πεφοβημένοι· ἔγρετο δὲ Ζεὺς
Ἴδης ἐν κορυφῇσι παρὰ χρυσοθρόνου Ἥρης·
Στῆ δ' ἄρ' ἀναΐξας, ἴδε δὲ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς,
Τοὺς μὲν ὀρινομένους, τοὺς δὲ κλονέοντας ὄπισθεν
Ἀργείους· μετὰ δέ σφι Ποσειδάωνα ἄνακτα.
Ἕκτορα δ' ἐν πεδίῳ ἴδε κείμενον, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
Εἵαθ', ὁ δ' ἀργαλέῳ ἔχετ' ἄσθματι κῆρ ἀπινύσσων,
Αἷμ' ἐμέων, ἐπεὶ οὔ μιν ἀφαυρότατος βάλ' Ἀχαιῶν.
Τὸν δὲ ἰδὼν ἐλέησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδὼν Ἥρην πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ἦ μάλα δὴ κακότεχνος ἀμήχανε σὸς δόλος Ἥρη
Ἕκτορα δῖον ἔπαυσε μάχης, ἐφόβησε δὲ λαούς.
Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακορραφίης ἀλεγεινῆς
Πρώτη ἐπαύρηαι, καί σε πληγῇσιν ἱμάσσω.
Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν
Ἄκμονας ἧκα δύω, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα
Χρύσεον, ἄρρηκτον; σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν
Ἐκρέμω, ἠλάστεον δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον.
Λῦσαι δ' οὐκ ἐδύναντο παρασταδόν· ὃν δὲ λάβοιμι,
Ῥίπτασκον τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ, ὄφρ' ἂν ἵκηται
γρ. λυγρὸν Γῆν ὀλιγηπελέων· ἐμὲ δ' οὐδ' ὧς † θυμὸν ἀνίει
Ἀζηχὴς ὀδύνη Ἡρακλῆος θείοιο,
Τὸν σὺ ξὺν Βορέῃ ἀνέμῳ πεπιθοῦσα θυέλλας,
Πέμψας ἐπ' ἀτρύγετον πόντον, κακὰ μητιόωσα,
Καί μιν ἔπειτα Κόωνδ' εὖ ναιομένην ἀπένεικας.
Τὸν μὲν ἐγὼν ἔνθεν ῥυσάμην, καὶ ἀνήγαγον αὖτις
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον, καὶ πολλά περ ἀθλήσαντα.
Τῶν δ' αὖτις μνήσω, ἵν' ἀπολλήξῃς ἀπατάων,
γρ. ὄφρα ἴδῃς ἤν τι Ὄφρ' ἴδῃς ἤν τοι χραίσμῃ φιλότης τε καὶ εὐνή,
Ἣν ἐμίγης ἐλθοῦσα θεῶν ἄπο, καί μ' ἀπάτησας.
Ὣς φάτο, ῥίγησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ (ὅς τε μέγιστος
Ὅρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι)
Σή θ' ἱερὴ κεφαλὴ, καὶ νωΐτερον λέχος αὐτῶν
Κουρίδιον, τὸ μὲν οὐκ ἂν ἐγώ ποτε μὰψ ὀμόσαιμι)

ARGVMENTVM DECIMIQVINTI LIBRI *Homeri Iliadis.*

Ivpiter experrectus, & uidẽs Troianos uictos, Iunonem increpat: & Irim mittit ad Neptunum, iubẽs abſiſtere bello: Apollinem autem ut animum injiciat Hectori: qui aſſumta Aegide, Græcos in fugam conuertit, & fugatos ad naues uſque compulſis, Aiax Telamonius multos interficit hoſtium, qui nauibus ignem inferebant.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

O, Saturnius iratus eſt Neptuno & Iunoni.

Aliud.

Mutua fuga.

Sed poſtquam transq́; palos & foſſam iuerunt
Fugiẽtes, multiq́; proſtrati ſunt Danaorum à manibus:
Hi quidem iam apud currus coërcebantur manentes,
Pallidi præ timore, fugati: experrectus eſt aũt Iupiter
Idæ in uerticib. apud habentẽ thronũ aureũ Iunonem.
Stetit autem exurgens uiditq́; Troianos & Achiuos:
Hos quidem turbatos, illos autem turbantes à tergo
Argiuos, inter uerò ipſos Neptunum regem.
Hectorem.a. in campo uidit iacentem: circum.a ſocij
Sedebãt. hic.a. graui angebatur anhelitꝰ mẽte alienatꝰ,
Sanguinẽ uomẽs, q̃a nõ eũ uiliſsimus laſerat Græcorũ.
Hũc.a. intuitus miſeratus eſt pater hominũq́; deorũq́;.
Grauiter.a. toruè intuitus Iunonẽ uerbo allocutus eſt,
Certè ualdè tã malignus, ò callida, tuus dolus Iuno,
Hectora nobilẽ ceſſare fecit à pugna, fugauit & copias.
Non quidem ſcio, ſi rurſus inſidiarum triſtium
Prima fructum percipias, & te uerberibus cædam.
An nõ meminiſti quando pepẽdiſti ex alto, ſub.a. pedib.
Incudes poſui duas, circum manus.a. uinculum ligaui
Aureum, firmum? tu.a. in æthere & nubibus
Pepẽdiſti. ægrè ferebant.a. dij per magnum Olympum:
Soluere.a. nõ potuerũt circũſtantes, quẽ.a. apprehẽdiſſẽ
Proijciebam correptum de cœlo, donec perueniret
In terram uix ſpirans: me.a. neq́; ſic ira remiſit
Acerba propter cruciatum Herculis diuini,
Quem tu cum Borea uento inducens procellas
Miſiſti in infrugiferum pontum, mala machinans,
Et ipſum poſtea Coum bene habitatam adduxiſti:
Hunc quidem ego inde liberaui & reduxi iterum
Argos in aptum equis, & multa licet perpeſſum.
Hæc tibi rurſus in memoriã reducã, ut deſiſtas à fraudi-(bus,
Vt ſcias an tibi profuerit congreſſusq́; & cubile
Quo miſta es ueniens ſeorſum à dijs & me decepiſti.
Sic dixit: horruit aũt bouinis oculis uenerãda Iuno:
Et ipſum edita uoce, uerbis uelocibus allocuta eſt:
Sciat nunc hoc terra & cælum latum supernè,
Et ſubter labens Stygis aqua (quod maximum
Iuramentum grauiſsimumq́; eſt beatis dijs)
Tuumq́; ſacrum caput, & noſter lectus ipſorum
Iuuenilis (quẽ quidẽ non ego unquã temerè iurarim)

Non

Non per meum conſilium Neptunus terræ quaſſator	Μὴ δι' ἐμὴν ἰότητα Ποσειδάων ἐνοσίχθων	
Lædit Troianosq́; & Hectorem: his autem auxiliatur.	Πημαίνει Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα, τοῖσι δ' ἀρήγει·	
Sed nimirum ipſum animus impellit & inſtigat:	Ἀλλά που αὐτὸν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,	
Afflictos.a.apud naues uidens miſeratus eſt Achiuos.	† Τειρομένους δ' ἐπὶ νηυσὶν ἰδὼν ἐλέησεν Ἀχαιούς.	κ. ἐλαυνομένους δ.
Sed ſanè & illi ego conſuluerim (rus.	Αὐτάρ τοι καὶ κείνῳ ἐγὼ παραμυθησαίμην	
Eà ire, quà quidẽ tu, ô Iupiter atras nubes cogẽs duxe-	Τῇ ἴμεν ᾗ κεν δὴ σὺ κελαινεφὲς ἡγεμονεύοις.	
Sic dixit: riſit autem pater hominumq́; deorumq́;	Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,	
Et ipſam reſpondens, uerbis uelocibus allocutus eſt:	Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,	
Si quidẽ iam tu nunc bouinis oculis ueneranda Iuno	Εἰ μὲν δὴ σύ γ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,	
Idem mecum ſentiens inter immortales ſederes,	Ἶσον ἐμοὶ φρονέουσα μετ' ἀθανάτοισι καθίζοις,	
Propterea Neptunus, etſi ualdè uelit aliò,	Τῷ κε Ποσειδάων γε, καὶ εἰ μάλα βούλεται ἄλλῃ,	
Confeſtim cõuerteret mentẽ ad tuã & meã uoluntatẽ.	Αἶψα μεταστρέψειε νόον μετὰ σὸν καὶ ἐμὸν κῆρ·	
Sed ſi iam quidem ex animo, & uerè loqueris,	Ἀλλ' εἰ δή ῥ' ἐτεόν γε καὶ ἀτρεκέως ἀγορεύεις,	
Vade nunc ad cœtus deorum, & huc uoca	Ἔρχεο νῦν μετὰ φῦλα θεῶν, καὶ δεῦρο κάλεσσον	
Irimq́; accedere, & Apollinem inclytum arcu,	Ἶρίν τ' ἐλθέμεναι, καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,	
Vt hæc quidem ad exercitum Achiuorum loricatorum	Ὄφρ' ἣ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων	
Eat & dicat Neptuno regi,	Ἔλθῃ, καὶ εἴπῃσι Ποσειδάωνι ἄνακτι,	
Vt ceſſans à pugna, ſuas ad ædes redeat:	* Παυσάμενον πολέμοιο, τὰ ἃ πρὸς δώμαθ' ἱκέσθαι·	κ. πολέμοιο
Hectorem uerò incitet ad pugnam clarus Apollo:	Ἕκτορα δ' ὀτρύνῃσι μάχην ἐς Φοῖβος Ἀπόλλων,	
Iterum autem inſpiret robur, obliuiſcaturq́; dolorum,	Αὖτις δ' ἐμπνεύσῃσι μένος, λελάθῃ δ' ὀδυνάων	
Qui nunc ipſum affligunt in mentibus: ſed Achiuos	Αἳ νῦν μιν τείρουσι κατὰ φρένας· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς	
Iterum auertat, imbellem fugam immittens.	Αὖτις ἀποστρέψῃσιν, ἀνάλκιδα φύζαν ἐνόρσας·	
Fugientes autem in naues tranſtratas cadant	Φεύγοντες δ' ἐν νηυσὶ πολυκλήϊσι πέσωσι	
Pelidæ Achillis. hic uerò excitabit ſuum ſocium	Πηλείδεω Ἀχιλῆος, ὁ δὲ † ἀνστήσει ὃν ἑταῖρον	κ. ἀνστήσ
Patroclum, huncq́; interficiet haſta illuſtris Hector,	Πάτροκλον, τὸν δὲ κτενεῖ ἔγχεϊ φαίδιμος Ἕκτωρ	
Ilium ante, multos ubi perdiderit iuuenes	Ἰλίου προπάροιθε, πολέας ὀλέσαντ' αἰζηοὺς	
Alios: poſt & filium meum Sarpedona diuinum:	Τοὺς ἄλλους, μετὰ δ' υἱὸν ἐμὸν Σαρπηδόνα δῖον·	
Ob hunc.a.iratus, interficiet Hectorẽ nobilis Achilles.	Τοῦ δὲ χολωσάμενος κτενεῖ Ἕκτορα δῖος Ἀχιλλεύς.	
Ex hoc.a.certè deinceps cõuerſam inſecutionẽ à nauib.	Ἐκ τοῦ δ' ἄν τοι ἔπειτα παλίωξιν παρὰ νηῶν	
Semper ego faciam perpetuo, uſq; dum Achiui	Αἰὲν ἐγὼ τεύχοιμι διαμπερές, εἰσόκ' Ἀχαιοὶ	
Ilium excelſum capiant, Mineruæ per conſilia:	Ἴλιον αἰπὺ ἕλοιεν, Ἀθηναίης διὰ βουλάς.	
Prius.a.neq; ego ceſſabo ab ira, neq; quempiã aliorum	Τοπρὶν δ' οὔτ' ἄρ' ἐγὼ παύω χόλον, οὔτε τιν' ἄλλον	
Immortalium Danais auxiliari hic ſinam,	Ἀθανάτων Δαναοῖσιν ἀμυνέμεν ἐνθάδ' ἐάσω,	
Priuſquam Pelidæ compleatur deſiderium,	Πρίν γε τὸ Πηλείδαο τελευτηθῆναι ἐέλδωρ·	
Sicut ei promiſi prius, meoq; annui capite,	Ὥς οἱ ὑπέστην πρῶτον, ἐμῷ δ' ἐπένευσα κάρητι	
Die illo, quando mea, Dea Thetis complexa eſt genua,	Ἤματι τῷ ὅτ' ἐμεῖο θεὰ Θέτις ἥψατο γούνων,	
Supplicans ut honorarẽ Achillem urbium uaſtatorem.	Λισσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον.	

COMMENTARIVS.

τὺς αὖτ' ἐλεαίνων) Hunc eundem uerſum uidimus præcedenti libro, ſed hic alio modo uſurpatur. Nam quod ibi de Troianis, hic contrà de Græcis dicitur. Ibi ἐρειπόμενοι Græci, & νικῶντες Troiani: hic Troiani ἐρειπόμενοι, & Græci νικῶντες.

ἢ μάλα δὴ κακοτεχνος) Nota inquit Euſtathius, pleroſq;, cum errarint, in propinquos culpam referre. Quod ut uerum ſit, tamen non uidetur huius loci eſſe, ut ego quidem arbitror. Nam quod idem Euſtathius ait, Iouem debuiſſe potius ſeipſum accuſare, qui ſe ita in amoris poteſtatem tradiderit, quam Iunonem, alium habet ſenſum. Nam reuera hic cauſa huius facti Iunoni rectè tribuitur, quæ ſic blanditijs & lenocinijs ſuis Iouem feſellit, ut ob eius amorem ſomno correptus ſit. Tamen illud Euſtathij conſtabit, ſi alia ratione hæc interpreteris, nēpe potius ipſum Iouem eſſe accuſandū, qui ſe ita decipi paſſus ſit: ſiquidem in eius fuerit poteſtate, dolum illum uitare. At, inquies, dolum nullum ille eſt ſuſpicatus. Immò in quam, ſuſpicari etiam habere debuit Iunonis fidem, in his potiſsimum negotijs, ubi magnopere illius intereſt, ne Troiani à Græcis reprimantur. Deinde Deus ille prouidentiſsimus, qualem ſummum Deorum eſſe oportuit, nunquid has etiam fraudes longè antè ſubodorari debuit? Vt ergo ebrioſi, cùm à uino ſuperantur, falſò uinum, nec potius ſuam intemperantiam accuſant, ſic pro ſeipſo Iunonem Iupiter.

ἢ μέν τοι, ὅ) Vbi eſt nunc ceſtus ille Venereus, quo tutam eſſe Iunonem oportebat, ſi per eum gratia ipſi conciliabatur? Suās ſanè uſus hoc loco etiam habet, quippe ea quidem facti grauitas fuit, ut ab ira Iupiter cohiberi non potuerit, abſtinuit tamen à uerberibus. quod tunc tamen non fecit, cum alias à Iunone deceptus eſt. Memorat autem hoc loco idem, quod libro ſuperiore Somnus de dolo Iunonis, ut inſcio Ioue, Herculem tempeſtate oborta in mari agitaret. ſed illud hic copioſius paulò narratur, additur enim illud Iunonis ſuſpendium.

σὺ δ' καί σε ϑυμὸς) Alia eſt lectio, quam ego annotaui, nempe ut pro θυμὸς legatur θυμόν. Quod ſi admittas, primum illud, [illegible], ſic conſtrues [illegible], uel [illegible] erit [illegible] pro [illegible]. Nam nō probo illud tertium Euſtathij, ut [illegible] pro [illegible]: ſic enim ſuperfluum eſſet illud ſequens θυμόν. Eodem porrò genere loquendi uſus eſt alibi, cum dicit [illegible]. Deinde illud [illegible] non erit datiuus, ſed nominatiuus caſus, conningeturq; cum ἄγοντα. Erat autem datiuus caſus [illegible], ſecundum aliam lectionem ſequebatur, id eſt, cum θυμὸς legebas, ſubaudiendumq; erat, [illegible].

ἤγαγε ἐκ Τροίηθεν) Euſtathius quidem admonet duos uerſus à quibuſdam in hunc contextum inſeri, ſed proprium eorum locū nō aſsignat. H. Stephanus autem eos poſt hunc collocari rectè poſſe putat. Verſus illi ſic ſe habent:

[illegible] Κάββαλον, ὄφρ' [illegible].

Per μύδρους autem eos intelligit, quos antea ἄκμονας appellauit, id eſt incudes quæ pedibus Iunonis erant appenſæ: eos adhuc in illa regione uideri teſtantur quidam Geographi, ut ait Euſtath.

σὴ ϑ' ἱερὴ κεφαλὴ) Hoc iuſiurandum locupletius eſt eo, quod præcedente Iliade uidimus, his duabus partibus: nempe Iouis capite, & lecto Iunonis & Iouis iuuenili, ut uidelicet ſanctius ſit & magis perſuaſiuum.

πεδί

μὴ δι' ἐμὴν ἰότητα) Obliquè ſe à fraudis crimine purgat Iuno. Nam cùm de ipſo reſpondere debuiſſet, negat illa ſolùm ex ſuo conſilio Neptunum Græcis auxiliatum; quod quidem omnino uerum erat. Vidimus enim ſuperiore libro id à Somno præſtitum, qui Ioue iam ſomno ſopito Neptunum ad pugnam cohortatus eſt. At hoc uxori Iupiter non obijciebat, ſed tantum dolos, quibus ipſe delinitus ab illa fuerat, ut ſomnum caperet: quæ fuit Græcorum uictoriæ cauſa, cùm ipſius Troianis præſtitum antea auxiliū hac occaſione relanguiſſet.

αἰνῶς τι ἀέκουσα) Muliebris animi, id eſt, ficti exemplum. Hoc enim Iuno inuita, & non ex libero animi impulſu dicit, tantùm ut iratum mariti placare poſſit.

ὡς ἔφατ') Hos ſequentes uiginti duos uerſus quidam expungebant, multis moti rationibus, inter quas ſunt, quod falſum eſſe dicerent illud φεύγοντες ἐν νήεσσι Ἀχιλῆος πέσωσι: non enim ad Achillis uſque naues receſſerunt Græci. Item illud, ὃ δ' ἀνστήσει ὃν ἑταῖρον Πάτροκλον. Non enim Patroclum Achilles ad pugnandum, ſed ipſe Patroclus Achillem exorauit. Præterea inuſitatum dicebant apud Homerum, ut ἴλιον neutro genere efferretur, id fœminino tantum. Inſuper quid eſt illud (aiebant) Ἀθηναίης διὰ βουλάς? quaſi Mineruæ, non etiam Iunonis conſilio Troia eſſet peritura. Sed & Achilles hoc loco πτολίπορθος dicitur præter morem ſe quentis Homeri, qui eum ποδάρκη, ποδώκη, & πόδας ὠκὺν appellare conſueuit, & Vlyſſem tantū πτολίπορθον. Has ego rationes ex omnibus elegi, quæ hunc locum infirmare uidebantur, quòd, meâ quidem ſententiâ, reliquis ualidiores ſint, & digna quæ refutentur. Primum ergo uidentur Græci uſque ad Achillis naues fugiſſe, quia eos illuc uſque Troiani propulſaſſent ſine dubio, niſi impediti fuiſſent. Quæ tamen ſolutio nimis mihi uidetur frigida. Dixiſſem ego hoc fuiſſe Iouis conſilium, ut ſignificaret quanto ſtudio Achillis honorem procuraret, iuxta fidem iam Thetidi iuratam: uel ſanè non ſit intelligendum ſic prope naues Achillis accidiſſe ratione propinquitatis loci, ſed quia reliqua tota claſſis hoc periculum ſubijt exceptis Achillis nauibus. Quidam tamen illud πίπτειν accipiunt non de morte, ſed de precibus, quibus Achillis opem Græci implorabunt, genua inflectentes. Quod ad Patroclum attinet, cū poteſt dici Achilles excitaſſe quia ſine ipſius conſenſu in pugnam non prodijſſet. Et hæc eſt ſecundæ rationis ſolutio. Tertiò Mineruæ conſilio dicitur Troia capta iri, hoc eſt prudentiæ, Duricei equi ope, quem Epeus cum Minerua fabricatus eſt, ut alicubi dicit Homerus, & noſter Virgilius: *Instar montis equum diuina Palladis arte Ædificant.*

Quartò ἴλιον αἰπὺ ex ijs eſt, quæ ſemel tantùm apud Homerum reperiuntur. Quintò Achilles dicitur πτολίπορθος, non propter Ilij euerſionem, cuius reſpectu ſic eſt Vlyſſes appellatus, ſed propter uiginti tres urbes, quas ipſe πολεμίζων cepit.

Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
Ὡς δ' ὅτ' † ἀναΐξῃ νόος ἀνέρος, ὅς τ' ἐπὶ πολλὴν
γρ. καὶ ἀΐξει Γαῖαν ἐληλουθὼς φρεσὶ πευκαλίμῃσι * νοήσῃ
γρ. νοήσει Ἔνθ' † εἴην ἢ ἔνθα, μενοινήῃσί τε πολλά·
γρ. ἔνθ', ἔνθα Ὣς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο πότνια Ἥρη·
Ἵκετο δ' αἰπὺν Ὄλυμπον, ὁμηγερέεσσι δ' ἐπῆλθεν
Ἀθανάτοισι θεοῖσι Διὸς δόμῳ, οἱ δὲ ἰδόντες,
Πάντες ἀνήϊξαν, καὶ δεικανόωντο δέπασσιν.
Ἡ δ' ἄλλους μὲν ἔασε, Θέμιστι δὲ καλλιπαρῄῳ
Δέκτο δέπας· πρώτη γὰρ ἐναντίη ἦλθε θέουσα·
Καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἥρη, τίπτε βέβηκας, ἀτυζομένῃ δὲ ἔοικας;
Ἦ μάλα δή σ' ἐφόβησε Κρόνου πάϊς, ὅς τοι ἀκοίτης;
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Μή με, θεὰ Θέμι, ταῦτα διείρεο, οἶσθα καὶ αὐτὴ
Οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπερφίαλος καὶ ἀπηνής·
Ἀλλὰ σύ γ' ἄρχε θεοῖσι δόμοις ἔνι δαιτὸς ἐΐσης·
Ταῦτα δὲ καὶ μετὰ πᾶσιν ἀκούσεαι ἀθανάτοισιν,
Οἷα Ζεὺς κακὰ ἔργα πιφαύσκεται· οὐδέ τί φημι
Πᾶσιν ὁμῶς θυμὸν κεχαρησέμεν, οὔτε βροτοῖσιν,
Οὔτε θεοῖς, εἴ πέρ τις ἔτι νῦν δαίνυται εὔφρων.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσα καθέζετο πότνια Ἥρη·
Ὤχθησαν δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοί· ἡ δ' ἐγέλασσε
Χείλεσιν, οὐδὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι κυανέῃσιν
Ἰάνθη· πᾶσιν δὲ νεμεσσηθεῖσα μετηύδα,
Νήπιοι, οἳ Ζηνὶ μενεαίνομεν ἀφρονέοντες,
Ἦ ἔτι μιν μέμαμεν καταπαυσέμεν ἆσσον ἰόντες,
Ἢ ἔπει, ἠὲ βίῃ· ὁ δ' ἀφήμενος οὐκ ἀλεγίζει,
Οὐδ' ὄθεται· φησὶν γὰρ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
Κάρτεΐ τε σθένεΐ τε διακριδὸν εἶναι ἄριστος.
Τῶ ἔχεθ' ὅ, ττί κεν ὔμμι κακὸν πέμπῃσιν ἑκάστῳ·
Ἤδη γὰρ νῦν ἔλπομ' Ἄρηΐ γε πῆμα τετύχθαι·
Υἱὸς γάρ οἱ ὄλωλε μάχῃ ἔνι, φίλτατος ἀνδρῶν
Ἀσκάλαφος, τόν φησιν ὃν ἔμμεναι ὄβριμος Ἄρης·
Ὣς ἔφατ'. αὐτὰρ Ἄρης θαλερὼ πεπλήγετο μηρὼ
γρ. Ἀ. προσηύδα Χερσὶ καταπρηνέσσ', ὀλοφυρόμενος δὲ προσηύδα,
Μὴ νῦν μοι νεμεσήσετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Τίσασθαι φόνον υἷος, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Εἴ πέρ μοι καὶ μοῖρα, Διὸς πληγέντι κεραυνῷ

Sic dixit: neq; immorigera fuit dea albis ulnis Iuno:
Deſcendit.a. ab Idæis montibus in altum Olympum.
Sicut.a.quando diſcurrit mens uiri, qui per multam
Terram profectus, mentibus prudentibus conſiderarit,
Huc iueram uel illuc, cogitaritq; multa:
Sic citò properans peruolauit ueneranda Iuno:
Peruenit.a.in altum Olympū, cōgregatis. a ſuperuenit
Immortalibus dijs Iouis in domo, hi uerò conſpicati
Omnes aſſurrexerunt, & excipiebant poculis:
Hæc a.alios quidem dimiſit, a Themide.a. pulchrigena
Suſcepit poculum: prima enim obuia uenit currens,
Et ipſam edita uoce uerbis uelocibus allocuta eſt:
Iuno cur aſcendiſti, turbata autem ſimilis es?
Nū ualdè sā te terruit Saturni filius, q tibi maritus eſt:
Huic.a.reſpondit deinde dea albis ulnis Iuno:
Ne ex me, dea Themis, hæc interroga, ſcis & ipſa
Qualis illius animus ſuperbus & ſæuus.
Sed tu præſis inter deos in ædibus conuiuio æquali:
Hæc.a. & inter omnes audies immortales,
Qualia Iupiter mala opera machinatur: nec quēquā puto
Omnibus pariter animū gauiſurum, neq; mortalibus,
Neq; dijs, etſi quis nunc conuiuatur hilaris.
Hæc quidem ſic locuta conſedit ueneranda Iuno.
Moleſte tulerunt autem per domum Iouis dij, illa.a riſit
Labijs: non tamen frons ſuper ſupercilia nigra
Exhilarata eſt: inter omnes autē indignata locuta eſt:
Ah ſtultos nos qui Ioui iraſcimur inſipientes,
Aut etiā ipſum cupimus reprimere propius accedentes
Vel uerbo, uel ui. hic uerò longè ſedens non curat,
Neq; mouetur: dicit enim inter immortales deos
Fortitudineq;, potentiaq; eximiè ſe eſſe optimum.
Ideo tolerate quodcunq; nobis malum mittat cuiq;.
Iam enim nūc opinor Marti infortunium factum eſſe.
Filius enim ei interijt in pugna, dilectiſſimus uirorum
Aſcalaphus, quem ait ſuum eſſe potens Mars.
Sic dixit: ſed Mars uirentia feriebat fœmora
Manibus demiſſis: lugens autem allocutus eſt:
Ne nunc mihi ſuccenſeatis cœleſtes domos incolētes,
Vlciſci cædem filij, profecto ad naues Achiuorum,
Etiamſi mihi quoq; fatum ſit, Iouis percuſſo fulmine,

Iacere

Iacere unà cum mortuis inter ſanguinem & pulueres. | Κεῖσθαι ὁμοῦ νεκύεσσι μεθ' αἵματι καὶ κονίῃσιν.
Sic dixit: & equos iuſsit Metumq́, Fugamq́, | Ὣς φάτο· καί ῥ' ἵππους κέλετο Δεῖμόν τε Φόβον τε
Iungere: ipſe autem arma induebat præfulgentia, | * Ζευγνύμεν· αὐτὸς δ' ἔντε' ἐδύσετο παμφανόωντα. γρ. ζώννυμεν
Tunc quædam maiorq́, & grauior alia | Ἔνθα κ' ἔτι μείζων τε καὶ ἀργαλεώτερος ἄλλος
A Ioue immortalibus ira & indignatio parata fuiſſet, | Πὰρ Διὸς ἀθανάτοισι χόλος καὶ μῆνις ἐτύχθη,
Niſi Minerua cunctis timens dijs | Εἰ μὴ Ἀθήνη πᾶσι περιδείσασα θεοῖσιν
Exiliſſet è ueſtibulo: liquit autem ſolium ubi ſedebat: | Ὦρτο διὲκ προθύρου, λίπε δὲ θρόνον ἔνθα θάασσε.
Huius quidẽ à capite galeã dempſit & ſcutũ humeris: | Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κεφαλῆς κόρυθ' εἵλετο καὶ σάκος ὤμων,
Haſtamq́, firmauit ualida è manu rapiens | Ἔγχος δ' ἔστησε στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ἑλοῦσα
Aeream: hæc.n.uerbis corripuit impetuoſum Martem: | Χάλκεον· ἡ δ' ἐπέεσσι καθάπτετο θοῦρον Ἄρηα,
Furioſe, mentibus ſtolide, perijſti: an uerò tibi fruſtrà | Μαινόμενε, φρένας ἠλὲ, διέφθορας· ἦ νύ τοι αὔτως
Aures ad audiendũ ſunt, mens autem perijt & pudor? | Οὔατ' ἀκουέμεν ἐστὶ, νόος δ' ἀπόλωλε καὶ αἰδώς.
Non audis quæ dicit dea albas ulnas habens Iuno: | Οὐκ ἀΐεις ἅ τέ φησι θεὰ λευκώλενος Ἥρη;
Quæ iam nunc à Ioue Olympio uenit? | Ἣ δὴ νῦν πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου εἰλήλουθεν.
An uelis ipſe quidem perpeſsus mala multa | Ἦ ἐθέλεις αὐτὸς μὲν ἀναπλήσας κακὰ πολλὰ,
Reuerti ad Olympum quamuis dolens neceſsitate? | Ἂψ ἴμεν Οὔλυμπόνδε καὶ ἀχνύμενός περ ἀνάγκῃ,
Cæterùm hic alijs malum magnum omnibus fecerit: | Αὐτὰρ τοῖς ἄλλοισι κακὸν μέγα πᾶσι φυτεῦσαι;
Continuò n. Troianos quidẽ magnanimos & Achiuos | Αὐτίκα γὰρ Τρῶας μὲν ὑπερθύμους καὶ Ἀχαιοὺς
Linquet: hic.n.nos ueniet cõturbaturus in Olympum: | Λείψει, ὁ δ' ἡμέας εἶσι κυδοιμήσων ἐς Ὄλυμπον,
Corripiet aũt ordine, quiq́, in culpa eſt, quiq́, etiã non. | Μάρψει δ' ἑξείης ὅς τ' αἴτιος, ὅς τε καὶ οὐκί.
Ideò te rurſus nunc iubeo ſedare iram filij tui: | Τῷ σ' αὖ νῦν κέλομαι μεθέμεν χόλον υἷος ἑοῖο·
Iam enim aliquis eo potentia & manibus fortior | Ἤδη γάρ τις τοῦ γε βίην καὶ χεῖρας ἀμείνων
Vel interfect⁹ eſt, uel etiã poſtea interficietur. Difficile.n. | Ἢ πέφατ', ἢ καὶ ἔπειτα πεφήσεται· ἀργαλέον δὲ
Omniũ hominum liberare generationem & partum. | Πάντων ἀνθρώπων ῥῦσθαι γενεήν τε τόκον τε.
Sic locuta, firmauit in ſolio impetuoſum Martem. | Ὣς εἰποῦσ', ἵδρυσε θρόνῳ ἔνι θοῦρον Ἄρηα·

COMMENTARIVS.

ὡς δ' ὅταν ἀΐξῃ νόος) Aliàs cùm celeritatem exprimit Homerus, utitur auis & cogitationis comparatione, ὡσεὶ πτερὸν ἠὲ νόημα: quod poſtremum hoc loco longe copioſius expreſsit. Porrò nihil poteſt ipſa cogitatione uelocius fingi, ne ab ipſa quidem mente, quod inter entia poſsit numerari. ipſis autem Dijs, qui toti ſunt animæ toti animi, ut eſt apud Plinium, uelocitas iſta ſatis propriè cõuenit.

ἀλλὰ σύ γ' ἄρχε) Themis allegoricè eſt Iuſtitia: eam conuiuijs Deorum præeſſe iubet hoc loco Iuno, docens in ipſis etiam compotationibus iuſtum eſſe conſeruandum. Illud nimiam caſtigat intemperantiam, & intra omnis officij limites conuiuas retinet. Cum enim Iuſtitia uirtus ſit politica, quatenus actionis habetur reſpectus: in ea maximè ſocietas ſeruari debet, in qua propter intemperantiam periculum eſt, ne ius omne faſq́, uioletur, quod in ſuæ etiam Reipub. legibus diligenter cauet diuinus ille Plato. Hanc autem conuiualem Iuſtitiam Temperantiæ ſororem ſtatuo.

ἡ δ' ἐγέλασσε χείλεσιν) Hic Iunonis riſus labellis tantum reſtrictis, ut loquitur Apuleius, riſus eſt Sardonius, uel Sardanius, ut eſt apud Hom. Odyſ. qui eſt fictus, ſimulq́, amarulentus. Talis eſt caninus uel equinus. Indicium autem huius fictionis & amarulentiæ eſt, quod frons non exhilaretur: quod alioqui illis contingit, qui ex animo rident. cauſam eius rei autem expendamus. Riſus ex calore præcordiorum proficiſcitur, unde ictu etiam traiecta præcordia in prælijs riſum attuliſſe proditum eſt, ſcilicet calore quo moueat uulnus, ut eſt apud Philoſophum de Partibus anim. lib. 3. cap. 10. Dolor autem refrigeratio eſt pectoris, ut eſt apud eunde Probl. ſect. 11. quæſt. 13. Hinc eſt quod flentes frigidum emittant ſpiritum, ridentes uerò calidiorem, ut ibidem diſputatur. Itaque dolore conflictata Iuno hilaritatem ritu & fronte teſtari non potuit, quam præcordijs non conceperat.

νήπιοι οἳ Ζηνὶ) Vera eſt illa Senecæ ſententia. Nemo potentes aggredi tutus poteſt. Vnde duram ſeruitutem ſeruiunt, qui potentiorum ſubditi ſunt imperio, maximè tyrãnorum, ad quorum crudelitatem miſerum illud imbecillioribus relinquitur præſidium nudæ patientiæ. adeò ut ſi quippiam aduerſus eos moliantur, illud nihil ſit quàm conatus ille uanus auicularum, quæ pennis, deſtitutæ [illegible] Itaque Iuno fruſtra Ioui reſiſti à cæteris dijs dicit, cùm illi ab eo uiribus longe ſuperentur. Quare ad tolerantiam hortatur. Cui non eſt abſimile, quod de Dijs tolerandis alias hominibus præcipitur, ut ab Eurip. apud Stob. ſer. 22. [illegible] Item à Menandro apud eundem ſer. 106. [illegible] Vnde pendet illud Archilochi, quod eſt apud eundem Stob. ſer. 123. —— [illegible] Videtur tamen Iuno aſtutè hoc loco iſta propoſuiſſe, ne allato Aſcalaphi mortis nuncio, Marti, qui eius pater ferebatur, autam bellici conſilij præbuiſſe uideretur, cum alioqui ipſa tumultum illũ excitari æquo animo tuliſſet inſpectura, ut Iouis indignationem ulciſci poſſet.

Δεῖμόν τε Φόβον τε) Non ſunt illi Martis equi, ſed tantùm comites, quibus apparandi currus bellici cura à Marte iniungitur, ut alibi quoque, ni fallor, dictum eſt.

μαινόμενε, φρένας ἠλὲ) Sic Prudentia in affectus imperium uſurpare debet, ut ipſos caſtiget & coerceat, quemadmodum hoc loco Mars à Minerua increpatur & cohibetur.

ἀργαλέον δὲ) Difficile eſt, inquit Minerua, omnes homines à morte liberare. Omnes dixit, quia inter homines quidam reperti ſunt, qui immortalitatem ſunt aſſecuti: ut Tithonus ille Auroræ maritus, Centaurus Chiron, Glaucus marinus ille Deus & alij. Cæterùm interitui obnoxia eſt humana proles, niſi quibus hoc peculiari Deorum munere conceſſum eſt, ut Enocho & Eliæ in ſacris paginis. —— [illegible], inquit Pythagoras, [illegible]. Et Euripid. apud Stob [illegible]. Hæc ergo fati ſocietas totum genus humanum pertingens, argumentum fuit Mineruæ aduerſus Martem, ut in bellum non prodiret ulciſcendæ Aſcalaphi filij mortis gratia: quippe cui non ſolum moriendum fuerit, ſed etiam alijs ipſo fortioribus.

Iuno autem Apollinem uocauit domum extra, | Ἥρη δ' Ἀπόλλωνα καλέσσατο δώματος ἐκτὸς,
Irimq́, quæ dijs internuncia eſt immortalibus, | Ἶρίν θ', ἥ τε θεοῖσι μετάγγελος ἀθανάτοισι, γρ. θεοῖσι μετ' ἄγγελος
Et ipſos compellans uerbis uelocibus allocuta eſt: | Καί σφεας φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Iupiter uos in Idam iubet uenire quam celerrimè, | Ζεὺς σφὼ εἰς Ἴδην κέλετ' ἐλθέμεν ὅττι τάχιστα,
At poſtquam ueneritis, Iouisq́, conſpectum aſpexeritis, | Αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθητε, Διός τ' εἰς ὦπα ἴδησθε,
Facite quicquid ille iniunxerit & præceperit. | Ἔρδειν ὅττι κε κεῖνος ἐποτρύνῃ καὶ ἀνώγῃ.

Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσα, πάλιν κίε πότνια Ἥρη·
Ἕζετο δ' εἰνὶ θρόνῳ· τὼ δ' ἀΐξαντε πετέσθην,
Ἴδην δ' ἵκανον πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν·
Εὗρον δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἀνὰ Γαργάρῳ ἄκρῳ
Ἥμενον, ἀμφὶ δέ μιν θυόεν νέφος ἐστεφάνωτο·
Τὼ δὲ πάροιθ' ἐλθόντε Διὸς νεφεληγερέταο
Στήτην, οὐδέ σφωϊν ἰδὼν ἐχολώσατο θυμῷ,
Ὅττί οἱ ὦκ' ἐπέεσσι φίλης ἀλόχοιο πιθέσθην.
Ἶριν δὲ προτέρην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, Ποσειδάωνι ἄνακτι
Πάντα τάδ' ἀγγεῖλαι, μηδὲ ψευδάγγελος εἶναι·
Παυσάμενόν μιν ἄνωχθι μάχης ἠδὲ πτολέμοιο,
Ἔρχεσθαι μετὰ φῦλα θεῶν, ἢ εἰς ἅλα δῖαν.
Εἰ δέ μοι οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεται, ἀλλ' ἀλογήσει,
Φραζέσθω δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Μή μ' οὐδὲ κρατερός περ ἐὼν ἐπιόντα ταλάσσῃ
Μεῖναι, ἐπεὶ ἕο φημὶ βίῃ πολὺ φέρτερος εἶναι,
Καὶ γενεῇ πρότερος· τοῦ δ' οὐκ ὄθεται φίλον ἦτορ
Ἶσον ἐμοὶ φάσθαι, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι.
Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱρήν.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἐκ νεφέων πτῆται νιφὰς ἠὲ χάλαζα
Ψυχρὴ ὑπὸ ῥιπῆς αἰθρηγενέος Βορέαο,
Ὣς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο ὠκέα Ἶρις,
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη κλυτὸν Ἐννοσίγαιον.
Ἀγγελίην τινά τοι γαιήοχε κυανοχαῖτα
Ἦλθον δεῦρο φέρουσα παραὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Παυσάμενόν σ' ἐκέλευσε μάχης ἠδὲ πτολέμοιο,
Ἔρχεσθ' ἢ μετὰ φῦλα θεῶν ἢ εἰς ἅλα δῖαν.
Εἰ δέ οἱ οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεαι, ἀλλ' ἀλογήσεις,
Ἠπείλει καὶ κεῖνος ἐναντίβιον πολεμίξων,
Ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι· σὲ δ' ὑπεξαλέασθαι ἄνωγε
Χεῖρας, ἐπεὶ σέο φησὶ βίῃ πολὺ φέρτερος εἶναι,
Καὶ γενεῇ πρότερος· σὸν δ' οὐκ ὄθεται φίλον ἦτορ
Ἶσον οἱ φάσθαι, τόν τε στυγέουσι καὶ ἄλλοι.
Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη κλυτὸς Ἐννοσίγαιος,
Ὢ πόποι, ἦ ῥ' ἀγαθός περ ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπεν,
Εἴ μ' ὁμότιμον ἐόντα βίῃ ἀέκοντα καθέξει.
Τρεῖς γάρ τ' ἐκ Κρόνου εἰμὲν ἀδελφεοί, οὓς τέκε Ῥέα,
Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισιν ἀνάσσων·
Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.
Ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεὶ
Παλλομένων, Ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα·
Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι,
Γαῖα δ' ἔτι ξυνὴ πάντων καὶ μακρὸς Ὄλυμπος·
Τῷ ῥα καὶ οὔ τι Διὸς βέομαι φρεσὶν, ἀλλὰ ἕκηλος,
Καὶ κρατερός περ ἐὼν, μενέτω τριτάτῃ ἐνὶ μοίρῃ.
Χερσὶ δὲ μή τί με πάγχυ κακὸν ὣς δειδισσέσθω,
Θυγατέρεσσιν γάρ τε καὶ υἱάσι βέλτερον εἴη
Ἐκπάγλοις ἐπέεσσιν ἐνισσέμεν, οὓς τέκεν αὐτὸς,
Οἵ ἑθεν ὀτρύνοντος ἀκούσονται καὶ ἀνάγκῃ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
Οὕτω γὰρ δή τοι γαιήοχε κυανοχαῖτα
Τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε κρατερόν τε;
Ἦ τι μεταστρέψεις; στρεπταὶ μέν τε φρένες ἐσθλῶν.
Οἶσθ' ὡς πρεσβυτέροισιν Ἐρινύες αἰὲν ἕπονται.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Ἶρι θεὰ, μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες·

Hæc quidem ſic locuta, retrò ceſſit ueneranda Iuno,
Sedebatq; in ſolio: hi autem properantes uolauerunt.
Idam.a peruenerunt multifontem, matrem ferarum:
Inuenerunt aũt latè uidentẽ Iouem in Gargaro ſummo
Sedẽtem, circum a. ipſum odorifera nubes uoluta erat.
Hi autem coram ut uenerunt Ioue nubicogo
Steterunt, neq. ipſis uidens iratus eſt animo,
Quoniam et celeriter uerbis dilectæ uxoris paruerant.
Irim autem priorem uerbis uelocibus allocutus eſt:
Vade age Iri uelox Neptuno regi
Omnia hæc nuncia, neq. falſa nuncia ſis:
Vbi deſtiterit, ipſum iube à pugna & bello
Venire ad cætus deorum uel in mare diuinum.
Si autem meis non uerbis obediet, ſed ſpernet,
Conſideret uerò deinde in mente & in animo,
Ne me neq. fortis quãuis exiſtens, inuadentẽ ſuſtineat
Expectare. quoniã eo dico uirib multò pſtãtiorẽ me eſ-
Et natu maiorẽ. huius.a. non ueretur dilectum cor (ſe,
Aequalem mihi ſe dicere quem metuunt & cæteri.
Sic dixit, neq. immorigera fuit uentipes uelox Iris:
Deſcendit.a. ab Idæis montibus ad Ilium ſacrum.
Veluti a cum ex nubibus uolat nix, aut grando
Gelida ab impetu ſerenifici Boreæ:
Sic celeriter feſtinans deuolauit uelox Iris,
Propè autem ſtans allocuta eſt inclytum Neptunum:
Nunciũ aliquod tibi Neptune nigris crinib. decore,
Veni huc afferens à Ioue ægidem geſtante:
Ceſſantem te iubet à pugna & bello
Venire ad cætus deorum, aut in mare amplum.
Si autem eius uerbis non obtemperabis, ſed ſpernes,
Minatus eſt & ille ex aduerſo pugnantem
Huc ſe uenturum: te autem euitare iubet
Manus: quoniam te ait uiribus multò fortiorem eſſe,
Et natu maiorem. tuum autem non curat charum cor
Aequalẽ te ei dicere, quẽ pertimeſcunt & alij. (nus:
Húc.a. ualdè indignatus affatus eſt inclytus Neptu-
Proh malũ, certè bonus quãuis exiſtẽs ſupbè locutus eſt.
Si me paris honoris exiſtentem ui inuitum prohibebit.
Tres.n. ex Saturno ſumus fratres, quos peperit Rhea,
Iupiter & ego, tertius autem Pluto inferis imperans.
Trifariã.a. omnia diuiſa ſunt: quiſq.v. nactus eſt hono
Quippe ego ſortitus ſum canũ mare habitare ſemp (rẽ:
Motis ſortibus: Pluto.a. ſortitus eſt caliginẽ obſcuram:
Iupiter.a. ſortitus eſt cœlum latũ in æthere & nubibus.
Terra aũt adhuc cõmunis omnium, & altus Olympus.
Ideò ſanè nequaquã Iouis ſequar mentes, ſed quietus,
Quamuis fortis exiſtens, maneat tertia in portione
Manibus.v. ne quid me omninò ignauũ ueluti terreat.
Filias enim & filios utilius eſſet
Aſperis uerbis increpare, quos genuit ipſe:
Qui eum impellentem audient uel neceſsitate.
Huic autem reſpondit deinde uentipes uelox Iris:
Itáne iam à te, Neptune cærulea coma decore,
Hoc referam Ioui reſponſum ſæuumq; durumq;?
Anquid mutabis? Mutabiles quidem mentes bonorum.
Scis eos q maiores natu ſũt Erinnyes ſemp ſequũtur.
Hãc.a. rurſus allocutus eſt Neptunus quatiens terrã
Iris dea, ualdè hoc uerbum opportunè dixiſti.

Bonum

Bonum & hoc eſt, quando nuncius decentia nouit.
Sed hic grauis dolor cor & animum occupat,
Quando parem dignitate & pari decretum fato
Obiurgare uult iracundis uerbis:
Sed certè nunc quidem quamuis indignatus cedam.
Aliud uerò tibi dicam, & minabor illud animo:
Siquidem ſine me & Minerua prædatrice,
Iunone, Mercurioq́ & Vulcano rege,
Ilio excelſo parcet, neq́ uolet
Deſtruere, dareq́ magnam uictoriam Argiuis,
Sciat hoc, quòd nobis inſanabilis iracundia erit.

Ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται, ὅτ᾽ ἄγγελος αἴσιμα εἰδῇ.
Ἀλλὰ τόδ᾽ αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει,
Ὁππότ᾽ ἂν ἰσόμορον καὶ ὁμῇ πεπρωμένον αἴσῃ
Νεικείειν ἐθέλῃσι χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν.
Ἀλλ᾽ ἤτοι νῦν μέν κε νεμεσσηθεὶς ὑποείξω·
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, καὶ ἀπειλήσω τόγε θυμῷ.
Αἴ κεν ἄνευ ἐμέθεν καὶ Ἀθηναίης ἀγελείης,
Ἥρης, Ἑρμείω τε, καὶ Ἡφαίστοιο ἄνακτος,
Ἰλίου αἰπεινῆς πεφιδήσεται, οὐδ᾽ ἐθελήσει
Ἐκπέρσαι, δοῦναι δὲ μέγα κράτος Ἀργείοισιν,
Ἴστω τοῦθ᾽, ὅτι νῶϊν ἀνήκεστος χόλος ἔσται.

COMMENTARIVS.

θυόεν νέφος) Odor ille non a nube proficiſcebatur, ſed ex ipſis floribus, quos paulò ante tellus Ioui & Iunoni dormituris effuderat: deinde etiam ex ipſius Iunonis unguentis odoriferis, ut eſt apud Didymum.

ὅτ᾽ ἄγγελος) Solet enim dominis celeritas ſeruorum in obediendo eſſe gratiſſima, contra uerò negligentia & moræ.

μηδὲ ψευδὲ᾽ ἄγγελος εἶναι) Hoc nominatim prohibere uidetur Iupiter, quia ſuſpicio erat ne Iris, quæ propriè in Iunonis eſt mancipio, aliquid mādatorū peruerteret ſtudio placendi dominæ uel etiā ipſis Græcis, quibus Neptunus auxiliabatur, & Iuno fauebat.

ἐπεὶ ἑο φημί) Duo ſunt in Ioue, quæ reformidanda Neptuno proponuntur, illius robur, & ætas, de robore antea quoque dictū eſt à Iunone. de ætate, cuius priuilegio reuerentiam ſibi a iuniore Neptuno exhiberi poſtulat Iupiter, inter Saturni prolem primus ſoler ille numerari, quem Rhea mariti crudelitatem effugiens in inſula Creta peperit. Hunc tamen non propter ætatem, ſed ſorte cœlorum regnum obtigiſſe fabulantur. Porrò cum pro patre hominum & Deorum omnes agnouerunt, ſed id non de omnibus Dijs intelligendum eſt. Nam Neptunus ipſe hoc loco eius frater eſt, ut poſtea ipſemet explicabit.

ἶσον ἐμοὶ φάσθαι) Argumentatur a minori, & maius ſignificat. Nam ſi non eſt audendum paria cum aliquo dicere, multo magis reipſa præſtare audendum non eſt.

τὸν δ᾽ αὖ ὑπέρθυμοι ἐχθρὸν ἔχουσι) Aetati & potentiæ Iouis, quam Iris allegat, Neptunus opponit quam habet cum illa natura & generis æqualitatem, cuius prærogatiua ipſe quoque in partem diſtributi inter ipſum, Plutonem & Iouem mundi uenerit. Quod ſi Iupiter ſpectet, & Neptunum quippiam iuris in ſua imperij portionem uſurpare, aut in ea aliquid moliri uideat, iuſtum exiſtimaret, ſi de eo Iupiter apud eum conqueratur. Iam uero diſtributo inter illos tres fratres mundo, cœlum & æther Ioui, Inferi Plutoni, mare ipſi cōtigit. Remanſit terra, quæ omnium Deorum eſſet communis: cum ergo in terra bellum exerceat, iniuriè ſecum agi putat, quod eum ſecedere Iupiter iubeat. Qua iuſtitia facti ſui fretus audet ſuperbè Ioui reſponſare cum minarum ultius contemptu. Hunc tamē faſtum prudenter Iris depreſſit, hoc ſolo argumento, quod maioribus natu feliciùs ſoleant omnia ſuccedere, itaq; nō eſſe quod ipſe felicem rixarum ſuarum aut contentionis cum ſeniore fratre euentum expectet.

τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται) Huius loci explicationem iubet ex Lactantij de falſ. relig. lib. 1. cap. 11. deſcribere. Non igitur, inquit, totum a Poetis fictum eſt aliquid fortaſſe traductum, & obliqua figuratione obſcuratum, quo ueritas inuoluta tegeretur: ſicut illud de ſortitione regnorum. Aiunt enim Ioui cœlum obtigiſſe, Neptuno mare, inferna Plutoni. Cur non terra potius in ſortem tertiam uenit? niſi quod in terra geſta res eſt. Ergo illud in uero eſt, quod regnum orbis ita partiti ſortitiq; ſunt, ut Orientis imperium Ioui cederet, Plutoni (cui cognomen Agelilao fuit) pars Occidentis obtingeret, eò quod plaga Orientis, ex qua lux mortalibus datur, ſuperior, Occidētis autem inferior eſſe uideatur. Et paulo poſt. De Neptuni ſorte, inquit, manifeſtum eſt, cuius regnum tale fuiſſe dicimus, quale Cn. Pompeij fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ poteſtate Senatus decreuerat, ut prædones perſequeretur, ac mare omne pacaret. Sic Neptuno maritima omnia cum ſuis inſulis obuenerunt. Quomodo id probari poteſt? Nimirum ueteres hiſtoriæ docent. hæc Firmianus, quæ longe æquiore animo accipimus, quam reliquas mythologorum nugas.

γαῖα δ᾽ ἔτι ξυνή) In terram tamen plus iuris cæteris Dijs habere uidetur Neptunus, unde etiam γαιήοχος, ἐνοσίχθων, ἐννοσίγαιος paſſim appellatur. Præterea Plutonem terram gubernare dicit Orpheus his uerbis: [illegible]. Eum etiam Euripides in Phœn. χθόνιον uocat, [illegible], inquit, [illegible]. Imperij autem quod in terram Neptunus habet, teſtimonio eſt, quod eius tridente percuſſa illa tremen'em equum fudit. Vnde poterat etiam Neptunus ex hac poteſtate aduerſus Iouem excipere, ſed ſola communione Deorum contentus eſt, ne forsan illorum inuidiam in ſe concitet.

οὕτω γὰρ δή) Illud γὰρ uide ne ſi peſſluum ſit nā nihil αἰτιολογεῖ. Cæterum obſeruanda eſt hoc loco Iridis prudentia, quæ irati Neptuni uerba ut audiuit, illa ſtatim Ioui referre noluit: ſed propoſito orationis uitio (appellat enim μῦθον ἀπηνέα τε κρατερόν τε) dat illi adhuc amplius deliberandi ſpatium, adiecto etiam ſuo ea de re cōſilio, in illis uerbis, οἶσθ᾽ ὡς πρεσβυτέροισιν, &c. quaſi dicat Neptune aduerte quid dicas, Iupiter natu eſt te maior. Atqui in duorum contentione fortuna plus ſolet grandioribus fauere. Periculum hinc erit, ne tu quoque in hoc cum Ioue diſſidio longe ipſo ſis futurus inferior. Suadeo igitur ut ſententiam immutes, quod a boni uiri officio non abhorreſcit. στρεπταὶ μέν τε φρένες ἐσθλῶν. Etenim ut eſt apud Homerum Latinum,

Vertuntur ſpecies animorum, & pectora motus — *Nunc alios, alios dum nubila uentus agebat,* — *Concipiunt.*

Sed hoc ſpecialius in homine irato uidetur: ſiquidem ut ille ait, ſiue is Menander ſiue Philemon eſt,

[illegible] — & —— *qui non moderabitur iræ,*
[illegible] — *Infectum nolet eſſe, dolor quod ſuaſerit aut mens,*

Dum pœnas odio per uim feſtinat inulto: ut eſt apud Flaccum. Quod in noſtro Neptuno perſpicitur, ſiquidem ſtatim eum dictorum pœnitet, & Iridis conſilio a cœtu Græcorum ſe recepit quanquam non ſine indignatione, ut mox uidebitur. Sic, μόνος ἐστὶ ὀργῆς φάρμακον λόγος, ut eſt apud Menandrum: id eſt, Maximum iræ remedium oratio.

ἰσόμορον καὶ ὁμῇ πεπρωμένον) Aequalitas inter æquales iuſtum eſt, inquit Ariſt. Polit. lib. 3. cap. 6. Ea ubi uiolatur, iam deſinit iuſtum eſſe. Hoc prætextu indignatur Neptunus, quod cum ſe Ioui æqualem agnoſcat, eius imperio nolit ſubijci, ægreq; faciat ferr, quod contumelioſis uerbis ſecum egerit Iupiter, cum quo parem dignitatem pari fato gerere ſe exiſtimat, quaſi in cœlo tantum Iouis imperium debeat contineri. Cedit tamen ex Iridis conſilio, comminatus antea Ioui iram implacabilem (ἀνήκεστος, dicit Homerus, quaſi ira animi ſit morbus) niſi Troiam euerti patiatur.

Sic fatus, liquit populum Achaicum Neptunus,
Subijtq́ pōtū profectus, deſiderabāt.a.eū heroes Achiui.
Et tunc Apollinem allocutus eſt nubicogus Iupiter,
Vade nūc dilecte Phœbe ad Hectorē ære armatum:
Nunc etenim Neptunus quatiens terram
Abit in mare humidum, fugiens iram grauem
Noſtram. nam (alioqui) ualde pugnā audiuiſſent & alij
Qui quidem inferi ſunt dij, Saturnum circa exiſtētes.

Ὣς εἰπὼν λίπε λαὸν Ἀχαιϊκὸν Ἐννοσίγαιος,
Δῦνε δὲ πόντον ἰών, πόθεσαν δ᾽ ἥρωες Ἀχαιοί.
Καὶ τότ᾽ Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἔρχεο νῦν φίλε Φοῖβε μεθ᾽ Ἕκτορα χαλκοκορυστήν.
Ἤδη μὲν γάρ τοι Γαιήοχος ἐννοσίγαιος
Οἴχεται εἰς ἅλα δῖαν, ἀλευάμενος χόλον αἰπὺν
Ἡμέτερον. μάλα γάρ κε μάχης ἐπύθοντο καὶ ἄλλοι,
Οἵπερ * νέρτεροι εἰσὶ θεοί, Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες. χ. ἐνέρτεροι

Ἀλλὰ τόδ' ἠμὲν ἐμοὶ πολὺ κέρδιον ἠδέ οἱ αὐτῷ
Ἔπλετο, ὅττι πάροιθε νεμεσσηθεὶς ὑπόειξε
Χεῖρας ἐμάς· ἐπεὶ οὔ κεν ἀνιδρωτί γ' ἐτελέσθη.
Ἀλλὰ σύ γ' ἐν χείρεσσι λάβ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
Τῇ μάλ' ἐπισσείων, φοβέειν ἥρωας Ἀχαιούς.
Σοὶ δ' αὐτῷ μελέτω ἑκατηβόλε φαίδιμος Ἕκτωρ.
Τόφρα γὰρ οὖν οἱ ἔγειρε μένος μέγα, ὄφρ' ἂν Ἀχαιοὶ
Φεύγοντες νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκωνται.
Κεῖθεν δ' αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι ἔργον τε ἔπος τε,
γρ. πο Ὥς † κε καὶ αὖτις Ἀχαιοὶ ἀναπνεύσωσι πόνοιο.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα πατρὸς ἀνηκούστησεν Ἀπόλλων·
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων, ἴρηκι ἐοικὼς
Ὠκέϊ, φασσοφόνῳ, ὅς τ' ὤκιστος πετεηνῶν·
Εὗρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος Ἕκτορα δῖον
Ἥμενον, οὐδ' ἔτι κεῖτο, νέον δ' ἐσαγείρετο θυμόν,
Ἀμφὶ ἕ γιγνώσκων ἑτάρους· ἀτὰρ ἆσθμα καὶ ἱδρὼς
Παύετ', ἐπεί μιν ἔγειρε Διὸς νόος αἰγιόχοιο.
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ἕκτορ υἱὲ Πριάμοιο, τίη δὲ σὺ νόσφιν ἀπ' ἄλλων
Ἧσ' ὀλιγηπελέων; ἦ πού τί σε κῆδος ἱκάνει;
Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε θεῶν, ὅς μ' εἴρεαι ἄντην;
Οὐκ ἀΐεις ὅ με νηυσὶν ἔπι πρυμνῇσιν Ἀχαιῶν
Οὓς ἑτάρους ὀλέκοντα, βοὴν ἀγαθὸς βάλεν Αἴας
Χερμαδίῳ πρὸς στῆθος, ἔπαυσε δὲ θουρίδος ἀλκῆς;
Καὶ δὴ ἔγωγ' ἐφάμην νέκυας καὶ δῶμ' Ἀΐδαο
Ἤματι τῷδ' ὄψεσθαι, ἐπεὶ φίλον ἄϊον ἦτορ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Θάρσει νῦν, τοῖόν τοι ἀοσσητῆρα Κρονίων
Ἐξ Ἴδης προέηκε παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὅς σε πάρος περ
Ῥύομ', ὁμῶς αὐτόν τε καὶ αἰπεινὸν πτολίεθρον.
Ἀλλ' ἄγε, νῦν ἱππεῦσιν ἐπότρυνον πλέεσσι,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν ὠκέας ἵππους·
Αὐτὰρ ἐγὼ προπάροιθε κιὼν, ἵπποισι κέλευθον
Πᾶσαν λειανέω, τρέψω δ' ἥρωας Ἀχαιούς.
Ὣς εἰπὼν, ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν.
Ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
Δεσμὸν ἀπορρήξας θείει πεδίοιο κροαίνων,
Εἰωθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
Κυδιόων, ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
Ὤμοις ἀΐσσονται, ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθώς,
Ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
Ὣς Ἕκτωρ λαιψηρὰ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα,
Ὀτρύνων ἱππῆας, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδήν.
Οἱ δ' ὥς τ' ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα
Ἐσσεύοντο κύνες τε καὶ ἀνέρες ἀγροιῶται·
Τὸν μέν τ' ἠλίβατος πέτρη καὶ δάσκιος ὕλη
Εἰρύσατ', οὐδ' ἄρα τέ σφι κιχήμεναι αἴσιμον ἦεν.
Τῶν δέ θ' ὑπὸ ἰαχῆς ἐφάνη λὶς ἠϋγένειος
Εἰς ὁδὸν, αἶψα δὲ πάντας ἀπέτραπε καὶ μεμαῶτας·
Ὣς Δαναοὶ, εἵως μὲν, ὁμιλαδὸν αἰὲν ἕποντο,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ἴδον Ἕκτορ' ἐποιχόμενον στίχας ἀνδρῶν,
Τάρβησαν, πᾶσιν δὲ παραὶ ποσὶ κάππεσε θυμός.
Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀγόρευε Θόας Ἀνδραίμονος υἱὸς,
Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστος, ἐπιστάμενος μὲν ἄκοντι,
Ἐσθλὸς δ' ἐν σταδίῃ· ἀγορῇ δέ ἑ παῦροι Ἀχαιῶν

Sed hoc tum mihi multò utilius tum ſibi ipſi
Fuit, quod ante indignatus euitauit
Manus meas: quoniã nõ ſine ſudore perfecta fuiſſet res.
Sed tu quidem manibus accipe ægidem fimbriatam,
Quã ualdè quaſſans terreto heroas Achiuos: (ctor.
Tibi.v.ipſi cura ſit ô Apollo procul feriens, illuſtris He-
Tantiſper ſtaq; ei excita robur magnum, dum Achiui
Fugientes ad nauesq; & Helleſpontum perueniant.
Illinc autem ipſe ego conſultabo opusq; uerbumq;,
Vt & rurſus Achiui reſpirent a labore.
Sic dixit: neq; ſanè patris immorigerus fuit Apollo:
Deſcendit uero ab Idæis montibus, accipitri ſimilis
Celeri columbarum occiſori, qui q; celerrimus uolucrũ
Inuenit filium Priami prudentis Hectorem nobilem
Sedẽtẽ, neq; amplius iacebat, modo.a.collegerat animũ
Circum ſe agnoſcens ſocios: ſed anhelitus & ſudor
Ceſſarat, poſtq̃ ipſum excitauit Iouis animus Aegiochi:
Propè aũt ſtans, eum allocutus eſt longè operãs Apollo:
Hector fili Priami, cur autem tu ſeorſum ab alijs
Sedes infirmus? num aliquis te dolor occupat?
Hunc.a languidus allocutus eſt galea motor Hector:
Quis uerò tu es optime deorũ qui me interrogas corã?
Non audis quod me nauium ad puppes Achiuorum,
Suos ſocios perdentem, in bello ſtrenuus percuſſit Aiax
Saxo ad pectus: ceſſare fecit.a.a ſtrenua fortitudine?
Et certè equidẽ putabam mortuos & domum Plutonis
Die hoc me uiſurũ, quoniã charam expirabã animam.
Hunc.a rurſus allocutus eſt rex longè operãs Apollo:
Confide nunc, talem tibi adiutorem Saturnius
Ex Ida emiſit aſtare & auxiliari
Illuſtrẽ Apollinẽ aureo gladio conſpicuũ, qui te antea
Protego ſimul ipſumq; & altam urbem.
Sed age, nunc equites hortare multos,
Naues & concauas impellere ueloces equos.
Sed ego antè iens equis uiam
Omnẽ complanabo, & uertã in fugam heroas Achiuos.
Sic locutus, inſpirauit robur magnũ paſtori populorũ.
Vt.a.quũ quis q diu ſteterit equus hordeo paſtus ad pſepe,
Vinculo prorupto, currit per cãpũ ſtrepẽs pulſando terrã
Aſſuetus lauari pellucido fluuio,
Exultans: altè autem caput tenet, circa autem iubæ
Humeros motantur: hic autem ſplendore fretus,
Faciliter eũ genua ferũt atq; cõſueta loca & paſcua equo-
Sic Hector celeriter pedes & genua mouebat (rum:
Concitans equites, poſtquam Dei audiuit uocem.
Hi uerò, ut uel ceruũ cornutum uel ſylueſtrem capram
Inſequuntur canesq; & uiri agreſtes:
Hunc quidem alta petra & umbroſa ſylua
Seruauit, neq; adeò ipſis adipiſci fatale erat:
Horum autem ob clamorem apparet leo bene iubatus
Ad uiã. ſtatim aũt omnes auertit quamuis animoſos:
Sic Danai hactenus qdẽ cateruatim ſemp ſequebãtur,
Ferientes enſibus & haſtis ancipitibus:
Sed poſtq̃ uiderunt Hectorẽ obeuntẽ ordines uirorum,
Timuerunt: omnibus autem in pedes decidit animus.
His uerò dein cõcionatus eſt Thoas Andræmonis filius,
Aetolorũ longè præſtantiſſ. peritus qdẽ iaculo pugnãdi,
Strenu' etiã in ſtataria.cõcione.v.ipſum pauci Achiuo.

Vin-

Vincebāt, quādo iuuenes contenderēt circa uerba: | Νίκων, ὁππότε κοῦροι ἐρίσσειαν περὶ μύθων.
Qui ipſis bene ſapiens concionatus eſt & dixit: | Ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Proh malū, certè magnū miraculū hoc oculis uideo: | Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
Qualiter aūt rurſus de integro ſurrexit morte uitata | Οἷον δ' αὖτ' ἐξαῦτις ἀνέστη κῆρας ἀλύξας
Hector: atqui ipſum ualdè ſperabat animus cuiuſq; | Ἕκτωρ· ἦ θήν μιν μάλα ἔλπετο θυμὸς ἑκάστου
Manibus ſub Aiacis moriturum eſſe Telamonij, | Χερσὶν ὑπ' Αἴαντος θανέειν Τελαμωνιάδαο·
Sed aliquis rurſus deorum liberauit & ſeruauit | Ἀλλά τις αὖτε θεῶν ἐρρύσατο καὶ ἐσάωσεν
Hectorem: qui iam multorum Danaorū genua ſoluit, | Ἕκτορ', ὃ δὴ πολλῶν Δαναῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
Quemadmodum & nunc fore puto: non enim ſine | Ὡς καὶ νῦν ἔσσεσθαι ὀΐομαι· οὐ γὰρ ἄτερ γε
Ioue ualde tonante propugnator ſtat ſic exultans: | Ζηνὸς ἐριγδούπου πρόμος ἵσταται ὧδε μενοινῶν.
Sed agite, ſicut ego dixero, obediamus omnes: | Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες·
Multitudinem quidem ad naues iubeamus redire, | Πληθὺν μὲν ποτὶ νῆας ἀνώξομεν ἀπονέεσθαι·
Ipſi uerò quicunq; optimi in exercitu gloriamur eſſe, | Αὐτοὶ δ', ὅσσοι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ' εἶναι,
Stemus: ſiquidem primùm prohibeamus obuiantes | Στήομεν, εἴ κε πρῶτον ἐρύξομεν ἀντιάσαντες,
Haſtas eleuantes: hunc autem puto etiam alacrem | Δούρατ' ἀνασχόμενοι· τὸν δ' οἴω καὶ μεμαῶτα
Animo uériturum Danaorum ingredi multitudinem. | Θυμῷ δείσεσθαι Δαναῶν καταδῦναι ὅμιλον.

COMMENTARIVS.

Ἔρχεο νῦν Φοῖβε φίλ'.) Remoto iam Neptuno, ut antea uidimus, hoc Ioui non ſatisfecit: quia forſan intelligebat, Græcos Troianis per ſe & a nullo præterea adiutis ſuperiores futuros eſſe. Ideò Apollinem nunc excitat, datque ei in mandatis, ut ſeſe pro Troianis prælio immiſceat, ac Græcis opponat, ut eos tantiſper terreat, donec ad naues uſque pedem referant. Tunc uerò, nequid altiùs Apollo de Troianorum uictoria conciperet, ſe de ſalute Græcorum proſpecturum eſſe pollicetur.

[illegible]) Hoc mauult Euſtathius cum [illegible], quam cum [illegible] coniungere. Id mihi tamen duriuſculum uidetur.

Ἴρηκι ἐοικώς.) De Accipitris celeritate anteà aliquid dictum eſt & olim dicetur accuratius. Hoc loco ſciamus, accipitrem ab Homero nominari eum, qui φασσοφόνος eſt: cuius cum multa ſint genera, difficile eſt hoc loco genus proprium ſtatuere: niſi eum intelligas, qui uolantem columbam capit. Vid. Ariſt. Hiſt. anim. lib. 9. cap. 36.

Ὡς δ' ὅτε.) Hæc comparatio repetita eſt ex Iliad. Ζ in fine. Vbi quoque commodius uſurpari putatur propter ἀγλαΐηφι, quæ eſt illic de Alexandro, cum hic ſatis propriè [illegible] reſpondere non uideatur. Quinetiam antiqui ſolos duos primos uerſus illius referebāt, reliquos quatuor & obelo & aſteriſco ſimul notabāt, quibus ſignificabatur eos ad alium locum meliùs pertinere (Dicam per tranſennam Ariſtarchi fuiſſe propriam illam notam aſteriſci cum obelo, qua utebatur in ijs uerſibus, qui non ſuo loco poſiti erant, ut monuit Iſidorus Orig. lib. 1. cap. 20. Vnde petenda eſt illius notæ forma) ſed illis ego non poſſum aſſentiri. Etenim iam per illos conſtat, ad celeritatem Hectoris ſignificandam comparatione illa Poetam eſſe uſum, an non eleganter ex illis uerbis ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει exprimatur? Cætera, ut multa alibi, ad ornamentum addita ſunt.

Πᾶσι δ' ἐν ποσὶ κάππεσε θυμός.) Abijt hoc in prouerbium, de ijs qui uehementer conſternantur atque expaueſcunt. Vnde forſan Demoſthenes de Athenienſibus dixit, eos [illegible]. Poteſt tamen illud intelligi de animi, id eſt faſtus præcedentis ob uictoriam in Troianos a Græcis contracti depreſſione, ob inuerſam, Hectoris impetu, eorum fortunam. Quæ interpretatio a quodam in ſuo Lexico accepta eſt. ait enim, Id eſt, in re præſenti concidit animus.

[illegible]) Per phraſin eſt, pro ἀνέστη. Quod aūt ſequitur, ὡς καὶ νῦν ἔσσεσθαι ὀΐομαι idem eſt ac ſi diceret, ὡς καὶ νῦν ἀνέστη, quod ibi dixit, [illegible].

Πληθὺν μὲν ποτὶ νῆας.) Mirum uideri cuipiam poſſit, cur hoc conſilium Thoas propoſuerit, quaſi omnes ſimul Hectori meliùs non reſtitiſſent, quàm ſoli heroes. Eadem me ſane adhuc tenet admiratio, niſi forte dicendum ſit, hoc propter populi conſternationem, in quem cum repentinus & inſperatus Hectoris aduentus coniecit: a quo populo non erat ideò multum auxilij expectandū. Thoātem ſuaſiſſe. Illud enim Euripidis in Meleagro uerum eſt, [illegible]. Satius ergo fuit hoc loco totam illam perterrefactam multitudinem dimittere, quàm ſi per eorum præſentiam aliorum fortitudo impediretur, licet eorum minor eſſet numerus. Non ſolent enim multitudine hominum uictoriæ æſtimari, ὀλίγοι γὰρ ἐσθλοὶ κρείσσονες πολλῶν κακῶν, ut eſt apud eundem Euripidem in Archelao.

Sic dixit: hi. a. hūc facilè. q. audiuerūt & paruerūt: | Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο.
Qui quidem erant circa Aiaces, & Idomeneum regem, | Οἱ μὲν ἄρ' ἀμφ' Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα,
Teucrum, Merionemq;, Megemq; ſimilem Marti, | Τεῦκρον, Μηριόνην τε Μέγην τ' ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
Pugnam apparabant, optimates conuocantes, | Ὑσμίνην ἤρτυνον ἀριστῆας καλέσαντες,
Hectorem & Troianos contra, ſed retrò | Ἕκτορι καὶ Τρώεσσιν ἐναντίον· αὐτὰρ ὀπίσσω
Multitudo ad naues Achiuorum redibant. | Ἡ πληθὺς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἀπονέοντο.
Troiani. a. priores uerberarūt conferti: pbat. a. Hector | Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες, ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ
Latè incedens: antè autem ibat ipſum illuſtris Apollo, | Μακρὰ βιβάς, πρόσθεν δὲ κί' αὐτοῦ Φοῖβος Ἀπόλλων,
Indutus humeris nebulā: tenebatq; ægidē impetuoſam, | Εἱμένος ὤμοιιν νεφέλην, ἔχε δ' αἰγίδα θοῦριν, γρ. ἀσπίδα
Grauem, undiq; uilloſam, inſignē, quā faber ferrarius | Δεινήν, ἀμφιδάσειαν, ἀριπρεπέ', ἣν ἄρα χαλκεὺς
Vulcanus Ioui dedit geſtare ad terrorem hominum: | Ἥφαιστος Διὶ δῶκε φορήμεναι ἐς φόβον ἀνδρῶν·
Hanc utiq; hic in manibus tenens duxit copias. | Τὴν ἄρ' ὅ γ' ἐν χείρεσσιν ἔχων ἡγήσατο λαῶν.
Argiui. a. expectabant conferti: excitatus eſt. a. clamor | Ἀργεῖοι δ' ὑπέμειναν ἀολλέες, ὦρτο δ' ἀϋτὴ
Acutus utrinq;: à neruis autem ſagittæ | Ὀξεῖ' ἀμφοτέρωθεν, ἀπὸ νευρῆφι δ' ὀϊστοὶ
Exiliebant: multaq; haſtilia fortibus à manibus, | Θρῷσκον· πολλὰ δὲ δοῦρα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
Alia quidē in corpore figebantur bellicoſorum iuuenū: | Ἄλλα μὲν ἐν χροῒ πήγνυτ' ἀρηϊθόων αἰζηῶν,
Multa. v. & in medio, antequā corpus pulchrū tāgerēt | Πολλὰ δὲ καὶ μεσσηγύ, πάρος χρόα λευκὸν ἐπαυρεῖν,
In terra figebantur, cupientia corpus lædere: | Ἐν γαίῃ ἵσταντο λιλαιόμενα χροὸς ἆσαι.
Quoad. q. ægida manib. tenebat intrepidè illuſtris Apollo, | Ὄφρα μὲν αἰγίδα χερσὶν ἔχ' ἀτρέμα Φοῖβος Ἀπόλλων,
Tādiu ualdè utroſq; tela attingebat, cadebat. a. popul. | Τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο, πῖπτε δὲ λαός·

Αὐτὰρ ἐπεὶ κατ᾽ ἐνῶπα ἰδὼν Δαναῶν ταχυπώλων
Σεῖσ᾽, ἐπὶ δ᾽ αὐτὸς ἄυσε μάλα μέγα, τοῖσι δὲ θυμὸν
Ἐν στήθεσσιν ἔθελξε, λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Οἱ δ᾽ ὥς τ᾽ ἠὲ βοῶν ἀγέλην, ἢ πῶϋ μέγ᾽ οἰῶν
Θῆρε δύω κλονέωσι μελαίνης νυκτὸς ἀμολγῷ
Ἐλθόντ᾽ ἐξαπίνης, σημάντορος οὐ παρεόντος·
Ὣς ἐφόβηθεν Ἀχαιοὶ ἀνάλκιδες. ἐν γὰρ Ἀπόλλων
Ἧκε φόβον, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζεν.
Ἔνθα δ᾽ ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης·
Ἕκτωρ μὲν Στιχίον τε καὶ Ἀρκεσίλαον ἔπεφνε,
Τὸν μὲν Βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων·
Τὸν δὲ Μενεσθῆος μεγαθύμου πιστὸν ἑταῖρον.
Αἰνείας δὲ Μέδοντα καὶ Ἴασον ἐξενάριξεν.
Ἤτοι ὁ μὲν νόθος υἱὸς Ὀϊλῆος θείοιο
Ἔσκε Μέδων, Αἴαντος ἀδελφεός· αὐτὰρ ἔναιεν
Ἐν Φυλάκῃ γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς
Γνωτὸν μητρυιῆς Ἐριώπιδος, ἣν ἔχ᾽ Ὀϊλεύς.
Ἴασος αὖτ᾽, ἀρχὸς μὲν Ἀθηναίων ἐτέτυκτο,
Υἱὸς δὲ Σφήλοιο καλέσκετο Βουκολίδαο,
Μηκιστῆ δ᾽ ἕλε Πουλυδάμας, Ἐχίον δὲ Πολίτης
Πρώτῃ ἐν ὑσμίνῃ. Κλονίον δ᾽ ἕλε δῖος Ἀγήνωρ.
Δηΐοχον δὲ Πάρις βάλε νείατον ὦμον ὄπισθε
Φεύγοντ᾽ ἐν προμάχοισι, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσεν.
Ὄφρ᾽ οἱ τοὺς ἐνάριζον ἀπ᾽ ἔντεα, τόφρα δ᾽ Ἀχαιοὶ
Τάφρῳ καὶ σκολόπεσσιν ἐνιπλήξαντες ὀρυκτῇ,
Ἔνθα καὶ ἔνθα φέβοντο, δύοντο δὲ τεῖχος ἀνάγκῃ·
Ἕκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο, μακρὸν ἀΰσας,
Νηυσὶν ἐπισσεύεσθαι, ἐᾶν δ᾽ ἔναρα βροτόεντα,
Ὃν δ᾽ ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἑτέρωθι νοήσω,
Αὐτοῦ οἱ θάνατον μητίσομαι, οὐδέ νυ τόν γε
Γνωτοί τε γνωταί τε πυρὸς λελάχωσι θανόντα,
Ἀλλὰ κύνες ἐρύουσι πρὸ ἄστεος ἡμετέροιο.
Ὣς εἰπὼν, μάστιγι κατωμαδὸν ἤλασεν ἵππους,
κ. τρώεσσι Κεκλόμενος † Τρώεσσι κατὰ στίχας· οἱ δὲ σὺν αὐτῷ
ἐπὶ Πάντες ὁμοκλήσαντες, ἔχον ἐρυσάρματας ἵππους
Ἠχῇ θεσπεσίῃ· προπάροιθε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων
Ῥεῖ᾽ ὄχθας καπέτοιο βαθείης ποσσὶν ἐρείπων
Ἐς μέσσον κατέβαλλε, γεφύρωσεν δὲ κέλευθον
Μακρὴν ἠδ᾽ εὐρεῖαν, ὅσον τ᾽ ἐπὶ δουρὸς ἐρωὴ
Γίγνεται, ὁππότ᾽ ἀνὴρ σθένεος πειρώμενος ᾗσι.
Τῇ ῥ᾽ οἵ γε προχέοντο φαλαγγηδόν, πρὸ δ᾽ Ἀπόλλων
Αἰγίδ᾽ ἔχων ἐρίτιμον· ἔρειπε δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν
Ῥεῖα μάλ᾽, ὡς ὅτε τις ψάμαθον πάϊς ἄγχι θαλάσσης,
Ὅς τ᾽ ἐπεὶ οὖν ποιήσῃ ἀθύρματα νηπιέῃσιν,
Ἂψ αὖτις συνέχευε ποσὶν καὶ χερσὶν ἀθύρων.
* ἤϊε Ὥς ῥα σὺ * ἤϊε Φοῖβε πολὺν κάματον καὶ ὀϊζὺν
Σύγχεας Ἀργείων, αὐτοῖσι δὲ φύζαν ἐνῶρσας.
Ὣς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο μένοντες,
Ἀλλήλοισί τε κεκλόμενοι, καὶ πᾶσι θεοῖσι
Χεῖρας ἀνίσχοντες, μεγάλ᾽ εὐχετόωντο ἕκαστος.
Νέστωρ αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
Εὔχετο χεῖρ᾽ ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα·
Ζεῦ πάτερ εἴ ποτέ τίς τοι ἐν Ἄργεΐ περ πολυπύρῳ,
Ἢ βοὸς ἢ οἰὸς κατὰ πίονα μηρία καίων,
Εὔχετο νοστῆσαι, σὺ δ᾽ ὑπέσχεο καὶ κατένευσας·
Τῶν μνῆσαι, καὶ ἄμυνον Ὀλύμπιε νηλεὲς ἦμαρ,
Μηδ᾽ οὕτω Τρώεσσιν ἔα δάμνασθαι Ἀχαιούς.
Ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος· μέγα δ᾽ ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,

Sed poſtquam in uultū intuitus Danaorum equitum
Cõcuſsit, ipſeq́ inclamauit ualdè admodū, ipſis an.imū
In pectorib enervauit, obliuiſcebanturq́ ſtrenui roboris.
Illi.a ſicut uel boū armentū uel gregē magnum ouium
Feræ duæ turbant nigræ noctis intempeſtæ tempore,
Venientes repentè, cuſtode non præſente:
Sic timuerunt Achiui impotentes. in eos enim Apollo
Miſit fugam: Troianis a & Hectori gloriam dedit.
Tunc uir interfecit uirum diſsipata acie,
Hector quidem Stichiumq́, & Arceſilaum occidit,
Hunc quidē Bœotiorū ducem æneas tunicas habētium
Illum autem Meneſthei magnanimi fidum ſocium.
Aeneas autem Medonta, & Iaſum ſpoliauit.
Scilicet hic quidem nothus filius Oilei diuini
Erat Medon Aiacis frater, ſed habitabat
In Phylaca, terra procul à patria, uirum cùm occidiſſet
Fratrem nouercæ Eriopidis, quam habebat Oileus:
Iaſus autem dux quidem Athenienſium erat,
Filius autem Spheli uocabatur Bucolidæ.
Mecisteum.a. ſuſtulit Polydamas Echiumq́. Polites
Primo in conflictu: Cloniū.a. interemit nobilis Agenor
Deiochum.a. Paris percuſsit in extremo humero retrò
Fugientē: inter ꝓpugnatores, penitus.a. ferrū trāſegit.
Dum hi illos ſpoliabant armis interim uerò Achiui
In foſſam & palos delapſi effoſſam,
Huc & illuc fugiebant. ingrediebātur.a. murū neceſsi- (tate.
Hector autem Troianis imperabat, altè clamans,
In naues ruere: omittere autem ſpolia cruenta,
Quem.n. ego remotū à nauibus alibi animaduertero,
Ibi ei mortem ſtruam, neq́. ſanè hunc
Fratresq́. ſororesq́. rogo imponent mortuum:
Sed canes diſtrahent ante urbem noſtram.
Sic fatus, ſcutica per humeros impulit equos,
Adhortans Troianos per ordines: hi uerò cum ipſo
Omnes minaciter clamātes, agebāt trahentes currū e- (quos
Clamore immenſo: ante.a. illuſtris Apollo
Facilè labra foſſæ profundæ pedibus proruens,
In medium deiecit. muniuit autem uiam
Longam & latam, quantum haſtæ iactus
Progreditur, cum uir roboris periculum faciēs mittet,
Hac illi profundebantur turmatim: antè ibat.a. Apollo
Aegidē geſtās ualde ꝓcioſam: diruit.a. murū Achiuorū
Facilè admodū, ut cum quis arenam puer propè mare,
Qui poſtquā igitur fecerit opera luſoria per infantiā,
Poſt iterum deſtruit pedibus & manibus, ludens:
Sic tu arcitenens Phœbe multum laborem & ærumnā
Conturbaſti Argiuorum: ipſis autem fugam immiſiſti.
Sic hi quidem apud naues detinebantur manentes,
Inuicemq́. adhortantes, & omnibus dijs
Manus eleuantes ualdè uota faciebant unuſquiſq́.
Neſtor autem maximè Gerenius, cuſtos Achiuorum,
Precabatur manus porrigens in cœlum ſtellatum:
Iupiter pater ſi unquā aliquis tibi in Argo frugifero
Vel bouis uel ouis pinguia femora comburens,
Precatus eſt ut rediret, tu aūt promiſiſti & annuiſti:
Horum memēto, & expelle, o Cœleſtis, crudelem diem,
Neq́. ſic à Troianis ſinas domari Achiuos.
Sic dixit orās: ualdè.a. intonuit cōſiliarius Iupiter,

Pre-

Preces audiens Neleidæ ſenis. Ἀρῶν ἀΐων Νηληϊάδαο γέροντος.
Troiani a. ut intellexerũt Iouis mentẽ ægidẽ geſtantis Τρῶες δ' ὡς ἐπύθοντο Διὸς νόον αἰγιόχοιο
Magis in Argiuos ruebant: recordabanturq́ pugnæ. Μᾶλλον ἐπ' Ἀργείοισι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.
Hi autem uelut magna unda maris latiuadi Οἱ δ' ὥστε μέγα κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο
Nauis ſupra latera tranſcendit, quando urget Νηὸς ὑπὲρ τοίχων καταβήσεται, ὁππότ' ἐπείγῃ
Vis uenti, hæc enim maximè undas auget: Ἲς ἀνέμου· ἡ γάρ τε μάλιστά γε κύματ' ὀφέλλει·
Sic Troiani magno clamore per murum ſcandebant: Ὣς Τρῶες μεγάλῃ ἰαχῇ κατὰ τεῖχος ἔβαινον.
Equos autem ubi intromiſiſſent, ad puppes pugnabant Ἵππους δ' εἰσελάσαντες ἐπὶ πρύμνῃσι μάχοντο,
**Haſtis utrinq; acutis cominus: hi quidem ab equis,* Ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν αὐτοσχεδόν, οἱ μὲν ἀφ' ἵππων,
Illi. a. à nauibus ex alto nigris quas conſcenderant, Οἱ δ' ἀπὸ νηῶν ὕψι μελαινάων ἐπιβάντες,
Longis contis, qui eis in nauibus iacebant Μακροῖσι ξυστοῖσι, τά ῥά σφ' ἐπὶ νηυσὶν ἔκειτο
Ad nauale prælium compacti, circum os muniti ferro. Ναύμαχα, κολλήεντα, κατὰ στόμα εἱμένα χαλκῷ.

COMMENTARIVS.

* αὐτοσχεδόν) Malo ut illud αὐτοσχεδὸν ad locum potius referatur, quam ad haſtam, ut quibuſdam ueteribus Scholiaſtis placuiſſe refert Euſtathius.

[illegible]) Hinc diſce quam difficulter uel potiùs nullo modo Deo reſiſti poſſit. Siquidem Troianis Græci, cùm fortiter ſeſe oppoſuiſſent ub. tamen Apollo [illegible] in fugam ſtatim conuerſi ſunt. Sic uerum eſt illud Aeſchyli, [illegible] Illi etenim ſunt [illegible] ut dicet [illegible] Homerus lib. [illegible].

[illegible]) Solent etiam uiri fortiſsimi non [illegible] timere, ſed etiam fugere in illis potiſſimum terroribus qui diuinitùs immittuntur, ut hoc loco ab Apolline & antea à Neptuno fugam illam Deorum etiam hiſce tribuit Pindarus Nem. od. 10. [illegible] inquit, [illegible].

[illegible]) Solet in fundendo hoſte hoc à prudentibus ducibus præcaueri, ne uulgus militum in ſpoliandis cadaueribus occupetur. Sæpe enim contingit ut hac ratione uictores imprudentes à uictis alterna uiciſſitudine fundantur aut prodantur, quaſi minus ad eos excipiendos inſtructi & parati.

[illegible]) Diuini mirobur [illegible] innuit, ſiquidem Apollo murum Græcorum faciliime euertit, in quo diruendo fruſtra tantum laborarant Troiani. Porrò ad illud exprimendum eleganti utitur comparatione, & omnino inimitabili, [illegible]

[illegible]) Idem anteà dixerat de ipſo Apolline, [illegible] ubi uide quæ nos annotauimus.

[illegible]) Prudentiùs facit Neſtor, ut [illegible] ſequitur, qui [illegible] ſupplicat. [illegible] omnes Deos inuocent atque Apollinem habebant [illegible]. Vt ut ſit, docet [illegible] rebus [illegible], Numen eſſe implorandũ, etiam in rebus bellicis, quarum ſucceſſus ex [illegible] uoluntate dependet, adeo ut etiam Sophocles [illegible]. Itaque propter [illegible] fortitudo militum [illegible].

[illegible]) Sic Chryſes primo libro ſua in Apollinem merita cõmemorabat, quaſi uoti [illegible] pro remuneratione impetraturus. Cuiuſmodi preces [illegible] pietatem [illegible] Deo obijcientes, ut eorum recordatione ipſis opem ferat. Sed illa [illegible] & [illegible] mortalibus clementia illa diuina tolerat. Nam quis ita purus ſit & integer, ut [illegible] Numinis demereri poſſit? Sanè [illegible] factum ſumus, ſi beneficia Dei non dignitati noſtræ, ſed illius ſoli bonitati & [illegible] accepta penitus referamus, & ei ſoli [illegible].

[illegible]) Cum Iupiter mortalium preces exaudiret, notauit antiquitas ipſa [illegible], ut hoc loco [illegible]. Quod tamen Troiani [illegible], eſt [illegible] alacrius [illegible] interpretati ſunt, quaſi illud ipſis fauſtum eſſet. Porrò iſta omnia tonitrua ſine cauſa fiunt, ut cætera quæ à [illegible], ut uolunt Anaximander [illegible], ut [illegible] accedamus, ex nubium alliſione (nam ſpiritus in nubibus [illegible] in conglobationes [illegible] tonitrua [illegible] etiam tertio tempeſtatem excitat, ut ait Thraſybulus apud Xenoph. [illegible] lib. [illegible]. Ita ſecundis cauſis non eſt [illegible] potentia.

Patroclus autem dum quidem Achiuiq; Troianiq; Πάτροκλος δ' εἵως μὲν Ἀχαιοί τε Τρῶές τε
Murum circa pugnabant ueloces extra naues: Τείχεος ἀμφεμάχοντο θοάων ἔκτοθι νηῶν,
Tamdiu hic in tentorio humani Eurypyli Τόφρ' ὅγ' ἐνὶ κλισίῃ ἀγαπήνορος Εὐρυπύλοιο
Sedebat, & hũc oblectabat ſermonib. inq; uulnere gra- Ἧστό τε, καὶ τὸν ἔτερπε λόγοις, ἐπὶ δ' ἕλκεϊ λυγρῷ
Pharmaca medelas ſpargebat nigrorum dolorum. (ui Φάρμακ' ἀκέσματ' ἔπασσε μελαινάων ὀδυνάων.
Sed poſtquam murum inuadentes percepit Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῖχος ἐπεσσυμένους ἐνόησε
Troianos, at Danaorum factus eſt clamorq; fugaq;: Τρῶας, ἀτὰρ Δαναῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε,
Eiulauit utiq; deinde, & ſua percuſsit femora Ὤιμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα καὶ ὣ πεπλήγετο μηρὼ
Manibus pronis, lugensq; uerbum dixit: Χερσὶ καταπρηνέσσ', ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὔδα, χ. [illegible]
Eurypyle, nõ amplius apud te poſſũ, indigẽtẽ quãuis Εὐρύπυλ', οὐκέτι τοι δύναμαι χατέοντί περ ἔμπης
Hic manere: iam. n. magnum certamen ortũ eſt (tamen, Ἐνθάδε παρμενέμεν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν·
Sed te quidem famulus conſoletur. cæterùm equidem Ἀλλὰ σὲ μὲν θεράπων ποτιτερπέτω· αὐτὰρ ἔγωγε
Feſtinabo ad Achillem, ut eum adhorter pugnare. Σπεύσομαι εἰς Ἀχιλῆα, ἵν' ὀτρύνω πολεμίζειν.
Quis autem ſcit ſi fortè ei cum Deo animum mouero Τίς δ' οἶδ' εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίνω
Admonens? BONA autem admonitio eſt ſocij. Παρειπών; ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου.
Hunc quidem ſic locutũ pedes ferebant. ſed Achiui Τὸν μὲν ἄρ' ὣς εἰπόντα πόδες φέρον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Troianos accedẽtes ſuſtinebat conſtanter, neq; poterãt Τρῶας ἐπερχομένους μένον ἔμπεδον, οὐδ' ἐδύναντο
Pauciores quamuis exiſtentes repellere à nauibus: Παυροτέρους περ ἐόντας ἀπώσασθαι παρὰ νηῶν.
Neq; unquam Troiani Danaorum phalanges *Οὐδέ ποτε Τρῶες Δαναῶν ἐδύναντο φάλαγγας χ. οὐδὲ [illegible]
Rumpentes, tentorijs miſceri, neq; nauibus Ῥηξάμενοι κλισίῃσι μιγήμεναι ἠδὲ νέεσσιν.
Sed ueluti amuſsis lignum nauale dirigit Ἀλλ' ὥστε στάθμη δόρυ νήϊον ἐξιθύνει
Fabri in manibus periti qui omnem Τέκτονος ἐν παλάμῃσι δαήμονος, ὅς ῥά τε πάσης
Bene ſcit ſapientiã (ſ. artis fabrilis) præceptis Mineruæ: Εὖ εἰδῇ σοφίης ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης·

Ὣς μὲν τῶν ἐπὶ ἶσα μάχη τέτατο πτόλεμός τε.
Ἄλλοι δ' ἀμφ' ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο νέεσσιν·
Ἕκτωρ δ' ἄντ' Αἴαντος ἐείσατο κυδαλίμοιο.
Τὼ δὲ μιῆς περὶ νηὸς ἔχον πόνον, οὐδὲ δύναντο
Οὔθ' ὁ τὸν ἐξελάσαι, καὶ ἐνιπρῆσαι πυρὶ νῆας,
Οὔθ' ὁ τὸν ἂψ ὤσασθαι, ἐπεί ῥ' ἐπέλασσέ γε δαίμων.
Ἔνθ' υἷα Κλυτίοιο Καλήτορα φαίδιμος Αἴας
Πῦρ ἐς νῆα φέροντα κατὰ στῆθος βάλε δουρί.
Δούπησεν δὲ πεσὼν, δαλὸς δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Ἕκτωρ δ' ὡς ἐνόησεν ἀνεψιὸν ὀφθαλμοῖσιν
Ἐν κονίῃσι πεσόντα νεὼς προπάροιθε μελαίνης,
Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας.
Τρῶες καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
Μὴ δή πω χάζεσθε μάχης ἐν στείνει τῷδε·
Ἀλλ' υἷα Κλυτίοιο σαώσατε, μή μιν Ἀχαιοὶ
Τεύχεα συλήσωσι, νεῶν ἐν ἀγῶνι πεσόντα.
Ὣς εἰπὼν, Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Τοῦ μὲν ἅμαρθ'· ὁ δ' ἔπειτα Λυκόφρονα Μάστορος υἱὸν
Αἴαντος θεράποντα Κυθήριον, ὅς ῥα παρ' αὐτῷ
Ναῖ', ἐπεὶ ἄνδρα κατέκτα Κυθήροισι ζαθέοισι·
Τόν ῥ' ἔβαλεν κεφαλὴν ὑπὲρ οὔατος ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἑσταότ' ἀγχ' Αἴαντος· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
Νηὸς ἄπο πρυμνῆς χαμάδις πέσε, λῦντο δὲ γυῖα.
Αἴας δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα,
Τεῦκρε πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστὸς ἑταῖρος
Μαστορίδης, ὃν νῶϊ Κυθηρόθεν ἔνδον ἐόντα,
Ἶσα φίλοισι τοκεῦσιν ἐτίομεν ἐν μεγάροισι.
Τὸν δ' Ἕκτωρ μεγάθυμος ἀπέκτανε· ποῦ νύ τοι ἰοὶ
Ὠκύμοροι, καὶ τόξον ὅ τοι πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων;
Ὣς φάθ'· ὁ δὲ ξυνέηκε, θέων δέ οἱ ἄγχι παρέστη
Τόξον ἔχων ἐν χειρὶ παλίντονον, ἠδὲ φαρέτρην
Ἰοδόκον· μάλα δ' ὦκα βέλη Τρώεσσιν ἐφίει·
Καί ῥ' ἔβαλε Κλεῖτον Πεισήνορος ἀγλαὸν υἱὸν,
Πουλυδάμαντος ἑταῖρον ἀγαυοῦ Πανθοΐδαο,
Ἡνία χερσὶν ἔχοντα· ὁ μὲν πεπόνητο καθ' ἵππους·
Τῇ γὰρ ἔχ' ᾗ ῥα πολὺ πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,
Ἕκτορι καὶ Τρώεσσι χαριζόμενος· τάχα δ' αὐτῷ
γρ. ἱεμένων περ Ἦλθε κακὸν, τό οἱ οὔτις ἐρύκακεν * ἱεμένῳ περ.
Αὐχένι γάρ οἱ ὄπισθε πολύστονος ἔμπεσεν ἰός·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν δέ οἱ ἵπποι,
Κείν' ὄχεα κροτέοντες· ἄναξ δ' ἐνόησε τάχιστα
γρ. ἐναντίος Πουλυδάμας, καὶ πρῶτος * ἐναντίον ἤλυθεν ἵππων.
Τοὺς μὲν ὅγ' Ἀστυνόῳ Προτιάονος υἷι δῶκε·
Πολλὰ δ' ἐπώτρυνε σχεδὸν ἰσχέμεν εἰσορόωντα
Ἵππους· αὐτὸς δ' αὖτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη.
Τεῦκρος δ' ἄλλον ὀϊστὸν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
Αἴνυτο, καί κεν ἔπαυσε μάχης ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν,
Εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξείλετο θυμόν·
Ἀλλ' οὐ λῆθε Διὸς πυκινὸν νόον, ὅς ῥ' ἐφύλασσεν
Ἕκτορ', ἀτὰρ Τεῦκρον Τελαμώνιον εὖχος ἀπηύρα,
Ὅς οἱ ἐϋστρεφέα νευρὴν ἐν ἀμύμονι τόξῳ
Ῥῆξ' ἐπὶ τῷ ἐρύοντι· παρεπλάγχθη δέ οἱ ἄλλῃ
Ἰὸς χαλκοβαρής, τόξον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
Τεῦκρος δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα,
Ὢ πόποι, ἦ δὴ πάγχυ μάχης ἐπὶ μήδεα κείρει
Δαίμων ἡμετέρης, ὅ τέ μοι βιὸν ἔκβαλε χειρός·
γρ. ἣν ἐνέδησα Νευρὴν δ' ἐξέρρηξε νεόστροφον, * ἣν οἱ ἔδησα
Πρώϊον, ὄφρ' ἀνέχοιτο θαμὰ θρῴσκοντας ὀϊστούς.

Sic qdē horū inæquales partes pugna porrecta erat, bellumq́;
Alij.a.circa alias pugnam pugnabant naues:
Hector uerò contra Aiacem uenit illuſtrem.
Hi.a,unam circa nauem habebāt laborē, neq́; poterāt,
Neq́; hic hunc expellere & incendere igni naues:
Neq́; is illum repellere: quoniam eum admouerat deus:
Tunc ſilium Clytij Caletorem illuſtris Aiax
Ignem ad nauem ferentem in pectus uulnerauit haſta.
Sonuit autem lapſus, torris uero ei excidit manu.
Hector.a.poſtquam uidit conſobrinum oculis
In pulueres procubuiſſe nauem ante nigram,
Troianosq́;, & Lycios adhortatus eſt, altè clamans.
Troiani, & Lycij, & Dardani cominus pugnantes,
Nedum cedatis a pugna in anguſtia hac:
Sed ſilium Clytij ſeruate, ne ipſum Achiui
Armis expolient nauium in certamine lapſum.
Sic fatus, in Aiacem iaculatus eſt haſta ſplendida:
Ab hoc q.itē errauit: hic.a.deinde Lycophr. Maſt. filiū
Aiacis famulum Cytherium, qui apud ipſum
Habitabat, quoniā uirū interfecerat Cytheris diuinis:
Hunc uulnerauit in capite ſuper aurem acuta haſta
Stantem prope Aiacem: hic autem ſupinus in pulueres
Nauis à puppe humi cecidit: ſoluta ſunt autem mēbra.
Aiax autem exhorruit, fratremq́; allocutus eſt:
Teucer amice, iam nobis interfectus eſt fidus ſocius
Maſt. quē nos ex Cytheris intus exiſtentē (al. profectū,
Aequè ac charos parentes honorabamus in ædibus:
Hunc.a. Hector magnanimus occidit ubi tibi ſagittæ
Lethiferæ, & arcus quem tibi dedit illuſtris Apollo?
Sic dixit. hic.a.intellexit, currens propè eum aſtitit
Arcum tenens in manu recuruum, atq́; pharethram
Sagittiferā: ualdè.a.citò ſagittas Troianis immittebat
Et percuſſit Clitum Piſenoris ſplendidum filium,
Polydamantis ſocium clari Panthoidæ,
Frena manibus tenentē. hic qdē laborabat circa equos.
Eà.n. dirigebat quà multo plurimæ turbabantur phalāges,
Hectori & Troianis gratificans: protinus.u.ei
Venit malū: quod ei nullus prohibuit cupienti quamuis.
Ceruici.n.eius à tergo multi gemitus incidit ſagitta:
Decidit.a.ex curru: retroceſſerunt autem ei equi
Vacuum currum pulſantes. Rex.a.intellexit citiſſimè
Polydamas & primus obuiam uenit equis.
Hos quidem hic Aſtinoo Protiaonis filio dedit,
Diligenter autem admonebat, ppè ſe tenere inſpicientē
Equos: ipſe.a.rurſus profect⁹, ppugnatorib. miſtus eſt.
Teucer.a.aliam ſagittam in Hectorem armatum
Depmebat, & repreſſiſſet à pugna apud naues Achiuorum,
Si eum egregie pugnantē uulnerans, eripuiſſet animū:
Sed non latuit Iouis prudentē mentē, qui cuſtodiebat
Hectorem: ſed Teucrum Telamonium gloria priuauit:
Qui ei pulchrè tortum neruum in optimo arcu
Rupit contra hunc trahenti: aberrauit autem ei aliò
Sagitta ære grauis, arcus autem ei excidit manu
Teucer uero exhorruit, fratremq́; allocutus eſt:
Papæ, certè iam omnino pugnæ conſilia præcidit
Deus noſtræ, qui mihi arcum excuſſit manu:
Neruum autem diſrupit recens, tortum quē ei illigaui
Manè ut ſuſtineret frequenter exilientes ſagittas.

Huic

Huic.a. reſpõdit deinde magnus Telamonius Aiax:
O amice, quin arcum quidem ſine & crebras ſagittas
Iacere, quoniam confregit deus Danais inuidens:
Sed manibus ſumens longam haſtã & ſcutũ humero.
Pugna contra Troianos & cæteras excita copias:
Ne quidẽ ſine labore ſaltẽ, quãuis uicerint nos, capiant
Naues bene tranſtratas, ſed recordemur pugnæ.
Sic dixit: hic autem arcũ quidẽ in tentorijs poſuit:
At hic circum humeros ſcutum poſuit quadruplex:
Capiteq́; in generoſo galeam benefactam poſuit
Equinis ſetis criſtatã: horrẽdè.a. conus supernè nutabat:
Accepit.a. robuſtam haſtam præfixam acuto ære.
Perrexit autem ire, ualdeq́; citò currens Aiaci aſtitit.
Hector autem poſtquam uidit Teucri fractas ſagittas,
Troianosq́; & Lycios hortabatur altè clamans:
Troiani, & Lycij & Dardani bellicoſi,
Viri eſtote, dilecti: mementote autem ſtrenuæ uirtutis.
Naues per concauas. iam enim uidi oculis
Viri primarij à Ioue fractas ſagittas.
Facilè autem perſpicua Iouis uiris fit potentia,
Tum quibus gloriam præſtantiorem dederit,
Tum quos minuerit, & quibus non uelit auxiliari,
Sicut nũc Argiuorũ minuit robur: nobis.a. auxiliatur.
Sed pugnate ad naues conferti: qui autem ueſtrum
Vulneratus uel percuſſus mortẽ & fatũ aſſecutus fuerit,
Moriatur. NON *ei indecorum pugnanti pro patria*
Mori, ſed uxor ſalua erit & liberi in poſterum,
Et domus & patrimonium integrum, ſi Achiui
Abeant cum nauibus dilectam in patriam terram.
Sic fatus, excitauit robur & animum uniuſcuiuſq́;.
Aiax.v. rurſus ex altera parte hortatus eſt ſuos ſocios.
Pudor Argiui, nunc utile uel perire
Vel ſeruari & auertere mala à nauibus.
An ſperatis, ſi naues occuparit galea decorus Hector
Pedibus peruenturos eſſe in ſuã patriã terrã ſingulos?
An non incitantem auditis exercitum omnem
Hectorem, qui iam naues incendere paratus eſt?
Non certè ad tripudium iubet uenire, ſed pugnare:
Nobis autem nulla hoc ſententia & conſilium melius,
Quàm cominus miſcere manusq́; roburq́;:
Melius aut perire uno tempore, aut uiuere:
Quàm diu conſumi in graui pugna
Sic temerè apud naues à uiris deterioribus.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ὦ πέπον, ἀλλὰ βιὸν μὲν ἔα καὶ ταρφέας ἰοὺς
Κεῖσθαι, ἐπεὶ συνέχευε θεὸς Δαναοῖσι μεγήρας·
Αὐτὰρ χερσὶν ἑλὼν δολιχὸν δόρυ καὶ σάκος ὤμῳ,
Μάρναό τε Τρώεσσι, καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς.
Μὴ μὰν ἀσπουδί γε δαμασσάμενοί περ ἕλοιεν
Νῆας ἐϋσσέλμους, ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης.
Ὣς φάθ', ὁ δὲ τόξον μὲν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔθηκεν.
Αὐτὰρ ὅ γ' ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν·
Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
Βῆ δ' ἰέναι, μάλα δ' ὦκα θέων Αἴαντι παρέστη.
Ἕκτωρ δ' ὡς εἶδεν Τεύκρου βλαφθέντα βέλεμνα,
Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
Νῆας ἀνὰ γλαφυράς· δὴ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
Ἀνδρὸς ἀριστῆος Διόθεν βλαφθέντα βέλεμνα.
Ῥεῖα δ' ἀρίγνωτος Διὸς ἀνδράσι γίγνεται ἀλκή,
Ἠ μὲν ὁτέοισιν κῦδος ὑπέρτερον * ἐγγυαλίξῃ, γρ. ἐγγυαλίξει
Ἠδ' ὅτινας † μινύθῃ τε, καὶ οὐκ ἐθέλῃσιν ἀμύνειν· γρ. μινύθει,
Ὣς νῦν Ἀργείων μινύθει μένος, ἄμμι δ' ἀρήγει.
Ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶν ἀολλέες· ὃς δέ κεν ὑμέων
Βλήμενος ἠὲ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
Τεθνάτω, οὔ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
Τεθνάμεν, ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ παῖδες ὀπίσσω,
Καὶ οἶκος καὶ κλῆρος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
* Οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν. γρ. οἴχονται
Ὣς εἰπὼν, ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Αἴας δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἑτάροισιν,
Αἰδὼς Ἀργεῖοι. νῦν ἄρκιον ἢ ἀπολέσθαι,
Ἠὲ σαωθῆναι, καὶ ἀπώσασθαι κακὰ νηῶν.
Ἦ ἔλπεσθ', ἢν νῆας ἕλῃ κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Ἐμβαδὸν ἵξεσθαι ἣν πατρίδα γαῖαν ἕκαστος;
Ἦ οὐκ ὀτρύνοντος ἀκούετε λαὸν ἅπαντα
Ἕκτορος, ὃς δὴ νῆας ἐνιπρῆσαι μενεαίνει;
Οὐ μὰν ἔς γε χορὸν κέλετ' ἐλθέμεν, ἀλλὰ μάχεσθαι.
Ἡμῖν δ' οὔ τις τοῦδε νόος καὶ μῆτις ἀμείνων,
Ἢ αὐτοσχεδίῃ μῖξαι χεῖράς τε μένος τε.
Βέλτερον, ἢ ἀπολέσθαι ἕνα χρόνον, ἠὲ βιῶναι,
Ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι
Ὧδ' αὔτως παρὰ νηυσὶν † ὑπ' ἀνδράσι χειροτέροισιν. γρ. ἐν ἀνδράσι

COMMENTARIVS.

Εὐρύπυλ' οὐκέτι τοι δύναμαι) Patroclus ſuo exemplo docet, priuata amicorum negotia publicis poſtponenda. Ille enim, quamuis Eurypylo uulnerato libenter aſſiſtet, ut ei mederetur: tamen cum Græcorum exercitum a Troianis uideret profligari, unaq́; Achillis præſentia eos liberari poſſe, ad eum pergit, ut illum ad prælium ineundum exhortetur.

τίς δ' οἶδ' εἴ κεν) Hos duos uerſus, immutata tantùm perſona ſecunda in primam, repetit Patroclus ex Iliad. λ. ubi Neſtor eos cum ipſo colloquens protulit.

ἀλλ' ὥστε στάθμη) Aequalitatem prælij eleganti comparatione ſignificat, cui ſimilis eſt etiam illa libro 12, *ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα γυνή*, &c.

παυροτέρους περ ἐόντας) Hinc animaduertitur, bellicam uictoriam non in uirorum multitudine conſiſtere, ſed ſolùm in diuino auxilio: quod ſi ab exercitu altero receſſerit, plane de illius uictoria deſperandum eſt. Sic tot centena millia Perſarum parua manu fudit Themiſtocles omnino *σὺν δαίμονι*. E contrà uerò pauci Troiani à tota multitudine Græcorum propelli non poſſunt, quanquã æqualitas prælij ſuam etiam laudem Græcis non adimit: immo & ſola Aiacis manus, quæ Troianis reſiſtit, inferiores eos & numero & uirtute conſtituit. Illud tamen ſemper eſt *σὺν θεῷ*, quia poſt Neſtoris preces Iupiter in Græcorum partes conuerſus eſt. Neque enim hoc erat illius conſilij, ut eos omnino diſperderet: ſed ut hac inſigni calamitate de reuocando Achille cogitarent, cuius honorem cum illorum iactura procurat.

ἐπεί ῥ' ἐπέλασσέ γε δαίμων) Cæcitas illa Homerica non uidit ſatis Dijs hoc modo infligi dedecus, quòd Apollinis (hic enim eſt ille *δαίμων*) auxilio nauem Aiacis Hector non potuerit perrumpere: quanquam excuſari illa poſſit ab ope quam Iupiter, cæterorũ Deorum fortiſſimus, iam Græcis exhibebat, quæ tamen non omnino fuit manifeſta. Nam & infrà dicetur Hectori fauiſſe Iupiter, & Aiacem gloria priuaſſe, cum ſagittam in Hectorem depromptiſſet.

[illegible]) Quamuis Iupiter Græcis iam fauere incœpiſſet, tamen non penitus ab Hectore recedit, quem ipſe ad pugnam per Apollinem excitauerat, forſan ne illum in exitium conieciſſe uideretur, unde fides Numini ueniebat detrahenda. Itaque Aiacis

arcum

arcum confringit. Quid quæſo de uero Deo expectent pij hodie homines, ſi talia de falſo commemorat antiquitas?

ῥεῖα δ' ἀρίγνωτος] Vitioſa fuit illa Hectoris coniectura. Solet enim plerunque Deus eos inuito derelinquere, quos poſt à ſe idioſe [illegible]. Non eſt proinde illud [illegible] pro uero accipiendum. Ita enim enunciatum eſt à ſuperbo & nimium confidente Hectore. Sic ſi met generoſum ducem diuina latuit uoluntas, & ex uno caſu male in reliquum belli exitum argumentatus eſt.

ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης] Patriæ ſtudioſiſſimus fuit Hector, quod etiam alibi docuerat his uerbis εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Hic uerò plus dicit, honeſtum eſſe pro patria mortem oppetere. Quæ honeſtas ex eo pendet, quod patria nos ſibi arctiſſimis uinculis aſtringat, ut eius charitas una omnes omnium charitates ſuperare dicatur, quod apud Platonem in dialogo Κρίτων copioſe docuit Socrates, his uerbis: ἢ οὕτως εἶ σοφὸς, ὥστε λέληθέ σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς, καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστι πατρὶς, καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον, καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν ἐάν τι προστάττῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέα ταῦτα, &c. Itaq; innumeri heroes utriq; fortiſſimi patriæ cauſa mortē nō dubitarunt oppetere, quin & propria commoda illius utilitati longe poſtpoſuerunt, ſuorumq; amorem, id eſt coniugis & liberorum patriæ amore inferiorem conſtituerunt. Hinc eleganter Tyrtæus, τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα Ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον. Iam mors quæ ſimpliciter in bello obitur, ſemper præclara & honeſta exiſtimata eſt, unde illa apud Virgil. *pulchram properant per uulnera mortem.* cuius rei cauſam ex[plicat] Socrates, ἐν τῷ Μενεξένῳ λέγων· Καὶ μὴν, inquit, πολλαχῇ κινδυνεύει καλὸν εἶναι τὸ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκειν. καὶ γὰρ ταφῆς καλῆς τε καὶ μεγαλοπρεποῦς τυγχάνει, καὶ ἐὰν πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπαίνου αὖ ἔτυχε, καὶ ἐὰν φαῦλος ᾖ, ὑπ' ἀνδρῶν σοφῶν τε καὶ οὐκ εἰκῇ ἐπαινούντων, ἀλλὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρεσκευασμένων, &c. Sic Ariſtoteles Eth. lib. 3 cap. 6. pulcherrimam eſſe mortem ſtatuit, quæ in bello accidit. ἐν μεγίστῳ γὰρ καὶ καλλίστῳ κινδύνῳ. ὁμόλογοι δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ αἱ τιμαὶ αἱ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ παρὰ τοῖς μονάρχοις. Quanto igitur honeſtior erit mors, quæ pro patria in bello oppetitur? In eam ſententiam multa quoque dixit Tyrtæus. Et uerò mors per ſe neque honeſta eſt, neque turpis, ſed cauſæ uel turpis uel honeſtæ reſpectu alterutra, ut docuit Xenophon in epiſtola ad Soteram. Atqui honeſta eſt cauſa defenſionis ſoli patrij.

ἀλλ' ἄλοχός τε] Conſolatio eſt eorum, qui pro patria moriuntur, quòd morte ſua uxori liberisq; ſuis uitam & ſalutem pariant: cùm ſi uitæ propriæ ſtudio ignauiſe ſe geſſerint, miſerum illud ſpectaculum uiſuri ſint, ut ille cum ſuis in hoſtium poteſtatem ueniat.

αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ] Ex uirtute ducis pendet uirtus quoque militum, & ſub leone cerui quoque animoſi ſunt: contrà ſub ceruo leones ignauiſſimi. Itaque receptum eſt militari conſuetudine, ut ante prælium milites ducum exhortatione ad uirtutem incendātur. Id Hector paulo antè, nunc Aiax præſtat. Hectoris oratio uidetur paulo auguſtior propter Numinis, & patriæ mentione, e quibus alterius fauor, alterius amor Troianos alacriores & audaciores efficiebat. Aiacis uero incitamentum παραινετικώτερον eſt & ἐμφαντικώτερον, adeò ut efficaciora ad perſuadendum uideantur, quæ hic memorat. ſed tamen ex utraque parte, ſiquis attentè conſideret, paria ſunt fortitudinis incentiua, quod [illegible] dicet, ab Euſtathio diſſentiens, cuius erant præcedentia. cætera quæ ſcripſit in eandem rem, neglexi, quia λεπτά.

Ὣς εἰπὼν ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Ἔνθ' Ἕκτωρ μὲν ἕλε Σχεδίον Περιμήδεος υἱόν,
Ἀρχὸν Φωκήων, Αἴας δ' ἕλε Λαοδάμαντα,
Ἡγεμόνα πρυλέων, Ἀντήνορος ἀγλαὸν υἱόν·
Πουλυδάμας δ' Ὦτον Κυλλήνιον ἐξενάριξε,
Φυλεΐδεω ἕταρον, μεγαθύμων ἀρχὸν Ἐπειῶν.
Τῷ δὲ Μέγης ἐπόρουσεν ἰδών· ὁ δ' ὕπαιθα λιάσθη
Πουλυδάμας· καὶ τὸν μὲν ἀπήμβροτεν (οὐ γὰρ Ἀπόλλων
Εἴα Πάνθου υἱὸν ἐνὶ προμάχοισι δαμῆναι.)
Αὐτὰρ ὅ γε Κροίσμου μέσον στῆθος οὔτασε δουρί.
Δούπησεν δὲ πεσών, ὁ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα.
Τόφρα δὲ τῷ ἐπόρουσε Δόλοψ αἰχμῆς ἐῢ εἰδώς
Λαμπετίδης, ὃν Λάμπος ἐγείνατο φέρτατον ἀνδρῶν
Λαομεδοντιάδης, εὖ εἰδότα θούριδος ἀλκῆς,
Ὅς τότε Φυλεΐδαο μέσον σάκος οὔτασε δουρὶ
Ἐγγύθεν ὁρμηθείς· πυκινὸς δέ οἱ ἤρκεσε θώρηξ,
Τόν ῥ' ἐφόρει γυάλοισιν ἀρηρότα· τόν ποτε Φυλεὺς
Ἤγαγεν ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
Ξεῖνος γάρ οἱ ἔδωκεν ἄναξ ἀνδρῶν Εὐφήτης,
Ἐς πόλεμον φορέειν, δηΐων ἀνδρῶν ἀλεωρήν,
Ὅς οἱ καὶ τότε παιδὸς ἀπὸ χροὸς ἤρκεσ' ὄλεθρον.
Τοῦ δὲ Μέγης κόρυθος χαλκήρεος ἱπποδασείης
Κύμβαχον ἀκρότατον νύξ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
Ῥῆξε δ' ἀφ' ἵππειον λόφον αὐτοῦ· πᾶς δὲ χαμᾶζε
Κάππεσεν ἐν κονίῃσι, νέον φοίνικι φαεινός.
Ἕως ὁ τῷ πολέμιζε μένων, ἔτι δ' ἤλπετο νίκην,
Τόφρα δέ οἱ Μενέλαος ἀρήϊος ἦλθεν ἀμύντωρ.
Στῆ δ' εὐρὰξ σὺν δουρὶ λαθών, βάλε δ' ὦμον ὄπισθεν.
Αἰχμὴ δὲ στέρνοιο διέσσυτο μαιμώωσα,
Πρόσσω ἱεμένη, ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐλιάσθη.
Τὼ μὲν ἐεισαμένω χαλκήρεα τεύχε' ἀπ' ὤμων
γ. κέλευσε Συλήτην· Ἕκτωρ δὲ κασιγνήτοισι † κέλευε
Πᾶσι μάλα, πρῶτον δ' Ἱκετάονίδην ἐνένιπεν
Ἴφθιμον Μελάνιππον. ὁ δ' ὄφρα μὲν εἰλίποδας βοῦς
Βόσκ' ἐν Περκώτῃ δηΐων ἀπονόσφιν ἐόντων·
Αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,

Sic fatus, accendit robur & animum uniuſcuiuſq;.
Tunc Hector quidem ſuſtulit Schediū Perimedei filiū
Ducem Phocenſiū: Aiax aūt interfecit Laodamantem
Ductorem peditum, Antenoris clarum filium:
Polydamas autem Otum Cyllenium interemit
Phylidæ ſociū, magnanimorū ducem Epeiorū: (tus eſt
Huc a. Meges inuaſit intuitus, hic a. obliquū incurua-
Polydamas: & ab hoc quidem errauit (non n. Apollo
Sinit Panthi filium inter primos pugnatores ſterni:)
Sed hic Crœſmi pectus medium uulnerauit haſta.
Inſonuit. a. lapſus, hic. a. ab humeris arma detrahebat.
Interea aūt in hunc irruit Dolops haſta bene peritus
Lampetides, quem Lampus genuit optimus uirorum
Laomedontiades, bene gnarum ſtrenuæ fortitudinis:
Qui tunc Phylidæ medium ſcutum percuſſit haſta
Cominus impetu facto: denſus autem ei profuit thorax,
Quē portabat concauitatib. aptatū, quē quondā Phy-
Duxit ex Ephyro fluuio à Selleente. (leus
Hoſpes enim ei dedit rex uirorum Euphetes,
In bellum ferre, hoſtilium uirorum munimen.
Qui et & tunc filij à corpore defendit mortem,
Huius autem Meges galeæ æratæ equiſetæ
Conum ſummum percuſſit haſta acuta: (mi
Rupit a. ex equinis ſetis factam criſtā ab eo. totus. a. hu
Decidit in pulueres, recēter puniceo colore ſplendidus.
Dum hic in hūc pugnabat perſtās, adhucq; ſperabat uī
Interim ei Menelaus bellicoſus uenit adiutor: (ctoriā,
Stetitq; à latere cū haſta latēs: pcuſſit. a. humerū retrò:
Cuſpis autem pectus peruaſit alacris,
Vltra tendens: hic autem pronus prolapſus eſt.
Hi quidem iuerunt ærea arma ab humeris
Prædaturi: Hector autem cognatos adhortatus eſt
Omnes ualde: primum autē Hicetaonidem increpauit
Fortē Menalippū. is. a. interea quidē curuipedes boues
Paſcebat in Percota dū inimici remotè abeſſent: (tur,
Sed poſtq̄ Danaorum naues uenerūt qua utrinq; agitā

Iterum

Iterũ ad Iliũ ueniet: excellebatq́ inter Troianos: (lios
Habitabat.a apud Pr. hic.a.ipsũ honorabat æquè ac fi-
Hunc Hector obiurgauit, uerbũq́ dixit & compellauit:
Itane iam Menalippe negligemus? neq́ tibi
Mouetur dilectum cor ob conſobrinum occiſum?
Non uides qualiter Dolopis circum arma curant?
Sed ſequere: non enim amplius licet eminus cũ Argiuis
Pugnare, priuſquã uel occidamus eos, uel funditus
Ilium excelſum capiant poſſideantq́ ciues (uir.
Sic fatus, hic.q.præibat: iſq́ ſimul ſequebatur deo par
Argiuos.a.hortabatur magnus Telamonius Aiax:
O amici, uiri eſtote, & pudorem ponite in animo,
Inuicemq́ reueremini in fortibus pugnis:
Verecũdantiũ.a.uirorũ plures ſalui, quàm occiſi ſunt:
Fugientium.a.neq́ gloria paratur, neq́ ulla fortitudo.
Sic dixit: hi autem & ipſi auxiliari prompti erant:
In animo.a. poſuerunt uerbum: uallauerũt uerò naues
Vallo æreo: contrà autem Iupiter Troianos excitabat,
Antilochum.a.inſtigabat in bello ſtrenuus Menelaus:
Antiloche, nullus te iunior alius Achiuorum,
Neq́ pedib. uelocior, neq́ robuſt⁹ ſicut tu ad pugnandũ.
Vtinam aliquẽ alicubi Troian exiliens uirũ uulneres.
Sic fatus, hic.q. rurſus diſceſſit: illum.a.concitauit.
Extra uerò ſalijt ꝓpugnatores, & iaculat⁹ eſt haſta ſplẽ
Circum ſe reſpectans, Troiani uero ſeceſſerunt (dida,
Viro iaculante: hic.a.non uanum telum emiſit,
Sed Hicetaonis filium animoſum Menalippum
Procedentẽ ad pugnã percuſſit ad pectus apud papillã.
Inſonuit autem lapſus, crepueruntq́ arma ſuper ipſo.
Antilochus aut irruit, canis tãquam, qui in hinnulum
Vulneratum accurrit: quem ex luſtro proſilientem
Venator adeptus eſt percutiens: ſoluit autem membra:
Sic in te Menalippe inſilijt Antilochus bellicoſus
Arma ſpoliaturus, ſed non latuit Hectorem diuinum,
Qui ei obuius uenit currens per prælium.
Antilochus.a.nõ expectauit, uelox quãuis exiſtẽs bella
Sed is fugit, feræ quæ malum patrauit ſimilis: (tor,
Quæ canem ubi interfecerit, uel bubulcũ circa boues,
Fugit ante quam multitudo congregetur uirorum:
Sic fugit Neſtorides: cõtrà autem Troianiq́ & Hector
Clamore magno tela luctuoſa fundebant.
Stetit aũt conuerſus poſtq̃ uenit ad agmen ſociorum:
Troiani autem, leonibus ſimiles crudiuoris,
In naues ruebant: Iouis autem perficiebant mandata:
Qui eis ſemp excitabat robur magnũ, fallebatq́ animũ
Argiuorũ, & gloriã auferebat: illos autem inſtigabat.
Hectori.n.eius animus uolebat gloriã præbere (ignem
Priamidæ, ut nauib. curuas puppes habentib. flagrantẽ
Inijceret indefeſſũ: Thetidis.a.indecentẽ ſupplicationẽ
Omnẽ perficeret: hoc.n.expectabat cõſiliarius Iupiter,
Nauis ardentis ſplendorem oculis ut uideret.
Ex enim iam illo erat repulſam à nauibus
Facturus Troianorũ: Danais aũt gloriam præbiturus.
Hæc cogitans, naues in concauas ſuſcitauit
Hectorẽ Priamidẽ, quamuis promptũ & ipſum. (ignis
Furebat.a.ueluti cũ Mars haſtã uibrans uel perniciosus
In montibus furit profundæ in denſitatibus ſyluæ:
Spuma autem circum os fiebat, at ei oculi

Ἂψ δ' εἰς Ἴλιον ἦλθε, μετέπρεπε δὲ Τρώεσσι.
Ναῖε δὲ πὰρ Πριάμῳ, ὁ δέ μιν τίεν ἶσα τέκεσσι·
Τόν ῥ' Ἕκτωρ ἐνένιπεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
Οὕτω δὴ Μελάνιππε μεθήσομεν; οὐδέ νυ σοί περ
Ἐντρέπεται φίλον ἦτορ ἀνεψιοῦ κταμένοιο;
Οὐχ ὁράᾳς οἷον Δόλοπος περὶ τεύχε' ἕπουσιν;
Ἀλλ' ἕπευ· οὐ γὰρ ἔτ' ἔστιν ἀποσταδὸν Ἀργείοισι
Μάρνασθαι, πρίν γ' ἠὲ κατακτάμεν, ἠὲ κατ' ἄκρης
Ἴλιον αἰπεινὴν ἑλέειν, * κλᾶσθαί τε πολίτας χ. κλαω.
Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν ἦρχ', ὁ δ' ἅμ' ἕσπετο ἰσόθεος φώς·
Ἀργείους δ' ὄτρυνε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ,
Ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται,
Φευγόντων δ' οὔτ' ἂρ κλέος ὄρνυται, οὔτε τις ἀλκή·
Ὣς ἔφαθ', οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀλέξασθαι μενέαινον·
Ἐν θυμῷ δ' ἐβάλοντο ἔπος· φράξαντο δὲ νῆας
Ἕρκεϊ χαλκείῳ. ἐπὶ δὲ Ζεὺς Τρῶας ἔγειρεν.
Ἀντίλοχον δ' ὤτρυνε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
Ἀντίλοχ', οὔ τις σεῖο νεώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν,
Οὔτε ποσὶν θάσσων, οὔτ' ἄλκιμος ὡς σὺ μάχεσθαι,
Εἴ τινά που Τρώων ἐξάλμενος ἄνδρα βάλοισθα.
Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἀπέσσυτο, τὸν δ' ὀρόθυνεν·
Ἐκ δ' ἔθορε προμάχων, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
Ἀμφὶ ἑ παπτήνας· ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο
Ἀνδρὸς ἀκοντίσσαντος· ὁ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἧκεν,
Ἀλλ' Ἱκετάονος υἱὸν ὑπέρθυμον Μελάνιππον
Νισόμενον πόλεμόνδε βάλε στῆθος παρὰ μαζόν·
Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ·
Ἀντίλοχος δ' ἐπόρουσε, κύων ὥς, ὅς τ' ἐπὶ νεβρῷ
Βλημένῳ ἀΐξῃ, τόν τ' ἐξ εὐνῆφι θορόντα
Θηρητὴρ ἐτύχησε βαλών, ὑπέλυσε δὲ γυῖα·
Ὣς ἐπὶ σοὶ Μελάνιππε θόρ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης,
Τεύχεα συλήσων· ἀλλ' οὐ λάθεν Ἕκτορα δῖον,
Ὅς ῥά οἱ ἀντίος ἦλθε θέων ἀνὰ δηϊοτῆτα·
Ἀντίλοχος δ' οὐ μεῖνε θοός περ ἐὼν πολεμιστής,
Ἀλλ' ὅ γ' ἄρ' ἔτρεσε θηρὶ κακὸν ῥέξαντι ἐοικώς,
Ὅς τε κύνα κτείνας ἢ βουκόλον ἀμφὶ βόεσσι,
Φεύγει πρίν περ ὅμιλον ἀολλισθήμεναι ἀνδρῶν.
Ὣς τρέσε Νεστορίδης· ἐπὶ δὲ Τρῶές τε καὶ Ἕκτωρ
Ἠχῇ θεσπεσίῃ βέλεα στονόεντα χέοντο.
Στῆ δὲ μεταστρεφθεὶς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων.
Τρῶες δὲ λείουσιν ἐοικότες ὠμοφάγοισι,
Νηυσὶν ἐπεσσεύοντο· Διὸς δ' ἐτέλειον ἐφετμὰς,
Ὅ σφισιν αἰὲν ἔγειρε μένος μέγα, θέλγε δὲ θυμὸν
Ἀργείων, καὶ κῦδος ἀπαίνυτο. τοὺς δ' ὀρόθυνεν.
Ἕκτορι γάρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι
Πριαμίδῃ, ἵνα νηυσὶ κορωνίσι θεσπιδαὲς πῦρ
Ἐμβάλῃ ἀκάματον· Θέτιδος δ' ἐξαίσιον ἀρὴν
Πᾶσαν ἐπικρήνειε. τὸ γὰρ μένε μητίετα Ζεύς,
Νηὸς καιομένης σέλας ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
Ἐκ γὰρ δὴ τοῦ μέλλε παλίωξιν παρὰ νηῶν
Θησέμεναι Τρώων, Δαναοῖσι δὲ κῦδος ὀρέξαι.
Τὰ φρονέων, νήεσσιν ἔπι γλαφυρῇσιν ἔγειρεν
Ἕκτορα Πριαμίδην, μάλα περ μεμαῶτα καὶ αὐτόν.
Μαίνετο δ' ὡς ὅτ' Ἄρης ἐγχέσπαλος, ἢ ὀλοὸν πῦρ
Οὔρεσι μαίνηται βαθέης ἐν τάρφεσιν ὕλης·
Ἀφλοισμὸς δὲ περὶ στόμα γίγνετο, τὼ δέ οἱ ὄσσε

Λαμ-

Λαμπέσθην βλοσυρῇσιν ὑπ᾽ ὀφρύσιν, ἀμφὶ δὲ πήληξ
Σμερδαλέον κροτάφοισι τινάσσετο μαρναμένοιο
Ἕκτορος· αὐτὸς γάρ οἱ ἀπ᾽ αἰθέρος ἦεν ἀμύντωρ
Ζεύς, ὅς μιν πλεόνεσσι μετ᾽ ἀνδράσι μοῦνον ἐόντα
Τίμα καὶ κύδαινε. μινυνθάδιος γὰρ ἔμελλεν
Ἔσσεσθ᾽· ἤδη γάρ οἱ ἐπόρνυε μόρσιμον ἦμαρ
Παλλὰς Ἀθηναίη ὑπὸ Πηλεΐδαο βίηφι.
Καί ῥ᾽ ἔθελε ῥῆξαι στίχας ἀνδρῶν, πειρητίζων
Ἧ δὴ πλεῖστον ὅμιλον ὅρα καὶ τεύχε᾽ ἄριστα·
Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὧς δύνατο ῥῆξαι, μάλα περ μενεαίνων.
Ἴσχον γὰρ πυργηδὸν ἀρηρότες, ἠΰτε πέτρη
Ἠλίβατος, μεγάλη, πολιῆς ἁλὸς ἐγγὺς ἐοῦσα,
Ἥ τε μένει λιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα,
γρ. τροφέοντα Κύματά τε † τροφόεντα, τά τε προσερεύγεται * αὐτήν.
γρ. αὐτῇ Ὧς Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον, οὐδὲ φέβοντο.
γρ. [illegible] Αὐτὰρ ὁ λαμπόμενος πυρὶ πάντοθεν ἔνθορ᾽ ὁμίλῳ·
Ἐν δ᾽ ἔπεσ᾽, ὡς ὅτε κῦμα θοῇ ἐν νηῒ πέσῃσι
Λάβρον ὑπαὶ νεφέων ἀνεμοτρεφές, ἡ δέ τε πᾶσα
Ἄχνῃ ὑπεκρύφθη, ἀνέμοιο δὲ δεινὸς ἀήτης
Ἱστίῳ ἐμβρέμεται· τρομέουσι δέ τε φρένα ναῦται
Δειδιότες· τυτθὸν γὰρ ὑπ᾽ ἐκ θανάτοιο φέρονται·
Ὧς ἐδαΐζετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ὅ γ᾽, ὥστε λέων ὀλοόφρων βουσὶν ἐπελθών,
Αἵ ῥά τ᾽ ἐν εἱαμενῇ ἕλεος μεγάλοιο νέμονται
Μυρίαι, ἐν δέ τε τῇσι νομεὺς οὔ πω σάφα εἰδὼς
γρ. μαχ. Θηρὶ μαχέσσασθαι ἕλικος βοὸς ἀμφὶ φονῇσιν,
Ἤτοι ὁ μὲν πρώτῃσι καὶ ὑστατίῃσι βόεσσιν
Αἰὲν ὁμοστιχάει, ὁ δέ τ᾽ ἐν μέσσῃσιν ὀρούσας
Βοῦν ἔδει, αἱ δέ τε πᾶσαι ὑπέτρεσαν· ὣς τότ᾽ Ἀχαιοὶ
Θεσπεσίως ἐφόβηθεν ὑφ᾽ Ἕκτορι καὶ Διὶ πατρὶ
Πάντες· ὁ δ᾽ οἶον ἔπεφνε Μυκηναῖον Περιφήτην,
γρ. ἀέθλων Κοπρῆος φίλον υἱόν, ὃς Εὐρυσθῆος * ἄνακτος
Ἀγγελίης οἴχνεσκε βίῃ Ἡρακληείῃ.
Τοῦ γένετ᾽ ἐκ πατρὸς πολὺ χείρονος υἱὸς ἀμείνων
Παντοίας ἀρετάς, ἠμὲν πόδας, ἠδὲ μάχεσθαι,
Καὶ νόον ἐν πρώτοισι Μυκηναίων ἐτέτυκτο.
Ὅς ῥα τόθ᾽ Ἕκτορι κῦδος ὑπέρτερον ἐγγυάλιξε·
Στρεφθεὶς γὰρ μετόπισθεν, ὑπ᾽ ἀσπίδος ἄντυγι πάλτο,
Τὴν αὐτὸς φορέεσκε, ποδηνεκέ᾽ ἕρκος ἀκόντων,
Τῇ ὅ γ᾽ ἐνιβλαφθεὶς πέσεν ὕπτιος· ἀμφὶ δὲ πήληξ
Σμερδαλέον κονάβησε περὶ κροτάφοισι πεσόντος.
Ἕκτωρ δ᾽ ὀξὺ νόησε, θέων δέ οἱ ἄγχι παρέστη,
γρ. στήθεϊ * Στήθει δ᾽ ἐν δόρυ πῆξε, φίλων δέ μιν ἐγγὺς ἑταίρων
Κτεῖν᾽· οἱ δ᾽ οὐκ ἐδύναντο καὶ ἀχνύμενοί περ ἑταίρου
γρ. μάλα δείδισαν Χραισμεῖν· αὐτοὶ γὰρ * μάλ᾽ ἐδείδισαν Ἕκτορα δῖον.
Εἰσωποὶ δ᾽ ἐγένοντο νεῶν, περὶ δ᾽ ἔσχεθον ἄκραι
Νῆες ὅσαι πρῶται εἰρύατο· τοὶ δ᾽ ἐπέχυντο.
Ἀργεῖοι δὲ νεῶν μὲν ἐχώρησαν καὶ ἀνάγκῃ
Τῶν προτέρων, αὐτοῦ δὲ παρὰ κλισίῃσιν ἔμειναν
γρ. οὐδὲ κέδασθεν Ἀθρόοι, * οὐδ᾽ ἐκέδασθεν ἀνὰ στρατόν· ἴσχε γὰρ αἰδὼς
Καὶ δέος· ἀζηχὲς γὰρ ὁμόκλεον ἀλλήλοισι.
Νέστωρ δ᾽ αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
γρ. παίδων Λίσσεθ᾽ ὑπὲρ * τοκέων γουνούμενος ἄνδρα ἕκαστον,
Ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ᾽ ἐνὶ θυμῷ
Ἄλλων ἀνθρώπων· ἐπὶ δὲ μνήσασθε ἕκαστος
Παίδων, ἠδ᾽ ἀλόχων, καὶ κτήσιος ἠδὲ τοκήων,
Ἠμὲν ὅτεῳ ζώουσι, καὶ ᾧ κατατεθνήκασι.
Τῶν ὕπερ ἐνθάδ᾽ ἐγὼ γουνάζομαι οὐ παρεόντων,

Splendebant toruis ſub ſupercilijs, circum.a.galea
Horrendum tempora motabatur pugnantis
Hectoris: ipſe enim et ab æthere erat auxiliator
Iupiter, qui ipſum pluris inter uiros ſolum exiſtentem
Honorabat & glorificabat, breuis uita enim erat
Futurus: iam enim parabat ei fatalem diem
Pallas Minerua ſub Pelida uiolentia.
Et uolebat perrumpere ordines uirorum, tentans
Quà iam plurima turbam uidebat & arma optima:
Sed neq. ſic poterat perrumpere, ualdè licet cupiens.
Prohibebat enim turris, inſtar coniuncti uelut petra
Alta, magna, canum mare propè exiſtens,
Quæ ſuſtinet ſtridulorum uentorum celeres meatus,
Vndasq. ingentes, quæ eructant in ipſam:
Sic Danai Troianos ſuſtinebat firmiter, neq. fugiebāt,
Sed hic ſplendens igne, undiq. inſiliebat turbæ.
Incidit.a. uelut cum unda uelocē in nauem ingruerit
Vehemens è nubibus, uentis aucta. hæc autem tota
Spuma operta eſt. uenti autem grauis flatus
In uelo fremit: trepidant autem animo nautæ
Timentes: paululum enim à morte diſtant.
Sic diuidebatur animus in pectoribus Achiuorum.
Sed is, tanquam leo pernicioſus bobus ſuperueniens,
Quæ in prato paludis magnæ paſcuntur
Infinitæ. inter autem has paſtor nondum rectè ſciens
Cum fera pugnare nigræ bouis pro cæde,
Nempè hic quidem cum primis & poſtremis bobus
Vnàque ſimul graditur: ille autem in medias inſiliens
Bouem deuorat: hæ uerò oēs ſuffugerūt. ſic tunc Achiui
Diuinitus in fugā cōiecti ſunt ab Hectore et Ioue patre
Omnes: hic autem ſolum occidit Myceneū Periphetem
Copreì dilectum filium, qui Euryſthei regis
Nuncius ibat robori Herculeo
Hoc genitus erat ex patre multò deteriore filius melior
Omnigenis uirtutibus, & pedibus, & pugnando,
Et prudentia in primis Mycenæorum fuit præſtatior:
Qui tunc Hectori gloriam ſuperiorem præbuit.
Conuerſus enim retrò, in ſcuti extremam orā offendit
Quod ipſe geſtabat, talare ſeptem iaculorum:
Et hic impeditus cecidit ſupinus: circum autem galea
Terribiliter reſonabat circum tempora prolapſi.
Hector.a. protinus cognouit: currens.a. ei propè aſtitit.
Pectori uerò haſtā infixit, charosq. ipſum propè ſocios
Interfecit: illi.a. non poterant, & triſtes licet ob ſocium,
Opē ferre, ipſi enim ualdè timebant Hect. diuinū: (ma
In cōſpectu.a. uenerāt nauiū: circū.a. phibebāt extre-
Naues quotquot primæ ſubductæ erāt: hi a. infundebā-
Argiui a à nauibus quidem ceſſerunt, etiam ui (tur.
Prioribus: illic autem apud tentoria manſerunt
Cōgregati, nec diſsipabatur per caſtra detinebat n. pu-
Et metus, continuè.n. ſtimulabant ſe inuicem. (dor
Neſtor autem maximè Gerenius, cuſtos Achiuorum,
Precatus eſt per parentes obteſtans uirum quenq.
O amici, uiri eſtote & pudorem ponite in animo
Aliorum hominum: inſuper memineritis quiſq.
Filiorum & uxorum, & poſſeſsionis, & parentum,
Tum cui uiuunt, tum cui mortui ſunt.
Per hos hic ego obteſtor non præſentes

Vt

Vt ſtetis fortiter, neq; uertamini in fugam.
Sic fatus, accendit robur & animum cuiuſq;.
His.a.ab oculis nebulam caliginis remouit Minerua
Diuinitus delapſam: ualdè.a.ipſis lux facta eſt utrinq;,
Tàm ex parte nauium quàm æquè omnib. moleſti belli:
Hectorem autem uiderunt in bello ſtrenuum & ſocios,
Tum quotquot retrò abſiſtebant, neq; pugnabant:
Tum quotquot apud naues pugnā pugnabant ueloces.
Neq; amplius Aiaci magnanimo placuit animo
Stare, ubi alij conſiſtebant filij Achiuorum:
Sed hic nauium foros obibat latè incedens:
Mouebat aũt contum magnum naualem in manibus
Compactum ligneis clauis, duodecim cubitorum.
Vt.a.quum uir equis deſultorijs uti bene ſciens,
Qui poſtquam ex multis quatuor congregauit equos,
Impellens ex campo magnam ad ciuitatem agitat
Publicā per uiam, multiq; eum admirando ſpectarunt
Viri & mulieres: hic autem firmiter ſecurè ſemper
Saliens, aliquando in aliũ alternat: illi autem uolant:
Sic Aiax per multa uelocium tabulata nauium
Obibat latè incedēs, uox.a.eius ad æthera perueniebat,
Semper aũt terribiliter clamans Græcos hortabatur
Naues & tentoria tutari. Neq; quidem Hector
Manebat in Troianorum turba bene armatorum,
Sed ſicut auium uolatilium aquila fulua
Multitudinem inuadit fluuium iuxta paſcentium
Anſerũ, uel gruum, uel cygnorũ longa colla habentium:
Sic Hector tendebat ad nauē nigrā proram habentem
Obuius feſtinans: hunc autem Iupiter impulit à tergo
Manu ualde magna: concitabat aũt populum cũ ipſo.
Iterum autem acris pugna apud naues facta eſt:
Dixiſſes indefeſſos & indomitos inter ſe
Occurrere bello: adeò alacriter pugnabant.
His.a.pugnantibus hic erat animus: Achiui quidem
Non putabant ſe euaſuros è clade, ſed perituros:
Troianis aũt ſperabat animus in pectoribus cuiuſq;,
Naues incenſuros eſſe ſe, occiſurosq; heroas Achiuos.
Hi quidem hæc cogitantes inſtabant ſibi inuicem.
Hector aũt puppim nauis apprehendit pontigradæ,
Pulchræ, uelocis quæ Proteſilaum aduexerat
Ad Troiam, neq; rurſum abduxit in patriam terram:
Huius iam pro naue Achiuiq; Troianiq;
Occidebant alij alios cominus neq; ſanè utriq;
Arcuum impetus eminus excipiebant, neq; iaculorum:
Sed hi cominus ſtantes, unum animum habentes,
Acutis iam ſecuribus & bipennibus pugnabant,
Et enſibus magnis, & haſtis utrinq; acutis.
Multi uerò gladij pulchri, nigris manubrijs, capulati,
Alij qdē è manu in terrā cadebāt: alij uerò ab humeris
Virorum pugnātium: fluebat.a.ſanguine terra nigra.
Hector.a.puppim poſtquā prehendit, non dimittebat,
Summā oram cũ manib. tenens: Troianis autē iuſſit:
Ferte ignem, ſimul & ipſi conferti tollite clamorem:
Nunc nobis omnib. Iupiter æquiualentem diem dedit
Ad naues capiendas, quæ huc dijs inuitis profectæ
Nobis calamitates multas intulerunt, ignauia ſeniorũ,
Qui me uolentem pugnare ad puppes nauium
Ipſumq; detinebant, coercebantq; exercitum:

Ἑστάμεναι κρατερῶς, μηδὲ τρωπᾶσθε φόβονδε.
Ὣς εἰπὼν ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
Τοῖσι δ' ἀπ' ὀφθαλμῶν νέφος ἀχλύος ὦσεν Ἀθήνη
Θεσπέσιον· μάλα δέ σφι φόως γένετ' ἀμφοτέρωθεν,
Ἠμὲν πρὸς νηῶν καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο.
Ἕκτορα δὲ φράσσαντο βοὴν ἀγαθὸν καὶ ἑταίρους,
Ἠμὲν ὅσοι μετόπισθεν ἀφέστασαν οὐδ' ἐμάχοντο,
Ἠδ' ὅσοι παρὰ νηυσὶ μάχην ἐμάχοντο θοῇσιν.
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' Αἴαντι μεγαλήτορι ἥνδανε θυμῷ
Ἑστάμεν' ἔνθα περ ἄλλοι ἀφέστασαν υἷες Ἀχαιῶν.
Ἀλλ' ὅ γε νηῶν ἴκρι' ἐπῴχετο μακρὰ βιβάσθων.
Νώμα δὲ ξυστὸν μέγα ναύμαχον ἐν παλάμῃσι,
Κολλητὸν βλήτροισι, δυωκαιεικοσίπηχυ.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἵπποισι κελητίζειν εὖ εἰδώς,
Ὅς τ' ἐπεὶ ἐκ πολέων πίσυρας συναείρεται ἵππους,
Σεύας ἐκ πεδίοιο μέγα προτὶ ἄστυ δίηται
Λαοφόρον καθ' ὁδόν, πολέες τέ ἑ θηήσαντο
Ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες· ὁ δ' ἔμπεδον ἀσφαλὲς αἰεὶ
Θρώσκων, ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον ἀμείβεται, οἱ δὲ πέτονται·
Ὣς Αἴας ἐπὶ πολλὰ θοάων ἴκρια νηῶν
Φοίτα μακρὰ βιβάς, φωνὴ δέ οἱ αἰθέρ' ἵκανεν·
Αἰεὶ δὲ σμερδνὸν βοόων Δαναοῖσι κέλευε
Νηυσί τε καὶ κλισίῃσιν ἀμυνέμεν. οὐδὲ μὲν Ἕκτωρ
Μίμνεν ἐνὶ Τρώων ὁμάδῳ πύκα θωρηκτάων,
Ἀλλ' ὥς τ' ὀρνίθων πετεηνῶν αἰετὸς αἴθων
Ἔθνος ἐφορμᾶται ποταμὸν πάρα βοσκομενάων
Χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων·
Ὣς Ἕκτωρ ἴθυσε νεὸς κυανοπρῴροιο
Ἀντίος ἀΐξας· τὸν δὲ Ζεὺς ὦσεν ὄπισθε
Χειρὶ μάλα μεγάλῃ, ὤτρυνε δὲ λαὸν ἅμ' αὐτῷ.
Αὖτις δὲ δριμεῖα μάχη παρὰ νηυσὶν ἐτύχθη·
Φαίης κ' ἀκμῆτας καὶ ἀτειρέας ἀλλήλοισιν
Ἄντεσθ' ἐν πολέμῳ, ὡς ἐσσυμένως ἐμάχοντο.
Τοῖσι δὲ μαρναμένοισιν ὅδ' ἦν νόος· ἤτοι Ἀχαιοὶ
Οὐκ ἔφασαν φεύξεσθαι ὑπὲκ κακοῦ, ἀλλ' ὀλέεσθαι·
Τρωσὶν δ' ἔλπετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἑκάστου
Νῆας ἐνιπρήσειν, κτενέειν θ' ἥρωας Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν τὰ φρονέοντες ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν·
Ἕκτωρ δὲ πρύμνης νεὸς ἥψατο ποντοπόροιο,
Καλῆς, ὠκυάλου, ἣ Πρωτεσίλαον ἔνεικεν
Ἐς Τροίην, οὐδ' αὖτις ἀπήγαγε πατρίδα γαῖαν·
Τοῦ περ δὴ περὶ νηὸς Ἀχαιοί τε Τρῶές τε
Δῄουν ἀλλήλους αὐτοσχεδόν· οὐδ' ἄρα τοί γε
Τόξων ἀϊκὰς ἀμφὶς μένον οὐδ' ἔτ' ἀκόντων,
Ἀλλ' οἵ γ' ἐγγύθεν ἱστάμενοι ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
Ὀξέσι δὴ πελέκεσσι καὶ ἀξίνῃσι μάχοντο,
Καὶ ξίφεσιν μεγάλοισι, καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
Πολλὰ δὲ φάσγανα καλὰ μελάνδετα κωπήεντα,
Ἄλλα μὲν ἐκ χειρῶν χαμάδις πέσον, ἄλλα δ' ἀπ' ὤμων
Ἀνδρῶν μαρναμένων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα μέλαινα.
Ἕκτωρ δὲ πρύμνηθεν ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει,
Ἄφλαστον μετὰ χερσὶν ἔχων· Τρωσὶν δὲ κέλευεν·
Οἴσετε πῦρ, ἅμα δ' αὐτοὶ ἀολλέες ὄρνυτ' ἀϋτήν.
Νῦν ἡμῖν πάντων Ζεὺς ἄξιον ἦμαρ ἔδωκε
Νῆας ἑλεῖν, αἳ δεῦρο θεῶν ἀέκητι μολοῦσαι,
Ἡμῖν πήματα πολλὰ θέσαν, κακότητι γερόντων,
Οἵ μ' ἐθέλοντα μάχεσθαι ἐπὶ πρύμνῃσι νέεσσιν,
Αὐτόν τ' ἰσχανάασκον, ἐρητύοντό τε λαόν.

Ἀλλ' εἰ δή ῥα τότ' ἔβλαπτε φρένας εὐρύοπα Ζεὺς
Ἡμετέρας, νῦν αὐτὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα μᾶλλον ἐπ' Ἀργείοισιν ὄρουσαν·
Αἴας δ' οὐκέτ' ἔμιμνε, (βιάζετο γὰρ βελέεσσιν)
Ἀλλ' ἀνεχάζετο τυτθὸν, ὀϊόμενος θανέεσθαι,
Θρῆνυν ἐφ' ἑπταπόδην, λίπε δ' ἴκρια νηὸς ἐΐσης·
Ἔνθ' ἄρ' ὅ γ' ἑστήκει δεδοκημένος· ἔγχεϊ δ' αἰεὶ
Τρῶας ἄμυνε νεῶν, ὅστις φέροι ἀκάματον πῦρ·
Αἰεὶ δὲ σμερδνὸν βοόων, Δαναοῖσι κέλευεν,
Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος,
Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Ἠέ τινάς φαμεν εἶναι ἀοσσητῆρας ὀπίσω;
Ἠέ τι τεῖχος ἄρειον ὅ κ' ἀνδράσι λοιγὸν ἀμύναι;
Οὐ μέν τις σχεδόν ἐστι πόλις πύργοις ἀραρυῖα;
Ἧ κ' ἀπαμυναίμεσθ', ἑτεραλκέα δῆμον ἔχοντες·
Ἀλλ' ἐν γὰρ Τρώων πεδίῳ πύκα θωρηκτάων,
Πόντῳ κεκλιμένοι, ἑκὰς ἥμεθα πατρίδος αἴης.
Τῷ ἐν χερσὶ φόως, οὐ μειλιχίῃ πολέμοιο.
Ἦ, καὶ μαιμώων ἔφεπ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι.
κ. κοίλας ἐπὶ νῆας ἄγοιτο — Ὅστις δὲ Τρώων * κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ φέροιτο,
Σὺν πυρὶ κηλείῳ, χάριν Ἕκτορος ὀτρύνοντος,
κ. χαλκῷ — Τὸν δ' Αἴας οὔτασκε δεδεγμένος ὀξέϊ † δουρί.
Δώδεκα δὲ προπάροιθε νεῶν αὐτοσχεδὸν οὖτα.

Sed ſi tum lædebat mentes latè proſpiciens Iupiter
Noſtras, nunc ipſe impellit & inſtigat.
Sic dixit: hi. a. alacrius in Græcos impetum fecerunt:
Aiax. a. non amplius ſuſtinuit (urgebatur enim telis)
Sed retroceſſit paululùm, putans ſe moriturum eſſe,
Scabellum ad ſeptẽpedale: liquit a. foros nauis æqualis
Ibi ſanè hic ſtetit obſeruans, haſta autem ſemper
Troianos arcebat à nauib. qcunq; ferret indefeſſũ ignẽ:
Semper aũt horrendum clamans Danaos hortabatur:
O amici heroës Danai miniſtri Martis,
Viri eſtote, dilecti: recordamini autẽ ſtrenuæ uirtutis.
An aliquos putamus eſſe adiutores à tergo?
Aut aliquẽ murum fortiorẽ, qui uiris mortẽ auertat?
Non quidem aliqua propè eſt ciuitas turribus munita,
Qua propulſemus hoſtes, fauentem populum habẽtes.
Sedenim in Troianorum campo bene armatorum
Mari circundati longè ſedemus à patria terra:
Quare in manibus ſalus, non manſuetudine belli.
Dixit & furens inſectabatur haſta acuta.
Quicunq;. a. Troianorum concauas ad naues ferretur
Cum igne urenti in gratiam Hectoris concitantis,
Hunc Aiax uulnerabat excipiens acuta lancea:
Duodecim autem ante naues cominus uulnerauit.

COMMENTARIVS.

ὁ γὰρ Ἀπόλλων) Polydamantem protexiſſe Apollo dicitur, quia Polydamas arte uaticinandi præditus erat, at Vaticiniorum Deus Apollo, ut imaginata eſt antiquitas.

ὁ γὰρ ἔτ' ἐστὶ χερείων) Illud etiam anteà dixerat Aiax. ἡμῖν δ' οὔτις τοῦδε νόος καὶ μῆτις ἀμείνων Ἢ αὐτοσχεδίῃ μῖξαι χεῖράς τε μένος τε. Id uerò pugna quæ fit comminus, plus roboris & audaciæ poſtulat. ludicra enim pene eſt illa, quæ eminus committitur.

κτήσασθαί τι τελ.) Approbo Euſtathij lectionem κτήσασθαι accentu acuto in penultima, cum uulgò penanflexum ſit κτῆσθαι, à κτάομαι poſsidere. Eſt autem κτάσθαι idem quod φυλάξασθαι: ut tamen liberum cuiq; ſit iudicium, alteram lectionem etiam reliqui.

ὦ φίλοι ἀνέρες ἐστέ) Eadem alibi uidimus, ſed tamen ne pede ſicco tranſeamus. Aiax Græcos adhortatur ad ſtrenuè pugnandũ. Iubet autem inuicem eos uerecundari, hoc eſt ut alter alterius pudore fortiter ſe gerat, effugiatq; dedecus ignauiæ, quod ſibi mutuò poſſunt inurere, ſi uideantur tam graue periculum detrectare, unde timiditatis nota ſemper inſignientur. Et quamuis à pugna recedentes mortem euitare ſe exiſtiment, quod fieri equidem ſolet: tamen egregio laudis & fortitudinis ornamento ipſos deſtitui, quod ipſi uitæ proculdubio anteponendum eſt.

ἐπὶ δὲ Ζεὺς πᾶσιν ἐγείρει) Hinc uidetur falſum, quod ſuprà dicebamus, Iouem in Græcorum partes à Neſtoris precibus aliquantulum propendiſſe, cùm hîc dicatur Troianos excitare. Sed quod anteà dictum fuit, intelligendum eſt generaliter Iouem hoc Neſtori concedere, Græcos à Troianis hodierno die deuictos non iri: ſed tamen adhuc conflictantur ingenti iſta calamitate, quam tamẽ Numen illud mox auxilio ſuo leniet & ſubleuabit.

οὔτις σεῖο νεώτερος) Laudata uirtus excitari & inflammari ſolet, unde laudabilis quoque fuit illa ſemper conſuetudo, ut uirorum fortiſſimorum encomia celebrarentur, quod modò adulationis ſpeciem non habeat, fortiores eos reddit, & ad facinora excitatiores. Hinc illud, ni fallor, aurei illius Chryſoſtomi, ὁ γὰρ ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν ἐπαινούμενος σφοδρότερος τοῖς κατορθώμασι τὴν περὶ τὸ καλὸν ἐπιθυμίαν ἐπιδείκνυσι. Solent tamen aliquando ij qui laudantur, remolleſcere: unde rectè Theodoritus, οὐδὲ γὰρ πολλοὺς πολλάκις ἡ λαθοῦσα τῶν ἀρετῶν ... χαυνοῖ γὰρ τὴν διάνοιαν, καὶ τὸ ἄγρυπνον λυμαίνεται, καὶ ἀγρυπνεῖ τε αὐτὴν καταλαμβάνει τὸ ... (... γὰρ ὁ ... ἐκκαλεῖται τὰ τείχη, καὶ τὴν ... ἀπατᾷ). Sed ſecus in noſtro Antilocho accidit, qui cùm à Menelao laudaretur, laudũ illatum ueritatem reipſa illico comprobauit.

Ἀντίλοχος δ' οὐ μεῖνε) Forſan dicas, Ergo adulatoriè locutus eſt anteà Menelaus, qui huius Antilochi uirtutem ſic laudibus extulit. Immò aliter ſentiendum. Nam temerarij fuiſſet hominis Hectoris & Troianæ manus impetus unum ſuſtinere, unde peccatum eſſet in nimia confidentia ab Antilocho. Vel etiam forte nimiæ fuit audaciæ, ſic in periculum prorumpere, quod poſteà detrectauerit: quanquam illud egregium facinus ſatis Antilochum fortitudinis nomine commendare poſsit.

θηρὶ κακὸν ῥέξαντι ἐοικώς) Illud animal leonem κατ' ἐξοχὴν Euſtathius interpretatur. Aiunt enim, inquit hoc leonis reliquorumque animalium peculiare, cum aut ouili inſidiata ſunt aut bubulcum aut canem interfecerunt, aut tale quippiam perpetrauerunt, metu pœnæ contrahi, & fugere antequam ab hominibus prehendantur, quaſi damni aut pauperiei factæ, ut loquuntur Iuris ſacerdotes, ſibi conſcia. Quanquam mea quidem ſententia, leoni fugiendi uocabulum minus conuenit, ut huic Antilocho quadret, qui in conſpectu Troianorum fugit. Atqui generoſitas leonis ea eſt, ut cùm à canibus premitur aut uenatoribus contemptim reſiſtanſque cedat, ubi ſpectari poteſt. ubi tamen uirgulta ſyluaſq; penetrauit, acerrimo curſu fertur, uelut abſcondente turpitudinem loco, ut eſt apud Ariſt. de Hiſt. anim. Plinium, & Solinum. Sed illa non obſtant, quo minus locus iſte de leone intelligatur: cùm, ut olim monuimus, comparationes nunquam undequaq; ſint ſimiles cum re comparata. Oppianus leones etiam θῆρας appellauit in Κυνηγετικῷ θῆρες ... ἐπιστροφάδην ἐφέπονται.

μινυνθάδιος γὰρ ἔμελλεν) Videtur hac συμπαθῶς consolari τὸν φιλέλληνα, qui ex præcedentibus Græcorum deuictorum miſereatur, cùm is per quem tot mala infliguntur, breui ſit periturus. Vbi diligenter notandum eſt, breuitatem uitæ Hectoris cauſam eſſe, cur eius gloriam tam ſtudioſè Iupiter promoueat. Cuius rei exempla non ita rara ſunt, ut res noua & inaudita cenſeatur. Porrò prudenter ſic Hectorem Iouis auxilio ſuffultum finxit Poeta, ut uicti Græci minus dedecoris hinc conciperent, ut quos mirum nõ fuerit turpe profligari, quib. ſupremũ illud Numẽ aduerſatus ſit. Itaq; paulò poſt ab Hectore & Ioue Græcos in fugam cõuerſos dicet ὡς τότ' Ἀχαιοὶ θεσπεσίως ἐφόβηθεν ὑφ' Ἕκτορι καὶ Διὶ πατρὶ Πάντες. Iam quod ἀεὶ τῆς ὀλιγοχρονιότητος Hectoris dictum, cuius cauſam eum Iupiter πλεόνεσσι μετ' ἀνδράσι μοῦνον ἐόντα Τίμα καὶ κύδαινε, ſimile eſt, quod etiam de Achille primo Iliadis uidimus: ubi ille apud matrem Thetidem conqueritur, quòd cum μινυνθάδιος ſit, tamen ſe ἄτιμον eſſe patiatur, quaſi breuitatem uitæ multo honore compenſet Deus.

αὐτὰρ ὁ) Hæc pars iſtius libri miris comparationibus luxuriat, ut nihil ſuprà non ſolùm impoſterum, ſed etiã anteà, quod monitum uolui, ut ornamenta illa leuiter & perfunctoriè non prætereantur.

αὐτὰρ ὁ λαμπόμενος πυρί) Sic refulget igne Hector uel propter armorum ſplendorem, ut anteà de Diomede uidimus, & de Achille poſthac uidebimus. Vel ignem forſan intelligit, qui ad incendendas naues Græcorum à Troianis afferebatur, ex quibus Aiax duodecim peremit. Vel πυρὶ λαμπόμενος dicitur, διὰ τὸ αὐτὸν δίκην πυρὸς μάχεσθαι, ἢ διὰ τὸ πανταχόθεν ἐπὶ αὐτὸν ναυσὶ πυρὶ μάχην ἄγειν. Iux-

ta illud loquendi genus quod alibi Poeta uſurpauit: [illegible] Quæ omnia Euſtathius annotauit, & ut omnino reſpuenda non ſint, tamen poſſum etiam ego quartum addere, ut dicatur [illegible] Hector qui alis etiam anteà deſcriptus eſt, [illegible].

[illegible]) Exprimit Poeta periculum, in quo nauigantes uerſantur: quod eſt ſmodicum, ut parum à morte diſtent. unde Calaber, [illegible] Diſtant autem ſolo ligno, ut dixit Aratus in Phænomenis —— [illegible] Hinc eſt quòd infeliciſsimam nautarum uitam omnes prædicarint, ut rectè dixerit Ariſtophanes. [illegible], & in Scyrijs Sophocles appellat [illegible].

[illegible]) De filijs, qui patribus ſunt præſtantiores, alio loco diximus cuius rei ſi cauſam à Protagora Platonico exquiras, illud ex naturæ aptitudine fieri, quæ maior ſit in liberis, quàm in parentibus ad rem aliquam applicatur, reſpondebit.

[illegible]) Legitur etiam, ut ego ex Euſtathio ad marginem annotaui, pro [illegible], [illegible]: quæ ipſa mihi legenda poſt aliorum meſſem ſuperfuit.

[illegible]) Pudor erat, ſi fugerent, & per caſtra diſsiparent. id eſt magnum ſibi conciliabant dedecus dein de timebant ne naues amitterent, aut etiam uitam, ſi in hoſtium poteſtatem deueniſſent. quæ duo tamen à uiro forti abeſſe debēt, hoc eſt neutrius horum cauſa rem ſtrenuè gerere.

[illegible]) Minerua hoc loco dicitur caliginem ex oculis Græcorum remouere, id eſt conſternatos eorum animos excitare: forſan quia ipſa [illegible], uel etiam exhortationis illius Neſtoreæ beneficio. Eſt ergo, ut ait Euſtathius, imprudentia [illegible] Vnde & alibi Poeta dixit, [illegible], uincens nimirum: & rurſus, [illegible], id eſt ſalus per uictoriam. Sunt enim quaſi tenebris obruti, qui uincuntur. Vnde paulò poſt Patroclo moriente Achiui in tenebris erunt, & lucem Solis uidere cupiunt. Metaphoricum itaq; eſt iſtud loquendi genus à corpore ad animum tranſlatum.

[illegible]) Nota genus illud [illegible], quod etiam Euſtathius indicat, quatuor equorū ſine curru, quos oportuit non ſolùm celeres eſſe, ſed etiam faciles & obedientes ne ſi refractarij fuiſſent, deſultor ab uno in alium ſubitò tranſiliens periculum cadendi incurriſſet. Ideò dicit, [illegible], ut qui electi tales fuerint. Nihil refert autem, utrum [illegible] uel [illegible] legas. Equi autem eo modo iuncti uocabantur, ut monuerunt antiqui, [illegible]. Porrò Dionyſius, ut eſt apud ueterem Scholiaſtem, ſcriptum reliquit, ſe equitem talem uidiſſe, qualem hic Homerus proponit. Hos deſultores appellant Romani, & equi illi deſultorij appellantur, quibus Romani in prælio utebantur, ut ſudante altero tranſirent in ſiccum. Erant autem pares, id eſt duo tantum, ut eſt apud Sextum Pompeium, etiam hic quatuor proponantur à Poeta. Credo autem illud exercitij genus militiæ umbram fuiſſe, cùm de Numidis ſic referat Liuius lib. ab Vrb. cond. 23. Numidis, inquit, deſultorum in modum binos trahentibus equos, inter acerrimam ſæpe pugnam in recentem equum ex feſſo armatis tranſultare mos erat, tanta uelocitas ipſis, tamq; docile equorum genus erat, & illos aurigas appellauit Vertumnos quidam hoc uerſu:

Eſt etiam auriga ſpecies Vertumnus, & eius Tranſit alterno qui leue pondus equo.

Vt eſt apud Rhod. lib. 21. Sed de his copioſiùs in uerbo [illegible], ol m dicetur. Cæterùm eleganti iſta comparatione alacrem & agilem in pugna ducem ad ſuos milites obeundos & cohortandos docuit, tum etiam militum ipſorum [illegible].

[illegible]) Aptiſsima utitur comparatione. Nam per aquilam ſignificatur Hector, qui uentoſam & in ſublimi collocatā Troiam habitabat aquilarum more, quæ loca etiam ardua incolunt: per aues autem fluuiatiles innuit Græcos, qui etiam ad aquas tūc temporis conſederant.

[illegible]) Non eſt ſuperfluum quòd toties iſta inculcat Poeta de Iouis auxilio erga Troianos, ut minus ſit mirum, ſi ab illis ita Græci profligentur. Quod & infra Hector dicet.

[illegible]) Animaduerte ſi alteram lectionem [illegible] quam pro germana uidetur Euſtat. agnoſcere. Nam ſi [illegible] ſcripſeris, inquit, ratio ſatis aperta reddi non poteſt illius ſcripturæ, niſi [illegible] confingas inuſitatum nominatiuum, cuius genitiuus Ionicus ſit [illegible]. Quod ſi [illegible] legas, ut in antiquis exemplaribus ſcriptum erat, faciendа erit [illegible] in ſcandendo, ut [illegible] una ſyllaba cenſeatur.

[illegible]) Ergo aliquid præter Deorum uoluntatem, Homere, fieri autumas? neque potuēre illi appulſum Græcorum ad Troiam impedire? Cur alias igitur Deorum potentiam ſic prædicaſti? Meo itaque calculo nunquam hoc impietatis crimine abſoluerēris, niſi illud [illegible] non de impotentia Deorum te intellexiſſe arbitrarer, quibus iam per Poetas nihil eſt difficile: ſed ut innueres infauſtam fuiſſe illam nauigationem, & malis Deorum ſignis iam iniquam iudicatam, ut quidem uult Hector, cui tamen illi aſſenſerint, ut hac tandem calamitate, quæ ipſis per Hectorem infligitur, eorum temeritatem multarent.

[illegible]) Amolitur Hector honeſte à ſe dedecus, quod ex præcedenti ignauia contraxerat, cùm donec Achilles Græcorū partes armis palàm tutatus eſt, Vrbe non ſit auſus egredi, culpam in Optimates Troianos reijciendo, qui ſe non paſsi ſint exire, unde eos timidos appellat & ignauos quod planè contra ipſius Homeri mentem dictum eſt, ut in ſuperioribus nonnunquam diximus. Felicitatem pugnæ autem piè admodum Ioui tribuit & in ipſo orationis principio & in fine, quod de induſtria factum eſt à Poeta, ut paulò antè obſeruabamus.

[illegible]) Ariſtarchus ſic accipiebat hanc [illegible], quaſi Poeta diceret, [illegible]. Dionyſius autē Thracius [illegible] in nominandi caſu ponebat, dicēs [illegible], —— [illegible]. Mihi ſi detur optio, Ariſtarcho ſubſcribam, quia minus uiolenta ſit illius interpretatio.

Finis libri decimiquinti.

ARGVMENTVM DECIMISEXTI LIBRI *Homeri Iliadis.*

PATROCLO deprecāti Achilles ſuam ipſius armaturam concedit accipere, & Myrmidonas educere ad bellum. Hi uerò egreſsi uerterunt in fugam Troianos. Patroclus autem Sarpedonem Iouis filium occidit qui extremum in curru equum Achillis interfecerat Pedaſum. Poſtea autem Patroclum Hector interemit uulneratum priùs ab Euphorbo, cùm Apollo abſtuliſſet armaturam ipſius.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Π. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ἰλιάδος.

ΠΑΤΡΟΚΛΩ δεηθέντι Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ πανοπλίαν [illegible], καὶ τοὺς Μυρμιδόνας ἐξάγειν ἐπὶ τὸν πόλεμον. οἱ δὲ ἐξελθόντες [illegible] τοὺς Τρῶας. Πάτροκλος δὲ Σαρπηδόνα τὸν Διὸς ἀναιρεῖ, [illegible] τῶν Ἀχιλλέως [illegible] Πήδασον [illegible] Πάτροκλον Ἕκτωρ ἀναιρεῖ [illegible] ὑπὸ Εὐφόρβου, Ἀπόλλωνος ἀφελομένου τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Π. Patroclum interfecit ſtrenuum Hectoris lancea.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Πῖ Πάτροκλον ἔπεφνεν ἀγαυὸν Ἕκτορος αἰχμή.

Aliud.

Patroclina.

Ἄλλη.

Πατρόκλεια.

Ὣς οἱ μὲν περὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο μάχοντο·
Πάτροκλος δ' Ἀχιλῆϊ παρίστατο ποιμένι λαῶν,
Δάκρυα θερμὰ χέων, ὥστε κρήνη μελάνυδρος,
Ἥ τε κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ.
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Τίπτε δεδάκρυσαι Πατρόκλεες, ἠΰτε κούρη
Νηπίη, ἥθ' ἅμα μητρὶ θέουσ' ἀνελέσθ' ἀνώγει,
γ. ἰσσυμένη Εἱανοῦ ἁπτομένη, καί τ' * ἐσσυμένην κατερύκει,
Δακρυόεσσα δέ μιν ποτιδέρκεται, ὄφρ' ἀνέληται.
Τῇ ἴκελος Πάτροκλε τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβεις.
Ἠέ τι Μυρμιδόνεσσι πιφαύσκεαι, ἢ ἐμοὶ αὐτῷ;
Ἠέ τιν' ἀγγελίην Φθίης ἐξέκλυες οἶος;
Ζώειν μὰν ἔτι φασὶ Μενοίτιον Ἄκτορος υἱόν,
Ζώει δ' Αἰακίδης Πηλεὺς μετὰ Μυρμιδόνεσσι,
γ. ἀκαχοίμεθα Τῶν κε μάλ' ἀμφοτέρων † ἀκαχοίμεθα τεθνειώτων.
Ἦε σύ γ' Ἀργείων ὀλοφύρεαι ὡς ὀλέκονται
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν, ὑπερβασίης ἕνεκα σφῆς;
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω.
Τὸν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφης Πατρόκλεες ἱππεῦ,
Ὦ Ἀχιλεῦ Πηλῆος υἱὲ μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,
Μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν Ἀχαιούς.
Οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
Ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
Βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης κρατερὸς Διομήδης·
Οὔτασται δ' Ὀδυσεὺς δουρικλυτὸς, ἠδ' Ἀγαμέμνων·
Βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν ὀϊστῷ.
Τοὺς μέν τ' ἰητροὶ πολυφάρμακοι ἀμφιπένονται,
Ἕλκε' ἀκειόμενοι· σὺ δ' ἀμήχανος ἔπλευ Ἀχιλλεῦ.
Μὴ ἐμέ γ' οὖν οὗτός γε λάβοι χόλος, ὃν σὺ φυλάσσεις,
γ. αἰν' ἀρε- τῶν ὁ ἄλλος † Αἰναρέτη· τί σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀψίγονός περ,
Αἴκε μὴ Ἀργείοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνῃς;
Νηλεὲς οὐκ ἄρα σοί γε πατὴρ ἦν ἱππότα Πηλεύς,
γ. οὐδ' ἱπ-ποτα Οὐδὲ Θέτις μήτηρ· γλαυκὴ δέ σε τίκτε θάλασσα,
Πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής.
Εἰ δέ τινα φρεσὶ σῇσι θεοπροπίην ἀλεείνεις,
Καί τινά τοι πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,
Ἀλλ' ἐμέ περ πρόες ὦχ', ἅμα δ' ἄλλον λαὸν ὄπασσον
Μυρμιδόνων, ἤν πού τι φόως Δαναοῖσι γένωμαι.
Δὸς δέ μοι ὤμοιιν τὰ σὰ τεύχεα θωρηχθῆναι,
γ. σοὶ με-σοι *Αἴκ' ἐμὲ σοὶ ἴσκοντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Τειρόμενοι· ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.
Ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες κεκμηότας ἄνδρας ἀϋτῇ
Ὤσαιμεν προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.
Ὣς φάτο λισσόμενος μέγα νήπιος· ἦ γὰρ ἔμελλεν
Οἷ αὐτῷ θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα λιτέσθαι.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ὤ μοι διογενὲς Πατρόκλεες, οἷον ἔειπες·
Οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι ἥν τινα οἶδα,
Οὔτέ τί μοι πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ·
Ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει,
Ὁππότε δὴ τὸν ὁμοῖον ἀνὴρ ἐθέλῃσιν ἀμέρσαι,
Καὶ γέρας ἂψ ἀφελέσθαι, ὅ τε κράτεϊ προβεβήκει·
Αἰνὸν ἄχος τό μοι ἐστὶν, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ.

SIC hi quidem pro naui bene tranſtrata pugnabant:
Patroclus autem Achilli aſtitit paſtori populorum,
Lacrymas calidas fundens tanquam fons nigram aquam habens,
Quæ ab alta petra atram fundit aquam.
Hunc.a.cõſpicatus miſeratus eſt celer diuinus Achilles,
Et ipſum edita uoce uerbis uelocibus allocutus eſt:
Cur autem lacrymatus es Patrocle, tanquam puella
Paruula? quæ cum matre currens eleuari efflagitat,
Veſte adhærens, & properantem detinet,
Lacrymabunda autem ipſam aſpicit dum ſuſcipiatur:
Huic ſimilis Patrocle humidam lacrymam profundis.
An aliquid Myrmidonibus nuncias, aut mihi ipſi?
Aut aliquod nuncium ex Phthia audiuiſti ſolus?
Viuere quidẽ adhuc aiunt Menœtium Actoris filium,
Viuit & Aeacides Peleus inter Myrmidonas,
Quibus ualdè ambobus triſtaremur mortuis:
An tu Argiuorum cauſa luges quia pereunt
Naues apud concauas iniuſtitia gratiâ ſua?
Eloquere, ne cela mente, ut ſciamus ambo.
Hũc.a. grauiter ſuſpirãs allocutus es Patrocle eques:
O Achilles Pelei fili, multò fortiſſime Achiuorum,
Ne indigneris: talis enim dolor inuaſit Achiuos.
Hi etenim iam omnes quicunq; antè erant fortiſſimi,
In nauibus iacẽt percuſſi eminus uulneratiq; cominus:
Sauciatus eſt quidem Tydides fortis Diomedes,
Vulneratus eſt.a. Vlyſſes haſta inclytus & Agamemnõ,
Percuſſus eſt etiam Eurypylus in fœmore ſagitta:
Hos.q.medici multa pharmaca ſcientes curant,
Vulnera ſanantes. tu.a. implacabilis es Achilles:
Non me igitur talis capiat ira, quàm tu ſeruas,
Inutili uirtute pdite: qs à te alius iuuabitur ſerò natus
Si nõ ab Argiuis indignũ exitium auertas? (quidem,
O immitis non utiq; tibi pater erat eques Peleus,
Nec Thetis mater: cæruleum autem te peperit mare,
Petræq; altæ, quia tibi mens eſt ſæua.
Si uero aliquod mentibus tuis uaticinium uitas,
Et aliquod tibi à Ioue retulit ueneranda mater,
At me ſaltẽ mitte cito ſimulq; reliquũ exercitũ præbe
Myrmidonum, ſi fortè aliquod lumen Danais fiant.
Da autem mihi humeris tua arma armari.
Si me tibi aſſimilantes abſtineant à bello
Troiani, reſpirent autem bellicoſi filij Achiuorum
Afflicti: exigua autem reſpiratio belli fiat.
Facilè autem recentes nos, defeſſos uiros prælio
Repellemus ad urbem à nauibus & tentorijs.
Sic dixit ſupplicans ualdè demens: certò enim erat
Sibypſi mortemq; malam, & fatum rogaturus.
Hunc.a.ualdè ingemẽs allocutus eſt pedib. celer Achil-
Hei mihi nobilis Patrocle, quid dixiſti? (les,
Neq; oraculum curo quid ſciam,
Neq; quod mihi à Ioue retulit ueneranda mater:
Sed hic grauis dolor cor & animum occupat,
Quando tam æqualem uir uult priuare portione,
Et præmium rurſus auferre, qui potẽtia antecellit: (mo.
Grauis dolor hic mihi eſt, quoniã paſſus ſum dolores ani-

Puellam

Puellam, quam mihi præmiũ elegerant filij Achiuorũ,
Hastáq; mea acquisiueram, urbe bene murata euersa:
Hanc rursus ex manibus rapuit rex Agamemnon
Atrides: tãquã ab aliquo magistratuũ experte inquilino.
Sed hæc quidẽ ante acta esse sinamus. neq; enim liceret
Perpetuò iratum esse in mentib. uerùm enimuerò dixi
Non prius iram depositurum, nisi cùm iam
Ad naues meas peruenisset clamorq; bellumq;.
Tu autem humeris quidem mea inclyta arma indue:
Dux esto aũt Myrmidonibus pugnacib. ad pugnandũ:
Siquidem obscura Troianorum nubes circumiuit
Naues fortiter: hi autem in littore maris
Conclusi sunt, loci paruam adhuc portionem habentes
Argiui: Troianorum autem ciuitas contra tota uenit
Audax. non enim meæ galeæ uident frontem
Propè splendentis, mox fugientes fossas campestres
Impleuissent cadaueribus suis, si mihi rex Agamemnon
Lenis fuisset: nunc autem castra oppugnant.
Non enim Tydidæ Diomedis in manibus
Furit hasta, à Græcis mortem ut arcere possit.
Neq; dum Atridæ uocem audiui clamantis
Inimico ex capite, sed Hectoris homicidæ uox
Troianos adhortãtis circũ circa frãgitur: illi.a. clamore
Totum campum obtinent, prælio uincentes Achiuos.
Sed & sic, Patrocle, à nauibus pestem propulsans,
Irrue strenuè, ne tandem igne ardenti
Naues incendant: dulcem autem reditum auferant.
Pare.a. sicut tibi ego sermõis summã in mẽtib. posuero,
Vt mihi honorem magnum & gloriam referas
Apud omnes Danaos, ac illi perpulchram puellam
Iterum reddant, insuper autẽ splendida dona præbeãt.
Ex nauibus ubi repuleris, reuertere: si autẽ rursus tibi
Det gloriam auferre ualdè sonans maritus Iunonis,
Ne tu sine me appete pugnare
Cum Troianis bellicosis: ignominiosiorem aũt me facies
Néue exultans bello & pugna
Troianos occidens, ad Ilium ducas exercitum:
Ne quis ab Olympo deorum sempiternorum
Ingruat in te: ualdè hos dilige longè operans Apollo.
Sed retrò reuertaris postquam salutem in nauibus
Feceris: illos autem mitte per campum pugnare.
Vtinam enim ô Iupiterq; pater, & Minerua, & Apollo,
Neq; qs igitur Troian. mortẽ effugeret quotquot sunt,
Neq; quis Argiuorum: nos uero uitemus mortem,
Vt soli Troiæ sacra mœnia diruamus.

Κούρην, ἣν ἄρα μοι γέρας ἔξελον υἷες Ἀχαιῶν,
Δουρὶ δ' ἐμῷ κτεάτισσα, πόλιν εὐτείχεα πέρσας,
Τὴν ἂψ ἐκ χειρῶν ἕλετο κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρείδης, ὡσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην.
Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν· οὐδ' ἄρα πως ἦν
Ἀσπερχὲς κεχολῶσθαι ἐνὶ φρεσίν. ἤτοι ἔφην γε
Οὐ πρὶν μηνιθμὸν καταπαυσέμεν, ἀλλ' ὁπότ' ἂν δὴ
Νῆας ἐμὰς ἀφίκηται ἀϋτή τε πτόλεμός τε.
Τύνη δ' ὤμοιιν μὲν ἐμὰ κλυτὰ τεύχεα δῦθι,
Ἄρχε δὲ Μυρμιδόνεσσι φιλοπτολέμοισι μάχεσθαι,
Εἰ δὴ κυάνεον Τρώων νέφος ἀμφιβέβηκε
Νηυσὶν ἐπικρατέως· οἱ δὲ ῥηγμῖνι θαλάσσης
Κεκλίαται, χώρης ὀλίγην ἔτι μοῖραν ἔχοντες,
Ἀργεῖοι· Τρώων δὲ πόλις ἐπὶ πᾶσα βέβηκε,
Θάρσυνος. οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λεύσσουσι μέτωπον
Ἐγγύθι λαμπομένης· τάχα κεν φεύγοντες ἐναύλους
Πλήσειαν νεκύων, εἴ μοι κρείων Ἀγαμέμνων
Ἤπια εἰδείη· νῦν δὲ στρατὸν ἀμφιμάχονται.
Οὐ γὰρ Τυδείδεω Διομήδεος ἐν παλάμῃσι
Μαίνεται ἐγχείη, Δαναῶν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι·
Οὐδέ πω Ἀτρείδεω ὀπὸς ἔκλυον αὐδήσαντος
Ἐχθρῆς ἐκ κεφαλῆς, ἀλλ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Τρωσὶ κελεύοντος περιάγνυται· οἱ δ' ἀλαλητῷ
Πᾶν πεδίον κατέχουσι, μάχῃ νικῶντες Ἀχαιούς.
Ἀλλὰ καὶ ὥς, Πάτροκλε, νεῶν ἄπο λοιγὸν ἀμύνων
Ἔμπεσ' ἐπικρατέως, μὴ δὴ πυρὸς αἰθομένοιο
Νῆας ἐνιπρήσωσι, φίλον δ' ἀπὸ νόστον ἕλωνται.
Πείθεο δ' ὥς τοι ἐγὼ μύθου τέλος ἐν φρεσὶ θείω,
Ὥς ἄν μοι τιμὴν μεγάλην καὶ κῦδος ἄροιο
Πρὸς πάντων Δαναῶν, ἀτὰρ οἱ περικαλλέα κούρην
Ἂψ ἀπονάσσωσιν, ποτὶ δ' ἀγλαὰ δῶρα πόρωσιν.
Ἐν νηῶν ἐλάσας, ἰέναι πάλιν· εἰ δέ κεν αὖ τοι
Δώῃ κῦδος ἀρέσθαι ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
Μὴ σύ γ' ἄνευθεν ἐμεῖο λιλαίεσθαι πολεμίζειν
Τρωσὶ φιλοπτολέμοισιν· ἀτιμότερον δέ με θήσεις.
Μὴ δ' ἐπαγαλλόμενος, πολέμῳ καὶ δηϊοτῆτι,
Τρῶας ἐναιρόμενος, προτὶ Ἴλιον ἡγεμονεύειν.
Μή τις ἀπ' Οὐλύμποιο θεῶν αἰειγενετάων
Ἐμβήῃ· μάλα τούς γε φιλεῖ ἑκάεργος Ἀπόλλων·
Ἀλλὰ * πάλιν τρωπᾶσθαι, ἐπὴν φάος ἐν νήεσσι * γρ. παλιμ-πετὲς ἂψ χ.ἄνως
* Θήῃς, τοὺς δ' ἐᾶν πεδίον κάτα δηριάασθαι.
Αἲ γὰρ Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
Μήτε τις οὖν Τρώων θάνατον φύγοι ὅσσοι ἔασι,
Μήτε τις Ἀργείων, νῶιν δ' ἐκδῦμεν ὄλεθρον,
Ὄφρ' οἶοι Τροίης ἱερὰ κρήδεμνα λύοιμεν.

COMMENTARIVS.

δάκρυα θερμὰ χέων) Hic festiuum illum Luciani in morte peregrini Oratorem risu effusissimo Theagenis lacrymosam orationẽ excipientem optarem: ut ille etiam pari festiuitate Patrocli nostri fletus subsannaret. Sed & nos agamus Democritum. Ridiculum enim est, & heroica maiestate indignum sic lacrymari, ut alibi ex Platone monuimus. Auget porrò risum Poeta noster comparatione illa aquæ desilientis plane hyperbolica. Sed tamen quia res est ista, quæ aliquando accidat, habet quã nos Homerus excipiat, cũ potissimùm illud in persona Achillis dãnet. Etenim statim Achilles illud Patroclo exprobrabit, docebitq; indignũ esse heroe, unde eũ eleganter puellulæ comparabit. Quãuis enim uitiosos mores aliquãdo nobis obtrudat, solet tamen illos derepentè castigare: ut intelligamus, non ideò eum ista imitandi gratia proponere, sed ad humanæ imbecillitatis documenta. Itaque antequàm sapientissimo Vati insultes, omnia tibi diligenter circunspicienda sunt: qua in re peccasse olim Zoilum autumo.

ἠὲ Μυρμιδόνεσσιν) In hoc genere interrogationum solet Poeta fingere interrogantem, qui omnes caussas disquirat, quibus aliquid contigisse potuerit. Postremò autem loco eam plerunque collocat, quæ magis ad ueritatem accedit, ut hoc loco uidemus.

ὑπερβασίης ἕνεκα σφῆς) ὑπερβασία illa fuit in iniuria, quæ Achilli illata est in Briseide rapienda: Culpam autem in omnes Græcos refert, non quòd illi re ipsa iniuriosi fuerint, sed quia Agamemnoni iniurioso non obstiterint, ut alias uidimus.

μὴ νεμέσα) Fatetur Patroclus se indignam rem Heroẽ facere, qui sic lacrymetur, itaque non immeritò ab Achille obiurgari. Illius tamen nihilominus indignationem deprecatur, habita ratione caussæ, cuius gratia fleuerit, quæ adeò miseranda est, ut à quouis mã sueto & bene cordato homine, quãtumuis inuito, lacrymas extorquere possit. Ecquid enim tristis illa belli facies nõ posset, in qua tot duces ab hostibus uulnerati sunt Diomedes, Vlysses, Agamemnon (sic enim prudenter neque primum neque ultimum Regẽ col-

locauit, ne ſi primum, Achilli minus grata foret narratio, ſi ultimum memor Achilles poſtremæ partis orationis indignaretur hoſtis ſui refricata memoria, ut indicauit Euſtathius, & Eurypylus, quorum alij comminus, alij eminus uulnera acceperant? Quis ad iſta non commoueatur? Itaque Patroclus iſta tacitè ſatis laude ſe commendat, contra Achilli duritiem animi obijcit, quam eleganter exaggerat & illuſtrat à cauſis procreantibus: quaſi is qui in his Græcorum anguſtijs eorum non miſereatur, humano ſe oriundum genere uenditare non poſſit, immo potius aut mare aut ſaxa pro parentibus habuiſſe credendus ſit.

αἰναρέτη) Sic legebat Ariſtarchus, ut impreſſum eſt in contextu, ſicut Herodianus & Appion tradiderunt. Fuerunt tamen qui legerent, *αἰν' ἀρετῆς τι σευ ἄλλος ὀνήσεται*, quaſi dicat Patroclus Achilli, *ὦ αἰνῶς τι ἄλλος τῆς σῆς ἀρετῆς ὀνήσεται*. Quidam etiá, *αἰναρέτης*, in nominandi caſu ſcribebant, referendo ad *χόλος*, ut intelligatur *ἀχαίων τῆς ἀρετῆς*. Et iſta nolui negligenter, ut alij præterire.

εἰ δέ τινα φρεσὶ) De hoc uaticinio ſatis primo libro diximus. Quod autem ad Patrocli poſtulatum attinet, illud eſt eiuſmodi, ut ſe uerè malis Græcorum amici comprobet, qui ſe ad eos pro uirili parte defendendos in periculum lubenter conijciat: ſed diſſimulata tantùm Achillis forma, eius arma pro ſuis induendo, quia illa hoſtibus maiori futura terrori intelligebat. Quod ſtratagema imitatos fuiſſe Meſſenios, uoluit Pauſanias lib. 4. non ſatis rectè, niſi fallor, propter facti utriuſque diſsimilitudinem. Illorum factū ſic ſe habet. In urbe Elide duplex erat factio altera in Lacedæmonios, altera in Meſſenios propendens. Res ad ciuile bellum deducta eſt. Hoc ubi Lacedæmonij reſciuerunt, auxilia ſtatim partium ſuarum ſtudioſis mittunt. Ac dum illi quidem delectu habendo & ordinibus deſcribendis tempus terunt, interea è Meſſenijs lectiſsimi quiq, ad mille fermè homines raptim, clypeis Laconica inſignia præferentes Elidem ueniunt. Eos intra mœnia Spartanorum factio, rati auxiliares ſuos adeſſe, receperunt. Oppido potiti Meſſenij, eos qui Lacedæmonijs ſtuduerant, male mulctarunt: ijs qui ſuarum erant partium, urbem tradidére. His ſubiungit Pauſanias: Vſurparunt illi quidem opportunè commentum Homericum: nam & ille in Iliade Patroclum memorauit arma Achillis indutum, in hoſtium ſe aciem intuliſſe: cumq, Troiani ad pugnam rediſſe Achillem putaſſent, conturbatis ordinibus omnes in fugā uerſos. Hæc Pauſanias. Sed ſtudioſus lector aduertat, &, ſi fas eſt, in Pauſania iudicium deſideret. Nam utrumque factum longè eſt inuicem diſſimile. Quid enim? Meſſenij hoſtium arma emētiuntur, Patroclus armis amici hoſtibus imponit. Elei Lacedæmonijs fauentes, Meſſenios iſtos pro amicis excipiunt. Troiani Patroclū pro hoſte, immò etiam inſigni nimirum Achille agnoſcunt. An, rogo, iſta ſimilia ſunt? Vmbram tamen ſimilitudinis habent propter armorum mutationem.

πρόες ὦχ') Citò mitti uult ad pugnam Patroclus, quum in tam graui periculo mora ſit periculoſiſsima. Vnde *θρυλούμενα* illa apud Euripidem, —*καὶ μάλιστ' Ἄρης στυγεῖ μελλήματα*.

μέγα νήπιος, Stultum appellat Patroclum Homerus, quia, ut ſubijcit, nihil aliud ab Achille poſtulabat, quàm mortem ſuam, cùm ſub illa armorum ſpecie moriturus eſſet. Verùm ſatis magnanimi uiri eſſe uidetur pro ſuorum defenſione, morti quantumuis certæ caput obijcere: quanquam fortè puſillanimitatem quandam præ ſe ferat ſub alia ſpecie, non ſub propria pugnare: quo facto uirtutem ſuam depreſsit, Achillem ſimulando quod in eius ſola poteſtate Græcorum ſalus ſita eſſe credebatur. Voluit ergo Achilles apud hoſtes uideri, id eſt fortis, cùm tamen ipſe euentus Patroclum re uera oſtenderit, id eſt Achillis uirtute longè inferiorem. Quod ego prouerbialiter uſurpari poſſe puto, in eum qui ſub habitu alieno ſeſe pro illo uenditare uoluerit: cuiuſmodi ſunt illa, Aliud in titulo, aliud in pyxide: Perſonam, non faciem gerit, &c.

οὔτι θεοπροπίης) Sic aliàs Hector auguria omnia contemnebat, ſed minus prudēter quàm Achilles. Hic enim non ita loquitur, quaſi nihili faciat Deorum monita & uaticinia, ſed ut ſe eo fortiorem eſſe doceat, quò illi mors certiùs deſtinata eſt: & cùm hoc bello ſe ſciret periturum, tamen metu mortis ſe bello non abſtinere, ſed potius iuſta quadam indignatione, quam breuiter commemorat: breuiter, inquam, quia ſcienti Patroclo.

πὰρ Ζηνὸς) Quidam dicebant iſta dicta fuiſſe Thetidi à Nereo, ut monuimus libro primo Iliadis. Sed & lib. 9. ſuprà fatum iſtud ipſe Achilles recitauit.

τὸν ὁμοῖον) Hic ſe Agamemnonis æqualem dicit Achilles, cùm ſtatim Regem præſtantiorem, id eſt *κρείττονα ὑπερέχοντα*, appellet. Quæ per me ſic conciliantur. Aequalis erat Agamemnoni uirtute bellica Achilles, ſed dignitate longe inferior, ut dicebat olim etiam Neſtor.

ὡσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην) Ariſtoteles Polit. 3. ex hoc loco docuit, eum ciuem dici, qui muneribus in Republica fungi poſsit: & contra, inquilinum. Probat etiam ciuium pluralitatem in quibuſdam Rebuſpub. id eſt, in urbes ſæpe admitti quoque peregrinos: & illud tum maxime, cum ciuium paucitas eſt. Sed illius uerba iſta ſunt *ὅτι μὲν οὖν εἴδη πλείω πολίτου, φανερὸν ἐκ τούτων, καὶ ὅτι λέγεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν. ἀλλ' ὅπου τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν συνοικούντων ἐστί. ὡσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην. ὥσπερ μέτοικος γάρ ἐστιν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων.*

ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι) Ecce quid poſsint amicorum obiurgationes. Nam ad unius Patrocli uerba relanguit & emolluit Achillis ira, quæ à ſuperioribus legatis ſrangi non potuerat. Itaque uerum eſt illud iam bis ſcriptum, *ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου*: uel forſan non tam propter Patrocli preces id accidit, quàm ex commiſeratione Græcorū, qui iam in medijs nauibus profligabantur: immò etiam non propter ipſos Græcos, ſed propter naues tantum fortè ſic ſedatus eſt, ut poſteà uidebimus. Atqui eo uſque ſe iram prorogaturum Achilles anteà dixerat, ut & idem ſubijcit, donec ad naues ſuas pugnaretur. Videbatur itaq; ad finem perducta illius ira. Cùm autem ipſe egredi in prælium poſſet, maluit tamen Patroclum præmittere, ut eò meliùs & commodiùs honoribus meritis afficeretur, ut & negotium illud Patroclo ſtudioſè commendauit.

Τρώων νέφος) Hinc poteſt colligi, quàm eleganter dicatur poſteà Patroclus Græcis *φάος φέρειν*. Ingens enim illa Troianorū multitudo (*Τρώων δ' ἡ πόλις ἐπὶ νηυσὶ βέβηκε θάρσυνος*, ut mox dicetur) nauibus quaſi tenebras offundebat, & totam ſtationē denſitate ſua obſcurabat. Itaque Patroclus, qui eos diſsipaturus eſt, rectè lucem afferre dicetur, nō ſecus atque cùm denſatas & fuſcas nubes ſuo iubare Sol diſcutit, ſuumq, mundo ſplendorem reſtituit.

Τυδεΐδεω) Rectè Diomedis & Agamemnonis tantùm Achilles meminit: quorum uterq; quaſi huius calamitatis authores uiderentur. Etenim Agamemnon iam proteruia ſua heroēm expulerat, ut copioſe primo libro uidimus, & hic duobus locis. Diomedes uerò Achillem contempſerat, adeo ut etiam ſuperbum eum appellauerit, belli negotia in ſe ſecure recipiens, ac ſi Achille non opus eſſet, ubi Diomedes aderat. Locus eſt Iliad. 9. in fine, ubi ſic Diomedes:

Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Μὴ ὄφελες λίσσεσθαι ἀμύμονα Πηλεΐωνα,
Μυρία δῶρα διδούς· ὁ δ' ἀγήνωρ ἐστὶ καὶ ἄλλως
Νῦν αὖ μιν πολὺ μᾶλλον ἀγηνορίῃσιν ἐνῆκας.
Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἴῃσιν, Ἤ κε μένῃ, &c.

ὀπὸς ἔκλυον αὐδήσαντος) Quod Achilles Agamemnonis uocem ſe non exaudiſſe dicat, innuit eum uel timidum, uel etiā fugiſſe: quæ cognata ſunt, cùm ex timore fuga promanet, per quem etiam uelut fauces præcluduntur, ut ad clamorem uox homini non ſuppetat, cùm alioqui in generoſis meatus ille aëris contentiorem uocem emittat, ſiue id propter pulmonum robur, uel propter calorē fiat, quanquam ut per calorem, non eſt omnino neceſſarium ex Galeni ſententia. Sed de his Phyſici copioſiùs. Vide Rhodig. lib. 19. cap. 11. Porrò *βοὴν ἀγαθὸς* apud Homerum dici uiros fortes, ſæpe dictum eſt. Siquidem grauitas uocis naturæ eſt generoſæ, ut docet Ariſt. de Gener. anim. lib. 5. cap. 7. ubi etiam docet, caliditatem uel frigiditatem grauem aut acutam uocem reddere. Spiritus enim calidus craſsitudine ſua grauitatem uocis efficit, frigidus præ ſua tenuitate contrarium. Iam uerò in generoſis ſpiritus ille calidus proculdubio regnat, timor uerò ſiquid illius in homine eſt, conglaciat & extinguit, ut mirum non ſit præ formidine multos obmuteſcere.

σοὶ κῦδος ἀρέσθαι) Militiæ Patrocli limites ponit & terminos, quos tranſilire non audeat: nimirùm ut cùm à nauibus Troianos propulſauerit, ulterius non progrediatur. Sed quare? Quòd hac ratione periculum erat, ne ſi ad Troiam uſque hoſtem perſequeretur, Deorum manus Patroclus incurreret, qui Troianas partes tutabantur. Cur autem dicit hoc ſibi ignominioſum fore? An quòd illius armis indueretur Patroclus, & illa tam temerario homini commiſiſſe dedecus illi futurum erat? An quòd etiam in Græcorū contemptum ſic uenturus erat, & priori ignominiæ ex raptu Briſeidis contractæ, hæc inſuper fuerat acceſſura? An quòd illius conſortio deſtitutus rem nō tam ſtrenuè geſturus erat? quod uidetur innuiſſe Pindarus in Olymp. od. 9. ubi narrat pulſis Græcis à Telepho ſolum Achillem cum Patroclo perſtitiſſe: tum addit, *ὡς ἔμφρονι δεῖξαι μαθεῖν Πατρόκλου βιατὰν νόον· ἐξ οὗ Θέτιος γόνος οὐλίῳ νιν ἐν Ἄρει παραγορεῖτο, μή ποτε σφετέρας ἄτερθε ταξιοῦσθαι δαμασιμβρότου αἰχμᾶς.*

νῆας δ' ἐκ πεδίον) Ergo naues liberari, quam ipſos Græcos malebat Heros, ut ſuprà monebamus. Quod etiam magis indicát ſequentia, quibus utriuſque exercitus perniciem & internecionē precatur, ut ſibi ſoli ſubactæ & dirutæ Troiæ ſupereſſet gloria. Quia

tuos

tuor illos uerſus tamen, qui ſequuntur, multi ex antiquis expungebant: quia indigni uidebantur, quos Heros pronunciaſſet, [illegible] Et ſane niſi tã longa lectione recepti eſſent, meo calculo lituram acciperent: niſi hoc quoque inter illa retaramus, quæ male Heroibus Poeta tribuit.

Sic hi quidem talia inter ſe loquebantur.
Aiax aũt non amplius manebat premebatur.n. telis.
Superabat eum Iouisq. mens & Troiani illuſtres
Iacientes, magnum autem circa tempora ſplendida
Galea percuſſa ſonũ edebat: percutiebatur aũt ſemper
Ad phaleras bene factas. hic. a ſiniſtro humero labora-
Firmiter uſq. tenens ſcutũ uariũ, neq. poterant (bat,
Circum ipſum dimouere loco, iacientes telis.
Semper. a. moleſto tenebatur anhelitu: deq. ei ſudor
Vndiq. ex mẽbris multus fluebat, neq. uſquam poterat
Reſpirare: paſſim autem malum malo firmabatur.
Dicite nunc mihi Muſe cœleſtes domos habitantes,
Quomodo iam primò ignis incidit nauibus Achiuorũ.
Hector. a. Aiacis haſtam fraxineam propè aſtans
Percuſſit enſe magno, cuſpidis iuxta cõmiſſurã retrò:
Penitus. a. amputauit. hanc quidem Telamonius Aiax
Vibrabat fruſtrà in manu mutilã haſtã: pcul. a. ab ipſa
Cuſpis area in terram ſonuit lapſa:
Agnouit autem Aiax in animo inculpato, exhorruitq́.
Opera deorum: quod omnino pugnæ cõſilia præcidebat
Iupiter altitonans: Troianisq. uolebat uictoriam.
Ceſſit. a è telis: hi autem iniecerunt irrequietũ ignem
Naui ueloci: p hãc. a ſtatim inextinguibilis diffuſa eſt
Sic qdem puppim ignis circũdedit: at Achilles (flama:
Coxas percutiens Patroclum allocutus eſt:
Concitare generoſe Patrocle, equo uiam faciens
Video iam apud naues ignis ardentis impetum.
Ne iã naues capiãt, & nõ amplius poteſtas aufugiendi
Induere arma ocyus. ego a. exercitum congregabo (ſit.
Sic dixit: Patroclus. a. armabatur ſplendido ære.
Ocreas quidem primùm circum tibias poſuit
Pulchras argenteis fibulis aptatas:
Secundo rurſus thoracem circum pectora induit
Diſcolorem, ſtellatum, uelocis Aeacidæ:
Circũ. a. humeros iecit enſem argẽteis clauis diſtinctũ,
Aereum: at deinde ſcutum magnumq́. ualidumq́.:
Capite autem in generoſo galeam benefactam poſuit
Equinis ſetis criſtatã: at horrẽdũ criſta deſup nutabat.
Accepit. a. robuſta haſtilia, quæ ei manib. quadrabant:
Haſtam autem non accepit ſolùm egregij Aeacidæ,
Grauẽ: magnã, ſolidã: quã quidẽ non potuit alius Græc.
Vibrare: ſed ipſam ſolus ſciebat concutere Achilles:
Peliadem haſtam, quam patri charo dedit Chiron
Pelij ex uertice, ut cædes eſſet heroibus:
Equos autem Automedontem cõfeſtim iungere iuſſit,
Quem poſt Achillem fortem honorabat maximè:
Fideliſſimus. a. ei erat in pugna ad ſuſtinendas minas:
Quapꝑter et Automedõ duxit ſub iugũ ueloces equos
Xanthum & Balium, qui duo ſimiliter uẽtis uolabant:
Hos peperit Zephyro uento harpyia Podarge
Paſcens in prato iuxta fluxum Oceani:
Adq. lora exteriora eximium Pedaſum admonit,
Quem quondã Eetionis capta urbe, abduxit Achilles,
Qui & mortalis exiſtẽs ſequebatur equos immortales.
Myrmidonas autem adiens armauit Achilles

Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Αἴας δ' οὐκέτ' ἔμιμνε. βιάζετο γὰρ βελέεσσι·
Δάμνα μιν Ζηνός τε νόος καὶ Τρῶες ἀγαυοί,
Βάλλοντες· δεινὴν δὲ περὶ κροτάφοισι φαεινὴ
Πήληξ βαλλομένη καναχὴν ἔχε. βάλλετο δ' αἰεὶ
Κὰπ φάλαρ' εὐποίηθ'. ὁ δ' ἀριστερὸν ὦμον ἔκαμνεν,
Ἔμπεδον αἰὲν ἔχων σάκος αἰόλον· οὐδὲ δύναντο
Ἀμφ' αὐτῷ πελεμίξαι, ἐρείδοντες βελέεσσιν·
Αἰεὶ δ' ἀργαλέῳ ἔχετ' ἄσθματι. * καδδέ οἱ ἱδρὼς — χ. κὰδ δέ
Πάντοθεν ἐκ μελέων πολὺς ἔρρεεν, οὐδέ πῃ εἶχεν
Ἀμπνεῦσαι, πάντῃ δὲ κακὸν κακῷ ἐστήρικτο.
Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ὅππως δὴ πρῶτον πῦρ ἔμπεσε νηυσὶν Ἀχαιῶν.
Ἕκτωρ δ' Αἴαντος δόρυ μείλινον ἄγχι παραστὰς
Πλῆξ' ἄορι μεγάλῳ, αἰχμῆς παρὰ καυλὸν ὄπισθεν·
Ἀντικρὺ δ' ἀπάραξε. τὸ μὲν Τελαμώνιος Αἴας
Πῆλ' αὔτως ἐν χειρὶ κόλον δόρυ· τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ
Αἰχμὴ χαλκείη χαμάδις βόμβησε πεσοῦσα.
Γνῶ δ' Αἴας κατὰ θυμὸν ἀμύμονα, ῥίγησέν τε
Ἔργα θεῶν, ὅ ῥα πάγχυ μάχης ἐπὶ μήδεα * κεῖρε — χ. κέρσ
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, Τρώεσσι δὲ βούλετο νίκην.
Χάζετο δ' ἐκ βελέων. τοὶ δ' ἔμβαλον ἀκάματον πῦρ
Νηῒ θοῇ· τῆς δ' αἶψα κατ' ἀσβέστη κέχυτο φλόξ.
Ὣς τὴν μὲν πρυμνὴν πῦρ ἄμφεπεν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Μηρὼ πληξάμενος Πατροκλῆα προσέειπεν,
Ὄρσεο διογενὲς Πατρόκλεες ἱπποκέλευθε,
Λεύσσω δὴ παρὰ νηυσὶ πυρὸς δηΐοιο ἰωήν.
Μὴ δὴ νῆας ἕλωσι, καὶ οὐκέτι φυκτὰ πέλωνται.
Δύσεο τεύχεα θᾶσσον, ἐγὼ δέ κε λαὸν ἀγείρω.
Ὣς φάτο. Πάτροκλος δὲ κορύσσετο νώροπι χαλκῷ.
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλάς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ, θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε,
Ποικίλον, ἀστερόεντα, ποδώκεος Αἰακίδαο.
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
Χάλκεον, αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκε,
Ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
Εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε, τά οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.
Ἔγχος δ' οὐχ ἕλετ' οἶον ἀμύμονος Αἰακίδαο,
Βριθύ, μέγα, στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν
Πάλλειν, ἀλλά μιν οἶος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεύς·
Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων
Πηλίου ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν.
Ἵππους δ' Αὐτομέδοντα θοῶς ζευγνῦμεν ἄνωγε,
Τὸν μετ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα τῖε μάλιστα·
Πιστότατος δέ οἱ ἔσκε μάχῃ ἔνι μεῖναι ὁμοκλήν.
Τῷ δὲ καὶ Αὐτομέδων ὕπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους,
Ξάνθον καὶ Βαλίον, τὼ ἅμα πνοιῇσι πετέσθην·
Τοὺς ἔτεκε Ζεφύρῳ ἀνέμῳ ἅρπυια Ποδάργη,
Βοσκομένη λειμῶνι * παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο. — χ. παρὰ ῥόον ὠκεανοῖο
Ἐν δὲ παρηορίῃσιν ἀμύμονα Πήδασον ἵει,
Τόν ῥά ποτ' Ἠετίωνος ἑλὼν πόλιν ἤγαγ' Ἀχιλλεύς·
Ὃς καὶ θνητὸς ἐὼν ἕπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισι.
Μυρμιδόνας δ' ἄρ' ἐποιχόμενος θώρηξεν Ἀχιλλεύς,

Πάντας ἀνὰ κλισίας σὺν τεύχεσιν. οἱ δὲ λύκοι ὡς
Ὠμοφάγοι, τοῖσίν τε περὶ φρεσὶν ἄσπετος ἀλκὴ,
Οἵ τ' ἔλαφον κεραὸν μέγαν οὔρεσι δηώσαντες
Δάπτουσιν· πᾶσιν δὲ παρήϊον αἵματι φοινὸν,
Καί τ' ἀγεληδὸν ἴασιν ἀπὸ κρήνης μελανύδρου,
Λάψοντες γλώσσῃσιν ἀραιῇσι μέλαν ὕδωρ
Ἄκρον, ἐρευγόμενοι φόνον αἵματος· ἐν δέ τε θυμὸς
Στήθεσιν ἄτρομός ἐστι, περιστένεται δέ τε γαστήρ·
Τοῖοι Μυρμιδόνων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
Ἀμφ' ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο
Ῥώοντ'· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν ἀρήϊος ἵστατ' Ἀχιλλεὺς,
Ὀτρύνων ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.
Πεντήκοντ' ἦσαν νῆες θοαὶ, ᾗσιν Ἀχιλλεὺς
Ἐς Τροίην ἡγεῖτο Διῒ φίλος· ἐν δὲ ἑκάστῃ
Πεντήκοντ' ἔσαν ἄνδρες ἐπὶ κληῗσιν ἑταῖροι·
Πέντε δ' ἄρ' ἡγεμόνας ποιήσατο, τοῖς ἐπεποίθει
Σημαίνειν, αὐτὸς δὲ μέγα κρατέων ἤνασσε.
Τῆς μὲν ἰῆς στιχὸς ἦρχε Μενέσθιος αἰολοθώρηξ,
Υἱὸς Σπερχειοῖο Διϊπετέος ποταμοῖο,
Τὸν τέκε Πηλῆος θυγάτηρ καλὴ Πολυδώρη
Σπερχειῷ ἀκάμαντι, γυνὴ θεῷ εὐνηθεῖσα·
Αὐτὰρ ἐπίκλησιν Βώρῳ, Περιήρεος υἱῷ,
Ὅς ῥ' ἀναφανδὸν ὄπυιε, πορὼν ἀπερείσια ἕδνα.
Τῆς δ' ἑτέρης Εὔδωρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Παρθένιος, τὸν ἔτικτε χορῷ καλὴ Πολυμήλη
Φύλαντος θυγάτηρ· τῆς δὲ κρατὺς Ἀργειφόντης
Ἠράσατ', ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν μετὰ μελπομένῃσιν
Ἐν χορῷ Ἀρτέμιδος χρυσηλακάτου κελαδεινῆς·
Αὐτίκα δ' εἰς ὑπερῷ' ἀναβὰς, παρελέξατο λάθρῃ
Ἑρμείας ἀκάκητα· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὸν υἱὸν
Εὔδωρον, πέρι μὲν θείειν ταχὺν, ἠδὲ μαχητήν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε μογοστόκος Εἰλείθυια
γρ. ὠϋφίων Ἐξάγαγε πρὸ φόωσδε, καὶ ἠελίου ἴδεν αὐγὰς,
ἦν Τὴν μὲν Ἐχεκλῆος κρατερὸν μένος Ἀκτορίδαο
Ἠγάγετο πρὸς δώματ', ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα·
Τὸν δ' ὁ γέρων Φύλας εὖ ἔτρεφεν ἠδ' ἀτίταλλεν,
Ἀμφαγαπαζόμενος ὡσεί θ' ἑὸν υἱὸν ἐόντα.
Τῆς δὲ τρίτης Πείσανδρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε
Μαιμαλίδης, ὃς πᾶσι μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσιν
Ἔγχει μάρνασθαι, μετὰ Πηλείωνος ἑταῖρον.
Τῆς δὲ τετάρτης ἦρχε γέρων ἱππηλάτα Φοῖνιξ.
Πέμπτης δ' Ἀλκιμέδων Λαέρκεος υἱὸς ἀμύμων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντας ἅμ' ἡγεμόνεσσιν Ἀχιλλεὺς
Στῆσεν ἐῢ κρίνας, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε,
Μυρμιδόνες, μή τίς μοι ἀπειλάων λελαθέσθω,
Ἃς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἀπειλεῖτε Τρώεσσι,
Πανθ' ὑπὸ μηνιθμόν· καί μ' ἠτιάασθε ἕκαστος,
Σχέτλιε Πηλέος υἱὲ, χόλῳ ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ·
Νηλεὲς, ὃς παρὰ νηυσὶν ἔχεις ἀέκοντας ἑταίρους.
Οἴκαδέ περ σὺν νηυσὶ νεώμεθα ποντοπόροισιν
Αὖτις, ἐπεί ῥά τοι ὧδε κακὸς χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
Ταῦτά μ' ἀγειρόμενοι θάμ' ἐβάζετε· νῦν δὲ πέφανται
Φυλόπιδος μέγα ἔργον, ἕης τὸ πρίν γ' ἐράασθε·
Ἔνθα τις ἄλκιμον ἦτορ ἔχων Τρώεσσι μαχέσθω.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
Μᾶλλον δὲ στίχες ἄρθεν, ἐπεὶ βασιλῆος ἄκουσαν.
Ὡς δ' ὅτε τοῖχον ἀνὴρ ἀράρῃ πυκινοῖσι λίθοισι
Δώματος ὑψηλοῖο, βίας ἀνέμων ἀλεείνων·

Omnes per tentoria cum armis: hi uerò, lupi tanquam
Crudiuori, quibuſq; circa mentes immenſum robur,
Qui ceruum cornutum magnum in montibus caſum
Vorant: omnibus autem maxilla ſanguine cruentata,
Et gregatim uadunt à fonte nigram aquam habente,
Hauſturi linguis tenuibus nigram aquam
Summam, eructantes cruorem ſanguinis. in. a. animus
Pectorib. intrepidus eſt undiq;, arctatur autem uenter:
Tales Myrmidonum duces & principes
Circum ſtrenuum famulum uelocis Aeacidæ
Ruebant: inter autem hos bellicoſus ſtabat Achilles,
Vrgens equosq; & uiros ſcutatos.
Quinquaginta erant naues ueloces, quas Achilles
Ad Troiam duxerat Ioui dilectus. in. a. unaquaq;
Quinquaginta erant uiri in tranſtris ſocij.
Quinque autem duces fecerat, quibus fidebat,
Vt imperarent. ipſe autem multum potens regnabat.
Vnius quidẽ ordinis dux erat Meneſthius uario thora-
Filius Sperchij ex Ioue fluentis fluuij, (ce ornatus
Quem peperit Pelei filia pulchra Polydora
Sperchio indefeſſo, mulier deo concubans:
Sed cognomento Boro, Perierij filio,
Qui palàm eam uxorem duxerat, data ingenti dote.
Alterius autem Eudorus mauortius dux erat
Clàm ſuſceptus, quẽ peperit in chorea pulchra Polymela
Phylantis filia: hanc uerò fortis Argicida Mercur.
Amauit, oculis conſpicatus inter cantantes
In choro Dianæ aureum arcum geſtantis, tumultuoſæ.
Statim aũt in cœnaculum aſcendens, accubuit clàm
Mercurius innocuus: dedit autem ei illuſtrem filium
Eudorum: in currendo celerem, atq; pugnacem:
Sed poſtquã hanc parientibus dolorem afferens Lucina
Eduxit in lucem, & ſolis uidit ſplendores,
Hanc quidem Echecles ualidum robur Actoridæ
Duxit ad ædes, poſtquam dedit infinita dona ſponſalia:
Hunc. a. ſenex Phylas diligẽter nutriuit, & educauit,
Valdè diligens tanquam ſuum filium exiſtentem.
Tertij autem Piſandrus bellicoſus dux erat
Mæmalides, qui inter omnes excellebat Myrmidonas,
Haſta pugnando, poſt Pelidæ ſocium.
Quarti autem dux erat ſenex equitator Phœnix:
Quinti autem Alcimedon Laercei filius eximius.
Sed poſtquam omnes cum ducibus Achilles
Collocaſſet bene ordinans, acrem ſermonem præcepit:
Myrmidones, ne quis mihi minarum obliuiſcatur
Quas in nauibus uelocibus minabamini Troianis
Toto tempore iræ, & me criminabamini unuſquiſq;:
Dure Pelei fili, bile ſanè te nutriuit mater:
Immitis, qui apud naues tenes inuitos ſocios:
Domum ſaltem cum nauib. reuertamur pontigradis
Rurſus, quoniam tibi adeò ſæua ira incidit animo,
Hæc mihi cõgregati frequenter dicebatis: nũc apparet
Cõflictus magnũ opus, cuius antea quidẽ cupidi eratis.
Ibi aliqs generoſũ cor habẽs aduerſus Troian. pugnet.
Sic fatus, cõcitauit robur & animum uniuſcuiuſq;.
Magis. a. cateruæ denſatæ ſunt, poſtq̃ regem audierunt.
Sicut. a. quãdo murum uir coagmentarit dẽſis lapidib.
Domus altæ, incurſus uentorum uitans:

Sic

Sic denſatæ erãt galeæq́; & ſcuta umbonem habentia: Ὣς ἄραρον κόρυθές τε καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
Scutum autẽ ſcutũ fulciebat: galea galeã, uirũ a. uir: Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Cõtingebãt ſe inuicẽ a. criſtatæ galeæ fulgentib. conis. Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Nutantibus ipſis, adeò denſi aſtabant inter ſe. Νευόντων ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.
Omnes autem ante duo uiri armabantur Πάντων δὲ προπάροιθε δύ' ἀνέρε θωρήσσοντο,
Patroclusq́; & Automedon, unum animum habentes, Πάτροκλός τε καὶ Αὐτομέδων, ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
Ante Myrmidonas ad bellandum, ſed Achilles Πρόσθεν Μυρμιδόνων πολεμιζέμεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Perrexit ire in tentorium: ab arca a. operculũ abſtulit Βῆ ῥ' ἴμεν ἐς κλισίην, χηλοῦ δ' ἀπὸ πῶμ' ἀνέῳγε
Pulchra, affabrè facta, quam ei Thetis argentipes Καλῆς, δαιδαλέης, τήν οἱ Θέτις ἀργυρόπεζα
Poſuit in naue ducendam, bene implens tunicis, Θῆκ' ἐπὶ νηὸς ἄγεσθαι, ἐῢ πλήσασα χιτώνων,
Chlænisq́; arcentibus uentum uilloſisq́; tapetibus. Χλαινάων τ' ἀνεμοσκεπέων, οὔλων τε ταπήτων.
Illic a. ei poculum erat elaboratum, neq; aliquis alius Ἔνθα δέ οἱ δέπας ἔσκε τετυγμένον, οὐδέ τις ἄλλος
Neq; uirorum bibebat ex eo ardens uinum, Οὔτ' ἀνδρῶν πίνεσκεν ἀπ' αὐτοῦ αἴθοπα οἶνον,
Neq; alicui libabat deorum niſi Ioui patri. Οὔτέ τεῳ σπένδεσκε θεῶν ὅτε μὴ Διὶ πατρί.
Hoc utiq; tunc ex arca ſumens purgauit ſulphure Τό ῥα τότ' ἐκ χηλοῖο λαβὼν ἐκάθηρε θεείῳ· γρ. θείῳ
Primùm, poſteà autem lauit aqua amœnis fluxibus: Πρῶτον, ἔπειτα δ' ἔνιψ' ὕδατος καλῇσι ῥοῇσι.
Lauitq́; ipſe manus: hauſit autem ardens uinum. Νίψατο δ' αὐτὸς χεῖρας, ἀφύσσατο δ' αἴθοπα οἶνον,
Precabatur deinde in medio ſtãs ſepto: libauit. a. uinũ, Εὔχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἕρκει, λεῖβε δὲ οἶνον,
Cœlũ ſuſpiciẽs: (Iouẽ. a. non latuit fulmine gaudẽtem) Οὐρανὸν εἰσανιδών (Δία δ' οὐ λάθε τερπικέραυνον)
Iupiter rex Dodonæe, Pelaſgice, longè habitans, Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε, † Πελασγικὲ, τηλόθι ναίων, γρ. Πελασγικὲ
Dodonæ præſidens frigoribus expoſitæ: circum. a Selli Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου· ἀμφὶ * δὲ Σελλοὶ γρ. ἀμφὶ σ' ἑλλοὶ
Te habitant uates, illotis pedibus, humi dormientes. Σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες, χαμαιεῦναι.
Certè quidẽ olim meũ ſermonem exaudiſti precantis, Ἠμὲν δή ποτ' ἐμὸν ἔπος ἔκλυες εὐξαμένοιο,
Honoraſti quidẽ me: ualde. a. læſiſti populũ Achiuorum Τίμησας μὲν ἐμὲ, μέγα δ' ἴψαο λαὸν Ἀχαιῶν·
Atq; adhuc etiam nunc mihi hoc perfice deſiderium: Ἠδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήηνον ἐέλδωρ.
Ipſe quidem ego manebo nauium in congregatione, Αὐτὸς μὲν γὰρ ἐγὼ μενέω νηῶν ἐν ἀγῶνι,
Sed ſocium mitto multos inter Myrmidonas Ἀλλ' ἕταρον πέμπω πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσι
Pugnare: huic gloriã ſimul cõcede o latè proſpiciẽs Iupi- Μάρνασθαι· τῷ κῦδος ἅμα πρόες εὐρύοπα Ζεῦ.
Confirma aũt ei cor in mentibus, ut & Hector (ter: Θάρσυνον δέ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσὶν, ὄφρα καὶ Ἕκτωρ
Intelligat, num etiam ſolus ſciat pugnare Εἴσεται ἤ ῥα καὶ οἶος ἐπίστηται πολεμίζειν
Noſter famulus, an ei tunc manus inacceſſæ Ἡμέτερος θεράπων, ἦ οἱ τότε χεῖρες ἄαπτοι
Inſaniant, quando ego eo ad ſtragem Martis. Μαίνονθ', ὁππότ' ἐγώ περ ἴω μετὰ μῶλον Ἄρηος.
Sed poſtquã à nauibus pugnam clamoremq́; amouerit, Αὐτὰρ ἐπεί κ' ἀπὸ ναῦφι μάχην ἐνοπήν τε δίηται,
Incolumis mihi poſteà ueloces ad naues redeat, Ἀσκηθής μοι ἔπειτα θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκοιτο,
Armisq́; cum omnibus, & pugnacibus ſocijs. Τεύχεσί τε ξὺν πᾶσι καὶ ἀγχεμάχοις ἑτάροισιν.

COMMENTARIVS.

αἰεὶ δ' ἐχέτ' ἄσθματι) Non poteſt melius exprimi militis aut ducis labor in præliando, & hoſtium impetu ſuſtinendo, quàm hic Aiacis, cui multum eo nomine debuerunt reliqui Græci. Siquidem non ſolùm illi cum Hectore aut reliquis Troianis erat negotium, ſed cum ipſo Ioue quod iterum inculcat Poeta, ut nihil habeant Troës quod de Græcis glorientur, cum eos non proprio, ſed aſcititio Numinis robore profligabant, ut alias etiam dictum eſt. Sic intra Aiacem non Hectoris, ſed Deorum facta perterrebunt.

πάντη δὲ κακὸν) Ad hoc ſolum epiphonema exprimendum tot ſunt anteà dicta ſigillatimque enumerata, tanta eſt Vatis noſtri eloquentia.

οὐκέτι φυκτὰ πέλωνται) Iſta uel Græcorum gratia dicit, quaſi illorum tandem commiſertus, uel ſui & Myrmidonum. Nauibus enim combuſtis nullus erat reditus ſperandus, ſed cùm terra pugnandum fuiſſet, at terra patrium ſolum repeti non poſſet, ex ſolo prælij euentu ſalus reſtabat expectanda, eoque adhuc incerto ex lege belli.

ἔγχος δ' οὐχ ἕλετ' οἶον) Hunc locũ in comparationem traxit Plutarchus in dialogo, πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου, cuius hæc ſunt uerba: [illegible] Hanc autem Achillis haſtam Pauſan. in Laconicis teſtatur Phaſelide in templo Mineruæ poſitam, ex qua & Memnonis enſe apud Nicomedenſes in Aeſculapij, & bipenni Piſandri, & Merionæ ſagittis probat docuiſſe Homerum heroum arma fuiſſe olim ex ære. Porrò ſciendum eſt, olim duplex fuiſſe haſtarum genus unum cominus, alterum eminus. Illo utebantur Euboënſes, ut dixit Homerus ſup. Iliad. 2. Hoc uſus eſt Achilles, & iſta huius eſt generis. Sed de utroque ſic Strabo lib. 10. Geogr. [illegible], inquit, [illegible] &c.

τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων) Antiqui dicunt Peleum à Chirone haſtam illam & eius uſum accepiſſe, quam Peleus poſteà cum eiuſdem uſu Achilli filio tradiderit, Achilles uerò nulli. Fuit autem Peleus Chironis diſcipulus, ut à Xenophonte in [illegible] memoratur, & cum eo item multi alij, inter quos poſtremus eſt hic noſter Achilles quem ubi Chiron inſtituit, mortuus eſt, ut aliàs dicemus.

Ξάνθον καὶ Βαλίον) Quæ de equis Achilleis ab Homero narrantur, uideri poſſunt homini rerum imperito fabuloſa. Atqui res eſt ueriſſima, & hoc intellexit, meo periculo, Homerus, quod poſteà Varro obſeruauit de Re ruſt. lib. 2. cap. 1. In fœtura, inquit, res eſt incredibilis, in Hiſpania, ſed eſt uera: quòd in Luſitania ad Oceanum in ea regione ubi eſt oppidum Olyſippo, monte Sacro (ſic enim pro Tagro in uulgatis legendum docuit Ioſephus Scaliger, ex ipſo etiam Columella, qui huius rei meminit) quædam è uento concipiunt certo tempore equæ ut hic gallinæ quoque ſolent, quarum oua ὑπηνέμια appellantur. Sed ex his equis, qui nati pulli non plus triennium uiuunt. Illud repetijt Plinius lib. 4. cap. 22. lib 8. cap. 42. & lib. 16. cap. 25. Ariſtot. Hiſt. anim. lib. 6. cap. 18. equas dicit [illegible].

ἐξανεμοῦσθαι quod tamen non poſſum intelligere de hoc uentoſo conceptu, ut uoluit Scaliger apud Varronem, cùm alia ſit illius uerbi ſignificatio, & exinanire potius quàm concipere indicet. Sic apud Theophraſtum ſegetes dicuntur ἐξανεμοῦσθαι, hoc eſt [illegible], quod Plinius exinaniri dixit lib. 18. cap. 17. Scio tamen ἐξανεμοῦσθαι etiam apud Suidam explicari per [illegible], & apud Heſychium per [illegible], ut poſsis intelligere equas ἐξανεμοῦσθαι, quæ uento concepto turgeant. Sed non uidetur hoc uoluiſſe Ariſtoteles. Peruicax tamen non ero, ſiquis me ſecus docuerit. Sed ad rem. Hunc conceptum uentoſum equarum eleganter expreſsit Poeta in Georg.

Continuoq́; auidis ubi ſubdita flamma medullis,
Verè magis (quia uere calor redit oſſibus) illæ
Ore omnes uerſæ in Zephyrum, ſtant rupibus altis,
Exceptantq́; leues auras, & ſæpe ſine ullis
Coniugijs uento grauidæ, mirabile dictu)
Saxa per, & ſcopulos, & depreſſas conualles
Diffugiunt non Eure tuos, neq; ſolis ad ortus
In Boream, Caurumq́; aut unde nigerrimus Auſter
Naſcitur & pluuio contriſtat frigore cœlum.

Hæc ille. quæ cum recitaſſet Columella, ſubiecit illud etiam, quod ſuprà memorauimus. Obſtat tamen Iuſtinus lib. 44. In Luſitania, inquit, iuxta fluuium Tagum, equas uento concipere multi authores prodiderunt quæ fabulæ ex equarum fœcunditate, & gregum multitudine natæ ſunt, qui tanti in Gallecia ac Luſitania, ac tam pernices uiſuntur, ut non immeritò ipſo uento concepti uideantur, &c. Hunc tamen Brodæus ex eorũ qui aliter opinantur turba, cui etiam Auguſtinus aſcribi poteſt, eſſe arbitrabatur. Res ſic ſe habeat, ut uelit. Multa fiunt, quæ ſi credibilia per ſe eſſent, nullam ſui admirationem concitarent, quod tamen miraculorum eſt proprium. Quicquid ſit, Homerus omnino illinc equos Achillis deducit, ut docent illa etiam de Zephyro & Oceano, quæ cum Plinio & Varrone conſentiunt. Obſtare uidetur quod de illo equorum genere traditur, eos non ultra triennium uiuere, cùm per totum ferè decennium ante Troiam fuiſſet Achilles. Sed aut hoc ignoraſſe Homerum puto, aut fingendi licentia, qua nonnihil audent Poetæ, hoc illi concedendum eſt. Quod porrò ad alteram lectionem [illegible] attinet, non placet. Ille enim Eridanus nullibi eſt terrarum, ut docet Strabo lib. 5. & hoc nomen ab aliquo Poetarum confictum dicit Herodotus lib 3. quanquã Eridanum Pauſanias inter fluuios Atticæ receſeat, & uulgaris illius Eridani meminerit quoq; Dionyſius de Situ orbis. Sin uerò admittis, res fiet fabuloſior, quam antea: fabuloſam dico antea fuiſſe, quia uera falſis Poeta commiſcuit.

[illegible]) Euſtathius hoc ita interpretatur, ut Pedaſus ideo mortalis dicatur, quod fuerit [illegible], unde ſobolem ſuam propagare non potuerit: contrà uero Xanthus & Balius immortales [illegible]. Itaque hi non poſſunt [illegible] dici, ut Pedaſus. Sed illud mihi nõ placet, neque alij puto placiturum, quin potiùs eos immortales dixit, quia diuino ſati genere, nimirum Zephyro, & Harpygia Podarge, quos inter numina etiam antiquitas illa referre non dubitauit. Vel immortales appellat eo ſenſu, quo inf. lib. ſequenti arma Achillis [illegible] dicet, quòd illa Deorum dono poſsideret. Videndum etiam eodem libro ſequenti, quid de iiſdem equis dicat Iupiter unde mea corroborabitur ſententia. In nuptijs Pelei & Thetidis dicuntur Thetidi omnes Dij munera cõtuliſſe, inter quos Neptunus ei equos Xanthum & Balium dederit, & ipſa poſtea Peleo.

[illegible]) Copias Achillis deſcribit opportunè Poeta quas in Bœotia prætermiſerat, ea, credo, de cauſa, quòd non ſimul cum reliquis Græcis Troiam appulerit, aut eodem tempore quo reliqui exercitum conſcripſerit ſed poſtea à Peleo ad Agamemnonem ſit miſſus, ut uult Poeta nam aliud ſenſit Dares Phrygius, ut & alias obſeruauimus. Ergo quinquaginta naues habuit Achilles, quarum ſingulæ quinquaginta milites complectebantur, unde fit totus numerus duûm millium & quingentorum militum Deinde recenſentur illorum duces quinque, quibus omnibus Achilles imperitabat. Qui ſi equales habuerunt copias, ut puto, habuerunt ſinguli decem naues & quingentos uiros. Collocat autem primo loco Meneſtheum, Eudorum ſecundo, Piſandrũ tertio, eorum uidelicet uirtutis bellicæ prærogatiua: Phœnicem uerò quartum [illegible] & conſilio, ætatis grandioris reſpectu, præſtaret: cæteros autem commendat tum à genere tum à fortitudine, Phœnicem non item, quia de illo ſatis alibi. Sed & Alcimedontem penè intactum relinquit, forſan quia ad reliquorum præſtantiam non accederet.

[illegible]) Intelligendum eſt [illegible] iſta accidiſſe. Notatur aũt Myrmidonũ pugnandi ſtudium, immò etiam libera oratio, qua Ducem ſuũ increpauit, adeò ut contumelioſis uerbis non abſtinuerint, qualia ſunt illa, [illegible], &c. quibus nihil ferè poteſt dici durius, modeſtius poterat & debebat. Expreſsit tamen auidos præliandi animos Poeta in his tamen Achillicæ maieſtatis obſeruantes, ut eos tamen eſſe par & conſentaneum omnino fuit, ne nos iſta uitioſe in exemplum fortaſſe traducamus.

[illegible]) Acerbius hoc dictum eſt, quàm ullum Patrocli uerbum, & tamen pereleganter: quaſi ille qui tam peruicaci & obſtinato in ira animo ſit, non alio cibo nutritus, quàm ipſa bile, quæ iræ cauſa eſt, uideatur. Sed qualis erit iſta bilis, qua nutritus Achilles fuerit? Atra nimirum, quæ propter ſuam frigiditatem & ſiccitatem craſsioremq́; materiam, non ita facilè diſſoluitur, & diutius perſeuerat. Vel etiam bilem hanc atram flauæ permiſcebimus, quæ uiros facit [illegible] & amarulentos, qui difficulter placantur, ut Achilles fuit. quanquam fortè melior erit prior ſententia, quia non niſi uiſo inimicorum ſanguine iram depoſuit.

[illegible]) De hoc ritu alias copioſe ſatis loquuti ſumus, ut hic illa rurſus inculcare ſuperfluæ ſit operæ. Apparet autem ex hoc loco, ut & ex infinitis alijs, quantus ſit pietatis doctor Poeta noſter: quam etſi impietatibus non paucis inuoluat tamen facile eſt homini attentius conſideranti uerum à falſo diſcernere, ut hic cùm Achilles Ioui Deorum ſummo, ut illi quidem uoluerunt, libat felicem pugnæ exitum Patroclo imprecans. Porrò male uidetur doctiſsimus Giphanius in ſuis Scholijs hanc purgationem de ueſtibus intelligere: nam Poeta manifeſtè ad poculum refert.

[illegible]) De hoc loco agit Strabo libro quinto, ubi docet Pelaſgos antiquam gentem per uniuerſam Græciam extitiſſe, maximè inter Aeoles Theſſaliæ incolas claram, &c. tum ſubijcit, Καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἡ Θετταλία λέγεται [illegible] Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ. Idem autem lib. ſeptimo plura de oraculo Dodonæo [illegible], inquit, [illegible] Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ. [illegible] &c. Quidam autem ſcribunt [illegible], ut inquit Euſtathius, [illegible]. Appellat autem Iouem [illegible], nimirum in cœlis habitantem, qui longè à terris ſunt diſsiti.

[illegible]) Diuerſitatem lectionis huius loci memorat idem Strabo, eod. lib. 7. cuius uerba aſcribamus, eorum gratia, quibus illius non eſt ſemper copia, & ille non ſolum præſentia, ſed etiam ſequentia illuſtrabit. [illegible], inquit, [illegible] &c. Paulò poſt autem de iſtis uatibus loquens ait, à multis eos Tomaros appellari, à Tomaro monte Theſprotiæ, ſub quo fanum iacebat. Præterea ex hoc loco concludit, in eo templo Dodonæo primùm uiros fuiſſe, qui futura prædicerent, cum poſtea tres anus ad hoc miniſterium deſignatæ ſunt, poſtquam Dione etiam in ſocietatem Iouis recepta eſt. Sed de his alias dicemus plura.

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς·	*Sic dixit precans: hũc. autem audiuit cõſiliarius Iupiter:*
Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε·	*Huic alterum quidem dedit pater, alterum. v. abnuit.*
Νηῶν μέν οἱ ἀπώσασθαι πόλεμόν τε μάχην τε	*A nauibus quidem ei arcere bellumq́; pugnamq́;*
Δῶκε, σόον δ' ἀνένευσε μάχης ἐξαπονέεσθαι.	*Dedit. ſaluum autem abnuit è pugna reuerti.*
Ἤτοι ὁ μὲν, σπείσας τε καὶ εὐξάμενος Διὶ πατρὶ,	*Certè hic quidẽ quũ libaſſet ac ſupplicaſſet Ioui patri,*
Ἂψ κλισίην εἰσῆλθε, δέπας δ' ἀπέθηκ' ἐνὶ χηλῷ.	*Rurſus tẽtoriũ ingreſſus eſt: poculum repoſuit in arcã.*
Στῆ δὲ πάροιθ' ἐλθὼν κλισίης· ἔτι δ' ἤθελε θυμῷ	*Stetit. autem ante ꝓfectus tentoriũ: ampliusq́; uoluit animo*
Εἰσιδέειν Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνήν.	*Inſpicere Troianorũ & Achiuorum pugnam grauem.*
Οἱ δ' ἅμα Πατρόκλῳ μεγαλήτορι θωρηχθέντες	*Hi uerò cum Patroclo magnanimo armati*

Ordine

Ordine ibãt, donec in Troianos ualdè exultantes irrue
Protinus. a. ueſpis ſimiles effundebantur (runt.
In uia habitantibus, quas pueri irritant conſueti,
Semper uexantes, in uia domicilia habentes
Stulti, commune autem malum multis faciunt:
Has ſi præter aliquis iens homo uiator
Moueri inuitus, hæ uerò generoſum cor habentes,
Vltra queq; uolat, & defendit ſuos fœtus:
Harum tunc Myrmidones cor & animum habentes,
Ex nauib. fundebantur: clamorq; immenſus ortus eſt.
Patroclus. a. ſocios hortatus eſt altè clamans:
Myrmidones ſocij Pelidæ Achillis,
Viri eſtote amici, recordamini. a. impetuoſæ uirtutis,
Vt Pelidem honoremus, qui longè fortiſsimus eſt
Argiuorum apud naues, & bellicoſi famuli.
Cognoſcat aũt & Atrides latè dominans Agamemnon
Suam offenſam, quod fortiſsimũ Achiu. nõ honorauit.
Sic fatus, accendit robur & animum uniuſcuiuſq;.
Irruerunt. a. in Troianos cõferti. circum autem naues
Terribiliter reſonuerunt clamantibus ab Achiuis.
Troiani a. poſtquam uiderunt Menœtij fortem filium,
Ipſum & famulum cum armis reſplendentes,
Omnib. cõmotus eſt animus: turbabantur. a. phalanges,
Suſpicantes apud naues uelocem Pelidem
Iram quidem abieciſſe, amicitiam uerò recepiſſe.
Circũſpexit. a. unuſquiſq; quà fugeret graue pernicië.
Patroclus. a. primus iaculatus eſt haſta ſplendida
E regione in medium, ubi plurimi tumultuabantur
Nauis circa pupim magnanimi Proteſilai.
Et percuſsit Pyrachmen, qui Pæonas galeatos
Duxit ex Amydone, ab Axio latè fluente: (res.
Hũc percuſsit ad dextrũ humerũ: is. a. ſupinus in puluе
Cecidit gemẽs, ſocij. a circa ipſum in fugã coniecti ſunt
Pæones. Patroclus enim fugam immiſit omnibus,
Ductore occiſo quos antecellebat in pugnando.
A nauibus. a. repulit, & extinxit ardentem ignem:
Semiuſta. a. nauis relicta eſt illic. hi. a. in fugã uerſi ſunt
Troiani magno tumultu. Danai aũt infundebantur
Naues per concauas: tumultus autem ingens ortus eſt.
Sicut aũt quando à ſummo cacumine montis magni,
Dimouet denſam nubem fulgurator Iupiter:
Apparuerunt. a. oẽs ſpecula, & uertices prominentes,
Et ſaltus, cœlitus autem erupit ingens ſerenitas:
Sic Danai à nauibus quidem expellẽtes hoſtilẽ ignem,
Paululum reſpirarunt: belli autem non fiebat ceſſatio.
Non enim dum quid Troiani bellicoſis ab Achiuis
Conuerſim fugiebant nigris à nauibus,
Sed adhuc reſiſtebant. à nauib. a. cedebant neceſsitate.
Tum uerò uir interfecit uirum, diſsipata acie
Ducum. primus autem Menœtij fortis filius
Statim auerſi Areilici percuſsit femur
Haſta acuta: penitus uerò ferrum tranſegit:
Fregit autem os haſta. hic autem pronus in terram
Decidit, ſed Menelaus mauortius uulnerauit Thoantẽ
Pectore nudatum iuxta ſcutum: ſoluit autem mẽbra.
Phylides autem Amphiclum irruentem obſeruans
Præuenit iaculatus ultimum crus, ubi pinguiſsimus
Muſculus hominis eſt: circa autem haſtæ cuſpidem

Ἔστιχον, ὄφρ' ἐν Τρωσὶ μέγα φρονέοντες ὄρουσαν.
Αὐτίκα δὲ σφήκεσσιν ἐοικότες ἐξεχέοντο
Εἰνοδίοις, οὓς παῖδες * ἐριδμαίνωσιν ἔθοντες, χ. ἐριδμαίνουσι
Αἰεὶ κερτομέοντες, ὁδῷ ἔπι οἰκί' ἔχοντας,
Νηπίαχοι· ξυνὸν δὲ κακὸν πολέεσσι τιθεῖσι.
Τοὺς δ' εἴπερ παρά τίς τε κιὼν ἄνθρωπος ὁδίτης
Κινήσει' ἀέκων, οἱ δ' ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες,
Πρόσσω πᾶς πέτεται καὶ ἀμύνει οἷσι τέκεσσι.
Τῶν τότε Μυρμιδόνες κραδίην καὶ θυμὸν ἔχοντες,
Ἐκ νηῶν ἐχέοντο· βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Πάτροκλος δ' ἑτάροισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Μυρμιδόνες ἕταροι Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Ἀνέρες ἐστὲ, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,
Ὡς ἂν Πηλείδην τιμήσομεν, ὃς μέγ' ἄριστος
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ, καὶ ἀγχέμαχοι θεράποντες·
Γνῷ δὲ καὶ Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἣν ἄτην, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου·
Ἐν δ' ἔπεσον Τρώεσσιν ἀολλέες· ἀμφὶ δὲ νῆες
Σμερδαλέον κονάβησαν ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν.
Τρῶες δ' ὡς εἴδοντο Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν,
Αὐτὸν καὶ θεράποντα σὺν ἔντεσι μαρμαίροντας,
Πᾶσιν ὀρίνθη θυμὸς, ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες,
Ἐλπόμενοι παρὰ ναῦφι ποδώκεα Πηλείωνα
Μηνιθμὸν μὲν ἀπορρῖψαι, φιλότητα δ' ἑλέσθαι·
Πάπτηνεν δὲ ἕκαστος, ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
Πάτροκλος δὲ πρῶτος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
Ἀντικρὺ κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο,
Νηὶ παρὰ πρυμνῇ μεγαθύμου Πρωτεσιλάου·
Καὶ βάλε Πυραίχμην, ὃς Παίονας ἱπποκορυστὰς
Ἤγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος·
Τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
Κάππεσεν οἰμώξας· ἕταροι δέ μιν ἀμφεφόβηθεν
Παίονες· ἐν γὰρ Πάτροκλος φόβον ἧκεν ἅπασιν,
Ἡγεμόνα κτείνας, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Ἐκ νηῶν δ' ἔλασεν, κατὰ δ' ἔσβεσεν αἰθόμενον πῦρ.
Ἡμιδαὴς δ' ἄρα νηῦς λίπετ' αὐτόθι· τοὶ δ' ἐφόβηθεν
Τρῶες θεσπεσίῳ ὁμάδῳ· Δαναοὶ δ' ἐπέχυντο
Νῆας ἀνὰ γλαφυράς· ὅμαδος δ' ἀλίαστος ἐτύχθη.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Κινήσει πυκινὴν νεφέλην στεροπηγερέτα Ζεύς,
Ἔκ τ' ἔφανεν πᾶσαι σκοπιαὶ καὶ πρώονες ἄκροι,
Καὶ νάπαι, οὐρανόθεν δ' ἄρ' ὑπερράγη ἄσπετος αἰθήρ·
Ὣς Δαναοὶ νηῶν μὲν ἀπωσάμενοι δήϊον πῦρ,
Τυτθὸν ἀνέπνευσαν· πολέμου δ' οὐ γίνετ' ἐρωή.
Οὐ γάρ πώ τι Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
Προτροπάδην φοβέοντο μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
Ἀλλ' ἔτ' ἄρ' ἀνθίσταντο, νεῶν δ' ὑπόεικον ἀνάγκῃ.
Ἔνθα δ' ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης
Ἡγεμόνων. πρῶτος δὲ Μενοιτίου ἄλκιμος υἱὸς
Αὐτίκ' ἄρα στρεφθέντος Ἀρηϊλύκου βάλε μηρὸν
Ἔγχεϊ ὀξυόεντι, * διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε. χ. διαπρὸ
Ῥῆξεν δ' ὀστέον ἔγχος· ὁ δὲ πρηνὴς ἐπὶ * γαίης χ. γαίῃ
Κάππεσ'· ἀτὰρ Μενέλαος ἀρήϊος οὖτα Θόαντα,
Στέρνον γυμνωθέντα παρ' ἀσπίδα· λῦσε δὲ γυῖα.
Φυλείδης δ' Ἄμφικλον ἐφορμηθέντα δοκεύσας,
Ἔφθη ὀρεξάμενος πρυμνὸν σκέλος, ἔνθα πάχιστος
Μυὼν ἀνθρώπου πέλεται· περὶ δ' ἔγχεος αἰχμῇ

Νεῦρα διεσχίσθη· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε.
Νεστορίδαι δ', ὁ μὲν οὔτασ' Ἀτύμνιον ὀξέϊ δουρὶ
Ἀντίλοχος, λαπάρης δὲ διήλασε χάλκεον ἔγχος·
Ἤριπε δὲ προπάροιθε. Μάρις δ' αὐτοσχεδὰ δουρὶ
Ἀντιλόχῳ ἐπόρουσε, κασιγνήτοιο χολωθείς,
Στὰς πρόσθεν νέκυος· τοῦ δ' ἀντίθεος Θρασυμήδης
Ἔφθη ὀρεξάμενος πρὶν οὐτάσαι, οὐδ' ἀφάμαρτεν
Ὦμον ἄφαρ· πρυμνὸν δὲ βραχίονα δουρὸς ἀκωκὴ
Δρύψ' ἀπὸ μυώνων, ἀπὸ δ' ὀστέον ἄχρις ἄραξε.
Δούπησεν δὲ πεσών, κατὰ δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.
Ὣς τὼ μὲν δοιοῖσι κασιγνήτοισι δαμέντε
Βήτην εἰς Ἔρεβος, Σαρπηδόνος ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
Υἷες ἀκοντισταὶ Ἀμισωδάρου, ὅς ῥα Χίμαιραν
Θρέψεν ἀμαιμακέτην, πολέσιν κακὸν ἀνθρώποισιν.
Αἴας δὲ Κλεόβουλον Ὀϊλιάδης ἐπορούσας
Ζωὸν ἕλε βλαφθέντα κατὰ κλόνον· ἀλλά οἱ αὖθι
Λῦσε μένος, πλήξας ξίφει αὐχένα κωπήεντι.
Πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι. τὸν δὲ κατ' ὄσσε
Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Πηνέλεως δὲ Λύκων τε συνέδραμον· ἔγχεσι μὲν γὰρ
Ἤμβροτον ἀλλήλων, μέλεον δ' ἠκόντισαν ἄμφω·
Τὼ δ' αὖτις ξιφέεσσι συνεδραμέτην. ἔνθα Λύκων μὲν
Ἱπποκόμου κόρυθος φάλον ἤλασεν, ἀμφὶ δὲ καυλὸν
Φάσγανον ἐρραίσθη· ὁ δ' ὑπ' οὔατος αὐχένα θεῖνε
Πηνέλεως, πᾶν δ' εἴσω ἔδυ ξίφος, ἔσχε δὲ οἶον
Δέρμα· παρῃώρηθη δὲ κάρη, ὑπέλυντο δὲ γυῖα.
Μηριόνης δ' Ἀκάμαντα κιχεὶς ποσὶ καρπαλίμοισι,
Νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον.
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς.
Ἰδομενεὺς δ' Ἐρύμαντα κατὰ στόμα νηλέϊ χαλκῷ
γρ. ἀντικρὺ — Νύξε· τὸ δ' αὐτικρὺ δόρυ χάλκεον * ἐξεπέρησε
Νέρθεν ὑπ' ἐγκεφάλοιο, κέασσε δ' ἄρ' ὀστέα λευκά·
Ἐκ δ' ἐτίναχθεν ὀδόντες, ἐνέπλησθεν δέ οἱ ἄμφω
Αἵματος ὀφθαλμοί· τὸ δ' ἀνὰ στόμα καὶ κατὰ ῥῖνας
Πρῆσε χανών· θανάτου δὲ μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν.
Οὗτοι ἄρ' ἡγεμόνες Δαναῶν ἕλον ἄνδρα ἕκαστος.
Ὡς δὲ λύκοι ἄρνεσσιν ἐπέχραον ἢ ἐρίφοισι
Σίνται, ὑπὲκ μήλων αἱρεύμενοι, αἵ τ' ἐν ὄρεσσι
Ποιμένος ἀφραδίῃσι διέτμαγεν· οἳ δὲ ἰδόντες
Αἶψα διαρπάζουσιν ἀνάλκιδα θυμὸν ἐχούσας·
Ὣς Δαναοὶ Τρώεσσιν ἐπέχραον· οἱ δὲ φόβοιο
Δυσκελάδου μνήσαντο, λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἕκτορι χαλκοκορυστῇ
Ἵετ' ἀκοντίσσαι· ὁ δὲ ἰδρείῃ πολέμοιο,
Ἀσπίδι ταυρείῃ κεκαλυμμένος εὐρέας ὤμους,
Σκέπτετ' ὀϊστῶν τε ῥοῖζον καὶ δοῦπον ἀκόντων.
Ἦ μὲν δὴ γίνωσκε μάχης ἑτεραλκέα νίκην·
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἀνέμιμνε, σάω δ' ἐρίηρας ἑταίρους.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπ' Οὐλύμπου νέφος ἔρχεται οὐρανὸν εἴσω,
Αἰθέρος ἐκ δίης, ὅτε τε Ζεὺς λαίλαπα τείνει·
Ὣς τῶν ἐκ νηῶν γένετο ἰαχή τε φόβος τε.
Οὐδὲ κατὰ μοῖραν πέραον πάλιν· Ἕκτορα δ' ἵπποι
Ἔκφερον ὠκύποδες σὺν τεύχεσι· λεῖπε δὲ λαὸν
Τρωϊκόν, οὓς ἀέκοντας ὀρυκτὴ τάφρος ἔρυκε.
Πολλοὶ δ' ἐν τάφρῳ ἐρυσάρματες ὠκέες ἵπποι
Ἄξαντ' ἐν πρώτῳ ῥυμῷ λίπον ἅρματ' ἀνάκτων·
Πάτροκλος δ' ἕπετο σφεδανὸν Δαναοῖσι κελεύων,
Τρωσὶ κακὰ φρονέων· οἳ δὲ ἰαχῇ τε φόβῳ τε

Nerui diſrupti ſunt. eũ.a. tenebræ in oculis coopuerũt.
Neſtoridæ.a. hic quidẽ uulnerauit Atymniũ acuta haſta
Antilochus: per ile aũt traiecit aream haſtam:
Cecidit autem coram. Maris autem cominus haſta
Antilochum inuaſit, ob fratrem iratus,
Stans ante cadauer: hunc autẽ diuinus Thraſymedes
Præuenit iaculatus antè uuln. rare (neq. aberrauit)
Humerum protinus: extremũ.a. brachium haſtæ cuſpis
Amputauit à muſculis: os.a. omnino abſcidit:
Sonuit autem lapſus: caligo autem oculos cooperuit.
Sic hi quidem à duobus fratribus interfecti
Iuerunt ad inferos Sarpedonis ſtrenui ſocij,
Filij iaculatores Amiſodari, qui Chimæram
Nutriuit indomitam, multis malum hominibus.
Aiax uerò Cleobulum Oiliades impetens
Viuum cepit impeditum in turba: ſed ei illic
Soluit robur, percutiens enſe ceruicem capulato:
Totus a. incaluit enſis ſanguine: hunc autem in oculis
Occupauit nigra mors, & fatum uiolentum.
Peneleus autem Lyconq. concurrerunt: haſtis enim
Errarunt à ſe inuicẽ, incaſſum a. iaculati ſunt ambo:
Hi aut rurſus enſibus concurrerũt: tunc Lycon quidem
Equinis ſetis criſtatæ galeæ conũ percuſsit: iuxta.a.ca
Enſis fractus eſt: hic.a. ſub aure ceruicẽ percuſsit
Peneleus: totus.a. intra penetrauit enſis: tenebat.a. ſola
Pellis, pendebatq. caput, ſolutaq. ſunt membra.
Meriones.a. Acamanta aſſecutus pedibus uelocibus
Percuſsit equos aſcendentem in dextero humero:
Cecidit autem ex curru: oi. oculos autẽ fuſa eſt caligo.
Idomeneus autem Erymanta in ore ſæuo ferro
Percuſsit: ipſa a. ex aduerſo haſta ærea penetrauit
Subtus ſub cerebro: ſecuit autem oſſa alba.
Excuſsi ſunt autem dentes. impletiq. ſunt ei ambo
Sanguine oculi, quem quidem per os & per nares
Flauit hians, mortis autem nigra nebula obtexit.
Hi itaq. duces Danaorũ interfecerũt uirũ unuſquiſq.
Sicut autem lupi agnos inuadunt uel hædos
Noxij, ex ouibus ſurripientes, quæ in montibus
Paſtoris ſtultitia diſiunctæ ſunt: hi autem conſpicati
Statim diripiunt, impotentem animum habentes:
Sic Danai Troianos inuadebant: hi autem fugæ
Horriſonæ meminerunt: obliti ſunt.a. ſtrenuæ uirtutis.
Aiax.a. magnus ſemper in Hectorem ære armatum
Cupiebat iaculari: hic autem ſcientia belli
Scuto taurino coopertos latos humeros
Obſeruabat ſagittarumq. ſtridorẽ, & ſonitũ iaculorũ.
Certè quidẽ ia intelligebat pugnæ alternantẽ uictoriã:
Sed & ſic remanebat, ſeruabatq. amabiles ſocios.
Sicut.a. quãdo ab Olympo nebula uadit cœlum uſq.
Æthere ex ſereno cum Iupiter procellam excitat:
Sic horum à nauibus factus eſt clamorq. fugaq.
Neq. decenter tranſierunt rurſus: Hectorem.a. equi
Efferebant ueloces cũ armis: deſeruit autem populum
Troicum, quos inuitos depreſſa foſſa coercebat.
Multi autem in foſſa trahentes currum ueloces equi
Ruptos in primo temone liquerunt currus regum.
Patroclus.a. ſequebatur uehementer Danaos hortans.
Troianis mala cogitans: hi autem clamoreq. fugaq.

Omnes

Oēs impleuerūt uias poſtq̄ diſſipati ſūt: in altū.a. ꝓcella	Πάσας πλῆσαν ὁδοὺς, ἐπεὶ ἄρ τμάγεν· ὕψι δ' ἀέλλη	
Spargebatur ſub nubes: tendebant aūt unungules equi	Σκίδναθ' ὑπὸ νεφέων, τανύοντο δὲ μώνυχες ἵπποι	
Retro ad ciuitatem à nauibus & tentorijs.	Ἄψορρον προτὶ ἄστυ, νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.	
Patroclus.a. quà plurimū turbatum uidebat populum,	Πάτροκλος δ' ᾗ πλεῖστον ὀρινόμενον ἴδε λαὸν,	
Eà tēdebat minaciter clamās: ſub axib.a. uiri cadebāt	Τῇ ῥ' ἔχ' ὁμοκλήσας· ὑπὸ δ' ἄξοσι φῶτες ἔπιπτον	
Proni ex curribus: currus.a. reſonabant ſubſultantes:	Πρηνέες ἐξ ὀχέων, δίφροι δ' ἀνεκυμβαλίαζον.	
E regione autem per foſſam tranſilierunt ueloces equi	Ἀντικρὺ * ἀνὰ τάφρον ὑπέρθορον ὠκέες ἵπποι,	γρ. δ' ἄρα
Immortales: quos Peleo dij dederunt, præclara dona,	Ἄμβροτοι, οὓς Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,	
Vlterius cupientes: cōtra.a. Hectorē inſtigabat animus:	Πρόσσω ἱέμενοι· ἐπὶ δ' Ἕκτορι κέκλετο θυμός.	
Cupiebat.n. eū percutere: hūc.a. efferebāt ueloces equi.	Ἵετο γὰρ βαλέειν· τὸν δ' ἔκφερον ὠκέες ἵπποι.	
Sicut autem à turbine omnis nigra grauata eſt terra	Ὡς δ' ὑπὸ λαίλαπι πᾶσα κελαινὴ βέβριθε χθὼν	
Tempore autumnali: quando creberrimā fundit aquā	Ἤματ' ὀπωρινῷ, ὅτε * λαβρότατον χέει ὕδωρ	γρ. λαυρότατον
Iupiter, quando iam uiris iratus ſæuit,	Ζεὺς, ὅτε δή ῥ' ἄνδρεσσι κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ	
Qui uiolentiā in foro obliquas iudicant leges,	Οἳ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,	
Iuſtitiam a. expellunt, deorū reuerentiā non curantes.	Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.	
Propter hos.a. omnes quidem fluuij inundant fluentes,	Τῶν δέ τε πάντες μὲν ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες,	
Multas autem conualles tunc abſcindunt torrentes,	Πολλὰς δὲ † κλιτῦς τότ' ἀποτμήγουσι χαράδραι,	γρ. κλειτῦς
In autem mare nigrum ualdè ſtrepunt fluentes	Ἐς δ' ἅλα πορφυρέην μεγάλα στενάχουσι ῥέουσαι	
Ex montibus in præceps: minuuntur.a. opera uirorum:	Ἐξ ὀρέων ἐπὶ κάρ· μινύθει δέ τε ἔργ' ἀνθρώπων·	
Sic equæ Troianæ ualdè ingemiſcebant currentes.	Ὣς ἵπποι Τρῳαὶ μεγάλα στενάχοντο θέουσαι.	
Patroclus autem poſtquā primas diſſipauit phalanges,	Πάτροκλος δ' ἐπεὶ οὖν πρώτας ἐπέκερσε φάλαγγας,	
Rurſus ad naues depulit retrorſum, neq; ciuitatem	Ἄψ ἐπὶ νῆας ἔεργε παλιμπετὲς, οὐδὲ πόληος	
Sinebat cupientes conſcendere, ſed inter	Εἴα ἱεμένους ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ μεσηγὺ	
Naues & fluuium, & mœnia alta	Νηῶν καὶ ποταμοῦ καὶ τείχεος ὑψηλοῖο	
Occidebat inſequens: multorum.a. reddebat ultionem.	Κτεῖνε μεταΐσσων, πολέων δ' ἀπετίνυτο ποινήν.	
Tunc quidē Pronoū primùm percuſsit haſta ſplendida	Ἔνθ' ἤτοι Πρόνοον πρῶτον βάλε δουρὶ φαεινῷ,	
Pectore nudatū iuxta ſcutum: ſoluit autem membra:	Στέρνον γυμνωθέντα παρ' ἀσπίδα· λῦσε δὲ γυῖα.	
Sonuit autem lapſus. hic uerò Theſtorem Enopis filium	Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δὲ Θέστορα Ἤνοπος υἱὸν	
Secundo impetens. hic quidē bene polita in ſella (nib.	Δεύτερον ὁρμηθείς· ὁ μὲν εὐξέστῳ ἐνὶ δίφρῳ	
Sedebat cōtractus ꝑculſus erat.n. animo, adeoq; ex ma-	Ἧστο ἀλείς· ἐκ γὰρ πλήγη φρένας, ἐκ δ' ἄρα χειρῶν	
Habenæ defluxerant. hic autem haſta percuſsit aſtans	Ἡνία ἠΐχθησαν· ὁ δ' ἔγχεϊ νύξε παραστὰς	
Maxillam dextram: per autem ipſius tranſegit dentes:	Γναθμὸν δεξιτερόν, διὰ δ' αὐτοῦ πεῖρεν ὀδόντων	
Traxit.a. cū haſta prehenſum ſuper curru, ſicut quādo	Εἷλκε δὲ δουρὸς ἑλὼν ὑπὲρ ἄντυγος, ὡς ὅτε τις φὼς	
Petra in prominenti ſedens ſacrū piſcem (aliquis uir	Πέτρῃ ἔπι προβλῆτι καθήμενος, ἱερὸν ἰχθὺν	
Ex ponto foras trahit lino, & ſplendido ferro:	Ἐκ πόντοιο θύραζε λίνῳ καὶ ἤνοπι χαλκῷ·	
Sic traxit ex curru hiantem haſta lucida.	Ὣς ἕλκ' ἐκ δίφροιο κεχηνότα δουρὶ φαεινῷ.	
In os.a. excuſsit: lapſum autem ipſum liquit anima.	Κὰδ δ' ἄρ' ἐπὶ στόμ' ἔωσε· πεσόντα δέ μιν λίπε θυμός.	
Sed poſtea Eryalum irruentem percuſsit ſaxo,	Αὐτὰρ ἔπειτ' Ἐρύαλον ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ	
Medio in capite: illud.v. in duas partes totū ſciſſum eſt	Μέσσην κακκεφαλήν· ἡ δ' ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη	
In galea forti: hic autem pronus in terram	Ἐν κόρυθι βριαρῇ· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ	
Decidit: circum.a. ipſum mors fuſa eſt animum perdēs.	Κάππεσεν· ἀμφὶ δέ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής.	
At deinde Erymanta, & Amphoterum, & Epaltem:	Αὐτὰρ ἔπειτ' Ἐρύμαντα, καὶ Ἀμφοτερὸν, καὶ Ἐπάλτην,	
Tlepolemumq; Damaſtoridem, Echiumq; Pyremq;,	Τληπόλεμόν τε Δαμαστορίδην, Ἐχίον τε, * Πύρην τε,	γρ. [illegible]
Iphea q; Euippumq;, & Argeadam Polymelum,	Ἰφέα τ', Εὔιππόν τε, καὶ Ἀργεάδην Πολύμηλον,	
Omnes coaceruatos admouit terræ multipaſcuæ.	Πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.	
Sarpedon autem poſtquam uidit armis ſpoliatos ſocios,	Σαρπηδὼν δ' ὡς οὖν ἴδ' ἀμιτροχίτωνας ἑταίρους	
Manibus Patrocli Menœtiadæ proſtratos,	Χέρσ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμέντας,	
Hortatus eſt eximios obiurgans Lycios,	Κέκλετ' ἄρ' ἀντιθέοισι καθαπτόμενος Λυκίοισιν,	
Pudor, ô Lycij quo fugitis? nunc celeres eſtote.	Αἰδὼς ὦ Λύκιοι, πόσε φεύγετε; νῦν θοοὶ ἐστέ.	
Occurram enim ego huic uiro, ut intelligam,	Ἀντήσω γὰρ ἐγὼ τοῦδ' ἀνέρος, ὄφρα δαείω	
Quiſnam iſte uincit, & iam malis multis affecit	Ὅστις ὅδε κρατέει· καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε	
Troianos, quoniā multorumq; & fortiū genua ſoluit.	Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν.	
Dixit, & ex curru cum armis ſaltauit humi.	Ἦ ῥα, καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἆλτο χαμᾶζε.	
Patroclus.a. altera ex parte ut uidit, deſilijt è curru:	Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἐπεὶ ἴδεν, ἔκθορε δίφρου.	
Hi.a. ſicut uultures unguib. curuis & roſtris aduncis,	Οἱ δ' ὥστ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι,	
Scopulo in excelſo ualde clangentes pugnant:	Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μάχωνται·	
Sic hi clamantes inter ſe irruebant.	Ὣς οἱ κεκλήγοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.	
Hunc.a. intuitus miſeratus eſt Saturni filius uerſuti:	Τοὺς δὲ ἰδὼν ἐλέησε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,	

Ἥρην δὲ προσέειπε κασιγνήτην ἄλοχόν τε, — *Iunonem autem allocutus eſt ſororem uxoremq́;*
Ὤ μοι ἐγών, ὅτε μοι Σαρπηδόνα φίλτατον ἀνδρῶν — *Hei mihi, quãdo mihi Sarpedonẽ chariſſimũ uirorũ*
Μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι. — *Fatum eſt à Patroclo Menœtiade interfici.*
Διχθὰ δέ μοι κραδίη μέμονε φρεσὶν ὁρμαίνοντι, — *Bifariam aũt mihi cor deliberat mentibus, cogitanti,*
Ἤ μιν ζωὸν ἐόντα μάχης ἄπο δακρυοέσσης — *An ipſum uiuum exiſtentem pugna à lacrymoſa*
Θείω ἀναρπάξας Λυκίης ἐνὶ πίονι δήμῳ, — *Collocem raptum Lyciæ in diuite populo,*
Ἢ ἤδη ὑπὸ χερσὶ Μενοιτιάδαο δαμάσσω. — *An iam ſub manibus Menœtiadæ domabo.*
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη, — *Huic.a.reſpõdit deinde oculis decora ueneranda Iuno,*
κ. ἔειπες Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες; — *Moleſtiſſime Saturnie, quale uerbum dixiſti?*
Ἄνδρα θνητὸν ἐόντα πάλαι πεπρωμένον αἴσῃ — *Virum mortalem exiſtentem diu deſtinatum fato,*
Ἂψ ἐθέλεις θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι; — *Iterum uir à morte triſti liberares?*
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι. — *Fac tamen non te omnes approbabimus dij alij:*
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν, — *Aliud autem tibi dicam: tu uerò in mẽtibus pone tuis:*
Αἴ κε ζωὸν πέμψῃς Σαρπηδόνα ὅνδε δόμονδε, — *Si uiuum miſeris Sarpedonem ſuam ad domum,*
Φράζεο μήτις ἔπειτα θεῶν ἐθέλῃσι καὶ ἄλλος — *Conſidera ne quis poſtea deorum uelit & alius*
Πεμπέειν ὃν φίλον υἱὸν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης. — *Mittere ſuum dilectum filium è forti pugna,*
Πολλοὶ γὰρ περὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο μάχονται — *Multi enim circum urbem magnam Priami pugnant*
Υἱέες ἀθανάτων, τοῖσιν κότον αἰνὸν ἐνήσεις. — *Filij immortalium, quibus iram grauem inijcies.*
Ἀλλ' εἴ τοι φίλος ἐστί, τεὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ, — *Sed ſi tibi dilectus eſt, tuumq́; dolet cor,*
Ἤτοι μέν μιν ἔασον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ — *Sanè quidem ipſum ſinito in forti pugna*
Χέρσ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο δαμῆναι· — *Manibus ſub Patrocli Menœtiadæ interfici.*
Αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τόν γε λίπῃ ψυχή τε καὶ αἰών, — *At poſtquam iam hunc reliquerit animaq́;, & uita,*
Πεμπέειν μιν Θάνατόν τε φέρειν καὶ νήδυμον Ὕπνον, — *Mitte ipſum Mortemq́; ferre, & ſuauem Somnum,*
Εἰσόκε δὴ Λυκίης εὐρείης δῆμον ἵκωνται· — *Donec Lyciæ latæ ad populum perueniant:*
Ἔνθά ἑ ταρχύσουσι κασίγνητοί τε ἔται τε — *Ibi ipſum ſepelient fratresq́;, ciuesq́;,*
Τύμβῳ τε στήλῃ τε. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων. — *Monumẽtoq́;, columnaq́;, hic enim honor eſt mortuorũ.*

COMMENTARIVS.

τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε) Diximus olim nullas inefficaces eſſe apud Homerum preces, ſi modò iuſtæ fuerint. Hic autem cum duo à Ioue Achilles petat, alterum dicitur ab ipſo tantum impetraſſe, nihilominus tamen conſtat ueritas illius generalis ſententiæ. quandoquidem inexoratus omnino non receſſerit Heros, ſed tantum ex parte. Obtinuit ergo, ut à nauibus Troiani propulſarentur: ut autem incolumis Patroclus rediret non obtinuit, forſan ut illius morte intellecta ad eius ultionem pariterq́; ad Græcorum propugnationem animoſius ſeſe accingeret: id quod; factum eſt. Hoc fuiſſe Numinis conſilium Homerum intellexiſſe puto.

ἔτι δ' ἤθελ' ἐσιδέσθαι) Poeta facultatem uidendi proprie animo tribuit, non ſenſui oculorum exteriori: tamen exiſtimo eum ſignificare uoluiſſe Achillem non perfunctorie, ſeu cum magna diligentia & ſollicitudine propter amicum, ideoque toto animo prælium illud intueri.

ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς) Non credo elegantiorem, concinniorem & accommodatiorem rei præſenti comparationem à cætera Poetarum caterua confingi poſſe: quod idem ſentiet lector, ſi uoluerit illam ſigillatim examinare diligenti cum attentione.

ὡς ἂν Πηλείδην) Amicus docuit Patroclus amicorum potius honori quàm ſuo uelitandum: ſiquidem hortatur iam Myrmidonas, ut ſtrenuè ſe gerant non ut ſibi decus & laudem pariant ſed ipſi Pelidæ quaſi ipſe ſatis ſe decoratum putet, modò illius honorẽ procurauerit qui ex præſentis pugnæ exitu pendebat. Attende enim quanto dedecori Achilli futurum fuiſſet, ſi Myrmidones bello illo concidiſſent, reſtabat enim copijs ſuis nudatus: aut ſi partem recuperaſſet aliquam, pariter ſumma illi infligebatur ignominia, quaſi non adeò eſſet à reliquis Græcis expetendus, ut ipſe prælio intereſſet, qui tam ignauos haberet milites. Contra ex illorum militum ſtrenuitate iudicaret Agamemnon, quanta cum exercitus ſui iactura Achillem à pugna abeſſe pateretur, unde ſubitura erat illum facti ſui pœnitentia, quo tam indigne illum exceperat, ut iam ſæpius dictum eſt.

ὡς Δαναοί) Hæc a reddens non uidetur τῷ ἀποδόσει prima fronte reſpondere, ſed tamen reuerà reſpondet. Perſeuerat enim Poeta in illo loquendi genere φάος ἔχειν, pro ſalutem dare, & periculis eripere. quod hoc loco Patroclus fecit. Senſus eſt ergo: Quemadmodum fulgura tenebras diſcutiunt, quas denſæ nubes obduxerant, ita ut non ſolum ſpeculæ & loci eminentiores, ſed etiam ipſæ ualles, quæ alioqui ἀφανεῖς erant, colluſtrentur: ſic Achilleæ copiæ Græcos auxilio ſuo liberant à Troianis, id eſt denſam illã Troianorũ nubem (ut et iã anteà loquebamur) diſſipant, unde Græcis ſua lux eſt reddita, quũ anteà ueluti nocte nigra obſcurarentur.

ἔνθα δ' ἀνὴρ ἕλεν ἄνδρα) Deſignat generaliter pugnam, quam mox particulatim perſequitur magna orationis copia, & locutionum diuerſitate ad mortem ſingulorum exprimendam, quam uarijs modis enunciat, ut & alibi. Orditur autem à Patroclo, de quo etiã dixerat anteà, interemiſſe illum Phyræchmem, ſatis commodè: quaſi eum primum oporteret ſtrenuè ſe geſſiſſe, qui cæteros anteiret.

Ἕκτορα δ' ἵπποι) Honeſtè fugam Hectoris exprimit. quaſi inuitum eum equi auexerint. Ita uictoria alternatiua eſt, ut etiam Poeta dixit anteà Hectorem agnouiſſe. Cuius rei exemplum eſt hic luculentum. Sed, Homere, ubi eſt tuus nunc Iupiter, cuius auxilio freti Troiani paulò antè erant, habent? An idem quoq; cũ Troianis aufugit? aut eius potentia infirmata eſt? Nõ dices, ſed exaudiſſe illum fortaſſe Achillis preces quod & nos anteà uidimus. Iam uerò quod de Troianorum fuga hic dicitur, fuerat anteà à Polydamante eodem modo prædictum, ut re ipſa accidit.

[illegible]) Ducis generoſi exemplum contra minores ac imbecilliores copias non prælianteın, ſed contra & maiores & fortiores.

ὅτε λαβρότατον) Docet Poeta nullum eſſe diſcendo inopportunum locum. Nam cum hanc comparationem ad alium finem inſtituiſſet, tamen ut moris ipſi eſt interſerit documenta quædam ad iuſtitiæ adminiſtrationem pernecesſaria, ut qui illius curam gerunt ad officium probè faciendum magis ac magis incitentur, cum intellexerint iniquos & prauos illius adminiſtratores ſic à Deo uindicari. Magni porrò intereſt probos & incorruptos Iudices in Rebuſpub. præfici, cum earum ſalus ex rectà illorum adminiſtratione pendeat. Solet enim Deus Principum & Magiſtratum cauſa in reliquum populum ſæuire, quod iniuſtum non eſt, cum eorũ etiam ſcelerum particeps populus cenſeatur, qui illa non prohibeat pluris æſtimans homines quam Deum. [illegible], inquit Sapiens Hebræus. Audiant ergo illi loquentem etiam Deum, [illegible], & item, [illegible], & ſexcenta eiuſmodi in ſacris paginis. Quòd autem aquarum inundatione ſic iſtas [illegible] Deus ulciſcatur, nouum non eſt: Teſtis illa generalis aquarum congeries quæ ipſe olim totum orbem obruit.

ἱερὸν ἰχθὺν) Quis piſcis ſit iſte, uariè à multis dictum eſt, quorum opiniones recitat Athenæus lib. ζ. Sed nos Ariſtotelis authoritatẽ

lati tantùm tribuimus, ut ei aſſentiendum eſſe cenſeamus, qui Hiſtor. anim. lib. 9. cap. 37. Anthiam intelligit: qui ideò ſacer piſcis appelletur, quòd ubi ille eſt, nulla ſit bellua, quo indicio ſecurè ſpongiatores urinantur: quanquam hoc etiam caſu euenire putet, quomodo & ubi ſit limax, neque ſus eſt neque perdix. omnes enim limaces ab his eduntur. Quiuolet tamen, reliquorum etiam opiniones examinet: nobis hoc loco inopportunum uidetur illa longius perſequi: qui autem magnum piſcem ſignificari uolunt, ab huius loci ſenſu planè non abhorrent.

ἂψ ἐπὶ νῆας ἴεναι) Non eſt oblitus ea quæ Achilles monuerat, ubi Troianos à nauib. expuliſſet, caueret ne ulterius progrederetur. ἐκ νηῶν ἐλάσῃς ἰέναι πάλιν, &c. Sed poſtea cum ſuo damno obliuiſcetur.

ὤ μοι ἐγὼν ὅτε μοι) Hic locus à Clemente Alexandrino uellicatur in Oratione adhortatoria ad Gentes, quòd dicatur uoluntas Iouis à fato ſuperata. Et ſanè indignum eſt tanto Numine, ut illo potentiora & efficaciora Parcarum conſilia ab impia iſta Poetarum natione exiſtimentur. Atque hoc inter næuos Poeſeos Homericæ numeratur. Erat autem Sarpedon Iouis filius, ideò tam eſt de eo hoc loco Iupiter ſollicitus, paterno nimirum animo.

ἤ μιν ζωὸν ἐόντα) Deliberabat Iupiter an immortalem filium ſtatueret: ita enim intelligendum eſt τὸ ζωὸν, ut reſponſum Iunonis docebit.

ἄνδρα θνητὸν ἐόντα) Docet Iuno non licere Ioui præter fata quippiam moliri, ut nimirum qui iam morti eſſent deſtinati immortales illius beneficio fierent. Eſt autem unicuiq; hominum fatum, ut morte nullus ſe eripiat: de quibus apud Comicum, φύσιν ἄνδρες ἀμαυρόβιοι φύλλων γενεᾷ προσόμοιοι, ὀλιγοδρανέες, πλάσματα πηλοῦ, σκιοειδέα φῦλ' ἀμενηνά, ἀπτῆνες, ἐφημέριοι, ταλαοὶ βροτοί, ἀνέρες εἰκελόνειροι. Non eſt ergo fas, ſecundum Iunonem, ut Sarpedonem fata illa moriendi lege liberet Iupiter: quia illud peſſimo exemplo futurum eſſe, cùm cæteri quoque Dij idem ius in ſuam ſobolem uſurpaturi forent. Poterat tamen ex ueterum ſententia ἀγήρων largiri, id eſt ut uita humana exacta inter Deos cenſeretur, qualem Herculi & reliquis Heroibus conceſſit. At nos puriore mente & ſaniore homines credimus poſſe Deum non quidem nobis ἀγήρων dare, quia non uult, quod profanus ille Iupiter non potuit, licet uoluerit: ſed nos peculiari gratia à communi mortem obeundi obligatione liberare, quod olim Henocho & Eliæ tribuit. Finxit tamē flagitioſa illa antiquitas hoc etiam à Ioue præſtitum in Ganymede, qui in cœlum uiuus elatus eſt ab aquila Iouis miniſtra, ut Deorum eſſet pincerna. ſic Aurora Tithonum quoq; ſuum uiuum è terris locauit cœlo. Sed illa fabuloſa ſunt, noſtra ueris ueriora.

τὸ γ. γέρας ἐστὶ θανόντων) Multi intereſſe olim antiquitas exiſtimauit corpora inhumare, & honorem exhiberi mortuo non minimū in illius procuranda ſepultura: qua de re nobis aliàs in ſequētibus dicendum erit loco commodiore. Hic autem obſerua quod de tumulo & columna dicitur. Prius commune fuit, ſed poſterius indicium fuit, illic ſepultos ſupra cæteros mortales eſſe, ut dixit Plinius. Columnarum ſiquidem uſus nobilioribus tantum conceſſum fuit. Itaq; meritò illa Sarpedonis tumulo tribuitur.

Sic dixit: neq; immoriger⁹ fuit pater hominūq; deo-
Cruentas autem guttas defudit in terram, (rumq;
Filium dilectum honorans, quem ei Patroclus erat
Interempturus in Troia fertili, longè à patria.
Hi autem cùm iam propè erant inter ſeſe profecti:
Tunc certè Patroclus quidē ualde inclytū Thraſymedē,
Qui bonus auriga Sarpedonis erat regis,
Hunc percuſſit imum ad uentrē: ſoluit autem membra,
Sarpedon. v. ab illo quidem aberrauit haſta ſplendida
Secundò ruēs: hic autem Pedaſum uulnerauit equum
Haſtili in dextrū humerū: hic. a. ſonuit animā expirās.
Decidit. v. in pulueres hinniens, auolauit autē anima.
Hi aūt diuiſi ſunt: ſtridit autem iugum, habenæq; ipſis
Cōfundebātur, poſtq̄ iacebat extraiugalis in pulnerib.
Huius rei quidē Automedō haſta ſtrenuus inuenit finē
Extracto longo enſe craſſo à femore,
Inſurgens abſcidit extraiugalem equum, neq; errauit.
Hi autem rectà iuerunt: inq; habenis directi ſunt.
Hi aūt rurſus coibāt contentionē propter pernicioſam,
Tunc rurſus Sarpedon quidem aberrauit haſta lucida,
Patrocli. a. ſuper humerum ſiniſtrum uenit cuſpis
Haſtæ neq; percuſſit ipſum, hic. a. poſterior ruebat ære
Patroclus: huius uerò non uanum telum effugit manu:
Sed uulnerauit, ubi p̄cordia cōcluſa ſūt circa ſolidū cor
Cecidit. a. ueluti cū aliqua querc⁹ cecidit, uel populus,
Vel pinus alta, quam in montibus fabri uiri
Exciderūt ſecurib. recēs acutis, lignū nauib. aptū ut eſ-
Sic is ante equos & currum iacebat extenſus, (ſet:
Tremens puluerem carpens ſanguinolentum:
Veluti taurum interfecit leo armentum adortus
Fuluum magnanimum, inter curuè gradientes boues,
Perijtq; gemens ſub maxillis leonis:
Sic ſub Patroclo Lyciorum dux ſcutatorum
Dū trucidaretur gemebat: charū a. appellabat ſocium:
Glauce amice, bellator in uiros. nūc te ualdè oportet
Pugnacemq; eſſe, & audacem bellatorem.
Nunc tibi cordi ſit bellum pernicioſum, ſi agilis es.
Primùm quidem adhortare Lyciorum duces uiros

Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Αἱματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε,
Παῖδα φίλον τιμῶν, τόν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε
Φθίσειν ἐν Τροίῃ ἐριβώλακι, τηλόθι πάτρης.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Ἔνθ' ἤτοι Πάτροκλος μὲν ἀγακλειτὸν Θρασυμήδην,
Ὅς ῥ' ἠῢς θεράπων Σαρπηδόνος ἦεν ἄνακτος,
Τὸν βάλε νειαίραν κατὰ γαστέρα· λῦσε δὲ γυῖα.
Σαρπηδὼν δ' αὐτοῦ μὲν ἀπήμβροτε δουρὶ φαεινῷ
Δεύτερος ὁρμηθεὶς· ὁ δὲ Πήδασον οὔτασεν ἵππον
Ἔγχεϊ δεξιὸν ὦμον· ὁ δ' ἔβραχε θυμὸν ἀΐσθων·
Κάδδ' ἔπεσ' ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός·
Τὼ δὲ διαστήτην· * κρίκε δὲ ζυγόν, ἡνία δέ σφι κ. τρίζε
Σύγχυτ', ἐπεὶ δὴ κεῖτο παρήορος ἐν κονίῃσι.
Τοῖο μὲν Αὐτομέδων δουρικλυτὸς εὕρετο τέκμωρ,
Σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
Ἀΐξας ἀπέκοψε παρήορον· οὐδ' ἐμάτησε.
Τὼ δ' ἰθυνθήτην, ἐν δὲ ῥυτῆρσι τάνυσθεν·
Τὼ δ' αὖτις συνίτην ἔριδος πέρι θυμοβόροιο.
Ἔνθ' αὖ Σαρπηδὼν μὲν ἀπήμβροτε δουρὶ φαεινῷ,
Πατρόκλου δ' ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ
Ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὄρνυτο χαλκῷ
Πάτροκλος· τοῦ δ' οὐχ ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
Ἀλλ' ἔβαλ' ἔνθ' ἄρα τε φρένες ἔρχαται ἀμφ' ἁδινὸν κῆρ
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε τις δρῦς ἤριπεν, ἢ ἀχερωΐς,
Ἠὲ πίτυς βλωθρή, τήν τ' οὔρεσι τέκτονες ἄνδρες
Ἐξέταμον πελέκεσσι νεήκεσι, νήϊον εἶναι·
Ὣς ὁ πρόσθ' ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθεὶς,
Βεβρυχὼς, κόνιος δεδραγμένος αἱματοέσσης.
Ἠΰτε ταῦρον ἔπεφνε λέων ἀγέληφι μετελθὼν,
Αἴθωνα, μεγάθυμον, ἐν εἰλιπόδεσσι βόεσσιν,
Ὤλετό τε στενάχων ὑπὸ γαμφηλῇσι λέοντος·
Ὣς ὑπὸ Πατρόκλῳ Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων
Κτεινόμενος μενέαινε, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,
Γλαῦκε πέπον πολεμιστὰ μετ' ἀνδράσι, νῦν σε μάλα
Αἰχμητήν τ' ἔμεναι, καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν. (χρὴ
Νῦν τοι ἐελδέσθω πόλεμος κακὸς, εἰ θοός ἐσσι.
Πρῶτα μὲν ὄτρυνον Λυκίων ἡγήτορας ἄνδρας,

Πάντῃ ἐποιχόμενος, Σαρπηδόνος ἀμφιμάχεσθαι·
Αὐτὰρ ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἐμεῦ πέρι μάρναο χαλκῷ.
Σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα κατηφείη καὶ ὄνειδος
Ἔσσομαι ἤματα πάντα διαμπερὲς, εἴ κέ μ' Ἀχαιοὶ
Τεύχεα συλήσωσι, νεῶν ἐν ἀγῶνι πεσόντα.
Ἀλλ' ἔχεο κρατερῶς, ὄτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα.
Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψεν
Ὀφθαλμοὺς ῥῖνάς θ'. ὁ δὲ λὰξ ἐν στήθεσι βαίνων,
Ἐκ χροὸς ἕλκε δόρυ, προτὶ δὲ φρένες αὐτῷ ἕποντο·
Τοῖο δ' ἅμα ψυχήν τε καὶ ἔγχεος ἐξέρυσ' αἰχμήν.
Μυρμιδόνες δ' αὐτοῦ σχέθον ἵππους φυσιόωντας,
Ἱεμένους φοβέεσθαι, ἐπεὶ λίπον ἅρματ' ἀνάκτων.
Γλαύκῳ δ' αἰνὸν ἄχος γένετο φθογγῆς ἀΐοντι.
Ὠρίνθη δέ οἱ ἦτορ ὅτ' οὐ δύνατο προσαμῦναι.
Χειρὶ δ' ἑλὼν ἐπίεζε βραχίονα. τεῖρε γὰρ * αἰνῶς
γρ. αὐτὸν Ἕλκος ὃ δή μιν Τεῦκρος ἐπεσσύμενον βάλεν ἰῷ,
Τείχεος ὑψηλοῖο ἀρὴν ἑτάροισιν ἀμύνων.
Εὐχόμενος δ' ἄρα εἶπεν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι,
Κλῦθι ἄναξ, ὅς που Λυκίης ἐν πίονι δήμῳ
Εἲς, ἢ ἐνὶ Τροίῃ· δύνασαι δὲ σὺ πάντοσ' ἀκούειν
Ἀνέρι κηδομένῳ, ὡς νῦν ἐμὲ κῆδος ἱκάνει.
Ἕλκος μὲν γὰρ ἔχω τόδε καρτερὸν, ἀμφὶ δέ μοι χεὶρ
Ὀξείῃς ὀδύνῃσιν ἐλήλαται, οὐδέ μοι αἷμα
Τερσῆναι δύναται· βαρύθει δέ μοι ὦμος ὑπ' αὐτοῦ.
Ἔγχος δ' οὐ δύναμαι σχεῖν ἔμπεδον, οὐδὲ μάχεσθαι
Ἐλθὼν δυσμενέεσσιν. ἀνὴρ δ' ὤριστος ὄλωλε,
Σαρπηδὼν Διὸς υἱός· ὁ δ' οὐδ' ᾧ παιδὶ ἀμύνει.
Ἀλλὰ σύ πέρ μοι ἄναξ τόδε καρτερὸν ἕλκος ἄκεσσαι
γρ. κοίμησον † Κείμισον δ' ὀδύνας, δὸς δὲ κράτος, ὄφρ' ἑτάροισι
Κεκλόμενος Λυκίοισιν ἐποτρύνω πολεμίζειν·
Αὐτός τ' ἀμφὶ νέκυι κατατεθνηῶτος μάχωμαι.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Αὐτίκα παῦσ' ὀδύνας, ἀπὸ δ' ἕλκεος ἀργαλέοιο
Αἷμα μέλαν τέρσηνε, μένος δέ οἱ ἔμβαλε θυμῷ.
Γλαῦκος δ' ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσὶ, γήθησέν τε
Ὅττί οἱ ὦκ' ἤκουσε μέγας θεὸς εὐξαμένοιο.
Πρῶτα μὲν ὤτρυνεν Λυκίων ἡγήτορας ἄνδρας,
Πάντῃ ἐποιχόμενος, Σαρπηδόνος ἀμφιμάχεσθαι.
Αὐτὰρ ἔπειτα μετὰ Τρῶας κίε μακρὰ βιβάσθων,
Πουλυδάμαντ' ἐπὶ Πανθοΐδην καὶ Ἀγήνορα δῖον·
Βῆ δὲ μετ' Αἰνείαν τε καὶ Ἕκτορα χαλκοκορυστήν,
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἕκτορ, νῦν δὴ πάγχυ λελασμένος εἰς ἐπικούρων,
Οἳ σέθεν εἵνεκα τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
Θυμὸν ἀποφθινύθουσι· σὺ δ' οὐκ ἐθέλεις ἐπαμύνειν.
Κεῖται Σαρπηδὼν Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων,
Ὃς Λυκίην εἴρυτο δίκῃσί τε καὶ σθένεϊ ᾧ.
Τὸν δ' ὑπὸ Πατρόκλῳ δάμασ' ἔγχεϊ χάλκεος Ἄρης.
Ἀλλὰ φίλοι πάρστητε, νεμεσσήθητε δὲ θυμῷ,
Μὴ ἀπὸ τεύχε' ἕλωνται, ἀεικίσσωσι δὲ νεκρὸν
Μυρμιδόνες Δαναῶν, κεχολωμένοι ὅσσοι ὄλοντο,
Τοὺς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνομεν ἐγχείῃσιν.
γρ. κατὰ κρῆθεν Ὣς ἔφατο· Τρῶας δὲ * κατακρῆθεν λάβε πένθος
Ἄσχετον, οὐκ ἐπιεικτὸν, ἐπεί σφισιν ἕρμα πόληος
Ἔσκε καὶ ἀλλοδαπός περ ἐών, πολέες γὰρ ἅμ' αὐτῷ
Λαοὶ ἕποντ', ἐν δ' αὐτὸς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Βὰν δ' ἰθὺς Δαναῶν λελιημένοι· ἦρχε δ' ἄρα σφιν
Ἕκτωρ χωόμενος Σαρπηδόνος. αὐτὰρ Ἀχαιοὺς

Vndiq; luſtrans, ut pro Sarpedone pugnent.
Ac deinde & ipſe pro me pugna ære.
Tibi enim ego & deinceps mæſtitia & infamia
Ero dies omnes perpetuo, ſi me Achiui
Armis ſpolient nauium in certamine lapſum.
Sed conſiſte fortiter, excita uerò populum omnem.
Sic ipſi locutum finis mortis texit
Oculos nareſq́; hic autem calce in pectus ſcandens,
E corpore traxit haſtã, pcordia.a. ipſam cõſequeb.ãtur.
Huius.a. ſimul animamq́; & haſtæ extraxit cuſpidem.
Myrmidones aũt illius detinuerunt equos anhelantes,
Cupientes fugere poſtquam deſeruerũt currus regum.
Glauco autem grauis dolor accidit uocem audienti,
Commotum eſt autem ei cor, quod nõ potuit auxiliari:
Manu.a. tenẽs pmebat brachiũ, affligebat.n. grauiter
Vulnus, quod iam ipſi Teucer irruẽti inflixerat ſagitta
E muro excelſo nocumentum à ſocijs propulſans:
Precans autem dixit longè iacienti Apollini:
Audi rex, qui fortaſſe Lyciæ in diuite populo
Es, uel in Troia: potes autem undiq; audire
Virum dolentem, ſicut nunc me dolor inuadit.
Vulnus quidẽ ſuſtineo hoc durum: circa.a. mihi manus
Acutis doloribus confixa eſt: neq; mihi ſanguis
Siccari poteſt: grauatur autem mihi humerus ab ipſo.
Haſtam aũt non poſſum tenere firmiter, neq; pugnare
Congreſſus cũ hoſtibus: uir aũt præſtantiſſimus perijt,
Sarpedon Iouis filius, hic.a. neq; ſuo filio auxiliatur:
Sed tu mihi ò rex, hoc uiolentum uulnus cura:
Mitiga autem dolores, & da mihi robur, ut ſocios
Hortando Lycios concitem ad pugnandum,
Ipſeq́; de cadauere mortuo pugnem.
Sic dixit precans: hunc a. audiuit Phœb. Apollo.
Statim ſedauit dolores: ab autem uulnere moleſto
Sanguinẽ atrum abſterſit: uires aũt ei iniecit animo:
Glaucus autem agnouit ſuis in mentibus, lætatusq́; eſt,
Quòd eum citò audiuit magnus deus precantem.
Primùm quidem concitauit Lyciorum ductores uiros,
Vndiq; luſtrans ut pro Sarpedone pugnarent.
Sed deinde ad Troianos ibat latis paſſibus incedens
Polydamantem ad Panthœdem, & Agenora diuinum:
Iuit uerò ad Aeneamq́;, & Hectorem ære armatum:
Propè autem ſtans uerbis uelocibus allocutus eſt:
Hector, nunc iam omnino oblitus es auxiliatorum,
Qui tui gratiã procul ab amicis, & à patria terra
Animam perdunt, tu autem non uis auxiliari.
Iacet Sarpedon Lyciorum ductor ſcutigerorum,
Qui Lyciam tuebatur iuſtitijs & uirtute ſua.
Hunc.a. ſub Patroclo interfecit haſta æreus Mars.
Sed amici adeſte, indignemini autem animo,
Ne arma auferant, dedecorentq́; cadauer
Myrmidones, ob Græcos irati quotquot perierunt,
Quos apud naues ueloces trucidauimus haſtis.
Sic dixit: Troian. autem ſuper capite cepit dolor
Intolerabilis, nõ coercibilis: quoniã eis præſidium urbis
Erat, alienigena quãuis exiſtens: multi enim cum ipſo
Populi ſequebãtur: inter quos ipſe excellebat in pugnã.
Ibãt a. rectà in Danaos, ardẽtes: dux. v. erat ipſis (do.
Hector iratus ob Sarpedonem, ſed Achiuos

Exci-

Excitabat Menœtiadæ Patrocli prudens cor
Aiaces primos allocutus eſt promptos & ipſos:
Aiaces, nunc uobis auxiliari charum ſit,
Quales quidē antea eratis inter uiros uel & meliores.
Iacet uir qui primus inſilijt murum Achiuorum
Sarpedon, ſed ſi ipſum deturpemus accipientes,
Armaq́ ab humeris auferamus, & aliquem ſociorum
Ipſum defendentium interfecerimus ſæuo ære.
Sic dixit, hi autem & ipſi auxiliari prompti erant.
Hi autem poſtquā utrinq́ inſtruxerunt phalanges,
Troiani, & Lycij, & Myrmidones & Achiui,
Concurrebant pro cadauere mortuo ad pugnandum,
Horrendū clamātes: ualde.n. ſonuerunt arma uirorū.
Iupiter.n. noctē pernicioſam extēdit ſuper forti pugna,
Dum dilecto pro filio pugnæ pernicioſus labor eſſet.
Repulerunt.n. priores Troiani nigris oculis Achiuos.
Occiſus erat.n. neutiq̄ peſſimus uir inter Myrmidonas,
Filius Agaclei magnanimi diuinus Epigeus,
Qui in Budeo bene habitata imperabat
Anteà, ſed tunc ſtrenuum conſobrinum cùm occidiſſet,
Ad Peleū uenit ſupplex, & ad Thetin candidis pedibus.
Hi autem ſimul cum Achille uirili miſerunt ſequi
Ilium ad pulchros equos habens, ut Troianis pugnaret:
Hunc tunc tangētem cadauer percuſsit illuſtris Hector
Saxo ad caput: illud uerò bifariam totum diſciſſum eſt
In galea forti: hic autem pronus ſuper cadauer
Decidit: circa autem ipſum mors fuſa eſt pernicioſa.
Patroclo autem dolor factus eſt interfecto ſocio.
Iuit autem rectà per propugnatores, accipitri ſimilis
Veloci, qui terruit graculosq́ ſturnosq́:
Sic rectà in Lycios Patrocle equis uiam faciens,
Ruiſti & in Troianos: iratus erat.n. corde ob ſocium,
Et percuſsit Sthenelaum Ithæmeni dilectum filium
Ad ceruicem ſaxo: abrupit autem eius neruos:
Ceſſerūt.n. retrò primi pugnatores, & illuſtris Hector:
Quantus autem iaculi tactus longi eſt,
Quod quidē uir emiſerit prouocatus uel in certamine,
Vel & in bello, ab hoſtibus animam deſtruentibus
Tantum receſſerunt Troiani: impulerunt aūt Achiui,
Glaucus autem primus Lyciorum ductor ſcutatorum
Conuerſus eſt, interfecit.n. Bathycleum magnanimum
Chalconis dilectū filium, qui in Hellade domos habitās
Opibusq́ diuitijsq́ illuſtris erat inter Myrmidonas:
Hūc quidē Glaucus in pectore medio uulnerauit haſta
Cōuerſus repentè, quādo ipſum aſſecutus eſt inſequens:
Sonuit aūt lapſus. denſus autem dolor inuaſit Achiuos,
Vt cecidit ſtrenuus uir: ualde uerò Troiani gauiſi ſunt.
Steterunt.n. circa ipſum euntes frequentes, neq́ Achiui
Roboris obliti ſunt: uires.n. rectà ferebant in eos.
Tūc rurſus Meriones Troianorū ſuſtulit uirū armatū
Laogonum audacē, filium Onetoris, qui Iouis ſacerdos
Idei factus erat: deusq́ ueluti honorabatur in populo:
Hunc percuſsit ſub maxilla & aure, ſtatim.n. anima
Diſceſsit à membris. odioſa autem ipſum caligo inuaſit.
Aeneas autem in Merionem haſtam æream miſit:
Sperabat.n. ſe aſſecuturū illum ſub ſcuto procedentem.
Sed hic quidē contrà intuitus euitauit ferreā haſtam.
Antrorſum enim procubuit: at retrò haſta longa

Ὦ ἔρσε Μενοιτιάδαο Πατρόκλεος λάσιον κῆρ·
Αἴαντε πρώτω προσέφη, μεμαῶτε καὶ αὐτώ,
Αἴαντε, νῦν σφῶϊν ἀμυνέσθαι φίλον ἔστω,
Οἷοί περ πάρος ἦτε μετ' ἀνδράσιν, ἢ καὶ ἀρείους.
Κεῖται ἀνὴρ ὃς πρῶτος ἐσήλατο τεῖχος Ἀχαιῶν
Σαρπηδών· ἀλλ' εἴ μιν ἀεικισσαίμεθ' ἑλόντες,
Τεύχεά τ' ὤμοιιν ἀφελοίμεθα, καί τιν' ἑταίρων
Αὐτοῦ ἀμυνομένων δαμασαίμεθα νηλέϊ χαλκῷ.
Ὣς ἔφαθ', οἳ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀλέξασθαι μενέαινον.
Οἳ δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας,
Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Μυρμιδόνες καὶ Ἀχαιοὶ,
Σύμβαλον ἀμφὶ νέκυι κατατεθνηῶτι μάχεσθαι,
Δεινὸν ἀΰσαντες· μέγα δ' ἔβραχε τεύχεα φωτῶν.
Ζεὺς δ' ἐπὶ νύκτ' ὀλοὴν τάνυσε κρατερῇ ὑσμίνῃ,
Ὄφρα φίλῳ περὶ παιδὶ μάχης ὀλοὸς πόνος εἴη.
Ὦσαν δὲ πρότεροι Τρῶες ἑλίκωπας Ἀχαιούς.
Βλῆτο γὰρ οὔτι κάκιστος ἀνὴρ μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
Υἱὸς Ἀγακλῆος μεγαθύμου, δῖος Ἐπειγεύς,
Ὅς ῥ' ἐν Βουδείῳ εὐναιομένῳ ἤνασσε
Τὸ πρὶν· ἀτὰρ τότε γ' ἐσθλὸν ἀνεψιὸν ἐξεναρίξας
Ἐς Πηλῆ' ἱκέτευσε καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν.
Οἳ δ' ἅμ' Ἀχιλλῆϊ ῥηξήνορι πέμπον ἕπεσθαι
Ἴλιον εἰς εὔπωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο,
Τόν ῥα τόθ' ἁπτόμενον νέκυος βάλε φαίδιμος Ἕκτωρ
Χερμαδίῳ κεφαλήν· ἣ δ' ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη
Ἐν κόρυθι βριαρῇ· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ νεκρῷ
Κάππεσεν, ἀμφὶ δέ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
Πατρόκλῳ δ' ἄρ' ἄχος γένετ' ἀμφὶ ἑταίρου.
Ἴθυσεν δὲ διὰ προμάχων, ἴρηκι ἐοικὼς
Ὠκέϊ, ὅς τ' ἐφόβησε κολοιούς τε ψῆράς τε·
Ὣς ἰθὺς Λυκίων Πατρόκλεες ἱπποκέλευθε
Ἔσσυο καὶ Τρώων † κεχόλωσο δὲ κῆρ ἑτάροιο.
Καί ῥ' ἔβαλε Σθενέλαον Ἰθαιμένεος φίλον υἱὸν
Αὐχένα χερμαδίῳ, ῥῆξεν δ' ἀπὸ τοῖο τένοντας.
Χώρησαν δ' * ὑπό τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ. γρ. ὑπό γε
Ὅσση δ' αἰγανέης ῥιπὴ ταναοῖο τέτυκται,
Ἥν ῥά τ' ἀνὴρ ἀφέῃ πειρώμενος ἢ ἐν ἀέθλῳ,
Ἠὲ καὶ ἐν πολέμῳ, δηΐων ὕπο θυμοραϊστέων·
Τόσσον ἐχώρησαν Τρῶες, ὤσαντο δ' Ἀχαιοί.
Γλαῦκος δὲ πρῶτος, Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων,
Ἐτράπετ', ἔκτεινεν δὲ Βαθυκλῆα μεγάθυμον,
Χάλκωνος φίλον υἱόν, ὃς Ἑλλάδι οἰκία ναίων,
Ὄλβῳ τε πλούτῳ τε μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσι.
Τὸν μὲν ἄρα Γλαῦκος στῆθος μέσον οὔτασε δουρὶ
Στρεφθεὶς ἐξαπίνης, ὅτε μιν κατέμαρπτε διώκων·
Δούπησεν δὲ πεσών. πυκινὸν δ' ἄχος ἔλλαβ' Ἀχαιοὺς
Ὡς ἔπεσ' ἐσθλὸς ἀνήρ, μέγα δὲ Τρῶες κεχάροντο.
Σταν δ' ἀμφ' αὐτὸν ἰόντες ἀολλέες· οὐδ' ἄρ' Ἀχαιοὶ
Ἀλκῆς ἐξελάθοντο, μένος δ' ἰθὺς φέρον αὐτῶν.
Ἔνθ' αὖ Μηριόνης Τρώων ἕλεν ἄνδρα κορυστὴν
Λαόγονον θρασύν, υἱὸν Ὀνήτορος, ὃς Διὸς ἱρεὺς
Ἰδαίου ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὣς τίετο δήμῳ.
Τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος· ὦκα δὲ θυμὸς
Ὤχετ' ἀπὸ μελέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἷλεν.
Αἰνείας δ' ἐπὶ Μηριόνῃ δόρυ χάλκεον ἧκεν·
Ἔλπετο γάρ τεύξεσθαι ὑπασπίδια προβιβῶντος.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος.
Πρόσσω γὰρ κατέκυψε, τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν

† γρ. κεχόλωτο

Οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελέμιχθη
Ἔγχεος. ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.
Αἰχμὴ δ' Αἰνείαο κραδαινομένη κατὰ γαίης
Ὤχετ', ἐπεί ῥ' ἅλιον στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.
Αἰνείας δ' ἄρα θυμὸν ἐχώσατο, φώνησέν τε,
Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχηστήν περ ἐόντα,
Ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερὲς, εἴ σ' ἔβαλόν περ.
Τὸν δ' αὖ Μηριόνης δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα,
Αἰνεία, χαλεπόν σε καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα,
Πάντων ἀνθρώπων σβέσσαι μένος, ὅς κέ σευ ἄντα
Ἔλθῃ ἀμυνόμενος· θνητὸς δέ νυ καὶ σὺ τέτυξαι.
Εἰ καὶ ἐγώ σε βάλοιμι τυχὼν μέσον ὀξέϊ χαλκῷ,
Αἶψά κε, καὶ κρατερός περ ἐὼν καὶ χερσὶ πεποιθὼς,
γρ. δοίης Εὖχος ἐμοὶ * δώῃς, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπώλῳ.
Ὣς φάτο. τὸν δ' ἐνένιπτε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός,
Μηριόνη, τί σὺ ταῦτα καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις;
γρ. ὀνειδείοις Ὦ πέπον, οὔτι Τρῶες * ὀνειδείοις ἐπέεσσι
Νεκροῦ χωρήσουσι, πάρος τινὰ γαῖα καθέξει.
Ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῇ.
Τῷ οὔτι χρὴ μῦθον ὀφέλλειν, ἀλλὰ μάχεσθαι.
Ὣς εἰπὼν ὁ μὲν ἦρχ', ὁ δ' ἅμ' ἕσπετ' ἰσόθεος φώς.
Τῶν δ' ὥστε δρυτόμων ἀνδρῶν ὀρυμαγδὸς ὄρωρεν
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ἕκαθεν δέ τε γίνετ' ἀκουή·
Ὣς τῶν ὤρνυτο δοῦπος ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
γρ. εὖ ποιητάων Χαλκοῦ τε, ῥινοῦ τε, βοῶν τ' * εὐποιητάων,
Νυσσομένων ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν.
Οὐδ' ἂν ἔτι φράδμων περ ἀνὴρ Σαρπηδόνα δῖον
Ἔγνω, ἐπεὶ βελέεσσι καὶ αἵματι καὶ κονίῃσιν
Ἐκ κεφαλῆς εἴλυτο διαμπερὲς ἐς πόδας ἄκρους.
Οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλεον, ὡς ὅτε μυῖαι
γρ. ἐνιβρομέωσι Σταθμῷ * ἐνὶ βρομέωσι περιγλαγέας κατὰ πέλλας
Ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει·
Ὣς ἄρα τοὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλεον. οὐδέ ποτε Ζεὺς
Τρέψεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης ὄσσε φαεινώ,
Ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς αἰὲν ὅρα, καὶ φράζετο θυμῷ
Πολλὰ μάλ' ἀμφὶ φόνῳ Πατρόκλου, μερμηρίζων
Ἢ ἤδη κἀκεῖνον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Αὐτοῦ ἐπ' ἀντιθέῳ Σαρπηδόνι φαίδιμος Ἕκτωρ
Χαλκῷ δῃώσῃ, ἀπό τ' ὤμων τεύχε' ἕληται,
Ἦ ἔτι καὶ πλεόνεσσιν ὀφέλλειε πόνον αἰπύν.
Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι
Ὄφρ' ἠῢς θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
Ἐξαῦτις Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα χαλκοκορυστὴν
Ὤσαιτο προτὶ ἄστυ, πολέων δ' ἀπὸ θυμὸν ἕλοιτο.
Ἕκτορι δὲ πρωτίστῳ ἀνάλκιδα θυμὸν ἐνῶρσεν·
Ἐς δίφρον δ' ἀναβὰς φύγαδ' ἔτραπε, κέκλετο δ' ἄλλους
Τρῶας φευγέμεναι. γνῶ γὰρ Διὸς ἱρὰ τάλαντα.
Ἔνθ' οὐδ' ἴφθιμοι Λύκιοι μένον, ἀλλ' ἐφόβηθεν
Πάντες, ἐπεὶ βασιλῆα ἴδον βεβλαμμένον ἦτορ,
Κείμενον ἐν νεκύων ἀγύρει. πολέες γὰρ ἐπ' αὐτῷ
Κάππεσον, εὖτ' ἔριδα κρατερὴν ἐτάνυσσε Κρονίων.
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ὤμοιιν Σαρπηδόνος ἔντε' ἕλοντο
Χάλκεα, μαρμαίροντα, τὰ μὲν κοίλας ἐπὶ νῆας
Δῶκε φέρειν ἑτάροισι Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός.
Καὶ τότ' Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Εἰ δ' ἄγε νῦν φίλε Φοῖβε κελαινεφὲς αἷμα κάθηρον
Ἐλθὼν ἐκ βελέων Σαρπηδόνα, καί μιν ἔπειτα
γρ. ἀπὸ προφέρων Πολλὸν * ἀποπροφέρων, λοῦσον ποταμοῖο ῥοῇσι,

Terræ infixa eſt: poſterior autem pars concuſſa eſt
Haſtæ: ibi a. tum remiſit uim fortis Mars.
Cuſpis autem Aeneæ uibrata in terram
Iuit, quoniam fruſtra forti à manu ruit.
Aeneas autem animo iratus eſt, dixitq́;
Merione citò te, ſaltatorem quamuis exiſtentem,
Haſta mea compeſcuiſſet perpetuò, ſi te attigiſſem.
Hūc. a. rurſus Meriones lācea inclytus cōtrà affatus (eſt:
Aenea, arduum eſt, te fortem licet exiſtentem,
Omnium hominū extinguere robur, quicunq́ te cōtra
Venerit repugnans: mortalis certè & tu factus es.
Si & ego te tetigero nactus medium acuto ære,
Statim fortis quamuis exiſtens, & manibus fidens,
Gloriam mihi dederis, animā. a. Plutoni inclyto equis.
Sic dixit. hunc. a. obiurgauit Menœtij fortis filius,
Merione, cur tu hæc quamuis ſtrenuus exiſtēs loqueris
O amice, neutiquam Troiani contumelioſis uerbis
A cadauere cedent, antequàm aliquē terra detinebit:
IN. n. manibus finis belli: uerborum autem in conſilio.
Ideo non oportet ſermonem augere, ſed pugnare.
Sic fatus, hic. q. præceſſit: ille. a. ſecutus eſt diuin⁹ uir.
Horum. a. ut ligna incidentium uirorum tumultus fit
Montis in conuallibus: procul autem facta eſt auditio:
Sic horum excitabatur ſtrepitus à terra ſpacioſa
Et ab ære, pelleq́, ſcutiſq́, benefactis
Quæ feriebātur, enſibuſq́, & haſtis utrinq́ incidentib.
Neq́ amplius ſolers quāuis uir Sarpedonem diuinum
Cognouiſſet, quoniam telis & ſanguine & pulueribus
A uertice obuolutus erat uſq́ ad pedes extremos.
Hi. a. ſemper circū cadauer uerſabantur, ut quū muſcæ
In tugurio ſuſurrant lacte plenas ad mulctras,
Tempore in uerno, quando lac uaſa madefacit:
Sic ſanè hi circum cadauer uerſabantur: nunquā aūt (Iupiter
Flectebat à forti pugna oculos ſplendidos:
Sed in ipſos ſemper aſpiciebat, & conſultabat animo
Multa ualdè de cæde Patrocli cogitans,
Num iam etiam illum in forti pugna
Illic ſupra diuinum Sarpedonem illuſtris Hector
Aere caderet, deq́ humeris arma tolleret,
An adhuc pluribus augeret iam prælium acre.
Sic autem ei cogitanti, uiſum eſt melius eſſe,
Vt bonus famulus Pelidæ Achillis
Denuò Troianosq́ & Hectorem armatum
Repelleret ad urbem, multorū autem animā eriperet:
Hectori autem primò imbecillem animum immiſit:
In currū. a. cōſcendēs in fugā uertit ſe, hortatus eſt aūt (alios
Troianos fugere, cognouit. n. Iouis ſacras lances.
Tūc neq́ generoſi Lycij māſerūt, ſed in fugā uerſi ſunt
Omnes poſtquam regem uiderunt uulneratum corde,
Iacentem in cadauerum aceruo. multi enim ſuper ipſo
Deciderūt, quādo certamen aſperū intēdit Saturnius:
Hi autem ab humeris Sarpedonis arma ceperunt,
Aerea, ſplendentia, quæ quidem concauas ad naues
Dedit portare ſocijs Menœtij fortis filius:
Et tūc Apollinē allocutus eſt nebularū cōgregator Iupi (ter.
Eia age nūc dilecte Phœbe, atro ſanguine purga
Iens ex iaculis Sarpedonem, & ipſum deinde
Valdè procul exportans laua fluminis fluxibus,

Inun-

Inungitoq́, ambroſia, & immortales ueſtes induito.
Mitte autem ipſum comitibus cum uelocibus ferri,
Somno & Morte gemellis, qui ipſum ſanè illicò
Statuent Lyciæ latæ in diuite populo.
Illic ipſum ſepelient fratresq́, amiciq́,
Monumentoq́, pilaq́, hic enim honor eſt mortuorum.
Sic dixit, neq́, patri immorigerus fuit Apollo.
Deſcendit aût ab Idæis montibus ad pugnam grauem:
Statim autem è telis Sarpedonem generoſum tollens
Valde procul ferens lauit fluminis undis,
Vnxitq́, ambroſia: & immortalibus ueſtibus induit:
Miſit autem ipſum comitibus cum celeribus portari
Somno & Morte gemellis, qui ipſum ſtatim
Depoſuerunt in Lyciæ latæ diuite populo.

Χρῖσόν τ' ἀμβροσίῃ, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσον.
Πέμπε δέ μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Ὕπνῳ καὶ Θανάτῳ διδυμάοσιν, οἵ ῥά μιν ὦκα
Θήσουσ' ἐν Λυκίης εὐρείης πίονι δήμῳ.
Ἔνθα ἑ ταρχύσουσι κασίγνητοί τε ἔται τε,
Τύμβῳ τε στήλῃ τε. τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἄρα πατρὸς ἀνηκούστησεν Ἀπόλλων·
Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς φύλοπιν αἰνήν.
Αὐτίκα δ' ἐκ βελέων Σαρπηδόνα δῖον ἀείρας,
Πολλὸν * ἀποπροφέρων λοῦσεν ποταμοῖο ῥοῇσι, χ. ἀπιπρο-φέρων
Χρῖσέν τ' ἀμβροσίῃ, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσε·
Πέμπε δέ μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Ὕπνῳ καὶ Θανάτῳ διδυμάοσιν, οἵ ῥά μιν ὦκα
Κάτθεσαν ἐν Λυκίης εὐρείης πίονι δήμῳ.

COMMENTARIVS.

αἱματοέσσας δὲ ψιάδας) De hac ſanguinea pluuia Iliad. λ. quædam dicta ſunt. Hic porrò teſtis eſt illa uel doloris, quem ante ipſam Sarpedonis mortem de ea inſtante Iupiter conceperat, uel ſignum erat datum Troianis ingentis illius cladis, quam mox erant accepturi in præcipui illorum ducis interitu. Prior tamen ſententia melior eſt, quia Homerus ſubijcit, παῖδα φίλον τιμῶν, quaſi Iupiter his lacrymis funus filij ſui dilectiſsimi decoraret & ſanè honorem eû eximium fuiſſe oportet, ſi pro mortali ſummum illud Numê lacrymatus ſit. Sed illud à piorum auribus longè abeſto.

θνητὸς ἐών) Erat enim mortalis, ut anteà dixit, ἐν δ' ἐν παρηορίῃσιν ἀμύμονα Πήδασον ἵει, Ὅς καὶ θνητὸς ἐὼν ἕπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισιν. Equos autem immortales dicit Xanthum & Balium, de quibus ibidem.

εἰς ἐν Λυκίης) Videtur ſibi non conſtare Homerus, ut qui dubitet, ubi gentium nunc Apollo ſit, cum anteà eum Troianorum pugnæ ad naues agitatæ non ſolum immixtum, ſed etiam ducem dixiſſet: neque ſcio ab eo tempore quonam euaſerit, quod Homerus reticuit, niſi ex hoc loco ſubintelligas, eum ſtatim illinc receſsiſſe:

πάντοσε ἀκούειν) Nihil refert, inquit, meo quidê reſpectu, Apollo, ubi nûc moreris: quia quocûq; in loco fueris ſcio, Deû, qualis tu es, omnia exaudire poſſe non ſolum propinquum (eſſes tu autem mihi proximus, ſi Troiæ eſſes) ſed etiam remotum, quod tu fores, ſi Lyciorum oræ te detinerent. Audis ergo meos luctus, quorum commiſeratione oro te ut hunc Sarpedonem uulneratum, quandoquidem pater illius Iupiter curam filij abiecit, tu pro medendi facultate, cuius tu princeps & author es, ſanare digneris. Neq́, ſufficit, da præterea tantum roboris mihi, ut eius mortem ulciſci poſsim.

μένος δέ οἱ ἔμβαλε θυμῷ) Dubito ad quem iſta referam, an ad Sarpedonem, an uerò ad Glaucum, quod ſatius uidetur: quia orauerat Apollinem Glaucus, ut ſibi robur concederet. — δὸς δὲ κράτος, ὄφρ' ἑτάροισι κελεύσομαι Λυκίοισιν ἐποτρύνων πολεμίζειν, &c.

νῦν δὴ πάγχυ) Commoti & perturbati hominis oratio. Male enim Troianis exprobrat, eos ſegniter & quaſi ingrate ſe gerant aduerſus eos, qui ipſorum cauſa aliunde aduocati præliantes in bello occidiſſent, qualis eſt hoc loco Sarpedon. Nam eius mortê nôdum illi reſciuerant, ut ex ſequentibus patet: quia ubi illam intellexerunt, ait Homerus eos ægrè illam tuliſſe. Ignoſcimus autem iuſto Glauci dolori ob fratris interitum.

δίκῃσί τε καὶ σθένεϊ ᾧ) Duobus uerbis eleganter Lycium Sarpedona commendauit: duplicem enim illi uirtutem tribuit, Iuſtitiæ nimirum rectam adminiſtrationem, & Fortitudinem: illâ ciuilia regebat negotia, hac ſalutem patriæ tuebatur. Vtraque porrò Regibus & reliquis Rerumpub. magiſtratibus pernecesſaria eſt, ut ſine illarum præſidio corruentem ſtatum breui non ſuſtineant.

ὅς σφισιν ἕρμα πόληος) Eximio titulo donatur Sarpedon, quaſi illi Troiæ propugnatio debeatur, cum tamen id alibi Hectori tributum ſit. Sed cômune habebant iſtud duo illi heroes, neque tamen quod ſoli eſſent, ſed quia ſuas copias uirtute & rei bellicæ peritia antecellerent: unde meritò alter indigenis, alter extraneis militibus præficeretur. Itaque Troianis inſigne damnum inflictum eſt in iſtius ducis auxiliaris manus interitu, ideoq́, non ſine graui cauſa tam acerbo dolore perculſi fuiſſe dicuntur, quem etiam Dictys lib. 3 deſcripſit, cuius uerba ſi placet, audiamus. At in alia belli parte, inquit, Patroclus & Lycius Sarpedon locati in cornibus, nullis propinquorum præſentibus, ſigno inter ſe dato ſolitarij certaminis extra aciem proceſsêre. Moxq́, telis aduerſum iactis, ubi uterque intactus eſt, curru deſiliunt, atq́, arreptis gladijs pergunt obuiam. Iamque crebris aduerſum ſe ictibus congreſsi, neq́, uulneratus quiſquam, multum diei conſumpſerant. Tum Patroclus amplius audendum ratus, colligit in arma ſeſe: & cautius contectus, ingreſſuſq́, hoſtem comminus, manu dextra poplitem ſuccîdens. Quo uulnere debilitatum, atque exactis neruis inualidum propulſat corpore, ruentemq́, interficit. Quod ubi animaduertêre Troiani, qui iuxta ſteterant, gemitu magno clamorê tollunt. Relictiſq́, ordinibus ſigno dato, arma in Patroclum conuertunt: ſcilicet Sarpedonis interitum publicam cladem rati, &c. Paulo pôſt autem: Tum apud Troiam, inquit, circa Sarpedonis cadauer cunctis deflentibus, ac præcipue fœminis, luctu atque gemitu omnia completa ſunt, queis non alij caſus acerbiſsimi, ne interitus quidem Priamidarum præ deſiderio eius cordi inſederat: tantum in eo uiro præſidium, & interfecto ſpes ablata credebatur. Hæc ille, ex quibus côſtat, quàm grauiter mortem tanti uiri tulerint Troiani.

Ζεὺς δ' ἐπὶ νύκτ' ὀλοὴν) Non abiecit curam filij Iupiter, ut nuper autumabat falſo Glaucus, cum hoc loco immiſſa nocte, id eſt aëris denſitate & caligine quadam ex puluere concitato Græcis quaſi tenebras offundat, ne ad Sarpedonis cadauer poſsint accedere.

βλῆτο γὰρ οὔ τι κάκιστος) Tanti eſt aliquando ſolus uir in exercitu, ut illo deficiente cæteri exanimentur & recedant, quemadmodum hoc loco dicuntur Achiui repulſi a Troianis propter unius Epigei inter Myrmidonas non peſsimi, id eſt præſtantiſsimi (Sic enim loquitur Homerus, ut cum Aiacem [illegible] ἕρκος Ἀχαιῶν appellat, pro ἀρίστων) cuius genus paucis interſerit ex fertilitate illa ingenij, qua Poeta noſter luxuriare ſolet, δεισιδαιμονία rerû etiam minutiorum. Videtur autem hac ratione genti Græcæ ſcriptis ſuis conſuluiſſe, ut familiarum & gentium origines longa temporis diuturnitate non obſcurarentur, eorum præcipuè hominum, quos in tam inſigni bello mors honeſta nobilitauit.

καί ῥ' ἵκανε) Mutatio perſonarum lepôrem habet in Homero, ut hic cum Patroclum affatus eſſet, in ſecunda perſona eum compellans: nunc redit ad tertiam, narratiuè exponens reliqua, & eodem filo orationis quo præcedentia.

καὶ ὀρχηστήν περ ἐόντα) Vellicat Merionê Aeneas propter ſaltationem, cuius beneficio telum eius effugerat: illud eſt enim, quod anteà dicebatur ὑπασπίδια προβιβῶντος. Exiſtimo autem genus illud ſaltationis, quo utebatur Meriones, fuiſſe militare: forſan etiâ Pyrrhica, quam apud Cretas maximè uſitatam tradit Euſtathius: qua de alibi dicemus. De ſaltatione uide Lucianum.

ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσεν) Videretur ridiculus hic Aeneæ ſermo, niſi rem attentius inſpiciamus. Innuit ergo ſibi tantum eſſe roboris, ut ſi haſta ab eo emiſſa Merionem attigiſſet, non leue & tenue quoddam uulnus inflicturam fuiſſe qualia ſunt illa, quæ faciunt uiri imbecilliores ſæpe apud Homerum, ſed ipſum hoc ictu extremum uitæ diem clauſurum. Quod ab Aenea dictum eſt, ut ſe ab ignominia non tacti Merionis uindicaret: quò pertinuit etiam illa ſaltationis exprobratio; quaſi dixerit non mirum, ſi telû declinarit Meriones, cum hoc non imperitia iaculandi Aeneæ factum ſit, ſed potius agili quodam corporis motu, quo ille utitur, quodq́, Aeneas nihili faciat: cum ſi res uirtute peragatur, incolumis manus illius non ſit euaſurus Meriones, qui generoſe tamê reſpondit, ut ſe Aenea minorem non cenſeat, immò uirtute etiam ipſa & robore, quo ſe Aeneas uenditat illi ἰσοφαρίζων, & æqualem.

ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου) Elegâter loquacem Merionem tempore inopportuno caſtigat & comprimit Patroclus, cùm prælia non uerbis probroſis, ſed manuum robore perficiantur. Vnde uidetur ipſe etiam Homerus reprehendendus, qui ſemper antea uerboſas orationes ducibus præliantibus tribuit & affinxit, quibus ſolum pronuntiandis dies integer non ſufficiat, quo nomine etiâ a Criticis uellicatus eſt, atque adeò ab hodiernis. Euſtathius tamen contrarium ſentit, & hac Patrocli oratione Poetam ipſum breuita-

 ti ſuæ,

ti ſuæ, quã ſit anteà uſus tacitè patrocinari. Sed hæc ille φιλομερῶς magis quam φιλαληθῶς, ut mea quidem fert ſententia, & rei ipſa indicat. Sed nos melius Homerum tuebimur, ſi cum Philemone dixerimus [illegible]. Τεκμήριον δὲ τοῦδε τὸν Ὅμηρον λαβέ, Οὗτος γὰρ ἡμῖν μυριάδας ἐπῶν γράφει, Ἀλλ' οὐδεὶς Ὅμηρον εἴρηκε μακρόν. Vt ut ſit, egregia & uera eſt illa Patrocli ſententia, prælia & pugnas non prolixis comminationibus aut iurgijs, ſed manu ipſa cõfici. Vſus autem uerborum propriè eſt in conſilijs & deliberationibus, ubi negotia diſputatione & oratione agitantur. Poterat etiam dicere, muliebre eſſe ſic hoſtem uerbis, non robore propulſare, & eum præcipuè qui ita contortè & breuiter loquutus fuerat. Cum autem ita Patroclus ſuadeat, non etiã deprehenditur in toto hoc certamine uerbo ,or in ipſos hoſtes, præterquam ſuos cohortãdo, quod tamen fuerat neceſſarium.

ὣς τῶν ὤρνυτο δοῦπος) Sic horribiles fingit hos Heroas, ut probabilius ſit Troianos ſic ad eorum aduentum perculſos, ut ſalutẽ fuga petierint: quanquam accedet Iouis ipſius uoluntas, qua timorem ipſi Hectori incutiet. Mira eſt autem Poetæ ſolertia, qui ſic derepente uiris animos inijciat, ut in momento penè commutentur ab altero habitu in alterum, aut in maiorem excreſcant. Itaq; nihil eſt huic ſcriptorum generi nefas.

ὣς δ' αἰὲν περὶ νεκρὸν ὁμίλεον) Acriter pro cadauere Sarpedonis depugnaſſe dicuntur Troiani: quia ſi in Græcorum poteſtatem deueniſſet, utriſque, id eſt & ipſi Sarpedoni & Troianis ignominioſum futurum erat. Illi, quia ſpoliatus ab hoſtibus fuiſſet, quod auidè hoſtes ad inuicem in prælijs expetiuiſſe teſtis eſt ſexcentis locis Poeta: deinde quia honore ſepulchri caruiſſet, quippe qui canibus & auibus dilaniandus futurum erat ut exponeretur. Sic etiam de Patroclo infra erit dicendum. His uerò quod pro tam inſigni uiro ſtudioſe non dimicaſſent. Neque tamen ita ſe fortiter geſſerunt, ut Græcos potuerint prohibere, cum ipſi paulo poſt in fugam ſe cõiecerint. Itaque fingit eximius Poeta cadauer Sarpedonis ab Apolline de medio ſtragis ereptum ex Iouis mãdato, qui cum mortem filij omnino amoliri non potuerit, fecit tamen ne penitus de ſua prole Græci triumpharent.

ἀνάλκιδα θυμὸν ἐνῆκεν) Sic Deus idem fortes facit, idem ignauos, prout ipſi libitum eſt, quemadmodũ Homerus etiã paulò pòſt dicet. Videtur autem Hectori ſuo fugæ ſtudium immiſiſſe, ut illo recedente Græcisque perſequentibus uacuus fieret locus, in quo cadauera proſtrata iacebant, faciliusq; Sarpedonem illinc Apollo eximeret.

γνῶ γὰρ Διὸς ἱρὰ τάλαντα) Conciſè & feſtinanter, prout res ipſa poſtulat, loquutus eſt. Reuocanda ſunt autem in memoriam, quæ ſupra dicta fuerant lib. 8. de lancibus Iouis, in quibus Græcorum & Troianorum fata pendebat. Hic tamen locus illi eſt contrarius: quia ibi Græcorum fata ponderoſiora dicebantur, hic uerò Troiana grauiora Hector iudicat.

ὕπνῳ καὶ θανάτῳ διδυμάοσιν) Diximus alibi quanta ſit Mortis & Somni conſanguinitas. Rectè autem his duobus cadauer Sarpedonis committitur in Lyciam tranſportandum, quia reliquis Dijs non potuit commodè officium iſtud imponi, cum illi non ſolũ immortales ſint, ſed & mortuos attingere, atque adeo intueri metuant, ut ait Euripides in Hippolyto, & recitat Euſtathius: cui tamen aduerſari uidetur hic idem locus, ubi Apollo e Deorum cœleſtium numero unus Sarpedonem & tangit, & illi corpus ad ſepulturam adornat.

κάτθεσαν ἐν Λυκίης) Dubitat idem noſter Euſtathius, an uere & reipſa in Lyciam tranſlatus ſit. Dubitandi cauſam faciebat, quòd Mors & Somnus inania ſint quædam id eſt, [illegible] quæ nihil ferre poſſint. Itaque exiſtimabat κενήριον quoddam Herois illius fuiſſe in Lycia. Vel, inquit, quod ab ipſis Lycijs eſt præſtitum diligenter & feſtinanter, in Somnũ & Mortem res inanimatas προσωποποιητικῶς tranſlatum eſt. quod mihi quidem uere accidiſſe uidetur: ſeo figmentum Poeticũ nude malim interpretari, propter conceſſam his ſcriptoribus licentiam & authoritatem dicendi quicquid in buccam uenerit.

Πάτροκλος δ' ἵπποισι καὶ Αὐτομέδοντι κελεύσας,
Τρῶας καὶ Λυκίους μετεκίαθε, καὶ μέγ' ἀάσθη,
Νήπιος· εἰ δὲ ἔπος Πηληϊάδαο φύλαξεν,
Ἦ τ' ἂν ὑπέκφυγε κῆρα κακὴν μέλανος θανάτοιο.
Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος ἠέ περ ἀνδρῶν,
Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην
γρ. ἐπὶ Ῥηϊδίως, † ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνῃσι μάχεσθαι.
Ὅς οἱ καὶ τότε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἀνῆκεν.
Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξας
Πατρόκλεις, ὅτε δή σε θεοὶ θανατόνδε κάλεσσαν·
Ἄδρηστον μὲν πρῶτα, καὶ Αὐτόνοον, καὶ Ἔχεκλον,
Καὶ Πέριμον Μεγάδην, καὶ Ἐπίστορα, καὶ Μελάνιππον·
Αὐτὰρ ἔπειτ' Ἔλασον, καὶ Μούλιον, ἠδὲ Πυλάρτην·
Τοὺς ἕλεν· οἱ δ' ἄλλοι φύγαδ' ἐμνώοντο ἕκαστος.
Ἔνθά κεν ὑψίπυλον Τροίην ἕλον υἷες Ἀχαιῶν
Πατρόκλου ὑπὸ χερσί (περὶ πρὸ γὰρ ἔγχεϊ θῦεν)
Εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐϋδμήτου ἐπὶ πύργου
Ἔστη, τῷ ὀλοὰ φρονέων, Τρώεσσι δ' ἀρήγων.
γρ. ὑπ' ἀγκῶνος Τρὶς μὲν * ἐπ' ἀγκῶνος βῆ τείχεος ὑψηλοῖο
Πάτροκλος, τρὶς δ' αὐτὸν ἀπεστυφέλιξεν Ἀπόλλων,
Χείρεσσιν ἀθανάτῃσι φαεινὴν ἀσπίδα νύσσων.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἔσσυτο δαίμονι ἶσος,
Δεινὰ δ' ὁμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Χάζεο Διογενὲς Πατρόκλεις· οὔ νύ τοι αἶσα
Σῷ ὑπὸ δουρὶ πόλιν πέρθαι Τρώων ἀγερώχων,
Οὐδ' ὑπ' Ἀχιλλῆος, ὅσπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Ὣς φάτο. Πάτροκλος δ' ἀνεχάζετο πολλὸν ὀπίσσω,
Μῆνιν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
Ἕκτωρ δ' ἐν Σκαιῇσι πύλῃς ἔχε μώνυχας ἵππους.
Δίζε γὰρ ἠὲ μάχοιτο κατὰ κλόνον αὖθις ἐλάσσας,
Ἢ λαοὺς ἐς τεῖχος ὁμοκλήσειεν ἀλῆναι.
Ταῦτ' ἄρα οἱ φρονέοντι παρίστατο Φοῖβος Ἀπόλλων,

Patroclus autem eques & Automedõtem hortatus,
Troianos & Lycios inſequebatur: & ualdè læſus eſt,
Stultus: ſi autem mandatum Pelidæ obſeruaſſet,
Certè euitaſſet fatum malum nigræ mortis.
SED ſemper Iouis potentior mens quàm hominum,
Qui & fortem uirum terret, & abſtulit uictoriam
Facilè, cùm tamen ipſe iubeat pugnare
Qui ei & tunc animum in pectoribus induxit.
Tum quem primum, quem & poſtremum interfeciſti
Patrocle, quando te dij ad mortem uocauerunt:
Adreſtũ quidem primum, & Autonoum & Echeclum,
Et Perimum Megadem, & Epiſtora, & Menalippum:
At poſtea Elaſum, & Mulium, & Pylartem,
Hos interfecit: at alij ad fugam cogitarunt ſinguli.
Tunc altam Troiam cepiſſent filij Achiuorum
Patrocli ſub manibus (ualdè enim haſta proruebat)
Niſi Apollo illuſtris bene ædificata in turri
Stetiſſet, huic pnicioſa cogitans, Troianis.n. auxilians
Ter quidem in prominentiam aſcendit muri alti
Patroclus: ter autem ipſum deturbauit Apollo,
Manibus immortalibus lucidum ſcutum feriens:
Sed quando iam quartò irruit deo ſimilis,
Grauiter cõminatus, allocutus eſt lõgè operans Apollo.
Recede Patrocle generoſe, non tibi fatum
Tua ſub haſta urbẽ expugnari Troianorũ magnanimorum:
Neq; ſub Achille, qui te multò præſtantior eſt.
Sic dixit. Patroclus autem ceſſit longè retrò,
Indignationem deuitans longè iaculantis Apollinis.
Hector.n. in Scæa porta tenebat unungulos equos.
Dubitabat.n. an pugnaret in turmã iterum impellẽs,
An copias intra murum iuberet ſe concludere.
Hæc ei cogitanti aſtitit illuſtris Apollo,

Viro

Viro ſimilis iuueniq́; fortiq́;
Aſio, qui auunculus erat Hectoris equitatoris,
Frater germanus Hecubæ, filius autem Dymantis:
Qui Phrygiam habitabat fluenta ad Sangarij.
Huic ipſum ſimilis allocutus eſt clarus Apollo:
Hector, cur pugna abſtines? neq; te oportet.
Vtinam quanto deterior ſum, tanto te fortior eſſem,
Propterea forſitan odioſe à bello recederes.
Sed age, in Patroclum impellito ſolidungulos equos:
Si quo modo ipſum interficias, detq́; tibi gloriã Apollo.
Sic fatus, hic quidẽ rurſus iuit Deus in laborẽ uirorũ.
Cebrioni autem iuſſit bellicoſo illuſtris Hector
Equos ad bellum flagellare, ſed Apollo
Ingreſſus eſt multitudinẽ iens. tumultum a. Argiuis
Immiſit malum: Troianis a. & Hectori gloriã præbuit.
Hector a. cæteros quidẽ Danaos omittebat, neq; occide-
Sed hic in Patroclũ dirigebat ſolidũgulos equos: (bat
Patroclus a. ex altera parte ab equis deſilijt in terram,
Siniſtra haſtam tenens, alterà autem cepit ſaxum,
Marmoreum, aſperum, quod eius manus obtexit:
Miſit uerò annixus, neq; diu ueritus eſt uirum,
Neq; fruſtra miſit telum. percuſſit a. Hectoris aurigam
Cebrionem, nothum filium illuſtris Priami,
Equorum habenas tenentem in fronte acuto lapide:
Ambo a. ſupercilia confregit lapis, neq; eum impediuit
Os: oculi autem humi cadebant in pulueres
Ipſius ante pedes: ille uero urinatori ſimilis
Decidit ab artificioſè facto curru: liquit a. oſſa animus.
Hũc iocoſè perſtringẽs allocutus e. Patrocle equitator:
Papæ, certè ualde agilis uir: quàm facilè urinatur.
Sicubi & in mari piſcoſo eſſet,
Multos ſatiaret uir hic oſtrea quærens,
Naue deſiliens, etſi tempeſtuoſum eſſet:
Ita nunc in campo ex equis facilè urinatur:
Certè & inter Troianos urinatores ſunt.
Sic locutus, in Cebrionem heroëm tetendit,
Impetum leonis habens qui ſtabula uaſtans,
Vulneratus eſt ad pectus, ſuaq; ipſum perdidit fortitudo.
Sic in Cebrionem Patrocle inſilijſti alacer,
Hector a. rurſus ex altera parte ab equis deſilijt humi.
Hi duo de Cebrione, ſicut leones, contendebant,
Qui in montis uertice de interempta cerua
Ambo eſurientes ualdè animati pugnant:
Sic pro Cebrione duo artifices bellici clamoris
Patroclusq; Menœtiades, & illuſtris Hector,
Cupiebant inuicem incidere corpus ſæuo ferro:
Hector quidem capite poſtquam prehendit, nõ dimiſit:
Patroclus a. ex altera parte tenebat pede: at iam alij
Troiani & Danai commiſerunt acre prælium.
Sicut a. Eurusq; Notusq; certant inter ſe
Montis in conuallibus altam concutere ſyluam,
Fagumq; fraxinumq; corticoſamq; cornum,
Quæ inter ſe quatiunt extenſos ramos
Sono magno, fragor a. fit dum franguntur:
Sic Troiani & Achiui inter ſe proſilientes
Bellabant, neutri uerò meminerant pernicioſæ fugæ.
Multæ autem Cebrionem circa acutæ lanceæ fixæ ſunt,
Sagittæq; alatæ à neruis ſalienſes:

Ἀνέρι εἰσάμενος αἰζηῷ τε κρατερῷ τε
Ἀσίῳ, ὃς μήτρως ἦν Ἕκτορος ἱπποδάμοιο,
Αὐτοκασίγνητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος,
Ὃς Φρυγίην ναίεσκε ῥοῇς ἔπι Σαγγαρίοιο.
Τῷ μιν εἰσάμενος προσέφωνεε Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἕκτορ τίπτε μάχης ἀποπαύεαι; οὐδέ τι σε χρή.
Αἴθ' ὅσον ἥσσων εἰμὶ, τόσον σέο φέρτερος εἴην·
Τῷ κε τάχα στυγερῶς πολέμου ἀπερωήσειας.
Ἀλλ' ἄγε, Πατρόκλῳ ἔφεπε κρατερώνυχας ἵππους,
Αἴκέν πως μιν ἕλῃς, δώῃ δέ τοι εὖχος Ἀπόλλων.
Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἂμ πόνον ἀνδρῶν· χ. αἰ πόνον χ. ἔ, ἐς πόνον
Κεβριόνῃ δ' ἐκέλευσε δαΐφρονι φαίδιμος Ἕκτωρ
Ἵππους ἐς πόλεμον πεπληγέμεν. αὐτὰρ Ἀπόλλων
Δῦσεθ' ὅμιλον ἰὼν, ἐν δὲ κλόνον Ἀργείοισιν
Ἧκε κακὸν, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἕκτορι κῦδος ὄπαζεν.
Ἕκτωρ δ' ἄλλους μὲν Δαναοὺς ἔα, οὐδ' ἐνάριζεν,
Αὐτὰρ ὁ Πατρόκλῳ ἔπεχε κρατερώνυχας ἵππους.
Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε,
Σκαιῇ ἔγχος ἔχων· ἑτέρηφι δὲ λάζετο πέτρον
Μάρμαρον, ὀκριόεντα, τόν οἱ περὶ χεὶρ ἐκάλυψεν.
Ἧκε δ' ἐρεισάμενος, οὐδὲ δὴν χάζετο φωτὸς,
Οὐδ' ἁλίωσε βέλος· βάλε δ' Ἕκτορος ἡνιοχῆα
Κεβριόνην, νόθον υἱὸν ἀγακλῆος Πριάμοιο,
Ἵππων ἡνί' ἔχοντα, μετώπιον ὀξέι λᾶϊ,
Ἀμφοτέρας δ' ὀφρῦς σύνελεν λίθος, οὐδέ οἱ ἔσχεν
Ὀστέον· ὀφθαλμοὶ δὲ χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν
Αὐτοῦ πρόσθε ποδῶν· ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι ἐοικὼς,
Κάππεσ' ἀπ' εὐεργέος δίφρου· λίπε δ' ὀστέα θυμός.
Τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφης Πατρόκλεες ἱππεῦ,
Ὢ πόποι, ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνὴρ, ὡς ῥεῖα κυβιστᾷ.
Εἰ δή που καὶ πόντῳ ἐν ἰχθυόεντι γένοιτο,
Πολλοὺς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε τήθεα διφῶν,
Νηὸς ἀποθρώσκων, εἰ καὶ δυσπέμφελος εἴη,
Ὡς νῦν ἐν πεδίῳ ἐξ ἵππων ῥεῖα κυβιστᾷ.
Ἦ ῥα καὶ ἐν Τρώεσσι κυβιστητῆρες ἔασιν,
Ὣς εἰπὼν, ἐπὶ Κεβριόνῃ ἥρωϊ βεβήκει,
Οἶμα λέοντος ἔχων, ὅστε σταθμοὺς κεραΐζων,
Ἔβλητο πρὸς στῆθος, ἑή τε μιν ὤλεσεν ἀλκή·
Ὣς ἐπὶ Κεβριόνῃ Πατρόκλεες ἆλσο μεμαώς.
Ἕκτωρ δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἆλτο χαμᾶζε.
Τὼ περὶ Κεβριόναο λέονθ' ὡς δηρινθήτην,
Ὥτ' ὄρεος κορυφῇσι περὶ κταμένης ἐλάφοιο,
Ἄμφω πεινάοντε, μέγα φρονέοντε μάχεσθον.
Ὣς περὶ Κεβριόναο δύω μήστωρες ἀϋτῆς,
Πάτροκλός τε Μενοιτιάδης καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ,
Ἵεντ' ἀλλήλων ταμέειν χρόα νηλέι χαλκῷ.
Ἕκτωρ μὲν κεφαλῆφιν ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει·
Πάτροκλος δ' ἑτέρωθεν ἔχεν ποδός· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Τρῶες καὶ Δαναοὶ σύναγον κρατερὴν ὑσμίνην.
Ὡς δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἐριδαίνετον ἀλλήλοιϊν
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, βαθέην πελεμιζέμεν ὕλην·
Φηγόν τε, μελίην τε, τανύφλοιόν τε κράνειαν,
Αἵ τε πρὸς ἀλλήλας ἔβαλον τανυήκεας ὄζους
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, πάταγος δέ τε ἀγνυμενάων·
Ὣς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες
Δῄουν, οὐδ' ἕτεροι μνώοντ' ὀλοοῖο φόβοιο.
Πολλὰ δὲ Κεβριόνην ἀμφ' ὀξέα δοῦρα πεπήγει,
Ἰοί τε πτερόεντες ἀπὸ νευρῆφι θορόντες·

Πολ-

Πολλὰ δὲ χερμάδια μεγάλ' ἀσπίδας ἐστυφέλιξε
Μαρναμένων ἀμφ' αὐτόν· ὁ δ' ἐν στροφάλιγγι κονίης
Κεῖτο μέγας μεγαλωστί, λελασμένος ἱπποσυνάων.
Ὄφρα μὲν ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκει,
Τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο· πῖπτε δὲ λαός.
Ἦμος δ' ἠέλιος μετενίσετο βουλυτόνδε,
Καὶ τότε δή ῥ' ὑπὲρ αἶσαν Ἀχαιοὶ φέρτεροι ἦσαν·
Ἐκ μὲν Κεβριόνην βελέων ἥρωα ἔρυσσαν,
Τρώων ἐξ ἐνοπῆς, καὶ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἕλοντο.
Πάτροκλος δὲ Τρωσὶ κακὰ φρονέων ἐνόρουσε·
Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ,
Σμερδαλέα ἰάχων· τρὶς δ' ἐννέα φῶτας ἔπεφνεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
* πάτροκλ' ἐφάνη Ἔνθ' ἄρα τοι * Πάτροκλε φάνη βιότοιο τελευτή.
Ἤντετο γάρ τοι Φοῖβος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Δεινός. ὁ μὲν τὸν ἰόντα κατὰ κλόνον οὐκ ἐνόησεν·
(Ἠέρι γὰρ πολλῇ κεκαλυμμένος ἀντεβόλησε)
Στῆ δ' ὄπιθε, πλῆξεν δὲ μετάφρενον εὐρέε τ' ὤμω
Χειρὶ καταπρηνεῖ· στρεφεδίνηθεν δέ οἱ ὄσσε.
Τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κρατὸς κυνέην βάλε Φοῖβος Ἀπόλλων·
Ἡ δὲ κυλινδομένη καναχὴν ἔχε ποσσὶν ὑφ' ἵππων
Αὐλῶπις τρυφάλεια· μιάνθησαν δὲ ἔθειραι
Αἵματι καὶ κονίῃσι. πάρος γε μὲν οὐ θέμις ἦεν
Ἱππόκομον πήληκα μιαίνεσθαι κονίῃσιν·
Ἀλλ' ἀνδρὸς θείοιο κάρη χαρίεν τε μέτωπον
Ῥύετ' Ἀχιλλῆος· τότε δὲ Ζεὺς Ἕκτορι δῶκεν
Ἧ κεφαλῇ φορέειν· σχεδόθεν δέ οἱ ἦεν ὄλεθρος.
Πᾶν δέ οἱ ἐν χείρεσσιν ἄγη δολιχόσκιον ἔγχος,
Βριθύ, μέγα, στιβαρόν, κεκορυθμένον· αὐτὰρ ἀπ' ὤμων
Ἀσπὶς σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα.
Λῦσε δέ οἱ θώρηκα ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
Τὸν δ' ἄτη φρένας εἷλε, λύθεν δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα.
Στῆ δὲ ταφών· ὄπιθεν δὲ μετάφρενον ὀξέϊ δουρὶ
† μεσσηγὺς Ὤμων † μεσσηγὺ σχεδόθεν βάλε Δάρδανος ἀνήρ,
Πανθοΐδης Εὔφορβος, ὃς ἡλικίην ἐκέκαστο
Ἔγχεΐ θ' ἱπποσύνῃ τε, πόδεσσί τε καρπαλίμοισι·
Καὶ γὰρ δή ποτε φῶτας ἐείκοσι βῆσεν ἀφ' ἵππων
Πρῶτ' ἐλθὼν σὺν ὄχεσφι διδασκόμενος πολέμοιο,
Ὅς τοι πρῶτος ἐφῆκε βέλος Πατρόκλεες ἱππεῦ,
Οὐδὲ δάμασσ'· ὁ μὲν αὖτις ἀνέδραμε· μίκτο δ' ὁμίλῳ,
Ἐκ χροὸς ἁρπάξας δόρυ μείλινον· οὐδ' ὑπέμεινε
Πάτροκλον γυμνόν περ ἐόντ' ἐν δηϊοτῆτι.
Πάτροκλος δὲ θεοῦ πληγῇ καὶ δουρὶ δαμασθεὶς,
Ἂψ ἑτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, κῆρ' ἀλεείνων.
Ἕκτωρ δ' ὡς εἶδεν Πατροκλῆα μεγάθυμον
Ἂψ ἀναχαζόμενον, βεβλημένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἀγχίμολόν ῥά οἱ ἦλθε κατὰ στίχας· οὖτα δὲ δουρὶ
Νείατον ἐς κενεῶνα· διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε;
Δούπησεν δὲ πεσών, μέγα δ' ἤκαχε λαὸν Ἀχαιῶν.
Ὡς δ' ὅτε σῦν ἀκάμαντα λέων ἐβιήσατο χάρμῃ,
Τώ τ' ὄρεος κορυφῇσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
Πίδακος ἀμφ' ὀλίγης, ἐθέλουσι δὲ πιέμεν ἄμφω·
Πολλὰ δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφι·
Ὣς πολέας πεφνόντα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Ἕκτωρ Πριαμίδης σχεδὸν ἔγχεϊ θυμὸν ἀπηύρα·
Καί οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε,
Πάτροκλ', ἦ που ἔφησθα πόλιν κεραϊζέμεν ἁμήν,
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας,

Multa etiam ſaxa magna clypeos quatiebant
Pugnantium circa ipſum: hic a. in uertigine pulueris
Iacebat ingens latè porrectus, oblitus aurigationis.
Quamdiu quidem ſol medium cœlum circumibat,
Tandiu ualde utroſq; tela tangebãt: cadebat. a. populus:
Quando autem ſol uergebat ad ueſperam,
Et tunc quidem ſupra modum Achiui fortiores erant.
Ex quidem Cebrionem telis heroem traxerunt
Troianorũ ex ſtrepitu, & ab humeris arma ademerũt.
Patroclus autem Troianis mala cogitans irruit:
Ter quidem deinde irruit ueloci ſimilis Marti
Horrendè uociferans: ter autem nouẽ uiros interfecit.
Sed quando iam quartò irruit Deo ſimilis,
Tunc tibi Patrocle apparebat uitæ finis.
Occurrebat enim tibi Phœbus in forti pugna
Terribilis: hic quidẽ hunc euntem per turbã non uidit:
(Caligine enim multa coopertus obuiauit:)
Stetit. a. à tergo: percuſſit. a. dorſum, latosq; humeros
Manu procliui. uertigine correpti ſunt autem ei oculi:
Huius. a quidem à capite galea deiecit Phœbus Apollo:
Hacq; prouoluta, crepitum edidit pedibus ſub equorũ
In tibiæ formam facta galea: fœdata ſunt. a iubæ
Sanguine & pulueribus: antea quidem non fas erat
Criſtatam galeam fœdari pulueribus,
Sed uiri diuini caput uenuſtumq; frontem
Protegebat Achillis: tunc autem Iupiter Hectori dedit
Suo capite ferendam: propè uerò ei erat mors.
Tota autem ei in manibus fracta eſt longa haſta
Grauis, magna, ualida, ferrata: ſed ab humeris
Scutũ cum loro humi decidit pedum tenus demiſſum:
Soluit autem ei thoracem rex Iouis filius Apollo.
Huius. a. ſtupor mentẽ cepit, debilitatiq; ſunt egregij ar (tus.
Stetit. a. attonitus. à tergo. a. dorſum acuta haſta
Humeros inter cominus confixit Dardanus uir,
Panthœdes Euphorbus, qui equales ſuperabat
Iaculoq;, equitandiq; peritia, pedibusq; uelocibus.
Etenim olim uiros uiginti deturbauit ab equis,
Primò ueniens cum curribus diſcens artem præliandi:
Qui tibi primus immiſit telum, Patrocle equitator,
Neq; domuit. hic q. iterũ recurrit, miſtusq; eſt turbæ,
E corpore extracta haſta fraxinea, neq; ſuſtinuit
Patroclum, nudum quamuis exiſtentem in pugna:
Patroclus autem Dei plaga & haſta domitus,
Retrò ſociorum in multitudinẽ ceſſit, mortem fugiens:
Hector autem poſtquã uidit Patroclum magnanimum
Retrò recedentem uulneratum acuto ferro,
Cominus ad eũ uenit per cateruas uulnerauitq; haſta
Extremum in latus, penitus. a. ferrum traiecit: (chiu.
Inſonuit. a. lapſus: ualdè. a triſtitia affecit populum A-
Sicut. a. quando aprum fortem leo ſuperauit pugna,
Hiq; montis in uerticibus ualdè acres pugnant
Fonte de paruo, uolunt autem bibere ambo:
Multum. a. anhelantem aprum leo domuit uiolentia:
Sic multos occidentem Menœtij fortem filium
Hector Priamides cominus haſta anima priuauit,
Et ei gloriando inſultans uerba uelocia dixit:
Patrocle, ſanè putabas urbem euertere noſtram:
Troianas uerò mulieres libero die erepto

Du-

Ducturũ eſſe in nauibus dilectã in patriam terram, Ἄξειν ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
Stulte pro his. a. Hectoris ueloces equi Νηπιε· τάων δ᾽ πρόσθ᾽ Ἕκτορος ὠκέες ἵπποι
Pedibus extenduntur ad pugnandum: haſta uerò ipſe Ποσσὶν ὀρωρέχαται πολεμίζειν· ἔγχεϊ δ᾽ αὐτὸς
Inter Troianos bellicoſos excello: qui ab ipſis arceo Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὅ σφιν ἀμύνω
Diem neceſſarium. te autem hic uultures comedent. Ἦμαρ ἀναγκαῖον· σὲ δέ τ᾽ ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.
Ah miſer, neq; tibi ſtrenuus exiſtens profuit Achilles, Ἆ δείλ᾽, οὐδέ τοι ἐσθλὸς ἐὼν χραίσμησεν Ἀχιλλεύς,
Qui fortaſſe tibi ualdè multa remanens pcepit abeũti Ὅς πού τοι μάλα πολλὰ μένων ἐπετέλλετ᾽ ἰόντι,
Non mihi antè reuertere, Patrocle bellicoſe, Μή μοι πρὶν ἰέναι Πατρόκλεις ἱπποκέλευθε
Naues in concauas, quàm Hectoris homicidæ Νῆας ἔπι γλαφυράς, πρὶν γ᾽ Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Sanguinolentam loricam circa pectora conſcideris. Αἱματόεντα χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι.
Si fortè te allocutus eſt, tibiq; mẽtes dementi perſuaſit. Ὥς πού σε προσέφη, σοὶ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθε.
Hunc autem languidus allocutus es Patrocle eques, Τὸν δ᾽ ὀλιγοδρανέων προσέφης Πατρόκλεις ἱππεῦ·
Iam nunc Hector ualdè gloriator: tibi enim dedit Ἤδη νῦν Ἕκτορ μεγάλ᾽ εὔχεο· σοὶ γὰρ ἔδωκε
Victoriam Saturnides, & Apollo, qui me domuerunt, Νίκην Ζεὺς Κρονίδης καὶ Ἀπόλλων, οἵ μ᾽ ἐδάμασσαν
Facilè: ipſi enim ab humeris arma detraxerunt: Ῥηϊδίως· αὐτοὶ γὰρ ἀπ᾽ ὤμων τεύχε᾽ ἕλοντο.
Tales uerò etiamſi mihi uiginti occurriſſent, Τοιοῦτοι δ᾽ εἴπερ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν,
Omnes illic periſſent mea ſub haſta ſtrati. Πάντες κ᾽ αὐτόθ᾽ ὄλοντο, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
Sed me fatum pernicioſum & Latonæ interfecit filius, Ἀλλά με μοῖρ᾽ ὀλοὴ καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,
Ex uiris. a. Euphorbus: tu uerò me tertius occidis. Ἀνδρῶν δ᾽ Εὔφορβος· σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρίζεις.
Aliud autem tibi dicam, tu. a. in mentibus pone tuis, Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Non ſanè neq; tu ipſe diutius uiues, ſed tibi iam Οὔθην οὐδ᾽ αὐτὸς δηρὸν βέῃ, ἀλλά τοι ἤδη
Propè adeſt mors, & fatum uiolentum, Ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή,
Manibus necando Achillis inculpati Aeacidæ. Χερσὶ δαμέντ᾽ Ἀχιλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο.
Sic ipſum locutum finis mortis obtexit: Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε.
Anima. a. è membris uolans ad infernum deſcendit, Ψυχὴ δ᾽ ἐκ ῥεθέων πταμένη Ἄϊδος δὲ βεβήκει,
Suam ſortẽ lugens, linquẽs uirilem ætatẽ & iuuentam Ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ᾽ * ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην. γρ. ἀδροτῆτα
Hunc & mortuum allocutus eſt illuſtris Hector: Τὸν καὶ τεθνειῶτα προσηύδα φαίδιμος Ἕκτωρ,
Patrocle, cur mihi uaticinaris grauem mortem? Πατρόκλεις, τί νύ μοι μαντεύεαι αἰπὺν ὄλεθρον;
Quis autẽ ſcit ſi Achilles Thetidis filius pulchricomæ, Τίς δ᾽ οἶδ᾽ εἴκ᾽ Ἀχιλεὺς Θέτιδος πάϊς ἠϋκόμοιο
Præueniat haſta mea percuſſus animum perdere? Φθήῃ ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι;
Sic ſanè locutus haſtam æream è uulnere Ὣς ἄρα φωνήσας δόρυ χάλκεον ἐξ ὠτειλῆς
Traxit, calce innixus. hunc. a. ſupinũ pepulit ab haſta. Εἴρυσε, λὰξ προσβάς· τὸν δ᾽ ὕπτιον ὦσ᾽ ἀπὸ δουρός.
Statim autem cum haſta in Automedontem iuit Αὐτίκα δὲ ξὺν δουρὶ μετ᾽ Αὐτομέδοντα βεβήκει,
Diuinum famulum uelocis Aeacidæ. Ἀντίθεον θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
Cupiebat. n. uulnerare: hũc uerò extulerũt ueloces equi Ἵετο γὰρ βαλέειν· τὸν δ᾽ ἔκφερον ὠκέες ἵπποι
Immortales, quos Peleo dij dederant ſplendida dona. Ἄμβροτοι, οὓς Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν, ἀγλαὰ δῶρα.

COMMENTARIVS.

ὅς πού τοι μάλα πολλὰ) Sic eſt in rebus humanis comparatum, ut ſalutaria nobis ſuggeſta conſilia exitum ſuum non ſortiantur: cuius rei cauſa planè cœleſtis eſt. Et certum eſt, quod uulgò noſtrates dictitant. Proponit homo, diſponit Deus. Solet enim ille ſtatuta mortalium non raro refringere, ut diſcat noſtra imbecillitas non tam ingenio ſuo, quam ſummi illius moderatoris uoluntate niti, in cuius poteſtatem deliberationes omnes noſtræ iure ueniunt. Exemplum habes luculentiſsimum in hac narratione, ubi Poeta de euentu & γνωμικῶς iſta ſic edocet, ut nihil præterea deſiderandum ſit.

εἰ ἐείκοσι) Teſtatur Euſtathius in quibuſdam exemplaribus olim duos iſtos uerſus defuiſſe, & ſtatim poſt χερσὶν ὑφ᾽ ἡμετέρῃς ἀνδρῶν, ſequi εἴ οἱ καὶ ποτι, &c. Tolerari tamen poſſe puto, & quamuis H. Stephanus dicat, fieri potuiſſe ut ex altero loco ſequentis libri (uitiosè enim apud eum ſcriptum eſt Iliad. π cum dicendum eſſet Iliad ρ, qui error eſt operarum) hi duo uerſus tranſlati ſint, tãdem ex margine, cui adſcripti erant, in contextum irrepentes: tamen non obſtat quin ab ipſo Homero hic inſerti creantur, neque nouum eſt illum ταυτολογῆν. Probarem autem quod idem annotat, in ſequenti uerſu legendum eſſe, [illegible], ut eſt citato loco ſequentis libri, ubi hæc ſententia ad uerbum pene integra repetitur, niſi Euſtathius ibidem agnoſceret hanc lectionem.

ἦ ῥα καὶ ἐν Τρωσὶ) Ex hoc loco conſtat, antiquum illud Ilium à mari longe fuiſſe diſſitum, alioquin fruſtra putant hæc à Patroclo dicta fuiſſe: quod ipſe Euſtathius commemorat. Ego tam frigidæ hoc arbitror eſſe obſeruationis, quia cum hæc à Patroclo dicebãtur, longe à mari diſtabant, & præterea ipſum mare Græci poſsidebant, ut Troianis urinandi facultas non eſſet. Ait ergo, Si Cebriõ iſte, qui ſpurius erat Priami, ut meminit Strabo lib. 13. in mari forſan eſſet, doceret re ipſa quàm peritus ſit urinator, cum in terra etiam exiſtens peritiæ illius præbeat ſpecimen. Scio tamen uerum illud eſſe, ueterem illam Troiam, quæ hoc bello expugnata eſt, remotam à mari fuiſſe, ut probat copioſè iterũ Strabo citato iam libro: ſed ſolùm ad eius rei probationem infirmum hinc trahi argumentum contendo.

τήθεα διφῶν) Hinc patet, non ſolùm piſcium, ſed etiam oſtreorum apud ueteres uſum fuiſſe. Hic autem Patrocli ſarcaſmus nõ minus intempeſtiuus uidetur, quàm ille Merionis, quem idem ipſe quoque reprehenderat: tamen excuſari magis poteſt, quia iam interfecto hoſte ſuperbiat, Meriones uerò uirtutem ſuam ante factum prædicabat. Erat autem moris, ut alibi quoq; dictum eſt, proſtratos hoſtes ab hoſtibus proſternentibus riſu & ſubſannatione excipi.

... φαίδιμος) Patroclum Homerus non ſolum tam egregijs facinoribus, quibus anteà inter pugnandum inclaruit, illuſtrari uult: ſed etiam ex ipſa morte maiorem, ut ita dicam laudis & ſplendorem conciliat. Quantum enim, quæſo, heroem illum creditis, qui non alia ratione profligari potuit, quàm Deorum ipſorum manu? Exarmari illum enim oportuit cædi & conſternari ab Appolline, antequàm mortales illum interimere ualuerint: immò adhuc ab Euphorbo non ad pectus (periculoſum enim erat) ſed ad tergus dolo uulnerari. Magno itaque apparatu tam generoſi & magnanimi uiri mortem concinnat. Hiſtoria tamen quæ rerum non fucos, ſed ueritates conſectatur ſimpliciter, eam enarrauit partim ut Poeta. Ait ergo Dictys, poſtero die quàm Sarpedon occidit (in quo diuerſum ait ab Homero) Patroclum fortunam belli uincere aggreſſum (præceſſit autem Barbarorum & Græcorũ graue ſa-

ue ſatis prælium)Dum hortatur ſuos inquit, atq; inſtat hoſtibus, promptior quàm bellandi mos eſt, telo Euphorbij ictus ruit. Statimque Hector aduolans eum opprimit, ac deſuper uulneribus multis confodit: moxq; nititur abſtrahere prælio, ſcilicet inſolentiâ gentis ſuæ illudere cupiens, per uniuerſa genera dehoneſtamenti, &c.

ει πλειόν ἵπποισι) Non uult ab ignauo homine percuti Patroclum Poeta: itaq; Euphorbum iſtum breuiter commendat, à iaculandi equitandique peritia, ac pedum uelocitate (quam laudi militi dari non eſt huic uati nouum) quanquam decus illud uidetur hac doloſa hoſtis uulneratione perimi.

ὃς με κατέκτανε μοῖρ' ὀλοή) Eludit optimè Hectoris arrogantiam & iactantiam Patroclus, docens ſe iam non illius ſola manu cadere, ſed duplicis Dei robore: à quibus niſi armis ſuis ſpoliatus foret, non erat non ſolum ipſum Hectorem, ſed uiginti Hectoras proſtraturus, tanta eſt morienti Heroi uiua adhuc generoſitas. Itaq; paulo poſt dicit Hectori, σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρίζεις id eſt Tu tertius à Ioue & Apolline me interimis. Bella ſcilicet gloriæ & laudis ſeges, in qua demetenda Numina etiam aſtitiſſe oportuerit. Maior ita que Hectoris hac morte, quàm ipſi Patroclo conciliata eſt ignominia. Dicit autem ſe à Ioue quoque armis ſpoliatum, cùm tamen unius Apollinis antea meminiſſet Poeta. At uerò in hanc etiam partē uenit ipſe Iupiter, cùm generaliter animo concipimus hodierno die Troianis auxiliari Iouem, & propenſius in illos quàm in Græcos ferri, ut acta comprobarunt.

οὔ θην οὐδ' αὐτὸς δηρὸν βέῃ)Vaticinium eſt à moriente homine manans, unde ſtatim dicet, Πατρόκλεις τί νύ μοι μαντεύεαι αἰπὺν ὄλεθρον; Prædicendi autem quædam facultas morientibus tribuitur, quod animi diuinitatem proculdubio arguit ſiquidem moribūdo corpore expeditus ille paulò melius à ſenſuum uinculis, loco ſuæ originis propinquior, creditur acutius intelligere, ut indicaſſe arbitrabatur Philoſophus quidā noſtri temporis de Rerū prænot. lib. 2. cap. 6. Platonē de Repub. Locus eſt aūt lib. 1. de Legib. ubi dicitur, animum in ipſa ſenectute, cùm appropinquat morti, meliùs percipere illa quæ poſt hanc uitam mala ipſum cōſequutura ſunt. Idem Philoſophus loco iam laudato rem iſtam attigit, ſed paucis. Eius oratio tota eò redit, poſſe quidem animam proximam morti (id eſt diſſolutioni & diſceſſui à ſuo corpore: ſic enim ſana mente locus intelligendus eſt) ſubtilitate ſuæ naturæ, in ipſo ſuo tranſitu, uel antè paululum, ut potè uinculis corporis non omnino obnoxia reuelationes nec difficulter percipere: ſicuti & in uigilia & in ſomnis: quæ & à malis ſpiritibus ſe immiſcentibus turbari poteſt, & à bonis iuuari. Negat tamen idcirco Prophetiam illud dici poſſe, ſi uirtutem naturæ ea cognitio non ſuperet. Diuina autem reuelatio, inquit, non niſi à bonis Angelis & Deo prouenit: nullo autem modo, aut à malis aut à natura, &c. Tullius de Diuinat. morte appropinquante multò eſſe diuiniorem animum docet. Vident enim, inquit, qui ſunt morbo graui & mortifero affecti, inſtare mortem. Itaq; his occurrunt plerumque imagines mortuorū: tumq; uel maximè laudi ſtudent, eoſq; qui ſecus quàm decuit uixerunt, peccatorum ſuorum tum maximè pœnitet (Hoc autem adumbratum eſt ex loco Platonis ſuprà citato) Diuinare autem morientes etiam illo exemplo cōfirmat Poſidonius quo affert, Rhodium quendam morientem ſex æquales nominaſſe, & dixiſſe, qui primus eorum, qui ſecūdus, qui deinceps moriturus eſſet, &c. Ergo ſummi iſti uiri docent animos instante morte facilius futura augurari, ut hoc loco uides, & poſtea in ipſo Hectore uidebitur, qui Achilli mortem quoque prædicet. Itaque Socrates apud Xenophontem in Apologia, ἀλλὰ μέντοι, inquit, αὐτίκα μὲν, καὶ ἐμαυτὸν [illegible] καταλύειν τὸν βίον προσήκειν [illegible], &c. Vereor autem ut hoc ab Ariſtotele concedatur, ſi quidem diuinationem omnem tollit, ut author eſt Chalcidius in Timæo Platonis. Sed inſuper Socrates in Apologia, quã illi Plato affingit, contrarium ſenſit, cuius hæc ſunt uerba τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου. καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.

Finis libri decimiſexti.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ρ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΠΕΡΙ τοῦ Πατρόκλου σώματος καρτερὰ συνίσταται μάχη, καθ' ἣν καὶ Εὔφορβος μὲν ἀναιρεῖται ὑπὸ Μενελάου, Ἕκτωρ δὲ τὴν Ἀχιλλέως ἐνδύεται πανοπλίαν, καὶ ἀνθίσταται τοῖς Ἕλλησιν. οἱ δὲ περὶ Μενέλαον Ἀντίλοχον διαπέμπονται πρὸς Ἀχιλλέα, τὸν Πατρόκλου θάνατον ἀγγελοῦντα. ὑποδύντες δὲ καὶ ἀράμενοι τὸ σῶμα τοῖς ὤμοις, ἐκφέρουσι τῆς μάχης. οἱ δὲ Αἴαντες προμαχοῦσι, καὶ ἀπείργουσι τοὺς πολεμίους.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ρῶ, Δαναοὶ Τρῶές τε νέκυν πέρι χεῖρας ἔμιξαν

Ἄλλη.

Μενελάου ἀριστεία.

Οὐδ' ἔλαθ' Ἀτρέος υἱὸν ἀρηΐφιλον Μενέλαον
Πάτροκλος Τρώεσσι δαμεὶς ἐν δηϊοτῆτι.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ
Ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖν', ὥς τις περὶ πόρτακι μήτηρ
Πρωτοτόκος, κινυρή, οὐ πρὶν εἰδυῖα τόκοιο.
Ὣς περὶ Πατρόκλῳ βαῖνε ξανθὸς Μενέλαος.
Πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην,
Τὸν κτάμεναι μεμαὼς ὅστις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι.
Οὐδ' ἄρα Πάνθου υἱὸς ἐϋμμελίης ἀμέλησε
Πατρόκλοιο πεσόντος ἀμύμονος· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ
Ἔστη, καὶ προσέειπεν ἀρηΐφιλον Μενέλαον,
Ἀτρείδη Μενέλαε, διοτρεφὲς ὄρχαμε λαῶν.

ARGVMENTVM DECIMISEPTIMI LIBRI *Homeri Iliadis.*

DE Patrocli corpore acris committitur pugna, in qua & Euphorbus occiditur à Menelao: Hector autem Achillis induitur armatura, & reſiſtit Græcis. Qui autem circa Menelaum, Antilochum mittunt ad Achillem Patrocli mortem nunciantem: ſubeuntes autem & tollentes corpus humeris exportant prælio: Aiaces uerò propugnant & arcent hoſtes.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

R, Danai Troianique circa cadauer manus commiſerunt.

Aliud.

Menelai ſtrenuitas.

NEQVE latuit Atrei filium bellicoſum Menelaum
Patroclus à Troianis interfectus in prælio.
Iuit autē per primos pugnatores armatus fulgenti ære:
Circa autem ipſum iuit ſicut aliqua circa uitulum mater
Primo enixa, querula, non ante experta partum:
Ita circa Patroclum iuit flauus Menelaus,
Ante autem ſe haſtilia tenebat, & ſcutū undiq; æquale,
Eum interficere paratus quicunq; ſibi obuius ueniret,
Neq; ſanè Panthi filius tractāda lāceâ peritus, neglexit
Patroclum collapſum egregium. propè autem ipſum
Stetit, & allocutus eſt bellicoſum Menelaum:
Atride Menelae, generoſe dux populorum,

Recede

Recede, & linque mortuum, & mitte ſpolia cruenta.
Non.n.aliquis prior Troianorũ, illuſtriũq́; auxiliatorũ
Patroclum uulnerauit haſta in forti pugna:
Quare me ſine gloriã bonã inter Troianos reportare:
Ne te uulnerem, & dulcem uitam eripiam.
Hũc ualdè indignatus allocut⁹ eſt flauus Menelaus:
Iupiter pater, non.q.honeſtum eſt ſupra uires gloriari.
Neq; igitur pardi tanta uis, neq; leonis,
Neque ſuis apri pernicioſi (cuius maximus
Animus in pectoribus magno robore furit)
Quantum Panthi filij pugnaces ſuperbiunt.
Neq; uerò uel uis Hyperenoris equitis (uit,
Sua iuuẽtute fruebatur, cũ me deſpexit & me expecta-
Et me dicebat inter Danaos ignauiſsimum bellatorem
Eſſe: neq; ipſum puto pedibus ſuis reuerſum
Oblectaſſe uxoremq́; dilectam, uenerandosq́; parentes:
Sic quidem & tuum ego ſoluam robur, ſi me contra
Steteris, ſed te ego recedentem moneo
In multitudinẽ ire: neq; aduerſus conſiſtas mihi, (uit.
Anteq̃ aliqđ malũ patiaris. factũ.a.demũ ſtult⁹ cogno
Sic dixit: hunc.a.nõ flectebat, ſed respondẽs inquit:
Nũc qđe iã Menelae generoſe, certè ualdè dabis pœnas
Pro fratre meo quẽ interfeciſti: iactabundus.a.pđicas.
Viduaſti autem uxorem in conclaui thalami noui:
Pernicioſum uerò parentib.luctum & dolorem feciſti.
Profecto ipſis miſeris luctus repreſsio fierem,
Siquidem ego caputq; tuum & arma ferens
Pantho in manus dedero & Phrontidi nobili:
Sed non quidem adhuc diu intentatus labor erit,
Neq; ſine pugna, neq; robore, aut terrore utriuſq;.
Sic fatus, uulnerauit eum ad ſcutũ undiq; rotundũ,
Neq; perrupit æs: incuruata eſt autem eius cuſpis
Scuto in forti: hic uerò ſecundus impetum fecit ferro
Atrides Menelaus, ſupplicans Ioui patri:
Retrò autem cedentis illius, in gula imas partes
Vulnerauit: ipſe uerò nixus eſt, forti manu fretus.
E regione aũt teneram per ceruicẽ penetrauit cuſpis:
Inſonuit autem lapſus, crepueruntq; arma ſuper ipſo.
Sanguine et madefacta ſunt comæ Gratijs ſimiles,
Capilliq́;, qui auroq; & argento reuincti erant.
Qualem autem nutrit plantam uir uireſcentem oliuæ
Loco in deſerto, ubi abundè ſcaturit aqua
Limpida uireſcens, illamq; flatus mouent
Variorum uentorum, & ſcatet flore albo:
Veniens autem repentè uentus cum turbine multo
Foſſaq; euulſit, & extendit in terram:
Talem Panthi filium bellicoſum Euphorbum
Atrides Menelaus poſtquã interfecit, armis ſpoliabat.
Vt autem quando quis leo montanus robore fiſus,
Paſcentis armenti bouem rapuit quæ optima eſt,
Huius aũt ceruicem fregit correptam ualidis dentibus
Primùm: deinde uero ſanguinẽ & uiſcera omnia ſorbet
Dilanians: circum aũt hunc canesq; uiriq; paſtores
Multùm ualdè exclamant procul, neq; uolunt
Contra ire. ualdè enim pallidus timor tenet eos:
Sic horum nulli animus in pectoribus audiebat
Contra ire Menelaum glorioſum.
Tunc facilè abſtuliſſet elegantia arma filij Panthi

Χάζεο, λεῖπε δὲ νεκρὸν, ἔα δ' ἔναρα βροτόεντα.
Οὐ γάρ τις πρότερος Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
Πάτροκλον βάλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
Τῷ με ἔα κλέος ἐσθλὸν ἐνὶ Τρώεσσιν ἀρέσθαι,
Μή σε βάλω, ἀπὸ δὲ μελιηδέα θυμὸν ἕλωμαι.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Ζεῦ πάτερ, οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι.
Οὔτ' οὖν παρδάλιος τόσσον μένος, οὔτε λέοντος,
Οὔτε συὸς κάπρου ὀλοόφρονος, οὗ τε μέγιστος
Θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι † περὶ σθένει βλεμεαίνει) χ. μέγα
Ὅσσον Πάνθου υἷες ἐϋμμελίαι † φρονέουσιν. χ. φορέουσι
Οὐδὲ μὲν οὐδὲ βίη Ὑπερήνορος ἱπποδάμοιο
Ἧς ἥβης ἀπόνηθ', ὅτε μ' ὤνατο, καί μ' ὑπέμεινε·
Καί μ' ἔφατ' ἐν Δαναοῖσιν ἐλέγχιστον πολεμιστὴν
Ἔμμεναι. οὐδέ ἑ φημι πόδεσσί γε οἷσι κιόντα,
Εὐφρῆναι ἄλοχόν τε φίλην κεδνούς τε τοκῆας.
Ὥς θην καὶ σὸν ἐγὼ λύσω μένος, εἴ κε μευ ἄντα
Στήῃς. ἀλλά σ' ἔγωγ' ἀναχωρήσαντα κελεύω
Ἐς πληθὺν ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
Πρίν τι κακὸν παθέειν· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Ὣς φάτο, τὸν δ' οὐ πεῖθεν, ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα,
Νῦν μὲν δὴ Μενέλαε διοτρεφὲς, ἦ μάλα τίσεις
Γνωτὸν ἐμὸν τὸν ἔπεφνες, ἐπευχόμενος δ' ἀγορεύεις.
Χήρωσας δὲ γυναῖκα μυχῷ θαλάμοιο νέοιο,
† Ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας. χ. Ἄρρητον
Ἦ κέ σφιν δειλοῖσι γόου κατάπαυμα γενοίμην,
Εἴ κεν ἐγὼ κεφαλήν τε τεὴν καὶ τεύχε' ἐνείκας,
Πάνθῳ ἐν χείρεσσι βάλω καὶ Φρόντιδι δίῃ·
Ἀλλ' οὐ μὰν ἔτι δηρὸν ἀπείρητος πόνος ἔσται,
Οὐδ' ἔτ' ἀδήριτος, οὔτ' ἀλκῆς οὔτε φόβοιο.
Ὣς εἰπὼν, οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐΐσην·
Οὐδ' ἔρρηξεν † χαλκὸν, ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμὴ χ. χαλκός
Ἀσπίδ' ἐν κρατερῇ. ὁ δὲ δεύτερος ὤρνυτο χαλκῷ
Ἀτρείδης Μενέλαος ἐπευξάμενος Διὶ πατρί.
Ἂψ δ' ἀναχαζομένοιο κατὰ στομάχοιο θέμεθλα
Νύξ', ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε, βαρείῃ χειρὶ πιθήσας·
Ἀντικρὺ δ' ἁπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
Δούπησεν δὲ πεσὼν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ·
Αἵματί οἱ δεύοντο κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι,
Πλοχμοί θ' οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.
Οἷον δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης
Χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ, ὅθ' ἅλις * ἀναβέβρυχεν ὕδωρ, χ. ἀναβέβρυχε
Καλὸν, τηλεθάον, τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι
Παντοίων ἀνέμων, καί τε βρύει ἄνθει λευκῷ·
Ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ,
Βόθρου τ' ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ·
Τοῖον Πάνθου υἱὸν ἐϋμμελίην Εὔφορβον
Ἀτρείδης Μενέλαος ἐπεὶ κτάνε, τεύχε' ἐσύλα.
Ὡς δ' ὅτε τίς τε λέων ὀρεσίτροφος ἀλκὶ πεποιθὼς,
Βοσκομένης ἀγέλης βοῦν ἁρπάσῃ ἥτις ἀρίστη·
Τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὀδοῦσι
Πρῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἷμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει
Δῃῶν, ἀμφὶ δὲ τόν γε κύνες τ' ἄνδρες τε νομῆες
Πολλὰ μάλ' ἰύζουσιν ἀπόπροθεν, οὐδ' ἐθέλουσιν
Ἀντίον ἐλθέμεναι· μάλα γὰρ χλωρὸν δέος αἱρεῖ·
Ὣς τῶν οὔτινι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐτόλμα
Ἀντίον ἐλθέμεναι Μενελάου κυδαλίμοιο.
Ἔνθα κε ῥεῖα φέροι κλυτὰ τεύχεα Πανθοΐδαο

Ἀτρείδης, εἰ μή οἱ ἀγάσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὅς ῥά οἱ Ἕκτορ' ἐπῶρσε θοῷ ἀτάλαντον Ἄρηϊ,
Ἀνέρι εἰσάμενος Κικόνων ἡγήτορι Μέντῃ·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
γρ. θέεις ἀκίχητα, διώκων — Ἕκτορ νῦν σὺ μὲν ὧδε † θέεις, ἀκίχητα διώκων
Ἵππους Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγεινοὶ
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι, ἠδ' ὀχέεσθαι
Ἄλλῳ γ' ἢ Ἀχιλῆϊ, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ.
Τόφρα δέ τοι Μενέλαος ἀρήϊος Ἀτρέος υἱὸς.
Πατρόκλῳ περιβὰς, Τρώων τὸν ἄριστον ἔπεφνε
Πανθοΐδην Εὔφορβον, ἔπαυσε δὲ θούριδος ἀλκῆς.

Atrides, niſi ipſi inuidiſſet Phœbus Apollo,
Qui in eum Hectorem incitauit ueloci ſimilem Marti,
Viro ſimilis Ciconum ductori Mentæ,
Et ipſum edita uoce uerbis uelocibus allocutus eſt:
Hector, nunc tu quidē ſic curris, temerè perſequens
Equos Aeacidæ belliceſi, ipſi.a. difficiles
Autris quidem mortalibus domari & currui ſubdi
Ab alio quàm Achille, quē immortalis peperit mater.
Interim autem Menelaus bellicoſus Atrei filius,
Patroclum protegens, Troianorum fortiſſimum occidit
Panthœdē Euphorbū: cohibuit.a. ab impetuoſo robore.

COMMENTARIVS.

βαίνεν ξανθὸς Μενέλαος) Inducitur à Poeta Menelaus, acriter depugnans pro Patrocli cadauere, quòd conſentaneum uidebatur: ut cùm illius cauſa Patroclus lubens in mortis periculum ſe coniecisset, ille etiam hoc officium Patroclo meritò rependeret. Porrò notandum eſt, Menelaum quidem alioqui ſatis imbellem ferè ubiq; deſcribi niſi ubi illud rei poſtulat occaſio aut neceſſario uel pudore ad fortiter ſe gerendum incitatur, ut hoc loco, ut & ipſiusmet oratio paulo poſt indicabit, cum Hectori cedet.

ἀτρείδη Μενέλαε) Opponitur Menelao Euphorbus ille Panthoides, de quo dictum eſt ſuperiore libro, qui ſibi Patrocli corpus uindicat eo potiſſimum argumento, quod à ſe primum Patroclus uulneratus ſit, unde reliquos etiam Troianos fortaſſe, & ipſum etiam Hectorem à parte prædæ illius excludit. Iuriſconſulti noſtri ex hoc loco ſuam illam diſputationem de ferum acquirēdo dominio uidentur poſſe illuſtrare, in illo capite, ubi quæritur, Vtrum qui prior belluam aut auem læſerit, illius dominus dicatur: an qui poſtea uel plane interfecit, uel læſam iam mortifero ictu cepit. Diximus enim antea Patroclū ab Euphorbo prius læſum, quam ab Hectore: ipſum autem Hectorem poſtea penitus interemiſſe, & tamen cadauer ipſum ſibi putat acquiſitum Euphorbus prioris uulneris nomine.

Ζεῦ πάτερ) Rectè ſermonem ad Iouem conuertit [illegible] ſequens enunciaturus, [illegible] quia iactantiam illam odit Deus, ut ait Sophocles [illegible]. & Chæremon, [illegible]. Item Menander, [illegible]. Ideo quaſi teſtem appellat Iouem iactantiæ, qua ſibi Euphorbus inſultat, ut eam ulciſcatur, aut etiam hominem derideat uel quaſi dicat, Iupiter audis hæc? Vides ne hominem iactabundum & ſuperbum, qui præ ſuæ uirtutis confidentia audet ſibi de me uictoriam polliceri, quaſi res illi cum ignauo homine ſit, aut quaſi nullus ſit, qui cum eo ualeat comparari? Audis quidem & uides. Cùm ergo id genus hominum odioſum tibi ſit, fac ut ille etiam ſentiat quam temerè ſuperbiatur. Hæc mea eſt ſententia, quæ ſi alicui non placuerit, huic eidem nolo Euſtathij interpretationes arridere, quas inſulſiores, ut arbitror, comperiet. Tripliciter enim hoc explicat, ut ſic locutus ſit Menelaus: uel quaſi Euphorbum irrideat, qui mortē ſibi minetur, quam ipſe ex oraculo quodam ſciat apud Troiam ſibi non euenturam: ut ſit, ô Iupiter, id eſt ſatum, aduerſus cuius ſtatutum ſuperbit Euphorbus, &c. uel, (quæ explicatio adhuc magis eſt ridicula) ut Ζεῦ πάτερ communius dictum ſit cum Iupiter hominum & Deorum pater ſit, Menelaus autem homo: uel ut Iouem compellet Menelaus, [illegible]. Nam ille ex Ioue eſt, & διογενὴς, διοτρεφὴς, [illegible] tanquam Rex: ideo illum inuocat, perſuaſus ipſum pariter ſecum aduerſus hunc iactabundum, indignatum iri. Hæc Euſtathius, quæ ego plane repudio.

οὔτ' ἂρ πορδάλιος) Videntur ita à Menelao ſuperflue adiecta fuiſſe, exaggerante illam Euphorbi iactantiam: quaſi ille ſuum robur, pardi, leonis, aut apri robori antepoſuerit, quod tamen non fecit. Seu forſan hæc olim ab ipſo Hyperenore dicta fuerant generaliter de prole Panthæi. Erat enim & ille Hyperenor frater Euphorbi, item & Polydamas. quaſi dicat Menelaus, Scilicet iſti Panthoidæ tam generoſi & fortes ſunt ut reliquos omnes antecellant. Atqui tuus ille Hyperenor, Euphorbe, qui ſe etiam perinde ac tu iactitabat, ſenſit uirtutem meam cum ſuo diſpendio. Nunquid enim ille à me interemptus eſt? (Illud enim ſignificat illa ἀπεφάσας, [illegible], &c.) Atqui ſi ideo ego præſtantior fui, credis mihi robur decreuiſſe, ut parem fortunam fratri à me non ſubiturus ſis? Immò præſtat ut ſaluti tuæ conſulens, in multitudinem te referas, à qua non potes, niſi cum damno tuo abeſſe.

ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω) Sapientiæ eſt & prudentiæ, ſibi ita prouidere, & tam cautè rem ſuam gerere, ut nullus ſit poſt factum pœnitentiæ locus, alioqui ſera eſt illa cautela, qua tum demum inſtruare, cum res confecta eſt. Sic Epimetheus poſt apertam Pandoræ pyxidem ſapuiſſe dicitur unde [illegible], & [illegible] appellatur. Sic quoque Phryges, ut eſt apud Andronicum. Sic piſcator ille apud Sophoclem, ut retulit Zenodotus, læſus à piſce ſcorpione. Itaque euentum ſtultorum magiſtrum Fabius apud Liuium appellauit. Primus autem Homerus hanc omnia edocuit, hac ſententia, quam item Heſiodus paululum immutatam enunciauit,

—δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει ἐς τέλος ἐξελθοῦσα, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Repetit Homerus ipſe intra Iliad. υ.

ἐπεύξατο Διὶ πατρί) Aiax ipſa uerba exponit, quibus ſupplicatur à pugnantibus: hic tantùm rem indicat. Neſcio autem quo pacto fiat, ut magis pios & Dei meminentes facit Græcos Poeta, niſi hoc ſtudio gentis factum eſt. Hic enim Menelaum inducit cū Euphorbo pugnaturum, Deo primam ſupplicantem, Barbarum uerò minime. Illius autem exemplo monendi ſunt ij, qui in pari negotio uerſantur, Numinis ſemper meminiſſe, ex cuius ſolo nutu uictoriæ dependet exitus, ut ſæpius monuimus. Sed iſta ſatis nunquam dici poſſunt & inculcari, tam rudis hac parte eſt mortalitas.

οἷον δὲ τρέφει ἔρνος ἀνὴρ) Eleganti & concinnæ rei elegantem & concinnum Euphorbum proſtratum à Menelao, comparat. deſcripſit autem illius comas Gratijs ſimiles, capilloſq; auro & argento rennodatos: quibus ſimilis eſt uireſcens perpetuò oleæ ſurculus in locis humectis, illa etenim amat genus illud arborum, item & ipſe flos oleæ candidus. Ventis autem uſque ab radice oleam extirpantibus comparatur Menelaus, cuius manu Euphorbus cecidit.

οἱ δ' ἀλεγεινοὶ) Commendantur adhuc hi Achillis equi, quos ait Apollo à mortalibus equitari non poſſe, ut Hectorem ab illorum perſequutione deterreat, ſed ab Achille tantum, cuius genus diuinum eſt à Thetide. Hinc etiam eſſe puto, quod ſuperiorem meam ſententiam de equorum Achillis immortalitate confirment, quaſi ideo mortalibus ipſi ſubijci nolint.

γρ. ἂμ πόνον — Ὣς εἰπὼν, ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς * ἀμ πόνον ἀνδρῶν·
γρ. ἀμφιμελαίνας — Ἕκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἀμφὶ μελαίνας·
Παπτήνας δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ στίχας, αὐτίκα δ' ἔγνω
Τὸν μὲν ἀπαινύμενον κλυτὰ τεύχεα, τὸν δ' ἐπὶ γαίῃ
Κείμενον· ἔρρει δ' αἷμα κατ' οὐταμένην ὠτειλήν.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ,
Ὀξέα κεκληγὼς, φλογὶ εἴκελος Ἡφαίστοιο
Ἀσβέστῳ· οὐδ' υἱὸν λάθεν Ἀτρέος ὀξὺ βοήσας·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,

Sic fatus, hic qdē rurſus iuit deus in certamē uirorū.
Hectorem.a. grauis dolor cepit præcordia circa nigra:
Circumſpexit.a. deinde per turmas: ſtatim.a. cognouit
Hunc quidē auferentē inclyta arma: illum.a. in terra
Iacentē. fluebat uerò ſanguis per inflictum uulnus.
Iuit autem per primos in acie armatus ſplendenti ære,
Acutè proclamans flammæ ſimilis Vulcani
Inextinguibili: neq; filium latuit Atrei acutè uociferās:
Ingemiſcēs.a. dixit erga ſuum magnanimum animū:

Hei

Hei mihi ſiquidem deſeruero arma pulchra,
Patroclumq́; qui iacet meum propter hic honorem,
Vereor ne qs mihi Danaorū ſuccēſeat, quicūq; uiderit.
Si.n.cum Hectore ſolus exiſtens,& Troianis pugnem
Reueritus, timeo ne quo modo me circūdēt unū multi:
Troianos aūt huc omnes ducit ornatus galea Hector.
Sed cur mihi hæc charus deliberat animus?
Quando uir uelit aduerſus deum cum uiro pugnare,
Quē Deus honoret, ſtatim ei magna calamitas infer-
Ideò me nemo Danaorum arguet, qui uiderit (tur,
Hectori cedentē, quoniam à deo,ſ inſtigatus pugnat.
Sicubi autem Aiacem in prælio fortem audirem,
Ambo rurſus euntes reminiſceremur pugnæ,
Quāuis ad uerſus deū,ſi quo modo eriperemus cadauer
Pelidæ Achilli: malis uero ſanè melius eſſet.
Dum hæc cogitabat in mente,& in animo,
Interim Troum turmæ ſuperuenerunt.ducebat.n. Hector.
Sed hic retroceſsit, reliquitq́; cadauer,
Subinde ſeſe conuertens.ut leo bene iubatus,
Quem canesq́; & uiri à ſtabulo abigant
Haſtis & clamore:huius.n in præcordijs forte cor
Turbatur:inuitus autem abit à caula:
Sic à Patroclo diſceſsit flauus Menelaus:
Stetit.n. conuerſus poſtquam uenit ad agmen ſociorū,
Luſtràs oculis Aiacem magnum Telamonium filium:
Hunc aūt ualdè cito agnouit pugnæ ad læuam totius,
Hortantem ſocios,& concitantem ad pugnandum:
Ingentem.n.eis formidinem iniecerat Phœbus Apollo.
Perrexit autem currere ſtatim.n aſtans uerbum dixit:
Aiax, huc amice pro Patroclo mortuo
Feſtinemus:ſi cadauer ſaltem Achilli feramus
Nudum.at arma habet galea motor Hector.
Sic dixit: Aiaci uerò bellandi perito animū commouit:
Iuit.n.per primos pugnatores,ſimul&; flauus Menelaus.
Hectorq́; Patroclum poſtquam inclytis armis exuiſſet,
Trahebat ut ab humeris caput abſcinderet acuto ære,
Et cadauer Troianis trahens canibus daret.
Aiax aūt propè uenit geſtans ſcutum uelut turrim.
Hector.n.retrò in multitudinē iens recedebat ſociorū:
In currum autem aſcendit, deditq́; hic arma pulchra
Troianis, ferenda ad urbē, magna gloria ut eſſent ipſi.
Aiax.n. circum Menœtiadem ſcutum latum obtegens,
Stetit, ſicut aliquis leo circa ſuos catulos,
Cui quidem catulos ducenti occurrerint in ſylua
Viri uenatores, hic autem fortitudine ſuperbit,
Totumq́; ſupercilium deorſum trahit, oculos tegens:
Sic Aiax circa Patroclum heroem iuit:
Atrides autem ex altera parte bellicoſus Menelaus
Stabat magnum luctum in pectoribus augens.
Glaucus autem Hippolochi filius Lyciorū dux uirorū
Hectorem torue intuitus graui obiurgauit ſermone:
Hector ſpecie optime pugnā ſanè multū deſerui-
Certè te fruſtrà fama bona tenet, fugax cum ſis. (ſti,
Conſidera nunc quomodo ciuitatem & oppidū ſerues
Solus cum populis qui in Ilio nati ſunt.
Non enim quis Lyciorū ſaltē pugnaturus cum Danais
Ibit pro urbe quoniam nulla utique gratia eſſet
Pugnare hoſtes inter uiros indeſinenter uſque.

Ὤ μοι ἐγὼν, εἰ μέν κε λίπω κατὰ τεύχεα καλὰ,
Πάτροκλόν θ', ὃς κεῖται ἐμῆς ἕνεκ' ἐνθάδε τιμῆς,
Μή τίς μοι Δαναῶν νεμεσήσεται ὅς κεν ἴδηται.
Εἰ δέ κεν Ἕκτορι μοῦνος ἐὼν καὶ Τρωσὶ μάχωμαι
Αἰδεσθεὶς, μήπως με περιστείωσ' ἕνα πολλοί·
Τρῶας δ' ἐνθάδε πάντας ἄγει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Ὁππότ' ἀνὴρ ἐθέλει πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι
Ὅν κε θεὸς τιμᾷ, τάχα οἱ μέγα πῆμα κυλίσθη.
Τῷ μ' οὔτις Δαναῶν νεμεσήσεται ὅς κεν ἴδηται
Ἕκτορι χωρήσαντ', ἐπεὶ ἐκ θεόφι πτολεμίζει.
Εἰ δέ που Αἴαντός γε βοὴν ἀγαθοῖο πυθοίμην,
Ἄμφω κ' αὖτις ἰόντες ἐπιμνησαίμεθα χάρμης,
Καὶ πρὸς δαίμονά περ, εἴ πως ἐρυσαίμεθα νεκρὸν
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ· κακῶν δέ κε φέρτατον εἴη.
Ἧος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον· ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ.
Αὐτὰρ ὅγ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο, λεῖπε δὲ νεκρὸν
Ἐντροπαλιζόμενος, ὥστε λὶς ἠϋγένειος,
Ὅν ῥα κύνες τε καὶ ἄνδρες ἀπὸ σταθμοῖο δίωνται
Ἔγχεσι καὶ φωνῇ· τοῦ δ' ἐν φρεσὶν ἄλκιμον ἦτορ
Παχνοῦται, ἀέκων δέ τ' ἔβη ἀπὸ μεσσαύλοιο·
Ὣς ἀπὸ Πατρόκλοιο κίε ξανθὸς Μενέλαος.
Στῆ δὲ μεταστρεφθεὶς, ἐπεὶ ἵκετο ἔθνος ἑταίρων,
Παπταίνων Αἴαντα μέγαν Τελαμώνιον υἱόν·
Τὸν δὲ μάλ' αἶψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης,
Θαρσύνονθ' ἑτάρους, καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι.
Θεσπέσιον γάρ σφιν φόβον ἔμβαλε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Βῆ δὲ θέειν, εἶθαρ δὲ παριστάμενος ἔπος ηὔδα,
Αἶαν δεῦρο πέπον περὶ Πατρόκλοιο θανόντος
Σπεύσομεν, αἴ κε νέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προφέρωμεν
Γυμνόν· ἀτὰρ τάγε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ὣς ἔφατ'· Αἴαντι δὲ δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων, ἅμα δὲ ξανθὸς Μενέλαος.
Ἕκτωρ μὲν Πάτροκλον, ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα,
Ἕλχ', ἵν' ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξέϊ χαλκῷ,
Τὸν δὲ νέκυν Τρῳῇσιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη.
Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠΰτε πύργον.
Ἕκτωρ δ' ἂψ ἐς ὅμιλον ἰὼν ἀνεχάζεθ' ἑταίρων·
Ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε· δίδου δ' ὅγε τεύχεα καλὰ
Τρωσὶ φέρειν προτὶ ἄστυ, μέγα κλέος ἔμμεναι αὐτῷ.
Αἴας δ' ἀμφὶ Μενοιτιάδῃ σάκος εὐρὺ καλύψας,
Ἑστήκει ὥς τίς τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν,
Ὧ ῥά τε νήπι' ἄγοντι συναντήσωνται ἐν ὕλῃ
Ἄνδρες ἐπακτῆρες· ὁ δέ τε σθένεϊ βλεμεαίνει,
Πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον κάτω ἕλκεται ὄσσε καλύπτων·
Ὣς Αἴας περὶ Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει.
Ἀτρείδης δ' ἑτέρωθεν ἀρηΐφιλος Μενέλαος
Εἱστήκει, μέγα πένθος ἐνὶ στήθεσσιν ἀέξων.
Γλαῦκος δ' Ἱππολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν,
Ἕκτορ' ὑπόδρα ἰδὼν χαλεπῷ ἠνίπαπε μύθῳ,
† Ἕκτορ εἶδος ἄριστε μάχης ἄρα πολλὸν ἐδεύεο· γ. Ἕκτορ ἆ πὰις χρυσείλαιο
Ἦ σ' αὔτως κλέος ἐσθλὸν ἔχει φύξηλιν ἐόντα.
Φράζεο νῦν ὅππως κε πόλιν καὶ ἄστυ σαώσῃς
Οἶος σὺν λαοῖσι τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν.
Οὐ γάρ τις Λυκίων γε μαχησόμενος Δαναοῖσιν
Εἶσι περὶ πτόλιος, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
Μάρνασθαι δηΐοισι μετ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεί.

Πῶς κε σὺ χείρονα φῶτα σαώσειας μεθ' ὅμιλον,
Σχέτλι', ἐπεὶ Σαρπηδόν' ἅμα ξεῖνον καὶ ἑταῖρον
Κάλλιπες Ἀργείοισιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι·
Ὅς τοι πόλλ' ὄφελος γένετο πτόλεΐ τε καὶ αὐτῷ
Ζωὸς ἐών· νῦν δ' οὔ οἱ ἀλαλκέμεναι κύνας ἔτλης.
Τῶ νῦν εἴ τις ἐμοὶ Λυκίων ἐπιπείσεται ἀνδρῶν,
Οἴκαδ' ἴμεν, Τροίῃ δὲ πεφήσεται αἰπὺς ὄλεθρος.
Εἰ γὰρ νῦν Τρώεσσι μένος πολυθαρσὲς ἐνείη
Ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται οἳ περὶ πάτρης
Ἀνδράσι δυσμενέεσσι πόνον καὶ δῆριν ἔθεντο,
Αἶψά κε Πάτροκλον ἐρυσαίμεθα Ἴλιον εἴσω.
Εἰ δ' οὗτος προτὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
Ἔλθοι τεθνηώς, καί μιν ἐρυσαίμεθα χάρμης,
Αἶψά κεν Ἀργεῖοι Σαρπηδόνος ἔντεα καλὰ
Λύσειαν, καί κ' αὐτὸν ἀγοίμεθα Ἴλιον εἴσω.
Τοίου γὰρ θεράπων πέφατ' ἀνέρος, ὃς μέγ' ἄριστος
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ, καὶ ἀγχέμαχοι θεράποντες.
Ἀλλὰ σύ γ' Αἴαντος μεγαλήτορος οὐκ ἐτάλασσας
Στήμεναι ἄντα, κατ' ὄσσε ἰδὼν δηΐων ἐν ἀϋτῇ,
Οὐδ' ἰθὺς μαχέσασθαι, ἐπεὶ σέο φέρτερός ἐστι.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Γλαῦκε, τί ἦ δὲ σὺ τοῖος ἐὼν ὑπέροπλον ἔειπες;
χ. Ὢ πέπον. * Ὢ πόποι, ἦ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων
Τῶν ὅσσοι Λυκίην ἐριβώλακα ναιετάουσι.
Νῦν δέ σευ ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες·
Ὅς τέ με φῂς Αἴαντα πελώριον οὐχ ὑπομεῖναι.
Οὔ τοι ἐγὼν ἔρριγα μάχην, οὐδὲ κτύπον ἵππων·
Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος αἰγιόχοιο,
Ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ, καὶ ἀφείλετο νίκην
χ. [illegible] Ῥηϊδίως, * ὅτε δ' αὐτὸς * ἐποτρύνει μαχέσασθαι.
χ. ἐποτρύνῃσι μάχεσθαι. Ἀλλ' ἄγε δεῦρο πέπον παρ' ἔμ' ἵστασο, καὶ ἴδε ἔργον·
Ἠὲ πανημέριος κακὸς ἔσσομαι, ὡς ἀγορεύεις,
Ἤ τινα καὶ Δαναῶν, ἀλκῆς μάλα περ μεμαῶτα,
Σχήσω ἀμυνέμεναι περὶ Πατρόκλοιο θανόντος.

Quomodo tu deteriorem uirũ ſeruares inter turbam
Crudelis, poſtquã Sarpedone ſimul hoſpitem & ſocium
Reliquiſti Argiuis direptionem & prædam fieri?
Qui tibi magno commodo fuit urbiq. & ipſi,
Viuus exiſtẽs, nũc.a.nõ ab eo arcere canes ſuſtinuiſti.
Itaq. nunc ſi quis mihi Lyciorũ obſequetur uirorum,
Domũ ibimus, Troiæ uerò exorietur grauis pernicies.
Si enim nunc Troianis robur audax ineſſet
Intrepidum, quale uiros inuadit qui pro patria
Aduerſus uiros inimicos laborẽ & pugnã inſtituerunt,
Statim Patroclum traheremus Ilium intra.
Si autem hic ad urbem magnam Priami regis
Veniret mortuus, & ipſum traxiſſemus è pugna,
Illicò Argiui Sarpedonis arma pulchra
Redderent, & ipſum duceremus Ilium intra.
Eius n. famulus interfectꝰ eſt uiri, qui lõgè fortiſſimus
Argiuorũ apud naues, & cuius cominus pugnantes fa
Si tu Aiacem magnanimũ non ſuſtinuiſti (muli.
Stare contra, oculos intuitus hoſtium in pugna,
Neq. ex aduerſo pugnare: quoniã te præſtantior eſt.
Hũc.a. toruè inſpiciẽs allocutus eſt bellicoſus Hector:
Glauce, curnam tu talis exiſtens ſuperbè locutus es?
O amice, certè putabam te prudentia ſuperare cæteros,
Eos quotquot Lyciam gleboſam habitant:
Nunc autem tuam arguo omnino mentẽ, quale dixiſti:
Qui me ais Aiacem magnum non tuliſſe,
Nequaquã ergo horrui pugnã, neq. ſtrepitum equorũ:
Sed ſemper Iouis melior mens ægidem geſtantis,
Qui & fortem uirum terret, & aufert uictoriam
Facilè: quando uero ipſe compellit pugnare.
Sed agè huc amice prope me ſta, & uide opus,
An tota die ignauus ero, ut dicis.
An aliquẽ etiã Danaorum à robore, admodũ quamuis
Reprimã defendendi Patroclũ mortuũ. (promptum,

COMMENTARIVS.

ὢ μοι ἐγὼν, εἰ μέν κε λίπω) Hic rurſus aliud eſt exemplum pietatis Menelai, nam maluit Hectori, qui Apolline excitante & auxiliante præliabatur cedere, quàm pertinaciter reſiſtere, ne uidelicet eſſet θεομάχος, quaſi illi quoque Deo bellum inferat, qui illud cum iis gerunt, quos ille ſua dextera protegit. Quod utinam hoſtes noſtri intelligerent. Sed expectandum illis eſt inſigne damnum, quod aduerſum ſe pugnantibus ſtruere Deum dicit Poeta, egregia illa ſequenti [illegible]. Quæ de re etiam alias dictum eſt. Mirum tamẽ eſt, quid nunc in mentem Menelao ueniat, cum totum hoc prælium aduerſus Troas committatur, unde uidebantur melius Græci facturi ſi iam inde ab initio à pugna deſtitiſſent. Sed ita adeò conturbata ſunt & tam temere geſta, ut quid ſit [illegible], certum non ſit. Id uerò nobis præſtandum eſt, ut à prauis recta diſcernamus, ne nos malè factorum exempla in documenta ac præcepta torqueamus. Hic locus porrò ex eorum eſt numero, qui nobis amplectendi ſunt.

ἐπεὶ σέο φέρτερός ἐστι) Electio etiam in malis eſt, non quatenus mala ſunt per ſe, at quatenus malũ altero malo minus eſt: quod in bonis etiam cenſetur reſpectu maioris. Alioqui electio propriè boni eſt non mali.

αὐτὰρ ὅ γ' ἐξοπίσω) Fugientem introducit Menelaum nõ quaſi timidum, ſed generoſum. Comparat enim eum leoni, quem ubi uenatores perſequuntur, lento gradu recedit: &, ut ait Poeta [illegible], ſemper ad tergum oculos conuertens, ut ſuperiore libro ex Ariſtotele, Plinio & Solino diximus. Nunc addamus id ab Alberto negari, nam leones retro aſpicere retroſum ſcribit quum authoritates tot uirorum eludant, quibus addimus Aelianum de Animalib. lib. 4. cap. 4. ubi idem reperis ex Ariſt. Hiſt. lib. 9 cap. 44.

[illegible]) Hic ſemel dicendum, ne alibi repetendum ſit, quod ex ueteribus Euſtathius refert, fictum eſſe à Poeta, ut Hector arma Achillis indueret, ut utrunque olim pari genere armorum tutos committeret, ne Hector ut [illegible] ſuorum prætextu malè ſe ab Achille ſuperatum diceret, quaſi ab eo cui armis eſſet inferior &, ut uerba Interpretis audias, [illegible].

ᾧ ῥά τε νήπι' ἄγοντι) Dubitatur quid per hanc comparatiẽ nem intelligatur, leo, an leæna. Aut quare ego, ut etiam Euſtathius noſter annotat, leænam uolebant intelligi, [illegible]. Et etiam de Diana dicit [illegible] leænam. Qui autem ita ſentiebant, dicebant leonem marem catulos non ducere id eſt, [illegible]. At Zenodotus ea de cauſa hos uerſus non recipiebat, quod leonem marẽ intelligeret, & cum liceret nõ [illegible] Antimachus & alij [illegible] dicebant [illegible], & [illegible] cum etiam Varinus. Nos autem alias ex Geſnero docebimus, [illegible] eſſe genere apud Homerum. Quod Gellius etiam dixit lib. 13. cap. 7 nunc moneo, hoc leæna magis tribui, ut ab Oppiano lib. [illegible] de Venat. refertur. Idẽ Geſnerus: Mihi certe, inquit, leonem marem, tam forte & generoſum animal, ut [illegible] maximè omnium repræſentet: quod fœmina etiam uenando ſe adiungere non ſolet, [illegible] catulos circunducendi officium ſubire, uerè uidetur [illegible].

πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον) Magnum eſt leoni ſupercilium, inquit Ariſtoteles. Hoc dicit ut oculos contegere, cum pro catulis depugnat, ab [illegible] De [illegible] dixit Plinius. Cum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem tradit [illegible] in terram, ne uenabula expaueſcat. Id [illegible] ſimpliciter de leonibus & in maſculino genere [illegible] dixit [illegible], inquit, [illegible] obtutu terram cõ[illegible]tur, ut minus [illegible] uenabulis terreantur. Porrò quod Homerus hoc loco de leone pro catulis dimicante dicit ſimile eſt quod Gellius ex Oppiano de Piſcat. lib. [illegible] tranſferens ſcripſit. Paſtor ſæpe in paſtionibus leonem aſpicit pro catulis acerrimè propugnãtem & præ[illegible] contemnentem, factam ſaxorum lapidationem & crebram miſſionem telorum, neque uel infinitis uulneribus confectus, [illegible] robore animi prius [illegible] eos ſuis, quàm omnino moriatur, neque enim tantopere ſua morte mouetur, quàm ut ne ab antro ſui catuli abripiantur.

Ἕκτορ εἶδος ἄριστε) Hac oratione Glaucus Hectorem ignauiæ increpat, quæ dupliciter euenit. Primùm in deſerto Sarpedone deinde in Patrocli cadauere è Græcorum manibus non erepto, metu nimirum Aiacis, qui illud ſcuto ſuo protexerat. Hinc itaque iratus Glaucus [illegible] auxiliarium copiarum [illegible], quia [illegible] magnum [illegible] ab Hectore [illegible] qui duces [illegible] deſeruerat. Vbi etiam ingrati animi uitio accuſatur Hector [illegible] Sarpedonis reſpectu, cui Troiæ propugnatio tribuitur, unde quoque [illegible] nuper appellabatur. Artificioſè autem & caute admodum facinus Hectoris reticet Glaucus, ne [illegible] commemorare uult, quam generoſè & fortiter ipſius Sarpedonis, de quo Glaucus conqueritur, [illegible] uindicar[illegible] Patroclo, a quo Sarpedon proſtratus erat, quo ſolo uidetur ſe [illegible] labe expurgare potuiſſe. Quod [illegible] geſtum neget, at [illegible] eius beneficio tam celebrem uindictam contigiſſe fateb[illegible]. Sed [illegible] Hectoris ignauiæ ſola commemoratio ne [illegible], ut ſuis [illegible] conuicijs (acris enim eſt & uehemens oratio) a fuga ad pugnam conuertat[illegible], itaque ualidum & generoſum Heroem facile & ſine ullo negotio perſuaſit, unde ille erumpit, & graue [illegible] circa Patrocli cadauer prælium excitat, ut mox uidebimus.

εἶδος ἄριστε) Eodem conuicio Pariſem proſcindebat nuper ipſe Hector, non quòd forma eſſet ultrò dedecerat, quin ut ibi reſpondit Paris, [illegible] eſt illud Iouis minimè indecorum [illegible] fortitudo adiuncta non [illegible], quæ propriè uirorum eſt: pectoſa autem forma mulierum, ſub qua plerumque ignauus & imbecillus latitat animus. Quæ duo [illegible] eſt uirtute. Pulchritudo enim hominem maximè munit, [illegible] gloriæ [illegible], & c. ut eſt apud Dionē Pruſæum orat. 30. Accidit tamen [illegible] in eodem [illegible] ipſo Hectore unde manifeſtè conſtat, hoc à Glauco ipſi obiectum, merum eſſe & [illegible] quod autem [illegible] acquierit, docebit Hector poſtea, ſe non [illegible] fugere, ſed quia Ioue nolente [illegible] eſſet prælian.

[illegible]) Hoc eſt quod modò dicebam, reticere Glaucum hoc Hectoris facinus, ut uides eam Patrocli mortem commemorans [illegible] tribuit, ſed tantum accidiſſe eam dicit, ne eundem laudet quem [illegible] ſuſcepit.

[illegible]) [illegible] Hector, & illam ignauiæ calumniam longè à ſe amoliens, [illegible] inſipientem appellat Glaucum quaſi [illegible] ſe non quod [illegible] dolo [illegible] Græcorum neque [illegible] Aiacis, quem ipſi [illegible] Glauco pugnam detrectet, fugam autem petere ſed quòd [illegible] hoc fugæ [illegible] eſt. Nouit enim Hector, Iouis [illegible], ut antea à Poeta dictum eſt, id eſt, iam in Græcorum partes uictoriam propendere. Tamen ne Glauco ſententiam corroboret, ſi fugere pergat, adeò [illegible] honoris cupidus, & fugiens ignominiæ & dedecoris, [illegible] non probante, quod [illegible] omnino exploratum eſt, in ſuos [illegible] dennò ſe conijcit, unde nunquam emerſurus eſt.

Sic locutus, Troianos hortabatur altè clamans: — Ὣς εἰπὼν, Τρώεσσιν ἐκέκλετο μακρὸν ἀΰσας,
Troiani & Lycij, & Dardani pugnaces, — Τρῶες, καὶ Λύκιοι, καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
Viri eſtote, o amici, recordamini autem bellicæ uirtutis: — Ἀνέρες ἔστε φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς·
Dum ego Achillis fortiſsimi arma induam, — Ὄφρ' ἂν ἐγὼν Ἀχιλῆος ἀμύμονος ἔντεα δύω,
Pulchra, quæ a Patroclo ui detraxi interficiens. — Καλὰ, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριξα κατακτάς.
Sic locutus abijt galeam mouens Hector — Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἕκτωρ
Hoſtili è bello: currensq́; aſſecutus eſt ſocios — Δηΐου ἐκ πολέμοιο· θέων δ' ἐκίχανεν ἑταίρους
Citò admodū, nondū procul pedib. uelocib. inſequutus, — Ὦκα μάλ', οὔπω τῆλε, ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπών,
Qui ad urbem portabant inclyta arma Pelidæ: — Οἳ προτὶ ἄστυ φέρον κλυτὰ τεύχεα Πηλεΐωνος.
Stans uero ſeorſum à prælio lacrymoſo, arma mutauit. — Στὰς δ' ἀπάνευθε μάχης πολυδακρύτου, ἔντε' ἄμειβεν.
Quippe hic quidem ſua dedit portare ad Iliam ſacrum — Ἤτοι ὁ μὲν τὰ ἃ δῶκε φέρειν προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
Troianis pugnacibus. hic aut immortalia arma induit — Τρωσὶ φιλοπτολέμοισιν· ὁ δ' ἄμβροτα τεύχεα δῦνε
Pelidæ Achillis, quæ ipſi ſuni dij cæleſtes — Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος, ἅ οἱ θεοὶ οὐρανίωνες
Patri dilecto dederant. hic autem ſuo filio dederat — Πατρὶ φίλῳ ἔπορον, ὁ δ' ἄρα ᾧ παιδὶ ὄπασσε
Seneſcens ſed non filius in armis patris conſenuit. — Γηράς· ἀλλ' οὐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγήρα.
Hunc autem poſtquam ſeorſum uidit nubicogus Iupiter — Τὸν δ' ὡς οὖν ἀπάνευθεν ἴδεν νεφεληγερέτα Ζεὺς
Armis Pelidæ armatum diuini, — Τεύχεσι Πηλεΐδαο κορυσσόμενον θείοιο,
Moto utique capite erga ſuum locutus eſt animum: — Κινήσας ῥα κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν,
O miſer, neque tibi mors in animo eſt, — Ἆ δείλ', οὐδέ τί τοι θάνατος καταθύμιός ἐστιν,
Quæ iā tibi propè eſt. tu autē immortalia arma induis — Ὃς δή τοι σχεδὸν εἶσι· σὺ δ' ἄμβροτα τεύχεα δύνεις
Viri fortiſsimi, quem horrent & alij, — Ἀνδρὸς ἀριστῆος, τόν τε τρομέουσι καὶ ἄλλοι.
Cuius ſocium interfecisti mitemq́; fortemq́;: — Τοῦ δὴ ἑταῖρον ἔπεφνες ἐνηέα τε κρατερόν τε.
Arma autem non decenter à capiteq; & humeris — Τεύχεα δ' οὐ κατὰ κόσμον ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων
Abſtuliſti: uerum tibi nunc magnum robur præbebo, — Εἵλευ· ἀτάρ τοι νῦν γε μέγα κράτος ἐγγυαλίξω,
Horū compenſatione, q a te neutiquā, è pugna reuerſo, — Τῶν ποινὴν, ὅ τοι οὔτι μάχης ἐκνοστήσαντι γρ. ἐκ
Excipiet Andromache inclyta arma Pelidæ. — Δέξεται Ἀνδρομάχη κλυτὰ τεύχεα Πηλεΐωνος.
Dixit, & nigris ſupercilijs annuit Iupiter: — Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·
Hectori autem aptauit arma ad corpus, ſubijtq́; eum Mars — Ἕκτορι δ' ἥρμοσε τεύχε' ἐπὶ χροΐ, δῦ δέ μιν Ἄρης
Terribilis, bellicus: impletaq́; ſunt eius membra intus — Δεινὸς ἐνυάλιος, πλῆσθεν δ' ἄρα οἱ μέλε' ἐντὸς
Fortitudine & robore & ad inclytos auxiliatores — Ἀλκῆς καὶ σθένεος· μετὰ δὲ κλειτοὺς ἐπικούρους
Iuit ualdè clamans. ſimilis uidebatur ipſis omnib. — Βῆ ῥα μέγα ἰάχων· ἰνδάλλετο δέ σφισι πᾶσι
Armis reſplendens magnanimi Pelidæ. — Τεύχεσι λαμπόμενος μεγαθύμου Πηλεΐωνος.
Hortatus eſt autem unumquenq; obambulans uerbis, — Ὤτρυνεν δὲ ἕκαστον ἐποιχόμενος ἐπέεσσι,
Meſthlemq́;, Glaucumq́;, Medontemq́;, Therſilochumq́;, — Μέσθλην τε, Γλαῦκόν τε, Μέδοντά τε, Θερσίλοχόν τε,
Aſteropæumq́;, Deſinoremq́;, Hippothoumq́;, — Ἀστεροπαῖόν τε, Δεισήνορά θ', Ἱππόθοόν τε,
Phorcynq́;, Chromiumq́;, & Ennomum augurem. — Φόρκυν τε, Χρομίον τε, καὶ Ἔννομον οἰωνιστήν·
Hos hic incitans uerbis uelocibus alloquutus eſt: — Τοὺς ὅγ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Audite innumeræ gentes finitimorum auxiliariorū: — Κέκλυτε μυρία φῦλα περικτιόνων ἐπικούρων,
Non enim ego multitudinem quærens, neq; egens ea — Οὐ γὰρ ἐγὼ πληθὺν διζήμενος, οὐδὲ χατίζων,

Ἐνθάδ' ἀφ' ὑμετέρων πολίων ἤγειρα ἕκαστον·
Ἀλλ' ἵνα μοι Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα
Προφρονέως ῥύοισθε φιλοπτολέμων ὑπ' Ἀχαιῶν.
Τὰ φρονέων δώροισι κατατρύχω καὶ ἐδωδῇ
Λαοὺς, ὑμέτερον δὲ ἑκάστου θυμὸν ἀέξω.
Τῷ τις νῦν ἰθὺς τετραμμένος, ἢ ἀπολέσθω,
Ἠὲ σαωθήτω· ἡ γὰρ πολέμου ὀαριστύς.
Ὃς δέ κε Πάτροκλον καὶ τεθνηῶτά περ, ἔμπης
Τρῶας ἐς ἱπποδάμους ἐρύσῃ, εἴξῃ δέ οἱ Αἴας,
Ἥμισυ τῶν ἐνάρων ἀποδάσσομαι, ἥμισυ δ' αὐτὸς
Ἕξω ἐγώ· τὸ δέ οἱ κλέος ἔσσεται ὅσσον ἐμοί περ.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἰθὺς Δαναῶν βρίσαντες ἔβησαν,
Δούρατ' ἀνασχόμενοι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμὸς
Νεκρὸν ὑπ' Αἴαντος ἐρύειν Τελαμωνιάδαο.
Νήπιοι· ἦ τε πολέσσιν ἐπ' αὐτῷ θυμὸν ἀπηύρα.
Καὶ τότ' ἄρ' Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε διοτρεφὲς, οὐκέτι νῶϊ
Ἔλπομαι αὐτώ περ νοστησέμεν ἐκ πολέμοιο.
γ. αἰνῶς δίδια Οὔ τι τόσον νέκυος περιδείδια Πατρόκλοιο,
Ὅς κε τάχα Τρώων κορέει κύνας ἠδ' οἰωνοὺς,
γ. αἰνῶς δίδια Ὅσσον ἐμῇ κεφαλῇ περιδείδια, μή τι πάθῃσι,
Καὶ σῇ· ἐπεὶ πολέμοιο νέφος περὶ πάντα καλύπτει
Ἕκτωρ, ἡμῖν δ' αὖτ' ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
Ἀλλ' ἄγ', ἀριστῆας Δαναῶν κάλει, ἤν τις ἀκούσῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·
Ἤϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Οἵ τε παρ' Ἀτρεΐδῃς Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ
Δήμια πίνουσιν καὶ σημαίνουσιν ἕκαστος
Λαοῖς· ἐκ δὲ Διὸς τιμὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ·
Ἀργαλέον δέ μοί ἐστι διασκοπιᾶσθαι ἕκαστον
Ἡγεμόνων· τόσση γὰρ ἔρις πολέμοιο δέδηεν.
Ἀλλά τις αὐτὸς ἴτω, νεμεσιζέσθω δ' ἐνὶ θυμῷ,
Πάτροκλον Τρῳῇσι κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι.
Ὣς ἔφατ'· ὀξὺ δ' ἄκουσεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας·
Πρῶτος δ' ἀντίος ἦλθε, θέων ἀνὰ δηϊοτῆτα.
Τὸν δὲ μετ' Ἰδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος
Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρειφόντῃ.
Τῶν δ' ἄλλων τίς κεν ᾗσι φρεσὶν οὐνόματ' εἴποι,
Ὅσσοι δὴ μετόπισθε μάχην ἤγειραν Ἀχαιῶν;
Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες· ἦρχε δ' ἄρ' Ἕκτωρ.
Ὡς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῇσι διιπετέος ποταμοῖο
Βέβρυχεν μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄκραι
Ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω·
Τόσσῃ ἄρα Τρῶες ἰαχῇ ἴσαν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἕστασαν ἀμφὶ Μενοιτιάδῃ, ἕνα θυμὸν ἔχοντες,
Φραχθέντες σάκεσιν χαλκήρεσιν· ἀμφὶ δ' ἄρα σφιν
γ. πολλὴν Λαμπρῇσιν κορύθεσσι Κρονίων ἠέρα πολλὴν
Χεῦ'· ἐπεὶ οὐδὲ Μενοιτιάδην ἤχθαιρε πάρος γε,
Ὄφρα ζωὸς ἐὼν θεράπων ἦν Αἰακίδαο·
Μίσησεν δ' ἄρα μιν δηΐων κυσὶ κύρμα γενέσθαι
Τρῳῇσιν· τὼ καί οἱ ἀμυνέμεν ὦρσεν ἑταίρους.
Ὦσαν δὲ πρότεροι Τρῶες ἑλίκωπας Ἀχαιούς·
Νεκρὸν δὲ προλιπόντες ὑπέτρεσαν, οὐδέ τιν' αὐτῶν
Τρῶες ὑπέρθυμοι ἕλον ἔγχεσιν, ἱέμενοί περ.
Ἀλλὰ νέκυν ἐρύοντο· μίνυνθα δὲ καὶ τοῦ Ἀχαιοὶ
Μέλλον ἀπέσσεσθαι· μάλα γάρ σφεας ὦκ' ἐλέλιξεν
Αἴας, ὃς περὶ μὲν εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο

Huc à uestris ciuitatibus congregaui quenque:
Sed ut mihi Troianorum uxores & paruos pueros
Alacriter tueremini bellicoſis ab Achiuis.
Hæc cogitans donis exhaurio & commeatu
Populos, ueſtrum autem cuiuſq. animum augeo:
Idcirco aliquis nunc rectà conuerſus aut pereat
Aut ſeruetur, hoc enim belli eſt commercium.
Qui autem Patroclum, etiam mortuum tamen
Troian. ad equorũ domitores traxerit, ceſſeritq. ei Aiax,
Dimidium huic ſpoliorum partiar: dimidiũ uero ipſe
Habebo ego: gloria autem ei erit quanta mihi.
Sic dixit: hi.a rectà cõtra Danaos ingruẽtes iuerũt,
Haſtilia protẽdentes, admodũ a. ipſis ſperabat animus
Cadauer ab Aiace trahere Telamonide.
Stulti, certè multis ſuper ipſo cadauere animã eripuit.
Et tunc Aiax allocutus eſt in prælio ſtrenuũ Menelaũ:
O amice o Menelae generoſe, non amplius nos
Spero ne ipſos quidem redituros è bello:
Nec ſanè tantum de cadauere timeo Patrocli,
Qui quidem mox Troianorũ ſaturabit canes, & aues,
Quantum meo de capite timeo, ne quid patiatur,
Et tuo: quoniam belli nebula omnia obtexit
Hector: nobis.a rurſus imminet grauis interitus.
Sed agè optimates Danaorum uoca ſi quis audiat.
Sic dixit, neq. immorigerꝰ fuit in prælio ſtrenuꝰ Menelaus.
Clamauit.a.ieiunè latèq. Danais uociferans:
O dilecti Argiuorum duces & principes,
Quiq. apud Atridas Agamemnonem & Menelaum
Publicè ueſcuntur, & imperant ſinguli
Copijs. ab uero Ioue dignitas & gloria procedit.
Difficile autem mihi eſt ſpeculari unumquenq.
Ducum, tanta enim contentio belli exarſit.
Sed aliquis ſponte ſua ueniat, indigneturq. in animo
Patroclum Troianis canibus ludibrium fieri.
Sic dixit: cõtinuò.a. audiuit Oilei filius uelox Aiax.
Primus uero obuius uenit currens per prælium:
Hunc uerò poſt, Idomeneus & miniſter Idomenei
Meriones, ſimilis Marti homicidæ.
Ceterorum uerò quiſnam ſua mente nomina diceret,
Quotquot iã poſtea pugnam inſtaurarunt Achiuorũ?
Troiani.a primi cõſtixerũt conferti, duxq. erat Hector.
Velut autem cum in oſtijs à Ioue fluentis fluuij
Reſonat ingens unda ad fluxum. circa autem extrema
Littora reſonant, eructante mari extrà:
Tantus Troianorum clamor erat ſed Achiui
Stabant circa Menœtiadem, unum animum habentes
Septi ſcutis æreis: circa autem ipſis
Splendidas galeas Saturnius caliginem multam
Fundebat: quoniam neq. Menœtiadem oderat anteà,
Quamdiu uiuus exiſtens famulus erat Æacidæ.
Nolebat autem ipſum hoſtium canibus prædam fieri
Troianis, adeoq. & ei auxiliari impulit ſocios.
Repulerunt autem priores Troiani nigroculos Græcos.
Cadauer.a.relinquentes fugerunt, neq. aliquem ipſorũ
Troiani magnanimi interfecerũt haſtis, cupientes q̃uis
Sed cadauer trahebãt: parũper tamẽ etiã ab eo Achiui
Abfuturi erant, ualde enim ipſos citò concitauit
Aiax, qui forma quidem atq. factis ſuperabat

Aliis

Alios Danaos poſt inculpatum Pelidem:	Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα·
Ruit autē p primos pugnatores, ſui ſimilis fortitudine,	Ἴθυσεν δὲ διὰ προμάχων, συῒ εἴκελος ἀλκὴν
Apro, qui in montibus canes florentesq́; iuuenes	Καπρίῳ, ὅς τ' ἐν ὄρεσσι κύνας θαλερούς τ' αἰζηοὺς
Facilè diſſipauit, circumactus per loca peruia:	Ῥηϊδίως ἐκέδασσεν, ἑλιξάμενος διὰ βήσσας·
Sic filius Telamonius clari illuſtris Aiax	Ὣς υἱὸς Τελαμῶνος ἀγαυοῦ φαίδιμος Αἴας,
Facilè intergrediens, Troianorum diſſipauit phalāges,	Ῥεῖα μετεισάμενος Τρώων ἐκέδασσε φάλαγγας,
Qui circa Patroclum iuerāt: cogitabant autē maximè	Οἳ περὶ Πατρόκλῳ βέβασαν, φρόνεον δὲ μάλιστα
Oppidum uerſus ſuum trahere, & gloriam reportare,	Ἄστυ προτὶ σφέτερον ἐρύειν, καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
Certè hunc Lethi Pelaſgi illuſtris filius	Ἤτοι τὸν Λήθοιο Πελασγοῦ φαίδιμος υἱὸς
Hippothous pede trahebat in forti pugna,	Ἱππόθοος ποδὸς ἕλκε κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην,
Cùm alligaſſet loro iuxta talum circa tendones,	Δησάμενος τελαμῶνι παρὰ σφυρὸν ἀμφὶ τένοντας,
Hectori & Troianis gratificans: repentè autem ipſi	Ἕκτορι καὶ Τρώεσσι χαριζόμενος· τάχα δ' αὐτῷ
Venit malū, quod ab eo nullus auertit quãuis cupiētiū.	Ἦλθε κακόν, τό οἱ οὔτις ἐρύκακεν ἱεμένων περ.
Hunc.a. filius Telamonius irruens per multitudinem,	Τὸν δ' υἱὸς Τελαμῶνος ἐπαΐξας δι' ὁμίλου,
Percuſsit cominus per galeam æneas malas habentem.	Πλῆξ' αὐτοσχεδίην, κυνέης διὰ χαλκοπαρῄου·
Sciſſa eſt.a. equinas ſetas habēs galea circa haſtæ cuſpi-	Ἤρικε δ' ἱπποδάσεια κόρυς περὶ δουρὸς ἀκωκῇ,
Percuſſa haſta magna & manu craſſa: (dem.	Πληγεῖσ' ἔγχεΐ τε μεγάλῳ καὶ χειρὶ παχείῃ·
Cerebrum.a. iuxta ferrum haſtæ ſubſiluit ex uulnere	Ἐγκέφαλος δὲ παρ' αὐλὸν ἀνέδραμεν ἐξ ὠτειλῆς
Sāguinolētū. hui⁹.a. ibi ſolutū eſt robur: è uerò manib.	Αἱματόεις· τοῦ δ' αὖθι λύθη μένος· ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
Patrocli pedem magnanimi remiſit in terram	Πατρόκλοιο πόδα μεγαλήτορος ἧκε χαμᾶζε
Iacere: ipſe.a. prope ipſum cecidit cernu⁹ ſuper mortuū	Κεῖσθαι· ὁ δ' ἄγχ' αὐτοῖο πέσε πρηνὴς ἐπὶ νεκρῷ,
Longè à Lariſſa feraci: neq́; parentibus	Τῆλ' ἀπὸ Λαρίσσης ἐριβώλακος· οὐδὲ τοκεῦσι
Educationis pmia dilectis reddidit: breuis tēporis.a. ei	Θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰὼν
Fuit, ab Aiace magnanimo haſta interfectus. (suum	Ἔπλεθ', ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
Hector.a. rurſum in Aiacē iaculatus eſt haſta ſplēdida,	Ἕκτωρ δ' αὖτ' Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Sed hic quidē ex aduerſo intuitus euitauit æreā lanceā	Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
Paululum: hic.a. Schedium magnanimum Iphiti filiū	Τυτθόν· ὁ δὲ Σχεδίον μεγάθυμον Ἰφίτου υἱὸν
Phocenſium longè præſtantiſsimū, qui incly to Panopeo	Φωκήων ὄχ' ἄριστον, ὃς ἐν κλειτῷ Πανοπῆϊ
Domos habitabat, multis uiris imperans,	Οἰκία ναιετάασκε, πολέσσ' ἄνδρεσσιν ἀνάσσων·
Hunc percuſsit ſub iugulum mediū: & penitus ſumma	Τὸν βάλ' ὑπὸ κληῗδα μέσην· διὰ δ' ἀμπερὲς ἄκρη
Cuſpis ærea prope ſummum humerum euaſit:	Αἰχμὴ χαλκείη παρὰ νείατον ὦμον ἀνέσχε.
Sonuit autem lapſus: reſonuerunt autē arma ſub ipſo.	Δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
Aiax.a. rurſus Phorcyna bellicoſum Phænopis filium	Αἴας δ' αὖ Φόρκυνα δαΐφρονα Φαίνοπος υἱὸν
Hippothoum defendentem medio in uentre percuſsit:	Ἱπποθόῳ περιβάντα μέσην κατὰ γαστέρα τύψε.
Rupit.a. thoracis concauum, uiſcera autem ferrū (ma.	Ῥῆξε δὲ θώρηκος γύαλον, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
Dilacerauit: hic.a. in puluerês lapſus plēdit terrā pal-	Ἤφυσ'· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.
Ceſſerāt.a. ſenſim primi pugnatores & illuſtris Hector:	Χώρησαν δ' ὑπό τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ·
Argiui a. ualdè clamabant: trahentes autem mortuos	Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἐρύσαντο δὲ νεκροὺς
Phorcymq́; Hippothoumq́; ſoluerūtq́; arma ab humeris.	Φόρκυν θ' Ἱππόθοόν τε, λύοντο δὲ τεύχε' ἀπ' ὤμων.

COMMENTARIVS.

Ἆ δείλ' οὐδέ τί τοι θάνατος καταθύμιος.) Res mira, ut cùm ſaluum uellet Iupiter Hectorem, hic tamen, quaſi eo inuito, in mortem ruat: quaſi crediderit Homerus, liberas eſſe hominibus uoluntates faciendi quodcunque animus ſuggeſſerit, qui error etiam hodie regnat. uel etiam peccat Homerus, quia Iouem fato ſubiicit, ut nuper uidebamus, ut decretum Hectoris interitum non magis prohibere potuerit, quàm [illegible] Sarpedonis [illegible] ab Homero intellectum puto.

τῶν ποινὴν [illegible]) Sic intelligitur, eum illum felicitate altera compenſabit Iupiter, quaſi ipſe dicat: Erat mihi quidem in animo Hectorem iſtum à periculo mortis liberare, quandoquidem autem ipſe lubens in illud ruit, & quaſi munus uitæ longioris, quod ipſi largiebar, recuſat: tamen non abibit ſine præmio tam immenſi laboris, quem, me impulſore, antea pertulit. Antequam enim diem ſuum obeat, faciam ut uirtutis ſuæ inſignia exhibeat documenta, quæ illi fœcunda erit ſeges gloriæ pro tam citò reſecato illi uitæ flore. Dion Prus[illegible] in Oratione 18. Hectorem inter eos heroas commemorat, qui, cum Dijs dilecti fuerint, cito defuncti ſunt: quibus Patroclum, Sarpedonem, Achillem & Memnonem annumerat. Hoc loco tamen uidetur [illegible] & infelicitati mortem Hectoris deputare, cum illam iam ægre ferat: & compenſari debere tantam iacturam illo laudis bono exiſtimet, ut & ſupra in Sarpedone. Sed Poetarum Dij, homines ſunt.

ἀπὸ κρατὸς καὶ ὤμων,) Vellicat Hectorem Iupiter, quaſi ea arma induat, quæ ille honeſtè & generoſè ſibi nō comparauit. Vidimus enim Patroclum ab Apolline fuiſſe exarmatum. Vana ergo fuit illa Hectoris oſtentatio, uel ipſo Ioue teſte.

Ἕκτορι δ' ἥρμοσε) Illud ἥρμοσε quidā ad Iouem referunt, ut ille dicatur hæc arma Hectori adaptaſſe. alij paſsiuè intelligunt de ipſis armis, ut ἥρμοσε pro [illegible] patiatur. Prior interpretatio mihi uidetur melior. Quid ſi legeretur, [illegible] &c.

ἰνδάλλετο δέ σφισι πᾶσι,) Duobus modis hoc intelligunt, ut refert Euſtathius. Quidam enim dicunt, Hector ſpeciem & imaginem ſui exhibuit aſpicientibus: neque tamen pro Hectore agnoſci bene potuit, cum ſua non geſtaret, ſed Achillis arma. Alij dicunt, [illegible], illam datiuum cum [illegible] repetētes. Eſt autem urbana ſatis hæc armorum immutatio, qua ipſi Græci eluduntur. Nam illis indutus Patroclus terrori fuit Troianis, nunc uice uerſa, ijſdem Hector Græcis uaſta damna inferet.

κέκλυτε μυρία) Seruat morem ille [illegible] [illegible] Poeta, [illegible] Hector milites cohortandi, antequam ad prælũ accedant & manus conſerant: quia ſolent audaci ducum oratione uel iſti ſtimuli quidam in animos militum iniici, qui uirtutem illorum excitent, cum intelligent ſub animoſo quoque duce ſeſe præliaturos. Alloquitur ergo auxiliares Troianorum copias in genere ſub nomine [illegible], remotas quoque non minus intelligens, duoq; præſtat. Primum monet, ut fortiter Troianos tueantur, ut ad eum finem etiam conuocati fuerant. Deinde ſtatuit etiam præmium eius uirtuti, qui Aiacem expugnaſſet, in cuius debellatione tota uertebatur uictoria.

[illegible] Hoc eſt primum orationis caput, ubi docet ſe ſacros illos non augendi ciuium ſuorum [illegible] propugnandæ tamen ciuitatis gratia conuocaſſe. Docet autem Ariſtoteles Polit. [illegible] Reipublicis attrahi [illegible] quod Homerus hoc loco indicat.

[illegible] Nihil habet ergo, quod [illegible] Hectorem Glaucus inſimulet: qui paulò antè [illegible] Protectur enim Hector ſe nullo parcere tempori [illegible] Troiano [illegible], ut in eum ultum impendat. Quare hoc etiam in benefactorem [illegible] gratitudo ab illis recipia reddi poſtulat.

[illegible] Nec [illegible] in bello euenit, ut aut uincas, aut uincaris: neq; certò de illa aut altera parte ſtatuere licet, &c. ut [illegible]. Et hoc eſt quod Hector ſignificat, quum dicat: Nec eſt eo animo ad pugnam [illegible] uictos fore, uel uictores: ſed Martem [illegible] eſſe, non ignorantes ruite in periculum, quæ [illegible] uos fortuna conſequatur, & qualem tandem exitum tota res ſortitura ſit.

[illegible] Martem quanta uicinitate hoc prælium deſcribat Poeta, prout ipſi libitum: in qua ingenium illius adeò ferax apparet, ut nihil ſupra. [illegible] Troianos recenter timeri ab Aiace [illegible], à quo tamen ipſi antea [illegible] adeò ut non amplius de Patrocli cadauere ſit ſollicitus, ſed de ſui ipſius tuitione, cum uideat tantam Troianorum nubem ingruere. Sic apud Poetam locum fortis & ignauus uarijs eſt temporibus.

[illegible] Eleganti utitur antitheſi, quaſi dicat: Quanquam nubes illa Troianorum quæ capiti noſtro ferè impẽdet, obſcuritatem & tenebras [illegible] natura uideatur, tamen ex illa apparet manifeſto & ſplendide ſatis noſter interitus. Hinc iubet Menelaum cæteras copias accerſere, ut noſtrorum nubes illa nube quoque cludatur.

[illegible] Vide quæ ſuperiore libro in pugna pro Sarpedonis cadauere annotauimus. Vnde etiam debet intelligi locus ille primo Iliados, [illegible] Quæ enim in hoſtium poteſtatem ueniebant cadauera, ea ſepulturæ honore non afficiebantur, ſed canibus & auibus dilanianda exhibebantur.

[illegible] De clamore huiuſmodi ſæpius iam uidimus. Notandum eſt autem, cũ propriè illis tribui in bello, qui in hoſtes primi [illegible] impetum credo ut hac [illegible] ſignificatione [illegible] hoc habet, ut alias diximus, & tam uaſto tumultu & confuſione clamantium, aduerſarij perterreantur. Itaque hoc loco Troiani in Græcos [illegible] inclamaſſe ingerer dicuntur, ut exprimit illa [illegible] elegans comparatio ad Græcos [illegible] immobiles circa Patrocli cadauer, quibus alias taciturnitatem quoque attribuit. [illegible] barbaris ſane peculiare magis [illegible] uidetur, quam Græcis, ut etiã [illegible] indicat hiſtoria. Porrò quod ad [illegible] notandum eſt, quod noſter Euſtathius [illegible] Solonem uel [illegible] quoddam, Platonis imitationes illius cauſa periſſe. Narratur enim alterutrum eorum, cum ad Homericam Poeſin ſua [illegible] carmina, & illa imitaretur: & illud [illegible] reperiſſet, quod alia uoce tam ſignificanter exprimere non poſſet, ſuos labores [illegible] ſecundis Homeri [illegible] carmen [illegible] Hæc ille. [illegible] Cum autem de Platone uel Solone dubitetur, [illegible] eundem Plato [illegible] primis annis [illegible] tandem ad Philoſophiam [illegible] Tragœdias, & præterea alia [illegible] Socratem audiuiſſet, uel, ut alij dicunt, ab eo monẽtus, igne cremaſſe proditur, hæc identidem uerba repetens, Huc, ô Vulcane Plato tua ope indiget. cuius rei meminit Apuleius præter Diog. Laërt. in illius uita. Iam Solonem ita cõmendant omnes ob Poeticam facultatem, ut eum Homero aut Heſiodo inferiorẽ non fuiſſe [illegible] prædicet Critias apud Platonem in Timæo [illegible] inquit, [illegible]. Operam autem multam in Homerũ contuliſſe teſtis eſt Plutarchus, & poſt eum Pauſanias, [illegible] Catalogi Homerici partem [illegible] ipſi tributam referant [illegible] author Poeſeos Homericæ [illegible] quam Piſiſtratus in ordinem [illegible] ut mihi uerisimile [illegible] Homerici carminis grauitatem, & hoc loco à ſuo incœpto deterritum, ut iam diximus. Sed de re incerta nihil [illegible] tot præſtantes [illegible] ſcripſerunt.

[illegible] trantennam uidetur monere liberos, ut parentibus alimenta eadem rependant, quæ ipſi ab illis acceperũt, & uocantur [illegible] Nam [illegible], ait Euſtathius. Nos de hac filiorum in parentes gratitudine fusè diximus ſup. lib. 4 pag. [illegible].

Ἔνθά κεν αὖτε Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν	*Tunc rurſus Troiani bellicoſis à Græcis*
Ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες·	*In Ilium aſcendiſſent, propter impotentiã ſuã ſuperati:*
Ἀργεῖοι δέ κε κῦδος ἕλον, καὶ ὑπὲρ Διὸς αἶσαν,	*Argiui a. gloriam accepiſſent, etiã præter Iouis cõſiliũ,*
Κάρτεϊ καὶ σθένεϊ σφετέρῳ· ἀλλ' αὐτὸς Ἀπόλλων	*Robore & fortitudine propria: uerùm ipſe Apollo*
Αἰνείαν ὄτρυνε, δέμας Περίφαντι ἐοικὼς	*Aeneam excitauit corpore Periphanti ſimilis*
Κήρυκι Ἠπυτίδῃ, ὅς οἱ παρὰ πατρὶ γέροντι	*Præconi Epytidæ, qui ei apud patrem ſenem*
Κηρύσσων γήρασκε, φίλα φρεσὶ μήδεα εἰδώς·	*Præconẽ agẽs cõſenuit beneuola mẽtibus cõſilia doctus:*
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,	*Huic ſe aſsimulans ipſum allocutus eſt Iouis filius:*
Αἰνεία, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεὸν εἰρύσσαισθε	*Aenea, quomodo & præter Deum ſeruaretis*
Ἴλιον αἰπεινήν, ὡς δὴ ἴδον ἀνέρας ἄλλους	*Ilium celſum? ſiquidem uidi uiros alios*
Κάρτεΐ τε σθένεΐ τε πεποιθότας, ἠνορέῃ τε,	*Fortitudineq́; potentiaq́; confiſos, uirtuteq́;,*
Πλήθεΐ τε σφετέρῳ καὶ ὑπερδέα δῆμον ἔχοντας·	*Multitudineq́; ſua, & intrepidum populum habentes:*
Ἡμῖν δὲ Ζεὺς μὲν πολὺ βούλεται ἢ Δαναοῖσι	*Nobis a. Iupiter quidem multo mauult quàm Danais*
Νίκην· ἀλλ' αὐτοὶ τρεῖτ' ἄσπετον, οὐδὲ μάχεσθε.	*Victoriam, ſed ipſi timetis ualde, neq́; pugnatis.*
Ὣς ἔφατ'. Αἰνείας δ' ἑκατηβόλον Ἀπόλλωνα	*Sic dixit; Aeneas autem longè iaculantem Apollinẽ*
Ἔγνω ἐσάντα ἰδών, μέγα δ' Ἕκτορα εἶπε βοήσας,	*Cognouit corã intuitus: ualdè a. Hectorẽ allocut' eſt cla*
Ἕκτόρ τ' ἠδ' ἄλλοι Τρώων ἀγοὶ ἠδ' ἐπικούρων,	*Hectorq́; & cæteri Troianorũ duces & ſociorũ, (mãs:*
Αἰδὼς μὲν νῦν ἥδε γ' ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν	*Dedecus quidem nunc hoc eſt, nos bellicoſis ab Achiuis*
Ἴλιον εἰσαναβῆναι ἀναλκείῃσι δαμέντας.	*In Ilium regredi ob ignauiam uictos.*
Ἀλλ' ἔτι γάρ τίς φησι θεῶν ἐμοὶ ἄγχι παραστάς,	*Sed adhuc aliquis dicit deorum mihi propè aſtans,*
Ζῆν' ὕπατον μήστωρα μάχης ἐπιτάρροθον εἶναι.	*Iouem ſummũ conſultorem, pugnæ auxiliatorem eſſe.*
Τῷ ῥ' ἰθὺς Δαναῶν ἴομεν, μηδ' οἵ γε ἕκηλοι	*Quare rectà in Danaos eamus, neq́; hi quieti*
Πάτροκλον νηυσὶν πελασαίατο τεθνηῶτα.	*Patroclum nauibus appropinquent mortuum.*
Ὣς φάτο, καί ῥα πολὺ προμάχων ἐξάλμενος ἔστη·	*Sic dixit, & multo ante ppugnatores proſiliẽs ſtetit:*
Οἱ δ' ἐλελίχθησαν, καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν.	*Hi autem conuerſi ſunt, & aduerſi ſteterunt Achiuis.*

Ibĩ

Ibi rurſus Aeneas Leocritum uulnerauit haſta,
Filium Ariſbantis Lycomedis fortem ſocium.
Hunc autē lapſum miſeratus eſt bellicoſus Lycomedes.
Stetit.a.admodū ꝓpe iēs,& iaculatus eſt lāceа lucida:
Et percuſſit Hippaſidem Apiſaonē paſtorē populorum,
In hepate ſub præcordijs,ſtatim autem genua ſoluit:
Qui ex Pæonia fæcunda uenerat,
Et poſt Aſteropæum primas ferebat in pugnando.
Hunc.a.lapſum miſeratus eſt bellicoſus Aſteropæus.
Irruit autem & hic promptus cum Danais pugnare,
Sed nullo modo adhuc poterat,ſcutis.n.obſepti erāt un
Stantes circa Patroclum:ante.a.haſtas tenebāt. (diq;
Aiax enim ualde omnes adierat, multùm adhortans:
Neque aliquem retrò à cadauere recedere iubebat,
Neq; quēq; ꝓcurrere ad pugnandū Achiuos ſupra alios:
Sed ualde circa ipſum adeſſe,cominus autem pugnare.
Sic Aiax iubebat magnus:ſanguine autem terra
Madeſcebat purpureo:hi autem denſi cadebant
Mortui ſimul Troianorū,et fortiſſimorū auxiliatorū,
Et Danaorū,neq; hi enim ſine ſanguine pugnabant:
Pauciores.a.multo peribant:recordabantur.n.ſemper
A ſe mutuò per turbam depellere laborem grauem.
Sic hi quidem pugnabant inſtar ignis:neq; dixiſſes
Neq; unquam ſolem ſaluum eſſe,neq; lunam.
Caligine.n.detinebatur in prælio, quotquot fortiſſimi
Stabant circa Menœtiadem mortuum.
Alij autem Troianiq; & bene ocreati Achiui,
Quieti pugnabat ſub aere ſereno:expanſus erat.a ſplē
Solis acutus:nubes autē non apparebat per totā (dor
Regionē,neq; in montibus:interquieſcētes.a pugnabāt
Sua inuicem fugientes tela luctuoſa.
Longè diſtīti:qui.a.in medio erat,dolores patiebantur
Caligine & bello:affligebantur autem ſæuo ære,
Quotquot fortiſſimi erāt.duo.a.nondū uiri audierāt,
Viri glorioſi,Thraſymedes Antilochuſq;,
De Patroclo mortuo eximio,ſed adhuc putabant
Viuum in primo tumultu cum Troianis pugnare:
Hi autem,intuiti mortem & fugam ſociorum
Separatim pugnabant:quoniam ſic iuſſerat Neſtor,
Concitans ad bellum nigris à nauibus. (erat
His a.per totū diē,contentionis magnū certamē motū
Moleſtæ:labore autem & ſudore indeſinenter ſemper
Genuaq; tibiaq; pedeſq; ſubtus uniuſcuiuſq;,
Manuſq; oculiq; fœdabantur pugnantium
Circa fortem miniſtrum uelocipedis Aeacidæ.
Sicut autem quando uir tauri bouis magni pellem
Populis dederit diſtendēdam temulentā pinguedine:
Accipientes autem utiq; hi diſpoſiti extendunt
In orbem,ſtatim autē humor exijt,penetratq; adeps,
Multis trahentibus:tenditur autem tota undiq;:
Sic hi huc & illuc cadauer paruo in ſpacio
Trahebant utrique:ualdè enim ipſis ſperabat animus,
Troianis quidem trahere ad Ilium,ſed Græcis,
Ad naues concauas:pro.a.ipſo tumultus concitabatur
Crudelis,neq; Mars copiarum cōcitator, neq; Minerua
Hūc uidēs,uituperaſſet,neq; ſi ualdè ipſā ira cepiſſet.
Talem Iupiter ſuper Patroclo uirorumq; & equorum
Die illo extendit noxium certamen. neq; uero dū quid

Ἔνθ᾽ αὖτ᾽ Αἰνείας Λειώκριτον οὔτασε δουρὶ,
Υἱὸν Ἀρίσβαντος, Λυκομήδεος ἐσθλὸν ἑταῖρον·
Τὸν δὲ πεσόντ᾽ ἐλέησεν ἀρηΐφιλος Λυκομήδης·
Στῆ δὲ μάλ᾽ ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Καὶ βάλεν Ἱππασίδην † Ἀπισάονα ποιμένα λαῶν, γρ. Ἀμυθάονα
Ἧπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἶθαρ δ᾽ ὑπὸ γούνατ᾽ ἔλυσεν·
Ὅς ῥ᾽ ἐκ Παιονίης ἐριβώλακος εἰληλούθει,
Καὶ δὲ μετ᾽ Ἀστεροπαῖον ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
Τὸν δὲ πεσόντ᾽ ἐλέησεν ἀρήϊος Ἀστεροπαῖος,
Ἴθυσεν δὲ καὶ ὅ γε πρόφρων Δαναοῖσι μάχεσθαι·
Ἀλλ᾽ οὔπως ἔτ᾽ ἔχε· σάκεσιν γὰρ ἔρχατο πάντη
Ἑσταότες περὶ Πατρόκλῳ, πρὸ δὲ δούρατ᾽ ἔχοντο.
Αἴας γὰρ μάλα πάντας ἐπῴχετο, πολλὰ κελεύων·
Οὔτε τιν᾽ ἐξοπίσω νεκροῦ χάζεσθαι ἀνώγει,
Οὔτε τινὰ προμάχεσθαι Ἀχαιῶν ἔξοχον ἄλλων,
Ἀλλὰ μάλ᾽ ἀμφ᾽ αὐτῷ βεβάμεν, σχεδόθεν δὲ μάχεσθαι.
Ὣς Αἴας ἐπέτελλε πελώριος, αἵματι δὲ χθὼν
Δεύετο πορφυρέῳ, τοὶ δ᾽ ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον
Νεκροὶ ὁμοῦ Τρώων καὶ ὑπερμενέων ἐπικούρων,
Καὶ Δαναῶν. οὐδ᾽ οἳ γὰρ ἀναιμωτί * γ᾽ ἐμάχοντο· γρ. ἀναίμωτι
Παυρότεροι δὲ πολὺ φθίνυθον· μέμνηντο γὰρ αἰεὶ
Ἀλλήλοις * ἀν᾽ ὅμιλον ἀλεξέμεναι πόνον αἰπύν. γρ. καθ᾽
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρός, οὐδέ κε φαίης
Οὔτε ποτ᾽ ἠέλιον σόον ἔμμεναι, οὔτε σελήνην.
Ἠέρι γὰρ κατέχοντο μάχης * ἐπὶ ὅσσοι ἄριστοι γρ. ἔπι
Ἕστασαν ἀμφὶ Μενοιτιάδῃ κατατεθνηῶτι.
Οἱ δ᾽ ἄλλοι Τρῶές τε καὶ εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ,
Εὔκηλοι πολέμιζον ὑπ᾽ αἰθέρι, πέπτατο δ᾽ αὐγὴ
Ἠελίου ὀξεῖα, νέφος δ᾽ οὐ φαίνετο πάσης
Γαίης, οὐδ᾽ ὀρέων· μεταπαυόμενοι δὲ μάχοντο,
Ἀλλήλων ἀλεείνοντες βέλεα στονόεντα,
Πολλὸν ἀφεσταότες. τοὶ δ᾽ ἐν μέσῳ ἄλγε᾽ ἔπασχον
Ἠέρι καὶ πολέμῳ, τείροντο δὲ νηλέϊ χαλκῷ
Ὅσσοι ἄριστοι ἔσαν. δύο δ᾽ οὔπω φῶτε πεπύσθην
Ἀνέρε κυδαλίμω, Θρασυμήδης Ἀντίλοχός τε,
Πατρόκλοιο θανόντος ἀμύμονος, ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ἔφαντο
Ζωὸν ἐνὶ πρώτῳ ὁμάδῳ Τρώεσσι μάχεσθαι·
Τὼ δ᾽ ἐπιοσσομένω θάνατον καὶ φύζαν ἑταίρων,
Νόσφιν ἐμαρνάσθην, ἐπεὶ ὣς ἐπετέλλετο Νέστωρ,
Ὀτρύνων πόλεμονδε μελαινάων ἀπὸ νηῶν.
Τοῖς δὲ πανημερίοις ἔριδος μέγα νεῖκος ὀρώρει
Ἀργαλέης, καμάτῳ δὲ καὶ ἱδρῷ νωλεμὲς αἰεὶ
Γούνατά τε κνῆμαί τε πόδες θ᾽ ὑπένερθεν ἑκάστου,
Χεῖρές τ᾽ ὀφθαλμοί τε παλάσσετο μαρναμένοιιν,
Ἀμφ᾽ ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
Ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀνὴρ ταύροιο βοὸς μεγάλοιο βοείην
Λαοῖσιν δώῃ τανύειν μεθύουσαν ἀλοιφῇ·
Δεξάμενοι δ᾽ ἄρα τοί γε διαστάντες τανύουσι
Κυκλόσ᾽, ἄφαρ δέ τε ἰκμὰς ἔβη, δύνει δέ τ᾽ ἀλοιφὴ
Πολλῶν ἑλκόντων, τάνυται δέ τε πᾶσα διαπρό·
Ὣς οἵ γ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα νέκυν ὀλίγῃ ἐνὶ χώρῃ
Εἵλκεον ἀμφότεροι· μάλα γάρ σφισιν ἔλπετο θυμὸς,
Τρωσὶν μὲν, ἐρύειν προτὶ Ἴλιον, αὐτὰρ Ἀχαιοῖς,
Νῆας ἔπι γλαφυράς. περὶ δ᾽ αὐτοῦ μῶλος ὀρώρει
Ἄγριος· οὐδέ κεν Ἄρης λαοσσόος, οὐδέ κεν Ἀθήνη
Τόν γε ἰδοῦσ᾽ ὀνόσαιτ᾽, οὐδ᾽ εἰ μάλα μιν χόλος ἵκοι.
Τοῖον Ζεὺς ἐπὶ Πατρόκλῳ ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων
Ἤματι τῷ ἐτάνυσσε κακὸν πόνον. οὐδ᾽ ἄρα πω

Ἤδει

Ἤδει Πάτροκλον τεθνηότα δῖος Ἀχιλλεύς.
Πολλὸν γάρ ῥ' ἀπάνευθε νεῶν μάρναντο θοάων
Τείχει ὕπο Τρώων· τό μιν οὔποτε ἔλπετο θυμῷ,
Τεθνάμεν, ἀλλὰ ζωὸν ἐνιχριμφθέντα πύλῃσιν,
Ἂψ ἀπονοστήσειν. ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν,
Ἐκπέρσειν πτολίεθρον ἄνευ ἕθεν, οὐδὲ σὺν αὐτῷ.
Πολλάκι γὰρ τόγε μητρὸς ἐπεύθετο νόσφιν ἀκούων,
Ἥ οἱ ἀπαγγέλλεσκε Διὸς μεγάλοιο νόημα.
Δὴ τότε γ' οὔ οἱ ἔειπε κακὸν τόσον ὅσσον ἐτύχθη
Μήτηρ, ὅττι ῥά οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.
Οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες,
Νωλεμὲς ἐγχρίμπτοντο, καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
γρ. [illegible] Ὦ φίλοι, οὐ μὰν * ἧμιν ἐϋκλεὲς ἀπονέεσθαι
Νῆας ἔπι γλαφυράς, ἀλλ' αὐτοῦ γαῖα μέλαινα
Πᾶσι χάνοι, τό κεν ἧμιν ἄφαρ πολὺ κέρδιον εἴη,
Εἰ τοῦτον Τρώεσσι μεθήσομεν ἱπποδάμοισιν
Ἄστυ προτὶ σφέτερον ἐρύσαι, καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
Ὧδε δέ τις Τρώων μεγαθύμων αὐδήσασκεν,
Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῖρα παρ' ἀνέρι τῷδε δαμῆναι
Πάντας ὁμῶς, μήπω τις ἐρωείτω πολέμοιο.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, μένος δ' ὄρσασκεν ἑταίρου.
Ὣς οἱ μὲν μάρναντο, σιδήρειος δ' ὀρυμαγδὸς
Χάλκεον οὐρανὸν ἷκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο.
Ἵπποι δ' Αἰακίδαο, μάχης ἀπάνευθεν ἐόντες,
Κλαῖον, ἐπεὶ δὴ πρῶτα πυθέσθην ἡνιόχοιο
Ἐν κονίῃσι πεσόντος ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο.
Ἦ μὰν Αὐτομέδων Διώρεος ἄλκιμος υἱὸς
Πολλὰ μὲν ἂρ μάστιγι θοῇ ἐπεμαίετο θείνων,
Πολλὰ δὲ μειλιχίοισι προσηύδα, πολλὰ δ' ἀρειῇ·
Τὼ δ' οὔτ' ἂψ ἐπὶ νῆας ἐπὶ πλατὺν Ἑλλήσποντον
Ἠθελέτην ἰέναι, οὔτ' ἐς πόλεμον μετ' Ἀχαιούς.
Ἀλλ' ὥστε στήλη μένει ἔμπεδον, ἥ τ' ἐπὶ τύμβῳ
Ἀνέρος ἑστήκει τεθνηότος, ἠὲ γυναικός·
Ὣς μένον ἀσφαλέως περικαλλέα δίφρον ἔχοντες,
γρ. ἐνισκίμψαντε Οὔδει † ἐνισκήψαντε καρήατα· δάκρυα δέ σφιν
Θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοισιν,
γρ. [illegible] Ἡνιόχοιο † πόθῳ· θαλερὴ δ' ἐμιαίνετο χαίτη,
Ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν ἀμφοτέρωθεν.
Μυρομένω δ' ἄρα τώγε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
Κινήσας δὲ κάρη, προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν,
Ἆ δειλώ, τί σφῶϊ δόμεν Πηλῆϊ ἄνακτι
Θνητῷ; ὑμεῖς δ' ἐστὸν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε·
Ἦ ἵνα δυστήνοισι μετ' ἀνδράσιν ἄλγε' ἔχητον;
Οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀϊζυρώτερον ἀνδρὸς
Πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει.
Ἀλλ' οὐ μὰν ὑμῖν γε καὶ ἅρμασι δαιδαλέοισιν
γρ. [illegible] Ἕκτωρ Πριαμίδης ἐποχήσεται. † οὐ γὰρ ἐάσω.
Ἦ οὐχ ἅλις ὡς καὶ τεύχε' ἔχει καὶ ἐπεύχεται αὔτως;
Σφῶϊν δ' ἐν γούνεσσι βαλῶ μένος, ἠδ' ἐνὶ θυμῷ,
Ὄφρα καὶ Αὐτομέδοντα σαώσετον ἐκ πολέμοιο
Νῆας ἔπι γλαφυράς· ἔτι γάρ σφισι κῦδος ὀρέξω,
Κτείνειν, εἰς ὅ κε νῆας ἐϋσσέλμους ἀφίκωνται,
Δύῃ τ' ἠέλιος, καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ.
Ὣς εἰπών, ἵπποισιν ἐνέπνευσεν μένος ἠΰ.
Τὼ δ' ἀπὸ χαιτάων κονίην οὖδας δὲ βαλόντε,
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς.
Τοῖσι δ' ἐπ' Αὐτομέδων μάχετ', ἀχνύμενός περ ἑταίρου,

Sciebat de Patroclo interfecto diuus Achilles.
Multum enim procul à nauibus pugnabant uelocibus,
Muro ſub Troian. eò ipſum nunquam exiſtimabat animo
Mortuum eſſe: ſed uiuum ubi appropinquaſſet portis
Reuerſurum: quoniam neq; hoc ſperabat animo
Euerſurum oppidum ſine ſe, neq; cum ipſomet.
Sæpe enim hoc ex matre audiuerat ſeorſum audiens,
Quæ ei referebat Iouis magni mentem.
Tunc tunc non ei dixerat malū tantū, quantū factū erat
Mater, quod ſcilicet ei multò dilectiſsimus perierat ſocius.
Hi autem ſemper circa mortuū acutas haſtas tenentes
Indeſinenter hærebant inter ſe, & ſe inuicē interficiebant.
Sic autem aliquis dicebat Achiuorum loricatorum:
O amici, non quidem nobis glorioſum eſt redire
Naues ad concauas, ſed hîc terra nigra
Omnibus dehiſcat: hocq. nobis ſtatim multò utiliꝰ eſſet,
Quam ſi iſtum mortuum Troianis ſinamus bellicoſis
Ciuitatem ad ſuam trahere, & gloriam referre.
Sic autem aliquis Troianorum magnanimorum dixit:
O amici, etſi fatum eſt iuxta uirum hunc proſterni
Omnes pariter, nequando aliquis recedat à bello.
Sic ſanè aliquis dicebat: robur.q. excitabat ſocij ſui.
Sic hi quidem pugnabant: ferreus autem ſtrepitus
Aereum ad cœlum ibat per aerem infrugiferum:
Equi autem Aeacidæ à pugna ſeorſum exiſtentes
Flebant, poſtquam primum ſenſerunt aurigam
In puluerem lapſum ab Hectore homicida.
Certè quidem Automedon Dioreí fortis filius
Sæpius quidem flagello cito concitabat uerberans:
Sæpius uero blandis allocutus eſt, ſæpius etiam minis:
Hi autem non retro ad naues ad latum Helleſpontum
Volebant ire, neq; in bellum ad Achiuos:
Sed uelut cippus manet firmiter, qui ſuper tumulo
Viri ſtat mortui, aut mulieris:
Sic manebant immotè, pulcherrimum currū habentes,
Solo inclinantes capita: lachrymæ autem ipſis
Calidæ ex palpebris in terram fluebant plorantibus
Aurigæ deſiderio: florida autem fœdabatur coma
Circulo excidens iuxta iugum, ambobus.
Lugentes autē hos conſpicatus miſeratus eſt Saturnius:
Mouens autem caput, ad ſuum locutus eſt animum:
Ah miſeri, cur uos dedimus Peleo regi
Mortali? uos autem eſtis ſenij expertes immortaleſq;
An ut infelices inter homines dolores habeatis?
Non enim quicquam alicubi eſt ærumnoſius homine
Omnium animantiū quæ ſuper terra ſpirantq; & ſerpūt.
Sed non quidem uobis & curribus uariegatis
Hector Priamides uehetur: neq; enim permittam.
Annon ſatis quod & arma habet & gloriatur uanè?
Vobis autem in genua mittam robur, & in animum,
Vt & Automedontem ſeruetis è bello
Naues ad concauas. adhuc enim ipſis gloriam dabo
Interficiendi, donec ad naues tranſtratas perueniant,
Occideritq; ſol, & ſuper caligo ſacra ueniat.
Sic locutus, equis inſpirauit robur magnum:
Hi autem à iubis puluerem in terram excutientes
Rapidè ferebant citū currū ad Troianos & Achiuos:
His.v. ſuper Automedō pugnabat, dolēs quis ob ſociū.

Equis impetum faciens, tanquam uultur in anſeres.
Facilè quidem enim fugiebat è Troianorum tumultu:
Facilè autem irruebat confertam per turbã inſequẽs,
Sed nõ interficiebat uiros, quando cõcitabatur pſequi:
Non.n. ullo modo licebat ſolo illi necto ſacro in curru
Haſta ruere, & inhibere ueloces equos.
Tandem autem iam ipſum ſocius uir uidit oculis
Alcimedon filius Laercei Aemonidæ:
Stetit autẽ pone currũ, & Automedontẽ allocutus eſt:
Automedon, quis tibi deorum inutile conſilium
In pectoribus poſuit, & abſtulit mentem ſanam?
Vt contra Troianos pugnes prima in acie
Solus, cæterũ tibi ſocius interẽptus eſt: arma.a. Hector
Ipſe gerens humeris exultat Aeacidæ.
Hũc.a. rurſus Automedõ allocutus eſt Diorei filius:
Alcimedon, quiſnam tibi Achiuorum alius ſimilis
Equorũ immortaliũ ad tenẽdã domitionem roburq́,
Niſi Patroclus dijs artifex ſimilis
Viuus exiſtens? nunc autem mors & fatũ deprehẽdit:
Sed tu quidem flagellum & habenas ſplendidas
Accipe: ego.v. ab equis deſcendam ad pugnam.
Sic dixit: Alcimedon. a. celerem currum aſcendens,
Statim flagellum & habenas accepit manibus.
Automedon.a. deſilijt: intellexit autẽ illuſtris Hector.
Statim uero Aeneam allocutus eſt propè aſtantem:
Aenea Troianorum conſiliarie loricatorum,
Equos hos duos uidi uelocis Aeacidæ
In bellum prodeuntes cum aurigis ignauis:
Quocirca ſperarem me capturum ſi modò tu animo
Tuo uelis: ſiquidem nequaquam irruentes in nos
Suſtinerent aduerſum ſtantes decernere Marte.
Sic ait: neq́ immorigerus fuit bonus filius Anchiſæ.
Hi autem rectà iuerunt corijs contecti humeros
Aridis, firmis: multum uero ſuperinductum erat æs.
His autem unà cum, Chromiusq́ & Aretus deo ſimilis
Iuerunt ambo: ualde a. illis ſperabat animus (quos.
Ipſosq́ interficere, & abigere latà ceruicem habẽtes e-
Stulti neque ſanè erant ſine ſanguine reuerſuri
Rurſus ab Automedonte: hic.a. precatus Iouem patrem
Fortitudine & robore replet᾽ eſt pcordia undiq́ nigra.
Statim autem Alcimedontem affatus eſt fidum ſociũ,
Alcimedon, nequaquam à me longè detineas equos:
Sed proximè inſpirãtes tergo noſtro. neq́ enim equidẽ
Hectorem Priamidem à robore temperaturum puto
Antequam Achillis pulchrè iubatos conſcendat equos,
Nobis interfectis & in fugam uertat turmas uirorum
Argiuorum: aut ipſe inter primos capiatur.
Sic fatus, Aiaces uocauit & Menelaum:
Aiaces Argiuorum duces & Menelae,
Certè.q. hoc cadauer cõmittite ijs quotquot fortiſſ. ſunt
Vt illud defendant, & propulſent acies uirorum:
A nobis uero uiuis auertite crudelem diem.
Huc namq́ ingruerunt per bellum lacrymoſum
Hector Aeneasq́ qui Troianorum ſunt fortiſſimi.
Sed quidem hæc Deorum in genibus poſita ſunt.
Iaculabor enim & ego: hæc autẽ Ioui omnia curæ erũt.
Dixit, & uibrans emiſit longam haſtam,
Et iecit Areti contrà clypeum undiq́ æqualem:

Ἵπποις ἀΐσσων, ὥστ᾽ αἰγυπιὸς μετὰ χῆνας.
Ῥεῖα μὲν γὰρ φεύγεσκεν ὑπὲκ Τρώων ὀρυμαγδοῦ,
Ῥεῖα δ᾽ ἐπαΐξασκε πολὺν καθ᾽ ὅμιλον ὀπάζων.
Ἀλλ᾽ οὐχ᾽ ᾕρει φῶτας, ὅτ᾽ ἐσσεύαιτο διώκειν.
Οὐ γάρ πως ἦν οἶον ἐόνθ᾽ ἱερῷ ἐνὶ δίφρῳ,
Ἔγχει ἐφορμᾶσθαι, καὶ ἐπισχεῖν ὠκέας ἵππους.
Ὀψὲ δὲ δή μιν ἑταῖρος ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν
Ἀλκιμέδων, υἱὸς Λαέρκεος Αἱμονίδαο·
Στῆ δ᾽ ὄπιθεν δίφροιο, καὶ Αὐτομέδοντα προσηύδα,
Αὐτόμεδον, τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα βουλὴν
Ἐν στήθεσσιν ἔθηκε, καὶ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς·
Οἷον πρὸς Τρῶας μάχεαι πρώτῳ ἐν ὁμίλῳ
Μοῦνος, ἀτάρ τοι ἑταῖρος ἀπέκτατο· τεύχεα δ᾽ Ἕκτωρ
Αὐτὸς ἔχων ὤμοισιν ἀγάλλεται Αἰακίδαο·
Τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Αὐτομέδων προσέφη Διώρεος υἱός,
Ἀλκίμεδον, τίς γάρ τοι Ἀχαιῶν ἄλλος ὁμοῖος
Ἵππων ἀθανάτων ἐχέμεν δμῆσίν τε μένος τε,
Εἰ μὴ Πάτροκλος θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
Ζωὸς ἐών; νῦν δ᾽ αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
Ἀλλὰ σὺ μὲν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
Δέξαι, ἐγὼ δ᾽ ἵππων ἀποβήσομαι ὄφρα μάχωμαι.
Ὣς ἔφατ᾽. Ἀλκιμέδων δὲ βοηθόον ἅρμ᾽ ἐπορούσας,
Καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν·
Αὐτομέδων δ᾽ ἀπόρουσε. νόησε δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ,
Αὐτίκα δ᾽ Αἰνείαν προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα,
Αἰνεία, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,
Ἵππω τώδ᾽ ἐνόησα ποδώκεος Αἰακίδαο
Ἐς πόλεμον προφανέντε σὺν ἡνιόχοισι κακοῖσι·
Τῷ κεν ἐελποίμην αἱρησέμεν, εἰ σύ γε θυμῷ
Σῷ ἐθέλεις· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐφορμηθέντε γε νῶϊν
Τλαῖεν ἐναντίβιον στάντες μαχέσασθαι Ἄρηϊ.
Ὣς ἔφατ᾽· οὐδ᾽ ἀπίθησεν ἐῢς πάϊς Ἀγχίσαο·
Τὼ δ᾽ ἰθὺς βήτην βοέῃς εἰλυμένω ὤμους,
Αὔῃσι, στερεῇσι· πολὺς δ᾽ ἐπελήλατο χαλκός.
Τοῖσι δ᾽ ἅμα Χρομίος τε καὶ Ἄρητος θεοειδής,
Ἤϊσαν ἀμφότεροι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμός
Αὐτώ τε κτενέειν, ἐλάαν τ᾽ ἐριαύχενας ἵππους.
Νήπιοι, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλον ἀναιμωτί γε νέεσθαι
Αὖτις ἀπ᾽ Αὐτομέδοντος· ὁ δ᾽ εὐξάμενος Διῒ πατρί,
Ἀλκῆς καὶ σθένεος πλῆτο φρένας ἀμφιμελαίνας·
Αὐτίκα δ᾽ Ἀλκιμέδοντα προσηύδα πιστὸν ἑταῖρον,
Ἀλκίμεδον, μὴ δή μοι ἀπόπροθεν ἰσχέμεν ἵππους,
Ἀλλὰ μάλ᾽ ἐμπνείοντε † μεταφρένῳ. οὐ γὰρ ἔγωγε χ. μεταφρε-
νοι
Ἕκτορα Πριαμίδην μένεος σχήσεσθαι ὀΐω
Πρίν γ᾽ ἐπ᾽ Ἀχιλλῆος καλλίτριχε βήμεναι ἵππω,
Νῶϊ κατακτείναντα, φοβῆσαι δὲ στίχας ἀνδρῶν
Ἀργείων· ἤ κ᾽ αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισιν ἁλώῃ.
Ὣς εἰπὼν, Αἴαντε καλέσσατο καὶ Μενέλαον,
Αἴαντ᾽ Ἀργείων ἡγήτορε, καὶ Μενέλαε,
Ἤτοι μὲν τὸν νεκρὸν * ἐπιτράπεθ᾽ ὅσσοι ἄριστοι, χ. ἐπιτρά-
πετ᾽ ὅσοι
Ἀμφ᾽ αὐτῷ βεβάμεν, καὶ ἀμύνεσθαι στίχας ἀνδρῶν·
Νῶϊν δὲ ζωοῖσιν ἀμύνετε νηλεὲς ἦμαρ.
Τῆδε γὰρ ἔβρισαν πόλεμον κάτα δακρυόεντα
Ἕκτωρ Αἰνείας θ᾽, οἳ Τρώων εἰσὶν ἄριστοι.
Ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
Ἥσω γὰρ καὶ ἐγώ· τὰ δέ κεν Διῒ πάντα μελήσει.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Ἀρήτοιο κατ᾽ ἀσπίδα πάντοσ᾽ ἐΐσην.

Ἣ δ᾽

Ἡ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο χαλκὸς, | Hic autem haſtam non prohibuit, pertranſijt autẽ ei:
Νειαίρῃ δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστῆρος ἔλασσεν. | Intimum autem in uentrem per balteum intorſit.
Ὡς δ' ὅτ' ἂν ὀξὺν ἔχων πέλεκυν αἰζήϊος ἀνὴρ, | Quemadmodũ.v.quãdo acut.ĩ habẽs ſecurim iuuenis
Κόψας ἐξόπιθεν κεράων βοὸς ἀγραύλοιο, | Cedens poſt cornua bouis agreſtis (uir
Ἶνα τάμῃ διὰ πᾶσαν, ὁ δὲ προθορὼν ἐρίπῃσιν· | Neruum incidat totum, hic v. proſiliens cadit:
Ὣς ἄρ' ὅγε προθορὼν πέσεν ὕπτιος· ἐν δέ οἱ ἔγχος | Ita hic proſiliens cecidit ſupinus, inq; illi haſta

γρ. Νηδύων Νηδυίοισι μάλ' ὀξὺ κραδαινόμενον λύε γυῖα. | Viſceribus ualdè acutè uibrata labefactauit membra.
Ἕκτωρ δ' Αὐτομέδοντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ· | Hector uerò Automedontem petijt haſtili lucido.
Ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος· | Sed is.q.ex aduerſo conſpicatus uitauit æream haſtam.
Πρόσσω γὰρ κατέκυψε, τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν | Antrorſum enim procubuit, retrò autem longa haſta
Οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη | Solo infixa eſt: extrema pars autem concuſſa eſt
Ἔγχεος. ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης. | Haſtæ, tum deinde laxauit robur fortis Mars.
Καί νύ κε δὴ ξιφέεσσ' αὐτοσχεδὸν ὁρμηθήτην, | Et ſanè iam enſibus cominus dimicaſſent,
Εἰ μή σφω Αἴαντε διέκριναν μεμαῶτε, | Niſi ipſos Aiaces diremiſſent alacres,
Οἵ ῥ' ἦλθον καθ' ὅμιλον, ἑταίρου κικλήσκοντος. | Qui uenerunt per turmam ſocio uocante.
Τοὺς δ' ὑποταρβήσαντες ἐχώρησαν πάλιν αὖτις | Hos autem ſubueriti ceſſerunt rurſus retrò
Ἕκτωρ Αἰνείας τ', ἠδὲ Χρόμιος θεοειδής· | Hector Aeneaſq; & Chromius dijs par:
Ἄρητον δὲ κατ' αὖθι λίπον δεδαϊγμένον ἦτορ, | Aretum uerò illic dereliquerunt conſciſſo corde
Κείμενον. Αὐτομέδων δὲ θοῷ ἀτάλαντος Ἄρηϊ | Iacentem: Automedon autem ueloci æqualis Marti
Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα, | Armiſq; eum ſpoliauit, & glorians uerbum dixit:
Ἦ δὴ μὰν ὀλίγον γε Μενοιτιάδαο θανόντος | Profectò paululũ ſaltẽ propter Menœtiadẽ mortuũ
Κῆρ ἄχεος μεθέηκα, χερείονά περ κατακτάς. | Cor dolore leuaui deteriorem licet interfecerim.

COMMENTARIVS.

ὑπὲρ Διὸς αἶσαν) In bene dicendo Homerus inconſtans eſt, maximè de Deo: cùm enim aliàs potentiſſimum faciat, hic non pudet eum dicere, Græcos propria uirtute nixos etiam præter Iouis ipſius conſilium ac uoluntatem, decus ſibi uictoriã comparaturos fuiſſe, niſi Apollo Aeneam excitaſſet, &c. Neque eſt quod hic per Iouem fata intelligamus, cum illa antea ipſo Ioue potentiora diximus.

Αἰνεία, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεὸν) Illud ὑπὲρ θεὸν dictum eſt antea, ὑπὲρ Διὸς αἶσαν, unde error eſt continuatus: ſed & hic maior, quia ab uno Deorum proficiſcitur. Senſus eſt uerborum Apollinis, ſub Epytidę ſpecie huiuſmodi: Aenea, quo pacto Deo nobis auxilium non exhibente, ac præter illius mentem & conſilium urbem ueſtram tueremini, quod tamẽ a multis uiris fortibus præſtari ſolet, ſi Deo uobis opitulante adhuc ignauia ueſtra tanta ſit, ut a Græcis ſuperemini? quaſi dicat: Poſſunt homines & præter Dei uoluntatẽ ſeſe tueri, quantò ergo magis cum illius ope & auxilio? Sed, ut dixi, impiæ ſunt iſtæ Poetarum uoces.

χεῖρές τ' ὀφθαλμοί τε παλάσσετο) Notanda eſt conſtructio uerbi ſingularis numeri cum nomine pluralis. Cui ſimilia exempla adducit Euſtathius ex Heſiodo, [illegible] & ex Epicharmo, [illegible]. Sed illud noſtrum παλάσσετο poteſt conſtrui cum γούνατα & analogicè cũ duobus ſequentibus generibus, ut docet Euſtathius. Illud autem μαρναμένοιιν, intelligendum eſt de utroq; exercitu.

ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ) Noua & minus uſitata comparatione utitur, qualis fuit illa antea de celeribus equis. Eò autem tendit, ut diſtractum hinc & inde Patrocli cadauer ſignificet, quod corio comparat a pellarijs, ſiue mauis, coriarijs (per λαοὺς enim non quoſlibet, ſed eos, quorum eſt officij intelligendum puto) extenſo & dilatato, ubi primum illud pinguedine uel oleo madefactum eſt. Sicca enim minus facilè diſtenduntur.

ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν) Videtur aliud debuiſſe ſuſpicari Achillẽ de Patroclo ad Troiam appropinquante, cùm ipſemet hoc illi prohibuiſſet metu nimirũ alicuius Dei, nam cur ita ſecure de eius reditu nunc ſibi pollicetur? quia inquit Poeta, non ſperabat euerſum iri Troiam ſine ſua præſentia: atqui metu ille eum oportuerat, quod antea [illegible] ideoq; dicebat Patroclo, [illegible], &c ubi etiam hoc expreſſe dicitur, ne ad Ilium accederet. Sed huius loci ſenſus hic eſt: Poeta dicit Achillem bene ſperaſſe de ſocij reditu, quia iam hoc pro explorato habebat, Troiã captam ſine ſe non iri, quid tum? neque igitur excitatam iri idcirco pugnam, quod Patroclus eam aggrederetur capere, cùm fato iam ipſo uideretur illi hoc decus reſeruari, ut ipſe rem tantam tentaret: proinde ſi uſque ad Troiam etiam Patroclus perrexiſſet, factũ iri ut ſe intra Vrbem Troiani recepiſſent, quaſi qui tam longè a nauibus fugati eſſent, ante Vrbem non eſſent conſtituri. Huic accedebat, quod neceſſario ſuperioribus eſt annectandum, illud a Thetide Achilli non fuiſſe denunciatum de morte Patrocli: quod factũ iam matrem proculdubio celabatur, ſi quidem id contingere debuiſſet. Vnde non intellexit multa amicos ab amicis plerunq; celari incommoda, quæ ipſi euentura ſunt. Itaq; Achillem falli res ipſa comprobauit.

ἵπποι δ' Αἰακίδαο) Cum multa licentiosè ac fabuloſè Poeta noſter ſcripſerit, tum etiam de equis aliquot dixit, quæ multis falſa uidebuntur. Sed illa propiùs inſpecta, quanquam præter conſuetudinem ſint, tamen a ueritate omnino non abhorrent. De ſermone quem equis Achillis cum diuina intelligentia commemorat, dicemus ſuo loco, id eſt inf. lib. 19 in fine. Nunc de lacrymis eorundem equorum dicendum nobis eſt. Multi abſurdam eſſe rem dicent. Ego contrà Homeri noſtri defenſor, quanquam aliquando iuſtus illius reprehenſor, uerisimilem eſſe cenſeo. Scio enim & pictam & fictam eſſe ferè totam hanc narrationem. Non eſt quod pluribus de equorum ingenio diſputemus, ut illis Adamantius Phyſiognomon μεγαλαυχίαν & φιλοτιμίαν tribuerit, quod Virgilius, Ouid. Plinius, Aelianus confirmant: ut eos uocem quoque equorum, cum quibus pugnant agnoſcere (quod omnino magni eſt ingenij) ſcripſerit Ariſtoteles, ut eos tela humi collecta équiti porrigere Plinius memoret, ut ſaltandi peritos apud Sybaritas & Cardianos Athenæus & alij: quæ tamen omnia uiam nobis eò faciliorem ſternunt, ut has lacrymas credamus, quas confirmant aliorum quoque authorum loci. Equos præſagire pugnam, & amiſſos lugere dominos, lacrymaſq; interdũ deſiderio fundere ſcribit Plin. lib. 8. cap. 42. & affectum equorum lacrymis probari Solinus cap. 47. Virgilius lib. 11. Pallantis equum Aethonem lacrymãtem quoq; inducit:

Poſt bellator equus, poſitis inſignibus, Aethon
It lacrymans, guttiſq; humectat grandibus ora, &c.

Tranquillus in uita Cæſaris ſic loquitur: Proximis, ait, diebus, equorum greges, quos in traijciendo Rubicone Marti cõſecrauerat, ac ſine cuſtodibus uagos dimiſerat, comperit pabulo pertinaciſſimè abſtinere, ubertimq; flere. Id etiam de equis Caligulæ ſcribit Niphus, ſed ſine ullo authore. Quæ omnia mihi ſatis probant facti iſtius equorum Achillis uerisimilitudinem. Addam quod Aelianus de animalibus libro 10 cap. 17. Elephantos ſcribit cum patria priuantur, tãtam lacrymarum copiam profundere, ut oculoru tenebris capiantur. Quæ ſimilitudo probabiliorem faciet Homeri narrationem.

οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν ὀιζυρώτερον ἀνδρὸς) Audite mortales, quid de uobis Numen illud ſupremum ſentiat. Faſtus ueſter, ueſtrum ſupercilium hac una uoce deprimitur, aut deprimi debet, cum uobis ærumnoſius nullum ſit animalium genus, ipſo Deo & teſte & iudice: adeò ut rectè exclamarit Empedocles, [illegible], & huic reſpondent illa Solonis, [illegible]. Sed & Simonides, [illegible]. Itaque monſtrum eſſe perpetuam felicitatem dicebat Batho, [illegible]. Quæ eiuſmodi apud hoc ſcriptorum genus infinita ſunt.

ἀλλ' οὐχ ᾕρει φῶτας) Diſtinctum erat τοῦ παραιβάτου & τοῦ ἡνιόχου officium. Ille depugnabat, hic uerò currum moderabatur: itaque hic ægre præliari poterat, quia ſatis eſſet occupatus in equis regendis. Vnde hoc loco Automedon, quamuis currui inhæreat, & ſatis feliciter hoſtium cateruas perfringat: tamen neminem uulnerat, nedum occidit. Idcirco temeritatis arguitur paulò pòſt ab Alcimedonte. ſed tamen hic fuit equorum impetus diuinitus illis immiſſus, non conſilium ipſius aurigæ, qui mox tamen officium παραιβάτου & aurigæ Alcimedon defungetur.

Αὐτομέδων δ' ἀπόρουσε) Sic etiam pugnaturos Heroas, qui παραιβάται eſſent, deſilire uidimus ſæpius. Deſiliebant autem in terram, unde commodius eſſent cum pedeſtribus copijs pugnaturi: quod ſi ita intelligendum non eſt, res uidebitur abſurdiſſima. nam & ita alijs Homericis locis exprimitur. Sed ita uidentur etiam ſuperfluus fuiſſe currus, uerùm ex curribus etiam aliquando pugnabát: ut de illis Alexandri equitibus memoratur, quos à duplici genere pugnæ uocabant διμάχας, qui in regione ἀπὸ ἵππων, ut pedites congrediebantur. Non recedebant autem à deſilientibus nimis longè currus. Ideò monet paulò pòſt Automedon Alcimedontem aurigam ſuum, μὴ δή μοι ἀπόπροθεν ἰσχέμεν ἵππους, Ἀλλὰ μάλ' ἐμπνείοντε μεταφρένῳ, &c.

τὰ δέ κεν Διὶ πάντα μελήσει) Monemus identidem pietatem Græcis tribui à Poeta, ſed & illud ſemper inculcandum eſt, quia nō poteſt odioſa eſſe tam utilis rei repetitio. Cùm autem inconſtanter de Deo & ipſius de mortalibus cura ſenſerit, uidendū eſt ut ea quæ ueritatis normam ſequuntur, amplectamur, ut alias quoque diximus. Et hoc loco tribuiſſe Deo prouidentiam Homerum cōſtat. Itaque pius noſter Automedon ſupra Ioui ſupplicaſſe dicitur: ——ὁ δ' εὐξάμενος Διὶ πατρὶ Ἀλκῆς καὶ σθένεος πλῆτο φρένας ἀμφιμελαίνας.

κῆρ ἄχεος μεθέηκα) Hoc proprium eſt hominis, ulciſci ſeſe aut amicos, quærentis, animo ſemper affli ctari, donec deſiderium ſuum expleuerint: ut hoc loco Automedon, mactato uno ex hoſtibus, in Patrocli ultionem ſubleuatum ſe magno doloris pondere profitetur. Pariter Theognis loquitur, ἀνδρός τοι κραδίη μινύθει, μέγα πῆμα παθόντος Κύρν' ἀποτινυμένου δ' αὔξεται ἐξοπίσω. & illud Publij. Inimicum ulciſci, uitam eſt accipere ultimam.

Sic fatus, in currum capiens ſpolia cruenta
Poſuit: ipſeq́; conſcendit pedes, & manus deſuper
Sanguinolentus, ceu quis leo taurumqui uorauerit.
Rurſus autem ſuper Patroclo aucta eſt fortis pugna,
Moleſta, lacrymoſa: excitauit uero certamen Minerua
E cœlo deſcendens, præmiſerat.n.latè proſpiciēs Iupiter
Concitare Danaos. namq́; mens mutata eſt eius,
Veluti purpuream Irim mortalibus cùm extenderit
Iupiter cœlitus, ſignum ut ſit uel belli,
Vel etiam tempeſtatis frigidæ, quæ quidem ab operibus
Homines quieſcere facit in terra, pecoribus uero nocet:
Sic hæc cærulea nebula conuoluens ſeipſam
Ingreſſa eſt Achiuorum gentē: excitauit.n.uirū quēq́;.
Primùm uerò Atrei filium cùm excitaſſet, affata eſt
Fortem Menelaum (hic enim illi propè aderat)
Aſſimilata, Phœnici forma & indefeſſa uoce,
Tibi quidem Menelae mœror & dedecus
Erit, ſiquidem Achillis clari fidum ſodalem
Muro ſub Troianorum celeres canes diſcerpſerint.
Sed gere te fortiter, incita uerò exercitum totum.
Hanc.n.rurſus affatus eſt in prælio fortis Menelaus:
Phœnix nutritie, ſenex antique, utinam Minerua
Dederit robur mihi, telorum uerò depulerit impetum:
Ideo equidem uellem adeſſe & opem ferre
Patroclo: uehemēter.n. mihi moriens offendit animū:
Sed Hector ignis graue habet robur, neq́; deſiſtit
Ferro trucidans. huic enim Iupiter gloriam præbet.
Sic dixit gauiſa eſt autem caſijs oculis Minerua,
Quia ipſam ante deos precatus erat omnes:
Vim autem in humeris & genibus poſuit:
Et ei muſcæ audaciam in pectoribus immiſit,
Quæ, quamuis depulſa frequenter à corpore humano,
Appetit mordere, dulcisq́; illi ſanguis hominis eſt:
Tali eum audacia repleuit in præcordijs atris.
Iuit autē ad Patroclū, & iaculatus eſt haſta fulgenti.
Erat autem inter Troianos Podes filius Eetionis
Diuesq́; ſtrenuusq́;, maximeq́; ipsū honorabat Hector
Inter populares, quoniā illi ſodalis erat charus cōuiua:
Hunc ad balteum percuſſit flauus Menelaus,
Properantem in fugam: penitus autem ferrū intorſit.
Inſonuit uerò lapſus. at Atrides Menelaus
Cadauer à Troianis ſubtraxit ad agmen ſociorum:
Hectorem autem propius ſtans inſtigauit Apollo

Ὣς εἰπὼν, ἐς δίφρον ἑλὼν ἔναρα βροτόεντα
Θῆκ', * ἂν δ' αὐτὸς ἔβαινε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν — γ. αὖ
Αἱματόεις, ὥς τίς τε λέων κατὰ ταῦρον ἐδηδώς.
Ἂψ δ' ἐπὶ Πατρόκλῳ τέτατο κρατερὴ ὑσμίνη,
Ἀργαλέη, πολύδακρυς· ἔγειρε δὲ νεῖκος Ἀθήνη,
Οὐρανόθεν καταβᾶσα· προῆκε γὰρ εὐρύοπα Ζεὺς
Ὀρνύμεναι Δαναούς· δὴ γὰρ νόος ἐτράπετ' αὐτοῦ.
Ἠΰτε πορφυρέην ἶριν θνητοῖσι τανύσσῃ
Ζεὺς ἐξ οὐρανόθεν, τέρας ἔμμεναι ἢ πολέμοιο,
Ἢ καὶ χειμῶνος δυσθαλπέος, ὅς ῥά τε ἔργων
Ἀνθρώπους ἀνέπαυσεν ἐπὶ χθονὶ, μῆλα δὲ κήδει·
Ὣς ἡ, πορφυρέῃ νεφέλῃ πυκάσασα † ἑαυτὴν, — γ. ἓ αὐτὴν
Δύσετ' Ἀχαιῶν ἔθνος, ἔγειρε δὲ φῶτα ἕκαστον.
Πρῶτον δ' Ἀτρέος υἱὸν ἐποτρύνουσα προσηύδα,
Ἴφθιμον Μενέλαον (ὁ γάρ ῥά οἱ ἐγγύθεν ἦεν)
Εἰσαμένη Φοίνικι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν,
Σοὶ μὲν δὴ Μενέλαε κατηφείη καὶ ὄνειδος
Ἔσσεται, εἴκ' Ἀχιλῆος ἀγαυοῦ πιστὸν ἑταῖρον
Τείχει ὑπὸ Τρώων ταχέες κύνες ἑλκύσωσιν·
Ἀλλ' ἔχεο κρατερῶς, ὄτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα.
† Τὴν δ' αὖτε προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος, — γ. Τὸν
Φοῖνιξ ἄττα γεραιὲ παλαιγενές. εἰ γὰρ Ἀθήνη
Δοίη κάρτος ἐμοὶ, βελέων δ' ἀπερύκοι ἐρωήν.
Τῷ κεν ἔγωγ' ἐθέλοιμι παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν
Πατρόκλῳ· † μάλα γάρ με θανὼν ἐσεμάσσατο θυμόν· — γ. μέγα
Ἀλλ' Ἕκτωρ πυρὸς αἰνὸν ἔχει μένος, οὐδ' ἀπολήγει
Χαλκῷ δηϊόων· τῷ γὰρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
Ὣς φάτο, γήθησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ὅττι ῥά οἱ πάμπρωτα θεῶν ἠρήσατο πάντων·
Ἐν δὲ βίην ὤμοισι καὶ ἐν γούνεσσιν ἔθηκε,
Καί οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν,
Ἥ τε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο,
Ἰσχανάᾳ δακέειν, λαρὸν * τέ οἱ αἷμ' ἀνθρώπου. — γ. δέ οἱ
Τοίου μιν θάρσευς πλῆσε φρένας ἀμφιμελαίνας.
Βῆ δ' ἐπὶ Πατρόκλῳ, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
Ἔσκε δ' ἐνὶ Τρώεσσι Ποδῆς υἱὸς Ἠετίωνος,
Ἀφνειός τ' ἀγαθός τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἕκτωρ
Δήμου, ἐπεί οἱ ἑταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιναστής·
Τόν ῥα κατὰ ζωστῆρα βάλε ξανθὸς Μενέλαος,
Ἀΐξαντα φόβονδε· διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε.
Δούπησεν δὲ πεσών. ἀτὰρ Ἀτρεΐδης Μενέλαος
Νεκρὸν ὑπ' ἐκ Τρώων ἔρυσεν μετὰ ἔθνος ἑταίρων.
Ἕκτορα δ' ἐγγύθεν ἱστάμενος ὤτρυνεν Ἀπόλλων,

Φαίνοπι Ἀσιάδῃ ἐναλίγκιος, ὅς οἱ ἁπάντων
Ξείνων φίλτατος ἔσκεν, Ἀβυδόθι οἰκία ναίων·
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ἕκτορ, τίς κέ σ' ἔτ' ἄλλος Ἀχαιῶν ταρβήσειεν;
Οἷον δὴ Μενέλαον ὑπέτρεσας, ὃς τὸ πάρος περ
Μαλθακὸς αἰχμητής, νῦν δ' οἴχεται οἶος ἀείρας
Νεκρὸν ὑπ' ἐκ Τρώων· σὸν δ' ἔκτανε πιστὸν ἑταῖρον,
Ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι, Ποδῆν υἱὸν Ἠετίωνος.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα.
Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ·
Καὶ τότ' ἄρα Κρονίδης ἕλετ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
Μαρμαρέην, Ἴδην δὲ κατὰ νεφέεσσι κάλυψεν·
Ἀστράψας δὲ μάλα μεγάλ' ἔκτυπε· τὴν δ' ἐτίναξε·
Νίκην δὲ Τρώεσσι δίδου, ἐφόβησε δ' Ἀχαιούς.
Πρῶτος Πηνέλεως Βοιώτιος ἦρχε φόβοιο.
Βλῆτο γὰρ ὦμον δουρὶ, πρόσω τετραμμένος αἰεὶ,
Ἄκρον ἐπιλίγδην· γράψεν δέ οἱ ὀστέον ἄχρις
Αἰχμὴ Πουλυδάμαντος· ὃ γάρ ῥ' ἔβαλε σχεδὸν ἐλθών.
Λήϊτον αὖθ' Ἕκτωρ σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
Υἱὸν Ἀλεκτρυόνος μεγαθύμου, παῦσε δὲ χάρμης·
Τρέσσε δὲ παπτήνας, ἐπεὶ οὐκέτι ἔλπετο θυμῷ
Ἔγχος ἔχων ἐν χειρὶ μαχήσεσθαι Τρώεσσιν.
Ἕκτορα δ' Ἰδομενεὺς μετὰ Λήϊτον ὁρμηθέντα
Βεβλήκει θώρηκα κατὰ στῆθος παρὰ μαζόν·
Ἐν καυλῷ δ' ἐάγη δολιχὸν δόρυ· τοὶ δ' ἐβόησαν
Τρῶες, ὁ δ' Ἰδομενῆος ἀκόντισε Δευκαλίδαο
Δίφρῳ ἐφεσταότος· τοῦ μέν ῥ' ἀπὸ τυτθὸν ἅμαρτεν·
Αὐτὰρ ὁ Μηριόναο ὀπάονά θ' ἡνίοχόν τε
Κοίρανον, ὅς ῥ' ἐκ Λύκτου ἐϋκτιμένης ἕπετ' αὐτῷ·
Πεζὸς γὰρ τὰ πρῶτα λιπὼν νέας ἀμφιελίσσας
Ἤλυθε, καί κε Τρωσὶ μέγα κράτος ἐγγυάλιξεν,
Εἰ μὴ Κοίρανος ὦκα ποδώκεας ἤλασεν ἵππους·
Καὶ τῷ μὲν φάος ἦλθεν, ἄμυνε δὲ νηλεὲς ἦμαρ·
Αὐτὸς δ' ὤλεσε θυμὸν ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο.
Τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὔατος, ἐκ δ' ἄρ' ὀδόντας
Ὦσε δόρυ πρυμνὸν, διὰ δὲ γλῶσσαν τάμε μέσσην·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἡνία χεῦεν ἔραζε.
Καὶ τάγε Μηριόνης ἔλαβεν χερσὶ φίλῃσι,
Κύψας ἐκ πεδίοιο, καὶ Ἰδομενῆα προσηύδα,
Μάστιε νῦν, ἧός κε θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκηαι·
Γινώσκεις δὲ καὶ αὐτὸς ὅτ' οὐκέτι κάρτος Ἀχαιῶν.
Ὣς ἔφαθ'· Ἰδομενεὺς δ' ἴμασεν καλλίτριχας ἵππους
Νῆας ἔπι γλαφυράς· δὴ γὰρ δέος ἔμπεσε θυμῷ.
Οὐδ' ἔλαθ' Αἴαντα μεγαλήτορα καὶ Μενέλαον
Ζεὺς, ὅτε δὴ Τρώεσσι δίδου ἑτεραλκέα νίκην.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ὢ πόποι, ἤδη μέν γε καὶ ὃς μάλα νήπιός ἐστι,
Γνοίη ὅτι Τρώεσσι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
Τῶν μὲν γὰρ πάντων βέλε' ἅπτεται, ὅστις * ἀφείη,
γρ. ἀφίει. Ἢ κακὸς, ἢ ἀγαθός· Ζεὺς δ' ἔμπης πάντ' ἰθύνει·
Ἡμῖν δ' αὔτως πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε.
Ἀλλ' ἄγετ', αὐτοί περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
Ἠμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
γρ. γηθόμε-θα Χάρμα φίλοις ἑτάροισι * γενώμεθα νοστήσαντες·
Οἵ που δεῦρ' ὁρόωντες ἀκηχέδατ', οὐδ' ἔτι φασὶν
Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
Σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι.
Εἴη δ' ὅστις ἑταῖρος ἀπαγγείλειε τάχιστα

Phænopi Aſiadæ ſimilis qui illi omnium
Hoſpitum amiciſſimus erat, in Abydo ædes habitans:
Huic ſimilis factus ipſũ affatus eſt lõgè iaculās Apollo:
Hector, quis te amplius alius Achiuorum formidet?
Vt iam Menelaum timuiſti, qui antè quidem
Mollis bellator: nunc.a. abiit ſolus ſubtrahens
Cadauer ex Troianis: tuumq́; interfecit fidum ſocium
Strenuum inter propugnatores, Podẽ filium Eetionis.
Sic dixit: hunc uerò doloris nebula obtexit nigra.
Ibat autem per primam aciem armatus fulgenti ære:
Et tunc ſanè Saturnius ſumpſit ægidem fimbriatam
Splendentem, Idam uerò nubibus cooperuit.
Fulgurans.a. ualdè grauiter inſonuit: hanc.v. cõcuſſit,
Victoriã Troianis dedit: in fugã uertit uerò Achiuos,
Primus Peneleus Bœotius cepit fugam:
Vulneratus.n. erat ad humerũ haſta, antrorſum cõuer
Summum leuiter: perſtrinxit.a. ei ad os uſq; (ſus uſq;,
Cuſpis Polydamantis. hic enim percuſſit propè accedẽs.
Leitũ rurſus Hector comin⁹ percuſſit in manu ad uolã,
Filiũ Alectryonis magnanimi, ceſſare fecit.a. à pugna.
Territus eſt.v. circũſpiciẽs, quoniã nõ ampli⁹ ſperabat
Haſtã tenentẽ manu ſe pugnaturũ cum Troianis. (aĩo
Hectorem.a. Idomeneus in Leitum irruentem
Percuſſit ad thoracem in pectus iuxta papillam,
In ſummo.a. fracta eſt longa haſta. hi.v. clamauerunt
Troiani, hic v. in Idomeneum iaculatus eſt Deucalidẽ
In curru ſtantem: ab hoc quidem paululum aberrauit,
Cæterùm hic Merionis comitem aurigamq́;
Cœranũ, qui è Lycto bene habitata ſequebatur ipſum:
Pedeſter enim primò linquens naues utrinq; agitatas
Venit: & Troianis magnam uictoriam præbuiſſet,
Niſi Cœranus confeſtim celeres impuliſſet equos.
Et huic quidem ſalus uenit, depuliţq; crudelem diem:
Ipſe autem perdidit animum ſub Hectore homicida.
Hunc percuſſit ſub maxillam & aurem: at ſanè dentes
Excuſſit haſta extrema, linguamq́; diſcidit mediam:
Cecidit.a. è curru, at habenas deiecit in terram:
Et has Meriones accepit manibus charis
Procumbens è campo, & Idomeneum allocutus eſt:
Flagella nunc, quouſq; ueloces ad naues peruenias:
Cognoſcis.a. & ipſe ꝙ nõ amplius uictoria eſt Græcorũ.
Sic dixit: Idomeneus.a. flagellauit pulchrè iubatos e-
Naues ad cõcauas iã n. timor inciderat animo, (quos
Neq; latuit Aiacem magnanimum & Menelaum
Iupiter, quum iam Troianis dedit alternam uictoriã.
Inter hos.a. ſermonẽ incepit magn⁹ Telamonius Aiax:
Pape, iam quidem & qui ualdè ſtultus eſt
Cognoſceret. ꝙ Troianis pater Iupiter gloriã præbet.
Horum.n. omnium tela tangunt, quicunq; ea emittit,
Seu ignauus ſeu fortis, Iupiter.a. tamẽ omnia tela diri-
Nobis.v. incaſſum omnibus irrita cadunt humi. (git.
Sed agite, ipſi ſaltem excogitemus conſilium optimũ.
Tum ut cadauer trahamus, tum etiam ipſi
Gaudio dilectis ſocijs ſimus, reuerſi:
Qui fortè huc reſpicientes triſtantur, neq; putant
Hectoris homicidæ robur & manus inacceſſas
Laturos, ſed in naues nigras præcipitaturos eſſe.
Vtinam.v. eſſet aliquis ſocius qui nunciet citiſſimè

Pelî

Pelidæ: quoniam nõ ipſum puto ne quidem intellexiſſe
Triſte nuncium, quòd et dilectus perijt ſocius.
Atqui nondum poſſum uidere talem inter Græcos:
Caligine enim ſepti ſunt ſimul ipſiq; & equi.
Iupiter pater, ſed tu libera à caligine filios Achiuorũ:
Faceq; ſerenitatem, daq; oculis uidere:
Inq; luce etiam perde nos, quãdoquidẽ tibi placuit ita.
Sic dixit, hũc aũt pater miſeratus eſt lachrymãtẽ.
Statim autem caliginem diſperſit, & amouit nebulã,
Sol uerò affulſit, acies autem omnis apparuit.
Et tunc Aiax allocutus eſt in prælio fortem Menelaũ:
Circumſpice nunc Menelae generoſe, an uideas
Viuum adhuc Antilochum magnanimũ Neſtoris filiũ.
Incita.a.ut ad Achillem bellicoſum ocyus profectus
Nunciet, quòd ſanè et multo chariſſimus perijt ſocius.
Sic dixit, neq; immorigerus fuit in bello ſtrenu' Mene(laus:
Perrexit.a. ire, ueluti aliquis leo à caula,
Qui poſtquã fatigatus fuerit canesq; uirosq; irritans,
Qui ipſum non ſinunt boum adipem auferre,
Totam noctem uigilantes: hic.v. carnium cupidus
Rectà ruit, ſed nihil proficit. crebra.enim iacula
Aduerſa prouolant audacibus à manibus,
Ardentesq; faces quas formidat, concitatus licet ſit:
Manè autem ſeorſum iuit afflicto animo,
Sic à Patroclo in bello ſtrenuus Menelaus
Ibat ualdè inuitus. admodũ.n. timebat ne ipſũ Achiui
Graui præ timore dilaniationẽ hoſtibus relinquerent:
Multum autem Merionemq;, & Aiaces hortabatur:
Aiaces Argiuorum duces, Merioneq;,
Nunc aliquis manſuetudinis Patrocli miſeri
Recordetur: omnibus enim norat mitis eſſe
Viuus exiſtens: nunc.v. mors & fatum occupat.
Sic fatus abijt flauus Menelaus,
Vndiq; circumſpiciens. ueluti aquila, quam aiunt
Acutiſſimè cernere inter aereas uolucres,
Quamq; etiã altè exiſtentẽ pedib. uelox nõ latuit lepus
Arbuſto ſub frondoſo iacens, ſed in ipſum
Fertur, & ipſum confeſtim capiens exemit animam:
Sic tunc tibi Menelae generoſe oculi lucidi
Vndiq; uertebantur multorum per agmen ſociorum,
Si fortè Neſtoris filium adhuc uiuentem uideres.
Hunc uerò citiſſimè cognouit pugnæ in ſiniſtra totius,
Animantemq; ſocios & excitantem ad pugnandum.
Propè uerò aſtans allocutus eſt flauus Menelaus,
Antiloche, eia age huc generoſe, ut audias
Triſte nuncium, quod utinam nunquam euenisſet.
Iam quidem te & ipſum puto uidentem
Cognoſcere, quòd cladem deus Danais aduoluit:
Victoria.a. eſt Troianorũ: occiſus eſt.a. optim' Achiu.
Patroclus: magnum.a. deſiderium Danais contigit.
Sed tu mox Achilli, currens ad naues Græcorum,
Nuncia, ſi fortè celerrimè cadauer ad nauem ſeruet
Nudum: namq; arma habet galeam mouens Hector.
Sic dixit: Antiloch'.a. penitus eſt, uerbũ ut audiuit.
Diu.a. ipſũ obmuteſcentia uerborũ corripuit, eiq; oculi
Lacrymis impleti ſunt: florida.a. eius hæſit uox:
Sed neq; ſic Menelai mandatum neglexit.
Perrexit.a currere, ſuaq; arma eximio dedit amico

Πηλεΐδῃ· ἐπεὶ οὔ μιν ὀΐομαι οὐδὲ πεπύσθαι
Λυγρῆς ἀγγελίης, ὅτι οἱ φίλος ὤλεθ' ἑταῖρος.
Ἀλλ' οὔ πῃ δύναμαι ἰδέειν τοιοῦτον Ἀχαιῶν.
Ἠέρι γὰρ κατέχονται ὁμῶς αὐτοί τε καὶ ἵπποι.
Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Ἀχαιῶν·
Ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
Ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον, ἐπεί νύ τοι εὔαδεν οὕτως.
Ὣς φάτο, τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δάκρυ χέοντα·
Αὐτίκα δ' ἠέρα μὲν σκέδασεν, καὶ ἀπῶσεν ὀμίχλην,
Ἠέλιος δ' ἐπέλαμψε, μάχη δ' ἐπὶ πᾶσα φαάνθη·
Καὶ τότ' ἄρ' Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον,
Σκέπτεο νῦν Μενέλαε διοτρεφὲς αἴ κεν ἴδηαι
Ζωὸν ἔτ' Ἀντίλοχον, μεγαθύμου Νέστορος υἱόν·
Ὄτρυνον δ' Ἀχιλῆϊ δαΐφρονι θᾶσσον ἰόντα
Εἰπεῖν ὅττι ῥά οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.
Ὣς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος.
Βῆ δ' ἰέναι, ὥς τίς τε λέων ἀπὸ μεσσαύλοιο,
Ὅς τ' ἐπεὶ ἄρ κε κάμῃσι κύνας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
Οἵ τε μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἑλέσθαι,
Πάννυχοι ἐγρήσσοντες· ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων
Ἰθύει, ἀλλ' οὔ τι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
Ἀντίοι ἀΐσσουσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
Καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ·
Ἠῶθεν δ' ἀπονόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ·
Ὣς ἀπὸ Πατρόκλοιο βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
Ἤϊε πόλλ' ἀέκων· περὶ γὰρ δίε μή μιν Ἀχαιοὶ
Ἀργαλέου πρὸ φόβοιο ἕλωρ δηΐοισι λίποιεν.
Πολλὰ δὲ Μηριόνῃ τε καὶ Αἰάντεσσι κέλευεν,
Αἴαντ' Ἀργείων ἡγήτορε, Μηριόνη τε,
Νῦν τις ἐνηείης Πατροκλῆος δειλοῖο
Μνησάσθω· πᾶσιν γὰρ ἐπίστατο μείλιχος εἶναι
Ζωὸς ἐών· νῦν δ' αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη ξανθὸς Μενέλαος,
Πάντοσε παπταίνων, ὥς τ' αἰετός, ὅν ῥά τέ φασιν
Ὀξύτατον δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν,
Ὅν τε καὶ ὑψόθ' ἐόντα πόδας ταχὺς οὐκ ἔλαθε πτὼξ
Θάμνῳ ὑπ' ἀμφικόμῳ κατακείμενος· ἀλλά τ' ἐπ' αὐτῷ
Ἔσσυτο, καί τέ μιν ὦκα λαβὼν ἐξείλετο θυμόν.
Ὣς τότε σοὶ Μενέλαε διοτρεφὲς ὄσσε φαεινὼ
Πάντοσε δινείσθην πολέων κατὰ ἔθνος ἑταίρων,
Εἴ που Νέστορος υἱὸν ἔτι ζώοντα ἴδοιτο.
Τὸν δὲ μάλ' αἶψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ πάσης
Θαρσύνονθ' ἑτάρους, καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Ἀντίλοχ' εἰ δ' ἄγε δεῦρο διοτρεφές, ὄφρα πύθηαι
Λυγρῆς ἀγγελίης, ἣ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.
Ἤδη μὲν σὲ καὶ αὐτὸν ὀΐομαι εἰσορόωντα
Γιγνώσκειν ὅτι πῆμα θεὸς Δαναοῖσι κυλίνδει,
Νίκη δὲ Τρώων· πέφαται δ' ὤριστος Ἀχαιῶν
Πάτροκλος, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι τέτυκται.
Ἀλλὰ σύ γ' αἶψ' Ἀχιλῆϊ, θέων ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Εἰπεῖν, αἴ κε τάχιστα νέκυν ἐπὶ νῆα σαώσῃ
Γυμνόν· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ὣς ἔφατ'· Ἀντίλοχος δὲ κατέστυγε μῦθον ἀκούσας.
Δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε, τὼ δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
Ἀλλ' οὐδ' ὧς Μενελάου ἐφημοσύνης ἀμέλησε·
Βῆ δὲ θέειν, τὰ δὲ τεύχε' ἀμύμονι δῶκεν ἑταίρῳ

Λαοδόκῳ, ὅς οἱ πλησίον ἔστρεφε μώνυχας ἵππους.
Τὸν μὲν δάκρυ χέοντα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο,
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ κακὸν ἔπος ἀγγελέοντα.
Οὐδ' ἄρα σοὶ Μενέλαε διοτρεφὲς ἤθελε θυμὸς
Τειρομένοις ἑτάροισιν ἀμυνέμεν, ἔνθεν ἀπῆλθεν
Ἀντίλοχος, μεγάλη δὲ ποθὴ Πυλίοισιν ἐτύχθη·
Ἀλλ' ὅγε τοῖσιν μὲν Θρασυμήδεα δῖον ἀνῆκεν,
Αὐτὸς δ' αὖτ' ἐπὶ Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει·
Στῆ δὲ παρ' Αἰάντεσσι θέων, εἶθαρ δὲ προσηύδα,
Κεῖνον μὲν δὴ νηυσὶν ἐπιπροέηκα θοῇσιν
Ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ μιν οἴω
Νῦν ἰέναι, μάλα περ κεχολωμένον Ἕκτορι δίῳ.
Οὐ γάρ πως ἂν γυμνὸς ἐὼν Τρώεσσι μάχοιτο.
Ἡμεῖς δ' αὐτοί περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
Ἠμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
Τρώων ἐξ ἐνοπῆς θάνατον καὶ κῆρα φύγωμεν.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Πάντα κατ' αἶσαν ἔειπες, ἀγακλεὲς ὦ Μενέλαε·
Ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ Μηριόνης ὑποδύντε μάλ' ὦκα,
Νεκρὸν ἀείραντες φέρετ' ἐκ πόνου· αὐτὰρ ὄπισθεν
Νῶϊ μαχησόμεθα Τρωσίν τε καὶ Ἕκτορι δίῳ,
Ἶσον θυμὸν ἔχοντες ὁμώνυμοι, οἳ τὸ πάρος περ
Μίμνομεν ὀξὺν Ἄρηα παρ' ἀλλήλοισι μένοντες.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα νεκρὸν ἀπὸ χθονὸς ἀγκάζοντο
Ὕψι μάλα μεγάλως· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὄπισθεν
Τρωϊκὸς, ὡς εἴδοντο νέκυν αἴροντας Ἀχαιούς·
Ἴθυσαν δὲ κύνεσσιν ἐοικότες, οἵτ' ἐπὶ κάπρῳ
Βλημένῳ ἀΐξωσι πρὸ κούρων θηρητήρων.
Ἕως μὲν γάρ τε θέουσι διαρραῖσαι μεμαῶτες·
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐν τοῖσιν ἑλίξεται ἀλκὶ πεποιθὼς,
Ἄψ τ' ἀνεχώρησαν διά τ' ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος·
Ὣς Τρῶες εἵως μὲν ὁμιλαδὸν αἰὲν ἕποντο,
Νύσσοντες ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ Αἴαντε μεταστρεφθέντε κατ' αὐτοὺς
[illegible] Σταίησαν, τῶν δὲ τράπετο χρὼς, οὐδέ τις ἔτλη
Πρόσσω ἀΐξας περὶ νεκροῦ δηριάασθαι.
Ὣς οἵγ' ἐμμεμαῶτε νέκυν φέρον ἐκ πολέμοιο
Νῆας ἔπι γλαφυράς· ἐπὶ δὲ πτόλεμος τέτατό σφιν
Ἄγριος, ἠΰτε πῦρ τό τ' ἐπεσσύμενον πόλιν ἀνδρῶν
Ὄρμενον ἐξαίφνης φλεγέθει, μινύθουσι δὲ οἶκοι
Ἐν σέλαϊ μεγάλῳ· τὸ δ' ἐπιβρέμει ἲς ἀνέμοιο·
Ὣς μὲν τοῖς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν αἰχμητάων
Ἀζηχὴς ὀρυμαγδὸς ἐπήϊεν ἐρχομένοισιν.
Οἱ δ' ὥσθ' ἡμίονοι κρατερὸν μένος ἀμφιβαλόντες,
Ἕλκωσ' ἐξ ὄρεος κατὰ παιπαλόεσσαν ἀταρπὸν,
Ἢ δοκὸν ἠὲ δόρυ μέγα νήϊον· ἐν δέ τε θυμὸς
Τείρεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἱδρῷ σπευδόντεσσιν·
Ὣς οἵγ' ἐμμεμαῶτε νέκυν φέρον· αὐτὰρ ὄπισθεν
Αἴαντ' ἰσχανέτην, ὥστε πρὼν ἰσχάνει ὕδωρ
Ὑλήεις, πεδίοιο διαπρύσιον τετυχηκὼς,
Ὅστε καὶ ἰφθίμων ποταμῶν ἀλεγεινὰ ῥέεθρα
Ἴσχει, ἄφαρ δέ τε πᾶσι ῥόον πεδίονδε τίθησι
Πλάζων· οὐδέ τί μιν σθένεϊ ῥηγνῦσι ῥέοντες·
Ὣς αἰεὶ Αἴαντε μάχην ἀνέεργον ὀπίσσω
Τρώων· οἱ δ' ἅμ' ἕποντο, δύω δ' ἐν τοῖσι μάλιστα,
Αἰνείας τ' Ἀγχισιάδης καὶ φαίδιμος Ἕκτωρ.
Τῶν δ' ὥστε ψαρῶν νέφος ἔρχεται ἠὲ κολοιῶν
Οὖλον κεκλήγοντες, ὅτε προΐδωσιν ἰόντα

Laodoco qui iuxta eum flectebat unungulos equos.
Hunc quidem lacrymantem pedes referebant e prælio,
Pelidæ Achilli infauſtum uerbum nunciaturum.
Neq. tibi Menelae generoſe uoluit animus
Afflictis ſocijs auxiliari, unde diſceſſit
Antilochus, ingensq. deſiderium Pylijs fuit:
Sed ille his Thraſymedem diuinum immiſit:
Ipſe uero rurſus ad Patroclum heroem profectus eſt.
Conſtitit a. cũ ad Aiaces uenit, & ſubitò allocutus eſt,
Illum quidem iam ad naues, præmiſi ueloces
Vt iret ad Achillem pedibus uelocem: neq. ipſum puto
Nũc uenturũ uehemẽter quãuis iratũ Hectori diuino.
Nõ n. aliquo pacto nudus exiſtẽs cõtra Troian. pugna
Nos. a. ipſi ſaltem cogitemus conſiliũ optimum, (res:
Tum ut cadauer trahamus, tum etiam ipſi
Troianorũ ex uociferatione mortẽ & fatũ fugiamus.
Hunc a. excepit deīn magnus Telamonius Aiax,
Omnia pro decoro dixiſti, admodũ inclyte o Menelae:
Sed tu quidem & Meriones ſubeuntes ualde cito
Cadauer ſublatum ferte e prælio. ſed a tergo (uinum,
Nos pugnabimus aduerſus Troianosq. & Hectorẽ di-
Aequalem animũ habentes, eiuſdẽ nominis, qui prius
Excipimus acre prælium prope inuicem manentes.
Sic dixit. hi uerò cadauer à terra ulnis extulerunt
Alte admodum ualdè: acclamauitq. populus retro
Troianus, ut uiderunt cadauer tollentes Achiuos:
Irruerunt autem canibus ſimiles, qui in aprum
Vulneratum feſtinant ante iuuenes uenatores.
Aliquantiſper enim currunt uaſtare cupidi:
Sed cum iam in illos conuertitur fortitudine fiſus,
Retroq. cedunt, diffugiuntq. aliò alius:
Sic Troiani aliquantiſper quidẽ turmatim ſequebãtur
Ferientes enſibusq. & haſtis ancipitibus:
Cæterùm ubi Aiaces conuerſi contra ipſos
Cõſtitiſſet, eorũ mutabatur color, neq. quis ſuſtinebat,
Procurrens pro mortuo pugnare.
Sic hi alacres cadauer extulerunt è bello
Naues ad concauas. bellum uerò intenſum eſt ipſis
Infeſtum, uelut ignis, qui inuadens ciuitatem uirorum
Excitatus ſubitò comburit, minuuntur autem domus
In flamma magna, illum. a. cum fremitu agit uis uẽti:
Sic quidem hos, equorumq. & uirorum bellicoſorum
Indeſinens tumultus inſequebatur abeuntes.
Hi autem tanquam muli ualidas uires aſſumentes
Trahunt ex monte per aſperam uiam
Vel trabem uel lignũ ingẽs nauale: intus uerò animus
Affligitur ſimul laboreq. & ſudore feſtinantibus:
Sic hi prompti cadauer ferebant. at a tergo
Aiaces arcebant Troianos, ſicut collis arcet aquam
Syluoſus, campum longè lateq. aſſecutus,
Qui rapidorum fluminum difficilia fluenta
Arcet ſtatim. a. omnibus fluxum ad campum ponit
Amouens, neq. ipſum ui ſua perrumpunt fluentia:
Sic uſque Aiaces pugnam reprimebant retrò
Troianorũ. hi u. ſimul ſequebãtur, duo. a. inter hos ma
Aeneasq. Anchiſiades & illuſtris Hector: (ximè
Horum. a. ſicut ſturnorum agmen uenit uel graculorũ
Acutè uociferantes, quando uident accedentem

Acci-

Accipitrem, qui paruis cædem affert auibus:
Sic ab Aeneaq́; & Hectore iuuenes Achiuorum
Acutè clamātes ibant, obliuiſcebāturq́; dimicationis.
Multa. v. arma pulchra ceciderūt circumq́; inq́; foſſam
Fugientium Danaorum: belli. a. non fiebat ceſſatio.

Κίρκον, ὅ, τε σμικρῇσι φόνον φέρει ὀρνίθεσσιν·
Ὣς ἄρ' ὑπ' Αἰνείᾳ τε καὶ Ἕκτορι κοῦροι Ἀχαιῶν
Οὖλον κεκληγοντες ἴσαν, λήθοντο δὲ χάρμης·
Πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ πέσον περί τ' ἀμφί τε τάφρον,
Φευγόντων Δαναῶν· πολέμου δ' οὐ γίνετ' ἐρωή.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Iſta non ſunt intelligenda de uulgari Iride, quæ non ſolet tam grauia portendere, ut de iſta Homerus ſcribit. De qua ſic Euſtathius [illegible]. Quod uidebatur à Mythologis noſtris obſeruandum. ſed Natalis ne γρῦ quidem. Ergo hæc Iris Homerica tam noua eſt & ominoſa, quam Cometæ eſſe ſolent.

[illegible]) Prudentiſsimus eſt bellator Menelaus (hoc enim illi uitio uertere non auſim, quanquam [illegible] poſſim, ſi rē propius examinem) qui temerè in periculum ruat, aut cum fortiore congrediatur, niſi ſe Deorū in auxilio tutem certiſsimè [illegible], quanquam uideatur uiri magnanimi non eſſe, mortis metu pugnā detrectare, in qua præcipua fortitudinis pars uerſatur. Habet tamen & hoc pietatis graue documentum, quòd robur & audaciam prælīandi à Numine pendere fateatur, quod [illegible] bene uertit.

[illegible]) Lucianus in illo lepido encomio Muſcæ, hunc locum oblitus non eſt. Sic enim ait [illegible]. Euſtathius tñ illud [illegible], per [illegible] uidetur interpretari. ait enim, [illegible]. At Didymus in uoce [illegible], inquit, [illegible]. Quicquid ſit, ſanè Lucianus nimis hunc locum detorſit ad ſuā mentē. Nam procul dubio non indicauit robur aut fortitudinem Herois hac comparatione, quia ridiculū eſſet, ut ait Euſtathius, [illegible] talium eſt illud quod Menelaum [illegible] appellat. nam quid de Aiace? A Didymo porro diſſentio, maloq́; intelligere continuam illam inuadendi hoſtes proteruiam, quam Menelao Minerua dicitur indidiſſe, ut quāuis ſubinde repelleretur, ſubinde rurſus in medios hoſtes irrumperet, ut muſcæ ſolent, quæ paululum fugantur, ſtatim audaciſsimè reuolant. Sic Euſtathio aſſentimur, qui [illegible] pro [illegible] accepit. Hoc ueſpis in Eryxia Platonis tribuitur. Nam mihi, inquit, Syracuſani erga nos non aliter affecti eſſe uidentur, quam ſunt ueſpæ: quæ ſi leuiter irritatæ prouocentur, fiunt inuictæ, donec eas aliquis aggreſſus funditus extinguat. Et fortaſſe generali muſcę uocabulo Poeta intellexit.

[illegible]) Tanti eſt, Deo auſpice prælīari, qui ualidis robur adimit imbecillibus addit, ut ſic è ſuperſtitione hominum accidat, illos ab iſtis ſæpiſsimè ſuperari. Nam, Quid faciant homines, ſi cæant cum talia Diui? Eſt autem ſi [illegible] hæc Apollinis obiurgatio, qua Hectorem uellicat, quòd ipſe qui uerè fortis [illegible], & hactenus in hoc certamine ualdè ſe geſſerit, adeò ut ipſe Menelaus illius congreſſum reformidaret, nunc illius aduentu perturbetur, & paſſus ſit cadauer, pro quo tam cruentè depugnatur, ante oculos ſibi eripi non ſine cum magno dedecore & ignominia. Huc accedit mors Podis ſocij eius, qui ab eodem Menelao interemptus eſt.

[illegible]) Nimis maturè igitur uidetur dixiſſe antea Homerus, cùm ait [illegible]. Nam ſi mutata eſſet illius uoluntas, non fugaſſent tam repente Achiuos Troiani, adeò ut locus fuerit illa Mineruæ legatio, qua Menelao dicitur animos adiecīſſe, quaſi nihil aliud exoptaret Iupiter, quàm ut Græci uincerent. Sed credo illud debere [illegible] de ſolo Patrocli cadauere, ut tantiſper Iupiter Græcis auxiliatus ſit, dum illud arriperet Menelaus (cui grande hoc facinus tribuitur à Poeta, propter rationes, quas alias diximus ubi Menelaus ipſe dedecori ſibi futurum ait, ſi eum, qui ſui cauſa trucidatus eſt, non defenderit) uidimus enim alibi ſollicitum de Patroclo fuiſſe Iouem, ut eius cadauer in manus Græcorum rediret, quo facto pergit Iupiter in cumulando laude facinorum Hectore.

[illegible]) Hæc ab Aiace dicta ſunt, ubi ipſi Troiani, cùm à cadauere aduentu Menelai receſsiſſent, rurſum in Græcos impetum fecerunt. Magnanimè autem facit, qui uictoriam Troianorum non ipſorum uirtuti tribuit, ſed ab ipſo Ioue deriuat, ut moris eſt apud Poetam: immò & pie omnino, qui nolit [illegible], ideoq́; cedendum eſſe ſuadet: qualia antea uidimus.

[illegible]) Meminiſſe nos oportet conſilij Iouis, quod eò tendit, ut Achilles honoretur. Itaque cum noſſet cur tenebras illas diſcuti optaret Aiax, nimirum ad perquirendum quempiam, qui Patrocli mortem Achilli denunciaret: ac illa ratio erat, qua uia ad decus Achillis ſternebatur, facile id dicitur conceſsiſſe, non ſa[illegible]turus, puto, ſi prælīandi cauſa lucem rogaſſet.

[illegible]) Rectè dixit. Nam, ut ait Aelianus, cùm leo inſidias bubus molitur, ſuo robore prudenter utitur: nam noctu proficiſcens ad ſtabula, fortitudine ſua omnes quidem exterret, unum ut arripiat.

[illegible]) Mirum eſt tam generoſum, tam forte animal flammæ aſpectu perterreri: ſed uerum quod Ariſt. ex hoc Homeri eo loco confirmauit de Hiſtor. anim lib. 9. cap. 44 quod leoni cum elephanto commune eſt, ut ſcribit Aelian. de Anim lib. 7. cap. 6. Eius rei cauſam cum quæro, incido in eundem Aelianum eod. uolumine lib. 12. cap. 7. ſic loquentem [illegible]. Id repetijt Philes, dicitq; Ignem metuit leo, ut pote natura feruidum animal. Græcum exemplar ad manus non fuit. Placet inſuper, [illegible] nobis ſatis eſt, audire quo pacto etiam exterriti flammis capiantur, ut ex Oppiano efformauit Gillius, [illegible]. Alter uenationis modus (tres enim commemorat Oppianus) per ignem, hic eſt: Qui accolunt Euphratem, [illegible] hoc modo uenantur. Venatores partim in equis fortibus & charopis (id eſt rauis ac fuluis, ut Gaza interpretatur apud Ariſtotelē. Vide Khoerg lib. 13 cap 8. Geſn. de quadrup. cap. de leone) ut qui tum celerrimi ſint, tum ſoli audeant obuiam leonibus ire, cum cæteri equi leonum aſpectum non ſuſtineant: partim pedites retia tenent. Forum tres in ſ[illegible] collocati ad retia frequentibus pedamentis ſuffulta manent, unus in medio, alij ſinguli in utroque retium cornu, ita ut is qui in medio eſt utrinque extremos alios audire poſsit: alij more bellico circumſedentes, piceas faces ardentes in dextra, in ſiniſtra clypeos habent nam & [illegible] crepant, & incredibilem facium obiectarum metum feris iniſciunt. Itaque cum omnes pariter equites circumfuſi inuadunt & pedites cum ſtrepitu ſequuntur: leones uociferatione uenatorum territi, non audentes reſiſtere cedunt: & tum ignis metu, tum [illegible] in retia incurrunt, ac comprehenduntur: ſimiliter nimirum, ut piſces noctu à piſcatoribus igne in retia adiguntur. Hæc eadem alias quoque nos obſeruaſſe memini.

[illegible]) Hunc locum citat Aelianus de Animalib. lib. 1. ca. 42. [illegible], inquit, [illegible]. Eum authorem cum nos aliquando legeremus, edituri fortaſsis olim, annotabamus, Aquilam ſexti generis eſſe intelligendam, quæ dicitur Haliæetos, clariſsima [illegible] acie, quæq; partus ſuos ad Solem examinat, ut refert Plinius lib. 10 cap. 3. poſt Ariſtotelem Hiſt. anim. lib 9 cap. 32 qui tamen Haliæetum quinti generis facit, quanquam textus Græcus [illegible] ſimpliciter habeat: ſed legendum eſſe, ut Plinius & Gaza tranſtulerunt, docuit olim Geſnerus. Horatius, Cer in amicorum uitijs tam cernis acutum Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? Ex ſenſibus ante cætera homini tactus, deinde guſtus. reliquis ſuperatur à multis, aquilæ clarius cernunt, &c. inquit Plinius. Vnde conſtat, fortaſſe uiſus acumen non magis Haliæeto tribui debere, quàm omni Aquilarum generi, cum ea de re ferè omnes generaliter ſcribāt. Immò ſi omnia ita exactè diſtinguenda ſunt, fortaſſe Homerus aquilam tertij generis intelligat, quæ Melanæetus ſeu Valeria Aquila appellatur, & ab Ariſtotele propriè λαγωφόνος, id eſt leporaria, ut uertit Gaza. Subijcit enim quomodo ipſa lepores uenetur.

Finis libri decimiſeptimi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Σ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

Ἀχιλλεὺς τὸν Πατρόκλου θάνατον ἐπιγνοὺς ὀδύρεται· ἐκ θαλάσσης δὲ ἀνελθοῦσα Θέτις παραμυθεῖται αὐτόν, καὶ παραινεῖ ἀπέχεσθαι τοῦ πολέμου, ἕως ἂν αὐτῷ τὰ ὅπλα κομίσῃ παρὰ τοῦ Ἡφαίστου. κελευούσης δὲ Ἥρας, *ἄνοπλος προελθὼν ἐπὶ τὴν τάφρον, ἐπιφαίνεται τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτοῦ καταπλαγέντες φεύγουσι· καὶ κατὰ τὴν φυγὴν πολλοὶ διαφθείρονται. τὸ δὲ τοῦ Πατρόκλου σῶμα διασωθὲν οἱ Μυρμιδόνες λούουσιν· Ἥφαιστος δὲ Ἀχιλλεῖ πανοπλίαν κατασκευάζει.

*γρ. ἄνοπλος

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Σῖγμα, τεύχεα τεῦξεν ἐμοὶ Ἥφαιστος Ἀχιλλεῖ.

Ἄλλη.

Ὁπλοποιΐα.

ARGVMENTVM DECIMIOCTAVI LIBRI *Homeri Iliadis.*

Achilles Patrocli mortem reſciens, luget: aſcendēs autem Thetis e mari conſolatur ipſum, & ſuadet abſtinere à bello, donec ei arma afferat à Vulcano. Iubente autem Iunone inermis procedens ad foſſam apparet hoſtibus, & ipſum perculſi fugiunt, & in fuga multi extinguuntur: Patrocli autem corpus ſaluum perductum Myrmidones lauant: Vulcanus autem Achilli armaturam præparat.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Σ. Thetis Achilli à Vulcano attulit arma.

Aliud.

Armorum fabricatio.

Ὣς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο·
Ἀντίλοχος δ᾽ Ἀχιλῆϊ πόδας ταχὺς ἄγγελος ἦλθε.
Τὸν δ᾽ εὗρε προπάροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων,
Τὰ φρονέοντ᾽ ἀνὰ θυμὸν ἃ δὴ τετελεσμένα ἦεν.
Ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὤ μοι ἐγὼ, τί τ᾽ ἄρ᾽ αὖτε καρηκομόωντες Ἀχαιοὶ
Νηυσὶν ἔπι κλονέονται, ἀτυζόμενοι πεδίοιο;
Μὴ δή μοι τελέσωσι θεοὶ κακὰ κήδεα θυμῷ,
Ὥς ποτέ μοι μήτηρ διεπέφραδε, καί μοι ἔειπε,
Μυρμιδόνων τὸν ἄριστον, ἔτι ζώοντος ἐμεῖο,
Χερσὶν ὑπὸ Τρώων λείψειν φάος ἠελίοιο.
Ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱὸς,
Σχέτλιος· ἦ τ᾽ ἐκέλευον ἀπωσάμενον δήϊον πῦρ,
*Ἂψ ἐπὶ νῆας ἴμεν, μηδ᾽ Ἕκτορι ἶφι μάχεσθαι.
Ἕως ὁ ταῦθ᾽ ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν,
Τόφρα οἱ ἐγγύθεν ἦλθεν ἀγαυοῦ Νέστορος υἱὸς,
Δάκρυα θερμὰ χέων, φάτο δ᾽ ἀγγελίην ἀλεγεινήν,
Ὤ μοι Πηλέος υἱὲ δαΐφρονος, ἦ μάλα λυγρῆς
Πεύσεαι ἀγγελίης, ἣ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.
Κεῖται Πάτροκλος, νέκυος δὲ δὴ ἀμφιμάχονται
Γυμνοῦ· ἀτὰρ τά γε τεύχε᾽ ἔχει κορυθαίολος Ἕκτωρ.
Ὣς φάτο· τὸν δ᾽ ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα·
Ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν,
Χεύατο κακ κεφαλῆς, χαρίεν δ᾽ ᾔσχυνε πρόσωπον·
Νεκταρέῳ δὲ χιτῶνι μέλαιν᾽ ἀμφίζανε τέφρη.
Αὐτὸς δ᾽ ἐν κονίῃσι μέγας μεγαλωστὶ τανυσθεὶς
Κεῖτο, φίλῃσι δὲ χερσὶ κόμην ᾔσχυνε δαΐζων.
Δμωαὶ δ᾽ ἃς Ἀχιλεὺς ληΐσσατο Πάτροκλός τε,
Θυμὸν ἀκηχέμεναι μεγάλ᾽ ἴαχον, ἐκ δὲ θύραζε
Ἔδραμον ἀμφ᾽ Ἀχιλῆα δαΐφρονα, χερσὶ δὲ πᾶσαι
Στήθεα πεπλήγοντο, λύθεν δ᾽ ὑπὸ γυῖα ἑκάστης.
Ἀντίλοχος δ᾽ ἑτέρωθεν ὀδύρετο, δάκρυα λείβων,
Χεῖρας ἔχων Ἀχιλῆος· ὁ δ᾽ ἔστενε κυδάλιμον κῆρ·
Δείδιε γὰρ μὴ λαιμὸν ἀποτμήξειε σιδήρῳ.
Σμερδαλέον δ᾽ ᾤμωξεν, ἄκουσε δὲ πότνια μήτηρ,
Ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἁλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι,
Κώκυσέν τ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα· θεαὶ δέ μιν ἀμφαγέροντο
Πᾶσαι ὅσαι κατὰ βένθος ἁλὸς Νηρηΐδες ἦσαν·

*γρ. Νῆας ἴμεν

Sic hi quidem pugnabant inſtar ignis ardentis.
Antilochus autem Achilli pedib. celer nuncius venit:
Illūc a. inuenit ante naues erectas antennas habentes,
Ea cogitantem animo quæ iam perfecta erant.
Ingemiſcēs vero dixit erga ſuum generoſum animum:
Hei mihi, cur rurſus comati Achiui
Ad naues tumultuose pelluntur, turbati per campum?
Ne iam mihi perficiant dii triſtes curas animo,
Vt olim mihi mater narrauit, & mihi dixit,
Myrmidonum fortiſsimum, adhuc viuente me,
Manibus ſub Troianorum deſerturum eſſe lucem ſolis.
Profectò omnino iā mortuus eſt Menœtii fortis filius,
Miſer: certè iubebam, cum repuliſſet hoſtilem ignem
Ad naues redire, neq. cum Hectore fortiter pugnare.
Dum hic hæc voluebat in mente & in animo,
Interim ad eum propè acceſſit illuſtris Neſtoris filius,
Lacrymas calidas fundens, dixitq. nuncium triſte:
Heu Pelei fili bellicoſi, certè valdè triſte
Audies nuncium, quod vtinam non accidiſſet,
Iacet Patroclus: de cadauere. a. iam pugnant
Nudo: cæterum arma tenet galeam mouens Hector.
Sic dixit, hunc vero doloris nebula obtexit nigra:
Ambabus autem manibus capiens puluerem atrum
Fudit ſuper caput, gratioſam autem deturpabat faciē:
Diuinæ autem tunicæ niger circum hæſit cinis,
Ipſe vero in pulueribus magnus latè extenſus
Iacebat, charisq. manibus comam deturpabat euellēs:
Ancillæ autē quas Achilles prædatus erat, Patroclusq.
Animo afflictæ vehementer eiulabant & foras
Excurrerūt circa Achillē bellicoſum: palmis v. omnes
Pectora plangebāt, ſoluta ſunt. a. ſubtus mēbra cuiuſq.
Antilochus. a. ex altera parte lugebat, lacrymas ſtillās,
Manus tenens Achillis: hic. a. ſuſpirabat glorioſo corde:
Timebat enim ne iugulum abſcinderet ferro.
Terribiliter. a. plorabat, audiuit a. veneranda mater
Sedens in gurgitibus maris apud patrem ſenem:
Lamētataq. eſt deinde: Deæ a. circa ipsā cōgregabātur
Omnes, quotquot in imo vado maris Nereides erant:

Illic

Illic erat Glauceq́;, Thaliaq́;, Cymodoceq́;,
Neſæa, Spioq́;, Thoaq́;, Haliaq́;, magnis oculis decora,
Cymothoaq́;, & Actæa, & Limnoria,
Et Melita, & Iæra, & Amphithoe, & Agaue,
Dotoq́;, Protoq́;, Pheruſaq́;, Dynameneq́;,
Dexameneq́;, & Amphinome, & Callianira,
Doris, & Panope, & inclyta Galatea,
Nemerteſq́;, & Apſeudes, & Callianaſſa:
Illic etiam erat Clymene, Ianiraq́;, & Ianaſſa,
Mæra, & Orithya, & crinibus decora Amathia,
Aliaq́;, quæ in profundo maris Nereides erant:
Iſtis uero argẽteus implebatur ſpec⁹: hæ.a. ſimul omnes
Pectora tundebant. Thetis uero incepit luctum:
Audite ſorores Nereides, ut bene omnes
Sciatis audientes quanti meo inſint dolores animo.
Hei mihi miſera, hei mihi infeliciter optimum enixa,
Quæ poſtquam peperi filium eximiumq́;, fortemq́;,
Præſtantiſsimũ heroum, hic autẽ creuit plantæ ſimilis:
Hunc quidẽ ego educatu, plantã uelut in fertili terra,
In nauibus præmiſi curuas puppes habentibus ad Iliũ
Contra Troianos pugnaturũ: hunc aũt nõ recipiã iterum
Domum reuerſum, domum Peleiam intra
Quoad uerò mihi uiuit, & uidet lumen ſolis,
Triſtatur, neq́; quid ei poſſum auxiliari profecta.
Sed uado ut uiſamq́; dilectum filium, & audiam
Quinam ipſum occupet luctus à bello ceſſantem.
Sic locuta reliquit ſpeluncam: hæ autem cum ipſa
Lacrymabundæ ibant: circa autem ipſas unda maris
Diſcindebatur. hæ.a. ubi iam Troiã fæcunda uenerũt,
Littus conſcenderunt ordine, ubi frequentes
Myrmidonũ ſubducta erant naues celerẽ circũ Achillẽ.
Huic.a. grauiter ſuſpiranti aſtitit ueneranda mater:
Acriter autem plorans caput prehendit filij ſui,
Et lugens uerbis uelocibus eum allocuta eſt:
Fili, quid fles? quiſue tuam mentem inuaſit dolor?
Eloquere, ne cela. hæc quidem iam tibi perfecta ſunt
A Ioue, ſicut iam prius orâſti manibus ſublatis,
Omnes ad puppes concludi filios Achiuorum
Tui indigentes, patiq́; moleſtas res.
Hãc.a. ualde ſuſpirãs allocutus eſt pedib. uelox Achil
Mater mea, hæc quidem mihi Olympius perfecit: (les:
Sed quæ mihi ex his uoluptas, quũ charus perierit ſoci⁹
Patroclus? quem ego præter cæteros honorabam ſocios,
Aequè ac meipſum, hunc perdidi: arma uero Hector
Poſtquam trucidaſſet, exuit ingentia, mirabile uiſu,
Pulchra, quæ quidem Peleo dij dederũt ſplẽdida dona,
Die illo, quando te mortalis uiri collocarunt in cubili.
Vtinam tu quidem illic inter deas marinas
Habitares: Peleus uerò mortalem duxiſſet uxorem:
Nunc autem, ut & tibi luctus in animo immenſus ſit
Filio interfecto, quem non ſuſcipies rurſus
Domum reuerſum: quoniam neq́; me animus impellit
Viuere, neq́; uiris intereſſe, niſi Hector
Primus mea haſta uerberatus animam amittat,
Patrocli autem dilaniationem Menœtiadæ luat.
Hũc.u. rurſ⁹ allocuta eſt Thetis lacrymas demittẽs:
Citò moriturus mihi fili eris, ut dicis:
Hic enim tibi dein poſt Hectorem mors parata.

Ἔνθ᾽ ἄρ᾽ ἔην Γλαύκη τε, Θάλειά τε, Κυμοδόκη τε,
Νησαίη, Σπειώ τε, * Θόη θ᾽, Ἁλίη τε βοῶπις, γ. Θειώ
Κυμοθόη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Λιμνώρεια,
Καὶ Μελίτη, καὶ Ἴαιρα, καὶ Ἀμφιθόη, καὶ Ἀγαυή,
Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δυναμένη τε,
Δεξαμένη τε, καὶ Ἀμφινόμη, καὶ Καλλιάνειρα,
Δωρίς, καὶ Πανόπη, καὶ ἀγακλειτὴ Γαλάτεια,
Νημερτής τε, καὶ Ἀψευδής, καὶ Καλλιάνασσα·
Ἔνθα δ᾽ ἔην Κλυμένη, Ἰάνειρά τε, καὶ Ἰάνασσα,
Μαῖρα, καὶ Ὠρείθυια, ἐϋπλόκαμός τ᾽ Ἀμάθεια·
Ἄλλαι θ᾽ αἳ κατὰ βένθος ἁλὸς Νηρηΐδες ἦσαν.
Τῶν δὲ καὶ ἀργύφεον πλῆτο σπέος· αἱ δ᾽ ἅμα πᾶσαι
Στήθεα πεπλήγοντο. Θέτις δ᾽ ἐξῆρχε γόοιο,
Κλῦτε κασίγνηται Νηρηΐδες, ὄφρ᾽ εὖ πᾶσαι
Εἴδετ᾽ ἀκούουσαι ὅσ᾽ ἐμῷ ἔνι κήδεα θυμῷ.
Ὤ μοι ἐγὼ δειλή, ὤ μοι δυσαριστοτόκεια,
Ἥ τ᾽ ἐπεὶ ἂρ τέκον υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
Ἔξοχον ἡρώων, ὁ δ᾽ ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος,
Τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὣς γουνῷ ἀλωῆς,
Νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
Τρωσὶ μαχησόμενον· τὸν δ᾽ οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
Οἴκαδε νοστήσαντα δόμον Πηλήϊον εἴσω.
Ὄφρα δέ μοι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
Ἄχνυται, οὐδέ τί οἱ δύναμαι χραισμῆσαι ἰοῦσα.
Ἀλλ᾽ εἶμ᾽, ὄφρα * ἴδω τε φίλον τέκος, ἠδ᾽ ἐπακούσω χ. ἴδωμαι
Ὅττι μιν ἵκετο πένθος ἀπὸ πτολέμοιο μένοντα.
Ὣς ἄρα φωνήσασα λίπε σπέος· αἱ δὲ σὺν αὐτῇ
Δακρυόεσσαι ἴσαν, περὶ δέ σφισι κῦμα θαλάσσης
Ῥήγνυτο· ταὶ δ᾽ ὅτε δὴ Τροίην ἐρίβωλον ἵκοντο,
Ἀκτὴν εἰσανέβαινον ἐπισχερώ, ἔνθα θαμειαὶ
Μυρμιδόνων εἴρυντο νέες ταχὺν ἀμφ᾽ Ἀχιλῆα.
Τῷ δὲ βαρυστενάχοντι παρίστατο πότνια μήτηρ,
Ὀξὺ δὲ κωκύσασα κάρη λάβε παιδὸς * ἑοῖο· γ. ἰοῖο
Καί ῥ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Τέκνον, τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;
Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε. τὰ μὲν δή τοι τετέλεσται
Ἐκ Διός, ὡς ἄρα δὴ πρίν γ᾽ εὔχεο χεῖρας ἀνασχών,
Πάντας ἐπὶ πρύμνῃσιν ἀλήμεναι υἷας Ἀχαιῶν,
Σεῦ ἐπιδευομένους, παθέειν τ᾽ ἀεκήλια ἔργα.
Τὴν δὲ βαρυστενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλ.
Μῆτερ ἐμή, τὰ μὲν ἄρ μοι Ὀλύμπιος ἐξετέλεσσεν·
Ἀλλὰ τί μοι τῶν ἦδος, ἐπεὶ φίλος ὤλεθ᾽ ἑταῖρος
Πάτροκλος, τὸν ἐγὼ περὶ πάντων τῖον ἑταίρων
Ἶσον ἐμῇ κεφαλῇ, τὸν ἀπώλεσα· τεύχεα δ᾽ Ἕκτωρ
Δηώσας ἀπέδυσε πελώρια, θαῦμα ἰδέσθαι,
Καλά· τὰ μὲν Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,
Ἤματι τῷ ὅτε σε βροτοῦ ἀνέρος ἔμβαλον εὐνῇ.
Ὡς ὄφελες σὺ μὲν αὖθι μετ᾽ ἀθανάτῃς ἁλίῃσι
Ναίειν, Πηλεὺς δὲ θνητὴν ἀγαγέσθαι ἄκοιτιν.
Νῦν δ᾽, ἵνα καὶ σοὶ πένθος ἐνὶ φρεσὶ μυρίον εἴη
Παιδὸς ἀποφθιμένοιο, τὸν οὐχ ὑποδέξεαι αὖτις γ. οὐδέ με
Οἴκαδε νοστήσαντ᾽· ἐπεὶ * οὐδ᾽ ἐμὲ θυμὸς ἀνώγει
Ζώειν, οὐδ᾽ ἄνδρεσσι μετέμμεναι, αἴ κε μὴ Ἕκτωρ
Πρῶτος ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσῃ,
Πατρόκλοιο δ᾽ ἕλωρα * Μενοιτιάδεω ἀποτίσῃ. γ. ἀποτῖσαι
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ᾽ ἀγορεύεις.
Αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ᾽ Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος.

Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλ.
Αὐτίκα τεθναίην, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἑταίρῳ
Κτεινομένῳ ἐπαμῦναι. ὁ μὲν μάλα τηλόθι πάτρης
κ. ἄρεω. ἐ- ρειο Ἔφθιτ', ἐμεῖο δὲ δῆσεν* ἀρῆς ἀλκτῆρα γενέσθαι.
Νῦν δ' ἐπεὶ οὐ νέομαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Οὐδέ τι Πατρόκλῳ γενόμην φάος, οὐδ' ἑτάροισι
Τοῖς ἄλλοις, οἳ δὴ πολέες δάμεν Ἕκτορι δίῳ·
Ἀλλ' ἧμαι παρὰ νηυσὶν ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης,
Τοῖος ἐὼν οἷος οὔτις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
Ἐν πολέμῳ· ἀγορῇ δέ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι.
Ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο,
Καὶ χόλος, ὅς τ' ἐφέηκε πολύφρονά περ χαλεπῆναι·
Ὅς τε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο
Ἀνδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται ἠΰτε καπνός·
Ὡς ἐμὲ νῦν ἐχόλωσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ,
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλον δαμάσαντες ἀνάγκῃ.
Νῦν δ' εἶμ', ὄφρα φίλης κεφαλῆς ὀλετῆρα κιχείω
Ἕκτορα· κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι ὁππότε κεν δὴ
Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι, ἠδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα,
Ὅσπερ φίλτατος ἔσκε Διῒ Κρονίωνι ἄνακτι·
Ἀλλά ἑ μοῖρα δάμασσε καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης.
Ὣς καὶ ἐγών, εἰ δή μοι ὁμοίη μοῖρα τέτυκται,
Κείσομ', ἐπεί κε θάνω· νῦν δὲ κλέος ἐσθλὸν ἀροίμην,
Καί τινα Τρωϊάδων καὶ Δαρδανίδων βαθυκόλπων
Ἀμφοτέρῃσιν χερσὶ παρειάων ἁπαλάων
Δάκρυ' ὀμορξαμένην, ἁδινὸν στοναχῆσαι ἐφείην.
Γνοῖεν δ' ὡς δὴ δηρὸν ἐγὼ πολέμοιο πέπαυμαι.
Μηδέ μ' ἔρυκε μάχης, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα·
κ. ταῦτα Ναὶ δὴ* τοῦτό γε τέκνον ἐτήτυμον, οὐ κακόν ἐστι,
Τειρομένοις ἑτάροισιν ἀμυνέμεν αἰπὺν ὄλεθρον·
Ἀλλά τοι ἔντεα καλὰ μετὰ Τρώεσσιν ἔχονται,
Χάλκεα, μαρμαίροντα· τὰ μὲν κορυθαίολος Ἕκτωρ
Αὐτὸς ἔχων ὤμοισιν ἀγάλλεται· οὐδέ ἑ φημὶ
Δηρὸν ἐπαγλαϊεῖσθαι, ἐπεὶ φόνος ἐγγύθεν αὐτῷ.
Ἀλλὰ σὺ μὲν μήπω καταδύσεο μῶλον Ἄρηος,
Πρίν γ' ἐμὲ δεῦρ' ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδηαι.
Ἠῶθεν γὰρ νεῦμαι ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι,
Τεύχεα καλὰ φέρουσα παρ' Ἡφαίστοιο ἄνακτος.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, πάλιν τράπεθ' υἷος ἑοῖο·
Καὶ στρεφθεῖσ' ἁλίῃσι κασιγνήτῃσι μετηύδα·
Ὑμεῖς μὲν νῦν δῦτε θαλάσσης εὐρέα κόλπον,
Ὀψόμεναί τε γέρονθ' ἅλιον καὶ δώματα πατρός,
Καί οἱ πάντ' ἀγορεύσατ'· ἐγὼ δ' ἐς μακρὸν Ὄλυμπον
Εἶμι παρ' Ἥφαιστον κλυτοτέχνην, αἴ κ' ἐθέλῃσιν
Υἱεῖ ἐμῷ δόμεναι κλυτὰ τεύχεα παμφανόωντα.

Hūc.a. ualdè ingemiſcēs allocutus eſt pedib. uelox Achilles,
Illicò moriar, quoniam non debebam ſocio
Dū interficeretur auxiliari: ille quidē procul à patria
Interyt: me uerò opus erat, iniuriæ ꝓpulſator ut eſſem.
Nunc quoniā non redeo dilectam in patriam terram,
Neq. aliquod Patroclo factus ſum lumen, neq. ſocys
Alys, qui iam multi interfecti ſunt ab Hectore diuino,
Sed ſedeo apud naues inutile pondus terræ,
Talis exiſtens, qualis nullus Achiuorum loricatorum
In bello: in concione autem meliores ſunt etiam aly.
Utinam contentio ex Dys, & ex hominibus pereat,
Et ira, quæ cogit prudentem licet ſæuire:
Quæq. multò dulcior melle liquido
Virorum in pectoribus augetur uelut fumus:
Sicut me nūc ad irā prouocauit rex uirorū Agamēnon,
Sed illa quidē antè facta eſſe ſinamus, dolētes quāuis,
Animum in pectoribus charū cohibētes neceſſitate:
Nunc autem eo ut chari capitis perditorem inueniam
Hectorem: mortem.a. ego tūc accipiam quandocūq. tā
Iupiter uoluerit perficere, & immortales dy aly.
Neq. enim, neq. uis Herculis effugit mortem,
Qui dilectiſsimus erat Ioui Saturnio regi,
Sed eum fatum domuit & difficilis ira Iunonis:
Ita & ego ſi tā mihi ſimile fatū paratū eſt,
Iacebo ubi mortuꝰ fuero. nūc a. gloriā bonā utinā aſſequar,
Et aliq̄ Troiadū et Dardanidū mulierū profundū ſinū habentium,
Ambabus manibus genarum tenerarū
Lacrymas abſtergentem, miſeri ſuſpirare cogam,
Intelligant uerò quod diu ego à bello ceſſaui,
Neq. me arceas à pugna, diligēs quāuis: nec.n. mihi ꝑſuaſeris.
Huic a. respondit deinde dea Thetis argentipes,
Sanè iam hæc, fili, uerè dicis, non malum eſt
Ab afflictis ſocys auertere graue exitium:
Sed tibi arma pulchra inter Troianos detinentur,
Aerea, ſplendida, quæ quidem ſæuus Hector
Ipſe gerens humeris gloriatur, neq. ipſum puto
Diu gauiſurum eſſe: quia cædes propè ei adeſt.
Sed tu quidem nondum ingredere ſtragem Martis,
Antequam me huc profectam in oculis uideris.
Manè enim reuertar ſimul cum ſole aſcendente,
Arma pulchra ferens à Vulcano rege.
Sic fata, retrò uerſa eſt à filio ſuo:
Et conuerſa, marinas ſorores allocuta eſt:
Vos quidem nunc ſubite maris latum ſinum,
Viſuræq. ſenem marinum, & ædes patris,
Et ei omnia dicite: ego autem ad magnum Olympum
Vado ad Vulcanum inclytum fabrum, ſi uelit
Filio meo inclyta arma dare undiq. lucida.

COMMENTARIVS.

ὁ μὲν τηλ. [illegible] Atqui contrarium dictum eſt ab ipſo Poeta præcedenti libro, nimirum ideò bene de Patroclo Achillem ſperaſſe, quòd ſibi Thetis mortem illius non denunciaſſet, cum alioqui cætera omnia quæ ad ſe pertinere uidebantur manifeſto declaraſſet. uerba ipſa non grauabimur repetere: —— [illegible] Vbi uerò uide quid nos annotauimus. Sed iſta ſic puto poſſe conciliari, ut ibi ideo non exiſtimauit moriturũ Patroclum, quod illi a matre expreſſe de Patroclo dictũ non eſſet, ac nominatim, ſed generaliter ſatum Myrmidonum præſtantiſſimum in mortem in bello obiturum. quod ille non poterat de Patroclo interpretari, donec tumultum apud naues frequentium Græcorum exaudiuit, ubi ſuſpicari primum incœpit ſiniſtrum quippiam de ſocio, quo uiuente non eſſent nimirum in fugam ſe coniecturi Græci.

[illegible] Si tos unquam breues eſſe decet, tum maximè decet, cum triſtia cuipiam denunciamus. Dolor enim alioqui dolori inſligitur. Prin[illegible] exaudita re triſti ſolemus dolere, deinde ſi illa longa oratione explicetur, grauior fit lōgè mœſtitia, quia hos luctus ſubinde illa prolixitas refricat & adauget. Itaque prudenter Antilochus paucis hoc nuncium Achilli refert, adeò ut nihil breuius dici potuerit.

[illegible] Notandus eſt mos priſcorum illorum hominum in luctu. Inſpergebātur enim atro puluere, & manibus comas euellebant [illegible] Hunc morem [illegible] apud Lacedæmonios in obitu Regum [illegible] Alexander [illegible] & Poetam nostrum mulctabit, quòd tam indecora [illegible] magnanimo aſſinxerit. Patiatur ille tamen [illegible] homines ſi mana [illegible] maximè natus eſt lugere. Modum tamen adhiberi [illegible] nec ita Achillem furentem præ animi mœrore inducere, ut ſibi manus inferret, quod Antilochum prohibuiſſe, mox dicet [illegible]

[illegible] Laudem Achillis ob captiuas Patroclo communicat tanquam [illegible] ut Theſeo etiam gloriæ fuit, quòd in quibuſdam geſtis Herculi adfuerit, unde illud Prouerbium [illegible] in eos qui in aliorum ſocietate præclara quippiam gerunt [illegible]

[illegible] Idem Euſtathius refert illud [illegible] à quibuſdam ad ipſum Achillem referri, ut dicatur ipſe timere, ne Hector Patroclum iugulaſſet. quod ita concise & defectiuè à Poeta dictum ex natura doloris, qui [illegible] ut etiā in Antilocho [illegible] Quemadmodū enim ille cor qui circa Patroclum pugnabant [illegible] ſic hoc [illegible] Achilles Hectorem [illegible] enim non [illegible] Poeta ipſe loquitur: potiorq; eſt aliorum ſententia, qui ad Antilochum referunt, ut ille timeat ne ſibi manus proprias Achilles inferret.

[illegible] tantum Nereides, cum alioqui quinquaginta ſint apud Heſiodū & Pindarum [illegible] & hoc loco Euſtathium [illegible] nos fecte etiam olim in Lexico. Addo centum Nereidum mentionem fieri apud Platonem in Atlantico [illegible] ſi [illegible] Sane cum Poetarum figmenta accurate expendo, illa non carere [illegible] ſpe [illegible]

[illegible]

bit Apuleius in Dæmonio Socratis. Heſiodus quoq; dæmones [illegible] uocat, quòd hoc [illegible] Sed adde etiam Proclus, ideò forſan ſic uocari, quòd aërea ſint eorum corpora [illegible]

[illegible]

[illegible] Eadem querela fuit ſupra lib. 1. Quod autem paulò pòſt dicit Thetis ſe [illegible] non poſſe auxiliari, hoc eſt quod alias notauimus, Deos Homericos fato & Parcarum decretis imbecilliores eſſe [illegible]

[illegible] Achilles & Patroclus amici fuerunt arctiſsimi, ut copioſius in ſequentibus dicemus. Eius rei exemplum dedit hoc loco Heros [illegible]

[illegible]

[illegible] Non ſolùm generoſi, ſed etiam pij hominis eſt hæc oratio, qui tum è uita diſcedere uelit, cùm Deus iuſſerit, neque longiorem uitam optet, quàm ipſe illi conſtituerit. Par enim eſt, ut qui nobis uitam uſurariam tantum largitus eſt, penes eum

nes eum illam quoque repetendi ius remaneat, cui nos ſubmittere nihil eſt, quàm Deo obſequentem & audientem eſſe. Ille igitur mortem unicuiq; conſtituit, ac proinde illa ineuitabilis eſt. & rectè hoc Euripides, θανεῖν δὲ πᾶσι τοῖς βροτοῖς ὀφείλεται [illegible]. Hinc mortem inexorabilem eſſe indicauit his uerbis Aeschylus, Μόνος θεῶν γὰρ θάνατος οὐ δώρων ἐρᾷ, οὐδ' ἄν τι θύων οὐδ' ἐπισπένδων ἄνοις, οὐδ' ἔστι βωμός, οὐδὲ παιωνίζεται· μόνου δὲ Πειθὼ δαιμόνων ἀποστατεῖ. & Sophocles, [illegible]. Qua de re alias quoq; diximus. Itaq; animo reuoluens Heros ſeipſum hoc argumento ad mortem bene comparat, quaſi illi utique moriendum ſit tum exemplo ipſius Herculis, qui hanc legem moriendi pariter euitare non potuit, eadem quoque ſe teneri patitur.

Ὣς ἔφαθ'· αἱ δ' ὑπὸ κῦμα θαλάσσης αὐτίκ' ἔδυσαν·
Ἡ δ' αὖτ' Οὔλυμπόνδε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Ἤιεν, ὄφρα φίλῳ παιδὶ κλυτὰ τεύχε' ἐνείκοι.
Τὴν μὲν ἄρ' Οὔλυμπόνδε πόδες φέρον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Θεσπεσίῳ ἀλαλητῷ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο
Φεύγοντες, νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο.
Οὐδέ κε Πάτροκλόν περ ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Ἐκ βελέων ἐρύσαντο νέκυν, θεράποντ' Ἀχιλῆος.
Αὖτις γὰρ δὴ τόν γε κίχον λαός τε καὶ ἵπποι,
Ἕκτωρ τε Πριάμοιο πάϊς, φλογὶ εἴκελος ἀλκήν·
Τρὶς μέν μιν μετόπισθε ποδῶν λάβε φαίδιμος Ἕκτωρ,
Ἑλκέμεναι μεμαώς, μέγα δὲ Τρώεσσιν ὁμόκλα·
Τρὶς δὲ δύ' Αἴαντες, θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκήν,
Νεκροῦ ἀπεστυφέλιξαν· ὁ δ' ἔμπεδον ἀλκὶ πεποιθώς,
Ἄλλοτ' ἐπαΐξασκε κατὰ μόθον, ἄλλοτε δ' αὖτε
Στάσκε μέγα ἰάχων· ὀπίσω δ' οὐ χάζετο πάμπαν.
Ὡς δ' ἀπὸ σώματος οὔ τι λέοντ' αἴθωνα δύνανται
Ποιμένες ἄγραυλοι μέγα πεινάοντα δίεσθαι·
Ὥς ῥα τὸν οὐκ ἐδύναντο δύω Αἴαντε κορυστὰ
Ἕκτορα Πριαμίδην ἀπὸ νεκροῦ δειδίξασθαι.
Καί νύ κεν εἴρυσσέν τε, καὶ ἄσπετον ἤρατο κῦδος,
Εἰ μὴ Πηλείωνι ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Ἄγγελος ἦλθε θέουσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι,
Κρύβδα Διός, ἄλλων τε θεῶν· πρὸ γὰρ ἧκέ μιν Ἥρη.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὄρσο Πηλείδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν·
Πατρόκλῳ ἐπάμυνον, οὗ εἵνεκα φύλοπις αἰνὴ
Ἕστηκε πρὸ νεῶν. οἱ δ' ἀλλήλους ὀλέκουσιν,
Οἱ μέν, ἀμυνόμενοι νέκυος πέρι τεθνειῶτος,
Οἱ δὲ ἐρύσσασθαι ποτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν
Τρῶες ἐπιθύουσι· μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ
γρ. αὐχήν Ἑλκέμεναι μέμονεν· κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς † ἀνώγει
Πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι, ταμόνθ' ἁπαλῆς ἀπὸ δειρῆς.
Ἀλλ' ἄνα, μηδ' ἔτι κεῖσο· σέβας δέ σε θυμὸν ἱκέσθω
Πάτροκλον Τρῳῇσι κυσὶν μέλπηθρα γενέσθαι·
γρ. ἔλθῃ Σοὶ λώβη, αἴκέν τι νέκυς ᾐσχυμμένος * ἔλθῃ.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
γρ. τ' ἄρ σε Ἶρι θεά, τίς * γάρ σε θεῶν ἐμοὶ ἄγγελον ἧκε;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,
Ἥρη με προέηκε Διὸς κυδρὴ παράκοιτις.
Οὐδ' οἶδε Κρονίδης ὑψίζυγος, οὐδέ τις ἄλλος
Ἀθανάτων, οἳ Ὄλυμπον ἀγάννιφον ἀμφινέμονται.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Πῶς τ' ἄρ' ἴω μετὰ μῶλον; ἔχουσι δὲ τεύχε' ἐκεῖνοι·
Μήτηρ δ' οὔ με φίλη πρίν γ' εἴα θωρήσσεσθαι,
Πρίν γ' αὐτὴν ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδωμαι.
Στεῦτο γὰρ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά.
γρ. οὐ θέλω Ἄλλου δ' * οὔ τευ οἶδα τεῦ ἂν κλυτὰ τεύχεα δύω,
Εἰ μὴ Αἴαντός γε σάκος Τελαμωνιάδαο.
γρ. τρώεσσιν Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὅγ' (ἔλπομ') ἐνὶ † πρώτοισιν ὁμιλεῖ,
Ἔγχεϊ δηϊόων περὶ Πατρόκλοιο θανόντος.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις,

Sic dixit: hæ uerò undam maris ſtatim ſubierunt:
Ipſa uero iterum ad Olympum dea Thetis argentipes
Iuit, ut dilecto filio inclyta arma afferret.
Hanc quidem in Olympum pedes tulerunt, ſed Achiui
Ingenti tumultu ab Hectore homicida
Fugientes ad naueſq; & Helleſpontum uenerunt.
Nec Patroclum quidem bene ocreati Græci
Ex telis traxiſſent mortuum miniſtrum Achillis.
Rurſus enim tā hūc conſecuti erant populuſq; & equi,
Hectorq; Priami filius flammæ ſimilis fortitudine:
Ter quidē ipſum retro pedib. apprehēdit illuſtris Hector
Trahere cupiens: ualdè autem Troianos hortabatur:
Ter autem duo Aiaces impetuoſum induti robur
A cadauere, retuderunt: hic aūt firmiter robore fretus,
Interdum irruebat in turbam, interdum uerò rurſus
Cōſiſtebat ualdè clamitās: retro a. nō cedebat omnino.
Sicut autem à corpore minimè leonem fuluū poſſunt
Paſtores agreſtes ualdè eſurientem abigere:
Sic hunc non poterant duo Aiaces armati
Hectorem Priamidem à cadauere abſterrere:
Et fortè pertraxiſſetq;, & immenſam retuliſſet gloriā,
Niſi Pelidæ uentipes uelox Iris
Nuncia ueniſſet feſtinans Olympo ut armaretur,
Clam Ioue aliiſq; diis. nam præmiſerat ipſam Iuno:
Propè autem ſtans uerbis uelocibus allocuta eſt:
Surge Pelide, omnium terribiliſſime uirorum,
Patroclo auxiliare, cuius gratiâ conflictus grauis
Conſtitit ante naues: hi autem ſe inuicem perdunt,
Hi quidem pugnantes pro cadauere demortui:
Hi autem trahere ad Ilium uentis expoſitum
Troiani rectà irruunt. maximè autem illuſtris Hector
Ad trahēdū prōptus eſt: caput. a. ipſū animus impulit
Affigere palis abſciſſum tenero à iugulo.
Sed ſurge, nec amplius iaceas: reuerentia a. tuū animū (tangat
Patroclum Troianis canibus ludibrium fieri:
Tibi contumelia, ſi cadauer fœdatum uenerit.
Hanc uerò excepit, deinde agilis diuus Achilles:
Iri dea, quis te deorum mihi nunciam miſit?
Hunc. a. rurſus allocuta eſt uentipes uelox Iris:
Iuno me præmiſit Iouis glorioſa uxor,
Neq; ſcit Saturnides ſublimis neq; quis alius
Immortalium, qui Olympum niuoſum circū habitāt.
Hāc. a. reſpōdēs allocutus eſt pedibus celer Achilles:
Quomodo ſanè ibo ad ſtragem? habēt enim arma illi:
Mater autem non me chara antè ſinit armari,
Quàm ipſam uenientem oculis conſpiciam:
Spopondit enim à Vulcano allaturam arma pulchra:
Alterius. a. nō ſanè ſcio cuius inclyta arma induere poſſim
Niſi Aiacis ſcutum Telamonidæ:
Sed & ipſe hic (credo) inter primos uerſatur,
Haſta trucidans hoſtes circa Patroclum mortuum.
Hunc rurſus allocuta eſt uentipes uelox Iris:

Rectè

Rectè ſanè, & nos ſcim⁹ ꝙ tibi inclyta arma detinẽtur:
Sed ſic ſaltem ad foſſam profectus Troianis aptare,
Siquidem ſubuerit abſtineant à bello
Troiani: reſpirent autem martij filij Achiuorum
Confecti: exigua.reſpiratio belli (multùm prodeſt.)
Hæc ſic effata abijt pedibus uelox Iris:
At Achilles motus eſt Ioui dilectus, circum.v. Minerua
Humeros ualidos poſuit ægida fimbriatam:
Circumq́; eius caput nubem ſepſit diua dearum
Aureã. exq́; ipſo incendebat flammam undiq́; lucentẽ,
Veluti.a. quũ fumus iens ex urbe in ætherem aſſurgit,
Procul ab inſula quam hoſtes oppugnant,
Qui tota die horrendo decernunt marte
Vrbe ex ſua, ſimul uerò ſole occidente
Ignesq́; ardent crebri: in altum autem ſplendor
Fit aſſurgens, uicini ut uideant,
Si fortè cum nauibus Martis propulſatores ueniant:
Sic ab Achillis capite ſplendor ad æthera pertingebat.
Conſtitit autem ad foſſam iens à muro, neq; Achiuis
Immixtus eſt: matris.n. prudens obſeruabat preceptũ.
Ibi ſtans clamauit: procul etiam Pallas Minerua
Inſonuit, & inter Troianos immẽſũ excitauit tumul-
Vt a. cũ cognitu facilis uox eſt, cùm clangit tuba, (tũ.
Vrbem obſidentes hoſtes propter pernicioſos:
Sic tunc clara uox fuit Aeacidæ.
Hi.a. poſtquã igitur audiuerũt uocẽ ferream Aeacidæ,
Omnibus cõmotus eſt animus: ſed pulchrè iubati equi
Retrò currus uertebãt, præſagiebat.n. dolores animo.
Aurigæ.a. perculſi ſunt, ubi uiderunt indefeſſum ignẽ
Horrendum ſuper caput magnanimi Pelidæ:
Ardentẽ illum autem accenderat dea cæſia Minerua.
Ter.q. ſuper foſſam ualdè clamauit diuus Achilles:
Ter autẽ turbati ſunt Troiani, inclytiq́; auxiliatores.
Illic.v. & tunc perierunt duodecim uiri fortiſſimi
A ſuis curribus & lanceis. ſed Achiui
Alacriter Patroclum è iaculis ſubtrahentes
Collocârunt in lectis: chari autem circumſtabant ſocij
Lugentes. cum ipſis.a. uelocipes ſequebatur Achilles,
Lacrymas calidas fundens, poſtquã uidit fidũ ſocium
Iacentem in feretro, perfoſſum acuto ære,
Quem quidem miſerat cum equis & curribus
Ad bellum, neq; rurſum excepit reuerſum.
Solẽ.a. indefatigatum oculis decora ueneranda Iuno
Miſit ad Oceani fluenta inuitum ire.
Sol quidem occidit, ceſſabantq́; diuini Achiui
A conflictu forti & omnibus peræquè moleſto bello.
Troiani.v. rurſus ex altera parte à forti pugna
Cedentes ſoluerunt à curribus ueloces equos.
Inq́; concionem congregabãtur, antequã cœnã curarẽt:
Erectis.a. ſtantibus cõcio fiebat, neq; aliquis ſuſtinebat
Sedere. omnes enim habebat tremor, eo quòd Achilles
Apparuiſſet, diu.v. à pugna ceſſauerat triſti.
His autem Polydamas prudens cœpit concionari
Pãthœdes: hic.n. ſolus uidebat antrorſum & retrorsũ:
Hectori.a. erat amicus, eademq́; nocte nati erant:
Sed hic quidẽ uerbis, ille.a. haſta multùm ſuperabat,
Qui ipſis bene conſulens, concionatus eſt & ait:
Diligenter conſiderate amici. iubeo enim ego

Εὖ νυ καὶ ἡμεῖς ἴδμεν † ὅ τοι κλυτὰ τεύχε' ἔχονται· χ. ὅτι
Ἀλλ' αὔτως ἐπὶ τάφρον ἰὼν, Τρώεσσι φάνηθι,
Αἴκέ σ' ὑποδείσαντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' Ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
Τειρόμενοι· ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.
Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς ὦρτο Διῒ φίλος· ἀμφὶ δ' Ἀθήνη
Ὤμοις ἰφθίμοισι βάλ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν·
Ἀμφὶ δέ οἱ † κεφαλῇ νέφος ἔστεφε δῖα θεάων χ. κεφαλῆ
Χρύσεον, ἐκ δ' αὐτοῦ δαῖε φλόγα παμφανόωσαν.
Ὡς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται
Τηλόθεν ἐκ νήσου τὴν δήϊοι ἀμφιμάχονται,
Οἵ τε πανημέριοι στυγερῷ κρίνονται Ἄρηϊ
Ἄστεος ἐκ σφετέρου, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
Πυρσοί τε φλεγέθουσιν ἐπήτριμοι, ὑψόσε δ' αὐγὴ
Γίγνεται ἀΐσσουσα, περικτιόνεσσιν ἰδέσθαι,
Αἴκέν πως σὺν νηυσὶν † Ἄρεως ἀλκτῆρες ἵκωνται· χ. ἄρεος, ἐξ ἀρείω
Ὣς ἀπ' Ἀχιλλῆος κεφαλῆς σέλας αἰθέρ' ἵκανε.
Στῆ δ' ἐπὶ τάφρον ἰὼν ἀπὸ τείχεος, οὐδ' ἐς Ἀχαιοὺς
Μίσγετο· μητρὸς γὰρ πυκινὴν ὠπίζετ' ἐφετμήν.
Ἔνθα στὰς ἤϋσ'· ἀπάτερθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
Φθέγξατ'· ἀτὰρ Τρώεσσιν ἐν ἄσπετον ὦρσε κυδοιμόν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀριζήλη φωνὴ, ὅτε τ' ἴαχε σάλπιγξ
Ἄστυ περιπλομένων δηΐων ὕπο θυμοραϊστέων.
Ὣς τότ' ἀριζήλη φωνὴ γένετ' Αἰακίδαο.
Οἱ δ' ὡς οὖν ἄϊον ὄπα χάλκεον Αἰακίδαο,
Πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ καλλίτριχες ἵπποι
Ἂψ ὄχεα τρόπεον· ὄσσοντο γὰρ ἄλγεα θυμῷ.
Ἡνίοχοι δ' ἔκπληγεν, ἐπεὶ ἴδον ἀκάματον πῦρ
Δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς μεγαθύμου Πηλεΐωνος
Δαιόμενον· τὸ δ' ἔδαιε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Τρὶς μὲν ὑπὲρ τάφρου μεγάλ' ἴαχε δῖος Ἀχιλλεύς·
Τρὶς δὲ κυκήθησαν Τρῶες κλειτοί τ' ἐπίκουροι.
Ἔνθα δὲ καὶ τότ' ὄλοντο δυώδεκα φῶτες ἄριστοι
Ἀμφὶ σφοῖς ὀχέεσσι καὶ ἔγχεσιν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἀσπασίως Πάτροκλον ὑπ' ἐκ βελέων ἐρύσαντες,
Κάτθεσαν ἐν λεχέεσσι· φίλοι δ' ἀμφέσταν ἑταῖροι
Μυρόμενοι· μετὰ δέ σφι ποδώκης εἵπετ' Ἀχιλλεὺς,
Δάκρυα θερμὰ χέων, ἐπεὶ εἴσιδε πιστὸν ἑταῖρον
Κείμενον ἐν φέρτρῳ, δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ.
Τόν ῥ' ἤτοι μὲν ἔπεμπε σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
Ἐς πόλεμον, οὐδ' αὖτις ἐδέξατο νοστήσαντα.
Ἠέλιον δ' ἀκάμαντα βοῶπις πότνια Ἥρη
Πέμψεν ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοὰς ἀέκοντα νέεσθαι.
Ἠέλιος μὲν ἔδυ, παύσαντο δὲ δῖοι Ἀχαιοὶ
Φυλόπιδος κρατερῆς καὶ ὁμοιΐου πολέμοιο.
Τρῶες δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης
Χωρήσαντες, ἔλυσαν ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
Ἐς δ' ἀγορὴν ἀγέροντο πάρος δόρποιο μέδεσθαι·
Ὀρθῶν δ' ἑσταότων ἀγορὴ γένετ', οὐδέ τις ἔτλη
Ἕζεσθαι· πάντας γὰρ ἔχε τρόμος, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
Ἐξεφάνη, δηρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
Τοῖσι δὲ Πουλυδάμας πεπνυμένος ἦρχ' ἀγορεύειν
Πανθοΐδης· ὁ γὰρ οἶος ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω·
Ἕκτορι δ' ἦεν ἑταῖρος, ἰῇ δ' ἐν νυκτὶ γένοντο·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἂρ μύθοισιν, ὁ δ' ἔγχεϊ πολλὸν ἐνίκα.
Ὅς σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν,
Ἀμφὶ μάλα φράζεσθε φίλοι· κέλομαι γὰρ ἔγωγε

Ἄστυδ'

Ἄστυδε νῦν ἰέναι, μὴ μίμνειν Ἠῶ δῖαν
Ἐν πεδίῳ παρὰ νηυσίν· ἑκὰς δ' ἀπὸ τείχεος εἰμέν.
Ὄφρα μὲν οὗτος ἀνὴρ Ἀγαμέμνονι μήνιε δίῳ,
Τόφρα δὲ ῥηΐτεροι πολεμίζειν ἦσαν Ἀχαιοί.
Χαίρεσκον γὰρ ἔγωγε θοῇς ἐπὶ νηυσὶν ἰαύων,
Ἐλπόμενος νῆας γ' αἱρησέμεν ἀμφιελίσσας·
Νῦν δ' αἰνῶς δείδοικα ποδώκεα Πηλείωνα·
Οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπέρβιος, οὐκ ἐθελήσει
Μίμνειν ἐν πεδίῳ, ὅθι περ Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ
Ἐν μέσῳ ἀμφότεροι μένος ἄρηος δατέονται,
Ἀλλὰ περὶ πτόλιός τε μαχήσεται ἠδὲ γυναικῶν.
Ἀλλ' ἴομεν προτὶ ἄστυ. πίθεσθέ μοι· ὧδε γὰρ ἔσται.
Νῦν μὲν νὺξ ἀπέπαυσε ποδώκεα Πηλείωνα
Ἀμβροσίη· εἰ δ' ἄμμε κιχήσεται ἐνθάδ' ἐόντας
Αὔριον ὁρμηθεὶς σὺν τεύχεσιν, εὖ νύ τις αὐτὸν
Γνώσεται. ἀσπασίως γὰρ ἀφίξεται Ἴλιον ἱρὴν,
Ὅς κε φύγῃ· πολλοὺς δὲ κύνες καὶ γῦπες ἔδονται
Τρώων. αἲ γὰρ δή μοι ἀπ' οὔατος ὧδε γένοιτο·
Εἰ δ' ἂν ἐμοῖς ἐπέεσσι πιθώμεθα κηδόμενοί περ,
Νύκτα μὲν εἰν ἀγορῇ σθένος ἕξομεν, ἄστυ δὲ πύργοι
Ὑψηλαί τε πύλαι, σανίδες τ' ἐπὶ τῇς ἀραρυῖαι
Μακραί, ἐΰξεστοι, ἐζευγμέναι εἰρύσσονται.
Πρῶϊ δ' ὑπηοῖοι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
Στησόμεθ' ἂμ πύργους· τῷ δ' ἄλγιον αἴ κ' ἐθέλῃσιν
Ἐλθὼν ἐκ νηῶν περὶ τείχεος ἄμμι μάχεσθαι.
Ἂψ πάλιν εἶσ' ἐπὶ νῆας, ἐπεί κ' ἐριαύχενας ἵππους
Παντοίου δρόμου ἄσῃ ὑπὸ πτόλιν ἠλασκάζων.
Εἴσω δ' οὔ μιν θυμὸς ἐφορμηθῆναι ἐάσει,
Οὐδέ ποτ' ἐκπέρσει· πρίν μιν κύνες ἀργοὶ ἔδονται.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ·
Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκ ἔτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις,
Ὃς κέλεαι κατὰ ἄστυ ἀλήμεναι αὖτις ἰόντας.
Ἦ οὔπω κεκόρησθε ἐελμένοι ἔνδοθι πύργων;
Πρὶν μὲν γὰρ Πριάμοιο πόλιν μέροπες ἄνθρωποι
Πάντες μυθέσκοντο πολύχρυσον, πολύχαλκον·
Νῦν δὲ δὴ ἐξαπόλωλε δόμων κειμήλια καλά.
Πολλὰ δὲ δὴ Φρυγίην καὶ Μῃονίην ἐρατεινὴν
Κτήματα περνάμεν' ἵκει, ἐπεὶ μέγας ὠδύσατο Ζεύς·
Νῦν δ' ὅτε πέρ μοι ἔδωκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω
Κῦδος ἀρέσθ' ἐπὶ νηυσί, θαλάσσῃ τ' ἔλσαι Ἀχαιούς,
Νήπιε, μηκέτι ταῦτα νοήματα φαῖν' ἐνὶ δήμῳ.
Οὐ γάρ τις Τρώων ἐπιπείσεται· οὐ γὰρ ἐάσω.
Ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
Νῦν μὲν δόρπον ἕλεσθε κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι,
Καὶ φυλακῆς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος·
Τρώων δ' ὃς κτεάτεσσιν ὑπερφιάλως ἀνιάζει,
Συλλέξας, λαοῖσι δότω καταδημοβορῆσαι,
Τῶν τινὰ βέλτερόν ἐστιν ἐπαυρέμεν ἤπερ Ἀχαιούς.
Πρῶϊ δ' ὑπηοῖοι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες,
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν ὀξὺν ἄρηα.
Εἰ δ' ἐτεὸν παρὰ ναῦφιν ἀνέστη δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἄλγιον αἴ κ' ἐθέλῃσι τῷ ἔσσεται· οὔ μιν ἔγωγε
Φεύξομαι ἐκ πολέμοιο δυσηχέος, ἀλλὰ μάλ' ἄντην
Στήσομαι, ἤ κε φέρῃσι μέγα κράτος, ἤ κε φεροίμην.
Ξυνὸς Ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Ad urbem nunc ire, neq; expectare auroram diuinam
In campo apud naues, procul enim à muro ſumus.
Quamdiu quidē hic uir Agamēnoni traſcebatur diuo,
Tamdiu faciliores ad debellandum erant Achiui.
Lætabar enim & ego ueloces apud naues excubans,
Sperās naues capturos eſſe, quæ utrinq; remis agūtur:
Nunc.a.ualdè timeo uelocem Pelidem,
Qualis illius animus inuictus, non uolet
Manere in campo, in quo Troiani & Achiui
In medio utriq; robur martis decernunt:
Sed de urbe pugnabit atq; uxoribus.
Itaq; eamus ad urbem, parete mihi. ſic enim erit:
Nunc quidem nox ceſſare fecit uelocem Pelidem
Intempeſta: ſi autem nos offenderit hic exiſtentes,
Cras impetum faciens cum armis, probè quis ipſum
Sentiet, libenter enim ueniet ad Ilium ſacrum, (dent
Quicūq; effugerit: multos.u. cānes & uultures come-
Troianorū: utinam.n.tā mihi procul ab aure ſic eſſet.
Si.u. meis uerbis paruerimus, afflicti licet,
Noctu.q.in concione robur habebimus: urbē.a. turres,
Altæq; portæ, foresq; ad has aptatæ
Longę, bene politæ, coniunctæ tutabuntur.
Mane autem ſub aurora armis inſtructi
Stabimus ſuper turres, huic aūt grauius erit ſi uoluerit
Profectus a nauibus pro muro nobiſcum pugnare.
Retrò iterū ibit ad naues, poſtquā ingētis ceruicis equos
Varia curſitatione ſatiarit ſub ciuitatem diſcurrens:
Intro uerò non ipſum animus irruere ſinet,
Nec unq̄ uaſtabit. prius ipſum canes celeres comedent.
Hūc.a. torue intuitus allocutus eſt galeatus Hector:
Polydama, tu.q. nō adhuc mihi grata hæc concionaris,
Qui iubes in urbem nos concludi reuerſos.
An nondum ſatiati eſtis clauſi intra turres?
Anteà.n. Priami urbē diuerſis linguis utētes homines
Omnes prædicabant auro abundantem, diuitem ære.
Nunc autem iam perierūt ex ædibus theſauri precioſi:
Multa.a.iā in Phrygiam & Mæoniam amabilem
Poſſeſſiones uēditæ uenerūt, poſtq̄ magnus iratus eſt Iup.
Nunc autē quando mihi dedit Saturni filius uerſutus
Gloriam referre prope naues, mariq; cōcludere Græcos,
Stulte, ne amplius hæc conſilia declara in populo:
Non.n.quis Troianorum obtemperabit. neq;.n.ſinam.
Sed agite, ſicut ego dixero, pareamus omnes:
Nunc quidē cœnam ſumite per caſtra in ordinibus,
Et excubiarum recordamini, & uigilate ſinguli.
Troianorum a.qui de opibus nimium ſollicitus eſt,
Collectas populis det ut publicè conſumantur:
Horū aliquem melius eſt illis frui quàm Achiuos.
Manè.u.ſub auroram cum armis armati
Naues ad concauas excitemus acre prælium.
Si autem reuera apud naues ſurrexit nobilis Achilles,
Durius. ſi uoluerit, ipſi erit: non ipſum equidem
Fugiam è bello lamentabili, ſed audenter contrà
Stabo: uel feret magnam uictoriam, uel feram.
Communis mars eſt, & cupientem occidere interfecit.

COMMENTARIVS.

ὡς δ' ἀπὸ στόματος) Leo famelicus ferociſsimus eſt, ſummoque periculo ei occurritur: unde cum ingentem audaciam exprimere uolunt Poetæ, leonis eſurientis comparatione utuntur Sic Virgilius Aeneid. 10.

Impa-

Impaſtus ſtabula alta leo ceu ſæpe peragrans
(Suadet enim ueſana fames) ſi fortè fugacem
Conſpexit capream, aut ſurgentem in cornua ceruum:
Gaudet hians immane, comasq; arrexit: & hæret
Viſceribus ſuper accumbens, lauit improba teter
Ora cruor, &c. Sic 9. Aeneid.
Impaſtus ceu plena leo per ouilia turbans
(Suadet enim ueſana fames) manditq; trahitq;
Molle pecus, mutumq; metu fremit ore cruento, &c.

& idem noſter Homerus ſupra Iliad. 3. ὥς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας
Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα
Πεινάων· μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴ περ ἂν αὐτὸν
Σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροί τ' αἰζηοί. & alibi:
βῆ ῥ' ἴμεν ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος, ὅς τ' ἐπιδευὴς
Δηρὸν ἔῃ κρειῶν, κέλεται δέ ἑ θυμὸς ἀγήνωρ
Μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν, &c.

Notandum eſt autem quid hoc loco per σώμα intelligat, quod Iliad. γ explicuimus.

κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει.) Ex hoc loco uidetur poſſe confirmari eorum ſententia, qui illud, δείδω γὰρ μὴ λωβήσεται ... de Achille intelligebant: ut eſſet, Achillem timere ne Hector Patroclo iugulum abſcinderet, tanquam uidelicet Hector abſciſſum Patrocli caput eſſet palis poſteà affixurum, dedecoris illi inferendi gratia. Sed illud tamen mihi uiolentum uidebatur, & hoc fortaſ tunc ignorabat Achilles, donec Iris indicauit. Siquis tamen amplecti uelit, faciat, dum modò non ſine ratione. Neque in hoc ſanè ſitæ ſunt opes Græciæ, ut de illis pertinaciter dimicemus. Quicquid ſit, hoc Achilli denunciat Thaumantias, ut eum eò magis excitet, cùm intelligat præcipuè dedecus & infamiam, quam ea ratione Patrocli cadauer ſentiet ad ipſum quoque deriuari.

οὐδ' οἶδε Κρονίδης) En adhuc næuus Homericus, cum Iouem ſupremum Numen fingit ignoraſſe Iridé à Iunone demiſſam, quaſi rerum omnium moderatorem deceat quippiam fallere aut latêre, cui etiam ipſi animi receſſus & latebræ occultiores patent & reſerantur, cui nihil eſt adytum, nihil quod ipſe non reſciſcat. Longè itaq; melius Heſiodus, πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας, &c. & Epicharmus, οὐδὲν ἐκφεύγει τὸ θεῖον. & Menander, πάντη γάρ ἐστι, πάντα τε βλέπει θεός. & alibi, ...

ἴσχεσθαι ...) Hinc uidere licet uerè magnanimum fuiſſe Achillem, non temerarium, qui noluerit inermis in prælium prodire. μεγαλοψυχίαν enim cum prudentia iunctam eſſe oportet. Quod uerò de Aiace ſubijcit, docet quid iſ ſe de illo ſenſerit, cum non dubitat quin ipſe in prima collocatus acie pro Patroclo depugnet: deinde etiam quanti illius arma faciat, cum nullius præterea induere ſe poſſe exiſtimet, quam Aiacis ſcutum.

ἀμφὶ δ' Ἀθήνη) Quia indecorum erat & omnino periculoſum in aciem prodire inermem Achillem, atque adeò temerarij animi, ut modò diximus: ideo diuina aduocat Homerus, cum humana nihil uidebantur ... habitura. Itaque Minerua dicitur Achilli ægidem dediſſe, qua nimirum terrorem hoſtibus incuteret: non eſt ſiquidem iſta ..., ſed ..., ut annotat Euſtathius, & qualis anteà fuit illa Iouis, de qua libro ſuperiore. Accedit fulgor capitis immenſus, quo etiam grauiter hoſtes percellentur: tum denique uox illa horribilis, qua attoniti Troiani in fugam ſe dabunt.

ἀμφὶ δέ οἱ κεφαλῇ νέφος) Exiſtimo ... hæc à Poeta dici, quippe per nubem globos fumi, ex igne illo aſſurgentes, & in cœlum ſeſe glomerantes interpretor: eo argumento, quod idem factũ eſt in cõparatione, ubi prius fumos nominat, quàm ignes. Vnde fortaſ ſic poterit elidi Ariſtarchus, qui illa, ὡς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται τηλόθεν ἐκ νήσου, ſic ſcribebat, ὡς δ' ὅτε πῦρ ... αἰθέρ' ἵκηται: dicens abſurdum eſſe ignem fumo aſſimilare. Neque obſtat, quòd auream nubem illam appellet, quippe fumus etiam talis eſſe debuit, qualis ignis: qui cum aureus eſſet fumos etiam dedit eiuſmodi. neque enim uulgaris fuit ignis, ſed diuinus, proinde nouitatem etiam habebit color in fumo. Scimus enim fumos croceos ex igneis rebus multis oriri. Vel potius, ut eligendi copiam ex diuerſitate faciamus, nubes illa talis erit, qualis in aere fulgura eiaculans, ut ſit Achilles quodãmodo ἀστεροπητής.

μήτηρ γὰρ μ' οὐκ εἴα) Hoc præceptum de eo intelligo, quòd uetuerat mater ſine armis, quæ à Vulcano illa erat impetratura Græcis pugnandi gratia permiſceri.

ὡς δ' ὅτ' ἀριζήλη φωνή) Sic Vlyſſes apud Sophoclem in Aiace lorario uocem Mineruæ agnoſcit, hac eadem uſus cõparatione. ſed breuius: ὦ φθέγμ' Ἀθάνας φιλτάτης ἐμοὶ θεῶν, ὡς εὐμαθές σου, κἂν ἄποπτος ᾖς, ὅμως φώνημ' ἀκούω, καὶ ξυναρπάζω φρενὶ χαλκοστόμου κώδωνος ὡς Τυρσηνικῆς. quod à nullo interpretum utriuſque authoris obſeruatum eſt. Itaq; tubarum ſonum, militarem intelligi facilè dicit Poeta. Apud Romanos hoc quì factum ſit, melius intelligimus. Erat enim mos militaris, ut obſeruauit Alexander, ut quoties mouenda erant ſigna caſtrẽſia, & ad reliqua belli munia, ſoli cornicines ſignum darent. excubias uerò, ſomnique & uigiliarum tempora, buccina deſignarent. Si autem legiones ducendæ in hoſtes, & acie decernendum foret, aut receptui canendum, & cornua & tubæ eodem concentu canerent. Si conciones aduocarent, aut ſilentium indicerent, per tibicinem fiebat. Hoc an ita apud illos ueteres aut ſimili quodam modo uſurpatum ſit, neſcio. Videntur autem fuiſſe marina concha uſi, non tuba: quanquam huius meminerit hic Homerus, (nimirum κατὰ πρόληψιν, quod Gellius Poetis familiare eſſe docet lib. 10. cap. 16. ut obſeruauit Didymus his uerbis, in uoce σάλπιγξ ἀπὸ τῶν ἰδίων χρόνων, inquit, ὁ Ποιητὴς ὀνομάζει τὴν σάλπιγγα. ἐπεὶ οὐδέπω εὕρητο παρὰ τοῖς παλαιοῖς· κόχλῳ γὰρ θαλασσίῳ ἐσάλπιζον. De tubis in Lexico.

κατ' ἔθεσαν ἐν λεχέεσσι) Numero plurali rem ſingularem enunciauit. Per lectum autem intelligit feretrum, quod ſequentia omnino indicant. ... ἐν φέρτρῳ.

ὁ γὰρ οἶος ὅρα) De Polydamante aliàs dictum eſt, ut ipſe uates fuit, & homo prudentiſsimus, qui non ſolùm præterita, ſed etiam futura noſſet: quod hic Poeta noſter repetit, de eo alia ſubiungens, quæ anteà ſubticuerat. Ait enim eum Hectoris fuiſſe ſocium, unde uidetur debuiſſe Hector ab illo perſuaderi, cogitans nihil ipſi damnoſum à ſocio obijci poſſe: ut autem diuerſitatem utriuſq; oſtendat, quod etiam alias Polydamas ipſe dixerat, ait Polydamantem conſilio, Hectorem uirtute bellica antecelluiſſe, quanquam una nocte uterque natus fuiſſet. unde colligebat Heraclitus, ut refert Euſtathius, Homerum fuiſſe aſtrologiæ peritum, qui intellexerit ex diuerſitate horæ ortus, diuerſos quoque mores contrahi.

ἀμφὶ μάλα φράζεσθε) Polydamas ſibi & ſuis conſulens hortatur Troianos, ut de reditu ad urbem cogitent, cùm non ſine periculò in aperto campo depugnetur Achille prodeunte: tantus erat illius terror, & contrà facilè aduerſus eum urbem ipſam tueri poſſent. Quæ duo ſic exponit, ut artificioſius ferè nihil poſſe eſſe putem.

Πουλυδάμας) Rariſsimum eſt ut ſana conſilia momentum ſuum & authoritatem apud homines obtineant, quod in Polydamante tum alias tum hic nouiſsimè obſeruari poteſt. Cum enim ſalutaris eſſet ad reditum in urbem Polydamantis exhortatio, tamen ſuperbum illud & indocile Hectoris ingenium perſuaderi non potuit, ut illam amplecteretur. Quod à Poeta prudenter confictum eſt, ut eſſet hæc quædam παρασκευὴ ad Græcorum ultionem, & Troianorum perniciem.

πρὶν μὲν γὰρ Πριάμοιο) Priamus non ſolum potentiſsimus fuit populorum ſibi ſubditorum multitudine & amplitudine regionis, ſed etiam ditiſsimus: qui diuitias illas dicitur ex auri fodinis, quæ apud Abydum ſunt in Aſtyris, collegiſſe quidam exiſtimabant, ut refert Strab. lib. 14.

ἤ κε φέρῃσι μέγα κράτος) Modeſtè loquitur Hector, neque tam ualidum aduerſarium ſeſe Achilli futurum putat, ut certò illius uictoriam ſibi ſpondere poſsit: neque idcirco tamen adeò ſe deprimit, ut illi ſe parem non futurum dicat, ſed ſubiturum Martis inſtabilitatem, qua ... committitur prælium. Verum eſt enim illud Pindari, ... Porrò & Poeta paulò pòſt & ipſe euentus docebunt, quàm temerè hoc ab Hectore ſit factum, ſpreto utili Polydamantis conſilio. Itaque monebuntur hac in parte & duces & imperatores, bellum magis prudentia quàm inconſulta ui armorum conficere: ἀσφαλὴς γάρ ἐστ' ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης, ut eſt apud Euripidem in Phœniſsis.

Sic Hector concionatus eſt: Troiani autem applauſerunt,
Stulti: nam ipſorum mẽtes abſtulerat Pallas Minerua.
Hectori nam aſſenſerunt malè conſulenti:
Polydamanti uerò nullus, qui tamẽ bonũ dixerat cõſiliũ.
Cœnam deinde ſumpſerunt per caſtra, ſed Achiui
Totâ nocte circa Patroclum ſuſpirabant lugentes,

Ὣς Ἕκτωρ ἀγόρευ'· ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδησαν,
Νήπιοι· ἐκ γάρ σφεων φρένας εἵλετο Παλλὰς Ἀθήνη.
Ἕκτορι μὲν γὰρ ἐπῄνησαν, κακὰ μητιόωντι,
Πουλυδάμαντι δ' ἄρ' οὔτις, ὃς ἐσθλὴν φράζετο βουλήν.
Δόρπον ἔπειθ' εἵλοντο κατὰ στρατόν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Παννύχιοι Πάτροκλον ἀνεστενάχοντο γοῶντες·

Τοῖσι δὲ Πηλείδης ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
Χεῖρας ἐπ' ἀνδροφόνους θέμενος στήθεσσιν ἑταίρου,
Πυκνὰ μάλα στενάχων. ὥστε λὶς ἠΰγένειος,
Ὧ ῥά θ' ὑπὸ σκύμνους ἐλαφηβόλος ἁρπάσῃ ἀνὴρ
Ὕλης ἐκ πυκινῆς· ὁ δέ τ' ἄχνυται ὕστερος ἐλθών·
ἴχνια Πολλὰ δέ τ' ἄγκε' ἐπῆλθε μετ' ἀνέρος ἴχνι' ἐρευνῶν,
Εἴποθεν ἐξεύροι· μάλα γὰρ δριμὺς χόλος αἱρεῖ.
Ὣς ὁ βαρυστενάχων μετεφώνεε Μυρμιδόνεσσιν,
Ὢ πόποι, ἦ ῥ' ἅλιον ἔπος ἔκβαλον ἤματι κείνῳ,
Θαρσύνων ἥρωα Μενοίτιον ἐν μεγάροισι·
Φῆν δέ οἱ εἰς Ὀπόεντα περικλυτὸν υἱὸν ἀπάξειν,
Ἴλιον ἐκπέρσαντα, λαχόντα τε ληΐδος αἶσαν.
Ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ.
Ἄμφω γὰρ πέπρωται ὁμοίην γαῖαν ἐρεῦσαι
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ. ἐπεὶ οὐδέ με νοστήσαντα
Δέξεται ἐν μεγάροισι γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς,
Οὐδὲ Θέτις μήτηρ, ἀλλ' αὐτοῦ γαῖα καθέξει.
Νῦν δ' ἐπεὶ οὖν Πάτροκλε σεῦ ὕστερος εἶμ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὔ σε πρὶν κτεριῶ πρίν γ' Ἕκτορος ἐνθάδ' ἐνεῖκαι
Τεύχεα καὶ κεφαλὴν μεγαθύμου σεῖο φονῆος·
Δώδεκα δὲ προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσω
Τρώων ἀγλαὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.
Τόφρα δέ μοι παρὰ νηυσὶ κορωνίσι κείσεαι αὔτως·
Ἀμφὶ δέ σε Τρῳαὶ καὶ Δαρδανίδες βαθύκολποι
Κλαύσονται, νύκτας τε καὶ ἤματα δακρυχέουσαι·
Τὰς αὐτοὶ καμόμεσθα βίηφί τε δουρί τε μακρῷ,
Πιείρας πέρθοντε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων.
Ὣς εἰπὼν, ἑτάροισιν ἐκέκλετο δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα τάχιστα
Πάτροκλον λούσειαν ἄπο βρότον αἱματόεντα.
Οἱ δὲ λοετροχόον τρίποδ' ἵστασαν ἐν πυρὶ κηλέῳ,
Ἐν δ' ἄρ' ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαῖον ἑλόντες·
Γάστρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε, θέρμετο δ' ὕδωρ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ ζέσσεν ὕδωρ ἐνὶ ἤνοπι χαλκῷ,
Καὶ τότε δὴ λοῦσάν τε, καὶ ἤλειψαν λίπ' ἐλαίῳ·
Ἐν δ' ὠτειλὰς πλῆσαν ἀλείφατος ἐννεώροιο·
Ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες, ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν
Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς καθύπερθε δὲ φάρει λευκῷ.
Παννύχιοι μὲν ἔπειτα πόδας ταχὺν ἀμφ' Ἀχιλῆα
Μυρμιδόνες Πάτροκλον ἀνεστενάχοντο γοῶντες.
Ζεὺς δ' Ἥρην προσέειπε κασιγνήτην ἄλοχόν τε,
Ἔπρηξας καὶ ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ἀνστήσασ' Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· ἦ ῥά νυ σεῖο
Ἐξ αὐτῆς ἐγένοντο καρηκομόωντες Ἀχαιοί.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;
Καὶ μὲν δή πού τις μέλλει βροτὸς ἀνδρὶ τελέσσαι,
Ὅσπερ θνητός τ' ἐστὶ, καὶ οὐ τόσα μήδεα οἶδε·
Πῶς δὴ ἔγωγ' (ἥ φημι θεάων ἔμμεναι ἀρίστη,
Ἀμφότερον, γενεῇ τε, καὶ οὕνεκα σὴ παράκοιτις
Κέκλημαι, σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις)
Οὐκ ὄφελον Τρώεσσι κοτεσσαμένη κακὰ ῥάψαι;
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
Ἡφαίστου δ' ἵκανε δόμον Θέτις ἀργυρόπεζα
Ἄφθιτον, ἀστερόεντα, μεταπρεπέ' ἀθανάτοισι,
Χάλκεον, ὅν ῥ' αὐτὸς ποιήσατο κυλλοποδίων.
Τὸν δ' εὗρ' ἱδρώοντα ἑλισσόμενον περὶ φύσας,
Σπεύδοντα. τρίποδας γὰρ ἐείκοσι πάντας ἔτευχεν,

His.a. Pelides miſerandum incœpit luctum,
Manus homicidas imponens pectoribus ſocij,
Crebrò admodum ſuſpirans. ſicut leo pulchrè iubatus,
Cuiq́; catulos uenaticus ſurripuerit uir
Sylua ex denſa: hic autem triſtatur poſterior ueniens:
Multas.a. conualles ſubintrat poſt uiri ueſtigia, ſcrutãs
Sicubi inueniat: ualde enim acris ira eum corripit:
Sic hic grauiter ſuſpirans allocutus eſt Myrmidones:
Proh malum, certè uanum uerbum emiſit die illo,
Animum addens heroi Menœtio in ædibus:
Dicebam enim ei in Opunta clarum filium reducturũ
Ilio euerſo, nactumq́; prædæ portionem. *eis:*
SED minimè Iupiter hominib. cogitationes omnes pfi
Ambos.n. deſtinatũ eſt eandẽ terram rubefacturos eſſe
Hic in Troia, quoniam neq; me reuerſum
Suſcipiet in domibus ſenex eques Peleus,
Neq; Thetis mater, ſed hic terra detinebit.
Nunc.a. poſtquam Patrocle te poſterior ſubeo terram,
Non te antè ſepeliam quàm Hectoris huc attulero
Arma & caput magnanimi tui interfectoris:
Duodecim.v. ante rogum obtruncauero
Troianorum inclytos filios, ob te interfectum iratus.
Interea.a. mihi apud naues curuis puppibus iacebis ſic:
Circum autem te Troianæ, & Dardanides amplo ſinu
Plorabunt noctesq́; & dies lacrymas fundentes,
Quas ipſi labore acquiſiuimus uiq; lanceaq́; longa,
Opulentas deſtruẽtes ciuitates diuerſis loquẽtiu hoim.
Sic fatus, ſocijs iuſſit diuinus Achilles
Ad ignem ſtatuere tripodem magnum, ut celerrimè
A Patroclo abluerent ſaniem cruentam: *(tem,*
Hi autem ad lauacra tripodẽ ſtatuerũt in ignẽ ardẽ-
In ipſum.a. aq̃ fuderũt: ſubtus.a. ligna accẽdebãt capiẽ
Ventrẽ q lebetis ignis ambibat, calefiebatq́; aqua. (tes:
Sed poſtquã ferbuit aqua in nitido lebete,
Et tunc quidem lauarunt, & unxerunt pingui oleo:
Vulnera autem impleuerunt unguento nouennali,
In lectis uerò componentes linteo ſubtili texerunt
Ad pedes à capite, deſuper.a. ueſte alba:
Tota nocte quidem deinde pedib. celerem circa Achillẽ
Myrmidones Patroclum gemebant lugentes.
Iupiter.a. Iunonem allocutus eſt ſororem & coniugem,
Perfeciſti etiã tãde pulchris oculis uenerabilis Iuno
Excitato Achille pedibus celere: nunquid te
Ex ipſa nati ſunt comati Achiui? *no:*
Huic.a. reſpõdit deinde pulchris oculis uenerãda Iu-
Grauiſſime Saturnie, qualem orationem dixiſti?
Et.q. iam etiam aliquis poteſt homo homini perficere,
Qui tamen mortalis eſt, & non tot conſilia nouit:
Quomodo iã ego, quæ dico dearũ me eſſe præſtãtiſſimã,
Ob utrũq;, genereq́; ſcilicet, & quoniam tua uxor
Vocor, tu autem omnes inter immortales regnas:
Non debebam Troianis irata mala machinari?
Sic hi quidem talia inter ſe loquebantur:
Vulcani.a. peruenit ad domum Thetis argentipes,
Incorruptam, ſtellatam, decoram inter immortales,
Aeream, quam quidem ipſe fecit claudus.
Hunc.autẽ inuenit ſudantem, motantẽ ſeſe circa folles
Properãtem. tripodes enim uiginti omnes fabricabat,
Vt ſta-

Vt ſtarent ad parietem bene ædificatæ domus:
Aureas.a.ipſis rotulas unicuiq. ſundo ſuppoſuerat,
Vt ei ſponte ſua diuinum ingrederentur cænaculum,
Ac rurſus iterum domum redirent, mirabile uiſu:
Hi.v.tantum quidem habebant finem: anſæ.a.nondũ
Variè additæ erãt, quas ſanè apparabat, incidebat aũt
Dũ ille hæc elaborabat peritus artificijs, (clauos.
Interim eum prope acceßit dea Thetis argentipes.
Hanc autem uidit progreſſa Charis bene compta,
Pulchra, quam uxorem duxerat inclytus Vulcanus:
Inq; eius hæſit manu, uerbumq; dixit & compellauit,
Cur Theti extensũ peplũ gerẽs, accedis domũ noſtrã
Venerandaq; amicaq;? antea. q. nequicquã frequẽtas.
Sed ſequere ulterius, ut tibi hoſpitales epulas apponã.
Sic locuta ulterius duxit nobiliſsima dearum.
Hãc q.deinde ſedere fecit in ſede argẽteis clauis diſtin-
Pulchra, artificioſa: ſcabellum.a.pedibus ſuberat: (cta,
Vocauit.a.Vulcanum inclytum fabrum, dixitq; uerbũ,
Vulcane, ades huc, Thetis aliqua in re tui indiget.
Huic.v.reſpondit deinde inclytus Vulcanus:
Certè mihi potensq; & ueneranda dea intus,
Quæ me ſeruauit, quando me dolor cepit procul delapsũ
Matris meæ uoluntate inuerecundæ, quæ me uolebat
Occultare claudũ exiſtentẽ: tunc paſſus fuiſſem dolores
Niſi me Eurynomeq; Thetisq; excepiſſet ſinu: (animo,
Eurynome filia reſ.ᵘentis Oceani.
Apud iſtas per nouẽnium fabricaui artificioſa multa,
Fibulasq;, tortilesq; armillas, fiſtulasq;, & torques
In ſpecu concaua: circum autem fluctus Oceani
Spuma murmurans fluebat immenſus: neq; quis alius
Norat, neq; deorum, neq; mortalium hominum,
Sed Thetisq; & Eurynome aderant, quæ me ſeruarãt,
Hæc nunc noſtram domũ uenit: ideo me admodũ decet
Omnia Thetidi pulchricomæ præmia ſalutis ſoluere.
Sed tu quidẽ nũc ei apponito epulas hoſpitales lautas,
Dum ego folles deponam, inſtrumentaq; omnia.
Dixit, & ab incudis loco monſtrum ingens ſurrexit
Claudicans: ſubtus.a. ſuræ ualidè incedebant diſtortæ.
Folles quidem ſepoſuit ab igne, inſtrumentaq; omnia
Arculam in argenteam cõpoſuit, quibus laborauerat,
Spongia autẽ circum faciẽ & ambas manus abſterſit,
Ceruicemq; ſolidam, & pectora uilloſa:
Induitq; tunicã, accepitq; ſceptrũ craſſũ, & exiit foras
Claudicans: ancillæ.v.ualidis ibant paßibus ſub Rege
Aureæ, uiuis adoleſcentulis ſimiles:
Quibus quidẽ prudentia ineſt in mentibus, ineſtq; & uox,
Et uirtus: ab immortalibus.a.dijs opera ſciunt.
Hæ.q. corã rege op⁹ faciebãt, ſed hic difficulter gradiẽs
Propè ubi ſedebat Thetis in throno ſedit lucido,
Inq; eius hæſit manu, uerbũq; dixit, ac elocutus eſt,
Cur Theti longũ peplũ gerẽs accedis noſtram domũ
Reuerendaq; & chara? anteà ſanè non frequentas,
Loquere quod ſentis, perficere uerò me animus iubet,
Si poſſum perficere modo, & ſi perfectibile eſt.
Huic autem reſpondit deinde Thetis lacrymabũda:
Vulcane, an uerò aliqua quotquot deæ ſunt in Olympo,
Tot in mentibus ſuis pertulit curas moleſtas,
Quot mihi præ cæteris Saturnides Iupiter dolores dedit?

Ἑστάμεναι περὶ τοῖχον ἐϋσταθέος μεγάροιο·
Χρύσεα δέ σφ' ὑπὸ κύκλα ἑκάστῳ πυθμένι θῆκεν,
Ὄφρα οἱ αὐτόματοι θεῖον * δυσαίατ' ἀγῶνα, γρ. δύσαιντο [illegible]
Ἠδ' αὖτις πρὸς δῶμα νεοίατο, θαῦμα ἰδέσθαι.
Οἱ δ' ἤτοι τόσσον μὲν ἔχον τέλος, οὔατα δ' οὔπω
Δαιδάλεα προσέκειτο, τά ῥ' ἤρτυε, κόπτε δὲ δεσμούς·
Ὄφρ' ὅγε ταῦτ' ἐπονεῖτο ἰδυίῃσι πραπίδεσσι,
Τόφρα οἱ ἐγγύθεν ἦλθε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα.
Τὴν δὲ ἴδε προμολοῦσα Χάρις λιπαροκρήδεμνος
Καλή, τὴν ὤπυιε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις.
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τίπτε Θέτι τανύπεπλε ἱκάνεις ἡμέτερον δῶ,
Αἰδοίη τε φίλη τε; πάρος γε μὲν οὔτι θαμίζεις·
Ἀλλ' ἕπεο προτέρω, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, πρόσω ἄγε δῖα θεάων.
Τὴν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
Καλοῦ, δαιδαλέου· ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
Κέκλετο δ' Ἥφαιστον κλυτοτέχνην, εἶπέ τε μῦθον,
Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Ἦ ῥά νυ μοι δεινή τε καὶ αἰδοίη θεὸς ἔνδον,
Ἥ μ' ἐσάωσ' ὅτε μ' ἄλγος ἀφίκετο τῆλε πεσόντα,
Μητρὸς ἐμῆς ἰότητι κυνώπιδος, ἥ μ' ἐθέλησε
Κρύψαι χωλὸν ἐόντα· * τότ' ἂν πάθον ἄλγεα θυμῷ, γρ. πῖτ' ἂρ
Εἰ μή μ' Εὐρυνόμη τε Θέτις θ' ὑπεδέξατο κόλπῳ·
Εὐρυνόμη θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.
Τῇσι παρ' εἰνάετες χάλκευον δαίδαλα πολλά,
Πόρπας τε, γναμπτάς θ' ἕλικας, κάλυκάς τε, καὶ ὅρμους,
Ἐν σπῆϊ γλαφυρῷ· περὶ δὲ ῥόος Ὠκεανοῖο
Ἀφρῷ μορμύρων ῥέεν ἄσπετος· οὐδέ τις ἄλλος
Ἤιδεεν οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων,
Ἀλλὰ Θέτις τε καὶ Εὐρυνόμη ἴσαν, αἵ μ' ἐσάωσαν.
Ἣ νῦν ἡμέτερον δόμον ἵκει· τῷ με μάλα χρεὼ
Πάντα Θέτι καλλιπλοκάμῳ ζωάγρια τίνειν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν οἱ παράθες ξεινήϊα καλά,
Ὄφρ' ἂν ἐγὼ φύσας ἀποθείομαι, ὅπλα τε πάντα.
Ἦ, καὶ ἀπ' ἀκμοθέτοιο πέλωρ αἴητον ἀνέστη
Χωλεύων· ὑπὸ δὲ κνῆμαι ῥώοντο ἀραιαί.
Φύσας μέν ῥ' ἀπάνευθε τίθει πυρός, ὅπλα τε πάντα
Λάρνακ' ἐς ἀργυρέην συλλέξατο, τοῖς ἐπονεῖτο·
Σπόγγῳ δ' ἀμφὶ πρόσωπα καὶ ἄμφω χεῖρ' ἀπομόργνυ,
Αὐχένα τε στιβαρὸν καὶ στήθεα λαχνήεντα.
Δῦ δὲ χιτῶν', ἕλε δὲ σκῆπτρον παχύ, βῆ δὲ θύραζε
Χωλεύων· ὑπὸ δ' ἀμφίπολοι ῥώοντο ἄνακτι
Χρύσειαι ζωῇσι νεήνισιν εἰοικυῖαι.
Τῇς ἐν μὲν νόος ἐστὶ μετὰ φρεσίν, ἐν δὲ καὶ αὐδή,
Καὶ σθένος, ἀθανάτων δὲ θεῶν ἄπο ἔργα ἴσασιν.
Αἱ μὲν ὕπαιθα ἄνακτος ἐποίπνυον· αὐτὰρ ὁ ἔρρων,
Πλησίον ἔνθα Θέτις περ, ἐπὶ θρόνου ἷζε φαεινοῦ,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τίπτε Θέτι τανύπεπλε ἱκάνεις ἡμέτερον δῶ,
Αἰδοίη τε φίλη τε; πάρος γε μὲν οὔτι θαμίζεις·
Αὔδα ὅ τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
Εἰ δύναμαι τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
Ἥφαιστ', ἦ ἄρα δή τις ὅσαι θεαί εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,
Τόσσα δ' ἐνὶ φρεσὶν ᾗσιν ἀνέσχετο κήδεα λυγρά,
Ὅσσ' ἐμοὶ ἐκ πασέων Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν;

Ἐκ μέν μ' ἀλλάων ἁλιάων ἀνδρὶ δάμασσεν,
Αἰακίδῃ Πηλῆϊ, καὶ ἔτλην ἀνέρος εὐνὴν,
Πολλὰ μάλ' οὐκ ἐθέλουσα· ὁ μὲν δὴ γήραϊ λυγρῷ
Κεῖται ἐνὶ μεγάροις ἀρημένος· ἄλλα δέ μοι νῦν.
Υἱὸν ἐπεί μοι δῶκε γενέσθαι τε τραφέμεν τε,
Ἔξοχον ἡρώων, ὁ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος,
Τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα φυτὸν ὡς, γουνῷ ἀλωῆς,
Νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω,
Τρωσὶ μαχησόμενον· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
Οἴκαδε νοστήσαντα, δόμον Πηλήϊον εἴσω·
Ὄφρα δέ μοι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
Ἄχνυται, οὐδέ τί οἱ δύναμαι χραισμῆσαι ἰοῦσα.
Κούρην ἣν ἄρα οἱ γέρας ἔξελον υἷες Ἀχαιῶν,
Τὴν ἂψ ἐκ χειρῶν ἕλετο κρείων Ἀγαμέμνων.
Ἤτοι ὁ τῆς ἀχέων, φρένας ἔφθιεν· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Τρῶες ἐπὶ πρύμνῃσιν ἐείλεον, οὐδὲ θύραζε
Εἴων ἐξιέναι· τὸν δὲ λίσσοντο γέροντες
Ἀργείων, καὶ πολλὰ περικλυτὰ δῶρ' ὀνόμαζον.
Ἔνθ' αὐτὸς μὲν ἔπειτ' ἠναίνετο λοιγὸν ἀμῦναι·
Αὐτὰρ ὁ Πάτροκλον περὶ μὲν τὰ ἃ τεύχεα ἕσσε,
Πέμπε δέ μιν πόλεμονδε, πολὺν δ' ἅμα λαὸν ὄπασσε.
Πᾶν δ' ἦμαρ μάρναντο περὶ Σκαιῇσι πύλῃσι.
Καί νύ κεν αὐτῆμαρ πόλιν ἔπραθον, εἰ μὴ Ἀπόλλων
Πολλὰ κακὰ ῥέξαντα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι, καὶ Ἕκτορι κῦδος ἔδωκε.
Τοὔνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἱκάνομαι, αἴ κ' ἐθέλῃσθα
κ. υἱεῖ Υἱ' ἐμῷ ὠκυμόρῳ δόμεν ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν,
Καὶ καλὰς κνημῖδας ἐπισφυρίοις ἀραρυίας,
Καὶ θώρηχ'· ὃ γὰρ ἦν οἱ, ἀπώλεσε πιστὸς ἑταῖρος,
Τρωσὶ δαμείς· ὁ δὲ κεῖται ἐπὶ χθονὶ θυμὸν ἀχεύων.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις,
Θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
Αἲ γάρ μιν θανάτοιο δυσηχέος ὧδε δυναίμην
Νόσφιν ἀποκρύψαι, ὅτε μιν μόρος αἰνὸς ἱκάνοι·
Ὥς οἱ τεύχεα καλὰ παρέσσεται, οἷά τις αὖτε
Ἀνθρώπων πολέων θαυμάσσεται, ὅς κεν ἴδηται.

Vxam.q. me ex alijs marinis nymphis uiro ſubiecit
Aeacidæ Peleo, & ſuſtinui uiri cubile
Admodũ repugnans: hic quidem iam ſenio triſti
Iacet in ædib' confectus. alia a. mihi nũc infortunia dedit Iupiter.
Filium poſtq̃ mihi dedit naſciq́; educareq́;
Præſtantiſsimum heroum, hic a. creuit plantæ ſimilis:
Quem quidẽ ego poſtq̃ educaui ut plantã in fertili ſolo
Super nauibus miſi curuas puppes habentib. Iliũ uerſus
Contra Troianos pugnaturũ: hunc. v. nõ ſuſcipia iterũ
Domum reuerſum, domum Peleiam intra:
Quamdiu autem mihi uiuit, & uidet lumen ſolis,
Triſtatur, neq; ei poſſum auxiliari accedens.
Puellam quã ei premium elegerant filij Achiuorum,
Hanc rurſus è manibus rapuit rex Agamemnon:
Nẽpe hic ob hanc dolens animo tabeſcebat, ſed Achiuos
Troiani apud naues, concluſerant neq; foras
Sinebant exire. hunc autem precabantur ſenes
Argiuorum, & multa inclyta dona nominabant:
Tum ipſe q. deinde abnuit peſtem arcere:
Sed hic Patroclum ſuis ipſius armis induit,
Miſitq́; ipſum ad bellũ: multumq́; ſimul populũ dedit:
Tota autem die pugnarunt ad Scæas portas.
Et ſanè eadem die urbem euertiſſent, niſi Apollo,
Multa mala qui fecerat, Menœtij fortem filium
Interemiſſet inter ꝓpugnatores, et Hectori gloriã dediſſet.
Huius gratia nũc tua genua amplector, ſi uolueris
Filio meo breui morituro dare ſcutum & galeam,
Et pulchras ocreas fibulis aptatas,
Et thoracem. eũ enim qui erat ei, perdidit fidus ſocius
A Troianis interfect'. hic v. iacet in terra animo mærens.
Huic v. reſpondit deinde inclytus Vulcanus:
Confide, non tibi hæc in mentibus tuis curæ ſint:
Vtinam enim ipſum à morte lamentabili ſic poſſem
Seorsũ abſcondere, quãdo ipſum fatũ graue occupabit:
Vt ei arma pulchra aderunt, qualia quis rurſus
Hominũ multorum admirabitur, quicunq; ea uiderit.

COMMENTARIVS.

ὥστε λὶς ἠϋγένειος) Vide quæ libro præcedenti annotauimus in uerbis ὥστε λέων, &c. Nam hic locus perinde eſt intelligendus ac ille. Animaduerte autem quam magnifice luctum herois exprimat Poeta, leonis animalis generoſi uſus comparatione. Dicitur porrò Achilles luctui fecisse exordium, quam cæteris ſilentibus: quod apud Romanos præficarum erat officium, aut etiam tibicinum aliquando etiam mimorum, de quibus alibi erit accuratius dicendum.

ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι) Sic eſt nimirum in rebus humanis comparatum, ut conſilia & deliberationes noſtræ finem ſuum ſemper non conſequantur, ut alias quoque annotauimus. Et tamen genus eſt hominum ſic ſui ſecurum, ut multa audeat ſibi in futurum polliceri, nulla Dei habita ratione, in cuius poteſtate ſola & ſola uoluntate euentus omnes ſunt poſiti. Itaque prudenter alij qui ea conditione deliberant, ut, ſi Deo placuerit, tandem exitum mentis ſuæ ſtatuta ſortiri expectant.

ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι) Obſeruandus eſt mos ueterum Græcorum adornandi cadauera ad ſepulturam. Primùm itaque lauabantur aqua calida, deinde ungebantur oleo, tum unguentis precioſis imbuebantur: poſtea tegebatur a capite ad pedes ſubtili linteo, cui ueſtis alba ſuperimponebatur. Quæ omnia ad Romanos quoque deriuata ſunt. Vide Gyrald. in lib. de uario ſepel. ritu. Alex lib. 3. c. 8.

ἦ ῥά νυ σεῖο) Quaſi dicat Iupiter: Nunquid Græci proles tua ſunt, quòd eos tam amanter complectaris, & ſtudioſè illis auxilium feras? Si quærat autem lector, quid hoc Iouis & Iunonis colloquium interſerat: reſpondemus, docere Poetam non reſciuiſſe Iouem conſilia Iunonis, antequam Iris ad Achillem ab ipſa demitteretur, ideo fuiſſe inopportunum alibi illa commemorare, id eſt antequam hæc contingerent: quæ cum uiderit Iupiter, Iunonis auxilium ſuſpicatus eſt, & proinde commode hoc illi exprobrat: cui pro ſua, id eſt regia dignitate reſpondet Iuno, quaſi illa tantum ſibi arrogare potuerit, quæ Dea ſit, atque adeo ipſius Iouis coniux, ut hoc in gratiam Græcorum molita ſit: quod etiam quiſpiam e mortalibus, qui Dijs alioqui ſunt inferiores, facile aggrediatur.

τρίποδας γὰρ ἐείκοσι) Videndum eſt quid hoc loco per tripodas iſtos intelligatur. Nam uocabulum illud uarias recipit ſignificationes. Fit itaque τρίπους uas uel æneum uel aureum, quod tribus pedibus fulciebatur, anſasq́; ſiue aures haberet, quibus capiebatur, quorum uaſorum uſus erat in ſacrificijs. Horum alij erant ab igne intacti, atque τρίποδες ἀπύρωτοι dicebantur: alij ἐμπυριβῆται. Non deſunt qui tripodes menſas intelligant, ut eſt apud Athenæum lib. 2. Quidam etiam ſellam eſſe dicunt tribus pedibus ſuffultam: quæ omnia copioſe à multis enarrantur, maximè ab Euſtathio noſtro intra Iliad. ψ. a Cælio lib. 8. a Natali lib. 4. ab Athen. lib. 2. Ex illis omnibus uideamus tantùm quid huic loco conueniat. Euſtathius aperte explicat lebetas ego clarius dicam. Sunt illi tripodes ἀναθηματικοί, quos in Deorum templa erat immiſſurus Vulcanus, ut docent illa, ὄφρα οἱ αὐτόματοι θεῖον δυσαίατ' ἀγῶνα. &c. quod Didymus ſic interpretatur, [illegible]. Et ſic intelligendi ſunt illi tripodes, quos alias ipſe Poeta [illegible] appellauit, qui ornatus gratia domibus uel templis dicabantur, ſuſpenſi nimirum ad parietes, ut innuunt illa, ἑστάμεναι περὶ τοῖχον. Porrò admirandum eſt hic Vulcani artificium, qui αὐτομάτους hos tripodas fabricarit, ſubiectis nimirum rotulis, quibus illi innixi facilè per ſe mouebantur. Nam aliud hic imaginor, quam in uulgaribus curribus, cum alioqui nihil eſſet a Vulcano nouum & ſingulare factum. Fuit ergo motus hic tripodum ſpontaneus, qualis in ſphæra illa cœleſti, quæ noſtro tempore uiſa eſt utroque motu ſe mouente, nimirum uiolento & naturali, cuius artificium uidetur exhibere Philoſophus Mediolanenſis de Rerum uariet. lib. 11. Ta-

12. Talis fuit columbæ ſimulachrum Archytæ Tarentini, ita libramentis ſuſpenſum, & aura ſpiritus incluſa atque occulta excitum, ut uolaſſe feratur, quod ex Phauorino Gelius lib. 10. cap. 12. refert, cuius etiam fabricandæ rationem præſcribit Cardanus ibidem. Eodem artificio memorantur fuiſſe facta ſimulacra Dædali, quæ per ſe mouerentur, illud tamen alio modo explicant, nempe, cum ante Dædalum ſine pedibus, manibus & oculis ſtatuæ fierent, poſt Dædalum partes deficientes addidiſſe unde Hecuba apud Euripidem, [illegible], &c. & Plato Cornutus [illegible]. Idem memoratur de Rhodijs, qui primi dicuntur uagantia feciſſe ſimulacra: quod Euſtathius noſter refert his uerbis, [illegible], inquit, [illegible]. Loci autem Homerici meminit Ariſtoteles primo Polit. cap. 3. cuius hæc ſunt uerba: [illegible], &c.

[illegible]) Monuimus primo Iliadis bis de cœlo Vulcanum præcipitatum: primum à Iunone, deinde à Ioue. Ille hoc loco attingitur, quem etiam Iuno ipſa apud Homerum in hymno in Apollinem commemorat his uerbis: [illegible]. Eius autem hoc loco meminit ipſe Vulcanus, memor tanti beneficij, quod à Thetide accepit, cum ab ea exceptus eſt, cui ſe optata [illegible], ac uitæ ſeruatæ præmia rependere profitetur. Diuerſe uerò narrat iſtud Vulcanus à Iunone. Illa enim ex hoc caſu factum claudum filium Vulcanum dixit, hic ſe à matre eiectum, indignante & faſtidiente ſe quòd claudum peperiſſet. Vnde conſtat illum hymnographum non eſſe Homerum noſtrum, ut docet etiam Athenæus libro primo.

[illegible]) Qui animo ſunt ingrato aduerſus eos, à quibus beneficijs ſunt affecti, non poſſunt ſatis uellicari: tam horrendum eſt illud uitium, & non hominibus, ſed belluis ipſis etiam indignum. Quod ita abominatos credendũ eſt ueteres Romanos, ut illi ne nomen quidem impoſuerint, & quo nullum poſsis excogitare inmanius. Proinde omni genere [illegible] profligandum ut detur. Itaque omnes uiri graui [illegible] eam uitandam eſſe aut præceptis aut exemplis docuerunt. Poſtremum hoc loco Poeta præſtat, ubi Vulcanus paratiſsimam ſe eſſe dicit gratiæ Thetidi referendæ ob ſeruatæ uitæ beneficium. [illegible] nihil charius aut precioſius habemus, quo tandem munere eos compenſari putas, quibus illam acceptam aut ſeruatam refers? Re autem ipſa ſtudium iſtud ſuum paulò pòſt Vulcanus comprobabit.

[illegible]) In exoranda alicuius petitione uirum bonum hæc diligenter decet obſeruare. Primum an in ſua poteſtate ſitum ſit rem illam perficere: ſtulti enim ac inconſulti hominis eſt, ea polliceri, quæ poſtea exequi non poſsis. Deinde an fas & iuſtum ſit illam præſtare. Improbi enim & iniqui eſt, rem iniquam quacunque de cauſa ſtipulari & promittere. Hæc duo præcauet prudenter Vulcanus, non adeò gratiæ referendæ ſtudioſus, ut uitium & probitatis ſuæ rationem habeat, non paſſus illo deſiderio ſuam animi ſynceritatem abripi.

[illegible]) Exponit Thetis Vulcano cur ad eum ueniſſet, orditurq́; à ſuæ calamitatis commemoratione: quæ duplex. primùm in nuptijs Pelei, quarum cauſam in Iouem refert [illegible] dicendum eſt Apollodorus [illegible]. Inquiunt enim Iouem ac Neptunum ſolos de Thetidis nuptijs contendiſſe, Thetidem autem noluiſſe cum Ioue congredi, quòd à Iunone eſſet educata unde iratum Iouem mortali illam copulaſſe. Quod illa tamen ægrè tulit, quaſi turpe eſſet ſolam eam inter Deas homini nubere itaque cum Pelei nuptias fugeret & deuitaret, dicitur in uarias formas ſeſe tranſmutaſſe, donec tandem illa meridiano calore ſopita in antro quieſcens ab eo illigata eſt, ex conſilio Protei: ubi illa quidem rurſus uarias figuras eſt mentita, ſed ita compreſſa eſt iterum, ut in priſtinam reuerſa ſtatum tota in Pelei uenerit poteſtatem. quod exponit Ouidius lib. 11. Metamorph. Itaque inuita contraxit illa hoc coniugium: quod hoc loco ipſamet conqueritur. Sunt tamen qui aliter ſcripſerint. ut ex Pythaneto in primo rerum Aegineticarum refert Natalis, aiũt ſiquidem Thetidem uxorem Pelei fuiſſe non coactam, neque ſub uarijs formis deludentem compreſſam, [illegible] ſponte ſe in eius matrimonium conceſsiſſe, cuius nuptiæ in Pelio monte celebratæ ſunt Dijs omnibus præſentibus, præter [illegible]. Sed nos, ſi placet, in re non magni momenti Poetam ſequamur. Matri autem Achilles hoc etiam infortunium loco accidiſſe dicebat nuper. Secunda calamitas Thetidis eſt in partu Achillis, quem infortunijs eam obruere non ceſſans ſuperior, ſubinde uidetur in eius perniciem conſpirare. Nuper enim paſſus eſt illum ab Agamemnone iniuria affici, nunc iactura etiam amici chariſsimi cum aſſi[illegible], coniuncta eſt armorum illius priuatio, quæ in hoſtem tranſierunt. Eſt autem breuiſsima præcedentium omnium, quæ ad præſentis negotij illuſtrationem facere uidebantur, narratio: ubi ingenium Poetæ eluceſcit, qui poſsit res, cum uelit, fuſiſsime explicare: cum uelit rurſus, eaſdem in arctiſsimum locum contrahere. Tum demum petit Thetis arma pro filio à Vulcano, à quo id faciſſimo negotio impetrauit.

[illegible]) Hi uerſus ab eadem Thetide ſupra dicti ſunt uſque ad eum, [illegible]: ubi incipiet breuis illa [illegible], de qua in ſuperiore annotatione dicebamus.

[illegible]) Achillis luctum ſic deſcribit hiſtoria, ſed poſtquam utrinque red[illegible] acies, & iam in tuto miles noſter erat, cuncti Reges ad Achillem conueniunt, deformatum iam lacrymis, atque omni ſupplicio lamentandi. Qui modo proſtratus humi, nunc cadaueri ſuperiacẽs, adeo reliquorum animos perturbauerat, ut Aiax, qui ſolandi cauſa aſtiterat, nihil luctus remitteret.

Sic locutus, hanc quidem liquit ibi: iuit.a. ad folles.
Illas.a.ad ignem admouit, iuſsitq́; operari.
Folles.a.in foraminib. fornacis uiginti omnes ſpirabãt,
Omnigenũ facile accendentẽ flatum emittentes: (trã,
Interdũ ut properanti adeſſ. uehemens, interdũ.v.cõ-
Quemadmodũ Vulcanus uellet & opus perficere poſſet.
Aes autem in ignem iecit pradurum ſtannumq́;,
Et aurum precioſum, & argentum, at deinde
Poſuit in trunco magnam incudẽ: accepit autẽ manu
Malleum grauem: altera.v.accepit forcipem.
Fecit autẽ primum clypeum magnumq́; firmumq́;,
Vndiq́; uariegans, circumq́; circulũ iecit lucidum,
Triplicem ſplendentẽ: extra autem argenteum lorum.
Quinq́; autem ipſius erant clypei plica, ſed in ipſo
Fecit uaria multa ſapienti mente.
In eo quidem terram effinxit, inq́; cœlum, inq́; mare,
Solemq́; infatigabilem, lunamq́; plenam:
In q́; ſydera omnia, quibus cœlum coronatum eſt,
Pleiadaſq́;, Hyadaſq́; roburq́; Orionis,

Ὣς εἰπὼν, τὴν μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δ' ἐπὶ φύσας·
Τὰς δ' ἐς πῦρ ἔτρεψε, κέλευσέ τε ἐργάζεσθαι·
Φῦσαι δ' ἐν χοάνοισιν ἐείκοσι πᾶσαι ἐφύσων,
Παντοίην εὔπρηστον ἀϋτμὴν ἐξανιεῖσαι,
Ἄλλοτε μὲν σπεύδοντι παρέμμεναι, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ὅππως Ἥφαιστός τ' ἐθέλοι καὶ ἔργον ἄνοιτο.
Χαλκὸν δ' ἐν πυρὶ βάλλεν ἀτειρέα, κασσίτερόν τε,
Καὶ χρυσὸν τιμῆντα, καὶ ἄργυρον· αὐτὰρ ἔπειτα
Θῆκεν * ἐν ἀκμοθέτῳ μέγαν ἄκμονα, γέντο δὲ χειρὶ χ. ἰν'
Ῥαιστῆρα * κρατερὸν, ἑτέρηφι δὲ γέντο πυράγρην. χ. κρατερὴν
Ποίει δὲ πρώτιστα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
Πάντοσε δαιδάλλων, περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαεινὴν,
Τρίπλακα, μαρμαρέην, ἐκ δ' ἀργύρεον τελαμῶνα.
Πέντε δ' ἄρ' αὐτοῦ ἔσαν σάκεος πτύχες· αὐτὰρ † ἐν αὐτῷ χ. ἰν'
Ποίει δαίδαλα πολλὰ ἰδυίῃσι πραπίδεσσιν.
Ἐν μὲν γαῖαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανὸν, ἐν δὲ θάλασσαν,
Ἠέλιόν τ' ἀκάμαντα, σελήνην τε πλήθουσαν·
Ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
Πληϊάδας θ', Ὑάδας τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος,

Ἄρκτον θ', ἣν καὶ Ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,
Ἥτ' αὐτοῦ στρέφεται, καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει·
Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.
Ἐν δὲ δύω ποίησε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων
Καλάς· ἐν τῇ μέν ῥα γάμοι τ' ἔσαν εἰλαπίναι τε·
Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαΐδων ὕπο λαμπομενάων,
Ἠγίνεον ἀνὰ ἄστυ, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει·
Κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον, ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἱστάμεναι θαύμαζον ἐπὶ προθύροισιν ἑκάστη.
Λαοὶ δ' εἰν ἀγορῇ ἔσαν ἀθρόοι· ἔνθα δὲ νεῖκος
Ὠρώρει· δύο δ' ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς
Ἀνδρὸς ἀποφθιμένου· ὁ μὲν εὔχετο πάντ' ἀποδοῦναι,
Δήμῳ πιφαύσκων· ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἑλέσθαι.
Ἄμφω δ' ἱέσθην ἐπὶ ἴστορι πεῖραρ ἑλέσθαι·
Λαοὶ δ' ἀμφοτέροισιν ἐπήπυον, ἀμφὶς ἀρωγοί·
Κήρυκες δ' ἄρα λαὸν ἐρήτυον· οἱ δὲ γέροντες
Εἵατ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοις, ἱερῷ ἐνὶ κύκλῳ·
Σκῆπτρα δὲ κηρύκων ἐν χερσ' ἔχον ἠεροφώνων·
Τοῖσιν ἔπειτ' ἤϊσσον, ἀμοιβηδὶς δ' ἐδίκαζον.
Κεῖτο δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι δύω χρυσοῖο τάλαντα,
Τῷ δόμεν ὃς μετὰ τοῖσι δίκην ἰθύντατα εἴποι.
Τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύω στρατοὶ ἥατο λαῶν,
Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
Ἠὲ διαπραθέειν, ἢ ἄνδιχα πάντα δάσασθαι
χ. ἱερόθ. Κτῆσιν ὅσην πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἔεργεν.
Οἱ δ' οὔπω πείθοντο, λόχῳ δ' ὑπεθωρήσσοντο.
Τεῖχος μέν ῥ' ἄλοχοί τε φίλαι καὶ νήπια τέκνα
Ῥύατ' ἐφεσταότες, μετὰ δ' ἀνέρες οὓς ἔχε γῆρας.
Οἱ δ' ἴσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἄμφω χρυσείω, χρύσεια δὲ εἵματα ἕσθην,
Καλὼ καὶ μεγάλω σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θεώ περ
Ἀμφὶς ἀριζήλω· λαοὶ δ' ὑπολίζονες ἦσαν.
Οἱ δ' ὅτε δή ῥ' ἵκανον ὅθι σφίσιν εἶκε λοχῆσαι,
Ἐν ποταμῷ, ὅθι τ' ἀρδμὸς ἔην πάντεσσι βοτοῖσιν,
Ἔνθ' ἄρα τοί γ' ἵζοντ' εἰλυμένοι αἴθοπι χαλκῷ.
Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε δύω σκοποὶ ἥατο λαῶν,
Δέγμενοι ὁππότε μῆλα ἰδοίατο καὶ ἕλικας βοῦς.
Οἱ δὲ τάχα προγένοντο, δύω δ' ἅμ' ἕποντο νομῆες,
Τερπόμενοι σύριγξι· δόλον δ' οὔ τι προνόησαν.
Οἱ μὲν τὰ προϊδόντες ἐπέδραμον, ὦκα δ' ἔπειτα
Τάμνοντ' ἀμφὶ βοῶν ἀγέλας καὶ πώεα καλὰ
Ἀργεννῶν οἰῶν· κτεῖνον δ' ἐπὶ μηλοβοτῆρας.
Οἱ δ' ὡς οὖν ἐπύθοντο πολὺν κέλαδον παρὰ βουσίν,
Εἰράων προπάροιθε καθήμενοι, αὐτίκ' ἐφ' ἵππων
Βάντες ἀερσιπόδων μετεκίαθον, αἶψα δ' ἵκοντο.
Στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην ποταμοῖο παρ' ὄχθας,
Βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.
Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ὁμίλεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κήρ,
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
Ἄλλον τεθνηῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν αἵματι φωτῶν.
Ὡμίλευν δ' ὥστε ζωοὶ βροτοὶ ἠδ' ἐμάχοντο,
Νεκρούς τ' ἀλλήλων ἔρυον κατατεθνηῶτας.
χ. Ε. θ. † Ἐν δ' ἐτίθει νειὸν μαλακήν, πίειραν ἄρουραν,
Εὐρεῖαν, τρίπολον· πολλοὶ δ' ἀροτῆρες ἐν αὐτῇ
Ζεύγεα δινεύοντες ἐλάστρεον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Οἱ δ' ὁπότε στρέψαντες ἱκοίατο τέλσον ἀρούρης,

Vrſ. m. q. quam & Plauſtrum cognomine uocant,
Quæ ibidem uertitur & Oriona obſeruat:
Sola autem expers eſt undarum Oceani,
In q; eo duas fecit ciuitates uaria lingua hominum
Pulchras: in una q. nuptiæq; erant, conuiuiaq; ſolēnia:
Sponſas autem ex thalamis, tædis ſubaccenſis
Ducebāt p urbē: multusq; hymenæus excitatus fuerat.
Iuuenes. a. ſaltatores in orbem agebant ſe: interq; hos
Tibiæ citharaq; ſonum edebant, ſed matronæ
Stantes admirabantur in ueſtibulis ſingulæ.
Populi. a. in concione erant frequentes: illic. a. contētio
Orta erat. duo autem uiri contendebāt gratiâ mulctæ
Viri interfecti, alter quidē aſſirmabat omnia reddidiſſe
Populo declarans: alter. v. negabat quicquā accepiſſe,
Ambo uerò cupiebant apud arbitrum finem accipere.
Ciues. a. utriſq; acclamabant, hinc inde auxiliatores:
Præcones autem populum continebant. at ſeniores
Sedebant in politis lapidibus, ſacro in circulo:
Sceptra. v. præconū in manibus geſtabant uocalium:
His ſceptris dein incedebāt, alternatimq; ſentētiā ferebant.
Iacebant. a. in medio duo auri talenta,
Huic ad dandū q inter hos ſentētiā rectiſſimè diceret.
Alterā. a. ciuitatem duo exercitus obſidebāt populorū
Armis fulgentes: bifariam. a. ipſis placebat conſilium
Aut euertere, aut in duas partes omnia diuidere,
Poſſeſſionē ſcilicet, quātā oppidū amœnū intus cōtinet.
Hi. v. nondū parebāt: ad inſidias a. clàm armabantur,
Murū. q. coniugesq; dilectæ, & infantes filij
Cuſtodiebāt ſupra ſtātes: interq; uiri quos habebat ſenectus.
Hi. v ibāt: dux erat. a. ipſis Mars & Pallas Minerua,
Ambo aurei, aureas & ueſtes induti erant,
Pulchri & magni cum armis: ſicut dij ſcilicet
Vtrinq; conſpicui: populi autem humiliores erant,
Hi. v. quādo peruenerūt ubi ipſis cōmodū erat inſidiari
Apud fluuium, ubi potatio erat omnibus armentis,
Ibi hi conſederunt tecti ſplendenti ære.
His. a. deinde procul duo ſpeculatores ſedebāt populorū,
Obſeruātes quādo oues uiderēt et curuè incedētes boues
Illi. v. citò procedebāt, duoq; ſimul ſequebātur paſtores,
Oblectantes ſeſe fiſtulis: inſidias n. neutiq̄ præſenſerāt.
Illi quidē hæc prouidentes incurrerunt: moxq; deinde
Cædebant undiq; boum armenta, & greges pulchros
Candidarū ouium: interficiebāt autē inſuper paſtores.
Illi. a. poſtquā audierunt multum ſtrepitū apud boues,
Conciones ante ſedentes, confeſtim equos
Aſcendentes celeres inſecuti ſunt: moxq; peruenerūt:
Conſiſtentes uerò pugnabāt pugnam fluuij apud ripas:
Feriebant autem ſe inuicē æratis haſtis.
Interq; Cōtētio, interq; Tumultus uerſabāt, interq; exitiale Fatum,
Aliū uiuum detinēs recēs uulneratum, alium illæſum:
Alium interfectū per ſtrages trahebat pedibus.
Veſtē. a. geſtabat circa humeros ualdè cruētā ſanguine
Verſabantur. a. tanq̄ uiui hoīes, & pugnabāt, utrorū:
Cadaueraq; mutua trahebant interempta.
In eo etiam ponebat nouale molle pingue ſolum,
Latum, ter aratum: multi. v. aratores in ipſo
Iuga uertentes terram, agitabant huc & illuc.
Hi. a. quando uerſo ſolo uenerunt ad finem arui,

Illis

Illis tum in manibus poculum dulcis uini
Dabat uir accedens: hi autem uertebant per ſulcos,
Cupientes noualis profundi ad terminũ peruenire.
Ipſum.a.nigreſcebat à tergo: aratro.a.ſimile erat,
Aureũ quãuis eſſet: hoc.a.ingens miraculum erat.
In eo etiã ponebat campũ alta ſegetis: ibi.a.meſſores
Metebant acutas falces in manibus habentes:
Manipuli.a.alij.q.in ſulcũ denſi cadebant in terram:
Alios.v.mergitum ligatores uinculis conſtringebant.
Tres a.mergitum ligatores aſtabant.ſed ponè
Pueri mergites colligentes, in ulnis ferentes
Feſtinanter porrigebant. Rex.a inter hos ſilentio
Sceptrum tenens ſtabat ad ſulcum latus corde.
Præcones.a.procul ſub quercu conuiuiũ præparabant:
Bouẽ.a.poſtq̃ mactaſſent magnũ, curabãt, mulieres.a.
Cœnam operarijs, albas farinas multas miſcebant.
In eo etiam ponebat uuis ualdè oneratam uineam.
Pulchram, auream: nigri autem per eã racemi erant:
Stabat autem palis per totum argenteis:
Circùm autẽ, cæruleam foſſam. circà etiam ſepẽ duxit
Ex ſtanno: una autem ſola ſemita erat in ipſam,
Quà ibant baiuli, quando uindemiarent uineam.
Virgines autẽ, & iuuenes innupti pueriliter ſapientes
Textis in calathis portabant dulcem fructum:
Hos autem inter medios, puer cithara ſonora
Suauiter citharizabat: chorda autem bellè reſonabat
Tenella uoce. hi autem pulſantes terram ſimul
Cantuq; ſibiloq; pedibus tripudiantes ſequebantur.
In eo etiã armentũ fecit boũ erecta capita habẽtiũ.
Ipſæ autem boues auro facta erant, ſtannoq;:
Mugitu.a.ex ſtercore (i.ſtabulo) ruebant ad paſcua,
Apud fluuium reſonantem, ualdè rapidũ, cannis abundantem.
Aurei.a.paſtores unà ibant cum bobus
Quatuor: nouẽ.a.ipſos canes pedib celeres ſequebãtur.
Horrendi uerò leones duo inter primas boues
Taurũ ualdè mugientẽ tenebant: hic aũt altè mugiẽs
Trahebatur: hunc.a.canes cõſequebantur & iuuenes:
Illi quidem diſcerpta bouis magni pelle,
Viſcera & atrũ ſanguinem ſorbebant paſtores uerò
Fruſtrà immittebant ueloces canes incitantes:
Hi nempe mordere quidem abſtinebant à leonibus·
Stantes autem ualdè propè latrabant & euitabant.
In eo etiam paſcuum fecit inclytus Vulcanus
In amœna ualle magnum ouium candidarum,
Stabulaq;, tuguriaq; tecta atq; ouilia.
In eo etiã choream uariè finxit inclytus Vulcanus,
Ei ſimilem qualem olim in Cnoſſo lata
Dædalus elaborauit pulchricomæ Ariadnæ.
Ibi quidem adoleſcentes & uirgines formoſiſſimæ
Tripudiabant, inuicem in uola manus tenentes.
Horum.a.hæ quidẽ tenues ueſtes gerebãt: illi.v.tunicas
Induti erãt bene textas, ſenſim ſplendentes tanquã oleo:
Et hæ quidem pulchras coronas habebãt: illi.a.gladios
Geſtabant aureos ab argenteis cingulis.
Hi.a.quandoq; in orbẽ curſitabant doctis pedibus
Agiliter admodũ, ſicut quum quis rotã aptatã manib.
Sedens figulus tentauerit ſi currat.
Quãdoq;.a.rurſus curſitabãt per ordines diſpoſiti inter ſe:

Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέος οἴνου
Δόσκεν ἀνὴρ ἐπιών· τοὶ δὲ στρέψασκον ἀν' ὄγμους,
Ἱέμενοι νειοῖο βαθείης τέλσον ἱκέσθαι.
Ἡ δὲ μελαίνετ' ὄπισθεν, ἀρηρομένῃ δὲ ἐώκει,
Χρυσείη περ ἐοῦσα· τὸ δὴ περὶ θαῦμ' ἐτέτυκτο.
* Ἐν δ' ἐτίθει τέμενος βαθυλήιον· ἔνθα δ' ἔριθοι χ.Ε.θ.
Ἤμων ὀξείας δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Δράγματα δ' ἄλλα μετ' ὄγμον, ἐπήτριμα πῖπτον ἔραζε,
Ἄλλα δ' ἀμαλλοδετῆρες ἐν ἐλλεδανοῖσι δέοντο.
Τρεῖς δ' ἄρ' ἀμαλλοδετῆρες ἐφέστασαν· αὐτὰρ ὄπισθε
Παῖδες δραγμεύοντες, ἐν ἀγκαλίδεσσι φέροντες,
Ἀσπερχὲς πάρεχον· βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ
Σκῆπτρον ἔχων ἑστήκει ἐπ' ὄγμου γηθόσυνος κῆρ.
Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυῒ δαῖτα πένοντο·
Βοῦν δ' ἱερεύσαντες μέγαν, ἄμφεπον· αἱ δὲ γυναῖκες
Δεῖπνον ἐρίθοισιν, λεύκ' ἄλφιτα πολλὰ πάλυνον.
* Ἐν δ' ἐτίθει σταφυλῇσι μέγα βρίθουσαν ἀλωὴν, χ.Ε.θ.
Καλὴν, χρυσείην· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν·
Ἑστήκει δὲ κάμαξι διαμπερὲς ἀργυρέῃσιν.
Ἀμφὶ δὲ, κυανέην κάπετον, περὶ δ' ἕρκος ἔλασσε
Κασσιτέρου· μία δ' οἴη ἀταρπιτὸς ἦεν ἐπ' αὐτὴν,
Τῇ νίσσοντο φορῆες, ὅτε τρυγόωεν ἀλωήν.
Παρθενικαὶ δὲ καὶ ἠΐθεοι ἀταλὰ φρονέοντες
Πλεκτοῖς ἐν ταλάροισι φέρον μελιηδέα καρπόν.
Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
Ἱμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε
Λεπταλέῃ φωνῇ. τοὶ δὲ ῥήσσοντες ὁμαρτῇ
Μολπῇ τ' ἰυγμῷ τε, ποσὶ σκαίροντες ἕποντο.
Ἐν δ' ἀγέλην ποίησε βοῶν ὀρθοκραιράων·
Αἱ δὲ βόες χρυσοῖο τετεύχατο κασσιτέρου τε,
Μυκηθμῷ δ' ἀπὸ κόπρου ἐπεσσεύοντο νομόνδε
Πὰρ ποταμὸν κελάδοντα, παρὰ * ῥοδανὸν δονακῆα. χ. ῥαδαλὸν
Χρύσειοι δὲ νομῆες ἅμ' ἐστιχόωντο βόεσσι
Τέσσαρες, ἐννέα δέ σφι κύνες πόδας ἀργοὶ ἕποντο·
Σμερδαλέω δὲ λέοντε δύ' ἐν πρώτῃσι βόεσσι
Ταῦρον ἐρύγμηλον ἐχέτην· ὁ δὲ, μακρὰ μεμυκὼς
Ἕλκετο· τὸν δὲ κύνες μετεκίαθον ἠδ' αἰζηοί.
Τὼ μὲν ἀναῤῥήξαντε βοὸς μεγάλοιο βοείην,
Ἔγκατα καὶ μέλαν αἷμα λαφύσσετον· οἱ δὲ νομῆες
Αὔτως ἐνδίεσαν, ταχέας κύνας ὀτρύνοντες.
Οἱ δ' ἤτοι δακέειν μὲν ἀπετρωπῶντο λεόντων,
Ἱστάμενοι δὲ μάλ' ἐγγὺς ὑλάκτεον, ἔκ τ' ἀλέοντο.
Ἐν δὲ νομὸν ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Ἐν καλῇ βήσσῃ μέγαν οἰῶν ἀργεννάων,
Σταθμούς τε, κλισίας τε, κατηρεφέας ἰδὲ σηκούς.
Ἐν δὲ χορὸν ποίκιλλε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Τῷ ἴκελον οἷόν ποτ' ἐνὶ Κνωσσῷ εὐρείῃ
Δαίδαλος ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ.
Ἔνθα μὲν ἠΐθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
Ὠρχεῦντ', ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχοντες.
Τῶν δ' αἱ μὲν λεπτὰς ὀθόνας ἔχον, οἱ δὲ χιτῶνας
Εἵατο * ἐϋννήτους, ἦκα στίλβοντας ἐλαίῳ· χ. Εἶχον ἐϋννήτους
Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον, οἱ δὲ μαχαίρας
Εἶχον χρυσείας ἐξ ἀργυρέων τελαμώνων.
Οἱ δ' ὁτὲ μὲν θρέξασκον ἐπισταμένοισι πόδεσσι
Ῥεῖα μάλ', ὡς ὅτε τις τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσιν
Ἑζόμενος κεραμεὺς πειρήσεται αἴκε θέῃσιν·
Ἄλλοτε δ' αὖ θρέξασκον ἐπὶ στίχας ἀλλήλοισι.

Πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιίσταθ' ὅμιλος
Τερπόμενοι. δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.
Ἐν δ' ἐτίθει ποταμοῖο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο,
Ἄντυγα πὰρ πυμάτην σάκεος πύκα ποιητοῖο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῦξε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
Τεῦξ' ἄρα οἱ θώρηκα φαεινότερον πυρὸς αὐγῆς·
ἄλ. κυνέην Τεῦξε δέ οἱ * κόρυθα βριαρὴν κροτάφοις ἀραρυῖαν,
Καλὴν, δαιδαλέην, ἐπὶ δὲ χρύσεον λόφον ἧκε.
Τεῦξε δέ οἱ κνημῖδας ἑανοῦ κασσιτέροιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πάνθ' ὅπλα κάμε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Μητρὸς Ἀχιλλῆος θῆκε προπάροιθεν ἀείρας.
Ἡ δ' ἴρηξ ὡς ἆλτο κατ' Οὐλύμπου νιφόεντος,
Τεύχεα μαρμαίροντα παρ' Ἡφαίστοιο φέρουσα.

Plurima.v. delectabilē choreā circūſtabat multitudo
Oblectantes ſeſe. duo autem ſaltatores inter ipſos
Cantum incipientes uerſabant ſe per eos medios.
In eo etiā poſuit fluminis magnum robur Oceani,
Ora in extrema ſcuti affabrè facti.
At poſtquā fabricauit ſcutum magnum ſolidumq́;,
Fecit ei thoracem ſplendidiorem ignis fulgore,
Fecit etiam ei galeam fortem temporibus aptatam,
Pulchram, uariegatam: ſupraq́; aureā criſtam poſuit.
Fecit etiam ei ocreas ex ductili ſtanno.
At poſtquā omnia arma elaborauit inclytus Vulcanus,
Coram matre Achillis poſuit attollens.
Hac uerò uelut accipiter deſilijt ab Olympo niuoſo,
Arma ſplendentia à Vulcano afferens.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Huc omnes omnium literatorum hominum cohortes appello ſpectatrices tam elegantis artificij, & non humanam, ſed diuinam, & Vulcano ipſo plane dignam, manum intueantur. Si unquam Poetæ noſtri ingenium apparuit, hic luculentiſsimè inclareſcit: quanquam Momo ſuo non careat uir tantus, ſed qua fide & iudicio, uiderit ſua proles, & illius Manes ſi poſſunt. Enim uero quid factum ab artifice noſtro exiſtimatis, niſi uniuerſum Orbem, quem tam ſpacioſum & penè immenſum unus clypei orbiculus complectitur & repræſentat? Ibi cœlum uoluitur, ibi ſydera rutilant, ibi terra complanatur, ibi mare intumeſcit, ibi ſtāt urbes, quarū altera pace amabilis, altera bello aperto & inſidijs formidabilis: ibi agricolarum, ibi meſſorum labor & ſolatium: ibi uinitores & reliqua ſic ingenioſè efformata, ut nihil ingenioſius excogitari poſſe exiſtimem. ut de non ſine cauſa uidentur olim credidiſſe nonnulli hæc omnia ſpontaneè quodammodo moueri, non ſecus ac Vulcanij illi tripodes, & Venus illa Dædali [illegible], & neſcio an ſatis rectè eorum ſententia ab Ariſtonico refutata ſit. Sic enim a Poeta omnia deſcribuntur, ut nō ex duro & ſolido metallo conſtare putes, ſed ex uere uiuente & mouente anima. Neque nego arma Aeneæ apud Virgilium ſummo quoque ingenio fabricata, ſed illa ad Homericum minimè. Habeo quem illi ex noſtris uiris comparem, qui Poeta unus nobis hodie inſtar omnium eſt: & niſi Homeri interpres eſſem, ipſo etiam Homero longè ſuperior, adeò diuinum illi dedit opus condere illius argumenti diuinitas, & inchoare ſortita cōcitatū, quā cæteros omnino mihi ſit credibile. Sed Bartaſi noſter, [illegible] Hic eſt igitur ille noſter C. Saluſtius celebri illo Hexamero celeberrimus, cuius elegantiſsimā picturam libri ſeptimi cuius operis, in ipſo initio, Poetæ noſtro iure me opponere poſſe arbitror. Quod exteris nationibus dictum uolo, ut intelligant quanto lumine & ſplendore in ultimis his temporibus Aquitania noſtra refulgeat, breui hoc ſuum iubar in peregrinos tranſitura, ſi doctiſsimum, ut audio, illius interpretem Deus fortunauerit. Meditabar ego neſcio quid tale paucos ante annos, ſed in hoc curriculo me tam citis hominis quadrigis anteuerſum maximo cum gaudio intellexi, cui ego palmam hanc, quæ proculdubio laurea futura eſt, cōcedens felicem ei ac ſecundum imprecor: quod ſi ſenſero meam quoque in ea re operam placere, eam tam ſancto operi non recuſabo. In hæc ego cum bona lectoris uenia diuerteram. Sed ut ad Homerum redeamus, moneo eos quicunque tanti Poetæ lectione delectantur, hunc locum diligenter animaduertant, ne ſicco pede tantos opum & diuitiarum fontes, quibus ſcatet, pertranſeant. Videamus igitur qua ratione ſingula explicētur, ut nos referimus ex Euſtathio, prout ipſa ex Damone neſcio quam ulter eram fuit Philoſophiæ, & ipſius Poeſeos ſtudioſa) retulit. Dicebat illa itaque per rotundum clypeum mundi quoque rotunditatem ſignificari, per illa quatuor metalla, quatuor elementa nimirum per aurum ignem per æs terram, propter duritiem, per ſtannum aquam propter mollitiem & facilitatem fluendi per argentum aerem propter illius metalli ſordes & quaſi obſcuritatem, antequam repurgatum fuerit. Tum paulò pòſt dicit Poetam ipſum uſum eſſe propriis elementorum nominibus. Terram enim, cœlum & aquā nominat. Ignis autem eſt ipſemet artifex Vulcanus uel potiùs, ut ego ſentio, ipſe ignis, in quo Vulcanus operatur. Quod autem [illegible] appellat, ait intelligi Zodiacū, qui triplex dicatur propter eius latitudinem per quem duodecim mouentur ſigna & ſplendens, propter ſolis perpetuum in illo circulo iter. Per [illegible] axem intelligit, circa quem cœlum uoluitur. Per quinque plicas, quinque circulos parallelos uel æquedistantes: Arcticum Septentrionalem Solſtitialem, Aequatorem, Brumalem, Antarcticum, &c. in quibus forſitan poſsis aliquid uelicare, ſed nos prope nere illa uolumus quæ cum breuiſsimè & ſi cui minus arrideant, is Goropii Beccani libri ſeptimi Francicorum audiat Goropium, inquā, quem ego authorem unicè amo & amplector. Sic ergo ille, ubi de inſignibus loquitur non longe à principio: Homerus, inquit, ille Poetarum Apollo, animaduertens ſtudioſe à plerisque generis claritatem in armis prætendi [illegible] exemplo docere uoluit, quidnam illud eſſet, quod homines maximè nobilitaret, ac dijs ipſis proximos redderet. Hic enim Achillis in clypeo inſignia non a Thetide, non a Pelei, non à Iouis, à quibus genus ducebat, ſplendore petenda ſibi putauit, tametſi ab hoc ſtemmate, quo arma terribilia redderet, potuiſſet mutuari: uerum altius humani animi ſuppetias decens, rectam nobis ad ueram nobilitatem uiam oſtendit. Ea enim clypeo inſculpſit, quorum inſpectu animus noſter ad ſummi opificis rapitur contemplationem quæ cum ſummam bonorum complectatur, ſummam quoque abſolutæ nobilitatem. Primum enim Vulcanus omnem ſiderum uarietatem in ſcuto depingit, deinde pacis & belli artes omnes & officia addit, nulla fere earum rerum parte, quæ ad hominum cœtus bene gubernandos ſpectant, omiſſa: quo quid aliud uoluit indicatum, quam illud firmiſsimum ad omnem malorum impetum propulſandum eſſe ſi tota ſeſe ſapientiæ panoplia armarit, atque etiam quibuſuis aduerſitatibus obiecerit? Nec interim ocioſam & inertem laudat Philoſophiam, ſed eam quam ab ordinatis aſtrorum motionibus ad Rempub. gubernandam detraxit: una & exemplar & finem rerum gerendarum proponens, una ipſius exemplaris inter homines uſum exponens. uideant modò qui totam nobilitatē cædibus & ſanguine metiuntur, quam lōgè ab Homerica nobilitate abſint, quamq; nihil habeant cum ea communionis pyrgopolinicæ illi, qui ſibi eo maximè nomine placent, quòd nihil unquam didicerint humanioris diſciplinæ. &c. Reliqua poterunt perlegere, quibus erit ad manus Goropius Beccanus noſter.

[illegible]) Plutarchus in uita Homeri ex hoc loco obſeruat, peritum etiam Aſtrologiæ fuiſſe Poetam his uerbis: [illegible] id eſt: Quòd uerò nec aliorum aſtrorum imperitus fuerit Homerus, ex ijs quæ dixit palam eſt. [illegible] &c. Ad hæc uitam deſcribit, quo pacto ſubinde iuxta polum Arcticum nobis ſemper apparentem uertetur, & propter ſublimitatem horizontem non attingat, eò quod & æquali tempore & minimus circulus in quo uiſa eſt, & maximus, in quo Orion, in ſua circunferentia uertitur. Præterea & Bootem tarde occidentem, quia diuturnum faciens occaſum eius in ſe ſitum habet, ut rectus deferatur, & ut cum quatuor ſignis occidat, quæ ſunt ex cunctis ſibi ſex, quæ toti noctis attribuuntur. Quod uerò non omnia, quæ ad ſiderum contemplationem pertinent, ut Aratus ſeu alius quiſpiam perſecutus eſt nemini uideatur mirum neque enim hoc ei ſcopus tunc rerum fuit. Hæc ille breuiter: nos ſingula examinemus. Arbitror itaque Pleiadum, Hyadum & Orionis tantùm meminiſſe, ut non mirum ſigna ſeptentrionalia & meridionalia ſubin-

telligenda per illa indicaret. Sunt enim Pleiades & Hyades ad Boream, illæ nimirum in tauri dorſo, hæ in capite: illarum ſex tantum uiſuntur, ut eſt apud Proclum in Sphæra, cum tamē ſeptem ſint: Hyades uerò quinque. Hyginus lib. 3. ſeptem. Has tamen omnes nominet, id ſentiens exiſtimandum eſt Poetam propter breuitatem non quòd reliqua ſigna ignorarit: quin & de Arcto ſtatim loquitur, quanquam Cynoſuram potuit neſciſſe, quæ poſt eum inuenta à Thalete dicitur. Sed cum Orionem nominat, non eſt uerisimile ignoraſſe illum Procyona, Lupum, Argo, Hydram, Cratera, Coruum, Centaurum & reliqua ſigna Auſtrina. Obtulit tamen ex utraq; parte aliquot tantum, uidelicet ex prima duodecim, ex ſecunda unicum. Orionis autem robur appellat, quia Orion ſydus eſt maximum. Dicunt porrò Orionem tantæ fuiſſe magnitudinis, ut nulla eſſet tanta profunditas, e qua non humeri ſaltem extarent è mari, unde Virg. lib. 10. Aeneid.

—— quam magnus Orion
Cum pedes incedit medij per maxima Nerei
Stagna uiam ſcindens, humero ſupereminet undas.

Quod autem de Arcto ſubiungit Poeta, eam dictam etiam ἅμαξαν, ſciendum eſt, quod Hyginus lib. 2. notat, initiò qui ſidera peruiderunt, & numerum ſtellarum in unaquaque ſpecie corporis conſtituerunt, quod non arctum, ſed plauſtrum nominarunt ex ſeptem ſtellis duas, quæ pariles, & maxime in uno loco uiderentur, pro bobus habitas fuiſſe, reliquas uero quinque plauſtri figuram ſimulaſſe. Itaque & quod proximum huic eſt ſignum, Bootem nominari uoluiſſe, qui poſtea dictus eſt Arctophylax. Eadem arctos dicta Homeri temporibus, ut ex hoc loco conſtat, & ita Hyginus expoſuit. Poſteriores autem diſtinxerunt Arctophylacem, quem Boōtes, ab Arcto. Sic Aratus: [illegible] Illud porrò Plauſtrum nunquam occidit, ideò dicitur à Poeta αὐτοῦ στρέφεται id eſt, ut interpretatur Didymus, [illegible], quod Poeta ipſe etiam in ſequenti uerſu exponit, οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο. Solam porrò non occidere dicit habita ratione Pleiadum Hyadum & Orionis, quæ occidunt. Sunt tamen & quæ non occidunt præterea in circulo Arctico, Cynoſura, Draco inter duas Arctos collocatus, manus Bootæ ſiniſtra & Cepheus à pectore ad pedes. Porro de hac urſa uide Strab. lib. 1 & ibi Xylandrum. Quod autem dicit Arctum ὠρίωνα δοκεύειν, alludit ad fabulam, Caliſto filia Lycaonis à Ioue compreſſa, uel ab ipſo uel à Diana, quam ad uenationem ſequebatur, in urſam mutata eſt, & in cœlum relata. Orion autem uenator fuit eximius, proinde cum Dianæ uenationem exercens, ut ait Euphorion, illius uirginitatem attentauit, quem Dea ſerpente excitato perdidit (unde Orion ſerpente oriente occidit) Orionē Iupiter miſeratus inter ſidera collocauit. Itaque dicitur urſa Orionem quaſi uenatorem ſpectare, quaſi timens ne ab illo capiatur. Sed hoc uerè ad ἀστρονομίαν ſpectat: quippe urſa ad Orionem ſpectat, & pariter cum illo mouetur. Iam fabulæ Pleiadum, Hyadum & amplius Orionis, & Arcti, copioſius in Lexico exponentur.

ἐν δὲ δύω ποίησε πόλεις) Didymus & Euſtathius interpretes noſtri referunt, Agalliam Corcyræum hunc locum ſic enarraſſe. Duas itaq; ciuitates iſtas eſſe, Athenas & Eleuſinem. Primum, quod Athenæ prima ſit totius mundi urbs, quæ poſt alteram à Deo muris ſit circundata & exædificata, in qua nuptiæ primum inuentæ ſunt, nimirum ſub Cecrope (quem ut omnis antiquitas, inquit Iuſtinus lib. 2. fabulata eſt biformem prodidere, quia primus marem fœminæ matrimonio iunxit) Tibias Athenis primùm reperit Pallas in nuptijs. Quod autem περὶ δίκης φόνου loquitur Poeta, id etiam Athenis accommodat, quòd ibi primum factum eſt iudicium de Halirrhothio Neptuni filio: quod ego ex Pauſaniæ Atticis illuſtro, ubi refert in Aeſculapij æde fontem eſſe, ad quem Halirrhothium Neptuni filium à Marte, cuius filiæ Alcippæ uitium obtulerat, interfectum tradunt, idq; ea cæde primum capitis iudicium factum. Porro cum mercedem Athenis caperent iudices, ideo dixiſſe Poetam in medio ſtare duo auri talenta, mercedem illi qui rectè iudicium tuleriſſet. Per ἱερὸν κύκλον autem intelligere Areopagum, qui locus eſt iudicij Athenienſium. Et hæc de Athenis. Alteram autem urbem dicebat eſſe Eleuſinem, circa quam duo exercitus diſtant Phorbantis ex Acarnania, & Eumolpi Poſidonis filij, ex Thracia. Urbi auxilium ferunt Mars & Minerua: ille, quòd in Areopago ſolutus eſt cædis illius Halirrhothij crimine, hæc, quod urbs Athenarū nomen ab illa haberet. Cætera quæ ſequuntur, propria ſunt, ait, Eleuſinis, nimirum ager ille noualis τρίπολος, quod nimirum in Eleuſine primum fruges dediſſe Ceres dicatur: item uuas propter Icarij & Dionyſij illac iter. Illud autem curioſius Euſtathius, quod ibi nimirū Triptolemū dicant primum frumentum ſeuiſſe, quem etiam Regem fuiſſe dicunt, ut & hic Poeta meſſi Regem præponit, & aratrum ibi primum iunctum eſt. Ideo quidam poſt [illegible], hunc uerſum interſerebant, [illegible]. Ibidem præterea mactatur bos, quia dicunt primum illic ſacrificatum bouem à Thalone exule & fugitiuo. Porro dicebat paulò poſt etiam Poetam Thesei regis Athenienſium meminiſſe. Sic Corcyræus ille in gratiam ciuitatis ſuæ hæc Homerica interpretabatur, quo ſenſu etiam illa præcedentia explicabat, ut refert Euſtathius. unde etiam colligebat Poetam ipſum Athenienſem fuiſſe, quod quidam ſcripſerunt. Maximus autem Tyrius Orat. 16 has duas ciuitates interpretatur eſſe: alteram Phæacum, Ithacenſium alteram. In altera, inquit, uerecundia, in altera regnat petulantia: altera habet legitimos Reges, altera impudentiſsimos procos. Hi quidem ingredientem Regem, perinde ac aliquem Deum, intuentur: illi regio thalamo inſidias tendunt. Exitus uerò quis eſt propoſitus utriſq;? Nimirum hos perpetua habet delectatio, iucunda uita, peregrinorum hoſpitalitas, maritimæ claſſes, terræ tractus: pernicies illos, ipſis uoluptatibus ingruens, qui quidem exitus cōtumelioſam improbitatem atque incaſtigatam licentiam protinus manet. Hæc ille.

ὁ μὲν εὔχετο πάντ' ἀποδοῦναι) Iudicium inducit duorum quorundam hominum: è quibus qui accuſatur, dicit ſe capitis ſui redemptionem perſoluiſſe pro homine à ſe interempto, accuſans uerò negat. Intelligit autem ea quæ Attici uocant ὑποφόνια quæ domeſticis interempti homicida perſoluebat, ne illi in eum iure experirentur: qua de re alias nobis dictum eſt. Fuiſſe olim moris, ut qui cædis eſſet reus, pecunia liberari poſſet. Cui ſimile fuit illud apud Trallianos, ubi qui Minyam aut Lelegem occidiſſet, ſi leguminis modium defuncti cognatis exoluiſſet, expiabatur è cæde.

λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε) Quidam per λίνον chordas lineas intelligebant, quòd olim neruis non uterentur, exiſtimantes illos Dijs diſplicere. Sed alij Linum Poetā, qui à canibus diſcerptus eſt, ut ait Didymus: uel ab ipſo Apolline, ut Pauſanias in Bœoticis, cuius uerba hunc locum in hanc ſententiam interpretantur [illegible] &c. Ex quibus uerbis patet Linum poetam hoc loco intelligi.

ἐν δὲ χορὸν ποίκιλλε) Duo proponit ſaltandi genera: unum Pyrrhichium & ἐναγώνιον, alterum [illegible], quod utrunque ad illius choreæ modum factum eſſe dicit, quem Dædalus Ariadnæ monſtrauit, & quem ipſa Ariadna Theſeo etiam manifeſtauit, ut ſe cum iuuenibus illis Athenienſium labyrintho eriperet: unde conſtat [illegible] uarie fuiſſe hanc impoſitam ſcuto choream à Vulcano in illius labyrinthi modum. Pauſanias in Arcadicis dicit, Homerum chorum in Achillis clypeo à Vulcano fabricatum, idcirco cum Ariadnæ choro, quem fecerat Dædalus, comparaſſe, quia nullum ſolertioris artificij opus uiderat. Hiſtoria autem illa ſeu fabula de Theſeo ſcripta eſt apud Plutarchum in illius uita, & apud Didymum hoc loco, & Euſtathium. Pleni ſunt ea de re Poetarum libri.

ἐν δ' ἐτίθει) Docet terram ab Oceano in orbem ambiri, ut etiam ex hoc loco notauit Strabo lib. 1. ubi etiam explicat cur flumen Oceanus iſte appelletur ab Homero. quæ poſſem & multa alia in hunc locum deſcribere, ut etiam pleraque minutiora ad præcedentium illuſtrationem: ſed nolo diligentia mea lectores negligentiores fieri. quibus ſi omnia præmanſa ingerantur in os, uereor ut ne ipſi uictum ſibi poſtea quærerent. Deinde iniquum eſt ab uno omnia poſtulare, tum breuitatis me ſubinde typographus admonebat, ueritus ne in nimiam molem uolumen iſtud increſceret.

Finis libri decimioctaui.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Τ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ Ἰλιάδος.

ΘΕΤΙΔΟΣ κομισάσης Ἀχιλλεῖ τὰ ὅπλα παρὰ Ἡφαίστου, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἕλληνας ὁ ἥρως, ἀπόρρησιν ποιεῖται τῆς μήνιδος, καὶ λαμβάνει τὰ δῶρα ἅπερ αὐτῷ Ἀγαμέμνων δώσειν ὑπέσχετο. τροφῆς δὲ ἀντιλαμβανομένων ἐκείνων, αὐτὸς ἄσιτος διαμένων ὁπλίζεται, καὶ στρατιὰν ἐξάγει ἐπὶ τὸν πόλεμον. ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἵππων αὐτοῦ Ξάνθος τὴν ἐσομένην αὐτῷ ἀναίρεσιν προμαντεύεται, ὃ καὶ ἐπιπλήττει.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ταῦ δ', ἀπέληγε χόλοιο, καὶ ἔνθορε δῖος Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Μήνιδος ἀπόῤῥησις.

ΗΩΣ μὲν κροκόπεπλος ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων
Ὄρνυθ', ἵν' ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσιν.
Ἡ δ' ἐς νῆας ἵκανε θεοῦ πάρα δῶρα φέρουσα·
Εὗρε δὲ Πατρόκλῳ περικείμενον ὃν φίλον υἱὸν,
Κλαίοντα λιγέως· πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Μύρονθ'. ἡ δ' ἐν τοῖσι παρίστατο δῖα θεάων,
Ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τέκνον ἐμὸν, τοῦτον μὲν ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ
Κεῖσθαι, ἐπεὶ δὴ πρῶτα θεῶν ἰότητι δαμάσθη·
Τύνη δ' Ἡφαίστοιο πάρα κλυτὰ τεύχεα δέξο,
Καλὰ μάλ', οἷ' οὔπω τις ἀνὴρ ὤμοισι φόρησεν.
Ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ κατὰ τεύχε' ἔθηκε
Πρόσθεν Ἀχιλλῆος· τὰ δ' ἀνέβραχε δαίδαλα πάντα.
Μυρμιδόνας δ' ἄρα πάντας ἕλε τρόμος, οὐδέ τις ἔτλη
Ἄντην εἰσιδέειν, ἀλλ' ἔτρεσαν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ὡς εἶδ', ὥς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος, ἐν δέ οἱ ὄσσε
Δεινὸν ὑπὸ βλεφάρων ὡσεὶ σέλας ἐξεφάανθη·
Τέρπετο δ' ἐν χείρεσσιν ἔχων θεοῦ ἀγλαὰ δῶρα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ φρεσὶν ᾗσι τετάρπετο δαίδαλα λεύσσων,
Αὐτίκα μητέρα ἣν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Μῆτερ ἐμὴ, τὰ μὲν ὅπλα θεὸς πόρεν, οἷ' ἐπιεικὲς
Ἔργ' ἔμεν ἀθανάτων, μηδὲ βροτὸν ἄνδρα τελέσσαι·
Νῦν δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ θωρήξομαι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
Δείδω μή μοι τόφρα Μενοιτίου ἄλκιμον υἱὸν
Μυῖαι καδδῦσαι κατὰ χαλκοτύπους ὠτειλὰς
Εὐλὰς ἐγγείνωνται, ἀεικίσσωσι δὲ νεκρὸν·
Ἐκ δ' αἰὼν πέφαται, κατὰ δὲ χρόα πάντα σαπήῃ.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Τέκνον, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων·
Τῷ μὲν ἐγὼ πειρήσω ἀλαλκεῖν ἄγρια φῦλα
Μυίας, αἵ ῥά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν.
Ἤν περ γὰρ κεῖταί γε τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν,
Αἰεὶ τῷ γ' ἔσται χρὼς ἔμπεδος, ἢ καὶ ἀρείων·
Ἀλλὰ σύ γ' εἰς ἀγορὴν καλέσας ἥρωας Ἀχαιοὺς,
Μῆνιν ἀποειπὼν Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
Αἶψα μάλ' ἐς πόλεμον θωρήσσεο, δύσεο δ' ἀλκήν.
Ὣς ἄρα φωνήσασα μένος πολυθαρσὲς ἐνῆκε·
Πατρόκλῳ δ' αὖτ' ἀμβροσίην καὶ νέκταρ ἐρυθρὸν
Στάξε κατὰ ῥινῶν, ἵνα οἱ χρὼς ἔμπεδος εἴη·
Αὐτὰρ ὁ βῆ παρὰ θῖνα θαλάσσης δῖος Ἀχιλλεύς,

ARGVMENTVM DECIMINONI LIBRI *Homeri Iliadis.*

THETIS cùm attuliſſet ACHILLI arma à Vulcano, cogens in concionem Græcos *Achilles* heros, renunciationem facit iræ, & accipit dona, quæ ipſi Agamemnon ſe daturum promiſerat. Cibum autem ſumentibus illis, ipſe ieiunus permanens, armat ſe: & exercitum educit ad bellum. Alter autem equorum ipſius Xanthus futurum ei interitum uaticinatur, quem & ob hoc increpat.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

T. autem ceſſauit ab ira, & excurrit nobilis Achilles.

Aliud.

Iræ depoſitio.

AVRORA quidem crocea ab Oceani fluctibus
Oriebatur, ut immortalibus lucē ferret & mortalibus.
Illa uerò ad naues peruenit à deo dona ferens:
Inuenit autem Patroclo circumiacentē ſuum charum filiū,
Flentem acriter: multi autem circa ipſum ſocij
Lugebant: hæc uero inter hos aſtitit nobilis dea,
Inq; eius hæſit manu, uerbumq; dixit & elocuta eſt:
Fili mi, hunc quidem ſinamus dolentes quamuis
Iacere, poſtquā primū Deorū uoluntate interfectus eſt:
Tu uerò à Vulcano inclyta arma accipe
Pulchra admodū, qualia nondū quiſpiā uir humeris geſtauit.
Sic loquuta Dea, arma depoſuit
Ante Achillē: hæc uero inſonuerunt artificioſa omnia.
Myrmidonas uero omnes cepit tremor, neq; qs ſuſtinuit
Contrà aſpicere, ſed timuerunt: at Achilles
Vt uidit, ſtatim ipſum magis ſubijt ira: inq; ei oculi
Terribiliter ſub palpebris tanquam iubar apparebant.
Oblectabatur autem in manibus tenens dei ſplēdida dona:
At poſtq mētib ſuis delectatus eſt artificioſa aſpiciēs,
Continuo matrē ſuam uerbis uelocibus allocutus eſt:
Mater mea, hæc quidem arma deus dedit, qualia par eſt
Opera eſſe immortaliū, neq; mortalem uirū perfeciſſe.
Nunc certè quidem ego armabor: ſed ualdè grauiter
Timeo, ne mihi interea Menœtij fortem filium
Muſcæ ingreſſæ in impreſſa ære uulnera,
Vermes generent, deturpentq; cadauer
(Vita autē interfecta eſt) inq; corpore toto putreſcat.
Hunc autem excepit deinde dea Thetis argentipes,
Fili, non tibi hæc mentibus tuis ſint curæ.
Ab hoc quidē ego conabor arcere improba examina
Muſcas, quæ uiros bello necatos comedunt.
Etſi enim iaceret ſolidum per annum,
Semper huic erit corpus integrum, uel etiam melius.
Sed tu in concionem uocans heroas Achiuos,
Iram renuncians Agamemnoni paſtori populorum,
Cōtinuò ualdè ad bellum armeris, indueq; fortitudinē.
Sic fata robur audax immiſit:
Patroclo autem rurſus ambroſiā & nectar rubrum
Inſtillauit in nares, ut ei corpus integrum eſſet.
Sed hic iuit ad littus maris nobilis Achilles,

Horrendè uociferans: excitauit autē heroas Achiuos,
Et quicunq; antea nauium in cœtu manebant,
Quiq; gubernatores, & qui tenebant clauos nauium,
Et quæſtores apud naues erant cibi diſtributores:
Et quidem hi tunc in concionem ibāt, eo quòd Achilles
Apparuiſſet. diu enim à pugna ceſſauerat moleſta.
At duo claudicantes ibant Martis famuli,
Tydidesq; bellicoſus, & nobilis Vlyſſes,
Haſtæ innixi (adhuc enim habebant uulnera grauia)
Inq; prima concione ſederunt profecti:
Sed hic ultimus uenit Rex uirorum Agamemnon,
Vulnus habens: etenim hunc in forti pugna
Vulnerauerat Coon Antenorides ærea lancea.
Verùm poſtquā omnes congregati ſunt Achiui,
Inter hos conſurgēs locutus eſt pedibus celer Achilles:
Atride, an uerò hoc ambobus utilius
Fuit tibi & mihi, quando nos dolentes corde
Animum conſumente lite irati fuimus gratiâ puellæ;
Quam utinam in nauibus occidiſſet Diana iaculo,
Die illo quum ego cepi eam, Lyrneſum populatus:
Ideo nō tot Achiui mordic⁹ arripuiſſēt immēſam terrā
Hoſtium ſub manibus, me irato:
Hectori quidē & Troianis hoc utilius fuit: ſed Achiuos
Diu meæ & tuæ contentionis memores fore puto.
Sed ea quidē antè facta eſſe ſinamus, dolentes quamuis
Animum in pectoribus dilectum ſubigentes neceſſitate:
Nunc quidē profectò ego depono iram, neq; me oportet
Indeſinenter ſemper iraſci: ſed agè ocyus
Impelle ad bellum comatos Achiuos,
Vt adhuc quoq; Troianos tentem obuius profectus,
Si uelint apud naues pernoctare ſed aliquem puto
Libenter ipſorum genu flexurum eſſe, qui effugerit
Hoſtili ex bello ab haſta noſtra.
Sic dixit: læti autem ſunt bene ocreati Achiui,
Iracundia renunciante magnanimo Pelide.
Inter hos. a. etiā deinde locut⁹ eſt rex uirorū Agamēnō
Illinc à ſolio, neq; inter medios ſurgens:
O dilecti heroes Danai, famuli Martis,
Stantem quidem honeſtum eſt audire, neq; conuenit
Impedire. difficile enim, peritum licet exiſtentem.
Virorum. n. in multa turba quomodo quis audiret
Vel diceret? impedit. n. ſonorus licet exiſtēs cōcionator.
Pelidæ quidem ego indicabo, ſed uos cæteri
Aduertite animum Argiui, ſermonēq; bene cognoſcite
Sæpè iam mihi hunc Achiui ſermonem dixerunt, quiſq;.
Et me obiurgarunt: ego autem non author ſum,
Sed Iupiter, & Fatum, & in tenebris agens Furia:
Qui mihi in cōcione mētibus iniecerunt ſæuam noxā,
Die illo, quando Achillem præmio ipſe priuabam.
Sed quid facerem? Dea omnia perficit
Veneranda Iouis filia Ate, quæ omnes offendit,
Pernicioſa: huius quidē molles pedes, nō enim ad terrā
Appropinquat. ſed hæc per uirorum capita incedit,
Lædens homines. itaq; alterum quidem irretiuit.
Etenim iam olim Iouem læſit, quem præſtantiſſimum
Hominum & deorū dicunt eſſe: ſed ſanè etiam hunc
Iuno fœmina exiſtens, dolis decepit
Die illo, quando erat uim Herculeam

Σμερδαλέα ἰάχων, ὦρσεν δ' ἥρωας Ἀχαιούς·
Καί ῥ' οἵπερ τὸ πάρος γε νεῶν ἐν ἀγῶνι μένεσκον,
Οἵ τε κυβερνῆται, καὶ ἔχον οἰήια νηῶν,
Καὶ ταμίαι παρὰ νηυσὶν ἔσαν σίτοιο δοτῆρες·
Καὶ μὴν οἳ τότε γ' εἰς ἀγορὴν ἴσαν, οὕνεκ' Ἀχιλλεὺς
Ἐξεφάνη, δηρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
Τὼ δὲ δύω σκάζοντε βάτην Ἄρεος θεράποντε,
Τυδεΐδης τε μενεπτόλεμος καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἔγχει ἐρειδομένω. ἔτι γὰρ ἔχον ἕλκεα λυγρά.
Κὰδ δὲ μετὰ πρώτῃ ἀγορῇ ἵζοντο κιόντες.
Αὐτὰρ ὁ δεύτατος ἦλθεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Ἕλκος ἔχων. καὶ γὰρ τὸν ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Οὖτα Κόων Ἀντηνορίδης χαλκήρεϊ δουρί.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντες ἀολλίσθησαν Ἀχαιοί,
Τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ἀτρεΐδη, ἦ ἄρ τι τόδ' ἀμφοτέροισιν ἄρειον
Ἔπλετο, σοὶ καὶ ἐμοί, ὅτε νῶΐ περ ἀχνυμένω κῆρ
Θυμοβόρῳ ἔριδι μενεήναμεν εἵνεκα κούρης,
Τὴν ὄφελ' ἐν νήεσσι κατακτάμεν Ἄρτεμις ἰῷ,
Ἤματι τῷ ὅτ' ἐγὼν ἑλόμην Λυρνησσὸν ὀλέσσας·
Τώ κ' οὐ τόσσοι Ἀχαιοὶ ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας,
Δυσμενέων ὑπὸ χερσὶν, ἐμεῦ ἀπομηνίσαντος.
Ἕκτορι μὲν καὶ Τρωσὶ τὸ κέρδιον· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
Δηρὸν ἐμῆς καὶ σῆς ἔριδος μνήσεσθαι ὀΐω.
Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ,
Θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλον δαμάσαντες ἀνάγκῃ.
Νῦν δ' ἤτοι μὲν ἐγὼ παύω χόλον, οὐδέ τί με χρὴ
Ἀσκελέως αἰεὶ μενεαινέμεν· ἀλλ' ἄγε θᾶσσον
Ὄτρυνον πόλεμονδε κάρη κομόωντας Ἀχαιούς,
Ὄφρ' ἔτι καὶ Τρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθὼν,
Αἴ κ' ἐθέλωσ' ἐπὶ νηυσὶν ἰαύειν. ἀλλά τιν' οἴω
Ἀσπασίως αὐτῶν γόνυ κάμψειν, † ὅς κε φύγῃσι γ. αἴσω
Δηΐου ἐκ πολέμοιο ὑπ' ἔγχεος ἡμετέροιο.
Ὣς ἔφαθ'. οἳ δ' ἐχάρησαν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
Μῆνιν ἀπειπόντος μεγαθύμου Πηλεΐωνος.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὐτόθεν ἐξ ἕδρης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς,
Ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοὶ θεράποντες Ἄρηος,
Ἑσταότος μὲν καλὸν ἀκουέμεν, οὐδὲ ἔοικεν
Ὑββάλλειν· χαλεπὸν γὰρ ἐπισταμένῳ περ ἐόντι.
Ἀνδρῶν δ' ἐν πολλῷ ὁμάδῳ πῶς κέν τις ἀκούσαι,
Ἢ εἴποι; βλάβεται δὲ λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής.
Πηλεΐδῃ μὲν ἐγὼν ἐνδείξομαι· αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
Σύνθεσθ' Ἀργεῖοι, μῦθόν τ' εὖ γνῶτε ἕκαστος.
Πολλάκι δή μοι τοῦτον Ἀχαιοὶ μῦθον ἔειπον,
Καί τέ με νεικείεσκον· ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι,
Ἀλλὰ Ζεὺς καὶ Μοῖρα, καὶ ἠεροφοῖτις Ἐρινύς,
Οἵ τέ μοι εἰν ἀγορῇ φρεσὶν ἔμβαλον ἄγριον ἄτην,
Ἤματι τῷ ὅτ' Ἀχιλλῆος γέρας αὐτὸς ἀπηύρων.
Ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι; θεὸς διὰ πάντα τελευτᾷ.
Πρέσβα Διὸς θυγάτηρ Ἄτη, ἣ πάντας ἀᾶται,
Οὐλομένη, τῇ μέν θ' ἁπαλοὶ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ' οὔδει
Πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥ γε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει,
Βλάπτουσ' ἀνθρώπους· κατὰ δ' οὖν ἕτερόν γε πέδησε.
Καὶ γὰρ * δή νύ ποτε Ζεὺς ἄσατο, τόν περ ἄριστον γ. δή ποτε Ζῆν' ἀάσατο.
Ἀνδρῶν ἠδὲ θεῶν φασ' ἔμμεναι· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν
Ἥρη θῆλυς ἐοῦσα δολοφροσύνῃς ἀπάτησεν,
Ἤματι τῷ ὅτ' ἔμελλε βίην Ἡρακληείην

Ἀλκ-

Ἀλκμήνη τέξεσθαι ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Ἤτοι ὅγ' εὐχόμενος μετέφη πάντεσσι θεοῖσι,
Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγει.
Σήμερον ἄνδρα φόωσδε μογοστόκος Εἰλείθυια
Ἐκφανεῖ, ὃς πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξει,
Τῶν ἀνδρῶν γενεῆς οἵθ' αἵματος ἐξ ἐμεῦ εἰσι.
Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη,
Ψευστήσεις, οὐδ' αὖτε τέλος μύθῳ ἐπιθήσεις.
Εἰ δ' ἄγε νῦν μοι ὄμοσσον Ὀλύμπιε καρτερὸν ὅρκον,
Ἦ μὲν τὸν πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξειν
Ὅς κεν ἐπ' ἤματι τῷδε πέσῃ μετὰ ποσσὶ γυναικὸς
Τῶν ἀνδρῶν οἳ σῆς ἐξ αἵματός εἰσι γενέθλης.
Ὣς ἔφατο· Ζεὺς δ' οὔτι δολοφροσύνην ἐνόησεν,
Ἀλλ' ὄμοσεν μέγαν ὅρκον, ἔπειτα δὲ πολλὸν ἀάσθη·
Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Καρπαλίμως δ' ἵκετ' Ἄργος Ἀχαιϊκόν, ἔνθ' ἄρα ᾔδη
Ἰφθίμην ἄλοχον Σθενέλου Περσηϊάδαο·
Ἡ δ' ἐκύει φίλον υἱόν, ὁ δ' ἕβδομος ἑστήκει μείς.
Ἐκ δ' ἄγαγε πρὸ φόωσδε, καὶ ἠλιτόμηνον ἐόντα·
Ἀλκμήνης δ' ἀπέπαυσε τόκον, σχέθε δ' εἰλειθυίας·
Αὐτὴ δ' ἀγγελέουσα Δία Κρονίωνα προσηύδα,
Ζεῦ πάτερ ἀργικέραυνε, ἔπος τί τοι ἐν φρεσὶ θήσω.
Ἤδη ἀνὴρ γέγον' ἐσθλὸς ὃς Ἀργείοισιν ἀνάξει,
Εὐρυσθεύς, Σθενέλοιο πάϊς Περσηϊάδαο,
Σὸν γένος· οὔ οἱ ἀεικὲς ἀνασσέμεν Ἀργείοισιν.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἄχος ὀξὺ κατὰ φρένα τύψε βαθεῖαν·
Αὐτίκα δ' εἷλ' Ἄτην κεφαλῆς λιπαροπλοκάμοιο,
Χωόμενος φρεσὶν ᾗσι, καὶ ὤμοσε καρτερὸν ὅρκον,
Μήποτ' ἐς Οὔλυμπόν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα
Αὖτις ἐλεύσεσθαι Ἄτην, ἣ πάντας ἀᾶται.
Ὣς εἰπών, ἔρριψεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Χειρὶ περιστρέψας· τάχα δ' ἵκετο ἔργ' ἀνθρώπων.
Τὴν αἰεὶ στενάχεσχ', ὅθ' ἑὸν φίλον υἱὸν ὁρῷτο
Ἔργον ἀεικὲς ἔχοντα ὑπ' Εὐρυσθῆος ἀέθλων.
Ὣς καὶ ἐγών, ὅτε δ' αὖτε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ
Ἀργείους ὀλέεσκεν ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσιν,
Οὐ δυνάμην λελαθέσθ' Ἄτης ᾗ πρῶτον ἀάσθην.
Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην, καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεύς,
Ἂψ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα.
Ἀλλ' ὄρσευ πόλεμονδε, καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς·
Δῶρα δ' ἐγὼν ὅδε πάντα παρασχέμεν, ὅσσα τοι ἐλθὼν
Χθιζὸς ἐνὶ κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῖος Ὀδυσσεύς.
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος·
Δῶρα δέ τοι θεράποντες ἐμῆς παρὰ νηὸς ἑλόντες,
Οἴσουσ', ὄφρα ἴδηαι ὅ τοι μενοεικέα δώσω.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλ.
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Δῶρα μὲν αἴκ' ἐθέλῃσθα παρασχέμεν, ὡς ἐπιεικές,
γρ. Εἴτ' ἐχέμεν παρὰ σοί. Ἤτ' ἐχέμεν, παρὰ σοί· νῦν δὲ μνησώμεθα χάρμης
Αἶψα μάλ'· οὐ γὰρ χρὴ κλοτοπεύειν ἐνθάδ' ἐόντας,
Οὐδὲ διατρίβειν· ἔτι γὰρ μέγα ἔργον ἄρεκτον·
Ὥς κέ τις αὖτ' Ἀχιλῆα μετὰ πρώτοισιν ἴδηται
Ἔγχεϊ χαλκείῳ Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας.
Ὧδέ τις ὑμείων μεμνημένος ἀνδρὶ μαχέσθω.

Alcmena paritura bene munitis in Thebis.
Certè hic iactabundus locutus eſt inter omnes deos,
Audite me omnesq́; dij, omnesq́; deæ,
Vt dicam quæ me animus in pectoribus hortatur.
Hodie uirũ in lucẽ parturientibus dolorem afferẽs Lu-
Edet, qui omnibus uicinis imperabit (cina
Eorum hominũ ex genere, qui ſanguine ex meo ſunt.
Hunc.v. dolum meditans allocuta eſt uenerãda Iuno:
Mentieris, neq; rurſus finem ſermoni impones.
Eia nunc mihi iura Olympie firmum iuſiurandum,
Sanè quidẽ hunc omnibus uicinis imperaturum
Quiſquis die hoc ceciderit intra pedes mulieris
Virorum, qui tui ex ſanguine ſunt generis.
Sic dixit, Iupiter autẽ neutiquam aſtutiam intellexit,
Sed iurauit magnũ iuramẽtũ. poſtea.v. multũ læſus eſt
Iuno autem delapſa liquit ſummitatem Olympi:
Statim a. peruenit Argos Achaicum, ubi utiq; norat
Præclaram uxorem Stheneli Perſeidæ:
Hæc a. geſtabat utero charũ filium. hicq́; ſeptimus erat
Eduxitq́; in lucem, licet immaturũ exiſtentem: (mẽſis.
Alcmenæ. a. cohibuit partũ, repreſſit & dolores partus:
Ipſa.v renunciatura factũ, Iouẽ Saturniũ allocuta eſt:
Iup pater lucidũ fulmẽ habẽs, uerbũ aliq tibi in mẽte
Iã uir natus eſt nobilis, qui Argiuis imperabit (ponam:
Euryſtheus Stheneli filius Perſeidæ
Tuum genus: non ei indecens imperare Argiuis.
Sic dixit: hũc.v. dolor acut' in mẽte uerberauit pfũdaẽ
Ilicò. a. corripuit Aten capite nitẽtibus capillis ornato,
Iratus animo ſuo, & iurauit firmum iuramentum,
Nunquam in Olympumq́; & cælum ſtellatum
Rediturum Aten, quæ omnes infortunio afficit.
Sic fatus, iecit à cælo ſtellato
Manu rotãs: mox. a. peruenit ad opera hominum.
Ob hanc ſemper ingemiſcebat, quando ſuũ charũ filiũ
Opus iniquũ ſuſtinentẽ ſub Euryſthei laborib (uideret
Sic & ego, quãdo rurſus magnus bellicoſus Hector
Argiuos perdebat ad puppes nauium,
Non poteram obliuiſci noxæ qua ſemel læſus fueram:
At poſtquã offendi, & mihi mentẽ abſtulit Iupiter,
Iterum uolo placare, dareq́; infinita dona:
Sed concita te ad bellum, & cæteras incita copias:
Dona. a. ego ipſe omnia præbebo, quæcunq; tibi adueniẽs
Heſternus in tentorijs promiſit diuinus Vlyſſes.
Si. a. uis, expecta feſtinans quamuis ad bellum:
Dona autem tibi miniſtri mei ex naue accipientes
Ferent, ut intelligas quòd tibi animũ placantia dabo.
Hũc. a. reſpõdẽs allocutus eſt pedibus uelox Achilles:
Atride illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Dona quidem ſi uis præbere, ut æquum eſt,
Vel retinere, eſt in te: nunc.v. recordemur dimicationis
Statim ualdè: nõ. n. oportet ſubterfugere hic exiſtẽtes,
Neq; morari. adhuc enim magnum opus infectum,
Vt ſanè quis rurſus Achillem inter primos uideat
Haſta ærea Troianorum perdentem phalanges:
Si uerò aliquis ueſtrûm memor cum uiro pugnet.

COMMENTARIVS.

θεῶν ἰότητι δαμάσθη) Prohibet à longiore Patrocli luctu Achillem Thetis hoc argumento, quòd illius mors Deorũ uoluntate contigerit, cuius commemoratio non leuem habet apud probos homines conſolandi uim, & lacrymas ipſas reprimendi, ſi in mentem illis uenerit, cum nos Dei poteſtati & imperio ſubijciamur, non eſſe iuſtam cauſam eorum interitum deplorandi, quos ipſe interire uo-

ſit uoluerit: alioqui uidentur homines huic uoluntati aduerſari, & ea improbare, cùm doleant, quæ Numinis ſapientia comprobauit. Sed illinc uidetur ſequi omnino mortuis illacrymandum non eſſe. Verum alius eſt Thetidis uerborum ſenſus, quibus moderatum tantùm lugendi modum commendat. Cæterum humanum eſt ex aliorum interitu condolére: unde Solon dicebat, μηδέ μοι ἄκλαυστος θάνατος μόλοι, ἀλλὰ φίλοισι καλλείποιμι θανὼν ἄλγεα καὶ στοναχάς. Volebat Philoſophus ſe tanti fieri, ut deſiderium ſui amicis lacrymas exprimeret: quod etiam optaturus non erat, ſi rem indignam mortalitate eſſet arbitratus. Quin & hoc à natura nobis inſitũ, ut docet ille apud Euripidem in Phryxo: [illegible] Cui reſpondet illud Obrimi (alias Obrici) [illegible]. Sed neque homo diuinus hos luctus omnino prohibet. [illegible], inquit ille, ἐπ' ἤματι δακρύσαντας [illegible] (alias [illegible]) [illegible]. Vbi uides ex numero dierum diuturnitatem nimiam lugendi comprimi, ſed melius ſequentia ibidem, [illegible]. Itaque prudenter Plato lib. 12. de Legibus id ſolùm à legiſlatore prohiberi poſſe exiſtimauit, ne nimium lugerentur mortui, aut immoderatè luctus ille exprimeretur, in hæc uerba: [illegible]. Ergo in lugendo hoc ſancitum eſt, Nequid nimis. Rectè enim illud Euphorionis, [illegible]: & dicendum cùm Phileta, [illegible]. Quæ poſtrema Thetidis uerbis ferè reſpondent. Agnoſcit enim ille, à Dijs eſſe quod morimur, ut & ille apud Euripidẽ, [illegible].

εὐλὰς ἐγγείνωνται) Muſcæ cadauerum ſunt appetétiſsimæ, & adeò fœtidum & ſpurcum eſt inſectũ, ut illa uermibus impleat, quos ex ſeſe generat, ut docet hoc loco Poeta, & Ariſtot. 1. de Gener. cap. 16. ubi cùm inſectorum alia coire dicit, atque ex animalibus eiuſdem generis oriri modo eorum, quibus ſanguis eſt: ut ſunt locuſtæ, cicadæ, phalangiæ, ueſpæ, formicæ: aliqua coire quidem & generare, ſed non ſui generis animal, ſed uermiculos tantùm: neque ex animalibus procreari, ſed ex putreſcente humido uel ſicco, ut pulices, muſcæ, ſcarabei, &c. Quod autem ad uermiculantia cadauera pertinet, memorat Lucretius, primos homines, cùm aliquandò uulnerarentur, & remedia ignorarent, ſic interire ſolitos ex uermium multitudine, qui plagis innaſcebantur:

At, quos effugium (nimirum à feris) ſeruarat, corpore adeſo
Poſterius tremulas ſuper ulcera tetra tenentes
Palmas, horriſicis accibant uocibus Orcum:
Donec eos uita priuarant uermina ſæua
Expertes opis, ignaros quid uulnera uellent.

Ergo uidentur muſcæ uulneribus maximè delectari, quia puto humidis nutriuntur, & lubentiſsimè uiuo cruore & carnibus paſcuntur: unde paulò pòſt Thetis appellat μυίας, αἵ ῥά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσι.

Ἀτρεΐδη, ἦ ἄρ) Oratio eſt Achillis, qua Græcis oſtendit ſe iam iram deponere, ut ipſis aduerſus Troianos ſit auxilio. Præfatur autem commodè ab ipſius iræ deteſtatione, cuius gratia non ſolum Græcis, ſed ſibi ipſi tot aduerſa contigerunt cum gloria ipſius Hectoris, quam lucrum appellat. Sed melius cum primariam iræ iſtius cauſam deuouet & execratur: tum exponit ſuam ſententiam de ira deponenda, tandem hortatur Agamemnonem ad exercitus inſtructionem.

[illegible] Ἄρτεμις ἰῷ) Alias quoque annotauimus uirorum mortes maturas in Apollinem, mulierum in Dianam referri. Ego per Dianam hoc ſenſu Hecatem puto intelligi, quæ eadem Proſerpina Plutonis uxor, & forſan Pluto ipſe per Apollinem quoque intelligendus ſit, eadem ratione.

αὐτόθεν ἐξ ἕδρης) Non aſſurrexit concionaturus Agamemnon (ut ipſe idem fecit libro primo, & nos ibi fieri obſeruabamus) cùm tamen hoc moris eſſet, excuſationem tamen habet uulneris ab Antenoride accepti, ut alias uidimus, & paulò ante Poeta ipſe in memoriam reuocauit. Quæ ſententia tamen accuratioribus Interpretibus non placuit, ut refert Euſtathius. ſed dicebant Regem aſſurrexiſſe quidem, ſed non in medio omnium: & hoc eſſe quod dicitur, αὐτόθεν ἐξ ἕδρης οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς, quaſi in ipſo ſolij loco aſſurrexerit, & illinc uerba fecerit.

ὦ φίλοι ἥρωες Δαναοί) Sciebat Agamemnon excitatos iri tumultus & murmura Græcorum in ſe, quòd ipſe tanti detriméti cauſa uideretur ob iniuria affectum Achillem, itaque captat multitudinis attentionem: quaſi non poſſit exaudiri quàm iuſte cum Achille ſit contracturus, & quàm moderatè facti ſui pœnitentiam indicaturus, niſi placide & ſine ulla populi conturbatione perorandi facultas ipſi concedatur.

ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι) Cautè accuſationem, quam in Agamemnonem congerebat tota multitudo Græcorũ, ipſe à ſe amolitur, prætexens triplicem facti ſui, quo Achillem exulcerauit, cauſam: nimirum Iouem, Fatum & Erinnyn. Iouis eſt uoluntas, Fati poteſtas, Erinnys agitatio, unde facta eſt Ate illa, id eſt, Noxa, ſi placet ſic interpretari: qua in tantos furores coniectus eſt, ut ſui commodi maiorem, quàm totius exercitus rationem habuerit, præcipuumq; belli columen Achillem irritauerit. Sic peruerſa eſt hominũ natura, ut quod illa per ſe facit, non uereatur in ipſum Numen referre. Si calamitatibus conflictamur, id Deum feciſſe oportet: ſi malè à nobis quippiam geſtum, id Deus uoluit: & ſi flagitiorum omne genus à nobis perpetratum eſt, ecquis, aiunt, illud præter Deum? unde impia uox illa Dianæ ad Theſeum, cùm inſcius, Venere ita uolente, perdiderit filium Hippolytum apud Euripidem —— ἀνθρώποισι γὰρ θεῶν διδόντων εἰκὸς ἐξαμαρτάνειν. Hominibus licet, Dijs authoribus, peccare: quaſi uitiorum & ſcelerum noſtrorum cauſa ſit Deus. Quod licet à fanatico hominum genere ſæpe uſurpari ſcio: tamen cum illos tot grauiſsimi uiri refellant, operæpreciũ non puto in illorum impietate profliganda diutius immorari: monemus ſolùm pias mentes, ut ab hac ueritate non recedant, ſi quid ab homine peccatur, id à ſolo homine peccari, Deo quidẽ non prohibente, boni uidelicet alicuius gratia, quod ipſe iam à ſæculis meditatus eſt, neque tamen culpæ reo: ac proinde impiè cauſam facti ſui in Iouem referre Agamemnonem: neq; moramur reliquorum portenta, quæ licet fuco non careat, nos tamen genuinam ueritatis ſpeciem potiùs amplectimur. Sed nobis, ſi nolint, non credant, audiant ex ipſis Ethnicis Pindarum apud Clem. lib. 5. Strom. [illegible]: aut ipſum Socratem lib. 2. de Repub. [illegible]. Neque credendum eſt Homerum noſtrum aliter ſentire, ſed cum μιμητικῶς loquatur, orationem conuenientem Agamemnoni tribuiſſet qui non poterat maiore cum ratione factum ſuum Græcis probare, quàm ſi illis perſuaderet illud diuinitus contigiſſe, quaſi ſecus non potuerit, cum iam hoc Numen decreuiſſet: proinde ipſum culpa liberaret, quam alioqui ſubiturus erat. Hinc ait, ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι; θεὸς διὰ πάντα τελευτᾷ, &c. Hoc de Ate intelligens, ut eam ſtatim nominat: quod ut probabilius faciat, ſubnectit exemplum poteſtatis, quam Dea illa in ipſum Iouem habuerit. à quo tamen poſtea è cœlo in terram præcipitata eſt, ubi eam nunc plenum dicit imperium obtinere. Aten uerò generali uocabulo appellat Poeta, meo iudicio, furoré illũ hominũ, quo illi in ſcelera & uitia abripiũtur, atq; adeò in omne crudelitatis & immanitatis genus, ideò Erinnydis etiã paulò antè meminit. Hanc tñ licentioſè Lucianus in Tragopodagra fingit eſſe podagrã, ubi ſic iſta loquitur: [illegible]. Quod autem paulò pòſt Poeta dicit Aten de cœlo à Ioue præcipitatam, lubet referre quomodo illud recentiores quidam intellexerint. Cælius ergo Rhodig. lib. 2. cap. 6. ſic loquitur, Verùm & illud, inquit, ſingulari dignum admiratione, Poetarum principem Homerum, Beſſarionis calculo, dignitate Cardinalis, doctrina uerò claſsici & eminentiſsimi, Ates nomine, quã interpretamur Noxam uel detrimentum, Luciferi de cœlo lapſum, uel naturæ eminétioris ſublimitate, uel quod Moſaica introſpexiſſet modo aliquo ſacraria, neſcientibus præmonſtraſſe, &c. Tam ingentem porrò hoc loco confingit, quæ capite cœlum tangat, pedibus capita hominum conculcet licentioſè & poeticè, ut docet Dion Pruſæus Orat. 12. De Ate etiam uidimus ſupra lib. 9.

Ἀλκμήνης δ' ἀπέπαυσε) Pauſanias in Bœoticis refert, Iunonem odio pellicis Alcmenæ commotam, cum ſciret inſtare tempus propè pariendi, mulieres ueneficas immiſiſſe, quæ partum impedirent. fertur autem eo tempore Hiſtoris Tireſiæ filia ueneficas illas aſtutia eluſiſſe: nam è loco quodam, unde illæ facile audire poſſent, exclamauit, Alcmenam peperiſſe: ea uoce illæ deterritæ ac deceptæ ſtatim abierunt, quare Alcmena illico enixa eſt. Quod refero, ut intelligamus quàm diuerſe res plerũque ſcribantur. Porrò in tota hac narratione notãdum eſt primùm, quàm moderate nobis gaudia noſtra ferenda ſint, ut ob illa inſolenter nimium ne attollamur, ut Iupiter, qui iactabundus ortum Herculis filij ſui prædicabat: maximè uerò hoc in rebus futuris præſtandum, ut ob illa quæ euentura ſperas, præter modum non ſuperbias, immò prudenter exitũ expectes, alioqui ſolent præcoces iſtæ gloriolæ citò marceſcere. Deinde, ut cautè maximè cum mulierum genere contrahamus, ne illorum aſtutia decipiamur, ut hoc loco à Iunone Iupiter, illius Plautini memores:

Qui cauet ne decipiatur, uix cauet cum etiam cauet, Etiam cùm caviſſe ratus ſit, ſæpe is cautor captus eſt.

τὴν αἰὲν στενάχεσκ') Ait Agamemnon, ut Iouem iuriſiurandi ſui pœnituit, (ubi adhuc uobis obſeruandum eſt, quàm rigidè nobis iuramenta præſtanda ſint, quanquam non ſine diſtinctione) & ob dolores & pericula, quibus ſubinde filiū obijci ab Euryſtheo uidebat (intelligit autem duodecim labores Herculis) identidem animo affligebatur: ſic cum a Troianis Græcos uidebam profligari, pœnitebat me facti mei, & dolebam Achilli noſtro à me tam grauem illatam eſſe iniuriam. Tandem dona quæ antea pollicebatur, nunc nouiſſime ipſi Achilli offert, eumq; ad prælium exhortatur.

ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην) Dioſcurides Iſocratis diſcipulus poſt hunc uerſum, alium ſubiunxit, οἴνῳ μεθύων, ἢ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί, ut refert Euſtathius. Sed is mihi ualdè abſurdus uidetur, quod indignum ſit, ut Agamemnon ſe ipſum temulentiæ arguat: deinde illud, ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί, ſuperfluum eſt, quia iam in præcedenti dixerat, καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεύς.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Μὴ δ' οὕτως ἀγαθός περ ἐὼν θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Νήστιας ὄτρυνε προτὶ Ἴλιον υἷας Ἀχαιῶν
Τρωσὶ μαχησομένους· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγον χρόνον ἔσται
Φύλοπις, εὖτ' ἂν πρῶτον ὁμιλήσωσι φάλαγγες
Ἀνδρῶν, ἐν δὲ θεὸς πνεύσῃ μένος ἀμφοτέροισιν·
Ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι θοῇς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιοὺς
Σίτου καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.
Οὐ γὰρ ἀνὴρ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἄκμηνος σίτοιο δυνήσεται ἄντα μάχεσθαι.
Εἴπερ γὰρ θυμῷ γε μενοινάᾳ πολεμίζειν,
Ἀλλά τε λάθρῃ γυῖα βαρύνεται, ἠδὲ κιχάνει
Δίψα τε καὶ λιμός, βλάβεται δέ τε γούνατ' ἰόντι.
Ὃς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς,
Ἀνδράσι δυσμενέεσσι πανημέριος πολεμίζῃ,
Θαρσαλέον νύ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, οὐδέ τι γυῖα
Πρὶν κάμνει πρὶν πάντας ἐρωῆσαι πολέμοιο.
Ἀλλ' ἄγε, λαὸν μὲν σκέδασον, καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
Ὅπλεσθαι· τὰ δὲ δῶρα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
Οἰσέτω ἐς μέσσην ἀγορήν, ἵνα πάντες Ἀχαιοὶ
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδωσι, σὺ δὲ φρεσὶ σῇσιν ἰανθῇς.
Ὀμνυέτω δέ τοι ὅρκον ἐν Ἀργείοισιν ἀναστάς,
Μήποτε τῆς εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἠδὲ μιγῆναι,
γ. ὦδε Ἣ θέμις ἐστὶν ἄναξ ἤτ' ἀνδρῶν ἤτε γυναικῶν·
Καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ φρεσὶν ἵλαος ἔστω·
Αὐτὰρ ἔπειτά σε δαιτὶ ἐνὶ κλισίῃς ἀρεσάσθω
Πιείρῃ, ἵνα μή τι δίκης ἐπιδευὲς ἔχῃσθα.
Ἀτρεΐδη, σὺ δ' ἔπειτα δικαιότερος καὶ ἐπ' ἄλλῳ
Ἔσσεαι. οὐ μὲν γάρ τι νεμεσσητὸν, βασιλῆα
Ἄνδρ' ἀπαρέσσασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Χαίρω σεῦ Λαερτιάδη τὸν μῦθον ἀκούσας·
Ἐν μοίρῃ γὰρ πάντα διίκεο καὶ κατέλεξας.
Ταῦτα δ' ἐγὼν ἐθέλω ὀμόσαι, κέλεται δέ με θυμός,
Οὐδ' ἐπιορκήσω πρὸς δαίμονος. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Μιμνέτω αὖθι τέως γε, ἐπειγόμενός περ Ἄρηος.
Μίμνετε δ' ἄλλοι πάντες ἀολλέες, ὄφρα κε δῶρα
Ἐκ κλισίης ἔλθωσι, καὶ ὅρκια πιστὰ τάμωμεν.
Σοὶ δ' αὐτῷ τόδ' ἐγὼν ἐπιτέλλομαι ἠδὲ κελεύω,
Κρινάμενος κούρητας ἀριστῆας Παναχαιῶν,
γ. Δῶρα δ' * Δῶρα ἐμῆς παρὰ νηὸς ἐνεικέμεν, ὅσσ' Ἀχιλῆϊ
Χθιζὸν ὑπέστημεν δώσειν, ἀγέμεν τε γυναῖκας·
Ταλθύβιος δέ μοι ὦκα κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
Κάπρον ἑτοιμασάτω ταμέειν Διί τ' Ἠελίῳ τε.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλ.
Ἀτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
Ἄλλοτέ περ καὶ μᾶλλον ὀφέλλετε ταῦτα πένεσθαι,
Ὁππότε τις μεταπαυσωλὴ πολέμοιο γένηται,
Καὶ μένος οὐ τόσον ᾖσιν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσι.
Νῦν δ' οἳ μὲν κέαται δεδαϊγμένοι, οὓς ἐδάμασσεν
Ἕκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν·

Hūc a. excipiēs allocutus eſt abundās cōſilijs Vlyſſes:
Non ſic ſtrenuus quamuis exiſtens, o deo par Achilles
Ieiunos impelle ad Ilium filios Achiuorum
Cōtra Troianos pugnatores: quia nō exiguo tēpore erit
Conflictus, quum ſemel congreſſa fuerint phalanges
Virorum, inq; Deus ſpirauerit robur utriſq;.
Sed ueſci iube uelocibus in nauibus Achiuos
Pane & uino, hoc enim robur eſt & fortitudo.
Neq;.n. uir toto die uſq; ad ſolem occidentem
Expers cibi poterit contrà pugnare,
Etiamſi.n. animo promptus ſit ad pugnandū,
Tamen latenter mēbra grauantur, & occupant
Sitiſq; & fames: læduntur q; genua euntis.
Quiſquis autem uir uino ſatiatus & cibo,
Cum uiris hoſtibus tota die pugnat,
Audens ei animus in præcordijs, neq; quicquā membra
Prius defatigantur, quàm omnes recedant à bello,
Sed age populum quidē dimitte, & ientaculum iube
Inſtrui: dona autem rex uirorum Agamemnon
Ferat in mediam concionem, ut omnes Achiui
Oculis uideant: tu v. in præcordijs proprijs læteris.
Iuret autē tibi iuſiurandum inter Argiuos ſurgens,
Nunquā huius cubile aſcendiſſe & rem habuiſſe,
Quatenus mos eſt, Rex, & uirorum & mulierum:
Atq; tibi ipſi animus in præcordijs manſuetus ſit.
Ac deinde te conuiuio in tentorijs oblectet
Oppiparo, ut ne quid iuris mutilum habeas.
Atride, tu uerò deinde æquior & in alium
Eris: non quidē enim quicquam uituperabile eſt, regē
Virū priuatū placare, quādo quis prior iniuriā fecerit.
Hūc. v. rurſus allocutus eſt Rex uirorū Agamēnon:
Gaudeo tuum, Laertiade, uerbum audiens.
Cōuenienter enim omnia perſecutus es & enumeraſti:
Hæc ſanè ego uolo iurare, ſuadet enim mihi animus:
Neq; peierabo apud deum, ſed Achilles
Maneat hic interea, cupidus licet ſit belli:
Manete etiam alij omnes congregati, dum dona
Ex tentorijs ueniant, & fœdera rata feriamus.
Tibi uerò ipſi hoc ego præcipio & iubeo,
Delectis iuuenibus præſtantiſſimis omniū Achiuorum,
Dona mea à naue afferre, quæcunq; Achilli
Heri promiſimus daturos eſſe, adducereq; mulieres.
Talthybius autē mihi ocyus per caſtra lata Achiuorum
Suem præparet mactandum Iouiq; Soliq;.
Hūc. a. excipiēs allocutus eſt pedibus uelox Achilles:
Atride illuſtriſſime rex uirorum Agamemnon,
Aliàs quidem & magis debetis hæc curare,
Quando aliqua ceſſatio à bello fuerit,
Et indignatio non tanta ſit in pectoribus meis.
Nunc uerò hi quidem iacent confoſſi, quos interfecit
Hector Priamides, dum ei Iupiter gloriam præbuit:

Vos

Vos autem ad cibum feſtinate. certè equidem
Nunc iuberem pugnare filios Achiuorum
Ieiunos, impaſtos. ſimul uerò ſole occidente,
Parare magnã cœnã, poſtq̃ ulti erimus contumeliã.
Ante. u. nullo modo mihi charum per guttur deſcẽdet
Nec potus neq; cibus, amico mortuo,
Qui mihi in tentorio confoſſus acuto ære
Iacet, in ueſtibulo pedibus cõuerſus: circum. a. ſocij
Lugent. ideò mihi neutiq̃ in mentibus hæc curæ ſunt,
Sed cædes, & ſanguis, & grauis gemitus uirorum.
Hũc. u. excipiẽs allocutus eſt abũdãs conſilijs Vlyſſes:
O Achilles Peleï fili, longè fortiſſime Achiuorum,
Præſtantior es me, & potentior non parum quidem
Haſta: ego. u. te prudentia ſuperauero
Multùm, quoniam prior natus ſum, & plura noui.
Itaq; tibi acquieſcat animus tuus uerbis meis.
Mox pugnæ fit ſatietas hominibus,
Cuius plurimam quidem ſtipulam ad terram æs fudit:
Meſſis autem parua, poſtquam inclinat lances
Iupiter, qui hominum diſpenſator belli eſt:
Ventre. u. neutiquam licet mortuum lugere Achiuos.
Admodum enim multi & crebri diebus omnibus
Cadunt: quando quis reſpiraret à labore?
Sed oportet eum quidẽ ſepelire quicũq; mortuus ſit,
Patientẽ animũ habentes, in diem lacrymantes:
Quotquot uerò è bello odioſo reliqui fuerint,
Meminiſſe potus & cibi, ut adhuc magis
Viris cũ hoſtibus pugnemus indeſinenter uſq;,
Induti corpus ære indomito, neq; quis aliam
Populorum cohortationem expectans ſubſiſtat.
Hæc. n. cohortatio malè ei cedet, quicunq; remanſerit
Apud naues Argiuorum. ſed denſi impetum facientes
In Troianos equorũ domitores excitemus acre prœliũ.

Ὑμεῖς δ' ἐς βρωτὺν ὀτρύνετον· ἦ τ' ἂν ἔγωγε
Νῦν μὲν ἀνώγοιμι πτολεμίζειν υἷας Ἀχαιῶν
Νήστιας, ἀκμήνους· ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
Τεύξεσθαι μέγα δόρπον, ἐπὴν τισαίμεθα λώβην.
Πρὶν δ' οὔπως ἂν ἔμοιγε φίλον κατὰ λαιμὸν ἰείη
Οὐ πόσις, οὐδὲ βρῶσις, ἑταίρου τεθνειῶτος,
Ὅς μοι ἐνὶ κλισίῃ δεδαϊγμένος ὀξέϊ χαλκῷ
Κεῖται, ἀνὰ πρόθυρον τετραμμένος, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
Μύρονται· τό μοι οὔ τι μετὰ φρεσὶ ταῦτα μέμηλεν,
Ἀλλὰ φόνος τε καὶ αἷμα, καὶ ἀργαλέος στόνος ἀνδρῶν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
Ὦ Ἀχιλεῦ Πηλέως υἱὲ μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,
Κρείσσων εἰς ἐμέθεν καὶ φέρτερος οὐκ ὀλίγον περ
Ἔγχει, ἐγὼ δέ κε σεῖο νοήματί κε προβαλοίμην
Πολλόν, ἐπεὶ πρότερος γενόμην, καὶ πλείονα οἶδα·
Τῷ τοι ἐπιτλήτω κραδίη μύθοισιν ἐμοῖσιν.
Αἶψά τε φυλόπιδος πέλεται κόρος ἀνθρώποισιν,
Ἧς τε πλείστην μὲν καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν,
* Ἄμητος δ' ὀλίγιστος, ἐπὴν κλίνῃσι τάλαντα χ. ἀμητός
Ζεύς, ὅς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται·
Γαστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πενθῆσαι Ἀχαιούς.
Λίην γὰρ πολλοὶ καὶ ἐπήτριμοι ἤματα πάντα
Πίπτουσιν· πότε κέν τις ἀναπνεύσειε πόνοιο;
Ἀλλὰ χρὴ τὸν μὲν καταθάπτειν ὅς κε θάνῃσι,
Νηλέα θυμὸν ἔχοντας, ἐπ' ἤματι † δακρύσαντας· χ. δακρυχέοντας
Ὅσσοι δ' ἂν πολέμοιο περὶ στυγεροῖο λίπωνται,
Μεμνῆσθαι πόσιος καὶ ἐδητύος, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
Ἀνδράσι δυσμενέεσσι μαχώμεθα νωλεμὲς αἰεί,
Ἑσσάμενοι χροῒ χαλκὸν ἀτειρέα· μηδέ τις ἄλλην
Λαῶν ὀτρυντὺν ποτιδέγμενος ἰσχαναάσθω.
Ἥδε γὰρ ὀτρυντὺς κακὸν ἔσσεται, ὅς κε λίπηται
Νηυσὶν ἐπ' Ἀργείων· ἀλλ' ἀθρόοι ὁρμηθέντες
Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὀξὺν ἄρηα.

COMMENTARIVS.

ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι) Cum ciborum uſus naturalis ſit & ualde neceſſarius, ut ſine illo uita hominum conſtare non poſſit, ut etiam apud Platonem 8. de Repub. dicitur, tum eo maximè nobis utendum eſt in laboribus tolerandis: unde Ariſtot. Oeconom. lib. 1. cap. 5. opificibus à dominis cibum abundè uult tribui. Itaq; rectè hoc loco Vlyſſes uetat ieiunos Græcos in aciem prodire, cum uacui ab alimentis ſi diutius ita perſtiterint, defectum uirium ſentiant, & proinde pugnæ ſufficere nõ poſſint: ubi, ſi uſquam, robore & multa opus eſt firmitate. Duo autem proponit uitæ ſuſtentacula, tãtum panem & uinum, quia frugifera illa antiquitas, luxurias ſæculorum ſequentium ignorauit, ijs ſolum contenta, quæ ad uires conciliandas ſufficerent: unde addit, τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή. Quod autem de uino dicit, contrarium factum eſt apud Carthaginenſes, quos cum militarent, uino abſtinuiſſe refert Ariſtot. loco iam citato. Certum tamen eſt, illius uſum ad fortitudinem excitandam non parum conferre, ut eſt etiam apud Platonem primo de Legibus.

κορέσσασθαι) Videtur peccare Vlyſſes, cum cibo & uino repletos pugnæ tolerantiores eſſe dicit: exceſſus enim ille contrà languidiores facit hominum neruos & imbecilliores, unde de Argiuis, qui ſemper ebrij pugnabant, dixit rectè Ephippus, πίνοντες φεύγουσ' ἀεί: hæc nimirum cauſa eſt, cur ipſi etiam in bello fugiant. Sed præſtat intelligere uerba Vlyſſis de moderata repletione, ut neque exceſſus ſit neque etiam defectus. opponit enim τὸ κορέσασθαι τῷ ἄκμηνι [illegible].

τὰ δὲ δῶρα ἄναξ) Vidimus antea quam modeſte Achilles, quod ad dona ſpectabat, Agamemnoni reſponderit neque illa nimirum expoſcens: quaſi φιλοκτέανος ſit, aut illius mercedis gratia pugnaturus, illa potius [illegible] quam ſtudio amici ulciſcendi; neque etiam recuſans, ſed id libero Regis arbitrio relinquens, illa dandi, uel non. Vlyſſes uerò prudentiſſimus hoc diſſidium iam compoſitum firmiore nexurus uinculo, nequid deſit, iubet Agamemnonem dona illa iam promiſſa Achilli pendere cum Briſeide reſtituta eo pacto & conditione, quam explicat. denique ab eo petit, ut omni officij genere Achilli ſatisfaciat, neque hoc regia ſua maieſtate indignum putet, qua Achille ipſo erat eminentior, cum eum iniuriam reſarcire oporteat, qui primus intulit, ut illo eleganti γνωμικῷ pronunciat: cuius ſi inter homines uſus agnoſcatur, cito ſumus ſopita & penitus extincta illorum odia & ſanguinolentas diſcordias uiſuri, niſi hoc fatum nobis eſt, ut illarum cauſa pereamus.

ἀνὰ πρόθυρον τετραμμένος) Mos antiquus obſeruandus eſt, cadauera collocandi ad fores ſpectantia, [illegible] ut ait Didymus. Quem morem enarrauit Iuſtus Lipſius, ingenioſiſſimus noſtri tẽporis ſcriptor, Electorum cap. 6. quem locum huc tranſcripſi, quia non tractat uulgaria, & Poetam noſtrũ maximè illuſtrabit. Mos funebris fuit, inquit, ut poſt efflatam animam cadauer cubiculo efferrent, & in ueſtibulo ædium collocarent ad ianuam ipſam. Id proprio uerbo dicebatur Collocatio. Gloſſæ priſcæ, Conlocatio, πρόθεσις νεκροῦ. Suetonius in Auguſto cap. 100. Corpus Decuriones municipiorum & coloniarum à Nola Bouillas uſq; deportarunt, noctibus, propter anni tempus: cùm interdiu in Baſilica cuiuſque oppidi, uel in ædium ſacrarum maxima reponeretur. A Bouillis equeſter ordo ſuſcepit, urbiq; intulit, atque in ueſtibulo domus collocauit. Illuſtris locus, & quod interpretes adhuc fugit, clarum ueſtigium huius moris. Corpus enim ablutum, unctum, coronatum ad ianuam deponebant, donec poſt legitimos dies efferretur ad buſtum. Lucianus περὶ πένθους, μετὰ ταῦτα δὲ λούσαντες αὐτοὺς [illegible] Bene προτίθεται. Nam quod Collocatio Latinis, [illegible] Græcis, & Collocare [illegible] Dio lib. de Liuiæ exceſſu, [illegible] Ita enim eum locum emendauit Scaliger, ille noſtri Senatus meritò princeps: & bene colligit, eam collocationem à filijs aut certè hæredibus ſolitam fieri. Hunc morem tangit, ut ſolet, occulte uates magnus lib. 11.

—receptiq; ad limina greſſum
Corpus, ubi exanimi poſitum Pallantis Acœtes Seruabat ſenior.—

Nam quod ad limina cadauer Pallantis poſuit, non dubiè intelligi uoluit ſolennem hanc ad ianuam poſitionem. In hoc tamen alio [illegible] cęrimonia quædam adiuncta fuit & cantus. Seruabant enim, ut corpus mortui foras [illegible] & [illegible] pedibus [illegible] publicum uerſis. [illegible] eo ſitu abitionem illam poſtremam ſignificantes, quod dubitanter dicit [illegible], id poterat af[illegible] ex uerbis Didymi initio citatis, & ipſius Euſtathij hoc loco: [illegible] Perſius —— [illegible] [illegible] [illegible] —— [illegible]

[illegible] ſuum tot filium tuetur Vlyſſes aduerſus Achillem, qui Græcis in acie [illegible] ſe prudentiorem eſſe arbitrabatur: quem ille facundus orator eleganter refutat: ac in [illegible] Achillem deprimendo, quem ad conſilij [illegible] facultatem ſe eo non [illegible] tollit ætatis & experientiæ multæ ratione, qua Achille ſit ſuperior, cui eminentia tam è bellica [illegible] tribuit. Sic contra [illegible] Hectorem alloquebatur. Vnde conſtat, uerum eſſe quod ipſe Homerus alibi dicit, diuerſa eſſe Deorum dona, nulliqne omnia tribui, ut etiam alias uidimus.

[illegible] De his Iouis lancibus aliàs dictum eſt. Senſus autem huius loci, propter allegoriam quæ eſfloreſcit, perplexus admodum eſt & intricatus: nos hunc elicimus cum Euſtathio, ſed duplicem propter [illegible] lectionis [illegible]. Nam ἀμητὸς etiam ſcribitur: illo modo ſignificat tempus meſſis, hoc uerò meſſem ipſam. Si priore modo accipias, dicet Vlyſſes, facta conuerſione (hoc enim ſignificat illa lancium Iouis inclinatio) multi quidem decident calami uel ſpicæ, hoc eſt corpora: ſed ἄμητος, id eſt, tempus metendi, nimirum interficiendi & perſequendi hoſtes, breue erit. Metentes ſiquidem, & hoſtem profligantes, animo deficiet, & præ fame citò pugna ſatiabuntur, ut dicat, niſi nos prius cibo & potu inſtruamus, quamuis ex hoſtibus multos diſperdamus: tamen non eſt hoc diu duraturum, ſtatimq; ſaturati præliando à cæde abſtinebimus. Si poſteriore modo interpreteris ἀμητὸς accentu in ultima acuto, ſic dicendum erit: Multos quidem interficiemus hoſtes, ſed tamen parua erit illa meſſis, ſi ſameliti ac proinde minimo labore defatigati futuri, præliemur, reſpectu illius ſtragis, quam ſumus edituri, ſi uires noſtras alimentis quibuſdam reparemus. Demus ergo, inquit Vlyſſes, iam inclinari lances Iouis & Troianorum fata noſtris grauiora in terram ponderando deprimi, quod proculdubio futurum eſt, ſi tu Achilles pugnaueris, at fruſtra ingens illa uictoriæ ſeges nobis exhibebitur, ſi inter metendum languidi fame deficiamus. Nunquid igitur præſtat corpora noſtra cibis & potu ſuſtentare, ut fortiores & robuſtiores ad meſſem illam accedamus, cuius ingens plane labor futurus eſt, proinde ſufficientes ſibi uires expoſtulat. Sic ego cum Euſtathio locum illuſtro. Sed Didymus antiquior Interpres ab Euſtathio differt in illorum uocabulorum interpretatione. Si quidem [illegible] ſignificare ait meſſem, id eſt, [illegible] uerò [illegible] tempus meſſis [illegible]. Suidas uerò cum Euſtathio ſentit [illegible]. Vide uulgata Lexica. Quicquid ſit nihil uetat: nam ſenſus quoquo modo ad uocis ſignificationem permutabitur. Et iſta quidem Lexici erant Homerici, ſed non poterat aliter locus intelligi.

[illegible] De moderando luctu antea diximus, in prima uidelicet annotatione huius libri. Dicit autem Vlyſſes ad Achillem: Non eſt quod ita Patroclum perlugeas, ut cibi capiendi tamen obliuiſcaris. Satis enim in diem unum luctus tempus extenditur: proinde uidendum eſt, ut eorum qui mortui ſunt ſepulturam procuremus: qui uerò ſuperſtites è bello remanſerunt, illi uideant ut ſe lacrymis & planctu nō macerent & frangāt, ſed reſumptis cibo & potu uiribus alacriores & fortiores in hoſtes exiliāt.

Ἦ, καὶ Νέστορος υἷας ὀπάσσατο κυδαλίμοιο,
Φυλεΐδην τε Μέγητα, Θόαντά τε, Μηριόνην τε,
Καὶ Κρειοντιάδην Λυκομήδεα, καὶ Μελάνιππον·
Βὰν δ' ἴμεν ἐς κλισίην Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο.
Αὐτίκ' ἔπειθ' ἅμα μῦθος ἔην, τετέλεστο δὲ ἔργον.
Ἑπτὰ μὲν ἐκ κλισίης τρίποδας φέρον, οὕς οἱ ὑπέστη,
Αἴθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους·
Ἐκ δ' ἄγον αἶψα γυναῖκας ἀμύμονα ἔργ' εἰδυίας
Ἕπτ', ἀτὰρ ὀγδοάτην Βρισηΐδα καλλιπάρῃον.
Χρυσοῦ δὲ στήσας Ὀδυσεὺς δέκα πάντα τάλαντα
Ἦρχ', ἅμα δ' ἄλλοι δῶρα φέρον κούρητες Ἀχαιῶν.
Καὶ τὰ μὲν ἐν μέσσῃ ἀγορῇ θέσαν· ἂν δ' Ἀγαμέμνων
Ἵστατο· Ταλθύβιος δὲ θεῷ ἐναλίγκιος αὐδὴν,
Κάπρον ἔχων ἐν χερσὶ, παρίστατο ποιμένι λαῶν.
Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν,
Ἥ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
Κάπρου ἀπὸ τρίχας ἀρξάμενος, Διὶ χεῖρας ἀνασχὼν
Εὔχετο· τοὶ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτόφιν ἥατο σιγῇ
Ἀργεῖοι κατὰ μοῖραν ἀκούοντες βασιλῆος.
Εὐξάμενος δ' ἄρα εἶπεν, ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν,
Ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Γῆ τε καὶ Ἠέλιος καὶ Ἐρινύες, αἵ θ' ὑπὸ γαῖαν
Ἀνθρώπους τίνυνται, ὅτις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ.
[illegible] Μὴ μὲν ἐγὼ κούρῃ Βρισηΐδι χεῖρ' ἐπένεικα,
[illegible] Οὔτ' εὐνῆς πρόφασιν κεχρημένος, οὔτέ τευ ἄλλου·
[illegible] Ἀλλ' ἔμεν' ἀπροτίμαστος ἐνὶ κλισίῃσιν ἐμῇσιν.
Εἰ δέ τι τῶνδ' ἐπίορκον, ἐμοὶ θεοὶ ἄλγεα δοῖεν
Πολλὰ μάλ', ὅσσα διδοῦσιν ὅτις σφ' ἀλίτηται ὀμόσσας.
Ἦ, καὶ ἀπὸ στόμαχον κάπρου τάμε νηλέϊ χαλκῷ·
Τὸν μὲν Ταλθύβιος πολιῆς ἁλὸς ἐς μέγα λαῖτμα
Ῥῖψ' ἐπιδινήσας, βόσιν ἰχθύσιν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἀνστὰς Ἀργείοισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα·
Ζεῦ πάτερ, ἦ μεγάλας ἄτας ἄνδρεσσι διδοῖσθα·
Οὐκ ἂν δή ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν
Ἀτρεΐδης ὤρινε διαμπερὲς, οὐδέ κε κούρην

Dixit, & Neſtoris filios comites aſſumpſit clari,
Phylidemq́ Megeta, Thoantemq; Merionemq;,
Et Creontiadem Lycomedem, & Melanippum.
Perrexerunt autem ire ad tentorium Agamēnonis Atridæ:
Statim deinde ſimul atq; uerbū fuit, perfectū quoq; opus.
Septē quidē è tentorio tripodas ferebāt quos ei promiſerat,
Splendentesq; lebetes uiginti, duodecim quoq; equos:
Eduxerunt autem ſtatim mulieres egregias, opera edoctas
Septem: ſed octauā Briſeida pulchras genas habentem.
Auri autem ponderans Vlyſſes decem omnia talenta,
Præibat: ſimulq; alij dona ferebant iuuenes Achiuorū:
Et ea quidē in mediā cōcionē poſuerūt. at Agamēnon
Surrexit: Talthybius autem deo ſimilis uocem,
Suem tenens manibus aſtitit paſtori populorum.
Atrides autem extrahens manibus cultrum,
Qui ei iuxta enſis magnam uaginā ſemper pendebat,
Suis ſetas delibans (i. abſcindēs) Ioui manibus ſublatis
Vota faciebat: hi uerò omnes ibidem ſedebant tacitè
Argiui, conuenienter audientes regem.
Supplicans autem dixit ſuſpiciens in cælum latum:
Sciat nunc Iupiter primū deorū ſummus & præſtā-
Terraq́, & Sol & Furiæ quæ ſub terram (tiſſ.
Homines puniunt, quicunq; periurium iurarit,
Quod nequaquam ego puellæ Briſeidi manum intuli,
Neq; cubilis occaſione uſus, neq; alicuius alterius rei:
Sed erat intacta in tentorijs meis:
Si uerò quidhorum periurum eſt, mihi dij mala dent
Multa admodū, quęcūq; dāt ei qui ipſos offenderit iurādo.
Dixit, & iugulum ſuis abſcidit ſæuo ferro:
Hunc quidē Talthybius cani maris in magnum fluctū
Iecit rotans, eſcam piſcibus: ſed Achilles
Aſſurgens inter Argiuos bellicoſos locutus eſt:
Iupiter pater, certè magna damna uiris das,
Non ſanè unquam animum in pectoribus meis
Atrides monuiſſet prorſus, neq; puellam

Abdu-

Abduxiſſet me inuito, mala ſtruēs: ſed nimirū Iupiter
Voluit Achiuis mortem multis contingere.
Nunc aūt ite ad ientaculum, ut committamus prælīū.
Sic dixit: ſoluit autem concionem celerem (i. citò)
Hi quidem diſpergebantur ſuam ad nauem ſinguli:
Dona uerò Myrmidones magnanimi curabant:
Iuerūtq́ ad nauem ferentes Achillis diuini,
Eaq́ in tentorijs poſuerunt, ac ſedere fecerūt mulieres.
Equosq́ ad armentum egerunt famuli clari.
Briſeis autem deinde ſimilis aureæ Veneri,
Vt uidit Patroclum ſaucium acuto ferro,
Circa ipsū fuſa ſtridulè lamētabat: manib. a. laniabat
Pectoraq́ & tenerum collum & pulchram faciem:
Dixit autem flens puella ſimilis deabus:
Patrocle, mihi miſeræ plurimùm grate animo,
Viuum quidem te reliqui ego ex tentorio diſcedens:
Nūc autem te mortuum inuenio, princeps populorum,
Iterum rediens: ut me excipit malum ex malo ſemper.
Virum. q. cui collocarant me pater & uenerāda mater,
Vidi ante ciuitatem confoſſum acuto ære,
Tresq́ fratres, quos mihi eadem peperit mater,
Amabiles, qui omnes exitialem diem aſſecuti ſunt.
Minimè. q. me ſinebas, quando uirū meū uelox Achilles
Interfecit, euertitq́ ciuitatem diuini Mynetis,
Flere: ſed me dicebas Achillis diuini
Iuuenilē uxorē te facturū eſſe, abducturūq́ in nauib.
In Phthiā, inſtructurumq́ epulas nuptiales inter Myr.
Ideò te inſatiabiliter fleo mortuum, iucundum ſemper.
Sic dixit flens: ingemiſcebantq́ puellæ
Patrocli prætextu: ſui. a. ipſarū miſerias ſingulæ deflebāt.
Ipſum. v. circum ſenes Achiuorum congregabantur,
Precātes, ut tentaculū ſumeret: hic. a. negabat ſuſpirās,
Obſecro, ſiquis mihi charorum paret ſociorum,
Non me antè cibo iubete, neq́ potu
Satiare dilectum cor: quoniam me dolor grauis inuadit.
Ad occidentemuſq́ ſolem permanebo & patiar tamē.
Sic fatus, alios quidem dimiſit reges:
Duo autem Atridæ remanſerunt, & nobilis Vlyſſes,
Neſtor, Idomeneusq́ ſenexq́ eques Phœnix,
Oblectantes aſſiduè triſtem, neq́ quicquā animo
Recreabatur, antequā belli aciē ſubiret ſanguinolenti.
Recordatus. a. grauiter edidit gemitus, exclamauitq́:
Certè mihi olim & tu infelix chariſſime ſodalium,
Ipſe in tentorio ſuaue prandium appoſuiſti
Properè & diligenter, quando feſtinarent Achiui
Troianis equorū domitorib. inferre lacrymabile bellū:
Nunc autē tu quidem iaces confoſſus, ſed meum cor
Expers potus & cibi intus exiſtentium,
Tui deſiderio. nō enim aliquid peius aliud pati poſſem,
Non ſi uel patrem interfectum audirem,
Qui fortè nunc in Phthia tenerā lacrymam diſtillat
Priuatione talis filij, hic. a. ego externo in populo
Gratià odioſæ Helenæ aduerſus Troianos bellum gero:
Vel hunc, qui in Scyro mihi educatur dilectus filius,
Si forſan adhuc uiuit quidē Neoptolemus deo ſimilis.
Antea quidē enim mihi animus in pectoribus ſperabat
Solum me moriturum eſſe longè ab Argo apto equis
Hic in Troia: te autē ad Phthiam rediturum eſſe,

Ἦγεν ἐμεῦ ἀέκοντος, ἀμήχανος· ἀλλά ποθι Ζεὺς
Ἤθελ' Ἀχαιοῖσιν θάνατον πολέεσσι γενέσθαι.
Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν ἄρηα.
Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν· λῦσεν δ' ἀγορὴν αἰψηρήν·
Οἱ μὲν ἄρ' ἐσκίδναντο ἑὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος·
Δῶρα δὲ Μυρμιδόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο,
Βὰν δ' ἐπὶ νῆα φέροντες Ἀχιλλῆος θείοιο·
Καὶ τὰ μὲν ἐν κλισίῃσι θέσαν, κάθισαν δὲ γυναῖκας·
Ἵππους δ' εἰς ἀγέλην ἔλασαν θεράποντες ἀγαυοί.
Βρισηῒς δ' ἄρ' ἔπειθ' ἰκέλη χρυσῇ Ἀφροδίτῃ
Ὡς ἴδε Πάτροκλον δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἀμφ' αὐτῷ χυμένη, λίγ' ἐκώκυε, χερσὶ δ' ἄμυσσε
Στήθεά τ' ἠδ' ἁπαλὴν δειρὴν, ἰδὲ καλὰ πρόσωπα·
Εἶπε δ' ἄρα κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσι,
Πάτροκλέ μοι δειλῇ πλεῖστον κεχαρισμένε θυμῷ,
Ζωὸν μέν σε ἔλειπον ἐγὼ κλισίηθεν ἰοῦσα,
Νῦν * δέ σε τεθνειῶτα κιχάνομαι ὄρχαμε λαῶν, γρ. δέ τε
Ἂψ ἀνιοῦσ'. ὥς μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεί.
Ἄνδρα μὲν ᾧ ἔδοσάν με πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
Εἶδον πρὸ πτόλιος δεδαϊγμένον ὀξέϊ χαλκῷ·
Τρεῖς τε κασιγνήτους, τούς μοι μία γείνατο μήτηρ,
Κηδείους, οἳ πάντες ὀλέθριον ἦμαρ ἐπέσπον·
Οὐδὲ μὲν * οὐδ' ἔμ' ἔασκες, ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς Ἀχιλλεὺς γρ. οὐδέ μ'
Ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος,
Κλαίειν, * ἀλλ' ἔμ' ἔφασκες Ἀχιλλῆος θείοιο γρ. ἀλλά μ'
Κουριδίην ἄλοχον θήσειν, ἄξειν τ' ἐνὶ νηυσὶν
Ἐς Φθίην, δαίσειν δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσι·
Τῷ σ' ἄμοτον κλαίω τεθνηότα, μείλιχον αἰεί·
Ὣς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες,
Πάτροκλον πρόφασιν, σφῶν δ' αὐτῶν κήδε' ἑκάστη.
Αὐτὸν δ' ἀμφὶ γέροντες Ἀχαιῶν ἠγερέθοντο
Λισσόμενοι δειπνῆσαι. ὁ δ' ἠρνεῖτο στεναχίζων,
Λίσσομαι, εἴ τις ἔμοιγε φίλων ἐπιπείθεθ' ἑταίρων,
Μή με πρὶν σίτοιο κελεύετε μηδὲ ποτῆτος
Ἄσασθαι φίλον ἦτορ, ἐπεί μ' ἄχος αἰνὸν ἱκάνει·
Δύντα δ' ἐς ἠέλιον μενέω, καὶ τλήσομαι ἔμπης.
Ὣς εἰπὼν, ἄλλους μὲν ἀπεσκέδασεν βασιλῆας·
Δοιὼ δ' Ἀτρεΐδα μενέτην καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
Νέστωρ, Ἰδομενεύς τε, γέρων θ' ἱππηλάτα Φοῖνιξ,
Τέρποντες πυκινῶς ἀκαχήμενον· οὐδέ τι θυμῷ
Τέρπετο πρὶν πολέμου στόμα δύμεναι αἱματόεντος.
Μνησάμενος δ' ἀδινῶς ἀνενείκατο φώνησέν τε,
Ἦ ῥά νύ μοί ποτε καὶ σὺ δυσάμμορε φίλταθ' ἑταίρων,
Αὐτὸς ἐνὶ † κλισίῃ λαρὸν παρὰ δεῖπνον ἔθηκας γρ. κλισίῃσι
Αἶψα καὶ ὀτραλέως, ὁπότε σπερχοίατ' Ἀχαιοὶ
Τρωσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισι φέρειν πολύδακρυν ἄρηα·
Νῦν δὲ σὺ μὲν κεῖσαι δεδαϊγμένος, αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
Ἄκμηνον πόσιος καὶ ἐδητύος ἔνδον ἐόντων,
Σῇ ποθῇ. οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι,
Οὐδ' εἴ κεν τοῦ πατρὸς ἀποφθιμένοιο πυθοίμην,
Ὅς που νῦν Φθίηφι τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει
Χήτεϊ τοιοῦδ' υἷος· ὁ δ' ἀλλοδαπῷ ἐνὶ δήμῳ
Εἵνεκα ῥιγεδανῆς Ἑλένης Τρωσὶν πολεμίζω·
Ἠὲ τὸν ὃς Σκύρῳ μοι ἐντρέφεται φίλος υἱός,
Εἴ που ἔτι ζώει γε Νεοπτόλεμος θεοειδής.
Πρὶν μὲν γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
Οἶον ἐμὲ φθίσεσθαι ἀπ' Ἄργεος ἱπποβότοιο
Αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ, σὲ δέ τε Φθίηνδε νέεσθαι,

Ὥς κέν μοι τὸν παῖδα θοῇ σὺν νηῒ μελαίνῃ
Σκυρόθεν ἐξαγάγοις, καί οἱ δείξειας ἕκαστα,
Κτῆσιν ἐμὴν, δμῶάς τε, καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα.
Ἤδη γὰρ Πηλῆά γ' ὀΐομαι ἢ κατὰ πάμπαν
Τεθνάμεν, ἤ που τυτθὸν ἔτι ζώοντ' ἀκαχῆσθαι,
χ. [illegible] Γήραΐ τε στυγερῷ, καὶ ἐμὴν * ποτιδέγμενον αἰεὶ
χ. [illegible] Λυγρὴν ἀγγελίην, ὅτ' ἀποφθιμένοιο † πύθοιτο.
Ὣς ἔφατο κλαίων· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γέροντες,
Μνησάμενοι τὰ ἕκαστος ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπον.
Μυρομένους δ' ἄρα τούς γε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
Αἶψα δ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
χ. [illegible] Τέκνον ἐμὸν, δὴ πάμπαν ἀποίχεαι ἀνδρὸς * ἑῆος·
Ἦ νύ τοι οὐκέτι πάγχυ μετὰ φρεσὶ μέμβλετ' Ἀχιλλεύς;
Κεῖνος ὅ γε προπάροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων,
Ἧσται ὀδυρόμενος ἕταρον φίλον· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Οἴχονται μετὰ δεῖπνον, ὁ δ' ἄκμηνος καὶ ἄπαστος.
Ἀλλ' ἴθι, οἱ νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
Στάξον ἐνὶ στήθεσσ', ἵνα μή μιν λιμὸς ἵκηται.
Ὣς εἰπὼν, ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·
Ἡ δ' ἅρπῃ ἐϊκυῖα τανυπτέρυγι λιγυφώνῳ,
Οὐρανοῦ ἐκκατέπαλτο δι' αἰθέρος· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Αὐτίκα θωρήσσοντο κατὰ στρατόν· ἡ δ' Ἀχιλῆϊ
Νέκταρ ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
Στάξ', ἵνα μή μιν λιμὸς ἀτερπὴς γούναθ' ἵκηται.
Αὐτὴ δὲ πρὸς πατρὸς ἐρισθενέος πυκινὸν δῶ
Ὤχετο· τοὶ δ' ἀπάνευθε νεῶν ἐχέοντο θοάων.
Ὡς δ' ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτέονται
χ. ὑπὸ Ψυχραὶ * ὑπὸ ῥιπῆς αἰθρηγενέος Βορέαο·
Ὣς τότε ταρφειαὶ κόρυθες λαμπρὸν γανόωσαι
Νηῶν ἐκφορέοντο, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
Θώρηκές τε κραταιγύαλοι, καὶ μείλινα δοῦρα.
χ. [illegible] Αἴγλη δ' οὐρανὸν ἷκε, γέλασσε δὲ πᾶσα * περὶ χθὼν
Χαλκοῦ ὑπὸ στεροπῆς· ὑπὸ δὲ κτύπος ὤρνυτο ποσσὶν
Ἀνδρῶν· ἐν δὲ μέσοισι κορύσσετο δῖος Ἀχιλλεύς·
Τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλε, τὼ δέ οἱ ὄσσε
Λαμπέσθην ὡσεί τε πυρὸς σέλας, ἐν δέ οἱ ἦτορ
Δῦν' ἄχος ἄτλητον· ὁ δ' ἄρα Τρωσὶ μενεαίνων,
Δύσετο δῶρα θεοῦ, τά οἱ Ἥφαιστος κάμε τεύχων.
Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε
Καλὰς ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνεν·
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον,
Χάλκεον· αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε
Εἵλετο, τοῦ δ' ἀπάνευθε σέλας γένετ' ἠΰτε μήνης.
χ. φαν Ὡς δ' ὅταν ἐκ πόντοιο σέλας ναύτῃσι * φανείη
Καιομένοιο πυρὸς, τὸ δὲ καίεται ὑψόθ' ὄρεσφι
Σταθμῷ ἐν οἰοπόλῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐθέλοντας ἄελλαι
Πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φίλων ἀπάνευθε φέρουσιν·
Ὣς ἀπ' Ἀχιλλῆος σάκεος σέλας αἰθέρ' ἵκανε
Καλοῦ, δαιδαλέου· περὶ δὲ τρυφάλειαν ἀείρας,
Κρατὶ θέτο βριαρήν· ἡ δ' ἀστὴρ ὡς ἀπέλαμπεν
Ἱππουρὶς τρυφάλεια· περισσείοντο δ' ἔθειραι
Χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.
χ. [illegible] Πειρήθη * δ' ἕο αὐτοῦ ἐν ἔντεσι δῖος Ἀχιλλεύς,
χ. [illegible] Εἰ οἷ ἐφαρμόσσειε, καὶ ἐντρέχοι ἀγλαὰ * γυῖα.
Τῷ δ' εὖτε πτερὰ γίγνετ', ἄειρε δὲ ποιμένα λαῶν.
Ἐκ δ' ἄρα σύριγγος πατρώϊον ἐσπάσατ' ἔγχος,
Βριθὺ, μέγα, στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν

Et mihi filium ueloci cum naui nigra
E Scyro educeres, & ei oſtenderes ſingula,
Poſſeſsionẽ meã, ſeruoſq. & altũ tectũ habentẽ magnã
Nunc enim Peleum puto uel omnino (domum.
Interiiſſe, uel paululũ adhuc uiuentem affligi
Senioq. moleſto, & meum expectantem ſemper
Triste nuncium quando extinctum audiat.
Sic dixit flens: poſt autem ingemuerunt ſeniores,
Reminiſcentes quæ quiſq. in ædibus reliquerat.
Lugentes uero hos uidens miſeratus eſt Saturnius:
Cõfestim autẽ Mineruã uerbis uelocibus allocutus eſt:
Filia mea, iam omnino deſeris uirum fortem.
An tibi non amplius in mentibus cura eſt Achilles?
Ille quidem ante naues erectas antennas habentes
Sedet lugens ſocium dilectum: alij autem
Abeunt ad cœnam: is uero ieiunus & impaſtus eſt.
Sed uade, ei nectar & ambroſiam amabilem
Inſtilla in pectoribus, ut ne ipſum fames occupet.
Sic dicens, impulit antea per ſe promptã Mineruã.
Hæc. a. harp. ſimilis extẽſas pẽnas habẽti, argutæ uocis,
E cœlo desiliit per æthera, ſed Achiui
Continuò armabantur per castra: hæc. a. Achilli
Nectar in pectoribus & ambroſiam deſiderabilem
Inſtillauit, ut ne ipſum fames iniucũda in genib. occu-
Ipſa autem ad patris præpotentis ſolidam domum (pet.
Rediit. hi autẽ longè a nauibus fundebãtur uelocibus.
Sicut autem quando denſæ niues ex aere uolant
Frigidæ, propter impetum ſudifici Boreæ:
Sic tunc denſæ caſſides clare ſplendentes
E nauibus ferebantur, & ſcuta umbilicata,
Thoraceſq. ſolidi, & fraxineæ lanceæ:
Splendor. a. ad cœlũ ibat: ridebat. a. omnis circũ terra
Propter æris ſplendorẽ. ſub. a. ſtrepitus excitabat ĩ pedib.
Virorũ. in autẽ medijs armabatur diuus Achilles:
Huius & dentium quidem ſtridor erat: at ei oculi
Ardebant uelut ignis flamma: eiuſq. cor
Inuaſit dolor intolerabilis. is itaq. Troianis iratus
Induit dona Dei, quæ ei Vulcanus elaborauit faciens.
Ocreas quidem primùm circum tibias poſuit,
Pulchras, argenteis fibulis aptatas:
Secundo rurſus, thoracem circa pectora induit:
Circũ. v. humeros poſuit enſem argenteis clauis diſtin-
Aereum: at deinde clypeũ magnum, firmumq. (ctum,
Cepit: huius autem procul ſplendor fiebat ut luna.
Vt. a. quando ex ponto fulgor nautis appareat
Ardentis ignis: ille. a. ardet alicubi in montibus
Stabulo in ſolitario: hos autem non uolentes procellæ
Pontum in piſcoſum ab amicis procul deferunt:
Sic ab Achillis ſcuto ſplendor in æthere ibat
Pulchro, affabrè facto, caſſidem uerò tollens
Capiti impoſuit grauem: hæc autem ut ſtella lucebat
Criſtata galea: circum. a mouebantur crines
Aurei, quos Vulcanus poſuerat criſtæ circum frequẽtes:
Tentabat. a ſeipſum in armis nobilis Achilles,
An ei apta eſſent & congruerent clara dona.
Ei. v. tanquã alæ erant, attollebãtq. paſtorẽ populorũ.
Ex autem armamentario patriã extraxit haſtã (rũ
Grauẽ, magnã, firmam, quã q nõ poterat alius Achiuo-

Tra-

Tractare, ſed ipſam ſolus ſciebat uibrare Achilles,
Peliadē haſtam, quam patri charo inciderat Chiron
Pely ex uertice, cædem eſſe heroibus.
Equos autē Automedonq. & Alcimus curantes
Iungebant: pulchraſq. antilenas induerunt: in. a. frena
Faucibus iecerunt, & habenas extenderunt retro
Compactum ad currum: hic uerò ſcuticam lucidam
Manu prehendens habilem, in equos inſilyt
Automedon: retrò uerò armatus inſcendit Achilles,
Armis totus fulgens tanquā lucidus ſol:
Terribiliter autem equis imperitabat patris ſui,
Xantheq́, & Balie, inclyti pulli Podarges,
Aliter iam conſiderate ut ſeruetis aurigam
Retro Danaorum ad turbā, ubi ſatiati fuerimus bello:
Neq. ut Patroclum relinquatis illic mortuum.
Hunc. a. à iugo allocutus eſt pedibus celer equus
Xanthus (ſtatim. v. nutauit capite: omnisq. iuba
Circulo colli excidens iuxta iugum, ad terrā peruenit.
Vocalem. a. eum fecit Dea albiulna Iuno)
Et ualdè te adhuc nūc ſaltē ſeruabimus fortiſsime Achil.
Sed tibi propè dies eſt exitialis, neq. quid nos
Culpandi: ſed deusq. magnus, & fatum præpotens.
Neq. enim noſtra tarditate ſegnitieq.
Troiani ab humeris Patrocli arma ceperunt,
Sed deorum optimus, quē pulchricoma peperit Latona
Interfecit inter ꝓpugnatores, & Hectori gloriā dedit.
Nos ſanè etiam cum ſpiritu Zephyri curreremus,
Quem leuiſsimum dicunt eſſe ſed tibi ipſi
Fatale eſt a deoq. & uiro forti occidi.
Sic ſanè loquuti Furiæ inhibuerunt uocem. (les:
Hūc. a. ualde indignat⁹ allocutus eſt pedib. uelox Achil-
Xāthe, q̄d mihi mortē uaticinaris? neq. q̄d te decet.
Bene noui & ipſe quod mihi fatum eſt hic perire,
Procul à dilecto patre & matre: attamen
Non ceſſabo, anteq̄ Troas abunde abegero ē plio, equos.
Dixit, et inter primos clamās direxit unica ungula

Πάλλειν· ἀλλά μιν οἶος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεύς,
Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων
Πηλίου ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν.
Ἵππους δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ἀμφιέποντες
†Ζεύγνυον, ἀμφὶ δὲ καλὰ λέπαδν' ἕσαν, ἐν δὲ χαλινοὺς γ. Ζεύγνυον
Γαμφηλῇς ἔβαλον, κατὰ δ' ἡνία τεῖναν ὀπίσσω
Κολλητὸν ποτὶ δίφρον. ὁ δὲ μάστιγα φαεινὴν
Χειρὶ λαβὼν ἀραρυῖαν, ἐφ' ἵπποιιν ἀνόρουσεν
Αὐτομέδων· ὄπιθεν δὲ κορυσσάμενος βῆ Ἀχιλλεύς,
Τεύχεσι παμφαίνων, ὥστ' ἠλέκτωρ Ὑπερίων.
Σμερδαλέον δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἑοῖο,
Ξάνθε τε καὶ Βαλίε, τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης,
Ἄλλως δὴ φράζεσθε σαωσέμεν* ἡνιοχῆα χ [illegible]
Ἂψ Δαναῶν ἐς ὅμιλον, ἐπεί χ'* ἑῶμεν πολέμοιο·
Μηδ' ὡς Πάτροκλον λίπετ' αὐτόθι τεθνηῶτα.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπὸ ζυγόφι προσέφη πόδας αἰόλος ἵππος
Ξάνθος (ἄφαρ δ' ἤμυσε καρήατι, πᾶσα δὲ χαίτη
Ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν οὖδας ἵκανεν·
Αὐδήεντα δ' ἔθηκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη)
Καὶ λίην σ' ἔτι νῦν γε σαώσομεν, ὄβριμ' Ἀχιλλεῦ,
Ἀλλά τοι ἐγγύθεν ἦμαρ ὀλέθριον, οὐδέ τοι ἡμεῖς
Αἴτιοι, ἀλλὰ θεός τε μέγας καὶ μοῖρα κραταιή.
Οὐδὲ γὰρ ἡμετέρῃ βραδυτῆτί τε νωχελίῃ τε
Τρῶες ἀπ' ὤμοιιν Πατρόκλου τεύχε' ἕλοντο·
Ἀλλὰ θεῶν ὤριστος, ὃν ἠΰκομος τέκε Λητώ,
Ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι, καὶ Ἕκτορι κῦδος ἔδωκε.
Νῶϊ δὲ καί κεν ἅμα πνοιῇ Ζεφύροιο θέοιμεν,
Ἥν περ ἐλαφροτάτην φάσ' ἔμμεναι· ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
Μόρσιμόν ἐστι θεῷ τε καὶ ἀνέρι ἶφι δαμῆναι.
Ὣς ἄρα φωνήσαντος Ἐρινύες ἔσχεθον αὐδήν.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ξάνθε, τί μοι θάνατον μαντεύεαι; οὐδέ τι σε χρή.
Εὖ νύ τοι οἶδα καὶ αὐτὸς ὅ μοι μόρος ἐνθάδ' ὀλέσθαι,
Νόσφι φίλου πατρὸς καὶ μητέρος· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Οὐ λήξω πρὶν Τρῶας ἅδην ἐλάσαι πολέμοιο.
Ἦ ῥα, καὶ ἐν πρώτοις ἰάχων ἔχε μώνυχας ἵππους.

COMMENTARIVS.

κάπρον ἔχων ἐν χερσὶ) Sanè imperitè fieri uidetur, quod hoc loco & ſupra & paulò [illegible] eſt, Aprum uulgata verſio reddat. Nam ſus domeſticus omnino eſt intelligendus, ut [illegible] Euſtath. [illegible] uerba docet [illegible] animal [illegible] cui neque taurus animal luribundum immolar [illegible] Confirmat Natalis [illegible] eum immolari facit Ioui & Soli, quod animal ſanè non [illegible] neque ferum [illegible] (qui uerſus paulò ante legitur) Sic & Theocritus in paruo Hercule [illegible] Cur autem hic ſus immoletur, cauſam dat Euſtathius, quod nimirum ſus animal [illegible] de ſuem immolari, innuit porro tale quippiam de muliere. Sed ridicule [illegible] Nam apud Theocritum [illegible] bitne eadem ratio. Nam ibi Herculis gratia [illegible] Tireſia [illegible] Nihil, inquam, in præſentia. Scio quidem quid de ſuis immolatione literis mādatum ſit, ſed illud hoc eſt [illegible] ſuem domeſticum intelligi, quæ [illegible] Agamemnon quemadmodum hic ſus a Venere integer eſt, ſic ſe nunquam Briſeidis attentaſſe pudicitiam & forte nihil potuiſſe melius excogitare.

κάπρου ἀπὸ τρίχας ἀρξάμενος) Solebant illi uete [illegible] illos è fronte uictimæ euellere, quos poſtea cum molæ [illegible] parte in ignem ſuper aram [illegible] & illa uocabantur prima libamina uel [illegible] Homerus [illegible] Sic Odyſſ. [illegible] —— [illegible] Virgil. 6 Aeneid. *Et ſummas carpens media inter cornua ſetas, Ignibus imponit ſacris libamina prima.*

[illegible] Ex hoc loco Pauſan [illegible] eſt in ſcholijs a Stephano [illegible] minoris fuiſſe in ſacrificijs, [illegible] incidere [illegible] iureiurando [illegible]

Ζεῦ πάτερ) Idem peccat Achilles quod Agamemnon, ut anteà monuimus, in uerbis, *ἐγὼ δ' οὐκ αἴτιός εἰμι*: quia malorū, quæ Græcis contigerunt, cauſam eſſe dicat Deum, hoc pacto ſuam culpam eluens [illegible] Deo [illegible] ille tamen manet. Aut ſi uelit Achilles à Ioue ſacta, quo inſtigante & mouente fecit, quàm Achille, qui hæc [illegible] ut Græcis inferret ſui honoris procurandi gratia per matrem, ab ipſo Ioue petiuit?

[illegible] Vides [illegible] Vlyſſis [illegible] & prudentia [illegible] conſilio paruerit [illegible] ſed tamen dolore nimio confectus cibum non [illegible] capere ut cæteri, ut melius in ſequentibus patet. Itaque eleganter fingit Poeta eum ambroſia & nectare Mineruæ beneficio refocillatum.

[illegible]) [illegible] Patroclum [illegible] Briſeis cuius mortem magis ſibi [illegible] calamitati propter amicitiam, qua uiuum illum complectebatur. Hac autem [illegible] arrepta occaſione cæteras [illegible] & lamentatur [illegible] nimirum [illegible], ut mox dicemus.

[illegible] Puellæ Troianæ nimirum & Dardanides (nam ita etiam [illegible] præcedenti libro Achilles, deplorantes illas [illegible] Patrocli mortem) dicuntur luxiſſe ſub prætextu & ſpecie [illegible] propter calamitates, [illegible] uidelicet ſuam, abſentiam à patria & parentibus uel coniugibus, ſuorum etiam tum fata tum infortunia. [illegible] proverbialiter uſurpatur

hoc hemyſtichium in eos, qui cum ob metum non auſint deplorare calamitates, defleant eas ſub prætextu luctus alieni, ut oſtendit Diogenianus, & ex illo Eraſmus Chiliad 3. Centur. 5. prouerb. 53. Vbi miror tam inſignem uirum non recordatum huius loci Homerici, unde diceret captum eſſe illud prouerbium. quod ſi feciſſet, non erat tam temere opinaturus ſumptum illud eſſe à Patrocli moribus, in quem aliq ſoties iocatur Ariſtophanes. Quod etiam rectè eſt ante me ab Adriano Iunio in Centur. 6. prou. 57 animaduerſum. Non diſſimulabo tamen, neque probari mihi quod idem Iunius [illegible] uertat Patroclum ſub ſpecie: nam proculdubio id obſcurum eſt, uertendumque, Patrocli prætextus. Non enim lugebant puellæ Patroclum ſub ſpecie, ſed ſub Patrocli prætextu proprias miſerias. ſic paulo poſt ſeniores, ob ea quæ domi reliquerant lamentabantur, Patroclum ſe lugere obtendentes. Apud Heliod. in Aethiop. hiſt. li. 1 Theagenes & Chariclea prætextu illius calamitatis, quæ Cnemoni acciderat, ſuos quoq, caſus lugēt.

ἦ ῥά νυ μοί ποτε καὶ σὺ δυσάμμορε) Arripit denuò occaſionem lamentandi Achilles Patroclum ſatis commodam. Inuitatus enim à tot illis heroibus ad edendum erupit in querelas, à re præſenti exorſus: quaſi dicat, non eſt fas, me in edendo occupari, cui Patroclus deeſt amicus ille meus, qui mihi ſæpius prandium adornabat ſimili tempore, uidelicet ſi quando nobis in prælium erat prodeūdum. Hinc pergit & domeſticos prætereà luctus commemorat, patris nimirum, quem ante mortuum aut morti proximum ſua fata lugentem miſeratur, & cætera quæ ſequuntur.

[illegible]) Peleus cùm intellexiſſet cæteros Græcos in Troiam expeditionem adornare, dicitur filium Achillem ad Lycomedem regem Scyri inſulæ unius ex Cycladibus, miſiſſe, ut illic habitu muliebri inter uirg ines occultaretur, & ſic fatū effugeret, quod illi impendebat, ſi ad Troiam cum reliquis proficiſceretur. Apud eum Regem quandiu fuit, dicitur illius filiam Deidamiam cōpreſſiſſe, ex qua Neoptolemum iſtum de quo in præſentia Achilles meminit, ſuſcepit. Iſta alias quoq, ni fallor, diximus, & olim repetemus. Vide interea Statij Achilleidem.

[illegible] Huius loci meminit Lucianus [illegible] (inquit) [illegible] id eſt: An uero Achilli credimus, uiſum armorum intendiſſe illum contra Troianos impetum, & poſtquam illa experiendi tantùm gratia induiſſet, elatum fuiſſe, & ueluti ſublimem ad belli deſideria abreptum, orat onis autem atque dicendi ſtudium non eodem modo pulchritudine locorum intendiſ

[illegible]) De haſta Peliade uide noſtram annotationem ſuprà lib. 16. ad illa uerba [illegible].

[illegible]) Suprà lib. 17 quædam de equis ſingularia uidimus, ut illos intelligentia quadam Natura ſubornaſſe uideatur. Nunc maius eſt quod Poeta dicit ſed neque omnino incredibile: non quod ita reuera acciderit, ſed quòd accidere potuerit, ut ego ex ſimilibus mox docebo. Primum uideamus elegantes Oppiani uerſus, in quibus loquētium equorum meminit li. 1. [illegible]

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

ubi neſcio an Xanthum iſtum intelligat, an uero alium quempiam. Scio loquendi facultatem quadrupedibus denegatam, ut docet Ariſtot. Hiſtor. anim. lib. 4 cap. 9 & Probl. ſect. 11 (qua tamen caret etiam illud genus hominum in Aethiopia, quibus pro ſermone nutus motusq, membrorum eſt. Plin. lib. 6. cap. 30.) ſed uoluit aliquando Deus illa etiam loqui, ut potentiam ea in re ſuam mortalitati manifeſtaret teſtis ipſa ſacra pagina de aſella Balaami pſeudoprophetæ, quam locutam eſſe nemo ſanæ mentis dubitat. Locutam bouem his uerbis memorat Liuius de bell. Maced. & Aſiat. lib 5. Priuſquam Cos. Prætoresq, in prouincias proficiſcerentur, ſupplicatio fuit prodigiorum cauſa Capram ſex hœdos uno fœtu edidiſſe ex Piceno nunciatum eſt, & Arretij puerum unū natum unimanum, Amiterni terram pluuiſſe, Formijs portam murumque de cœlo tacta, & quod maxime terrebat Conſ. Cn. Domitium, bouem locutam Roma caue tibi. Cæterorum prodigiorum cauſa ſupplicatum eſt. bouem cum cura ſeruari aliquot aruſpices iuſſerunt. Idem ab Vrb. cond. lib. 3. refert anno, quo P. Volumnius, Seruius Sulpitius Coss erant, uiſa fuiſſe multa prodigia: nam cœlum (inquit) ardere uiſum, terra ingenti concuſſa motu eſt, bouem locutam, cui rei priore anno fides non fuerat, creditum eſt. Idem de boue locuto in agro Romano meminit ſecund. bell. Pun. lib. 8 Sed & Plinius lib. 8. cap. 45 Eſt frequens, inquit, in prodigijs priſcorum, bouem locutum: Quo nuntiato, Senatum ſub dio haberi ſolitum. Ex quibus uidetur conſtare, non eſſe tam abſurdum ut hic Xanthus loquutus fuerit: quanquam, ut dixi, non contendo factum, ſed fieri poſſe, quod tamen inter prodigia eſſet numerandum. Deinde cùm iſtius equi genus Poetæ credatur diuinum, uox illa articulata ipſi rectè poteſt conuenire, ut figmenta ſcite etiam perſuadeamus: ſed & ipſe Poeta cùm ſciret ſe rem inuſitatā dicere, hanc loquendi facultatem equo iſti à Iunone datam præfatus eſt, ut duritiem fictionis hoc commento emolliret. Tota ergo Xanthi oratio in eo uerſatur, ut primùm Achilli polliceatur operam ſuam in pugna ingruente: deinde tamen mortem etiam ipſi iamiam inſtantem prædicit, cuius culpam à ſe amolitur, quod nulli Dei uoluntati & fato aduerſari poſsit. tertio reſpondet Achillis criminationi, quia eos deſerti Patrocli accuſabat (eos dico Xanthum & Balium, è quibus illi tantum loquutio tribuitur) quod ſua ſegnitie non accidiſſe dicit, ſed imbecilles ſe aduerſus diuinum robur fuiſſe, nimirum Apollinis, qui eum exarmarat, unde Hectori illum interimendi melior fuit copia.

θεῷ τε καὶ ἀνέρι) Memorant enim Achillem ab Apolline & Paride interfectum, quò ſpectat hoc Xanthi uaticinium. Dicuntur autem ipſi uocem Erinnyes compeſcuiſſe, quòd prodigioſa omnia uideantur à Furijs fieri: uel ſi mauis ipſa Didymi uerba, [illegible]

[illegible]) Commendauimus alibi Achillis fortitudinem eo nomine, quòd cum moriturum ſe apud Troiam certò ſciuerit, tamen intrepidè ſemper in aciem prodijt. Iam uero profitetur ſe non ideò ceſſaturum, & impunè quicquid illud mortis eſt, aut inultum ſe non ſubiturum: quod re ipſa comprobat, ſiquidem ſtatim primis permixtus in hoſtes erumpit.

Finis libri deciminoni.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Υ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΔΙΟ'Σ ἐπιτρέψαντος, κατέρχονται βοηθήσοντες οἱ θεοὶ πάντες· τοῖς μὲν Ἕλλησιν Ἥρα τε, καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ Ποσειδῶν, καὶ Ἥφαιστος, καὶ Ἑρμῆς· τοῖς δὲ Τρωσὶν Ἀφροδίτη, καὶ Ἀπόλλων, ἔτι δὲ καὶ Ἄρτεμις, καὶ Λητώ, Ἄρης τε, καὶ Σκάμανδρος. Αἰνείαν δὲ ἀντιστάντα Ἀχιλλεῖ σώζει Ποσειδῶν νεφέλῃ περιχύσας. Ἀχιλλεὺς δὲ ἄλλους τε ἀναιρεῖ, καὶ Πολύδωρον τὸν Πριάμου παῖδα. Ἕκτωρ δὲ ἀντιστὰς αὐτῷ, φεύγει, Ἀπόλλωνος σώσαντος αὐτόν. τοὺς δὲ ἄλλους Ἀχιλλεὺς ἐπὶ τὴν πόλιν φεύγοντας κατεπείγει.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Υ, Μακάρων ἔρις ὦρτο, φέρει δ' ἐπὶ κάρτος Ἀχαιοῖς.

Ἄλλη.

Θεῶν μάχη.

ARGVMENTVM VIGESIMI LIBRI *Homeri Iliadis.*

IOVE permittente deſcenderunt auxiliatum dij omnes: Græcis quidem, Iuno & Minerua, & Neptunus & Vulcanus, & Mercurius: Troianis autem Venus & Apollo: inſuper etiā Diana. & Latona, Marsq; & Scamander. Aeneam aūt reſiſtentem Achilli ſeruat Neptunus nebula cooperiens. Achilles aūt alioſq; interficit, tum etiā Polydorū Priami filiū. Hector uerò poſtquā ei reſtitiſſet, fugit Apolline ſeruāte ipſum. Cæteros aūt Achilles ad urbem fugientes urget.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Y, Deorum lis orta eſt: affert autem uictoriam Achiuis.

Aliud.

Deorum pugna.

SIC hi quidem apud naues curuis pup pibus armabantur.
Circum te, Pelei fili, pugnæ inſatiabi- les Achiui:
Troiani.a.rurſus ex altera parte in lo co editiore campi.
Iupiter autem Themidẽ iuſsit deos ad concionẽ uocare
Vertice ab Olympi multiplicis.hæc igitur paſsim
Obiens imperauit Iouis ad domum ire.
Neq; aliquis igitur fluuiorum aberat, præter Oceanũ:
Neq; ſanè Nympharum, quæ nemora pulchra habitãt,
Et fontes fluuiorum, & prata herboſæ.
Venientes autem ad domum Iouis nubicogi,
Politis ſedibus inſederunt, quas Ioui patri
Vulcanus fecerat peritis artificijs.
Sic hi.q.Iouis intra ædes cõgregabãtur, neq; Neptunus
Obaudiuit deæ, ſed è mari uenit ad illos:
Sedit autẽ in medijs, Iouisq; interrogabat ſententiam,
Cur rurſus fulminator, deos ad conſilium uocaſti?
Aut quid de Troianis & Achiuis deliberas?
Horũ enim nunc proximè pugna bellumq; flagrat.
Hunc.a.excipiens allocutus eſt nubicogus Iupiter,
Noſti Neptune meũ in pectore conſilium, (quamuis.
Quorum gratiâ congregaui.curæ ſunt mihi pereuntes
Sed profectò ego quidem manebo in cacumine Olympi
Sedens inde cõſpiciens, mentẽ oblectabo.at iã uos cæteri
Abite, donec perueniatis ad Troianos & Achiuos.
Vtriſq;.v.auxiliũ ferte, ubicunq; anim⁹ eſt uniuſcuiuſq;.
Si enim Achilles ſolus contra Troianos pugnet,
Ne paulisper quidem ſuſtinebunt uelocem Peliden.
Etenim ipſum etiam anteà tremebant uidentes:
Nunc.v.quum iã et animo ob ſocios iraſcitur grauiter,
Vereor ne & murum præter fatum euertat.
Sic dixit Saturnides, bellũq; ineluctabile ſuſcitauit:
Perrexerũtq; ire ad bellũ dij diuiſum animũ habẽtes.
Iuno.q.ad stationem nauium, & Pallas Minerua,
Et Neptunus terræ cinctor, & perutilis
Mercurius, qui præcordijs prudentibus ornatus erat:
Vulcanus autem cum his ibat ob robur ſuperbiens,
Claudicans: ſubtus.v.tibiæ ualidè incedebant diſtortæ:
Ad.v.Troianos Mars mobilis in armis: ſed cum ipſo
Phœbus intonſus, & Diana ſagittis gaudens,
Latonaq; Xanthusq;, amansq; riſum Venus.
Quamdiu quidẽ ſeorſum dij à mortalibus erant uiris,
Tamdiu Achiui qdẽ ualdè exultabãt, quòd Achilles
Appareuiſſet, diu enim pugna abſtinuerat moleſta:
Troianos.a.tremor grauis inuaſit in membris quenq;,
Timentes quum uiderunt pedibus uelocem Peliden
Armis conſpicuum, pernicioſo ſimilem Marti.
Sed poſtquam ad turbam dij uenerunt uirorum,
Mota eſt cõtẽtio acris, populi cõmotrix, clamauitq; Mi-
Stãs interdũ.q.ad foſſam cauatã extra murũ, (neruæ
Interdũ ſuper littorib. ualdè ſonãtib. ualdè clamabat:
Clamabat & Mars ex alia parte obſcuræ pcellæ ſimilis
Acutè à ſumma urbe Troianos adhortans,
Interdũ apud Simoentẽ currens prope Callicolonem
Sic utroſq; beati dij excitantes
Cõmiſerunt, interq; ipſos contentionẽ ruperunt grauẽ.

Ως οἱ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσι θωρήσσοντο
Ἀμφὶ σὲ Πηλέος υἱὲ μάχης ἀκόρητοι Ἀχαιοί.
Τρῶες δ᾽ αὖθ᾽ ἑτέρωθεν ἐπὶ θρωσμῷ πεδίοιο.
Ζεὺς δὲ Θέμιστα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι
Κρατὸς ἀπ᾽ Οὐλύμποιο πολυπτύχου· ἡ δ᾽ ἄρα πάντη
Φοιτήσασα κέλευσε Διὸς πρὸς δῶμα νέεσθαι.
Οὔτε τις οὖν ποταμῶν ἀπέην, νόσφ᾽ Ὠκεανοῖο,
Οὔτ᾽ ἄρα Νυμφάων, ταί τ᾽ ἄλσεα καλὰ νέμονται,
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ * πίσεα ποιήεντα. κ. πίσεα
Ἐλθόντες δ᾽ ἐς δῶμα Διὸς νεφεληγερέταο,
Ξεστῇς αἰθούσῃσιν ἐφίζανον, ἃς Διὶ πατρὶ
Ἥφαιστος ποίησεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσιν.
Ὣς οἱ μὲν Διὸς ἔνδον ἀγηγέρατ᾽· οὐδ᾽ Ἐνοσίχθων
Νήκουστησε θεᾶς, ἀλλ᾽ ἐξ ἁλὸς ἦλθε μετ᾽ αὐτούς.
Ἷζε δ᾽ ἄρ᾽ ἐν μέσσοισι, Διὸς δ᾽ ἐξείρετο βουλήν,
Τίπτ᾽ αὖ ἀργικέραυνε θεοὺς ἀγορήνδ᾽ ἐκάλεσσας;
† Ἤ τι περὶ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν μερμηρίζεις; κ. ἦ ῥα
Τῶν γὰρ νῦν ἄγχιστα μάχη πόλεμός τε δέδηε.
Τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἔγνως Ἐννοσίγαιε ἐμὴν ἐν στήθεσι βουλήν,
Ὧν ἕνεκα ξυνάγειρα· μέλουσί μοι ὀλλύμενοί περ.
Ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ἐγὼ μενέω πτυχὶ Οὐλύμποιο
Ἥμενος, ἔνθ᾽ ὁρόων φρένα τέρψομαι· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Ἔρχεσθ᾽, ὄφρ᾽ ἂν ἵκησθε μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς.
Ἀμφοτέροισι δ᾽ ἀρήγεθ᾽ ὅπῃ νόος ἐστὶν ἑκάστου.
Εἰ γὰρ Ἀχιλλεὺς οἶος ἐπὶ Τρώεσσι μαχεῖται,
Οὐδὲ μίνυνθ᾽ ἕξουσι ποδώκεα Πηλείωνα.
Καὶ δέ τί μιν καὶ πρόσθεν ὑποτρομέεσκον ὁρῶντες·
Νῦν δ᾽ ὅτε δὴ καὶ θυμὸν ἑταίρου χώεται αἰνῶς,
Δείδω μὴ καὶ τεῖχος * ὑπὲρ μόρον ἐξαλαπάξῃ. κ. ὑπέρμορον
Ὣς ἔφατο Κρονίδης, πόλεμον δ᾽ ἀλίαστον ἔγειρε.
Βὰν δ᾽ ἴμεναι πόλεμόνδε θεοὶ δίχα θυμὸν ἔχοντες·
Ἥρη μὲν μετ᾽ ἀγῶνα νεῶν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἠδὲ Ποσειδάων γαιήοχος, ἠδ᾽ ἐριούνης
Ἑρμείας, ὃς ἐπὶ φρεσὶ πευκαλίμῃσι κέκασται·
Ἥφαιστος δ᾽ ἅμα τοῖσι κίε σθένεϊ βλεμεαίνων,
Χωλεύων, ὑπὸ δὲ κνῆμαι ῥώοντο ἀραιαί·
Ἐς δὲ Τρῶας Ἄρης κορυθαίολος· αὐτὰρ ἅμ᾽ αὐτῷ
Φοῖβος ἀκερσεκόμης, ἠδ᾽ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
Λητώ τε, Ξάνθος τε, φιλομμειδής τ᾽ Ἀφροδίτη.
Εἵως μέν ῥ᾽ ἀπάνευθε θεοὶ θνητῶν ἔσαν ἀνδρῶν,
Τέως Ἀχαιοὶ μὲν μέγ᾽ ἐκύδανον οὕνεκ᾽ Ἀχιλλεὺς
Ἐξεφάνη, δηρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ᾽ ἀλεγεινῆς·
Τρῶας δὲ τρόμος αἰνὸς ὑπήλυθε γυῖα ἕκαστον,
Δειδιότας ὅτ᾽ ὁρῶντο ποδώκεα Πηλείωνα
Τεύχεσι λαμπόμενον, βροτολοιγῷ ἶσον Ἄρηϊ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ μεθ᾽ ὅμιλον Ὀλύμπιοι ἤλυθον ἀνδρῶν,
Ὦρτο δ᾽ ἔρις κρατερὴ, λαοσσόος· αὖε δ᾽ Ἀθήνη,
Στᾶσ᾽ ὅτε μὲν παρὰ τάφρον ὀρυκτὴν τείχεος ἐκτός,
Ἄλλοτ᾽ ἐπ᾽ ἀκτάων ἐριδούπων μακρὸν ἄϋτει·
Αὖε δ᾽ Ἄρης ἑτέρωθεν, ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσος,
Ὀξὺ κατ᾽ ἀκροτάτης πόλεος Τρώεσσι κελεύων,
Ἄλλοτε πὰρ Σιμόεντι * θέων ἐπὶ Καλλικολώνῃ. κ. θεῶν
Ὣς τοὺς ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὀτρύνοντες
Σύμβαλον, ἐν δ᾽ αὐτοῖς ἔριδα ῥήγνυντο βαρεῖαν.

Δεινὸν

Δεινὸν δ' ἐβρόντησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ὑψόθεν· αὐτὰρ ἔνερθε Ποσειδάων ἐτίναξε
Γαῖαν ἀπειρεσίην, ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα.
Πάντες δ' ἐσσείοντο πόδες πολυπίδακος Ἴδης,
Καὶ κορυφαί, Τρώων τε πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεύς,
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο, καὶ * ἴαχε, μή οἱ ὕπερθε
Γαῖαν ἀναῤῥήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη
Σμερδαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.
Τόσσος ἄρα κτύπος ὦρτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
Ἤτοι μὲν γὰρ ἔναντα Ποσειδάωνος ἄνακτος
Ἵστατ' Ἀπόλλων Φοῖβος ἔχων ἰὰ πτερόεντα·
Ἄντα δ' Ἐνυαλίοιο θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἥρῃ δ' ἀντέστη χρυσηλάκατος κελαδεινὴ
Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, κασιγνήτη ἑκάτοιο·
Λητοῖ δ' ἀντέστη σῶκος ἐριούνιος Ἑρμῆς·
Ἄντα δ' ἄρ' Ἡφαίστοιο μέγας ποταμὸς βαθυδίνης,
Ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.
Ὣς οἱ μὲν θεοὶ ἄντα θεῶν ἴσαν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἕκτορος ἄντα μάλιστα λιλαίετο δῦναι ὅμιλον
Πριαμίδεω· τοῦ γάρ ῥα μάλιστά ἑ θυμὸς ἀνώγει
Αἵματος ἆσαι Ἄρηα ταλαύρινον πολεμιστήν.
Αἰνείαν δ' ἰθὺς λαοσσόος ὦρσεν Ἀπόλλων
Ἀντία Πηλείωνος, ἐνῆκε δέ οἱ μένος ἠΰ·
Υἱέϊ δὲ Πριάμοιο Λυκάονι εἴσατο φωνήν,
Τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Αἰνεία Τρώων βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Ἃς Τρώων βασιλεῦσιν ὑπέσχεο οἰνοποτάζων,
Πηλείδεω Ἀχιλῆος ἐναντίβιον πολεμίζειν;
Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας ἀπαμειβόμενος προσέειπε,
Πριαμίδη, τί με ταῦτα καὶ οὐκ ἐθέλοντα κελεύεις,
Ἀντία Πηλείωνος ὑπερθύμοιο μάχεσθαι;
Οὐ μὲν γὰρ νῦν πρῶτα ποδώκεος ἄντ' Ἀχιλῆος
Στήσομαι, ἀλλ' ἤδη με καὶ ἄλλοτε δουρὶ φόβησεν
Ἐξ Ἴδης, ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσι,
Πέρσε δὲ Λυρνησσὸν καὶ Πήδασον· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς
Εἰρύσαθ', ὅς μοι ἐπῶρσε μένος λαιψηρά τε γοῦνα.
Ἦ κ' ἐδάμην ὑπὸ χερσὶν Ἀχιλλῆος καὶ Ἀθήνης,
Ἥ οἱ πρόσθεν ἰοῦσα τίθει φάος, ἠδ' ἐκέλευεν
Ἔγχει χαλκείῳ Λέλεγας καὶ Τρῶας ἐναίρειν.
Τῷ οὐκ ἔστ' Ἀχιλῆος ἐναντίον ἄνδρα μάχεσθαι·
Αἰεὶ γὰρ πάρα εἷς γε θεῶν ὃς λοιγὸν ἀμύνει.
Καὶ δ' ἄλλως τοῦ γ' ἰθὺ βέλος πέτετ', οὐδ' ἀπολήγει
Πρὶν χροὸς ἀνδρομέοιο διελθέμεν. εἰ δὲ θεός περ
Ἶσον τείνειεν πολέμου τέλος, οὔ με μάλα ῥεῖα
Νικήσει', οὐδ' εἰ παγχάλκεος εὔχεται εἶναι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
Ἥρως, ἀλλ' ἄγε καὶ σὺ θεοῖς αἰειγενέτῃσιν
Εὔχεο· καὶ δέ σέ φασι Διὸς κούρης Ἀφροδίτης
Ἐκγεγάμεν, κεῖνος δὲ χερείονος ἐκ θεοῦ ἐστίν.
Ἡ μὲν γὰρ Διός ἐσθ', ἡ δ' ἐξ ἁλίοιο γέροντος.
Ἀλλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτειρέα, μηδέ σε πάμπαν
Λευγαλέοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρειῇ.

* [illegible]

Grauiter autem intonuit pater hominumq́; deorumq́;
Ex alto: ſed ſubter Neptunus concuſſit
Terram immenſam montiumq́; alta cacumina:
Omnes.a.mouebantur radices fontoſæ Idæ
Et uertices, Troianorumq́; urbs & naues Achiuorum.
Timuit uerò ſubtus rex inferorum Pluto:
Territus.a.ex throno deſilijt, & clamauit ne ei deſup
Terram reſcinderet Neptunus quaſſator terræ,
Domus.a. ipſius mortalibus & immortalib. apparerēt
Horrenda, ſqualidæ, quasq́; horrent dij etiam.
Tantus adeo ſonitus ortus eſt deorū cōtentione cōgredi
Etenim quidem contra Neptunum regem (entium.
Stabat Apollo Phœbus, habens ſagittas pennatas:
Contraq́; Martem dea cæſia Minerua:
Contra Iunonem.v.ſtabat, aurea tela gerens ſonora
Diana ſagittis gaudēs, ſoror pcul iaculatis Apollinis:
Contra Latona a.ſtabat ſeruator perutilis Mercurius:
Cōtra.a. Vulcanū magnus fluuius altos uortices habēs,
Quem Xanthum uocant dij, homines.a. Scamandrū.
Sic quidem dij contra deos ibant: ſed Achilles
Hectorem contra maximè cupiebat ire per turbam
Priamidem: huius enim potiſſimū animus ſuadebat
Sanguine ſatiare Martem fortiſſimum bellatorem.
Aeneam.a. rectà populi excitator monit Apollo
Contra Pelidem: immiſit autem ei robur ingens,
Filio autem Priami Lycaoni ſimilis erat uoce.
Huic ſe ipſum aſſimilans allocutus eſt Iouis filius Apollo,
Aenea Troianorum conſiliarie, ubinam minæ,
Quas Troianorum regibus promiſiſti conuiuans,
Pelidem Achillem contra pugnare?
Hunc uerò rurſus Aeneas reſpondens allocutus eſt:
Priamide, cur me hac & non uolentem iubes
Contra Pelidem ſuperbum pugnare?
Non ſanè iam primùm uelocipedem contra Achillem
Stabo, ſed iam me & aliàs haſta terruit,
Ex Ida, quando boues inuaſit noſtras,
Diruit autem Lyrneſum & Pedaſum: ſed me Iupiter
Liberauit, qui mihi indidit robur uelociaq́; genua.
Certè occubuiſſem ſub manibus Achillis & Mineruæ,
Quæ ei antè iens ponebat lumen: & iubebat
Haſta ærea Lelegas & Troianos interficere.
Ideò non poteſt contra Achillem uir pugnare.
Semper enim adeſt unus deorū qui perniciē auertat:
Imò alioqui rectà huius telum uolat, neq; deſinit
Antequā corpus humanum peruadat. ſi v Deus
Aequalē præberet pugnæ ſortem, non me ualdè facilè
Vincet, neq; ſi totus æreus glorietur eſſe.
Hunc.a. rurſus allocutus eſt rex Iouis filius Apollo,
Heros, quin & tu deos ſempiternos
Precare: nam te aiunt Iouis filia Venere
Satum eſſe, ille autem inferiore ex dea eſt:
Hæc etenim Iouis filia eſt, illa autem ex marino ſene.
Sed rectà fer æs indefeſſum, neq; te omnino
Sauis uerbis auertat & minis.

COMMENTARIVS.

ζεῦς δ' ἐβρόντησε) Deorum concilium Iupiter conuocat, in quo exponit ſuam de bello ſententiam, facitque reliquis poteſtatem ſuis partibus opitulandi: itaque illi dimiſſa concione bifariam diuiduntur, & alij in Græcos, alij in Troianos tranſibunt, unde tā cruenta & tam citâ excitabitur pugna, in qua Troianorum columen Manibus Patrocli immolabitur. Sed quæ, malum, eſt illa Deorum diſcordia, quam Homerus confingit? ſane egregium fuit illud Athenienſium iudicium, quo Homerus inſanus pronunciatus eſt, qui Deos

Deos cum hominibus belligeraſſe deſcripſerit, ut refert Cornelius Nepos. Proinde explodendus ille Euthyphro Platonicus, qui iſtas inter deos diſſenſiones eſſe concedebat audiendus uerò Socrates 2. de Repub. Ἥρας δὲ δεσμοὺς ὑπὸ υἱέος, καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρὸς, μέλλοντος τῇ μητρὶ τυπτομένῃ ἀμυνεῖν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος πεποίηκεν οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις πεποιημένας, οὔτ' ἄνευ ὑπονοιῶν· ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ τι τε ὑπόνοια καὶ ὃ μή, &c. Tamen ſi fas eſt hac in re Poetæ patrocinari, uidetur ille innuiſſe ſtatum Monarchiæ ſecuriorem & pacatiorem eſſe eo, in quo multi dominantur: illorum enim uix eſt ut ſemper animi cõſentiant, proinde confuſio illa & diſſenſio Deorum exemplo erit perturbati multorum ſtatus, quanquam omnino Deorum hac in re mentionem im probo. Quæritur autem, cur ab hoc concilio abſint Oceanus & omnia Nympharum genera. Scio quid Didymus, quid Euſtathius reſpondeant: ſed illi nugas, uel ego. Aio itaque hic Deos illos tantùm conuocari, quorum intererat ſcire qualem exitum bellum iſtud Troianum eſſet ſortiturum. cæteros abeſſe, quia peculiarem animi propenſionem in alterutram partem non demonſtrarunt.

ἕζετο δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι) In medio ſedere Neptunus dicitur, non quia is eſt aquæ cum terra ſitus, ut uult Euſtathius: ſed quia cum interrogaturum ſic oportuerat, Ioui eſſe proximiorem cæteris. Porrò non ignoramus eos qui uerba in cõcione facerent, in medio fuiſſe, ſed ſtantes exceptis Dijs, quorum maieſtati ſedere conuenit.

μέλουσί μοι ὀλλύμενοί περ) Propenſior erat Iupiter in Troianorum partes, ut alibi uidimus, & ex hoc ipſo loco patet: tamẽ nunquam eorum defenſionem ita ſuſcepiſſe dicitur, ut eos ab extremo excidio eripere tentauerit: quod ſciebat eſſe inecuitabile, propter fati decretum, cui ſubiectum eſſe Iouem uoluit craſſa illa antiquitas. Ociolum autem hoc in loco ipſum Poeta fingit, quia primariã illam cauſam non per ſe, ſed per ſecundas operari ſtatuebant.

βὰν δ' ἴμεναι) Facta ſibi pro ſua bellandi poteſtate, prodeunt iam Dij, ſeq; in ſuas partes bifariam recipiunt: nimirùm quinque ad Græcos, ſex ad Troianos migrant. Illi ſunt, Iuno, Minerua, Neptunus, Mercurius, Vulcanus: cui opponuntur ex aduerſo, ut ipſe Poeta in ſequentibus exponit, Diana, Mars, Apollo, Latona, Xanthus. Sexta autem numero Venus, numerus tantùm eſt: nam ad bellica munia inepta, ut olim ipſi obiecit Iupiter. unde lepide in alia ſequẽti libro uocabitur Minerua cu Iunone, quæ Marti uoluerit auxiliari.

[illegible]) Lectio quam in margine annotaui, pro primaria ab Euſtathio in commentarijs accipitur: illa uerò quæ in contextu eſt, pro diuerſa. Dicetur porrò [illegible], quaſi locus ille fuerit quædam Deorũ [illegible], & paruus quidã Olympus.

γαῖαν ἀπειρεσίην) Timæus Locrus ex quadrangulo cubum generari docet omnium corporum firmiſſimum, & maxime ſtatarium, ut nullam in partem moueri poſſit ut pote quod ſex latera, octo uerò habeat angulos. Qua conſtitutione Terram etiam eſſe dicit elemẽtum βαρυτάτην καὶ δυσκίνητον, grauiſſimum & difficulter mobile. Vnde prodigioſum eſt, ſiquãdo moueatur, quia præter naturam eſt: habet enim ab illa firmitatem, quam Deus tamen concutit per cauſas ſecundarias, non niſi inſtante graui aliqua calamitate. Neque obſtat quod id per naturales cauſas fieri diximus, quia hoc illæ ordinarie non faciunt: proinde aliud maius eſſe oportet, quod illas ſic extraordinariè agere impellat. Hoc loco autem cauſas illas intelligit Homerus, cum Neptunum terram concuſſiſſe dicit, per quem aquæ elementum interpretantur. Coerciti ergo uenti in terræ uiſceribus, cum erumpendi uiam non inueniunt liberam, ui faciunt ſibi exitum. Spiritus autem illi, ideo putant concludi, quod mare nonnunquam meatum exitus obſtruat: quando autem illud recedit, quaſdam terræ partes ſubuertit, ut ait Plutarchus in Homeri uita, cuius hæc ſunt uerba [illegible] (Homerus ſcilicet) [illegible]. Ergo aquæ terræ motum tribuit Homerus, quod Thales & Democritus ſequuti ſunt, & alij quidam, ut Plutarchus de Placitis Philoſ. lib. 3 cap. 15. qui terrã dicebat innare aquæ, platani in modum aſſamentorumue, quæ cauſa eſt ut moueatur. Quod alij aeri, ut Anaxagoras: alij frigoris antiperiſtaſi tribuunt, ut Ariſtoteles. alij terræ raritati, ut Plato alij uentis, qui cauernas terræ ſubeãt, ut Epicurus. Stoici ad Homerum magis accedebant, cum terræ motum definiant eſſe humorem in terra in aerem diſsipatum & erumpentem. De uarijs terræ motuum generibus uide Pauſan. in Achaicis.

ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν) Ad terræ motum contremuiſſe Plutonem inferorum deum dicit Poeta, non quòd ad illum transferat, quod de hominibus intelligendum, ut uolebat bonus noſter Euſtathius, [illegible], inquit, [illegible], ſed Poetica omnino fictione quaſi timuerit ille, ne hoc motu terra dehiſceret, & proinde pateret obſcurus & tenebricoſus locus inferorum, quod maxime perhorreſcit, quia noctis & caliginis amãtiſſimus eſt, lucemq; odit tanquam contrarium. Vnde eſt illud Virgil. 8. Aeneid.

Non ſecus ac ſi qua penitus ui terra dehiſcens
Infernas reſeret ſedes, & regna recludat
Pallida, dis inuiſa, ſuperq; immane barathrum
Cernatur, trepidentq; immiſſo lumine Manes.

ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοί) De hac duplicitate nominis alias diximus ex Cratylo Platonis.

[illegible]) Aeneas congreſſum Achillis recuſat, quanquam hortante & ipſo impellente Apolline, idque quoniam proprio ſapuit periculo. ſenſit enim alias difficulter ſibi pugnam cum illo, quem Deus ſemper aliquis comitetur, quam Achilles, qui Mineruæ præſidio innixus alias feliciter rem aduerſus illum geſſerit. Veretur itaque Aeneas [illegible] uerùm ipſum Achillem, ſi modò ſolus fuerit, nullo pacto reformidat, quanquam alioqui rei bellicæ peritia præſtantiſſimum eſſe ipſum confiteatur. Aeneam tamen ſic animauit Apollo, & generis eminentia (cum ipſe a Venere Achilles ſolùm a Thetide ſit oriundus) ſic confirmauit, unde ſibi quoque Deos adeſſe poſſe perſuaderetur, ut cum Achille congreſſus ſit, quanquam imparem ſe illi eſſe cognoſcet ubi uide quàm leuiter animos Aeneas aſſumpſerit, generis claritate ſuperbiens, quaſi robur ea ſola præberet aduerſus Achillem ſufficiens: ſed, ut iam per tranſennam attigimus, hæc ideò ab Apolline dicuntur, ut Aeneas de auxilio Deorum etiam non diffideret, quod illi paratius erat propter maiorem generis cum illis affinitatem. Nam ille a Venere, Venus a Ioue ſed Achilles a Thetide, Thetis a Nereo ortum ducit. quaſi dicat Phœbus: Cum tu Aenea ad Deos proximiùs ſanguine accedas, de eorum etiam præſidio dubites, & hac parte qua te Achillem reformidare dicis, eo te inferiorem exiſtimes?

Sic fatus, inſpirauit robur magnũ paſtori populorũ:	Ὣς εἰπὼν, ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν·
Iuit itaq; inter primos pugnatores armat° fulgẽti ære,	Βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.
Nec latuit Anchiſæ filius albiulnam Iunonem	Οὐδ' ἔλαθ' Ἀγχίσαο παῖς λευκώλενον Ἥρην
Contra Pelidem pergens per turmas uirorum:	Ἀντία Πηλεΐωνος ἰὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν.
Hæc a. in unum conuocans deos, uerbum dixit,	Ἡ δ' ἄμυδις καλέσασα θεοὺς μετὰ μῦθον ἔειπε,
Conſiderate iam uos Neptune & Minerua	Φράζεσθον δὴ σφῶϊ Ποσείδαον καὶ Ἀθήνη
In mentibus ueſtris, ut ſe habebunt hæc negocia,	Ἐν φρεσὶν ὑμετέρῃσιν, ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
Aeneas ille iuit armatus fulgenti ære	Αἰνείας ὅδ' ἔβη κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ
Contra Pelidem, impulit autem Phœbus Apollo.	Ἀντία Πηλεΐωνος, ἀνῆκε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων.
Sed agite nos ipſum auertamus retrò	Ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς πέρ μιν ἀποτρωπῶμεν ὀπίσσω
Illinc: aut aliquis deinde etiam noſtrûm Achilli	Αὐτόθεν· ἤ τις ἔπειτα καὶ ἡμείων Ἀχιλῆϊ
Aſſiſtat, detq; robur magnum, neq; quid animo	Παρσταίη, δοίη δὲ κράτος μέγα, μηδέ τι θυμῷ
Deficiat, ut ſciat, quod ipſum diligunt potentiſſimi	Δευέσθω, ἵνα εἰδῇ ὅ μιν φιλέουσιν ἄριστοι
Immortalium, hi u. contrà inanes, qui antea quidem	Ἀθανάτων, οἱ δ' αὖτ' ἀνεμώλιοι οἳ τὸ πάρος περ
Troianis auxiliantur in bello & pugna:	Τρωσὶν ἀμύνουσιν πόλεμον καὶ δηϊοτῆτα.
Omnes. a. de cælo deſcendimus obuiantes	Πάντες δ' Οὐλύμποιο κατήλθομεν ἀντιόωντες

Τῆσδε

Τῆσδε μάχης, ἵνα μή τι μετὰ Τρώεσσι πάθῃσι
Σήμερον· ὕστερον αὖτε τὰ πείσεται ἅσσα οἱ Αἶσα
Γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
Εἰ δ' Ἀχιλεὺς οὐ ταῦτα θεῶν ἐκπεύσεται ὀμφῆς,
Δείσετ' ἔπειθ' ὅτε κέν τις ἐναντίβιον θεὸς ἔλθῃ
Ἐν πολέμῳ. χαλεποὶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
γρ. οὐδέ τι — Ἥρη, μὴ χαλέπαινε παρὲκ νόον † οὐδέ σε χρή.
γρ. ξυνελάσσαι. ἄλλ' ἡμᾶς — Οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι θεοὺς ἔριδι * ξυνελάσαι
Ἡμέας τοὺς ἄλλους, ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί εἰμεν.
Ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἔπειτα καθεζώμεσθα κιόντες,
Ἐκ πάτου ἐς σκοπιήν, πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει.
γρ. ἄρχωσι — Εἰ δέ κ' Ἄρης † ἄρχῃσι μάχης, ἢ Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἢ Ἀχιλῆ' ἴσχωσι, καὶ οὐκ εἰῶσι μάχεσθαι,
γρ. ὀρεῖται — Αὐτίκ' ἔπειτα καὶ ἄμμι παρ' αὐτόφι νεῖκος † ὀρεῖται
Φυλόπιδος· μάλα δ' ὦκα διακρινθέντας ὀΐω
Ἂψ ἴμεν Οὔλυμπόνδε θεῶν μεθ' ὁμήγυριν ἄλλων,
γρ. ἀναγκαίηφι — Ἡμετέρῃς ὑπὸ χερσὶν * ἀνάγκηφι δαμέντας.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο κυανοχαίτης
Τεῖχος ἐς ἀμφίχυτον Ἡρακλῆος θείοιο,
Ὑψηλόν, τό ῥα οἱ Τρῶες καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
γρ. ἀλέαιτο — Ποίεον, ὄφρα τὸ κῆτος ὑπεκπροφυγὼν * ἀλέοιτο,
Ὁππότε μιν σεύαιτο ἀπ' ἠϊόνος πεδίονδε.
Ἔνθα Ποσειδάων κατ' ἄρ' ἕζετο καὶ θεοὶ ἄλλοι,
Ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄρρηκτον νεφέλην ὤμοισιν ἕσαντο·
Οἱ δ' ἑτέρωσε καθῖζον ἐπ' ὀφρύσι Καλλικολώνης,
Ἀμφὶ σέ, ἤϊε Φοῖβε, καὶ Ἄρηα πτολίπορθον.
Ὣς οἱ μέν ῥ' ἑκάτερθε καθείατο μητιόωντες
Βουλάς· ἀρχέμεναι δὲ δυσηλεγέος πολέμοιο
Ὤκνεον ἀμφότεροι, Ζεὺς δ' ἥμενος ὕψι, κέλευε.
Τῶν δ' ἅπαν ἐπλήσθη πεδίον, καὶ ἐλάμπετο χαλκῷ
Ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων· κάρκαιρε δὲ γαῖα πόδεσσιν
Ὀρνυμένων ἄμυδις· δύο δ' ἀνέρες ἔξοχ' ἄριστοι
Ἐς μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
Αἰνείας τ' Ἀγχισιάδης καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.
Αἰνείας δὲ πρῶτος ἀπειλήσας ἐβεβήκει,
Νευστάζων κόρυθι βριαρῇ· ἀτὰρ ἀσπίδα θοῦριν
Πρόσθεν ἔχε στέρνοιο, τίνασσε δὲ χάλκεον ἔγχος.
Πηλεΐδης δ' ἑτέρωθεν ἐναντίον ὦρτο, λέων ὣς
Σίντης, ὅν τε καὶ ἄνδρες ἀποκτάμεναι μεμάασιν,
Ἀγρόμενοι πᾶς δῆμος· ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀτίζων,
Ἔρχεται, ἀλλ' ὅτε κέν τις ἀρηϊθόων αἰζηῶν
Δουρὶ βάλῃ, ἐάλη τε χανών, περί τ' ἀφρὸς ὀδόντας
Γίγνεται, ἐν δέ τέ οἱ κραδίῃ στένει ἄλκιμον ἦτορ,
Οὐρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν
Μαστίεται, ἑὲ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι·
Γλαυκιόων δ' ἰθὺς φέρεται μένει, ἤν τινα πέφνῃ
Ἀνδρῶν, ἢ αὐτὸς φθίεται πρώτῳ ἐν ὁμίλῳ·
Ὣς Ἀχιλῆ' ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
Ἀντίον ἐλθέμεναι μεγαλήτορος Αἰνείαο.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Αἰνεία, τί σὺ τόσσον ὁμίλου πολλὸν ἐπελθὼν,
Ἕστης; ἦ σέ γε θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει,
Ἐλπόμενον Τρώεσσιν ἀνάξειν ἱπποδάμοισι
Τιμῆς τῆς Πριάμου; ἀτὰρ εἴ κεν ἔμ' ἐξεναρίξῃς,
Οὔ τοι τοὔνεκά γε Πρίαμος γέρας ἐν χερὶ θήσει.
Εἰσὶ γὰρ οἱ παῖδες, ὁ δ' ἔμπεδος, οὐδ' ἀεσίφρων.

Huic prælio, ut ne quid à Troianis patiatur
Hodie: in poſterum v ea patietur quæcunq; ei Parca
Naſcenti neuit lino, quando ipſum peperit mater.
Si v. Achilles non hæc ex deorum didicerit oraculo,
Timebit poſtea, quando quis contrà deus uenerit
In bello. graues autē dij quum apparent manifeſti.
Huic reſpondit deinde Neptunus terræ quaſſator:
Iuno ne iraſcaris præter rationem, neq; n. te decet.
Non ego uelim deos in certamen concurrere
Nos alios, quoniam multò fortiores ſumus:
Sed nos quidem deinceps ſedeamus euntes
Ex uia in ſpeculam, bellum autem uiris curæ erit.
Si. a. Mars inceperit pugnam, aut Phœbus Apollo,
Vel Achillem impedierint, & non ſiuerint pugnare,
Statim tum etiam nobis iuxta ipſos contentio orietur
Conflictus: ualdè. a. celeriter diremptos puto
Redituros ad cœlum deorum ad cœtum aliorum,
Noſtris ſub manibus neceſſitate fortiter domitos.
Sic ſanè loquutus pbat cærulea cæſarie Neptunus
Ad murum aggere cinctum Herculis diuini,
Altum, quem utiq; ei Troiani & Pallas Minerua
Condiderant, ut cetum fugiens euitaret,
Quando ipſum abigeret à littore ad planiciem:
Illic Neptunus conſidebat & dij ceteri:
Circumq; denſam nebulam humeris induerunt.
Hi. v ex altera parte ſedebant in iugis Callicolones,
Circum te, ô iaculator Apollo, & Martē urbiū euerſorē.
Sic hi quidem utrinq; ſedebant conſultantes
Conſilia: incipere autem per moleſtam pugnam,
Pigritabant utriq;: Iupiter. a. ſedens altè, hortabatur.
Iis. a. totus impletus erat campus, & fulgebat ære
Virorum & equorum ſonitum dedit. a. terra pedibus
Concurrentium ſimul: duoq; uiri longè fortiſſimi
In medium utrorūq; congrediebantur parati pugnare.
Aeneasq; Anchiſiades, & diuinus Achilles.
Aeneas autem primùm minatus proceſſerat,
Nutans galea firma, ſed clypeum uiolentum
Ante habebat pectus: uibrabat autem ferream haſtā.
Pelides autē ex altera parte contrà ruebat, leo uelut
Noxius, quem uiri interficere parant
Congregati omnis populus: hic aūt primū. q. contēnens
Incedit, ſed quando quis in bello uelocium iuuenum
Haſta pepererit, conuertitur hians: circūq; ſpuma dētes
Oritur, inq; ei pectore gemit ualidum cor,
Cauda. v. lateraq; & lumbos utrinq;
Verberat: ſeq; ipſum excitat ad pugnandum,
Oculis ſplendēs. a. rectà fertur robore, ſi quē interficiat
Virorum, uel ipſe trucidetur prima in turba:
Sic Achillem incitabat robur & animus ſuperbus
Contra ire magnanimum Aeneam.
Hi. a. quando iam prope erant ad inuicem profecti,
Hunc prior allocutus eſt agilis diuus Achilles:
Aenea, cur tu tam extra turbam multùm egreſſus
Conſtitiſti? an te animus mecum pugnare hortatur,
Sperantem Troianis imperaturū equūm domitoribus
Dignitate qua Priamus? ſed ſi me interfeceris,
Non tibi ꝓpterea Priamus præmiū in manibus ponet:
Sunt enim ei filij: ipſeq; ſanus eſt, neq; amens.

An aliquem tibi Troiani agrũ diuiſerunt eximiũ præ | *Commodũ conſitis ſoli & ſatiui, ut fruaris* | *(cæteris* — Ἦ νύ τί τοι Τρῶες τέμενος τάμον ἔξοχον ἄλλων,
Commodũ conſitis ſoli & ſatiui, ut fruaris (cæteris — Καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμηαι
Si me interfeceris? difficulter .n. te ſpero hoc facturum. — Αἴ κεν ἐμὲ κτείνῃς; χαλεπῶς δέ σ' ἔολπα τὸ ῥέξειν.
Iam .n. te (puto) & aliàs haſta terrui. — Ἤδη μὲν σέ γέ φημι καὶ ἄλλοτε δουρὶ φοβῆσαι.
An non recordaris, quando te à bobus ſolum exiſtentẽ — Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα
Repuli ab Idæis montibus, uelocibus pedibus — Σεῦα κατ' Ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι
Celeriter? tunc .n. non conuertebaris fugiens: — Καρπαλίμως; τότε δ' οὔ τι μετατροπαλίζεο φεύγων.
Indeq́ in Lyrneſum euaſiſti, ſed ego hanc — Ἔνθεν δ' ἐς Λυρνησσὸν ὑπέκφυγες· αὐτὰρ ἐγὼ τὴν
Euerti aggreſſus cum Minerua & Ioue patre: — Πέρσα, μεθορμηθεὶς σὺν Ἀθήνῃ καὶ Διὶ πατρί.
Captiuas autem mulieres libero die priuans — Ληϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας,
Abduxi: ſed te Iupiter liberauit & dij cæteri. — Ἦγον· ἀτὰρ σὲ Ζεὺς ἐρρύσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.
Sed non nunc te ſeruaturos puto, ut in animum — Ἀλλ' οὐ νῦν σε ῥύεσθαι ὀΐομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
Inducis, ſed te ego recedentem iubeo (gnouit. — Βάλλεαι· ἀλλά σ' ἔγωγ' ἀναχωρήσαντα κελεύω
In multitudinem regredi: neq́ contrarius ſtes mihi, (co — Ἐς πληθὺν ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
Anteq̃ aliquod malũ patiaris, cõmiſſam rem .n. ſtultus. — Πρίν τι κακὸν παθέειν· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

COMMENTARIVS.

φράζεσθον δὴ σφῶι) Hæc Iunonis oratio eò ſpectat ut reliquos Deos qui erant à Græcis, ad auxilium Achillis excitaret, aduerſus quem Aeneam Apollo ex altera parte commouiſſet: quaſi nimirum æquum ſit, ut idem ipſi præſtent pro ſuis, quod pro ſuis etiam alij aggreſſi ſunt.

γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ) En quanta ſit noſtra uita, quæ netur in lini modum. Quàm tenuis eſt hæc hominum gloria, quod animam ducunt. Et quid uero illud tandem eſt? tenuium & gracile ſtamen, quod nobis fata (ego Deum intelligo) incorruptè [illegible] dicunt poeticè. Quid eſt ergo illud ſupercilij, quod cùm te tam fragili pendens tantopere extolleris & inſuperbis? Ingenioſè ſanè hominum [illegible] antiquitas hoc commentum effinxit, ut [illegible] uitam noſtram, quaſi nimirum rem tenuem & fragilem admodum dicerent. Malè tamen peculiare Numen huic rei præpoſuerunt, quod neceſſitatem rebus euenien di imponeret, quæ nulla ratione, aut hominis prudentia ne quidem ipſo Ioue uolente, deuitari poſſet. Hoc autem Parcam Latini, Græci μοῖραν uel αἶσαν appellarunt, quæ [illegible] & [illegible] quoque dicitur. Eam ipſi Deo dominari ſic dixit lib. I Herodotus [illegible]. Qua de re aliàs quoque diximus. Nunc uerò mirum mihi uidetur, cur de Achille tam ſit ſollicita, ſi fatum illi non ſit hodierno die te terere: ſed id illa potuit ignorare, & in omnem euentum uoluiſſe ipſi opem ferre, ne quid incommodi pateretur. Vel ſi ſciuit, ergo potuit fati decretum uel anticipare uel etiam impediri.

Ἥρη μὴ χαλέπαινε) Prudenter Iunoni reſpondet Neptunus non eſſe æquum ut ipſi ſe pugnæ immiſceant, cum ab altera parte ipſi quoque Dij quieſcant, neque in aciem prodeant, hoc pro facto hoſtili non reputans, quod ab Apolline Aeneas excitatur: pollicitus inſuper ſi quid ipſimet Dij alterius partis manu propria aggrediantur, non eſſe ſui conſilij ut ocioſi ſedeant Græcorum auxiliares: ſed ut acriter & fortiter ipſis reſiſtatur, quod non infeliciter ſucceſſurum eſſe ſibi pollicetur & ſperat. Vbi notandum prudentiæ eſſe iniuriam expectare, ut te ulciſcendi occaſionem habeas, in tui ipſius defenſione temeritatis uero, ſi prius eam intuleris, adeò ut eo modo tutius rem geſturus ſis, quàm poſteriore.

τεῖχος ἐς ἀμφίχυτον) Res altius paulò repetenda prout à Didymo memoratur, ut iſta facilius intelligantur. Neptunus & Apollo dicuntur ex Iouis uoluntate urbis Troianæ muros Laomedonti condidiſſe, à quo certam mercedem pacti ſunt iuramento ab ipſo interpoſito. Vbi opus abſolutum eſt Laomedõ peierauit, & pactam mercedem Dijs recuſauit. Neptunus itaque indignatus cetum è mari in terram emiſit, quod Phrygium ſolum depopulabatur, oraculoque Laomedonti reſponſum eſt monſtrum illud uirgine Troiana oblata ut dilaceraretur, abigi tantum poſſe. & cum in illius filiam Heſionem ſors cecidiſſet, renunciauit ille ſe equos ei donaturum, qui filiam à ceto liberaret, quos Iupiter in Ganymedis locum Troi dederat. Illac igitur cum Hercules iter faceret, huic rei peragendæ ſeſe obtulit: tum Minerua dicitur hoc propugnaculum extruxiſſe, in quod ſe reciperet, cetum deuitans. Homerus autem à Troianis & Minerua illud extructum fuiſſe dicit.

λέων ὣς σίντης) Eleganti comparatione indicat, quàm generoſè & fortiter aduerſus hoſtem Achilles irruerit: illa ab animalium omnium generoſiſſimo leone deſumpta eſt: ubi illius natura, quoad fortitudinem, egregiè indicatur, in qua uideamus quid ſit notatu dignum. Primùm ergo dicit, πρῶτον μὲν ἀτίζων. Solet enim leo, cum à uenatoribus urgetur, primò quaſi illos contemnere, & ideò reſtitans cedit, crebroque ſubſiſtens, ut aliàs quoque annotauimus, quod Homerus aliàs appellauit ἐντροπαλιζόμενος, Oppianus [illegible]. Irritari autem ſolet, ſi uulnus acceperit, & ſi ſe ga rictu oris ampliſſimo (nam, ut ait Ariſtoteles, leo [illegible]) & ſpumante ([illegible] ait Euſtathius) in uulneratorem ſe incitat, quem ſolet diſtinguere creditur. quod etiam Ariſtoteles ſcribit, & eius interpres Plinius his uerbis: Vulneratus obſeruatione mira percuſſorem nouit, & in quantalibet multitudine appetit. & ad illud alluſit Horatius, in Epodo ſcribens: Quid ut nouerca me intueris, aut ut petita ferro bellua? Tunc uerò dicitur cauda ſeſe ſtimulare ad fortitudinem, quod Ariſtot. Plinius, & Aelianus ſcribunt. Quo pacto autem id fiat, uidendum eſt. Euſtathius ait, [illegible] id eſt. Dicunt autem ſpiculum ineſſe nigrum leonis caudæ, quæ Alexa appellatur, quaſi corneum, quo flagellat latera pugnæ tempore ſeipſum excitans. Didymus autem dicit, leonem cum ſe eo ſtimulo pungit, præ dolore magis irritari. [illegible] (Euſtatius dicit [illegible] forte melius [illegible] ſiliquæ genus eſt [illegible]). Alij ſimpliciter dicunt, leonem ſe cauda uerberare, illiusque ſtimuli cornei nullus præter hos interpretes Græcos, quod ſciam, meminit. Aelianus tamen dicit, caudæ uerberibus quaſi ſubditis ſtimulis ſe excitare, [illegible]. Sed, ut uides, illud comparatiuè dictum eſt. Porrò ἀλκαίαν idcirco dici leonis caudam uolunt, quòd per eam ſe ἐς ἀλκὴν ſtimulet, id eſt ad fortitudinem & robur: quanquam & alio modo interpretentur, & de alijs etiam animalibus intelligant. Hoc autem leonis factum ad Cæſarem etiam tranſtulit Lucanus libro primo, his uerbis:

Inde moras ſoluit belli, tumidumq́ per amnem
Signa tulit properè: ſicut ſqualentibus aruis
Aeſtiferæ Libyes uiſo leo comminus hoſte
Subſedit dubius, totam dum colligit iram.
Mox ubi ſe ſæuæ ſtimulauit uerbere caudæ,
Erexitq́ iubas, uaſto & graue murmur hiatu
Infremuit: tum torta leuis ſi lancea Mauri
Hæreat, aut latum ſubeant uenabula pectus,
Per ferrum tanti ſecurus uulneris exit.

Quæ proculdubio ex hoc loco Homerico adumbrata ſunt. Sed ne prætereamus Alexandri Aphrodiſei hac de re ſententiam. Is Problem. 149. quærit, cur quàm plurima animantia caudas motant, cùm notos agnoſcunt: leo uerò etiam latus uerberat, cùm iraſcitur, eodemque modo taurus? Reſpondet autem: Quia, inquit, tergi medullam ad caudam uſque pertinentem habent, quæ in ſe motiuam animalemque uim continet. Igitur cum animal notum ſibi agnoſcat, per caudam quaſi per manum ritu hominum excipit, & partem ſui corporis mouet, quæ agilior & promptior eſt. Leonum uerò & Taurorum anima, ut per iram aſſici poteſt cum natura, ſic eandem naturam propterea mouet uehementius cogit: ut etiam homines ſæpe manus, aut aliquam ſui corporis partem per iram percutere nouimus. Cum enim illico ulciſci animus nequeat, alio quodam modo feruorem ſuum extinguit, id eſt ictu, aut ſtrepitu, aut alio quolibet generis eius remedio. Hæc Aphrodiſæus, quauis illius eſſe Problemata illa negabat olim Theodorus Gaza.

Αἰνεία τί σὺ τόσσον ὁμίλου) Solet in monomachijs Poeta inducere Heroas primùm uerbis, deinde re ipſa diſceptantes. Vnde tã longa

oritur inter Achillem & Aeneam confabulatio. Primùm Achilles Aeneæ audaciam demiratus, quòd aduerſum ſe non uereretur congredi, ſuſpicatus rei alicuius ingẽtis propoſito præmio cum ſic fuiſſe incitatum, rogat an al quod è duobus ſit, ut ei nimirum ſpem fecerit, ut cum ea conditione Priamus ut tecum congrederetur, uel agrum illi an in ſuccedens Troiani: idcirco ſint polliciti. Fa ſic ſuſpicatur Achilles. Ne credas, inquit, Aenea, tam uacuum à mente futurum Priamum, ut tot ſibi ſuperſtitibus filijs, quibus iure regni debetur hæreditas, ſceptrum te tradat, etiam ipſo iet. Proinde uana & futilis eſt illa tua expectatio, & male omnino illud tibi euenturũ ſperas, hoc etiam dato, ut me uiceris. Idem de agro tibi ſentiendum eſt. Ecquid enim ab eo uictoriam te reportaturum confidis, cuius tu fortitudinem iam ſemel expertus es, cum me fugeres, & tamen niſi te Iupiter ſeruaſſet, mea manu concidiſſes? quaſi dicat. Deberes ex alieno periculo fieri ſapientior & cautior, quanto magis ergo ex proprio oporteret? Hæc cùm ita ſint, iubeo ut ſaluus & incolumis ad tuos redeas, antequam cum tuo incommodo meum robur experiaris. Re autem iam confecta ſapere ſtulti eſt planè hominis, & imprudentis.

ἢ ἤδη καὶ πρότερόν σε ἄπο) Hoc etiam commemorat Aeneas ſuprà cum Apolline uerba faciens. Hanc Aeneæ fugam Demetrius Sceptius ad ſuã patriã referebat, dicens eam fuiſſe Aeneæ regiam medio ſitã loco inter Aneæ ditionẽ & Lyrneſſum, in quam dicatur fugiſſe Achille perſequente. Sic enim loquitur Achilles, ἐς λυρνησσὸν, &c. nam integrum hũc locum citat apud Strab. lib. 13. Fuit aſt Aeneæ ditio in agro Dardanio, ut docetur ibidẽ, quem ad Idam fuiſſe ex hoc loco conijcio: ait enim Achilles, σεῦα κατ' ἰδαίων ὀρέων, &c.

Τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Αἰνείας ἀπαμείβετο, φώνησέ τε,
Πηλεΐδη, μὴ δή μ᾽ ἐπέεσσί γε νηπύτιον ὥς
Ἔλπεο δειδίξεσθαι· ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτὸς,
Ἠμὲν κερτομίας, ἠδ᾽ αἴσυλα μυθήσασθαι·
Ἴδμεν δ᾽ ἀλλήλων γενεὴν, ἴδμεν δὲ τοκῆας,
Πρόκλυτ᾽ ἀκούοντες ἔπεα θνητῶν ἀνθρώπων·
Ὄψει δ᾽ οὔτ᾽ ἄρ πω σὺ ἐμοὺς ἴδες, οὔτ᾽ ἄρ᾽ ἐγὼ σούς.
Φασὶ σὲ μὲν Πηλῆος ἀμύμονος ἔκγονον εἶναι,
Μητρὸς δ᾽ ἐκ Θέτιδος καλλιπλοκάμου ἁλοσύδνης·
Αὐτὰρ ἐγὼν υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο
Εὔχομαι ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ μοί ἐστ᾽ Ἀφροδίτη.
Τῶν δὴ νῦν ἕτεροί γε φίλον παῖδα κλαύσονται
Σήμερον· οὐ γάρ φημ᾽ ἐπέεσσί γε νηπυτίοισιν
Ὧδε διακρινθέντε μάχης ἐξ ἀπονέεσθαι·
Εἰ δ᾽ ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαήμεναι, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῇς
Ἡμετέρην γενεὴν (πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασι)
Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεύς·
Κτίσσε δὲ Δαρδανίην, ἐπεὶ οὔπω Ἴλιος ἱρὴ
Ἐν πεδίῳ πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων·
Ἀλλ᾽ ἔθ᾽ ὑπωρείας ᾤκεον πολυπιδάκου Ἴδης.
Δάρδανος αὖ τέκεθ᾽ υἱὸν Ἐριχθόνιον βασιλῆα,
Ὃς δὴ ἀφνειότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·
ἕλος κατεβουκολέοντο Τοῦ τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος κάτα βουκολέοντο
Θήλειαι, πώλοισιν ἀγαλλόμεναι ἀταλῇσι·
Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενάων,
Ἵππῳ δ᾽ εἰσάμενος παρελέξατο κυανοχαίτῃ.
Αἱ δ᾽ ὑποκυσάμεναι ἔτεκον δυοκαίδεκα πώλους·
Αἱ δ᾽ ὅτε μὲν σκιρτῷεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν,
Ἄκρον ἐπ᾽ ἀνθερίκων καρπὸν θέον, οὐδὲ κατέκλων·
Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ σκιρτῷεν ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Ἄκρον ἐπὶ ῥηγμῖνος ἁλὸς πολιοῖο θέεσκον.
Τρῶα δ᾽ Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσιν ἄνακτα.
Τρωὸς δ᾽ αὖ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
Ἶλός τ᾽, Ἀσσάρακός τε, καὶ ἀντίθεος Γανυμήδης,
Ὃς δὴ κάλλιστος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·
Τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεύειν,
Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν᾽ ἀθανάτοισι μετείη.
Ἶλος δ᾽ αὖ τέκεθ᾽ υἱὸν ἀμύμονα Λαομέδοντα·
Λαομέδων δ᾽ ἄρα Τιθωνὸν τέκετο, Πρίαμόν τε,
Λάμπον τε, Κλυτίον θ᾽, Ἱκετάονά τ᾽ ὄζον Ἄρηος·
Ἀσσάρακος δὲ Κάπυν· ὁ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀγχίσην τέκε παῖδα.
Αὐτὰρ ἔμ᾽ Ἀγχίσης, Πρίαμος δ᾽ ἔτεχ᾽ Ἕκτορα δῖον.
Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι·
Ζεὺς δ᾽ ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε,
Ὅππως κεν ἐθέλῃσιν· ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων.
Ἀλλ᾽ ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα νηπύτιοι ὥς,
Ἑσταότ᾽ ἐν μέσσῃ ὑσμίνῃ δηϊοτῆτος.

Huic .a. rurſus Aeneas reſpõdit, dixitq́;,
Pelide, ne tam me uerbis puerulum tanquam
Speres te territurum: quoniam planè ſcio & ipſe
Et conuitia & indecentia etiam loqui,
Nouimus quidẽ alter alteri' genus, ſcimus & parẽtes.
Paſſim diuulgata audientes uerba mortaliũ hominũ:
Viſu tamen minimè tu meos uidiſti, neq; uiciſſim ego (tuos.
Aiunt te quidem Pelei præclari prolem eſſe:
Matre uerò ex Thetide pulchricoma marina nympha:
At ego filius magnanimi Anchiſæ
Glorior prognatus eſſe. mater autem mihi eſt Venus:
Horum iam nunc alterutri .q. charum filium plorabũt
Hodie. non enim puto uerbis puerilibus
Sic diremptos à pugna redituros eſſe.
Quòd ſi autem uis & hæc intelligere, ut bene ſcias
Noſtrum genus (multi ſanè ipſum uiri norunt)
Dardanum primùm genuit nubicogus Iupiter:
Condiditq; Dardaniam, quoniam nondum Ilium ſacrũ
In campo conditũ erat oppidũ diuerſilinguiũ hominũ,
Sed adhuc ſubmontana habitabant fontoſæ Idæ.
Dardanus rurſus genuit filium Erichthonium regem,
Qui tum ditiſſimus erat mortalium hominum:
Huius ter mille equæ paludem circa paſcebantur
Fœminæ, pullis exultantes teneris:
Has autem Boreas amauit paſcentes;
Equoq́; aſſimilatus cõdormiuit ceruleas iubas habẽtĩ.
Hæ .v. grauidæ factæ pepererunt duodecim pullos:
Iſtæ autem quando ſaltarent in fertili arua,
Per ſummũ ſpicarũ fructũ currebant, neq; frangebãt:
At quum iam ſaltarent ſuper lata dorſa maris,
In ſummitate littoris maris albentis currebant.
Troem à Erichthonius genuit Troianis Regem:
Ex Troe autem rurſum tres filij inculpati geniti ſunt,
Ilusq; Aſſaracusq; & diuinus Ganymedes,
Qui tum pulcherrimus fuit mortalium hominum,
Quem etiam rapuerunt dij, Ioui ut pocillator eſſet,
Pulchritudinem ob ſuam, ut immortalibus intereſſet.
Ilus autẽ rurſus genuit filiũ præclarum Laomedonta:
Laomedon autem Tithonum genuit, Priamumq́;,
Lampumq́;, Clytiumq́;, Hicetaonemq́; ramum Martis:
Aſſaracus autem Capym: hic .a. Anchiſem genuit filiũ:
Sed me Anchiſes: Priamus .a. genuit Hectorem diuinũ:
Ex hoc ſanè genere & ſanguine glorior eſſe.
Iupiter autem uirtutem uiris augetq́; minuitq́;,
Prout uoluerit, ille enim potentiſſimus eſt omnium.
Sed age, ne amplius hæc dicamus pueruli ueluti,
Stantes in medio conflictu pugnæ:

Licet

Licet enim ambobus opprobria loqui
Multa ualdè, neq. nauis centiremis onus portaret.
Volubilis.n. lingua eſt hominũ: multiq. inſũt ſermones
Omnigeni: uerborum.a. multa profuſio hinc atq. inde:
Quale dixeris uerbum, tale etiam audies.
Sed quid rixis & opprobrijs nobis neceſſe eſt
Contendere mutuò contrà, ut mulieres,
Quæ iratæ contentione pro perniciosa
Contendunt mutuò, mediam in uiam euntes,
Multa uera & non: ira autem & iſta iubet.
A uirtute.a. non me uerbis auertes alacrem,
Priuſquam ære pugnes contrà: ſed agè ocyus
Experiamur mutuò æreis lanceis.
Dixit utiq., & in graue clypeũ impegit æreã haſtã
Vehementer. ualdè.a. circà clypeũ crepuit haſtæ cuſpis.
Pelides a. ſcutum quidem à ſe manu craſſa
Tenuit perterritus putabat enim longam haſtam
Facilè penetraturam eſſe magnanimi Aeneæ:
Stultus: neq. cogitabat in mente & in animo,
Quod non facilè poſſunt deorum glorioſa dona
A uiris mortalibus perrumpi, & cedere eis.
Neq. tunc Aeneæ bellicoſi fortis haſta
Rupit clypeum: aurum enim inhibuit, dona Dei:
Sed duas quidem adegit per plicas. hæ autẽ adhuc tres
Erant, quoniã quinq. plicas ſuperinduxerat Vulcanus.
Duas æreas, duasq. intus ſtanni:
Vnam uerò auream: qua detenta eſt ærea haſta.
Secundò autem rurſus Achilles emiſit longã haſtam,
Et iaculatus eſt Aeneæ ad ſcutum undiq. æquale,
Oram ſub primam, ubi tenuiſſimum currebat æs,
Tenuiſſimũ etiã inductũ erat coriũ bouis, ipſaq. penitus
Pelias trãſiuit fraxinus: reſonuit a. ſcutum ſub ipſa:
Aeneas autẽ contractus eſt, & à ſe ſcutum tenebat
Timens: haſta autem ſupra dorſum in terra
Stetit emiſſa. nam utroſq. diſruperat orbes
Clypei cingentis hominẽ: hic.a. deuitans lanceã longã
Conſtitit: dolor autem illi offuſus eſt plurimus oculis:
Territus quòd prope eum fixum erat telũ: ſed Achilles
Promptus irruit diſtringens enſem acutum,
Terribiliter clamans: at ſaxum accepit manu
Aeneas magnũ pondus, quod non duo uiri ferrent,
Quales nũc hoĩes ſunt: is a. ipſum facilè uerſabat et ſo-
Tum Aeneas quidẽ irruentem petijſſet ſaxo, (lus.
Vel ad galeã uel ad ſcutũ, quod ab eo defendiſſet triſtem
Hũc.a. Pelides propè enſe animа priuaſſet, (perniciem:
Niſi mox animaduertiſſet Neptunus quaſſator terræ:
Statim.a. inter immortales deos uerbum locutus eſt,
Heu certè mihi dolor ob magnanimum Aeneam,
Qui citò à Pelide domitus ad infernum deſcendet,
Perſuaſus uerbis Apollinis longè iaculantis,
Stultus: neq. eum iuuabit aduerſus triſte exitium.
Sed cur hic nunc innocens dolores patitur
Fruſtrà ob alienas miſerias, grata autem ſemper
Munera dijs exhibet, qui cœlum latum habitant?
Sed agite, nos ſaltem ipſum à morte ſubducamus,
Ne fortè & Saturnides iraſcatur, ſi Achilles
Hunc interimat fatale autem ei eſt euitare,
Vt ne ſine ſemine genus & prorſus extinctum pereat

Ἔστι γὰρ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
Πολλὰ μάλ᾽, οὐδ᾽ ἂν νηῦς ἑκατόζυγος ἄχθος ἄροιτο.
Στρεπτὴ δὲ γλῶσσ᾽ ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ᾽ ἔνι μῦθοι,
Παντοῖοι· ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ὁπποῖόν κ᾽ εἴπῃσθα ἔπος, τοῖόν κ᾽ ἐπακούσαις.
Ἀλλὰ * τίη ἔριδας καὶ νείκεα νῶϊν ἀνάγκη χ. τί
Νεικεῖν ἀλλήλοισιν ἐναντίον, ὥστε γυναῖκας,
Αἵτε χολωσάμεναι ἔριδος πέρι θυμοβόροιο
Νεικεῦσ᾽ ἀλλήλῃσι μέσην ἐς ἄγυιαν ἰοῦσαι,
* Πόλλ᾽ ἐτεά τε καὶ οὐκί· χόλος δέ τε καὶ τὰ κελεύει. χ. πολλά τ᾽ ἐόντα
Ἀλκῆς δ᾽ οὔ μ᾽ ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις μεμαῶτα,
Πρὶν χαλκῷ μαχέσασθαι ἐναντίον. ἀλλ᾽ ἄγε θᾶσσον
Γευσόμεθ᾽ ἀλλήλων χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.
Ἦ ῥα, καὶ ἐν † δεινῷ σάκει ἤλασε χάλκεον ἔγχος, χ. δινῷ
* Σμερδαλέῳ· μέγα δ᾽ ἀμφὶ σάκος μύκε δουρὸς ἀκω- χ. Σμερδαλέον
Πηλείδης δὲ σάκος μὲν ἀπὸ ἕο χειρὶ παχείῃ (κῇ·
Ἔσχετο ταρβήσας. φάτο γὰρ δολιχόσκιον ἔγχος
Ῥεῖα διελεύσεσθαι μεγαλήτορος Αἰνείαο·
Νήπιος, οὐδ᾽ ἐνόησε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Ὡς οὐ ῥηΐδι᾽ ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα
Ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι, οὐδ᾽ ὑποείκειν.
Οὐδὲ τότ᾽ Αἰνείαο δαΐφρονος ὄβριμον ἔγχος
Ῥῆξε σάκος· χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο·
Ἀλλὰ δύω μὲν † ἔλασσε διὰ πτύχας, αἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἔτι τρεῖς χ. ἔλασε
Ἦσαν, ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε Κυλλοποδίων,
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ᾽ ἔνδοθι κασσιτέροιο,
Τὴν δὲ μίαν χρυσῆν, τῇ ῥ᾽ ἔσχετο * χάλκεον ἔγχος. χ. μείλινον
Δεύτερος αὖτ᾽ Ἀχιλεὺς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλεν Αἰνείαο κατ᾽ ἀσπίδα πάντοσ᾽ ἐΐσην,
Ἄντυγ᾽ ὑπὸ πρώτην, ᾗ λεπτότατος θέε χαλκός·
Λεπτοτάτη δ᾽ ἐπέην ῥινὸς βοός, ἡ δὲ † διαπρὸ χ. διὰ πρὸ
Πηλιὰς ἤϊξεν μελίη, λάκε δ᾽ ἀσπὶς ὑπ᾽ αὐτῆς.
Αἰνείας δ᾽ ἐάλη, καὶ ἀπὸ ἕθεν ἀσπίδ᾽ ἀνέσχε
Δείσας. ἐγχείη δ᾽ ἄρ᾽ ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ
Ἔστη ἱεμένη, διὰ δ᾽ ἀμφοτέρους ἕλε κύκλους
Ἀσπίδος ἀμφιβρότης. ὁ δ᾽ ἀλευάμενος δόρυ μακρὸν,
Ἔστη, κὰδ δ᾽ ἄχος οἱ χύτο μυρίον ὀφθαλμοῖσι,
Ταρβήσας ὅ οἱ ἄγχι πάγη βέλος. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐμμεμαὼς ἐπόρουσεν ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξύ,
Σμερδαλέα ἰάχων. ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Αἰνείας, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ᾽ ἄνδρε φέροιεν,
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ᾽· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
Ἔνθα κεν Αἰνείας μὲν ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ,
Ἢ κόρυθ᾽, ἠὲ σάκος, τό οἱ ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον.
Τὸν δέ κε Πηλείδης σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπηύρα,
Εἰ μὴ ἄρ᾽ ὀξὺ νόησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων·
Αὐτίκα δ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν,
Ὢ πόποι, ἦ μοι ἄχος μεγαλήτορος Αἰνείαο,
Ὃς τάχα Πηλείωνι δαμεὶς ἄϊδόσδε κάτεισι,
Πειθόμενος μύθοισιν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο,
Νήπιος· οὐδέ τί οἱ χραισμήσει λυγρὸν ὄλεθρον.
Ἀλλὰ † τίη νῦν οὗτος ἀναίτιος ἄλγεα πάσχει, χ. τί
Μὰψ ἕνεκ᾽ ἀλλοτρίων ἀχέων, κεχαρισμένα δ᾽ αἰεὶ
Δῶρα θεοῖσι δίδωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν;
Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ἡμεῖς πέρ μιν ὑπ᾽ ἐκ θανάτου ἀγάγωμεν,
Μήπως καὶ Κρονίδης κεχολώσεται, αἴ κεν Ἀχιλλεὺς
Τόνδε κατακτείνῃ. μόριμον δέ οἵ ἐστ᾽ ἀλέασθαι,
Ὄφρα μὴ ἄσπερμος γενεὴ καὶ ἄφαντος ὄληται

Δαρδάνου, ὃν Κρονίδης περὶ πάντων φίλατο παίδων,
Οἳ ἕθεν ἐξεγένοντο γυναικῶν τε θνητάων.
Ἤδη γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων.
Νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη Τρώεσσιν ἀνάξει,
Καὶ παίδων παῖδες, τοί κεν μετόπισθε γένωνται.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη,
Ἐννοσίγαι', αὐτὸς σὺ μετὰ φρεσὶ σῇσι νόησον
Αἰνείαν, ἤ κέν μιν ἐρύσσεαι, ἦ κεν ἐάσῃς
Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ δαμήμεναι ἐσθλὸν ἐόντα.
Ἤτοι μὲν γὰρ νῶϊ πολέας ὠμόσσαμεν ὅρκους
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Μή ποτ' ἐπὶ Τρώεσσιν ἀλεξήσειν κακὸν ἦμαρ,
Μηδ' ὁπότ' ἂν Τροίη μαλερῷ πυρὶ πᾶσα δάηται
Καιομένη, καίωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Βῆ ῥ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων,
Ἷξε δ' ὅθ' Αἰνείας ἠδ' ὁ κλυτὸς ἦεν Ἀχιλλεύς.
Αὐτίκα τῷ μὲν ἔπειτα κατ' ὀφθαλμῶν χέεν ἀχλὺν
Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ· ὁ δὲ μελίην εὔχαλκον
Ἀσπίδος ἐξέρυσεν μεγαλήτορος Αἰνείαο·
Καὶ τὴν μὲν προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἔθηκεν,
Αἰνείαν δ' ἔσσευεν ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἀείρας·
Πολλὰς δὲ στίχας ἡρώων, πολλὰς δὲ καὶ ἵππων
Αἰνείας ὑπερᾶλτο θεοῦ ἀπὸ χειρὸς ὀρούσας·
Ἷξε δ' ἐπ' ἐσχατιὴν πολυάϊκος πολέμοιο·
Ἔνθα δὲ Καύκωνες πόλεμον μέτα θωρήσσοντο·
Τῷ δὲ μάλ' ἐγγύθεν ἦλθε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
γρ. αἴκητι Αἰνεία, τίς σ' ὧδε θεῶν ἀτέοντα κελεύει
Ἀντὶ Ἀχιλλῆος πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι,
Ὃς σεῦ ἅμα κρείσσων καὶ φίλτερος ἀθανάτοισιν;
Ἀλλ' ἀναχωρῆσαι, ὅτε κεν συμβλήσεαι αὐτῷ,
Μὴ καὶ ὑπὲρ μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηαι·
Αὐτὰρ ἐπεί κ' Ἀχιλεὺς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
Θαρσήσας δὴ ἔπειτα μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι.
Οὐ μὲν γάρ τίς σ' ἄλλος Ἀχαιῶν ἐξεναρίξει.
Ὣς εἰπὼν λίπεν αὐτόθ', ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα·
Αἶψα δ' ἔπειτ' Ἀχιλῆος ἀπ' ὀφθαλμῶν σκέδασ' ἀχλὺν
Θεσπεσίην· ὁ δ' ἔπειτα μέγ' ἔξιδεν ὀφθαλμοῖσιν·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
Ἔγχος μὲν τόδε κεῖται ἐπὶ χθονός, οὐδέ τι φῶτα
Λεύσσω, τῷ ἐφέηκα, κατακτάμεναι μενεαίνων.
Ἦ ῥα καὶ Αἰνείας φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἦεν, ἀτάρ μιν ἔφην μὰψ αὔτως εὐχετάασθαι.
Ἐρρέτω· οὔ οἱ θυμὸς ἐμεῦ ἔτι πειρηθῆναι
Ἔσσεται, ὃς καὶ νῦν φύγεν ἄσμενος ἐκ θανάτοιο.
Ἀλλ' ἄγε δὴ Δαναοῖσι φιλοπτολέμοισι κελεύσας,
Τῶν ἄλλων Τρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθών.

Dardani, quē Saturnides præ omnibus dilexit liberis
Qui ex ſe nati ſunt mulieribusq́; mortalibus.
Iam enim Priami genus odit Saturnius:
Nunc autem iam Aeneæ uis Troianis imperabit,
Et filij filiorum, qui quidem in poſterum nati fuerint.
Huic.a.reſpondit deinde pulchris oculis ueneranda Iuno
Neptune, ipſe tu in mentibus tuis reſpice
Aeneam, an ipſum ſeruabis, an ſines
A Pelide Achille interfici fortem exiſtentem.
Nam ſanè nos multa iurauimus iuramenta
Omnes inter deos, ego & Pallas Minerua,
Nunquam a Troianis auerſuras eſſe malum diem,
Neq; ſi quando Troia infeſto igne tota flagraret
Incenſa, incendant autem bellicoſi filij Achiuorum.
Sed poſtquā hoc audiuit Neptunus quaſſator terræ,
Perrexit ire perq; pugnam, & per ſtrepitum haſtarum.
Peruenit autem ubi Aeneas, & inclytus erat Achilles:
Cōfeſtim.v. huic quidē deinde ob oculos fudit caliginē
Pelidæ Achilli: hic autem lanceam bene ferratam
Scuto extraxit magnanimi Aeneæ,
Et hanc quidem ante pedes Achillis poſuit:
Aeneam autē agilē reddidit a terra in altū tollens:
Multos autem ordines Heroum, multosq́; etiā equorū
Aeneas ſuperſiliebat dei à manu actus.
Peruenit a.ad extremam partem impetuoſi belli:
Ibi uero Caucones ad bellum armabantur:
Huic a.ualdè propè uenit Neptunus quaſſator terræ,
Et ipſum uociferans uerbis uelocibus allocutus eſt:
Aenea, quis te ſic deorum tui negligentem iubet
Contra Achillem præliari & pugnare,
Qui te ſimul melior, & charior immortalibus?
Sed recede quandocunq; obuiaueris ipſi,
Ne & præter fatum domū Plutonis ingrediaris.
Sed poſtquā Achilles mortē & fatum aſſecutus fuerit,
Audens deinceps inter primos pugna.
Non enim aliquis te a ius Achiuorum interficiet.
Sic fatus, reliquit illic poſtquā ſignificauit omnia:
Mox uero deinde Achillis ab oculis diſperſit nebulam
Denſam: hic autem deinde clarè uidit oculis:
Indignabundus autem dixit erga ſuum elatū animūm
Papè certè magnum miraculum hoc oculis uideo:
Haſta quidem hæc iacet in terra, neq; uirum
Video in quem emiſi, interficere cupiens:
Certè & Aeneas dilectus immortalibus dijs
Erat. ſed ipſum putabam fruſtra ſic gloriari.
Valeat, non ei animus me amplius experiri
Erit, qui & nunc fugit lubens à morte.
Sed agè, iam Danaos bellicoſos adhortatus,
Alios Troianos experiar obuius ueniens.

COMMENTARIVS.

[illegible] Achillis orationem altera oratione retundit Aeneas, eoq; ſe inferiorem nō eſſe docere conatur, ſed indirecto, ut credo, argumento, in quo antea ab eodem peccatum fuiſſe monebamus. Item a generis ſplendore ſe commendat, a quo [illegible] non defendit; quæ propria & [illegible] non eſt, nō habemus quod ob aliena gloriemur. [illegible] *quæ non fecimus ipſi.* *Vix ea noſtra uoco.*——

Hac autem occaſione arrepta inſerit Poeta Troianæ hiſtoriæ partem præcipua, quod ad regnum & ipſum tandem Aeneam pertinebat. [illegible] enim re[illegible] Troianorum ſucceſsionem uſque ad Priamum, [illegible] lucem [illegible]. Res ita [illegible] habet. Dardanus ut ex [illegible] interprete, Tzetze & aliis colligit Cæ[illegible] Nou lect. lib. 1 cap. 1. è Samothracia profectus, ſiue diluuio territus, ſiue fratris infortunio commotus [illegible] ad [illegible] ex altera ripa collem [illegible] ſedes [illegible] Apollinis oraculo, ne id faceret, [illegible] eſt, qu[illegible] Ate ſeu Nox [illegible] iac[illegible] Inde Dardanus ad aliud [illegible] qui Scamandr[illegible] conſcendit, & in eo D[illegible] urbem extruxit. Poſterioribus deinde temporibus Ilus, cùm in certamine uictoriam obtinuiſſet, aſſumptis iuuenibus quinquaginta & totidem puellis, uaccam quandam uagantem ſecutus eſt, quoniam ita iuſſerat oraculum, ut, ubi illa

primum

primùm procubuiſſet, urbem conderet. Tandem ad Noxæ collem, à quo Dardanus abactus fuerat, deuenit, ibique Ilium extruxit. Hæc ſe de antiquitate Troiana reperiſſe dicit Canterus. Sed tota hiſtoria in ſtudioſorum gratiam altius eſt repetenda. Atlas ex Pleione Oceani filia ſeptem ſuſcepit filias, quæ Pleiades cognominatæ ſunt, inter quas Electra fuit, quam Iupiter compreſſit, & ex ea nati ſunt Iaſion & Dardanus. Iaſion cùm Cererem deperiret, eique uim inferret, fulmine ictus interijt. At Dardanus fratris interitu (uulgatum Lexicon Poeticum tradit à Dardano Iaſium interemptum, neſcio unde) mœſtus Samothrace relicta in obiectam continentem tranauit, ubi Teucer Scamandri fluminis, Idææque Nymphæ filius regnabat. ab eo etiam qui regionem illam incolebant, Teucri uocabantur. A' quo Dardanus acceptus hoſpitio, atque in regni partem admiſſus, Bateam eius filiam in matrimonium duxit, ac urbem Dardanum condidit. Mortuo Teucro uniuerſam prouinciam Dardaniam appellauit: filios habuit duos, Ilum & Erichthonium: quorum ille ſine liberis deceſſit, hic ducta Aſtyoche Simoentis filia Troem ſuſcepit. qui regnum adeptus regionem ſui nominis Troiam fecit: ductaque Callirrhoe Scamandri filia, Cleopatram ex ea filiam ſuſtulit: mares autem tres, Ilum, Aſſaracum, & Ganymedem. Ilus cum in Phrygiam perueniſſet, atque inibi ab Rege propoſitum certamen nactus eſſet, palæſtra uicit, deditque illi rex præmij loco pueros quinquaginta & totidem puellas. Ad hæc ex oraculi ſententia diſcolorem bouem adiecit, monuitque, ut ubi ea procubuerit, urbem conderet. Hic bouem ipſam inſequitur. Ea uero, ſimul atque ad Ates Phrygiæ tumulum (uel collem) peruenit, humi procumbit: quo in loco Ilus urbem ab ſe conditam, Ilium nominauit. Hic Eurydicem Adraſti filiam uxorem cepit, ex qua Laomedontem genuit: cui Strymo Scamandri filia, ſecundum quoſdam, ſecundum alios Placia Atrei, & ex aliorum opinione Leucippi filia nupſit: ex qua Tithonum, Lamponem, Clytium, Icetaonem & Podarcem, qui poſtea dictus eſt Priamus: fœminas autem Heſionem, Cillamque & Aſtyochem procreauit. Aſſaracus uero ex Hieromneme Simoentis filia Capyn ſuſcepit cuius, & Themidis Ili filiæ Anchiſes filius fuit: ex hoc & Venere Aeneas & Lycus, qui ſine liberis deceſſit, nati ſunt. Ganymedes uerò ob corporis formam raptum per Aquilam Iupiter Deorum pincernam in cœlo conſtituit. Quæ omnia Apollodorus ſcribit lib. 3. de orig. Deorum. Lubenter autem in hunc locum tranſtulimus, ut hæc origo Troianorum & ipſius Aeneæ melius illuſtraretur. Neque grauabimur ipſum Diodorum Sicul. in Rerum antiq. lib. 4. audire, eadem ſcribentem, in eorum gratiam, quibus ſemper libri ad manus non ſunt. Prouinciæ Troadi, inquit, prout uertit Pogius Florentinus, primus imperauit Teucrus, ex fluuio Scamandro atque Idæa Nympha genitus, uir quidem egregius, & qui populos ſubditos Teucros ab ſe nominauit. Teucro nata eſt filia, quam Dardanus Iouis filius uxorem ſumpſit: regnoque ſuccedens, gentem de ſuo nomine Dardaniam dixit. Vrbem præterea ſui nominis iuxta littus condidit. Huius Erichthonius filius primum felicitate excelluit, & fortunis, quem & Homerus (hoc loco) ſcribit ditiſſimum hominem fuiſſe, cui tres mille erant equi paſcentes prata. Erichthonio natus eſt Tros, qui à ſe populos Troades appellauit. Hic tres ſuſcepit filios, Ilum, Aſſaracum, Ganymedem. Ilus campeſtria loca ad habitandum eligens, urbem inſignem in Troade condidit, à ſe Ilium appellatam. Huius filius Laomedon Tithonum genuit, ac Priamum. Tithonus in Aſiam orientem uerſus uſque in Aethiopiam militans, dicitur genuiſſe ex Ida filium nomine Memnonem: qui cum Troianis auxilium tuliſſet, poſtea ab Achille eſt interfectus. Priamus ex Hecuba uxore cum alios multos tum Hectorem genuit qui uir præclarus Troiano in bello fuit. Aſſaracus Dardanis imperans Capym genuit, ex quo Anchiſes natus eſt, exque eo & Venere Aeneas Troianorum clariſſimus. Videndus eſt Dionyſ. Halic. antiq. Rom. lib. 1. Ganymedes omnium formoſiſſimus à Dijs raptus eſt in pincernam Iouis. Hæc Diodorus pariter cum Homero, niſi quod duos tantum Laomedontis filios dicat, & Homerus quinque enumeret, ut itidem Apollodorus. Porro hanc generis ſui narrationem Aeneæ tribuit ſatis intempeſtiuo tempore, ut uidetur: quod & ipſemet agnoſcens paulò poſt dicit, [illegible] quaſi dicat: Age uero Achilles, ſuperfluum & intempeſtiuum eſt hoc noſtrum colloquium: ſi nobis eſt demonſtrandum, nos à tãta generis nobilitate factis non diſcrepare, quod ego hodierno die comprobabo. Loco etiam prolixæ illi narrationi ſubiunxit: Hæc eſt origo generis mei, ſed uirtus à Ioue eſt. quaſi dicat: Noli exiſtimare hæc ideo à me commemorata, ut fortiorem me idcirco tantum putem: noui enim non eſſe hoc à parentibus, ſed Dei munus, quod ipſe cuilibet largiri poteſt. proinde ne crede tam prolixa me oratione uſum, ut congreſſum tuum ſubterfugerem, & uerbis totum negotium illud perageretur. Hoc enim muliebre eſt, & res admodum facilis. Ecquis enim opprobrijs ſe inuicem proſcindendi finem fecerit? Quare age, & experiamur quid uterque noſtrum poſſit.

[illegible]) Eleganter leuitatem, agilitatem & celeritatem horum pullorum expreſſit, ſed hyperbolice & conuenienter tamen propter ortum, quem à Borea uento deducunt. Idem de Camilla ſcripſit Virg. 7. Aeneid.

Illa uel intactæ ſegetis per ſumma uolaret
Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

[illegible]) A' Dijs raptum quoque fuiſſe Ganymedem, ſimpliciter dixit Diodorus Homerum ſequutus: ſed alij, ut Apollodorus, ab Aquila Iouis iuſſu cum in Ida monte uenaretur, quod Fulgentius Mythol. 1. de bellica præda intelligit: ait enim Iouem aquilæ inſignibus pugnaſſe. Vid. Hyg. Poet. Aſtron. lib. 2. cap. de aquila. Porro cum hoc loco filium Trois faciat Ganymedem Homerus, mirari ſatis non poſſum, quid Hyginus diuerſa & Homero & ſibipſi duobus locis ſcribat. Primum in opuſculo fabularum cap. 224 ait eum eſſe Aſſaraci filium: ſed cap. 271 Erichthonij filium. Rei ueritas ex Homero & alijs, quos ſupra laudauimus, petenda eſt. Alia de Ganymedis raptu circumferunt, ut ex noſtro Euſtathio didicimus. Nam alij dicunt raptum eum à Tantalo, mortuumque in uenatione, & ſepultum in Olympo Myſio: alij dicunt à Minoe, & raptus locum Harpagen appellari dicunt etiam eum, cum uis ipſi illata fuiſſet, de rupe præcipitem ſe dediſſe: quod ut patrem lateret, renunciarunt patri factum commentitium, illum nube & cœli tempeſtate ac turbine quodam ſubreptum, ut Iouis eſſet pincerna.

[illegible]) Stultum appellat Achillem, quod tam fragilem clypeum ſibi eſſe arbitraretur, ut ab Aeneæ haſta penetrari poſſet, neque cogitaret ea quæ diuina ſunt, à mortalibus perſtringi non poſſe. Enimuerò adeo eſt imbecilla mortalitas, ut ne quidem iuuante Deo ſatis ſibi tuta plerunque uideatur, unde cum fortitudine ſua timorem etiam aliquem coniunctum habuit Achilles, quod à Poëta confictum eſt, ut intelligeremus rem Achilli cum fortiſsimo etiam heroe, cuius robur extimuerit, fuiſſe: & hoc pacto Aeneam quoque commendat, cui etiam regnum ipſum Troianum paulò pòſt tribuit.

[illegible]) Cum Neptunus à Græcorum parte eſſet, mirum uideri poteſt cur iam Troiano homini auxilietur, quod præuaricatoris eſſe uidetur. quin & reliquos etiam Deos in ſuam ſententiam pellicit. Sed ille oratione ſua docet factum illud, quod ipſe molitur, culpa carere. primùm, quod ſi moriatur, iniuſte & ſine cauſa ſit moriturus. nam ſegnius paulo ſe in hoc bello loco gerebat Aeneas, quòd illius iniquitatem uideret. Iniquum ergo eſſe arbitratur Neptunus, ut Aeneas propter Paridis ſcelus occumbat. Deinde, quia pij hominis commiſeratione moueatur. tertiò quod fatum Aeneę non ſit, hodierno die interire. Diuinus eſt igitur affectus ille, Deum pijs & ſanctis uiris opitulari, ubi notandum eſt, intellexiſſe etiam Poetam præmia probitatis & ſanctitatis ſuæ homines apud Deum nanciſci, quod ipſis in media periculorum turba confidentiæ argumentum non exiguum ſuppeditat. Quod autem ad ſecundum ſpectat, ubi Neptunus ait opem eſſe Aeneæ ferendam, quod ei fatum non ſit adhuc mori: ſecum demiror, quod antea aliquando demiratus ſum. Ecquid enim opus eſt alio auxilio? An poteſt fatum ullo modo anteuerti? Sed hoc ſic interpretor, nimirum ut fatum eſt Aeneæ hodie Achillis manu non cadere: ſic idem eſſe fatum, ut ipſi Neptunus auxiliaretur: itaque quod ipſe facit, non eſt præter fatum, ſed cum ipſo fato coniunctum. Videbatur autem utriuſque herois animoſitate utrique paratam mortem, & quaſi decretum fati præuerſum iri, quod ex rei ſimplici ſpecie dictum eſt, & prout ignorantes fati iudicant. Ecquis enim aliud ſentiat, ſi duos congredi fortiter uiderit? Solius ergo Dei eſt de ſtatuto cuique interitus uitæ decernere, unde quod plerunque homines in eo caſu ſtatuunt, ſolet ipſe peruertere. Itaque Neptunus hoc loco inducitur fati Aeneæ gnarus & conſcius, proinde ex eodem Aeneæ fert opem.

[illegible]) Oſtẽdit Neptunus cur ſeruatum Aeneam uelint fata & ipſe Iupiter, quia uidelicet exoſum eſt iam ipſi genus Priami, credo propter parentis Laomedontis perfidias, & ipſius Priami filiorumque eius iniuſtitiam, quam in retinenda Helena exercent. Itaque docet reſeruari Aeneam ad ipſum regnum, ex quo Priami gens decidet. Quod nobis examinãdum eſt. Hoc itaque uaticinium quidam interpretati ſunt de Romani Imperij ortu & diuturnitate, ut in ſuis etiam Scholijs annotauit Giphanius: quod etiam intellexerit Apollo apud Virg. 3. Aeneid. ubi Aeneæ ſic uaticinatur, hunc locum perſpicuè adumbrans:

Hic domus Aeneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum & qui naſcentur ab illis.

Sed ut dicam quod ſentio, iſta Virgilius ad ſuam detorſit mentem, legiſſeque uidetur πάντεσσιν pro Τρώεσσιν. Nam Homerus omnino regnum iſtud Aeneæ in Troianorum finibus concludit, ut docet Strabo lib. 13. ubi aliæ quoque huius loci interpretationes memo-

rantur, quas huc tranſcribere è re noſtra eſt [illegible] inquit [illegible] (Xylander uellet legi [illegible]) [illegible] (ſic enim lege ſum docet Xylander) [illegible] (male in uulgatis [illegible], ut docuit idem Xylander) [illegible]. Quæ poſtrema ſententia à Strabone quidem non refellitur, & res olim fuit in ambiguo, an in Italiam Aeneas uenerit. Sed Titus Liuius id ſatis conſtare dicit, & ut rem indubitabilem refert: quod & Heraclides confirmabat, ut refert Solinus cap. 1. Sed Manetho Aegyptius ſcribit, anno Dynaſtiæ Diapolitanorum tertio ueniſſe Aeneam in Italiam ad Latinum & Euandrum Tyrrhenos: ubi Aſcanius anno ſeptimo Latinis imperauerit. Optime & copioſiſsimè omnium id probat Dionyſius Halicarnat. lib. 1. antiq. Roman. ubi poſt longam narrationem, qua Aeneæ nauigationem in Italiam deſcripſit. In hanc aũt nauigationẽ, inquit, ut uertit Gelenius, deſcribendã neceſſariò digreſſus ſum, quandoquidẽ ſcriptores partim negant Aeneã cum Troianis uenisſe in Italiã, partim aliũ quendã ueniſſe dicunt, non Anchiſæ ac Veneris filiũ: quidã Aſcanĩũ Aeneæ filiũ, alii quoſdã alios. Sunt qui Veneris filium Aeneã dicunt deducta manu ſociorũ in Italiã, domũ reuerſum apud Troiam regnaſſe, & poſt obitum reliquiſſe regni ſucceſſorem Aſcaniũ, eiuſque progeniem tenuiſſe id regnũ longo tẽpore: ut opinor decepti, non rectè intellectis uerſibus Homericis. nam is Poeta in Iliade ſua facit Neptunum Aeneadum fata prædicentem in hanc ſententiam: [illegible] Intelligentes igitur Homerum ſciuiſſe horum utrorũ imperium in Phrygia, quaſi uero non poſſent in Italia regnum Troianorum tenere, reditum Aeneæ commenti ſunt. Sed quid uetabat, ne Aeneas Rempub. ſociorũ adminiſtraret, uel apud exteros? &c. nam hoc argumentũ pluribus author ille perſequitur. Vnde uides diuerſitatem in Strabone & Dionyſio, quod ad huius loci explicationem. Deus nouit utrum ſit uerius, ut ipſius Halicarnaſſæi uerba eodem libro uſurpem. Siue ergo apud Troiam, ſiue alibi regnum Aeneæ fato promittitur: ſciendum eſt, quod ex Acuſilao refert Didymus, Venerem cum reſciuiſſet [illegible]) Priamidarum [illegible] imperio, Anchiſæ poſteros regnaturos, Anchiſæ iam ætate prouecto & ſeneſcente concubuiſſe: unde cum Aeneam [illegible], & prætextum euertendæ Priamidarum potentiæ quæreret, dicitur Paridem Helenæ deſiderio inflammaſſe: qua rapta [illegible] externa Troianis auxiliabatur, ſed reuera eorum uictoriam quaſi mercata eſt, ne omnino deſperantes Helenam reſtituerent: id eſt, ſub umbra ſui præſidij, quod ipſis ſpecie tenus exhibebat, rem ita protraxit & diſtulit, ut hac ſpe obſtinatiores facti Priamidæ tandem à Græcis profligarentur, ſaluo & ſuperſtite Aenea, cui ſceptrum ſciebat reſeruari. Vt autem uarietate etiam placeamus, ſunt qui ſcribant, ut eſt apud Natalem lib. 4. Aeneam poſt captam Troiam obtinuiſſe libertatem, & facultatem quicquid uellet efferendi, qui patrem, uxorem, filium, deos penates capiens Atho montem conſcendit, ubi poſt urbem condidit, quam de ſuo nomine Aeneadem appellauit. alij dicunt Aeneam captiuum unà cum Andromache datum fuiſſe Neoptolemo Achillis filio, & in patriam Achillis Theſſaliam deportatum, ut ſcriptum fuit à Leſche, qui paruam Iliada compoſuit. Cetera breuitatis cauſa omittimus, quos apud Natalem leges.

[illegible]) Reſpondet Neptuno Iuno cæterorum Deorum nomine, maximè uerò Mineruæ & ſuo, aſtrictas ſe iuramento Troianis non auxiliandi, relinquere ſe tamen ipſius Neptuni arbitrio Aeneæ opitulari, uel non: ubi docet Poeta, quam tenaces iuramenti nos eſſe oporteat.

[illegible]) Sic Aeneam ſeruauit Neptunus, ut ipſi Achilli tamen iniuriam non fecerit. nam haſtam, quam in Aeneam eiecerat, [illegible], ipſi reſtituit, nequid ſibi ſubreptum aut ablatum dolo quereretur. Apparet autem hoc loco ingenioſa cõfictio, quam Poeta commentus eſt in Aenea eripiendo.

[illegible] Quid ſit [illegible] mori, initio Iliadis diximus: unde huius loci etiam interpretatio petenda eſt.

Ἦ, καὶ ἐπὶ στίχας ἆλτο, κέλευε δὲ φωτὶ ἑκάστῳ.
Μηκέτι νῦν Τρώων ἑκὰς ἕστατε δῖοι Ἀχαιοί,
Ἀλλ' ἄγ', ἀνὴρ ἄντ' ἀνδρὸς ἴτω, μεμάτω δὲ μάχεσθαι.
Ἀργαλέον δέ μοί ἐστι καὶ ἰφθίμῳ περ ἐόντι,
Τοσσούσδ' ἀνθρώπους ἐφέπειν, καὶ πᾶσι μάχεσθαι·
Οὐδέ κ' Ἄρης, ὅσπερ θεὸς ἄμβροτος, οὐδέ κ' Ἀθήνη,
Τοσσῆσδ' ὑσμίνης ἐφέποι στόμα, καὶ πονέοιτο·
Ἀλλ' ὅσσον μὲν ἐγὼ δύναμαι χερσίν τε ποσίν τε,
γρ. δ' μιν Καὶ σθένει * οὔ μ' ἔτι φημὶ μεθησέμεν οὐδ' ἠβαιόν.
Ἀλλὰ μάλα στίχος εἶμι διαμπερές, οὐδέ τιν' οἴω
Τρώων χαιρήσειν, ὅστις σχεδὸν ἔγχεος ἔλθῃ.
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων. Τρώεσσι δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ
Κέκλεθ' ὁμοκλήσας, φάτο δ' ἴμεναι ἄντ' Ἀχιλῆος·
Τρῶες ὑπέρθυμοι μὴ δείδιτε Πηλεΐωνα.
Καί κεν ἐγὼν ἐπέεσσι καὶ ἀθανάτοισι μαχοίμην,
Ἔγχεϊ δ' ἀργαλέον, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰσιν·
Οὐδ' Ἀχιλεὺς πάντεσσι τέλος μύθοις ἐπιθήσει,
Ἀλλὰ τὸ μὲν τελέει, τὸ δὲ καὶ μεσσηγὺ κολούει.
Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν,
Εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἴθωνι σιδήρῳ.
Ὣς φάτ' ἐποτρύνων· οἱ δ' ἀντίοι ἔγχε' ἄειραν
Τρῶες· τῶν δ' ἄμυδις μίχθη μένος, ὦρτο δ' ἀϋτή·
Καὶ τότ' ἄρ' Ἕκτορα εἶπε παραστὰς Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ἕκτορ, μηκέτι πάμπαν Ἀχιλλῆϊ προμάχιζε,
Ἀλλὰ κατὰ πληθύν τε καὶ ἐκ φλοίσβοιο δέδεξο,
Μή πώς σ' ἠὲ βάλῃ, ἠὲ σχεδὸν ἄορι τύψῃ.
Ὣς ἔφαθ'. Ἕκτωρ δ' αὖτις ἐδύσετο οὐλαμὸν ἀνδρῶν,
Ταρβήσας, ὅτ' ἄκουσε θεοῦ ὄπα φωνήσαντος.

Dixit, & in ordines ſalyt, imperauitq; uiro cuiq;,
Ne amplius nunc à Troianis procul ſtate diui Achiui:
Sed age, uir contra uirum eat, paratusq; ſit pugnare:
Difficile autem mihi eſt, & forti licet exiſtenti,
Tot homines inſequi & cum omnibus pugnare:
Ne Mars quidẽ qui deus immortalis eſt, neq; Minerua
Tanti prælij inſequeretur aciem, & pugnaret.
Sed quantũ quidem ego poſſum manibusq; pedibusq;,
Et robore, nõ me amplius puto remiſſurũ eſſe, ne q. paulũ:
Sed ualde per cateruã ibo penitus, neq; aliquẽ puto (Troũ
gauiſurũ eſſe, quicunq; propè haſtã meã uenerit.
Sic dixit incitans. Troianos uerò illuſtris Hector
Hortabatur minatus (affirmabat.a.ire ſe cõtra Achillẽ)
Troiani magnanimi, ne timete Achillem.
Etenim ego uerbis uel cum immortalibus pugnarem,
Haſta uerò arduum eſt, quoniã multo fortiores ſunt.
Neq; Achilles omnibus finem ſermonibus imponet:
Sed hoc quidẽ perficiet, hoc.a. in medio inſecium ſinet:
Huic.a. ego cõtrarius uado, etſi igni manibus ſimilis eſt,
Etſi igni manibus ſimilis eſt: robore.a. ardenti ferro.
Sic dixit incitans: hi.a. aduerſi haſtas tollebant
Troes. horũ.a. ſimul miſtũ eſt robur, ortusq; eſt clamor.
Et tunc Hectorem allocutus eſt aſtans Phœbus Apollo,
Hector, ne amplius omnino cũ Achille cõgrediare ante (aciẽ,
Sed per multitudinẽ & ex tumultu excipe illũ,
Ne te uel iaculetur eminus, uel cominus enſe feriat.
Sic dixit: Hector.a. rurſus ingreſſus eſt globũ uirorum
Territus, quando audiuit dei uocem loquentis:

Inq;

In ij. Achilles Troianos inſilijt mẽtibus indutus robur,
Horrendè uociferans primùm a. interfecit Iphitiona
Strenuum, Otryntidem, multorum ductorẽ populorũ,
Quẽ nympha peperit Nais Otrynteo urbium euerſori,
Tmolo ſub niuoſo, Hyda in opulẽto populo. (i. ciuitate)
Hũc q. rectà ruentẽ percuſſit haſta diuus Achilles (eſt.
Medium per caput: id. a. in duas partes totum fiſſum
Inſonuitq́ cadens: hic. a. gloriabatur diuus Achilles,
Iaces Otryntide, omniũ terribiliſſime uirorum:
Hic ſanè tibi mors: genus autem tibi eſt ad lacum
Gygæum, ubi tibi ager paternus eſt
Hyllum ad piſcoſum, & Hermum uorticoſum.
Sic dixit iactabũdus: hũc. v. caligo in oculis obtexit.
Hũc quidẽ Achiuorũ equi canthis rotarũ contriuerũt
Prima in acie: hic uerò poſt hunc, Demoleontem
Strenuum auerſorem pugnæ Antenoris filium
Pupugit in tempus per galeam æreas genas habentem:
Nec ſanè ærea galea prohibuit, ſed per ipſam
Cuſpis acta rupit os: cerebrumq́,
Intus omne fœdatũ eſt. interfecit. v. ipſum ruentẽ in ſe.
Hippodamantem uerò deinde ab equis deſilientem,
Ante ſe fugientem in dorſo uulnerauit haſta:
Sed hic animam efflabat & mugiebat, ut quũ taurus
Mugijt tractus Heliconium circũ regẽ (i. Neptun arã)
Adoleſcentibus trahentibus gaudetq́ his Neptunus:
Sic utiq́ huius mugientis reliquit oſſa animus elatus.
Sed hic iuit cum haſta in diuinum Polidorum
Priamidem. quem neutiquam pater ſinebat pugnare:
Eo quod ipſi inter omnes minimus erat natu.
Et ei chariſſimus erat, pedibus uerò omnes uincebat.
Iam tum iuuenili inſcitia pedum uirtutem oſtentans,
Currebat per ꝓpugnatores, quouſq́ charũ ꝑdidit ani-
Hũc ꝑcuſſit mediũ iaculo uelocipes diuus Achilles (mũ
In tergum, dum præter curreret, ubi balteum fibulæ
Aureæ colligabant, & duplex concurrebat thorax:
E regione a. penetrauit iuxta umbilicum haſtæ cuſpis:
Et in genua procidit eiulans: nebula. a. ipſum obtexit
Nigra: ad ſe. v. collegit inteſtina manibus inclinatus.
Hector autem poſtquam uidit fratrem Polydorum
Viſcera manibus tenentem aduolutum terræ.
Eius oculis offuſa eſt caligo, neq́ amplius ſuſtinuit
Diu procul uerſari ſed contrarius uenit Achilli
Acutam haſtam uibrans flammæ ſimilis. ſed Achilles
Vt uidit, ſtatim exilijt, & iactabundus uerbum dixit:
Propè eſt uir qui meum maximè confecit animum,
Qui mihi amicũ interfecit honoratũ, neq́ ſanè diutius
Inuicem ſubterfugiemus per belli ſemitas,
Dixit, & toruè intuitus allocut⁹ eſt Hectorẽ nobilẽ:
Propius accede, ut celeriter mortis fines conſequaris.
Hunc. a. non territus allocutus eſt belliсoſus Hector:
Pelide, ne me uerbis puerulum ueluti
Speres perterrefacturum te. quoniã probè noui & ipſe
Et conuicia & dicta ſuperba loqui:
Scio. a. quod tu quidem fortis, ego. v. te multò inferior,
Sed certè quidẽ hæc Deorum in genibus ſita ſunt:
Si tibi, inferior quamuis exiſtens, animam exemero
Haſta iaculatus, quoniam & meũ telũ acutũ antè eſt.
Dixit, & quatiens emiſit haſtam, & hãc Minerua

Ἐν δ' Ἀχιλεὺς Τρώεσσι θόρε φρεσὶν εἱμένος ἀλκήν,
Σμερδαλέα ἰάχων. πρῶτον δ' ἕλεν Ἰφιτίωνα
Ἐσθλὸν, Ὀτρυντεΐδην, πολέων ἡγήτορα λαῶν,
Ὃν νύμφη τέκε νηῒς Ὀτρυντῆϊ πτολιπόρθῳ,
Τμώλῳ ὕπο νιφόεντι, Ὕδης ἐν πίονι δήμῳ·
Τὸν ῥ' ἰθὺς μεμαῶτα βάλ' ἔγχεϊ δῖος Ἀχιλλεύς,
Μέσσην κὰκ κεφαλήν· ἡ δ' ἄνδιχα πᾶσα κεάσθη·
Δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεύς.
Κεῖσαι Ὀτρυντεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
Ἐνθάδε τοι θάνατος, γενεὴ δέ τοί ἐστ' ἐπὶ λίμνῃ
Γυγαίῃ, ὅθι τοι τέμενος πατρώϊόν ἐστιν,
Ὕλλῳ ἐπ' ἰχθυόεντι, καὶ Ἕρμῳ δινήεντι.
Ὣς φάτ' ἐπευχόμενος· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε·
Τὸν μὲν Ἀχαιῶν ἵπποι ἐπισσώτροις δατέοντο
Πρώτῃ ἐν ὑσμίνῃ· ὁ δ' ἐπ' αὐτῷ Δημολέοντα,
Ἐσθλὸν ἀλεξητῆρα μάχης, Ἀντήνορος υἱόν,
Νύξε κατὰ κρόταφον κυνέης διὰ χαλκοπαρήου.
Οὐδ' ἄρα χαλκείη κόρυς ἔσχεθεν, ἀλλὰ δι' αὐτῆς
Αἰχμὴ ἱεμένη ῥῆξ' ὀστέον, ἐγκέφαλος δὲ
Ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
Ἱπποδάμαντα δ' ἔπειτα καθ' ἵππων ἀΐξαντα,
Πρόσθεν ἕθεν φεύγοντα, μετάφρενον οὔτασε δουρί.
Αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἄϊσθε καὶ ἤρυγεν, ὡς ὅτε ταῦρος
Ἤρυγεν ἑλκόμενος Ἑλικώνιον ἀμφὶ ἄνακτα,
Κούρων ἑλκόντων· γάνυται δέ τε τοῖς Ἐνοσίχθων·
Ὣς ἄρα τόν γ' ἐρυγόντα λίπ' ὀστέα θυμὸς ἀγήνωρ.
Αὐτὰρ ὁ βῆ σὺν δουρὶ μετ' ἀντίθεον Πολύδωρον
Πριαμίδην. τὸν δ' οὔτι πατὴρ εἴασκε μάχεσθαι,
Οὕνεκά οἱ μετὰ παισὶ νεώτατος ἔσκε γόνοιο,
Καί οἱ φίλτατος ἔσκε, πόδεσσι δὲ πάντας ἐνίκα.
Δὴ τότε νηπιέῃσι ποδῶν ἀρετὴν ἀναφαίνων,
Θῦνε διὰ προμάχων, εἷος φίλον ὤλεσε θυμόν.
Τὸν βάλε μέσσον ἄκοντι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Νῶτα παραΐσσοντος ὅθι ζωστῆρος ὀχῆες
Χρύσειοι σύνεχον, καὶ διπλόος ἤντετο θώρηξ·
Ἀντικρὺ δὲ διέσχε παρ' ὀμφαλὸν ἔγχεος αἰχμή·
Γνὺξ δ' ἔριπ' οἰμώξας, νεφέλη δέ μιν ἀμφεκάλυψε
Κυανέη, προτὶ οἷ δ' ἔλαβ' ἔντερα χερσὶ λιασθείς.
Ἕκτωρ δ' ὡς ἐνόησε κασίγνητον Πολύδωρον
Ἔντερα χερσὶν ἔχοντα λιαζόμενον ποτὶ γαίῃ,
Κάρ ῥά οἱ ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς, οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
Δηρὸν ἑκὰς στρωφᾶσθ', ἀλλ' ἀντίος ἦλθ' Ἀχιλῆϊ,
Ὀξὺ δόρυ κραδάων, φλογὶ εἴκελος· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ὣς εἶδ', ὡς ἀνεπάλτο, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
Ἐγγὺς ἀνὴρ ὃς ἐμόν γε μάλιστ' ἐσεμάσσατο θυμόν,
Ὅς μοι ἑταῖρον ἔπεφνε τετιμένον· οὐδ' ἂν ἔτι δὴν
Ἀλλήλους πτώσσοιμεν ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας.
Ἦ, καὶ ὑπόδρα ἰδὼν προσεφώνεεν Ἕκτορα δῖον,
Ἆσσον ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι.
Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Πηλείδη μὴ δή μ' ἐπέεσσί γε, νηπύτιον ὥς,
Ἔλπεο δειδίξεσθαι, ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτὸς
Ἠμὲν κερτομίας ἠδ' αἴσυλα μυθήσασθαι·
Οἶδα δ' ὅτι σὺ μὲν ἐσθλός, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χείρων.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
Αἴ κέ σε χειρότερός περ ἐὼν ἀπὸ θυμὸν ἕλωμαι,
Δουρὶ βαλών· ἐπεὶ καὶ ἐμὸν βέλος ὀξὺ πάροιθεν.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δόρυ, καὶ τό γ' Ἀθήνη

Πνοιῇ Ἀχιλλῆος πάλιν ἔτραπε κυδαλίμοιο,
Ἦκα μάλα ψύξασα· τὸ δ' ἂψ ἵκεθ' Ἕκτορα δῖον,
Αὐτοῦ δὲ προπάροιθε ποδῶν πέσεν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐμμεμαὼς ἐπόρουσε, κατακτάμεναι μενεαίνων,
Σμερδαλέα ἰάχων· τὸν δ' ἐξήρπαξεν Ἀπόλλων
Ῥεῖα μάλ', ὥς τε θεός, ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ.
Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς
Ἔγχεϊ χαλκείῳ, τρὶς δ' ἠέρα τύψε βαθεῖαν·
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
Δεινὰ δ' ὁμοκλήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἐξ αὖ νῦν ἔφυγες θάνατον κύον· ἦ τέ τοι ἄγχι
Ἦλθε κακόν· νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὧ μέλλεις εὔχεσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων·
Ἦ θήν σ' ἐξανύω γε καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας,
Εἴ πού τις καὶ ἔμοιγε θεῶν ἐπιτάρροθός ἐστι·
Νῦν δ' ἄλλους Τρώων ἐπιείσομαι, ὅν κε κιχείω.
Ὣς εἰπὼν, Δρύοπ' οὖτα κατ' αὐχένα μέσσον ἄκοντι·
Ἤριπε δὲ προπάροιθε ποδῶν· ὁ δὲ τὸν μὲν ἔασε,
Δημοῦχον δὲ Φιλητορίδην ἠΰν τε μέγαν τε
Κὰγ γόνυ δουρὶ βαλὼν ἠρύκακε· τὸν μὲν ἔπειτα
Οὐτάζων ξίφεϊ μεγάλῳ, ἐξαίνυτο θυμόν.
Αὐτὰρ ὁ Λαόγονον καὶ Δάρδανον υἷε Βίαντος,
Ἄμφω ἐφορμηθεὶς ἐξ ἵππων ὦσε χαμᾶζε,
Τὸν μὲν δουρὶ βαλών, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψας.
Τρῶα δ' Ἀλαστορίδην, ὁ μὲν ἀντίος ἤλυθε γούνων,
Εἴ πως εὖ πεφίδοιτο λαβὼν, καὶ ζωὸν ἀφείη,
Μηδὲ κατακτείνειεν, ὁμηλικίην ἐλεήσας,
Νήπιος, οὐδὲ τὸ ᾔδη ὃ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν.
Οὐ γάρ τι γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, οὐδ' ἀγανόφρων,
Ἀλλὰ μάλ' ἐμμεμαώς· ὁ μὲν ἥπτετο χείρεσι γούνων,
Ἱέμενος λίσσεσθ', ὁ δὲ φασγάνῳ οὖτα καθ' ἧπαρ·
Ἐκ δέ οἱ ἧπαρ ὄλισθεν, ἀτὰρ μέλαν αἷμα κατ' αὐτοῦ
Κόλπον ἐνέπλησεν, τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψε
Θυμοῦ δευόμενον· ὁ δὲ Μούλιον οὖτα παραστὰς
Δουρὶ κατ' οὖς· εἶθαρ δὲ δι' οὔατος ἦλθ' ἑτέροιο
Αἰχμὴ χαλκείη· ὁ δ' Ἀγήνορος υἱὸν Ἔχεκλον
Μέσσην κὰκ κεφαλὴν ξίφει ἤλασε κωπήεντι.
Πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
Ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Δευκαλίωνα δ' ἔπειθ', ἵνα τε ξυνέχουσι τένοντες
Ἀγκῶνος, τῇ τόν γε φίλης διὰ χειρὸς ἔπειρεν
Αἰχμῇ χαλκείῃ· ὁ δέ μιν μένε χεῖρα βαρυνθεὶς,
Πρόσσω ὁρῶν θάνατον· ὁ δὲ φασγάνῳ αὐχένα θείνας,
Τῆλ' αὐτῇ πήληκι κάρη βάλε· μυελὸς αὖτε
Σφονδυλίων ἔκπαλθ'· ὁ δ' ἐπὶ χθονὶ κεῖτο τανυσθείς.
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετ' ἀμύμονα Πείρεω υἱὸν
Ῥίγμον, ὃς ἐκ Θρῄκης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
Τὸν βάλε μέσσον ἄκοντι, πάγη δ' ἐν νηδύϊ χαλκός·
Ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων· ὁ δ' Ἀρηΐθοον θεράποντα
Ἂψ ἵππους στρέψαντα, μετάφρενον ὀξέϊ δουρὶ
Νύξ', ἀπὸ δ' ἅρματος ὦσε· κυκήθησαν δέ οἱ ἵπποι.
Ὡς δ' ἀναμαιμάει βαθέ' ἄγκεα θεσπιδαὲς πῦρ
Οὔρεος ἀζαλέοιο, βαθεῖα δὲ καίεται ὕλη,
Πάντῃ τε κλονέων ἄνεμος φλόγα εἰλυφάζει·
Ὣς ὅ γε πάντῃ θῦνε σὺν ἔγχεϊ δαίμονι ἶσος,
Κτεινομένους ἐφέπων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα μέλαινα.
Ὡς δ' ὅτε τις ζεύξῃ βόας ἄρσενας εὐρυμετώπους
Τριβέμεναι κρῖ λευκὸν ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ,

Flatu ab Achille retrorſum conuertit glorioſo,
Senſim admodū ſpirās: illaq́; reuerſa eſt ad Hectorē nobilem,
Ipſiusq́; ante pedes cecidit: ſed Achilles
Furens irruit occidere cupiens,
Horrendùm clamans. illum.v. eripuit Apollo
Facilè admodū, utpote Deus: operuitq́; nebula multa.
Ter quidem deinde irruit uelocipes diuus Achilles
Haſta area, terq́; nebulam percuſsit profundam:
Sed quando iam quartò impetijt dæmoni ſimilis,
Grauiter clamans uerbis uelocibus allocutus eſt:
Rurſus nunc effugiſti mortem canis: certè tibi propè
Venit exitiū: nunc rurſus te liberauit clarus Apollo,
Cui debes uota facere receptus intra ſonitum iaculorū.
Attamen te conficiā & impoſterum obuiam factus,
Si forte aliquis etiam mihi deorum adiutor eſt.
Nūc.a. alios Troianos aggrediar quēcūq; aſſecutus fuero.
Sic locut⁹ Dryopē uulnerauit p ceruicē mediā iaculo:
Cecidit.a. ante pedes: ille.a. hunc quidem reliquit,
Demochum uerò Philetoridem amplumq́; magnumq́;
In genu haſta pecutiens detinuit: hunc quidem deinde
Vulnerans enſe magno, abſtulit animam.
Sed hic Laogonum & Dardanum filios Biantis,
Ambos adortus ex equis depulit in terram,
Hūc q. lancea iaculatus, illū.v. cominus enſe uerberās.
Troem.a. Alaſtoridem, hic q. obuius uenit genua,
Si quo modo ſibi parceret, phēdēs, et uiuū dimitteret,
Neq; interficeret, coæqualem ætatem miſeratus.
Stultus, neq; hoc nouerat quod non perſuaſurus erat.
Non enim quid mitis uir erat, neq; benignus,
Sed ualdè ferox. hic quidem tangebat manibus genua,
Cupiens precari. ille.a. enſe uulnerauit eum ad hepar.
Eius.a. hepar excidit, & ater ſanguis ex ipſo
Sinum impleuit: huncq; caligo in oculis texit
Animo deficientē. ille.v. rurſus Muliū uulnerauit aſtās
Haſta ad aurem: moxq́; per aurem iuit alteram
Cuſpis area: ille.a. Agenoris filium Echeclum
Mediū per caput gladio percuſsit manubriato:
Totus autē incaluit enſis ſanguine: hunc.v. in oculis
Cepit nigra mors & fatum potens.
Deucalionem autē deinde, ubi connectunt ſe nerui
Cubiti, hàc illum charam per manum confodit
Cuſpis area, hic.v. ipſum expectauit manu grauatus,
Præ ſe uidens mortem. ille.a. gladio ceruicem uerberās
Procul cum ipſa galea caput proiecit, medulla rurſus
Vertebris exilijt: hic.a. in terra iacuit extenſus.
At ipſe perrexit ire in ſtrenuum Pirei filium
Rhigmum, qui è Thracia fertili uenerat,
Hunc percuſsit mediū telo: fixumq́; eſt in uentre ferrū:
Decidit autem è curru. hic autem Areithoum famulū
Retrò equos conuertentem in dorſo acuta haſta
Pupugit, eq́; curru depulit, turbati ſunt.a. eius equi.
Quemadmodū.a. furit p profundas ualles ingens ignis
Montis aridi: profunda autem accenditur ſylua,
Et ubiq; quatiens uentus flammam circumuoluit:
Sic hic ubiq; currebat cum lancea dæmoni ſimilis,
Occiſos inſequēs: fluebat autem ſanguine terra nigra.
Vt.a. quando quis ſubiungauit boues mares latifrontes
Ad terendum hordeum album rotunda in area,

Citoq́;

Citoq́. tenuia ſiũt boũ ſub pedib. uehemẽter mugiẽtiũ: Sic ſub Achille magnanimo unicæ ungulæ equi Calcabãt ſimul mortuoſq́. & clypeos: ſanguine.a. axis Infrà totus fœdabatur, & orbes qui circa currum erãt, Quos ab equorum ungulis guttæ aſpergebant, Quæq́. à cãthis ſubſiliebãt: is.a. cupiebat gloriã referre Pelides: tabe uerò maculabat manus inacceſſas.

ῥίμφα τε λέπτ' ἐγένοντο βοῶν ὑπὸ πόσσ' ἐριμύκων·
ὣς ὑπ' Ἀχιλλῆος μεγαθύμου μώνυχες ἵπποι
στεῖβον ὁμοῦ νέκυάς τε καὶ ἀσπίδας· αἵματι δ' ἄξων
νέρθεν ἅπας πεπάλακτο, καὶ ἄντυγες αἳ περὶ δίφρον,
ἃς ἄρ' ἀφ' ἱππείων ὁπλέων ῥαθάμιγγες ἔβαλλον,
αἵ τ' ἀπ' ἐπισσώτρων. ὁ δ' ἵετο κῦδος ἀρέσθαι
Πηλεΐδης, λύθρῳ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους.

COMMENTARIVS.

κέκλετο δὲ φωνήσας) Præcedunt, ex conſuetudine militari, ducum exhortationes ad milites, quibus eos ad fortiter pugnandum incitãt. Primum ergo Achilles ſuos Aeneæ [illegible] ope diuina, ut ipſemet agnouit, id eſt leui illa uelitatione præmiſſa ad acrius certamen impellit, quod comminus peragitur in quo optimi & ſtrenui ducis munere ſe defuncturum pollicetur: quod in eo uertitur, ut ſuæ fortitudinis & ſtrenuitatis exemplo ad parem operam milites concitet. Poterat autem quiſpiam ipſi obijcere, Et quid tibi, Achilles, opera noſtra opus eſt cuius tanta eſt uirtus in bello, ut adminiculo alieno egere non uideatur? Minime uero, inquit ille prælium tam operoſum & arduum cum gente numeroſa ab uno ſolo confici non poteſt, ne ſiquidem Mars aut Minerua id facerent, nedum ego qui Dijs longe ſum inferior. Conferat ergo quiſque ueſtrûm operam ſuam in præſens negotium, nullus ſibi adinuicem deſit: ego pro uirili mea parte, neque ut [illegible], neque ſegniter, non deero.

Τρώεσσι δ' Ἕκτωρ) Exauditum Achillem ab Hectore uerſimile eſt nam & illud ipſe idem innuit ſua cohortatione, qua in milites utitur. Eleuat enim Achillis iactantiam, qua ſe non ſine Troianorum pernicie & ſtrage pugnaturum [illegible]. Et enim, inquit ille, facile eſt Achilli hæc dicere, [illegible] negotium ſic ſe uel [illegible] eo etiam pacto cum Dijs ipſis pugnare ego: & hoc eſt quod Aeneas antea dicebat, [illegible], &c., ſed ubi ad rem uentũ eſt, ea mãus exequi, quæ ore [illegible] fuderis, hoc opus, hic labor eſt. Proinde non eſt quod illius iactantia perterreamini. Etenim ut ipſe quædam faciat quæ dixerit, at [illegible] partem etiam non exiguam relinquet. Quin & inueniet ille parem ſibi cum quo congrediatur [illegible] & ſi totus igneus ſit, fortiter ipſi pro ueſtra defenſione me opponam. Veruntamen ille Hectoris paululum retinere iubetur ab Apolline, qui eum in media turba præliari iubebit, neque Aeneam imitari, qui ſeorſum ab exercitu & in prima acie Achilli ſeſe auſus eſt opponere.

[illegible]) Multi exiſtimarunt, ut refert Strabo lib. 8. Poetam hoc loco Panionij ſacrificij mentionem facere, quod in agro Prienenſi Iones Neptuno conficiunt, quando & Prienenſes ab Helica ſe ortos aiunt: augetque ijs coniecturæ fidem id, quod de tauro dicitur: tum enim ſe perlitare eo ſacrificio Iones putant, cum taurus inter operandum mugit. Vnde colligebant, Poetam deductione Ionicæ coloniæ poſteriorem fuiſſe. Alij uero hic ad ipſam Helicem transferunt, quod etiam ipſe Strabo probare uidetur, & Pauſan. in Achaicis. Fuit aut. in Helice urbs ab Aegio 40 ſtadijs diſtans, ut ſcribit Paus. in qua fuit Ionibus religioſiſſimum Neptuni Heliconij templum, apud quem uide in hanc rem plura & apud Strab. eodem lib. 8. Porro ſciendum eſt, taurum ut animal furibundum Neptuno immolari, cuius mugitu delectari creditur propter maris impetum & undarum boatum cui aſſimulatur. Sed & Apollini, cum ob nimium calorem excitaret peſtem, Marti, & Plutoni ſolitus eſt taurus immolari. Hinc Virg. Aen. 6.

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.
Tum Stygio regi nocturnas inchoat aras,
Et ſolida imponit taurorum uiſcera flammis.

υἱὸν τ' ἐν Πρίαμοιο Πολύδωρον) Nequis homonymia Polydori fallatur, ſciendum eſt hunc qui ab Achille interfectus eſt, Priami fuiſſe filium, ex Laothoe Altæi regis Lelegum filia cum uero quem Euripides & Virgilius memorãt filium quidem Priami, ſed ex Hecuba.

ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα) Egregiè facit Hector qui Achillem ſe longè præſtantiorem non reformidat, cùm in Dei manu uictoria poſita ſit, non in ſolo hominis robore. Hinc eſt quod fortiores ab imbecillioribus plerunque ſuperantur: quod ſi illi animo reuoluerint, cauebunt ne roboris & fortitudinis audacia nimis exultent, qua nihil poteſt eſſe incertius aut inſtabilius. Illa autem Hectoris confidentia aduerſus Achillem, Apollinis eguit auxilio.

ἦ ῥ' ἔτι καὶ νῦν) Eſt quædam [illegible] ad Hectoris mortem. Vt autem Hectorem ope diuina ereptum ſibi fuiſſe agnoſcit, ſic etiam Dei alicuius auxilio alias ſe cum illo pugnaturum minatur, ne hoc præſidio ſe nimis tutum fore cõfidat Hector, ut ſe etiam Dijs charum perinde ac ipſum eſſe oſtendit. Atqui & idem in hoc ipſo certamine expertus eſt. Dicitur enim Minerua ab ipſo haſtam Hectoris auertiſſe, retrorſum ipſam impellens ſtatutã eſt ab ipſo Achille, in quem iacta erat, in ipſum Hectorem, qui illam proiecerat.

ὡς δ' ἀναμαιμάει) Hæc ignis comparatio ad pugnandi alacritatem deſignandam in hoc noſtro Poeta frequentiſſima eſt, ſed hoc loco elegantiſſime omnium effertur. Sic antea Achillem Hector ſimilem igni dicebat, & candenti ferro.

ὡς δ' ὅτε τις ζεύξῃ) Notandus eſt mos triturandi ueterum cum bobus iunctis, quem apud Iudæos fuiſſe conſtat ex illis uerbis, [illegible]. Hinc eſt quod legimus apud Aelianum lib. 4. cap. 2. remedium, ne boues triturando [illegible]. Locus inſignis, & non uulgaris [illegible] inquit, [illegible] Id eſt. Ne boues in area ad triturã [illegible] ſpicas interim edant, dum proculcant, coro bubulo fimo nares illinendæ ſunt. Quæ tota machinatio pertinet, ab illarum ut ſeſe eſu abſtineant. Hoc nimirum animal naturaliter tetri odoris aſperſione deterritum, nihil, [illegible] fame quidem acerrima premeretur, unquam ederet. Quod per tranſennam ſcripſi, ne mancum & mutilum tam breue potiſſimum caput laudarem.

Finis libri uigeſimi.

ARGVMENTVM VIGESIMIPRIMI LIBRI *Homeri Iliadis.*

TROIANIS in duas diuiſis partes, hos quidem ad ciuitatem, illos autem ad Scamandrũ, Achilles perſequitur: & duodecim iuuenes uiuos capit in ultione Patrocli. Lycaonem autem filiũ Priami, & Aſteropæum interficit. Poſteà fluuio inundante periclitantem ipſum ſeruat Vulcanus, incendens fluuium & campum. Poſt hæc deorum pugna fit inter ipſos. Achillẽ a. Apollo impedit Agenori aſſimulatus: & fugiẽs decipit, donec Troiani ſalui peruenerũt ad ciuitatẽ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Φ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗρου Ἰλιάδος.

ΤΩΝ Τρώων εἰς δύο διαιρεθέντων [illegible] Ἀχιλλεὺς [illegible] Πατρόκλου [illegible] Ἀστεροπαῖον [illegible] Ἥφαιστος [illegible] Ἀχιλλέα [illegible] Ἀπόλλων [illegible] Ἀγήνορι [illegible] ἕως οἱ Τρῶες διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν.

Ἀλλ

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Φῖ, μόγος Αἰακίδαο παρ' ἠϊόνας ποταμοῖο.

Ἄλλη.

παραποτάμιος μάχη.

ΑΛΛ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋῤῥεῖος ποταμοῖο
Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
Ἔνθα διατμήξας, τοὺς μὲν πεδίονδε δίωκε
γρ. Ἀχαιοί Πρὸς πόλιν, ᾗπερ † οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι φοβέοντο
Ἤματι τῷ προτέρῳ, ὅτε μαίνετο φαίδιμος Ἕκτωρ.
Τῇ ῥ' οἵ γε προχέοντο πεφυζότες, ἠέρα δ' Ἥρη
Πίτνα πρόσθε βαθεῖαν, ἐρυκέμεν· ἡμίσεες δὲ
Ἐς ποταμὸν εἱλεῦντο βαθύῤῥοον ἀργυροδίνην·
Ἐν δ' ἔπεσον μεγάλῳ πατάγῳ· βράχε δ' αἰπὰ ῥέεθρα,
Ὄχθαι δ' ἀμφὶ περὶ μεγάλ' ἴαχον· οἱ δ' ἀλαλητῷ
Ἔννεον ἔνθα καὶ ἔνθα, ἑλισσόμενοι κατὰ δίνας.
Ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ ῥιπῆς πυρὸς ἀκρίδες ἠερέθονται
Φευγέμεναι ποταμόνδε, τὸ δὲ φλέγει ἀκάματον πῦρ
Ὄρμενον ἐξαίφνης, ταὶ δὲ πτώσσουσι καθ' ὕδωρ·
Ὣς ὑπ' Ἀχιλλῆος Ξάνθου βαθυδινήεντος
Πλῆτο ῥόος κελάδων ἐπιμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν.
γρ. χθονὶ Αὐτὰρ ὁ διογενὴς δόρυ μὲν λίπεν αὐτοῦ ἐπ' † ὄχθαις,
γρ. ἔσθορε Κεκλιμένον μυρίκῃσιν· ὁ δ' * ἐνθόρε δαίμονι ἶσος,
Φάσγανον οἶον ἔχων, κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα·
Τύπτε δ' ἐπιστροφάδην· τῶν δὲ στόνος ὄρνυτ' ἀεικὴς
Ἄορι θεινομένων, ἐρυθαίνετο δ' αἵματι ὕδωρ.
Ὡς δ' ὑπὸ δελφῖνος μεγακήτεος ἰχθύες ἄλλοι
Φεύγοντες, πιμπλᾶσι μυχοὺς λιμένος εὐόρμου,
Δειδιότες (μάλα γάρ τε κατεσθίει ὅν κε λάβῃσιν)
γρ. δινοῖο Ὣς Τρῶες ποταμοῖο κατὰ † δεινοῖο ῥέεθρα
Πτῶσσον ὑπὸ κρημνούς. ὁ δ' ἐπεὶ κάμε χεῖρας ἐναίρων,
Ζωοὺς ἐκ ποταμοῖο δυώδεκα λέξατο κούρους,
Ποινὴν Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος·
γρ. τοὺς δ' * Τοὺς ἐξῆγε θύραζε τεθηπότας, ἠΰτε νεβρούς·
Δῆσε δ' ὀπίσσω χεῖρας ἐϋτμήτοισιν ἱμᾶσι,
Τοὺς αὐτοὶ φορέεσκον ἐπὶ στρεπτοῖσι χιτῶσι·
Δῶκε δ' ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
γρ. δαϊζέμεναι Αὐτὰρ ὁ ἂψ ἐπόρουσε, * κτεινέμεναι μενεαίνων·
Ἔνθ' υἷι Πριάμοιο συνήντετο Δαρδανίδαο
Ἐκ ποταμοῦ φεύγοντι Λυκάονι, τόν ῥά ποτ' αὐτὸς
Ἦγε λαβὼν ἐκ πατρὸς ἀλωῆς οὐκ ἐθέλοντα,
Ἐννύχιος προμολών· ὁ δ' ἐρινεὸν ὀξέϊ χαλκῷ
Τάμνε νέους ὄρπηκας, ἵν' ἅρματος ἄντυγες εἶεν.
Τῷ δ' ἄρ' ἀνώϊστον κακὸν ἤλυθε δῖος Ἀχιλλεύς·
γρ. ἐπέρασσε Καὶ τότε μέν μιν Λῆμνον ἐϋκτιμένην * ἐπέρασε
Νηυσὶν ἄγων· ἀτὰρ υἱὸς Ἰήσονος ὦνον ἔδωκε.
Κεῖθεν δὲ ξεῖνός μιν ἐλύσατο, πολλὰ δ' ἔδωκεν
Ἴμβριος Ἠετίων, πέμψεν δ' ἐς δῖαν Ἀρίσβην·
Ἔνθεν ὑπεκπροφυγὼν, πατρώϊον ἵκετο δῶμα.
Ἕνδεκα δ' ἤματα θυμὸν ἐτέρπετο οἷσι φίλοισιν,
Ἐλθὼν ἐκ Λήμνοιο· δυωδεκάτῃ δέ μιν αὖτις
Χερσὶν Ἀχιλλῆος θεὸς ἔμβαλεν, ὅς μιν ἔμελλε
Πέμψειν εἰς Ἀΐδαο, καὶ οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι.
Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς
Γυμνὸν ἄτερ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος, οὐδ' ἔχεν ἔγχος,

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Φ, labor Aeacidæ ad ripas fluuij.

Aliud.

Pugna ad flumen.

SED poſtquam ad alueum peruene-
runt pulchrè fluentis fluuij
Xanthi uorticoſi, quē immortalis ge-
nuit Iupiter,
Ibi diuidens eos, hos quidem per cam
pum inſequebatur
Ad urbem, quà alij turbati fugerant
Die ſuperiori, quando furebat illuſtris Hector:
Illac hi profundebantur in fugā uerſi: caliginē.a. Iuno
Offudit ante denſam ut inhiberet: dimidij.v. (habētē,
In fluuiū uoluebantur profundifluū, argēteos uortices
Inciderunt'q́, magno ſtrepitu: inſonuerāt.a. alta fluēta,
Ripæ.a. circu circa ualde reſonuerūt: hi.v. clamore
Innatabant huc & illuc conuoluti per uortices.
Sicut.a. quando ab impetu ignis locuſtæ euolant
Vt fugiant ad fluuium: ardet'q́ indefatigatus ignis
Excitatus repentè: hæ.v. ſubeunt præ timore aquam:
Sic ab Achille Xanthi profundos uortices habentis
Implebatur fluxus reſonans mixtim equis'q́ & uiris.
Sed hic nobilis haſtam quidem reliquit illic ad ripas,
Acclinatam myricis: ipſe uerò inſiluit dæmoni ſimilis
Gladiū ſolū habens: mala.v. mēte cogitabat opera:
Verberabat a. circū circa: horū.a. gemitus excitabatur
Enſe cæſorū: rubeſcebat'q́ ſanguine aqua. (fædus
Sicut autem à Delphino ingenti piſces alij minores (tes:
Fugiētes, implēt cauernas portus tutas ſtationes haben
Formidantes (mox enim deuorat quemcunq́ ceperit.)
Sic Troiani fluuij per impetuoſi fluenta
Abdebant ſeſe ad rupes: is.a. ut fatigauit manus cadēdo,
Viuos è fluuio duodecim delegit iuuenes,
Pœnam Patrocli Menœtiadæ mortui:
Hos eduxit foras è fluuio pauidos tanquā hinnulos,
Ligauit autem à tergo manus bene ſciſſis loris,
Quæ ipſi ferebant ſuper bene tortas tunicas:
Tradidit autē ſocijs deducere concauas ad naues.
At ipſe iterum irruit interficere cupiens:
Illic filio Priami obuiam factus eſt Dardanidæ
Ex fluuio fugienti Lycaoni: quem olim ipſemet
Duxit arreptum ex patris horto non uolentem,
Per noctem accedens. is uerò caprifici acuto ære
Incidebat nouellos ramos, ut currus orbes eſſent.
Huic.a. inopinatum malum uenit nobilis Achilles.
Et tunc quidē ipſum in Lemnū bene conditā uendidit
Nauibus abducens, ſed filius Iaſonis precium dedit.
Illinc.a. hoſpes ipſum redemit, multa autem dedit
Imbrius Eetio: miſit autem ad nobilem Ariſbem.
Inde clam ſuffugiens paternam uenit in domum:
Vndecim autem dies animū oblectabat cū ſuis amicis,
Reuerſus ex Lemno: duodecimo.v. ipſum rurſus
Manibus Achillis Deus iniecit, qui ipſum erat
Miſſurus ad Plutonis domū, etiam non uolentem ire.
Hunc igitur ut agnouit uelocipes nobilis Achilles
Nudum ſine galea'q́ & ſcuto, neq́ habebat haſtam,
(Nam-

(Nãq; hæc q. oĩa in terrã abiecerat: cõficiebat.n. ſudor
Fugientẽ è fluuio. labor autem ſubtus genua lædebat)
Indignabundus dixit erga ſuũ magnanimum animũ:
Papæ certè magnum miraculum iſtud oculis uideo,
Profectò iã Troiani magnanimi, quos quidẽ interfeci,
Rurſus reſurgent à caligine obſcura:
Qualiter iam & hic uenit uitato infauſto die,
Lemnum in clarã uenundatus: neq; ipſum detinuit
Profunditas maris cani, quæ multos inuitos coërcet.
Sed agè iam & haſtæ ſpiculum noſtræ
Guſtabit, ut uideam in mentibus & intelligam,
An ſimiliter & illinc euadet, an ipſum retinebit
Terra alma, quæ fortem etiam coërcet.
Sic cogitabat manens: is.v. prope cũ uenit trepidus,
Genua cõtingere cupiens: ualdè.n. deſiderabat animo
Effugere mortemq; malam & fatum nigrum.
Certè hic quidem haſtã longã ſuſtulit diuus Achilles,
Vulnerare cupiens. hic.a. accurrit & prehendit genua
Procumbens. haſta v. ſupra dorſum in terra
Stetit, cupiens corpore ſatiari uirili. (genua:
Cæterùm hic altera manu quidem capiens ſupplicabat
Altera.v. tenebat lanceam acutam, neq; demittebat,
Et eum ſupplicans uerbis uelocibus allocutus eſt,
Genua tua tãgo Achilles, tu a. me uenerare, et mei mi
Loco tibi ſum ſupplicis, o nobilis, uenerandi. (ſerere.
Apud te.n. primum deguſtaui Cereris donum
Die illo quando me cepiſti bene culto in horto,
Vt me uendidiſti procul abducens à patreq; amiciſq;
Lemnum in clarã. centum boum preciũ.a. tibi inueni.
Nunc.v. redimerer ter tantũ dans: dies n. mihi eſt
Hæc duodecima, ex quo in Ilium appuli
Multa perpeſſus: nũc rurſum me tuis in manib. poſuit
Fatum crudele. debeo fortaſsis odio eſſe Ioui patri,
Qui me tibi rurſus tradidit breuis aut.a. me mater
Peperit Laothoë filia Altæ ſenis,
Altæ, qui Lelegis bellicoſis præeſt,
Pedaſum altam obtinens prope Satnioëntem fluuium.
Huius.a. habuit filiam Priamus: multas quoque alias:
Ex hac autẽ duo nati ſumus: tu.v. utrũq; obtruncabis:
Illum quidem primos inter pedites domuiſti
Dijs parẽ Polydorũ, poſtquã iaculatus es acuta haſta.
Nunc.v. ſanè hic mihi malum erit: non enim puto
Tuas man⁹ effugiturũ, poſtquã me tibi appropinquauit
Aliud a. tibi dico: tu uerò in mẽtibus pone tuis. (deus.
Ne me interfice, quoniã nõ uterin⁹ frater Hectoris ſum,
Qui tibi ſocium interemit mitemq; fortemq;.
Sic igitur ipſum Priami allocutus eſt illuſtris filius,
Supplicans uerbis: immite autem reſponſum audiuit:
Stulte, ne mihi pcia redemptionis recenſe, neq; narra:
Antequam n. Patroclus aſſecutus eſſet fatalem diem,
Intereà aliquid mihi parcere in mẽtibus gratius erat
Troianis, & multos uiuos cepi, & uendidi:
Nunc.a. non eſt qui mortẽ effugiat: quemcunq; Deus
Ilium ante, meas in manus conicerit
Omnium Troianorũ: præcipuè.v. Priami filiorum.
Sed amice morere & tu: quid ingemis fruſtra?
Occubuit & Patroclus, qui te multò præſtantior erat.
Nonne uides qualis & ego pulcherq; magnuſq;?

Ἀλλὰ τὰ μέν ῥ' ἀπὸ πάντα χαμαὶ βάλε. τεῖρε γὰρ ἱδρὼς
Φεύγοντ' ἐκ ποταμοῦ, κάματος δ' ὑπὸ γούνατ' ἐδάμνα·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὢ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
Ἦ μάλα δὴ Τρῶες μεγαλήτορες, οὕσπερ ἔπεφνον,
Αὖτις ἀναστήσονται ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος·
Οἷον δὴ καὶ ὅδ' ἦλθε φυγὼν ὕπο νηλεὲς ἦμαρ,
Λῆμνον ἐς ἠγαθέην πεπερημένος· οὐδέ μιν ἔσχε
Πόντος ἁλὸς πολιῆς, ὃ πολέας ἀέκοντας ἐρύκει.
Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ δουρὸς ἀκωκῆς ἡμετέροιο
Γεύσεται, ὄφρα ἴδωμαι ἐνὶ φρεσὶν ἠδὲ δαείω
Ἢ ἄρ' ὁμῶς καὶ κεῖθεν ἐλεύσεται, ἦ μιν ἐρύξει
Γῆ φυσίζοος, ἥ τε κατὰ κρατερόν περ ἐρύκει.
Ὣς ὥρμαινε μένων· ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἦλθε τεθηπὼς,
Γούνων ἅψασθαι μεμαώς· περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
Ἐκφυγέειν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν.
Ἤτοι ὁ μὲν δόρυ μακρὸν † ἀνέσχετο δῖος Ἀχιλλεύς, γ. ἀνέσχετο
Οὐτάμεναι μεμαώς. ὁ δ' ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων
Κύψας. ἐγχείη δ' ἄρ' ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ
Ἔστη ἱεμένη χροὸς † ἄμεναι ἀνδρομέοιο. γ. ἄμμεναι
Αὐτὰρ ὁ τῇ ἑτέρῃ μὲν ἑλὼν ἐλλίσσετο γούνων,
Τῇ δ' ἑτέρῃ ἔχεν ἔγχος ἀκαχμένον, οὐδὲ μεθίει·
Καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Γουνοῦμαί σ' Ἀχιλεῦ, σὺ δέ μ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον·
Ἀντί τοι εἰμ' ἱκέταο διοτρεφὲς αἰδοίοιο.
Πὰρ γὰρ σοὶ * πρώτῳ πασάμην Δημήτερος ἀκτὴν, γ. πάσσαμη
Ἤματι τῷ ὅτε μ' εἷλες ἐϋκτιμένῃ ἐν ἀλωῇ,
Καί μ' ἐπέρασσας ἄνευθεν ἄγων πατρός τε φίλων τε,
Λῆμνον ἐς ἠγαθέην· ἑκατόμβοιον δέ τοι ἦλφον·
Νῦν δὲ λύμην τρὶς τόσσα πορών· ἠὼς δέ μοι ἐστὶ
Ἥδε δυωδεκάτη ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα,
Πολλὰ παθών, νῦν αὖ με τεῇς ἐν χερσὶν ἔθηκε
Μοῖρ' ὀλοή· μέλλω που ἀπεχθέσθαι Διὶ πατρὶ,
Ὅς με σοὶ αὖ παρέδωκε· μινυνθάδιον δέ με μήτηρ
Γείνατο Λαοθόη, θυγάτηρ Ἄλταο γέροντος,
Ἄλτεω, ὃς Λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει,
Πήδασον αἰπήεσσαν ἔχων † ἐπὶ Σατνιόεντι· γ. ὑπο- τνιόεντι
Τοῦ δ' ἔχε θυγατέρα Πρίαμος, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας·
Τῆς δὲ δύω γενόμεσθα, σὺ δ' ἄμφω δειροτομήσεις,
Ἤτοι τὸν πρώτοισι μετὰ πρυλέεσσι δάμασσας
Ἀντίθεον Πολύδωρον, ἐπεὶ βάλες ὀξέϊ δουρί·
Νῦν δὲ δὴ ἐνθάδε μοι κακὸν ἔσσεται· οὐ γὰρ ὀΐω
Σὰς χεῖρας φεύξεσθαι, ἐπεί ῥ' ἐπέλασσέ γε δαίμων.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,
Μή με κτεῖν', ἐπεὶ οὐχ ὁμογάστριος Ἕκτορός εἰμι,
Ὅς τοι ἑταῖρον ἔπεφνεν ἐνηέα τε κρατερόν τε.
Ὣς ἄρα μιν Πριάμοιο προσηύδα φαίδιμος υἱὸς,
Λισσόμενος ἐπέεσσιν. ἀμείλικτον δ' ὄπ' ἄκουσε,
Νήπιε, μή μοι ἄποινα πιφαύσκεο, μηδ' ἀγόρευε.
Πρὶν μὲν γὰρ Πάτροκλον ἐπισπεῖν † μόρσιμον ἦμαρ, γ. αἴσιμον
Τόφρα τί μοι πεφιδέσθαι ἐνὶ φρεσὶ φίλτερον ἦεν
Τρώων, καὶ πολλοὺς ζωοὺς ἕλον ἠδὲ πέρασσα·
Νῦν δ' οὐκ ἔσθ' ὅς κεν θάνατον φύγῃ, ὅν κε θεός γε
Ἰλίου προπάροιθεν ἐμῇς ἐν χερσὶ βάλῃσι,
* Συμπάντων Τρώων, περὶ δ' αὖ Πριάμοιό γε παίδων. γ. ἐκ πάν- των
Ἀλλὰ φίλος, θάνε καὶ σύ. τίη ὀλοφύρεαι αὕτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων·
Οὐχ ὁράᾳς οἷος καὶ ἐγὼ, καλός τε μέγας τε,

Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ μ' ἐγείνατο μήτηρ.
Ἀλλ' ἔπι τοι καὶ ἐμοὶ θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή
Ἔσσεται, ἢ ἠὼς, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ,
Ὁππότε τις καὶ ἐμεῖο ἄρει ἐκ θυμὸν ἕληται,
Ἢ ὅγε δουρὶ βαλὼν, ἢ ἀπὸ νευρῆφιν ὀϊστῷ.
Ὣς φάτο, τοῦ δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ·
Ἔγχος μέν ῥ' ἀφέηκεν, ὁ δ' ἕζετο χεῖρε πετάσσας
Ἀμφοτέρας. Ἀχιλεὺς δ' ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ
Τύψε κατὰ κληῖδα παρ' αὐχένα· πᾶν δέ οἱ εἴσω
Δῦ ξίφος ἄμφηκες· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ
Κεῖτο ταθεὶς, ἐκ δ' αἷμα μέλαν ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
Τὸν δ' Ἀχιλεὺς ποταμόνδε λαβὼν ποδὸς ἧκε φέρεσθαι,
Καί οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν,
Ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο μετ' ἰχθύσιν, οἵ σ' ὠτειλῆς
Αἷμ' ἀπολιχμήσονται ἀκηδέες· οὐδέ σε μήτηρ
Ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται, ἀλλὰ Σκάμανδρος
Οἴσει δινήεις εἴσω ἁλὸς εὐρέα κόλπον·
Θρώσκων τις κατὰ κῦμα μέλαιναν φρῖχ' ὑπαΐξει
Ἰχθὺς, ὅς κε φάγῃσι Λυκάονος ἀργέτα δημόν.
Φθείρεσθ', εἰς ὅ κεν ἄστυ κιχείομεν Ἰλίου ἱρῆς,
Ὑμεῖς μὲν φεύγοντες, ἐγὼ δ' ὄπιθεν κεραΐζων.
Οὐδ' ὑμῖν ποταμός περ ἐΰρροος ἀργυροδίνης
Ἀρκέσει, ᾧ δὴ δηθὰ πολέας ἱερεύετε ταύρους,
Ζωοὺς δ' ἐν δίνῃσι καθίετε μώνυχας ἵππους.
Ἀλλὰ καὶ ὧς ὀλέεσθε κακὸν μόρον, εἰς ὅ κε πάντες
Τίσετε Πατρόκλοιο φόνον καὶ λοιγὸν Ἀχαιῶν,
Οὓς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνετε νόσφιν ἐμεῖο.

Ex patre .a. natus ſum nobili: Dea .v. me peperit mater.
Sed poſt te etiam mihi mors & fatum uiolentum
Erit, uel aurora, uel crepuſculum, uel meridies,
Quando quis & mihi ferro animum auferet,
Siue is haſta iaculatus, ſiue à neruo ſagitta.
Sic dixit, huius .v. ibi ſoluta ſunt genua & charũ cor.
Haſtam quidem emiſit: hic vero ſedebat manus tendens
Ambas: Achilles .a. diſtringens enſem acutum,
Percuſſit iuxta compagem ad ceruicem: totusq́ intrò
Penetrauit enſis anceps: ille .v. pronus in terra (terrã.
Iacebat extẽſus: extraq́ ſanguis ater fluebat, rigabatq́
Hunc .a. Achilles in fluuium arreptum pede miſit ferri,
Et ei inſultans uerba uelocia loquutus eſt:
Iſtic nunc iace cum piſcibus, qui tibi uulneris
Sanguinem lambent ſecuri, neq́ te mater
Impoſitum lectis deſlebit: ſed Scamander
Feret uorticoſus in maris latum ſinum:
Saltans aliquis per undã, ſub nigrũ horrorẽ percurret
Piſcis, quo deuoret Lycaonis album adipem.
Pereatis, donec urbe potiamur Ily ſacri.
Vos quidem fugientes, ego u. à tergo cedens.
Neq́ uobis fluuius pulchrifluus, claris uorticibus
Proderit, cui iam diu multos ſacrificatis tauros,
Viuos .a. in uorticibus immittitis unungulos equos.
Sed & ſic peribitis dira morte, quoad omnes
Luatis Patrocli cædem & interitum Achiuorum,
Quos apud naues citas interfeciſtis, abſente me.

COMMENTARIVS.

[illegible]) Quæritur, cur cùm omnes fluuij ex Oceano oriantur, & fluant (quod ego ex Orpheo doceo, ubi de Oceano ſic loquitur in hymnis, *[illegible]* quod etiam paulò poſt dicit ipſe Homerus) cur, inquã, hoc loco Poeta Xanthum filium Iouis appellet? Soluit Didymus quia, inquit, imbres à Ioue, Xanthus autem imbribus augetur. Hinc eſt nimirum quod fluuij dicuntur *[illegible]*. Sed & hoc ad aliam hiſtoriam idem Interpres refert, cùm Hercules aliquando ſiti premeretur, Iouem patrem orauit ut laticem ſibi oſtenderet: qui cum nollet diutius conſici, deiecto fulmine guttulam ipſi exhibuit: eam cum uidiſſet Hercules, & altius defodiſſet, ut aquarum maiorem reperiret copiam, appellauit Scamandrum, quaſi *[illegible]*, quòd ipſi laborem leuaſſet, id eſt, quaſi *[illegible]*. Eſt autem appellatus Xanthus, quòd Troianæ huius fluminis aqua lotæ comis flaueſcebant. Ariſtoteles autem de hiſt. anim. lib. 3. cap. 12. ut uertit Gaza Scamander amnis, inquit, flauas reddere oues creditur quam ob rem Xanthum pro Scamandro ab Homero appellatum autumant. Nos autem uidimus Xanthi nomen uetuſtius eſſe quàm Scamandrenũ: illud à Dijs uſurpari dixit Homerus libro præcedenti, id eſt ab antiquis: hoc aut ab hominib. id eſt à nuperis & nouitijs.

[illegible]) Recte copias Troianorum diſſipatas fingit Poeta, ut facilius ſit Achilli partem alteram perdere: nam ſi coniunctæ fuiſſent, non poterant ab Achille ita ſine negotio cædi: ut & ipſe libro præcedenti dicebat, *[illegible]*. Eos autem qui Xanthum tenebant, otius perſequitur, ueritus fortaſſe matris prædictionem, quam ipſe antea retulit, & quæ illi ſub mœnibus Troianis interitum prædicebat.

ὡς δ' ὑπὸ δελφῖνος) Præcedenti locuſtarum comparatione Troianos exprimebat, in aquam fugientes metu ignis, cui Achilles aſſimilatur: hic uerò cum utriq; nimirum Troiani & Achilles iam in medio aquæ uerſentur, commoda ſimilitudine hunc perſequentem, illos fugientes exprimit. Illa à Delphino ſumpta eſt, piſces, minores in ſequente, qui fugientes in cauernas ſeſe abdunt. Sciendum autem eſt quomodo ipſos perſequatur. Facile enim ſe à Delphino eripiunt, non propter celeritatem, qua à Delphino longe ſuperantur, ſed hoc pacto. Cæteri piſces à fronte capiunt minores, ut etiam uorare ſolent & cartilaginei, & Delphini, & omnes cetacei generis reſupinati corripiunt: unde fit, ait Ariſt. Hiſt. anim. lib. 8. cap. 2. ut periculũ minores facilius poſſint euadere, alioqui pauci admodum ſeruarentur: quippe cum Delphini celeritas atque edendi facultas eſſe uideatur. Sed illis ea fuga nõ prodeſt, ubi à Delphino corripiuntur, quemadmodum neque Troianis illis profuit fuga ſibi ſalutem ante Achillem petere.

[illegible]) Hoc eſt quod Iuriſconſulti noſtri dicunt: Bella orta ſunt & captiuitates ſequutæ: Hinc eſt factum ut cum omnes iure naturali liberi nati ſimus, iure gentium in ſeruitutem redücamur. Quod tamen conuellit Ariſt. 1. Politicorum, ubi docet ſeruos à natura fieri, ſunt enim relata imperare & parere. cum autem illud naturale ſit, ut patet ex ipſa hominis conſtitutione, in qua animus dominicum habet in corpus imperium: mens uerò in appetitum ciuile & regium. item ex alijs animalibus quæ homini parent: item ex maſculo & fœmina, quorum alter melior ſecundum naturam, altera deterior. & hæc parens, ille uerò imperans: cum, inquã, hoc naturale ſit, præterea etiam utile: nam ſeiuncta utilitate nihil facit Natura, proinde conſtat à natura eſſe ſeruos non ſecus atq; dominos. Et quamuis bello etiam liberi homines in poteſtatem uictorum deueniant, tamen uere ea non eſt ſeruitus, quia hoc pacto qui indigni ſunt ſeruire, ſerui fierent: tamen illud ſapientibus quibuſdam contrarium placuiſſe, idem Philoſophus dicit: neque alterutram amplectitur ſententiam, eorum nimirum qui dicunt bello ſeruos non fieri, uel eorum qui negant: illud interea pro certo & indubitato refert, natura alios ſeruos, alios liberos naſci. Quod per occaſionem monuimus. Videtur autem Poeta noſter hãc ſeruitutem bellicam agnouiſſe cùm hic Lycaon, quanquam regio genere oriundus ab Achille captus diuenditur, quaſi qui in hoſtis manum uenit, in illius etiam ius tranſeat libertate propria & naturali amiſſa. Sed id ſolum diſputari poteſt, an ea ſeruitus quæ bello acquiritur, iuſta ſit uel non: quod alius eſt loci.

[illegible]) Miratur Heros quòd nunc Lycaonem uideat, quem à ſe diſtractum Iaſoni meminerat. & quaſi re noua quæ fidem etiam hominum ſuperet (reditum enim tam repentinum Lycaonis non poterat animo complecti) exclamat obſtupefactus. Ecquid hoc eſt, inquit, miraculi, quod Lycaonem iſtum uideo? An non ego illum in Lemnum deducendum uendidi, ubi illum mare coercebat & diuidebat à ſuis? Ecquid nõ eos reſurrecturos credam, qui iam mea dextera ceciderunt? quaſi dicat: Tam facilè fieri poteſt ut mortui illi reſurgant, quàm hoc, ut Lycaon hic modò adſit.

[illegible]) Videtur hic moris fuiſſe apud antiquos, ut ſupplices ad genua accidentes, clementer exciperentur, & in gratiam: ideo Lycaon *[illegible]* appellat & Achilli dicit, *[illegible]*.

μοῖρα κραταιή) Hoc loco Poeta docet nos per fatum nihil aliud intelligere, quam Iouem ipſum: ſubiungit enim, *[illegible]* quod antea dixerat, *[illegible]*.

eth

ἐπεὶ οὐχ ὁμογάστριος)Sciebat Lycaon inflammatum Achillem in Hectorem, ac in eos proinde qui Hectori ſanguine erant coniunctis ad Patrocli mortem uindicandam. Itaque monet Achillem ne ſe interficiat, cùm illius frater non ſit uterinus, quod illi ſubterfugium anguſtiæ, in quas ſe redactum uidebat, & deſiderium uiuendi, ſuppeditauit: quanquam inualidum ſit, cùm patrem communem Hectori habeat, in Priamidas autem omnes Achillis indignatio redundet. Sic antea exiſtimabat precio ingenti oblato redempturum ſeſe ab hoſte, ſed Achilles potiorem habuit Patrocli uindictam, quo extincto immiſericorditer & inhumane ſe cum omnibus Troianis pugnaturū, quanquā præter ſuū morem, cōminatur. ut uidere eſt in ſequenti illius oratione, qua Lycaoni reſpōdet.

τίη ὀλοφύρεαι)Hoſtem de patienter toleranda morte commonefacit, adducto ipſi ꝫ Patrocli exemplo & ſui ipſius, quem etiā eadem lex moriendi incerto tempore expectat. Argumentum autem eſt à maiori: Si Patroclus, qui Lycaone præſtantior eſt, & Achilles tantus uir moriendi legē non effugiunt: ecquid eius deuitandæ occaſionē quærere Lycaonē oportet, ut præſens fatum deprecetur?

ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο)Hæc Achillis iactantia ſuper Lycaonis cadauere, iuncta eſt impietati, quia indignè & irreuerenter de fluuio Scamandro Iouis filio loquutus eſt. Vnde in ſequentibus dicetur, eum animo ualde indignatum in Achillem: ubi tamen alia narratur occaſio, nimirum ob fœdatum ſanguine fluuium, & duritiem Achillis, qui commiſeratione non tangeretur. Poſſunt iſta uideri hodiernis noſtris uiris ridicula: ſed quamuis fabuloſa ſint, habent tamen præcepta pietatis non pœnitenda, quæ ueteribus illis ſummæ quoque fuit commendationi.

Sic dixit: fluuius autē indignatus eſt animo magis,
Agitabatq́ animo, quomodo coerceret à cæde
Nobilem Achillem: à Troianis uerò peſtem auerteret.
Interea autem Pelei filius habens longam haſtam,
Aſteropæo inſilyt, interficere cupiens,
Filio Pelegonis: hunc. n. Axius latifluus
Genuit & Peribœa Aceſſamenis filiarum (habens.
Natu maxima: huic. n. miſtus eſt fluuius altos uortices
Hunc Achilles adortus eſt: hic autē cōtrarius è fluuio
Stetit tenens duas haſtas, robur. n. ei in mētibus poſuit
Xanthus, quia iratus erat ob in pugna caſos iuuenes,
Quos Achilles interfecerat in fluctu, neq; miſertus e-
Hi. n. quando iā propè erant inter ſe profecti, (rat.
Hunc prior allocutus eſt uelocipes diuus Achilles:
Quis, unde es uirorū, q mihi audes obuius uenire?
Infelicium autem filij meo robori occurrunt.
Hunc. n. rurſus Pelegonis allocutus eſt illuſtris filius:
Pelide magnanime, cur genus quæris?
Sum ex Pæonia fertili procul diſtante,
Pæonas uiros ducēs longas haſtas geſtantes: hæc. n. mihi
Dies undecima, quando in Ilium ueni: (nunc
Sed mihi genus ex Axio latè fluente:
Axio, qui limpidiſſimam aquam per terram fundit,
Qui genuit Pelegonem inclytū lancea: hunc. n. me aiūt
Genuiſſe. nunc autem pugnemus illuſtris Achilles.
Sic dixit minitans: ſuſtulit autem diuus Achilles
Peliadē haſtā, hic. n. ſimul geminis haſtis utraq; manu
Heros Aſteropæus iecit, quia ambidexter erat:
Atq; altera. q. lancea ſcutum percuſſit, neq; penitus
Rupit ſcutum, aurum enim prohibuit, dona Dei:
Altera. n. ipſum in lacerto leuiter attigit manus
Dextra: exilyt. n. ſanguis ater, illa v. ſupra ipſum
Terra infixa eſt, cupiens corpore ſatiare ſe.
Secundus uerò Achilles lanceam rectà uolantem
In Aſteropæum immiſit, occidere cupiens.
Et ab hoc quidem aberrauit; hic n. altam tetigit ripā,
Medio tenus autē impegit ripæ fraxineam haſtam.
Pelides autē enſem acutum extrahens à fœmore
Salyt in eum cupidus: hic autem haſtam Achillis
Non poterat è præcipitio euellere manu ualida:
Ter quidem ipſam concuſſit extrahere cupiens:
Ter autem defecit uis: quartò autem parabat animo
Frangere incuruando haſtam fraxineam Aeacidæ,
Sed ante Achilles cominus enſe animam abſtulit:
In uentre. n. ipſum uerberauit apud umbilicū, omniaq́
Effuſa ſunt humi inteſtina: hūc. n. caligo ad oculos obte-
Expirantem: at Achilles in pectora irruens, (xit

Ὣς ἄρ' ἔφη· ποταμὸς δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον·
Ὥρμηνεν δ' ἀνὰ θυμὸν ὅπως παύσειε πόνοιο
Δῖον Ἀχιλλῆα, Τρώεσσι δὲ λοιγὸν † ἀλάλκοι. γρ. ἀμύ...
Τόφρα δὲ Πηλέος υἱὸς ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος,
Ἀστεροπαίῳ ἐπᾶλτο, κατακτάμεναι μενεαίνων,
Υἱέϊ Πηλεγόνος· τὸν δ' Ἀξιὸς εὐρυρέεθρος
Γείνατο, καὶ Περίβοια Ἀκεσσαμενοῖο θυγατρῶν
Πρεσβυτάτη· τῇ γάρ ῥα μίγη ποταμὸς βαθυδίνης.
Τῷ δ' Ἀχιλεὺς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἀντίος ἐκ ποταμοῖο
Ἔστη ἔχων δύο δοῦρε· μένος δέ οἱ ἐν φρεσὶ θῆκε
Ξάνθος, ἐπεὶ κεχόλωτο δαϊκταμένων αἰζηῶν,
Τοὺς Ἀχιλεὺς ἐδάϊζε κατὰ ῥόον, οὐδ' ἐλέαιρεν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, ὅ μευ ἔτλης ἀντίος ἐλθεῖν;
Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.
Τὸν δ' αὖ Πηλεγόνος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός,
Πηλεΐδη μεγάθυμε, τίη γενεὴν ἐρεείνεις;
Εἴμ' ἐκ Παιονίης ἐριβώλου τηλόθ' ἐούσης,
Παίονας ἄνδρας ἄγων δολιχεγχέας· ἥδε δέ μοι νῦν
Ἠὼς ἑνδεκάτη ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα·
Αὐτὰρ ἐμοὶ γενεὴ ἐξ Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,
Ἀξιοῦ, ὃς κάλλιστον ὕδωρ ἐπὶ γαῖαν ἵησιν,
Ὃς τέκε Πηλεγόνα κλυτὸν ἔγχει· τὸν δ' ἐμέ φασι
Γείνασθαι· νῦν αὖτε μαχώμεθα φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ.
Ὣς φάτ' ἀπειλήσας· ὁ δ' ἀνέσχετο δῖος Ἀχιλλεὺς
Πηλιάδα μελίην· ὁ δ' ἁμαρτῇ δούρασιν ἀμφὶς
Ἥρως Ἀστεροπαῖος, ἐπεὶ περιδέξιος ἦεν·
Καί ῥ' ἑτέρῳ μὲν δουρὶ σάκος βάλεν, οὐδ' * διὰ πρὸ γρ. διαπρὸ
Ῥῆξε σάκος· χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο·
Τῷ δ' ἑτέρῳ μιν πῆχυν ἐπιγράβδην βάλε χειρὸς
Δεξιτερῆς, σύτο δ' αἷμα κελαινεφές· ἡ δ' ὑπὲρ αὐτοῦ
Γαίῃ ἐνεστήρικτο, λιλαιομένη χροὸς ἆσαι.
Δεύτερος αὖτ' Ἀχιλεὺς μελίην * ἰθυπτίωνα γρ. ἰθυπτίωνα
Ἀστεροπαίῳ ἐφῆκε, κατακτάμεναι μενεαίνων·
Καὶ τοῦ μέν ῥ' ἀφάμαρτεν, ὁ δ' ὑψηλὴν βάλεν ὄχθην,
† Μεσσοπαγὲς δ' ἄρ' ἔθηκε κατ' ὄχθης μείλινον ἔγχος. γρ. μεσσοπαγές
Πηλεΐδης δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
Ἆλτ' ἐπί οἱ μεμαώς· ὁ δ' ἄρα μελίην Ἀχιλῆος
Οὐ δύνατ' ἐκ κρημνοῖο ἐρύσσαι χειρὶ παχείῃ.
Τρὶς μέν μιν πελέμιξεν, ἐρύσσασθαι μενεαίνων,
Τρὶς δὲ μεθῆκε βίης· τὸ δὲ τέτρατον ἤθελε θυμῷ
Ἆξαι ἐπιγνάμψας δόρυ μείλινον Αἰακίδαο.
Ἀλλὰ πρὶν Ἀχιλεὺς σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπηύρα.
Γαστέρα γάρ μιν τύψε παρ' ὀμφαλόν· ἐκ δ' ἄρα πᾶσαι
Χύντο χαμαὶ χολάδες· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν
Ἀσθμαίνοντ'. Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐνὶ στήθεσσιν ὀρούσας,

I Τεύ-

Τεύχεά τ' ἐξενάριξε, καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα,
Κεῖσ' οὕτω· χαλεπόν τοι ἐρισθενέος Κρονίωνος
Παισὶν ἐριζέμεναι, ποταμοῖό περ ἐκγεγαῶτι.
Φῆσθα σὺ μὲν ποταμοῦ γένος ἔμμεναι εὐρὺ ῥέοντος,
Αὐτὰρ ἐγὼ γενεὴν μεγάλου Διὸς εὔχομαι εἶναι.
Τίκτε μ' ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσι,
Πηλεὺς Αἰακίδης· ὁ δ' ἄρ' Αἰακὸς ἐκ Διὸς ἦεν.
Τῷ κρείσσων μὲν Ζεὺς ποταμῶν ἁλιμυρηέντων,
Κρείσσων δ' αὖτε Διὸς γενεὴ ποταμοῖο τέτυκται.
Καὶ γὰρ σοὶ ποταμός γε πάρα μέγας, εἰ δύναταί τι
Χραισμεῖν· ἀλλ' οὐκ ἔστι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι.
Τῷ οὔτε κρείων Ἀχελώϊος ἰσοφαρίζει,
Οὐδὲ βαθυρρείταο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο,
Ἐξ οὗπερ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα,
Καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρείατα μακρὰ νάουσιν·
Ἀλλὰ καὶ ὃς δείδοικε Διὸς μεγάλοιο κεραυνόν,
Δεινήν τε βροντήν, ὅτ' ἀπ' οὐρανόθεν σμαραγήσῃ.
Ἦ ῥα, καὶ ἐκ κρημνοῖο ἐρύσατο χάλκεον ἔγχος.
Τὸν δὲ κατ' αὐτόθι λεῖπεν, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα,
Κείμενον ἐν ψαμάθοισι, δίαινε δέ μιν μέλαν ὕδωρ.
Τὸν μὲν ἄρ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες ἀμφεπένοντο,
Δημὸν ἐρεπτόμενοι ἐπινεφρίδιον κείροντες.
Αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετὰ Παίονας ἱπποκορυστάς,
Οἵ ῥ' ἔτι πὰρ ποταμὸν πεφοβήατο δινήεντα,
Ὡς εἶδον τὸν ἄριστον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
Χέρσ' ὑπὸ Πηλείδαο καὶ ἄορι ἶφι δαμέντα.
Ἔνθ' ἕλε Θερσίλοχόν τε, Μύδωνά τε, Ἀστύπυλόν τε,
Μνῆσόν τε, Θρασίον τε, καὶ Αἴνιον, ἠδ' Ὀφελέστην.
Καί νύ κ' ἔτι πλέονας κτάνε Παίονας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Εἰ μὴ χωσάμενος προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης,
Ἀνέρι εἰσάμενος, βαθέης δ' ἐφθέγξατο δίνης,
Ὦ Ἀχιλεῦ, περὶ μὲν κρατέεις, περὶ δ' αἴσυλα ῥέζεις
Ἀνδρῶν· αἰεὶ γάρ τοι ἀμύνουσι θεοὶ αὐτοί.
Εἴ τοι Τρῶας ἔδωκε Κρόνου πάϊς πάντας ὀλέσσαι,
Ἐξ ἐμέθεν γ' ἐλάσας πεδίον κάτα μέρμερα ῥέζειν.
Πλήθει γὰρ δή μοι νεκύων ἐρατεινὰ ῥέεθρα,
Οὐδέ τί πῃ δύναμαι προχέειν ῥόον εἰς ἅλα δῖαν,
Στεινόμενος νεκύεσσι· σὺ δὲ κτείνεις ἀϊδήλως.
Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ ἔασον, ἄγη μ' ἔχει, ὄρχαμε λαῶν.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
Ἔσται ταῦτα Σκάμανδρε διοτρεφές, ὡς σὺ κελεύεις·
Τρῶας δ' οὐ πρὶν λήξω ὑπερφιάλους ἐναρίζων
Πρὶν ἔλσαι κατὰ ἄστυ, καὶ Ἕκτορι πειρηθῆναι
Ἀντιβίην, ἤ κέν με δαμάσσεται, ἤ κεν ἐγὼ τόν.
Ὣς εἰπών, Τρώεσσιν ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος.
Καὶ τότ' Ἀπόλλωνα προσέφη ποταμὸς βαθυδίνης,
Ὢ πόποι ἀργυρότοξε Διὸς τέκος, οὐ σύ γε βουλὰς
γ. ἄρσεας(?) Εἰρύσσαο Κρονίωνος, ὅ τοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλε
Τρωσὶ παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν, εἰσόκεν ἔλθῃ
Δείελος ὀψὲ δύων, σκιάσῃ δ' ἐρίβωλον ἄρουραν.
γ. δουρικλυτός(?) Ἦ, καὶ Ἀχιλλεὺς μὲν † δουρικλυτὸς ἔνθορε μέσσῳ,
Κρημνοῦ ἀπαΐξας· ὁ δ' ἐπέσσυτο οἴδματι θύων.
Πάντα δ' ὄρινε ῥέεθρα κυκώμενος, ὦσε δὲ νεκροὺς
Πολλούς, οἵ ῥα κατ' αὐτὸν ἅλις ἔσαν, οὓς κτάν' Ἀχιλλεύς·
Τοὺς ἔκβαλλε θύραζε, μεμυκὼς ἠΰτε ταῦρος,
γ. ...(?) Χέρσονδε· ζωοὺς * δ' ἐσάω κατὰ καλὰ ῥέεθρα,
Κρύπτων ἐν δίνῃσι βαθείῃσιν μεγάλῃσι.
Δεινὸν δ' ἀμφ' Ἀχιλῆα κυκώμενον ἵστατο κῦμα,

Armaq; detraxit, & glorians uerbum dixit
Iaceas ſic, difficile tibi prepotentis Saturnij
Cum filijs contendere, è fluuio licet natus ſis.
Dicebas tu quidem fluuij genus te eſſe latè fluentis:
At ego genus magni Iouis glorior eſſe.
Genuit me uir multis imperans Myrmidonibus,
Peleus Aeacides: Aeacus.v.ex Ioue erat: (irrumpentib.
Quare præſtātior q. Iup. fluuijs in mare cū ſtrepitu
Præſtantius etiam Iouis genus quàm fluuij eſt.
Etenim tibi fluuius adeſt magnus, ſi poteſt quid
Prodeſſe, ſed non licet cum Ioue Saturnio pugnare
Quapropter neq; rex Achelous comparat ſe Ioui
Neq; profundi magna potentia Oceani,
Ex quo omnes fluuij & totum mare,
Et omnes fontes, & putei alti oriuntur.
Sed & is timet Iouis magni fulmen,
Horrendūq; tonitru, quando è cœlo fragorem ediderit.
Dixit certè, & è ripa euulſit æream haſtam:
Hunc autē illic reliquit. poſtquā charo corde priuauit,
Iacentem in arenis. alluebat.a.ipſum nigra aqua.
Hunc igitur quidem anguillæq; & piſces circūdabant,
Adipem comedentes renibus obtenſum rodentes.
Sed hic contendit ire ad Pæonas equites,
Qui etiam apud fluuiū in fugā acti erant uorticoſum,
Poſtquam uiderunt fortiſſimum in atroci pugna
Manibus ſub Pelidæ, & enſe fortiter interemptum.
Tunc interfecit Therſilochumq; Mydonaq;, Aſtypylūq;,
Mneſumq; Thraſiumq;, & Aenium, & Ophelesſtem.
Et adhuc plures interemiſſet Pæonas uelox Achilles,
Niſi irat⁹ allocutus fuiſſet fluuius pfundos uortices ha (bens
Viro ſimilis: è profundo.a. affatus eſt uortice:
O Achilles, ſupra cæteros qdē fortis es, ſupraq; indigna
Viros cæteros: ſemp.n. tibi auxiliantur dij ipſi. (patras
Siqdē tibi Troianos cōceſſit Saturni filius oēs perdere,
Ex me ſaltem expellens, in campo ardua patra:
Plena ſunt enim iā mihi cadaueribus amœna fluenta,
Neq. aliquò poſſum effundere fluxū in mare diuinum
Obſtructus cadaueribus: tu autē interficis pernicioſè.
Sed age iā deſiſte, ſtupor me occupat, princeps populorū,
Huic.a. excipiens allocutus eſt pedibus celer Achilles:
Erunt hæc Scamandre diuine ut tu iubes:
Troianos tamen non antè deſinā ſuperbos interficiēs,
Quā cōcluſero intra ciuitatē, & cū Hectore tentauero
Contrà, an me interficiet, an ego ipſum.
Sic fatus in Troianos irruit dæmoni ſimilis.
Et tūc Apollinē allocut⁹ eſt fluuius pfundis uorticibus:
Proh malū, argēteū arcū geſtās Iouis fili, nō tu cōſilia
Obſeruaſti Saturnij, qui tibi admodū diligēter pcepit,
Troianis ut adeſſes & opem ferres, donec ueniat
Crepuſculū ſero ingrediens, obumbretq; fertilem terrā
Dixit & Achilles quidē haſta inclytus inſilijt medio
Ripa deſiliens, ille autem irruit æſtu feruens.
Omnia.a. mouit fluēta turbatus, impulit.a. cadauera
Multa, quæ in ipſo abundè erāt, quæ cōfecerat Achilles:
Hæc eiecit foras mugiens tanquam taurus,
In terrā uiuos autē ſeruauit per pulchra fluenta,
Occultans in uorticibus profundis, magnis:
Horrenda.a. circū Achillem turbata conſtitit unda:

Repelle

Repellebat.a.eū in ſcutum ingruens æſtus,neq; pedib.
Potuit firmus ſtare:ille. v. ulmum prehendit manibus
Pulchram, proceram: hæc uerò à radicibus prolapſa
Crepidinem totam diſpulit:detinuit.a. pulchra fluēta
Ramis denſis:ponte iunxit a.illam ipſam.
Intus tota prolapſa.hic autem ex alueo exiliens,
Properabat per campum pedibus uelocibus uolare,
Territus:neq; ceſſauit magnꝰ deus,morꝰ eſt.a.in ipſum
In ſummo nigricans,ut ipſum cohiberet à bello
Diuinum Achillem:à Troianiſq; exitium auerteret,
Pelides autem aufugit quantū eſt haſtæ iactus,
Aquilæ impetum habens nigræ uenatricis,
Quæ ſimul fortiſſimaq; & celerrima alitum eſt:
Huic ſimilis ruit:in pectoribus autem æs
Horrendè inſonabat:rectà autem ab hoc declinans
Fugiebat:hic.a.à tergo fluens ſequebat̄ magno ſtrepitu.
Sicut autem quando uir aquæductor à fonte nigro
Per plantas & hortos aquæ fluxum deducit,
Manibus ligonem habens,& riui obices amouens:
Hac quidem profluente ſubtus calculi omnes
Prouoluuntur:hæc autē citò defluens immurmurat
Loco in decliui:præuenit autem & ipſum deductorem:
Sic ſemper Achillem urgebat undæ fluxus,
Quanquam alacrē exiſtentē.Dij.n præſtātiores uiris.
Quoties autem parabat agilis nobilis Achilles
Stare contrà,& cognoſcere ſi ipſum omnes
Immortales terrerent,qui cœlum latum habitant,
Toties ipſum magna unda diuini fluminis
Obruebat humeros deſup: hic.a in altū pedib ſaliebat
Animo mæſtus:fluuius a.ſubtus genua debilitabat
Vehemens,obliquè fluēs: puluerē.a ſubtrahebat pedib.
Pelides autem eiulauit intuitus in cœlum latum,
Iup. pater quā nullus me deorū miſerabilē ſuſtinet
Ex fluuio liberare:in poſterum. v.etiā quiduis patiar.
Alius autem nullus mihi adeò culpandus cœleſtium,
Quàm dilecta mater,quæ me mendacijs decepit,
Quæ me dicebat Troianorum ſub muro armatorum
Velocibus periturum eſſe Apollinis iaculis.
Vtinā me Hector occidiſſet,q hic educatꝰ eſt fortiſſimꝰ,
Itaq; fortis quidem occidiſſet, fortē.a. me interfeciſſet:
Nunc.a me ingloria morte fato decretum eſt corripi,
Oppreſſum in magno fluuio tāquā puerum ſubulcum,
Quem torrens opprimit per tempeſtatem tranſeuntē.
Sic dixit,hunc.a ualdè citò Neptunus & Minerua
Steterūt ꝓpe accedētes,forma.a.hominib.ſimiles facti
Manuq; manū prehēdentes cōfirmarunt uerbis. (erāt,
Inter hos.a ſermonē orſus eſt Neptunꝰ terræ quaſſator:
Pelide, ne quicq̄ trepidè fugias neq; amplius formi-
Tales enim tibi nos ex dijs auxiliatores ſumus, (des:
Ioue approbante,ego & Pallas Minerua:
Quoniam minimè tibi in fluuio mori fatale eſt.
Sed hic quidē citò deſinet. tu autem uidebis ipſe.
Sed te prudenter admonebimus,ſi pareas:
Ne prius abſtineas manꝰ ab omnib.æquè moleſto bello,
Quàm in Ilij inclytos muros populū concluſeris
Troianū,quicunq; fugerit:tu.a.Hectori anima erepta
Iterū ad naues ito: damus autem tibi gloriam referre.
Hi ſanè ſic loquuti,ad immortales conceſſerunt.

Ὦθει δ' ἐν σάκεϊ πίπτων ῥόος, οὐδὲ πόδεσσιν
Εἶχε στηρίξασθαι· ὁ δὲ πτελέην ἕλε χερσὶν
Εὐφυέα, μεγάλην· ἡ δ' ἐκ ῥιζῶν ἐριποῦσα
Κρημνὸν ἅπαντα διῶσεν, ἐπέσχε δὲ καλὰ ῥέεθρα
Ὄζοισιν πυκινοῖσι, γεφύρωσεν δέ μιν αὐτὸν,
Εἴσω πᾶσ' ἐριποῦσ'· ὁ δ' ἄρ', ἐκ * λίμνης ἀνορούσας, γ. δίνης
Ἤϊξεν πεδίοιο ποσὶ κραιπνοῖσι πέτεσθαι.
Δείσας. οὐδ' ἔτ' ἔληγε μέγας θεὸς, ὦρτο δ' ἐπ' αὐτὸν
Ἀκροκελαινιόων, ἵνα μιν παύσειε πόνοιο
Δῖον Ἀχιλλῆα, Τρώεσσι δὲ λοιγὸν ἀλάλκοι.
Πηλείδης δ' ἀπόρουσεν ὅσον τ' ἐπὶ δίαρες * ἐρωὴ, γ. ἰωλὴ.
Αἰετοῦ οἴματ' ἔχων † μέλανος τοῦ θηρητῆρος, γ. μέλανός του, γ. μελανόσσου, κ. μελανόσσου.
Ὅς θ' ἅμα κάρτιστός τε καὶ ὤκιστος πετεηνῶν.
Τῷ εἰκὼς ἤϊξεν· ἐπὶ στήθεσσι δὲ χαλκὸς
Σμερδαλέον κονάβιζεν· ὕπαιθα δὲ τοῖο λιασθεὶς
Φεῦγ', ὁ δ' ὄπισθε ῥέων ἕπετο μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ·
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχετηγὸς ἀπὸ κρήνης μελανύδρου
Ἂμ φυτὰ καὶ κήπους ὕδατος ῥόον ἡγεμονεύει,
Χερσὶ μάκελλαν ἔχων, ἀμάρης δ' ἐξ ἔχματα βάλλων·
Τοῦ μέν τε * προρέοντος, ὑπὸ ψηφῖδες ἅπασαι γ. [illegible]
Ὀχλεῦνται, τὸ δέ τ' ὦκα κατειβόμενον κελαρύζει
Χώρῳ ἐνὶ προαλεῖ, φθάνει δέ τε καὶ τὸν ἄγοντα.
Ὡς αἰεὶ Ἀχιλῆα κιχήσατο κῦμα ῥόοιο,
Καὶ λαιψηρὸν ἐόντα. θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν.
Ὁσσάκι δ' ὁρμήσειε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς
Στῆναι ἐναντίβιον, καὶ γνώμεναι εἴ μιν ἅπαντες
Ἀθάνατοι φοβέουσι τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Τοσσάκι μιν μέγα κῦμα διιπετέος ποταμοῖο
Πλάζ' ὤμους καθύπερθεν· ὁ δ' ὑψόσε ποσσὶν ἐπήδα,
Θυμῷ ἀνιάζων· ποταμὸς δ' ὑπὸ γούνατ' ἐδάμνα
Λάβρος, ὕπαιθα ῥέων, κονίην δ' ὑπέρεπτε ποδοῖιν·
Πηλείδης δ' ᾤμωξεν ἰδὼν ἐς οὐρανὸν εὐρὺν,
Ζεῦ πάτερ, ὡς οὔτις με θεῶν ἐλεεινὸν ὑπέστη
Ἐκ ποταμοῖο σαῶσαι· ἔπειτα δὲ καί τι πάθοιμι.
Ἄλλος δ' οὔτις μοι τόσον αἴτιος οὐρανιώνων,
Ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἥ με ψεύδεσσιν ἔθελγεν,
Ἥ μ' ἔφατο Τρώων ὑπὸ τείχεϊ θωρηκτάων
Λαιψηροῖς ὀλέεσθαι Ἀπόλλωνος βελέεσσιν.
Ὥς μ' ὄφελ' Ἕκτωρ κτεῖναι, ὃς ἐνθάδε γ' ἔτραφ' ἄριστος,
Τῷ κ' ἀγαθὸν μὲν ἔπεφν', ἀγαθὸς δέ κεν ἐξενάριξε.
Νῦν δέ με λευγαλέῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι,
Ἐρχθέντ' ἐν μεγάλῳ ποταμῷ, ὡς παῖδα συφορβὸν,
Ὅν ῥά τ' ἔναυλος ἀποέρσῃ χειμῶνι περῶντα.
Ὣς φάτο. τῷ δὲ μάλ' ὦκα Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη
Στήτην ἐγγὺς ἰόντε, δέμας δ' ἄνδρεσσιν ἐΐκτην·
Χειρὶ δὲ χεῖρα λαβόντες ἐπιστώσαντ' ἐπέεσσι·
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Πηλείδη μήτ' ἄρ τι λίην τρέε, † μήτι τι τάρβει. γ. μήτ' ἔτι
Τοίω γάρ τοι νῶϊ θεῶν ἐπιταρρόθω εἰμὲν,
Ζηνὸς ἐπαινήσαντος, ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·
Ὡς οὔ τοι ποταμῷ γε δαμήμεναι αἴσιμόν ἐστιν·
Ἀλλ' ὅδε μὲν τάχα λωφήσει, σὺ δὲ εἴσεαι αὐτός·
Αὐτάρ τοι πυκινῶς ὑποθησόμεθ', αἴκε πίθηαι,
Μὴ πρὶν παύειν χεῖρας ὁμοιΐου πολέμοιο
Πρὶν κατὰ Ἰλιόφι κλυτὰ τείχεα λαὸν ἐέλσαι
Τρωϊκὸν, ὅς κε φύγῃσι. σὺ δ' Ἕκτορι θυμὸν ἀπούρας
Ἂψ ἐπὶ νῆας ἴμεν· δίδομεν δέ τοι εὖχος ἀρέσθαι.
Τὼ μὲν ἄρ' ὣς εἰπόντε μετ' ἀθανάτους ἀπεβήτην,

Αὐτὰρ ὁ βῆ (μέγα γάρ ῥα θεῶν ὤτρυνεν ἐφετμή)
Ἐς πεδίον. τὸ δὲ πᾶν πλῆθ' ὕδατος ἐκχυμένοιο·
Πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ δαϊκταμένων αἰζηῶν
Πλῶον, καὶ νέκυες· τοῦ δ' ὑψόσε γούνατ' ἐπήδα
Πρὸς ῥόον ἀΐσσοντος ἀν' ἰθύν· οὐδέ μιν ἔσχεν
Εὐρὺ ῥέων ποταμός· μέγα γὰρ σθένος ἔμβαλ' Ἀθήνη·
Οὐδὲ Σκάμανδρος ἔληγε τὸ ὃν μένος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
Χώετο Πηλεΐωνι, κόρυσσε δὲ κῦμα ῥόοιο
Ὑψόσ' ἀειρόμενος· Σιμόεντι δὲ κέκλετ' ἀΰσας.
Φίλε κασίγνητε σθένος ἀνέρος ἀμφότεροί περ
Σχῶμεν, ἐπεὶ τάχα ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
Ἐκπέρσει, Τρῶες δὲ κατὰ μόθον οὐ μενέουσιν.
Ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, καὶ ἐμπίπληθι ῥέεθρα
Ὕδατος ἐκ πηγέων, πάντας δ' ὀρόθυνον ἐναύλους·
Ἵστη δὲ μέγα κῦμα· πολὺν δ' ὀρυμαγδὸν ὄρινε
Φιτρῶν καὶ λάων, ἵνα παύσομεν ἄγριον ἄνδρα.
Ὃς δὴ νῦν κρατέει, μέμονεν δ' ὅγε ἶσα θεοῖσι.
Φημὶ γὰρ οὔτε βίην χραισμησέμεν, οὔτε τι εἶδος,
Οὔτε τὰ τεύχεα καλά, τά που μάλα νειόθι λίμνης
Κείσεθ' ὑπ' ἰλύος κεκαλυμμένα· κὰδ δέ μιν αὐτὸν
Εἰλύσω ψαμάθοισιν, ἅλις χεράδος περιχεύας
Μυρίον, οὐδέ οἱ ὀστέ' ἐπιστήσονται Ἀχαιοὶ
Ἀλλέξαι· τόσσην οἱ ἄσιν καθύπερθε καλύψω.
γρ. οὐδέ τι Αὐτοῦ οἱ καὶ σῆμα τετεύξεται, † οὐδέ τι μιν χρεὼ
χρεὼ ἔσ. Ἔσται τυμβοχοῆς, ὅτε μιν θάπτωσιν Ἀχαιοί.
ἰδέ τι Ἦ, καὶ ἐπῶρτ' Ἀχιλῆϊ κυκώμενος ὑψόσε θύων,
Μορμύρων ἀφρῷ τε καὶ αἵματι καὶ νεκύεσσι.
Πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα διιπετέος ποταμοῖο
Ἵστατ' ἀειρόμενον, κατὰ δ' ᾕρεε Πηλεΐωνα.
Ἥρη δὲ μέγ' ἄϋσε, περιδδείσασ' Ἀχιλῆϊ,
Μή μιν ἀποέρσειε μέγας ποταμὸς βαθυδίνης·
Αὐτίκα δ' Ἥφαιστον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν,
Ὄρσεο Κυλλοπόδιον, ἐμὸν τέκος· ἄντα σέθεν γὰρ,
Ξάνθον δινήεντα μάχῃ ἠΐσκομεν εἶναι.
Ἀλλ' ἐπάμυνε τάχιστα, πιφαύσκεο δὲ φλόγα πολλήν·
Αὐτὰρ ἐγὼ Ζεφύροιο καὶ ἀργεστᾶο Νότοιο
Εἴσομαι ἐξ ἁλόθεν χαλεπὴν ὄρσουσα θύελλαν,
Ἥ κεν ἀπὸ Τρώων κεφαλὰς καὶ τεύχεα κήαι,
Φλέγμα κακὸν φορέουσα· σὺ δὲ Ξάνθοιο παρ' ὄχθας
Δένδρεα καῖ', ἐν δ' αὐτὸν ἵει πυρί· μηδέ σε πάμπαν
γρ. ἢ ἀρεῇ Μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω * καὶ ἀρειῇ·
Μηδὲ πρὶν ἀπόπαυε τεὸν μένος, ἀλλ' ὁπόταν δὴ
Φθέγξομ' ἐγὼν ἰάχουσα, τότε σχεῖν ἀκάματον πῦρ·
Ὣς ἔφαθ'· Ἥφαιστος δὲ τιτύσκετο θεσπιδαὲς πῦρ·
γρ. δαίε Πρῶτα μὲν ἐν πεδίῳ πῦρ δαίετο, * καῖε δὲ νεκροὺς
Πολλούς, οἵ ῥα κατ' αὐτὸν ἅλις ἔσαν, οὓς κτάν' Ἀχιλλεύς·
Πᾶν δ' ἐξηράνθη πεδίον, σχέτο δ' ἀγλαὸν ὕδωρ.
Ὡς δ' ὅτ' ὀπωρινὸς Βορέης νεοαρδέ' ἀλωὴν
Αἶψ' ἂν ξηράνῃ· χαίρει δέ μιν ὅστις ἐθείρει·
Ὣς ἐξηράνθη πεδίον πᾶν, κὰδ δ' ἄρα νεκροὺς
Κῆεν, ὁ δ' ἐς ποταμὸν τρέψε φλόγα παμφανόωσαν.
Καίοντο πτελέαι τε καὶ ἰτέαι, ἠδὲ μυρῖκαι,
γρ. τ', ἰδὲ Καίετο δὲ λωτός † τ', ἠδὲ θρύον, ἠδὲ κύπειρον,
Τὰ περὶ καλὰ ῥέεθρα ἅλις ποταμοῖο πεφύκει·
Τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες, οἳ κατὰ δίνας,
Οἳ κατὰ καλὰ ῥέεθρα κυβίστων ἔνθα καὶ ἔνθα,
Πνοιῇ τειρόμενοι πολυμήτιος Ἡφαίστοιο.
Καίετο δ' ἲς ποταμοῖο, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε.

At hic iuit (ualdè.n.deorũ impellebat eum præceptũ)
In campum: hic.v.totus plenus erat aqua effuſa:
Multa autẽ arma pulchra bello caſorum iuuenum
Fluitabãt, et cadauera hui⁹.a ſurſũ genua ſubſultabãt
Aduerſus fluxum ruentis rectà: neq; ipſum retinuit
Latè fluẽs fluuius: magnũ.n robur iniecerat Minerua.
Neq; Scamander remiſit ſuam uim, ſed adhuc magis
Succenſuit Pelida: extulit autem undam aquæ
In altũ ſublatus. Simoentem.v. hortabatur clamans:
Chare frater, robur uiri ambo ſaltem
Cohibeamus, quoniã citò ciuitatẽ magnã Priami regis
Euertet: Troiani uerò in pugna non manebunt,
Sed auxiliare celerrimè & imple fluenta
Aqua ex fontibus, omnesq; concita torrentes:
Erige itaq; magnã undam, multumq; fragorem excita
Truncorũ & lapidum, ut compeſcamus immanẽ uirũ,
Qui iam nunc præualet, audetq; hic paria dijs.
Affirmo enim, neq; uim profuturã neq; ipſam formã,
Neq; arma pulchra, quæ alicubi in imo alueo
Iacebunt ſub luto tecta: ſed eum ipſum
Inuoluam arenis, ſatis colluuiei circumfundens
Infinitè, neq; eius oſſa poterunt Achiui
Colligere: tanta eum colluuie deſuper operiam:
Illic ei & ſepulchrum erit, neq; amplius ei opus
Erit humatione, cũ ipſum ſepelire uelint Achiui.
Dixit, & irruit in Achillẽ æſtuans in altum furens,
Murmurans ſpumaq;, & ſanguine, & cadaueribus.
Purpurea uerò unda à Ioue fluentis fluuij
Stetit eleuata, ac Pelidem corripuit.
Iuno autẽ multum clamauit admodũ timens Achilli,
Ne ipſum opprimeret magnus fluuius uorticoſus:
Statim.v. Vulcanũ allocuta eſt ſuum charum filium,
Moue te Vulcane, mi fili: contra te enim
Xanthũ uorticoſum pugna conijcimus eſſe (i ſtare,)
Proinde opẽ fer citiſsimè, accendiq; flammam multã:
Ego uero Zephyri & procelloſi Noti
Ibo è mari grauem excitatura procellam,
Quæ Troianorum capita & arma comburat,
Incendiũ malum ferens: tu autem Xanthi apud ripas
Arbores ure, ipſumq; immitte igni, neq; te prorſus
Blandis uerbis auertat, aut minis:
Neq; antè cohibeas tuam uim, niſi quando iam
Loquar ego clamans, tunc compeſce indefeſſum ignẽ.
Sic dixit: Vulcanus.a parabat ingentem ignem.
Primùm q. in cãpo ignis ardebat, cõbuſsitq; cadauera
Multa, quæ in ipſo abũdè erant, quæ cõfecerat Achilles.
Totus.v ſiccatus eſt campus, coercitaq; eſt clara aqua.
Vt.a. quando autumnalis Boreas nuper rigatũ hortũ
Statim exiccat, gaudet.v. ipſum quiſquis colere ſolet:
Sic exiccatus eſt campus omnis, atq; cadauera
Cõburebat. hic.v. in fluuiũ uertit flammã præfulgẽtẽ.
Urebantur ulmiq;, & ſalices, & myricæ:
Ardebat iam lotusq;, & ulua, & cyperus,
Quæ circum amœna fluenta abundè fluuij nata erant:
Conſumebãtur anguillæq; & piſces q in uorticib. uerſa
Qui per pulchra fluenta natabãt huc et illuc, (bãtur.
Spiritu confecti ſapientis Vulcani:
Ardebatq; uis fluuij, uerbumq; dixit & elocutus eſt:
Vul-

Vulcane, nullus tibi deorum poteſt aduerſari, Ἥφαιστ᾽, οὔτις σοί γε θεῶν δύνατ᾽ ἀντιφερίζειν, [al. ἰσοφαρίζειν]
Quare neq; ego tecũ ſic igne flagranti pugnauerim. Οὐδ᾽ ἂν ἐγὼ σοί γ᾽ ὧδε πυρὶ φλεγέθοντι μαχοίμην.
Deſine à cõtētione: Troianos. a. & mox diuus Achilles Λῆγ᾽ ἔριδος· Τρῶας δὲ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεὺς
Vrbe expellat, quid mihi cũ contentione & auxilio? Ἄστεος ἐξαλάπαξε· τί μοι ἔριδος καὶ ἀρωγῆς;

COMMENTARIVS.

[illegible]) Virorum illuſtrium genus ſemper ferè exponit Poeta, ut alibi docuimus: quod quamuis inopportuno tempore fieri uideatur, nimirum in medio pugnæ æſtu, tamen diſcere uolenti intempeſtiuum nihil eſt.

[illegible]) Celeberrimus eſt hoc nomine Aſteropæus, quod ambidexter fuerit, ut etiam in prouerbium abierit, pro homine ingenio expromto ad obeunda quæcunque munia. ſic Athenæus initio primi libri Antoninum Cæſarem Aſteropæum quendam appellauit utriuſque linguæ ſuæ antiſtitem. Sic & Libanius Proconſulem Montium. Vide Ad. Iun. Prouerb. cent. 8 prou. 29. Mirum autem cuipiam uideri poſsit, cur ſe hoc loco Pæonum ductorem dicat hic Aſteropæus, cum in catalogo nulla eius facta ſit mentio, & illis Pyræchmes præponatur. Quod cum quibuſdam abſonum etiam uideretur, locum illum in Catalogo, ubi Pæones memorantur, ſic legebant, [illegible].

[illegible]) Non exiſtimauit Achilles Aſteropæo uerbis reſpondendum, a quo etiam ſtatim poſt uerba haſta petitus fuerat, donec eum confodiſſet. Eum itaque iam interemptum ſic affatur: En claritas & ſplendor tui generis, quem paulo ante uenditabas, & cuius præſidio malè aduerſus nobiliores & fortiores tutus extitiſti. illuſtrior ſiquidem mihi eſt ſanguis, nimirum ab ipſo Ioue. At Iupiter fluuijs eſt præſtantior, immò & ipſo Acheloo & Oceano, a quo tamen ueſtri fluuij omnes deriuantur. Enimuero ſi fluuiale tibi genus eſt, quid non tibi hic Scamander opitulatur? Nimirum ſcit & ille, quam omnino difficile ſit Ioui pugnare: ubi quanquam Scamandrum uellicet, in præcipuo tamen pietatis capite ſtat, quod ad ſupremi Numinis poteſtatem attinet, quam agnoſcit in cætera omnia extendi quæ de re alias ex ipſorum ueterum ſententia dictum eſt.

[illegible]) Ea fuit ueterum ſententia, ut exiſtimarent omnes fluuios ab Oceano deriuari, unde Heſiodus in Theogonia tria millia filiorum ipſi & Thetidi attribuit: quia uidelicet uapores, quos ex Oceano ſurſum Sol attollit, in aquã uertuntur, & decidentes in terram fontes & fluuios faciunt, cum alioqui ſi non pluat, maximam illorum partem uidemus areſcere. Quæ opinio an uera ſit, luſius examinandum eſt apud Ariſtot. 1 Meteororum. Euſtathius hoc ſic interpretatur, ut dicantur fluuij ab Oceano deriuari propter communem aquæ appellationem, pro qua ſumitur Oceanus [illegible], inquit [illegible]. Sed hoc ipſis aquis, niſi fallor frigidius. Vide Natalem Mytho. lib. [illegible] cap. 1.

[illegible]) Non puduit antiquos illos homines rebus inanimatis uocem tribuere, ut fluminibus ipſis (nam de animantibus id minus abſurdum eſt quibus nulla ſunt loquendi inſtrumenta, tantum abeſt ut loqui poſsint. Sic apud Virg. 8. Aeneid. Tybris fluuius Aeneam fingitur in ſomno alloqui. Sed quibus diuinitatem, immo Deitatem tribuebant, perfractis pudoris cancellis poterant etiam iiſdem loquendi facultatem non denegare.

[illegible]) Monitus a fluuio Scamandro Achilles, ut ſe cadaueribus onerando deſiſteret, parere tamen noluit, quanquam Deum illum eſſe ſciret: quod ipſi in ſummum uitæ uertit periculum, ut deſcribitur in ſequentibus. Monemur nos itaque, ut perturbationibus noſtris adeo nos non concedamus, ut Dei monitis interea non obtemperemus.

[illegible]) Ex hoc loco, ait Didymus, poetæ, qui Homerum ſecuti ſunt, fluuios dicũt eſſe [illegible], taurina ſpecie, quoniam inquit Natalis lib. 7. cap. 2 cum impetu irrumpentes tauris ſimilem edant mugitum, quod ex hoc loco Homerico uidetur colligi uel, ut Hellanicus ſenſit, quia terram ſulcare tanquam boues apparent uel, ut alijs placuit, quia circa ripas fluminum tauri mugire ob uberiora paſcua audiantur.

[illegible]) Inſana hyperbole ſaltum Achillis expoſuit: ecquis enim uno ſaltu haſtæ iactum æquare poſsit? Sed forſan hoc ueteribus illis heroibus peculiare uoluit Poeta, quod hodierni præſtare nequeant ut ſæpe uidimus, cum eos ſaxa immania iactare dicit. Quod autem in ſequenti uerſu legitur, [illegible], addidi in margine diuerſas lectiones, quas Didymus & Euſtathius referunt. Omnium autem longe probatiſsima eſt ea, quæ in contextu legitur.

[illegible]) Hoc gnomateumate caſtigatur ſuperior Achillis iactantia, qua uſus eſt ſuprà, cùm Aſteropæum alloqueretur. ibi enim & Axium auum Aſteropæi, & ipſum Scamandrum irridebat, quaſi illorum uirtus Iouis uirtute minor eſſet, ac proinde ipſe eorum progenie longe eſſet ſuperior: peſsima tamen ratione & argumento, ut hoc loco experitur Achilles in Scamandro, qui cum Deus ſit, Achille homine fortior eſt: quod Dijs generatim Poeta tribuit.

[illegible]) Matrem incuſat mendacij, quod falſò ſibi prædixiſſet moriturum ſe ſub muro Troianorum, quod ipſe tamen male exiſtimat ex præſenti periculo, quo ſibi mortem inſtare uerebatur. Ex hoc porrò loco confirmatur, quod antea dicebamus, ideò ad Xanthum pugnaſſe Achillem, quod ſciret ſe ſub mœnibus interiturum.

[illegible]) Conqueritur magnanimus Heros, quod ſine gloria ſibi moriendum ſit, eam glorioſam tantùm mortem ratus, quæ in bello a uiro quodam forti infertur, ideo optaret potius Hectoris fortiſsimi inter Troianos manu occidere. Cui conſentit ille apud Accium in armorum iudicio, qui ſic loquitur: Nam trophæum ferre me a forti uiro pulchrum eſt: ſi autem & uincar, uinci à tali nullum eſt probrum.

[illegible]) Fratrem Simoenta appellat Xanthus uel propter uicinitatem uel propter ortum eundem ex Oceano, ut Poeta uult. Eum autem ad reſiſtendum Achilli excitat, quia duorum uirtus coadunata fortior eſt: ubi uides quantus ſit hic Heros, cui propulſando Deus unus non ſufficiat, & aduocato Simoente opus ſit adeo multum eſt Dei auxilio tutum eſſe, ut hoc loco Achilles, cui Minerua robur & animos inſpiraſſe dicitur. Porrò hunc locum uſurpauit Socrates apud Platonem in Sophiſtis, ubi Prodicum ut ſecum Protagoræ ſe opponat uellicanti Simonidis carmina [illegible], inquit, [illegible]. Vbi uides Socratem multi etiam feciſſe Homerica carmina, quæ in Repub. ita tamen damnauit.

[illegible]) Vulcanus ex hoc loco intelligitur fuiſſe ignis Deus, quem opponit aquæ Iuno: quæ cum etiam aeris Dea ſit, ac proinde uentorum cauſa, hoc loco ſe procellam excitaturam pollicetur, qua ignis impulſus facilius totum fluuium qui iam in campum Troianum exundarat ſiccaret. Denique totus hic locus docet, poſſe etiam allegorias tolerari in hoc Poeta enarrãdo: ſed nos iam inde ab initio hoc onus à nobis ſumus amolti.

[illegible]) Quid de uentis ſenſerit Poeta, tarde à quibuſdam pronunciatum eſt quorum opiniones refert Strabo lib. 1. Conſtat Poetam quatuor uentos agnoſcere, Eurum, Notum, Zephyrum & Boream, quos in Odyſſea nominauit, [illegible] καὶ Βορέης. Quidam tamen duos præcipuos uentos fecerunt, Boream & Auſtrum, a quibus reliqui parua differunt inclinatione: Eurus ab æſtiuo ortu, Subſolanus ab hyberno. Fauonius ab occaſu æſtiuo, ab hyberno Caurus. atque duos eſſe uentos, confirmat cum Thraſyalcis cuiuſdam (eum Geographum quendam fuiſſe ſuſpicor) teſtimonio, tum ipſius Poetæ, qui Caurum (ἀργέστην) Auſtro (νότῳ) adſcribit, ut Iliad. [illegible] Fauonium autem Boreæ, ut [illegible]. Sed eos docuit iam olim Poſidonius male de uentis diſſeruiſſe, & ſecus, quam probatiſsimi authores Ariſtoteles, Timoſthenes, Dio Aſtrologus, qui uentum ob ortu æſtiuo flantem appellant Cæciam: eum qui è regione illi eſt oppoſitus, & ab occaſu flat hyberno Africũ: qui ab ortu hyberno Eurum, & ei oppoſitum, Caurum (Ἀργέστην), medios Subſolanum (ἀπηλιώτην) & Zephyrum. Sed ille mancam etiam uẽtorum tradit doctrinam. Nam Ariſtoteles copioſius ea de re loquitur in lib. de Mundo, & 2 Meteor. cap. 6. ſiquidem duodecim uentos eſſe docet, ut & poſt eum Plin. lib. 2 cap. 47. Iſidor. Orig. lib. 13 cap. 11. Hodie triginta duo numerantur a nautis: ſed omnes à quatuor illis Homericis dependent & ſane ſi uelis, infiniti erunt pro regione, ex qua flat: uerum nos a Poeta ne recedamus. Is ergo hoc loco Zephyri & Argeſtæ Noti meminit. Poſidonius apud Strab. eodem loco dicit, eum intelligere per Zephyrum, eum qui à nobis Caurus dicitur: per ἀργέστην autem eum, quem nos Leuconotum appellamus. Euſtathius dicit, [illegible].

[illegible]) Ventorum cauſam ex aquis eſſe, docet Homerus: nam hic etiam Iuno ex mari procellam excitat. quod etiam Plutarch.

in uita Homeri annotatur, ἀνέμων δὲ φύσιν, inquit, ἀναθυμιάσεως... ex humidis... Venti naturam accuratè perpendit, quorum ortum ex humidis eſſe ait. Aquæ enim commutatio fit in aerem. Ventus autem eſt aer fluens. Hoc uero cum in aliis multis oſtendit, tum in quibus ait Ventorum uim humectam ſpirantium. Ariſt. Meteor. lib. 2. ex ſicca exhalatione conſtare uentos dicit, ut & in lib. de Mundo, ubi illa copioſe diſquiruntur. Metrodorus Homerum ſequutus, ... dicit humido expiramento a ſole excitato flatus impetum cieri, ut eſt apud Plut. de placit. Philoſ. lib. ... cap. ... Recte autem procellam excitat Iuno ... ignis ... Eſt enim ... uiolentus quidam ſpiritus, qui repentino ... motu, ut definit Philoſophus in libro de Mundo.

... Eteſias intelligit, qui poſt biduum exortus caniculæ conſtanter perflant diebus quadraginta naturam habent deſiccandi, præterea etiam Solis uaporem geminatum ardore ſideris molliendi, ut eſt apud Plin. lib. 2. cap. 4?.

Φῆ πυρὶ καιόμενος· ἀνὰ δ' ἔφλυε καλὰ ῥέεθρα.
Ὡς δὲ λέβης ζεῖ ἔνδον ἐπειγόμενος πυρὶ πολλῷ,
Κνίσην μελδόμενος ἁπαλοτρεφέος σιάλοιο,
Πάντοθεν ἀμβολάδην· ὑπὸ δὲ ξύλα κάγκανα κεῖται·
Ὣς τοῦ καλὰ ῥέεθρα πυρὶ φλέγετο, ζέε δ' ὕδωρ·
Οὐδ' ἔθελε προρέειν, ἀλλ' ἴσχετο· τεῖρε δ' ἀϋτμὴ
Ἡφαίστοιο βίηφι πολύφρονος. αὐτὰρ ὅ γ' Ἥρην
Πολλὰ λισσόμενος, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἥρη, τίπτε σὸς υἱὸς ἐμὸν ῥόον ἔχραε κήδειν
Ἐξ ἄλλων; οὐ μέν τοι ἐγὼ τόσον αἴτιός εἰμι
Ὅσσον οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι Τρώεσσιν ἀρωγοί.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼν ἀποπαύσομαι, εἰ σὺ κελεύεις·
Παυέσθω δὲ καὶ οὗτος· ἐγὼ δ' ἐπὶ καὶ τόδ' ὀμοῦμαι,
Μήποτ' ἐπὶ Τρώεσσιν ἀλεξήσειν κακὸν ἦμαρ,
Μηδ' ὁπότ' ἂν Τροίη μαλερῷ πυρὶ πᾶσα δάηται
Καιομένη, καίωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Αὐτίκ' ἄρ' Ἥφαιστον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν,
Ἥφαιστε, σχέο τέκνον ἀγακλεές· οὐ γὰρ ἔοικεν
Ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτῶν ἕνεκα στυφελίζειν.
Ὣς ἔφαθ'· Ἥφαιστος δὲ κατέσβεσε θεσπιδαὲς πῦρ·
Ἄψορρον δ' ἄρα κῦμα κατέσσυτο καλὰ ῥέεθρα.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Ξάνθοιο δάμη μένος, οἱ μὲν ἔπειτα
Παυσάσθην· Ἥρη γὰρ ἐρύκακε χωομένη περ·
Ἐν δ' ἄλλοισι θεοῖσιν ἔρις πέσε βεβριθυῖα,
Ἀργαλέη, δίχα δέ σφιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἄητο·
γρ. πατάγῳ Σὺν δ' ἔπεσον μεγάλῳ † ὁμάδῳ, βράχε δ' εὐρεῖα χθών·
Ἀμφὶ δὲ σάλπιγξεν μέγας οὐρανός, ἄϊε δὲ Ζεὺς
Ἥμενος Οὐλύμπῳ, ἐγέλασσε δέ οἱ φίλον ἦτορ
γρ. ἱερῶτο Γηθοσύνῃ, ὅθ' * ὁρᾶτο θεοὺς ἔριδι ξυνιόντας.
Ἔνθ' οἵ γ' οὐκέτι δηρὸν ἀφέστασαν· ἦρχε γὰρ Ἄρης
Ῥινοτόρος, καὶ πρῶτος Ἀθηναίῃ ἐπόρουσε,
Χάλκεον ἔγχος ἔχων, καὶ ὀνείδειον φάτο μῦθον.
γρ. κυνάμυια Τίπτ' αὖ ὦ * κυνόμυια θεοὺς ἔριδι ξυνελαύνεις,
Θάρσος ἄητον ἔχουσα; μέγας δέ σε θυμὸς ἀνῆκεν.
Ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε Τυδεΐδην Διομήδε' ἀνῆκας
γρ. δ' ὑπονόσφιον Οὐτάμεναι; αὐτὴ * δὲ πανόψιον ἔγχος ἑλοῦσα,
Ἰθὺς ἐμεῦ ὦσας, διὰ δὲ χρόα καλὸν ἔδαψας.
Τῷ σ' αὖ νῦν ὀΐω ἀποτισέμεν ὅσσα μ' ἔοργας.
γρ. κατ' ἀσπίδα Ὣς εἰπὼν, οὔτησε † κατ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
Σμερδαλέην, ἣν οὐδὲ Διὸς δάμνησι κεραυνός,
Τῇ μιν Ἄρης οὔτησε μιαιφόνος ἔγχεϊ μακρῷ.
Ἡ δ' ἀναχασσαμένη λίθον εἵλετο χειρὶ παχείῃ
Κείμενον ἐν πεδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε, μέγαν τε,
Τόν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἔμμεναι οὖρον ἀρούρης·
Τῷ βάλε θοῦρον Ἄρηα κατ' αὐχένα, λῦσε δὲ γυῖα·
Ἑπτὰ δ' ἐπέσχε πέλεθρα πεσών, ἐκόνισε δὲ χαίτας·
Τεύχεά τ' ἀμφαράβησε. γέλασσε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
Καί οἱ ἐπευχομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Νηπύτι', οὐδέ νύ πώ περ ἐπεφράσω ὅσσον ἀρείων

Dixit igne æſtuans: ebulliebantq́; limpida fluenta.
Sicut autē lebes feruet intus dum urgetur igne multo,
Aruinam liquefaciens bene ſaginati ſuis,
Vndiq́; feruenter, ſubq́; ligna ſicca iacent:
Sic huius amœna fluēta igne urebantur, bulliebatq́; aqua
Neq́; poterat profluere, ſed detinebatur: premebat autem aura
Vulcani ualdè prudentis. at hic Iunonem (ignea,
Multum precans, uerbis uelocibus allocutus eſt:
Iuno, cur tuus filius meū fluxū inuadit ut torqueat
Præ cæteris? non ſane ego tantum tibi culpandus ſum,
Quantū cæteri omnes quotquot Troianis auxiliato-
Sed certe quidem ego deſiſtam ſi tu iubes: (res ſunt.
Deſiſtat autem & hic: ego autem inſuper & hoc iurabo,
Nunquam a Troianis auerſurum eſſe exitialem diem:
Neq; quando Troia comburetur igne tota flagraret
Incenſa, urerent autem bellicoſi filij Achiuorum.
At poſtquam hoc audiuit dea albas ulnas habens Iuno:
Confeſtim Vulcanum allocuta eſt ſuum charū filium:
Vulcane, abſtine fili inclyte non enim decet
Immortalem Deum adeo mortalium gratiā torquere.
Sic dixit: Vulcanus autem extinxit immiſſum ignē:
Retrogradaq́; unda rediit ad amœna fluenta.
At poſtquā Xanthi domita eſt uiolentia, hi quidē poſteà
Ceſſarunt. Iuno enim coercuit irata quamuis:
Inter alios autem deos contentio cecidit grauis,
Difficilis: diuiſim autem ipſis in mētibus animus ſpirabat:
Concurrerunt autem magno ſtrepitu, inſonuitq́; lata terra
Circumq́; reſonuit magnum cælū: audiuit autem Iupiter
Sedens in Olympo, riſitq́; ei charum cor
Lætitia, quod uidebat deos contentione cōgredientes.
Tunc illi nō amplius diu abſtinuerūt: incœpit enim Mars
Clypeos rumpens, & primus Mineruam inuaſit,
Aeream haſtam tenens, & probroſum dixit uerbum:
Cur rurſus o canina muſca deos prælio committis,
Audacia inſatiabili habens, magnus autem te animus induxit.
Annon recordaris quando Tydidē Diomedē immiſiſti
Ad me uulnerandum ipſaq́; in omniū conſpectu haſta capta
Rectà in me impuliſti, corpusq́; pulchrū ſauciaſti? propterea
Ideò te nunc puto luituram eſſe quæcunq́; mihi feciſti.
Sic fatus pulſauit ad ægidem fimbriatam,
Horrendam, quam neq́; Iouis domat fulmen.
In hac ipſā Mars uulnerauit pollutus cæde haſta lōga.
Hæc autem retro cedens, lapidem accepit manu forti,
Iacentem in campo nigrum, aſperumq́; magnūq́;:
Quē uiri antiquiores poſuerāt ut eſſet terminus agri,
Hoc percuſſit fortē Martē iuxta collū: ſoluit autem genua:
Septēq́; occupauit iugera lapſus, & puluere fœdauit cri-
Armaq́; circum ſonuerunt, riſit autem Pallas Minerua, (nes.
Et ei gloriabunda inſultās uerbis uelocibus eū allocuta eſt:
Stulte, neq́; adhuc fortè conſyderaſti quātò præſtantior

Clo-

Glorior ego eſſe, quòd mihi robur tuum comparas?
Sic matris furias exolueris,
Quæ tibi irata mala machinatur: quoniam Achiuos
Reliquiſti, ac Troianis periuris auxiliaris.
Sic igitur loquuta conuertit oculos ſplendidos.
Hunc. v. abduxit manu prehendens Iouis filia Venus
Crebro admodũ ſuſpirantẽ: uixq; recollegit animum.
Hanc igitur ut agnouit dea albiulna Iuno,
Mox Mineruam uerbis uelocibus allocuta eſt:
Papè, Aegiochi Iouis filia Minerua:
En rurſus illa impudẽtiſſima ducit pernicioſum Martẽ
Hoſtili è prælio per tumultũ: ſed accede. (al. uiciſſere)
Sic dixit: Minerua aũt irruit, gaudebat. v. animo:
Et adorta in pectus manu forti (cor.
Impegit: huius. a. illic debilitata ſunt genua & dilectũ
Illa itaq; ambo iacebant in terra multipaſcua.
Hæc autem inſultans uerba uelocia dixit:
Tales nunc omnes, quotquot Troianis auxiliatores,
Vtinã ſint, quando cum Argiuis pugnant armatis:
Tamq; audaces & tolerantes, ut Venus
Venit Martis auxiliatrix, meo robori obuians.
Hoc pacto iam pridẽ nos ceſſaſſemus à prælio
Ilij depopulati munitiſſimam urbem.
Sic dixit: riſit autẽ dea candidis ulnis Iuno.
Sed Apollinem allocutus eſt rex quaſſator terræ:
Phœbe, cur iam nos ſeparati ſtamus? neq; decet,
Cum cœperint alij: hoc quidẽ turpius erit, ſi ſine pugna
Eamus in cœlum, Iouis ad æream domum.
Incipe: tu autẽ natu iunior: non enim mihi quidem
Honeſtũ: quoniã prior natus ſum & plura noui.
Stulte, quàm obliuioſum cor habes, nec uerò horum
Recordaris, quæcunq; iam paſſi ſumus mala ad Ilium
Soli nos duo ex dijs, quando ſuperbo Laomedonti
A Ioue profecti ſeruiuimus in annum,
Mercede certa: hic autem imperans mandabat?
Ego quidem Troianis ciuitatẽ muro circumdedi, (ſet.
Latoq; & ualdè pulchro, ut inexpugnabilis ciuitas eſ-
Phœbe, tu. a. diſtortè gradiẽtes & lunatis cornib. boues
Idæ in iugis multos colles habentis ſiluoſæ. (paſcebas
Sed cum iam mercedis terminum gratiſſimæ Horæ
Attulerunt, tunc nos ui fraudauit mercede tota
Laomedon terribilis, minatusq; dimiſit.
Tibi quidem is minabatur pedes & manus deſuper
Ligaturum, & uenditurum inſulis in longinquis,
Aſſirmabatq; idem utriuſq; abſciſſurum aures ferro.
Nos autem retrogradi iuimus irato animo
Ob mercedẽ irati, quam pollicitus non perſoluit.
Ideo iam nunc populis refers gratiam: neq; nobiſcum
Tentas, ut Troiani fœdifragi pereant
Funditus malè cum filijs & pudicis uxoribus?
Hũc. a. rurſus allocutus eſt rex longè operãs Apollo:
Neptune, haud me prudentem dixeris
Eſſe, ſi iam tecum hominum gratia dimicem
Miſerorum, qui folijs ſimiles interdum quidem
Florentes ſunt, terræ fructum comedentes:
Aliquando. a. rurſus pereunt excordes, ſed citiſſimè
Deſiſtamus à pugna: hi autem ipſi pugnent.
Sic igitur loquutus retrò uerſus eſt, uerebatur enim

Εὔχομ' ἐγὼ ἔμεναι, ὅτι μοι μένος † ἀντιφερίζεις. χ. ἰσοφαρίζεις
Οὕτω κεν τῆς μητρὸς ἐρινύας ἐξαποτίνοις,
Ἥ τοι χωομένη κακὰ μήδεται, οὕνεκ' Ἀχαιοὺς
Κάλλιπες, αὐτὰρ Τρωσὶν ὑπερφιάλοισιν ἀμύνεις.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ.
Τὸν δ' ἄγε χειρὸς ἑλοῦσα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Πυκνὰ μάλα στενάχοντα· μόγις δ' ἐσαγείρατο θυμόν.
Τὴν δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ὢ πόποι, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος Ἀτρυτώνη,
Καὶ δ' αὖθ' ἡ κυνάμυια ἄγει βροτολοιγὸν Ἄρηα
Δηΐου ἐκ πολέμοιο κατὰ κλόνον· ἀλλὰ μέτελθε.
Ὣς φάτ'. Ἀθηναίη δὲ μετέσσυτο, χαῖρε δὲ θυμῷ·
Καί ῥ' ἐπιεισαμένη, πρὸς στήθεα χειρὶ παχείῃ
Ἤλασε, τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.
Τὼ μὲν ἄρ' ἄμφω κεῖντο ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
Ἣ δ' ἄρ' ἐπευχομένη ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε,
Τοιοῦτοι νῦν πάντες ὅσοι Τρώεσσιν ἀρωγοὶ
Εἶεν, ὅτ' Ἀργείοισι μαχοίατο θωρηκτῇσιν,
Ὧδέ τε θαρσαλέοι καὶ τλήμονες, ὡς Ἀφροδίτη
Ἦλθεν Ἄρει ἐπίκουρος, ἐμῷ μένει ἀντιόωσα·
Τώ κεν δὴ πάλαι ἄμμες ἐπαυσάμεθα πτολέμοιο,
Ἰλίου ἐκπέρσαντες ἐϋκτίμενον πτολίεθρον.
Ὣς φάτο. μείδησεν δὲ θεὰ λευκώλενος Ἥρη.
Αὐτὰρ Ἀπόλλωνα προσέφη κρείων ἐνοσίχθων,
Φοῖβε τί ἢ δὴ νῶϊ διέσταμεν; οὐδὲ ἔοικεν,
Ἀρξάντων ἑτέρων· τὸ μὲν αἴσχιον αἴ κ' ἀμαχητὶ
Ἴομεν Οὔλυμπόνδε Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ.
Ἄρχε· σὺ γὰρ γενεῆφι νεώτερος· οὐ γὰρ ἔμοιγε
Καλόν, ἐπεὶ πρότερος γενόμην, καὶ πλείονα οἶδα.
Νηπύτι', ὡς ἄνοον κραδίην ἔχες· οὐδέ νυ τῶν περ
Μέμνηαι, ὅσα δὴ πάθομεν κακὰ Ἴλιον ἀμφὶ
Μοῦνοι νῶϊ θεῶν, ὅτ' ἀγήνορι Λαομέδοντι
Πὰρ Διὸς ἐλθόντες θητεύσαμεν εἰς ἐνιαυτὸν
Μισθῷ ἔπι ῥητῷ· ὁ δὲ σημαίνων ἐπέτελλεν;
Ἤτοι ἐγὼ Τρώεσσι πόλιν καὶ τεῖχος ἔδειμα
Εὐρύ τε καὶ μάλα καλόν, ἵν' ἄρρηκτος πόλις εἴη·
Φοῖβε σὺ δ' εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες
Ἴδης ἐν κνημοῖσι πολυπτύχου ὑληέσσης.
Ἀλλ' ὅτε δὴ μισθοῖο τέλος † πολυγηθέες ὧραι χ. πολυγή-θες
Ἐξέφερον, τότε νῶϊ βιήσατο μισθὸν ἅπαντα
Λαομέδων ἔκπαγλος, ἀπειλήσας δ' ἀπέπεμπε.
Σοὶ μὲν ὅγ' ἠπείλησε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθε
Δήσειν, καὶ περάαν νήσων ἔπι τηλεδαπάων.
Στεῦτο δ' ὅγ' ἀμφοτέρων † ἀποκοψέμεν οὔατα χαλκῷ. χ. ἀπολεψέ-μεν
Νῶϊ δέ τ' ἄψορροι κίομεν κεκοτηότι θυμῷ,
Μισθοῦ χωόμενοι, τὸν ὑποστὰς οὐκ ἐτέλεσσε.
Τοῦ δὴ νῦν λαοῖσι φέρεις χάριν, οὐδὲ μεθ' ἡμέων
Πειρᾷ ὥς κε Τρῶες ὑπερφίαλοι ἀπόλωνται
Πρόχνυ κακῶς, σὺν παισὶ καὶ αἰδοίῃς ἀλόχοισι;
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ἐννοσίγαι', οὐκ ἄν με σαόφρονα μυθήσαιο
Ἔμμεναι, εἰ δὴ σοί γε βροτῶν ἕνεκα πτολεμίζω
Δειλῶν, οἳ φύλλοισιν ἐοικότες, ἄλλοτε μέν τε
Ζαφλεγέες τελέθουσιν ἀρούρης καρπὸν ἔδοντες,
Ἄλλοτε δ' αὖ φθινύθουσιν ἀκήριοι. ἀλλὰ τάχιστα
† Παυσώμεσθα μάχης, οἳ δ' αὐτοὶ δηριαάσθων. χ. παυώμε-σθα
Ὣς ἄρα φωνήσας πάλιν ἐτράπετ'· αἴδετο γάρ ῥα

Πατροκασιγνήτοιο μιγήμεναι ἐν παλάμῃσι.
Τὸν δὲ κασιγνήτη μάλα νείκεσε πότνια θηρῶν
Ἄρτεμις ἀγροτέρη, καὶ ὀνείδειον φάτο μῦθον,
Φεύγεις δὴ ἑκάεργε; Ποσειδάωνι δὲ νίκην
Πᾶσαν ἐπέτρεψας, μέλεον δέ οἱ εὖχος ἔδωκας;
Νηπύτιε, τί νυ τόξον ἔχεις ἀνεμώλιον αὔτως;
Μή σευ νῦν ἔτι πατρὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἀκούσω
Εὐχομένου, ὡς τὸ πρὶν ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
Ἄντα Ποσειδάωνος ἐναντίβιον πολεμίζειν.
Ὣς φάτο· τὴν δ᾽ οὔτι προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Ἀλλὰ χολωσαμένη Διὸς αἰδοίη παράκοιτις,
Νείκεσεν ἰοχέαιραν ὀνειδείοις ἐπέεσσι,
Πῶς δὲ σὺ νῦν μέμονας κύον ἀδεὲς ἀντί᾽ ἐμεῖο
χ. στήσεσθαι. * Στήσεσθαι; χαλεπή τοι ἐγὼ μένος * ἀντιφέρεσθαι
χ. ἀντιφερίζειν Τοξοφόρῳ περ ἐούσῃ· ἐπεί σε λέοντα γυναιξὶ
Ζεὺς θῆκεν, καὶ ἔδωκε κατακτάμεν ἥν κ᾽ ἐθέλῃσθα.
Ἤτοι βέλτερόν ἐστι κατ᾽ οὔρεα θῆρας ἐναίρειν,
Ἀγροτέρας τ᾽ ἐλάφους, ἢ κρείσσοσιν ἶφι μάχεσθαι.
Εἰ δ᾽ ἐθέλεις πολέμοιο δαήμεναι, ὄφρ᾽ εὖ εἰδῇς
Ὅσσον φερτέρη εἴμ᾽, ὅτι μοι μένος ἀντιφερίζεις.
Ἦ ῥα καὶ ἀμφοτέρας ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔμαρπτε
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἀπ᾽ ὤμων αἴνυτο τόξα·
Αὐτοῖσιν δ᾽ ἄρ᾽ ἔθεινε παρ᾽ οὔατα μειδιόωσα
Ἐντροπαλιζομένην· ταχέες δ᾽ ἔκπιπτον ὀϊστοί.
Δακρυόεσσα δ᾽ ὕπαιθα θεὰ φύγεν, ὥστε πέλεια,
Ἥ ῥά θ᾽ ὑπ᾽ ἴρηκος κοίλην εἰσέπτατο πέτρην,
Χηραμόν· οὐδ᾽ ἄρα τῇ γε ἁλώμεναι αἴσιμον ἦεν·
Ὣς ἡ δακρυόεσσα φύγεν, λίπε δ᾽ αὐτόθι τόξα.
Λητὼ δὲ προσέειπε διάκτορος Ἀργειφόντης,
Λητοῖ, ἐγὼ δέ τοι οὔτι μαχήσομαι· ἀργαλέον δὲ
Πληκτίζεσθ᾽ ἀλόχοισι Διὸς νεφεληγερέταο·
Ἀλλὰ μάλα πρόφρασσα μετ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Εὔχεσθαι ἐμὲ νικῆσαι κρατερῆφι βίηφι.
Ὣς ἄρ᾽ ἔφη· Λητὼ δὲ συναίνυτο καμπύλα τόξα,
Πεπτεῶτ᾽ ἄλλυδις ἄλλα μετὰ στροφάλιγγι κονίης·
Ἡ μὲν τόξα λαβοῦσα πάλιν κίε θυγατέρος ἧς·
Ἡ δ᾽ ἄρ᾽ Ὄλυμπον ἵκανε, Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ·
Δακρυόεσσα δὲ πατρὸς ἐφέζετο γούνασι κούρη,
Ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἀμβρόσιος ἑανὸς τρέμε· τὴν δὲ προτὶ οἷ
Εἷλε πατὴρ Κρονίδης, καὶ ἀνείρετο, ἡδὺ γελάσσας,
Τίς νύ σε τοιάδ᾽ ἔρεξε φίλον τέκος Οὐρανιώνων
Μαψιδίως, ὥσει τι κακὸν ῥέζουσαν ἐνωπῇ;
Τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπεν ἐϋστέφανος Κελαδεινή,
Σή μ᾽ ἄλοχος στυφέλιξε πάτερ λευκώλενος Ἥρη,
Ἐξ ἧς ἀθανάτοισιν ἔρις καὶ νεῖκος ἐφῆπται.
Ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
Αὐτὰρ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐδύσετο Ἴλιον ἱρήν·
Μέμβλετο γάρ οἱ τεῖχος ἐϋδμήτοιο πόληος,
Μὴ Δαναοὶ πέρσειαν ὑπὲρ μόρον ἤματι κείνῳ·
Οἱ δ᾽ ἄλλοι πρὸς Ὄλυμπον ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Οἱ μὲν χωόμενοι, οἱ δὲ μέγα κυδιόωντες·
Κὰδ δ᾽ ἷζον παρὰ πατρὶ κελαινεφεῖ· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Τρῶας ὁμῶς αὐτούς τ᾽ ὄλεκεν καὶ μώνυχας ἵππους.
Ὡς δ᾽ ὅτε καπνὸς ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρὺν ἵκηται
Ἄστεος αἰθομένοιο, θεῶν δέ ἑ μῆνις ἀνῆκε,
Πᾶσι δ᾽ ἔθηκε πόνον, πολλοῖσι δὲ κήδε᾽ ἐφῆκεν.
Ὣς Ἀχιλεὺς Τρώεσσι πόνον καὶ κήδε᾽ ἔθηκεν.
Εἱστήκει δ᾽ ὁ γέρων Πρίαμος θείου ἐπὶ πύργου,

Cum patruo conſerere manus.
Hunc autē ſoror ualdè obiurgauit ueneranda, ferarū
Diana uenatrix, & probroſum dixit ſermonem:
Fugis ô Apollo: Neptuno autem uictoriam
Omnem conceſsiſti: inanemq; ei gloriam dediſti?
Stulte cur arcum geſtas uanum fruſtra?
Non te nunc amplius patris in domibus audiam (riis
Gloriantē ſicut antea inter immortales deos gloriaba-
Contra Neptunum aduerſis uiribus te pugnare.
Sic dixit: hāc.u. neutiquā allocutus eſt longè iaculās
Sed irata Iouis uenerabilis uxor, (Apollo:
Increpauit iaculis gaudētē Dianā, cōtumelioſis uerbis,
Quomodo tu nunc audes, canis intrepida, cōtra me
Conſiſtere? difficilis tibi ego robore conferri
Sagittatrici licet exiſtenti: quoniam te leonē mulierib.
Iupiter conſtituit, & dedit interficere, quācunq; uelis.
Profectò facilius eſt per montes feras interficere,
Agreſteſq; ceruas, quā cū potentiorib. fortiter pugnare.
Sed ſi uis pugnæ periculum facere, ut bene ſcias
Quāto fortior ſim, quandoquidē mihi robore cōfers te.
Dixit, & ambas ad primā palmæ partē manus pre-
Siniſtra, dextra.a. ab humeris abſtulit arcum: (hendit
Ipſoq; uerberauit eam ad aures, ridens,
Huc illucq; ſe uerſantem: ueloces.a. deciderunt ſagittæ:
Lacrymabunda.a. deinde dea fugit uelut columba,
Quæ quidem ab accipitre in cauam uolauit petram,
In latebram (neq; enim illi capi fatale erat)
Sic hæc lacrymabunda fugit: reliquitq; illic arcus.
Latonam autem allocutus eſt nuncius Mercurius:
Latona, ego u. tecum minimè pugnabo, arduū autē
Confligere cum uxoribus Iouis nubicogi:
Sed ualdè prompta inter immortales deos
Iactato te me uiciſſe firmo robore.
Sic dixit: Latona.u. collegit incuruos arc⁹ & ſagittas
Lapſas aliò alias in uertigine pulueris.
Hæc quidem tela capiens filiæ ſuæ, iterum receſsit:
Illa.u. ad Olympum peruenit Iouis ad æream domum.
Lacrymabunda autem patris inſedit genibus puella:
Circūq; incorruptibile peplum tremebat: hancq; ad ſe
Cepit pater Saturnides & interrogauit dulcè ridens:
Quis tibi talia fecit, chara filia, ſuperūm
Temere, tanquam aliquid mali patranti palàm?
Hūc uerò rurſus allocuta eſt bene coronata Diana,
Tua me coniunx percuſsit pater, albiulna Iuno:
Ex qua inter immortales contentio & lis imminet.
Sic hi quidem talia inter ſe colloquebantur:
Sed Apollo illuſtris ſubijt Ilium ſacrum.
Curæ erat enim ei murus bene ædificatæ urbis.
Ne Danai euerterent præter fatum die illo:
At cæteri ad Olympum ibant dij ſempiterni,
Alij quidem irati: alij uerò ualdè exultantes:
Aſſederunt autem patri nubifero: ſed Achilles
Troianis ſimul ipſoſq; perdebat, & unungulos equos.
Velut.a. quando fumus uadens in cœlum latū peruenit
Vrbe flagrante: Deorum.a. ipſum ira immiſit:
Cunctiſq; attulit laborem, multiſq; dolores immiſit:
Sic Achilles Troianis laborem & dolores impoſuit.
Stabat autem ſenex Priamus diuina in turri,

Agno-

Agnouitq́. Achillem immanem, atq. ab ipſo
Troiani cõfeſtim turbabãtur in fugã acti, neq. ulla re- (ſiſtētiā
Erat: hic.a. eiulans à turri deſcendit in terrã,
Adhortans apud murũ inclytos cuſtodes portarum:
Apertas in manibus portas tenete, dum copiæ
Venerint ad urbem in fugam acta. certè enim Achilles
Propè iſte perturbãs adeſt: nũc exiſtimo exitialia fore.
Sed poſtquã intra murum reſpirauerint concluſa,
Rurſus obſerate tabulas (i. ualuas) densè compactas.
Metuo enim ne pernicioſus uir in murum irrumpat.
Sic dixit: illi.a. aperuerũt portas, et amouerũt obices.
Hæ.v. apertè attulerunt ſalutem. ſed Apollo
Obuius exiluit, à Troianis ut exitium arceret.
Hi.v. rectà ad ciuitatem & murum altum
Siti aridi, puluerulenti ex campo
Fugiebãt. hic.v. acriter inſequebat haſta: rabiesq́, eius
Semper habebat grauis: cupiebat.n. gloriã referre. (cor
Tum ſanè altiportam Troiam cepiſſent filij Achiuorũ,
Niſi Apollo clarus Agenorem diuinum excitaſſet,
Virum Antenoris filium eximiumq́. fortemq́.
In quidẽ eius corde audaciam iniecit, iuxtaq. eum ipſe
Stetit, ut mortis graues manus arceret,
Fago innixus, tectusq́, erat caligine multa.
At ille poſtquã agnouit Achillẽ urbiũ expugnatorem,
Conſtitit: multa.v. ei cor uoluebat manenti.
Indignabundus igitur dixit ad ſuum uirilẽ animum,
Hei mihi, ſiquidem à forti Achille
Fugero, quà etiam alij perterriti fugiunt:
Capiet me etiam ſic, & imbellem obtruncabit.
Si autem ego hos quidem turbari ſinam
A Pelide Achille, pedibusq́, à muro alió
Fugero per campum Iliacum, donec perueniam
Idaq́. ad ſaltus, denſaq́. uirgulta ingrediar:
Veſpertinus.a. deinde lotus fluuio
A ſudore refrigeratus, ad Ilium reuerterer.
Sed cur mihi hæc charus ratiocinatur animus?
Ne me diſcedentem ab urbe ad campum perſentiſcat,
Et me perſequens prehendat uelocibus pedibus:
Non amplius deinde licebit mortem & fatum fugere,
Valdè enim fortis ſupra omnes eſt homines,
Quòd ſi ipſi ante urbem obuiam uenero:
Etenim ſanè huic uulnerabile corpus eſt acuto ære:
Ineſtq́. una anima: mortalemq́. ipſum dicunt homines
Eſſe. ſed et Saturnides Iupiter gloriam præbet.
Sic fatus, Achillẽ cõuerſus expectabat: inq. eo animus
Fortis concitabatur ad bellum & pugnam.
Veluti panthera uenit profunda ex ſylua
Virum uenatorem contra, neq. quicquam animo
Timet, neq. formidat, poſtquam latratum audiuit:
Etſi.n. præueniens ipſam aut uulnerarit aut iaculetur,
Tamen & ab haſta transfixa non ceſſat
A robore, anteq̃ uel cominus congrediat, uel ſternatur:
Sic Antenoris filius clari nobilis Agenor
Non uoluit fugere, antequam experiretur Achillem.
Verùm hic clypeũ quidem ante ſe tenebat rotundum.
Haſta autem in eum collimabat, & ualde clamabat:
Certè tã nimiùm ſperaſti in mẽtibus clare Achilles,
Die hoc urbem excindere Troianorum ſtrenuorum:

Ἐς δ᾽ ἐνόησ᾽ Ἀχιλῆα πελώριον· αὐτὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ
Τρῶες ἄφαρ κλονέοντο πεφυζότες, οὐδέ τις ἀλκὴ
Γίνεθ᾽· ὁ δ᾽ οἰμώξας ἀπὸ πύργου βαῖνε χαμᾶζε,
Ὀτρύνων παρὰ τεῖχος ἀγακλειτοὺς πυλαωρούς,
Πεπταμένας ἐν χερσὶ πύλας ἔχετ᾽, εἰσόκε λαοὶ
Ἔλθωσι προτὶ ἄστυ πεφυζότες. ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
Ἐγγὺς ὅδε κλονέων· νῦν οἴω λοίγι᾽ ἔσεσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεί κ᾽ ἐς τεῖχος ἀναπνεύσωσιν ἀλέντες,
Αὖθις ἐπ᾽ ἂψ θέμεναι σανίδας πυκινῶς ἀραρυίας.
Δείδια γὰρ μὴ οὗλος ἀνὴρ ἐς τεῖχος ἅληται.
Ὣς ἔφαθ᾽· οἱ δ᾽ ἄνεσάν τε πύλας, καὶ ἀπῶσαν ὀχῆας.
Αἱ δὲ πετασθεῖσαι τεῦξαν φάος. αὐτὰρ Ἀπόλλων
Ἀντίος ἐξέθορε, Τρώων ἵνα λοιγὸν ἀλάλκοι.
Οἱ δ᾽ ἰθὺς πόλιος καὶ τείχεος ὑψηλοῖο,
Δίψῃ * καρχαλέοι κεκονιμένοι ἐκ πεδίοιο
Φεῦγον· ὁ δὲ σφεδανὸν ἔφεπ᾽ ἔγχει· λύσσα δέ οἱ κῆρ
Αἰὲν ἔχε κρατερή, μενέαινε δὲ κῦδος ἀρέσθαι.
Ἔνθα κεν ὑψίπυλον Τροίην ἕλον υἷες Ἀχαιῶν,
Εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος Ἀγήνορα δῖον ἀνῆκε,
Φῶτ᾽ Ἀντήνορος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε.
Ἐν μέν οἱ κραδίῃ θάρσος βάλε, πὰρ δέ οἱ αὐτὸς
Ἔστη, ὅπως θανάτοιο βαρείας χεῖρας ἀλάλκοι,
Φηγῷ κεκλιμένος· κεκάλυπτο δ᾽ ἄρ᾽ ἠέρι πολλῇ.
Αὐτὰρ ὅγ᾽ ὡς ἐνόησεν Ἀχιλλῆα πτολίπορθον,
Ἔστη, πολλὰ δέ οἱ κραδίη πόρφυρε μένοντι·
Ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν,
Ὤ μοι ἐγών, εἰ μέν κεν ὑπὸ κρατεροῦ Ἀχιλῆος
Φεύγω, τῇπερ οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι * φοβέονται, γρ. κλονέονται
Αἱρήσει με καὶ ὥς, καὶ ἀνάλκιδα δειροτομήσει.
Εἰ δ᾽ ἂν ἐγὼ τούτους μὲν ὑποκλονέεσθαι ἐάσω
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ, ποσὶν δ᾽ ἀπὸ τείχεος ἄλλῃ
Φεύγω πρὸς πεδίον * Ἰλήϊον, ὄφρ᾽ ἂν ἵκωμαι γρ. ἰδήϊον
Ἴδης τε κνημούς, κατά τε ῥωπήϊα δύω,
Ἑσπέριος δ᾽ ἂν ἔπειτα λοεσσάμενος ποταμοῖο,
Ἱδρῶ ἀποψυχθείς, ποτὶ Ἴλιον ἀπονεοίμην.
Ἀλλὰ τί ἤ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Μή μ᾽ ἀπαειρόμενον πόλιος πεδίονδε νοήσῃ,
Καί με μεταΐξας μάρψῃ ταχέεσσι πόδεσσιν.
Οὐκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ἔσται θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξαι.
Λίην γὰρ κρατερὸς περὶ πάντων ἔστ᾽ ἀνθρώπων.
Εἰ δέ κεν οἱ προπάροιθε πόλιος κατεναντίον ἔλθω·
Καὶ γάρ θην τούτῳ τρωτὸς χρὼς ὀξέϊ χαλκῷ,
Ἐν δὲ ἴα ψυχή, θνητὸν δέ ἑ φασ᾽ ἄνθρωποι
Ἔμμεναι· αὐτάρ οἱ Κρονίδης Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
Ὣς εἰπὼν Ἀχιλῆα ἀλεὶς μένεν· ἐν δέ οἱ ἦτορ
Ἄλκιμον ὡρμᾶτο πτολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
Ἠΰτε πόρδαλις εἶσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο
Ἀνδρὸς θηρητῆρος † ἐναντίον, οὐδέ τι θυμῷ γρ. ἐναντίη
Ταρβεῖ, οὐδὲ φοβεῖται, ἐπεί κεν ὑλαγμὸν ἀκούσῃ·
Εἴπερ γὰρ φθάμενός μιν ἢ οὐτάσῃ ἠὲ βάλῃσιν,
Ἀλλά τε καὶ περὶ δουρὶ πεπαρμένη οὐκ ἀπολήγει
Ἀλκῆς, πρίν γ᾽ ἠὲ ξυμβλήμεναι ἠὲ δαμῆναι·
Ὣς Ἀντήνορος υἱὸς ἀγαυοῦ δῖος Ἀγήνωρ
Οὐκ ἔθελε φεύγειν, πρὶν πειρήσαιτ᾽ Ἀχιλῆος.
Ἀλλ᾽ ὁ γὰρ ἀσπίδα μὲν πρόσθ᾽ ἔσχετο πάντοσ᾽ ἐΐσην,
Ἐγχείῃ δ᾽ αὐτοῖο τιτύσκετο, καὶ μέγ᾽ ἀΰτει,
† Ἦ δή που μάλ᾽ ἔολπας ἐνὶ φρεσὶ φαίδιμ᾽ Ἀχιλλεῦ γρ. Ἠ δὴ
Ἤματι τῷδε πόλιν πέρσειν Τρώων ἀγερώχων·

Νηπύ-

Νηπύτι', ἦ τ' ἔτι πολλὰ τετεύξετ' ἄλγε' ἐπ' αὐτῇ.
Ἐν γάρ οἱ πολέες τε καὶ ἄλκιμοι ἀνέρες εἰμέν,
γρ. ἀλόχων τε αἰετ' — Οἵ κεν πρόσθε φίλων * τοκέων, ἀλόχων τε καὶ υἱῶν,
γρ. ἀρνύμενοι — Ἴλιον * εἰρυόμεσθα· σὺ δ' ἐνθάδε πότμον ἐφέψεις
ὧδε — Ὧδ' ἔκπαγλος ἐὼν καὶ θαρσαλέος πολεμιστής.
γρ. παχείης — Ἦ ῥα, καὶ ὀξὺν ἄκοντα † βαρείης χειρὸς ἀφῆκε·
Καί ῥ' ἔβαλε κνήμην ὑπὸ γούνατος, οὐδ' ἀφάμαρτεν·
Ἀμφὶ δέ οἱ κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο
Σμερδαλέον κονάβησε· πάλιν δ' ἀπὸ χαλκὸς ὄρουσε
Βλημένου, οὐδ' ἐπέρησε, θεοῦ δ' ἠρύκακε δῶρα.
Πηλεΐδης δ' ὡρμήσατ' Ἀγήνορος ἀντιθέοιο
Δεύτερος· οὐδ' ἔτ' ἔασεν Ἀπόλλων κῦδος ἀρέσθαι,
Ἀλλά μιν ἐξήρπαξε, κάλυψε δ' ἄρ' ἠέρι πολλῇ,
Ἡσύχιον δ' ἄρα μιν πολέμου ἔκπεμπε νέεσθαι·
Αὐτὰρ ὁ Πηλεΐωνα δόλῳ ἀποέργαθε λαοῦ·
Αὐτῷ γὰρ ῥ' Ἑκάεργος Ἀγήνορι πάντα ἐοικὼς,
Ἔστη πρόσθε ποδῶν, ὁ δ' ἐπέσσυτο ποσσὶ διώκειν·
Ἕως ὃς τὸν πεδίοιο διώκετο πυροφόροιο,
Στρέψας πὰρ ποταμὸν βαθυδινήεντα Σκάμανδρον,
γρ. δ' — Τυτθὸν ὑπεκπροθέοντα, δόλῳ † δ' ἄρ' ἔθελγεν Ἀπόλλων
Ὡς αἰεὶ ἔλποιτο κιχήσεσθαι ποσὶν οἷσι·
Τόφρ' ἄλλοι Τρῶες πεφοβημένοι ἦλθον ὁμίλῳ
Ἀσπάσιοι προτὶ ἄστυ, πόλις δ' ἔμπλητ' ἀλέντων.
Οὐδ' ἄρα τοί γ' ἔτλαν πόλιος καὶ τείχεος ἐκτὸς
Μεῖναι ἔτ' ἀλλήλους, καὶ γνώμεναι ὅς τε πεφεύγοι,
Ὅς τ' ἔθαν' ἐν πολέμῳ· ἀλλ' ἀσπασίως ἐσέχυντο
Ἐς πόλιν, ὅντινα τῶν γε πόδες καὶ γοῦνα σαώσαι.

Stulte: adhuc multi fient dolores ob ipſam.
Intus enim multiq; & fortes uiri ſumus,
Qui pro chariſsimis parentibus uxoribusq́; & liberis
Ilium defendimus: tu uerò fatum hîc conſequeris,
Adeò terribilis quamuis exiſtens & audax bellator.
Dixit ſanè, & acutum telum fortis manu emiſit,
Et percuſsit tibiam ſub genu, neq; aberrauit:
Circaq; ipſam ocrea nuper facti ſtanni
Grauiter inſonuit: ferrum autem reſultauit à
Percuſſo, neq; peruaſit: dei enim obſtiterunt dona.
Pelides autem inuaſit Agenorem diuinum
Secundus, neq; ſiuit Apollo ipſum gloriam referre,
Sed ipſum eripuit, texitq́; caligine multa:
Quietum uerò ipſum à certamine miſit ut abiret.
At hic Pelidem dolo auertit à populo.
Ipſi enim Apollo Agenori per omnia ſimilis
Stetit ante pedes: hic aũt properabat pedibus perſequi.
Dum ille hũc per campũ perſequebatur frumentiferũ
Conuertens ſe ad fluuium uorticoſum Scamandrum,
Paululũ pcurrentẽ fugiendo: dolo .n. decipiebat Apollo,
Vt ſemper ſperaret ſe aſſequuturum pedibus ſuis:
Interim alij Troiani territi uenerunt cũ multitudine
Læti ad urbem. urbs .n. implebatur concluſis.
Neq; uerò hi ſuſtinebant urbem & murum extra
Expectare ſe inuicem, & cognoſcere quiq; fugiſſet,
Quiq́; occubuiſſet in bello, ſed cupide infundebantur
In urbem, quemcunq; horum pedes & genua ſeruarãt.

COMMENTARIVS.

σὺν δ' ἔπεσον μεγάλῳ ὀμάδῳ) Primus Vulcanus Deorum pugnam auſpicatus eſt, inſtigante Iunone: eã reliqui nunc perſequũtur. Vbi non leuis impietatis macula Homericæ Poeſi aſpergitur, quod initio libri 20 copioſè ſatis monuimus.

ἐγέλασσε δέ οἱ φίλον ἦτορ) Delectari reliquorum Deorum pugna dicitur Iupiter. cauſam adhuc mihi incõpertam exquiro. An quia, ut dicit Euſtathius, quemadmodum in Odyſſea Agamemnon dicitur Achillis & Vlyſsis contentionibus gaudere, quòd illæ nimirum eſſent honeſtæ & utiles: ſic etiam hoc loco gaudeat illud Numen, quod ad bonum ſpectet finem tota iſta concertatio? Nam allegorias illius repudio. An, ut ego puto, quòd malignus ſit adeo Iupiter, & cõtentionum amantiſsimus, ut hoc inter illius uitia quoq; reponendum ſit? (Hoc autem de Ioue illo falſo ueterum Deo tantum intelligitor, nequid durius pijs auribus dixiſſe uideamur. Probamus enim illud Lactantij, qui Deũ noſtrum Iouis nomine appellari non patitur.) Quod ſi non arrideat, quòd ipſe Iupiter Martem eo nomine odio proſequi ſe dicat ſupra lib. 5. reſpondebo inconſtantem eſſe in Deorum deſcriptione Poetam, ac proinde omnino abſurdum non eſſe, ut de Ioue ſic in præſentia ſtatuamus.

τίπτ' αὖ ὦ κυνάμυια) Petulanti & inconſulto Marti conuenientem orationem attribuit. ſui enim confidentiſsimus non ueretur bellicoſam Deam conuicijs in ipſo pugnæ ueſtibulo proſcindere, quam tamen ob ipſum factum quod ille commemorat, debuerat reformidaſſe. Nam ſup. lib. 5. Mars à Diomede uulneratur Mineruæ auxilio. illa enim Diomedis haſtam in uentrem intimum Martis adegerat. Hoc te nunc ulturum Mars minatur, ſed fruſtra, potentior enim illo Minerua: quæ ſi allegorice prudentia & conſilium intelligitur, fructus huius loci qualis ſit, iam conſtat.

τῆς μητρὸς) Per matrem Martis Iunonem intelligit, ex qua Iupiter illum ſuſcepiſſe dicitur apud Heſiodum in Theog. *λοισθότατόν μοί ἐσσι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν, αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.* Tangitur autẽ hoc loco Martis perfidia, cuius explicatio petenda eſt ex lib. 5. ubi Minerua dicit Martem ſibi & Iunoni ſtipulantibus pollicitum aduerſus Troianos pro Græcis auxilium, *ὃς (Ἄρης) πρῴην μὲν ἐμοί τε καὶ Ἥρῃ στεῦτ' ἀγορεύων Τρωσὶ μαχήσεσθαι, ἀτὰρ Ἀργείοισιν ἀρήξειν. Νῦν δὲ μετὰ Τρώεσσιν ὁμιλεῖ, τῶν δὲ λέλασται.*

Φοῖβε τί ἢ δὴ νῶϊ) Videtur ad pugnam prima facie à Neptuno prouocari Phœbus, ſed proceſſus cõtrarium docebit. Nam recordatione communis iniuriæ, quæ illorum ueteris ſocietatis argumentum eſt, à manuum conſertione abſtinebunt: cum etiam patrui reuerentia commotus Apollo fuiſſe dicetur.

ἄρχε σὺ γάρ) Neptunus Apollinem iubet, quod iunior ſit, pugnam primum inchoare: quaſi res inconſultò & temerariè aggredi propriè iuniorum eſt, in quibus feruor æſtuſq; animi ad iniuriam inferendam procliuior eſt quam ſeniorum, quos longa experientia cautiores fecit.

νηπύτι' ὡς ἄνοον) Conijcio, temerè Neptuno Apollinem crediditſſe, & perſuaſum ut in Neptunum primus faceret impetum: quẽ idcirco Neptunus his uerbis à facto inconſulto deterrẽs caſtigat, *νηπύτι' ὡς ἄνοον*, &c. quaſi dicat: Hem Apollo, ſiccine repentinus eſt animus tuus, & ad pugnam mecum conferendam facias, ut ueteris noſtræ ſocietatis oblitus ſis, in qua communem à Laomedonte, huius generis Troiani capite, iniuriam perpeſsi ſumus? An non illius recordatione iuſtior tibi eſſet occaſio contra Troianos, quam Græcos meo exemplo præliandi?

ὅτ' ἀγήνορι Λαομέδοντι) Hoc diuerſè paululum à cæteris commemorat Neptunus, cùm à ſe ſolo condita Troiana mœnia aſſerit. Deinde cauſam cur ipſi, cùm Dij fuerint, homini inſeruierint opera mercenaria. Illa autem cauſa talis fuiſſe à quibuſdam perhibetur. Conſpirarunt aliquando Dij in Iouem, & cum uincire cõpedibus moliebãtur: quod cum à Thetide Ioui fuiſſet declaratum, ut eſt dictum lib. 1. ille reliquos Deos ſua pœna affecit, hos autem duos Neptunum & Apollinẽ iuſsit Laomedonti ſeruire, cum Troiam ædificaret. Quidam dicunt Apollinem diuinis honoribus à Laomedonte exceptum, Neptuno uero promiſſam mercedem denegaſſe, quam ob rem indignatus ille cetum emiſiſſe in uniuerſam regionem Laomedontis dicitur: ut eſt alibi obſeruatum. At Herodotus (ut refert Natalis lib. 2. cap. 8.) non uerum eſſe, inquit, quod Laomedonti Neptunus & Apollo ſeruierint, ſed datum eſſe locum fabulæ, quia pecuniam Neptuni & Apollinis ſacrificijs dicatã Laomedon ad extruenda mœnia ciuitatis conuerterit. Quicquid ſit, altera narratio receptior eſt uulgato ſcriptorum conſenſu. Quod autem ſoli ſibi Troiani muri extructionem Neptunus tribuit, expreſsit etiam Virg. 9. Aeneid.

—— An non uiderunt mœnia quondam
Neptuni fabricata manu conſidere in ignes.

At Ouidius hoc Apollini tribuit in Epiſt. Paridis:

Ilion

Ilion a[illegible] firmataq; turribus altis   Mœnia Phœbea ſtructa canore lyra.

Quidam dicunt, ut refert Euſtachius, hos Deos non coactos ſed ſponte peregrinorum perſonam induiſſe, ut Laomedontis iniuriam tentarent, quod Dijs conſuetum in Odyſſea Poeta docet. Vnde aiunt Apollinem extincto iniuriæ illatore Laomedonte Troianis aut uati rependentem illis gratiam, quod ſe honoribus proſequerentur colebatur enim uarijs in locis, ut in urbe Chryſa, Cilla & Tenedo, præterea etiam in ipſa Troia: Neptunum autem immuné debitis honoribus, ueteris illius iniuriæ memoriam in Laomedontis poſteros perpetuaſſe. Sunt etiam qui dicunt ad Deos referri, quod in opifices quoſdam qui hanc ſeruitutem ſine mercede ſeruierant, competebat.

ει φύλλοισιν ἐοικότες) Docet Apollo non decere immortales Deos pro mortalibus, quorum tam fragilis eſt conditio, ſic adinuicem dimicare quod idē leuiter à Iunone antea dicebatur — οὐ γὰρ ἔοικεν Ἀθανάτους βροτῶν εἵνεκα στυφελίζειν. Eleganter autem imbecillis mortalitas hoc loco deſcribitur. quibus ſimilia olim ex Ariſtophane protulimus.

τίω δ' οὐκ ἀπεκρίνατο) Sic ineptis interrogationibus non reſpondere prudentiæ eſt non uulgaris, qualem hoc loco Apollo uſurpauit.

ἐπεί σε λέοντα γυναιξὶν) Illud λέοντα pro λέαιναν dictū eſt Didymus autem interpretatur ἐπιφοβον ὡς λέοντα, ut dicatur Diana inter mulieres ſic à Ioue formidabilem & terribilem collocatam, ut leo inter animantia, quéadmodum ego expono. Ait præterea Poeta, datam eſſe Dianæ poteſtatem, mulierem quam uoluerit, interficiendi, quod Euſtachius de morte mulierum repentina intelligit, quam Dianæ tribui ut hominum Apollini, olim etiam obſeruauimus. Notanda eſt autem hæc Iunonis oratio, quæ iram illius & feruorem teſtatur, maxime in fine, ubi deſectiue locuta eſt, & interrupto ſententiæ filo pugnam inchoauit.

οὐ μοῖρα ἦν) Homerus fato etiam ipſa animantia uolucreſq; ſubijcit, ut uides hoc loco de columba, quæ accipitrem effugit, quod ipſi nondum ſit fatale mori. Videtur autem eam columbam intelligere, quæ cum ab accipitre humipeta fugit in altum euolare dicitur. Et ita eſſe intelligendum, docet ſimilitudinis ἀπόδοσις nam Diana in cœlum fugit. Sciendum autem eſt, accipitres omnes modo uenandi inter ſe diſſidere. Alij enim columbam humi conſidentem rapiunt, uolantem non appetunt. Alij ſuper arborem, aut tale quid conſidentem uenantur. Alij neq; humi, neq; in ſublimi manentem aggrediuntur, ſed uolantem capere conantur. Fertur etiam, à columbis quoq; accipitrū genus cognoſci. Itaque cum accipiter prouolat, ſi ſublimipeta eſt manent quo conſtiterint loco ſed ſi humipeta, qui prouolat, eſt, nō manent, ſed continuo auolant, ut legitur apud Philoſophum Hiſt. anim. lib. 9. cap. 36.

αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς) Abſoluta Deorum pugna, quod impium fuit ſomnium, ut & fere hæc omnia, quod ad rei ueritatem ſpectat, refert ſe ad mortalia, ut tamen diuina etiam intermiſceat, quale erit mox illud de Apolline. Perſequitur ergo intermiſſam narrationem de Achille Troianos perſequente, quod cum adeo feliciter gereret, ut captam iri eo die Troiam nullus non poſſet credere: commentus eſt factum, quod ſequitur, Agenoris, qui Achillem dicitur remoratus, eluſum poſtea ab ipſo Apolline, qui Agenoris illius ſpeciem induerat. Omnia ſunt facilia, proinde longa non egent expoſitione. Animaduertenda tamen eſt ingenij Homerici feracitas.

ἠΰτε πάρδαλις) Cùm inter animantium genera mares ſint fortiores, ut ſcribunt Ariſt. & Plinius: hoc in pantheris & urſis nō ualet, in quibus fœminæ maribus ſunt præſtantiores, unde recte hoc loco Homerus πάρδαλιν ad comparationem aſſumit (πάρδαλις autem Græci pro mare enunciant) cuius generoſitas eſt maxima, ut ex hoc loco Homeri conſtat, & ex altero Oppiani, ubi ſcribit Pardalin in ſpectaculis ſponte irruere in uenabulū, opponentis ſe ei hominis. Tamē illud animal hoc habet peculiare, ut citò fatigetur & exhauriatur natura enim ſaturnium eſt, & in primos impetus, quoſcunque, habet uirium & corporis, inſumit, ut ſcribit Scholiaſtes in Alexipharmaca Nicandri. quod huic noſtro Agenori optimè competit.

Finis libri uigeſimiprimi.

ARGVMENTVM VIGESIMISECVNDI LIBRI *Homeri Iliadis.*

TROIANIS incluſis in ciuitatem, ſolus Hector expectans Achillem, primum quidem fugit: poſtea autem reſiſtit Minerua ipſi ſuadente & interficitur. Alligans autem ipſum curru Achilles, per campum ad ſtationem nauium trahit. Hi autem in ciuitate lugēt hæc uidentes incluſi.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

X, ter circa murum agens interfecit Hectorem Achilles.

Aliud.

Mors Hectoris.

SIC hi quidem in urbē fuga acti ue-
lut hinnuli,
Sudorem reſocillando abſtergebant,
bibebantq; ac ſedabant ſitim,
Innixi pulchris propugnaculis. cæte-
rùm Achiui
Murum prope ibant, clypeos humeris inclinantes:
Hectorem. v. ibi manere exitioſum fatum coēgit
Ilium ante, portasq; Scæas.
Sed Pelidem allocutus eſt lucidus Apollo:
Cur me Pelei fili pedibus uelocibus perſequeris,
Ipſe mortalis exiſtens deum immortalem? nec dum me
Agnouiſti quòd Deus ſum; tu autem indeſinēter furis.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Χ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΤΡΩΩΝ πάντων ἐγκλεισθέντων εἰς τὴν πόλιν, μόνος Ἕκτωρ ὑπομείνας Ἀχιλλέα, τὸ μὲν πρῶτον φεύγει, ἔπειτα δὲ ἀνθίσταται, Ἀθηνᾶς αὐτὸν πεισάσης, καὶ φονεύεται· ἐξάψας δὲ αὐτὸν τῷ ἅρματι ὁ Ἀχιλλεὺς, σύρει διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ τὰς ναῦς. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὀδύρονται ταῦτα ὁρῶντες ἐγκεκλεισμένοι.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Χῖ δ' ἄρα τρὶς περὶ τεῖχος ἄγων κτάνεν Ἕκτορ' Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Ἕκτορος ἀναίρεσις.

ΩΣ οἱ μὲν κατ' ἄστυ πεφυζότες ἠΰτε
νεβροὶ,
ἱδρῶ ἀπεψύχοντο, πίον τ', ἀκέοντό
τε δίψαν,
Κεκλιμένοι καλῇσιν ἐπάλξεσιν· αὐ-
τὰρ Ἀχαιοὶ
Τείχεος ἆσσον ἴσαν, σάκε' ὤμοισι κλίναντες.
Ἕκτορα δ' αὐτοῦ μεῖναι ὀλοιὴ μοῖρ' ἐπέδησεν,
Ἰλίου προπάροιθε, πυλάων τε Σκαιάων.
Αὐτὰρ Πηλείωνα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
Τίπτε με Πηλέος υἱὲ ποσὶν ταχέεσσι διώκεις,
Αὐτὸς θνητὸς ἐὼν θεὸν ἄμβροτον; οὐδέ νύ πώ με
Ἔγνως ὡς θεός εἰμι, σὺ δ' ἀσπερχὲς μενεαίνεις.

Ἠ νύ

Ἦ νύ τοι οὔτι μέλει Τρώων πόνος οὓς ἐφόβησας;
γρ. δεῦρ' ἰθὺς αὖτις — Οἳ δή τοι εἰς ἄστυ ἄλεν, σὺ δὲ * δεῦρο λιάσθης.
γρ. ἀπολεῖς — Οὐ γάρ με * κτανέεις, ἐπεὶ οὔτοι μόρσιμός εἰμι.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
γρ. ἀλοώτε — Ἔβλαψάς μ' Ἑκάεργε, θεῶν † ὀλοώτατε πάντων,
Ἐνθάδε νῦν τρέψας ἀπὸ τείχεος· ἦ κ' ἔτι πολλοὶ
Γαῖαν ὀδὰξ εἷλον πρὶν Ἴλιον εἰσαφικέσθαι.
Νῦν δ' ἐμὲ μὲν μέγα κῦδος ἀφείλεο, τοὺς δὲ ἐσάωσας
Ῥηϊδίως, ἐπεὶ οὔτι τίσιν γ' ἔδδεισας ὀπίσσω.
Ἦ σ' ἂν τισαίμην εἴ μοι δύναμίς γε παρείη.
Ὣς εἰπὼν, προτὶ ἄστυ μέγα φρονέων ἐβεβήκει,
Σευάμενος ὥσθ' ἵππος ἀεθλοφόρος, σὺν ὄχεσφιν
Ὅς ῥά τε ῥεῖα θέῃσι τιταινόμενος πεδίοιο.
Ὣς Ἀχιλεὺς λαιψηρὰ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα.
Τὸν δ' ὁ γέρων Πρίαμος πρῶτος ἴδεν ὀφθαλμοῖσι,
Παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ' ἐπεσσύμενον πεδίοιο,
Ὅς ῥά τ' ὀπώρης εἶσιν· ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαὶ
Φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῷ·
Ὅν τε κύν' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσι·
Λαμπρότατος μὲν ὅγ' ἐστὶ, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν.
Ὣς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος.
Ὤιμωξεν δ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὅγε κόψατο χερσὶν,
Ὕψοσ' ἀνασχόμενος, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει,
Λισσόμενος φίλον υἱόν· ὁ δὲ προπάροιθε πυλάων
Εἱστήκει, ἄμοτον μεμαὼς Ἀχιλῆϊ μάχεσθαι·
Τὸν δ' ὁ γέρων ἐλεεινὰ προσηύδα, χεῖρας ὀρεγνύς,
Ἕκτορ μή μοι μίμνε φίλον τέκος ἀνέρα τοῦτον
Οἶος, ἄνευθ' ἄλλων· ἵνα μὴ τάχα πότμον ἐπίσπῃς
Πηλεΐωνι δαμείς· ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστιν.
Σχέτλιος, αἴθε θεοῖσι φίλος τοσσόνδε γένοιτο
Ὅσσον ἐμοί· τάχα κέν ἑ κύνες καὶ γῦπες ἔδονται
Κείμενον· ἦ κέ μοι αἰνὸν ἀπὸ πραπίδων ἄχος ἔλθοι.
Ὅς μ' υἱῶν πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν εὖνιν ἔθηκε,
Κτείνων, καὶ περνὰς νήσων ἔπι τηλεδαπάων.
Καὶ γὰρ νῦν δύο παῖδε Λυκάονα καὶ Πολύδωρον
Οὐ δύναμαι ἰδέειν, Τρώων εἰς ἄστυ ἀλέντων,
Τούς μοι Λαοθόη τέκετο κρείουσα γυναικῶν.
γρ. στρατῷ — Ἀλλ' εἰ μὲν ζώουσι μετὰ * στρατῷ, ἦτ' ἂν ἔπειτα
Χαλκοῦ τε χρυσοῦ τ' ἀπολυσόμεθ'· (ἔστι γὰρ ἔνδον.
Πολλὰ γὰρ ὤπασε παιδὶ γέρων ὀνομάκλυτος Ἄλτης)
Εἰ δ' ἤδη τεθνᾶσι, καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν,
Ἄλγος ἐμῷ θυμῷ τε καὶ μητέρι, τοὶ τεκόμεσθα.
Λαοῖσιν δ' ἄλλοισι μινυνθαδιώτερον ἄλγος
Ἔσσεται, ἢν μὴ καὶ σὺ θάνῃς Ἀχιλῆϊ δαμασθείς.
Ἀλλ' εἰσέρχεο τεῖχος, ἐμὸν τέκος, ὄφρα σαώσῃς
Τρῶας καὶ Τρῳὰς, μηδὲ μέγα κῦδος ὀρέξῃς
Πηλεΐδῃ, αὐτὸς δὲ φίλης αἰῶνος ἀμερθῇς.
γρ. αὐτὸν δ' ἐμὲ — * Πρὸς δ' ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε,
Δύσμορον, ὅν ῥα πατὴρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδῷ
Αἴσῃ ἐν ἀργαλέῃ φθίσει, κακὰ πόλλ' ἐπιδόντα,
Υἷάς τ' ὀλλυμένους, ἑλκυσθείσας τε θύγατρας,
Καὶ θαλάμους κεραϊζομένους, καὶ νήπια τέκνα
Βαλλόμενα προτὶ γαίῃ, ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Ἑλκομένας τε νυοὺς ὀλοῇς ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.
Αὐτὸν δ' ἂν πύματόν με κύνες πρώτῃσι θύρῃσιν
Ὠμησταὶ ἐρύουσι, ἐπεί κέ τις ὀξεῖ χαλκῷ
Τύψας ἠὲ βαλὼν ῥεθέων ἐκ θυμὸν ἕληται,

An tibi nequicquã eſt cura Troũ labor quos fugaſti,
Qui iam in urbem concluſi ſunt: tu.v huc diuertiſti?
Non tamen me interficies, quoniam nõ mortalis ſum.
Hunc. a. ualdè indignatus allocutus eſt pedib uelox
Læſiſti me Apollo Deorum perniciosiſsime omniũ, (Ach.
Huc nunc auertens me à muro: ſanè adhuc multi
Terrã mordicus cepiſſent, antequã in Iliũ perueniſſent.
Nunc. a. mihi magnam gloriã eripuiſti: illos. v. ſeruaſti
Facilè, quoniam non ultionem formidaſti in poſterũ.
Profectò te ulciſcerer, ſi mihi potentia adeſſet.
Sic fatus, ad ciuitatem ualdè elatus iuit,
Ruens uelut equus uictor, cum curribus
Qui facilè currit extenſus per campum:
Sic Achilles celeriter pedes & genua mouebat.
Hunc. v. ſenex Priamus primus uidit oculis
Undiq. fulgentem, ut ſtellam, irruentem per campum,
Quæ autumno oritur: ualdè lucidi autem eius radij
Apparent multa inter aſtra noctis medio,
Quam canem Orionis cognomine uocant:
Splendidiſsima quidem hæc eſt: malum uerò ſignũ eſt,
Et affert multam febrem miſeris mortalibus:
Sic huius æs ſplendebat circa pectora currentis:
Eiulabat. v. ſenex: caputq. pulſabat manibus,
In altum tendens: ualdè autem plorans clamabat,
Orans dilectum filium. is enim ante portas
Stabat, indeſinenter cupiens cum Achille pugnare.
Hũc v. ſenex miſerabiliter allocutus eſt, manus exten-
Hector, ne mihi expecta, dilecte fili, uirũ hunc, (dẽs,
Solus, abſq. alijs, ut ne mox mortem aſſequaris,
Ab Achille interfectus, quoniam multò fortior eſt.
Infelix, utinam dijs charus tantum eſſet,
Quantum mihi: citò eum canes & uultures uorarent,
Iacentẽ: certè mihi grauis ex præcordijs dolor abiret:
Qui me liberis multiſq. ſtrenuis orbum fecit
Interficiens, deportatos uendẽs inſulas in longinquas:
Etenim nunc duos filios Lycaonem & Polydorum
Non poſſum uidere, Troianis in ciuitatem concluſis,
Quos mihi Laothoë peperit regina mulierum.
At ſiquidem uiuunt in caſtris, certè poſtmodùm
Ereq. auroq. redimemus (eſt enim intus:
Multa enim dedit filiæ ſenex fama celebris Altes)
Quòd ſi iam mortui ſunt, & in Plutonis domibus,
Dolor meo animo & matri, qui genuimus:
Populis autem alijs breuior dolor
Erit, modò non & tu moriaris ab Achille domitus.
Sed ſubeto murum mi fili, ut ſerues
Troianos & Troianas, neq. magnam gloriã præbeas
Pelidæ: ipſeq. dilecta uita priueris.
Adhæc uerò mei infelicis adhuc uiuentis miſerere,
Infauſti, quem pater Saturnides in ſenectutis limine
Fortuna in acerba perdet, multa mala conſpicatum,
Filioſq. interemptos, raptaſq. filias,
Et thalamos euerſos, & infantes filios
Illiſos ad terram in graui conflictu,
Tractaſq. nurus pernicioſis manibus Græcorum.
Ipſum. v. extremum me canes in primis foribus
Crudiuori lacerabunt, poſtquam aliquis acuto ære
Verberans, uel iaculatus, ex membris animã eripuerit,

Quos

Quos nutrivi in ædibus menſarios ianitores,
Qui meum ſanguinem bibentes grauati in animo
Iacebunt in ueſtibulis: iuuenem autem omninò decet,
In bello interfectum, confoſſum acuto ære,
Iacere: omniaq́ decora morienti, quodcunq́ appareat:
Sed quum iam canum caput, canamq́ barbam,
Pudendaq́ deturpant canes interempti ſenis,
Hoc utiq́ miſerrimum eſt miſeris mortalibus.
Dixit ſenex: canos.v. capillos extrahebat manibus
Vellens è capite, neq́ Hectori animum flectebat.
Mater.a rurſus ex alia parte lugebat, lacrymans,
Sinum denudans. altera.a. manu mammillas exhibuit,
Et ipſum lacrymans uerbis uelocibus allocuta eſt:
Hector, fili mi, hæc reuerere, & me miſerare
Ipſam, ſi unquā tibi uagitus ſedatricem mammā præbui,
Horum reminiſcere chare fili: fuge v. inimicum uirū
Mœnia introiens: neq́ propugnator ſtes huic,
Infelix: ſi enim te interemerit, neutiquam te equidem
Plorabo in lectis charum germen, quem peperi ipſa,
Neq́ uxor diues: ſeorſum autem te longè à nobis
Argiuorum apud naues canes ueloces comedent.
Sic hi plorantes alloquebantur dilectum filium,
Multa precantes: neq́ Hectori animum flectebant:
Sed hic expectabat Achillē ingētē ꝓprius accedentem.
Vt.a. draco in luſtro montanus uirum expectat
Paſtus mala uenena, ſubijtq́ ipſum ira grauis,
Toruumq́ tuetur conuoluens ſe circa latibulum:
Sic Hector inextinguibile habens robur, non ceſſit,
Turrim ad prominentem lucido ſcuto acclinato.
Indignabundus.v. dixit ad ſuum elatum animum:
Hei mihi ſiquidē portas & mœnia ingreſſus fuero,
Polydamas mihi primus uitio uerterit,
Qui me hortabatur Troianos ad ciuitatem ducere,
Noctē ſub hāc exitioſam, quādo excitabatur diuus A-
At ego non parui, certè multò utilius fuiſſet: (chilles.
Nunc.v. poſtquam amiſi populum ſtultitia mea,
Vereor Troianos, & Troianas trahentes longas ueſtes,
Ne quando quis dicat deterior alius me:
Hector ſuis uiribus fretus perdidit populum.
Sic dicent. mihi autem tunc utilius eſſet,
Contrà aut Achille interfecto redire,
Aut ab ipſo interfici glorioſè pro ciuitate.
Quòd ſi ſcutum quidem depoſuero umbilicatum,
Et galeam fortem, haſtamq́ ad murum acclinans,
Ipſe profectus Achilli ſtrenuo obuius iuero,
Et ei pollicear Helenam, & opes cum ipſa
Omnes prorſus quaſcunq́ Paris concauis in nauibus
Duxit in Troiam (quæ fuit contentionis origo)
Daturū Atridis abducēdas, ſimulq́ ſeparatim Achiuis
Alia diſtributurū quæcunq́ ciuitas hæc occultat:
A Troianis v. rurſus honorabile iuſiurandum capiam
Nihil occultaturos, ſed bifariam omnia diuiſuros,
Poſſeſſionē quātācunq́ urbs deſiderabilis intus cōtinet.
Sed cur mihi hæc dilectus diſſeruit animus?
Non ipſi eqdē ſupplicabo iēs. ii.n. mei non miſerebitur.
Neq́ quid me reuerebit̃, interficietq́ me nudū exiſtētē
Temerè ut fœminam, poſtquam arma exuero.
Non quidem ullo modo nūc licet à quercu, neq́ à petra

Οὓς τρέφον ἐν μεγάροισι τραπεζῆας † πυλαωροὺς, — γρ. θυραωρούς
Οἵ κ' ἐμὸν αἷμα † πίοντες, * ἀλύσσοντες περὶ θυμῷ,
Κείσοντ' ἐν προθύροισι. νέῳ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν
† Ἄρηϊ κταμένῳ, δεδαϊγμένῳ ὀξέϊ χαλκῷ,
Κεῖσθαι, πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ ὅ, ττι φανήῃ·
Ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη, πολιόν τε γένειον,
Αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος,
Τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
Ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἕλκετο χερσὶ,
Τίλλων ἐκ κεφαλῆς· οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθε.
Μήτηρ δ' αὖθ' ἑτέρωθεν ὀδύρετο δακρυχέουσα
Κόλπον ἀνιεμένη, ἑτέρηφι δὲ μαζὸν ἀνέσχε,
Καί μιν δακρυχέουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἕκτορ τέκνον ἐμὸν, τάδε τ' αἴδεο, καί μ' ἐλέησον
Αὐτὴν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν † ἐπέσχον, — γρ. ἀνέσχον
Τῶν μνῆσαι φίλε τέκνον, ἄμυνε δὲ δήϊον ἄνδρα
Τείχεος ἐντὸς ἰών. μηδὲ πρόμος ἵστασο τούτῳ,
Σχέτλιος· εἴπερ γάρ σε κατακτάνῃ, οὔ σ' ἔτ' ἔγωγε
Κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι φίλον θάλος, ὃν τέκον αὐτὴ,
Οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος· ἄνευθε δέ σε μέγα νῶϊν
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ κύνες ταχέες κατέδονται.
Ὣς τώ γε κλαίοντε προσαυδήτην φίλον υἱὸν,
Πολλὰ λισσομένω· οὐδ' Ἕκτορι θυμὸν ἔπειθον·
Ἀλλ' ὅγε μίμν' Ἀχιλῆα πελώριον ἆσσον ἰόντα.
Ὡς δὲ δράκων ἐπὶ χειῇ ὀρέστερος ἄνδρα μένῃσι
Βεβρωκὼς κακὰ φάρμακ', ἔδυ δέ τέ μιν χόλος αἰνὸς,
Σμερδαλέον δὲ δέδορκεν ἑλισσόμενος περὶ χειῇ·
Ὣς Ἕκτωρ ἄσβεστον ἔχων μένος οὐχ ὑπεχώρει,
Πύργῳ ἔπι προὔχοντι φαεινὴν ἀσπίδ' ἐρείσας·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμὸν,
Ὤ μοι ἐγὼν, εἰ μέν κε πύλας καὶ τείχεα δύω,
Πουλυδάμας μοι * πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει, — γρ. πρῶτον ἐλεγχ. περιτεύχει
Ὅς μ' ἐκέλευε Τρωσὶ ποτὶ πτόλιν ἡγήσασθαι
Νύχθ' ὕπο τήνδ' ὀλοὴν, ὅτε τ' ὤρετο δῖος Ἀχιλλεύς.
Ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν·
Νῦν δ' ἐπεὶ ὤλεσα λαὸν ἀτασθαλίῃσιν ἐμῇσιν,
Αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους,
Μήποτέ τις εἴπῃσι κακώτερος ἄλλος ἐμεῖο,
Ἕκτωρ ἧφι βίηφι πιθήσας ὤλεσε λαόν·
Ὣς ἐρέουσιν· ἐμοὶ δὲ τότ' ἂν πολὺ κέρδιον εἴη
Ἄντην ἢ Ἀχιλῆα κατακτείναντα νέεσθαι,
Ἠέ κεν αὐτῷ ὀλέσθαι ἐϋκλειῶς πρὸ πόληος.
Εἰ δέ κεν ἀσπίδα μὲν καταθείομαι ὀμφαλόεσσαν,
Καὶ κόρυθα βριαρὴν, δόρυ δὲ πρὸς τεῖχος ἐρείσας,
Αὐτὸς ἰὼν Ἀχιλῆος ἀμύμονος ἀντίος ἔλθω,
Καί οἱ ὑπόσχωμαι Ἑλένην, καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
Πάντα μάλ' ὅσσα τ' Ἀλέξανδρος κοίλῃς ἐνὶ νηυσὶν
Ἠγάγετο Τροίηνδ', ἥ τ' ἔπλετο νείκεος ἀρχή,
Δωσέμεν Ἀτρείδῃσιν ἄγειν, ἅμα τ' ἀμφὶς Ἀχαιοῖς
Ἄλλ' ἀποδάσσεσθαι ὅσσα πτόλις ἥδε κέκευθε·
Τρωσὶν δ' αὖ μετόπισθε γερούσιον ὅρκον ἕλωμαι,
Μή τι κατακρύψειν, ἀλλ' ἄνδιχα πάντα δάσασθαι,
Κτῆσιν ὅσην πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἐέργει.
Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Μή μιν ἐγὼ μὲν ἵκωμαι ἰών· ὁ δέ μ' οὐκ ἐλεήσει,
Οὐδέ τί μ' αἰδέσεται, κτενέει δέ με γυμνὸν ἐόντα,
Αὔτως ὥστε γυναῖκα, ἐπεί κ' ἀπὸ τεύχεα δύω.
Οὐ μέν πως νῦν ἐστιν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης

Τῷ ὀαριζέμεναι, ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε,
Παρθένος ἠΐθεός τ' ὀαρίζετον ἀλλήλοιιν.
Βέλτερον αὖτ' ἔριδι ξυνελαυνέμεν ὅττι τάχιστα·
Εἴδομεν ὁπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εὖχος ὀρέξῃ.
Ὣς ὥρμαινε μένων, ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἦλθεν Ἀχιλλεύς,
Ἶσος Ἐνυαλίῳ κορυθάϊκι πτολεμιστῇ,
Σείων Πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον,
Δεινήν· ἀμφὶ δὲ χαλκὸς ἐλάμπετο εἴκελος αὐγῇ
Ἢ πυρὸς αἰθομένου, ἢ ἠελίου ἀνιόντος.
Ἕκτορα δ', ὡς ἐνόησεν, ἕλε τρόμος, οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
Αὖθι μένειν. ὀπίσω δὲ πύλας λίπε, βῆ δὲ φοβηθείς.
Πηλείδης δ' ἐπόρουσε ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς·
Ἠΰτε κίρκος ὄρεσφιν ἐλαφρότατος πετεηνῶν
Ῥηϊδίως οἴμησε μετὰ τρήρωνα πέλειαν·
Ἡ δέ θ' ὕπαιθα φοβεῖται· ὁ δ' ἐγγύθεν ὀξὺ λεληκὼς
Ταρφέ' ἐπαΐσσει, ἑλέειν τέ ἑ θυμὸς ἀνώγει·
Ὣς ἄρ' ὅγ' ἐμμεμαὼς ἰθὺς πέτετο. τρέσε δ' Ἕκτωρ
Τεῖχος ὕπο Τρώων, λαιψηρὰ δὲ γούνατ' ἐνώμα.
Οἱ δὲ παρὰ σκοπιὴν καὶ ἐρινεὸν ἠνεμόεντα
Τείχεος αἰὲν ὑπ' ἐκ κατ' ἀμαξιτὸν ἐσσεύοντο·
Κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω, ἔνθα δὲ πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
Ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
Γίνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο·
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει ἐϊκυῖα χαλάζῃ,
Ἢ χιόνι ψυχρῇ, ἢ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ.
Ἔνθα δ' ἐπ' αὐτάων πλυνοὶ εὐρέες ἐγγὺς ἔασι
Καλοί, λαΐνεοι, ὅθι εἵματα σιγαλόεντα
Πλύνεσκον Τρώων ἄλοχοι καλαί τε θύγατρες
Τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν.
Τῇ ῥα παραδραμέτην, φεύγων, ὁ δ' ὄπισθε διώκων·
Πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων
Καρπαλίμως. ἐπεὶ οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην
Ἀρνύσθην, ἅ τε ποσσὶν ἀέθλια γίνεται ἀνδρῶν,
Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θέον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.
Ὡς δ' ὅτ' ἀεθλοφόροι περὶ τέρματα μώνυχες ἵπποι
Ῥίμφα μάλα τρωχῶσι, τὸ δὲ μέγα κεῖται ἄεθλον,
Ἢ τρίπος, ἠὲ γυνή, ἀνδρὸς κατατεθνειῶτος·
Ὣς τὼ τρὶς Πριάμοιο πόλιν περιδινηθήτην
Καρπαλίμοισι πόδεσσι· θεοὶ δέ τε πάντες ὁρῶντο.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ὢ πόποι, ἦ φίλον ἄνδρα διωκόμενον περὶ τεῖχος
Ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι· ἐμὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ
Ἕκτορος, ὅς μοι πολλὰ βοῶν ἐπὶ μηρί' ἔκηεν,
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἐν πόλει ἀκροτάτῃ· νῦν αὖτέ ἑ δῖος Ἀχιλλεὺς
Ἄστυ περὶ Πριάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκει.
Ἀλλ' ἄγετε, φράζεσθε θεοὶ καὶ μητιάασθε,
Ἠέ μιν ἐκ θανάτοιο σαώσομεν, ἦε μιν ἤδη
Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ δαμάσσομεν ἐσθλὸν ἐόντα.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ὦ πάτερ ἀργικέραυνε κελαινεφές, οἷον ἔειπες·
Ἄνδρα θνητὸν ἐόντα, πάλαι πεπρωμένον αἴσῃ,
Ἂψ ἐθέλεις θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι;
Ἔρδ'· ἀτὰρ οὔ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Θάρσει Τριτογένεια φίλον τέκος· οὔ νύ τι θυμῷ
Πρόφρονι μυθέομαι, ἐθέλω δέ τοι ἤπιος εἶναι·

Huic confabulari, ceu uirgo adoleſcenſq́;
Virgo adoleſcenſq́; colloquuntur inter ſe.
Satius igitur prælio confligere, ut quam celerrimè
Videamus utri Olympius gloriam præbeat.
Sic cogitabat expectās: at ei cominus uenit Achilles
Similis Marti impetuoſo bellatori,
Vibrans Peliam haſtam ad dextrum humerum
Terribilem: circumq́; ſplendebat æs ſimile fulgori,
Vel ignis ardentis, uel ſolis orientis. (ſtinuit
Hectorē.a. poſtq̄ agnouit, cepit timor, neq; amplius ſu-
Illic manere, à tergo. a portas liquit: iuitq́; perterritus.
Pelides uerò irruit, pedibus celeribus fretus.
Veluti accipiter in montibus leuiſſimus uolucrum
Facilè ruit in timidam columbam,
Hæc.a obliquè fugit. ille.v. propè acutè ſtrepens
Crebro irruit, capereq́; ipſam animus iubet: (ctor
Sic hic propèus rectà uolabat: trepidus fugiebat.a. He-
Muro ſub Troianorū, leuia autem genua mouebat.
Hi uerò iuxta ſpeculam & caprificum altam,
Murum uſq; ſubter, per curulem uiam currebant,
Ad fōtem autem uenerunt pulchrifluum: ubi fontes
Duo ſcaturiunt Scamandri uorticoſi:
Alter quidem aqua tepida fluit: circum autem fumus
Fit ex ipſo uelut ignis ardentis:
Alter.v. æſtate defluit ſimilis grandini,
Vel niui frigidæ, uel ex aqua concreto cryſtallo:
Illic autem ad ipſos labra lata propè ſunt
Pulchra, lapidea, ubi ueſtes ſplendidas
Lauabant Troianorum uxores pulchræq́; filiæ,
Antea, tēpore pacis, priuſquā ueniſſent filij Achiuorū:
Hac ꝑcurrerūt, alter fugiēs, alterq́; à tergo ꝑſequēs:
Ante q. fortis fugiebat: ꝑſequebatur v ipſū multò for-
Celeriter: quoniā nō uictimam, neq; tergus bouis (tior
Captabant: qualia pedibus præmia ſunt uirorum:
Sed pro anima currebāt Hectoris equorum domitoris.
Veluti.d. quando certatores ad metas uniunguli equi
Leuiter ualdè currūt, & magnū propoſitū eſt præmiū,
Vel tripus, uel mulier, uiri in honorem defuncti:
Sic hi ter Priami ciuitatem circum acti ſunt
Velocibus pedibus. dij autem omnes uidebant:
Inter hos.a ſermonē cœpit pater hominumq́; deorūq́;:
Pròh malū, certè dilectū uirum fugatū circa murū
Oculis uideo: meum autem angitur cor
Ob Hectorē, qui mihi multa boum fœmora adoleuit
Idæ in uerticibus cacuminoſi, nonnunquam etiam
In urbe ſumma: nunc autem ipſum diuus Achilles
Vrbem circa Priami pedibus uelocibus inſequitur.
Sed agite conſiderate dij & conſultate,
An ipſum à morte liberabimus, an ipſum iam
Sub Pelide Achille domabimus fortem exiſtentem.
Hunc.a. rurſus allocuta eſt dea caſia Minerua,
O pater fulminator nubifer quale dixiſti?
Virum mortalē exiſtentem iam diu deſtinatū morti,
Rurſus uis à morte lugubri eripere?
Fac: ſed neutiquam omnes approbamus dij alij.
Hanc autē excipiēs allocutus eſt nubicogus Iupiter,
Confide Tritonia dilecta filia: non certè animo
Serio loquor, uolo enim tibi blandus eſſe.

Fac prout iam tibi animus eſt,neq; ceſſa.
Sic fatus,impulit ante per ſe promptā Mineruam:
Venit autem ab Olympi uerticibus feſtinans.
Hectorē v.inceſſanter urgēs ſequebatur celer Achilles.
Vt.a.quū hinnulū in mõtibus canis ceruæ inſequitur,
Excitans ex luſtro,per ualles & per ſaltus,
Hunc quamuis lateat trepidans ſub frutice,
Veruntamen ueſtigia legens currit ꝑpetuò donec inue-
Sic Hector non latebat uelocipedem Pelidem: (niat:
Quoties autem nitebatur portas Dardanias
Contra ruere bene ædificatas ad turres,
Si quo modo ei deſuper auxiliarentur ſagittis:
Toties ipſum antè auertebat accurrens
In campum:ipſe.a ad urbem uolabat ſemper.
Quemadmodū in ſomno non poteſt fugientē inſequi.
Neq; hic hunc poteſt fugere,neq; is inſequi:
Sic hic illū nõ poterat aſſequi pedibus neq; ille effugere,
Quo tamen pacto Hector fata euaſiſſet mortis
Niſi ei ultimoq; & extremò obuiaſſet Apollo
Propè,qui ei indidit robur uelocesq; genua?
Populis autem innuebat capite diuus Achilles,
Neq; ſinebat mittere in Hectorem lethiferas ſagittas,
Ne quis gloriā auferret iaculatus,ipſe.v.poſterior ueni
Sed quando iam quartò ad fontes peruenerunt, (ret.
Et tunc ſanè aureas pater extendit lances,
Impoſuitq; duo fata aſpera mortis,
Hoc.q.Achilli.illud.a.Hectoris bellicoſi. (fatalis dies.
Traxit.v.medias phendens,inclinatusq; eſt Hectoris
Deſcēditq; in infernū: reliquit v.ipſum clarus Apollo.
Ad Pelidem.a.acceſſit dea cæſijs oculis Minerua:
Cominusq; ſtans uerbis uelocibus eum allocuta eſt:
Nunc demū nos ſpero, Ioui dilecte illuſtris Achilles,
Relaturos magnā gloriam Achiuis apud naues,
Hectorē interficiētes pugnæ inſatiabilē licet exiſtentē.
Non ei nunc amplius licet effugere à nobis,
Neq; ſi ualdè multa patiatur longè iaculans Apollo,
Aduolutus ante patrem Iouem ægidem geſtantem.
Sed tu quidem nunc ſta & reſpira:huic uerò ego tecum
Accedens perſuadebo contrà pugnare.
Sic dixit Minerua:hic.v perſuaſus eſt gauiſusq; eſt a-
Stetit.v.fraxinea haſta ærata innixus, (nimo:
Hæc igitur hunc.q.reliquit,aſſecutaq; eſt Hectorē diuū
Deiphobo aſſimulata corpore & infracta uoce.
Propè autem ſtans uerbis uelocibus allocuta eſt:
O frater,certè admodum te urget uelox Achilles,
Vrbem circa Priami pedibus uelocibus perſequens.
Sed agè iam ſtemus & arceamus hoſtē manētes. (ctor:
Hanc.a.uiciſſim allocutus eſt magnus galeatus He-
Deiphobe certè mihi antea multò chariſſimus eras
Fratrum,quos Hecuba & Priamus genuit filios:
Nunc.v adhuc etiā magis habeo in animo honorare,
Qui ſuſtinuiſti mei gratiā,poſtquam uidiſti oculis,
Murum egredi: alij.v intus manent.
Hūc.a.rurſus allocuta eſt dea cæſijs oculis Minerua
O frater,ꝓfectò.q.multùm pater & ueneranda mater
Precabantur ordine genibus aduoluti: circumq; ſocij,
Illic ut manerem(adeo enim tremunt omnes)
Sed meus intus animus conficiebatur mœrore graui:

Ἔρξον ὅπῃ δή τοι νόος ἔπλετο, μηδέ τ' ἐρώει.
Ὣς εἰπὼν, ὄτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην.
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Ἕκτορα δ' ἀσπερχὲς κλονέων ἔφεπ' ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
Ὡς δ' ὅτε νεβρὸν ὄρεσφι κύων ἐλάφοιο δίηται,
Ὄρσας ἐξ εὐνῆς, διά τ' ἄγκεα καὶ διὰ βήσσας,
Τὸν δ' εἴπερ τε λάθῃσι καταπτήξας ὑπὸ θάμνῳ,
Ἀλλά τ' ἀνιχνεύων θέει ἔμπεδον, ὄφρα κεν εὕρῃ·
Ὣς Ἕκτωρ οὐ λῆθε ποδώκεα Πηλείωνα.
Ὁσσάκι δ' ὁρμήσειε πυλάων Δαρδανιάων
Ἀντίον ἀΐξασθαι ἐϋδμήτους ἐπὶ πύργους,
Εἴπως οἱ καθύπερθεν ἀλάλκοιεν βελέεσσι·
Τοσσάκι μιν προπάροιθεν ἀποστρέψασκε παραφθὰς γρ. προφθὰς
Πρὸς πεδίον· αὐτὸς δὲ ποτὶ πτόλιος πέτετ' αἰεί.
Ὡς δ' ἐν ὀνείρῳ οὐ δύναται φεύγοντα διώκειν,
Οὔτ' ἄρ' ὁ τὸν δύναται ὑποφεύγειν, οὔθ' ὁ διώκειν·
Ὣς ὁ τὸν οὐ δύνατο μάρψαι ποσὶν, οὐδ' ὃς ἀλύξαι.
Πῶς δέ κεν Ἕκτωρ κῆρας ὑπεξέφυγεν θανάτοιο,
Εἰ μή οἱ πύματόν τε καὶ ὕστατον ἤντετ' Ἀπόλλων
Ἐγγύθεν, ὅς οἱ ἐπῶρσε μένος λαιψηρά τε γοῦνα.
Λαοῖσιν δ' ἀνένευε καρήατι δῖος Ἀχιλλεὺς,
Οὐδ' * ἔα ἱέμεναι ἐπὶ Ἕκτορι πικρὰ βέλεμνα, γρ. ἔα ἱέμεν
Μή τις κῦδος ἄροιτο βαλὼν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπὶ κρουνοὺς ἀφίκοντο,
Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα,
Ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο,
Τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἕκτορος ἱπποδάμοιο·
Ἕλκε δὲ μέσσα λαβών· ῥέπε δ' Ἕκτορος αἴσιμον ἦμαρ·
Ὤχετο δ' εἰς Ἀΐδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων.
Πηλείωνα δ' ἵκανε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Νῦν δὴ νῶΐ γ' ἔολπα Διῒ φίλε φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ
Οἴσεσθαι μέγα κῦδος Ἀχαιοῖσι προτὶ νῆας,
Ἕκτορα δῃώσαντε, μάχης ἆτόν περ ἐόντα.
Οὔ οἱ νῦν ἔτι γ' ἐστὶ πεφυγμένον ἄμμε γενέσθαι,
Οὐδ' εἴ κεν μάλα πολλὰ † πάθοι ἑκάεργος Ἀπόλλων, γρ. πάθῃ
Προπροκυλινδόμενος πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
Ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν στῆθι καὶ ἄμπνυε, τόνδε δ' ἐγώ τοι
Οἰχομένη πεπιθήσω ἐναντίβιον μαχέσασθαι.
Ὣς φάτ' Ἀθηναίη· ὁ δ' ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ·
Στῆ δ' ἄρ' ἐπὶ μελίης χαλκογλώχινος ἐρεισθείς.
Ἡ δ' ἄρα τὸν μὲν ἔλειπε, κιχήσατο δ' Ἕκτορα δῖον,
Δηϊφόβῳ εἰκυῖα δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν·
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἠθεῖ', ἦ μάλα δή σε βιάζεται ὠκὺς Ἀχιλλεὺς,
Ἄστυ πέρι Πριάμοιο ποσὶν ταχέεσσι διώκων·
Ἀλλ' ἄγε δὴ στέωμεν, καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Δηΐφοβ', ἦ μέν μοι τὸ πάρος πολὺ φίλτατος ἦσθα
Γνωτῶν, οὓς Ἑκάβη ἠδὲ Πρίαμος τέκε παῖδας·
Νῦν δ' ἔτι καὶ μᾶλλον νοέω φρεσὶ τιμήσασθαι,
Ὃς ἔτλης ἐμεῦ εἵνεκ', ἐπεὶ ἴδες ὀφθαλμοῖσι,
Τείχεος ἐξελθεῖν· ἄλλοι δ' ἔντοσθε μένουσι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Ἠθεῖ', ἦ μὲν πολλὰ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
Λίσσονθ' ἑξείης γουνούμενοι, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι,
Αὖθι μένειν· τοῖον γὰρ ὑποτρομέουσιν ἅπαντες)
Ἀλλ' ἐμὸς ἔνδοθι θυμὸς ἐτείρετο πένθεϊ λυγρῷ·

κ. μηδέ τι Νῦν δ' ἰθὺς μεμαῶτε μαχώμεθα, * μηδ' ἔτι δούρων
Ἔστω φειδωλή, ἵνα εἴδομεν εἴ κεν Ἀχιλλεὺς
Νῶϊ κατακτείνας ἔναρα βροτόεντα φέρηται
Νῆας ἔπι γλαφυράς, ἦ κεν σῷ δουρὶ δαμήῃ.
Ὣς φαμένη, καὶ κερδοσύνῃ ἡγήσατ' Ἀθήνη.
Οἳ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Οὔ σ' ἔτι Πηλέος υἱὲ φοβήσομαι, ὡς τὸ πάρος περ.
Τρὶς περὶ ἄστυ μέγα Πριάμου δίον, οὐδέ ποτ' ἔτλην
Μεῖναι ἐπερχόμενον· νῦν αὖτέ με θυμὸς ἀνῆκε
Στήμεναι ἀντία σεῖο· ἕλοιμί κεν ἤ κεν ἁλοίην.
Ἀλλ' ἄγε δεῦρο θεοὺς ἐπιδώμεθα· τοὶ γὰρ ἄριστοι
Μάρτυροι ἔσσονται καὶ ἐπίσκοποι ἁρμονιάων·
Οὐ γὰρ ἐγώ σ' ἔκπαγλον ἀεικιῶ, αἴ κεν ἐμοὶ Ζεὺς
Δώῃ καμμονίην, σὴν δὲ ψυχὴν ἀφέλωμαι·
Ἀλλ' ἐπεὶ ἄρ κέ σε συλήσω κλυτὰ τεύχε', Ἀχιλλεῦ,
Νεκρὸν Ἀχαιοῖσιν δώσω πάλιν· ὣς δὲ σὺ ῥέζειν.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ.
Ἕκτορ μή μοι ἄλαστε συνημοσύνας ἀγόρευε.
Ὡς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά,
Οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν,
Ἀλλὰ κακὰ φρονέουσι διαμπερὲς ἀλλήλοισιν·
Ὣς οὐκ ἔστ' ἐμὲ καὶ σὲ φιλήμεναι, οὐδέ τι νῶϊν
Ὅρκια ἔσσονται, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
Αἵματος ἆσαι Ἄρηα ταλαύρινον πολεμιστήν.
Παντοίης ἀρετῆς μιμνήσκεο· νῦν σε μάλα χρὴ
Αἰχμητήν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστήν·
Οὔ τοι ἔτ' ἔσθ' ὑπάλυξις, ἄφαρ δέ σε Παλλὰς Ἀθήνη
Ἔγχει ἐμῷ δαμάᾳ· νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσεις
Κήδε' ἐμῶν ἑτάρων, οὓς ἔκτανες ἔγχεϊ θύων.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος·
Καὶ τὸ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο φαίδιμος Ἕκτωρ·
Ἕζετο γὰρ προϊδών, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος,
Ἐν γαίῃ δ' ἐπάγη· ἀνὰ δ' ἥρπασε Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἂψ δ' Ἀχιλῆϊ δίδου, λάθε δ' Ἕκτορα ποιμένα λαῶν.
Ἕκτωρ δὲ προσέειπεν ἀμύμονα Πηλεΐωνα,
Ἤμβροτες, οὐδ' ἄρα πώ τι θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ
Ἐκ Διὸς ἠείδης τὸν ἐμὸν μόρον, ἤτοι ἔφης γε·
κ. μύθων Ἀλλά τις ἀρτιεπὴς καὶ ἐπίκλοπος ἔπλεο * μύθων,
τε μύθο. Ὄφρά σ' ὑποδείσας μένεος ἀλκῆς τε * λάθωμαι.
κ. λάθωμαι Οὐ μέν μοι φεύγοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξεις,
Ἀλλ' ἰθὺς μεμαῶτι διὰ στήθεσφιν ἔλασσον,
κ. ἄλευαι Εἴ τοι ἔδωκε θεός· νῦν αὖτ' ἐμὸν ἔγχος * ἀλύξαι
Χάλκεον, ὡς δή μιν σῷ ἐν χροῒ πᾶν κομίσαιο·
Καί κεν ἐλαφρότερος πόλεμος Τρώεσσι γένοιτο
Σεῖο καταφθιμένοιο· σὺ γάρ σφισι πῆμα μέγιστον.
Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
Καὶ βάλε Πηλεΐδαο μέσον σάκος, οὐδ' ἀφάμαρτε·
Τῆλε δ' ἀπεπλάγχθη σάκεος δόρυ· χώσατο δ' Ἕκτωρ
Ὅττι ῥά οἱ βέλος ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός·
Στῆ δὲ κατηφήσας, οὐδ' ἄλλ' ἔχε μείλινον ἔγχος·
Δηΐφοβον δ' ἐκάλει λευκάσπιδα, μακρὸν ἀΰσας.
Ἤτεέ μιν δόρυ μακρόν· ὁ δ' οὔ τί οἱ ἐγγύθεν ἦεν.
Ἕκτωρ δ' ἔγνω ᾗσιν ἐνὶ φρεσί, φώνησέν τε.
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με θεοὶ θάνατον δὲ κάλεσσαν·
Δηΐφοβον γὰρ ἔγωγ' ἐφάμην ἥρωα παρεῖναι·
Ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τείχει, ἐμὲ δ' ἐξαπάτησεν Ἀθήνη.
Νῦν δὲ δὴ ἐγγύθι μοι θάνατος κακός, οὐδέ τ' ἄνευθεν,
Οὐδ' ἀλέη· ἦ γάρ ῥα πάλαι τό γε φίλτερον ἦεν

Nunc.v.rectà cupidi pugnemus, neq. amplius haſtarū
Sit parſimonia, ut uideamus an Achilles
Nobis interfectis ſpolia ſanguinolenta referat
Naues ad concauas: an tua haſta dometur.
Sic loquuta, & per fraudem præceßit Minerua:
Hi.v.quando iam prope erant ad inuicem profecti,
Hunc prior allocutus eſt magnus galeatus Hector:
Non te amplius Pelei fili fugiam ut antea:
Ter circū urbē magnā Priami fugi, nec unq̄ auſus fui
Expectare te ingruentem: nunc.a. me animus impellit
Stare contra te: ſiue interimam ſiue interimar.
Sed agè huc deos reſpiciamus. hi enim optimi
Teſtes erunt, & cuſtodes pactorum.
Non enim ego te immaniter deturpabo, ſi mihi Iupiter
Dederit ſingularem uictoriam, tuamq. animā auferā.
At poſtquam te ſpoliauero pulchris armis Achilles,
Cadauer Achiuis reddam: ſic & tu fac.
Hūc.v.toruè intuitus allocut' eſt ped:b.uelox Achill.
Hector, ne mihi: acerbiſsime hoſtis, pacta recenſe.
Vt non ſunt leonibus & uiris fœdera fida,
Neq. lupi & agni concordem animum habent,
Sed mala cogitant perpetuò ſibi inuicem:
Sic nō poßibile eſt me & te diligere, neq. quicquā nobis
Fœdera erunt, antequam alter ſtratus
Sanguine ſatiet Martem fortem bellatorem.
Omnigenæ uirtutis recordare: nunc te ualdè oportet
Bellatorem eſſe, & audacem pugnatorem.
Non tibi eſt effugium. mox.n. te Pallas Minerua
Haſta mea domabit: nunc.v. ſimul omnes lues
Dolores meorum ſociorū, quos interfeciſti haſta furēs.
Dixit & uibrans proiecit longam haſtam.
Et hanc.q. ex aduerſo intuit' euitauit illuſtris Hector.
Reſidebat.n. prauidens: ſuperuolauitq. area haſta,
In terra.a fixa eſt: iterumq. euulſit Pallas Minerua:
Rurſusq. Ach. dedit. latuitq. Hectorē paſtorē populorū.
Hector.a. allocutus eſt ſ.reenum Pelidem:
Errasti, nec dum ſanè quid, ò dijs par Achilles,
Ex Ioue noueras meum ſatum: atqui dicebas.
Sed quidem loquax & ſubdolus es uerbis,
Vt te ueritus, roboris uirtutisq. obliuiſcerer.
Non ſane mihi fugienti tergo lanceam infiges,
Sed rectà ruenti per pectora adige,
Si tibi dedit deus, nunc rurſus meam haſtam euita
Aeream. utinā iam ipſam tuo in corpore totā recipias,
Et ſanè leuius bellum Troianis fieret
Te interfecto. tu enim ipſis es detrimentum maximū.
Dixit, & uibrans proiecit longam haſtam,
Et percuſsit Pelida medium ſcutum, nec aberrauit:
Longè.v. detorta eſt à ſcuto haſta. iratusq. eſt Hector,
Quod eius telum uelox incaſſum effugerat è manu:
Stetit a. mæſtus, neq. aliam habebat fraxineam haſtā:
Deiphobū.v. uocabat albo ſcuto utentē, ualde clamās:
Petebat ab ipſo haſtam longā: hic v. neutiquā ppe eum (erat:
Hector.a. cognouit in ſua mente, dixitq.:
Eheu profectò iam me dij ad mortem uocarunt.
Deiphobum.n. ego putabam heroem adeſſe,
Sed hic q. intra murum eſt: me.v. decepit Minerua.
Nūc.a. ia proxima mihi mors mala, neq. amplius, pcul
Neq. effugium eſt: certè.q. olim hoc charius erat, (abeſt,

Iouiq́; & Iouis filio Apollini, qui me anteà
Cupidi liberarunt. nunc.v. me fatum aſſequitur.
Ne certè ignauiter & ingloriè peream,
Sed magnum faciens aliquid, & poſteris audiendum.
Sic fatus, diſtrinxit enſem acutum,
Qui ei ad latus pendebat, magnusq́; grauisq́;:
Iuit.a. conuerſus, uelut aquila altè uolans,
Quæ deſcendit in campum per nubes obſcuras,
Raptura uel agnam teneram, uel timidum leporem.
Sic Hector irruit quatiens enſem acutum:
Irruit & Achilles, roboreq́; impleuit animum
Feroci: antè.v. ſcutum pectus prætendit
Pulchrum, artificioſum: galea.a. nutabat lucida
Quatuor conorum, pulchræq́; circum mouebātur iubæ
Aureæ, quas Vulcanus poſuit circa conum denſas.
Qualis autem ſtella oritur inter aſtra noctis ueſpera,
Heſperus, quæ pulcherrima in cœlo ſtat ſtella:
Sic ex cuſpide fulgor ſplendebat bene acuta, quā Achil
Vibrabat dextera, cogitans malū Hectori diuino, (les
Inſpiciens corpus pulchrum ubi cederet maximè.
Huius.a. alioqui tātundē.q. tegebāt corpus ærea arma
Pulchra, quibus Patrocli uim exuit occidens.
Apparebat.a. quà iūctura ab humeris ceruicē dirimūt
Colli, ubiq́; animæ citiſſima mors.
Ea parte in ipſum ruens feriit haſta diuus Achilles,
Penitus autem teneram per ceruicem uenit cuſpis,
Neq́; guttur haſta abſcidit ære grauis,
Vt aliqd ipſum alloqueret excipiēs alternatim uerbis.
Cecidit.a. in pulueribus: at gloriat⁹ eſt diuus Achilles:
Hector, ſed fortè putabas Patroclum interficiens
Saluum te fore: me.a. nihil curaſti abſentem.
Stulte, huius.a. ſeorſum ultor multò melior
Nauibus in concauis ego retrò relictus eram,
Qui tibi genua ſolui: te quidem canes & aues
Lacerabunt turpiter: hunc autem ſepelient Achiui.
Hūc.a. parū potēs allocutus eſt galeā mouēs Hector:
Precor per animam & genua tua, tuosq́; parentes,
Ne me ſinas apud naues canes dilaniare Achiuorum.
Sed tu quidem æsq́; abundè aurumq́; ſume
Dona, quæ tibi dabunt pater, & ueneranda mater:
Corpus autem domum meum reddito, ut rogo me
Troiani & Troianorum uxores dignentur mortuum.
Hūc.a. toruè intuitus allocutus eſt pedib. uelox Achil
Ne me, canis, per genua precare, neq́; per parētes. (les:
Vtinā.n. aliquo modo ipſum me robur & animus ſinat
Crudas diſſecatē carnes comedere: qualia mihi feciſti:
Adeo non eſt qui à tuo canes capite arceret,
Neq́; ſi deciesq́; & uicies tanta dona
Statuant huc afferentes, promittant etiam & alia:
Neq́; ſi te ipſum auro redimere uelit
Dardanides Priam⁹, neq́; ſic te quidē honorāda mater
Imponens lectis lugebit, quem peperit ipſa:
Sed canesq́; & aues totum te diſcerpent.
Hunc.a. moriens allocutus eſt galeā mouens Hector:
Certè te bene noſcens præuidebam: neq́; ſanè eram
Perſuaſurus: certè enim tibi ferreus intus animus:
Conſidera nunc ne quo pacto tibi deorum ultio ſiam
Die illo, quando te Paris & Phœbus Apollo

Ζηνί τε καὶ Διὸς υἱεῖ Ἑκηβόλῳ, οἵ με πάρος γε
Πρόφρονες εἰρύατο· νῦν αὖτέ με μοῖρα κιχάνει.
Μὴ μὰν ἀσπουδί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
Ὣς ἄρα φωνήσας, εἰρύσσατο φάσγανον ὀξὺ,
Τό οἱ ὑπὸ λαπάρην τέτατο μέγα τε στιβαρόν τε·
Οἴμησεν δὲ ἀλεὶς, ὥστ' αἰετὸς ὑψιπετήεις,
Ὅστ' εἶσιν πεδίονδε διὰ νεφέων ἐρεβεννῶν,
Ἁρπάξων ἢ ἄρν' ἀμαλὴν ἢ πτῶκα λαγωόν·
Ὣς Ἕκτωρ οἴμησε τινάσσων φάσγανον ὀξύ.
Ὁρμήθη δ' Ἀχιλεὺς, μένεος δ' ἐμπλήσατο θυμὸν
Ἀγρίου· πρόσθεν δὲ σάκος στέρνοιο κάλυψε
Καλὸν, δαιδάλεον· κόρυθι δ' ἐπένευε φαεινῇ,
Τετραφάλῳ· καλαὶ δὲ περισσείοντο ἔθειραι
Χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.
Οἷος δ' ἀστὴρ εἶσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῷ
Ἕσπερος, ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἵσταται ἀστήρ·
Ὣς αἰχμῆς ἀπέλαμπ' εὐήκεος, ἣν ἄρ' Ἀχιλλεὺς
Πάλλεν δεξιτερῇ, φρονέων κακὸν Ἕκτορι δίῳ,
Εἰσορόων χρόα καλὸν, ὅπῃ εἴξειε μάλιστα.
Τοῦ δὲ καὶ ἄλλο τόσον μὲν ἔχε χρόα χάλκεα τεύχη,
Καλὰ, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριξε κατακτάς·
Φαίνετο δ' ᾗ κληῗδες ἀπ' ὤμων αὐχέν' ἔχουσι
* Λαυκανίης, ἵνα τε ψυχῆς ὤκιστος ὄλεθρος. γρ. λαυκα- νίης,
Τῇ ῥ' ἐπὶ οἱ μεμαὼς ἔλασ' ἔγχεϊ δῖος Ἀχιλλεύς.
Ἀντικρὺ δ' ἁπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
Οὐδ' ἄρ' ἀπ' ἀσφάραγον μελίη τάμε χαλκοβάρεια,
Ὄφρα τί μιν προτιείποι ἀμειβόμενος ἐπέεσσιν.
Ἤριπε δ' ἐν κονίῃς· ὁ δ' ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἕκτορ, ἀτάρ που * ἔφησθα Πατροκλῆ' ἐξεναρίζων, γρ. ξίφει
Σῶς ἔσσεσθ', ἐμὲ δ' οὐδὲν ὀπίζεο νόσφιν ἐόντα·
Νήπιε, τοῖο δ' ἄνευθεν ἀοσσητὴρ μέγ' ἀμείνων
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγὼ μετόπισθε λελείμμην,
Ὅς τοι γούνατ' ἔλυσα· σὲ μὲν κύνες ἠδ' οἰωνοὶ
† Ἑλκήσουσ' ἀϊκῶς, τὸν δὲ κτεριοῦσιν Ἀχαιοί. γρ. ἑλκή- σουσ' ἀικῶς
Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Λίσσομ' ὑπὲρ ψυχῆς καὶ γούνων, σῶν τε τοκήων,
Μή με ἔα παρὰ νηυσὶ κύνας καταδάψαι Ἀχαιῶν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν χαλκόν τε ἅλις χρυσόν τε δέδεξο,
Δῶρα, τά τοι δώσουσι πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
Σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν, ὄφρα πυρός με
Τρῶες καὶ Τρώων ἄλοχοι λελάχωσι θανόντα.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ.
Μή με κύον γούνων γουνάζεο, μηδὲ τοκήων.
Αἲ γάρ πως αὐτόν με μένος καὶ θυμὸς ἀνείη
Ὤμ' ἀποταμνόμενον κρέα ἔδμεναι, οἷα μ' ἔοργας·
Ὣς οὐκ ἔσθ' ὃς σῆς γε κύνας κεφαλῆς ἀπαλάλκοι·
Οὐδ' εἴ κεν δεκάκις τε καὶ εἰκοσινήριτ' ἄποινα
Στήσωσ' ἐνθάδ' ἄγοντες, ὑπόσχωνται δὲ καὶ ἄλλα·
Οὐδ' εἴ κέν σ' αὐτὸν χρυσῷ ἐρύσασθαι ἀνώγοι
Δαρδανίδης Πρίαμος· οὐδ' ὧς σέ γε πότνια μήτηρ
Ἐνθεμένη λεχέεσσι γοήσεται, ὃν τέκεν αὐτή,
Ἀλλὰ κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατὰ πάντα δάσονται.
Τὸν δὲ καταθνήσκων προσέφη κορυθαίολος Ἕκτωρ,
Ἦ σ' εὖ γιγνώσκων προτιόσσομαι, οὐδ' ἄρ' ἔμελλον
Πείσειν· ἦ γὰρ σοί γε σιδήρεος ἔνδοθι θυμός·
Φράζεο νῦν, μή τοί τι θεῶν μήνιμα γένωμαι
Ἤματι τῷ, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων

Ἐσθλὸν ἐόντ' ὀλέσωσιν ἐνὶ Σκαιῇσι πύλῃσιν.
Ὣς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε·
Ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη, ἀϊδόσδε βεβήκει,
γρ. ἀνδροτῆτα Ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀδροτῆτα καὶ ἥβην.
Τὸν καὶ τεθνηῶτα προσηύδα δῖος Ἀχιλλεύς,
Τέθναθι· κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι ὁππότε κεν δὴ
Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι, ἠδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
Ἦ ῥα, καὶ ἐκ νεκροῖο ἐρύσατο χάλκεον ἔγχος.
Καὶ τόγ' ἄνευθεν ἔθηχ', ὁ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα
Αἱματόεντ'· ἄλλοι δὲ περίδραμον υἷες Ἀχαιῶν,
Οἳ καὶ θηήσαντο φυὴν καὶ εἶδος ἀγητὸν
Ἕκτορος, οὐδ' ἄρα οἵ τις ἀνουτητί γε παρέστη.
Ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
Ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ μαλακώτερος ἀμφαφάασθαι
Ἕκτωρ, ἢ ὅτε νῆας ἐνέπρησεν πυρὶ κηλέῳ.
Ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, καὶ οὐτήσασκε παραστάς.
Τὸν δ' ἐπεὶ ἐξενάριξε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Στὰς ἐν Ἀχαιοῖσιν ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν,
γρ. ἥρωες Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος, Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Ἐπεὶ δὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσασθαι ἔδωκαν,
Ὃς κακὰ πόλλ' ἔρδεσκεν, ὅσ' οὐ σύμπαντες οἱ ἄλλοι·
Εἰ δ' ἄγετ' ἀμφὶ πόλιν σὺν τεύχεσι πειρηθῶμεν,
Ὄφρα κ' ἔτι γνῶμεν Τρώων νόον ὅντιν' ἔχουσιν,
Ἢ καταλείψουσιν πόλιν ἄκρην, τοῦδε πεσόντος,
Ἦε μένειν μεμάασι, καὶ Ἕκτορος οὐκ ἔτ' ἐόντος.
Ἀλλὰ τί ἤ μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Κεῖται πὰρ νήεσσι νέκυς ἄκλαυτος, ἄθαπτος
Πάτροκλος· τοῦ δ' οὐκ ἐπιλήσομαι ὄφρ' ἂν ἔγωγε
Ζωοῖσιν μετέω, καί μοι φίλα γούνατ' ὀρώρῃ.
Εἰ δὲ θανόντων περ καταλήθοντ' εἰν ἀΐδαο,
Αὐτὰρ ἐγὼ καὶ κεῖθι φίλου μεμνήσομ' ἑταίρου.
Νῦν δ' ἄγ' ἀείδοντες παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν
Νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσι νεώμεθα, τόνδε δ' ἄγωμεν·
Ἤραμεθα μέγα κῦδος· ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον,
Ὧι Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῷ ὣς εὐχετόωντο.
Ἦ ῥα, καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα·
Ἀμφοτέρων μετόπισθε ποδῶν τέτρηνε τένοντε
Ἐς σφυρὸν ἐκ πτέρνης, βοέους δ' ἐξῆπτεν ἱμάντας,
Ἐκ δίφροιο δ' ἔδησε, κάρη δ' ἕλκεσθαι ἔασεν·
Ἐς δίφρον δ' ἀναβὰς, ἀνά τε κλυτὰ τεύχε' ἀείρας,
Μάστιξεν δ' ἐλάαν, τὼ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην.
Τοῦ δ' ἦν ἑλκομένοιο κονίσαλος, ἀμφὶ δὲ χαῖται
γρ. πίμπλαντο Κυάνεαι πίλναντο, κάρη δ' ἅπαν ἐν κονίῃσι
Κεῖτο, πάρος χαρίεν· τότε δὲ Ζεὺς δυσμενέεσσι
Δῶκεν ἀεικίσσασθαι ἑῇ ἐν πατρίδι γαίῃ.
Ὣς τοῦ μὲν κεκόνιτο κάρη ἅπαν· ἡ δέ νυ μήτηρ
Τίλλε κόμην, ἀπὸ δὲ λιπαρὴν ἔρριψε καλύπτρην
Τηλόσε, κώκυσεν δὲ μάλα μέγα παῖδ' ἐσιδοῦσα.
Ὤιμωξεν δ' ἐλεεινὰ πατὴρ φίλος, ἀμφὶ δὲ λαοὶ
Κωκυτῷ τ' εἴχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ·
Τῷ δὲ μάλιστ' ἄρ' ἔην ἐναλίγκιον ὡς εἰ ἅπασα
Ἴλιος ὀφρυόεσσα πυρὶ σμύχοιτο κατ' ἄκρης.
Λαοὶ μέν ῥα γέροντα μόλις ἔχον ἀσχαλόωντα,
Ἐξελθεῖν μεμαῶτα πυλάων Δαρδανιάων.
Πάντας δ' ἐλλιτάνευε κυλινδόμενος κατὰ κόπρον,
Ἐξονομακλήδην ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον,
Σχέσθε φίλοι, καί μ' οἶον ἐάσατε κηδόμενοί περ,
Ἐξελθόντα πόληος ἱκέσθ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν·

Strenuum exiſtentem perdent in Sceis portis.
Sic igitur ipſum locutum finis mortis cooperuit:
Anima autem è membris uolans, ad infernum iuit,
Suum caſum lugens, linquens uigorem & iuuentutem.
Hunc & exanimem allocutus eſt diuus Achilles:
Morere: fatum uerò ego tunc ſuſcipiam, quandocunque
Iupiter uoluerit perficere, & immortales dij cæteri.
Dixit, & è cadauere traxit aeream haſtam.
Et hanc ſeorſim poſuit: atque ab humeris arma ſpoliauit
Cruenta: alij autem accurrerunt filij Achiuorum,
Qui & admirati ſunt ſtaturã & ſpeciẽ admirabilem
Hectoris, neque ei quis non uulnerans eum aſtitit.
Sic uerò quis dicebat, reſpiciens in proximum alium:
Papè, certè ualdè iam mollior tactu eſt
Hector, quam quando naues incendit igne infeſto.
Sic quiſpiam dicebat, & uulnerabat aſtans.
Hunc autem ubi ſpoliauit uelocipes diuus Achilles,
Stans inter Achiuos uerba uelocia dixit:
O amici Argiuorum duces, atque principes,
Poſtquam hunc uirum dij occidendum dederunt,
Qui mala multa patrauit, quanta non uniuerſi alij,
Eia agite, circa ciuitatem cum armis experiamur,
Vt quoque intelligamus Troianorũ mentẽ, quamã habẽt,
An deſerent urbem ſummam, hoc interempto,
An manere uolunt etiam Hectore non amplius exiſtẽte.
Sed cur mihi hæc dilectus diſſeruit animus?
Iacet apud naues mortuus, indefletus, inhumatus
Patroclus: huius autem non obliuiſcar quoad ego
Viuus interero, & mihi chara genua moueantur.
Et quamuis mortuorum obliuiſcuntur in inferno:
Tamen ego & illic dilecti recordabor ſocij.
Nunc autem age canentes Pæana iuuenes Achiuorum,
Naues in concauas redeamus: hunc autem ducamus:
Retulimus magnã gloriã, interfecimus Hectora diuũ,
Cui Troiani in urbe uelut deo uota faciebant.
Dixit: & in Hectorẽ diuũ indigna molitus eſt opera.
Amborum ponè pedum perforauit neruos,
Ad talum uſque à calcaneo: bubulaque appendit lora.
Ex curru autem ligauit, caputque trahi ſiuit:
In currum autem aſcendens, ſupraque inclyta arma eleuans,
Flagellabat ut impelleret: hi autem non inuiti uolabant.
Is cu traheretur, creſcebat turbo pulueris, circumque ca-
Flaui implebantur, caputque totũ in puluerib. [pilli
Iacebat, olim gratioſum, tunc uero Iupiter hoſtibus
Dedit deturpandum ſua in patria terra:
Sic huius quoque puluere fœdatum eſt caput totũ. mater autem
Euellebat comam, molleque abiecit uelamen
Procul: eiulabat autem magnopere filium inſpiciens.
Plorauit etiam miſerè pater dilectus: circumque populi
Eiulatu tenebantur & ploratu per urbem.
Huic autem maximè erat ſimile, ac ſi totum
Ilium altum igne arderet à uertice.
Populi quidem ſenem uix tenebant aſſlictantem ſeſe,
Exire uolentem portas Dardanias:
Omnes autem precabatur uolutatus per fimum,
Nominatim nominans uirum quenque,
Quieſcite dilecti, & me ſolum ſinite ſoliciti licet,
Egreſſum urbe ire ad naues Achiuorum:

Precabor virum hunc impium, horrenda patrantem,
Si fortè ætatem uereatur, & miſereatur
Senectutis: & huic pater talis eſt
Peleus, q ipſum genuit & nutriuit nocumentū ut eſſet
Troianis: præcipue v. mihi præ cæteris dolores impoſuit.
Tot enim mihi filios interemit florentes, (nis,
Quorū omniū cauſa non tantū lugeo afflictus quam-
quātū unius (cuius me dolor acris aeſceret ad inferos)
Hectoris: utinam mortuus fuiſſet in manibus meis
Sic. n. ſatiati fuiſſemus flentesq; lugentesq;.
Materq; quæ ipſum peperit infelix, & ego ipſe.
Sic dixit flens ſimulq; ingemiſcebant ciues,
Inter Troadas autē Hecuba abundanti orſa eſt luctū,
Fili, ego miſera curnam uiuo grauia patiens
Te mortuo: qui mihi noctesq; & dies
Gloria per urbem eras, omnibusq; utilitas
Troianisq; & Troadibus per urbē, qui te deū tanquam
Excipiebant. Certè enim ipſis magnopere gloria eras
Viuus exiſtens: nunc autem mors & fatum occupat.
Sic dixit flens: uxor autem nondū aliquid audierat
Hectoris, non enim ei aliquis uerax nuncius ueniens
Nunciarat, quod ei maritus extra manſiſſet portas,
Sed hæc telam texebat in conclaui domus altæ,
Duplicem, ſplendidam, inq; flores uarios intertexit.
Iuſſerat autem ancillis pulchricomis in domo,
Circa ignem ſtatuere lebetem magnum, ut eſſent
Hectori calida lauacra e pugna reuerſo,
Stulta, neq; intellexerat quod ipſum ualdè longè à laua-
Manibus Achillis interfecerat cæſia Minerua. (cris
Lamentationem. v. audiuit & ululatum à turri:
Huius. n. cōcuſſa ſunt mēbra. humi. n. ei excidit radius,
Hæc autem rurſus ancillis pulchricomis locuta eſt:
Adeſte, duæ me ſequimini, ut uideā quænā opera ſint,
Venerandæ ſocrus uocem audiui. in q; mihi ipſi
Præcordijs ſalit cor ad os: infra autem genua
Hærent: propè iam aliquod malum Priami filijs.
Vtinam. v. ab aure ſit meū uerbum, ſed ualdè grauiter
Timeo, ne iam mihi audacem Hectorem diuus Achilles
Solum intercludens ab urbe per campum inſequatur,
Et iam ipſum cohibeat à uirilitate moleſta,
Quæ ipſum tenebat: nā nunq in cætu manebat uirorū,
Sed longè procurrebat, ſuo robore nulli cedens.
Sic locuta, domo exijt furenti ſimilis,
Commota animo ſimul. n. ancillæ ibant cum ipſa.
Sed poſtquam ad turrimq; & uirorum uenit cætum,
Stetit circumſpiciens in muro: hunc autem cognouit
Tractum ante ciuitatem: celeres autem ipſum equi
Trahebāt inhumaniter concauas ad naues Achiuorū:
Hanc autem in oculis obſcura nox texit.
Decidit autem retrorſum, & animam expirauit:
Longè autem à capite fudit ligamina ſplendida,
Reticulum, uittamq;, & implexum redimiculum,
Velumq;, quod ei dedit aurea Venus
Die illo, quando ipſam bellicoſus duxit Hector
Ex domo Eetionis poſtquam præbuit ingentem dotem.
Circumq; ipſam gloresq; & fratriæ multæ ſatis ſtabāt,
Quæ ipſam inter ſe tenebant de uita periclitantem.
Sed hæc ut reſpirauit, & ad mētē animus collectus eſt,

Λίσσωμαι ἀνέρα τοῦτον ἀτάσθαλον, ὀβριμοεργὸν,
Ἤν πως ἡλικίην αἰδέσσεται, ἠδ' ἐλεήσῃ
Γῆρας· καὶ δέ νυ τῷδε πατὴρ τοιόσδε τέτυκται
Πηλεὺς, ὅς μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε πῆμα γενέσθαι
Τρωσί· μάλιστα δ' ἐμοὶ περὶ πάντων ἄλγε' ἔθηκε·
Τόσσους γάρ μοι παῖδας ἀπέκτανε τηλεθάοντας·
Τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι ἀχνύμενός περ,
Ὡς ἑνὸς, οὗ μ' ἄχος ὀξὺ κατοίσεται Ἄϊδος εἴσω,
Ἕκτορος· ὡς ὄφελεν θανέειν ἐν χερσὶν ἐμῇσι·
Τῶ κε κορεσσάμεθα κλαίοντέ τε μυρομένω τε,
Μήτηρ θ' ἥ μιν ἔτικτε δυσάμμορος, ἠδ' ἐγὼ αὐτός.
Ὣς ἔφατο κλαίων· ἐπὶ δὲ στενάχοντο πολῖται.
Τρῳῇσιν δ' Ἑκάβη ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
Τέκνον, ἐγὼ δειλή· τί νυ βείομαι αἰνὰ * παθοῦσα, χ. πιθοῦσα
Σεῦ ἀποτεθνηῶτος; ὅ μοι νύκτάς τε καὶ ἦμαρ
Εὐχωλὴ κατὰ ἄστυ πελέσκεο, πᾶσί τ' ὄνειαρ
Τρωσί τε καὶ Τρῳῇσι κατὰ πτόλιν, οἵ σε θεὸν ὣς
Δειδέχατ'· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἔησθα
Ζωὸς ἐών· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.
Ὣς ἔφατο κλαίουσ'· ἄλοχος δ' οὔ πώ τι πέπυστο
Ἕκτορος· οὐ γάρ οἵ τις ἐτήτυμος ἄγγελος ἐλθὼν
Ἤγγειλ' ὅττι ῥά οἱ πόσις ἔκτοθι μίμνε πυλάων·
Ἀλλ' ἥ γ' ἱστὸν ὕφαινε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
Δίπλακα μαρμαρέην, ἐν δὲ θρόνα ποικίλ' ἔπασσε·
Κέκλετο δ' ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοις κατὰ δῶμα
Ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα πέλοιτο
Ἕκτορι θερμὰ λοετρὰ μάχης ἐκ νοστήσαντι·
Νηπίη, οὐδ' ἐνόησεν ὅ μιν μάλα τῆλε λοετρῶν
Χερσὶν Ἀχιλλῆος δάμασε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Κωκυτοῦ δ' ἤκουσε καὶ οἰμωγῆς ἀπὸ πύργου,
Τῆς δ' ἐλελίχθη γυῖα, χαμαὶ δέ οἱ ἔκπεσε κερκίς·
Ἡ δ' αὖτις δμῳῇσιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα,
Δεῦτε, δύω μοι ἕπεσθον, † ἴδωμ' ὅτιν' ἔργα τέτυκται· χ. ἴδωμ'
Αἰδοίης ἑκυρῆς ὀπὸς ἔκλυον, ἐν δ' ἐμοὶ αὐτῇ
Στήθεσι πάλλεται ἦτορ ἀνὰ στόμα, νέρθε δὲ γοῦνα
Πήγνυται· ἐγγὺς δή τι κακὸν Πριάμοιο τέκεσσιν.
Αἲ γὰρ ἀπ' οὔατος εἴη ἐμεῦ ἔπος· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
Δείδω μὴ δή μοι θρασὺν Ἕκτορα δῖος Ἀχιλλεὺς
Μοῦνον ἀποτμήξας πόλιος, πεδίονδε δίηται·
Καὶ δή μιν καταπαύσῃ ἀγηνορίης ἀλεγεινῆς,
Ἥ μιν ἔχεσκ', ἐπεὶ οὔποτ' ἐνὶ πληθυῖ μένεν ἀνδρῶν,
Ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε, τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων.
Ὣς φαμένη, μεγάροιο διέσσυτο μαινάδι ἴση,
Παλλομένη κραδίην· ἅμα δ' ἀμφίπολοι κίον αὐτῇ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πύργον τε καὶ ἀνδρῶν ἷξεν ὅμιλον,
Ἔστη παπτήνασ' ἐπὶ τείχεϊ, τὸν δ' ἐνόησεν
Ἑλκόμενον πρόσθεν πόλιος, ταχέες δέ μιν ἵπποι
Ἕλκον ἀκηδέστως κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
Τὴν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νὺξ ἐκάλυψεν·
Ἤριπε δ' ἐξοπίσω, ἀπὸ δὲ ψυχὴν ἐκάπυσσε.
Τῆλε δ' ἀπὸ κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
Ἄμπυκα, κεκρύφαλον * τ' ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην, χ. τ. ἰδὲ
Κρήδεμνόν θ', ὅ ῥά οἱ δῶκε χρυσῆ Ἀφροδίτη,
Ἤματι τῷ ὅτε μιν κορυθαίολος ἠγάγεθ' Ἕκτωρ
Ἐκ δόμου Ἠετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.
Ἀμφὶ δέ μιν γαλόῳ τε καὶ εἰνατέρες ἅλις * ἔσταν, χ. ἵσταν
Αἵ ἑ μετὰ σφίσιν εἶχον ἀτυζομένην ἀπολέσθαι.
Ἡ δ' ἐπεὶ οὖν ἄμπνυτο, καὶ ἐς φρένα * θυμὸς ἀγέρθη, χ. θυμὸν

Ἀμβλήδην γοόωσα, μετὰ Τρῳῇσιν ἔειπεν,
γρ. γινόμεθ' Ἕκτορ, ἐγὼ δύστηνος· ἰῇ ἄρα γεινόμεθ' αἴσῃ
Ἀμφότεροι, σὺ μὲν ἐν Τροίῃ Πριάμου κατὰ δῶμα,
Αὐτὰρ ἐγὼ Θήβῃσιν, ὑπὸ Πλάκῳ ὑληέσσῃ,
Ἐν δόμῳ Ἠετίωνος, ὅ μ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐοῦσαν,
Δύσμορος αἰνόμορον· ὡς μὴ ὤφελλε τεκέσθαι.
Νῦν δὲ σὺ μὲν Ἀΐδαο δόμους ὑπὸ κεύθεσι γαίης
Ἔρχεαι, αὐτὰρ ἐμὲ στυγερῷ ἐνὶ πένθεϊ λείπεις
Χήρην ἐν μεγάροισι, πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὔτως,
Ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγώ τε δυσάμμοροι· οὔτε σὺ τούτῳ
Ἔσσεαι Ἕκτορ ὄνειαρ, ἐπεὶ θάνες, οὔτε σοὶ οὗτος.
Ἤν περ γὰρ πόλεμόν γε φύγῃ πολύδακρυν Ἀχαιῶν,
Αἰεί τοι τούτῳ γε πόνος καὶ κήδε' ὀπίσσω
Ἔσσοντ'· ἄλλοι γάρ οἱ ἀπουρίσσουσιν ἀρούρας.
Ἦμαρ δ' ὀρφανικὸν, παναφήλικα παῖδα τίθησι,
Πάντα δ' ὑπεμνήμυκε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί.
Δευόμενος δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς πατρὸς ἑταίρους,
Ἄλλον μὲν χλαίνης ἐρύων, ἄλλον δὲ χιτῶνος·
Τῶν δ' ἐλεησάντων κοτύλην τις τυτθὸν ἐπέσχε,
Χείλεα μέν τ' ἐδίην', ὑπερῴην δ' οὐκ ἐδίηνε.
Τὸν δὲ καὶ ἀμφιθαλὴς ἐκ δαιτύος ἐστυφέλιξε,
γρ. ἐνίσσων Χερσὶν πεπλήγων, καὶ ὀνειδείοισιν ἐνίσσων,
Ἔρρ' οὕτως, οὐ σός γε πατὴρ μεταδαίνυται ἡμῖν.
Δακρυόεις δέ τ' ἄνεισι πάϊς ἐς μητέρα χήρην
Ἀστυάναξ, ὃς πρὶν μὲν ἑοῦ ἐπὶ γούνασι πατρὸς
Μυελὸν οἶον ἔδεσκε, καὶ οἰῶν πίονα δημόν·
Αὐτὰρ ὅθ' ὕπνος ἕλοι, παύσαιτό τε νηπιαχεύων,
Εὕδεσκ' ἐν λέκτροισιν, ἐν ἀγκαλίδεσσι τιθήνης,
Εὐνῇ ἔνι μαλακῇ, θαλέων ἐμπλησάμενος κῆρ·
Νῦν δ' ἂν πολλὰ πάθῃσι φίλου ἀπὸ πατρὸς ἁμαρτὼν
Ἀστυάναξ, ὃν Τρῶες ἐπίκλησιν καλέουσιν.
Οἶος γάρ σφιν ἔρυσο πύλας καὶ τείχεα μακρά.
Νῦν δὲ σὲ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσι νόσφι τοκήων
Αἰόλαι εὐλαὶ ἔδονται, ἐπεί κε κύνες κορέσωνται,
Γυμνόν· ἀτάρ τοι εἵματ' ἐνὶ μεγάροισι κέονται,
Λεπτά τε καὶ χαρίεντα, τετυγμένα χερσὶ γυναικῶν.
Ἀλλ' ἤτοι τάδε πάντα καταφλέξω πυρὶ κηλέῳ,
Οὐδὲν σοί γ' ὄφελος, ἐπεὶ οὐκ ἐγκείσεαι αὐτοῖς,
Ἀλλὰ πρὸς Τρώων καὶ Τρωϊάδων κλέος εἶναι.
Ὣς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.

Altè eiulans inter Troianas dixit:
Hector, ò me infelicem, eodem nati ſumus fato
Ambo: tu quidem in Troia Priami in domo:
At ego Thebis urbe ſub Placo monte ſita, nemoroſa,
In domo Eetionis, qui me educauit paruulam exiſtētē,
Infelix infelicem: utinam non genuiſſet me:
Nunc tu quidem ad Plutonis domos ſub latebris terræ
Vadis: at me triſti in luctu linquis
Viduam in ædibus: puer autem infans prorſus
Quem genuimus tuq; egoq; infelices: neq; tu huic
Eris Hector uſui, quoniam occubuiſti, neq; tibi iſte.
Siquidem enim bellū fugerit lacrymoſum Achiuorū,
Semper huic quidem labor & dolores in poſterum
Erunt. alij enim ei auferent agros:
Dies aūt orbatiuus omnib. æqualibus filium deſtituit,
In omnibus triſtis eſt: lacrymis madent genæ:
Egens autem procedit filius ad patris ſocios:
Alium quidem ſago trahens, alium uerò tunica:
Horū.a. miſerantiū cyathū aliquis tantillū admouit,
Labraq; quidem proluit, palatū.a. non madefecit. (ſit
Hūc.a. & iuuenis utrūq; parentē habēs è cōuiuio repu-
Manibus uerberans, & contumelioſis uerbis inſectans,
Abi ſic: non tuus pater conuiuatur nobiſcum.
Lacrymabundus autē redit filius ad matrem uiduam
Aſtyanax, qui antè quidem ſui ſuper genua patris
Medullam ſolā comedebat, & ouium pinguē adipem:
At quando ſomnus occuparet, deſiſſetq; uagire,
Dormiebat in lectis, in ulnis nutricis,
Lecto in molli: delicijs repletus corde:
Nunc autem multa patietur charo à patre ſeiunctus
Aſtyanax. quem Troiani cognomine uocant.
Solus enim ipſis defendebas portas & muros longos.
Nūc te quidē apud naues roſtratas procul à parentib.
Mobiles uermes edent, poſtquā canes ſaturati fuerint,
Nudum: atqui tibi tot ueſtimenta in ædibus iacent
Tenuiaq; & uenuſta, facta manibus mulierum:
Sed certè hæc omnia cremabo igne infeſto,
Quæ nihil tibi uſui erunt, quoniā non iacebis in ipſis:
Sed ad Troianorum, & Troianarum gloriam ſint.
Sic dixit flens: ſimulq; ſuſpirabant mulieres.

COMMENTARIVS.

ἔπειτα δ' αὐτῷ) Vbi moriendi ſtatuta dies aduenit, oblatas etiam ſalutis occaſiones negligere ſolemus, quod in Hectore uidere licet: qui cum ſe intra murum Troianum tutò poſſet recipere, Achille deuitato, à quo illi erat ſolum periculum, tamen obſtinatè extra urbem moratur, congreſſum Achillis auidè exoptans: adeò ut ne patris aut matris conſilio, quod illi imperij loco eſſe debuerat, obtemperauerit. Quod fato tribuit Poeta, id eſt diuinæ neceſſitati, qua omnes certo tempore uitam coguntur exuere, nullo effugiendi remedio.

οὐ γάρ με κτενέεις) Superiore libro uidimus Apollinem Agenoris ſpecie Achillem fefelliſſe, cùm eum itaque Achilles Agenorem eſſe ratus perſequeretur ardentius, diuinitatis ſuæ reuerentia heroem repreſsit qui cum Apollinem agnouiſſet, præ ira à conuicijs non abſtinuit, quibus illum excepit, ultionem huius doli comminatus, ſi mortalibus in Deos ius eſſet. Mirum autem, cur hic Achilli hoc denegetur, quod olim Diomedi in Venerem & Martem conceſſum eſt. Sed notandum eſt, illud ſine alterius Dei auxilio & impulſu non contigiſſe, ſiquidem Minerua Diomedi aſtitiſſe dicitur: alioqui ſimpliciter hominibus datum non eſt, ut Deos uulnerent aut lædant, nedum interficiant. quod uides hic in Achille. Itaque rectè Apollo, οὐ γάρ με κτενέεις, ἐπεὶ οὔ τοι μόρσιμός εἰμι. Idem eſt Achilles antea expertus cum Scamandro, ubi ipſemet cum ſibi aduerſus Deum illum uires deeſſe agnoſceret, pronunciauit generatim, θεοὶ δέ τε φέρτεροι ἀνδρῶν.

παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ') Sic ſuprà Iliad ε. armorum ſplendorem huic aſtro autumnali comparauit, δαῖέ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ, ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος ὠκεανοῖο. Hic autem copioſius omnia exprimuntur. Aſtrum autem illud canis Orionis hic ab Homero appellatur, quem alij tamen non Orionis, ſed Erigones canem eſſe dixerunt, ut refert ex Eratoſthene Didymus, his uerbis, ut ego expoſui: Icarius Athenienſis erat, filiamque habuit Erigonem, quæ caniculam aluit. Cùm autem Icarius Dionyſium hoſpitio excepiſſet, hic ei uinum & palmitem (ἀμπέλου κλῆμα, quidam dicunt utrem uini) dediſſe dicitur: [illegible] ex Bacchi iuſſu itineri ſe commiſit, canicula illa Erigones comitante. Cùm ergo urbem egreſſus eſſet, bubulcis quibuſdam uinum propinauit: quo largius epoto, illi in profundum ſomnum ſe conuerterunt, tandem excitati, & uenenum ſibi exhibitum [illegible] exiſtimantes eum interfecerunt. Canicula autem reuerſa ad Erigonem, locum ei dicitur indicaſſe: quæ cū rem intellexiſſet, ſuſpendio uitam finijt. Cùm autem morbus in Athenienſium regione graſſaretur, oraculo moniti ſunt, Icarium & Erigonē annuis honoribus decorare. Illi uerò in ſidera relati ſunt. Icarius Bootes appellatus eſt. Erigone uirgo, Canis nomen non commutauit. Idem tenuit Lucianus in Dialogo, qui Deorum concilium uocatur, ubi Momus conqueritur, quòd Bacchus Erigonem Icarij agricolæ

piſcolæ filiam & illius canem inter ſidera retulerit. Alij dicunt, ut refert Hyginus lib. 2. hunc fuiſſe canem, qui à Ioue cuſtos Europæ appoſitus ſit, ſed cum in hac narratione in lapidem conuerſum ab ipſo Ioue dicit: refert etiam aliorum opiniones, qui hunc canem Orionis & Icarij fuiſſe uolunt. Sed Germanicus in Aratum dicit, uulpem quam canis ille perſequeretur, in lapidem quidem conuerſam, ſed canem inter ſidera relatum. Apud eundem aliud ſcribitur de hoc cane. Amphianus, inquit Germanicus, Tragœdiarum ſcriptor refert, quod cum hominibus ſtellæ relinquerent locum, miſſus eſt legatus canis ad Doloram: quam, ut uidit, tempore tempeſtiuo adamauit qui cum flagraret amore, nec poſſet frui, magis & aſperius urebatur, calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit. Tunc Aquilo miſit filios ſuos adoleſcentes, qui operam cani traderent, & ipſe flatu ſuo canis ardorem ſedauit, qui flatus Eteſiæ dicitur, amoris autem memoria remanſit. Hæc ille. Sed quod de Icario diximus, confirmat etiam idem Hyginus fabula 130. à quo tamē aliter refertur, quam ab Eratoſthene, ut item ab ipſo Germanico. Fabulis autem relictis, ut nugibus, ad Homerum redeamus. Is hoc loco Orionis canem appellat, conuenienter ſatis, quod uenator fuerit eximius Orion, ut alias annotauimus. Oritur autem ſydus illud, ut ait Poeta, autumno, unde [illegible] appellat, ſcilicet poſt dies à ſolſtitio uiginti tres, ſed interlunio accidente, ut ait Germanicus, quod tamen Aſtrologis exquirendum relinquo. Eſt autem feruentiſſimum omnium ſyderum, ideò cum in eo Sol uerſatur, dicitur calores ſuos ingeminare, quod eleganter expreſſit Manilius lib. 5.

Cùm uerò in uaſtos ſurgit Nemeæus hiatus,
Exoriturque Canis, latratque canicula flammas,
Et rabit igne ſuo, geminatque incendia Solis:
Qua ſubdente facem terris, radiosque mouente
Dimicat in cineres Orbis, fatumque ſupremum
Sortitur, languetque ſuis Neptunus in undis,
Et uiridis nemori ſanguis decedit, & herbis.
Cuncta peregrinos orbes animalia quærunt,
Atque eget alterius Mundus. Natura ſuimet
Aegrotat morbis nimios obſeſſa per æſtus,
Inque rogo uiuit, tantus per ſidera feruor
Funditur, atque uno ceu ſunt in lumine cuncta.

Quod ille pluribus, ſed Poeta noſter uno uerſu arctauit, [illegible]. Et Anacharſis apud Lucianum, [illegible] inquit, [illegible]. Eleganter igitur fulgorem hunc armorum Achillis huic canis ardori comparat Homerus, ut & de Aenea Virgilius:

Ardet apex capiti, criſtisque à uertice flamma
Funditur, & uaſtos umbo uomit aureus ignes:
Non ſecus ac liquida ſi quando nocte Cometæ
Sanguinei lugubre rubent, aut Sirius ardor:
Ille ſitim morbosque ferens mortalibus ægris
Naſcitur, & læuo contriſtat lumine cœlum.

[illegible]) Prudens Priamus de ſalute ſuorum, ut par eſt, ſollicitus, cùm uideat Hectori ab Achille inſtante perniciem ingruere, deterret eum ab illius congreſſu his argumentis. Primum docet, Achillem longe Hectore eſſe fortiorem, proinde nō eſſe ſperandum, ut tutò illi aduerſetur. Deinde ut eius maiorem horrorem ipſi incutiat, docet quāto Achillem odio proſequatur, qui ipſum tam ſtrenuis liberis orbauerit. Præterea cùm in Hectore poſita ſit Troianæ urbis ſalus, hortatur eum ut ſe ad illius propugnationē reſeruet, quam incluſus mœnibus tutius exhibere poteſt. Denique, quod tanquam fortius ad poſtremum locum reſeruauit, filium ad patris iam decrepiti commiſerationem mouet, qui, interfecto Hectore, nihil aliud quam miſerum uitæ finem, quem reliquum populi proculdubio conſequetur, expectare poteſt. Calamitatem autem illam uaria oratione exprimit, ut animum quemuis duriſſimum emollire poſſent, niſi aliter fata diſpoſuiſſent.

[illegible]) A turbato Priamo hoc manauit, quia magis ad excitandum Hectorem, ut pulchram per uulnera mortem peteret (ſi quidem ut uult Priamus, honeſtum eſt iuuenem in armis occidere) quam ad deterrendum ualent.

[illegible]) Intrepidiſſima ſerpentium eſt Draco, ut ait Aelian. Hiſt. anim. lib. 2. cap. 26. quanquam generalius uidetur dixiſſe, cum eum appellat [illegible]. Sed eo modo irritatur in extiſtione Geſneri. Is Draco, cum homini aut feræ inſidias facturus eſt, mortiferas radices & herbas edit, earum cum uires ſibi illæ credantur, quod Aelian. Hiſt. anim. lib. 6. cap. 4. annotat, ubi huius etiam loci Homerici meminit, proinde hæc tranſcribemus. O[illegible] inquit, [illegible], id eſt, Cùm poma Dracones comeſuri ſunt (quod etiam obſeruat Ariſtot. [illegible]) lactucæ ſuccum ideirco exorbent, quod hac illis, ne naſſione impleantur, magnum adiumentum affert. Cùm uero homini aut feræ cuipiam inſidias facturi ſunt, mortiferas radices & herbas comedunt. Id quod Homerum quoque non latuit. meminit enim Draconis, qui ante ſuum latibulum immorando, ſeque uolutando noxias herbas uorarit. Hæc ille. Hunc autem locum intelligit Euſtathius autem dupliciter hoc à quibuſdam explicari tradit. Nam alij intelligunt, Draconem herbam quandam iræ effectricem [illegible] edere, unde ille nimirum ad iram ſolet ſe irritare. Alij uero aiunt, Draconem formicas & cantharidas edere, quibus comeſtis ad rabiem excitari ſolet: quod à Didymo dictum eſt. Quod ad formicas attinet, uenenoſas eas eſſe uolunt, unde [illegible], & in formicarum nidos inſpirare dicuntur, qui malum ſibi imprudenter accerſunt: ut etiam annotauit Adrianus Iunius Adag. cent. 3. prou. 46. Natum inquit, inde, quòd qui inſpirant, aut aperto ore loquuntur, in formicarum antra ſeu cauernulas, his lingua ulcere intumeſcit atque inflatur: cuius rei cauſam aſſignant uenenatum aerem, quo illarum antra imbuuntur e paſtu ſerpentum. Formicas namque mortuis anguibus ueſci libenter, inter conteſſa habetur. Hæc ille: quod Euſtathius ex Lexico rhetorico, ex Euſtathio retulit. Addo Heſychium in uoce [illegible] inquit, [illegible] quod paulo diuerſum eſt à ſuperioribus. Plinius lib. 29. cap. 4. genus formicarum eſſe dicit uenenatum non ferè in Italia. Solpugas, inquit, Cicero appellat, Salpugas Bœtica. Eas tamen uidetur ſolifugas appellaſſe, idem Plin. lib. 22. cap. fin. ubi ad finem capitis ſic legitur: Et leguminibus innaſcuntur beſtiolæ uenenatæ, quæ manus pungunt, & periculum uitæ afferunt, ſolifugarum generis. De cantharidibus eas eſſe uenenatas conſtat, in qua autem parte non item. Vide Plin. libr. 29. cap. 4. ut ad Draconem redeamus, is uenenum aliunde arceſſit, ut eo irritetur ad furorem. Eſt enim per ſe innoxius à ueneno, ut docet ſanctus Orig. lib. 12. cap. 4. Vnde etiam rictu oris non lædit, ſed potius caudæ uerbere, in qua robur habere dicitur non aut in dente, ut reliqui ſerpentes. Draco non habet uenena, inquit Plin. li. 29. ca. 4.

[illegible]) Hæc ab Hectore animo tantùm ſunt agitata, non elocuta, ut cōijcio, & ipſe Poeta uidetur indicare, cum dicit, [illegible] quibus tamē poterat Priamo & Hecubæ ſatiſfacere. Primum ergo de fuga cogitat, ſed illum pudor deterret Polydamantis, cui heſterna die non audierat conſilium danti, ut in urbem ſe reciperet: quod ille nimirum conſulenter recte ſuaſerat. Itaque honeſte mori mauult, quam indecorè uiuere. Deinde deliberat, utrum tuto poſſit cum Achille potius armis pacem inire reſtituendo Helenam, & cætera quæ Paris Menelao abſtulerat: ſed Achillis crudelitatem exhorruit. Denique ancipiti prælio potius ſe committit, quam ut in manus hoſtis duri & implacabilis incidat.

[illegible]) Morem antiquū per trāſennā notat, inquit noſter Euſtathius qui fuit ut ſæpe ciues hoſtibus dimidiā bonorum ſuorū partē darent pacis ineundæ cauſa. Quod etiam docetur ſupra lib. 18. in clypeo Achillis, ubi alteram è duabus ciuitatibus, qui obſident, duplex capere dicuntur conſilium, ut alterutrum eligant obſeſſi, nimirum uel patiantur ciuitatem ſuam euerti, uel in duas partes ſua bona diuidant. Verba Poetæ ſunt [illegible].

[illegible]) Euſtathius rectè iſta explicauit. quaſi dicat Hector: Non eſt Achilles uir ſimplex ac manſueto ingenio, ut homines illi qui à quercubus & taxis olim oriebantur: proinde non eſt mihi ſperandum, ut humaniter me ſupplicem excipiat, aut ut mihi otium cum eo colloquendi concedat. Porrò illud de ortu hominum ex quercubus & taxis, ſic ſe habet. Veteres & priſci illi homines, qui montes incolebant, cauas rupes & arbores pro domibus habitabant: cum aūt mulieres parerent, ſolebant fœtus ante illas cauitates exponere, quos cùm alij reperirent, illac tranſeuntes exiſtimarunt à ſaxis & arboribus naſci homines, unde etiam fortaſſe tam ſimplicibus moribus eſſe credebantur. Recitat Didymus. Vid. Eraſ. Adag. Cent. 8. prouer. 87.

[illegible]) Strabo hunc locum enarrat lib. 13. ubi docet fontem Scamandri non eſſe, ubi Poeta aſſignat. ſed in monte Ida: atque eum unum fontem, non duos. probabileque eſſe dicit, calidas aquas defeciſſe, frigidas autem, quia è Scamandro per alueum ſubterraneum effluentes, illic emergant aut etiam quia uicinæ ſint Scamandro, eius fontes dici potuiſſe. Paulo antè ex Demetrio, homine locorum perito, ut inquit, qui poſt ibi natum, collem eſſe ait Idæ nomine Cotylum, ſupra Scepſin ſtadia circiter 120. ſitum. ex co manare Scamandrum, Granicum & Aeſepum: hos quidem uerſus Septentrionem & Propontidem e pluribus fontibus confluentes: Scamandrum uerò ex unico, uerius occaſum. Hæc ille. Quod autem Poeta narrat, ſi uerum eſt, inter aquarum miracula referendum eſt,

eſt. Herodotus in Melpomene narrat, Theari amnis Scythici duodequadraginta fontes eſſe, ex eadem petra manantes, partim calidos, partim frigidos.

[illegible]) Non fruſtra hoc dictum eſt, nam hinc probatur aliud fuiſſe antiquum Ilium à nouo, quod ambiri non potuit ob continua montis dorſum. Strabo lib. 13. [illegible], inquit, [illegible].

[illegible]) Ex hoc loco adhuc conuinco, Poetam per fatum aliud intellexiſſe, quàm ipſius Iouis decretum, nam & hoc idem ipſa Mineruæ uerba paulo poſt perdocebunt, cum dicet Hectorem fato iam deſtinatum morti: proinde non eſſe eas, ut aliud Iupiter reſcinderet, quod idem in Sarpedonis morte uidimus. Sed inconſtans eſt in hoc argumento Poeſis Homerica.

[illegible]) Conciſe dicit, quod Virgilius copioſius, ut mox dicemus. Intelligit autem eos, qui in ſomno premuntur incubone, qui Ephialtes Græcis dicitur, de quo Paulus Aegineta lib. 3. cap. 15. Macrob. lib. 1 in Somnium Scipionis. Lucret. lib. 4. Ad præſentē locum facit Virgilii:

Ac ueluti in ſomnis oculos ubi languida preſſit
Nocte quies, nequicquam auidos extendere curſus
Velle uidemur, & in medijs conatibus ægri
Succidimus, &c.

Vides autem quam fuerit arduum & operoſum Achilli Hectorem uincere, ut etiam dolis tandem illi opus fuerit, ut dicemus.

[illegible]) Vt nunc dicebamus, uincendo Hectori arcellendi fuerunt doli, quod Poetam finxiſſe puto, quòd ueritatem rei non potuerit diſsimulare. Nam hiſtoria narrat Achillem inſidiatum Hectori, & fraude illum intereміſſe. Nec multi, inquit Dictys lib. 3 de bello Troiano, tranſacti ſunt dies, quum repente nunciatur, Hectorem obuiam Pentheſileæ cum paucis profectum. Quæ regina Amazonum, incertum precio, an bellandi cupidine auxiliatum Priamo aduentauerat. Gens bellatrix, & ob id à finitimis indomita, ſpecie armorum inclyta per mortales. Igitur Achilles paucis fidis adiunctis ſecum, inſidiatum propere pergit, atque hoſtem ſecurum iam ſui præuortit. Tum ingredi iam flumen incipientem, circumuenit ita eum, & omnes qui comites regio, dolos huiuſcemodi ignorauerant, ex improuiſo interficit. At Dares Phrygius in prælio occiſum Hectorem ab Achille memorat, cum Hector Polybœtem, ducem Græcorum fortiſsimum, à ſe interfectum ſpoliare inciperet, immo & ipſum Achillem ab Hectore ad femur læſum fuiſſe. Sed & Dion Pruſæus in Troianis, memorat, poſt Onuphrium illum Aegyptium, à quo belli Troiani ueritatem ſe didiciſſe ait, Achillem fuiſſe ab Hectore interfectum, proinde hoc etiam Homeri commentum uidere uelit. Cuius uerba, quia rem nouam plerique hoc eſſe ſcio propter illius authoris raritatem, huc tranſcribemus, ut à Naogeorgo tranſlata ſunt. Vt porrò tandem, inquit, Troianis in urbem fugientibus, Hectorem ſcripſit ante mœnia animoſiſsime illum expectaſſe, & neque patri obſecranti, neque matri paruiſſe. deinde fugiſſe circum ciuitatem, quum liceret ingredi, atque ab Achille, qui ſemper fere uelociſsimus ab ipſo dictus eſt, non potuiſſe comprehendi. Achiuos autem uidiſſe omnes, tanquam adeſſent ſpectaculo: & neminem opem tuliſſe Achilli, quum tanta eſſent ab Hectore paſsi, eumque odeтant, ut etiam mortuum uulnerarent. Deinde Deiphobum ex urbe extra mœnia, immo Mineruam aſsimilatam Deiphobo, illumque decepiſſe, atque in pugna Hectoris haſtam furto abſtuliſſe: neque inuenire potuiſſe, quomodo Hectorem interficeret, uertigine capitis laborans circa in[illegible], & reuera pugnam tanquam in ſomnis denarrans. Maxime enim abſurda in ſomnijs ſimilia uidentur, quæ in ea pugna acciderunt. Quum autem huc proceſsiſſet, cætera tranſiliſſe ſilentio, non habens quidnam poeſi ſeruetur. ſimul & intentus mendacijs, certamen quoddam ſepulchrale appoſuit, idque ualde ridicule. & regis Priami aduentum ad Achillem, nemine Achiuorum ſentiente, & precia redemptionis Hectoris allata. Et neque Memnonis auxilia, neque Amazonum, tam admiranda magnaque auſus eſt dicere: neque Achillis mortem, neque Troiæ expugnationem. Non enim ſuſtinuit, opinor, mortuum Achillem, fingere denuo interfectum, neque uicte eſſe qui ſuccubuiſſent, & fugiſſent, neque uictricem ciuitatem uaſtatam eſſe. Poſteri uerò, utpote in errorem ducti, & mendacio præualente, iam conſentienter ea ſcripſerunt. Res autem in ueritate ſic ſe habuerunt: Achille interfecto ab Hectore, quum nauibus ferret auxilium, Troiani caſtra, ſicut & prius, prope naues habuerunt, & Achiuos cuſtodirent: metuebant enim ne noctu profugerent, &c. Hæc Pruſæus. Vtut autem res ſe habeat, fallus eſt Poeta non potuiſſe Hectorem, niſi dolis & fraude uinci. & ne quidem à ſolo Achille, niſi Minerua ipſi auxiliatrix affuiſſet, qua ſe ſuperior fuit Hectore, quem ipſe Apollo, cuius antea ſemper, immò & in ipſa fuga præſidio nitebatur, ut ipſe Hector paulò pòſt agnoſcet.

[illegible]) Plutarchus in lib. de aud. Poetis, ubi loquitur de ijs quę nobis in Poetis obſeruanda ſunt, hoc etiam annumerat, nimirum diſcrimina gentium, ut uideamus quid Græcis, quid barbaris ſit peculiariter à Poeta attributum. Inter illa, hoc eſt Troianorum, multos in poteſtatem hoſtium uiuos perueniſſe, neminem Græcorum: & quòd illorum multi ſupplices facti ſunt hoſtibus, ut Adraſtus, Antimachi filij, Lycaon, ipſeque Hector pro ſepultura Achillem deprecans. horum nullum, quippe barbaricum eſſe, in pugna ſupplicare: Græcanicum, pugnando uincere aut mori.

[illegible]) Indignam uidetur rem heroë magnanimo facere, quem tam crudelem & inhumanum effinxerit. Sed hoc amici ulciſcendi, quo flagrabat deſiderio, temperari poteſt, ut omni excuſatione Achilles non careat: modum tamē ſeruaſſe nō uidetur.

[illegible]) Diuinatio morituro Hectori tribuitur, qualis etiam ſupra Patroclo tributa eſt, qui Hectori hoc idem fatum augurabatur. qua de re uide quid illic diximus. Porro finxit Homerus ab Apolline & Paride Achillem interemptum, quod ridet Dion loco iam laudato. Hiſtoria narrat, eum à Paride in templo Apollinis Thymbræi, quo dolo erat acceſſitus, ab Hecuba ſub ſpe ducendæ Polyxenæ interfectum. Diſsident tamen in aliquot narrationis partibus Dictys & Dares, ſed de loco modoque mortis conſentiunt. Ea referre longum eſſet. Pauſanias in Atticis ab Apolline etiam interfectum Achillem admittit. Mirari enim ſe ait, omnes ex gente & Aeacidarum nomine, diuinitus oblata nece occubuiſſe: Achillem enim, inquit, ut Homerus memoriæ prodidit, ab Alexandro Priami filio & Apolline: Pyrrhum uerò eius filium à Delphis iuſſu oraculi occiſum.

[illegible]) Idem memoratur à Dicty lib. 3. Ipſe (Achilles) inquit, cùm cæde inimiciſsimi, tum memoria doloris ferox, ſpoliatum armis hoſtem mox conſtrictis in unum pedibus, uinculo curru poſtremo adnectit. Dein ubi aſcendit ipſe, Automedonti imperat, daret lora equis. Ita concito curru per campum, quà maxime uideri poterat, peruolat, hoſtem mirandum in modum circumtrahens. Genus pœnæ nouum miſerandumque. At apud Troiam, ubi ſpolia Hectoris deſuper e muris animaduertere, quæ Græci præcepto Regis, ante ora hoſtium prætulerant; tantus per totam ciuitatem luctus atque clamor editur, ut aues etiam conſternatæ uocibus, ex alto decidiſſe crederentur, noſtris cum inſultatione reclamantibus. Mox ex omni parte cunctis clamantibus, urbs clauditur, fœdatur regni habitus, atque in modum lugubrem funeſtumq., obducta facies ciuitatis: quū, ſicut in tali negotio aſſolet, repentè concurſus trepidantium fieret in eundem locū ac ſtatim ſine ulla certa ratione per diuerſum fuga, nunc planctus crebri, modò tota urbe ſilentium ex incerto, &c. Hæc ille. Sed Dares hæc omnia non agnoſcit, uidelicet ſic tractum Hectorem ab Achillis curru. Hos autem luctus Poeta præcipue in Priamo, Hecuba & Andromache deſcribit. Cætera facilia ſunt, longioremq; noſtram explicationem non requirunt. Quod autem ad hunc locum pertinet, quæritur apud Scholiaſtem Græcum, cur Achilles ſic Hectorem trahat. Non quòd ita crudelis ſit, inquit, cum & ipſum Eetionem cum interfeciſſet, non ſpoliauerit, ſed cum ipſis armis inhumauerit. Idcirco igitur fieri dicit, quòd indignè etiam antea Patrocli cadauer deturparit, adeò ut non qui ulciſcuntur, ſed quà iniuriam primi inferunt propriè ius uiolare dicantur: Callimachus autem ait, patrium eſſe morem Theſſalis gentilium ſuorum occiſores circa ſepulchra mortuorum trahere. Simonem enim ait, genere Theſſalum, Eurydamantem Midiæ filium, qui fratrem ſuum Thraſynum interfecerat, primum traxiſſe, atque iſti conſuetudini feciſſe primum initium. Vnde & hoc Achillem ex patria conſuetudine feciſſe.

Finis libri uigeſimiſecundi.

ARGVMENTVM VIGESIMITERTII LIBRI *Homeri Iliadis.*

ACHILLES iuſta exequiarum exhibet Patroclo, tyrannizans & mactans propter ipſum duodecim Troianos adoleſcentes, & canes & equos, & alias uictimas. Poſtea & certamen funebre inſtituit, in quo uincit quidem equis Diomedes, curſu autem Vliſſes: alij autem aliter. & ſic certamen dimittitur.

Aliud argumentum: vel inſcriptio.

Ψ, Danais certamen exhibens perfecit Achilles.

Aliud.

Funebris.

SIC hi quidem ſuſpirabāt per urbem, at Achiui
Poſtquam ad naues & Helleſpōtum peruenerunt,
Hi quidem diſpergebantur ſuam ad nauem quiſque:
Myrmidonas autem non ſiuit diſpergi Achilles,
Sed hic ſuis ſocijs bellicoſis locutus eſt:
Myrmidones ueloces equos habētes mihi amabiles ſocij,
Nondū à currib. ſoluam⁹ unicā ungulā habētes equos,
Sed cum ipſis equis & curribus propius accedentes,
Patroclum defleamus: hic enim honor eſt mortuorum.
At poſtquam triſti delectati fuerimus luctu,
Equos ſoluentes cœnabimus hic omnes.
Sic dixit: hi. a. plorabāt frequētes, incœpit. v. Achilles:
Hi. a. ter circa cadauer pulchrè crinitos egerunt equos,
Lugētes: interq́; ipſos Thetis luctus deſideriū excitauit.
Madeſcebant arenæ, madeſcebantq́; arma uirorum
Lacrymis, talem deſiderabant artificem fugæ.
Inter hos a. Pelides miſerabilem orſus eſt luctum,
Manus homicidas imponens pectoribus amici:
Gaude mihi ó Patrocle, & in Plutonis ædibus.
Omnia enim iam tibi perago, quæ anteà pollicitus ſum:
Hectorē huc tractū daturū canib. in fruſta cruda diſcerpendum:
Duodecim. a. ante pyrā obtruncaturū
Troianorum nobiles filios, ob te interfectum iratus.
Dixit, & in Hectorē nobilē indigniſſimā molitus eſt rem,
Pronum apud lectum Menœtiadæ extendens
In pulueribus: hi. v. arma exuerunt ſinguli,
Aerea ſplendida: ſolueruntq́; altiſonantes equos.
Diſcubuerunt. a. apud nauem uelocipedis Aeacidæ
Infiniti: at hic illic epulum funebre lautum inſtruxit.
Multi quidem boues candidi mugiebant circa ferrum,
Dum iugularentur: multæ etiā oues & balātes capræ,
Multi etiam albis dentibus ſues florentes pinguedine
Vſti extendebantur per flammam ignis,
Vndiq́; autem circum cadauer multus fluebat ſanguis:
At hunc regem uelocipedem Pelidem
Ad Agamemnonem diuum duxerunt reges Achiuorū,
Vix flectentes, cauſa ſocij iratum corde:
Hi. a. cū iam ad tentoriū Agamemnonis peruenerunt,
Statim præconibus argutis imperauit
Ad ignem ſtatuere lebetem magnū, ſi inducere poſſent

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ψ. ΡΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΟΣ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ τῶν ἐπιτελουμένων ἐπὶ τοῖς νεκροῖς μεταδίδωσι Πατρόκλῳ, τυραννήσας καὶ σφάξας ὑπ' αὐτοῦ δώδεκα Τρωϊκοὺς νεανίσκους, καὶ κύνας καὶ ἵππους, καὶ ἄλλα ἱερεῖα· ἔπειτα καὶ ἀγῶνα ἐπιτάφιον ποιεῖ, ἐν ᾧ νικᾷ ἵπποις μὲν Διομήδης, δρόμῳ δὲ Ὀδυσσεὺς, καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλως· καὶ οὕτως ὁ ἀγὼν διαλύεται.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ψῖ, Δαναοῖσιν ἀγῶνα ἀέθλιος ἐτέλεσσεν Ἀχιλλεύς.

Ἄλλη.

Ἐπιτάφιος.

ΩΣ οἱ μὲν στενάχοντο κατὰ πτόλιν· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο,
Οἱ μὲν ἄρ' ἐσκίδναντο ἑὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος·
Μυρμιδόνας δ' οὐκ εἴα ἀποσκίδνασθαι Ἀχιλλεύς,
Ἀλλ' ὅγ' οἷς ἑτάροισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα,
Μυρμιδόνες ταχύπωλοι, ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι,
Μὴ δή πω ὑπ' ὄχεσφι λυώμεθα μώνυχας ἵππους,
Ἀλλ' αὐτοῖς ἵπποισι καὶ ἅρμασιν ἆσσον ἰόντες,
Πάτροκλον κλαίωμεν· ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
Αὐτὰρ ἐπεί κ' ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα γόοιο,
Ἵππους λυσάμενοι δορπήσομεν ἐνθάδε πάντες.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ᾤμωξαν ἀολλέες, ἦρχε δ' Ἀχιλλεύς·
Οἱ δὲ τρὶς περὶ νεκρὸν ἐΰτριχας ἤλασαν ἵππους
Μυρόμενοι, μετὰ δέ σφι Θέτις γόου ἵμερον ὦρσε.
Δεύοντο ψάμαθοι, δεύοντο δὲ τεύχεα φωτῶν
Δάκρυσι· τοῖον γὰρ πόθεον μήστωρα φόβοιο.
Τοῖσι δὲ Πηλείδης ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
Χεῖρας ἐπ' ἀνδροφόνους θέμενος στήθεσσιν ἑταίρου.
Χαῖρέ μοι ὦ Πάτροκλε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι.
Πάντα γὰρ ἤδη τοι τελέω τὰ πάροιθεν ὑπέστην.
Ἕκτορα δεῦρ' ἐρύσας δώσειν κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι·
Δώδεκα δὲ προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσειν
Τρώων ἀγλαὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.
Ἦ ῥα, καὶ Ἕκτορα δῖον ἀεικέα μήδετο ἔργα,
Πρηνέα πὰρ λεχέεσσι Μενοιτιάδαο τανύσσας
Ἐν κονίῃς· οἱ δ' ἔντε' ἀφωπλίζοντο ἕκαστος
Χάλκεα, μαρμαίροντα· † λῦον δ' ὑψηχέας ἵππους. γρ. λῦσαν δὲ μώνυχας ἵππ.
Κὰδ δ' ἷζον παρὰ νηῒ ποδώκεος Αἰακίδαο
Μυρίοι· αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μενοεικέα δαίνυ.
Πολλοὶ μὲν βόες ἀργοὶ ὀρέχθεον ἀμφὶ σιδήρῳ,
Σφαζόμενοι, πολλοὶ δ' ὄϊες καὶ μηκάδες αἶγες·
Πολλοὶ δ' ἀργιόδοντες ὕες θαλέθοντες ἀλοιφῇ,
Εὑόμενοι τανύοντο διὰ φλογὸς Ἡφαίστοιο·
Πάντῃ δ' ἀμφὶ νέκυν * κοτυλήρυτον ἔρρεεν αἷμα. γρ. κοτυλήρυτον
Αὐτὰρ τόν γε ἄνακτα ποδώκεα Πηλεΐωνα
Εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον βασιλῆες Ἀχαιῶν,
Σπουδῇ παρπεπιθόντες ἑταίρου χωόμενον κῆρ.
Οἱ δ' ὅτε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἷξον ἰόντες,
Αὐτίκα κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι * κέλευσε γρ. κέλευσαν
Ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν, εἰ πεπίθοιεν

Πηλεί-

Πηλείδην λούσαιτο ἀπὸ βρότον αἱματόεντα.
γρ. συνεχὲς, Αὐτὰρ ὅγ' ἠρνεῖτο † στερεῶς, ἐπὶ δ' ὅρκον ὄμοσσεν,
Οὐ μὰ Ζῆν' ὅστις τε θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
Οὐ θέμις ἐστὶ λοετρὰ καρήατος ἆσσον ἱκέσθαι,
Πρίν γ' ἐνὶ Πάτροκλον θέμεναι πυρὶ, σῆμά τε χεῦσαι,
Κείρασθαί τε κόμην· ἐπεὶ οὔ μ' ἔτι δεύτερον ὧδε
Ἵξετ' ἄχος κραδίην ὄφρα ζωοῖσι μετείω.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν νῦν στυγερῇ πειθώμεθα δαιτί·
Ἠῶθεν δ' ὄτρυνον ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον
Ὕλην τ' ἀξέμεναι παρά τε σχεῖν, ὅσσ' ἐπιεικὲς
Νεκρὸν ἔχοντα νέεσθαι ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα·
Ὄφρ' ἤτοι τοῦτον μὲν ἐπιφλέγῃ ἀκάματον πῦρ
Θᾶσσον ἀπ' ὀφθαλμῶν, λαοὶ δ' ἐπὶ ἔργα τράπωνται.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο·
Ἐσσυμένως δ' ἄρα δόρπον ἐφοπλίσσαντες ἕκαστοι
Δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν κλισίηνδε ἕκαστος·
Πηλείδης δ' ἐπὶ θινὶ πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
Κεῖτο βαρὺ στενάχων πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
Ἐν καθαρῷ, ὅθι κύματ' ἐπ' ἠϊόνος κλύζεσκον,
Εὖτε τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων μελεδήματα θυμοῦ,
Νήδυμος ἀμφιχυθείς (μάλα γὰρ κάμε φαίδιμα γυῖα
Ἕκτορ' ἐπαΐσσων προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.)
Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Πατροκλῆος δειλοῖο,
Πάντ' αὐτῷ μέγεθός τε καὶ ὄμματα κάλ' ἐϊκυῖα,
Καὶ φωνήν· καὶ τοῖα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Εὕδεις, αὐτὰρ ἐμεῖο λελασμένος ἔπλευ Ἀχιλλεῦ·
Οὐ μέν μευ ζώοντος ἀκήδεις, ἀλλὰ θανόντος·
γρ. πύλας Θάπτε με ὅττι τάχιστα, πύλας Ἀΐδαο περήσω.
γρ. Τηλόθι με. * Τῆλέ με εἴργουσι ψυχαὶ εἴδωλα καμόντων,
Οὐδέ με πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο ἐῶσιν·
Ἀλλ' αὔτως ἀλάλημαι ἀν' εὐρυπυλὲς Ἄϊδος δῶ.
Καί μοι δὸς τὴν χεῖρ', ὀλοφύρομαι· οὐ γὰρ ἔτ' αὖτις
Νίσομαι ἐξ Ἀΐδαο, ἐπήν με πυρὸς λελάχητε.
Οὐ μὲν γὰρ ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἑταίρων
Βουλὰς ἑζόμενοι βουλεύσομεν· ἀλλ' ἐμὲ μὲν κὴρ
Ἀμφέχανε στυγερὴ, ἥπερ λάχε γεινόμενόν περ.
Καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τείχει ὕπο Τρώων εὐηγενέων ἀπολέσθαι.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω καὶ ἐφήσομαι, αἴκε πίθηαι,
Μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὀστέ' Ἀχιλλεῦ·
Ἀλλ' ὁμοῦ, ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν,
Εὖτέ με τυτθὸν ἐόντα Μενοίτιος ἐξ Ὀπόεντος
γρ. ἀλογι. Ἤγαγεν ὑμέτερόνδ', ἀνδροκτασίης * ὕπο λυγρῆς,
Ἤματι τῷ ὅτε παῖδα κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,
γρ. ἀστραγά. Νήπιος οὐκ ἐθέλων, ἀμφ' * ἀστραγάλοισι χολωθείς.
Ἔνθά με δεξάμενος ἐν δώμασιν ἱππότα Πηλεὺς,
Ἔτρεφέ τ' ἐνδυκέως, καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνεν·
Ὣς δὲ καὶ ὀστέα νῶϊν ὁμὴ σορὸς ἀμφικαλύπτοι,
Χρύσεος ἀμφιφορεὺς, τόν τοι πόρε πότνια μήτηρ.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
Τίπτε μοι ἠθείη κεφαλὴ δεῦρ' εἰλήλουθας,
Καί μοι ταῦτα ἕκαστ' ἐπιτέλλεαι; αὐτὰρ ἐγώ τοι
Πάντα μάλ' ἐκτελέω, καὶ πείσομαι ὡς σὺ κελεύεις.
Ἀλλά μοι ἆσσον στῆθι· μίνυνθά περ ἀμφιβαλόντε
Ἀλλήλους, ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα γόοιο.

Pelidem ut ablueret tabem cruentam.
At hic recuſabat cōſtāter, inſuperq́; iuramētū iurauit:
Nō per Iouē, qui deorū ſummus & præſtantiſsimus eſt,
Non fas eſt lauacra ad caput propè accedere,
Antequā Patroclū impoſuero rogo, tumulumq́; extruxero,
Secueroq́; comā. quoniam non mihi amplius iterum ſic
Inuadet dolor animum, quamdiu uiuus interero.
At ſanè nunc inuiſo pareamus epulo.
Diluculo autem impera Rex uirorum Agamemnon,
Materiamq́; comportare, præbereq́; quantum par eſt
Mortuum habere ſubeuntem tenebras obſcuras:
Et certè hunc quidem comburat inefeſſus ignis
Ocyus ab oculis, populi autem ad opera reuertantur.
Sic dixit: illi autē hūc libēter & audierūt & paruerūt.
Sedulò autem cœnam parantes ſinguli
Conuiuabantur, neq́; qd animus egebat cōuiuio æquali.
At poſtquam potus & cibi deſiderium exemerunt:
Hi quidem dormiturientes iuerunt ad tentorium ſinguli,
Pelides autem in littore multiſoni maris
Iacebat grauiter ingemens, multos inter Myrmidones
In loco puro, ubi fluctus littus alluebant.
Quando hunc ſomnus cepit ſoluens curas animi
Dulcis circūfuſus (ualde n. laſſauerat formoſa mēbra,
Hectorem perſequens circum Ilium altum:)
Superuenit anima Patrocli miſeri,
Omnibus ipſi magnitudineq́;, & oculis pulchris ſimilis.
Et uoce, & tales circa corpus ueſtes induta erat.
Aſtitit autem ſupra caput, & ipſum uerbo allocuta eſt:
Dormis, & mei oblitus es Achilles?
Non quidem me uiuentem negligebas ſed mortuum.
Sepeli me quàm citiſsimè, portas Plutonis ut intrem.
Longè me abigunt animæ, umbræ defunctorum:
Neq́; me aliquo modo miſceri alijs trans flumen ſinūt.
Sed incaſſum erro per latas portas habentē Ditis domū,
Et mihi da manū, lamentor: nō enim amplius iterum
Veniam ab inferis, poſtquam me rogo tradideritis.
Non etenim uiui dilectis ſeorſim à ſocijs
Conſilia ſedendo cōſultabimus: ſed me quidem fatum
Abſorbuit odioſum, quod me ſortitū eſt etiā naſcentem:
Atq́; etiam tibi ipſi fatum, o dijs par Achilles,
Muro ſub Troianorum generoſorum perire.
Aliud autem tibi dicam, & mandabo, ſi fortè obedieris,
Ne mea à tuis ſeorſum condas oſſa Achilles:
Sed ſimul, ſicut nutriti ſumus in ueſtris ædibus,
Quando me paruulū exiſtētem Menœtius ex Opoënte
Duxit ad ueſtram domum, cædem ob pernicioſam,
Die illo quando filium interfeci Amphidamantis,
Stultus, non uolens, in ludo talorum iratus.
Tum me excipiens in ædibus eques Peleus,
Nutriuit accuratè, & tuum famulum nominauit:
Sic etiam & oſſa nobis una urna contegat,
Aurea amphora, quam tibi dedit ueneranda mater.
Hunc autem excipiēs allocutus eſt pedib. uelox Achilles:
Cur mihi ò charum caput, huc ueniſti,
Et mihi hæc ſingula mandas? at ego tibi
Omnia diligenter perficiam, & obediam, ut tu iubes:
Sed me propè ſta, ut paululum ſaltem complexi
Inuicem miſerabili delectemur luctu.

Sic

Sic fatus, extendit manus amicas,
Neq; prehendit. anima.n. ſub terram tanquam fumus
Abijt murmure ſtridēs: ſtupefactus a. ſurrexit Achilles,
Manibusq; compleſit, ſermonemq; lugubrem dixit:
Pape, certè aliqua eſt etiam in inferni domibus
Anima, & ſimulachrū, ſed p̄cordia nō inſunt omnino.
Pernox enim mihi Patrocli infelicis
Anima aſtitit plorans q; lamentansq;,
Et mihi ſingula praecepit: ſimilisq; erat mirè ipſi.
Sic dixit. illis.a. omnib. deſiderium excitauit luctus.
Lugentibus autem ipſis apparuit roſea Aurora,
Circa cadauer miſerabile: at rex Agamemnon
Mulosq; exciuit, & uiros ad conuehendam materiam
Vndiq; è tentorijs ſimul. a. uir ſtrenuus excitabatur
Meriones, miniſter fortitudinem amantis Idomenei:
Hi uerò ibant lignisecas ſecures in manibus habentes,
Vinculaq; bene implexa: ante. a. ipſos muli ibant:
Multaq; accliuia, decliuia, prupta q;, trāſuerſaq; trāſie-(runt.
At quum iam ad iuga uenerunt fontoſae Idae,
Protinus quidem quercus alticomas lato ferro
Incidebant feſtinantes: hae a. magnum ſonum dantes
Cadebant. has quidem poſtea praeci lentes Achiui
Alligabant mulis. hi.v. terram pedibus partiebantur,
Geſtientes campi per arbuſta denſa.
Omnes.a. calones truncos ferebant (ſic enim iuſſerat
Meriones famulus amantis uiros Idomenei)
Atque in littore deiecerunt ordine, ubi Achilles
Deſignauerat Patroclo magnum ſepulchrū, & ſibijpſi.
At poſtquā undiq; appoſuerunt immenſam materiem,
Sederunt illic manentes conferti: at Achilles
Confeſtim Myrmidonibus pugnacibus iuſſit
Armis indui, iungereq; ſub curribus unumquemq;
Equos: hi uerò feſtinabant & arma induerunt,
Conſcenderuntq; currus pugnatores aurigaeq;:
Ante.q. equites, ponè aūt nubes ſequebatur peditum
Infiniti, in.q. medijs ferebant Patroclum ſocij:
Capillis autem totū mortuum tegebāt quos inijciebāt
Tondentes. ponè autem caput tenebat diuus Achilles
Mœſtus. ſociū.n. ſtrenuū mittebat ad inferos. (chilles,
Hi.v. quādo ad locū puenerūt, ubi ipſis indicauerat A-
Depoſuerūt: ſtatimq; et ſufficiētē accumularūt materiā
Ibi rurſus alia cogitauit pedibus ualēs diuus Achilles.
Stans ſeorſum à pyra. flauam abſcidit comam,
Quam Sperchio fluuio nutriebat floreſcentem.
Indignabundus aūt dixit, inſpiciens nigrum pontum:
Sperchie, fruſtra tibi pater uouit Peleus,
Illuc me reuerſum dilectam in patriam terram,
Tibi comā tōſurum, ſacrificaturumq; ſacrā hecatōben:
Quinquaginta.a. maſculas illic oues ſacrificaturum
Ad fontes, ubi tibi fanum, altareq; odoratum.
Sic uouit ſenex: tu.v. ei deſiderium non perfeciſti.
Nunc.a. quoniam non redibo dilectā in patriā terram,
Patroclo heroi comam praebebo aſportandam.
Sic fatus, comam in manibus dilecti ſocij
Poſuit: his autem omnibus deſiderium mouit luctus.
Et ſanè lugentibus occidiſſet lumen ſolis,
Niſi Achilles protinus Agamemnoni dixiſſet aſtans:
Atride (tibi enim maximè populus Achiuorum

Ὣς ἄρα φωνήσας ὠρέξατο χερσὶ φίλῃσιν,
Οὐδ' ἔλαβε· ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς, ἠΰτε καπνὸς,
Ὤχετο τετριγυῖα. ταφὼν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεὺς,
Χερσί τε † συμπλατάγησεν, ἔπος δ' ὀλοφυδνὸν ἔειπεν, χ. συνεπλατάγησεν.
Ὢ πόποι, ἦ ῥά τίς ἐστι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι
Ψυχὴ καὶ εἴδωλον, ἀτὰρ φρένες οὐκ ἔνι πάμπαν.
Παννυχίη γάρ μοι Πατροκλῆος δειλοῖο
Ψυχὴ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε,
Καί μοι ἕκαστ' ἐπέτελλεν· ἔϊκτο δὲ θέσκελον αὐτῷ.
Ὣς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν † ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο· χ. ὑφ'
Μυρομένοισι δὲ τοῖσι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς
Ἀμφὶ νέκυν ἐλεεινόν. ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων
Οὐρῆάς τ' ὤτρυνε καὶ ἀνέρας ἀξέμεν ὕλην
Πάντοθεν ἐκ * κλισιῶν· ἐπὶ δ' ἀνὴρ ἐσθλὸς ὀρώρει χ. κλισιῶν.
Μηριόνης, θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος.
Οἱ δ' ἴσαν ὑλοτόμους πελέκεας ἐν χερσὶν ἔχοντες,
Σειράς τ' εὐπλεκέας· πρὸ δ' ἄρ' οὐρῆες κίον αὐτῶν·
Πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα, πάραντά τε, δόχμιά τ' ἦλθον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κνημοὺς προσέβαν πολυπίδακος Ἴδης,
Αὐτίκ' ἄρα δρῦς ὑψικόμους ταναήκεϊ χαλκῷ
Τάμνον ἐπειγόμενοι· ταὶ δὲ μεγάλα κτυπέουσαι
Πῖπτον. τὰς μὲν ἔπειτα † διαπλήσσοντες Ἀχαιοὶ χ. διαπλήσσοντες
Ἔκδεον ἡμιόνων, ταὶ δὲ χθόνα ποσσὶ δατεῦντο,
Ἐλδόμεναι πεδίοιο διὰ ῥωπήϊα πυκνά.
Πάντες δ' ὑλοτόμοι φιτροὺς φέρον· ὡς γὰρ ἀνώγει
Μηριόνης θεράπων ἀγαπήνορος Ἰδομενῆος)
Κὰδ δ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς βάλλον ἐπισχερώ, ἔνθ' ἄρ' Ἀχιλλεὺς
Φράσσατο Πατρόκλῳ μέγα ἠρίον, ἠδὲ οἷ αὐτῷ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πάντῃ παρακάββαλον ἄσπετον ὕλην,
Εἵατ' ἄρ' αὖθι μένοντες ἀολλέες· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Αὐτίκα Μυρμιδόνεσσι φιλοπτολέμοισι κέλευσε,
Χαλκὸν ζώννυσθαι, ζεῦξαι δ' ὑπ' ὄχεσφιν ἕκαστον
Ἵππους. οἱ δ' ὤρνυντο, καὶ ἐν τεύχεσσιν ἔδυνον·
Ἂν δ' ἔβαν ἐν δίφροισι παραιβάται, ἡνίοχοί τε·
Πρόσθε μὲν ἱππῆες, μετὰ δὲ νέφος εἵπετο πεζῶν,
Μυρίοι· ἐν δὲ μέσοισι φέρον Πάτροκλον ἑταῖροι.
Θριξὶ δὲ πάντα νέκυν καταείνυον, ἃς ἐπέβαλλον
Κειρόμενοι· ὄπιθεν δὲ κάρη ἔχε δῖος Ἀχιλλεὺς
Ἀχνύμενος· ἕταρον γὰρ ἀμύμονα πέμπ' Ἀϊδόσδε.
Οἱ δ' ὅτε χῶρον ἵκανον ὅθι σφίσι πέφραδ' Ἀχιλλεὺς,
Κάτθεσαν· αἶψα δέ οἱ μενοεικέα νήεον ὕλην.
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
Στὰς ἀπάνευθε πυρῆς ξανθὴν ἀπεκείρατο χαίτην,
Τήν ῥα Σπερχειῷ ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν·
Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
Σπερχεί', ἄλλως σοί γε πατὴρ ἠρήσατο Πηλεὺς,
Κεῖσέ με νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Σοί τε κόμην κερέειν, ῥέξειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην·
Πεντήκοντα δ' ἔνορχα παρ' αὐτόθι μῆλ' ἱερεύσειν,
Ἐς πηγάς, ὅθι τοι τέμενος βωμός τε θυήεις.
Ὣς ἠρᾶθ' ὁ γέρων, σὺ δέ οἱ νόον οὐκ ἐτέλεσσας.
Νῦν δ' ἐπεὶ οὐ νέομαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Πατρόκλῳ ἥρωϊ κόμην ὀπάσαιμι φέρεσθαι.
Ὣς εἰπὼν, ἐν χερσὶ κόμην ἑτάροιο φίλοιο
Θῆκεν· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο·
Καί νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,
Εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αἶψ' Ἀγαμέμνονι εἶπε παραστάς,
Ἀτρείδη (σοὶ † γάρ τε μάλιστά γε λαὸς Ἀχαιῶν χ. γὰρ τε

Πείσονται μύθοισι· γόοιο μὲν ἔστι καὶ ἆσαι·
Νῦν δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς σκέδασον, καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
Ὅπλεσθαι· τάδε δ' ἀμφιπονησόμεθ' οἷσι μάλιστα
Κήδεος ἐστὶ νέκυς· παρὰ δ' οἱ ταγοὶ ἄμμι μενόντων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
Αὐτίκα λαὸν μὲν σκέδασεν κατὰ νῆας ἐΐσας.
Κηδεμόνες δὲ παρ' αὖθι μένον, καὶ νήεον ὕλην.
γρ. ἑκατόμπεδον. Ποίησαν δὲ πυρὴν † ἑκατόμπεδον ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν ἀχνύμενοι κῆρ.
Πολλὰ δ' ἴφια μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς
Πρόσθε πυρῆς ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον· ἐκ δ' ἄρα πάντων
Δημὸν ἑλὼν ἐκάλυψε νέκυν μεγάθυμος Ἀχιλλεὺς
Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, περὶ δὲ δρατὰ σώματα νήει.
γρ. δ' ἐτίθει Ἐν * δὲ τίθει μέλιτος καὶ ἀλείφατος ἀμφιφορῆας,
Πρὸς λέχεα κλίνων· πίσυρας δ' ἐριαύχενας ἵππους
γρ. στοναχίζων. Ἐσσυμένως ἐνέβαλλε πυρῇ, μεγάλα * στεναχίζων.
Ἐννέα τῷ γε ἄνακτι τραπεζῆες κύνες ἦσαν,
Καὶ μὲν τῶν ἐνέβαλλε πυρῇ δύο δειροτομήσας·
Δώδεκα δὲ Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
Χαλκῷ δηϊόων. κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα·
Ἐν δὲ πυρὸς μένος ἧκε σιδήρεον, ὄφρα νέμοιτο.
Ὤιμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,
Χαῖρέ μοι ὦ Πάτροκλε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι·
Πάντα γὰρ ἤδη τοι τελέω τὰ πάροιθεν ὑπέστην.
Δώδεκα μὲν Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
Τοὺς ἅμα σοὶ πάντας πῦρ ἐσθίει. Ἕκτορα δ' οὔτι
Δώσω Πριαμίδην πυρὶ δαπτέμεν, ἀλλὰ κύνεσσιν.
Ὣς φάτ' ἀπειλήσας. τὸν δ' οὐ κύνες ἀμφεπένοντο·
Ἀλλὰ κύνας μὲν ἄλαλκε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
Ἤματα καὶ νύκτας· ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ,
Ἀμβροσίῳ, ἵνα μή μιν ἀποδρύφοι ἑλκυστάζων·
Τῷ δ' ἐπὶ κυάνεον νέφος ἤγαγε Φοῖβος Ἀπόλλων
Οὐρανόθεν πεδίονδε· κάλυψε δὲ χῶρον ἅπαντα
Ὅσσον ἐπεῖχε νέκυς, μὴ πρὶν μένος ἠελίοιο
Σκήλῃ ἀμφὶ περὶ χρόα ἴνεσιν ἠδὲ μέλεσσιν.
Οὐδὲ πυρὴ Πατρόκλου καίετο τεθνειῶτος.
Ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
Στὰς ἀπάνευθε πυρῆς, δοιοῖς ἠρᾶτ' ἀνέμοισι,
Βορέῃ καὶ Ζεφύρῳ, καὶ ὑπίσχετο ἱερὰ καλά·
Πολλὰ δὲ καὶ σπένδων χρυσέῳ δέπαϊ, λιτάνευεν
γρ. νεκροί. Ἐλθέμεν, ὄφρα τάχιστα πυρὶ φλεγεθοίατο * νεκρὸν,
Ὕλη τε σεύαιτο κάημεναι. ὠκέα δ' Ἶρις
γρ. μετ' ἄγγελος. Ἀράων ἀΐουσα † μετάγγελος ἦλθ' ἀνέμοισιν.
Οἱ μὲν ἄρα Ζεφύροιο δυσαέος ἀθρόοι ἔνδον
Εἰλαπίνην δαίνυντο· θέουσα δ' Ἶρις ἐπέστη
Βηλῷ ἔπι λιθέῳ· τοὶ δ' ὡς ἴδον ὀφθαλμοῖσι,
Πάντες ἀνήϊξαν, κάλεόν τέ μιν εἰς ἕ ἕκαστος.
Ἡ δ' αὖθ' ἕζεσθαι μὲν ἀνήνατο, εἶπε δὲ μῦθον,
Οὐχ ἕδος· εἶμι γὰρ αὖτις ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Αἰθιόπων ἐς γαῖαν, ὅθι ῥέζουσ' ἑκατόμβας
Ἀθανάτοις, ἵνα δὴ καὶ ἐγὼ μεταδαίσομαι ἱρῶν.
Ἀλλ' Ἀχιλεὺς Βορέην ἠδὲ Ζέφυρον κελαδεινὸν
Ἐλθεῖν ἀρᾶται, καὶ ὑπίσχεται ἱερὰ καλὰ,
Ὄφρα πυρὴν ὄρσητε κάημεναι, ᾗ ἐνὶ κεῖται
Πάτροκλος, τὸν πάντες ἀναστενάχουσιν Ἀχαιοί.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπεβήσατο· τοὶ δ' ὀρέοντο
Ἠχῇ θεσπεσίῃ, νέφεα κλονέοντε πάροιθεν·
γρ. ἀέλλαι. Αἶψα δὲ πόντον ἵκανον † ἀήμεναι· ὦρτο δὲ κῦμα

Parebunt dictis)luctu quidem licet etiã aliàs ſatiari:
Nunc autem à pyra dimitte, & cœnam iube
Parari: hæc.a. curabimus quibus maximè
Curæ dignus eſt mortuus: apud nos.a. duces maneant.
At poſtquã hoc audiuit rex uirorum Agamemnon,
Confeſtim populũ quidem dimiſit ad naues æquales:
Funeratores.a. illic manebãt, & accumulabant ligna.
Fecerunt autem pyram centum pedum quoquouerſus:
Inq; pyra ſuprema cadauer poſuerunt triſtes corde.
Multas a. pingues oues, & errabundas camuras boues
Ante pyrã excoriarunt & diſpoſuerunt: exq; omnibus
Adipẽ accipiẽs, obtexit cadauer magnanimus Achilles
Ad pedes à capite: circũq; excoriata corpora accumula
Impoſuitq; mellis & olei amphoras (bat:
Ad feretrũ acclinans: quatuor.a. procera ceruice equos
Feſtinanter iniecit pyræ, grauiter ſuſpirans.
Nouem huic regi menſarij canes erant,
Et quidem ex his iniecit pyræ duos obtruncatos:
Duodecim etiã Troianorũ magnanimorũ filios fortes
Ferro mactans: mala.a. mente meditabatur opera:
Inq; ignis robur proiecit ferreum, ut depaſceretur,
Luxitq; deinde: dilectum.a. nominauit amicum:
Gaude mihi ô Patrocle, etiam in inferni domibus.
Omnia enim iã tibi perficio, quæ antea pollicitus ſum:
Duodecim quidẽ Troianorũ magnanimorũ filios nobiles,
Quos unà tecũ omnes ignis abſumit: Hectorẽ.a. neutiq;
Dabo Priamidem igni deuorandum, ſed canibus.
Sic dixit minatus: huc.v. nõ canes circũlatabant.
Nam canes quidem abegit Iouis filia Venus
Dies & noctes: roſaceoq; unxit oleo
Diuino, ut non ipſum laceraret trahens.
Huic uerò nigram nubem induxit clarus Apollo
Cœlitus ad campum: operuitq; locum totum
Quantum occupabat cadauer, ne priùs uis ſolis
Siccaret circùm circa corpus neruis & membris:
Neq; pyra Patrocli ardebat mortui.
Tunc rurſus alia cogitauit pedibus ualens diuus Achil
Stans ſeorſim à pyra duos orabat uentos, (les.
Boreã & Zephyrũ, & promittebat ſacrificia precioſa:
Multa etiam libans aureo calice, ſupplicabat
Vt uenirent, ut citiſſimè igne comburerent cadauer,
Lignumq; feſtinaret ardere: uelox autem Iris
Preces audiens, internuncia uenit uentis:
Hi quidẽ Zephyri grauiter ſpirantis frequẽtes in domo
Conuiuium celebrabant: currens.a. Iris aſſiſtit
Limine in lapideo: hi.v. ut uiderunt oculis,
Omnes ſurrexerũt, uocaruntq; ipſum ad ſe quiſq;.
Hæc.a. illic ſedere quidem negabat: dixit .a. uerbum,
Non ſedis eſt locus. redeo.n. rurſus in Oceani fluenta
Aethiopum ad terram, ubi ſacrificant hecatombas
Immortalibus: ut iam & ego particeps ſim ſacrificiorũ.
Verùm Achilles Boream & Zephyrum ſonorum
Venire orat, & pollicetur ſacra pulchra,
Vt pyram ſuſcitetis ad comburendum, in quã iacet
Patroclus, quem omnes deplorant Achiui.
Hæc quidem ſic loquuta abijt: hi uerò ruebant
Sonitu immenſo, nubes tumultuariè agentes præ ſe:
Statim.a. ad põtũ peruenerũt ad flandũ. elata eſt.a. unda
Flatu

Flatu à uehementi. ad Troiam. a ſœcundã peruenerunt,	Πνοιῇ ὑπὸ λιγυρῇ. Τροίην δ' ἐρίβωλον ἱκέσθην,
Inq; igne inciderunt. ualde. a. crepitauit ingens ignis:	Ἐν δὲ πυρῇ πεσέτην, μέγα δ' ἴαχε θεσπιδαὲς πῦρ·
Tota nocte a. hi ex rogo ſimul flammã ſurſum iecerunt	Παννύχιοι δ' ἄρα τοί γε πυρῆς ἄμυδις φλόγ' ἔβαλλον,
Flantes ſtridulè. at tota nocte uelox Achilles	Φυσῶντες λιγέως· ὁ δὲ πάννυχος ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
Aureo ex cratere, habens poculum rotundum,	Χρυσέου ἐκ κρητῆρος, ἔχων δέπας ἀμφικύπελλον,
Vinum exhauriens humi fudit, rigauitq; terram,	Οἶνον ἀφυσσόμενος χαμάδις χέε, δεῦε δὲ γαῖαν,
Animam uocans Patrocli miſeri.	Ψυχὴν κικλήσκων Πατροκλῆος δειλοῖο.
Vt pater a. ſui filij lamentatur oſſa cremans	Ὡς δὲ πατὴρ οὗ παιδὸς ὀδύρεται ὀστέα καίων
Adoleſcẽtis, qui moriẽs miſeros triſtitia affecit parẽtes:	Νυμφίου, ὅς τε θανὼν δειλοὺς ἀκάχησε τοκῆας·
Sic Achilles ſocij lamentabatur oſſa comburens,	Ὣς Ἀχιλεὺς ἑτάροιο ὀδύρετο ὀστέα καίων,
Reptans prope rogum, frequenter ingemiſcens.	Ἑρπύζων παρὰ πυρκαϊήν, ἀδινὰ † στοναχίζων. γ. στεναχίζων
Quando uerò lucifer uenit lumẽ nunciãs ſuper terrã,	Ἦμος δ' ἑωσφόρος εἶσι φόως ἐρέων ἐπὶ γαῖαν,
Quem poſt, crocea ſuper mare ſparguntur aurora:	Ὅν τε μέτα κροκόπεπλος ὑπεὶρ ἅλα κίδναται ἠώς,
Tunc rogus emarcebat, ceſſabatq; flamma:	Τῆμος πυρκαϊὴ ἐμαραίνετο, παύσατο δὲ φλόξ.
Venti. a. retro iterum abierunt domum ut redirent	Οἱ δ' ἄνεμοι πάλιν αὖτις ἔβαν οἶκόνδε νέεσθαι,
Thracium per pontum: hic. a. ingemebat æſtu feruens.	Θρηΐκιον κατὰ πόντον· ὁ δ' ἔστενεν οἴδματι θύων.
Pelides autem à rogo alio ſeiunctus,	Πηλεΐδης δ' ἀπὸ πυρκαϊῆς ἑτέρωσε λιασθεὶς,
Procubuit feſſus, & in eum dulcis ſomnus irruit.	Κλίνθη κεκμηώς, ἐπὶ δὲ γλυκὺς ὕπνος ὄρουσεν.
Qui. v. circa Atridẽ ſtare ſolent, crebri cõgregati ſunt:	Οἱ δ' ἀμφ' Ἀτρεΐωνα ἀολλέες ἠγερέθοντο,
Quorũ ipſum accedentiũ tumultus & ſtrepitus excita	Τῶν μιν ἐπερχομένων ὅμαδος καὶ δοῦπος ἔγειρεν·
Sedit uero erectus, & ipſos uerbo allocutus eſt, (uit:	Ἕζετο δ' ὀρθωθεὶς, καὶ σφεας πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Atridaq; & alij optimates omnium Achiuorum,	Ἀτρεΐδη τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες Παναχαιῶν,
Primùm quidem rogum extinguite nigro uino	Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσατ' αἴθοπι οἴνῳ
Omnem, quantum occupauit ignis robur: at deinde	Πᾶσαν, ὁπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
Oſſa Patrocli Menetiadæ colligamus	Ὀστέα Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο λέγωμεν,
Benè diſcernentes (cognitu facilia enim ſunt:	Εὖ διαγιγνώσκοντες (ἀριφραδέα δὲ τέτυκται.
In media namq; iacebat pyra, alij uerò ſeorſum	Ἐν μέσσῃ γὰρ ἔκειτο πυρῇ, τοὶ δ' ἄλλοι ἄνευθεν
In extrema ora urebantur promiſcuè equiq; & uiri)	Ἐσχατιῇ καίοντ' ἐπιμὶξ ἵπποι τε καὶ ἄνδρες)
Et ea quidem in aurea phiala, & duplici adipe	Καὶ τὰ μὲν ἐν χρυσέῃ φιάλῃ καὶ δίπλακι δημῷ
Ponamus, donec ipſe ego apud inferos condar.	Θείομεν, εἰς ὅ κεν αὐτὸς ἐγὼν Ἄϊδι † κεύθωμαι· γ. κελυθῶμαι
Sepulchrum a. non adeo magnum ego fieri iuſſi,	Τύμβον δ' οὐ μάλα πολλὸν ἐγὼ πονέεσθαι ἄνωγα,
Sed mediocre tale, poſtmodum. a. & hoc Achiui	Ἀλλ' ἐπιεικέα τοῖον· ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ἀχαιοὶ
Latumq; altumq; facite, qui poſt me	Εὐρύν θ' ὑψηλόν τε τιθήμεναι, οἵ κεν ἐμεῖο
Poſteri in nauibus tranſtratis ſuperfueritis.	Δεύτεροι ἐν νήεσσι πολυκλήϊσι λίπησθε.
Sic dixit: hi. a paruerunt ueloci Achilli:	Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ἐπίθοντο ποδώκεϊ Πηλεΐωνι·
Primùm quidem rogum extinxerunt nigro uino,	Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ,
Quantũ flãma penetrauerat: profundus. a. decidit cinis	Ὅσσον ἐπὶ φλὸξ ἦλθε, βαθεῖα δὲ κάππεσε τέφρη·
Flentes autem ſocij pij oſſa alba	Κλαίοντες δ' ἑτάροιο ἐνηέος ὀστέα λευκὰ
Collegerunt in auream phialam, & duplicem adipem:	Ἄλλεγον ἐς χρυσέην φιάλην, καὶ δίπλακα δημόν·
In tentorijsq; ponentes linteo ſubtili operuerunt:	Ἐν κλισίῃσι δὲ θέντες ἑανῷ λιτὶ κάλυψαν·
Torno deſignabat. a ſepulchrũ, fundamentaq; iecerũt	Τορνώσαντο δὲ σῆμα, θεμείλιά τε προβάλοντο
Circa pyram, moxq; effoſſam terram infuderunt.	Ἀμφὶ πυρήν· εἶθαρ δὲ χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν·
Aggeſto. v. tumulo redierunt. at Achilles (locum.	Χεύαντες δὲ τὸ σῆμα, πάλιν κίον. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Illic populũ detinuit, & ſedere fecit ad latũ certaminis	Αὐτοῦ λαὸν ἔρυκε, καὶ ἵζανεν εὐρὺν ἀγῶνα·
E nauibus. a afferebat præmia lebetesq; tripodasq;,	Νηῶν δ' ἔκφερ' ἄεθλα, λέβητάς τε τρίποδάς τε,
Equosq; muloſq; boumq; fortia capita,	Ἵππους θ', ἡμιόνους τε, βοῶν τ' ἴφθιμα κάρηνα,
Et fœminas benè cinctas candenſq; ferrum.	Ἠδὲ γυναῖκας ἐϋζώνους, πολιόν τε σίδηρον·
Equitibus. q primùm uelocibus præclara præmia	Ἱππεῦσιν μὲν πρῶτα ποδώκεσιν ἀγλά' ἄεθλα
Poſuit mulierẽ ut ducerent inculpatã, opera doctam,	Θῆκε, γυναῖκα ἄγεσθαι ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαν,
Et tripodem anſatũ duarum & uiginti menſurarum	Καὶ τρίποδ' ὠτώεντα δύω καὶ εἰκοσίμετρον,
Primo: at ſecundo equam poſuit	Τῷ πρώτῳ· ἀτὰρ αὖ τῷ δευτέρῳ ἵππον ἔθηκεν
Sexennẽ, indomitam: fœtum mulum utero geſtantem:	Ἑξέτε', ἀδμήτην, βρέφος ἡμίονον κυέουσαν·
At tertiò, nouum depoſuit lebetem	Αὐτὰρ τῷ τριτάτῳ ἄπυρον κατέθηκε λέβητα,
Pulchrũ, quatuor menſuras capientẽ, albũ etiamnũ ita:	Καλόν, τέσσαρα μέτρα κεχανδότα, λευκὸν ἔτ' αὔτως·
At quartò poſuit duo auri talenta:	Τῷ δὲ τετάρτῳ θῆκε δύω χρυσοῖο τάλαντα·
Quintò. a utrinq; ſedentem phialam nouam poſuit:	Πέμπτῳ δ' ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε.
Stetit autem rectus, & uerbum inter Argiuos dixit:	Στῆ δ' ὀρθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Atridæq; & alij fortiſſimi Achiui,	Ἀτρεΐδη τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,

Ἱππῆας τάδ᾽ ἄεθλα δεδεγμένα κεῖτ᾽ ἐν ἀγῶνι,
Εἰ μὲν νῦν ἐπὶ ἄλλῳ ἀεθλεύοιμεν Ἀχαιοί,
Ἦ τ᾽ ἂν ἐγὼ τὰ πρῶτα λαβὼν κλισίηνδε φεροίμην,
Ἴστε γὰρ ὅσσον ἐμοὶ ἀρετῇ περιβάλλετον ἵπποι.
Ἀθάνατοί τε γάρ εἰσι· Ποσειδάων δ᾽ ἔπορ᾽ αὐτοὺς
Πατρὶ ἐμῷ Πηλῆϊ, ὁ δ᾽ αὖτ᾽ ἐμοὶ ἐγγυάλιξεν.
Ἀλλ᾽ ἤτοι μὲν ἐγὼ μενέω, καὶ μώνυχες ἵπποι.
γρ. κλέος Τοίου γὰρ * σθένος ἐσθλὸν ἀπώλεσαν ἡνιόχοιο
Ἠπίου, ὅς σφωιν μάλα πολλάκις ὑγρὸν ἔλαιον
Χαιτάων κατέχευε, λοέσσας ὕδατι λευκῷ.
Τὸν τώγ᾽ ἑσταότες πενθείετον, οὔδει δέ σφιν
Χαῖται ἐρηρέδαται, τὼ δ᾽ ἕστατον ἀχνυμένω κῆρ.
Ἄλλοι δὲ στέλλεσθε κατὰ στρατόν, ὅστις Ἀχαιῶν
Ἵπποισίν τε πέποιθε καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν.
Ὣς φάτο Πηλεΐδης· ταχέες δ᾽ ἱππῆες ἄγερθεν.
Ὦρτο πολὺ πρῶτος μὲν ἄναξ ἀνδρῶν Εὔμηλος,
Ἀδμήτου φίλος υἱός, ὃς ἱπποσύνῃ ἐκέκαστο·
Τῷ δ᾽ ἔπι Τυδεΐδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης,
Ἵππους δὲ Τρῳοὺς ὕπαγε ζυγόν, οὕς ποτ᾽ ἀπηύρα
Αἰνείαν, ἀτὰρ αὐτὸν ὑπεξεσάωσεν Ἀπόλλων.
Τῷ δ᾽ ἄρ᾽ ἔπ᾽ Ἀτρεΐδης ὦρτο ξανθὸς Μενέλαος
Διογενής, ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν ὠκέας ἵππους,
Αἴθην τὴν Ἀγαμεμνονέην, τὸν ἑόν τε Πόδαργον.
Τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ᾽ Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
Δῶρ᾽, ἵνα μή οἱ ἕποιθ᾽ ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
Ἀλλ᾽ αὐτοῦ τέρποιτο μένων· μέγα γάρ οἱ ἔδωκε
Ζεὺς ἄφενος, ναῖεν δ᾽ ὅγ᾽ ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι·
Τὴν ὅγ᾽ ὑπὸ ζυγὸν ἦγε μέγα δρόμου ἰσχανόωσαν.
Ἀντίλοχος δὲ, τέταρτος ἐΰτριχας ὡπλίσαθ᾽ ἵππους.
Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς ὑπερθύμοιο ἄνακτος
γρ. Πυλοιγενέες Τοῦ Νηληϊάδαο· Πυληγενέες δέ οἱ ἵπποι
Ὠκύποδες φέρον ἅρμα, πατὴρ δέ οἱ ἄγχι παραστὰς
Μυθεῖτ᾽ εἰς ἀγαθὰ φρονέων νοέοντι καὶ αὐτῷ.
Ἀντίλοχ᾽, ἤτοι μέν σε νέον περ ἐόντ᾽ ἐφίλησαν
Ζεύς τε Ποσειδάων τε, καὶ ἱπποσύνας ἐδίδαξαν
Παντοίας· τῷ καί σε διδασκέμεν οὔτι μάλα χρεώ.
Οἶσθα γὰρ εὖ περὶ τέρμαθ᾽ ἑλισσέμεν· ἀλλά τοι ἵπποι
Βάρδιστοι θείειν, τῷ τ᾽ οἴω λοίγι᾽ ἔσεσθαι.
Τῶν δ᾽ ἵπποι μὲν ἔασιν ἀφάρτεροι, οὐδὲ μὲν αὐτοὶ
Πλείονα ἴσασιν σέθεν αὐτοῦ μητίσασθαι.
Ἀλλ᾽ ἄγε δὴ σὺ φίλος μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ
Παντοίην, ἵνα μή σε παρεκπροφύγῃσιν ἄεθλα.
Μήτι τοι δρυτόμος μέγ᾽ ἀμείνων, ἠὲ βίηφι·
Μήτι δ᾽ αὖτε κυβερνήτης ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
Νῆα θοὴν ἰθύνει ἐρεχθομένην ἀνέμοισι.
Μήτι δ᾽ ἡνίοχος περιγίνεται ἡνιόχοιο.
Ἀλλ᾽ ὃς μέν θ᾽ ἵπποισι καὶ ἅρμασιν οἷσι πεποιθὼς,
Ἀφραδέως ἐπὶ πολλὸν ἑλίσσεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἵπποι δὲ πλανόωνται ἀνὰ δρόμον, οὐδὲ κατίσχει·
Ὃς δέ κε κέρδεα εἰδῇ ἐλαύνων ἥσσονας ἵππους,
Αἰεὶ τέρμ᾽ ὁρόων στρέφει ἐγγύθεν, οὐδέ ἑ λήθει
Ὅππως τὸ πρῶτον τανύσῃ βοέοισιν ἱμᾶσιν·
Ἀλλ᾽ ἔχει ἀσφαλέως, καὶ τὸν προὔχοντα δοκεύει.
Σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ᾽ ἀριφραδές, οὐδέ σε λήσει·
Ἕστηκε ξύλον αὖον ὅσον τ᾽ ὄργυι᾽ ὑπὲρ αἴης,
Ἢ δρυὸς, ἢ πεύκης, τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ·
Λᾶε δὲ τοῦ ἑκάτερθεν ἐρηρέδαται δύο λευκὼ,
Ἐν ξυνοχῇσιν ὁδοῦ· λεῖος δ᾽ ἱππόδρομος ἀμφίς·

Equites hæc præmia expectantia iacent in circo.
Siquidem nunc ob aliud certaremus Achiui:
Certè ego prima capiens ad tentorium portarem.
Scitis enim quantum mei uirtute ſuperent equi:
Immortales enim ſunt. Neptunus autem dedit ipſos
Patri meo Peleo: hic autem rurſus mihi tradidit.
Sed certè quidem ego manebo, & ununguli equi:
Talis enim robur eximium amiſerunt aurigæ
Manſueti, qui ipſis admodum ſæpè humidum oleum
Iubis ſuperfudit, quum lauiſſet aqua alba.
Hunc hi ſtantes lugent, & ad terram ipſis
Iubæ profuſæ ſunt. hi autem ſtant triſtes corde:
Vos. u. alij accingimini per exercitū, quicunq; Achiuorum
Equis fidit, & curribus compactis.
Sic dixit Pelides: ueloces. a. equites concitati ſunt.
Motus eſt multò primus quidem rex uirorū Eumelus,
Admeti charus filius, qui equitandi arte ornatus erat:
Hunc. u. poſt Tydides ſurrexit fortis Diomedes:
Equos. a. Troianos duxit ſub iugū, quos quondā abſtulit
Aeneæ, tamen ipſum liberauit Apollo.
Hunc autem poſt, Atrides motus eſt flauus Menelaus
Ioue ſatus, ſub. q. iugum duxit ueloces equos.
Aethen Agamemnoniam ſuumq; Podargum:
Illam Agamemnoni dedit Anchiſiades Echepolus
Muneri, ut ne ipſum ſequeretur ad Ilium altum,
Sic illic delitijs frueretur manens: magnas. n. ei dederat
Iupiter diuitias: habitabat. n. hic in ampla Sicyone.
Hanc iſte ſub iugum duxit ualdè curſus cupidam.
Antilochus. a. quartus formoſos parauit equos,
Neſtoris clarus filius magnanimi regis
Neleidæ: Pylij autem ei equi
Velocipedes portabant currum: pater. u. ipſi propè aſtās
Cōſulebat ad honeſta, prudēs intelligēti & ipſi.
Antiloche certè. q. te iuuenē quãuis exiſtentē dilexerūt
Iupiterq; Neptunusq;, & equitādi artificia docuerunt
Omnigena: ideò te docere non multùm opus eſt.
Noſti. n. rectè circa metas currum flectere. ſed tibi equi
Tardiſſimi in currendo: ideo puto pernicioſa fore.
Horum. a. equi quidē ſunt celeriores, neq; quidem ipſi
Plura ſciunt te ipſo conſiderare.
Sed age iam tu amice conſilium impone animo
Omnigenum, ut non te effugiant præmia.
Arte. q. carpentarius multò præſtantior q̃ uiribus:
Arteq; rurſus gubernator in nigro ponto
Nauem celerem dirigit iactatam uentis:
Arteq; auriga ſuperat aurigam:
Sed qui tamen equis & curribus ſuis fidens
Ineptè multùm uagatur huc & illuc,
Equi autem uagantur in ſtadio, neq; detinet:
Qui autem & utilia nouit agitans deteriores equos,
Semper metam inſpiciens flectit propè, neq; eum latet
Quo pacto primum extendat bouinis loris,
Sed continet diligenter & præcedentem obſeruat.
Metā. a. indicabo tibi ualde manifeſtā, neq; te latebit:
Stat lignum aridum quantum ulna ſupra terram,
Vel quercus, uel piceæ (quod quidē non putreſcit imbre:)
Lapides. a. eius ex utraq; parte appoſiti ſunt duo albi
In anguſtijs uiæ: planus. a. hippodromus circum:

Aut

Aut cuiuſdā monumentū hominis iam pridē defuncti,
Aut meta fuit tempore priſcorum hominum,
Et nunc metam poſuit pedibus ualens diuus Achilles:
Huic tu ualde appropinquās impelle prope currū & e-
Ipſe uerò incumbe benefacto in curru (quos
Paululum in ſiniſtram horum: at dextrum equum
Punge uociferans, laxaq; ei habenas manibus:
Ad metam.a. tibi equus ſiniſter appropinquet,
Vt tibi modiolus uideatur ſummum attigiſſe
Rotæ benefactæ: in lapidem.u. uites impingere,
Ne quomodo equosq; uulneres, & currus confringas:
Gaudium.a. alijs, probrum.u. tibi ipſi
Erit: proinde dilecte prudens cautus eſto.
Si etenim ad metam prætereueharis perſequens,
Non erit qui te aſſequatur tranſiliens, neq; prætereat,
Non ſi à tergo Arionem diuinum impelleret
Adraſti uelocem equum, qui ex deo genere ſatus erat:
Aut illos Laomedontis, qui hîc nutriti ſunt eximij.
Sic loquutus Neſtor Neleius, iterum in loco
Sedit, poſtquam ſuo filio uniuſcuiuſque finem dixit.
Meriones aūt quintus pulchrè iubatos parauit equos.
Conſcenderunt.a. currus: ſortes uerò iniecerunt.
Mouebat Achilles, & ſors exilijt Neſtoridæ
Antilochi: poſt hunc.a. ſortitus eſt rex Eumelus:
Hunc u. poſt Atrides inclytus haſta Menelaus: (aūt
Poſt hūc.a. Meriones ſortitus eſt ut agitaret: poſtremus
Tydidē longè præſtantiſſ. exiſtēs, ſortitus eſt ut impelleret e-
Steterunt.a. ex ordine, ſignaq; metas Achil. (quos:
Procul in plano campo iuxtaq; ſpeculatorem collocauit
Diuum Phœnicem, aſſectatorem patris ſui,
Vt conſideraret curſum, & ueritatem referret.
Hi.a. ſimul omnes ſuper equos flagella ſuſtulerunt,
Percuſſeruntq; flagellis, hortatiq; ſunt uerbis
Studioſè: hi autem ocyus peruadebant campum
Procul à nauibus celeriter: ſub.u. pectoribus puluis
Stabat eleuatus tanquam nubes, uel procella:
Crines u. mouebantur auris uenti:
Currus.u. interdū quidē terræ appropinquabāt almæ:
Interdum aūt attollebantur ſublimes: at aurigæ
Stabant in ſellis: palpitabat.a. animus uniuſcuiuſque
Victoriæ cupidorum: impertiabat.a. ſuis unuſquiſq;
Equis: hi.a. uolabant puluerē excitantes per campum.
Sed quū iam extremū peragebant curſum ueloces equi
Iterum ad mare canum, tunc utiq; uirtus cuiuſq;
Apparebat: ſtatim.a. equis tenſus eſt curſus: cito.a. dein
Pheretiadæ ueloces efferebantur equi:
Has.u. poſt prætereuecti ſunt Diomedis mares equi
Troiani, neq; ualde procul erant, ſed ualde prope.
Semper enim currum aſcenſuris ſimiles erant:
Flatu.a. Eumeli dorſum latiq; humeri
Caleſiebant: in ipſum.n. capita ponentes uolabant.
Et certè præuertiſſet, uel ambiguum feciſſet certamen,
Niſi Tydei filio iratus fuiſſet clarus Apollo:
Qui ei è manibus excuſſit flagellum ſplendidum.
Huius uerò ab oculis fundebantur lacrymæ irati,
Quoniam has quidē uidebat etiā multò magis euntes:
Sui.u. & retardati fuerant ſine ſtimulo currentes.
Neq; uerò Mineruam decipiens latuit Apollo

Ἤ τευ σῆμα βροτοῖο πάλαι κατατεθνειῶτος,
Ἢ τό γε νύσσα τέτυκτο ἐπὶ προτέρων ἀνθρώπων,
Καὶ νῦν τέρματ' ἔθηκε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
Τῷ σὺ μάλ' ἐγχρίμψας, ἐλάαν σχεδὸν ἅρμα καὶ ἵππους·
Αὐτὸς δὲ κλινθῆναι ἐϋπλέκτῳ ἐνὶ δίφρῳ
Ἦκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῖιν· ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον
Κένσαι ὁμοκλήσας, εἶξαί τέ οἱ ἡνία χερσίν.
Ἐν νύσσῃ δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφθήτω,
Ὡς ἄν τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἱκέσθαι
Κύκλου ποιητοῖο· λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν,
Μήπως ἵππους τε τρώσῃς, κατά θ' ἅρματα ἄξῃς·
Χάρμα δὲ τοῖς ἄλλοισιν, ἔλεγχος δὲ σοὶ αὐτῷ
*Ἔσσετ᾽· ἀλλὰ φίλος φρονέων πεφυλαγμένος εἶναι. γρ. Ἔσσεται
Εἰ γάρ κ' ἐν νύσσῃ γε παρεξελάσῃσθα διώκων,
Οὐκ ἔσθ' ὅς κέ σ' ἕλῃσι μετάλμενος, οὐδὲ παρέλθῃ·
Οὐδ' εἴ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνοι
Ἀδρήστου ταχὺν ἵππον, ὃς ἐκ θεόφιν γένος ἦεν,
Ἢ τοὺς Λαομέδοντος, οἳ ἐνθάδε γ' ἔτραφεν ἐσθλοί.
Ὣς εἰπὼν Νέστωρ Νηλήϊος ἂψ ἐνὶ χώρῃ
Ἕζετ', ἐπεὶ ᾧ παιδὶ ἑκάστου πείρατ' ἔειπε.
Μηριόνης δ' ἄρα πέμπτος ἐΰτριχας ὡπλίσαθ' ἵππους.
Ἂν δ' ἔβαν ἐς δίφρους, ἐν δὲ κλήρους ἐβάλοντο.
Πάλλ' Ἀχιλεύς, ἐκ δὲ κλῆρος θόρε Νεστορίδαο
Ἀντιλόχου· μετὰ τὸν δ' ἔλαχε κρείων Εὔμηλος·
Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρείδης δουρικλειτὸς Μενέλαος·
Τῷ δ' ἐπὶ Μηριόνης λάχ' ἐλαυνέμεν· ὕστατος αὖτε
Τυδείδης ὄχ' ἄριστος ἐὼν λάχ' ἐλαυνέμεν ἵππους.
Σταὶ δὲ μεταστοιχεί, σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς,
Τηλόθεν ἐν λείῳ πεδίῳ· παρὰ δὲ σκοπὸν εἷσεν
Ἀντίθεον Φοίνικα ὀπάονα πατρὸς ἑοῖο,
Ὡς μεμνέῳτο δρόμους, καὶ ἀληθείην ἀποείποι.
Οἱ δ' ἅμα πάντες ἐφ' ἵπποιιν μάστιγας ἄειραν,
Πέπληγόν θ' ἱμᾶσιν, ὁμόκλησάν τ' ἐπέεσσιν
Ἐσσυμένως· οἱ δ' ὦκα διέπρησσον πεδίοιο,
Νόσφι νεῶν ταχέως· ὑπὸ δὲ στέρνοισι κονίη
Ἵστατ' ἀειρομένη ὥστε νέφος ἠὲ θύελλα.
Χαῖται δ' ἐρρώοντο μετὰ πνοιῇς ἀνέμοιο·
Ἅρματα δ' ἄλλοτε μὲν χθονὶ πίλνατο πουλυβοτείρῃ,
Ἄλλοτε δ' ἀΐξασκε μετήορα· τοὶ δ' ἐλατῆρες
Ἕστασαν ἐν δίφροισι· πάτασσε δὲ θυμὸς ἑκάστου
Νίκης ἱεμένων· κέκλοντο δὲ οἷσιν ἕκαστος
Ἵπποις, οἱ δ' ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύματον τέλεον δρόμον ὠκέες ἵπποι
Ἂψ ἐφ' ἁλὸς πολιῆς, τότε δὴ ἀρετή γε ἑκάστου
Φαίνετ', ἄφαρ δ' ἵπποισι τάθη δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα
Αἱ Φηρητιάδαο ποδώκεες ἔκφερον ἵπποι.
Τὰς δὲ μετ' ἐξέφερον Διομήδεος ἄρσενες ἵπποι
Τρώϊοι· οὐδέ τι πολλὸν ἄνευθ' ἔσαν, ἀλλὰ μάλ' ἐγγύς.
Αἰεὶ γὰρ δίφρου ἐπιβησομένοισιν ἐΐκτην.
Πνοιῇ δ' Εὐμήλοιο μετάφρενον εὐρέε τ' ὤμω
Θέρμετ'· ἐπ' αὐτῷ γὰρ κεφαλὰς καταθέντε πετέσθην.
Καί νύ κεν ἢ *παρέλασσ' ἢ ἀμφήριστον ἔθηκεν, γρ. παρέλασσεν
Εἰ μὴ Τυδέος υἷι κοτέσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὅς ῥά οἱ ἐκ χειρῶν ἔβαλεν μάστιγα φαεινήν.
Τοῖο δ' ἀπ' ὀφθαλμῶν χύτο δάκρυα χωομένοιο,
Οὕνεκα τὰς μὲν ὅρα ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἰούσας,
Οἱ δέ οἱ ἐβλάφθησαν ἄνευ κέντροιο θέοντες.
Οὐδ' ἄρ' Ἀθηναίην ἐλεφηράμενος λάθ' Ἀπόλλων

Τυδείδην· μάλα δ' ὦκα μετέσσυτο ποιμένα λαῶν·
Δῶκε δέ οἱ μάστιγα, μένος δ' ἵπποισιν ἐνῆκεν.
Ἡ δὲ μετ' Ἀδμήτου υἱὸν κοτέουσ' ἐβεβήκει,
Ἵππειον δέ οἱ ἦξε θεὰ ζυγόν· αἱ δέ οἱ ἵπποι
Ἀμφὶς ὁδοῦ δραμέτην, ῥυμὸς δ' ἐπὶ γαῖαν ἐλύσθη,
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλίσθη,
Ἀγκῶνάς τε περιδρύφθη, στόμα τε ῥῖνάς τε,
Θρυλίχθη δὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι· τὼ δέ οἱ ὄσσε
Δακρυόφιν πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
Τυδείδης δὲ παρατρέψας ἔχε μώνυχας ἵππους,
Πολλὸν τῶν ἄλλων ἐξάλμενος· ἐν γὰρ Ἀθήνη
Ἵπποις ἧκε μένος, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκε.
Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρείδης εἶχε ξανθὸς Μενέλαος.
Ἀντίλοχος δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἑοῖο,
Ἔμβητον, καὶ σφῶϊ τιταίνετον ὅττι τάχιστα.
Ἤτοι μὲν κείνοισιν ἐριζέμεν οὔτι κελεύω
Τυδείδεω ἵπποισι δαΐφρονος, οἷσιν Ἀθήνη
Νῦν ὤρεξε τάχος, καὶ ἐπ' αὐτῷ κῦδος ἔθηκεν·
Ἵππους δ' Ἀτρείδαο κιχάνετε, μηδὲ λίπησθον,
Καρπαλίμως, μὴ σφῶϊν ἐλεγχείην καταχεύῃ
Αἴθη θῆλυς ἐοῦσα· τίη λείπεσθε φέριστοι;
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται·
κ. βιοτὴ. Οὐ σφῶϊν κομιδὴ παρὰ Νέστορι ποιμένι λαῶν
Ἔσσεται, αὐτίκα δ' ὔμμε κατακτενεῖ ὀξέϊ χαλκῷ,
Αἴ κ' ἀποκηδήσαντε φερώμεθα χεῖρον ἄεθλον·
Ἀλλ' ἐφομαρτεῖτον, καὶ σπεύδετον ὅττι τάχιστα·
Ταῦτα δ' ἐγὼν αὐτὸς τεχνήσομαι ἠδὲ νοήσω,
Στεινωπῷ ἐν ὁδῷ παραδύμεναι, οὐδέ με λήσει.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν,
Μᾶλλον ἐπιδραμέτην ὀλίγον χρόνον· αἶψα δ' ἔπειτα
Στεῖνος ὁδοῦ κοίλης ἴδεν Ἀντίλοχος μενεχάρμης·
Ῥωχμὸς ἔην γαίης, ᾗ χειμέριον ἀλὲν ὕδωρ
Ἐξέρρηξεν ὁδοῖο, βάθυνε δὲ χῶρον ἅπαντα·
Τῇ ῥ' εἶχεν Μενέλαος, ἁματροχιὰς ἀλεείνων.
Ἀντίλοχος δὲ παρατρέψας ἔχε μώνυχας ἵππους
Ἐκτὸς ὁδοῦ, ὀλίγον δὲ παρακλίνας ἐδίωκεν.
Ἀτρείδης δ' ἔδδεισε, καὶ Ἀντιλόχῳ ἐγεγώνει,
Ἀντίλοχ', ἀφραδέως ἱππάζεαι· ἀλλ' ἄνεχ' ἵππους.
Στεινωπὸς γὰρ ὁδὸς, τάχα δ' εὐρυτέρη παρελάσσεις,
Μήπως ἀμφοτέρους δηλήσεαι ἅρματι κύρσας.
Ὣς ἔφατ'· Ἀντίλοχος δ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον ἔλαυνε
Κέντρῳ ἐπισπέρχων, ὡς οὐκ ἀΐοντι ἐοικώς.
Ὅσσα δὲ δίσκου οὖρα κατωμαδίοιο πέλονται,
Ὅν τ' αἰζηὸς ἀφῆκεν ἀνὴρ πειρώμενος ἥβης,
Τόσσον ἐπιδραμέτην· αἱ δ' ἠρώησαν ὀπίσσω
Ἀτρείδεω· αὐτὸς γὰρ ἑκὼν μεθέηκεν ἐλαύνειν,
Μήπως συγκύρσειαν ὁδῷ ἐνὶ μώνυχες ἵπποι,
Δίφρους τ' ἀνστρέψειαν ἐϋπλεκέας, κατὰ δ' αὐτοὶ
Ἐν κονίῃσι πέσοιεν, ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.
Τὸν καὶ νεικείων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος,
Ἀντίλοχ', οὔτις σεῖο βροτῶν ὀλοώτερος ἄλλος·
Ἔρρ', ἐπεὶ οὔ σ' ἔτυμόν γε φάμεν πεπνῦσθαι Ἀχαιοί.
Ἀλλ' οὐ μὰν οὐδ' ὣς ἄτερ ὅρκου οἴσῃ ἄεθλον.
Ὣς εἰπὼν, ἵπποισιν ἐκέκλετο, φώνησέν τε,
Μή μοι ἐρύκεσθον, μηδ' ἕστατον ἀχνύμενοι κῆρ·
κ. φθ.σαι) † Φθήσονται τούτοισι πόδες καὶ γοῦνα καμόντα,
Ἢ ὑμῖν· ἄμφω γὰρ ἀτέμβονται νεότητος.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδδείσαντες ὁμοκλὴν,

Tydidem: ualde a. citò acceſsit ad paſtorẽ populorum
Dedit a. ei flagellum roburq; equis immiſit.
Ipſa a. ad Admeti filium indignata iuit:
Equinum a. ei fregit dea iugum. atq; ei equæ
In utrãq; partẽ uiæ currebat: temo.a. in terrã deuolu-
Ipſe.v. ex curru iuxta rotam excuſſus eſt: (tus eſt
Cubitis autem laceratus eſt: oreq; naribusq; :
Colliſus eſt etiam ad frontem in ſupercilys: eiq; oculi
Lacrymis impleti ſunt, florida a. ei cohibita eſt uox.
Tydides autem præuertens, dirigebat unũgulos equos
Multum præ alys emicans, etenim Minerua
Equis immiſit robur, & gloriam præbuit.
Hunc v. poſt Atrides agebat currum flauus Menelaus.
Antilochus a. equis imperitabat patris ſui:
Incumbite, & uos extendite quam celerrimè:
Certè quidem cum illis contendere neutiquam iubeo
Tydidæ equis bellicoſi, quibus Minerua
Nunc præbuit celeritatem, & ipſi gloriam attulit:
Equos autem Atridæ aſſequimini, neq; deficiatis,
Statim, ne uobis dedecus offundat
Aetha fœmina exiſtens. cur deficitis optimi?
Sic enim dico, & certè perfectum erit:
Nõ uobis cura iam apud Neſtorem paſtorẽ populorum
Erit: ſtatim. n. uos interficiet acuto ære,
Si negligentes referamus uilius præmium.
Sed inſequimini, & feſtinate quàm citiſsimè:
Hæc autem ego ipſe machinabor & diſpiciam,
Anguſta in uia aggredi metam, neq; me fallet.
Sic dixit: hi. v. regis ſubueriti uociferationem,
Magis currebant exiguo tempore: mox uero deinde
Anguſtiam uiæ cauæ uidit Antilochus bellicoſus:
Hiatus erat terræ, quà hyemalis collecta aqua
Ruperat uiæ partẽ: profundum feceratq; locũ omnem:
Hàc dirigebat Menelaus, curruum concurſum uitans:
Antilochus. a. auertens impellebat unungulos equos
Extra uiam parumper. a. declinans agebat illos.
Atrides v. extimuit, & Antilocho locutus eſt:
Antiloche, temerè equos regis: quare retine equos.
Anguſta enim uia, mox. v. latiore uia agitabis,
Ne quo modo ambos offendas, currui meo impingens.
Sic dixit: Antilochus. a. adhuc & multò magis impel
Stimulo urgẽs, tanquam non audienti ſimilis: (lebat
Quantus autem diſci impetus ab humeris iacti eſt,
Quem iuuenis emiſit uir experiens pubertatem:
Tantum præcurrerunt: illæ uerò receſſerunt retrò
Atridæ: ipſe enim uolens remiſit agitare,
Ne aliquo modo colliderentur in uia ununguli equi,
Currusq; euerterent benè connexos: & ipſi
In pulueres caderent feſtinantes pro uictoria.
Hunc & obiurgans allocutus eſt flauus Menelaus:
Antiloche, nullus te hominum pernicioſior alius:
Abi, quia non te uerè putabamus ſapiẽtem eſſe Achiui.
Enimuerò neq; ſic ſine iuramento auferes præmium.
Sic locutus, equos hortabatur, uociferatusq; eſt:
Ne mihi moremini neue ſtetis triſtes corde,
Deficient iſtis pedes & genua feſſa,
Potius quàm uobis: ambo enim priuatæ ſunt iuuẽtute.
Sic dixit: hi autem regis ſubueriti uocem

Magis

Magis currebant: ſtatim.a ipſis propiores facti ſunt.
Argiui.v.in ſtadio ſedentes inſpiciebant
Equos. hi.a. uolabant puluerem excitantes per cãpum.
Primus.a. Idomeneus Cretenſiũ dux cõſiderabat equos,
Sedebat.n. extra ſtadium ſublimis in ſpecula.
Hunc.a procul exiſtentem aurigam audiens
Senſit, uidebatq́; equum conſpicuum præëuntem,
Qui q cætero corpore totus rufus erat: inq; fronte
Album ſignum erat, rotundum tanquam luna:
Stetit.v. rectus, & uerbum inter Argiuos dixit,
O dilecti Argiuorum duces & principes,
Solúsne ego equos uideo, an & uos?
Alij mihi uidentur priores eſſe equi,
Alius etiam auriga uidetur: illæ uerò fortè illic
Læſæ ſunt in campo, quæ illic præſtantiores erant.
Profectò enim has primò uideram metã circũflexiſſe,
Nunc.v. nequaquã poſſum uidere. undiq; a. mihi oculi
Troianorum per campum luſtrant inſpicientes:
Aut aurigæ elapſæ ſunt habenæ: neq; potuit
Bene ſiſtere circa metam, & non feliciter circumflexit:
Illic ipſum cecidiſſe reor & currus confregiſſe:
Ipſæq; excurrerunt, poſtquã furor occupauit animum:
Sed intuemini & uos ſtantes: non enim equidem
Bene diſcerno: uidetur autem mihi eſſe uir
Aetolus genere: interq; Argiuos imperat,
Tydei equorum domitoris filius fortis Diomedes.
Hunc.a. turpiter obiurgauit Oilei filius uelox Aiax:
Idomeneu, quid corãm garris? hæ autem adhuc longè
Equæ aëripedes latum per campum inſequuntur,
Neq; minimus natu es inter Argiuos tantum,
Neq; tibi acutiſſimè ex capite cernunt oculi,
Sed ſemper uerbis garris: neutiquam te decet
Loquacem eſſe: adſunt enim & præſtantiores alij.
Equæ autem rurſus ſunt priores, quæ antè quidem
Eumeli: nam ipſe tenens frena inſcendit.
Hunc.a. iratus Cretenſium dux contrà locutus eſt:
Aiax, cõtentione optime, maledice, in cæteris.v omnib.
Inferior es Argiuis, quoniam tibi mens eſt immitis,
Age uel tripodem deponamus uel lebetem,
Arbitrũ.a. Atridem Agamemnonem faciamus ambo:
Vtri antè equi: ut noris cum ſolueris.
Sic dixit. motus eſt.a. ꝓtinus Oilei filius celer Aiax
Iratus aſperis ut exciperet uerbis:
Et iam ulterius adhuc contentio facta fuiſſet utriſq;,
Niſi Achilles ſurrexiſſet, & habuiſſet orationem:
Ne amplius nunc moleſtis contendatis uerbis
Aiax Idomeneuq; malis: quoniam non conuenit.
Atqui aliũ reprehendere deberetis, quicunq; talia facer-
Sed uos in certamine ſedentes inſpicite *(ret.*
Equos: hi autem citò ipſi feſtinantes pro uictoria
Huc uenient: tunc autem cognoſcetis ſinguli
Equos Argiuorum, qui ſecundi, qui priores.
Sic dixit: Tydides autẽ ualdè propè uenit impellens.
Flagello.a ſemper agitabat per humeros: ipſiq; equi
In altum tollebantur leuiter percurrentes uiam:
Semper autem aurigam pulueris gutta percutiebant:
Currus autem auro ornati ſtannoq́;
Equos ueloces ſequebantur, neq; profunda

Μᾶλλον ἐπιδραμέτην, τάχα δὲ σφισὶν ἄγχι γένοντο.
Ἀργεῖοι δ᾽ ἐν ἀγῶνι καθήμενοι εἰσορόωντο
Ἵππους, τοὶ δὲ πέτοντο κονίοντες πεδίοιο·
Πρῶτος δ᾽ Ἰδομενεὺς Κρητῶν ἀγὸς ἐφράσαθ᾽ ἵππους.
Ἧστο γὰρ ἐκτὸς ἀγῶνος ὑπέρτατος ἐν περιωπῇ·
Τοῖο δ᾽ ἄνευθεν ἐόντος, ὁμοκλητῆρος ἀκούσας
Ἔγνω· φράσσατο δ᾽ ἵππον ἀριπρεπέα προύχοντα,
Ὃς τὸ μὲν ἄλλο τόσον φοῖνιξ ἦν, ἐν δὲ μετώπῳ
Λευκὸν σῆμ᾽ ἐτέτυκτο περίτροχον ἠΰτε μήνη·
Στῆ δ᾽ ὀρθός, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Οἶος ἐγὼν ἵππους αὐγάζομαι ἦε καὶ ὑμεῖς;
Ἄλλοι μοι δοκέουσι παροίτεροι ἔμμεναι ἵπποι,
Ἄλλος δ᾽ ἡνίοχος ἰνδάλλεται. αἱ δέ που αὐτοῦ
Ἔβλαβεν ἐν πεδίῳ, αἳ κεῖσέ γε φέρτεραι ἦσαν.
Ἤτοι γὰρ τὰς πρῶτα ἴδον περὶ τέρμα βαλούσας,
Νῦν δ᾽ οὔπω δύναμαι ἰδέειν, πάντῃ δέ μοι ὄσσε χ. δ᾽ ἄγη
Τρωϊκὸν ἂμ πεδίον παπταίνετον εἰσορόωντε·
Ἠὲ τὸν ἡνίοχον φύγον ἡνία, οὐδὲ δυνάσθη
Εὖ σχεθέειν περὶ τέρμα, καὶ οὐκ ἐτύχησεν ἑλίξας·
Ἔνθα μιν ἐκπεσέειν οἴω, σὺν θ᾽ ἅρματα ἆξαι·
Αἱ δ᾽ ἐξηρώησαν, ἐπεὶ μένος ἔλλαβε θυμόν.
Ἀλλὰ ἴδεσθε καὶ ὔμμες ἀνασταδόν· οὐ γὰρ ἔγωγε
Εὖ διαγιγνώσκω· δοκέει δέ μοι ἔμμεναι ἀνὴρ
Αἰτωλὸς γενεήν, μετὰ δ᾽ Ἀργείοισιν ἀνάσσει
Τυδέος ἱπποδάμου υἱὸς κρατερὸς Διομήδης.
Τὸν δ᾽ αἰσχρῶς ἐνένιπτεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
Ἰδομενεῦ, τί πάρος λαβρεύεαι; αἱ δέ τ᾽ ἄνευθεν
Ἵπποι ἀερσίποδες πολέος πεδίοιο δίενται·
Οὔτε νεώτατός ἐσσι μετ᾽ Ἀργείοισι τοσοῦτον,
Οὔτε τοι ὀξύτατον κεφαλῆς ἐκδέρκεται ὄσσε·
Ἀλλ᾽ αἰεὶ μύθοις λαβρεύεαι. οὐδέ τί σε χρὴ
Λαβραγόρην ἔμεναι· πάρα γὰρ καὶ ἀμείνονες ἄλλοι.
Ἵπποι δ᾽ αὐταὶ ἔασι παροίτεραι, αἳ τὸ πάρος περ
Εὐμήλου, ἐν δ᾽ αὐτὸς ἔχων εὔληρα βέβηκε.
Τὸν δὲ χολωσάμενος Κρητῶν ἀγὸς ἀντίον ηὔδα,
Αἶαν νεῖκος ἄριστε κακοφραδές, ἄλλα τε πάντα
Δεύεαι Ἀργείων, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
Δεῦρό νυν ἢ τρίποδος περιδώμεθον, ἠὲ λέβητος·
Ἵστορα δ᾽ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα θείομεν ἄμφω,
Ὁππότεραι πρόσθ᾽ ἵπποι· ἵνα γνοίης ἀποτίνων.
Ὣς ἔφατ᾽. ὄρνυτο δ᾽ αὐτίκ᾽ Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας
Χωόμενος, χαλεποῖσιν ἀμείψασθαι ἐπέεσσι·
Καί νύ κε δὴ προτέρω ἔτ᾽ ἔρις γένετ᾽ ἀμφοτέροισιν,
Εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἀνίστατο, καὶ φάτο μῦθον,
Μηκέτι νῦν χαλεποῖσιν ἀμείβεσθον ἐπέεσσιν
Αἶαν Ἰδομενεῦ τε κακοῖς· ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
Καὶ δ᾽ ἄλλῳ νεμεσᾶτον ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι·
Ἀλλ᾽ ὑμεῖς ἐν ἀγῶνι καθήμενοι εἰσοράασθε
Ἵππους· οἱ δὲ τάχ᾽ αὐτοὶ ἐπειγόμενοι περὶ νίκης
Ἐνθάδ᾽ ἐλεύσονται· τότε δὲ γνώσεσθε ἕκαστος
Ἵππους Ἀργείων, οἳ δεύτεροι, οἵ τε πάροιθεν.
Ὣς φάτο. Τυδείδης δὲ μάλα σχεδὸν ἦλθε διώκων,
Μάστιγι δ᾽ αἰὲν ἔλαυνε κατωμαδόν· οἱ δέ οἱ ἵπποι
Ὑψόσ᾽ ἀειρέσθην ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον·
Αἰεὶ δ᾽ ἡνίοχον κονίης ῥαθάμιγγες ἔβαλλον·
Ἅρματα δὲ χρυσῷ πεπυκασμένα κασσιτέρῳ τε
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν ἐπέτρεχον· οὐδέ τι πολλὴ

Γίνετ' ἐπισσώτρων ἁρματροχιὴ κατόπισθεν
Ἐν λεπτῇ κονίῃ· τὼ δὲ σπεύδοντε πετέσθην.
Στῆ δὲ μέσῳ ἐν ἀγῶνι, πολὺς δ' ἀνεκήκιεν ἱδρὼς
Ἵππων ἔκ τε λόφων καὶ ἀπὸ στέρνοιο χαμᾶζε.
Αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο χαμαὶ θόρε παμφανόωντος,
Κλῖνε δ' ἄρα μάστιγα ποτὶ ζυγόν· οὐδὲ μάτησεν
Ἴφθιμος Σθένελος, ἀλλ' ἐσσυμένως λάβ' ἄεθλον·
Δῶκε δ' ἄγειν ἑτάροισιν ὑπερθύμοισι γυναῖκα,
Καὶ τρίποδ' ὠτώεντα φέρειν· ὁ δ' ἔλυεν ὑφ' ἵππους.
Τῷ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀντίλοχος Νηλήϊος ἤλασεν ἵππους,
Κέρδεσιν, οὔ τι τάχει γε παραφθάμενος Μενέλαον·
Ἀλλὰ καὶ ὣς Μενέλαος ἔχ' ἐγγύθεν ὠκέας ἵππους·
Ὅσσον δὲ τροχοῦ ἵππος ἀφίσταται, ὅς ῥά τ' ἄνακτα
Ἕλκῃσιν πεδίοιο τιταινόμενος σὺν ὄχεσφι,
Τοῦ μέν τε ψαύουσιν ἐπισσώτρου τρίχες ἄκραι
γρ. οὐδέ τι Οὐραῖαι, ὁ δέ τ' ἄγχι μάλα τρέχει, * οὐδὲ ἡ πολλὴ
Χώρη μεσσηγύς, πολέος πεδίοιο θέοντος·
Τόσσον δὴ Μενέλαος ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
γρ. δισκ' οὖρα, ἢ δίσκουρα Λείπετ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα καὶ ἐς * δίσκουρα λέλειπτο,
Ἀλλά μιν αἶψα κίχανεν, ὀφέλλετο γὰρ μένος ἠΰ
Ἵππου τῆς Ἀγαμεμνονέης καλλίτριχος Αἴθης·
Εἰ δέ κ' ἔτι προτέρω γένετο δρόμος ἀμφοτέροισι,
Τῷ κέν μιν παρέλασσ', οὐδ' ἀμφήριστον ἔθηκεν.
Αὐτὰρ Μηριόνης θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος
Λείπετ' ἀγακλῆος Μενελάου δουρὸς ἐρωήν.
Βάρδιστοι μὲν γάρ οἱ ἔσαν καλλίτριχες ἵπποι,
Ἥκιστος δ' ἦν αὐτὸς ἐλαυνέμεν ἅρμ' ἐν ἀγῶνι.
Υἱὸς δ' Ἀδμήτοιο πανύστατος ἤλυθεν ἄλλων,
γρ. πρόσσωθ' Ἕλκων ἅρματα καλά, ἐλαύνων † πρόσσοθεν ἵππους·
Τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
Στὰς δ' ἄρ' Ἀργείοις ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευε,
Λοῖσθος ἀνὴρ ὤριστος ἐλαύνει μώνυχας ἵππους·
Ἀλλ' ἄγε δή οἱ δῶμεν ἀέθλιον, ὡς ἐπιεικές,
Δεύτερ'· ἀτὰρ τὰ πρῶτα φερέσθω Τυδέος υἱός.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῄνεον ὡς ἐκέλευε.
Καί νύ κε οἱ πόρεν ἵππον (ἐπῄνησαν γὰρ Ἀχαιοί)
Εἰ μὴ ἄρ' Ἀντίλοχος μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Πηλείδην Ἀχιλῆα δίκῃ ἠμείψατ' ἀναστάς,
Ὦ Ἀχιλεῦ, μάλα τοι κεχολώσομαι, αἴ κε τελέσσῃς
Τοῦτ' ἔπος. μέλλεις γὰρ ἀφαιρήσεσθαι ἄεθλον,
Τὰ φρονέων ὅτι οἱ βλάβεν ἅρματα καὶ ταχέ' ἵππω,
Αὐτός τ' ἐσθλὸς ἐών· ἀλλ' ὤφελεν ἀθανάτοισιν
Εὔχεσθαι, τό κεν οὔ τι πανύστατος ἦλθε διώκων.
Εἰ δέ μιν οἰκτείρεις, καί τοι φίλος ἔπλετο θυμῷ,
Ἔστι τοι ἐν κλισίῃ χρυσὸς πολύς, ἔστι δὲ χαλκός,
Καὶ πρόβατ', εἰσὶ δέ τοι δμῳαί, καὶ μώνυχες ἵπποι·
Τῶν οἱ ἔπειτ' ἀνελὼν δόμεναι καὶ μεῖζον ἄεθλον,
Ἠὲ καὶ αὐτίκα νῦν, ἵνα σ' αἰνήσωσιν Ἀχαιοί.
Τὴν δ' ἐγὼ οὐ δώσω· περὶ δ' αὐτῆς πειρηθήτω
Ἀνδρῶν ὅς κ' ἐθέλῃσιν ἐμοὶ χείρεσσι μάχεσθαι.
Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Χαίρων Ἀντιλόχῳ, ὅτι οἱ φίλος ἦεν ἑταῖρος.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἀντίλοχ', εἰ μὲν δή με κελεύεις οἴκοθεν ἄλλο
γρ. δ' ἂν καὶ Εὐμήλῳ ἐπιδοῦναι, ἐγὼ * δέ κε καὶ τὸ τελέσσω·
γρ. ἀπηύρον, Δώσω οἱ θώρηκα τὸν Ἀστεροπαῖον * ἀπηύρων,
Χάλκεον, ᾧ πέρι χεῦμα φαεινοῦ κασσιτέροιο
Ἀμφιδεδίνηται· πολέος δέ οἱ ἄξιος ἔσται.

Fiebat canthorum orbita retro
In tenui puluere: hi autem properantes uolabant:
Stetit autem medio in ſtadio, multusq́; exilijt ſudor
Equorũ, exq́; ſummis ceruicibus & à pectore in terrã:
Ipſe autem è curru humi deſilijt nitido.
Acclinauit igitur flagellũ ad iugum, neq; impiger fuit
Fortis Sthenelus, ſed ſtudioſe accepit præmium:
Dedit autem ducendam ſocijs magnanimis mulierem,
Et tripodem anſatum ferẽdum: ipſe uero ſoluit equos.
Hunc autem poſt, Antilochus Neleius impulit equos,
Dolis, non uelocitate, præueniens Menelaum.
Sed & ſic Menelaus dirigebat propè ueloces equos:
Quantum uerò à rota equus diſtat, qui quidem regem
Vehit per campum extenſus cum curribus:
Huius quidem tangunt canthum pili extremi
Caudæ: is. n. propè admodum currit, neq; magnum
Spacium in medio, per ingentem campum currente eo:
Tantum iam Menelaus fortis Antilocho
Poſterior erat. quanq̃ prius ad diſci iactũ relictus eſſet,
Tamen ipſum ſtatim aſſecutus eſt (augebatur. n. robur
Equæ Agamẽnoniæ pulchrijubæ Aethes) (ingens
Si uero adhuc ulterius fuiſſet curſus ambobus,
Sic ipſum præteriiſſet, neq; dubiam rem poſuiſſet.
Sed Meriones famulus bonus Idomenei,
Poſterior erat inclyto Menelao haſtæ iactu.
Tardiſſimi etenim eius erant pulchrijubi equi:
Infimus autẽ erat ad agendum currum in certamine.
Filius autem Admeti ultimus uenit aliorum,
Vehens currus pulchros, impellens antè equos:
Hũc. a. ut uidit miſeratus eſt pedib. ualẽs diuus Achilles:
Stans. a. inter Græcos uerba uelocia concionatus eſt:
Vltimus uir optimus impellit unungulos equos:
Quare age iam ei demus præmium, ut par eſt,
Secundum: at primum auferat Tydei filius.
Sic dixit, atque omnes conſenſerunt ut iuſſit.
Et ei ſanè dediſſet equam (approbabant enim Achiui)
Niſi Antilochus magnanimi Neſtoris filius
Pelidi Achilli iure reſpondiſſet ſurgens:
O Achilles, ualdè tibi iraſcar, ſi perfeceris
Hoc uerbum: debes enim auferre præmium,
Hæc conſiderans, quod ei læſi ſunt currus & ueloces equi,
Ipſeq́; bonus exiſtens: ſed debuit immortalibus
Supplicare, ut neutiquam ultimus ueniret impellens:
Si autem ipſum miſeraris, & tibi gratum eſt animo:
Eſt tibi in tentorio aurum multum, eſt etiam æs,
Et oues. ſunt & tibi ancillæ, & maius præmium,
Ex his ipſi poſtea ſumens da etiam maius præmium,
Siue etiam iam iamq́; ut te laudent Achiui:
Hanc equidem non dabo: deq́; ipſa experiatur
Virorum quicunq; uult mecum manibus pugnare.
Sic dixit: riſit autem pedibus fortis diuus Achilles,
Gratulans Antilocho, quod ei dilectus erat ſocius:
Et ipſum excipiens, uerbis uelocibus allocutus eſt,
Antiloche, ſiquidem iam me iubes è domo aliud
Eumelo dare, ego quoq; id perficiam.
Dabo ei thoracem quem ab Aſteropæo abſtuli
Aureum, quem circumferentia fulgentis ſtanni
Circumuoluitur: ualdè ſanè eo dignus erit.

Dixit,

Dixit, & Automedonti dilecto iuſſit ſocio
Vt ferret è tentorio: is uero iuit, & ei attulit.
Eumelo autẽ in manibus ponebat: hic.a.accepit lætus.
Inter hos autem & Menelaus ſurrexit animo dolens,
Antilocho grauiter iratus, inq; præco
Manibus ſceptrum poſuit, tacereq; iuſſit
Argiuos, ipſeq; deinde locutus eſt diuinus uir:
Antiloche, antè prudens, quid egiſti?
Dedecoraſti quidẽ meã uirtutem: læſiſti.a.mihi equos,
Tuos antè ponens, qui multò inferiores erant.
Sed agite, Argiuorum duces & principes,
Communiter utriſq; iudicate, non ad auxilium,
Ne quando quis dicat Achiuorum loricatorum,
Antilochum mendacijs opprimens Menelaus
Iuit equum ducens, quòd ei longè peiores erant
Equi, ipſe autem melior uirtuteq; potentiaq;.
Eia uerò ego ipſe iudicabo, & me nullum puto
Aliũ increpaturũ Danaorũ: recta.n.erit mea ſentẽtia:
Antiloche, eia huc ades generoſe, ut æquum eſt:
Stans ante equos, & currum, & flagellum
Manibus tenens mobile, quo antea agitabas
Equos tangens: terram ambientem Neptunum
Iurato, an non uolens meum dolo currum impediueris.
Huic autem Antilochus prudens contrà locutus eſt:
Patere nunc: multò enim ego iunior ſum
Te rex Menelae: tu autem ſenior & præſtantior.
Scis qualia iuuenis uiri peccata ſunt:
Acutior namq; mens, imbecille uero conſilium.
Ideò ferat tibi animus: equam uero tibi ipſe
Dabo quam accepi. & ſi è domo aliud
Maius requiras: mox ſanè quamprimum dare
Mallem quam tibi o nobilis, diebus omnibus
Ex animo cecidiſſe, & dijs eſſe execrandus.
Dixit, & equam ducens magnanimi Neſtoris filius
In manibus poſuit Menelai: huius autem animus
Lætatus eſt, uelut circa ſpicas ros
Segetis creſcentis, quando horrent arua:
Sic tibi Menelae in mentibus animus lætatus eſt.
Et ipſum edita uoce, uerbis uelocibus allocutus es:
Antiloche, nunc quidem tibi ego cedam ipſe
Iratus, quoniam non leuis neq; ſtolidus
Eras antea: nunc ſanè mentem uicit iuuentus.
Satius autem fuerit cauere præſtantiores decipere:
Non enim me citò alius quiſpiã mitigaſſet Achiuorũ:
Verum tu iam multa paſſus es, & multa ſuſtinuiſti,
Tuusq; pater bonus, & frater gratiã mei.
Ideo tibi precanti obſequar, atque equam
Dabo, meam licet exiſtentem, ut intelligant & hi,
Quod meus nunquam animus ſuperbus & ſæuus.
Dixit utique, & Antilochi Noemoni dedit ſocio
Equã abducere, hic.a.poſteà lebetẽ accepit ſplendentẽ:
Meriones autem ſuſtulit duo auri talenta
Quartus, ut impulit: quintũ.v.relinquebatur pmiũ,
Vtrinq; ſidens phiala, quam Neſtori dedit Achilles,
Argiuorum per cœtum ferens, dixitq; aſtans,
Accipe nunc, & tibi hoc ſenex munus ſit,
Patrocli ſepulturæ monimẽtũ ut ſit: nõ.n.amplius ipſum
Videbis inter Argiuos: do autem hoc tibi præmium

Ἦ ῥα, καὶ Αὐτομέδοντι φίλῳ ἐκέλευσεν ἑταίρῳ
Οἰσέμεναι κλισίηθεν. ὁ δ᾽ ᾤχετο, καί οἱ ἔνεικεν·
Εὐμήλῳ δ᾽ ἐν χερσὶ τίθει. ὁ δ᾽ ἐδέξατο χαίρων.
Τοῖσι δὲ καὶ Μενέλαος ἀνίστατο θυμὸν ἀχεύων,
Ἀντιλόχῳ ἄμοτον κεχολωμένος· ἐν δ᾽ ἄρα κῆρυξ
Χερσὶ σκῆπτρον ἔθηκε, σιωπῆσαί τ᾽ ἐκέλευσεν
Ἀργείους. ὁ δ᾽ ἔπειτα μετηύδα ἰσόθεος φώς,
Ἀντίλοχε, πρόσθεν πεπνυμένε, ποῖον ἔρεξας;
Ἤσχυνας μὲν ἐμὴν ἀρετήν, βλάψας δέ μοι ἵππους
Τοὺς σοὺς πρόσθε βαλών, οἵ τοι πολὺ χείρονες ἦσαν.
Ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Ἐς μέσον ἀμφοτέροισι δικάσσατε, μηδ᾽ ἐπ᾽ ἀρωγῇ·
Μήποτέ τις εἴπῃσιν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Ἀντίλοχον ψεύδεσσι βιησάμενος Μενέλαος
Οἴχεται ἵππον ἄγων, ὅτι οἱ πολὺ χείρονες ἦσαν
Ἵπποι, αὐτὸς δὲ κρείσσων ἀρετῇ τε βίῃ τε.
Εἰ δ᾽ ἄγ᾽ ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, καί μ᾽ οὔ τινά φημι
Ἄλλον ἐπιπλήξειν Δαναῶν· ἰθεῖα γὰρ ἔσται.
Ἀντίλοχ᾽, * εἰ δ᾽ ἄγε δεῦρο διοτρεφές, ἣ θέμις ἐστί, χ. ἣ θ
Στὰς ἵππων προπάροιθε καὶ ἅρματος, αὐτὰρ ἱμάσθλην
Χερσὶν * ἔχων ῥαδινήν, ᾗπερ τὸ πρόσθεν ἔλαυνες, χ. ἔχε
Ἵππων ἁψάμενος, γαιήοχον ἐννοσίγαιον
Ὄμνυθι, μὴ μὲν ἑκὼν τὸ ἐμὸν δόλῳ ἅρμα πεδῆσαι.
Τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίλοχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα·
Ἄνσχεο νῦν· πολλὸν γὰρ ἔγωγε νεώτερός εἰμι
Σεῖο ἄναξ Μενέλαε, σὺ δὲ πρότερος καὶ ἀρείων.
Οἶσθ᾽ οἷαι νέου ἀνδρὸς ὑπερβασίαι τελέθουσι.
Κραιπνότερος μὲν γάρ τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις.
Τῷ τοι ἐπιτλήτω κραδίη· ἵππον δέ τοι αὐτὸς
Δώσω τὴν ἀρόμην. εἰ καὶ νύ κεν οἴκοθεν ἄλλο
Μεῖζον * ἐπαιτήσαις, ἄφαρ κέ τοι αὐτίκα δοῦναι χ. ἐπαιτήσαις
Βουλοίμην, ἢ σοί γε διοτρεφὲς ἤματα πάντα
Ἐκ θυμοῦ πεσέειν, καὶ δαίμοσιν εἶναι ἀλιτρός.
Ἦ ῥα, καὶ ἵππον ἄγων μεγαθύμου Νέστορος υἱὸς
Ἐν χείρεσσι τίθει Μενελάου· τοῖο δὲ θυμὸς
Ἰάνθη, ὡς εἴ τε περὶ σταχύεσσιν ἐέρση
Ληΐου ἀλδήσκοντος, ὅτε φρίσσουσιν ἄρουραι·
Ὣς ἄρα σοὶ Μενέλαε μετὰ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἀντίλοχε, νῦν μέν τοι ἐγὼν ὑποείξομαι αὐτὸς
Χωόμενος· ἐπεὶ οὔτι παρήορος οὐδ᾽ ἀεσίφρων
Ἦσθα πάρος· νῦν αὖτε νόον νίκησε νεοίη.
Βέλτερον αὖτ᾽ ἀλέασθαι ἀμείνονας ἠπεροπεύειν.
Οὐ γάρ κέν με τάχ᾽ ἄλλος ἀνὴρ παρέπεισεν Ἀχαιῶν.
Ἀλλὰ σὺ γὰρ δὴ πολλ᾽ ἔπαθες καὶ πολλ᾽ ἐμόγησας,
Σός τε πατὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀδελφεὸς εἵνεκ᾽ ἐμεῖο.
Τῷ τοι λισσομένῳ ἐπιπείσομαι, ἠδὲ καὶ ἵππον
Δώσω ἐμήν περ ἐοῦσαν· ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε
Ὡς ἐμὸς οὔποτε θυμὸς ὑπερφίαλος καὶ ἀπηνής.
Ἦ ῥα, καὶ Ἀντιλόχοιο Νοήμονι δῶκεν ἑταίρῳ
Ἵππον ἄγειν· ὁ δ᾽ ἔπειτα λέβηθ᾽ ἕλε παμφανόωντα.
Μηριόνης δ᾽ ἀνάειρε δύω χρυσοῖο τάλαντα
Τέτρατος, ὡς ἔλασεν. πέμπτον δ᾽ ὑπελείπετ᾽ ἄεθλον,
Ἀμφίθετος φιάλη, τὴν Νέστορι δῶκεν Ἀχιλλεύς,
Ἀργείων ἀν᾽ ἀγῶνα φέρων, καὶ ἔειπε παραστάς,
Τῆ νῦν, καὶ σοὶ τοῦτο γέρον κειμήλιον ἔστω,
Πατρόκλοιο τάφου μνῆμ᾽ ἔμμεναι· οὐ γὰρ ἔτ᾽ αὐτὸν
Ὄψει ἐν Ἀργείοισι. δίδωμι δέ τοι τόδ᾽ ἄεθλον

Αὔτως.

Αὔτως· οὐ γὰρ πύξ γε μαχήσεαι, οὐδὲ παλαίσεις,
Οὐδ' ἔτ' ἀκοντιστὺν ἐσδύσεαι, οὐδὲ πόδεσσι
Θεύσεαι, ἤδη γὰρ χαλεπὸν κατὰ γῆρας ἐπείγει.
Ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει. ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων,
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα τέκος κατὰ μοῖραν ἔειπες.
Οὐ γὰρ ἔτ' ἔμπεδα γυῖα, φίλος, πόδες, οὐδ' ἔτι χεῖρες
Ὤμων ἀμφοτέρωθεν ἐπαΐσσονται ἐλαφραί.
Εἴθ' ὣς ἡβώοιμι, βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη,
Ὡς ὁπότε κρείοντ' Ἀμαρυγκέα θάπτον Ἐπειοὶ
Βουπρασίῳ, παῖδες δ' ἔθεσαν βασιλῆος ἄεθλα·
Ἔνθ' οὔτις μοι ὁμοῖος ἀνὴρ γένετ', οὔτ' ἄρ' Ἐπειῶν,
Οὔτ' αὐτῶν Πυλίων, οὔτ' Αἰτωλῶν μεγαθύμων.
Πὺξ μὲν ἐνίκησα Κλυτομήδεα Ἤνοπος υἱόν·
Ἀγκαῖον δὲ πάλῃ Πλευρώνιον, ὅς μοι ἀνέστη·
Ἴφικλον δὲ πόδεσσι παρέδραμον ἐσθλὸν ἐόντα·
Δουρὶ δ' ὑπειρέβαλον Φυλῆά τε καὶ Πολύδωρον.
Οἴοισίν μ' ἵπποισι παρήλασαν Ἀκτορίωνε,
Πλήθει πρόσθε βαλόντες, ἀγασσάμενοι περὶ νίκης,
Οὕνεκα δὴ τὰ μέγιστα παρ' αὐτόθι λείπετ' ἄεθλα.
Οἱ δ' ἄρ' ἔσαν δίδυμοι· ὁ μὲν ἔμπεδον ἡνιόχευεν,
Ἔμπεδον ἡνιόχευ', ὁ δ' ἄρα μάστιγι κέλευεν.
Ὥς ποτ' ἔον, νῦν αὖτε νεώτεροι ἀντιοώντων
Ἔργων τοιούτων· ἐμὲ δὲ χρὴ γήραϊ λυγρῷ
Πείθεσθαι, τότε δ' αὖτε μετέπρεπον ἡρώεσσιν.
Ἀλλ' ἴθι καὶ σὸν ἑταῖρον ἀέθλοισι κτερέιζε.
Τοῦτο δ' ἐγὼ πρόφρων δέχομαι, χαίρει δέ μοι ἦτορ,
Ὥς μευ ἀεὶ μέμνησαι ἐνηέος, οὐδέ σε λήθω
Τιμῆς ἧς τέ μ' ἔοικε τετιμῆσθαι μετ' Ἀχαιοῖς.
Σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ' ἀντὶ χάριν μενοεικέα δοῖεν.
Ὣς φάτο· Πηλεΐδης δὲ πολὺν καθ' ὅμιλον Ἀχαιῶν
Ὤχετ', ἐπεὶ πάντ' αἶνον ἐπέκλυε Νηλεΐδαο.
Αὐτὰρ ὁ πυγμαχίης ἀλεγεινῆς θῆκεν ἄεθλα·
Ἡμίονον ταλαεργὸν ἄγων κατέδησ' ἐν ἀγῶνι
Ἑξέτε' ἀδμήτην, ἥ τ' ἀλγίστη δαμάσασθαι·
Τῷ δ' ἄρα νικηθέντι τίθει δέπας ἀμφικύπελλον.
Στῆ δ' ὀρθὸς καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ἀτρεΐδη τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Ἄνδρε δύω περὶ τῶνδε κελεύομεν, ὥπερ ἀρίστω,
Πὺξ μάλ' ἀνασχομένω πεπληγέμεν· ᾧ δέ κ' Ἀπόλλων
Δώῃ καμμονίην, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί,
Ἡμίονον ταλαεργὸν ἄγων κλισίηνδε νεέσθω·
Αὐτὰρ ὁ νικηθεὶς δέπας οἴσεται ἀμφικύπελλον.
Ὣς ἔφατ', ὄρνυτο δ' αὐτίκ' ἀνὴρ ἠΰς τε μέγας τε,
Εἰδὼς πυγμαχίης, υἱὸς Πανοπῆος Ἐπειός·
Ἅψατο δ' ἡμιόνου ταλαεργοῦ, φώνησέν τε,
Ἆσσον ἴτω ὅς τις δέπας οἴσεται ἀμφικύπελλον,
Ἡμίονον δ' οὔ φημί τιν' ἀξέμεν ἄλλον Ἀχαιῶν
Πυγμῇ νικήσαντ', ἐπεὶ εὔχομαι εἶναι ἄριστος.
Ἦ οὐχ ἅλις ὅττι μάχης ἐπιδεύομαι; οὐδ' ἄρα πως ἦν
Ἐν πάντεσσ' ἔργοισι δαήμονα φῶτα γενέσθαι.
Ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται,
Ἀντικρὺ χρόα τε ῥήξω, σύν τ' ὀστέ' ἀράξω.
Κηδεμόνες δέ οἱ ἐνθάδ' ἀολλέες αὐτοῦ μενόντων,
Οἵ κέ μιν ἐξοίσουσιν ἐμῆς ὑπὸ χερσὶ δαμέντα.
Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
Εὐρύαλος δέ οἱ οἶος ἀνίστατο ἰσόθεος φώς,
Μηκιστῆος υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος,

Gratis, non enim cæſtibus pugnabis neq. luctaberis,
Neque iaculorum certamen inibis, neq. pedibus
Curres: iam enim difficilis ſenectus occupat.
Sic fatus in manibus ponebat. hic.a. accepit gaudẽs,
Et ipſum inclamans uerbis uelocibus allocutus eſt:
Sane hæc omnia fili, pro decoro dixiſti.
Non.n. amplius firma mẽbra o chare, pedes, neq. manus
Ab humeris utrinq. mouentur agiles.
Vtinam ita pubeſcerem, roburq. mihi firmum eſſet,
Vt quum regem Amaryncea ſepelierunt Epij
In Bupraſio: filij autem poſuerunt regis præmia.
Ibi nullus mihi ſimilis uir erat, neque Epiorum,
Neq. ipſorũ Pyliorũ, neq. Aetolorum magnanimorum.
Pugnis quidem uici Clydomedea Enopis filium:
Anceum uero lucta Pleuronium: qui in me ſurrexit:
Iphiclum autem pedibus præcurri fortem exiſtentem:
Haſta autem ſuperaui Phileumq. & Polydorum:
Solis me equis prauerterunt Actoris filij
Multitudine ſuperantes inuadentes ob uictoriam,
Eo quod iam maxima ab ipſis relicta erant præmia:
Hi uerò erãt gemini: hic quidem firmiter aurigabatur,
Firmiter aurigabatur: ille uerò flagello imperitabat.
Sic quondam eram: nunc autem iuniores ſubeant
Opera eiuſmodi: me uero oportet ſenectæ triſti
Parere. tunc autem excellebam inter heroas.
Sed abi ad tuum ſocium certaminibus inferias fac.
Hoc autem et libens accipio gaudetq. mihi cor,
Quod mei ſemper recordaris beneuoli, neque te lateo
Honore, quo me decet honorari inter Achiuos:
Tibi autem dij pro his gratiam plurimam referant.
Sic dixit: Pelides.a. ingentem per cætũ Achiuorum
Iuit poſtquàm omnem laudationem audiuit Nelidæ.
Ceterum ille pugilatus difficilis propoſuit præmia:
Mulam laborioſam ducens ligauit in circo,
Sexennẽ, indomitam, quæq. difficillima ad domandũ:
Atq. uicto poſuit poculum rotundum.
Stetit autem rectus, & uerbum inter Argiuos dixit
Atridæq. & cæteri bene ocreati Achiui.
Viros duos pro his primis iubemus, qui quidẽ præſtãtiſſi-
Pugnis altè elatis percutere. cui.a. Apollo (mi ſunt
Dederit uictoriam, ſciantq. omnes Achiui,
Mulam patientem operum ducens ad tentorium eat:
At uictus poculum feret rotundum.
Sic dixit, prodijt aut ſtatim uir ampluſq. magnuſq.,
Sciens pugilaris pugnæ filius Panopei Epeus,
Attigit autem mulam operoſam, dixitq.
Prope ueniat quicunq. poculum feret rotundum.
Mulam a. non puto aliquem abducturum Achiuorum
Pugilatu uicerit, quoniã glorior eſſe præſtãtiſſimus.
An nõ ſatis quod in prælio inferior ſum? neq..n. ullo modo poſ-
In omnibus operib. peritũ uirum effici. (ſibile eſt
Sic enim dicam, quod certè & perficietur,
Ex aduerſo corpus diſrumpam, & oſſa confringam.
Curatores.a. ei hic frequentes hoc loco maneant,
Qui ipſum efferant meis ſub manibus proſtratum.
Sic dixit, hi autem omnes obmutuerunt ſilentio,
Euryalus uerò ei ſolus reſtitit inſignis uir,
Meciſtei filius Talaionidæ regis,

Qui

Qui quondam Thebas uenit, mortui Oedipodis
Ad exequias: illic autem omnes ſuperabat Thebanos.
Hunc quidem Tydides haſta inclytus circumcurabat
Adhortans uerbis: ualde. a. ipſi uolebat uictoriam:
Cingulum autem ei primùm circumpoſuit: at poſtea
Dedit lora affabrefacta bouis agreſtis:
Hi autem accincti iuerunt in medium certamen:
Ex aduerſo a. eleuatis manibus ualidis, ſimul ambo
Congreſſi ſunt, atq; ipſis graues manus cōmixtæ ſunt:
Grauisq; crepitus maxillarū factus eſt: fluebatq; ſudor
Vndiq; ex membris, irruit autem diuus Epeus:
Percuſſitq; circumſpectantē in malā, neq; amplius diu
Stetit. ipſius enim ſucciderunt nitida membra.
Ac ueluti quando à ſtridore Boreæ reſilit piſcis
Littore in algoſo, nigra autem ipſum unda operit:
Sic percuſſus reſiliyt: at magnanimus Epeus
Manibus prehendēs erexit: dilecti. a. circūſteterūt ſocij
Qui ipſum ducebant per cœtum labantibus pedibus,
Sanguinē craſſum expuētē, caput reiectantē in alterā
Alienatū mente. a. apud ſe collocarunt ducentes: (partē
Ipſiq; euntes portabant poculum rotundum.
Pelides autem mox alia tertia poſuit præmia
Oſtentans Danais paleſtræ difficilis:
Nempe uincenti magnum tripodem ad ignem aptum
Hunc. v. 12. boum precio inter ſe æſtimabant Achiui,
Viro autem uicto mulierem in medium poſuit,
Multa a. ſciebat opera, æſtimabātq; ipſam quatuor bo-
Stetit autē rectus, & uerbū inter Argiuos dixit. (bus.
Surgite qui & huius præmij periculum facietis.
Sic dixit: prodyt. a. magnus Telamonius Aiax,
Vlyſſes autem aſtutus ſurrexit dolos ſciens,
Accincti autem hi iuerunt in medium certamen,
Vlnis. v. inuicem corripuerunt manibus ualidis.
Sicut. a. quādo crepāt trabes, quas inclyt⁹ coaptauit ar-
Domus altæ, impetus uentorum uitans: (chitectus
Sic crepuerunt dorſa ualidis à manibus
Tracta fortiter: atque humidus defluebat ſudor:
Denſi autem uibices per lateraq; & humeros
Sanguine rubentes percurrebant: hi a. ualdè ſemper
Victoriam deſiderabant tripode pro ſabrefacto:
Neque Vlyſſes poterat dimouere, terraq; admouere,
Neque Aiax poterat: fortis aūt prohibebat uis Vlyſsis.
Sed quando iā tædio afficiebāt benè ocreatos Achiuos,
Tū uerò ipsū allocutus eſt magnus Telamonius Aiax:
Generoſe Laertiade ſapientiſsime Vlyſſes,
Vel me ſurſum tolle, uel ego te: hæc. a. Ioui oīa curæ erūt
Sic fatus ſuſtulit: doli. a. non oblitus eſt Vlyſſes.
Percuſſit pone coxam nactus, labefactauitq; membra:
Deiecitq; retrò: inq; pectus Vlyſſes
Decidit: populi uerò mirabanturq; ſtupebantq;.
Secundò. a. ſuſtulit multa patiens diuus Vlyſſes:
Mouit. a. paululum à terra, nec; leuauit.
Genu uerò implicuit: inq; terram ceciderunt ambo
Propè inuicem, fœdabanturq; puluere.
Et tertio rurſus ſurgentes luctati fuiſſent,
Niſi Achilles ipſe ſurrexiſſet & cohibuiſſet,
Ne amplius incūbite inuicē, neq; conterimini malis:
Victoria ambobus: præmia autem æqualia accipientes

Ὅς ποτε Θήβας ἦλθε δεδουπότος Οἰδιπόδαο
Ἐς τάφον· ἔνθα δὲ πάντας ἐνίκα Καδμείωνας.
Τὸν μὲν Τυδείδης δουρικλυτὸς ἀμφιπονεῖτο,
Θαρσύνων ἔπεσιν, μέγα δ' αὐτῷ βούλετο νίκην.
Ζῶμα δέ οἱ πρῶτον παρακάββαλεν, αὐτὰρ ἔπειτα
Δῶκεν ἱμάντας ἐϋτμήτους βοὸς ἀγραύλοιο.
Τὼ δὲ ζωσαμένω βήτην ἐς μέσσον ἀγῶνα·
Ἄντα δ' ἀνασχομένω χερσὶ στιβαρῇσιν ἅμ' ἄμφω,
Σύν ῥ' ἔπεσον, σὺν δέ σφι βαρεῖαι χεῖρες ἔμιχθεν·
Δεινὸς δὲ χρόμαδος γενύων γένετ', ἔρρεε δ' ἱδρὼς
Πάντοθεν ἐκ μελέων. ἐπὶ δ' ὤρνυτο † θεῖος Ἐπειός, γρ. δῖος
Κόψε δὲ παπτήναντα παρήιον, οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
† Εἱστήκειν· αὐτοῦ γὰρ ὑπήριπε φαίδιμα γυῖα. γρ. Εἰστήκει
Ὡς δ' ὅθ' ὑπὸ φρικὸς Βορέω ἀναπάλλεται ἰχθὺς
Θῖν' * ἐπὶ φυκιόεντι, μέλαν δέ ἑ κῦμα κάλυψεν· γρ. ἐν φυ.
Ὣς πληγεὶς ἀνέπαλτ'. αὐτὰρ μεγάθυμος Ἐπειὸς
Χερσὶ λαβὼν ὤρθωσε· φίλοι δ' ἀμφέσταν ἑταῖροι
Οἵ μιν ἄγον δι' ἀγῶνος ἐφελκομένοισι πόδεσσιν,
Αἷμα παχὺ πτύοντα, κάρη βάλλονθ' ἑτέρωσε·
Κὰδ δ' ἀλλοφρονέοντα μετὰ σφίσιν εἷσαν ἄγοντες·
Αὐτοὶ δ' οἰχόμενοι κόμισαν δέπας ἀμφικύπελλον.
Πηλείδης δ' αἶψ' ἄλλα κατὰ τρίτα θῆκεν ἄεθλα,
Δεικνύμενος Δαναοῖσι, παλαισμοσύνης ἀλεγεινῆς.
Τῷ μὲν νικήσαντι, μέγαν τρίποδ' ἐμπυριβήτην,
Τὸν δὲ δυωδεκάβοιον ἐνὶ σφίσι τῖον Ἀχαιοί.
Ἀνδρὶ δὲ νικηθέντι γυναῖκ' ἐς μέσσον ἔθηκε·
Πολλὰ δ' ἐπίστατο ἔργα· τίον δέ ἑ τεσσαράβοιον·
Στῆ δ' ὀρθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὄρνυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε.
Ὣς ἔφατ'. ὦρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις ἀνίστατο κέρδεα εἰδώς·
Ζωσαμένω δ' ἄρα τώ γε βάτην ἐς μέσσον ἀγῶνα,
Ἀγκὰς δ' ἀλλήλων λαβέτην χερσὶ στιβαρῇσιν·
Ὡς δ' ὅτ' ἀμείβοντες † τούς τε κλυτὸς ἤραρε τέκτων, γρ. τούς γε
Δώματος ὑψηλοῖο, βίας ἀνέμων ἀλεείνων,
Τετρίγει δ' ἄρα νῶτα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
Ἑλκόμενα στερεῶς· κατὰ δὲ νότιος ῥέεν ἱδρώς·
Πυκναὶ δὲ σμώδιγγες ἀνὰ πλευράς τε καὶ ὤμους
Αἵματι φοινικόεσσαι ἀνέδραμον. οἱ δὲ μάλ' αἰεὶ
Νίκης ἱέσθην τρίποδος πέρι ποιητοῖο·
Οὔτ' Ὀδυσεὺς δύνατο σφῆλαι, οὔδει τε πελάσσαι,
Οὔτ' Αἴας δύνατο, κρατερὴ δ' ἔχεν ἲς Ὀδυσῆος.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἀνίαζον ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
Δὴ τότε μιν προσέειπε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Διογενὲς Λαερτιάδη πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
Ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σέ. τὰ δ' αὖ Διὶ πάντα μελήσει.
Ὣς εἰπὼν, ἀνάειρε. δόλου δ' οὐ λήθετ' Ὀδυσσεύς·
Κόψ' ὄπιθεν κώληπα τυχών, ὑπέλυσε δὲ γυῖα·
Κὰδ δ' ἔβαλ' ἐξοπίσω· ἐπὶ δὲ στήθεσσιν Ὀδυσσεὺς
Κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε θάμβησάν τε.
Δεύτερος αὖτ' ἀνάειρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Κίνησεν δ' ἄρα τυτθὸν ἀπὸ χθονὸς, οὐδέ τ' ἄειρε·
Ἐν δὲ γόνυ γνάμψεν· ἐπὶ δὲ χθονὶ κάππεσον ἄμφω
Πλησίοι ἀλλήλοισι, μιάνθησαν δὲ κονίῃ.
Καί νύ κε τὸ τρίτον αὖτις ἀναΐξαντ' ἐπάλαιον,
Εἰ μὴ Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἀνίστατο, καὶ κατέρυκε,
Μηκέτ' * ἐρείδεσθον, μηδὲ τρίβεσθε κακοῖσι· γρ. λείβεσθον
Νίκη δ' ἀμφοτέροισιν, ἄεθλια δ' ἶσ' ἀνελόντες
Ἔρχεσθ',

Ἔρχεσθ', ὄφρα καὶ ἄλλοι ἀεθλεύωσιν Ἀχαιοί.
Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' ἐπίθοντο,
Καί ῥ' ἀπομορξάμενοι κονίην, δύσαντο χιτῶνας.
Πηλεΐδης δ' αἶψ' ἄλλα τίθει ταχυτῆτος ἄεθλα,
Ἀργύρεον κρητῆρα τετυγμένον· ἓξ δ' ἄρα μέτρα
Χάνδανεν, αὐτὰρ κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλόν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες ἐπ' ἠεροειδέα πόντον,
Στῆσαν δ' ἐν λιμένεσσι, Θόαντι δὲ δῶρον ἔδωκαν·
Υἷος δὲ Πριάμοιο Λυκάονος ὦνον ἔδωκε
Πατρόκλῳ ἥρωϊ Ἰησονίδης Εὔνηος.
Καὶ τὸν Ἀχιλλεὺς θῆκεν ἄεθλον οὗ ἑτάροιο,
Ὅς τις ἐλαφρότατος ποσὶ κραιπνοῖσι πέλοιτο.
γρ. καὶ αὖ Δευτέρῳ * αὖ βοῦν θῆκε μέγαν καὶ πίονα δημῷ·
Ἡμιτάλαντον δὲ χρυσοῦ λοισθήϊ' ἔθηκε·
Στῆ δ' ὀρθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὄρνυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε.
Ὣς ἔφατ'· ὤρνυτο δ' αὐτίκ' Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
Ἂν δ' Ὀδυσεὺς πολύμητις, ἔπειτα δὲ Νέστορος υἱὸς
Ἀντίλοχος (ὁ γὰρ αὖτε νέους ποσὶ πάντας ἐνίκα)
Σταν δὲ μεταστοιχί· σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς.
Τοῖσι δ' ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος· ὦκα δ' ἔπειτα
Ἔκφερ' Ὀϊλιάδης· ἐπὶ δ' ὤρνυτο δῖος Ὀδυσσεὺς
Ἀγχι μάλ', ὡς ὅτε τίς τε γυναικὸς ἐϋζώνοιο
γρ. χερσὶ Στήθεός ἐστι κανών, ὅν τ' εὖ μάλα * χερσὶ τανύσσῃ,
Πηνίον ἐξέλκουσα παρὲκ μίτον, ἀγχόθι δ' ἴσχει
Στήθεος· ὣς Ὀδυσεὺς θέεν ἐγγύθεν, αὐτὰρ ὄπισθεν
Ἴχνια τύπτε πόδεσσι, πάρος κόνιν ἀμφιχυθῆναι.
Κὰδ δ' ἄρα οἱ κεφαλῆς χέ' ἀϋτμένα δῖος Ὀδυσσ.
Αἰεὶ ῥίμφα θέων· ἴαχον δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοὶ
γρ. νικῶν Νίκης * ἱεμένῳ, μάλα δὲ σπεύδοντι κέλευον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύματον τέλεον δρόμον, αὐτίκ' Ὀδυσσεὺς
Εὔχετ' Ἀθηναίῃ γλαυκώπιδι ὃν κατὰ θυμόν,
Κλῦθι θεά, ἀγαθή μοι ἐπίρροθος ἐλθὲ ποδοῖιν.
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη·
Γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλον ἐπαΐξασθαι ἄεθλον,
Ἔνθ' Αἴας μὲν ὄλισθε θέων, βλάψεν γὰρ Ἀθήνη,
Τῇ ῥα βοῶν κέχυτ' ὄνθος ἀποκταμένων ἐριμύκων,
Οὓς ἐπὶ Πατρόκλῳ πέφνεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς.
Ἐν δ' ὄνθου βοέου πλῆτο στόμα τε ῥῖνάς τε.
Κρητῆρ' αὖτ' ἀνάειρε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
Ὡς ἦλθε φθάμενος· ὁ δὲ βοῦν ἕλε φαίδιμος Αἴας·
Στῆ δὲ κέρας μετὰ χερσὶν ἔχων βοὸς ἀγραύλοιο,
Ὄνθον ἀποπτύων, μετὰ δ' Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὢ πόποι, ἦ μ' ἔβλαψε θεὰ πόδας, ἣ τὸ πάρος περ
Μήτηρ ὣς Ὀδυσῆϊ παρίσταται, ἠδ' ἐπαρήγει.
Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
Ἀντίλοχος δ' ἄρα δὴ λοισθήϊον ἔκφερ' ἄεθλον,
Μειδιόων, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπε,
Εἰδόσιν ὔμμ' ἐρέω πᾶσιν φίλοι, ὡς ἔτι καὶ νῦν
Ἀθάνατοι τιμῶσι παλαιοτέρους ἀνθρώπους·
Αἴας μὲν γὰρ ἐμεῖ' ὀλίγον προγενέστερός ἐστιν·
Οὗτος δὲ προτέρης γενεῆς, προτέρων τ' ἀνθρώπων,
Ὠμογέροντα δέ μιν φασ' ἔμμεναι· ἀργαλέον δὲ
Ποσσὶν ἐριδήσασθαι Ἀχαιοῖς, εἰ μὴ Ἀχιλλεῖ.
Ὣς φάτο· κύδηνεν δὲ ποδώκεα Πηλεΐωνα.
Τὸν δ' Ἀχιλλεὺς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπεν,

Abite, ut & cæteri certent Achiui.
Sic dixit: hi.a. hūc libēter.q. audierūt & paruerūt,
Et abſterſo puluere induerunt ueſtes.
Pelides autem mox alia ponebat uelocitatis præmia,
Argenteum cratera fabrefactum. ſex autem menſuras
Capiebat: at pulchritudine ſupabat omnē ſupra terrā
Longè, quoniam Sidones ingenioſi ſcitè elaborarant.
Phœnices.a. abduxerunt uiri per cæruleum pontum:
Steteruntq́; in portubus: Thoanti.a. dono dederunt:
Pro filio autem Priami Lycaone pretium dedit
Patroclo heros Iaſonides Euneus:
Et hoc Achilles poſuit præmium ſui ſocij,
Quicunq́; leuiſſimus pedibus uelocibus eſſet:
Secundo.a. bouem poſuit, magnum & pinguem adipe:
Semitalentum autem auri ultimò poſuit.
Stetit autem erectus, & uerbum inter Argiuos dixit,
Surgite qui & huius certaminis periculum facietis.
Sic dixit: prodijt.a. ſtatim Oilei filius uelox Aiax,
Surrexit etiam Vlyſſes uafer, deinde.a. Neſtoris filius
Antilochus. (hic.n. etiā iuuenes pedibus oēs uincebat)
Steterunt.a. ordine, oſtenditq́; metam Achilles.
His.a. à carcerib. extenſus eſt curſus: celeriter.a. poſteà
Exiuit Oiliades: poſt.v. ruit diuus Vlyſſes
Propè admodum ut quum aliquis mulieris pulchræ
Ad pectus eſt radiolus, quē ſcitè admodū manib. explicet
Stamē extrahens extra licium, propeq́; admouet (cet
Pectori: ſic Vlyſſes currebat propè, atq́; à tergo (tur,
Veſtigia premebat pedib. anteq̃ puluis circumfundere-
Inq́; eius caput fundebat halitum diuus Vlyſſes,
Semper facile currens: acclamabant.v. omnes Achiui
Victoriæ cupido: ualdè autem feſtinātem hortabātur.
Sed quū iam extremū peragebāt curſum, mox Vlyſſes
Precatus eſt Mineruam caſiam ſuo in animo:
Exaudi Dea, felix mihi auxiliatrix ueni pedibus.
Sic dixit precans: hunc.a. exaudiuit Pallas Minerua:
Membraq́; fecit leuia, pedes, & manus ſupernè.
Sed quum iam mox erant aſſecuturi præmium,
Tunc Aiax quidē lapſus eſt currens, læſit.n. Minerua:
Vbi boū fuſus erat fim⁹ interfectorū, ualdè mugientiū,
Quos ob Patroclum mactarat pedibus uelox Achilles.
Ibi fimo bouino impletus eſt osq́; naresq́;.
Cætera.a. abſtulit patiens diuus Vlyſſes,
Vt uenerat præuertēs: at bouem accepit illuſtris Aiax,
Stetit.a. cornu manibus tenens bouis agreſtis,
Fimum expuens, interq́; Argiuos dixit,
Proh malū, certe mihi læſit Dea pedes, quæ iamdudū
Veluti mater Vlyſſi aſtat, & auxiliatur.
Sic dixit, hi.a. omnes ſuper ipſo ſuauiter riſerunt.
Antilochus.v. iam extremum abſtulit præmium
Ridens, & uerbum inter Argiuos dixit,
Scientib. uobis dico omnibus, amici, q̄ adhuc et nūc
Immortales honorant ætate prouectiores homines.
Aiax enim me paulo natu grandior eſt:
Hic autem prioris generationis, priorumq́; hominum,
Crudæ ſenectæ autem ipſum dicūt eſſe: difficile autem
Pedibus cū contendere Achiuis, præterquam Achilli.
Sic dixit ornauitq́; uelocipedem Peliden,
Hunc.a. Achilles uerbis reſpondens allocutus eſt:

Anti-

Antiloche, non quidē tibi inanis dicetur laus de me,
Sed tibi ſemitalentum ego auri addam.
Sic fatus, in manibus poſuit, hic uerò accepit lætus.
At Pelides quidem longam haſtam
Depoſuit in circum proferens, ſcutum & galeam
Arma Sarpedonis: quæ ei Patroclus abſtulerat.
Stetit. a. erectus, & uerbum inter Argiuos dixit,
Viros duos de his iubemus, qui præſtantiſſimi ſunt,
Arma indutos, incidens corpus as ſumentes,
Inuicem coram multitudine experiri:
Vter præoccupauerit appetens corpus pulchrum,
Attigeritq; inteſtina perq; arma & nigrum ſanguinē,
Huic qdē ego dabo hūc enſem argēteis clauis diſtinctū,
Pulchrum, Threiciū, quo quidē Aſteropæum priuauit:
Arma. a. ambo communia hæc ferant,
Et eis conuiuium lautum apponam in tentoriys.
Sic dixit, prodyt. a. poſtea magnus Telamonius Aiax:
Poſt. a. Tydides prodyt fortis Diomedes. (ti ſunt,
Hi. a. poſtquā igitur ex utraq; parte multitudinis arma
In medium utrorumq; cōgreſſi ſunt prompti pugnare.
Horrendè aſpicientes: ſtupor. a. tenebat omnes Achiuos.
Sed quum iam propè fuerunt inter ſe progreſſi,
Ter quidē irruerunt: terq; cominus impetū fecerunt.
Tunc Aiax quidē deinde per ſcutum undiq; æquale
Percuſſit, neq; corpus attigit. tutabatur. n. intus thorax:
Tydides autem deinde ſupra ſcutum magnum
Semper ceruicem adeptus eſt ſplendida haſtæ cuſpide.
Et tunc iam Aiaci timentes Achiui,
Ceſſantes iuſſerunt præmia paria referre.
At Tydidæ dedit magnum enſem heros
Cum uagina proferens & artificioſe facto loro.
Cæterùm Pelides poſuit diſcum tantùm conflatum,
Quem prius iactabat ingens robur Eetionis:
At hunc quidē interfecit pedibus fortis diuus Achilles:
Illum uero duxerat ad naues cum alys poſſeſſionibus,
Stetit autem rectus, & uerbum inter Argiuos dixit:
Surgite, qui & hoc etiam certamen experiemini
Si ei etiam ualdè admodum procul pingues agri ſunt,
Habebit ipſum etiam quinq; circumuolutos annos,
Vtens: non enim ille indigens ferro
Paſtor, neq; arator ibit ad urbem, ſed diſcus præbebit.
Sic dixit: prodyt autem poſtea bellicoſus Polypœtes,
Surrexit etiam Leontei fortè robur diuini:
Surrexit etiam Aiax Telamonides, & diuus Epeus:
Ordine autem ſtabant: diſcumq; accepit diuus Epeus:
Miſitq; rotans: riſerunt autem omnes Achiui.
Secundus autem emiſit Leonteus ramus Martis:
Tertiò uero proiecit magnus Telamonius Aiax
Manu à ualida, & ultra iecit notas omnes:
Sed quum iam diſcum accepit bellicoſus Polypœtes,
Quantum quis proycit pedum bubulcus uir,
Quod contortum uolat per boues gregales,
Tantum omne ſpacium ſuperauit: hi. v. clamauerunt.
Surgentes autem ſocy Polypœtæ fortis,
Naues in concauas retulerunt regis præmium.
At hic ſagittarys poſuit ſpiculū conficiendis aptū fer-
Propoſuit a decē qdē bipēnes decēq; ſecuriculas. (rū.
Malum autem ſtatuit nauis nigram proram habentis

Ἀντίλοχ', οὐ μέν τοι μέλεος εἰρήσεται αἶνος,
Ἀλλά τοι ἡμιτάλαντον ἐγὼ χρυσοῦ ἐπιθήσω.
Ὣς εἰπὼν, ἐν χερσὶ τίθει· ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων.
Αὐτὰρ Πηλείδης κατὰ μὲν δολιχόσκιον ἔγχος
Θῆκ' ἐς ἀγῶνα φέρων, κατὰ δ' ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν,
Τεύχεα Σαρπηδόνος, ἅ μιν Πάτροκλος ἀπηύρα·
Στῆ δ' ὀρθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ἄνδρε δύω περὶ τῶνδε κελεύομεν, ὥπερ ἀρίστω,
Τεύχεα ἑσσαμένω, ταμεσίχροα χαλκὸν ἑλόντε,
Ἀλλήλων προπάροιθεν ὁμίλου πειρηθῆναι·
Ὁππότερός κε φθῇσιν ὀρεξάμενος χρόα καλὸν,
Ψαύσῃ δ' ἐνδίνων διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα,
Τῷ μὲν ἐγὼ δώσω τόδε φάσγανον ἀργυρόηλον,
Καλὸν, Θρηΐκιον, τὸ μὲν Ἀστεροπαῖον † ἀπηύρων· γ. ἀπηῦρεν
Τεύχεα δ' ἀμφότεροι ξυνήια ταῦτα φερέσθων.
Καί σφιν δαῖτ' ἀγαθὴν παραθήσομεν ἐν κλισίῃσιν.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
Ἂν δ' ἄρα Τυδείδης ὦρτο κρατερὸς Διομήδης.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἑκάτερθεν ὁμίλου θωρήχθησαν,
Ἐς μέσον * ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι, γ. ἀμφοτέρω
Δεινὸν δερκομένω· θάμβος δ' ἔχε πάντας Ἀχαιούς.
Ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν † ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες, γ. ἴσαν
Τρὶς μὲν ἐπήιξαν, τρὶς δὲ σχεδὸν ὡρμήθησαν·
Ἔνθ' Αἴας μὲν ἔπειτα κατ' ἀσπίδα πάντοσ' ἐίσην
Νύξ', οὐδὲ χρό' ἵκανεν· ἔρυτο γὰρ ἔνδοθι θώρηξ.
Τυδείδης δ' ἄρ' ἔπειτα ὑπὲρ σάκεος μεγάλοιο,
Αἰὲν ἐπ' αὐχένι κῦρε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκῇ.
Καὶ τότε δή ῥ' Αἴαντι περιδείσαντες Ἀχαιοὶ
Παυσαμένους ἐκέλευσαν ἀέθλια ἶσ' ἀνελέσθαι.
Αὐτὰρ Τυδείδῃ δῶκεν μέγα φάσγανον ἥρως
Σὺν κολεῷ τε φέρων καὶ ἐϋτμήτῳ τελαμῶνι.
Αὐτὰρ Πηλείδης θῆκεν σόλον αὐτοχόωνον,
Ὃν πρὶν μὲν ῥίπτασκε μέγα σθένος Ἠετίωνος,
Ἀλλ' ἤτοι τὸν ἔπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεὺς,
Τὸν δ' ἄγετ' ἐν νήεσσι σὺν ἄλλοισι κτεάτεσσι.
Στῆ δ' ὀρθὸς, καὶ μῦθον ἐν Ἀργείοισιν ἔειπεν,
Ὄρνυσθ' οἳ καὶ τούτου ἀέθλου πειρήσεσθε·
Εἴ οἱ καὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι πίονες ἀγροὶ,
Ἕξει μιν καὶ πέντε περιπλομένους ἐνιαυτοὺς
Χρεώμενος· οὐ μὲν γάρ οἱ ἀτεμβόμενός γε σιδήρου
Ποιμὴν οὐδ' ἀροτὴρ εἶσ' ἐς πόλιν, ἀλλὰ παρέξει.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' ἔπειτα μενεπτόλεμος Πολυποίτης,
Ἂν δὲ Λεοντῆος κρατερὸν μένος ἀντιθέοιο,
Ἂν δ' Αἴας Τελαμωνιάδης, καὶ δῖος Ἐπειός·
Ἑξείης δ' ἵσταντο, σόλον δ' ἕλε δῖος Ἐπειὸς,
Ἧκε δὲ δινήσας· γέλασαν δ' ἐπὶ πάντες Ἀχαιοί.
Δεύτερος αὖτ' ἀφέηκε Λεοντεὺς ὄζος Ἄρηος·
Τὸ τρίτον αὖτ' ἔρριψε μέγας Τελαμώνιος Αἴας
Χειρὸς ἀπὸ στιβαρῆς, καὶ ὑπέρβαλε σήματα † πάντα. γ. πάντων
Ἀλλ' ὅτε δὴ σόλον εἷλε μενεπτόλεμος Πολυποίτης,
Ὅσσον τίς τ' ἔρριψε καλαύροπα βουκόλος ἀνὴρ,
Ἡ δέ θ' ἑλισσομένη πέτεται διὰ βοῦς ἀγελαίας,
Τόσσον παντὸς ἀγῶνος ὑπέρβαλε· τοὶ δ' ἐβόησαν.
Ἀνστάντες δ' ἕταροι Πολυποίταο κρατεροῖο
Νῆας ἔπι γλαφυρὰς ἔφερον βασιλῆος ἄεθλον.
Αὐτὰρ ὁ τοξευτῇσι τίθει ἰόεντα σίδηρον,
Κὰδ δ' ἐτίθει δέκα μὲν πελέκεας, δέκα δ' ἡμιπέλεκκα·
Ἱστὸν δ' ἔστησεν νηὸς κυανοπρῴροιο

Τηλοῦ ἐπὶ ψαμάθοισιν· ἐκ δὲ τρήρωνα πέλειαν
Λεπτῇ μηρίνθῳ δῆσεν ποδός, ἧς ἄρ' ἀνώγει
Τοξεύειν. ὃς μέν κε βάλῃ τρήρωνα πέλειαν,
ϰ. φέρεσθ. Πάντας ἀειράμενος πελέκεας, κλισίηνδε φερέσθω·
Ὃς δέ κε μηρίνθοιο τύχῃ, ὄρνιθος ἁμαρτών,
(Ἥσσων γὰρ δὴ κεῖνος) ὁ δ' οἴσεται ἡμιπέλεκκα.
Ὣς ἔφατ'. ὦρτο δ' ἔπειτα βίη Τεύκροιο ἄνακτος,
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος·
Κλήρους δ' ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλον ἑλόντες.
Τεῦκρος δὲ πρῶτος κλήρῳ λάχεν· αὐτίκα δ' ἰὸν
Ἧκεν ἐπικρατέως, οὐδ' ἠπείλησεν ἄνακτι
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην.
Ὄρνιθος μὲν ἅμαρτε (μέγηρε γάρ οἱ τό γ' Ἀπόλλων)
Αὐτὰρ ὃ μήρινθον βάλε πὰρ πόδα, τῇ δέδετ' ὄρνις·
Ἀντικρὺ δ' ἀπὸ μήρινθον τάμε πικρὸς ὀϊστός.
Ἡ μὲν ἔπειτ' ἤϊξε πρὸς οὐρανόν, ἡ δὲ παρείθη
Μήρινθος ποτὶ γαῖαν· ἀτὰρ κελάδησαν Ἀχαιοί·
Σπερχόμενος δ' ἄρα Μηριόνης ἐξείρυσε χειρὸς
Τόξον· ἀτὰρ δὴ ὀϊστὸν ἔχεν πάλαι ὡς ἴθυνεν.
Αὐτίκα δ' ἠπείλησεν ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Ἀρνῶν πρωτογόνων ῥέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην·
ϰ ἴδεν Ὕψι δ' ὑπαὶ νεφέων * ἴδε τρήρωνα πέλειαν,
ϰ τῇ ῥ † Τὴν ῥ' ὅγε δινεύουσαν ὑπὸ πτέρυγας βάλε † μέσσην.
ϰ μιασει. Ἀντικρὺ δὲ διῆλθε βέλος· τὸ μὲν ἂψ ἐπὶ γαίῃ
Πρόσθεν Μηριόναο πάγη ποδός· αὐτὰρ ἡ ὄρνις
Ἱστῷ ἐφεζομένη νηὸς κυανοπρῴροιο
Αὐχέν' ἀπεκρέμασεν, σὺν δὲ πτερὰ πυκνὰ λίασθεν·
Ὠκὺς δ' ἐκ μελέων θυμὸς πτάτο, τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ
Κάππεσε· λαοὶ δ' αὖ θηεῦντό τε, θάμβησάν τε.
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης πελέκεας δέκα πάντας ἄειρε,
Τεῦκρος δ' ἡμιπέλεκκα φέρεν κοίλας ἐπὶ νῆας.
Αὐτὰρ Πηλεΐδης κατὰ μὲν δολιχόσκιον ἔγχος,
Κὰδ δὲ λέβητ' ἄπυρον βοὸς ἄξιον ἀνθεμόεντα
Θῆκ' ἐς ἀγῶνα φέρων· καί ῥ' ἥμονες ἄνδρες ἀνέσταν·
Ἂν μὲν ἄρ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
Ἂν δ' ἄρα Μηριόνης, θεράπων ἐῢς Ἰδομενῆος.
Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.
Ἀτρεΐδη, ἴδμεν γὰρ ὅσον προβέβηκας ἁπάντων,
Ἠδ' ὅσσον δυνάμει τε καὶ ἥμασιν ἔπλευ ἄριστος·
Ἀλλὰ σὺ μὲν τόδ' ἄεθλον ἔχων κοίλας ἐπὶ νῆας
Ἔρχευ, ἀτὰρ δόρυ Μηριόνῃ ἥρωϊ πόρωμεν,
Εἰ σύ γε σῷ θυμῷ ἐθέλοις· κέλομαι γὰρ ἔγωγε.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Δῶκε δὲ Μηριόνῃ δόρυ χάλκεον· αὐτὰρ ὅγ' ἥρως
Ταλθυβίῳ κήρυκι δίδου περικαλλὲς ἄεθλον.

Longè in arena, exq; eo timidam columbam
Tenui funiculo ligauit ex pede, in quam iuſsit
Iaculari: qui ſanè percuſſerit timidam columbam,
Omnes tollens bipennes ad tentorium ferat.
Qui uerò funiculum attigerit ab aue aberrans:
(Inferior nempe is) hic ferat ſecuriculas.
Sic dixit: prodÿt autem poſtea uis Teucri regis:
Surrexit item Meriones comes bonus Idomenei:
Sortes a. in galea aerata mouebant accipientes.
Teucer. v primus ſorte ſortitus eſt, ſtatim. a. ſagittam
Miſit fortiter, neq; uouit regi (cium:
Agnorũ primogenitorum ſacrificaturũ inclytũ ſacrifi-
Ab aue quidem aberrauit: inuidit enim ei hoc Apollo)
At hic funem attigit iuxta pedem, quo ligata erat auis.
Prorſus. a. funiculum abſcidit amara ſagitta:
Illa quidem in cœlum tendebat ad cælũ. hic. a. demiſſus eſt
Funiculus in terram. at clamauerunt Achiui.
Feſtinans autem Meriones extraxit manu
Arcum: at iam ſagittam tenebat dudum, ut direxerat:
Statim aũt uouit procul iaculanti Apollini (tomben:
Agnorũ primogenitorum ſacrificaturum inclytã heca
Altè autem ſub nubibus uidit timidam columbam:
Hanc hic huc illuc ſe uertentẽ ſub ala percuſsit mediã:
Penitus a. tranſiuit telum: hoc. a. retrorſum in terram
Ante Merionis fixum eſt pedem: at auis
Malo inſidens nauis nigram proram habentis
Collum ſuſpendit, ſimul. a. pennæ denſa diſperſæ ſunt:
Velox. a. ex membris anima uolauit, longè. a. ab illo
Decidit: populi a. rurſus admirati ſtupefactiq; ſunt.
Itaq; Meriones bipennes decem omnes ſuſtulit:
Teucer autem ſecuriculas portauit concauas in naues.
At Pelides quidem longam haſtam,
Lebetemq; nouum boue dignum, variegatum, (runt.
Depoſuit in certamẽ ferẽs: & iaculatores uiri ſurrexe-
Surrexit quidem Atrides latè dominãs Agamemnon:
Surrexit etiam Meriones famulus bonus Idomenei.
His autem & locutus eſt agilis diuus Achilles:
Atride, ſcimus enim quantum antecellis omnibus,
Et quantum uiribusq; & iaculis es præſtantiſſimus:
Quare tu quidẽ hoc præmiũ habens, concauas in naues
Vade: at haſtam Merioni heroi demus,
Si tu tuo animo uis: uolo enim equidem.
Sic dixit: neq; immorigerus fuit rex uirorũ Agamẽ.
Dedit aũt Merioni haſtam æream: ſed hic heros
Talthybio præconi dedit perpulchrum præmium.

COMMENTARIVS.

τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων) De luctu mortuorum diximus ſatis copioſè ſuprà lib. 19. in principio, unde multa ad hunc locum poſſunt referri. Addimus ſolum, ſummo eſſe dedecori ei qui mortuus eſt, ſi à ſuis ſuperſtitib. non defleatur. quanquã enim uitam illam cum meliore commutarint, unde uidetur gaudium nobis ob illorum felicitatem conciliari, tamen humanum eſt, ut cum noſtri ab hac noſtra ſocietate diuelluntur, ab quo illorum deſiderio perculſi lachrymas etiam in eorum gratiam effundamus. Quin & dolorum leuamen eſt luctus, ideirco quædam etiam in illo delectatio, ut ſubÿcit Achilles, [illegible]. ut eſt enim apud Eurypidem, [illegible]. id eſt. Eſt etiam in malis aliquid uoluptatis hominibus, nempe luctus & lacrymarum deſtillationes. Hæ enim leuant animi dolores, & nimios pectoris labores ſoluunt. Sic Demoſthenes, [illegible]. Sentiunt ſe leuari, qui iniurÿs affecti ſunt ex illorum narratione, quæ patitur, quemadmodum dolentes per ſuſpiria leuantur. Quod ad moderationem luctus attinet, uidendus eſt Plato in Menexeno, Plutarch. in lib. de conſolat. ad Apollon.

δεύοντο ψάμαθοι) Dion Pruſæus in Melancoma, quæ oratio eſt 29. ſic hunc locum attigit, ut quidem uertit Naogeorgus: Defunctum uerò, inquit, memoria honorate, non lacrymis. Non enim decet hic honor generoſos a generoſis: neque Homerum laudauerim, quòd dicit irrigatam eſſe arenam & arma Achiuorum lacrymis. Sed ille quidem poeticam ſecutus eſt uoluptatem, lamentorum excellentiam oſtentans: uos autem ſi ſit id quod accidit, moderate. Hæc ille. Conſeruet etiam ipſe Socrates 3. de Repub. ubi omnino à lugendis huiuſmodi caſibus abſtinere iubet. Sed nos ita antea moderati ſumus etiam ex ipſius Platonis authoritate.

χαῖρέ μοι) Senſum etiam mortuis tribuerunt antiqui, unde ipſe Achilles in inferis delectari dicetur, cum facta ſui filÿ intelligit. Ille autem ſenſus, cum in anima ſit, quæ ubi à corpore exÿt, liberius actionibus ſuis fruitur. abſurdum eſſe non uidetur, ſi uigere e-

etiam

Nam in mortuis dicatur: an autem ex loco, ubi animæ poſt interitum hominis collocantur, ad mortales uſque perueniat illarum intellectus aut ſenſus, Theologis exquirendum eſt.

πρηνέα πὰρ λεχέεσσι.) Mos erat qui & hodie, ut cadauera defunctorum ſupinè collocarentur, & uerſo in cœlum uultu, non prono: itaque hoc pacto dicitur Achilles hic Hectorem indignis modis tractaſſe quod eum ſupinum extenderit.

βόες ἀργοὶ.) Quid per hos boues *ἀργοὺς* intelligendum ſit, dubitabant antiqui. Nam candidos interpretari non decet, cùm mortuis atri ſoleant cædi: itaque candidos appellabant, quibus excoriatis uidelicet pinguedo alba appareret, quales & apud Pindarum *ἀργᾶντες*. Alij *τὸ ἀργοὶ* ſequentibus iungebant ſic, *ἀργοὶ ὀρέχθεον*. & exponebant celeres, id eſt celeriter iugulabantur boues.

λούσασθαι ἄπο βρότον.) De lauacris ueterum diximus quædam ſupra Iliad. κ in fine: quia autem locus Athenæi, quē ibi indicamus, ad hunc etiā facit, hic eū tranſcribemus, quod ibi nō præſtitimus. [illegible], inquit, [illegible] &c. Vnde duplex genus lauacrorum colligitur, ut nos in Athenæo ipſo, cuius editionem molimur breui, Deo fauente docebimus. Hoc autem loco illud lauacrum intelligendum eſt, quod fiebat infuſa aqua in caput & humeros: quod oſtendit ipſe Achilles, cum dicit, [illegible]. Idem intelligendum erat libro præcedenti, quod Andromache Hectori redituro adornabat.

δαίνυντο) Cœna iſta non fuit propriè exequialis cœna, quæ poſt inhumatum cadauer ſolebat celebrari, niſi moris apud illos ueteres fuerit ante inhumationem cœnare: aut id promiſcue fieri conſueuerit. Euſtathius, [illegible], inquit, [illegible]. Quod ab Alexādro Genial. Dierum lib. 3. cap. 7. ubi cæremonias exequiarū recenſet, obſeruatum non eſt. Viſcerationū enim tantum & cœnæ exequialis poſt iuſta funeris abſoluta meminit. Quæ omnia irridentur apud Lucianum in Charonte, & de Luctu.

μαλακὸς ὕπνος) Ariſtoteles lib. de Somno & uigilia, ex aliqua laſsitudine ſomnum conciliari dicit, quòd ea uim liquandi obtinet. **Colliquamentum uerò quaſi crudum alimentum eſt, niſi uehementiore teneatur frigore.**

ψυχὴ Πατροκλῆος) Ex hoc loco conſtat, nihil aliud de anima ſenſiſſe Homerum, quam illam eſſe immortalem, quod in illius uita Plutarchus quoque obſeruauit, unde Pythagoras & Plato ſuam ſententiam deſumpſerint. Quod autem hanc animam Patrocli ipſi Patroclo ſimilem fuiſſe dicit, inde colligebat Antiſthenes, ut refert Euſtathius, animas eſſe corpori ſimiles forma & ſpecie, id eſt, [illegible]. Chryſippus tamen dicebat, eas poſt mortem fieri *σφαιροειδεῖς*. Plato, inquit Plutarchus in Homeri uita, & Ariſtoteles animam incorpoream eſſe putauerunt, ſemper autem circa corpus uerſari, atq; hoc tanquam uehiculo indigere. propterea quod etiam dum à corpore liberatur, ſæpenumero ueluti imaginē ſpiritualem eius formæ induit, quæ corporis fuerat. Quæ eò ſunt etiam referenda, ubi animas *εἴδωλα* appellat, ut paulo poſt.

θάπτε με ὅττι τάχιστα) Quam ſtudioſe ſepulturam obſeruarint illi ueteres, alias quoq; ſcripſimus: unde poſsit intelligi, cur eā nunc anima Patrocli exigat. Credebant enim inſepultorum animas fluuium infernalem tranſire nō poſſe, & citra ripā manere cogi, ubi torqueri miris modis exiſtimabantur, nimirum uago errore agitatæ, ut de anima Palinuri dixit quoq; in ſexto Virgilius. Sed eam ſepulturam contempſit Diogenes, qui dicebat, ſi canes cadauer ſuum lacerarent, Hyrcanam ſepulturam fore ſin uultures, Iberam (ſic legitur in uerſione Latina, cum Græcus codex ſit corruptus) At ſi nullum animal accederet, ipſum tempus pulcherrimam ſibi fore ſepulturam, corpore à precioſiſsimis rebus, ſole, inquam, & imbribus abſumpto. Socrates, ut eſt in Phædone, uoluit ſepeliri, ut legibus eſſet conſentaneum.

ὡς δὲ καὶ αὐτὴ) Ex hoc loco conuincere licet, *μετεμψύχωσιν* Pythagoricam non agnoſci ab Homero. Tota autē iſta petitio Patrocli tria continet: primum ſepulturam poſcit, quia ſe inſepulto anima ad Elyſias ſedes tranſire non poſſet. Deinde uaticinatur ipſi Achilli mortem. Tertio locum ſui ſepulchri indicat, quem iungi ipſius Achillis ſepulcro petit, ut quos uita ſocietate iunxit, mors, quæ omnia tamen alioqui ſeparat, eoſdem non diſiungat. Per occaſionem autem meminit Patroclus cædis à ſe per iram perpetratæ, quam etiam ſupra Iliad. μ. uidimus.

χρύσεος ἀμφιφορεύς) Hæc amphora donata eſt primum Dionyſio à Vulcano, cùm in inſula Naxo ab eo eſſet exceptus hoſpitio Dionyſius uerò cum eum poſtea Lycurgus inſequeretur, & is in mare fugiſſet, ubi eum Thetis humaniter excepit, dedit **eam Thetidi: hæc filio, ut poſt mortem illius oſſa in ea reconderentur.**

κειράμενοι) Diximus etiam anteà, moris fuiſſe apud ueteres, in luctu tonderi: hîc amplius dicitur, comas detonſas ab illis ſupra cadauer proijci, hunc honorē defuncto impartientibus. Has conſuetudines pluribus perſequutus eſt Adrianus Iunius in commentario de Coma, cap 5.

τήν ῥα Σπερχειῷ) Achillea coma celebris eſt & peruulgata, tum quòd ad prolixitatem & denſitatem, tum quòd ad uenuſtatem: ut & apud Philoſtratum legimus, [illegible], id eſt comam illi attribuit ipſiſſam & utraque manu prehenſibilem, auro uenuſtiorem gratioremq;, quocunq; aut utcunque agitaretur uel à uento uel ab ipſo. Idem rurſus alibi ſparſam & prolixam cæſariem illi adhuc iuueni attribuit, [illegible]. Eam autem Sperchio fluuio Theſſaliæ Peleus pater Achilli hoc loco dicitur deuouiſſe pro illius reditu Mos enim antiquus fuit, ut obſeruant Interpretes, ut iuuenes ad ætatem uſq; conſiſtentem comā nutrirent, ſubſequente deinde tempore patrijs eam fluminibus conſecrabant, (quod etiam refert Pauſanias in Atticis) tribuētes hunc honorem aquæ, ut alimoniæ parenti uitæq; conſeruatrici. unde factum eſt, ut etiam fluuij *κουροτρόφοι* dicerētur. hinc liquidis tantum rebus ſolent infantes ali. & eſurientibus, ſi aquam biberint. fames ſedari ſolet. Apud Philoſtratum etiā legimus, Memnonem Auroræ filium, Nilo comam ſuam uouiſſe. Statius in coma Earini lib 3. Syluarum huius etiā Achilleæ comæ Sperchio ſacratæ meminit. Hoc autem Achillis factum imitatus eſt Alexander in funere Hephæſtionis, ut refert Plutarchus. Antoninus hoc ſtulte etiam uoluit æmulari, quum ad Ilium Achillem ementiretur, ut Herodianus memorat.

πυρὰν δ' ἐς ὕλην) Notandus eſt mos cremandi corpora, quod Græcis cum Aethiopibus fuit cōmune, ut item ſequentia, boues uidelicet, equos & canes, uinum & mel in rogum etiam imponere. Crudeliter autem fecit, & præter conſuetudinem Achilles, qui duodecim hos iuuenes ad pyram mactauit: quod etiam damnauit Poeta, cum dicit, *κακὰ δὲ φρεσὶ μήδετο ἔργα*: quod tamen Achilles humanitati reputat, ut partim etiam erat, quod eos ſaltem rogo & ſepultura non deſtituiſſet: itaq; Hectorem ſe non rogo impoſiturum, ſed canibus dilaniandum præbiturum comminatur. Cæterum quod ad morem comburendi cadauera pertinet, is etiam Romanis fuit uſitatus: cur autem cadauera comburerentur, retulimus iam libro primo ex Euſtathio & Rhodigino. Nunc notandum eſt quod Herodotus lib. 3. refert. Perſas & Aegyptios nefas putauiſſe mortuos comburere. Nam Perſæ, inquit, ignem Deum exiſtimant. Quare non iuſtum eſſe dicunt humanum cadauer offerre Deo. Aegyptij uerò perſuaſum habent, ignem animatam quandam eſſe belluam, quæ omnia quæ nanciſcitur, deuorat & conſumit at cùm eſt expleta, ipſam, & quæ ab ea uorata ſunt, una emori, & propterea nec cremare, nec beluis offerre corpora, ut aliæ pleræq; nationes, Aegyptij ſtatuerunt: ſed ea condire, ne à uermibus conſumi poſsent. Hæc ille. Sed Heraclitus contrà dicet, in ignē reſolui debere omnia corpora, quem omnium rerum conſtituit initium: ſed Thales adobrui illa uolet, quo poſsint humiditate reſolui. nam aquæ principium rerum tribuit.

ῥοδόεντι δὲ χρῖεν ἐλαίῳ) Intellexit etiam Homerus olea ex corporibus extrahi, ut hoc loco ex roſa: quod, ut & inſignia multa alia, docet hodie ars Chymicorum. Vtinam illa tot careret fraudulentis artificibus, & æquius paulo de ea iudicium homines noſtri ferrent, ut à genuina facie laruas diſtinguerent.

εὐρὺν ἀγῶνα) Poſt funus abſolutum Græcis fuit moris gymnica certamina & equeſtria celebrare in defuncti memoriam: ut hoc loco uides, ubi Achilles illa inſtituit omni genere præmij pro genere certaminis propoſito. His comparanda ſunt diligenter ea quæ Virgilius Aeneid. 5. ſcribit. & Papinius 6. Thebaidos, Aeneidi non cedentis. Romani hoc etiam obſeruarunt, funebresq; ludos appellabant, qui plerunque erant gladiatorij: ſed & munera etiā populo diſtribuebāt, ut notat Alex lib. 3.

Ἀντίλοχ' ἤτοι μέν σε νέον) Non ſine cauſa Neſtor *ἱππηλάτα* dicitur, ut qui eorum moderationem apprimè calleat: quod hac oratione docet, qua filio ſuo Antilocho currum in hoc equeſtri certamine regendi modum præcipit. Is in cauta metæ flexione **conſiſtit, quam deſcribit, ad eamq; non tam celeritatem equorum, quàm induſtriam requiri docet.**

μῆτίν γε ἀνδρῶν ἀμείνονα. Hinc uidere licet, quantò pluris ſit faciendum conſilium, quam robur. qua de re aliàs à nobis ſatis copioſè dictum eſt, quanquam hoc loco non tam intelligamus conſilium illud, quod in rerum deliberatione nuda uerſatur, quam de practica prudentia, quâ rectè quilibet artifex, quod ſuæ eſt artis, facit: puta lignarius uel carpentarius in lignorum dolatione aut expolitione prudenter magis quam robuſtè uerſatur: ſic nautæ in nauis moderatione, & aurigæ in equorum regimine. Ouidius: *Arte citæ ueliq́; rates, remoq́; reguntur*, *Arte leues currus*, &c.

Cætera quæ ſequuntur, longa non egent explicatione. Notandum autem erit in contentione Idomenei & Oilei quam celebres eiuſmodi conuentus uix diſsidijs careant, quod item in Menelao & Antilocho melius uidebitur: ubi adhuc obſeruatione digna Antilochi prudentia, qua patrem retulit. Cum enim iunior eſſet Menelao, quem tamen ipſe in equeſtri certamine præuerterat, præmium illi lubenter cedit: quo facto digniorem ſe eodem præmio reddidit, adeo ut illud Menelaus recuſarit, iuuenis prudentiam admiratus, quæ annos anteuertebat: proinde ne ſuperbus exiſtimaretur, Antilochum præmio non defraudat. Venit etiam in partem præmiorum Neſtor, licet non certarit, quo labore illum ſenectus eximebat, tantus eſt illius ſapientiæ honor habitus: ubi per occaſionem Neſtor iuuenilia ſua facinora recenſebit. Illud etiam erit obſeruandum, quod uictis etiam præmia fuerunt diſtributa, ſed inferiora illis quæ uictoribus donabantur. Illud etiã Epei prætereundum non erit, qui cùm pugil eſſet præſtantiſsimus, tamen ad bellum cæteris erat deterior. In ſagittarum autem certamine, ubi de ſortibus Poeta loquitur, uidendum erit quod nos ſupra lib. 3. de earum uſu annotauimus. Cæterùm ſequentia ſatis erunt Lectori facilia, & nos breuitatem conſectari multis de cauſis cogimur: quam alias, Deo dante, prolixitate non omnino pœnitenda penſabimus.

Finis libri uigeſimitertij.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Ω. ῬΑΨΩΔΙΑΣ ΤΗΣ ὉΜΗΡΟΥ ἸΛΙΑΔΟΣ.

Ζεὺς κηδόμενος Ἕκτορος Θέτιν πρὸς Ἀχιλλέα πέμπει, ὅπως ἀποδῷ τὸν Ἕκτορος νεκρόν· Ἶριν δὲ πρὸς Πρίαμον, ὅπως λύτρα κομίσας Ἀχιλλεῖ, τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς ἀπολάβοι. ὁ δὲ συμπεμφθεὶς ὑπὸ Ἑρμοῦ, κοιμήσαντος τοὺς τῶν Ἀχαιῶν φύλακας, παραγίνεται πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἱκετεύσας αὐτὸν ἀπολαμβάνει τὸν υἱόν· καὶ ἀνακομίσας εἰς τὴν πόλιν, θάπτει, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ δεῖπνον ἄγει.

Ἄλλη ὑπόθεσις· ἢ ἐπιγραφή.

Ω, Πρίαμος νέκυν υἷα λαβὼν, γέρα δῶκεν Ἀχιλλεῖ.

Ἄλλη.

Ἕκτορος λύτρα.

Λῦτο δ᾽ ἀγών, λαοὶ δὲ θοὰς ἐπὶ νῆας ἕκαστοι
Ἐσκίδναντ᾽ ἰέναι. τοὶ μὲν δόρποιο μέδοντο
Ὕπνου τε γλυκεροῦ ταρπήμεναι· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
Κλαῖε φίλου ἑτάρου μεμνημένος, οὐδέ μιν ὕπνος
Ἥρει πανδαμάτωρ, ἀλλ᾽ ἐστρέφετ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα,
γρ. ἀνδροτῆτά τε Πατρόκλου ποθέων * ἀδροτῆτά τε μένος ἠΰ·
Ἠδ᾽ ὁπόσα τολύπευσε σὺν αὐτῷ, καὶ πάθεν ἄλγεα,
Ἀνδρῶν τε πολέμους, ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
Τῶν μιμνησκόμενος, θαλερὸν κατὰ δάκρυον εἶβεν,
Ἄλλοτ᾽ ἐπὶ πλευρὰς κατακείμενος, ἄλλοτε δ᾽ αὖτε
Ὕπτιος, ἄλλοτε δὲ πρηνής· τοτὲ δ᾽ ὀρθὸς ἀναστὰς
Δινεύεσκ᾽ ἀλύων παρὰ θῖν᾽ ἁλός· οὐδέ μιν Ἠὼς
Φαινομένη λήθεσκεν ὑπεὶρ ἅλα τ᾽ ἠϊόνας τε·
Ἀλλ᾽ ὅγ᾽ ἐπεὶ ζεύξειεν ὑφ᾽ ἅρμασιν ὠκέας ἵππους,
Ἕκτορα δ᾽ ἕλκεσθαι δησάσκετο δίφρου ὄπισθεν·
Τρὶς δ᾽ ἐρύσας περὶ σῆμα Μενοιτιάδαο θανόντος,
γρ. τὸν δὲ Αὖτις ἐνὶ κλισίῃ παυέσκετο, † τόνδε δ᾽ ἔασκεν
Ἐν κόνι ἐκτανύσας προπρηνέα· τοῖο δ᾽ Ἀπόλλων
Πᾶσαν ἀεικείην ἄπεχε χροΐ, φῶτ᾽ ἐλεαίρων
Καὶ τεθνειότα περ· περὶ δ᾽ αἰγίδι πάντα κάλυπτε
Χρυσείῃ, ἵνα μή μιν ἀποδρύφοι ἑλκυστάζων.
Ὣς ὁ μὲν Ἕκτορα δῖον ἀείκιζεν μενεαίνων·
Τὸν δ᾽ ἐλεαίρεσκον μάκαρες θεοὶ εἰσορόωντες,

ARGVMENTVM VIGESIMIQVARTI LIBRI *Homeri Iliadis.*

IVPITER curam habens Hectoris, Thetim ad Achillem mittit, ut reddat Hectoris corpus. Irim autẽ ad Priamum, ut redemptionis præmia portans Achilli, cadauer filij recipiat. Hic autem deductus à Mercurio, qui ſopiuerat Græcos cuſtodes, accedit ad Achillem, & precans ipſum, accipit filium, & reportans ad ciuitatem, ſepelit, & ſuper ipſo epulum conſtituit.

Aliud argumentum: uel inſcriptio.

Ω, Priamus mortuum filium recipiens munera dedit Achilli.

Aliud.

Hectoris redemptoria munera.

DIMISSVM eſt autẽ certamen: populi aũt ueloces in naues ſinguli
Diſpergebantur ut irent. hi. q. cœnæ curam habebant,
Somnóque dulci ut fruerentur: at Achilles
Flebat, dilecti amici memor, neq; ipſum ſomnus
Cepit omnia domans: ſed uerſabatur huc & illuc,
Patrocli requirens uigorem & robur ingens,
Et quod peregerat cum ipſo, & paſſus erat dolores,
Virorumq́; bella periculoſasq́; undas emenſus:
Horum memor teneram lachrymam fundebat:
Aliquando in latera iacens, aliquando autem rurſus
Supinus, aliquãdo.a.pronus: interdũ.a rectus ſurgens
Volutabat ſe mœrẽs ad littus maris: neq; ipſum Auro-
Apparens latebat ſupra mareq́; littoraq;: (ra
Porrò hic poſtquã iunxiſſet ſub curribus ueloces equos:
Hectorem, ut traheretur, ligabat poſt currum:
Ter aũt raptans circa ſepulchrum Menœtiade mortui,
Rurſus in tentorio quieſcebat. illum uerò ſinebat
In puluere extendens pronum. huius.a. Apollo
Omnẽ turpitudinẽ ſemouit à corpore, uirũ miſeratus
Etiam mortuum circumq; ægide totum operuit
Aurea, ut non ipſum laniaret raptans.
Adeò hic quidem Hectorem indignè tractabat furens.
Hunc autem miſerabantur beati dij inſpicientes:

Vt

Vt furaretur. a. hortabatur bonū ſpeculatorē Mercur.
Tunc alÿs. q. omnib. placuit, nequaquā tamen Iunoni,
Neq; Neptuno, neq; cæſÿs oculis puellæ:
Sed ſic affecti erāt, ut ipſis primū odio erat Iliū ſacrum,
Et Priamus, & populus, Alexandri propter damnum,
Qui contēpſit deas, quando eius ad tugurium uenerant,
Hancq; laudauit quæ ei præbuit libidinem triſtem.
Sed quando iam ab illo duodecima erat aurora,
Tum inter immortales locutus eſt illuſtris Apollo:
Improbi eſtis dÿ, noxÿ, nónne quondam uobis
Hector crura cremauit boū, caprarumq; integrarum?
Hunc iam nō ſuſtinetis etiā mortuū exiſtētem ſeruare,
Suæq; uxori ad uidendum, & matri, & filio ſuo,
Et patri Priamo populisq;, qui ſanè ipſum mox
Igne urerent, & iuſta exequiarum perſoluerent:
Sed pernicioſo Achilli Dÿ uultis opitulari,
Cui neq; mens eſt laudabilis, neq; animus
Flexibilis in pectoribus: leo. a. ueluti, agreſtia ſapit,
Qui poſtquam magno robori & ſuperbo animo
Paruit, it ad oues hominum ut dapes accipiat:
Sic Achilles miſericordiam. q. perdidit, neq; ei pudor
Eſt, qui uiros ualdè lædit, atq; iuuat.
Poteſt. n. fortè quis & chariorem alium amiſiſſe.
Vel fratrem uterinum, uel etiam filium:
At profectò poſtquam fleuit & luxit, negligit.
Patientem. n. Fata animum indiderunt hominibus,
At hic Hectora diuinū poſtquā charo corde priuauit,
Equis appendens circum ſepulchrum ſocÿ dilecti
Trahit: non ſanè ei hoc honeſtum, neq; utile.
Caueat ne forti quamuis exiſtēti ſuccēſeamus ei nos:
Inſenſibilem enim terram contumelia afficit furens.
Hunc autem irata allocuta eſt albiulna Iuno:
Eſto & hoc tuum uerbum Arcitenens,
Si iam parem Achilli & Hectori tribuitis honorem:
Hector. q. mortaliſq; mulieriſq; ſuxit mammam:
Cæterùm Achilles eſt deæ proles, quam ego ipſa
Nutriuiq; & delicatè educaui, & uiro dedi uxorem
Peleo, qui in animo charus fuit immortalibus.
Omnes autem interfuiſtis dÿ nuptÿs. interq; tu hos
Epulabaris, geſtās citharā, ô malorū ſodalis ſemp̃ p̃fide.
Hanc. a. excipiens allocutus eſt nubicogus Iupiter:
Iuno, ne iam omnino iraſcere dÿs.
Non quidem. n. honor idem erit. attamē etiam Hector
Dilectiſſimus erat dÿs inter homines qui in Ilio ſunt.
Sic. n. mihi quidē: nam nunq̄ chara prætermiſit dona.
Non enim unquā ara caruit conuiuio æquali,
Libamineq; nidoreq;: hunc. n. ſortiti ſumus honorē nos.
Sed certè furari. q. omittamus, neq; ullo modo licet
Clam Achille audacem Hectora profectò. n. ei ſemper
Mater adeſt ſimul noctesq; & dies.
Sed ſi quis uocet deorum Thetim prope me,
Vt aliquod ei dicam prudens uerbum ut Achilles
Dona à Priamo accipiat, atq; Hectora reddat.
Sic dixit: mota eſt uerò Iris turbinipes nunciatura.
Inter autem Samumq; & Imbrum aſperam
Inſilÿt nigro ponto, ingemuitq; ſtagnum.
Ipſa. a. glandula plūbeæ ſimilis in profundū delapſa eſt,
Quæ in agreſtis bouis cornu poſita,

Κλέψαι δ' ὀτρύνεσκον ἐΰσκοπον Ἀργειφόντην.
Ἔνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἑήνδανεν, οὐδέ ποθ' Ἥρῃ,
Οὐδὲ Ποσειδάων', οὐδὲ γλαυκώπιδι κούρῃ·
Ἀλλ' ἔχον ὥς σφιν πρῶτον ἀπήχθετο Ἴλιος ἱρή,
Καὶ Πρίαμος καὶ λαός, Ἀλεξάνδρου ἕνεκ' ἄτης,
Ὃς νείκεσσε θεάς, ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο,
Τὴν δ' ᾔνησ' ἥ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλεγεινήν.
Ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐκ τοῖο δυωδεκάτη γένετ' ἠώς,
Καὶ τότ' ἄρ' ἀθανάτοισι μετηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
Σχέτλιοί ἐστε θεοί, * δηλήμονες, οὔ νύ ποθ' ὑμῖν — γρ. ζηλήμονες,
Ἕκτωρ μηρί' ἔκηε βοῶν αἰγῶν τε τελείων;
Τὸν νῦν οὐκ ἔτλητε νέκυν περ ἐόντα σαῶσαι,
Ἥ τ' ἀλόχῳ ἰδέειν, καὶ μητέρι, καὶ τέκεϊ ᾧ,
Καὶ πατέρι Πριάμῳ, λαοῖσί τε, τοί κέ μιν ὦκα
Ἐν πυρὶ κήαιεν καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσαιεν·
Ἀλλ' ὀλοῷ Ἀχιλῆϊ θεοὶ βούλεσθ' ἐπαρήγειν,
Ὧ οὔτ' ἄρ φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι, οὔτε νόημα
Γναμπτὸν ἐνὶ στήθεσσι· λέων δ' ὡς ἄγρια οἶδεν,
Ὅς τ' ἐπεὶ ἂρ μεγάλῃ τε βίῃ καὶ ἀγήνορι θυμῷ
Εἴξας εἶσ' ἐπὶ μῆλα βροτῶν, ἵνα δαῖτα λάβῃσιν·
Ὣς Ἀχιλεὺς ἔλεον μὲν ἀπώλεσεν, οὐδέ οἱ αἰδὼς
Γίνεται, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι.
Μέλλει * γάρ πού τις καὶ φίλτερον ἄλλον ὀλέσσαι, — γρ. μὲν
Ἠὲ κασίγνητον ὁμογάστριον, ἠὲ καὶ υἱόν·
Ἀλλ' ἤτοι κλαύσας καὶ ὀδυράμενος μεθέηκε.
Τλητὸν γὰρ μοῖραι θυμὸν θέσαν ἀνθρώποισιν.
Αὐτὰρ ὅγ' Ἕκτορα δῖον, ἐπεὶ φίλον ἦτορ ἀπηύρα,
Ἵππων ἐξάπτων, περὶ σῆμ' ἑτάροιο φίλοιο
Ἕλκει· οὐ μήν οἱ τό γε κάλλιον, οὐδέ τ' ἄμεινον,
Μὴ ἀγαθῷ περ ἐόντι νεμεσσηθῶμέν οἱ ἡμεῖς.
Κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίζει μενεαίνων.
Τὸν δὲ χολωσαμένη προσέφη λευκώλενος Ἥρη,
Εἴη κεν καὶ τοῦτο τεὸν ἔπος Ἀργυρότοξε,
Εἰ δὴ ὁμὴν Ἀχιλῆϊ καὶ Ἕκτορι θήσετε τιμήν.
Ἕκτωρ μὲν θνητός τε γυναῖκά τε θήσατο μαζόν·
Αὐτὰρ Ἀχιλλεύς ἐστι θεᾶς γόνος, ἣν ἐγὼ αὐτὴ
Θρέψα τε καὶ ἀτίτηλα, καὶ ἀνδρὶ πόρον παράκοιτιν
Πηλεΐ, ὃς περὶ κῆρι φίλος γένετ' ἀθανάτοισι·
Πάντες δ' ἀντιάασθε θεοὶ γάμου· ἐν δὲ σὺ τοῖσι
Δαίνυ', ἔχων φόρμιγγα, κακῶν ἕταρ', αἰὲν ἄπιστε.
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς
Ἥρη μὴ δὴ πάμπαν ἀποσκύδμαινε θεοῖσιν.
Οὐ μὲν γὰρ τιμή γε μί' ἔσσεται· ἀλλὰ καὶ Ἕκτωρ
Φίλτατος ἔσκε θεοῖσι βροτῶν οἳ ἐν Ἰλίῳ εἰσίν·
Ὣς γὰρ ἐμοίγ'· ἐπεὶ οὔτι φίλων ἡμάρτανε δώρων.
Οὐ γάρ μοί ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης,
Λοιβῆς τε κνίσσης τε· τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.
Ἀλλ' ἤτοι κλέψαι μὲν ἐάσομεν· οὐδέ πῃ ἔστι
Λάθρῃ Ἀχιλλῆος θρασὺν Ἕκτορα· ἦ γάρ οἱ αἰεὶ
Μήτηρ παρμέμβλωκεν ὁμῶς νύκτάς τε καὶ ἦμαρ·
Ἀλλ' εἴ τις καλέσειε θεῶν Θέτιν ἆσσον ἐμεῖο,
Ὄφρα τί οἱ εἴπω πυκινὸν ἔπος, ὥς κεν Ἀχιλλεὺς
Δώρων ἐκ Πριάμοιο λάχῃ, ἀπό θ' Ἕκτορα λύσῃ.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἶρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
Μεσσηγὺς δὲ Σάμου τε καὶ Ἴμβρου παιπαλοέσσης
Ἔνθορε μείλανι πόντῳ, * ἐπεστονάχησε δὲ λίμνη. — γρ. ἐπεστονάχησε
Ἡ δὲ μολυβδαίνῃ ἰκέλη ἐς βυσσὸν ὄρουσεν,
Ἥ τε κατ' ἀγραύλοιο βοὸς κέρας ἐμβεβαυῖα,

Ἔρχεται ὠμηστῇσιν ἐπ' ἰχθύσι κῆρα φέρουσα.
Εὗρε δ' ἐνὶ σπῆϊ γλαφυρῷ Θέτιν, ἀμφὶ δέ τ' ἄλλαι
Εἵαθ' ὁμηγερέες ἅλιαι θεαί· ἣ δ' ἐνὶ μέσσῃς
Κλαῖε μόρον οὗ παιδὸς ἀμύμονος, ὅς οἱ ἔμελλε
Φθίσεσθ' ἐν Τροίῃ ἐριβώλακι, τηλόθι πάτρης.
Ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἶρις,
Ὄρσο Θέτι, καλέει Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
Τίπτε με κεῖνος ἄνωγε μέγας θεός; αἰδέομαι δὲ
Μίσγεσθ' ἀθανάτοισιν, ἔχω δ' ἄχε' ἄκριτα θυμῷ.
Εἶμι μὲν, οὐδ' ἅλιον ἔπος ἔσσεται, ὅ,τι κεν εἴπῃ.
Ὣς ἄρα φωνήσασα, κάλυμμ' ἕλε δῖα θεάων
Κυάνεον, τοῦ δ' οὔτι μελάντερον ἔπλετο ἔσθος.
Βῆ δ' ἰέναι, πρόσθεν δὲ ποδήνεμος ὠκέα Ἶρις
Ἡγεῖτ'· ἀμφὶ δ' ἄρα σφι λιάζετο κῦμα θαλάσσης,
Ἀκτὴν δ' ἐξαναβᾶσαι, ἐς οὐρανὸν ἀϊχθήτην.
Εὗρον δ' εὐρύοπα Κρονίδην, περὶ δ' ἄλλοι ἅπαντες
Εἵαθ' ὁμηγερέες μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες.
Ἡ δ' ἄρα πὰρ Διῒ πατρὶ καθέζετο, εἶξε δ' Ἀθήνη.
Ἥρη δὲ χρύσεον καλὸν δέπας ἐν χειρὶ θῆκε,
Καί ῥ' εὔφρην' ἐπέεσσι. Θέτις δ' ὤρεξε πιοῦσα.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Ἤλυθες Οὔλυμπόνδε θεὰ Θέτι κηδομένη περ,
Πένθος ἄλαστον ἔχουσα μετὰ φρεσίν· οἶδα καὶ αὐτός.
Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω τοῦ σ' εἵνεκα δεῦρο κάλεσσα.
Ἐννῆμαρ δὴ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρωρεν
Ἕκτορος ἀμφὶ νέκυϊ, καὶ Ἀχιλλῆϊ πτολιπόρθῳ.
Κλέψαι δ' ὀτρύνουσιν ἐΰσκοπον Ἀργειφόντην,
κ. προϊά-πτω, Αὐτὰρ ἐγὼ τόδε κῦδος Ἀχιλλῆϊ * προϊάπτω,
Αἰδῶ καὶ φιλότητα τεὴν μετόπισθε φυλάσσων.
Αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ, καὶ υἱῷ σῷ ἐπίτειλον·
Σκύζεσθαί οἱ εἰπὲ θεοὺς, ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων
Ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένῃσιν
Ἕκτορ' ἔχει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσεν·
Αἴκεν πως ἐμέ τε δείσῃ, ἀπό θ' Ἕκτορα λύσῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἶριν ἐφήσω,
Λύσασθαι φίλον υἱὸν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν τά κε θυμὸν ἰήνῃ.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα.
Βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
Ἷξεν δ' ἐς κλισίην οὗ υἱέος, ἐν δ' ἄρα τόν γε
Εὗρ' ἁδινὰ στενάχοντα· φίλοι δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
Ἐσσυμένως ἐπένοντο, καὶ ἐντύνοντο ἄριστον.
Τοῖσι δ' ὄϊς λάσιος μέγας ἐν κλισίῃ ἱέρευτο.
Ἡ δὲ μάλ' ἄγχ' αὐτοῖο καθέζετο πότνια μήτηρ,
Χειρί τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Τέκνον ἐμὸν, τέο μέχρις ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων,
κ. οὔτι Σὴν ἔδεαι κραδίην, μεμνημένος * οὐδέ τι σίτου,
Οὔτ' εὐνῆς; ἀγαθὸν δὲ γυναικί περ ἐν φιλότητι
Μίσγεσθ'. οὐ γάρ μοι δηρὸν βέῃ, ἀλλά τοι ἤδη
Ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
Ἀλλ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
Σκύζεσθαί σοι φησὶ θεοὺς, ἐὲ δ' ἔξοχα πάντων
Ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένῃσιν
Ἕκτορ' ἔχεις παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδ' ἀπέλυσας.
Ἀλλ' ἄγε δὴ λῦσον, νεκροῖο δὲ δέξαι ἄποινα.
Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλ.
κ. ἀγέτω, Τῇδ' εἴη ὃς ἄποινα φέροι, καὶ νεκρὸν † ἄγοιτο,

Deſcendit crudiuoris piſcibus mortem ferens.
Inuenit autem in ſpecu caua Thetim, circumq́; aliæ
Sedebant frequentes marinæ deæ: hæc autem in medijs
Flebat fatum ſui filij eximij, qui ei debebat
Perire in Troia fœcunda, longè à patria.
Propè uerò ſtans, allocuta eſt pedibus uelox Iris:
Surge Thetis, uocat te Iupiter incorrupta cõſilia ſciẽs:
Huic autem reſpondit deinde dea Thetis argentipes:
Curnam me illi iubet uenire magnus Deus? uereor.a.
Miſceri immortalib. habeo.a dolores innumeros animo
Ibo quidẽ, neq; uanũ uerbum erit quodcunq; dixerit.
Sic fata, uelum accepit diua dearum
Nigrum, hoc autẽ nullum nigrius erat ueſtimentum.
Perrexit autem ire: antè uero uentipes uelox Iris
Ibat, circumq́; ipſas dimouebatur unda maris:
Littus autem aſcendentes in cœlum feſtinarunt:
Inuenerũt.a. latè uidentẽ Saturnidẽ: circũq; ceteri oẽs
Sedebant ſimul congregati beati dij ſemper exiſtentes.
Hæc a. apud Iouem patrem ſedit, ceſſitq; Minerua:
Iuno.u. aureum pulchrum poculum in manu poſuit,
Et exhilarauit uerbis: Thetis.u. reddidit poſtquam bibit.
Inter hos a. ſermonẽ orſus eſt pater hominũq; deorũq;
Veniſti ad Olympum dea Thetis mæſta quamuis,
Luctũ intolerabilem habens in mentibus, noui & ipſe:
Veruntamen & ſic dicam, cuius de gratia huc uocaui:
Nouem dies iam contentio inter immortales orta eſt
Hectoris propter cadauer, & Achillem urbiũ euerſorẽ:
Vt furaretur.a. hortabãtur bonum ſpeculatorẽ Mercu-(rium,
Verùm ego hanc gloriam Achilli defero,
Reuerentiam & amicitiam tuam deinceps conſeruãs.
Confeſtim ualde ad exercitum ito, & filio tuo præcipe,
Iraſci eis dic Deos: me autem præcipuè omnium
Immortalium iratum eſſe, quod mentibus iracundis
Hectorẽ detinet apud naues curuis puppib. neq; reddi-(dit,
Si quo modo me uereatur, Hectoremq́; ſoluat.
Cæterùm ego Priamo magnanimo Irim mittam,
Vt redimat dilectũ filiũ profectus ad naues Achiuorũ:
Dona autem Achilli ferat, quæ animum recreent.
Sic dixit, neq; renuit dea Thetis argentipes.
Deſcendit autem ab Olympi cacuminibus properans,
Peruenitq́; ad tentorium ſui filij, intus utiq; hunc
Inuenit abundè ſuſpirantẽ. dilecti.a. circum ipſum ſocij
Certatim laborabant, & parabant prandium.
Illis uerò ouis lanigera magna in tentorio mactata eſt:
Ipſa uerò ualdè prope ipſum ſedit ueneranda mater,
Manuq́; ipſum demulſit, uerbũq́; dixit, & cõpellauit:
Fili mi quò uſq; flens & dolens
Tuum arrodes cor, memor neq; cibi
Neq; cubilis? bonum uerò mulieri in amore
Miſceri: non enim mihi diu uiues, ſed tibi iam
Propè adeſt mors & fatum præpotens.
Sed me intellige ocyus, Iouis.n. tibi nuncia ſum:
Iraſci tibi ait deos: ſeq; maximè omnium
Immortalium iratum eſſe: quod mentibus furibundis
Hectorem tenes apud naues roſtratas, neq; dimiſiſti.
Sed age iam dimitte, cadauerq́; accipe præmia.
Hunc.u. excipiens allocutus eſt leuipes Achilles:
Huc ueniat qui dona ferat, & cadauer abducat,

Siqui-

Siquidem uolenti animo Olympius ipſe iuſsit.
Sic hi in nauium congregatione materq; & filius
Multa inter ſe uerba uelocia dicebant.
Irim uero impulit Saturnides ad Ilium ſacrum:
Vade age Iri uelox linquens ſedem Olympi,
Nuncia Priamo magnanimo Ilium intra,
Vt redimat charum filium iens ad naues Achiuorum:
Donaq; Achilli ferat quæ animum recreent,
Solus neq; quis alius unà Troianorum eat uir:
Præco aliquis eum ſequatur ſenior, qui dirigat
Mulos & currum uolubilem, atq; rurſus
Cadauer reducat ad urbē, quod interfecit diuus Achil-(les:
Non autem ei mors curæ ſit mentibus, neq; terror:
Ipſum enim ei ducem uiæ dabimus Mercurium,
Qui ducet donec ducendo Achilli appropinquet.
At poſtquam duxerit intra tentorium Achillis,
Neq; ipſe interficiet, aliosq; omnes prohibebit.
Non n. eſt inſipiens, neq; inconſideratus, neq; ſceleſtus:
Sed ualde accuratè ſupplici parcet uiro.
Sic dixit: ruitq; Iris turbinipes nunciatura.
Venit.a. ad Priami ædes, reperitq; clamoremq; luctūq;
Filij quidem patrem circumſedentes in aula,
Lacrymis ueſtes rigabant, ipſe uerò in medijs ſenex
Obuolutus toga tectus: circumq; multa
Sordes erant caputq; & ceruicem huius ſenis,
Quas uolutans ſuperiecerat manibus ſuis.
Filiæ uerò per ædes & nurus lamentabantur,
Illorum reminiſcentes, qui tum multi & ſtrenui
Manibus ſub Argiuorum iacebant uita priuati.
Stetit.a. apud Priamum Iouis nuncia, & allocuta eſt,
Paucis dicens (huius enim tremor occupabat artus)
Confide Dardanide Priame mētibus, neq; formida:
Non enim tibi ego malum nunciatura huc uenio,
Sed bona cogitans: Iouis autem tibi nuncia adſum,
Qui tui, procul exiſtens magnā curā habet & miſeretur.
Redimere te iuſsit Olympius Hectora diuum:
Dona autem Achilli ferre quæ animum exhilarent,
Solum, neq; aliquis ſimul Troianorum eat uir:
Præco aliquis te ſequatur ſenior qui regat
Mulos & currum uolubilem, atq;
Mortuū reducat ad urbē, quē interfecit diuus Achilles:
Neq; tibi mors curæ ſit mentibus, neq; metus.
Talis enim te dux uiæ comitabitur Mercurius,
Qui te ducet, quouſq; ducendo Achilli appropinquet.
At poſtquàm duxerit intra tentorium Achillis,
Neq; interficiet, atq; alios omnes inhibebit.
Neq; enim eſt demens, neq; inconſideratus, neq; impius,
Sed ualdè ſtudioſè ſupplici parcet uiro.
Hæc quidem ſic fata abijt pedibus uelox Iris:
At hic filios currum aptè ſe uoluentem mulorum
Apparare iubet: aluenumq; ligare in ipſo:
Ipſe autem in thalamum deſcendit odoratum,
Cedrinum, excelſum, qui uiſu digna multa cōtinebat,
Intrò.a. uxorem Hecubam uocauit, dixitq;:
Infelix, à Ioue mihi Olympius nuncius uenit,
Vt liberem charū filium profectus ad naues Achiuorū:
Donaq; Achilli feram, quæ animum obleotent.
Sed age mihi hoc dic, quid tibi in mentib: uidetur eſſe?

Εἰ δὴ πρόφρονι θυμῷ Ὀλύμπιος αὐτὸς ἀνώγει.
Ὣς οἵ γ' ἐν νηῶν ἀγύρει μήτηρ τε καὶ υἱὸς
Πολλὰ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον.
Ἶριν δ' ὤτρυνε Κρονίδης εἰς Ἴλιον ἱρήν,
Βάσκ' ἴθι Ἶρι ταχεῖα, λιποῦσ' ἕδος Οὐλύμποιο,
Ἄγγειλον Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἴλιον εἴσω
Λύσασθαι φίλον υἱόν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν·
Δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν τά κε θυμὸν ἰήνῃ,
Οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
Κῆρυξ τίς οἱ ἕποιτο γεραίτερος, † ὅς κ' ἰθύνοι γρ. κ' ἰθύνει
Ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐΰτροχον, ἠδὲ καὶ αὖτις
Νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς·
Μηδέ τι οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
Τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν Ἀργειφόντην,
Ὅς ἄξει εἵως κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ πελάσσῃ.
Αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγῃσιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
Οὔτ' αὐτὸς κτενέει, ἀπό τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
Οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
Ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἱκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός.
Ὣς ἔφατ'· ὦρτο δ' Ἶρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα·
Ἷξεν δ' ἐς Πριάμοιο· κίχεν δ' ἐνοπήν τε γόον τε·
Παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἔνδοθεν αὐλῆς,
Δάκρυσιν εἵματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραιὸς
Ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος, ἀμφὶ δὲ πολλὴ
Κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
Τήν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῇσι·
Θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματ' ἰδὲ νυοὶ ὠδύροντο,
Τῶν μιμνησκόμεναι οἳ δὴ πολλοί τε καὶ ἐσθλοὶ
Χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο ψυχὰς ὀλέσαντες.
Στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἠδὲ προσηύδα,
Τυτθὸν φθεγξαμένη (τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα)
Θάρσει Δαρδανίδη Πρίαμε φρεσί, μηδέ τι τάρβει.
Οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἱκάνω,
Ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
Ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἠδ' ἐλεαίρει·
Λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἕκτορα δῖον,
Δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν τά κε θυμὸν ἰήνῃ,
Οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
Κῆρυξ τίς τοι ἕποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
Ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐΰτροχον, ἠδὲ καὶ αὖτις
Νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς·
Μηδέ τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
Τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἕψεται Ἀργειφόντης,
Ὅς σ' ἄξει εἵως κεν ἄγων Ἀχιλῆϊ πελάσσῃ·
Αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγῃσιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
Οὔτ' αὐτὸς κτενέει, ἀπό τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει.
Οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτήμων·
Ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἱκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός.
Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἶρις·
Αὐτὰρ ὅ γ' υἷας ἅμαξαν ἐΰτροχον ἡμιονείην
Ὁπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς·
Αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώεντα,
Κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει,
Ἐς δ' ἄλοχον Ἑκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε,
Δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθε
Λύσασθαι φίλον υἱόν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
Δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν τά κε θυμὸν ἰήνῃ
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἴδεται εἶναι;

Αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἀνώγει
Κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.
Ὣς φάτο, κώκυσεν δὲ γυνή, καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
Ὤ μοι, πῆ δή τοι φρένες οἴχονθ' ᾗς τὸ πάρος περ
Ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
Πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
Ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
Υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
Εἰ γάρ σ' αἱρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν
Ὠμηστὴς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὔ σ' ἐλεήσει,
Οὐδέ τί σ' αἰδέσεται· νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
Ἥμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὥς ποθι Μοῖρα κραταιὴ
Γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
Ἀργίποδας κύνας ἆσαι ἑῶν ἀπάνευθε τοκήων,
Ἀνδρὶ παρὰ κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἧπαρ ἔχοιμι
Ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἄντιτα ἔργα γένοιτο
γρ. ὑπ… Παιδὸς ἐμοῦ· ἐπεὶ † οὔ ἑ κακιζόμενόν γε κατέκτα,
Ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωϊάδων βαθυκόλπων
Ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς.
Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ
Ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
Εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
γρ. Οἳ Ἢ † οἳ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι, ἢ ἱερῆες,
Ψεῦδός κεν φαῖμεν, καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
Νῦν δ', αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην,
γρ. ἀλίω ἐ-δος ἰεσ'. Εἶμι, καὶ οὐχ * ἅλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
Τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
Βούλομαι. αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
Ἀγκὰς ἑλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἵην.
Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέῳγεν.
Ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἐξέλε πέπλους,
Δώδεκα δ' ἁπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
Τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
Χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
Ἐκ δὲ δύ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
Ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρῇκες πόρον ἄνδρες
γρ. ἐξεσίην δ'. * Ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ
Φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων· περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
Λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
Αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων,
Ἔρρετε λωβητῆρες, ἐλεγχέες· οὔ νυ καὶ ὑμῖν
Οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
Ἦ οὔνεσθ' ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκε,
Παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὔμμες.
Ῥηΐτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε
Κείνου τεθνηῶτος ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἔγωγε,
Πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἄϊδος εἴσω.
Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δίεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω
Σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἱάσιν οἷσιν ὁμόκλα,
Νεικείων, Ἕλενόν τε, Πάριν τ', Ἀγάθωνά τε δῖον,
Πάμμονά τ', Ἀντίφονόν τε, βοὴν ἀγαθόν τε Πολίτην,
Δηΐφοβόν τε, καὶ Ἱππόθοον, καὶ δῖον Ἀγαυόν·
Ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευσε, (πάντες
Σπεύσατέ μοι κακὰ τέκνα κατηφόνες· αἴθ' ἅμα
Ἕκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θοῇς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
Ὤ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους

Valdè enim me ipſum quidem robur, & animus iubet
Illuc ire ad naues in exercitum latum Achiuorum.
Sic dixit: Lamẽtabatur.a. mulier. & reſpõdit uerbo,
Hei mihi, quò iam tibi prudentia abyt, qua ante quidẽ
Clarebas inter homines hoſpites, & quibus imperas?
Quomodo uis in naues Achiuorum ire ſolus
Viri in conſpectum, qui tibi multosq. & fortes
Filios interfecit? ferreum ſanè tibi cor.
Si enim te capiet & inſpiciet oculis
Crudelis & infidus uir iſte, non te miſerabitur,
Neq. te uerebitur: nunc autem ploremus ſeorſum
Sedentes in regia: huic autem ſic olim Parca potens
Naſcenti neuit in lino, quando eum peperi ipſa,
Velocipedes canes ut ſatiaret ſuis procul à parentibus
Virũ apud uiolentũ: cuius ego mediũ hepar utinã poſſẽ
Comedere inhærens, tunc repenſa opera fierent
Pro filio meo, quia non ipſum mala agentem occidit:
Sed pro Troianis & Troiadibus ampliſsimis
Stantem, neq. timoris memorem, neq. fugæ.
Hanc.a. rurſus allocutus eſt ſenex Priamus diuinus:
Ne me uolentem ire retine, neq. mihi ipſa
Auis in ædibus mala ſis, neq. mihi perſuadebis.
Siquidem aliquis alius terreſtrium iuberet
Seu qui uates ſunt aruſpices, uel ſacerdotes,
Mendacium.q. diceremus & abalienaremur magis:
Nunc autẽ, ipſe enim audiui deam & inſpexi coràm,
Vado, & non uanus ſermo erit: ſi autem mihi fatum
Mori apud naues Achiuorum ære tunicatorum,
Volo, mox enim me interficiet Achilles, (exemero.
Vlnis complectentẽ meũ filiũ poſtquã luctus deſideriũ
Dixit, & ſcriniorũ opercula pulchra reſerauit:
Hinc duodecim quidem perpulchros exemit peplos,
Duodecim etiam ſimplices chlenas: totidemq. tapetas,
Totidemq. pallia pulchra: totidem adhuc tunicas:
Auri autem ponderans tulit decem integra talenta,
Extulitq. duos fulgentes tripodes, quatuorq. lebetes:
Extulitq. poculũ perpulchrũ qđ ei Thraces dederũt uiri
In legationem profecto, magnum donum: neq. certè illi
Pepercit in ædibus ſenex: apprimè.n. cupiebat animo
Redimere dilectũ filiũ · hic aũt Troianos quidẽ omnes
A porticu prohibuit, uerbis contumelioſis increpans:
Abite perditi, flagitioſi, nónne & nobis
Domi ineſt luctus: quid me uenistis curaturi?
An paruipẽditis φ mihi Saturnides Iupiter dolores de-
Filium, ut perderẽ optimũ? ſed cognoſcetis & uos. (dit,
Faciliores enim magis Achiuis iam eritis
Illo mortuo ad capiendum. aſt equidem
Antequam depopulatam urbem euerſamq.
Oculis uideam, deſcendero domum Plutonis intrà.
Dixit, & ſceptro inſequebatur uiros: hi aũt exibant
Vrgente ſene: uiq. filios ſuos minaciter appellabat
Obiurgans Helenumq., Parimq., Agathonemq. diuum,
Pammonemq., Antiphonumq., in belloq. fortẽ Politem,
Deiphobumq., & Hippothoum, & diuum Agauum:
Nouem his ſenex uociferans imperabat:
Feſtinate mihi mali filij infames. utinam ſimul oẽs
Pro Hectore debuiſſetis uelocibus in nauib. occubuiſſe,
Heu me miſerum: quoniam genui filios optimos

Troia

Troia in lata, quorum nullum puto reliquum eſſe,	Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὔ τινά φημι λελεῖφθαι·	
Neſtoraq́ pulchrum & Troilum equis pugnantem	Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωΐλον ἱππιοχάρμην,	
Hectoraq́, qui deus erat inter uiros, neq́ uidebatur	Ἕκτορά θ' ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐῴκει	
Viri mortalis filius eſſe, ſed Dei.	Ἀνδρός γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·	
Hos quidẽ perdidit Mars: hi. v. culpandi oẽs ſuperſunt	Τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται,	
Mendaces, ſaltatoreſq́, choreis optimi,	Ψεῦσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροιτυπίῃσιν ἄριστοι,	
Agnorum & hædorum publici raptores.	Ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.	
An' ne tandem mihi currum apparaueritis celerrimè,	Οὐκ ἂν δή μοι ἄμαξαν * ἐφοπλίσσαντε τάχιστα,	γρ. ἐφοπλίσσαιτε
Hacq́, omnia imponetis ut perficiam iter?	Ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο;	
Sic dixit: hi uerò patris timentes minas,	Ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὁμοκλὴν,	
Currum.q. extulerunt bene rotatum, mulis actum,	Ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν ἐΰτροχον ἡμιονείην,	
Pulchrum, nuper compactum: arcamq́, ligarũt in ipſo:	Καλὴν, † πρωτοπαγῆ, πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς,	γρ. πρωτοπαγέα,
Atq́, à paxillo iugum abſtulerunt mulinum,	Κὰδ δ' ἀπὸ πασσαλόφιν ζυγὸν ᾕρεον ἡμιόνειον,	
Buxinum, umbilicoſumq́, benè clauis aptatum:	Πύξινον, * ὀμφαλόεντ', εὖ οἰήκεσσιν ἀρηρός.	γρ. ὀμφαλόεν, εὖ
Extulerũtq́, lorũ temonis ſimul cũ iugo nouẽ cubitorũ:	Ἐκ δ' ἔφερον ζυγόδεσμον ἅμα ζυγῷ * ἐννεάπηχυ,	γρ. ἐννεάπηχυν,
Et hoc benè depoſuerunt perpolito in temone	Καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκαν ἐϋξέστῳ ἐπὶ ῥυμῷ,	
Parte in prima: atq́, annulum paſſillo iniecerunt:	Πέζῃ ἔπι πρώτῃ, ἐπὶ δὲ κρίκον ἕστορι βάλλον	
Ter. v. utrinq́, ligarunt ad umbilicum: at poſteà	Τρὶς δ' ἑκάτερθεν ἔδησαν ἐπ' ὀμφαλὸν αὐτὰρ ἔπειτα	
Ordine alligarunt, ſubq́, angulum flexerunt:	Ἑξείης κατέδησαν, ὑπὸ γλωχῖνα δ' ἔκαμψαν.	
E cubiculo autem ferentes pulchrum ad uehiculum	Ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες ἐΰξεστον ἐπ' ἀπήνης,	
Accumularunt pro Hectoreo capite infinita dona:	Νήεον Ἑκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.	
Iunxerunt autem mulos ualidungulos ſubiugales,	Ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας * ἐντεσιεργούς,	γρ. ἐντεσιεργοὺς,
Quos quondam Priamo Myſy dederãt ſplẽdida dona:	Τούς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,	
Equos autem Priamo duxerunt ſub iugum, quos ſenex	Ἵππους δὲ Πριάμῳ ὕπαγον ζυγὸν, οὓς ὁ γεραιὸς	
Ipſe habens nutriebat polito in præſepio:	Αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν * ἐϋξέστῳ ἐπὶ φάτνῃ·	γρ. ἐϋξέστῃ
Hi quidem iungebantur in ædibus altis	Τὼ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι	
Præco & Priamus prudentia mentib. cõſilia habentes:	Κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες.	
Prope autem ipſos accepit Hecuba afflicto animo,	Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἑκάβη τετιηότι θυμῷ	
Vinum habens in manu dulce dextra,	Οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,	
Aureo in poculo, ut libantes abirent.	Χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην·	
Stetit autem ante equos, uerbumq́, dixit & cõpellauit:	Στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,	
Cape, liba Ioui patri, & precare ut domum redeas	Τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρὶ, καὶ † εὔχεο οἴκαδ' ἱκέσθαι	γρ. εὔχου
Poſtliminio ab inimicis uiris, quoniam te animus	Ἂψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν. ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς	
Impellit ad naues, me quidem non uolente,	Ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.	
Sed ſupplica tu nigrarum nubium coactori Saturnio	Ἀλλ' * εὔχευ σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίωνι	γρ. εὔχου,
Ideo, qui Troiam per totam conſpicitur:	Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·	
Pete autem alitem uelocem nuncium (qui ipſi	Αἴτει δ' οἰωνὸν ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ	
Gratiſſimus inter alites, & cuius robur eſt maximum)	Φίλτατος οἰωνῶν, καί εὑ κράτος ἐστὶ μέγιστον,	
Dextrum, ut eum ipſe oculis percipiens	Δεξιὸν, ὄφρά μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,	
Hoc fretus ad naues eas Danaorum equitum:	Τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴῃς Δαναῶν ταχυπώλων.	
Si autem tibi non dabit ſuũ nunciũ lateſonãs Iupiter,	Εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἑὸν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεύς,	
Non equidem te tum impellens iuberem	Οὐκ ἂν ἔγωγέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην	
Naues ad Argiuorum ire, ualdè licet cupidum.	Νῆας ἔπ' Ἀργείων ἰέναι μάλα περ μεμαῶτα.	
Hanc. v. excipiẽs allocutus eſt Priamus diuiformis:	Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής,	
O uxor, non quidem tibi hoc præcipienti negabo.	Ὦ γύναι, οὐ μέν τοι τόδ' ἐφιεμένῃ ἀπιθήσω·	
Bonum enim Ioui manus eleuare, ſi fortè miſerebitur,	Ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ·	
Dixit, & ancillam penus cuſtodem iuſſit ſenex	Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραιὸς	
Manibus aquam infundere puram. hæc. a. aſtitit	Χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον. ἡ δὲ παρέστη	
Peluim ancilla gutturniumq́, ſimul manibus tenens:	Χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.	
Lotus uerò, poculum accepit ſuæ uxoris,	Νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἧς ἀλόχοιο·	
Precatus eſt poſteà ſtans in medio atrio, libauitq́, uinũ	Εὔχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἕρκει, λεῖβε δὲ οἶνον,	
Cœlum inſpiciens, & uociferans uerbum locutus eſt:	Οὐρανὸν εἰσανιδὼν· καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα,	
Iupiter pater, ex Ida imperãs, glorioſiſsime, maxime,	Ζεῦ πάτερ Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,	
Da me ad Achillis gratũ uenire & miſeratione dignũ,	Δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·	
Mitte autem alitem uelocem nuncium, qui tibi ipſi	Πέμψον δ' οἰωνὸν ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ	
Dilectiſsimus inter alites, cuius fortitudo eſt maxima,	Φίλτατος οἰωνῶν, καί εὑ κράτος ἐστὶ μέγιστον,	
Dextrum, ut eum ipſe oculis percipiens,	Δεξιὸν· ὄφρά μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,	
Hoc fretus in naues eam Danaorum equitum.	Τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπώλων.	

Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεύς.
Αὐτίκα δ' αἰετὸν ἧκε τελειότατον πετεηνῶν,
Μόρφνον, θηρητῆρ', ὃν καὶ Περκνὸν καλέουσιν.
Ὅσση δ' ὑψορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
Ἀνέρος ἀφνειοῖο ἐϋκλήϊς ἀραρυῖα·
Τόσσ' ἄρα τοῦ ἑκάτερθεν ἔσαν πτερά. εἴσατο δέ σφιν
γρ. δι' ἄς Δεξιὸς ἀΐξας * ὑπὲρ ἄστεος. οἱ δὲ ἰδόντες
Γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
Ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
Πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἕλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
Τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὄπισθεν
Ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
Καρπαλίμως κατὰ ἄστυ. φίλοι δ' ἅμα πάντες ἕποντο,
Πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡσεὶ θάνατόνδε κιόντα.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
Οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο,
γρ. Ζῆν' ἐς πεδίον Παῖδες καὶ γαμβροί· τὼ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα * Ζῆν,
Ἐς πεδίον προφανέντε. ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα,
Αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν υἱὸν φίλον ἀντίον ηὔδα,
Ἑρμεία (σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
Ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καί τ' ἔκλυες ᾧ κ' ἐθέλῃσθα)
Βάσκ' ἴθι καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
Ὣς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ, μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἱκέσθαι.
Ὣς ἔφατ'. οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος Ἀργειφόντης·
Αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Ἀμβρόσια, χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ' ὑγρὴν,
Ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο·
Εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
Ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
Τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς Ἀργειφόντης·
Αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκανε.
Βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυμνητῆρι ἐοικὼς,
Πρῶτον ὑπηνήτῃ, τοῦ περ χαριεστάτη ἥβη,
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρὲξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
Στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν
Ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν·
Τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο, φώνησέν τε,
Φράζεο Δαρδανίδη, φραδέος νόου ἔργα τέτυκται·
Ἄνδρ' ὁρόω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι ὀΐω.
Ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἤ μιν ἔπειτα
Γούνων ἁψάμενοι λιτανεύσομεν, αἴ κ' ἐλεήσῃ.
Ὣς φάτο. σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο, δείδιε δ' αἰνῶς·
Ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι.
Στῆ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' Ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
Χεῖρα γέροντος ἑλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπε,
Πῆ πάτερ ὧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις
Νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὕδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
Οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιοὺς,
Οἵ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασιν;
Τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
Τοσσάδ' ὀνείατ' ἄγοντα, τίς ἂν δή τοι νόος εἴη;
Οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
γρ. ἀπαμύνεσθαι. Ἄνδρ' † ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ·
γρ. οὐδέν σε Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακὸν, † ἀλλὰ καὶ ἄλλον
Σεῦ ἀπαλεξήσαιμι. φίλῳ δέ σε πατρὶ ἐΐσκω.

Sic dixit precans: hunc. a. audiuit cõſiliarius Iupiter:
Illicò. v. aquilam miſit perfectiſſimam uolucrum,
Nigram, uenaticam, quam & Perinon uocant:
Quanta. a. alti ianua cubiculi eſt
Viri diuitis, bene ſerata aff abrè aptata:
Tantæ huius utrinque erant alæ. uiſaq́. eſt ipſis
Dextera ruens ſupra urbem: hi. a. uidentes
Lætati ſunt, & omnib. in præcordijs anim⁹ gauiſus eſt.
Feſtinans. a. ſenex politum conſcendit currum,
Exegitq́. ueſtibulo & porticu ualdè reboante:
Ante quidem muli trahebãt quatuor rotarũ currum,
Quas Idæus agebat peritus: ſed ponè
Equi, quos ſenex regens flagello urgebat
Statim per urbem: amici. a. ſimul omnes ſequebantur,
Multùm lugentes, tanquam ad mortem euntem.
Illi. a. poſtq̃ urbe deſcenderũt, ad cãpumq́. peruenerũt:
Hi quidem retrogradi ad Ilium redierunt
Filij & generi, hi. v. non latuerunt latè uidentẽ Iouem
In campo conſpicui: uidensq́. miſertus eſt ſenis.
Confeſtim. a. Mercuriũ filiũ dilectũ cõtrà allocutus eſt:
Mercuri, (tibi enim præcipuè gratiſſimum eſt
Virum comitari, & potes exaudire quẽcunq. uolueris)
Vade agè, & Priamum cauas ad naues Achiuorum
Sic ducas, ut ne quis uideat neq. animaduertat
Aliorũ Danaorũ, antequam ad Pelidem perueneris.
Sic dixit, neq. non paruit internuncius Mercurius:
Moxq́. ſub pedibus ligauit pulchra talaria,
Immortalia, aurea, quæ ipſum ferebant & ſupra mare,
Et ſupra immenſam terram ſimul cum flatu uenti:
Accepit & uirgam qua uirorum oculos demulcet
Quorum uult: hos. a. rurſus & dormientes excitat:
Hanc in manibus tenens uolauit fortis Mercurius:
Statim. a ad Troiam & Helleſpontum peruenit.
Perrexit. a. ire iuueni regio ſimilis
Primùm pubeſcenti, cuius gratiſſima pubertas:
Hi. v. poſtquam magnum ſepulchrum Ili præterierũt,
Stiterunt muloſq́. & equos ut biberent
In fluuio. iam enim & crepuſculũ uenerat ſuper terrã:
Hunc ex propinquo uidens percepit præco
Mercurium: & ad Priamum locutus eſt, dixitq́.:
Conſidera Dardanide, prudentẽ animũ res requirũt,
Virum uideo: citò. a. nos perituros exiſtimo.
Sed agè iam fugiamus in equis, uel ipſum poſteà
Genua prehendentes rogabimus, ſi fortè miſerebitur.
Sic dixit: ſenis. a animus confuſus eſt, timuitq́. ualdè:
Rectæ. a. comæ ſteterunt in languentibus membris,
Stetitq́. attonitus: ipſe. a. Mercurius propè ueniens,
Manum ſenis accipiens, interrogauit & allocutus eſt,
Quò pater, ſic equos & mulos dirigis
Noctem per ſolitariam, quando dormiũt homines alij?
Neq. tu timuiſti robur ſpirantes Achiuos,
Qui tibi hoſtes & inimici propè ſunt?
Quorum ſi quis te uideat uelocem per noctem nigram
Tot opes ducentem, quæ iam tibi mens eſſet?
Neq. ipſe iuuenis es: ſenex autem te hic ſequitur,
Virum ad arcendum, quando aliquis prior infeſtarit.
Sed ego te non afficiam malo: imò alium
A te propulſarem: dilecto enim te patri adæquo.

Huic

Huic.a.reſpondit ſenex Priamus diuiformis,
Sic nimirum hæc ſunt dilecte fili,ut dicis:
Sed adhuc aliquis & me Deorum protexit manu,
Qui mihi talem miſit uia ducem obuiam fieri
Fauſtum,qualis iam tu corpore & ſpecie admirabilis,
Sapiſq́ animo,beatiſq́ es ex parentibus.
Hunc.a.rurſus allocutus eſt internũcius Mercurius:
Næ iam hæc omnia ſenex pro decoro dixiſti:
Sed agè mihi hoc dic & uerè recenſe,
An aliquò mittis theſauros multos & precioſos
Viros ad alienigenas,ubi ij tibi ſalui maneant?
An iam omnes relinquitis Ilium ſacrum
Timentes?tam enim uir optimus perijt (chiuis.
Tuus filius : non enim pugna quicquã inferior erat A-
Huic.a.poſtea reſpondit ſenex Priamus diuinus,
Quis v.tu es optime?quibusq́ ex parentibus,
Qui mihi perfecte mortem infelicis filij dixiſti?
Hunc aũt rurſus allocutus eſt nuncius Mercurius:
Tentas me ſenex , & interrogas ſuper Hectore diuino:
Hunc quidem ego ualdè ſæpe in pugnà glorioſa
Oculis uidi,& quando ad naues impellens
Argiuos interficiebat diſrumpens acuto ære,
Nos.v.ſtantes mirabamur.non enim Achilles
Sinebat nos pugnare iratus Atridæ.
Huius.n.ego famulus:eadẽq́ duxit nauis affabrè facta:
Ex Myrmidonibus n.ſum:pater.a.mihi eſt Polyctor:
Diues.q.hic eſt ſenex.a iam ſicut tu hic,
Sex a.ei filij ſunt , ego a.ſeptimus ſum:
Cum his fortẽ iaciens,ſorte aſſequutus ſum huc ſequi.
Nunc.a.ueni in campum à nauibus,manè enim
Facient circum urbem pugnam fuſci Achiui.
Dolent enim hi deſidentes, neque poſſunt
Continere cupidos belli reges Achiuorum.
Huic a.reſpondit poſtea ſenex Priamus diuiformis:
Siquidem iam famulus Pelidæ Achillis
Es,agè iam mihi omnem ueritatem narra,
An adhuc apud naues eſt meus filius,an ipſum iam
Suis canibus membratim inuidens propoſuit Achilles.
Hũc.a rurſus allocutus eſt internuncius Mercurius:
O ſenex nondum hunc canes ederunt,neq́ aues,
Sed adhuc ille iacet Achillis apud nauem,
Neglectim in tentorijs:duodecimus.a ei dies
Iacenti,neq́ in aliquo ei corp⁹ putreſcit,neq́ ipſum uer
Edunt,qui uiros in bello interfectos cõſumunt. (mes
Certè quidem ipſum circa ſepulchrum ſui amici dilecti
Trahit imiſericorditer,aurora quãdo diuina apparet,
Nõ tamẽ ipſum deturpat : mirareris & ipſe ſuperueniẽs,
Qualiter roſcid⁹ iaceat:circum.a ſanguis ablutus eſt,
Neq́ alicubi pollutus: at uulnera omnia concluſa ſunt,
Quæcunq́ inflicta fuerãt:multi.n.ipſi ferrũ impegerũt.
Sic tibi curant beati dij filium tuum, (mo.
Et mortuũ licet exiſtentẽ,quoniã ipſis charus eſt ex ani
Sic dixit:gauiſus eſt autem ſenex,& reſpõdit uerbo:
O fili,ſanè bonum eſt & decentia dona dare
Immortalib. quoniã nunquã meus filius ſi quãdo licebat,
Oblitus eſt in ædib. ſuis deorum qui Olympũ habitant.
Ideò eius recordati ſunt,& in mortis licet fato.
Sed age iam hoc accipe a me pulchrum poculum:

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Οὕτω πη τάδε γ' ἐστὶ φίλον τέκος ὡς ἀγορεύεις,
Ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
Ὅς μοι τοιόνδ' ἧκεν ὁδοιπόρον ἀντιβολῆσαι,
Αἴσιον,οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
Πέπνυσαί τε νόον,μακάρων δ' ἐξ ἐσσὶ τοκήων.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης,
Ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν † ἔειπες. γρ. ἔνισπες
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
Ἠέ πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
Ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς,ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνῃ;
Ἦ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
Δειδιότες,τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὤριστος ὄλωλε
Σὸς πάϊς.οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπιδεύετ' Ἀχαιῶν.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Τίς δὲ σύ ἐσσι φέριστε,τέων δ' ἐξ ἐσσὶ τοκήων,
* Ὅς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες; γρ. Ὥς
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης,
Πειρᾷ ἐμεῖο γεραιὲ,καὶ εἴρεαι Ἕκτορα δῖον·
Τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχῃ ἔνι κυδιανείρῃ
Ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα,καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἀργείους κτείνεσκε,δαΐζων ὀξέϊ χαλκῷ·
Ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν·οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
Εἴα μάρνασθαι,κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι.
Τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων,μία δ' ἤγαγε νηῦς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἐξ εἰμὶ,πατὴρ † δέ μοί ἐστι Πολύκτωρ. γρ. δή μοι
Ἀφνειὸς μὲν ὅδ' ἐστὶ,γέρων δὲ δὴ ὡς σύ περ ὧδε.
Ἓξ δέ οἱ υἷες ἔασιν,ἐγὼ δέ οἱ ἕβδομός εἰμι·
Τῶν μέτα παλλόμενος,κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἕπεσθαι·
Νῦν δ' ἦλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν·ἠῶθεν γὰρ
Θήσονται περὶ ἄστυ μάχην ἑλίκωπες Ἀχαιοί.
Ἀσχαλόωσι γὰρ οἵδε καθήμενοι,οὐδὲ δύνανται
Ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
Εἶς,ἄγε δή μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
Ἢ ἔτι πὰρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς,ἦέ μιν ἤδη
Ἧσι κυσὶν μελεϊστὶ ταμὼν προὔθηκεν Ἀχιλλεύς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης,
Ὦ γέρον,οὔπω τόνδε κύνες φάγον,οὐδ' οἰωνοὶ,
Ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηῒ
* Αὔτως ἐν κλισίῃσι·δυωδεκάτη δέ οἱ ἠὼς γρ. οὕτως
Κειμένῳ,οὐδέ τί οἱ χρὼς σήπεται,οὐδέ μιν εὐλαὶ γρ. οὐδέ τι
Ἔσθουσ',αἵ ῥά τε φῶτας ἀρηϊφάτους κατέδουσιν.
Ἦ μέν μιν περὶ σῆμα ἑοῦ ἑτάροιο φίλοιο
Ἕλκει ἀκηδέστως,ἠὼς ὅτε δῖα φανείη·
Οὐδέ μιν αἰσχύνει·θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθὼν,
Οἷον ἐερσήεις κεῖται,περὶ δ' αἷμα νένιπται,
Οὐδέ ποθι μιαρός·σὺν δ' ἕλκεα πάντα μέμυκεν,
Ὅσσ' ἐτύπη·πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
Ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἷος ἑῆος,
Καὶ νέκυός περ ἐόντος,ἐπεί σφι φίλος περὶ κῆρι.
Ὣς φάτο,γήθησεν δ' ὁ γέρων,καὶ ἀμείβετο μύθῳ,
Ὦ τέκος,ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα * διδοῦναι γρ. διδόντα
Ἀθανάτοις,ἐπεὶ οὔ ποτ' ἐμὸς πάϊς,εἴ ποτ' ἔην γε,
Λήθετ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι·
Τῷ οἱ * ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἴσῃ. γρ. ἀπεμνήσαντο
Ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον·

Αὐτόν

Αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σύν γε θεοῖσιν,
Ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκωμαι.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργειφόντης,
Πειρᾷ ἐμεῖο γεραιὲ νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
γρ. ἀχιλῆος ἔχεσθαι. Ὅς με κέλῃ σέο δῶρα παρὲξ * Ἀχιλῆα δέχεσθαι·
Τὸν μὲν ἐγὼ δείδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
γρ. ἵκηται. Συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε * γένηται.
Σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καί κε κλυτὸν Ἄργος ἱκοίμην,
Ἐνδυκέως ἐν νηῒ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
Οὐκ ἄν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.
Ἦ, καὶ ἐπαΐξας ἐριούνιος ἅρμα καὶ ἵππους,
Καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν·
Ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἠΰ.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἵκοντο,
Οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο,
Τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργειφόντης
Πᾶσιν· ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας, καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
Ἐς δ' ἄγαγε Πρίαμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
Ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληϊάδεω ἀφίκοντο
Ὑψηλὴν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι,
Δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν,
Λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες.
Ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλὴν ποίησαν ἄνακτι
Σταυροῖσιν πυκινοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλὴς
γρ. ἐπιῤῥήσσεσκον. Εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν * ἐπιῤῥήσσεσκον Ἀχαιοί,
Τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῗδα θυράων,
γρ. ἐπιῤῥήσσεσκε. Τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' * ἐπιῤῥήσσεσκε καὶ οἶος.
Δή ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ὦξε γέροντι,
Ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
Ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε,
Ὦ γέρον, ἤτοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα
Ἑρμείας, σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὄπασσεν.
Ἀλλ' ἤτοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
Ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
Ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
Τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος,
Καί μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠϋκόμοιο
Λίσσεο, καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνῃς.
Ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον
Ἑρμείας. Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἆλτο χαμᾶζε,
Ἰδαῖον δὲ κατ' αὖθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων
Ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου
Τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἵζεσκε Διῒ φίλος, ἐν δέ μιν αὐτὸν
γρ. καθείατο. Εὗρ', ἕταροι δ' ἀπάνευθε * καθήατο· τὼ δὲ δύ' οἴω
Ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος ὄζος Ἄρηος
Ποίπνυον παρεόντε (νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα)
Τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας, ἄγχι δ' ἄρα στὰς,
Χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα, καὶ κύσε χεῖρας
Δεινὰς, ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας,
Ὡς δ' ὅταν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ
Φῶτα κατακτείνας, ἄλλων ἐξίκετο δῆμον
γρ. ἔχει. Ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' * ἔχει εἰσορόωντας·
Ὣς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
Θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο·
Τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπε,
Μνῆσαι πατρὸς σεῖο θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τηλίκου ὥσπερ ἐγὼν, ὀλοῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ·

Ipſumq́; ſerua, & deduc me cum dijs,
Dum ad tentorium Pelidæ perueniam.
Hũc.a.rurſus allocutus eſt internuncius Mercurius:
Tentas me ſenex iuniorem, neq́; mihi perſuadebis:
Qui me iubes tua dona clam Achille ſuſcipere:
Hunc quidem ego timeo & uereor in animo
Prædari, ne mihi malum in poſterum fiat:
Tibi.a.ego comes etiam uſq́; inclytum Argos irem
Studioſe in naui ueloci, aut pedeſter ſequens:
Non aliquis tecum ducem me contemnens pugnaret.
Dixit. & irruens Mercurius in currum & equos,
Statim flagellum & habenas accepit manibus.
Inſpirauit autem equis & mulis robur magnum.
Sed cũ iam ad turreśq; nauiũ & foſſam peruenerunt.
Hi autẽ tum primùm circa cœnas cuſtodes laborabant:
Illis ſomnum infudit internuncius Argicida
Omnibus, moxq́; aperuit portas & amouit uectes,
Introduxitq; Priamumq́; & ſplendida dona in uehiculo,
Sed quando iam ad tentorium Pelidæ peruenerunt
Altum, quod Myrmidones fecerant regi,
Ligna abietis ſecantes: ſed deſuper cooperuerant.
Lanuginoſum culmen ex prato metentes,
Circum.a.ei magnam aulam fecerant regi
Furcis frequentibus: ianuam.a.continebat unus obex
Abiegnus, quem tres quidem claudebant Achiui,
Tres.u.aperiebant magnum clauſtrum ianuarum,
Aliorũ nempe hominum. Achil.u.claudebat etiã ſolus
Iam tunc Mercurius perutilis aperuit ſeni,
Introq́; duxit inclyta dona pedibus ueloci Achilli.
Ex equis.u.deſcendit in terram, dixitq́;
O ſenex, certè ego deus immortalis ueni
Mercurius: tibi enim me Iupiter ſimul ducem præbuit.
Sed certè equidem iterum diſcedam, neq́; Achillis
Oculos ſubibo: inuidioſum enim eſſet
Immortalem deum, ſic mortales amare palàm:
Tu autem ingreſſus, prehende genua Pelidæ,
Et ipſi per patrem & matrem benè comptam
Supplica & filium, ut ei animum commoueas.
Sic igitur fatus, abijt ad altum Olympum
Mercurius: Priamus autem ex equis deſilijt humi,
Idæum autem illic reliquit: hic uerò manſit retinens
Equos mulosq́;: ſenex autem rectà iuit domum,
Vbi Achilles ſedebat Ioui charus, intusq́; eum ipſum
Inuenit. ſocij autem ſeorſim ſedebant. huicq́; duo ſoli
Heros Automedonq́; & Alcimus ramus Martis,
Miniſtrabant aſtantes (iamdudum.a.abſtinuerat cibo
Edens & bibens: adhuc etiam appoſita erat menſa)
Hos latuit ingreſſus Priamus magnus: propè.u.ſtans
Manibus Achillis accepit genua: & oſculatus eſt manus
Graues, homicidas, quæ ei multos interfecerant filios:
Vt quãdo aliquẽ damnũ magnũ ceperit, qui in patria
Viro interfecto, ad alium exiuit populum
Viri ad diuitis domum: ſtupor.a.habet inſpicientes:
Sic Achilles ſtupuit uidens Priamum diuiformem:
Stupueruntq́; & alij, ad inuicemq́; aſpiciebant.
Huic & ſupplicans Priamus uerbum dixit:
Recordare patris tui, ò dijs par Achilles,
Eiuſdem ætatis ut ego in graui ſenectutis limine:

Et

Et.q.fortè illum alicubi uicini, procul te exiſtente,
Infeſtant, neq; quis eſt qui damnum, & peſtem arceat:
Sed certè ille te uiuere audiens,
Gaudet in animo, atq; ſperat dies omnes
Viſurum dilectum filium à Troia redeuntem.
Verùm ego omnino infelix, poſtquã genui filios optimos
Troia in lata: horum autem nullũ puto reliquum eſſe.
Quinquaginta mihi erãt, quãdo uenerũt filij Achiuo-
Nouendecim.q.mihi uno ex uentre erant. (rum:
Alios.a.mihi pepererunt in domibus mulieres:
Horũ quidẽ multorũ impetuoſus Mars genua diſſoluit.
Qui.a.mihi unicus erat cuſtodiebatq; urbem & ipſos,
Hunc tu nuper interfeciſti pugnantem pro patria
Hectorẽ, huius nũc gratia uenio ad naues Achiuorum
Redempturus à te: fero autem infinita dona.
Sed reuerere deos Achilles, meiq; ipſius miſerere,
Recordatus tui patris: ego autem miſerabilior:
Suſtinui.n.qualia nondũ quidẽ terreſtris homo alius,
Viri filiorum interfectoris ad os manum porrigere.
Sic dixit: huic.v.patris mẽtione deſideriũ cõmouit lu-
Attingens uerò manu remouit modeſtè ſenem. (ctus,
Hi uerò reminiſcentes, hic quidem Hectoris homicidæ
Flebat abundè ante pedes Achillis prouolutus:
At Achilles plorabat ſuũ patrem: interdum.a.rurſus
Patroclum: horumq; gemitus in ædibus excitabatur.
At poſtquam luctu ſatiatus eſt diuus Achilles,
Et ei è præcordijs abijt deſiderium, atq; è membris,
Protinus è ſede ſurrexit: ſenem autem manu erexit,
Miſeratus canumq; caput, canamq; barbam:
Et ipſum, edita uoce uerbis uelocibus allocutus eſt:
Ah miſer, certè tã multa mala toleraſti tuo in aĩo.
Quomodo ſuſtinuiſti ad naues Achiuorũ uenire ſolus,
Viri ante oculos, qui tibi multosq; & ſtrenuos
Filios interfeci? ferreus tibi animus.
Sed age iam conſide in ſede, dolores tamen
In animo reſidere ſinamus triſtes licet.
Non enim aliqua utilitas eſt frigidi luctus.
Sic enim deſtinârunt dij miſeris mortalibus,
Vt uiuant triſtes: ipſi uerò ſine cura ſunt.
Duo quippe dolia iacent in Iouis limine
Munerũ, qualia dat, alterũ malorũ: alterũ.v.bonorũ.
Cui quidem miſcens dederit Iupiter fulminator,
Interdũ quidẽ malũ ille conſequitur, interdũ.v.bonũ:
Cui autem ex triſtibus dederit, iniuriæ exponit:
Et ipſum mala fames in terra alma exagitat:
Verſaturq; nec dijs honoratus, nec hominibus.
Sic quidem Peleo dij dederunt illuſtria dona
A natiuitate. omnes enim ſupra homines ornatus eſt
Felicitate diuitijsq; imperabat.v.Myrmidonibus,
Et ei mortali exiſtenti deam fecerunt uxorem.
Sed huic impoſuit deus malum, quòd ei nulla
Filiorum in manibus ſoboles fuit imperantium.
Sed unũ filiũ genuit breui moriturũ, neq; certè hunc
Seneſcentem foueo: quoniam ualde procul à patria
Sedeo in Troia, teq; affligens & tuos filios.
Et te, ſenex quondã quidẽ audiebamus beatum eſſe,
Quantũ Lesbus ſuperius Macaris ſedes, intus cõtinet,
Et Phrygia deſuper, & Helleſpontus immenſus.

Καί μέν που κεῖνον περιναιέται † ἀμφὶς ἐόντες χ. ἄμφις ἐόντος
Τείρουσ', οὐδέ τίς ἐστιν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι·
Ἀλλ' ἤτοι κεῖνός γε σέθεν ζώοντος ἀκούων,
Χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπί τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
Ὄψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα·
Αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὔτινα φημὶ λελεῖφθαι.
Πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν·
Ἐννεακαίδεκα μέν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
Τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες·
Τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
Ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
Τὸν σὺ πρῴην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης
Ἕκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν,
Λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
Ἀλλ' αἰδεῖο θεοὺς Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
Μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ,
Ἔτλην δ' οἷ' οὔπω τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
Ἀνδρὸς παιδοφόνοιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.
Ὣς φάτο. τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἵμερον ὦρσε γόοιο,
Ἁψάμενος δ' ἄρα χειρὸς, ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
Τὼ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο,
Κλαῖ' ἁδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἐλυσθείς.
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἑὸν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
Πάτροκλον. τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεύς,
Καί οἱ ἀπὸ πραπίδων ἦλθ' ἵμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων,
Αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
Οἰκτείρων πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον·
Καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἆ δείλ', ἦ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
Πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
Ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
Υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
Ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἕζευ ἐπὶ θρόνου· ἄλγεα δ' ἔμπης
Ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ.
Οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
Ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
Ζώειν ἀχνυμένους· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.
Δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει
Δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων·
Ὧ μὲν καμμίξας δώῃ Ζεὺς τερπικέραυνος,
Ἄλλοτε μέν τε κακῷ ὅγε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·
Ὧ δέ κε τῶν λυγρῶν δώῃ, λωβητὸν ἔθηκε·
Καί ἑ κακὴ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει·
Φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
Ὣς μὲν καὶ Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
Ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο
Ὄλβῳ τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
Καί οἱ θνητῷ ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν·
Ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακὸν, ὅττι οἱ οὔτι
Παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
Ἀλλ' ἕνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε
Γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
Ἧμαι ἐνὶ Τροίῃ, σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
Καὶ σὲ γέρον τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι,
Ὅσσον Λέσβος ἄνω Μάκαρος ἕδος ἐντὸς ἐέργει,
Καὶ Φρυγίη καθύπερθε, καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων.

γ. Τῷ σε † Τῶν σε γέρον πλούτῳ τε καὶ υἱάσι φασὶ κεκάσθαι. | Horũ te ſenex, diuitijsq́; & inſup filijs aiũt ornatũ fuiſſe.
Αὐτὰρ ἐπεί τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον οὐρανίωνες, | At poſtquã tibi damnu hoc adduxerunt ſuperi,
Αἰεί τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε. | Semper tibi circa urbem pugnaq́; uirorumq́; cædes:
Ἄνσχεο, μηδ' ἀλίαστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν. | Patere, neq; rem ineuitabilem doleas tuo in animo:
Οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἷος ἑῆος, | Non enim aliquid ages mœrens ob filium tuum.
Οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα. | Neq; ipſum reſuſcitabis: quin potius malũ aliud patieris.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής. | Huic a. reſpondit poſtea ſenex Priamus diuiformis:
Μή μέ πω ἐς θρόνον ἵζε διοτρεφὲς ὄφρά κεν Ἕκτωρ | Ne me adhuc in ſedẽ colloca Iouis alumne, quãdiu Hector
Κεῖται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα | Iacet in tentorijs inſepultus, ſed citiſſimè
Λῦσον, ἵν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω. σὺ δὲ δέξαι ἄποινα | Solue, ut oculis uideam: tu autem ſuſcipe dona
γ. φέρομαι Πολλά, τά τοι * φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις | Multa, quæ tibi ferimus: tu. a. his fruaris, & peruenias
γ. πρῶτος Σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεί με * πρῶτον ἔασας | Tuam in patriã terram, quoniam me primum ſiuiſti
Αὐτόν τε ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο. | Ipſumq́; uiuere & uidere lumen ſolis.
Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλ. | Hũc. a. toruè aſpiciẽs allocutus eſt pedib. uelox Achil.
Μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς | Ne amplius nunc me irrita ſenex: ſcio & ipſe
Ἕκτορά τοι λῦσαι, Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε | Hectorem tibi ſoluere: à Ioue. n. mihi nuncia uenit
Μήτηρ ἥ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος. | Mater, quæ me peperit filia marini ſenis:
Καὶ δέ σε γιγνώσκω Πρίαμε φρεσίν, οὐδέ με λήθεις, | Et te cognoſco, Priame, mentibus. neq; me lates
Ὅττι θεῶν τίς σ' ἦγε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν. | Quòd deorũ aliquis duxit ueloces in naues Achiuorũ:
Οὐ γάρ κεν τλαίη βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν, | Non. n. auſus eſſet homo uenire, ne ualdè. q. pubeſcens
Ἐς στρατόν. οὐδὲ γὰρ ἂν φυλάκους λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆας | Ad exercitum, neq; cuſtodes latuiſſet, neq; obices
Ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων. | Facile reſeraſſet portarum noſtrarum:
Τῷ νῦν μή μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνῃς, | Ideo nunc ne mihi magis in doloribus animũ moueas,
Μή σε γέρων οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω, | Nec te ſenex, neq; ipſum in tentorijs ſinam,
Καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς. | Et ſupplicẽ licet exiſtentem, Iouisq́; fallam mandata.
Ὣς ἔφατ'· ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων, καὶ ἐπείθετο μύθῳ. | Sic dixit: timuit a. ſenex, & paruit uerbo:
Πηλείδης δ' οἴκοιο λέων ὣς ἆλτο θύραζε· | Pelides autem è domo tanquam leo ſaltauit foras,
Οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἕποντο, | Non ſolus, ſimul hunc duo famuli ſecuti ſunt,
Ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, οὕς ῥα μάλιστα | Heros Automedonq́; & Alcimus, quos maximè
Τῖ' Ἀχιλεὺς ἑτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα· | Honorabat Achilles inter ſocios poſt Patroclũ mortuũ:
Οἳ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε, | Hi tunc à iugo ſoluerunt equos, muloſq́;:
Ἐς δ' ἄγαγεν κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος· | Intrò. a. duxerunt præconem uocalem illius ſenis:
Κὰδ δ' ἐπὶ δίφρου εἷσαν· ἐϋξέστου δ' ἀπ' ἀπήνης | Et de ſella demiſerunt, benepolito. a. à uehiculo
Ἥρεον Ἑκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα. | Portarunt Hectorei capitis infinita dona:
Κὰδ δ' ἔλιπον δύο φάρε', ἐΰννητόν τε χιτῶνα. | Reliqueruntq́; duo pallia, benè contextamq́; tunicam,
Ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἴκονδε φέρεσθαι. | Vt cadauer tectum daret domum ferendum.
Δμωὰς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ', ἀμφί τ' ἀλεῖψαι, | Ancillas. a. euocans lauare iuſſit, circumq́; ungere
Νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν· | Seorſim tollentes, ut ne Priamus uideret filium,
Μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένῃ κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο | Ne is quidem triſti corde iram non contineret
Παῖδα ἰδών, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ, | Filium uidens: Achilli a. moueretur dilectus animus,
Καί ἑ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς. | Et ipſum interficeret, Iouisq́; falleret mandata.
Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ, | Hũc. a. poſtquã igitur ancillæ lauerũt & unxerũt oleo:
Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα, | Circa ipſum pallium pulchrum iecerunt & tunicam,
Αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας, | Ipſe hunc Achilles lectis impoſuit eleuans:
Σὺν δ' ἕταροι ἤειραν ἐϋξέστην ἐπ' ἀπήνην. | Simulq́; ſocij eleuarunt bene politum in uehiculum,
Ὤμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον, | Eiulauitq́; deinde: dilectumq́; nominauit ſocium:
Μή μοι Πάτροκλε σκυδμαινέμεν, αἴ κε πύθηαι | Ne mihi Patrocle iraſcere, ſiquidem audias
Εἰν Ἄϊδός περ ἐών, ὅτι Ἕκτορα δῖον ἔλυσα | In Plutonis exiſtens, quòd Hectora diuinum dimiſerim
Πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὔ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα· | Patri charo, quoniam non mihi indecẽtia dedit dona:
Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι ὅσσ' ἐπέοικεν. | Tibi. a. rurſus ego & hæc impartiã quantũ conuenit.
Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἤϊε δῖος Ἀχιλλεύς· | Dixit & in tentorium rurſus iuit diuus Achilles:
Ἕζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλῳ, ἔνθεν ἀνέστη, | Sedit autem in ſede affabrefacta unde ſurrexerat
Τοίχου τοῦ ἑτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον, | Parietẽ ex aduerſo, adq́; Priamum dixit uerbum:
Υἱὸς μὲν δή τοι λέλυται γέρον, ὡς ἐκέλευες· | Filius quidẽ iam tibi dimiſſus eſt, ſenex, ut iuſsiſti,
Κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ', ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένηφι | Iacet autem in lectu: ſimul cum aurora apparente
Ὄψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου. | Videbis ipſe abducens: nunc autem recordemur cœnæ,
Καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου, | Etenim pulchricoma Niobe recordata eſt cibi:
Τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο, | Cui duodecim liberi in domibus perierunt:

Sex

Sex quidem filiæ, ſex autem filij pubeſcentes:
Hos quidem Apollo interfecit argenteo arcu,
Iratus Niobæ: illas uerò Diana ſagittis gaudens:
Quoniam Latonæ ſe æquiparauerat pulchrigenæ.
Dixit duos peperiſſe: ipſa autem pepererat multos:
Hi ſanè & duo exiſtentes omnes perdiderunt.
Qui quidē nouē dies iacebant in cæde: neq; quis erat
Ad ſepeliēdū: populos enim lapides fecerat Saturnius.
Hos uerò decimo die ſepelierunt ſuperi.
Hæc itaq; cibi recordata eſt, poſtq̄ fatigata fuerat lacry
Nunc a. alibi in ſaxis, in montib. deſertis, (mando:
In Sipylo, ubi dicunt Dearum eſſe cubilia
Nympharum, quæ circa Acheloium tripudiant,
Vbi lapis licet exiſtens, à dijs dolores coquit.
Sed agè iam & nos curemus diuine ſenex
Cibum: deinde autem charum filium deſleas,
In Ilium adducens: lacrymoſusq; tibi erit.
Dixit, & ſurgens ouem albam uelox Achilles
Mactauit: ſocij. a. excoriarūt, & diſpoſuerūt ꝓbè ex de-
Secueruntq; ſcitè, infixeruntq; ueribus, (coro,
Aſſaueruntq; ritè, extraxeruntq; omnia:
Automedon autem cibum capiens diſtribuit in menſa
Pulchris in caniſtris: at carnes diſtribuit Achilles.
Hi. a. ad cibaria parata appoſita manus extendebant.
At poſtquam potus & cibi deſiderium exemerunt,
Certè Dardanides Priamus admirabatur Achillem,
Quantus erat, qualisq;: dijs. n. coràm ſimilis erat.
At Dardanidem Priamum admirabatur Achilles,
Inſpiciens aſpectumq; bonum, & ſermonem audiens.
At poſtquam ſatiati ſunt inuicem inſpiciendo,
Hunc prior allocutus eſt ſenex Priamus ſpecioſus:
Cubare fac nunc me citiſſimè Iouis alumne, ut & iam
Somno dulci oblectemur dormientes.
Nondum enim clauſi ſunt oculi ſub palpebris meis,
Ex quo tuis ſub manibus meus filius amiſit animam:
Sed ſemper ſuſpiro & dolores infinitos digero,
Aulæ in ſeptis prouolutus in fimo.
Nunc iam & cibum guſtaui, & ardens uinum
Per guttur demiſi, anteà quidem nihil comedi.
Dixit: Achilles. a ſocijs & ancillis iuſſit
Lectos in cubiculo ponere, & ſtragula pulchra
Purpurea inijcere, ſternereq; deſuper tapetas,
Chlanasq; imponere piloſas deſuper ad induendum:
Hæ. a. iuerunt è domo lumen in manibus habentes.
Statim. a. ſtrauerunt duos lectos, feſtinantes.
Hunc. a. cauillans allocutus eſt pedib. uelox Achilles:
Extrà. q. iam dormi ſenex dilecte, ne quis Achiuorū
Huc adueniat conſiliarius, qui mihi ſemper
Conſilia conſulunt aſſidentes, ut fas eſt:
Horum ſi quis te uideret celerem per noctem nigram,
Statim referret ad Agamemnonē paſtorē populorū,
Et dilatio redemptionis cadaueris fieret.
Sed agè mihi hoc dic & uerè enarra,
Quot dies cupis ſepelire Hectora diuum,
Vt interea ipſeq; maneam, & populū contineam?
Huic. a. reſpōdit tū ſenex Priamus ſpecie diuinus:
Siquidem iam me uis perſoluere iuſta Hectori diuino;
Sic mihi faciens Achilles, grata facies:

Ἓξ μὲν θυγατέρες, ἓξ δ' υἱέες ἡβώοντες.
Τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο,
Χωόμενος Νιόβῃ, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
Οὕνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήῳ.
Φῆ δοιὼ τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
Τὼ δ' ἄρα καὶ δοιώ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν
Κατθάψαι· λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
Τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ οὐρανίωνες.
Ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δακρυχέουσα.
Νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
Ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς
Νυμφάων, αἵτ' ἀμφ' Ἀχελώϊον ἐρρώσαντο,
Ἔνθα λίθος περ ἐοῦσα θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει.
Ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα δῖε γεραιὲ
Σίτου, ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.
Ἦ, καὶ ἀναΐξας ὄϊν ἄργυφον ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
Σφάξ'· ἕταροι δ' ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
Μίστυλλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως, πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
Ὤπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
Καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Ἤτοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
Ὅσσος ἔην, οἷός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐῴκει.
Αὐτὰρ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
Εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν, καὶ μῦθον ἀκούων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες,
Τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Λέξον νῦν με τάχιστα διοτρεφὲς, ὄφρα κεν ἤδη
Ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.
Οὐ γάρ πω μύσαν ὄσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
Ἐξ οὗ σῇς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
Ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω,
Αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον.
Νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην, καὶ αἴθοπα οἶνον
Λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὔτι πεπάσμην.
Ἦ ῥ'. Ἀχιλεὺς δ' ἑτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι κέλευσε
Δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
Πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
Χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
Αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι·
Αἶψα δ' ἄρ' ἐστόρεσαν δοιὼ λέχε' ἐγκονέουσαι.
Τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς,
Ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν
Ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἵ τέ μοι αἰεὶ
Βουλὰς βουλεύουσι παρήμενοι, ἣ θέμις ἐστί·
Τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
Καί κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται.
Ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον·
Ποσσῆμαρ μέμονας κτερεϊζέμεν Ἕκτορα δῖον,
Ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω.
Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής,
Εἰ μὲν δή μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἕκτορι δίῳ,
Ὧδέ κέ μοι * ῥέζων Ἀχιλεῦ κεχαρισμένα θείης. γρ. ῥέξας

Οἶσθα γὰρ ὡς κατ' ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
Ἀξέμεν ἐξ ὄρεος, μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
Ἐννῆμαρ μέν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
Τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαίνυτό τε λαός·
Ἑνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
Τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίξομεν, εἴ περ ἀνάγκη.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
Ἔσται τοι καὶ ταῦτα γέρον Πρίαμ' ὡς σὺ κελεύεις.
Σχήσω γὰρ τόσσον πόλεμον χρόνον ὅσσον ἄνωγας.
Ὣς ἄρα φωνήσας, ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
Ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
Οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο
Κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
Αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς εὗδε μυχῷ κλισίης εὐπήκτου·
Τῷ δ' ἄρ Βρισηῒς παρελέξατο καλλιπάρῃος.
Ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Εὗδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
Ἀλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
Ὁρμαίνοντ' ἀνὰ θυμὸν ὅπως Πρίαμον βασιλῆα
Νηῶν ἐκπέμψειε, λαθὼν ἱεροὺς πυλαωρούς.
Στῆ δ' ἄρ ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν,
Ὦ γέρον, οὔ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὕδεις
Ἀνδράσιν ἐν δηΐοισιν, ἐπεί σ' εἴασεν Ἀχιλλεύς.
Καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας·
Σεῖο δέ κεν ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
γρ. Παῖδές τε. †Παῖδές τοι μετόπισθε λελειμμένοι, αἴ κ' Ἀγαμέμνων
Γνοίη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.
Ὣς ἔφατ', ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη·
Τοῖσι δ' ἄρ' Ἑρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε.
Ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.
Ἀλλ' ὅτε δὴ πόρον ἷξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο
Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεύς,
Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον,
Ἠὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν.
Οἱ δ' ἐς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
Ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
Ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
Ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη ἰκέλη χρυσῇ Ἀφροδίτῃ,
Πέργαμον εἰσαναβᾶσα, φίλον πατέρ' εἰσενόησεν
Ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
Τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσι·
Κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα, γέγωνέ τε πᾶν κατ' ἄστυ.
γρ. Τρωϊάδες. Ὄψεσθε Τρῶες καὶ † Τρῳάδες Ἕκτορ' ἰόντες,
Εἴ ποτε καὶ ζώοντι μάχης ἐκνοστήσαντι
Χαίρετ'. ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ.
Ὣς ἔφατ'. οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνήρ,
Οὐδὲ γυνή. πάντας γὰρ ἀάσχετον ἵκετο πένθος·
Ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
Πρῶται τόν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ
Τιλλέσθην ἐφ' ἄμαξαν ἐΰτροχον ἀΐξασαι,
Ἁπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὅμιλος.
Καί νύ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἕκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
Εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα,
Εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
Ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δὲ διέστησαν, καὶ εἶξαν ἀπήνῃ.
Οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα

Scis.n.ut intra urbem concludimur: procul uerò ſylua
Cædenda eſt ex monte. ualdè autem Troiani timent.
Nouem dies quidem ipſum in ædibus lugeremus,
Decima aũt & ſepeliremus, conuiuareturq́; populus:
Vndecima aũt tumulum ſuper ipſo faceremus,
Duodecima.a.pugnabimus, ſiquidem neceſsitas.
Hũc.a.rurſus allocutus eſt pedib.ualẽs diuus Achilles,
Erunt tibi & hæc ſenex Priame ut tu iubes.
Tenebo enim tanto bellum tempore quanto iubes.
Sic utiq; affatus, in uola manum ſenis
Accepit dexteram, ne quo modo timeret in animo.
Hi quidem in ueſtibulo domus illic dormierunt
Præco & Priamus, prudentia mentib. conſilia habẽtes.
At Achilles dormiuit in penetrali tẽtorij benè cõpacti.
Huic autem Bryſeis accubuit pulchrigena.
Alij quidem dijq; & uiri galeati
Dormierunt tota nocte, molli domiti ſomno:
Sed non Mercurium perutilem ſomnus apprehendit,
Cogitantem in animo, quomodo Priamum regem
Nauibus emitteret, latens ſacros portarum cuſtodes.
Aſtitit.a.ſupra caput, & ad ipſum uerbum dixit:
O ſenex, nõ tibi cura eſt malũ, quomodo adhuc dormis
Viros inter hoſtes, poſtq̃ te dimiſit Achilles?
Et nũc quidẽ dilectũ filiũ redemiſti, multaq́; dediſti:
Pro te.a.uiuo & ter tot darent dona
Filij tibi ſuperſtites, ſiquidem Agamemnon
Agnoſceret te Atrides: agnoſcantq́; omnes Achiui.
Sic dixit: timuit.a ſenex, præconem.a.ſurgere iuſsit.
His.a.Mercurius iunxit equos muloſq́;:
Leuiter.v.ipſe egit per exercitum: neq; quis agnouit.
Sed quãdo iam ad alueũ uenerũt pulchrifluι fluminis
Xanthi uorticoſi (quem immortalis genuit Iupiter)
Mercurius.q.poſteà abijt ad altum Olympum:
Aurora.a.crocea ſpargebatur ſuper omnem terram:
Hi.a.ad urbem impellebant fletuq́; gemituq́;
Equos: muli.a.cadauer ferebant, neq; aliquis alius
Agnouit antè uirorum pulchrecinctarumq́; mulierũ:
Sed Caſſandra ſimilis aureæ Veneri
Pergamon aſcendens, dilectum patrem perſenſit
Stantem in curru, præconemq́; uocalem:
Hunc autem ſuper mulis uidit iacentem in lectis,
Plorauitq́; deinde, clamauitq́; totam per urbem:
Aſpicite Troiani & Troianæ Hectorem uenientes,
Si quando & uiuo è pugna redeunti
Gratulabamini: nã magnũ gaudiũ urbi erat, oĩq́; populo.
Sic dixit, neq; aliqs illic in ciuitate relictus eſt uir
Neq; mulier, omnes enim irretẽtibilis occupauit luctus:
Propeq́; portas occurrerunt cadauer ducenti:
Prima ſuper hoc uxorq́; dilecta & ueneranda mater
Laniabant crines, ad currum uolubilem ruentes,
Tangẽtes caput: flens autem circumſtabat multitudo.
Et certè toto die ad ſolem occidentem
Hectora flentes eiulaſſent ante portas,
Niſi è curru ſenex populos allocutus fuiſſet:
Cedite mihi ut mulis tranſeam: at poſteà
Satiabimini fletu, poſtquam duxero domum.
Sic dixit: hi autem dimiſi ſunt, & ceſſerũt uehiculo.
Hi.a.poſtquã duxerunt ad inclytas domos: hũc.q.tum

Penſi-

Penſilib. in lectis poſuerũt: iuxtaq́; collocarũt cantores
Luctus principes: hi flebile carmen,
Hi quidẽ lamentabãtur: inſuperq́; gemebãt mulieres.
His. a. Andromache albiulna cœpit luctum,
Hectoris hominũ interfectoris caput in manib. tenens:
Vir, ætate iuuenis periiſti: me uerò uiduam
Reliquiſti in ædibus: filius autem infans prorſus,
Quem genuimus tuq́; egoq́; infelices, neq́; ipſum puto
Ad pubertatẽ peruenturũ. prius.n. ciuitas hæc à culmine
Euertetur. certè enim periiſti cuſtos, qui illam ipſam
Cuſtodiebas: ſeruabas a. uxores ſedulas & infantes li-
Quæ breui nauibus auehentur concauis, (beros:
Et ſanè ego cum his: tu autem fili, uel me ipſam
Sequeris, ubi opera indecentia operaberis,
Laborans corã domino immiti. uel aliquis Achiuorum
Rotabit manu corripiens à turri triſtem ad interitum
Iratus, cui fortè fratrem interfecit Hector,
Aut patrẽ, aut etiam filiũ. nam ualdè multi Achiuorũ
Hectoris in manib. mordicus carpſerũt immẽſum ſolũ:
Non enim mitis erat pater tuus in pugna triſti,
Ob id & ipſum populi lugent per urbem.
Funeſtum. a. parentibus luctũ & mœrorem impoſuiſti
Hector: mihi aũt maximè relicti ſunt dolores graues.
Non enim mihi moriens è lectis manus porrexiſti,
Neq́; aliquod mihi dixiſti prudens uerbũ, cuius ſemper
Recordarer noctesq́; & dies lacrymas fundens.
Sic dixit plorans, ſimulq́; ingemuerunt mulieres.
Inter has rurſus Hecuba uehementem orſa eſt luctum:
Hector, me animo omniũ multò dilectiſsime filiorũ,
Certè quidem mihi uiuus exiſtens charus eras diis,
Qui tui curam habuerunt & in mortis fato.
Alios enim filios meos pedibus celer Achilles
Vendidit, quemcunq́; accepit, trans mare indomitum
In Samum, inq́; Imbrum, & Lemnum inſidi portus:
Tuam autem poſtquam exemit animam acuto ære,
Sæpè raptauit ſui circa ſepulchrum ſocii
Patrocli, quem interfeciſti: ſuſcitauit. a. ipſum neq́; ſic.
Nũc. a. mihi roſcidus & recenter interfectus in ædibus
Iaces, illi ſimilis quem arciger Apollo
Suis diuinis ſagittis ſuperueniens occidit.
Sic dixit flens: luctum. a. uehementem mouit:
Inter has. a. poſteà Helena tertia incœpit luctum:
Hector, meo animo leuir multò dilectiſsime omniũ,
Certè mihi maritus eſt Alexander ſpecioſus,
Qui me duxit ad Troiam. utinam anteà periiſſem,
Iam enim nunc mihi hic uigeſimus annus eſt,
Ex quo huc ueni, & à mea diceſsi patria:
Sed nunquã à te audiui malum uerbum, neq́; durum.
Verùm ſi quis me etiam alius in ædibus increparet
Leuirorum uel glorum, uel fratriarum ſtolatarum,
Vel ſocrus (ſocer. u. pater quàm mitis ſemper:)
Sed tu hunc uerbis admonens cohibebas
Tuaq́; lenitate & tuis blandis uerbis:
Quocirca te ſimul fleo & me infelicem dolens corde.
Non enim quiſquã mihi amplius alius in Troia lata
Benignus neq́; amicus: omnes autem me horrent.
Sic dixit flens: inſuper. a. gemuit populus multus:
Ad populos. a. ſenex Priamus uerbum dixit:

Τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἷσαν ἀοιδοὺς
Θρήνων ἐξάρχους,* οἵ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν χ. οἵ ῥα
Οἱ μὲν ἄρ' ἐθρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
Τῇσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,
Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα,
Ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὤλεο, κὰδ δέ με χήρην
Λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὔτως,
Ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγώ τε δυσάμμοροι, οὐδέ μιν οἴω
Ἥβην ἵξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἥδε κατ' ἄκρης
Πέρσεται· ἦ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
Ῥύσκευ, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνὰς καὶ νήπια τέκνα·
Αἳ δή τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῇσι,
Καὶ † δὴ ἐγὼ μετὰ τῇσι, σὺ δ' αὖ τέκος ἢ ἐμοὶ αὐτῇ χ. μὲν
Ἕψεαι, ἔνθά κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
Ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἤ τις Ἀχαιῶν
Ῥίψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου λυγρὸν ὄλεθρον,
Χωόμενος, ᾧ δή που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἕκτωρ,
Ἢ πατέρ', ἠὲ καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
Ἕκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας.
Οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δαῒ λυγρῇ·
Τῷ καί μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστυ·
Ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας
Ἕκτορ, ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
Οὐ γάρ μοι θνῄσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας·
Οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
Μεμνῄμην νύκτας τε καὶ ἤματα δάκρυ χέουσα.
Ὣς ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
Τῇσιν δ' αὖθ' Ἑκάβη ἁδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο,
Ἕκτορ ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
Ἦ μέν μοι ζωός περ ἐὼν, φίλος ἦσθα θεοῖσιν,
Οἳ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιό περ αἴσῃ.
Ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
Πέρνασχ', † ὅν τιν' ἕλεσκε, πέρην ἁλὸς ἀτρυγέτοιο, χ. λων'
Ἐς Σάμον, ἔς τ' Ἴμβρον, καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
Σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκεϊ χαλκῷ,
Πολλὰ ῥυστάζεσκεν ἑοῦ περὶ σῆμ' ἑτάροιο
Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες, ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.
Νῦν δέ μοι ἑρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
Κεῖσαι, τῷ ἴκελος ὅν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνε.
Ὣς ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίαστον ὄρινε.
Τῇσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο,
Ἕκτορ ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
Ἦ μέν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
Ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ', ὡς πρὶν † ὤφελλον ὀλέσθαι. χ. ὤφελ' ἀπολέσθαι.
Ἤδη γὰρ νῦν μοι τόδε εἰκοστὸν ἔτος ἐστὶν
Ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην, καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης.
Ἀλλ' οὔ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
Ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν † ἐνίποι χ. ἐνίπτοι
Δαέρων, ἢ γαλόων, ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
Ἢ ἑκυρή (ἑκυρὸς δὲ πατὴρ ὣς ἤπιος αἰεί)
Ἀλλὰ σὺ τόνγ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες,
Σῇ τ' ἀγανοφροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσι.
Τὼ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἀχνυμένη κῆρ.
Οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
Ἤπιος, οὐδὲ φίλος, πάντες δέ με πεφρίκασιν.
Ὣς ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
Λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπε,

Ἄξετε νῦν Τρῶες ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
Δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον. ἦ γὰρ Ἀχιλλεὺς
Πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
Μὴ πρὶν πημανέειν πρὶν δωδεκάτη μόλῃ ἠώς.
Ὣς ἔφαθ'. οἱ δ' ὑφ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
Ζεύγνυσαν· αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
Ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
Ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς,
Καὶ τότ' ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἕκτορα δακρυχέοντες·
Ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.
Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἕκτορος ἔγρετο λαός.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
Πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνῳ
Πᾶσαν, ὁπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
Ὀστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοί θ' ἕταροί τε
Μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατείβετο δάκρυ παρειῶν.
Καὶ τά γε χρυσείην ἐς λάρνακα θῆκαν ἑλόντες,
Πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
Αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν· αὐτὰρ ὕπερθε
Πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι.
Ῥίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ ἥατο πάντῃ,
Μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί.
Χεύαντες δὲ τὸ σῆμα, πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
γρ. συναγειρόμενοι. Εὖ * συναγρόμενοι, δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
Δώμασιν ἐν Πριάμοιο διοτρεφέος βασιλῆος.
Ὣς οἵ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.

Ducite nunc Troiani ligna ad urbẽ, neq; aliqd animo
Timeatis Argiuorũ densas insidias, certè enim Achilles
Dimittens me sic promisit nigris à nauibus,
Non prius infestaturum quam duodecima ueniret au-
Sic dixit: hi.a. sub curribus boues mulosq; (rora.
Iunxerunt: statim.a. dein ante urbem congregati sunt.
Nouem dies quidẽ hi adducebãt immensam materiã,
Ast cùm iam decima apparuit lucẽs mortalib. aurora,
Tunc extulerũt audacem Hectora lacrymas fundẽtes
Pyraq; summæ cadauer imposuerũt, inieceruntq; ignẽ.
Quãdo.a. mane genita apparuit roseis digitis aurora,
Tũc circũ pyrã inclyti Hectoris cõgregatus est populus.
Sed postquam congregati sunt, collectiq; fuerunt:
Primum quidem pyram extinxerunt nigro uino
Totam, quantum occuparat ignis robur: at deinde
Ossa alba collegerunt fratres sociq;
Lugentes: tenera autem distillabãt lacrymæ per genas,
Et hæc auream in urnam posuerunt sumentes,
Purpureis peplis obtegentes mollibus:
Mox autem in concauam fossam posuerunt, at desuper
Crebris lapidibus obfirmarunt magnis:
Leuiter.a. tumulũ fuderunt: circũ.v. speculatores sede-
Ne prius irruerent bellicosi Achiui: (bant passim.
Aggesto autem tumulo redibant: at deinde
Bene collecti cõuiuabantur ualdè splendidũ conuiuiũ,
Aedibus in Priami à Ioue nutriti regis.
Sic hi quidẽ curabãt funus Hectoris equûm domitoris.

COMMENTARIVS.

ἀλλ' [illegible]) Hinc uidere licet, quanto sit amore Patroclum Achilles persecutus. Licet enim reliqui luctum peregerint, & in quietem conuersi sint: at amicus amici etiam mortui non potest obliuisci, doloremq; quem de eo contraxit, tam facile consopire. Recrudescit subinde uulnus illud, & ægre cicatricem inducit. Res aliquãtulum tolerabilis, nisi hæc humanitas grauissimæ foret inhumanitati coniuncta, quam in deturpando Hectoreo cadauere exercet. Ecquid uero magnanimitatis istud indicat? an non poterant dari heroes fortes, Homere, nisi simul etiam sæui, cruenti & ferini fingerentur? Itaque uitiosæ sunt hæ Achillis iteratæ immanitates, generosoque uiro penitus indignæ. Quod monitum esto, nequis fama tanti herois permotus ad eius uitiorum æmulationem perducatur. Vnde colligere licet quam sint cautè legendi Poetæ, quantoque cum iudicio.

κλέψαι δ' ὀτρύνεσκον) Etiam furta deerant, Homere, ut nullo ornatu Dij tui carerent? Non puduit hæc scelera Numini attribuere? Sed prudenter consilia tantum furti perpetrandi suggeris, furtum ipsum perpetratum non admittis. Deinde impotentes & imbecillos facis Deos, qui propria uirtute mortalibus non opitulentur, sed dolis. Accedit aliud tertium tibi familiare, de Deorum inter se dissidio.

ὃς νείκεσσε θεάς) Ex Plutarcho constat, ut in ipso Iliadis initio monuimus, Homerum nũquam de Dearum trium iudicio locutum, itaque hos duos uersus expungi merito dicit. [illegible], inquit, [illegible], &c. [illegible], &c. id est: Troiani autem belli occasionem quidam hanc fuisse perhibent, quod Alexander de tribus Deabus, Iunone, Minerua & Venere, de formæ elegantia inter se contendentibus, sententiam dixerat. Sic enim Poetam canere, Ὃς νείκεσσε θεάς, &c. Sed profecto indecorum esset suspicari, Deos ab hominibus iudicari, præsertim cum nusquam alibi Homerus id asserat. Quo fit ut prædicti uersus merito reiecti sint, &c. Eustathius refert, Aristarchum deleuisse sequentem uersum, τὴν δ' ᾔνησ' ἥ οἱ πόρε μαχλοσύνην ἀλεγεινήν propter uocem μαχλοσύνην, quæ nõ fuerit in usu Homeri temporibus sed primum usurpata ab Hesiodo, qui eam de filijs Præti dixerit. Quidam uerò uersum eundem sic legebant, [illegible] quod Paridi Venus nõ μαχλοσύνην ἀλεγεινήν, sed [illegible] dederit. Quod autem Plutarchus dicit, hoc alibi à Poeta non dictum, responderi uult Eustathius, multa eiusmodi apud eum reperiri semel tantum dicta, proinde non sequi, hæc Homerum non scripsisse. Nos rem dubiam relinquamus. Quoniam autem illa iam à longo tempore recepta sunt, temere expungeremus, cùm præcipue ea sit uulgaris fere omnium sententia de tribus Deabus, quæ se Paridis subiecerunt iudicio quod à nobis in Prolegomenis satis fuse scriptum est.

σχέτλιοί ἐστε θεοί) Apollo qui semper Troianis fauit, & præcipue ipsi Hectori, ut anteà sæpe uidimus, cùm uideat tam indignis modis ab Achille cadauer illius tractari ipsis dijs patientibus, apud eos hac libera oratione conqueritur. primum quod obliti pietatis Hectoris dum uiueret, eum nunc mortuum deserant. deinde quod tam crudelem Achillem ferant, & ei potius opitulentur. crudelitatem autem eius exponit, tum denique indignabundus uindictam facti comminatur. Iuno uerò Achilli ob generis diuinitatem patrocinatur, plurisque faciendum esse contendit quam Hectorem, qui ex mortalibus traxerit originem. Adeo rixosi sunt dij Homerici. Vtriusque autem animos commodo consilio temperabit.

κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν) Arist. Rhet. ad Theod. lib. 2. cap. 3. multa genera recenset sedandæ iræ, inter quæ hoc etiam est, cùm is qui irascitur, se in eum qui sensu caret, sæuire intelligit.

[illegible]) Diximus alias de Pelei & Thetidis nuptijs, quas nunc Iuno commemorat, ut testatum faciat genus diuinum Achillis.

ἀλλ' εἴ τις καλέσειε) Regium est rem uni aliquid faciendum designatim imperare. quasi omnes ad iussa exequenda prompti & alacres esse debeant quod tamen secus à Cyro fieri consuerat, nisi fallor, ut est apud Xenophontem. Intellexit tamen Iris huius imperij onus ad se pertinere, quia ad Thetidem erat commigrandum: ea autem allegoricè aquas amat, & ebibit.

Ἥρη δὲ χρύσεον καλὸν) Venienti Thetidi primum Iuno poculum exhibet. Videtur Homerus humana ad cœlestia transtulisse, ut hic mos inter Græcos fuerit ut accedentes poculis exciperentur, quod in aliquot Germaniæ partibus fieri etiam hoc nostro tempore solet appellantque, prosperi & boni aduentus craterem, qui capacissimus est. Neque tamen hoc promiscue ab omnibus fit, sed tantum inter Nobiles.

ὤ μοι πῇ δή τοι φρένες) Consilium istud Hecubæ satis est insulsum, cum Iouis mandatis ne obtemperet, Priamo dissuadet. ea sola

ratione

ratione, quòd nulla uidebatur ſpes eum ab Achille tam inhumano & crudeli homine leniter exceptũ iri, ut pote cuius feritas iam ... exemplis innotuiſſet. Stultè, cum Deo, quippiam iubente cum ſecuritate, nihil eſt quod mortales reformident. Prudenter ergo ſenex ille Priamus, qui Deo potius quam mulieri auſcultauit, uxorios homines non imitatus, qui ab uxorum mandatis in ſeriis etiam rebus ne tranſuerſum, quod aiunt, unguem audent diſcedere.

Hic autem labores noſtros Homericos ſegniùs fortaſſe quàm in ipſis initiis & longo etiam progreſſu, terminamus. Sed cùm in hunc finem inciderem, exortæ mihi ſunt uariæ occupationes, quæ animum meum, prioribus uigiliis & lucubrationibus ſatis exhauſtum fregerant, adeo ut uires meæ quodammodo collabaſcerent, neq; huic oneri ampliùs ſuſtinendo ſufficerem. Spero tamen æquum lectorem hos Commentarios, qualeſcunque tàdem illi ſunt, aut per ſe aut hominum opinione, facilè probaturum, ſi paruitatem operis, uoluntatis meæ, quæ in ſtudioſorum utilitatem colli mauit, magnitudine compenſet. Quid uerò me prolixiorem eſſe oportuit? Aut enim placui, aut non. Si placui, gaudeo mihi ob aſſequutum, quem conſequebar, finem: iucundior autem eſt bonorum breuis uoluptas, quam nimis diuturna ſatietas. Sin uerò minimè placui, habeo etiam quod gaudeã, qui breuiter ſaltem diſplicui, neq; longius noſtri faſtidium lectoribus concitaui. Intereà tu Deus Opt. Max. cuius auſpiciis Opus hoc inchoaui, & ad aliquem tandem finem perduxi, ſanctæ illius tuæ benedictionis cornu in has uigilias defunde, ſine qua aridum & exangue eſt, quicquid exarat mortalitas. Et ut paſſim in illo operam nauaui, quàm potui, ſedulam, ut ſacroſanctum tuum nomen ex antiquis illis tenebris, in quibus tu quoq; radiare aliquantulum uoluiſti, in apricum eruerem: fac ut impoſterum ego à ſemitis tuis ne tranſuerſum quidem unguem deflectam, ac iſtis Ethnicorum profanorumq; ſcriptorum mæandris euripiq; non abripiar, ſed ſolidam illam pietatem unicè proſequar & amplectar. Cùm autem ex hac ſtatione, in qua tu me collocaſti, decedere iubebis, fac Deus, Deus Opt. Max. ut in eorum aſciſcar numerum, quibus tu ante iacta mundi fundamenta æternam felicitatem in cœlis adornaſti, per eum uerum Deum uerumq; hominem, filium tuum unigenitum, redemptorem noſtrum IESVM Chriſtum, qui tecum ante ſecula & in ſecula uiuit & regnat cum Spiritu ſancto ineffabili Trinitate. AMEN.

QVAEDAM VERBA ET RES, QVAE IN HOMERO NON REPERIVNTVR.

VERBA.

Τύχη, ὀργὴ, πλοῖον, τύραννος, νόμος, δακτύλιον, ἀλεκτρύων. Euſt. 1182. Macrobius lib. 5. Satur. cap. 16. Porphyrius quæſt. 15. Euſtathius in Odyſſ. M. in fin. Scholiaſt. Sophocl. in Oed. tyran. Plut. de Homero. Plin. etſi τύχης uocabulum in Hymnis Cereris reperiri monuit Pauſan. in Arcad.

RES.

Carnes elixæ, nuſquam heroibus apponuntur, ut nec piſces nec condimenta. Plato 3. de Repub. Athenæus lib. 4. & Porphyr. in lib. de abſtin. Annulorum uſus, Plin. Fontes calidi, Plin. Sellarum curulium uſus. Teſtamentorum uſus. Elephantorum mentio. Pauſan. in Attic.

LIBRI VIGESIMI QVARTI ET ultimi finis.

EPITOME AC SVMMA VNIVERSAE ILIADOS HOMERI,

PINDARO THEBANO auctore.

IRAM pande mihi Pelidæ diua ſuperbi,
Triſtia qui miſeris iniecit funera Graijs,
Atque animas fortes heroum tradidit orco,
Latrantumque dedit roſtris uolucrumque trahendos
Illorum exangues inhumatis oſsibus artus.
Conficiebat enim ſummi ſententia regis,
Ex quo contulerant diſcordi pectore pugnas
Sceptriger Atrides,& bello clarus Achilles.
Quis Deus hos fato triſti contendere iuſsit?
Latonæ & magni proles Iouis.iſte Pelaſgûm
Infeſtam regis peſtem in præcordia miſit,
Implicuitque graui Danaorum corpora morbo.
Nam quondam Chryſes ſolenni tempora uitta
Implicitus,raptæ fleuit ſolatia natæ.
Inuitoſque dies inuitaque tempora noctis
Egit,& aſsiduis impleuit queſtibus auras.
Poſtquam nulla dies animum mœrore leuauit,
Nullaque lenibant patrios ſolatia fletus,
Caſtra petit Danaûm genibusq; affuſus Atridæ
Per ſuperos regnique decus miſerabilis orat
Vt ſibi cauſa ſuæ reddatur nata ſalutis:
Dona ſimul profert.uincuntur fletibus eius
Myrmidones, reddique patri Chryſeida cenſent.
Sed negat Atrides,Chryſenque excedere caſtris
Deſpecta pietate iubet.ferus oſsibus imis
Hæſit amor,ſpreuitque preces damnoſa libido.
Contemptus repetit Phœbeia templa ſacerdos,
Squallidaque infeſtis mœrens ſecat unguibus ora,
Dilaceratque comas,annoſaque tempora plangit.
Mox ubi depoſiti gemitus,lacrymæque quierúnt,
Vatidicis ſacras compellat uocibus aras:
Quid coluiſſe mihi tua numina Delphice prodeſt,
Aut caſtam uitam multos duxiſſe per annos?
Quidue iuuat ſacros potuiſſe altaribus ignes,
Si tuus externo iam ſpernor ab hoſte ſacerdos?
En hæc deſectæ reddantur dona ſenectæ.
Si gratus tibi ſum,ſim te ſub iudice tutus.
Aut ſi quam ut luerem ſub acerbo crimine pœnam
Inſcius admiſi,cur ô tua dextera ceſſat?
Poſce ſacros arcus,in me túa dirige tela:
Autor mortis eris certè Deus.ecce merentem
Fige patrem:cur nata luit peccata parentis,
Atque hoſtis duri patitur miſeranda cubile?
Dixerat,ille ſui uatis prece motus,acerbis
Luctibus infeſtat Danaos,peſtemque per omnes
Immittit populos.uulgus ruit undique Graiûm,
Vixque rogis ſupereſt tellus,uix ignibus æther,
Deerat ager tumulis,iam noctis ſidera nonæ
Tranſierant,decimusque dies pateſecerat orbem:
Tunc Danaûm proceres in cœtum clarus Achilles
Conuocat,& cauſas hortatur peſtis iniquæ
Edere Teſtoridem.tunc Chalcas numina diuûm
Conſulit,& cauſas pariter finemque malorum
Inuenit,effatque uerens,ope tutus Achillis
Hic ait.Infeſti placentur numina Phœbi,
Reddamusque pio caſtam Chryſeida patri,
Si uolumus Danai portus intrare ſalutis.
Dixerat,exarſit ſubitò uiolentia regis.
Teſtoridem dictis primùm compellat amaris,
Mendacemque uocat,magnumque incuſat Achillem,
Inque uicem ducis inuicti conuicia ſuffert.
Contremuére omnes.tandem clamore repreſſo
Cogitur inuitos æger dimittere amores,
Intactamque pio reddit Chryſeida patri,
Multaq; dona (*ſinu*) ſuper:quam cunctis notus Vlyſſes
Impoſitam puppi patrias deuexit ad arces,
Atque iterum ad claſſes Danaûm ſua uela retorſit.
Protinus infeſti placantur numina Phœbi,
Et propè conſumptæ uires redduntur Achiuis.
Non tamen Atridæ Chryſeidis excidit ardor:
Mœret,& amiſſos deceptus luget amores.
Mox rapta magnum Briſeide priuat Achillem,
Solaturque ſuos alienis ignibus ignes.
At ferus Aeacides nudato protinus enſe
Tendit in Atriden,& ni ſibi reddat honeſtæ
Munera militiæ,lethum crudele minatur.
Nec minus ille parat contrà defendere ſeſe,
Et niſi caſta manu Pallas tenuiſſet Achillem,
Turpem cæcus amor famam liquiſſet in æuum
Gentibus Argolicis.contempta uoce miniſque,
Inuocat æquoreæ Pelides numina matris,
Ne ſe plus Thetis contra patiatur multum.
At Thetis audita nati prece,deſerit undas,
Caſtraque Myrmidonum præteruolat,inde per auras
Emicat æthereas,& in aurea ſidera fertur.
Tunc genibus regis ſparſis affuſa capillis,
Pro nato ueni genitrix en ad tua ſupplex
Numina,ſumme parens:ulciſcere meque meumque
Corpus ab Atride.quod ſi permittitur illi,
Vt flammas impune mei uiolaret Achillis:
Turpiter occiderit ſuperata libidine uirtus.
Iuppiter huic (*contra*) dixit,triſtes depone querelas
Magni diua maris,mecum labor iſte manebit.
Tu ſolare tui mœrentia pectora nati.
Dixit & illa leuis cœli delapſa per auras
Littus adit patrium grataſque ſororibus undas.
Offenſa eſt Iuno, Tantumque (ait) optime coniunx
Doridis nata ualet,tantum debetur Achilli,
Vt mihi,quæ coniunx dicor tua,quæque ſororis
Dulce fero nomen,dilectos fundere Achiuos,
Et Troum renouare uelis in prælia uires?
Hæc ita dona refers nobis?ſic diligor à te?
Talibus incuſat dictis irata Tonantem,
Inque uicem ſummi patitur conuicia regis.
Tandem interpoſito his omnipotente reſedit,
Conciliumque ſimul genitor dimittit ab aula.
Interea ſol immenſo deſcendit Olympo,
Et dapibus largis curant ſua corpora diui,
Inde petunt thalamos iucundaque dona quietis.
Nox erat & toto fulgebant ſidera cœlo,
Humanumque genus requies diuumque tenebat,
Tunc pater omnipotens Somnum uocat,ac ita fatur:
Vade age per tenues auras leniſsime diuum,
Argolicique ducis celeri pete caſtra uolatu,
Dumque toro premitur ſopitus pondere dulci,
Hæc illi mandata refer:cum craſtina primum
Extulerit Titan dies,noctemque fugarit,

Cogat

Cogat in arma uiros, incautumque occupet hoſtem.
Nec mora, ſomnus abit, leuibuſque per aera pennis
Deuolat in thalamos Agamemnonis: ille ſopore
Corpus inundatum leni proſtratus habebat.
Ad quem ſic loquitur curarum operumque leuator:
Rex Danaûm Atrida uigila, & mandata Tonantis
Quæ tibi miſſa ſimul delapſus ab æthere porto,
Accipe: cum primùm Titan emerſerit undis,
Fortibus arma iube ſocios aptare lacertis,
Et petere Iliacos inſtructo milite campos.
Dixit, & has repetit per quas deſcenderat auras.
Interea lucem terris dedit ignea lampas,
Conuocat attonitus iuſsis Pelopeius heros
In cœtum proceres, remque omnibus ordine pandit.
Cuncti promittunt ſocias in prælia uires,
Hortanturque ducem: quorum rex fortia dictis
Pectora collaudat, grates agit omnibus æquas.
Hic tum Therſites (quo non deformior alter
Venerat ad Troiam, linguaque proteruior alter)
Bella gerenda negat, patrias hortatur ad oras
Vertere iter: quem conſilijs illuſtris Vlyſſes
Correptum dictis ſceptro percuſsit eburno.
Tunc uerò ardeſcit conceptis litibus ira,
Vix telis caruêre manus, ad ſidera clamor
Tollitur, & cunctos pugnandi corripit ardor.
Tandem ſolertis prudentia Neſtoris æuo
Compreſſam miti ſedauit pectore turbam,
Admonuitque duces dictis, reſponſa recordans
Temporis illius, quo uiſus in Aulide ſerpens
Conſumpſit uolucrum bis quatuor arbore fœtus,
Atque ipſam ualido pugnantem pectore contrà
Addidit extremo natorum funere matrem.
Inquit deinde ſenex, maneo remaneteque Achiui,
In decimo labor eſt quem Calchas dixerat anno,
Quo caderet Danaûm uictricibus Ilion armis.
Aſſenſere omnes, laudatur Neſtoris ætas,
Conciliumque ſimul dimittitur, arma parari
Dux iubet atque animos aptari & pectora pugnæ.
Poſtera lux tacitas ut primum depulit umbras,
Et nitidus Titan radijs patefecerat orbem,
Protinus armari ſocios iubet acer Atrides,
Et petere Iliacos inſtructo milite campos.
Vos mihi nunc Muſæ (quid enim non ordine noſtis?)
Nomina clara ducum claroſque referte parentes,
Et dulces patrias, nam ſunt hæc munera ueſtra:
Dicamus quot quiſque rates ad Pergama duxit,
Et cœptum peragamus opus, ſitque autor Apollo,
Aſpiretque libens operi per ſingula noſtro.
Peneleus princeps, bello Laertius acer,
Arceſilaus atrox, Clonius dux, atque Protenor
Boetes decies quinas duxêre carinas,
Et tumidos ualido pulſarunt remige fluctus.
Inde Mycenæis Agamemnon finibus ortus,
Quem ſibi delegit bellatrix Græcia regem,
Centum egit plenas armato milite puppes.
Et bis tricenis Menelai nauibus ardor
Inſequitur, totidemque ferox Agapenoris ira.
Quos iuxtà fidus ſolerti pectore Neſtor,
Conſilioque potens, gemina cum prole ſuorum
It cum ter denis munitus in arma carinis.
Aſcadius uirtute potens & Epiſtrophus ingens,
Gloria Myrmidonum, ſæui duo robora belli,
Grandia ter denis pulſarunt æquora proris.
At bis uigenas Polybetes atque Leontes
Inſtruxêre rates ornatas milite forti.
Eurypylus Stelenuſque ferox, & fortis in armis
Tidydes, ualido pulſarunt remige pontum,
Biſque quadragenas onerarunt milite puppes.
Aſcalaphuſque potens, & Telamus acer, uterque
Ter denas ualido complerunt milite naues.
At his uigenas equitum fortiſsimus Aiax
Inſtruxit puppes, totidemque Abantore natus,
Quos iuxta Graium ductor comitatur Achilles,
Cum quinquaginta materna per æquora uectus.
Theſſalici iuuenes Pedippus & Antipus ibant,
Altaque ter denis ſulcarunt æquora proris.
Et tribus aſſumptis ratibus ſecat æquora Teucer,
Triptolemuſque nouem, Rhodius quos uiribus acer;
Emeneleus ſequitur minus una naue profectus,
Quam duxit Telamone ſatus Salaminius Aiax.
Aſcropus, & magno Theſtoride natus, & una
Eubocca, ac magnis Helpenor finibus ortus,
Dulichiuſque Meges, animiſque inſignis & armis,
Et clara de gente Thoas Andromene natus,
Hi quadragenas omnes duxêre carinas.
Et bis ſex Ithaci naues ſolertia duxit:
Quam ſequitur totidem ratibus Telamonius Aiax
Egregia uirtute potens, ſimul ordine Phineus
Ire bis undenis tentabat in arma carinis.
Idomeneus & Meriones, Cretæus uterque,
Bis quadragenis muniti nauibus ibant,
Et totidem puppes clara de gente Menetes
Duxit Athenæus, quos uiribus ambit Achilles.
Amphimachuſque ferox Alpinus & Elide nati,
Et clari uirtute Polixeus atque Diares.
Hi bis uigenas onerarunt milite naues.
Proteſilaus agit totidem fortiſque Podartes
Inſtructas puppes, quas duxit Oileus Aiax.
At ſeptem Veronte ſatus tulit arma carinis,
Quem ſequitur iuxta Podalirius atque Machaon,
Altaque ter denis ſculcarunt æquora proris.
His ducibus Graiæ Troiana ad littora puppes
Bis ſeptem uenêre minus, quàm mille ducentæ:
Iamque citò appulerunt claſſes campoſque tenebant,
Tunc pater ad Priamum miſit Saturnius Irim,
Quæ doceat fortes ueniſſe ad bella Pelaſgos.
Nec mora, continuò iuſſu capit arma parentis
Priamides Hector, totamque in prælia pubem
Feſtinare iubet, portiſque agit agmen apertis.
Cui fulgens auro caſsis iuuenile tegebat
Omni parte caput, munibat pectora thorax,
Et læuam clypeus, dextram decorauerat haſta,
Ornabatque latus mucro, ſimul alta nitentes
Crura tegunt ocreæ, quales decet Hectoris eſſe.
Hunc ſequitur forma melior, non fortis in armis,
Belli cauſa Paris, patriæ funeſta ruina,
Deiphobuſque Helenuſq; ſimul, fortiſq; Polites,
Et ſacer Aeneas Veneris certiſsima proles.
Archilochuſque Athamaſq; ferox Antenore nati.
Necnon & proles generoſa Lycaonis ibat
Pandarus, & magnæ uirtutis Glaucus in armis,
Amphionque, Adraſtus, & Auſtius atque Phialtes.
Ibat & Amphimachus Mariuſque inſignis uterque.
Magnanimiq; duces Rhodius & Epiſtrophus ingens
Euphoriuſque ferox, claruſque ætate Pyragmes,
Cum quibus Eneſteus ac Amphius, & bonus armis
Ipothus atq; Othamas uenêre, Pigerius unà
Ixioneque ſati, Crontuſque & Emonius, ambo
Florentes ætate uiri, quos fortis & ingens
Aſcanius ſequitur, ſimul & Iouis inclyta proles
Sarpedon, claraque ſatus tellure Chorœbus.
His ſe defendit ducibus Neptunia Troia,
Viciſſentq; dolo Danaûm, niſi fata uetaſſent.
Iamque duæ ſtabant acies fulgentibus armis,
Cum Paris exitium Troiæ & funeſta ruina,
Armatum aduerſo Menelaum ex agmine uidit,

Seque uelut uiſo perterritus angue recepit
Ad ſocios amens quem poſtquam turpiter Hector
Confuſum terrore uidet, Proh dedecus, inquit,
Aeternum patriæ, generiſque infamia noſtri,
Terga refers? at non dubitabas hoſpitis olim
Expugnare toros, cuius nunc defugis arma
Vimq. times, ubi nunc uires, ubi cognita nobis
Ludorum quondam uario certamine uis eſt?
Hic animos oſtende tuos, nil adiuuat arma
Nobilitas formæ, duro Mars milite gaudet.
Dum iaceas in amore tuo, nos bella geremus
Scilicet, ut noſtrum fundamus in hoſte cruorem.
Aequius aduerſis tecum concurrat in armis
Impiger Atrides. ſpectet Danaûmq. Phrygumque
Depoſitis telis populus, uos fœdere iuncto
Aduerſas conferte manus, decernite ferro,
Veſtrûm nunc Helenã ſumat quis rectius ipſam.
Dixit. quæ contra paucis Priameius heros,
Quid nimis indignis (inquit) me uocibus urges,
O patriæ germane decus? nam nec mihi coniunx
Pronaque luxuria eſt, fungor uirtutis amore,
Nec uires dextramque uiri tentare reculo,
Dummodo uictorem coniunx cum pace ſequatur.
Dicta refert Hector. placuit ſententia Graijs.
Protinus accitur Priamus, ſacriſque peractis
Fœdera iunguntur: poſt hæc diſcedit uterque
Depoſitis telis populus campuſque pateſcit.
Interea toto diſcedit ab agmine Troum
Pulcher Alexander clypeoque inſignis & haſta,
Quem contra paribus fulgens Menelaus in armis
Conſtitit, & tecum mihi ſunt certamina, dixit,
Nec longum noſtra lætabere coniuge, quæ te
Mox rapuit regem, tantummodo Iuppiter aſsit.
Dixit, & aduerſum ſe concitat acer in hoſtem.
Ille uirum forti uenientem reppulit ictu,
Seque gradu celeri recipit, longeque frementem
Haſtam deinde iacit, quam deuitauit Atrides.
Inque uicem miſſo fixiſſet pectora telo
Prædonis Phrygij, niſi uaſtum ferrea corpus
Texiſſet lorica uiri ſeptemplice tergo.
Inſequitur iuxtà clamor, tum aduerſus uterque
Conſtitit, & galea galeam terit, & pede plantam
Coniungit, ſtridet mucro mucrone coruſco,
Corpus collectum tegitur fulgentibus armis.
Non aliter fortes nitida pro coniuge tauri
Bella gerunt, uaſtiſque replent mugitibus auras:
Atque diu rigido captabant corpora telo,
Tunc memor Atrides raptæ ſibi coniugis, inſtat,
Dardaniumque premit iuuenem mox enſe rigenti,
Cedentemque retro dum deſuper appetit hoſtem,
Splendidus extremas galeæ percuſsit ad oras.
Deſiluit mucro: gemuerunt agmina Graiûm.
Tunc uerò ardeſcit, quamuis manus enſe carebat,
Et iuuenem arrepta proſternit caſside uictor,
Ad ſocios traheretque, niſi caligine cæca
Texiſſet Citherea uirum, ſubiectaque mento
Fortia rupiſſet laxatis uincula nodis,
Vltimus ille dies Paridi foret. abſtrahit auro
Fulgentem galeam ſecum Menelaus, & ardens
In medios mittit proceres, rurſumque recurrit,
Et magnam ualidis contorſit uiribus haſtam
In cladem Phrygij. ſua quem Venus eripit hoſti,
Et ſecum in thalamos defert teſtudine ſtructos,
Ipſa dehinc Helenam muris accerſit ab altis,
Dardanioque ſuos Paridi deducit amores.
Quem tali poſtquam conſpexit uoce locuta eſt:
Veniſti mea flamma Paris. ſuperatus ab armis
Coniugis antiqui. uidi puduitque uidere,

Arreptum cum te traheret uiolentus Atrides,
Iliacoque tuos fœdaret puluere crines:
Noſtraque (me miſeram) timui ne Doricus enſis
Oſcula diſcuteret, totus mihi mente relicta
Fugerat ore color, ſanguiſque reliquerat artus.
Quis te cum ſæuo contendere iuſsit Atrida?
An uaga fama tuas nondum peruenit ad aures
De uirtute uiri? moneo ne rurſus iniquæ
Illius tua fata uelis committere dextræ.
Dixerat, & largis perfudit fletibus ora.
Triſtis Alexander, non me ſuperauit Atrides
O meus ardor, ait, ſed caſtæ Palladis ira.
Mox illum noſtris ſuccumbere turpiter armis
Aſpicies, aderitque meo Citherea labori.
Poſt hæc amplexu per mutua corpora iuncto
Incumbit membris Cygneidos, illa ſoluto
Accepit flammas gremio Troiæque ſuasque.
Interea toto Menelaus in agmine Troum
Quærit Alexandrum, uictorque huc fertur & illuc.
Quem frater ſocias acuens in bella cateruas
Adiuuat, & forti populos Phryges increpat ore,
Et ſeruare iubet leges, Helenamque repoſcit.
Cumque inter ſeſe proceres certamen haberent,
Concilium omnipotens habuit regnator Olympi.
Fœderaque intento turbauit Pandarus arcu
Te Menelae petens, laterique uolatile telum
Incidit, & tunicam ferro ſquammiſque rigentem
Deſecat excedit bello gemebundus Atrides,
Caſtraque tuta petit. quem doctus ab arte paterna
Pæonijs curat iuuenis Podalirius herbis,
Atque iterum in cædes horrendaque prælia mittit.
Armauit fortes Agamemnonis ira Pelaſgos,
Et dolor in pugnam cunctos communis agebat.
Bellum ingens oritur multumque utrinque cruoris
Funditur, & totis ſternuntur corpora campis,
Inque uicem Troumque cadunt Danaûmq. cateruæ,
Nec requies datur ulla uiris, ſonat undique Mauors,
Telorumque uolant ex cunctis partibus imbres.
Occidit Antilochus rigido demerſus in umbras
Enſe Caleſtiadis, optataque lumina linquit.
Inde manu forti Graiorum terga prementem
Occupat Amphione ſatum Telamonius Aiax,
Et prædurato transfixit corpora telo.
Purpuream uomit ille animam cum ſanguine mixtam,
Ora rigat moriens. tunc maximus Antiphus haſtam
Viribus aduerſis conatus corpore toto
Torquet in Aiacem, telumque errauit ab hoſte,
Inque hoſtem cadit. ictus in inguine Leucon
Concidit infelix proſtratus uulnere forti,
Et carpit uirides moribundus dentibus herbas.
Impiger Atrides caſu commotus amici,
Demophoonta petit, teloque aduerſa trabali
Tempora transfixit, uaginaque horridus enſem
Eripit. ille ſuis moriens reſupinus in armis
Occidit, & terram moribundus uertice pulſat.
Poſt hæc Aegæum ſaxi deiecerat ictu
Impiger Vmbraſides, dederatque ſilentibus umbris:
Tuncque auidus prædæ iuuenem ſpoliare parabat,
Deſuper haſta uenit dextra uibrata Thoantis,
Perque uiri ſcapulas animoſaque pectora tranſit.
In uultus ruit ille ſuos calidumque cruorem
Ore uomit, ſtratusque ſuper ſua palpitat arma.
Sanguine Dardanij manabant undique campi,
Manabant amnes paſsim, pugnabat ubique
Immixtis ardens amborum exercitus armis,
Et modo Troianis uirtus, modo creuit Achiuis,
Lætaque per uarios petitur uictoria caſus.
Hic poſtquam Danaum longe cedentia uidit

Agmina Tydides, tumidumq; increſcere Martem,
In medias acies quà plurimus eminet hoſtis
Irruit, aduerſas proſternit cæde phalanges,
Huc illuc uolat enſe ferox, haſtamque coruſcat.
Bellica Pallas adeſt, flagrantiaq; ignibus arma
Adiuuat, atq; animos iuueni uireſq; miniſtrat.
Ille (boum ueluti uiſo grege ſæua leæna
Quam ſtimulat ieiuna fames, ruit agmina contra
Et proſtrata necat ueſano corpora dente)
Sic ruit in medios hoſtes Calydonius heros,
Virginis armigeræ monitis & numine tutus.
Conuerſi dant terga Phryges, fugientibus ille
Inſtat, & extinctos morientum calcat aceruos.
Dumque furit ſternitque uiros, uidet ecce Thoantis
Aduerſo ſtantes furibundus in agmine natos,
Aegæum Idæumq; ſimul, quem cuſpide præceps
Occupat ante graui, ſed uulnera depulit umbo,
Vibratumq; ſolo ferrum ſtetit, haud mora, totis
Ingentem torquet Tydides uiribus haſtam,
Transfoditq; uiri pectus: pars cuſpidis antè
Eminet, & prodit ſcapulis pars altera toſsis.
Hunc ubi fundentem calidum de pectore flumen,
Verſantemq; oculos, animamq; per ora uomentem
Conſpexit frater, ſtricto celer aduolat enſe,
Germaniq; cupit fatorum exiſtere uindex,
Sed neque uim ſæui nec fortia ſuſtinet arma
Tydidæ, contraq; tamen defendere tentat.
Vt uolucris, decerpta ſui cum corpora nati
Accipitrem laniare uidet, nec tendere contrà,
Auxilium nec ferre ſuo ualet anxia nato,
Quodque poteſt leuibus plangit ſua pectora pennis:
Sic hoſtem Idæus germani cæde ſuperbum
Spectat atrox, miſeroq; nequit ſuccurrere fratri:
Et niſi ceſsiſſet, dextra cecidiſſet eadem.
Nec minus in Teucros armis furit acer Atrides,
Inſequiturq; acies, & ferro uulnera miſcet.
Obuius huic fatis ductus occurrit iniquis
Infelix Rhodius, quem uaſto cuſpidis ictu
Sternit, & ingenti ſcapulas transuerberat haſta.
Hinc petit Idomeum de aduerſa parte ruentem
Merione natum, cuius poſt funera lætus
Aſtropio genitum Stygias dimittit ad umbras.
Merionis puerum uibrata percutit haſta,
Pergeſſumque necat uaſtisque horrendus in armis
Eurypylus gladio uenientem Herpedona fundit,
Et pariter iuuenem uita ſpoliauit & armis.
Parte alia uolitat ſinuoſo Pandarus arcu,
Tydidemq; oculis aduerſa per agmina quærit:
Quem poſtquam uidit ſternentem corpora Troum,
Horrida direxit contento ſpicula cornu,
Et ſummas humeri diſtrinxit acumine partes.
Tunc uero ardeſcit iuuenis Calydonius ira,
In medias acies animoſi more leonis
Fertur, & Aſcroneum magnumq; Alpenora fundit,
Comminus hunc gladio iaculo ferit eminus illum.
Inde premit Polydona Abathanque cuſpide forti,
Et notum bello Xanthum, uaſtumq; Thoantum.
Poſt hos infeſtus Croniumq; & Scemona telo
Perturbat celeri, pariterq; ad tartara mittit.
Tu quoque Tydidæ proſtratus Pandare dextra
Occidis infelix accepto uulnere triſti:
Dextera quà naris fronti coniungitur imæ,
Diſsipat, & cerebrum galeæ cum parte reuulſum,
Oſſaq; confoſſa ſpargit Tydideus enſis.
Iamq; manus Aeneas & Calydonius heros
Contulerant iactis inter ſe comminus haſtis,
Vndique rimabant inimico pectora ferro,
Et modò cedebant retrò, modo deinde coibant.
Poſtquam utriq; diu ſteterant, nec uulnera magnus
Quà daret infeſto Tydides enſe uidebat,
Saxum ingens medio quod fortè iacebat in agro,
Biſſeni quod uix iuuenes tellure leuabant,
Suſtulit, & magno conamine miſit in hoſtem.
Ille ruit proſtratus humo cum fortibus armis,
Quem Venus æthereas genitrix delapſa per auras
Accipit, & nigra corpus caligine condit.
Non tulit Oenides animo, nebulasq; per ipſas
Fertur, & in Venerem flagrantibus irruit armis:
Et neque quem demens ferro petat inſpicit antè,
Cœleſtemq; manum mortali uulnerat enſe.
Icta petit cœlum terris Cytherea relictis,
Atque ibi ſidereo queritur ſua uulnera Marti.
Dardanium Aeneam ſeruat Troianus Apollo,
Accenditque animos, iterumque ad bella reduxit.
Vndiq; conſurgunt acies, & puluere cœlum
Conditur, horrendisq; ſonat clamoribus æther.
Hic alius rapido deiectus in æquora curru
Conteritur, pedibusque ſimul calcatur equorum.
Atque alius uolucri traiectus corpora telo,
Quadrupedis tergo pronus ruit, illius enſe
Deiectum longe caput à ceruice cucurrit.
Hic iacet exanimis fuſo ſuper arma cerebro.
Sanguine manat humus, campi ſudore madeſcunt.
Emicat interea Veneris pulcherrima proles,
Denſaq; Graiorum premit agmina, nudaq; latè
Terga metit gladio, funeſtaq; prælia miſcet.
Nec ceſſat ſpes una Phrygum fortiſsimus Hector
Sternere cæde uiros atq; agmina uertere Graiûm.
Vt lupus in campis pecudes cum cernit apertis,
Non ductor gregis ipſe comes, non horrida terret
Turba canum, premit eſuriens, & negligit omnes,
In mediosq; greges auidus ruit: haud ſecus Hector
Inuadit Danaos, & territat enſe coruſco.
Deficiunt Graiorum acies, Phryges acriùs inſtant,
Attolluntq; animos: geminat uictoria uires.
Vt uidit ſocios infeſto cedere Marti
Rex Danaûm, ſublimis equo uolat agmina circum,
Hortaturq; duces, animosq; in prælia firmat.
Mox ipſe in medios audax ſe proripit hoſtes,
Oppoſitasq; acies ſtricto diuerberat enſe.
Vt Libycus cum fortè leo procul agmina uidit
Læta boum paſsim uirides errare per herbas,
Attollit ceruice iubas, ſitiensq; cruoris
In mediam erecto contendit pectore turbam:
Sic ferus Atrides aduerſos fertur in hoſtes,
Infeſtasq; Phrygum perturbat cuſpide turmas.
Virtus clara ducis uires accendit Achiuûm,
Et ſpes exacuit languentia militis arma.
Funduntur Teucri, Danai lætantur ouantes.
Tandem hic Aeneam immiſſo contendere curru
Conſpicit Atrides, ſtrictoq; occurrere ferro
Apparat, & iaculum quantum furor ipſe mouebat,
Viribus intorquet, quod depulit error ab illo
Pectus in aurigæ, ſtomachoq; infigitur alto.
Ille ruens ictu media inter lora rotasque
Voluitur, & uitam calido cum ſanguine fundit.
Ingemit Aeneas, curruq; animoſus ab alto
Deſilit, & ualido Cretheona comminus ictu
Terſilochumq; ferit. quorum poſt funera uictor
Paphlagonum ductor Menelai concidit armis,
Antilochumque Miſon. poſt hos Iouis inclyta proles
Sarpedon bello funeſto prælia miſcet.
Quem contra infelix non æquis dimicat armis
Triptolemus magno ſatus Hercule. ſed neq; uires
Hunc ſeruare patris, nec tot potuêre labores,
Quin caderet, tenuemq; daret de corpore uitam.

Saucius

Saucius egreditur medio certamine belli
Sarpedon, fraudisque ſubit commentor Vlyſſes,
Et ſeptem iuuenum pulcherrima corpora fundit.
Hinc pugnat patriæ culmen Mauortius Hector,
Illinc Tydides, ſternuntur utrinque uirorum
Corpora per campos, & ſanguine prata rigantur.
Pugnat bellipotens caſta cum Pallade Mauors,
Ingentemque mouet clypeum, quem ſancta uirago
Egit, & extremæ percuſſum cuſpide cædit,
Attonitumque ſimul cœlum petere ipſa coegit.
Hic ille æthereo queritur ſua uulnera regi
Saucius, & magni genitoris iurgia ſuffert.
Interea magnis Atamantem uiribus Aiax
Interimit, magnumque petit Menelaus Adraſtum,
Et trahit ad claſſes manibus poſt terga reuinctis,
Ex hinc deducit lætos ex hoſte triumphos.
Incumbunt Danai, cedit Troiana iuuentus,
Tergaque nuda tegit. ſenſit Mauortius Hector
Pro Danais pugnare deos, ualidasque ſuorum
Virginis armigeræ ſubduci numine uires.
Continuoque petit muros, Hecubamque uocari
Imperat, & diuæ placari numina ſuadet.
Protinus armatas innuptæ Palladis arces
Iliades ſubeunt, feſtisque altaria ſertis
Exornant, cæduntque ſacras ex more bidentes.
Dumque preces Hecube ſupplex ad templa Mineruæ
Pro charis natis genitrix & coniuge fundit:
Interea Glaucus ſtricto contendere ferro
Cum Diomede parat, nomenque genusque roganti
Quis ſit & unde foret, magnis cum uiribus haſtam
Mittere tentabat. tentanti Aetholus heros,
Quò ruis? exclamat, quæ te ſcelerate furentem
Mens agit imparibus mecum concurrere telis?
Hoſpitis arma uides, Veneris quæ uulnere dextram
Perculit, & ſummo repulit certamine Martem.
Pone truces animos, infeſtaque tela coerce.
Poſt hæc inter ſe poſito certamine pugnæ
Commutant clypeos inimicaque prælia linquunt.
Colloquium petit interea fidiſsima coniunx
Hectoris Andromache, paruumq; ad pectora natum
Aſtyanacta tenet, cuius dum maximus heros
Oſcula parua petit, ſubitò perterritus infans
Conuertit timidos materna ad pectora uultus.
Terribilemque fugit galeam, criſtamque micantem.
Vtque caput iuuenis poſito detexerat ære,
Protinus infantem geminis amplectitur ulnis:
Attollensque manus, precor ô pater optime, dixit,
Vt meus hic pro quo tua numina natus adoro,
Virtutes patrias primis imitetur ab annis.
Hæc ait, & portis acies petit acer apertis,
Vnà deinde Paris. poſtquam in certamina uentum eſt,
Protinus in medium procedit maximus Hector,
Graiorumque duces inuictis prouocat armis.
Nec mora, continuò fraudis commentor Vlyſſes,
Et ferus Idomeneus, & notus gente paterna
Meriones, Graiûmque ſimul dux acer Atrides,
Aiacesq; duo clari, ſpecioſus in armis
Eurypylus, magnoque Thoas Andromene natus,
Quique manum Veneris uiolauit uulnere triſti,
Procedunt. aberat nam Troum terror Achilles,
Et dulci cithara diuûm lenibat amores.
Sortes miſerunt quis eorum in bella ualeret.
Ergo ubi deiectis auratam regis Atridæ
Sortibus in galeam, magnus proceſſerat Aiax,
Concurrunt armis Aiax crudelis & Hector.
Principio iactis committunt prælia telis,
Mox rigidos ſtringunt enſes, & fortibus armis
Decertant, partesque oculis rimantur apertis.
Et modò terga petunt, duros modò fortibus ictus
Depellunt clypeis. ingens ad ſidera clamor
Tollitur, & uaſtis impletur uocibus æther.
Non ſic ſetigeri exacuunt feruoribus iras,
Pectoribusque petunt uaſtis, modò dentibus uncis
Alternos uibrant gladios, & uulnera miſcent,
Fortia terga premunt, ſpumantque per ora uiciſsim,
Fumigeræ nubes concretæque fulgura & ignes
Iactantur, magnoque implentur murmure ſyluæ:
Talis Priamides ſimul Aiax fortis in armis.
Tandem animis armisque furens Telamonius Aiax
Inſignem bello petit Hectora, quaq; patebat
Nuda uiri ceruix, fulgentem dirigit enſem.
Ille ictum celeri præuidit callidus aſtu,
Tergaque ſubmittit, ferrumque umbone repellit.
Sed leuis extremas clypei dilabitur oras
Enſis, & exiguo ceruicem uulnere libat.
Acrius aduerſum rurſus conſurgit in hoſtem
Priamides, nec iam ferro Telamone creatum,
Sed magno ſaxi iactu petit. at ferus Aiax
Ingentem clypeo ſeptemplice reppulit ictum,
Et iuuenem ſaxo percuſſum ſternit eodem.
Quem leuat exemptum Graijs inimicus Apollo,
Integratque animum. iam rurſus ad arma coibant,
Stringebant iterum gladios, cum feſſus in undas
Cœperat igniferos Titan immergere currus,
Noxque ſubire polum: iuxtà mittuntur utroſque
Qui dirimant à cæde uiros, nec ſegnius illi
Deponunt animos. tunc bello maximus Hector,
Quæ te terra uirum? qui te genuêre parentes?
Viribus es proles generoſa atque inclyta, dixit.
At contrà referre parat Telamonius Aiax,
Heſiona de matre uides Telamone creatum,
Nobilis illa domus fama, & generoſa propago.
Hector & Heſionæ nomen caſusque recordans,
Abſiſtamus ait, ſanguis communis utrique eſt,
Aiacemque prior aurato munerat enſe.
Inque uicem, quo ſe bellator cinxerat Aiax
Accepit baltheum uario celamine ſculptum.
Poſt hoc extemplò Troum Danaûmque cateruæ
Diſcedunt, cœlumque tegit nox atra tenebris.
Implentur dapibus largis Bacchique liquore,
Atque auide placido tradunt ſua corpora ſomno.
Poſtera cum primum ſtellas aurora fugârat,
In cœtum uenêre Phryges, tunc maximus Hector
Cum ſocijs memorans heſternæ funera noctis
Suadet ut inuictis Helene reddatur Achiuis,
Prædaque quæ duros Menelai mulceat ignes.
Idque placet cunctis. cum ſæuo miſſus Atridæ
Pertulit Idæus Troum mandata, neque ille
Aut animum precibus, nec dictis porrigit aures.
Vltro etiam caſtris Idæum excedere iuſsit.
Paruit hic monitis, iterumque ad caſtra reuerſus
Troiæ, contemptum duro ſe narrat ab hoſte.
Interea Danai confuſi cæde ſuorum
Ingentes ſtruxêre pyras, collectaque paſsim
Fortia tradiderant ſociorum corpora flammis.
Tunc remouent foſſas, & uallum robore cingunt.
Vt nitidum Titan radijs patefecerat orbem,
Conuocat in cœtum ſuperos pater, & monet omnes
Ne contra ſua fata uelint contendere diui.
Ipſe per æthereas cœli delabitur auras,
Vmbroſisque ſimul concedit montibus Idæ:
Inde acies uidet Iliacas, dextraque potenti
Suſtinet auratas æquato pondere lances,
Fataque dura Phrygum, caſusque expendit Achiuûm,
Et Graiûm clades grauibus præponderat armis.
Interea Danaos ingenti concitus ira

Priami-

Priamides agit, & totis ſupereminet armis,
Vnum quippe decus Phrygiæ. turbantur Achiui,
Doncaq; ingenti complentur caſtra tumultu.
Hortatur ſocios muris incluſus Atrides,
Languenteſq; animos iuuenum in certamina firmat.
Princeps Tydides ardentibus emicat armis,
Per medioſq. hoſtes immani turbine fertur.
Hic illi occurrit fatis Aegæus iniquis
Telum immane manu quatiens, quem maximus heros
Occupat, & duro medium tranſuerberat enſe.
Hinc Phrygias acies uaſtis protectus in armis
Teucer agit, ſpargitq; leues in terga ſagittas,
Corſiona ferum letali uulnere fundit.
Mox alias acies petit, aurigamq. ſuperbi
Hectoris obtruncat. quem ſaxo Troius heros
Occupat, excuſſoq; incautum proterit arcu.
Ast illum fidi rapiunt de cæde ſodales,
Proſtratumq; leuant ruit undiq; turbidus Hector,
Aduerſaſq; acies infeſta cuſpide terret.
Sed rurſus Danai turbati cæde ſuorum
Concurrunt, iterumq. leues in caſtra cateruæ
Confugiunt, portaſq. obiecto robore firmant.
At Phryges obſidunt incluſos aggere Graios,
Excubijſq. premunt muros, flammiſq; coruſcant.
Cætera per campos ſternit ſua corpora pubes,
Indulgentq. mero, curas animoſq; reſoluunt.
Attoniti Danaûm proceres diſcrimine tanto
Nec dapibus releuant animos, nec corpora curant,
Sed miſeri ſua fata gemunt. mox hoſte repulſo
Legatos mittunt, dextramq. hortantur Achillis,
Vt ferat auxilium miſeris. Thetеius heros
Nec Danaûm capit aure preces, nec munera regis
Vlla referre cupit. non illum redditus ignis,
Aut intacta ſuo Bryſeis corpore mouit,
Irrita legati referunt reſponſa Pelaſgis,
Et dapibus curant animos leniq. ſopore
Alterius noctis tarde labentibus aſtris.
Reſtabatq. ſuper tacitæ pars altera noctis,
Tunc Danaum iuſſu caſtris Aetholius heros
Egreditur, ſociumq. ſibi delegit Vlyſſem,
Qui ſecum tacito ſubluſtri noctis in umbra
Scrutetur ſtudio quæ ſit fiducia Troum.
Quidue agitent, quantasue parent in prælia uires.
Dumq. iter horrendum loca per montana uagantes
Carpebant, uenit ecce Dolon, quem Troica pubes
Miſerat, ut Danaûm ſolerti pectore uires
Adſpiceret, ſenſuſq; ducum plebiſq. referret.
Quem procul ut uidit ſocius Diomedis Vlyſſes,
Abdiderant occultantes ſua corpora furtim
In denſos frutices, ut ſpe percuſſus inani
Troianus iuuenis curſu præcederet illos,
Ne facilè oppreſſus greſſum in ſua caſtra referret.
Pòſt ubi tranſierat fidens animoq; manuq;,
Proſiluêre uiri, iuuenemq. euadere curſu
Conantem capiunt, ferroq; manuq. minantur.
Ille timore pauens, uitam concedite, dixit,
Hoc unum ſatis eſt. quòd ſi perſtatis in ira,
Quanta ex morte mea capietis præmia laudis?
At ſi cur ueniam tacitis exquiritis umbris,
Maxima Troia mihi currum promiſit Achillis,
Si ueſtras cepiſſet opes. hæc dona ſecutus,
In dubios caſus, coram quos cernitis ipſi,
Infelix cecidi. nunc uos per numina diuûm,
Per mare, per Ditis fluctus obteſtor opaci,
Ne rapere hanc animam crudeli cæde uelitis.
Hæc pro conceſſa referetis dona ſalute,
Concilium Priami regis, remq; ordine gentis
Expediam Phrygiæ. poſtquam quid Troia pararet
Cognouêre uiri, fauces mucrone recluſo
Detrudunt iuueni. poſt hæc tentoria Rhœſi
Intrant, atq; ipſum ſomno uinoq; ſepultum
Obtruncant, ſpoliantq; uiros, fuſoſq. per herbam
Exanimant ſocios. tunc triſti cæde peracta
Præda humeros onerant, multo candore nitentes
Rhœſi uentigenas ſecum adduxere iugales.
Thraces equos rapiunt, quos nec præcedere uentus,
Nec poſſet uolucri curſu ſuperare ſagitta.
Inde iterum Argolicas primæ ſub tempore lucis
Ad claſſes redeunt, quos Neſtoris accipit ætas,
Ac recipit portis poſtquam ſua caſtra tenebant,
Facta duci referunt: laudat Pelopeius heros,
Feſſaq. iucundæ tradunt ſua membra quieti.
Lux exorta uiros in priſtina bella remiſit,
Inſtaurantq. animos recreato milite pugnæ
Dardanium Danaûmq; duces, uolat undiq. nubes
Telorum, & ferro ferrum ſonat. undiq. mixtis
Inter ſe ſtrident mucronibus, inſtat utrinque
Denſa acies mixtuſq. fluit cum ſanguine ſudor.
Tandem feruenti Danaûm rex concitus ira
Antiphonem ingenti proſtratum uulnere fundit,
Teſſandrumq. ſimul, fratremq. ad bella ruentem
Hippolytum, poſt hos gladio petit Amphimodonta.
Is fratris dextram gladio ferit. ille dolore
Acrior accepto fugientem Anthenore natum
Perſequitur, traxitq; ferox cum uulnere pœnas,
Hector tunc pugnæ ſubit acri concitus ira
Priamides, mox perculſos agit undiq; Graios,
Nec Paris hoſtiles ceſſat proſternere turmas,
Eurypyliq. femur contento uulnerat arcu.
Incumbunt Troes, fugiunt in caſtra Pelaſgi
Viribus exhauſtis, & uaſtis undiq. firmant
Obicibus muros, ſaxo Mauortius Hector
Perfringit portas, ferrataq. robora laxat.
Irrumpunt aditus Phryges, atq. in limine primo
Reſtantes ſternunt Graios, ualloq. cateruas
Diſturbant, alij ſcalas in mœnia ponunt,
Et iaciunt ignes: geminat uictoria uires.
De muris pugnant Danai, turreſq. per altas
Saxa uolant, ſubeunt facta teſtudine Troes,
Aſcenduntq. aditus, & totis uiribus inſtant.
Turbati fugiunt omnes in caſtra Pelaſgi,
Et ſcandunt puppes, inſtat Troiana iuuentus
Telaq; crebra iacit, reſonat clamoribus æther.
Neptunus uires Danais animumq. miniſtrat,
Pugna ingens oritur, furit iſthinc hoſtis & illinc,
Dextraq. Idumenei cadit Alius. Hector atrocem
Amphimachum obtruncat, nec non incumbit in armis
Anchiſæ gener Achatius, quem fuderat enſe
Magnanimus ductor Rhodius, tunc feruidus irâ
Deiphobus ferit Aſcalaphum mergitq; ſub undas.
Hector ubiq; ferus uiolento pectore ſæuit,
Quem ſaxo ingenti percuſſum maximus Aiax
Depulit, & toto proſtratum corpore fudit.
Concurrit Troiana manus, iuuenemq. uomentem
Sanguineos fluctus, Xanthi lauere fluentis.
Inde iterum ad pugnam redeunt, fit maxima cædes
Amborum, & manat tellus infecta cruore.
Polydamas ualido Protenora percutit ictu,
Amphilochumq. Antenoriden Telamonius Aiax,
Bethæumq; Athamas, Promachû quoq. ſternit atrocê
Penelei dextra, inde cadit Priameia pubes.
Acriùs inſurgunt Troes ad Achaica bella,
Inſtaurantq; manus, cedit Pelopeia uirtus
Pulſa metu, uallumq. & muros aggere ſeptos
Tranſiliunt, alij foſſas uoluuntur in ipſas.
Aduolat interea Danaûm metus impiger Hector,
Confugiunt iterum ad claſſes Agamemnonis alæ,
Atq; inde aduerſis propellunt uiribus hoſtem.

Fit pugna ante rates. ſæuit Mauortius Hector,
Et poſcit flammas, totamq; incendere claſſem
Apparat huic ualidis obſiſtit uiribus Aiax
Stans celſa in puppi, clypeoq; incendia ſæua
Suſtinet, & ſolus defendit mille carinas.
Hinc iaciunt Danai robuſtæ cuſpidis haſtas,
Illinc ardentes tædas Phryges undiq; iactant.
Per uaſtos ſudor pugnantum defluit artus,
Non ualet ulterius cladem ſpectare ſuorum
Patroclus, ſubitoq; armis munitus Achillis
Aduolat, & falſa conuertit imagine Troas;
Qui modò turbabant Danaos animoq; fremebant,
Nunc trepidi fugiunt: fugientibus imminet ille,
Perturbat uelox acies, uaſtumq; per agmen
Fertur, & ingenti Sarpedona uulnere fundit.
Et nunc hos gladio, nunc illos proterit arcu,
Præliaq; horrendi ſub imagine uerſat Achillis.
Quem poſtquam ſocias miſcentem cæde cateruas,
Turbantemq; acies reſpexit feruidus Hector,
Tollit atrox animos, uaſtiſq; immanis in armis
Occurrit contrà, magnoq; hunc increpat ore:
Huc age nunc conuerte gradus fortiſsime Achilles,
Iam noſces ultrix quid Troiæ dextera poſsit,
Et quantum in bello poſsit fortiſsimus Hector.
Nam licet ipſe ſuis Mauors te protegat armis,
Inuito tamen hæc perimet te dextera Marte.
Ille ſilet, ſpernitq; minas animoſaq; dicta,
Vt quem mentitur uerus credatur Achilles.
Tunc prior intorquet collectis uiribus haſtam
Priamides, quam proiectam celeri excipit ictu
Patroclus, redditq; uices & mutua dona.
Obijcit & ſaxum multo cum pondere miſſum,
Quod clypeo excuſſum uiridi tellure reſedit.
Tunc rigidos ſtringunt enſes, & comminus arma
Inter ſe miſcent, donec Troianus Apollo
Mentitos uultus ſimulati pandit Achillis,
Denudatq; uirum, quem bello maximus Hector
Pugnantem falſis poſtquam deprendit in armis
Irruit & iuuenem, nudato pectore, ferro
Traijcit, & uictor Vulcania detrahit arma.
Vendicat extincti corpus Telamonius Aiax,
Oppoſitoq; tegit clypeo. Priameia pubes
Lætitia exultat, Danai dum funera mœrent.
Interea iuuenis triſti cum pube ſuorum
Teſtorides in caſtra gerit miſerabile corpus.
Tunc ut Pelidæ rumor diuerberat aures,
Palluit infelix iuuenis, calor oſſa reliquit,
Triſtia membra ſimul materno nectit amictu
Deflens Aeacides triſti de cæde ſodalis,
Vnguibus ora ſecat, comptos in puluere crines
Deformat, ſcindit firmas de pectore ueſtes,
Et ſuper extincti proſtratus membra ſodalis
Crudeles fundit queſtus, atq; oſcula figit.
Mox ubi depulſi gemitus lacrymæq; quierunt,
Triſtis ait, iam iamq; meo cruciabere ferro,
Non impune mei lætabere cæde ſodalis,
Hector, ait, magnoq; meo uiolente labore
Perſolues pœnas, atq; iſtis uictor in armis,
In quibus exultas, fuſo moriere cruore.
Poſt hoc accenſus furijs decurrit ad æquor,
Fortiaq; arma Thetim ſupplex rogat. illa relictis
Fluctibus auxilium Vulcani protinus orat.
Excitat Aethnæos calidis fornacibus ignes
Mulciber, & ualidis fuluum domat ignibus aurum.
Mox effecta ferens diuinis artibus arma
Euolat ad Thetidem. quæ poſtquam magnus Achilles
Induit, in clypeum uultus conuertit atroces.
Illic ignipotens mundi cælauerat axem,
Sideraq;, & liquidas redimitas undiq; Nymphas.
Fecerat & mira liquidas Nereidas arte,
Oceanum, terras, & cinctum Nerea circum,
Annorumq; uices, diuerſaq; tempora noctis,
Quattuor & mundi partes, quantū Arcton ab Auſtro,
Et quantum occaſus roſeo diſtaret ab ortu,
Lucifer unde ſuis, unde Heſperus, unus uterq;
Exoriatur equis, quantum uel in orbe mearet
Luna caua, & nitida luſtraret lampade terras.
Addideratq; freto ſuo numina, Nerea magnum,
Oceanumq; ſenē, (*nec eundem*) uertentē Prothea ſemper,
Tritoneſq; feros, & amantem Dorida fluctus.
Terra gerit ſyluas, horrendaq; monſtra ferarum,
Fluminaq;, & montes, cumq; altis oppida muris.
In quibus exercent leges animoſaq; iura
Certantes populi ſedet illic æquus utriq;
Iudex, & litem diſcernit fronte ſerena.
Parte alia caſtæ reſonant Pæana puellæ,
Dantq; choros molles, hæc dextra tympana pulſat,
Illa lyræ graciles extenſo pollice chordas
Percurrit, ſeptemq; modis modulatur auenis.
Carmina componunt mundi reſonantia motum,
Rura colunt alij, ſulcant grauia arua iuuenci,
Maturaſq; metit robuſtus meſſor ariſtas,
Et gaudet preſsis immundus uinitor uuis.
Tondent prata greges, pendent in rupe capellæ,
Hic intermedius ſtabat Mars aureus armis,
Atropos hunc circumſtabat, reliquæq; ſorores
Sanguineis mœſtæ Cloto Lacheſiſq; capillis.
Talibus ornatus donis Thetideius heros,
In medias acies immani turbine fertur.
Cui uires præbet caſta cum Pallade Iuno,
Dantq; animos iuueni. uidet hunc Cithereius heros,
Occurritq; uiro, ſed non cum uiribus æquis,
Aeacidæ nec erat compar, tamen ira coegit
Conferre inuictis iuuenem cum uiribus arma.
Quem niſi ſeruaſſet magnarum rector aquarum,
Vt profugus lætis Troiam repararet in armis,
Auguſtumq; genus claris ſubmitteret aſtris,
Non claræ gentis nobis manſiſſet origo.
Inde agit Aeacides infeſta cuſpide Teucros,
Ingentemq; manum proſternit cæde uirorum
Sanguinis Hectorei ſitiens. at Dardana pubes
Confugit ad Xanthi rapidos perterrita fluctus,
Auxiliumq; petit diuini fluminis. ille
Inſtat, & in medijs pugnatur gurgitis undis.
Ira dabat uires, tinguntur ſanguine ripæ,
Sparſaq; per totos uoluuntur corpora fluctus.
At Venus & Phrygiæ gentis tutator Apollo,
Cogunt in Danaos Xanthi conſurgere fluctus,
Vt fera terribili miſcentem prælia dextra
Obruat Aeacidem, qui protinus undiq; totis
Impediatur aquis. ſed uaſto gurgite præceps
Voluitur, atq; uirum torrentibus impedit undis,
Prætenditq; gradus ille omni corpore ſæuas
Contra pugnat aquas, aduerſaq; flumina rumpit,
Et modò diſiectis humeris, modo pectore uaſto
Propellit fluctus, quem longe prouida Iuno
Admonuit rapidæ quo cederet ictibus undæ,
Sanctaq; pugnarunt inter ſe numina diuûm.
Rurſus agit Phrygias ingenti cæde cateruas
Horridus Aeacides, belliq; ardore reſumpto
Funereas acies horrendaq; prælia miſcet.
Non illum uis ulla tenet, non ſæua fatigant
Pectora pugnando, uires ſucceſſus adauget.
Perculſi dubitant trepida formidine Troes,
Atq; inter muros exhauſta pene ſalute
Confugiunt, portaſq; obiecto robore firmant.
Vnus tota ſalus in quo Troiana manebat,
Hector adeſt, quem non duri timor undique Martis,

Nec

Nec patriæ tenuêre preces, quin obuius iret
Et contra magnum contendere uellet Achillem.
Ante oculos ſubitò uiſa eſt Tritonia Pallas.
Quem procul ut uidit tectum cœleſtibus armis,
Pertimuit, clauſiſq; fugit ſua mœnia circum
Infelix portis. ſequitur Thetideius heros
In ſomnis ueluti cum pectora terruit ira.
Hic rurſus ſuper inſequitur, fugere ille uidetur,
Feſtinantque ambo: greſſum labor ille moratur,
Alternis poterant inſiſtere cœpta periclis,
Nec requies aderat, furor undiq; concitat iras.
Spectant de muris miſeri ſua fata parentes,
Pallentemque uident ſupremo tempore natum,
Quem iam ſumma dies ſuprema luce premebat.
Huic ſubito ante oculos ſimilis Tritonia fratri
Occurrens iuuenem ſimulato decipit ore:
Nam nunc Deiphobi tutum ſe credidit armis.
Tranſtulit ad Danaos iterum ſua numina Pallas.
Concurrunt iactis inter ſe comminus haſtis
Inuicti iuuenes, hic uaſtis intonat armis,
Ille hoſtem ualidum nequicquam umbone repellit,
Alternisq; ferox mutat congreſsibus ictus.
Sudor agit riuos, enſem terit horridus enſis,
Collatusque hæret pede pes, & dextera dextræ.
Interea ualidam Thetideius extulit haſtam,
Inque uirum magnis emiſſam uiribus egit.
Quam poſt elapſam uitauit callidus Hector.
Exclamant Danai. contrà Priameius heros
Vibratum iaculum Vulcania torquet in arma.
Nec ſucceſſus adeſt, nam duro inflectitur auro:
Diſsiluit mucro, gemuerunt agmina Troum.
Concurrunt iterum collatis fortiter armis,
Inque uicem ſtrictos commutant comminus enſes.
Nec ſufferre ualet ultra ſortemque ſupremam
Horruit inſtantem defectis uiribus Hector.
Dumque retrocedit fraternaque ſeſſus in armis
Reſpicit auxilia, & nullam uidet eſſe ſalutem,
Senſit adeſſe dolos. quid agat? quæ numina ſupplex
Inuocet? in toto langueſcunt corpore uires
Auxiliumque negant, retinet uix dextera ferrum,
Nox oculos inimica tegit, nec ſubuenit ullum
Defenſo auxilium, pugnat moriturus, & altos
Corde premit gemitus. inſtat Nereius heros,
Turbatumq; procul premit undique: tunc iacit haſtam,
Et medias rigida transfixit cuſpide fauces.
Exultant Danai, Troes ſua funera deflent.
Tunc ſic amiſsis infelix uiribus Hector,
Et concede meos miſeris genitoribus artus,
Quos pater infelix multo mercabitur auro:
Dona feres uictor. Priami nunc filius oro,
Te Priamus dux ille ducum, quem Græcia ſolum
Pertimuit. ſi nec precibus, nec munere uictus,
Nec lacrymis miſeri, nec clara gente moueris,
Adflicti miſerere patris, moueat tua Peleus
Pectora, pro Priamo: pro noſtro pignore, Pyrrhus.
Talia Priamides. contra quem durus Achilles,
Quid mea ſupplicibus tentas inflectere dictis
Pectora? quem poſſem diſcerptum more ferarum,
Si fineret natura, meis abſumere malis.
Te uerò triſteſque feræ, cunctæque uolucres
Diripient, auidique canes tua uiſcera paſcent.
Hæc ex te capient Patrocli gaudia manes,
Si capiunt umbræ. dum talia magnus Achilles
Ore truci iactat, uitam miſerabilis Hector
Reddidit. hunc animo nondum ſatiatus Achilles
Alligat ad currum, pedibusque exanguia membra
Ter circum muros uictor trahit, altius ipſos
Fert domini ſucceſſus equos. tunc maximus heros
Detulit ad Danaos fœdatum puluere corpus.
Lætantur Danai, plangunt ſua funera Troes,
Et pariter captos deflent cum funere muros.
Interea uictor defletum corpus amici
Funerat Aeacidas, pompasque ad funera ducit.
Ter circa tumulum miſeros rapit Hectoris artus,
Et uarios cineri ludorum indicit honores.
Tydides Titium curſu, pedibusque ferocem
Merionem ſuperat, luctando uincitur Aiax,
Cuius decepit uires Laertius aſtu.
Cæſtibus aduerſis cunctos ſuperauit Ephœbus,
Et diſco fortis Polibætes depulit omnes,
Merionesque arcu. tandem certamine miſſo
In ſua caſtra redit turbis comitatus Achilles,
Flent miſeri amiſſum Phryges Hectora, totaq; mœſtò
Troia ſonat planctu, fundit miſeranda querelas
Infelix Hecube, ſæuiſq; arat unguibus ora,
Andromacheq; ſuas ſcindit de pectore ueſtes,
Heu tanto ſpoliata uiro. ruit omnis in uno
Hectore cauſa Phrygum, cecidit defecta ſenectus
Adflicti miſeranda patris, quem nunc ſua coniunx
Turbaq; natorum, nec magni gloria regni
Oblitum tenuit uitæ, quin iret inermis
Et ſolum inuicti caſtris ſe redderet hoſtis.
Mirantur Danaûm proceres, miratur & ipſe
Aeacides annnum miſeri ſenis. ille trementes
Affuſis genibus tendens ad ſidera palmas,
Hæc ait: O Graiæ gentis fortiſsime Achilles,
O regnis inimice meis, te Dardana ſolum
Victa tremit pubes, te ſenſit noſtra ſenectus
Crudelem nimium. nunc ſis mitiſsimus oro,
Et patris adflicti genibus miſerere precantis,
Donaq; quæ porto miſeri pro corpore nati,
Accipias: ſi nec precibus, nec flecteris auro,
In ſenis extremos tua dextera ſæuiat annos,
Saltem ſæua pater comitabor funera nati.
Nec iam uita mihi magnos concedit honores,
Sed funus crudele meum, miſerere parentis,
Et pater eſſe meo mitis de (corpore) funere dulcé.
Hectoris interitu uiciſti Dardana regna,
Viciſti Priamum. ſortis reminiſcere uictor
Humanæ, uariosq; ducum tu reſpice caſus.
His tandem precibus motus grandæuus Achilles
Alleuat à terra, corpusque exangue parenti
Reddidit Hectoreum. poſt hæc ſua dona reportat
In patriam Priamus, triſteſq; ex more ſuorum
Comparat exequias, ſupremaq; funera ducit.
Tunc pyra conſtruitur, qua bis ſex corpora Troum,
Quadrupedes adduntur eis, curruſq; tubæque,
Et clypei galeæq; graues (argutaq;) argutaq; tela.
Hæc ſuper ingenti gemitu componitur Hector.
Stant circum Iliades matres, manibusq; decoros
Abrumpunt crines, laniataq; pectora tundunt:
Illo namque rogo natorum funera cernunt.
Tollitur & iuuenum magno cum murmure clamor
Flebilis, ardebat flamma namque Ilion illa.
Inter quos gemitus laniato corpore coniunx
Aduolat Andromache, medioſque immittere in ignes
Se cupit Aſtyanacta tenens, quam iuſſa ſuorum
Triſtis turba rapit. contra tamen uſque reſiſtit,
Donec collapſæ ceciderunt robora flammæ,
Inque leues abijt tantus dux ille fauillas.
Tu iam ſiſte gradum, finemq; impone labori
Calliope, uatiſq; tui moderare carinam,
Quem cernis paucis ſtringentem littora remis.
Iamque tenens portum metamq; patentis Homeri
Pieridum comitata cohors, ſubmitte rudentes.
Sanctaq; uirgineos lauro redimita capillos,
Ipſa tuas depone lyras, ades inclyta Pallas:
Tuq; faue curſu uatis iam Phœbe peracto.

FINIS.

DARETIS PHRYGII

POETARVM ET HISTORICORVM OMNIVM PRIMI, DE BELLO TROIANO LIBRI *ſex, Latino carmine à* CORNELIO NEPOTE *eleganter redditi.*

LIBER PRIMVS.

HYPOTHESIS.

Protinus in Colcho primus liber expedit arma
Argonautarum, rapiunt qui uellera aurum.
Et parat Aeſonidi redeunti prandia læta.
Excidium Troiæ ſub Laomedonte uidebis,
Inde ſtatum & formam graphice depinget urbis.

ILIADVM lacrymas, conceſſaque Pergama fatis,
Prælia bina ducum, bis adactam cladibus urbem
In cineres, querimur: flemusq́ꝫ quòd Herculis ira,
Heſiones raptus, Helenæ fuga fregerit arcem,
Impulerit Phrygios, Danaas exciuerit urbes.
Vt quid ab antiquo uatum proſcripta tumultu
Veri ſacra fides longum ſylueſcis in æuum?
An quia ſpreta lates? mundoq́ꝫ infenſa priori
Nos etiam noſcenda fugis? mecum inclyta, mecum
Exorere, & uultum ruga leuiore reſumens
Phœbeam dignare tubam, ſterilisq́ꝫ uetuſtas
Erubeat, dum culta uenis, dum libera frontem
Exeris. en aureis blandas, en pectus amicum
Mulces, uulgarem leuius paſſura cachinnum.
Si noſtris nil dulce nouum, nil utile uiſum
Quod teneri pariunt anni, ſi ſecula tantum
Aurea Saturni memorant, & nulla recentis
Gratia uirtutis: aude tamen ardua, pubes.
Mento caneſcant alij, nos mente: capillo,
Nos animo: facie, nos pectore. Tempora certè
Virtutem non prima negant, non ultima donant.
Quumque duplex ætas uarios contendat in uſus,
Hæc uiget, illa iacet: hæc pullulat, illa fatiſcit.
Mira quidem dictu, ſed uera (aduertite) pandam.
Nam uati Phrygio Martem certiſsimus index
Explicuit præſens oculus, quem fabula neſcit.
Hunc ubi combiberit auidæ ſpes ardua mentis,
Quos ſuperos in uota uocem? mens (æmula) conſcia ueri
Proſcripſit longè ludentem ficta poetam.
Quin te Cecropij mentita licentia pagi
Et lædant figmenta pater, quo præſide floret
(Pontia) Tantia, & in priſcas reſpirat libera leges.
Felices quos non trahit ambitus. ardua nactus
Non in ſe deſcendit honos, non cæca poteſtas
Quid poſsit fortuna uidet: non perfida ſentit
Proſperitas fleuiſſe humilem, qui ridet in altis.
Parcite ſacrilega ſuperos inceſſere præda,
Parcite, uenales quiſquis uenatur honores,
Vnde ruat, tabulata ſtruit. Premit ultio noxas
Tunc grauior, cum tarda uenit: tunc plena timoris,
Quum terrore caret: blanda nil ſæuius ira,
Quum floret miſeri felix iniuria uoti.
At tu diſsimilis longè, cui fronte ſerena
Sanguinis egregij lucrum, pacemq́ꝫ litata
Emptam anima pater ille pius, ſummumq́ꝫ cacumen
In curam ueniſſe uelit, cui cederet ipſe
Prorſus, uel proprias lætus ſociaret habenas.
Hactenus hæc, tuq́ꝫ (oro) tuo da maxime uati
Ire iter inceptum, Troiamq́ꝫ aperire iacentem.
Te ſacræ aſſument acies, diuinaq́ꝫ bella.
Tunc dignum maiore tuba, tunc pectore toto
Nitar, & immenſum mecum ſpargere per orbem.

Luſerat omnificæ quondam ſolertia curæ,
Ignotas molita rates, auriq́ꝫ cupido
Audendi tranſgreſſa modum, trans æquora miſit
Qui caperent thalamos, ſpoliarent templa metallis.
Siccine mortalis finem metitur hiatus?
Egeſtæ ſic Ditis opes, quas ambitus audax,
Quas prædo pallens Stygijs extorquet ab antris
Sufficiunt? cui iam ſatis eſt quòd regna, quòd urbes,
Ipſaq́ꝫ quòd pateant rapiendis tartara gazis?
Itur in ignotos fluctus, ultroq́ꝫ procellis
Inſultare iuuat, & ſoli uiuere fato.
Aeſonides primus undas aſſumpſit in uſus,
Phrixeam rapturus ouem: cui laudis alumnus
Alcides ſocias induſit in ardua uires.
His Peleus, Telamonque duces, his cætera pubes
Emathiæ, caſus pelagi coniurat in omnes.
Pars (...) inuita ratem, pars famæ prona petendæ,
Pars mundum uiſura nouum, genteſq́ꝫ remotas.
Ergo ſequi docilis quas nondum nouerat undas,
Thetyos in gremium migrat prærepta Dianæ
Pinus, & è ramis remos habet. inq́ꝫ profundum
Ornatu contenta rudi, plus robore, cultu
Fiſa minus, paucis exul peregrinat in armis.
Nondum ſæua deos ponto obiectare natantes
Relligio, non fluxa ſinu tumuère (recurſo) ſecundo
Carbaſa: delicias dat faſtiditior uſus,
Exornatq́ꝫ ſuum nouitas operoſa periclum.
Prima inopem pinus cultum, quo ſtabat in Hemo,
Detulit in fores. autor ratis Argus & Argo
Nauis erat, ſed uterq́ꝫ rudis: nil illa ſuperbè,
Non auro ſuperos læſit, non rupibus aurum.
Stat dubius nouus hoſpes aqua, redituq́ꝫ fugamq́ꝫ
Ludentis pelagi miratur, & æquora uiſu
Metitur, patriæq́ꝫ pium conſultat amorem,
Virtuti nutu facili ceſſurus, & undis.
Sed rapit aura ratem. quonam, quò naufraga tendis?
Quò populos in fata trahis? tene angue uel armis
Patrandum faſtidit opus? ſcio tædia tollis,
Delicias lethi quæris. nunc utere ſaxo
Terra potens, atq́ꝫ iniectæ Symplegadis ictu.
Nulla prius (cecidiſſe) conſumpta refer. ferat ipſa cruentũ
Quod peperit fatum, primaq́ꝫ ſuperbiat ira.
Fata obſtant, hominum prædatrix Atropos arcet.
Plus ſuperi quam fata queunt. trabs Theſſala diuos
Præſentes quos fecit habet contemptus in antris
Hippotades, in aquis Triton, in carcere Corus,
Hac rate prærepta ſummos tenuiſſet in annos.
Quippe deum genitore metu mens cæca creauit
Ditem umbris, cœlo ſuperos, & numina ponto.
Vix pelagi ſenſere minas, iamq́ꝫ Aeole clamant,
Aeole, tuq́ꝫ dato mulces qui cœrula ſceptro
Vndarum Neptune potens, date numen ituris.
Si reduces, meritis nomen ſacrabitur aris.
Mox ierant in uota dei, gaudentq́ꝫ (uocari) uocari.
Hic faciles proclinat aquas, hic euocat antro

Qui

Qui uela imprægnet zephyrum, qui purget abacta
Nube diem. curſu tandem producta ſereno
Labitur in portus Phrygios ratis. improba pubes
Emicat, & uetita certant tellure potiri.
Fama nocens ſubitum Sygea in regna tumultum
Spargit, & inſidias populo regiq; minatur,
Dardana ſi coeant peregrinæ ad littora claſſes.
Plebs excita furit, nec abeſt qui Laomedontem
Intentet Danais, ultro ni littore cedant.
O ſuperis inuiſa manus, ſic pignora cœli
Creſcentesq; deos in ſyrtes cogis? an unam
Extimeas gens tanta ratem? ſed cæca quid horres?
Huc hoſpes, non hoſtis adeſt, cui monſtra potenti
Debentur frangenda manu. reuerere tonantem,
Vel ſaltem cognoſce hominem. Si pendimus æquum,
Si rerum iuſtis metimur partibus uſum,
Omne homini commune ſolum. ſed iura peroſus
Publica ſacrilegis naturam barbarus auſis
Contrahit, & proprios Phrygiam phariſcat in uſus.
O Aſiæ pollentis opes, ô Pergama nulli
Tranquillo ceſſura deo. nil dura ſororum
Licia, nil ſuperi peccant, gens incola fatum
Ipſa facit, cœlo Phrygius parcente meretur
Exilium, gladios, incendia. Pellitur Argo,
Armatumq; Iouem medijs exorat in undis,
Ac Danai flagrant animis poſcentibus arma
Quo rapit ira ſequi, gladioq; ultore pudendam
Excuſare fugam. contrà, prudentia turbæ
Rara comes, raro Phrygiam cum milite pendit.
Excipit ancipites docti tuba Neſtoris aureis,
Suſpenſosq; regit, irataq; pectora mulcet.
O qui magnanimo domuiſtis remige fluctus,
Qui freta, qui uentos primi libaſtis, & altra
Iratum didiciſtis iter non nota ſequuti,
Diſcite dura pati. ſola eſt quæ conterit hoſtem,
Virtutesq; regit Patientia: ſola triumphis
Militat innocuis, & honeſtæ conſulit iræ.
Eſt tempus quando. locus eſt ubi lædimur omnes,
Lædimur immeriti, patimurq; indigna priores,
Vt cauſa meliore frui ſuperisq. ſecundis
Marte dato liceat. non hic iniuria nobis,
Sed Danais facta eſt: ueniet qui probra ſuorum
Enſe pio redimat. Sic fatur, & accipit omnes
Delinita Thetys, gremiumq, exponit ituris.
Iam fluctus emenſa uagos in Phaſidis undas
Declinat Pegaſæa ratis: pelagoq; relicto,
Pauperiore ſinu, ſed liberiore potita,
Multa prius metuenda tulit, dum littore in alto
Diſcordes agerent undarum prælia motus.
Improbus audaci ſuſpendit gurgite pontum
Phaſis, & obnitens caſtigat in arua ruentem,
Ceſſuram miſeratus humum. furit ille, feroxq;
Potandas inceſtat aquas, bilemq; refundit
In uada blanda ſuam, dedignaturq; teneri.
Ipſa etiam clauſisq; notis, cœloq; ſereno,
Continuas hyemes portus anguſtia uoluit.
Nec ſpacio laxum languet mare. creſcit arena
Conſumptura rates, tellusq; occulta uadoſas
In cumulum ſuſpendit aquas, mentita profundum.
Fluctuat ambiguus Tiphys, prope littora ſpectat:
Suſpectam formidat humum, diſcitq. timere
Quo tutum ſperabat iter. timor elicit artem;
Conſultura uadum medias minor alnus in undas
Pellitur, & conto metitur iudice pontum.
Littoris inſidiæ poſtquam patuêre, coacto
Inter utrunq; ſolum decurrens limite puppis
Arua petita premit, fractasq. offendit arenas.
Quid (*uaro*) memorẽ Aeſonidæ duras incũbere leges
Oeetæ imperio? quid ſemina iacta? quid hoſtes
Terrigenas, Martisq; boues, ſæuiq; draconis
Excubias? ignis uirtuti cedit & enſis.
Eripiturq; emptum ſummo diſcrimine uellus.
Neptunum ſenſiſſe putes, fugientibus æquor
Altius intumuit, fractiq; in littore fluctus
Intonuêre ſimul. Procul ô procul ite prophani,
Non licet in ſanctum cum præda tendere pontum.
Has notus haud paſſus cauſas inſtare timoris,
Præripuit uoces, nec iter conceſsit in aures.
Nauigat auricomo ſpoliatis uellere Colchis
Prædo potens culpem ne ratẽ quæ prima per undas
Ad facinus molita uias, atq; Atropon auxit?
An cauſa potiore probem? ſine remigis uſu
Non noſſet Memphis Romam, non Indus Hiberum,
Non Scytha Cecropidem, non noſtra Britannia Gallũ,
Primus ab excubijs montes proreta pelaſgos
Anticipat ſaluere iubens: at cætera pubes
Remorum aſſurgit ſtudio, uictrixq; carina
Theſſalicis reddit quos in freta duxerat aruis.
Quis uarios memoret plauſus, quis gaudia uulgi?
Si parcus meminiſſe uelim, uel nolle fateri,
Vel ſeriem non noſſe putent: ſi prodigus, auris
Faſtidita neget facies ad ſingula nutus.
Pelea miratur reducem Lariſſa, Pylonq;
Neſtor habet, Telamone ſuo Salamina ſuperbit,
Leda Ceraunеis & fratribus Orithyia
Hyſinarijs. laudatq; ſuum Calydonia mater
Oeniden, nondum tantùm ſoror, Orphea Thraces,
Archades Admetum, Talaumq; & Theſea & Idam
Anthæumq; urbes uariæ ſua mœnia quenque,
At Peloponneſum cum præda diuite Iaſon
Occupat, inſigni laſciuit regia cultu,
Victoriq; ſuo gratas plebs obuia uoces
Elicit, & uero diſpenſant gaudia uultu.
Solus inexplicita Pelias ſub fronte ſerena
Inuidia ægreſcit, ſeſe cauſatur, in omnes
Vota deos conſumpta gemit. Martemq; laceſsit
Qui gratis domitos tulerit deſeruere tauros.
Eluctata diu rapidis *ſingultibus*) impulſibus ira
In uerbum ſingultat atrox, queſtusq. ſuperbos.
O ſuperi, quò tura meant? ô fata, quis error
Imperat, ô hominum caſus, paucósne reſeruat,
Vt multos fortuna premat? iam ſentio, traxi
Inuito mea regna deo cape maxime tandem
Quorum faſtidit uſus regnare negantem,
Quæ longo emiſti uoto: tumeasq. relictis.
Non raptis. tenui certè non ſponte deorum.
Hisq; uelim regnis emptum uiciſſe tonantem.
Me magè (ſi qua fides) uotorum offenſa laceſsit,
Quàm ſceptri iactura mei. uolui (*q*) ne ſub Arcton
Proſcripſiſſe uirum? regnat. fregiſſe? ſuperbit.
Extinxiſſe? uiget titulos minuiſſe? triumphat.
Ergo deos dico ingratos. da tura tonanti:
Quum dederis, ſperata neget, donisq. retentis
Rideat eluſum. melius fortuna pianda eſt,
Quæ pacem, quæ fulmen habet, quæ prima tyrannis
Imperium partita tribus conceſsit, abegit.
Mutato Iulit cœlo, rurſusq. iubebit
Quos fecit reges mecum migrare ſub umbras,
Et Ioue proſcripto Saturni lenıat iras.
Sic fatur, diroq. animam depaſcitur æſtu.
Has tamen has cordis rugas, hæc prælia mentis
Frontis oliua domat, faciesq; doloſa ſophiſtam
Mendicat uultum, & blandos peregrinat in uſus.
Gaudia prima ducum, ſolenni menſa tumultu
Excipit. At cœli prædo terræq. marisq.
Ambitus acceptas uenatur regibus eſcas.

Iuno lyrtm uolucrum langueſcere ſentit, alumnos
Aequoris emungi Thetys dolet aſpera Phœbe
Indignata ſui numerum rareſcere ciuis,
Excubat, ultoremq; humeris accommodat arcum,
Venantes uenata uiros, prædamq; petentes
In prædam petit, & lucos uigilantius ambit.
Ergo thoros conuiua premit, donumq; dearum
Interpres blandus hilarat deus, humida ſiccis
Mirè concilians. comptos diſcreta clientes
Cura agit, hi Cererem cumulant, hi fercula mutant.
Illi hilares iterant calices at rege ſuperbo
Emeritum libante merum menſalibus hærent,
Summiſsiq; hauſtum Bacchi regalis adorant.
Has menſæ genialis opes hæc ocia curæ
Dapſilis, hoc grati certatum dulce laboris
Incolumi uirtus delibat ſobria guſtu.
Non ignaua graui peperere obliuia menti
Deliciæ, non in ſomnos elanguit ira
Amphitrioniadæ Troiam bis terq. reſumens
Se uulta reſerat, animumq; his aſperat ægrum.
Ergo Iouem meritus cunali Marte parentem
Cœleſtes docui mecum uagire dracones,
Præueniq. minas? pudet heu. uir, uictor, adultus
Barbaricis ceſsi, non uno milite, iuſſus.
Ergo minis frangendus eram? proh fata pudenda,
Proh crimen ſuperum fato(q. [illegible]) Iunonior omni
Neſcio quis famæ meritum ſcidit: arma tenebam
Nec deerant hoſtes. i nunc, & priſca reuoluens
Priuignum mirare tuum, Iouis inclyta coniunx.
Viciſti, fateor, fugi, uictoria ſumma
Alciden fugiſſe fuit rurſus ne ſeuerum
Dignere artificem noſtris Euryſtea pœnis?
Si Lernam edomui, ſi Cerberus ore trifauci
In ſcopulos Dodona tuos aconita refudit:
Si grauis Anthæus, gratam ſuſpenſus arenam
Dedidicit mirante Rhea: ſi cætera mundi
Monſtra triumphali potui conſumere dextra,
In Phrygios dicamne uiros? humanaq; bella
Depoſuiſſe pudet. ſed cur clarè acta reuoluo?
Degeneri grauiùs accedit gloria facto.
Quin potius feris gladius quid conferat auſis
Monſtrorum domitor reminiſcere. Pergama pœnas
Pendant, & me itis periuros perde ruinis.
Sic Phœbo liquidoq; Ioui ducture triumphum,
Sic tibi, ſic Danais, docileſq. inſtare Pelaſgos,
Non fugiſſe ſciant, qui quum potuêre minari,
Et potuère pati. Tacitis ſic quæſtibus iram
Exacuens, ſummos animum procudit in auſus.
Haud ſecus exilium gratæ dequeſtus arenæ
Armenti princeps lunatum robur in ornos
Aſperat obiectas, & ſe præmenſus in hoſtem
Ocia dura gerit, & prælia pulcra figurat,
Fronte furens, pulſaſq; pudet non frangere ſyluas
Inde thoro meliore redit, ueteremq; repulſam
Excuſans, uictor regnat, lauroq; ſuperbit.
Vix primos belli motus librauerat heros,
Et iam fama loquax rapiens ex aure potentum
Quod ferat in uulgus, pauidas quod ſpargat in urbes
Prælia mota canit. illàmne nocentis Auerni
Progeniem, cœli ne rear? quæ murmura rerum
Occulta extenebrat, redditq. latentia luci.
Immò quis è ſupera contendat pace creatam
Turbatricem hominum? quæ ſancta ſilentia regum
In mundi perfert aures, & plebis in ora
Diſsipat, arcanum curæ furata ſilentis.
Haud mora, non iuſsi lituis, non ære uocati
Conſpirant ad bella uiri, ſed & arma tumultu
Plebs rapit, & uibrans quos non bene nouerat enſes,
Ingenuè iraſci diſcit, multumq; minatur,
Sed factura parum. terit hic in frena iugales,
Non longum manſurus eques, rapta ille ſuperbit
Caſside, & impatiens captos decreſcere uiſus.
Hi ſuras riguiſſe ſtupent, hi pondere uicti
In clypeos nutant, pars barbara regna laceſsit
Litigijs audax & citra prælia fortis,
Obiecto ſecura freto gemit anxia matrum
Turba, nec infauſtis ſolatia mœſta querelis
Ire negant lacrymæ, lacrymis certatur, & omnem
Exceſsiſſe putat flendi parciſsima luctum.
Hæc inter medios enſes timet, illa Charybdim
Incurrit, pietas nunquam ſecura quieſcit.
Mens ô prona uirûm, non hæc ſuſpiria uirtus
Infracta admittit, non dant complexibus artus,
Oſcula non iterant, ne uel ſic bella morentur.
Vix memores dixiſſe uale, mulcetur alumnus
Fatorum Alcides, & ſpe meliore ſuperbis
Aſsidet inceptis, fremitu naualia feruent,
Aegæoſq; ſinus ter quino remige frangit
Lecta cohors, totidemq. mouet per cærula pinus.
At notus incumbens humeris, puppiq; ſequaci
Ducit inoffenſam Simoentis in oſtia claſſem.
Puppibus emigrat primus Telamone ſecundo
Lariſſæ pollentis honos, cui cœrula nupſit
Nereis, amplexus non aſpernata minores,
Mortalemq; thorum, quo principe gloria ſpirat
Myrmidonum, quem tota ſuis obnoxia fatis
Dorica caſtra(ronant) canunt. Danais hic debet Achillé,
Aiacem Telamon, æquale in (Pergama) prælia fulmen.
Diuidit ergo acies æqui libraminis inſtar
Alcides, pars in Phrygios armata penates
Iam dictos ſortita duces, pars cura relictæ
Claſsis diſponit cum Neſtore, parſq; ſequuta
Amphitryoniaden, ſocijs partitur utriſque
Excubias hinc inde ſuas. ſic agmine trino
Conſulitur bello, patriumq; armauerat orbem
Principis edictum Phrygij. ruit omnis in arma
Barbaries: flammiſq; rates conſumere ſiſus,
Et Danaos ſparſurus aquis, ad littora Martem
Dux migrare iubet. paretur, & ocyus omnes
Fluctibus inſiliunt. ſolitæ nil tale timere
Nereides uiſa arma ſtupent, horrentq; tumultum.
Hi telis inſtant, alij face: pectora telum,
Fax puppes iniecta petit, cunabula Mauors
Cypridis infeſtat armis, & Lemnius igne.
Tunc primum bellis rubuit mare. ſanguinis illas
Murex hauſit opes, quas nondum oblitus in annos
Præſentes meminit, regumq; expendit in uſum.
Scyllæos noua præda canes ad funera mœſti
Gurgitis inuitat, coeunt latrantibus undis
Monſtra ſinus Siculi, dehinc hauſto nectare diro
In freta ſparguntur ſimilem uenantia potum.
At fremitu accepto Nereus excuſſus ab antris,
Mutatis horreſcit aquis: fontiq. relapſus
Naſcentem explorat lunam, uiſoq; meatu
Quem genitrix natura dedit, ſecurior exit.
Immò agitè, immiſſo bellum conſumite ponto,
Dij ſi qui undarum: raptæq; Athlante repulſo
Euoluantur aquæ fatis iniuria prima
Excuſanda fuit, an & hos impunè furores
Ferre iuuat? miſero completus ſanguine pontus
Spumat & incenſum fumat mare, Scylla Charybdim
Excitat, & noſtris pingueſcunt monſtra ruinis.
Si neutros ſupereſſe ratum, ſi iudice pœna
Elicitis pœnas, Phrygios periuria mergent,
Exemplum ſceleris Danaos quæ iam mora ſegnes.
Pronius in facinus tardis ultoribus itur,

Ar-

Ardua iam trepidis murorum ſepta cateruis
Iliacæ traxêre manus. ſtat Dardana pubes
Pro iugulis armata ſuis: nec enim inuida regni
Ambitio ludit pugnas, ſed & ira, minæque,
Et non extorti per uulnera cruda furores
Bella cient, hinc inde odijs flammata ſuperbis.
Primus in aduerſos uibrata cuſpide muros
Torquet equum Peleus, fractaq. accenditur haſta.
Hâc (ait) hoſpitijs aditus, & inhoſpita tecta
Pulſanti reſeranda manu. nos urbe fruamur,
Portu alij, dixit. cunctiq; inſtare Pelaſgi
Ceu belli tunc cauſa recens, nec tempore longo
Ira minor, minus accendant in prælia mentes
Iuſſa, tubæ, promiſſa, preces: aſperrima cernas
Bella geri. non præcipites telluris hiatus,
Non undas timuêre uiri: ſibi quiſq; uideri
Dux alijs, milesq; ſibi. pars cratibus inſtat
Continuas molita uias, uallemq; profundam
Molibus iniectis uincunt: pars aſpera cliui
Impatiens hæſiſſe ſubit: iam copia muri,
Iam ſilices laxare licet. ſed deſuper urgent
Dardanidæ, incuſſasq; trabes & ſaxea uoluunt
Fragmina: pars iaculis audax, pars aſpera flammis
Flagrâtes (immergit) inuergit aquas. ſeptũ arbore Dymus
Affectabat iter, fixoq; in mœnia uultu
Hæſerat: hunc latices decaluauêre profuſi,
Flumineiq; imbres, nudum ſpoliatur utroque
Crine caput, penetratq; fluens in uiſcera uulnus.
At teſtudineo Telamon defenſus amictu
Occultum furatur iter, ſilicumq; tenorem
Ære domat, iamq; in præceps pendente ruina
Cedit, & effracta tandem prior urbe potitur.
Interea flammis populari uela parantem
Percellit uox dira ducem: Cui ſtrenue ductor
Dardanidum, cui bella geris? ciuésne peroſus
Monſtri pari pacem pelagi ſancire laboras?
An pauidis profugisq; inſtas? & ne qua ſuperſtes
Sit fuga, conſumis claſſes? propioribus auſis
Intendêre manus hoſtes. huc lumina flecte,
Atq; urbem miſerare tuam. uix credulus hæret
Laomedon, cernitq; tamen iam Pergama rumpi,
Stare hoſtes, nutare Phryges: rapit ocyus agmen
Attonitum, belliq; rudis non colligit alas,
Sed ſparſis properat ſignis. quem præpete gaudens
Excipit occurſu Tirynthius: hisq., ait, olim
Quum premerent portus optataq; littora feſſi,
Exilem tellurisopem tenuemq. negaſti
Sæue moram ſpreta pacis cum fronde Mineruæ.
Sume uices, redijt hoſtis, qui uenerat hoſpes.
Sic fatur, ſtrictoq; ducem tranſuerberat enſe:
Thoracisq; moras, clypeiq; umbramina raptim
Diſsipat, atq. animam tot defenſoribus uſam
Elicit, & Stygios iubet irrupiſſe penates.
Fit fuga Dardanidum mactato principe. at hoſtis
Ciuiles prædatur opes, pars cædibus iras
Innumeris explere ſitit. uox regia tandem
Caſtigat rapidos Danao graſſante tumultus.
Parcite uictores Danai, compeſcite dextras.
Labe pari peccat, pariterq; crudelis uterque,
Qui cunctis parcit, & nulli. nobilis iræ eſt,
Citra iram punire reos. iam copia regni,
Vrbs cecidit, ceſsit hoſtis. cæſoq; tyranno
Vt miſeris faciles Graiorum exempla ſecuti
Eſſe Phryges diſcant, damus ultro rura colono,
Caſtra uiris, pontum nautis, & ciuibus urbem.
At pereat dira ſi quis de ſtirpe ſuperſtes,
Hanc quoniam delere iuuat. Sic fatur, & ecce
Amphitus, Hyſiphilus, Volcontus, & inclyta uultu
Heſione, ſæuis uincti poſt terga catenis
Traduntur ducibus. hi dira in funera rapti,
Hæc Telamon tibi præda datur, quòd Pergama uictor,
Quòd prior effractis facilem das hoſtibus urbem.
Ilicet, Argolici præda Heſioneq; potiti
Incumbunt pelago, laurumq; inſigne triumphi
Puppibus exponunt, penetrantq; ad ſidera plauſu.
His aberat Priamus, aliam ſeruatus in iram
Fatorum, caſusq; alios: cui Marte ſecundo
Eoos populata Phryges uictoria læta
Fauerat, & reduci comites plauſêre triumphi.
Dura hominum Lacheſis, ſors perfida, luditur anceps
Imperium. Priamus natales ampliat agros,
Troia ruit: ſceptroq. nouus dum quæritur orbis,
Sceptri nutat honos. fauſtos in regna meatus
Fata dabant reduci: ſed dira, ſed aſpera donis
Inuidit fortuna ſuis, quæ quum ardua donet,
Guſtatos grauiore fauos ulciſcitur ira.
Iamq; urbis trepido conſpectum pectore ductor
Hauſerat, occurrit luctus, uiſumq; ſalutat
E muris manuum plauſus lacrymabilis, horror
Aggreditur, turbatq. ducem, totamq. pererrat
Infelix planctus aciem, ſtant undiq; ciues,
Soluunturq; ſuam Priamo ſpirante ruinam.
Ille autem licet interno complura dolore
Corda gemant, uultu lacrymas caſtigat adultas,
Vt ſaltem ſperet ducis ad ſolatia uulgus.
Nam ſummè miſer eſt, cui nec ſperare relictum eſt.
Nec mora, diffuſam ſpacijs maioribus urbem
Integrat, ac potior conſtructio barbara Græcam
Excludit Nemeſim. medicati uulnera muri
Reſpirant meliore manu, contemptaq; moles
In ſæuum patuiſſe aditum: & quà ſaxa recedunt,
Continuant ualuæ duplices. hæc cardine laxo
Alternos pandit aditus, hæc robur acernum
Pectine ferrato tacitos ſuſpendit in uſus.
Iamq; arces cecidiſſe iuuat, iam machina maior:
Et lucro iactura fuit. muralia primas
Propulſura manus, pinnarum culmine denſo
Conſpicuos tollunt apices, nec mœnia munit
Rarior excubias turris factura ſecundas.
Celſior in ſuperas contendens uertice nubes
Ilios, æquaret gemini diſcrimina mundi,
Si ſpacio contenta ſuo, minus improba cœlo
Parceret, atq; alium iam non præſumeret orbem.
Si Phlegram conferre uelis, ſi uirginis arces
Aſſyriæ, feret hæc potiùs diſcrimina linguæ,
Tela Iouis. nulli ſpacioſior æthere tractus
Contigit. aut tantum patiens indulſit Olympus.
Penè pares totam turres ſparguntur in urbem,
Cyclopum faſſæ ſtudium, ciuisq; ſuperbus
Celſa petens, faſtidit humum: ſurgentia paſsim
Exhalant piceas incenſa pyralia flammas.
Ingenti Vcalegon conſumens æra tecto
Arduus alta petit, Anthenor mœnibus æquis
Certat. at inconſtans, nec maior, nec minor, ægris
Anchiſes parcit pedibus, greſſumq; peroſus
E ſpeculis uidet urbis opes, plauſusq; uiarum.
Haud procul incumbens urbi mediantibus aruis
Idæus conſurgit apex, uetus incola montis
Sylua uiret, uernat abies procera, cupreſſus
Flebilis, interpres laurus, uaga pinus, oliua
Concilians, cornus uenatrix, fraxinus audax,
Stat comitis patiens ulmus, nunquamq; ſeneſcens
Cantatrix buxus: paulò procliuius aruum
Ebria uitis habet, & dedignata latêre
Canicolam (Cano. olem) poſcit Phœbũ, uicinus ariſtas
Prægnantes fœcundat ager, nec plura Phalernus

Vina bibit, non tot paſcit Campania meſſes.
Proxima rura rigans, alio peregrinat ab orbe
Viſurus Troiam Simois, longoq; meatu
Emeruiſſe uelit, ut per tot regna, tot urbes,
Exeat æquoreas tandem Troianus in undas.
Dumq; indefeſſo miratur Pergama uiſu
Lapſurum ſuſpendit iter, fluuiumq; moratur
Tardior, & totam complecti deſtinat urbem.
Suſpenſis inſenſus aquis uiolentior inſtat
Nereus, atq; amnem cogens procul ire minorem
Proximus accedit urbi. contendere credas
Quis propior: ſic alternis concurritur undis,
Sic crebras iterant uoces, ſic iurgia miſcent.
Vndiq; ſiderei maieſtas conflua mundi
Iliacum dignata ſolum, iuga, mœnia, pontum
Veſtit, & aſtrifero dat reſpiramina collo.
Idæos Cybele colles colit, ipſa ſuperbis
Regnatura iugis, reliquos tibi Delia ſaltus
Donat, & Idæis penſant uenatibus orbem.
Pampineum te Bacche nemus, te ſpicea cingit
Sylua Ceres. Neptunus aquas, naualia Phœbus,
Arces Pallas habet, & habetur Pallade fatum.
Eſt ſacer urbe locus media, modicumq; laborat
In cumulum Pygmæus apex, quem ſurgere plenè,
Quem planè reſidere neges. hic celſa ſuperbi
Fulgurat ara Iouis, non ſceptro & fulmine nudi,
Non qualem Tyrius, non qualem prædicat Indus.

LIBRI PRIMI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER SECVNDVS.

HYPOTHESIS.

Mittitur à Priamo legatio ſancta ſecundò
Ad proceres Danaum, repetant qui pace ſororem
Heſionam, magna ui nuper ab Hercule raptam.
Iudicium Paridis ſequitur, quo iudice diſces,
An Venus, an Iuno, uicit'ue decore Minerua.

IAM floret Priamus populoſo pignore felix,
Felix coniugio, felix natalibus (*armis*) aruis,
Si ſuperi, ſi fata ſinant, ſi ſtare beatis
Permiſſum uidet Alecto quas fregerat arces
Fortuna meliore frui: uidet, ardet, & hydris
Iraſcens circumq; genas & tempora crebris,
Mè ne, inquit, reginam Herebi, mundiq; potentem,
Atq; utinam cœli, regnum mortale laceſſet
Aeternum? pudet heu. laſciuit terra ſuperſtes
Poſt Danaos quibus uſa fui, noſtris 'ne triumphis
Contendit, uinciq; negat: ruat ocyus ergo
A cunis conceſſa mihi. Sic queſta, quietem
Inuidet exiguam Priamo, raptumq; ſororis,
Seruilemq; colum, & lacrymas obiectat inultas.
O hominum ſuperumq; pater. ſi numina curas,
Cur hominem plectis? miſeræ 'ne quod incola terræ
Deſpicitur? certè lacrymis noctiq; dediſti
Proſcriptas à luce animas. pater optime tandem
Flectere, redde polo reduces, uel funera ſaltem
Exilij tutare tui. quur impia ſæuit
Alecto in miſeros? cur Pergama dia fatigat
Tot ſuperis conſiſa ſuis? tolle inclyta, tolle
Virgo moras, nec paſſa premi quas incolis arces
Gorgone prætenta Stygias perſtringe Meduſas.
En aras, en tura (*ſibi*) tibi communia poſcunt
Nutrices ſcelerum Furiæ: noctiſq; tyrannos
Exorare iubent, cœlum inter mœnia clauſum,
Conciues habuiſſe deos. hem linquet inultum
Tiſiphone: regiq; ſuo cultore negato
Quam dedit inuidiam Phrygius luet. Ecce profundis
Curarum furijs, uigiliq; impulſa dolore
Mens Priamum in diuerſa trahit, nec Marte repoſcit
Heſionen, nunc bella timet: ſententia tandem
Fortior, inuiti precibus, tentare Pelaſgos
Blandicijs uoce hac legatum Antenora demum
Inſtruit, & paruo claudit mandata libello.
Hactenus inuicti gens imperioſa Pelaſgi,
Libertas Aſiæ, nullis concuſſa uigebat
Caſibus: inuidit ſolitum fortuna fauorem,
Et rerum decreuit apex. uerùm Hercule uinci
Turpe minus, tantoq; leues autore ruinæ.
Nunc quia conciliat humiles fauor, exuo regem,
In miſeras deſcendo preces. ſic India Bacchum,
Sic Cyrum Crœſus, Thamirin ſic Cyre rogabas.
At ſi Parca prior quâ cœperat ire mearet,
Ipſe orandus eram, geminumq; impenſus in uſum,
Aut pacem regerem iudex, aut prælia princeps.
Proh ſuperi, quæ dira orbem deludit Erynnis?
Exieram miles, tractabam prælia ductor,
Victor eram: ſed quur eoo blanda triumpho,
Si mœſtos læto reditus fortuna parabas?
Hæccine poſt tantos mihi debita pompa labores?
Sic metui tibi Troia dari, quæ læta parabas
Quum redij? ſæua illa dies ſemperq; gemenda,
Qua reduci primùm patriæ mœſtiſsima clades
Viſa audita ſimul. melius quem fecimus hoſtis,
Aut cui factus eram, uitam hanc tot triſtia paſſam
Rupiſſet gladio. ſceptróne & culmine regni
Dulce frui? ſic ſic fratrum patriſq; perempti,
Sic raptæ memor Heſiones? miſereſcite magni
Myrmidonum proceres. cæſum lugere parentem,
Exhauſtam uidiſſe domum lapſoſq; penates,
Sit ſatis: Heſionen lacrymis ſolatia tantis
Reddite. parua quidem poſco, ſed muneris inſtar
Maioris, uitæ pariter, pariterq; ſaluti
Exanimem dabitis. Sic poſtquam queſtus, & ipſi,
Et cui charta datur, tepidus fluit humor in ora.
Antenor zephyris blandum ſpondentibus æquor
Haurit iter: rapienſq; ducis mandata, per undas
Magneſij fines, Sparten præteruolat altam,
Fatidicamq; Pylon, paucis ubi tracta diebus
Ocia dequeſtus cedit: non Pelea magnum,
Tyndaridas geminos Pyliam flexêre ſenectam
Verba ducis. læti tandem Telamonis ad urbem
Flectit iter. Lacheſiſq; fugam ueſtigat in omnes.
Regia celſa nitet, complutaq; murice multo
Purpura Sidonios diſpergit in atria luxus,
Solennem confeſſa diem, qua iungit herilem
Iuno thorum. læto cuncti connubia plauſu
Concelebrant, populoq; ſuo certamina prima
Ventripotens ponit genius. cœnare decorum,
Et menſas uariare iuuat: nunc pocula deſunt,
Fœcundam factura ſitim. repetiſſe uoluptas,
Et uires conferre libet, ciuiliter ipſi
Indulgent proceres cyathis, bibuliq; clientes
Heus Hymenæe ſonant, & in aurea pocula fuſi

Inui-

Inuitant ſeſe pateris.plebs mixta Britanni
Certatura ſiti,longique potentior hauſtus
Plebeios gaudet calices & ſobria uina
Regali mutaſſe mero,redimitque uoluptas
Rara moras,nec ceſſat hians,dum pectore uicto
Lingua fluat,creſcant lychni,ueſtigia nutent.
Cætera multiplici laſciuit curia plauſu,
Pars ſyrtis,pars grata lyris,pars ore canoro
Natiuas oſtentat opes,contentaque neruis
Arteriæ non artis opem,non carmina nerui
Ad uocis mendicat opus:ſe quælibet ornat
Muſa libens,quæ uoce placet,quæ dote ſuperbit.
Non tamen indulgent ſtudijs communibus omnes.
Aetatum parium ſimilis concordia.narrat
Cum ſene canicies,ludit cum pube iuuentus,
At moduli alternat libamina prima choraules
Præuius,& dociles hoc explicat ore choreas:
  Plaudite conciues,Salaminæ ditis alumni
Plaudite:uictori nubit Priameia noſtro
Heſione.clamant unà feliciter omnes,
Congeminantque iterum feliciter Ille canoros
Concilians in plectra modos,his exit in aures:
  Quid gentis Danaæ proauos,quid priſca ſtupemus
Prælia?miremur potius quem protulit ætas
Qua fruimur,rerum patrem,mundique patronum
Amphitrioniaden,axis quem laudat uterq;,
Cuius opem ſæuos debellatura Gigantes
Aſtra petunt,geminoque armari fulmine poſcunt.
Hunc non Iuno ferox,non accuſator iniquus,
Non labor exhauſit.redolent cunabula primum
Vix orta uirtutis opus Nemeæus adultos
Expauit terror humeros Erymanthus abacto
Reſpirauit apro uictricis uictima clauæ
Abſoluit Creten taurus,dux flebat Hiberus
Damnatis quas Cacus opes abſconderat antris.
Non angues Lernæ reduces,non Cerberus ingens,
Non Lapithæ domuère uirum uigilata draconi
Poma tulit.peſtem Libycam librauit in auras,
Edocuitque hoſtem nocituris artibus aſtra,
Qui quondam geometer erat,Achelous in armis,
Neſſus in effugio nimis effugiſſe queruntur.
Othriſios mactauit equos,reuocauit ab armis
Hippolyten,domuitque fero Stymphalidas arcu.
Nec ſolùm tibi ſe tellus,ſed ſidera debent.
Vector eras,& uector eris.da maxime felix
Auſpicium,lætum tribuas nubentibus omen,
Et proſit cecinisſe tibi.ſi iuſſeris,ibunt
Monſtra procul,ridebit Hymen,uinoque fauebit.
Iam tua ſic Hebe pariat Saturnia cœlo,
Et noſtro noua nupta duci.Plaudentia rurſus
Tecta ſonant,feſtoque fauet plebs læta tumultu.
Sola tamen ([illegible])duro turbat conuiuia([illegible])uultu
Heſione,ſpernit plauſus,oditque fauentes,
Nil titulis permota ſuis,non dote ſuperba,
Non cultus mirata nouos,ſibi capta uideri,
Mœſta queri,& quotiens ſibi plaudit regia,nomen
Reginæ captiua pauet,nec libera fidit,
Sed iuſſa in thalamos timide uentura coactos.
Cumque alijs modulentur aues,quæ coniuga fata
([illegible])Expirant meliore lyra,ſibi credula fingit
Noctiuagas ululaſſe ſtriges,bubone ſiniſtro
Tecta premi,Stygioq; ſatas Acheronte ſorores
Funeſtas geſsiſſe faces heu cæca futuri,
Quàm ſæuum patris paritura nepotibus hoſtem.
Quinetiam oblatos calices,oblata recuſat
Cymbia:nunc tacito pertundit pocula luctu,
Et lacrymas bibit ipſa ſuas,ſegniq; morantes
Creſcentesque cibos guſtu ieiuna fatigat.

  Triſtior interea Phrygius delabitur hoſpes
In portus Salamina tuos,ramoque uerendus
Palladio,celſas ſubit arces.cætera noſſe
Curia cunctatur,conciuem ſola Phrygemque
Agnoſcit noua nupta uirum,pudibundaque uultum
Flectit,& orantem miratur talibus illum:
  Inclyta ſceptrigeri proles Iouis,& minus uno
In natum perducte gradu,reuerende Pelaſgis
Iuſtitia,belloque potens,tibi ſupplicat omnis
Cum duce Troia ſuo Telamon miſereſcite ciues,
Tuque prior:non tot terraque mariq; labores
Incaſſum fluxiſſe ſinas,poſt aſpera multa
Hac tandem huc ueni.cerno quam quærere iuſſus
Heſionen,cerno:non hæc commercia certè
Iuno probat:uictore ſuo captiua fruetur,
Flens hilari,famulans domino,uel barbara græco.
Redde magis.tot ueſtra nurus Europa ſuperbas,
Tot celebres habet illa faces melioribus ortam
Quære aliam fatis hæc edita ſidere duro
In raptus damnata fuit,facilisque uel omni
Præda uenit,ſemperque ſuis rapienda minatur.
Nouerat Argolicas Alcides,nouerat alter
Cum Polluce error,nouit cum Neſtore Peleus,
Quum leuis aſcenſu facili tibi præda daretur
Heſione,meque haud fines truſiſſet in iſtos
Infelix Priamus,ſi quid de gente ſuperſtes
Cognata,patriæ penſaret damna ruinæ.
Hanc tibi,non ſuperis,animam debere fatetur
Quam ſibi ſeruatam gaudet ([illegible]) ſibi,ſed Telamoni.
Dic potius ſubicit Telamon,inuitaque flentis
Oſcula prædatur,& in hos ait ire lacertos
Emerui gladio. Sic interfatur,& illud
Dircæum memorat:Teneo longumque tenebo.
  Pulſus abit Phrygius,relegèsq; quod hauſerat æquor
In patrios delatus agros,iter explicat omne
Ciuibus,Heſiones thalamos,& nulla Pelaſgos
Iura ſequi,bellumque hortatur.At æger iniqua
Suſpicione Paris,Ne credite,ludimur (inquit)
Dardanidæ,miror hilarem,ſibi commodus uni
Non ſperata refert,non quod commune decorum,
Molitus ſpeciale bonum,malè publica curat
Qui ſua pluris habet gelidoque haud utitur enſe
Saucia proximitas.mihi claſſem ac uela parate,
Ibo,ibo.non me pauidus quas obijcit Hector
Terruerint Syrtes,non arma aduerſa uel hoſtes,
Non aditus in regna graues:mihi numen ab alto
Indulget,dictatque uias,ſpemque addit ituro.
Mira quidem,ſed uera(duces aduertite)pandam.
  Deſertura uirum flebat Pallantias ortum
Proceſsiſſe diem,ſed iam maturior æſtus
Soluerat algentes lacrymas me dulce trahebat
Certamen nemorum,populari luſtra,fugaces
Indagare feras,facilique inſtare moloſſo,
Ocyus exciti qui caſſe,uel ore,uel aure,
Fraude,ſono,ſenſu,ludentes prælia caſſe
Fallunt,ore cient,ueſtigant aure,ſimulque
Inuadunt ſaltus.me nutu numinis error
Deuius in ſpacium ſeductius,in nemus altum
Egit,uenarique dedit ſecreta dearum.
  Idæi regina ſinus digniſsima Phœbo
Laurus inoffenſo frondoſum uertice crinem
Explicat,& nemoris proſcripta plebe minoris
Sola uiret,nulliq; ſuas communicat umbras.
Cætera Cyrrheam ueneratur ſylua iuuentam
Celſum ſubmittens apicem,longeq; reducta
Maiorem temere poſcentes aera frondes
Caſtigat,metuitque ſacris occurrere ramis.
Huc deus aut caſus,certè gratiſsimus error,

Pertu-

Pertulit ereptum ſocijs. hac lætus in umbra
Mirabar laurum uiuacis lege iuuentæ
Nil Ioue mutato paſſam. mirabar & Eurum
Murmure adulantem folijs, & frondibus auram
Secretum ſpirare ſuum, quum languida ſenſim
Fur oculi ſomnus inuitans ocia, blandum
Pectoris eluſit ſtudium, curasque fefellit.
Sic caput herboſo proiectum ceſpite fultus,
Delicias hauſi ſuperûm: nec friuola ſuetus
In plebem luſiſſe ſopor, ſed ſomnia regum
Dignatus ſubijt, magni mox nupta tonantis,
Et Venus, & Pallas, ſeſe languentibus ultrò
Ingeſſere oculis: quarum quæ maxima, fando
Vix bene maturam uiſa eſt ſoluiſſe quietem.
Venimus in ſaltus Phrygios ô Dardane, ueni
Magni nupta Iouis, uenit Mauortia Pallas,
Venit blanda Venus. gratare, en noſter alumnus
Quod dare Parca neget, timeat promittere uotum.
Sidereæ libram formæ dedit ipſa tonantis
Vnica, quæ trini diſpenſo fœdera regni,
Cui parent undæ Neptuni, tartara Ditis,
Aſtra Iouis. non ſi laudor cenſore caduco,
Indignor, non grata minus reditura tonanti
Si noſtro dubius hæſit mortalis in ore.
Quod longum eſt mirantis erit. neu fortè putetur
Mendax, quem debet famulatrix fama fauorem,
Quod rarum ſuperis, nudos en aſpice uultus:
Talis in amplexus uenio Iouis. ergo quis auſus
Pallada Gorgoneam bellatricemq; Meduſam
His conferre genis? non ſic pudor exulat omnis,
Vt populi terror, uulgi fuga, baiula lethi.
Quòd terret, placuiſſe uelit, uis dira doceri,
Diua tamen dictura fui. non hic opus enſe,
Angues tolle tuos, armatos exue uultus,
Da facilem uiſu faciem, frontem exere, cedat
Caſsis, & incluſum ſine reſpirare ceraſten:
Detege quod galea horrendum, quod parma pudendũ
Occulit, atq; aude præconia uera mereri.
Hicne nitor calybis, hic aurum hoſtile, decoris
Extorquebit opem? neſcis ſæuiſsima, neſcis.
In calybe horror ineſt, in caſside fulgurat aurum,
In capulo crudeſcit ebur. ſic docta minaces
Delicias adfert, & uult placuiſſe Minerua.
Túne Iouem mentita patrem? qua pellice noſtra
In luctus audente ſuos? Sed matre carere
Creditur. ô ſuperûm pudor, hæc'ne animoſa ſuperbit
Solius meminiſſe uiri? diciq; uirago
Emeruit? certè ſuperos inuiſa fatigat,
Mortales conſumit. At eſt Mauortia, dicunt.
Ergo mares uorat. At Pallas. ſit: ſed quia pallet,
Vel quia Pallanti iugulum ſcidit: hinc color, inde
Dextra nocens nomen alterno iure meretur.
Tuq; ſed ô facinus, túne, inquam, prodiga ſexus
Fœmina plus quàm iura ſinant, & mollior æquo,
Túne ergo Venus auſa uenis in præmia formæ?
An neſcis cui iura petis communia? ſed quis
Credet? tot Iuno ſimiles habet. unica quondam
Et nullis æquanda fui. quum prouida mundum
Digereret natura ſuum, ſine coniuge coniunx
Stabat, & in florem uultu creſcente ſeuerum
Stabat adhuc, cum ſic mater Natura, quid hæres
Cœli hæres? quod poſcis habes. hæc ſanguine iuncta,
Iunctior amplexu: ſoror eſt, coniunx erit, una
E numero ſelecta tibi, una, ſed unica, cuius
Nec ſimilem memoret tellus, nec ſidera norint.
Abſque pari parit illa tibi. ſic fata negantem
In fratris cupidi dedit oſcula. conſcius ille
Optati ſceptrum tribuit commune ſorori.
Ergo eat, & uultus noſtros Erycina laceſſat.
Nuptum iui ſelecta Ioui: ſed fallitur, iſſet
Diua Paphi potius: quoniam ortus nacta ſerenos
Concreuit ſpumante freto, cæſisque pudendis.
Hæc patrem factura Iouem, tibi bellice Mauors
Et populo pareret: hac anceps ætheris hæres
Aurea degeneri uiolaret regna metallo.
Quique nec indicio Phœbi, nec uindice textu
Securam potuit noctemque fidemque mereri
Lemnius, ultum iret alieni probra pudoris
Lemnius, & proprios non ſuſpiraret amores.
Vt Phrygum ſileam, quis uulgatiſsima neſcit
Furta deæ? ſed blanda, ſed alma, ſed aurea, nectit
Blanda dolos. alit alma malum, petit aurea donum.
Olim (nam memini) certandi ſola poteſtas
Cum Ioue noſtra fuit. ubi tunc Venus? illáne uenit
Tertia? ubi Pallas? an quarta ut iuſſa ueniret?
Tireſia certe ſteterat ſub iudice Iuno.
Sed taceo. tu Phryx potior, tu diſce mereri
Iunonem, quæ ſceptra ferat, quæ cõmodet aurum.
Tot mundus miratur opes, tot regna cometæ
Diſpenſant: quæ ſceptra uelis, quas elige terras.
Quicquid agas, quacunque fluat ſententia, noſti
Iunonem placuiſſe Ioui. Iunonie iudex
Cenſorem ne ſperne Iouem. Sic alta profando,
Reginæ multum meminit, uultumque ſuperbum
Vocibus ingeſsit, contempta fronte precantis.
Prodit in aſpectum Pallas, fandique ſecundas
Nacta uices, propriæ fidens & conſcia cauſæ,
Irriguo ſacras haurit de pectore uoces.
Magna parens ſuperũ, nec enim nego: magna tonãtis
Nupta, nec inuideo: meritum Phryx inclyte noſtrum
Si quod erat, carpit. teſtor freta, teſtor olympum,
Teſtor humum, non armatas in prælia linguæ
Credideram ueniſſe deas: hac parte loquacem
Erubeo ſexum, minus hic quam fœmina poſſum.
Martem alium didici. uictoria fœda, ubi uictus
Plus laudis uictore feret. noſtriſque triumphis
Hic haud notus honos. ſed quo regina decoro
Effatu tendit? dea ſit cedo, immò dearum
Maxima: non dextræ ſortiri ſceptra potentis,
Partiri'ue Iouem certatim uenimus: illa,
Illa habeat quæ ſe oſtentat, nos gloria ſaltem,
Quum titulis opus eſt, ornat minor, & quia cogor
In laudes ire, haud omni ſine dote Minerua,
Si gena, ſi generis autor, ſi denique mores
Quærendi, in curis regnat pudor, à Ioue ſanguis,
Cenſori facies oculo patet. hæccine forma,
Hoc genus, hic mentis cultus? ſi coniuga diuæ
Gaudia, nuptarum dotes, & pignora iactant:
Virginitas me ſola iuuat, nil paſſa pudendum,
Non læſura toros, non deprenſura maritos.
Macte Paris, mea bella uiri, mea penſa puellæ,
Et mea laurigeri meditantur carmina Vates:
Sic populis utriſque fruor, ſic grata per omnes.
Sed quid ego hæc? quid ad hæc ſubnectere plura laborem?
Moribus indignum, fateor, ſtudijsq; pudicis,
Oſtentare ſuum: propriæ nam uenditor artis
Detitulat titulos, quos ingerit. at quia præſens
Viribus & uitijs armatur cauſa, Mineruam
Accipe plus tacitè mentam, quàm uoce ſequutam.
Quum uetus efflueret in regnum mobile mundus,
Terrarumque notas ultrix detergeret unda,
Emerſit cum ſole fides, mox cætera dudum
Nacta fugam uirtus terris offenſa profanis,
Iam mundo meliore redit, prudentia nunquam
Velox, indulgens pietas, patientia uictrix,
Strenua ſimplicitas, hilaris pudor, ardor agendi

So-

Sobrius, & nullo nutans conſtantia caſu,
Non uaga pax aderat, rerum concordia cuſtos,
Iuſtitiæ rectiq; tenor, ſine iudice ſtabant
Viſuræ populos & Deucaliona ſorores,
Poſcebantq; ducem: nec enim ſecura meandi
Copia, nec prorſus turijs in tartara pulſis
Ceſſauère metus. tandem genitura Mineruam
Contremuit frons celſa Iouis, totusq. rotatu
Intonuit maiore polus, nec gratior unquam
Lux ſuperis. hoc patre fluens, hoc edita partu
Diuûm pandit iter, diras & monſtra relegat
Virtutum cuſtos, uirtutum præuia Pallas.
Hæc illa eſt quam Iuno notat, quam Dardane cernis,
Marte Minerua potens, hæc cuius dextra minacem
Exhauſit Phlegram. uidi, dicamne? ſed omnes
Nouimus, Enceladi conſumpſit flamma cyclopes.
Centimanus pharetras centum, Niobesq. ſagittas
Spreuit, anhelanti iam maior Marte Typhoeus
Cœlum poſcebat ubi tunc Mauortia Iuno
Iuuiſſet numero ſaltem, propiorq. ſtetiſſet
Pro ſceptris armata ſuis? iam pene ſupernos
Perſephone thalamos, Ditem complexa tenebat:
Quum tandem exiliens trepidis Saturnia ſtratis,
Exclamat Pallas, Pallas, proh fata moraris?
Perimur. acceſsi, ſenſit ualuiſſe Meduſam
Gorgoneamq; deam, ſenſit quod fulgurat aurum
Plus ſplendore potens, cum cœlum, ſceptra, penates
Reddidimus trepidæ ſit nunc ingrata, ſit hoſtis:
Noſtrû eſt quod regnat, noſtrû quod cum Ioue ſomno
Securo fruitur. at curam imbellis Olympi
Quum ſubij, tunc diua fui, tunc dicta uirago.
Vos ſuperos teſtor, quantis ſudauerit auſis
Hoc caput, hoc pectus noſtrum (ac oſtendit utrumque
Cœlum ſuſpiciens) pudor hic, hic caſsidis horror
Et parmæ quam Iuno notat genuitne ceraſtas
Iuppiter? aduertat cuius conuitia tractat
Diua memor, parcatq. ſuis. parit illa potentem
Vulcanum, pariatq. uelim non quod pede molli
Militat inuideo, nectitue quòd arte catenas.
Sic fatur, Veneremq. obliquo figit ocello,
Atq; iterat. Res ô uatum digniſsima riſu,
En generat uoces, euoluit nomina, nugas
Pieridum, & noſtras dignatur noſcere frondes.
Sed malè uel didicit, meminit uel mollius æquo:
Vera uoce fluit à Polleo, Pallas & alti
Splendorem meriti uix gloria nominis æquat.
Macte Paris, quid enim numerandis improba ueris
Effluo, & in titulos ſuſpiro prodiga? læſi
Fortè deos, exempla ſequor, ueniamq. coactus
Error habet, noſti Iunonem indigna locutam.
Sed taceo, prompſi (fateor doleoq.) ſuperba,
Vera tamen, ſed molle decus formæq. triumphum
Non hac mente peto, uiles ut ſoluat in uſus
Vulgaresq. iocos. hac fronte, hoc oris honore
Venatrix hominum uernet Venus, o fuga morum,
Dijs utinam libranda forem. Nunc Cypris in omnes
Bella ciet, uictrixq; placet, mundumq. ſuperbit
Imperijs ceſsiſſe ſuis. heu rara ſecuris
Aurea, rarus amor morum, quippe ardua frangit
Virus dulce, piæ ſyrtes, amentia ſupplex,
Molle malum, morbus hilaris. ſic uendicat orbem
Exitium uenale Venus, ſic exit in omnes
Teligerum complexa ſuum: exemplumq; datura,
Vulcano Martiq. parit moderantior olim
Mortali contenta iugo non aſtra coegit
In (*numerum*) numẽ laqueumq. ſuũ, non fulmine blando
Fulminis autorem fregit, non Cynthius ignes
Maiores miratus erat. non cura tridentis
In medijs feruebat aquis, ſed nomine uero
Bacchus liber erat. pudet, Aegæonis alumna,
Sera ultrix ſuperos uexat, cœlumq; repoſcit
Cum patrio proiecta gelu, cumq; exule mentu.
Erubeo ulteriora loqui. me ſtrenua certè
Omnipotensq. Venus tentabat flectere, ceſsit,
Senſi etenim. mecumq. utinam deprenderet orbis
Quàm fallax & blanda uenit. nil hoſte polito
Sæuius. omnifico uultu mentita fauorem
Amplexum in luctus ſoluit. Marte omnia miſcens.
Quum uentum in cædes, cedit: quum prælia feruent,
Frigeſcit: tunc arma iuuant, tunc Pallas in uſu,
Et Venus in probris. commercia turpia, molles
Exacuit, duros emaſculat, & rapit orbem
In prædam, cui præda uenit. ſic mutuus error
Inuenit alterni ſolatia digna pudoris.
Non cogo in certos numeroſum Prothea uultus,
Non Venerem ſemper uariam moresq. pererro
Implicitos, ſatis eſt aliquo ſi cognita caſu
Non trahat incautum prorſus. ſed uoce monentis,
Exemplum cui mundus erit, quis dicat egere?
Maxime Priamidum, noſtra eſt ſi gloria quicquid
Mars audet, quod Clio docet, quod certat Arachne
Si tibi mixta manus & partitura Mineruam,
Si tutoris egent arces, & in arce triumphat
Palladium, formæ titulum ſi uirgo meretur,
Annue, & Iliacum iudex ne deſpice fatum.
Deſierat, uultuq. animum uocemq. ſequuto
In girum flectens aciem, ſedet. emicat axe
Idalio prouecta Venus, tandemq. profatur
Mœſta parum, ſed blanda oculis, & fronte ſerena.
Heu quibus exilium populis poſitura relinquar,
Libera Saturni proles? cui grata uel æqua,
Si ſuperis inuiſa uagor, ſi transfuga cœli
Fata ſequor? uos o ſpirat quibus orbe ſecundo
Indefeſſa fides, quos non liueſcere certum eſt,
Si pia, ſi facilis, ſi nulli dura Dione,
Pendite quis cauſam caſus premat, unde tumultus,
Vnde minæ, cum prima meos lux extulit ortus,
Foui hominem, duros tenerè ſolata labores,
Et caſus miſerata graues: ſic publica grati
Templa mihi ſtruxère uiri, ſic tura merebar.
Hinc iræ, hinc odij cauſæ. miſereſcite ſaltem
Vos quibus exul agor, cœli rea deprecor orbem,
Quem colui, ueſtram populi defendite ciuem.
Flos iuuenum, ſpes noſtra Paris, non uexo locutas,
Non incuſo deas: quis enim uel carpere poſsit,
Vel ſacros æquare modos? at ſi qua fatendi
Libertas ueri, noſti puer inclyte, noſti
Quæ rerum ſeries, ſteterit quo cardine cauſa,
Quam bene rem ſermo digeſſerit indice uultu,
Eloquio frontis, oculo cenſore ſecanda
Lis erat unde igitur armata licentia fandi
Intremuit, ſi dura minus reuerensq. pudoris,
Et Ioue progenita, & uirgo Tritonia credi
Poſſet? At emeruit Muſarum maxima dici,
Non nego, fingit enim, nullìq. hac parte ſecunda
Falſigraphos commenta docet, docet auribus uti
Mollibus, & cæcos per triuola ducere ſenſus.
Cumq. per ambages nugis pompoſa uenuſtis
Phillidas, Hyſiphilas, & prælia noſtra retractet,
Lucratur ſacram uenalis fabula laurum.
At ſi militiam fingendi fœda facultas
Hanc habitura fuit, ſaltem diſcrimen habendum
In quam, quid, quare. nec enim ſi nata cerebro
Noſtri plena Iouis, gelidæ nil improba fando
Virginis elidit titulum doctiſsima uirgo.
Illa uirûm titulos raptis mendicet ab armis,

Sit

Sit ſeſe contenta Venus: tumidè illa minetur,
Nos humiles facileſq; pati: rorantia tabo
Signa ferat uictrix, noſtri ſine cæde triumphi,
An quia naturæ non obluctata, fatigor?
Anchiſæ ſi blanda fui, ſexúmne refelli?
Si peperi, cui facta nocens? meus aſtra Cupido,
Aeneas Phrygiam ueſter colit. hæccine culpa?
Hoc Venus exitium ſuperis molitur & orbi?
His homines, his dono deos: ergo innuba Pallas
Sic meritæ mores Veneris notet. illáne grata,
Grata uiris, quos Marte uorat? placanda puellis,
Quarum faſtidit ſexum? dijs digna ſerenis,
Quos reſidos timidoſq; uocat? ſic exit in omnes,
Sic telis placitura ſuis, ſic omnibus æqua.
At uirgo eſt. negat Aglauros, negat anguis opertus
At taceo. At faciē poſſet: conſulta reclamat
Vnda, tumorq. genæ gladijs at ſtrenua ſumptis:
Non proprium quod fingat habet, mentita poteſtas
Læta breui, probroſa diu: poſt pauca ſerena,
Spuria perpetuo ſordeſcit gloria luctu.
Quondam certa fides, bella imperioſa deorum,
Non una confecta manu, lauruſq; per omnes
Dicta dari. at uictrix Perſeæ Gorgonis umbra
Extorſit titulos, palmamq. imbellis Olympi.
Sic de ſe meminit Pallas, ſic credere oportet.
Crede Paris, res digna fide, tradendaq; faſtis.
Plus Ioue, plus Phœbo potuit, plus fœmina Marte,
Marte utinamq; meo. nec enim tibi Iuno nepotes
Inuideo, ſi digna tamen: nec turpe Mineruam
Vt ſocium numerare genus. tot freta Dione
Vindicibus potuit ſaltem, ſi fata tuliſſent,
Serpentum non eſſe parens, miſeriq; per urbem
Exutis explicito raperet ueſtigia giro.
Hermione Martis, uidi uidi ipſa nefandè
Cæſum quem peperit populum. Sic fata, madentem
Inclinat uultum, rurſuſq. accenſa profatur:
De fatis nil læſa queror, metuenda deorum
Inuidia eſt. blando Semele conceperat aſtro,
Plena deo, paritura deum, deuſq; tumebat
Mentis, quum Iuno uultum mentita ſeuerum
Accedit, perſuadet, abit: quid credula, ſimplex,
Inflammato premitur Ioue? ſic tua longis
Cadme fides perfecta uijs, ſic annuus error
Emeruit, cum rapta ſoror, uiduamq; parares
Iunonem ſancire Ioui, te luctibus ecce
Munerat, inq. tuos flammis armatur alumnos.
Gaudeat, en quali deitas rugoſa triumpho
Molitur titulos, tremula dum militat haſta
Altricis mentita fidem: nam cætera nullus
Confinxiſſe labor, faciles ad tempora cani,
Ad faciem rugæ ueniunt. fallenda ſenectus,
Non fingenda fuit. ô ſi ad certamina formæ
Illa potens Beroe ſtaret ſocianda Dionæ,
Incuteret celebrem ſimulatrix ſimia riſum.
Stulte quid Europem genero Ioue quæris Agenor?
Illa rapi meruit, raptorem excuſat egeſtas,
Et thalami potioris amor. ſibi maxima debet,
Quod totiens uidua eſt coniunx Iouis: alite fauſto
Nupſiſſet ſtabiliq; thoro, ſi prima tuliſſent
Fœdera plus formæ, linguæ minus. improba, turpis,
Garrula, legitimi mores inceſtat amantis.
At ſoror eſt coniunxq; Iouis: bene ceſsit in uno
Coniugis offenſam redimit ſoror. ardua regnat:
At patris in ſolio: fruiturq. iugalibus aſtris,
Stirpis non thalami merito. fuit aureus olim
Ille ſenex, quo nata feror, fuit unicus hæres:
Nec dum ſortilegam mundus nutabat in urnam,
Cum pia Saturni proles, æquanda Mineruæ,
Vel ſaltem non exul erat. regnoq; tyrannis
Concedente tribus, triplicem proceſsit in orbem
Communis regina Venus. quod cum Ioue Iuno,
Cum Ioue, cum Tritone fuit, cum Dite Dione.
Non mea ſideribus famulis contenta poteſtas,
Tartara ſolatur, mulcet freta: uos pia ponti
Turba dei, ueſtræ ſcelus excuſate ſororis,
Si ſcelus hinc traxiſſe genus: tuq; optima uindex
Imperioſa Thetys cœlum Iunone fugata
Poſce tuum, raptaſq; faces. iam pellice pulſa,
Iam non ſollicito uenies paritura tonanti.
Fatis nulla fides. precium Saturnia formæ
Perdet opes, perdet. non hunc emptura decorem
Veniſſet, ſi pulcra domi. malè Dardane mores
Conſuluit dare prompta tuos. non flectitur auro,
Qui titulum paritatis habet. uictricibus olim
Armentis impenſa fides, librantis habenæ
Non uendit nutum, ueteris non immemor æqui,
Illáne blandè Paris uultu uictore fruetur,
Cui gemit Heſione, ſanguis cui fluxit auitus,
Alcide quæ tela ſui librauit in arces
Bellica uirgo tuas? ubi tunc quæ prælia iactas?
Fatum ubi? plus actum eſt rapto Phryge, pocula nato
Eripuit, thalamumq. deæ. ſic molliter uitus
Aſpera miſcet adhuc ſuperis dotatus Olympo
Flos Aſiæ, ueneranda deûm regumq; propago.
Non meus inſtabilis labor eſt, aut gloria uerſus
Texere, non trepidas penſis urgere puellas.
Non mecum Phœbus, mecum certauit Arachne:
Hos Pallas tibi pacta pedes, hæc ſtamina nectat
Plurima. dij (fateor) faciles & ſumma paciſci
Et dare: ſed quid opes, quid regna, quid arma potentē
Adijciunt? cuius ſceptrum pars amplior orbis,
Cuius opes Phrygiæ, cuius gens Dardana uires.
At ſi ſolanda eſt thalami regalis egeſtas,
Si uires, ſi ſceptra nihil ſine coniugis uſu,
Munus habe Veneris, munus quo Sparta ſuperbit,
Munus quod dici Iuno uelit, eſſe Minerua.
Quid moror? internam propiùs rimare Dionem.
Res agitur tractanda palam: iam pectora nuda
Pandimus. hac facie Phœbo duce metior aſtra,
Hoc uultu produco diem. formoſe merenti
Gratare & ſimilem iudex ne deſpice uultum.
Sic effata, genas rapto depromit amictu,
Nuda humeros, exerta ſinus, totoq. dieſcit
Ore. pudet diuas Veneri ceſsiſſe triumphum.
Conſulite ultores Phrygij, Venus excitat ægros.
Hac conſtans mihi uiſa fide: uel ſomnia certè
Pondus habent, hic fata ſequor. parete Dionæ,
Quæ ciui lacrymas, riſus quæ terminet hoſti.

LIBRI SECVNDI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER TERTIVS.

PERIOCHA.

Tertius extremum Troiæ diuinat, & inde
Ad raptus Helenæ Paridem tranſmittit ad Argos,
Qui prius Heſionem captiuam reddere nollent.
Agmina Græcorum conſpirant illicò ad arma,
Et duo nymboſo merguntur in æquore fratres
Tyndaridæ, tumido extendunt in gurgite palmas.

SOLVVN-

SOLVVNTVR uario cõſulta ſilẽtia plauſu:
Idalium Pæana canunt, plebs, aula, ſenatus.
Hic fatis uouet, ille deis, una omnibus una
Voce animoq; fremẽtes plaudit Venus, altus
Sanguis obit, ſacris ultro ceſſantia cedunt (ubique
Arua, coronato luget ſpoliata marito
Inachis, & raptos gẽ nebunda repoſcit alumnos.
Illuſtres ſuperis epulas molita poteſtas,
Sacrificis bibulos lectoribus inſtruit ignes,
Totaq; thuricremis Panchaia ſpirat in aris
Venales emptura deos. at pauper acerra
Principe digna deo, noſtro placitura tonanti,
Mente litat pura, uotis exorat honeſtis.
Celſior expacitis rapturus in ardua flammas,
Regius extruitur cumulis floribus ignis,
Perſtringitq; aciem procul his expirat ab aris
Hoſtia dira cruor, Veneriq; quod dulce propinat
Ductor, Ariſtæos [illegible] Methymnæa fluenta,
Icarios hauſtas, [illegible] odores.
Fronde comas nexus [illegible] altare parenti
Iliades iuſſæ [illegible] lecte teremis.
Cymbia deuoluunt [illegible] rex ipſe miniſtrans
Idaliam delibat auem, ſic antè precatus:
Diua potens [illegible] diuûm [illegible] nperioſa uoluptas,
Vera deum ſoboles, [illegible] Tritonis alumna
Alma Venus, ſeu te [illegible] Thetyos urna
Poſcit, ſeu nectar ſuperûm, ſeu forte papauer
Elyſium, flecte hæc teneros ad dona iugales.
Hos dignare [illegible] ſecuri
Grata minus [illegible] ſacra tibi ſi digna litamus,
Exorata ueni, partemq; huiuſtra recumbe.
Celſa licet calcant centeno thure Cithæra,
Idalium mo [illegible] nectar nemus, ardua Cypri
In flores creſcant [illegible] Cithæra,
Idalias uolucres, Cypri thyma, Pergama uincent.
His mentis, his [illegible] (ueneranda Dione
Adde fidem uiti [illegible] memor adde fauorem,
Solatam ſoluere domum non improbus oro,
Vt tuus Inachias prædo prædetur alumnas:
Heſione contentus erat, [illegible] certe
Non neget, hoſq; [illegible] Saturnia raptus.
Olim Atræ [illegible] reuoluo?)
Claruit imperium, [illegible] Pelaſgis
Phryx erat [illegible] reſpice Diua,
Aeneadas [illegible] ignes
Hyblæas [illegible] ſpirans
Nidor odorifero [illegible] fumo.
Iam uotis ſacriſq; [illegible] reclinat
Flamma apices [illegible] prorumpit in æſtus,
Bacchante [illegible] pectore nactus,
Vocales tripodum furias anguſtat in uſus,
Orſus ita: Heu Phrygii gens non præmenſa futuri,
Quo noſter ſpoliator abit? quæ nam illa carina,
Quæ Troiam menſura uenit? [illegible] littora tangit.
Ite duces contrà. ſic interrupta protatus,
Plus dubios urit, pleno tamen arguit ore
Deiphobum, cui ſumma fides & ſola medendi
Copia, iuſſa ſequi Veneris, raptum ire Lacænas,
Autores ſperare deos. Quæ nam iſta nefanda
Spes? inquit. ſuperumne fides, cœliq; poteſtas
Incertum diſpenſat iter? prædantibus adſit?
Macte Paris ſceleris, alios moliere miniſtros,
Et ſomnum tibi finge nouum: non fallere norunt,
Qui falli nequeunt orantem haud ſuſtinet ultrà
Troilus, utq; animo præceps, belliq; ſitItor
Et gladio conſultor erat: Timidiſsime fratrum
Vade (ait) o tenebris antri damnate loquacis:
Vade, inquam, & quotiens uiſum tibi fallere plebem,

Finge deum: nobis alius iam conſtat Apollo.
Ibit Alexander, non ſi Cumana ſenectus
Aut aries Libycus, aut Chaonis obſtrepat ales,
Iuſſum flectet iter. ibit, uiderámq; reducet
(Quod nolles ta nen) Heſionem. conclamat herilem
Præceps ad nutum plebes, excire tumultus
Quos nequeat ſopire potens, nec menſa futurum,
Audet, cum præſens metuat nihil. omnibus arma
Arma animus, mentiq; frequens illabitur Argo,
Laomedonq; iacens, & inultæ dedecus urbis.
Conclamantq; iterum: Quo nam uſq;, o libera pubes
Dardanio cognata Ioui, patiemur inultum,
Tot iugulos rabuiſſe ſenum? tot colla parentum
Argiua nutaſſe manu? non impia ſanxit
Atr[illegible] hoc etia n noſtris incumbere fatis,
Vltorem non poſſe dari. ſi numinis iram
Troia merens ſenſit, pœnam quoq; iu ſlice Phœbo
Dira Mycenææ debent commiſſa mentæ
Ite duces, Venus hæc, hæc certior augur Apollo
Bella iubet, fratru n q; exhauſta funditùs urbe
Poſcit inulte ſuos Phryx gio ductore meatus.
Vnde metus, metus unde uiri? conceſsit in ignes
Indutus Neſſum Tirynthius, ecce timoris
Cauſa prior ceſsit. ſpirat par Herculis Hector,
Ecce animos gens noſtra dabit: ſi prima Pelaſgis
Laurea, tas Phrygibus palmam ſperare ſecundam,
Et noſtros reddiſſe deos uos inclyta ſaltem
Pignora, cæſorum iugulos lugete parentum.
Vos quibus uberior lacrymas iniuria nectit,
Vos pietas armata uocat. Sic uoce precantur,
Intenduntq; manus. ægras quum Panthus in aures
Priſcos fatorum monitus ferit, & quod ab ipſis
Extorſit genitor aditis Euphorbius index,
In medium pandit proles. Lapſura ſub Argis armis
Pergama, ſi Phrygias Helene conſcendat in urbes.
His tam facta fides ducibus, uulgiq; tumultus
Flectitur. o quanto priſcis noua mollius urgent.
Plus ſuperi conſtant Pantho memorante futura,
Quam dicente Heleno: Priami tamen ægra laceſsit
Concilia Heſione, ſuperos premit: audit & audet
Dux fall[illegible] fatiſq; fauet, quum fata recuſet.
Atq; ita, dic (inquit) alio dic ordine fata
Antenor, memora iam facta. neceſſe peractum
Conſtat. uenturum, mutabile cranſit habemus
Iam cunctis grauiora minis pertuſa cruore
Pergama, nuptarum lacrymas, planctuſq; parentum
Tu quoq; uita refer Phrygiæ repetitor alumnæ,
Atq; ita quæ paſſus, obiter tot cladibus adde.
His ſaltem cedat bacchantis fabula fani,
Et moneat potiora fides prius eſſe negabit
Vnda fluens, ignis urens, ſpirabilis aer,
Quam dictet facienda furor ſic fatur. At ille,
Ergo (ait) ô ciues, rerum teſtanda priorum
Hiſtoria? an lapſa eſt nondum? uetus? indice queſtu
Non opus eſt, ubi regna dolos, & bella loquuntur.
Vidimus emeritis fœcun lam ciuibus urbem,
Atq; alium regnare ducem: nondum ſtios Argis
Ceſſerat. hàſne uices uelox obliuio tranſit
Immemor, & longi præcidit tædia luctus
Impatiens languere diu? quin inclyta pubes,
Si iuuat mutio mentes abſoluere quetu,
Armata decurre diu. fortuna ſequenda eſt,
Dum præclarum aliquid dolor indecoctus anhelat.
Nil grande & longum ſegnem timor obruit iram.
Hæretis, quia [illegible] fata uetant. hæc ſcilicet angit
Cura deos, æui tacitos uexare receſſus.
Et rerum librare uices. ſtant fata tenore
Fixa ſuo. certam miſeris ſi parca ruinam

P Indi-

Indixit Phrygibus, moriendum Marte triumphum
Si pepigit, meritum minuit uictoria legnis.
O falli facilis, ſi fas depromere uerum,
Deprendi inſidias ſuperum. Lernæus Apollo
Noſtras uexat aues: & quæ metuenda minatur,
Dardanidis timet ipſe ſuis. Sic ficta loquutus
Accinctos ad bella Phryges præuertere tentat.
Vos contrà cunctis potiora euenta futuris
Pendite. donatos Tirynthius induit ignes,
Aeacidæ ſenuere duo, nulliq; timendus
Aut puer, aut uirgo quem fata minantur Achilles.
Ipſe uiri, uidi ipſe uiros & mœnia, uidi
Vrbes: ſed gelidos nil excitat. ite potentes,
Et iugulos aptate iugo, ſpretoq; triumpho
Reddite fatidicis uictores enſibus enſes.
His uirtus accenſa uiris, procul omnis abacta
Religio, cedit Helenus, uittasq. minaces
Abijcit, & lacrymis mutat fata ſequutis.
Dux cœpti legitur paſtor Paris, aduena quondam
Regni, nunc regis hæres. nec proficit urbi
Fatalem damnare facem, quum læderet ardens
Prægnantem ſomnus Ciſſeida, pullulat alte
Flamma uetus, reuehuntq. fidem præſagia pœna
It fati imperio Danaû rapturus alumnum
Dardanus, & blandè debellaturus Achiuos
Præuelat fraudes. cæſas non induit alnos,
Pinnarum ſuſpecta ſtrues. numeroſa uagatur
Tranquillo claſsis cultu: regalis olíuam
Prætendit pinus, tandemq; erepta furori
Semimaris galli non aduerſante Cybele,
Miratur ſiluas bacchari ad littora uoces.
Hinc decor inſignit, qualem progreſsior uſus
Poſt longum lucratur opus, tabulata ſuperbis
Præradiant inſcripta notis, ueſtitur herili
Prora Tyro, puppisq; Tago, nitor erigit Indus
Antemnam, ſpargitq. in tranſtra cupreſſus odorem
Vela regens. certant uenti quis lintea tendat.
Purpureos diſtincta ſinus at lene fluentes
Arceſsit zephyros puppi præſcripta Dione.
Inſtabat iam dicta dies, qua claſsis in altas
Propulſa poſceb[illegible] aquas, cum lecta iuuentus
Priamiden ſortita ducem per littora ferri
Diſcurſu rapido, qualisq; abeuntibus ardor,
Certatim fremere, & uarios miſcere tumultus.
Haud mora, ſuccinctos Nabathæos agmine ducens
Hector in arma Phryges, comites per cœrula fratri
Ire iubet, certantq. r[illegible]tes ſtipare ſecuti
Pæonidæ duce Deiphobo, quin ipſe Diones
Spes Anchiſiades cum Polydamante ſecundo
Iungit opes: iamq. effractas rapiebat arenas
In pelagus claſsis, humerosq. manusq; ſecuta,
Cùm tandem exclamans adytis Caſſandra relictis
Fata aperit, turbatq. Phryges. at læua morantes
Impellit Lacheſis pinus, uncosq. tenaces
Rumpit & intento percellit flamine uela.
Vltimus in ſocias fatalis prædo carinas
Prouehitur: multum Priamo fratraq; rogatus
Ne quicquam temere uictori ſuppliceт hoſti,
Heſione contentus eat ſin reddere raptam
Velle negent, bellum intentet. ſic format iturum,
Venturosq. Phryges accepto interprete ſpondet.
Vix in conſpectu Paridi patuêre Cythæra,
Cùm patrias permenſus aquas, ad Neſtora caſu
Atrides mol[illegible] iter, Simountide pinu
Aſpecta, ſecum uoluit cur, quo, unde. ſtupentq;
Alternis reges figentes lumina uelis.
En qua fata fidê rerum diſcrimina nectant.
Hoſtis adeſt, Menelaus abeſt, geminosq; Lacones
Hermione ſibi nacta duces Agamemnonis urbem
Viſum ierat, matrem cupide uiſura ſecum[illegible]
Plebs quoq; Iunoni celebrem confluxerat Argos
Ludificum ductura diem, pontusque uacabat
Et tellus exuta uiris. ſic omnia caſus
Expedijt uentura potens, uictrixq. Dione.
Prodit in abruptum prætentis inſula ſaxis
Myrtigeræ ſacrata deæ, pars una receſſu
Abditiore latens refugos ſalcatur in artus
Deprenſos furata ſinus. huc littore blando
Freta Phrygum pubes, puppes agit. ipſe propinquas
Sanguine ſacrifico Latoidos irrigat aras
Princeps, & larga cumulat promiſſa ſecuri.
Ergo Cytheriacas præceps it fama per urbes
Priamidem ueniſſe Parim, plebs undiq; portus
Decurſu complet: ac pollens ore Lacæna
Ignotos uiſura uiros ad littora greſſus
Dirigit, accliuemq. freto defertur Helæam.
Poſtquam Helenes Paridi patuit præſentia claſſem
Deſerit: ac formæ fidens, & conſcius oris,
Huc illuc greſſum librans, qua Tyndaris ibat,
Indefeſſa uagis inceſsibus ocia texit,
Certantesq. offert uultus. incendia nutrit
Mutua, captatumq. breui lucratur amorem.
Quippe nec ad curſum præceps, nec ſegnior æquo
Librato geſtu formam iuuat, actus in armos,
In caput erectus, tenero delibat arenam
Inceſſu, figitq; oculo mirante Lacænam.
Oblitosq. gradus ſiſtit: ſuſpectus haberi
Mox metuens, transfert celeres ad cætera uiſus,
Ceu ſtupeat quicquid ſpectat. moderantius illa
Obliquos uultus & non ridentia plenè
Ora gerit, totasq. uelit cum pectore nudo
Oſtentare genas. ſed caſtigator adultos
Comprimit exceſſas animi pudor, ægraq. mixtus
Pulſat corda metus. ſentit Paris, ardet & audet:
Promiſſorq. ingens, facilis præſagia prædæ
Ducit amor, dum ſigna iuuant, dum nutus oberrat
Interpres, cordisq. uagi præſentior index
Leno oculus taciti garrit præludia uoti.
Vt uero explicitas peregrini Tyndaris auri
Blanditias hauſit, compultaq. murice uela
Conſpexit, quid agat hæret, præbere rogatas
Prompta manus cogitq, uolens: ac turba precandi
Stipatrix, iuueni fas inuidet, inclyte prædo
Ne propera, dabit illa manus, manus aurea uincet:
Plus opibus, minus ore potes. Cicerone ſecundo
Non opus eſt, ubi fantur opes. quin ipſa rapinis
Blanditur fortuna tuis. urbs, aura, Lacæna
Nuda, fauens, facilis, cœptum iuuat, urbis Helæa
Nomen, in hanc pelagus undis decliuibus actum
Proxima littoreis delambit tecta procellis,
Et medias impingit aquas, clauditq. profundo.
Hic Latonigenis cognatas ſtruxerat aras
Priſca fides: iubet hic noctem regina propinquam
Excubijs hilarare ſacris, templum ipſa ſuperbum
Prima petit, ſolitoq. deos implorat honore.
Res cupido perlata Phrygi, temeraria ſancit
Conſilia, indulgetq. aditus in uota ſecundos
Pollicito maiore Venus: rapere haud mora nuptam
Victor, & imbelles populari deſtinat aras.
Tantaq; præcipitem pulſat laſciuia mentem,
Vix noctem expectat, ſuſpenſo ueſpere credens
Zelotypum Titana ſui liuere ſecundis.
Fregerat Heſperias radijs languentibus undas
Phœbus, & aſtrorum medio poſcebat in alto
Nauta diem: tellus, aer, mare, celſa remenſo
Conſopita deo, ſtrepitu defuncta ſilebant

Vndi-

Vndique,& in teneros nutabant ocia ſomnos.
  At Paris obſequio noctis preſentius audet
Impatiens differre deos Veneremq. ſecutus.
Primus ad imbelles thyaſos,& debile uulgus
Armatum maturat iter,ludentia turbat
Phana ferox,non hoſpes Hymen,non coniuga ſacra,
Hoſpitij non obſtat honos,non ultor iniqui
Aſperior tutela deus. temerè omnia præceps
Aſpernata Venus,nil reſpectura decorum,
In facinus uotumq. ruit. rapit ergo Lacænam
Tendentemq. manus,& læta fronte uocantem
Dardanus aut rapitur potius gratare trophæis
Prædo tuis,agnoſce deos. poſt aſpera inuita
Excidium luctatus abis,teuchisq. parenti
Quas nollet peperiſſe faces. heu perdite neſcis
Quas tecum clades,quantos fugiente tumultus
Claſſe refers. tuq; Herculea corruptior unda,
Bellerophontæo flagrantior igne,ſereno
Certa minus.thalamos linquis Ledæa iugales:
Et ſpreto totiens iterum quærenda marito,
Nunquam rapta fugis: nunc ô Lilybæa uorago,
Latratus Syculi,Libycus tenor,& quod in omni
Sæuit triſte mari,mixtis huc confluat undis,
Has infeſtet aquas,primosq; ultrice procella
Amplexus medium ſoluat mare:multa nocentes
Mutat,ſi uetitis uelox occurrerit auſis.
  Poſtquam exempta quies,& mœſto pulſa fragore
Inſcia turbatas hauſere ſilentia uoces,
Aure prius menſi tremitus,ubi & unde tumultus,
Armati cognata petunt oracula ciues.
Hic tritas ſtridere lyras,hic pocula cernunt
Effuſo calcata deo,funalia lucem
Ponere,& effracto lacrymari lampeda uitro.
Mirati qua clade noua iucunda ſileret
Religio,quæ cauſa pios inopina tumultus
Flexerit aduertunt altas ad littora uoces,lites
Et toto ſonuiſſe mari: Quò perfide leno
Hoſpitij temerator abis? ſic digna rependis
Regales prædate thoros? his nobile uulgus
Excitum,arma fremit,raptaq. ſuperſtite turba
Inuadunt Phrygas illi nec pandere uela
Molirìq. fugam ceſſant,nec iungere bello
Dignantur dextras: contenta paupere pugna
Sola tamen tumidos pertentat gloria,captis
Iniectare manus proprium quum quiſq; trophæum
Oſtentare paret,aut ciue aut uirgine rapta.
  Ecce redit Paphiæ meritus uir,geſta coronæ
Victrices uinctura comas,Tenedoq; potitus
Iam minus audentem ſolatur prædo Lacænam
Iam tandem patriæ memorem,ſed gnarus adulter
Pollicitis fluxis mœchæ ſancire fauorem
Et fictos lenire metus,ebur aggerat Indum,
Tura Sabæa,Midæ fluuios,& uellera Serum,
Ac mundi maioris opes,quodq. educat aer
Iucundum,pontus clarum,uel fertile tellus.
Hæc faciles emere thoros,domuere rebelles
Amplexus,pepigere fidem.non iam oſcula reddit,
Non reddenda negat Helene,ſed pectore toto
Incumbens,gremium ſoluit,premit ore latentem
Furatur Venerem:iamq; expirante Dione,
Conſcia ſecretos teſtatur purpura rores.
Proh ſcelus,an tantis potuiſti peſsima uotis
Indulſiſſe moras? expectabatq. uoluptas
Emptorem? ô teneri miranda potentia ſexus,
Præcipitem in lucrum ſuſpendit fœmina luxum,
Nec niſi conducto dignatur gaudia riſu.
Res hilarat uulgata Phryges,Priamoq; ſereni
Clareſcunt uultus,rugas rareſcere ſentit
Infelix animi morbus, dolor. improba paulum
Cedit hyems: mentis,uoto dux augere ſperat
Reddenda Heſionen,Helenam ſi reddat Achiuis.
  Nondum Sygæas portu digreſſus arenas
Dardanus attigerat,emeritos mentita triumphos
Obuia ( ) pompa ſubit,pars curru uecta ſuperbo
Aerium ſuſpendit iter,pars cætera caſum
Haud metuens,greſſu ueſtigia paupere rexit
Obſequio contenta pedum & quæ cura nouorum,
Inachiam uiſura nurum plebs currit anhela
Contemptrix operæ nutricis,& immemor artis,
Nec lucri meminit,prædam dum ſpectat amœnam.
At cui ſublimes humeros proceraq. colla
Inuidit natura breuis,uel deſuper altis
Incumbit tectis,uel recto calce fatigat
Articulos,humileſq; gradus ſuſpendit in altum.
Hoc populo dederat uulgati fama decoris
Certamen mirandi Helenam. ſubit illa pudicè
Ora gerens,oculis nuſquam uaga,uoce fauenti
Spectantum pudibunda parum,mixtoque nitore
Siderea ( ) neutrata genas. At regia uates
Vt ueniſſe Parim certo Caſſandra relatu
Audit,& adductam monſtrum fatale Lacænam,
Ad tripodas queſtura fugit,ramosq. loquaces
Ore premit,poſcensq. deum non irrita longum
Fatis plena redit claret interprete uultu
Extorti uindicta dei furioſa poteſtas
Imbelles uexat artus,ceruice rotata,
Crine umbrante humeros, oculis ſpargentibus ignem,
Et ( ) iacula prodente fidem nunc lurida uitrum,
Nunc flammata facem ſuperat,nunc pallida buxum.
Tali ſe medijs procerum tot millibus infert.
Ore ferens,tremuloq. gradus uix ebria figit,
Atq. ita Tyndaridem cernens: Tune illa iuuenca
Quæ ſaltus ingreſſa nouos,præſepe paternum
Inceſta liquiſſe fuga taurumque iugalem
Diceris,& noſtros petis importuna penates?
Ite uiri,deus ire iubet,pontoq; uel igne
Maternas abolete faces,ne dura ſequatur
Quam cecini clades ſic paucis queſta quieſcit.
Expediuntq. deum ſuſpiria longa relictum.
  His hilares hærent animi,totusq. fauentum
Sopitur ſtrepitus. fauiſſent agmina uatis
Imperio,motas reuerentia principis iras
Obruit,indignisq. datur Caſſandra catenis.
Rex Helenam lenit,inopinaq. probra gementis
Solatur blandus: ſuſpiria uatis,anhelas
Excuſat furias,celereſq. ad iurgia uoces,
Et uitio capitis ſolitos ſæuire tumultus.
Nec mora,laſciuit ſolenni regia cultu
Imperijs ornata ducis,tædasq. pudendas
Tollit adulter Hymen. melius caligo profunda
Pollutum merſiſſet opus: quid nomine ſacro
Inceſtum phalerare iuuat? prætendit operta
Bracteolam caries,agnum lupus,ulcera byſſum.
Sed famam fraus nulla latet. non una duorum
Eſſe poteſt. nam prima fidem dum fœdera ſeruant,
Alterius non uxor erit,ſed præda cubilis.
  Interea Graium præceps perlabitur orbem
Luctus,& Europæ dotatas nomine terras
Armato rumore quatit. læduntur in uno
Vna omnes,ſeu quod populos iniuria regum
Acriùs incendit,ſeu regnis prælia liuor
Inducit,ſeu quiſq. ſuas præſumit in iras
Quod fieri ſibi triſte poteſt: quod flere peractum
Quodque pati potuere,gemunt. hinc omnibus idem,
Idem animus,ſimiles ſcelerum præcidere motus.
Et thalamos ſancire metu. ruit ocyus ergo,

Non iuſſa expectat populus, belli ardor inerti
Naſcitur, augetur forti: ſic prælia uulgus
Præcipit: at uiduos it ſolatura penates
Clara ducum ſeries, Maleæ quos erigit umbo,
Quos Lariſſa fouet, quos Græciæ cætera nutrit.
Enumerem ſtatus, eſq; ſi ſic dictante meatus
Victrices Danaûm certo ſequar ordine uires?
Quæ loca, qui reges, pelagus quod quiſq; fatiget
Claſsibus? ac celebres hac noui parte camœnas
Fraudari titulis, aureſq; offendere molles.
Pauca tamen ſtudio non ægreſcente fauentum
Succincte dixiſſe uelim, numeriq; ſigillo
Iuratas ſignaſſe rates. fert bella bis una
Bis centum & decies centum, quas undiq; raptas
Cecropij uocat unda ſinus, & Apollinis æquor,
Huc acies, huc arma meant. hinc bellica claſsis
Ordine diſponit iter, ſic culmen herile
Imperij iuſsit, ſtatuit conſulta poteſtas.
Aſt ubi geſta Phrygum geminos uulgata Lacones
Concuſſere, tremunt ambo, dolor excitat ambos,
Ambos ira quatit. non ſic orbata leones
Luſtra indignati lugent, non fulminis ales
Sic gemit elinguis inopina ſilentia nidi.
Haud mora, conſcendunt claſſem, Lesboq; relicta
Dum præceps animus, & nil decoctius audet
Ira recens nullos expectatura ſequentes
Haurit iter fluidum pietas memor: alta tenebat
Caſtor, & Iliacas iamiam poſcebat arenas
Excidium latura ratis, nox obuiat atra
Defenſura Phryges, armatiq; aeris ira
Inſtrepit, & geminis expugnat uela procellis.
O pietas, qua nulla deum præſentior ambit
Virtus: ô mitis fraterni candor amoris.
Sola hæc in geminos ceſsit diſcordia fratres,
Diſcordes habuiſſe metus: hic illius, ille
Huius fata timet: quotienſq; illabitur æquor,
Inuergitq; latus puppis ſubitura profundum,
Aequoris occurſum certatim uertice prono
Anticipare parant: & ſic proclamat uterque:
In me dira Thetys, in me ſæuiſsime Triton
Has intende minas, tantos molire tumultus,
Hunc ſerues, huic parce precor: tandem acrius acto
Incumbente Noto, nil iam ſperante carina,
Ledæi iuuenes nexis per colla lacertis,
Nata ſimul ſimili deponunt corpora fato.
Deſine Cecropij funeſta licentia pagi
Inceſtos generare deos: non fabula cœlum,
Sed uirtus non ficta dabit. quos cæcus ab alto
Merſit in ima furor, in ſummos erigis axes,
Et ſimiles Iouis eſſe iubes: quos ignis in auras,
In ſcopulos ſparſit fluctus, mentiris adeptos
Sidera, gentiliſq; preces deludis acerræ.
Tyndaridis quos hauſit hyems, dans Attica cœlum
Fabula, Caſtoreos caſus Pollucis in ortum
Fingit, & alterni redimit diſpendia fati.
Ac neutrum teſtata deum, feralis utrique
Atropos iniecit laqueum, quo fortibus ægros,
Quo ſontes placidis, inopes quo regibus æquat,
Sola tamen fatis Ledæum Lesbos amorem
Conceſsiſſe negat, captoſq; ſecuta Lacones
Quos nec apud Phrygios, medijs nec repperit undis,
Credidit eſſe deos: ſteriliq; reuerſa fauore,
Dijs urbes auxit, ture aras, marmore templa.
Sic Britonum ridenda fides & credulus error
Arturum expectat, expectabitq; perenne.

LIBRI TERTII FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER QVARTVS.

HYPOTHESIS.

Argolicos Phrygioſq; duces liber ordine Quartus.
Dira canunt ire deſtructam oracula Troiam.
Barbarica cum gente manus mox Græcia pugnax
Congerit, & Teuthras expirat uulnere tactus,
Mandat ad Elyſios campos quem pompa celebris.

POſtquam Mygdonias bellatrix fama per urbes
Armorum uulgauit opus, concuſſa minaci
Barbaries motu, trepidis coniurat in arma
Viribus, & totos Priamo Mars excitat ortus.
Primus opes Phrygibus Zelia tradente ſequaces
Commodat Amphion, ſocium cui Pandarus arcum,
Conſortem Adraſtus gladium rapit hoſpes iterum
Inſtruit Amphimachum Colophonia, ducit alumnam
In bellum Lyciam ſocio Sarpedone Glaucus.
Marticolæ Thraces Xantippum, Memnona Mauri,
Pæonidæ Phorcum, ſequitur Zizonia Remum.
Ephemus & Capeſus, & quorum nomina longum
Aequato ſermone ſequi, ſtipare cohortes
Certant, & ſeſe numero uel robore uincunt.
Dat Ganges Arabem, Syrium largitur Orontes,
Dat Scythicos Tanais: geminoq; obnoxia mundo
Ripa duplex, bellis populum partitur utrumque,
Nacta ducem geminum, migratq; in prælia, quicquid
Prima dies, orbis oriens, cunabula Phœbi,
Gentis alunt, quicquid Aſiæ diſpendia quicquid
Hermus aquis, Taurusq; iugis includit, & omnis
Iliacos legio tendit munire penates.
Hos inter fremitus, certantumq; ardua regum
Robora, pugnaces iactantius armat alumnos
Troia potens: nulloq; locum ſperante priorem,
Indigenæ uires cognataq; celſius arma
Conſurgunt. toto ſed Troilus agmine princeps,
Fulmineuſq; Hector, par bellis impetus, æqua
Vulgi tempeſtas titulis præcellere certant,
Et dubia alterno contendit fama fauore.
Cætera fraterni Martis numeroſa poteſtas,
Ductu quemq; ſuo diſcretis fulminat auſis.
Vt quot Priamidas, tot iurent Hectoras eſſe:
Quot Troes, tot Marte pares tibi Troile dicant.
Nunc utinam, quo quiſq; animo, quo tulerit ore
Quis membris inſcriptus honos, quis pectore motus
Extulerit, meminiſſe queam, uultuſq; peremptos
Suſcitet eloquij uirtus, oculiſq; ſepulti
Pectoribus uiuant ſcripto præcone tyranni.
Sic olim poſitos populis mirantibus offert
Elinguis pictura uiros, ſic culta profatur
Charta duces: oculis hæc blandior, auribus illa.
Celſa duci Priamo late ſurgentibus armis
Effulſit roſeum ceruix caput, ardua ſcribunt
Membra uirum, blandoq; genas terrore minaces
Regius ornat honos: placidæ uox nuncia mentis
Nil tumidum, nil triſte ſonat, propiorq; precanti
Mollibus imperijs famulantes inſtruit aures.
Hector magnanimum librato culmine pectus
Erigit, intorto candet coma criſpa capillo,

Sue-

Succinctum complexa caput: blandeq; reciſos
Furatur uox [illegible] blanda ſonos, pernicia membra,
Mens placida in ciue, faciem lanugo ſerenam
Induit, ac uiſus acies obliqua cadentes
In geminas ſpargit partes, ſemperq; ſupina
Occiduo ſtabilem contriſtat lumine uultum.
Ore pares, patremq; genis [illegible] matremq; ſecuti
Priamidæ gemini ſtudio certante Mineruam
Partiti, colit hic artes, hic arma fatigat:
Deiphobum Mauors, Helenum demulcet Apollo.
Troilus in ſpacium ſurgentes explicat artus,
Mente gigas, ætate puer, nulliq; ſecundus
Audendo uirtutis opus, mixtoq; uigore
Gratior illuſtres inſignit gloria uultus.
Imperij cupidus, nobiles prolatus in armos,
Siderea uernat acie Paris, ore ſerenus,
Eloquio lenis, pede præceps, ſtrenuus armis,
Vertice flaueſcens, frontemq; auctura ſuperbam
Præferat tonſura genas, in ſamina recurrens
Tempora neue uagans formæ furetur honorem
Cæſaries, utranq; comam ſua detinet auris.
Crine minax, uultu placidus, ſermone ſerenus,
Affatu facilis, oculo nigrante uenuſtus,
Conſilijſq; pius, ſtabiles libratur in artus
Aeneas, ſuſis humeris, & lumine grandis.
Antenor tenui productus corpore, ſura
Succincta, motu facili, quo nemo ſuorum
Inſidias uel noſſe prior, uel nectere maior.
Regius incudit Hecabam decor, ardua pingit
Gloria, nec partu ſpecies effœta frequenti
Marcida uectoris uteri diſpendia ſentit.
Mens uictrix nil molle mouet, nil debile dictat,
Sortis difficilis, at mitis blanda rigorem
Exuit afflictis clemens, & ciuibus æqua.
Forma, modus, pietas, ſenſus, pudor, auctius ornant
Andromachen erectam humeris, uiuiq; ſerenam.
Non memoris [illegible] animo [illegible], non cæca futuri,
Fulta gena tereti, aſpecto crine cruorem
Mentitur, flagratq; acie Caſſandra micanti.
Iliadum populo uictore Polyxena uultu
Præradiat, ſoliq; decus ſpeciale meretur
Lactea membrorum teres, ridentis ocelli
Blanditiæ, pede ſiſta breui procera uenuſtas
Poplitis, erecto librans ueſtigia greſſu.
Articulos non æquat ebur, non lilia colli
Ardua, non [illegible] pauonis fimbria crinem.
Ipſa humilis, ſimplex, facilis, nil turget herile,
Nil uarium fingens, nunquam fruſtrata petentes.
Martius ornat honos Agamemnona, tota uigorem
Celſaq; membra fouent, uultu præcone poteſtas
Enitet, & regem ſpecies armata profatur.
Mixta uirum phalerant cirrho candente, decora
Virtus, nobilitas diues, facundia prudens.
Gratior æquato Menelaum forma uenuſtat
Fulta ſtatu, uirusq; comæ geniale rubentis
Mens domat: ipſe actu mentitos iudice crines
Arguit, acceptus noto, gratusq; merenti.
Audax magnificus, hilaris, plus æquat Achilles
Vultu Phœbum, animo Gradiuum, Pelea membris:
In pectus laterum laxatur culmen, in arctos
Criſpatur cirrhos coma myrtea, crinis in armos
Deprimitur, poplesq; gradus conſurgit in actus.
Aetorides acie grauis, uernans [illegible] decoris
Artubus, eloquio lenis, cui cura iuuare
Muneribus, conſtare ſibi, diſponere cunctis.
Vox teneris dimenſa iocis, mens ardua, fuſi
Artus, Locrenſis titulos Aiacis opimant.
Aiacem Telamone ſatum coma pulla uenuſtat
In torquem collecta leuem, modulata ſerenis
Lingua ſonis, mens fraudis hebes, ſed ſtrenua bellis.
Ore hilaris, modiceq; humiles collectus in armos
Dux Ithacus, prudens conſultum pendere, gnarus
Omniquare donos, doctas captare loquendo
Voce ferox, animo præceps, feruente cerebro,
Audentiq; ira, ualidos quadratur in artus
Tydides, plenusq; meretur Tydea factis,
Sic animo, ſic ore fero, ſic fulminat armis.
Neſtora magnificat morum prudentia, cuſtos
Conſilij librata fides, & ſobria fandi
Gloria, porrectoq; humeris, ſenioq; nitenti
Naſi gratia, [illegible] incurua ſedentis,
Phylacides uernante gena, candente capillo,
Alte mobilior, Scythica torrentior aura,
[illegible] timens, animum non uiribus æquans,
Nil graue, nil durum cenſet, nil linquit inultum.
Ore [illegible] ſatius, indignansq; minaces
Suſpendens ceruice genas, more ſuperbo
Obliquat ſocios Pyrrhus, ſcribuntq; ferocem
Ardua membra, teres oculus, proiectior aluus,
Texendi uox ægra ſonis, teneroq; laborans
Eloquio lingua bletos fruſtratur hiatus.
Naupliaden tenui progreſſum corpore, lenem,
Magnanimum prudens animi moderatur honeſtas.
Ardaus in faſtum, pingues demenſus in artus,
Criſpanti ueſtit humeros Podalirius umbra.
Cæ[illegible]es ceu raſſa tacens, patiens [illegible] ſupplex,
Vis temere aut nihil pietasq; Machaona cingunt.
Impia præcipitem natura Meriona mergit
Inuidiæ cinctum ſtimulis, curæq; tenacis
Defeſſum excubijs, teretes cumulatur in artus
Carnea maſſa tumens, animiq; ebullit Erinnys,
In caput, in corpus reliquum hæreſcit inuſtum
Sanguineis pectus maculis, gena diſpatat hydris,
Indicio peiore uirens, & mentis anhelas,
[illegible] Accuſat furias flammati incendia crinis.
In medium librata ſtatum Briſeis heriles
Promit in affectum uultus, nodatur in æquos
Planicies crinita ſinus, umbræq; minoris
Delicias oculus iunctos ſuſpendit in artus:
Diuitijs formæ certant inſignia morum,
Sobria ſimplicitas, comis pudor, arida nunquam
Poſcenti pietas, & fandi gratia lenis.
Tyndaridis geminis geminum nihil, unicus ambos
Oris honos ambit, ſimilis flaueſcit utrique
Crinis, par hilares augeſcit riſus in orbes.
Aequus membra modus, concordes pectora motus
Conciliant ſpirantq; unum gena, lumina, mores.
Sola pares uarijs præſumunt nomina formas
Diſtinxiſſe notis, at uictus iudice uultu
Eludit dubios error, uocemq; repugnans
Diſſidio, alterno confundit nomine nomen.
Inclyta cognatos æquat Spartana Lacones
Vultu, crine, genis. ſociæ cunabula ſtirpis
Par oris teſtatur honos, at plenius haurit
Sidereum Ledæa Iouem totosq; per artus
Lactea materni ſpirant mendacia cygni.
Natiuum frons fundit ebur, caput exerit aurum
Aequatis crinale comis, gena candida byſſum
Aequat, dextra niuem, dens lilia, colla liguſtrum.
Auris inexpleto criſpata uolumine, uiſus
Excubitor, naſusq; uagi uenator odoris,
Poſcunt alternum titulo certante triumphum.
Productum modice mentum candeſcit, & alta
Lenius ut preſſis inſidiant baſia labris,
Parcius in roſeum conſurgunt ora tumorem.
Fundit apex humeros, preſſum tegit ubera pectus,

Ilia ſuccingit leuitas,tractusq. lacertos:
Pes breuis inceſſu terram libante ſupino
Laſciuum ſuſpendit iter,currumq. decora
Mobilitas compto libramine ponderat artus.
Sola ſupercilijs labes interflua raris,
Audaci macula tenues diſcriminat artus.
At nimis inſignes latebræ ſecretius ornat,
Vitaleſq. coiit thalamos,& digerit urbem
Interior natura ſuam cor principe motu
Libratum diſponit opus,modulamina linguæ
Limat pulmo loquax,modico diſpenſat hiatu
Splen riſum,facili fel caſtigatius ira
Vritur,ac teneri ſcintillat mollius æquo
Pruritus iecoris,mentæq; inſignis famæ
Mergens,natiui titulos incitat amoris.
Hoc monſtrum non ales edax,non labile ſaxum,
Non axis torquens,non mendax uiterit unda.
Cum bene tracta tepet,moriturq. ſepulta libido,
Reſpirant plenis incendia priſtina fibris.
Sic Helenen totam pars unica mergit,& ipſum
Excitat in cladem regnis certantibus orbem.
Iam Pandionios collato robore portus
Argiuæ tenuère rates,ſpaciumq. negabat
Terra uiris,uelis aer,& puppibus æquor,
Quum tandem heroas poſcebant bella meatus,
Et iuſſas libare uias,ac Delphica numina
Fata explorabant,retugasq. euoluere Parcas
Actoride ſocio Phœbum præſibat Achilles.
Mira fides,quos præcipites in prælia traxit
Impetus,atq. omnis nocuit mora,ſponte quietis
Pigreſcunt uotis,placideq; oracula poſcunt.
Aegra dolor offert ſuſpiria,gloria palmam,
Ira minas,hærent ſalij caſti agmina bellis.
Expectat antri ueniam Mars ipſe loquacis.
O uarijs deluſa modis gens credula curæ
Gentilis,ritu,an lacrymis,an flente cachinno
Aegypti portenta quærat. Memphitica ſulcos
Religio ueſtit,in cortice marcet,in hortis
Creſcit,nunc terra ſerpens,nunc aera ſulcans.
Plus errant reſponſa tamen,plus ſpiritus ille.
Quem miſeræ poſcunt animæ,quem nomine pulcro
Præſumunt cenſere deum. At non mugit in antro,
Quem Prius autorem mundus ſonat: iſta priorum
Noxia ſimplicitas in noſtros defluit annos,
Inceſſatq. [illegible] nam ceu Balearicus augur
Gentiles diſtinguit aues,uel uoce,uel alis,
Vel geſtu uario uenturis omina ducens,
Ridentem ſic odit anus præſaga ſoporem,
Sic oris uacui catum timet:augure plauſu
Pieriæ uolucris,aut indice nunciat aure,
Hoſpitibus numerum diſceſſuriſue receſſum.
Multa quidem captata diu fortuna ſecuta
Expedit,inſidiansq; nulli male credula fallit
Pectora,ut in fatuum decliuent promus uſum.
At melius,ne labe ſcui mens caſta labaret,
Augurium neſciſſe fuit ueterumq. ſepulti
Ceſſaſſent ritus,quorum decreta ſecuti
Graiugenæ ſummis oracula Delphica uotis
Implorant prior Aeacides,hectoribus aras
[illegible] Ambit,& has donis tandem ſolēnib. emptas
Inachidis uoces pandit uenalis Apollo.
Vincitis ultores Danai,graue Marte biluſtri
Hæret opus,decimum ſequitur uictoria bellum.
Talibus Aeacides fatis excitus,in omnes
Secretum tripodum ſocio partitur,& ecce
Teſtorides Calchas medijs congreſſus in antris,
Concordeſq. deus & conſona fata reuoluit.
Hic patriæ & proprijs ſcitatum oracula regnis
Venerat,hocq. adytis monitus effudit eiſdem
Numen idem. Non o ſuperis gratiſſime uates
Vana petis,dabitur patrijs clementior aer
Sulcis,ieiuni populator Syrius anni
Occidet,& plenis pingueſcent meſsibus agri.
Tolle moras,te bella uocant,pete Cecropis urbem,
Victrices diſpone acies:tibi bellica cedet
Turba manu,Mopſus oculis,& pectore Neſtor.
Sera quidem,tæuisq. uirum mercanda ruinis
Inachidas luſtro ditabit palma ſecundo.
Ergo hilares ſocias iungunt in fœdera dextras
Aeacides Calchasq. pares.quippe altus utriq;
Gentis honos,regni æquus apex:at maior Achilli
Spirat amor belli, Calchas tranquillior extis
Euoluiſſe deos & cœli noſſe meatus.
Treis unit iurata fides,conſortia prima
Tertius auget amor,nec iam partitus amicum
Inuidet Actorides,ſed pontum [illegible] ſenior haurit
Et reducem torquet ſocio Calchante carinam.
Vt tripodum uulgata fides per caſtra,per urbem,
Per puppes,certo iam claruit indice,cunctos
Bella iuuant,cunctis iam pulcrum uincere,tardum
Marte truci munit eques armis,nauta ceruchis,
Ciuis ineſſe rates pauci quos debile pectus,
Mens plebeia,iacens animus,neſcire triumphos
Iuſſit,& abiecti merſit caligine fati,
Aut acies metuunt,aut lente uincere damnant
Longa decennalis menti diſpendia belli,
Quum caſus cedant uarij,quum prælia nulli,
Sanguine cum multo paucorum gloria uincat.
Hos tamen hos etiam regum reuerentia flectit.
Et paſſura pares conſors uictoria motus.
Ergo animos hebetes mendax audacia frontis
Diſsimulat clamorq. minax deſpumat in auras.
Haud mora,corripiunt claſſes,his pendula pandit
Dextra ſinus,ceruix alios deflexa fatigat
In fluctus latura rates,hi robore textas
Aedificant in tranſtra uias,mordacis habenæ
Nexibus indulgent alij,laxantq; carinas:
Quum ſubito egreſſo inopino turbine turbat
Nimborum pincerna Notus:noxq. imbribus hauſtis
Ebria tela,uiros,puppes,humentibus umbris
Inuoluit,cogitq. ipſos dubitare magiſtros.
Errat cæca freti claſsis,ſolitoſq. procella
Egreſſus obiecta negat fluitantia pinum
Percellunt mediam repetito uerbere uela.
Primus ut a prora ſurgentes conſpicit imbres
Teſtorides,fruſtraq. duces contendere. diuos
Præſago iubet ore ſequi nolentibus auſtris
Cedere,& armatos ordiri ex Aulide curſus.
Parent Aeolios nutus uatemq, ſecuti
Graiugenæ,& flexis repetentes Aulida(*prorw*)uelis
Montiuagæ Phœbes pacem implorantibus aris
Conciliant,largoq. exorant thure meatum.
Ilicet irato bibulæ Thamanthidos arcu
Cœruleum([illegible])mirante iubar,uentoq. ſereno,
In riſum redeunte polo deterſa meretur
Iuno Iouem,atq. hilari ſolatur flentia uultu
Nubila,proſcriptoq. Noto,leniq. ſuſurro
Dante uias,maiora petit ſuſpiria claſsis.
Ergo deûm nutu libratis flatibus uſa
Euboicas numeroſa ratis deſcendit in undas.
Conſumptura fretum,totum ſub puppibus æquor
Ire ſtupet,certat perplexis nauita remis
Quis prior,& iunctis conſligunt ictibus æra.
Sic geminas miratus Athos Xerſeius umbras
Ignotum uelis texit mare,ſic tua ſyluæ
Voce potens Orpheu modulantia plectra ſecutæ

Biſto-

Biſtonios longis clauſere amplexibus agros,
Dum medijs ſpaciantur aquis, ſecuraq. tandē
Ocia ſopitus pelagi non inuidet æſtus,
Iaſonium relegens Philoctetes præuius æquor,
Has, inquit, paſsi ſyrtes, his hæſimus undis,
Hos Cyanes tulimus ſcopulos, Phrixæa ſecuti
Vellera, Lemniacis domus hæc, Thracenſibus illa,
Hæc Paros, hæc Naxos. ſic cuncta rogantibus heros
Explicat, agnoſcens ueteris ueſtigia curſus
Aeſoniasq. uias: ſic quæ ſubeunda, magiſtrat:
Quæ uitanda, docet: quum tandem hoſtilis arenæ
Allapſi gremio, læuis clangoribus urunt
Aera, & iratis impingunt littora contis.
Protinus effuſo per caſtra, per arma tumultu,
Littoreas populantur opes, & proxima ponto
Mœnia Dardanij titulo male tuta tyranni.
Tandem confectis ſpolijs & diuite præda,
Conſumunt inopes flamma uictrice penates,
Ac claſſes repetunt: & quas fecère fauillas
Illabi medijs gaudent per cœrula uelis.
Prima tulit Tenedos grauiores militis iras,
Non ſolas dequeſta faces, non rapta metalli
Pondera, ſed prorius [illegible] conſumpta furore
Expiraſſe gemit, iugulum puer enſibus affert
Imberbem, tremulamq́; ſenex, & tyro comantem,
Hic ducibus ſtrepitu ſedet expectare ſepulto
Iliaci reſponſa ducis. Calydonius heros
Decreto procerum ſocio legatus Vlyſſe
Deligitur, qui dicta ferat, qui pace ſequeſtra
Res Danaûm, Spartæ ſpolium, raptamq. repoſcat.
Interea Aeaciden ſtimulantibus excitat auſis
Impatiens languere animus: furor intima pulſat
Martius, & reſidem mens arguit effera dextram.
Conſorti ſtudio ſimilis præconia famæ
Telephus affectans, it iuncto robore Mœſos
Prædaturus agros: uenientia bella Caycus
Horret, & in uoces cantu ſtridente remiſſas
Plangit alumnus olor: peregrinum Naiades hoſtem
Non auſæ uidiſſe timent, tutasq. ſub undis
Venantur lacrymas: pecudum laſciuia ceſſat,
Iam ſtudioſa minus & floris, & amnis, & umbræ.
Quippe ferox urbes, fluuios, & pabula turbat
Aeacides: rapitur quicquid uel dulce, uel uſu
Egregium, uel Marte iuuans, uel pace decorum.
Cultores iugi queſta boues, fugiente colono
Deciſum mirantur opus, mirantur abactum
Septa gregem: quacunq; uagum fert impetus hoſtem,
Caſtra, caſæ, ſulci, ſyluæ teſtantur Achillem.
At Teuthras poſtquam bella increbreſcere ſentit,
Ciuiles miſeratus opes, & numina ruris
In prædam ceſsiſſe nouam, parat arma, cohortes
Excitat, & totis occurrit uiribus hoſti.
Aeacides oblata nouæ præconia palmæ
Lætatus, uarijs intentas raptibus alas
Colligit, hoſtilemq. addens in uerba cachinnum,
Siſtite, ait, defenſor adeſt: nec plura, feroxq.
Fertur in obiectum nimbis torrentior hoſtem,
Enſe metens medios, proſtratamq. impete primo
Calcat equo uictore aciem: res plena ſtupore,
Turba fugit, ſolusq. fugat: ſic igne triſulco
Tota pauet percuſſa domus, pars ætheris iram
Sentit, at in cunctos ſpargit ſua fulminis terror.
Haud aliter diræ furijs exterrita dextræ
Barbaries, dat terga uiro: fugientia primus
Indice deprendit curru ueſtigia regis
Aeacides, quippe æris apex radiantis inertes
Accuſat latebras. ô noxia gloria rerum:
Tuta inopes fatis adimit fuga, notus in auro
Dux timet, & uitæ diſcrimina ditia geſtans,
Cûm uellet latuiſſe, perit. iam ſæua cruores
Haſta alias hauſura ſitit, primusq. tepebat
Mucro, cûm parma repetitum Telephus ictum
Depulit obiecta, dextramq́; eluſit inanem.
Miſsilis innocui mixta pudor aſperat ira
Aeaciden, frendet, atq. igneſcentia torquens
Lumina. Tune meos (ait) auſus fallere [illegible],
Et iterùm quaſſare minas? ſic fatus in ipſum
Vibraſſet iaculum, timido cûm Telephus ore,
Heu parce exclamat: procul hæc fortiſsime gentis
Myrmidonum, auertant ſuperi probra: tune bis ullum
Percuties hoſtem? quiſquis uel ſenſit Achillem,
Sufficiat cecidiſſe ſemel: tua fulmina paſſus,
Alterius non mortis eget: cur torua minaris?
Non tegimus, meruitq. tamen, ſcis ipſe tumultus
Et Diomedæi furias gregis. atra nefandi
Septa ducis, longis hominum ſatiata rapinis,
Herculea cecidere manu, ſtratoq. tyranno
Tutior in patriam reducem Teuthranta regreſſus
Poſt crebras acies & equorum bella recepit.
Ipſe triumphanti latus Hercule, Mœſia teſte
Regna, ducisq. hoſpes blandos coluiſſe penates
Gratulor, ac memini gratus: ſed dicere longum
Quæ mecum geſsit, patris memor: hunc mihi lapſum
Erigere, & gladios tutari cura timentem,
Et tardè ueniſſe pudet: quin Martia magnum
Si manus Aeaciden ut non ſecura fatiget
Membra trahit, facileq; animo noua ſuadet Erinnys
Vltra uelle nihil, nil citra poſſe, ferendum eſt.
Cedimus, hosq. artus gelidos, hæc reddimus exta
Vltrici calcanda rotæ. ſic fatus, in altum
Sublato clypeo, pauidè tamen, ultima queſtum
Fata ducem monſtrat, friget cruor, oraq. pallent
Eluctante anima. tandem miſeratur Achilles,
Agnoſcitq; manum. ſic multa fera furorem
Temperat, & pœnis tandem ſatiata ſupremis
Illaudata feros differt clementia motus.
At Teuthras ubi dura ægris inſidere fibris
Altiûs, & certam minitantia uulnera mortem
Sentit: Habe Mœſos, inquit, te Telephe noſter
Poſcit honos, quis enim propior, quis dignior hæres?
Me tuus Alcides Thracenſi urgente tyranno
Edomitis abſoluit equis, ſceptriq́; quietem
Sanxit, & armatos in pacem reddidit annos.
His meritis tibi regna damus, quæ perfida fati
Ira negat prædata mihi: te ſerius aſtrum
In ſenium ſerosq. dies & ſumma reſeruet
Tempora, regno hilarem. uix hæc & frigida feſsis
Atropos incepit labris, turbata rigeſcunt
Lumina, hebent ſenſus, uiuoq. exuta calore
Membra gelu letale ſubit. mens libera tandem
Euolat, & ſocios redit inſpectura Triones.
Telephus ut uacuos ſpiranti ſanguine uultus
Conſpicit, effuſo miſeranda in uulnera fletu
Funus herile ſtruit. quicquid uel mulcet odore,
Vel uirtute ligat neruos, artusq́; fluentes
Continet, aggeritur buſto: complexit hiantem
Dextra premens ictum, fluxum domat arcta cruorem
Faſcia, & obſtruſos fruſtra negat ire meatus.
Regia conſpicuis moles inſcripta figuris,
Exceptura ducem, ſenis eſſulta columnis
Tollitur: electro uernat baſis, arduus auro
Ardet apex, radioque ſtylus candeſcit eburno.
His excepta ſilex artus clauſura uerendos
Iaſpide ueſtitur, gemmæ quas littoris Indi
Diues arena gerit, aurum quod parturit Hermus,
In uarias uiuunt ſpecies, ditiq. decorum

Materiæ contendit opus. quod nobile ductor,
Quod clarum geſsit, ars explicat, ardua pandit
Mores, & totum reſerat ſeu plura tyrannum.
Prima ducis facies naſcenti uagit in ære
Sidonijs uariata togis, cunabis in altum
Surgit honos trepidæ circum nutrixq; parensq;
Alterno teneros demulcent ubere fletus.
Proxima laſciuis inhians diſcurſibus ætas
Nunc labente pila, nunc ſe uoluente fatigat
Buxo, nunc arcu credas curuata coire
Cornua, & excuſſam neruo ſtridere ſagittam.
Tertia magnanimi loquitur primordia regis
Accingens pictura uirum, regale uerendas
Accendit diadema comas, ſublime ſedentem
Fulcit ebur, ſceptroq; manus radiante ſuperbit.
Ipſe noua uultum pictus lanugine, regni
Maturum diſpenſat opus, belloq; togaq;
Alternas, rerum uario pollente meatu,
Commodat aut trem[illegible] armis, aut ocia paci.
In ſerum perducta ſenem pars ultima canos
Colligit, & raris ſulcantur tempora rugis
Progreſſos teſtata dies: procul exitus æui,
Mors longè, & Lacheſi ſta[illegible] miniſtrat
Nondum feſſa ſoror at fato maior Erinnys
Præcipitat feſtina ducem tres ære propinquo
Hærent, irata Pelides fronte, precanti
Telephus, exanimi Teuthras pallere uideres
Ora, genas, artumq; mori, cruor altus in auras
Exilit, & nimio tota et tabulata fluenti.
Hæc ſuper exiguo breuiter collecta ſigillo
Fata uiri, quis regis honos, quis funeris autor,
Quod fatum, quæ cauſa, patentq; hoc ſingula ſcripto:
Dux Teuthras Mœſis, decus armis paſſus Achillem
Enſe necem ſenſit, ſceptri defenſor auiti.
Poſtquam buſta ducis nigro deplanxit honore
Fida manus, mœſtaq; ululatum uoce quieuit
Supremo iam fine uale, redeuntia ducit
Agmina Pelides, urbes inuitus amicas
Telephus & ſocios recturus linquitur agros.
Ipſe quidem plus pace acies, minus ocia bellis
Poſcat, & armatæ malit diſcrimina uitæ,
Spe palmæ. at populi dilecto principe nudi
Mœrentes uicere preces, ut regis iniret
Excubias, molemq; datam. monet ipſe futuri
Prouidus Aeacides cultis inſidere regnis,
In ſulcos laxare ſolum, producere fruges,
Et multa ſocias ſolari meſſe cohortes.
Sic patribus uincet titulis, cum ad prælia donet
Ille dies, ipſiq; manus hæc fatus Achilles
Ad Danaos maturat iter, ſed uenerat antè
Dux Ithacus bellum referens, pacemq; negatam
Nunciat, ægreſcunt indignanturq; Pelaſgi.
Bella petunt, hæſiſſe dolent, & frondibus hoſtes
Palladijs tentaſſe pudet, iam libera maior
Laxat frena furor, ſtimulat Bellona uolentes,
Mars cogit dubios, lugens per caſtra furentis
Interpres animi clamor tonat, arma capeſſunt,
Arma fremunt, augent lituiq; tubæq; tumultum
Et reſponſuris inuitant uocibus Echo.
Iſſet in Iliacos claſsis Pelopeia portus
Non expectata uenia ducis at nocituras
Nox nectit uicina moras, humilemq; ſoporat
Decrepitus Titana dies, & anhela ſub undas
Admittunt radios Atlantia littora feſſos.

LIBRI QVARTI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER QVINTVS.

HYPOTHESIS.

Prælia [illegible] Quintus
[illegible]
[illegible]
Tum Paris aggreditur, Spartæ cum rege duellum,
[illegible] Hectoream Pelides perforat haſta.

ARDVA iam medium pulſans Latonia cœlũ
Noctiuagos librabat equos, ſomnoq; pro-
Exarmata quies tacite ſpondebat ituris (fundo
Portum, ſuadebatq; dolos dux ille Pelaſgis,
Nocturnum diſponit iter. non uerbere pontus
Erigitur, non uoce ſonat, iuſſoſq; ſilere
Sulcat mollitos tacite ſub remige fluctus
Inceſſum furata ratis. ſic cæde ſuorum
Exigua, innocuum lucrari ſorte triumphum
Graiugenis fortuna dabas. at Martia Naupli
Proles erubuit fraudes, & furta negauit.
Vltimus hic Danaũm ter dena claſſe ſecutus
Signa ducum, longaq; exuſtus febre moratas
Inachidis excuſat opes, ſeq; obice morbi
Tentum, quam primum licuit ueniſſe fatetur.
Hanc ipſa ad uocem facies facit aſpera paſſo
Coniurat pallor, & uultu teſte merentur
Verba fidem: at ſoſpes animus, nulloq; dolore
Fractior, imbelles artus neruoſq; negantes
Exigit, & Martem [illegible] et Achiuis.
Ocyus ardentem uirtus animatur in iram,
Iamq; dolis uictrice negant. ſua quamlibet angit
Gloria, qui iactus longe, qui cominus enſe,
Qui pede, qui curru ſtat, ut ſtaſſe mereri
Promptior, ægre ſuſpirat, expectatq; uidentem
Percuſſura manus, & ſi quid nobile poſsit,
In tenebris ſepelire pudet. ſic Martia pubes
Mutatis hæret animis, longiq; ſaporis
Impatiens noctem uigiles expendit in uſus,
In ſomnum non fracta leuem, ſeſeq; uiciſsim
Excitat. hi tenſos librant in bella lacertos,
Intenduntq; gradus, pugiles pars plurima uultus
Exercet, partem ueſtis furatur ahena
In ſummos perducta pedes, ac demq; iuſsi
Armantur pariter galea caput, ægide pectus,
Enſe latus, pharetris humeros, & ſtipite dextras.
His inſtructa fremit in lucem turba, morantem
Vix paſſura diem. noctis diſpendia damnant,
Et Venerem Tithone tuam, cum prauia Phœbi
Amplexu gelido & ſterili tardetur amore.
Vota uirum ualuiſſe putes, intenſior orbem
Spiritus alterum torquet, ſemperq; negatis
Eludens modulis ſtupidas nouus impetus aures
Phœbeum maturat iter. ſenſere Pelaſgi,
Senſit & ipſe ducum princeps Argæus Atrides
Aduentare diem. mox nectens ordine puppes,
In medijs alnoſq; breues & uela minora
Claudit aquis: at turrigeras pelagiq; potentes
Et bellare auidas primos diſponit in ictus.
Cumq; metu prædone animi perculſa labarent

Agmi-

Agmina, & horrorem præſens inſtantia Martis
Incuteret, dux orſa mouet, quis integrat iras,
Spem ſancit, firmat animos, & roborat auſus.
Vltores Danai, non nectere uerba neceſſe
Et longas cumulare preces. ſeſe excitat ultro
Virtus, at quiſquis pauidus, timor obſtruit aures,
Et precibus mens tarda negat. quin aſpera rerum
Ni longum meminiſſe foret, ſibi publica bellum
Cauſſa daret: patimur cuncti. nec ſola maritos
Vrit hyems. taceo uenales hoſpitis auſus,
Et caſtum prædonis opus, nec numina læſa
Conqueror: at ſolus in noſtras ſufficit iras
Laomedonteæ pacis rigor. hæccine regum
Et pietas, & clara fides? ó barbara uerè
Sæuitia, exemploq; carens, & cognita nulli
Aſperitas. quis nam nudæ clauſiſſet arenæ
Hoſpitium miſeris, quos obuia Scylla, ſecuta
Tellus, & ſocio fregit Thetys hoſpita fluctu?
At Peleus Telamonq. illic, genituſq. tonante
Amphitryoniades, & quos habuiſſe ſuperſtes
Græcia gaudet auos: minus haud tamẽ auſa profana
Barbaries, ſpreuitq. deos generosq; deorum.
Dij melius, nec ſe lenta Tyrinthius ira
Et ſuperos ultus, paucis in bella ſecutis
Acceſsit, uicit, rediJt bellum Hercule nullo
Nunc erit, & nullum ſenſit prior hoſtis Achillem.
Quòd ſi gentiles animos cognoſcere certum
Certanteſq. auſus, dignetur nemo priorem,
Erubeat ſibi quiſq. parem, quare inclyta pubes
Tende per imbellem gladijs ultoribus hoſtem,
Tende age. iuro deos, facilem ſine Marte triumphum,
Ignauumq. queror: quid uirtus alta, quid arma
Bellica? terga dabunt omnes, & pectora nullus.
Periurum ne uiri pœnas ſoluiſſe tyrannum
Sufficiat? cecidit non exorabilis hoſtis,
Infeſtus ſupereſt hoſpes. uiolentior ille,
Hic peior gladios ...tur nec tela recondas
Debita terrarum quiſquis commercia, quiſquis
Integrare thoros ..., caſtaſq. impune
Iungere ſecurus curat. quid plura? uoluntas (ſorores
Omnis in effectum cauſas habet. ite uolentes,
Ite duces, arces nudæ, nulla arma morentur:
Et quos ter quina fregit Tyrinthius alno,
Innumera calcate manu ſic fatur, & ortum
Nox aperit proſcripta diem, periuraq. labi
Pergama uiſuros ... properantior axes
Sol rapit, ipſi etiam lentas ... habenas
Quadriiugi, uoluntq. rogant intenſius orbem.
Mira fides, ortus uelox, & ueſpera nulla,
Luciferiq; ſui Solis rota præuenit ignes.
Vtq. hilaris grato lux omine firmet Achiuos,
Non oriens Titana rubor, non pallor Eous
Inficit: at puro, qualiq; in luce ſuperbit,
Cum ſine nube dies & ſe confractior umbra
Colligit in conum, tali pater ore ſerenos
Orditur curſus. miratur Achæa iuuentus,
Duxq; iterum: Superis ne manus & tela negemus
Inachidæ? uocat ecce deus, Sol lætus anhelis
Inſtat equis. Neptunus aquas ac per ... mollit
Cœrula. credo equidem, uires a gentibus iſtis,
Laomedonteo poſcunt ex hoſte triumphum.
Sed moror, exclamant Danai, totoq. reſultat
Vox animoſa freto. non ſic inſibilat Auſter
Frondibus hybernis, non tanto uerna fragore
Flumina præcipitant montes, non flumina cautes.
Senſerat Iliacæ cuſtos Tritonidis Aſtur
Aduentare rates, celeriq. incerta per urbem
Diſcurſu rapiens ueſtigia, nunciat arma,
Arma iterat. Quonam uſq; uiri torpebitis? inquit.
Ecce hoſtes, uidi ratibus tectum mare, iamq.
Littus habent. querulas tollit plebs credula uoces,
Ac pueri lacrymis matres & uoce ſecuti
Contendunt, gemituq. æquant, acuuntq. tumultum,
Hector ut Europam totis adnare carinis
Audijt, extimuit paulum: mox mente reducta
Colligit in uires animum, ſeſeq., quod ardens
Auſa fugam uirtus, peregrino pulſa timore
Ceſſerit, inculat rapit inicit arma, nec agmen
Expectat, ſoluſq. effracto cardine, ſolus
Euolat. exiliunt pariter, longeq. ſecuti
Stipantur Phrygij, ſæuos diſſimulat urbem
Murus in egreſſus, aut uix iter unda meantum
Expedit anguſtum. tot millibus arua ſecundis
Troilus anticipat ſpacijs, hos tertius acer
Aequat Alexander, reliquos fert impetus idem,
Sed minor aut pedibus uirtus, aut curribus ardor.
Primus ut Argolicos tonſis certantibus Hector
Denſius allabi cernit, Quo nam impetus? inquit.
Siſtite Tantalidæ, medijs concurrimus undis,
Tutores habet unda ſuos. Sic fatus, anhelos
In fluctus admittit equos, propiusq. minantem
Philacidæ puppim torta tranſuerberat haſta,
Affigitq. Lycum clauo, paucisq; cachinnum
Aſperat, I pelago tutus, non te æquor & Eurus
Excutient, ſtabili pinum moderabere dextra,
Phaſiacas dum quæris opes turbantur Achiui,
Intendunt animos Phrygij, ferit aſtra tumultus
Dulonias. ait Echo dedignans barbara Græcum,
Frangit inexpletas iterato murmure uoces.
Ocyus Hyſipnides uacuas rectoris habenas
Intuitus, ſubit ipſe, & toto robore pinum
Præcipitat: uolat illa, & ſeſe infringit arenis
Iratæ ſimilis, ac ſicco naufraga portu
Explicat Hemonidas. mox cum periura teneret
Littora & inuidas primus calcaret arenas,
Protheſilaus, ait, Iter hac, hac ibimus, inquit)
O ſocij, non tota Phrygum quam poſcimus Ide,
Communes partimur agros. hæc fatus, in enſes
Irruit, & qua acies inſtat denſiſsima, durum
Extorquet uiolentus iter. tres littoris Indi,
Quinq. Arabes, ſeptem Nabathææ gentis alumnos
Conſumit uictrice manu. dabat obuia Phorbas
Pectora, & intenta ueniebat turbidus haſta.
At ferus Hyſipnides præciſo ſtipite ferrum
Decutit, ac maculis ruptis & caſside fracta,
Pectora diuiduo perducit in ima telum.
Stabat in occurſu pelagi Chaldæus Orontes,
Dumq. rates inhibere parat ſuſpenſus in ictum,
Fallit arena pedes, & manes excipit auſus
Præcipitem merſura Thetys premit Inacha pubes
Deſuper, ille pauens in gyros brachia ſpargit,
In medijs ſe librat aquis, nunc exerit ultro,
Nunc caput immergit pelago, uarioq. timore
Aut longos hauſtus aut tela ... uitat.
Tandem dum fluctus grauior ... opacos,
Incidit in puppes, fronteinq. ...tur uncis.
Acrius incumbunt Phrygij, contra ira furentes
Et pudor Argolicos armat, nunc littora perdunt,
Nunc dubiam lucrantur humum, bibit unda cruorem
Alternum: at Phrygio Græcus ſociare ſuperbit.
Emicat immodicus animi, metuenſq. priorem
Solus in extremum iamiam prorumperet agmen
Turbidus Hyſiphides populum uaga turba ſecutum,
Non unam ſæuire manum creditq. pauetq.,
Ceu Mars ipſe premat. acies præuectus utraſq;
Liquerat, ardebatq; arces calcare, relicti

Con-

Contemptor belli. ſed anhelo feruidus Hector
Obijcitur. Quo nā uſq; ? hic terminus, inquit, & enſem
Nudat atrox, conuiuq; nihil tutante pyropo
In pectus conſcedit ebur. mox intonat orbis,
Quiſquis es, i felix, reliquisq́; ſuperbior umbris
Hectorea mactate manu ruit unicus ille
Laodomia tuus, fidæq́. oblitus amantis
Non timidas in bella preces, non mollia iuſſa
Pertulerat. primos teneri reſpectus amoris
Ceſsit ad armorum tremitus. at neſcia fati
Hemonis abſentem ſuſpirat mœſta maritum,
Et non ſenſuros uultus premit, oſcula figens
Cerea, difficilesq́. deos in uota fatigat
Nequicquam iacet ille quidem, lapſuq́. iugales
Impedit, & curru non agnoſcente fatiſcit.
Hunc ubi præcipitem uotin uidere Pelaſgi,
Pennificat formido gradus, ſtimulatq́; uolucres
Ire pedes: cunctis iter eſt ad littora longum,
Et tardum repetiſſe rates. At fulminis inſtar
Proſilit Aeacides, & formidabile frendens,
Proh pudor Laachidæ, utidum prætenſimus hoſtes,
Et iam terga damus, inquit ſyluæq́. trabalis
Robur, in obliquas quæ carbaſa porrigit auras,
Corripit, atq. iterat, Nunc o nunc nemo ſequatur,
Solus eam, uincam ſolus. fugit ilicet omnis
Turba Phrygum: non arua modo, non littora nudant,
Sed quicquid pontum Phrygiasq. interiacet arces,
Acceſſu uacuo Danais patet ultimus Hector
Tanquam inſtans cedit, indignatusq́; moranti
Arua legit greſſu. cogit moderantius ipſe
Aeacides flectitq́; gradum, & quia neuter in armis
Diſsimilem ſperat, hærent, audentq. pauentq́.,
Alternoq. truces obliquant lumine uultus.
Ilicet in patulos acies diffunditur agros
Argolica, & quo caſtra ſitu, quo ni rite tuta,
Qui teneant portus, belli moderator Atrides
Digerit. ille iterum raptis ad claſsica turmis
Orditur pugnas, iamq́; æmula prodit in arua
Bellatura cohors: contrà (ſic impetus urget)
Non defenſuri properant Phryges, atq; ope ſpreta
Quam turres muri dabant, ſeſe hoſtibus ultro
Dardanidum pubes æquat, bellumq; laceſsit
Ipſa prior, nulli iam tempora dura uocanti.
Vt ſibi diſtitijs acies uicina propinquis
Et campo propiore ſtetit, non ignibus Aethna
Ruptis, non geminis Iſthmos lacerata procellis,
Non ſic Hippotades antris fremit. omnibus auſus
Auget, & accendit iram fragor: improba nullum
Fruſtratur belli uirtus. auriga iugales,
Seq́. pedes ſtimulat iam dextras undiq; miſcent,
Et quærit ſibi quiſq. parem: ſæpe impare pugna
Aut uni plures, aut pluribus obuiat unus.
Aſpera iam cunctis calet ira, bipennibus enſes
Contendunt, haſtæ iaculis, glandesq. ſagittis.
Ecce Meneciades Chironis cura ſecunda,
Alter amor, ſimilemq́. animis indutus Achillem,
Proſilit in medios. ſtabant tres pectore iuncto,
Aptabantq́. manus in uulnera præuenit auſus
Impactis Patroclus equis, umbone Diarcem,
Hyſiphilum curru proturbans, Hyphiton enſe.
Hector in obliquas reuocato lumine turmas,
Indignans cecidiſſe Phryges, ruit impiger haſtam
Fulmineam quatiens iuuenemq.
Vectori collidit equo, confuſa regenti
Membra refert ſonipes at feſtinantior inſtat
Priamides, prenteq́ iuro uiolentus in auras
Contor quet pl . . . . . dea caput ipſa ſupremis
Vox nondum defuncta ſonis, exile ſuſurrat,
Vltor ubi Aeacides? tandem ſuper agmina longè
Labitur in Dorylam caſsis, reliquoq. potitus
Corpore Priamides, ſpolijs auroq́; ſuperbus
Iſſet. at audentem contrà ire Merione præceps
Perſequitur. tuq. & uita ſpoliabere & armis,
Quiſquis es, exclamat: ſed cumq. poſt uulnera multa
Incubuiſſet ouans rapturus opima, Meneſtes
Aduolat, & ſocias animo indignante ruinas
Hectoreum ferit enſe femur. tremit inſcius ille,
Nec dolor in ſenſum uires habet. ac iuga ſpectans
Crurum tincta notis, dubius tamen unde, ſuus ne
Fluxerit an cædis Danaæ cruor, emicat axe
Infenſus, poſcitq́. faces, atq. hoſte repulſo
Igne rates populante premit. ſubit obuius Aiax
Iam tandem erumpens, & apertis Hectora campis
Irato mucrone petit trux ridet Erinnys,
Cognatum lucrata nefas. at concita cæcos
Errores aperit pietas, nec paſſa furentes
Communes declarat auos illi arma facesq́;
Sponte relicturi, galeas ad mutua laxant
Oſcula mutatisq. petunt tentoria parmis.
Interea ſtragis ſociæ conceſſa ſepulcris
Pax erat. Aeacides cæſum lugere ſodalem,
Hemonij Hyſiphidem, te Creta paterna Merion,
Quiſq; ſuos. iamq́; in geminos proceſſerat annos
Fœdus: at in tanta populus quam ſanxit uterq.
Pace, alia Inachios turbat diſcordia reges,
Et regni dubium culmen quatit altera ſemper
Iura premens Liuor, & nil inſigne cupido
In ſocios ceſsiſſe ferens, coguntq. premuntq́,
Naupliadam. ille queri, cæcis quod nutet habenis
Imperium, quod non tantis inſcitia curis
Plurima accedat, quod bellis ſegnior uſus,
Quodq́. alio miles egeat duce ſingula texens
Obliquat proprium meriti decus, arma, paratus,
Excubias, conſulta, fidem. ſic anxius ambit
Imperium, cæcus nimium, cui ſola iubendi
Gloria, & innumeræ ueniant cum principe peſtes.
Diſſenſu uario certat fauor, his noua ſemper
Grata magis, ueterisq́; iugi faſtigia tolli
Clamant. aſt alijs notos mutaſſe moleſtum,
Et longum didiciſſe nouos ſententia nondum
Certa ducum, redeunt enſes, & pace ſepulta
Arma iterum rapiunt: coniectis undiq. ſignis
Collidit Bellona uiros, hinc Troilus audax,
Fulmineusq́; Hector, & formidandus in armis
Aeneas: proles contra ſuſpecta tonanti
Aeacides, gemini Atridæ, Calydonis alumnus,
Certantes acuunt iras. ſic auſter in Arcton
Irruit, in Zephyros Eurus, ſic Aeolus armat
Hybernas acies, Aethnæaq. fulmina uincit.
Hector continuo treis fundit Marte, Boeten
Saxis, Archilochum gladio, Prothenora telo.
Indignata ducum uirtus coit omnis in unum,
Vnum omnes contisq́; premunt, gladijsq́. laceſſunt,
Et quicquid cupidis Mars uſu, Vulciber arte
Ingeſsit fatis, cumulant, tortoris Iberi
Iactus, inſidias Parthi, libramina Daci.
Ille, uelut Siculis inſurgens umbo procellis,
Inſtantesq́. premit, atq. iras ridet inanes.
Parte alia Paridem Phrygios in bella uocantem
Infeſtat Menelaus agens, paucisq́. profatus
Increpat: Agnoſcis ne hoſpes? reminiſcere tandem
Spartanos coluiſſe lares: ad mutua ueni
Hoſpitia, heus age redde uices, duc Pergama tecum
Si qua domi rapienda tibi quonam uſq. moraris?
Iunge manus. num terga paras? ille arte Cydonum
Fretus, ſcirea delibat cuſpide frontem

Prin-

Principis: atq; addit, I nunc, accedo petitis:
Sic Helenam uiſuræ ueni. crudeleſcit in iram
Pliſthenides. non ſic frendunt rapta ubera tigres
Hyrcanæ, Scythicíq; lues, Mauríq; leones.
Aſtiterat ſocias Aiax Locrenſis in iras,
Hortaturq; ducem. Iouis igne citatius ambo
Obiectã (*pergant*) rumpũt turbam, mediosq; per enſes
Accelerant. prior alipedes Menelaus ituros
Anticipat, prenſiſq; iubis. Simul ibimus, inquit,
Sed iam Troia procul dixitque, & ſtare negantes
Infrenos impingit equos. pallere uideres
Priamiden, cùm iam celeres moderatus habenas
Hector adeſt, parmamq; comes Cythereius heros
Obijcit, ereptumq; hoſti Troiamq; reductum
Reſtituit thalamis, & bellis mollibus aptat.
Macte Paris, ſic terga paras? ſic prælia linquis
Atq; hoſtes ignaue tuos? at Martius Hector
Fraternas acies & bella uicaria tractans,
Vulnerat, interimit, fugat, indefeſſaq; mutat
Spicula, ubiq; potens & ad omnes integer ictus.
Labitur Horcomenes iaculo, ſudе Schedius, enſe
Helpenor, Dorius conto, Polyxenus arcu,
His addens (*ſocium*) ſaxo Palamenen, Opiſtriphon axe
Protritum, ſeptem mortes manus explicat una.
Hauſiſſet Phinachas Phegiæ latus, at ferienti
Succeſsiſſe timens, uictor dat terga fugacem
Aeneas oculis, & arundinis arte ſecutus
Traijcit, & fixæ (Morière) immurmurat auri.
Haud minus Aeacides dextra ſtomachante Sileum
Hippolytumq; metit, fatis Puteinus hiſdem
Aſteriusq; ruunt, teq; ô Xanthippe merenti
Tydides ſocium letho dedit. at ſi ita cædes
Alternant hinc inde pares, & funera librant.
Rarior Argolicas ferro populante cateruas
Agmina laxabat miles, ſociosq; ſuperſtes
Quærebat iam turba ſuos: cum tempore rapto
Imperiale tonans, acies Agamemno labantes
Increpat, hortatur, iubet, inſtruit, atq; obit omnes
Oebalio ſublimis equo, citusq; futuras
Spondet opes: nec enim Myſias armare cohortes
Telephus, & plenas Danais dare differet alnos.
Haud mora, præcipitem facilès repetiſſe tumultum
Ictibus indulgent omnes. iam quærere longum
Quæ feriant, tardamq; dari manus omnis in hoſtem
Fulminat. & nullis furit irrita gaudia Martis
Horrida, deliciasq; truces, efferuere paſsim
Aſpiceres. fluit huic in uultus pulchra genarum
Rapta dies, mento hic linguaq; & nare receſſa
Informes aperit rictus, his auris adempta,
His manus, his nutat humerus, pars uiſcera lapſa
Labitur, ac manibus nitens ſeſe eripit hoſti.
Hinc capitum largus ſtagnat cruor inde relicti
In cumulum ſurgunt trunci, curruſq; retardant.
Ipſe nec hybernis niuibus nec grandine uerna,
Nec riguo paſtus Symois Thaumantidos arcu
Maiores miratur aquas, & ſanguine rapto
Diſsimilis redit in pelagus. uenientia Triton
Funera, & expallens horret Thetys, omnia luſtrat,
Omnibus incumbit, centenaq; millia uoluit,
Et non inuentum totiens lucratur Achillem.
Preſſerat occiduum Phœbus iubar, aſtra uiciſsim
Aere deterſo, lucemq; ſtupentibus umbris
Sidereum pepigere diem: conſulta uocati
Argolidæ tenuere duces, iamq; ibat Vlyſſes
Tydide ſociante gradus. Priamoq; ferebat
Vota ducum, uulgiq; preces. uidet hos acie longè
Arma Dolon, creditq; dolos: mox acer ab ipſis
Deſilit excubijs, &, Quò properabitis? inquit.
Stare uiri contrà. pacémne huc fertis an arma?
Illi Palladia legatos arbore pandunt,
Exorantq; aditus: iam regis copia, iam res
Edita, iam redeunt, treis ſuſpenduntur in annos
Dextris bella datis. at ſæua Martius Hector
Incuſat, pactisq; moras tractisq; nouandas
Inachidis tanto connectat tempore uires.
Incutiunt alia, cunctis belli ocia cura,
Hi muris, illi caſtris, utriq; ſepulchris
Inuigilant. uix flore ſolum laxauerat æſtas
Tertia, deſ ieti rabida in diſcrimina campi
Proſiliunt hinc inde duces. rotat efferus enſem
Hector, & ingentes animos fortuna miniſtrat
Supremos ſpeculata dies, obitusq; decoros
Factis illuſtrat inſignibus. Antiphus antè,
Pòſt Philibus clauſere uirum, libratur utrinque
Fraxinus, & medium ſuſpendunt Hectora at ille
Obliquam reuocans haſtam ſic excipit ambos,
Lugeat ut primus oculos, cerebrumq; ſecundus.
Euphorbum premit Aeacides, dumq; ille recedens
Haſtile incuſſum dextra obnitente retardat,
In turbam oſtendit, ſocíumq; Lycaona præceps
Obruit: inſequitur uictor, prolapſaq; tranſit
Pectora, eo morte inmittens ad tartara manes.
Troilus ſedeam rapien per prælia clauam,
Myrmidones ſeptem ſolo conſumit in ictu,
Atq; alios ſeptem, ſi ſeptem forte fuiſſent,
Proturbaſſet agens, ipſumq; ardebat Achillem
Ferre manus contra: ſed tot centena cadentum
Milia, tam uarios gemitus, tam diſſona fata
Indoluit Phœbus, celeresq; immerſit habenas
Mœſtior, & ſubitò conterruit agmina bellis.
Nox erat & longo defeſſum Marte iacebat
Andromache complexa uirum, cumq; aſpera belli
Quæſiſſet, gens utra prior, quæ nomina regum,
Qui uultus, quid Dardanidæ, quid geſſerit ipſe
Egregium patriſne metu, ſopita marito
Incubat, & primum nebula ceſſante ſoporis
In ueras matura quies purgata figuras
Dira monet. Stabat thalamis inuictiſsima laurus,
Secretos amplexa lares: inimica ſecuris
Hanc à ſtirpe metit. rorantes ſanguine rami
In ſtratum geniale cadunt. plura ingerit horrens
Monſtra ſopor: iacet interdum ſine coniuge, toto
Fuſa thoro, nudos rurſus uidet oris hiatus
Sanguineos fœdare ſinus. Tandem ægra ſoporem
Rumpit, & horrendis iterat clamoribus, Hector,
Hector ubi? timidaq; manu ſcrutata cubile,
Ingeminat, Meus hic ne meus? lenire pauores
Ille, & adhuc ſegnes paulatim demere ſomnos
Cœperat. illa fidem uiſis nunc credula donat,
Nunc negat, amiſſumq; putans complexa maritum,
Omnia certa timet, & nil tamen auſa fateri
Armatum prohibere parat. muliebribus ille
Nil monitis motus, timidi præſagia ſexus
Spernit, & impatiens bellantibus acer abeſſe
Poſcit equos. tunc uero amens: tunc anxia uocem
Tollit, & occurſus omnes rogat, exit & intrat
Incerta, ac paruum matris lamenta ſtupentem
Aſtyanacta trahens, calcandum in limine patri
Obijcit. induerat galeam, curruq; ſedebat
Celſior: Andromache Priamo prænuncia clamat,
Heu morimur ſuccurre pater. uix principe iuſſus
Tandem hæret patiturq; moras, moderante cateruas
Memnone: ſed nuſquam Phrygia ſub caſside uiſo
Hectore, mens Danais maior, fiducia maior,
Maior in arma manus, maiorq; licentia campi
Audaces proferre gradus. iam Pergama iuxta

Ef-

Effugiunt Phryges, exclamant matresq́; ſenesq́;
Queis pulcrum uel triſte fuit de mœnibus arma
Conſpicere & miſeris quatiunt ululatibus urbem,
Hector in Andromachen oculorum fulmina torquens
Ergo iterum prohibebis? ait. ſtimulisq́; iugales
Præcipitat. non ſic Oilæa per ardua Mauors
Armigero terrore ruit, mucrone Gelonos
Fracturus, uel falce Getas, uel cuſpide Thraces.
Illum ubi fraxineum rapientem in prælia telum
Agnouere duces, dant illico terga, retroq́;
Suadet iter cuſtos animæ timor: at ferus Hector
Anticipat celeri fugientia pectora curſu,
In terga iraſci ſpernens, teloq́; trabali
Hydomenea petit, cui ſtrage Leontius æqua
Concidit at Sthelenus fugiens, atq́; Hyndus inſtans,
Spiranti certam referunt in uulnere mortem.
Vltimus Hectoreum Polybetes ſenſerat enſem
Aluus impreſſum iugulo, non defuit augens
Supremam fortuna manum, tranſegerat armos
Armaq́; & in geminos diſcreto corpore truncos
Solus inoffenſus clypeus reſtabat, & illum
Dum uictor mutare parat, læuamq́; ſuperbus
Argolica Iunone onerat, tremit acrius illa
Marte ſuo, facibusq́; Iouis: ſic pronus in iram
Sexus, ſic priſcus ſuadet dolor. excitat ergo
Aeaciden, non ille quidem certamine, tanto
Tentaſſet conferre uiro, ſed Iuno negantem
Sollicitat, ſtimulat Pallas, pariterq́; precantes
Præbent hæc animos, hæc iras, utraq́; uires.
Poſtquam peruentum propius, ſtiusq́; dearum
Robore, fulmineum præceps nudauerat enſem
Aeacides, trepidi coeunt hinc inde manipli,
Ipſaq́; ſponte hærent retro data prælia regum
In campi maioris opus. mox ſæuus utrinq́;
Clamor, utrinq́; metus. cupiunt uidiſſe furentes,
Et uidiſſe timent. facibus conſtigere iactis
Fulmina bina putes. prior occupat Hector Achillem,
Fraxineamq́; trabem uibrat: uolat illa, ſemurq́;
(Heus humili nimis acta manu, nimis inuida corpus
Letiferis, hoſtile ferit. pudor aggerat iram,
Fruſtratæq́; manus. at ſtricto dedecus haſtæ
Purgaſſet gladio, quum uulneris acrior ira
Aeacides enſem librat, diuumq́; ſuaq́;
Proturbat uirtute uirum: uix Martia tandem
Indignante anima, gelidos mens deſerit artus.
Extemplo turbata Phrygum laxatur inerti
Turba fuga: trepidis uiolentior inſtat Achilles,
Ac dextra maiore furit. mactantur in ipſis
Millia bellantum portis. Tithonius heros
Obliquum pectus & reſpectantia terga
Obijcit Aeacidæ. læditq́; ac læditur ipſe,
Seraq́; uix tenebris dirimit nox bella ſecutis.
Heu heu quam tenui nutant mortalia filo,
Nil homini fixum. Fortunæ munera blandæ,
Inſidias non dona reor: ſemperq́; timebis
Sirenum turbæ ſimileis, ſub ſole ſereno
Nubem, ſub riſu lacrymas, ſub melle uenenum.
Si tibi res, fallit caſus: ſi forma, ſenectus:
Si uires, morbus: ſi nomen grande, litura
Poſtera: & in nullis fati conſtantia donis.
Ipſe etiam has inter tenui uirtute procellas
Fretus homo, aut languet moriens, aut mortuus aret.
Horum ſi neutrum, certè mortalis, & imos
Fraudatura dies medios metit Atropos annos.
Occidit heu ſpes una Phrygum, Mauortius Hector
Occidit, æternos cui ſi natura dediſſet
Artus, ipſe ſuos iaculandos Iuppiter ignes
Ocia tracturus ultro mandaſſet. at illum
Imperijs ſenſere ſuis obſiſtere Parcæ,
Senſere, & uiridis creſcentia fila iuuentæ
Collata rapuere manu, tutore perempto
Factura Phrygiam lecto maiore ruinam.

LIBRI QVINTI FINIS.

DARETIS PHRYGII DE BELLO TROIANO LIBER SEXTVS.

HYPOTHESIS.

Anxia Sextus habet dubio certamina Marte,
Læduntuŕq; duces, Sarpedon, Deiphobusq́;,
Troilus & ſequitur Palamedem, Memnon & Achilles,
Et Paris. urbs capitur, Priamus rex mittitur umbris.
Fletq́; Hecuba, ac Danaum reditum complectitur idem.

SEgnior explicitis mœrentia ſigna cateruis
Troia mouet, rorát clypei, criſtæq́; grauan-
Luctib. anguſtū crebris ſingultib. aurū (tur
Rūpitur, arma nocēt, toto nil agmine lætū.
Dulce nihil. ſigna ipſe minꝰ pugnātia uēto
Mentitas laxant animas, morituraq́; tardis
Flatibus inclinant faciles languere Dracones,
At ſonipes, animi non argumenta ſuperbi
Iratas iterat uoces, non puluere capto
Multiplicat ſuſpenſa leui ueſtigia gyro.
Non tremit incertum, ſed tota immergitur aruis
Vngula, ſubmittitq́; equitem, aurigamq́; peroſus
Auertit collo uenientia frena reflexo.
Stridentem litui gemitum, ſtridentia reddunt
Iuſſa tubæ, nuſq́; ſonant non triſte tumultus.
Talis in aduerſas trahitur duce Memnone turmas
Mœſta Phrygum pubes, poſcunt remeare, negantq́;.
Venturusq́; Hector ſemper poſt terga uidetur.
Qualiter Hyblæi mellita pericula reges
Si ſignis miere datis, labente tyranno
Alterutro, uiduos dant agmina ſtridula queſtus,
Et ſubitum uix nacta ducem metuentia uibrant
Spicula, & imbelli remeant in prælia roſtro.
Iamq́; Argiua phalanx, lætis iactantior armis
Prodierat, tollitq́; animos, celeremq́; triumphum
Hectore deiecto ſperat, dux digerit arma
Naupliades uoti compos, curasq́; timendas
Induit, & duro fruitur miſerandus honore.
Atrides regis inſignia ponit, & ultro
Exuit imperium: nec enim ueniſſe fatetur
Iure ducis, fieriq́; ſatis, ſi principe quouis
Freta cohors, redeat poſt diruta Pergama uictrix.
Nil refert, quis ubi, quando, ſed qualiter, & quid
Factum: durabunt actus, & tranſiet autor.
His addit, ſe iure frui potiore Mycenis,
Et ſtabilem regnare domi: nec ſigna priora
Sic ambire cupit, ut feſſo pectore malit
Et uigiles Lunas, & duros ducere Soles,
Martius Aeacides mutatas ſolus habenas
Arguit, at rapto Palamedes Marte ſuperbus
Vincere contendit titulis, regemq́; mereri.
Ergo iterum coeunt acies, properatur utrinq́;,

Et me-

Et medius decreſcit ager, rapit agmina cuncta
Sarpedon Lycioſq; enſes, & turbine primo
Hoſtibus inuehitur: qualis uexilla Gigantum
Centimanus Briareus Phlegræo in uertice tollens,
Imbelles riſit Iouis ignes, tela Dianæ
Martis equos, Phœbi pharetras, & Palladis angues.
Haud minor inſurgens heros Ioue patre ſuperbus,
Iunonem Argolicam congreſſaq. ſigna deorum
Spernit atrox: quacunq, uagos raptatur in hoſtes,
Millia multa manu proturbat, millia multa
Axe ſuperiecto, fulmen ſæuire paternum
Credas, & tonitrus curru ſtridente minores.
Occidit infelix Gobius, nec lætior illo
Triptolemus, ſuetusq. feras inceſſere telis
Mænalius Corinæus, quartus tot funera Perſes
Vltus obit læuos miſſo Sarpedonis armos
Tranſierat iaculo, ſed uix tamen ille coactus
Tandem uertit iter, uultuq. in terga reiecto
Ad cunctos hæret greſſus ſemperq. redire
Ardet, non poſſe indignans, pulſatq. uetantes.
At iam caligat acies, ſparſoq. cruore
Deficiunt quamuis uicturo uulnere uires.
Interea Mœſas properat laturus ariſtas
Demophoon, Garamas, & te Theſida uolentem
Tertia cura uocat. Danaas hebetauerat iras
Belligerę meſsis uiniq. audacis egeſtas,
Et uires depaſta fames. pax arma ſoporat
Inq. annum ſurata fides: utriq; cohorti
Vtraq. caſtra patent, fas ciui Graia uidere
Carbaſa, fas hoſti Phrygios luſtrare penates.
Dum ſic alternos aditus, alterna pererrant
Mœnia, natarum ſacra comitante caterua
Hectoreos manes Tymbreæ in limine portæ
Placat uterq. parens: cinis annuus, umbra laborans
Solantes epulas lamentaq. feſta repoſcit
Et tumuli lugubre decus. ſtant crine ſoluto
Iliades, hæc queſta uirum natum altera, fratrem
Multæ, nunc pariter lugent, nunc ſingula plangunt.
Cumq. alijs in pallorem candore ſepulto
Febricitent uultus, ſola ore Polyxena floret
Soſpite, & in faciem nil audent nubila mentis.
Hanc uidet, hanc optat, & acuto Cypridis arcu
Saucius Aeacides ſubitos ſuſpirat amores.
Vtq. uſu maiore Venus producta tenellos
Spondæo ſtabilit animos pede. ſic noua uoti
Cauſa, pares ſtimulos ſimileſq. immobilis ignes
Haurit, & in thalamos periturum emollit Achillem.
Ergo nec armorum meminit, nec prælia curat,
Iamque redire uelit patrioſq. reducere cœtus,
Et totam turbare aciem, ſi regia detur
Virgo ſibi, conſorsq. thori, preciumq; receſſus.
Inſtruit his Phryga Sergeſtũ, cui proxima in omne
Arcanum regale fides, pacemq. futuram
Aſſerit, & totum cogendum in fœdera Martem,
Si reduces ſua Myrmidones præcepta ſequantur.
Audierat Priamus, remeat Sergeſtus Achilli.
Pacta placent, ſed bella nocent, faciliq. repulſa
Creſcit amor. lex hæc: Virgo ſi publica ceſſent
Arma, uiro patrias nuptum tradetur in oras.
Haud mora, cõmunes reditus monet, & graue fruſtrà
Diſcrimen paſſos queritur, nec iudicat æquum,
Vnius in thalamum & muliebria prælia tantos
Coniuraſſe duces, Spartanaq. damna medendo
Et populum & reges longis conſumere bellis.
Grata quies uulgo, Martisq; remiſsius ardens
Dignatur conſulta furor: ſibi craſtina quiſque
Vela parat, ſed mox accepto tempore, partæ
Maturant cum meſſe rates, quas donat Achiuis
Telephus, inſenſusq. tamen quòd ſigna ſequantur
Altera, ductoresq. nouos, Agamemnone pulſo.
Vixdum contigerant portus, mutata tumultu
Agmina crudeſcunt alio, gladiosq. repoſcunt.
Torſerat aſtriuagum pacta in ueſtigia Phœbum
Annua mobilitas biſſenos paſſa labores,
Et iam mixtæ acies: ſolus non prodit in arma
Aeacides: ſolus non militat, obice belli
Vota hærere dolens. alios in prælia cogit
Naupliades, fauſtumq. ſuis comitantibus omen
Impete Deiphobum primo petit, utraq. iacto
Tempora tranſadagit iaculo, funusq. ſecundum
Dat Phrygio lugere duci. rotat obuia tela
Sarpedon, quantaq. cruor uirtute relictus
Sufficit in uulnus, uires expendit in ictus
Prodigus inſtandi, nec iuncta potentia fati
Prorſus abeſt, clypeum tranſit, læuumq; cruentat
Obliquo mucrone latus. felicior enſis
Naupliadæ, caſuq. manum meliore ſecutus
Iratis flendum ſuperis Sarpedona fundit.
His hilaris, multoq. alijs iactantior, Ecce
Ecce, iterat, quantos dextra uictrice negantes,
Enſe palàm ſterno. quid plus teſtabitur auſum
Phlegra Iouem? Libycus Alcidem? Theſea Minos?
Talis erat Danaum princeps. uix iſta nec iſta
Fas plenis iactaſſe ſonis, uenit ecce ſagitta
In iugulum ſtridens. Paris hanc excuſsit in auras
Aſſyrijs melior, æquaturusq. Gelonos.
Dux ruit & tenues iactatrix gloria fructus
Cum luctu lucrata perit. cunctiq. iacentem
Mixtis confodiunt haſtis at rege perempto
Non ſe turba regit. cæſo duce tota ſequentum
Debilis ægreſcit uirtus, arma ipſa uidentur
Poſſe minus. ſic ſi ruptis moderator habenis
Deciderit, turbantur equi, leuiora ſtupentes
Imperia, & ſubita iam libertate potiti,
Ceu timeant, incerta uago ueſtigia curſu
Præcipitant. lege hac fugiunt, hoc ordine fuſi
Graiugenæ: iam caſtra procul, iam littora longè,
Seq. ferunt uicibus, & qui prior, eſſe ſupremus
Atq. hoſti propior metuit: mox pectore nudo
Terga tegunt, armantq. fugam: ſed nulla tueri
Tela queunt, claſſes nullæ, munimina nulla:
Incendunt, ſternunt, perimunt, face carbaſa, contis
Arces, enſe uiros. ſtrages uulgatur, Achilles
Diſsimulat: ſed tot tedas, tot tela ſecundus
Suſtinet Aeacides, & defenſore laborat
Iam feſſus clypeo. tandem miſeratur anhelum
Altius attollens pòntum Thetys, & uenienti
Occurrit Phœbo, radios merſura morantes.
Poſtera uix umbras lux ſoluerat, undiq; in iras
Surgunt armatoq. acclinia tela cubili
Corripiunt. pars in clypeos ceruice recepta,
Non madidum mucronis ebur, non caſsidis umbram
Soluerat, aſt ipſis audax ſopor incidit armis.
It tuba præceptrix Phrygijs, it tibia Graijs,
Et litis litui teſtes. at promta uocantes,
Anticipat uirtus modulos, crudeſcit utrinque
Pugna ferox: inſtant, cedunt, minitantur, & horrent.
Alternansq. uices fortuna ferensq. triumphos
Exiguasq. fugas populis permutat utriſq;.
Vrget eques pedites, illi inclinantur in ictum
Arduus, hi tollunt humiles in uulnera dextras.
Ibat Abas. cumq. aurigam turbare Melampum
Sublato mucrone parat, ſenſiſſe putares
Cornipedes, ſuſpenſi truces in pectora ſurgunt,
Implicitumq. ferunt pedibus, ſtratisq; relinquunt.
Lætior euentu, fiſusq. Melampus equorum

Auxilio,per& arma uirum, perq; ora ſuperbo
Feruidus axe uelat,calcandaq; corpora quærens
Non uacuam dignantur humũ. tandem Anxuris haſta
Dictæi ruit incuruus,proprijsq; fatiſcit
Interceptus equis:clamantemq; ore ſupino
Parcite,nil miſerans ſurdi rota præterit axis.
Anceps pugna ducum,palmæq; incerta fluebant
Bella diu, donec medios prorumpit in hoſtes
Troilus,horrificisq; comes uictoria ſignis.
Qualis Pellæus,qualis Calydonius exul
Fulmineas habuére manus. prior ille,ſecutus
Alter:at hic ſuperat utroq; potentior ambos,
Vtiq; omnes claudam titulos breuis,Hectore maior.
Mirati cedunt Danai,grauiore procella
Corda pauent,ſecura prius:pluresq; renaſci
Hectoras attoniti cenſent,ſic Troilus ardens
Fraternas renouat cædes:inſignia dextræ
Victricis ſenſiſſe dolor,ſpectaſſe uoluptas.
Eminus Alceſten Nilæum,cominus Idam,
Hunc iaculis,hunc enſe metit,tantoq; ſub hoſte
Nulli turpe mori:pars tanquam occumbere certet,
Inflictis gaudet iaculis,& morte ſuperbit.
Exierant Ithacus,Tydides,Neſtor, Achillem
Flectere:is in tantis unus te Troile dignus.
Sed ſteriles redire preces,ſtat linquere fixum
Bella duci,ualidaq; ipſos ratione rogantes
Arguit:ac bellum pendit,quod cauſa pudori,
Congreſſus damnis,& commoda nulla triumphis.
Facta fides ducibus,hortantur fœdus,at obſtat
Cui thalami propior ſpirat dolor,obſtat Erynnis,
Obſtat Parca tenax,fatoq; potentior omni
Bella refert Danais ſcrutatus numina Calchas.
Haud mora,proſiliunt ductore Agamemnone læti
Oebalidæ,contrà non ſegnius æquor anhelis
Priamides tranſmittit equis,uectore ſuperbus
Magnanimo ſulcos ſuſpendit in aere currus.
Et rarò defigit agros,ut tardior anguis
Triptolemi,Veneris ales,Panthera Lyæi.
Puluere creſcit ager,putriq; in nube ſepultam
Prætexit caligo diem,nec ciuibus hoſtes
Internoſſe datum,donec reuocante ſerenum
Cuſpide ſanguineos campus conſedit in imbres.
Strauerat Alcidamas Teucrũ Leoconta,trabalem
Eminus intorquens haſtam,miſſamq; ſecutus
Extrahere ardebat,ut teli laude madentis
Aut formidandus Phrygijs,aut gratus Achiuis
Iret ouans.at glandiflua præuentus habena
Occidit,& iuncto ſolatur funere Teucrum.
Tranſigit Eurypylum iaculábilis haſta Menalcæ
Occiduas ingreſſa comas,læuumq; per orbem
Exit,& excuſſum defert in cuſpide lumen.
Lernæa Lycidam transfigit arundine Glaucus,
Qua ceruix connexa humeris:iugulo illa patenti
Inſidians,galeæ clypeiq; interuenit oras
Herculeis imbuta uadis:dupliciq; fatigat
Morte animam,furit hinc uirus,cruor inde ſecutus
Miſsile,& inciſo tandem de ſtamine certant.
Terſilochum Cromius,Xerſes Creteona, Niſus
Fundit Alym:iacet hic iaculo,iacet ille bipenni,
Tertius intento diſtrictus palpitat arcu.
Rethea Rheſus agit,Lybidam proturbat Aconteus.
Stemona ſternit Ion,Teſſandrum uulnerat Argus,
Mactat Achonta Pholus,Pholó Ebalus, Ebaló Actor,
Actora Thyodamas,& Thyodamanta Lycæus.
Eminet aſperior dextra,maiore laceſſens
Troilus Argolicos,& quanquam Antenoris enſem,
Aeneæ iaculum,prædonis tela tremiſcant,
Hic tamen hic uincit,& lautos obruit omnes
Omniaq; in proprios lucratur facta triumphos.
Miratur Bellona uirum,ſtimulatq; furentem
Parciùs,& docilem gaudet uiciſſe magiſtrum.
Ipſe alias diſcis iras maioraq; Mauors
Prælia,& exemplum diuus mortale ſecutus,
Dum Scythicis inſtat,uiſos reminiſcitur(au/w)actus.
Ibat fulmineo Phrygios mucrone fatigans
Feruidus Vmbráſides,hinc nudo Troilus enſe
Diſputat,& mortem,menti qua cella ſecunda,
Attonito concludit atrox:fruſtra ille laborat
Soluere,cùm nequeat fatale neceſſe refelli.
Mox premit Aſcalaphum , ruit ille in terga,nec haſtam
Expectat,fallitq; manum,ſed fraxinus ictum
Sicca redire negans reperit,figitq; iugalem
Implicitum domino:trahitur retinentibus ille
Scanſilibus,potoq; perit in ſanguine merſus.
Contentus cecidiſſe uirum, premit agmina uictor,
Cætera Priamides,& terna tricuſpide claua
Funera continuat.foſſos gemit Aſtilus armos,
Pectus Itys,uacuamq; excuſsis ilibus aluum
Antiphates:ſed ſæua licet,tamen inguine nunquam
Inferius graſſata manus,tumiduſq; ſuperbit
Poplitibus cæſis humilem infamare triumphum.
Iam magis ardentem tenues conſumere pugnas
In populum tædet,uulgari tela cruore
Immenſus uiolare pudor,nec paupere fraudat
Plebem anima,furit in iugulos regumq; ducumque
Acrior,& quà aciés ſtipat gemmata cohortes,
Irruit, Atridasq; ambos,ſed diſpare telo
Sauciat,hunc iaculis,illum ſude:tertius enſem
Vulnificum paſſus plangit Calydonis alumnus.
Hos quoque fudiſſet,ſic nũnquam debilis ira,
Sic præſens ſemper uirtus:at turba profundo
Interiecta grauem fruſtratur uulnere dextram.
Ipſa etiam ceu nulla deis,ſic rara tyrannis
Atropos,inq; animas inopes audacia maior.
Nutabant Danai,iamq; his ſpes nulla triumphi,
Nulla fugæ,fati fraudes,commenta deorum,
Et falſum Calchanta dolent,reditusq; ſuſurrant,
Si nulli poſt terga metus. mox Neſtor & ipſe
Peliden Agamemno rogant:negat ille ſuoſq;
Myrmidonas in bella tamen concedit agendos.
Hos ubi conſpexit rapido prodire tumultu
Troilus,Huc tendamus,ait, quę nam hęc noua pubes?
Quis nouus hic puluis? an & hos huc deſtinat Argos
Nunc primum,& totas properat conſumere uires,
(At ſuperi melius)deerant quos perdere poſſem,
Et Stygio mandare Ioui gladiusq; timebat
Ocia.taxo igitur poſt fulmina Dardana diſcant
Vtiliùs latuiſſe domi:Sic fatus Hypartum
Ductorem cunei,quà flammeus umbo coruſcat,
Robore fraxineo figit,teloq; moranti
Præcipitem perturbat equo:celer ille receptis
Greſsibus,abiectaq; haſta,clypeoq; relicto,
Acriùs inſtantem fugit hoſtem:in caſtra recedens
Argolica,illic ante ipſum mactatus Achillem
Concidit,& fuſo tentoria ſanguine ſignat.
Frendit atrox,quantumq; ingens dabat ira,lacertum
Erigit Æacides,ac toto robore niſus
Iam reſponſuros parat ictus.uenerat antè
Lancea Priamidæ,læuosq; inuaſerat armos
Hoſtis:at innocuum fallit Tritonia telum.
Sentit,& aduerſos incuſat Palladis aſtus
Troilus.at iaculo melior fortuna ſecundo:
Lædit enim libatq; humeros,& morte petita
Inuenit indignans uulnus ſine funere cuſpis.
Tertia maiorem cornus potura cruorem
Rapta manu uenit ecce abies,& ſtridula certos

Molitur iactus. celſos præſagus in armos
Erigitur ſonipes. dubium, defendere tenet,
An timeat, gaudetq́; tamen perculſus herilem
Anticipare necem. flexo tunc poplite fuſum
Inuitus proculcat herum, fatumq́. ruentis
Heu iuuat. ille quidem nollet, ſed dum grauis urget,
Occupat Aeacides, & iam ſurgentia ferro
Colla metit; longeq́; licet decurrere iuſſa
Cæſa uiri ceruix, truncus manet, ipſaq́. nondum
Exarmata manus bellum factura mouetur.
  Quos caſus, quæ fata querar? quos Troile diuos?
Troile, cuius opem gemit Ilios orba ſepultam:
Troile, cui meritæ ſpirant præconia famæ:
Troile, quem ſolum dignatur laudibus Argos,
Macte iaces: quiq́; antè Phrygi ſpes publica uitæ,
Vix unum obſeſſæ tutorem Memnona mortis
Stratus habes: funus lacerum ſpoliare parabat
Aeacides, prohibet Memnon, miſeræq́; parenti
Pignoris egregij lugendo, deſtinat artus:
Ipſe alijs lacrymas, ſibi bella alijsq́. tumultus
Fœmineos, ſibi tela mouet, raptaq́. ſuperbum
Cuſpide uictorem uindex premit inguina telo.
Pectora libarat gladio. reſpexit Achilles,
Atq́. indignatus turialibus intonat orſis:
Et te fata uocant; Stygia prior hoſpes in alno
Expectat, Stygias pariter tranſnabitis undas.
Dixit, & Eoo iamdudum uiſcera regi
Fraxineo perfoſſa ſtylo. niger emicat altè
Sanguis, & exutos mulcet ſtyx frigida manes.
Fit fuga Perſarum fuſo duce. ſæuior inſtat
Myrmidonum princeps, ſic mens acceptaq́. ſuadent
Vulnera iam trepidos longum quæſiſſe tyrannos,
In uulgi iugulum uiolens furit, impetus iram
Mutat, & ultricem cogit plebeſcere dextram.
Ergo fugat pauidos, audentes fundit, inertes
Proculcat, redimitq́; breui longa ocia bello.
  Viderat Iliacos fremere in certamina campos
Iuppiter, & quanquam tardari puluere uiſus,
Arma tamen cernit Vulcania, ſæuit in hoſtes
Sæuire Aeaciden, gaudet cùm talia ſpectet,
Nupturam pepuliſſe Thetim: pallore minori
Phlegræos montes, Phlegræaq́. bella timeret.
Ipſa uirum ſtrages numerat, natoq́. ſuperbit
Immemor heu fati, mater ſic gloria uincit,
Charaq́. ſuſpendit mirantem prælia fluctus.
Quippe uidere iuuat, & fas ſperare triumphum,
Cùm manus una fuget, fugiatq́; exercitus omnis.
Haud aliter, cùm canet ager, cùm meſſis adulta,
Cedunt æſtiuo fugientia iugera uento.
  Vltimus effracti tardatus uulnere currus
Cardine iam clauſo ſocios poſcebat Iolas
Ingreſſum, periêre preces, ea Pelias haſta
Tranſactum affigit foribus, portæq́; maritat.
Tandem, caſtra licet longè, paucıq́. ſequantur,
Vrbs iuxtà, cedit uix exorante Mineruа.
  Craſtina luctificos mœſto Thernone iugales
Vix aurora mouet: nunquam tam prodiga roris,
Tam largè ſatiauit agros, ſtupet ebria tellus
Hos imbres non paſſa prius, ſic ubere fletu
Natum queſta parens. hunc adgemit axis uterque
Lux pallens, laceræ nubes, & ſaucia cœli
Forma, nec Idalio ſpirat decor integer aſtro.
Tithonum ſuperſtite piger, poſcensq́; ſepulcrum
Odit uicturam per ſecula longa cicadam.
  Legerat in tumulos Nabathææ meſsis odores
Ambitioſa parens, natoq́. ſuprema parabat
Funera: mox uolucrum conuiantibus aſtitit alis
Exequias factura phalanx, auis unica phœnix,
Et Progne non una uenit, cauat Ardea roſtrò
Marmoreum foſſore ſolum, Luſcinia planat,
Pſittacus inſcribit apices, philomena precatur,
Plangit olor, turtur tinnit. Iunonius ales
Luſtrales ſparſurus aquas, properabat: at omni
Dura Phrygi, reuocat motas Saturnia pennas.
  Fortè Ioui referens Telchinum tela, redibat
Rex auium: ac uiſo cunctatur funere, fulmen
Deponens, aliasq́; faces, incenſaq́; thura
Corripit, & ſacris ſolatur odoribus aras.
Iam flammæ ſopita fames, iam plena ſoluto
Vrna uiro, redeunt uolucres, mulcentq́. parentem,
Annua Memnonio pactæ ſolennia buſto.
  Parte alia natis flendos inſtaurat honores
Infelix Hecaba, heu quantos enixa dolores.
Iam tumulos numerare licet, iam tertia plangit
Funera: ſic Niobæ geminis orbata pharetris,
Quem peperit populum fleuit, nec parcior irâ
Iunonis grauis huic Saturnia, Delias illi.
Aruerant lacrymæ, deploratusq́. ſepulcri
Iam tacitus, iam ſiccus honos. at ſolus in altas
Maternus creſcit curas dolor, excitat ægrum
Anxietas animum, fraudesque in uota miniſtrâs
Vltor habet gemitus: ſtabant ruralia Phœbo
Templa ſuburbano, nomenq́. auctura tegebat
Lanugo Thymbræa deum, circumq́; ſupraq́;
Vmbrabat dominas folijs ornantibus aras.
Huc Hecuba in facinus audax, inuitat Achillem;
Coniugij factura fidem. uenit ille, ſed arma,
Sed comites nulli, ſolum ſibi Neſtore natum
Iungit, uix gladio cingi memor omnia linquit,
Dum miſer optatos properat uiſurus amores.
Quin uetat inſidias credi fraudesq́. timeri
Ipſe locus templiq́; fides. at matris, adulter
Dardanus imperio, poſt læſa cubilia ſæuum
Nil reputans, pacemq́. deum delubraq́. turbans;
Occulit armatas poſt ipſa altaria turmas.
Vix fallunt animi præſagia, uenerat heros
Martius, inq́. ipſo trepidus ter limine greſſus,
Fixit, ter redijt atq́; alternante pauore
Erectæ ſedere comæ ter præſcia fati
Effigies lacrymata dei, ſtupet ipſe timorem,
Ter timuiſſe negat: ruit ecce inuiſa iuuentus
Voce minax, dextraq́; ferox, mediumq́; coronant
Armata ſtatione uirum. prior occupat acer
Priamides, Ne flecte gradum. ſponſæ ne petitæ
Amplexus habiturus abis? uenit ecce. ſed illam
Ornatu ſtudioſa parens, iuſsisq́; moratur
Mollibus, & trepidam primæ docet oſcula noctis.
Dixerat, & gladium uibrans, & uulnera præceps
Prima petens: Nunc nunc addit, nunc ſi qua iacentum
Gratia, ſi quis amor lapſis, hoc ſanguine, ciues,
Expectant Phrygij ſuprema piacula manes.
Ille quid? unde animi? uel quò fuga? turpe precari;
Et ueniæ ſpes nulla: tamen mox ueſte lacertum
Multiplici munit, ac rapta cuſpide, quantum
Nuda poteſt uirtus & uis obſeſſa, repugnat,
Et populum manus una metit, nec ſegnior ira
Antilochi premit, inſtat, agit laudisq́. ſupremæ
Ambitus, & præceps dat deſperatio uires.
Sic quercus geminas certat pagana bipennis
Centena truncare manu, uix uulnere multo
Exhauſtæ tandem nutant, lapſasq́. ſequuntur
Immenſæ pariter nemorumq́; uirumque ruinæ.
Haud ſecus heroes perſtant, nec uincere pronum
Teucris, mille licet mortes hinc inde fatigent,
Nec iam uulneribus pateat locus, improba donec
Ipſa uirum uirtus fractos conſumpſerat enſes.

Mox Phryges incumbũt propius, prolapſaq́; nondum
Congeſtis clypeis caſura cadauera,fiſi
Quos nequeunt armis,armorum pondere uincunt.
Vidit,& ultorem Phœbus curuauerat arcum,
Tela dabat Pallas,uetuit pater igne,ſagittis
Obuius intentis,& pacem fulmine ſanxit.
Gaudet Alexander,faueant ceu numina factis
Et placeat fraus illa deis:auibusq. feriſq́;,
Proh ſcelus,extorres artus & funera nuda
Proieciſſet atrox.melior ni iuſta moneret
Frater,& infandas Helenus compeſceret iras.
Heu quas lugendi facies,quos undiq; uultus
Communis Danaúm dolor induit,inde querelæ,
Hinc lacrymæ,cùm bina ducum ceruice redirent
Funera,mortaliq́; rogo duo numina belli
Relligio permiſſa daret:nec ſepare luctu
Myrmidones Pilij ue dolent,certamine pulcro
Fletur,& æquanti iamiam latet agmine Neſtor.
Sic ſi deſtituat superúm pater, orba querantur
Sidera,& ignoto contendant funera fletu.
Vincendi iam nulla fides:nec fata,nec ipſi
Spem præſtant ſuperi.perſtant tamen ire,deosq́;
Conſultare libet,redeant ne,an prælia firment.
Sed redeant potius,nec enim fiducia bellis
Aeacide fuſo,Calchas it,quærit,& audit,
Audit Achillea uincendum prole Pelaſgis.
Pyrrhus erat quem fata dabant,hunc Scyrius hoſpes
Seruat fœminei quondam nutritor Achillis.
Nec mora,decreto procerum,Menelaus ituras
Diſponit claſſes.nouiq́; & dicere pronum
Quas remo laſſauit aquas,quos legerit olim
Portus,quæ freta,quas urbes,Calydonia uirtus
Dulichijs adiuta dolis:cum puppe propinqua
Te Delos,te celſa Samos.te Bacchica Naxos
Raderet,at reſidem rurſus Bellona fatigat,
Armato modulanda ſtylo.produxerat ardens
Mygdonios in bella Paris,iamq́; agmine toto
Maximus innumeris fratres æquare triumphis
Deſtinat,augeſcunt animi,maiorq́; uidetur
Ipſe ſibi laxat arcus,& tela ſuperbit
Spargere morte alia,maioribus utitur armis:
Nunc gladij pugiles,longo nunc fraxinus ictu
Fulminat,hi propius audent,hic eminus urget.
Hac non arte citat contum Scytha,geſa Sycamber,
Pila Ligur,iaculum Medus,Perſesq. ſariſſas.
Enſe Thoanta,Lamum telo,ſude Dorcea fundit.
Ora Thoas plangit,Lamus inguina,pectora Dorceus
Hunc Pylos,hunc Pleuron,illum miſêre Celenæ.
Parte furens alia cognatos impiger hoſtes
Turbabat Telamone ſatus,ſeptena coruſcans
Terga boum.haſta uiro quercus iaculabilis uni,
Vnam paſſa manum,non ferrea ſuta ſuperbum,
Velauere latus,ſiue has bellare proterua
Non tulit ira moras,ſeu ſato pectoris orbe
Se totum latuiſſe ratus ſic ſæuit inermis,
Sic premit armatos:maturat fata cadentum
Terror,& ignauis mors eſt uidiſſe furentem.
Hunc Paris intuitus paulùm hæret,an enſe ſequatur,
An iaculo:tandem Cortinia tela reſumens,
Hic quia certa manus,& nunquam ſurda uolenti,
Corython uiduat arcu,pharetramq. ſagittis,
Arcum læua premit,intendit dextera neruum,
Vtraq. ſuſpendit telum,inſidensq. ſagittæ
Ductor in anguſtum uiſus coit.ibat arundo
Hinc pennis pectus tangens,hinc cuſpide læuam.
Iamq. emenſa fugam lateri inſidiata ſiniſtro,
Ipſa morte madet,ſed iuncti frigora leti
Ira ardens neſcit,donec fuſo hoſte furentis
Vltrix tempeſtas animi ſatiata quieſcit.
Sic dextros in uota deos,alternaq́; fata
Felices habuère manus,felicior illa,
Quæ cædis ſcelerumq. faces,belliq. tyrannum
Abſtulit,& mœchos dedit ire in tartara manes.
Vade nocens,quo noxa trahit:te ſexta meretur
Tenariæ ſpelunca domus,ſi quartus amores
Tractus habet,quintuſq. uiros.at adultera uitant
Funera,& inceſto congreſſos Marte tyrannos.
Te plaga ſulfureas Titanum amplexa catenas
Demerſo clauſura ſinu,nox ultima, & ima
Poſcit humus:tibi Styx odium,Phlegethonq́; uapores,
Cocytus lacrymas,Acheron lamenta propinat.
Te portu procul ire Charon,& limine cogat
Cerberus:at tandem cùm iam tranſmiſſus abibis,
Occurrant Herebi peſtes,mors omnis in unum
Acceleret iurata caput:tibi Tantalus undas,
Ixion radios,ſaxum remeabile reddat
Siſyphus,ac Tityus uolucres:hæc gaudia ſumas,
Dum mare ſorbet aquas,imbres dum nunciat Iris.
Poſtquam Helenen trepidas exurens nuncius aures
Perculit,ingenti longum ſuſpenſa dolore
Vox pariter lacrymæq́; hærent.fugitiuaq́; fallit
Mens,ſubitam mentita necem,uix rore medenti
Frigidus in ſenſum remeat dolor. ilicet ori
Et laceris irata comis,circumſpicit enſes,
Et cautas iam mortis habet,taciteq́; uolutat
Cuius furetur gladium,quem tela precetur
Ipſa ſua moritura manu. ſenſere furentem
Iliades,nimiumq́; auſos lenire dolores
Aggreſſæ uicibus.dux blandior ipſe furenti,
Quod ſpretis nunquam Phrygijs optaſſet Achiuos.
Finis erat lacrymis,pariterq́; exhauſta latebat
In noctem progreſſa dies.at feruidus ira
Tydides,quamuis fractos & in ipſa fugatos,
Mœnia turbat Adis hoſtes,clauſosq. laceſsit
Nocturna ſtatione Phryges.non teſſera ſortem
Elicit excubijs,ultro uigilantibus inſtant
Ignibus,& nullo pulſantur pectora uento.
Vix emenſa dies,redit armis impetus,urbem
Inuadunt,tormenta rotant,dat uinea uireis,
Et ſilices baliſta uomens,teſtudo uiatrix
Subdola,foſſoremq́; aries ſuſpenſus in ictum.
At Phryges inſtantes prohibent,núc grandine ſaxi:
Nunc ferri nimbo,nunc ſparſæ fulmine maſſæ.
Nulla tamen pauidis nudo fiducia Marte
Campeſtres iterare manus,ſeq. urbe tuentur:
Virgineas donec Priamo peltata bipennes
Pentheſilea mouet,hæc integrat arma,cohortes
Firmat, bellatrixq́; uiris dat fœmina uires.
Panduntur portæ,refugosq́; in caſtra Pelaſgos
Pellit agens,iugulis gladios,incendia uelis
Deſtinat.excutiens Tydides unus utrunq́;,
Clarius in nullis expreſsit Tydea bellis.
Ecce Neoptolemus dena ſubit hoſtia pinu
Aegæas permenſus aquas.quis prælia fatis
Fortunam miſcere neget? dant fata Pelaſgis
Pyrrhum, dat Scythicas Phrygijs fortuna cateruas.
Prodierant in bella pares,ſtetit inde Pelaſgúm
In cuneos collecta acies,hinc uirgine mixta
Troia frequens,utrinque dei. ſua quiſq; coruſcat
Numina,Palladiæ pacem mentitur oliuæ
Cecropidum clypeus,gentili Marte minatur
Biſtonidum caſsis: Mars undiq.,& undiq. Iuno
Plurima.fraxineo nunc uerberat aera peplo,
Nunc ſedet in parmis,capitum nunc ſurgit in arces.
At Phryx Idæa Cybele,Idaliaq. ſuperbit
Cypride,fulminei Tyrias pars alitis alas

Inceſtat Ganimede ſuo ſic ire decorum
Certantes, ſic dulce uiris confligère diuos.
Eminet horrificas rapiens poſt terga ſecures
Virginei regina chori, non prouida cultus
Cura trahit, non forma iuuat, frons aſpera, ueſtis
Diſcolor, inſertumq; armis iraſcitur aurum.
Si riſum, ſi uerba notes, ſi lumina pendas,
Nil leue, nil fractum, latet omni fœmina facto.
Obuius ultrices accendit in arma cohortes,
Myrmidonasq; ſuos curru præuectus anhelo
Pyrrhus, non ducibus miles, non ultor Atridis,
Sed ſibi bella gerit, meritosq; offenſus in hoſtes
Arma patris, patris ultor habet, ſed tanta recuſant
Pondera creſcentes humeri, maioraq; caſsis
Colla petit, breuiorq; manus uix colligit haſtam.
Prima Mycenæum dextra flagrante Menetum
Pentheſilea petit. dabat hic conuitia cunctis
Ore leo, ſed corde lepus, frendensq; ſtupebat.
Cum pauidæ & nullis uſæ Pelopeides armis,
Fœmineas audire tubas at frigore neſcit
Natiuo geminum crudeſcere uulgus, & axem
Sarmaticum generare animis gentilibus iram.
Tunc ſic increpitans, Pudeat Mars inclyte, dixit:
En tua ſigna gerit, & noſtra effœminat arma
Staminibus uix apta manus: nunc ſtabitis hercle
Periuræ turres. calathos & penſa puellæ
Plena rotant, ſparguntq; colos: hoc milite Troia,
His fidit telis at non patiemur Achiui:
Etſi turpe uiris timidas calcare puellas,
Ibo tamen contrà. ſic ille, at uirgo loquacem
Tarda ſequi ſexum, uelox ad prælia, ſolo
Reſpondet iaculo. fatum miſerabile, lapſum
Haſta ſolo figit. pendent ueſtigia, præceps
Ire laborat equus, cuſpis uetat, atq; ita carptim
Infelix diro lacerant certamine corpus.
Haud minus Adraſtum Pyrrhus premit, ille deorum
Proles, mortali uitam ſed reddidit hoſti.
Mox alias utrinq; manus, dextrasq; minores
Accendunt exempla ducum. quis ſingula pandat?
Si fluctus Siculos, Libycæ ſi meſsis ariſtas,
Hyblæas ſi ſecter apes, tot uulnera, tantas
Haud tamen expediam cædes. nunquã antè Machaon,
Pluribus, aut tantis eguit Podalirius herbis.
Iamq; humiles populata manus concurrere binos
Molitur fortuna duces, nec longa morati
Arma parant, parentq; alacres. audentibus olim
Acceſſum nunc turba dabat. nunc largior uſus
Camporum numerusq; minor. prior improba Pyrrhũ
Pentheſilea premit, Mars hunc, hanc implet Enyo
Ad ſexum non tarda ſuum. Tritonia neutri,
Neutri Iuno fauet, Pyrrhum nec uincere malint.
In ſpacium iam creſcit ager. porrectus uterq;
Contus, uterq; enſis, admiſſos calce fatigant
Cornipedes, primas perdit ſed fraxinus iras,
Pars clypeis immenſa ſedet, pars ſpargitur aruis,
Partem dextra tenet, mox certior enſe propinquo
Crudeſcit ferri rabies. prima erigit ictum
Virgo, ſed raptis obliquo uulnere criſtis
In clypeum deſcendit ebur, medioq; retentum
Vix perfert umbone moras: dumq; elicit enſem
Altius impreſſum, læuam mucrone papillam
Tranſadigit Pyrrhus. ſic imperioſa uirago
Degladiata ruit. tanta eſt reuerentia ſexus,
Sidonias in crura togas, ſinuoſaq; texta
Colligit & multum fatis irata fatiſcit.
Fit fuga Dardanidum, turbantur Amazones, æger
Ad ſexum facilis rediјt timor: undiq; terror
Palantumq; metus, diſcors ignauia pugnat

Præceptura fugam: nulli ſuccurrere lapſis
Fratribus, aut notos mens reſpexiſſe uocantes.
Pars iam nacta urbem, Danao pars præda ſequenti
Linquitur: at pauci cum certa pericula cernant,
In portus redeunt, & fata decora merentur.
Venerat extremi reuoluto ſtamine penſi
Fatorum promiſſa dies, decimusque rotabat
Speratum Titana labor. præſagia mille,
Mille mali micuère minæ, metuenda cometæ
Sanguineis cecinère comis, ac Phœbus uterq;
Nunc duplex, nunc nullus erat: non crebrior unquam
Ira Iouis, non plura nouis portenta figuris
Viſa prius, ſilicum lacrymis, ſudore deorum,
Latrantum gemitu, partuq; in monſtra ſoluto
Venturi iam clara fides. accendit Achiuos
Teſtorides, panditq; deos. illi undiq; muris
Inſultant, qua terra patet: pars nectere claſſes
Deſtinat, & cunctos urbis tentare receſſus.
At Phrygij reditus Ledæos pace paciſci,
Et tandem longis hortantur fœdera bellis.
Suadet idem Antenor, ſuadet facundior illo
Polydamas, ſuadet leni mitiſsimus ore
Dux Anchiſiades. reges cecidiſſe queruntur
Et raras ſupereſſe manus: nec ſola gemiſcit
Ilios aut Phrygij fines, ac quicquid Idaſpem
Geminiterum, Scythiciq; interiacet æquoris algas,
Belli damna dolet nec par fortuna Pelaſgis.
Pugnat Achilleides, conſultat Neſtor, Vlyſſes
Fallit, & Atridas ultrix exaſperat ira.
Haud tulit Amphimachus, pacẽ negat, arma repoſcit,
Edicit laxare fores, Phrygibusq; triumphum
Deſtinat aut pulcro uicturam funere famam:
Ipſe æquaturus fratres, uerum Hectore maior,
Si cedat puer, & pugiles uir ſurgat in annos.
Quin Priamo licet in ſenium deiectior ætas,
Algentesq; negent onerari caſside cani,
In ſene non marcet princeps, in principe uernat
Miles, & imbelles audent certamina rugæ.
At ducis offendunt auſus, coguntq; timere,
Mobilitas ſuſpecta Phrygum, bellum autor agendum
Iuſſerat Antenor, nunc ſuadet fœdera: Sparten
Aeneas populatum ierat, nunc reddere prædam
Cenſet, & hoſtilem cupiat meruiſſe fauorem.
Ergo dolis ceſſare dolos, & tollere fraudem
Fraude parat, formatq; artes hoc ordine ductor.
Fingere ſacra uouet, feſtæq; ad fœdera menſæ
Inuitare duces, dumq; unà procula tractant,
Irruat Amphimachus, armatis acer inermes
Occupet inſidijs: ſic tuti libera Martis
Copia & hærebit nullis uictoria cauſis.
Interea queſtiq; diu, bellumq; peroſi
In fædus coière Phryges. iuratur in uſum
Perfidiæ periura fides, Antenore dirum
Parturiente nefas. huius conſulta ſecuti
Vcalegon, atq; Amphimadas, nec iuſtior ipſo
Polydamante Dolon, patriæq; in damna ruentis
Impius, & tantis Aeneas conſonus auſis.
Nuncius Argolicis prodendas indicat arces
Polydamas, pacemq; in pactum fraudis habendam
Iuratis poſcit, tacitumq; in mænia furto
Poſcit iter Danais. Neſtor timet, hæret Vlyſſes,
Furta negat Pyrrhus: illos incerta morantur
Pollicita, & falli metuunt: hic uincere certus,
Nocturnis refugit bellis fœdaſſe triumphum.
Res turbat ſuſpecta duces, Phrygioq; retento
Traditur Inachio legati cura Simoni.
Promiſsis (audendo) addenda fides. petit ille penates
Iliacos, dubiosq; Anchiſa teſte timores

Soluit, & acceptas iurante Antenore uoces.
Ergo fidem ducibus teſtati numina pangunt
Inachidæ, lætiq. iubent, ſua, ſeq., ſuosq.,
In nullos nutare metus: dona inſuper addunt,
Et firmant promiſſa datis. nec Pergama tantum,
Innumeras Aſiæ ſpondent cum ciuibus urbes.
His hilaris Phryx certus, abit, quidq; hoſtis in urbe
Captet iter, quando ueniat, quæ ſigna mouendi
Militis, & cauto diſpenſat ſingula nutu.
Porta latens, tacitosq; dolis furata meatus
Inſcriptum Pegaſi tollit caput: hac iter Argis,
Huc iuſsi uenere duces. Sol merſerat axem,
Venturis hoc tempus erat: fax igne ſereno
Viſa uiris, hæc ſigna dabat. ſic milite iuncto
Securi dubijq. meant. Phryx indice flamma
Pandit iter, laxatq. fores. o dira nocentum
Conſilia, o cunctis incognita crimina ſaltis.
Florebant Aſiæ fines, florebat opimis
Troia ſuis, & rege potens, & milite tuta.
Nec ſuperos, nec fata timens, uictoria Graium
Mentito Calchante breui ceſsiſſet. at hoſtis
Indigena, & (quo nil grauius) priuata nocendi
Copia Teſtoriden uatem facit: inuidet ipſe,
Ipſe urbem ciuis aperit. non cardo ſuſurrat,
Non clypei, non tela ſonant, ſcit turba ſilere.
Omnia clàm, clarumq; nihil. prior urbe potitus
Impatiens ſæuire dolis & uincere furto,
Exclamat Pyrrhus, Nunc obuia tela parate,
Ite Phryges contrà. quo'nam uſq; in ſomnia torpor?
Nil tuti ſupereſt, poſtes laxamus, & ecce
Irruimus Danai. ſi quos concurrere mecum
Ira trahit, non egregium damnabitur umbris
Martis opus. facient ignes ſpectacula ueſtri.
Fatur, & incendit rapta face Pergama primus,
Ipſe ſibi patuiſſe uolens. pars cætera ferro
Certatim, flammaq; furit: populator oberrat
Ignis, & in medios gladij uenère ſopores.
Nox fera, nox uerè, nox noxia, turbida, triſtis,
Inſidioſa, ferox, Tragicis ululanda cothurnis,
Aut Satyra rodenda graui, tu ſola triumphas,
Tantorum totas ſeries lucrata dierum.
Si mihi Carpathias linguis æquare figuras
Detur, & innumero crepitent mihi pectora Phœbo,
Non tamen expediam cædes, incendia, luctus,
Quot Phrygibus nox una parit. pars ignibus enſes
Pars gladijs uitant ignes cauto, geminando
Incurrit fatum, fati fuga: ſola timetur,
Quæ prior in ſenſum mors germinat: utraq; paſsis
Funera, fas multis geminos conferre dolores.
Dira mihi facies, æuoq. ignota priori.
Hinc ſomnus uigil, inde odium: nulloq; rebelles
Obiectante manus, ferienti copia dextræ
Delegiſſe necem, iugulum'ne, an pectus, an ora
Occupet, aut cunctos in uulnera computet artus.
At quibus in menſas noctis productior uſus,
Aut uerbis uigilata quies, uulgante tumultu
Vrbe frui Danaos, aut uiſis ignibus, arma
Defenſura parant, ſed flammis undiq; ſepti
Præreptum mirantur iter, fruſtraq. parantes
Incenſos exire lares, aſperrima queſti
Funera, conſumptis pariter moriuntur in armis.
Expediam cædes? & ſingula fata reuoluam?
Sed tenebris latuère manus, ſed nocte perempti,
Sed premit umbratam nocturna inſcitia Muſam.
Fugerat amplexus aras & templa tonantis
Infelix Priamus, nec enim fiducia dextræ:
Ceſſerat ira metu. magno tamen arduus ore,
Non prece, non lacrymis, non uultu ſupplice regem
Dedecorat. cui Pyrrhus atrox, reddiſne pelaſgis
Spartanas, reddisne nurus? an prælia mauis?
Et nondum bellare times? cur ſtringis eburnos
Dijs inuiſe deos? læſiſti numina ſponte,
Cogor in exemplum. cecidit pater hoſtia Phœbo,
Tuq. Ioui. dixit, indignatusq. iacentis
Cæde frui, trepidum prenſis à uertice canis
Erigit in uulnus, gladiumq; in uiſcera condit
Non longum cunctata manus. leuis ire ſub umbras
Vita hebes: ipſe tamen membrorum pondere ferrum
Permiſſus cecidiſſe iuuat, tandemq. dierum
Plenus obit, felix ſenio, lætusq. iuuenta.
Si ſtabili fortuna fide, ſi fixa maneret.
Poſt zephyros plus lædit hyems, poſt gaudia luctus:
Vnde nihil melius quam nil habuiſſe ſecundum.
Poſtquam Hecubæ iam certa mali uulgata recentis
Fama, rapit greſſus, ut nil cunctata per enſes
Audet iter, lacerisq; comis & pectore cæſo
It quærens & queſta uirum. Quis'nam, inquit, Achiui
Lugendos miſere ſecat artus? reddet? an illum
Prædam auibus, prædamq. feris ſparſiſtis, ademptum
Quærendumq. mihi? cedunt turbata furenti
Agmina, dantq; uiam. regi illa inſtrata reperto,
Heu meus, ingeminat, longo pòſt tempore muta:
Heu iterat repetitq. meus. ſic ſæpe diuq.
In uoces diffuſa breues, uix denique queſtus
Continuos nectit, & ſic exorſa, profatur.
Quos gemitus, quæ digna ſatis lamenta rependes
In lacrymas ſimulate dolor? non arguo luctus.
Defecere genæ, fletuq. exhauſta profundo
Lumina caligant, acies hebet, inſita dudum
Plaga ſed elingues ſiluêre huc uſq; dolores.
O' cœlum, ò ſuperi, quibus irritata peperci
Fœmineis nil auſa modis, quo crimine tantis
In pœnas damnata malis? ſi digna necari,
Cur uixi? heu miſeris longo nil triſtius æuo.
Num thalamos, partus'ne querar? ſæuiſsima nupſi,
Infelix peperi. potuit ditione ſerena
Iſte frui, mecum Parcæ nupſere nocentes,
Et pariter ſtetit ira deum. quin pignore multo
In partus fœcunda tui, fatoq. ſiniſtro
Et coniunx & mater eram: nunc orba creatis,
Nuda uiro, gemino didici contendere planctu,
Claudendis laſſata genis, & funere multo.
At te chare Hector, te tuta ſuperſtite dudum
Troile Troia fuit: nec enim pars impia noſtri
Fax uteri memorandus erit. ſic fatur, & ignes
Quos Phaetonteæ nequeant æquare fauillæ,
Quosq; neget tibi Roma Nero, miratur, & addit,
Has'ne faces peperi? peperine, & fulmina ceſſant?
Hæc uteri fœtura mei, nec ſoluit hiatum
Terra uorax? peſte hac tumui, parcuntq. minaces
Deucalionis aquæ? uos o, quos impia læſi,
Vos potius quibus hæc peperi lamenta, nocentem
Certatim laniate Phryges, ſed ſerior ira:
Tunc tempus, cum ſomnus erat. tuq. inclyte coniunx,
Tu thalami tumuliq; comes, tecum ibo ſub umbras.
Me miſeram deeritne hoſtis? ubi bella furentum?
Pyrrhus ubi? date tela uiri, date tela, ſeniles
Sufficient in fata manus. diſcamne uereri
Argolicas captiua nurus? ſic fatur, & omnes
In luctum Danaos pietas extorta reſoluit.
Et iam ronticas noctis nudauerat umbras
Sed nondum deterſa dies. ultro ipſe latebat
Phœbus, & euerſis, quæ ſtruxit mœnibus, hoſtem
Ingemuiſſe putes. præda omnis in arce Mineruæ
Congeritur, noctisq; lucrum: Troiæq; iacentis
Metiri iam fata licet, tot ditia ſpectes

Arma

Arma, deos, cultus, gemmas, ebur, æra, nec unquam
Pluribus intumuit uictrix fortuna tropæis.
Poſtquam iuſta ducum ſuffecit copia, uulgo
Speſq́. auidas tribuens uicit manus, undiq. lætos
Conclamant reditus: tandemq́., ſed exule bello,
In ſeſe natura redit dat tempora uates,
Dat lucem qua uela parent, ſuntq́. ocia Graijs
Interea, luſtrare uago fumantia greſſu
Pergama. pars odijs nondum furijsq́. peractis,
Rheteos ſpoliat colles. latura cupreſſum
Funeribus, laurum ſacris, & puppibus alnum.
Iam uotis tumuliſq́. modus, claſsiſq́. nouata
Aequoreum ſulcabat iter rotat obuius ecce
Auſter aquas, geminaſq́. hyemes & flamina & imbres
Tempeſtas inopina mouet. monet augur ituros
Nondum placatis iterare piacula diuis.
Iuſſa duces obeunt, memoriq́. Polyxena Pyrrho
Non inuenta ſubit: frendit, Phrygioſq́. laceſsit
Efferus. hanc thalamis, Hecuba tradente, paternis
Dux Anchiſiades abſconderat. o ſcelus ingens,
Redditur inuiſis infelix præda Pelaſgis.
At licèt haud æquas, ſeruata uirgine pœnas
Exul agi iuſſus Aeneas pendit, & uſus
Puppe bis undena, quas prædo duxerat alnos
Dardanus, exilij comites habet. urbe potitur
Antenor, regniq́. decus rex lectus adauget,
Aſtrictus ſocijs in fœdera læta Gabinis.
Hunc tamen extorto cupiens euertere ſceptro,
Menaltas mendicat opes, Dircæa pererrat
Oppida, digreſsis audax bellare Pelaſgis
Aeneas: ſed caſſa noui molimina belli
Queſtus, in Hadriacas exul delabitur undas.
Hic urbi Corcyra nouæ, quam ſtruxerat ipſe,
Nomen, & exiguo regnat contentus agello,
Romanis olim permiſſus mœnibus autor.
At regina gemens, & nunquam credita Teucris,
Cernuſium Caſſandra petit, comitemq́. ſecutus
Andromachen Helenus. ſic Ilios unica damno
Vbere regna, urbes populis & gentibus implet.
Iamq́. Phoronæi poſt diruta Pergama reges
Aegæum tenuere fretum, ſpolijsq́. ſuperbi
Iliacis, nullà curſus turbante procella,
Concordes ſecuere uias, quum carcere fracto
Effreni fremuere Noti, cœliq́. tumultus
Diſpulit aut pelago puppes, aut fluctibus hauſit.
At uaga Locrorum claſsis, dum turbine fertur,
In ſcopulos proiecta perit: quin fulmine quaſſa
Regia, qua uectus Aiax, ratis ipſe profundis
Corporis obſequio fruſtra libratur in undis.
Mox ubi uictores audit remeare Pelaſgos
Aiax Naupliades, titulos Palamede perempto
Fraternos obijſſe dolens, liuore maligno
Saucius, Argolicas ad bella nefanda puellas
Prouocat, & ſceleris cauſas molitur iniqui,
Heu miſeræ quid ſacra (inquit) quid uota tot annis
Deplorata iuuant, ſeruataq́. iura maritis
Et nunquam temerata fides? rediere, ſed ecce,
Fama nurus Phrygias ſimul aduentare, premetq́.
Barbara ſeruitio thalamos captiua priores.
Immo agè, Lemniadum memores audete Pelaſgæ
Par factum cauſsis paribus. trepidatis inertes?
Imperat indignis pellex regina puellis.
Vix hæc, & ſubitos uulgauit fama tumultus
Argolicos ueniſſe duces. ò rara deorum
In finem producta fides. ſis tempore longo
Fauſtus, ſis quouis maior, quid ſtulte ſuperbis?
Vltima felices ætas facit. en habet Argos
Nil bellis quæſitus, nil æquora paſſus Atrides:
Victorem iugulum coniunx ſecat audet adulter
Inſidijs mactare ducem. triſtiſq́. reuerſo
Egiale Diomede ſuo, non oſcula, riſus,
Blanditias, ſed bella mouet, ſimileſq́. tumultus
Molidæ Argolides aliæ, uel fraude maritos
Excipiunt, uel marte negant uenientibus urbes.
Ergo ubi Graiugenæ pulſi ciuilibus armis
Ceſſere exilijs, & deuenere Corinthum,
Singula collatis ultum conuitia bellis
Ire parant. prohibet Neſtor, pacemq́. ſuorum
Conſultu potiore petit: prece flectere ciues,
Non armis tentare monet, ne publica damna
Et regno pariat lis inteſtina ruinam.
Sic damnis bellum nullis ciuile ſoporat
Maieſtas dignata preces, & Marte ſepulto
Fœmineas non paſſa tubas, pietaſq́. fideſq́.
In dominos antiqua redit, ſua cuilibet ultro
Regna patent, patriamq́. Samon delatus Vlyſſes
Syrenum modulos, Siculum mare, Monycha paſſus
Hoſpitia, Antiphatis menſas, & pocula Circes,
Dulichios tandem fines tenet, inq́. pudicas
Penelopes poſt multa redit connubia tedas.
At fati præſaga quies horrendaq́. uiſa,
Telegoni gladios cognataq́. tela minantur.
Sic Circes deſpector obit, ſic uictima nati:
Sed ſenio ualidus, Aſiæ ſed uictor opimæ.
Poſtquam Tyndaridem patrias remeaſſe Mycenas
Claruit, occurrit denſis Europa cateruis
Phthiniam mirata nurum, flagrantq́. uidere
Euerſorem Aſiæ uultum. quin ipſa ſuperbit
Accendiſſe duces, laceraſſe in prælia mundum,
Infamem famæ titulum lucrata pudendæ.
Hactenus Iliacæ queſtus lamenta ruinæ
Confuſa explicui ueteris compendia ueri.
Viue liber, liberq́. uige: ſed ſi qua nocebunt,
Diſce libens liuore nihil ſublimius eſſe.
Cum tibi mordaces obliquent læua cachinnos
Murmura, cum cupiant linguis lacerare prophanis,
Sis utinam inuidia dignus, quæ ſumma laceſsit,
Quam paſcit præſens, extremaq́. terminat ætas.

FINIS.

INDEX

INDEX IN ILIADA NOVVS.

A

Bantes 41 74.
Abies Idæ nobilis [illegible]
Abietem aſcēdit ſomnus ibid.
Abydus 48
Acamus Græcis conuitia dicit [illegible]
Aceſamenus [illegible]
Achelous rex aquarum [illegible] [illegible]
Acheptolemus Hectoris auriga à Teucro percutitur [illegible]
Achilles [illegible]
Achilles Calchanti promittit libertatem & impunitatem dicendi [illegible] eius concio ad Græcos ibid. eius ad Agamemnonem oratio pro auerſione peſtis ab exercitu Græcorum [illegible] iratus ibid. conuitia facit Agamemnoni 11 per ſceptrum iurat 13 lachrymãs orat Thetidem 18 cauſam ſui doloris matri commemorat [illegible] Thebem Cilicum urbem deuaſtauit 113 conuiuium apparat [illegible] legatis cœnam dat [illegible] legatos excipit ibi. cithara ludit & canit laudes uirorum fortium ibid. implacabilis 162 terra mariq; urbes expugnauit uiginti tres ibid. Hectorem ſibi inimiciorem eſſe ait portis inferorum ibid. gloriatur Hectorem ſibi nunquam cõgredi auſum [illegible] eius in Agamēnonem acerba oratio ibid. cõuitia iacit in Agamemnonem [illegible] Agamemnonis renuit omnia oblata munera ibid. mauult perire ad Troiam cũ honore, quam ſaluus ſine gloria in patriã redire [illegible] Aiaci reſpondet [illegible] ſuperbus [illegible] ſpectator prælij [illegible] moroſus 218 Patroclo commendatus à patre [illegible] eius præceptor Chiro Centaurus [illegible] medicinæ peritus ibi et nõ ineſſe mentē 264 crudelis 291 Patroclum uoti atq; precis compotem facit, et ſucceſſus in prælio optat ibi. ſoli ſibi expugnãdæ Troiæ facultatē dari optat ibid. Patroclũ in præliũ mittit, eiq; dat præcepta ibid. hortatur Patroclũ ut ſe quàm celerrimè ad pugnam expediat 291 Myrmidones armat ad bellũ 290 ſolus ſuam haſtã uibrare poteſt 293 eius naues quinquaginta [illegible] Myrmidones ſuos cohortatur ibid. Ioui uinum libat, & præcatur ut Patroclo magnum det robur & facultatem hoſtes repellendi [illegible] ei cœleſtem ambroſiam infundit Mineruα, ne ieiunus ad bellũ proficiſcatur [illegible] eius equi lugent Patroclũ [illegible] ſeſe ob mortē Patrocli affligit [illegible] uetuit Patroclum pugnare cũ Hectore, quia ſciuit eum Hectori imparem eſſe ibid. eum uitæ ſuæ pœnitet [illegible] Thetidi luctũ ſuũ exponit ibid. clamore ſuo hoſtes territat [illegible] leonis inſtar Patroclum luget [illegible] Soli ſimilis [illegible] leoni ſimilis [illegible] fuerit, ignis inſtar 368 Dæmoni ſimilis ibid cum fumo comparatur [illegible] ſtellæ ſimilis [illegible] accipitri [illegible] cani [illegible] qualis 411. [illegible] cum leone comparandus [illegible] armis delectatur 340 concionem cõuocat, & Agamemnoni exprobrat quam ſibi iniuriam intulerit [illegible] timẽs ne corpus Patrocli Muſcæ corrũpant, Thetis ei ambroſiam infundit ibi. eius placati oratio ibi. iræ ſuæ cauſam confert in Briſeidem ibidem ante cibum capere negat, quam ultus ſit Patroclum [illegible] ſuam iram transfert in Iouem [illegible] Patroclum patris loco amauit [illegible] Patroclum cõtinenter luget ibid. in Scyro Inſula educatus latuit ibi. armatur 354 equos ſuos alloquitur [illegible] eius Xanthiq; ſlauij confabulatio ibid. [illegible] ſemper habet deos propugnatores 358 deſiderat Hectorem, contra ipſum uerò Aeneã concitat Appollo [illegible] ereptũ ſibi Aeneã ægrè fert [illegible] Græcos hortatur ad pugnã, ualdè ſæuiens ibi. multos mactat uiros [illegible] ſupplicē perimit 368 eius currus totus ſanguine occiſorũ fœdatus, tantus hominum mactator fuit ibi. fugientes perſequitur & occidit 370 duodecim iuuenes in flumine capit ibid. eius crudelitas in Lycaonem filium Priami ibid. ſupplicem aſpernatur [illegible] ſibi quoque moriendum dicit ibid genus ſuum iactat [illegible] emergit [illegible] mauult ab Hectore occidi, quam in aquis perire ibid. eius ad Iouem preces ibid. Troianos inſequitur 381. circa urbem Hectorem ter fugat [illegible] continenter Hectorem inſequitur [illegible] non uult iaculis peti Hectorem, ne quis ſibi gloriam præripiat ibid. inexorabilis [illegible] memoriam Patrocli etiam in inferno uult retinere [illegible]. Myrmidonibus luctum indicit, luctusq; præſes eſt ipſa Thetis [illegible]. non uult lauare antè quã parentarit [illegible] Sperchio fluuio comam aluit [illegible]. Patroclo parentat ibid. uentis ſupplicat [illegible]8. ludos funebres inſtituit, præmijs in medium cõſtitutis, in honorem demortui Patrocli [illegible] certantibus præmia conſtituit 400. Neſtori donat phialam [illegible] pugilatum inſtituit 40[illegible] Aiacem & Vlyſſem ambos uictores pronunciat [illegible] in patriam agit noctem ibid. noctu Patroclũ luget ibid. Indecenter luget Patroclum 413 inclementius & crudelius tractat Hectoris cadauer ibid. luctum inſtituit [illegible] cum Priami ſupplicis miſeret [illegible] Priamo cœnã inſuauem præbet 421 Priamũ conſolatur ibid. Hectorem prius benè lotũ & purgatũ Pheretro imponit, & Patroclũ precatur ne ægrè ferat [illegible]
Aciæ inſtruendæ origo & ratio, teſte Aeliano [illegible]
Aciei inſtruendæ ratio, ut priore loco equites deinde pedites ponantur 70
Acriſij filia Danae 269
Actor auus Patrocli 292
Adamas bouis inſtar cõcidit 233
Admetus 44
Admonitio ſocij bona 283
Adraſtus Sycione regnauit 42
Adraſtus, Amphius, Percoſij uatis filij 47
Adraſti filia Aegialea [illegible]
Adreſtus à Menelao capitur 102 iuſſu Agamemnonis à Menelao interficitur ibid.
Adulterorũ pœna uetus, lapidibus obrui, ſeu lapidea tunica [illegible]
Adoleſcentum inſtabiles animi et ingenia [illegible]
Aegæ 219
Aegæon [illegible]
Aegialea uxor Diomedis [illegible]
Aegialus 48
Aegina [illegible]
Aegialea Adraſti filia [illegible]
Aegis Mineruæ [illegible] Apollinis 172 eius deſcriptio [illegible]
Aeneas Pandarum incitat, ut aliud iaculum Diomedi immittat 81 Cum Pandaro Diomedem aggreditur [illegible] eius equi omnium præſtantiſsimi [illegible] à Diomede grauiter lapide petitus, Venus eum eripit [illegible] in prælium reuerſus interficit Crethonem, & Orſilochum [illegible] ſuo uulnere reualeſcens, redijt ad prælium, et Græcorũ multos occidit ibid. duobus, Menelao & Antilocho reſiſtere nõ uult [illegible] ueluti Deus à Troianis honoratur [illegible] eius acris pugna cum Idomeneo [illegible] Aphareum interficit [illegible] cum Merione cõfligit 348 Hectorē alloquitur [illegible] fortiter pugnat ibi. ab Apolline cõfirmatur, irruit in hoſtes, Leocritũq; ſtatim trucidat [illegible] nõ uult cũ Achille manus cõſerere, admonitus ab Apolline [illegible] ex Ida ab Achille fugatus ibi. eius & Achillis cõgreſſus 360 eius ad Achillem [illegible], & hoſtiles in certamine fabulatio [illegible] eius et Achillis genealogia ibi. eius & Achillis prælium 363 Achillis clypeum diſrumpit ibi. eius genus nunquam intermoriturum [illegible]
Aeribæa Martis nouerca 82
Aeris multus uſus et honos 33. 40 45. [illegible]
Aeſculapius medicus [illegible]
Aeſepus flumen, Græciæ & Lyciæ [illegible]
Aeſymnus ab Hectore occiſus [illegible]
Aethices rex deuorator populi [illegible] 45
Aetoli 43. [illegible]
Affectus Vide perturbationes
Agamemnon minatur Chryſæ 3 Calchantem obiurgat [illegible] irxatur, et minatur Achilli [illegible] auarus 10 ebrius ibid. ceruinum cor habet ibid. et à Ioue immittitur pernicioſum ſomnium [illegible] hortatur Græcos ſomnio deceptus, ut in patriam renauigent 10 decem Neſtores exoptat 20 eius preces ad Iouem [illegible] bonus rex & fortis bellator [illegible] fratrem uulneratum alloquitur [illegible] milites cohortatur [illegible] timidos milites increpat ibid. Neſtorem adit ibid. Neſtoris optat uires et iuuenilem ætatem ibi. obiurgat Meneſtheũ [illegible] Diomedē increpat ibid. ſuos hortatur interficit Deicoontem [illegible] Græcorũ ducibus cœnã dat [illegible] duces Græcorum ad præliũ excitat [illegible] Iouem orat ibi. Teucro honorariũ promittit [illegible] cõuocat cõcionē, et duces alloquitur [illegible] fugam ſuadet ibi. fontis inſtar flet ibid. eius filiæ tres [illegible] filiam Achilli in uxorem deſert [illegible] Briſeidē integrã à ſe reddere pollicetur Achillo

chilli ibid. dotē pollicetur Achilli urbes ſeptē, ſi ſe iterum adiunxerit cōtra Troianos pugnare ibid. culpā ſuam fatetur, & Achilli dona pollicetur ibid. cum nō capit ſomnum præ officio boni magiſtratus 171. præ dolore ſibimet crines euellit 174. pellē leonis induit ibid. animo æſtuat ibid. eius metus 172. Neſtorē noctu accedit ibid. armari iubet ſuos 176. eius armatura ibid leoni ſimilis 205. fortiter pugnat 202. ſeſe defendentes læuo animo occidit. uulneratur ibid. eius fortia facta 204. prælio excedit 205. à Neptuno ignauus dux dicitur 242. eius cum Neſtore colloquium & conſilium de fuga [illegible], nemina Hectoris ſibi uere exanimant ibi. fugam Græcis ſuadet in patriam [illegible] propter uulnus ultimus uenit in cōcionem 347. eius oratio de Ate Dea ibid. Achilli dona promiſſa uult dare 348. Vlyſſis orationem approbat 350. iurat à ſe intactam eſſe Briſeidem 352. aprum mactat ibi. eius et Achillis amicitiæ redintegratio ibid.

Agamede [illegible]

Agaſtrophus à Diomede occiſus [illegible]

Agelaus fugiens interficitur [illegible]

Agenor [illegible] deliberat an cum Achille congrediatur [illegible] Achillem ſubornatus ab Apolline aggreditur ibid.

Agminis in.eſtus [illegible]

Agnis cum lupis non cōuenit [illegible]

Aiax poſt Achillem fortiſſimus Græcorum 45. Amphium interficit 93. Acamantem Thracem Euſori filiū interficit 101. ſortitò cū Hectore manum conſerit [illegible] Græcorum maximē [illegible] [illegible] 212. cū aſino cōparatus 214. leone 215. apro 310. eius cum Hectore monomachia 123. eius & Hectoris mutua dona 126. reprehendit Achillem 171. fortiter pugnat [illegible] fugam cogitur à Troianis 214. Epiclem interficit 236. Hectorem miſerè proſternit 241. fortitudine nemini cedit 243. Hectorem prouocat 260. Hectorem lapide ferit [illegible] Archelochum perimit 272. Calytorem nauibus ignem inferentē proſternit 284. patruelem Hectoris Clytum haſta transfigit ibid. Teucrum fratrem alloquitur ibi. ſuos hortatur ad pugnam 285. [illegible] naues ab hoſte defendit 285. duodecim ante naues uulnerat 290, non poteſt ampli⁹ Troianorum telis reſiſtere, & fugit ibid. Cleobulum capite obtruncat 300. cadauer Patrocli defendit [illegible] iubet fortiſſimos quoſq; ſibi opem ferre [illegible] Hectori cedit ibid Menelaū alloquitur [illegible] forma & uiribus pollet 312. irrūpit in hoſtes & lædit multos ibi. Hippothoū trahentem cadauer Patrocli interficit ib. Iouem precatur [illegible] terretur [illegible] acclamat, ſe nō poſſe ſine periculo mortis Patrocli cadauer defendere [illegible] eius & Diomedis haſtæ certamen [illegible] eius & Vlyſſis lucta 423

Aiax Oileus ex ueſtigijs Neptunum agnoſcit 240. Imbrij caput præcidit 246. pedibus uelox 273. eius & Idomenei contētio in ludo [illegible] labitur [illegible]

Aiacum milites nimbo ſimiles 69. leonibus ſimiles 146. cum bobus arantibus comparantur [illegible] conuictiſſimi ib.

Alcathous Æſyeti filius tranſmittitur ab Idomeneo 240

Alceſtis filia Peliæ 44

Alcimedon [illegible]

Alcumena [illegible]

Alcyone [illegible]

Aleius campus 102

Alexander & Menelaus certant [illegible] increpatur ab Hectore 110. confitetur ſe uelle omnia Menelao reddere quæ abſtulerit, at uxorem non [illegible] uerberat Machaonem 212

Aliud loqui, aliud ſentire 160

Alphæus flumen 42

Altes rex Lelegum 371

Althea Meleagri mater [illegible]

Alybe 43

Amazones [illegible]

Amicorum inimicos communes eſſe debere [illegible]

Amici admonitio optima & utilis 220, 283

Amiſodarus Chimærā aluit [illegible]

Amiſſa omnia recuperari poſſūt, præter ſolam animam [illegible]

Amphiclus cadit [illegible]

Amphimachus 48

Amyclæ 41

Amydon 48

Amyntor Ormenides Phœnicis pater 165

Anceps pugna [illegible]

Ancillæ lugent patroclum 310. Patrocli prætextu ſuam ipſarum deplorant miſeriam [illegible]

Andreſtinam 42

Andromache filia Eetionis [illegible] Hectorem rogat ne ſe, nec filium deſerat ibid. Hectorē luget [illegible] ignara mortis mariti ad tumulū accurrit 301. conſpecto Hectoris miſerabili caſu in animi deſectionem incidit 342

Anemoria 41

Anguillæ & piſces 374

Animam nihil æquiparat [illegible]

Anima ſemel amiſſa non poteſt recuperari ibid.

Anima Patrocli euolat [illegible]

Animi uinculum ſeu carcer, corpus [illegible]

Animi partium inter ſe pugna 10

Animum eſſe Spiritum [illegible]

Animas in pedes decidit [illegible]

Animorum migratio [illegible]

Animas immortales 389. 306

Anteia uxor Præti furtiuū cubitū à Bellerophōte petit [illegible]

Antenor ad Helenam de facūdia Vlyſſis [illegible] ſuadet Troianis ut Helenam reddant Atridis ibid.

Anthedon 41

Antilochus Neſtoris filius Echeclum interimit [illegible] aurigam Aſij confodit 464. Thoonem occidit [illegible] [illegible] ib. Melanippū interficit & ſpoliat ibid. et lacrymæ erumpūt 323

Achilli mortem Patrocli nunciat ib. equis ſuis hortatur [illegible] cedendo uincit Menelaū 405

Antimachus largitionib. corruptus Helenam reddendā negat 201. bellicoſus ibid.

Antiphus 48. conſtrictus ab Achille [illegible]

Antron 44

Annulorum nulla mentio apud Homerum, teſte Plinio.

Apæſos 42

Aper 210

Aperoſis [illegible]

Apes 30

Apharem Caletorides ab Ænea occiditur 253

Apiſaon Hyppaſides à Lycomede ſoluitur 110

Apiſaon Phauſiades occiditur ab Eurypylo [illegible]

Apium edunt equi [illegible]

Apollo Græcis peſtem immittit 4. [illegible] urbes ibid. Admeto ſeruiens equis paſcendis 45. Deus & præſes ludorum & palæſtræ [illegible] Troianis animam addit 71. Diomedem reprimit [illegible] Æneæ ſimulacro hoſtes eludit ibid. cum Minerua de prælio dirimendo deliberat 238. ab Hectore Teucri ſagittas auertit 139. accipitri ſimilis 280. ad ſanandū & in bello defendendū Hectorem mittitur ibi Græcos debilitat uoce & aſpectu ſuo 282. murū diruit [illegible] animum reddit Glauco [illegible] Sarpedon [illegible] [illegible] 302 Patroclū à manib. Troiæ repellit ibi. Patroclo occurrit 310. aſſtans Æneæ Periphāti ſimilis, obiurgat, ne bellū deſerat [illegible] Hectorem cohortatur 325. Æneam impellit in Achillem 358. Hectorē cum Achille congredi uetat 366. Hectorem Achilli ſurripit [illegible] nō audet cū Neptuno manus cōſerere 379. Achillem eludit [illegible] Agenorē eripit Achilli ibi. Achilli fraudem detegit [illegible] iratus Diomedi flagellum excutit 400. Deos obiurgat 413

Aqua rerum principium [illegible]

Aquila dextra boni ominis [illegible] fortiſſima & celerrima [illegible] perfectiſſima 418

Area argentea Vulcani [illegible]

Arcades 42

Archilochus Antenoris filius [illegible] occiditur ab Aiace [illegible]

Areilycus proſternitur à Patroclo [illegible]

Arene 42

Argenti fodina 43

Argiſſa 45

Argiui [illegible]

Argos [illegible]

Arima 40

Arnhe 47

Arma Achillis à Vulcano fabrefacta deſcribuntur 140

Arma olim ex ære et ex ſtanno ib.

Armorum nomina [illegible]

Arne uitifera 41

Arte, non uiribus 400

Ars curriculum in certamine agitandi [illegible]

Aſcalaphus filius Martis 41. à Deiphobo percutitur [illegible]

Aſcanius [illegible]

Aſine urbs 42

Aſinina patientia 214

Aſiatum pratum [illegible]

Aſius [illegible] copiæ 43. Iouis ſucceſſit [illegible] occiditur ab Idomeneo [illegible]

Aſpledoneſſes & Orchomeni [illegible]

Aſſæus ab Hectore occiſus [illegible]

Aſterium 45

Aſteropæus cum Achille cōgreditur & occiditur [illegible]

Aſtinoos [illegible]

Aſtyanax etiam Scamandrius dictus 113. patris armati [illegible] ctum refugit 115. Hectoris filius 148

Athenienſes 42

Ate Dea [illegible]

Ate noxa etiam Ioui nocuit ibid.

Atymnius ab Antilocho occiditur [illegible] (Audacia muliebris [illegible]

Augiæ 41 (Aug urat 218

Augurium deterrens Troianos à pugna, Hector ut uanum contemnit 220

Augurium optimum pro patria pugnare 218

Augurium malum 420

Aulæ Priami deſcriptio 109
Aulis 41
Aurea Iouis catena 111
Aurigādi ſcientia et certamē 416
Aurium amputatio 379
Auſpicia optima quæ patriæ utilia 231
Automedon 106 pugnat 322 Achillis equos cum Alcimedonte regit 323 Aretum occidit ib. auxiliū petit ab Alcimedonte ibid.
Autumni pluuiæ 301
Axilus Teutrantis filius interficitur à Diomede 101
Axius flumen 48.299.273

B

Balnei uſus, uide Lauacra.
Bellerophō filius Glauci 104
Bellū altera gloriæ palæſtra, uide altera Gloria.
Bellum uiris, colus mulierib. curæ 115
Belli exempla & mala uſitata [illegible]
Bellum æquale 337
in Bello nō uerbis, ſed uerberibus opus eſt 306
Bellum 342 eius commerciū 318. 342
Belli ſatietas citò capit homines 350
Bellica bonoraria 189
Boagrius 41
Bœbes 44
Bœotia 41
Bœoti ibid.
Bonorum animi molles & flexibiles 278
Boreas Sarpedonem uiuificat 95
Briebthonij equos amaut 362 376
Boū pelles ueterū ſtrata 220 armēta 343 iugū triturātiū 308
in Bubus diuitiæ, uide Diuitiæ
Briareus centimanus 91
Briſeis adducitur Agamemnoni ab Achille ui 16 Achilli redditæ, Patroclum luget 353 calamitates ſuas recenſet ibid.
Bryſiæ 41
Buprasium 319
Buprasiū 42

C

Cabeſus 335
Cadauera cæſorū ſepeliūtur 120
Cadmei 72
Cædis pœna 396
Cæli portæ 143
Caneus 11
Caſtuum pugna 406
Caiſtri cygni 40
Calchas Græcorum uates eius oratio ad Achillem ibid. peſtis cauſam aperit 7 Agamemnone uates malorū culpatur ibid.
Calidon 166
Campus ſegetis 343
Canis Orionis 384
Caniculæ ortus, et morborū effectio ibid.
Cantus ad citharam 35
Canit Achilles laudes clarorū uirorū Cicer. in Tuſculan. 150
Cantor uide Poeta
Capillis cōtegebātur mortui 390
Capys pater Anchyſæ 362
Cares 48
Caryſtos 41
Caſſandra 249
Caſtor & Pollux 56
Caſtrorum munitio 226
Caſtrorum ſitus, ut milites fortiores tendāt in extremis caſtris: rex aūt in tutiſſ.mo & medio loco tendat 137
Catologus nauiū Græcorū qui ad Troiā uenerunt militaturi 41 Troianorū qui in bello deſiderati ſunt 273
Catena aurea, uide Aurea catena
Cebriones Hectoris frater 140 Hectorē hortatur ut Troianis ſuccurrat aduerſus Aiacē 214
Cepa, obſoniū potus 216
Certaminū uariæ ſpecies 199
Chalcis aliàs cymindis auis 41. 268
Charis Vulcani uxor 339
Charops Hippaſides ab Vlyſſe uulneratur 210
Cherſidamas ab Vlyſſe occiditur ibid.
Chimeræ deſcriptio 106
Chirurgos olim fuiſſe ipſos heroas, & principes uiros. Chirurgi officia 08
Chorea 343 uide Saltatio.
Chriton 91
Chromis 48
Chryſes petens filiā ſuā redimere, durius eſt paſſus repulſā 3 ab Apolline uindictam petit 4 de Græcis ibid placat Græcis Apollinem 20
Chryſeis ad patrē remittitur 16
Cibo & potu uires hominū reparantur 173
Ciborum Homericorum genera, uide in uerbo Conuiuÿ
Cicada 53
Cingulum Veneris 266
Cinyres thoracē hoſpitale munere Agamēnoni donauit 179
Ciſſeus 204
Cithara Achillis 156. 204
Ciuis nota, ius et poteſtas capiēdi magiſtratus, teſte Ariſtot. 120
Clamor bellicus 257
Clamor Achillis 335
Claua ferrea 133
Clauis argēteis cōfixū ſceptrum imbria gladiorū [illegible]
Cleobulus ab Aiace Oileo occiditur 390
Cleopatra 167
Clonius 282
Clypei tegebant totū corpus 35
Clypei rotundi 210
Clypeus Achillis 343
Coloris mutatio timidorum propria 247
Columba 360
Coma Buphorbi 313
Cometæ deſcriptio 64
Cōparatio ab accipitre 240 apibus 30 apro 210.310 auib. 40. 50 boū iugo triturantiū 308 à ceruo 240 à colūba, à Delphino 354 à Dracone 50 ab equis 95.260.380 à fluctibus marinis 8.31.271.283 à fluminibus 74 à fumo 349 à Gruibus 49 ab Heſpero 389 ab igne 270. 316 ab iride 325 à leo bete 378 à Leonibus 91.214. 280.307.334 à lignatoribus 306 à lugroſis mulierib.303 à locuſtis 370 à lupis 300 à meſſorib.198 à mōtanis ignib.39. 271.334 à muro 200 à muſcis 40.306 à nebula 300 à niuibus 217. 226. 228. 354 à nubibus 300 à Panthera 321 à parturiēti.b. mulierib. 259 à paſtorib. 40 à pelle bouis 321 à piſcib. 407 à populo arbo. 74 à procellis 240.301 à puero ludēte in arena 282 à quercub. 227. 271 à ſtellis, ſudo, cælo 148 à Sturnis et Graculis 328 à Suibus 218 à Tauro 40.303 à Vētis 49.140.271.330 à Veſpis 299 à Vulturibus 301
Concubinarum uſus 165
Coniunctis uiribus pugnare prodeſt. 246
Con[illegible]io deorum 61
Concionum mos & inſtituta 30. 126 uide & conſilium.
Conſiliariū uirū nō conuenit integram dormire noctem 22
Conſilium, & Conſiliarius uide Senatus & Senator 28
in Conſilio ſedebant, dicturus ſurgebat 30
Cōſilia capiūt Græci noctu prope murum 111
Conſilÿ boni utilitates. uide Senatus, 257
Conſilio inimica ebrietas 353
Conuiuium Deorum 24
Conuiuia Homerica. Cœnabant ſedētes, mēſæ remanebāt plenæ, donec abirēt cōuiuæ. Piſcibus nullus honos, primus locus principib. uiris, et plena pocula. Carnes aſſæ ſummo in precio. Adhibebāt muſicā, ſaltabāt, quater in die edere ſoliti. Hæc Athe.li.1.ex Homero, ib.
in Conuiuÿs quæ principibus uiris debeantur, Plat. 157
Coon uulnerat Agamēnonē 204 occiditur ab Agamēnone. ibid.
Coquunt ipſi heroes 158
Cor edere 107.414
in corde ſunt affectus ut audacia 1[illegible] metus 177 dolor 414
Cor[illegible] carcer animi, ſeu uinculū 7
Crater 408
Cretenſes 41
Curetes 166
Currere pro anima 336
Currus Achillis 181
ex Curribus pugnabant 142
Curſus 408
Curſus equitum 400
Cyanum metallum 216

D

Damaſus 219
Danae 270
Danai 3
Danaus 4
Dardaniæ portæ 93
Dardanus 362
Dares Vulcani ſacerdos, eiuſq; filÿ Phlegeus & Idæus 72
Daulis 41
Dearum maris nomina 331
Deiocbus 282
Deiphobus à Merione percutitur 244 Hypſenoridem petit 240 Aeneā ſibi ſecū adſciſcit aduerſus Idomeneū 2[illegible] Aſcalaphū Martis filiū interficit 248 ab Idomeneo aberrat 252 uulneratur in brachio à merione 253
Deipyron 254
Delphinus 370
Delphos petricoſa 162
Deſertorum pœna 158
Deucalionis prognati 227
Deucalion confoditur 378
Dei uoluntas & conſiliū ſequendum 1
Deū ſequere 11 eū ſola mēte cerni, Plut. 22 omnia nō dat omnib. 70.158 eius ira grauis 81 et res ſecūdæ attribuūtur 147 ſalus & liberatio ex periculo 147 uictoria 390 eo inuito quod fit, firmū nō eſt 224 eius prouidētia et cura rerū humanarū 357 ſemper aut ſæpè orādus 418 eū eſſe in perpetua cōtēplatione et cogitatiōe. Sæpè
Dextra ſulmina boni ominis 30. [illegible]
Dextera fidei ſymbolum 10
Diana ſoror Apollinis 357 à Minerua diuerſa ibi. Apollini ſucceſſit, et obiurgat quòd ſe adeò facilē præbuerit Neptuno 380 uicta à Iunone ſpoliatur ib. ex prælio ad Iouem tendit: eiq; de Iunone conqueritur ibid.
Dÿs optēperandū 1[illegible] eorū cōuiuium 24 dona 51 cōcio apud Iouem 62 cōſilium de perdendo 119 ibid. non omnia ſimul unī dāt 71. 238 nec pane ueſcuntur nec uina bibūt, ſunt exangues et immortales 86 eos etiā pati 87 bonorum & diuitiarum authores hominibus 112 eorum maior uirtus & poteſtas, quam hominum 156 faciles ibidem, minimè nobis omnia noſtra conſilia rata faciunt 172 facilè dio

dignoſcuntur 241. eorum dona uaria 258. marini 331. ex utrique parti uelint fauere potestas à Ioue datur 357. alter alteri refiſtit ibid. grauem conflictum excitant ibid. graues ſunt, cùm manifeſtè apparent 360. de bello deliberant 360. eorum dona non facilè corrumpuntur 363 hominibus præſtantiores 370. contentionem ob perditionem Troianorum ridet Iupiter 379. eorum pugna ibidem. teſtes pactorum 388. honore afficiunt ætate prouectiores 408. Hectoris miſerentur 411. eorum ingens negotium ad Hectorem eripiendũ è manibus Achillis, deflendum & ſepeliendum ibid. hominibus animum malorum patientem indiderunt ibid. eos habere corpora excepto fortaſſe Ioue, Paſſim.
Diluculum 328
Diocles 91 (bina 165
Diomeda Lesbia Achillis concu-
Diomedes regi increpanti nihil reſpondet 21. eius fortitudo 80. uulneratur ib. fluuio ſimilis ibid. leoni 80. 191 precatur Mineruam 80. eius & Pandari prælium 86. Aeneæ equis potitur ibid. Aeneam lapide petit ibid. Venerem uulnerat 86. Hectori cedit 92. ſeruator Græcorum 98. Marti uulnus infligit 99. ab Hectore laudatur 104. eius allocutio ad Glaucum ibid. cum dijs pugnare recuſat ibid. cum Glauco arma permutat, & pugnare non uult 109. Vlyſſẽ hortatur ut Neſtori ſubueniat 131. ſolus à fuga abſtinet, & Neſtori ſuccurrit ibid. eius fugæ honorificis excuſationibus ab Homero deſcribitur 123. eius & Neſtoris cum Hectore conflictus ibid. ſuperbiam notat Achillem 173. iturus in hoſtium caſtra ſocium eligit Vlyſſem 184. uult hoſtium caſtra explorare ibid. precatur Tritoniam, ut ſibi aſſit quemadmodum parenti ſuo 185. eius & Vlyſſis arma ibid. Dolonem occidit 190. eius & Vlyſſis ſtrages in caſtris hoſtiũ 192. in caſtra Rheſi ingreditur ibid. dormientem Rheſum obtruncat ibid. ad ſuos redit, & res geſtas exponit Neſtori 194. Hectori fugienti inſultat 207. Hectorem ferit ibid. uulneratur à Paride 212. uulneratus prælio excedit ibid. irridet Paridem & uerba contumelioſa dicit in eum ibid. eius genus recenſet, & gloriatur à ſua genealogia 263. eius con-
filium ibid. retardatum flet. 401
Dione mater Veneris 87
Diſcus 45. 409
Diuitiæ ueterum in pecoribus & bubus, & Paſſim 155
Dius 48
Dodona 197
Dodonæus Iupiter ibid.
Dolia in Iouis limine poſita malorum & bonorum 421
Dolon Eumedis filius ſe exploratorem dicit fore rerũ hoſtiliũ 186. petit ab Hectore, ut ſibi Achillis currũ promittat ibid. inſcius capitur ab Vlyſſe 122. metuit ibid. cogitur ad aſtra Græcorũ ibid. de caſtris Troianorũ interrogatur 189. Græcorum res indagat, & Troianorũ ſecreta prodit ibid. accipit explorationis & proditionis mercedem 190. Rheſum prodit ibid.
Dolops Clytides 206
Dolops Lampetides 286
Dolor dedecore accepto, non ſequitur rationem 121
Dona 154
Dona Deorum 51
Dona Achilli afferuntur 352
Dos 154
Draco, uide Serpens 50
Dryas 11
Duces militum alios in prima acie eſſe, alios extremum claudere agmen 20
Dulichium 43
Duo fontes 386
Duo leones 91
E
EBrietas, uide Vinum
Ebrietas probro data 11
Ebrietas cõſilio inimiciſſima 358
Echecles 296
Echepolus 400
Eribœa 87
Elephenor 41
Elli ſiue Selli 292
Eloquentiæ laus 54
Enienes 45
Eniopeus auriga Hectoris, à Diomede occiditur 123
Eniſpe alta 43
Epeus pugil 406. uincit Euryalum ibid.
Ephyre 43
Ephyri 247
Epicles ab Aiace aſpero marmore proſternitur 236
Epidaurus 42 (305
Epigeus ab Hectore occiditur
Epiſtolarum uſus 106
Epiſtrophus 48
Epulum, uide Conuiuium
Equæ Eumeli præſtantiſſimæ 45
Equeſtre certamen 400
Equus generoſus 115. 280. loquitur 355. eorum natura 386. Equi ibid.
Equi niue candidiores 190
Achillis 295. 400. Menelai ibid. Rheſi præſtantiſſimi 190 candidiſſimi 193
Erebus 142
Erechtheus 42
Eretria 44
Erichthonius ditiſſimus 362
Eris Dea 73. bellis gaudet 198
Erinnyes flagellant hominum animos ob perpetrata facinora 145. ultrices 278
Eubœa 41
Euchenor à Paride occiditur 236
Euentus ſtultorum magiſter 313
Eumelus Admeti filius 44. 401 curru excidit 401
Euneus uina uendidit Græcis 129
Eunomus Augur 43
Euphemus ibid.
Euphorbus Patroclum uulnerat 310. Menelaum cedere iubet 313. plantæ inſtar concidit ib. eius mortem Apollo Hectori nunciat. 314
Euphorbi coma 313
Eurrutbalion 70
Euryalus 402
Euribates 1 (29
Eurymedon auriga Agamẽnonis
Eurynome filia Oceani 339
Eurypylus Euæmonis filius 45. Hypſenorem occidit 79. Apiſaonem occidit 214. ſagitta percutitur ab Alexandro ib. uulneratus occurrit Patroclo 223
Exercitationum genera, uide ſuo quæq; loco, ut Aucupiũ, Curſus, Diſcus, Haſtæ, Piſcatus, Pugillatus, Saltus, Venatio, uide Ludi.
Exilium 397
F
FAbula Iouis conſtricti 19. de conſpiratione Deorũ contra Iouẽ ibid. Iouis & Thetidis 22. Herculis, Iunonis, Vulcani 25. A . . & Iouis 30. Mineruæ 41. Tlepolemi & Licymnij 43. Philoctetis 44. Lycurgi & Bacchi 104. Bellerophontis 106 Iapeti & Saturni 147. Meleagri 182. Niobes 423
Faces accenſæ Ionib. terrori 224
Fatum nemo effugit 115
Fati poteſtas, etſi initiũ rerum in hominũ poteſtate & uoluntate eſſe uelit, uide Plutarch. 126
Fatum Achillis geminum 163
Fata homines effugere non poſſe 235
Ferrea claua 128
Fidei ſymbolum dextra 109
Filij patris noxam luunt 201
Filij Priamo currum parant 417
Fiſtula cum cithara 16
Flexibiles bonorum animi 272
Fluctus marini 31. 33. 38. 72. 271. 282
Flumina 74
Fluminum uis ibid.
Flumina, quæ ex Ida monte profluunt 224
Flumina omnia ex Oceano 374
Fœderis faciendi ritus 52
Fœdera firmantur dextera, ut Virg. 109
Fœdera inter leones & homines nulla poſſunt iniri 388
Fœdifragis Iupiter non auxiliatur 66
Fontes duo 386
Forma commendatur 101. 419
Fortibus aliquem etiam metum, ineſſe 249
Fortium & ignauorũ diſſimilis color & ſtatus ibid.
Forum, altera gloriæ palæſtra 22. 32
Frater ad fratris conuiuium ultrò accedit 38
Fuga 188. Agamemnonis 133. Atacũ ibid. Græcorũ ibid. 228. 334 Hectoris 350. Idomenei 133. 135. Lyciorum relicto rege hoſtibus 306. Neſtoris & Diomedis 134. Troianorum 272. timorũ ocia 214
Fugientes gloria nulla conſequitur 91. 287
Fulmina dextra boni ominis 158
Fumus 115
Funda 199
Funebre epulum 105. 416
Funebris ueſtis, Vide Veſtis.
Funeris ratio & uia 414. item funus, ploratus in funere 351. 424. 425
Funus deflere donũ eſt quod mortuis poſſit dari 398
Funus, uide Mortui & Sepulchrum 397
Furibus nox opportuna 49
G
GAlea ex ſetis equinis criſtata 58
Galea Merionis 185
Galea muſtelina 188
Galeæ tibijs ſimiles 310
Galea ad uſum fortium 410
Ganymedes Iouis pocillator 362
Gargarum 132. 268. 278
Genua 19. 33
Gigantes contra Iouem 145
Gladius Agamemnonis 29. 106. Neptuni 270
Glaucopis 88
Glaucus 48. eius genus 104 eius & Diomedis in acie colloquium ibid. uulneratur à Teucro 236. eius preces ad Apollinem 304. hortatur Troianos ut Sarpedonis corpus tueantur ibid. Bathyclẽ interficit 305. Hectorẽ fugientẽ ut ingratũ erga ſocios obiurgat 315
Gloriæ parandæ duæ palæſtræ, Bellũ & Forũ, ſeu Fortitudo & Prudentia 22. 33. 105
Gorgythion 140
Graculi 328

Græcos peſtilẽtia inuaſit, & quã cauſa 2. luſtrantur 16. ad concionem ueniunt 10. reditũ parant 11. ſacrificant 39. cũ Troianis primò congrediũtur 49. cum Troianis fœdus percutiũt 56. cũ Troianis prælium committũt 74. nebulis ſimiles 90. nõ fugiunt, ſed recedunt 104. preces fundunt ad Iouem, ne Hector ipſos perimat 121. pro Aiace Iouem orant ibid. murũ conſtruunt 128. nec uni Hectori reſiſtũt 137. inter pocula & epulas ſtrenuam operam regi pollicentur ibid. è fuga in hoſtes iterum irruunt ibid. eorũ deſperata fuga 140. fugæ cupidi 150. eorum excubiæ 153. eorũ res in acie nouaculæ conſtitutæ 180. ſua uirtute frangunt ordines 199 ad bellum ſe cõparant iuſſu regis 220. Veſpis & Apibus ſimiles 229. omnes Troianos occiſos ſpolijs exuũt, Troiani uerò nullos Græcorũ ibi. Hectori reſiſtũt 244. Ioue dormiente uires recipiunt, impetu'q; Troianos adoriuntur 269. magnam edunt ſtragem 271 Hectore conſpecto ualdè triſtantur, & parãt fugam 280. eorũ optimi quiq; coeunt 281. petræ inſtar reſiſtunt Hectori 288. Hectori cedunt ſuis nauibus 285. luporũ inſtar irruũt in Troianos 300. eos Homerus laudat ob fortitudinẽ, quã tandẽ fuga claudit 317. denſa caligine pugnãt 321. certiorẽ faciunt Achillem de morte Patrocli 327. mulis ſimiles 328. tandem cadauere Patrocli potiuntur 335. [illegible] inſtar è nauibus effunduntur 354. occiſum Hectorẽ diſpungunt 390. lignatum eunt 397. eorum equeſtris pugna 400
Grata uox Græcis, ingrata Troianis 147
Gratia Vulcani uxor uide Charis Iunonẽ hoſpitio excipit ibid.
Grues 49. cum Pygmæis bella gerunt ibid.
Gunæi naues 45 (Gygæa 48
Gyrtone 45

H

HAliartus herboſa 41
Harpalion regis Pylemenæi filius à Merione perimitur 256 inultus perit ibid.
Harpyæ 296.354
Haſta Palladis 142. Achillis 295. illã nemo alius Græcorũ uibrare potuit 362. Hectoris 137 [illegible] quietis 112
Haſta media accepta ſignũ ſilẽ.
Haſtæ exercitatio ſeu ludus ibid.
Haſtis innixos ſtare 147
Hebe Deorũ pocillatrix 64. Iunonis equos curat 143
Hecamede Arſinoi filia Neſtori ob præſtantiam conſiliorum donata 216
Hecatõbes paratæ apud Chryſã ſacerdotem deſcriptio 20
Hector Troianos in prælium educit 27. fugientẽ Paridẽ increpat 50. eius animus ſecuris inſtar indomitus ibid. obiurgatur à Sarpedone 90. pugnam excitat ibid. Meneſthem & Anchialum interficit 91. multos Græcos trucidat 94. eius & Martis magna ſtrages 95. fugitiuos Troianos ad bellum rurſus incitat 104. eius cũ Hecuba matre colloquiũ 110. Paridi imprecatur ibid. matrem Mineruæ peplum iubet offerre & ſupplicare ibid. ad prælium reuocat Paridem 112. uxorem ſuã quærit 113. excidium Troiæ prædicit 114. ſuam filio uirtutẽ optat ibid. lugetur adhuc uiuens in ſua domo ibid. cum Paride in bellum reuertitur 117. iuſſu Heleni ad ſingulare certamẽ optimũ quẽq; prouocat 120. bell. [illegible] 121. ſuos hortatur 133.136.144. 234.285.317. equos ſuos alloquitur 135. ignẽ minitatur nauibus ibid. inſultat Diomedi fugienti ibid. Teucrum lapide petit 140. Gorgoneos oculos habet ibid. reſiſtit Græcis, eoſq; perſequitur ibid. eius rabies ibid. ſuos alloquitur 147.174 bis percuſſus 151. eius fortia facta 171. Dolonẽ mittit exploratum hoſtiũ caſtra 186. eius armorum ſplẽdor 198. pugnã redintegrat 202. uenatori ſimilis 207 turbini ibid. Zephyro, leoni 225.200. apro 226. opilioni 238 lapidi qui à torrente fertur 244. fluuio ibid. mõti 257. fluctui marino 287. Marti & igni ibid. Aquilæ pernicioſo 289 300. Draconi 355. in hoſtes irruit 207.288. fugit Diomedẽ, & ab eo proſternitur 208. cum Neſtore et Idomeneo pugnat 214. in confertiſ.mã aciẽ ſe conijcit 214. eius egregia laus 215. cũ omnes Græci timent ibid. eo uiuente Troia incolumis erat ibid. cũ animoſitas perdidit ibid. eius generoſum cor nũquã territũ eſt ibid. nõ curat augures 210. optimũ Polydamãtis cõſilium ſtultè repudiat ibid. muri portã perrũpit 418. eius furor & impetus incõparabilis in perfringẽdis muris ib. muri aſcẽdit ib. eum reijcere à nauibus nõ poſſunt Græci 256. monitorio [illegible] 257. ſocios deſiderat ib. hoſtes aggreditur 259. eius aduẽtu oẽs iterũ alacres fiunt ad pugnandũ ibid. quocunq; ingreditur, ibi uictoria & defenſio ſuorũ 260 ſibi uictoriã pollicetur 26[illegible] ad Aiacẽ reſponſio ibid concidit 271. in Aiacẽ iaculatur ib. ſaucius ex acie effertur ibid. refectus denuò concidit ibid. recreatur ibid. ſanguinẽ euomit 274. mortẽ ſuis minatur, niſi fortiter pugnent 281. fugientes Græcos uſq; ad naues perſequitur ibid. Græcos in tantã ſalutis deſperationẽ cogit, ut ſupplices dijs manus tendant 282. Aiacẽ rurſus aggreditur, cũ quo acerrimè pugnat 284 Lycophronẽ occidit ibid. Menalippũ hortatur 287. eius atrox aſpectus & furor pugnãdi contra Græcos apud naues 288. Periphetem interficit ib. puppim apprehẽdit 289. ignẽ inferri iubet nauibus ibi. ignẽ naui. inijcit 295. Aiacis haſtã gladio præcidit, ipſumq; in fugam cogit ibid. aufugit à ſuis 301. cum Patroclo cõgreditur 309. eũ interficit 310. eũ moribundũ alloquitur ibi. eius præſtantia deſcribitur 314. Glauco obiurganti reſpondet 316. Achillis arma induit 317. cum Ænea Achillis equos proſequitur 323. Æneam alloquitur ibid. Ceranũ interficit 326. Patrocli cadauer iterũ perſequitur 334. contradicit Polydamanti ſuadenti Troianis fugã 356. eius audax conſilium uim obtinet ſibi, & Troianis pernicioſum 356. iactat ſe cum Achille congreſſurũ 366. Achillẽ aggreditur 307. ſecũ deliberat 385. eius ſera pœnitentia, quod nõ paruerit cõſilio Polydamãtis ibid. nec patris precibus, nec matris lacrymis mouetur ibid. Achillẽ alloquitur 388. Achillis inſultat ibid. ſe deſertũ eſſe queritur 389. confoditur ibid. eo uicto lætantur Græci 390. ad currum alligatus trahitur circa urbem ibid. eius corpus à canibus Achilles defenditur, & ungitur oleo roſaceo 398. eius miſerentur cũ Apolline oẽs ferè 407.413. gratus & acceptus Ioui ibi. eius cadauer integrũ & ſaluũ remanet 410. et funus ſit 420. eius ſepulchrum ibid.
Hecuba Hectorẽ rogat ne uires ſuas in Achille experiatur 383. deflet Hectorẽ 391.425. profecturo marito dat conſiliũ 417
Helena rapitur 57. eius ad Venerẽ reſpõſio 59. Paridẽ obiurgat 60. eius cũ Hectore colloquium 112. Hectorẽ luget 425.
Helenus augurũ præſtantiſſimus 103. Hectorẽ monet, ut ſupplicare iubeat Troianorũ feminas Mineruæ ibi. Deipyro caput diffidit 254. à Menelao uulneratur ibid.
Helleſpontus 161
Helos 42
Hercules Troiam expugnauit 73. eius deſcenſus ad inferos 142. Iouis ope liberatus, & Argos miſſus 274
Heroes ipſi coquunt 157
Heſperus 389
Hiatus terræ 401
Hippemolgi 239
Hippocoon magnũ in caſtris excitauit tumultum 193
Hippodamia filia Anchiſæ nupta Alcathoo 250
Hippodamus 207
Hippolochus 109
Hippomachus 219
Hipponous 142
Hippothous 48. cum Aiax interficit 310. ob educationis præmia parentibus non reddita, ad breue tempus uixit 310
Hiſtiæa uitifera 48
Homerus inuocat deos deaſq; ut ſibi res oẽs manifeſtẽt 40. laudat nõ uirtutib. cõmemorandis, ſed uitijs detrahendis 308
Hominum genera diuerſa 89
Homine miſerius nihil uſquã 322.
Homines malis perferendis, fato deſtinati 421
Homines folijs uernis ſimiles 106
Honorũ genera, ut aſſurrectio 24
Honor 148
Honores uirtuti & benè meritis habiti 162
Honorib. hominũ mẽtis flectũ 166
Honore mouentur fortes ibid.
Honores principum in epulis ibid.
Horæ deæ cœli cuſtodes & ianitrices 96.142
Horæ Iunonis equos curant 144
Humanitas optima 159
Hyades 342
Hyampolis 48
Hyla, Sardes 367
Hyle 41.367
Hymenæus 342
Hyperia 105
Hypothebæ 41
Hyppirodum 207
Hypſenor trãſuerberatur à Deiphobo 250
Hypſipyle 119
Hyrtacides ſuo damno nõ obtemperat conſilio Polydamantis 217. Ioui iraſcitur 218
Hyrtios Gyrtiades uulneratur 273

I

IAlmenus filius Martis 48
Iapetus 345
Iardanus 121
Iaſon 119

Icarum

Icarus Dædalus 31
Ida mons aquoſus, & productor ferarum multarum 268
Idæus Paridis ſententiã ad Græcos refert 128
Idas fortiſsimus 160
Idomeneus Phæſtum interficit 79 Cretenſiũ dux 246 fulguri ſimilis 246 apro 252 cum Merione Marti ſimilis in bellum proficiſcitur 247 ignauos milites deſcribit ibid. Othyronẽ interficit 249 Aſiũ 249 Alcathoũ 250 Deiphobũ prouocat ibid. eius genus ibid. Aeneã metuit, & uocat cõmilitones ut ſe iuuent contra Aeneã 252 cum Aenea confligit ibid. interficit Oenomaum ibid. Hectorem percutit 326 arbiter certantium 403 garrulitatis accuſatur 403
Ignaui, hinnulis ſimiles 69
Ignaui à pugna recedunt 209
Ignaui milites deprehenduntur ex inſidijs faciendis 247
Ignis 38, 201, 271
Ilioneus 222
Ilithyæ ſeu Lucinæ parturientibus dolorem facientes 205
Ilij opes 162
Ilium in Iouis manu ibid.
Imbecillitas humana 379
Imbecilles leuiter uulnerant 209
Imbrius fraxino ſimilis 244
Imbrius ualdè honoratus ibid.
Immolandi mos 20
Imperij æternitas Aeneæ promiſſa 364
Impij à filijs nõ uocãtur patres 88
Impunitas nulla fœdifragis 69
Incenduntur naues Græcorũ 295
Induciæ 424
Inferni Barathri deſcriptio 131
Inflati ſi rogentur inflatiores fiunt 123
Inſtigatores belli 23
Inuocatio Muſarũ 204. 273. 295
Iphidamas occiditur 204 centũ bobus ſpõſam emit, mille promiſit ibid.
Iphis Patrocli concubina 172
Iphitides Archeptolemus Hectoris auriga 74
Ira diuina tarditatem grauitate compenſat 76
Ira dei grauis 81
Ira etiam ſapientes occupat, & tranſuerſos rapit 166
Irã pellendã ex omni cõſilio 292
Ira etiã prudẽtes ſæuire cogit 332
Ira melle dulcior ibid.
Iratorum ſermo 161
Iris 325
Irides à Ioue 201
Iris Troianos armari iubet 47 Helenæ nunciat futuram monomachiã Paridis & Menelai 53 ad Hectorẽ mittitur 202 Græcos ad bellũ hortatur 192 Niui & grandini ſimilis 287 Neptuno minantia uerba à Ioue dicit ibid. Græcos excitat 325 Achillem iubet ſuccurrere cadaueri Patrocli 334 clam mittitur à Iunone, ad Achillẽ ibi. uẽtos adit ut inſpirẽt in rogũ Patrocli 398 ad Priamum mittitur à Ioue, & cum alloquitur 415
Ithacenſes 41
Iudicio iniuſtorum irritatur Deus 301
Iuno cum Ioue altercatur 24. 62 Mineruã ſubornat ad Græcorum diſceſſum prohibendũ 31 infenſiſsima Troianis 63 ei urbes tres chariſsimæ ibid. conſilium dat fœderis uiolãdi 64 in maxilla uulnerata 87 cum Minerua ad præliũ ſe parat 59. 141 cũ Minerua à Ioue petit pugnãdi copiã 90 Græcos cohortatur eiſq; fugã improperat 98 Hectori indignatur 130 cũ Neptuno colloquitur, et miſeratur Græcos fugiẽtes ibi. Mineruæ de Græcorũ clade cõqueritur 142 ſemper moleſta Ioui ibi. de Ioue fallendo cõſultat 265 ſimulat reconciliationẽ inter Oceanũ et Thetidem ibi. à Venere petit cingulum, Iouis decipiendi gratia ibid. ſomnum adit Lemni, & eũ alloquitur 267 ſomno promittit auream ſellam ſi Iouem ſopiat ibid. pollicetur ſomno Paſithean in uxorẽ ibid. promiſsis ſuis tãdẽ expugnat ſomnũ ibid. Iouem accedit 268 cauſam ſui aduentus falſam Ioui exponit ibid. palam cum Ioue cõgredi recuſat 269 iurat 278 eius uincula ibid. Herculi noxia ibi. diffitetur ſuo ſuaſu Neptunũ Græcis cõtra Troianos opitulari ibi. de Ioue cõqueritur 270 deos adit ibid. Marti interitũ nũciat Aſcalaphi 270 Iridi & Apollini Iouis mãdata refert 272 cũ Ioue de Sarpedone cõtendit 302 Ioui reſpõdet 348 Neptunũ et Mineruã de Aenea alloquitur 359 Vulcanum mittit in Xãthum 376 cum Diana concertat 380 Apollini aduerſa 42
Iupiter à dijs ligatus reſoluitur à Thetide 92 commeatũ abijt ad Aethiopas 20 Iunonẽ uxorem timet 23 tã potens, ut nemo ei reſiſtere poſſit 125 ſomnũ mittit Agamemnoni, eiq; falsò Troiam expugnandã promittit 22 dijs & hominibus imperans 44 belli gubernator 64 mendacia nõ probat 60 Marti inimiciſsimus 100 Martem obiurgat ibi. Deos conuocat 130. 357 Mineruæ mitis 130 mãdat dijs ut à bello abſtineãt ibi. deorũ robuſtiſsimus ibi. in Idam deſcendit ibi. ex Ida tonat & fulgurat 132 Troianos ex Ida aſpicit ibid. lanceas habet aureas ibid. Diomedem pugnantem fulmine territat 125 coerceri non poteſt ibid. Agamemnonis preces exaudit 138 in Mineruã iniquus 142 Mineruam Herculi adiutricẽ cœlitus demiſit ibid. prælio abſtinere iubet Mineruam & Iunonem 143 in cœlum redit ibid. Mineruã et Iunonẽ irritat 145 à Iunone & Minerua ſubſannatur ibi. potent a ſua nulli cedit ibid. multas euertit urbes 150 potẽtia maximus ibid. litẽ mittit ad Græcos 190 belli ſpectator 199 Hectorem è pugna ſurripit 202 mittit Iridem ad Hectorem quæ iubeat eum parũm à prælio abeſſe, donec Agamemnon ſaucietur ibid. deorũ & hominum rex 231 filiũ Sarpedonem concitat 234 Sarpedonẽ conſeruat 237 oculos parũm à prælio auertit 239 Neptuno præſtãtior 249 ſapientia omnib. antecellit 255 fauet Troianis 261 moleſtus nõ eſt nocti 262 uxorẽ deperit 269 expetit Iunonis cõcubitũ ibid. ſuas uxores ſeptem cõmemorat ibid. uxorem amplectitur ibid. ſomno et amore domatur ibi. miſeretur Hectoris 244 Iunonẽ unctã de cœlo pedibus ſuſpendit ibid. è ſomno experrectus Iunonem increpat ibi. ſuã de bello uoluntatẽ exponit 275 deorũ nemini cedit 276 Iridi 277 Apollinẽ mittit ad excitandũ Hectorẽ 279 Neſtoris preces exaudit 282 potens facilè animaduertitur 285 nauibus uult ignẽ inijci 287 Hectorẽ magis inflãmat ibid. Sarpedonis miſeretur 302 ſanguineas guttas cœlitùs diffundit 305 prælij ſpectator 307 Troianis pauorẽ immittit, ut fugiãt ibi. homnibus longè præſtat ibidem. Apollinẽ iubet, ut Sarpedonis funus faciendũ curet ibid. Hectori ſucceſſet 317 ſæpè uiris fortibus partã uictoriã eripere ſolet, & timidis eã largitur ibi. equorũ Achillis miſeretur 322 uires equis inſpirat ibi. fugam Græcis inijcit 326 nõ omnib. ſuas cogitationes perficit 338 Iunonẽ alloquitur de excitato Achille ibid. iratus Aten cœlo deijcit 348 belli diſpẽſator 351 miſeretur Græcorũ lugentiũ 354 Mineruã mittit ad reficiendũ Achillẽ ibi. permittit omnes deos opitulari utri quiſque parti uelit 357 tonat ibid. aliàs auget, aliàs diminuit, prò ſuo arbitrio, hominum felicitatẽ & fortitudinem 361 uoluptatẽ capit ex deorũ prælio 352 Iunoni reſiſtit 413 Thetim accerſi iubet ibi. Achilli iraſcitur ibid. Thetim ad Achillẽ mittit, Vt corpus Hectoris Priamo reddat 414 ad Priamũ mittit Iridẽ 415 Mercuriũ ducẽ mittit Priamo 418
Iuramentũ deorum 168. 275
Iuramenti ueteris modus 352
Iuriſdictio 12
Iuſiurandum 352
Iuſtitia & robore 304
Iuuenum leues animos regi ſeniorum prudentia 52
Iuuenũ inſtabiles animi ib. et 405
Iuuenes faciliùs peccãt, quam ſenes ibid.
Iuuenes animis ualent, conſilijs nõ item ibid.
Iuuentutis robur maximum 252

L

Laas 41
Lacedæmonij ibid
Laconica breuitas 54
Lacrymæ uituperantur 292
Lances Iouis fatales 387
Laodamas 286
Laogonus ſacerdos Iouis 305
Laomedonius pater Ilus 362
Laomedon affecit iniuria Neptunum & Apollinem 379
Laothoe mater Lycaonis 371
Lapides ac tela niuis cadentis inſtar uolant utrinq; 224
Lapithæ 229
Lariſſa 319
Latona, & eius partus 3. 269
Lauantur cadauera 295
Laus Vlyſsis 285
Laudandi ratio Homerica 305
Lebes 378
Lectulorum apparatus 425
Legationes & Legati 156
Legationis munera ſenibus committenda 162
Legati quanq; Achillẽ adeũt 156
Legati reuertuntur re infecta uide & Præcones 172
Leges bonæ à Deo probantur uide & Ius & Themis 303
Leitus ab Hectore percuſſus 326
Leleges 190
Leo 214. 280. 334
Leones 309
Leonibus terrorem faces incutiunt 214
Leones Taurũ cõprehẽdẽtes 343
Leonteus 229
Lesbius 154
Lesbiæ mulieres cõmendãtur ibi.
Liberorũ orbitas ſummum malum 422
Lignatores 306

Linguæ,& earum confuſio in exercitu 73
Lingua mortalium verſatilis 363
Linthei thoraces ſeu lorycæ 47
Lithæ 166
Litus Troianũ omnes Græcorũ naues nõ potuit capere 361
Locri 41
Locrorum pugnandi ratio 257
Locuſtæ 370
Loquaces reprehẽdũtur 34.403
Lucifer 399
Luctationis pugna 408
Luctus neq; nimios neque nullos eſſe oportet 351.413
Luctus nulla utilitas 411
Luctus eſſe manes ibid.
Ludi funebres 397 curules ibid. ſagittarũ 409 iaculorũ 410
Lupi et Agni cõiunctio nulla 387
Lycaon Priami filius, captus ab Achille in Ida, diuenditur 370 371 ſuplex Achilli 371 occiditur 372
Lycia 190
Lycij bellatores acerrimi 236 ſtrenuè pugnant 137
Lycophrõ occiditur ab Hectore 284
Lycurgꝰ deorũ expugnator 104 interficit Areithoum 122
M
MAcar 422
Machaon medicus ad uulneratum Menelaũ accerſitur 68 Menelaum curat ibid. eum uulnerat Paris 212
Mæander 48
Mæon 72.78
Magiſtratus eſt à Deo 32.33
Magiſtratus aliter cum Principibus et claris, aliter cũ plebe ib.
Magiſtratus boni offi. tium deſcribitur 174
Malum fugere, reprehẽſione carere 261
Malum augurium 42
Mandata morientium 425
Mandata ad propinquos ibid.
Manus mutuò porrigere 110
Manuũ eleuatio in precãdo 174. 417
Maris interficitur 300
Marpiſſa 167
Mars uinculis cõſtrictus 82 Troianos hortatur 89 cũ Bellona præit Troianos in acie 92 uulnerat Iouis iuſſu 97 eius impetuoſitas 99 ſaucius cum Ioue de Minerua expoſtulat ibi. filiũ eius uult ulciſci 270 cõmunis et anceps 310. 340 clamat 357 Mineruam petit 379
Martis Balteus 46
Matutini temporis notatio 196. 346. 401. 426
Maturè occurrẽdũ eſſe malo, poſt fruſtra laborẽ inſumi 158
Mecisteus rex & Alaſtor Teucri ſocij 140 eum Polydamas interficit 282
Medeon urbs Græciæ inſtructiſſima 101
Medeſicaſte filia Priami 244
Medicina 45.62.88.212.219.283
Medicina ueterum ualdè rudis et dura 223
Medicinam ueterum fuiſſe ferè Chirurgiam ibid.
Medicus honorandus 212
Medon nothus filius Oilei Aiacis 257
Medon & Iaſus ab Aenea ſpoliantur 282
Meges Pedæum et Phyl dem interficit 78.286
Melanippus Hectoris frater 286
Melenydrus fons 292
Meleager 47.166
Melle dulcior oratio 13
Mendacia Deus odit 69
Menelai breuis & acuta oratio 74 maledicit Ioui 58 quærit Paridẽ Prælio elapſum 61 uulneratur 66 primus omniũ accipit ab Hectore oblatã monomachiam 120 ualdè anxius eſt pro ſalute Græcorũ 112 pellem Pardi induit ibid. cũ Aiace Vlyſsi opẽ fert 211 cũ Heleno cõcertat 154 Helenũ uulnerat ibid. indignatur Troianis & grauiter in eos inuehitur 255 Antilochũ hortatur 282 Thoantẽ perimit 299 Euphorbo indignatur 313 Euphorbũ interficit 313 leoni ſimulis ibid. 327 uaccæ 313 aquilæ 327 Hectori aduẽienti cedit 315 duces conuocat 318 mollis bellator 326 accipitris inſtar circũſpicit 327 Antilochũ mittit ad Achillẽ nunciatũ Patrocli mortẽ equos ſuos alloquitur 404 iraſcitur Antilocho 405
Meneptolemus 185
Meneſtheus Petei filius 42 inſtructor equitũ ibid. ab Aiacibus auxiliũ petit per Thoota 236
Meneſthius 296
Menœtius 396
Mentum tangunt ſupplices 22
Mercurius ex Polymela Eudorũ filiũ ſuſcipit 290 eius cũ Priamo colloquiũ 418 genus ſuum mentitur 420 ſe indicat Priamo ibi. Priamum ducit ad Achillem ibid. dormientẽ Priamum alloquitur 424
Meridiei notatio 199.310
Meriones 185 Marti ſimilis 41. 247 armat Vlyſſem 185 Deiphobum iaculis petit, ſed fruſtra 244 cum Idomeneo gloriatur de ſpolijs Troianis ablatis 247 Deiphobum uulnerat 253 Adamanta interficit 254
Merops Percoſius uates 207
Meſſeis 115
Meſiũ & Meſſores 198.343
Meſthles 48
Meta 408
Meta euitanda in certamine curruli ibid.
Meta curulium ludorum ibid.
Methone 44
Miles formoſus, ſed ignauus 50
Milites fortes taciti, cæteri magno cum ſtrepitu eũt ad prælium 50
Militum duces & tribuni 153
Milites etiam ipſi principes uiri coquere ſoliti 157
Militis ſtrenui officium 209
Minerua inhibet manus Achillis 9 Achillem ab ira dehortatur 11 de uolũtate Iunonis retinet Græcos 32 Vlyſſem alloquitur 32 Pandari opera fœdus rumpit 64 ſtellæ ſimilis de cœlo deſcendit ibid. arcet à Menelao ſagittam, ut mater muſcam ab infante 66 Diomedi auxiliatur 75 Martẽ è prælio educit 77 à Diomede aufert caliginem 80 Venerẽ deridet, armatur aduerſus Hectorẽ 88 Diomedem aduerſus Martem incitat 98 Diomedis currũ aſcẽdit ibid. ſola Ioui nõ obedit 99 eius ad Iouẽ reſpõſio 111 Martẽ cohibet 277 uires addit Menelao 325 Achilli ambroſiã et nectar inſtillat 354 de cœlo deſilit ibid. clamat 357 Hectoris haſtam ab Achille deflectit 368 Martem & Venerẽ proſternit 378 De phobi formam aſſumit 387 perſuadet Hectori, ut cum Achille congrediatur ibid. flagellum reddit Diomedi, et eius equos incitat 402 Ioui aſſidet 414
Minois regis Cretæ ſoboles 251 265
Minyeius flumen 219
Miſeret Iouẽ Hecto. fugãtis 386
Moliones 219
Monarchiæ laus 33
Moneta qua utebantur Græci ad Troiam 79
Monomachia 58
Montani ignes 354
Monumentum Ili regis 208
Mors pro patria glorioſa 235. 285.388 ineuitabilis 235
Mortis uiæ innumerabiles ibid.
Mors & ſomnus gemelli 307
Mors communis 332
Mors optima rapit, deterrima relinquit 417
Mortuorum crematio 128
Mortuorum decus 302
Mortuorum honor ibid.
Mortui capellis tegi ſoliti 397 lauantur & unguntur 422
Mos cremandi cadauera 5
Mos manꝰ mutuo porrigẽdi 109
Mulæ bobus arãdo præſtantiores 188
Mulieres lanam & colum tractare debent 115 ſolitæ lauare cadauera 422 in funere comã lacerantes 424
Mulieres litigioſæ 365
Mulierum conſuetudo 414
Mulius Augiæ gener 219
Multæ manus opus reddunt leuius, Prouerb. 237
Multitudo imperantium perniicioſa 32
Muneribus & blanditijs homines placari 155
Munera Achilli promiſſa recenſentur 159
Murus Græcorum poſt expugnationẽ Troiæ, inundatione perijt 225
Murus Græcorum, quem inuitis dijs conſtruxerant, nõ diuturnus fuit ibid.
Muſcæ 40.306
Muſcæ audacia 328
Muſicæ uſus in nuptijs, in opere faciẽdo, ut in uindemia in bello 174 in luctu 425
Mycale 48
Mycenenſes 42
Mygdon 54
Myrmidones 44 lupis ſimiles 195 à rege compulſi redduntur animoſiores 296 præliatum eunt 299
Myſi 417
N
NAis Nympha mater Iphitionis 367
Nauiũ Græcorum numerus 48
Nauium Achillis cum ducib. deſcriptio 296
Nebula 308
Neceſſitas intolerabilis 122
in Neceſſitatib. uir apparet 247
Nectar 25
Nelei filij omnes excepto Neſtore ab Hercule occiſi 218
Neoptolemus Achillis filius 354
Neptuni pectus 40
Neptunus indignatur Græcis ob muri ædificationem 129 Ioui reſiſtere non uult 137 Iouis equos ſoluit 141 ad ferẽdã Græcis opẽ proficiſcitur 239 Aegas uenit ibid. ſedet in uertice Sami, & ſpectat bellum ibi. in caſtra Græcorũ uenit ibid. Aiacibus animum addit 240 Græcos ignauiæ accuſat 242 iratus 240 clàm Ioue Græcos aduerſus Troian. cõcitat 249 in prælio uerſatur 251 Antilochũ tuetur ibi. in ſenẽ mutatus ibid. imprecatur Achilli 264 uictores reddit Græcos ibi. eius clamorib. Græcis animum addit, et eos in bellũ ducit 269 gladiũ præfert 270 cum Hectore grauẽ excitat pugnam ibi. Ioui iraſcitur 278 eius genealogia ibi. terrã mouet, 114 ut Pluto timeat ne regna ſua corruant 357 Iunoni reſpondet 360 Achilli Aeneam eripit conſilium de conſeruando

Aenea ibid. cum Minerua ſubuenit Achilli 376. Achillē cōſolatur, eiq; Hectoris animam promittit ibid. cum Apolline Laomedonti Troiæ muros cōſtruit 379. Apollinem prouocat ad pugnam ibid.
Neritus 43
Neſtoris poculum 216
Neſtor inter Achillem & Agamemnonē reconciliationi ſtudet 11. eius ætates tres ibid. eius oratio melle dulcior ibid. eius uerba ad exercitum 36. ſuos adhortatur 70.101. eius oratio ad Agamemnonem 20. eius res geſtæ ad Phæā 121. præteritos annos optat 122.405. obiurgat Græcos, quod cum Hectore cōgredi non audeant 122. eius oratione permoti Græci nouem cū Hectore cōgredi uolunt ibid. murum cōſtruendum cenſet 126. in periculo uerſatur, & ei mortem auertit Diomedes 133. eius & Diomedis cū Hectore prælium 133. eius ſcutum nobile 135. Diomedem à pugna dehortatur 134. Diomedē alloquitur 151. iubet Agamemnonem cœnam apparare 152. eius optimū conſiliū ibid. Achillem placandū ſuadet ibid. mittendā legationem eſſe ſuadet 160. Vlyſſem adit 180. Diomedem è ſomno excitat ibi. indefatigabilis ſenex ibid. eius uerba de exploratoribus mittendis in caſtra hoſtium 182. cum Elidenſibus concertauit de bobus 218. Mulium interficit, & prædā abigit 219. exprobrat Patroclo quòd parentis ſui mandata nō curet ibid. cum Vlyſſe hoſpitio exceptus à Peleo 220. hortatur Patroclū pugnare indutum armis Achillis 222. mari ſimilis 261. animo diſtrahitur ibid. ei Græcorum duces ſaucij occurrunt ibi. Iouem precatur 282. Græcos orat ut hoſtibus reſiſtant 285. eius filij Patrocli interitum ignorant 312. de ſe loquitur 406. Achilli pro dono gratiam habet ibid. filio Antilocho curſuro dat præcepta 401
Niobe & eius fabula 423. in lapidem conuerſa ibid.
Nireus pulcherrimus Græcorum 44
Niſa 41
Niues 228
Niues hyberni 234
Nomina equorum Achillis 295
Nomos pro lege apud Homerum non extat. uide in eunomia & ius 199.310
Notatio matutini temporis 28
Notus uentus 49
Nothi nomē nō pereq; turpe 101
Nouacula ſolent heroes ſua corpora leuigare 180
Nouale 343
Noctis interuentu monomachia dirimitur 125
Noctis aduentantis notatio 146
Nox acuta, obſcura, Velox 185.180
tempeſta 262
Nox 207
Noxæ deſcriptio 141.148
Nuptiæ 342.411
Nutus Dei non eſſe inanes 23
Nympharum appellationes 342
Nyſſaum 104

O

Obſidionis deſcriptio 342
Occipitium comatum 41
Oceanus 265
Oceanus pater fluuiorum & rerum principium 267
Oceanus ſolus à concilio deorum abeſt 357
Oculos mortuis claudebant parentes 210
Oechalia 42
Oeneus 166
Oenomaus 252
Olenus 42
Olenia petra ibid. & 119
Olympius 82
Olympicum certamen ab Hercule inſtitutum 218
in Omnibus nemo peritus eſſe poteſt 407
Oncheſtus 41
Oncheſtius lucus ibid.
Ophelus & Agelaus ab Hectore occiſi 206
Opheleſtes 138
Opites & Antinous ab Hectore occiſi ibid.
Opſonium potus 216
Opus 42.338
Ope deorum non omnes conſeruari poſſe 277
Oraculum deorum Troianis 78
Orchomenus pecoroſus 42
Ordeum album 82
Ormenus 138
Oreſtiades Nymphæ 114
Orion 342
Orionis ſidus febrem hominibus fert 384
Orſiloch. occiſus 91. à Teucro 138
Orus ab Hectore occiſus 296
[illegible] belli 174
Oſtentum Græcis fauſtum 185
Otryoneus occiditur ab Idomeneo 249
Otus & Ephialtes 82
Otus Cyllenius ſpoliatur à Polydamante 286
Oues 28

P

Pabula equorum triticum, hordeum, auena, apium, aliæ herbæ 135.148
Pacis, ſeu ciuitatis pace florentis ſpecies 342
Pæon deorum medicus 100
Pallas Achillis iram ſedat 10
Pandarus perfidè in Menelaum iaculatur 65. Diomedem uulnerat 80. iaculandi peritus 81. ſagittis ſuis indignatur 82. à Diomede interficitur 85
Panopæus 41
Panthera 381
Panthœdes 315
Parentes à liberis alendi pro beneficijs acceptis 252
Parentum in liberos imprecationes 165
Parentis Pelei mādatum & præceptum filio Achilli à ſe diſcedenti 220
Parientiū dolores & uoces 209
Parientium præſides Iunonis filiæ ibid.
Paris in prima acie ſeſe oſtentat 50. refugit ibid. monomachiā defert Menelao 52. eius cum Menelao certamen 58. armatur ibid. Troiæ pernicies 110. eius nauigatio cum Helena ib. è prælio ſurripitur ibid. cum Sole comparatur 117. Helenā non uult reddere 128. Diomedem percutit 190. Machaonē uulnerat 210. Hectori de ſocijs amiſſis conqueritur 259. eius iudicium 411 (240
Pars qua dolemus paret rationi
Parthenius 48
Parturientes mulieres 205
Paſcua 343
Paſithea 267
Paſtores 40.143
Patriæ defenſio laudabilis 231
Patroclus mittitur exploratū quis uulneratus ſit 210. eius cū Neſtore colloquium 218. Eurypyli uulnus curat 212. ad Achillē reuertitur 241. puellæ ſimilis 292. fonti ibid. accipitri 305. leoni 309. flet 292. increpat Achillem ibid. armatur 295. Myrmidones hortatur 299. cum ſuis multos interficit ibi. 308. naues ardentes extinxit ibid. eo auxiliante magna fit Troianorum clades 299. ſtrenuè pugnat 301. Thraſymedē percutit 303. Aiaces ad auxilium hortatur 305. Merionem increpat 306. eius præſtantiā & cædes Homerus extollit 308. Cebrionem aurigam percuſſit 309. inſultat Cebrioni ibid. ter nouem interficit 310. Hectori mortem auguratur 311. interfectus ingens circa ſe prælium concitauit 312. prælio exportatur 328. eius cadauer lauatur 338. Achilli in ſomnis apparet 390. iuxta Achillem uult ſepeliri 397. eius corpus crematur 388. eius ſepulchrum ibid.
Pedaſus à Diomede occiſus 101
Pedaſus equus Achillis perit 303.
Pedaſus oppidum 155
Pedicæ 220 (155
Pelei ad Achillem præcepta 168.
Pelias haſta 355
Pelium 45
Pellices, uide Concubinæ
Pellis bouis 114
Pellitæ ueſtes ueterū heroum 174
Peloponneſi nomina 2
Peneleus Troianis de Ilioneo 272. Ilionem perimit ibid. primus fugit 320
Percote 47.266
Periphetes interficitur 258
Permutatio 129
Perſeus 269
Perturbationes bonæ Nemeſis et miſericordia, utpote Iouis tributæ, Plut. 186
Pharmaca 219
Phænops 316
Phæſtus interficitur 78
Phereclus, nauium Paridis fabricator ibid.
Pherenſes 44
Phidippi & Antiphi naues 44
Philoctetis naues, eiusq; cruciatus 44
Phocenſes 41
Phœbus 4
Phœnix Achillem alloquitur 164. ab Achille diſiungi non uult 165. Achillis tutor & educator ib. 165. eum pater diris deuouet 165. à patre in cuſtodiā traditus, ex qua decimo die tādem euaſit ibid. à matre impulſus, rem cum patris pellice habuit ib. exul à Peleo receptus, beneficijs affectus, Dolopum rex conſtitutus ibid. Achilli ſuadet, ut dona accipiat 170. ei ſternitur lectus in Achillis tentorio ibid.
Phrontides 118
Phthia gleboſa 165
Phylas 296
Pieria 267
Pilus 218
Pirithous 12 260 (tur 201.206
Piſander Antimachi filius occidi-
Piſander à Menelao occiditur 254 (Piſces 402
Platium mons 114
Pleiades 343
Pluto 287
Pluto telo percuſſus 87
Pluto hominibus odioſiſſ. 155
Pluto & Proſerpina imprecationum dij 165
Pluuia ſanguinea 197
Poculo honorare 69
Poculis excipere aduenientes 176
Poculum Neſtoris 216
Poculum Achillis 293 (tres 45
Podalirius et Machaō medici fra-
Podarge Harpya 295
Podes Troianus 316 (28
Pœna eorum qui bellū dijs ſerunt
Pœna deſertorum fugientium 162
Pœnæ de liberis grauiores

propter ſcelera parentum 201
Pæonides ſpoliantur à Diomede 207
Polites 353
Polydamas de foſſa tranſcunda conſilium dat 226. Hectorem obiurgat 257. Prothoenorum occidit 271. eius prudentia 335 reditum in urbē ſuadet Troianis, ſed nō obtemperant 293
Polydora 296
Polyidus uates genus mortis prædicit Euchenori 354
Polypœtes 45. 227. fortiter pugnat 224. diſco uincit 409
Polyphemus 13
Pollux 56
Populus arbor 74
Portentum Draconis qui paſſeres in Aulide deuorauit 36
Portēta Iouis infauſta Græcis 129
Portentum ſanguinis 197
Portēum Aquilæ, deyciẽtis hinnulum ad aram Iouis 132
Practium 48
Pramnium uinum 216
Præceptorem quomodo honoret Achilles 170
Præceptores ſeu duces principum & regum, ut Phœnix Achillis 44
Præceptoribus diſcipuli filiorum loco 164
Præceptoris officia 165
Præceptorem diſcipulus uocat patrem 170
Præcones ab Achille auferunt Briſeidem 16
Præconum ſceptra 348
Præda 218
Prædæ intentos non debere eſſe ſtatim fuſis hoſtibus 102 (ibid.
Prædæ partitio 218. & uictimæ
Prælium 69
Prælium renouatur 281
Prælium nocte diremptum 353
Præſtabilius eſſe fugere, quam capi 262
Præſtabilius eſt mori, quàm malis diu affligi 285
Præſtantiores non decipiendi ſunt 402
Precum utilitas 417
Preces fortium uirorum 257
Priamus de quorundam Græcorum nominibus Helenam interrogat 54. accerſitur ad exercitū utrunq;, fœderis paciſcēdi gratia 56. pugnantē filium aſpicere nō poteſt 57. eius uerba ad concionē 142. portas aperire iubet fugientibus militibus 381. Achillem cōſpicatur 384. Hectorē orat ne congrediatur cū Achille 385. eius calamitas ibid. crines ſibi euellit ibid. cū Hecuba miſerabilem Hectoris caſum cōſpicit 390. mandata Iouis refert uxori, et illa diſſuadet 415. non patitur ſe ab uxore detineri 416. dona affert Achilli ib. filios ſuos increpat ibid. Iouem inuocat 417. eius & Mercurij confabulatio ibid. ſupplicat Achillē 420. et filij quinquaginta ib. accedit Achillem ibid. ſedere recuſat 423. dormire cupit 423. in urbē corpore Hectoris impetrato redit 424
Principium rerum aqua ſeu Oceanus 120
Principum uirorum honores in conuiuijs 215
Procellæ 249
Prodigium Aquilæ 230
Prætus rex 106
Proteſilaus primus Troadem attigit 44
Prothoenor 210
Prothous 45
Prudentiæ laus 182
Puer ludens in arena 282
Pugna circa Alcathoi cadauer 252. ad naues 289. ad Sarpedonis cadauer 305. pertinaciſſima circa Patrocli cadauer 322
Pugnandum cū ſola Venere 130 non aūt cum ijs qui diuinitus honorantur 310
Puluis in luctu ſuper caput fundebatur 330
Purpurea heroum ſtragula 423
Pygmæorū pugna cū Grui b. 49
Pylemenes 48
Pyly ibid.
Pylō atq; Ormenus occidūtur 229
Pyræchmes 48. occumbit 299
Python ſaxoſa 41

Q.

Quercus 227

R

Ratione uincitur ira 51
Reges inferioribus grauiter iraſci ſolent 6. cum illis non cō certandum 14
Regibus à Ioue dignitas, honor & ſplendor habetur 15. 32. 418
Regem præter cæteros debere curam ſalutis animi gerere 27
Regum odia & iræ 6 (32
Reges cæteris uirtute antecellere
Regis officium 55
Rex bonus & fortis miles 54
Regem non decet cum inferiore reconciliari, quem iniuria affecit 350
Regia forma 45
Regnum Deo charum 32
Rei militaris laus 257
Reip. duæ partes in clypeo expreſſæ 343
Reip. tria genera, regnum Ariſtocratia & Democratia unde ſuo quæque loco
Rhadamanthus 269
Rheſus rex 190 (199
Rheſus & Antipho occiduntur
Rhodij 43
Riſus Deorum 25
Ritus ſacrificandi 20
Rogus Patroclo conſtruitur 398
Romanum imperium 364
Ruſticorum operæ in arando & metendo 342. 343

S

Saeua Iouis fulmina 271
Sagitta 65
Sal ſacrum 157
Salaminenſes 42
Saltatio 343. 344
Saltatores infames 417
Salus belli in uiribus cōſiſtit 290
Samothracia 239
Sangarus 54
Sanguis exſugitur ex uulnere 68
Sanguis deorum 86
Sanguinea pluuia 197
Sarpedon 48. Hectorē hortatur ad bellum 89. cum Tlepolemo pugnat 93. Hectoris opem implorat 94. leoni ſimilis 234. Glaucum ad pugnam hortatur 235. muri pinnam deijcit 238. cūm Patroclo cōgreditur 301. occiditur 303. concidit arboris inſtar 304. moribundus Glaucum alloquitur ibid.
Satietas omnium rerum 255
Satnois flumen 371
Satnius ab Aiace Oileo uulnus accipit 271
Saxorū iactu pugnabāt 205. 214
Scandæa 185
Scææ portæ 53. 161
Scamander 40
Scamandrius uenator 78
Sceptrum Agamemn. 30. præconum 348. regum & princip. 14. 54. 343
Sceptris in altum ſublatis, loquebantur, & iurabant 125. 186. & ſequent.
Schedius Epiſtri filius 286. 319
Schœnus 41
Scolus ibid.
Scriptura in tabella plicata i. epiſtola 106
Scutorum loca 310
Scutum Agamemnonis 197
Scutum Sarpedonis 234
Scyros inſula 172. 354
Securis 410
Sedebant non accumbebant priſci in conuiuijs 216
Semele 269
Semper ex malo malum naſcitur 353
Senatus quæ deliberant, referuntur poſtea ad populum 29
Senioribus obtemperandum 13
Seniores Troiani Helenæ pulchritudinem admirantur 3
Senibus primæ ſententiæ ius dandum 121. 263
Sepulchri honores & ritus 395. 398
Sepulchrorum pilæ 209
Sepultura 103
Sepulturam mortuis non eſſe denegandam 128
Serpens nouem paſſerculos deuorat 36
Sicyoniorum rex Adraſtus 42
Signa futuri uenti 99
Silentij commendatio 93
Simois & Scamander commiſcentur 97
Simoiſius ab Aiace interficitur 97
Simultates & iras non decet eſſe perpetuas 293
Sipylus 423
Siſyphi fabula 106
Sitis & fames hominis uires eneruant 350
Socus Vlyſſem uulnerat 210. [illegible] terficitur ibid.
Solis occaſus in Oceano 146
Solicitudo nimia cauenda 423
Somni parſimonia in rege & duce exercitus 174
Somnus rex hominum atq; deorū 267. Iunoni reſpondet ibid. ueretur Iouem ſopire ibid. à Ioue de cœlo præcipitatus ad Noctem peruenit ibid. cum Iunone ad Idā contendit 268. abietē aſcendit ibid. Neptunū incitat 270. mortis frater 307
Somnium à Ioue 5
Sortes in galeam, non in urnam conijci ſolitæ 58
Sorte ſua quemque contentum eſſe debere 276
Sperchius fluuius 296
Splendor Achillis 395
Stella autumnalis 77
Stentoris uocalitas 97
Sthenelus 84
Stichius 281
Strenui milites qui 247
Stulti ſerò ſapiunt 360
Sturni & graculi 328
Superbos quo magis oras, eo ſuperbiores efficis 173
Supplicum ritus, tangere mentū 23
Sus Calydonius 166. 228

T

Talaria Mercurij 418
Talentum 154
Talthybius 16
Tapeta uilloſa 297
Tarne 78
Tartarus ſiue Infernus 130
Taumatia ciuitas Theſſaliæ 44
Taurus 40. 303. 307
Telorum genera: ſaxū 205. 214. funda 254. haſta, gladius, [illegible] lion, ſecuris ibid.
Tenedus inſula 240
Tentorium Achillis 420
Terra centrum mundi 150
Terra in gratiam Iouis & Iunonis herbas producit 269
Terror Martis filius 247
Teſtacea uini dolia 152
Teucer Telamonis filius nothus 135. ſub

139 ſub Aiacis clypeo latens multos interficit ibid. ab Hectore aberrat ibidē uulnerat Glaucum 236 Amphimachū petit 245 Imbrium interficit ibid. iaculādi peritiſſimus 184 Clitū ferit 284 eius arcus diui nitùs rūpitur ibid. cum Merione ſagittis certat 410
Thalamus Priami 415
Thamyræ fabula 42
Theano ſacerdos 79 Mineruæ ſupplicat 110
Thebæ 185 expugnatæ à Sthenelo 72
Themis Iunoni propinat 226
Therſitæ genus & fabula 34 obiurgat Agamemnonē ibid.
Theſeus 13
Thetis filium alloquitur 19 impetrat uindictam à Ioue 22 Achillem filiū quærit 331 lugēs alloquitur Nereides ibi. arma promittit Achilli 332 Vulcanū adit de armis cōficiendis 338 à Vulcano petit filio arma 340 Achilli arma affert 346 nectar inſtillat uulnerib. Patrocli 346 eam deæ excipiūt 414 filium adhuc uiuentem luget atra ueſte ibid. mœrentem ſolatur 415
Theutrantis hoſpitalis 101
Thisbe 41
Thoas Aetolorum rex 146 Græcos alloquitur 281
Thoon 210.258
Thorax Agamemnonis 196 Diomedis 136 Phylidis 286
Thracia 151
Thraces 75
Thraſimedes 47.261
Thryoeſſa ciuitas 219
Thymbra 190
Thymbræus 202
Thyphoeus 46
Tibijs ſimiles galeæ 100
Timoris index color 247
Tiria mons 47
Titanes 262
Titareſius fluuius 45
Tithonus auroræ maritus 196
Tlepolemus 43 eius cum Sarpedone pugna 94
Tmolus mons 48
Tonitrua cum fulmine 326
Tributa regum 155
Tripudiorum ratio 344
Trunco ueſcuntur equi 135
Trochus 271
Troia anno decimo euerſa 224
Troiani & eorum ſocij 13 fœdifragi 69 agnis ſimiles 73 lupis 212 fluuio 318 apro 328 Græcos fortiter pellunt 117.140 prælium redintegrant 132 eorum ignes 148 ante portā excubias agunt ibid. ad bellum ſe parant eorum ingens fuga et cædes 201.202 murum demoliri conantur 225.231 pugnæ inſatiabiles 233 Hectorē tuentur 271 magno clamore murum aſcendunt 283 Hectoris malum conſilium ſtultè approbant 337 uiſo Achille perterreſiunt 357 incidunt in profluentem 378 ſeſe in urbē recipiunt 383
Troianorum regum ſtirps & nomina 381.384
Troij equi 83
Troius 361
Tros Alaſtoris filius ſe dedit Achilli 368
Tuba 335
Turbo 301
Turpe eſt abeſſe diu, & inanem redire 35
Tychius faber 123
Tydeus paruus quidem corpore, ſed bellator 98 eius fabula & ſepultura 261

V

Vallum uelitare 116.140
Variationum uerba 303
Vates, uide Diui
Vaticinatur Iupiter Iunoni 143
Vaticinium de imperio Romano 364
Venatio 78.182.228.287
Venefica Agamede 219
Ventre ieiuno mortui non lugendi 350
Venti 359.109
Venti Zephyrus & Boreas 149
Venus unde 59 60 Paridem ex prælio ſubducit 59 Helenæ irascitur 60 Helenā ad Paridē uocat ibid. ſaucium Aeneā ſubducit è prælio 85 uulneratur à Diomede 86 à Marte equos petit ibid. apud matrem Dionem conqueritur de Diomede 82 eius officium eſſe nuptias adminiſtrare, non bella 88 amore omnia domat 265 eius cingulum 266 Martem percuſſum ſuſcipit 378
Verba hybernis niuib. ſimilia 55
Verbum quale dixeris tale audies 363
Verecundia plures ſeruari, quam occidi 287
Veritas 159
de Verſibus, in Præfatione.
Verſus continens omnes orationis partes 10
Veſpæ 299
Veſperæ notatio 310
Veſtes pelliceæ 174
Veſte lintea & candida contecti mortui 338
Veſtis in rogum iniici ſolita 392
Veterum ſuperſtitio in ſacrificando 157
Veteres irati, donis placabantur & exorabantur 166
Victoriam eſſe perſequendā 103
Victoria à Deo 303.314.330
Victoriæ uiciſſitudo 112
Victoria homines facilè mutat ibid.
Victoribus Achilles præmia dat 404
Vigiles Græcorum canibus ſimiles 181
Vindemia 343
Vinea ibid.
Vinū ex Lemno aduectum 139
Vina equis bibēda dari ſolita 135
Vino modico uires inſtaurantur 120 item audacia et robur gignitur 350
Vinum in teſtis 165
Vinum Pramnium 216
Violatio iuriſiurandi non inulta permanet 66
Virum bonum amare ſuam coniugem debere 161
Viri fortis, & uiri timidi deſcriptio 247
Viri boni facilè placantur 242
Vires hominis pane & potu conſeruari 350
Virga Mercurij 418
Virtus ex uia, diuina, ut Ariſtot. 7 Ethic. uocat. hinc heroas diuinos uocat 32.104
Virtutum duarum iuſtitiæ et fortitudinis cōcurſus in principe uiro pulcherrimus 304
Vitæ tria genera, ciuilis, militaris, ruſtica in Clypeo. 342
Vitium uidendi, 6.340
Vltorem quilibet ſibi expetit 122
Vlyſſes Chryſeidem patri reſtituit 21 iuſſu Mineruæ à diſceſſu Græcos prohibet 32.35 coercet Therſitem 34 eius deſcriptio 54 remouet à ſe ignauiæ ſuſpicionem 71 eius fortitudo 174.74 interimit multos 94 eius fuga 132 cauſam ſuæ legationis exponit 158 legatus eadē mittentis uerba retinet 159 Agamemnonis recenſet Achillis reſponſionē 72 audax 185 Mineruam inuocat 185.408 laudatur 185 à Diomede nec laudari nec uituperari uult ib. cum Diomede hoſtes perſequitur, canibus ſimiles 188 urbiū euerſor dicitur ibi. gratias agit Mineruæ pro rebus benè geſtis 191 cum Diomede dormientes Thraces interficit 192 redit ad Græcorum naues magna ſpolia habens 194 Diomedem hortatur ad bellum 206 ab hoſtibus circūuenitur 209 ſolus ſuſtinet totum Troianorum exercitum ibid. alloquitur ſuum magnum animum 210 uulneratur à Soco ibidē. Socum fugientē interficit ibi. eum Aiax et Menelaus ex hoſtibus eripiunt 211 Agamemnonem grauiter obiurgat 262 Agamemnonis conſilium de fuga, perniitioſum eſſe docet 262 cum Diomede claudicans ad concionē proficiſcitur 347 ſuadet ante prælium cibum eſſe capiendum 350. 351 Achillē hortatur ad manſuetudinem 350 inferior Achille uiribus, ſed præſtantior conſilijs, & natu maior 351 doloſus 407 currit 408
Vnus deorum princeps, & ſummus dominus, deorum & hominum 83
Vnus uir, nullus uir 182
Volucres 40
Vrbium duarum, unius pace florentis, alterius bello flagrātis & obſeſſæ, ſpecies 342
Vrſa maior, & minor ibid.
Vulcanus de cœlo præcipitatus à Ioue, uiuum eum ſeruat Thetis 25.339 Thetidis in ſe beneficia commemorat, et promittit illi Achillis arma 339.348 egreditur ad Thetidem eiusq; aduentus cauſam ſciſcitatur 339 & thoracem fabrificat 337 Xanthum urit 377
Vulnus in pectore glorioſum, in tergo turpe 147.188
Vultures 184
Vxor cuiq; uiro bono chara, & curæ eſſe debet 168
Vxores non debere maritorum iniuſſu quoquā proficiſci uel quicquam agere 269

X

Xanthus fluuius indignatur Achilli 373 Apollinem alloquitur 374 Achillem aſſatur ibi. aquæductori ſimilis Achillem perſequitur, & eum ſuis uorticibus implicat 375 cadauera interfectorum in terram eijcit ibid. Simoentis fluuium uocat in auxilium aduerſus Achillem 376 iterum corripit Achillem ibid. eum Vulcanus urit ibid. Iunoni & Vulcano ſupplicat 377
Xanthus equus filius Podarges 335 Achillem alloquitur, & ei mortem uaticinatur ibid.

Z

Zelea ciuitas 64
Zephyrus uentus 38

F I N I S.

RERVM ET VERBORVM IN COMMENTARIOS HOMERI MEMORABILIVM INDEX.

ACANAS Antenoris filius 199
Acamas Aſ... comes 228
Acaſtus cũ uxore à Pelio interfectus 105
Acaſtus Pelum feris lacerandum præbet 107
Accij locus 251.260
accipitris celeritas 281
accipitris uolatus qualis 241
accipitres omnes uenãdi modo inter ſe diſsidere 383
Achillea coma cur celebris 411
Achilles à Peleo ad Lycomedem mittitur 356
ab Hectore exauditus 369
Agamemnoni iniuriã inferenti non reſiſtit 17
Agamemnoni maximè infeſtus 8 Apollinem conſulit 6
Achilles ἄριστος ἀχαιῶν 13
Chironis Centauri diſcipulus 221 cum Græcorũ diſpendio glorię ſuæ facit compendium 19
à Ioue cur ametur 155
cur ad Xanthum pugnarit 377 cur bellicam prędam ſibi eripi doleat 9
cur bene de Patroclo ſperarit 332 cur citharam pulſans reperiatur 157
cur ob ſuam fortitudinẽ gloriari nun debeat 10
cur per ſceptrum iuret 13
cur πτολίπορθος dicatur 276
Achilles & Calchas reſponſa conferentes amicitiam confirmant 6
Achilles & Patroclus arctiſsimi amici 333
Achilles fortium uirorũ geſta modulatur 157
Hectore lõgè fortior 393
ict⁹ ab Alexãdro perit 576
igni ſimilis 369
muliebribus ueſtib. uirilem ſexum diſsimulat 20
natura ſuperbus 173
Neſtoris cõſilio obtemperat 16 occaſionem lamentandi Patroclum arripit 356 Phœnicem non leui argumento urget 171
publici commodi ſtudioſus 7 qua re ſuperior Hectore 394
quanto amore patroclum ſit proſecutus 426
quaten⁹ Meleagro ſimilis 170 quomodo ſeipſum conſoletur 88
quo ſtudio bellũ exoptet 23 rei medicæ peritus 5
Vlyſsis dolo deprehenſus Troiam uenit 20
Achillis à Ioue preces 302
abſentia uniuerſo exercitui damnoſa 155
amor in exercitum 5
animi durities 171
arma ἄμβροτα 298
armorum fulgor 392.393
bellandi peritia 164
Achillis beneuolentiæ conciliatio 168 bilis 248
capitis fulgor 337
clypeus 393
clypei inſignia 344
cantilena ... 23
conuiuium 160 copiæ 298
crudelitas 426
decus & gloriam qua ratione Iupiter procuret 251
dedecus 18 equi 297
equorum lacrymæ 324
equos unde Homerus deducat 298
fatum genuinum 164
fortitudo 356
genus 426 haſta 297
iactantia quo gnomoteumate caſtigetur 377
in legatos humanitas 158
in Machaonem amor 217
ingenium honoris & diuitiarum auidiſsimum 169
inſtabilitas 173
interitus 394
ira ad unius Patrocli uerba emolleſcit 294
ira, Græcorum exitij cauſa 2 iræ cauſæ 3
iræ emollitionis grad⁹ 171
ab Achillis ira cur poeta inceperit 1
Achillis lyra 51
luctus 340
luctus deſcriptio 341
magnanimitas 337
modeſtia imitanda 17
mores 221 moroſitas 220
naues 298 oratio quas partes habeat 217
oratio quò redeat 9
propoſitũ 13 ſaltatio 356
Achilli quàm arduum fuerit Hectorem uincere 394
aciei diſpoſitio 71
acies ueterum inſtructio 203
in Acie nouaculæ eſſe 181
ἀκρόκομοι 184
ἀκροχέιρες nomen qui ſortiantur 146
actiones humanæ modeſtia condiendæ 179
Actius tragicus 184
Adam mandatum Dei prætergreſſus culpã in Deum transfert 100
ἀδελφεὸς ἀνδρὶ ... 141
in Adoleſcentia roboris flos 243
Adramyttena Ciliciæ pars 21
Adraſti uirtutes 14
adulterorum pœna 51
Aegæ Achaiæ ciuitas 241
Aegidis fimbriæ quales 97
Aegides apud Libyes 97
Aegides Deorum ſcuta 97
Aegyptij cur cadauera non crement 411
Aegyptij cur leonem Vulcano conſecrent 215
Aegyptij diuini cultus inuentionem ſibi uendicant 20
Aegyptiorum ſtatuæ 243
Aegyſtus Clytemneſtra quãdo potitus 22
Aelius campus 85
Aelianus rei militaris ſcriptor 75
Aeliani locus 76.127.211.329
361.369.393
Aeneas apud pop. Romanũ in ſummo honore fuit 199
congreſſum Achillis recuſat 359 cum Idomeneo ſolus nõ congreditur 254
ex Anchiſe & Venere nat⁹ 365 Pandari ſocius 82
Pandaro optionem quam dederit 83
Priamo ſuſpectus 254
quando in Italiam uenerit 366 quò cauſam infelicis pugnæ referat 82
quomodo Venerem agnouerit 242
Veneris filius 82
Aeneæ armorum fabricatio 344
Aeneæ capitis rutilatio 78
Aeneæ ditio 362
Aeneæ & Achillis longa confabulatio 362
Aeneæ fuga 362
Aeneæ generis ſplendor 364
Aeneæ ſermo ridiculus 307
Aeneæ regnum 365
Aeneam cur fata ſeruatũ uelint 365
ἄεθλον 25
æquitas ſocietatum uinculũ firmiſsimum 152
aeris intemperies unde 4
æris ſonus maxim⁹ inter metalla 98
Aeſchylus Homeri ęmulator 246
Aeſchyli locus 13.14.155.178.334
Aeſculapij filij, Podalirius & Machaon 68
ætas nubilis quo ſpacio circumſcribatur 205
ætatem quoſdã triginta annorũ ſpacio concluderet 4
Aethiopes cur ἀμύμονες appellentur 20
Aethiopes ſolem orientem execrantur 20
Aethon Plutonis equus 85
Aetij locus 4
ἄητις unde dicatur 232
affectus humanos rebus inanimatis aſsignare, poeticam redolet licentiam 141
affectus omnes cordi attribui 178
affectus quos ratio inexcuſabiles faciat 146
Africanus M. Halieruum ſcuto protexit 124
Africus uentus 377
Agallias Cercyræus 345
Agamemnon ab Achille increpatur 158
Agamemnon ab Iphidamante haſta percuſſus 205
accuſationem Græcorum à ſe amolitur 349
Achille modeſtior 9
ad iræ remiſsionem excitatur 15 cur Achilli Briſeidem abſtulerit 155
cur multitudinis attentionem captet 346
cur perfrictę frontis dicatur 12
Agamemnon cur pilos ex agnorum capitibus abſcindat 576 cur ueſtem purpureã præ manib. teneat 137 ducis præſtantiſsimi typus 93 duobus modis ſolicitus proponitur 175
exitium ſacerdoti comminatur 3
fratris ſui ſortẽ luget 67
in fœdifragos hoſtes quomodo ſit affectus 103
inſomnem noctem tranſigit 175
Neſtoris conſiliũ probatũ non ſequitur 16
Neſtoris opera ad caſtigãdam fratris ſocordiam utitur 179 quæ dona Achilli promittat 155
quanti prudentiam faciat 38 quantopere Vlyſſem ſit ueritus 32
quid oratione ſua præſtet 155 quomodo ad ſingula orationis Achillis capita reſponderit 18
Vlyſſem grauiter increpat 72 uulneris Menelai cauſa 67
Agamemnonis à Ioue poſtulatum 39 abſentiæ cauſa 243 aduerſarius 264
animus 206
ἀριστεία 201
conſiliarius 175
dolores 205
duplex peccatum 6
cũ Achille diſsidium à Neſtore ſedatur 15
Agamemnonis & Achillis rixa 333
Agamemnonis iniuſtitia & impetus 7
inſignia facinora 204
labores 78 lacrymæ 18.10
naues 46 oculi igni rutilanti comparantur 78
oratio 138 ... ex quib partibus conſtet 198
petitio 138 prudentia 175
ſcopus 184 ſomnus 36
ſtultitia 19
ſuſpicia 175
Agaménoni cur decretũ de reſtituenda Chryſeide nõ placuerit 4
exercitus incolumitas maximè cordi 8
imprudẽtia ab Achille obiecta 12
munus alterum dari non poſſe, quibus modis Achilles probet 8
prudentiam deeſſe, unde Achilles concludat 8
quatenus Achilles æqualis 294 quo prodigio Iupiter indicarit, ſe preces illius exaudiſſe 138
in Agamemnoné duplex cõuitiũ ab Achille iactatur 12
in Agamemnone ueri regis effigies expreſſa 178
Agaſtrophi in coxa uulneratio 86
Agenor Achillem remoratur 383 Antenoris filius 199
agminũ Græcorũ duces 328
agminum Troianorum ſtatus 238

ἀγρ...

ἄγρας 29
agri Calydonij uaſtatio 169
Aiax Achillis cognatus 171
Aiax & Achilles extrema nauium loca occupant 138
Aiax & Hector monomachiā ſuam mutu's donis terminant 125 Græcos ad ſtrenuè pugnādum adhortatur 190 Hectoris aduentu perterritus 215 leoni comparatur 215
Aiax Oileus Diomedis ſocius 184. 234
Aiacis Oilei naues 46
Aiacis Oilei oratio qualis 242
Aiax ſine thorace ad pugnā accedit 273 ſorte electus 125 cū Hectore pugnaret 64
Aiax Telamonius Diomedis ſocius 184
Aiacis Telamonij naues 46 ſuperbia 192
Aiax Teucro fratri opitulatur 141
Aiacis auxilium Vlyſsi præſtitum quæ cōparatione explicetur 212 breuiloquentia 171 cū Hectore monomachia 128 fortitudo 152 geſta quibus pigmentis poeta exornet 213 interitus 125
Aiacis iunioris crudelitas 216
Aiacis labor in præliādo 297
Aiacis Locrenſis oris deturpatio 86
Aiacis monumentum 129 oratio 124 oratio cur præſenti negotio accommodata 234 oratio longè diuerſā à præcedentibus 171 ſcutum 139 tardus inceſſus 215 uirtus quomodo extollatur 76
Aiaci cur [illegible] denegata 215 timor à Ioue iniectus 216
[illegible] 244
Alaſtor Plutonis equus 85
Albani canes 141
Alcathoi in Troia præſtantia 251
Alcippe Martis filia 345
Alcmaon à Sarpedone ſolo proſtratus 237
Alcmenæ partus 349
Alcij tumulus 221
Alexander Achillis lyra recreatus 157 à Venere ad Helenæ amorem impulſus 254 ictus femur, cadit 61 qua ratione conſpicuus factus 78 qua ratione magna perfecerit 40 Sidoniorū regem necat 111 uentis in Sidoniam abreptus 111
Alexandri Aphrodiſei locus 361
Alexādri galea ferrea refulgēs 78 lōga nauigatio 111
Alexandri Magni lacrymæ 18
Alexandri rapina 129
ἄλσεα campi 105
alimētandi ſpecies multæ 173
alimētum non ſolū uiuendi, ſed etiam moriendi materia 56
ἄλλοι μὲν [illegible] ξεῖνοι, prouer. 223
Alpheo taur⁹ immolatur 222
Altaus Lelegum rex 369
Althea Meleagri mater 109
Amazones bellandi arte peritæ 124
ambroſia deorum cibus 87
amici non cuiuſlibet admonitio bona 222
amici uitia noſſe, non odiſſe oportet 220
amico tardo nihil iniqui⁹ 217
ab Amico ſemel decipi, ſimplicitatis eſt, bis autem ſtultitiæ 164
de Amico abſente honorificè pronunciandum 220
amicorum ac fratrum rebus ſe immiſcere, periculoſum 179 amicorum lites cur difficillime à tertio quodā componantur 15 obiurgationes quid poſsint 194 priuata negotia publicis poſtponenda 235 de Amicis apud amicos quæ ſentias libere pronunciandum 220
amicitiæ ſignum 105 ſolidum teſtimonium 72
ἄμεμπτος 391
Amiterni prodigium 356
ἀμετρος 352
Ammonis oracula 273
ἀμμάλες quid Pindaro 8
Amphictyon ſomniorum interpretandorum inuētor 233
Amphidamas Eubœæ rex 245
amphora Dionyſio à Vulcano donatur 411
Amyntor Phœnicis pater 168
Anacreontis locus 26
Anchiſes ex quo natus 105.
Anchiſæ equi 83
Andromacha riſum lacrymis admiſcet 116
Andromache Hectoris uxor 114 Hectorem ad ſui commiſerationem mouere nititur 114 [illegible] 155
Andromachę captiuitatis uaticinium 116
Andromachium ſtudium de equis ſui coniugis 156
anima à corpore exiens liberius actionibus ſuis fruitur 410
animæ immortalitatem Homerus credit 411 rationalis ſedes in capite 23 ſimilitudo apud inferos 131
animam habere poſſe corporis ſimilitudinem 131
de Anima quid Homerus ſenſerit 411
animæ quatenus corpori ſimiles 411
animal nullum in ſuum gen⁹ ſæuit 241
animalia timidiora [illegible] anim[illegible] 49
animalium marinorum fœcunditas 158
animus inflatus, in uitio eſt 172
animi deliquium unde 95 quid conciliet 223
animi in amicū pronēſi exemplum 223 integritas, donum noſtrum 105 ira exulcerantur 241 animi motus ſubiti, quo minus ſuſpecti 195 præſentis indicium 260 receſſus & latebræ occultiores Deo patent 337 uirtus & pulcritudo corporis paucis inſunt 51
animo deficientib. cur aqua frigida prodeſt 273
animum & uidere & audire 181 generoſum pecuniæ gratia ad aliquid agēdum impelli, turpe 169
animorum initiāte morte augurati0 312 placatio 243
[illegible] 111
Antenoris conſilium Paridi iniucundum 127 filij 199
Antia Bellerophontē de ſtupro ſibi inferendo interpellat 107
Anthia piſcis cur ſacer appelletur 323
Antichriſtus 113
Antigoni hoſtibus ingruentibus cedentis dictum 93 interrogati, quomodo hoſtes oporteat aggredi reſponſum 93
Antilochus Diomedis ſocius 184 in conſpectu Troianorum fugit 290 laudū ueritatem reipſa comprobat 290 Neſtoris filius 76. 184. 411.
Antilochi prudentia 412
[illegible] 76
antiquorum frugalitas 351
A. Antoninus Cōmodus de Germanis nondum uictis triumphum agit 182
anſeris ſolertior cura quàm canis 182
Atridæ non ſolùm amant uxores, prouerb. 164
[illegible] rei bellicæ unde gignatur 12
aper agros Aetolū[illegible] deuaſtat 109 pugnaturus ad lapides dentes exacuit 311
apér & taurus cur Ioui non immolentur 355
apri dorſum 351 pellis Atlantæ in præmium uirtutis donatur 109
aprorum uenatio periculoſa 208
Apollo [illegible] 299
Apollo [illegible] ſpecie Achillem fallit 312 amarè Hectorem obiurgat 329 cur paſtor dicatur 5 ſagittandi peritus 141 Sarpedonis corpus ad ſepulturam adornat 308 ſemp Troianis fauet [illegible] ſolus cur Troianis auxilietur 125 Teucri ſagittam ab Hectore auertit 141
Apollinis cantilena 22
Apol. & Idæ [illegible] 170
Apol. & Muſarum muſica 20 inſignia 3 oracula 233
Apollodori inſomnia 67
locus 341
Apollonij Rhodij loc⁹ 175. 210
Apuleij locus 134
apium uolatus 31
aqua marina cur ſordib. ablauandis aptiſsima 16
aqua marina cur ſudātib. ſalubris 95 tepida cur uulnus Patrocli abluat 334
aquæ honos apud ueteres 411 nigredo 150
ex Aqua elemento antiquitas omnia nata cēſuit 166
aquam frigidā in animi deliquijs prodeſſe 273
aquarum inundatione Deus ἀδικίας ulciſcitur 302
aquila Ioui ſacra 232
Octauium Auguſtum ſæpe circumuolat 232
aquilæ auſpicium 260 cum dracone naturale diſsidiū 231 & draconis prodigiū 231 militum ſigna comitantes, felix auguriū 232 uiſus 329
aquilam uolatū auſpiciū facere 232
ara mortis in Gaderis 155
Arati locus 291
Archytæ Tarentini columba 348
Arctophylax nunquam occidit 345
Arctus ἄμαξα 345
ardeæ genus quodnam cæteris ſit rapacius 186
ardeam cur Minerua emiſerit 186 noctu uenari 186
ardearum genera multa 186
ærenariorum inuentio 202
Areopagus, locus iudicij Athenienſium 345
Argiui cur in bello fugiant 351 ſemper ebrij pugnarunt 358
Ariadna Theſeo quē ſaltandi modum monſtrārit 345
Arimaſpi 116
Arion, Adraſti equus 85
Ariſtarchi nota 281
Ariſtophanis locus 100
Ariſtotelis de Homeri poeſi ſententia 1 de morte locus 2 15 locus 7. 23. 154. 215. 248. 294. 333 111
Ariſtoxenus quos ſine morbo uiuere aſſerat 278
arma cur [illegible] dicantur 193 heroum olim qualia 297
armorum depoſitio ex utriuſq; exercitus parte 128
æreorum utilitas in bello 101 præſtantiā egregios milites decere 30 armorum ſplendor 351
ars culinaria multū à paſtorali differt 35
Artabanus quando uirū [illegible] futurum dixerit 14
Artabani egregium dictū 37
Artemiſiæ in nauali prælio ſtrenuitas 120
aru[illegible] picina, quæ & extiſpicina 233
aru[illegible] picina quid 233
aru[illegible] picinæ inuentor 233
Aſca[illegible] comam flamma lambit 78 promittendi ſtoliditas 188
aſino nullū animal ſeguius 215
aſinis quantum muli præſtent 189
Aſius [illegible] quam muri partē irruerit 228
Aſij oratio impia 120 ſtultitia 229
Aſphalio præco in exercitu Græcorum 51
Aſſaracus Capym genuit 365 Erichthonij filius 365
aſteriſcus 97
Aſterius cur fulmine percuſſus 16
Aſteropæ⁹ Pęonū ductor 377

Aſte-

Aſteropæus quo nomine celebris 377
aſtra inclinare, ſed non urgere 208
aſtrologiæ inuentio ad quos referatur 26 inuẽtor 233 pars quæ hodie à pijs uiris explodatur 233
Aſtyanax Andromachæ filius 116
Aſtynome Chryſis filia 19
Aſtyoche Simoentis filia 365
Atalante Schænei filia 169
Atarnites uocibus puerorũ monitus, æqualem ducit uxorem 124
Ate cur à Ioue è cœlo in terram ſit præcipitata 349
Atẽ quid poeta generali uocabulo appellet 349
ἀτήμιοι 52
Athenæ prima totius mundi urbs 325
Athenarũ urbs unde nomen habeat 325
Athenienſes non niſi pullis ueſtibus induti, pacem decernunt 160
Athenienſium fames [illegible]
Athenæi locus [illegible] 411
Atho mons 366
Ates Phrygiæ tumulus 365
Atlantis ex Pleione filiæ 365
αὐ ἀγόνων, uel ἀνάγονων 21
aues ſiniſtræ, infortunatæ 232
auferre cum puluiſculo 226
auguriorum inuentor 233 ſcientia unde ad Latinos dimanârit 233 tria diuinandi genera 233
augurijs antiquitas addicta 233
aures & oculi animæ feneſtræ 118
aures feneſtra, qua uox ad animum transfertur 180
aurigæ officiũ olim regiũ 83
auroræ ſurgentis periphraſis 197
Aurora Tithonum uiuum è terris cœlo locat 303
aurum præſtantiſsimum metallorum 130 ſacra fames 130
auſpicia fauſta, item infauſta 232
auſpiciorum & auguriorum differentia 233
auſpicia quanti facienda 232
in Auſpicijs quid obſeruari ſolitum 233
auſpicijs optimis quæ gerantur 234
Automedõ Ioui ſupplicat 325
Automedon temeritatis ab Alcimedonte arguitur 325
αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασι 38
Axius Aſteropæi auus 377

B

BAccharum in uincula cõiectarum ſolutio 105
Bacchus dolorem & gaudiũ affert 270 lætitiæ dator 270
Balaami aſellæ uox 356
Balimer e proprio corpore ſcintillas emittit 78 Theodorici pater 78 totam Italiam ſubigit 78
Balius equus 248
τὸ δαιμόνιον 189
Barbarorum ἀταξία 148
Bartholomeus Schœnbornius mathematicus 301
Baſiliſcus galli cantu perterretur 215
Bateam Dardanus in matrimonium ducit 365
Bellerophõ à Pegaſo excuſſus 85. 108 ab Antia de ſtupro interpellatur 107 ab Oeneo hoſpitio exceptus 109 Antiæ conſiliũ ſpernit 108 dijs exoſus 108 Glauci filius 107
Bellerophontis cæcitas 108 etymon 108 filij 107 literæ 108 pegaſus 85
bellũ magis prudentia quàm inconſulta ui armorũ conficl 337 Troianum, deorum auſpicijs inchoatũ 152 Troianum ex qua côtrarietate in æquilibrio pendeat 251
belli conditiones 52 euentum reformidare, ignaui eſſe hominis 264 finis in manibus 95 genera duo 152 gerendi duplex forma [illegible] 175
belli Troiani occaſio 461 Troiani initia & progreſſus 2
bellum Troianũ minimè Homerũ ſcribere aggreſſũ 1
bellum feliciter geri, niſi Deus opem ferat 19
ad Bellum conficiendũ quid multum conferat 187
in Bello bis peccare non licere 93
in Bello fugere, ſemper turpe habitum 135
in Bello morientes, uiolenter mori 2
bella iuſta à Deo non improbari 100
bella maxima ex parua contentione oriri 75
in bellis rei feliciter gerendæ caput 182
Beſſarion Cardinalis 349
Bias cur arbitriũ inter duos recuſarit 15
bigarum uſus apud ueteres 136
Bœotia in medio Græciæ ſita 46 nauibus potens 46
bonum omne in uirtute conſiſtere 17
boni ad bonorum conuiuia ultrò accedunt, prouer. 38
bona caduca 83
bonorum natura 243
Bootes 301 alias Arctophylax 345 tardè occidit 344
Boreas uentus 377
Boreæ flatus 150
Boruſſorum ſtragula 185
bos & aſinus ſub idem iugũ non mittendi 129
bouis uox 356
bouem rufum Aegyptios ſacrificaſſe 32
in Boue immolato cor nõ apparet 233
boues atri mortuis cædi ſoliti 411 ne ſpicas in triturando edant, remediũ 369
boũ Mineruæ immolatio 125
Briareus Neptunum robore antecellit 19
Briſeis Achilli in prædæ locũ cedit 154 [illegible] nomine à poeta nuncupata 10
Briſeis Patroclum uiſum lugeт 335
Briſeidis gratia cur Agamemnon & Achilles contenderint 10
brutæ etiam non carere quadam intelligentia 154
L. Brutus effrenatius in Aruntem inuadit 124
Bucephalus, Alexãdri equus 83
βυλὴ 29
Buſiridis equi 85
Butacidis monumento Aegeſtani hoſtias offerunt 51
Butacidis pulcritudo 51

C

CAdaueris dedecus, ab hoſte ſpoliari 114
cadauera ad ſepulturã adornandi ueterum Græcorũ mos 340 quæ in hoſtium poteſtatem uenerant, feris dilaniãda exhibita 310 ad fores ſpectantia collocandi ratio 331 collocandorum ratio 411 comburendorum ratio 411 inhumatio honeſta 127
Cæcias uentus 377
cædis expiatio 345
pro Cæde perpetrata pecuniæ ſolũ pendebantur 171
C. Cæſaris irati pronunciatio 61
Q. Calabri locus 63 85
calamitas maxima quæ 122
calamitatum noſtrarum cauſa 113
Calchas & Amphilochus terra, nõ mari in patriam remeant 31
Calchas μάντις ἄριστος 7 præco in exercitu Græcorum 31 quæ in Agamemnone reprehendat 7 uates 5
Calchantis augurium 253 commendatio 6 genus 6 libertas 6
calculis duobus ſuffragium olim Græci tulerunt 329
caliditas uel frigiditas grauẽ aut acutã uocẽ reddit 294
calliditas prudentiæ ſpecies 64
Calliope cur ab Heſiodo φερτάτη ἁπασέων dicatur 1 cur frequentius à poetis inuocetur 1
Calliopẽ cur Ariſtarchus προ[illegible] interpretetur 3
caloris ſedes in corde 178
Calydonius aper 4
Calydoniorum cum Curetibus bellum 170
Calyſto Lycaonis filia 345 à Ioue compreſſa 345 in urſam mutata, & in cœlũ relata 345
calumnia 221
calumniæ comites 108 pictura 108
calumniandi crimen à probo uiro alienum 108
Camilli uotum 119
campus Troianus Simoiſius & Scamandrius 102
canis paſtoralis 141
canis impudentiã [illegible]
canes Britannici 141
canes Indici 151
canum Indicorũ ingenium [illegible]
canum uarius uſus 152
canum uenaticorũ uaria genera 141 uſus [illegible]
cantharidũm uenenum 305
cantilena [illegible] 22 [illegible] 22 [illegible] 22 [illegible] 22 [illegible] 22
cãtilenarum uariæ ſpecies 22
Capaneus cur fulmine à Ioue percuſſus 73
Capaneus Stheleni pater 73
Capanei audacia 73
capra gladium, prouer. 259
caput corporis pars præſtantiſsima 23 res ſacra exiſtimata 23 ſalutis ſymbolum 23
capitis nutus promiſsũ Iouis confirmat 23
capitis prægrauatio 157
capite Iouem annuere cur ſit auguſtum 23
ex Capite totius corporis rectum aut prauum moderamen pendere 98
Carthaginenſes militantes à uino abſtinent 358
Carulij ſententia 264
Caſſandra uates 115
catena aurea Homeri 132
catulorum leonis in parentes gratitudo 76
cauda leonis cur ἀλκαία dicatur 368
Caurus uentus 377
cautam nullam ſine numine compleri 65
cauſæ primariæ efficientis côſideratio 100
cauſis ſecundis diuina potentia non allegata 283
Cebrion Priami ſpurius 318
Centauri Chironis immortalitas 277
Centauri 14
Cerenlæ dictum 253
Cereris crines 279
certaminis exitus in Achille duplex 18
certamina gymnica & equeſtria Græci poſt funus abſolutum celebrant 419
ceruorum timiditas 12
Chalcidius Timæi Platonici interpres 313
Charila Lycurgi nepos 74
Charilai regis de coma reſponſio 18
χαῖρε [illegible]
choreæ flexuoſæ pictura [illegible]
Chreteis Homerum ex ſuo opificio alit [illegible]
Chryſalus à Mneſilocho [illegible]
[illegible] quis ueto p[illegible] 109
Chryſeis unde abducta 18
Chryſes filiam recipiens [illegible] 17 quomodo filiam ſuam recuperet 4
Chryſæ imprecatio [illegible]
Chryſæ precib. Agamemnon aduerſatur [illegible]
in Chryſa uindictæ [illegible] inſigne [illegible]
Chryſippus Hippodamiæ [illegible] thus [illegible]
Chryſippi de anima poſt mortem ſententia 411
Chryſorrhoas fl. 170
Chymica ars 411
Chymica ars Spagyrica 313
cibi & potus diſpoſitio 72
cibi dulces poſt labores 278
ciborum uſus ualde neceſſarius

rius 351
cicadæ arborum amantes 54
cicadas maſculas ſolùm canere 54
Ciceronis diligentia 19
lapſus 120 locus 14.124
152.172.180.231
ciconiæ in parentes gratitudo 76
Cinyrel Cypri rex 198
Cinyræ filiæ in halcyonas mutatæ 108
Circe Solis filia 85
ciuis quinam Ariſtoteli dicatur 291
Cerberus triceps 143
clamandi in bello uanæ rationes 311
clamor bellicus 320
Cleanthis de calumnia uerſus 108
clementia regum decus 6
clementia quid 155
Clementis Alexandrini locus 141.349
Cleomedis opus 233
Cleomeni litanti flammam è pectoribus ſimulacri effulſiſſe 78
Cleopatra Callirrhoæ filia 365
cleplydrarum inuentio 200
Clinias iratus citharam pulſat 157
clypei Aiacis magnitudo 213
Clytemneſtræ corpus igne depuratum 5
Clytis Amyntoris pellex 168
Cœlij Rhodigini locus 5.23
cœlum apertum, item clauſum quid 97
cœli partitio 26
cœli portæ 97
cœna exequialis 411
cœnas quomodo ueteres auſpicabantur 176
Cœnei haſta 5
cogitatione nil uelocius 277
color niger funeſtus 149
coloris cādidi cōſpicuitas 188
columnarum uſus nobilioribus tantùm conceſſus 303
coma Achillea cur celebris 411
coma Græcorum 28
coma libertatis indicium 28
comarum conſecratio 411
comete horridi apparitio 152
commercia uictus gratia inuenta 130
commiſerationē qui nō promereantur 103
cōparationes Homericæ 66
comparationes nunquā undequaq; ſimiles cum re cōparata 290
comparationum uſus 141
in Comparationib. frequēs Homerus 189
in Comparationib. quid obſeruandum 338
concharū marinarū uſus 317
concio ueterum Græcorū 29
concubitus primi ardentiores 61
condenſatio quid 245
coniugij illegitimi exemplū apud ueteres 204
conſanguineorū appellatione etiam fratres contineri 141
conſiliū à quib. uiris capiendum 246 optimum 37
res præſtantiſsima 63
initio præſtantius 38.412
conſilio opus eſſe ante factum 81
à Conſilio prauo diſcedendum 344
conſilia & deliberationes noſtræ finem ſuum non ſemper aſſequuntur 340
optima cur noctu capiantur 28 quæ ſequenda 228
ſana rarò momentū ſuum apud homines obtinēt 337
in Conſilijs ſenex expertus ſemper melior, quàm iuuenis 58
conſuetudo ueterum 9
contendendi duo genera 12
conticinium 200
conuiuia heroum ſemper ſeria extitiſſe 153
hilaritati deſtinata 26
conuiuiorum antiquorū numerus 31 honor 183
in Cōuiuijs ueterum quibus rebus aliquis honeſtatus cæteris anteponi ſolit 70
Coon Agamemnonem uulnerat 206 filius Antenoris 204 Iphidamantis frater 205
copiarū Græci exercitus denſitas 25
copiarum inſtructio 228
cor ceruorum 12
cor hirſutum 11
cor λάσιον βυλεύματι reddere 11 nullo modo hirſutū poſſe dici, qui negent 11
principium ſenſuum 180
cordis calor unde extinguatur 178
cornix ſcorpium, prouer. 229
corpus ſidereum 333
corporis maſſa unde compoſita 121
corporis pulcritudo & ornatus animi in quib. concurrant 51 robur cibo & potu confirmari 173
corpora cremandi mos 411
Corylus collis 393
coxæ in ſacrificijs penitùs adoleri ſolitæ 4
Cranae inſula 61
crabrones irritare, prou. 229
crater boni aduentus 426
credere temerè, periculoſum 108
Crenei naues 46
Creteis Acaſti uxor 107
Cretris Pelum de ſtupri appellatione apud uirum accuſat 107
Crotoniatarū aduerſus Locrenſes inimicitiæ 119
cubi generatio 359
cubilia ſenum Homericorū qualia 178
Curetes bellum cur Calydonijs intulerint 170
Curetes etiam Pleuronij & Acarnanes 170
currentem incitare, unde natum 140
currus moderamē unde pendeat 135
cuſtodias nocturnas uiſitandi ratio ab Homero ducta 78
Cybele mater deorum 266
Cyllarus equus 85
Cyniſci Luciani Iouem fato ſubijcientis refutatio 135
Cynoſuræ inuentio 345
Cyrnij cur diu uiuant 317
D
Dædalus Ariadnæ quem choreę modum oſtenderit 145
Dædali ſimulacra quo artificio facta 341
Dędali Venus αὐτοματος 344
dæmones æthereì 333
aquei 333 inuiſibiles 333
terreni 333
dæmones qui ſolùm uideantur 333
dæmonum bonorum & malorum templa 105
dæmonum corporū quinq; ſpecies 333
dæmonibus corpora Pſellus tribuit 333
dæmoniorum tam bonorum quàm malorū ſocietas 11
Danais nympha Chryſippi nothi mater 79
Dardaniæ urbis extructio 364
Dardanidarum clamor 49
Dardanus Bateam in matrimonium ducit 365 in quo colle Dardaniā extruxerit 364 Iouis filius 365
Dauidis literæ Vriæ pernicioſæ 108
decus ſummum quod ſit 168
Deidamia Lycomedis filia 173
Deiphobum non habuiſſe ἀσπίδα ἀμφιβροτην, unde an tiqui collegerint 245
deitas an rectè ὕβριστος a nobis appellari poſsit 169
deliberare utilia, mora tutiſsima 264
Delphicum templum ditiſsimū fuiſſe unde conſtet 164
Delphini celeritas 372
δῆμος 8
Demadis rhetoris Athenienſis reſponſum 92
Democritus mellis beneficio uitam in Cerealium diem produxit 317
Demodoci cantilena 22
Demophoon Theſei fili⁹ 116
Demoſthenis grauitas 120
locus 410
deſultores qui Romanis 291
dearum repulſa 146
in Deabus duplex affectus animaduertendus 146
Deus à fato nō ſeparatur 2
ab hominibus quale obſequium poſtulat 82
ἄγροτης 143 fortes & ignauos facit 308 in omni opere inuocandus 82
naturalibus cauſis nō fruſtra utitur 135 non præceps in puniendo 67 omnium tempeſtatum autor 175 principum & magiſtratuum cauſa in reliquum populum etiā ſæuit 302 quando ſomniare dicatur 368 quibus reb. colendus 105 quomodo calamitatum noſtrarum autor 38 ſtatuta mortalium nō rarò refringit 311 tam generalium quàm particularium rerum moderator 206 unus bonorum largitor 10
Dei ἀνθρωπος quomodo intelligenda 243 beneficia cui accepta referenda 183
clementia 67
Dei ſupremi maieſtas quib⁹ uerbis exprimatur 145
Deo nullo modo reſiſti poſſe 283
Deo repugnare, nemini unquam tutum 335
dij aperta uoce precandi 148
dij Homerici 90
dij Homerici fato & Parcarum decretis imbecilliores 333
dij toti animæ 277
deorum ἀγορὰ 242 concilium Iupiter conuocat 358
res cur auro Homerus exornet 141 diſcordia 358
in Iouem conſpiratio 382
inuocatio 283 ira magna 67
ex Deorum multitudine quę mala proueniant 10
deorum ſimulacris haſtæ cur addantur 13 ueterum cognitio 242 uictus, 87
uictia 106
dijs quę uelocitas conueniat 277 proximus quis 16
dijs ſuis corpora antiquitas aſsignauit 240
deos quales miſera antiquitas habuerit 144 quibus modis hominibus propoſuerit Homerus 97
cum Dijs congredi periculoſum 105
de Dijs opiniones 105
dextra mundi plaga orientalis 233
Dia à Ioue ſtuprata Ixioni deſpondetur 270
Dia Deionei filia 270
diabolus mortalitatis pernicies 215
Diana quibus ſacrificijs placetur 109
Dianæ in mulieres poteſtas 383
Dianam luctu & cæde gaudere 109
τῷ διαιτητικῷ Hippocrates priauſpicatus 218
διαίτοιδες 13
Dictys Cretenſis locus 3.5
Dictys & Daretis diſsidiū 394
Didymus Obrechtus, Argentinenſis medicus 213
Didymus tres carminum errores obſeruat 2
Didymi locus 105.241.337
dies ciuilis Romanorum 200
diei ἀρχὴ ante diluuiū 200
diuiſionis ratio apud Romanos 200 in horas partiendi ratio quando inuēta 209 primum tempus, noctis mediæ inclinatio 200 ratio apud Romanos 185
dignitas regia à Ioue proficiſcitur 125
in Dignitatis excelſę faſtigio collatis quid familiare 6
diluculum 200
Dimantis filij Mygdon & Otreus 55
Dimos Martis equus 85
Diodorus Siculus quādo floruerit 164
Diodori Siculi locus 14.20
164
Diogenes quam ſepulturam contempſerit 414
Diogenes Sinopenſis deorū imitator 106

Diogenis Laertij locus 333
Diomedis animi preſētia 209
Diomedes dextre uulnus ſuū oratione minuit 209 & Agamemnon Achillis calamitatis authores 204 Græcis diſſuadet, ne Troianorum conditiones recipiant 129 honeſtè uenīā petit ſuæ πα[illegible] ab Agamemnone 151 Mineruæ auxiliū aduerſus Pandarū implorat 80 Mineruā agnoſcit 99 patre ignauior 99 qd in Vlyſſe ui tuperarit 185 eſt Tydei fili⁹ 73 Venerem auidè perſequitur 86 uictoria eiitus Hectori inſultat 208 illius armorum crepitus 75 fulgor 78 illius caſtigo 105 conſiliū 96. 152. 173 cur obiurganti Agamemnoni non reſpondeat 73 eius encomia 152 equi 85 fortitudo 152 fuga 135 impetus 79 moderata uictoria 208 neceſsitas, prouerb. 104 oratio 153 orationis artificium quale 151 φιλοδοξία 189 pietas 208 prudentia 65 recubatio 185 ſocij 184 illius & Vlyſsis & Troianorum pugna quomodo æqualis 208 cur primæ partes loquendi illi aſsignatæ 183 eligendi ſocij libertas data 184 ſecuro Agamēnon metum inijcit 181
Dionis locus 35. 40
Διὸς βουλή 2
Dionyſius à Proteo rege hoſpitio acceptus 105
Dioſcurides Iſocratis diſcipulus 3[illegible]
Dioſpolis Aegypti ciuitas 20
diſcēdi nullus locus inopportunus 302
diſsidia matrimonijs antiquitus compoſita 164
diſsimulatio in regum aulis graſſatur 6
diuinandi duo genera 233 genus artis 233 genus naturale quod 233
diuinationibus antiquitas addictiſsima 233 quantus in eis hominum ſtupor ibid.
Dolon à Diomede interemptus 193 cur φιλετὸς appelletur 189 lucri ſtudioſus 191 nō male ἄγριος à Gryllo appellatus 187 illius deſcriptio 187 futilitas 187 habitus 188 inſtitutum falſe ab Vlyſſe exceptum 191 alacritas 187 mortis illius cauſa 192 parens 187 petitio ibid. puſillanimitas 189
δόλιος ἀγχίνους 197
Dolopica cohors 169
dolor pectoris refrigeratio 277
dolorum leuamen luctus 410
ad dolores leuandos quid ualeat 88
Domitiani ſagittandi dexteritas 189
doni & ſacrificij differētia 105
dona & ſacrificia antiquorum 105
donorum Dei diuerſitas 352
donatio propter nuptias 1[illegible]
δῶρα καὶ θεοὺς πείθει 258
δοῦλος [illegible] quomodo diſtinguatur 83
draco intrepidiſsimus ſerpentium 393 unde uenenum arceſſat 393 illius caudæ robur 393 illius & aquilæ prodigium 231 pugna 231. 232 illius in iram irritatio 393
Dryas à Lycurgo amentia correpto interfectus 105
δυσμενής 251
duplices qui ſint 163
dux audax ſine conſilio res periculoſa 258 ducis beneuolentia 72 boni officium 226 [illegible] 139 199 uirtutes 103 14 diligentis exemplum Agamemnon 70 generoſi exemplum 32 labor in præliando 267 optimi partes 268 periti eſſe, cum ſumma ſui cautione pugnare 93 prudētis ſtrategema 79 uigilantia 28 in Duce qd præcipuū 68

E

EBrioſi à uino ſuperati falſò uinum accuſant 275
Echepoli cadaueris prædatio 78
egregiæ elymon 4
ἐκ μελίτης [illegible], prouerb. 229
ἰλαφρὸς [illegible] cur pro tumido intelligatur 12
electio rei melioris 12 quatenus in malis ſit 316
Electra cur ab Oreſte laudata 8 à Ioue compreſſa 365
Elei Meſſenios pro amicis excipiunt 294
elephantis & leonis communio 329
Eleuſinæ [illegible] 345
Eliæ à morte communi liberatio 303 illius immortalitas 277
[illegible] figura 8
elogium funebre 120
Elpenoris naues 46
Emmanuelis Philiberti Sabaudiæ ducis numiſmatis ſymbolum 155
ἐμπειρία ſera ætate comparatur 14
[illegible] figura 3
Enceladus Neptuni equus 85
Enochi immortalitas 277
[illegible] 361
Eous Solis equus 85
Epæi nondū conſpecto egregio exercitu, dictum 92
Epeus pugil præſtātiſsim⁹ 412
Epei circa Thryum caſtra locāt 221 in Eleam impreſsionem faciunt 221 Pylijs uicini 221 illorum circa Arenam prælia 221 illuſtre exemplū 221
ephialtes 314
[illegible], prouerb. 181
Epicharmi dictum 258
Epicurus infernum negat 131
Epimetheus [illegible] 314 poſt Pandoræ pyxidem apertam ſapit 314
epiſodijs plurimis, Homerus uſus 2
[illegible] ſedes 23
[illegible] an damnanda 14
equarum fœtura in Luſitania 297 uentoſus cōceptus 298
equi cur Neptuno attribuantur 241 deſultorij 291 poetarum fabuloſi 85
equorum Hectoris alimenta 130 hinnitus 226 ſanum ingenium 83
ab Equis generoſis dominos mirè diligi 84
equitandi artem quis primò inuenerit 241
Eridanus 208
Erigone uirgo 392
Erichthonius Dardani filius 365 eius diuitiæ 365 tres filij 365
Ericles Neptuni equus 85
Eris à Ioue Gręcis immiſſa 197 bellorum autor & efficiens 199 contentionis dea 197 incēdio à Plutarcho cōparata 197 eius deſcriptio 197 cur illi clamor tribuatur 197
ἔρως uniuerſa natura exhorreſcit 183
ἐρώδιος auis 186
errantes culpā in propinquos referunt 275
error iteratus ſtulti eſſe 164 primus imprudentiæ imputatur, ſecundus excuſationē non meretur 164
erubeſcentia puerorū unde 7
Eteoclis dictum 15
Eteoneus præco in exercitu Græcorū 31 (Eteſiæ 393
Eteſiarum flatus 378
euchariſtia 305
Euchenor diuitias cum probitate cōiunctas habet 258 qua parte Achille inferior 258 eius magnanimitas 258
Euelthon quo dono affecerit Pheretimam 117
euentus hominum in ſola Dei uoluntate & poteſtate ſunt poſiti 340 rerum omnium à Deo dependere 82 ſtultorū magiſter 314
Euenus Aetoliæ rex 170 Idam perſequens in Lycormā fluuium ſe præcipitē dedit 170
Eumeli naues 46
εὐμαθῶς quando poetæ ſcripſiſſe uideantur 1
Eumolp⁹ Poſidonis filius 345
Euphorbus à Menelao proſtratus 314 illius capilli quales 314 eius telo ictus, Patroclus ruit 312
Euripidis locus 9. 14. 18. 76. 79. 156. 170. 184. 176. 187. 189. 191. 192. 193. 194. 248. 243. 251. 258. 277. 341. 410. 349
Europe cuſtos 393
Eurus uentus 377
Eurybetes præco in exercitu Græcorum 31
Eurydamas fratris ſui Thraſini interfector 394
Eurydice Adraſti filia 365
Eurypylus Patrocli opem implorat 223 illius naues 46 officiū 46 uulnus aqua tepida cur à Patroclo abluatur 224
Euryſtheū cur imperiū in Herculem habuerit 143 eius labores 143
Euſtathij locus 21. 144. 181. 193. 196. 205. 211. 212. 213. 215. 221. 222. 226. 229. 320. 341. 411
[illegible] à Virgilio obſeruata 2
Exalithus equus 85
ἐξαιρετὸν 208
exceſſu in omnia uirtutum genera peccari 154
excubiæ bellicæ 353
exequiarum ceremoniæ 411
exercitus omnis aptus ad pugnādū, uel cominus uel eminus 259 illius caput ut imperator 92 Troiani numeri⁹ 149
exinaniri 298
[illegible] 314
exordia Home. cuiuſmodi 150
experiētia in reb. humanis opinione antiquior 11
exuſtionis ratio diuerſa 5
exuuias hoſtiū in tēplis ſuſpendi, moris eſſe antiqui 119

F

FAbij prudentia in Catulli ſententia opprimēda 264 eius prudentia Metello cōiuncta 14
fabulæ Homericæ cur non reſpuendæ 18
fabularum mythologia 16
facinus iteratū nō eſſe impunitum 164
famæ deſcriptio 75
famis ſedatio 411
fatum cuiuſcunq; hominis 303 ineuitabile 203 mortalib. impoſsibile cuitare 116 qd 116. 175 eius duplicitas apud Homerū familiaris 164 per illud poetæ quid intelligat 394 illi cuiuis cedendū 308 Deus illi non alligatus 135 per illud nihil aliud intelligi, quām Iouē 372 illo qui cogantur 2 illa Ioue potentiora 314 illorum leges ineuitabiles 155. 116
feræ caput uenatori, qui eā percuſsiſſet in præmium antiquitus dari ſolitum 170
fides quæ fit ab ipſis nuncijs in ſuo officio defungēdo præſtanda 144 fidem omnibus adhiberi ſine diſcrimine aut iudicij periculoſum 108
filia patri quibus in reb. aduerſari interdum poſsit 144
filiorum decus parentum gloriæ cedit 139 filios patribus eſſe præſtantiores rarū 48
Flaminius de torquib. Gallorum Marti trophęū ponit 19
flentes cur frigidum emittant ſpiritum 222
fluuij cur dicātur διιπετεῖς 372 cur nō omnes ex oceano oriantur & fluant 372 unde ἀκαλαῤῥείται dicti 411 oēs ab oceano deriuari, ueterū opinio 372
fœderis ferīē di mos ueterū 57
fœmina adminiſtrādę rei familiaris ſtudioſa 8 illi⁹ forma quantarū ſit uiriū 53 illarū minor quam uirorū fortitudo 120 mollities 103 uenuſtas 51 forma mulierū illius preſtātia in Gręcis maxime commendatur 158
formicarū uenenū unde 393
formidari nihil, hominis eſt inſani 108
præ Formidine multos obmuteſcere 194
Formijs prodigium 356
fortis & ignaui idem honor apud Græcos 103 quis Ariſtoteli 248 ex fortib. fortes generari 116 fortiores ſæpe ab imbecillioribus ſuperari 369 fortioribus interdum cedendum 135
fortitudo cur flāmæ comparetur

tur 151
fortitudo & prudentia ducis egregij uirtutes 14 Herculis 134 mutabilis 93 in grauiſſimis periculis occupatur 232.206 pluris quã menſum imperiũ faciẽda 151 ſordida quę 183 illius cũ prudẽtia cõiunctio 184 priuationẽ timidus patitur 248
fortuna hominem quantumuis anguſta alit 137 in duorum contentione plus ſolet grandioribus fauere 174 illius nomen quomodo accipiendum 133 uiciſſitudo 80
foſſæ cum equis tranſeundæ difficultas 216
frater fratri in rebus periculoſis uix unquam deeſt 141.311 fratrum mores diuerſi 179
fraterni animi natura 179
fraxinum in planicie naſci, rarum 245
frigiditas timoris comes 189
frugalitas priſcorum hominũ 86 illius exemplum 38
fuga duplex 246 honeſta quę 93 in bello magnum uedecus 310 tumultuaria quo uocabulo notetur 31 unde permanet 194
fulgura fauſta 135 quando prodigioſa 175
fulgurum & tonitruum obſeruatio 135
fulmen cur diuinum appelletur 158 illius cauſa materialis 135 inflammatio 135 odor 135 fulmina & fulgura ſulphuris odorẽ habent 173
fumi crocei unde 337
fundæ definitio 248 olim lana complicari ſolitæ 255
funditores in bello Troiano etiam extitiſſe 255
funebre elogium 120 ludi apud Romanos 411
funium diſſolutio 31
fures tenebrarum amantes 50
futuro quale tempus præfigatur 4

G

Galli unde dicti 28
Galliæ calamitates 152 funeſtiſſimũ matrimoniũ 164
galli cantu leonem perterrefieri 215
gallicinium 100
Ganny ctoris ephitaphiũ 245
Ganymedes à dijs raptus 365. 85. deorum pincerna 303 Erichthonij fili⁹ 365 in Olympo Myſio ſepultus 365 Trois filius 365 uiuus ab aquila in cœlum elatus 303
gaudia moderatè ferenda 349
γενεὰ quid Ciceroni 14
generis claritas ad rerum confectionem inanis 184
generis humani inſtabilitas 107
generis ſplendor quid φιλοτιμίας 184
generoſitas hominum exprobrata ignauia magis excitatur 98
gehennæ ignis ſpiritalis 133 gehennæ ignẽ non deficere 131
geographicæ peritiæ primus autor Homerus 8
Germanorum in cõuiuijs qui mos 22
Gerionis boues Neleus Herculi aufert 221
C. Geſneri ad Didymum Obrechtum epiſtola 213 illius de aquila locus 232 de Theophraſto Paracelſo teſtimonium 213
Gigantum ad inferos detruſio 132 audacia 226
Glaucus Apollinẽ orat, ut ſibi robur concedat 307 Diomedis conditionem accipit 309 Hectorem ignauiæ increpat 317 Hippolochi filius 128 Neptuni equos 85 Sarpedonis frater 135 illius equi 85 illius & Diomedis permutatio 109. 130 immortalitas 177 ortus 107
gloria hominũ tenuis 63 quæ ignobilis 51
glorioſæ precoces citò marceſcunt 349
gnomonices inuentor Anaximenes Mileſius 200
γόνυ γουνὸς ἀμείβειν 215
τὸ γόνυ κάμπτειν 121
Gorgythion à Teucro uulneratus concidit 141
Goropij locus 344
Græcia καλλιγύναιξ 13
Græci Achillis opem implorant 276 καρηκομόωντες 209 mulierum cauſa pereunt 4 purgamenta ſuarum luſtrationum in mare proijciunt 36 uſque ad Achillis naues fugiunt 276 ut à Troianis uincerentur cur à Ioue permiſſum 155 illorum ab Agamemnone exhortatio 91 ad Troiam nauigantiũ aberratio 5 anguſtiæ 150 coma 28 conturbata pectora qua comparatione exprimatur 150 copiæ 49 illorum & Troianorum ad inuicem ſtrages 199 in pugna differẽtia 75 prælij deſcriptio 75 exercitus 137 fuga 340
Græcorum ignauiam qua cõparatione Achilles ſignificat 163
Græcorum murus cur dirutus 335 naues quomodo à Calchante ad Troiam deductæ 6 non militantum mulcta 238 potandi conſuetudo 42 res deſperatæ 223 ſimulatæ amicitiæ 222 ſtatus ex democratia & regia poteſtate commixta 3 ſtatus miſer 140 ſuffragiũ 120 uictoriæ cauſa quę 276 dijs alta uoce ſupplicandi mos 141
Græcis quam impietatis labẽ poeta inurat 225
Gracia Vulcani uxor 268
grauitas uocis unde generetur 294
gruum cum pygmæis bellum 49 prudentia 49
Guilhelmi Tellij ſagittandi dexteritas 189
Gunei naues 46
Gybella Phrygiæ urbs 105
γυναιμανής 119

H

Hadriani Iunij locus 233
haliæetos 339
Halirrhothius Alcippæ uitiũ infert 345 cur à Marte interfectus 345 Neptuni filius 345
Hannibalis riſus 14
Harpalion Pylemenis filius 256 uermi comparatur 256 eius imbecillitas 256
Harpagus equus 85
haſta fortitudinis ſymbolũ 13
haſtæ noualis pugnæ quantitas 148
haſtam uibrandi quæ ſumma peritia 189
haſtarum cultus 13 duplex olim genus 299 (181
haſtas erectas collocandi mos
Hecamedes unde oriunda 217
Hector ab Achillis curru tractus 394 ab Achille occiſus 125 ab Achille uictus 57 Achillis congreſſum auide exoptat 392 Achillis iactantiam eleuat 360 Aiacis congreſſum reformidat 215 auguria omnia contemnit 294 cani uenatico comparatur 141 cur Achillem non reformidet 369 cur Græcos canes appellet 149 cur κορυθαίολος uel κορυθάϊξ dicatur 260 cur niuali monti cõparetur 360 Diomedi terrorem incutit 208 diuino tutus præſidio, formidabilis 93 dolo ab Achille interfectus 394
Hector & Achilles belli Troiani contraria fulmina 259 ex Diomedis haſtæ ictu concidit 208 exploratori quæ promittat 187 Græcos heroas ad ſingulare certamen prouocat 119 honeſtè dedecus à ſe amolitur 291 honeſtè mori mauult, quàm ignauiter uiuere 393 ignauiæ calumniam à ſe amolitur 317 immortalitatẽ exoptat 260 κορυθαίολος 187 Priami & Hecubę filius 176 ob Achillis abſentiam audacior factus 124 Paridẽ quomodo proſciderit 117. 317 patriæ ſtudioſiſſimus 286 pernicioſæ ſtellę comparatur 199 poſt recreatum animũ ſanguinẽ uomit 273 quando ſe fortiter ante Troiæ muros geſſerit 273 quãdo odio Alexandrum proſequatur 111 quid Doloni promiſerit 191 Troianorum præſidium, & Græcorum terror 141
Hectoris à Sarpedone increpatio 91 ad prælium ruentis comparatio 206 armorum ſplendor 199 arrogãtia 149 160 cadauer indignè ab Achille tractatur 426 cadaueris deturpatio 426 comparatio 291 coniectura uitioſa 256 cum Deiphobo concurſus 61 deliberatio 393 dementia 267 feſtinatio 215 fuga 302 encomium 105 cum Aiace congreſſus 125 cum Aiace monomachia 124 cum Menelao certamen 91 αἰνόθεν 228 ignauia impetus inordinatus 245 in ordinatus 245 in Achillem odium 393 in prælio alacritas 236 inſolentia 187 mãdatorum ἀτιμαγρία 149 morituri diuinatio 394 oratio 149 petitio 136 robur 239 uotum 119.115
Hectori Aiax antagoniſta oppo nitur 141
Hectorem ſuperbum Neptunus in odium Græcorũ excitat 248
in Hectore quæ notanda 260
Hectoreæ obiurgationis efficacitas 310 rationis effectus 206
Hecubæ conſilium inſulſum 4:6
ὡς αἰνὸς, κῦδος αἰνὸς 155
ὡς αἰνῶς ε παιδὸς ὁρῶ 185
Helena à Menelao ſuperata 61 ab Alexandro rapta 36 frugi mulieris exemplum 112 luctus ſuos Priamo exponit 55 ἐπίσκοπα 113 Paridẽ uellicat 113 φιλοπάτωρ 61 μυγεδανὴ 113 Troiani belli cauſa 75
Helenæ à Theſeo raptus 156 ambitio 37 cum marito cõcũbentis recuſatio 61 pœnitentia 53 pedes 55 raptus 68
Helenus augur 104.118 Hectoris frater 118 quibus argumentis Hectori perſuadeat ut pugnet 118 eius oratio quæ contineat 103
Helice urbs 369
Helicon Bœotiæ mons Muſarum habitatio 46
Heliodori Aethiopica hiſtoria 1 locus 243
Hellen primus Græcis ἑλλήνων impoſuit 46 (120
Helleſponti freta 120 latitudo
hemicycli excauatio Beroſi 200
hemiſphærium Ariſtarchi 200
Henochi à morte communi liberatio 303
Hephæſtias urbs in Lẽno 268
Heraclitus ignẽ initium omnium rerum ſtatuit 428
herbæ ſponte euaneſcẽtes cur altius excreſcãt, quàm quos homines ſerunt 79
Hercules cur olim Troiã expugnarit 95 cur Pylũ deuaſtauerit 221 Iouis filius 249
Herculi ἀπόθεωσις 303 eius & Hebes nuptiæ argenteæ 96 in hoſtes ſuos manſuetudo 127 labores 350 pugna cum Erymanthio apro 124
Hermione Helenæ ex Menelao filia 55 (11
Hermogenis cor hirſutiſſimũ
Herodoti locus 29.32.37.55.83. 150
heroum αὐτοδιακονία 158 Homericorum commendatio 22 ueterum frugalitas 175 ueterum in cibis frugalitas 127 ueterum robur 239
Heſiona Priami ſoror 139
Heſione Laomedõtis filia 85. 361 à ceto liberatio 95
Heſiodi & Hom. certamẽ 245
Heſiodi locus 4.132
ἰλλισμὸς, ſaltandi genus 345
Hipparchi inſomnia 67
Hippias unde collegerit Homerum tum Vlyſsis, tum Achillis mores expreſsiſſe 163
Hippocontis excitati lachrymæ 194
Hippocrates Cous primũ τὸ ἀφορισμεῖν auſpicatus 86.213
Hippocratis de peſte locus 4
Hippodamia Amyntoris uxor 168

Hippodamia Pelopis uxor 79
Hippodamiæ nefandum exemplum 79
Hippolochus Bellerophōtis filius 107
Hippolyte & Melanippe Martis filiæ 55
Hippolytus in uitam ab Aeſculapio reſtitutus 107 eius interitus 107
hirſutum pectus unde 11
hirſuto corde qui dicatur 11
Homerus aſtrologiæ peritus 357 bellum Troianum quo anno perſcribere uoluerit 1 cæteris poetis uiam patefeciſſe 1 elegantiarum parens 175 exactiſsimus decori obſeruator 17 in bene dicēdo inconſtās 314 ludicris rebus ſeria intermiſcet 88 naturæ diligentiſsimus obſeruator 148 non totum bellū ſed partem conſcribere uoluiſſe 1 omnium uirtutū parens 21 poetarū Apollo 314 quo nomine à criticis uellicetur 307 rei bellicę peritus 258 rigidiſsimus temporis obſeruator 215 Troianum bellum deſcripturus, à quo anno ſit exorſus 1 unde ſana hauſerit 10
Homeri de Deo ſententia 132 eloquentia 297 cū Heſiodo certamen 245 gloria 245 in poeſi licentia 2 luculenta geographia 48 mos uſitatiſſimus 409 quò ſpectet 107
homo marinus 333
hominis manſuetudo 99
homini ex homine plurima ſunt mala 241 in deos non ſuperbiendum 89
hominem ſolum quantumuis anguſta fortuna alit 237
homine nullum animaliū genus ærumnoſius 324 nullū animal ſæuius 64
homines quibus modis ad res faciendas impellantur 178 tumidi & iactabundi facilè perterreſiunt 84 uxorij 427
hominum gratia dij grauiſsima patiuntur 100 ortus ex quercubus & ſaxis 393 priſcorū ſimplicitas 365 quod nam genus ſermone careat 336 quorum cōſortium fugiendum 65 uanitas 89
homonymiæ Homericæ 256
Horæ cœli cuſtodes 245
Horarum officium 97
horas quis primùm aqua diuiſerit 201
horariorum inuentione quādiu Romani caruerint 200
horologium ſolarium primū quis ſtatuerit 200
horologiorum inuentio 200
ὁρμήματα quomodo Didymus interpretur 37
Horatij locus 4.3.21.117.156.329
hoſpitalitatis indiſcretę reprobatio 102 lex 109
hoſpitij ius apud ueteres ſanctum 108
hoſpitum interrogatio 108
hoſti irruenti cedere interdū præſtare, quàm cum euidenti iactura pertinaciter ipſi reſiſtere 93
in Hoſtem quo argumento audentiores fieri ſoleamus 70
in Hoſte fundēdo à prudētib. ducibus quid præcaueri ſoleat 283
hoſtes duobus modis profligari 93 qui intelligendi 103
hoſtium conſilia ſuſpecta 93
hoſtium exuuias in templis ſuſpendi, moris eſſe antiqui 119 munera nō munera prouerb. 125 proſtratorum ſubſannatio 311 quorum cædes fugienda 103
hyades 345
Hypenor Euphorbi frater 314
ὑπερίμιον 297
[illegible] 27
ὑπεράργειος 154
ὑποφῆτα 345
ὑποτύπωσις Homerica 215
Hyrtacides Aſius Polydamātis conſilium non audit 218
τὰ ὑψηλά cœleſtibus dijs propria 119

I

IActantiæ oſor Deus 214
iaculandi officium in bello generoſum 209
Iamenus Aſij ſcomes 218
Iaſion Cereri uim inferens, fulmine ictus interit 365
Iaſion & Dardanus unde nati 365
Iaſius à Dardano interemptus 365
ibicis cornu 66
Icarij interitus 392
Idæus Hectoris & Aiacis certamen quomodo diremerit 135
Idyus legationis fines tranſijt 129
Idomeneus cauſas explicat, quibus pericula non facile propulſantur 248 cur Aeneæ metu percellatur 254 cur Othryoneū ſubſannat 251 feſtinanter ſe ad pugnā accingit 248 cū Oileo cōtētio 412 metus 254 præſtantia 251
Idomeneum quibus rationibus Agamemnon adhortetur 70
ignauos obiurgandi formula 120
ne igniſer quidem reliquus eſt factus, prouerb. 226
ignis Aegyptijs animata belua 411
ignis ἀγαθοειδής 5 timor leoni cum elephanto communis 215 cur circa lapideum murum accenſum poeta dicat 229 cur leones fugiant 215
Ilias Homerica in Achillis gratiam condita 98 cur in illo riſui non ſit locus 251
Ilienſes cur Herculi ſacra non faciant 95
Ilium antiquum non ambiri poſſe 394 longe à mari diſſitum iumento exciſum ob Laomedontis perfidiam 95 eius extructio 365
Ilithyiæ Homericæ 206
illacrymabiles 18
Illyricorum erga cadauera inhumanitas 137
Ilus Dardani filius 365 Erichthonij filius 365 Eurydicen uxorem capit 365 Ilij urbis cōditor 365 uagantem uaccam ſequutus 364
Imbrij hiſtoria 245
immolatio quid Latinis 21
imperatoris deterrima uox, Non putabam 93
imperium unius cur poeta cōprobet 33
impiorū ſupplicia 67 cur differantur 67
impudentiæ proprium 146
impudentis definitio 146
inceſſus ſtrenuus 215
incubus ſomnij ſpecies 194 græcis ἐφιάλτης 394
Indignatione iuſta interdū in parentes ferri licere 143
Indorum coma 28
infernalis ignis 131 Inferorum nomen in ſcripturis 131 infernus duplex Homeri 131 item Mirandulæ 131 inferior 131 eius deſcriptio 131 pœna 131
infortuniorum noſtrorū cauſa 21
ingenij Homerici fœcunditas 235
ingenij muliebris mutabilitas 144
ingratitudinis uitium 141
iniuria cur uiro improbo non poſsit inferri 17 quid 17 a maioribus illatæ propulſatio 17 iniuriam à quo acceperis iterum irrideri, id demum intollerabile 146
ex interitu aliorum condolere, humanum 349
interrogationis in dicendo ius 182
intra tuam pelliculam te contine 260
inſanorum ſigna 17
inſomnia impiorum 67
inuocationes cuiuſmodi poetis familiares 2
Ioſephus attentatæ pudicitiæ accuſatus in carcerem coniectus 107
Ionum ſacrificium 369
Iphidamas filius Antenoris 204 illius coniugium ſimile Diomedis 205
Iphigeniæ natiuitas 256
Iphiti mors 221
ira animi morbus 179 à uiro ſapiente non aliena 170 fortitudinis cos Peripateticis 117.251 mera uis ignea 7 quādo rationi non aduerſetur 11 unde excitetur 251 illius cauſa 198 generatio 7 moderatio 63 ſedandæ ratio 7.426 uiolentæ poteſtas 143 illi intactū & ſanctū nihil eſſe 83
illam moderari, uel non in noſtra poteſtate ſitum 11 per iram & uehementiam nihil rectè dici 12 iræ immortales à mortalib. nō fouendæ 136
iracundia cum poteſtate habitans, fulmen 6 illius initiū inſaniæ 114
irari proprium 172 cur non rigeat 2
iraſcendi exordia maximè in pręcordijs 7 facultas nō tam ſtrā à natura inſita 7
iraſcentium ſigna 11
Iris cur interdum Veneri familiaris 88 Dei ſignum 198 Homerica ominoſa 329 loui nunc uice miniſtrat 203 illius duo genera 198 prudentia 229
Iſander Bellerophontis filius 107 illius interitus 107
ἰσχυμός radix 314
iudices quales reipub. pręficiendi 302
Iuno Achilli patrocinatur 426 aeris dea 277 blanditijs & lenocinijs ſuis Iouem ſtellit 275 copiam ſui Ioui recuſat 270 cur Iouē oderit 266 cum Minerua Græcorū partes ſuſtinet 5 cum Ioue reb. ſibi gratiſsimis cedit 64 Græcis conſilio nō deeſt 137 Iouem contumelijs proſcindit 63.146 Martis mater 318 nihil aggreditur, niſi prius petita à Ioue uenia 97 obliquè ſe à fraudis crimine purgat 276 quando Iouis manus experta 25 Somnum in Lemno reperit 268 illius currus tractus 96 impudentia 146 111 Priamidas odium 63 oratio 383 quò ſpectet 368 pulchritudo pauca natiua 229 ritus 277 ſuſpendiū 275 uindictæ animus 63 illam et Mineruam Menelao promiſiſſe Troiæ excidium 65
Iupiter cur in cauſa ſit, quòd dij inter ſe pugnent 200 cur Martem odio proſequatur 100 cur tam ſtudioſe gloriā Hectoris promoueat 194 fatis ſubiectus 237 Iunonis irā parui facit 146 Iunonis maritus 175 Menelao prælij uictoriam tribuit 57 Minerua nata ex aurea nebula aurū pluit 370 prædator 119 promiſſorum perfector 23 quā fuerit uenereus 270 ſomni expers 268 ſomno ſopitus Neptunum 111 pugnam cohortatur 270 ſummus deorū 97 Troianis & ueabus prouidet 144 illius αὐτοδίδακτος 135 adulteria 270 cum Thetide cōſilium 2 de Patroclo ſolicitudo 329 cum Iunone perpetua iurgia & odia 23.337 fulmina 223 in Idam proficiſcentis apparatus 174 in Idam receſſus 144 lachrymæ 307 laces 257.352 mandatum obſcurum 28 maximum templum in Dioſpoli 20 nomine quæ nuncupentur 2 nuptiæ nefandæ 272 reuerentia 24 ſomnus 27 illā arma cum Pallade communia 97 nihil pręter fata moliri licere 303 illum iuriſiurandi pœnitet 350 Xenium cur Græci implorent 52 in Ioue duo eiſe quæ reformidanda Neptuno proponuntur 279
Iuramēto aliquid alicui ſanciendi mos 152 iuramenta rigidè præſtanda 352
iuſiurandum per caput 23 quā ſacrum apud ueteres fuerit 268
iuriſiurandi deorū forma 268
iurijurando non facile credēdum 65
Iuſtini Martyris locus 2
Iuſtini locus 298
Iuſtinianus imp. Homerū uirtutum omnium parentem appellauit 21
Iuſticia conuiualis Temperantiæ ſoror 277 politica uirtus 222

tus 177
iuſtitiæ ex proportione geometrica exemplum 273
Iuſtus Lipſius ingenioſiſſim⁹ noſtri temporis ſcriptor 351
Iuuenalis uerſus 98.116.209
iuuenca Mineruæ ſacrificari ſolita 186
iuuenes γυναικῶν ἀσφαλέστεροι 52
iuuentus conſilij expers 167
iuuentutis ſapientia, admiratione digna 264
in Iuuentute roboris flos 243

K

τὸ καλὸν uoluntarium, non coactum 11
κατάπρος 260
καθοδεύω 27
κεράμεος 361
κιταρις 51
κλεψ σῶμα 123
κλαθμι 290
κυνὸς ὄμματα ἔχων 12

L

LAcedæmonij Apollinis oraculum conſulunt 79 illorum terræmotus 81 uirtus breuitas in loquẽdo 55
Laconum coma 28
Lacrimabiles, uiri boni 18
Lachrymari in calamitatibus uiri eſſe ingenui 18 commẽdatio 18 defluxiones etiam in malis aliquid eſſe uoluptatis hominibus 410 profuſio 18 illas etiam interdũ lætitiam ſequi 116
læua mundi plaga, occidentalis 233
Laodamia à Ioue compreſſa 197 Bellerophontis filia 107
Laomedontis filij 365 periurium 361
Laothoe Altai regis Lelegum filia 179
Lampadophoriorum celebratio 105
Lampon ſolis equus 85
Lamprius fortium diſpenſationẽ fortuitã eſſe dicit 135
lances Iouis 135
ad Lapidem eundem iterum impingere, turpe 164
latronis diſſecti cor piloſum 11
lauacra ueterum 411
lauandi ante ſacrificiũ ritus 21
laus egregia quæ 209 etiam aliqua uirtutis merces 139 propria ſordet 116
legati iure gentium inuiolabiles 17
legatorum inuiolabilia iura à Romanis exactè obſeruata 17 uiolatorum pœna 17
legationis munia quomodo apud Homerum perficiantur 28
legis autoritas ex circumſtantijs emollienda 144 leges ex malis moribus ortæ 25
Leidamia à Lycomede compreſſa 356
Lemnia mala prouerb. 268
Lemnos inſula 153.268
leo cum inſidias bobus molitur, ſuo robore prudenter utitur 329 cum lupo commune quid habeat 215 cum elephanto quid commune habeat 329 famelicus feroциſſimus 316 forte & generoſum animal 316 igneum animal 215 iratus cum latus uerberet 361 quãdo cauda ſe ad fortitudinem ſtimulet 361 quibus rebus perterrefiat 215 ſolis domus 215 λέων nomen epicœni generis apud Homerum 316 illius catulorum in parentes gratitudo 76 caudæ ſpiculum 361 conſuetudo 203 eſuries 215 comparatione quando poetæ utuntur 336 flammis perterreri 215 fuga 215 generoſitas 290 impaſti crudelitas 215 inceſſus 215 irritatio 361 os ἐρρηγμένον 361 pro catulis pugna 316 proprium 290 ſupercilium 316 316 fugiendi uocabulũ illi minus conuenire 290 flammæ aſpectu illũ perterreri 329 ſtimulas, prouer. 22
leones flammis exterriti quomodo capiantur 329 illorũ uenatio 329 uiſus acutiſſimus 215
Leonidæ cor hirſutum 11
Leſche paruam Iliada compoſuit 366
Leuconotus uentus 377
libamina prima 355
liberorum pietas erga parentes 76
libido inſana iuri & æquitati inimica 127
libidinis muliebris exemplum 107
libidinis pruritus ſale excitari 158
Ligurum coma 28
à Loco ſplendido in obſcurũ cur minus uideatur 148
Lucani locus 371.54.26.103.120.163.329.349.356
Lucilij locus 123
lucis & tenebrarum uiciſſitudo 148
Lucretij locus 79.131.148.181.349
luctus dolorum leuamen 410
luctus moderatio 410
in Luctu hominum priſcorũ mos 333
in Luctu tonderi, ueterũ mos 411
ludi funebres apud Romanos 411
luna noua furtis contraria 50
lupus pilum mutat, non mentem 188 πρόϊκας 188
lupi ignem ex ſilicib. excuſſum timent 215
luporum canicies 188 feritas 194 genus album 188 quinque colorum 188
lupis canus color magis proprius 188
luſtrationũ differentia 16.56
luſtrationum uarij modi 16
luxuria non ſolum ualetudinẽ uitiat, ſed robur etiam imminuit 86
Lycaon ab Achille captus diuenditur 372
Lycia lõgè à Troia remota 91
Lyciorum coma 28
Lycomedes rex 356
Lycurgus amentia præceps Dryantem interficit 195
Lycurgus Dionyſium contumelia affectum eijcit 105 equis laniatus occubuit 105 Liberum de regno fugat 105 pantheris obiectus 105 quare inſanus exiſtimandus 12 uites exſcindit 105 eius atrocitas 256
Lycurma fl. 170
Lynus poeta à canibus diſcerptus 145
Lyrneſum pugnando capit Achilles 19
Lyſandri apud Ephoros accuſatio 103 eius dictum 65

M

Machaon ab Alexandro uulneratus 213 cur minus moderato uictu utatur 217 Podalirij medici frater 213 ubi medicinã exercuerit 243 Græcorũ inſignis medicus 68 τὸ χειρουργικὸν exercuit 213
Machaonis rei medicæ peritia 213 temperantia 217
Machaoni uinum Pramnium propinatur 217
Macrobij locus 29
magnanimi uiri eſſe pro ſuorum defenſione morti caput obijcere 294
malum bono adiunctum 26
malum unde oriatur 33
malum euitare, ſapientis eſſe uiri 264
malorum expectatio eo facilius toleratur, quo incertius eſt euentus tempus 116
malos bonis cur Deus cumulet 22
Manilij locus 103 146
manſuetudinis duo extrema
manuũ perenni aqua ablutio apud ueteres 11
Marcelli fortitudo 124
Marcellini locus 4
mariti prærogatiua 24
mares inter animantium genera fortiores 213
mare mortuum 146
mare Saturnium 146
maris præ lætitia diſciſſio 241
marinorum deorum fæcunditas 153
Marpiſſa Eueni regis filia 170
Mars à Diomede uulneratur Mineruæ auxilio 382 ἀλλοπρόσαλλος 93.187.320. 320 Thracius 248 μαιφόνος 59
Martis boatus 98 eius & Mineruæ oppoſitio 75 inconſtantia perfidia 59
Martem cur Iupiter odio proſequatur 97
Martialis locus 156
Marſyæ muſica 26
maſculinum genus dignius feminino 169
medicinæ munus etiam à feminis olim exerceri ſolitũ 222 partes quæ uetuſtiſſimæ 68 præſtantia 213 ſubiectum humanum corpus 213
mediocritas aurea 185
melanæetus 329
Melanippe & Hippolyte Martis filiæ 55
Meleager Oenei filius 169 quã do patriæ ſit opitulatus 163 uxoris precibus uictus hoſtes ex urbe fugat 170
Meleſigenis cæcitas 87
mellis uires 217 uſus 217
membrorũ tremor unde 178
Memnon Auroræ filius 411 comam ſuam Nilo uouet 411 Tithoni filius 365 Troianis auxilium ferens ab Achille interficitur 365
Menandri locus 9.15.279
mendacij odium 183
Menelaus Agamemnonis frater 175 acriter pro Patrocli cadauere pugnat 114 belli conditiones accipit 52 belli Troiani pręcipũumcaput 175 cui prouerbio locũ dederit 39 cũ filijs Priami fœdus ferire recuſat 52 Diomedis ſocius 184 etiam ſæpe egregia uirtutis ſuæ documenta dedit 179 Iouem hoſpitalem aduerſus Paridem implorat 61 prudentiſſim⁹ bellator 329 quanta fiducia ad prœliũ erumpat 51 quomodo leoni cõparetur 316 repræhenſionem ſuam cuitat 179 ſeipſum conſolatur 52 uarijs in locis ab Homero commendatur 39
Mœnelai cum acumine facundia 255 cum Alexandro comparatio 60 cum Paride duelli deſcriptio 61 laudes 55 in oratione quid cõtineatur 176 pietatis exemplũ 316 ſocordia 179 uehemens oratio 255 uirtutis 103
Menelao Helena in matrimonium datur 37
Meneſthei petitiones 237
Menætius Patrocli pater 222
menſa epularum 22 poculorũ 22
Menſæ antiquorum duæ 22
mentis ſocordia unde 263
mente res diſsimilimæ cõprehendi 188
Mercurij uirga 248
Meriones Diomedis ſoci⁹ 184 factum haſtæ confractæ cũ Idomeneo cõmunicat 248 uirtutem ſuam ante factum prædicat 318
Merionis galea 186 ſagittæ 297 ſaltatio 307
merops auis quo nomine ciconijs ultor 76 inter aues pijſſima 76
Meſsiniorum ſtratagema 249
metallorum præſtantiſsimum aurum 135
μετριοπάθεια à Socrate comprobata 136
metus à fonti homine non alienus 98
Midas quo caſu Pana & Marſyam Apollini præpoſuerit 145
Midæ aures prælongæ 108
militaris cautio 173 diſciplinæ caput 49
militiæ umbra 348
milites fortes etiã timido duce remolleſcere 98
milites Germanici cur urſinis pellibus utantur 188
milites qua ratione animoſi fiant 98
militis generoſi ornamentum 211 laborin prœliando 197
militum compeſcendorum in bello qua ratione ueteres uſi 119 fortitudo & audacia unde pendeat 149
militum feritas 199 eorum uirtus in duob. poſita 138. 218 eadẽ unde pendeat 63.286
Minerua Achillis dæmon priuatus 11 eiuſdem iram cohibet 63 ad prœlium ſe comparat 143 Caliginem ex oculis Græcorum remouet 291

cũ Diomedis currũ aſcẽdit, à Marte nõ uiſa 100 cur aduerſus Martem in bellũ non prodierit ulciſcendæ Aſcalaphi filij mortis gratia 277 cur Diomedi ſolt ſuam opẽ cõmunicet 78 cur Iouis χιτῶνα induat 143 cur Martẽ amet 100 Diomedi caliginẽ ab oculis ſemouet 80 fraudulenter Pandarũ ad fœderis uiolationẽ impellit 64 Glaucopis 146 natura ſua lucifera 100 quatenus medicos imitari uideatur 12 quibus præmijs Pandarum ad petendum iaculis Menelaũ polliciat 65 Venerẽ iocoſo ſcommate proſcindit 88 Vlyſsi quam prouinciã impoſuerit 32 Vlyſſem protegit 211

Mineruæ affectus aliquid cum ea iræ ſpeciæ, q̃ ἀτυγίμη dicitur, cõmune 145 146 ægis 337 apparitio quid portẽderit 65 eius cõſilio Troiam captum iri 276 igneus currus 143 in Laodoci formam tranſmutatio 65 in rebus agendis poteſtas 184 oratio 146 peplum 143 placatio 105 prudentia 146 ſacrificium 105 ſimulacrum 105

Mineruam ex omnib. dijs proximum Ioui locũ tenere 97

Minyeius fl. 221

miraculorum proprium 198

miſericordia cum clemẽtia nõ confundenda 103

Moloſsi 141

Momi conſilium 2

monarchia inexpugnabilis 10

monarchiæ præſtantia 11

monomachiæ ſtante exercitu precluſio 105

monarchię ſtatus pacatior eo, in quo multi dominantur 351

Moraphiorũ genus apud Perſas unde 55

morbis poſteri magis obnoxij quàm maiores 86

mori τῷ μοίρῳ 366

mori infelices qui dicantur 311

pro patria cur honeſtũ 286

moriendi lex omnibus hominibus impoſita 116

morientis hominis uaticinium 312

morientibus unde prędicendi facultas tribuatur 312

mors quæ honeſta 268 ineuitabilis 334 precib. aut donis non flectitur 155 naturalis 2 uiolenta 2

mortis duo genera 2 cum ſomno conſanguinitas 308 gen⁹ quod omniũ expediti⁹ 194

morte appropinquãte animus multo diuinior 312

mortes cur poeta ἄλγεα uocet 2

mortalitatis imbecillitas 365

mortuo ſummum dedecus à ſuis non defleri 410

mortui nõ nimiũ lugendi 302

mortuorum collocatio apud ueteres 331 cadauera uulturibus grata 203

mortuis etiam ſenſum ueteres tribuerunt 412

Moſaicæ faciei rutilatio 78

Moſes Deum à parte poſteriori uidet 242

mouere Camarinã, prouerb. 219

muli boues arãdo puertũt 189

muli & canes cur peſtilẽtia cõfliẽtati 4

mulier uiri ſocia 183

mulieris metus 18

mulieres ad omnia maritorũ cõſilia non admittenda 24 in alienos fœtus minus propenſæ, quàm in proprios 79 partæ ſilẽtij 24 quãdo uiros ſuos odio proſequantur 266

mulierum arma in uiros 266 curioſitas 24 ingeniũ irritatũ non facile uerborũ blãditie deliniri 22 interitus, Dianæ à ueterib. tribui 109 quarum ingenia exoſa 107

mulieres nuptas apud Homerum ſacerdotij officio fungi 111

muliebris animi exemplũ 276

mulierc ularum mores 19

multitudo exaſperata amiti alloquio ſedatur rarò 32

multitudo quibus rebus plerumq; capiatur 37

multitudinis à dominatione prohibitio 33

multitudinis dominatio uitioſa 33

multorum poteſtas 33

muri ædificatio ficta 130

muri Grecorũ magnitudo 226

Muſæus 2

Muſarũ à poetis inuocatio 46 habitatio in Helicone 46 inuocatio poetis familiare 206

Muſica cur conuiuijs adhibita 26 in deorum conuiuijs 26

Muſicæ genus mixtum [illegible] uſum Homerũ docuiſſe [illegible]

Muſcę ſpurcities 349 cadauerum appetentiſsimæ 349 paululũ fugatę audaciſsimè reuolant 349

in Mutinenſi prælio aduerſus Antonium qua ratione ueterani pugnarint 42

Mycenarum ab Heraclidis ſub actio 63

per Muſas qui intelligẽdi 275

Mygdon & Otreus Herculis fratres 55

myrica ualde ἐρειχωρίς 192

Myrinna urbs in Lemno 268

Myrmidonũ pugnandi ſtudiũ 278 ſuperatio 222

Μυρμιδόνες 393

myrti folia ex amoris ægrimonia crinali acu Phędra tranſfigit 107

N

NAogeorgus Dionis Praſæi interpres 47 410

narratio de Venere Paridẽ eripiente, mera fabuloſa 61

naturæ humanę peruerſitas 219

natura quo pacto conſeruationi ſui proſpexerit 173

nauigantium periculum 291

nauiũ græcorũ catalgus quãtę autoritatis 46 eorundẽ enumeratio cur Bæotia dicatur 46 & de numero conſenſus & diſſenſus 46

nauium putredo 31

Naumachij ſermo 24 nauſtathmus 150

nautarũ infelicisſima cura 291

neceſſarij cũ fato cõiunctio 2

neceſsitudo cõiũctiſsima q̃ 37

nectar deorum potus 87

Neleus Herculi boues Gerionis abſtulit 221

Neoptolem⁹ Achil. filius 366

Neoptolemus Lerdamiæ filius 366

Neptun⁹ Briarei pater 19 marinus deus 157 Agamem. conſolatur 266 Calchantis uatis ſpeciem induit 241 cur à Grecorũ partib. ſtet 225 cur ἐννοσίγαιος paſsim appelletur 279 cur Hectorẽ calumnietur 241 cur in medio ſedeat 350 cur non ſtatim ad Troiã proficiſcatur 241 cur tauri mugitu delectetur 369 Grecorũ murũ cum Apolline euertit 240

Neptuni adulatio 243 conſilium de Achillis recõciliatione 243

Neptuni currus à uitulis marinis trahi 241 diſceſſus uelocis cõparatio 241 erga Troianos amor 142 Heliconij tẽplũ 369 inceſſus 240 mendaciũ quo uoto conuincatur 260 orationis artificiũ 243 cõcinnitas 241 ueſtigia 243

Neptuno à legatis ſupplicatur 157 cur equi attribuãtur 241 cur taurus immoletur 222 facultas euertendi Græcorum murum data 225

Neptunum improbè accuſat, qui iterum naufragium facit 164

Nereides ex corporum genere conſtent 333 quinquaginta apud Heſiodum 333

Nereidũ ueritas ex quo loco conſtet 333

nerui tractio antiquorum 141 illorum ad mammas admouere antiqu⁹ mos 65 cur olim nullus illorum uſus 345 à corde oriri, quo errore ſcripſerit Ariſtoteles 11

nequitiæ & ſcelerata facinora hominum improbitati tribuenda 64

Neſsi interitus 170

Neſtor cur tam diu inter pocula fuerit 163 de reb. incertis temerè pronũciat 193 equorum candorem ſolaribus radijs aſsimilat 193 Græcos impietatis accuſat 17 ἱππηλάτα 411 in mortis periculo conſtitutus à Diomede eripitur 135 in Vlyſſem inuehitur 37 oratione ſua quid faciat 151 Patroclo aſſurgit 220 prudenter diſsidiũ duorum heroum ſedat 15

Neſtoris ætas 14 cautio 179 cõſilium 103. 217 cõſiliũ quid complectatur 127 conſilij comprobatio 153 conſilio Achilles obtemperat 16 cũ Machaone ad naues ex prælio diſceſſus 217 eloquentia 14 eloquentia cum ſumma prudentia coniuncta 170 cum ſenectuti cõtentio 178 inſtitutum ſua ratione non carere 37 interrogatio 195 naues 46 oratio 182 qualis 37 orationis artificium inſigne 153 ornatus 120 omnis 183 prudentia 14 152 ſagacitas 221 ſapientiæ quãtus honos habitus 412 ſententia peregregia 183

Neſtori prudenter Vlyſſes reſpondet 152 quantus honos ſit tributus 222 ſatis quidẽ eſſe prudentiæ, non autẽ roboris 71

Neſtoreæ orationis ſcopus 121

Neſtoreum poculum 217

Neſtorei animi laus 263

Niceria Hebri Tolucis coniux 73

nix rubicunda circa montes Armenios 118

nomen duplex quibuſdã reb. imponi, uſitatum Hom. 19

nominum diuerſa ratio 19

nothi apud ueteres non minoris facti quam legitimi 159

Notus uentus 277

nouenarius numerus tetragonus & perfectus 31

nouerca nihilo clementior uipera 79 illas mariti liberos priores uix amare 79

nox ęquale affert cõmodũ 148 nox concubia uel intempeſta 183 nox quid 148 nox τρὶς φυλακτὸν 185

noctis conticinium 183 & dieĩ diuiſio 205 ſilentia quietĩ natura deſtinauit 148

nocti qui parere dicantur 125

nubes aurea 337 cœli portę 67

Numen diuinum hominibus reconditum 129 ſuorum calamitates infinita compenſatione reſarcit 12

numinis apparens præſentia igni aſsimilatur 6 inuocatio, poetis familiaris 1 irritatio 67 natura qualis ibid.

numerus par, impar 33

numerorum uis 33

nuptię conſanguineorum 270 illarum inuentio 145 terminus qui 13 tam feminarum quàm uirorum 155

Nyctæus Plutonis equus 35

νυξ ἰνφέρια 28

ἐν νυκτὶ βουλή, prouerb. 28

O

OBiurgationes iuſtæ apud generoſus homines non ocioſæ 98

obſeruatio Romanorum 24

Oceanus πᾶσα φίλοι γαίης 226 terram ambit 225

ocium ſtrenuis uiris interdum etiam appetendum 177

occaſionis impenſa ſumptuoſiſsima 410 ratio habenda 162

occidẽtis plaga inferiore 279

occidua mundi plaga 223

Octauij, Lepidi & Antonij triumuirorum diſſenſio 44

octipedem excitas, prouerbiũ 223

oculi & aures animæ feneſtræ 110

oculi quando ſomnum uidere dicuntur 209

oculorum ardor 209

oculos claudendi mos 218

Odius præco in exercitu Græcorum 38

Oeneus Aetoliæ rex 109 Tydei pater 109

Oenomaus Aſij comes 223

Olenia petra 221

Olympicum certamen 221

Olym-

Olympum quibus de cauſis Iupiter repetat 145
Olyſippo opp. 107
Omphitus 394
ὄνειρ[illegible] uocis diuerſitas 5
ὄνειροι [illegible] 5
ὄνειροι 28
operarum coniunctio quantum ualeat 133
operationum diſtinctio 40
opiniones ueterum ridiculæ 40
Oppiani locus 12.212.215.356
orbis regnum quomodo dij partiti ſunt 279
oraculum Dodonæum 2
oracula deorum 79
oraculorum uſus 28
oratio, animi index 154 hominis perturbati 137 imperfecta, irati hominis indicium 8 maximũ iræ remediũ 279 una eadéq; diuerſè poteſt uſurpari 150
orationis finis in conſilio 95
orationum clarorum hominum autoritas 164
Orci galea 100 qui illam ferre dicatur 100
Orchomeni urbis pſidiũ 164
Oreſtes Aſij comes 228
ὀργιλότης 146 in Iunone expreſſa 146
orientis plaga ſuperior 279
orientalis mundi plaga q 133
Orion aſtrum feruentiſsimũ 393 cur ſerpente Oriente occidat 345 in mundi circumferentia uertitur 344 uenator eximius 345.393
Orionis aſtrum 392 magnitudo 345 ortus 393 robur 345
Orphei locus 4.206.208
Orphicæ poeſis imitator Homerus 2
Orphneus Plutonis equus 85
ὀρθ[illegible] 198
oſtenta quid 133
oſtreorum apud ueteres uſus 311
Othrygonei ſordes 251
Otreus & Mygdon Hecubę fratres 55
Ouidij locus 11.15.105.169.393.411
οὐδ' [illegible], prou. 226
ouium utilitas 183
in Ouib. qui color optimus 183
[illegible], prou. 333

P

PAcis ineundæ gratia qui mos antiquus 399
Palamedem cur Agamemnõ è uiuis tolli iuſſerit 10
παλιγγένεσια Pythagorica nõ agnoſcitur ab Hom. 411
τοῦ [illegible] metaphora 5
[illegible] quid Homero 5
Pallantis cadaueris ad limina collocatio 352
Pallas [illegible] 63 quæ Diomedi cõcedat 80 Troianos perterrefaciens flãmã undiq; in Achillis uertice accendit 78
Palladis è cœlo deſcenſus cõparatio 64 erga Phereclum amor 79 oculi truces 245
Palladem & Martem cur ueteres bellis prefecerint 14
Palynuri anima 411
Pammenes Thebanus, Homeri reprehenſor 37
Pandarus ad fœdera uiolanda à Minerua ſelectus 77 cur à Minerua quęſitus 65 cur moderationem currus non ſuſceperit 83 ex perfida gente oriundus 65 fœdera utriuſq; exercit⁹ uiolat 77 iactabundus in lingua [illegible] iaculandi arte peritiſsimus 65 Menelaum iaculatur 61 quodnam præſidium expetat 83
Pandari amẽtia 65 arcus 66 ſagittę, uirtutis irritamenta 83
Panœdes Amphidamãtis frater 245
Pangæus mons 105
Panionicum ſacrificium 169
Paphũ à Cinyre conditũ 198
[illegible] cur [illegible] uocetur 135
Paralleli 344
Parca [illegible] 361
Parcarum apparitio in Meleagri partu 169
Pardalis generoſitas 345 quid peculiare habeat 345
parẽtes à liberis in ſenectute alendi 76
parentum amor in unicum filium maior, quàm in plures ſimul 169 indulgentia cauſa improbitatis filiorũ 100 naturalem affectum exuere, difficile 101 peccata in filijs Deũ punire 203
parentes ſeniores alendi pẽſio à natura inſita 76
cum Parẽtibus quomodo agendum 143
[illegible] 66
Paris acerbè ab Hectore increpatur 51 belli conditiones exponit 51
Paridis arma in thalamo tractat 111 cithara 51 ignauia 111 metus 51 pulcritudo 51
Paridi cur meritò ab Hectore forma corporis exprobretur 51
Paride fugiente utrũ penes Menelaum fuerit uictoria 67
partes in omnibus uita prædicis duæ neceſſariæ 173
Parthorum coma 28
Paſithea Gratiæ ſoror 168
paſtoris opus 35
paſtoritia nobiliſsima olim habita 201
patientiæ in Achille egregiũ exemplum 17
patris familias ingenium 52
ex Patre malo etiam probum filium naſci 116
patrum uirtutes à filijs ſuperari, rarum 19
patriæ charitas una reliquas oẽs charitates uincit 113
patriæ tenuitas uiri bonitatem non impedit 55
à Patria lõgè mori, olim grauiſsimum habitum 223
Patroclus ab Achille excitatur 276 ab Apolline exarmatus 319 Achillis amicus 217 Achillem ad pugnandum exorat 276 Achille ſenior 222 cur Græcis [illegible] dicatur 294 in hoſtium aciem ſe infert 291 malum ſibi machinatur 217 Neſtori Achillis uitia explicat 220
Patrocli lacrymæ 18 laus 312 petitio quid contineat 411 medicamenta 223 poſtulatum 294 prætextus 259 ſarcaſmus 311 ſententia egregia 308 ſilentium 223 ſub prætextu lamentatio 351
Patroclum cur ſtultũ Homerus uocet 224 ſalutaria medicamẽta ab Achille didiciſſe 223
Pauſaniæ inſomnia 67 locus 365.394
ne Paxillus quidem relictus prouer. 226
peccatum diſsimulans [illegible] tac ut iterũ peccetur 100
peccati cauſa homo, nõ Deus 144
pectus hirſutum, inſolentis roboris argumentum 11
pecuaria res olim in ſummo honore habita 183
pecuariæ rei dignitatẽ unde Varro colligat 183
in Pecudibus & armentis olim præcipuæ diuitiæ 105
Pedaſus cur mortalis dicatur 298
pedibus trahere, unde manarit prouer. 205
Pegaſus alatus equus 85.108 à Ioue inter ſidera relat⁹ 35
pelagus tranſeunte Alexandro aſſurgit 341
Pelaſgi antiqua gens per uniuerſam Græciam 295
Peleus Achillis pater 222
Pelei & Thetidis nuptiæ 298
Pelij liberatio 107
Pella Alexandri patria 55
pellis leoninæ uſus 125
pellium amictus apud ueteres heroas 125 uſus in militia apud ueteres 121
Pelopis in Myrtilũ facinus 57
Pentheſilea Amazonum regina 394 Priamo auxiliatũ uenit 394
peplũ muliebre ueſtimẽtũ 143
Periandri pœna 67
perfidiæ crimen ueteribus odioſum 67
perfidis Numẽ nõ fauere 73
Periclymenus Nelei filius 221
Periclymeni ſuperbia 221
periculorum non præuiſorũ metus 193
periuria Numini diſplicere etiã ethnicos agnouiſſe 77
periuriorum ultor, Deus 77
Perſæ cur cadauera cremẽnt 411 poſt de reb. ſerijs conſultant 133
Perſarum coma 28
perſeuerãtia laudabilis uirtus 112
Perſij locus 335
peſtilentiæ cauſæ 4
in Petitione q obſeruãda 341
petitionẽ noſtrarũ ratio 39
Petronij Arbitri locus 197
Phædra Minois filia 107 priuignum ſuum adamat 107 ſuſpendio ſe necat 107 Theſei uxor 107
phalangum adornatio 245
phalangis armatura quibus conſtet 245
per [illegible] quid intelligendum 219
Pharmabazi prouincia à Lyſandro deuaſtata 108 ſimulatio 108
[illegible] 282
Pherecles turpi plaga ad inguen dehoneſtatus 86
Pheretima quale donum ab Euelthone acceperit 117
Philemonis dictum 24
Philes alter Achæus 145
Philippi regis dictum 15
philoſophia olim prima poeſis 4
Philoſtrati locus 14.418
Phlegon Solis equus 85
Phlogeus equus 85
[illegible] bene coniunguntur 17
Phobos Martis equus 85 filius 45
Phocicum bellum unde exarſerit 104
Phocylidis uerſus 155
[illegible] 155
phœbus Hectorem ſeruat 218
phœnix Achillis moderator morum 168 Achillis pædagogus 169 an illa re ad rẽ turpem faciendã impelli debuerit 102 Neſtoris legatus 157
Phœnicis erga Achillẽ amor 169 eius & Achillis amicitia 169 oratio 167 tragœdia 168
[illegible] 258
Phryges ſerò ſapiunt 109
[illegible] 8
pietas ueterum 155 ueterũ maxime in ſacrificijs 22
pietatis exceſſus 223 ſpecies in Dei obſequio uerſatur 12 ueterum exempla frequentia 157
piorum cum deo expoſtulatio 61
[illegible] 146
Pindari loc⁹ 6.15.169.258.394
Piſandri bipennis 297
piſcator ictus ſapit 304
Plato hoſpitiũ indiſcretum recuſat 102
Platonis de anima ſententia unde ſũpta [illegible]
[illegible]
[illegible] 10
[illegible]
poematũ concrematio [illegible]
Plauti locus [illegible] 350
Pleiades 345
plebis ingenium mobile 38
Plini⁹ Ariſtotelis interpres 308
Plinij locus 335
Plutarchi locus [illegible] 169 [illegible] 350.394.423
Pluto inter triũ [illegible] quare [illegible]
Plutonis ad terræmotũ tremor 359 canis 125 implacabilitas 170 ſacrificiũ quale 155 tẽplũ apud Macitios 155
pluuia ſanguinea 77
pocula coronandi mos apud Romanos 22
Podalirius medicus 63 eius naues 42
Podalirium τὶ [illegible] 213

Podis interitus 326
πολέμου τίγματι 197
Polonorum ſtragula 151
πῶλος 79
Polybetes dux Græcorũ fortiſsimus 394
Polybus Antenoris fili⁹ 199
Polydama Aegyptia 222
Polydamas ab Apolline protectus 290 augur præſtantiſsimus 232.337 Hectoris ſocius 337 quomodo Hectorem afficeur 258
Polydamantis ad Hectorem oratio 232 conſiliũ ab Hectore non auditum 393
Polydamantes & Hectoriæ Galliæ 232
Polydamantis oratio quò tendat 226
Polyidus celebris uates 251 Euchenoris pater 258
Polyxenæ ad Achillis tumulum mactatio 173
poematis huius rectum principium 1
poetæ mos 33
poetæ quanto cũ iudicio legendi 426
poetarum ſcribẽdi libertas 2 opera ſua contexendarum ratio 1
poeſis Homerica uarijs epiſodijs referta 225
Pæon medicus 213
Cn. Pompeij imperium 279
portæ cœlorum 143
potentes nemo tutus aggredi poteſt 277
potentiorum humilitas 15
à Potentioribus læſorum geſtus 145
potiones olim non in uſu fuiſſe 213
potus cur cibo præferatur 22
præcones cur ſileant 17 διὸς ἄγγελοι & ἀνδρῶν 17 in exercitu Græcorum quot 31 in re gentiũ inuiolabiles 17
præda iuſta 256 maxima ab Eleis abacta 221
prædæ portio aliqua ſelecta olim regibus dari ſolita 9
in Prædæ partitione ducib⁹ præcipuum quippiam honoris cauſa tributum 221
prædarum bellicarum conditiones 9
prælij æqualitas 285 deſcriptio 25
præliandi audacia à Numine pendére 329
Pramnium uinum 217
Preces Iouis filiæ 169 cur claudæ 169 nullæ inefficaces apud Homerum 302 quem euentum à Deo ſortiantur 4
precum iuſtarũ exauditio 4
preces iniquas Deus nõ exaudit 39 quas Numina exaudiant 80
ad Preces Deo fundẽdas purè accedendum 157
Priamidæ ὑπερφίαλοι 13
Priamidarum numeroſa ſoboles 91
Priamus Paridis mentẽ amplectitur 127
Priami diuitiæ 337 prudentia 55.427
Prienenſium ortus 169
principis non ſolũ ſui, ſed populi totius ſolicitudo 105
πρόβατα & ἵπποι quomodo differant 111
προμαχίζοντες 13
proceres & magnates uiros prouocare, periculoſum 6
procerum ſilentij cauſa 185
prodigium aquilæ & draconis 231
prodigia in Sicilia 198 Romæ 198
prodigiorũ cauſa Romę ſupplicatum 356
proditionem cur Cæſar amãrit, proditores nõ item 192
Prætus Antiæ maritus 107 cur à Bellerophontis cæde abſtinuerit 108
Prœtos quid dicatur 108
προφέρειν 264
proijciendi à tergo mos 16
promiſſa quibus rebus aliquis non exequatur 23
proportio Geometrica 9
Proſerpina uxor Pluton. 349
προσωποληψία nõ ſemper abſurda 32
Protagore cõſilium bonum & malum 30
Proteus Aegyptiorũ rex Dionyſiũ hoſpitio accipit 105
prudentia & fortitudo ducis egregij uirtutes 14
prudentia ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω 18 ut iuuentuti comes adſit, rarum 92
prudentiæ laus 258
prudentię per cogitationem operatio 18 uirtus 184
prudentis uiri officium 18
Pruſæi locus 394
ψυχὴ cur ſanguis dicatur 130
Ptolemæi inſomnia 67
pubertatis initiũ tam uirorum quàm fœminarũ 205
Publij Mimi dictum 6.11
pudoris ſedes in oculis 243
pugna ardens 259 laudabilis quæ 14 quæ cominus fit, plus roboris poſtulat 290 unius manus imbecilla 93
pugnę cõuẽit ἐγχέι ἐρείσαι 119
pugnam detrectare non eſſe uiri magnanimi 329
pugnarũ cauſa & effecta 75
pugnantes ſtrenuè quomodo excitandi 139
in pugnando ordo & cõcinnitas neceſſaria 148
pugnare pro patria, optimũ augurium 111
pulueris cum nebula comparatio 50 ἀίσσουσαι 50
purpuræ colores in Lydia uel Caria frequentes 66
puſillanimitas ſordidæ auaritiæ perpetuũ adiũctũ 189
Pygmæi 49
Pygmæorum habitatio 49
Pylemenes Paphlagonum dux 256
Pylius orator 182
Pylij ab Hercule quomodo afflicti 221
Pylij ad prædę Epeorum diuiſionem conuocati 221
Pylus Neſtorea 221
Pyrois Solis equus 85
Pyrrhichius, ſaltãdi gen⁹ 345
Pyrrhus à quo occiſus 394
Pyrrhi ſaltatio 250
Pythagoras ſententiam ſuã de anima unde ſumſerit 411
Pythagoricus cibus 217
Pythia 65
Pythiæ Delphis oraculum 65 reſponſum 79

Q

Quadrigarum nullus uſus apud Homerum. 221
querc⁹ radices altiſsimæ 228 ſacra 2
quercuum fructiferarũ proprium 373
quies uniuerſis animãtibus utilis 173

R

Rationis & partis iraſcibilis in Achille certamẽ 11
regnum omne ſub grauiore regno 15
regna à Deo proficiſci, Homerus agnoſcit 154 humana à Dei nutu pẽdére 107
reprehenſiones manſueto animo exaudire, cãdidi eſt hominis 58
in Reprehenſionib. iuſtis permitti aliquãdo aſpera uocabula 151
rerum turbulentarum & ioſarum mixtura 34
in Rebus periculoſis quę adhibenda 184
reuerẽtia maiorib. exhibẽda 22 qualis eſſe debeat 24
rex φιλοπτόλεμος 28
rex quarum rerũ memor eſſe debeat 15
regis epitheton 35 exemplũ egregium 178 officium 3 παιδοποιΐα 198 præſtantis officium 150
reges διίφιλοι 135 in Dei auxilio maximè ſpem collocare decet 10 Iouis amici 35 nutricij 35
regum epitheta 33 ira formidabilis 33 iugum quando excutiendum 17 maieſtas 175 modeſtia 15 offenſorum uindictæ ſtudiũ 6 potentia 154 Spartanorum in conuiuijs mos 9 ueterum αὐτοδιακρισία 57
regibus iniquis & incurioſis quomodo reſiſtendum 12 in quibus rebus ſubditi obediant 17 nunquam ſatis dignus honos tribuitur 15 qui nam honos à Ioue deferatur 15
regij ſtatus Homerus amantiſsimus 33
in Rhapſodiæ examinatione quomodo diligens lector uerſari debeat 150
Rheſus Thracum rex 195 una die pugnans, multũ infert Græcis detrimẽti 191
Rheſi caſtra Vlyſſes & Diomedes noctu inuadũt 148
Rheſi copiarũ diſpoſitio 193
Rheſi equi cadaueribus non aſſueti 193
Rhœſi equi 85
Rhœteium 120
Rhœteum Troiæ promontorium 263
Rhodiorum uagantia ſimulacra 241
Rhodope Thraciæ mons 105
ridentes cur ſpiritum calidiorem emittant 277
riſus caninus 277 equinus 277 qualis eſſe debeat 26 Sardonius 377 unde proficiſcatur 277 hilaritatis teſtis 26
riſus cur in Iliad nõ ſit loc⁹ 111
robur uirorũ ornamentũ 51
Rodani equus 14
Romani ueteres quantopere ingratitudinẽ ſint abominati 141
rores ſanguinei in Troiano campo 198
rotarum ſtrepitu leo perterreſit 215
rubentes pallidioribus Catoni chariores 42

S

Sabbatiſmi obſeruatio 200
Sacerdotes Aegyptij caſtitatis obſeruatores 158
ſacrificantiũ Græcorũ mos 22
ſacrificia & dona antiquorũ 105
ſacrificia horrenda unde nata 105 impurorũ hominũ Deo minimè accepta 16
ſacrificiorum ritus 22
in Sacrificijs cur ſal in aquã conijci ſoleat 16
in Sacrificijs guttura pecudũ incidi ſolita 315
ſal cur diuinũ appelletur 158 θεοφιλὲς à Platone dictũ 158
ſalis facultas καθαρτική 16
à Sale cur ſacerdotes Aegyptij abſtineant 158
ſalices tumulis cur cõueniãt 114
Salpugæ 393
ſaltandi duo genera 345
ſaltatio honeſta 256 inhoneſta 256
ſaltationis duplex genus 256
ſaltationis honeſtæ inuẽtores 256 itẽ inhoneſtæ ib.
ſalubritatis uiolatio 4
Samos inſula 153
Sangarius fl. 55
ſanguis uitiatus atrox cernitur 273
ſanguinis ſedes cor 180
ſanus quomodo quis uiuere poſsit 217
ſapientis animus ſemper uacat uitio 178
ſapientem non iraſci 178
Sarpedon cõtumelioſè à Tlepolemo uellicatur 95 cur Lyciorũ copias ducat 228 fratris uicẽ dolet 237 Iouis filius 237.303 Laodameiæ filius 223 quàm ſit dĩuerſus ab Achille 235 quo modo Glaucũ alloquatur ib. quo titulo donetur 307 reb. bellicis clarus 95 ſtudiũ ſuum in Troianos cõmẽdat 91 unde genitus 95
Sarpedonis cadauer ab Apolline de medio ſtragis ereptum 308 cõmendatio 307, mortem quàm grauiter Troiani tulerint 307 oratio quæ contineat 91 ortus 107 tumulus 308
ſaxa Scironia 150
Scææ portæ 115
Scamander fluuius 365 unde Xanthus dictus 372
Scamandri fontes 303
Scamandri fluuij appellatio 372
Scamandrius collis 364
ſcelerati homines ſemper ſepultura indigni habiti 127
ſcelerum natura 50
ſceptrum iuſtitiæ ſignum 13

per Sce-

per Sceptrum regis quid intelligendum 154
ſcioteria nubilo die inutilia 200
ſcriptores antiqui cũ iudicio legendi 106
Scyllæ rogus 5
Scyrus inſula 356
Scyrus urbs Scyri inſulæ 163
Scyri ab Achil. expugnatio 173
Senecæ locus 6.15.88.156
ſenectus ingraueſcens iuuentute imbecillior 254 iuuenum mente ſapientior 52
ſenectutis incommoda 78
ſenũ & cicadarũ cõparatio 54
ſenibus familiare quid 122
ſenſuum omniũ motus in corde 178
ſepultura etiam belli Troiani temporibus neglecta 127 quam ſtudioſè à ueteribus obſeruata 411 ſummæ curæ ueteribus fuit 127
ſermonis Homerici fertilitas 78
ſermone quónam hominum genus careat 356
ſerò ſapiũt Phryges prouerb. 129
ſeruitus dura quæ ſit 177 quæ bello acquiritur, an iuſta ſit, uel non 378
ſeruorũ celeritas dominis in obediendo gratiſsima 279 in dominos obſequium 17
ſeruos à natura eſſe non lecus atq; dominos 378
Seſoſtris Aegyptiorum rex 120 quomodo gentium ignauiam ſignificarit 120
Sibyllæ ueterum 233
ſidera quæ non occidant 345
Sigeũ Troię promõtoriũ 203
Silij Italici uerſus 28
ſimile nullum, idem 32
ſimilitudinis claudicatio 36
ſimilitudines uno pede cur uulgò claudicare dicãtur 238
Simoiſi⁹ ab Aiace perẽptus 76
Siſyphus Glaucum genuit 107
ſitis fame ſit potentior 22
ſocietas duplex 152
ſoco diu ueternuſque mentis unde obrepat 263
Socrates cur uerſutum atq; adeò mẽdacem Achillẽ pronunciauerit 72 Homeri diſcipulus 22 imperij iniquitatem agnoſcens, domũ abit 17 ſub Platonis nomine nõ iniuria reprãhẽditur 39
Socratis ſaltatio 256
Socus egregius heros 211 Vliſſem uulnerat ibid.
ſol cur aurea catena 132
ſolitudo aurea res 237
ſomniũ [illegible] 28 quid 28
ſomnij germana interpretatio Neſtorem fallit 30 ſuper Agamemnonis capite appari tio 194
ſomnia ciuitatis uera 30 diuina cur nulla dixerit Ariſtoteles 5 diuina 5 humana 5 quæ non falſa 5 ſub aurorã cur certiora appareant 29
ſomniorum diſtinctio 5 coniector homo diuinus 5 conſideratio non penitus abijcienda 5 incertitudo 28 interpretatio pro diuinatione habita 233 interpretationis inuentor 233 ueritatis cauſæ 29 uſus 28
de ſomnijs cautè ſentiendũ 5
ſomnus χάλκεος [illegible] 268 dimidiũ ætatis ad ſe rapit 268 immobilitas ſenſus 175 Noctis fili⁹ 268 πανδαμάτωρ 268
Somni apud Lemnios habitatio 263 conciliatio 411
Sophoclis locus 6.102.186 317
ſors quid 123
ſortes à Deo regi 123 ex quibus rebus fieri ſolitæ 123 in dubijs rebus dirimendis adhibitæ 122
ſortium inuentor 233 uſus 123
ſortiendi ratio cur inuẽta 123
ſortitio militaris 69
Spagyrica praxis 213
Spartani cur comã nutriãt 28
Spartanorum factio 294
Sperchius Theſſaliæ fluuius 411 140
[illegible] unde natũ
Spithamæi 49
ſpitameorum ſtatura 49
in Spoliando quæ cautio adhibenda 76
ſponſæ à uiro niſi dos fuiſſet ſoluta, apud Cãtabros nullum matrimonium 155
Stanislaus Vuaticheuuizki Polonus, Heliodori interpres 243
Staſinus Cypriorum carminũ autor 2
ſtatus regij præſtantia 33
ſtellas cadentes quo ſenſu Virgilius dixerit 64
Stentor præco in exercitu Grę corum 31
Stentoris uox 98.266
H. Stephani de de Homeri & Heſiodi certamine 345
ſternutamenta ſacra unde Ariſtoteles dixerit 33
Stenobæa Bellerophontẽ de ſtupro ſibi inferendo interpellat 107
Sthenelus Agamemnoni contumelioſe inſultat 72
Sthenon Neptuni equus 85
Stobæi locus 71 91.107 116
Stoica [illegible] à ſacris literis exploſa 11
Stoicorum [illegible] 251
Strabonis loc⁹ 20.120 130 297 298.194
Strymo Scamandri filia 365
ſubditi qua reuerentia regem proſequi debeant 175
ſubditorum obedientia erga magiſtratus 156
ſubſiſtere ſatius eſſe, quã fuga ſalutem petere 210
Subſolanus uentus 377
ſudoris remedium unde petendum 196
Suetonij locus 351
ſuffragium olim duobus calculis Græci tulerunt 120
Suidæ locus 352
ſupplicandi mos 192
ſupplicantium ritus 23 143
ſupplicia improborũ cur differantur 67 cur Deus differat 67
ſupplices ad genua accidẽtes, clementer excepti 378
ſus animal ſalax 355
[illegible] 345

T

TAciturnitas in bello colenda 95
Tagus fl. 298
Talthybius præco in exercitu Græcorum 31
tartarus 131 quid Tzetzæ 132 unde appellatus 225
tartari & inferni differẽtia 132
tartarorum locus 132
tartara quibus in partibus Homerus collocarit 146
taurus ad imaginem regni regisq; factus 40 cur Neptuno immoletur 222 369 cũ apro cur Ioui non immoletur 355
telum etiam de lapide dici 273
teli uis in quo conſtet 209
temperantia priſcorum hominum 86
temperantiæ exemplum in omnibus heroum conuiuijs Homerus proponit 22
templum Delphicum à Phocẽſibus deprędatum 164
tempus pœnitentiæ minimè obnoxium 67
tempori parcendum 40
temporũ diſtinctio apud Romanos 200 ſeneſcentiũ natura 86
tenebræ nocturnæ ſub ęquante circulo maiores quã prope cardines 132
Tenedi ab Achille euerſio 217
Terentij locus 14 209
terra elementum [illegible] 359 ueteribus dea 158
terræ à Ioue pręcatio 2 motus quid 359 cauſa 359
Teucer ex Heſiona natus 139 ſagittandi peritia clariſſimus 139 Troiano nomine appellatur 139
Teucri 365
Teucrus ex Scamãdro & Idæa genitus 365
Thales Mileſius aquam initio omnium rerum dixit 206 aquæ principiũ rerum tribuit 411
Thalonis exulis ſacrificiũ 345
[illegible] idem quod Muſa 2
Theano Antenoris uxor in filia Ciſſei regis Thracię 204
Theari amnis fontes 314
Thebanorum clades 4
Themis cur deorum cõuiuijs præſit 277
Themiſtocles parua manu Perſarum exercitum fundit 385
Themiſtoclem Milciadis trophea placidè quieſcere non ſinebant 157
[illegible] 20
tergis uerſis fugere, ſemper indecorum exiſtimatum 96
Theocriti locus 16
Theodori Siculi locus 365
Theognidis locus 325
Theophraſtus Paracelſus Germaniæ lumen 213 magi opinionem apud uulgus unde ſit conſecutus 213
Theophraſti Paracelſi aureũ uellus 213
Theophraſtum τὰ χειρουργικὰ exercuiſſe 213
Therſites [illegible] 34
Therſitæ deformitas 138 narratio 34
Therſitem qua ratione Vlyſſes compeſcat 35
Theſandri naues 46
Θεσμοφύλακες 13
Theſeus Marathonij tauri cornua comprehendit 124
Theſei ſaltatio 256
Theſtius Althææ pater 170
Theſtor præſtãtiſſim⁹ uates 6
Thetis Achillis mater 190 à Ioue hoſtimentum petit 23 à Vulcano arma pro filio petit 341 filio ſuo Achili gloriam conciliat 143 Nerei filia 105 Pelei nuptias fugiẽs, in uarias formas ſeſe tranſmutat 341 quale reſponſum de fato Achillis à Nereo acceperit 20 quib. modis Ioui profuerit 19 quo argumento Achillem à longiore luctu prohibeat 345
Thetidis calamitas 341 maternus affectus erga filium 20 nuptię in Pelio monte celebratæ 341 uotum 155
Thetidi Achilles cauſam ſuam lacrymatim exponit 19
[illegible] 375
Thoantis cõſiliũ 281 naues 46
thoes & leones inimicitias naturales inter ſe gerunt 313
Thoon Aſij comes 228
Thootes præco in exercitu Græcorum 38
Thracia uini feraciſsima 153
Thraciæ regionis forma 150
Thracij maris niger ſinus 150
Thracum arma cur in terra reclinata 193 bellicoſitas 248 gemitus 183 gladij 255
thraſonum ob uirtutem propriam glorianciũ fatum 95
[illegible] 320
[illegible] αὐτόματοι 340
[illegible] ſedes 23
θυμὸν [illegible] 260
Tibulli locus 22
Tiberij equus fauillas ex ore eiaculatur 78
[illegible] 254
Timarchidæ carmina 16
in Timendo quę mediocritas adhibenda 209
timidorũ hominũ multitudo paucis fortib. poſtponenda 245 hominũ qualis curſus 248
timor à uirò forti non alien⁹ 208 in periculis fugam ſuadet 210
timoris perturbatio à uiro forti nõ aliena 75 ſedes, cor 178
Tithonus Laomedontis filius 365 immortalitas 177 in cicadam cõuerſio 54 ſenecta 197
Tiſſapherni periurium 57
Tlepolemi interitus 95
Tlepolemi naues 46
Tomar⁹ Theſprotiæ mõs 298
tonitruũ & fulgurũ obſeruatio 135
tonitrua dextra 135 diuina 253 fauſta 135 cauſa 253
Torquati nomen unde 124
tori maritalis ſanctitas 137
Trallianorũ cædis expiandæ mos 345
tremoris cauſa, frigiditas 178
tripes quid 340
tripodis uocabuli uariæ ſignificationes 340
[illegible] 340
tripodes Vulcani 344
tripodũ motus ſpontane⁹ 340 uſus in ſacrificijs 340
tripudia ſolitiſſima 233
triſtia cuipiam denunciantis breuitas 338

trita

triturandi mos ueterũ cum bobus 369
Troglodytæ unde nomẽ ſum ſerint 49
Troia cur olim ab Hercule expugnata 95 ob quos equos ab Hercule euerſa 85 uetus à mari longè diſsita 311
Troiæ antiquitas 364 excidium Homerus uaticinatur 116
Troianæ urbis ſalus in Hectore poſita 393
Troiani à Græcis trucidati 243 acriter pro Sarpedonis cadauere pugnãt 308
Troiani belli cauſa 9.55 occaſio 426
Troianum bellum unde excitatum 2
Troiani cur canes à Menelao dicãtur 159 cur Chryſæ infenſi 3 cur Deum aduerſariũ ſint habituri 70 Græcos miſerè conturbãt 150 Patroclum pro hoſte agnoſcunt 194 uociferantes cur rectè gruibus conferantur 49
Troianorum aciei inſtructio 199 clades 307 clamor qua comparatione ſignificetur 191 clamorũ cõparatio 49 copiæ 49 eorũ & Græcorũ myriades 31 fuga 103.294 à Polydamãte prædicta 301 impudentia 156 incurſio uiolenta 228 inexplebilis pugnandi ardor 255 in Græcos irruentium clamor 320 in Paridẽ odium 112 origo 364 mulierum preces diuerſas ab Heleni intentione 111 pugna acris 298 puſillanimitas 103 ſecuritas 191 ſcelus 365
Troianis quale oraculũ redditum 79
trophei ſpecies apud ueteres 192
[illegible] 136
Tros Erichthonij filius 365
tubarum ſonus in bellis 337
tumulandi ratio ueterũ 363
tunica tegendo pectori accommodata 175
turpia honeſti alicuius gratia non committenda 168
tutelam hominum quicquid gerit, quaſi ſacrum uidetur 176
Tybris fl. Aeneam in ſomno alloquitur 377
Tydeus Diomedis pater 73 99
Tydei fuga 264
tympanorum pulſu leonem perterrefieri 215
Tyndareus Helenæ pater 37
tyrannis cur deorũ uita uideatur 33
Tyrtei locus 96

V

VAcuum diſcedere turpe 36
Valeria aquila 319
uaticiniorum robur 29
Velites Romanorum 358
uellus aureum à Iaſone apud Colchos quæſitum 313
uena maior 254
uenia primùm delinquenti danda 164
uentus quid 378
uẽti duo præcipui 377 quatuor Homerici 377 triginta duo à nautis hodie numerantur 377
uentorum cauſa unde 377 turbinis uis 79
uentos duodecim eſſe, docet Ariſtoteles 377 ſicca exhalatione conſtari 378
de Ventis quid ſenſerit Homerus 377
Venerea furta 88
Venus meritò à Ioue reprehenditur 88 quo epitheto inſigniatur 63
Veneris manus iaculo leſa 86 narratio ridicula 88 utra manuum à Diomede uulneratur 86
Venerẽ cur [illegible] Philinus dici putet 158
uerborum uſus 308
uerecundia 146
uerſus criticus 16
ueſpæ leuiter irritatæ inuictæ fiunt 329 prolem ſuã acriter tuentur 329
ueſperigo 185
uiciſsitudo rerum 203
uictimæ præſtatiores ad deorum ſacrificia reſeruari ſolitæ 4
uictimarum uoluntas molarum inſperſione probare ſolita 21
uictoria bellica in diuino auxilio conſiſtit 285 [illegible] 93.264 perfecta 58
uictoriæ multitudine hominum non æſtimantur 281 ſpes in bono cõſilio poſita 258
uictorum præmia qualia 412
uictus incommoda 26
uigiliæ nocturnæ 185
uinci quib. reb, ſoleamus 266
uindictæ propulſationẽ æquitas admittit 17
uinoſis ſomnus cõtractus nõ ſatis facit 158
Vinum & Somnus conterranei 268
uinum pramnium 217
uini cultura quando inuẽta 200 diuerſa facultas 111
uir ſapiens, Deo ſimilis 97 unus quãti plerũq; fiat 213
uiri boni [illegible] 233 fortis turbatio 248 prudẽtis officium 181
uiro politico licere interdũ [illegible] 13
uirum probũ neq; iniuriam facere neq; pati 17
uiri clariſsimi plerunq; è locis obſcurioribus exoriuntur 55 etiam fortiſsimi in quib. terrorib. fugiãt 283
uirorum fortium uirtus [illegible] 248 fortiſsimorum encomia 290 inſignũ cædes tantùm Homerus deſcribit 76 interitus Apollini à ueteribus tribui 109
uiros fortes iracundia non inflammari 124
uires humanæ aduerſus Deũ imbecillæ 208
uires ſuas mentiri, ſapientis eſſe 260
uirgæ diuinæ apud Homerũ uſus 242
uirginibus formoſis olim à ſponſis boues in dona ſpõſalia dari 205
Virgilius, Latinus Homerus 23
Virgilij cum Homero comparatio 31 locus 13.16.22 76.78.85 97.120 131 187.191 193.197 203 211 242 291 337 345 351.359 365.369 383.393
uirtus diuitijs contraria 258 multorũ collectu fortior 258 omnis [illegible] 187 ſopita interdũ excitanda 91
uirtutis excitatio 90 exceſſus, uitium 103 laudatæ excitatio 290 ſtabilitas 93
ad Virtutem quo argumento maximè incitemur 73
uirtutes Dei dona 191 in bellis gerendis quæ ſufficiant nunquam abſolutæ in hominibus reperiuntur 139
uirtutum finis 183
uita breuis, hominum neq; tiæ iudicium 106 uſuraria 333
uitæ ſuſtentacula 351 humanæ fragilitas 361
ex Vita hac excedentes cur ueteres miſeros exiſtimãrint 205
uitiorũ noſtrorum nõ Deus cauſa 249
ulciſci ſeſe, hominis propriũ 325
ulmi cur tumulis cõueniãt 314
ultionis mater iniuria 201
Vlyſſes Achille præſtãtior 163 aſtrologiæ peritus 185 bellicoſus 211 cur in medio reliquorum, uerſetur 138 cur à Diomede Dolonẽ haſta peti uoluerit 189 Diomedis ſocius 184 Neſtorẽ quare antecellat 35 [illegible] 13 176 quam operam Diomedi præſtet 209 quomodo ſe geſſerit in compeſcendis à fuga Græcis 32 ſilentium Agamemnõni indicit 264 Socos inſultat 211
Vlyſsis ad populũ oratio 33 dolus aduerſus Diomedẽ 194 laudes 55 in quo potiſsimũ uerſentur 184 naues 36 nauium collocatio 198 oratio qualis 36 [illegible] 264 orationis refutatio 162 186 prudentia 32 robur 65 ſacrificium 21 ſceptrum 32 ſocij ſua ſtultitia in perniciẽ prolapſi 2
Vlyſsi Dolonẽ uidenti quid in mentem uenerit 189 quam familiaris Minerua fuerit 32
umbram cur philoſophi nihil ſtatuant 148
unus multorum inſtar, prouerb. 155
de Voluntate noſtra quibus modis deturbemur 8
uoluptates malorum & impietatis cauſæ 268
uomitionẽ Hectoris cur rurſum deliquium ſecutũ 273
uomitum quæ moueant 273
uox anguſta anguſtiarũ animi index 49 ingens fortiſsimis heroibus ab Homero tribuitur 141 quid ſit 98 Stoicis corpus 46
uocis grauitas naturæ eſt generoſæ 294
uoces iratorum uentoſæ 61
upuparum aduerſus parentes pietas 76
urſa Orionem quaſi uenatorem ſpectat 345
Vulcanus a Ioue è cœlo deiectus 205 deorum pugnã primus auſpicatur 382 ex uno periculo ſapiẽtior factus 26 ignis deus 377 Lemni inſulæ domin⁹ 208 de cœlo præcipitatus 348 exhortatio 26 lapſus 26
uulneratorum interitus 349
uulneratis q perniciosa 117
uulpanſeres pullorum ſuorum amantes 76
I. Vultius Aciani interpres 127
uxor qualis ducenda 164
uxoris non ſolum dos apud antiquos, ſed etiam mariti 155
uxores cur menſe Maio non ducantur 89
uxorij homines 417

X

XAnthus Achillis equus 85 cur Simoenta fratrem uocet 377
Xanthus & Balius equi immortales 307
Xanthus equus 298
Xanthi equi uox 356 equi uaticinium 356
Xenophanes Colophonius Homero maximè infenſus 120 unde anſam arripuerit dicendi, principia rerũ eſſe aquam & terram 120
Xenophon à Timone [illegible] notatus 120
Xenophontis locus 13.22.136 299
Xerxes æquori ſtigmata inflixit 83
Xylander Plutarchi interpres 2

Z

ZEno Stoicus infernũ eſſe docet 132
Zenodotus multa inepta in Homero innouat 29
Zenodoti correctiones 29
Zenodoti locus 29
Zephyrus uentus 377
Zephyri flatus 150
Zephyrũ & Boreã ex Thracia flare, Homerus aſſerit 150
Zoili Amphipolitani reprehenſio 158
Zoili peccatum 291
Zodiacus triplex 344
Zuuingerus Hippocratis interpres 273
Zuuingerus [illegible], [illegible] 273

F I N I S.

Aol 1165640

Digitized by Google